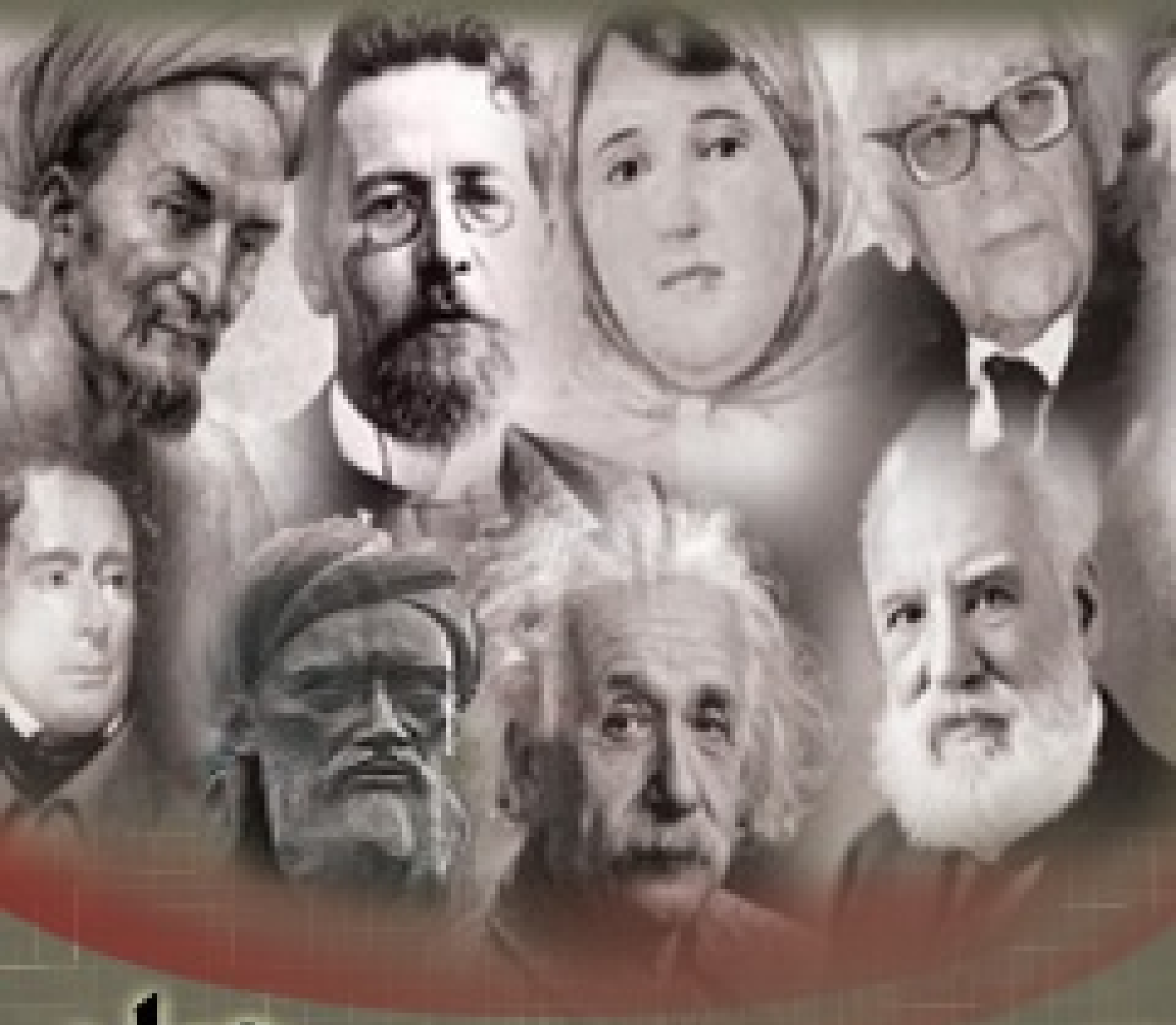

زندگینامه مشاهیر ایران و جهان

۱۶

مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان

www.Ghaemiyeh.com
www.Ghaemiyeh.org
www.Ghaemiyeh.net
www.Ghaemiyeh.ir

زندگینامه مشاهیر ایران و جهان جلد 16

مشخصات کتاب

سرشناسه : مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، ۱۳۹۰
عنوان و نام پدیدآور : زندگینامه مشاهیر ایران و جهان/ واحد تحقیقات مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان.
مشخصات نشر دیجیتالی: اصفهان: مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان - ۱۳۹۰.
مشخصات ظاهری : [۹۰۱۸] ص.: مصور.
یادداشت : عنوان روی جلد: زندگینامه مشاهیر ایران و جهان : دانشمندان - شاعران - نویسندگان....
یادداشت : کتابنامه: ص. [۹۰۱۸].
عنوان روی جلد : زندگینامه مشاهیر ایران و جهان : دانشمندان - شاعران - نویسندگان....
موضوع : سرگذشتنامه -- مجموعه‌ها
رده بندی کنگره : ۳ CT۲۰ /ف۲۸ و۶۷ ۱۳۸۵
رده بندی دیویی : ۲ /۰ ۹۲۰

هنر

سینما و تئاتر

ابدی، پیمان

قرن:15
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
پیمان ابدی (۱۳۵۱ تهران - ۱۶ اردیبهشت ۱۳۸۸ تهران) بدل‌کار معروف ایرانی بود که به‌خاطر فعالیت در مجموعه هشدار برای کبری ۱۱ به شهرت رسیده بود. پیمان ابدی در ۱۶ اردیبهشت ۱۳۸۸ در حین ایفای نقش بدل‌کاری در فیلم چشم‌های نامحسوس بر اثر حادثه، جان خود را از دست داد.
پیمان جلال ابدی، به اختصار پیمان ابدی در سال ۱۳۵۱ در محله یوسف‌آباد تهران به دنیا آمد. او به جز زبان فارسی به چهار زبان انگلیسی، آلمانی، اسپانیایی و ایتالیایی تسلط داشت و در رشته روانشناسی ورزشی تا مقطع دکترا تحصیل کرد و همچنین تحصیلات تخصصی در رشته‌ی سینما به ویژه کارگردانی داشت. رشته‌ی تخصصی ورزشی او شیرجه آزاد بود که در مسابقات آلمان ۲۷ مدال طلا و چندین مدال نقره کسب کرد و رکورد شیرجه‌ی آزاد وی هنوز در آلمان شکسته نشده‌است. وی با بدلکاری در فیلم‌های مشهور، در خلق و طراحی صحنه‌های هیجان‌انگیز، مهارت‌های علمی، فنی و شخصی خود را به نمایش گذاشته‌است. او عضو تیم بدلکاری اکشن کانسپت (یکی از تیم‌های بدلکاری مهم در کلن آلمان) بود، از جمله مهمترین پروژه‌های اکشن وی، سریال‌های پربیننده هشدار برای کبری ۱۱، موتورسواران پلیس و فیلم‌های ۱۰۰ درجه و نقاب است.
پیمان جلال ابدی در سال ۱۳۸۵ به ایران بازگشت و یک کلاس حرفه‌ای آموزش بدلکاری تاسیس کرد.
فیلم‌شناسی
•مجنون لیلی
•بختک
•قرنطینه
•ریسمان باز (۱۳۸۶)
•مخمصه (۱۳۸۶)
•سایه وحشت (۱۳۸۷)
•صندلی خالی (۱۳۸۷)
•پستچی سه بار در نمی‌زند (۱۳۸۷)
•باغ قرمز (۱۳۸۸)
•چشمهای نامحسوس (۱۳۸۸)

مجموعه‌های تلویزیونی
راه بی‌پایان (۱۳۸۵)
- خواب زده
- میوه ممنوعه
- عملیات ۱۲۵
- ترانه مادری
- روز حسرت
- آینه‌های نشکن
- مرگ تدریجی یک رویا
- بدلکاران

ابراهیم‌زاده، سیروس

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1316 اردبیل. تحصیلات: فوق لیسانس تئاتر، فارغ‌التحصیل زبان و ادبیات انگلیسی از دانشگاه تهران، فارغ‌التحصیل کلاس هنرپیشگی تئاتر آناهیتا 1335، فعالیت در تلویزیون 1346، فعالیت در رادیو از 1347- فعالیت در دوبله از 1347- بازی در تئاتر از 1335. شروع بازیگری: حسن کچل (1349)
عمده‌ی فیلمها:
صمد و قالیچه‌ی حضرت سلیمان (1350)، ستارخان (1351)، صمد و سامی، لیلا و لی‌لی (1351)، کمال‌الملک (1362)، تحفه‌ها (1366)، برخورد (1370)، مجسمه (1371)، شکوه بازگشت (1371)، همسر (1372)، چهره (1373)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

ابهری، محمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1317 تهران. تحصیلات: دیپلم، فعالیت در تلویزیون، بازی در تئاتر از 1345. شروع بازیگری: فصل خون (1360).
عمده‌ی فیلمها:
نقطه ضعف (1362)، خاک و خون (1362)، بازجویی (1362)، هیولای درون (1362)، طغیان (1364)، مرگ گرگها (1364)، مزدوران (1365)، بوعلی سینا (1366)، خواستگاری (1368)، دخترم سحر (1368)، مادر (1368)، راز کوکب (1368)، چاووش (1369)، آقای بخشدار (1370)، دلشدگان (1370)، دو همسفر (1371)، مجسمه (1371)، ضربه‌ی آخر (1372)، هدف (1373)، جهنم سبز (1374)، هفت سنگ (1374).
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

اثباتی، امیر

قرن:15
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نام: امیر اثباتی
تاریخ تولد: 1335
متولد 1335 در تهران.
فارغ التحصیل رشته معماری از دانشکده هنرهای زیبای دانشگاه تهران.
نامزد بهترین طراحی صحنه برای فیلم دو فیلم با یک بلیط در جشنواره فیلم فجر در نهمین دوره.
نامزد بهترین طراحی صحنه برای فیلم نرگس در دهمین دوره جشنواره فیلم فجر.
سیمرغ بلورین بهترین طراحی صحنه برای فیلم سرزمین خورشید در پانزدهمین جشنواره فیلم فجر.
سیمرغ بلورین بهترین طراحی صحنه برای فیلم بانوی اردیبهشت در شانزدهمین جشنواره فیلم فجر.
گنج (محمدعلی سجادی - 1363)
خارج از محدوده (رخشان بنی اعتماد - 1366)
طلسم (داریوش فرهنگ - 1365)
پاییزان (رسول صدرعاملی - 1366)
کشتی آنجلیکا (محمدرضا بزرگ نیا - 1367)
دو فیلم با یک بلیط (داریوش فرهنگ - 1369)
سفر جادویی (ابوالحسن داودی - 1369)
نرگس (رخشان بنی اعتماد - 1370)
من زمین را دوست دارم (ابوالحسن داودی - 1373)
مرد آفتابی (همایون اسعدیان - 1374)
تعطیلات تابستانی (فریدون حسن پور - 1374)
سرزمین خورشید (احمدرضا درویش - 1375)
بانوی اردیبهشت (رخشان بنی اعتماد - 1376)
دوئل (احمدرضا درویش - 1381)
دیشب باباتو دیدم آیدا (رسول صدرعاملی - 1383)
خیلی دور خیلی نزدیک (رضا میرکریمی - 1383)
کارگران مشغول کارند (مانی حقیقی - 1384)
تقاطع (ابوالحسن داودی - 1384)

جوایز و انتخابها:
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین طراحی صحنه و لباس (خیلی دور خیلی نزدیک)
[دوره 23 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1383]
>> برنده سیمرغ بلورین بهترین طراحی صحنه و لباس (دوئل)
[دوره 22 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1382]
>> برنده تندیس زرین بهترین طراحی صحنه و لباس (دوئل)
[دوره 9 جشن خانه سینما (مسابقه) - سال 1384]
>> کاندید تندیس زرین بهترین طراحی صحنه و لباس (خیلی دور خیلی نزدیک)
[دوره 9 جشن خانه سینما (مسابقه) - سال 1384]
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین طراحی صحنه و لباس (دو فیلم با یک بلیط)
[دوره 9 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1369]
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین طراحی صحنه و لباس (نرگس)
[دوره 10 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1370]
>> برنده سیمرغ بلورین بهترین طراحی صحنه و لباس (سرزمین خورشید)
[دوره 15 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1375]
>> برنده سیمرغ بلورین بهترین طراحی صحنه و لباس (بانوی اردیبهشت)
[دوره 16 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1376]
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین طراحی صحنه و لباس (مسافر ری)
[دوره 19 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1379]
>> برنده سیمرغ بلورین بهترین پوستر (زینت)
[دوره 13 جشنواره فیلم فجر (مسابقه بهترین پوستر) - سال 1373]
>> 2 - دومین طراحی صحنه و لباس سال (مسافر ری)
[دوره 16 منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال 1380]
>> 1 - بهترین طراحی صحنه و لباس سال (دوئل)
[دوره 19 منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال 1383]
>> کاندید لوح زرین انتخاب ویژه سال (خیلی دور خیلی نزدیک)
[دوره 6 منتخب سایت ایران اکتور (بهترین های سال) - سال 1384]
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین طراحی صحنه و لباس (تقاطع)
[دوره 24 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1384]
>> برنده تندیس زرین بهترین طراحی صحنه و لباس (تقاطع)

[دوره 10 جشن خانه سینما (مسابقه) - سال 1385]
منابع زندگینامه :http://www.iranact.com

اجلی، صفر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1332 میانه. تحصیلات: دیپلم، فعالیت در تدارکات از 1350، فعالیت در تلویزیون- بازی در تئاتر از 1358. شروع بازیگری: جمیل (1366)
عمده‌ی فیلمها:
صخره‌ی سبز (1367)، باغ سید (1368)، چاووش (1369)، عروس حلبچه (1369)، نقطه‌ی اوج (تلویزیونی- 1369)، تلیسه (تلویزیونی- 1370)، گریز (تدارکات- 1371)، آخرین خون (تدارکات- 1372)، هبوط (1372)، عروسی خون (تدارکات، بازیگر- 1373)، سربلند (تدارکات- 1373)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

احمد خان

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دوازدهم ق)، تعزیه‌گردان و خواننده. سید احمدخان در دوره‌ی ناصری می‌زیست و در تعزیه‌ها، نقش حرّ بن یزید ریاحی و عباس بن علی (ع) را خوب ایفاء می‌کرده است. او اولین خواننده‌ای است که صفحات موسیقی از او به یادگار مانده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سرگذشت موسیقی (349 ،134 /1).

احمدلو، شاهد

قرن:15
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نام اصلی: شاهد
نام خانوادگی اصلی: احمدلو
سمت (در بخش های): بازیگران،جلوه های ویژه،کارگردانی، تاریخ تولد: 1353
محل تولد: تهران
ملیت: ایران
روابط خانوادگی با دیگر هنرمندان
>> محمدولی احمدلو (پدر) بیوگرافی
فرزند محمدولی احمدلو (بازیگر و مدیر تدارکات سینما).
شروع فعالیت سینمایی با بازی در فیلم "سرب" (مسعود کیمیایی) در سال ۱۳٦۷.

بخشی از فیلم شناسی:
1384 چند میگیری گریه کنی؟ (شاهد احمدلو) [کارگردان]
1384 اگه می تونی منو بکش (شاهد احمدلو) [کارگردان]
1382 باج خور (فرزاد مؤتمن) [بازیگر]
1381 ملاقات با طوطی (علیرضا داودنژاد) [مدیر جلوه های ویژه]
1376 ساحره (داود میرباقری) [منشی صحنه]
1375 حریف دل (عبدالرضا گنجی) [بازیگر]
1371 قافله (مجید جوانمرد) [بازیگر]
1370 دره شاپرک ها (فریال بهزاد) [بازیگر]
1369 چاوش (ساموئل خاچیکیان) [بازیگر]
1369 گروهبان (مسعود کیمیایی) [بازیگر]
1368 دندان مار (مسعود کیمیایی) [بازیگر]
1366 سرب (مسعود کیمیایی) [بازیگر] فردا روز دیگری است (مجموعه تلویزیونی، 1372)
پاییز بلند (مجموعه، منوچهر عسگری نسب، 1372)
سیاهی لشگر (کوتاه، فقط کارگردان، 1372)
نبردی دیگر (مجموعه، عبدالله باکیده، 1374)
سینماسگ (کوتاه، فقط کارگردانی، 1379)

پس از سکوت (پشت صحنه کاغذ بی خط، فقط کارگردان، 1380)

جوایز و انتخابها
>> برنده سیمرغ بلورین جایزه ویژه هیات داوران (چند میگیری گریه کنی؟)
[دوره 24 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1384]
منابع زندگینامه :http://www.iranactor.com/

احمدلو، محمدولی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1327 اراک، پدر شاهد احمدلو (بازیگر). تحصیلات: سیکل. شروع بازیگری: تیغ و ابریشم (1365)
عمده‌ی فیلمها:
دندان مار (1368)، چاووش (1369)، گروهبان (1369)، رد پای گرگ (1371)، آدم برفی (1373).
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

احمدی گرگانی، مهدی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
تهیه‌کننده.
تولد: 1325.
درگذشت: 24 تیر 1373.
مهدی احمدی گرگانی از سال 1345 مدیریت سینما برلیان را بر عهده گرفت و سه سال بعد نیز سینما مرجان را اداره کرد. در سال 1359 خانه فلیم ایران را تأسیس کرد و نخستین فعالیت او پس از انقلاب اسلامی، تهیه‌کنندگی فیلم «دادا» بود. احمدی در مجموع، تهیه‌کنندگی سیزده فیلم- خواه مستقل یا با مشارکت دیگران- را بر عهده داشت که تعدادی از آنها عبارتند از: «تفنگدار»، «شب شکن»، «دستمزد»، «زرد قناری»، «عبور از غبار»، «بچه‌های طلاق»، «افسانه‌ی آه»، «دیگه چه خبر؟».
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

احمدی، مرتضی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1303 تهران. تحصیلات: دیپلم، پیش پرده‌خوانی و بازی در تئاتر 1322، مهاجرت به اهواز 1332 و فعالیت مجدد از 1342، فعالیت در رادیو و دوبله 1342، فعالیت در تلویزیون. شروع بازیگری: ماجرای زندگی (1333)
عمده‌ی فیلمها:
شیرین و فرهاد (1349)، میوه‌ی گناه (1349)، جنجال عروسی (1349)، فریاد (1350)، شراره (1350)، بابا شمل (1350)، قلندر (1351)، فرار از زندگی (1351)، مطرب (1351)، قایقرانان (1351)، نانجیب (1351)، جعفر جنی و محبوبه‌اش (1352)، تنها و گلها (1352)، موسرخه (1353)، خانه خراب (1354)، مردی که زیاد می‌دانست (1363)، نادر می‌تواند (کوتاه- 1364)، مدرک جرم (1364)، اتوبوس (1364)، معما (1365)، ماموریت (1365)، جدال در تاسوکی (1365)، در انتظار شیطان (1366)، ارثیه (1367)، تا غروب (1367)، گراند سینما (1367)، صنوبرهای سوزان (1368)، خانه خلوت (1370)، ناصرالدین شاه (1370)، راه و بیراه (1371)، یکبار برای همیشه (1371)، بلندیهای صفر (1372)، کلاه قرمزی و پسرخاله (1373)، حشره شانس (1373)، عروسی خون (1373)، خانه‌ی پدری (1373)، پاکباخته (1374)
سال 1303 شمسی بود که مرتضی احمدی در یکی از محلات جنوب شهر تهران، در یک خانواده‌ی مذهبی دیده به جهان باز کرد. در آن روزگار جنوب شهر تهران محل زندگی داش‌مشدی‌ها و لوطی‌ها و تقریباً پهلوانان بود که این گروه خود را حامی ضعیفان و اهل محل خود می‌دانستند و موسیقی مخصوص به خودشان داشتند که «غزل» می‌نامیدند و با صدای خوش در مایه‌های دشتی و سه‌گاه می‌خواندند که آن را کوچه‌باغی و بنابه گفته‌ی موسیقی‌دانان بیات تهران گفته می‌شد. که در رأس آنان شخصی بود از بچه‌های پامنار به نام «ابراهیم غزل‌خوان» که بسیار در این نوع خوانندگی استاد و سبک و شیوه‌ی خاصی داشت و یکی از غزل‌خوانان مشهور تهران به شمار می‌رفت و هرچندگاه در قهوه‌خانه‌های آن زمان که مرکز تجمع اینگونه افراد بود مردم دور هم جمع می‌شدند و به غزل‌خوانی با اشعاری بسیار نغز و شیوا می‌پرداخت و چون فرستنده‌ی رادیویی در کار نبود که بشود از طریق آن موسیقی را به گوش مردم رسانید لذا موسیقی و آواز

مردم بیشتر همین نوع خوانندگی بود که مرتضی احمدی هم سخت تحت تأثیر آن قرار گرفت و به زمزمه و خواندن نزد خود گاه‌گاهی ادامه می‌داد.
مرتضی احمدی، پس از گذراندن دوران تحصیلی دبستان وارد دبیرستان شرف شد و از سال دوم دبیرستان کارهای هنری و ورزشی خود را آغاز کرد و در سال 1321 در تئاتر فرهنگ شروع به فعالیت‌های هنری نمود و با خواندن ترانه‌های فکاهی که رهبری نوازندگان آن با زنده‌یاد حسن رادمرد بود آغاز خوانندگی کرد، نوازندگان بزرگ آن زمان مرحوم وزیری‌تبار (قره‌نی)، میردادیان (ترمپت) و حسن رادمرد (پیانو) بودند که وی همکاری خود را با این اساتید شروع و ادامه داد.
از آنجایی که خواندن ترانه‌های فکاهی و به اصطلاح پیش‌پرده مورد توجه شدید تماشاچیان بود خیلی زود شهرت وی دهان به دهان گشت تا به گوش پدر وی رسید و چون پدرش با کارهای هنری و خواندن مخالف بود، او را از این کار منع و مرتضی را تحت فشار و ناراحتی‌های مختلف قرار داد تا دست از خواندن بکشد ولی وی عاشق هنر خود بود و به خوانندگی ادامه می‌داد تا این که، پدر او را از خانه و کاشانه طرد کرد.
از این زمان به بعد مرتضی احمدی مردانه از خواسته‌ی بحق خود که همان هنر خواندن و بازی‌گری بود دفاع و با ناملایمات زندگی پنجه در پنجه افکند و مبارزه کرد تا موفق شد شیرینی پیروزی و موفقیت را خیلی زود به کام خود کشد.
از طرفی مرتضی احمدی چون از کودکی شدیداً تحت تأثیر مرحوم جواد بدیع‌زاده بود، به سوی ترانه‌های سنتی جذب و در سال 1323 با تشویق حسن رادمرد و اصغر تفکری که خود را مدیون آنها می‌داند خواندن «غزل»، «کوچه‌باغی» و با بهتر بگویم «بیات تهران» را که از مرحوم بدیع‌زاده آموخته بود و می‌رفت تا این نوع موسیقی رفته‌رفته فراموش شود، دوباره به اوج خود رساند و وی را در اجرای این برنامه‌ها مرحوم حسینقلی طاطائی با ویولن همراهی می‌کرد.
در سال 1322 بود که ترانه‌ی معروف «گل‌پری‌جون» را که پس از ترانه‌ی «مبارک‌باد» معروف‌ترین و پراجراترین ترانه‌های ایران بود، خواند و با اجرای همین ترانه به اوج شهرت رسید که پی‌آمد آن دعوتی بود که رادیو تهران از وی جهت اجرا و خواندن به صورت زنده به عمل آورد و پس از آن سال‌های زیادی در رادیو برنامه‌های تئاتر و خواندن ترانه‌های مختلف را عهده‌دار گردید و از سال 1342 به بعد با ارکسترهای مختلف رادیو بخصوص گروه نوازندگان شما و رادیو همکاری مکرر خود را ادامه داد.
همانطور که در بالا اشاره شد، به علت علاقه شدیدی که به ترانه‌های سنتی (روحوضی) داشت و سال‌ها با آن مأنوس و با آن خو گرفته بود، تا آنجا که در توانش بود آنچه را که به نام ضربی خوانده می‌شد اجرا و به

اوج رسانید که نمونه‌ی شاخص آن در فیلم «حسن کچل» به کارگردانی علی حاتمی بود.
متأسفانه بعد از مرتضی احمدی هنوز هنرمندی به طور جدی این هنر و حفظ و اشاعه‌ی آن را که از هنگ مردم کوچه و بازار و سنت آنان سرچشمه گرفته دنبال نکرده و با پراکنده شدن بچه‌ها و مردم اصیل تهران و گم شدن فرهنگ خاص جنوب شهری بیم آن می‌رود که این نوع موسیقی و خواندن به فراموشی سپرده شود. البته مرتضی احمدی، پس از چندین سال تلاش قسمت اعظم ترانه‌های روحوضی را که مربوط به یک قرن می‌باشد جمع‌آوری و آماده‌ی به چاپ رسانیدن است که به صورت کتابی مدون درآید.
مرتضی احمدی در سال 1328 تعداد پنج صفحه برای کمپانی هیزمسترویس انگلیسی اجرا و ضبط کرد که هنرمندان نوازنده‌ی آن عبارت بودند از شادروانان مرتضی‌خان محبوبی، موسی‌خان معروفی، ابراهیم‌خان منصوری، حسین تهرانی، وزیری‌تبار و... گویا دو صفحه‌ی این آهنگ‌ها در آرشیو رادیو باشد.
مرتضی احمدی در دوران فعالیت‌های هنری خود بیش از چهارصد ترانه ضربی و یکصد و پنجاه ترانه فکاهی خوانده که متجاوز از دوسوم آن در آرشیو رادیو موجود می‌باشد و در بسیاری از فیلم‌های ایرانی و نمایشنامه‌ها شرکت کرد و به طور کلی خواننده، بازیگر تئاتر و سینما و سمت گویندگی و دوبله‌ها را به عهده داشت و از این طریق به فرهنگ و هنر وطن خود، ایران کمک شایان توجهی نموده است.
از نمایشنامه‌های عمده‌ی وی می‌توان از: عروسکی فیگارو، مریض خیالی، مشدی عباد، هزار و یک شب، خسیس نام برد و از فیلم‌های وی در سینما باید از فیلم‌های: «ماجرای زندگی»، «میوه گناه»، «شیرین و فرهاد»، «جنجال عروسی»، «فریاد»، «شراره»، «نانجیب»، «قلندر»، «فرار از زندگی»، «قایقرانان»، «مطرب»، «جعفر جنی و محبوبه‌اش»، «تنها و گل‌ها»، «خانه‌خراب»، «مردی که زیاد می‌دانست»، «مدرک جرم»، «اتوبوس»، «معما»، «جدال»، «تاسوکی»، «مأموریت»، «در انتظار شیطان»، «گراند سینما» نام برد. مرتضی احمدی علاوه بر پیش پرده‌خوانی قطعات فکاهی و ضربی (ریتمیک) و بازی در تئاتر و سینما در سریال‌های متعدد تلویزیونی نظیر: «تک مضراب»، «هردم‌بیل و هردم‌کلنگ»، «چنگک»، «سلطان صاحبقران»، «بخش چهار جراحی» و «آینه» شرکت فعال و چشم‌گیر داشته و هم‌اکنون با شرکت در فیلم‌ها و سریال‌های مختلف و خواندن بعضی از ترانه‌ها در برنامه‌های رادیو به فعالیت‌های هنری خود ادامه می‌دهد.
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

احمدی، مهدی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نام: مهدی احمدی
تاریخ تولد: 1345
متولد 1345 در تهران. فارغ التحصیل رشته گرافیک از دانشگاه هنر.
هنگامی که توسط یکی از استادانش به خسرو سینایی معرفی شد و در فیلم «در کوچه های عشق» بازی کرد، هیچکس او را جدی نگرفت تا اینکه با فیلم « عروس آتش » بار دیگر دیده شد و توانست در فیلمهای دیگری هم بازی کند.
در کوچه های عشق (خسرو سینایی - 1369)
کوچه پاییز (خسرو سینایی - 1376)
عروس آتش (خسرو سینایی - 1378)
هفت پرده (فرزاد موتمن - 1378)
تک درختها (سعید ابراهیمی فر - 1379)
نگین (اصغر هاشمی - 1380)
شب های روشن (فرزاد موتمن - 81 - 1380)
مزرعه پدری (رسول ملاقلی پور - 1382)
باج خور (فرزاد موتمن - 1382)

احمدیه، اسفندیار

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
اسفندیار احمدیه هجدهم اسفندماه 1307 در محله پامنار تهران متولد شد. احمدیه از سال 1336 به انیمیشن روی آورد و موفق شد نخستین فیلم خود را در با عنوان "ملا نصرالدین" بسازد. امروز نام احمدیه علاوه بر حک شدن زیر تابلوهایش به عنوان یک انیماتور در تیتراژ فیلم ها و آثار مستقل انیمیشن به چشم می خورد. آخرین فیلم وی در سال های اخیر اثر 90 دقیقه ای "رستم و اسفندیار" است. این هنرمند پیشکسوت با وجود کهولت سن در حال حاضر به ساخت یکی دیگر از فیلم های انیمیشن خود پرداخته است.گروه : هنررشته : انیمیشنوالدین و انساب : پدر اسفندیار احمدیه از سرشناسترین پزشکان طب سنتی و نخستین مشوق وی در امر هنر بود.تحصیلات رسمی و حرفه ای : اسفندیار احمدیه در دوران کودکی به رغم مشکلات در شنوایی و تکلم ابتدا به کودکستان و بعد به مدرسه معمولی رفته که موفق به اخذ مدرک ششم ابتدایی میشود و بعد از مدتی ترک تحصیل ، در رشته نقاشی در هنرستان کمال الملک ادامه تحصیل میدهد . از سال 1324 در هنرستان کمال الملک تحت نظر استادانی چون اصغر پتگر، حسین شیخ، آشتیانی و ... به فراگیری مبانی نقاشی پرداخت و به مرور زمان و به واسطه گرایش غریبی که به این هنر داشت توانست موفقیت هایی در این حیطه کسب کند.استادان و مربیان : از استادان اسفندیار احمدیه می توان به اصغر پتگر، حسین شیخ، آشتیانی اشاره نمود.هم دوره ای ها و همکاران : از همکاران اسفندیار احمدیه جناب آقایان، پرویز اصانلو، نصرت الله کریمی، بهروز یغمائیان و اسماعیل شرعی می باشند.همسر و فرزندان : اسفندیار احمدیه در سال 1336 با خانم پروین مهاجر ازدواج کردند.مشاغل و سمتهای مورد تصدی : از دیگر فعالیت های اسفندیار احمدیه میتوان به موارد زیر اشاره نمود: 1- فعالیت در وزارت فرهنگ و هنر از سال 1336 که با فیلم ملانصرالدین انیمیشن را شروع میکند که سال تا 1355 ادامه دارد و در آن سال بازنشسته میشوند . همکاری با صدا و سیما از سال 1352 بصورت قراردادی .2-همکاری با آقای بهروز یغمائیان که به مدت 10 سال . در عین حال با صدا و سیما نیز همکاری داشته اند.3- همکاری با شرکت فرهنگ هنری صبا از سال 1374 که هم اکنون ادامه دارد.آرا و گرایشهای خاص : آنچه آثار اسفندیار احمدیه را متمایز و شاخص جلوه میدهد، استفاده از درونمایه های اجتماعی است.

از زندگی مردم کوچه و بازار تا محله های قدیمی تهران دستمایه کار این هنرمند در حیطه نقاشی است.جوائز و نشانها : در سال 1386طی مراسمی که در موزه هنرهای دینی امام علی(ع) بر پا شد از اسفندیار احمدیه تشکر و قدردانی شد.چگونگی عرضه آثار : آثاری که امروزه از اسفندیار احمدیه در موزه هنرهای دینی امام علی (ع) از وی به نمایش گذاشته شده دارای سوژه ها و بن مایه های مذهبی سنتی و آئینی است.

آثار : خوشه گندم رستم و اسفندیار ویژگی اثر : آخرین فیلم اسفندیار احمدیه رستم و اسفندیار میباشد.3 زاغی زندگی زیرک ملانصرالدین ویژگی اثر : اسفندیار احمدیه درسال 1337 فیلم انیمیشن 13 ثانیه ای به نام ملا نصرالدین را باهمان ابزار اولیه این هنر ساخت.7 موش و گربه نارنج و ترنج

ارجمند، داریوش

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1318 مشهد. تحصیلات: گذراندن سال آخر دکترای سیکل سوم رشته‌ی تئاتر دانشگاه پاریس 1980، فارغ‌التحصیل رشته‌ی تاریخ و جامعه‌شناسی برنده‌ی جایزه‌ی اول در جشنواره‌ی سینمای آزاد مشهد برای ساخت فیلم کوتاه «هیس- 1353». برنده‌ی لوح زرین بهترین بازیگر مرد در پنجمین جشنواره‌ی فجر (ناخدا خورشید)، شروع کار با «گفت به زیر سلطه من آئید» (نویسنده کارگردان- 1362)
شروع بازیگری: ناخدا خورشید (1365)
عمده‌ی فیلمها:
پائیزان (1366)، سفر عشق (1367)، کشتی آنجلیکا (1367)، جستجوگر (1368)، پرده آخر (1369)، تیغ آفتاب (1369)، قربانی (1370)، ناصرالدین شاه (1370)، هبوط (1372)، زمین آسمانی (1373)، از جنوب تا شمال (1374)، هفت سنگ (1374).
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

ارحام‌صدر، رضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1302 اصفهان. تحصیلات: فارغ‌التحصیل رشته‌ی فلسفه و امور، تربیتی از دانشگاه اصفهان، فعالیت در تئاتر سپاهان از 1324، بازی در تئاتر از 1320. شروع بازیگری: شب نشینی در جهنم (1366)
عمده‌ی فیلمها:
علی واکسی (1340)، ستاره‌ای چشمک زد (1342)، زن و عروسکهایش (1344)، داماد فراری (1345)، مامور 0008(1346)، جاده زرین سمرقند (1347)، شوهر پاستوریزه (1350)، مردان خشن (1350)، یک اصفهانی در نیویورک (1351)، لج و لجبازی (1351)، مستاجر (1351)، پریزاد (1352)، کی دست گل به آب داده (1352)، اکبر دیلماج (1352)، جوجه فوکلی (1353)، ماجراهای علاءالدین و چراغ جادو (نمایش داده نشد-1357)، جعفرخان از فرنگ برگشته (1366)، نصف جهان (1371)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

اردکانی، تهمینه

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
کارگردان، فیلنامه‌نویس.
تولد: 1339، تهران (قلهک شمیران).
درگذشت: 26 اسفند 1372، سقوط هواپیما.
تهمینه اردکانی فعالیت هنری خود را با عکاسی در جبهه‌های دفاع مقدس آغاز نمود. اولین فیلم کوتاه خود با همکاری شوهرش محمدرضا معززی به نام «بچه‌های بالاچلی» در سال 1362 ساخت. در سال 1363 به ساخت فیلم کوتاه «بورناز» پرداخت و سال بعد فیلم بلند داستانی «گلبهار» را کارگردانی کرد.
وی در دومین جشنواره‌ی فیلم فجر (1362، تهران) توانست برای فلیم «بچه‌های بالاچلی»، به سبب برخورد صمیمی و انسانی آن، لوح زرین و تقدیر هیئت داوران برای بهترین فیلم شانزده میلیمتری را از آن خود نماید.
تهمینه اردکانی به سبب سقوط هواپیمایی که با آن از مسکو به تهران عازم بود، جان سپرد.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

ارشادی، همایون

قرن:15
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نام: همایون ارشادی تاریخ تولد: 1326 - اصفهان تا مقطع دبیرستان در آبادان درس خواند. پس از دیپلم به ایتالیا رفت و در آنجا معماری خواند و یازده سال بعد به ایران بازگشت.
در سال 1375 توسط تهمینه میلانی به عباس کیارستمی معرفی و موفق شد در فیلم طعم گیلاس بازی کند. فیلم جایزه نخل طلا را بدست آورد و همایون ارشادی یکشبه ره صدساله رفت. بازی او در فیلم ماندگار درخت گلابی افتخار دیگری برای او به حساب آمد. کاکادو (تهمینه میلانی - 1373) طعم گیلاس (عباس کیارستمی - 1375) درخت گلابی (داریوش مهرجویی - 1376) عشق گمشده (سعید اسدی - 1376) رویای نقره ای (فیلم کوتاه، 1376) همشاگردیها (مجموعه تلویزیونی، 1377) دیوار (فیلم کوتاه، 1379) پارتی (علی مصفا - 1379) مزاحم (سیروس الوند - 1380) بوی گل سرخ (ناصر محمدی - 1380) باران عشق (مجموعه - احمد امینی - 1380) واکنش پنجم (تهمینه میلانی، 1381) سیمای زنی در دوردست (علی مصفا، 1382) از دور دست (رامین محسنی - 1383)

ارکان، هاشم

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
بازیگر.
تولد: 1321، یزد.
درگذشت: 16 آبان 1374.
هاشم ارکان فارغ‌التحصیل دانشکده‌ی هنرهای زیبا دراماتیک دانشگاه تهران بود. وی کار هنری خود را با نوشتن و بازیگری و کارگردانی برای تئاتر در یزد آغاز کرد. بعدها نمایش‌هایی را در تهران به روی صحنه آورد. از جمله نمایش‌های او می توان به «کفتارها» اشاره کرد که هم در یزد و هم در تهران اجرا شد. در تلویزیون در مجموعه‌های تلویزیونی «دلیران تنگستان» (همایون شهنواز) و «سربداران» (محمدعلی نجفی) ایفای نقش کرد. وی همچنین بازیگر تعدادی فیلم کوتاه از جمله «بأو» (فتحعلی اویسی)، «قلق» (پرویز امیر افشاری) و «کبوتر» (علی‌اصغر عسگریان) بود عباس کیارستمی از او به عنوان بازیگر در دو فیلمش «لباس برای عروسی» (1355) و «گزارش» (1356) استفاده کرد. آخرین فیلمی که بازی کرد «سربلند» (فتحعلی اویسی) بود که پس از «روز واقعه» (شهرام اسدی) در آن ظاهر شد.
هاشم اردکان در 53 سالگی به دلیل سکته‌ی قلبی درگذشت.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

استخری، شاهرخ

قرن:15
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نام : شاهرخ نام خانوادگی : استخری متولد : 1359 بازیگر فیلم دلنوازان،مثل هیچکس
شاهرخ استخری جوان بسیار مستعد و 29 ساله ای که به تازگی وارد عرصه ی هنر و بازیگری شده و به گفته ی خودش الف بای بازیگری رو خیلی خوب و نزد اساتید بزرگی اموخته جوانی با انگیزه دوست داشتنی و مودب که از گفت و گو با او بسیار لذت بردیم
بخوانیم مصاحبه با شاهرخ استخری محمد امیر (مثل هیچکس).
از یک رزومه شروع کنیم:
-اولین کارم در عرصه ی بازیگری یک نقش کوچکی بود در تئاتر اسب های اقای محمد رحمانیان که سال 81-82 بازی کردم بعد یک دوره ی بازیگری هم دیدم زیر نظر خانم نصیرپور و اقای پیام دهکردی و اقای هدایت هاشمی که هم در دوره ی مقدماتی و هم در دوره ی پیشرفته شرکت کردم و 5 تا کار کوتاه هم بازی کردم که بعضی هاشون برای جشنواره ها بود و زیاد هم مهم نبودند ولی اولین کار بلند تصویری م هم تلخون بود که نقش اصلی رو بازی میکردیم با سیاوش خیرابی و مجید سالم که دوست دارم اسمش رو ببرم و امیدوارم موفق تر بشه و بعد از اون هم خود اقای امینی من رو به اقای مقدم برای فیلم پریدخت معرفی کردند
رشته ی تحصیلی ت چیه؟
-مهندسی صنایع برنامه ریزی و تحلیل داده ها و سیستم ورودی 78
مهندسی صنایع برنامه ریزی و تحلیل داده ها وسیستم چه ربطی داره به بازیگری؟
-هیچ ربطی نداره.....تقریبا" سال اخر دانشگاه بودم که کار تئاتر اسب ها رو بازی کردم
از قبل علاقه داشتی؟
-از بچگی ولی یادمه روم نمیشد بروم جلوی دوربین
اقای امینی چی توی شما دیدند که برای اولین حضورتون یکی از نقشهای اصلی رو بهتون پیشنهاد دادند؟
-اقای امینی یک شخصیه که واقعا" دغدغه ی معرفی بازیگر داره من میتوانم یک لیست بلند بالا از بازیگر تا عوامل پشت صحنه نام ببرم که اقای امینی برای اولین بار معرفی شون کرده

اولین جرقه برای بازیگر کی در ذهنتون زده شد؟
-به دلیل حساسیت خانواده ام به تحصیل سال اخر بود که چند اموزشگاه رفتم برای ثبت نام بازیگری و حداقل کاری که میتونستم انجام بدهم این بود که یک دوره ی اموزشی ببینم و اینکه با یک سری جوون در یک موسسه باشی و بین اون همه جوون مستعد بازی کنی و با اونها تمرین میکنی
چرا از بین اون همه جوون شاهرخ استخری شد؟
-خیلی ها هم شدند ولی خیلی هایی که نشدند امیدوارم بشوند چون ما دیدیم که چه استعدادهایی دارند ولی خودم واقعا" نمیدونم شاید خدا خواسته من تو این زمان وارد این عرصه بشوم نه شش سال قبل و چقدر خوب
اگه پدرتون به درس خواندنتون علاقه داشت چرا نرفتید دنبال تحصیلات رشته ی هنر؟
-اتفاقا" رفتم برای فوق لیسانس رشته ی هنر رو امتحان دادم ولی رتبه ام شد 400 و نتونستم چون نخواندم.
منابع زندگینامه :http://forum.p30pedia.com

اسدزاده، داریوش

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1302 تهران. تحصیلات: فارغ‌التحصیل هنرستان هنرپیشگی، تهران 1331- لیسانس حقوق، عضو سندیکای هنرمندان فیلم ایرانی (مهر 1346)، فعالیت در تلویزیون، بازی در تئاتر از 1320. شروع بازیگری: همسر مزاحم (1332)
عمده‌ی فیلمها:
کلاه غیبی (1335)، خورشید می‌درخشد (1335)، آقای شانس (1338)، صفر علی (1339)، آقای قرن بیستم (1343)، جاهل‌ها و ژیگول‌ها (1343)، چهار تا شیطون (1344)، سه تا بزن بهادر (1344)، پاسداران دریا (1344)، دو انسان (1345)، آقا دزده (1345)، شوخی نکن دلخور میشم (1345)، دختر کدخدا (1345)، مرد نامریی (1345)، لیلاج (1345)، یکه بزن (1346)، حقه بازان (1346)، سوغات فرنگ (1346)، دنیای قهرمانان (1346)، عمو سبزی فروش (1346)، آشیانه خورشید (1346)، مرد بی‌ستاره (1346)، من شوهر می‌خواهم (1347)، لوطی قرن بیستم (1347)، تونل (1347)، دلاور دوران (1347)، دختر شاه پریان (1347)، پهلوان پهلوانان (1348)، دور دنیا با جیب خالی (1349)، میوه‌ی گناه (1349)، وحشی جنگل (1350)، مبارزه با شیطان (1350)، راز درخت سنجد (1350)، در آمریکا اتفاق افتاد (1350)، فتانه (1351)، خردجال (1351)، کی دست گل به آب داده (1352)، زنجیری (1352)، جعفر جنی و محبوبه‌اش (1352)، شلاق (1352)، علی کنکوری (1352)، ناخدا با خدا (1352)، ممل آمریکایی (1353)، مرغ همسایه (1353)، سازش (1353)، دروغگوی کوچولو (1353)، تیرانداز (1354)، رفیق (1354)، خوش غیرت (نمایش داده نشد- 1355)، گل مریم (1366)، دلار (1367)، زمان از دست رفته (1368)، دو نیمه سیب (1370)، رابطه پنهانی (1371)، شاهین طلایی (1372)، بلوف (1372)، روز شیطان (1373)، عروسیت مبارک (1373).
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

اسدی، افسر

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
متولد: 1336 میانه، همسر اصغر همت (بازیگر و گریمور)، تحصیلات: فارغ‌التحصیل دانشکده هنرهای زیبای تهران، برنده لوح زرین بهترین بازیگر زن نقش دوم در هشتمین جشنواره فجر (عبور از غبار)، برنده جایزه بهترین بازیگر نقش دوم از نخستین جشنواره‌ی فیلم سینما و زن 1374 (روسری آبی)، فعالیت در تلویزیون- بازی در تئاتر. شروع بازیگری: شب مکافات (1363).
عمده‌ی فیلمها:
جستجو در شهر (1364)، روزهای در انتظار (1365)، زمان از دست رفته (1368)، عبور از غبار (1368)، سالهای خاکستر (1369)، راز خنجر (1371)، روسری آبی (1373)، سربلند (1373)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

اسدی، داوود

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
در سال 1373 مهران مدیری با استفاده از چند چهره ی تازه که پیش از آن در تلویزیون ناشناخته بودند، مجموعه ی تلویزیونی موفق ساعت خوش را ساخت و بازیگرانی مانند نصرالله رادش، نادر سلیمانی، سعید آقاخانی، رضا عطاران، ارژنگ امیرفضلی، رضا شفیعی جم و حمید لولایی و چند تن دیگر را به چهره های شناخته شده برای بسیاری از بینندگان تلویزیونی تبدیل کرد که برخی از آنها بعداً نیز در سینما و تلویزیون به کارشان ادامه دادند یکی دیگر از این چهره ها داود اسدی بود. او در سال 1348 در اراک به دنیا آمده بود، با حضور در مادرم گیسو، سرحد و دیدار، بازی در سینما را نیز تجربه کرد. در سال های اخیر، کم کار شده بود و در سریال های درجه دو ظاهر می شد و چون دستی به قلم داشت، ترجیح می داد که بیش تر به نویسندگی قطعه های نمایشی بپردازد. از کارهای اخیر او می توان به نویسندگی تله فیلم بختک (یوسف صیادی) در سال گذشته و بازی در مجموعه تلویزیونی خط شکن (مسعود تکاور) و سریال نرگس (سیروس مقدم) اشاره کرد. آخرین حضور داود اسدی در تلویزیون، بازی نیمه تمام او در مجموعه ی تلفن همراه (مسعود تکاور) بود. اوهم مانند شاهرخ سخایی روز سوم فروردین به دلیل سکته قلبی درگذشت.
فیلم شناسی:
سرحد (1375)، مادرم گیسو (1374)، دیدار (1373). منابع زندگینامه :منبع: سالنامه فیلم - ش 18.

اسدی، سعید

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سعید اسدی متولد 1332 تهران، فارغ التحصیل سینما از آمریکا است. وی فعالیت سینمایی را سال 1362 با کارگردانی فیلم «سراب» در سوئد آغاز کرد. از دیگر فعالیت های جنبی او میتوان به تدریس در دانشگاه اشاره کرد.
1.کارگردان : (۷)مورد
(۱۳۸۰)(۱۳۷۰)(۱۳۶۰)
۱ - خیابان بیست و چهارم (۱۳۸۷)
۲ - فرود در غربت (۱۳۸۷)
۳ - تلافی (۱۳۸۶)
۴ - مهمان (۱۳۸۵)
۵ - آواز قو (۱۳۷۹)
۶ - سیب سرخ حوا (۱۳۷۷)
۷ - سراب (۱۳۶۵)
•نویسنده : (۴)مورد
(۱۳۸۰)(۱۳۷۰)(۱۳۶۰)
۱ - خیابان بیست و چهارم (۱۳۸۷)
۲ - فرود در غربت (۱۳۸۷)
۳ - آواز قو (۱۳۷۹)
۴ - سراب (۱۳۶۵)
•طرح اولیه داستان از : (۱)مورد
(۱۳۷۰)
۱ - آواز قو (۱۳۷۹)
•بازنویسی فیلمنامه : (۱)مورد
(۱۳۷۰)
۱ - سیب سرخ حوا (۱۳۷۷)
•بازیگر : (۳)مورد
(۱۳۸۰)(۱۳۶۰)
۱ - شاخه گلی برای عروس (۱۳۸۳)
۲ - تیک (۱۳۸۰)
۳ - سراب (۱۳۶۵)

•تهیه کننده : (۳)مورد
(۱۳۸۰)(۱۳۷۰)(۱۳۶۰)
۱ - خیابان بیست و چهارم (۱۳۸۷)
۲ - عشق گمشده (۱۳۷۵)
۳ - سراب (۱۳۶۵)
•تدوین : (۱)مورد
(۱۳۶۰)
۱ - سراب (۱۳۶۵)
•مدیر صحنه : (۱)مورد
(۱۳۸۰)
۱ - کنعان (۱۳۸۶)
•گروه صحنه : (۱)مورد
(۱۳۸۰)
۱ - جزیره آهنی (۱۳۸۳)
•گروه صحنه و لباس : (۱)مورد
(۱۳۸۰)
۱ - تقاطع (۱۳۸۴)
•دستیار صحنه : (۱)مورد
(۱۳۸۰)
۱ - خانواده دکتر ارنست (۱۳۸۸)
•دستیار صحنه و لباس : (۲)مورد
(۱۳۸۰)
۱ - همیشه پای یک زن در میان است (۱۳۸۶)
۲ - قاعده بازی (۱۳۸۵)
•با تشکر از : (۱)مورد
(۱۳۷۰)
۱ - آواز قو (۱۳۷۹) منابع زندگینامه :http://www.sourehcinema.com

اسفندیار، یگانه

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1318 تهران، تحصیلات: سوم متوسطه، فعالیت در تلویزیون، شروع بازیگری: قصه‌ی زندگی (1365)
عمده‌ی فیلمها:
بگذار زندگی کنم (1365)، افسون (1366)، گراند سینما (1367)، سیرک بزرگ (1370)، مدرسه‌ی پیرمردها (1370)، خانه‌ی خلوت (1370)، آخرین بندر (1373)، توطئه (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

اسکندری، داود

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1331 تهران، پدر محمدرضا اسکندری (بازیگر). تحصیلات: دیپلم، فعالیت در تلویزیون، دارای سوختگی صورت (بر اثر نجات دادن مرحوم حیدر کاظمی از میان اتومبیل آتش گرفته به همراه ایلوش خوشابه در سر صحنه فیلم آخرین نبرد (1348) و فعالیت بعد از آن به عنوان بدل‌کار).
شروع بازیگری: علی بابا و چهل دزد بغداد (1346)
عمده‌ی فیلمها:
پسران قارون (1346)، گل آقا (1346)، جاده زرین سمرقند (1347)، مرد دو چهره (1347)، بهرام شیردل (1347)، سنگ صبور (1347)، یوسف و زلیخا (1347)، چهار درویش (1347)، گراند سینما (1367)، غبار مرگ (1368)، عروس حلبچه (1370)، گلها و گلوله‌ها (1370)، گریز (1371)، یاران (1372)، آخرین خون (1372)، مروارید سیاه (1373)، سربلند (1373)، دشمن (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

اسکندری، عبدالله

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نام: عبدالله اسکندری
تاریخ تولد: 1324
شروع فعالیت در تلویزیون: از سال 1351 زیر نظر بیژن محتشم در تلویزیون ملی ایران
شروع فعالیت در سینما: از سال 1354 با فیلم « گوزنها » (مسعود کیمیایی) از فیلم‌های مطرح او در قبل از انقلاب می‌توان به « ذبیح » (محمد متوسلانی)، « کندو » (فریدون گله)، « تب » (ایرج قادری) و « ملکوت » (خسرو هرتیاش) اشاره کرد.
اسکندری کار خود را با سریال « هزاردستان » پس از انقلاب ادامه داد که طراحی و اجرای چهره‌پردازی این مجموعه هنوز هم یکی از کارهای شاخص این رشته در ایران محسوب می‌شود.
از دیگر کارهای شاخص این هنرمند می‌توان به طراحی و اجرای چهره محمود بصیری در نقش یک پیرزن در اپیزود دوم فیلم « دستفروش » ساخته محسن مخلباف و چهره عزت‌الله انتظامی و گوهر خیراندیش در فیلم « بانو » به کارگردانی داریوش مهرجویی اشاره کرد که نشان از تبحر بالای این هنرمند دارد.
گفتنی است بعد از گنجاندن بخش چهره‌پردازی در لیست بهترین‌های جشنواره فیلم فجر که از دوره هفتم اتفاق افتاد اسکندری برای فیلم‌های « مادر » (علی حاتمی)، « ناصرالدین شاه اکتور سینما » (محسن مخملباف)، « بلندی‌های صفر » (فلاح لیالستانی)، « آخرین بندر » (حسن هدایت)، « روز واقعه » (شهرام اسدی) و « ساحره » (داوود میرباقری) برنده سیمرغ بلورین این رشته شده است.
بخشی از فیلم شناسی:
1385 مهمان (سعید اسدی) [چهره پرداز]
1384 زمستان است (رفیع پیتز) [چهره پرداز]
1384 شهرآشوب (یدالله صمدی) [چهره پرداز]
1383 ازدواج صورتی (منوچهر مصیری) [چهره پرداز]
1383 یک تکه نان (کمال تبریزی) [چهره پرداز]
1383 نقاب (کاظم راست گفتار) [چهره پرداز]
1383 غروب شد بیا (انسیه شاه حسینی) [چهره پرداز]

1383 به رنگ ارغوان (ابراهیم حاتمی کیا) [چهره پرداز]
1383 پرونده هاوانا (علیرضا رییسیان) []
1383 عروس فراری (بهرام کاظمی) [چهره پرداز]
1382 کما (آرش معیریان) [چهره پرداز]
1382 تارا و تب توت فرنگی (سعید سهیلی) [چهره پرداز]
1381 تب (رضا کریمی) [چهره پرداز]
1381 زمانه (حمیدرضا صلاحمند) [چهره پرداز]
1381 عطش (حسین فرح بخش) [چهره پرداز]
1381 عروس خوشقدم (کاظم راست گفتار) [چهره پرداز]
1381 شاه خاموش (همایون شهنواز) [چهره پرداز]
1381 اینجا چراغی روشن است (رضا میرکریمی) [چهره پرداز]
1381 بر باد رفته (صدرا عبداللهی) [چهره پرداز]
1380 رز زرد (داریوش فرهنگ) [چهره پرداز]
1380 سیندرلا (بیژن بیرنگ مسعود رسام) [چهره پرداز]
1379 خاکستری (مهرداد میرفلاح) [چهره پرداز]
1379 آب و آتش (فریدون جیرانی) [چهره پرداز]
1379 آواز قو (سعید اسدی) [چهره پرداز]
1379 دختری به نام تندر (حمیدرضا آشتیانی پور) [چهره پرداز]
1379 شب های تهران (داریوش فرهنگ) [چهره پرداز]
1379 مسافر ری (داود میرباقری) [چهره پرداز]
1378 بلوغ (مسعود جعفری جوزانی) [چهره پرداز]
1378 تکیه بر باد (داریوش فرهنگ) [چهره پرداز]
1378 دخترداییی گمشده (داریوش مهرجویی) [چهره پرداز]
1378 دوستان (علی شاه حاتمی) [چهره پرداز]
1378 رنجر (احمد مرادپور) [چهره پرداز]
1378 عشق طاهر (محمدعلی نجفی) [چهره پرداز]
1378 نسل سوخته (رسول ملاقلی‌پور) [چهره پرداز]
1377 بازیگر (محمدعلی سجادی) [چهره پرداز]
1377 دختری با کفش‌های کتانی (رسول صدرعاملی) [چهره پرداز]
1377 زخمی (کامران قدکچیان) [چهره پرداز]
1377 کمیته مجازات (علی حاتمی) [چهره پرداز]
1377 هیوا (رسول ملاقلی‌پور) [چهره پرداز]
1377 جنگجوی پیروز (مجتبی راعی) [چهره پرداز]
1376 پنجه در خاک (ایرج قادری) [چهره پرداز]
1376 ساحره (داود میرباقری) [چهره پرداز]
1376 عشق گمشده (سعید اسدی) [چهره پرداز]

1376 کمکم کن (رسول ملاقلی‌پور) [چهره پرداز]
1376 بانوی اردیبهشت (رخشان بنی اعتماد) [چهره پرداز]
1376 درخت گلابی (داریوش مهرجویی) [چهره پرداز]
1375 براده های خورشید (محمدحسین حقیقی) [چهره پرداز]
1375 طوفان شن (جواد شمقدری) [چهره پرداز]
1375 جوانمرد (جمشید آهنگرانی) [چهره پرداز]
1375 عقرب (ناصر شاملو) [چهره پرداز]
1375 فصل پنجم (رفیع پیتز) [چهره پرداز]
1375 ماه و خورشید (محمدحسین حقیقی) [چهره پرداز]
1375 خلبان (جمال شورجه) [چهره پرداز]
1374 اعاده امنیت (حمید رخشانی) [چهره پرداز]
1374 تا آخرین نفس (نجات یافتگان) (رسول ملاقلی‌پور) [چهره پرداز]
1374 مرد آفتابی (همایون اسعدیان) [چهره پرداز]
1374 بازمانده (سیف الله داد) [چهره پرداز]
1374 چهره (سیروس الوند) [چهره پرداز]
1374 پاکباخته (غلامحسین لطفی) [چهره پرداز]
1374 سفر به چزابه (رسول ملاقلی‌پور) [چهره پرداز]
1374 تحفه هند (محمدرضا زهتابی) [چهره پرداز]
1373 آدم برفی (داود میرباقری) [داستان نویس-چهره پرداز]
1373 آخرین بندر (حسن هدایت) [چهره پرداز]
1373 بهشت پنهان (کامران قدکچیان) [چهره پرداز]
1373 خط آتش (علی سجادی حسینی فرید سجادی حسینی) [چهره پرداز]
1373 رویای یک نیمه شب تابستان (داریوش مودبیان) [چهره پرداز]
1373 روزهای خوب زندگی (مهدی صباغ زاده) [چهره پرداز]
1373 پری (داریوش مهرجویی) [چهره پرداز]
1373 روز واقعه (شهرام اسدی) [چهره پرداز]
1373 روسری آبی (رخشان بنی اعتماد) [چهره پرداز]
1373 کیمیا (احمدرضا درویش) [چهره پرداز]
1372 ترانزیت (علی سجادی حسینی) [چهره پرداز]
1372 راز گل شب بو (سعید خورشیدیان) [چهره پرداز]
1372 روز فرشته (بهروز افخمی) [چهره پرداز]
1371 یک مرد ، یک خرس (مسعود جعفری جوزانی) [چهره پرداز]
1371 هنرپیشه (محسن مخملباف) [چهره پرداز]
1371 راز چشمه سرخ (علی سجادی حسینی) [چهره پرداز]
1371 طعمه (فرامرز صدیقی) [چهره پرداز]

1371 راز خنجر (محمدحسین حقیقی) [چهره پرداز]
1371 عیالوار (پرویز صبری) [چهره پرداز]
1370 قهرمان (آخرین تلاش) (سیامک اعتمادی) [چهره پرداز]
1370 مدرسه پیرمردها (علی سجادی حسینی) [چهره پرداز]
1370 بانو (داریوش مهرجویی) [چهره پرداز]
1370 دادستان (بزرگمهر رفیعا) [چهره پرداز]
1370 سیرک بزرگ (اکبر خواجویی) [چهره پرداز]
1370 قربانی (رسول صدرعاملی) [چهره پرداز]
1370 دو نیمه سیب (کیانوش عیاری) [چهره پرداز]
1370 آواز تهران (کامران قدکچیان) [چهره پرداز]
1370 خانه خلوت (مهدی صباغ زاده) [چهره پرداز]
1370 نرگس (رخشان بنی اعتماد) [چهره پرداز]
1370 دلشدگان (علی حاتمی) [چهره پرداز]
1370 هور در آتش (عزیزالله حمیدنژاد) [چهره پرداز]
1370 ناصرالدین شاه آکتور سینما (محسن مخملباف) [چهره پرداز]
1369 ملک خاتون (حسن محمدزاده) [چهره پرداز]
1369 آپارتمان شماره 13 (یدالله صمدی) [چهره پرداز]
1369 سفر جادویی (ابوالحسن داودی) [چهره پرداز]
1369 عروس (بهروز افخمی) [چهره پرداز]
1369 گالان (امیر قویدل) [چهره پرداز]
1368 تمام وسوسه های زمین (حمید سمندریان) [چهره پرداز]
1368 باغ سید (محمدرضا اسلاملو) [چهره پرداز]
1368 صنوبرهای سوزان (عباس شیخ بابائی) [چهره پرداز]
1368 ریحانه (علیرضا رییسیان) [چهره پرداز]
1368 آخرین پرواز (احمدرضا درویش) [چهره پرداز]
1368 دزد عروسک ها (محمدرضا هنرمند) [چهره پرداز]
1368 هامون (داریوش مهرجویی) [چهره پرداز]
1368 ساوالان (یدالله صمدی) [چهره پرداز]
1368 مادر (علی حاتمی) [چهره پرداز]
1368 در جستجوی قهرمان (حمیدرضا آشتیانی پور) [چهره پرداز]
1368 تماس (خسرو ملکان) [چهره پرداز]
1368 مدرسه رجایی (کریم زرگر) [چهره پرداز]
1368 شنا در زمستان (محمد کاسبی) [چهره پرداز]
1367 زرد قناری (رخشان بنی اعتماد) [چهره پرداز-تهیه کننده]
1367 طوبی (خسرو ملکان) [چهره پرداز]
1367 عروسی خوبان (محسن مخملباف) [چهره پرداز]

1367 شب حادثه (سیروس الوند) [چهره پرداز]
1367 ارثیه (کاظم بلوچی) [چهره پرداز]
1367 بای سیکل ران (محسن مخملباف) [چهره پرداز]
1367 افق (رسول ملاقلی‌پور) [چهره پرداز]
1366 تحفه ها (ابراهیم وحیدزاده) [چهره پرداز]
1366 پرنده کوچک خوشبختی (پوران درخشنده) [چهره پرداز]
1366 ترن (امیر قویدل) [چهره پرداز]
1366 گمشدگان (محمدعلی سجادی) [چهره پرداز]
1366 پاییزان (رسول صدرعاملی) [چهره پرداز]
1366 خانه ای مثل شهر (حجت الله سیفی) [چهره پرداز]
1366 غریبه (رحمان رضایی) [چهره پرداز]
1366 ردپایی بر شن (محمدرضا هنرمند) [چهره پرداز]
1366 بحران (علی اصغر شادروان) [چهره پرداز]
1366 مکافات (منوچهر مصیری) [چهره پرداز]
1366 جعفرخان از فرنگ برگشته (علی حاتمی محمد متوسلانی) [چهره پرداز]
1366 سایه های غم (شاپور قریب) [چهره پرداز]
1366 طهران روزگار نو (علی حاتمی) [چهره پرداز]
1365 تشکیلات (منوچهر مصیری) [چهره پرداز]
1365 تصویر آخر (مهدی صباغ زاده) [چهره پرداز]
1365 تیغ و ابریشم (مسعود کیمیایی) [چهره پرداز]
1365 تیرباران (علی اصغر شادروان) [چهره پرداز]
1365 گذرگاه (شهریار بحرانی) [چهره پرداز]
1365 گزارش یک قتل (محمدعلی نجفی) [چهره پرداز]
1365 ماموریت (حسین زندباف) [چهره پرداز]
1365 ناخدا خورشید (ناصر تقوایی) [چهره پرداز]
1365 دستفروش (اپیزود دوم) : تولد یک پیرزن (محسن مخملباف) [چهره پرداز]
1365 کنار برکه ها (یدالله نوعصری) [چهره پرداز]
1365 قصه زندگی (خسرو شجاعی) [چهره پرداز]
1364 آوار (سیروس الوند) [چهره پرداز]
1364 جاده های سرد (مسعود جعفری جوزانی) [چهره پرداز]
1364 گردباد (کامران قدکچیان) [چهره پرداز]
1364 بایکوت (محسن مخملباف) [چهره پرداز]
1363 شب شکن (خسرو ملکان) [چهره پرداز]
1363 گل های داودی (رسول صدرعاملی) [چهره پرداز]

1362 دو چشم بی سو (محسن مخملباف) [چهره پرداز]
1362 شیلات (رضا میرلوحی) [چهره پرداز]
1362 استعاذه (محسن مخملباف) [چهره پرداز]
1362 خاک و خون (کامران قدکچیان) [چهره پرداز]
1362 فرار (جمشید حیدری) [چهره پرداز]
1361 مرگ یزدگرد (بهرام بیضایی) [چهره پرداز]
1359 گفت هر سه نفرشان (غلامعلی عرفان) [چهره پرداز]
1356 در امتداد شب (پرویز صیاد) [چهره پرداز]
1355 بت (ایرج قادری) [چهره پرداز]
1355 نازنین (علیرضا داودنژاد) [چهره پرداز]
1355 ملکوت (خسرو هریتاش) [چهره پرداز]
1354 شب غریبان (فرزان (محمد) دلجو) [چهره پرداز]
1354 کندو (فریدون گله) [چهره پرداز]
1353 اسرار گنج دره جنی (ابراهیم گلستان) [چهره پرداز]
جوایز و انتخابها:
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین چهره پردازی (خانه خلوت)
[دوره 10 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1370]
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین چهره پردازی (عروس)
[دوره 9 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1369]
>> برنده سیمرغ بلورین بهترین چهره پردازی (ناصرالدین شاه آکتور سینما)
[دوره 10 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1370]
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین چهره پردازی (نرگس)
[دوره 10 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1370]
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین چهره پردازی (هنرپیشه)
[دوره 11 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1371]
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین چهره پردازی (راز خنجر)
[دوره 11 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1371]
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین چهره پردازی (روز فرشته)
[دوره 12 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1372]
>> کاندید تندیس زرین بهترین چهره پردازی (تارا و تب توت فرنگی)
[دوره 8 جشن خانه سینما (مسابقه) - سال 1383]
>> برنده سیمرغ بلورین بهترین چهره پردازی (آخرین بندر)
[دوره 13 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1373]
>> برنده سیمرغ بلورین بهترین چهره پردازی (روز واقعه)
[دوره 13 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1373]

>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین چهره پردازی (پری)
[دوره 13 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1373]
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین چهره پردازی (روسری آبی)
[دوره 13 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1373]
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین چهره پردازی (مرد آفتابی)
[دوره 14 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1374]
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین چهره پردازی (سفر به چزابه)
[دوره 14 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1374]
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین چهره پردازی (عقرب)
[دوره 15 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1375]
>> برنده سیمرغ بلورین بهترین چهره پردازی (ساحره)
[دوره 16 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1376]
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین چهره پردازی (هیوا)
[دوره 17 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1377]
>> کاندید تندیس زرین بهترین چهره پردازی (اینجا چراغی روشن است)
[دوره 7 جشن خانه سینما (مسابقه) - سال 1382]
>> کاندید تندیس زرین بهترین چهره پردازی (عروس خوشقدم)
[دوره 7 جشن خانه سینما (مسابقه) - سال 1382]
>> کاندید تندیس زرین بهترین چهره پردازی (مسافر ری)
[دوره 5 جشن خانه سینما (مسابقه) - سال 1380]
>> کاندید تندیس زرین بهترین چهره پردازی (دختری به نام تندر)
[دوره 5 جشن خانه سینما (مسابقه) - سال 1380]
>> 2 - دومین چهره پردازی سال (کمیته مجازات)
[دوره 14 منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال 1378]
>> 2 - دومین چهره پردازی سال (نسل سوخته)
[دوره 15 منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال 1379]
>> 3 - سومین چهره پردازی سال (آب و آتش)
[دوره 16 منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال 1380]
>> 2 - دومین چهره پردازی سال (مسافر ری)
[دوره 16 منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال 1380]
>> کاندید تندیس زرین بهترین چهره پردازی (شهرآشوب)

[دوره 10 جشن خانه سینما (مسابقه) - سال 1385]
منابع زندگینامه :http://www.iranactor.com/

اسکندری،ستاره

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
نام: ستاره اسکندری
تاریخ تولد: 1353
خواهر لاله اسکندری (بازیگر)
.....
متولد 1353. دانشجوی رشته مترجمی زبان از دانشگاه آزاد.
از تئاتر آغاز کرد و سه بار هم کاندید دریافت جایزه از جشنواره تئاتر دانشجویی شد. با مجموعه تلویزیونی خانه شماره سیزده به تلویزیون آمد و در مجموعه تلویزیونی ایستگاه موفق و متفاوت ظاهر شد.
حریف دل (رضا گنجی - 1375)
مسافر ری (داود میرباقری - 1379)
تارزن و تارزان (علی عبدالعلی زاده - 1380)
مواجهه (سعید ابراهیمی فر - 1383)
شبانه (امید بنکدار - کیوان علی محمدی - 1383)
ماه مهربان (مجموعه تلویزیونی، 1376)
ایستگاه (مجموعه تلویزیونی، 1377)
حامی (مجموعه تلویزیونی، 1380)
نرگس (مجموعه تلویزیونی، سیروس مقدم، 1384)
مرگ تدریجی رویا

اسکندری،لاله

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
نام اصلی: لاله نام خانوادگی اصلی: اسکندری سمت (در بخش های): بازیگران، ..... تاریخ تولد: 1354 ملیت: ایران .....
مدرک تحصیلی: فارغ التحصیل گرافیک

بیوگرافی فارغ التحصیل گرافیک از دانشگاه آزاد اسلامی در سال ۱۳۷۱.
خواهر: ستاره اسکندری (بازیگر).
خواهر: سارا اسکندری (چهره پرداز).
شروع فعالیت سینمایی با بازی در فیلم "متولد ماه مهر" در سال ۱۳۷۸.
با بازی در فیلم "متولد ماه مهر" به سینما آمد و با فیلم "شراره" مطرح شد.
با بازی در مجموعه تلویزیونی "خاک سرخ" استعدادهایش به معرض نمایش گذاشت و با بازی در نقش زنی که حرف نمی زند در فیلم "این زن حرف نمی زند"، بازی قابل توجهی از خود ارائه داد .

اسلامی، مهناز

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
متولد: ارومیه
تحصیلات: دیپلم، همسر شعبانعلی اسلامی (تهیه‌کننده)، گویندگی و ترجمه در صد او سیمای مرکز ارومیه، فعالیت در تلویزیون. شروع بازیگری: اتوبوس (1364)
عمده‌ی فیلمها:
گلها و گلوله‌ها (1371)، گریز (1371)، آخرین خون (1372)، مرضیه (1373)، سربلند (1373)، دشمن (1374)، ویرانگر (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

اسلامی، هادی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
بازیگر تئاتر و سینما.
تولد: 1318، تهران (محله‌ی پامنار).
درگذشت: 7 مرداد 1372، تهران.
هادی اسلامی فعالیت هنری خود را از دوره‌ی دبیرستان شروع کرد. سپس در دانشکده‌ی تئاتر به تحصیل پرداخت و با مدرک فوق دیپلم این رشته در سال 1342 فارغ‌التحصیل شد. در همان سال با بازی در نمایشنامه‌ی «روسری قرمز»، به جرگه‌ی هنرمندان حرفه‌ای تئاتر پیوست و در سال 1346 با اجرای نمایشنامه‌ی «زیر گذر لوطی صالح» به عنوان نویسنده و کارگردان هم مطرح شد. وی در نمایش‌های دیگر زیر ایفای نقش کرده است: «دارالحکومه تهران»، «غریب»، «خر با بار نمک»، «مرد متوسط»، «یک اشتباه از خردمندترین آدم‌ها سر می‌زند»، «صیادان»، «سرباز لاف زن». هادی اسلامی در سالهای پس از انقلاب اسلامی با بازی در فیلم «قدیس» در سال 1358 به سینما پیوست و از آن پس هر سال به عنوان بازیگر در فیلم‌ها ظاهر شد. فیلم‌هایی که در آنها ایفای نقش کرده است عبارتند از: «دست شیطان» (1360)؛ «موج طوفان» (1360)؛ «مرگ سفید» (1360)؛ «ملخ زدگان» (1363)؛ «مترسک» (1363)؛ «اتوبوس» (1364)؛ «آوار» (1364)؛ «معما» (1365)؛ «میهمانی خصوصی» (1365)؛ «قصه‌ی زندگی» (1365)؛ «آشیانه‌ی مهر » (1366)؛ «مقاومت» (1366)؛ «بهار در پاییز» (1366)؛ «جهزیه‌ای برای رباب» (1366)؛ «سرب» (1367)؛ «شاخه‌های بید» (1367)؛ «خواستگاری»، «دل نمک»، «قطب مخوف»، «شتابزده»، «ساده لوح»، «مستأجر»، «طعمه»، «سهراب تا سهراب ».
هادی اسلامی در مجموعه‌های تلویزیونی مختلفی نیز ایفای نقش نمود، از جمله: مجموعه‌ی تلویزونی «سمک عیار» (1345) و مجموعه‌ی «مرغ حق» (در نقش شهید مدرس). کارگردانی نمایش‌های «حاکم یک شبه»، «حسن سنتوری»، «محراب» و با بازی در نمایش‌های «مروارید»، «آنتیگون»، «سنگ و سرنا»، «شاه می‌میرد»، «سوگ سیاوش» و... از جمله فعالیت‌های دیگر هنری اوست.
هادی اسلامی در طرح ارزشیابی هنرمندان به کسب درجه‌ی دکترای تئاتر نایل گردید. هادی اسلامی کلاس بازیگری را نزد استادش عباس جوانمرد و

بعد خلیل موحد دیلمقانی گذراند و فن بیان را از مهین دیهیم آموخت. وی در چهارمین جشنواره‌ی بین‌المللی فیلم فجر در سال 1364 در تهران برنده‌ی جایزه‌ی بازیگری در بخش فلیم‌های بلند، به عنوان بهترین بازیگر مرد، برای فیلم «اتوبوس» شد.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

اسماعیل خانی، جمشید

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
تاریخ تولد: 1329 در شیراز
تحصیلات: دیپلم تاریخ فوت : 1381
همسر گوهر خیراندیش
از دوران دبیرستان فعالیتهای تئاتر خود را آغاز کرد. بازیهای او همیشه زیبا و دیدنی است. او برای بازی در فیلمهای «زیر بامهای شهر» و «روسری آبی» کاندیدای بهترین بازیگر نقش دوم مرد از جشنواره های هشتم و سیزدهم فیلم فجر شد.
او آخرین فیلمی که از او به نمایش درآمد، فیلم «نوروز» بود که در بیستمین جشنواره فیلم فجر جزو فیلمهای بخش مسابقه بود و آخرین حضور او در تلویزیون در مجموعه تلویزیونی «همسایه ها» به نقش بنگاه دار بود. فیلم:
آخرین ستاره شب (مجموعه تلویزیونی، 1374)
تا آخرین نفس (1374)
شلیک نهایی (مجموعه تلویزیونی، 1374)
سرعت (1374)
دو پنجره (مجموعه تلویزیونی، 1375)
سفر به چزابه (مجموعه تلویزیونی، 1375)
هفت سنگ (1375)
مهر مادری (1376)
شیدا (1377)
کت جادویی (مجموعه تلویزیونی، 1378)
مرد بارانی (1378)
مونس (1379)
همسایه ها (مجموعه تلویزیونی، 1379)
نوروز (1380)
نان و عشق و موتور 1000 (1380)
آینه (مجموعه تلویزیونی، 1367)
زیر بامهای شهر (1368)
چون ابر در بهاران (1369)
همه یک ملت (1369)

آپارتمان شماره سیزده (1369)
در آرزوی ازدواج (1369)
مسافران (1370)
روزی روزگاری (مجموعه تلویزیونی، 1371)
لبه تیغ (1371)
دو همسفر (1371)
عیالوار (1371)
سنگ و شیشه (مجموعه تلویزیونی، 1373)
همه وصیت من (مجموعه تلویزیونی، 1373)
آپارتمان (مجموعه تلویزیونی، 1373)
روسری آبی (1373)
تعطیلات زمستانی (1374)

اسماعیلی، امیر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
امیر اسماعیلی، نویسنده ی پیش کسوت سینما، شنبه هشتم تیر در 68 سالگی بر اثر ابتلا به بیماری سرطان درگذشت. او با نام کامل امیر اسماعیلی کلاهدوز در یکی از محله های قدیمی تهران متولد شد. در دوران جوانی به بازی در تئاتر علاقه پیدا کرد وتجربه هایی در زمینه ی دوبله ی فیلم داشت تا این که در سال 1328 با نوشتن داستان کوتاهی به نام «پیشواز» درمجله ی امید ایران فعالیت مطبوعاتی اش را آغاز کرد. در 24 سالگی نخسین کتاب خود را که مجموعه ای به نام «گل آفتاب» بود منتشر کرد و در کنار فعالیت های نوشتاری و مطبوعاتی شان، در سازمان تربیت بدنی مشغول به کار شد. اسماعیلی که فارغ التحصیل زبان و ادبیات فارسی بود، نزدیک به صد قصه ی کوتاه در نشریه هایی مثل امید ایران، آسیای جوان، اطلاعات هفتگی، تهران مصور، صبح امروز و... چاپ کرده و نزدیک به پنج هزار مقاله، گزارش، نقل و گفت و گو در زمینه های گوناگون فرهنگی، اجتماعی، ادبی و به خصوص سینما تئاتر از او به جا مانده است. ترجمه رمان های باباگوریو، مردی که می خندد، جنایت و مکافات، بینوایان و آوای وحش و نمایش نامه های در خانه ی معلم، مسجد باران، شیطان و فیلم نامه های کاموس، دوست داری آدم بزرگی بشی و در باور بهار از جمله آثار اوست. از اسماعیلی دو کتاب پژوهشی سینمایی به نام های شصت سال سینمای ایران و تاریخ کامل سینمای ایران به جا مانده است. او همچنین متن بعضی از مستندهای تلویزیونی مثل اسب و آواها و نواهای پهلوانی را نوشت و مدتی هم دبیر شورای عالی کمیته ی واژه گزینی بخش تربیت بدنی در فرهنگستان زبان و ادب فارسی بود. از آخرین فعالیت هایش می توان به داوری انجمن منتقدان درنخستین دوره ی اهدای جایزه ی بزرگ شهید آوینی اشاره کرد. منابع زندگینامه :سالنامه فیلم - ش 18.

اسماعیلی، حبیب

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1329 ایوانکی، تحصیلات: فوق دیپلم حسابداری، مدیر تولید- تهیه‌کننده، بازی در تئاتر، شروع بازیگری: پرواز به سوی مینو (1358).
عمده‌ی فیلمها:
بازجویی (تهیه‌کننده، مدیر تولید، بازیگر- 1362)، گنج (مدیر تولید، بازیگر- 1363)، حریم مهرورزی (1364)، مدار بسته (مدیر تولید، بازیگر- 1364)، گمشده (مدیر تولید- 1364)، ترنج (مدیر تولید- 1365)، تصویر آخر (مدیر تولید، بازیگر- 1365)، روزهای انتظار (مدیر تولید- 1365)، طلسم (مدیر تولید- 1365)، خارج از محدوده (مدیر تولید- 1365)، محموله (1366)، جهیزیه برای رباب (مدیر تولید- 1366)، سالهای خاکستر (تهیه‌کننده، بازیگر- 1367)، بازی تمام شد (1368)، دو فیلم با یک بلیت (مدیر تولید- 1369)، تبعیدیها (1370)، ساده‌لوح (1371)، رابطه پنهانی (مدیر تولید- 1371)، پرواز را به خاطر بسپار (مدیر تولید- 1371)، تصادف (مدیر تولید، بازیگر- 1372)، اعاده‌ی امنیت (مدیر تولید، بازیگر- 1373)، روز دیدنی (مدیر تولید، بازیگر- 1373).
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

اصفهانی، اکبر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1329 اصفهان. نام اصلی: اکبر هرندی، تحصیلات: دیپلم، شروع کار با بدل‌کاری و بعد عکاس سینمایی. شروع بازیگری: هفت دلاور (1347)
عمده فیلمها: کاکاسیاه (1352)، کج کلاه‌خان (1352)، شلاق (1352)، مهدی فرنگی (1353)، دختران بلا مردان ناقلا (1353)، انگشت نما (1354)، جنجال (1354)، کمین (1354)، حرفه‌ای (1355)، چلچراغ (1355)، ستیز (1355)، صبح خاکستری (1356)، کوسه‌ی جنوب (1357)، مشت (1363)، گریز (1371)، ضربه‌ی آخر (1372)، چشم شیطان (1372)، غربت (1374)، فاتح (1374)، گارد ویژه (1374).
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

اصفهانی، محمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران

محمد مهدی واعظی در روز چهاردهم تیرماه سال 1345 در تهران و در خیابان 17 شهریور بدنیا آمد . پدربزرگ وی صدای خوبی داشت و به واعظ اصفهانی معروف بود ، بهمین خاطر وی نام هنری اصفهانی را برای خود انتخاب کرد . تحصیلات
تحصیلات ابتدایی و متوسطه خود را در مدرسه علوی تهران به پایان رساند . سپس با شرکت در کنکور سراسری و اخذ رتبه 178 به دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی ایران راه یافت و در سال 1376 در رشته پزشکی موفق به اخذ دکترا شد . وی همزمان با تحصیل علم به کسب هنر نیز اهتمام ورزید .
قرائت قرآن
وی از اوان کودکی قرائت قرآن کریم را به سه روایت نزد اساتید وقت آموخته و از شیوه های مختلف این فن به ویژه شیوه استاد "مصطفی اسماعیل" بهره مند شده است . تاکنون در محافل مهم بسیاری از حضور دکتر اصفهانی برا ی قرائت قرآن استفاده شده است .
محمد اصفهانی موسیقی ایرانی را با بهره مندی از مکتب استاد محمدرضا شجریان خواننده شهیر و با رهنمودهای این استاد آواز ایران و شاگرد مبرزش علی جهاندار آموخت . نزد استاد شجریان ردیف و موسیقی آوازی را فراگرفت . استاد دیگر او فریدون شهبازیان بود که نزد او تلفیق و تحدید فنی در موسیقی کلامی و زیبایی شناسی در الحان موسیقی ملی ایران را آموخت . از دیگر اساتید او می توان به همایون خرم و بابک بیات اشاره کرد . او همواره از اساتید ارجمندش در زمینه موسیقی بخصوص فریدون شهبازیان با تواضع و مهر یاد می کند .
آلبوم ها

گلچین حسرت

نازنین کار مشترک

فاصله

...تنها ماندم

ماه غریبستان نون و دلقک

برکت

اصلانی، ماندانا

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
متولد: 1341 تهران، تحصیلات: فوق دیپلم رشته‌ی بازیگری صدا و سیما، بازی در تئاتر، شروع بازیگری: ناروئی (1367)
عمده‌ی فیلمها:
شب بیست و نهم (1368)، به خاطر همه چیز (1369)، تبعیدیها (1370)، مسافر غریب (1372)، توطئه (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

اصلانی، محسن

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1335 تهران. تحصیلات: دیپلم، فعالیت در تلویزیون. شروع بازیگری: سفیر (1361)
عمده‌ی فیلمها:
شب‌شکن (1363)، صاعقه (1363)، یک روز گرم (1363)، گردباد (1364)، کفشهای میرزا نوروز (1364)، غریبه (1366)، بازی تمام شد (1368)، ساده‌لوح (1371).
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

اصلانی، محمدرضا

قرن:15
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
محمدرضا اصلانی متولد سال ۱۳۲۲ در رشت و فارغ التحصیل هنر و نقاشی از دانشکدهٔ هنرهای تزئینی است. وی دورهٔ آموزش فیلمسازی را در وزارت فرهنگ و هنر گذرانده است.
اصلانی فعالیت حرفه‌ای خود در سینما را از سال ۱۳۴۶ و با ساخت فیلم مستند "جام حسنلو" آغاز می‌کند و سپس آثاری نظیر "بدبده"، "با اجازه"، "چنین کنند حکایت"، "تاری خانه"، "فهرج"، "مش اسماعیل"، "ابوریحان بیرونی"، "میراث شیشه"،چیغ ودل جهان را جلوی دوربین می‌برد. «کودک و استثمار» عنوان مستندی است که با هدف نمایش برای جامعهٔ مدیریتی ساخته شدکه از بهترین مستند های دهه ۶۰ ایران بود. اما در سال ۶۱ به شکل غیررسمی توقیف و به حاشیه رانده شد.
اولین فیلم سینمایی اصلانی به نام"شطرنج باد"در ۱۳۵۵ تجربه متفاوت و نو در سینمای ایران که بسیار جسورانه بود.بازیگر مطرح ایرانی شهره آغداشلو شروع فعالیت هنری اش با فیلم شطرنج باد در نقش کنیزک بود.
ساخت مجموعه‌های تلویزیونی "سمک عیار"، "غبار نور"، "منطق الطیر"، نگارش فیلمنامه فیلم‌های سینمایی "خط"، "سوزنبان"، "سوی شهر خاموش"، "تنگنا"، "مرثیه"، "صبح روز چهارم"، "باغ سنگی" و سرودن سه کتاب شعر "شب‌های نیمکتی و روزهای باد"، "بر تفاضل دو مغرب" و "سوگنامه سال‌های ممنوع"، تدریس در دانشکده‌های سینما تئاتر و سوره و نقد و نظر و رساله در باب سینما و... از فعالیت‌های حرفه‌ای وی برشمرده می‌شود. اصلانی در سال‌های اخیر داوری بسیاری از جشنواره‌های معتبر را بر عهده داشته و هم‌اینک رئیس هیات مدیره انجمن مستندسازان ایران است.
ساخته دیگرش "خاطرات یک هفتاد و پنج ساله"، مستند بلندی است که به سفارش بانک ملی ساخته شده است. بخش چشم واقعیت بیست و پنجمین جشنواره فیلم فجرسیمرغ بلورین ویژه هیات داوران به فیلم خاطرات یک هفتاد و پنج ساله تعلق گرفت.
آتش سبز محصول ۱۳۸۶ جدیدترین کار وی محسوب می‌شود.داستان آتش سبز، برگرفته از روایت کهن و اساطیری سنگ صبور است.
سنگ صبور، روایت دختری به نام ناردانه است که ندایی درونی بر او می‌گوید: "با مردی مرده وصلت خواهد کرد." روزی ناردانه به طور ناگهانی

وارد قلعه‌ای کهن می‌شود. در اتاقی از اتاقهای این قلعه افسانه‌ای، مردی مرده می‌یابد با هفت پیکان در بدن. کتابی در اتاق است، ناردانه کتاب را برداشته و می‌خواند "بسم رب العزت"، این کتاب هفت حدیث دارد و ناردانه باید هر روز یک حدیث بخواند و تنها روزی یک مغز بادام بخورد و پس از هرروز یک تیر (سوزن) از تن مرد بیرون آورد و در پایان حدیث هفتم مرد مرده زنده شده و با او وصلت خواهد کرد. همایون شجریان در بخش هایی از فیلم "آتش سبز" آواز می خواند.

اطلسی، سیامک

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1325 ارومیه، نام اصلی: عزت اطلسی‌فر، نویسنده، کارگردان، تحصیلات: دیپلم ریاضی، برنده جایزه ویژه از نخستین جشنواره، فرهنگی هنری کار و کارگر (1369)، فعالیت در دوبله از 1344- فعالیت در تلویزیون، بازی در تئاتر. شروع بازیگری: توبه (1351).
عمده‌ی فیلمها:
نظر (1351)، کج کلاه‌خان (1352)، مروارید (1352)، کروگان (1353)، عروس پابرهنه (1353)، آب (1354)، دردسر ماه عسل (نویسنده- 1357)، انفجار (نویسنده- 1357)، شجاعان ایستاده می‌میرند (نمایش داده نشد- 1358)، چریکه تارا (نمایش داده نشد- 1359)، جای پای غدیر (کوتاه- 1361)، تاتوره (1362)، پرونده (1362)، بی‌بی چلچله (1363)، مشت (نویسنده، کارگردان- 1363)، جدال (1365)، ملاقات (1365)، آن سوی آتش (1365)، شاید وقتی دیگر (1366)، در انتظار شیطان (نویسنده- 1366)، دوران سربی (1367)، گل سرخ (1368)، دو فیلم با یک بلیت (1369)، آقای بخشدار (1370)، اوینار (1370)، مخترع 2001(1370)، مسافران دره انار (1370)، همسر (1372)، در کمال خونسردی (1373)، روز واقعه (1373)، خط آتش (1373)، یک داستان واقعی (تلویزیونی- 1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

افخمی، بهروز

قرن:15
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نام اصلی: بهروز
نام خانوادگی اصلی: افخمی
سمت (در بخش های): تدوین،فیلمنامه،کارگردانی، تاریخ تولد: 1335
محل تولد: تهران
ملیت: ایران مدرک تحصیلی: فوق دیپلم تدوین
بیوگرافی
فوق دیپلم تدوین از مدرسه عالی تلویزیون و سینما در سال ۱۳۵۷.
همسر ناهید طلوع (چهره پرداز).
شروع فعالیت در تلویزیون به عنوان مدیر تولید، تدوینگر و مسئول گروه فیلم و سریال.
شروع فعالیت سینمایی با فیلم "زیر باران" (سیف الله داد) به عنوان مدیر فیلمبرداری و تدوینگر در سال ۱۳٦۳.
نماینده هفتمین دوره مجلس شورای اسلامی در سال ۱۳۷۸.
برنده دیپلم افتخار بهترین کارگردانی از نهمین جشنواره فیلم فجر برای فیلم "عروس" در سال ۱۳٦۹.
پس از ساخت چند فیلم مستند در تلویزیون، فیلمبرداری یک فیلم ("زیر باران") و تدوین یک فیلم دیگر ("آب را گل نکنید") را انجام داد.
در سال 1367 و در پی انصراف ناصر تقوایی از ساخت مجموعه تلویزیونی "کوچک جنگلی" کارگردانی آن را به عهده گرفت و این مجموعه به یکی از پربیننده ترین سریالهای تلویزیون تبدی

بخشی از فیلم شناسی:
1382 گاوخونی (بهروز افخمی) [تدوینگر-کارگردان-فیلمنامه نویس]
1377 شوکران (بهروز افخمی) [کارگردان-فیلمنامه نویس]
1376 جهان پهلوان تختی (بهروز افخمی) [کارگردان-فیلمنامه نویس]
1375 عقرب (ناصر شاملو) [مشاور کارگردان]
1373 روز شیطان (بهروز افخمی) [بازیگر-کارگردان-فیلمنامه نویس]
1372 روز فرشته (بهروز افخمی) [کارگردان-فیلمنامه نویس]
1372 سجاده آتش (احمد مرادپور) [فیلمنامه نویس]
1369 پنجاه و سه نفر (یوسف سیدمهدوی) [تدوینگر]

1369 عروس (بهروز افخمی) [کارگردان-فیلمنامه نویس]
1368 آب را گل نکنید (شهریار بحرانی) [تدوینگر]
1365 دست نوشته ها (مهرزاد مینویی) [فیلمنامه نویس]
1364 زیر باران (سیف الله داد) [بازیگر-مدیر فیلمبرداری]
فرزند صبح (1384)
کوچک جنگلی (مجموعه، 1367)

جوایز و انتخابها
>> کاندید لوح زرین بهترین فیلمنامه (دست نوشته ها)
[دوره 5 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1365]
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین فیلمنامه (عروس)
[دوره 9 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1369]
>> برنده دیپلم افتخار بهترین کارگردانی (عروس)
[دوره 9 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1369]
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین فیلمنامه (جهان پهلوان تختی)
[دوره 16 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1376]
>> کاندید لوح زرین انتخاب ویژه سال (گاوخونی)
[دوره 5 منتخب سایت ایران اکتور (بهترین های سال) - سال 1384]
>> برنده لوح زرین بهترین فیلم سال (شوکران)
[دوره 1 منتخب سایت ایران اکتور (بهترین های سال) - سال 1380]
>> کاندید لوح زرین بهترین کارگردان سال (شوکران)
[دوره 1 منتخب سایت ایران اکتور (بهترین های سال) - سال 1380]
>> کاندید لوح زرین بهترین فیلمنامه سال (شوکران)
[دوره 1 منتخب سایت ایران اکتور (بهترین های سال) - سال 1380]
>> 6 - ششمین فیلم سال (عروس)
[دوره 6 منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال 1370]
>> 2 - دومین فیلم سال (جهان پهلوان تختی)
[دوره 14 منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال 1378]
>> 2 - دومین کارگردان سال (جهان پهلوان تختی)
[دوره 14 منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال 1378]
>> 1 - بهترین فیلمنامه سال (جهان پهلوان تختی)
[دوره 14 منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال 1378]
>> 2 - دومین فیلم سال (شوکران)

[دوره 15 منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال 1379]
>> 2 - دومین کارگردان سال (شوکران)
[دوره 15 منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال 1379]
>> 1 - بهترین فیلمنامه سال (شوکران)
[دوره 15 منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال 1379]
>> 6 - ششمین فیلم سال (گاوخونی)
[دوره 19 منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال 1383]
>> 9 - نهمین فیلم سال (روز شیطان)
[دوره 10 منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال 1374]
منابع زندگینامه :http://www.iranactor.com

افرندنیا، کاظم

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1324 نائین، تحصیلات: دیپلم هنرستان هنرهای زیبا، فعالیت در تلویزیون از 1352، بازی در تئاتر از 1351، شروع بازیگری: ناجورها (1353)
عمده‌ی فیلمها:
پلنگ در شب (1354)، بی‌نشان (1355)، کوچ (1356)، تپه 303 (نمایش داده نشد- 1356)، مفسدین (نمایش داده نشد- 1358)، تب مرگ (نمایش داده نشد- 1358)، از فریاد تا ترور (1359)، عصیانگران (1360)، سفیر (1361)، بازرس ویژه (1361)، زخمه (1362)، پناهگاه (نمایش داده نشد- 1362)، میرزا کوچک خان (1363)، پیراک (1363)، پایگاه جهنمی (1363)، سردار جنگل (1363)، تفنگ شکسته (1364)، کفشهای میرزا نوروز (1364)، جدال (1365)، جدال در تاسوکی (1365)، شبح کژدم (1365)، مزدوران (1365)، خبرچین (1366)، کانی مانگا (1366)، کمینگاه (1366)، آری این چنین بود (1367)، آخرین مهلت (1368)، دو سرنوشت (1368)، مرگ پلنگ (1368)، عملیات کرکوک (1370)، از بلور خون (1371)، مردی در آینه (1371)، ضربه‌ی توفان (1372)، مروارید سیاه (1373)، بازی با مرگ (1373)، رقص مرگ (1373)، عیاران (1374)، دام (1374)، فرار از جهنم (1374)، گارد ویژه (1374)، تنگنا (1374).
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

افسری، منوچهر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1331 تهران، تحصیلات: دیپلم طبیعی، شروع بازیگری: سرنوشت سازان (1358)
عمده‌ی فیلمها:
پرواز به سوی مینو (1358)، عصیانگران (1360)، تفنگدار (1361)، زخمه (1362)، بازجویی (1362)، پیک جنگل (1362)، نقطه ضعف (1362)، گنج (1363)، طغیان (1364)، مدار بسته (1364)، ترنج (1365)، جدال (1365)، تیغ و ابریشم (1365)، بی‌پناه (1365)، روزهای انتظار (1365)، جدال در تاسوکی (1365)، مزدوران (1365)، جهیزیه برای رباب (1366)، خارج از محدوده (1366)، محموله (1366)، سالهای خاکستر (1367)، بازی تمام شد (1368)، دو فیلم با یک بلیت (1369)، رابطه پنهانی (1371)، ماموریت آقای شادی (1371)، تصادف (1372)، می‌خواهم زنده بمانم (1373)، همزاد (1373)، دشمن (1374)، قانون (1374)، طالع سعد (1374).
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

افشار ،مهناز

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
بیوگرافی: متولد 1356
مدرک: دیپلم علوم تجربی
شباهت بیش از حد او به فائقه آتشین (گوگوش) باعث شد تا قبل و بعد از اکران فیلم « شور عشق » به خواست خود سوژه اول مطبوعات باشد. بعد از مدتی جنجال مطبوعاتی و پس از توقیف فیلم « خاکستری » مدتی از او خبری نبود. تا اینکه پس از یکسال با بازی در فیلم « نگین » به سینما بازگشت....
او و رادان اولین حضور رسمی خود را در شور عشق نشان دادند و حالا رادان به یک ستاره بدل شده اما مهناز افشار با موفقیت مسیری طولانی فاصله دارد و اگر بپذیریم که او حتی زودتر از رادان دوربین سینما را شناخته و تجربه کرده بود پس باید گفت یک جای کار در برنامه حرفه ای او می لنگد. افشار که تا مقطع دیپلم در رشته تجربی تحصیل کرده است متولد 1356 می باشد و مدتها به خاطر شباهت و به خواننده و بازیگر پیش از انقلاب یعنی فایقه آتشین در بورس جنحالهای مطبوعات شایع پرداز قرار داشت. مهناز بازی را با مجموعه عشق گمشده در سال 1376 آغاز کرد و پس از آن در دوستان به کارگردانی علی شاه حاتمی در سال 77 به سینما راه یافت . فیلم شکست می خورد اما لااقل او را برای اندک زمانی می شناسند.سپس با محسن محسنی نسب درام ورزشی شیرهای جوان را در کنار جعفر دهقان و در سال 78 به سرانجام می رساند که با استقبال قابل قبولی روبرو می شود . اما هنوز برای عرض اندام فرصت دست نداده بود . تا اینکه دار سال 80 از راه می رسد و نادر مقدس از او برای در نقش مقابل بهرام رادان دعوت به عمل می آورد . شور عشق ساخته می شود و ناگهان هر دو چهره اصلی فیلم به شهرتی باور نکردنی دست پیدا می کنند . سال بعد از آن در خاکستری به کارگردانی مهرداد میر فلاح بازی می کند که به خاطر موضوعش توقیف می شود . توقیف فیلم جنجالهای مطبوعاتی و حواشی غیر قابل کنترل پیرامون افشار او را به سکوت می کشاند و سر انجام در سال 80 با نگین در یک نقش نامتعارف و باز هم جنجالی باز می گردد دختری در قفس در سال در سال 81 هیچگونه موفقیتی را با او همراه نمی کند.اما سال 82 شانس یک باره در خانه افشار می زند سه فیلم زهر عسل ،کما و سیزده گربه روی شیروانی با فروش بالایی روبرو

می شوند . افشار یک پله بالاتر می آید ضمن آنکه اکران تقریبا همزمان سه فیلم از او نام و چهره اش را بیشتر در ذهن ماندگار می کند. زهر عسل در کنار شهاب حسینی و گلزار جای چندان کاری نداشت در واقع ساخته ابراهیم شیبانی به غیر از گلزار و البته حضور کوتاه اما جذاب حسینی هیچ نکته مثبتی در خود نداشت و نمی توان فیلم را متعلق به افشار دانست که یک اثر کاملا مردانه بود .کما به همین طریق باحضور امین حیایی و گلزار یک اثر کاملا مردانه به حساب می آمد . اما 13گربه روی شیروانی با وجود داشتن فضایی فانتزی و تاکنون تجربه نشده و داشتن چهره های مطرحی چون گلزار و شریفی نیا و نواب صفوی او را در سطح خوبی شناور نگه می دارد. سال 83 در فیلم آکواریوم نیز در کنار امین حیایی و سالاد فصل در کنار شریفی نیا و شکیبا ظاهر می شود . او در سالاد فصل همبازی قدرتمند و قوی چو ن لیلا حاتمی را در کنار داشت . امسال او نیز تنها به بازی در کارگران مشغول به کارند به کارگردانی مانی حقیقی پاسخ مثبت داده است. مجموعه آثار: - دوستان (علی شاه حاتمی، 1377)
- شیرهای جوان (محسن محسنی نسب، 1378)
- شور عشق (نادر مقدس، 1378)
- خاکستری (مهرداد میرفلاح، 1379-80)
- نگین (اصغر هاشمی، 1380)
- دختری در قفس (قدرت الله صلح میرزایی، 1381)
- 13 گربه روی شیروانی (علی اکبر عبدالعلی زاده، 1382)
- زهر عسل (ابراهیم شیبانی، 1382)
- کما (آرش معیریان، 1382)
- سالاد فصل (فریدون جیرانی، 1383)
- آکواریوم (ایرج قادری، 1383)
- کارگران مشغول کارند (مانی حقیقی، 1384)
- آتش بس (کیومرث پوراحمد، 1383)
- چه کسی امیر را کشت؟ (مهدی کرم پور، 1384)
- محاکمه (ایرج قادری، 1385)
- تله (سیروس الوند، 1385)
- رییس (مسعود کیمیایی، 1385)
- تسویه حساب (تهمینه میلانی، 1386)
- کلاغ پر (شهرام شاه حسینی، 1386) مجموعه تلویزیونی:
- گمشده (1376)

افشار، بهاره

قرن:15
جنسیت:زن
ملیت:ایران متولد (۱۳۶۳) طراح لباس و بازیگر ایرانی است.
هرچند شهرت او به دلیل بازی در مجموعه تلوزیونی "او یک فرشته بود" در نقش "فرشته" می باشد، کار اصلی وی طراحی لباس است و سالها قبل از بازیگری، مزون داشته است.
او دیپلم تئاتر دارد و در رشته نقاشی تحصیل کرده است. در کودکی به علت رفت و آمدی که به تولیدی لباس پدرش داشت به طراحی لباس علاقه مند شد.

افشار، قاسم

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
قاسم افشار متولد ۱۳ آبان ۱۳۳۰ در تهران است. سال‌های ابتدائی را در مدرسه مهدوی در خیابان شریعتی طی کرد و سال ششم را در مدرسه صمصامیه در شهر قصر شیرین گذراند.
سال‌های بعدی را در دبیرستان‌های محمد رضا پهلوی - وصال - و خامنه‌ای طی کرد. سال اول دانشگاه را در رشته روانشناسی در مدرسه عالی پارس در خیابان شریعتی گذراند وبعد از پایان تعطیلی دانشکاه‌ها به دلیل انقلاب فرهنگی به دانشگاه علامه طباطبائی رفت و از این دانشگاه لیسانس روانشناسی گرفت
و سپس از دانشگاه آزاد اسلامی مدرک فوق لیسانس در رشته روانشناسی گرفت. بعد از انقلاب اسلامی در سال ۱۳۶۰ وارد صدا و سیما شد و به عنوان گوینده اخبار رادیو و تلویزیون آغاز به کار کرد.
وی از قدیمی ترین گویندگان صدا و سیما است و مشغول به فعالیت است. وی تجربه ۸ سال اجرای خبر در ۸ سال جنگ تحمیلی عراق بر علیه ایران را دارد.

افشارپناه، مهوش

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
متولد: 1328 سقز. تحصیلات: فارغ‌التحصیل رشته‌ی بازیگری از دانشکده هنرهای دراماتیک تهران، فعالیت در تلویزیون، بازی در تئاتر از 1346، بازی در فیلم کوتاه «نادر می‌تواند» (1364). شروع بازیگری: خانه در انتظار (1366).
عمده‌ی فیلمها:
لنکرگاه (1367)، زیر بامهای شهر (1368)، زینت (1372)، دمام (1373).
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

افشارزاده، مهشید

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
متولد: 1344 آبادان، تحصیلات: دیپلم طبیعی، شروع بازیگری: بای سیکل‌ران (1367)
عمده‌ی فیلمها:
افسون (1367)، دوران سربی (1367)، آخرین پرواز (1368)، بچه‌های طلاق (1368)، دخترم سحر (1368)، افسانه آه (1369)، شقایق (1370)، مردی در آینه (1371)، مستاجر (1371)، بلوف (1372)، یاران (1372)، شاهین طلایی (1372)، انتهای قدرت (1373)، روز دیدار (1374).
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

افشانی، محسن

قرن:15
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
محسن افشانی این مجری و بازیگر نوپا در یازدهم فروردین 1368 چشم به جهان گشود .
رشته اش در دبیرستان ریاضی فیزیک بوده . به مهندسی شیمی و میکانیک خیلی علاقه داره .
صاحب یک خواهر بزرگتر از خودش هست که اگه کسی مزاحمش بشه مزاحم رو پودر می کنه !!! از کودکی دوست داشت بازیگر بشه ولی با دادن تستی سر از کار مجری گری در آورد.
اولین برنامه اش در مجری گری آستانه بود بعد در برنامه های «ما دو تا»، «بوم سفید» و «سلام بهار» نیز به عنوان مجری ظاهر شده و در حرفه بازیگری در گاراگاهان و ترانه مادری حضور داشته. شیرین ترین خاطراتش رو اتفاقاتی می دونه که در حین مجری گری زنده براش می افته.
در وب نویسی هم دست داره و 2.5 سال نیمه کاره وب نویسی انجام داده .دوستانش از خطش خیلی تعریف می کنند.
خواننده مورد علاقه:احسان خواجه امیری و محسن نامجو
بازیگر مورد علاقه : حامد بهداد
بهترین فیلم : نقاب
محل اقامت : تهران پارس

افضلی، مهناز

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
متولد: 1342 قصر شیرین، همسر حسن‌پور شیرازی (بازیگر)، تحصیلات: دیپلم تجربی، فعالیت در تلویزیون، بازی در تئاتر از 1360، شروع بازیگری: گزارش یک قتل (1365)
عمده‌ی فیلمها:
پرستار شب (1366)، عبور از غبار (1368)، سوءظن (1371)، زمین آسمانی (1373)، آخرین بندر (1373).
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

افکاری، پردیس

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
متولد: 1343 تهران. تحصیلات: دانشجوی دانشکده‌ی هنرهای زیبای تهران، شروع بازیگری: شاخه‌های بید (1367).
عمده‌ی فیلمها:
دخترک کنار مرداب (1369)، گزل (1369)، برخورد (1370)، پرواز را به خاطر بسپار (1371)، پنجاه روز در التهاب (1372)، ضربه‌ی آخر (1372)، بانی چاو (1374).
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

اقبالپور، پری

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
متولد: 1316 اهواز، نام اصلی: پریدخت اقبالپور، تحصیلات: سیکل، فعالیت در تلویزیون- بازی در تئاتر. شروع بازیگری: پسر، پدر و مادر (کوتاه- 1350).
عمده‌ی فیلمها:
مظفر (1353)، ماجراهای علاءالدین و چراغ جادو (نمایش داده نشد- 1357)، دانه‌های گندم (1359)، جای پای غدیر (کوتاه- 1361)، رهایی (1361)، کیلومتر پنج (1361)، مرگ سفید (1362)، پیک جنگل (1362)، بازجویی (1362)، جایزه (1362)، سناتور (1362)، مترسک (1362)، عقابها (1363)، یک روز گرم (1363)، حماسه‌ی مهران (نمایش داده نشد- 1363)، گنج (1363)، یوزپلنگ (1364)، سامان (1364)، زنجیرهای ابریشمی (1364)، سراب (1365)، جدال (1365)، دبیرستان (1365)، شناسایی (1366)، دلار (1367)، افسون (1367)، آخرین مهلت (1368)، آواز تهران (1370)، شقایق (1370)، آخرین خون (1372)، مرد کوچک (1373)، مادرم گیسو (1374)، تنگنا (1374).
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

اکبری، عباس

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
عباس اکبری در سال 1337 در شیراز متولد شد. او فارغ التحصیل رشته مهندسی کامپیوتر از دانشگاه شیراز بود و علاوه بر تدریس در دانشگاه در زمینه ی ترجمه و نگارش فیلمنامه نیز فعالیت دارد. نگارش فیلمنامه های: «نماهنگ امام علی (ع)»، «نیمه بلند سفر» (1367)، «سه گانه در سفر آخر» (79 ـ 1377)، بازنویسی فیلمنامه «بازهای پنهان» (1372)، سریال «نجات» در مرحله پیش تولید، «یوسف و زلیخا»، «حمزه سیدالشهدا»، «ابوسعید»، «آذرباد» و بازنویسی فیلمنامه بازی های «پنهان» از جمله فعالیت های اوست. همچنین فیلمنامه های «همه پدربزرگ ها قصه دوست دارند» و نماهنگ «بازگشت» به ترتیب برنده جوایز بهترین فیلمنامه در جشنواره فیلم فجر و جشنواره دوم سیما شدند. اکبری در زمینه ترجمه فعال بوده و از آثار او می توان به ترجمه کتاب های «راهنمای فیلمنامه نویسی» (لید فیلم)، «فیلمنامه نویسی برای سینما و تلویزیون» (آلن آرمر)، «روند فیلمنامه نویسی» (رابرت برمن)، «نگارش فیلمنامه کوتاه» (ویلیام اچ فیلیس)، «نگارش فیلمنامه اقتباسی» (لینداسینگر)، «ترمیناتور 2»، «روز داوری» (جیمز کامرون، ویلیام ویشر)، «سکوت بره ها» (تد تالی)، «مرد سوم» (گراهام گرین)، «یادداشت کوئیلر» (هارولد پنتر)، «در بارانداز» (باد شولبرگ)، «دجه کا» (رابرت ای شروود، جان هریسون) «درس های کارگردانی ایزنشتین» (ولادیمیر نیژنی)، «شمال از شمال غربی» (ارنست گمن) اشاره کرد.
1.نویسنده : (۱)مورد
(۱۳۷۰)
۱ - سفر (۱۳۷۱)
•بازنویسی فیلمنامه : (۱)مورد
(۱۳۷۰)
۱ - بازیهای پنهان (۱۳۷۴)
•بازیگر : (۱)مورد
(۱۳۷۰)
۱ - بچه های بد (۱۳۷۹)
•با تشکر از : (۱)مورد

(۱۳۷۰)
۱ - دیپلمات (۱۳۷۴)

اکبری، عبدالرضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1332 بافت. تحصیلات: فارغ‌التحصیل دانشکده‌ی هنرهای زیبای تهران، فعالیت در تلویزیون از 1354، بازی در تئاتر از 1349، شروع بازیگری: دوله تو (1363).
عمده‌ی فیلمها:
اتاق یک (1365)، جدال در تاسوکی (1365)، بی‌پناه (1365)، کانی مانگا (1366)، مکافات (1366)، آخرین پرواز (1368)، صنوبرهای سوزان (1368)، فانی (1368)، آقای بخشدار (1370)، ماموریت آقای شادی (1371)، مستاجر (1371)، زیر سایه کنار (1372)، آنها هیچکس را دوست ندارند (1372)، پنجاه روز التهاب (1372)، روز شیطان (1373)، بازی با مرگ (1373)، قانون (1374)، تا ظهر فردا (1374).
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

الماسی، جهانگیر

قرن:15
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1334 تهران، تحصیلات: فارغ‌التحصیل دانشکده علوم سیاسی، فعالیت در تلویزیون از 1357، بازی در تئاتر از 1350. شروع بازیگری: ریشه در خون (1362)
عمده‌ی فیلمها:
آوار (1363)، آشیانه‌ی مهر (1363)، پدربزرگ (1364)، تنوره‌ی دیو (1364)، شبح کژدم (1365)، سرزمین آرزوها (1366)، محموله (1366)، ویزا (1366)، شناسایی (1366)، تفنگهای سحرگاه (1367)، لنگرگاه (1367)، نارونی (1367)، شاگرد کلاس اول گیلاس (8 م.م- 1367)، هفته انضباط (کوتاه- 1367)، باد سرخ (1367)، افسانه‌ی آه (1369)، نقش عشق (1369)، دیگه چه خبر (1370)، آذرخش (1371)، چشمه‌ی زندگی (1371)، آهوی وحشی (1371)، غنچه‌ی ارغوانی (1372)، هبوط (1372)، مصائب عاشق فقیر (1374)، بانی چاو (1374).
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

الوند، سیروس

قرن:15
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نام اصلی: سیروس
نام خانوادگی اصلی: الوند
سمت (در بخش های): بازیگران،تهیه و تولید،صحنه و لباس،فیلمنامه،کارگردانی، تاریخ تولد: 1329
محل تولد: تهران
ملیت: ایران مدرک تحصیلی: دیپلم ریاضی فیزیک
بیوگرافی
شروع فعالیت نویسندگی (نقد فیلم) در مجله های "فردوسی"، "ستاره سینما" و "ماه نو فیلم" در سال ۱۳٤۸.
شروع فعالیت سینمایی با فیلم "میعادگاه خشم" (سعید مطلبی) به عنوان یکی از فیلمنامه نویسان در سال ۱۳۵۲.
فعالیت خود را به عنوان منتقد در سینمای قبل از انقلاب و در مجلات "ستاره سینما" و "فردوسی" آغاز کرد. بعدها با فیلمنامه نویسی فعالیت خود را ادامه داد و در سال 1354 موفق به ساخت اولین فیلم بلند خود شد.
در بعد از انقلاب یکی از پرکارترین کارگردانان بود. او در سال 1371 با فیلم "یکبار برای همیشه" موفق به دریافت سیمرغ بلورین بهترین کارگردانی از یازدهمین جشنواره فیلم فجر شد. اما بعدها هیچگاه نتوانست موفقیت این فیلم را دوباره تکرار کند.

بخشی از فیلم شناسی:
1385 تله (سیروس الوند) [کارگردان]
1383 رستگاری در هشت و بیست دقیقه (سیروس الوند) [کارگردان]
1382 برگ برنده (سیروس الوند) [کارگردان-فیلمنامه نویس-تهیه کننده]
1380 مزاحم (سیروس الوند) [بازیگر-کارگردان-تهیه کننده-فیلمنامه نویس-سرمایه گذار]
1379 از صمیم قلب (بهرام کاظمی) []
1378 دست های آلوده (سیروس الوند) [کارگردان]
1376 ساغر (سیروس الوند) [کارگردان-تهیه کننده-مجری طرح]
1375 هتل کارتن (سیروس الوند) [کارگردان-فیلمنامه نویس-تهیه کننده]

1374 چهره (سیروس الوند) [کارگردان-فیلمنامه نویس-تهیه کننده]
1374 فاتح (بهرام ری پور) [فیلمنامه نویس]
1372 پادزهر (بهرام کاظمی) [فیلمنامه نویس]
1371 یکبار برای همیشه (سیروس الوند) [کارگردان-فیلمنامه نویس]
1370 برخورد (سیروس الوند) [کارگردان-فیلمنامه نویس]
1367 شب حادثه (سیروس الوند) [کارگردان-فیلمنامه نویس-طراح صحنه و لباس]
1366 محموله (سیروس الوند) [کارگردان]
1364 آوار (سیروس الوند) [کارگردان-فیلمنامه نویس]
1362 ریشه در خون (سیروس الوند) [کارگردان]
1362 فرار (جمشید حیدری) [فیلمنامه نویس]
1361 تفنگدار (جمشید حیدری) [فیلمنامه نویس]
1359 مسافر شب (منصور تهرانی) [بازیگر]
1359 مرز (جمشید حیدری) [فیلمنامه نویس]
1357 نفس بریده (سیروس الوند) [کارگردان-فیلمنامه نویس]
حیدر (فقط نویسنده، 1350)
ساعت فاجعه (فقط نویسنده، 1350)
میعادگاه خشم (فقط نویسنده همکار، 1350)
مرد (فقط نویسنده، 1351)
بندری (فقط نویسنده، 1352)
مکافات (فقط نویسنده، 1352)
سالومه (فقط نویسنده، 1352)
هرجایی (فقط نویسنده، 1352)
سلام بر عشق (فقط نویسنده، 1353)
تعصب (فقط نویسنده، 1354)
شب آفتابی (نویسنده و کارگردان، 1354)
هم خون (فقط نویسنده، 1354)
تنها حامی (فقط نویسنده، 1355)
فریاد زیر آب (نویسنده و کارگردان، 1356)
جای امن (فقط نویسنده، 1356)
تکیه بر باد (فقط نویسنده، 1358)
نفس بریده (فقط کارگردان، 1359)
مرز (فقط نویسنده، 1360)
تفنگدار (فقط نویسنده، 1361)
ریشه در خون (فقط کارگردان، 1362)
فرار (فقط نویسنده، نویسنده، 1363)

آوار (نویسنده و کارگردان، 1363)
محموله (کارگردان، 1366)
شب حادثه (نویسنده و کارگردان، 1367)
برخورد (کارگردان، 1370)
یکبار برای همیشه (نویسنده و کارگردان، 1371)
چهره (نویسنده و کارگردان، 1374)
هتل کارتن (نویسنده و کارگردان، 1375)
ساغر (فقط کارگردان، 1376)
دستهای آلوده (نویسنده و کارگردان، 1378)
مزاحم (فقط کارگردان، 1380)
برگ برنده (نویسنده و کارگردان، 1381)
رستگاری در هشت و بیست دقیقه (کارگردان، 1383)
تله (کارگردان، 1385)
زن دوم (کارگردان، 1385)

جوایز و انتخابها
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین کارگردانی (برگ برنده)
[دوره 22 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1382]
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین فیلمنامه (یکبار برای همیشه)
[دوره 11 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1371]
>> برنده سیمرغ بلورین بهترین کارگردانی (یکبار برای همیشه)
[دوره 11 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1371]
>> کاندید لوح زرین انتخاب ویژه سال (برگ برنده)
[دوره 5 منتخب سایت ایران اکتور (بهترین های سال) - سال 1384]
>> 8 - هشتمین فیلم سال (یکبار برای همیشه)
[دوره 8 منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال 1372]
منابع زندگینامه :http://www.sourehcinema.com

امکانیان، بیژن

قرن:15
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1332 آبادان، تحصیلات: فارغ‌التحصیل رشته‌ی تئاتر دانشکده هنرهای زیبای تهران، روزنامه‌نگار و منتقد فیلم، ساخت فیلمهای 8 م. م، تهیه‌کننده- مدیر تعاونی تولید و توزیع ایران میلاد، بازی در تئاتر، بازی در فیلم کوتاه «من با چراغ» (1354). شروع بازیگری: آفتاب نشینها (1360).
عمده‌ی فیلمها:
پرونده (1362)، سناتور (1362)، گلهای داوودی (1363)، توتن‌ها پیر و خسته‌اند (ناتمام- 1364)، دبیرستان (1365)، گمشدگان (1366)، صعود (1366)، سیمرغ (1366)، شب حادثه (تهیه‌کننده، بازیگر- 1367)، صنوبرهای سوزان (1368)، سفر جادویی (تهیه‌کننده- 1369)، در آروزی ازدواج (1369)، پوتین (تهیه‌کننده- 1370)، آواز تهران (1370)، سایه‌ی مرگ (1371)، راز گل شب‌بو (1371)، لبه تیغ (1371) راه افتخار (1372)، دیوانه‌وار (1373)، سالهای بی‌قراری (1373)، دیدار در فلق (1373)، فرار از جهنم (1374)، هفت سنگ (1374).
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

امیر سلیمانی، سعید

قرن:15
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1321 تهران، پدر کمند امیرسلیمانی (بازیگر)، تحصیلات: فارغ‌التحصیل دوره‌ی هنرپیشگی تئاتر، آناهیتا- دیپلم طبیعی، فعالیت در تلویزیون، بازی در تئاتر از 1339، شروع بازیگری: آب (1354)
عمده‌ی فیلمها:
صدای صحرا (1354)، سوته‌دلان (1356)، گفت هر سه نفرشان (نمایش داده نشد- 1359)، خط قرمز (1361)، دادشاه (1362)، جنجال بزرگ (1363)، راه دوم (1363)، کفشهای میرزا نوروز (1364)، مردی که موش شد (1364)، جمیل (1366)، روز باشکوه (1367)، چون ابر در بهاران (نویسنده، کارگردان- 1369)، دندان طلا (1370)، دلشدگان (1370)، ناصرالدین شاه (1370)، راز خنجر (1371)، لبه‌ی تیغ (1371)، مهریه‌ی بی‌بی (1373).
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

امیر سلیمانی،کمند

قرن:15
جنسیت:زن
ملیت:ایران
در نوجوانی با بازی در فیلم ترنج (۱۳٦۵) به سینما آمد. اما در تلویزیون و با بازی در نقش آذر در مجموعه پدرسالار بود که به شهرت رسید. با هنرنمایی اش بازی در مجموعه همسایه ها بسیار مورد توجه واقع شد.
کمند امیرسلیمانی در سینما هم موفق بود. او برای بازی قابل قبول و متفاوتش در فیلم قرمز در هفدهمین جشنواره فیلم فجر مود تقدیر قرار گرفت. نام اصلی: کمند
نام خانوادگی اصلی: امیرسلیمانی
سمت (در بخش های): بازیگران،
.....
تاریخ تولد: 1352
محل تولد: تهران
ملیت: ایران
.....
مدرک تحصیلی: فارغ التحصیل بازیگری و کارگردانی
روابط خانوادگی با دیگر هنرمندان
>> سعید امیرسلیمانی (پدر)
>> سپند امیرسلیمانی (برادر)

بیوگرافی
فرزند سعید امیرسلیمانی (کارگردان و بازیگر تاتر).
خواهر سپند امیرسلیمانی (بازیگر).
فارغ التحصیل بازیگری و کارگردانی تاتر از دانشگاه آزاد اسلامی در سال ۱۳۷٦.
شروع فعالیت در تاتر با بازی در نمایش سنجاب ها در سال ۱۳۵۹.
شروع فعالیت در تلویزیون از سال ۱۳٦۰.
در نوجوانی با بازی در فیلم ترنج (۱۳٦۵) به سینما آمد. اما در تلویزیون و با بازی در نقش آذر در مجموعه پدرسالار بود که به شهرت رسید. با هنرنمایی اش بازی در مجموعه همسایه ها بسیار مورد توجه واقع شد.
کمند امیرسلیمانی در سینما هم موفق بود. او برای بازی قابل قبول و متفاوتش در فیلم قرمز در هفدهمین جشنواره فیلم فجر مود تقدیر قرار

گرفت.

بخشی از فیلم شناسی:

1383 شبانه (امید بنکدار کیوان علی محمدی) [بازیگر]
1377 شیدا (کمال تبریزی) [بازیگر]
1377 قرمز (فریدون جیرانی) [بازیگر]
1373 مهریه بی بی (اصغر هاشمی) [بازیگر]
1371 راز خنجر (محمدحسین حقیقی) [بازیگر]
1369 چون ابر در بهاران (سعید امیرسلیمانی) [بازیگر]
1369 در آرزوی ازدواج (اصغر هاشمی) [بازیگر]
1368 دخترک کنار مرداب (علی ژکان) [بازیگر]
1367 سفر عشق (ابوالحسن داودی) [بازیگر]
1366 با من از فردا بگو (فریدون کوچکیان) [بازیگر]
1365 ترنج (محمدرضا اعلامی) [بازیگر]

جوایز و انتخابها
>> با تقدیر از بهترین بازیگر نقش مکمل زن (قرمز)
[دوره 17 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1377]

امیرجلالی، مریم

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
مریم امیرجلالی
متولد:29 اذر 1326
تحصیلات:فوق دیپلم حسابداری
چهارخواهر و چهار برادر دارد و خودش یکی مانده به آخری است.
پدرش بازنشسته ارتش است.
یک دختر و دو نوه دارد.
اصالتا آذری است.
دخترش هم به موسیقی علاقه دارد و سنتور میزند.
به موسیقی سنتی علاقه دارد.
آشنایی او با مینا جعفرزاده و بهمن زرین پور باعث شد وارد دنیای هنر شود.
برخلاف نقش هایش بسیار آرام است.
مادربزرگ مهربانی است.
چند سالی در انتشارات خوارزمی فعالیت کرده .
فیلمشناسی:
شب های تهران (۱۳۷۹)
مربای شیرین (۱۳۸۰)
دم صبح (۱۳۸۴)
ترش و شیرین
نصف مال من، نصف مال تو (۱۳۸۵)
میهمان (۱۳۸۵)
مادرزن سلام (۱۳۸۵)

امیرحمزه، پری

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
متولد: 1314 تهران، تحصیلات: دیپلم، فعالیت در تلویزیون، بازی در تئاتر از 1336، شروع بازیگری: جایزه (کوتاه- 1354)
عمده‌ی فیلمها:
سرایدار (1355)، دایره‌ی مینا (1357)، فصل خون (1360)، بی‌پناه (1365)، مجنون (1369)، سه مرد عامی (1372).
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

امیرصادقی، خسرو

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: قائمشهر، نام اصلی: امیرخسرو صادقی، مدیر تولید، بازی در تئاتر،
شروع بازیگری: پنجمین سوار سرنوشت (1361)
عمده‌ی فیلمها:
تفنگدار (1361)، بازجویی (1362)، نقطه ضعف (1362)، سیاه راه (1363)، ملخزدگان (1363)، میرزا کوچک خان (1363)، سردار جنگل (1363)، آشیانه‌ی مهر (1363)، برگ و باد (1363)، حادثه (1363)، محکومین (1363)، مشت (1363)، تفنگ شکسته (1364)، گردباد (1364)، مزدوران (1365)، ترنج (1365)، گرفتار (1366)، بهار در پاییز (1366)، مسافران مهتاب (1366)، تپش (مدیر تولید- 1367)، ستاره و الماس (مدیر تولید- 1367)، خواستگاری (مدیر تولید- 1368)، تماس (مدیر تولید- 1368)، راز کوکب (1368)، گالان (مدیر تولید- 1369)، شقایق (1370)، شتابزده (تهیه‌کننده- 1370)، تاواریش (مدیر تولید- 1372)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

امیرفضلی، حسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
بازیگر.
تولد: 1299، تهران.
درگذشت: 24 اسفند 1370، تهران.
حسین (هوشنگ) امیرفضلی، بازیگر رادیو، تئاتر، تلویزیون و سینما از نوجوانی به کارهای نمایشی علاقه‌مند شد و بازیگری تئاتر را به طور رسمی در سال 1322 با بازی در نمایش‌های «قربانی در مقدم ابوالهول» آغاز کرد. سال 1327 با بازی در یکی از نقش‌های «طوفان و زندگی»- نخستین فیلم سینمای ایران پس از دوره‌ی فترت- به سینما روی آورد.سپس در نمایشگاه «نادر شاه و فتح هندوستان» شرکت نمود. از ابتدای تأسیس رادیو جزو بازیگران نمایش‌های را کارگردانی کرد. در اوائل دهه‌ی 1340، سرپرست گروه نمایش برنامه‌ی کارگردان رادیو شد و در دهه‌ی 1330 و همزمان با رشد تولید فیلم در ایران سه فیلم «دزدان معدن» (1335)؛ «هالو» (1338) و «عشق و حماقت» (1340) را تهیه و کارگردانی کرد. کار تلویزیون را با بازی در مجموعه‌ی «سرکار استوار» در سال 1346 شروع کرد که تا آخرین سال حیاتش هم فعالیت تلویزیونی او ادامه داشت. حاصل فعالیت وی در مقام بازیگر نزدیک به چهل فیلم سینمایی و شش مجموعه‌ی تلویزیونی بود. از جمله نمایش‌های دیگری که در آنها ایفای نشق کرده است. می توان به این عنوان‌ها اشاره کرد: «ریشارد دارلینگتن»، «جلاد لندن»، «کارمند شریف»، «انکار»، «عاشق گیج»، «بازجویی».
عمده فیلم‌های امیرفضلی به این شرح هستند: «بی‌پناه» (1332)؛ «شاهین طوس» (1333)؛ «آغا محمد خان قاجار» (1333)؛ «بوالهوس» (1332)؛ «امیر ارسلان نامدار» (نسخه اول، 1334)؛ «غروب عشق» (1334)؛ «دزدان معدن» (نویسنده کارگردان، بازیگر، 1335)؛ «اتهام» (1335)؛ «یعقوب لیث» (1336)؛ «برهنه‌ی خوشحال» (1336)؛ «قاصد بهشت» (1337)؛ «هالو» (نویسنده، کارگردان تهیه‌کننده، بازیگر 1338)؛ «شیر فروش» (1339)؛ «کی به کیه» (1339)؛ «عشق و حماقت» (نویسنده، کارگردان، تهیه‌کننده، بازیگر 1340)؛ «دوستت دارم» (1342)؛ «اشک‌ها و خنده‌ها» (1343)؛ «امیر ارسلان نامدار» (نسخه‌ی دوم، 1345)؛ «زیبای خطرناک» (1346)؛ «تهران می‌رقصد» (1348)؛ «دنیای

پر امید» (1348)؛ «صمد و قالیچه‌ی حضرت سلیمان» (1350)؛ «خیلی هم ممنون» (1351)؛ «فتنه‌ی چکمه‌پوش» (1351)؛ «اعجوبه‌ها» (1351)؛ «شهر آفتاب» (1351)؛ «صمد و سامی و لیلا و لی‌لی» (1351)؛ «صمد و فولاد زره دیو» (1351)؛ «صمد به مدرسه می‌رود» (1352)؛ «صمد آرتیست می‌شود» (1353)؛ «صمد خوشبخت می‌شود» (1354)؛ «گراند سینما» (1367).
مجموعه‌های تلویزیونی که در آنها ایفای نقش کرده است: «سرکار استوار» (1346/ 49)؛ «اختاپوس» (1349)؛ «آدم به آدم» (1350)؛ «مأمور ما صمد در ماجراهای بالاتر از خطر» (1353)؛ «سایه همسایه» (1365).
متولد: 1299 تهران- متوفی: 1368 تهران، تهیه‌کننده، کارگردان، نویسنده، فعالیت در تلویزیون از 1364- فعالیت در رادیو، بازی در تئاتر از 1322، شروع بازیگری: طوفان زندگی (1327)
عمده‌ی فیلمها:
بی‌پناه (1332)، شاهین طوس (1333)، آغا محمدخان قاجار (1333)، بوالهوس (1333)، امیرارسلان نامدار (1334)، غروب عشق (1334)، دزدان معدن (کارگردان، نویسنده، بازیگر- 1335)، اتهام (1335)، یعقوب لیث (1336)، برهنه‌ی خوشحال (دستیار کارگردان، مدیر تولید بازیگر- 1336) قاصد بهشت (1337)، هالو (تهیه‌کننده، کارگردان، نویسنده، بازیگر- 1338)، شیرفروش (1339)، کی به کیه (1339)، عشق و حماقت (تهیه‌کننده، کارگردان، نویسنده، بازیگر- 1340)، دوستت دارم (1342)، اشکها و خنده‌ها (1343)، امیرارسلان نامدار (1345)، زیبای خطرناک (1346)، تهران می‌رقصد (1348)، دنیای پر امید (1348)، صمد و قالیچه‌ی حضرت سلیمان (1350)، خیلی هم ممنون (1351)، اعجوبه‌ها (1351)، شهر آفتاب (1351)، فتنه‌ی چکمه‌پوش (1351)، صمد و سامی، لیلا و لی‌لی (1351)، صمد و فولاد ذره دیو (1351)، صمد به مدرسه می‌رود (1352)، صمد آرتیست می‌شود (1353)، صمد خوشبخت می‌شود (1354)، گراند سینما (1367)، رانده شده (1368)، پرواز پنجم ژوئن (1368).
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

امیرفضلی،ارژنگ

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
با جنگ « نوروز 72 » به کارگردانی داریوش کاردان و همراه با مهران مدیری و حمید لولایی به تلویزیون آمد و از همان سال درخشید. بیوگرافی:
با جنگ « نوروز 72 » به کارگردانی داریوش کاردان و همراه با مهران مدیری و حمید لولایی به تلویزیون آمد و از همان سال درخشید.
.....
مجموعه آثار:
- الو الو من جوجوام (مرضیه برومند، 1372)
- جنگجوی پیروز (مجتبی راعی، 1377)
- مربای شیرین (مرضیه برومند، 1379)
- شارلاتان (آرش معیریان، 1383)
- شام عروسی (ابراهیم وحیدزاده، 1384)
- اخراجی ها (مسعود ده نمکی، 1385)

امیری، عباس

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: رشت، نام اصلی: عباس امیری مقدم، فعالیت در تلویزیون- بازی در تئاتر، شروع بازیگری: آتش در زمستان (1363)
عمده‌ی فیلمها:
یکبار دیگر از اول (کوتاه- 1364)، عرض حال (کوتاه- 1367)، تفنگهای سحرگاه (1367)، عروس (1369)، اُ منفی (1369)، افسانه مه پلنگ (1371)، حمله خرچنگها (1371)، دمرل (1372)، روز فرشته (1372)، روز واقعه (1373)، هفت سنگ (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

امینی ،الیزابت

قرن:15
جنسیت:زن
ملیت:ایران
الیزابت امینی دوره آموزش بازیگری را ابتدا در سال 1376 در آموزشگاه پویا شروع و به طور حرفه ای وارد کار تاتر شده و با دو تاتر کودک به گروه تاتر بزرگسالان وارد شده و برای اجرای نمایش سنگین الکترا مدت یک سال به تمرین این نمایش پرداخت که با کم لطفی هیات بازبینی مواجه شد و این تاتر به روی صحنه نرفت. در سال 1379 و بخاطر بازی در فیلم خواب سفید دعوت به تست بازیگری شد که این فیلم آغازی برای شروع کار بازیگری خانم امینی شد. بعد از بازی در این فیلم و به دلیل علاقه و احساس نیاز به آموزش هر چه بیشتر در آموزشگاه کیمیای هنر مشغول به فراگیری این هنر زیر نظر اساتیدی همچون: بازیگری حرفه ای: آقای شریفی نیا و خانم حاجیان فن بیان و بازیگری حسی: آقای مهدی فتحی حرکات موزون: نادر رجب پور و دیدار قنبرزاده کارگردانی: خسرو شجاعی روان شناسی بازیگری: دکتر گرشاسبی دوره های مختلف و مفیدی را گذراند. خانم امینی تا آخر سال 1382، 12 کار تصویری را در کارنامه هنری خود دارند. لازم به ذکر است که خانم امینی حدود 10 ماه، به دلیل مشکل شخصی کلیه پیشنهادها را که عمدتاً فیلم های سینمایی بوده اند را رد کرده اند که دوره سکوت کاری ایشان محسوب می شود. آخرین کار وی مجموعه تلویزیونی وفا می باشد که در ایام عید نوروز 85 پخش شد

امینی، احمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نام: احمد امینی
تاریخ تولد: 1330
متولد 1330 در تهران.
فوق دیپلم معماری از مدرسه عالی ساختمان.
فوق دیپلم مدرسه عالی تلویزیون و سینما.
فارغ التحصیل رشته کارگردانی سینما از دانشگاه هنر.
با نویسندگی و نقد فیلم در ماهنامه فیلم آغاز ک رد و سپس در سال 1371 با ساخت فیلم سایه های هجوم، کارگردانی را هم تجربه کرد.
سایه های هجوم (1371)
غریبانه (1376)
چتری برای دو نفر (1379)
این زن حرف نمی زند (1382)

یک روز ایپریت (مجموعه تلویزیونی - 1378)
تصویر یک رؤیا (مجموعه تلویزیونی - 1377)
باران عشق (مجموعه تلویزیونی - 1380)
اولین شب آرامش (مجموعه تلویزیونی - 1384)
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین فیلمنامه (سایه های هجوم)
[دوره 11 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1371]
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین فیلم (سایه های هجوم)
[دوره 11 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1371]
>> برنده سیمرغ بلورین بهترین فیلم اول (سایه های هجوم)
[دوره 11 جشنواره فیلم فجر (فیلم های اول و دوم) - سال 1371]
>> کاندید تندیس زرین بهترین کارگردانی (این زن حرف نمی زند)
[دوره 7 جشن خانه سینما (مسابقه) - سال 1382]
>> 7 - هفتمین فیلم سال (سایه های هجوم)
[دوره 8 منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال 1372]
>> 7 - هفتمین فیلم سال (این زن حرف نمی زند)
[دوره 18 منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال 1382]

>> 4 - چهارمین کارگردان سال (این زن حرف نمی زند)
[دوره 18 منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال 1382
]
منابع زندگینامه :http://www.iranactor.com/

انتظامی، عزت‌اللّه

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1303 تهران، پدر مجید انتظامی (آهنگساز)، فارغ‌التحصیل دانشکده هنرهای دراماتیک تهران، فارغ‌التحصیل مدرسه شبانه بازیگری در آلمان، پیش پرده‌خوانی و بازی در تئاتر، برنده جایزه بهترین بازیگر مرد از جشنواره شیکاکو (گاو- 1970)، برنده جایزه بهترین بازیگر مرد از هفتمین جشنواره فجر (گراند سینما)، برنده سیمرغ بلورین بهترین بازیگر مرد از دوازدهمین جشنواره فجر (روز فرشته)، رتبه‌ی اول در رای‌گیری بهترین بازیگران سینمای ایران (1373)، فعالیت در تلویزیون از 1357، شروع بازیگری: واریته بهاری (نقش کوتاه- 1328)
عمده‌ی فیلمها:
گاو (1348)، آقای هالو (1349)، پستچی (1351)، صادق کرده (1351)، بی‌تا (1351)، ستارخان (1351)، قیامت عشق (1352)، ملکوت (1355)، شیر خفته (مشترک با آلمان- 1355)، دایره‌ی مینا (1357)، غبارنشین‌ها (1357)، این گروه محکومین (1357)، مدرسه‌ای که می‌رفتیم (1359)، حاجی واشنگتن (1361)، خانه‌ی عنکبوت (1362)، کمال‌الملک (1362)، شیر سنگی (1365)، چمدان (1365)، اجاره‌نشینها (1365)، شیرک (1366)، جعفرخان از فرنگ برگشته (1366)، در مسیر تندباد (1367)، کشتی آنجلیکا (1367)، گراند سینما (1367)، هامون (1368)، سایه‌ی خیال (1369)، خانه‌ی خلوت (1370)، ناصرالدین شاه (1370)، بانو (1370)، بازیچه (1372)، جنگ نفتکشها (1372)، روز فرشته (1372)، روز شیطان (1373)، روز واقعه (1373)، روسری آبی (1373)، توفان (1374).
هنرمند شایسته و باارزش، عزت‌اللّه انتظامی به سال 1303 در تهران متولد شد و فعالیت‌های هنری خود را از سال 1320 با پیش پرده‌خوانی و بازیگری در تاترهای لاله‌زار آغاز کرد. در سال 1333 به آلمان عزیمت و در مدرسه سینما تئاتر «هانور» به تحصیل پرداخت. وی در سال 1338 به تهران بازگشت و در وزارت فرهنگ و هنر وقت استخدام و در اداره‌ی هنرهای دراماتیک مشغول به کار شد. سپس در کارگردانی و اجرای نمایشنامه‌های تلویزیونی و صحنه تئاتر «سنگلج» فعالیت‌های هنری خود را شروع نمود و با شرکت در نمایشنامه‌های: «آی با کلاه آی بی‌کلاه»، «امیرارسلان نامدار»، «چوب بدست‌های ورزیل»، «افول»، «کرگدن»،

«مردی که مرده بود و خود نمی‌دانست»، «کلمب»، «جعفرخان از فرنگ برگشته»، «بنگاه تاترال»، «خانه روشنی»، «شیدوش و ناهید»، «آخرین نیرنگ» خدمات ذیقیمتی به هنر تئاتر کرد.
وی در سال 1347، در دانشکده هنرهای زیبای کشور دانشگاه تهران مجدداً مشغول به تحصیل شد و در سال 1351 با درجه لیسانس تحصیلات خود را در هنرهای زیبا در دانشگاه تهران به پایان برد. در سال 1347 با شرکت در فیلم «گاو»، بازیگری در سینما را آغاز کرد و در سال 1971 به خاطر بازی گیرا و درخشانی که در این فیلم ارائه کرد، جایزه‌ی بهترین بازیگر را در هفتمین فستیوال بین‌المللی فیلم شیکاگو را نصیب خود گردانید، همچنین دیپلم منتقدین و نویسندگان شرکت‌کننده در فستیوال بین‌المللی فیلم شیکاگو به او اعطاء شد. در سال 1349 در سومین جشنواره سینمایی سپاس تهران، برنده‌ی جایزه‌ی سپاس به خاطر ایفاء نقش دوم در فیلم «هالو»، در هفتمین جشنواره‌ی سینمایی فیلم فجر در سال 1367 برای بازی در فیلم «گراند سینما» موفق به اخذ جایزه بهترین بازیگر می‌شود، همچنین انجمن منتقدان و نویسندگان سینمائی ایران، دیپلم افتخار خود را به عنوان بهترین بازیگر مرد، در این فیلم به او اهداء کرد.
عزت‌اللّه انتظامی، به طور کلی در فیلم‌هایی که شرکت داشته، از اینقرار می‌باشند:
«گاو»، «آقای هالو»، «ستارخان»، «بی‌تا»، «صادق کرده»، «پستچی»، «قیامت عشق»، «بنگاه تاترال»، «ملکوت»، «شیر خفته»، «دایره مینا»، «این گروه محکومین»، «غبارنشین‌ها»، «مدارسه‌ای که می‌رفتم»، «حاجی واشنگتن»، «خانه عنکبوت»، «جعفرخان از فرنگ برگشته»، «چمدان»، «شیر سنگی»، «اجاره‌نشین‌ها»، «شیرک»، «کشتی آنجلیکا»، «گراند سینما»، «در مسیر تندباد»، «کمال‌الملک»، «بانو»، «هامون»، «خانه خلوت»، و «خانه شاگرد» در ضمن در سریال‌های تلویزیونی هزاردستان و حسن صباح نیز شرکت داشته.
انتظامی، مدتی نیز در دانشگاه الزهرا و دانشکده هنرهای دراماتیک به تدریس و آموزش این هنر مشغول بود و هیئت ارزشیابی هنری، هنرمندان کشور در سال 1367 با بررسی سوابق هنری وی، درجه‌ی دکترا، به او اعطاء کرد.
نگارنده وقتی در یکی از استودیوهای فیلمبرداری تهران با ایشان به مصاحبه نشستم، درباره‌ی کارها و سوابق هنری خود، چنین اظهار داشت:
«از سال 1320، در تماشانه «کشور» واقع در لاله‌زار کوچه برلن شروع به پیش‌پرده‌خوانی کردم و از سال‌های اولیه تحصیلات متوسطه در مدرسه صنعتی تهران، همراه با فعالیت در اغلب تئاترهای لاله‌زار کارهای هنری

خود را پیش بردم. سپس اغلب پیش‌پرده‌ها یا قطعات فکاهی را در رادیو تهران «واقع در بی‌سیم، جاده قدیم شمیران)، روزهای جمعه بعد از ظهر به طور زنده اجرا می‌کردم، علاوه بر این در نمایشنامه‌های کمدی مخصوص روز جمعه رادیو که به نوشته و سرپرستی پرویز خطیبی بود و توسط خود وی کارگردانی می‌شد، شرکت می‌کردم، علاقه‌ی وافری به خواندن پیش‌پرده‌های سیاسی داشتم که به همین علت هم چندین بار از طرف پلیس توقیف و زندانی شدم.
در این دوران، پیش‌پرده‌خوانی، پس از شروع سال‌های آغازین خود، به بالاترین مقام و موقعیت خود رسید و گاهی جنبه و شکل مبارزات سیاسی به خود می‌گرفت. برجسته‌ترین این نوع پیش‌پرده، قطعه‌ای بود که به نام «بهشت برین» ساخته‌ی پرویز خطیبی، در اجرای این پیش‌پرده، دستگاه حکومت با مهارت و زیرکی خاصی به ریشخند گرفته می‌شد، مثلاً قطعه‌ی فکاهی «بهشت برین» تماماً تعریف و تمجید از دولت و حکومت وقت بود که چگونه برای رفاه حال مردم کار می‌کند، تا ملت در آرامش و آسایش به زندگی خود ادامه دهد و همانطور که از اسمش پیدا است مملکت واقعاً «بهشت برین» شده است! این پیش‌پرده این چنین اجرا می‌گردید:
خواننده، جلوی صحنه ظاهر می‌شد و شروع به خواندن می‌کرد (آهنگ ترکی بری باخ).
ز سعی دولت دگر- مملکت‌آباد شده- قلب حزین همه ز غصه آزاد شده.
لطف سران وطن- شامل افراد شده- بساط ظلم و ستم- یکسره برباد شده.
سال و ماه ارزونیه- روز و شب مهمونیه- بساط اعیونیه- ای عمو.
اندرین سال بخدا- درد تو میشه دوا- دیگه پشت وزراء بد نگو.
اگر که اهل دلی- بگفته‌ام کن یقین- شکر خدا مملکت- گشته بهشت برین.
پس از انجام بند اول، خواننده سکوت می‌کرد. صدای خوانندگانی چند به صورت کر، از پشت پرده شنیده می‌شد که می‌خواندند:
قاسم کوریه... قاسم کوریه... قاسم کوریه... قاسم کوریه... (یعنی دروغه، دروغه، دروغه، دروغه).
سپس خواننده بند دوم را شروع می‌کرد و صدای خوانندگان کر، کاملاً آرام خواننده را همراهی می‌کرد و بلافاصله پس از انجام هر بند کر، قاسم کوری با صدای بلند اجرا می‌شد و همین طور تا پایان پیش‌پرده.
گروه کر، که از کلیه بازیگران تئاتر تشکیل می‌شد، این همخوانی را کمک می‌کردند، علاوه بر گروه کر، خواننده هم با آهنگ و ریتم «قاسم کوری» یک چشم خود را باز و بسته می‌نمود که معنی و مفهوم آن، این بود که همه‌ی این تعریف و تمجیدها و «بهشت برین» دروغ و بی‌اساس است.
هنگام اجرای این پیش‌پرده عکس‌العمل تماشاگر فوق‌العاده و بی‌نظیر بود،

زیرا تماشاگر که خود قدرت بیان چنین انتقادی را نداشت در این ماجرا به طور زنده خواندن قاسم کوری را با گروه کر همراهی می‌کرد.
مجسم کنید یک سالن پر از تماشاچی با خواننده همکاری و هم‌صدا می‌شود و همراه با گروه کر، قاسم کوری، قاسم کوری... را از ته دل بخواند و دم دهد چه وضعی به وجود می‌آید.
خوب به خاطر دارم دوران حکومت قوام‌السلطنه بود، از شروع خواندن این پیش‌پرده گاهی شب‌ها از شهربانی و ارتش و حتی یک بار سپهبد امیراحمدی به پشت صحنه حاضر شد و دستور داد که دیگر شعر مزبور اجرا نگردد ولی من گوشم بدهکار نبود و استقبال تماشاگر آن چنان من را متعهد کرده بود که سر از پا نمی‌شناختم، بالاخره کار بالا کشید و ناگهان شبی هنگام اجرای برنامه، پلیس به روی صحنه هجوم آورد و پس از مضروب کردن من، مرا بازداشت و در جیپ شهربانی نهادند و به کلانتری بردند، شب را در کلانتری به سر بردم و فردای آن روز به زندان موقت تهران بند (1) منتقل شدم. نجاتم از زندان، تقریباً پانزده روز طول کشید، خیلی بیشتر از دفعات قبل که فقط چند روز در توفیق می‌ماندم. بالاخره این بار با ضمانت و خلاصه کلی پارتی‌بازی و برو بیای مرسوم آن زمان، پرونده تشکیل شد که بعداً رسیدگی شود و از زندان نجات پیدا کردم.
لازم به تذکر است که لحظه‌ی بردن من به کلانتری توسط مأمورین با سر و صورت خون‌آلود، ازدحام مردم و اعتراض جماعت، دیدنی و فراموش نشدنی بود.
به هر حال خبر به روزنامه‌ها رسید و یکی از روزنامه‌های کثیرالانتشار آن زمان در سرمقاله‌ی خود نوشت: «هنرمندان زنجیرهای اسارت را پاره می‌کنند.»
در آن روزگار، پیش‌پرده‌خوانی جزء لاینفک تئاتر به حساب می‌آمد و اگر تئاتر یا تماشاخانه‌ای از اجرای پیش‌پرده، خودداری می‌کرد، کمتر مورد استقبال تماشاگر قرار می‌گرفت. گرچه من علاوه بر پیش‌پرده‌خوانی در نمایشنامه‌ها نیز به ایفای نقش می‌پرداختیم ولی در سال 1326 با افتتاح تئاتر فردوسی توسط عبدالحسین نوشین و گروهش به طور کلی و برای همیشه پیش‌پرده‌خوانی را کنار گذاشتم و به عنوان هنرپیشه تئاتر، با گروه نوشین به همکاری پرداختم، پس از بسته شدن تئاتر فردوسی، کلیه‌ی هنرپیشگان در تئاتر سعدی به فعالیت مشغول شدند که من نیز جزو این گروه در تئاتر سعدی به بازیگری پرداختم. در سال 1333 به آلمان عزیمت و پس از انجام دوره هنرپیشگی و کارگردانی در شهر «هانور» عازم تهران شدم و بلافاصله در وزارت فرهنگ و هنر استخدام و در اداره‌ی هنرهای دراماتیک مشغول به کار گردیدم. همزمان با اجرای نمایشنامه‌های تلویزیونی و نمایش‌های صحنه در تالار سنگلج، در سالِ 1347 به

دانشکده‌ی هنرهای زیبای دانشگاه تهران مراجعه و مجدداً به تحصیل و آموختن پرداختم و در سال 1351 با درجه لیسانس پایان‌نامه‌ی تحصیلی خود را در رابطه با پیش‌پرده‌خوانی در ایران نوشتم که مورد تشویق کتبی از طرف مسئولین دانشگاهی قرار گرفتم، پایان‌نامه‌ی تحصیلی به نام پیش‌پرده‌خوانی در ایران در چهار فصل تنظیم و به شرح زیر است:

Avant-Seene

فصل اول

1- ریشه‌یابی آوان سن (پیش‌پرده)

2- پیدایش پیش‌پرده در ایران.

الف- زمینه پیش‌پرده در ایران.

ب- آغاز اجرای پیش‌پرده در ایران و توسعه آن.

فصل دوم

1- اجرای پیش‌پرده.

2- آهنگ سازی برای پیش‌پرده.

3- لباس و آرایش در پیش‌پرده.

فصل سوم

مضامین پیش‌پرده.

انحطاط در پیش‌پرده‌خوانی.

فصل چهارم

خوانندگان معروف پیش‌پرده.

باید یادآور شوم، به نظر اینجانب، بهترین سازندگان اشعار و قطعات فکاهی پیش‌پرده، با احترام فراوان از اسماعیل نواب صفا، پرویز خطیبی، ابوالقاسم حالت یاد می‌کنم و بهترین پیش‌پرده‌خوانان استادان ارجمند، زنده‌یاد مجید محسنی، آقایان حمید قنبری، مرتضی احمدی، نصرت‌اللّه کریمی، عباس حکمت شعار، جمشید شیبانی و چند نفر دیگری که نامشان را به خاطر ندارم بودند.

در اینجا، درباره‌ی خودم لازم به توضیح می‌دانم که من هنگام خواندن پیش‌پرده یا قطعات فکاهی و آوانسن، دانسته یا ندانسته سعی می‌کردم شعر ساخته شده را بازی کنم. دقیقاً مانند یک بازیگر تئاتر مطالب و کلمات و لحظات حساس و زیبای شعر را با صدا و حرکات بدن و میمیک صورت به تصویر می‌کشیدم و در قضاوت تماشاگر که فقط چند متری با من فاصله داشت قرار می‌دادم. به این ترتیب، احساس و عکس‌العمل و تأثیر کلام بیان شده را در چهره‌ی تماشاگر می‌دیدم. رابطه‌ی مستقیم یک نفره بین بازیگر و تماشاگر.»

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

انتظامی، مجید

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
هنر برتر از گوهر آمد پدید
عزت‌اللّه انتظامی هنرمند ارزنده و بزرگ سینما و تأتر ایران که بازیهای گیرا و هنرمندانه‌ی وی به خصوص در فیلم‌های: «گاو»، «هالو»، «پستچی»، «دایره‌ی مینا»، «خانه‌ی عنکبوت»، «کمال‌الملک»، «اجاره‌نشین‌ها» هیچگاه از خاطره و ذهن تماشاچی ایرانی محو نخواهد شد، فرزندانی در رشته‌ی موسیقی تربیت و به جامعه موسیقی کشور معرفی کرد که از جمله: مجید انتظامی میان آنان مشخص می‌باشد هر چند که دو برادر دیگرش نیز هنرمندانی با استعداد می‌باشند.
مجید انتظامی هنرمند شایسته‌ای که برای بیش 35 فیلم تاکنون موسیقی ساخته که با توجه به سن کم و خیلی جوان وی تصدیق اهل فن، این آهنگها را از ارزشی والا برخوردار می‌باشند، شاهد آن هم نوارهای موجود و فیلمهای آنان است. وی در سال 1326 در خانواده‌ای هنرمند در تهران متولد و با راهنمایی‌های پدرش، همراه با دو برادر خود به تحصیل موسیقی پرداخت. تحصیلات موسیقی خویش را در کنسرواتوار تهران آغاز کرد و پس از پایان این دوره برای ادامه تحصیل به کشور آلمان غربی رفت و در دانشگاه دولتی برلین نزد استادانی چون: «کارل اشتاین» و «لوتارکخ» به تحصیل ادامه دارد. او به عنوان هنرمند تکنواز بر صحنه شهرهای برلین در آلمان غربی، نانسی، مارسی و لیون در فرانسه ظاهر شده است.
مجید انتظامی در سال 1352 به دعوت ارکستر سنفونیک تهران به عنوان تکنواز به تهران دعوت شد و پس از اجرای موفقیت‌آمیز یک کنسرت بار دیگر به آلمان غربی بازگشت. در طول اقامتش در آلمان غربی به عنوان نوازنده با ارکستر سنفونیک برلین و ارکستر فیلارمونیک آلمان غربی همکاری داشت.
در سال 1353 به ایران بازگشت و به همکاری با ارکستر سنفونیک تهران پرداخت و به تدریس در دانشگاه تهران و هنرستان عالی موسیقی مشغول شد. مجید انتظامی در حال حاضر به عنوان هنرمند درجه‌ی یک در طبقه‌بندی مشاغل هنرمند شناخته شده و در وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی به کار اشتغال دارد.
او تا کنون جوایز متعددی را از جشنواره های داخلی دریافت کرده است. دریافت چهار سیمرغ بلورین، یک دیپلم افتخار و یک تقدیر و نامزدی 9 فیلم

در دوره های مختلف جشنواره فیلم فجر از افتخارات او محسوب می شود. جوایز (سیمرغ بلورین جشنواره فیلم فجر): بای سیکل ران / جشنواره هفتم روز واقعه / جشنواره سیزدهم آژانس شیشه ای / جشنواره شانزدهم دیوانه از قفس پرید / جشنواره بیست و یکم جوایز (دیپلم افتخار جشنواره فیلم فجر): از کرخه تا راین / جشنواره یازدهم راز خنجر / جشنواره یازدهم تقدیر (جشنواره فیلم فجر): ناصرالدین شاه آکتور سینما / جشنواره دهم کاندیدا (جشنواره فیلم فجر): ترن / جشنواره ششم راه افتخار / جشنواره سیزدهم نون و گلدون / جشنواره چهاردهم اعتراض / جشنواره هجدهم در ضمن مجید انتظامی از ششمین جشن خانه سینما هم تندیس بهترین موسیقی متن را برای فیلم نورا گرفت. فیلم شناسی: سفر سنگ (1357) در محاصره (1360) آفتاب نشین ها (1360) خط قرمز (1361) پرونده (1362) سردار جنگل (1363) سناتور (1363) تفنگ شکسته (1364) عقابها (1364) گردباد (1364) پلاک (1365) دبیرستان (1365) دستفروش (1365) گذرگاه (1365) ماموریت (1365) آشیانه مهر (1365) بحران (1366) ترن (1366) هراس (1366) بای سیکل ران (1367) زرد قناری (1367) سیمرغ (1367) آخرین پرواز (1368) آتش پنهان (1369) ابلیس (1369) چشم شیشه ای (1369) در آرزوی ازدواج (1369) راز کوکب (1369) اوینار (1370) شب بیست و نهم (1369) پوتین (1370) تبعیدی ها (1370) ناصرالدین شاه آکتور سینما (1370) وصل نیکان (1370) از کرخه تا راین (1371) راز خنجر (1371) آذرخش (1371) طعمه (1371) آخرین خون (1372) ضربه آخر (1372) آرزوی بزرگ (1372) روز واقعه (1372) سوء ظن (1371) راه افتخار (1373) بازمانده (1374) بوی پیراهن یوسف (1374) مرد آفتابی (1374) دشمن (1374) نون و گلدون (1374) سرعت (1375) تنهاترین سردار (مجموعه، 1375) آژانس شیشه ای (1376) مردان آنجلس (مجموعه،1376) عشق بدون مرز (1377) اعتراض (1378) مریم مقدس (1379) من ترانه 15 سال دارم (1380) نورا (1380) نغمه (1381) دیوانه از قفس پرید (1381)

برگرفته از کتاب :مردان موسیقی سنتی و نوین ایران (جلد اول)

منابع زندگینامه :http://www.iranactor.com/

اوتادی،لیلا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد 1362
مدرک تحصیلی: کاردانی معماری داخلی از دانشکده غیرانتفاعی آموزش عالی.
مجموعه آثار:
- چشمان سیاه (ایرج قادری، 1381)
- بید مجنون (مجید مجیدی، 1383)
- چپ دست (آرش معیریان، 1384)
- قصه دلها (هوشنگ درویش پور، 1385)
فیلم کوتاه:
- مجموعه « فرش ایرانی » (اپیزود مربوط به داریوش مهرجویی)

اویسی، زهرا

قرن:15
جنسیت:زن
ملیت:ایران
نام: زهرا اویسی تاریخ تولد: 1362 نوه میراحمد صفوی (کارگردان تئاتر) فرزند زهره صفوی (بازیگر سینما و تئاتر) خواهر ماندانا اویسی (چهره پرداز و بازیگر سینما) متولد 1362 در تهران. دارای مدرک دیپلم. شروع فعالیت از سال 1369 با بازی در مجموعه تلویزیونی خانه من کجاست؟ از سن 9 سالگی بازی در سینما را تجربه کرد و در سن 11 سالگی با فیلم کیمیا شناخته شد. بازی اش در مجموعه تلویزیونی خانه ما او را به محبوبیت رساند. لبه تیغ (جمال شورجه - 1371) حسرت (1372) کیمیا (احمدرضا درویش - 1373) مرضیه (اسفندیار شهیدی - 1373) ماه پیشونی (1374) تنها (علی قوی تن - 1376) شور زندگی (فریال بهزاد - 1377) خانه ما (مجموعه - مسعود کرامتی - 1378) همسفر (مجموعه - یک قسمت - قاسم جعفری - 1379) مثلث آبی(هادی صابر، 1379) خط قرمز (مجموعه - قاسم جعفری -1380)

اویسی، فتحعلی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1324 قم، تحصیلات: فارغ‌التحصیل دانشگاه ایالتی تگزاس در رشته‌ی کارگردانی سینما، نویسنده و کارگردان، برنده چهار جایزه در نخستین جشنواره فیلمهای ایرانی کودکان «سه‌شنبه آخر» (1358)، فعالیت در گروه دانش تلویزیون و ساخت فیلمهای مستند، ساخت فیلمهای کوتاه «سه‌شنبه آخر» (1354)، مهاجرت به آمریکا 1347- بازگشت به ایران 1353، فعالیت در تلویزیون، شروع بازیگری: مادر (کارگردان، بازیگر- 1363)
عمده‌ی فیلمها:
میرزا کوچک خان (1363)، سردار جنگل (1363)، ناخدا خورشید (1365)، پرنده کوچک خوشبختی (1366)، سرب (1366)، باو (کارگردان- 1367) تفنگهای سحرگاه (1367)، هی جو(1367)، ریحانه (1368)، گل سرخ (1368)، هامون (1368)، حکایت آن مرد خوشبخت (1369)، سایه‌ی خیال (1369)، پرنده‌ی آهنین (1370)، دلشدگان (1370)، قرق (1370)، مسافران دره انار (1370)، مریم و میتیل (نویسنده، کارگردان- 1371)، پرواز را به خاطر بسپار (1371)، آخرین خون (1372)، می‌خواهم زنده بمانم (1373)، لژیون (1373)، سربلند (کارگردان، بازیگر- 1373)، پاتک (1374)، حادثه در گندوان (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

اهنگرانی،پگاه

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
نام اصلی: پگاه
نام خانوادگی اصلی: آهنگرانی فراهانی سمت (در بخش های): بازیگران
تاریخ تولد: 1362
ملیت: ایران
روابط خانوادگی با دیگر هنرمندان
>> جمشید آهنگرانی (پدر)
>> مژگان حکمت (مادر)
بیوگرافی
تحصیلات ناتمام در هنرستان موسیقی.
شروع فعالیت سینمایی با بازی در فیلم گربه آوازخوان (کامبوزیا پرتوی) در سال ۱۳۶۹.
برنده جایزه بهترین بازیگر نقش اول زن در جشنواره فیلم قاهره برای بازی در فیلم دختری با کفشهای کتانی.
دارنده تقدیرنامه برای بازی در فیلم دختری با کفشهای کتانی در جشنواره برلین.
برنده جایزه بهترین بازیگر از جشن دنیای تصویر برای فیلم دختری با کفشهای کتانی در سال ۱۳۷۸.
برنده جایزه بهترین بازیگر برای بازی در فیلم زندان زنان از جشنواره لوکارنو در سال ۱۳۸۰.
دارنده تقدیرنامه از جشنواره اجتماعی آبادان در سال ۱۳۸۰.
بخشی از فیلم شناسی:
1382 مکس (سامان مقدم) [بازیگر]
1380 روزگار ما (رخشان بنی اعتماد محسن عبدالوهاب مونا زندی حقیقی) [بازیگر]
1380 زندان زنان (مژگان حکمت) [بازیگر]
1377 دختری با کفش‌های کتانی (رسول صدرعاملی) [بازیگر]
1369 گربه آوازخوان (کامبوزیا پرتوی) [بازیگر]
جوایز و انتخابها
>> 2 - دومین بازیگر کودک و نوجوان سال (دختری با کفش‌های کتانی)

[دوره 14 منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال 1378]

ایران منش، رضا

قرن:15
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
ایران منش، رضا
تاریخ تولد: 1346
متولد 1346 در جیرفت. لیسانس بازیگری و فوق لیسانس کارگردانی از دانشگاه تربیت مدرس.
با فیلم سجاده آتش به سینما آمد و خیلی زود در سه فیلم جنگی دیگر بازی کرد. پس از عدم ساخت فیلم های جنگی در نیمه دوم دهه هفتاد به تلویزیون آمد اما در آنجا هم موفق نبود. تنها توانست با قسمت دوم مجموعه بسیار موفق داستان یک شهر کمی به حضور خود در تلویزیون سر و سامان بدهد.
سجاده آتش (احمد مرادپور - 1372)
آخرین شناسایی (علی شاه حاتمی - 1372)
دکل (عبدالحسن برزیده - 1374)
کمین (حمید خیرالدین - 1374)
تلفن (شفیع آقامحمدیان - 1378)
آخرین پرواز ققنوس (1381)
شعله گذشت (مجموعه تلویزیونی، 1367)
در کنج تنهایی (فیلم کوتاه، 1372)
سفر بیست و یکم (مجموعه تلویزیونی، 1373)
بهاران (مجموعه تلویزیونی، 1374)
ترور (مجموعه تلویزیونی، 75-1374)
گالری 9 (مجموعه تلویزیونی، 1376)
خبرنگار خارجی (مجموعه تلویزیونی، 1377)
داستان یک شهر2 (مجموعه تلویزیونی، 1378)

ایلوش

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1310 ارومیه، نام اصلی: ایلوش خوشابه، نام مستعار در ایتالیا: ریچارد لوید، تحصیلات: مهندسی مکانیک، قهرمان سابق پرورش اندام، مهاجرت به ایتالیا 1352، فعالیت مجدد از 1371، شروع بازیگری: امیرارسلان نامدار (1334)
عمده‌ی فیلمها:
قزل ارسلان (1336)، بیژن و منیژه (1337)، دندان افعی (1340)، ولکان خدای جنگ (ایتالیا- 1341)، مبارزات علی بابا (ایتالیا- 1342)، هرکول سامسون اولیس (ایتالیا- 1343)، برادران شکست ناپذیر (ایتالیا- 1343)، قهرمان (ایتالیا- 1344)، مجموعه تلویزیونی اف بی آی (آمریکا- 1344)، من جاسوس هستم (امریکا- 1344)، تیرانداز (امریکا- 1345)، حسین کرد (1345)، از جان گذشتگان (1346)، خطاکاران (لبنان- 1346)، بازی شانس (لبنان- 1347)، کشتی نوح (1347)، پهلوان پهلوانان (1348)، غول بیابانی (1348)، احمد چکمه‌ای (1350)، آخرین نبرد (1351)، عباسه و جعفر برمکی (1351)، جنگجویان کوچولو (1352)، افعی (1371)، یاران (1372)، تعقیب (1374)، گارد ویژه (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

آبادی، ابراهیم

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1313 تبریز، تحصیلات: فارغ‌التحصیل کارگردانی از دانشگاه هنرهای دراماتیک پراگ فعالیت در تلویزیون بازی در تئاتر شروع بازیگری: برپاخواسته (1352)
عمده فیلمها:
زنگها (1364)، شاهدان (کوتاه 1364)، عینک (کوتاه 1364)، دوستم بدارید (کوتاه- 1364)، ایستگاه (1366)، ردپایی بر شن (1366)، پنجره (1367)، گراند سینما (1367)، عروسی خوبان (1367)، دزد عروسکها (1368)، عبور از غبار (1368)، آپارتمان شماره 13(1369)، ملک خاتوان (1369)، همه یک ملت (1369)، راز گل سرخ (1371)، مرد ناتمام (1371)، شکاف (1371)، همه دختران من (1372)، بوی خوش زندگی (1373)، می‌خواهم زنده بمانم (1373)، حسرت (1373)، سکوت کوهستان (1374)، تعطیلات تابستانی (1374)، توطئه (1374) یحیی (1374).
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

آدینه، گلاب

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
متولد: 1332 تهران، همسر مهدی هاشمی (بازیگر) تحصیلات: فارغ‌التحصیل رشته اقتصاد از دانشگاه شهید بهشتی، منشی صحنه، برنده‌ی سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش دوم در سیزدهمین جشنواره‌ی فیلم، فجر (روسری آبی)، فعالیت در تلویزیون، بازی در تئاتر از 1351.
شروع بازیگری: رسول پسر ابوالقاسم (منشی صحنه، بازیگر- 1359)
عمده‌ی فیلمها:
چوپانان کویر (منشی صحنه، بازیگر- 1359)، زرد قناری (1367)، شکار خاموش (1368)، بهترین بابای دنیا (1370)، روسری آبی (1373).
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

آذری، منوچهر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1322 تهران. تحصیلات: دیپلم طبیعی- فارغ‌التحصیل رشته بیان کلاسهای هنرهای دراماتیک، فعالیت در رادیو- فعالیت در دوبله، فعالیت در تلویزیون- بازی در تئاتر. شروع بازیگری: آخرین لحظه (1367)
عمده‌ی فیلمها:
یک صبح پرماجرا (کوتاه- 1367)، شاخه‌های بید (1367)، در مسیر تندباد (1367)، دزد عروسکها (1368)، عبور از غبار (1368)، روزهای بلند افتخار (1369)، سایه‌ی خیال (1369)، یک مرد و یک خرس (1371)، دیدار در فلق (1373)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

آریان‌نژاد، مهدی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1331 زنجان، تحصیلات: دیپلم، فعالیت در تلویزیون- بازی در تئاتر، شروع بازیگری: پالیز (کوتاه- 1365).
عمده‌ی فیلمها:
سازمان 4(1366)، کانی مانگا (1366)، روزنه (1367)، تبعیدیها (1370)، از بلور خون (1371).
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

آزاد، علی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
بازیگر تئاتر و سینما.
تولد: 1317، تهران.
درگذشت: 6 شهریور 1371، تهران.
علی آزاد با همکاری با گروه تئاتر اداره‌ی هنرهای دراماتیک از سال 1339 با نمایش «ویولن‌ساز کره مونا» بازی خود را شروع کرد. در سال 1341 وارد سینما شد و با بازی در فیلم «ساحل دور نیست» پیشه‌ی بازیگری خود را در سینما پی گرفت. عمده فیلم‌هایی را که در آنها ایفای نقش کرده است، به شرح زیر است: «اهریمن زیبا» (1341)؛ «انتقام روح» (1341)؛ «ترس و تاریکی» «تعقیب خطرناک» (1343)؛ «بن بست» (1343)؛ «گردن کلفت» (1343)؛ «ببر رینگ» (1343)؛ «گل‌های گیلان» (1343)؛ «شکوفه‌های امید» (1343)؛ «زشت و زیبا» (1344)؛ «شیطان سفید» (1344)؛ «صیادان نمکزار» (1344)؛ «در دنیا بیگانه بودم» (1344)؛ «همه سر حریف» (1344)؛ «مزد خونین» (1344) «کابوس» (1345)، «لیلاج» (1345)؛ «جهان پلهوان» (1345)؛ «قفس طلایی» (1345)؛ «مومیایی» (1345)؛ «کلاه نمدی» (1345)؛ «ولگردان ساحل» (1345)؛ «فراری» (1346)؛ «قربانی سوم» (1346)؛ «در جستجوی تبهکاران» (1346)؛ «گل آقا» (1346)؛ «پنجه‌ی آهنین» (1347)؛ «گردش روزگار» (1347)؛ «سکه‌ی دورو» (1347)؛ «مرد صحرا» (1347)؛ «قمارباز» (1347)؛ «خشم کولی» (1347)؛ «نعره‌ی طوفان» (1348)؛ «سوگند سکوت» (1348)؛ «آخرین مبارزه» (1348)؛ «جدایی» (1348)؛ «گناه زیبایی» (1348)؛ «بابا کرم» (1349)؛ «فریاد انسان‌ها» (1349)؛ «یک جو غیرت» (1351)؛ «گریز از مرگ» (1352)؛ «گروگان» (1353)؛ «پلنگ در شب» (1354)؛ «سارق» (1354)؛ «مشکی» (1354)؛ «رقیب» (1354)؛ «زیبای پررو» (1354)؛ «غرور و تعصب» (1355)؛ «پاداش یک مرد» (1355)؛ «قادر» (1355)؛ «آتش جنوب» (1355)؛ «همراهان» (1356)؛ «هزار بار مردن» (1356)؛ «غربتی‌ها» (1356)؛ «طغیان گر» (1357)؛ «حکم تیر» (1358)؛ «لبه‌ی تیغ» (1358)؛ مجموعه‌ی تلویزیونی «غارتگران» (1356). وی در مجموعه‌ی «امام علی (ع) نیز ایفای نقش کرده است.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

آزادی پور ،رعنا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
بیوگرافی رعنا آزادی پور:
با بازی در فیلم مارمولک (کمال تبریزی، 1382) فعالیت در سینما را آغاز کرد و با یک سال دوری از سینما با بازی در سه فیلم در سال 1384 موقعیت خود را در سینما تثبیت کرد. او با بازی در فیلم پارک وی (فریدون جیرانی، 1385) برای بار نخست بازی در نقش اول را همراه با نیما شاهرخ شاهی تجربه کرد.
مجموعه آثار:
- مارمولک (کمال تبریزی، 1382)
- هوو (علیرضا داودنژاد، 1384)
- کارگران مشغول کارند (مانی حقیقی، 1384)
- زاگرس (محمدعلی نجفی، 1384)
- پارک وی (فریدون جیرانی، 1385)

آژیر، مهدی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
صداپیشه.
تولد: 1320.
درگذشت: 16 اسفند 1366، تهران.
مهدی آژیر صداپیشگی را از سال 1340 سال در سن بیست سالگی آغاز کرد و این کار را در دو استودیوی دماوند و کاسپین پی گرفت و همزمان به رادیو و تلویزیون راه پیدا کرد. در ابتدا کارمند اداره‌ی پست و تلگراف بود، اما به دلیل علاقه‌ای که به کار صداپیشگی (دوبله) داشت، استعفا داد و زندگی خود را مصروف همین حرفه نمود. آژیر اغلب در برنامه کودک رادیو و تلویزیون و به جای شخصیت‌های عروسکی و کارتونی مانند «ساتورنن»، «شیلا»، (در سندباد) «تنسی تاکسیدو»، «نخودی»، «تقی آقا بزرگه»، (در مجموعه‌ی «پاکیزگی نشانه ایمان است»)؛ «پدر هادی و هدی» و «پدر آنت» در مجموعه‌ی «بچه‌های آلپ» صداگذاری می‌کرد. آژیر در سینما هم به جای تعدادی از بازیگران ایرانی و خارجی حرف زده است. وی نیمه شب شانزدهم اسفند 1366 در خانه‌ی شخصی خود درگذشت.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

آسایش، ویشکا

قرن:15
جنسیت:زن
ملیت:ایران

نام اصلی: ویشکا
نام خانوادگی اصلی: آسایش
سمت (در بخش های): بازیگران،صحنه و لباس،
تاریخ تولد: 1351
محل تولد: تهران
ملیت: ایران
مدرک تحصیلی: لیسانس طراحی صحنه و لباس
روابط خانوادگی با دیگر هنرمندان
>> مازیار پرتو (دایی)
بیوگرافی
فارغ التحصیل طراحی صحنه و لباس از دانشگاه لندن.
شروع فعالیت سینمایی با بازی در فیلم ساحره (داود میرباقری) در سال ۱۳۷۶.
با بازی در نقش قطام در مجموعه تلویزیونی امام علی (ع) (داود میرباقری) به شهرت رسید. سپس در فیلم ساحره (داود میرباقری) توانایی های اش را به رخ همگان کشید و موافق و مخالفان زیادی پیدا کرد و بازیهای موفق او در دو فیلم عشق + 2 (رضا کریمی، 1378) و بلوغ (مسعود جعفری جوزانی، 1378) او را به عنوان بازیگری آگاه معرفی کرد. بازی او که در فیلم مسافر ری (داود میرباقری، 1376) در نسخه به نمایش درآمده در اکران عمومی بسیار لطمه خورد، متفاوت ترین نقش سینمایی او به حساب می آید.
او طراحی صحنه را هم برای اولین بار در فیلم دنیا (منوچهر مصیری، 1380) تجربه کرد.
بخشی از فیلم شناسی:
1383 گل یخ (کیومرث پوراحمد) [بازیگر]
1383 هشت پا (علیرضا داودنژاد) [بازیگر-طراح صحنه و لباس]
1381 دنیا (منوچهر مصیری) [طراح صحنه و لباس]
1379 مسافر ری (داود میرباقری) [بازیگر]
1378 بلوغ (مسعود جعفری جوزانی) [بازیگر]

1377 عشق + 2 (رضا کریمی) [بازیگر]
1376 ساحره (داود میرباقری) [بازیگر]
جوایز و انتخابها
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش اول زن (ساحره)
[دوره 16 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1376]
.....
>> کاندید لوح زرین بهترین بازیگر زن (بلوغ)
[دوره 1 منتخب سایت ایران اکتور (بهترین های سال) - سال 1380]

آصف، فتانه

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
فتانه آصف
تاریخ تولد: 1332
متولد 1332 در تهران.
دارای مدرک تحصیلی دیپلم.
شروع فعالیت از سال 1367 بافیلم هامون.
بازی در نمایش و مجموعه تلویزیونی طنزهای چخوف و پزشکان. هامون (داریوش مهرجویی، 1368)
افسانه آه (تهمینه میلانی، 1369)
پرنده آهنین (علی شاه حاتمی، 1370)
یک بار برای همیشه (سیروس الوند. 1371)
چهره (سیروس الوند، 1374)
هتل کارتن (سیروس الوند، 1375)
آخر بازی (همایون اسعدیان، 1379)
قتل آن لاین (مسعود آب پرور، 1384)

آقاربی، رضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1337 تهران، بازی در تئاتر از 1360، شروع بازیگری: پرچمدار (1363)
عمده‌ی فیلمها:
حماسه‌ی دره‌ی شیلر (1365)، خانه‌ای مثل شهر (1366)، پیک (کوتاه-1366)، صخره‌ی سبز (1367)، عروس حلبچه (1369).
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

آقاربی، رضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
عنوان :رضا آقاربی
تحصیلاتش را تا مقطع دیپلم ادامه داد و از سال 1360 بازیگری را با تئاتر آغاز کرد. از سال 1363 با بازی در حماسه دره ی شیلر (شهریار بحرانی) وارد سینما شد مسیری را که با آن فیلم آغاز کرده بود تقریباً به شکلی مشابه در بقیه فیلم هایش هم ادامه داد. سریال های مختارنامه و یوسف پیامبر از آخرین فعالیت های او بودند. آقاربی روز هفدهم مرداد، هنگام ورزش صبحگاهی در پارک نزدیک محل سکونتش دچار حمله قلبی شد و درگذشت.
فیلم ها ـ 1363: پرچم دار، 1365: حماسه ی دره ی شیلر، 1366: خانه ای مثل شهر، 1367: صخره ی همیشه سبز، 1369: عروسی حلبچه، 1371: ماه عسل، 1374: دایره ی سرخ، 1376: همسفر منابع زندگینامه :منبع: سالنامه فیلم - ش 18.

آقالو، احمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1328 قزوین
تحصیلات: فارغ‌التحصیل رشته‌ی تئاتر از دانشکده هنرهای زیبای تهران، فعالیت در تلویزیون- فعالیت در دوبله، فعالیت در رادیو- بازی در تئاتر از 1350
شروع بازیگری: دادشاه (1362)
عمده‌ی فیلمها:
زنجیرهای ابریشمی (1364)، پاتال و آرزوهای کوچک (1368)، تمام وسوسه‌های زمین (1368)، مرغابی وحشی (1370)، عبور از تله (1372)، کودکانی از آب و گل (1372).
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

آقایی، منیژه

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
متولد: 1340 چالوس، تحصیلات: دیپلم- فارغ‌التحصیل رشته‌ی بازیگری از مجتمع فرهنگ و هنر، منشی صحنه.
شروع بازیگری: رابطه (1365).
عمده‌ی فیلمها:
آشیانه‌ی مهر (منشی صحنه- 1363)، دزد و نویسنده (منشی صحنه- 1364)، شبح کژدم (1365)، خواستگاری (1368).
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

آقایی، ناصر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1325 قم، تحصیلات: فارغ‌التحصیل رشته تئاتر از دانشکده هنرهای دراماتیک- دکترای بازیگری، نویسنده‌ی کتابهای بازیگری، عضو هیئت علمی دانشگاه تهران، تدریس بازیگری در دانشکده هنرهای زیبای تهران، فعالیت در تلویزیون- بازی در تئاتر، شروع بازیگری: شهر قصه (1352).
عمده‌ی فیلمها:
اشباح (1361)، تصویر آخر (1365)، شبح کژدم (1365)، تپش (1367)، پرواز پنجم ژوئن (1368)، نصف جهان (1371)، دکل (1371)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

آل‌احمد، فرنوش

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
متولد: 1338 تهران، تحصیلات: دیپلم دانشسرای هنر، فعالیت در تلویزیون- بازی در تئاتر، شروع بازیگری: ما ایستاده‌ایم (1363)
عمده‌ی فیلمها:
خانه‌ی ابری (1365)، سازمان 4(1366)، شرایط عینی (1366)، بهار در پاییز (1366)، به خاطر همه چیز (1369)، انفجار در اتاق عمل (1370)، مستاجر (1371).
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

آوینی، مرتضی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
کارگردان، تهیه‌کننده.
تولد: 1326، شهر ری.
شهادت: 19 فروردین 1372، منطقه فکه.
سید مرتضی آوینی به سال 1354 در رشته‌ی معماری از دانشگاه تهران فارغ‌التحصیل گردید. سپس به ادامه‌ی تحصیل در مقطع کارشناسی ارشد همان رشته در دانشکده‌ی هنرهای زیبای دانشگاه تهران پرداخت. پس از پیروزی انقلاب اسلامی به جهاد سازندگی پیوست و فیلم مستند «سیل خوزستان» را در سال 1358 و مجموعه‌های «شش روز در ترکمن صحرا» و «خان گزیده‌ها» را در سال 1359 برای گروه جهاد سازندگی صدا و سیما کارگردانی نمود. با آغاز جنگ تحمیلی، فیلم مستند «فتح خون» و یازده قسمت مجموعه «حقیقت» را کارگردانی و تدوین کرده است. از سال 1364 تا سال 1386 علاوه بر کارگردانی اکثر مجموعه‌ی «روایت فتح» تدوین، نویسندگی متن و گویندگی کل این مجموعه هفتاد قسمتی را بر عهده داشته است. از سال 1368 همراه با ادامه‌ی فعالیت مستندسازی و تدوین، به نوشتن نقد سینمایی و مقالات نظری درباره سینما و تلویزیون پرداخت. از نیمه‌ی دوم سال 1369 سردبیری ماهنامه‌ی هنری «سوره» و ویژه‌نامه‌های سینمایی این نشریه را بر عهده داشته است. سرپرستی واحد تلویزیونی حوزه‌ی هنری سازمان تبلیغات اسلامی از سال 1370 و دفتر مطالعات دینی هنر از دیگر وظایف او بوده است. وی سپس به کارگردانی مجموعه‌های جدید «روایت فتح» پرداخت.
از جمله آثار وی می‌توان به کتاب آینه‌ی جادو (درباره‌ی رسانه‌های تصویری و به ویژه سینما) و احتراز روح و شرح تعابیر حضرت امام (ره) و فردایی دیگر (مجموعه‌ی مقالات) اشاره نمود.
سید مرتضی آوینی روز پنج شنبه 19 فروردین 1372 هنگامی که برای تصویربرداری مجموعه‌ی تلویزیونی «روایت فتح» به منطقه‌ی فکه رفته بود، بر اثر انفجار یک مین عمل نشده، به شهادت رسید.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

آهنگرانی، پگاه

قرن:15
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نام: پگاه آهنگرانی
تاریخ تولد: 1363
دختر منیژه حکمت و جمشید آهنگرانی
متولد 1363 در تهران. تحصیل نیمه تمام در هنرستان موسیقی.
در 6 سالگی در فیلم گربه آوازخوان بازی کرد. اما شاید در دومین بازی کارنامه هنری اش در سن پانزده سالگی بود که درخشید: بازی در نقش تداعی در فیلم ددختری با کفشهای کتانی. بازی راحت و روانش نظرات مثبتی در پی داشت. تا اینکه جایزه بهترین بازیگر زن را از جشنواره فیلم قاهره بدست آورد. او در اولین تجربه کارگردانی مادرش به نام زندان زنان در سه نقش متفاوت بازی کرده است.
گربه آوازخوان (کامبوزیا پرتوی، 1369)
دختری با کفشهای کتانی (رسول صدرعاملی، 1377)
زندان زنان (منیژه حکمت، 80 - 1379)
روزگار ما (مستند، رخشان بنی اعتماد، 1380)
مکس (سامان مقدم، 1382)

آهی، رضاخان

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1329 ق)، هنرمند. وی از افرادی بود که پس از تأسیس تیاتر ملی در آن فعالیت می‌کرد. تیاتر ملی اولین گروه نمایشی مستقل در ایران بود که فعالیت اصلی آن نمایش در ابعاد وسیع بود.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :ادبیات نمایشی (40 /2)، سیمای هنرمندان (300 ،282 ،278).

آئیش، فرهاد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نام اصلی: فرهاد
نام خانوادگی اصلی: آییش
سمت (در بخش های): بازیگران،
بازی در سینما را از سال 1379 و با فیلم شب های تهران (داریوش فرهنگ) آغاز کرد.
بازی در مکس (1382) توانایی های او در عرصه بازیگری سینما را نیز به همگان ثابت کرد. آییش یکی از پیشکسوتان بازی و کارگردانی نمایش در ایران است.
بخشی از فیلم شناسی:
1382 مکس (سامان مقدم) [بازیگر]
1381 عطش (حسین فرح بخش) [بازیگردان]
1381 عروس خوشقدم (کاظم راست گفتار) [بازیگر]
1380 سیندرلا (بیژن بیرنگ مسعود رسام) [بازیگر]
1380 عزیزم من کوک نیستم (محمدرضا هنرمند) [بازیگر]
1380 نورا (محمود شولی زاده) [بازیگر]
1379 شب های تهران (داریوش فرهنگ) [بازیگر]
جوایز و انتخابها
>> کاندید لوح زرین بهترین بازیگر مرد (مکس)
[دوره 6 منتخب سایت ایران اکتور (بهترین های سال) - سال 1384]

بابک، رضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1323 تهران، تحصیلات: فارغ‌التحصیل دانشکده هنرهای دراماتیک تهران، نام اصلی: رضا فشنگچی، عروسک گردان، فعالیت در تلویزیون- بازی در تئاتر، شروع بازیگری: چریکه تارا (نمایش داده نشد- 1359)
عمده‌ی فیلمها:
بدبده (کوتاه- مدیر تولید- 1349)، با اجازه (کوتاه- مدیر تولید- 1350)، بیائید تئاتر بازی کنیم (کوتاه- 1355)، ارثیه (1367)، سفر عشق (1367)، ریحانه (1368)، گربه‌ی آوازخوان (1369)، چشمهایم برای تو (1371)، لبه تیغ (1371)، کودکانی از آب و گل (1372)، روز دیدار (1374)، مصائب عاشق فقیر (1374)، مرد آفتابی (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

باختر، کامران

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1325 تهران، تحصیلات: دیپلم طبیعی، شروع بازیگری: گردش روزگار (1347)
عمده‌ی فیلمها:
عبدالله (مشترک با آمریکا- 1347)، گناه مادر (1348)، قهرمانان (مشترک با آمریکا- 1349)، طاهر (1352)، شیخ صالح (1352)، بوسه بر لبهای خونین (1352)، مرگ در باران (1353)، کاروانها (مشترک با آلمان و آمریکا- 1356)، تیغ و ابریشم (1365)، افعی (1371)، طعمه (1371)، ردپای گرگ (1371)، پادزهر (1372)، پرتگاه (1372)، ضربه‌ی توفان (1372)، بلوف (1372)، آرایش مرگ (1373)، مجازات (1373)، آخرین فرصت (1374)، جهنم سبز (1374)، گارد ویژه (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

بازغی،پژمان

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد 19/5/1353 در یک خانواده 5 نفره در تهران به دنیا آمده است. اصل و ریشه خانوادگی اش به شمال ایران و به شهر لاهیجان بر می گردد. در دوران کودکی به واسطه شغل پدرش در شهرهای مختلف زندگی کرده و تجربیات زیادی را بدست آورده است. پس از تولد 4 سال در تهران و در منازل سازمانی نیروی دریایی جمهوری اسلامی ایران زندگی کرده و همزمان با پیروزی انقلاب اسلامی ایران به شهر رشت می رود. با شروع جنگ و اعزام پدرش برای محافظت مرزهای آب ایران و خلیج همیشگی فارس به بوشهر رفته. با پایان جنگ به تهران باز می گردد. پس از قبولی در دانشگاه آزاد در لاهیجان برای تحصیل رشته مهندسی معدن به آنجا بر می گردد و از همانجا با سینما آشنا می شود.
در سال 1373 با ورود به سینمای جوانان مرکز گیلان در اولین فیلمش با نام اعتراف ساخته مجید زیم خواه باز می کند. پس از آن به استخدام آژانس دوستی در می آید و به مدت 2 سال همراه بازیگران خوب این مجموعه علی تاخصوص مرحوم حسین پناهی به ایفای نقش می پردازد. بعد از آژانس به سراغ جوانی مجید قاریزاده می رود و با مسعود جعفر جوزانی به بلوغ می رسد پس از آن به گروه ویژه مهرداد خوشبخت می پیوندد و گمگشته اش را با رامبد جوان پیدا می کند. وی همراه سیروس مقدم با دریایی ها سفر می کند و در سال 80 برای نجات دختری در قفس با قدرت الله صلح میرزایی همراه می شود پس از آن به دوئل با استاد بزرگوارش احمدرضا درویش می پردازد و با تارا و تب توت فرنگی سعید سهیلی و سربازهای جمعه کیمیایی کارش را به پایان می رساند. پس از سایه آفتاب ، نفس تازه می کند و در حال حاضر نیز با سامان مقدم برای سال آینده نفستو حبس کن را آماده می کند. برادر کوچکترش هم علاقه زیادی به این پرده نقره ای دارد و در 2 فیلم پسران مهتاب و شب برهنه سعید سهیلی بازی کرده است.
دوئل که اکران شد نظر بسیاری نسبت به پژمان و بازی او عوض شد ، بسیاری اذعان داشتند که او جوان بااستعدادی است که تا کنون توانایی هایش را نادیده گرفته اند . اما در واقع بازغی پیش از دوئل این فرصت را نیافته بود که خودش را بشناسد و حضور سینمایی و تلویزیونی اش نتوانسته بود مورد توجه واقع شود و به نوعی می توان گفت که دوره های

بازیگری او به پیش از دوئل تبدیل شده است.
بازغی متولد 1353 است و با مدرک مهندسی صنایع از دانشگاه امیر کبیر از سال 1373 وارد سینما شد.
بازغی نخستین بار در اعتراف نقش یک بازیگر را ایفا کرد که البته این کار به نمایش در نیامده و بازی او هیچگاه دیده نشد . سپس مدتی سکوت کرد تا اینکه سال 1375 با مجموعه تلویزیونی آژانس دوستی بازیگری را به طور رسمی آغاز کرد .بازی او در این مجموعه تلویزیونی شاید بی شباهت به شخصیت واقعی او نباشد . جوانی که در سر رویای ستاره سینما شدن داشت . محبوبیت مجموعه باعث شد تا سری بعد آن نیز ساخته شود و بازغی خودش را به خوبی مطرح سازد پس از آن در فیلم جوانی به کارگردانی مجید قادری زاده(77) ظاهر شد که نتوانست کمکی به ارتقای بازیگری او بکند.سل 78 همزمان در یک مجموعه و در یک فیلم سینمایی بازی کرد ابتدا در این مجموعه این یک دادگاه نیست نقش منشی دادگاه را بازی کرد و بعد در بلوغ به همراه ویشکا آسایش ساخته مسعود جعفری جوزانی حضور پیدا کرد . هر دوی این کار ها از دور نمایه ای اجتماعیی برخوردار بودند ، اما نتوانستند پژمان را به سطح مطلوبی برساند.
او همان سال وارد عرصه تبلیغات شد و چهرهاش برای تبلیغ نوعی چای بر روی بیلبورد ها رفت . اما این تجره نا موفق تا به امروز او را از عرضه تبلیغات دور کرد. گروه ویژه مجموعه به سبک سریالهای امدادی خارجی بود که مورد استقبال قرار نگرفت ، اگر چه در مجموعه دریایی ها در همان سال توانست بیشتر خود و توانایی هایش را به نمایش بگذارد . دریایی ها عرصه ای نو در سریال سازی به کارگردانی سیروس مقدم بود که در آن بازغی خود را رویاروی بزرگانی چون حسن فتحی قرار داده بود .
سال 81 سال خوبی برای بازغی به شمار می رفت . بازی همزمان دو کار مجال بیشتر برای خود نمایی این بازیگر به شمار می رفت . دختری در قفس با حضور او و مهناز افشار و کارگردانی قدرت ا.. صلح میرزایی آنطور که انتظار می رفت جلب مخاطب نمی کند، ولی دوئل فرصت بسیار مناسبی بود.
فیلم با هزینه بالایی که صرف ساخت و تبلیغاتش می شود ، سرو صدای فراوانی به راه می اندازد و فروش کم سابقه آن ثابت می کند که با خرج بسیار بالایی می توان درآمد بیشتری داشت ، بازغی در این کار بهترین بازی خود را ارایه می دهد . او در نقش چالش بر انگیز زینال با گریم سنگین دو مقطع جوانی ومیان سالی او را به تصویر می کشد و چنان هئات داوران جشنواره بیست و دوم را تحت تاثیر قرار می دهد که بی درنگ او را کاندیدای دریافت جایزه نقش اول مرد می کنند . دوئل باعث می شود تا پژمان بازغی بهتردیده شود و او هم در این درام جنگی بازی بسیار خوب و

دلچسبی را از خود به نمایش می گذارد ، پس از آن نوبت به همکاری با مسعود کمیایی می رسد که درسربازهای جمعه او را به خدمت می گیرد و بازغی در لباس نظامی همراه با فروتن ، رادان و پولاد کمیایی بازی خوبی ارایه می دهد ، اما تارا و تب توت فرنگی یک شکست تمام عیاربود که اصلا در در حد و اندازه های یک کار سینمایی نبود . بعد از این کارها بازغی دوباره به تلویزیوهن بازگشت تا همراه با حامد بهداد و یوسف تیموری در ساخته محمد رضا آهنج با عنوان سایه آفتا ایفای نقش کند.

باقربیگی، مهدی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1356 اصفهان، تحصیلات: دیپلم، برنده‌ی دیپلم افتخار بهترین بازیگر نوجوان برای فیلمهای «شرم و صبح روز بعد» در یازدهمین جشنواره‌ی فیلم فجر و جشنواره‌ی سیما (1374)، شروع بازیگری: صبح روز بعد (1371)
عمده‌ی فیلمها:
شرم (1371)، نان و شعر (1372)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

بایگان، افسانه

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
متولد: 1340 تهران، تحصیلات: دیپلم، شروع کار با سریال «سربداران»، برنده‌ی دیپلم افتخار بهترین بازیگر زن در چهاردهمین جشنواره‌ی فیلم فجر (خواهران غریب)، شروع بازیگری: کیلومتر پنج (1361)
عمده‌ی فیلمها:
گمشده (1364)، صفورا (کوتاه- 1364)، حریم مهرورزی (1364)، بگذار زندگی کنم (1365)، تشکیلات (1365)، دبیرستان (1365)، گل مریم (1366)، مکافات (1366)، طوبی (1367)، آخرین مهلت (1368)، شنگول و منگول (1368)، فانی (1368)، دو فیلم با یک بلیت (1369)، گرگهای گرسنه (1370)، قرق (1370)، مریم و میتیل (1371)، آلما (1371)، خوش‌خیال (1371)، حمله‌ی خرچنگها (1371)، اتل متل توتوله (1371)، بی‌قرار (1371)، آنها که دوست دارند (1371)، شکوه بازگشت (1371)، تصادف (1372)، روز دیدنی (1373)، مجازات (1373)، خواهران غریب (1374)، تپش مرگ (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

بختیاری،بهنوش

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
بهنوش بختیاری بازیگری که در اکثر ساخته‌های مهران مدیری حضور داشته و با نقش‌های متفاوت بر محبوبیت خود در بین سریال‌های تلویزیون افزوده است.
بهنوش بختیاری متولد 29/2/1354 در بیمارستان اقبال تهران و ساکن شهرک ژاندارمری است.
پدرش بختیاری و مادرش تهرانی است. بهنوش عضو آخر یک خانواده 6 نفری است. یک خواهر و دو برادر بزرگ‌تر از خود دارد که هر سه متاهلند.
در رشته مترجمی زبان لیسانس گرفته و با توجه به علاقه فراوانی که به این رشته دارد به محض این‌که فرصتی پیدا کند، به سراغ این رشته و ترجمه متون می‌رود.
با توجه به شایعات فراوانی که در مورد ازدواج او بر سر زبان‌هاست هنوز مجرد است و به قول خودش شاید اصلا ازدواج نکند. با مجموعه هوای تازه ساخته محمد رحمانیان پا به عرصه بازیگری گذاشت و بعد از آن در مجموعه‌های وکیل محله، خانه قدیمی، سایه‌ها و معجزه وکیل هم بازی کرد.
قبل از بازیگری به عنوان منشی صحنه فعالیت می‌کرد که این کار او را بسیار مسئولیت‌پذیر و منظم بار آورد که پایه‌گذار موفقیت‌های او در بازیگری بود.
سال 75 به مدت یک سال زیرنظر خانم مهتاب نصیرپور در مدرسه رسام هنر دوره یک ساله تئاتر را گذراند که به واسطه آن با ادبیات بازیگری آشنا شد.
به موسیقی علاقه فراوانی دارد، پدرش هم در این وادی کار می‌کند و یکی از دو برادرش هم در زمینه موسیقی فعال است.
در مجموعه زیر آسمان شهر(3) و ورود ممنوع به عنوان دستیار کارگردان در کنار مهران غفوریان حضور داشت.
علاقه زیادی به فوتبال ندارد اما فوتبال‌های ملی رادنبال می‌کند در صورتی که فرصت پیدا کند به ورزش بدنسازی می‌پردازد.
علاقه‌ای به بیزینس ندارد. به قول خودش هر کسی جلوی او از پول و حساب و کتاب حرف بزند احساس می‌کند او سرگرم صحبت به زبان اسپانیایی است.

عاشق خطاطی است و خیلی دلش می‌خواهد این هنر را به صورت حرفه‌ای دنبال کند.
با توجه به مشغله کاری فراوان زیاد به کارهای خانه‌داری و آشپزی نمی‌رسد اما بسیار منظم و خوش‌سلیقه است. چلوکباب از غذاهای مورد علاقه اوست.
عاشق لهجه بختیاری پدرش است اما خودش به لهجه بختیاری صحبت نمی‌کند.
علاقه فراوانی به مسافرت دارد. آخرین مسافرتش به شهر مقدس مشهد بود و سرعین اردبیل به یادماندنی‌ترین نقطه‌ای بود که به مسافرت رفته است. علاقه فراوانی به مطالعه دارد و تا فرصتی به دست آورد به مطالعه می‌پردازد. او عاشق مطالعه کتاب‌های روان‌شناسی و رمان است. آخرین کتابی که مطالعه کرده سلاخ خانه شماره 5 بود.
در دوران کودکی برخلاف بسیاری از بچه‌ها که خیلی شلوغ و شر هستند دختر آرام و دوست‌داشتنی بوده.
به موسیقی کلاسیک علاقه فراوانی دارد و از بین خوانندگان پاپ به صدای رضا صادقی، مرحوم ناصر عبداللهی و مازیار علاقه فراوانی دارد.
در صورتی که وقت کند به سینما می‌رود. او سعی می‌کند همه فیلم‌های روز را ببیند. آخرین فیلمی که در سینما دیده «وقتی همه خواب بودن» است.
علاقه فراوانی به مهمانداری هواپیما دارد. او پذیرایی در اوج آسمان را عاشقانه دوستدارد.
از خواندن شعر لذت می‌برد، اما اصلا نمی‌تواند شعر بگوید و یا شعر حفظ کند ولی بسیار روحیه رمانتیکی دارد.
آخرین کارهایش مستند ایرانگردی و کار 90 دقیقه‌ای «یک روزی زنجیرش رو پاره می‌کنم» ساخته آقای عباسی است که هنوز پخش نشده.
به بازی خانم‌ها ثریا قاسمی، مریلا زارعی، گوهر خیراندیش، لیلا حاتمی، سحر ولدبیگی و شقایق دهقان علاقه فراوانی دارد.
تا به حال در اکثر کارهای مهران مدیری به ایفای نقش پرداخته و در اکثر نقش‌هایش موفق ظاهر شده است، به هیچ عنوان از بازی کسی ایراد نمی‌گیرد و اهل بدگویی نیست.
برای بازی چندین پیشنهاد دارد که به خاطر بازی در مجموعه باغ مظفر به پیشنهادهایش جواب نه داده. او شرط بازی در کارهای روتین را متن و کارگردان و عوامل خوب عنوان می‌کند

بخشایی، شاهپور

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1313 رشت، تحصیلات: دیپلم ادبیات و هنر، فعالیت در تلویزیون، بازی در تئاتر از 1329، شروع بازیگری: تقدیر چنین بود (1333)
عمده‌ی فیلمها:
لغزش (1333)، امیرارسلان نامدار (1334)، برای تو (1334)، مستشار جزیره (1335)، فردا روشن است (1339)، بهشت دور نیست (1348)، ناخدا باخدا (1352)، دکتر و رقاصه (1353)، عبور از مرز زندگی (1354)، رامشگر (1355)، تلافی (1356)، پرواز به سوی مینو (1359)، مرز (1360)، بازرس ویژه (1361)، جایزه (1362)، بالاش (1362)، سناتور (1362)، حادثه (1363)، برگ و باد (1363)، پایگاه جهنمی (1363)، محکومین (1363)، اتوبوس (1364)، سامان (1364)، تصویر گمشده (کوتاه- 1365)، هشت و نیم شب (1365)، دست نوشته‌ها (1365)، حماسه‌ی دره‌ی شیلر (1365)، تا انتهای حضور (کوتاه- 1365)، هشت و نیم شب (1365)، دست نوشته‌ها (1365)، حماسه‌ی دره شیلر (1365)، تا انتهای حضور (کوتاه- 1366)، گرفتار (366)، شهری چون بهشت (کوتاه- 1367)، دلار (1367)، شب حادثه (1367)، رانده شده (1368)، تبعیدیها (1370)، عشق من شهر من (1370)، دو نفر و نصفی (1370)، ناصرالدین شاه... (1370)، راز گل شب بو (1371)، ضربه‌ی توفان (1371)، مرد نامرئی (1373)، کچل عاشق (1373)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

بخشی، عنایت‌اللّه

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1324 طالقان، همسر سیمین بازرجانی (نویسنده فیلمنامه)، تحصیلات: دیپلم، فعالیت در تلویزیون از 1345، بازی در تئاتر از 1342، شروع بازیگری: آقای هالو (1349)
عمده‌ی فیلمها:
صمد و قالیچه‌ی حضرت سلیمان (1350)، لوطی (1350)، صمد و سامی، لیلا و لیلی (1351)، خواستگار (1351)، ستارخان (1351)، تنگنا (1352)، تنگسیر (1352)، صمد آرتیست می‌شود (1353)، اسرار گنج دره‌ی جنی (1353)، مسلخ (1353)، صمد خوشبخت می‌شود (1354)، زنبورک (1354)، شرف (1354)، گوزنها (1354)، چلچراغ (1355)، بت‌شکن (1355)، جای امن (1356)، شب آفتابی (1356)، فریاد زیر آب (1356)، بوی گندم (1357)، انفجار (نمایش داده نشد- 1358)، خیابانی‌ها (نمایش داده نشد- 1358)، شیطان (1358)، پرواز در قفس (1359)، دانه‌های گندم (1359)، موج طوفان (1359)، طلوع انفجار (1360)، تفنگدار (1361)، بنفشه‌زار (نمایش داده نشد- 1362)، بازجویی (1362)، بالاش (1362)، سناتور (1362)، محکومین (1363)، سیاه راه (1363)، میرزا کوچک خان (1363)، پیراک (1363)، سردار جنگل (1363)، صاعقه (1363)، صاعقه (1363)، مشت (1363)، تفنگ شکسته (1364)، مدرک جرم (1364)، یوزپلنگ (1364)، جدال (1365)، خبرچین (1366)، ترن (1366)، شکار (1366)، محموله (1366)، محموله (1366)، دلار (1367)، ستاره و الماس (53 ،1367 نفر (1368)، انفجار در اتاق عمل (1370) دلشدگان (1370)، مسافران (1370)، قربانی (1370)، زندان دیو (1371)، آخرین خون (1372)، روز واقعه (1373)، دشمن (1374)، فرار (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

بدخشانی، بهرام

قرن:15
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نام: بهرام بدخشانی
تاریخ تولد: 1337
فارغ التحصیل فیلمبرداری از مدرسه عالی تلویزیون و سینما در سال ۱۳۵۷.
همسر بهناز نازی (بازیگر و طراح صحنه و لباس).
شروع فعالیت سینمایی با فیلم « گال » (ابوالفضل جلیلی) به عنوان دستیار فیلمبردار در سال ۱۳٦۵. قهرمان (سیامک اعتمادی، 1369)
آشیانه (اسماعیل براری، 1370)
سایه های هجوم (بهرام بدخشانی، 1371)
ایلیا نقاش جوان (ابوالحسن داودی، 1371)
عبور از تله (غلامرضا رمضانی، 1372)
بوی خوش زندگی (ابوالحسن داودی، 1373)
مادرم گیسو (سیامک شایقی، 1374)
تعقیب (علی عبدالعلی زاده، 1374)
بزرگ خیلی بزرگ (فرزین مهدی پور، 1375)
شب روباه (همایون اسعدیان، 1375)
زندگی (اصغر هاشمی، 1376)
هیوا (رسول ملاقلی پور، 1377)
مرد بارانی (ابوالحسن داودی، 1378)
دایره (جعفر پناهی، 1378)
چتری برای دو نفر (احمد امینی، 1379)
دوئل (احمدرضا درویش، 1381)
بید مجنون (مجید مجیدی، 1383)
دیشب باباتو دیدم آیدا (رسول صدرعاملی، 1383)
کافه ستاره (سامان مقدم، 1384)
تقاطع (ابوالحسن داودی، 1384)
جوایز و انتخابها
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین فیلمبرداری (آخر بازی)
[دوره 19 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1379]
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین فیلمبرداری (مرد بارانی)

[دوره 18 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1378]
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین فیلمبرداری (من ترانه پانزده سال دارم)
[دوره 20 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1380]
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین فیلمبرداری (دوئل)
[دوره 22 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1382]
>> کاندید تندیس زرین بهترین فیلمبرداری (تقاطع)
[دوره 10 جشن خانه سینما (مسابقه) - سال 1385]
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین فیلمبرداری (تقاطع)
[دوره 24 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1384]
>> کاندید لوح زرین انتخاب ویژه سال (دیشب باباتو دیدم آیدا)
[دوره 6 منتخب سایت ایران اکتور (بهترین های سال) - سال 1384]
>> 1 - بهترین فیلمبرداری سال (دوئل)
[دوره 19 منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال 1383]
>> 4 - چهارمین فیلمبرداری سال (بمانی)
[دوره 17 منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال 1381]
>> 3 - سومین فیلمبرداری سال (من ترانه پانزده سال دارم)
[دوره 17 منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال 1381]
>> کاندید لوح زرین انتخاب ویژه سال (دوئل)
[دوره 5 منتخب سایت ایران اکتور (بهترین های سال) - سال 1384]
>> برنده تندیس زرین بهترین فیلمبرداری (دایره)
[دوره 5 جشن خانه سینما (مسابقه) - سال 1380]
>> برنده سیمرغ بلورین بهترین فیلمبرداری (هیوا)
[دوره 17 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1377]
>> برنده دیپلم افتخار بهترین فیلمبرداری (سایه های هجوم)
[دوره 11 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1371]

بدیعی،عسل

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
گذراندن سه ترم از دوره نمایش در دانشگاه آزاد اسلامی. شروع فعالیت سینمایی با بازی در فیلم بودن یا نبودن (کیانوش عیاری) در سال ۱۳۷٦.
با بازی در اولین حضور سینمایی اش بودن یا نبودن خوش درخشید اما هیچگاه تنوانست در فیلمهای بعدی این موفقیت را تکرار کند. نام اصلی: عسل
نام خانوادگی اصلی: بدیعی
سمت (در بخش های): بازیگران،
.....
تاریخ تولد: 1356
محل تولد: تهران
ملیت: ایران
.....
مدرک تحصیلی: لیسانس تغذیه
روابط خانوادگی با دیگر هنرمندان
>> فریبرز عرب نیا (شوهر)
بیوگرافی
فارغ التحصیل تغذیه از دانشگاه آزاد اسلامی در سال ۱۳۷۹.
همسر فریبرز عرب نیا (بازیگر)
گذراندن سه ترم از دوره نمایش در دانشگاه آزاد اسلامی.
شروع فعالیت سینمایی با بازی در فیلم بودن یا نبودن (کیانوش عیاری) در سال ۱۳۷٦.
با بازی در اولین حضور سینمایی اش بودن یا نبودن خوش درخشید اما هیچگاه تنوانست در فیلمهای بعدی این موفقیت را تکرار کند.

بخشی از فیلم شناسی:
1384 پروانه ای در مه (محمدجواد کاسه ساز) [بازیگر]
1382 شمعی در باد (پوران درخشنده) [بازیگر]
1379 از صمیم قلب (بهرام کاظمی) [بازیگر]
1379 هفت پرده (فرزاد مؤتمن) [بازیگر]
1378 دست های آلوده (سیروس الوند) [بازیگر]

1376 بودن یا نبودن (کیانوش عیاری) [بازیگر]
جوایز و انتخابها
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش مکمل زن (دست های آلوده)
[دوره 18 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1378]

برجسته، علی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1322 تهران، نام اصلی: غلامعلی برجسته، تحصیلات: دیپلم، تهیه‌کننده- مدیر تولید. شروع بازیگری: بازرس ویژه (1361)
عمده‌ی فیلمها:
بالاش (1362)، پایگاه جهنمی (1363)، مشت (1363)، عقابها (1363)، کمینگاه (1366)، زیر بامهای شهر (1368)، آخرین مهلت (1368)، خواستگاری (1368)، بازارچه (کوتاه- 1368)، جستجو در جزیره (تهیه‌کننده، بازیگر- 1369)، تبعیدیها (1370)، خانه خلوت (1370)، شتابزده (1370)، راز گل شب بو (1372)، ضربه آخر (1372)، در کمال خونسردی (مدیر تولید- 1373)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

برزویه، بابک

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
بابک برزویه متولد 1348 در تهران، لیسانس عکاسی از دانشگاه تهران و لیسانس کارگردانی و بازیگری از دانشگاه آزاد است. از دیگر فعالیت های وی تدریس رشته گرافیک و عکاسی، دبیر جشنواره عکس پیام و عکاسی صنعتی و تبلیغاتی می باشد.

•بازیگر : (۶)مورد
(۱۳۸۰)(۱۳۷۰)(۱۳۵۰)
۱ - سن پترزبورگ (۱۳۸۸)
۲ - یکی بود یکی نبود (۱۳۷۹)
۳ - کمکم کن (۱۳۷۷)
۴ - سفر به چزابه (۱۳۷۴)
۵ - ایلیا، نقاش جوان (۱۳۷۰)
۶ - مدرسه ای که می رفتیم (۱۳۵۹) •عکس : (۲۰)مورد
(۱۳۸۰)(۱۳۷۰)
۱ - محاکمه در خیابان (۱۳۸۷)
۲ - مظفرنامه (۱۳۸۶)
۳ - اخراجیها (۱۳۸۵)
۴ - زن بدلی (۱۳۸۵)
۵ - باغ فردوس، پنج بعد از ظهر (۱۳۸۴)
۶ - حکم (۱۳۸۴)
۷ - جایی برای زندگی (۱۳۸۳)
۸ - این زن حرف نمی زند (۱۳۸۱)
۹ - بانوی من (۱۳۸۱)
۱۰ - قارچ سمی (۱۳۸۰)
۱۱ - یکی بود یکی نبود (۱۳۷۹)
۱۲ - کمکم کن (۱۳۷۷)
۱۳ - هیوا (۱۳۷۷)
۱۴ - خفاش (۱۳۷۶)
۱۵ - پدر (۱۳۷۴)
۱۶ - سفر به چزابه (۱۳۷۴)
۱۷ - نجات یافتگان (۱۳۷۴)

۱۸ - نان و شعر (۱۳۷۲)
۱۹ - سایه های هجوم (۱۳۷۱)
۲۰ - ایلیا، نقاش جوان (۱۳۷۰)

برسوزیان، محمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1324 تهران، تحصیلات: دیپلم، مدیر تولید، فعالیت در تلویزیون- بازی در تئاتر از 1359 تا 1363 در تئاتر لاله‌زار
شروع بازیگری: کوچ (1356)
عمده‌ی فیلمها:
رفاقت (1356)، سرنوشت‌سازان (13538)، عصیانگران (1360)، مرگ سفید (1362)، مردی که زیاد می‌دانست (1363)، مدرک جرم (1364)، طائل (1364)، آتش در زمستان (1364)، میهمانی خصوصی (1365)، معما (1365)، لنگرگاه (1367)، ساوالان (1368)، پوتین (1370)، بندر مه‌آلود (1371)، چشم شیطان (1372)، دمرل (1372)، بازی با مرگ (1373)، سفر (مدیر تولید- 1373)، یحیی (1374).
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

بروفه،زیبا

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
در تلویزیون با مجموعه زیر گنبد کبود (بهمن زرین پور) و سپس با مجموعه دلبندم (رضا عطاران) شناخته شد. اما شاید بهترین نقش آفرینی وی در فیلم پر پرواز (خسرو معصومی) باشد. بازی او در این فیلم شاید یکی از نقاط قوت معدود فیلم باشد که زیبا بروفه به بهترین شکل ممکن از پس آن برآمده است. نام اصلی: زیبا
نام خانوادگی اصلی: بروفه
سمت (در بخش های): بازیگران،
.....
تاریخ تولد: 1354
محل تولد: تهران
ملیت: ایران
.....
مدرک تحصیلی: فارغ التحصیل حقوق قضایی
روابط خانوادگی با دیگر هنرمندان
>> پیام صابری (شوهر)

بیوگرافی
فارغ التحصیل حقوق قضایی از دانشگاه آزاد اسلامی در سال ۱۳۷۸.
شروع فعالیت سینمایی با بازی در فیلم شب روباه (همایون اسعدیان) در سال ۱۳۷۵.
با سریال خانه شلوغ (علی شوقیان، 1373) بازیگری را آغاز کرد.
در تلویزیون با مجموعه زیر گنبد کبود (بهمن زرین پور) و سپس با مجموعه دلبندم (رضا عطاران) شناخته شد. اما شاید بهترین نقش آفرینی وی در فیلم پر پرواز (خسرو معصومی) باشد. بازی او در این فیلم شاید یکی از نقاط قوت معدود فیلم باشد که زیبا بروفه به بهترین شکل ممکن از پس آن برآمده است.
اگر زیبا بروفه دست به انتخاب درست بزند شاید در سینما بتواند بسیار موفق تر از تلویزیون باشد
بخشی از فیلم شناسی:
1381 دوشیزه (محمد درمنش) [بازیگر]

1380 بی همتا (جهانگیر جهانگیری) [بازیگر]
1380 مانی و ندا (پرویز صبری) [بازیگر]
1379 پر پرواز (خسرو معصومی) [بازیگر]
1375 شب روباه (همایون اسعدیان) [بازیگر]

برومند، زری

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
متولد: 1335 تهران، تحصیلات: سیکل، بازی در تئاتر، شروع بازیگری: رهایی (1361)
عمده‌ی فیلمها:
مترسک (1362)، عقابها (1363)، یک روز گرم (1363)، یک روز گرم (1363)، کفشهای میرزا نوروز (1364)، یوزپلنگ (1364)، گرفتار (1366)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

بزرگ نیا، محمدرضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نام اصلی: محمدرضا
نام خانوادگی اصلی: بزرگ نیا
سمت (در بخش های): تهیه و تولید،فیلمنامه،کارگردانی،
تاریخ تولد: 1323
محل تولد: مشهد
ملیت: ایران
مدرک تحصیلی: فوق دیپلم کارگردانی سینما بیوگرافی :
فوق دیپلم کارگردانی از مدرس عالی تلویزیون و سینما.
شروع فعالیت سینمایی با فیلم "پستچی" (داریوش مهرجویی) به عنوان دستیار کارگردان در سال ۱۳۵۰.
بخشی از فیلم شناسی:
1382 جایی برای زندگی (محمدرضا بزرگ نیا) [کارگردان-فیلمنامه نویس]
1375 طوفان (محمدرضا بزرگ نیا) [کارگردان-فیلمنامه نویس]
1372 جنگ نفت کش ها (محمدرضا بزرگ نیا) [کارگردان-فیلمنامه نویس]
1367 کشتی آنجلیکا (محمدرضا بزرگ نیا) [کارگردان-فیلمنامه نویس]
1365 میهمانی خصوصی (حسن هدایت) [فیلمنامه نویس]
1364 آتش در زمستان (حسن هدایت) [مدیر تولید]
1359 1936 (محمدرضا بزرگ نیا حسن قلی‌زاده) [کارگردان-فیلمنامه نویس-تهیه کننده]
1350 پستچی (داریوش مهرجویی) [دستیار کارگردان]
جوایز و انتخابها:
>> برنده سیمرغ بلورین جایزه ویژه هیات داوران (جایی برای زندگی)
[دوره 23 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1383]
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین کارگردانی (جایی برای زندگی)
[دوره 23 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1383]
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین فیلمنامه (جایی برای زندگی)
[دوره 23 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1383]
>> برنده سیمرغ بلورین بهترین کارگردانی (جنگ نفت کش ها)

[دوره 12 جشنواره فیلم فجر (فیلم دوم) - سال 1372]
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین فیلمنامه (جنگ نفت کش ها)
[دوره 12 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1372]
>> برنده سیمرغ بلورین بهترین کارگردانی (جنگ نفت کش ها)
[دوره 12 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1372]
>> 2 - دومین فیلم سال (کشتی آنجلیکا)
[دوره 4 منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال 1368]
>> 10 - دهمین فیلم سال (جنگ نفت کش ها)
[دوره 9 منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال 1373]
منابع زندگینامه :http://www.iranactor.com/

بزرگی، مهین

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
1) صدای مهین بزرگی در تمام دهه ی چهل خورشیدی از رادیو و تلویزیون شنیده شد. بیشتر صدایش در ساعت ده هرشب از برنامه "تابستان شب" رادیو شنیده می شد. صدای او در برنامه های "داستان شب" و سایر نمایش های رادیویی که ساعت یک بعدازظهر روزهای جمع و تعطیل در قالب نمایش های رادیویی تنظیم شده بود، در کالبد قهرمانان حضوری استوار داشت. از اواخر دهه چهل با پیدایش و همه گیر شدن تلویزیون در کشور در سریال ها به جای بازیگران مختلفی حرف زد. صدایش ویژگی خاصی داشت و بیشتر در کنار توران مهرزاد ، مهین دیهیم، ژاله علووو و شمسی فضل اللهی در نمایشنامه ها به جای زنان مسن و میان سال حرف می زد . او جوان بود، اما صدایش را با زنان مسن هماهنگ می کرد. مهین بزرگی به اتفاق مهین کسمایی (برادرزاده علی کسمایی) ، جزو اولین گویندگان زن سینمای ایرانبودند و به جای بسیاری از زنان سینمای ایران وجهان حرف زدند. تخصص مهین بزرگی در صداپیشگی ، تیپ گویی بود. این پدیده کار هر دوبلوری نیست. سراسر دهه چهل و اوایل دهه پنجاه ردپای صدای مهین بزرگی در دوبله فیلم ها را می توان دید. نسل نوجوان و جوان دهه چهل با نام و صدای او آشنا بوده و ده ها اثری که او از آن طریق صدایش شنیده شد را به خاطر دارند. نگارنده ده ها نمایش رادیویی با صدای پیچیده او را در نقش های گوناگون نمایشنامه ها به خاطر دارد. زنانی که مهین بزرگی به جایشان صحبت می کرد، عموماً زنانی باوقار و قدرتمند و میان سال بودند.
2) مهین بزرگی با نام اصلی فاطمه ابوالقاسم تبریزی در یازدهم خرداد 1314 در خانواده ای مذهبی و آذری زبان چشم به دنیا گشود. تحصیلات خود را تا مقطع متوسطه ادامه داد. هنوز دوران دبیرستان را به پایان نرسانده بود که علی کسمایی او را برای حرف زدن به جای یکی از بازیگران مستی عشق (اسماعیل کوشان، 1330) دعوت کرد و او در این فیلم به جای گلناز(معصومه خاکیار) حرف زد. این فیلم خانوادگی در بیست و هفتم شهریور 1330 در سینماهای هما و متروپل اکران شد. پس از پایان دبیرستان او حرفه دوبلوری را به صورت جدی دنبال کرد که هم شغل او شد و هم به علاقمندی او پاسخ مثبت می داد. مهین بزرگی همزمان در کنار کار دوبله عصرها در هنرستان هنرپیشگی تهران تحصیل بازیگری می

کرد . در آن دوره دکتر نامدار، عنایت الله شیبانی و علی اصغر گرمسیری در آن هنرستان تدریس بازیگری می کردند. در همان دوره که مهین بزرگی درس بازیگری می خواند، ناصر ملک مطیعی و آذر دانش همکلاسی های او بودند.
3) این که چرا او نام مهین بزرگی را برای خود برگزید ، به شرایط اجتماعی و خانوادگی آن دوره بر می گردد. این را از زبان خودش بخوانیم:« سال 1342 از بنده دعوت شد تا به رادیو بروم و در برنامه های داستان های شب گویندگی کنم. اولین بار داستانی را با اکبر مشکین به نام "هردمبیل" کار کردم. این داستان خیلی قشنگ بود و من در آن نقش خوبی داشتم. شب ها پدر من این داستان را گوش می داد و به ما می گفت از این زن یاد بگیرید و بشنوید در این داستان چه می گوید . او نمی دانست که آن زن من هستم. برای این که من نگفته بودم در رادیو هستم و به همین خاطر هم نام مهین بزرگی را برای خودم انتخاب کردم، چون اگر پدرم می فهمید مخالفت می کرد.»
4) مهین بزرگی در سال 1330 به دعوت صمد صباحی به تئاتر پارس رفت و با علی تابش در نمایشنامه "شاهزاده و گدا" بازی کرد. او در تئاتر فردوسی هم حضور یافت و در چند نمایشنامه ایفای نقش کرد.همکاران این دوره او فروغ سهامی و پرویز بهرام بودند. در یکی از شب ها که ایشان قرار بود از سالن تئاتر خارج شود به طور اتفاقی با یکی از بازیگران سینمای ایران آشنا شد که از او خواسته شد در استودیو عصر طلایی در دوبله یک فیلم عربی به جای سامیه جمال حرف بزند . با دوبله این فیلم و تأیید صدایش کار حرفه ای او به مثابه دوبلور آغاز شد که همه عمر را در برگرفت . او برای اولین بار در فیلمی به کارگردانی عطاالله زاهد بازی کرد. مهین بزرگی در دوره اوج دوبله فیلم ها عمدتاً به جای ایران قادری و ایران دفتری حرف زد، اما پس از انقلاب عمدتاً به جای پروین سلیمانی صحبت می کرد. تصادف روزگار این که هنوز پانزده روز از فوت پروین سلیمانی نمی گذشت که مهین بزرگی هم از دنیا رفت.
5) مهین بزرگی به جای بازیگران معروف سینمای جهان حرف زد، از جمله در ملکه آفریقا/ قایق افریکن کوئین (جان هیوستن ، 1951) به جای کاترین هپبرن حرف زد. در دوبله این فیلم منوچهر زمانی همکار مهین بزرگی بود. مهین بزرگی چند سال پیش درباره دوبله گفت:«آن زمان ها شخصیت ها برایم خیلی اهمیت داشتند، ولی الان دیگر اهمیتی ندارند. الان برایم این مهم است که در خانه نمانم. در خانه افسرده می شوم . چقدر می توانم تلویزیون نگاه کنم یا کتاب بخوانم؟»
6) او به جای بازیگران زن سینمای ایران در فیلم های مستأجر ، دیدار در استانبول ، گریز و... حرف زد. در سریال آینه به جای پروین سلیمانی

صحبت کرد. به جای مهری ودادیان در سریال باغ گیلاس و فرخ لقا هوشمند در سریال به او بگویید دوستش دارم و صدیقه کیانفر در سریال فاصله صحبت کرد. در سریال معروف و طولانی دور از خانه (اوشین) که در دهه شصت از تلویزیون پخش شد، به جای مادربزرگ اوشین صحبت کرد. در سریال های خارجی چون بازرس ، خانم مارپل ، دِرِک ، معلم جزیره ، بینوایان ، در برابر باد، رؤیای سبز و... به جای خانم های مسن حرف زد در کارتون های سفرهای کمون ، نیکو ، دامبو و ماجراهای هاکلبری فین به جای چند شخصیت کارتونی صحبت کرد.
7) آخرین بار نیکی کریمی ، مهین بزرگی را در فیلم خود چند روز بعد شرکت داد و از او نقش کوتاهی ضبط کرد.مهین بزرگی از دوبلورهای پیشکسوت و از نسل اول گویندگان فیلم بود. او از سال 1335 وارد کار دوبله شد و تا پایان عمر این حرفه را عاشقانه دوست داشت . وی هیچ گاه ازدواج نکرد وقتی درگذشت 74 ساله بود.
8)در مراسم خاکسپاری زنده یاد بزرگی ، چند تن از همکارانش این گونه یاد او را گرامی داشتند. زهره شکوفنده گفت:«خانم بزرگی مادر دوبله ایران و مادر همه بود . همه ما از او خاطرات خوبی داریم ؛ از محبت ها ، معرفت و کمک هایش . پنج شش سالی سایه اش بالای سرم بود. واقعا انگار مادرم را از دست داده ام.» ناصر ممدوح اظهار داشت:«با فوت هریک از بزرگان دوبله مانند شادوران بزرگی ، گوشه ای از قلب ما با آن ها می رود.» محمود قنبری نیز گفت:«نخستین فیلم های فارسی با گویندگی او شروع شد و ایشان در دوبله آثار خوب زیادی از خود بر جای گذاشته است. بهترین نقشی که مرحوم بزرگی گفته ، صداپیشگی به جای زنده یاد پروین سلیمانی است. نکته جالب این که این دو خیلی به هم علاقمند بودند و زود به هم پیوستند.»
از زبان خود
کلاس ششم ابتدایی بودم که توسط آقای علی کسمایی برای دوبله فیلم مستی عشق (1330) به استودیوی تخت جمشید دعوت شدم . این فیلم ساخته اسماعیل کوشان بود و در آن حسین دانشور، معصومه خاکیار،محسن مهدوی ، بهرام سی یر، مسعود شرافت و... بازی می کردند که من به جای معصومه خاکیار حرف زدم. من ، مهین کسمایی ، توران مهرزاد ، مهین دیهیم، ژاله علو و... نخستین گویندگان زن ایرانی بودیم و کارمان آن قدر خواهان داشت که اگر در استودیویی مشغول کار بودیم ، استودیوهای دیگر صبر می کردند کار ما تمام شود تا با وقت قبلی بتوانند ما را به خدمت بگیرند. اولین فیلم خارجی که در آن حرف زدم [دوبله اول] برنج تلخ (جوزپه دسانتیس) بود که در شهاب فیلم دوبله شد و مرحوم محمود نوذری صدابردار کار بود. از دیگر استودیوهایی که در آن زمان

بیشترین کارها را در آن ها انجام دادم، می توان به پارس فیلم ، برنا فیلم و ... اشاره کرد. من از ابتدای جوانی تیپ می گفتم و با استفاده از عوض کردن صدا ، خارج کردن صدا از نقاط مختلف حنجره و... صداسازی (اغلب به جای زنان توانمند و مقتدر) می کردم. منابع زندگینامه :منبع:نشریه صنعت سینماشماره84

بسیم، محرم

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1299 باکو، نام اصلی محرمعلی بسیم، تحصیلات: ابتدایی زبان روسی، از بنیانگذاران تئاتر آذری در تهران، مهارت در نواختن تار، فعالیت در تلویزیون . شروع بازیگری: سرایدار (1355)
عمده‌ی فیلمها:
مفسدین (نمایش داده نشد- 1358)، شجاعان ایستاده می‌میرند (نمایش داده نشد- 1358)، نیت (کوتاه- 1362)، میلاد (1362)، مرگ سفید (1362)، خاک و خون، دیوار سفید (کوتاه- 1362)، یک روز گرم (1363)، جدال (1365)، تیغ و ابریشم (1365)، خانه‌ی ابری (1365)، عینک (کوتاه- 1366)، شکار (1366)، غریبه (1366)، گلنار (1367)، پدربزرگها... (کوتاه- 1367) دو سرنوشت (1368)، خانه‌ی پدری (کوتاه- 1369)، پرواز را به خاطر بسپار (1371)، چهارشنبه عزیز (1371)، ضربه‌ی آخر (1372)، می‌خواهم زنده بمانم (1373)، افسانه دو خواهر (1373)، کوچه و موزه (1373)، بازیهای پنهان (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

بصیری، محمود

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1326 یزد، برادر ناتنی امیر مولایی (بازیگر)، تحصیلات: ششم ابتدایی، شروع کار با ایفای نقشهای کوتاه، فعالیت در تلویزیون، شروع بازیگری: قهوه‌خانه‌ی قنبر (1348)
عمده‌ی فیلمها:
پل (1350)، سوته دلان (1356)، شارلوت به بازارچه می‌آید (1356)، ارثیه (1357)، از فریاد تا ترور (1359)، طلوع انفجار (1360)، دادشاه (1362)، مردی که زیاد می‌دانست (1363)، گلهای داوودی (1363)، دستفروش (1365)، جمیل (1366)، گراند سینما (1367)، مرثیه (1367)، زرد قناری (1367)، مادر (1368)، دو سرنوشت (1368)، مجنون (1369)، چهارشنبه عزیز (1371)، خسوف (1371)، الوالو من جوجوام (1373)، مهریه‌ی بی‌بی (1373)، خانه‌ی پدری (1373)، روز دیدار (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

بقایی، بهروز

قرن:15
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
بهروز بقایی
متولد ۱۳۳۲ در تهران است. فعالیت خود در زمینه تاتر را با نمایش لبخند با شکوه آقای گیل در سال 1352 آغاز کرد و در سال 1359 با فیلم سینمایی تاریخ سازان(هادی صابری) فعالیت سینمایی خود را نیز آغار کرد. بقایی همچنین دانش آموخته بازیگری و کارگردانی دانشگاه هنر در سال 1357 و همسر پرستو گلستانی(بازیگر) می باشد.
بقایی همواره همکاری نزدیکی با بیژن بیرنگ و مسعود رسام دارد که از آنجمله می توان به مجموعه محبوب همسران، سرزمین سبز، قطار ابدی و سیب خنده(مجموعه طنز برای کودکان) اشاره کرد. از آخرین فعالیت های تلویزیونی وی می توان کارگردانی سری دوم مجموعه بازهم زندگی را نام برد. وی همچنین در یکی از قسمت های سری نخستین این مجموعه با عنوان جناب مستطاب آشپری که با شرکت نجف دریابندری و همسر وی به موضوع کتاب مستطاب آشپزی(نوشته نجف دریابندری.) می پرداخت در یک گزارش طنز به کندوکاو در آبگوشت فروشی های تهران پرداخت.
گزیده فعالیت های هنری
• لبخند با شکوه آقای گیل بازیگر (1352)
• تاریخ سازان، بازیگر (هادی صابری 1359)
• شناسایی، بازیگر (محمدرضا اعلامی 1366)
• پرواز پنجم ژوئن، بازیگر (علیرضا سمیعی آذر 1368)
• همسران، بازیگر (بیژن بیرنگ - مسعود رسام)
• سرزمین سبز
• قطار ابدی
• تنها راه ممکن، بازیگر (علا محسنی)
• بزرگمرد کوچک، (مسعود رسام۱۳۸۵) منابع زندگینامه :نور پرتال noorportal.net

بلوچی، کاظم

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1335 شیراز، نام اصلی: محمدکاظم بلوچی، نویسنده و کارگردان
تحصیلات: فارغ‌التحصیل رشته‌ی کارگردانی و بازیگری از دانشکده‌ی هنرهای دراماتیک 1359، تدریس بازیگری در دانشکده‌ی هنرهای زیبای دانشگاه تهران و دانشکده‌ی سینما و تئاتر، فعالیت در تلویزیون از 1359، بازی در تئاتر از 1354. شروع بازیگری: گزارش (کوتاه- 1356)
عمده‌ی فیلمها:
صاعقه (1363)، سیاه راه (363)، شب مکافات (1363)، کبودی زدن (کوتاه- 1364)، ارثیه (نویسنده، کارگردان- 1367)، آذرخش (1371)، کوچه و موزه (نویسنده، کارگردان- 1373)، عیاران (کارگردان- 1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

بلوکات، لیلا

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
لیلا بلوکات متولد 1360 در رشتهٔ کارشناسی فرش تحصیل کرده و 3 سال کار تأتر انجام داده و از سال 78 با سریال «روزهای زندگی» به کارگردانی سیروس مقدم وارد کار تلویزیون و سینما شده.او همچنین در سریال یوسف پیامبر نیز نقش آفرینی کرد.

بنفشه‌خواه، رضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1322 تهران، نام اصلی: غلامرضا بنفشه‌خواه، پدر بیژن بنفشه‌خواه (بازیگر)
تحصیلات: دیپلم ریاضی، فعالیت در تلویزیون، بازی در تئاتر از 1339 در تروپ تئاتر، اسکار و از 1341 در تئاتر آناهیتا
شروع بازیگری: شب مکافات (1363)
عمده‌ی فیلمها:
پدر بزرگ (1364)، توهم (1364)، گره (1364)، اجاره‌نشینها (1365)، دست نوشته‌ها (1365)، خارج از محدوده (1366)، پرستار شب (1366)، افسون (1367)، سالهای خاکستر (1367)، روزنه (1367)، ارثیه (1367)، ماجرای جاده (کوتاه- 1367)، دلار (1367)، زیر بامهای شهر (1368)، آخرین پرواز (1368)، تا مرز دیدار (1368)، بازی تمام شد (1368)، شب دهم (1368)، مدرسه‌ی پیرمردها (1370)، لبه تیغ (1371)، مجسمه (1371)، هدف (1373)، بازیهای پنهان (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

بنی اعتماد، رخشان

قرن:15
جنسیت:زن
ملیت:ایران
رخشان بنی اعتماد متولد 1333 تهران، فارغ التحصیل کارگردانی از دانشکده هنرهای دراماتیک دانشگاه تهران است. وی از سال 1352 با سمت منشی صحنه در تلویزیون مشغول به کار شد و تا سال 1359 چند فیلم مستند کوتاه را به نام کارگردان به ثبت رساند. فعالیت سینمایی خود را از سال 1360 به عنوان منشی صحنه فیلم « آفتاب نشین ها» به کارگردانی مهدی صباغ زاده آغاز کرد و با جهانگیر کوثری(مدیر تولید و مفسر ورزش) ازدواج کرد و ماحصل آن باران کوثری (بازیگر) است. فیلم شناسی : کارگردان برنامه ریز دستیار کارگردان مشاور کارگردان منشی صحنه نویسنده مشاور فیلمنامه بازیگر تهیه کننده سرمایه گذار
1.کارگردان : (۱۲)مورد
(۱۳۸۰)(۱۳۷۰)(۱۳۶۰)
۱ - خون بازی (۱۳۸۵)
۲ - گیلانه (۱۳۸۳)
۳ - روایت سه گانه (اپیزود سوم، ننه گیلانه) (۱۳۸۲)
۴ - روزگار ما (۱۳۸۰)
۵ - زیر پوست شهر (۱۳۷۹)
۶ - داستانهای جزیره (اپیزود سوم، باران و بومی) (۱۳۷۷)
۷ - بانوی اردیبهشت (۱۳۷۶)
۸ - روسری آبی (۱۳۷۳)
۹ - نرگس (۱۳۷۰)
۱۰ - پول خارجی (۱۳۶۸)
۱۱ - زرد قناری (۱۳۶۷)
۱۲ - خارج از محدوده (۱۳۶۶)
•برنامه ریز : (۱)مورد
(۱۳۶۰)
۱ - گلهای داوودی (۱۳۶۳)
•دستیار کارگردان : (۲)مورد
(۱۳۶۰)
۱ - تنوره دیو (۱۳۶۴)
۲ - گلهای داوودی (۱۳۶۳)

•مشاور کارگردان : (۲)مورد
(۱۳۸۰)
۱ - شبانه (۱۳۸۴)
۲ - عصر جمعه (۱۳۸۴)
•منشی صحنه : (۱)مورد
(۱۳۶۰)
۱ - آفتاب نشینها (۱۳۶۰)
•نویسنده : (۸)مورد
(۱۳۸۰)(۱۳۷۰)
۱ - خون بازی (۱۳۸۵)
۲ - گیلانه (۱۳۸۳)
۳ - روایت سه گانه (اپیزود سوم، ننه گیلانه) (۱۳۸۲)
۴ - زیر پوست شهر (۱۳۷۹)
۵ - داستانهای جزیره (اپیزود سوم، باران و بومی) (۱۳۷۷)
۶ - بانوی اردیبهشت (۱۳۷۶)
۷ - روسری آبی (۱۳۷۳)
۸ - نرگس (۱۳۷۰)
•مشاور فیلمنامه : (۱)مورد
(۱۳۸۰)
۱ - شب یلدا (۱۳۸۰)
•بازیگر : (۱)مورد
(۱۳۷۰)
۱ - میکس (۱۳۷۸)
•تهیه کننده : (۵)مورد
(۱۳۸۰)(۱۳۷۰)
۱ - حیران (۱۳۸۷)
۲ - خون بازی (۱۳۸۵)
۳ - روزگار ما (۱۳۸۰)
۴ - زیر پوست شهر (۱۳۷۹)
۵ - نرگس (۱۳۷۰)
•سرمایه گذار : (۱)مورد
(۱۳۷۰)
۱ - زیر پوست شهر (۱۳۷۹) منابع زندگینامه
http://www.sourehcinema.com:

بهجت محمدی، فیروز

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1315 تبریز، تحصیلات: سیکل، فعالیت در تلویزیون از 1348، بازی در تئاتر از 1338، شروع بازیگری: گاو (1348)
عمده‌ی فیلمها:
شازده احتجاب (1353)، کتیبه (کوتاه- 1353)، کاروانها (مشترک با آلمان و امریکا- 1356)، گفت هر سه نفرشان (نمایش داده نشد- 1359)، آقای هیروگلیف (نمایش داده نشد- 1359)، صبح پیروزی (کوتاه- 1361)، مادیان (1364)، روزهای انتظار (1365)، جنگلبان (1366)، بوعلی سینا (1366)، باد سرخ (1367)، سالهای خاکستر (1367)، گزل (1369)، جنگ نفتکشها (1372)، سایه به سایه (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

بهداد،حامد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد 6 آبان 1352 مشهد
برای اولین بار با ایفای نقش اصلی در فیلم « آخر بازی » (همایون اسعدیان، 1379) سینما را تجربه کرد و برای بازی در همین فیلم هم کاندید سیمرغ بلورین از نوزدهمین جشنواره فیلم فجر شد. اما بعدها با وجود اینکه هیچگاه در شکل و شمایل نقش اول ظاهر نشد، اما توانست بازیهای در خور توجهی از خود در قالب نقش مکمل در فیلم های مختلف به جا بگذارد که از جمله می توان به فیلم های « بوتیک » (حمید نعمت الله، 1381)، « این زن حرف نمی زند » (احمد امینی، 1381)، « کافه ستاره » (سامان مقدم، 1384) و « آدم » (عبدالرضا کاهانی، 1385) اشاره کرد. اما پررنگ ترین بازی او در قالب نقش مکمل، بازی در فیلم « روز سوم » (محمدحسین لطیفی، 1385) بود که در نقش یک افسر عراقی که در بحبوحه محاصره خرمشهر عاشق دختری خرمشهری می شود، ظاهر شد و موفق شد نظر اکثر کارشناسان و منتقدان سینمایی را به خود جلب کند و برای دومین بار پس از « آخر بازی » کاندید سیمرغ بلورین از دوره بیست و پنجم جشنواره فیلم فجر شود. بازی حامد بهداد در « روز سوم » اوج هنرنمایی اوست.
مجموعه آثار: - آخر بازی (همایون اسعدیان، 1379)
- این زن حرف نمی زند (احمد امینی، 1381)
- بوتیک (حمید نعمت الله، 1381)
- کافه ستاره (سامان مقدم، 1384)
- عروس کوهستان (یوسف سیدمهدوی، 1384)
- باغ فردوس پنج بعدازظهر (سیامک شایقی، 1384)
- آدم (عبدالرضا کاهانی، 1385)
- روز سوم (محمدحسین لطیفی، 1385)
- تسویه حساب (تهمینه میلانی، 1386)
جشنواره ها و جوایز: - کاندید سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش اول مرد از نوزدهمین جشنواره فیلم فجر برای بازی در فیلم « آخر بازی » - 1379
- کاندید سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش مکمل مرد از بیست و پنجمین جشنواره فیلم فجر برای بازی در فیلم « روز سوم » - 1385
- کاندید تندیس زرین بهترین بازیگر نقش مکمل مرد از هشتمین جشن

خانه سینما برای بازی در فیلم « بوتیک » - 1383
- کاندید تندیس زرین بهترین بازیگر نقش مکمل مرد از دهمین جشن خانه سینما برای بازی در فیلم « کافه ستاره » - 1385
- پنجمین بازیگر نقش مکمل مرد سال به انتخاب نویسندگان و منتقدان سینمایی برای بازی در فیلم « این زن حرف نمی زند » - 1382
- دومین بازیگر نقش مکمل مرد سال به انتخاب نویسندگان و منتقدان سینمایی برای بازی در فیلم « بوتیک » - 1383

بهرام ،پاته آ

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران

متولد:1348
محل تولد: تهران
متولد:1348 تهران بازیگر تآتر، سینما، مجموعه‌های تلویزیونی، دانش‌آموختهٔ مدرسه صدا و سیما و ادبیات نمایشی.
در 1366 فعالیت بازیگری خود را به صورت آکادمیک با ورود به مدرسه صدا و سیما و تحصیل در رشته بازیگری آغاز کرد. اولین حضور جدی در تئاتر را در 1367با بازی در مقابل تماشاگر در تالار هنر و قصه شبنم تجربه کرد. در 1371 با تحصیل در رشته ادبیات نمایشی گام جدیدتری در تعمیق دانش آکادمیک در زمینهٔ هنرهای نمایشی برداشت.

فعالیت‌ها
پانته‌آ بهرام در تآتر و سینما و مجموعه‌های تلویزیونی حضور پررنگی داشته است اما ماوی اصلی او تآتر است
تآتر
آتقی و شهر خیال (1369)
مجلس عاشقانه سلیمان و بلقیس (1369)
مرگ یزدگرد (1370)
شب بخیر مادر (75-1374)
زمستان 66 (1376)
رقص کاغذ پاره (1377)
پس تا فردا و دل سگ (1378)
یک دقیقه تا سکوت (1379)
افسون معبد سوخته (1380)
همان همیشگی – زمزمه مردگان – رازها و دروغها (1381)
خواب در فنجان خالی – شب هزار ویکم (1382)
نمایشنامه‌خوانی آدم های خیس (1383)
شکلک (مهر 1383)
با دهان بند سکوت (مهر 1383)
زمزمهٔ مردگان (آذر 1383)

هی مرد گنده گریه نکن ! (دی 1383)
منطقهٔ اشغال شده (بهمن 1383 - در جشنوارهٔ تئاتر فجر)
طبیعت
زیبایی های جهان
دریای آبی
سینما
زشت و زیبا (1375)
عینک دودی (1378)
توکیو بدون توقف (1381)
بانوی من (1381)
غوغا (1381)
سه راه حل برای یک مشکل (1383)
چهارشنبه‌سوری (1384)
تلویزیون
چهره به چهره
بحران معنویت
ایستگاه
مسافر (مجموعه تلویزیونی)
بحران معنویت
سکوت
پلیس جوان
وکیل
جوایز
1370 جایزه اول بازیگری نمایش مرگ یزدگرد
1375 زمستان 66 جایزهٔ سوم بازیگری
1377 جایزه اول بازیگری جشنواره دفاع مقدس"زمستان 66"
1378 جایزه اول بازیگری تئاتر پس تا فردا
1380 جایزه دوم بازیگری (تئاتر رازها و دروغها)
جایزه اول کانون ملی منتقدان (برای تئاترهای همان همیشگی و رازها و دروغها)
1382 جایزه دوم بازیگری (تئاتر شکلک)
1383 برگزیدهٔ بهترین بازیگر زن در نخستین جشن بازیگر در تاریخ 9 اردیبهشت 1384
1384 برگزیدهٔ بهترین بازیگر زن در دومین جشن بازیگر در تاریخ 10

بهرامی، صادق

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
بازیگر، کارگردان.
تولد: 1288، تهران.
درگذشت: 1366.
صادق بهرامی، فرزند ابراهیم، پس از تحصیلات ابتدایی و متوسطه (دبیرستان شرف)؛ دوره‌ی آموزشی وزارت دارایی را طی کرد. سپس از مدرسه هنرستان هنرپیشگی تهران فارغ‌التحصیل شد. بازی در تئاتر را از سال 1301 با تشکیل گروه‌های تئاتر مدرسه‌های «شرف مظفری» و دارالفنون همراه حسین خیرخواه آغاز کرد، سپس در گروه تئاتر تهران در نمایش‌هایی به کارگردانی سید علی‌خان نصر، افراسیاب آزاد، میر سیف‌الدین کرمانشاهی، قسطانیان، هایک کاراکش، رفیع حالتی، شمس ملک‌آرا، محمود ظهیرالدینی، طریان، غلامعلی فکری (معزالدیوان)؛ فضل‌الله بایگان، عبدالحسین نوشین، صمد صباحی بازی، و شرکت کرد. از جمله نمایشنامه‌هایی که بهرامی در آنها شرکت داشت عبارتند از: «جزای روزگار»، «توپاز»، «دختران واخورده»، «بیگانه»، «برای شرف»، «مسافری از آن دنیا»، «ولپن»، «یوسف و زلیخا»، «حسن جنی»، «سه ملعون»، «قسمت»، «پیر کفتار»، «محمدعلی بیک»، «دکتر کارد و چنگال»، «بهلول»، «خسیس»، «مریض خیالی»، «انقلاب مشروطیت»، «طبیب اجباری»، «اوضاع اداری»، «بچه گدا»، «عروسی اعیان»، «مرگ موش».
صادق بهرامی از سال 1333 یکی از بازیگران نمایش‌هایی رادیویی بود که بسیاری از نمایشنامه‌ها را خود کارگردانی می‌کرد و یا داستان آنها را می‌نوشت.
صادق بهرامی از سال 1330 با فیلم «شکار خانگی» فعالیت خود را آغاز کرد. از جمله فیلم‌های وی می‌توان به عنوان‌های زیر اشاره کرد: «شب‌های تهران» (بازیگر، نویسنده، 1332)؛ «همسر مزاحم» (1333)؛ «آغا محمدخان قاجار» (1333)؛ «مستشار جزیره» (1335)؛ «بهلول» (1336)؛ «همه گناهکاریم» (1337)؛ «شاباجی خانم» (کارگردان، 1337)؛ «حسن کچل» (1349)؛ «بدنام» (1350)؛ «راز درخت سنجد» (1350)؛ «ستارخان» (1351)؛ «مرد اجاره‌ای» (1351)؛ «خواستگار» (1351)؛ «بدکاران» (1353)؛ «آقا مهدی کله‌پز» (1352)؛ «اسرار گنج دره‌ی

جنی» (1353)؛ «زنبورک» (1354) بازی کرد و در تلویزیون افزون بر برنامه‌های گوناگون، در مجموعه‌های تلویزیونی «اختاپوس» (1345/ 49)؛ «آدم به آدم» (1350)؛ «سلطان صاحبقران» (1355/ 56) و... عهده‌دار نقش‌های متفاوت بود.
صادق بهرامی پس از سی و چهار سال خدمت در وزارت دارایی بازنشست شد. او در سال‌های واپسین زندگی به فراموشی دچار شده بود.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

بهرامی، محمود

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1316 تویسرکان، تحصیلات: دیپلم ردی، بازی در تئاتر از 1336، شروع بازیگری: صمد و قالیچه‌ی حضرت سلیمان (1350)
عمده‌ی فیلمها:
سه قاپ (1350)، تولدت مبارک (1351)، مرغ تخم طلا (1351)، صمد به مدرسه می‌رود (1352)، صمد آرتیست می‌شود (1353)، اسرار گنج دره‌ی جنی (1353)، زنبورک (1354)، زلزله دوم (1356)، پیک جنگل (1362)، مدار بسته (1364)، خارج از محدوده (1366)، مسافران مهتاب (1366)، سالهای خاکستر (1367)، دستمزد (1368)، بازی تمام شد (1368)، رنو تهران 29(1369)، جیب‌برها... (1370)، مخترع 2001(1370)، من زمین را دوست دارم (1372)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

بهروزی، احمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1322 میانه
تحصیلات: دیپلم ادبی، فعالیت در تلویزیون، بازی در تئاتر لاله‌زار، شروع بازیگری: سفیر (1361)
عمده‌ی فیلمها:
بازرس ویژه (1361)، تفنگدار (1361)، زخمه (1362)، بالاش (1362)، پیراک (1363)، حادثه (1363)، طغیان (1364)، تفنگ شکسته (1364)، پلاک (1364)، دزد و نویسنده (1364)، شبح کژدم (1365)، خبرچین (1366)، پاییز بلند (1372)، فاتح (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

بهزادپور، بهزاد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
تحصیلات: دیپلم، شروع کار از حوزه‌ی هنری سازمان تبلیغات، کارگردان،
شروع بازیگری: توبه نصوح (1361)
عمده‌ی فیلمها: هودج (کوتاه- 1362)، دو چشم بی‌سو (1362)، معبر (کوتاه- کارگردان، نویسنده- 1363)، بلمی به سوی ساحل (1364)، دستفروش (1365)، گریز (کوتاه- کارگردان، نویسنده- 1365)، ردپایی بر شن (1366)، مجنون (1369)، تعقیب سایه‌ها (دستیار کارگردان- 1369)، خسوف (1371)، آخرین شناسایی (نویسنده- 1372)، قله‌ی دنیا (نویسنده مشارکتی- 1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

بهشتی، هوشنگ

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
بازیگر.
تولد: 1302، تهران.
درگذشت: 12 آبان 1370.
هوشنگ بهشتی فارغ‌التحصیل هنرستان هنرپیشگی تهران در سال 1320 بود. سپس دوره‌ی دو ساله‌ی مدرسه‌ی تئاتر را در سال 1322 طی نمود و در سال 1350 در رشته‌ی سینما از دانشکده‌ی هنرهای دراماتیک فارغ‌التحصیل شد.
از سال 1323 بازی در تئاتر را آغاز کرد. نمایش‌های عمده‌ای که در آنها ایفای نقش کرده است، عبارتند از: «نافرمانی»، «میشل استروگوف»، «شفای بیمار»، «خانم گلفروش»، «عروسک پشت پرده»، «خانه عروسک»، «شوهرهای مریم خانم»، «خسیس»، «خروس بی‌محل». از سال 1330 بازی در نمایش‌های رادیویی را شروع کرد. اولین حضورش جلوی دوربین سینما، بازی در فیلم «جدال با شیطان» (1331، حسین مدنی) بود و در طول فعالیتش در بیش از پنجاه فیلم بازی کرد. آخرین حضورش ایفای نقش در مجموعه‌ی تلویزیونی «این خانه دور است» بود که هنگام بازی در آن دار فانی را وداع گفت. از فیلم‌های دیگر وی می‌توان به عناوین زیر اشاره نمود: «گرداب» (1332)؛ «سرنوشت در را می‌کوبد» (1333)؛ «کینه» (1333)، «پایان رنج‌ها» (1334)؛ «بازگشت به زندگی» (1336)؛ «دست تقدیر» (1338)؛ «گوهر لکه‌دار» (1338)؛ «بیم و امید» (1339)؛ «گرگ صحرا» (1340)؛ «لاشخورها» (1342)؛ «نیرنگ دختران» (1343)؛ «زندگی دوزخی» (بازیگر، تهیه‌کننده با مشارکت سعید نیوندی، 1343)؛ «هه سر حریف» (1344)؛ «حاتم طلایی» (1345)؛ «جهان پهلوان» (1345)؛ «ایمان» (1346)؛ «کوه زاد» (1346)؛ «نیم وجبی» (1346)؛ «ولگردها» (1346)؛ «معجزه» (1346)؛ «من شوهر می‌خواهم» (1347)؛ «دزد سیاهپوش» (1347)؛ «ستاره‌ی هفت آسمون» (1347)؛ «تکخال» (1348)؛ «قاتلین هم می‌گریند» (1348)؛ «قلب‌های طلایی» (1348)؛ «پهلوان پهلوانان» (1348)؛ «دنیای پر امید» (1348)؛ «گناه مادر» (1348)؛ «اجل معلق» (1349)؛ «قسمت» (1349)؛ «پایان تاریکی» (1349)؛ «دنیا مال منه» (1350)؛ «مرد افکن» (1350)؛ «مبارزه با شیطان» (1350)؛ «احمد چوپان» (1351)؛ «قربون هر چی

خوشگله» (1352)؛ «فرار از بهشت» (1353)؛ «کمال‌الملک» (1362)؛ «میرزا کوچک‌خان» (1362)؛ «سردار جنگل» (1363)؛ «گال» (1365)؛ «شناسایی» (1366)؛ «پنجره» (1367)؛ «دو سرنوشت» (1368)؛ «دلشدگان» (1370)؛ «آتش درون» (1370). اسامی مجموعه‌های تلویزیونی که وی در آنها ایفای نقش کرده است، به این شرح هستند: «تلخ و شیرین» (1355)؛ «طلاق» (1356)؛ «غارتگران» (1356)؛ «امیر کبیر» (1365)؛ «کوچک جنگلی» (1365)؛ «این خانه دور است» (1374-1370)؛ «ماشاءالله پر شمشیر» (از مجموعه مش خیرالله صندوقچه‌ی اسرار، 1371).
متولد: 1302 تهران- متوفی: 1370 تهران، تحصیلات: فارغ‌التحصیل هنرستان هنرپیشگی تهران 1320- فعالیت در تلویزیون- فعالیت در رادیو از 1330- فعالیت در دوبله- بازی در تئاتر از 1323، شروع بازیگری: جدال با شیطان (1331)
عمده‌ی فیلمها:
گرداب (1332)، سرنوشت در را می‌کوبد (1333)، کینه (1333)، پایان رنجها (1334)، فرزند گمراه (1334)، مهتاب خونین (1334)، بازگشت به زندگی (1336)، دست تقدیر (1338)، گوهر لکه‌دار (1338)، بیم و امید (1339)، گرگ صحرا (1340)، لاشخورها (1342) نیرنگ دختران (1343)، زندگی دوزخی (تهیه‌کننده: بازیگر- 1344)، حاتم طایی (1345)، جهان پهلوان (1345)، گدایان تهران (1345)، دروازه تقدیر (1346)، ایمان (1346)، دروازه تقدیر (1346)، خوشگل و قهرمان (1346)، کوه زاد (1346)، چرخ فلک (1346)، داش احمد (1346، نیم وجبی (1346)، ولگردها (1346)، معجزه (1346)، من شوهر می‌خواهم (1347)، ستاره هفت آسمون (1347)، تکخال (1347)، دزد سیاهپوش (1347)، قلبهای طلایی (1348)، قاتلین همه می‌گریند (1348)، پهلوان پهلوانان (1348)، دنیای پر امید (1348)، گناه مادر (1348)، قسمت (1349)، پایان تاریکی (1349)، اجل معلق (1349)، مبارزه با شیطان (1350)، مرد افکن (1350)، احمد چوپان (1351)، قربون هر چی خوشگله (1352)، فرار از بهشت (1353)، کمال‌الملک (1362)، میرزا کوچک خان (1363)، سردار جنگل (1363)، گال (1365)، شناسایی (1366)، پنجره (1367)، دو سرنوشت (1368)، دلشدگان (1370)
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

بیات، بابک

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
بابک بیات، از چهره‌های با استعداد موسیقی نوین است که آثار او نمایانگر این مدعا می‌باشد. وی که از صدایی خوب بهره‌مند است می‌بایست هم‌اکنون خواننده باشد ولی به سوی آهنگسازی کشانده شد و تمام کوشش خود را در این راه به کار بست و چنان پیشرفت نمود که یکی از آهنگسازان خوب و باارزش موسیقی فیلم شد. بهتر است درباره‌ی بابک بیات از قلم خود وی مطالبی را مطالعه نماییم:
«در خردادماه سال 1325 در تهران کوچه‌ی روز به محله‌ی پل چوبی متولد شدم و پس از یک سال به خیابان هفده شهریور سه راه شکوفه خیابان کرمان نقل مکان کردیم، تحصیلات ابتدایی و متوسطه را در همین مکان به پایان بردم، از همان طفولیت با خواندن و موسیقی انس و الفت و علاقه داشتم ولی یادم هست هفده ساله بودم که یکی از دوستان هنرمندم آقای میلاد کیائی مرا با نت موسیقی آشنا ساخت و از این به بعد بود که راه خود را یافتم، البته مشوقم در کارهای هنری، بیشتر خانواده ایرج عطایی بودند. حدود بیست سالم بود که توسط یکی از دوستانم به خانم اولین باغچه‌بان معرفی شدم و در کلاس‌های شبانه هنرستان موسیقی نزد این هنرمند گرامی به فراگیری موسیقی علمی مشغول شدم و در دسته کر، اپرا و کرملی وارد گردیدم و موسیقی واقعی را شناختم. در اینجا در چند اپرا شرکت کردم از جمله اپراهای: «کاوالریار وستیکانا»، «دلاور سهند» کار آقای احمد پژمان و «ایل ترو واتوره» و چند اپرای دیگر. بعد از این بود که به موسیقی فیلم علاقمند شدم و به آهنگسازی برای متن فیلم‌ها روی آوردم. در سن 25 سالگی موسیقی فیلم «خورشید در مرداب» ساخته‌ی م. صفار، سال بعد موسیقی متن فیلم «برهنه تا ظهر با سرعت» کار خسرو هریتاش را ساختم که برایم بسیار جدی بودند این کارها و بعد سریال تلویزیونی «چنگک» ساخته‌ی جلال مقدم و چند فیلم سینمایی آن روز را ساختم، لازم به توضیح است که هنرمند شایسته آقای محمد اوشال در یادگیری و پیشرفت من در کار ساختن موزیک متن فیلمها بسیار مؤثر بودند که با محبت فراوان مثل یک برادر با ایشان بودم و در زندگی و کارهای هنری من بسیار مؤثر بوده‌اند. بعد از انقلاب بود که اولین کار هنریم را با نوار کاست خروس زری پیرهن پری نوشته آقای احمد شاملو که انتشاراتی ابتکار آن را تکثیر کرد، سپس موسیقی متن 61 فیلم را با

فیلم «مرگ یزدگرد» از ساخته‌های بهرام بیضائی آغاز کردم و تا یک سال و نیم کار نکردم، در سالهای اخیر از فعالیتهای هنری‌ام باید از دو نوار کاست به نامهای: «سکوت سرشار از ناگفته‌هاست» و «چیدن سپیده دم» با آقای احمد شاملو نام ببریم. »برنده سیمرغ بلورین بهترین موسیقی در نهمین جشنواره فیلم فجر برای ساخت موسیقی فیلم « عروس » (بهروز افخمی) در سال ۱۳۶۹. برنده سیمرغ بلورین بهترین موسیقی در پانزدهمین جشنواره فیلم فجر برای ساخت موسیقی فیلم های « سرزمین خورشید » (احمدرضا درویش) و « مردی شبیه باران » (سعید سهیلی) در سال ۱۳۷۵.فیلم شناسی: تنها مرد محله (1351) شیرتوشیر (1351) کیفر (1352) خورشید در مرداب (1352) هیاهو (1353) مسلخ (1353) تنها حامی (1355) فریاد زیر آب (سیروس الوند - 1356) برهنه تا ظهر با سرعت (1355) مرگ یزد گرد (بهرام بیضایی - 1360) نقطه ضعف (محمدرضا اعلامی - 1362) سلطان و شبان (مجموعه، داریوش فرهنگ - 1362) راه دوم (1363) ریشه در خون (سیروس الوند - 1363) مترسک (حسن محمدزاده - 1363) آتش در زمستان (حسن هدایت - 1364) اتوبوس (یدالله صمدی - 1364) جستجو در شهر (1364) صاعقه (1364) ترنج (محمدرضا اعلامی - 1365) تشکیلات (منوچهر مصیری - 1365) طلسم (داریوش فرهنگ - 1365) ایستگاه (یدالله صمدی - 1366) شاید وقتی دیگر (بهرام بیضایی - 1366) شکار (مجید جوانمرد - 1366) گاویار (کیومرث پوراحمد - 1366) گمشدگان (محمدعلی سجادی - 1366) مزدوران (1366) مکافات (منوچهر مصیری - 1366) ویزا (بهرام ری پور - 1366) شاخه های بید (امرالله احمدجو - 1367) شب حادثه (سیروس الوند - 1367) عروسی خوبان (محسن مخملباف - 1367) کشتی آنجلیکا (محمدرضا بزرگ نیا - 1367) تمام وسوسه های زمین (حمید سمندریان - 1368) دستمزد (مجید جوانمرد - 1368) دو سرنوشت (مهران تاییدی - 1368) شب مکافات (1368) شنا در زمستان (محمد کاسبی - 1368) گل سرخ (حمید تمجیدی - 1368) پرده آخر (واروژ کریم مسیحی - 1369) عروس (بهرو افخمی - 1369) دو فیلم با یک بلیط (داریوش فرهنگ - 1369) آقای بخشدار (خسرو معصومی - 1370) بهترین بابای دنیا (داریوش فرهنگ - 1370) عشق من، شهر من (علی قوی تن - 1370) قربانی (رسول صدرعاملی - 1370) مار (مجید جوانمرد - 1370) مسافران (بهرام بیضایی - 1370) مو تو (محمدعلی نظریان - 1370) خوش خیال (1371) روز فرشته (بهروز افخمی - 72/1371) تماس شیطانی (حسن قلی زاده - 1371) آتش در خرمن (سعید حاجی میری - 1371) افعی (محمدرضا اعلامی - 1371) بیا با من (مهدی ودادی - 1371) دیدار (محمدرضا هنرمند - 1372) جنگ نفت کشها (محمدرضا

بزرگ نیا - 1372) عروسی خون (مجید جوانمرد - 1373) روز شیطان (بهروز افخمی - 1373) توفان (محمدرضا بزرگ نیا - 1374) سرزمین خورشید (احمدرضا درویش - 1375) دیپلمات (داریوش فرهنگ - 1375) حرفه ای (اسماعیل فلاح پور - 1375) مردی شبیه باران (سعید سهیلی - 1375) پهلوانان نمی میرند (مجموعه, حسن فتحی، 1375) مرسدس (مسعود کیمیایی - 1376) جهان پهلوان تختی (بهروز افخمی - 1376) ساحره (داود میرباقری - 1376) قرمز (فریدون جیرانی - 1377) معصوم (داود توحیدپرست - 1377) فریاد (مسعود کیمیایی - 1377) دوزن (تهمینه میلانی - 1377) شیدا (کمال تبریزی - 1377) ولایت عشق (مجموعه، مهدی فخیم زاده - 1378) دستهای آلوده (سیروس الوند - 1378) سام و نرگس (ایرج قادری - 1378)

برگرفته از کتاب :مردان موسیقی سنتی و نوین ایران (جلد اول)

منابع زندگینامه :http://www.iranactor.com/

بیات، محبوبه

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
متولد: 1328 مشهد، نام اصلی: کلثوم بیات مختاری، تحصیلات: دیپلم، شروع فعالیت از اداره‌ی فرهنگ و هنر مشهد، فعالیت در تلویزیون از 1356، بازی در تئاتر از 1348، شروع بازیگری: گوزنها (1354)
عمده‌ی فیلمها:
در امتداد شب (1356)، صدا (کوتاه- 1356)، فریاد مجاهد (1358)، آخرین روز جهان (کوتاه- 1359)، سیم خاردار (نمایش داده نشد- 1359)، موج طوفان (1359)، آفتاب نشینها (1360)، دست شیطان (1360)، جای پای غدیر (کوتاه- 1361)، بازجویی (1362)، دوستان (کوتاه- 1363)، آوار (1363)، همه‌ی فرزندان من (تلویزیونی- 1363)، زنگ اول (1363)، آتش در زمستان (1364)، مردی که موش شد (1364)، زائر خلف (نمایش داده نشد- 1364)، سراب (1365)، جدال (1365)، بگذار زندگی کنم (1365)، بهار در پاییز (1366)، غریبه (1366)، جمیل (1366)، ماهی (1367)، دو سرنوشت (1368)، مادر (1368)، جستجو در جزیره (1369)، قرق (1370)، مسافران (1370)، بندر مه‌آلود (1371)، سوءظن (1371)، از بلور خون (1371)، بازیچه (1372)، مجازات (1373)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

بی‌بی‌شهربانویی، مسعود

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
کارگردان.
تولد: 1333، بی‌بی‌شهربانو.
درگذشت: 3 تیر 1366.
مسعود بی‌بی‌شهربانوی تحصیلات خود را در سال 1351 در مدرسه‌ی تلویزیون و سینما آغاز کرد و دو سال بعد با پایان دوره، به استخدام سازمان رادیو و تلویزیون ایران درآمد. چندی بعد برای ادامه‌ی تحصیل وارد دانشگاه هنرهای دراماتیک شد و در رشته‌ی کارگردانی لیسانس گرفت. او طی پانزده سال کار در تلویزیون با گروه‌های مختلفی در این سازمان کار کرد و فیلم‌هایی را کارگردانی نمود. فیلم «پهلوان توانا نیست» و مجموعه‌ی مستند تلویزیونی «کنکاش» از آخرین کارهای او بود. این مجموعه تلویزیونی قرار بود در سیزده قسمت ساخته شود اما عمر کارگردان فقط به ساختن دو قسمت از آن کفاف داد.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

بیچاره، اصغر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
اصغر بیچاره (زادهٔ ۲۲ خرداد ۶ ۱۳۰ در تهران) عکاس، بازیگر و کارگردان ایرانی است. از او به عنوان قدیمی‌ترین عکاس سینمای ایران یاد می‌شود. بیچاره در حال حاضر بزرگترین آرشیو عکس ایران را در اختیار دارد. او از ۱۱ سالگی به عنوان کارگر ساده در عکاسی به کار مشغول شد، پس از چند سال در لاله‌زار تهران مغازه‌ای باز کرد که به زودی تبدیل به پاتوق هنرمندان و نویسندگان معروف آن زمان شد. نخستین بار با گرفتن کپی از تمام عکس‌های فیلم دختر لر برای عبدالحسین سپنتا فیلمنامه‌نویس این فیلم، رسما وارد دنیای هنر شد. سپس با آشنایی با تئاتر، افزون بر عکاسی از نمایش‌ها، گاه در بعضی از آنها هم به بازی پرداخت. چند سال بعد با گروه دوبله مرتضی حنانه و حسین سرشار در ایتالیا همکاری کرد. او عکاسی را از سال ۱۳۲۳ آغاز کرد. فعالیت‌های عکاسی : بیچاره در نمایشگاه‌های مختلف عکس و عکاسی در ایران و دیگر کشورهای جهان حضور داشته است. او بزرگترین آرشیو عکس سینما و تئاتر ایران را در خانه خود گرد آورده است. او در موزهٔ شخصی‌اش دوربین‌هایی از قدیمی‌ترین عکاسان ایران مانند دوربین «ماشاءالله خان عکاسباشی» (نخستین عکاس ایران) را نگهداری می‌کند. بیچاره ۳ جلد کتاب درباره تاریخ سینمای ایران نگاشته است.
او افزون بر عکاسیِ ۳۸ فیلم، سابقه بازی در ۲۳ فیلم را نیز دارد.فیلم‌هایی که بیچاره در آن‌ها به بازی پرداخته است: 1. دم صبح (۱۳۸۴)
2. بانوی من (۱۳۸۱)
3. زیستن (۱۳۸۰)
4. مزاحم (۱۳۸۰)
5. نان و عشق و موتور ۱۰۰۰ (۱۳۸۰)
6. بوی کافور، عطر یاس (۱۳۷۸)
7. جنگجوی پیروز (۱۳۷۷)
8. چهره (۱۳۷۴)
9. افسانه دو خواهر (۱۳۷۳)
10. ای ایران (۱۳۶۸)
11. ناخدا خورشید (۱۳۶۵)
12. امشب اشکی می‌ریزد (۱۳۵۷)

13. کلام حق (۱۳۵۶)
14. کوسه جنوب (۱۳۵۶)
15. رفیق (۱۳۵۴)
16. عمو فوتبالی (۱۳۵۴)
17. قفس (۱۳۵۳)
18. تنها مرد محله (۱۳۵۱)
19. قلندر (۱۳۵۱)
20. زمین تلخ (۱۳۴۱)
21. گربه وحشی (۱۳۴۱)
22. یکی بود یکی نبود (۱۳۳۸)
23. لیلی و مجنون (۱۳۳۵)

اصغر بیچاره، نویسنده و کارگردان فیلم «سَنَد زنده» در سال ۱۳۵۹ بوده است. او همچنین در سینمای ایران به عنوان تهیه‌کننده، فیلم‌بردار و سایر بخش‌ها نیز فعالیت داشته است

بیضایی، بهرام

قرن:15
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نام اصلی: بهرام
نام خانوادگی اصلی: بیضایی
سمت (در بخش های): تدوین،تهیه و تولید،عنوان بندی،فیلمنامه،کارگردانی،
.....
تاریخ تولد: 1317
محل تولد: تهران
ملیت: ایران
.....
روابط خانوادگی با دیگر هنرمندان
>> مژده شمسایی (زن)
بیوگرافی
تحصیلات ناتمام دانشگاهی.
همسر مژده شمسایی (بازیگر و چهره پرداز).
استخدام در اداره کل ثبت اسناد و املاک دماوند در سال ۱۳۳۸.
فیلمبرداری یک فیلم هشت میلیمتری چهار دقیقه ای سیاه و سفید در سال ۱۳٤۱.
شروع فعالیت سینمایی با فیلم "رگبار" به عنوان نویسنده و کارگردان در سال ۱۳۵۱.
در زمینه تئاتر بسیار موفق بود. نمایشنامه های بسیار زیادی نوشت که بعدها نمایش های بسیاری بر اساس آنها به روی صحنه رفت. و نشان داد که سینما را هم خوب می شناسد. در زمینه سینما هم توانایی های خود را نشان داد. فیلمنامه های "روز واقعه"، "مسافران" و "سگ کشی" از شاهکارهای او به حساب می آیند. او در حال حاضر بهترین کارگردان سینمای ایران به شمار می رود.
مژده شمسایی چهره پرداز و بازیگر همسر اوست.
خانواده‌اش اهل کاشان و آن‌گونه که خود بیضایی نوشته در کار تعزیه بودند.
او تحصیلات دانشگاهیش را در رشته ادبیات ناتمام گذاشت و در سال ۱۳۳۸ به استخدام اداره کل ثبت اسناد و املاک دماوند درآمد. فعالیت در

تئاتر :
بهرام بیضایی یکی از معدود هنرمندان ایرانی است که هم در صحنه تئاتر کارنامه‌ای درخشان دارد و هم در سینما ، در عین حال او همیشه به پژوهش در زمینه تئاتر هم علاقه داشته و در سالهای دهه ۱۳۴۰ کتابهایی را درباره تئاتر در چین، ژاپن و ایران منتشر کرده که هنوز هم منبع درسی دانشجویان تئاتر محسوب می‌شود.
بهرام بیضایی نوشتن نقد ، تحقیق و مطالب پراکنده درباره تئاتر و سینما در نشریات علم و زندگی ، هنر و سینما ، گاهنامه آرش ، مجله موسیقی ، کیهان ماه ، ماهنامه ستاره سینما ، کتاب چراغ و ... را در سال ۱۳۳۸ آغاز کرد. اجراهای صحنه‌ای او اغلب از تئاترهای پر مخاطب بوده‌اند.
بیضایی در سال ۱۳۵۸ نمایش مرگ یزدگرد را به روی صحنه برد.
او بعد از هجده سال محروم شدن از صحنه در بهار ۱۳۷۷ دو نمایشنامه "کارنامه بندار‌بیدخش" نوشته خودش و "بانو آئویی" را به طور هم‌زمان در سالن چهارسو و سالن قشقایی واقع در تئاتر شهر به روی صحنه برد.
"شب هزارو یکم" را نیز در سال ۱۳۸۱ در سالن چهارسو اجرا کرد.
در تابستان سال ۱۳۸۴ نمایش "مجلس شبیه در ذکر مصایب استاد نوید ماکان و همسرش مهندس رخشید فرزین" را در سالن اصلی تئاتر شهر به روی صحنه برد که باز هم با استقبال گرم تماشاگران روبرو شد. در سالهایی که بیضایی از صحنه به دور ماند و مجال فیلمسازی را نداشت ، به نوشتن نمایشنامه و فیلمنامه مشغول بود که اغلب آنان منتشر شده‌اند.
بخشی از فیلم شناسی:
1381 زمانه (حمیدرضا صلاحمند) [تدوینگر]
1379 سگ کشی (بهرام بیضایی) [تدوینگر-کارگردان-فیلمنامه نویس-سرمایه گذار-طراح عنوان بندی]
1375 فصل پنجم (رفیع پیتز) [فیلمنامه نویس]
1374 بازی های پنهان (کریم هاتفی نیا) [تدوینگر]
1374 برج مینو (ابراهیم حاتمی کیا) [تدوینگر]
1373 روز واقعه (شهرام اسدی) [فیلمنامه نویس]
1370 مسافران (بهرام بیضایی) [تدوینگر-کارگردان-فیلمنامه نویس-تهیه کننده]
1366 شاید وقتی دیگر ... (بهرام بیضایی) [تدوینگر-کارگردان-فیلمنامه نویس-سازنده آنونس]
1365 باشو، غریبه کوچک (بهرام بیضایی) [تدوینگر-کارگردان-فیلمنامه نویس]
1363 دونده (امیر نادری) [تدوینگر]
1361 مرگ یزدگرد (بهرام بیضایی) [تدوینگر-کارگردان-فیلمنامه نویس-

تهیه کننده]
1360 خط قرمز (مسعود کیمیایی) [داستان نویس]
1357 چریکه تارا (بهرام بیضایی) [تدوینگر-کارگردان-فیلمنامه نویس-طراح صحنه و لباس-تهیه کننده-]
1356 کلاغ (بهرام بیضایی) [تدوینگر-کارگردان-فیلمنامه نویس]
1354 غریبه و مه (بهرام بیضایی) [تدوینگر-کارگردان-فیلمنامه نویس-]
1351 رگبار (بهرام بیضایی) [کارگردان-فیلمنامه نویس]
جراهای تئاتر :
سلطان مار-(۱۳۴۵)
مرگ یزدگرد-(۱۳۵۷)
کارنامه بنداربیدخش-(۱۳۷۷)
بانو آئویی-(۱۳۷۷)
شب هزارو یکم-(۱۳۸۱)
مجلس شبیه در ذکر مصایب استاد نوید ماکان و همسرش مهندس رخشید فرزین-(۱۳۸۴)
افرا یا روز می‌گذرد-(۱۳۸۶) .....
آثار :
نمایشنامه‌ها
مترسکها در شب-۱۳۴۱
عروسکها-۱۳۴۱
غروب در دیاری غریب-۱۳۴۱
قصه ی ماه پنهان-۱۳۴۲
پهلوان اکبر می میرد-۱۳۴۲
هشتمین سفر سندباد-۱۳۴۳
دنیای مطبوعاتی آقای اسراری-۱۳۴۵
سلطان مار-۱۳۴۵
میراث و ضیافت-۱۳۴۶
چهار صندوق-۱۳۴۶
ساحل نجات-۱۳۴۷
درحضورباد-۱۳۴۷
دیوان بلخ-۱۳۴۷
گمشدگان-۱۳۴۸
راه طوفانی فرمان پسر فرمان از میان تاریکی-۱۳۴۹
ندبه-۱۳۵۶
نوشته های دیواری-۱۳۵۷
مرگ یزدگرد-۱۳۵۸

خاطرات هنرپیشه ی نقش دوم- ۱۳۶۰
فتحنامه کلات-۱۳۶۱
پردهخانه-۱۳۶۴
جنگنامه غلامان-۱۳۶۷
طربنامه-۱۳۷۳
سهراب کشی-۱۳۷۳
مجلس بساط برچیدن-۱۳۷۶
افرا یا روز می گذرد-۱۳۷۶
مجلس قربانی سنمار-۱۳۷۷
گزارش اردوایراف-۱۳۷۸
مجلس ضربت زدن-۱۳۷۹
شب هزار و یکم-۱۳۸۲
دیوان نمایش (جلد یک و دو)-۱۳۸۲
مجلس شبیه در ذکر مصائب استاد نوید ماکان و همسرش مهندس رخشید فرزین-۱۳۸۳ .....
فیلم نامهها :
عمو سیبیلو(کوتاه)-۱۳۴۹(فیلم شده ی ۱۳۴۹)
عیار تنها-۱۳۴۹
رگبار-۱۳۴۹(فیلم شده ی ۱۳۵۰)
سفر(کوتاه)-۱۳۵۱(فیلم شده ی ۱۳۵۱)
غریبه و مه-۱۳۵۱(فیلم شده ی ۱۳۵۲)
حقایق درباره لیلا دختر ادریس-۱۳۵۴
چریکه تارا-۱۳۵۴(فیلم شده ی ۱۳۵۷)
کلاغ-۱۳۵۵(فیلم شده ی ۱۳۵۵)
چشم انداز-۱۳۵۵(بازنویسی-۱۳۷۵)
آهو’ سلندر’ طلحک و دیگران-۱۳۴۹
قصه های میر کفن پوش-۱۳۵۸
شب سمور -۱۳۵۹
اشغال-۱۳۵۹
آینه های روبرو-۱۳۵۹
روز واقعه -۱۳۶۱
داستان باور نکردنی-۱۳۶۱
زمین-۱۳۶۱
عیار نامه-۱۳۶۳
پرونده قدیمی پیر آباد-۱۳۶۳
کفشهای مبارک-۱۳۶۳

تاریخ سری سلطان در آبسکون-۱۳۶۳
باشو غریبه کوچک-۱۳۶۴(فیلم شده ی ۱۳۶۴)
قلعه کولاک -۱۳۶۴
وقت دیگر شاید-۱۳۶۴(فیلم شده ی ۱۳۶۶ با نام شاید وقتی دیگر)
طومار شیخ شرزین -۱۳۶۵
گیل گمش -۱۳۶۵
دیباچه نوین شاهنامه -۱۳۶۵
پرده نئی-۱۳۶۵
آقای لیر-۱۳۶۷
برگی گمشده از اوراق هویت یک هموطن آینده-۱۳۶۷
سفر به شب-۱۳۶۸
مسافران-۱۳۶۸(فیلم شده ی ۱۳۷۰)
فیلم در فیلم-۱۳۶۹
چه کسی رییس را کشت؟-۱۳۷۱
سگ کشی-۱۳۶۸(فیلم شده ی ۱۳۷۹)
یوانا یا نامه ای به هیچکس -۱۳۷۱
گبر گور یا گفتگو با خاک(کوتاه)-۱۳۷۲
سیاوش خوانی(فیلمنامه/نمایشنامه)-۱۳۷۲
آوازهای ننه آرسو-۱۳۷۳
حورا در آینه-۱۳۷۴
مقصد-۱۳۷۵
اعتراض-۱۳۷۵
گفتگو با باد(کوتاه)-۱۳۷۷
گفتگو با آب(کوتاه)-۱۳۷۸
گفتگو با آتش(کوتاه)-۱۳۷۸
ایستگاه سلجوق-۱۳۷۹
اتفاق خودش نمی افتد-۱۳۸۱
سند-۱۳۸۳
ماهی-۱۳۸۳
لبه پرتگاه-۱۳۸۵
وقتی همه خوابیم-۱۳۸6
جوایز و انتخابها
>> کاندید لوح زرین بهترین تدوین (شاید وقتی دیگر ...)
[دوره 6 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1366]
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین تدوین (مسافران)
[دوره 10 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1370]

>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین کارگردانی (مسافران)
[دوره 10 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1370]
>> برنده سیمرغ بلورین جایزه ویژه هیات داوران (مسافران)
[دوره 10 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1370]
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین فیلمنامه (روز واقعه)
[دوره 13 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1373]
>> برنده سیمرغ بلورین بهترین فیلمنامه (سگ کشی)
[دوره 19 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1379]
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین کارگردانی (سگ کشی)
[دوره 19 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1379]
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین فیلم (سگ کشی)
[دوره 19 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1379]
>> برنده تندیس زرین بهترین کارگردانی (سگ کشی)
[دوره 5 جشن خانه سینما (مسابقه) - سال 1380]
>> کاندید تندیس زرین بهترین فیلم (سگ کشی)
[دوره 5 جشن خانه سینما (مسابقه) - سال 1380]
>> کاندید تندیس زرین فیلم منتخب انجمن نویسندگان و منتقدان (سگ کشی)
[دوره 5 جشن خانه سینما (مسابقه) - سال 1380]
>> کاندید تندیس زرین بهترین فیلمنامه (سگ کشی)
[دوره 5 جشن خانه سینما (مسابقه) - سال 1380]
>> کاندید تندیس زرین بهترین تدوین (سگ کشی)
[دوره 5 جشن خانه سینما (مسابقه) - سال 1380]
>> کاندید تندیس زرین بهترین عنوانبندی (سگ کشی)
[دوره 5 جشن خانه سینما (مسابقه) - سال 1380]
>> برنده مجسمه سپاس بهترین فیلمنامه (رگبار)
[دوره 5 جشنواره سپاس (مسابقه) - سال 1352]
>> برنده لوح زرین بهترین فیلم سال (سگ کشی)
[دوره 2 منتخب سایت ایران اکتور (بهترین های سال) - سال 1381]
>> برنده لوح زرین بهترین کارگردان سال (سگ کشی)
[دوره 2 منتخب سایت ایران اکتور (بهترین های سال) - سال 1381]
>> برنده لوح زرین بهترین فیلمنامه سال (سگ کشی)
[دوره 2 منتخب سایت ایران اکتور (بهترین های سال) - سال 1381]
>> 2 - دومین فیلم سال (شاید وقتی دیگر ...)
[دوره 3 منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال 1367]
>> 1 - بهترین فیلم سال (باشو، غریبه کوچک)

[دوره 4 منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال 1368]
>> 1 - بهترین فیلم سال (مسافران)
[دوره 7 منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال 1371]
>> 2 - دومین فیلم سال (سگ کشی)
[دوره 16 منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال 1380]
>> 1 - بهترین کارگردان سال (سگ کشی)
[دوره 16 منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال 1380]
>> 2 - دومین فیلمنامه سال (سگ کشی)
[دوره 16 منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال 1380]
>> 1 - بهترین تدوین سال (سگ کشی)
[دوره 16 منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال 1380]
منابع زندگینامه :http://www.iranactor.com

بینا، شیرین

قرن:15
جنسیت:زن
ملیت:ایران
نام اصلی: شیرین
نام خانوادگی اصلی: صدق گویا سمت (در بخش های): بازیگران،
تاریخ تولد: 1343
ملیت: ایران مدرک تحصیلی: فارغ التحصیل علوم تربیتی
روابط خانوادگی با دیگر هنرمندان
>> نگین صدق گویا (خواهر) بیوگرافی
فارغ التحصیل علوم تربیتی از دانشگاه آزاد اسلامی در سال ۱۳۷٦.
خواهر نگین صدق گویا (بازیگر).
شروع فعالیت سینمایی با بازی در فیلم "تیک تاک" (محمدعلی طالبی) در سال ۱۳۷۲.

بخشی از فیلم شناسی:
1384 رویای خیس (پوران درخشنده) [بازیگر]
1381 تب (رضا کریمی) [بازیگر]
1381 فرش باد (کمال تبریزی) [بازیگر]
1379 مریم مقدس (شهریار بحرانی) [بازیگر]
1378 سهراب (سعید سهیلی) [بازیگر]
1376 کیسه برنج (محمد علی طالبی) [بازیگر]
1374 بوی پیراهن یوسف (ابراهیم حاتمی کیا) [بازیگر]
1372 تیک تاک (محمد علی طالبی) [بازیگر]

جوایز و انتخابها
>> با تقدیر از بهترین بازیگر نقش مکمل زن (تیک تاک)
[دوره 12 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1372]

پازوکی، فخری

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
بازیگر.
درگذشت: اوایل بهمن 1370.
فخری پازوکی در سال 1354 در فیلم «هم قسم» به کارگردانی مهدی رئیس فیروز بازی کرد. در سال‌های پس از انقلاب هم یکی از نقش‌های اصلی مجموعه تلویزیونی «شاه دزد» را بر عهده گرفت. آخرین کار وی، مجموعه‌ی تلویزیونی «آرایشگاه زیبا» بود.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

پاک نیت، محمود

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1331 کازرون
تحصیلات: دیپلم، فعالیت در تلویزیون، بازی در تئاتر از 1349، شروع بازیگری: گشتی‌ها (1366)
عمده‌ی فیلمها:
شاخه‌های بید (1367)، تابستان 58(1368)، جای امن (1372)، آرایش مرگ (1373)، غزال (1374)، قله‌ی دنیا (1374)، سرزمین خورشید (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

پاکدل، سمانه

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
سمانه پاکدل متولد ۱۳۶۶ است . او یک خواهر و یک برادر دارد . خواهر او سی ساله و برادرش بیست و هفت سال دارد.او تنها عضو مجرد خانواده شان است و فعلا هم قصد ازدواج ندارد . الگوی اخلاقی او در زندگی مادرش است وپرویز پرستویی را هم الگوی خود در بازیگری انتخاب کرده است . از بازیگران مورد علاقه ی او می توان به فاطمه معتمد آریا ، فاطمه گودرزی و حامد بهداد اشاره کرد. سمانه پاکدل سفر را خیلی دوست دارد و علاقه مند است که مدام به سفر داخلی و خارجی رود.

پاکدل، مهدی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
مهدی پاکدل
بازیگر و گرافیست

متولد اصفهان/ دهم تیرماه 1359
دانش آموخته ی گرافیک

- طراحی و اجرای ده ها پوستر تئاتر
- تدوینگر در استودیو نماهنگ اول از سال 1378 تا 1381
- گرافیست در کانون تبلیغاتی تینانوا از سال 1381 تا 1383
- کارگردانی فیلم کوتاه رقص مردان روی شیب در سال 1382/ منتخب در جشنواره فیلم های کوتاه سونی و اکران در کشورهای اسپانیا، آمریکا و فرانسه
- برگزیده به عنوان یکی از سه گرافیست جوان در فستیوال تصویر سال/ 1385

فعالیت های بازیگری

تئاتر
- جنبش انفیه در کلکته/ سیروس شاملو/ 1376
- ریچارد سوم/ داوود رشیدی/ 1378
- سیاها/ حامد محمد طاهری/ 1378
- بعد از مگریت/ مریم مجد/ 1379
- دیر راهبان/ فرهاد مهندس پور/ 1380
- پای دیوار بزرگ شهر/ حسن معجونی/ 1381
- قهوه ی تلخ/ شبنم طلوعی/ 1382
- روی زمین/ افروز فروزند/ 1382
- بی شیر و شکر/ مهرداد ضیایی و حمید امجد/ 1383
- همسایه ی آقا/ حسین کیانی/ 1385
تلویزیون
- سریال با من بمان/ حمید لبخنده/ 1381

- تله فیلم یک روز معمولی/ حسن فتحی/ 1382
- سریال مروارید سرخ/ شاپور قریب و مسعود رسام/ 1383
- تله تئاتر خاموشی دریا/ حسین عاطفی/1384
- سریال اولین شب آرامش/ احمد امینی/ 1384
- سریال ما چند نفر/ فیاض موسوی/ 1385

سینما

- آبی/ حمید لبخنده/ 1378
- قرارهای اینترنتی/ حسین قناعت/ 1382
- ماهی ها عاشق می شوند/ علی رفیعی/ 1383
- شبانه/ امید بنکدار و کیوان علی محمدی/ 1383
- مصائب دوشیزه/ مسعود اطیابی/ 1385
- مخمصه/ محمد علی سجادی/ 1385

پاکرو، افسانه

قرن:15
جنسیت:زن
ملیت:ایران
افسانه پاکرو:(بازیگر فیلم محاکمه و رویای خیس و .....)
سنش را در هیچ جا و در هیچ مجله ای نگفته است.ما هم نمیدانیم که او چند ساله است؟! هنگام تحصیل در دبستان در چند نمایشنامه ایفای نقش کرده بود که در یکی از ان نمایشنامه ها نقش یک قورباغه را بازی کرده است.پس از ان دوره اصلا به بازیگری فکر نکرده است.بعد از راهنمایی به هنرستان رفته و در انجا رشته گرافیک را انتخاب کرده و در ادامه هم رشته نقاشی را تا مقطع کارشناسی خوانده است.وی با فیلم سینمایی ((محکومین بهشت)) که در اسفند ماه سال ۱۳۸۵ اکران شد به اهالی سینما معرفی شد.البته بازیگری را از کلاس های استاد سمندریان فرا گرفته است.
فیلم شناسی:
محکومین بهشت(۱۳۸۴)
پیدا و پنهان(۱۳۸۴)
رسم عاشقی(سریال۱۳۸۴)
رویای خیس(۱۳۸۴)
محاکمه(۱۳۸۵)

پاکرو، قاسم

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1326 شیراز، تحصیلات: دیپلم هنری، طراح حرکات موزون، فعالیت در تلویزیون از 1358، بازی در تئاتر از 1356، شروع بازیگری: عیاران و طراران (1364).
عمده‌ی فیلمها:
قهرمان کیه (کوتاه- 1364)، سراب (1365)، ردپایی بر شن (طراح موزون، بازیگر- 1366)، یاد و دیدار (1366)، عروسی خوبان (1367)، شاخه‌های بید (طراح حرکات موزون- 1367)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

پرتو، مازیار

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نام: مازیار پرتو
تاریخ تولد:1311
فرزند علی پرتو (ش. پرتو) (نویسنده و محقق ادبی).
دایی ویشکا آسایش (بازیگر و طراح صحنه).
گذراندن یک دوره آموزش فیلمبرداری در دانشگاه سیراکیوز در تهران.
فعالیت در وزارت فرهنگ و هنر به عنوان فیلمبردار فیلم های گزارشی، خبری و مستند.
شروع فعالیت سینمایی با بازی در فیلم « شب نشینی در جهنم » (ساموئل خاچیکیان، موشق سروری) در سال ۱۳۳٦.
هاشم خان (محمد زرین دست - 1345)
زن خون آشام(وامپایر) (1346)
شکوه جوانمردی (1346)
سه دیوانه (جلال مقدم - 1347)
دزد سیاهپوش (1347)
قیصر (مسعود کیمیایی - 1348)
خانه کنار دریا (هوشنگ کاووسی - 1348)
مردان روزگار (1348)
زن وحشی وحشی (1348)
دور دنیا با جیب خالی (1349)
طوقی (علی حاتمی - 1349)
خوشگل محله (ایرج گل افشان - 1350)
خاطرخواه (امیر شروان - 1351)
ناخدا (1352)
دشمن (1352)
باباشمل (علی حاتمی - 1350)
قلبها برای که می تپد؟ (1350)
گل پری جون (1353)
بابا گلی بجمالت (1355)
برزخی ها (ایرج قادری - 1361)
کفش های میرزانوروز (محمد متوسلانی - 1364)

هزاردستان (مجموعه، علی حاتمی - 66/1359)
خبرجین (کارگردان - 1366)
جعفرخان از فرنگ برگشته (محمد متوسلانی - 1367)
جستجوگر (محمد متوسلانی - 1368)
بازی تمام شد (مهدی صباغزاده - 1368)
سفر جادویی (ابوالحسن داودی - 1369)
اوینار (شهرام اسدی - 1370)
امام علی (ع) (مجموعه - داود میرباقری - 1370)
روز واقعه (شهرام اسدی - 1372)
آدم برفی (داود میرباقری - 1373)
قانون (فرامرز قریبیان - 1374)
سفر پر ماجرا (سیامک اطلسی - 1374)
حریف دل (رضا گنجی - 1375)
مردان آنجلس (مجموعه، فرج الله سلحشور - 77/1376)
فوتبالیست ها (علی اکبر ثقفی - 1379)

پرستویی، پرویز

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1334 همدان، تحصیلات: دیپلم، فعالیت در تلویزیون، برنده جایزه بهترین بازیگر مرد نقش دوم در دومین جشنواره فیلم فجر (دیار عاشقان)، برنده‌ی دیپلم افتخار بهترین بازیگر مرد در چهاردمین جشنواره‌ی فیلم فجر (لیلی با من است)، بازی در تئاتر از 1348.
شروع بازیگری: دیار عاشقان (1362)
عمده‌ی فیلمها:
پیشتازان فتح (1363)، سازمان 4(1366)، شکار (1366)، حکایت آن مرد خوشبخت (1369)، مار (1370)، آدم برفی (1373)، لیلی با من است (1374) آژانس شیشه‌ای، روبان قرمز، مارمولک.
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

پزشکی‌نژاد، فریدون

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
هنرمند صنایع دستی.
تولد: 1325، تهران.
درگذشت: دی 1364.
فریدون پزشکی‌نژاد تحصیلات متوسطه‌ی خود را طی یک دوره‌ی دو ساله در انستیتو تکنولوژی تهران در رشته‌ی کاشی پشت سر گذاشت. در سال 1352 به استخدام وزارت فرهنگ و آموزش عالی درآمد. طی دو سال دوره‌های تخصصی هنر کاشی‌سازی و ساخت را زیر نظر مهدی زواره‌ای فراگرفت.
فریدون پزشکی‌راد به سبب سکته‌ی قلبی در دی 1364 درگذشت.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

پسیانی، آتیلا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1336 تهران، فرزند جمیله شیخی، همسر فاطمه نقوی، پدر ستاره پسیانی (بازیگر)، تحصیلات: فارغ‌التحصیل رشته‌ی تئاتر از دانشکده‌ی هنرهای زیبای تهران، سرپرست گروه تئاتر بازی، فعالیت در تلویزیون، بازی و طراح صحنه و کارگردانی تئاتر، شروع بازیگری: آرتیست (1355)
عمده‌ی فیلمها:
از نو بسازیم (1362)، مرگ سفید (1362)، طلسم (1365)، کشتی آنجلیکا (1367)، پرواز پنجم ژوئن (1368)، دو فیلم با یک بلیت (1369)، مسافران (1370)، راز خنجر (1371)، خاکستر سبز (1372)، در کمال خونسردی (1373)، روز شیطان (1373)، بوی پیرهن یوسف (دستیار کارگردان- 1374)، هفت سنگ (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

پطروسیان، ماهایا

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
متولد: 1348 تهران، تحصیلات: دانشجوی رشته‌ی تئاتر دانشکده هنرهای زیبای تهران، بازی در تئاتر، شروع بازیگری: پرده‌ی آخر (1369)
عمده‌ی فیلمها:
عشق و مرگ (1369)، دیگه چه خبر (1370)، ناصرالدین شاه... (1370)، هنرپیشه (1371)، راز گل شب بو (1372)، دیدار در فلق (1373)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

پلنگی، خسرو

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
تصویربردار، کارگردان.
تولد: 1355، همدان.
درگذشت: 12 آبان 1373، تهران.
خسرو پلنگی در سال به 1357 به انگلستان و سپس به فرانسه رفت و از سال 1359 فعالیت سینمایی خود را آغاز کرد. از جمله فیلم‌های مستند/ جنگی او می‌توان به «مویه کن جنوب» (1362) و «مجنون» (1363) اشاره کرد. وی همچنین تعدادی فیلم داستانی ساخت و به عنوان دستیار تصویربرداری در «آتش نهفته» (1362) شرکت داشت. خسرو پلنگی در زمینه تئاتر هم فعالیت داشت و نویسنده و کارگردان چهار نمایشنامه نیز است. از دیگر آثار به جا مانده از وی می‌توان مجموعه شعر و قطعات ادبی و عرفانی و یادداشت‌هایی برای تنها دخترش نام برد.
خسرو پلنگی از سال 1361 تا 1356 تصویربردار واحد سینمایی بخش فرهنگی و هنری دفتر تبلیغات اسلامی حوزه‌ی علمیه‌ی قم بود و در ضمن در رشته‌های تخصصی سینما در این واحد به تحصیل پرداخت و سپس به مدت سه سال به عنوان تصویربردار، در واحد سینمایی واحد فرهنگی بنیاد شهید انقلاب اسلامی همکاری کرد. پلنگی همچنین به تدریس تصویربرداری در انجمن سینمای جوانان ایران (مرکز)، انجمن سینمای جوانان قم، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی کردستان (سنندج)، سازمان تبلیغات اسلامی استان گیلان (رشت) و سازمان تبلیغات اسلامی مهاباد پرداخت.
خسرو پلنگی با دوربین هشت میلیمتری و ویدیویی خود مجموعه‌ای شامل حدود پنجاه ساعت فیلم مستند از جبهه‌ها و پشت جبهه طی سال‌های 1361 -1366 ساخته است.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

پناهی، حسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1335 کهکیلویه، شاعر، برنده‌ی دیپلم افتخار بهترین بازیگر در نهمین جشنواره‌ی فیلم فجر (سایه‌ی خیال)، فعالیت در تلویزیون- بازی در تئاتر، شروع بازیگری: گال (1365)
عمده‌ی فیلمها:
در مسیر تندباد (1367)، هی جو (1367)، ارثیه (1367)، نارونی (1367)، راز کوکب (1368)، چاووش (1369)، سایه‌ی خیال (1369)، اوینار (1370)، مرد ناتمام (1371)، مهاجران (1371)، هنرپیشه (1371)، آرزوی بزرگ (1373)، روز واقعه (1373)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

پور زارعی، عرش

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1327 شمیران، تحصیلات: دیپلم ادبی، شروع فعالیت از سینمای آزاد با ساخت فیلمهای هشت میلیمتری، فعالیت در تلویزیون از 1355، بازی در تئاتر، شروع بازیگری: عبدالله (مشترک با آمریکا- 1347)
عمده‌ی فیلمها:
آخرین بازی (کوتاه- سازنده- 1355)، ملکوت (1355)، کلاغ (1356)، کاروانها (مشترک با آلمان و آمریکا- 1356)، سفیر (1361)، دادشاه (1362)، عیاران و طراران (1364)، جدال (1365)، حماسه‌ی دره‌ی شیلر (1365)، کانی مانگا (1366)، سازمان 4(1366)، عروسی خون (1373)، دیدار (1373)، مرد پنجم (1373)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

پوراحمد، کیومرث

قرن:15
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
تاریخ و محل تولد
بیست و پنجم آذر ماه سال 1328
اصفهان
کیورث پوراحمد متولد 1328 اصفهان است. وی فعالیت هنری خود را با دستیاری کارگردان در مجموعه تلویزیونی «آتش بدون دود» به کارگردانی نادر ابراهیمی آغاز کرد. او سینما را با نویسندگی فیلمنامه «قصه خیابان دراز» به کارگردانی محسن تقوایی تجربه کرد.
1.کارگردان : (۱۷)مورد
(۱۳۸۰)(۱۳۷۰)(۱۳۶۰)
۱ - اتوبوس شب (۱۳۸۵)
۲ - نوک برج (۱۳۸۴)
۳ - گل یخ (۱۳۸۳)
۴ - شب یلدا (۱۳۸۰)
۵ - خواهران غریب (۱۳۷۴)
۶ - به خاطر هانیه (۱۳۷۳)
۷ - نان و شعر (۱۳۷۲)
۸ - سفرنامه ی شیراز (۱۳۷۱)
۹ - صبح روز بعد (۱۳۷۱)
۱۰ - شرم (۱۳۷۰)
۱۱ - شکار خاموش (۱۳۶۸)
۱۲ - لنگرگاه (۱۳۶۷)
۱۳ - گاویار (۱۳۶۶)
۱۴ - آلبوم تمبر (۱۳۶۵)
۱۵ - بی بی چلچله (۱۳۶۳)
۱۶ - تاتوره (۱۳۶۳)
۱۷ - باران (۱۳۶۱)
•دستیار کارگردان : (۱)مورد
(۱۳۶۰)
۱ - خانه دوست کجاست؟ (۱۳۶۵)
•نویسنده : (۱۸)مورد

(۱۳۸۰)(۱۳۷۰)(۱۳۶۰)(۱۳۵۰)
۱ - اتوبوس شب (۱۳۸۵)
۲ - گل یخ (۱۳۸۳)
۳ - شب یلدا (۱۳۸۰)
۴ - خواهران غریب (۱۳۷۴)
۵ - به خاطر هانیه (۱۳۷۳)
۶ - نان و شعر (۱۳۷۲)
۷ - سفرنامه ی شیراز (۱۳۷۱)
۸ - صبح روز بعد (۱۳۷۱)
۹ - شرم (۱۳۷۰)
۱۰ - شکار خاموش (۱۳۶۸)
۱۱ - لنگرگاه (۱۳۶۷)
۱۲ - شکوه زندگی (۱۳۶۶)
۱۳ - گاویار (۱۳۶۶)
۱۴ - آلبوم تمبر (۱۳۶۵)
۱۵ - بی بی چلچله (۱۳۶۳)
۱۶ - تاتوره (۱۳۶۳)
۱۷ - باران (۱۳۶۱)
۱۸ - قصه خیابان دراز (۱۳۵۷)
•بازیگر : (۱)مورد
(۱۳۷۰)
۱ - شرم (۱۳۷۰)
•تهیه کننده : (۵)مورد
(۱۳۷۰)(۱۳۶۰)
۱ - خواهران غریب (۱۳۷۴)
۲ - سفرنامه ی شیراز (۱۳۷۱)
۳ - صبح روز بعد (۱۳۷۱)
۴ - شرم (۱۳۷۰)
۵ - آلبوم تمبر (۱۳۶۵)
•تدوین : (۱۴)مورد
(۱۳۸۰)(۱۳۷۰)(۱۳۶۰)
۱ - اتوبوس شب (۱۳۸۵)
۲ - عروسک فرنگی (۱۳۸۴)
۳ - گل یخ (۱۳۸۳)
۴ - شب یلدا (۱۳۸۰)
۵ - مصائب شیرین (۱۳۷۷)

۶ - خواهران غریب (۱۳۷۴)
۷ - به خاطر هانیه (۱۳۷۳)
۸ - نان و شعر (۱۳۷۲)
۹ - سفرنامه ی شیراز (۱۳۷۱)
۱۰ - صبح روز بعد (۱۳۷۱)
۱۱ - شرم (۱۳۷۰)
۱۲ - شکار خاموش (۱۳۶۸)
۱۳ - لنگرگاه (۱۳۶۷)
۱۴ - گاویار (۱۳۶۶)
•صدابردار : (۱)مورد
(۱۳۷۰)
۱ - خواهران غریب (۱۳۷۴)
•میکس : (۱)مورد
(۱۳۷۰)
۱ - صبح روز بعد (۱۳۷۱)
•ساخت آنونس : (۱)مورد
(۱۳۸۰)
۱ - شب یلدا (۱۳۸۰)
منابع زندگینامه :http://www.sourehcinema.com

پورحسن، محمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1337 آبادان، تحصیلات: فارغ‌التحصیل دانشکده‌ی هنرهای زیبای تهران، عضو گروه تئاتر بازی، بازی در در تئاتر از سال 1350 در شهرستان آبادان و از سال 1358 در تهران، شروع بازیگری: باد سرخ (1367)
عمده‌ی فیلمها:
قربانی (کوتاه- 1368)، دو فیلم با یک بلیت (1369)، آوای دریا (1369)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

پورحسینی، پرویز

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1320، تحصیلات: فارغ‌التحصیل رشته‌ی بازیگری دانشکده‌ی هنرهای دراماتیک تهران، فعالیت در تلویزیون، بازی در تئاتر از 1340، شروع بازیگری: اندوه دوربین (کوتاه- 1350)
عمده‌ی فیلمها:
چشمه (1351)، سلندر (کوتاه- 1360)، کمال‌الملک (1362)، گنج (1363)، زنگ انشاء (کوتاه- 1364)، خط پایان (1364)، مردی که موش شد (1364)، سراب (1365)، طلسم (1365)، میهمانی خصوصی (1365)، رابطه (1365)، باشو غریبه‌ی کوچک (1365)، ایستگاه (1366)، بهار در پاییز (1366)، کشتی آنجلیکا (1367)، سفر عشق (1367)، شب حادثه (1367)، دو سرنوشت (1368)، راز کوکب (1368)، چاووش (1369)، رنو تهران 29(1369)، اوینار (1370)، دره شاپرکها (1370)، راه و بیراه (1371)، روز فرشته (1372)، بلندیهای صفر (1372)، مصائب عاشق فقیر (1374)، حرفه‌ای (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

پوررضا، اسماعیل

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1328 قصر شیرین، تحصیلات: دیپلم ادبی، فعالیت در تلویزیون- بازی در تئاتر، شروع بازیگری: غریبه و مه (1354)
عمده‌ی فیلمها:
آیینه (کوتاه- 1358)، چوپانان کویر (1359)، از نو بسازیم (کوتاه- 1362)، صف (نمایش داده نشد- 1363)، مسافران (1370)، سایه به سایه (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

پورستار، محمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1318 اردبیل، نام اصلی: محمد قاسم پورستار، تحصیلات: فارغ‌التحصیل دانشکده هنرهای دراماتیک تهران، نویسنده‌ی نمایشهای تلویزیونی، شروع بازیگری : کاروانها (مشترک با آلمان و آمریکا- 1356)
عمده‌ی فیلمها:
چنین کنند حکایت (کوتاه- 1358)، آفتاب نشینها (1360)، سفیر (1361)، میلاد (1362)، دوران کودکی (کوتاه- 1363)، جستجو در شهر (1364)، اتوبوس (1364)، کنار برکه‌ها (1365)، بابا راهنما (کوتاه- 1365)، شکار (1366)، ارثیه (1367)، ابلیس (1369)، عیاران (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

پورسرخ،پوریا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
با حضوری کوتاه در مجموعه تلویزیونی « فرار بزرگ » حضور در مقابل دوربین را تجربه کرد و با بازی در مجموعه « وفا » به شهرت رسید و با ایفای نقش در مجموعه « صاحبدلان » ثابت کرد بازیگر توانمندی است.
زندگی خصوصی پوریا پورسرخ:
محل تولد: جردن
سال تولد: نمی گویم
ماه تولد: تیر
قد: 182
وزن : متغییر بین 75 تا 80
.....
مجموعه آثار:
- پسران آجری (مجید قاری زاده، 1385)
- مهمان (سعید اسدی، 1385)
- مصائب دوشیزه (1385)
- روز سوم (محمدحسین لطیفی، 1385) مجموعه های تلویزیونی:
- فرار بزرگ (محمدحسین لطیفی، 1383)

پورشیرازی، حسن

قرن:15
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
حسن پورشیرازی نام اصلی: حسن
نام خانوادگی اصلی: پورشیرازی
تاریخ تولد: 1336
.....
فارغ التحصیل بازیگری و کارگردانی. همسر مهناز افضلی (بازیگر) است .شروع فعالیت سینمایی با فیلم "بازی بزرگان" (کامبوزیا پرتوی) به عنوان برنامه ریز و دستیار کارگردان بود.همچنین او لیسانس تئاتر است.
.....
بخشی از فیلم شناسی:
* در سال 1384 عروسک فرنگی (فرهاد صبا) [بازیگر]
* در سال 1383 به آهستگی (مازیار میری) [بازیگر]
* در سال 1382 مهمان مامان (داریوش مهرجویی) [بازیگر]
* در سال 1379 سگ کشی (بهرام بیضایی) [بازیگر]
* در سال 1379 مسافر ری (داود میرباقری) [بازیگر]
* در سال 1371 بازی بزرگان (کامبوزیا پرتوی) [برنامه ریز-دستیار کارگردان]
* در سال1369 گربه آوازخوان (کامبوزیا پرتوی) [بازیگر عروسکی]
.....
جوایز و انتخابها * کاندید سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش اول مرد (مهمان مامان)
* [دوره 22 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1382] کاندید تندیس زرین بهترین بازیگر نقش اول مرد (مهمان مامان)
[دوره 8 جشن خانه سینما (مسابقه) - سال 1383] * کاندید لوح زرین بهترین بازیگر مرد (مهمان مامان)
[دوره 5 منتخب سایت ایران اکتور (بهترین های سال) - سال 1384] * 2 - دومین بازیگر نقش اول مرد سال (مهمان مامان)
[دوره 19 منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال 1383] * کاندید سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش مکمل مرد (به آهستگی)
* [دوره 24 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1384]

کاندید تندیس زرین بهترین بازیگر نقش مکمل مرد (به آهستگی)
[دوره 10 جشن خانه سینما (مسابقه) - سال 1385]

پورصمیمی، سعید

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1322 تهران، تحصیلات: فارغ‌التحصیل رشته‌ی بازیگری از دانشکده‌ی هنرهای زیبای تهران (دوره‌ی اول)، فارغ‌التحصیل کلاسهای آزاد بازیگری اداره هنرهای دراماتیک 1339، برنده لوح زرین بهترین بازیگر نقش دوم در پنجمین جشنواره فجر (ناخدا خورشید)، برنده لوح زرین بهترین بازیگر نقش دوم در ششمین جشنواره فجر (تحفه‌ها)، برنده سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش دوم در نهمین جشنواره‌ی فجر (پرده‌ی آخر)، فعالیت در تلویزیون- بازی در تئاتر از 1340، شروع بازیگری: مرد کرایه‌ای (نمایش داده نشد- 1345)
عمده‌ی فیلمها:
شاهد (کوتاه- 1352)، میر نصیر و غول نگونبخت (1353)، ناخدا خورشید (1365)، تحفه‌ها (1366)، هی جو (1367)، تا غروب (1367)، پرده‌ی آخر (1369)، دلشدگان (1370)، مدرسه‌ی پیرمردها (1370)، آبادانی‌ها (1371)، پاییز بلند (1373)، چهره (1373)، سرزمین خورشید (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

پورعرب، ابوالفضل

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1340 ری، تحصیلات: فارغ‌التحصیل دانشسرای هنر، برنده‌ی جایزه بهترین بازیگر نقش اول در چهاردهمین جشنواره‌ی فیلم پیونگ- یانگ (عروس)، بازی در تئاتر، دستیار کارگردان در «دزد و نویسنده» (1365)، شروع بازیگری: زخمه (نقش کوتاه- 1362)
عمده‌ی فیلمها:
عروس (1369)، قربانی (1370)، نرگس (1370، آواز تهران (1370)، مهاجران (1371)، رابطه پنهانی (1371)، سوء ظن (1371)، دو روی سکه (1372)، نیش (1372)، مرضیه (1373)، در کمال خونسردی (1373)، چهره (1373)، بهشت پنهان (1373)، بی‌قرار (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

پورقلیزاده، حسن

قرن:15
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نام اصلی: حسن پورقلی زاده
تاریخ تولد: 1326
فارغ التحصیل رشته جامعه شناسی از دانشگاه ملی.
فارغ التحصیل رشته فیلم‌برداری از مدرسه عالی تلویزیون و سینما.
فعالیت در زمینه فیلم‌برداری فیلم‌های خبری و مستند در سال 1351.
شروع فعالیت سینمایی با فیلم « پستچی » (داریوش مهرجویی) به عنوان دستیار کارگردان در سال 1350.
1936 (محمدرضا بزرگ نیا - 1360)
پیک جنگل (حسن هدایت - 1361)
مرگ سفید (حسین زندباف - 1363)
آتش در زمستان (حسن هدایت - 1365)
تیغ و ابریشم (مسعود کیمیایی - 1365)
جهیزیه برای رباب (سیامک شایقی - 1366)
شیرک (داریوش مهرجویی - 1366)
زرد قناری (رخشان بنی اعتماد - 1367)
سالهای خاکستر (مهدی صباغزاده - 1367)
کشتی آنجلیکا (محمدرضا بزرگ نیا - 1367)
پول خارجی (رخشان بنی اعتماد - 1368)
ساوالان (یدالله صمدی - 1368)
آپارتمان شماره 13 (یدالله صمدی - 1369)
جستجو در جزیره (مهدی صباغزاده - 1369)
قرق (احمد هاشمی - 1370)
عیالوار (پرویز صبری - 1371)
تماس شیطانی (+ کارگرداتی و فیلمنامه - 1371)
جنگ نفت کشها (محمدرضا برگ نیا - 72/1371)
در کمال خونسردی (سیامک شایقی - 1373)
روزهای خوب زندگی (مهدی صباغزاده - 1373)
کاکادو (تهمینه میلانی - 1373)
طوفان (محمدرضا بزرگ نیا - 1374)
بازیهای پنهان (کریم هاتفی نیا - 1374)

براده های خورشید (محمدحسین حقیقی - 1374)
عشق کافی نیست (مهدی صباغزاده - 1377)
آسمان پرستاره (+ کارگرانی و فیلمنامه - 1378)
بانوی کوچک (مهدی صباغزاده، 1380)
جوایز و انتخابها
>> کاندید لوح زرین بهترین فیلمبرداری (اجاره نشین ها)
[دوره 5 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1365]
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین فیلمبرداری (تماس شیطانی)
[دوره 11 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1371]
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین فیلمبرداری (ساوالان)
[دوره 8 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1368]
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین فیلمبرداری (آپارتمان شماره 13)
[دوره 9 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1369]
>> برنده سیمرغ بلورین بهترین فیلمنامه (خانه خلوت)
[دوره 10 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1370]
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین فیلمبرداری (قرق)
[دوره 10 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1370]
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین فیلم اول (تماس شیطانی)
[دوره 11 جشنواره فیلم فجر (فیلم های اول و دوم) - سال 1371]
منابع زندگینامه :http://www.iranactor.com

پویا، حسن

قرن:15
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نام اصلی: حسن
نام خانوادگی اصلی: پویا
سمت (در بخش های): تهیه و تولید،فیلمبرداری،فیلمنامه،موسیقی،
تاریخ تولد: 1337
محل تولد: تهران
ملیت: ایران مدرک تحصیلی: دیپلم
یوگرافی:
شروع فعالیت سینمایی با فیلم "اعدامی" (محمدباقر خسروی) به عنوان دستیار فیلمبردار در سال ۱۳۵۹.

بخشی از فیلم شناسی:
1385 اخراجی ها (مسعود ده نمکی) [مدیر فیلمبرداری]
1384 شهرآشوب (یدالله صمدی) [مدیر فیلمبرداری]
1382 این زن حرف نمی زند (احمد امینی) [مدیر فیلمبرداری]
1382 عروس افغان (ابوالقاسم طالبی) [مدیر فیلمبرداری]
1381 فرش باد (کمال تبریزی) [مدیر فیلمبرداری]
1381 عروس رومشکان (ناصر غلامرضایی) [مدیر فیلمبرداری]
1380 تیک (اسماعیل فلاح‌پور) [مدیر فیلمبرداری]
1380 ارتفاع پست (ابراهیم حاتمی کیا) [مدیر فیلمبرداری]
1379 آبی (حمید لبخنده) [مدیر فیلمبرداری]
1379 قطعه ناتمام (مازیار میری) [مدیر فیلمبرداری]
1379 مریم مقدس (شهریار بحرانی) [مدیر فیلمبرداری]
1378 متولد ماه مهر (احمدرضا درویش) [مدیر فیلمبرداری]
1377 جوانی (مجید قاری‌زاده) [مدیر فیلمبرداری]
1377 روبان قرمز (ابراهیم حاتمی کیا) [مدیر فیلمبرداری]
1376 روزی که هوا ایستاد (نادر ابراهیمی) [مدیر فیلمبرداری]
1374 اشک و لبخند (شاپور قریب) [مدیر فیلمبرداری]
1374 بیگانه ای در شهر (حسن هدایت) [مدیر فیلمبرداری]
1373 آخرین بندر (حسن هدایت) [مدیر فیلمبرداری]
1373 آرایش مرگ (افشین شرکت) [مدیر فیلمبرداری]

1372 پادزهر (بهرام کاظمی) [مدیر فیلمبرداری-تهیه کننده]
1372 چشم شیطان (حسن هدایت) [مدیر فیلمبرداری]
1372 هبوط (احمدرضا معتمدی) [مدیر فیلمبرداری]
1371 دلاوران کوچه دلگشا (حسن هدایت) [مدیر فیلمبرداری]
1370 ساده لوح (مهدی فخیم‌زاده) [مدیر فیلمبرداری]
1370 عشق من، شهر من (علی قوی تن) [فیلمبردار]
1370 مار (مجید جوانمرد) [فیلمبردار]
1369 حکایت آن مرد خوشبخت (غلامرضا حیدرنژاد) [مدیر فیلمبرداری]
1369 شهر خاکستری (حسن هدایت) [فیلمنامه نویس]
1365 شبح کژدم (کیانوش عیاری) [دستیار فیلمبردار]
1364 آتش در زمستان (حسن هدایت) [دستیار فیلمبردار]

جوایز و انتخابها:
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین دستاورد هنری (فرش باد)
[دوره 21 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1381]
>> برنده سیمرغ بلورین بهترین فیلمبرداری (چشم شیطان)
[دوره 12 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1372]
>> برنده دیپلم افتخار بهترین فیلمبرداری (روبان قرمز)
[دوره 17 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1377]
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین فیلمبرداری (مریم مقدس)
[دوره 19 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1379]
>> کاندید لوح زرین انتخاب ویژه سال (ارتفاع پست)
[دوره 3 منتخب سایت ایران اکتور (بهترین های سال) - سال 1382]
>> 2 - دومین فیلمبرداری سال (روبان قرمز)
[دوره 14 منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال 1378] >> 1 - بهترین فیلمبرداری سال (ارتفاع پست)
[دوره 17 منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال 1381] >> 4 - چهارمین فیلمبرداری سال (این زن حرف نمی زند)
[دوره 18 منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال 1382] منابع زندگینامه :http://www.iranactor.com

پویا، حسن

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نام: حسن پویا
تاریخ تولد: 1337
شروع فعالیت سینمایی با فیلم « اعدامی » (محمدباقر خسروی) به عنوان دستیار فیلمبردار در سال ۱۳۵۹.
حکایت آن مرد خوشبخت (رضا حیدرنژاد - 1369)
شهر خاکستری (حسن هدایت - 1369)
ساده لوح (مهدی فخیم زاده - 1370)
عشق من، شهر من (علی قوی تن - 1370)
مار (مجید جوانمرد - 1370)
دلاوران کوچه دلگشا (حسن هدایت - 1371)
پادزهر (بهرام کاظمی - 1372)
چشم شیطان (حسن هدایت - 1372)
آرایش مرگ (افشین شرکت - 1373)
آخرین بندر (حسن هدایت - 1373)
بیگانه ای در شهر (حسن هدایت - 1373)
اشک و لبخند (شاپور قریب - 1373)
هبوط (احمدرضا معتمدی - 1374)
روزی که هوا ایستاد (نادر ابراهیمی - 1376)
جوانی (مجید قاری زاده - 1377)
روبان قرمز (ابراهیم حاتمی کیا - 1377)
متولد ماه مهر (احمدرضا درویش - 1378)
ارتفاع پست (ابراهیم حاتمی کیا - 1380)
تیک (اسماعیل فلاح پور - 1380)
عروس رومشکان (ناصر غلامرضایی - 1381)
فرش باد (کمال تبریزی - 1381)
عروس افغان (ابوالقاسم طالبی - 1382)
این زن حرف نمی زند (احمد امینی - 1382)
شهرآشوب (یدالله صمدی - 1384)
اخراجی ها (مسعود ده نمکی - 1385)

پویا، شهرزاد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نام: شهرزاد پویا
تاریخ تولد: 1338
متولد 12 تیر 1338 در تهران.
لیسانس تدوین از دانشکده صدا و سیما.
شروع فعالیت از سال 1359 در واحد تدوین صدا و سیما.
- برنده جایزه بهترین تدوین برای فیلم « سفر به چزابه » از چهاردهمین جشنواره بین المللی فیلم فجر در سال
بخشی از فیلم شناسی:
1383 زن زیادی (تهمینه میلانی) [تدوینگر]
1383 جنگ کودکانه (ابوالقاسم طالبی) [تدوینگر]
1382 شهر زیبا (اصغر فرهادی) [تدوینگر]
1381 واکنش پنجم (تهمینه میلانی) [تدوینگر]
1379 سگ کشی (بهرام بیضایی) [تدوین صدا]
1379 روزی که زن شدم (مرضیه مشکینی) [تدوینگر]
1378 چریکه هورام (احمد مهران فر) [تدوینگر]
1374 تا آخرین نفس (نجات یافتگان) (رسول ملاقلی‌پور) [تدوینگر]
1374 سفر به چزابه (رسول ملاقلی‌پور) [تدوینگر]
1372 پناهنده (رسول ملاقلی‌پور) [تدوینگر]
1371 راه و بی راه (سیامک شایقی) [تدوینگر]
1369 سایه خیال (حسین دلیر) [صداگذار]
1369 در آرزوی ازدواج (اصغر هاشمی) [صداگذار]
1368 زیر بام های شهر (اصغر هاشمی) [صدابردار]
1367 دوران سربی (خسرو معصومی) [صداگذار]
1365 باشو، غریبه کوچک (بهرام بیضایی) [دستیار کارگردان]

جوایز و انتخابها
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین تدوین (شهر زیبا)
[دوره 22 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1382]
>> برنده سیمرغ بلورین بهترین تدوین (سفر به چزابه)
[دوره 14 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1374]

>> کاندید تندیس زرین بهترین تدوین (واکنش پنجم)
[دوره 7 جشن خانه سینما (مسابقه) - سال 1382] >> کاندید لوح زرین انتخاب ویژه سال (شهر زیبا)
[دوره 5 منتخب سایت ایران اکتور (بهترین های سال) - سال 1384]
>> کاندید لوح زرین انتخاب ویژه سال (زن زیادی)
[دوره 6 منتخب سایت ایران اکتور (بهترین های سال) - سال 1384]
منابع زندگینامه :http://www.iranactor.com/

پویان، علی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1332 ملایر، تحصیلات: فوق لیسانس کارگردانی تئاتر از دانشکده هنرهای دراماتیک تهران، بازی در تئاتر، شروع بازیگری: پیکر تراش (نمایش داده نشد- 1360)
عمده‌ی فیلمها:
بحران (1366)، بچه‌های طلاق (1368)، ابلیس (1369)، عروس حلبچه (1369)، چشمهایم برای تو (1371)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

پیردوست، سعید

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1319 تهرا ن، نام اصلی: محمدولی پیردوست، تحصیلات: ششم متوسطه، شروع بازیگری: خاک (1352)
عمده‌ی فیلمها:
گوزنها (1354)، خط قرمز (1361)، تیغ و ابریشم (1365)، سرب (1366)، دندان مار (1368)، گروهبان (1369)، رد پای گرگ (1371)، فردا روز دیگری است (1372)، سیاهی لشگر (ویدئویی- 1372)، سربلند (1373)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

پیروزفر،پارسا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نام اصلی: پارسا
نام خانوادگی اصلی: پیروزفر
سمت (در بخش های): بازیگران،
.....
تاریخ تولد: 1351
محل تولد: تهران
ملیت: ایران
.....
مدرک تحصیلی: فارغ التحصیل نقاشی
فارغ التحصیل نقاشی از دانشکده هنرهای زیبای دانشگاه تهران.
پس از تجربیاتی در زمینه گرافیک و تصویرسازی، از سال 1370 در نمایش های عروسکی شرکت کرد و سپس به فعالیت در دوبله پرداخت.
از دیگر فعالیتهایش، شرکت در نمایشنامه های رادیویی است.
در نمایش "بینوایان" و "بانو آئویی" بازی کرده و در تعدادی نمایش ویژه کودکان به صورت نوار کاست نیز همکاری داشته است.
او تا به حال در سه فیلم از فیلمهای مسعود کیمیایی خوش درخشیده است: "ضیافت"، "مرسدس" و "اعتراض".
او اواسط آبان 1380 نمایش "هنر" را با بازی و کارگردانی خویش به روی صحنه برد.
سرانجام پس از ده سال، مزد زحماتش را برای بازی بسیار زیبایش در فیلم "مهمان مامان" از هشتمین جشن خانه سینما دریافت کرد. دیگر جوایز:
- برنده جایزه بهترین بازیگر مرد از جشنواره فیلم های آسیایی دهلی نو برای بازی در فیلم "اشک سرما" در سال 1384

تاج مغول کی‌سر، مهین

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
بازیگر.
تولد: 2 خرداد 1318، شیراز.
درگذشت: زمستان 1370.
مهین تاج مغول کی‌سر، ملقب به «شهین» از سال 1330 کار بازیگری تئاتر را با نمایش «قائم مقام» در تئاتر پاریس شروع کرد. سپس در جامعه‌ی باربد در نمایش «لیلی و مجنون» بازی کرد. مهم‌ترین کارهای تئاتری او «خسرو و شیرین» و «خاقان می‌رقصد». وی در بیش از شصت نمایش تئاتر بازی کرد.
مهین کی‌سر در سال 1332 با بازی در فیلم «گناهکار» وارد سینما شد و همزمان به عنوان خواننده به رادیو رفت. وی طی مدت بیست سال، نزدیک به صد فیلم بازی کرد. آخرین فیلم وی به نام «رانده شده» در سال 1354 به نمایش درآمد.
فیلمهایی که وی در آنها اجرای نقش نمود، عبارتند از: «اتهام»، «بازگشت»، «بلبل مزرعه»، «صفر علی»، «جادو»، «اتهام»، «خورشید می‌درخشد»، «مادموازل خاله»، «نردبان ترقی»، «روزنه‌ی امید»، «دو عروس برای سه برادر»، «آقا جنی شده»، «دو قلوها»، «این هم یه جورشه»، «دوستان یکرنگ»، «آخرین هوس»، «دختری از اصفهان»، «مادر فداکار»، «آقای هفت رنگ»، «ترانه های روستایی»، «ستاره‌ی صحرا»، «دختر ولگرد»، «افسانه‌ی دهکده»، «جاهل محل»، «دختران با معرفت»، «ول معطلی»، «افق روشن»، «سه تا نخاله»، «مرد ده میلیون تومانی»، «پروفسور نخاله»، «سه قهرمان»، «کلید بهشت»، «قمارباز»، «شعله‌های خشم»، «چهار خواهر»، «عمو سبزی فروش»، «فراری»، «مرد افکن»، «علی بی‌غم»، «شنگول و منگول»، «بارگاه شیطان» و غیره...
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

تاج، آرش

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1318 تهران، نام اصلی: فتح‌الله تاج تهرانی، تحصیلا ت: فارغ‌التحصیل رشته‌ی کارگردانی از دانشکده هنرهای دراماتیک تهران، فعالیت در تلویزیون از 1345
شروع بازیگری: جاده (1351)
عمده‌ی فیلمها:
زیر پوست شب (1353)، سفر سنگ (1357)، گفت هر سه نفرشان (نمایش داده نشد- 1359)، نفس بریده (1359)، میراث من جنون (1360)، دست شیطان (1360)، پلاک (1364)، ترن (1366)، عشق من شهر من (1370)، لژیون (1373)، دیدار در فلق (1373)، جهنم سبز (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

تاجیک، امیر

قرن:15
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
امیر تاجیک هشتم شهریور ماه 1347 در تهران متولد شد.وی تحصیلاتش را در زمینه مهندسی طراحی صنعتی به پایان رساند و فعالیت موسیقی را از سال 1370 به صورت حرفه ای آغاز کرد. از آثار ماندگار او می توان زیر آسمان شهر ، سرود تیم ملی ایران ، افتتاحیه جام جهانی کشتی و ... نام برد.وی دارای 2 کاست به نامهای همکلاسی و زیر آسمون شهر می باشد. کاست جدید او به نام شیطان نیز به زودی روانه بازار خواهد شد.

تارخ، امین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1332 شیراز، همسر منصوره شادمنش (بازیگر)، تحصیلات: فارغ‌التحصیل دانشکده هنرهای زیبای تهران 1356
فوق لیسانس مدیریت امور فرهنگی 1364، تدریس بازیگری، فعالیت در تلویزیون از 1355، بازی در تئاتر از 1350، بازی در فیلم کوتاه «مهرمار» (1356)، شروع بازیگری: مرگ یزدگرد (1360)
عمده‌ی فیلمها:
چمدان (1365)، پاییزان (1366)، پرنده کوچک خوشبختی (1366)، بوعلی سینا (1366)، سرب (1366)، مادر (1368)، جستجوگر (1368)، دلشدگان (1370)، شقایق (1370)، مجسمه (1371)، سارا (1371)، آنها هیچ کس را دوست ندارند (1372)، آرزوی بزرگ (1373)، هفت سنگ (1374)، ماه مهربان (1374)، توطئه (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

تبریزی، کمال

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نام اصلی: کمال
نام خانوادگی اصلی: مصفای تبریزی سمت (در بخش های): تدوین،تهیه و تولید،صحنه و لباس،فیلمبرداری،فیلمنامه،کارگردانی، تاریخ تولد: 1338
محل تولد: تهران
ملیت: ایران مدرک تحصیلی: فارغ التحصیل سینما

بیوگرافی
فارغ التحصیل سینما از مجتمع دانشگاهی هنر.
شروع فعالیت در سینمای آزاد تهران در سال ۱۳۵۸.
مسئول بخش آموزش مرکز اسلامی آموزش فیلم سازی از سال ۱۳۵۹ تا ۱۳٦۲.
شروع فعالیت سینمایی با فیلم "آوای غیب" (سعید حاجی میری) به عنوان فیلمبردار در سال ۱۳٦۲.
برنده سیمرغ بلورین بهترین فیلمنامه نویس از چهاردهیمن جشنواره فیلم فجر برای فیلم "لیلی با من است" در سال ۱۳۷٤.
برنده تندیس زرین بهترین فیلم به انتخاب انجمن منتقدان از هفتمین جشن خانه سینما برای فیلم "فرش باد" در سال ۱۳۸۲.

بخشی از فیلم شناسی:
1383 یک تکه نان (کمال تبریزی) [کارگردان]
1382 مارمولک (کمال تبریزی) [کارگردان]
1381 فرش باد (کمال تبریزی) [کارگردان]
1381 گاهی به آسمان نگاه کن (کمال تبریزی) [کارگردان-فیلمنامه نویس]
1377 شیدا (کمال تبریزی) [کارگردان]
1376 شاهرگ (علی غفاری) [مشاور کارگردان]
1376 مهر مادری (کمال تبریزی) [کارگردان-فیلمنامه نویس]
1374 لیلی با من است (کمال تبریزی) [تدوینگر-کارگردان-فیلمنامه نویس-طراح صحنه و لباس]
1372 کودک قهرمان (پایان کودکی) (کمال تبریزی) [تدوینگر-کارگردان-

طراح صحنه و لباس]
1371 آتش در خرمن (سعید حاجی میری) [مدیر فیلمبرداری-مجری طرح]
1369 در مسلخ عشق (کمال تبریزی) [کارگردان-فیلمنامه نویس]
1368 تا مرز دیدار (حسین قاسمی جامی) [تدوینگر-مدیر فیلمبرداری]
1367 عبور (کمال تبریزی) [کارگردان-فیلمنامه نویس-طراح صحنه و لباس]
1365 هویت (ابراهیم حاتمی کیا) [مدیر تولید-دستیار کارگردان]
1364 توهم (سعید حاجی میری) [مدیر فیلمبرداری]
1362 آوای غیب ( ) [مدیر فیلمبرداری]

جوایز و انتخابها
>> برنده سیمرغ بلورین جایزه ویژه هیات داوران (مارمولک)
[دوره 22 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1382]
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین فیلم اول و دوم (عبور)
[دوره 7 جشنواره فیلم فجر (فیلم های اول و دوم) - سال 1367]
>> کاندید سیمرغ بلورین فیلم منتخب تماشاگران (گاهی به آسمان نگاه کن)
[دوره 21 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1381]
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین کارگردانی (گاهی به آسمان نگاه کن)
[دوره 21 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1381]
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین اثر هنر و تجربه (فرش باد)
[دوره 21 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1381]
>> برنده سیمرغ بلورین جایزه ویژه هیات داوران (فرش باد)
[دوره 21 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1381]
>> برنده سیمرغ بلورین فیلم منتخب تماشاگران (فرش باد)
[دوره 21 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1381]
>> برنده سیمرغ بلورین بهترین فیلمنامه (لیلی با من است)
[دوره 14 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1374]
>> برنده تندیس زرین فیلم منتخب انجمن نویسندگان و منتقدان (فرش باد)
[دوره 7 جشن خانه سینما (مسابقه) - سال 1382]
>> کاندید لوح زرین بهترین کارگردان سال (فرش باد)
[دوره 4 منتخب سایت ایران اکتور (بهترین های سال) - سال 1383]
>> 8 - هشتمین فیلم سال (کودک قهرمان (پایان کودکی))
[دوره 9 منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال 1373]

>> 6 - ششمین فیلم سال (فرش باد)
[دوره 18 منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال 1382]
>> 2 - دومین فیلم سال (لیلی با من است)
[دوره 11 منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال 1375]
>> 8 - هشتمین فیلم سال (مهر مادری)
[دوره 13 منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال 1377
منابع زندگینامه :http://www.iranactor.com

تجدد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1312 تهران، نام اصلی: مدیر محمد تجدد، تحصیلات: دیپلم طبیعی، شروع بازیگری: عذاب مرگ (1343)
عمده‌ی فیلمها:
گل شیطان (مشترک به سفارش سازمان ملل متحد- 1344)، زبون بسته (1344)، هاشم خان (1345)، یک قدم تا بهشت (1345)، ایمان (1346)، زنی به نام شراب (1346)، جاده زرین سمرقند (1347)، سه دیوانه (1347)، مرد حنجره طلایی (1347)، رودخانه وحشی (1347)، حاجی فیروز (نمایش داده نشد- 1348)، دو دل و یک دلبر (1348)، قیصر (1348)، دنیای آبی (1348)، سرود زندگی (1348)، جوانی هم عالمی دارد (1349)، رسوایی (1349)، همای سعادت (مشترک با هندوستان- 1350)، رشید (1350)، آسمون بی‌ستاره (1350)، ساحره (1351)، سرگروهبان (1351)، صادق کرده (1351)، حکیم باشی (1351)، صبح روز چهارم (1351)، بدکاران (1352)، عیالوار (1352)، بندری (1352)، گرگ بیزار (1352)، آب (1353)، خشم و خون (نمایش داده نشد- 1353)، خوش غیرت (نمایش داده نشد- 1355)، ماجراهای علاءالدین و چراغ جادو (نمایش داده نشد- 1357)، جدال (1365)، تشکیلات (1365)، گودال (1365)، سرب (1366)، بازی تمام شد (1368)، گروهبان (1369)، بندر مه‌آلود (1371)، از بلور خون (1371)، افسانه مه پلنگ (1371)، بندر مه‌آلود (1371)، راه و بیراه (1371)، پرواز از اردوگاه (1373)، فاتح (1374)، جهنم سبز (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

تحصنی، سامی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1302 مشهد- متوفی: 1367 تهران، نام اصلی: حامد تحصنی، تحصیلات: دیپلم هنرستان صنعتی مشهد، دکوراتور- فعالیت در تلویزیون از 1352- بازی در تئاتر از 1326 در گروه تئاتر سیار و از 1335 در تئاتر گیلان و از 1348 در تهران، شروع بازیگری: غریبه و مه (1354)
عمده‌ی فیلمها:
کاروانها (مشترک با آلمان و آمریکا- 1356)، سایه‌های بلند باد (1358)، خشم الهی (نمایش داده نشد- 1359)، آقای هیروگلیف (نمایش داده نشد- 1359)، دانه‌های گندم (1359)، چریکه تارا (نمایش داده نشد- 1359)، بند (نمایش داده نشد- 1360)، مرز (1360)، برنج خونین (1360)، سفیر (1361)، میلاد (1362)، راه دوم (1363)، سردار جنگل (1363)، گنج (1363)، کفشهای میرزا نوروز (1364)، حریم مهرورزی (1364)، رابطه (1365)، حماسه‌ی دره شیلر (1365)، شیر سنگی (1365)، طلسم (1365)، اتاق یک (1365)، ترنج (1365)، جهیزیه برای رباب (1366)، بهار در پاییز (1366)، طپش (1367)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

تسلیمی، خسرو

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
خسرو تسلیمی، مدیر تولید و تهیه کننده ی پیشکسوت سینمای ایران، یکشنبه نوزدهم آبان بر اثر سکته ی قلبی در بیمارستانی در کرج درگذشت. او که از 1320 فعالیتش را در تئاتر گیلان آغاز کرده بود، پس از دو سال در اداره ی تئاتر به عنوان بازیگر استخدام شد. در 1332 به دعوت استودیو کاروان فیلم در سمت مدیر تولید فعالیتش را آغاز و پس از آن شرکت اسکار فیلم را تأسیس کرد. سازمان سینمایی تسلیم را در سال 1356 تأسیس کرد، که سال 1357 منحل شد. تسلیمی از سال 1363 به بعد در استودیوهای مختلف به عنوان مدیر تولید فعالیتش را از سر گرفت. او فعالیت سینمایی اش را با فیلم مهتاب خونین (موشق سروری) آغاز کرد. نفرین خنیاگر، تاجر چترباز، نادرشاه، قضاوت دنیا، جزای روزگار، ازدواج، بی نوایان و عروسی فیگارو از عمده نمایش هایی بودند که تسلیمی در آن ها حضور داشت. او همسر منیره آخوندنیا (بازیگر تئاتر) و پدر سیروس تسلیمی و سوسن تسلیمی بود.
فیلم ها ـ 1334: مهتاب خونین، 1335: خورشید می درخشد، 1336: نردبان ترقی، 1337: چشم به راه، روزنه ی امید، 1341: عروس دهکده، 1343: ترانه های روستایی، مسیر رودخانه، 1353: الکی خوش، تهمت، 1354: انگشت نما، حسرت، کمین، 1356: تازه عروس، 1357: خیابانی ها، 1364: کفش های میرزانوروز، 1366: شاید وقتی دیگر، پرنده ی کوچک خوشبختی، 1368، عبور از غبار، زمان از دست رفته، 1369: آوای دریا، 1370: پرنده ی آهنین، 1372: پنجاه روز التهاب، 1373: مجازات، 1374: گذرگاه، 1377: پنجه در خاک، 1378: دختران انتظار، شهرت، 1380: بی همتا، 1382: الهه زیگورات. منابع زندگینامه : سالنامه ی فیلم - ش 18.

تسلیمی، سوسن

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
سوسن تسلیمی :
متولد1325 در رشت فرزند منیر تسلیمی و خسرو تسلیمی خواهر سیروس تسلیمی(تهیه کننده) همسر سابق داریوش فرهنگ(کارگردان و بازیگر)
سوسن تسلیمی دو سال اول زندگی خود را در رشت گذراند پدر و مادر وی در آن زمان از بازیگران تأتر گیلان بودند. تأتر گیلان به خصوص در رشت خیلی زودتر از جاهای دیگر ایران شروع به کار کرد و در رشت زنها خیلی زود به روی صحنه رفتند.
خانواده تسلیمی در سال1328 به تهران مهاجرت کردند ودر تهران نیز کار تأتر را دنبال نمودند. مادر سوسن تسلیمی (منیر تسلیمی) بعد از مدتی به بازی در سینما روی آورد و چندین فیلم بازی کرد که از آن جمله میتوان به شاهین طوس عروس دجله و ..... اشاره نمود. تسلیمی مادر خود را در سن پنج سالگی از دست داد این در حالی بود که در همان سال به مادر جایزه بهترین بازیگر مکمل زن را در جشنواره فیلم گلریزان و به خاطر بازی در فیلم مهتاب خونین اهدا کردند و این جایزه را سوسن تسلیمی به جای مادر دریافت نمود. پس از مرگ مادر پدر نیز بازیگری را کنار گذاشت و به کار تهیه فیلم مشغول شد و به این شکل وارد کار سینما شد.
تسلیمی اولین بازی خود را در سن 11 سالگی در تأتر مدرسه و در نقش ابومسلم خراسانی بازی کرد در آن زمان تسلیمی با اینکه جثه کوچک و ریز اندامی داشت و شمشیری به بزرگی خود در طول نمایش با خود حمل میکرد اما به خوبی توانست از پس نقش برآید و استعداد خود را به پدر و مربی تـأتر نشان دهد.
در سن 16 سالگی در برنامه (جوانان) رادیو به صورت آماتور و بدون دستمزد شروع به کار کرد و در همان عوان با گروههای آماتوری تأتر نیز فعالیت مینمود. تسلیمی در همان دوره در دو نمایش تلویزیونی که راجع به نادر شاه افشار بود ایفای نقش کرد که از آنها به عنوان اولین نمایشهای تلویزیونی یاد میکنند.
پس از دیپلم در مهرماه 1348 وارد دانشکده هنرهای زیبا رشته بازیگری و کارگردانی تأتر شد اولین کارش به صورت حرفه ای بازی در نمایش نگاهی از پل نوشته آرتور میلر و به کارگردانی حمید سمندریان بود. بعد از آن هم

در نمایش امشب از خود می سازیم نوشته لوییجی پیرآندللو و به کارگردانی پری صابری به روی صحنه رفت.
علی حاتمی و امیر نادری جزو اولین کارگردانانی بودند که به تسلیمی پیشنهاد بازی در فیلم را ارایه دادند اما وی به علت جو موجود در سینما و فقر فیلمنامه و طرح های بدیع از پذیرفتن آنها منصرف شد. تسلیمی در سال 1349 و برای اولین بار در فیلم پایان نامه تحصیلی یک دانشجو جلوی دوربین رفت فیلم ماجرای یک روز از زندگی دختر جوانی را روایت میکند که با دوست پسرش به بیرون رفته و از آینده حرف میزنند.
اولین فعالیت حرفه ایش در سینما فیلم چریکه تارا بود که در سال 1358 توسط بهرام بیضایی ساخته شد البته لازم به تذکر است که در اوایل سال 1358 و درست پس از انقلاب و قبل از چریکه تارا تسلیمی نمایشنامه مرگ یزدگرد را همراه با بیضایی به روی صحنه برده بود که این نمایش در واقع آخرین کار تأتری وی در ایران بود. بیضایی در سال 1361 مرگ یزدگرد را این بار به صورت فیلم و باز با بازی تسلیمی جلوی دوربین برد که از آن به عنوان یکی از شاهکارهای سینمای ایران یاد می کنند.
تسلیمی بعد از مرگ یزدگرد در سریال سربداران ساخته محمد علی نجفی ظاهر شد که البته بسیاری از صحنه هایی که تسلیمی در آنها ظاهر شده بود به دلایلی نامعلوم و به دستور مدیران وقت صداوسیما حذف گردید.
سوسن تسلیمی فیلم مادیان را به کارگردانی علی ژکان و در سال 1364 بازی کرد او در این فیلم نقش یک زن روستایی را دارد که به خاطر فقر و مشکلات مادی دختر خود را در قبال دریافت یک مادیان به ازدواج مرد مسنی در می آورد(نقش مرد مسن را حسین محجوب بر عهده داشت).
تسلیمی در فیلم بعدی خود جلوی دوربین همسرش داریوش فرهنگ ظاهر شد در فیلمی به نام طلسم . طلسم به نسبت کارنامه و بقیه فیلمهای تسلیمی در رده پایین تری قرار دارد.
باشو غریبه کوچک شاهکار سینمای ایران در دوران جنگ پنجمین فیلم سوسن تسلیمی بود فیلمی ساخته بهرام بیضایی که آن را در کوران جنگ و در شمال کشور فیلمبرداری نمود. زبان فیلم به طور کل از دو گویش گیلکی و عربی استفاده میکند. تسلیمی در این فیلم نقش یک زن شمالی را بر عهده دارد که شوهرش در جنگ ایران و عراق به سر میبرد و وی با دو فرزندش در روستایی در شمال کشور زندگی میکنند که با وارد شدن یک نوجوان جنوبی به نام عدنان به جمع آنها ماجراها و تغییراتی در زندگی این دو شخصیت ایخاد میشود.
تسلیمی در مورد لهجه گیلکی خود در فیلم اظهار کرده بود(زیرا سوسن تسلیمی در 2 سالگی به اتفاق خانواده از گیلان به تهران مهاجرت کرده بود و آشنایی چندانی با این زبان نداشت): در دوران کودکی در تهران بودم و

در خانه همه فارسی حرف میزدند جز مادربزرگم که گیلکی حرف میزد و لهجه غلیظی هم داشت و او تنها رابط من بود با گیلان البته به جز تابستانها که به رشت سفر میکردیم.
در سال 1356 سوسن تسلیمی شاهکار و معجزه بازیگری خود را در معرض نمایش گذاشت شاید وقتی دیگر ساخته بهرام بیضایی. تسلیمی در این فیلم در سه نقش اصلی (زن - خواهر زن و مادر آنها) به بازی گرفته شد وبه ایفای هنر پرداخت و به جرات می توان گفت که با قدرت و هنرمندی خاصی نیز از رویارویی با هر سه نقش سربلند بیرون می آید و یک تنه بار سنگین فیلم را به دوش میکشد و به سرمنزل میرساند.
تسلیمی بعد از این فیلم به خاطر برخی مسایل حاشیه ای و فشارهای افراد بیرون از سینما مجبور به ترک ایران و مهاجرت به سوید شد او در بدو ورود به سوید نمایش مده آ را یک تنه (بازیگری-کارگردانی و ترجمه نمایش نامه) به روی صحنه برد که این نمایش با استقبال فراوانی مواجه شد. سوسن تسلیمی توانست با پشتکار و هنری که به طور ذاتی در وجود او نمایان است به موفقیتهایی در سطح جامعه فرهنگی-هنری سوید دست پیدا کند . او بعد از فیلم جنجالی و بحث بر انگیز خانه در جهنم در حال فیلمبرداری اولین مجموعه تلویزیونی خود به نام بازداشتگاه است که بسیاری از صحنه های آن در زندان به سر میبرد.
کارنامه سوسن تسلیمی در سوید:
1989:نوشتن نمایشنامه هدف1-2-3-0 به سویدی و فارسی
1990:نوشتن نمایشنامه مجلس نقاب دارهابه سویدی و فارسی
1991:نوشتن نمایشنامه مده آ در تأتر شهر گوتنبرگ به کارگردانی و بازی خودش
1992:نوشتن فیلم نامه shinte
1993:همکاری با orion teater و بازی در نمایشنامه های dibbuk اثر نمایشنویس روس آنسکی و نیز بازیهای کریسمس به کارگردانی پتراسکارشون از مهمترین و بهترین کارگردانان تأتر
1994:اجرای برنامه رادیویی صحبت های تابستانی
1994:بازی در فیلم کوتاه مرز به کارگردانی رضا پارسا
1995-1999: بازی در نمایشنامه های مهراد پسرکی از سرزمین بوسنی-evry body-قربانی - سلستینا (جایزه بهترین بازیگر برای نقش سلستینا)-از چشمه می مر - هملت - سفر شگفت انگیز نیلس هولگرسون.
1999:اجرای نمایش مده آ به کارگردانی سارا ارلینگس دتر
1999:دریافت بهترین بازیگر سال از طرف آکادمی سوید (سازمانی که جوایز نوبل را تقسیم می کند) برای ایفای نقش مده آ
2000:شروع همکاری با موسسه migma film به سمت فیلم نامه نویس

و کارگردان
2001:فیلم برداری فیلم hus helvet (خانه در جهنم)
1999:عضویت در هیات شورای مدیریت موسسه فیلم سوید (اعضای هیات مدیره هر سه سال یک بار از طرف دولت سوید انتخاب میشوند)
1995:فیلم برداری مجموعه بازداشتگاه در زندانهای سوید
همچنین بازی در چندین نمایش رادیویی و شرکت در برنامه های فرنگی در رادیو و تلویزیون و خواندن داستانهای ادبی و تدریس بازیگری

تفتی، عمار

قرن:15
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1361
تحصیلات: فارغ التحصیل رشته سینما با گرایش تدوین از دانشگاه هنر
او که از 10 سالگی با فیلم « ایلیا نقاش جوان» به کارگردانی ابوالحسن داوودی (1371)به سینما پا گذاشته ست و آخرین فیلم سینمایی اش « جایی برای زندگی» به کارگردانی محمدرضا بزرگ نیا و محصول سیما فیلم بوده.
با همه بازیگران میوه ممنوعه قبلا بازی داشته به غیرازهرمزهدایت.
دوست دارد کارگردان شود چون از اداره کردن 50 آدم خوشش می آید.
دوست دارد پدر شود.
فیلمشناسی:
ایلیا نقاش جوان (ابوالحسن داودی، 1370)
نون و گلدون (محسن مخملباف، 1374)
نان و عشق و موتور هزار (ابوالحسن داودی، 1380)
جایی برای زندگی (محمد بزرگ نیا، 1382)
مجموعه های تلویزیونی:
زیرزمین (علیرضا افخمی، 1385)
میوه ممنوعه (حسن فتحی، 1386)

تقی پور، آتش

قرن:15
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نام اصلی: آرتور
نام خانوادگی اصلی: اخگر
آتش تقی پور در سال 1324 در خوی متولد شد. دیپلم ادبی را در ارومیه گرفت و در سال 1345 وارد دانشکده ی هنرهای دراماتیک شد. در سال 1349 در رشته ی بازیگری و کارگردانی فارغ التحصیل شد و بعنوان بازیگر با کارگاه نمایش در چندین اجرا همکاری کرد. اولین کار حرفه ای او بازی در نمایش حکومت زمانخان به کارگردانی رکن الدین خسروی بود که در سال 1346 ـ 1345 در تالار سنگلج به اجرا درآمد.
>> شهین علیزاده (زن)
بیوگرافی

بخشی از فیلم شناسی:
1384 زیر درخت هلو (ایرج طهماسب) [بازیگر]
1379 تارزن و تارزان (علی عبدالعلی زاده) [بازیگر]
1376 فرار بزرگ (ناصر محمدی) [بازیگر]
1375 ماه و خورشید (محمدحسین حقیقی) [بازیگر]
1375 جان سخت (علی اکبر ثقفی) [بازیگر]
1373 نگاهی دیگر (حسین علی مختاری) [بازیگر]
1372 زینت (ابراهیم مختاری) [بازیگر]
1372 جاده عشق (رجب محمدین) [بازیگر]
1371 مستاجر (رحیم رحیمی پور) [بازیگر]
1371 دایان باخ (فرهاد پوراعظم) [بازیگر]
1370 مخترع 2001 (امیر توسل) [بازیگر]
1370 مسافران (بهرام بیضایی) [بازیگر]
1370 جیب برها به بهشت نمی روند (ابوالحسن داودی) [بازیگر]
1370 دیدار در استانبول (افشین شرکت) [بازیگر]
1369 عروس حلبچه (حسن کاربخش) [بازیگر]
1368 فانی (افشین شرکت) [بازیگر]
1365 طلسم (داریوش فرهنگ) [بازیگر]
1365 حماسه دره شیلر (احمد حسنی مقدم) [بازیگر]

1364 زیر باران (سیف الله داد) [بازیگر]
1363 طائل (محمد عقیلی) [بازیگر]
1363 شب مکافات (فرامرز باصری) [بازیگر]
منابع زندگینامه :http://www.sourehcinema.com

تقی‌پور، معصومه

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
متولد: 1334 تهران، نام اصلی: معصومه تقی‌پور حمامی، کارشناس تجربی تئاتر، فعالیت در تلویزیون از 1354، فعالیت در دوبله از 1365، کارگردانی تئاتر از 1367، بازی در تئاتر از 1347، شروع بازیگری: مراد برقی و هفت دخترون (1353)
عمده‌ی فیلمها:
موج طوفان (1359)، بند (نمایش داده نشد- 1360)، بی‌بی چلچله (1363)، مدرک جرم (1364)، جاده‌های سرد (1364)، طغیان (1364)، کنار برکه‌ها (1365)، مرگ پلنگ (1368)، خواستگاری (طراح صحنه- 1368)، چاووش (نویسنده- 1369)، آتش پنهان (1369)، سایه‌ی خیال (1369)، نگاهی دیگر (1373)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

توسلی، هانیه

قرن:15
جنسیت:زن
ملیت:ایران نام اصلی: هانیه
نام خانوادگی اصلی: توسلی
سمت (در بخش های): بازیگران،کارگردانی، تاریخ تولد: 1356
ملیت: ایران مدرک تحصیلی: فارغ التحصیل ادبیات نمایشی
روابط خانوادگی با دیگر هنرمندان
>> هما توسلی (خواهر) بیوگرافی
فارغ التحصیل ادبیات نمایشی از دانشگاه آزاد اسلامی در سال ۱۳۸۲.
شروع فعالیت در تلویزیون با مجموعه تلویزیونی "غریبه" (جواد ارشاد) در سال ۱۳۷۹.
شروع فعالیت سینمایی با بازی در فیلم "شام آخر" (فریدون جیرانی) در سال ۱۳۸۰.
در تنها بازی تلویزیونی اش (غریبه) موفق ظاهر شد و بلافاصله از او برای بازی در فیلم "شام آخر" دعوت به عمل آمد. در "شام آخر" خیلیها به او امید بستند. بازی منحصر بفرد او در فیلم "شبهای روشن" نشان داد که یک رقیب سرسخت برای بازیگران بزرگ سینمای ایران پیدا شده است. در حالی که در بیست و یکمین جشنواره فیلم فجر، سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش اول زن حق مسلم او بود، جایزه را نیکی کریمی گرفت.
او تندیس بهترین بازیگر نقش اول زن را برای بازی در "شبهای روشن" از "هفتمین جشن خانه سینما" (22 شهریور 1382) دریافت کرد.

بخشی از فیلم شناسی:
1384 زمان می ایستد (علیرضا امینی) [بازیگر]
1384 عصر جمعه (مونا زندی حقیقی) [بازیگر]
1383 کافه ستاره (سامان مقدم) [بازیگر]
1383 دیشب باباتو دیدم آیدا (رسول صدرعاملی) [انتخاب کننده بازیگر]
1383 یک شب (نیکی کریمی) [بازیگر]
1382 جایی برای زندگی (محمدرضا بزرگ نیا) [بازیگر]
1381 شب های روشن (فرزاد مؤتمن) [بازیگر]
1381 گاهی به آسمان نگاه کن (کمال تبریزی) [بازیگر]
1380 اثیری (محمدعلی سجادی) [بازیگر]
1380 شام آخر (فریدون جیرانی) [بازیگر]

1379 آخر بازی (همایون اسعدیان) [دستیار کارگردان]
غریبه (مجموعه تلویزیونی، 1379)
روی جاده نمناک (مهدی کرم پور، 1380)
جوایز و انتخابها
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش مکمل زن (جایی برای زندگی)
[دوره 23 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1383]
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین بازیگر زن (شب های روشن)
[دوره 21 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1381]
>> برنده لوح زرین بهترین بازیگر زن (شب های روشن)
[دوره 4 منتخب سایت ایران اکتور (بهترین های سال) - سال 1383]
>> 1 - بهترین بازیگر نقش اول زن سال (شب های روشن)
[دوره 18 منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال 1382]
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش اول زن (زمان می ایستد)
[دوره 24 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1384]
>> برنده تندیس زرین بهترین بازیگر نقش اول زن (شب های روشن)
[دوره 7 جشن خانه سینما (مسابقه) - سال 1382]
منابع زندگینامه :http://www.iranactor.com

توکلی، رسول

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1339 اصفهان، نام اصلی: رسول توکلیان، تحصیلات: دانشجوی رشته‌ی عمران سازه‌های دریایی، شروع بازیگری، پنجمین سوار سرنوشت (نمایش داده نشد- 1360)
عمده‌ی فیلمها:
عبور از میدان مین (1362)، تاراج (1363)، مرگ گرگها (1364)، شکوه بازگشت 1371)، فردا روز دیگری است (1371)، پنجاه روز التهاب (1372)، شاخ گاو (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

توکلی، هوشنگ

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1327 تهران، نام اصلی: هوشنگ گلدوز توکلی، فعالیت در تلویزیون از 1356، بازی در تئاتر از 1346، بازی در فیلم کوتاه «زنده بگور» (1355)، شروع بازیگری: خانه‌ی ابری (1365)
عمده‌ی فیلمها:
اتاق یک (1365)، ابلیس (1369)، انفجار در اتاق عمل (1370)، فرار (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

تهرانی،هدیه

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
برای بازی در فیلم روز واقعه انتخاب شد اما بعد ها لادن مستوفی جای او را گرفت. کیانوش عیاری هم او را برای بازی در بودن یا نبودن انتخاب کرد که بعدها عسل بدیعی به جای او برگزیده شد. اما سرانجام مسعود کیمیایی او را برای فیلم سلطان انتخاب کرد و هدیه تهرانی وارد سینمای حرفه ای شد. نام اصلی: هدیه
نام خانوادگی اصلی: تهرانی
سمت (در بخش های): بازیگران
.....
تاریخ تولد: 1351
محل تولد: تهران
ملیت: ایران
.....
مدرک تحصیلی: دیپلم
بیوگرافی
شروع فعالیت سینمایی با بازی در فیلم سلطان (مسعود کیمیایی) در سال ۱۳۷۵.
برای بازی در فیلم روز واقعه انتخاب شد اما بعد ها لادن مستوفی جای او را گرفت. کیانوش عیاری هم او را برای بازی در بودن یا نبودن انتخاب کرد که بعدها عسل بدیعی به جای او برگزیده شد. اما سرانجام مسعود کیمیایی او را برای فیلم سلطان انتخاب کرد و هدیه تهرانی وارد سینمای حرفه ای شد.
بازیهای راحت و روان او در فیلمهای غریبانه و به خصوص شوکران تحسین همگان را برانگیخت.
او یکی از بهترین انتخاب ها برای بازی در فیلم های بزرگ است.
برنده سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش اول زن از جشنواره هفدهم فیلم فجر برای بازی در فیلم قرمز (فریدون جیرانی) در سال ۱۳۷۷.
- برنده جایزه از جشنواره پیونگ یانگ برای بازی در فیلم پارتی در سال ۱۳۸۰ (۲۰۰۱).
بخشی از فیلم شناسی:
1384 چهارشنبه سوری (اصغر فرهادی) [بازیگر]

1383 یک بوسه کوچولو (بهمن فرمان‌آرا) [بازیگر]
1383 شبانه (امید بنکدار کیوان علی محمدی) [بازیگر]
1382 جایی برای زندگی (محمدرضا بزرگ نیا) [بازیگر]
1381 دختر ایرونی (محمدحسین لطیفی) [بازیگر]
1381 دنیا (منوچهر مصیری) [بازیگر]
1381 زمانه (حمیدرضا صلاحمند) [بازیگر]
1381 دوئل (احمدرضا درویش) [بازیگر]
1380 خانه ای روی آب (بهمن فرمان‌آرا) [بازیگر]
1380 کاغذ بی خط (ناصر تقوایی) [بازیگر]
1379 آبی (حمید لبخنده) [بازیگر]
1379 پارتی (سامان مقدم) [بازیگر]
1379 چتری برای دو نفر (احمد امینی) [بازیگر]
1378 دست های آلوده (سیروس الوند) [بازیگر]
1377 سیاوش (سامان حسنی مقدم) [بازیگر]
1377 قرمز (فریدون جیرانی) [بازیگر]
1377 شوکران (بهروز افخمی) [بازیگر]
1376 غریبانه (احمد امینی) [بازیگر]
1375 سلطان (مسعود کیمیایی) [بازیگر]

جوایز و انتخابها
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش اول زن (کاغذ بی خط)
[دوره 20 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1380]
.....
>> برنده سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش اول زن (قرمز)
[دوره 17 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1377]
.....
>> برنده سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش اول زن (چهارشنبه سوری)
[دوره 24 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1384]
.....
>> برنده تندیس زرین بهترین بازیگر نقش اول زن (چهارشنبه سوری)
[دوره 10 جشن خانه سینما (مسابقه) - سال 1385]
.....
>> کاندید لوح زرین بهترین بازیگر زن (دختر ایرونی)
[دوره 4 منتخب سایت ایران اکتور (بهترین های سال) - سال 1383]
.....
>> برنده لوح زرین بهترین بازیگر زن (کاغذ بی خط)

[دوره 3 منتخب سایت ایران اکتور (بهترین های سال) - سال 1382]
.....
>> برنده لوح زرین بهترین بازیگر زن (شوکران)
[دوره 1 منتخب سایت ایران اکتور (بهترین های سال) - سال 1380]
.....
>> 3 - سومین بازیگر نقش اول زن سال (قرمز)
[دوره 14 منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال 1378]
.....
>> 3 - سومین بازیگر نقش اول زن سال (غریبانه)
[دوره 14 منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال 1378]
.....
>> 2 - دومین بازیگر نقش اول زن سال (شوکران)
[دوره 15 منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال 1379]
.....
>> 2 - دومین بازیگر نقش اول زن سال (کاغذ بی خط)
[دوره 17 منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال 1381]
.....
>> 2 - دومین بازیگر نقش اول زن سال (دنیا)
[دوره 18 منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال 1382]
.....
>> 2 - دومین بازیگر نقش اول زن سال (دختر ایرونی)
[دوره 18 منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال 1382]

تیرانداز، سیما

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
متولد: 1349 تهران، تحصیلات: فارغ‌التحصیل مدرسه‌ی هنر و ادبیات صدا و سیما- دانشجوی رشته‌ی تئاتر دانشگاه آزاد اسلامی- فعالیت در تلویزیون- بازی در تئاتر، همسر ناصر هاشمی (بازیگر)، شروع بازیگری: هامون (1368)
عمده‌ی فیلمها:
سایه‌های هجوم (1371)، جاده عشق (1372)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

تیموری،یوسف

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نام اصلی : یوسف تیموری واقف
تاریخ تولد: 6 دی ماه 1358 - در غرب تهران به دنیا آمده .
تحصیلات : فوق دیپلم هنر و دانش آموخته هنرستان صدا و سیما می باشد و یکی از هنرجویان ممتاز کلاسهای استاد سمندریان بوده است.
وی فرزند دوم خانواده است و دو خواهر و یک برادر دارد .
نه آبی و نه قرمز فقط تیم ملی.
اگر بازیگر نمیشد دروازه بان می شد.
موسیقی را دوست دارد و خودش هم گیتار می نوازد و به طراحی صحنه هم علاقه دارد و به آن نیز می پردازد.
به شعر نو علاقه دارد.
در دوران دانشکده او را بابک صدا میزدند.
فیلم:
خواستگار محترم (۱۳۸۵)
بوتیک (۱۳۸۲)
معادله (۱۳۸۲)
دختر شیرینی فروش (۱۳۸۰)

تیموریان، رویا

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
تاریخ تولد: 1338
متولد بیست و هفت اسفند 1338 در تهران. همسر فعلی :مسعود رایگان،همسر قبلی: میروالی مدنی (مدیر تولید و تهیه کننده سینما) لیسانس بازیگری و کارگردانی از دانشگاه هنر در سال1366 فعالین در رادیو از سال1360، فعالیت در تلوزیون از سال 1362 با مجموعه برده رقصان ، فعالیت در سینما از سال1373 با بازی در فیلم به نمایش در نیامده در حسرت دیدار، با بازی در مجموعه تلوزیونی رعنا نوید یک بازیگر با استعداد را داد. در مجموعه تلوزیونی هایی که بازی کردف همیشه خود بود. و این اواخر در مجموعه محاکمه(حسن هدایت- 1378)اوج هنرنمایی خود را به معرض نماش گذاشت. در سینما اما موفق تر بود.با بازی در فیلم های مرد بارانی، قارچ سمی و به خصوص در زندان زنان که جایزه بهترین بازیگر نقش اول را گرفت، توانایی خود را به رخ همگان کشید.

ثابت، علی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1325 تهران، نام اصلی: علی ثابت‌فر، تحصیلات: فارغ‌التحصیل رشته‌ی تئاتر و سینما از آلمان غربی، فعالیت در دوبله، شروع بازیگری: ذبیح (1354)
عمده‌ی فیلمها:
کندو (1354)، کلام حق (1356)، انفجار (نمایش داده نشد- 1358)، مرز (1360)، خط قرمز (1361)، فرمان (1361)، جنجال بزرگ (1363)، میرزا کوچک خان (1363)، سردار جنگل (1363)، کان مانگا (1366)، وسوسه (1368)، قافله (1371)، سربلند (1373)، گارد ویژه (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

جبلی، حمید

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1337 تهران، تحصیلات: فارغ‌التحصیل کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، عروسک گردان، فعالیت در تلویزیون از 1362، شروع فعالیت از 1350 به عنوان هنرجوی کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، بازی در تئاتر، شروع بازیگری: با هم برای ایثار (کوتاه- 1361)
عمده‌ی فیلمها:
از نو بسازیم (1362)، شهر موشها (عروسک گردان- 1363)، جاده‌های سرد (1364)، خط پایان (1364)، مردی که موش شد (1364)، شیر سنگی (1365)، شیرک (1366)، تحفه‌ها (1366)، در مسیر تندباد (1367)، ستاره و الماس (1367)، ای ایران (368)، مادر (1368)، ریحانه (1368)، روزهای بلند انتظار (1369)، سایه‌ی خیال (1369)، گربه‌ی آوازه‌خوان (1369)، دلشدگان (1370)، دیگه چه خبر (1370)، قرق (1370)، مرد ناتمام (1371)، مریم و میتیل (1371)، یک مرد و یک خرس (1371)، کلاه قرمزی و پسر خاله (1373)، مرد آفتابی (1374)، تعطیلات تابستانی (نویسنده- 1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

جعفری جوازانی، مسعود

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نام اصلی: مسعود
نام خانوادگی اصلی: جعفری جوزانی
سمت (در بخش های): تهیه و تولید،فیلمنامه،کارگردانی،
تاریخ تولد: 1327
محل تولد: ملایر
ملیت: ایران
مدرک تحصیلی: فوق دیپلم فیلم و تلویزیون
روابط خانوادگی با دیگر هنرمندان
>> سحر جعفری جوزانی (دختر)
>> فتح الله جعفری جوزانی (برادر)
بیوگرافی
فوق دیپلم فیلم و تلویزیون از کالج مودستو آمریکا در سال ۱۳۵۳.
فارغ التحصیل دانشگاه ایالتی سانفرانسیسکو در سال ۱۳۵٦.
موسس دفتر سینمایی "جوزان فیلم".
شروع فعالیت سینمایی با فیلم "شهر موشها" (محمدعلی طالبی، مرضیه برومند) به عنوان مشاور هنری در سال ۱۳٦۳.
برنده لوح زرین بهترین فیلمنامه از پنجمین جشنواره فیلم فجر برای فیلم "شیر سنگی" در سال ۱۳٦۵.
برنده سیمرغ بلورین بهترین فیلم از هفتمین جشنواره فیلم فجر برای فیلم "در مسیر تندباد" از هفتمین جشنواره فیلم فجر

بخشی از فیلم شناسی:
1383 غروب شد بیا (انسیه شاه حسینی) [تهیه کننده]
1378 چشم هایش (فرامرز قریبیان) [فیلمنامه نویس]
1378 بلوغ (مسعود جعفری جوزانی) [کارگردان-فیلمنامه نویس]
1373 بشیر (احمد رمضان زاده) [فیلمنامه نویس]
1373 دل و دشنه (مسعود جعفری جوزانی) [کارگردان-فیلمنامه نویس]
1371 یک مرد ، یک خرس (مسعود جعفری جوزانی) [کارگردان-فیلمنامه نویس-تهیه کننده]
1370 ناصرالدین شاه آکتور سینما (محسن مخملباف) [تهیه کننده]

1369 سایه خیال (حسین دلیر) [فیلمنامه نویس-تهیه کننده]
1367 در مسیر تندباد (مسعود جعفری جوزانی) [کارگردان-فیلمنامه نویس]
1365 شیر سنگی (مسعود جعفری جوزانی) [کارگردان-فیلمنامه نویس-تهیه کننده]
1364 جاده های سرد (مسعود جعفری جوزانی) [کارگردان]
1363 شهر موش ها (محمد علی طالبی) []

جوایز و انتخابها
>> برنده لوح زرین بهترین فیلمنامه (شیر سنگی)
[دوره 5 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1365]
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین فیلمنامه (در مسیر تندباد)
[دوره 7 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1367]
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین کارگردانی (در مسیر تندباد)
[دوره 7 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1367]
>> برنده سیمرغ بلورین بهترین فیلم (سایه خیال)
[دوره 9 جشنواره فیلم فجر (فیلم های اول و دوم) - سال 1369]
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین فیلمنامه (بلوغ)
[دوره 18 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1378]
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین کارگردانی (بلوغ)
[دوره 18 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1378]
>> برنده سیمرغ بلورین جایزه ویژه هیات داوران (بلوغ)
[دوره 18 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1378]
>> برنده لوح زرین جایزه ویژه هیات داوران (جاده های سرد)
[دوره 4 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1364]
>> کاندید لوح زرین بهترین فیلم سال (بلوغ)
[دوره 1 منتخب سایت ایران اکتور (بهترین های سال) - سال 1380]
>> 3 - سومین فیلم سال (جاده های سرد)
[دوره 1 منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال 1365]
>> 8 - هشتمین فیلم سال (شیر سنگی)
[دوره 2 منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال 1366]

جعفری جوزانی، سحر

قرن:15
جنسیت:زن
ملیت:ایران نام اصلی: سحر
نام خانوادگی اصلی: جعفری جوزانی
سمت (در بخش های): بازیگران، تاریخ تولد: 1357
محل تولد: تهران
ملیت: ایران مدرک تحصیلی: فارغ التحصیل روانشناسی کودک

روابط خانوادگی با دیگر هنرمندان
>> مسعود جعفری جوزانی (پدر)
>> فتح الله جعفری جوزانی (عمو)
بیوگرافی
فرزند مسعود جعفری جوزانی (نویسنده و کارگردان).
فارغ التحصیل روانشناسی کودک از دانشگاه آزاد اسلامی.
شروع فعالیت سینمایی با بازی در فیلم شیر سنگی)مسعود جعفری جوزانی)در سال 1365.

بخشی از فیلم شناسی:
1378 چشم هایش (فرامرز قریبیان) [بازیگر]
1378 بلوغ (مسعود جعفری جوزانی) [بازیگر]
1365 شیر سنگی (مسعود جعفری جوزانی) [بازیگر]
آژانس دوستی (مجموعه تلویزیونی، 78/1375)
حامی (مجموعه تلویزیونی، بهمن زرین پور، 1381)
نقطه چین (مجموعه تلویزیونی، مهران مدیری، 1382)
باغ مظفر (مجموعه تلویزیونی، مهران مدیری، 1385) جوایز و انتخابها
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش مکمل زن (بلوغ)
[دوره 18 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1378]
منابع زندگینامه :http://www.iranactor.com

جعفری جوزدانی، مسعود

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
مسعود جعفری جوزدانی در 18 آذرماه سال 1327 در شهر ملایر استان همدان به دنیا آمد وی دارای مدرک کارشناسی ارشد فیلمسازی از دانشگاه ایالتی سان فرانسیسکو است ، او فعالیت سینمایی را با کارگردانی فیلم های کوتاه آغاز کرد، از دیگر فعالیت های او می توان به مجوز تدریس مادام العمر در دانشگاه ایالتی سان فرانسیسکو ، تدریس در دانشگاه های کشور و مدیریت موسسه «جوزدان فیلم» اشاره داشت.
او در سال 64 فیلم جاده های سرد را کارگردانی کرد و یک سال بعد شیر سنگی را مقابل دوربین برد و پس ازآن در مسیر تندباد ، یک مرد یک خرس ، دل ودشنه و بلوغ را مقابل دوربین برد ، شاید جالب باشد که بدانید که در مجموعه پرطرفدار «شهر موش ها»، وی مشاور هنری بوده ... و اما در مقام نویسنده هم این فیلم ها را نوشته : چشم هایش ، بلوغ ، دل و دشنه ، یک مرد یک خرس ، سایه خیال ، در مسیر تندباد، شیر سنگی و... او در مقام تهیه کنندگی هم فیلم های شیرسنگی ، سایه خیال ، یک مرد یک خرس ، دل و دشنه ، بلوغ ، غروب شد بیا ، همخانه و ناصرالدین شاه آکتور سینما را ساخت. اما «در چشم باد» هفت سال وقت او را گرفت، دو سال برای نویسندگی و پنج سال هم برای کارگردانی ... منابع زندگینامه :نشریه خانواده سبز،شماره228.

جعفری، آرام

قرن:15
جنسیت:زن
ملیت:ایران
آرام جعفری
آرام جعفری متولد 22 بهمن‌ماه سال 59 در تهران است، فرزند دوم خانواده تحصیلاتش را در رشته نقاشی به پایان رسانده و همچنین در عالم تئاتر بارها روی صحنه رفته، اولین باری که جلوی دوربین رفت در مجموعه «خارج از حصار» بود و بعدها با مجموعه «میگی نه نگاه کن» مهمان خانه‌ها شد و این بار با پرواز در حباب آمد.
_____ آخرین گفته‌های او را بخوانید: * آرام همه آدم‌ها رو دوست داره، لجبازه، مهربونه و غیرقابل پیش‌بینیه. * من کار با آقای مقدم رو خیلی دوست دارم، ایشان با من تماس گرفتند و بعد از این‌که توضیحاتی درباره نقشم شنیدم با کمال میل قبول کردم که در این پروژه همکاری کنم. * به شدت به بیزینس (تجارت) علاقه‌مندم. * حدودا سه الی چهار سال به صورت جدی نقاشی می‌کردم و در حال حاضر فرصت ندارم ولی راستش رو بخوای دلم برای نقاشی تنگ شده. * اصولا هر انسانی آرزوهای شخصی داره که قابل بازگو نیست، من هم یکسری آرزوها داشتم که بهش نرسیدم.
_____ * وقتی در کنار بازیگرانی بازی کنی که فقط خودشون رو مهم ندونند انرژی می‌گیری، بازیگرانی که بازیگر نقش مقابلشون هم براشون مهمه و حتی برای حس بازیگر مقابلشون از هر کمکی که از دستشون بر بیاد دریغ نمی‌کنند. * من قبلا تئاتر کار می‌کردم از وقتی که سنم کم بود روی صحنه تئاتر بودم و بعد هم به طور اتفاقی وارد تلویزیون شدم. * من تعریف جداگانه‌ای از سوپراستار دارم. در کشور ما و سینمای ایران متاسفانه سوپراستارها دوره‌ای شدند. یک دوره اسم یک سوپراستار روی زبون‌هاست و بعد که چهره‌ای جدیدتر و بازی جدیدتر نظر همه رو جلب می‌کنه و به قولی سوپراستار جدید میاد، دیگه نامی از سوپراستار قدیمی شنیده نمی‌شه به خاطر همین اکثر سوپراستارهای سینمای ما یک دوره اذیت می‌شوند به خاطر این‌که اسمشون روی زبون‌هاست و یک دوره اذیت می‌شوند چون توجه‌ها دیگه منحصر به بازیگر و سوپراستارهای جدیده اما این وسط عده‌ای هستند که محبوب مردم هستند، نه سوپراستار و محبوبیتش هم دوره‌ای نیست. من دوست دارم محبوب باشم.

_____ * بازیگران زن در سینما و تلویزیون و همچنین تئاتر امروز ایران خیلی پربارتر و با حس و تکنیکال‌تر نسبت به دیروز کار می‌کنند و در حال حاضر موقعیت هنرپیشه زن در ایران خیلی بهتر از قبل و چند سال پیش شده. * من دیوانه‌وار بچه‌ها رو دوست دارم. برای مثال همین چند روز پیش که از تلویزیون شیرخوارگاه رونشون می‌داد، های های زدم زیر گریه. * شنیدن صدای استاد علیرضا افتخاری بهم انرژی می دهد. * سعی می‌کنم سفرهای کوتاه داشته باشم به اطراف شهر تهران می‌رم مثل فشم و یا شمال. * کسی روحش تندرست و سلامته که یک لحظه از یاد خدا غافل نباشه، آدم‌ها رو دوست داشته باشد و به همه چیز با دید منفی نگاه نکنه.

منابع زندگینامه :نگاهک

http://negahak.com

جعفری، محمدعلی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
بازیگر، کارگردان.
تولد: 1304، تهران.
درگذشت: 8 مهر 1365، تهران.
محمدعلی جعفری پس از پایان تحصیلات ابتدایی به هنرستان صنعتی تهران رفت و هنگامی که در حال تحصیل در این هنرستان بود، به هنرستان هنرپیشگی تهران تغییر رشته داد و از این مدرسه در رشته‌ی بازیگری فارغ‌التحصیل گردید. وی از سال 1322 با شرکت در نمایشنامه‌ی «مادام کاملیا» فعالیت‌های هنری خود را روی صحنه تئاتر آغاز و پس از آن در تئاتر تهران در نمایش‌های «عروسک پشت پرده»، «شاهزاده توراندخت» و «رومئو و ژولیت» ظاهر شد. در سال 1323 با تأسیس تئاتر فرهنگ، جعفری به آنجا رفت و در نمایشنامه‌های «ولپن» و «برای شرف» بازی کرد و بالاخره به تئاتر فردوسی آمد و در نمایش «چراغ گاز» ایفای نقش نمود. بعد از چند سال تئاتر فردوسی تعطیل شد. پس از آن در تئاتر سعدی در نمایش‌های «بادبزن خانم ویندرمیر»، «چراغ گاز»، «شنل قرمز»، «از طبع خارج شد»، «اوژنی گدا» و «مونتسرا» به روی صحنه رفت. وی همچنین در نمایش‌های «در سایه‌ی حرم»، «عروسک پشت پرده» و «خسیس» به کارگردانی رفیع حالت ایفای نقش نمود. در سال 1333 جعفری گروهی تشکیل داد و چند نمایشنامه‌ی دیگر را برای صحنه آماده کرد که عبارتند از: «آخرین لحظه»، «پیچ خطر» و «آتش زیر خاکستر».
وی همچنین در نمایشنامه‌های زیر نیز بازی کرده است: «مکافات»، «والدین وحشتناک»، «شب بحرانی»، «مستنطق»، «دختر گل فروش»، «گربه روی شیروانی داغ»، «عروسی باقرخان»، «خاقان می‌رقصد» و «لمبک آب فروش».
محمدعلی جعفری در سال 1335 با شرکت در فیلم «مرجان» فعالیت سینمایی خود را آغاز کرد و پس از آن در فیلم‌های مختلف سینمایی به سمت بازیگر، کارگردان و تهیه‌کننده فعالیت داشت. فلیم‌هایی که جعفری در آنها به سمت بازیگر، کارگردان و تهیه‌کننده شرکت داشت عبارتند از: «مردی که رنج می‌برد» (کارگردان و بازیگر، 1336)؛ «آفت زندگی» (به کارگردانی سیامک یاسمی، 1339)؛ «عشق بزرگ» (کارگردان و بازیگر 1340)؛ «الکی» (کارگردان و بازیگر، 1350). وی همچنین تهیه‌کننده فیلم

«کلبه‌ای آن سوی رودخانه» (1350) بود. فیلم‌های دیگر وی عبارتند از: «ساحل انتظار» (به کارگردانی سیامک یاسمی، 1342)؛ «دختر کوهستان» (بازیگر و کارگردان، 1342)؛ «لذت گناه» (بازیگر، 1343)؛ «سهامداران جنایت» (بازیگر، ناتمام، 1343)؛ «اشک‌ها و لبخندها» (به کارگردانی اسماعیل کوشان، 1343)؛ «نابغه‌ی هفت ماهه» (به کارگردانی سیامک یاسمی، 1343)؛ «مرفین» (بازیگر و کارگردان) شرکت کرد. محمدعلی جعفری در حدود سال 1346 به هنرمندان ادراه‌ی تئاتر پیوست. در این اداره حاصل کار او چنین بود بازی در نمایشنامه‌ی «آی بی‌کلاه، آی باکلاه» (نوشته‌ی ساعدی، به کارگردانی جفعر والی، 1346)؛ بازی و کارگردانی نمایشنامه‌های «پرواربندان» (نوشته‌ی ساعدی، 1348)؛ «مرگ همسایه» و «مطبخ» (نوشته‌ی غلامعلی عرفان، به کارگردانی جعفر والی، 1352)؛ «خسیس» (اقتباس از مولیر، 1353)؛ «فصل یادها» (نوشته‌ی کوروس سلحشور، 1355). بنا به گفته‌ی خود او بیش از سی نمایشنامه را کارگردانی و در بیش از پنجاه نمایش به عنوان بازیگر ظاهر شده بود. جعفری در تلویزیون نیز فعالیت‌هایی داشته است. نمایشنامه‌های تلویزیونی او عبارتند از: «آخرین لحظه» (اثر ژان آنوی)؛ «برگ‌های خزان» (هانری دوودنوا)؛ «طناب» (پاتریک هامیلتون)؛ «پیچ خطرناک» (ج. ب. پرسنلی)؛ «تله» (روبرتوما با کارگردانی و بازی جعفری) و «ببر گراز دندان» (فریتس هوخ ولدر، به کارگردانی پرویز ممنون).
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

جعفری، محمود

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1332 تهران، تحصیلات: فارغ‌التحصیل رشته‌ی بازیگری و کارگردانی از دانشکده هنرهای دراماتیک تهران، برنده لوح زرین بهترین بازیگر نقش دوم در هفتمین جشنواره‌ی فجر (زرد قناری)، فعالیت در تلویزیون- بازی در تئاتر، شروع بازیگری: بازجویی (1362)
عمده‌ی فیلمها:
روزهای انتظار (1365)، طلسم (1365)، مقاومت (1365)، خارج از محدوده (1366)، کارآگاه 2(1367)، زرد قناری (1367)، شاخه‌های بید (1367)، یاد و دیدار (1367)، مرگ پلنگ (1368)، حکایت آن مرد خوشبخت (1369)، گزل (1369)، همسر (1372)، چهره (1373)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

جعفری،امیر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
بازی او در مجموعه بدون شرح (مهدی مظلومی، ۱۳۸۰) اولین حضور او در تلویزیون بود. زوج او و فتحعلی اویسی در دو مجموعه بدون شرح و کمربندها را ببندیم (مهدی مظلومی، ۱۳۸۳) با استقبال فراوان مخاطبین مواجه شد.
نام اصلی: امیر
نام خانوادگی اصلی: جعفری
سمت (در بخش های): بازیگران،
تاریخ تولد: 1353تهران
.....
محل تولد: تهران
ملیت: ایران
بیوگرافی امیر جعفری:
بازیگری را زیر نظر حمید سمندریان آموخت.
او تا به حال پنج بار برای بازی در نمایشهای زیر از جشنواره تئاتر فجر برنده جایزه شده است:
جایزه اول: رژیستورها نمی میرند - یک دقیقه سکوت
جایزه دوم: پاییز - همان همیشگی
جایزه سوم: رقص کاغذپاره ها
تقدیر: شب های آوینیون
بازی در سینما را در سال 1380 و با بازی در فیلم نان و عشق و موتور 1000 آغاز کرد و با بازی در فیلم قارچ سمی ادامه داد.
بازی او در مجموعه بدون شرح (مهدی مظلومی، ۱۳۸۰) اولین حضور او در تلویزیون بود. زوج او و فتحعلی اویسی در دو مجموعه بدون شرح و کمربندها را ببندیم (مهدی مظلومی، ۱۳۸۳) با استقبال فراوان مخاطبین مواجه شد.

مجموعه های تلویزیونی:
- بدون شرح (مهدی مظلومی)
- من یک مستاجرم (پریسا بخت آور)
- کمربندها را ببندیم (مهدی مظلومی)

- برای آخرین بار (اکبر منصورفلاح)
بخشی از فیلم شناسی:
1383 تردست (محمدعلی سجادی) [بازیگر]
1382 مکس (سامان مقدم) [بازیگر]
1381 جنایت (محمدعلی سجادی) [بازیگر]
1380 قارچ سمی (رسول ملاقلی‌پور) [بازیگر]
1380 نان، عشق، موتور هزار (ابوالحسن داودی) [بازیگر]

جعفری،بهناز

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
متولد 1353 در تهران.
فارغ التحصیل رشته ادبیات نمایشی از دانشگاه آزاد اسلامی. او در نمایشهای رادیویی هم بازی کرده است.
در نقش کوتاهی در فیلم رروسری آبی ظاهر شد اما دیگر از او خبری نبود تا اینکه با بازی در نقش اول فیلم عشق طاهر بار دیگر به سینما آمد. بازی متفاوت او در فیلم های آب و آتش و نگین نشان از توانایی های او دارد.
او برای بازی کوتاهش در فیلم خانه ای روی آب، از بیستمین جشنواره بین المللی فیلم فجر، سیمرغ بلورین بهتری بازیگر مکمل زن را گرفت. فیلم شناسی روسری آبی (رخشان بنی اعتماد، 1373) تنها در تهران (فیلم کوتاه، 1377) عشق طاهر (محمدعلی نجفی - 1378) تخته سیاه (سمیرا مخملباف - 1378) کاپوچینو (فیلم کوتاه - فریدون جیرانی - 1378) زمان شوریدگی (مجموعه - محمدعلی نجفی - 1378) جام جان (فیلم کوتاه، فقط گفتار متن، 1379) مسافر ری (داود میرباقری، 1379) آب و آتش (فریدون جیرانی، 1379) خاک سرخ (مجموعه - ابراهیم حاتمی کیا - 1379) دوران سرکشی (مجموعه - کمال تبریزی - 80-1379) نگین (اصغر هاشمی، 1380) خانه ای روی آب (بهمن فرمان آرا، 1380) غوغا (سعید سهیلی، 1381) تهران، ساعت هفت صبح (امیرشهاب رضویان، 1381) چند تار مو (ایرج کریمی، 1382)

جمالی، مسعود

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نوازنده.
تولد: 1306، همدان.
درگذشت: 1374، همدان.
مسعود جمالی دوره‌ی کودکی و تحصیلات ابتدایی را تا نهم ابتدایی در اسدآباد طی نمود و مقدمات کار موسیقی را در همانجا شروع کرد. سپس به همدان آمد و در اداره‌ی ثبت احوال مشغول به کار شد. او در نواختن تار استاد مشخصی نداشت و این هنر را نزد خود آموخت. وی همواره رادیو و صفحات گرامافون را بهترین معلم خود بر می‌شمرد.
پس از طی این دوره و آموختن مقدمات کار، برای یادگیری ردیف موسیقی و حالت گوشه‌ها از حسین قوامی استفاده بسیار برد.
وی که مدت‌ها از نوازندگی در رادیو پرهیز می‌کرد، در سال 1372 و 1373 قطعاتی را به صورت ساز سلو به همراه تنبک در دو کنسرت به همت صدا و سیمای مرکز همدان شرکت جست. از آنجا که اساس نوازندگی جمالی بر بداهه‌نوازی و نغمه‌های آنی بود، از او اثر مکتوبی به صورت آهنگ به جای نماند- به جز یک پیش‌درآمد همایون و یک والس شوشتری که می‌توان آنها را به خط موسیقی نوشت- ولی نوارهای متعددی از او به جای مانده است که در آنها دستگاه‌ها و آوازهای مختلف را نواخته است.
جمالی پس از یک بیماری بسیار کوتاه، سرانجام عصر سه‌شنبه هفتم آذر 1374 بر اثر عارضه‌ی قلبی دار فانی را وداع گفت. پیکر وی با حضور تعدادی از شاعران و هنرمندان در قطعه‌ی هنرمندان همدان در باغ بهشت به خاک سپرده شد.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

جنتی عطایی، ابوالقاسم

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نمایشنامه‌نویس.
تولد: 1269، مشهد.
درگذشت: 19 خرداد 1372، پاریس.
ابوالقاسم جنتی عطایی، فرزند خلیل‌الله، دوره‌ی ابتدایی و دبیرستان را در مشهد گذراند و در تهران نیز از مدرسه‌ی تئاتر فارغ‌التحصیل شد. دکترای ادبیات تطبیقی را از دانشگاه سربن گرتف. سال‌ها مدرس تئاتر در هنرستان تئاتر و موسیقی بود و کارگردانی چندین نمایشنامه را بر عهده داشت.
خدمت مطبوعاتی خود را از سال 1314 آغاز کرد. با نشریات بسیاری از جمله «بررسی‌های تاریخی»، «اطلاعات هفتگی» و برخی مجلات هفتگی همکاری مستمر داشت. در سال 1336 جایزه‌ی اول نمایشنامه‌نویسی وزارت فرهنگ و هنر نصیب او شد. از تألیفات او می‌توان از بیست و دو جلد کتاب و چندین نمایشنامه برای صحنه و رادیو را نام برد.
اولین کتاب او به نام یادگار اشک در سال 1316 به چاپ رسید. برخی از آثار چاپ شده‌ی ایشان به این شرح است: در بخش داستان و نمایشنامه: یادگار اشک، چراغ (نمایشنامه‌ی رادیویی، فارسی و فرانسه)؛ نمایشنامه‌ی مدارس؛ نمایشنامه‌ی نکات اساسی نامه‌گذاری؛ نمایشنامه‌ی سربازان جاوید (برنده‌ی جایزه‌ی اول نمایشنامه‌نویسی در سال 1336)؛ شیرمردی از خراسان (شامل هشت داستان و نمایشنامه‌ی کوتاه)؛ سیاه خوشبختی؛ ستاره و رمضان؛ در راه وطن (شامل پنج نمایشنامه‌ی کوتاه). در بخش زندگی‌نامه‌نویسی: زندگی و آثار کمال (شهرزاد)؛ نیما یوشیج (کیست-چیست ؟)؛ میر سیف‌الدین کرمانشاهی؛ نیما و زندگی و آثار او. در بخش تصنیف: سخنان بزرگان؛ بنیاد نمایش در ایران. در بخش ترجمه: تاریخ تئاتر در جهان. در بخش تحشیه: ارزش احساسات (اثر نیما یوشیج)؛ مانلی (اثر نیما یوشیج). اثر منتشر نشده، مثنوی گزند دلبستگی.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

جنیدی،فلامک

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
فلامک جنیدی، متولد سال 1351، پدرش مشهدی است. دو خواهر و یک برادر دارد، سوم دبیرستان بود که تصمیم گرفت روزی بازیگر شود، در دانشگاه نمایشنامه‌نویسی خوانده است اولین باری که مردم با چهره او آشنا شدند ایفای نقش در «جنگ 77» بود و پس از آن ببخشید شما، جایزه بزرگ، بدون شرح، شب‌های بررره و... او با رامین ناصر نصیر هم دانشگاهی بود و توسط وی به مهران مدیری معرفی شد... فلامک جنیدی هم طی سال‌های اخیر یک پای ثابت مجموعه‌های طنز بوده است.

جوان، رامبد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
تولد: 1350 - تهران مدرک تحصیلی: دیپلم. شروع بازی در تئاتر: از سال 1370 شروع بازی در تلویزیون: از سال 1373 شروع بازی در سینما: از سال 1376 با بازی در نقش کوتاهی در مجموعه تلویزیونی پرطرفدار همسران شناخته شد و سپس با بازی در مجموعه تلویزیونی خانه سبز به شهرت رسید و خیلی زود توانست نویسندگی و کارگردانی بعضی از نمایشها و مجموعه ها را به عهده بگیرد. بازی او فیلم مومیایی3 و مجموعه تلویزیونی ولایت عشق چهره دیگری از او به نمایش گذاشت. اولین مجموعه تلویزیونی اش را در سال 1380 با نام گمگشته کارگردانی کرد که این سریال در ماه مبارک رمضان بسیار مورد توجه واقع شد. اما بهترین و کامل ترین بازی سینمایی اش را در فیلم صورتی ایفا کرد. او سال 1382 را با کارگردانی دومین مجموعه تلویزیونی اش آغاز کرد. اولین تجربه کارگردانی در سینما را با ساخت فیلم اسپاگتی در هشت دقیقه از 25 آبان 1383 آغاز کرد. منابع زندگینامه :cinema.parsgooya.ir

جوانبخش، بهزاد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1326 تهران، نام اصلی: عبدالله جوانبخش فرد، تحصیلات: دیپلم، فعالیت در تلویزیون از 1356، شروع بازیگری: آشوبگر (1350)
عمده‌ی فیلمها:
بوسه بر لبهای خونین (1352)، مرگ در باران (1353)، اضطراب (1355)، انفجار (نمایش داده نشد- 1358)، مشت (1363)، تاراج (1363)، گالان (تهیه‌کننده، نویسنده، بازیگر- 1369)، گریز (1371)، مرضیه (1373)، همزاد (1373)، غربت (1374)، فاتح (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

جوهرچی، حسن

قرن:15
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
حسن
زندگی
حسن جوهرچی در سال ۱۳۴۷ از پدرومادری اردبیلی در تهران متولد شد. لیسانس تئاتر از دانشکده هنرهای زیبای دانشگاه تهران دارد. بازی در سینما را در سال ۱۳۶۷ با «فیل در تاریکی» که بعد از پانزده سال کامل شد شروع کرد. اولین بازی مطرح او در سینما در سال ۱۳۷۰ با فیلم «برخورد» به کارگردانی سیروس الوند بود. اما با بازی در سریال در پناه تو در سال ۱۳۷۷ به‌شهرت رسید. همسر او مهناز بیات، چهره‌پرداز است.
فیلم‌شناسی
سینما
• آبی (۱۳۷۹)
• آقای رئیس جمهور (۱۳۷۹)
• دختری بنام تندر (۱۳۷۹)
• بادام‌های تلخ (۱۳۷۸)
• دو زن (۱۳۷۷)
• حماسه قهرمانان (۱۳۷۶)
• زن شرقی (۱۳۷۶)
• بالاتر از خطر (۱۳۷۵)
• روزی که خواستگار آمد (۱۳۷۵)
• سلطان (۱۳۷۵)
• ضیافت (۱۳۷۴)
• ویرانگر (۱۳۷۴)
• افسانه دو خواهر (۱۳۷۳)
• جای امن (۱۳۷۲)
• زینت (۱۳۷۲)
• بر بال فرشتگان (۱۳۷۱)
• برخورد (۱۳۷۰)
• فیل در تاریکی (۱۳۶۸)
تلویزیون
• ۱۳۸۶ - بوی عیدی

- ۱۳۸۵ - جابر ابن حیّان
- ۱۳۸۵ - هویت پنهان
- ۱۳۸۴ - پیله‌های پرواز
- ۱۳۸۴ - او یک فرشته بود
- ۱۳۸۳- غریبانه
- ۱۳۸۲ - سیمای مدرسه
- ۱۳۸۱ - مشق عشق
- ۱۳۷۹ - نسیم رویا
- ۱۳۷۷ - در پناه تو
- قاصدک‌ها

جوهری، الیزا

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
متولد: 1340 تهران، خواهر تانیا جوهری (بازیگر)
تحصیلات: فارغ‌التحصیل رشته‌ی بازیگری دانشکده‌ی هنرهای زیبای تهران،
شروع بازیگری: هشت و نیم شب (1365)
عمده‌ی فیلمها:
آخرین پرواز (1367)، نقش عشق (1369)، به خاطر همه چیز (1369)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

جوهری، تانیا

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
متولد: 1329 تهران، خواهر الیزا جوهری (بازیگر)، تحصیلات: فارغ‌التحصیل دانشکده‌ی هنرهای زیبای تهران، بازی در فیلم کوتاه «کتیبه» (1353)، فعالیت در تلویزیون- بازی در تئاتر، شروع بازیگری: بازجویی (1362)
عمده‌ی فیلمها:
آوار (1363)، پرواز پنجم ژوئن (1368)، زمان از دست رفته (1368)، حکایت آن مرد خوشبخت (1369)، دیدار در فلق (1373)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

جهانبخش، عباس

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1332 قم، تحصیلات: فارغ‌التحصیل رشته‌ی علوم بانکداری، تهیه‌کننده، مدیر جهان فیلم، شروع بازیگری: عشق و مرگ (تهیه‌کننده، بازیگر- 1369)
عمده‌ی فیلمها:
دادستان (1370)، دو نیمه سیب (1370)، دیدار در استانبول (1371)، بیا با من (تهیه‌کننده: بازیگر- 1371)، چشمهایم برای تو (تهیه‌کننده، بازیگر- 1371)، دایان باخ (تهیه‌کننده، بازیگر- 1371)، آرزوی بزرگ (تهیه‌کننده- 1373)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

جهانزاده، جمشید

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1330 گچساران، همسر فرزانه نشاطخواه (بازیگر)، تحصیلات: فارغ‌التحصیل بازیگری از دانشکده هنرهای زیبای تهران، مدیر تولید، بازی و کارگردانی در تئاتر، شروع بازیگری: آخرین تکلیف شب (کوتاه- 1364)
عمده‌ی فیلمها:
پالیز (کوتاه- 1365)، گودال (1365)، سرزمین آرزوها (1366)، زرد قناری (مدیر تولید- 1367)، کشتی آنجلیکا (1367)، لحظه‌ی موعود (کوتاه- 1367)، به خاطر همه چیز (مدیر تولید- 1369)، دره شاپرکها (مدیر تولید- 1370)، دایان باخ (مدیر تولید- 1371)، عبور از تله (1372)، جنگ نفتکشها (1372)، افسانه دو خواهر (1373)، خط آتش (1373)، قانون (1374)، توفان (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

جیرانی، فریدون

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نام اصلی: فریدون
نام خانوادگی اصلی: جیرانی
سمت (در بخش های): تهیه و تولید،فیلمبرداری،فیلمنامه،کارگردانی،
تاریخ تولد: 1330
ملیت: ایران
مدرک تحصیلی: دیپلم تجربی

بیوگرافی
فعالیت در تاتر با بازی در نمایش "عصمت" در سال ۱۳۵۱.
شروع فعالیت در سینمای آزاد مشهد در سال ۱۳۵۲.
فعالیت در مطبوعات از سال ۱۳۷۰.
سردبیر هفته نامه "سینما" از سال ۱۳۷۰ تا خرداد سال ۱۳۸٤.
شروع فعالیت سینمایی با فیلم "آفتاب نشینها" (مهدی صباغزاده) به عنوان نویسنده فیملنامه در سال ۱۳۵۹.
بخشی از فیلم شناسی:
1385 پارک وی (فریدون جیرانی) [کارگردان-فیلمنامه نویس]
1384 زاگرس (محمدعلی نجفی) [فیلمنامه نویس]
1384 ستاره ها - جلد اول: ستاره می شود (فریدون جیرانی) [کارگردان-فیلمنامه نویس]
1384 ستاره ها - جلد دوم: ستاره است (فریدون جیرانی) [کارگردان-فیلمنامه نویس]
1383 سالاد فصل (فریدون جیرانی) [کارگردان-فیلمنامه نویس]
1381 صورتی (فریدون جیرانی) [کارگردان-فیلمنامه نویس]
1380 شام آخر (فریدون جیرانی) [کارگردان-فیلمنامه نویس]
1380 سفر به فردا (محمدحسین حقیقی) []
1379 آب و آتش (فریدون جیرانی) [کارگردان-فیلمنامه نویس-سرمایه گذار]
1377 قرمز (فریدون جیرانی) [کارگردان-فیلمنامه نویس]
1376 غریبانه (احمد امینی) []
1374 اشک و لبخند (شاپور قریب) [فیلمنامه نویس]

1373 در کمال خونسردی (سیامک شایقی) [فیلمنامه نویس]
1371 دو همسفر (اصغر هاشمی) [فیلمنامه نویس]
1371 دو روی سکه (محمد متوسلانی) []
1371 گریز (ناصر مهدی‌پور) [فیلمنامه نویس]
1370 نرگس (رخشان بنی اعتماد) [نورپرداز]
1369 در آرزوی ازدواج (اصغر هاشمی) [فیلمنامه نویس]
1368 زیر بام های شهر (اصغر هاشمی) [فیلمنامه نویس]
1367 شب حادثه (سیروس الوند) [داستان نویس]
1366 پاییزان (رسول صدرعاملی) []
1366 صعود (فریدون جیرانی) [کارگردان]
1365 تصویر آخر (مهدی صباغ زاده) [فیلمنامه نویس]
1365 دبیرستان (اکبر صادقی) [مشاور کارگردان]
1364 گمشده (مهدی صباغ زاده) [فیلمنامه نویس]
1363 گل های داودی (رسول صدرعاملی) [فیلمنامه نویس]
1362 پرونده (مهدی صباغ زاده) [فیلمنامه نویس]
1362 سناتور (مهدی صباغ زاده) [فیلمنامه نویس-دستیار کارگردان]
1361 رهایی (رسول صدرعاملی) [فیلمنامه نویس]
1360 آفتاب‌نشین‌ها (مهدی صباغ زاده) [فیلمنامه نویس-دستیار کارگردان]

جوایز و انتخابها

>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین فیلمنامه (صورتی)
[دوره 21 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1381]
>> کاندید تندیس زرین بهترین کارگردانی (صورتی)
[دوره 7 جشن خانه سینما (مسابقه) - سال 1382]
>> کاندید تندیس زرین بهترین فیلمنامه (صورتی)
[دوره 7 جشن خانه سینما (مسابقه) - سال 1382]
>> کاندید لوح زرین بهترین فیلمنامه سال (صورتی)
[دوره 4 منتخب سایت ایران اکتور (بهترین های سال) - سال 1383]
>> 9 - نهمین فیلم سال (قرمز)
[دوره 14 منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال 1378]
>> 10 - دهمین فیلم سال (شام آخر)
[دوره 17 منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال 1381]
>> 10 - دهمین فیلم سال (صورتی)

[دوره 18 منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال 1382]

چمن ماه ،چکامه

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
نام اصلی: چکامه
نام خانوادگی اصلی: چمن ماه
شغل : بازیگر
.....
تاریخ تولد: 1359
ملیت: ایران
.....
مدرک تحصیلی: دیپلم مجسمه سازی
بیوگرافی
فرزند هنگامه فرازمند (منشی صحنه و بازیگر).
با بازی در فیلم "بودن یا نبودن" ساخته کیانوش عیاری، بازی در سینما را تجربه کرد و بعد از آن در چند فیلم ظاهر شد. اما تا به حال نتوانسته خودی نشان بدهد.

چهره‌آزاد، رقیه

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
بازیگر.
تولد: 1286، تهران.
درگذشت: 10 دی 1373، تهران.
رقیه فخرالملوک توکلی یا رقیه چهره‌آزاد بازیگری را در ابتدا با جمعیت باربد شروع نمود و سپس مدتی با تئاتر هند و پس از آن با هنرمندان گروه هنر ملی همکاری داشت و در نمایش‌های: «لیلی و مجنون»، «عدالت»، «تأثیر زن در اجتماع»، «خانه‌ی برنارد آلبا»، «عاشق بازنشسته»، «خان تاتار»، «عشاق و بقیه‌ی غریبه‌ها»، «سایه»، «قائم مقام»، «مرگ موش یا نوش جان آقا»، «دشمن مردم»، «سلطان مار»، «روسری قرمز»، «عروسی»، «ازدواج به سبک ایتالیایی»، «فرفره‌ها» در نقش‌های مختلف بازی کرد و سپس در رادیو و نمایشنامه‌های آن نیز فعالیت و همکاری نمود. ر سال 137 با بازی در فیلم «توفان زندگی» به سینما راه یافت. در سال 1386 با بازی در نقش مادر در فیلم «مادر» به کارگردانی علی حاتمی به نقطه‌ی اوج فعالیت‌های سینمایی‌اش رسید. وی در هشتمین جشنواره‌ی بین‌المللی فیلم فجر در سال 1368 جایزه‌ی بازیگری نقش اول زن را برای بازی در فیلم «مادر» از آن خود نمود.
از جمله فیلم‌هایی که در آنها ایفای نقش کرده است می‌توان به این عنوان‌ها اشاره نمود: «دستکش سفید» (1330)؛ «آقا جنی شده» (1338)؛ «بچه ننه» (1339)؛ «عروسک پشت پرده» (1339)؛ «کی به کیه» (1339)؛ «آهنگ دهکده» (1340)؛ «دختر همسایه» (1340)؛ «طلای سفید» (1341)؛ «عروس فرنگی» (1343)؛ «دختر ولگرد» (1343)؛ «رگبار» (1351)؛ «سوته دلان» (1356)؛ «زنده باد...» (1359)؛ «دلشدگان» (1370)؛ «سه مرد عامی» (کارگردان: سیامک تقی پور، 1372)؛ «زمین آسمانی» (به کارگردانی محمدعلی نجفی، 1373).
مجموعه‌های تلویزیونی که چهره‌آزاد در آنها ایفای نقش کرده است عبارتند از: «مرد اول» (2354)؛ «ابو نصر» (1355)؛ «هزار دستان» (1366-1357).
رقیه چهره‌آزاد در تهران درگذشت و پیکر وی در قطعه‌ی هنرمندان بهشت زهرا به خاک سپرده شد.
متولد: 1286 تهران- متوفی: 1373 تهران، نام اصلی: رقیه فخرالملوک

توکلی، مادر سینمای ایران، فعالیت در تلویزیون، برنده لوح زرین بهترین بازیگر زن در هشتمین جشنواره فیلم فجر (مادر)، بازی در تئاتر از 1310، شروع بازیگری: طوفان زندگی (1327)
عمده‌ی فیلمها:
دستکش سفید (1330)، پریچهر (1330)، سایه (1338)، آقا جنی شده (1338)، عروسک پشت پرده (1339)، بچه ننه (1339)، کی به کیه (1339)، دختر همسایه (340)، آهنگ دهکده (1340)، علی واکسی (1340)، دخترها اینطور دوست دارند (1341)، طلای سفید (1341)، ساحل دور نیست (1341)، عروس فرنگی (1343)، دختر ولگرد (1343)، مرخصی اجباری (1344)، شاهنامه آخرش خوشه (1345)، رگبار (1351)، سوته دلان (1356)، زنده باد... (1358)، ارثیه (1367)، مادر (1368)، راز کوکب (1368)، سکوت (1369)، عروس (1369)، دلشدگان (1370)، عشق من شهر من (1370)، آنها هیچ کس را دوست ندارند (1372)، سه مرد عامی (1372)، زمین آسمانی (1373)، الوالو من جوجوام (1373)، ساعت کاغذی (کوتاه- 1373)
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

حاتمی، علی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
کارگردان.
تولد: 23 مرداد 1323، تهران.
درگذشت: 15 آذر 1357، تهران.
علی حاتمی پس از فارغ‌التحصیلی از دانشکده‌ی هنرهای دراماتیک، به همکاری با تلویزیون پرداخت و به نوشتن فیلمنامه مشغول شد. نخستین فیلم بلند سینمایی‌اش «حسن کچل» بود که از عناصر بومی در آن استفاده نمود. فیلم‌های دیگر او همچون «طوقی»، «بابا شمل»، «قلندر»، «ستارخان»، «خواستگار»، «سوته دلان»، «حاجی واشنگتن»، «کمال‌الملک»، «جعفرخان از فرهنگ برگشته»، «مادر»، «دلشدگان»، به همراه مجموعه‌های تلویزیونی چون «سلطان صاحبقران» و «هزار دستان» همگی نشان‌دهنده‌ی علاقه‌ی او به فرهنگ ایرانی است. حاتمی در حال ساختن مجموعه‌ی تلویزیونی «جهان پهلوان تختی» بود که عمرش کفاف اتمام آن را نداد.
علی حاتمی که از بیماری رنج می‌برد، سرانجام در آذرماه 1375 درگذشت و پیکر وی در بهشت زهرا در قطعه‌ی 88 (هنرمندان و نویسندگان) به خاک سپرده شد.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

حاتمی، محمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
بیوگرافی محمد حاتمی
تولد:1346
متاهل و پدر دو فرزند به نامهای علی(16ساله)و پوریا(10 ساله) بازیگر، کارگردان
تحصیلات: کارشناسی رشته بازیگری، کارگردانی از دانشکده هنرهای زیبا، دانشگاه تهران،1368ـ 1367 نمایش‌ها:
کارنامه هنری:
تئاتر:جنگ کور،شمس پرنده،معرکه در معرکه،ایکاور،رند خلوت نشین و ...
تلویزیون:پهلوانان نمی میرند،بیگانه ای در میان ما،سقوط و ...
سینما:آژانس شیشه ای،این زن حرف نمیزند،نگاه،کلنل و.... بازی در نمایش"موش و گربه"نوشته"عبید زاکانی"به کارگردانی"حمید عبدالملکی"، اجرا در 1357
بازی در نمایش"جنگ کور"به کارگردانی"حمید عبدالملکی"، اجرا در1360
بازی در نمایش"تولدی کور"به کارگردانی"امیر دژاکام"، آسیای میانه و تهران، تئاترشهر
گذراندن دوره پانتومیم زیر نظر"آدام داریوس" درسال، 1365

بازی در فیلم سینمایی"کلنل"به کارگردانی"نورالدین نیک‌روش"،
بازی در فیلم سینمایی"افسانه آه"به کارگردانی"تهیمنه میلانی"
بازی در فیلم سینمایی"زمانه"به کارگردانی"حمید ملامحمد"
بازی در فیلم "آژانس شیشه‌ای"به کارگردانی"ابراهیم حاتمی‌کیا"
بازی در مجموعه "بیگانه‌ای میان ما"به کارگردانی"احمد امینی
بازی در مجموعه تلویزیونی"سقوط"به کارگردانی"سعید اکبریان"،
بازی در مجموعه تلویزیونی"همسایه‌ها"به کارگردانی"حسن فتحی

حاجی زاده، مجید

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نام: مجید حاجی زاده
تاریخ تولد: 1358
.....
متولد 1358 در تهران. دیپلم علوم تجربی. دوره بازیگری را در مکتب خانه هنر و یک دوره شش ماهه فیلمنامه نویسی را در حوزه هنری گذرانده است. تحصیل در رشته میکروبیولوژی را رها کرد و هم اکنون تئاتر می خواند.
با نقش کوتاهی که در فیلم دختری با کفشهای کتانی بازی کرد به سینما آمد و توانست بلافاصله در فیلم سهراب نقش اول بازی کند.
بخشی از فیلم شناسی:
- نامزد آمریکایی من (۱۳۸۷)
۲ - آقا (۱۳۸۲)
دختری با کفشهای کتانی (1377)
سهراب (سعید سهیلی - 1378)
مارال (مهدی صباغزاده - 1379)
مهر و آینه (فیلم کوتاه، 1379)
- مومیایی3 (۱۳۷۸)

حاجیان، آزیتا

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
متولد: 1336 تهران، همسر محمدرضا شریفی‌نیا (دستیارگردان، بازیگر)، تحصیلات: فارغ‌التحصیل دانشکده هنرهای زیبای تهران، فعالیت در تلویزیون- بازی در تئاتر از 1354 با گروه کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، شروع بازیگری: تپش سایه دوست (کوتاه- 1367)
عمده‌ی فیلمها:
دزد عروسکها (1368)، سفر جادویی (1369)، اوینار (1370)، دایان باخ (1371)، هنرپیشه (1371)، راز گل شب‌بو (1372)، راه افتخار (1372)، آدم برفی (1373)، توفان (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

حالتی حجار، رفیع

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
بازیگر، کارگردان، مترجم.
تولد: 1275، تهران.
درگذشت: 1360، تهران.
رفیع حالتی تحصیلاتش را در مدرسه‌ی سن‌لویی گذراند. وی از سال 1288 با شرکت در نمایش «رستاخیز» کار خود را در تئاتر آغاز کرد. وی در سفارشی که برای طراحی صحنه‌ی نمایشنامه‌ی «رستاخیز» در مدرسه‌ی رستاخیز به مدرسه کمال‌الملک از طرف سید علی‌خان نصر داده شده بود، توسط استادش به نصر معرفی شد و این آغاز ورود جدی او به تئاتر بود. در پاییز سال 1300 نقش کلفت را در «مریض خیالی» اثر مولیربه عهده داشت. به سال 1305 که جامعه‌ی باربد توسط اسماعیل مهرتاش تأسیس شد، حالتی از اعضای فعال این جمیعت شد و در کلاس تئاتر آن مؤسسه در رشته‌ی دکلاماسیون تدریس می‌کرد. حالتی از ابتدای تأسیس هنرستان هنرپیشگی تهران در سال 1318 معلم تاریخ لباس، چهره‌پردازی و طراحی صحنه بود. از جمله آثاری که وی ترجمه یا اقتباس یا نگارش کرده است می‌توان از نمایشنامه‌های زیر نام برد: قائم مقام؛ لمبک آب فروش؛ ولگرد؛ خانم لال؛ دکتر اقدسی و شوهرش؛ عروسک پشت پرده؛ اشتباه لپی؛ اصفهانی چلمن؛ پیر کفتار؛ تیر به قلب خورده؛ کوزه‌ی عسل؛ تاجر ونیزی.
وی همچنین با همکاری و فعالیت در شرکت کمدی ایران، شرکت کمدی اخوان، دایره‌ی نمایش سازمان پرورش افکار، تدریس در هنرستان نقاشی پسران و دختران، تدریس در هنرستان کمال‌الملک و تأسیس اتحادیه‌ی هنرپیشگان سال‌ها به کار هنری پرداخت. او با شرکت در نمایشنامه‌های: «خاقان می‌رقصد»، «سایه‌ی جرم»، «تاجر ونیزی»، «خسیس»، «اصفهانی چلمن»، «افتضاح»، «عشاق پریشان»، «کوزه‌ی عسل» سال‌ها روی صحنه‌های تئاترهای شهر ایفای نقش نمود. وی همچنین در کار بازیگری و کارگردانی سینما نیز فعالیت داشت. از جمله فیلم‌های وی می توان به این عنوان‌ها اشاره نمود: «برای تو»، «عروسک پشت پرده»، «ستارگان می‌درخشند»، «پستچی» (کارگردانی)؛ «آهنگ دهکده»، «عشق بزرگ»، «گرگ صحرا »، «آقای قرن بیستم»، «مسیر رودخانه»، «گنج قارون»، «مرد نامرئی»، «مومیایی»، «سوغات فرنگ»، «طوفان نوح»، «دروازه‌ی تقدیر»، «زیر گنبد کبود»، «دالاهو»، «دختر طلا»، «هفت شهر عشق»، «بر

آسمان نوشته»، «یوسف و زلیخا»، «قوز بالاقوز»، «رقاصه‌ی شهر»، «کلبه‌ای در آن سوی رودخانه»، «محلل»، «معرکه»، «عاصی»، «بی‌گناه»، «غیرت»، «فری دست قشنگه»، «امشب اشکی می‌ریزد» و مجموعه‌ی تلویزیونی «ایران در جنگ جهانی دوم».
(1360 -1278 / 1275 ش)، مترجم، نویسنده، کارگردان و بازیگر تئاتر. مشهور به استاد رفیع حالتی. ملقب به حجار. تحصیلاتش را در مدرسه‌ی سن‌لویی گذراند، سپس در مدرسه‌ی کمال‌الملک به آموختن نقاشی پرداخت. بازی در تئاتر را از سال 1288 ش با نمایش رستاخیز سلاطین آغاز کرد. از سال 1301 ش در شرکت کمدی ایران، و از سال 1303 ش در شرکت کمدی اخوان، و شرکتهای جامعه‌ی باربد و دایره‌ی نمایش سازمان پرورش افکار فعالیت کرد. در هنرستان هنرپیشگی تهران به تدریس پرداخت. حالتی، مؤسس اتحادیه‌ی هنرپیشگان بود. از جمله آثار او نمایشنامه‌های: «کشتن خلیفه معتصم»؛ «ایمان»؛ «شاه‌عباس»؛ «محمودآقا را وکیل کنید»؛ «بازرس گوگول»، خاقان می‌رقصد»؛ «تاجر ونیزی»؛ و فلیمهای: «عروسک پشت پرده»؛ «پستچی»؛ «ولگرد»؛ «قائم مقام»؛ «خانم لال».[1]
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :
[1] زندگینامه‌ی رجال و مشاهیر (56 -55/ 3)، سیمای هنرمندان (332 -330/ 1)، مردان موسیقی (313 ،300 -299/ 2).

حامدی، منوچهر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
بازیگر.
تولد: 4 مهر 1318، تهران.
درگذشت: 2 دی 374، تنکابن.
رضا حامدی خراسانی مشهور به منوچهر حامدی فعالیت تئاتری خود را در سال 1337 آغاز کرد. وی پس از پایان تحصیلات متوسطه به بازیگری در تئاترهای تهران، دهقان، نصر و مرجان پرداخت و در همان سال‌ها، از کلاس‌های هنرپیشگی تئاتر نصر فارغ‌التحصیل شد. سپس به اصفهان رفت و با تئاتر سپاهان (گروه ارحام صدر) همکاری کرد و پس از بازگشت به تهران به صورت حرفه‌ای در تئاتر دهقان و جامعه‌ی باربد به فعالیت ادامه داد. با شروع کار تلویزیون در سال 1337، به بازی در نمایش‌های تلویزیونی که به شکل زنده پخش می‌شد، پرداخت. وی از سال 1345 بازی در مجموعه‌های تلویزیونی را با «پهلوانان» (سیروس افخمی) آغاز کرد که پخش آن سه سال به طول انجامید. حامدی نخستین بار با فیلم «درخت‌ها ایستاده می‌میرند» (1350، امیر شروان) بازیگری در سینما را تجربه کرد. وی در جشنواره‌ی یازدهم فیلم فجر (1371) برای «رد پای گرگ» و در جشنواره سیزدهم‌ی فیلم فجر (1373) برای «روز شیطان» نامزد دریافت جایزه‌ی بهترین بازیگر نقش دوم مرد شد.
از جمله فیلم‌هایی که وی در آنها ایفای نقش کرده است می‌توان به این آثار اشاره کرد: «شبگرد» (1345)؛ «پاشنه طلا» (1354)؛ «چشم انتظار» (1354)؛ «بوی گندم» (1357)؛ «پیک جنگل» (1362)؛ «پناهگاه» (1362- نمایش داده نشد)، «شکار در شب» (1363- نمایش داده نشد)؛ «مردی که زیاد می‌دانست» (1363)؛ «آتش در زمستان» (1364)؛ «تفنگ شکسته» (1364)؛ «طائل» (1364)؛ «مشت» (1364)؛ «یک روز گرم» (1364)؛ «اجاره‌نشین‌ها» (1356)؛ «میهمانی خصوصی» (1365)؛ «ترن» (1366)؛ «ستاره و الماس» (1367)؛ «گراند سینما» (1367)؛ «زرد قناری»، و نیز در مجموعه‌های تلویزیونی: «پهلوانان» (1348 -1345)؛ «داش پالکی» (1352)؛ «کیمیاگر» (1353)؛ «طبل تو خالی» (1362)؛ «آوای فاخته».
حامدی پس از پایان تصویربرداری فیلم «نخل محبت» در عباس‌آباد تنکابن، هنگام عبور از عرض جاده بر اثر برخورد با یک خودروی سواری جان سپرد.

وی بازی در مجموعه‌ی تلویزیونی «دزدان مادربزرگ» (مهدی صباغ‌زاده) را آغاز کرده بود و به علاوه قرار بود در فیلم «تنگنا» (علی درخشی) هم بازی کند. پیکر وی در بهشت زهرا در قطعه‌ی 88 به خاک سپرده شد.
متولد: 1317 تهران- متوفی: 1374 تهران، نام اصلی: رضا حامدی خراسانی، تحصیلات: دیپلم، فعالیت در تلویزیون از 1345، بازی در تئاتر از 1337، شروع بازیگری: درختان ایستاده می‌میرند (1345)
عمده‌ی فیلمها:
جبار سرجوخه‌ی فراری (1352)، جنگجویان کوچولو (1352)، اوستا کریم نوکرتیم (1353)، پاشنه طلا (1354)، شبگرد (1354)، چشم انتظار (1354)، بوی گندم (1357)، سفیر (1361)، پیک جنگل (1362)، کمال‌الملک (1362)، شکار در شب (نمایش داده نشد- 1363)، یک روز گرم (1363)، یک روز گرم (1363)، صف (نمایش داده نشد- 1363)، مردی که زیاد می‌دانست (1363)، راه دوم (1363)، مشت (1363)، مشت (1363)، طائل (1364)، تفنگ شکسته (1364)، آتش در زمستان (1364)، اجاره‌نشینها (1365)، میهمانی خصوصی (1365)، زرد قناری (1367)، ستاره و الماس (1367)، گراند سینما (1367)، پرواز پنجم ژوئن (1368)، آخرین مهلت (1368)، دو سرنوشت (1368)، فانی (1368)، مدرسه‌ی رجایی (1368)، وسوسه (1368)، نقش عشق (1369)، آواز تهران (1370)، سیرک بزرگ (1370)، مجسمه (1371)، رابطه‌ی پنهانی (1371)، ردپای گرگ (1371)، شکوه بازگشت (1371)، راز گل سرخ (1371)، قافله (1371)، آخرین خون (1372)، دو روی سکه (1372)، پرتگاه (1372)، ترانزیت (1372)، من زمین را دوست دارم (1372)، بوی خوش زندگی (1373)، رویای نیمه شب تابستان (1373)، عروسی خون (1373)، روز شیطان (1373)، هدف (1373)، مرد کوچک (1373)، قانون (1374)، یحیی (1374)، نخل محبت (1374)، حادثه در کندوان (1374)، پاکباخته (1374)
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

حامی، حمید

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
حمید حامی شریف ۱۳۵۵متولد / تهران خواننده ی جوان و از آماده ترین استعدادهای ترانه خوانی سال های اخیر که علاوه بر توانایی های خداداد صدا داشتن ذوق و پشتکار لازم برای خود آموزی ’ از آموزش و راهنمایی های بابک بیات بهره ی فراوان برده است . در واقع خوانندگی او ادامه ی منطقی شیوه و برداشت بابک بیات در ترانه خوانی است . شیوه ای که از اوایل دهه ی ۵۰ بزرگترین خوانندگان پاپ را تربیت کرده و حامی از آخرین هنر آموختگان این مکتب است که در حد توانایی صدایش ’ بدون تقلید و مشابه خوانی آغازی قدرتمند و تحسین برانگیز داشته است .
حمیدرضا در خانواده ای بزرگ شد که همواره به موسیقی عشق می ورزیدند . او از کودکی حس شنیدن را از بین حواس پنج گانه خود بیشتر دوست می داشت و به آن عشق می ورزید . پدر ومخصوصا مادر او از صدای بسیار مناسبی برخوردار بودند . به طوری که خود حامی در مصاحبه هایش می گوید که صدایش را از پدر و مادرش به ارث برده و یک ارث به حساب می آید .
او در گفته های خود از سخنان یکی از برترین هنرمندان تاریخ سینمای جهان نام می برد :
چارلی چاپلین می گوید :
همه چی ژن است یعنی آموزش می تواند مؤثر باشه ولی ژن ۹۰ درصدو آموزش ۱۰ درصدمؤثر است .
حامی از همان بچگی فردی خجالتی بود و همین موضوع باعث می شد که در گروه های سرود مدرسه شرکت نکند تا سن ۱۱ سالگی که این خجالت با خواندن در یک محیط خانوادگی از بین رفت . حامی تحصیلات خود را در دبیرستان در رشته ی علوم تجربی دنبال کرد و در دانشگاه رشته ی دکوراسیون داخلی را دنبال کرده است ولی به دلایلی ۱ سال مانده به اتمام تحصیل درس خود رارها کرد . حامی همچنین شعر می گوید و عکاسی و نقاشی را هم دنبال می کند . ولی به گفته ی خودش تنها کار کردن در زمینه ی موسیقی را دوست دارد و تنها از فعالیت کردن در زمینه ی موسیقی لذت می برد . حامی فوق العاده آدم احساسی و مهربانی هست . او پدرش را در ۱۱ سال پیش بر اثرسکته ی قلبی از دست داد . حامی دوست دارد هنرمند تاریخ باشد . از مدت فعالیت حامی در عرصه ی

موسیقی ۹ سال می گذرد . او ابتدا با آهنگی که برای جشن عاطفه ها و تیتراژ فیلم فالگیر درسال ۷۷خواند کار خود را در عرصه ی موسیقی شروع کرد . تا کنون ۳ آلبوم از او به نامهای (حامی . سال ۱۳۷۹ به آهنگسازی دکتر چراغعلی) و (دو نیمه ی رویا . سال ۸۲ بهآهنگسازی زنده یاد استاد بیات) و (فقط نگاه می کنم . سال ۸۶ به آهنگسازی بامداد بیات . حامی .ناصر چشم آذر . پرویز مقصدی . فردین خلعتبری و سیروان خسروی) منتشر شده است .
حامی همچنین بر روی فیلم های سینمایی بسیاری و سریال هاآثاری را خوانده است . مانند : فیلمسام و نرگس . گل یخ . هدف اصلی . مردان کوچک . جوانی . فالگیر .سلام . نقش بر آب و ....

حجار،میترا

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران

نام اصلی: میترا نام خانوادگی اصلی: حجار سمت (در بخش های): بازیگران، ..... تاریخ تولد: 1355 محل تولد: تهران ملیت: ایران .....
مدرک تحصیلی: دیپلم ریاضی فیزیک بیوگرافی دوره دو ساله کارگردانی را در کلاس های بزرگمهر رفیعا گذراند.
او نخستین بار با بازی در نقش دوم در فیلم "غریبانه" به سینما آمد.
اما در فیلم "فریاد" خوب ظاهر شد و برای بازی در فیلم "متولد ماه مهر" از هجدهمین جشنواره فیلم فجر جایزه بهترین بازیگر نقش اول زن را دریافت کرد.
بازی متفاوت او در فیلم "صورتی" نامزدی بهترین بازیگر زن را از بیست و یکمین جشنواره فیلم فجر برای او به ارمغان آورد.
او همچنان یکی از بهترین انتخابها برای فیلمهای بزرگ است.

حجازی، صدرالدین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1327 شهرضا، تحصیلات: فارغ‌التحصیل رشته‌ی بازیگری از دانشکده هنرهای دراماتیک تهران 1352، فعالیت در تلویزیون از 1349، بازی در تئاتر از 1345، شروع بازیگری: زنجیرهای ابریشمی (1364)
عمده‌ی فیلمها:
ناخدا خورشید (1365)، شاخه‌های بید (1367)، از بلور خون (1370)، سه مرد عامی (1371)، جدال بزرگ (1371)، زمانی برای امیر علی (کوتاه-1373)، روز شیطان (1373)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

حسندوست، حسن

قرن:15
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نام: حسن حسندوست
تاریخ تولد: 1337
متولد 1337 در تهران.
فارغ التحصیل رشته تدوین از مدرسه عالی تلویزیون و سینما.
فعالیت از دوره هنرجویی در کلاس های فیلم سازی کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان در سال ۱۳۵۰.
شروع فعالیت سینمایی با فیلم « شهر موش ها » (محمدعلی طالبی، مرضیه برومند) به عنوان تدوینگر در سال ۱۳۶۳.
بخشی از فیلم شناسی:
1385 خدا نزدیک است (علی وزیریان) [تدوینگر]
1384 زمستان است (رفیع پیتز) [تدوینگر]
1384 سفر به هیدالو (مجتبی راعی) [تدوینگر]
1383 بید مجنون (مجید مجیدی) [تدوینگر]
1382 رسم عاشق کشی (خسرو معصومی) [تدوینگر]
1382 معادله (ابراهیم وحیدزاده) [تدوینگر]
1381 قطار کودکی (سیروس حسن پور) [تدوینگر]
1380 عشق فیلم (ابراهیم وحیدزاده) [تدوینگر]
1380 پرنده باز کوچک (رهبر قنبری) [تدوینگر]
1380 تو آزادی (محمد علی طالبی) [تدوینگر]
1380 سیندرلا (بیژن بیرنگ مسعود رسام) [تدوینگر]
1379 باران (مجید مجیدی) [تدوینگر]
1379 رخساره (امیر قویدل) [تدوینگر]
1379 نیمه گمشده (محمدعلی آهنگر) [تدوینگر]
1378 میکس (داریوش مهرجویی) [بازیگر-تدوینگر]
1378 نسل سوخته (رسول ملاقلی‌پور) [تدوینگر]
1378 صنم (رفیع پیتز) [تدوینگر]
1377 پسر مریم (حمید جبلی) [تدوینگر]
1377 رنگ خدا (مجید مجیدی) [تدوینگر]
1376 کیسه برنج (محمد علی طالبی) [تدوینگر]
1376 تولد یک پروانه (مجتبی راعی) [تدوینگر]

1376 جهان پهلوان تختی (بهروز افخمی) [تدوینگر]
1376 مهر مادری (کمال تبریزی) [تدوینگر]
1375 بچه های آسمان (مجید مجیدی) [تدوینگر]
1375 فصل پنجم (رفیع پیتز) [تدوینگر]
1374 غزال (مجتبی راعی) [آهنگساز]
1374 پدر (مجید مجیدی) [تدوینگر]
1373 راه افتخار (داریوش فرهنگ) [تدوینگر]
1373 پری (داریوش مهرجویی) [تدوینگر]
1372 تیک تاک (محمد علی طالبی) [تدوینگر]
1371 مجسمه (ابراهیم وحیدزاده) [تدوینگر]
1371 سارا (داریوش مهرجویی) [تدوینگر-صداگذار]
1371 بندر مه آلود (امیر قویدل) [تدوینگر]
1371 چکمه (محمد علی طالبی) [تدوینگر]
1370 بانو (داریوش مهرجویی) [تدوینگر-صداگذار]
1370 جیب برها به بهشت نمی روند (ابوالحسن داودی) [تدوینگر-صداگذار]
1370 دره شاپرک ها (فریال بهزاد) [تدوینگر]
1370 مسافران دره انار (یدالله نوعصری) [تدوینگر]
1369 سفر جادویی (ابوالحسن داودی) [تدوینگر]
1369 گالان (امیر قویدل) [تدوینگر]
1368 دخترم سحر (مجید قاری‌زاده) [تدوینگر]
1368 هامون (داریوش مهرجویی) [تدوینگر]
1368 مادر (علی حاتمی) [تدوینگر]
1367 برهوت (محمد علی طالبی) [تدوینگر]
1367 سفر عشق (ابوالحسن داودی) [تدوینگر]
1366 شیرک (داریوش مهرجویی) [تدوینگر]
1365 اجاره نشین ها (داریوش مهرجویی) [تدوینگر-صداگذار]
1363 شهر موش ها (محمد علی طالبی) [تدوینگر-دستیار کارگردان]
جوایز و انتخابها:
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین تدوین (بید مجنون)
[دوره 23 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1383]
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین تدوین (رسم عاشق کشی)
[دوره 22 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1382]
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین تدوین (بندر مه آلود)
[دوره 11 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1371]
>> برنده سیمرغ بلورین بهترین تدوین (هامون)

[دوره 8 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1368]
>> کاندید تندیس زرین بهترین تدوین (رسم عاشق کشی)
[دوره 8 جشن خانه سینما (مسابقه) - سال 1383]
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین تدوین (پدر)
[دوره 14 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1374]
>> برنده سیمرغ بلورین بهترین تدوین (بچه های آسمان)
[دوره 15 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1375]
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین تدوین (تولد یک پروانه)
[دوره 16 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1376]
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین تدوین (جهان پهلوان تختی)
[دوره 16 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1376]
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین تدوین (میکس)
[دوره 18 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1378]
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین تدوین (باران)
[دوره 19 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1379]
>> کاندید تندیس زرین بهترین تدوین (باران)
[دوره 5 جشن خانه سینما (مسابقه) - سال 1380]
>> 2 - دومین تدوین سال (جهان پهلوان تختی)
[دوره 14 منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال 1378]
>> 2 - دومین تدوین سال (باران)
[دوره 16 منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال 1380]
>> کاندید لوح زرین انتخاب ویژه سال (بید مجنون)
[دوره 6 منتخب سایت ایران اکتور (بهترین های سال) - سال 1384]
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین تدوین (زمستان است)
[دوره 24 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1384]
>> کاندید تندیس زرین بهترین تدوین (زمستان است)
[دوره 10 جشن خانه سینما (مسابقه) - سال 1385]
>> کاندید لوح زرین بهترین تدوین (اجاره نشین ها)
[دوره 5 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1365]
>> کاندید تندیس زرین بهترین تدوین (بید مجنون)
[دوره 9 جشن خانه سینما (مسابقه) - سال 1384]
منابع زندگینامه :http://www.iranactor.com

حسنی، فرزاد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران سینمایی
فرزاد حسنی متولد:21 شهریور 1356(30 سال) محل تولد:بیمارستان عیوض زاده تهران محل زندگی:خانی آباد خانواده:نام مادر: شکوه السادات نام پدر: مرتضی فرزند بزرگ خانواده برادران : فرهاد و فرشاد تحصیلات: لیسانس مکانیک از دانشگاه خواجه نصیرالدین طوسی دوره بازیگری مدرسه امین تارخ و استاد سمندریان شغل: مجری و بازیگر و ترانه سرا نکاتی از زندگی او: *نام فرزاد را دخترخاله مادرش برای او انتخاب نوده است . *میگوید بهترین فیلمی که تا بحال دیده کازابلانکاست. *از درس ریاضی خوشش نمی آمده و نمره کمترین نمره ای که از ریاضی گرفته است 14 میباشد. *اولین سریال او "عید آن سالـها " است *با فوتبـال میانه ای ندارد است * بسیار ولخرج است وجسارت و حاضر جوابی خاصی دارد *فعالیت در تلویزیون را از سال 75 در شبکه جام جم آغاز کرد. * اواعتقاد دارد اجرای رادیو سخت تر از تلویزیون است
*همیشه بدنبال اجرای برنامه هایی است که در آن آزادی عمل داشته باشد و آن را طبق خواسته و روش خود پیش ببرد. . یک خاطره برای تست بازیگری: خودش میگوید من خیلی دیر رسیدم جمعیت زیادی برای تست آمده بودند که در میان آنها گروهی از بازیگران جوان وحتی قدیمی هم به چشم می خوردند متنی که داده بودند خیلی سخت بود شامل متون قدیمی واخباری .من حافظه خوبی دارم یک بار که نگاه کنم حفظ می شوم .چون بقیه حاضر نبودند به عنوان اولین نفر تست دادم و قبول شدم."
* ترانه " آد م فروش" شادمهر عقیلی را وی سروده است
. * عاشق کشور عزیزمان ایران بوده و به ورزشهای شنا " یوگا و ژیمناستیک علاقه دارد.
* به رنگ آبی علاقه خاصی دارد
*نمازخوان و مقید است و اصولا آدم بدقولی نیست . عاشق رمان الیور تویست
است.
* ترانه تیتراژ مجموعه " کمکم کن " و " کوله پشتی " را او سروده بود " همچنین تیتراژ سریال " روز رفتن " را
.
*اما جدی ترین فعالیت او به عنوان مجری به برنامه نیمرخ بر میگردد .

برنامه ای که پیش از آن با حضور کامیار اسماعیلی امیر حسین مدرس و... به کار موفقی بدل شده بود وشاید اجرای فرزاد حسنی در این برنامه یکی از مهمترین دلایل انتخاب او برای برنامه کوله پشتی بود
*موسیقی بدون کلام را دوست ندارد . موسیقی خارجی هم گوش نمی دهد
. * در زندگی , خود را مدیون پدر و مادر و معلم های دوره دبیرستانش می داند .
* ربطه اش با دوستانش بسیار صمیمی است " اما اصلا اهل رفیق بازی نیست .
*می گوید در بسیاری از مسائل و برنامه ها اگر کمک مادرم نباشد کارم پیش نمی رود . مادرم در ارتباط با کارهایم یک منتقد بی رحم است.
* معلم فن بیان او مرحوم مهدی فتحی بود
.
*در یک خانواده کاملا مذهبی بزرگ شده و مادرش همیشه با وضو به او شیر داده است .
* امین زندگانی او را برای حضور در رادیو معرفی کرد
* از پوشیدن لباسهای رنگ روشن خصوصا سفید خوشش می اید
.
*برای شهدا احترام فوق العاده ای قائل است . زود عصبانی می شود . اطلاعات عمومی خوبی دارد
* وی مـوفق ترین گوینده رادیو را مرحوم منوچهر نوذری می داند.

.
* نمره هر دو چشمش بالای دو است و عینکش طبی است
.
* سعی می کند هیچ گاه نمازش قضا نشود مخصوصا نماز صبح
. * برای بازی در یک کار به هر کارگردانی راحت اعتماد نمی کند . به بازی بازیگرانی چون علی نصیریان، عزت ا... انتظامی " رضا کیانیان " پرویز پرستویی " خسرو شکیبایی و ... علاقه دارد . هر وقت دلش بخواهد می تواند شعر بگوید
.
. *محمد رضا شجریان نخستین انتخاب او در موسیقی است و محمد علیزاده بیش از سایر خوانندگان ترانه های وی را اجرا نموده است. منابع زندگینامه :http://www.ettefagheno.ir

حسینی ،شهاب

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
شهاب حسینی
شهاب حسینی متولد: 1352
+مدرک تحصیلی: دانشجوی انصرافی روانشناسی دانشگاه تهران
ابتدا با گویندگی در رادیو آغاز کرد و سپس در تعدادی از برنامه های تلویزیون مجری بود. در مجموعه تلویزیونی "پس از باران" در عرصه بازیگری هم خود را آزمود و در نهایت در سال 1379 در فیلم "رخساره" (امیر قویدل) به عنوان اولین فیلم سینمایی اش موفق ظاهر شد. مجموعه "پلیس جوان" اوج هنرنمایی او در زمینه بازیگری است.
شهاب حسینی
شهاب حسینی در سینما هم خوب ظاهر شده: بازی موفق اما در حاشیه (واکنش پنجم) و بازی فوق العاده اش در فیلم "شمعی در باد" (پوران درخشنده) و نقش آفرینی متفاوت او در فیلم "رستگاری در هشت و بیست دقیقه" که کاندید دریافت جایزه بهترین بازیگر نقش دوم از جشنواره بیست و دوم و بیست و سوم فیلم فجر هم شد. + مجموعه آثار:
- رخساره (امیر قویدل، 1379)
- آدمکها (علی قوی تن، 1381)
- واکنش پنجم (تهمینه میلانی، 1381)
- این زن حرف نمی زند (احمد امینی، 1381)
- زهر عسل (ابراهیم شیبانی، 1381)
- شمعی در باد (پوران درخشنده، 1382)
- الهه زیگوران (رحمان رضایی، 1382)
- رستگاری در هشت و بیست دقیقه (سیروس الوند، 1383)
- گرداب (حسن هدایت، 1383)
- قتل آن لاین (مسعود آب پرور، 1384)
- پیشنهاد پنجاه میلیونی (مهدی صباغزاده، 1384)
- بچه های ابدی (پوران درخشنده، 1385)
- غیرمنتظره (محمدهادی کریمی، 1386)
- پرچم های قلعه کاوه (محمد نوری زاد، 1386)
- محیا (اکبر خواجویی، 1386)
- درباره الی (اصغر فرهادی، 1387) + مجموعه و برنامه های تلویزیونی:

- اکسیژن (سری اول، مجری، 1377)
- رنگ صبح (مجری، 1378)
- برپا، برپا (مجری، 1378)
- با شما (مجری، 1378)
- آفتابگردان (مجری، 1378)
- اکسیژن (سری دوم، مجری، 1378)
- ویژه برنامه عید فطر (مجری، 1379)
- پس از باران (مجموعه، سعید سلطانی، 1379)
- همسفر (مجموعه تلویزیونی، در دو اپیزود، 1380)
- پلیس جوان (مجموعه، سروس مقدم، 1380)
- تب سرد (مجموعه، علیرضا افخمی، 1382) + جشنواره ها و جوایز:
- برنده دیپلم افتخار بهترین بازیگر نقش اول مرد از جشنواره بیست و ششم فیلم فجر برای بازی در فیلم "محیا" - 1386
- کاندید سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش دوم مرد از جشنواره بیست و سوم فیلم فجر برای بازی در فیلم "رستگاری در هشت و بیست دقیقه" - 1383
- کاندید سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش دوم مرد از جشنواره بیست و دوم فیلم فجر برای بازی در فیلم "شمعی در باد" - 1382
- کاندید تندیس زرین بهترین بازیگر نقش دوم مرد از هشتمین جشن خانه سینما برای بازی در فیلم "شمعی در باد" - 1383
- کاندید تندیس زرین بهترین بازیگر نقش دوم مرد از هفتمین جشن خانه سینما برای بازی در فیلم "واکنش پنجم" - 1382

حسینی، میر صلاح

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1327 تهران، تحصیلات: فارغ‌التحصیل رشته‌ی تئاتر از دانشکده‌ی هنرهای زیبا، بازی در تئاتر از 1351، بازی در فیلم کوتاه «روایت رزم» (1361)، شروع بازیگری: سیاه راه (1363)
عمده‌ی فیلمها:
گلهای داودی (1363)، آتش در زمستان (1364) خط پایان (1364)، تنوره‌ی دیو (1364)، سامان (1364)، شیر سنگی (1365)، در مسیر تندباد (1367)، سالهای خاکستر (1367)، مادر (1368)، آقای بخشدار (1370)، سایه‌ی خیال (1370)، بانو (1370)، آذرخش (1371)، یک مرد و یک خرس (1371)، یکبار برای همیشه (1371)، شاهین طلایی (1372)، دل و دشنه (1373)، دام (1374)، عیاران (1374)، تعطیلات تابستانی (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

حقیقت دوست، شهرام

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران نام اصلی: شهرام نام خانوادگی اصلی: حقیقت دوست سمت (در بخش های): بازیگران، تاریخ تولد: 1351 محل تولد: تهران ملیت: ایران
بیوگرافی بازیگری را از سال 1373 و با بازی در نمایش پسر کارون (امیر دژاکام، 1373) شروع کرد و با بازی در مجموعه تلویزیونی مهر خوبان (یوسف سیدمهدوی، 1374) به تلویزیون آمد. تنها تجربه سینمایی شهرام حقیقت دوست بازی در نقش کوتاهی در فیلم درخت گلابی (داریوش مهرجویی، 1376) است. بازی روان او در مجموعه های تلویزیونی و بخصوص در مجموعه خط قرمز (1379) نشان از توانایی های او دارد. او هنوز فرصت خودنمایی در عرصه سینما را پیدا نکرده است. بازی متفاوت او در فیلم عطش (1381) به دلیل ضعف در شخصیت پردازی به چشمها نیامد. نقش آفرینی بسیار زیبای او در فیلم جنایت (محمدعلی سجادی)، بازی ماندگاری در کارنامه او به یادگار گذاشت. بخشی از فیلم شناسی: 1385 سنگ، کاغذ، قیچی (سعید سهیلی) [بازیگر] 1385 مخمصه (محمدعلی سجادی) [بازیگر] 1384 چند میگیری گریه کنی؟ (شاهد احمدلو) [بازیگر] 1383 تردست (محمدعلی سجادی) [بازیگر] 1381 جنایت (محمدعلی سجادی) [بازیگر] 1381 عطش (حسین فرح بخش) [بازیگر] 1381 غوغا (سعید سهیلی) [بازیگردان] 1376 درخت گلابی (داریوش مهرجویی) [بازیگر] جوایز و انتخابها >> کاندید تندیس زرین بهترین بازیگر نقش اول مرد (جنایت) [دوره 7 جشن خانه سینما (مسابقه) - سال 1382] >> کاندید لوح زرین بهترین بازیگر مرد (جنایت) [دوره 4 منتخب سایت ایران اکتور (بهترین های سال) - سال 1383]

حقیقی، مانی

قرن:15
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
مانی حقیقی کارگردان، نویسنده و بازیگر سینمای ایران است. او نویسنده و کارگردان فیلم‌های کنعان، آبادان و «کارگران مشغول کارند» است. وی هم‌چنین از نویسندگان فیلم چهارشنبه‌سوری، ساختهٔ اصغر فرهادی بوده و در فیلم دیگر او دربارهٔ الی نیز به ایفای نقش پرداخته است.
او نوه ابراهیم گلستان، کارگردان، نویسنده و مترجم برجستهٔ ایرانی است. مادر او لیلی گلستان هم از مترجمان سرشناس و پدر او نعمت حقیقی فیلم‌بردار پرآوازهٔ ایرانی است. پدر و مادر او از هم جدا شده‌اند.

حکمت، ثریا

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
متولد: 1332 خوی، نام اصلی: آذر مهدی قلی‌خانی، فعالیت در تلویزیون از 1354، بازی در تئاتر، شروع بازیگری: ناجورها (1353)
عمده‌ی فیلمها:
آلوده (1354)، ستیز (1355)، راهی به سوی خدا (نمایش داده نشد- 1358)، سیم خاردار (نمایش داده نشد- 1359)، برزخی‌ها (1361)، نقطه ضعف (منشی صحنه- 1362)، شب شکن (1363)، مشت (1363)، جنجال بزرگ (1363)، سمندر (1364)، گردباد (1364)، جدال در تاسوکی (1365)، تصویر آخر (1365)، بهار در پاییز (1366)، ای ایران (1368)، خواستگاری (1368)، دو همسفر (1371)، شاهین طلایی (1372)، نیش (1372)، خانه‌ی پدری (1373)، روز دیدنی (1373)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

حکیمی، دانیال

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1342 شاهرود، تحصیلات: دیپلم، فعالیت در تلویزیون- بازی در تئاتر، شروع بازیگری: دیگه چه خبر (1370)
عمده‌ی فیلمها:
مخترع 2001(1370)، چشمهایم برای تو (1371)، لژیون (1373)، توفان (1374)، بازیهای پنهان (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

حمزه، حمید

قرن:15
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
حمید حمزه ابیازنی، نویسنده ، بازیگر و کارگردان تاتر و چهره‌پرداز
تولد ۱۳۳۳
تهران زمینه فعالیت نویسنده، بازیگر، چهره‌پرداز
زندگی:
حمید حمزه فارغ‌التحصیل رشته هنرهای نمایشی از دانشکده هنرهای زیبا دانشگاه تهران است. وی فعالیت هنری خود در سینما را در سال ۱۳۶۴ با چهره‌پردازی فیلم سامان به کارگردانی احمد نیک‌آذر آغاز کرد.
او همسر سوده انصاری، چهرپرداز سینما است.
فیلم‌شناسی:
در زمینه بازیگری تاتر و سینما، کارگردانی تاتر (صحنه‌ای و تلویزیونی) و برنامه‌ریزی فعالیت کرده است و به عنوان دستیار اول کارگردان، مشاور کارگردان و طراح گریم در سینما و تلویزیون نیز فعالیت کرده است.
روه کارگردانی:
1.یکی بود، یکی نبود (۱۳۷۹)
2.بال‌های سپید (۱۳۷۷)
3.مهره (۱۳۷۷)
4.راه و بیراه (۱۳۷۰)
5.رنو تهران- ۲۹ (۱۳۶۹)
6.مجنون (۱۳۶۹)
7.ماهی (۱۳۶۶)
بازیگر:
1.رنو تهران- ۲۹ (۱۳۶۹)
2.سراب (۱۳۶۵)
طراچ چهره‌پرداز:
1.مهره (۱۳۷۷)
2.عبور از تله (۱۳۷۲)
3.ایلیا، نقاش جوان (۱۳۷۰)
4.رنو تهران- ۲۹ (۱۳۶۹)
چهره‌پرداز:
1.یکی بود، یکی نبود (۱۳۷۹)

2.سمفونی تهران (۱۳۷۳)
3.سایه‌های هجوم (۱۳۷۱)
4.راه و بیراه (۱۳۷۰)
5.مجنون (۱۳۶۹)
6.ستاره و الماس (۱۳۶۷)
7.صعود (۱۳۶۶)
8.ماهی (۱۳۶۶)
9.سراب (۱۳۶۵)
10.شبح کژدم (۱۳۶۵)
11.سامان(۱۳۶۴)

داستان‌نویسی:

•تجربه‌هایی در زمینه ترانه‌سرایی برای کودکان (و بزرگان) به همراهی حسین علیزاده و نیز تنظیم و تالیف نمایشنامه‌های رادیویی داشته است.

•۱۳۷۲، تثلیث.

•۱۳۸۱، سرسلامتی. داستان آبجی خانم از این مجموعهٔ داستان در سومین دورهٔ جایزهٔ هوشنگ گلشیری به عنوان داستان برگزیده توسط داوران انتخاب شد و در مجموعهٔ نقش ۸۱ منتشر شد.

حمیدی،الهام

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
نام و نام خانوادگی:
الهام حمیدی
تاریخ تولد و محل تولد:
مهر ۱۳۵۶ در تهران
زمینه فعالیت:
بازیگر
مدرک تحصیلی:
———
مجموع آثار وی:
سینمایی:
- تیک (اسماعیل فلاح پور، ۱۳۸۰)
- دنیا (منوچهر مصیری، ۱۳۸۰)
- وعده دیدار (جمال شورجه، ۱۳۸۲)
- خیلی دور خیلی نزدیک (رضا میرکریمی، ۱۳۸۳)
- شهرآشوب (یدالله صمدی، ۱۳۸۴)
- سرگیجه (محمد زرین دست، ۱۳۸۴)
- بچه های ابدی (پوران درخشنده، ۱۳۸۵)
- محیا (اکبر خواجویی، ۱۳۸۶)
- دلداده (قدرت الله صلح میرزایی، ۱۳۸۷)
مجموعه های تلویزیونی:
- مسافری از هند (قاسم جعفری، ۱۳۸۲)
- زیر تیغ (محمدرضا هنرمند، ۱۳۸۵)
جوایز و جشنواره ها:
برنده تندیس زرین بهترین بازیگر نقش مکمل زن از نهمین جشن خانه سینما برای بازی در فیلم خیلی دور خیلی نزدیک - ۱۳۸۴
- کاندید سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش مکمل زن از بیست و سومین جشنواره فیلم فجر برای بازی در فیلم خیلی دور خیلی نزدیک - ۱۳۸۳

حیایی،امین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نام اصلی: امین
نام خانوادگی اصلی: حیایی
سمت (در بخش های): بازیگران،موسیقی،
.....
تاریخ تولد: 1349
محل تولد: تهران
ملیت: ایران
.....
مدرک تحصیلی: فارغ التحصیل کامپیوتر
فارغ التحصیل کامپیوتر.
همسر نیلوفر خوش خلق (بازیگر).
شروع فعالیت سینمایی با بازی در فیلم "دو همسر" (اصغر هاشمی) در سال ۱۳۷۰.
- در دوران تحصیل به فعالیت در تئاتر پرداخت و پس از گرفتن دیپلم، ضمن خدمت سربازی در مرکز هنرهای نمایشی عقیدتی - سیاسی نیروی هوایی فعالیتش را آغاز کرد. در سال 1370 بازیگر یک تئاتر کودکان به کارگردانی ثریا قاسمی بود. در پانزدهمین جشنواره فیلم فجر نامزد دریافت جایزه بازیگر نقش دوم برای فیلم براده های خورشید شد.
- خیلی زمان برد تا بتواند به عنوان بازیگر نقش اول در فیلمهای سینمایی بازی کند. در اولین نقش آفرینی اش به عنوان بازیگر نقش اول در فیلم "سیب سرخ حوا" (1378) چندان موفق نبود.
- او در فیلم های سیروس الوند توانست خوش بدرخشد. در فیلمهای "هتل کارتن"، "دست های آلوده" و بخصوص در فیلم "مزاحم" که متاسفانه بازی زیبای امین حیایی با شخصیت پردازی ضعیف از دست رفت.
- او در سال 1381، رکورددار بود. شش فیلم با بازی او در سال 1381 در سینماهای تهران به روی پرده رفت: مزاحم، مانی و ندا، مونس، اثیری، رز زرد، بوی بهشت
- بازیهای متفاوت او در سال 1382: "عروس خوش قدم" و "دختر ایرونی" و در سال 1383 با فیلمهای "کما" و "مهمان مامان" نام او را به عنوان یک بازیگر توانا سر زبانها انداخت تا جایی که او به عنوان یکی از دو بازیگر

برگزیده سال برای بازی در فیلم "دختر ایرونی" از جشن سالیانه ماهنامه دنیای تصویر تندیس حافظ دریافت کرد.
بازی کم نقص و تحسین برانگیز او در فیلم "زن زیادی" در جشنواره بیست و سوم فیلم فجر همچنان نشان از سیر صعودی او در زمینه بازیگری دارد.

خاچیکیان، سوریک

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
تولد: 1305، تبریز.
درگذشت: 25 آبان 1374.
سوریک خاچیکیان در صنعت فیلم خدمت می‌کرد و مشاغلی چون تدوین‌گری، صداگذاری، مدیریت دوبلاژ، مسئولیت امور فنی «آژیر فیلم» را به عهده داشت.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

خادم، مسعود

قرن:15
جنسیت:مرد
ملیت:ایران مسعود خادم از آن دسته از هنرمندان جوان موسیقی پاپ است که به رغم تجربه کوتاه مدتش دراین عرصه، امیدهای بسیاری را بوجود آورده است. مسعود خادم در تهران متولّد شده است، او از سنین نوجوانی به تشویق پدر و مادر آواز خواندن را شروع کرد او از محضر استادانی چون (حاتم عسگری ، محمود گروهی و ناصر وحدتی) بهره‌های فراوان برد.
وی همزمان شروع به نواختن (تار) کرد نزد اساتیدی چون (رضا وهدانی ، کمال میرزایی و محمدرضا لطفی). از سال 71 به عضویت گروه کر در واحد موسیقی صدا و سیما درآمد که در این زمان دوره‌های مختلف (سولفژ) و صداسازی را نزد دکتر اسفندیار قره‌باغی گذراند.
بعد از مدتی سولیست یا تکخوان واحد موسیقی شد و کارهایی از قبیل تیتراژ سریالهای مختلف از جمله (کت جادویی ، صدف و مروارید و سریال همراه آفتاب) را اجرا کرد. وسواس، دقت و حساسیت بالای هنری سه ویژگی عمده در کارهای موسیقیایی مسعود خادم است؛ خواننده ای که تصمیم به فتح قله های موسیقی پاپ گرفته است.

خاکدان، ولی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
تولد: 1303.
درگذشت: 1375.
ولی خاکدان هنرمند تئاتر و سینما بود. پیکر وی در بهشت زهرا در قطعه‌ی 88 (هنرمندان و نویسندگان) مدفون است.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

خاکی، منصور

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1332 کرج، نام اصلی: هوشنگ منصور خاکی، تحصیلات: دیپلم هنرستان، شروع بازیگری: زخمه (1362)
عمده‌ی فیلمها:
شب شکن (1363)، دل نمک (1368)، افعی (1371)، دل و دشنه (1373)، مروارید سیاه (1373)، فرار از جهنم (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

خانشهری، امیرحسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1322 تبریز، تهیه‌کننده صدا و سیما 1342، تحصیلات: دیپلم ادبی، تهیه‌ی نمایشنامه‌های رادیویی، فعالیت در تئاتر تبریز، شروع بازیگری: رضا موتوری (1349)
عمده‌ی فیلمها:
فصل خون (1360)، گردباد (1364)، زمزمه (1366)، جستجو (کوتاه- 1367)، دل نمک (1368)، عشق و مرگ (1369)، بیا با من (1371)، ردپای گرگ (1371)، پیراهن یوسف (کوتاه- 1371)، پنجاه روز در التهاب (1372)، بلوف (1372)، مروارید سیاه (1373)، دل و دشنه (1373)، آرزوی بزرگ (1373)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

خان‌محمدی، فرهاد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1325 تهران، تحصیلات: ششم ابتدایی، فعالیت در تلویزیون- شروع کار با سیاهی لشکری، شروع بازیگری: آقای قرن بیستم (1343)
عمده‌ی فیلمها:
کاروانها (مشترک با آلمان و آمریکا- 1356)، فصل خون (1360)، ملخ زدگان (1362)، سناتور (1362)، دوله تو (1363)، مادیان (1364)، روزهای انتظار (1365)، ترنج (1365)، اجاره‌نشینها (1365)، پرستار شب (1366)، جنگلبان (1366)، خارج از محدوده (1366)، محموله (1366)، سرب (1366)، بابا راهنما (کوتاه- 1366)، دلار (1367)، کشتی آنجلیکا (1367)، هی جو (1367)، ارثیه (1367)، ریحانه (368)، هامون (1368)، ساوالان (1368)، دخترک کنار مرداب (1368)، رانده شده (1368)، رنو تهران 29(1369)، آپارتمان شماره 13(1369)، دو فیلم با یک بلیت (1369)، افعی (1371)، دلاوران کوچه دلگشا (1371)، راز چشمه‌ی گل سرخ (1371)، طعمه (1371)، ضربه‌ی توفان (1372)، چشم شیطان (1372)، دمرل (1372)، سربلند (1373)، آخرین بندر (1373)، فرار (1374)، قانون (1374)، توطئه (1374)، گروگان (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

خانی بیک، حسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1320 تهران، تحصیلات: دیپلم، فعالیت در تلویزیون، بازی در تئاتر از 1346، شروع بازیگری: فریاد مجاهد (1358)
عمده‌ی فیلمها:
تب مرگ (نمایش داده نشد- 1358)، مفسدین (نمایش داده نشد- 1358)، سرباز اسلام (1359)، دست شیطان (1360)، سفیر (1361)، راه دوم (1363)، زنگ اول (1363)، تفنگ شکسته (1364)، زیر باران (1364)، خانه‌ای مثل شهر ما (1366)، پرستار شب (1366)، صخره همیشه سبز (1367)، ریحانه (1368)، آخرین پرواز (1368)، عبور از غبار (1368)، بازگشت قهرمان (1369)، آهوی وحشی (1371)، راه افتخار (1372)، از جنوب تا شمال (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

خداداد ،شیلا

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
تاریخ تولد: 14 آبانماه 1359
محل تولد : تهران
در سینما ما معروف است که مسعود کمیایی به نوعی کاشف استعدادهای جوان است . این نکته جهت حضور ستارگان صاحب نامی که امروزه در سینمای ما جایگاه خاصی پیدا کرده اند ،کاملا هویدا است . تنها هدیه تهرانی و محمدرضا فروتن دو نمونه از این سوپر استار های دهه اخیر سینمای ما بوده اند که با کلید طلایی کمیایی وارد دنیای اعجاب انگیز سینما شدند و هر چند استارت اولیه همراه توسط یک کارگردان و یا تهیه کننده زده می شود اما مسئله اصلی نوع و نگاه بازیگر به هنر و مقوله بازیگری است که خود باعث ماندگاری و یا اوفل او می شود . یکی از این استعدادهایی که نخستین بار در یکی از کارهای در خود توجه مسعود کمیایی فرصت حضور یافت شیلا خداد است . بازیگر جوان و مستعدی که بر خلاف ادعای بسیاری که علاقه مندی صرفشان به تئاتر قلمداد می کنند و مدعی خوردن خاک صحنه هستند ،کارش را بازی در فیلم های سینمایی شروع کرد ،بدون آن که پرونده ای از نقش های کوتاه از اپیزودهای تلویزیونی داشته باشد .
شیلا خداداد در 14 آبان ماه سال 1359 در تهران متولد شده و دارای مدرک مهندسی شیمی می باشد .
او اولین بار بازیگری را با بازی در فیلم اعتراض کیمیایی شروع کرد . اعتراض جولانگاه خوبی برای یک جوان با استعداد کم تجربه مانند شیلا بود و بازی در کنار کسانی چون داریوش ارجمند ،میترا حجار و محمد رضا فروتن تجربه خوبی برای او به شمار می رفت. مدتی بعد حمید لبخنده کارگردان معروف سریال در پناه تو که خود بازیگرانی چون پارسا پیروز فر و لیعا زنگنه را به سینمای ایران شناسانده بود برای فیلم جدیدش یعنی آبی در کنار هدیه تهرانی ،بهرام رادان و حسن جوهرچی از وجود شیلا خداداد بهره جست . شیلا در آبی نقش یک مادر جوان و باردارررا علی رغم سکانسهای محدود به خوبی ایفا کرد و همین مقدمه خوبی برای شناخته شدن وی در فیلم عیسی می آید علی ژکان تا در این فیلم هنرپیشه نقش اول زن باشد.
او در سال 82 در فیلم قلبهای نا آرام در نقش یک عروس به کارگردانی

مجید مظفری و تهیه کنندگی امید نجیب زاده در نقش مقابل حمید خندان (خواننده) ظاهر شد اما فیلم به موفقیتی چندانی نرسید.
قاسم جعفری کاگردان خوش سلیقه صدا و سیما در یک اقدام بی سابقه در در تاریخ تلویزیون در دهه اخیر ،طرح یک سریال دو زبانه را به مرحله اجرا در آورد. سریال که از جذابیتهای خاص مردم هندوستان که همواره در کشور ما محبوبیت خاصی دارند استفاده کرد. ترکیب و تلفیق دو ملیت ،دو خانواده ،دو فرهنگ و دو زبان و تکرار همان داستانهای قدیمی فیلم های هندی که دختر و پسری عاشق هم می شوند و خانواده ها مخالفند و ساز ناکوک می زنند و با سنگ اندازی مشکلات فراوانی بر سر راه دو دلدار ایجاد می کنند تولید شد.
نکته قابل توجه و در خور تحسین این سریال فرو رفتن ماهرانه و حرفه ای شیلا خداداد در قالب یک دختر نجیب زاده هندی است.ضمن این که با کوشش های مستمر و خالصانه زبان شناسی چون ایرج نوذری ،شیلا خداداد کاملا لهجه و گویشی هندی وار دارد می توان او را به عنوان یک دختر هندی تلقی کرد.
و اما بازی آخر او در فیلم ازدواج به سبک ایرانی به کارگردانی حسین فتحی در کنار بازیگرانی مطرحی چون داریوش ارجمند فاطمه گودرزی ،دانیل هولمز،لادن طباطبایی ،محمد رضا شریفی نیا و حسام نواب صفوی نقش شرین را ایفا کرده است.
داستان از این قرار است که یک جوان آمریکایی برای شرکت در توری برای دیدن نقاط تاریخی ایران به آژانسی می رود که شیرین خانم (شیلا خداداد)در آن کار می کند و در همان نگاه اول ،مثل قصه های شاه پریان یک دل نه صد دل عاشق شیرین خانم می شود و دل به او می بازد . اما ماجرا به همین سادگی ها نیست حاج ابراهیم(داریوش ارجمند) دختر به خارجی نمی دهد به خصوص از نوع آمریکایی اش باشد و حالا تازه کشمکش ها آغاز شده است...

شیلا خداداد در چهاردهم آبان ماه سال 1359 دریک خانواده کوچک و در شهر تهران به دنیا آمد.
او دوران تحصیل خود را با موفقیت سپری کرد و در سال 75 وارد دبیرستان شد . در دبیرستان در رشته ریاضی فیزیک به تحصیل پرداخت و در سال 78 با معدل 17 فارق التحصیل شد و به دانشگاه راه یافت . در دانشگاه رشته مهندسی فیزیک را برگزید و در این رشته شروع به تحصیل کرد.
شیلا خداداد به طور کاملا اتفاقی توسط مسعود کیمیایی وارد عرصه سینما

شد و در کنار بزرگان این رشته شروع به کار کرد.او تاکنون در فیمهای« اعتراض ، آبی ، عیسی می آید ، قلبهای ناآرام » و مجموعه تلویزیونی « مسافری از هند » ایفای نقش نموده . وی همچنین در رشته موسیقی نیز فعالیت دارد و در چند گروه موسیقی مشغول به کار است. ورزش مورد علاقه او فوتبال و والیبال ، وتیم مورد علاقه اش استقلال است

خدادادی، جواد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد سال 1323و کارمند ساده اداره تئاتر بود که به واسطه علاقمندی و استعدادش در بازیگری به این رشته روی آورد. اواخر دهه 1340 بود که جواد خدادادی توانست از شغل دفترداری اداره تئاتر به رده بازیگری نمایش های روشنفکرانه آن دوران برسد. او درس خواند، دیپلم گرفت و وارد دانشکده هنرهای دراماتیک آن زمان شد، در حالی که تا پیش از آن در یک پیراهن دوزی کار می کرد. در سال 1350 نخستین تجربه بازیگری اش را در نقش کوتاهی در تله تئاتر در شاهراه به کارگردانی ایرج راد با موفقیت به انجام رساند و استعدادش را ثابت کرد. تا پیش از انقلاب اسلامی، خدادادی در تله فیلم مسافرت (عزت الله انتظامی) ظاهر شد و در سال های بعدی در بحبوحه روزهای جنگ در نمایش های مختلفی مانند جانشین غلامحسین ساعدی، سربازها (هرمز هدایت)، مروارید (عزت الله مهرآوران)، تجاوزگران (اکبر زنجان پور) و ... بازی کرد. او در نمایش های دکتر فاستوس درکنار جمیله شیخی و پرویز پور حسینی و دکتر کنوک نوشته ژول درمن (هر دو به کارگردانی ایرج راد) در نقش اصلی خوش درخشید.
در سال های دهه 1360 بود که غلامحسین لفی با سپردن یکی از نقش های اصلی سریال معروف و موفق آینه به جواد خدادادی باعث شهرت و محبوبیت او در دورانی شد که برنامه های سرگرم کننده در اقلیت بودند. آینه اوج موفقیت جواد خدادادی بود و در کنار آن می شود به نقش متفاوت ابوذر غفاری در سریال امام علی (ع) (داود میرباقری) اشاره کرد. در دهه اخیر، به خاطر بیماری همسرش ناچار به مهاجرت به اروپا شد و همین موضوع باعث شد تا حقوقش در مرکز هنرهای نمایشی به دلیل غیبت بیش از شصت روز قطع شد و نامه نگاری های او هم به جایی نرسید. خدادادی چند ماه پیش از مرگ، برای ادامه کار و زندگی به ایران برگشت، ولی پیش از این که هیچ نقشی را جز زندگی سخت خودش ایفا کند، بر اثر مشکل قلبی و سرطان معده از دنیا رفت. منابع زندگینامه :سالنامه فیلم - ش 18.

خداویسی، بهزاد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران بهزاد خداویسی در سال ۱۳۴۴ در تهران زاده شد.
لیسانس بازیگری و کارگردانی تئاتر خود را از دانشکده هنرهای زیبای دانشگاه تهران دریافت کرد و بعدها فوق لیسانس نیز گرفت.
او با فیلم «تحفه ها» به سینمای ایران وارد شد و سپس با بازی در فیلم «ضیافت» به کارگردانی مسعود کیمیایی و در کنار بازیگران بسیار مشهور آن زمان همچون فریبرز عرب‌نیا و پارسا پیروزفر توجه بسیاری را به خود جلب کرد.
او بعدها به تلویزیون راه یافت و با بازی در سریال‌هایی همچون «سرنخ» و «روزگار جوانی» به بازیگری محبوب در تلویزیون بدل شد به طوری که منتقدان اورا عموماً را بازیگری می دانند که در تلویزیون موفق تر بوده است.
آخرین اثر او تا به امروز سریال نوروزی «دوباره زندگی» بوده است.
فیلم‌شناسی
تحفه‌ها (۱۳۶۶)
در جستجوی قهرمان (۱۳۶۸)
مجسمه (۱۳۷۱)
دره هزار فانوس (۱۳۷۲)
من زمین را دوست دارم (۱۳۷۲)
عصیان (۱۳۷۳)
علاءالدین و چراغ جادو (مجموعه تلویزیونی، ۱۳۷۳)
بانی چاو (۱۳۷۴)
ضیافت (۱۳۷۴)
سوخته دلان (مجموعه تلویزیونی، ۱۳۷۴)
ناگفته‌ها (مجموعه تلویزیونی، ۱۳۷۵)
مدرسه مادربزرگها (مجموعه تلویزیونی، ۱۳۷۵)
سرنخ (مجموعه تلویزیونی، ۱۳۷۵)
غریبانه (۱۳۷۶)
یاد سبز لک لکها (به نمایش درنیامده، ۱۳۷۶)
آشوبگران (۱۳۷۶)
ایران سرای من است (۱۳۷۷)
روزگار جوانی (مجموعه تلویزیونی، ۱۳۷۸)

آی آدم‌ها (مجموعه تلویزیونی، ۱۳۷۹)
جوانی (مجموعه تلویزیونی، (۱۳۸۰) منابع زندگینامه :سایت الانا

خردمند، آهو

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
متولد: 1329 تهران، خواهر نیکو خردمند (بازیگر)، فعالیت در تلویزیون از 1349، بازی در تئاتر، مقیم خارج از کشور، شروع بازیگری، پسر ایران از مادرش بی‌خبر است (1352)
عمده‌ی فیلمها:
حکایت کوچ به روایت ولایت غربت (تلویزیونی- 1356)، انفجار (نمایش داده نشد- 1358)، مرز (1360)، عفریت (نمایش داده نشد- 1361)، دادشاه (1362)، تفنگدار (1362)، سیاه راه (1363)، پدربزرگ (1364)، دزد و نویسنده (1365)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

خردمند، نیکو

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
متولد: 1316 تهران، خواهر آهو خردمند (بازیگر)، دیپلم، فعالیت در رادیو از 1337، فعالیت در دوبله از 1339، فعالیت در تلویزیون از 1351، برنده سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش دوم در نهمین جشنواره فجر (پرده‌ی آخر) برنده سیمرغ بلورین بهترین بازیگر، نقش دوم در دوازدهمین جشنواره‌ی فجر (بازیچه)
شروع بازیگری: پرده آخر (1369)
عمده‌ی فیلمها:
حکایت آن مرد خوشبخت (1369)، خانه خلوت (1370)، بازیچه (1372)، پاییز بلند (1372)، زینت (1372)، باغ ملکوت (1372)، راز گل شب بو (1372)، روزهای خوب زندگی (1373)، نگاهی دیگر (1373)، غزال (1374)، هفت سنگ (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

خشایار، به لوس بیت

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1305 کرمانشاه، نام اصلی: به لوس بیت یونان، تحصیلات: سیکل، شروع بازیگری: فاصله (1354)
عمده‌ی فیلمها:
سارق (1354)، دختر نگو بلا بگو (1354)، کوسه‌ی جنوب (1357)، شیر سینا (نمایش داده نشد- 1358)، شجاعان ایستاده می‌میرند (نمایش داده نشد- 1358)، قیام (359)، جانبازان (1361)، شکار در شب (نمایش داده نشد- 1363)، مدرک جرم (1364)، موعود (نمایش داده نشد- 1365)، جمیل (1366).
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

خطیبی، حمید

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
بازیگر.
تولد: 1305، ارومیه.
درگذشت: 1374، ارومیه.
حمید خطیبی، پیشکوست تئاتر ارومیه، از سال 1323 از دوران تحصیل در مدرسه فعالیت نمایشی خود را آغاز کرد. از سال 1324 فعالیت حرفه‌ای نمایشی خود را شروع کرد. از فروردین سال 1339 به همکاری در رادیو و شرکت در نمایش‌های رادیویی پرداخت. وی همچنین ده‌ها نمایش و قطعه و شعر برای برنامه‌های متعدد رادیو نوشت. از جمله نمایش‌هایی که وی در آنها بازی کرده است می‌توان به این عنوان‌ها اشاره کرد: «عاشق فداکار» (1325، ارومیه)؛ «عدالت بشر» (1329، مهاباد)؛ «جنایت بشر» (1336، ارومیه)؛ «خانعلی و جانعلی» (1336، در جبهه‌های جنگ).
حمید خطیبی مدتی نیز به کار روزنامه‌نگاری پرداخت. همزمان با فعالیت در رادیو به نوشتن فیلمانه نیز دست زد. وی ابتدا با پارس فیلم کار می‌کرد اما فعالیت مستقل سینمایی وی از سال 1330 با تهیه‌ی فیلم شانزده میلیمتری «دستکش سفید» شروع شد. از جمله فیلم‌هایی که وی در آنها ایفای نقش کرده است عبارتند از: «شکوه زندگی» (1336 به کارگردانی حسن محمدزاده)؛ «گل مریم» (1336 به کارگردانی حسن محمدزاده)؛ «ملک خاتون» (1368 به کارگردانی حسن محمدزاده).
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

خلیلی، سروش

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1315 آستارا، تحصیلات: دیپلم، فعالیت در تلویزیون از 1337، بازی در تئاتر از 1334، شروع بازیگری: دایره‌ی مینا (1357)
عمده‌ی فیلمها:
گفت هر سه نفرشان (نمایش داده نشد- 1359)، دانه‌های گندم (1359)، اعدامی (1360)، بنفشه‌زار (نمایش داده نشد- 1362)، کمال‌الملک (1362)، مردی که موش شد (1364)، ماموریت (1365)، ترن (1366)، غریبه (1366)، خارج از محدوده (1366)، جمیل (1366)، وسوسه (1368)، مدرسه‌ی پیرمردها (1370)، کچل عاشق (1373)، روز واقعه (1373)، عیاران (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

خلیلی، ماه چهره

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
او فارغ التحصیل دانشگاه آکسفورد و دارای مدرک کارشناسی ارشد در رشته ی معماری ، کارشناسی در رشته های تکنولوژی ساختمان و بازیگری- کارگردانی است. وی مدتها سر دبیر سه نشریه مد در لندن بود و با فیلم «چشمان سیاه» ایرج قادری وارد عرصه ی بازیگری شد.

خمسه، علیرضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1331 تهران، تحصیلات: لیسانس روانشناسی- تحصیل در مدرسه بازیگری دانشگاه، برنده‌ی جایزه‌ی بهترین بازیگر مرد از جشنواره‌ی پیونگ یانگ (آپارتمان شماره 13)، فعالیت در تلویزیون از 1360، تدریس بازیگری در مجتمع فرهنگ و هنر، مرکز اسلامی آموزش فیلمسازی و مدرسه‌ی هنر و ادبیات صدا و سیما از سال 1362، بازی در تئاتر از 1354 با گروه تئاتر پیاده، شروع بازیگری: مرگ یزدگرد (1360)
عمده‌ی فیلمها:
لنگرگاه (1367)، روز باشکوه (1367)، زیر بامهای شهر (1368)، شکار خاموش (1368)، آپارتمان شماره 13(1369)، جیب برها... (1370)، دو نفر و نصفی (1370)، چهارشنبه عزیز (1371)، دلاوران کوچه دلگشا (1371)، ماموریت آقای شادی (1371)، چشم شیطان (1372)، من زمین را دوست دارم (1372)، بوی خوش زندگی (1373)، مهریه بی‌بی (1373)، پاکباخته (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

خمسه‌ای، احمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
بازیگر.
تولد: 1291.
درگذشت: 7 مرداد 1375.
احمد شیخ‌احمد خمسه‌ای، فرزند مصطفی، کار حرفه‌ای خود را نزد لوطی حسین فرزند کاکا ممد (از خیمه شب‌بازان مشهور) آغاز کرد. طی سالیان دراز به نمایش عروسکی مشغول بود. وی همچنین در جشنواره‌های بین‌المللی نیز حضور یافت. از جمله در جشنواره‌ی نمایش عروسکی در آرنم در هلند، زاگرب در یوگسلاوی، پولچینلای ناپل، چرویا در ایتالیا، سگوویا در اسپانیا، آوینیون در فرانسه، تئاتر کودکان در یونان.
استاد خمسه‌ای همه‌ی عروسک‌های خود را به مرکز هنرهای نمایشی اهداء کرد تا در موزه‌ی هنرهای نمایشی نگهداری شود.
استاد خمسه‌ای در مهرداد 1375 درگذشت و پیکر وی در بهشت زهرا در قطعه‌ی 88 (هنرمندان و نویسندان) به خاک سپرده شد.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

خندان، رضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1332 شوشتر، نام اصلی: محمدرضا خندان، تحصیلات: فارغ‌التحصیل هنرهای نمایشی دانشکده، هنرهای دراماتیک تهران، فعالیت در تلویزیون- بازی در تئاتر، شروع بازیگری: ترس (کوتاه- 1366)
عمده‌ی فیلمها:
خانه در انتظار (1366)، گمشدگان (1366)، دندان مار (1368)، مجنون (1369)، ایلیا (1371)، عبور از تله (1372)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

خواجه امیری، حسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
حسین خواجه امیری (ایرج)به سال 1313 در شهر کاشان متولد شد ، بیش از شش سال از سنش نمی گذشت که شروع به زمزمه اشعار روز و عامیانه مردم که رایج آن زمان بود می کند .
پدر بزرگ وی که از صدایی بسیار خوش برخوردار بوده ، یکی از خوانندگان به نام ناصرالدین شاه قاجار بود و هر وقت که شاه قاجار اراده می کرده باید وی برای او بخواند ولی به طوری که از شواهد و آثار بر می آید ، غیر از دربار ، او خیلی مواقع برای مردم عادی نیز می خواند و در محافل شرکت می کرده و می خوانده ، پدر حسین خواجه امیری که از صدایی خوب برخوردار و از پدرش به ارث برده بود حسین را تحت تعلیم خود قرار می دهد و بسیاری از شب ها که ستاره های منطقه کویری کاشان مانند خوشه هایی از زمرد در آسمان خودنمایی می کردند و محیطی شاعرانه به وجود می آوردند ، وی را به صحرای اطراف شهر می برد و او را تشویق به خواندن با صدایی هر چه بلند می کرد . مدت ها حسین تحت تعلیم پدر این کار را ادامه داد و پس از چندی به تهران می آید و به کلاس روان شاد استاد ابوالحسن خان راه یافت ، مدت شش ماه متوالی از محضر استاد صبا کسب فیض کرد ، سپس در سال 1327 توسط ابراهیم خان منصوری برای شرکت در برنامه های رادیویی به رادیو دعوت شد . حسین مدت ها با این ارکستر همکاری می کند و خودش ارتشی بود ، شب های جمعه به مدت نیم ساعت در برنامه ارتش شرکت می کند و پس از مدتی در ارکستر آقای عبدالله جهان پناه شرکت و با ارکستر او همکاری کرد .
در سال 1336 بنا به دعوت مرحوم داود پیرنیا به برنامه گلها راه می یابد و در اولین همکاری خود با گلها، آوازی در مایه " سه گاه " همراه با ویولون استاد علی تجویدی می خواند و چندی بعد یکی از آهنگ های آقای مهندس همایون خرم را با همکاری جلیل شهناز و جهانگیر ملک به نام گلهای 510 در مایه مخالف "سه گاه " اجرا می کند و از این به بعد همکاریش با این برنامه ادامه می یابد . ایرج ، علاوه بر خواندن ، به نواختن ضرب نیز علاقه وافر دارد وضرب به خوبی می نوازد . وی معتقد است که جامعه ایران ، آواز و آهنگ های اصیل ایرانی را می خواند و همین آثار و آهنگ ها است که نمودار فرهنگ صوتی و ملی کشور بوده و توسط گذشتگان ما به طور سینه به سینه حفظ و نسل به نسل به ما منتقل شده و این میراث گرانقدر

برایمان مانده و باید در حفظ و اشاعه آن سعی و کوشش وافر داشته باشیم و به موسیقی ملی و سنتی سرزمین خود خیلی بیش از این ها ارج گذاریم .
حسین خواجه امیری چون افسر ارتش بود لذا مشکلاتی برای اجرای برنامه های هنری خود از جمله نام حقیقی خود پیش روی داشت ، بدین سبب نام مستعار (ایرج) را برای خود برگزید . ایرج که از صدایی خوش و رسا و مطلوب برخوردار است در زمان خود به آواز ایران خدمات شایان توجهی نمود به طوری که در دور افتاده ترین قراء مملکت هم علاقمندان فراوان پیدا کرد ، ولی افسوس که این هنرمند خوش صدا ، اشتباه بزرگی را در زندگی هنری خود مرتکب شد و آن این که یکی از کارگردانان ابن الوقت سینمای آن زمان که ضربات فراوان و سنگینی به صنعت فیلم سازی کشور زده بود ، وی را اغوا کرد و در بسیاری از فیلم های ساخته او ، آهنگ های " آن چنانی !" خواند که ای کاش نمی خواند و به شهرت و مقام والا و اصیل هنری خود خدشه وارد نمی کرد . به هر حال صاحب نظران در موسیقی ایران ، متفق القولند که وی یکی از بهترینهای آواز ایران بوده که هیچوقت خاطره او در آواز و موسیقی سنتی ایران فراموش نخواهد به قول معروف اگر در و گوهر در لجن زار هم بیفتد ، اصلیت خود را از دست نخواهد داد و حسین خواجه امیری (ایرج) هم حکم همین در و گوهر را دارد .

خوروش، فخری

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
متولد: 1309 کرمانشاه، نام اصلی: فخری اسودی، تحصیلات: دیپلم، مهاجرت به آمریکا 1365- بازگشت به ایران 1370، رتبه‌ی پنجم در رای‌گیری بهترین بازیگران سینمای ایران (1373)، فعالیت در تلویزیون، بازی در تئاتر از 1335، شروع بازیگری: برای تو (1334)
عمده‌ی فیلمها:
مستشار جزیره (1335)، بهلول (1336)، لات جوانمرد (1337)، جنوب شهر (1337)، همه گناهکاریم (1337)، آسمون جل (1338)، جلد مار (کوتاه- 1342)، طلوع (1349)، آقای هالو (1349)، حسن سیاه (1351)، شیر تو شیر (1351)، خورشید در مرداب (1352)، بی‌قرار (1352)، نفرین (1352)، شازده احتجاب (1353)، شهر شراب (1355)، والده‌ی آقامصطفی (1355)، شطرنج باد (1355)، سوته‌دلان (1356)، غبارنشین‌ها (1357)، پرواز در قفس (1359)، زمزمه محبت (1359)، وقتی که آسمان بشکافد (نمایش داده نشد- 1354 -59)، پنجمین سوار سرنوشت (نمایش داده نشد- 1360)، قرنطینه (1358 -61)، ستاره دنباله‌دار (1361)، دادا (1361)، گرداب (نمایش داده نشد- 1361)، تفنگدار (1362)، زخمه (1362)، مترسک (1362)، ملخزدگان (1362)، با من حرف بزن (کوتاه- 1363)، صاعقه (1363)، تاراج (1363)، تفنگ شکسته (1364)، بگذار زندگی کنم (1365)، فرار (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

خوروش، فخری

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
فخری خوروش در سال 1309 در کرمانشاه متولد شد.نام اصلی او فخری اسودی است.خوروش تحصیل را تا مقطع دیپلم ادامه داد.وی فعالیت هنری رااز سال 1337 با بازیگری تئاتر آغاز کرد و در نمایشهای فراوانی حضور یافت که تعدادی از آنها عبارتند از: دستهای آلوده، دعوت، شاهزاده تاتیانا، بلبل سر گشته، دست یالای دست.
خوروش فعالیت سینمایی را از سال 1333 با بازی در فیلم «برای تو» ساخته ی مشترک جمشید شیبانی و صادق بهرامی آغاز کرد.وی از سال 1364 با بازی در سریال «امیر کبیر» فعالیت تلویزیونی خود را آغاز نمود و پس از آن در سریال هایی چون باغ گیلاس، بیا تا گل برافشانیم، نقطه ی اوج، امام علی (ع)، فرار، پهلوانان نمی میرند، مادر، بافته های رنج، کت جادویی، فرمان، روشن تر از خاموشی و خانه ای در تاریکی ایفای نقش کرده است.خوروش همچنین در نمایشهای تلویزیونی فرشته ی مرگ، عاشق مترسک، دیدار حضرت خضر و عروس حضور داشته است.

خوش خلق،نیلوفر

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
همسر امین حیایی.
بازی در سینما را از ابتدای دهه هشتاد و حضور در سه فیلم ضعیف آغاز کرد. اما با کمی صبر و تامل از سال 1384 در فیلم های خوب و در نقش های بهتر ظاهر شد. بازی او در فیلم « چند روز بعد » تحسین برانگیز است.
مصاحبه:
جایی از امین حیایی خواندم که گفته بود : «در زمانی که من دچار افسردگی شدید بودم و نتوانسته بودم بجای محمدرضا فروتن در فیلم قرمز ساخته ی فریدون جیرانی بازی کنم ’ نیلوفر از خانواده اش در خارج از کشور جدا شد و به ایران آمد تا در کنار من باشد » ’شما متولد ایران هستید ؟
متولد ایران هستم ، مدتی در خارج از کشور زندگی می کردم که فکر نکنم آنقدر بر روی زندگی ام تاثیر داشته باشد . متولد چه سالی هستید ؟
۱۳۵۱ قبل از اینکه با امین حیایی آشنا بشین ’ علاقه خاصی به سینما داشتید ؟
نه اصلا هیچ علاقه ای به سینما نداشتم ’ حتی شاید باور نکنین که من اصلا فیلم هم نگاه نمی کردم . سریال روزگار جوانی اولین کار شما بود و فیلم مونس دومین کار بازیگری شما ’ در هر دو با امین حیایی همبازی بودید و در آن زمان ازدواج هم نکرده بودید امین در آن زمان هم به شما کمک می کرد ؟
در آن زمان من و امین نامزد بودیم ’ بله خیلی کمکم می کرد . سر فیلم « بوی بهشت » با امین ازدواج کردید درسته ؟
بله ’ حتی در تیتراژ بوی بهشت هم بجای نیلوفر خوش خلق ’ نیلوفر حیایی نوشته شد (!) ۳ کار اول ضعیف شما برای نابود شدن هر بازیگری کافی است فیلمهای ضعیف مونس ’ مانی و ندا و بوی بهشت که اتفاقا هر سه نیز در یک سال تولید شدند (سال ۱۳۷۹) و جالب این است که شما پس از فیلم بوی بهشت تا ۴ سال هم بازی نکردید (!) اما با وجود این شرایط در سال ۱۳۸۴ با بازی در فیلم به آهستگی و معرفی دوباره شما به تماشاگران ’ نه تنها از یاد آنها نرفته بودید بلکه هیچ کس هم باور نمی کرد که نیلوفر خوش خلق ۴ سال است بر پرده سینما دیده نشده است ’ قبول

دارید این باقی ماندن شما به عنوان بازیگر در سینما فقط و فقط بدلیل وجود شخصی به نام امین حیایی است ؟
٪۱۰۰ قبول دارم حرف شما را . در پشت صحنه فیلم های امین همراه او سر صحنه فیلمبرداری می روید و جایی گفته بودید که این حضور خیلی برای یک بازیگر موثر است . این موثر بودن از دیدن نوع بازی امین حیایی است یا طرز برخورد او با دیگر افراد ؟
هر دو ’ هر بار حضور در پشت صحنه فیلم های امین برای من خیلی موثر است از هر دو جهت ’ این حضور می تونه هم در بازی تاثیر بگذارد و هم در اخلاق . اخلاق یکی از اساسی ترین ویژگی های یک هنرمند است . هنگام بازی سراغ نقش های مشابه که قبلا توسط افراد دیگری بازی شده هم میرید ؟
حتما نه اما فیلم زیاد میبینم . از کسی شنیدم که قبل از شروع فیلمبرداری امین حیایی یک بار نقش شما را برایتان اجرا می کند و شما سعی می کنید مشابه امین حیایی بازی کنید این درست است ؟
همیشه نه ’ اما وقتی امین کارش سبک باشد این کار را برای من انجام میدهد . یکی از فیلم های موفق در کارنامه شما فیلم آتش بس است ’ لاله (نیلوفر خوش خلق) در آتش بس قرار بود با حرف ها و کارهایش باعث به هم ریختگی وضع زندگی سایه و همسرش شود اما این اتفاق فقط در ۱ مورد (جریان کتابخانه رفتن سایه نیازی) روی می دهد . نقش به آن شکل که باید در می آمد در نیامد یا از ابتدا قرار بود چنین باشد ؟
من کارهای خانم میلانی را خیلی دوست دارم اما نقش سایه از ابتدا نقش کم رنگی بود شاید حذف چند پلان مربوط به این نقش باعث کم رنگ تر شدن این نقش شد . آدم در هر جایی نباید دیده شود . اما نقش سایه دیده شد چون تعداد بازیگران کار کم بود . امین کارهای طنز زیادی را بازی کرده با توجه به این مسئله در اولین تجربه طنز شما (اگه می تونی منو بگیر) چه کمکی به شما کرد ؟
امین در آن زمان که ما فیلمبرداری را شروع کردیم خودش سر فیلمبرداری بود و من بدون کمک امین این فیلم را بازی کردم . نیلوفر خوش خلق خیلی کم مصاحبه می کند اما در جایی گفته بود معیار انتخاب فیلم برای من نقش های خاص و متفاوت است و با ۴ سال بازی نکردن این مساله را ثابت کرد ’ اما فیلم اگه می تونی منو بگیر نه خاص است و نه متفاوت ’ چرا بازی در چنین کاری را قبول کردید ؟
کار طنز بود و می خواستم یک کار طنز هم در کارنامه ام داشته باشم . فضای کار را هم خیلی دوست داشتم . " چند روز بعد " به کارگردانی نیکی کریمی آخرین کار سینمایی شما در مقام بازیگر است ’ کار با نیکی کریمی را چطور دیدید ؟

به نظرم نیکی کریمی کسی است که هم بازیگر بسیار خوبی است هم به واسطه بازیگری بسیار خوبش بزودی یکی از بهترین کارگردان های سینمای ایران هم می شود ’ همان طور که در " چند روز بعد" در مقام کارگردانی بسیار خوش درخشیده است . کار آینده ؟
فیلمی است به کارگردانی فرهاد نجفی و به اسم حرکت اول . علت کم کاری ؟
کم کار نیستم ’ چند کار پشت سر هم انجام دادم و با هم اکران شدند .
صمیمی ترین دوست شما در بین هنرمندان چه کسی است ؟
سحر ولدبیگی . نظرتون درباره CD های قاچاق چیه ’ به نظرم بیشترین لطمه را به فیلم " اگه می تونی منو بگیر" زد ’ نظز شما چیه ؟
وارد این مساله نمی شوم اما خیلی به سینما ضربه میزند .

خوشابفرد، فریدون

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
صدابردار و صداگذار قدیمی سینمای ایران که نامش را در عنوان بندی بسیاری از فیلم ها دیده بودیم، در آستانه ی جشنواره فجر، در یازدهم بهمن امسال چشم از جهان فروبست. دلیل مرگ او سکته ی قلبی اعلام شد واین در حالی است که خوشابافر تا آخرین روزهای حیاتش مشغول کار در حرفه ای بودکه به آن عشق می ورزید. تله فیلم یک بام و دو هوا (انوشیروان حداد) آخرین کار صداگذاری بود که از 1359 کارش را آغاز کرد و لحظه ی آخر بی وقفه کارش را ادامه داد. از فیلم های مشهور خوشابافرد می توان به آثار زیر اشاره کرد: آفتاب نشین ها (مهدی صباغ زاده)، جست و جو (امیر نادری)، مرگ یزدگرد (بهرام بیضایی)، بلمی به سوی ساحل (رسول صدر عاملی)، رابطه (پوران درخشنده)، بای سیکل ران (محسن مخملباف)، خواستگاری (مهدی فخیم زاده)، عینک دودی (محمدحسین لطیفی)، آواز قو (سعید اسدی)، شب های روشن (فرزاد مؤتمن)، عشق فیلم (ابراهیم وحیدزاده)، زن ها فرشته اند (شهرام شاه حسینی) و... منابع زندگینامه :سالنامه فیلم - ش 18.

خوئینی ها، سارا

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
سارا خوئینی ها
سارا خوئینی ها
متولد :1353 در تهران
نام مستعار: سارا وثوقی
تحصیلات : فارغ التحصیل رشته گرافیک
متاهل است.
دارای یک دختر 16 ساله به نام «غنچه» و یک پسر 8 ساله به نام «شایان».
اولین بار در 15سالگی با بازی در فیلم « گلها و گلوله ها » (ناصر مهدی پور، 1370) بازیگری در سینما را تجربه کرد.
فیلمشناسی :
گلها و گلوله ها (ناصر مهدی پور، 1370)
دوستان (علی شاه حاتمی، 1378)
بالای شهر پایین شهر (اکبر خامین، 1380)
نقاب (کاظم راست گفتار، 1383)
اسپاگتی در هشت دقیقه (رامبد جوان، 1384)
گیس بریده (جمشید حیدری، 1385)
مجموعه های تلویزیونی:
معصومیت از دست رفته (داود میرباقری، 1381)
بی صدا فریاد کن (مهدی فخیم زاده، 1386)

خیرابی ،سیاوش

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سیاوش خیرابی متولد ماه آذر سال ۱۳۶۳ آخرین مدرک تحصیلی : فوق دیپلم نرم افزار کامپیوتر از دانشگاه آزاد تهران سابقه هنری : از دوران کودکی در فعالیتهای هنری شرکت داشته . در سال سوم راهنمایی اولین کار بازیگیری خود را انجام داده و به خاطر تحصیل بعد از آن کار جدیدی نداشته است . آموزش دوره بازیگیری : سیاوش خیرابی دوره بازیگری خود را در کانون سینماگران سپری کرده است . کارهای او تا کنون : تله فیلم تلخون - سریال ترانه مادری

خیراندیش، گوهر

قرن:15
جنسیت:زن
ملیت:ایران
زندگی هنری گوهر خیراندیش گوهر خیراندیش در سال 1333 در شیراز به دنیا آمد، مدرک تحصیلی او لیسانس بازیگری و کارگردانی تئاتر از دانشکده هنرهای زیباست. او همسر مرحوم جمشید اسماعیل‌خانی است. فعالیت خود را از سال 1349 با گروه تئاتر در استان فارس آغاز کرد، از ابتدا که وارد عرصه سینما و تلویزیون شد، بازی‌اش را همگان پسندیدند. او با فیلم روزهای انتظار آغاز کرد و با فیلم «بانو» خوش درخشید. او برای بازی بسیار زیبایش در فیلم رسم عاشق‌کشی، سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش اول زن را از جشنواره فیلم فجر در سال 82 به دست آورد. او به یک میزان در سریال‌های تلویزیونی و فیلم‌های سینمایی بازی کرده است و به راحتی از پس هر نقشی که به او می‌دهند، بر می‌آید، اگر به اکبر عبدی در دنیای سینما به خاطر گریم‌های متفاوتش لقب «مرد هزار چهره» داده‌اند در بین بازیگران زن، باید این لقب را به گوهر خیراندیش داد.
تئاتر، دغدغه‌ی همیشگی
شاید بد نباشد بدانید که خیراندیش با این که بیش‌تر عمرش را معطوف سینما کرده هنوز هم خون یک تئاتری در رگ‌هایش جریان دارد و خود را یک بازیگر تئاتر می‌داند.
او در مورد جشنواره‌ی فیلم فجر چنین می‌گوید: «همیشه جشنواره برای همه اهمیت دارد، حالا می‌خواهد جشنواره‌ی فجر باشد یا هر جشنواره‌ی دیگری، اما مهم‌ترین نکته برای همه این است که کارها در این جشنواره‌ها به داوری گذاشته می‌شود و این برای من هم مهم است. شاید باور نکنید اگر بگویم من همیشه موقع حضور در هر جشنواره‌یی فوق‌العاده هیجان‌زده می‌شوم. با این که اکثراً در جشنواره‌ی فیلم فجر یا نامزد یا برنده‌ی جایزه بوده‌ام، اما همیشه جایزه‌ام را از آدم‌هایی که موشکافانه کارم را دیده‌اند، گرفته‌ام».
گوهر خیراندیش در آموزشگاه‌های مختلف بازیگری به آموزش این فن به هنرجویان مشتاق می‌پردازد و این کار را کاری الهی می‌داند. او هم‌اکنون یکی از اساتید ثابت کانون سینماگران جوان است.
و معجزه برای خیراندیش ...
روزهای آخر شهریورماه 1387 بود، که گوهر خیراندیش در روستای

«حلب» در حوالی زنجان، مشغول بازی در سریال تلویزیونی «حماسه آرت» به کارگردانی بهزاد فرهانی بود. او در حین فیلمبرداری درد شدیدی در ناحیه شکم داشت، زمانی که به بیمارستان انتقال پیدا می کند، متوجه می شود که آپاندیسش ترکیده است! و برای ادامه درمان سریعا به تهران می آید قرار بر این بود که پس از درمان ابتدایی مورد عمل جراحی قرار بگیرد، وقتی به منزل انتقال پیدا می کند، به دلیل ضعف جسمانی زمین می خورد و از ناحیه لگن دچار شکستگی می شود و این روزها خانه‌نشین است.

بخشی از فیلم شناسی:

بازیگری در:

1387 صندلی خالی
1387 کلانتری غیرانتفاعی
1387 یک اشتباه کوچولو
1386 دایره زنگی
1386 دعوت (ابراهیم حاتمی کیا)
1385 خواستگار محترم
1385 بی وفا (اصغر نعیمی)
1385 محاکمه (ایرج قادری)
1384 قاعده بازی (احمدرضا معتمدی)
1383 گل یخ (کیومرث پوراحمد)
1383 تردست (محمدعلی سجادی)
1383 نقاب (کاظم راست گفتار)
1382 رسم عاشق کشی (خسرو معصومی)
1382 مکس (سامان مقدم)
1381 توکیو بدون توقف (سعید عالم زاده)
1381 دنیا (منوچهر مصیری)
1381 واکنش پنجم (تهمینه میلانی)
1381 سیزده گربه روی شیروانی (علی عبدالعلی زاده)
1380 ارتفاع پست (ابراهیم حاتمی کیا)
1380 نان، عشق، موتور هزار (ابوالحسن داودی)
1379 مربای شیرین (مرضیه برومند)
1378 میکس (داریوش مهرجویی)
1377 شیدا (کمال تبریزی)
1377 جنگجوی پیروز (مجتبی راعی)
1376 ساغر (سیروس الوند)
1374 چهره (سیروس الوند)

1373 بوی خوش زندگی (ابوالحسن داودی)
1371 یک مرد ، یک خرس (مسعود جعفری جوزانی)
1371 لبه تیغ (جمال شورجه)
1371 عیالوار (پرویز صبری)
1370 مدرسه پیرمردها (علی سجادی حسینی)
1370 بانو (داریوش مهرجویی)
1369 سایه خیال (حسین دلیر)
1369 همه یک ملت (حسین مختاری)
1368 زیر بام های شهر (اصغر هاشمی)
1367 شاخه های بید (امرالله احمدجو)
1367 شب حادثه (سیروس الوند)
1367 روز باشکوه (کیانوش عیاری)
1366 با من از فردا بگو (فریدون کوچکیان)
1365 روزهای انتظار (اصغر هاشمی) جوایز و انتخابها
برنده سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش اول زن (رسم عاشق کشی) از بیست و دومین جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1382
کاندید سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش مکمل زن (زیر بام های شهر) از هشتمین دوره جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1368
کاندید سیمرغ بلورین بهترین بازیگر زن (واکنش پنجم) از بیست و یکمین دوره جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1381
برنده دیپلم افتخار بازیگر نقش اول زن سال (ارتفاع پست) از بیستمین دوره جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1380
کاندید سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش مکمل زن (چهره) از چهاردهمین دوره جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1374
کاندید سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش مکمل زن (جنگجوی پیروز) از هفدهمین دوره جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1377
برنده تندیس زرین بهترین بازیگر نقش مکمل زن (واکنش پنجم) از هفتمین دوره 7 جشن خانه سینما (مسابقه) - سال 1382
برنده تندیس زرین بهترین بازیگر نقش مکمل زن (دنیا) هفتمین دوره جشن خانه سینما (مسابقه) - سال 1382
کاندید تندیس زرین بهترین بازیگر نقش مکمل زن (ارتفاع پست) از ششمین دوره جشن خانه سینما (مسابقه) - سال 1381
بهترین بازیگر نقش مکمل زن سال (ارتفاع پست) از هفدهمین دوره منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال 1381
تندیس بهترین بازیگر نقش مکمل زن از دوازدهمین جشن خانه‌ی سینما

برای بازی در فیلم «دعوت»
منابع زندگینامه :منابع: مجله خانواده سبز/ ایران اکتور

خیرآبادی، حمیده

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
متولد: 1303 رشت، لقب: نادره، مادر ثریا قاسمی (بازیگر)، تحصیلات: دیپلم، رکورددار بازی در فیلمهای فارسی، فعالیت در تلویزیون از 1348، بازی در تئاتر از 1326
شروع بازیگری: میهن‌پرست (1332)
عمده‌ی فیلمها:
هالو (1338)، دست تقدیر (1338)، شیرفروش (1339)، در جستجوی داماد (1339)، آخرین هوس (1339)، بچه ننه (1339)، بچه‌های محل (1339)، دختران حوا (1340)، تازه به دروان رسیده (1340)، آتش و خاکستر 1340)، خروس بی‌محل (1340)، چادرنشینها (1341)، عروس دهکده (1341)، قربون خودم (1341)، مسافری از بهشت (1342)، فرشته‌ای در خانه من (1342)، آقای هفت رنگ (1342)، ترانه‌های روستایی (1343)، اشکها و خنده‌ها (1343)، عروس فرنگی (1343)، زندگی دوزخی (1343)، نیرنگ دختران (1343)، شکوفه‌های امید (1343)، یکپارچه آقا (1344)، افق روشن (1344)، چهار تا شیطون (1344)، همه سر حریف (1344)، ولگرد قهرمان (1344)، خوشگل خوشگلا (1344)، در دنیا بیگانه بودم (1344)، مرخصی اجباری (1344)، دزد بانک (1344)، ده سایه خطرناک (1344)، حسین کرد (1345)، آقا موچول (1345)، شوخی نکن دلخور میشم (1345)، دختر کدخدا (1345)، علی‌بابا و چهل دزد (1346)، دنیای قهرمانان (1346)، کوه زاد (1346)، عمو سبزی فروش (1346)، هفت شهر عشق (1346)، ولگردها (1346)، معجزه (1346)، الماس 33(1346)، تحفه هند (1347)، جوانمرد دهکده (نیمه‌تمام- 1347)، مرد روز (1347)، شب فرشتگان (1347)، عشق قارون (1347)، گرفتار (1348)، سالار مردان (1348)، قصر زرین (1348)، گربه را دم حجله می‌کشند (1348)، حسن کچل (1349)، قصه شب یلدا (1349)، دزد و پاسبان (1349)، علی بی‌غم (1349)، میوه گناه (1349)، ارادتمند شما عزرائیل (1349)، طوقی (1349)، یک خوشگل هزار مشکل (1350)، دلقکها (1350)، کاکو (1350)، بابا شمل (1350)، رسوای عشق (1350)، شب عروسی (1350)، زن یکشبه (1350)، مهدی مشکی و شلوارک (1351)، کافر (351)، شهر آفتاب (1351)، تولدت مبارک (1351)، مردان خلیج (1351)، باجناق (1352)، در آخرین لحظه

(1352)، قصه‌ی شب (1352)، تیغ آفتاب (1352)، صلوه ظهر (1353)، اوستا کریم نوکرتیم (1353)، ممل آمریکایی (1353)، عروس پابرهنه (1353)، بزن بریم (1353)، ماجراجویان خشن (1353)، فراز از بهشت (1354)، پاشنه طلا (1354)، پلنگ در شب (1354)، تعصب (1354)، همسفر (1354)، شاهرگ (1354)، دو آقای با شخصیت (1354)، پاشنه طلا (1354)، پلنگ در شب (1354)، تعصب (1354)، همسفر (1354)، شاهرگ (1354)، دو آقای باشخصیت (1354)، شادیهای زندگی ما (1355)، کلک نزن خوشگله (1355)، ماه عسل (1355)، مادر جونم عاشق شده (1355)، همکلاس (1365)، تشنه باران (نمایش داده نشد- 1356)، تازه عروس (1356)، زن (1356)، خدا قوت (1356)، شب آفتابی (1356)، جانی و تپل (1356)، اشک رقاصه (1356)، مشکل آقااعتماد (1357)، پرستش (نمایش داده نشد- 1357)، مفسدین (نمایش داده نشد- 1358) با عشق مردن (1358)، شب شکن (1363)، پیراک (1363)، مدرک جرم (1364)، خانه‌ی ابری (1365)، اجاره‌نشینها (1365)، سایه‌های غم (1366)، زرد قناری (1367)، هی جو (1367)، ریحانه (1368)، بچه‌های طلاق (1368)، مادر (1368)، شب بیست و نهم (1368)،، سایه خیال (1369)، در آرزوی ازدواج (1369)، علی و غول جنگل (1369)، جستجو در جزیره (1369)، جیب برها... (1370)، گرگهای گرسنه (1370)، راز چشمه سرخ (1371)، مریم و میتیل (1371)، یک مرد و یک خرس (1371)، راز گل سرخ (1371)، هنرپیشه (1371)، عیالوار (1372)، حشره‌ی شانس (1373)، روز واقعه (1373)، کلاه قرمزی و پسرخاله (1373)، عروسیت مبارک (1373)، پاکباخته (1374)، سلام بر انتظار (1374)، ماه مهربان (1374)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

داد، سیف الله

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران سیف الله داد در سال 1334 ، 54 سال پیش در خرمشهر به دنیا آمد و پس از دوران دبستان و دبیرستان در سال 1358 در رشته جامعه شناسی از دانشگاه شیراز فارغ التحصیل شد. اولین سمت او، سرپرستی رادیو و تلویزیون شیراز در سال 1357 بود. از سال 1358 تا سال 1362 عضو شورای بررسی فیلمنامه گروه فیلم و سریال شبکه اول سیما بود و اولین فیلمش را در سال 1364 به نام زیر باران ساخت که در اول بهمن 1365 در دو سینمای شهر قصه و فلسطین اکران شد و چند بار نیز از تلویزیون پخش شد. اولین تجربه سیف الله داد، ملودرامی ساده بود که اساس و پایه اش بر مروت و وجدان با پیشبرد حادثه نهاده شده بود. در دهه شصت، سیف الله داد در بخش فرهنگی بنیاد سینمایی فارابی و وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی مشغول کار بود. او همچنین از موسسان سازمان سینمایی سینا فیلم بود و از سال 1374 تا 1376 نیز رئیس هیأت مدیره خانه سینما بود.
سیف الله داد از سال 1362 تا سال 1376 در امور فیلم و سینما فعال بود. فیلمنامه های گره (یوسف سید مهدوی، 1364) و کانی مانگا (به کارگردانی خودش، 1365) را نوشت و فیلم های بچه های طلاق (تهمینه میلانی، 1368)، ابلیس (احمدرضا درویش، 1369)، در مسلخ عشق (کمال تبریزی، 1369)، عملیات کرکوک (جمال شورجه، 1370) وهور در آتش (عزیزالله حمیدنژاد، 1370) را تدوین کرد و مدیر تولید از کرخه تا راین (ابراهیم حاتمی کیا، 1371) و کارگردان و تدوینگر بازمانده (1373) بود. او فیلم های کوتاه نیت ودیوار سفید را نیز در پرونده سینمایی خود دارد.
داد از سال 1376 تا سال 1379 در دولت سید محمد خاتمی معاونت امور سینمایی کشور را بر عهده داشت که از دوران ویژه سینمای کشور را بر عهده داشت که از دوران ویژه سینمای ایران است. روز بیست و نهم مرداد 1376 دکتر عطاالله مهاجرانی که از سوی سید محمد خاتمی به عنوان وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی به مجلس شورای اسلامی معرفی شده بود، طی یک سخنرانی مواضع خود را پیرامون فعالیت ها و فضای فرهنگی با صراحت اعلام و سیف الله داد را به عنوان معاونت امور سینمایی معرفی کرد. به طور اجمالی می توان حوادث و تحولات سینمای ایران را در دوران تصدی سیف الله داد در معاونت سینمایی این گونه دید:
طعم گیلاس (عباس کیارستمی) در پنجاهمین دوره جشنواره کن، نخل طلا

را به اتفاق مارماهی (شوهه ایمامورا) برد. تعداد زیادی از بازیگران سرشناس سینمای ایران در سیزدهم خرداد 1376 در مقابل سینماهای تهران گرد آمدند تا همراه مردم آغاز ریاست جمهوری خاتمی را تبریک بگویند. جشن خانه سینما با 26 صنف سینمایی در تالار وحدت برپا شد. فیلم های آینه، آدم برفی، خواهران غریب، بچه های آسمان، فصل پنجم، غزال، مسافر جنوب و .. در جهان تجلیل شدند.
در پی اعلام سیاست های معاونت سینمایی در مورد ایجاد حق اعتراض برای کسانی که فیلم های آن ها درجه ج گرفته است، تهیه کنندگان 9 فیلم خواستار بررسی مجدد درجه فیلم هایشان شدند. آژانس شیشه ای (ابراهیم حاتمی کیا) بحث انگیزترین فیلم جشنواره فجر با چهارده مورد نامزدی و گرفتن 9 سیمرغ بلورین و یک دیپلم افتخار رکوردار شانزدهمین جشنواره فیلم فجر شد. هشت نفر از کارگردانان و تهیه کنندگان فیلم های ج برای درخواست تجدید نظر در مورد درجه بندی فیلم شان در روزهای 27 و 28 خرداد 1377 در راهروهای اداره کل نظارت و ارزشیابی تحصن و اعتصاب غذا کردند. هیأت دولت تصویب کرد کمیسیون ویژه ای برای رسیدگی به وضعیت سینمای ایران تشکیل شود. حاجی واشنگتن پس از پانزده سال پروانه نمایش گرفت. نیروی انتظامی از سازندگان آژانس شیشه ای شکایت کرد، اما در تیرماه شکایت خود را پس گرفت. فیلم های آژانس شیشه ای، ابراهیم، رقص خاک، دان، بانو، درخت گلابی، ابر و آفتاب، مرد عوضی، هیوا و مرد کوچک در سال 1377 در ایران و جهان تجلیل شدند. خانه سینما نشریه نامه سینما را منتشر کرد. برای شش موسسه ویدئویی پروانه تأسیس صادر شد. برای اولین بار به موسسات غیر دولتی مجوز ویدئویی داده شد. بهرام بیضایی پس از هشت سال که از مسافران می گذشت، در سال 1379 فیلم تحسین شده سگ کشی را ساخت. در سال 1379 این فیلم ها در ایران و جهان تجلیل شدند: زمانی برای مستی اسب ها، کودک و سرباز، عروس آتش، دایره، روزی که زن شدم... و به طور خلاصه فضای نسبی بازتری در سینمای ایران دید آمد که اما دیری نپایید.
سیف الله داد در دوره دوم ریاست جمهوری سید محمد خاتمی حضور ندارد و کم تر از او خبری می شود. با حضور او در سینمای ایران به عنوان معاونت سینمایی، مولفه های مشترک آثار سینمایی در گذشته و حیطه های آن به فراموشی سپرده شد و مولفه های مهاجرت، تقابل های سیاسی و جناحی، عشق های زمینی، آدم های حاشیه ای، بازنگری در برخی احکام، وقایع سیاسی روز، تغییر آرمان ها و ارزش ها، نیازهای بی پاسخ جوانان، بازبینی جنگ هشت ساله، خشونت، فساد، ناهنجاری های جامعه و .. در این دوره ارکان روایت فیلم ها شد و اقبال گسترده مخاطبان به این نوع فیلم

ها ضرورت اقتصادی تولید آن ها را برای صنعت رو به زوال سینما و بازتاب اجتماعی آن در میان مخاطبان و لزوم توجه به آن را بیش از پیش ثابت کرد. فیلم هایی که برای نخستین بار توانسته بودند گوشه ای از واقعیت های انکارناپذیر دور و برمان را به تصویر در آورند، در یک اتفاق نظر ناخودآگاه همگانی، بدبینی خود در موانع متعدد موجود سر راه شخصیت های آثارشان را اعلام کردند. برای مثال فیلم های مرد عوضی (1377)، زندگی (1377)، تکیه بر باد (1377)، شوکران (1379) و عشق + 2 (1379) مضامینی را برگزیدند که تا آن زمان به هیچ فیلمی راه نیافته بود. اما در اواخر این دوره فیلم ها در یک گرایش افراطی به سینمایی سوق داده شدند که به سینمای دختر و پسری معروف شدند.
در این گونه فیلم ها گاهی حتی در میانه فیلم کلیپ هایی پخش می شد که سرانجام مخاطبان تکرار آن را نپذیرفتند و این گونه سینما دچار بحران شد.
داد در سینمای نوشتاری هم فعال بود. در نشر فیلمنامه هور در آتش که در سال 1371 منتشر شد، مشاور کتاب بود. همچنین در بولتن ویژه سینمای جنگ که بنیاد سینمایی فارابی منتشر کرد، مصاحبه مفصلی با سیف الله داد صورت گرفته است که بسیاری از نظرات و سیاست های او را در سینمای ایران بیان می کند. در ماهنامه نیستان، شماره 8: ویژه سینما نیز زیر عنوان مظلوم مثل خود فلسطین، گفت و گویی خواندنی با سیف الله داد شده که با این سینمای مظلوم یعنی سینمای فلسطین غمخواری کرده است.
در دوره معاونت سینمایی سیف الله داد، آمار برگزاری جشنواره های مختلف بالا رفت و در یکی از سال های خدمت او حتی از هجده جشنواره در سال هم تجاوز کرد. این جشنواره های داخلی و کوچک در شهرهای گوناگون اجرا می شدند: مصلحانه، زن و سینما، اجتماعی، ورزشی، طلای سرخ و .. از آن جمله اند که جدا از دو جشنواره بین المللی فیلم فجر و کودک و نوجوان بودند. حتی رؤسای ادارات کل ارشاد در استان ها دست به تأسیس جشنواره فیلم زدند از جمله اصفهان، مشهد، اهواز و شیراز.
کانی مانگا در دوره ششم جشنواره فیلم فجر برنده لوح زرین شد، تدوین فیلم های ابلیس در دوره نهم جشنواره و هور در آتش در دوره دهم جشنواره کاندیدای جایزه شدند و در دوره چهاردهم جشنواره نیزبازمانده کاندیدای سیمرغ بلورین بهترین فیلمنامه شد و یک جایزه ویژه هیأت داوران نیز گرفت. اما پس از اکران بازمانده از داد کم تر خبری بود و عملاً در سایه بود.
نمایش کانی مانگا در سال 1367 توجه دست اندرکاران فعالیت های سینمای و منتقدان را به سوی سیف الله داد جلب کرد. ساختار حرفه ای و

انسجام موجود در بدنه ساختاری کانی مانگا نشانگر حضور فیلمسازی بود که شناخت آگاهانه ای از علائم بصری در سینما داشت. او هوشمندانه اولین تجربه سینمایی اش را ارائه داده بود. کانی مانگا اگرچه از نظر مضمونی در رده آثار جنگی / حادثه ای بود، اما از نقطه نظر ساختار روایی و ترکیب بندی اجرایی نمایشی فراتر از یک فیلم جنگی صرف بود. فیلم در مجموع خوش ساخت ترین فیلم سینمای جنگ ایران تا سال های پایانی دهه شصت بود. یکی از شاخص ترین جلوه های حضور سیف الله داد در گستره سینمای ایران و مهم ترین نشانه عملکرد ارزشی و متفاوت او در زمینه کارگردانی فیلم به سال 1374 و ساخت فیلم بسیار دشوار بازمانده باز می گردد. این فیلم که با بهره گیری از حضور عوامل خارجی و در یک لوکیشن کاملاً برون مرزی ساخته شده بود، یکی از بارزترین نشانه های تبحر و تسلط حرفه ای سیف الله داد در زمینه کارگردانی فیلم بود. سیف الله داد از معدود فیلمسازانی بود که در مرحله عملکرد نیز قادر به کاربرد درست آگاهی های تئوریک خود بود. هر چند بازمانده آخرین کار حرفه ای اوست، اما پروژه کوتاه او در مجموعه فرش ایرانی به عنوان آخرین ساخته سینمایی اش ماندگار شده است. بهمن فرمان آرا درباره سیف الله داد می گوید: « وقتی سیف الله داد به معاونت سینمایی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی منصوب شد، خاطرم هست که گفت بالاخره برای اولین بار یک فیلمساز مسئول معاونت سینمایی شد و چقدر از این موضوع خرسند شدم. آخر ما قدیمی ها در وزارت فرهنگ و هنر آن زمان افرادی را در این پست دیده بودیم که فرق پزتیو و نگاتیو را هم نمی دانستند» سیف الله داد در دوران خدمتش در رادیو و تلویزیون شیراز، برنامه ای به نام جهاد برتر داشت که نثرش روان و خواندنی بود و مجری به خوبی آن را قرائت می کرد. از نظر فنی، آخرین تدوین او فرزند صبح (بهروز افخمی) است که موضوع آن زندگی امام خمینی (ره) است و هنوز به اکران در نیامده است. دانش آموختگان جوان مرکز اسلامی آموزش فیلمسازی که درراه ورود به سینما بودند، ساختمان باغ فرودس را فراموش نخواهند کرد که سیف الله داد در آن جا به آنان درس می داد. او را از نزدیک چند بار دیده بودم و پیوسته صحبت مان از یادمان های خرمشهر، شهر زادگاهش بود. روح او همچون روح صفیه در بازمانده، مقاوم، روان و پاک بود. روحش شاد و یادش گرامی. منابع زندگینامه :منبع:نشریه صنعت سینما ،شماره 85.

داداش‌پور هریس، ستار

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1321 سراب، تحصیلات: ششم ابتدایی، تهیه‌کننده، شروع بازیگری: جاهل محل (1343)
عمده‌ی فیلمها:
ولگرد قهرمان (1343)، نبرد غولها (1344)، یکه بزن (1346)، آشیانه خورشید (1346)، قهرمان شهر ما (1346) فراری (1346)، قوس قزح (1347)، سرسخت (1347)، سه فراری (1348)، روسپی (1348)، نسل شجاعان (1348)، آخرین مبارزه (1348)، زن وحشی وحشی (1348)، دور دنیا با جیب خالی (1349)، عقاب طلایی (1349)، نامادری (1349)، رام کردن مرد وحشی (1349)، قهرمانان نمی‌میرند (1349)، وحشی جنگل (1350)، ایوا... (1350)، خر دجال (1351)، بالاتر از خطر (تهیه‌کننده، بازیگر- 1351)، گریز از مرگ (1352)، شرور (1352)، نبرد عقابها (1353)، مشکی (1354)، حرفه‌ای (1355)، سیاه‌بخت (1355)، فریاد مجاهد (تهیه‌کننده، بازیگر- 1358)، سرباز اسلام (تهیه‌کننده، بازیگر- 1359)، ملخ‌زدگان (تهیه‌کننده، بازیگر- 1362)، طغیان (تهیه‌کننده، بازیگر- 1364)، دو نیمه سیب (1370)، آبادانی‌ها (1371)، مرد پنجم (1373)، شاخ گاو (1374)، جهنم سبز (1374)، نخل محبت (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

دادشکر، حسن

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1326 مهاباد، تحصیلات: فارغ‌التحصیل رشته‌ی بازیگری از دانشکده هنرهای دراماتیک تهران- عروسک گردان- فعالیت در تلویزیون، شروع بازیگری: خورشید زیتون دریا (کوتاه- 1361)
عمده‌ی فیلمها:
کارآگاه 2(1367)، شنگول و منگول (1368)، حرفه‌ای (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

داودنژاد، رضا

قرن:15
جنسیت:مرد
ملیت:ایران نام اصلی: رضا
نام خانوادگی اصلی: داودنژاد
سمت (در بخش های): بازیگران،فیلمنامه،کارگردانی، تاریخ تولد: 1359
محل تولد: تهران
ملیت: ایران مدرک تحصیلی: دیپلم
بیوگرافی
فرزند علیرضا داودنژاد (نویسنده و کارگردان).
برادرزاده محمدرضا داودنژاد (بازیگر).
برادر زهرا داودنژاد (بازیگر و منشی صحنه).
شروع فعالیت سینمایی با بازی در فیلم "بی پناه" (علیرضا داودنژاد) در سال ۱۳٦۵.
بخشی از فیلم شناسی:
1384 چپ دست (آرش معیریان) [بازیگر]
1384 هوو (علیرضا داودنژاد) [بازیگر]
1383 هشت پا (علیرضا داودنژاد) [بازیگر]
1381 ملاقات با طوطی (علیرضا داودنژاد) [دستیار کارگردان]
1380 بانوی کوچک (مهدی صباغ زاده) [بازیگر]
1380 روزگار ما (رخشان بنی اعتماد محسن عبدالوهاب مونا زندی حقیقی) [بازیگر]
1379 بچه های بد (علیرضا داودنژاد) [بازیگر-دستیار کارگردان-فیلمنامه نویس]
1377 مصائب شیرین (علیرضا داودنژاد) [بازیگر]
چراغ جادو (مجموعه تلویزیونی، 1379)
پشت کنکوریها (مجموعه، پریسا بخت آور، 1381)
زندگی به شرط خنده (مهدی مظلومی، 1384)
1365 بی پناه (علیرضا داودنژاد) [بازیگر]
جوایز و انتخابها
>> کاندید لوح زرین بهترین فیلمنامه سال (بچه های بد)
[دوره 2 منتخب سایت ایران اکتور (بهترین های سال) - سال 1381]
منابع زندگینامه :http://www.iranactor.com/

داودنژاد، زهرا

قرن:15
جنسیت:زن
ملیت:ایران
نام اصلی: زهرا
نام خانوادگی اصلی: داودنژاد
سمت (در بخش های): بازیگران،کارگردانی، تاریخ تولد: 1356
محل تولد: تهران
ملیت: ایران مدرک تحصیلی: دیپلم

بیوگرافی
فرزند علیرضا داودنژاد (نویسنده و کارگردان).
برادرزاده محمدرضا داودنژاد (بازیگر).
خواهر رضا داودنژاد (بازیگر).
شروع فعالیت سینمایی با فیلم "عاشقانه" (علیرضا داودنژاد) به عنوان منشی صحنه در سال ۱۳۷٤.

بخشی از فیلم شناسی:
1384 وقتی همه خواب بودند (فریدون حسن پور) [دستیار کارگردان]
1384 گناه من (مهرشاد کارخانی) [منشی صحنه]
1381 دختری در قفس (قدرت الله صلح میرزایی) [دستیار کارگردان]
1381 ملاقات با طوطی (علیرضا داودنژاد) [بازیگر]
1380 بانوی کوچک (مهدی صباغ زاده) [منشی صحنه]
1379 بچه های بد (علیرضا داودنژاد) [بازیگر]
1379 بهشت از آن تو (علیرضا داودنژاد) [منشی صحنه]

منابع زندگینامه :http://www.iranactor.com/

داودنژاد، محمدرضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
برادر علی‌رضا داودنژاد (کارگردان)- برنده دیپلم افتخار بهترین بازیگر نقش اول در سیزدهمین جشنواره فیلم فجر (خلع سلاح)
شروع بازیگری: عفریت (نمایش داده نشد- 1361)
عمده‌ی فیلمها:
خانه‌ی عنکبوت (1362)، نیاز (1370)، خلع سلاح (1373)، عاشقانه (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

داورفر، اسماعیل

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1311 تهران، تحصیلات: فارغ‌التحصیل هنرستان هنرپیشگی، فعالیت در تلویزیون، بازی در تئاتر از 1335، شروع بازیگری: گاو (1348)
عمده‌ی فیلمها:
آقای هالو (1349)، صادق کرده (1351)، سرایدار (1355)، چنین کنند حکایت (کوتاه- 1358)، تاتوره (1362)، وکیل اول (1365)، افسون (1367)، افسون (1367)، لنگرگاه (1367)، زیر بامهای شهر (1368)، آقای بخشدار (1370)، عیالوار (1371)، روز فرشته (1372)، پادزهر (1372)، پادزهر (1372)، حشره‌ی شانس (1373)، روزهای خوب زندگی (1373)، مهریه‌ی بی‌بی (1373)، تعطیلات تابستانی (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

دایی نمایشی، محمدحسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1344 -1287 ق)، هنرمند. تا سال 1315 ق نزد پدرش بود و سپس برای کسب و تجارت به رشت رفت و در آن شهر ساکن شد و با سمت منشیگری به خدمت تجارت خانه‌ی سید علی تبریزی درآمد. از زمانی که میرزا حسن خان ناصر، جمعیت امید ترقی را به عنوا نسختین گروه نمایشی گیلان تشکیل داد، میرزا محمد نیز عضویت آن جمعیت را پذیرفت و وارد کار نمایش شد. وی نخستین کسی بود که در رشت، در محل سرای گلشن، مجلس جشنی به نام مشروطیت برپا کرد. در زمان آمدن هنرپیشه‌های قفقازی به رشت و اجرای نمایشنامه‌ی نادرشاه به روی صحنه آمد. نقش میرزا مهدی خان را اجرا کرد و چون صاحب ذوق و استعداد بود، در کار نمایش مهارت کامل پیدا کرد و کم‌کم معروف به دایی نمایشی شد. بعدها در تشکیل دارالایتام در رشت خدمات موثری کرد. وی در بنیانگذاری و گسترش تئاتر واقع‌گرا و انتقادی در شهرستانها که نوعی مبارزه‌ی با خرافات در میان مردم از طریق تئاتر بود، فعالیت مثمر و پیشرو داشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :ادبیات نمایشی (67 ،65 /2)، زندگی نامه‌ی رجال و مشاهیر (197/3)، سیمای هنرمندان (292/1).

درخشانی، سام

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سام درخشانی
بازیگر : (۷)مورد
(۱۳۸۰)(۱۳۷۰)
۱ - شکار روباه (۱۳۸۷)
۲ - نطفه شوم (۱۳۸۷)
۳ - شهر آشوب (۱۳۸۴)
۴ - صحنه جرم، ورود ممنوع ! (۱۳۸۴)
۵ - جدا افتاده (۱۳۸۳)
۶ - خانه ای در شن (۱۳۸۲)
۷ - دلباخته (۱۳۷۸)

درخشنده، پوران

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
نام اصلی: پوران
نام خانوادگی اصلی: درخشنده
سمت (در بخش های): بازیگران،تهیه و تولید،فیلمنامه،کارگردانی، تاریخ تولد: 1328
محل تولد: تهران
ملیت: ایران مدرک تحصیلی: فوق دیپلم کارگردانی سینما و تلویزیون
بیوگرافی
فارغ التحصیل کارگردانی از مدرسه عالی تلویزیون و سینما در سال ۱۳۵۱.
فعالیت به عنوان کارگردان فیلم های مستند در تلویزیون مرکز کرمانشاه در سال ۱۳۵۲.
فعالیت به عنوان کارگردان فیلم های مستند در تلویزیون تهران در سال ۱۳۵٤.
شروع فعالیت سینمایی با بازی در فیلم "خانه آقای حقدوست" (محمود سمیعی) در سال ۱۳۵۹.
برنده دیپلم افتخار از اولین دوره جشنواره جیفونی ایتالیا برای فیلم "رابطه".
برنده لوح زرین بهترین فیلم از ششمین جشنواره فیلم فجر برای فیلم "پرنده کوچک خوشبختی" در سال ۱۳٦٦.
برنده دیپلم افتخار بهترین کارگردانی از ششمین جشنواره فیلم فجر برای فیلم "پرنده کوچک خوشبختی" در سال ۱۳٦٦.
برنده دیپلم افتخار از سومین جشنواره فیلم زنان از آرژانتین برای فیلم های "پرنده کوچک خوشبختی" و "زمان از دست رفته".
بخشی از فیلم شناسی:
1385 بچه های ابدی (پوران درخشنده) [کارگردان-فیلمنامه نویس-تهیه کننده]
1384 رویای خیس (پوران درخشنده) [کارگردان-فیلمنامه نویس-تهیه کننده]
1382 شمعی در باد (پوران درخشنده) [کارگردان-فیلمنامه نویس-تهیه کننده]
1377 عشق بدون مرز (پوران درخشنده) [کارگردان-فیلمنامه نویس-

تهیه کننده]
1368 عبور از غبار (پوران درخشنده) [کارگردان-فیلمنامه نویس]
1368 زمان از دست رفته (پوران درخشنده) [کارگردان-فیلمنامه نویس-
تهیه کننده]
1366 پرنده کوچک خوشبختی (پوران درخشنده) [کارگردان]
1365 رابطه (پوران درخشنده) [کارگردان-فیلمنامه نویس]
1359 خانه آقای حقدوست ( ) [بازیگر]

جوایز و انتخابها
>> برنده لوح زرین جایزه ویژه هیات داوران (پرنده کوچک خوشبختی)
[دوره 6 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1366]
>> کاندید لوح زرین بهترین کارگردانی (پرنده کوچک خوشبختی)
[دوره 6 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1366]
>> 10 - دهمین فیلم سال (پرنده کوچک خوشبختی)
[دوره 3 منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال 1367]
منابع زندگینامه :http://www.iranactor.com

دستگیر، خسرو

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1322 ارومیه، تحصیلات: فوق دیپلم، شروع بازیگری: اتوبوس (1364)
عمده‌ی فیلمها:
میهمانی خصوصی (1365)، ایستگاه (1366)، شکوه زندگی (1366)، گل مریم (1366)، جستجوگر (1368)، ساوالان (1368)، ملک خاتون (1369)، دلاوران کوچه دلگشا (1371)، چشم شیطان (372)، دمرل (1372)، رویای نیمه شب تابستان (1373)، آخرین بندر (1373)، عصیان (1373)، سکوت کوهستان (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

دفتری، ایران

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
بازیگر.
تولد: 1286، رشت.
درگذشت: 2 آذر 1374، تهران.
ایران دفتری با حمایت مادرش تا کلاس ششم درس خواند. سپس در مسافرتی که به شمال ایران نمود با ضیاء دفتری ازدواج نمود. ضیاء دفتری از هنرمندان عصر خود بود و چون نمایش «آرشین مالالان» احتیاج به زنی داشت که بتواند در نقش «گل‌چهره» آواز بخواند، ناچار همسر خود را با این که راضی نبود، برای این نقش آماده ساخت. در آن زمان میرسیف‌الدین کرمانشاهی تئاتری به نام هیئت کرمانشاهی در سالن زردشتی ها دایر کرده بود و ایران دفتری با نقش گل‌چهره مورد توجه او واقع شد و به تعلیم وی پرداخت.
ایران دفتری برای اولین بار در نمایشی به نام «رستاخیز» که براساس اپرای میرزاده‌ی عشقی تهیه شده بود، در سال 1307 در رشت روی صحنه رفت و یک سال بعد در نمایش «آرشین مالالان» بازی کرد. دفتری بازیگری در سینما را با فیلم «شیرین و فرهاد» (عبدالحسین سپنتا، هندوستان، 1313) شروع و تا سال 1349 که دچار ضعف بینایی شد در تعداد زیادی فیلم و نمایش، ایفای نقش کرد.
چون هنرستان هنرپیشگی ایجاد شد، از وی برای تدریس در این هنرستان دعوت به عمل آمد. سپس به تئاتر دهقان رفت و بعد همکاری خود را با محمدعلی جعفری با نمایش «آخرین لحظه» شروع نمود و سپس در فیلم «مردی که رنج می‌برد» جعفری نیز شرکت کرد.
در سال 1320 سالن تابستانی تئاتر جامعه‌ی باربد در خیابان شاه‌آباد دایر گردید که دفتری نیز به آن گروه پیوست و در این تئاتر نمایش‌های زیادی را از قبیل، «خاقان می رقصد»، «قائم مقام»، «جان فدای وطن»، «نادرشاه»، «آغا محمدخان قاجار»، «یک شب در حرم ناصرالدین‌شاه» و در تئاتر تهران نمایش‌های «خانواده‌ی فنا شده» و «ایده‌آل عشقی» را بازی کرد.
نمایش «بلبل سرگشته» از مشهورترین نمایش‌هایی است که او بازی کرد. کارهای سینمایی خود را با فیلم «شکار خانگی» شروع کرد و سپس در «پریچهر» و بعد در «عروس کدومه» ایفای نقش نمود.

پس از سال 1349 و در پی توصیه‌ی پزشکان که دیگر نباید در مقابل نورافکن‌ها قرار بگیرد و عمل جراحی که بر روی چشمش صورت گرفت بینایی‌اش باز هم کاهش یافت، تنها در چند فیلم ظاهر شد و از سال 1351 به کلی کناره‌گیری کرد. وی در زمان فعالیت هنریش در نمایش‌های تلویزیونی و رادیویی نیز بازی کرد.
جوایزی که وی از آن خود کرده است به این شرح است: جایزی هنرپیشگی از وزارت معارف، اوقاف و صنایع مستظرفه (1332)؛ جایزه‌ی بهترین بازیگر نقش دوم، جایزه‌ی سپاس تهران (1348)؛ دریافت لوح تقدیر از سوی خانه‌ی سینما برای ارج نهادن به وی (از وی به عنوان مادر سینمای ایران یاد شد) (1374)؛ برنده‌ی جایزه‌ی برتر در مراسم اهدای برگزیدگان هیئت داوری خانه‌ی سینما از میان آثار سیزدهمین جشنواره‌ی فجر.
نمایش‌هایی که ایران دفتری در آنها ایفای نقش کرده است، عبارتند از :«شیرین و فرهاد»، «ایده‌ال عشقی»، «آخرین لحظه»، «نادرشاه»، «یک شب در حرم ناصرالدین‌شاه»، «خانواده‌ی فنا شده»، «جان فدای وطن»، «خاقان می رقصد»، «آغا محمدخان قاجار»، «حافظ»، «بلبل سرگشته».
اسامی عمده فیلم‌های وی در آنها نقش بازی کرده است، به این ترتیب است: «شکار خانگی» (1330)؛ «پریچهر» (1330)؛ «خواب های طلائی» (1330)؛ «برای تو» (1334)؛ «مردی که رنج می برد» (1334)؛ «عروس کدومه» (1338)؛ «عروس دریا» (1334)؛ «خداحافظ تهران» (1345)؛ «زیر گنبد کبود» (1346)؛ «روزهای تاریک یک مادر» (1346)؛ «سر مازندران» (1347)؛ «قیصر» (1348)؛ «سکه شانس» (1349)؛ «قهرمانان» (مشترک با آمریکا، 1349)؛ «قلاب» (1350)؛ «ایوب» (1350)؛ «نانجیب» (1351)؛ «گذر اکبر» (1351)؛ «دختر چوپان»، «لیلی و مجنون»، «عشق مادر».
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

دلشکیب، حمید

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1305 تبریز، تحصیلات: دیپلم، فعالیت در تلویزیون از 1346، بازی در تئاتر از 1321، شروع بازیگری: تازه عروس (1356)
عمده‌ی فیلمها:
طغیانگر (1357)، گدای اشرافزاده (1358)، پرواز به سوی مینو (1358)، آفتاب‌نشینها (1360)، بازجوئی یک جنایت (1362)، پرونده (1362)، آن سفر کرده (1363)، گلهای داودی (1363)، تنوره دیو (1364)، مدار بسته (1364)، زائر خلف (نمایش داده نشد- 1364)، تیغ و ابریشم (1365)، تصویر آخر (1365)، جنگلبان (1366)، جمیل (1366)، دو فیلم با یک بلیط (1369)، راه افتخار (1372)، مرد نامرئی (1373)، فرار (1374)، سایه به سایه (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

دودکار، اکبر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
تحصیلات: سیکل، فعالیت در تلویزیون، شروع بازیگری: کمال‌الملک (1362)
عمده‌ی فیلمها:
جنجال بزرگ (1363)، مردی که زیاد می‌دانست (1363)، اتوبوس (1364)، مردی که موش شد (1364)، باشو غریبه کوچک (1365)، شبح کژدم (1365)، در انتظار شیطان (166)، شاید وقتی دیگر (1366)، گلنار (1367)، طوبی (367)، گراند سینما (1367)، تا مرز دیدار (1368)، بازی تمام شد (1368)، دل نمک (1368)، رانده شده (1368)، شهر خاکستری (1369)، رنو تهران 29(1369)، آپارتمان شماره 13(1369)، آقای بخشدار (1370)، دو نفر و نصفی (1370)، سیرک بزرگ (1370)، مدرسه‌ی پیرمردها (1370)، دلاوران کوچه دلگشا (1371)، عیالوار (1371)، ترانزیت (1372)، چشم شیطان (1372)، دمرل (1372)، مرد آفتابی (1374)، روز دیدار (1374)، تعطیلات تابستانی (1374)، پاکباخته (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

دولتشاهی، سحر

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
نام : سحر دولتشاهی
تاریخ تولد : 1358
محل تولد: تهران سحر دولتشاهی فارغ‌التحصیل ادبیات نمایشی و مترجمی زبان فرانسه. پیش از آن هم «مهندسی شیمی» را نیمه‌کاره رها کرده است . وی همسر رامبد جوان (بازیگر و کارگردان) است .
فیلم ها :
۱ - طلا و مس (۱۳۸۷)
۲ - فرزند صبح (۱۳۸۷)
۳ - وقتی همه خوابیم (۱۳۸۷)
۴ - زخم شانه حوا (۱۳۸۶)
۵ - میم مثل مادر (۱۳۸۵)
۶ - چهارشنبه سوری (۱۳۸۴) سریال ها :
کتاب فروشی هدهد(1386)
مسافران (1388)

دهقان ،شقایق

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
من در روز چهارم اسفند ماه سال 1357 درست سه ماه قبل از اینکه برای اولین بار سوار هوا پیما بشم, در یکی از شهر های کوچک دانشجوی آلمان به اسم لان گسین به دنیا آمدم و بعد از سه ماه در لوایل سال 1358 که مصادف شد با اتمام تحصیلات پدرم, وقوع انقلاب, آغاز دلتنگی های مادرم و هفت ساله شده خواهر بزرگم ما به کشور بازگشتیم و به دلیل کار پدرم به مدت 6 سال در شمال کشور ساکن شدیم و من , خواهر بزرگترم و خواهر و برادر کوچکترم که در همان شهر های شمال کشور به دنیا آمدند و به خوانواده ما پیوستند دوران کودکیمان را تا قبل از مدرسه رفتن من در فضایی خوش و آرام گذراندیم و بعد از 6 سال, خانواده 6 نفری ما به تهران آمد و در تهران ساکن شد و من به مدرسه رفتم .
سالهای بین اول ابتدایی تا گرفتن دیپلم ساده ترین, سطحی ترین و بی دغدغه ترین سالهای زندگی من بود . بدون هیچ اوج و فرودی. مثل یک شاگرد خوب, مودب و سر به زیر و هیجان انگیز ترین قسمت سالهای تحصیلی من شرکت در برنامه های ورزشی و فرهنگی بین مدارس بود!
تا اینکه در تابستان سال 1374 زمانی که هفده سالم بود برای گذراندن اوقات فراغت در یکی از کلاسهای عروسک گردانی فرهنگسرای امیر کبیر ثبت نام کردم و با فضای تازه ای آشنا شدم که خیلی لذت بخش تر از فضای یکنواخت , تکراری و بی هیجانی بود که تا آن زمان داشتم .فضایی که آدم را وادار به فکر کردن و ایجاد خلاقیت می کرد و دو سال بعد, همزمان با امتحانات نهایی سال چهارم دبیرستان از طرف معلمی که در آن کلاس با هم آشنا شده بودیم به یک گروه تئاتر عروسکی که برای جشنواره عروسکی آماده می شدند معرفی شدم و آغاز به کار کردم .
صحنه, اجرا و تماشاچی بی نظیر بود . کار کردن با عروسکهای نمایشی رو دوست داشتم . بنابراین به دیپلم ریاضی که گرفته بودم هیچ اهمیتی ندادم و تصمیم گرفتم با تمام تلاشم به این رشته ادامه بدم . اما آن اجرا . اولین و آخرین تجربه تئاتر عروسکی من شد .
از طریق یکی از همان همکارهای گروه تئاتر عروسکی به خانم گلچهره سجادیه که مشغول تشکیل یک گروه تئاتر بود و اجرای نمایش بود معرفی شدم و همکاریم با آن گروه شروع کردم .
فضایی جدی تر , سنگین تر , پیچیده تر و عجیب , خیلی عجیب . سه ماه

تمرین و دوماه اجرا .
پنج ماه کار کردن با یک گروه حرفه ای تئاتر با عث شد تا پیش خودم قسم بخورم که تا آخر عمرم به کار تئاتر ادامه می دهم و همزمان و بازهم طریق یکی از همکاران همان تئاتر عروسکی به یکی از تهیه کننده های گروه کودک تلویزیون معرفی شدم و کار نوشتن من آن برنامه را هم شروع کردم و پیش خودم فکر کردم خب می توانم هر دو کار را با هم انجام بدهم . بازی در تئاتر و نوشتن برای تلویزیون . اما بازی در سریالهای تلویزیونی , هرگز !
طولی نکشید که یکی از همان کارگردانهای گروه کودک تلویزیون , اجرای من را در آن نمایش دید و به من پیشنهاد بازی در سریالش را داد و من بعد از دو هفته تردید پذیرفتم !
کارم را در تلویزیون با فعالیت در گروه کودک آغاز کردم و شدم عضو جدایی نا پذیر خانواده تلویزیونی ها . در این بین در دو کار سینمایی هم بازی کردم زیر نور ماه و نقش کوتاهی در فیلم سیندرلا و بعد بلافاصله به آغوش تلویزیون بازگشتم .
زندگی در کنار خانواده ای که بسیار زیاد دوستشان داشتم و شغلی که با اشتیاق و علاقه دنبال می کردم به بهترین نحو می گذشت .
تا اینکه در پائیز سال 1381 اتفاق عجیبی افتاد . بستن یک قرار داد جدید و بازی در سریال طنز هر شبی به اسم "پاورچین" و آشنا شدن با .....
از قبل می شناختمش, دو سه سالی بود . اولین آشنائیمان در یک برنامه ترکیبی بود به اسم گلخونه برای شبکه جام جم . سه سال قبل از پاورچین و بعد از آن چند کار نصفه و نیمه که هیچکدام به مرحله تولید و پخش نرسید .
اما این بار فرق می کرد .
مهراب قاسم خانی . همکار خوب و خوش اخلاق و صمیمی من . دیگر فقط یک همکار نبود . خیلی عجیب بود یه حس عجیب ... یه حسی مثل تفاهم و همفکری و اشتراک .
الان هم که چند ماه از زندگی مشترک من با آن همکار خوب و خوش اخلاق و صمیمی می گذرد . بار ها شده که خاطراتمان را با هم مرور کردیم و هر دوی ما حداقل از طرف خودم می گویم . خدا را شکر می کنم که همه خوشبختیهای دنیا را یک جا به من هدیه کرده است .

دهقان سنگستانی، قاسم

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
بازیگر.
تولد: 1337.
درگذشت: 14 شهریور 1374، یزد.
قاسم دهقان سنگستانی، طراح صحنه، مشاور نظامی و بازیگر مجموعه‌ی تلویزیونی «قطعه‌ای از بهشت» چهاردهم شهریور 1374 در یزد حین بازی در آخرین نمایش بر اثر انفجار مین درگذشت. دهقان یکی از سه سرباز گارد پادگان قصر بود که روز هفدهم شهریور 1357، برای تن ندادن به کشتار مردم در خیابان، با سلاح خود فرار کردند و یکی از آنها به شهادت رسید. امیر قویدل فیلم «خونبارش» را براساس این ماجرا در سال 1359 ساخت که دهقان در نقش خودش ظاهر شد. او با آغاز جنگ، به جبهه‌های جنگ رفت و با تشکیل گروه «روایت فتح» از اولین کسانی بود که همراه با سید مرتضی آوینی و دیگران به ثبت وقایع جنگ پرداخت. دهقان به دلیل آشنایی با مناطق جنگی به کسانی که برای ثبت تصویر به جبهه‌ها می‌آمدند کمک می‌کرد و بارها همراه با گروه‌های مختلف به مناطق جنگی اعزام شد.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

دهقان، جعفر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1339 تهران، تحصیلات: دیپلم فنی و حرفه‌ای، شروع کار از حوزه‌ی هنری سازمان تبلیغات، برنده‌ی سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش دوم در دوازدهمین جشنواره‌ی فجر (حماسه‌ی مجنون)، شروع بازیگری: توجیه (1360).
عمده‌ی فیلمها:
مرگ دیگری (1361)، عقود(1363)، بلمی به سوی ساحل (1364)، تیرباران (1365)، دستفروش (1365)، پرواز در شب (1365)، بحران (1366)، هراس (1366)، لحظه‌ی موعود (کوتاه- 1367)، طلوع خورشید (کوتاه- مدیر تولید- 1368)، تعقیب سایه‌ها (1369)، عملیات کرکوک (1370)، زیر آسمان (1371)، صلیب طلایی (1371)، حماسه‌ی مجنون (1372)، حمله به اچ 3(1373)، بوی پیرهن یوسف (1374)، جهنم سبز (1374)، هفت گذرگاه (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

دهقان‌نسب، حبیب

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1328 شیراز، تحصیلات: فارغ‌التحصیل بازیگری و کارگردانی از دانشکده هنرهای زیبای تهران، فعالیت در رادیو از 1345، فعالیت در تلویزیون از 1349، بازی در تئاتر از 1347، شروع بازیگری: شرایط عینی (1366)
عمده‌ی فیلمها:
مستاجر (1371)، عبور از تله (1372)، نجات یافتگان (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

دهکردی، علی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1344 شهرکرد، تحصیلات: دانشجوی رشته‌ی بازیگری از دانشکده‌ی هنرهای زیبای تهران، فعالیت در تلویزیون از 1374، شروع بازیگری: از کرخه تا راین (1371)
عمده‌ی فیلمها:
روز شیطان (1373)، براده‌های خورشید (1373)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

دیبائیان، هوشنگ

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1316 تهران، نام اصلی: غلامرضا دیبائیان، تحصیلات: دیپلم فنی،
شروع بازیگری: سفیر (1360)
عمده‌ی فیلمها:
محموله (1366)، کشتی آنجلیکا (1367)، پرواز را به خاطر بسپار (1371)، آخرین بندر (1373)، روز دیدنی (1373)، می‌خواهم زنده بمانم (1373)، دشمن (1374)، قانون (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

دیرباز،کامبیز

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد 1354 تهران
مدرک تحصیلی: لیسانس بازیگری از دانشکده هنرهای دانشگاه آزاد اسلامی
آغاز فعالیت هنری از سال 1376 با حضور در تئاتر سیاوش خوانی
آغاز فعالیت سینمایی: دختران انتظار (رحمان رضایی، 1378)
.....

مصاحبه با کامبیز دیرباز:
محدثه واعظی پور:کامبیز دیرباز بازیگری سینما را با نقش‌های کوتاهی در «دختران انتظار» و «نغمه» شروع کرد.بازی در «دوئل» و دریافت سیمرغ بلورین آغاز یک جریان تازه در کارنامه حرفه‌ای این بازیگر بود. دیرباز پس از «دوئل» در فیلم‌های «گرداب»، «به نام پدر»، «مقلد شیطان»، «سرگیجه» و «اخراجی‌ها» بازی کرد. این گفت‌وگو به بهانه اکران «اخراجی‌ها» فیلمی که دیرباز در آن نقش مجید سوزوکی شخصیت اصلی را بازی کرده انجام شده در روزهای پایانی سال 85 که دیرباز مشغله‌های زیادی داشت. چند روز را سر صحنه مجموعه «در چشم باد» در شمال کشور می‌گذراند و چند روز به تهران می‌آمد تا به ضبط برنامه نوروزی‌اش در رادیو برسد.
بعد از «دوئل» و گرفتن سیمرغ چه اتفاقی افتاد؟ به نظر می‌رسد کامبیز دیرباز کاملاً حرفه‌ای با موضوع برخورد کرده، احساساتی نشده و فقط به فکر بازی در نقش اول نبوده. در عین حال که به تنوع انتخاب‌هایش هم اهمیت داده.
قطعاً اینها که گفتید در ذهن من بوده، البته چقدر به این ایده‌آل نزدیک شده‌ام، بحث دیگری است. بعد از «دوئل» و گرفتن سیمرغ بلورین و پخش «تب سرد» پیشنهادهای زیادی داشتم. تا جایی که توانستم سعی کردم به متن اهمیت بدهم و به اینکه پیشنهاد در مدیوم سینماست یا تلویزیون کمتر توجه کردم. سعی کردم به عنوان یک مخاطب با پیشنهادهایم برخورد کنم، خیلی حسی انتخاب کردم و پیشنهادهایی را پذیرفتم که دوستشان داشتم. همین حساسیت‌ها باعث شد 14 ماه هیچ کاری را قبول نکنم تا «به نام پدر».

کار با حاتمی‌کیا برایتان مهم بود؟
در کنار همکاری با آقای حاتمی‌کیا که مهم بود، نقش و فیلمنامه را هم دوست داشتم.
نقش هم با کارهای قبلی‌تان متفاوت بود.
بله. میثم با پیمان در «تب سرد» ویحیی در «دوئل» خیلی تفاوت داشت. من هم تمام انرژی‌ام را گذاشتم که این تفاوت‌ها به چشم بیاید.
پروژه «در چشم باد» بعد از «به نام پدر» پیشنهاد شد؟
بله. «در چشم باد» یک کار ویژه و متفاوت تلویزیونی است. نقشی را که در این مجموعه بازی می‌کنم خیلی دوست دارم.
در این مدت به نظر می‌رسد تعمداً نخواسته‌اید کار تلویزیونی قبول کنید؟
اگر «در چشم باد» را جزو مجموعه‌های مرسوم تلویزیون حساب نکنیم، 3 سال است که در مجموعه‌ای بازی نکرده‌ام. با وجودی که به متن فیلمنامه اهمیت می‌دهم اما در انتخاب‌هایم سعی کردم نگاهم به سینما باشد.
در این فاصله در نمایش «یک زن، یک مرد» هم روی صحنه رفتید. آزیتا حاجیان درباره انتخاب شما درست عمل کرد. ویژگی‌های چهره‌تان طوری است که هم برای بازی در نقش مثبت مناسب هستید، هم منفی و یکی از بازی‌های خوبتان را در قالب یک شخصیت کاملاً خبیث در این نمایش دیدیم.
خیلی وقت بود روی صحنه نرفته بودم و خیلی خوشحالم که با آن نقش، دوباره به تئاتر برگشتم. بازی در نقشی با این میزان جذابیت یک تمرین فوق‌العاده بود. یک نکته دیگر که در این نمایش برایم اهمیت دارد، استقبالی است که از آن شد. کار ما بدون مخاطب بی‌معنی است، دوست ندارم فقط برای دلم بازی کنم.
در «به نام پدر» با آزیتا حاجیان هم‌بازی بودید. احتمالاً به همین دلیل برای بازی در این نمایش انتخاب شدید.
تجربه مشترکی که در «به نام پدر» داشتیم در انتخاب من تاثیر داشت. خانم حاجیان بازیگردان آن فیلم بود و احتمالاً شناختی که از جنس بازی من داشته باعث شده من را انتخاب کند.
گفتید که مخاطب خیلی برایتان اهمیت دارد. اگر پیشنهاد بازی در فیلمی داشته باشید که در چند جشنواره داخلی و خارجی نمایش داده شود اما اکران عمومی گسترده نداشته باشد، رد می‌کنید؟
اگر یک فیلم اکران محدود داشته باشد به معنی این نیست که مخاطب ندارد. بعضی فیلم‌ها، اصلاً مخاطب ندارند حتی اگر در تعداد زیادی سینما روی پرده بروند. فیلم‌هایی که جنبه هنری و فرهنگی بیشتری دارند هم مخاطب دارند و بازی کردن در آنها، تجربه خوبی است. همان‌طور که گفتم فیلمنامه و نقش برای من اهمیت زیادی دارد. وقتی فیلمنامه‌ای را می‌خوانم تقریباً می‌توانم تشخیص بدهم که مخاطب چگونه با آن برخورد

می‌کند. در این مدت در یک فیلم کوتاه هم بازی کردم. این فیلم‌ها مخاطب کمتری نسبت به فیلم‌های سینمایی دارد، اگر برای من فقط مخاطب انبوه مهم بود در چنین فیلمی بازی نمی‌کردم اما این تجربه‌ها هم مخاطب خاص خودش را دارد و این مخاطب برای من مهم است.
مسعود ده‌نمکی سوابق سیاسی روشنی دارد. از همکاری با او و داوری‌هایی که ممکن بود درباره شما و فیلم «اخراجی‌ها» بشود، نترسیدید؟
دیدگاه و سوابق سیاسی آقای ده‌نمکی به خودشان مربوط است. من از زمانی که با او آشنا شدم به عنوان یک کارگردان به او نگاه کردم و او هم من را به عنوان بازیگر فیلمش پذیرفت، رابطه‌ای کاملاً حرفه‌ای بین ما حاکم بود.
در این مدت با کارگردان‌هایی کار کرده‌اید که اولین فیلمشان را می‌سازند. اعتماد کردن به قابلیت‌های این کارگردان‌ها آسان است؟ ده‌نمکی البته دو فیلم مستند ساخته، آنها را دیده بودید؟
در مقطعی کارگردانی به من اعتماد کرده و فرصت داده در فیلمی مثل «دوئل» برای اولین‌بار به طور جدی خود را محک بزنم. این اعتماد را من به عنوان بازیگر به بعضی فیلمسازها داده‌ام و هیچ‌وقت فکر نکرده‌ام نباید با یک کارگردان فیلم اولی همکاری کرد. در مورد آقای ده‌نمکی هم دو فیلم مستند از او دیده بودم. «فقر و فحشا» به نظرم فیلم جسورانه و متفاوتی است. در همان مستندها هم می‌توان استعداد آقای ده‌نمکی در فیلمسازی را تشخیص داد. در کنار اینها تیمی که قرار بود در ساخت «اخراجی‌ها» او را کمک کند، تیمی حرفه‌ای بود و من می‌دانستم نتیجه همکاری این گروه اگر شاهکار نشود، کار قابل دفاعی می‌شود.
کسی توصیه نکرد با ده‌نمکی همکاری نکنید؟
نه. اصلاً. واقعاً کسی چنین توصیه‌ای نکرد.
مجید سوزوکی کاراکتری است که ده‌نمکی او را دیده، یک کاراکتر واقعی که وجود داشته. بازی در چنین نقشی جذابیت خاصی دارد؟
آقای ده‌نمکی عکس او را به من نشان داد، خاطرات مختلفی از او برایم تعریف کرد که شناخت من را از این کاراکتر بیشتر می‌کرد. مجید، جوانی است با ذهنیت مثبت، کم‌حرف و جدی. تلاش من و آقای ده‌نمکی این بود تا تصویری که از مجید سوزوکی ارائه می‌دهیم واقعاً به او نزدیک باشد.
این شباهت‌ها در ویژگی‌های ظاهری هم رعایت شد؟ یعنی نوع لباس پوشیدن و گریم شما قرار است مجید سوزوکی واقعی را تداعی کند.
نوع لباس پوشیدن، شکل گریم، انگشترهایی که در دست من است و حتی استفاده از تکیه‌کلام ما چاکریم در جهت نزدیک شدن به آن شخصیت بود. شخصیتی که می‌خواستیم دوباره او را زنده کنیم.

جدیتی که در بازی شما می‌بینیم دقیقاً خواسته ده‌نمکی بود؟ این جدیت که در رفتار مجید هست، جنس شوخی‌ها و نوع متلک‌ها او را کاملاً از دوستانش متفاوت کرده.
از قبل رویش فکر کرده بودیم و خواسته آقای ده‌نمکی بود. دوستان مجید به جز مصطفی که سینه‌سوخته و از همه بزرگ‌تر است، بقیه اهل فکر کردن نیستند، آنها اول عمل می‌کنند بعد فکر می‌کنند (می‌خندد) اما مجید سوزوکی با بقیه فرق دارد. در این گروه، فقط او هدف دارد و به همین دلیل، از بقیه متفاوت است.
مرگ مجید در پایان فیلم، قابل پیش‌بینی و کلیشه‌ای است. هر چند ده‌نمکی سعی کرده روی تحول مجید خیلی تاکید نکند.
مرگ مجید باید اتفاق می‌افتاد. در دنیای واقعی هم مجید سوزوکی در جبهه شهید شد و این فیلم بخشی از زندگی او را به تصویر می‌کشد. همان بخشی که با مرگش به پایان می‌رسد.
در واقعیت هم مجید سوزوکی همین مدت در جبهه بوده و در همین فاصله زمانی شهید شده؟
بله، مجید سوزوکی می‌آید که در جبهه گشتی بزند و بعد برگردد که شهید می‌شود.
تحول مجید برای شما قابل قبول است؟
به نظر من تحول باسمه‌ای در فیلم نمی‌بینیم. زمانی که فیلمنامه را می‌خواندم آرزو می‌کردم مجید در پایان متحول نشود. اگر می‌شد این نقش را بازی نمی‌کردم. وقتی فیلمنامه به آخر رسید خیلی خوشحال بودم که تحول باسمه‌ای اتفاق نیفتاد و مجید در لحظات آخر زندگی هم مرام خودش را دارد. اگر تحولی در مجید می‌بینیم از جنس خود اوست.
فکر می‌کردید برای بازی در نقش مجید سوزوکی نامزد سیمرغ بشوید؟
موقع فیلمبرداری نمی‌شود به این چیزها فکر کرد. موقع بازی در این نقش اصلاً به این بخش از ماجرا فکر نمی‌کردم.
یعنی اصلاً گرفتن سیمرغ یا نامزد شدن در جشنواره اهمیتی ندارد؟
مگر می‌شود اهمیت نداشته باشد. دیده شدن بازی‌ام در جشنواره و بعد از آن خیلی مهم است. درباره «اخراجی‌ها» این اتفاق افتاد و من حس کردم که مردم بازی من را دیده‌اند. اگر نامزد می‌شدم یا جایزه می‌گرفتم این شیرینی بیشتر می‌شد ولی برای من که یک بار سیمرغ بلورین گرفته‌ام، نظر مردم و استقبال آنها اهمیت بیشتری پیدا کرده است.
این روزها مشغول اجرای یک برنامه در رادیو هستید. اولین بار است که در رادیو فعالیت می‌کنید؟
اجرای یک برنامه سینمایی را برعهده دارم. با برگزیدگان سینمای ایران در سال 85 صحبت می‌کنیم. این روزها مشغول ضبط برنامه هستیم و از

فروردین‌ماه پخش برنامه شروع می‌شود. خوشبختانه اولین تجربه‌ام در رادیو، اجرای یک برنامه سینمایی است که در سرتاسر ایران پخش می‌شود.
به نظر می‌رسد به بازیگر محبوب کارگردان‌های سینمای جنگ تبدیل شده‌اید؟
(می‌خندد) «به نام پدر» فیلم جنگی نبود.
حاتمی‌کیا بیشتر در حوزه سینمای جنگ فعالیت کرده.
به هر حال فیلمنامه خوب معیار انتخاب من است. اگر باز هم در این حوزه پیشنهادهایی بشود می‌پذیرم.
«اخراجی‌ها» جزو فیلم‌هایی است که دوستش دارید؟
من همه فیلم‌هایی که بازی کرده‌ام، دوست دارم. خوشحالم که «اخراجی‌ها» فیلمی است که هم من آن را دوست دارم، هم مردم.
به اندازه «دوئل» آن را دوست دارید؟
«دوئل» برای من یک قصه دیگر دارد و آغاز یک جریان است و با دیگر تجربه‌هایم قابل مقایسه نیست
مجموعه آثار:
- دختران انتظار (رحمان رضایی، 1378)
- نغمه (ابوالقاسم طالبی، 1381)
- دوئل (احمدرضا درویش، 1382)
- گرداب (حسن هدایت، 1384)
- به نام پدر (ابراهیم حاتمی کیا، 1384)
- سرگیجه (محمد زرین دست، 1384)
- اخراجی ها (مسعود ده نمکی، 1385)
- انعکاس (رضا کریمی، 1386) مجموعه های تلویزیونی:
- تب سرد (علیرضا افخمی، 1383)
- در چشم باد (مسعود جعفری جوزانی، 1384)
.....
جشنواره ها و جوایز:
- برنده سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش مکمل مرد از بیست و دومین جشنواره فیلم فجر برای بازی در فیلم دوئل - 1382
- کاندید سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش مکمل مرد از بیست و چهارمین جشنواره فیلم فجر برای بازی در فیلم به نام پدر - 1384
- کاندید تندیس زرین بهترین بازیگر نقش مکمل مرد از نهمین جشن خانه سینما برای بازی در فیلم دوئل -

دینی، محمود

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1342 کردستان، تحصیلات: فوق دیپلم نظامی، فعالیت در تلویزیون- شروع فعالیت از سریال آئینه‌ی عبرت، شروع بازیگری: آذرخش (1371)
عمده‌ی فیلمها:
تابع قانون (1372)، مجازات (1373)، حامی (1373)، نخل محبت (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

راد، ایرج

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1324 تهران، تحصیلات: فارغ‌التحصیل رشته‌ی تئاتر از دانشکده‌ی هنرهای زیبای تهران، فارغ‌التحصیل رشته‌ی تئاتر از دانشگاه کاردیف انگلستان، فعالیت در تلویزیون، بازی و کارگردانی تئاتر از 1341، شروع بازیگری: پستچی (1351)
عمده‌ی فیلمها:
بنگاه تاترال (نمایش داده نشد- 1356)، دایره‌ی مینا (1357)، گردباد (1364)، اجاره‌نشینها (1365)، ویزا (1366)، جعفرخان از فرنگ برگشته (1366)، طوبی (1367)، چون ابر در بهاران (1369)، نصف جهان (1371)، سهراب تا سهراب (1372)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

راد، رضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1326 تبریز، نام اصلی: محمدرضا راد، تحصیلات: ششم ابتدایی، شروع بازیگری: سفیر (1360)
عمده‌ی فیلمها:
میرزا کوچک خان (1363)، سردار جنگل (1363)، دوله تو (1363)، پلاک (1364)، کانی مانگا (1366)، ترن (1366)، دلار (1367)، هی جو (1367)، روز باشکوه (1367)، مرگ پلنگ (1368)، جستجوگر (1368)، خط آتش (1373)، سایه به سایه (1373)،
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

رادان،بهرام

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نام اصلی: بهرام
نام خانوادگی اصلی: رادان
سمت (در بخش های): بازیگران،
.....
تاریخ تولد: 1358
محل تولد: تهران
ملیت: ایران
.....
مدرک تحصیلی: فارغ التحصیل مدیریت بازرگانی
فارغ التحصیل مدیریت بازرگانی.
شروع فعالیت سینمایی با بازی در فیلم "شور عشق" (نادر مقدس) در سال 1378.
در سال 1378 در آموزشگاه هیوا فیلم بازیگری را آموخت.
در اولین حضور سینمایی تنها به واسطه چهره اش شناخته شد: "شور عشق" (نادر مقدس).
اما فیلم به فیلم به دانش سینمایی خود افزود و توانست فوت و فن بازیگری را بیاموزد تا اینکه در چهارمین نقش آفرینی اش کاندید دریافت تندیس بهترین بازیگر نقش اول مرد در پنجمین جشن خانه سینما شد: "آواز قو" (سعید اسدی).
دو سال بعد در بیست و دومین جشنواره فیلم فجر سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش اول را تصاحب کرد: "شمعی در باد" (پوران درخشنده).

رادش ،نصرالله

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
در 12 آذرماه در آبادان به دنیا آمد، اما پس از این‌که به تهران آمد، به دنیای بازیگری روی آورد و هم‌اکنون ساکن تهران و شهرک اکباتان است، جوانی که اواخر 73 با بازی در مجموعه ساعت خوش، یک شبه راه صد ساله پیمود، در سال‌های
اخیر کمتر از او نقشی دیدیم، اما یکبار دیگر مهران مدیری به سراغ او رفت و او را به باغ مظفر دعوت کرد، صحبت از نصرا... رادش است، آخرین گفته‌های او را بخوانید بازیگری که هنوز نقش زیبای او در«روزگار جوانی» در ذهن‌ها نقش بسته است.
• این لهجه یک پیرمرد بود که چون نوکر خان‌مظفر است کمی بدون داشتن اعتماد به نفس صحبت می‌کند. «حیف نان» لهجه‌ای کودکانه دارد که البته با کمک گرفتن از تجربه آقای مدیری این لهجه تندتر و یا کندتر می‌شد. • فکر می‌کنم، حیف نان خوب کار شد و درخدمت داستان شیرین کار می‌کرد و با مردم انس گرفته است. • شروع کار هنری‌ام با همکاری مهران مدیری رقم خورد. بعد از پرواز 57 و ساعت خوش سومین همکاری‌ام با ایشان است. • بله همانطور که گفتید شروع کار من در تلویزیون با آقای مدیری بوده، ساعت خوش تجربه‌ای جالب بود. • تاکنون که با مردم عادی و همچنین مخاطبین مجموعه‌های طنز برخورد داشته‌ام، متوجه شدم که «حیف نان» جای خودش را در بین مردم باز کرده است. • تکه کلام که نمی‌شود گفت ولی «حیف نان» همیشه مواظب اطرافیانش است و چیزهایی را بر می‌دارد که IQ اطرافیان را تخمین بزند.
• به خاطر بعضی از دلایل شخصی که مربوط به خودم است مدتی است کم‌کار شده‌ام و مشغول کارهایی غیر از کارهای به اصطلاح هنری هستم. تا حدودی از این طریق کسب درآمد می‌کنم. • من یک دوره دو ساله را در این زمینه می‌گذرانم. از سال 68 تا 70 در فرهنگسرای نیاوران تئاتر کار کردم، فوق دیپلم تئاتر را هم گرفتم که آقای مدیری من را انتخاب کردند و شروع به همکاری کردیم.
• بازیگری همانند بازی بچه‌هاست، سرگرمی زیبا و شیرین. • مردم به هر حال مرا با طنز دیده‌اند با طنز همراه بودم، اما اگر پیشنهاد بازی در فیلم‌ها و یا مجموعه‌های جدی را هم داشته باشم می‌پذیرم و مطمئن هستم که از عهده‌اش برخواهم آمد. • رسم بازیگری همین است، اما خب به هر حال

تاکنون طنز کار کردم و به قول شما اکثریت مرا با نام طنز می‌شناسند.
• همه مردم کره زمین را دوست دارم محبتی را که مردم به من هدیه می‌کنند دوست‌داشتنی‌ترین مورد زندگی‌ام تاکنون بوده. • برخورد مردم عالی است، مردم هنرمندان را دوست دارند، البته اگر بشود نام هنرمند را روی خود بگذاریم. • سکانس آغازین قصه سکانسی بود که حیف نان همراه کامران وارد خانه می‌شوند و حیف نان لباس تن کامران می‌کند و آماده‌اش می‌کند.این سکانس بیشتر به دلم نشست. • می‌گوید: خبرنگاری شغل پردردسری است، واقعا کار کردن در این رشته را دوست دارید؟ • درست می‌گویید، تحرکم کم شده، کم‌کار شدم اما سعی می‌کنم درستش کنم، ان‌شاءا... تا چند وقت دیگر همان نصرا... رادش پرکار خواهم شد. • رادش بی ریا «حیف نان» را دوست داشت، بازیگری حس جالب و شیرینی به او می‌داد شاید کم کاری‌اش باعث شده بود کسل باشد.

راستگار، فهیمه

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
متولد: 1312 تهران، همسر نجف دریابندری (نویسنده)، تحصیلات: لیسانس زبان فرانسه، عزیمت از سال 1338 تا 1342 به ایتالیا برای دوبله، فعالیت در تلویزیون، بازی در تئاتر از 1330، شروع بازیگری: مغولها (1352)
عمده‌ی فیلمها:
آقای هیروگلیف (نمایش داده نشد- 1359)، خط پایان (1364)، اشتباه بزرگ (کوتاه- 1364)، ترنج (1365)، شیر سنگی (1365)، جهیزیه برای رباب (1366)، محموله (1366)، مرغ و همسایه (کوتاه- 1367)، عشق و مرگ (1369)، الوالو من جوجوام (1373)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

رامز، علی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1306 تهران، تحصیلات: فارغ‌التحصیل رشته‌ی بازیگری و کارگردانی از دانشگاه هنرهای زیبای تهران، فعالیت در تلویزیون، شروع بازیگری: گلنسا (1331)
عمده‌ی فیلمها:
بر باد رفته (1333)، ملاقات (1365)، جنگلبان (1366)، زرد قناری (1367)، پول خارجی (1368)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

رایگان، مسعود

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
مسعود رایگان هنرپیشه متولد دهد ۳۰ سینما و همسر رویا تیموریان است.کارگردانی تئاتر از دانشکده هنرهای دراماتیک است. وی چند سالی را در اروپا و سوئد به بازیگری پرداخته ولی در سال ۱۳۸۰ به ایران بازگشت. نام مسعود رایگان با فیلم خاموشی دریا بر سر زبانها افتاد اما خیلی دور، خیلی نزدیک او را به شهرت رساند، به طوری که جایزه جشن خانه سینما را برای بازی در این فیلم از آن خود کرد. وی همچنین کاندیدای دریافت سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش اول مرد در بیست و سومین دوره جشنواره فیلم فجر، برای بازی در این فیلم شده است

زندگینامه

رایگان هنرپیشگی را در کودکی و از پرده‌خوانی در کارهای پدرش آغاز کرده‌است، بعدها در سال‌های ۱۳۵۱ و ۱۳۵۲ در فیلمی از مرتضی جزایری بازی کرد در سال‌های ۱۳۵۹ و ۱۳۶۰ با چند برنامه تلویزیونی همکاری کرد و سپس به سوئد رفت. وی علاوه بر تحصیل در مدرسه فیلم سوئد با مراکز اینترنشنال کالجر، فرهنگ ملل و تئاتر شهر، تئاتر ملی، تئاتر اوروبرد، تئاتر القبر همکاری کرد و برنامه‌ای تحت عنوان دست‌های روشن برای شبکه ۲ تلویزیون سوئد کارگردانی کرد، همچنین در فیلمی از سوزان اوستن کارگردان برادران آمادتوس، تحت عنوان زندگی خطرناک بازی کرد و همچنین در چهار مجموعه تلویزیونی در سوئد نقش آفرینی کرد. رایگان سال ۱۳۸۰ به دعوت وحید موساییان به ایران آمد و در فیلم خاموشی دریا بازی کرد. او بار دیگر به دعوت رضا میرکریمی به ایران آمد و در نقش اول فیلم خیلی دور، خیلی نزدیک، ساخته رضا میرکریمی بازی کرد

فیلم‌شناسی

- شمس العماره (مجموعه تلویزیونی)
- بازیگر : (۱۲)مورد
(۱۳۸۰)
- ۱ - پرسه در مه (۱۳۸۸)
۲ - زیر آب (۱۳۸۸)
۳ - دوزخ، برزخ، بهشت (۱۳۸۷)
۴ - زادبوم (۱۳۸۷)
۵ - مخمصه (۱۳۸۶)

۶ - پاپیتال (۱۳۸۵)
۷ - خون بازی (۱۳۸۵)
۸ - دستهای خالی (۱۳۸۵)
۹ - سنتوری (۱۳۸۵)
۱۰ - گوشواره (۱۳۸۵)
۱۱ - خیلی دور، خیلی نزدیک (۱۳۸۳)
۱۲ - خاموشی دریا (۱۳۸۰) •نویسنده : (۱)مورد
(۱۳۸۰)
•۱ - تنهایی باد (۱۳۸۳)
•با حضور افتخاری : (۱)مورد
(۱۳۸۰)
•۱ - کافه ستاره (۱۳۸۳)

رجایی، علی محمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1285 -1350 ش)، بازیگر. در تهران متولد شد. وی بازیگر فیلم‌های فارسی بود. بازی در تئاتر را از 1318 ش در تئاتر «سپاهان اصفهان» و فعالیت سینمایی را از 1342 ش با فیلم «مسافری از بهشت» شروع نمود. از فیلم‌های عمده وی: «زبون بسته»؛ «پسر زاینده‌رود».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :فرهنگ سینمای ایران (107)، فرهنگ فیلمهای سینمای ایران (307، 261، 145، 114/ 1).

رجائیان، مهدی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نام: مازیار پرتو
تاریخ تولد:1311
فرزند علی پرتو (ش. پرتو) (نویسنده و محقق ادبی).
دایی ویشکا آسایش (بازیگر و طراح صحنه).
گذراندن یک دوره آموزش فیلمبرداری در دانشگاه سیراکیوز در تهران.
فعالیت در وزارت فرهنگ و هنر به عنوان فیلمبردار فیلم های گزارشی، خبری و مستند.
شروع فعالیت سینمایی با بازی در فیلم « شب نشینی در جهنم » (ساموئل خاچیکیان، موشق سروری) در سال ۱۳۳٦.
هاشم خان (محمد زرین دست - 1345)
زن خون آشام(وامپایر) (1346)
شکوه جوانمردی (1346)
سه دیوانه (جلال مقدم - 1347)
دزد سیاهپوش (1347)
قیصر (مسعود کیمیایی - 1348)
خانه کنار دریا (هوشنگ کاووسی - 1348)
مردان روزگار (1348)
زن وحشی وحشی (1348)
دور دنیا با جیب خالی (1349)
طوقی (علی حاتمی - 1349)
خوشگل محله (ایرج گل افشان - 1350)
خاطرخواه (امیر شروان - 1351)
ناخدا (1352)
دشمن (1352)
باباشمل (علی حاتمی - 1350)
قلبها برای که می تپد؟ (1350)
گل پری جون (1353)
بابا گلی بجمالت (1355)
برزخی ها (ایرج قادری - 1361)
کفش های میرزانوروز (محمد متوسلانی - 1364)

هزاردستان (مجموعه، علی حاتمی - 66/1359)
خبرجین (کارگردان - 1366)
جعفرخان از فرنگ برگشته (محمد متوسلانی - 1367)
جستجوگر (محمد متوسلانی - 1368)
بازی تمام شد (مهدی صباغزاده - 1368)
سفر جادویی (ابوالحسن داودی - 1369)
اوینار (شهرام اسدی - 1370)
امام علی (ع) (مجموعه - داود میرباقری - 1370)
روز واقعه (شهرام اسدی - 1372)
آدم برفی (داود میرباقری - 1373)
قانون (فرامرز قریبیان - 1374)
سفر پر ماجرا (سیامک اطلسی - 1374)
حریف دل (رضا گنجی - 1375)
مردان آنجلس (مجموعه، فرج الله سلحشور - 77/1376)
فوتبالیست ها (علی اکبر ثقفی - 1379)

رجب‌پور، نادر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1331 تهران، تحصیلات: دیپلم هنرستان، کارگردان حرکات موزون در تئاتر، بازی در تئاتر از 1357، شروع بازیگری: صاعقه (1363)
عمده‌ی فیلمها:
مردی که موش شد (1364)، شنگول و منگول (1368)، هامون (1368)، سایه‌ی خیال (1369)، ابلیس (1369)، مخترع 2001(1370)، هبوط (1372)، روز واقعه (1373)، کیمیا (1373)، از جنوب تا شمال (1374)، طالع سعد (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

رجبی، مهران

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
مهران رجبی
نام: مهران رجبی
تاریخ تولد مهران رجبی : 1340
شرح حال مهران رجبی : متولد 1340 در کرج.
کارشناس گرافیک از دانشگاه گرافیک از دانشگاه تهران.
کارشناسی ارشد گرافیک از دانشگاه تربیت مدرس تهران. برای نخستین بار در مجموعه تلویزیونی « بچه های مدرسه همت » به کارگردانی رضا میرکریمی در نقش ناظم بازی کرد. و توسط رضا میرکریمی بود که به سینما راه یافت و در فیلمهای بعدی میرکریمی هم به عنوان بازیگر حضور پیدا کرد: کودک و سرباز و زیر نور ماه. بازی او در نقش روحانی در فیلم زیر نور ماه تحسین همگان را برانگیخت.
مهران رجبی بازیهای ماندگاری در سینمای ایران از خود به جای گذاشته است.

فیلم شناسی مهران رجبی :
•خانه ای روی آب (بهمن فرمان آرا - 1380)
•عزیزم من کوک نیستم (محمدرضا هنرمند - 1380)
•تهران ساعت هفت صبح (امیرشهاب رضویان - 1381)
•صورتی (فریدون جیرانی، 1381)
•دو فرشته (محمد حقیقت - 1381) •بچه های مدرسه همت (محموعه - سیدرضا میرکریمی - 1376)
•کودک و سرباز (سیدرضا میرکریمی - 1378)
•زیر نور ماه (سیدرضا میرکریمی - 1379)
•دوران سرکشی (مجموعه - کمال تبریزی - 1379)
•از کنار هم می گذریم (ایرج کریمی - 1379)
•ایستگاه متروک (علیرضا ریئسیان - 1380)

رحمانی، سوگند

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
متولد: 1346 تهران، فرزند ملیحه نیکجومند (بازیگر)، مقیم خارج از کشور،
شروع بازیگری: فرار (1363)
عمده‌ی فیلمها:
زنجیرهای ابریشمی (1364)، طلسم (1365)، شیرسنگی (1365)، آن سوی مه (1365)، ویزا (1366)، کشتی آنجلیکا (1367)، شب حادثه (1367)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

رحمانی، مسعود

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1320 تهران، تحصیلات: دیپلم طبیعی، شروع بازیگری: پیکر تراش (نمایش داده نشد- 1359)
عمده‌ی فیلمها:
شناسایی (1366)، بحران (1366)، شب حادثه (1367)، شنا در زمستان (1368)، بدوک (1370)، حمله خرچنگها (1371)، هفت گذرگاه (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

رحمتی، اکبر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1328 تهران، تحصیلات: دیپلم اقتصاد، فعالیت در تلویزیون از 1351، بازی در تئاتر از 1346، شروع بازیگری: رسول پسر ابوالقاسم (1359)
عمده‌ی فیلمها:
سه چهره از یک مبصر (کوتاه- 1367)، چهره (1373)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

رحیم‌خانی، بهزاد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1322 تهران، تحصیلات: دیپلم، فعالیت در تلویزیون، فعالیت در رادیو از 1339، بازی در تئاتر از 1338، شروع بازیگری: پیش کسوت (1355)
عمده‌ی فیلمها:
بازرس ویژه (1361)، سناتور (1362)، پایگاه جهنمی (1363)، عقابها (1363)، عقابها (1363)، پدربزرگ (1364)، خط پایان (1364)، شیر سنگی (1365)، شرایط عینی (1366)، زمان از دست رفته (1368)، از بلور خون (1371)، رویای نیمه شب تابستان (1373)، فرار (1373)، روز دیدار (1374)، نخل محبت (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

رخشانی، رضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1297 تهران، پدر حمید رخشانی (کارگردان)- بازی در تئاتر از 1323، شروع بازیگری: عروس دجله (1333)
عمده‌ی فیلمها:
اتهام (1335)، یعقوب لیث (1336)، بهلول (1336)، زیر بازارچه (1350)، عزیز قرقی (1350)، خانوم خانوما (1351)، قدیر (1351)، قدیر (1351)، عباسه و جعفر برمکی (1351)، جبار سرجوخه فراری (1352)، شیخ صالح (1352)، تنگسیر (1352)، هفت مرد دلاور (1352)، تعقیب تا جهنم (1352)، بزن بریم (1353)، راه دوم (1363)، شب بیست و نهم (1368)، پرواز را به خاطر بسپار (1371)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

رستمی، امیرحسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران امیر حسین رستمی با فیلم سینمایی «رئیس» مسعود کیمیایی پا به عرصه بازیگری گذاشت ولی به گفته خودش در جشنواره فیلم فجر از روی بدشانسی هیچ سکانسی از بازی‌اش پخش نشد و بعد از جشنواره در تدوین تغییراتی صورت گرفت و چند سکانس از بازی او برای اکران به فیلم اضافه شد ولی باز هم آن بازی که ارائه داده بود، نبود. سپس در فیلم «فقط چشم‌هایت را ببند» علی رضا امینی بازی کرد، ولی او این فیلم را نخستین بازی‌اش در عرصه سینما می‌داند زیرا قبل از «رئیس» اتفاق افتاد و بعد از بازی در فیلم «فقط چشم‌هایت را ببند» در فیلم «رئیس» بازی کرد. آشنایی‌اش با پیمان قاسم خانی نیز به فیلم «فقط چشم‌هایت را ببند» باز می‌گردد. قاسم خانی فیلم‌نامه نویس مطرح کشورمان بعد از دیدن بازی او در فیلم «علیرضا امینی» با او آشنا و همین آشنایی سبب شد که به «مهران مدیری» برای مجموعه مرد هزار چهره معرفی‌اش کند. این بازیگر جوان کشورمان در چندین فیلم تلویزیونی و سینمایی دیگر هم چون «خاک آشنا» بهمن فرمان آرا نیز هنرآفرینی کرده است.

رسول اف، محسن

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
عنوان:محسن رسول اف
عکاس جوان سینمای ایران که سال گذشته جزو گروه تولید آتش سبز (محمدرضا اصلانی) بود، در جریان سقوط هواییمای قزاقستان چشم از جهان فروبست. محسن رسول اف فرزند دکتر جلال رسول اف از مدیران بانک اقتصاد نوین بود، بانکی که در حمایت از سینمای ایران گام های مؤثری برداشته است. او همچنین پسرعموی محمد رسول اف کارگردان است که به گفته ی او دوستی صمیمانه ای میان شان برقرار بود. محسن رسول اف در شیراز متولد شده بود و در رشته ی مهندسی ارتباطات سیستمی (CIS) انگلستان تحصیل می کرد.
این عکاس جوان عضو انجمن هنر عکاسی کانادا، انجمن عکاسان سلطنتی بریتانیا، سازمان فوتوبلاگرهای لندن، سازمان هنرمندان بدون مرز، باشگاه عکاسی کاروان و ایران و کانادا، جامعه ی عکس شیراز و گرگان، سندیکای عکاسان مطبوعات ایران و عضو مؤسس گروه عکاسی +1 بود.
او در نمایشگاه های گروهی سایه ها وحرکت (شیراز)، انتزاعی ها (تهران)، فضای شهری (آبادان)، دوست (همدان)، انبوه (تهران)، دوتایی ها (تهران)، چشم درون (تهران)، دنیای چشم ماهی (تهران)، لحظه ای روی زمین (دبی)، رازهای نجوا شده، رویاهای زیر لب (لندن)، حسادت های شهری (استانبول) و ایران غزل بی پایان (تهران) شرکت کرده بود. همچنین عضو خانه ی کاریکاتور ایران و گروه کاریکاتور بین المللی شیراوژن بود. عکس های چاپ شده اش در کاتالوک نمایشگاه کودک آینه ی معنویت، مجله ی تصویر، کاتالوگ نمایشگاه چشم درون . کاتالوگ نمایشگاه رازهای نجوا شده، رویاهای زیر لب به چاپ رسیده است.
محسن رسول اف در دو فیلم کوتاه برگ و گوشه، در فیلم بلند آتش سبز و در مستند لالایی عکاسی کرده بود. منابع زندگینامه :سالنامه فیلم - ش 18.

رشیدی، امین الله

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
بیوگرافی و کارنامه امین الله رشیدی آهنگساز و خواننده رادیو ایران
امین الله رشیدی متولد شهرستان کاشان، نخستین خواننده ایرانی آشنا با خط بین المللی موسیقی (نوت)هنر آموخته در کلاسهای رایگان شبانه هنرستان موسیقی ایران ،ساختمان قبلی تالار رودکی در سالهای 1326 تا 1328 شمسی نزد استادان موسی خوان معروفی و دکتر مهدی فروغ و پیش از این تاریخ فراگیری مقدمات تار نوازی نزد آقایان حسن نقشپور و مسعود معارفی و نیز آموزش خط و نقاشی در مدت تحصیل در دبستان شاهپور و دبیرستان پهلوی کاشان از استاد علی اکبر صناعتی و بعد از تحصیلات ادامه آموزش نقاشی در کاشان نزد آقایان محمود دبیر الصنایع و نقشپور نام برده تا رسیدن به مرحله طراحی.
آهنگ سازی و خوانندگی رشیدی در رادیو تهران-ایران-از سال 1327 شمسی آغاز و تا پایان سال 1344 بطور مداوم و مستمر ادامه داشته و در ظرف این مدت بیش از 120 آهنگ ساخته و با همکاری نوازندگان هنرمند،آقایان حبیب الله بدیعی ،پرویز یاحقی،همایون خرم،عباس شاپوری،انوشیروان روحانی،رضا یاوری و جمعی از عزیزهنرمندان در رادیو اجرا نموده است.
او غیر از آهنگ هایی که خود ساخته است ،تعدادی آهنگ(ترانه)از دیگر اساتید موسیقی ایران همچون آقایان موسی معروفی ،حسین یا حقی،علی تجویدی،همایون خرم،شاپور نیاکان،عباس زندی و دیگران را نیز به طور زنده و مستقیم در رادیو خوانده است.
در حدود نیمی از آهنگ های یاد شده در سالهای قبل از 1334،یعنی پیش از رسیدن ظبط صوت به ایران در رادیو اجرا شده و بدین جهت اثری از آنها برجای نمانده است.اما بخشی از نیم دیگر آن آثار از سال 1378 تا این زمان در 5 کاست و cd بنامهای (عطرگیسو)و(من عشقم)و(افسونگر)و(دلم تنگ است،چاوشی)با ... از قطعه (چاووشی)سروده مهدی اخوان ثالث و چشم شب محتوی 50 آهنگ –ترانه و آواز-در ایران منتشر شده است- و دو کاست بنامهای (شهر افسانه ها)و(زمستان) در سال آینده انتشار خواهد یافت.
اشعار ترانه های یاد شده را شاعران و ترانه سرایان مشهور ارجمند ایران ،آقایان ابوالقاسم حالت،رهی معیری،فریدون مشیری،مهرداد اوستا،تورج

نگهبان،بیژن ترقی،دکتر مهدی حمیدی شیرازی،عبداله الفت،پرویز وکیلی و ... سروده اند.
رشیدی آهنگهای بسیاری نیز روی اشعار شاعران نو پرداز ،آقایان مهدی اخوان ثالث،نادر نادر پور،فریدون مشیری،نیما یوشیج،منچهر آتشی،نصرت رحمانی و دیگران ساخته که فقط یکی از آنها –زمستان-سروده مهدی اخوان ثالث برای اولین بار در سال 1348 بوسیله ارکستر یزرگ رادیو ایران بخوانندگی خانم پروین و تنظیم سیروس شهردار اجرا و پخش شده و امید است درآینده بقیه آن آهنگها بوسیله خود رشیدی یا دیگر خوانندگان اجرا گردد.
شغل اصلی رشیدی سردفتری اسناد رسمی بوده است.او دارای دو فرزند دختر و پسر بنامهای افسانه و صباح است که دارای ذوق موسیقی هستند.رشیدی در نویسندگی و شاعری نیز دستی دارد . اشعار بعضی از ترانه هایش را منجمله (دریا)خود ساخته است.سفرنامه ای از او بنام (از کاشان تا کاناری،جزائر قناری)محتوی گزارش سفرهای متعدد او به کشورهای اروپا تا جزائر قناری با چاشنی طنز و انتقاد و شعر و موسیقی در سال 1372 توسط انتشارات سنائی تهران و دومین کتابش بنام (خاطره ها و نغمه ها-عطر گیسو)محتوی بخشی از نیم قرن خاطرات رادیویی هنری و یادداشتهای ادبی،اجتماعی و سیاسی و مطالبی نو و ناگفته در ارتباط با هنر مندان موسیقی و نویسندگان و شاعران معروف ایران با چاپی نفیس در 650 صفحه و 260 تصویر از آنان بوسیله انتشارات عطایی تهران درمعرض نظر و مطالعه علاقمندان به هنر و ادبیات قرار گرفته است.
این کتاب با ادای احترام به فرهیختگان جهان موسیقی –بعنوان مقدمه- شروع و با اتو بیو گرافی نویسنده به شیوه ای خاص ،ابتکاری،طنز آمیز و محاکمه مانند ادامه یافت وبا گزارشات ویژه ای در دودهه 30 و 40 در رادیو ایران در مورد هنر مندان ،ظهور برنامه (گلها) و شان نزول آن ،انجاک سه کدتای هنری در رادیو ایران و همچنین گزارشی مفصل و پرهیجان در مورد مسابقه و جدال بین مدعیان شعر نو و کهن در نیم قرن اخیر ،کارنامه مطبوعات در سالهای 1340 تا 1350 .
یاد داشتهایی در باره دکتر محمد مصدق ،اسرار..محمد مسعود مدیر روزنامه مردامروز و مطالب متنوع دیگری در هر زمینه در این کتاب منتشر شده و سرانجام با نوت ها و اشعار 38 آهنگ –ترانه-در کاست های نامبرده پایان میگیرد.
با نظری گذرا بر مطالب خاطره ها و نغمه ها چنین بر می آید که این هنر مند کاشانی در اکثر هنرهای رایج زمان کم و بیش دستی داشته و نمونه هایی از آن هنرها در این کتاب منعکس شده است و میتوان گفت که چاپ

کتابی با این فرم و محتوی ،آنهم از طرف یک هنرمند اهل موسیقی ،کم سابقه و این ،نمایانگر دلبستگی و علاقه شدید مولف بموسیقی و ادبیات ایران و سایر هنرهاست و از نظری دیگر ساده نویسی ،صداقت ،حقگوئی و بت شکنی نیز وجه مناسب (خاطره ها و نغمه ها)است.

کتاب نامبرده دو شاخه دیگر نیز دارد .اولی دلبستگی عمیق نویسنده به زادگاه خود ،شهر کاشان است که در سرتاسر کتاب بمناسبتهایی خاص از ضرب المثلها ،خاطرات مربوط به هنرمندان مشهور کاشانی الاصل نام میبرد و دومین ،ارادت مخصوصی است که مولف نسبت به نویسندگان و محققین ارجمند ایران ،امثال پروفسور فضل الله رضا ،دکتر شفیعی کدکنی،مهدی اخوان ثالث ،نجف دریابندری و بالاخص دکتر باستانی پاریزی دارد که در موارد بسیار در جهت تایید نظرات خود از نوشته های ایشان مدد میگیرد.
جلد دوم کتاب خاطره ها و نغمه ها در 700 صفحه تخت عنوان "تا مرزهای بی سرانجامی"در مرحله حروف چینی است و امید است که تا چند ماه دیگر چاپ و منتشر گردد.

رشیدی، داود

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1311 تهران، نام اصلی: داود رشیدی حائری، تحصیلات: فارغ‌التحصیل بازیگری و کارگردانی از دانشکده هنرهای دراماتیک سوئیس، فعالیت در تلویزیون - بازی در تئاتر، شروع بازیگری: فرار از تله (1350)
عمده‌ی فیلمها:
میعادگاه خشم (1350)، تجاوز (1351)، گذر اکبر (1351)، فدایی (1351)، جهنم به اضافه‌ی من (1351)، خروس (1352)، کندو (1354)، هوس (کوتاه- 1355)، شیطان (1358)، قدغن (1359)، آقای هیروگلیف (نمایش داده نشد- 1359)، کرکسها می‌میرند (1359)، پیکر تراش (نمایش داده نشد- 1360)، اعدامی (1360)، مرز (1360)، طلوع انفجار (1360)، تفنگدار (1361)، بازرس ویژه (1361)، رهایی (1361)، کمال‌الملک (1362)، شیلات (1362)، خانه‌ی عنکبوت (1362)، هیولای درون (1362)، تاتوره (1362)، گلهای داودی (1363)، بی‌بی چلچله (1363)، عبور از تله (1372)، راه افتخار (1372)، خط آتش (1373)، بازیهای پنهان (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

رضایی، حبیب

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نام اصلی: حبیب
نام خانوادگی اصلی: رضایی
سمت (در بخش های): بازیگران،کارگردانی،
تاریخ تولد: 1348
محل تولد: تهران
ملیت: ایران مدرک تحصیلی: لیسانس

با بازی بسیار زیبایش در یک قسمت از مجموعه تلویزیونی "خانه سبز" توانایی خود را به رخ همگان کشید و بلافاصله برای بازی در فیلم "آژانس شیشه ای" انتخاب شد.
بعد از آن در فیلم "شوخی" با پرویز پرستویی بار دیگر زوج موفق "آژانس شیشه ای" را تکرار کرد.
در سال 1380 بازیگردانی دو فیلم "من ترانه 15 سال دارم" و "ارتفاع پست" را به عهده گرفت که هر دو فیلم به لحاظ بازیگری در بیستمین جشنواره فیلم فجر تحسین همگان را برانگیختند.
حبیب رضایی برای بازی در فیلم "اینجا چراغی روشن است"، سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش اول بیست و یکمین جشنواره بین المللی فیلم فجر را از آن خود کرد.
یک تکه نان (کمال تبریزی) [بازیگردان]
1383 به رنگ ارغوان (ابراهیم حاتمی کیا) [بازیگردان]
1382 مارمولک (کمال تبریزی) [بازیگردان-انتخاب کننده بازیگر]
1381 اینجا چراغی روشن است (رضا میرکریمی) [بازیگر]
1380 ارتفاع پست (ابراهیم حاتمی کیا) [بازیگردان-انتخاب کننده بازیگر-دستیار کارگردان]
1380 بمانی (داریوش مهرجویی) [بازیگر]
1380 من ترانه پانزده سال دارم (رسول صدرعاملی) [بازیگردان]
1377 شوخی (همایون اسعدیان) [بازیگر]
1376 آژانس شیشه ای (ابراهیم حاتمی کیا) [بازیگر]

جوایز و انتخابها

>> برنده سیمرغ بلورین بهترین بازیگر مرد (اینجا چراغی روشن است)
[دوره 21 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1381]
>> برنده دیپلم افتخار بهترین بازیگر نقش مکمل مرد (آژانس شیشه ای)
[دوره 16 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1376]
>> کاندید تندیس زرین بهترین بازیگر نقش اول مرد (اینجا چراغی روشن است)
[دوره 7 جشن خانه سینما (مسابقه) - سال 1382]
>> کاندید تندیس زرین بهترین بازیگر نقش مکمل مرد (بمانی)
[دوره 6 جشن خانه سینما (مسابقه) - سال 1381]
>> 3 - سومین بازیگر نقش مکمل مرد سال (بمانی)
[دوره 17 منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال 1381]

رضایی، حسن

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1318 ملایر، تحصیلات: ششم ابتدایی، شروع بازیگری: گلهای گیلان (1343)
عمده‌ی فیلمها:
جاهل محل (1343)، تعقیب خطرناک (1343)، یکه بزن (1346)، زیبای خطرناک (1346)، گنج و رنج (1346)، فراری (1346)، من شوهر می‌خواهم (1347)، سرسخت (1347)، قاتلین همه می‌گریند (1348)، قهوه‌خانه‌ی قنبر (1348)، نسل شجاعان (348)، مردان روزگار (1348)، رقاصه شهر (1349)، شیرین و فرهاد (1349)، عروس بیانکا (1349)، قهرمانان (مشترک با آمریکا- 1349)، شهر گناه (1349)، پهلوان مفرد (1350)، مردافکن (1350)، پهلوان در قرن اتم (1350)، صبح روز چهارم (1351)، حسن دینامیت (1351)، کافر (1351)، جدال در کویر (1351)، طغرل (1351)، فدایی (1351)، میخک سفید (1351)، جبار سرجوخه‌ی فراری (1352)، قربون زن ایرانی (1352)، تنگنا (1352)، پریزاد (1352)، گدای میلیونر (1352)، ناخدا با خدا (1352)، آقا مهدی وارد می‌شود (1353)، کوثر (نمایش داده نشد- 1353)، مهدی فرنگی (1353)، نیزار (1354)، گل خشخاش (1355)، جدال (1355)، خاکستر عشق (نمایش داده نشد- 1355)، شکاف (نمایش داده نشد- 1357)، طغیانگر (1357)، تب مرگ (نمایش داده نشد- 1358)، مشت مرد (1359)، دانه‌های گندم (1359)، شبح کژدم (1365)، روز باشکوه (1367)، بازی تمام شد (1368)، جستجو در جزیره (1369)، آقای بخشدار (1370)، دو نیمه سیب (1370)، بندر مه‌آلود (1371)، دایان باخ (1371)، آبادانی‌ها (1371)، قافله (1371)، نیش (1372)، الوالو من جوجوام (1373)، عروسی خون (1373)، خانه پدری (1373)، شاخ گاو (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

رضوی، بهروز

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1326 تهران، نام اصلی: محمدرضا رضوی‌نیا، تحصیلات: دیپلم ریاضی، برادر عاطفه رضوی (بازیگر)، گوینده‌ی آنونس، دستیار کارگردان، فعالیت در تلویزیون، شروع بازیگری: ردپایی بر شن (1366)
عمده‌ی فیلمها:
تشکیلات (دستیار کارگردان- 1365)، محموله (دستیار کارگردان، بازیگر- 1366)، آب را گل نکنید (1368)، جستجوگر (1368)، دادستان (1370)، یکبار برای همیشه (1371)، نجات یافتگان (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

رضوی، سهیلا

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
متولد: 1333 تهران، تحصیلات: دیپلم منشیگری، بازی در تئاتر، شروع بازیگری: گردباد (1364)
عمده‌ی فیلمها:
سراب (1365)، چون ابر در بهاران (1369)، آخرین فرصت (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

رضوی، عاطفه

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
متولد: 1346 تهران، همسر مهرداد شکرآبی (گریمور)، خواهر بهروز رضوی (بازیگر)، تحصیلات: دیپلم اقتصاد، گریمور، شروع فعالیت از کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، شروع بازیگری: آن سوی آتش (1365)
عمده‌ی فیلمها:
خانه‌ای مثل شهر (کریم- 1366)، ردپایی بر شن (گریم- 1366)، زرد قناری (کریم- 1367)، زیر بامهای شهر (1368)، دزد عروسکها (گریم- 1368)، مادر (گریم- 1368)، عروس (گریم- 1369)، شبهای زاینده رود (گریم- 1369)، نرگس (1370)، خانه خلوت (گریم- 1370)، یک مرد و یک خرس (گریم- 370)، زینت (1372)، روز فرشته (گریم- 1372)، کیمیا (گریم- 1373)، روزهای خوب زندگی (گریم- 1373)، چهره (1373)، مرد آفتابی (گریم- 1374)، سفر به چزابه (1374)، نجات یافتگان (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

رضویان،جواد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نام اصلی : جواد
نام اصلی خانوادگی : رضویان
تاریخ تولد : ۶/۵/۱۳۵۳
مدرک تحصیلی : لیسانس نقاشی جواد رضویان یکی از بازیگران معروف و مشهور متولد ۱۳۵۴ است . از سال 73 در عرصه بازیگری مشغول به کار شده .در مجموعه های متعددی از جمله سیب خنده ،دلبندم و باغچه مینو شرکت کرد با مجموعه سیب خنده به تلویزیون آمد. ولی با مجموعه طنز پاورچین به کارگردانی مهران مدیری به موفقیت رسید و در جایزه بزرگ این موفقیت را تکرار کرد . یکی دو تجربه کارگردانی هم داشته که البته نتوانست در این زمینه موفقیتهایی که در عرصه بازیگری بدست آورده بود را تکرار کند. وی تاکنون در چند تله فیلم نیز بازی کرده و تا به حال چند آلبوم نیز بیرون داده است که آخری آن کاری با نام لحاف دوزی است .
زندگی شخصی
مرد خوش خنده ی مجموعه های طنز سید جواد رضویان بچه سلسبیل است و در تاریخ 6 مرداد 1353 به دنیا آمده .از طرف مادری یزدی است و از طرق پدری قمی و اصالتا یزدی است.فارغ التحصیل رشته ی نقاشی است و درسش خوب بوده اما در دوره ی راهنمایی یا باید از سردخانه ها بیرون می کشیدیدش یا از زیر تابوت شهدا چون عاشق اعزام به جنگ بود . در ثلث سوم امتحانات سال دوم راهنمایی هم شرکت نکرد تا یکضرب مردود شود . برای اعزام به جبهه به آموزش نظامی رفت اما قطعنامه ی 598 پذیرفته شد و ... رضویان هم اکنون بازیگر و کارگردان پر طرفداری است اما به بعضی از همکارانش آلرزی دارد ... نسبت به سیامک انصاری و مهران مدیری و رضا عطاران آلرزی دارد و نمی تواند بدون آنکه بخندد روبرویشان بازی کند ! دارای یک وختر و یک طوطی برزیلی می باشد و عاشق رنگ نارنجی است . به طور اتفاقی وارد این رشته شده و سال اول دانشگاه با مهران غفوریان و امیر غفارمنش و بیزن بنفشه خواه همکلاس بوده و به کمک آنها وارد این رشته شده . سبک نقاشی اش الیستراسیون است سبک تصویر سازی کودک .
فیلم شناسی
۱ - چار چنگولی (۱۳۸۷)

۲ - ده رقمی (۱۳۸۷)
۳ - حنابندان (۱۳۸۶)
۴ - کلاهی برای باران (۱۳۸۵)
۵ - شاخه گلی برای عروس (۱۳۸۳)
۶ - شارلاتان (۱۳۸۳)
مجموعه‌های تلویزیونی
سیب خنده
پاورچین
جایزه یزرگ
باغچه مینو
ارث بابام
چارخونه
قرارگاه مسکونی
مامور بدرقه

رفیعی جم، اصغر

قرن:15
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نام اصلی: اصغر
نام خانوادگی اصلی: رفیعی جم
سمت (در بخش های): تهیه و تولید،صحنه و لباس،عکس،فیلمبرداری،
تاریخ تولد: 1329
محل تولد: تهران
ملیت: ایران
مدرک تحصیلی: دیپلم
بیوگرافی:
نام مستعار: اصغر ربیعی
کارگر فنی استودیو "مهرگان فیلم" در سال 1346.
شروع فعالیت سینمایی در فیلم "هنگامه" (ساموئل خاچیکیان) به عنوان متصدی برق در سال 1347.

بخشی از فیلم شناسی:
1383 هشت پا (علیرضا داودنژاد) [مدیر فیلمبرداری]
1382 برگ برنده (سیروس الوند) [مدیر فیلمبرداری]
1381 تب (رضا کریمی) [مدیر فیلمبرداری]
1380 نگین (اصغر هاشمی) [مدیر فیلمبرداری]
1379 رخساره (امیر قویدل) [مدیر فیلمبرداری]
1379 سگ کشی (بهرام بیضایی) [مدیر فیلمبرداری]
1378 اعتراض (مسعود کیمیایی) [مدیر فیلمبرداری]
1377 طوطیا (ایرج قادری) [مدیر فیلمبرداری]
1377 مصائب شیرین (علیرضا داودنژاد) [مدیر فیلمبرداری-عکاس]
1376 مرسدس (مسعود کیمیایی) [مدیر فیلمبرداری]
1375 طوفان شن (جواد شمقدری) [مدیر فیلمبرداری]
1375 سلطان (مسعود کیمیایی) [مدیر فیلمبرداری]
1373 زمین آسمانی (محمدعلی نجفی) [مدیر فیلمبرداری]
1373 سربلند (فتحعلی اویسی) [مدیر فیلمبرداری]
1373 روز واقعه (شهرام اسدی) []
1371 شکوه بازگشت (سیروس مقدم) [مدیر فیلمبرداری]

1371 راز چشمه سرخ (علی سجادی حسینی) [مدیر فیلمبرداری]
1371 مریم و میتیل (فتحعلی اویسی) [مدیر فیلمبرداری]
1370 برخورد (سیروس الوند) [مدیر فیلمبرداری-تهیه کننده-طراح صحنه و لباس]
1369 پرده آخر (واروژ کریم‌مسیحی) [مدیر فیلمبرداری]
1368 زیر بام های شهر (اصغر هاشمی) [مدیر فیلمبرداری]
1368 آخرین پرواز (احمدرضا درویش) [مدیر فیلمبرداری]
1367 برهوت (محمد علی طالبی) [مدیر فیلمبرداری]
1366 شاید وقتی دیگر ... (بهرام بیضایی) [مدیر فیلمبرداری]
1365 جدال (محمدعلی سجادی) [مدیر فیلمبرداری]
1365 دزد و نویسنده (کاظم معصومی) [مدیر فیلمبرداری]
1363 پیراک (کوپال مشکوة) [مدیر فیلمبرداری]
1362 خانه عنکبوت (علیرضا داودنژاد) [مدیر فیلمبرداری-تهیه کننده]
1357 جنگ اطهر (محمدعلی نجفی) [تدوینگر-مدیر فیلمبرداری]
1352 بیقرار (ایرج قادری) [دستیار فیلمبردار]
1350 شوهر پاستوریزه (نصرت‌الله وحدت) [دستیار فیلمبردار]

جوایز و انتخابها:
>> برنده لوح زرین بهترین فیلمبرداری (شاید وقتی دیگر ...)
[دوره 6 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1366] >> برنده سیمرغ بلورین بهترین فیلمبرداری (پرده آخر)
[دوره 9 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1369] >> کاندید سیمرغ بلورین بهترین فیلمبرداری (زمین آسمانی)
[دوره 13 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1373] >> برنده سیمرغ بلورین بهترین فیلمبرداری (سگ کشی)
[دوره 19 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1379] >> کاندید تندیس زرین بهترین فیلمبرداری (سگ کشی)
[دوره 5 جشن خانه سینما (مسابقه) - سال 1380] >> کاندید لوح زرین انتخاب ویژه سال (سگ کشی)
[دوره 2 منتخب سایت ایران اکتور (بهترین های سال) - سال 1381] >> 1 - بهترین فیلمبرداری سال (سگ کشی)
[دوره 16 منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال 1380] منابع زندگینامه :http://www.iranactor.com/

رمضانی‌فر، عزت‌الله

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1325 تهران، تحصیلات: فارغ‌التحصیل دانشکده هنرهای دراماتیک تهران، دستیار فیلمبردار در امور سینمایی وزارت فرهنگ و هنر از 1344، فعالیت در تلویزیون، بازی در تئاتر از 1340، شروع بازیگری: گاو (1348)
عمده‌ی فیلمها:
جن (کوتاه- 1350)، حیدر (1350)، ساحره (1351)، مرد (1351)، پستچی (1351)، صادق کرده (1351)، بندری (1352)، حریص (1352)، روسیاه (1352)، میرم بابا بخرم (1353)، جوجه فوکلی (1353)، حسین آژدان (1353)، خشم و خون (نمایش داده نشد- 1353)، فرار از بهشت (1353)، کندو (1354)، اسلحه (1354)، مهر گیاه (1354)، هم قسم (1354)، غیرت (1355)، والده‌ی آقا مصطفی (1355)، شارلوت به بازارچه می‌آید (1356)، خان نایب (1356)، باغ بلور (1358)، از فریاد تا ترور (1359)، کرکسها می‌میرند (1359)، خشم الهی (نمایش داده شد- 1359)، مسافر شب (نمایش داده نشد- 1360)، مرز (1360)، تفنگدار (1361)، بالاش (1362)، کفشهای میرزا نوروز (1364)، یوزپلنگ (1364)، ارثیه (1367)، سالهای خاکستر (1367)، غبار (کوتاه- 1368)، قهرمان (1369)، بیا با من (1371)، دو همسفر (1371)، مردی در آینه (1371)، مستاجر (1371)، آشیانه (1372)، بلوف (1372)، مروارید سیاه (1373)، خانه‌ی پدری (1373)، حادثه در کندوان (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

رنجبر، ملکه

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
ملکه رنجبر فرزند عباالله رنجبر هنرمند تئاتر گیلان در سال 1317 در رشت متولد شد. تحصیلات خود را تا مقطع سوم متوسطه در رشت و همدان ادامه داد و پس از آن زیر نظر پدرش تعلیم بازیگری دید. او از سن 6 سالگی با ایفای نقش کوزت در نمایش بینوایان فعالیت خود را آغاز نمود. سپس در سال 1327 به تهران عزیمت نمود و به ادامه بازیگری در تئاتر سعدی پرداخت. رنجبر از بدو افتتاح تلویزیون با اجرای برنامه های زنده به همکاری با آن سازمان پرداخت و در سال 1335 کار در رادیو را شروع کرد.
1.بازیگر : (۲۲)مورد
(۱۳۸۰)(۱۳۷۰)(۱۳۴۰)(۱۳۳۰)
۱ - نیش و زنبور (۱۳۸۸)
۲ - منفی هجده (۱۳۸۶)
۳ - سوغات فرنگ (۱۳۸۵)
۴ - چپ دست (۱۳۸۴)
۵ - کوچولوی خوش شانس (۱۳۸۳)
۶ - نان و عشق و موتور 1000 (۱۳۸۰)
۷ - مرد بارانی (۱۳۷۸)
۸ - اعتراف (۱۳۷۵)
۹ - بانی چاو (۱۳۷۴)
۱۰ - شعله های خشم (۱۳۷۱)
۱۱ - شعله های خشم (۱۳۴۷)
۱۲ - اعتراف (۱۳۴۵)
۱۳ - کابوس (۱۳۴۵)
۱۴ - گناه من چیست (۱۳۴۳)
۱۵ - خشم و فریاد (۱۳۴۲)
۱۶ - نصیب و قسمت (۱۳۴۱)
۱۷ - فردا روشن است (۱۳۳۹)
۱۸ - ماجرای عجیب (۱۳۳۵)
۱۹ - تقدیر چنین بود (۱۳۳۳)
۲۰ - شب های معبد (۱۳۳۳)

۲۱ - محکوم بی گناه (۱۳۳۲)
۲۲ - عمر دوباره (۱۳۳۱)

رنگزن، سلیمه

قرن:15
جنسیت:زن
ملیت:ایران
سلیمه رنگزن در سال 1329 در شهر آبادان متولد شد. بازی در تئاتر را از سال 1354 و همچنین بازی در سینما را از سال 1378 با «عروس آتش» به کارگردانی «خسرو سینایی» آغاز به کار کرد.
1.بازیگر : (۸)مورد
(۱۳۸۰)(۱۳۷۰)
۱ - عصر روز دهم (۱۳۸۷)
۲ - روی خط صفر (۱۳۸۶)
۳ - زخم شانه حوا (۱۳۸۶)
۴ - مثل یک قصه (۱۳۸۵)
۵ - گزارش مریم (۱۳۸۴)
۶ - جنگ کودکانه (۱۳۸۳)
۷ - تکیه بر باد (۱۳۷۹)
۸ - عروس آتش (۱۳۷۸)

روحانی، هاشم

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
هاشم روحانی: متولد 1329 هست و از سال 1348 فعالیت خود را در زمینه بازیگری شروع کرد که تا به امروز ادامه دارد. اولین نمایش «مترسک ها در شب» نوشته آقای بهرام بیضایی به کارگردانی آقای فرامرز بهبودی بود و آخرین کاردر حال حاضر «تو چار سو خبری نیست» کاری از آقای حسن باستانی. سینما را با فیلم «باغ سنگی» به کارگردانی آقای پرویز کیمیاوی شروع کرد و آخرین کار فیلم «کارناوال مرگ» به کارگردانی آقای کاسه ساز و «کیش و مات» به کارگردانی آقای جمشید حیدری می باشد که هنوز اکران نشده است. در سال 66 چند سالی از فعالیت‌های هنری دور بوده و در نوروز 73 اولین برنامه تلویزیونی خود را با برنامه «نوروز 73» آغاز کرد. از فیلم‌هایی که او در آنها بازی کرده، به فیلم‌های قلقلک (مسعود نوابی)، سیب سرخ حوا (سعید اسدی)، بلوغ (مسعود جعفری جوزانی) و آقای شانس (رحمان رضایی) می‌توان اشاره کرد. آخرین کار«در چشم باد» به کارگردانی آقای جوزانی است که هر جمعه در حال پخش از شبکه یک سیما می باشد.

روزبهانی، بهمن

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1328 قزوین، تحصیلات: دوره‌های فنی و غیرفنی در نیروی هوایی
فعالیت در تلویزیون، شروع بازیگری: دادشاه (1362)
عمده‌ی فیلمها:
بایکوت (1364)، شبح کژدم (1365)، کانی مانگا (1366)، روز شیطان (1373)، آخرین بندر (1373)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

روستا، هما

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
متولد: 1325 تهران، همسر حمید سمندریان (کارگردان و استاد تئاتر)، تحصیلات فوق لیسانس دانشکده هنرهای دراماتیک بخارست، مهاجرت به شوروی 1332، تحصیلات در مسکو، برلین شرقی و ژنو، بازگشت به ایران 1349، بازی در تئاتر از 1351، شروع بازیگری: دیوار شیشه‌ای (1350)
عمده‌ی فیلمها:
گزارش یک قتل (1365)، پرنده‌ی کوچک خوشبختی (1366)، تمام وسوسه‌های زمین (1368)، تیغ آفتاب (1369)، ملک خاتون (1369)، مسافران (1370)، از کرخه تا راین (1371)، دو همسفر (1371)، کودکانی از آب و گل (1372)، لژیون (1373)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

روشن، نفیسه

قرن:15
جنسیت:زن
ملیت:ایران
متولد اردیبهشت 1361 در محله باغ صبا تهران
فعالیت هنری اش را از سال دوم دبیرستان با ایفای نقش در تئاتر " بسوی سعادت " آغاز نمود که در این اولین تجربه ، موفق به دریافت لوح تقدیر از آموزش و پرورش منطقه گردید.
همراه با ادامه تحصیل به فعالیت هنری اش ادامه داد و پس از ورود به دانشگاه در مقطع کارشناسی و طی یک دوره کلاس بازیگری ، بصورت جدی پا به عرصه تصویر گذاشت . شروع فعالیت تلویزیونی او را می توان بازی در سریال " روزهای بیادماندنی " به کارگردانی همایون شهنواز در تابستان 1382 دانست .
اشتغال به تحصیل در مقطع لیسانس علت اصلی کم کاری وی در این سالها بود ، اما پس از پایان تحصیلات دانشگاهی خود ، دامنه فعالیتش را گسترش داد . در پائیز سال 1382 در سریال "بچه های خیابان " به کارگردانی همایون اسعدیان ایفای نقش کرد که این تجربه را یکی از بیادماندنی ترین کارهایش می داند .
پس از آن در پائیز 1383 ، پیشنهاد کیانوش عیاری برای حضور در سریال " روزگار غریب " را پذیرفت و به گروه عیاری پیوست تا برگ زرین دیگری بر افتخارات خود بیافزاید ، وی همکاری با عیاری را یکی از ایده آل های خود می داند .
بازی خوب و تجربه و آموخته هایش سبب شد تا پیشنهادات مختلفی از کارگردانان بنام تلویزیون و سینما دریافت کند ، از جمله کارهای او :
- سریال " خوش رکاب " به کارگردانی علی شاه حاتمی در نوروز 1384
- تله فیلم " مسافر " به کارگردانی محمد دستگردی در اردیبهشت 1384
- تله فیلم " آوای زمین " به کارگردانی مهرداد خوشبخت در تیر 1384
- سریال " کلانتر " به کارگردانی محسن شامحمدی در آذر 1384
- سریال " سالهای برف و بنفشه " به کارگردانی سعید سلطانی در پائیز 1385
توانائیهای حیرت آور او سبب شد تا در ماه مبارک رمضان سال 1386 ، ایفای نقش "پری" در سریال "اغماء" به وی سپرده شود . "اغماء" از دیدگاه وی یک معجزه کاری است که علاوه بر امکان حضور در کنار اساتیدی همچون امین تارخ ، لعیا زنگنه ، ناصر ممدوح ، عبدالرضا اکبری و

... ، برگ زرین دیگری بر افتخارات خود بیافزاید . به گفته وی : " کارکردن با سیروس مقدم یکی از آرزوهای او بوده که موفقیت خود را در اغماء را نیز مدیون او می داند ."
درخشش وی در بازی منحصر بفرد و تاثیرگذار در نقش "پری" تحسین منتقدان و مردم را برانگیخت و سبب تقدیر و تمجید از وی در مجامع مختلف هنری و دانشگاهی گردید . پس از اغماء پیشنهادات متعددی به وی گردید که از جمله کارها :
- تله فیلم " این پرونده مختومه نیست " به کارگردانی مهرداد خوشبخت در اردیبهشت 1386
- تله فیلم " ماموریت بهار " به کارگردانی حسن لفافیان در بهمن 1386
- تله فیلم " سرگرد " به کارگردانی کاظم معصومی در فروردین 1387
- تله فیلم " پیوند " به کارگردانی سعید عالم زاده در اردیبهشت 1387
- سریال " مثل هیچکس " به کارگردانی عبدالحسن برزیده در رمضان 1387

منابع زندگینامه :http://www.nafiseh.ir

روشنیان، رحیم

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1354 -1298 ش)، کارگردان، نویسنده و بازیگر. در شیراز متولد شد. از هنرستان هنرپیشگی تهران فارغ‌التحصیل گردید و فعالیت در تئاتر را از 1318 ش در بندر انزلی با نمایش «اپرت جنت» و «مرجان» شروع نمود. عمده فیم‌های وی: «عروس و حجله»؛ «فیل و فنجان»؛ «فرشته نجات».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :ادبیات نمایشی (124/2)، تاریخ سینمای ایران (391 ،314 ،294)، فرهنگ فیلم‌های سینمایی ایران (111 ،63 ،37 ،27 /1).

رویگری، رضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1325 شمیران، نام اصلی: محمدرضا رویگری، تحصیلات: دیپلم طبیعی، خواننده‌ی انقلابی، نقاش، فعالیت در تلویزیون- بازی در تئاتر، شروع بازیگری: عقابها (1363)
عمده‌ی فیلمها:
یوزپلنگ (1364)، اجاره‌نشینها (1365)، کانی مانگا (1366)، سرزمین آرزوها (1366)، غریبه (1366)، شاخه‌های بید (1367)، دخترم سحر (1368)، آخرین مهلت (1368)، شب بیست و نهم (1368)، وسوسه (1368)، رانده شده (1368)، خانه خلوت (1370)، مردی در آینه (1371)، ماه عسل (1371)، طعمه (1371)، افسانه مه پلنگ (1371)، آلما (1371)، خوش خیال (1371)، دیدار در استانبول (1371)، بلوف (1372)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

رهگذار، کیهان

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نویسنده، کارگردان.
تولد: 1326، تهران.
درگذشت: اواسط اردیبهشت 1372، دانمارک.
کیهان رهگذار فارغ‌التحصیل تئاتر از دانشکده‌ی هنرهای زیبای دانشگاه تهران بود. وی بازی در تئاتر را از سال 1348 آغاز کرد: نمایش‌های عمده عبارتند از: «صدای شکستن»؛ «اودیپوس شهریار»؛ «آدم آدم است». از سال 1355 با کارگردانی و نوشتن نمایش‌های کودکان و مجموعه‌ی «شهر من شیراز» با همکاری شاهرخ ذوالریاستین فعالیت خود را در تلویزیون آغاز کرد. وی علاوه بر همکاری در نگارش فیلمنامه‌ی «سفیر» و نوشتن فیلمنامه‌ی مجموعه‌ی تلویزیونی «سربداران» (1362)؛ مجموعه‌ی «ابن سینا» (1365) (از این مجموعه یک فیلم بلند سینمایی به نام «بو علی سینا» در سال 1366 ساخته شده است) را نیز نوشت و کارگرانی کرد که از آن یک فیلم سینمایی نیز تدوین شده است.
کیهان رهگذار به علت سکته‌ی قلبی در دانمارک درگذشت.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

رهنما ،بهاره

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
نام: بهاره رهنما تاریخ تولد: 1352
همسر پیمان قاسم خانی (نویسنده)
لیسانس ادبیات فارسی و حقوق قضایی از دانشگاه آزاد اسلامی. برای اولین بار با یک فیلم اکشن - افعی - به سینما آمد. سپس با همسرش در فیلم عاشقانه بازی کرد. او در سال 1380 بازی در یک فیلم کمدی - نان و عشق و موتور هزار - را تجربه کرد که نشان از توانایی او در زمینه فیلمهای کمدی داشت. اما شاید بازی در فیلم گاوخونی ساخته بهروز افخمی یکی از بهترین فرصتها برای نمایش توانایی هایش باشد.
بهاره رهنما یکی از بازیگران زن ایرانی است که در 10 آذر سال 1352 در هزاوه از توابع استان مرکزی متولد شده.وی لیسانس ادبیات نمایشی و فوق لیسانس حقوق قضایی را از دانشگاه آزاد گرفته. وی همسر پیمان قاسم خانی نویسنده سینما(فیلم‌های دختری با کفشهای کتانی،دیشب باباتو دیدم آیدا،مارمولک و... و مجموعه‌های پاورچین، شبهای بره، کمربندها را ببندیم و خانهٔ ما) همچنین دختری به نام پریا قاسم خانی دارند که تجربه حضور در تئاتر پنجره‌ها و فیلم سینمایی بانو را دارد. بهاره رهنما جاری(زن برادر شوهر) شقایق دهقان بازیگر سینما و تلویزیون می باشد. بهاره رهنما از معدود بازیگرهایی است که تحصیلات بالایی در حد دانشگاهی دارد و شاید به همین خاطر در عرصه سینما و تلویزیون کم کار است. وی در عرصه نویسندگی نیز فعالیت دارد و در نشریهٔ چهل چراغ نیز می نویسد.همچنین وی از معدود هنرمندانی است که وبلاگ می نویسد
فیلم شناسی:
افعی (محمدرضا اعلامی، 1371)
عاشقانه (علیرضا داودنژاد، 1374)
غزال (مجتبی راعی، 1374)
ای نسیم باران (تله تئاتر، 1375)
بازگشت به خانه (مجموعه تلویزیونی، 1375)
بادام های تلخ (کاظم معصومی، 1376)
بچه های بد (علیرضا داودنژاد، 1379)
داستان یک شهر2 (مجموعه، اصغر فرهادی، 1379)
ملاصدرا (مجموعه تلویزیونی، 1379)

پیش از آشنایی (تله تئاتر، 1379)
نان و عشق و موتور هزار (ابوالحسن داودی، 1380)
گاوخونی (بهروز افخمی، 1381)

رهنورد، پرویز

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
بازیگر.
درگذشت: 17 آذر 1367.
پرویز رهنورد بازیگری را در جامعه‌ی باربد و زیر نظر اسماعیل مهرتاش فراگرفت و در سال‌های بین 1336 تا 1350 در بیشتر نمایش‌های این تماشاخانه نقش‌های اول را بر عهده داشت. رهنورد از این طریق به سینما نیز راه یافت و از جمله فیلم‌هایی که در آنها ایفای نقش کرده است می‌توان به این عنوان‌ها اشاره نمود: «روز گمشده» (1338، رضا زندی‌نژاد) و «پستچی» (1340، رفیع حالتی). او خیلی زود کار بازیگری را رها کرد و به کار مدیریت تئاتر جامعه‌ی باربد و سینمادارى پرداخت و سینمادارى را تا روزهای آخر عمر خود ادامه داد.
پرویز رهنورد بر اثر سکته‌ی قلبی درگذشت.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

ریاحی، اسماعیل

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 1299 ش)، کارگردان و نویسنده. در تهران متولد شد. از دانشگاه تهران در رشته ادبیات فارغ‌التحصیل گردید و از جمله مشاغل وی می‌توان کار در جراید و فعالیت در تئاتر را یاد کرد. از سال 1335 ش فعالیت در سینما را با ساخت فیلمهای کوتاه تبلیغاتی با عنوان مستعار «شهاب» و فعالیت در سینمای ایران را از 1341 ش با «عروس دهکده» آغاز نمود. از فیلم‌های عمده وی: «سیاست هارون‌الرشید»؛ «شیطان در می‌زند»؛ «جاده مرگ».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ سینما ایران (430 ،365 ،356)، فرهنگ سینمای ایران (120).

ریاحی، شهلا

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
متولد: 1305 تهران، نام اصلی: قدرت زمان شربتچی (وفادوست)، همسر اسماعیل ریاحی (نویسنده و کارگردان)، تحصیلات: دیپلم، به روایتی اولین کارگردان زن سینمای ایران (مرجان- 1335)، فعالیت در تلویزیون- فعالیت در رادیو از 1335، عضو سندیکای هنرمندان فیلم ایرانی (مهر 1346)
بازی در تئاتر از 1323
شروع بازیگری: خوابهای طلایی (1330)
عمده‌ی فیلمها:
یک نگاه (1331)، دزد عشق (1331)، گناهکار (1332)، چهره آشنا (1332)، دختر سرراهی (1332)، نیمه راه زندگی (1332)، دختر چوپان (1332)، برای تو (1334)، مرجان (کارگردان، بازیگر- 1335)، بوسه مادر (1335)، عروسک پشت پرده (1339)، آفت زندگی (1339)، مرغابی سرخ کرده (1340)، عشق بزرگ (1340)، عروس دهکده (1341)، جاده مرگ (1342)، شیطان در میزند (1343)، بیست سال انتظار (1345)، جهان پهلوان (1345)، شارلاتان (1345)، گدایان تهران (1345)، لیلاج (1345)، چرخ فلک (1346)، چهار خواهر (1346)، زیر گنبد کبود (1346)، شکوه جوانمردی (1346)، مرد بی‌ستاره (1346)، عروس تهران (1346)، بهرام شیردل (1347)، ستاره هفت آسمون (1347)، خشم کولی (1347)، پلی به سوی بهشت (1347)، قاتلین همه می‌گریند (1348)، رابطه (1348)، دنیای پر امید (1348)، ستاره فروزان (1348)، بهشت دور نیست (1348)، قصه‌ی شب یلدا (1349)، درشکه چی (1350)، شاطر عباس (1350)، دلهای بی‌آرام (1350)، شب عروسی (1350)، سراب (1352)، خانه خراب (1354)، شکاف (نمایش داده نشد- 1357)، پرنده کوچک خوشبختی (1366)، پرستار شب (1366)، گل مریم (1366)، در مسیر تندباد (1367)، گلنار (1367)، بچه‌های طلاق (1368)، رانده شده (1368)، زمان از دست رفته (1368)، مرگ پلنگ (1368)، تیغ آفتاب (1369)، دو فیلم با یک بلیت (1369)، دلشدگان (1370)، راه و بیراه (1371)، چشمهایم برای تو (1371)، رابطه پنهانی (1371)، خوش خیال (1371)، دلاوران کوچه دلگشا (1371)، بی تو هرگز (1372)، می‌خواهم زنده بمانم (1373)، حشره‌ی شانس (1373)، عروسی خون

(1373)، رویای نیمه شب تابستان (1373)، انتهای قدرت (1373)، خانه‌ی پدری (1373)، مرضیه (1373)، فرار از جهنم (1374)، سلام بر انتظار (1374)

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

ریاحی، کتایون

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
متولد: 1340 تهران، تحصیلات: لیسانس ادبیات و مردم‌شناسی، شروع فعالیت با فیلمنامه‌نویسی، فعالیت در تلویزیون از 1363، شروع بازیگری: پائیزان (1366)
عمده‌ی فیلمها:
خبرچین (1366)، غریبه (1366)، آخرین لحظه (1367)، کشتی آنجلیکا (1367)، آپارتمان شماره 13(1369)، حکایت آن مرد خوشبخت (1369)، راز گل سرخ (1371)، قافله (1371)، ماه مهربان (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

ریاضی، حمیرا

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
بیوگرافی حمیرا ریاضی برای اولین بار با بازی در تله تئاترهای خسیس دهکده روگافورد و انگشتر ژنرال ماسیاس بود که به تلویزیون آمد و موفقیت خودش در زمینه نمایش را دوباره تکرار کرد. اوج هنرنمایی او بازی در مجموعه تلویزیونی طلسم شدگان است.
بازی اش در فیلمهای زیر پوست شهر و رنگ شب از بهترین نقش آفرینی های کارنامه سینمایی اوست. نام اصلی: حمیرا
نام خانوادگی اصلی: حسنی ریاضی
سمت (در بخش های): بازیگران،
تاریخ تولد: 1346
محل تولد: تهران
ملیت: ایران
مدرک تحصیلی: فوق لیسانس کارگردانی تاتر
روابط خانوادگی با دیگر هنرمندان
>> علیرضا اوسیوند (شوهر)

بیوگرافی
فوق لیسانس کارگردانی از دانشکده سینما و تاتر.
فارغ التحصیل کارگردانی تاتر از دانشکده هنرهای زیبا در سال 1374.
همسر علیرضا اوسیوند (بازیگر).
شروع فعالیت سینمایی با بازی در فیلم ساز و ستاره (محرم زینال زاده) در سال 1373.
برای اولین بار با بازی در تله تئاترهای خسیس دهکده روگافورد و انگشتر ژنرال ماسیاس بود که به تلویزیون آمد و موفقیت خودش در زمینه نمایش را دوباره تکرار کرد. اوج هنرنمایی او بازی در مجموعه تلویزیونی طلسم شدگان است.
بازی اش در فیلمهای زیر پوست شهر و رنگ شب از بهترین نقش آفرینی های کارنامه سینمایی اوست.
مجموعه های تلویزیونی:
- همسایه ها (حسن فتحی، 1370)
- ساز و ستاره (1371)

- پهلوانان نمی میرند (حسن فتحی - 1374)
- در جستجوی گمشده (فیلم داستانی، 1375)
- آژانس دوستی (احمد رمضان زاده - 1378)
- همسفر (قاسم جعفری - 1379)
- دختران (اصغر توسلی - 1379)
- طلسم شدگان (داریوش فرهنگ، 1382)
تله تئاتر:
- خسیس دهکده روگافورد (تله تئاتر، 1375)
- انگشتر ژنرال ماسیاس (تله تئاتر، 1375)

بخشی از فیلم شناسی:
1381 نغمه (ابوالقاسم طالبی) [بازیگر]
1379 رنگ شب (محمدعلی سجادی) [بازیگر]
1378 زیر پوست شهر (رخشان بنی اعتماد) [بازیگر]
1373 ساز و ستاره (محرم زینال زاده) [بازیگر]

جوایز و انتخابها
>> 3 - سومین بازیگر نقش مکمل زن سال (زیر پوست شهر)
[دوره 15 منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال 1379
]
بیشترین همکاری های حمیرا ریاضی با:
>> گلاب آدینه (بازیگران،کارگردانی،) (در 2 فیلم) ==>
منابع زندگینامه :http://www.iranactor.com

ری‌پور، بهرام

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
فیلم‌ساز، مترجم، محقق.
تولد: مرداد 1315، تهران.
درگذشت: دی 1375.
بهرام ری‌پور فارغ‌التحصیل دانشکده‌ی ادبیات دانشگاه تهران است. از دوران دانشجویی همکاری خود را با مطبوعات با نوشتن مقالات یا ترجمه‌ی مطالب سینمایی آغاز نمود. پیشه‌ی سینمایی خود را با ساختن فیلم‌های کوتاه برای وزارت فرهنگ و هنر آغاز نمود. در سال 1346 وارد عرصه‌ی کار حرفه‌ای شد.
از جمله آثار ترجمه‌ی اوست: خال گلی (تنسی ویلیامز)؛ دستور زبان سینما (ژوزه روژر، 1351)؛ جذابیت پنهان بورژوازی (لوئیس بونوئل، ژان کلود کاریر، 1352)؛ شبح آزادی (لوئیس بونوئل، 1354)؛ راهنمای فیلم‌سازی (سامنر گلیمچر، وارن جانسون، 1362)؛ شرق بهشت (پل آزبرن، 1375).
از جمله آثار ویراستاری و تدوین و تألیف وی عبارتند از: صد فیلم (مؤلف، 1363)؛ آموزش متحرک‌سازی (کیت لیبرن، ترجمه‌ی مهدی ظوابطی، ویراستار، 1364)؛ فرهنگ فیلم‌نگاری (یون کارتنبرگ، ترجمه و تدوین با همکاری، 5631)؛ (8891- 6591) Iranian cinaema (ویرایش، با همکاری، 1367)؛ تکنیک سینما (ال برنارد هپه، ترجمه‌ی غلامرضا طباطبایی، ویراستار، با همکاری، 1368)؛ فیلم‌های 1368 (گردآوری، 1368)؛ فیلم‌های 1369 (گردآوری، 1369).
علاوه بر فیلم‌های مستند و فیلم‌های کوتاه داستانی در فیلم‌های بلند داستانی به عنوان بازیگر، دستیار کارگردان، کارگردان و فیلم‌نامه‌نویس فعالیت کرده است. از جمله فیلم‌های آخر او می توان به «پرتگاه» (کارگردان، 1373)؛ «فاتح» (کارگردان، 1375) اشاره نمود.
پیکر بهرام ری‌پور در بهشت زهرا در قطعه‌ی 88 (هنرمندان و نویسندگان) به خاک سپرده شد.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

رئیسی، علی‌رضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1360 تهران، تحصیلات: تحصیل در دوره‌ی متوسطه عمومی، شروع بازیگری: پاتال و آرزوهای کوچک (1368)
عمده‌ی فیلمها:
چشمهای بابا (کوتاه- 1369)، خطا (کوتاه- 1370)، شهر در دست بچه‌ها (1370)، مدرسه‌ی پیرمردها (1370)، خط آتش (1373)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

زارع، قاسم

قرن:15
جنسیت:مرد
ملیت:ایران نام اصلی: قاسم
نام خانوادگی اصلی: زارع زاغه
سمت (در بخش های): بازیگران، تاریخ تولد: 1336
محل تولد: همدان
ملیت: ایران مدرک تحصیلی: فارغ التحصیل تاتر

بیوگرافی
فارغ التحصیل مرکز آموزش تاتر اداره کل فرهنگ و هنر همدان.
فعالیت در تاتر در سال 1351.
شروع فعالیت سینمایی با بازی در فیلم "صنوبرهای سوزان" (عباس شیخ بابایی) در سال 1368.

بخشی از فیلم شناسی:
1385 سنگ، کاغذ، قیچی (سعید سهیلی) [بازیگر]
1385 اخراجی ها (مسعود ده نمکی) [بازیگر]
1384 زاگرس (محمدعلی نجفی) [بازیگر]
1383 پیک نیک در میدان جنگ (رحیم حسینی) [بازیگر]
1382 جایی برای زندگی (محمدرضا بزرگ نیا) [بازیگر]
1381 مزرعه پدری (رسول ملاقلی‌پور) [بازیگر-بازیگردان]
1380 خانه ای روی آب (بهمن فرمان‌آرا) [بازیگر]
1380 دختر شیرینی فروش (ایرج طهماسب) [بازیگر]
1380 سفر به فردا (محمدحسین حقیقی) [بازیگر]
1379 آواز قو (سعید اسدی) [بازیگر]
1379 رقص شیطان (افشین براری) [بازیگر]
1379 موج مرده (ابراهیم حاتمی کیا) [بازیگر]
1376 آژانس شیشه ای (ابراهیم حاتمی کیا) [بازیگر]
زاگرس (محمدعلی نجفی - 1384)
راهیان شهادت (فیلم کوتاه، 1360)
آینه (مجموعه تلویزیونی، 1370)
خانه بخت (مجموعه تلویزیونی، 1370)
مدالی برای ویلی (تله تئاتر، 1371)

استپان (تله تئاتر، 1371)
نبردی دیگر (مجموعه تلویزیونی، 1373)
نابغه های قرن بیستم (مجموعه تلویزیونی، 1375)
حباب (مجموعه تلویزیونی، 1375)
هتل (مرضیه برومند - مجموعه تلویزیونی، یک قسمت، 1378)
گروه ویژه (1379)
منابع زندگینامه :http://www.iranactor.com

زارعی،مریلا

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
بازی در فیلم دوزن (تهمینه میلانی، 1377) یکی از شانسهای بزرگ او بود.
پس از آن توانایی هایش را در واکنش پنجم (تهمینه میلانی، 1381) به رخ همگان کشید و سرانجام با بازی کوتاه اما بسیار تاثیرگذارش در سربازهای جمعه (مسعود کیمیایی، 1382) مزد زحماتش را از بیست و دومین جشنواره فیلم فجر، از هشتمین جشن خانه سینما و از نویسندگان و منتقدان دریافت کرد. نام اصلی: مریلا
نام خانوادگی اصلی: زارعی برزی
.....
سمت (در بخش های): بازیگران،
.....
تاریخ تولد: 1353/1/25
محل تولد: تهران
ملیت: ایران
.....
مدرک تحصیلی: فارغ التحصیل صنایع غذایی
بیوگرافی
فارغ التحصیل مهندسی صنایع غذایی از دانشگاه تهران در سال 1375.
فعالیت در تلویزیون با بازی در مجموعه تلویزیونی دبیرستان خضرا (اکبر خواجویی) در سال 1375.
شروع فعالیت سینمایی با بازی در فیلم سلام سینما (محسن مخملباف) در سال 1373.
با مجموعه تلویزیونی کاراگاه (حسن هدایت) به دنیای بازیگری روی آورد.
و با مجموعه تلویزیونی هوای تازه (محمد رحمانیان) بیشتر شناخته شد.
بازی در فیلم دوزن (تهمینه میلانی، 1377) یکی از شانسهای بزرگ او بود.
پس از آن توانایی هایش را در واکنش پنجم (تهمینه میلانی، 1381) به رخ همگان کشید و سرانجام با بازی کوتاه اما بسیار تاثیرگذارش در سربازهای جمعه (مسعود کیمیایی، 1382) مزد زحماتش را از بیست و دومین جشنواره فیلم فجر، از هشتمین جشن خانه سینما و از نویسندگان و منتقدان دریافت کرد.
مجموعه های تلویزیونی:

- کاراگاه (مجموعه، حسن هدایت، 1374)
- مهر خوبان (مجموعه، 1374)
- خلبان (مجموعه، 1374)
- جهان وارونه (مجموعه، 1374)
- دبیرستان خضراء (مجموعه، اکبر خواجویی، 75-1374)
- خانه های اجاره ای (تله تئاتر، 1375)
- هوای تازه (مجموعه، محمد رحمانیان، 1375)
- کهنه سوار (مجموعه، اکبر خواجویی، 1376)
- شن های کف رودخانه (مجموعه تلویزیونی، 1376)
- فردا دیر است (مجموعه، حسن فتحی، 1376)
- ولایت عشق (مجموعه، مهدی فخیم زاده، 1377)
- داستان یک شهر (مجموعه، اصغر فرهادی، 1378)
- زمان شوریدگی (مجموعه تلویزیونی، 1379)
- پلیس جوان (مجموعه، سیروس مقدم، 1380)
- دریایی ها (مجموعه، سیروس مقدم، 1381)

بخشی از فیلم شناسی:
1385 اخراجی ها (مسعود ده نمکی) [بازیگر]
1385 آفتاب بر همه یکسان می تابد (عباس رافعی) [بازیگر]
1385 دستهای خالی (ابوالقاسم طالبی) [بازیگر]
1384 زاگرس (محمدعلی نجفی) [بازیگر]
1383 زن زیادی (تهمینه میلانی) [بازیگر]
1383 مجردها (اصغر هاشمی) [بازیگر]
1383 حکم (مسعود کیمیایی) [بازیگر]
1382 سربازهای جمعه (مسعود کیمیایی) [بازیگر]
1382 معادله (ابراهیم وحیدزاده) [بازیگر]
1382 هم نفس (مهدی فخیم‌زاده) [بازیگر]
1381 واکنش پنجم (تهمینه میلانی) [بازیگر]
1381 سیزده گربه روی شیروانی (علی عبدالعلی زاده) [بازیگر]
1380 عشق فیلم (ابراهیم وحیدزاده) [بازیگر]
1378 تکیه بر باد (داریوش فرهنگ) [بازیگر]
1377 دو زن (تهمینه میلانی) [بازیگر]
1375 روی خط مرگ (شفیع آقامحمدیان) [بازیگر]
1375 خلبان (جمال شورجه) [بازیگر]

جوایز و انتخابها

>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش اول زن (زن زیادی)
[دوره 23 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1383]
.....
>> برنده سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش مکمل زن (سربازهای جمعه)
[دوره 22 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1382]
.....
>> کاندید تندیس زرین بهترین بازیگر نقش اول زن (زن زیادی)
[دوره 9 جشن خانه سینما (مسابقه) - سال 1384]
.....
>> برنده تندیس زرین بهترین بازیگر نقش مکمل زن (سربازهای جمعه)
[دوره 8 جشن خانه سینما (مسابقه) - سال 1383]
.....
>> برنده لوح زرین بهترین بازیگر زن (سربازهای جمعه)
[دوره 5 منتخب سایت ایران اکتور (بهترین های سال) - سال 1384]
.....
>> کاندید لوح زرین بهترین بازیگر زن (واکنش پنجم)
[دوره 4 منتخب سایت ایران اکتور (بهترین های سال) - سال 1383]
.....
>> کاندید لوح زرین بهترین بازیگر زن (زن زیادی)
[دوره 6 منتخب سایت ایران اکتور (بهترین های سال) - سال 1384]
.....
>> 2 - دومین بازیگر نقش مکمل زن سال (دو زن)
[دوره 14 منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال 1378]
.....
>> 3 - سومین بازیگر نقش مکمل زن سال (سربازهای جمعه)
[دوره 19 منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال 1383]
.....
>> 5 - پنجمین بازیگر نقش مکمل زن سال (واکنش پنجم)
[دوره 18 منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال 1382]

زاهد، عطاءاللّه

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 1294 ش)، کارگردان و نویسنده. وی در شیراز به دنیا آمد، از فارغ‌التحصیلان رشته ادبیات از دانشگاه تهران بوده، وی از جمله کارگردانان، نویسندگان و بازیگران فیلم فارسی است. بازی در تیاتر را از سال 1322 با نمایش «بزم بهرام گور» شروع نمود. نمایشهای عمده‌اش: «بوعلی سینا»؛ «رستاخیز سلاطین»؛ و فعالتی سینما را از سال 1327 با تاسیس استودیو آریا با همکاری مهدی امیر قاسم خانی، مفید غیاثی و احمد شیرازی از سر گرفت. عمده‌ی فیلمهایش: «شیر سنگی»؛ «ماهی» و مجموعه‌های تلویزیونی: «سربداران»؛ «طالب».[1]
متولد: 1294 شیراز- متوفی: 1370 تهران، تحصیلات: فارغ‌التحصیل رشته‌ی ادبیات از دانشگاه تهران- فارغ‌التحصیل هنرستان هنرپیشگی تهران، تاسیس استودیو آریا در 1327، کارگردان، نویسنده، تهیه‌کننده، از اعضای هیئت مدیره اتحادیه صنایع فیلم ملی ایران (دهه‌ی چهل)، فعالیت در دوبله- فعالیت در تلویزیون- بازی در تئاتر از 1322، شروع بازیگری: چشم به راه (تهیه‌کننده، کارگردان، نویسنده، بازیگر- 1337)
عمده‌ی فیلمها:
بوسه‌ی مادر (کارگردان، نویسنده- 1335)، بازگشت به زندگی (کارگردان، نویسنده- 1336)، راهی به سوی خدا (نمایش داده نشد- 1359)، مادیان (1364)، سمندر (1364)، شیر سنگی (1365)، طلسم (1365)، اتاق یک (1365)، ماهی (1367)، در مسیر تندباد (1367)، برهوت (1367)، دوران سربی (1367)، آخرین مهلت (1368)، عبور از غبار (1368)، رانده شده (1368)، عروس حلبچه (1369)، دلشدگان (1370)، مدرسه‌ی پیرمردها (1370)
بازیگر.
تولد: 1294 در شیراز.
درگذشت: 15 آبان 1370، تهران.
عطاءالله زاهد شیرازی در سال 1319 کلاس های موسیقی تعلیم آواز را گذارند. سپس دوره‌ی هنرپیشگی را پشت سر گذاشت. پس از آن مدتی اخبار عربی رادیو را به سبب آشنایی با زبان عربی قرائت می‌کرد. سپس وارد دانشسرای عالی دارالمعلمین تهران شد و پس از ان از رشته‌ی ادبیات دانشگاه تهران فارغ‌التحصیل شد.

پدرش از تحصیل کرده‌های دارالفنون بود و با موسیقی آشنایی داشت. این امر موجب شد تا نخستین بار در خردسالی در نمایش «رستاخیز سلاطین» (1304) که موسیقی آن کار پدرش بود بازی کند پس از آن و در کنار تحصیل، از جمله در نمایش‌های «سرباز وطن» و «مدرسه‌ی قدیم و مدرسه‌ی جدید» بازی کرد. آشنایی‌اش با سینما و سابقه‌ی بازی در تئاتر موجب شد تا در سالن سینمای محمدخان (پسر عموی پدرش) به عنوان ناطق سینما (دیلماج) متن فیلم‌ها را با صدای بلند برای تماشاگران بخواند. با سکونت در تهران دهه‌ی بیست برای تحصیل در دارالمعلمین، شروع به فعالیت سیاسی کرد و از جمله با مجله‌های «تئاتر»، «نمایش»، و روزنامه‌های «پشتکار»، «سنگر» و «دوستی ملت» همکاری داشت. آشنایی‌اش با عبدالحسین نوشین سرپرست تئاتر فرهنگ و از پیشکوستان تئاتر در ایران موجب شد تا بازی در تئاتر را جدی‌تر بگیرد. از دیگر نمایش‌هایی که زاهد در آنها بازی کرد باید به این عنوان‌ها اشاره کرد: «خسیس»، «محمدعلی بیک»، «شاه صفی»، «بارگاه معاویه»، «دختر شکلاتی»، «تاجر ونیزی»، «دزدان اجتماع»، «کارمند دولت» و... سپس مدتی به خارج از کشور رفت و در سال 1327 به ایران بازگشت. همکاری‌اش را با مؤسسه‌ی «ایران نو فیلم» در زمینه‌ی آموزش فن بیان برای صداپیشگی و امور فنی سینما به علاقه‌مندان آغاز کرد. در سال 1328 فیلم «مرا ببخش» را صدا گذاشت، اولین فیلمی که در ایران صدابرگردان شد. در همین سال، استودیو «آریانا فیلم» را با احمد شیرازی، مهدی امیر قاسم‌خانی و چند تن دیگر تأسیس کرد و اولین فیلم رنگی خارجی را به نام «آهنگ شهرزاد» صدابرگردان نمود. در سال 1335 با کارگردانی «بازگشت به زندگی» به فیلم‌سازی روی آورد، اما پس از ساخت سه فیلم و در حالی که فیلم «مردم از خوشی» را در حال فیلم‌برداری داشت جلوی فعالیت هنری‌اش گرفته شد. زاهد از مؤسسان حسینیه‌ی ارشاد بود و مدتی در آنجا کلاس‌های تئاتر و سینما را اداره می‌کرد. همچنین در دهه‌ی چهل دبیر اتحادیه‌ی تهیه‌کنندگان و رییس و سخنگوی اتحادیه‌ی بازیگران بود. پس از انقلاب اسلامی، فعالیت سینمایی را پس از یک وقفه‌ی طولانی از سر گرفت و به بازیگری روی آورد. وی از بنیانگذاران انجمن هنرمندان طی این سال ها بود. از جمله فیلم‌های وی می توان این موارد را ذکر کرد: «بوسه‌ی مادر» (فقط نویسنده و کارگردان، 1335)؛ «بازگشت به زندگی» (فقط نویسنده و کارگردان، 1336)؛ «چشم به راه» (کارگردان، نویسنده و مشارکت در تهیه با اکبر دهقان، بازیگر 1337)؛ «راهی به سوی خدا» (بازیگر، به نمایش درنیامد، 1359)؛ «مادیان» (بازیگر، 1364)؛ «سمندر» (بازیگر، 1364)؛ «شیر سنگی» (بازیگر، 1365)؛ «لوحه‌ی صفورا» (کوتاه 1365)؛ «طلسم»

(1365)؛ «اتاق شماره‌ی یک» (1365)؛ «ماهی» (1367)؛ «در مسیر تندباد» (1367)؛ «برهوت» (1367)؛ «دوران سربی» (1367)؛ «رانده شده» (1386)؛ «آخرین مهلت» (1368)؛ «عبور از غبار» (1368)؛ «عروس حلبچه» (1369)؛ «مدرسه‌ی پیرمردها» (1369)؛ «دلشدگان» (1370)؛ مجموعه‌های تلویزیونی «هزار دستان» (1366 -1358)؛ «طالب» (1363)؛ «سربداران» (1363)؛ «بوعلی سینا» (1365).

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[1] تاریخ سینمای ایران (878 ،306 -305 ،293 -292 ،282 -277)، فرهنگ سینمای ایران (123)، فرهنگ فیلم‌های سینمای ایران (655 ،644 /2 ،60/1).

زاهدی، علی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1328 تهران، نام اصلی: علی سخاوت زاهدی، تحصیلات: دیپلم، شروع بازیگری: تولدت مبارک (1351)
عمده‌ی فیلمها:
صمد به مدرسه می‌رود (1352)، گدای میلیونر (1352)، قربون هر چی خوشگله (1352)، ناخدا با خدا (1352)، میرم بابا بخرم (1353)، صمد آرتیست می‌شود (1353)، شوهر کرایه‌ای (1353)، ماشین مشتی ممدلی (1353)، دختر نگو بلا بگو (1354)، نیزار (1354)، شادیهای زندگی ما (1355)، با هم ولی تنها (1355)، شوهر جونم عاشق شده (1355)، صمد در راه اژدها (1356)، فقط آقای مهدی می‌تونه (1356)، صمد دربدر می‌شود (1357)، مرد خدا (1358)، صمد به شهر می‌رود (1358)، علی و غول جنگل (1369)، بیا با من (1371)، خوش خیال (1371)، اتل متل توتوله (1372)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

زرین دست، علیرضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نام: علیرضا زرین دست
تاریخ تولد: 1330
برادر محمد زرین دست (بازیگر و کارگردان).
شروع فعالیت سینمایی با فیلم « وسوسه شیطان » (وسوسه شیطان) به عنوان دستیار فیلمبردار در سال 1346.
جوایز:
- پری (سیزدهمین جشنواره فیلم فجر)
- سیندرلا (ششمین جشن خانه سینما)

کاندیداها:
- خارج از محدوده (ششمین جشنواره فیلم فجر)
- بای سیکل ران (هفتمین دوره جشنواره فیلم فجر)
- خانه خلوت (دهمین دوره جشنواره فیلم فجر)
- بلوغ (هجدهمین جشنواره فیلم فجر)
شکوه قهرمان (1348)
لوطی (1350)
فاتحین صحرا (1350)
رشید (پرویز نوری - 1350)
خداحافظ رفیق (امیر نادری - 1350)
خواستگار (علی حاتمی - 1351)
مردی در طوفان (1351)
شاهرگ (علیرضا داودنژاد - 1354)
سازدهنی (امیر نادری - 1352)
صمد آرتیست می شود (1353)
پشمالو (1355)
گزارش (عباس کیارستمی - 1356)
در امتداد شب (پرویز صیاد - 1356)
سایه های بلند باد (بهمن فرمان آرا - 1358)
صمد به شهر می رود (1358)
خط قرمز (مسعود کیمیایی - 1361)

نقطه ضعف (محمدرضا اعلامی - 1363)
گمشده (مهدی صباغزاده - 1364)
مشت (سیامک اطلسی - 1364)
تصویر آخر (مهدی صباغزاده - 1365)
دستفروش (محسن مخملباف - 1365)
طلسم (داریوش فرهنگ - 1365)
خارج از محدوده (رخشان بنی اعتماد - 1366)
گنج (محمدعلی سجادی - 1366)
بای سیکل ران (محسن مخملباف - 1367)
عروسی خوبان (محسن مخملباف - 1367)
کلوزآپ (عباس کیارستمی - 1368)
دو فیلم با یک بلیط (داریوش فرهنگ - 1369)
شبهای زاینده رود (محسن مخملباف - 1369)
عروس حلبچه (حسن کاربخش - 1369)
گزل (محمدعلی سجادی - 1369)
خانه خلوت (مهدی صباغزاده - 1370)
آقای بخشدار (خسرو معصومی - 1370)
قافله (مجید جوانمرد - 1371)
آبادانی ها (کیانوش عیاری - 1371)
پری (داریوش مهرجویی - 1372)
بازمانده (سیف الله داد - 1373)
پاکباخته (غلامحسین لطفی - 1374)
ضیافت (مسعود کیمیایی - 1374)
نابخشوده (ایرج قادری - 75/1374)
سجده بر آب (حمید خیرالدین - 1375)
ساحره (داود میرباقری - 1376)
فریاد (مسعود کیمیایی - 1377)
بلوغ (مسعود جعفری جوزانی - 1377)
رقص شیطان (اسماعیل براری - 1378)
سیندرلا (بیژن بیرنگ، مسعود رسام - 1380)
ملاقات با طوطی (علیرضا داودنژاد - 1381)
واکنش پنجم (تهمینه میلانی - 1381)
صبحانه ای برای دو نفر (مهدب صباغزاده - 1381)
الهه زیگورات (رحمان رضایی - 1382)
حکم (مسعود کیمیایی - 1383)
صحنه جرم ورود ممنوع (ابراهیم شیبانی - 1384)

آتش بس (تهمینه میلانی - 1384)
رئیس (مسعود کیمیایی - 1385)

زرین زاده، علیرضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
کارنامه علیرضا زرین‌دست:

1348
شکوه قهرمان (محمد زرین‌دست)

1349
ازیاد رفته (محمد زرین‌دست)

1350
فاتحین صحرا (محمد زرین‌دست)
وحشی جنگل (ربرت اکهارت)
لوطی (خسرو پرویزی)
رشید (پرویز نوری)
خداحافظ رفیق (امیرنادری)

1351
خواستگار (علی‌حاتمی)
حسن سیاه (پرویز اصانلو)
مردی در طوفان (خسرو پرویزی)

1352
خورشید در مرداب (محمدصفار)
سازدهنی (امیر نادری)

1353
صمد آرتیست می‌شود (پرویز صیاد)
مسلخ (هادی صابر)
1354
صمد خوشبخت می‌شود (پرویز صیاد)
همت (خسرو پرویزی)

شاهرگ (علیرضا داودنژاد)

1355
سرایدار (خسرو هریتاش)
پشمالو(مهدی‌فخیم‌زاده)

1356
صمد در راه اژدها (پرویز صیاد)
در امتدادشب (پرویز صیاد)
گزارش(عباس کیارستمی)
گربه در قفس (محمد زرین‌دست)

1357
صمد در به در می‌شود (پرویز صیاد)
سایه‌های بلند باد (بهمن فرمان‌آرا)

1358
صمد به شهر می‌رود (پرویز صیاد)

1360
مرگ دیگری (محمدرضا هنرمند)

1361
خط قرمز (مسعود کیمیایی)
1362
فرمان (کوپال مشکوه)
نقطه ضعف (محمد رضا اعلامی)
بازجویی بک جنایت (محمد علی سجادی)

1363
مشت (سیامک اطلسی)

1364
گمشده (مهدی صباغ‌زاده)
مداربسته (رحمان رضایی)

1365
طلسم (داریوش فرهنگ)
تصویرآخر(مهدی صباغ‌زاده)
دستفروش (محسن مخملباف)
حریم مهرورزی (ناصرغلامرضایی)

1366
خارج از محدوده (رخشان بنی‌اعتماد)
سیمرغ (اکبر صادقی)
گنج (محمدعلی سجادی)

1367
بای‌سیکل‌ران (محسن مخملباف)
عروسی خوبان (محسن مخملباف)

1368
الماس بنفش (رحیم رحیمی‌پور)
53 نفر (یوسف سید مهدوی)
کلوزآپ، نمای نزدیک (عباس کیارستمی)

1369
دو فیلم با یک بلیط (داریوش فرهنگ)
شب‌های زاینده‌رود
عروس حلبچه (حسن کاربخش)
گزل (محمدعلی سجادی)

1370
آقای بخشدار (خسرو معصومی)
خانه خلوت (مهدی صباغ زاده)

1371
آبادانی‌ها(کیانوش عیاری)
قافله (مجید جوانمرد)

1372
پرتگاه (بهرام ری پور)

شعله‌های خشم (حمید رضا آشتیانی‌پور)

1373
پری (داریوش مهرجویی)

1374
بازمانده (سیف الله داد)
پاکباخته (غلامحسین لطفی)
دشمن (عباس باویهی)
ضیافت (مسعود کیمیایی)

1375
تحفه هند (محمدرضازهتابی)
سجده برآب (حمید خیرالدین)
نابخشوده (ایرج قادری)

1376
ساحره (داود میرباقری)
سفرشبانه (خسرو معصومی)

1377
بلوغ (مسعود جعفری جوزانی)
فریاد (مسعود کیمیایی)

1378
رقص شیطان (اسماعیل براری)
چشم‌هایش (فرامرز قریبیان)
سیندرلا (مسعود رسام ـ بیژن بیرنگ)
همسر دلخواه من (افشین شرکت)

1379
واکنش پنجم (تهمینه میلانی)
ملاقات با طوطی (علیرضا داودنژاد)

1380
الهه زیگورات (رحمان رضایی)

صبحانه‌ای برای دو نفر (مهدی صباغ زاده)

1381
185 دقیقه از مجموعه تلویزیونی در چشم باد

1382
نقاب (کاظم راست گفتار)

1383
حکم (مسعود کیمیایی)

1384
صحنه جرم، ورود ممنوع (ابراهیم شیبانی)
سنگ، کاغذ، قیچی (سعید سهیلی)
آتش‌بس (تهمینه میلانی)

1385
تو دروغ‌می‌گی،پس می‌ترسی (تهمینه میلانی)
رئیس (مسعود کیمیایی)
تصویه‌حساب (تهمینه میلانی)

1386
ناشناس (احمد ظریف رفتار)
تلخ عین عسل (محمدعلی باشه‌آهنگر)
مجنون لیلی (قاسم جعفری)

و مجموعه تلویزیونی دایی‌جان ناپلون (ناصر تقوایی)
فیلم‌های کوتاه تجربه و زنگ‌تفریح و همسرایان از ساخته‌های عباس کیارستمی

زرین‌پور، بهمن

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1320 باختران، نویسنده و کارگردان- فعالیت در تلویزیون از 1348- بازی در تئاتر، شروع بازیگری: فدایی (1351)
عمده‌ی فیلمها:
ستارخان (1351)، جعفر جنی و محبوبه‌اش (1352)، صمد آرتیست می‌شود (1353)، اسرار گنج دره جنی (1353)، زنبورک (1354)، صمد خوشبخت می‌شود (1354)، صمد در راه اژدها (1356)، فریاد زیر آب (1356)، اشک رقاصه (نویسنده- 1356)، کوسه جنوب (نویسنده- 1357)، پرستوهای عاشق (نویسنده- 1357)، اشک مادر (نویسنده- نمایش داده نشد- 1357)، صمد دربدر می‌شود (1357)، بن‌بست (1358)، صمد به شهر می‌رود (1358)، تا آخرین نفس (نویسنده- 1358)، پرواز در قفس (نویسنده- 1359)، میرزا کوچک خان (1363)، سردار جنگل (1363)، حادثه (نویسنده- 1363)، مدرک جرم (نویسنده- 1364)، تحفه‌ها (1366)، زرد قناری (نویسنده، بازیگر- 1367)، آرزوی بزرگ (نویسنده- 1373)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

زکریا، سحر

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
بیوگرافی و توضیحات: نام: سحر زکریا با بازی در مجموعه تلویزیونی در پناه تو (در نقش دخترعموی رامین) وارد دنیای بازیگر شد. سپس توانایی خود را در بازی در نمایشها و تله تئاترهای مختلف آزمود. اما شاید از بازی در فیلم مردی از جنس بلور بود که دیده شد و بار دیگر به تلویزیون بازگشت و نقشهای نچندان مهمی در چند مجموعه بازی کرد. بازی در نقش همسر رابین هود در مجموعه طنز قطار ابدی تا حدودی او را به شهرت رساند، اما شاید او با برنامه طنز پاورچین بود که هم استعدادهای نهفته بازی در نقش کمدی خود را بروز داد و هم توانست به محبوبیت دست یابد.
فیلمشناسی
در پناه تو (مجموعه، حمید لبخنده، 1373)
مردی از جنس بلور (سعید سهیلی، 1377)
کاشانه (مجموعه، قاسم جعفری، 1377)
همسفر (مجموعه، قاسم جعفری، 1378)
دنیای شیرین دریا (مجموعه، بهروز بقایی، 1378)
پسران مهتاب (مهدی ودادی، 1379)
قطار ابدی (مجموعه ، 1379)
باران عشق (مجموعه، احمد امینی، یک قسمت، 1380)
پاورچین (مجموعه، مهران مدیری، 1381)

زمانی ،مصطفی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
یوسف از شمال کشور
نقش جوانی حضرت یوسف نیز توسط مصطفی زمانی ایفا شد. انتخاب مصطفی زمانی برای نقش حضرت یوسف نیز جالب و شنیدنی است، او اهل فریدونکنار است و روزی به همراه یکی از دوستان خود به دفتر سریال یوسف مراجعه می‌کند. دوست او علاقه‌مند بوده تا برای ایفای نقش در این سریال تست بازیگری بدهد.
مصطفی زمانی هم به طور اتفاقی تست می‌دهد و از میان علاقمندان فراوانی که برای این منظور به سریال یوسف آمده بودند، زمانی برای ایفای نقش در این سریال انتخاب می‌شود. پس از عقد قرارداد نیز برای او کلاس‌های بازیگری به شکل خصوصی برگزار و حتی با صرف هزینه‌ای او در کلاس‌های بدن‌سازی ثبت نام می‌کند تا برای ایفای این نقش آماده تر شود. زمانی که شاهین اقبال بر شانه او نشست و او را به سمت تخت عزیزی مصر راهنمایی کرد، در زمان انتخاب شدن برای ایفای این نقش، دانشجوی رشته کارشناسی مدیریت صنعتی در ساری بود و در دانشکده، در یک یا دو تئاتر به عنوان بازیگر حضور یافته بود و مدتی نیز به عنوان حسابدار در یک شرکت خصوصی فعالیت کرده بود. انتخاب او برای نقش یوسف زمانی اتفاق افتاد که هنوز بازیگر میانی نقش یوسف انتخاب نشده بود. وقتی زمانی متوجه عدم انتخاب بازیگر نقش نوجوانی یوسف می‌شود، با معرفی پسرخاله خود حسین جعفری به دست اندرکاران سریال یوسف، قدمی جدی در حل مشکل سازندگان این سریال برمی دارد و به این ترتیب کار انتخاب بازیگران یوسف عملا به پایانی خوش می‌رسد. زمانی این روزها بر اساس قراردادی که با سریال تلویزیونی یوسف دارد، متعهد شده تا بعد از پایان پخش سریال یوسف، در هیچ اثر نمایشی حاضر نشود. علت این قرارداد نیز این است که به احتمال زیاد حضور او در کارهای مشابه باور پذیری مخاطب را نسبت به این نقش کمرنگ می‌کند. از این بازیگر جوان جز چند مصاحبه کوتاه تاکنون مطلبی منتشر نشده، اما شاید بد نباشد به بخش‌هایی از تنها مصاحبه طولانی او که در همان روزهای حضور در سریال یوسف، در سایت خبری سیما فیلم منتشر شد اشاره کنیم. مصاحبه‌ای که در آن زمانی می‌گوید: «برخی عوامل اصلی کارسعی درانتخاب یکی ازبازیگران حرفه‌ای داشتند. حتی مدتی دنبال یک

بازیگرخارجی گشتند. ولی همه ما می‌دانیم که تجربه ساخت فیلم مصائب مسیح توسط مل گیبسون ثابت کرد ایفاگرنقش پیامبر باید یک بازیگر ناشناخته باشد، آدمی که روی او ذهنیت خاصی وجود ندارد. به هرحال از آنجا که بازیگری برای من آنقدراهمیت نداشت که به خاطرآن ازهمه چیزبگذرم، باهمه اینها کنارآمدم. من به مفهوم واقعی عاشق بازیگری و شهرت نبودم، به هرحال یا بازی می‌کردم یا نمی‌کردم.» وقتی هم « آرزو شهبازی» مصاحبه کننده از او سوال می‌کند، «فکرمی کنید چهره تان چه ویژگی خاصی برای ایفای این نقش داشته است؟» او پاسخ می‌دهد: « قضیه یوسف یک قضیه باطنی است. زیبایی ظاهری با توجه به زاویه دید مردم تغییرپیدا می‌کند. پس مطلق بودن را باید دراین زمینه کنارگذاشت و دیگر این که بعضی چهره‌ها هستند که بدون داشتن زیبایی ظاهری صمیمیت دارند. آدمها با آنها احساس نزدیکی می‌کند و این به انسانیت آدم‌ها برمی‌گردد.
فکرمی کنم کارگردان بیشتر دنبال همین بوده است که از این نظر تا حدودی به خودم مطمئن هستم، به اضافه یک زیبایی ظاهری که البته درگریم بسیاری ازجذابیت‌های چهره پوشانده شده است. در واقع زیبایی در اینجا براساس فضای پیرامون تعیین می‌شود. براساس گریم فراعنه مصر وآدم‌های دور و براست که زیبایی یوسف برجسته شود. ازطرفی باید این چهره برای مردم باورپذیر می‌شد، اما خب کاندیداهای دیگری هم بودند که چهره‌های بسیارزیبایی داشتند اما آن انرژی درونی را که کارگردان دنبالش بود نداشتند وگرنه من خودم را ازنظرزیبایی درحد آدم‌های معمولی می‌بینم.» اگرچه انتخاب این بازیگر جوان به عنوان ایفاگر نقش یوسف حرف و حدیث‌ها و حتی آنگونه که خود زمانی تلویحا اشاره کرده، مخالفت‌هایی را در پروژه به دنبال داشت، اما درباره بازیگر نقش زلیخا حرف و حدیث چندانی وجود نداشت و کتایون ریاحی برای چنین نقشی انتخاب معقولی به نظر می‌رسید؛ البته سریال یوسف بر خلاف دیگر سریال‌های تاریخی در زمینه انتخاب بازیگر اعتقاد چندانی به حضور بازیگران حرفه‌ای نداشت و شاید کمتر از ده بازیگر حرفه‌ای در آن ایفای نقش کردند که جعفر دهقان، محمود پاک نیت، پروانه معصومی، جهانبخش سلطانی، علی طالب لو، پرویز فلاحی پور و... برخی از این بازیگران هستند وبرای سایر نقش‌ها بازیگرانی غیر حرفه‌ای انتخاب شدند، اما قضاوت نهایی درباره بازی‌های آنها نیز با توجه به پخش نشدن قسمت‌هایی که با حضور این بازیگران ساخته شده، می‌تواند در زمانی دیگر نتیجه بهتری به دنبال داشته باشد

زمانی، اصغر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1332 تهران، نام اصلی: اصغر اسم زمانی آغمیونی، تحصیلات: ششم ابتدایی، مدیر تدارکات، بازی در تئاتر لاله‌زار، شروع بازیگری: من و مش کاظم (کوتاه- 1361)
عمده‌ی فیلمها:
سقا (کوتاه- 1361)، مرگ سفید (تدارکات، بازیگر- 1362)، سیاه راه (1363)، مردی که زیاد می‌دانست (1363)، در اسارت (تدارکات، بازیگر- 1364)، طائل (1364)، آتش در زمستان (تدارکات، بازیگر- 1364)، اتوبوس (1364)، میهمانی خصوصی (1365)، معما (تدارکات- بازیگر- 1365)، قصه‌ی زندگی (1365)، ایستگاه (1366)، خارج از محدوده (1366)، در انتظار شیطان (تدارکات- 1367)، طوبی (تدارکات، بازیگر- 1367)، گراند سینما (1367)، ریحانه (تدارکات- بازیگر- 1368)، رانده شده (1368)، آپارتمان شماره 13 (تدارکات- 1369)، شهر خاکستری (تدارکات، بازیگر- 1369)، عشق من شهر من (1370)، چشم شیطان (1372)، راه افتخار (1372)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

زنجانپور، اکبر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1323 تهران، تحصیلات: فارغ‌التحصیل رشته‌ی تئاتر از دانشکده هنرهای دراماتیک تهران، فعالیت در تلویزیون از 1348، کارگردانی تئاتر، بازی در تئاتر از 1344، شروع بازیگری: بی‌تا (1351)
عمده‌ی فیلمها:
شطرنج باد (1355)، زلزله دوم (1356)، این گروه محکومین (1357)، تاریخ‌سازان (نمایش داده نشد- 1359)، ستاره دنباله‌دار (1361)، مرگ سفید (1362)، ریشه در خون (1362)، حادثه (1363)، یک روز گرم (1363)، زائر خلف (نمایش داده نشد- 1364)، سامان (1364)، تشکیلات (1365)، ملاقات (1365)، گزارش یک قتل (1365)، گرفتار (1366)، طپش (1367)، روز دیدنی (1373)، طالع سعد (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

زنگنه،لعیا

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
نخستین کار حرفه ای اش در تئاتر، بازی در نمایش یادگار سال های شن (علی رفیعی، 1371) بود.
بازی زیبای او در مجموعه تلویزیونی در پناه تو (حمید لبخنده، 1373) هنوز در یادها مانده است.
بازی کوتاه او در فیلم مزاحم (سیروس الوند) شاید بهترین نقش آفرینی او در سینما تا به امروز باشد. نام اصلی: لعیا
نام خانوادگی اصلی: زنگنه
سمت (در بخش های): بازیگران،
.....
تاریخ تولد: 1344
محل تولد: تهران
ملیت: ایران
.....
مدرک تحصیلی: لیسانس تاتر
بیوگرافی
فارغ التحصیل تاتر از دانشگاه هنر.
یک دوره کلاس نقاشی را گذرانده است.
شروع فعالیت در تاتر در سال 1370.
شروع فعالیت سینمایی با بازی در فیلم راز مینا (عباس رافعی) در سال 1375.
در دوران دانشجویی در چند نمایش از جمله پارانویا، یادگار، خال خالی (عروسکی) و نیز در فیلم کوتاه دانشجویی در کنج تنهایی بازی کرد.
نخستین کار حرفه ای اش در تئاتر، بازی در نمایش یادگار سال های شن (علی رفیعی، 1371) بود.
بازی زیبای او در مجموعه تلویزیونی در پناه تو (حمید لبخنده، 1373) هنوز در یادها مانده است.
بازی کوتاه او در فیلم مزاحم (سیروس الوند) شاید بهترین نقش آفرینی او در سینما تا به امروز باشد.

بخشی از فیلم شناسی:

1385 رئیس (مسعود کیمیایی) [بازیگر]
1381 تب (رضا کریمی) [بازیگر]
1380 مزاحم (سیروس الوند) [بازیگر]
1379 رنگ شب (محمدعلی سجادی) [بازیگر]
1379 شیفته (محمدعلی سجادی) [بازیگر]
1378 تکیه بر باد (داریوش فرهنگ) [بازیگر]
1375 راز مینا (عباس رافعی) [بازیگر]

زهتاب، محسن

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1314 تهران، برادر حسین زهتاب (بازیگر)، تحصیلا ت: دیپلم ادبی، فعالیت در تلویزیون، بازی در تئاتر از 1334 در تئاتر جامعه باربد، شروع بازیگری: دزدان معدن (1334)
عمده‌ی فیلمها:
ردپایی بر شن (1366)، مکافات (1366)، من هستم (کوتاه- 1367)، صخره‌ی سبز (1367)، عروسی خوبان (1367)، پرواز پنجم ژوئن (1368)، چشم شیطان (1372)، پادزهر (1372)، عیاران (1374)، سرزمین خورشید (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

زهره کرمانی، عبدالرضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
تاریخ تولد: 1354
.....
متولد 1354 در کرمان. فارغ التحصیل رشته تدوین از مرکز اسلامی آموزش فیلمسازی. دوره بازیگری را در کلاسهای کارگاه آزاد بازیگری گذراند.
با حضور در فیلمهای ملاقلی پور به سینما راه یافت. بازی در نقش امیربهادر در اپیزود اول فیلم نسل سوخته او را به عنوان بازیگری توانا معرفی کرد. اما شاید با حضور در مجموعه تلویزیونی غریبه بود که شناخته شد. آخرین حضور سینمایی او بازی در نقش کوتاهی در فیلم قارچ سمی ساخته ملاقلی پور است.

زیرک، حسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
بیوگرافی حسن زیرک
حسن زیرک یک‌نابغه به معنای واقعی بود استاد حسن زیرک به سال 1300 در شهرستان بوکان واقع در قسمت کردنشین
استان آذربایجان غربی ایران چشم به جهان گشود و در سن 5 سالگی از مهر پدر محروم گشت و بدبختی و تلخی و سختی‌های فراوانی چشید و زندگی را در درون درد و رنج گذراند و عمری را در شهرهای کردستان ایران و عراق سپری کرد و مدت زیادی در بخش کردی رادیو بغداد همکاری کردو از سال 1337 که
بخش رادیو کردی ایران در تهران برای اولین بار گشایش یافت همکاری خود را با این مرکز آغاز کرد.
حسن زیرک گرچه به خاطر شرایط سخت زندگی از نعمت درس و تحصیل بی‌بهره ماند ولی استعداد کم‌نظیری در سرودن شعر و آهنگسازی کردی داشت و این استعداد به همراه صدای منحصر به فرد، سبب گردید که خالق آثار مانا و ماندگاری در عرصه موسیقی کرد باشد و ترانه‌هایش در سرتاسر کردستان محبوبیت یافت به شکلی که اینک صدای او در جای جای مناطق کردنشین و در کوچه‌ها و خیابانها و در خانه‌ها و مغازه‌ها طنین‌انداز گردیده است.
حسن زیرک که در رادیو کردی تهران فعالیت داشت با خانم میدیا زندی گوینده بخش کردی ازدواج کرد که حاصل آن ازدواج دو دختر به نامهای مهتاب (آرزو) و مهناز (ساکار) بود که چند ترانه را برای فرزندانش اجرا کرده است.زندگی حسن زیرک همیشه با کوچ و آوارگی همراه بود و یکی از شهرهایی که در آن مدت زیادی اقامت داشت کرمانشاه بود و همکاری او در این شهر با هنرمندان برجسته کرمانشاهی همچون استاد مجتبی میرزاده، محمد عبدالصمدی، اکبر ایزدی و بهمن پولکی سبب خلق آثار زیبایی شد.
حسن زیرک مدتی به عراق می‌رود و در مسافرخانه "فه‌نده‌ق شمال" به شاگردی می‌پردازد و روزی هنگام نظافت که مشغول زمزمه یکی از ترانه‌هایش بوده مسافری به نام جلال طالبانی (رهبر اتحادیه میهنی کردستان عراق و رئیس جمهور کنونی دولت موقت عراق) که در آنجا اقامت

داشته با شنیدن صدای حسن زیرک او را به رادیو بغداد برده و در آنجا مشغول به کار می‌شود و در سال 1337 به ایران برمی‌گردد.
رفتار دولت وقت ایران با حسن زیرک او را دچار مشکل فراوانی کرد، به ویژه وقتی که دکتر شیخ عابد سراج‌الدینی رییس وقت برنامه‌های کردی رادیو تهران بود به او اجازه کار نداد و این کار سراج‌الدین چنان تاثیر منفی بر دل لطیف حسن گذاشت که دیگر هیچ وقت به رادیو برنگشت و با دلی شکسته باروبند خود را به سوی بغداد پیچید.
هنگامی که به بغداد رسید در آنجا نیز او را دچار مشکل کردند، او را گرفته و روانه زندان کردند، در آنجا زیرک را به پنکه سقفی بسته و شکنجه دادند.
پس از رهایی از بغداد مجددا به تهران برگشت، در تهران نیز ساواک او را گرفت و شکنجه داد که جریان شکنجه‌اش در ساواک را خودش در نوار گفته که صدای او هنوز به یادگار مانده است و این رویدادها نشان دهنده این است که حسن زیرک نه در ایران و نه در عراق روی خوشی و راحتی و آزادی را ندید. در سال‌های 1341 تا 1343 در کرمانشاه بود و با رادیو کرمانشاه همکاری
داشت و بیشتر این درد و غمها و مصیبتی که به حسن رسیده بود بخاطر عدم توجه حکومت وقت به هنرمند بزرگ کرد بود...سالهای پایانی زندگی زیرک در تلخی و ناکامی گذشت و چندان به آواز نمی‌پرداخت. در منطقه بوکان قهوه‌خانه‌یی دایر کرد و در میان مردمی که دوست‌شان داشت و دوستش داشتند آخرین نفس‌هایش را در رنج و بیماری کشید و سرانجام در چهارم تیرماه 1351 در بیمارستان شهر بوکان به علت بیماری لاعلاج چشم از جهان فروبست و بر فراز کوه ناله شکینه که از کوههای معروف و زیبای آن منطقه است به خاک سپرده شد همسر مرحوم
حسن زیرک که خودش گوینده بخش کردی رادیو تهران قدیم است می‌نویسد: »حسن زیرک نزدیک به هزار ترانه در تهران و کرمانشاه اجرا کرده بود و بخاطر همین ترانه‌های او بود که روزانه نزدیک به دوهزار نامه نوشته می‌شد و حتی درون نامه پول قرار می‌دادند تا ترانه مورد درخواست آنان پخش شود و در کل برنامه‌های کردی رادیو تهران و کرمانشاه بخاطر صدای دلنشین حسن زیرک مورد توجه همه قرار گرفته بود و آن موقع هر روز دو بار برنامه (ما و شنوندگان) پخش می‌شد و حسن زیرک با صدای رسا و لذت‌بخش خود باعث معروفیت و کیفیت و شکوفایی برنامه‌های کردی در تهران و کرمانشاه شده بود و سیل نامه‌های طرفداران ترانه‌های او هر روز به رادیو جاری بود اما پس از این همه خدمت ، حسن زیرک را دیگر به رادیو راه ندادند واو را از

یاد بردند درحالی که در 28 مرداد 1341 که برد ایستگاه رادیوی کرمانشاه به صد کیلو وات رسیده بود صدای حسن زیرک به همه شهرها و روستاهای کردنشین می‌رسید.« استاد شهرام ناظری هنرمند بلند آوازه موسیقی سنتی ایران در خصوص صدای حسن زیرک چنین اظهار داشت: »در
خصوص مرحوم حسن زیرک، در مجموع فقط می‌توانم بگویم که یک انسان نابغه به معنای واقعی بود، یعنی در همان لحظه که وارد ارکستر رادیو می‌شد و به اتاق ضبط می‌رفت بداهتا هم شعر می‌سرود، هم آهنگ می‌ساخت و هم آن را می‌خواند که تا کنون چنین موردی در موسیقی سابقه نداشته است و با توجه به این نکته که ایشان سواد خواندن و نوشتن هم نداشتند اما موسیقی و شعر را به صورت الهامی و حفظ شده می‌خواند و واقعا از افراد کاملا استثنایی و از نوابغ موسیقی کردی بودند و بنده در میان خوانندگان کرد علاقه خاصی به صدای حسن زیرک دارم.«فاروق صفی‌زاده بوره‌که‌یی، از پژوهندگان معاصر در خصوص حسن زیرک می نویسد: »حسن زیرک بیش از هزار و پانصد ترانه ساخته است و همه آهنگ‌های ترانه‌ها و بیشتر سروده‌های آن را خود می‌ساخته و می‌سروده است. از آهنگ‌های این هنرمند بزرگ بیشتر ترانه‌سرایان امروز فارس و کرد و بیگانه و ترک نیز سود جسته‌اند و امروز هر آهنگی که پدید می‌آید نشانی از آهنگ‌های این هنرمند را در خود نهفته دارد، هنگامی که به آهنگ‌های او گوش فرا می‌دهی، زندگی را با همه آزارها و مویه‌ها و رنج‌هایش درمی‌یابی. بر همین پایه آهنگ‌های حسن زیرک نشانه زندگی هر کرد آریایی رنج‌کشیده را در خود نهفته دارد. «استاد مجتبی میرزاده نوازنده ویولون و موسیقیدان برجسته که در تمامی آثار مرحوم حسن زیرک در دهه 1340 در ارکستر رادیو کرمانشاه نوازندگی
و تنظیم آهنگ‌های او را به عهده داشته در مورد این هنرمند فقید در گفت‌وگو با راقم این سطور چنین اظهار داشت: »حسن زیرک با اینکه مطلقاً سواد نداشت اما اشعار اغلب آثارش را به صورت بداهه و در آن لحظه که می‌خواند می‌سرود و از حافظه‌یی بسیار قوی در حفظ شعر و آهنگ و مقام‌های کردی برخوردار بود و باید گفت که حسن زیرک هیچ‌گاه در موسیقی کرد تکرار نخواهد شد چرا که ماندگارترین و زیباترین نغمات کردی را خلق کرد و اینک نه تنها در ایران حتی در میان کردهای عراق، سوئد و سایر نقاط جهان آثار و نام و یاد او از مقام و منزلت والایی برخوردار است.«مرحوم حسن زیرک در رادیو تهران آثاری به ثبت و ضبط رسانید که اغلب با ساز اساتیدی همچون استاد حسین یاحقی، استاد حسن کسایی، استاد جلیل شهناز، جهانگیر ملک، احمد

عبادی و به سرپرستی زنده‌یاد مشیر همایون شهردار همراه بود. در خصوص
شخصیت هنری حسن زیرک نظر استاد بیژن کامکار خواننده و نوازنده برتر کشورمان را نیز جویا شدیم که ایشان هم با اعلام این مطلب که
علاقه‌زیادی به صدای مرحوم حسن زیرک دارد گفت: »حسن زیرک یکی از برجستگان موسیقی کرد به شمار می آید و خیلی از آهنگ‌های کردی یا فارسی که الان به اجرا در می‌آید الهام گرفته از آثار آن هنرمند
است و شهرت و محبوبیت حسن زیرک فقط محدود به مرزهای ایران نیست
بلکه در کشورهای اروپایی وتمام نقاط کردنشین جهان امتداد دارد.«چندی پیش رییس شورای اسلامی شهر بوکان در گفت‌وگو با نشریه سیروان (یکی از نشریات محلی استان کردستان) اعلام کرد که عملیات اجرایی احداث مجتمع توریستی حسن زیرک و همچنین ایجاد خیابان 12 متری به نام وی تا محل آرامگاهش آغاز می‌شود که اگر این‌چنین باشد باید به مسوولان مربوطه و ذیصلاح منطقه بوکان دست‌مریزاد گفت و همچنین در سال گذشته فیلمی از زندگانی حسن زیرک در شهر سلیمانیه عراق ساخته و تا چند ماه بر پرده سینماهای شهرهای کردستان عراق اکران شد که در این فیلم گوشه هایی از سختی و مشقت‌های این هنرمند اصیل و ارزشمند را در ایران و عراق به نمایش گذاشته بود.اخیرا نیز وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، مجوز کاستی از این هنرمند را صادر کرده تحت عنوان (ترانه‌های حسن زیرک) شامل ترانه‌هایی از آن مرحوم در رادیو کرمانشاه و رادیو تهران حوالی دهه 1340 است که تدوین و به بازار عرضه شده است.

زینال‌زاده، محرم

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1340 خوی، تحصیلات: فارغ‌التحصیل انیستیتو هنر، شروع کار از حوزه‌ی هنری سازمان تبلیغات، کارگردان، نویسنده، شروع بازیگری: دستفروش (1365)
عمده‌ی فیلمها:
بای سیکل ران (1367)، باغ سید (نویسنده، بازیگر- 1368)، آب را گل نکنیم (دستیار کارگردان- 1368)، عملیات کرکوک (1370)، ناصرالدین شاه (1370)، مرد ناتمام (کارگردان- 1371)، یک شب یک غریبه (1372)، دیدار در فلق (کارگردان، 1373)، ساز و ستاره (کارگردان، نویسنده- 1373)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

ژیان، رضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
ژیان، رضا
رضا ژیان (۱۳۲۸، تهران - ۲۷ بهمن، ۱۳۸۱، بیمارستان شهریار تهران) بازیگر، کارگردان، فیلمنامه نویس سینما، تلویزیون و تئاتر ایرانی است.
خلاصه زندگی هنری •شروع فعالیت در تاتر از سالهای تحصیل در دبیرستان.
•فعالیت در « کارگاه نمایش » وابسته به تلویزیون ملی ایران از سال ۱۳۴۸ تا سال ۱۳۵۷.
•عزیمت به آمریکا به تشکیل « کارگاه تاتر تهران ».
•بازگشت به ایران و ادامه فعالیت به عنوان بازیگر.
•شروع فعالیت سینمایی با بازی در فیلم « پسر ایران از مادرش بی خبر است » (فریدون رهنما) در سال ۱۳۵۵. زندگینامه
رضا ژیان هنرپیشه ایرانی بامداد ۱۶ فوریه در سن ۵۳ سالگی در بیمارستان شهریار تهران درگذشت.
وی از چندی پیش در بیمارستان فیروزگر تهران بستری بود و سپس به بیمارستان شهریار انتقال یافت.
رضا ژیان که عمده فعالیتش برصحنه تئاتر متمرکز بود از بازیگران بنام سینما و تلویزیون نیز به شمار می‌رفت و علاوه بر بازیگری آثاری را نیز کارگردانی کرد.
وی فعالیت هنری را از دوران تحصیل و در خانه پیشاهنگی و کاخ جوانان آغاز کرد و پس از فارغ التحصیلی از دبیرستان و در سن بیست سالگی با پیوستن به "کارگاه نمایش"، وابسته به تلویزیون ایران، به صورت حرفه ای به بازیگری روی آورد.
مجموعه‌های تلویزیونی "حسن خیاط باشی" و "سرزمین افتخار" از جمله مهمترین کارهای این دوره از فعالیت هنری او به شمار می‌رود.
رضا ژیان پس از انقلاب بیشتر بر صفحه تلویزیون ظاهر شد که کارگردانی مجموعه تلویزیونی مثل آباد و بازیگری در آن و بازی در مجموعه‌های محله برو بیا و محله بهداشت نام او را بپش از پیش مطرح کرد.
رضا ژیان چند سالی را نیز در خارج از ایران سپری کرد.
از جمله مشهورترین آثاری که او در سالهای اخیر در آنها نقش آفریده عبارتند از: مجموعه‌های تلویزیونی "طنزآوران جهان"، "خودرو تهران - ۱۱"

و "آژانس دوستی"، فیلمهای سینمایی "مرد عوضی"، " مومیایی ۳"، "مسافر ری" و "عشق فیلم" و نمایشهای "دوستان بامحبت" و "عشق روی خرپشته".

فیلمشناخت

مجموعه تلویزیونی

- زیر آسمان شهر (سری سوم) ، (۱۳۸۱) فیلم سینمایی
- عشق فیلم (ابراهیم وحیدزاده - (۱۳۸۰)
- مسافر ری (داود میرباقری - ۱۳۷۹)
- دارا و ندار (۱۳۷۸)
- مومیایی ۳(محمدرضا هنرمند - (۱۳۷۸)
- عشق بدون مرز (پوران درخشنده - (۱۳۷۷)
- مرد عوضی (محمدرضا هنرمند - (۱۳۷۷)
- آتش در زمستان (۱۳۶۴)
- سیاه راه (۱۳۶۳)
- چوپانان کویر (۱۳۵۹)
- رسول پسر ابوالقاسم (داریوش فرهنگ - (۱۳۵۹)
- پسر ایران از مادرش بی خبر است (۱۳۵۵)

سارنگ هوشنگ، حشمت

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1348 -1291 ش)، بازیگر سینما. در تهران چشم به جهان گشود. وی از فارغ‌التحصیلان هنرستان هنرپیشگی تهران (1318 ش) بوده است. سارنگ بازی را در تئاتر سعادت آغاز کرد. از نمایشهای عمده‌ی وی در این دوران «لحظات بحرانی» و «مزاحم زندگی» بود. او در 1317 ش فعالیت در رادیو و در 1332 ش فعالیت در سینما (گلنساء) را شروع کرد. عمده فیلم‌های وی: «بر باد رفته» (1333 ش)؛ «دست تقدیر» (1338 ش).
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ سینمای ایران (331 ،229)، فرهنگ سینمای ایران (132)، فرهنگ فیلم‌های سینمای ایران (65 ،33 -32 /1).

ساعتی، عزیز

قرن:15
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
ام اصلی: عزیز
نام خانوادگی اصلی: ساعتی مفرد خمسه
سمت (در بخش های): صحنه و لباس،عکس،فیلمبرداری،کارگردانی،چهره پردازی،
تاریخ تولد: 1327
محل تولد: تهران
ملیت: ایران
مدرک تحصیلی: فوق دیپلم تصویربرداری
بیوگرافی :
فوق دیپلم تصویربرداری از مدرسه عالی تلویزیون و سینما در سال 1353.
مدرس عکاسی و لابراتوار سیاه و سفید در مدرسه عالی تلویزیون و سینما در سال 1355.
شروع فعالیت سینمایی با فیلم "کلاغ" (بهرام بیضایی) به عنوان طراح پوستر و عکاس در سال 1356.

بخشی از فیلم شناسی:
1384 زیر درخت هلو (ایرج طهماسب) [مدیر فیلمبرداری]
1381 کلاه قرمزی و سروناز (ایرج طهماسب) [مدیر فیلمبرداری]
1380 دختر شیرینی فروش (ایرج طهماسب) [مدیر فیلمبرداری]
1379 مسافر ری (داود میرباقری) [مدیر فیلمبرداری]
1377 پسر مریم (حمید جبلی) [مدیر فیلمبرداری]
1377 کمیته مجازات (علی حاتمی) [عکاس]
1376 آژانس شیشه ای (ابراهیم حاتمی کیا) [مدیر فیلمبرداری]
1376 مهر مادری (کمال تبریزی) [مدیر فیلمبرداری]
1374 مرد آفتابی (همایون اسعدیان) [مدیر فیلمبرداری]
1374 برج مینو (ابراهیم حاتمی کیا) [مدیر فیلمبرداری]
1374 بوی پیراهن یوسف (ابراهیم حاتمی کیا) [مدیر فیلمبرداری]
1373 کلاه قرمزی و پسر خاله (ایرج طهماسب) [مدیر فیلمبرداری]
1373 روسری آبی (رخشان بنی اعتماد) [مدیر فیلمبرداری]

1372 من زمین را دوست دارم (ابوالحسن داودی) [مدیر فیلمبرداری]
1372 الو! الو! من جوجو ام (مرضیه برومند) [مدیر فیلمبرداری]
1371 یک مرد ، یک خرس (مسعود جعفری جوزانی) [مدیر فیلمبرداری]
1371 هنرپیشه (محسن مخملباف) [مدیر فیلمبرداری]
1371 تماس شیطانی (حسن قلی‌زاده) []
1371 ردپای گرگ (مسعود کیمیایی) [عکاس]
1370 بانو (داریوش مهرجویی) [عکاس]
1370 دلشدگان (علی حاتمی) [عکاس]
1369 سفر جادویی (ابوالحسن داودی) [عکاس]
1369 سایه خیال (حسین دلیر) [عکاس]
1368 مادر (علی حاتمی) [عکاس]
1368 دندان مار (مسعود کیمیایی) [عکاس]
1368 زمان از دست رفته (پوران درخشنده) [عکاس]
1367 زرد قناری (رخشان بنی اعتماد) [دستیار کارگردان]
1367 برهوت (محمد علی طالبی) [عکاس]
1367 بای سیکل ران (محسن مخملباف) [عکاس]
1366 شاید وقتی دیگر ... (بهرام بیضایی) [عکاس]
1366 پاییزان (رسول صدرعاملی) [عکاس]
1366 جعفرخان از فرنگ برگشته (علی حاتمی محمد متوسلانی) [عکاس]
1366 سایه های غم (شاپور قریب) [عکاس]
1366 طهران روزگار نو (علی حاتمی) []
1365 تیغ و ابریشم (مسعود کیمیایی) [عکاس]
1365 ماموریت (حسین زندباف) [طراح صحنه و لباس-عکاس]
1365 دستفروش (اپیزود دوم) : تولد یک پیرزن (محسن مخملباف) [عکاس]
1362 کمال الملک (علی حاتمی) [عکاس]
1361 مرگ یزدگرد (بهرام بیضایی) [عکاس]
1360 خط قرمز (مسعود کیمیایی) [عکاس]
1357 چریکه تارا (بهرام بیضایی) [مدیر تولید-عکاس]
1357 صمد در به در می شود (پرویز صیاد) [عکاس]
1356 در امتداد شب (پرویز صیاد) [عکاس]
1356 کلاغ (بهرام بیضایی) [عکاس-طراح پوستر]

جوایز و انتخابها:
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین فیلمبرداری (بوی پیراهن یوسف)

[دوره 14 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1374] >> کاندید سیمرغ بلورین بهترین فیلمبرداری (آژانس شیشه ای)
[دوره 16 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1376] >> کاندید تندیس زرین بهترین فیلمبرداری (کلاه قرمزی و سروناز)
[دوره 7 جشن خانه سینما (مسابقه) - سال 1382] >> کاندید تندیس زرین بهترین فیلمبرداری (مسافر ری)
[دوره 5 جشن خانه سینما (مسابقه) - سال 1380] >> برنده سیمرغ بلورین بهترین عکس (دستفروش (اپیزود دوم) : تولد یک پیرزن)
[دوره 7 جشنواره فیلم فجر (مسابقه بهترین عکس) - سال 1367] >> برنده سیمرغ بلورین بهترین عکس (بای سیکل ران)
[دوره 8 جشنواره فیلم فجر (مسابقه بهترین عکس) - سال 1368] منابع زندگینامه :http://www.iranactor.com/

سائقی، مختار

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1335 تهران، تحصیلات: سیکل، همکاری در پشت صحنه، ایفاگر نقشهای کوتاه، شروع بازیگری: ریشه در خون (1362)،
عمده‌ی فیلمها:
شب شکن (1363)، آوار (1363)، گردباد (1364)، ماموریت (1365)، گمشدگان (1366)، غریبه (1366)، محموله (1366)، شب حادثه (1367)، پنجره (دستیار کارگردان، بازیگر- 1367)، دستمزد (مسوول لباس- 1368)، کاکلی (1368)، قافله (گروه کارکردانی- بازیگر- 1371)، یکبار برای همیشه (گروه صحنه، بازیگر- 1371)، آخرین خون (گروه طراحی- 1372)، بلوف (طراح صحنه- 1372)، باران (صحنه- 1372)، مروارید سیاه (صحنه و لباس- 1373)، گارد ویژه (طراح صحنه- 1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

سپاه منصور، فریده

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
متولد: 1326 تهران، تحصیلات: دیپلم نقاشی، فعالیت در تلویزیون- بازی در تئاتر، شروع بازیگری: ردپایی بر شن (1366)
عمده‌ی فیلمها:
صنوبرهای سوزان (1368)، دخترک کنار مرداب (1368)، تابستان 58(1368)، آهوی وحشی (1371)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

سپنتا، ساسان

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
دکتر ساسان سپنتا، فرزند شادروان عبدالحسین‌خان سپنتا، اولین فیلمساز کارگردان فیلم ناطق ایرانی است که یکی از موسیقی‌دانان و پژوهشگران و محققین بزرگ می‌باشد. وی آموزش موسیقی را ابتدا نزد زنده‌یاد استاد ابوالحسن صبا آغاز و پس از چندی نزد استاد محمود تاجبخش رفت و مدتی را از مکتب وی بهره گرفت و با نواختن ساز ویولن آشنایی پیدا کرد. سپس نزد زنده‌یاد روح‌اللّه خالقی و شادروان استاد علینقی وزیری رفت و مدتی را در کلاس این بزرگان علم موسیقی سپری کرد و علم موسیقی را آموخت.
دکتر ساسان سپنتا، طی ساهای 1336 به بعد مقالات جامع و متعددی درباره هنر موسیقی ایران در مجلات مختلف به خصوص مجله موزیک ایران و ماهنامه موسیقی به چاپ رسانید که بسیار سازنده و راهگشا بود. وی در سال 1351 دکترای خود را تحت عنوان بررسی فونتیکی خصوصیات واج‌های زبان فارسی دریافت داشت و تاکنون متجاوز از شصت مطلب و مقاله تحقیقی از وی راجع به موسیقی و ادبیات و زبانشناسی به چاپ رسیده است و از کارهای بزرگ و تاریخی وی، باید از آثار استادان موسیقی عصر ناصرالدین‌شاه یاد کرد که او این آثار را از استوانه‌های مومی «فتوگراف» که طی بیش از حدود شصت- هفتاد سال متروک مانده و در حال زوال و از بین رفتن بود، با زحمات فراوان و طاقت‌فرسا و تمهیدات و ابتکارات فنی بازیافت صوتی کرد و برای گنجینه موسیقی اصیل و سنتی ایران از خود به یادگار گذاشت.
از آخرین آثار این مرد بزرگ هنردوست تألیف کتاب «تاریخ تحول ضبط موسیقی در ایران» است که حدود چهارصد و هشتاد صفحه می‌گردد که از آثار گرانبها و تحقیقی در تاریخ ضبط موسیقی و تحول آن در ایران می‌باشد.
دکتر ساسان سپنتا در کنگره بین‌المللی «باربد» که در شهر «دوشنبه» تاجیکستان برگزار گردیده بود، به عنوان اولین سخنران در مورد موسیقی ایران در زمان ساسانیان و این موسیقیدان ایرانی صحبت کرد و از طرف هیئت برگزاری این مراسم رئیس جلسه کنگره نیز انتخاب شد که موجب شناخت هرچه بیشتر موسیقی ایران به جهانیان گردید. دکتر سپنتا دو فرزند به نامهای داریوش و دانش دارد که امید است مثل پدربزرگ و پدر خود،

منشاء خدمات بزرگ فرهنگی و هنری به وطن خود ایران گردند.
سال تولد: 1313، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: زبان‌شناسی، دانشکده: ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه: تهران
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
کارشناسی زبان و ادبیات فارسی از دانشگاه تهران، کارشناسی ارشد و دکترای زبان‌شناسی از دانشگاه تهران، گواهی‌نامه تخصصی در رشته بی‌سیم و ارتباطات رادیوئی از آمریکا، تحصیل موسیقی نزد استادان فن و طی دوره هنرستان عالی موسیقی محلی.
مرتبه علمی:
تدریس در دانشگاههای تهران و اصفهان، مدرسه عالی ترجمه، دانشگاه دورهام انگلستان، مؤسسه بین‌المللی لینگافن لندن، دانشیار دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تهران.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
زبان‌شناسی و مطالعات الکترواکوستیک زبان، تعیین فورماتهای واجها (صامتها و مصوتها) در زبان فارسی و ثبت و سنجش طیف گفتاری زبان فارسی، سنجش الگوهای آهنگ کلام و نواخت در زبان فارسی، بازسازی گفتار زبان فارسی با دستگاههای الکترواکوستیک.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسی: 4
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
زبان‌شناسی و هنر بویژه موسیقی.
مقالات
تعداد مقالات بزبان فارسی: 70، تعداد مقالات بزبان خارجی: 4
زمینه علمی مقالات:
زبان‌شناسی، ادبیات و هنر موسیقی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد سوم)

سپنتا، عبدالحسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1348 -1286/1282 ش)، نویسنده، فیلمساز، روزنامه‌نگار و شاعر. در تهران متولد شد، سالهای کودکی و نوجوانی را تحت نظارت دایی‌اش محمدحسین شیرازی که از فضلا بود، گذراند. تحصیلات خود را در مدرسه‌های سن‌لویی، مدرسه زرتشتیان تهران، استیورت مموریان کالج اصفهان و کالج امریکایی تهران انجام داد او از شانزده سالگی مقاله‌نویسی را شروع کرد. در سال 1306 ش از راه بوشهر به هند سفر کرد و چند سالی با دین شاه دانشمند پارسی حشر و نشر داشت و به تالیف و ترجمه پرداخت. او در همین سال نخستین روزنامه‌اش را با نام «دورنمای ایران» در بمبئی منتشر کرد که بعد از مدت کوتاهی تعطیل شد. بار دیگر روزنامه‌ای در بمبئی تحت عنوان «جنگل» منتشر کرد که چاپ آن هم بیش از دو شماره نکشید «پیام راستی» آخرین روزنامه‌ای است که در هند منتشر کرد. سپس از هند به عراق رفت و به ایران بازگشت و در اصفهان مقیم شد و در سال 1322 ش هفته‌نامه‌ی «سپنتا» را در آن شهر انتشار داد که نشر آن تا سال 1335 ادامه داشت. سپنتا به هنگام اقامت در هند کتابهایی راجع به تاریخ و ادبیات ایران تالیف کرد که در آنجا چاپ شده است و علاوه بر آن، چندین فیلم با ناطق فارسی تهیه کرد از جمله: «دختر لر»، «چشمهای سیاه»، «شیرین و فرهاد»، «فردوسی»، «لیلی و مجنون». او زبانهای پهلوی قدیم و انگلیسی را به خوبی می‌دانست. سرانجام در اصفهان بدرود حیات گفت و در همان شهر به خاک سپرده شد. از جمله تالیفات او است: «پرتوی از فلسفه‌ی ایران باستان»؛ «زرتشت که بود و چه کرد؟»؛ «پیام راستی»؛ «اخلاق ایرانیان باستان»؛ «منتخباتی از اشعار دهقان سامانی»؛ «نوآموز مزدیسنا»؛ «اشک سپنتا» و «اسرار جنگل».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ جراید (302 -300 /2)، تاریخ سینمای ایران (83 -63)، تذکره‌ی شعرای معاصر اصفهان (237 -235)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (56 -52 /3)، الذریعه (429/9)، شرح حال رجال (138/6)، زندگینامه‌ی رجال و مشاهیر (29 -21 /4)، سخنوران نامی معاصر (1735 -1732 /3)، مؤلفین کتب چاپی (735 -734 /3).

سپهرنیا، منصور

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نام اصلی: منصور
نام خانوادگی اصلی: سپهرنیا
تاریخ تولد: 1309
ملیت: ایران
مدرک تحصیلی: دیپلم ادبی
فیلم شناسی : نویسنده (۱) / بازیگر (۱۰۰) / با حضور افتخاری (۱) / تهیه کننده (۳)
نویسنده : (۱)مورد
(۱۳۵۰)
۱ - قربون زن ایرونی (۱۳۵۲)
بازیگر : (۱۰۰)مورد
(۱۳۵۰)(۱۳۴۰)(۱۳۳۰)
۱ - حلقه های ازدواج (۱۳۵۶)
۲ - جایزه (۱۳۵۵)
۳ - غلام زنگی (۱۳۵۴)
۴ - آب توبه (۱۳۵۳)
۵ - آقا مهدی وارد می شود (۱۳۵۳)
۶ - ماشین مشتی ممدلی (۱۳۵۳)
۷ - مهدی فرنگی (۱۳۵۳)
۸ - قربون زن ایرونی (۱۳۵۲)
۹ - اعجوبه ها (۱۳۵۱)
۱۰ - باشرف ها (۱۳۵۱)
۱۱ - فتانه (۱۳۵۱)
۱۲ - میخک سفید (۱۳۵۱)
۱۳ - آسمون بی ستاره (۱۳۵۰)
۱۴ - این گروه زبل (۱۳۵۰)
۱۵ - رنگین کمان (۱۳۵۰)
۱۶ - سه تا جاهل (۱۳۵۰)
۱۷ - سه دلاور (۱۳۵۰)
۱۸ - سه دلاور بی باک (۱۳۵۰)

۱۹ - شیادان (۱۳۵۰)
۲۰ - یک چمدان سکس (۱۳۵۰)
۲۱ - آفتاب مهتاب (۱۳۴۹)
۲۲ - زیبای جیب بر (۱۳۴۹)
۲۳ - عروس بیانکا (۱۳۴۹)
۲۴ - پسران قارون (۱۳۴۸)
۲۵ - تعطیلات داش اسمال (۱۳۴۸)
۲۶ - زن وحشی وحشی (۱۳۴۸)
۲۷ - سه فراری (۱۳۴۸)
۲۸ - عشق کولی (۱۳۴۸)
۲۹ - غول بیابانی (۱۳۴۸)
۳۰ - قصر زرین (۱۳۴۸)
۳۱ - کاسبهای محل (۱۳۴۸)
۳۲ - گربه را دم حجله می کشند (۱۳۴۸)
۳۳ - گناه مادر (۱۳۴۸)
۳۴ - آواره های تهران (۱۳۴۷)
۳۵ - جاده تبهکاران (۱۳۴۷)
۳۶ - جنجال پول (۱۳۴۷)
۳۷ - چهار درویش (۱۳۴۷)
۳۸ - ریکاردو (۱۳۴۷)
۳۹ - سه دیوانه (۱۳۴۷)
۴۰ - قدرت عشق (۱۳۴۷)
۴۱ - هفت دختر برای هفت پسر (۱۳۴۷)
۴۲ - پسران علاءالدین (۱۳۴۶)
۴۳ - سه جوانمرد (۱۳۴۶)
۴۴ - علی بابا و چهل دزد (۱۳۴۶)
۴۵ - کوه زاد (۱۳۴۶)
۴۶ - معجزه (۱۳۴۶)
۴۷ - هارون و قارون (۱۳۴۶)
۴۸ - ولگردها (۱۳۴۶)
۴۹ - آقا موچول (۱۳۴۵)
۵۰ - حاتم طائی (۱۳۴۵)
۵۱ - داماد فراری (۱۳۴۵)
۵۲ - سه بمب آتشین (۱۳۴۵)
۵۳ - سه قهرمان (۱۳۴۵)
۵۴ - سه ناقلا در ژاپن (۱۳۴۵)

۵۵ - گدایان تهران (۱۳۴۵)
۵۶ - جلاد (۱۳۴۴)
۵۷ - زبون بسته (۱۳۴۴)
۵۸ - زن و عروسک هایش (۱۳۴۴)
۵۹ - سرسام (۱۳۴۴)
۶۰ - سه تا بزن بهادر (۱۳۴۴)
۶۱ - سه تا نخاله (۱۳۴۴)
۶۲ - سه کارآگاه خصوصی (۱۳۴۴)
۶۳ - شانس بزرگ (۱۳۴۴)
۶۴ - عروس دریا (۱۳۴۴)
۶۵ - فریاد دهکده (۱۳۴۴)
۶۶ - مرخصی اجباری (۱۳۴۴)
۶۷ - مرد ده میلیون تومانی (۱۳۴۴)
۶۸ - مردی در قفس (۱۳۴۴)
۶۹ - ببر رینگ (۱۳۴۳)
۷۰ - بن بست (۱۳۴۳)
۷۱ - ترانه های روستائی (۱۳۴۳)
۷۲ - جاهل ها و ژیگول ها (۱۳۴۳)
۷۳ - جهنم زیر پای من (۱۳۴۳)
۷۴ - چهار تا شیطون (۱۳۴۳)
۷۵ - سه تفنگدار (۱۳۴۳)
۷۶ - عروس فرنگی (۱۳۴۳)
۷۷ - آن ها زندگی را دوست داشتند (۱۳۴۲)
۷۸ - ترس و تاریکی (۱۳۴۲)
۷۹ - طلاق (۱۳۴۲)
۸۰ - وحشت (۱۳۴۲)
۸۱ - دخترها اینطور دوست دارند (۱۳۴۱)
۸۲ - زن دشمن خطرناکیست (۱۳۴۱)
۸۳ - کلاه مخملی (۱۳۴۱)
۸۴ - کلید (۱۳۴۱)
۸۵ - خانم عوضی گرفتین (۱۳۴۰)
۸۶ - دختری فریاد می کشد (۱۳۴۰)
۸۷ - عشق و حماقت (۱۳۴۰)
۸۸ - آخرین هوس (۱۳۳۹)
۸۹ - بچه های محل (۱۳۳۹)
۹۰ - در جستجوی داماد (۱۳۳۹)

۹۱ - آقای شانس (۱۳۳۸)
۹۲ - بی ستاره ها (۱۳۳۸)
۹۳ - تپه عشق (۱۳۳۸)
۹۴ - شانس و عشق و تصادف (۱۳۳۸)
۹۵ - طوفان در شهر ما (۱۳۳۷)
۹۶ - قاصد بهشت (۱۳۳۷)
۹۷ - چهار راه حوادث (۱۳۳۴)
۹۸ - خواب و خیال (۱۳۳۴)
۹۹ - خون و شرف (۱۳۳۴)
۱۰۰ - دختری از شیراز (۱۳۳۳) با حضور افتخاری : (۱)مورد
(۱۳۴۰)
۱ - فریاد نیمه شب (۱۳۴۰)
تهیه کننده : (۳)مورد
(۱۳۵۰)
۱ - آب توبه (۱۳۵۳)
۲ - مهدی فرنگی (۱۳۵۳)
۳ - قربون زن ایرونی (۱۳۵۲)

سجادی حسینی، علی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
کارگردان.
تولد: 1332، اهواز.
درگذشت: 1373.
سید علی سجادی حسینی فعالیت حرفه‌ای خود را در زمینه‌ی تئاتر و نمایشنامه‌نویسی از سال 1346 در اهواز آغاز کرد. با فیلم «افق» به عنوان دستیار کارگردان در سال 1366 وارد سینمای حرفه‌ای شد، اولین تجربه‌ی کارگردانی سینمایی وی با ساخت فیلمی به نام «سکوت» برای کودکان و نوجوانان صورت گرفت. وی کارگردانی سه فیلم دیگر به اسامی «مدرسه‌ی پیرمردها» (1371)؛ «راز چشمه‌ی سرخ» (1371)؛ و «ترانزیت» (1372) را نیز به عهده داشت. همچنین یک فیلم جنگی به نام «خط آتش» را آغاز کرده بود که طی حادثه‌ای درگذشت. این فیلم در سال 1373 توسط برادرش سید فرید سجادی حسینی به اتمام رسید. وی در هشتمین جشنواره‌ی بین‌المللی فیلم‌های کودکان و نوجوانان در سال 1371 در اصفهان پروانه‌ی زرین را در بخش فیلم‌های ایرانی- فیلم‌های بلند، برای کارگردانی فیلم «راز چشمه‌ی سرخ»، به سبب طرح موضوعی ساده و اخلاقی در قالب مناسبی از تخیل از آن خود نمود. همچنین در سومین جشنواره‌ی بین‌المللی فیلم‌های کودکان قاهره در سال 1371 در مصر جایزه‌ی هیئت داوران کودک را برای فیلم «مدرسه‌ی پیرمردها» از آن خود کرد.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

سجادیه، گلچهره

قرن:15
جنسیت:زن
ملیت:ایران
نام اصلی: گلچهره
نام خانوادگی اصلی: سجادیه
سمت (در بخش های): بازیگران، تاریخ تولد: 1333
محل تولد: اراک
ملیت: ایران مدرک تحصیلی: فارغ التحصیل تاتر
بیوگرافی
فارغ التحصیل تاتر از دانشکده هنرهای زیبای دانشگاه تهران در سال 1356.
شروع فعالیت در تاتر از دوران دانشجویی با بازی در نمایش "جعفرخان از فرنگ برگشته" در سال 1354.
شروع فعالیت سینمایی با بازی در فیلم "کلاغ" (بهرام بیضایی) در سال 1356.

بخشی از فیلم شناسی:
1380 نگین (اصغر هاشمی) [بازیگر]
1377 زشت و زیبا (احمدرضا معتمدی) [بازیگر]
1377 هیوا (رسول ملاقلی‌پور) [بازیگر]
1375 سرزمین خورشید (احمدرضا درویش) [بازیگر]
1373 آرایش مرگ (افشین شرکت) [بازیگر]
1372 هبوط (احمدرضا معتمدی) [بازیگر]
1371 ردپای گرگ (مسعود کیمیایی) [بازیگر]
1369 گروهبان (مسعود کیمیایی) [بازیگر]
1368 دندان مار (مسعود کیمیایی) [بازیگر]
1367 سفر عشق (ابوالحسن داودی) [بازیگر]
1366 ایستگاه (یدالله صمدی) [بازیگر]
1359 موج طوفان (منوچهر احمدی) [بازیگر]
1356 کلاغ (بهرام بیضایی) [بازیگر]

جوایز و انتخابها
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش اول زن (هبوط)

[دوره 12 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1372]
>> برنده سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش اول زن (سرزمین خورشید)
[دوره 15 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1375]
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش اول زن (هیوا)
[دوره 17 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1377]
منابع زندگینامه :http://www.iranactor.com/

سخایی، شاهرخ

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
شاهرخ سخایی عکاس سینمای ایران روز سوم فروردین بر اثر حمله قلبی درگذشت. او فارغ التحصیل رشته عکاسی و طراحی از انستیتو طراحی و عکاسی دنور بود و فعالیت در زمینه ی عکاسی در سینمای ایران را در سال 1364 با فیلم مادیان آغاز کرد. او هم چنین در رشته های اقتصاد در انگستان، و جامعه شناسی در سوئد نیز تحصیل کرده بود و در سال های 1363 تا 66 مسؤولیت کارگاه عکس و اسلاید و آرشیو موزه ی شهدا را بر عهده داشت و یک سال نیز، سرپرستی کارگاه عکس و آرشیو هنرمندان بنیاد فارابی با او بود. مرحوم سخایی درکنار عکاسی، گاهی نیز در برخی از فیلم ها به عنوان بازیگر حضور داشت. در مهمان مامان نیز سخایی نقش پزشکی را بازی می کند که پس از دیدن نوار قلب مادر، به او دلداری می دهد. آخرین فیلمی که در آن نقش کوتاهی داشت و موقع مرگش همچنین روی پرده ی سینماها بود، دایره زنگی است.
عکاس:
پرونده هاوانا (1384)، رستگاری در 8/20 دقیقه (1383)، تب (1382)، مهمان مامان (1382)، به من نگاه کن (1381)، بمانی (1380)، سگ کشی (1379)، سیب سرخ حوا (1377)، مرسدس (1376)، راز مینا (1378)، عشق گمشده (1378)، قانون (1374)، جنگ نفتکشها (1372)، لبه تیغ (1371)، پرنده آهنین (1370)، دادستان (1370)، دو فیلم با یک بلیت (1369)، عروس حلبچه (1369)، نقش عشق (1369)، الماس بنفش (1368)، تمام وسوسه های زمین (1368)، طپش (1367)، خارج از محدوده (1366)، محموله (1366)، روزهای انتظار (1365)، آن سوی مه (1364)، تفنگ شکسته (1364)، مادیان (1364).
بازیگر: دایره زنگی (1386)، مهمان مامان (1382)، مرد عوضی (1376)، دو فیلم با یک بلیت (1369). منابع زندگینامه :سالنامه فیلم - ش 18.

سخی، محمدعلی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1349 -1298 ش)، بازیگر. در تهران به دنیا آمد. وی از بازیگران فیلم فارسی بود. سخی بازی در سینما را از سال 1331 ش با عنوان «حاکم یک روزه» شروع کرد. از عمده‌ی نمایشهای وی «افسانه» و «خسیس» بود. از فیلمهای مهم وی: «شاباجی خانم» (1337)؛ «سایه» (1338).
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ سینمای ایران (302)، فرهنگ سینمای ایران (136)، فرهنگ فیلم‌های سینمای ایران (75 -74 ،57 /1).

سرتیپ‌پور، جهانگیر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
محقق.
تولد: 1282، رشت.
درگذشت: 7 آذر 1371، تهران.
جهانگیر سرتیپ‌پور در جوانی به نهضت جنگل پیوست. در سال 1301 به منظور تعلیم و ترویج هنر تئاتر، جمعیت ادبی و هنری آزاد ایران را تشکیل داد و نمایشنامه‌های اخلاقی و تاریخی چون «عاقبت وخیم»، «کاوه آهنگر»، «انتقام»، «آخرین روز بابل» و «اپرت فردوسی» را نوشت و با جمعی از هنرمندان گیلانی در رشت و تهران به روی صحنه آورد و درآمد حاصل از اجرای نمایشنامه‌های مذکور را برای خرید زمین جهت تأسیس بیمارستان پورسینای رشت و احداث ساختمان زایشگاه رشت اختصاص داد.
سرتیپ‌پور مبارزات سیاسی و مجاهدات میهنی خود را از همگامی با میرزا کوچک‌خان جنگلی آغاز کرد. وی هنگام اشغال آذربایجان به وسیله فرقه‌ی دموکرات آذربایجان نهضت مقاومت گیلان را تشکیل داد و موجبات اتحاد عشایر گیلان و شاهسون را فراهم نمود و موقعی که ارتش فرقه‌ی دموکرات به طرف طوالش پیش آمدند، قوای نهضت مقاومت گیلان با حملات مسلحانه در مقابل آنها ایستادگی کردند. وی در هنگام طرح لایحه‌ی کاپیتولاسیون توسط دولت حسنعلی منصور به مخالفت پرداخت و در مجلس شورای ملی علیه آن سخن گرفت. آثاری که از وی به چاپ رسیده است به این شرح است: مجموعه‌ی ترانه‌های گیلکی به نام اوخان، نشانی‌هایی از گذشته دور گیلان و مازندران، ویژگی‌های دستوری زبان گیلکی، نام‌ها و نامدارها. کتاب‌های دیگری که از وی به جا مانده که به چاپ نرسیده است به این شرح هستند: ریشه‌یابی زبان گیلکی، آداب و رسوم گیلان، بازی‌های سنتی گیلان، دفتر خاطراتش که متضمن تاریخ هفتاد ساله‌ی گیلان و ایران است.
جهانگیر سرتیپ‌پور در سال 1371 درگذشت. پیکر وی در جوار مرقد میرزا کوچک‌خان جنگلی در رشت به خاک سپرده شد.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

سرتیپی، علی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1340 تهران، تحصیلات: دیپلم، دستیار کارگردان، شروع بازیگری: قربانی (1370)
عمده‌ی فیلمها:
دبیرستان (دستیار کارگردان- 1365)، پاییزان (دستیار کارگردان- 1366)، باز باران (1371)، راه و بیراه (1371)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

سرشار، حسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
حسین سرشار، هنرمند باارزش و خوش‌صدا به سال 1310 در تهران خیابان فرهنگ دیده به جهان باز کرد. وی از کودکی به موسیقی علاقه‌مند و از صدایی رسا و خوب برخوردار بود به همین جهت به تشویق دوستان و اطرافیان در هر فرصتی که پیش می‌آمد برای آنان می‌خواند و با صدای خدادادی خود آنان را محفوظ می‌کرد.
حسین سرشار هنوز خیلی جوان بود که شروع به پیش پرده‌خوانی نمایشات کرد و پس از چندی، چند قطعه سرود رادیویی نیز اجرا نمود و برای پیشرفت در فن و هنر خوانندگی به هنرستان عالی موسیقی رفت و در این هنرستان ثبت نام کرد. در هنرستان خیلی زود حسین خود را شناساند و اولیای هنرستان پی به صدای عالی و حنجره طلایی وی بردند و برای او پیش‌بینی می‌کردند که صاحب این صدا روزی می‌تواند با نغمات روح‌پرور خود، صاحبش را به اوج شهرت و افتخار برساند.
این پیش‌بینی کاملاً درست و حساب شده بود و حسین سرشار پس از اتمام دوره‌ی هنرستان عالی موسیقی، به توصیه‌ی اساتید فن برای گذراندن دوره‌ی کنسرواتوار بدون استفاده از بورس تحصیلی که سایر هنرآموزان دریافت می‌کردند عازم ایتالیا شد. وی پس از ورود به رم، خود را برای کنکور کنسرواتوار «سانتاچی چیلیا»، «سبیل مقدس» آماده کرد و از این کنکور دشوار با موفقیت بیرون آمد. از این زمان به بعد وی پل‌های موفقیت یکی پس از دیگری طی کرد و در مسابقه بین‌المللی آواز که با شرکت خوانندگان: آمریکایی، روسی، فرانسوی و ایتالیایی در ونیز برگزار شده بود شرکت و مقام اول را به دست آورد و اینجا بود که سرشار، سرشار از پیروزی گردید ولی هیچ‌گاه تکبر و غرور، در وی راه نیافت و هنوز هم همان انسان درویش و خوش برخورد و دوست‌داشتنی است.
حسین سرشار، پس از این موفقیت در شهر ونیز، مدت یکسال در این شهر اقامت کرد و یک دوره‌ی عالی را پشت سر گذراند و در این مدت در چند برنامه‌ی رادیو، تلویزیونی شرکت و یک‌بار هم در ارکستر سمفونیک میلان برنامه‌ی مستقلی اجرا کرد.
در این دوران بود که عده‌ای از هنرمندان ایرانی در ایتالیا در صدد برآمده بودند که فیلم‌های ایتالیایی را به فارسی برگردانند و چون از صدای خوب حسین مطلع شده بودند به سراغش آمدند.

حسین هنگام فراغت از تحصیل، بنا به دعوت این متصدیان دوبلاژ ایرانی به دوبلاژ نیز روی آورد و از همان ابتدای کار یک «تن عالی» برای هر یک از پرسناژهای مشهور انتخاب کرد، از جمله: «ویتوریو دسیکا»، «ویتوریو گاسمن»، «آلبرتو سوردی»، «والتر کیاری»، «ایومونتان» و چند هنرپیشه دیگر بود و فیلم‌هایی که با شرکت این هنرپیشه‌ها در ایران نمایش داده شد و موفقیت کسب کرد، صدای حسین سرشار در این موفقیت‌ها به طور محسوسی مؤثر بود و این موضوع عملاً نشان داده شد، زیرا چند فیلم از دسیکا و سوردی که با صدای دیگری دوبه شده بود شکست خورد.
حسین سرشار، پس از پایان تحصیلات در سال 1340 به وطن بازگشت و از بدو تأسیس و تشکیل تالار رودکی، با این مرکز هنری فرهنگی همکاری کرد و در اپراهای «ریگو لتو»، «توسکا»، «دون ژوان»، «قدرت سرنوشت»، «لابوهم»، «ایل ترو واتوره» و چند برنامه‌ی موفقیت‌آمیز دیگر شرکت کرد.
در ایران از حسین سرشار جهت شرکت در فیلم دعوتهای بسیاری شد ولی او تنها در چند فیلم ظاهر گردید که از آن جمله است فیلم‌های: «جعفرخان از فرنگ برگشته» به کارگردانی علی حاتمی، «اجاره‌نشین‌ها» به کارگردانی داریوش مهرجویی، «ای ایران» به کارگردانی ناصر تقوایی، «هامون» به کارگردانی داریوش مهرجویی و «رنو تهران 29» به کارگردانی سیامک شائقی.
متولد: 1313 تهران- متوفی 1375 تهران، تحصیلات: فارغ‌التحصیل مدرسه عالی موسیقی خواننده‌ی اُپرا و فعالیت در اپراهای ایتالیا و فرانسه، دوبله فیلمهای ایتالیایی به فارسی در رم تشکیل مرکز اُپرای تهران 1364، شروع بازیگری: اجاره‌نشینها (1365)
عمده‌ی فیلمها:
جعفرخان از فرنگ برگشته (1366)، ای ایران (1368)، هامون (1368)، رنو تهران 29(1369)، راه و بیراه (1371)
استاد موسیقی و اپرا، خواننده، بازیگر.
تولد: 22 خرداد 1313.
درگذشت: 26 اسفند 1374.
حسین سرشار از جوانی شروع به پش‌پرده‌خوانی نمایش‌ها نمود. پس از چندی چند قطعه سرود رادیویی اجرا نمود. سپس از هنرستان عالی موسیقی فارغ‌التحصیل شد. مدتی برای تحصیل اپرا و گذراندن دوره‌ی کنسرواتوار به ایتالیا رفته بود. هنگامی که در ایتالیا بود، در چند برنامه‌ی تلویزیونی شرکت کرد و یک بار هم در ارکستر سمفونیک میلان برنامه‌ی مستقلی اجرا کرد. فعالیت او در زمینه‌ی اپرا، پس از بازگشت وی از ایتالیا به تشکیل مرکز اپرای تهران انجامید. وی در فیلم‌هایی نظیر:

«اجاره‌نشین‌ها»، «جعفرخان از فرنگ برگشته»، «هامون»، «ای ایران»، «رنو تهران 21» و صدایش در صدابرگردانی (دوبله) فیلم‌های خارجی از زبان بازیگرانی چون ویتوریودسیکا، ویتوریو گاسمن، آلبرتو سوردی، والتر کیاری، ایو مونتان به یادگار ماند.
از سرشار به دلیل ابتلای وی به فراموشی (بیماری آلزایمر) مدتی خبری در دست نبود تا این که خانواده‌اش او را در یکی از شهرهای جنوبی کشور یافتند وی در 22 اسفند 1374 بار دیگر ناپدید شد و در فروردین ماه 1375 در حالی که به دلیل برخورد با اتومبیل جانی در پیکر نداشت، در پزشکی قانونی پیدا شد. پیکر وی روز 25 فروردین 1375 از تالار وحدت تشییع شد و در بهشت زهرا در قطعه‌ی 88 (قطعه‌ی هنرمندان و نویسندگان) دفن گردید.
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

سروری، موشق

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 1291 ش)، نویسنده و کارگردان. وی علاوه بر کارگردانی و نویسندگی، جزو تهیه‌کنندگان و دکوراتورهای فیلم فارسی بوده است. او در تهران به دنیا آمد و فعالیت سینمایی‌اش را از سال 1316 ش با تهیه مجموع فیلم‌های مولتی پلیکاسیون (نقاشی متحرک) شروع نمود. وی در سال 1322 ش در تئاتر تهران به عنوان دکوراتور مشغول به کار شد. سروری از موسسین تئاتر ملی در محل سالن زرتشتیان (1324 ش) بوده است. او فعالیت در سینمای ایران را از سال 1333 ش با «مهتاب خونین» شروع کرد. از عمده فیلم‌های وی «شاهنامه آخرش خوشه» است که به سال 1340 ش ساخت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ سینمای ایران (976، 967، 272، 200، 199)، فرهنگ سینمای ایران (137)، فرهنگ فیلم‌های سینمای ایران (698/2، 42-41 /1).

سعادت، مریم

قرن:15
جنسیت:زن
ملیت:ایران
مریم سعادت در سال 1337 در تهران متولد شد. وی لیسانس تئاتر عروسکی از دانشکده هنرهای دراماتیک سال 1363 می باشد. فیلم شناسی : مشاور کارگردان (۱) / بازیگر (۱۰) / عروسک گردان (۱) / بازیگران عروسکی (۲) / طراح عروسک (۱) / گویندگان عروسکی (۲) / ساخت عروسک (۱)

•مشاور کارگردان : (۱)مورد
(۱۳۸۰)
۱ - تارزن و تارزان (۱۳۸۰)بازیگر : (۱۰)مورد
(۱۳۸۰)(۱۳۷۰)(۱۳۶۰)
۱ - کلاغ پر (۱۳۸۶)
۲ - قاعده بازی (۱۳۸۵)
۳ - اسب (۱۳۸۴)
۴ - یک بوس کوچولو (۱۳۸۴)
۵ - در به درها (۱۳۸۳)
۶ - ماهی ها عاشق می شوند (۱۳۸۳)
۷ - تارزن و تارزان (۱۳۸۰)
۸ - شهر زنان (۱۳۷۷)
۹ - کارآگاه 2 (۱۳۶۷)
۱۰ - میهمان ناخوانده (۱۳۶۷) •عروسک گردان : (۱)مورد
(۱۳۸۰)
۱ - تارزن و تارزان (۱۳۸۰) •بازیگران عروسکی : (۲)مورد
(۱۳۷۰)(۱۳۶۰)
۱ - الو !الو ! من جوجوام (۱۳۷۳)
۲ - شهر موش ها (۱۳۶۴)

•طراح عروسک : (۱)مورد
(۱۳۷۰)
۱ - الو !الو ! من جوجوام (۱۳۷۳)

•گویندگان عروسکی : (۲)مورد
(۱۳۸۰)(۱۳۶۰)
۱ - تارزن و تارزان (۱۳۸۰)

۲ - گلنار (۱۳۶۷)
•ساخت عروسک : (۱)مورد
(۱۳۸۰)
۱ - در به درها (۱۳۸۳)

سلحشور، فرج الله

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1331 قزوین، تحصیلات: دیپلم، شروع کار از حوزه‌ی هنری سازمان تبلیغات برنده‌ی دیپلم افتخار بهترین فیلم اول در دوازدهمین جشنواره‌ی فجر (ایوب پیامبر)، بازی در فیلم کوتاه «شاه کوچک» (1360)، بازی در تئاتر، شروع بازیگری: توبه نصوح (1361)
عمده‌ی فیلمها:
گورکن (1363)، پرواز در شب (1365)، انسان واسطه (1367)، نخلستان (کوتاه- 1367)، ایوب پیامبر (کارگردان، نویسنده، بازیگر- 1372)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

سلطانی، جهانبخش

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1330 اصفهان، تحصیلات: دیپلم طبیعی، برنده‌ی سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش دوم در یازدهمین جشنواره‌ی فیلم فجر (شرم)
شروع بازیگری: افق (1367)
عمده‌ی فیلمها:
الماس بنفش (1368)، بچه‌های طلاق (1368)، شب دهم (1368)، عملیات کرکوک (1370)، معمای سوم (کوتاه- 1370)، حمله‌ی خرچنگها (1371)، صبح روز بعد (1371)، پرتگاه (1372)، حماسه‌ی مجنون (1372)، بازگشت از بوداپست (1373)، مهریه‌ی بی‌بی (1373)، تا ظهر فردا (1374)، آخرین مرحله (1374)، فرار (1374)، گروگان (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

سلطانی، شهره

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
متولد: 1348 بجنورد، تحصیلات: دانشجوی رشته‌ی موسیقی، فعالیت در تلویزیون از 1369، بازی در تئاتر از 1367، شروع بازیگری: سه مرد عامی (1370)
عمده‌ی فیلمها:
عبور از تله (1372)، آدم برفی (1373)، توطئه (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

سلطانی، فقیه

قرن:15
جنسیت:زن
ملیت:ایران
نام: فقیه سلطانی
تاریخ تولد: 1353 - تهران
مدرک تحصیلی: کارشناس ادبیات نمایشی از دانشگاه آزاد اسلامی.
.....
یک دوره بازیگری را زیر نظر گلاب آدینه گذرانده است.
با فیلم معجزه خنده استعداد دیگری به عرصه سینما قدم نهاد.
اما به دلیل کم کاری تنها در یک فیلم دیگر به نام عینک دودی ظاهر شد که بسیار موفق تر از فیلم قبلی بود.
او در بیست و یکمین جشنواره فیلم فجر با 3 فیلم پرکارترین بازیگر بود و بازی اش در صورتی اوج هنرنمایی او. معجزه خنده (فقیه سلطانی، 1375)
ای حریر عشق (1377)
عینک دودی (محمدحسین لطیفی، 1378)
دوشیزه (محمد درمنش، 1381)
نغمه (ابوالقاسم طالبی، 1381)
صورتی (فریدون جیرانی، 1381)

بی بی یون (مجموعه تلویزیونی، 1372)
سایه (مجموعه تلویزیونی، 1377)
میهمانی از بهشت (مجموعه تلویزیونی، 1379)
آهوی ماه نهم (مجموعه تلویزیونی، مسعود نوابی، 1383) منابع زندگینامه
/http://www.iranactor.com:

سلطانی، مظفر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1318 تهران، تحصیلات: دیپلم ادبی، فعالیت در تلویزیون از 1348، بازی در تئاتر، شروع بازیگری: صمد و قالیچه‌ی حضرت سلیمان (1350)
عمده‌ی فیلمها:
صمد و سامی، لیلا و لیلی (1351)، شیر تو شیر (1351)، پرونده (1362)، سناتور (1362)، آوار (1363)، گمشده (1364)، تصویر آخر (1365)، محموله (1366)، دو فیلم با یک بلیت (1369)، پرواز را به خاطر بسپار (1371)، رابطه‌ی پنهانی (1371)، راه و بیراه (1371)، آخرین بندر (1373)، بوی خوش زندگی (1373)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

سلطانی،شهره

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
با مجموعه ماندگار روزی روزگاری (امرالله احمدجو) به شهرت رسید. و در چند مجموعه، موفق ظاهر شد و به عنوان یک بازیگر توانای تلویزیونی به محبوبیت رسید. اما در سنیما به هیچ وجه موفق نبود. حتی در فیلم قرمز (فریدون جیرانی).
اما بازی زیبای او در یک قسمت از مجموعه خانه سبز (بیژن بیرنگ، مسعود رسام) و همچنین در یک قسمت از مجموعه همسایه ها (محمدحسین لطیفی) از او چهره ای محبوب ساخت. نام اصلی: شهره
نام خانوادگی اصلی: سلطانی
سمت (در بخش های): بازیگران،
.....
تاریخ تولد: 1348
محل تولد: بجنورد
ملیت: ایران
.....
مدرک تحصیلی: لیسانس موسیقی
بیوگرافی
فارغ التحصیل موسیقی از دانشگاه آزاد.
شروع فعالیت در تاتر با نمایش گلدونه خانوم در سال 1366.
شروع فعالیت در تلویزیون در سال 1369.
شروع فعالیت سینمایی با بازی در فیلم سه مرد عامی (سیامک شایقی) در سال 1372.
با مجموعه ماندگار روزی روزگاری (امرالله احمدجو) به شهرت رسید. و در چند مجموعه، موفق ظاهر شد و به عنوان یک بازیگر توانای تلویزیونی به محبوبیت رسید. اما در سنیما به هیچ وجه موفق نبود. حتی در فیلم قرمز (فریدون جیرانی).
اما بازی زیبای او در یک قسمت از مجموعه خانه سبز (بیژن بیرنگ، مسعود رسام) و همچنین در یک قسمت از مجموعه همسایه ها (محمدحسین لطیفی) از او چهره ای محبوب ساخت.
برنده جایزه بهترین نمایش نامه نویس از پانزدهمین جشنواره تاتر فجر برای بازی در نمایش شعبده و طلسم.

بخشی از فیلم شناسی:
1382 این زن حرف نمی زند (احمد امینی) [بازیگر]
1377 قرمز (فریدون جیرانی) [بازیگر]
1374 توطئه (علی قوی تن) [بازیگر]
1372 عبور از تله (غلامرضا رمضانی) [بازیگر]

سلطانیان، اسماعیل

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1333 کرمانشاه، تحصیلات: فارغ‌التحصیل رشته بازیگری از دانشکده هنرهای دراماتیک 1364، فعالیت در تلویزیون، بازی در تئاتر از 1349، شروع بازیگری: شکار شکارچی (1363)
عمده‌ی فیلمها:
زنگها (1364)، بایکوت (1364)، دستفروش (1365)، بای سیکل ران (1367)، عبور (دستیار هنری- 1367)، افسون (1367)، دیده‌بان (دستیار هنری، بازیگر- 1368)، مهاجر (دستیار کارگردان- 1368)، مدرسه رجائی (1368)، ابلیس (دستیار کارگردان- بازیگر- 1369)، راز خنجر (1371)، شعله‌های شم (1371)، بر بال فرشتگان (دستیار کارگردان، بازنویسی فیلمنامه- 1371)، همه دختران من (نویسنده، کارگردان- 1372)، غزال (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

سلمانیان، عطاءالله

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1338 ابهر، تحصیلات: دیپلم هنرستان، شروع کار با حوزه‌ی هنری سازمان تبلیغات دستیار کارگردان، شروع بازیگری: سقای تشنه لب (کوتاه- 1361)
عمده‌ی فیلمها:
عقود (1363)، بلمی به سوی ساحل (1364)، پاپر (کوتاه- دستیار کارگردان- 1365)، تیرباران (1365)، گذرگاه (1365)، هراس (1366)، گنبد نور (کوتاه- منشی صحنه- 1367)، طلوع خورشید (کوتاه- دستیار کارگردان- 1368)، باغ سید (1368)، در جستجوی قهرمان (1368)، شنا در زمستان (دستیار کارگردان- 1368)، چشم شیشه‌ای (دستیار کارگردان- 1369)، سجاده‌ی آتش (1372)، یک شب یک غریبه (1372)، ایوب پیامبر (1372)، رقص مرگ (دستیار کارگردان، بازیگر- 1373)، قله‌ی دنیا (دستیار کارگردان- 1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

سلوکی ،مهدی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: سال 1361 اصفهان
متولد اصفهان

مهدی سلوکی در سال ۱۳۶۱ در اصفهان به دنیا آمد، دیپلم خود را در مقطع گرافیک گرفت و در سال ۱۳۷۵ با کلیپ سریالی به نام گنجشک و ماه کاری از گروه کودک، فعالیت خود را در تلویزیون آغاز کرد، سپس به دنبال آن در برنامه نیم رخ و آقای رئیس جمهور شرکت جست و با سریال «چراغهای خاموش» کاری از کاظم بلوچی چهره شد و در سریال «روشنایی دشت» کاری از عبدالله باکیده هم شرکت کرده است که این سریال هنوز پخش نشده و به تازگی قرار است در سریالی ۹۰ قسمتی که هنوز کلید نخورده و کاری است به کارگردانی کیومرث پوراحمد به همراه دکتر عزیزی و حدیث فولادوند ایفای نقش کند.

سلیمانی، پروین

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
متود: 1301 تهران، نام اصلی: بتول سلیمانی‌خو، تحصیلات: دیپلم ادبی، فعالیت در تلویزیون- بازی در تئاتر، شروع بازیگری: میهن‌پرست (1332)
عمده‌ی فیلمها:
لغزش (1332)، نیمه راه زندگی (1332)، گلنسا (1332)، گدایان تهران (1345)، خانه‌ی قمرخانم (1351)، مرغ تخم‌طلا (1351)، صبح روز چهارم (1351)، مکافات (1352)، خاک (1352)، بی‌حجاب (1352)، جوجه فوکلی (1353)، یاور (1353)، صلوه ظهر (1353)، شازده احتجاب (1353)، پلنگ در شب (1354)، شیطان (کوتاه- سازنده- 1354)، بوف کور (1354)، تیرانداز (1354)، همخون (1354)، کمین (1354)، عمو فوتبالی (1354)، رقیب (1354)، گوزنها (1354)، ذبیح (1354)، کندو (1354)، رفیق (1354)، مرد شرقی و زن فرنگی (1354)، بت (1355)، خاکستر عشق (نمایش داده نشد- 1355)، پشمالو (1355)، شارلوت به بازارچه می‌آید (1356)، هزار بار مردن (1356)، در شهر خبری نیست (1356)، غربتی‌ها (1356)، عشق و خشونت (1356)، طوطی (1357)، باغ بلور (1358)، حق و ناحق (1358)، دوران کودکی (کوتاه- 1363)، دوستان (کوتاه- 1363)، آشیانه‌ی مهر (1363)، زائر خلف (نمایش داده نشد- 1364)، سمندر (1364)، شبح کژدم (1365)، بگذار زندگی کنم (1365)، آن سوی آتش (1365)، سیمرغ (1366)، سرب (1366)، شکوه زندگی (1366)، برهوت (1367)، زمان از دست رفته (1368)، غبار (کوتاه- 1368)، ابلیس (1369)، افسانه‌ی آه (1369)، دیگه چه خبر (1370)، دو نیمه سیب (1371)، دیدار در استانبول (1371)، هنرپیشه (1371)، گریز (1371)، مستاجر (1371)، آخرین خون (1372)، کچل عاشق (1373)، عروسیت مبارک (1373)، هدف (1373)، خانه‌ی پدری (1373)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

سلیمی، سهراب

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1329 مشهد، تحصیلات: فارغ‌التحصیل رشته‌ی بازیگری و کارگردانی از دانشکده هنرهای دراماتیک تهران، فعالیت در تلویزیون از 1354، بازی در تئاتر از 1349، شروع بازیگری: گفت هر سه نفرشان (نمایش داده نشد- 1359)
عمده‌ی فیلمها:
دوران کودکی (کوتاه- 1363)، ملاقات (1365)، قایق شکسته (کوتاه- 1367)، دیدار (1373)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

سمندرپور، فریبرز

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1328 تهران، تحصیلا ت: دیپلم، فعالیت در تلویزیون- بازی در تئاتر، شروع بازیگری: عروسک کوکی (کوتاه- 1360)
عمده‌ی فیلمها:
مزدوران (1365)، اتاق یک (1365)، پنجاه و سه نفر (1368)، انفجار در اتاق عمل (1370)، لبه‌ی تیغ (1371)، پاییز بلند (1372)، جای امن (1373)، مرد پنجم (1373)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

سمندریان، حمید

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
حمید سمندریان (زاده ۱۳۱۰ در تهران) کارگردان تئاتر است. کارگردانی تئاتر صحنه‌ای:
۱- «دوزخ» اثر ژان پل سارتر سال اجرا ۱۳۴۱ بازیگران: جمیله شیخی ـ رکن الدین خسروی ـ پرویز کاردان ـ عزت پریان ۲- «اشباح» اثر هنریک ایبسن سال اجرا ۱۳۴۲ بازیگران: جمیله شیخی ـ محمد علی کشاورز ـ عباس غفوریان ـ اسماعیل دادفر ـ عزت پریان ۳- «مرده‌های بی‌کفن و دفن» اثر ژان پل سارتر سالهای اجرا ۱۳۴۲ و ۱۳۵۷ بازیگران: محمد علی کشاورز ـ منوچهر فرید ـ پرویز فنی زاده ـ اسماعیل محرابی ـ پری صابری ـ جمشید مشایخی ۴- «طبیب اجباری» اثر مولیر سال اجرا ۱۳۴۳ بازیگران: محمدعلی کشاورز ـ پرویز فنی‌زاده ـ اسماعیل محرابی ـ مسعود فقیه ـ شکوه نجم‌آبادی ـ سعید پورصمیمی ۵- «هرکول و طویله اوجیاس» اثر دورنمات سال اجرا ۱۳۴۴ بازیگران: پرویز صیاد ـ محمد گودرزی ـ محمد حفاظی ـ ثریا قاسمی ـ عباس یوسفیانی ـ سیروس ابراهیم‌زاده ـ فریده صابری ۶- «ملاقات بانوی سالخورده» اثر فردریش دورنمات سال اجرا ۱۳۵۱ بازیگران جمیله شیخی ـ آذر فخر ـ اکبر زنجانپور ـ محمود هاشمی ـ علی رامز ـ غلامرضا طباطبائی ۷- «نگاهی از پل» اثر آرتور میلر سال اجرا ۱۳۴۸ بازیگران: اکبر زنجانپور ـ سوسن تسلیمی ـ خسرو فرحزادی ـ اسماعیل دادفر ـ پروین دولتشاهی ۸- «مرغ دریایی» اثر آنتوان چخوف سال اجرا ۱۳۵۶ بازیگران: جمیله شیخی ـ محمدعلی کشاورز ـ قاسم سیف ـ هما روستا ـ جمال اجلالی ـ محمد مطیع ـ منوچهر فرید ـ سرور رجائی- آتیلا پسیانی ـ سروش خلیلی و..... ۹ ـ «کرگدن» اثر اوژن یونسکو سال اجرا ۱۳۵۱ بازیگران: عزت ا... انتظامی ـ پرویز صیاد ـ اسماعیل دادفر ـ محمد حفاظی ـ مهدی فخیم‌زاده ـ پروین دولتشاهی ـ فریده صابری ـ عباس یوسفیانی ـ محمود شیبانی و.... ۱۰- «بازی استریندبرگ» اثر فردریش دورنمات سال اجرا ۱۳۵۱-۱۳۷۸ بازیگران: محمدعلی کشاورز ـ اسماعیل شنگله ـ هما روستا ۱۱- «دایره گچی قفقازی» اثر برتولت برشت سال اجرا ۱۳۷۷ بازیگران: سعید پور صمیمی ـ آزیتا حاجیان ـ سهراب سلیمی ـ حسن پورشیرازی ـ آرمان امید ـ جمال اجلالی و.... ۱۲- «باغ وحش شیشه‌ای» اثر تنسی ویلیامز سال اجرا ۱۳۴۲ بازیگران: پرویز فنی‌زاده ـ شهلا ریاحی ـ پری صابری ـ عباس مغفوریان ۱۳- «آندورا» اثر

ماکس فریش سال اجرا ۱۳۴۶ بازیگران: سعید پورصمیمی ـ ثریا قاسمی ـ محمدعلی کشاورز ـ منوچهر فرید ـ پرویز پورحسینی ـ جمیله شیخی ـ اسماعیل دادفر ـ جمشید مشایخی ـ منوچهر فرید ـ پری امیر حمزه ـ اسفندیار شهیدی و.... ۱۴ـ «ازدواج آقای می‌سی‌سی‌پی» اثر فردریش دورنمات سال ۱۳۶۸ بازیگران: رضا کیانیان ـ احمد آقالو ـ میکائیل شهرستانی ـ هما روستا ـ نورالدین استوار ـ جمال اجلالی ـ رضا عمرانی ـ قاسم زارع و..... ۱۵- «لئوکادیا» اثر ژان آنوی سال اجرا ۱۳۴۳ بازیگران: پرویز پورحسینی ـ سعید پورصمیمی ـ محمدعلی کشاورز ـ محمد حفاظی ـ شکوه نجم‌آبادی - عصمت صفوی

کارگردانی تئاتر رادیویی:

حمید سمندریان در رادیو صدای ایران تعدادی نمایشنامه را ترجمه کرده که کارگردانی آن را نیز به عهده داشته‌است: ۱- غروب روزهای آخر پاییز نوشته فردریش دورنمات سال ۱۳۴۱ ۲- پنچری نوشته فردریش دورنمات سال ۱۳۴۱ ۳- همزاد نوشته فردریش دورنمات سال ۱۳۴۱ ۴- اقدامات وگا نوشته فردریش دورنمات سال ۱۳۴۱ ۵- فیزیکدانها نوشته فردریش دورنمات سال ۱۳۶۶

تله تئاتر:

آثار اجرا شده در تلویزیون ملی ایران (تله تئاتر) که ترجمه و کارگردانی این آثار به عهده حمید سمندریان بوده‌است: ۱- غروب روزهای پائیز اثر فردریش دورنمات سال ۱۳۴۲ ۲- بازی استریندبرگ اثر فردریش دورنمات سال ۱۳۵۱ ۳- خمره اثر لوئیجی پیراندللو سال ۱۳۵۳ ۴- جراحی پلاستیک اثر پی‌یر فراری سال ۱۳۴۰ ۵- پلوفت (شبح کوچک) اثر ماریا کل راماشادو سال ۱۳۴۰ ۶- ساعت شش در خیابان آتن اثر روژه فردیناند ۷- به‌سوی دمشق اثر اگوست استریندبرگ سال ۱۳۸۱ حمید سمندریان به دعوت پرفسور رگن‌برگ استاد دانشگاه مونیخ و کارگردان تئاتر به انستیتو گوته دعوت شد و نمایشنامه‌های بسیاری را با بازیگران آلمانی روی صحنه برد. این همکاری بین سالهای ۵۱ تا ۵۷ ادامه داشت. ۱- شهاب آسمانی اثر فردریش دورنمات ۲- چگونه رنجهای آقای موکین پوت برطرف می‌شود اثر پیتر وایس ۳- پنچری اثر فردریش دورنمات ۴- سانتا کروز اثر ماکس فریش ۵- راهب و راهزن اثر هاینریش بول ۶- خوزه اثر هاینریش بول ۷- خشم شدید فلیپ هوتس اثر ماکس فریش ۸- بالماسکه دزدان اثر ژان آنوی ۹- دوزخ اثر ژان پل سارتر ۱۰- ازدواج آقای می‌سی‌سی‌پی اثر فردریش دورنمات ۱۱- توراندخت اثر هیلدس هایمر ۱۲- مرده‌های بی‌کفن و دفن اثر ژان پل سارتر : ترجمه

حمید سمندریان در باب ترجمه آثار نمایشی در جامعه تئاتری: ۱- غروب روزهای پاییز اثر فردریش دورنمات سال ۱۳۴۰ ناشر مروارید ۲- پنچری

اثر فردریش دورنمات سال ۱۳۴۲ ناشر مروارید ۳- ازدواج آقای می‌سی‌سی‌پی اثر فردریش دورنمات سال ۱۳۴۱ نشر پیروز ۴- دایره گچی قفقازی اثر برتولت برشت سال ۱۳۴۱ چاپ مجدد ۱۳۷۸ ۵- اقدامات وگا و همزاد اثر فردریش دورنمات سال ۱۳۴۱ ۶- ملاقات بانوی سالخورده اثر فردریش دورنمات سال ۱۳۴۲ چاپ مجدد ۱۳۷۸ نشر قطره ۷- رومولوس کبیر اثر فردریش دورنمات سال ۱۳۶۹ مرکز هنرهای نمایشی ۸- باغ وحش شیشه‌ای اثر تنسی ویلیامز سال ۱۳۴۲ چاپ مجدد ۱۳۸۳ نشر قطره ۹- لئوکادیا اثر ژان آنوی سال ۱۳۴۳ چاپ مجدد ۱۳۸۳ نشر قطره ۱۰- هرکول و طویله اوجیاس اثر فردریش دورنمات سال ۱۳۴۳ ۱۱- آندورا اثر ماکس فریش سال ۱۳۴۷ انتشارات روز ۱۲- فیزیکدانها اثر فردریش دورنمات سال ۱۳۵۰ چاپ مجدد ۱۳۸۳ نشر قطره ۱۳- خشم شدید فلیپ هوتس اثر ماکس فریش سال ۱۳۵۰ چاپ مجدد ۱۳۷۰ نشر مرکز هنرهای نمایشی ۱۴ ـ فرشته‌ای به بابل می‌آید اثر فردریش دورنمات سال ۱۳۵۲ ۱۵- چگونه رنجهای آقای موکین پوت بر طرف می‌شود سال ۱۳۵۳ ۱۶- مکبث اثر ویلیام شکسپیر سال ۱۳۵۵ چاپ مجدد ۱۳۸۳ نشر قطره ۱۷- بازی استریندبرگ اثر فردریش دورنمات سال ۱۳۵۱ چاپ مجدد ۱۳۷۴ نسل قلم

سنگ چاپ، افشین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
افشین سنگ چاپ متولد 28 تیر ماه 1347 _ شهر تهران _ لیسانس بازیگری، کارگردانی از دانشکده ی هنر و معماری_ دارای یک خواهر کوچکتر از خودش که متاهل و دارای دوفرزند است_ افشین تا به حال در تلویزیون بیشتر به عنوان بازیگر، دستیار کارگردان و بازیگردان فعالیت کرده است. بخشی از فیلم شناسی:
1381 بوتیک (حمید نعمت الله) [بازیگر]
1379 دارا و ندار (فریدون حسن پور) [بازیگر]
1378 یکی بود یکی نبود (ایرج طهماسب) [بازیگر]

سنگی علی بدخشی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، هنرمند. وی از شاگردان دوست محمد مصور بود که بریده‌های بسیار مقبول و مرغوب می‌ساخت. وی طوری در این هنر مهارت داشته که بریده‌های خطوط وی با خطهای نوشته شده معلوم نمی‌شده است. از آثار وی: قطعه خط بریده‌ی بی‌نظیری است، با رقم: «کتبه الفقیر میرعلی قاطعها سنگی علی بدخشی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (228/1)، مناقب هنروران (103).

سهیلی زاده، حسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
حسین سهیلی زاده
1.برنامه ریز : (۴)مورد
(۱۳۷۰)
۱ - راز مینا (۱۳۷۵)
۲ - تعقیب (۱۳۷۴)
۳ - دیپلمات (۱۳۷۴)
۴ - ایلیا، نقاش جوان (۱۳۷۰)
1.دستیار کارگردان : (۶)مورد
(۱۳۸۰)(۱۳۷۰)(۱۳۶۰)
۱ - چهار انگشتی (۱۳۸۵)
۲ - راز مینا (۱۳۷۵)
۳ - دیپلمات (۱۳۷۴)
۴ - الو !الو ! من جوجوام (۱۳۷۳)
۵ - ایلیا، نقاش جوان (۱۳۷۰)
۶ - سفر جادویی (۱۳۶۹)
منابع زندگینامه :http://www.sourehcinema.com

سیدی، هومن

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
هومن سیدی
متولد :1359 ، رشت
همسرآزاده صمدی
پس از پایان دوره متوسطه و دریافت دیپلم گرافیک کارخود را با حضور در کلاسهای انجمن سینمای جوان رشت و ساخت چند فیلم کوتاه آغاز کرد . سپس به تهران آمد و در کلاسهای بازیگری پرویز پرستویی شرکت کرد.نخستین فعالیت حرفه اش را باحضوردر یک تکه نان (کمال تبریزی)تجربه کرد و سپس نقش کوتاهی را در چهارشنبه سوری (اصغر فرهادی) ایفا کرد .اولین تجربه تلویزیونی او بازی در سریال جاده متروک (علی شاه حاتمی)بود تا این که برای بازی در نقش اصلی پابرهنه در بهشت (بهرام توکلی)انتخاب شد و آرش معیریان نیز از او در فیلم آن که دریا میرود بهره برد.
فیلمشناسی:
یک تکه نان (1384)
چهارشنبه سوری(1384)
پابرهنه در بهشت(1385)
آنکه دریا میرود(1385)
سریالها:
جاده متروک (1384)
راه بی پایان (1386)

سیرتی، هرمز

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1319 بابل، تحصیلات: دیپلم، فعالیت در تلویزیون- بازی در تئاتر، شروع بازیگری: هشت و نیم شب (1365)
عمده‌ی فیلمها:
سازمان 4(1366)، چراغ خطر عقب (کوتاه- 1367)، نقش عشق (1369)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

سیف، قاسم

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
بازی در تئاتر، شروع بازیگری: سرگردانی بچه‌هایمان (کوتاه- 1352)
عمده‌ی فیلمها:
شاید اگر (کوتاه- دستیار کارگردان- 1353)، فرار (کوتاه- دستیار کارگردان- 1353)، گفت هر سه نفرشان (نمایش داده نشد- 1359)، مدرسه‌ای که می‌رفتیم (1359)، آتش در زمستان (1364)، پرستار شب (1366)، گراند سینما (1367)، پنجاه و سه نفر (1368)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

سیفی، آیت‌الله

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
کارگردان، تصویربردار.
تولد: 1337، سراب.
شهادت: 25 دی 1365، در جبهه‌ی جنگ.
آیت‌الله سیفی فارغ‌التحصیل رشته‌ی فیزیک هسته‌ای در دانشگاه شهید بهشتی است. وی همچنین هنر فیلمسازی را فراگرفت.
از جمله فعالیت‌های وی می‌توان به تصویربرداری فیلم‌های مستندی نظیر «صدای پای نور»، «ایلام شهر آتشباران» و فیلم‌های داستانی «وارث»، «معبر»، «سرباز کوچک»، «یک قطره دریا»، «دفاع مقدس» و «اتاق شماره‌ی یک» اشاره کرد.
در تصویربرداری از عملیات کربلای 2 در منطقه حاج عمران حضور داشت.
در دی 1365 عازم منطقه‌ی شلمچه شد و سرانجام در بعدازظهر پنجشنبه 25 دی ماه در حین تصویربرداری در فتح جزیره‌ی بوارین مورد اصابت ترکش قرار گرفت و شهید شد.
وی از جمله شهدایی بود که از سوی مجتمع هنر و ادبیات دفاع مقدس، در سال 1376 طی مراسمی در تالار وحدت، برنده‌ی لوح دست خط زرین حضرت امام (ره)، دیپلم افتخار و سکه‌ی یادبود مجتمع، به عنوان برگزیده‌ی بخش فیلم مستند و داستانی اعلام شد.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

شاکردوست ،الناز

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
الناز شاکردوست در سال 1363 در یکی از محله های تهران چشم به دنیا گشود..در دوران دبستان عاشق بازیگری شد.دانشجوی تئاتر از دانشکده هنر و معماری دانشگاه تهران است. کلا انسانی عجیبی است.. عاشق فوتبال است شبیه بازیگری ! مادر خود را بسیار دوست دارد. و عجیب ترین نکته در زندگی او دوست صمیمی اوست.
مدرک تحصیلی: دانشجوی تئاتر از دانشکده هنر و معماری دانشگاه آزاد تهرانبا بازی در فیلم « گل یخ » ساخته کیومرث پوراحمد به سینما آمد و ظرف کمتر از یک سال در پنج فیلم سینمایی نقش آفرینی کرد. تفاوت بازی او در دو فیلم « گل یخ » و « مجردها » نشان از توانایی های او دارد.
شاکردوست در « بی وفا » اولین ساخته منتقد قدیمی سینما - اصغر نعیمی - بهترین بازی کارنامه سینمایی اش را به نمایش گذاشت.
بله دوست صمیمی او گوهر خیر اندیش است که حداقل 30 سال از او بزرگتر است.به طور اتفاقی وارد سینما شد.به گفته کیومرث پوراحمد وقتی دنبال یک بازیگر حدودا 20 ساله میگشته که الناز رو دیده و از بازی وی که در ان موقع در تئاتر بازی می کرده خوشش امده و او را در فیلم گل یخ به عنوان بازیگر نقش اول بازی داده است. بازی های مختلف و نقش های مختلف که از او دیدیم او را یک بازیگر باهوش و با استعداد معرفی کرده است. بازی های متفاوت نظیر یک دختر پولدار در عروس فراری ... یک دختر شل و ول در مجردها(واقعا فوق العاده بود).. یک دختر نسل سومی در چه کسی امیر را کشت (بازی او در این فیلم عالی بود..بسیار بهتر از نیکی کریمی . مهناز افشار و...)و بازی بسیار زیبای او در فیلم بی وفا(به عنوان یک دختر پایین خیابونی که عمرا هیچ بازیگری نمی تونست این نقش را به این خوبی بازی کن).در این سه سال و تا سن 22 سالگی بازی در 11 فیلم یک امار فوق العاده برای یک بازیگر است..منتقدین بسیاری از همان اول از بازی او تعریف کرده اند.
حتی هنرمندانی مانند مرحوم منوچهر نوذری از بازی وی تعریف کرده اند.. همچنین مهدی فخیم زاده کارگردان خوب کشورمان عنوان کرده است که الناز شاکردوست به زودی بهترین بازیگر سینمای ایران خواهد شد.
مجموعه آثار:
- گل یخ (کیومرث پوراحمد - 1383)

- مجردها (اصغر هاشمی - 1383)
- عروس فراری (بهرام کاظمی - 1383)
- چند می گیری گریه کنی؟ (شاهد احمدلو - 1384)
- قتل آن لاین (مسعود آب پرور - 1384)
- چه کسی امیر را کشت؟ (مهدی کرم پور - 1384)
- بی وفا (اصغر نعیمی - 1385)
- قاعده بازی (احمدرضا معتمدی - 1385)
- کارناوال مرگ (رضا اعظمیان - 1385)
- خدا نزدیک است (علی وزیریان - 1385) جشنواره ها و جوایز:
- کاندید تندیس زرین بهترین بازیگر نقش مکمل زن از نهمین دوره جشن خانه سینما برای بازی در فیلم « مجردها » - 1384
- کاندید تندیس زرین بهترین بازیگر نقش مکمل زن از دهمین دوره جشن خانه سینما برای بازی در فیلم « چه کسی امیر را کشت؟ »

شاه ابراهیمی، محسن

قرن:15
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نام: محسن شاه ابراهیمی
تاریخ تولد: 1333
فارغ التحصیل طراحی صحنه از دانشگاه هنرهای زیبای فلورانس ایتالیا.
شروع فعالیت سینمایی با فیلم « کنار برکه ها » (یدالله نوعصری) به عنوان طراحی صحنه در سال 1365.
برنده لوح زرین بهترین طراحی صحنه از ششمین جشنواره فیلم فجر برای فیلم پرستار شب در سال 1366.
وابط خانوادگی با دیگر هنرمندان:
شهین نجف زاده (زن)
فیلم شناسی:
کنار برکه ها (یدالله نوعصری - 1365)
پرستار شب (محمدعلی نجفی - 1366)
یاد و دیدار (رجب محمدین - 1366)
در مسیر تندباد (مسعود جعفری جوزانی - 1367)
تمام وسوسه های زمین (حمید سمندریان - 1368)
دیگه چه خبر؟ (تهمینه میلانی - 1370)
مسافران دره انار (یدالله نوعصری - 1370)
لبه تیغ (جمال شورجه - 1371)
دیدار در استانبول (افشین شرکت - 1371)
عیالوار (پرویز صبری - 1371)
آدم برفی (داود میرباقری - 1373)
زشت و زیبا (احمدرضا معتمدی - 1377)
پسر مریم (حمید جبلی - 1377)
ایران سرای من است (پرویز کیمیاوی - 1377)
متولد ماه مهر (احمدرضا درویش - 1378)
مومیایی 3 (محمدرضا هنرمند - 1378)
دخترداییی گمشده (داریوش مهرجویی - 1378)
مسافر ری (داود میرباقری - 1379)
نگین (اصغر هاشمی - 1380)
بر باد رفته (صدرا عبداللهی - 1381)

شب های روشن (+ بازیگر - 1381)
ایستگاه متروک (علیرضا رئیسیان - 1381)
زهر عسل (ابراهیم شیبانی - 1382)
مهمان مامان (داریوش مهرجویی - 1382)
سیمای زنی در دوردست (علی مصفا - 1382)
به زنگ ارغوان (ابراهیم حاتمی کیا - 1383)
زاگرس (محمدعلی نجفی - 1384)
جوایز و انتخابها:
کاندید سیمرغ بلورین بهترین طراحی صحنه و لباس (مهمان مامان)
[دوره 22 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1382]
>> برنده لوح زرین بهترین طراحی صحنه و لباس (پرستار شب)
[دوره 6 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1366]
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین طراحی صحنه و لباس (در مسیر تندباد)
[دوره 7 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1367]
>> برنده تندیس زرین بهترین طراحی صحنه و لباس (مهمان مامان)
[دوره 8 جشن خانه سینما (مسابقه) - سال 1383]
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین طراحی صحنه و لباس (متولد ماه مهر)
[دوره 18 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1378]
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین طراحی صحنه و لباس (مومیایی 3)
[دوره 18 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1378]
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین طراحی صحنه و لباس (مسافر ری)
[دوره 19 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1379]
>> برنده تندیس زرین بهترین طراحی صحنه (شب های روشن)
[دوره 7 جشن خانه سینما (مسابقه) - سال 1382]
>> کاندید تندیس زرین بهترین طراحی لباس (شب های روشن)
[دوره 7 جشن خانه سینما (مسابقه) - سال 1382]
>> برنده تندیس زرین بهترین طراحی لباس (ایستگاه متروک)
[دوره 6 جشن خانه سینما (مسابقه) - سال 1381]
>> کاندید تندیس زرین بهترین طراحی صحنه (ایستگاه متروک)
[دوره 6 جشن خانه سینما (مسابقه) - سال 1381]
>> کاندید تندیس زرین بهترین طراحی لباس (مسافر ری)
[دوره 5 جشن خانه سینما (مسابقه) - سال 1380]
>> کاندید تندیس زرین بهترین طراحی صحنه (مسافر ری)
[دوره 5 جشن خانه سینما (مسابقه) - سال 1380]
>> 3 - سومین طراحی صحنه و لباس سال (متولد ماه مهر)
[دوره 15 منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال 1379

]
>> 2 - دومین طراحی صحنه و لباس سال (مسافر ری)
[دوره 16 منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال 1380
]
>> 2 - دومین طراحی صحنه و لباس سال (مهمان مامان)
[دوره 19 منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال 1383
]
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین جلوه های ویژه (زاگرس)
[دوره 24 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1384]
>> کاندید تندیس زرین بهترین جلوه های ویژه (زاگرس)
[دوره 10 جشن خانه سینما (مسابقه) - سال 1385]
منابع زندگینامه :http://www.iranact.com

شاهرخ شاهی،نیما

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد 17 مرداد 1360
مدرک تحصیلی: دانشجوی رشته عمران
با بازی در نقش امیرعلی در فیلم مکس (سامان مقدم، 1382) به سینما آمد. اما سه
سال طول کشید تا با بازی در نقش اول فیلم پارک وی (فریدون جیرانی، 1385) بدرخشد.
.....
مجموعه آثار:
- مکس (سامان مقدم، 1382)
- پارک وی (فریدون جیرانی، 1385)

شاه‌محمدی، جمشید

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1316 تهران، تحصیلات: فارغ‌التحصیل رشته‌ی بازیگری و کارگردانی از دانشکده هنرهای دراماتیک تهران، فعالیت در تلویزیون، شروع بازیگری: سلام سرزمین من (1367)
عمده‌ی فیلمها:
گرگهای گرسنه (1370)، باغ ملکوت (1372)، چشم شیطان (1372)، دیدار (1373)، مرضیه (1373)، ساز و ستاره (1373)، حرفه‌ای (1374)، ویرانگر (1374)، سلام به انتظار (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

شاهین‌خو، پرویز

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1294 تهران، تحصیلات: فارغ‌التحصیل هنرستان هنرپیشگی تهران 1317، فعالیت در تلویزیون، بازی در تئاتر از 1312، شروع بازیگری: تنگه اژدها (1347)
عمده‌ی فیلمها:
زنگ انشا (کوتاه- 1364)، مادیان (1364)، روزهای انتظار (1365)، پرستار شب (1366)، شاخه‌های بید (1366)، دوران سربی (1367)، دخترک کنار مرداب (1368)، حکایت آن مرد خوشبخت (1369)، نقش عشق (1369)، مجنون (1369)، باز باران (1371)، یکبار برای همیشه (1371)، سپید یال (1372)، روز واقعه (1373)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

شبیری، رضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
طراح، تصویربردار.
تولد: 1327، همدان.
درگذشت: 23 شهریور 1372.
رضا شبیری از دانشکده‌ی هنرهای دراماتیک در سال 1349 با احراز رتبه‌ی اول در رشته‌ی دکور و طراحی صحنه فارغ‌التحصیل شد و در وزارت فرهنگ و هنر سابق در واحد نقاشی متحرک مشغول به کار گردید. وی طی سال‌ها فعالیت در این واحد، در ساختن و طراحی بسیاری از فیلم‌های نقاشی متحرک مشارکت داشت و پس از انقلاب اسلامی شخصا به طراحی و کارگردانی چند فیلم نقاشی متحرک از جلمه: «مرگ بر آمریکا»، «بهاری که داشتیم»، «ما انقلاب کردیم» و... پرداخت.
شبیری علاوه بر طراحی و نقاشی، در زمینه‌ی طنز ترسیمی و کاریکاتور نیز فعال بود. بسیاری از طرح‌های او، از سال 1350 در نشریات به چاپ رسیده است. شبیری در سال‌های اواخر عمر به عنوان کارگردان نقاشی متحرک فعالیت می‌کرد. وی در سال 1372 برای دریافت درجه‌ی دکترای هنری نامزد شده بود که در روز جمعه 23 شهریور همان سال به علت سکته‌ی مغزی چشم از جهان فروبست.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

شجاع کاوه، اردلان

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1341 بیرجند، تحصیلات: دانشجوی فوق لیسانس و فارغ‌التحصیل رشته‌ی کارگردانی و بازیگری از دانشکده هنرهای زیبای تهران، فعالیت در تلویزیون- شروع کار از حوزه‌ی هنری سازمان تبلیغات، بازی در تئاتر، شروع بازیگری: بایکوت (1364)
عمده‌ی فیلمها:
گذرگاه (1365)، هراس (1366)، پنجاه و سه نفر (1368)، دادستان (1370)، عملیات کرکوک (1370)، بر بال فرشتگان (1371)، دایره سرخ (1373)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

شجاع نوری، علی‌رضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1334 شیراز، فعالیت در بنیاد سینمائی فارابی، مترجم کتاب «دوربینهای فیلمبرداری»، شروع بازیگری: آن سوی مه (1364)
عمده‌ی فیلمها:
زیر باران (1364)، بی‌بی چلچله (1365)، دست نوشته‌ها (1365)، شیر سنگی (تهیه‌کننده مشارکتی، بازیگر- 1365)، روز واقعه (1373)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

شجاع، حسن

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1321 تهران، تحصیلات: دیپلم ادبی، فعالیت در تلویزیون، شروع بازیگری: مایه (1367)
عمده‌ی فیلمها:
پرواز پنجم ژوئن (1368)، آذرخش (1371)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

شجاع‌زاده، خسرو

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1324 بندر ترکمن، نام اصلی: خسرو شجاع‌زاده یکه، تحصیلات: ششم متوسطه- فارغ‌التحصیل هنرستان آزاد هنرهای دراماتیک 1339، فعالیت در تلویزیون از 1348، بازی در تئاتر از 1340، بازی در فیلم کوتاه «خیابان» (1346)، شروع بازیگری: گاو (1348)
عمده‌ی فیلمها:
تجاوز (1348)، قیامت عشق (1352)، غریبه و مه (1354)، سوزنبان (کوتاه- 1354)، محافظ (کوتاه- کارگردان، نویسنده- 1356)، شب حقیقی (کوتاه- نویسنده، کارگردان- 1356)، برزخی‌ها (1360)، آن سوی آتش (1365)، گودال (1365)، آخرین لحظه (1367)، آری این چنین بود (1367)، دل نمک (1368)، راز خنجر (1371)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

شرافتی، طیب

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1329 تهران، نام اصلی: طیب شرافتی سوئینی، تحصیلات: فوق دیپلم مخابرات، فعالیت در تلویزیون از 1350، بازی در تئاتر از 1346، شروع بازیگری: شب شکن (1363)
عمده‌ی فیلمها:
گردباد (1364)، ماموریت (1365)، جدال در تاسوکی (1365)، گمشدگان (1366)، شب حادثه (1367)، زرد قناری (1367)، دستمزد (1368)، آواز تهران (1370)، نیش (1372)، گروگان (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

شریفی نیا، ملیکا

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
تاریخ و محل تولد : بیست و یکم آبان ماه سال 1365 تهران
زندگینامه : ملیکا شریفی نیا در سال 1365 در تهران متولد شد. وی فرزند «آزیتا حاجیان» و «محمدرضا شریفی نیا» بازیگران سینما و تلویزیون و خواهر «مهراوه شریفی نیا»، بازیگر می باشد. بازی در سینما را از سال 1370 با فیلمی به نام «اوینار» به کارگردانی «شهرام اسدی» شروع کرد.
بازیگری : (۱۱)مورد
۱ - دایره زنگی (۱۳۸۶)
۲ - مهمان مامان (۱۳۸۲)
۳ - میکس (۱۳۷۸)
۴ - افسانه پوپک طلائی (۱۳۷۷)
۵- ابر و آفتاب (۱۳۷۵)
۶ - آرایش مرگ (۱۳۷۳)
۷ - اشک و لبخند (۱۳۷۳)
۸ - پری (۱۳۷۳)
۹ - دایان باخ (۱۳۷۱)
۱۰ - اوینار (۱۳۷۰)
۱۱ - دیدار در استانبول (۱۳۷۰)

شریفی نیا، مهراوه

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
مهراوه از سن 8 سالگی یعنی از سال 1368 بازی را شروع کرد. فیلم زیبای دزد عروسک ها به کارگردانی محمدرضا هنرمند (کارگردان زیر تیغ) شروع فعالیت های هنری مهراوه بود.
آزیتا حاجیان یکی از برترین بازیگران سینما و تئاتر ایران مادر مهراوه و پدر او محمدرضا شریفی نیا یکی از بازیگران و بازیگردانان بنام ایران است. مهراوه فرزند اول خانواده شریفی نیاست و خواهر کوچک تر او ملیکا هم بازی خود را از سنین کودکی آغاز کرده. ملیکا 5 سال از مهراوه کوچک تر است و اوایل امسال ازدواج کرد درحالی که مهراوه هنوز مجرد است. در رشته موسیقی تحصیل کرده. بعد از فیلم دزد عروسک ها در فیلم "دایان باخ" فرهاد پوراعظم در سال 1371 به ایفای نقش پرداخت و تا 7 سال در هیچ فیلمی حضور پیدا نکرد...
در فیلم "زیر پوست شهر" رخشان بنی اعتماد، نقش دوست باران کوثری را بازی کرد.... همان دختر عاصی که به خاطر آزار برادرش از خانه فرار کرد و... شاید این اولین حضور جدی مهراوه به عنوان بازیگر حرفه ای به شمار رود... بعد از این فیلم مهراوه در دو فیلم سینمایی دیگر به نام های دختری به نام تندر و به من نگاه کن (1381-شهرام اسدی) بازی کرد... اما بدون شک اوج بازی مهراوه در سریال زیبای ساعت شنی است. بازی کاملا احساسی و به دور از کلیشه هایی که در بیش تر مواقع در سریال ها و فیلم های سینمایی شاهد آن هستیم... مهراوه به جز کارهای سینمایی در سریال ها و مجموعه های بسیار زیبایی هم بازی کرده. مهم ترین آن ها سریال به یاد ماندنی امام علی(ع) (1370) هست. دیگر سریال هایی که مهراوه در آن ها به ایفای نقش پرداخته: این قافله عمر (1371)،شبحی در تاریکی (1375) و قصه های رودخانه سیاه (مجموعه،1378) است.

شریفی نیا،محمد رضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
برای اولین بار با بازی در نقش بسیار کوتاهی (استاد دانشگاه) در فیلم پری (داریوش مهرجویی، 1373) دیده شد. اما قبل از آن و در سالهای 1370 تا 1372 مشغول بازی در نقش ولید در مجموعه تلویزیونی امام علی (ع) (داود میرباقری) بود که با پخش این مجموعه در سال 1375 مطرح و شناخته شد. نام اصلی: محمدرضا
نام خانوادگی اصلی: شریفی نیا
سمت (در بخش های): بازیگران،تهیه و تولید،عکس،کارگردانی،
.....
تاریخ تولد: 1334
محل تولد: تهران
ملیت: ایران
.....
روابط خانوادگی با دیگر هنرمندان
>> آزیتا حاجیان (همسر)
>> ملیکا شریفی نیا (دختر)
>> مهراوه شریفی نیا (دختر)
بیوگرافی
برای اولین بار با بازی در نقش بسیار کوتاهی (استاد دانشگاه) در فیلم پری (داریوش مهرجویی، 1373) دیده شد. اما قبل از آن و در سالهای 1370 تا 1372 مشغول بازی در نقش ولید در مجموعه تلویزیونی امام علی (ع) (داود میرباقری) بود که با پخش این مجموعه در سال 1375 مطرح و شناخته شد.
پس از پری آدم برفی (داود میرباقری، 1373) را بازی کرد که این فیلم به مدت سه سال توقیف شد.
محمدرضا شریفی نیا علاوه بر بازی در فیلمهای سینمایی و مجموعه های تلویزیونی سمتهای دستیار کارگردان، برنامه ریز، عکاس را هم برعهده داشت. او علاوه بر اینها بهترین انتخاب برای گزینش بازیگر برای فیلمهای سینمایی است. در بسیاری از فیلمها انتخاب بازیگران بر عهده او بوده است.
محمدرضا شریفی نیا بهترین بازی عمرش را در فیلم دنیا (منوچهر مصیری،

1381) ارائه داد. یک بازی قدرتمندانه از کسی که توانایی های بالقوه ای در ارائه نقش دارد.

بخشی از فیلم شناسی:
1385 سنتوری (داریوش مهرجویی) [عکاس]
1385 پارک وی (فریدون جیرانی) [بازیگر-انتخاب کننده بازیگر]
1385 اخراجی ها (مسعود ده نمکی) [بازیگر-انتخاب کننده بازیگر]
1385 محاکمه (ایرج قادری) [بازیگر]
1385 مهمان (سعید اسدی) [بازیگر]
1384 چه کسی امیر را کشت؟ (مهدی کرم پور) [بازیگر]
1384 گیس بریده (جمشید حیدری) [بازیگر]
1383 سالاد فصل (فریدون جیرانی) [بازیگر]
1383 نقاب (کاظم راست گفتار) [بازیگر-انتخاب کننده بازیگر-مشاور کارگردان]
1383 ازدواج به سبک ایرانی (حسن فتحی) [بازیگر]
1382 الهه زیگورات (رحمان رضایی) [بازیگر]
1382 مهمان مامان (داریوش مهرجویی) [دستیار کارگردان]
1382 مکس (سامان مقدم) [بازیگر]
1381 دنیا (منوچهر مصیری) [بازیگر]
1381 عروس خوشقدم (کاظم راست گفتار) [بازیگر-انتخاب کننده بازیگر]
1381 واکنش پنجم (تهمینه میلانی) [بازیگر]
1381 سیزده گربه روی شیروانی (علی عبدالعلی زاده) [بازیگر]
1380 بمانی (داریوش مهرجویی) [مجری طرح]
1380 مونس (حمید رخشانی) [بازیگر]
1379 خاکستری (مهرداد میرفلاح) [بازیگر]
1379 دختری به نام تندر (حمیدرضا آشتیانی پور) [انتخاب کننده بازیگر-عکاس-بازیگر]
1379 سفر قندهار (محسن مخملباف) [عکاس]
1379 مسافر ری (داود میرباقری) [بازیگر]
1379 مربای شیرین (مرضیه برومند) [بازیگر]
1378 بلوغ (مسعود جعفری جوزانی) [بازیگر]
1378 دخترداییی گمشده (داریوش مهرجویی) [بازیگر-دستیار کارگردان-عکاس]
1378 میکس (داریوش مهرجویی) [بازیگر-دستیار کارگردان-عکاس]
1377 بازیگر (محمدعلی سجادی) [بازیگر]

1377 شیدا (کمال تبریزی) [بازیگر]
1377 عشق کافی نیست (مهدی صباغ زاده) [بازیگر]
1376 جهان پهلوان تختی (بهروز افخمی) [بازیگر]
1376 درخت گلابی (داریوش مهرجویی) [دستیار کارگردان-مدیر تولید]
1375 سینما سینماست (ضیاءالدین دری) [بازیگر]
1375 لیلا (داریوش مهرجویی) [بازیگر-دستیار کارگردان-عکاس]
1375 ابر و آفتاب (محمود کلاری) [بازیگر-دستیار کارگردان]
1374 برج مینو (ابراهیم حاتمی کیا) [بازیگر]
1373 آدم برفی (داود میرباقری) [بازیگر-دستیار کارگردان-عکاس]
1373 پری (داریوش مهرجویی) [بازیگر-دستیار کارگردان-عکاس]
1371 هنرپیشه (محسن مخملباف) [بازیگر]
1370 اوینار (شهرام اسدی) [بازیگر]
1368 دل نمک (امیر قویدل) [بازیگر]

شعاعی، علی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1327 قروین، تحصیلات: دیپلم، تهیه‌کننده- مدیر تولید، فعالیت در تلویزیون از 1373، بازی در تئاتر از 1360، شروع بازیگری: جمعه (1353)
عمده‌ی فیلمها:
سرایدار (1355)، فصل خون (1360)، تفنگدار (1361)، شیلات (1362)، خاک و خون (1363)، فرار (1363)، تشریفات (1364)، ماموریت (1365)، گمشدگان (1366)، زرد قناری (تهیه‌کننده- 1367)، شهر خاکستری (1369)، شقایق (تهیه‌کننده- 1370)، پوتین (تهیه‌کننده، بازیگر- 1370)، پادزهر (تهیه‌کننده، مدیر تولید- 1372)، فرار (تهیه‌کننده- 1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

شفرازیان، آنیک

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
متولد: 1290 اصفهان، برنده لوح زرین بهترین بازیگر نقش دوم در ششمین جشنواره‌ی فجر (سرزمین آرزوها)، بازی در تئاتر از 1325، شروع بازیگری: فریاد نیمه شب (1340)
عمده‌ی فیلمها:
دلهره (1341)، ضربت (1343)، جهنم سفید (1347)، درشکه چی (1350)، شازده احتجاب (1353)، کلاغ (1356)، سایه‌های بلند باد (1358)، خشم الهی (نمایش داده نشد- 1359)، بند (نمایش داده نشد- 1360)، آفتاب نشینها (1360)، نقطه ضعف (1362)، سرزمین آرزوها (1366)، سفر عشق (1367)، هامون (1368)، شب بیست و نهم (1368)، شقایق (1370)، پرواز را به خاطر بسپار (1371)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

شفیعی جم ،رضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
بیوگرافی:
متولد 1350.
مدرک تحصیلی: دیپلم گرافیک
....
مجموعه آثار:
- دو همسفر (اصغر هاشمی، 1371)
- مرد عوضی (محمدرضا هنرمند، ۱۳۷۶)
- ارتفاع پست (ابراهیم حاتمی کیا، 1380)
- صورتی (فریدون جیرانی، 1381)
- جوجه اردک من (1381)
- روایت سه گانه (اپیزود اول، یک آرزوی کوچک، پرویز شیخ طادی، 1382)
- قلقلک (مسعود نوابی، 1384)
- زن بدلی (مهرداد میرفلاح، 1385)
- چارچنگولی (سعید سهیلی، 1387) برخی از مجموعه های تلویزیونی:
- ساعت خوش (مهران مدیری، 1373)
- این چند نفر (مهران غفوریان، 1379)
- کوچه اقاقیا (رضا عطاران، 1382)
- نقطه چین (مهران مدیری، 1383)
- جایزه بزرگ (مهران مدیری، 1384)
- شبهای برره (مهران مدیری، 1384)
- باغ مظفر (مهران مدیری، 1385)
- ترش و شیرین (رضا عطاران، 1386)
- چارخونه (سروش صحت، 1386)
- پیامک از دیار باقی (سیروس مقدم، 1387)
....
جشنواره ها و جوایز:
- نامزد تندیس زرین بهترین بازیگر نقش مکمل مرد از ششمین دوره جشن خانه سینما برای فیلم "ارتفاع پست" -۱۳۸۱

شفیعی، عنایت

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1331 کرمان، نام اصلی: عنایت‌الله شفیعی، تحصیلات: دیپلم، فعالیت در تلویزیون، بازی در تئاتر از جامعه‌ی باربد، شروع بازیگری: گوزنها (1354)
عمده‌ی فیلمها:
دست شیطان (1360)، دادشاه (1362)، مردی که زیاد می‌دانست (1363)، صف (نمایش داده نشد- 1363)، معما (1365)، شرایط عینی (1366)، حمله‌ی خرچنگها (1371)، ترانزیت (1372)، عبور از تله (1372)، روز واقعه (1373)، عیاران (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

شکرابی، رامبد

قرن:15
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نام اصلی: رامبد
نام خانوادگی اصلی: شکرابی
سمت (در بخش های): بازیگران،چهره پردازی،
تاریخ تولد: 1351
محل تولد: تهران
ملیت: ایران مدرک تحصیلی: دیپلم

بیوگرافی
شروع فعالیت سینمایی در فیلم ترانزیت (علی سجادی حسینی) به عنوان بازیگر در سال 1372

بخشی از فیلم شناسی:
1382 تارا و تب توت فرنگی (سعید سهیلی) [بازیگر]
1380 عروسی مهتاب (خسرو ملکان) [بازیگر]
1380 همکلاس (سعید خورشیدیان) [بازیگر]
1379 خاکستری (مهرداد میرفلاح) [بازیگر]
1379 صدای سخن عشق (رضا شالچی) [بازیگر]
1379 نیمه گمشده (محمدعلی آهنگر) [بازیگر]
1378 اعتراض (مسعود کیمیایی) [بازیگر]
1378 سحرگاه پیروزی (حسین بلنده) [بازیگر]
1376 خفاش (علی اصغر شادروان) [بازیگر]
1376 آخرین نبرد (حمید بهمنی) [بازیگر]
1376 مرسدس (مسعود کیمیایی) [بازیگر]
1374 تعقیب (علی عبدالعلی زاده) [بازیگر]
1374 طالع سعد (مهستی بدیعی) [بازیگر]
1372 ترانزیت (علی سجادی حسینی) [بازیگر]
سرزمین ملائک (مجموعه تلویزیونی، 1375)
شن های کف رودخانه (مجموعه تلویزیونی، 1377)
تنگنا (مجموعه تلویزیونی، 1377)

داستان یک شهر1 (مجموعه تلویزیونی، 1378)
باران عشق (مجموعه، یک قسمت، 1380)

شکیبایی، خسرو

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1323 تهران، تحصیلات: فارغ‌التحصیل بازیگری، برنده لوح زرین بهترین بازیگر مرد در هشتمین جشنواره‌ی فیلم فجر (هامون)، برنده سیمرغ بلورین بهترین بازیگر مرد در سیزدهمین جشنواره فیلم فجر (کیمیا)، برنده جایزه بهترین بازیگر مرد از نخستین جشنواره فیلم سینما و زن 1374 (کیمیا)، رتبه دوم در رای‌گیری بهترین بازیگران سینمای ایران (1373)، فعالیت در دوبله از 1347، فعالیت در تلویزیون از 1354، بازی در تئاتر از 1348، شروع بازیگری: کتیبه (کوتاه- 1353)
عمده‌ی فیلمها:
خط قرمز (1361)، دادشاه (1362)، صاعقه (1363)، دزد و نویسنده (1364)، رابطه (1365)، ترن (1366)، شکار (1366)، هامون (1368)، عبور از غبار (1368)، ابلیس (1369)، جستجو در جزیره (1369)، بانو (1370)، سارا (1371)، یکبار برای همیشه (1371)، پرواز را به خاطر بسپار (1371)، بلوف (1372)، پری (1373)، کیمیا (1373)، لژیون (1373)، درد مشترک (1373)، خواهران غریب (1374)، غربت (1374)، سرزمین خورشید (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

شمس، فریبا

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
متولد: 1344 تهران، تحصیلات: اول دبیرستان، منشی صحنه، شروع بازیگری: مدار بسته (1364)
عمده‌ی فیلمها:
معما (منشی صحنه- 1365)، بگذار زندگی کنم (منشی صحنه- 1365)، خانه‌ای مثل شهر ما (1366)، آری این چنین بود (1367)، پنجره (1367)، پنجاه و سه نفر (1368)، عبور از غبار (1368)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

شمسایی، مژده

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
نام اصلی: مژده
نام خانوادگی اصلی: شمسایی
سمت (در بخش های): بازیگران،صحنه و لباس،چهره پردازی،
.....
تاریخ تولد: 1347
محل تولد: تهران
ملیت: ایران
.....
مدرک تحصیلی: فارغ التحصیل هنرهای نمایشی

روابط خانوادگی با دیگر هنرمندان
>> بهرام بیضایی (شوهر)
بیوگرافی
گذراندن دوره چهره پردازی زیر نظر فرهنگ معیری در سال 1365.
همسر بهرام بیضایی (کارگردان).
شروع فعالیت سینمایی در فیلم شاید وقتی دیگر (بهرام بیضایی) به عنوان چهره پرداز در سال 1366.

بخشی از فیلم شناسی:
1379 سگ کشی (بهرام بیضایی) [بازیگر]
1372 زینت (ابراهیم مختاری) [چهره پرداز-چهره پرداز]
1370 پرنده آهنین (علی شاه حاتمی) [چهره پرداز]
1370 مسافران (بهرام بیضایی) [بازیگر]
1370 دیدار در استانبول (افشین شرکت) [چهره پرداز]
1369 چاوش (ساموئل خاچیکیان) [چهره پرداز]
1369 پرده آخر (واروژ کریم‌مسیحی) [چهره پرداز]
1368 دندان مار (مسعود کیمیایی) [چهره پرداز]
1368 شب بیست و نهم (حمید رخشانی) [طراح صحنه و لباس-چهره پرداز]
1367 آری این چنین بود ... (داود اسماعیلی) [چهره پرداز]

1366 شاید وقتی دیگر ... (بهرام بیضایی) [چهره پرداز]

جوایز و انتخابها
>> برنده سیمرغ بلورین بهترین چهره پردازی (پرده آخر)
[دوره 9 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1369]
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش اول زن (مسافران)
[دوره 10 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1370]
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش اول زن (سگ کشی)
[دوره 19 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1379]
>> کاندید تندیس زرین بهترین بازیگر نقش اول زن (سگ کشی)
[دوره 5 جشن خانه سینما (مسابقه) - سال 1380]
>> برنده لوح زرین بهترین بازیگر زن (سگ کشی)
[دوره 2 منتخب سایت ایران اکتور (بهترین های سال) - سال 1381]
>> 2 - دومین بازیگر نقش اول زن سال (سگ کشی)
[دوره 16 منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال 1380]

منابع زندگینامه :http://www.iranactor.com

شهاب، حسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1325 تهران، تحصیلات: سیکل، بازی در تئاتر لاله‌زار از 1369، شروع بازیگری: گردش روزگار (1347)
عمده‌ی فیلمها:
گناه زیبایی (1348)، توبه (1351)، احمد چوپان (1351)، قایقرانان (1351)، یک جو غیرت (1351)، دشنه (1351)، نامحرم (1352)، سازش (1353)، کینه (1354)، همسفر (1354)، غرور و تعصب (1355)، خبیث (نمایش داده نشد- 1358)، قیام (1359)، برزخی‌ها (1360)، تفنگدار (1361)، بازداشتگاه (1361)، خاک و خون (1362)، پیک جنگل (1362)، شیلات (1362)، حماسه‌ی مهران (نمایش داده نشد- 1363)، فرار (1363)، یک روز گرم (1363)، ماموریت (1365)، مزدوران (1365)، جنگلبان (1366)، غریبه (1366)، جمیل (1366)، دو سرنوشت (1368)، شب بیست و نهم (1368)، قهرمان (1369)، شانس زندگی (1370)، پاییز بلند (1372)، تلاش معکوس (1373)، دام (1374)، فرار (1374).
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

شهابی، مهین

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
متولد: 1315 تهران، نام اصلی: مهین نیک طبع، تحصیلات: دیپلم، فعالیت در تلویزیون، بازی در تئاتر از 1339، شروع بازیگری: ماجرای جنگل (1339)
عمده‌ی فیلمها:
گاو (1348)، بی‌تا (1351)، قیامت عشق (1352)، سازش (1353)، عبور از مرز شب (1359)، آقای هیروگلیف (نمایش داده نشد- 1359)، بزرگترین قندیل غار (کوتاه- 1361)، صبح پیروزی (کوتاه- 1361)، شیلات (1362)، بگذار زندگی کنم (1365)، ماموریت (1365)، مزدوران (1365)، پاییزان (1366)، گل مریم (1366)، پنجره (1367)، دو سرنوشت (1368)، آقای بخشدار (1370)، دو نیمه سیب (1370)، راه افتخار (1372)، روز دیدار (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

شهبازیان، فریدون

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
فریدون شهبازیان در سال 1321 در تهران متولد شد و از 7 سالگی به تشویق پدرش که از آهنگسازان رادیو و رهبر ارکستر شماره‌ی 3 بود با موسیقی آشنا شد و در هنرستان عالی موسیقی به تحصیل مشغول گردید و به فراگیری ویولن پرداخت. اولین معلم او عطاالله خادم میثاق بود که پس از چند سال وی را به دلیل استعداد خاص خود به دست معلم خویش سرژخوتسیف که از روسیه به تهران مهاجرت کرده بود. پس از گذراندن دوران ابتدایی در هنرستان عالی موسیقی به دبیرستان ادیب رفت و با دیپلم ریاضی فارغ‌التحصیل گردید ولی در عین حال از کلاس ویولن لوئیجی پاساناری که در آن زمان کنسرت مایستر ارکستر سمفونیک تهران بود بهره می‌گرفت. در 17 سالگی به عضویت ارکستر سمفونیک تهران به رهبری حشمت سنجری درآمد و با آشنائی با مرحوم روح‌الله خالقی در ارکستر گلهای رادیو نیز به کار پرداخت و پس از چندی با ایجاد ارکستر فارابی که تحت سرپرستی مرحوم مرتضی حنانه، فریدون ناصری و مصطفی کسری اداره می‌شد به عضویت این ارکستر پذیرفته شد و به دلیل علاقه به موسیقی ایرانی علاوه بر یادگیری ردیفهای موسیقی در ارکستر بزرگ فرهنگ و هنر به رهبری حسین دهلوی عضویت یافت.
در سال 1345 با تشکیل کر و ارکستر سمفونیک رادیو به رهبری این واحد هنری برگزیده شد و اولین آثار خود را در زمینه‌ی آهنگسازی در همین سالها تصنیف کرد «راپسودی برای سنتور و ارکستر»، «راپسودی برای تار و ارکستر»، «روزهای خوش جوانی».
پس از گذراندن دوران سربازی در کنکور دانشکده هنرهای زیبا رشته‌ی معماری و موسیقی شرکت نمود و قبول شد و به دلیل علاقه شدید به موسیقی این رشته را برگزید و با شروع فعالیت در کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان آثار صدای شاعر را به وجود آورد. «حافظ، مولوی، خیام با صدای احمد شاملو»، «رودکی با صدای منوچهر انور»، «سعدی با صدای هوشنگ ابتهاج»، «اخوان ثالث با صدای اخوان ثالث». در دوران دانشکده از وجود هنرمندانی چون هوشنگ استوار، یوسف یوسف‌زاده، محمدتقی مسعودیه، ولفگانگ والیش و توماس کریستین داوید بهره می‌گرفت و با عضویت در ارکستر مجلسی رادیو تلویزیون به رهبری توماس کریستین داوید و فرهاد مشکوة تجربیات فوق‌العاده‌ای کسب کرد.

اجرای کنسرتها و رسیتالهای مختلف در دوران دانشکده خصوصاً رسیتال پایانی به همراه پیانیست لوست مارتیروسیان باعث شد تا بتواند با بهترین والور به عنوان سولیست فارغ‌التحصیل گردد.
در این سالها به دعوت هوشنگ ابتهاج که سرپرستی برنامه گلهای تازه و واحد موسیقی رادیو را عهده‌دار بود به عنوان مسئول موسیقی این برنامه عهده‌دار مسئولیت سنگینی شد و آثاری در زمینه موسیقی ایرانی را در این سالها تصنیف کرد: «اندیشه‌ای میان دو جام»، «گریز»، «آوای تنهائی»، «عزیزم سوزه»، «بر تربت حافظ»، «در گلستان ارم». در زمینه‌ی موسیقی فیلم با فیلم‌های کودکان «اسب» از مسعود کیمیائی «سکه» از نعمت حقیقی و فیلم «حباب» Wourld Focous Limited محصول کمپانی In Search Of Democracy انگلستان تجربه‌ی بسیار گرانبهایی بود که به علت تحولات اخیر در ایران به نمایش درنیامد. در دهه‌ی 50 به علت فعالیت چشمگیری که در زمینه‌ی موسیقی از خود نشان داد لوح زرین فرخزاد را به خاطر آثاری که به وجود آورد به او تعلق گرفت و در دهه‌ی 60 یکی از آثارش به عنوان بهترین آرم رادیوئی در آمریکا برنده جایزه اول شد.
نوازندگی در ارکسترهای مختلفی چون: ارسکتر سمفونیک تهران، ارکستر گلهای رادیو، ارکستر مجلسی رادیو تلویزیون، ارکستر صبا، ارکستر فارابی. رهبر گروه کر و ارکستر سمفونیک رادیو در سال 1346. شروع فعالیت آهنگسازی برای فیلم از دهه شصت با فیلم: « گفت هر سه نفرشان ». فیلمشناسی: غبارنشینها (۱۳۵۳) گفت هرسه نفرشان (۱۳۵۹) آقای هیروگلیف (۱۳۵۹) میرزا کوچک خان (امیر قویدل - 1363) دادشاه (حبیب کاوش - 1362) آن سفر کرده (احمد نیک آذر - 1363) زنجیرهای ابریشمی (حسن کار بخش - 1365) آوار (سیروس الوند - 1364) وکیل اول (جمشید حیدری، ۱۳۶۵) شیر سنگی (مسعود جعفری جوزانی - 1365) حماسه شیلر (احمد حسنی مقدم - 1365) پائیزان (رسول صدر عاملی - 1366) سالهای خاکستر (مهدی صباغزاده - 1367) در مسیر تندباد (مسعود جعفری جوزانی - 1367) یک مرد، یک خرس (مسعود جعفری جوزانی، 1371) کودکانی از آب و گل (عطاء الله حیاتی، ۱۳۷۲) سه مرد عامی (۱۳۷۲) دشت ارغوانی (نادر مقدس، ۱۳۷۳) نامزدی (ناصر غلامرضایی - 1375) لیلا (داریوش مهرجویی - 1375) زندگی (اصغر هاشمی، ۱۳۷۶) هیوا (رسول ملاقلی پور، ۱۳۷۷) چرخ (غلامرضا رمضانی، ۱۳۷۷) کمکم کن (رسول ملاقلی پور - 1376) آقای رئیس جمهور (ابوالقاسم طالبی - 1379) عروس رومشکان (ناصر غلامرضایی - 1379) شام آخر (فریدون جیرانی - 1380) خاموشی دریا (وحید موساییان - 1382) آرزوهای زمین (وحید موسائیان -1380) تنهایی باد (وحید

موسائیان، ۱۳۸۲) خانه روشن (وحید موساییان - 1384) جوایز و عناوین: - تندیس بهترین آهنگساز - اولین دوره جشن خانه سینما (1376) - برای فیلم « نامزدی » - دیپلم افتخار بهترین آهنگساز - پانزدهمین جشنواره فیلم فجر (1375) - برای فیلم « نامزدی » - کاندید بهترین آهنگساز - پنجمین جشنواره فیلم فجر (1365) - برای فیلم « شیر سنگی » - کاندید بهترین آهنگساز - ششمین جشنواره فیلم فجر (1365) - برای فیلم « وکیل اول » - کاندید بهترین آهنگساز - هفتمین جشنواره فیلم فجر (1365) - برای فیلم « در مسیر تندباد » - کاندید بهترین آهنگساز - سومین جشن خانه سینما (1378) - برای فیلم « هیوا » - کاندید بهترین آهنگساز - ششمین جشن خانه سینما (1381) - برای فیلم « آرزوهای زمین »

برگرفته از کتاب :مردان موسیقی سنتی و نوین ایران (جلد اول)

منابع زندگینامه :http://www.iranactor.com/

شهرزاد، رضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1316 -1277 ش)، مترجم و نمایشنامه‌نویس. در تهران به دنیا آمد و تحصیلات اولیه را از مدرسه‌ی سن‌لوئی آغاز کرد و زبان فرانسه را در آنجا آموخت. وی کم کم به ترجمه قطعاتی از ادبیات فرانسه پرداخت و پس از آن به نمایشنامه‌نویسی روی آورد. از فرط علاقه به داستانهای هزار و یک شب نام شهرزاد داستان‌گوی معروف هزار و یک شب را بر خود نهاد. شهرزاد، هنرپیشگانی را که نقش نمایشنامه‌های او را بر عهده داشتند تشویق می‌کرد و می‌کوشید قهرمانهای ساخته‌ی خود را هرچه بهتر و با شکوهتر نشان دهد خود وی بارها به صحنه آمد و در سال 1308 ش که نمایشنامه «مجسمه‌ی مرمر» را نوشت خود با موفقیت در نقش اول آن ظاهر شد. در اواخر عمر وارد خدمات دولتی شد و سرانجام در صبح روز بیستم شهریور ماه 1316 ش خودکشی کرد. از آثار وی: ترجمه‌ی «سالمه‌ی» اثر ساکاروایلد؛ «افسانه‌ی عشق»؛ «اصلی و کرم»؛ «کمربند سحرآمیز»؛ «نمونه آثار پوشکین به یادگار صدمین سال وفات شاعر».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :از نیما تا روزگار ما (437 -436)، مؤلفین کتب چاپی (170/3).

شیبانی، جمشید

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
جمشید شیبانی، نویسنده، کارگردان، بازیگر و تهیه‌کننده تئاتر و سینما در سال 1304 در تهران متولد شد. وی فارغ‌التحصیل اولین دوره‌ی هنرستان هنرپیشگی تهران در سال 1318 می‌باشد و حرفه بازیگری را پیش‌پرده‌خوانی از سال 1319 در تئاتر تهران شروع کرد و سالها بعد جهت تحصیل راهی آمریکا شد و در رشته تعلیم و تربیت از دانشگاه «سانتامونیکا» و رشته سینما از دانشگاه «کالیفرنیا» در سال 1328 فارغ‌التحصیل شد و سالها در آمریکا خبرنگار سینمایی بود و با مطبوعات ایران همکاری داشت و از آن دیار برای مجلات تهران، بخصوص مجله تهران مصور اخبار سینمای هولیود را تهیه و می‌فرستاد.
جمشید شیبانی، همکاری هنری خود را با رادیو تهران (ایران) از سال 1332 به عنوان خواننده آغاز کرد و در همین زمان هم به فیلم و سینما روی آورد و رسماً از سال 1334 به عنوان کارگردان، نویسنده و تهیه‌کننده و بازیگر وارد عالم سینما گردید.
جمشید شیبانی، فیلم‌های: «برای تو»، «مهاجرت به آمریکا»، «مستشار جزیره»، «طلای سفید»، «قانون زندگی»، «شیطون بلا»، «ساقی»، «ملا محمدجان»، «عشقی‌ها»، «عطش»، «پسرخوانده»، «بیگانه»، «بی‌حجاب»، «بی‌قرار»، «جوجه فکلی»، «پری خوشگله»، «یاور»، «میرم بابا بخرم»، «صلوة ظهر»، «قفس»، «ابرمرد»، «پلنگ در شب»، «سارق»، «هوس»، «تیرانداز»، «جنجال»، «عمو فوتبالی»، «دختر نگو بلا بگو»، «عبور از مرز زندگی»، «دفاع از ناموس»، «خانم دلش موتور می‌خواد»، «سه رفیق»، «راننده سربلند»، «بابا گلی به جمالت»، «والده آقا مصطفی»، «جایزه خوشبختی»، «آتش جنوب»، «سرباز»، «تلافی»، «نان و نمک»، «سرنوشت»، «سه دلباخته» را، طی سالهای فعالیت‌های هنری که در موسیقی و سینما و تئاتر کشور داشت ساخت و در تمام آنها به سمت کارگردان و تهیه‌کننده و یا نویسنده و بازیگر سهم عمده داشت.
جمشید شیبانی از صدایی گرم و جذاب برخوردار بود که در موسیقی هم طرفداران خاص خود را یافت.
برگرفته از کتاب :مردان موسیقی سنتی و نوین ایران (جلد دوم)

شیخ طادی، پرویز

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نام اصلی: پرویز
نام خانوادگی اصلی: شیخ طادی
سمت (در بخش های): بازیگران،صحنه و لباس،فیلمنامه،کارگردانی،
تاریخ تولد: 1340
محل تولد: آبادان
ملیت: ایران
مدرک تحصیلی: دیپلم
بیوگرافی
شروع فعالیت سینمایی در فیلم مهاجر (ابراهیم حاتمی کیا) به عنوان طراح صحنه و لباس در سال 1368.

بخشی از فیلم شناسی:
1384 سینه سرخ (پرویز شیخ طادی) [کارگردان-فیلمنامه نویس]
1383 پشت پرده مه (پرویز شیخ طادی) [کارگردان-فیلمنامه نویس-طراح صحنه و لباس]
1380 خوب می رونی کاکو (نوروز) (رحیم حسینی) [طراح صحنه و لباس]
1379 موج مرده (ابراهیم حاتمی کیا) [طراح صحنه و لباس]
1378 دفتری از آسمان (پرویز شیخ طادی) [کارگردان]
1377 روبان قرمز (ابراهیم حاتمی کیا) [طراح صحنه و لباس]
1376 آژانس شیشه ای (ابراهیم حاتمی کیا) [طراح صحنه و لباس]
1375 طوفان شن (جواد شمقدری) [طراح صحنه و لباس]
1375 قاصدک (قاسم جعفری) [طراح صحنه و لباس]
1374 برج مینو (ابراهیم حاتمی کیا) [طراح صحنه و لباس]
1374 بوی پیراهن یوسف (ابراهیم حاتمی کیا) [طراح صحنه و لباس]
1374 دکل (عبدالحسن برزیده) [طراح صحنه و لباس]
1373 به خاطر هانیه (کیومرث پوراحمد) [طراح صحنه و لباس]
1372 آخرین شناسایی (علی شاه حاتمی) [طراح صحنه و لباس]
1372 سجاده آتش (احمد مرادپور) [طراح صحنه و لباس]
1371 از کرخه تا راین (ابراهیم حاتمی کیا) [بازیگر-طراح صحنه و لباس]

1370 وصل نیکان (ابراهیم حاتمی کیا) [طراح صحنه و لباس]

جوایز و انتخابها
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین کارگردانی (پشت پرده مه)
[دوره 23 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1383]
>> کاندید تندیس زرین بهترین طراحی صحنه و لباس (پشت پرده مه)
[دوره 9 جشن خانه سینما (مسابقه) - سال 1384] >> کاندید تندیس زرین بهترین فیلمنامه (پشت پرده مه)
[دوره 9 جشن خانه سینما (مسابقه) - سال 1384] >> کاندید تندیس زرین فیلم منتخب انجمن نویسندگان و منتقدان (پشت پرده مه)
[دوره 9 جشن خانه سینما (مسابقه) - سال 1384] >> کاندید سیمرغ بلورین بهترین فیلم اول و دوم (پشت پرده مه)
[دوره 23 جشنواره فیلم فجر (فیلم های اول و دوم) - سال 1383] >> کاندید سیمرغ بلورین بهترین طراحی صحنه و لباس (پشت پرده مه)
[دوره 23 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1383]
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین طراحی صحنه و لباس (سجاده آتش)
[دوره 12 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1372]
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین طراحی صحنه و لباس (آخرین شناسایی)
[دوره 12 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1372]
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین طراحی صحنه و لباس (دکل)
[دوره 14 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1374]
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین طراحی صحنه و لباس (روبان قرمز)
[دوره 17 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1377]
>> 1 - بهترین طراحی صحنه و لباس سال (روبان قرمز)
[دوره 14 منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال 1378
] منابع زندگینامه :http://www.iranactor.com/

شیخ کرنا

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
یکی از دلقکهای عهد ناصرالدین شاه (ف. 1331 ه.ق.)
برگرفته از کتاب :فرهنگ فارسی معین (جلد پنجم)

شیخزاده، سعید

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1357 تهران، برادر وحید شیخزاده (بازیگر)، تحصیلات: دیپلم، فعالیت در تلویزیون، شروع بازیگری: مرگ پلنگ (1368)
عمده‌ی فیلمها:
سفر جادویی (1369)، علی و غول جنگل (1369)، گالان (1370)، دره‌ی شاپرکها (1370)، شقایق (1370)، آبادانی‌ها (1371)، خوش خیال (1371)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

شیخی، جمیله

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
متولد: 1309 زنجان، مادر آتیلا پسیانی و مادربزرگ ستاره پسیانی (بازیگر)
تحصیلات: دیپلم- دکترای افتخاری تئاتر، برنده سیمرغ بلورین بهترین بازیگر زن در دهمین جشنواره فجر (مسافران)، رتبه‌ی چهارم در رای‌گیری بهترین بازیگران سینمای ایران (1373)، فعالیت در تلویزیون از 1338، بازی در تئاتر از 1336
شروع بازیگری: خانه خراب (1354)
عمده‌ی فیلمها:
قرنطینه (1358 -61)، پاییزان (1366)، پرنده کوچک خوشبختی (1366)، ویزا (1366) سفر عشق (1367)، صنوبرهای سوزان (1368)، مسافران (1370)، یاد سبز لک‌لکها (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

شیرازی، مهری

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
مهری شیرازی در سال 1338 در تهران متولد شد. او بعد از بیست و پنج سال خدمت در زمینه گریم از سازمان صدا و سیما بازنشسته شد و به فعالیت در سینما مشغول شد و در جشن صد سالگی سینما برنده تندیس بهترین چهره پردازی برای فیلم «زیر پوست شهر» (رخشان بنی اعتماد) شد و در ششمین جشن سینمای ایران برنده جایزه بهترین چهره پردازی برای فیلم «زندان زنان» (منیژه حکت) گردید. او همچنین در اولین جشن سینمای آزاد ایران جایزه ای برای فیلم «طلوع تاریک» (ابراهیم شیبانی) در رشته بهترین چهره پردازی دریافت نمود شیرازه علاوه بر فعالیت حرفه ای به تدریس در هنرسرای گریم، دانشگاه سوره اصفهان و آموزشگاه های آزاد مشغول می باشد.

•طراح چهره پردازی : (۵۱)مورد
(۱۳۸۰)(۱۳۷۰)
۱ - سن پترزبورگ (۱۳۸۸)
۲ - گل بارون (۱۳۸۸)
۳ - صداها (۱۳۸۷)
۴ - عصر روز دهم (۱۳۸۷)
۵ - فرود در غربت (۱۳۸۷)
۶ - کارناوال مرگ (۱۳۸۷)
۷ - موش (۱۳۸۷)
۸ - تلافی (۱۳۸۶)
۹ - در شهر خبری نیست، هست (۱۳۸۶)
۱۰ - قرنطینه (۱۳۸۶)
۱۱ - ماه وش (۱۳۸۶)
۱۲ - محافظ (سیاهی روشن است) (۱۳۸۶)
۱۳ - ارابه مرگ (۱۳۸۵)
۱۴ - بچه های ابدی (۱۳۸۵)
۱۵ - دستهای خالی (۱۳۸۵)
۱۶ - سه زن (۱۳۸۵)
۱۷ - عاشق (۱۳۸۵)
۱۸ - محاکمه (۱۳۸۵)

۱۹ - مقلد شیطان (۱۳۸۵)
۲۰ - میم مثل مادر (۱۳۸۵)
۲۱ - هدف اصلی (۱۳۸۵)
۲۲ - باغ فردوس، پنج بعد از ظهر (۱۳۸۴)
۲۳ - چه کسی امیر را کشت (۱۳۸۴)
۲۴ - رویای خیس (۱۳۸۴)
۲۵ - شام عروسی (۱۳۸۴)
۲۶ - نوک برج (۱۳۸۴)
۲۷ - زن زیادی (۱۳۸۳)
۲۸ - کافه ستاره (۱۳۸۳)
۲۹ - گل یخ (۱۳۸۳)
۳۰ - مجردها (۱۳۸۳)
۳۱ - شمعی در باد (۱۳۸۲)
۳۲ - عروس افغان (۱۳۸۲)
۳۳ - معادله (۱۳۸۲)
۳۴ - هیام (۱۳۸۲)
۳۵ - دختر ایرونی (۱۳۸۱)
۳۶ - دوشیزه (۱۳۸۱)
۳۷ - زهر عسل (۱۳۸۱)
۳۸ - عشق فیلم (۱۳۸۱)
۳۹ - واکنش پنجم (۱۳۸۱)
۴۰ - شب یلدا (۱۳۸۰)
۴۱ - نیمه پنهان (۱۳۸۰)
۴۲ - رقص با رویا (۱۳۷۹)
۴۳ - زندان زنان (۱۳۷۹)
۴۴ - زیر پوست شهر (۱۳۷۹)
۴۵ - فوتبالیستها (۱۳۷۹)
۴۶ - دختران خورشید (۱۳۷۸)
۴۷ - دو زن (۱۳۷۷)
۴۸ - بانوی اردیبهشت (۱۳۷۶)
۴۹ - گارد ویژه (۱۳۷۴)
۵۰ - دیدار (۱۳۷۳)
۵۱ - آنها هیچکس را دوست ندارند (۱۳۷۲)
•چهره پرداز : (۳۰)مورد
(۱۳۸۰)(۱۳۷۰)(۱۳۶۰)
۱ - آنکه دریا می رود (۱۳۸۵)

۲ - اتوبوس شب (۱۳۸۵)
۳ - چند روز بعد (۱۳۸۵)
۴ - مثل یک قصه (۱۳۸۵)
۵ - چه کسی امیر را کشت (۱۳۸۴)
۶ - صحنه جرم، ورود ممنوع ! (۱۳۸۴)
۷ - عروس افغان (۱۳۸۲)
۸ - عشق فیلم (۱۳۸۱)
۹ - واکنش پنجم (۱۳۸۱)
۱۰ - تاریک خانه (۱۳۸۰)
۱۱ - سایه روشن (۱۳۸۰)
۱۲ - شب یلدا (۱۳۸۰)
۱۳ - نیمه پنهان (۱۳۸۰)
۱۴ - رقص با رویا (۱۳۷۹)
۱۵ - زندان زنان (۱۳۷۹)
۱۶ - زیر پوست شهر (۱۳۷۹)
۱۷ - دختران خورشید (۱۳۷۸)
۱۸ - دو زن (۱۳۷۷)
۱۹ - بانوی اردیبهشت (۱۳۷۶)
۲۰ - پاکباخته (۱۳۷۴)
۲۱ - دیدار (۱۳۷۳)
۲۲ - روسری آبی (۱۳۷۳)
۲۳ - از بلور خون (۱۳۷۱)
۲۴ - بازیچه (۱۳۷۱)
۲۵ - سوء ظن (۱۳۷۱)
۲۶ - دادستان (۱۳۷۰)
۲۷ - دستمزد (۱۳۶۸)
۲۸ - راز کوکب (۱۳۶۸)
۲۹ - تشکیلات (۱۳۶۵)
۳۰ - حریم مهرورزی (۱۳۶۵)

•با تشکر از : (۱)مورد (۱۳۷۰)

۱ - بانوی اردیبهشت (۱۳۷۶) منابع زندگینامه http://www.sourehcinema.com:

شیراندامی، ولی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1310 مرو، برادر یدالله شیراندامی (بازیگر)، تحصیلات: فارغ‌التحصیل دانشکده هنرهای دراماتیک دانشگاه تهران، فعالیت در تلویزیون از 1352، بازی در تئاتر از 1338، شروع بازیگری: کیفر (1352)
عمده‌ی فیلمها:
شازده احتجاب (1353) غریبه و مه (1354)، فصل خون (1360)، دادا (1361)، پرونده (1362)، تفنگدار (1362)، سمندر (1364) شیر سنگی (1365)، گمشدگان (1366)، مکافات (1366)، روز باشکوه (1367)، دو سرنوشت (1368)، شب دهم (1368)، وسوسه (1368)، گالان (1369)، قرق (1370)، ماه عسل (1371)، فرار (1374)، عیاران (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

شیره‌ای، کریم

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
بزرگ و سرآمد دلقکهای دربار ناصرالدین شاه قاجار (نیمه‌ی دوم قر. 13 و اوایل قر. 14 ه.). وی مردی بسیار شوخ‌طبع، زرنگ، باهوش و حاضرجواب بود. می‌گویند کریم در آغاز زندگی شیره‌ی ملایر می‌فروخت و به همین سبب نامش را کریم شیره‌ای گذاشته‌اند. وی تنها کسی بود که در حضور شاه هر مطلبی را- ولو بسیار زننده- بر زبان می‌راند و مبلغی به طور مستمری می‌گرفت.
برگرفته از کتاب :فرهنگ فارسی معین (جلد ششم)

شیری، محمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1328 مشهد، تحصیلات: دیپلم، فعالیت در تلویزیون از 1348، بازی در تئاتر از 1352، شروع بازیگری: دادشاه (1362)
عمده‌ی فیلمها:
سامان (1364)، آخرین مهلت (1368)، دخترم سحر (1368)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

شیری‌فرد، نریمان

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
تولد: 1312.
درگذشت: 9 تیر 1375.
نریمان شیری‌فرد فرزند پنجعلی است. اولین فیلمی که در آن بازی کرد «جدال در مهتاب» و آخرین فیلمی که در آن ظاهر شد، «بانی چاو» نام داشت. پیکر وی در بهشت زهرا در قطعه‌ی 88 (هنرمندان و نویسندگان) مدفون است.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

صابری، امرالله

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1320 تنکابن، نام اصلی: امرالله صابری شیروانی، تحصیلات: فارغ‌التحصیل رشته‌ی بازیگری و کارگردانی از دانشکده هنرهای دراماتیک تهران، کارگردان تلویزیون ملی ایران از 1347، شروع بازیگری: بلوچ (1351)
عمده‌ی فیلمها:
پستچی (1351)، قصه‌ی ماهان (1352)، ناجورها (1354)، گوزنها (1354)، غزل (1355)، سفر سنگ (1357)، دایره‌ی مینا (1357)، برهوت (نمایش داده نشد- 1357)، مدرسه‌ای که می‌رفتیم (1359)، خط قرمز (1361)، ستاره دنباله‌دار (1361)، میرزا کوچک‌خان (1363)، سردار جنگل (1363)، ترن (1366)، هامون (1368)، راز کوکب (1368)، چاووش (1369)، آقای بخشدار (1370)، مخترع 2001(1370)، ضربه‌ی آخر (1372)، یاران (1372)، یاران (1372)، چهره (1373)، هدف (1373)، تپش مرگ (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

صابری، فریده

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
فریده صابری در سال 1327 در تهران متولد شد. دیپلم هنرستان عالی موسیقی را در سال 1347 دریافت کرد و همزمان در رشته ی طبیعی از دبیرستان نراقی فارغ التحصیل شد. دارای درجه فوق لیسانس ازدانشگاه ایندیانا در آمریکا بوده و در 1977 لیسانس کارگردانی و بازیگری از دانشکده ی هنرهای دراماتیک ایران سال 1352، سال های 1984 تا 1986 دوره پانتومیم را در کشور آلمان گذراند. صابری در فیلم ها و تئاترهای زیادی ایفای نقش نموده است.
بازیگر : (۶)مورد
(۱۳۷۰)(۱۳۶۰)
۱ - مارال (۱۳۷۹)
۲ - درد مشترک (۱۳۷۳)
۳ - روز شیطان (۱۳۷۳)
۴ - روز واقعه (۱۳۷۳)
۵ - اوینار (۱۳۷۰)
۶ - راز خنجر (۱۳۶۹)
7- دلنوازان (1388)
منابع زندگینامه :http://www.sourehcinema.com/

صادقی ، علی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نام و نام خانوادگی: علی صادقی
تاریخ تولد: 14 آذر 1359
محل تولد: بیمارستان طرفه تهران
مدرک تحصیلی: فوق دیپلم کامپیوتر
ساکن: خیابان شریعتی تهران
.....
علی صادقی متولد 14 آذر 59 است و در بیمارستان طرفه تهران متولد شده است. پدرش تراشکار و مادرش خانه دار است یک خواهر کوچکتر و یک برادر بزرگتر از خودش دارد.
بیوگرافی هنری وی شامل اثار زیر می باشد:
آفتاب عالم تاب، فرزندان ایران، تابستانه پاییزه زمستانه، دردسر والدین، پشت کنکوری ها، کوچه اقاقیا، هوو، خانه به دوش، ترش و شیرین، تیغ زن، ...
با مجموعه آفتاب عالم تاب ساخته امیر سماواتی و مازیار حبیبی نیا وارد عرصه ی سینما شد.
اصلاً اهل فوتبال نیست و بین سازها به گیتار برقی بیشتر علاقه دارد.
خود او کار کوچه ی اقاقیااش را بیشتر از بقیه دوست دارد.
بزرگترین آرزوی وی این است که آخر و عاقبتش به خیر باشد.
ایده ی وی در زندگی این است که یک مزرعه داشته باشد در استرالیا با گاو :)))
خوبی اخلاق وی این است که دروغ در کارش نیست. بدی اخلاقش هم اینه که خیلی رک است.
در زندگی بیشتر ازموسیقی گوش دادن لذت می برد.
کارتون مورد علاقه علی صادقی در دوران کودکی یه کارتون عروسکی به نام ارگ و جیرجیر. بن و سباستین، گامبا (یه موش بود که خونه شود گم کرده بود) یونیکو اسب شاخداراست.
.....
فیلم‌شناسی:
* پیک نیک در جنگ (سیدرحیم حسینی، 1383)
* هشت پا (علیرضا داودنژاد، 1383)

* هوو (علیرضا داودنژاد، 1384)
* اگه میتونی منو بگیر (شاهد احمدلو، 1385)
* تیغ زن (علیرضا داودنژاد، 1385)
* حرکت اول
*چپ دست (۱۳۸۴)
*پیک نیک در میدان جنگ (۱۳۸۳)
*آقا (۱۳۸۲)
*روایت سه گانه (اپیزود دوم، شوخی‌های خدا) (۱۳۸۲)

مجموعه های تلویزیونی:
* آفتاب عالم تاب
* کوچه اقاقیا (رضا عطاران)
* پشت کنکوری ها (پریسا بخت آور)
* خانه به دوش (رضا عطاران)
* متهم گریخت (رضا عطاران)
*3 در 4 (مجید صالحی)

صادقی، رضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
رضا صادقی 25 مرداد 1358 در شهر بندرعباس به دنیا آمد. و اصالتش از شهریست زیبا به نام میناب (آنامیس) . نظر به اینکه در خانواده مذهبی و مقید چشم به دنیا گشوده بود ابتدا خواندن را با تلاوت قرآن آغاز کرد. علاقه مندی او به مسائل هنری باعث شد تا در زمینه موسیقی فعالیتش را آغاز کند . سال 1368 ابتدای راه و به نوعی اولین جرقه فکری او بود با توجه به اینکه در آن سالها منطقه بندرعباس امکانات بسیار محدودی برای فراگیری داشت . او با مطالعه کتابهای متفاوت در این زمینه ساختار فکری خود را در مورد این هنر بسیار رویایی و لطیف استحکام بخشید . علاقه مندی او به موسیقی مدرن باعث شد تا از نگاه موزیسین های بزرگ برای بعد کاری خود استفاده کند
در سال 1371 اولین آهنگ خود را به نوعی میشود گفت ساخت . به نام راز عشق . شاید در آن سالها کارهای او مورد قبول واقع نمی شد زیرا تفکرات به سوئی دیگر سوق گرفته بود. در سال 1372 اولین کار را در قالب کاست ارائه کرد که به نام همان راز عشق بود. اما از حق نگذریم هیچ نوع بار هنری نمی شد در آن پیدا کرد اما حرکتی تازه بود
در سال 1373 با کمی دقت دومین کار خود را ارائه کرد به نام بال پرواز که بعد از آن کاست نظر عموم نسبت به کارهای او جلب شد و او با شوق بیشتری به کسب تجربه و اطلاعات گام به جلو بر می داشت
بنا به دلایلی در سال 1374 به طور موقت دست از کارهای هنری برداشت و شاید همان مدت برای او مدت زمان پر باری بود و اواخر سال 1374 بود که با ارائه کاستی تحت نام کلاغ غارغاری شروع دوباره اما تا حدودی قوی تر از قبل را تجربه کرد
علاقه زیاد او به هنرمندانی چون استاد چشم آذر و بیات باعث شد تا به کارهای ایشان و بزرگانی دیگر توجه خاص داشته باشد. و کارهای او تحت شعاع آنها قرار گرفت
البته او در زمینه شعر و ادبیات فعالیت دارد و ارادت او به شاعرانی چون اخوان ثالث - حافظ - مولانا - سهراب سپهری - شاملو و ماگوت بیگل باعث شد ذهنیت فکری آنها را در راه خود نورپردازی کند . البته لازم به ذکر است که 95% کارهای او با کلامهای خود اوست
در سال 1375 کاست گل لاله را ارائه داد که به نوعی با کارهای قبلی او

تفاوت داشت . او سیر نسبتا صعودی را دنبال کرد به طوری که در سال 1376 بندرقدیم 1377 مستانه و دیوانه در سال 1378 رویای شیرین و ده ثانیه را با هم در یک سال ارائه داد
سال 1379 سال آرامش و کسب تجربه بود و پربار . یک حادثه زیبا در رویاهای او - لحظه ها را برایش سرشار کرده بود تا اینکه در سال 1380 کاست عاشقم من را که با گیتار اجرا شد را به بازار ارائه داد که مورد استقبال خاصی قرار گرفت . البته این کاست قبل از اینکه ویرایش شود به بازار رفت که در مورد آن جای بحثی طولانی است
آن حادثه زیبا و رویایی نگاه تازه او به عشق و عاشق شدن بود و دیدن زشتیها را با نگاه دیگر. او مدت 8 سال پیراهین مشکی به تن داشت و همه مردم او را مشکی پوش می شناختند تا اینکه در سال 1381 کاست حکایت مشکی پوش را به مردمی تقدیم کرد که سالها او را با مهرشان به اوج سوق می دادند
حکایت مشکی پوش آغازی است برای حرکتی ار نوع مشکی پوش.
در سال 1382 با کسب تحربه های تلخ و شیرین آلبوم مشکی رنگ عشقه را که عشق خودش را به مشکی بود را ارائه کرد این آلبوم شروعی از رضا صادقی برای دنیا قشنگ مشکی بود که نظر خیلی ها را جلب کرد.
در سال 1383 به بعد چندین بار کارهای او به صورت غیر مجاز پخش شد.
و در نهایت در سال 1384 رضا صادقی اولین آلبوم رسمی خود را با عنوان ""پیرهن مشکی""به مردم ارائه کرد و توانست عنوان بهترین آهنگساز و خواننده را به خود ارائه دهد.
رضا صادقی با همسفری آهنین به نام عصا به سوی دنیای سبز فردا به پیش می رود شاید خود اوهم می داند که مانده تا برف زمین آب شود اما او با گرمی که از جنوب به ارث برده ابن برف ها را آب خواهد کرد

صارمی، غزل

قرن:15
جنسیت:زن
ملیت:ایران
نام: غزل صارمی
متولد 1357 در تهران. دیپلم. دوره بازیگری را در کارگاه آزاد بازیگری گذرانده است. شانس او حضور در فیلم عروس آتش و بازی در کنار بازیگران قدرتمندی چون حمید فرخ نژاد، سعید پورصمیمی و حتی سلیمه رنگزن بود. اما با بازی در سری سوم زیر آسمان شهر نشان داد که هیچ استعدادی ندارد.
عروس آتش (خسرو سینایی - 1378) سفر سرخ (حمید فرخ نژاد - 1379) رستوران خانوادگی (مجموعه، یک قسمت، 1380) زیر آسمان شهر (سری سوم - مهران غفوریان، 1381) زیر تیغ (مجموعه تلویزیونی - محمدرضا هنرمند، 1384)

صالح علاء، محمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1330 اراک، تحصیلات: فارغ‌التحصیل بازیگری و کارگردانی از دانشکده هنرهای زیبای تهران- فوق لیسانس از دانشگاه علامه طباطبایی، کارگردان تلویزیونی، شروع بازیگری: تیغ و ابریشم (1365)
عمده‌ی فیلمها:
پنجره (1367)، دستمزد (1368)، تیغ آفتاب (1369)، دادستان (1370)، گرگهای گرسنه (1370)، پادزهر (1372)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

صالحی ،پرستو

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران او به موسیقی علاقه دارد و در این کلاسها ثبت نام کرده و هنوزه در این کلاسها شرکت می کند. اولین فیلمی که به آن علاقه پیدا کرد سلطان قلبها بوده و اولین فعالیت او در حرفه ی تئاتر با نام نغمه های خورشید است و بعد از این کار در سریالی با نام محاکمه بازی کرده که یک کار تاریخی به کارگردانی حسن هدایت و بعد از آن در سه فیلم نود دقیقه ای که توسط سیما فیلم ساخته شده با نام های یک روز طولانی آبی و بعد از آن در سریال های عشق سالهای جنگ در کنار فرها جم ،تب ، مهر پنهان، همسفر، این زمینی ها، چشم هایش و در سری دوم زیر آسمان شهر ایفای نقش کرده . در فیلم سینمایی خانه ای بر روی آپ نقش کوتاهی را در ابتدای فیلم در صحنه ی ماشین بر عهده داشت .او بازی نیکی کریمی را الگویی برای خود می داند و دوست دارد روزی مانند آنها بازی کند

صامتی، ژاله

قرن:15
جنسیت:زن
ملیت:ایران
نام: ژاله صامتی
تاریخ تولد: 1351 متولد 1351 در تهران.
لیسانس رشته بازیگری از دانشگاه آزاد اسلامی.
شروع فعالیت در تئاتر از سال 1368 با نمایش کاکا سیاه.
شروع فعالیت در سینما از سال 1374 با بازی در فیلم « دشت ارغوانی » ساخته نادر مقدس. بازی بسیار دیدنی او در فیلم « سایه به سایه (برای مشاهده لینک ها ، باید در انجمن ثبت نام کنید) » (علی ژکان) (که در سال 1374 به عنوان بهترین بازیگر نقش دوم زن از دید نویسندگان ماهنامه فیلم انتخاب شد) و یک قسمت از مجموعه تلویزیونی « هتل » (مرضیه برومند) همچنان در یادها مانده است.
فیلم شناسی دشت ارغوانی (نادر مقدس، 1374) (برای مشاهده لینک ها ، باید در انجمن ثبت نام کنید)
بالاتر از خطر (سعید عالم زاده، 1375) (برای مشاهده لینک ها ، باید در انجمن ثبت نام کنید)
سایه به سایه (علی ژکان، 1375) (برای مشاهده لینک ها ، باید در انجمن ثبت نام کنید)
فرار مرگبار (تورج منصوری، 1375)
خفاش (عباس شادروان، 1376)
آخرین نبرد (حبیب الله بهمنی، 1376)
مربای شیرین (برای مشاهده لینک ها ، باید در انجمن ثبت نام کنید) (مرضیه برومند، 1380)
گیلانه (رخشان بنی اعتماد، محسن عبدالوهاب، 1382) هتل (مجموعه، مرضیه برومند، یک قسمت، 1377)
نسیم رویا (مجموعه، 1381)

صبا، فرهاد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نام اصلی: فرهاد
نام خانوادگی اصلی: صبا
سمت (در بخش های): فیلمبرداری،
تاریخ تولد: 1325
محل تولد: تهران
ملیت: ایران
مدرک تحصیلی: فارغ التحصیل ادبیات فرانسه
بیوگرافی
فوق دیپلم رشته فیلم برداری از مدرسه عالی تلویزیون و سینما در سال 1350.
فعالیت در تلویزیون ملی ایران به عنوان فیلم بردار فیلم های مستند و کوتاه داستانی در سالهای 1350 الی 1352.
شروع فعالیت سینمایی در فیلم میرنصیر و غول نگون بخت (بهنام جعفری) به عنوان فیلم بردار در سال 1354.

بخشی از فیلم شناسی:
1384 پیشنهاد پنجاه میلیونی (مهدی صباغ زاده) [مدیر فیلمبرداری]
1384 عروسک فرنگی (فرهاد صبا) [کارگردان-طراح صحنه و لباس-فیلمنامه نویس]
1383 گاهی واقعی (رامین لباسچی) [مدیر فیلمبرداری]
1382 شمعی در باد (پوران درخشنده) [مدیر فیلمبرداری]
1381 گاهی به آسمان نگاه کن (کمال تبریزی) [مدیر فیلمبرداری]
1380 کاغذ بی خط (ناصر تقوایی) [مدیر فیلمبرداری]
1379 چتری برای دو نفر (احمد امینی) [مدیر فیلمبرداری]
1379 هزاران زن مثل من (رضا کریمی) [مدیر فیلمبرداری]
1378 عشق شیشه ای (غلامرضا حیدرنژاد) [مدیر فیلمبرداری]
1378 صنم (رفیع پیتز) [مدیر فیلمبرداری]
1377 شوخی (همایون اسعدیان) [مدیر فیلمبرداری]
1377 بید و باد (محمد علی طالبی) [مدیر فیلمبرداری]
1376 کیسه برنج (محمد علی طالبی) [مدیر فیلمبرداری]

1375 ستاره های سربی (مهدی ودادی) [مدیر فیلمبرداری]
1374 تا آخرین نفس (نجات یافتگان) (رسول ملاقلی‌پور) [مدیر فیلمبرداری]
1374 مصائب عاشق فقیر (حسین علی لیالستانی) [مدیر فیلمبرداری]
1374 سفر به چزابه (رسول ملاقلی‌پور) [مدیر فیلمبرداری]
1373 راه افتخار (داریوش فرهنگ) [مدیر فیلمبرداری]
1373 سفر (علیرضا رییسیان) [مدیر فیلمبرداری]
1373 ستارگان خاک (عزیزالله حمیدنژاد) [مدیر فیلمبرداری]
1372 زیر درختان زیتون (عباس کیارستمی) [مدیر فیلمبرداری]
1372 تیک تاک (محمد علی طالبی) [مدیر فیلمبرداری]
1371 یکبار برای همیشه (سیروس الوند) [مدیر فیلمبرداری]
1371 چکمه (محمد علی طالبی) [مدیر فیلمبرداری]
1369 گربه آوازخوان (کامبوزیا پرتوی) [مدیر فیلمبرداری]
1367 لنگرگاه (کیومرث پوراحمد) [مدیر فیلمبرداری]
1367 سفر عشق (ابوالحسن داودی) [مدیر فیلمبرداری]
1366 سرزمین آرزوها (مجید قاری‌زاده) [مدیر فیلمبرداری]
1366 خانه در انتظار (منوچهر عسگری نسب) [مدیر فیلمبرداری]
1365 آلبوم تمبر (کیومرث پوراحمد) [مدیر فیلمبرداری]
1365 تیغ و ابریشم (مسعود کیمیایی) [دستیار فیلمبردار]
1365 خانه دوست کجاست؟ (عباس کیارستمی) [مدیر فیلمبرداری]
1365 رابطه (پوران درخشنده) [مدیر فیلمبرداری]
1364 پدربزرگ (مجید قاری‌زاده) [فیلمبردار]
1362 تاتوره (کیومرث پوراحمد) [فیلمبردار]
1354 بی بی چلچله (کیومرث پوراحمد) [مدیر فیلمبرداری]

جوایز و انتخابها
>> کاندید لوح زرین بهترین فیلمبرداری (خانه دوست کجاست؟)
[دوره 5 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1365] >>
کاندید سیمرغ بلورین بهترین فیلمبرداری (کاغذ بی خط)
[دوره 20 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1380]
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین فیلمبرداری (تیک تاک)
[دوره 12 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1372]
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین فیلمبرداری (سفر به چزابه)
[دوره 14 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1374]
>> کاندید تندیس زرین بهترین فیلمبرداری (کاغذ بی خط)
[دوره 6 جشن خانه سینما (مسابقه) - سال 1381] >> کاندید تندیس

زرین بهترین فیلمبرداری (ستاره های سربی)
[دوره 6 جشن خانه سینما (مسابقه) - سال 1381] >> 2 - دومین فیلمبرداری سال (کاغذ بی خط)
[دوره 17 منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال 1381
] منابع زندگینامه :http://www.iranactor.com/

صباغ زاده، مهدی

قرن:15
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
مهدی صباغ زاده متولد 1330 مشهد است. وی فعالیت هنری را با تئاتر و شرکت در سینمای آزاد و فیلمسازی تجربی آغاز کرد و پس از کسب تجربه و ساخت چندین فیلم کوتاه و مستند وارد کار حرفه ای شد.
1.کارگردان : (۱۸)مورد
(۱۳۸۰)(۱۳۷۰)(۱۳۶۰)
۱ - راننده تاکسی (۱۳۸۵)
۲ - پیشنهاد 50 میلیونی (۱۳۸۴)
۳ - صبحانه ای برای دونفر (۱۳۸۲)
۴ - بانوی کوچک (۱۳۸۰)
۵ - مارال (۱۳۷۹)
۶ - عشق کافی نیست (۱۳۷۷)
۷ - بدلکاران (۱۳۷۶)
۸ - روزهای خوب زندگی (۱۳۷۳)
۹ - خانه خلوت (۱۳۷۰)
۱۰ - جستجو در جزیره (۱۳۶۹)
۱۱ - مهاجران (۱۳۶۹)
۱۲ - بازی تمام شد (۱۳۶۸)
۱۳ - سالهای خاکستری (۱۳۶۷)
۱۴ - تصویر آخر (۱۳۶۵)
۱۵ - گمشده (۱۳۶۴)
۱۶ - پرونده (۱۳۶۲)
۱۷ - سناتور (۱۳۶۲)
۱۸ - آفتاب نشینها (۱۳۶۰)
•نویسنده : (۶)مورد
(۱۳۸۰)(۱۳۶۰)
۱ - صبحانه ای برای دونفر (۱۳۸۲)
۲ - بانوی کوچک (۱۳۸۰)
۳ - سالهای خاکستری (۱۳۶۷)
۴ - تصویر آخر (۱۳۶۵)
۵ - گمشده (۱۳۶۴)

۶ - پرونده (۱۳۶۲)
•بازنویسی فیلمنامه : (۱)مورد
(۱۳۶۰)
۱ - بازی تمام شد (۱۳۶۸)
•تهیه کننده : (۱۰)مورد
(۱۳۸۰)(۱۳۷۰)(۱۳۶۰)(۱۳۵۰)
۱ - پیشنهاد 50 میلیونی (۱۳۸۴)
۲ - صبحانه ای برای دونفر (۱۳۸۲)
۳ - بانوی کوچک (۱۳۸۰)
۴ - زندگی (۱۳۷۶)
۵ - در کمال خونسردی (۱۳۷۳)
۶ - روزهای خوب زندگی (۱۳۷۳)
۷ - خانه خلوت (۱۳۷۰)
۸ - جستجو در جزیره (۱۳۶۹)
۹ - مهاجران (۱۳۶۹)
۱۰ - چه پر ستاره بود شبم (۱۳۵۵)
•سرمایه گذار : (۱)مورد
(۱۳۸۰)
۱ - پیشنهاد 50 میلیونی (۱۳۸۴)
•عکس : (۱)مورد
(۱۳۵۰)
۱ - چه پر ستاره بود شبم (۱۳۵۵)
•تدوین : (۱۳)مورد
(۱۳۸۰)(۱۳۷۰)(۱۳۶۰)
۱ - راننده تاکسی (۱۳۸۵)
۲ - پیشنهاد 50 میلیونی (۱۳۸۴)
۳ - صبحانه ای برای دونفر (۱۳۸۲)
۴ - عشق کافی نیست (۱۳۷۷)
۵ - بدلکاران (۱۳۷۶)
۶ - روزهای خوب زندگی (۱۳۷۳)
۷ - آلما (۱۳۷۱)
۸ - خانه خلوت (۱۳۷۰)
۹ - جستجو در جزیره (۱۳۶۹)
۱۰ - مهاجران (۱۳۶۹)
۱۱ - سالهای خاکستری (۱۳۶۷)
۱۲ - تصویر آخر (۱۳۶۵)

۱۳ - حریم مهرورزی (۱۳۶۵)
•طراح صحنه : (۱)مورد
(۱۳۶۰)
۱ - بازی تمام شد (۱۳۶۸)
•ساخت آنونس : (۴)مورد
(۱۳۷۰)(۱۳۶۰)
۱ - زن شرقی (۱۳۷۶)
۲ - مهاجران (۱۳۶۹)
۳ - جهیزیه ای برای رباب (۱۳۶۶)
۴ - خارج از محدوده (۱۳۶۶)
منابع زندگینامه :http://www.sourehcinema.com

صباغی، مهدی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1330 مشهد، نام اصلی: فیروز صباغی، شروع کار با سینمای آزاد مشهد، ساخت فیلمهای 8 و 16 میلیمتری، بازی در فیلم کوتاه «گریز» (1354)، شروع بازیگری: گریز از شهر (1364)
عمده‌ی فیلمها:
زمزمه (1366)، گردو (1366)، طوبی (1367)، تماس (1368)، بازگشت قهرمان (1369)، سایه‌ی خیال (1369)، گرگهای گرسنه (1370)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

صبری، نیکتاج

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 1298 ش)، بازیگر. از هنرمندان دوران اولیه فعالیتهای هنری در تئاتر ایران بود. وی در تهران به دنیا آمد و بازی در تئاتر را از 1311 ش آغاز کرد.برخی از فیلم‌هایی که او در آنها ایفای نقش کرده از این جمله‌اند: «یاغی»؛ «روزنه‌ی امید»؛ «خروس جنگی» و غیره.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ سینمای ایران (224 ،202 ،198 ،196)، سیمای هنرمندان (398 -397 / 1)، فرهنگ فیلم‌های سینمای ایران (127 ،60 ،58 ،13 / 1).

صحت، سروش

قرن:15
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نام: سروش صحت
تاریخ تولد: 1344
با نویسندگی و بازی در مجموعه طنز « جنگ 77 » خوش درخشید. بازی روان و راحت او در سری دوم مجموعه تلویزیونی « داستان یک شهر » او را به عنوان بازیگری توانا مطرح کرد و بازی متفاوت اش در فیلم « نان، عشق و موتور هزار » از او چهره ای ماندگار ساخت. سروش صحت در ضمن یک نویسنده خوش قریحه نیز هست.
بخشی از فیلم شناسی:
شراره (بازیگر، سیامک شایقی، 1378)
نان و عشق و موتور 1000 (بازیگر، ابوالحسن داودی، 1380)
گاو خونی (بهروز افخمی، 1381)
بازنده (قاسم جعفری، 1383)
نوک برج (فقط نویسنده، کیومرث پوراحمد، 1384)
تقاطع (ابوالحسن داودی، 1384)

جنگ 77 (نویسنده - بازیگر، 1377)
داستان یک شهر - سری دوم (بازیگر، 1378)
چراغ جادو (مجموعه تلویزیونی، نویسنده، 1379)
کاکتوس (مجموعه تلویزیونی، بازیگر، 1380)
زیر آسمان شهر - سری سوم (نویسنده، 1381) منابع زندگینامه
http://www.iranactor.com:

صحراورودی، باقر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1321 فسا، نام اصلی: محمدباقر صحراورودی، تحصیلات: فارغ‌التحصیل دانشکده هنرهای دراماتیک تهران، شروع بازیگری: خواستگار (1351)
عمده‌ی فیلمها:
ستارخان (1351)، صادق کرده (1351)، صمد به مدرسه می‌رود (1352)، اسرار گنج دره‌ی جنی (1353)، زنبورک (1354)، کبودی زدن (کوتاه-1364)، در آرزوی ازدواج (1369)، آقای بخشدار (1370)، جیب برها... (1370)، دندان طلا (1370)، آبادانی‌ها (1371)، کودکانی از آب و گل (1372)، مصائب عاشق فقیر (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

صدیق شریف، فخرالدین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1334 تهران، تحصیلات: دیپلم، فعالیت در تلویزیون از 1356-
فعالیت در رادیو از 1370 (مجری برنامه‌ی مشاهیر جهان علم) شروع
بازیگری: گراند سینما (1367)
عمده‌ی فیلمها:
پرواز پنجم ژوئن (1368)، ابلیس (1369)، طعمه (1371)، روز واقعه
(1373)، آخرین بندر (1373)، سرزمین خورشید (1374)، تا ظهر فردا
(1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

صدیق، امیرحسین

قرن:15
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نام: امیرحسین صدیق
تاریخ تولد: 1351 متولد 1351 در نیشابور.
دیپلم بازیگری از مدرسه هنر و ادبیات صدا و سیما.
شانس او حضور در مجموعه آثار مرضیه برومند بود. او توانست در این آثار توانایی خود را بروز بدهد که انصافا هم از پس چند نقش کاملا متفاوت به خوبی برآمد. بخصوص در مجموعه های زی زی گولو، خودرو تهران 11، هتل، مربای شیرین و...
بخشی از فیلم شناسی:
قافله (مجید جوانمرد، 1371)
نسل سوخته (اپیزود سوم، رسول ملاقلی پور، 1378)
دختری به نام تندر (حمیدرضا آشتیانی پور، 1379)
مربای شیرین (مرضیه برومند، 1379)
شبانه (کیوان علی محمدی، امید بنکدار، 1383)
در به درها (فقط کارگردان، 1383)
نوک برج (کیومرث پوراحمد، 1384)
میم مثل مادر (رسول ملاقلی پور، 1384)
تله (سیروس الوند، 1385)

زی زی گولو (مجموعه تلویزیونی، مرضیه برومند، 1373)
ماجراهای آقای اصل تهرانی (مجموعه، مرضیه برومند، 1374)
شب روباه (فیلم / مجموعه، همایون اسعدیان، 1375)
در سرزمینی دیگر (به نمایش درنیامد، مجید جوانمرد، 1375)
خودرو تهران 11 (مجموعه تلویزیونی، مرضیه برومند، 76-1375)
دیروز و فردا (فیلم کوتاه، ایرج کریمی، 1376)
هتل (مجموعه تلویزیونی، مرضیه برومند، 1377)
ورثه آقای نیکبخت (مجموعه تلویزیونی، مرضیه برومند، 1378)
داستان یک شهر 1 (مجموعه تلویزیونی، مرضیه برومند، 1378)
این زمینی ها (مجموعه تلویزیونی، 1379)
کاراگاه شمسی و مادام (مجموعه، مرضبه برومند، 1380)
بدون شرح (مجموعه تلویزیونی، مهدی مظلومی، 1381)

عشق تنهاست و ... (فیلم کوتاه، امید بنکدار، کیوان علی محمدی، 1381)
منابع زندگینامه :http://www.iranactor.com

صدیقی، فرامرز

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1328 سقز، تحصیلات: فارغ‌التحصیل رشته‌ی تئاتر از دانشکده‌ی هنرهای زیبای تهران، ساخت فیلمهای هشت میلیمتری کارگردان و نویسنده، برنده‌ی جایزه سیمرغ بلورین بهترین بازیگر در دهمین جشنواره‌ی فجر (دادستان)، برنده‌ی جایزه‌ی دوم نقدی صد هزار ریال در ششمین جشنواره‌ی سپاس «کلید»، فعالیت در تلویزیون- بازی در تئاتر از 1349، شروع بازیگری: چشمه (1351)
عمده‌ی فیلمها:
زن باکره (1352)، کلید (کوتاه- کارگردان، نویسنده- 1353)، برهنه تا ظهر به سرعت (1355)، گفت هر سه نفرشان (نمایش داده نشد- 1359)، امشب اشکی می‌ریزد (1359)، تیغ و ابریشم (1365)، سایه‌های غم (1366)، روزنه (1367)، آخرین پرواز (1368)، دندان مار (1368)، زمان از دست رفته (1368)، دلشدگان (1370)، دادستان (1370)، طعمه (کارگردان، نویسنده- 1371)، پاییز بلند (1372)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

صفاریان، حسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1325 تهران، تحصیلات: ششم ابتدایی، فعالیت در تلویزیون از 1356، شروع بازیگری: تونل (1347)
عمده‌ی فیلمها:
خبیث (نمایش داده نشد- 1358)، انفجار (نمایش داده نشد- 1358)، امشب اشکی می‌ریزد (1359)، سناتور (1362)، شکار در شب (نمایش داده نشد- 1363)، جنجال بزرگ (1363)، گلهای داودی (1363)، شب شکن (1363)، عقابها (1363)، گردباد (1364)، ماموریت (1365)، تشکیلات (1365)، ترن (1366)، در انتظار شیطان (1366) ، کمینگاه (1366)، مکافات (1366)، گمشدگان (1366)، غریبه (1366)، طوبی (1367)، آخرین مهلت (1368)، فانی (1368)، تماس (1368)، تیغ آفتاب (1369)، پادزهر (1372)، تحفه هند (1373)، سیمرغ (1373)، کچل عاشق (1373)، گرازها (1373)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

صفایی، عیسی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
تولد: 1276، مشهد.
درگذشت: 1375، تهران.
عیسی صفایی فرزند محمود از هنرمندان سینما، تئاتر و تلویزیون بود. پیکر وی در بهشت زهرا در قطعه‌ی هنرمندان و نویسندگان (قطعه‌ی شماره‌ی 88) مدفون گردید.
متولد: 1305 مشهد- متوفی 1375 تهران، تحصیلات: چهارم متوسطه- تاسیس انجمن هنرپیشگی جوانان ایرانی 1323- مسوول روابط عمومی انجمن هنرمندان ایران، فعالیت در تلویزیون- بازی در تئاتر از 1324 در کانون کارمندان دولت، شروع بازیگری: شب بیست و نهم (1368)
عمده‌ی فیلمها:
خواستگاری (1368)، دادستان (1369)، به خاطر همه چیز (1369)، آتش پنهان (1369)، شتابزده (1370) ساده‌لوح (1371)، طعمه (1371)، مجسمه (1371)، پرواز را به خاطر بسپار (1371)، دو روی سکه (1372)، من زمین را دوست دارم (1372)، می‌خواهم زنده بمانم (1373)، بوی خوش زندگی (1373)، آخرین بندر (1373)، مهریه‌ی بی‌بی (1373)، بوی پیرهن یوسف (1374)
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

صفوی گلپایگانی، عصمت السادات

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
(1353 -1281 ش)، بازیگر. در تهران به دنیا آمد. پس از به پایان بردن تحصیلات ابتدایی به هنرستان هنرپیشگی تئاتر شهرداری رفت و در 1317 ش فارغ‌التحصیل شد. او از بازیگران فیلم فارسی بود. صفوی فعالیت بازیگری در تئاتر را از 1319 ش و فعالیت سینمایی خود را از 1330 ش، با فیلم «شکار خانگی» آغاز کرد. از دیگر فیلم‌هایی که وی در آنها بازی کرده «راز درخت سنجد »؛ «گاو»؛ «رگبار» و غیره است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ سینمای ایران (615، 541)، سیمای هنرمندان (399 -398 / 1)، فرهنگ سینمای ایران (167)، فرهنگ فیلم‌های سینمای ایران (465، 372 / 2، 267، 15 / 1).

صمدی، آزاده

قرن:15
جنسیت:زن
ملیت:ایران
نام: آزاده صمدی
متولد: لاهیجان او پس از گذراندن دوره لیسانس تئاتر در دانشگاه سوره، دوره کلاس‌های بازیگری کارنامه (با مدیریت پرویز پرستویی) گذراند. در تئاتر «بی‌شیر و شکر» (حمید امجد) ایفای نقش کرد. سپس در تله‌تئاتر «دریاروندگان» (محمد عاقبتی) بازی و پس از مدتی برای بازی در سریال تلویزیونی «راه بی‌پایان» (همایون اسعدیان) انتخاب شد.
آزاده صمدی در فیلم کوتاه «35 متری سطح آب» (هومن سیدی) به تهیه‌کنندگی مرکز گسترش سینمای مستند و تجربی و مجید علی‌حسینی و «هیچکس با هیچکس سخن نمی‌گوید» (امید بنکدار، کیوان علی‌محمدی) نیز بازی کرده است.

صورتی اصفهانی، علی

قرن:16
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(؟)، شاعر و بازیگر. وی از بازیگران و نقش‌آفرینان شهر اصفهان بود که به نمایش صور ملائکه و عاصیان و شرح روز محشر، در میدان مرکزی اصفهان، مشغول بود لذا به او علی معرکه‌گیر هم گفته‌اند. صورتی در سرودن شعر نیز دست داشت. اورا مرثیه‌ای است در سوگ فرزندش رضا:
پسری داد ایزدم ز قضا
هم قضا نام او نهاد رضا
عاقبت هم قضا رضا را برد
چکنم داده‌ام رضا به قضا
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تذکره‌ی روز روشن (481)، الذریعه (620 / 9)، هفت اقلیم (437 / 2).

ضرابی، مرتضی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1335 تهران، نام اصلی: مرتضی ضرابی صفاری، تحصیلات: دیپلم بازرگانی، فعالیت در تلویزیون- گریمور، شروع بازیگری: ماموریت (1365)
عمده‌ی فیلمها:
دستفروش (1365)، جدال در تاسوکی (کریم- 1365)، سفر عشق (گریم، بازیگر- 1367)، دزد عروسکها (1368)، تویی که نمی‌شناختمت (گریم، بازیگر- 1369)، آپارتمان شماره 13(1369)، پرده‌ی آخر (1369)، آواز تهران (1370)، سیرک بزرگ (1370)، دایان باخ (1371)، راز گل سرخ (1371)، عیالوار (1371)، بی تو هرگز (1372) حشره‌ی شانس (1373)، هفت سنگ (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

ضیغمی ،نیوشا

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
از بازیگران موفق کانون سینما گران جوان (ورودی سال 1382) که بلافاصله پس از پایان دوره آموزشی خود مشغول به کار در عرصه حرفه ای سینما و تلویزیون شد.نیوشا بواسطه استعداد و توانایی و تلاش مستمر خود توانست در مدت کوتاهی در فیلم های سینمایی بزرگی در نقش اول کار کند.
نیوشا ضیغمی فارغ التحصیل روانشناسی کودک و متولد 18 تیر سال 1359 تازگی ها نامزد کرده که همسرش در کار هنری فعالیت ندارد. دوره بازیگری کانون سینما گران جوان با سریال «در چشم باد»مسعو جعفری جوازانی در سال 1382 کار حرفه ای را آغاز کرد.یک سال بعد با بازی در فیلم«تر دست»محمد علی سجادی و کار با این کارگردان با تجربه به او بازیگری را بیشتر آموخت تا این باعث شد که محمد علی سجادی نام اورا در کنار بازیگرهای مورد علاقه اش قرار دهد.
بعد از تجربه «تردست » محمدعلی سجادی او را برای بازی در فیلم «شوریده» در اواخر سال 1383 انتخاب کرد.
نیوشا ضیغمی با بازی در فیلم «شوریده » گامی بزرگ در سینما برداشت و با حضور در جشنواره 24 فیلم فجر باعث شد نامزد دریافت تندیس بهترین بازیگر نقش اول زن شود و با هدیه تهرانی رقابت کند.که خودش گوشه ایی از موفقیتش را بازی در فیلم «شوریده» و همکار اش با محمدعلی سجادی می داند.
«مواجهه » که در جشنواره 24 فیلم فجر هم حضور داشت باعث شد تا داوران جشنواره تبهر جالبی روی نیوشا داشته باشند و او را جز بازیگران حرفه ایی قرار دهند.
«اخراجی ها » بدلیل حضور بازیگران بزرگ خانه درس بزرگی برای نیوشا ضیغمی بود.که پرفروش ترین فیلم تاریخ سینمای ایران را با بازی در فیلم مسعود ده نمکی یدک می کشد.
نیوشا ضیغمی در سال 1385 بازی خود رادر «پارک وی » به اتمام رساند. «پارک وی » مطمئنا یکی از کارهای ارزشمند او خواهد بود به خاطر کار کردن با کارگردان بزرگی همچون فریدون جیرانی.اما نیوشا زیاد در بازی در این فیلم راضی نیست چون در زمان منتاژ فیلم سکانس های خوب نیوشا را خذف کر ده بودند.

اما در جشنواره 25 فیلم فجر هم حضور خوبی داشت با سه فیلم «پارک وی » «اخراجی ها » و «گناه من» که در این فیلم با حمید گودرزی همبازی بوده است که در این میان کار ده نمکی یعنی «اخراجی ها» با استقبال مردم روبرو شد ودر ایام عید در حال اکران است که در آن فیلم که تنها فیلم اکران شده از اوست حضور درخشانی داشته است و از نظر خیلی از سینماگران آینده روشنی در انتظار اوست.
همیشه می دانستم و اعتقاد داشتم که مرز بین داشتن و نداشتن ، تصمیمی و اراده ایست استوار. پس خواستم که بروم. راه سخت بود ، باید بسیار می آموختم و تجربه می کردم
باید از خودم کس دیگری می ساختم ، اما عشق ، عشق رسیدن به هدف هر روز در من پر رنگ تر شد.
عشق و اراده به یاریم آمدند تا به هدف نزدیک شوم و هر روز به شکرانه این عشق تلاش می کنم قدمی به سوی راههای بزرگتر بردارم ، مبارزه کنم و امیدوار باشم...

طاری، مصطفی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1324 تهران، نام اصلی: مصطفی کامران فرد، تحصیلات: فارغ‌التحصیل رشته‌ی بازیگری و کارگردانی از دانشکده هنرهای دراماتیک 1356، فعالیت در تلویزیون، بازی در تئاتر از 1348، شروع بازیگری: تجربه (کوتاه- 1352)
عمده‌ی فیلمها:
مسافر (1353)، گزارش (1356)، صدا (کوتاه- 1356)، خشم الهی (نمایش داده نشد- 1359)، کرکس‌ها می‌میرند (1359)،، از فریاد تا ترور (1359)، شب مکافات (1363)، عیاران و طراران (1364)، پلاک (1364)، جدال در تاسوکی (1365)، بی‌پناه (1365)، جنگلبان (1366)، بهار در پاییز (1366)، ارثیه (1367)، خواستگاری (1368)، از بلور خون (1371)، عیاران (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

طاعتی، حمید

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1323 اردبیل، تحصیلات: دیپلم ریاضی، فعالیت در تلویزیون از 1352، بازی در تئاتر از 1340، شروع بازیگری: میرنصیر و غول نگون‌بخت (1353)
عمده‌ی فیلمها:
شطرنج باد (1355)، سفر سنگ (1357)، هجرت (1359)، ستاره دنباله‌دار (1361)، ریشه در خون (1362)، اتوبوس (1364)، گمشدگان (1366)، محموله (1366)، اوینار (1370)، روز شیطان (1373)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

طالبلو، علی

قرن:15
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
علی طالب لو
متولد 1334 در قزوین.
دارای مدرک تحصیلی دیپلم طبیعی.
شروع فعالیت سینمایی با فیلم مرد پنجم (محسن شهابی) به عنوان بازیگر در سال 1373.
مرد پنجم (1373)
سال های بیقراری (1373)
در سرزمینی دیگر (1375)
بی تو تنهایم (1381)
و انبوهی از مجموعه های تلویزیونی ...
منابع زندگینامه :http://www.iranactor.com/

طالبوف تبریزی، عبدالرحیم

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1329 / 1328 ق)، نویسنده، مترجم. وی در تبریز به دنیا آمد. شانزده یا هفده ساله بود که تبریز را ترک کرد و به تفلیس رفت و به کسب و کار و تحصیل پرداخت. در اواسط پادشاهی ناصرالدین شاه، طالبوف نیز که از مجرای زبان روسی اطلاعاتی به دست آورده بود. از راه نوشتن به بیداری مردم و انتقاد از استبداد پرداخت. چنان که بعد از صدور فرمان مشروطیت از طرف مردم آذربایجان به نمایندگی مجلس انتخاب شد اما به دلیل نامعلومی از قبول وکالت سر باز زد. او مسلمان باعقیده‌ای بود و مراسم حج را بجا آورد ولی با این همه هرگز پایبند اوهام نشد. مردی وطن‌پرست و میهن‌دوست بود. در اواخر عمر برای درمان چشمش به برلین رفت و پس از بازگشت درگذشت. از آثارش: «سفینه‌ی طالبی» یا «کتاب احمد»؛ «مسالک المحسنین»؛ «مسائل الحیات»؛ «پندنامه مارکوس قیصر روم». ترجمه؛ «رساله‌ی فیزیک»؛ «نخبه‌ی سپهری»، که خلاصه‌ای از «ناسخ التواریخ» است در احوال رسول اکرم (ص)؛ «ایضاحات در خصوص آزادی»؛ «سیاست طالبی»؛ ترجمه‌ی رساله‌ی «هیئت جدید».[1]
(حاج ملا) عبدالرحیم بن (استاد) ابوطالب نجار تبریزی سرخابی، نویسنده و دانشمند (و. 1250- ف. تمرخان شوره 1328 ه.ق.) وی در حدود 16 سال به تفلیس رفت و به تحصیل زبان روسی و ادبیات آن پرداخت و متدرجا نزد رجال و دانشمندان روسیه به درستکاری و راست گفتاری شناخته شد و سپس در تمرخان شوره - دارالحکومه داغستان- اقامت کرد و مورد احترام جمیع مسلمانان و جزایشان گردید و خانه‌اش مقصد امرا و علما و اعیان و ملجاء نیازمندان و مستمندان شد. وی یکی از نسختین نویسندگان فارسی است که ایرانیان را به تألیف رمانهای علمی و تآتر و ترجمه علوم و فنون و هنرهای زیبا و مکارم اخلاق به زبان ساده آگاه کرد، و این امر روز به روز بر اعتبار و منزلت او نزد همه می افزود. از آثار اوست: «کتاب احمد»یا،«سفینه طالبی»در سه جلد،«پندنامه قیصر»،«مسالک المحسنین»،«مسائل الحیاة»،«فیزیک» و «تاریخ مختصر اسلام» (قزوینی. وفیات معاصرین یادگار 5 شماره 5 -4)، «نخبه سپهری» در احوال حضرت رسول، ترجمه پندنامه مارکوس، هیئت جدیده ترجمه از فلاماریون، ایضاحات در خصوص آزادی، سیاست طلبی و غیره (لغ.)

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] ادبیات نوین ایران (127 -126 ،102)، از صبا تا نیما (304 -287 / 1)، پژوهشی در نثر و نظم دوره‌ی بازگشت ادبی (129 -125)، تاریخ انقلاب مشروطیت (191 -190 / 1)، چون سبوی تشنه (342 ،190 ،189 ،15)، دایره‌المعارف فارسی (1610 / 2)، الذریعه (256 / 95 / 24 ،345 / 20 ،263 / 17 ،199 / 3)، ریحانه (17 / 4)، سبک‌شناسی (366 / 3)، شخصیت‌های نامی (302 -301)، شرح حال رجال (263 -262 / 2)، صد سال داستان‌نویسی (25 -24 / 2 -1)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 1101 / 14)، لغت‌نامه (ذیل/ طالبوف)، مکارم الآثار (2024 / 6)، مؤلفین کتب چاپی (826 -824 / 3)، یادگار (س 5، ش 5 -4، ص 86)، یغما (س 4، ش 5، ص 221 -214).

طاهری، فاطمه

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
متولد: 1318 تهران، تحصیلات: دیپلم، فعالیت در تلویزیون- بازی در تئاتر، شروع بازیگری: تحفه‌ها (1366)
عمده‌ی فیلمها:
روز باشکوه (1367)، زیر بامهای شهر (1368)، هامون (1368)، سفر جادویی (1369)، همه یک ملت (1369)، نرگس (1370)، طعمه (1371)، رابطه‌ی پنهانی (1371)، جای امن (1373)، مهریه‌ی بی‌بی (1373)، بی‌قرار (1374)، مرد آفتابی (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

طباطبایی، غلامرضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1319 تبریز، تحصیلات: فارغ‌التحصیل رشته ارتباطات جمعی از دانشگاه ایالتی میشیگان، تهیه‌کننده برنامه‌های رادیو و تلویزیون از 1340، نویسنده و مترجم سینما، بازی در تئاتر، شروع بازیگری: سرگردانی بچه‌هایمان (کوتاه - 1352)
عمده‌ی فیلمها:
زنده باد...(1358)، ملاقات (1365)، ردپایی بر شن (1366)، ویزا (1366)، تحفه‌ها (1366)، محموله (1366)، ده صحنه تا اخراج (کوتاه-1367)، صنوبرهای سوزان (1368)، عشق و مرگ (1369)، راز خنجر (1371)، روز شیطان (1373)، لژیون (1373)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

طباطبایی،بهنوش

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
متولد 1360
مدرک تحصیلی: لیسانس کامپیوتر
گذراندن یک دوره در کلاس های بازیگری دانشکده هنرهای زیبای دانشگاه تهران
.....
مجموعه آثار:
- پسران آجری (مجید قاری زاده، 1385)
- مصائب دوشیزه (مسعود اطیابی، 1385)
- کلاغ پر (شهرام شاه حسینی، 1386)
مجموعه های تلویزیونی:
- کوی دامون
- مسافری از هند (قاسم جعفری، 1382)
عشق گمشده (1384)

طباطبایی،لادن

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
نام: لادن طباطبایی
تاریخ تولد: 1349 - تهران
.....
فارغ التحصیل بازیگری تئاتر از دانشکده هنرهای زیبای دانشگاه تهران.
هیچگاه آنطور که باید، نتوانست بدرخشد هرچند که بازیهای نسبتا خوبی در کارنامه دارد. بازی در مجموعه پلیسی خواب و بیدار فرصت بسیار خوبی برای هنرنمایی او بود.
بازیگر برگزیده از دوازدهمین جشنواره سراسری تئاتر فجر برای نمایش سورنا و مادر لوک. متولد تهران ، دیپلمه علوم تجربی و لیسانس بازیگری تأتر از دانشکده هنرهای زیبا ،دانشگاه تهران . گذراندن دوره سه ماهه فیلمنامه نویسی و تحلیل فیلم در کلاسهای کارگاه آموزش فیلمسازی ، زیر نظر فریدون جیرانی و فرخ انصاری بصیر.
شروع فعالیت بازیگری همزمان با ورود به دانشکده ، با حضور در نمایشهای دانشجویی .
وی ابتدا با گرایش نمایش عروسکی به تحصیل پرداخت که حاصل آن چند تجربه عروسک گردانی ، نمایشنامه نویسی عروسکی و کارگردانی دو نمایش(مهمانهای ناخوانده ، به شیوه زنده)و (جوجه طلایی ، عروسکی) بود . سپس با تغییر گرایش به رشته بازیگری فعالیت خود را در این زمینه متمرکز کرد .
در بهمن ماه 1373 با ارایه پایان نامه نظری و عملی از دانشکده فارغ التحصیل شد . پایان نامه نظری وی تحت عنوان « بازیگر و اشیا » به بررسی ارتباط بازیگر و اشیا از دیر باز تاکنون میپردازد و ضمن نگاهی به دیدگاههای پیشینیان به نقش و حضور اشیا در حیطه نمایش و زندگی ، کارکرد اشیا را در جریان نزدیکی به نقش بررسی میکند .
پایان نامه عملی وی با نام « لباسی برای مهمانی » اجرایی بود با تحلیل کاملاً متفاوت از نمایش دعوتِ غلامحسین ساعدی . در این نمایش که با کارگردانی محمد رحمانیان و بازی لادن طباطبایی و مهتاب نصیر پور به مدت 10 شب بر صحنه تالار مولوی بود ، اشیا موجود در صحنه بنحوی مورد استفاده بازیگران قرار میگرفت که مفاهیم متفاوتی را به تماشاگر القا مینمود .

تعدادی از نمایشهای دانشجویی که به عنوان بازیگر در آنها حضور داشته :
سیاه (علی نصیریان)، باغ وحش شیشه ای (تنسی ویلیامز)، خانه برناردا آلبا (گارسیا لورکا)، یرما (گارسیا لورکا) ، دعوت (غلامحسین ساعدی) ، تکیه بر باد (ناظرزاده کرمانی) دختر بخت (اوژن یونسکو)، چهار فصل (آرنولد وسکر + کارگردان) .
همچنین با بازی در نمایش « سورنا مادر لوک » نوشته داریوش مختاری و کارگردانی فرشته سرابندی ، جایزه بازیگر برگزیده زن را از جشنواره سراسری تأتر فجر بدست آورد (سال 1372).
در سال 1378 نمایش تک پرده ای با نام « لیلی...بی مجنون » نوشته و کار خودش را با بازی خودش بر روی صحنه برد ، که این نمایش با صحنه خالی و با تکیه بر توانایی بازیگر در ارایه چندین نقش و با استفاده از مفاهیم اشیا اجرا شد که در جشنواره تأتر بانوان جایزه بازیگر برگزیده را از آن خود کرد .
اولین حضور وی در مقابل دوربین تجربه کوتاهی در برنامه عروسکی « عطر و گلاب بپاشید » به کارگردانی ایرج طهماسب (1370) بود و پس از آن مجموعه تلویزیونی « بر سر دو راهی » به کارگردانی حسین فردرو (1371) و جنگ نوروز 72 داریوش کاردان .
هم چنین دو تله تأتر تحت نام مجموعه یک داستان ، به کارگردانی محمد رحمانیان ، برگرفته از آثار نویسندگان روسی بازی کرد .
پس از پایان دوره لیسانس وی بازیگری را به طور جدی دنبال کرد ، اولین سریال بلند وی « نیمه پنهان ماه» بهمن ماه 1373 پخش شد و بهار 1374 اولین حضور مقابل دوربین 35 با فیلم سینمایی سایه به سایه به کارگردانی علی ژکان رقم خورد . تابستان 1374 در فیلم سینمایی خواهران غریب (کیومرث پوراحمد) شرکت کرد ...

طلوعی، شبنم

قرن:15
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نام اصلی: شبنم
نام خانوادگی اصلی: طلوعی
سمت (در بخش های): بازیگران،دوبله،
تاریخ تولد: 1350
محل تولد: تهران
ملیت: ایران
مدرک تحصیلی: دیپلم حسابداری
روابط خانوادگی با دیگر هنرمندان :
>> کورش تهامی (شوهر)
بیوگرافی :
فارغ التحصیل دوره دو ساله مرکز آموزش فیلمسازی در رشته کارگردانی سینما.
از تئاتر آغاز کرد و شمار جوایزش نشان از توانایی هایش دارد. در سینما با نقش آفرینی متفاوتش در فیلم "شراره" و بازی بسیار کوتاه اما قدرتمندش در فیلم "خانه ای روی آب" و بخصوص سه بازی ماندگار در فیلم کوتاه و سه اپیروزدی "عشق تنهاست و ..." نوید ظهور یک بازیگر موفق را داد.
شبنم طلوعی در سال 1381 با دو مجموعه تلویزیونی پرمخاطب "نیستان" و بخصوص "بدون شرحÂ " بیشتر دیده شد. جوایز (در زمینه نمایش):
- بهترین بازیگر
- بهترین بازیگر دوم
- بهترین نویسنده نمایش دوم
- بهترین کارگردانی دوم مجموعه های تلویزیونی:
- همسفر (قاسم جعفری، 1379)
- نیستان (حسین مختاری، 80-1379)
- بدون شرح (مهدی مظلومی، 1381)
- کاراگاه شمسی و مادام (مرضیه برومند، 1381)
بخشی از فیلم شناسی:
1382 شکلات (افشین شرکت) [بازیگر]
1380 خانه ای روی آب (بهمن فرمان‌آرا) [بازیگر]

1379 تارزن و تارزان (علی عبدالعلی زاده) [گوینده]
1379 روزی که زن شدم (مرضیه مشکینی) [بازیگر]
1378 شراره (سیامک شایقی) [بازیگر]
1378 دفتری از آسمان (پرویز شیخ طادی) [بازیگر]
1376 بودن یا نبودن (کیانوش عیاری) [بازیگر]
منابع زندگینامه :http://www.iranactor.com/

طوفان، رضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1328 تهران، نام اصلی: رضا صفایی‌پور، تحصیلات: پنجم متوسطه، فعالیت در تلویزیون از 1359، شروع بازیگری با بدلکاری، شروع بازیگری: قهرمانان (مشترک با آمریکا- 1347)
عمده‌ی فیلمها:
ضرب شست (1348)، مردی از جنوب شهر (1349)، جنوبی (1352)، هفت مرد دلاور (1352)، عفریت (نمایش داده نشد- 1361)، میرزا کوچک خان (1363)، فصل خاکستری (نمایش داده نشد- 1363)، پلاک (1364)، جمیل (1366)، سیمرغ (1366)، شکار خاموش (1368)، پوتین (1370)، صلیب طلایی (1371)، آنها هیچ‌کس را دوست ندارند (1372)، ضربه‌ی آخر (1372)، مرضیه (1373)، خط آتش (1373)، جهنم سبز (1374)، پانک (1374)، حادثه در کندوان (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

طهماسب، ایرج

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1338 تهران، همسر مرجان مدرسی (بازیگر)، تحصیلات: فارغ‌التحصیل دانشکده هنرهای زیبا، شروع فعالیت از تلویزیون (1362)، عروسک گردان، سازنده‌ی پرفروش‌ترین فیلم تاریخ، سینمای ایران (کلاه قرمزی و پسرخاله)، شروع بازیگری: شهر موشها (عروسک گردان- 1363)
عمده‌ی فیلمها:
آن سوی مه (1364)، خط پایان (1364)، روزهای انتظار (1365)، مقاومت (1365)، خانه در انتظار (1366)، جهیزیه برای رباب (1366)، صعود (1366)، سفر عشق (1367)، روز باشکوه (1367)، زیر بامهای شهر (1368)، راز کوکب (1368)، گربه‌ی آوازه‌خوان (عروسک‌گردان- 1369)، یکبار برای همیشه (مدیر روابط عمومی- 1371)، کلاه قرمزی و پسر خاله (کارگردان، نویسنده، بازیگر- 1373)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

طهمورث، سیاوش

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1325 تهران، نام اصلی: حسن طهمورث‌نیا، تحصیلات: دیپلم، فعالیت در تلویزیون، بازی و کارگردانی در تئاتر از 1342، دستیار کارگردان در فیلم گاو (1348)، شروع بازیگری: آن سفر کرده (1363)
عمده‌ی فیلمها:
اجاره‌نشینها (1365)، تشکیلات (1365)، کنار برکه‌ها (1365)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

ظهوری، تقی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
بازیگر.
تولد: 1292، تهران.
درگذشت: 11 اسفند 1370، کرج.
تقی ظهوری فارغ‌التحصیل دوره‌ی اول هنرستان هنرپیشگی تهران است که به سال 1318 از این مدرسه فارغ‌التحصیل شد. پس از پایان تحصیلات به خدمت وزارت دادگستری درآمد و در آن وزارتخانه به سمت کارمند مشغول خدمت گردید. تقی ظهوری از نوجوانی به هنر بازیگری علاقه‌مند شد و سرانجام به صحنه‌ی تئاتر و هنر بازیگری کشیده شد. وی پس از سال 1315 با شرکت نمایشنامه‌های: «نوکر زبردست »؛ «مشهدی عباد»؛ «اشک‌های عشق»؛ «بهلول»؛ «یوسف و زلیخا»؛ «قسمت»؛ «دزد ناشی» و «خسیس» فعالیت‌های هنری خود را در در صحنه‌ی تئاتر تهران آغاز کرد و با شرکت در فیلم «واریته‌ی بهاری» ازسال 1329 وارد سینما و شرکت در فیلم‌های سینمایی شد. تقی ظهوری از سال 1331 وارد کار دوبله‌ی فیلم‌ها شد و از سال 1335 برای شرکت در برنامه‌ها و نمایشنامه‌های رادیویی همکاری خود را با این مؤسسه آغاز کرد. فیلم‌های عمده‌ای که وی در آنها شرکت کرده عبارتند از: «زنده باد خاله» (1331)؛ «دختر چوپان» (1332)؛ «مشهدی عباد» (1332)؛ «میهن پرست» (1332)؛ «برای تو» (1334)؛ «فرزند گمراه» (1334)؛ «بوسه‌ی مادر» (1335)؛ «مادموزال خاله» (1336)؛ «بلبل مزرعه» (1336)؛ «ظالم بلا» (1336)؛ «بهلول» (1336)؛ «عروس فراری» (1337)؛ «طلسم شکسته» (1337)؛ «دو قلوها» (1338)؛ «اول هیکل» (1339)؛ «آرشین مالالان» (1339)؛ «ستارگان می‌درخشند» (1339)؛ «عروسک پشت پرده» (1339)؛ «گلی در شوره‌زار» (1340)؛ «عمو نوروز» (1340)؛ «بیوه‌های خندان» (1340)؛ «صد کیلو داماد» (1340)؛ «تازه به دوران رسیده» (1340)؛ «خروس بی‌محل» (1340)؛ «دختر همسایه» (1340)؛ «دخترها این طور دوست دارند» (1341)؛ «ساحل انتظار» (1342)؛ «آراس خان» (1342)؛ «عروس دهکده» (1342)؛ «مردها و جاده‌ها» (1342)؛ «قربانی هوس» (1342)؛ «نابغه‌ی هفت ماهه» (1343)؛ «ابرام در پاریس» (مشترک با فرانسه، 1343)؛ «لذت گناه» (1343)؛ «دهکده‌ی طلایی» (1343)؛ «شکوفه‌های امید» (1343)؛ «ترانه‌های روستایی» (1343)؛ «مو طلایی

شهر ما» (1344)؛ «قهرمان قهرمانان» (1344)؛ «یک پارچه آقا» (1344)؛ «گنج قارون» (1343)؛ «خوشگل خوشگلا» (1344)؛ «دزد بانک» (1344)؛ «شانس بزرگ» (1344)؛ «هارون و قارون» (1345)؛ «حسین کرد» (1345)؛ «داماد فراری» (1345)؛ «جهان پهلوان» (1345)؛ «امروز و فردا» (1345)؛ «پروفسور نخاله» (1345)؛ «گدایان تهران» (1345)؛ «الماس 1346) 33)؛ «طوفان نوح» (1346)؛ «گوهر شب چراغ» (1346)؛ «معجزه» (1346)؛ «دالاهو» (1346)؛ «شکوه جوانمردی» (1346)؛ «هفت شهر عشق » (1346)؛ «غروب بت پرستان» (1347)؛ «یوسف و زلیخا- نسخه دوم» (1347)؛ «ماجرای شب ژانویه» (1347)؛ «بر آسمان نوشته» (1347)؛ «دزد سیاهپوش» (1346)؛ «تنگه‌ی اژدها» (1347)؛ «معجزه قلب‌ها» (1348)؛ «جدایی» (1348)؛ «دو دل و یک دلبر» (1348)؛ «دنیای پر امید» (1348)؛ «شهر آشوب» (1348)؛ «قسمت» (1349)؛ «مردی از جنوب شهر» (1349)؛ «سوگلی» (1349)؛ «دنیا مال منه» (1350)؛ «درخت‌ها ایستاده می‌میرند» (1350)؛ «بده در راه خدا» (1350)؛ «خوشگل محله» (1350). تقی ظهوری ناگهان دست از فعالیت‌های هنری کشید و در منزل خود در حومه‌ی کرج به مطالعه و پرورش گل و گیاه پرداخت.
تقی ظهوری یازدهم اسفند 1370 درگذشت.
(1370 -1291 ش)، بازیگر. در تهران به دنیا آمد. وی فارغ‌التحصیل دوره‌ی اول هنرستان هنرپیشگی تهران بود. پس از پایان تحصیلات به خدمت وزارت دادگستری درآمد. وی با نمایشنامه‌های: «مشهدی عباد»؛ «بهلول»؛ «یوسف و زلیخا» و «خسیس»فعالتیهای هنری خود را در صحنه تئاتر آغاز کرد. او با شرکت در فیلم «واریته‌ی بهاری» وارد کار سینما و فیلم‌های سینمایی شد و کار دوبله و نمایشنامه‌های رادیویی را نیز انجام می‌داد. وی در تهران درگذشت. از بهترین فیلم‌هایی که او به بازیگری پرداخته: «گوهر شب‌چراغ»؛ «شهر آشوب»؛ «گنج قارون»و غیره.[1]
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر
منابع زندگینامه :[1] تاریخ سینمای ایران (576 ،354 ،202)، سیمای هنرمندان (437 -435 / 1)، فرهنگ فیلم‌های سینمای ایران (111 -110 ،80 ،23 ،13 / 1).

عاملی، حمید

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
حمید عاملی (۱۳۲۰ - ۱۶ دی ۱۳۸۶) گوینده رادیو و قصه‌گو بود.
حمید عاملی در سال ۱۳۲۰ تهران زاده شد. او از سال ۱۳۳۴ در مجله‌های کیهان بچه‌ها، اطلاعات هفتگی و روشنفکر داستان‌های کوتاه کودکان می‌نوشت و از سال ۱۳۳۷ به گویندگی رادیو در برنامه «کار و کارگر» پرداخت. او در سال ۱۳۵۰ گوینده برنامه رادیویی «راه شب» شد. حمید عاملی همچنین بیش از ۱۰۰ کتاب داستان نوشته است.
حمید عاملی در سال ۱۳۵۲، پس از مرگ فضل‌الله مهتدی (صبحی)، قصه‌گوی برنامه «قصه ظهر جمعه» شد. او در آخرین سالهای کاری خود گوینده برنامه «یک شب از هزار و یک شب» رادیو بود و ۹۰۰ قسمت آن را اجرا کرد.
آقای عاملی در سال ۱۳۸۲ از سوی وزارت فرهنگ «پیشکسوت اهل قلم» معرفی شده بود ولی پس از ۴۹ سال فعالیت ، در حالی‌که «قصه‌های یک روز تعطیل» او در رادیو تهران پخش می‌شد، در سال ۱۳۸۵ از کار برکنار شد.
مراسم بزرگداشتی برای حمید عاملی چند روز پیش از مرگش در رادیو تهران برگزار شد و او در آن مراسم گفته بود که پس از بازگشت از بیمارستان مجدداً به رادیو بازخواهد گشت.
به گفته منوچهر آذری، عاملی در بادرود انجمن شعری را پایه‌گذاری کرده بود و هر ماه یک‌بار تا بادرود می‌رفت و در جلسات این انجمن شرکت می‌کرد.
او سرانجام در ۱۶ دی ۱۳۸۶ بر اثر سرطان در تهران مُرد.

عبادی ،دانیال

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد : 1361
دانشجوی رشته MBA (بیزینس اجرایی) در مقطع کارشناسی ارشد
فیلم ها :
غیره منتظره (1386)

عباسی، سعید

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1341 ارومیه، تحصیلات: دیپلم، شروع بازیگری: اتوبوس (1364)
عمده‌ی فیلمها:
میهمانی خصوصی (1365)، ضمیر (کوتاه- 1365)، ایستگاه (1366)، ملک خاتون (1369)، قرق (1370)، زندان دیو (1371)، عروسی خون (1373)، سکوت کوهستان (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

عبدالملکی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1330 ارومیه، نام اصلی: حمیدرضا عبدالملکی، تحصیلات: فارغ‌التحصیل دانشکده هنرهای دراماتیک 1356، فعالیت در تلویزیون- عروسک‌گردان، مقیم فرانسه، شروع بازیگری: کچل کفترباز (کوتاه- 1360)
عمده‌ی فیلمها:
یاد و دیدار (1366)، کارآگاه 2(1367)، شنگول و منگول (1368)، جستجو در جزیره (1369)، علی و غول جنگل (1369)، مجنون (1369)، خسوف (1371)، هنرپیشه (1371)، باغ ملکوت (1372)، روز واقعه (1373)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

عبدی، اکبر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1337 تهران، نام اصلی: اکبر عبدی آقاباقر، تحصیلات: دیپلم، شروع کار از تلویزیون 1362، برنده‌ی لوح زرین بهترین بازیگر نقش دوم در هشتمین جشنواره‌ی فجر (مادر)، رتبه‌ی پنجم در رای‌گیری بهترین بازیگران سینمای ایران (1373)
شروع بازیگری: جنجال بزرگ (1363)
عمده‌ی فیلمها:
مردی که موش شد (1364)، اجاره‌نشینها (1365)، ماموریت (1365)، غریبه (1366)، گراند سینما (1367)، ای ایران (1368)، دزد عروسکها (1368)، ریحانه (1368)، مادر (1368)، در آرزوی ازدواج (1369)، سفر جادویی (1369)، دلشدگان (1370)، سیرک بزرگ (1370)، مدرسه‌ی پیرمردها (1370)، ناصرالدین شاه (1370)، هنرپیشه (1371)، روز فرشته (1372)، برلین در ماه مه (1372)، آرزوی بزرگ (1373)، حشره‌ی شانس (1373)، کچل عاشق (1373)، رویای نیمه شب تابستان (1373)، مرد آفتابی (1374)، غربت (1374)، پاکباخته (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

عبدی، رضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1310 تهران، تحصیلات: پنجم ابتدایی، فعالیت در رادیو از 1337، فعالیت در تلویزیون، بازی در تئاتر از 1335، شروع بازیگری: دوستان یکرنگ (1339)، عمده‌ی فیلمها:
آئینه تاکسی (1339)، بچه ننه (1339)، آفت زندگی (1339)، آهنگ دهکده (1340)، عسل تلخ (1340)، دوستت دارم (1342)، نسیم عیار (1346)، نعره طوفان (1348)، نسل شجاعان (1348)، دنیای پر امید (1348)، قصر زرین (1348)، مردی از جنوب شهر (1349)، یک خوشگل هزار مشکل (1350)، ایوب (1350)، عشقی‌ها (1350)، زندگی وارونه (1350)، مردان خشن (1350)، یک مرد یک شهر (1350)، آبشار طلا (1351)، جهنم به اضافه من (1351)، اعجوبه‌ها (1351)، همیشه قهرمان (1351)، کاکاسیاه (1352)، قصه‌ی شب (1352)، قرار بزرگ (1355)، بر فراز آسمانها (1358)، کفشهای میرزا نوروز (1364)، هی جو (1367)، سفر جادویی (1369)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

عرب‌نیا، فریبرز

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1342 تهران، تحصیلات: لیسانس گرافیک
شروع بازیگری: خسوف (1371)
عمده‌ی فیلمها:
بندر مه‌آلود (1371)، من زمین را دوست دارم (1372)، بوی خوش زندگی (1373)، سالهای بی‌قراری (1373)، کاکادو (1373)، مرد پنجم (1373)، از جنوب تا شمال (1374)، ضیافت (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

عرفانی، حسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1321 تهران، تحصیلات: دیپلم، همسر شهلا ناظریان (بازیگر و دوبلور)، فعالیت در تلویزیون، فعالیت در رادیو- فعالیت در دوبله
شروع بازیگری: عشق و خشونت (1356)
عمده‌ی فیلمها:
حرمت رفیق (1356)، با عشق مردن (1358)، سیم خاردار (نمایش داده نشد- 1360)، خوش‌خیال (1372)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

عسکری، شهاب

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1324 تهران، تحصیلات: دیپلم، فعالیت در دوبله- فعالیت در تلویزیون- بازی در تئاتر از 1359 با تئاتر نصر لاله‌زار، شروع بازیگری: کوسه جنوب (1357)
عمده‌ی فیلمها:
تکیه بر باد (1358)، سیم خاردار (نمایش داده نشد- 1359)، میرزا کوچک خان (1363)، سردار جنگل (1363)، پیراک (1363)، جنجال بزرگ (1363)، تفنگ شکسته (1364)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

عطاران،رضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
بیوگرافی:
با حضور در جنگ « ساعت خوش » (مهران مدیری - 1373) فعالیت هنری و بازیگری اش را آغاز کرد. و خیلی زود به جرگه کارگردانان تلویزیونی پیوست. مجموعه های « خانه به دوش » ، « متهم گریخت » و « ترش و شیرین » که عطاران آنها را کارگردانی کرده از مجموعه های پربیننده و برتر تلویزیون است.رضا عطاران در سینما هم موفق بود. او در
مجموعه آثار:
- کلید ازدواج (داود موثقی، 1377)
- سیندرلا (بیژن بیرنگ، مسعود رسام، 1380)
- کلاه قرمزی و سروناز (ایرج طهماسب، 1381)
- هوو (علیرضا داودنژاد، 1384)
- تیغ زن (علیرضا داودنژاد، 1385)
- کلاهی برای باران (مسعود نوابی، 1385)
- توفیق اجباری (محمدحسین لطیفی، 1386)« هوو » معرکه بود.

عفتی، رضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1327 مشهد، تحصیلات: فارغ‌التحصیل تاریخ تحلیلی اسلام در دانشگاه آزاد، فعالیت در تلویزیون از 1359، بازی در تئاتر از 1349، شروع بازیگری: عاشورا (کوتاه- 1361)
عمده‌ی فیلمها:
بازجویی یک جنایت (1362)، گنج (1363) صعود (1366)، کچل عاشق (1373)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

عکاسباشی، ابراهیم

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1294 -1253 ش)، عکاس، فیلمبردار و مترجم. وی در تهران به دنیا آمد. پدرش عکاس‌باشی دربار ناصرالدین‌شاه بود. او از نوجوانی تحصیلات خود را در هنر عکاسی و گراورسازی در پاریس آغاز کرد. پس از مدتی همراه پدر به تهران آمد و ملتزم مظفرالدین‌شاه شد و در 1277 ش، لقب عکاس‌باشی گرفت. میراز ابراهیم‌خان نخستین فیلم را در استاند بلژیک در مراسم جشن گلها فیملبرداری کرد و سپس همراه شاه به تهران بازگشت. عکاس‌باشی ضمن نمایش فیلم در دربار، گاهی نیز به فیلمبرداری می‌پرداخت. در «تاریخ سینمای ایران» محل وفات وی چابکسر قزوین ذکر شده که به نظر اشتباه می‌رسد و باید چابکسر لاهیجان باشد. از دیگر آثار او، ترجمه‌ی «رساله‌ی لکه‌گیری» از فرانسه به فارسی است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ سینمای ایران (22 -21)، مؤلفین کتب چاپی (74 / 1).

علایی، ناصر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
درگذشت: 1371.
ناصر علایی تدوینگر سیمای جمهوری اسلامی ایران در 33 سالگی به علت بیماری قلبی درگذشت. وی فارغ‌التحصیل رشته‌ی تدوین از مدرسه‌ی عالی تلویزیون و سینما بود و تدوین تعداد زیادی از فیلم‌های مستند و داستانی تلویزیون را انجام داده بود که از میان آنها به سریال‌های مستند «زمین و زمین‌شناسی» و از «اردبیل تا دشت مغان» می توان اشاره کرد. ناصر علایی در تدوین فیلم‌های سینمایی «راز کوکب»، «تا غروب»، «روز باشکوه»، «دره‌ی شاپرک‌ها»، «ستاره‌ی الماس» و «جیب‌برها به بهشت نمی‌روند» همکاری داشت.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

علو، ژاله

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
متولد: 1309 تهران، نام اصلی: شوکت علو، تحصیلات: فارغ‌التحصیل هنرستان هنرپیشگی تهران- فارغ‌التحصیل دانشسرای مقدماتی دانشگاه تهران، فعالیت در رادیو از 1331- فعالیت در دوبله از 1332- فعالیت در تلویزیون- بازی در تئاتر از 1326، شروع بازیگری: زندانی امیر (1327)
عمده‌ی فیلمها:
توفان زندگی (1327)، واریته بهاری (1328)، افسونگر (1332)، آغا محمدخان قاجار (1333)، ماجرای زندگی (1333)، عروس دجله (1333)، اتهام (1335)، یعقوب لیث صفاری (1336)، طلسم شکسته (1337)، بیژن و منیژه (1337)، بی‌ستاره‌ها (1338)، آسمون جل (1338)، شب کلاه شیطان (نمایش داده نشد- 1339)، صفرعلی (1339)، پیمان (1339)، دندان افعی (1340)، بیوه‌های خندان (1340)، طلای سفید (1341)، کلید (1341)، هوکانی (نمایش داده نشد- 1348)، شیرین و فرهاد (1349)، لیلی و مجنون (1349)، طوقی (1349)، پنجره (1349)، پل (1350)، احساس داغ (1350)، داش آکل (1350)، لوطی (1350)، آدمک (1350)، قلندر (1351)، اتل متل توتوله (1351)، فتنه‌ی چکمه‌پوش (1351)، ساعت فاجعه (1351)، عباسه و جعفر برمکی (1351)، آب نبات چوبی (1351)، شیر علی مردان (نمایش داده نشد- 1351)، کیفر (1352)، غریب (1352)، صدای صحرا (1354)، واسطه‌ها (1356)، زمان از دست رفته (1368)، پروازِ را به خاطر بسپار (1371)، جنگ نفتکشها (1372)، روز واقعه (1373)، آدم برفی (1373)، طالع سعد (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

علیدوستی ،ترانه

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
(یک دوره کلاسهای فیلمنامه نویسی را در حوزه هنری گذرانده است)
..... با اولین فیلم دوران زندگی اش خوش درخشید و موفق شد در کمتر از یک ماه
چند جایزه مطرح سینمایی به خود اختصاص دهد:
- سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش اول زن از بیستمین جشنواره فیلم فجر
- بهترین بازیگر زن از پنجاه و پنجمین جشنواره ی فیلم لوکارنو (سوییس)
- برگزیده منتقدان به عنوان بهترین بازیگر نقش اول زن
- برگزیده جشنواره فیلم آبادان
با بازی در دومین فیلمش شهر زیبا ثابت کرد که استعداد فوق العاده ایست در بازیگری.
او یکی از چهره های شاخص سینمای آینده ایران خواهد بود.

علیدوستی، ترانه

قرن:15
جنسیت:زن
ملیت:ایران
نام اصلی: ترانه
نام خانوادگی اصلی: علیدوستی
سمت (در بخش های): بازیگران،
تاریخ تولد: 1362/10/22
محل تولد: تهران
ملیت: ایران
مدرک تحصیلی: دیپلم کامپیوتر
بیوگرافی
(یک دوره کلاسهای فیلمنامه نویسی را در حوزه هنری گذرانده است)
با اولین فیلم دوران زندگی اش خوش درخشید و موفق شد در کمتر از یک ماه چند جایزه مطرح سینمایی به خود اختصاص دهد:
- سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش اول زن از بیستمین جشنواره فیلم فجر
- بهترین بازیگر زن از پنجاه و پنجمین جشنواره ی فیلم لوکارنو (سوئیس)
- برگزیده منتقدان به عنوان بهترین بازیگر نقش اول زن
- برگزیده جشنواره فیلم آبادان
با بازی در دومین فیلمش "شهر زیبا" ثابت کرد که استعداد فوق العاده ایست در بازیگری. او یکی از چهره های شاخص سینمای آینده ایران خواهد بود.

بخشی از فیلم شناسی:
1384 چهارشنبه سوری (اصغر فرهادی) [بازیگر]
1382 شهر زیبا (اصغر فرهادی) [بازیگر]
1380 من ترانه پانزده سال دارم (رسول صدرعاملی) [بازیگر]

جوایز و انتخابها
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش اول زن (شهر زیبا)
[دوره 22 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1382]
>> برنده سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش اول زن (من ترانه پانزده سال دارم)

[دوره 20 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1380]
>> کاندید تندیس زرین بهترین بازیگر نقش اول زن (شهر زیبا)
[دوره 8 جشن خانه سینما (مسابقه) - سال 1383]
>> برنده لوح زرین بهترین بازیگر زن (شهر زیبا)
[دوره 5 منتخب سایت ایران اکتور (بهترین های سال) - سال 1384]
>> برنده لوح زرین بهترین بازیگر زن (من ترانه پانزده سال دارم)
[دوره 3 منتخب سایت ایران اکتور (بهترین های سال) - سال 1382]
>> 1 - بهترین بازیگر نقش اول زن سال (من ترانه پانزده سال دارم)
[دوره 17 منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال 1381]
>> 1 - بهترین بازیگر کودک و نوجوان سال (من ترانه پانزده سال دارم)
[دوره 17 منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال 1381]
>> با تقدیر از بهترین بازیگر نقش مکمل زن (چهارشنبه سوری)
[دوره 24 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1384]
>> برنده تندیس زرین بهترین بازیگر نقش مکمل زن (چهارشنبه سوری)
[دوره 10 جشن خانه سینما (مسابقه) - سال 1385]
منابع زندگینامه :http://www.iranactor.com/

علیزاده، شهین

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
متولد: 1334 تهران، همسر آتش تقی‌پور (بازیگر)، تحصیلات: فارغ‌التحصیل رشته‌ی بازیگری دانشکده هنرهای دراماتیک تهران، فعالیت در تلویزیون- بازی در تئاتر، شروع بازیگری: مسافر (کوتاه- 1364)
عمده‌ی فیلمها:
پرده‌ی آخر (1369)، مسافران (1370)، آذرستان (1371)، نگاهی دیگر (1373)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

علیزاده، مجید

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1333 تهران، تحصیلات: ششم ابتدایی، بدل‌کار- فعالیت در تلویزیون از 1360، شروع بازیگری: طلاق (1342)
عمده‌ی فیلمها:
مالک دوزخ (1348)، نسل شجاعان (1348)، پهلوان مفرد (1350)، احمد چوپان (1351)، مرغ تخم طلا (1351)، جنگجویان کوچولو (1352)، فریاد زیر آب (1356)، نفس بریده (1359)، از فریاد تا ترور (1359)، بازداشتگاه (1361)، فرمان (1361)، قرنطینه (1358 -61)، بازداشتگاه (1361)، ریشه در خون (1362)، سناتور (1362)، سرزمین آرزوها (1366)، غریبه (1366)، طوبی (1367)، بازی تمام شد (1368)، دندان مار (1368)، آوای دریا (1369)، یکبار برای همیشه (1371)، دو روی سکه (1372)، پرتگاه (1373)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

علیقلی، محمدرضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نام: محمد رضا علیقلی
تاریخ تولد: 1340 بازجویی یک جنایت (1363)
رهایی (1363)
یاد (1363)
بهار (1364)
تنوره دیو (1364)
خط پایان (1364)
شهر موشها (1364)
مدار بسته (1364)
بی پناه (1365)
پرواز در شب (1365)
تصویر آخر (1365)
جدال (1365)
حریم مهرورزی (1365)
تحفه ها (1366)
جهیزیه برای رباب (1366)
خارج از محدوده (1366)
شرایط عینی (1366)
گنج (1366)
محموله (1366)
انسان و اسلحه (1367)
گلنار (1367)
ستاره و الماس (1367)
افق (1367)
پاتال و آرزوهای کوچک (1368)
آخرین مهلت (1368)
بازی تمام شد (1368)
پول خارجی (1368)
دزد عروسکها (1368)
مشق شب (1368)

جنجال بزرگ (1369)
حکایت آن مرد خوشبخت (1369)
مجنون (1369)
بدوک (1370)
خانه خلوت (1370)
خمره (1370)
دندان طلا (1370)
سهند دریا (1370)
عملیات کرکوک (1370)
مدرسه پیرمردها (1370)
مرغابی وحشی (1370)
نرگس (1370)
نیاز (1370)
مجسمه (1371)
لبه تیغ (1371)
بر بال فرشتگان (1371)
راز چشمه سرخ (1371)
خسوف (1371)
عیالوار (1371)
حمله خرچنگها (1371)
تیک تاک (1372)
ماجرای نیمه شب تابستان (1372)
جای امن (1372)
حماسه مجنون (1372)
سجاده آتش (1372)
کلاه قرمزی و پسرخاله (1373)
خط آتش (1373)
منطقه ممنوعه (1373)
کوچه و موزه (1373)
پناهنده (1372)
سالهای بیقراری (1373)
بخاطر هانیه (1373)
اشک کوسه (1373)
عاشقانه (1374)
بازگشت از بوداپست (1373)
تعطیلات تابستانی (1374)

دکل (1374)
پدر (1374)
لبنان عشق من (1374)
دایره سرخ (1374)
سجده بر آب (1375)
ماه و خورشید (1375)
معجزه خنده (1375)
روانی (1376)
جان سخت (1376)
مهره (1376)
تنها (1376)
یاسهای وحشی (1376)
مرد عوضی (1377)
روبان قرمز (1377)
پرواز خاموش (1377)
شوخی (1378)
تکیه بر باد (1378)
مومیایی 3 (1378)
متولد ماه مهر (1378)
مرد بارانی (1378)
دارا و ندار (1378)
زیر نور ماه (1379)
شبهای تهران (80/1379)
یاد و یادگار (1379)
موج مرده (1379)
نگین (1380)
نان و عشق و موتور هزار (1380)
ارتفاع پست (1380)
دختر شیرینی فروش (1380)
کلاه قرمزی و سروناز (1381)
اینجا چراغی روشن است (

عیاری، داریوش

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نام: داریوش عیاری
تاریخ تولد: 1325
برادر کیانوش عیاری (کارگردان).
فعالیت در سینمای آزاد اهواز در سال 1350.
شروع فعالیت سینمایی با فیلم « تنوره دیو » (کیانوش عیاری) به عنوان فیلم‌بردار در سال 1364.
تنوره دیو (کیانوش عیاری، 1364)
خط پایان (محمدعلی طالبی، 1364)
شبح کژدم (کیانوش عیاری، 1365)
محموله (سیروس الوند، 1366)
آن سوی آتش (کیانوش عیاری، 1366)
چمدان (جلال مقدم، 1367)
روز باشکوه (کیانوش عیاری، 1367)
وسوسه (جمشید حیدری، 1368)
ستاره و الماس (سیامک شایقی، 1367)
چون ابر در بهاران (سعید امیرسلیمانی، 1369)
دو نیمه سیب (کیانوش عیاری، 1370)
مدرسه پیرمردها (علی سجادی حسینی، 1370)
آذرخش (احمدرضا درویش، 1371)
شاخ گاو (کیانوش عیاری، 1373)
خواهران غریب (کیومرث پوراحمد، 1374)
جوانمرد (جمشید آهنگرانی، 75/1374)
راز مینا (عباس رافعی، 1375)
شبیخون (جمشید آهنگرانی، 1377)
دختری با کفشهای کتانی (رسول صدرعاملی، 1377)
سفره ایرانی (کیانوش عیاری، 80-79-1378)
زندان زنان (منیژه حکمت، 1380)
روز کارنامه (مسعود کرامتی، 1381)
معادله (ابراهیم وحیدزاده، 1382)
شام عروسی (ابراهیم وحیدزاه، 1384)

غازی‌بیات، نادر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
درگذشت: 1374.
نادر غازی‌بیات، بازیگر تئاتر و سینما در 56 سالگی درگذشت وی از سال 1337 با گروه آناهیتا کار تئاتری‌اش را آغاز کرد و از سال 1347 به بازی در فیلم‌های سینمایی پرداخت. آخرین فیلم او نقش کوتاهی در «مسافران» (ساخته‌ی بهرام بیضایی) بود. وی همچنین در مجموعه‌ی تلویزیونی «پدر» نقشی بر عهده داشت.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

غیاثی فراهانی، شاهرخ

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
مجسمه‌ساز، نقاش، بازیگر سینما.
تولد: شهریور 1331.
درگذشت: آبان 1375، تهران.
شاهرخ غیاثی فراهانی فارغ‌التحصیل رشته‌ی سینما از دانشکده‌ی هنرهای دراماتیک بود. وی مدتی به بازیگری در تئاتر و عروسک‌گردانی پرداخت و از سال 1363 آموزش نقاشی را نزد استادش آیدین آغداشلو آغاز کرد. اولین حضور در سینما، بازی در فیلم «موج طوفان» (1360) بود. او سال‌ها بعد با بازی در فیلم «بلندی‌های صفر» ساخته‌ی حسینعلی فلاح لیالستانی توانایی خود را در بازیگری نشان داد.
«ماه مهربان» ساخته‌ی قاسم جعفری آخرین تجربه‌ی حضور او در سینما بود.
زمینه‌ی اصلی فعالیت شاهرخ غیاثی، نقاشی و مجسمه‌سازی بود و نخستین بار در سال 1368 در یک نمایشگاه جمعی در موزه‌ی هنرهای معاصر برای حمایت از زلزله‌زدگان رودبار شرکت کرده بود.
شاهرخ غیاثی فراهانی بر اثر سانحه حین تمرین فیلم سینمایی درگذشت. پیکر وی در بهشت زهرا در قطعه‌ی هنرمندان و نویسندگان به خاک سپرده شد.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

فاطمی، نظام

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
یکی دیگر از ترانه‌سرایان معروف که ترانه‌های قابل قبولی در دهه‌های 1330 در آشفته بازار وقت ارائه کرد، نظام فاطمی بود، وی فرزند علی‌اصغر خان فاطمی است که خود مردی ادیب و دانشمند و به شعر و موسیقی علاقه‌ای وافر داشت، علی‌اصغر فاطمی در تعلیم و تربیت فرزند خود نظام سعی و کوشش فراوان داشت تا روزی وی بتواند برای کشور خود در هنر و ادبیات کاری انجام دهد و فخرآفرین باشد.
نظام فاطمی، در روستای «آهو» از توابع تفرش متولد شد، دوران کودکی را زیر نظر دقیق و تیزبین پدر فاضل خود سپری کرد و از مکتب پدر فیض فراوان برد و خود در سن شانزده سالگی رغبتی به شعر و شاعری پیدا نمود و اولی غزلی را که ساخت، اولین بیت آن چنین بود:
«خوشا دمی که ز وصل تو شادمانه شوم
ز بحر مایل هجر تو بر کرانه شوم»
نظام فاطمی، علاقه بسیاری به ادبیات و تاریخ و نقاشی دارد، به همین سبب ادبیات را برگزید و در این رشته ادامه تحصیل داد و فارغ التحصیل گشت. وی از سال 1330 همکاری خود را با رادیو آغاز کرد و بیش از سیصد و پنجاه ترانه ساخت و بیشتر آن‌ها از ترانه‌های موفق زمان خود به شمار می‌روند، ترانه‌های: «صدف» با صدای سیمین، «من و آینه»، «عیش و نوش»، «حاصل عشق»، «غروب دهکده»، «جام طلا» با صدای دلکش، «صدای آشنا» با صدای داریوش رفیعی و «گذشت عمر» با صدای پروین.
نظام فاطمی، علاوه بر شعر و شاعری در هنر نویسندگی هم دستی دارد و سال‌ها همکار صمیمی مطبوعات و نویسنده سناریوهای: «فردا روشن است» و «بیوه‌های خندان» می‌باشد. یکی از ترانه‌های این شاعر باذوق را در ذیل از نظر خوانندگان گرامی می‌گذرانم:
«غنچه‌ی نشکفته»
غنچه نشکفته- شب بچمن خفته
بامید لبخند سحر- که گشاید زان خنده، مگر دل تنگ بیمارش را
بگشاید بر خنده لبش- بفزاید بر جان طربش بفروزد در خارش را
تو نوا سحری- همچو غنچه منم
تا بر من ندمی- لبخندی نزنم
ای خورشید جهان- امشب سر نزنی

بر هم خواب خوشم- تا دیگر نزنی
از جور تو دل- بمرادش نرسد
داد از دل تو- که بدادش نرسد
بامید لبخند سحر- که گشاید زان خنده مگر دل تنگ بیمارش را
بگشاید بر خنده لبش- بفزاید بر جان طربش بفروزد در خارش را
گر صد مرغ چمن- گوید نغمه‌زنان- فسانه‌ها در گوشم
من ای صبح طرب- دلتنگم همه شب- برفته از سر هوشم
تا بر من ندمی- لبخندی نزنم- فسرده و خاموشم
«دل رمیده»
به تو رو نکنم ز تو دل بکنم
از آن‌که دیدم مرا تو دیگر نشناسی
دلم از همه کس به تو بستم و بس
دلی چو گوهر ولی تو گوهر نشناسی
تو را گمان بردم که دل شکستن نمی‌توانی
چو دیدم اکنون خلاف آنی دگر چگویم دگر چه دانی
من که دگر رسم تو را می‌دانم
گوهر جان بر تو چرا افشانم
بخدا بخدا از تو گیرم دل و زین پس
بسپارم بدگر کس
که مگر قدر آن بداند- راز آن بخواند- این شکسته دل را از بلا رهاند
برمش چون گوهری
بر صاحب نظری
آه چکنم اگر کسی نیابم
بجهان که دل ز من ستاند
چکنم اگر کسی نباشد
که مرا بسوی خود نخواند
چکنم گر کس دیگر نشناسد مرا
به که تنها شوم و با غم هجران سازم
فیلمنامه‌نویس، کارگردان.
تولد: 1310، آشتیان.
درگذشت: 31 تیر 1373.
نظام فاطمی، فرزند علی‌اصغر، در روستای «آهو» از توابع تفرش متولد شد، دوران کودکی را زیر نظر پدرش طی کرد. تحصیلات متوسطه را در دبیرستان حکیم نظامی قم گذراند. در دوران نوجوانی فعالیت ادبی خود را آغاز کرد و اولین اشعار خود را در سن شانزده سالگی سرود، تعدادی از اشعارش در مجله‌های «روشنفکر» و «سپید و سیاه» به چاپ رسید. به

موازات آن به نوشتن نمایش و ترانه‌سرایی برای رادیو (در دهه‌ی 1330 و بیش از سیصد و پنجاه ترانه) نیز پرداخت. از جمله این ترانه‌ها می‌توان به این عنوان‌ها اشاره نمود: «صدف»؛ «من و آینه»؛ «عیش و نوش»؛ «حاصل عشق»؛ «غروب دهکده»؛ «جام طلا»؛ «صدای آشنا» و «گذشت عمر».
نظام فاطمی که فارغ‌التحصیل رشته‌ی ادبیات از دانشگاه تهران بود در سال 1338 با نوشتن فیلمنامه‌ی «دو قلوها» فعالیت سینمایی خود را آغاز کرد و فیلم «بیوه‌های خندان» نخستین فیلمی بود که علاوه بر فیلمنامه کارگردانی آن را بر عهده گرفت. از آن پس تنها به فعالیت در سینما پرداخت. در سال 1355 براساس قصه‌های هفت پیکر نظامی گنجوی، به ساختن یک مجموعه‌ی تلویزیونی پرداخت که نیمه کاره رها کرد. تنها فیلم او پس از انقلاب «زنگ اول» (1364) بود. فاطمی سال‌های آخر عمر را با مطالعه‌ی متون پهلوی، گردآوری ادبیات پندآمیز نظامی در مجموعه‌ای که آن را بوستان نظامی نامیده بود و سرودن شعر می‌گذراند.
عمده فیلم‌های وی به این شرح هستند: «فردا روشن است» (نویسنده، 1339)؛ «بیوه‌های خندان» (کارگردان، نویسنده، 1340)؛ «گرگ‌های گرسنه» (نویسنده، 1341)؛ «مرد میدان» (نویسنده، 1342)؛ «دهکده‌ی طلایی» (کارگردان، نویسنده، با همکاری اسماعیل پورسعید، 1343)؛ «کمین‌گاه شیطان» (کارگردان، نویسنده، 1343)؛ «شیطون بلا» (کارگردان، نویسنده، تهیه‌کننده با مشارکت موسی افشار و جمشید شیبانی، 1344)؛ «هارون و قارون» (کارگردان، نویسنده، 1345)؛ «زن‌ها و شوهرها» (کارگردان، نویسنده 1346)؛ «گردباد زندگی» (کارگردان، نویسنده با همکاری پرویز نوری و جمال امید، 1347)؛ «سالار مردان » (کارگردان، 1347)؛ «مرید حق» (کارگردان، 1349)؛ «شوهر پاستوریزه» (نویسنده، 1350)؛ «قصاص» (کارگردان، 1350)؛ «مهدی مشکی و شلوارک داغ» (کارگردان، 1351)؛ «استوار و پاسبان» (کارگردان، 1351)؛ «کاکل زری» (کارگردان، 1351)؛ «مردان خلیج» (کارگردان، 1351)؛ «قربون هر چی خوشگله» (کارگردان، نویسنده، 1352)؛ «دختران بلا مردان ناقلا» (کارگردان، 1353)؛ «دروغگوی کوچولو» (کارگردان، 1353)؛ «پاشنه طلا» (کارگردان، 1354)؛ «حسرت » (کارگردان، 1354)؛ «راز» (کارگردان، نویسنده، 1355)؛ «کلام حق» (کارگردان، 1356)؛ «زنگ اول» (کارگردان، 1364).
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

فتحی، مهدی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1318 تهران، نام اصلی: مدیقلی فتحی، تحصیلات: فارغ‌التحصیل دانشکده هنرهای دراماتیک تهران، فعالیت در رادیو- فعالیت در تلویزیون بازی در تئاتر از 1348 با گروه تئاتر آناهیتا، شروع بازیگری: تحفه‌ها (1366)
عمده‌ی فیلمها:
کشتی آنجلیکا (1367)، دستمزد (1368)، کاکلی (1368)، دخترک کنار مرداب (1368)، در آرزوی ازدواج (1369)، اوینار (1370)، مدرسه‌ی پیرمردها (1370)، زینت (1372)، روز واقعه (1373)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

فخیم‌زاده، مهدی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1321 تهران، تحصیلات: فارغ‌التحصیل دانشکده ادبیات و دانشکده هنرهای دراماتیک- تحصیلات ناتمام در دانشکده‌ی پزشکی- کارگردان، نویسنده، تهیه‌کننده برنده‌ی دیپلم افتخار بهترین فیلمنامه در دهمین جشنواره‌ی فیلم فجر (شتابزده)، فعالیت در تلویزیون از 1356، بازی در تئاتر از 1348، شروع بازیگری: تپلی (1351)
عمده‌ی فیلمها:
خانواده سرکار غضنفر (1351)، زن باکره (1352)، مکافات (1352)، یاور (1353)، اسرار گنج دره‌ی جنی (1353)، پلنگ در شب (1354)، همخون (1354)، کمین (نویسنده، بازیگر- 1354)، مجازات (کارگردان، نویسنده، بازیگر- 1354)، پیش کسوت (نویسنده، بازیگر- 1355)، پشمالو (کارگردان، نویسنده، بازیگر- 1355)، هزار بار مردن (1356)، فری دست قشنگ (کارگردان، نویسنده، بازیگر- 1356)، در شهر خبری نیست (کارگردان، تهیه‌کننده- 1356)، غربتی‌ها (1356)، به دادم برس رفیق (کارگردان، نویسنده، تهیه‌کننده، بازیگر- 1358)، میراث من جنون (کارگردان، نویسنده، تهیه‌کننده، بازیگر- 1358)، اشباح (1360)، تفنگدار (کارگردان، نویسنده، بازیگر- 1361)، زخمه (1361)، خاک و خون (1362)، فرار (1363)، تشریفات (کارگردان، نویسنده، بازیگر- 1366)، تپش (کارگردان، نویسنده- 1367)، خواستگاری (کارگردان، نویسنده- 1368)، رنو تهران 29(1369)، شتابزده (کارگردان، نویسنده، تهیه‌کننده، بازیگر- 1370)، تاواریش (کارگردان، نویسنده، بازیگر- 1372)، همسر (کارگردان، نویسنده- 1372)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

فخیمی، مهرداد

قرن:15
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نام: مهرداد فخیمی
تاریخ تولد: 1318
فارغ التحصیل رشته فیلم‌برداری از آلمان.
همسر شهرزاد مهدوی (منشی صحنه و مدیر تولید).
شروع فعالیت سینمایی با فیلم « غریبه و مه » (بهرام بیضایی) به عنوان فیلم‌بردار در سال 1354.
فیلم شناسی:
کلاغ (بهرام بیضایی، 1356)
مرگ یزدگرد (بهرام بیضایی، 1360)
حاجی واشنگتن (علی حاتمی، 1361)
کمال الملک (علی حاتمی، 1363)
صاعفه (سیدضیاءالدین دری، 1364)
ترنج (محمدرضا اعلامی، 1365)
تیغ و ابریشم (مسعود کیمیایی، 1365)
پاییزان (رسول صدرعاملی، 1366)
پرنده کوچک خوشبختی (پوران درخشنده، 1366)
وکیل اول (جمشید حیدری، 1366)
تا غروب (جعفر والی، 1367)
مدرسه ای که می رفتیم (داریوش مهرجویی، 1367)
جیب برها به بهشت نمی روند (ابوالحسن داودی، 1370)
مسافران (بهرام بیضایی، 1370)
افسانه مه پلنگ (محمدعلی سجادی، 1371)
افسانه دمرل (یدالله صمدی، 1372)
دیدار (محمدرضا هنرمند، 73/1372)
بانی چاو (احمدرضا گرشاسبی، 1374)
عشق گمشده (سعید اسدی، 76/1375)
روانی (داریوش فرهنگ، 1376)
مرد عوضی (محمدرضا هنرمند، 77/1376)
سیب سرخ حوا (سعید اسدی، 1378)
دختری به نام تندر (حمیدرضا آشتیانی پور، 1379)

لژیون (سیدضیاءالدین دری، 1380)
بانوی من (یدالله صمدی، 1381)
چه کسی امیر را کشت؟ (مهدی کرم پور، 1384)
1377 کمیته مجازات (علی حاتمی) [مدیر فیلمبرداری]
منابع زندگینامه :http://www.iranactor.com/

فراهانی ،گلشیفته

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
گلشیفته فراهانی متولد نوزده تیر ماه 1362 تهران، فرزند بهزاد فراهانی و فهیمه رحیمی نیا و خواهر شقایق فراهانی. فارغ التحصیل موسیقی دانشگاه جامع علمی_کاربردی و خوش اقبال ترین بازیگر نوجوان دهه هفتاد.
آغاز فعالیت هنری از سال76 با فیلم«درخت گلابی» به کارگردانی داریوش مهرجویی. خواهرش محمدرضا شریفی نیا را می شناخت و آنها هم به دنبال یک دختر نوجوان بودند و او از این طریق به سینما راه پیدا کرد.نقشی که در «درخت گلابی» ایفا کرد ، قدرتمندانه و ماندگار بود که گلشیفته جز بازی خوب راه دیگری نداشت.
متاهل است و عاشق بازیگری و به امید کارگردانی در این عرصه فعالیت می کند. برای بازی در فیلم «درخت گلابی» در 14 سالگی یک ضبط صوت هدیه گرفت. می گوید:«بدون بازیگری می میرم.»قبل از شروع کار در سینما، در چند تئاتر و کار عروسکی در کنار پدرش فعالیت کرد.
برای بازی در فیلم «اشک سرما» به کارگردانی عزیزالله حمیدنژاد یک ماه با گله گوسفند در کوهها بود و با مردم آن منطقه زندگی کرد و روزهایی که کار نداشت گله را برای چرا می برد و در میان گله بزی را دوست داشت که بز نر به او می گفت.
بهترین بازیگر جشنواره بیست و دوم فیلم فجر برای بازی های خیره کننده اش در دو فیلم«بوتیک» و «اشک سرما» به انتخاب منتقدان.
برنده تندیس زرین هشتمین جشن خانه سینما برای بازی در فیلم «اشک سرما».
برنده سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش اول زن در بخش مسابقه بین المللی شانزدهمین جشنواره فیلم فجر به خاطر بازی در فیلم«درخت گلابی».
بازی در فیلم «بوتیک» در کارنامه اش یک نقطه عطف است و خودش علاقه زیادی به بازی اش در این فیلم دارد.
سال 81 در فیلم«زمانه» بازی کرد، فیلمی ضعیف و سطحی که گلشیفته خودش هم آن را ندید.
بازی اش در فیلم «میم مثل مادر» یک بار دیگر بر توانایی های او صحه گذاشت.

زنده یاد ملاقلی پور گفته بود گلشیفته برای بازی در فیلم «میم مثل مادر» انتخاب اول و آخرم بود.
چهار ماه و بیست روز درگیر بازی در فیلم «اشک سرما» بود. می گوید: «قبل از اینکه بروم کردستان عاشق فرهنگشان بودم، ولی وقتی رفتم آنجا مجنون شدم، وقتی مردم آنجا را دیدم و با آنها زندگی کردم دیگر نمی خواستم از آنجا بر گردم.»
شهرت او در میان علاقمندان سینما بیشتر از آنکه به ستاره بودنش ربط داشته باشد به خاطر توانایی هایش است.
در شدیدترین و سخت ترین شرایط تماسش را با پدر و مادرش قطع نمی کند و مرتب به آنها ابراز علاقه می کند.
نسبت به خانواده اش احساس مسوولیت عجیبی دارد.
پدرش- بهزاد فراهانی - می گوید:«گلشیفته گاهی یادداشت هایی برایم می گذارد که تنم می لرزد. یک بار چهل تا قلب روی کاغذ کشیده بود و نوشته بود بابا دوستت دارم.»
بسیار ساده و صمیمی است و زلال و مهربان. هر کارگردانی می تواند با اطمینان سخت ترین نقش ها را به او بسپارد.
نمی خواست در فیلم«میم مثل مادر »بازی کند و ترسیده بود و بهانه آورد که نمی خواهم ابروهایم را نازک کنم، اما ملاقلی پور اسرار فراوان داشت که گلشیفته باید این نقش را بازی کند.
خاله دلسوز و خوبی برای خواهرزاده اش است. می گوید:«سخت ترین کار در بازیگری کار کردن در مقابل افراد نود سال به بالا و ده سال به پایین است و البته نابازیگران.»
شخصیت برونگرا و شلوغی دارد.مهربانی را خالصانه به اطرافیانش نثار می کند.لحظه ای که بازی می کند دیگر به هیچ چیز فکر نمی کند.
می گوید:«برای بازی در فیلم«میم مثل مادر» از نظر روحی خیلی ارضاء شدم. اولین موی سفیدم هم سر همین فیلم در آمد.» بازیگر محبوبش «جانی دپ» است.معتقد است او نابغه بازیگری است. از بازی «نیکول کیدمن» هم خوشش می آید.
نام اصلی اش رهاورد است.
با الگو برداری مخالف است و معتقد است هر آدمی تا وقتی به درون خودش مراجعه کند شاخص تر است، هر کس باید راه خودش را برود.
می گوید:«بی تعارف می گویم در خانواده ما من از همه کم استعدادترم ولی شرایط برایم بهتر بوده است.»
صداقت او در هر شرایطی ستودنی است.
چون سالهای سال موسیقی کار کرده، ریتم را خیلی خوب می شناسد.
می گوید لذتی که در سینما بردم هیچ وقت در موسیقی نصیبم نشد در

تولید یک فیلم متوسط با همسرش امین آشنا شد.
آرزو دارد با رخشان بنی اعتماد کار کند.
دورترین نقش به خودش را در «اشک سرما» بازی کرد و نزدیک ترین نقش به خودش را در «درخت گلابی» ایفا کرد.
رضا کیانیان و بازی هایش را خیلی دوست دارد.
برای بازی در فیلم «به نام پدر» پرویز پرستویی با او تماس گرفت و از او دعوت کرد.

فراهانی، بهزاد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1323 اراک، نام اصلی: لطف‌الله درمنکی فراهانی، تحصیلات: فارغ‌التحصیل رشته‌ی تئاتر ناسیونال استراسبورگ فرانسه، نویسنده، فعالیت در تلویزیون، بازی در تئاتر از 1345، شروع بازیگری: میعادگاه خشم (نویسنده: بازیگر- 1350)
عمده‌ی فیلمها:
نقره داغ (1350)، تجاوز (نویسنده، بازیگر- 1351)، گرگ بیزار (نویسنده، بازیگر- 1352)7 سفر سنگ (نویسنده- 1357)، دستمزد (1368)، صنوبرهای سوزان (1368)، راز کوکب (1368)، مار (1370)، بلندیهای صفر (1372)، راه افتخار (1372)، سالهای بی‌قراری (1373)، ماه مهربان (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

فراهانی، شقایق

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
متولد 1351
مدرک تحصیلی: دیپلم گرافیک از هنرستان هنرهای تجسمی و فارغ التحصیل نقاشی از دانشگاه آزاد اسلامی.
دختر بهزاد فراهانی و فهیمه رحیم نیا
خواهر گلشیفته فراهانی
از کودکی همراه پدر و مادرش (بهزاد فراهانی و فهیمه رحیمی نیا) به بازی در تئاتر پرداخت.
با حضوری کوتاه در فیلم « لیلا » به سینما آمد اما تنها در فیلم « چتری برای دو نفر » توانست توانایی های خود را به نمایش بگذارد. بازی او در این فیلم کاملا بر بازی بازیگران مقابلش - رضا کیانیان و هدیه تهرانی - برتری دارد.
با بازی خوبش در فیلم « پروانه » در سطح بین المللی هم توانست موفق شود.
شقایق فراهانی مجموعه آثار:
بیوگرافی شقایق فراهانی:

متولد 1351
مدرک تحصیلی: دیپلم گرافیک از هنرستان هنرهای تجسمی و فارغ التحصیل نقاشی از دانشگاه آزاد اسلامی.
دختر بهزاد فراهانی و فهیمه رحیم نیا
خواهر گلشیفته فراهانی
از کودکی همراه پدر و مادرش (بهزاد فراهانی و فهیمه رحیمی نیا) به بازی در تئاتر پرداخت.
با حضوری کوتاه در فیلم « لیلا » به سینما آمد اما تنها در فیلم « چتری برای دو نفر » توانست توانایی های خود را به نمایش بگذارد. بازی او در این فیلم کاملا بر بازی بازیگران مقابلش - رضا کیانیان و هدیه تهرانی - برتری دارد.
با بازی خوبش در فیلم « پروانه » در سطح بین المللی هم توانست موفق شود.

شقایق فراهانی مجموعه آثار:

- لیلا (داریوش مهرجویی، 1375)
- مهره (محمدعلی سجادی، 1376)
- درخت گلابی (داریوش مهرجویی، 1376)
- طوطیا (ایرج قادری، 1377)
- عشق کافی نیست (مهدی صباغزاده، 1377)
- شهرت (ایرج قادری، 1378)
- راز شب بارانی (سیامک اطلسی، 1378)
- چتری برای دو نفر (احمد امینی، 1379)
- شبهای تهران (داریوش فرهنگ، 1379)
- صدای سخن عشق (رضا شالچی، 1379)
- سمفونی تاریک (محمد عرب، 1380)
- آدمکها (علی قوی تن، 1381)
- آخرین پرواز ققنوس (مسعود تکاور، 1381)
- پروانه (عباس رافعی، 1382)
- شارلاتان (آرش معیریان، 1383)
- قلقلک (مسعود نوابی، 1384)
- صحنه جرم ورود ممنوع (ابراهیم شیبانی، 1384)
- مهمان (سعید اسدی، 1385)
- نصف مال من، نصف مال تو (وحید نیکخواه آزاد)

منابع زندگینامه :http://www.iranactor.com

فراهانی، نیره

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
متولد: 1331 تهران، تحصیلات: فارغ‌التحصیل هنرهای نمایشی دانشکده هنرهای زیبای تهران، فعالیت در تلویزیون- بازی در تئاتر، شروع بازیگری: تحفه‌ها (1366)
عمده‌ی فیلمها:
عینک (کوتاه- 1366)، سالهای خاکستر (1367)، عبور از غبار (1368)، ایلیا (1371)، روسری آبی (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

فرجاد، جلیل

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1330 مرند، تحصیلات: فارغ‌التحصیل رشته‌ی بازیگری و کارگردانی از دانشکده هنرهای زیبای تهران، فعالیت در تلویزیون- بازی در تئاتر، شروع بازیگری: بازداشتگاه (1361)
عمده‌ی فیلمها:
سیاه راه (1363)، شب مکافات (تهیه‌کننده، بازیگر- 1363)، اُ مثبت (کوتاه- 1364)، توهم (1364)، دست نوشته‌ها (1365)، هویت (1365)، گشتی‌ها (1366)، تا مرز دیدار (1368)، عزیز خانم (کوتاه- 1368)، بر بال فرشتگان (1371)، کوچه و موزه (1373)، عیاران (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

فرجامی، فریماه

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
متولد: 1340 تهران، تحصیلات: فارغ‌التحصیل دانشکده هنرهای دراماتیک تهران، برنده دیپلم افتخار بهترین بازیگر در هفتمین جشنواره‌ی فجر (سرب)، برنده سیمرغ بلورین بهترین بازیگر در نهمین جشنواره‌ی فجر (پرده‌ی آخر)، رتبه‌ی دوم در رای‌گیری بهترین بازیگران سینمای ایران (1373)، بازی در تئاتر، شروع بازیگری: گفت هر سه نفرشان (نمایش داده نشد- 1359)
عمده‌ی فیلمها:
خط قرمز (1361)، تیغ و ابریشم (1365)، اجاره‌نشینها (1365)، بی‌پناه (1365)، سرب (1366)، مادر (1368)، پرده‌ی آخر (1369)، نرگس (1370)، راز گل سرخ (1371)، تماس شیطانی (1371)، عیاران (1374)، بانی چاو (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

فرخ نژاد، حمید

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
فرخ نژاد، حمید
تاریخ تولد: 1348 - آبادان
تحصیلات: فارغ التحصیل دانشکده هنرهای زیبا - دانشگاه تهران در رشته کارگردانی تئاتر
- آغاز فعالیت به عنوان دستیار کارگردان در سینما - ساخت چند فیلم کوتاه و چند نمایشنامه دانشجویی
- پایان نامه « آنکه گفت آری. آنکه گفت نه » - برتولد برشت (موضوع پایان نامه تئوری: « نمایش در شرق »).
بازیگر قسم خورده‌ی کارگردان‌های تازه‌کار!... فرخ‌نژاد همیشه در حال آزمون و خطاست انگار. جداً می‌شه گفت بازیگریه که اصلاً مطرح بودن اسم کارگردان براش مهم نیست. در عین حال، کارگردان‌های تازه‌کاری که به دنبال یه بازیگر خیلی خوب با ریسک‌پذیری بالا می‌گردن خیلی سریع دنبالش میان... نمونه‌های دم دستی که از این سال‌های اخیر توی ذهن دارم، «طبل بزرگ زیر پای چپ»، «آتشکار»، «حقیقت گمشده»، «جایی دیگر» و خیلی فیلم‌های دیگه‌اس که بازی توی اون‌ها چیز زیادی رو نصیب فرخ‌نژاد نکرده. امسال بازیگر جنوبی ما توی «پوسته» مصطفی آل‌احمد و «حریم» سید رضا خطیبی سرابی بازی کرد. دو تا تجربه‌ی نوی دیگه تو سینمای ما که اولی - فیلمی آوانگارد و به طرز غیرقابل باوری بی‌سروته! – به نظر من به شدت ناموفق و دومی – فیلم ترسناکی که گاهی بالاتر از استانداردهای سینمای ما به نظر می‌رسید – برخلاف اون یکی به شدت موفق بودند... بازی فرخ‌نژاد از فیلم‌ها بیرون نمی‌زد و نرم و روان تنها در جهت خواسته‌ی کارگردان‌های تازه‌کار بود.
جوایز:
سیمرغ بلورین بازیگری و فیلمنامه در هجدهمین جشنواره فیلم فجر بخاطر « عروس آتش » - 1378
تندیس جشن خانه سینما (بهترین فیلمنامه - بهترین بازیگر) برای فیلم « عروس آتش » - 1379
بهترین بازیگر جشنواره سینمای خانواده ارومیه برای فیلم « ارتفاع پست »
بهترین بازیگر مرد جشنواره کارلووی واری جمهوری چک سال 2000
بهترین بازیگر سال 80 و 81 به انتخاب منتقدان مجله فیلم

بهترین بازیگر جشنواره مسکو برای فیلم « طبل بزرگ زیر پای چپ » در سال 1384

فرخ‌نیا، مریم

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
درگذشت: 1361.
مریم فرخ‌نیا بازیگر تئاتر، تلویزیون و سینما کارش را سال‌ها پیش در نوجوانی، با گویندگی در رادیو آغاز کرد. بعدها به دوبله در فیلم‌ها پرداخت و همزمان، به بازیگری در تئاتر، سینما و تلویزیون روی آورد. از جمله کارهای تئاتری او می‌توان «بکت و فرار شاه جونز» را نام برد. فرخ‌نیا در چند سریال و برنامه تلویزیونی از جمله «پیرزن مکار»، «اشک تمساح»، «17 شهریور»، و «کبوتر کاغذی» نیز بازی کرد. او قبل از مرگش فعالیت‌های سینمایی‌اش را گسترش داد و در دو فیلم «بنفشه‌زار» و «ملخ‌زدگان» به ایفای نقش پرداخت.
مریم فرخ‌نیا بر اثر سکته‌ی قلبی درگذشت.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

فردوسی پور، عادل

قرن:15
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
عادل فردوسی‌پور (مهر ۱۳۵۳ در تهران) روزنامه‌نگار، مترجم، مدرس دانشگاه، تهیه‌کننده، مجری تلویزیونی و گزارشگر فوتبال اهل ایران است. او دارای مدرک کارشناسی ارشد مهندسی صنایع از دانشگاه صنعتی شریف است و هم‌اکنون به ارایهٔ واحد درسی زبان انگلیسی تخصصی مهندسی صنایع در این دانشگاه می‌پردازد. او پایه‌گذار، تهیه‌کننده و مجری برنامهٔ ۹۰ که از شبکه ۳ سیمای جمهوری اسلامی ایران پخش می‌شود نیز هست. در سال ۲۰۰۹، هفته‌نامه نیوزویک او را در فهرست پرقدرت‌ترین افراد در ایران در رده نوزدهم جای داد.مجله ورلدساکر به او لقب «جان ماتسن ایران» داده‌است. زندگی
عادل در مهر ماه ۱۳۵۳ در محله شهر آرا تهران زاده شد تحصیل:
عادل دوران دبستان را در مدرسهٔ ذوقی گذراند و با وجوده علاقهٔ بسیارش به فوتبال از درسش دور نشد و دیپلم خود را از دبیرستان البرز با معدل ممتاز گرفت. سرانجام در رشتهٔ مهندسی صنایع دانشگاه صنعتی شریف پذیرفته شد و تحصیلات خود را در همین رشته و دانشگاه تا مقطع کارشناسی ارشد ادامه داد.
کار رسانه‌ای:
روزنامه‌نگاری
او کار رسانه‌ای خود را در سال ۱۳۷۲، با روزنامه‌نگاری در روزنامه ابرار ورزشی به سردبیری اردشیر لارودی آغاز کرد. وی در آن زمان، دانشجوی سال سوم کارشناسی بود و در بخش ترجمه صفحه فوتبال خارجی کار می‌کرد. او پس از قبولی در آزمون گزارشگری صدا و سیما، کمی از روزنامه‌نگاری فاصله گرفت، اما پس از مدتی با مجله سروش جوان، مجله همشهری جوان و روزنامه جام‌جم به همکاری پرداخت.او برای مجله ورلدساکر نیز مطلب می‌نویسد. گزارشگری:
او در پایان سال ۱۳۷۳ پس از چندین بار آزمون به صدا و سیما راه یافت و در ابتدا به گزارش برنامه منتخب ورزشی (برنامه‌ای آرشیوی از شبکه سوم سیما که در نیمه شب پخش می‌شود) می‌پرداخت. فردوسی پور کم کم پیشرفت کرد و توانست بازی‌های بهتری را گزارش کند. او پس از گزارش‌های خوبش در جام جهانی ۹۸، توانست خود را به همه بشناساند و از آن پس بود که به عنوان گزارشگر بازی‌های زنده و مهم انتخاب شد. در

آن زمان که تلفظ نادرست نام‌های خارجی در گزارش‌های فوتبال صدا و سیما زیاد اتفاق می‌افتاد، او از معدود گزارشگران مسلط به زبان‌های خارجی بود. او در مراسم اهدای توپ طلای فوتبال ایران نیز جایزهٔ بهترین گزارشگر را از افشین قطبی دریافت کرد.

:تئاتر

فردوسی‌پور در سال ۱۳۸۴ با گروه اجرایی نمایش «فنز» به نویسندگی و کارگردانی محمد رحمانیان همکاری داشت. او در این نمایش صداپیشه یک گزارشگر فوتبال بود. نمایش فنز درباره یک خانواده انگلیسی بود که همگی از طرفداران متعصب تیم منچستر یونایتد بودند. پرویز پرستویی، ترانه علیدوستی، حبیب رضایی، مهتاب نصیرپور و احمد مهران‌فر نیز در این نمایش حاضر بودند ترجمه:

فردوسی‌پور سال‌ها پس از تجربه ترجمه در روزنامه ابرار ورزشی، در سال ۱۳۸۸ قراردادی را برای ترجمه کتاب فوتبال در برابر دشمن که درونمایه‌ای فوتبالی-سیاسی دارد با نشر چشمه امضاء کرد

صداگذاری بازی رایانه‌ای:

فردوسی‌پور تعدادی از سری‌های بازی‌های فوتبال تکامل حرفه‌ای و فیفا را به زبان فارسی گزارش کرده‌است.

فرشود، فرشید

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
بازیگر.
تولد: 1324، لنگرود.
درگذشت: 6 مرداد 2370.
فرشید فرشود در حدود سال 1350 فعالیت هنری‌اش را در تئاتر آغاز کرد. سپس در سال 1355 به تهران آمد و به گروه تئاتر «خلیل موحد دیلمقانی» پیوست و همزمان در تلویزیون با بازی در مجموعه‌ی «ملا نصرالدین» به کار پرداخت که فعالیت تئاتری‌اش تا اواخر عمر ادامه داشت. وی در چند فیلم سینمایی از جمله «بوف کور» (کیومرث درم‌بخش) «هیولای درون» (خسرو سینایی) و تعداد بسیاری فیلم، مجموعه و نمایش تلویزیونی هم بازی کرد. در اواخر عمر به سبب بیماری عصبی دیگر از وی استفاده نمی‌شد و همین باعث شد در اوج تنگدستی فوت کند.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

فروتن، مسعود

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران «مسعود فروتن» برای برخی اگر چهره آشنایی نباشد، قطعاً نامی آشناست. نام او را به عنوان کارگردان تلویزیونی در عنوان بندی بسیاری از مجموعه ها و تئاترهای تلویزیونی دیده اید. برای نمونه، مجموعه های «مدرس»، «آیینه»، «همه فرزندان من»، «افسانه سلطان و شبان» و تله تئاترهای «هنر»، «ملودی شهربارانی»، استاد معمار» و«خرده جنایت های زن و شوهری» را به یادتان می آورم. او به تمام معنا یک «پیشکسوت» است. دانش او در خصوص تلویزیون، گرافیک، موسیقی، تاریخ، ادبیات، مردم شناسی و بسیاری حوزه های دیگر، مایه شگفتی و تحسین است. دوستان بسیاری در حوزه های مختلف هنر و ادبیات داردبه همان شیرینی و جذابیت که سخن می گوید، می نویسد و با مخاطبش ارتباطی صمیمانه برقرار می کند، با هیچکس تعارف ندارد، صریح است، مهربان است و به همان سادگی که می خندد، می گرید.
این هم از زبان خود فروتن است:
من هنوز مدرسه نمی رفتم. فقط می دانم تابستان بود، زیرا فهمیده بودم که به خاطر هوای خنک و ییلاقی دماوند، عده ای از فامیل برای گذراندن تابستان از آمل به دماوند آمده اند. پس از ورود هر کدام از آنها پدر، مادر و مادربزرگ با یکی از بچه ها برای خوش آمد گویی به دیدارشان می رفتند. بالاخره آنها بیش از 5 خانواده شدند که در جاهای گوناگون شهر باغ هایی اجاره کرده و خنکی هوا را تجربه می کردند!
غروب که می شد، همه آنهایی که به ییلاق آمده بودند از خانه خارج می شدند و در خیابان شمالی شهر قدم می زدند. روی رودخانه و نزدیک به شمال تنها خیابان شهر یک پل نه چندان بزرگ بود. خیابان با فاصله ای نه چندان زیاد از پل به انتهای شهر می رسید که در آنجا مزرعه های گندم قرار داشت. تا واپسین لحظه های روشنی هوا تفریحگاه اصلی کنار مزرعه های گندم بود و سایه سار درختانی که اینجا و آنجا قرار داشت. فرزندان کشاورزان، الاغ هایشان را به صحرا می آوردند و به تهرانی های الاغ ندیده ساعتی کرایه می دادند. بعضی بچه های زرنگ تر، از شاخه های بید چوب دستی هایی درست کردند و پوست آن را با نوک چاقو به شکلی هنرمندانه به فرم های هندسی در می آوردند و آنها را به مهمانان شهرشان می فروختند. بعضی از مردم خودشان دوربین عکاسی داشتند، عکاسان دوره گرد هم که فقط تابستان ها در شهر حضور داشتند از آنهایی که دلشان می

خواست عکس یادگاری بگیرند ولی دوربین نداشتند، عکس می گرفتند.
با شروع تاریکی هوا، مردم آهسته آهسته به طرف نقاط شمالی شهر سرازیر می شدند. دو طرف پل لبه های پهنی داشت و آنهایی که زودتر می رسیدند روی لبه های پل می نشستند و رفت و آمد دیگران را تماشا می کردند. بساط بستنی فروش رو به راه بود و در گوشه و کنار خیابان هم چند دست فروش بلال ها را روی آتش برشته می کردند، عده ای مشتری هم دور آنها را گرفته بودند. در گوشه ای دیگرگرد و فروش نشسته بود که گردوهای تازه را درسته از درون قالب چوبی و پوسته سبز سفت آن در می آورد و به مردم می فروخت. خیلی ها انگار که به مهمانی آمده باشند، شیک ترین لباس ها و بهترین کفش های خود را پوشیده بودند.
یادم می آید به خاطر اینکه آن سال ها دماوند آسفالت نبود و حتی وضع کوچه ها بدتر از خیابان ها بود، وقتی جایی به مهمانی می رفتیم، مادر یک جفت کفش راحتی می پوشید و کفش های پاشنه بلند مهمانی را توی یک کیسه می گذاشت. هنگامی که جلوی در خانه میزبان می رسیدیم، قبل از در زدن، کفش هایش را عوض می کرد و کفش های راحتی را توی کیسه می گذاشت و با کفش پاشنه بلند وارد مهمانی می شد. و عکس این کاررا نیز هنگامی که از مهمانی خارج می شد انجام می داد. در عالم بچگی از خود می پرسیدم آیا میزبان فکر می کند که مادر توی این کوچه های دماوند که اکثراً کوچه باغ بود و پر از پستی و بلندی چگونه با این کفش ها تا اینجا آمده است؟ یکی از روزهایی که قرار بود عده ای مهمان خانم به منزل ما بیایند، من و محبوب توی کوچه بازی می کردیم و دیدیم که همه خانم ها قبل از وارد شدن کفش های شیک و پاشنه بلند خود را از کیسه ها در آوردند وبا کفش های راحتی خود عوض کردند و بعد وارد خانه شدند. آن وقت بود که فهمیدم همه خانم ها در آن شهر این کار را می کنند.
خانه ما توی یک باغ بزرگ بود. مادر بزرگ که زن خانه دار بالفطره ای بود و تعدادی مرغ و خروس هم در خانه نگه می داشت و یک جفت بوقلمون نر دمش را به صورت چتری در می آورد و دور بوقلمون ماده می چرخید و خود را به رخ می کشید، اسباب تفریح و شادی همه اهل خانه بود. زیرا اتاقی که مهمانخانه نام داشت، زیر زمین انبار گونه ای بود با سقفی کوتاه که مادر بزرگ آن را به نگهداری مرغ و خروس ها اختصاص داده بود و فقط هم خودش جرأت داشت که داخل آن برود و تخم مرغ ها را جمع آوری کند. صبح که مادر بزرگ بساط صبحانه را جمع می کرد، در لانه مرغ ها را باز می کرد و آنها با سرو صدای فراوان وارد حیاط می شدند. مادر بزرگ که برای آنها در یک ظرف چوبی غذا آماده می کرد به گوشه حیاط می کشاندشان و برایشان دانه می ریخت. وقتی یکی از مرغ ها کرچ می شد، مادر بزرگ که معتقد بود تخم مرغ کرچ گذاشتن برایِ ما «آمد» ندارد،

یکی از کارگرهایی را که معمولاً به خانه ما می آمدند مأمور این کار می کرد. سرانجام جوجه ها از تخم در می آمدند و آنگاه بود که سرگرمی جدیدی برای ما درست می شد.
یک روز یکی از مرغ ها جلوی چشم ما وسط حیاط پرپر می زد و ناگهان سرجایش جان داد.
تا پیش از ماجرا چند روز بود که مادر اقلاً روزی یک بار به پدر می گفت: «فروتن یک روز باید همه فامیل را که ییلاق آمده اند دعوت کنیم و باناهار از آنها پذیرایی کنیم.» و پدر همیشه می گفت: «باشد آنها تا آمده اند و تا سه ماه باید بمانند.» آن روز که مرغ وسط حیاط جان داد، مادر بزرگ هراسان به مادر گفت: «فکر می کنم مریضی توی مرغ ها افتاده، یک دونه مرغ مرده هم صبح توی لونه پیدا کردم.» مادر سریع به طرف تلفن رفت و از مرکز تلفن خواست تا سریع اداره پدر را به تلفن منزل وصل کند. وقتی پدر به تلفن جواب داد، مادر جریان را برای او شرح داد و گفت: «سریع یک نفر را بفرست تا بقیه مرغ ها را سر ببرد و من هم کارگر خانه را می فرستم تا برای جمعه ناهار، همه فامیل را دعوت کند. خوبه که تا جمعه 2 روز بیشتر نمانده.»
ساعتی بعد قصاب محل آمد و یکی یکی مرغ ها را جلوی چشم ما سربرید و به گوشه ای پرت کرد. مادر بزرگ، مادر و کارگر بسیج شدند که پر مرغ ها را بکنند، شکم آنها را پاره کنند و اضافات را بیرون بریزند و سپس مرغ ها را بشویند و نمک بزنند، تا جمعه....
مادر بزرگ پنجشنبه پیش درآمد کارهای آشپزخانه را انجام داده بود؛ برنج شسته شده و آماده پختن بود. مرغ ها هم سرخ شده تا بعداً یک بار دیگر پخته شوند.
جمعه ظهر که شد مهمان ها آمدند. زهرا خانم دادخواه با دخترش طاهره خانم وشوهرش آقا نورزاد، دختر عمو ربابه خانم با شوهرش آقای نوایان و بچه هایش، دختر عمو فاطمه خانم گودرزی و بچه هایش و بالاخره دختر عموی روحی خانم نجات و شوهر و بچه هایش. نمی دانم چند نفر بودند چون هنوز شمردن بلد نبودم. همه توی اتاق نشیمن نشسته بودند. بعد از سلام و احوالپرسی و یکسری صرف چای، مادر دستور داد که سفره را پهن کنند. دخترها سفره را پهن کردند. بشقاب ها، قاشق و چنگال ها، لیوان و پارچ آب روی سفره آمد. بشقاب های سبزی خوردن هم در جاهای مختلف سفره چیده شد.
چندین دیس پلو روی سفره قرار گرفت وآخر سر هم مرغ های پخته و تزئین شده با اسفناج و بادمجان و کدو و سیب زمینی بود که در بشقاب های بزرگ گود روی سفره و بین ظرف های برنج قرار داده شد. زهرا خانم دادخواه روبه مادرم کرد و گفت: «خانم فروتن چه خبره؟ چقدر مرغ

کشتین» من که کنار درگاهی ایستاده بودم در پاسخ خانم دادخواه گفتم: «آخه، یکی از مرغ هامون مریض شد و مرد. بقیه رو کشتیم و شماها را دعوت کردیم.» ناگهان حس کردم که از گوش در هوا آویزان شده ام. کسی که بعداً فهمیدم مادر است گوشم را محکم کشید، مرا تا لب ایوان آورد و در حالی که گوشم را در دست داشت مرا به گوشه حیاط، زیر درخت آلبالو رساند. گفت:«بچه فضول حق نداره ناهار بخوره، همینجا وایسا و تکان نخور.»
و بعد من بودم و تنهایی و گرسنگی. صدای شادی و همهمه توأم با غذا خوردن از اتاق می آمد و من در تنهایی خودم فکر می کردم که اگر کار بدی بود چرا بزرگ ترها انجام دادند و اگر عمل زشتی نبود پس چرا من با گفتن آن محکوم به گرسنگی شدم! منابع زندگینامه :نشریه زندگی ایرانی، شماره 3.

فروتن،محمد رضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نام اصلی: محمدرضا
نام خانوادگی اصلی: فروتن
سمت (در بخش های): بازیگران، تاریخ تولد: 1347:
محل تولد: تهران
ملیت: ایران مدرک تحصیلی: لیسانس روانشناسی بالینی
- بازیگری را از سال 1373 آغاز کرد و پس از بازی در سریال "سرنخ" (قسمت تماشاخانه) یک دوره بازیگری و کارگردانی تئاتر و یک دوره فیلمنامه نویسی گذراند.
- او با بازی در فیلم "مرسدس" شناخته شد و با بازی در فیلمهای "قرمز"، "دوزن"، "متولد ماه مهر"، "زیر پوست شهر" و بخصوص " شب یلدا" Â توانایی هایش را به رخ همگان کشید.
- او برای بازی در فیلم "قرمز" در هفدهمین جشنواره فیلم فجر و در فیلم "شب یلدا" از پنجمین جشن خانه سینما جایزه بهترین بازیگر نقش اول مرد را به دست آورد.
- پس از بازی ماندگارش در فیلم "شب یلدا" نزدیک به چهار سال است که با وجود اکران فیلمهایش (آخرین آن "سربازهای جمعه") کمتر خبری مربوط به بازی او می شنویم!
- او دو فیلم به نمایش در نیامده نیز در کارنامه دارد: "رقص با رویا" و "بر باد رفته".
- پس از بازی در چهار فیلم متوالی از مسعود کیمیایی (مرسدس، فریاد، اعتراض و سربازهای جمعه) در بیست و پنجمین فیلم مسعود کیمیایی جایی نداشت. او در کنار بهروز وثوقی، فرامرز قریبیان، فرامرز صدیقی، فریبرز عرب نیا، داریوش ارجمند، محمدعلی فردین، سعید راد، احمد نجفی، عزت الله انتظامی و بهرام رادان در نقش قهرمان همیشگی آثار کیمیایی در چهار فیلم ایفای نقش کرد.

فروزنده،نگار

قرن:15
جنسیت:زن
ملیت:ایران
نام: نگار فروزنده
تاریخ تولد: 1357
متولد 1357 درشمیران. دیپلم علوم انسانی. یک دوره کلاس بازیگری را زیر نظر حمید سمندریان گذراند.
پس از بازی در فیلم ها و مجموعه های نچندان موفق، شانس حضور در دو فیلم از داریوش مهرجویی را پیدا کرد. اما پس از آن همچنان در انتخاب نقشها چندان دقت به خرج نمی دهد.
او بهترین نقش آفرینی اش را در فیلم « کافه ستاره » ثبت کرد. بازیهای
پنهان (کریم هاتفی نیا - 1374)
معصوم (داود توحیدپرست - 1376)
میکس (داریوش مهرجویی - 1378)
دخترداییی گمشده (داریوش مهرجویی - 1378)
شک (ساموئل خاچیکیان / داود موثقی - 1379)
کافه ستاره (سامان مقدم - 1383)

چه باید کرد؟ (مجموعه تلویزیونی، 1372)
میرزا یحیی (مجموعه تلویزیونی، 1374)
کارآگاه (مجموعه تلویزیونی / حسن هدایت - 1375)
پشت دیوار شب (مهران تاییدی - 1375)
ورای طلوع (مجموعه تلویزیونی، 1375)
افق (ویدئو کلیپ، 1375)
دو پنجره (مجموعه تلویزیونی، 1376)
گلهای آفتابگردان (مجموعه تلویزیونی، 1376)
راه سوم (مجموعه تلویزیونی / قاسم جعفری - 1377)
دخترداییی گمشده (داریوش مهرجویی - 1377)
همسفر (مجموعه تلویزیونی / قاسم جعفری - 1379)
جوان امروز (مجموعه تلویزیونی، 1380)
شب آفتابی (مجموعه تلویزیونی / قاسم جعفری - 1380)
من یک مستاجرم (مجموعه تلویزیونی / پریسا بخت آور - 1382)

فروهر، جهانگیر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1299 اصفهان، تحصیلات: دیپلم هنرستان صنعتی، فعالیت در تلویزیون، بازی در تئاتر سپاهان اصفهان، شروع بازیگری، مراد (1332)
عمده‌ی فیلمها:
ماجرای زندگی (1333)، خواب و خیال (1334)، گنجینه‌ی سلیمان (1345)، نخاله قهرمان (1345)، عمو سبزی فروش (1346)، چرخ فلک (1346)، سه دیوانه (1347)، چرخ بازیگر (1347)، بی‌گناهی در شهر (1347)، ستاره هفت آسمون (1347)، دختر شاه پریان (1347)، رودخانه وحشی (1347)، قهوه‌خانه قنبر (1348)، پهلوان پهلوانان (1348)، مردان روزگار (1348)، تعطیلات داش اسمال (1348)، حاجی فیروز (نمایش داده نشد- 1348)، سکه‌ی شانس (1349)، تاکسی عشق (1349)، مردی از جنوب شهر (1349)، پنجره (1349)، یاقوت سه چشم (1349)، حادثه جویان (1349)، شب اعدام (1349)، شاطر عباس (1350)، سه تا جاهل (1350)، داش آکل (1350)، ایوا... (1350)، خوشکلترین زن عالم (1350)، خوشگل محله (1350)، قلندر (1351)، صمد و سامی، لیلا و لیلی (1351)، خواستگار (1351)، مرد اجاره‌ای (1351)، پخمه (1351)، خیلی هم ممنون (1351)، همیشه قهرمان (1351)، آب نبات چوبی (1351)، عطش (1351)، ستارخان (1351)، خوشگله (1351)، مترس (1352)، غول (1352)، تنها و گلها (1352)، بیگانه (1352)، صمد به مدرسه می‌رود (1352)، گل‌پری جون (1353)، مظفر (1353)، اسرار گنج دره جنی (1353)، تشنه‌ها (1353)، زنبورک (1354)، گوزنها (1354)، شرف (1354)، گل خشخاش (1355)، هوس (کوتاه- 2355)، شب آفتابی (1356)، سوته دلان (1356)، در امتداد شب (1356)، مشکل آقای اعتماد (1357)، طلوع انفجار (1360)، جایزه (1361)، کمال‌الملک (1362)، تصویر آخر (1365)، تشکیلات (1365)، جعفرخان از فرنگ برگشته (1366)، پول خارجی (1368)، زمان از دست رفته (1368)، راز کوکب (1368)، تیغ آفتاب (1369)، رنو تهران 29(1369)، آقای بخشدار (1370)، آواز تهران (1370)، خانه خلوت (1370)، ناصرالدین شاه... (1370)، یکبار برای همیشه (1371، راه و بیراه (1371)، ماموریت آقای شادی (1371)، مجسمه (1371)، مستاجر (1371)، الوالو من جوجوام

(1373)، آرزوی بزرگ (1373)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

فرهادی، اصغر

قرن:15
جنسیت:مرد
ملیت:ایران کارگردان غیر منتظره اجتماعی؛ اصغر فرهادی را با همین 3 صفت می توان توصیف کرد؛ کارگردانی که در هر 4 فیلم سینمایی اش می توان این 3 ویژگی را به راحتی پیدا کرد؛ به خصوص در آخرین و پر سرو صدا ترین فیلمش؛ «درباره الی».
کارگردان: کارگردان ترین کارگردان سینمای ایران؛ این لقب را این روزها به راحتی می توانید به اصغر فرهای بدهید. نباید هیچ ترسی هم از دادن این لقب به او داشته باشید. او در «رقص در غبار»، «شهر زیبا»، «چهارشنبه سوری»و «درباره الی» و 2 سری سریال محبوب و پرطرفدارش، «داستان یک شهر» این قدر مدرک برایتان آماده دارد که بدون هیچ نگرانی ای می توانید سکانس به سکانس فیلم هایش را با فیلم های امروز دیگر کارگردان های سینمایی ایران مقایسه کنید. در زمانه ای که کارگردانان قدری مثل حاتمی کیا و مهرجویی دوران افول خود را سپری می کنند و آن دقت و انرژی گذشته را سر سکانس های فیلم هایشان خرج نمی کنند و در دوره گذاری که کارگردانان جوان نو رسیده هنوز دارند فیلم به فیلم تجربه می کنند و غلط های خودشان را اصلاح می کنند، او با ساخت 4 فیلم چنان اعتباری برای خودش دست و پا کرده که دیگر هیچ تماشا گر جدی سینمایی به راحتی نمی تواند از نام او و دیدن فیلم های او بگذرد. برای اثبات این ادعا نیازی هم به دیدن دوباره فیلم های قبلی او نیست؛ فقط کافی است سکانس دریای درباره الی را ببینید تا بفهمید با چه کارگردان قدری رو به رو هستید؛ سکانسی که اجرای آن واقعا از حد سینمای ایران و کارگردان های ایرانی بالاتر است و همه چیز آن در اوج است. فقط باید سکانس دریا را ببینید... .
غیر منتظره: تماشاگران فیلم های فرهادی فیلم به فیلم رودست می خورند و انتظاراتشان نقش بر آب می شود. بعد از یک درام عاشقانه تلخ مثل رقص در غبار با «درام اجتماعی سنگینی» مثل شهر زیبا رو به رو می شوند. بعد یکدفعه با چهار شنبه سوری به وسط مشکلات طبقه متوسط اجتماعی پرت می شوند و فیلمی می بینند که هم جوایز جشنواره را درو می کند و هم تماشاگران را سرازیر سالن های سینمایی می کند و حالا بعد از همه اینها با «درباره الی» رو به رو می شوند، فیلمی سرتا پا متفاوت با همه فیلمهایی که از فرهادی دیده اند. فرهادی با تسلط بی چون و چرایش بر کارگردانی، فیلمنامه نویسی، بازی گرفتن و دیگر جزئیات فنی و تکنیکی

سینما، همیشه چیز جدیدی برای غافلگیر کردن حتی تماشاگران پیگیر فیلم هایش دارد.
اجتماعی: اگر فقط 2مورد بالا بود و از این سومی در فیلم هایش خبری نبود، او حداکثر می شد یک تکنسین کاربلد سینمایی ایران ولی چیزی که فیلم های او را درگیر کننده از کار می آورد و باعث می شود فیلم هایش تا مدت ها یقه تماشاگر را ول نکنند، دست گذاشتن فرهادی روی داغ ترین و فراگیرترین دغدغه های اجتماعی جامعه ماست. او نه تنها این دغدغه هاو مشکلات را به بهترین واثر گذارترین شکل مطرح می کند، بلکه با همه توان سینمایی -اجتماعی اش تماشاگر را هم در لحظه لحظه فیلم درگیر کرده و هم در قضاوت اخلاقی اجتماعی قصه، شریک می کند؛ تماشاگری که بعد از تماشای درباره الی و رو به رو شدن با بخشی از واقعیت شخصی-اجتماعی خودش روی پرده سینما، خلع سلاح می شود و چاره ای ندارد جز سپردن خودش به چنگک های دنیای فیلم؛ دنیایی که آرزوی فرهادی رسیدن به آن است؛ «در سینمایی که من آرزومند آنم، تماشاگر در طول تماشای اثر مجبور است قضاوت گر باشد و خود تشخیص بدهد که چه کس یا کسانی خیرند و چه کس یا کسانی شر. چه بسا تماشاگری که این را خیر می داند و آن را شر، درست نظرش نقطه مقابل نظر و قضاوت تماشاگر صندلی کناری اش باشد. در واقع فیلم خط کشی مسلم و محرزی برای دایره قضاوت مجموع تماشاگران ترسیم نمی کند و از همنفسی و یک صدایی تماشاگرانش خوشحال نخواهد بود. این سینما، امکانی را برای تماشاگرش فراهم می کند که پس از تماشای فیلم به شناختی از خود و روان خود دست یابد و به ناشناخته های درون خود پی ببرد. او هنگامی که از سینما بیرون می آید، می تواند از خود بپرسد چرا دوست من که با هم به تماشای این فیلم آمده ایم، دوست داشت آن شخصیت به هدفش برسد و حق را به او داد و من درست برعکس، آرزوی شکست همان شخصیت را داشته ام؟ تفاوت درون وروان من با دوستم چیست؟ درباره الی تلاش من برای رسیدن به این آرزوهاست».
نویسنده: محمد جباری منابع زندگینامه :منبع:مجله همشهری جوان، شماره215.

فرهنگ، داریوش

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1326 کرمان، نام اصلی: داریوش فرهنگ درخشانی، تحصیلات: فارغ‌التحصیل دانشکده هنرهای دراماتیک تهران 1350، برنده‌ی جایزه‌ی ویژه در نهمین جشنواره فجر (دو فیلم با یک بلیط)، کارگردان، نویسنده، تهیه‌کننده، فعالیت در تلویزیون از 1362، بازی در تئاتر، شروع بازیگری: سلندر (کوتاه- 1360)
عمده‌ی فیلمها:
رسول پسر ابوالقاسم (کارگردان، نویسنده، تهیه‌کننده- 1359)، اتوبوس (نویسنده- 1364)، کفشهای میرزا نوروز (نویسنده- 1364)، باشو غریبه کوچک (دستیار کارگردان- 1365)، طلسم (کارگردان، نویسنده، 1365)، شاید وقتی دیگر (1366)، دو فیلم با یک بلیت (کارگردان، نویسنده، بازیگر- 1369)، بهترین بابای دنیا (کارگردان، نویسنده- 1370)، راه افتخار (کارگردان، نویسنده، 1372)، سفر (1373)، دیپلمات (کارگردان، نویسنده- 1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

فرهی، بیتا

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
متولد: 1337 تهران، تحصیلات: دیپلم طبیعی، شروع بازیگری: هامون (1368)،
عمده‌ی فیلمها:
بانو (1370)، کیمیا (1373)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

فضل‌الهی، شمسی

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
متولد: 1316 تهران، تحصیلات: دیپلم، نام مستعار: شهرزاد، گوینده رادیو نیروی هوایی از 1341، فعالیت در تلویزیون، فعالیت در رادیو ایران از 1343، فعالیت در دوبله از 1343، بازی در تئاتر از 1336، شروع بازیگری: دختر سرراهی (1332)
عمده‌ی فیلمها:
قاصد بهشت (1337)، شانش و عشق و تصادف (1338)، آسمون جل (1339)، پول حلال (1339)، عسل تلخ (1340)، کلید (1341)، فرار (1342)، شیر سنگی (1365)، عبور از تله (1372)، چهره (1373)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

فقیه نصیری، آتنه

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
متولد: 1347 تهران، تحصیلات: لیسانس زبان اسپانیایی، فعالیت در تلویزیون، شروع بازیگری: جیب برها.... (1370)
عمده‌ی فیلمها:
دو نفر و نصفی (1370)، آهوی وحشی (1371)، بندر مه‌آلود (1371)، من زمین را دوست دارم (1372)، بلوف (1372)، در کمال خونسردی (1373)، کاکادو (1373)، سالهای بی‌قراری (1373)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

فقیه، مهدی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1324 شیراز، نام اصلی: مهدی فقیه منفرد، تحصیلات: دیپلم، فعالیت در تلویزیون، شروع بازیگری: گشتی‌ها (1366)
عمده‌ی فیلمها:
هور در آتش (1370)، به خاطر هانیه (1373)، غزال (1374)، آخرین مرحله (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

فکری ارشاد، غلامعلی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نویسنده، بازیگر.
تولد: 1280، تهران.
درگذشت: مهر 1364، تهران.
غلامغلی فکری ارشاد، مشهور به معزالدین فکری، فارغ‌التحصیل مدرسه‌ی سن‌لویی تهران است. او نخستین کار نمایشی خود را با نمایشنامه‌ی «رستاخیز و بچه‌ی گدا» اثر میرزاده‌ی عشقی در گراند هتل آغاز کرد. از سال 1295 در تئاتر ملی بازی کرد. در سال 1300 به کمک حسن مقدم، جمعیت ایران جوان را تأسیس کرد و نمایشنامه‌ی «جعفرخان از فرنگ آمده» را بر روی صحنه برد و در سال 1303 پس از مدتی نزد علی‌نقی وزیری بود و به تدریس در هنرستان ملی موسیقی مشغول شد. در سال 1318 مدتی نیز در هنرستان هنرپیشگی تهران مشغول گردید. نمایش‌های عمده‌ی دیگری که در آنها ایفای نقش کرده است به این شرح است: «آپاندیسیت»، «ابن سلام در جهنم»، «ابومسلم خراسانی»، «اتومبیل دوج»، «ارنانی»، «اسکاندال»، «اصلی و کرم»، «انتقام مادر»، «بدگمان»، «پریچهر و پریزاد»، «تاجر ونیزی»، «تراژدی رستم وسهراب»، «تریستان و ایزوت»، «جرح و تعدیل»، «جنگ زرگری»، «حلقه‌ی نامزدی»، «خلیفه‌ی یک روزه»، «دختر قرن بیستم»، «رومئو و ژولیت»، «رؤیای مجنون»، «زن لال»، «سودابه و سیاوش»، «شب‌های تیره»، «عدالت هارون‌الرشید»، «عشق و آزادی»، «علاءالدین»، «غیاث خشت‌مال»، «گلرخ»، «لیلی و مجنون»، «ماهپاره»، «موسی و فرعون»، «نادرشاه»، «هردم بیل». در سال 1335 پس از چهل سال، از فعالیت نمایشی کناره‌گیری کرد وی در گسترش تئاتر عامیانه و نظام بخشی به ضوابط آن نقش اساسی داشت.
فکری در سال 1330 تا 1334 به فعالیت‌های سینمایی روی آورد. در سال 1330 فیلم «خواب‌های طلایی» را براساس فیلمنامه‌ای به قلم خودش جلوی دوربین برد و یکی از نقش‌های اصلی آن را نیز بازی کرد. عمده فیلم‌های دیگر او به این نام‌ها هستند: «دختر چوپان» (بازیگر، نویسنده، کارگردان، 1332)؛ «دختر سر راهی» (بازیگر، نویسنده، کارگردان، 1332)؛ «میلیونر» (نویسنده، 1333)؛ «زندگی شیرین است» (بازیگر، 1335)؛ «بلبل مزرعه» (بازیگر، 1335)؛ «گرگ صحرا» (بازیگر، 1340)؛ «اهریمن زیبا» (بازیگر، 1341)؛ «لاله آتشین» (بازیگر، 1341)؛ «دل‌های

بی‌آرام» (بازیگر، 1350).
وی سپس فعالیت سینمایی را کنار گذاشت. از سال 1361به سبب سکته‌ی قلبی در خانه‌اش بستری بود و سرانجام در مهر 1364 درگذشت.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

فکری معز دیوان، غلامعلی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1364 -1279 ق)، کارگردان، نویسنده و موسیقیدان. در تهران به دنیا آمد. پس از طی تحصیلات ابتدایی، از مدرسه سن‌لویی تهران فارغ‌التحصیل شد. وی سازهای مختلف را می‌نواخت، اما ساز اصلی او ویولن بود. غلامعلی معز الدیوان فکری بازیگری خود را ابتدا با شرکت در تئاتر ملی در 1295 ش آغاز کرد و از همکاران پاپازیان بود. فکری در هنرستان هنرپیشگی تهران نیز تدریس می‌کرد. «دختر سر راهی» و «دختر چوپان» از جمله فیلمهایی است که وی کارگردانی کرده است و از نمایشنامه‌های او نیز می‌توان «جنگ زرگری» و «ابومسلم خراسانی» را نام برد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :ادبیات نمایشی (186 / 1)، از صبا تا نیما (311 / 2)، سیمای هنرمندان (282 -279 / 1).

فکورصبور، زهره

قرن:15
جنسیت:زن
ملیت:ایران
تاریخ و محل تولد:اول فروردین ماه سال 1357
تهران
زهره فکورصبور در تلویزیون نیز فعالیت داشته و دارد که کارهایی که در آنها حضور داشته عبارتند از: سینما: بوی گل سرخ، تلویزیون: روزگار جوانی، بی بی گل، روزهای آرزو، نیستان، گروه ویژه، سه پنج دو، مسافری از هند، یکی بود یکی نبود، همسفر، کاشانه، گروه هفت، تئاتر: هملت.
1.بازیگر: 3)مورد) ۱ - دوشیزه باران (۱۳۸۶)
۲ - بوی گل سرخ (۱۳۸۰)
3- دلنوازان(1388) منابع زندگینامه :http://www.sourehcinema.com

فلاح، نیما

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نیما فلاح
تاریخ تولد: 1351
متولد 1351 در تهران. کارشناس گرافیک مطبوعاتی از دانشگاه علوم مطبوعاتی وزارت ارشاد. اگر برنامه کاملا موفق ساعت خوش در اوج محبوبیت توقیف نمی شد شاید نیما فلاح زودتر از اینها به محبوبیت می رسید. او از بازی در نقش دستیار درک (هنرا) در مجموعه طنز ساعت خوش آغاز کرد و پس از چند سال وقفه دوباره با مهران مدیری و اینبار در برنامه جنگ 77 فعالیت بازیگری اش را ادامه داد. بدن نرم و نوع بازی اش از او بازیگری منحصر بفرد ساخت. وقتی در فیلم دستهای آلوده در نقش داماد بازی کرد همه را به خنده واداشت. فیلم شناسی: دستهای آلوده (سیروس الوند - 1378) غزل (سعید خورشیدیان - 1380) سیزده گربه روی شیروانی (علی عبدالعلی زاده - 1381) آکواریوم (ایرج قادری - 1383) نوروز 74 (مجموعه تلویزیونی 1373) ساعت خوش (مجموعه تلویزیونی 1374) جنگ 77 (مجموعه تلویزیونی1377) بیست (مجموعه تلویزیونی، 1378) ببخشید شما ؟ (مجموعه تلویزیونی 1378) قطار ابدی (مجموعه تلویزیونی، 1378) رستوران خانوادگی (مجموعه تلویزیونی، 1380)
منابع زندگینامه :http://irantrack.com/Forum

فلاحت‌پور، مهدی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
تصویربردار.
تولد: 1343.
شهادت: 13 اردیبهشت 1371، لبنان.
مهدی فلاحت‌پور دانشجوی سال سوم رشته‌ی تصویربرداری دانشکده‌ی سینما تئاتر مجتمع دانشگاهی هنر بود. از سال 1366 وارد گروه تلویزیونی جهاد سازندگی شد. تصویربرداری چند قسمت از مجموعه‌ی «روایت فتح» و فیلم‌های «با من سخن بگو دو کوهه»، «دسته‌ی ایمان»، «عکاسان جنگ»، و مجموعه‌های «گنجینه‌ی سبز» و «سراب» از جمله کارهای اوست.
مهدی فلاحت‌پور برنده‌ی دیپلم افتخار و جایزه‌ی بهترین فیلمبرداری، در بخش فیلم- فیلمبرداری برای مجموعه‌ی فیلم «روایت فتح» از ششمین جشنواره‌ی ادبی هنری روستا که در سال 1371 در تهران برگزار گردید، شده است.
بهروز فلاحت‌پور که عضو گروه تصویربرداران مجموعه‌ی «روایت فتح» بود، روز 13 اردیبهشت 1371 در پی مأموریتی از سوی شبکه‌ی دوم سیمای جمهوری اسلامی ایران به لبنان سفر کرده بود، هنگام تصویربرداری در جریان تهاجم هواپیمای جنگده‌ی اسرائیلی به شهادت رسید.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

فنی‌زاده، پرویز

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
بازیگر.
تولد: 7 بهمن 1316، تهران.
درگذشت: 5 اسفند 1358، تهران.
پرویز فنی‌زاده، پس از تحصیلات متوسطه از سال 1334 در مؤسسه‌ی «اطلاعات» با عناوین حروفچین، مصحح و ویراستار مشغول به کار شد.
پرویز فنی‌زاده کار بازیگری ابتدا در گروه تئاتر آماتور از سال 1335 و سپس در سال 1337 با شرکت در کلاس‌های هنرستان هنرهای دراماتیک آغاز کرد و سپس گروه تئاتر «گل سرخ» را تشکیل داد، در ادامه‌ی کار خود و در سطحی بالاتر با حمید سمندریان همکاری نمود. در سال 1340 از او دعوت شد تا در گروه حرفه‌ای تئاتر پازارگاد مشغول به کار شود که در نمایش «پولوفت شبه کوچک» (1340) ایفای نقش سپس از روزنامه‌ی «اطلاعات» استعفا داد و به حرفه‌ی بازیگری تئاتر پرداخت. در سال 1345 فنی‌زاده همزمان با تحصیلات عالی در رشته‌ی تئاتر، در اداره‌ی هنرهای دراماتیک (اداره‌ی برنامه‌های تئاتر) استخدام شد. از جمله نمایش‌های عمده‌ی وی می‌توان به این عنوان‌ها اشاره کرد: «حسن کچل»، «زاویه»، «پرواربندان»، «دیکته»، «مرده‌های بی کفن و دفن»، «باغ وحش شیشه‌ای»، «طبیب اجباری»، «استثناء و قاعده»، «سرگذشت مرد خسیس»، «سرباز لاف‌زن»، «جعفرخان از فرنگ برگشته»، «آی بی کلاه، آی با کلاه»، «چوب به دست‌های ورزیل»، «شش شخصیت در جستجوی نویسنده»، «ماجرای باغ وحش»، «یک نوکر و ارباب»، «خر با بار نمک»، «خبر چین»، «استحاله»، «جایی که صلیب گذاشته‌اند»، «قطار سریع‌السیر سانتیگو»، «دست بالای دست»، «خوشا به حال بردباران».
اولین فعالیت سینمایی بازی در فیلم «خشت و آیینه» به کارگردانی ابراهیم گلستان در سال 1344 بود. عمده‌ی فیلم‌هایی که وی در آن بازی کرده است به این شرح است: «گاو» (1348)؛ «غریبه» (1351)؛ «رگبار» (1351، جوایز بهترین بازیگر مرد در جشنواره‌ی سپاس و جشنواره‌ی بین‌المللی فیلم تهران برای بازی در فیلم به وی داده شد)؛ «تنگسیر» (1352)؛ «قربون هر چی خوشگله» (1352)؛ «بوف کور» (1354)؛ «گوزن‌ها» (1354)؛ «شام آخر» (1355)؛ «جمعه» (1356)؛ «تپه 303» (1356، نمایش داده نشد)؛ «سرخپوست‌ها» (1358)؛ «باغ بلور» (1358)؛

«قدغن» (1359)؛ «اعدامی» (صحنه‌های باقی مانده‌ی نقش او را رضا کرم‌رضایی بازی کرد، 1360). مجموعه‌های تلویزیونی که در آنها ایفای نقش کرده است به این شرح است: «دایی جان ناپلئون» (1355 / 56، در نقش مش قاسم)؛ «سلطان صاحبقران» (1356)؛ «سفر بهاری» (زندگی صادق هدایت، 1356).
فنی‌زاده در سال 1358 درحین بازی در فیلم سینمایی «اعدامی» به کارگردانی باقر خسروی به سبب بیماری درگذشت. او که در یک سانحه دچار آسیب دیدگی شده بود، به خاطر ادامه‌ی حضور در فیلم سینمایی «اعدامی» در منطقه‌ی آلوده به سبب عفونت زخم‌هایش راهی بیمارستان شد و سرانجام در ساعت 7 صبح روز یکشنبه پنجم اسفند ماه 1358 درگذشت.
پس از فوت به وی درجه‌ی دکترای هنر داده شد.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

فولادوند،حدیث

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
با بازی در نقش عروس جوان در فیلم دستهای آلوده (1378) به سینما آمد و یک سال بعد در فیلم مارال (1379) بود که فرصت خودنمایی پیدا کرد اما در تلویزیون با مجموعه تلویزیونی گمگشته (1380) معروف شد. نام اصلی: حدیث
نام خانوادگی اصلی: فولادوند
سمت (در بخش های): بازیگران
.....
تاریخ تولد: 1356
محل تولد: تهران
ملیت: ایران
.....
مدرک تحصیلی: فوق دیپلم
بیوگرافی
با بازی در نقش عروس جوان در فیلم دستهای آلوده (1378) به سینما آمد و یک سال بعد در فیلم مارال (1379) بود که فرصت خودنمایی پیدا کرد اما در تلویزیون با مجموعه تلویزیونی گمگشته (1380) معروف شد.
بخشی از فیلم شناسی:
1384 عروس کوهستان (یوسف سیدمهدوی) [بازیگر]
1383 شاخه گلی برای عروس (قدرت الله صلح میرزایی) [بازیگر]
1383 گاهی واقعی (رامین لباسچی) [بازیگر]
1382 کما (آرش معیریان) [بازیگر]
1381 تب (رضا کریمی) [بازیگر]
1381 غزل (محمدرضا زهتابی) [بازیگر]
1380 رز زرد (داریوش فرهنگ) [بازیگر]
1380 همکلاس (سعید خورشیدیان) [بازیگر]
1379 مارال (مهدی صباغ زاده) [بازیگر]
1379 مسافر ری (داود میرباقری) [بازیگر]
1378 دست های آلوده (سیروس الوند) [بازیگر]

فیاضی، رضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1332 اهواز، نام اصلی: عبدالرضا فیاضی، تحصیلات: فارغ‌التحصیل هنرهای نمایشی دانشکده‌ی هنرهای دراماتیک تهران- نویسنده- فعالیت در تلویزیون- بازی در تئاتر از 1347 در اهواز و از 1353 در تهران، شروع بازیگر: دست من (کوتاه- 1365)
عمده‌ی فیلمها:
کارآگاه (1367)، گزل (1369)، روسری آبی (1373)، مرد پنجم (1373)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

فیض نوروزی، رضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
بیوگرافی رضا فیض نوروزی
فوق لیسانس بازیگری و کارگردانی تئاتر از دانشگاه آریزونای آمریکا در سال 1984.
پس از بازی در تئاتر تانگو (اسلاومیر مروژک) در دانشگاه آریزونا و نمایش همه علیه من (نیل سایمن) همراه با رضا ژیان در آمریکا در سال 1995، در سال 96 به ایران آمد و اولین بار در مجموعه کاکتوس ظاهر شد. نام اصلی: رضا
نام خانوادگی اصلی: فیض نوروزی
سمت (در بخش های): بازیگران،
تاریخ تولد: 1330
محل تولد: کرمانشاه
ملیت: ایران
مدرک تحصیلی: فوق لیسانس بازیگری و کارگردانی
بیوگرافی
فوق لیسانس بازیگری و کارگردانی تئاتر از دانشگاه آریزونای آمریکا در سال 1984.
پس از بازی در تئاتر تانگو (اسلاومیر مروژک) در دانشگاه آریزونا و نمایش همه علیه من (نیل سایمن) همراه با رضا ژیان در آمریکا در سال 1995، در سال 96 به ایران آمد و اولین بار در مجموعه کاکتوس ظاهر شد.
بازی متفاوت او در مجموعه گوهر کمال او را به شهرت رساند. او در سینما هم موفق بود.

بخشی از فیلم شناسی:
1382 معادله (ابراهیم وحیدزاده) [بازیگر]
1381 کلاه قرمزی و سروناز (ایرج طهماسب) [بازیگر]
1381 جوجه اردک من (امیر فیضی) [بازیگر]
1380 عشق فیلم (ابراهیم وحیدزاده) [بازیگر]
1380 علی و دنی (وحید نیکخواه آزاد) [بازیگر]
1379 تارزن و تارزان (علی عبدالعلی زاده) [بازیگر]
1379 مربای شیرین (مرضیه برومند) [بازیگر]

1378 مومیایی 3 (محمدرضا هنرمند) [بازیگر]
1377 شبیخون (جمشید آهنگرانی) [بازیگر]
بیشترین همکاری های رضا فیض نوروزی با:
>> محمدرضا علیقلی (تهیه و تولید،موسیقی،) (در 4 فیلم) ==>
>> داریوش عیاری (فیلمبرداری،کارگردانی،) (در 3 فیلم) ==>
>> مهرداد میرکیانی (عکس،چهره پردازی،) (در 3 فیلم) ==>
>> ابراهیم وحیدزاده (تدوین،تهیه و تولید،عنوان بندی،فیلمنامه،کارگردانی،) (در 2 فیلم)
>> خسرو احمدی (بازیگران،) (در 2 فیلم) ==>
>> محمد فوقانی (بازیگران،عکس،) (در 2 فیلم) ==>
>> ثریا قاسمی (بازیگران،دوبله،) (در 2 فیلم) ==>
>> هوشنگ قوانلو (بازیگران،) (در 2 فیلم) ==>
>> عباس شوقی (بازیگران،جلوه های ویژه،موسیقی،) (در 2 فیلم) ==>
>> مریلا زارعی (بازیگران،) (در 2 فیلم) ==>
>> ابراهیم آبادی (بازیگران،) (در 2 فیلم) ==>
>> محمد آلادپوش (جلوه های ویژه،عنوان بندی،فیلمبرداری،) (در 2 فیلم) ==>
>> سیروس ابراهیم زاده (بازیگران،) (در 2 فیلم) ==>
>> حافظ احمدی (عکس،فیلمبرداری،) (در 2 فیلم) ==>
>> حسن حسندوست (بازیگران،تدوین،صدا،) (در 2 فیلم) ==>
>> محسن روشن (صدا،) (در 2 فیلم) ==>
>> حسین زندباف (تدوین،تهیه و تولید،عنوان بندی،کارگردانی،موسیقی،) (در 2 فیلم)
>> رضا ژیان (بازیگران،چهره پردازی،) (در 2 فیلم) ==>
>> محمود سماک باشی (صدا،) (در 2 فیلم) ==>
>> اکبر عبدی (بازیگران،دوبله،) (در 2 فیلم) ==>

فیوضات، کامران

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1330 تهران، نام اصلی: کامران علی فیوضات، فعالیت در تلویزیون از 1355، بازی در تئاتر از 1349، شروع بازیگری: رسول پسر ابوالقاسم (1359)
عمده‌ی فیلمها:
ای ایران (1368)، پائیز بلند (1372)، مرد نامرئی (1373)، مصائب عاشق فقیر (1374).
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

قاجار، عباس

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1321 تهران، نام اصلی: امیرعباس قاجار، تحصیلات: پنجم طبیعی، شروع بازیگری: سه بمب آتشین (1345)
عمده‌ی فیلمها:
پسر دهاتی (1345)، چهار خواهر (1346)، جنجال عروسی (1349)، میعادگاه خشم (1350)، قاصدک (1355)، هزار بار مردن (1356)، خط قرمز (1361)، شیلات (1362)، نقطه ضعف (1362)، خاک و خون (1363)، معما (1365)، شناسایی (1366)، سرب (1366)، دندان مار (1368)، پرواز پنجم ژوئن (1368)، گروهبان (1369)، گروهبان (1369)، آپارتمان شماره 13 (1369)، قرق (1370)، رد پای گرگ (1371)، افعی (1371)، بلوف (1372)، همزاد (1373)، تحفه‌ی هند (1373)، دام (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

قادری، توران

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
متولد: 1323 زنجان، تحصیلات: دوم دبیرستان، فعالیت در تلویزیون از 1363، شروع بازیگری: ترن (1366)
عمده‌ی فیلمها:
سایه‌های غم (1366)، آخرین مهلت (1368)، قربانی (کوتاه- 1368)، دو فیلم با یک بلیت (1369)، گالان (1369)، حسنک (1371)، حمله خرچنگها (1372)، مرد کوچک (1373)، حامی (1373)، فرار (1374)، دام (1374)، تنگنا (1374)، ماه مهربان (1374)، غزال (1374)، سایه به سایه (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

قاسم خانی، پیمان

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
پیمان قاسم خانی سال 1345 در تهران متولد شد. او که در دانشکده اهواز آمار انفورماتیک خوانده است سال 1370 به مرکز آموزش فیلمسازی باغ فردوس رفت و دوره فیلمنامه نویسی را در اولین مرکز گذرانده است. از جمله فیلمنامه های او: «من زمین را دوست دارم»، «بوی خوش زندگی» (بازنویسی)، «نان و عشق و موتور هزار» است که برای ابوالحسن داوودی و فیلمنامه «هتل» را نیز برای مرضیه برومند نوشته است. او برای نوشتن فیلمنامه ی «دختری با کفش های کتانی» جایزه بهترین فیلمنامه نویسی را از خانه سینما دریافت کرد و بعد سناریو و سرپرست نویسندگی سریال «پاورچین» را بعهده گرفت. فیلم کوتاهی نیز به نام«هزارپا» با بازی بهاره رهنما، مهران مدیری، سروش صحت و پگاه آهنگرانی ساخت .همچنین سریال های «خانه ما» (مسعود کرامتی) و «گالری 9» (غلامرضا رمضانی) را نوشته است.
1.نویسنده : (۷)مورد
(۱۳۸۰)(۱۳۷۰)
۱ - سن پترزبورگ (۱۳۸۸)
۲ - مکس (۱۳۸۳)
۳ - مارمولک (۱۳۸۲)
۴ - نان و عشق و موتور 1000 (۱۳۸۰)
۵ - دختری با کفشهای کتانی (۱۳۷۷)
۶ - بوی خوش زندگی (۱۳۷۳)
۷ - من زمین را دوست دارم (۱۳۷۲)
8- مسافران-(1388)
•طرح اولیه داستان از : (۱)مورد
(۱۳۸۰)
۱ - نقاب (۱۳۸۳)
•بازیگر : (۲)مورد
(۱۳۸۰)(۱۳۷۰)
۱ - سن پترزبورگ (۱۳۸۸)
۲ - عاشقانه (۱۳۷۴)
منابع زندگینامه :http://www.sourehcinema.com

قاسم خانی، محراب

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
در روز شانزدهم آذر سال 1350 در تهران و محله ستارخان به دنیا آمد. تحصیلات ابتدایی را در هفت سالگی آغاز کرد و تا انتهای دوره راهنمایی به طور طبیعی ادامه داد . دوره چهار ساله دبیرستان را با روال غیر طبیعی در پنج سال و با میانگین نه تجدید در هر سال به اتمام رسانده .و موفق به اخذ مدرک دیپلم تجربی با معدل ده تمام شد . در طول این سالها به طور تفننی فیلم دیدن , نقاشی , کاریکاتور , فوتبال بازی کردن و پیمان قاسم خانی می پرداخت. پس از اتمام دوره دبیرستان و دوسال کسب تجربه در زمینه استراحت های طولانی مدت , دوره خدمت وظیفه عمومی خود را در سپاه پاسداران در سال 1372 آغاز کرد ودر کنار آن دوره ای یک ساله را در رشته گرافیک در موسسه سوره به پایان رساند . در همان سال و پس از قبولی در رشته نقاشی عمومی دانشگاه آزاد, واحد تهران مرکز, خدمت سربازی را پس از هفت ماه و یک روز ترک کرد و به دانشکده هنر و معماری رفت . دوره کارشناسی را این بار به طور طبیعی و پس از چهار سال به پایان رساند. حاصل این دوره یک پایان نامه با موضوع " تئوری بازتاب در فرآیند آفرنش هنر " در بخش تئوری و مجموعه ای تابلوی نقاشی با موضوع " تخریب" در پخش عملی بود . در طول این دوره نیز بابرگزاری چند نمایشگاه گروهی و شرکت در بینال دوم نقاشی تهران به فعالیت در زمینه نقاشی ادامه داد و همچنین اولین فعالیت سینمایی خود را نیز در سال 1374 در فیلم سینمایی عاشقانه به کارگردانی علیرضا داود نژاد در سمت طراح لباس انجام داد.
درسال 1376 موفق به قبولی در دوره کارشناسی ارشد رشته نقاشی دانشگاه آزاد شده و این دوره دوساله را نیز دوباره به صورت غیر طبیعی در چهار سال به پایان رساند . حاصل این دوره نیز یک پایان نامه با موضوع " پرقورمنس آرت " در بخش تئوری و مجموعه آثاری با نام " تجزیه " در بخش عملی و همچنین فاصله گرفتن از نقاشی بود .
فعالیت جدی در صدا و سیما را در سال 1378 و با برنامه " ببخشید شما " به کارگردانی مهران مدیری در سمت طراح صحنه و فیلمنامه نویس آغاز کرد و ادامه داده و کماکان مشغول ادامه دادن هست.
در طول این پنج سال فعالیت در صدا و سیما در سال 1381 برای او سال دیگری بود . مجموعه پاورچین با استقبال بسیار زیادی از طرف بینند گان,

همکاران و منتقدین روبرو شد و همچنین تبدیل به نقطه ای روشن در کارنامه حرفه ای عوامل تولید آن شد ...

قاسم‌خانی، مهدی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
تصویربردار، کارگردان.
تولد: 1306، تهران.
درگذشت: 8 دی 1374، تهران.
مهدی‌امیر قاسم‌خانی، مشهور به «خانی» در سال 1306 در تهران متولد شد و پس از تمام کردن تحصیلات خود در مدرسه‌ی صنعتی به نواختن ویولن پرداخت. آشنایی با عطاءالله زاهد، احمد شیرازی و احمد مغازه‌ای باعث شد به سینما و صداپیشگی علاقه‌مند شود. او با همکاری سه تن استودیوی «آریا فیلم» را تأسیس کرد و نخستین فیلمی که در آن استودیو صدابرگردانی شد فیلم «آهنگ شهرزاد» بود. بعدها به استودیو «ایران نو فیلم» رفت و در آنجا تصویربرداری کرد «اشتباه» (1331، منصور مبینی) بود که در فروردین 1332 در سینما مایاک به نمایش درآمد. خانی بعدها به «استودیو عصر طلایی» رفت و سه فیلم عطاءالله زاهد را تصویربرداری کرد و همچنین تصویربردار بسیاری از فیلم‌های امین امینی بود، از جمله «فرزند گمراه» (1334)؛ «مادموازل خاله» (1336) و «سایه» (1338). وی همچنین تصویربرداری «هفده روز به اعدام» (1335، هوشنگ کاوسی)؛ «روزنه‌ی امید» (137، سردار ساگر) و «پیمان» (1339، مهدی رئیس فیروز) را به عهده گرفت. در سال 1339 «آخرین هوس» را کارگردانی کرد ولی تا آخر عمرش فقط شش فیلم را کارگردانی که «حادثه جویان» (1349) آخرین فیلمش در مقام کارگردانی بود. خانی 58 فیلم ایرانی را تصویربرداری کرد و آخرین کارش «سه ماه تعطیلی» (1356، شاپور قریب) بود. وی همچنین مجموعه‌ی تلویزیونی «مستنطق» (1356، عباس جوانمرد) را تصویربرداری کرد که هرگز به نمایش درنیامد. جلال مقدم از او برای تصویربرداری «راز درخت سنجد» (1350) دعوت کرد و دو سالی بعد فیلم «قیامت عشق» (هوشنگ حسامی) را تصویربرداری کرد. خانی در سال‌های آخر عمرش اغلب در بستر بیماری بود.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

قاسمی، ثریا

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
متولد: 1319 تهران، نام اصلی: مولود ملاقاسم، تحصیلات: لیسانس زبان خارجه، فرزند حمیده خیرآبادی (بازیگر) فعالیت در تلویزیون از 1347- فعالیت در رادیو ارتش- فعالیت در رادیو ایران- فعالیت در دوبله- بازی در تئاتر از 1344، شروع بازیگری: آرامش در حضور دیگران (1352)
عمده‌ی فیلمها:
زنده باد... (1358)،، خانه‌ی ابری (1365)، ستاره و الماس (1367)، خواستگاری (1368)، مجسمه (1371)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

قائدی، شهرام

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
شهرام قاددی زمینه فعالیت بازیگر ملیت ایرانی
بازیگر : (۹)مورد
(۱۳۸۰)
۱ - چار چنگولی (۱۳۸۷)
۲ - کلانتری غیرانتفاعی (۱۳۸۷)
۳ - احضار شدگان (۱۳۸۶)
۴ - قاعده بازی (۱۳۸۵)
۵ - سرود تولد (۱۳۸۳)
۶ - ماجراهای اینترنتی (چای نت) (۱۳۸۳)
۷ - من و نگین دات کام (۱۳۸۲)
۸ - روز کارنامه (۱۳۸۱)
۹ - ارتفاع پست (۱۳۸۰)

قبادی، محسن

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1316 تهران، نام اصلی: محسن قبادی فرد، تحصیلات: لیسانس علوم تغذیه، فعالیت در تلویزیون، شروع بازیگری: کوثر (نمایش داده نشد 1353)
عمده‌ی فیلمها:
تعصب (1354)، برگ و باد (1363)، حادثه (1363)، یک روز گرم (1363)، شکار در شب (نمایش داده نشد- 1363)، مدرک جرم (1364)، سراب (1365)، ملاقات (1365)، شخص دوم (کوتاه- 1368)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

قدکچیان، احمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1299 تهران، تحصیلات: دیپلم، پدر کامران و حمید قدکچیان (کارگردان و امور فنی صدا)، تهیه‌کننده- عضو سندیکای هنرمندان فیلم ایرانی (مهر 1364)، برنده جایزه بهترین بازیگر نقش دوم در سومین جشنواره‌ی سپاس (مردان سحر)، فعالیت در تلویزیون از 1354- فعالیت در رادیو- فعالیت در دوبله- بازی در تئاتر، شروع بازیگری: خوابهای طلایی (1330)
عمده‌ی فیلمها:
گرداب (1332)، چهره‌ی آشنا (1332)، گناهکار (1332)، دختر سر راهی (1332)، دختر چوپان (1332)، تقدیر چنین بود (1333)، بوالهوس (1333)، عروس دجله (1333)، خواب و خیال (1334)، فرزند گمراه (1334)، مهتاب خونین (1334)، مرجان (1335)، بوسه مادر (1335)، مردی که رنج می‌برد (1336)، نردبان ترقی (1336)، بهلول (1336)، چشم براه (1337)، آسمون جل (1338)، اینم یه جورشه (1338)، دوستان یکرنگ (1339)، صفرعلی (1339)، بچه ننه (1339)، آفت زندگی (1339)، فرشته فراری (1339)، آئینه تاکسی (1339)، دام عشق (1340)، دختران حوا (1340)، دخترها اینطور دوست دارند (1341) زن دشمن خطرناکیست (1341)، لاله آتشین (1341)، کلید (1341)، مسافری از بهشت (1342)، قانون زندگی (1343)، دزد شهر (1343)، ستاره صحرا (1343)، مرخصی اجباری (1344)، پاسداران دریا (1344)، داماد فراری (1345)، قفس طلایی (1345)، بیست سال انتظار (1345)، قهرمان دهکده (1345)، هاشم‌خان (1345)، شوخی نکن دلخور می‌شم (1345)، گدایان تهران (1345)، میلیونرهای گرسنه (1346)، زنها و شوهرها (1346)، دروازه تقدیر (1346)، دنیای قهرمانان (1346)، کوه زاد (1346)، گذشت بزرگ (1346)، معجزه (1346)، هفت شهر عشق (1346)، فردای باشکوه (1347)، من شوهر می‌خواهم (1347)، تحفه هند (1347)، چرخ بازیگر (1347)، لوطی قرن بیستم (1347)، سنگ صبور (1347)، دختر عشوه‌گر (1347)، ستاره هفت آسمون (1347)، گردش روزگار (1347)، دختر شاه پریان (1347)، پسران قارون (1348)، تکخال (1348)، دنیای پر امید (1348)، ستاره فروزان (1348)، مردان روزگار (1348)، شهر آشوب (1348)، حاجی فیروز (نمایش داده نشد-

1348)، کاسبهای محل (1348)، امشب دختری می‌میرد (1348)، مالک دوزخ (1348)، قوز بالا قوز (1349)، کمربند زرین (1349)، سوگلی (تهیه‌کننده، بازیگر- 1349)، لیلی و مجنون (1349)، علی بی‌غم (1349)، حادثه‌جویان (1349)، ایوب (تهیه‌کننده، بازیگر- 1350)، مردان سحر (تهیه‌کننده، بازیگر- 1350)، مرد (تهیه‌کننده- 1351)، کاکل زری (1351)، یک جو غیرت (1351)، ساعت فاجعه (1351)، مردان خلیج (1351)، سراب (تهیه‌کننده، بازیگر، 1352)، بندری (تهیه‌کننده- 1352)، سالومه (تهیه‌کننده- 1352)، هر جایی (تهیه‌کننده- 1353)، قفس (1353)، هوس (1354)، هدف (1354)، حسرت (1354)، مرد شرقی و زن فرنگی (1354)، ستیز (1355)، خاتون (1356)، جانی و تپل (1356)، خط قرمز (1361)، شیلات (1362)، شیلات (1362)، خاک و خون (1362)، فرار (1363)، تشریفات (1364)، بگذار زندگی کنم (1365)، ارثیه (1367)، چراغ خطر عقب (کوتاه- 1367)، تماس (1368)، انفجار در اتاق عمل (1370)، راه و بیراه (1371)، نیش (1372)، دیوانه‌وار (1373)

(تو 1299 ش)، تهیه‌کننده، بازیگر و فیلم‌ساز. در تهران به دنیا آمد. بازی در تئاتر را از 1322 ش با نمایش «اسکندر و دارا» شروع کرد. از نمایش‌های عمده وی می‌توان از «شفای بیمار» و «اتللو» نام برد. وی فعالیت در رادیو را از 1329 ش و بازی در سینما را از 1330 ش با «خوابهای طلایی» آغاز نمند. «چهره آشنا»، «گرداب»، «سنگ صبور»، «دختر چوپان»، «سهراب»، «مردان سحر» و «حیدر» و غیره از جمله فیلم‌هایی هستند که وی در آنها به هنرمندی پرداخته و تهیه کننده تعدادی از آن فیلم‌ها نیز بوده است.[1]

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

منابع زندگینامه :[1] تاریخ سینمای ایران (538، 280، 232)، سیمای هنرمندان (403 -399 / 1)، فرهنگ فیلم‌های سینمای ایران (509، 431 / 2، 295، 288 / 1).

قدمی، اکبر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1330 تهران، تحصیلات: دیپلم فنی، فعالیت در تلویزیون 1356،
شروع بازیگری: تحفه‌ها (1366)
عمده‌ی فیلمها:
مسافران (1370)، مجسمه (1371)، حسرت (1373)، طوفان (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

قربان زاده، علی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
علی قربان‌زاده، متولد سال ۱۳۵۷ در تهران مدرک تحصیلی او دیپلم در رشتهٔ ریاضی و فیزیک است. او با گذراندن دوره تجربی ساختن فیلم‌های انیمیشن در شرکت کلک خیال در سال ۱۳۷۳ و شروع فعالیت سینمایی با فیلم سیاوش (سامان مقدم) به عنوان بازیگر در سال ۱۳۷۷ کار خود را آغاز کرد.شانس او حضور در فیلم سیاوش در کنار هدیه تهرانی بود که او را یک شبه بشدت مطرح کرد. بلافاصله بعد از این فیلم در سری اول مجموعه داستان یک شهر ظاهر شد و بر دوستداری خود افزود. اما دیگر نتوانست موفقیت سیاوش و داستان یک شهر را تکرار کند.
فیلم شناسی
1. 5487 5487 5487۱۳۸۶ - صد سال به این سالها
2. 5487 5487 5487۱۳۸۱ - غزل (محمدرضا زهتابی)
3. 5487 5487 5487۱۳۸۱ - واکنش پنجم (تهمینه میلانی)
4. 5487 5487 5487۱۳۸۱ - بی تو تنهایم (قدرت الله صلح میرزایی)
. 5487 5487 5487۱۳۸۰ - بانوی کوچک (مهدی صباغ زاده)
. 5487 5487 5487۱۳۸۰ - شب برهنه (سعید سهیلی)
. 5487 5487 5487۱۳۸۰ - همکلاس (سعید خورشیدیان)
5487 5487 5487 ۱۳۷۷ - سیاوش (سامان حسنی مقدم)

قره‌داش، امیر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نوازنده.
تولد: 1309، تهران.
درگذشت: 3 آبان 1371، تهران.
امیر قره‌داش از هشت سالگی ابتدا با نی‌لبک و فلوت آشنا شد. پس از مدتی که از نواختن و تا حدود فراگیری این ساز گذشت، به سراغ سنتور رفت و از این زمان به سازهای سیمی علاقه‌مند گردید و پس از چندی به یادگیری ویولن پرداخت. امیر قره‌داش در هیجده سالگی تعلیمات مقدماتی ویولن را نزد یکی از شاگردان ابوالحسن صبا آموخت تا ردیف سوم را فراگرفت ولی پس از چندی نزد عباس شاپوری رفت.
امیر قره‌داش زمانی که برنامه به طور زنده از مرکز بی‌سیم جاده شمیران پخش می‌شد. همکاری خود را با ارکستر عباس شاپوری آغاز کرد. پس از چندی وی در ارکسترهای شماره‌ی چهار و در سال 1343 ارکستر شما و رادیو و ارکستر رامتین و ارکستر باربد و تا سال 1358 در ارکستر سازهای ایرانی به رهبری مهدی فتاح همکاری کرد. وی همچنین در شهرهای مختلف ایران به اجرای کنسرت پرداخت و تحت قراردادهای فرهنگی و هنری بین ایران و کشوهای جهان به کشورهای آلمان، ترکیه و آمریکا عزیمت نمود.
امیر قره‌داش بر اثر سکته و درد ریوی دار فانی را وداع گفت و در بهشت زهرا قطعه‌ی 76 ردیف 69 شماره‌ی 59 به خاک سپرده شد.
امیر قره‌داش از نوازندگان هنرمند و باتجربه است که در سال 1309 در تهران متولد شد. وی از سن هشت سالگی مثل بسیاری از هنرمندان ابتدا با نی‌لبک و فلوت آشنائی پیدا کرد. پس از مدتی که از نواختن و تا حدود فراگیری این ساز گذشت روزی به سراغ سنتور برادر خود که در منزل بود و برادرش آن را می‌نواخت رفت و شروع به نواختن نزد خود کرد و از این زمان به سازهای سیمی علاقمند گردید و پس از چندی به یادگیری ویولن پرداخت.
امیر قره‌داش هیجده بهار از سنش می‌گذشت که تعلیمات مقدماتی ویولن رانزد یکی از شاگردان استاد ابوالحسن صبا آموخت و تا ردیف سوم این استاد بی‌نظیر را فراگرفت ولی پس از چندی نزد استاد عباس شاپوری هنرمند فرزانه رفت و بر اثر استعداد و علاقه و پشتکار چنین معلم

دلسوزی بسیاری نیاموخته‌ها را آموخت و زمانی که برنامه به طور زنده از مرکز بی‌سیم جاده شمیران می‌شد همکاری خود را با ارکستر عباس شاپوری آغاز کرد.
پس از چندی وی در ارکسترهای شماره 4 و در سال 1343 ارکستر شما و رادیو و ارکستر رامتین و ارکستر باربد و تا سال 1358 در ارکستر سازهای ایرانی به رهبری مهدی مفتاح همکاری کرد.
امیر قره‌داش، در شهرهای مختلف ایران جهت کنسرت و اجرای برنامه به نفع مؤسسات خیریه و فرهنگی همراه عباس شاپوری، علی تجویدی، کورس سرهنگ‌زاده و غیره مسافرت‌های فراوان کرد و تحت قراردادهای فرهنگی و هنری بین ایران و کشورهای جهان به ممالک: آلمان، ترکیه، آمریکا عزیمت نمود. در آمریکا ایالات واشنگتن، نیویورک، بستون شیکاگو، لوس‌آنجلس و همراه شادروان مرتضی حنانه، شجریان، ایرج برنامه‌های موسیقی سنتی اجرا کرده ست.
امیر قره‌داش در تاریخ 71/8/3 بر اثر سکته و درد ریوی، دار فانی را وداع گفت و در بهشت‌زهرا قطعه 76 شماره 59 به خاک سپرده شد. روانش شاد.
برگرفته از کتاب :مردان موسیقی سنتی و نوین ایران (جلد سوم)

قریبیان، فرامرز

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1320 تهران، همسر مینا خیامی (فیلمنامه‌نویس)، پدر محمدسام قریبیان (بازیگر)، تحصیلات: فارغ‌التحصیل کالج هنرپیشگی استراسبرگ نیویورک، کارگردان- برنده‌ی جایزه‌ی بهترین بازیگر نقش دوم در ششمین جشنواره‌ی سپاس (خاک)، برنده لوح زرین بهترین بازیگر در ششمین جشنواره‌ی فجر (ترن)، برنده‌ی سیمرغ بلورین بهترین بازیگر در یازدهمین جشنواره‌ی فجر (بندر مه‌آلود)، فعالیت در تلویزیون از 1365، شروع بازیگری: بیگانه بیا (1347)
عمده‌ی فیلمها:
خاک (1352)، صلوه ظهر (1353)، چشم انتظار (1354)، گوزنها (1354)، غزل (1355)، سرباز (1356)، خاتون (1356)، سایه‌های بلند باد (1358)، جنگ اطهر (1358)، وقتی که آسمان بشکافد (نمایش داده نشد- 1359)، امشب اشکی می‌ریزد (1359)، هجرت (1360)، سفیر (1361)، بازرس ویژه (1361)، ریشه در خون (1362)، سناتور (1362)، عفریت (نمایش داده نشد- 1362)، پرونده (1362)، پایگاه جهنمی (1363)، آوار (1363)، گمشده (1364)، سمندر (1364)، گردباد (1364)، جدال در تاسوکی (کارگردان، تهیه‌کننده- 1365)، کمینگاه (1366)، کانی مانگا (1366)، ترن (1366)، دلار (1367)، مرگ پلنگ (1368)، انفجار در اتاق عمل (1370)، تبعیدیها (1370)، دو نفر و نصفی (1370)، بندر مه‌آلود (1371)، طعمه (1371)، ردپای گرگ (1371)، گریز (1371)، آخرین خون (1372)، ترانزیت (1372)، می‌خواهم زنده بمانم (1373)، مروارید سیاه (1373)، تجارت (1373)، رقص مرگ (1373)، دایره‌ی سرخ (1373)، یاد سبز لک‌لکها (1374)، دشمن (1374)، قانون (کارگردان، بازیگر 1374)، روز دیدار (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

قریبیان، محمدسام

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1353 تهران، فرزند فرامرز قریبیان (بازیگر) و مینا خیامی (فیلمنامه‌نویس)، تحصیلات: دیپلم، شروع بازیگری: گردباد (1364)
عمده‌ی فیلمها:
جدال در تاسوکی (1365)، شکار خاموش (1368)، ترانزیت (1372)، قانون (دستیار کارگردان 1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

قریشی، سحر

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
سحر قریشی متولد 1366 است و تنها عضو متاهل بین بازیگران جوان دلنوازان به حساب می آید. همسر او مهران اخوان ذاکری است و 25 سال سن دارد . زندگی مشترک آنها چند سالی است که آغاز شده و روز های خوبی را با هم پشت سر میگذارند . سحر قریشی تنها یک برادر دارد و رنگ های مورد علاقه اش مشکی ، آبی و قرمز است . سحر قریشی دوست دارد هر چه زود تر به اوج برسد و این آینده را برای خود پیش بینی میکند . برای قریشی نوع پوشش و لباس خیلی اهمیت دارد . او حسین سهیلی زاده را مانند پدرش دوست دارد.

قزلباش، اصغر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1333 ابهر، نام اصلی: علی‌اصغر قزلباش، تحصیلات: دیپلم طبیعی،
شروع بازیگری: شب‌شکن (1363)
عمده‌ی فیلمها:
خبرچین (1366)، آخرین پرواز (1368)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

قلی خانی،شبنم

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
شبنم قلی خانی در نوزدهم آبان سال 1356 در تهران به دنیا آمد، او دارای دیپلم ریاضی فیزیک است، در دانشگاه در رشته ی تئاتر قبول شد و گرایش طراحی صحنه را انتخاب کرد. چندی بعد در کنکور کارشناسی ارشد در گرایش کارگردانی تئاتر مشغول به تحصیل شد و هم اکنون فارغ التحصیل این رشته است، وی کارش را از سال 1375 با تئاتر آنتیگونه آغاز کرد و در سال 76 با همین تئاتر، در شهر تئاتر شهر بر روی صحنه رفت، اولین کار او باعث شد، وی با بازی در فیلم سینمایی «مریم مقدس» به کارگردانی شهریار بحرانی چهره شود. به سال 79 بود که او یک شبه ره صد ساله پیمود، از دیگر فیلم های سینمایی که او ایفای نقش کرد، می توان به یک الف ناقابل، عطش، جوجه اردک من و وعده دیدار اشاره داشت، همچنین او در مجموعه های تلویزیونی زیادی ایفای نقش کرده است که از آن جمله می توان به «اولین شب آرامش» اشاره کرد ...
جمعه 19 آبان تولد این بازیگر توانای سینما و تلویزیون است، او بجز مدرک تحصیلی که اخذ کرده، یک دوره آموزش گریم سینمایی و چهره پردازی زیر نظر استاد جلال الدین معیریان گذرانده و یک دوره آموزش فیلم نامه نویسی نیز درکلاس های حوزه هنری زیر نظر فریدون جیرانی دیده است، وی در حال حاضر غیر از بازیگری و کارگردانی فیلم در دانشگاه آزاد مشغول تدریس رشته تئاتر به دانشجویان است، وی در زمینه ساخت فیلم کوتاه هم فعالیت می کند، ابتدا فیلمی به نام «من تنها» را ساخت و سپس فیلم دیگری به نام «خونه» را کارگردانی کرد...
شبنم قلی خانی، در کنار مادرش در منطقه سعادت آباد تهران زندگی می کند، چرا که سال ها پیش پدرش دارفانی را وداع گفته است.آخرین کاری که از او در نوبت پخش است، اثر «اگر عشق نبود» به کارگردانی فیاض موسوی است، وی در این مجموعه نقش دختری به نام پریسان را ایفا می کند، پریسان دختری است که می تواند با مشکلات به تنهایی کنار بیاید، او به عرفان رو می آورد و این معنویت در زندگی اش باعث می شود که از پس مشکلات برآید.
همان طور که گفتیم، قلی خانی در سال 82 پدرش را از دست داد و حالا با مادرش زندگی می کند، او فرزند سوم خانواده است، یک برادر و یک خواهر بزرگ تر از خود دارد که هر دو متاهل و دارای فرزند هستند. او از

لحاظ شخصیتی آدم جالبی است، آدم های مختلف را در زندگی به راحتی می تواند تحمل کند و به قول معروف زود از کوره در نمی رود، اما ناگفته نماند که گاهی اوقات محیط کار و زندگی خسته اش می کند، با اینکه در قبال اطرافیان تحمل دارد، اما در رابطه با خودش این گونه نیست.
قلی خانی در مورد مجموعه اولین شب آرامش می گوید: «نقش آذر را دوست داشتم و از اینکه این نقش را بازی کردم راضی ام، آذر بر پایه احساساتش فکر نمی کرد و از روی منطق عمل می کرد، همان طور که در مجموعه دیدیم که او در روز ازدواج از «سفره عقد» بلند می شود و می رود، به نظرم آذر تصمیم درستی گرفت، او به حرف دلش گوش کرد.
علاقه او به «فرزاد» باعث می شود که وارد زندگی علیرضا نشود تا او را بدبخت کند او می خواست مجبور نباشد تا یک عمر به طرف مقابل دروغ بگوید و وانمود کند که دوستش دارد، اما خودش کس دیگری را در دل دوست داشته باشد. گرچه در آخرین لحظات به این فکر افتاد، اما تصمیم درست و منطقی همین بود.
قلی خانی درباره یک فیلم خوب می گوید: یک فیلم یا مجموعه ابتدا به فیلمنامه قوی بر می گردد، اگر چیزی غیر از آن باشد، اثر خوب در نمی آید... قلی خانی امروز 29 ساله شده که برای یک بازیگر سن تجربه در سینما است، او خوشحال است که در طول زندگی اش انسان مفیدی بوده است، دو مدرک تحصیلی، استاد دانشگاه، بازیگر قابل تئاتر، سینما و تلویزیون و از همه مهم تر انسانی است که از حاشیه به دور است، جشن تولد شبنم را تلفنی به او تبریک می گوییم.

قمر ،شهره

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
در ابتدا می خواستم یک بیوگرافی از خودتان برایمان بگویید.
من متولد اول مهر ماه 1364 هستم. اصلیتم از سمت پدری کرد است. در واقع متولد کردستان هستم، منتها شناسنامه ام صادره از تهران است. ولی خب از افتخاراتم این است که بگویم من یک کرد هستم و محل تولدم یک شهرستان در کردستان بوده است. تحصیلات آکادمیک ندارم، رشته اصلی ام حسابداری است. عاشق هنر هستم. به موزیک خیلی علاقه دارم، خودم هم می شود گفت به یک نحو موزیسین هستم، گیتار را به صورت حرفه ای می زنم، آموزش هم می دم، البته در پی تشکیل یک گروه کر هم هستم.
چه طور شد که بازیگر شدید؟
در واقع کار اول من، یعنی شروع فیلمبرداری من، فیلم رئیس مسعود کیمیایی بود. که من روزی برای دیدن ایشون، کلا خیلی علاقه مند بودم به اینکه برم کارگردانان به نام و مطرح را از نزدیک ببینم. کما اینکه دیدن آقای مهرجویی رفتم، دیدن آقای عباس کیارستمی رفتم، دیدن آقای بیضایی و خیلی از کارگردانان به نام. خیلی دوست داشتم از نزدیک باهاشون برخورد داشته باشم. بر حسب اتفاق یعنی روزی که من رفتم دیدن آقای کیمیایی، سکانس های تیر خوردن پولاد کیمیایی بود در فیلم در همان دفتر آقای کیمیایی، یعنی در واقع هشتاد درصد فیلمنامه تمام شده بود. که ایشان که من را دیدن، بنا به درخواست ایشان، گفتند بیایید و من نقشی را برای شما می آفرینم و شما بازی کنید و من به افتخار این پیشنهاد شان و به احترام شان که دست رد به سینه ایشان نزنم، رفتم و آن نقش را بازی کردم که در نهایت چیزی که از آن نقش ماند، در حد چند تا سکانس بود. اکثر پلان های من با آقای داریوش ارجمند در کاراکتر رئیس و با مهناز افشار، این ها درآمد، به خاطر اینکه اصلا قرار نبود من در این فیلم بازی کنم و خودم هم تمایلی نداشتم برای بازی در این فیلم. ولی خب گفتم صرفا برای اینکه دست رد به سینه استاد کیمیایی نزده باشم به خاطر همین قطعا اولین کار سینمایی ام را انعکاس معرفی می کنم. چون آنجا دیگه واقعا به زوایای شخصیتی من شناسنامه داشت و احساس کردم واقعا یک میدان است برای اینکه خودم را نشان دهم اگر توانایی است در من، واقعا احساس کردم می توانم در این فیلم و در این کار به نمایش بگذارم.
پس ورود تان به سینما با رفتن و دیدن کارگردان ها بوده است؟

بله.
آشنایتی هم داشتید که پیش شان رفتید؟
نه. من از طریق شاگردان و دوستان کارگاه آقای کیمیایی بود که رفتم. بالاخره آدم دوستان زیادی دارد که یکی شان شاگرد آقای تارخ هستند و یکی شان یک جای دیگه کار می کنند و... یکی از دوستان من، که لزومی نداره اسم شان را ببرم، باعث شدند که این ارتباط به وجود بیاید و خیلی اتفاقی بود چون دفتر آقای کیمیایی خیلی شلوغ بود و داشتن فیلمبرداری می کردن و همه می آمدن و می رفتن. من زرنگی کردم و رفتم لحظه ای خودشان در اتاق استراحت می کردن، در زدم رفتم داخل و با ایشان صحبت کردم. به گفته آقای کیمیایی من باید یک پدیده بشم و آقای کیمیایی گفتن به لحاظ چهره خاص تون، صدای خاص تون و فیزیکی که دارید مطمئنا شما یک سوپر استار می شوید. حالا ببینیم حرف شان تا چه حدی صحت داره.(با خنده)
اگر کسی از شما بپرسد که چگونه باید بازیگر شد و چگونه باید جلو رفت چه جوابی به او می دهید؟
من نمی توانم قضاوت کنم و یا توصیه ای بکنم. برای اینکه ورود من به سینما خیلی اتفاقی اتفاق افتاد. من نه دوره کلاس خاصی دیده بودم و نه تحصیلات آکادمیک داشتم. البته الان دارم به شدت روی بیانم کار می کنم. الان یک سری دوره های آموزشی فشرده، تا قبل از شروع فیلمبرداری کار جدیدم، را با یکی از تئاتریست های خیلی خیلی معتبر شروع کردم. تقریبا می شه گفت استاد خصوصی گرفتم که روی بیانم با من کار کنن. می خواهم اگر نقش کاملا متفاوت است، من هم بازی متفاوت تری داشته باشم. کسانی هستند که می روند زحمت می کشند، درس می خوانند و با تحصیلات آکادمیک وارد این حرفه می شوند. کسانی هستند که خیلی اتفاقی، مثل خیلی از بازیگران ما، وارد این عرصه شده اند. می توانم بگویم که ورود من هم کاملا اتفاقی بود. کما اینکه خودم خیلی علاقه داشتم به بازیگری. برای اینکه من در دوران دبیرستان و دانشجویی ام، کاملا علاقه مند بودم و گروه تئاتر را به عنوان سرگروه هدایت می کردم. از بچه گی هم مقلد صدای خانواده بودم، هر کی می آمد خانه ما و می رفت، من باید اداء آن را درمی آوردم. دلقک شده بودم. این حس و پتانسیل از بچه گی در من بود. من احساس می کردم این کاریزما را دارم که بتوانم بروم و روی آن سرمایه گذاری کنم.
نظر تان درباره بازی خودتان در انعکاس چه است؟
من بعد از اینکه بازی خودم را در انعکاس دیدم، به عنوان کار اول و کار حرفه ای جلوی دوربین، نمی گم خیلی بد بود، خب برای کار اول بازی ام خیلی نقات ضعف داشت. الان که بازی ام را می بینم، فکر می کنم شاید

می توانستم بهتر از این باشم.به هر حال تجربه اول دیگه، انتظار بیشتر از من نباید داشته باشید.
آیا شنیده بودید در فیلم انعکاس گریمتان باعث شباهت چهره تان با خانم پرستو گلستانی شده بود؟
جدا؟ نشنیده بودم. البته می شنیدم که این اصلا تو نیستی. خب این کاملا یک خانم مشکی بود، ولی من تقریبا بورهستم و آن نقش از خودم چاق تر بود و من در یک دوره یک ماهه، می توانم بگویم 6-7 کیلو اضافه وزن پیدا کردم برای اینکه به آن نقش بخورم. آقای حاجی میری و آقای کریمی اعتقاد داشتن که این زن باید پر باشه، چاق باشه، قب قب داشته باشه و سنش باید بالا باشه. نمی خواهم بگویم که حرکت بازیگران هالیوودی را انجام دادم، ولی کمتر کسی در ایران پیدا می شود که چنین کاری را بکند و یا اینکه چهره خودش را زیر سوال ببرد. من واقعا این چیزها برایم مهم نبود و فقط می خواستم بهم بگویند بازیگر خوب، نمی خواستم بگویند چقدر خوشکله.
اسم تعدادی از هنرمندان روز را می بریم و شما هر چه می خواهید در موردشان بگویید :
مهران مدیری : یک طنز پرداز .
رضا عطاران : یک بازیگر و طناز .
باران کوثری : بازیگر جوان .
گلشیفته فراهانی : واقعاً یک بازیگر ، یک بازیگر خوب ، یک هنرمند خوب . یک بازیگر توانا ..
محمدرضا گلزار : یک سوپراستار .
مهناز افشار : یک بازیگر سوپراستار .
بهرام رادان : آن هم یک بازیگر سوپراستار .
پس یعنی سوپراستار ولی بازی هم بلدند .
بله .
آقای گلزار ...
خوب آقای گلزار می دانید اگر نظر شخصی من را بخواهید خب بازیگر خوبی است ولی بیشتر آن فیزکشان و آن ظاهرشان من احساس می کنم خیلی بیشتر به چشم می آید . به نظر من بازیگر خوبی است . همه ی ما حتی خود من ، که اوایلش حالا بازی شاید به چشم نیاید و فقط بگویند ظاهر خوبی دارد ، ولی آقای گلزار هم ثابت کرده است که می تواند بازیگر خوبی باشد .
سخن پایانی ...
خیلی خوشحالم که یک عده از جوانان با ذوق و عاشق هنر، با هم جمع شدن و می خواهند با هم یک فعالیت داشته باشند در عرصه هنر و

هنرمندان سینما و تلویزیون این کشور دارند زحمت می کشند، آشنا شدم، یک مصاحبه با شما داشتم، خیلی خوب بود و این مصاحبه من، واقعا از صمیم قلب می گم، یک مصاحبه ای بود که یک مقدار فضایش فرق می کرد با مصاحبه های دیگر من ، به لحاظ اینکه فضای پرسش ها یک مقدار متمایز بود و این را به فال نیک می گیریم. انشا الله که یک سایت خبری خوب، بسیار فعال و مردمی داشته باشید و ما هم اگر کاری از دستمان بر می آید، بتوانیم کمک کنیم.

قناد، مجید

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران مجید قناد در سال 1333 در خرمشهر متولد شد. او دارای لیسانس کارگردانی و بازیگری دانشگاه هنرهای زیبا فعالیت هنری خود را از زمان تحصیل در خرمشهر با تئاتر آغاز نموده است. درسال 1355 با برنامه های تلویزیونی هنر و ادبیات کودکان و نوجوانان در صدا وسیمای آبادان ادامه داد و در سال 1358 در دانشگاه هنری دراماتیک در رشته بازیگری و کارگردانی مشغول به تحصیل شده با شروع جنگ تحمیلی و تعطیل شدن دانشگاه در سال 1359 فعالیت خود را در صدا و سیمای مرکز اصفهان در زمینه تهیه کنندگی و کارگردانی آغاز کرد و از سال 1361 به بعد در صدا و سیمای مرکز خرم آباد مشغول به کار شده و در سال 1362 همراه با ادامه تحصیل در تهران و به عنوان مجری و تهیه کننده، کارگردان در شبکه 2 سیما تهران مشغول به کار شد و این فعالیت تاکنون ادامه دارد. برنامه های بسیاری از جمله مسابقات، نمایش، جنگ های مختلف، سریال، همکاری با تلویزیون جام جم و خانه سینما از فعالیتهای ایشان می باشد. فعالیتهای سینمائی از جمله «شهر در دست بچه ها» و «همه دختران من» به عنوان بازیگر ایفای نقش نموده و در طول سال های فوق به عنوان مجری و کارگردان برنامه های فرهنگی و هنری در مناسبات های مختلف در سازمان ها از جمله دانشگاه های شهید بهشتی، صنعتی شریف، دانشگاه اصفهان، و شرکت های برق، پتروشیمی و.... فعالیت داشته و دارند. در حال حاضر به عنوان تهیه کننده، کارگردان و مجری برنامه های کودکان به صورت پخش زنده حضور دارند.
1.بازیگر : (۲)مورد
(۱۳۷۰)
۱ - همه دختران من (۱۳۷۲)
۲ - شهر در دست بچه ها (۱۳۷۰)
منابع زندگینامه :www.sourehcinema.com

قوامی فاخته‌ای، حسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
حسین قوامی در سال 1288 شمسی در تهران چشم به جهان گشود، پدرش رضاقلی قوامی به موسیقی ایرانی بسیار علاقمند بود به طوری که در منزل تمام صفحات خوانندگان آن زمان را داشت و هر روز تعدادی از آنها را روی گرامافون می‌گذاشت و ساعتها به نوای آنها گوش می‌داد و در این میان حسین قوامی که کودکی بیش نبود کنار پدر می‌نشست و گوش می‌داد و بیش از همه صدای خوانندگانی نظیر: طاهرزاده، ظلی جلب توجهش را می‌کرد و لذت می‌برد و اغلب در منزل از صدای آنان تقلید می‌کرد، این شوق و علاقه موجب شد به کار خوانندگی ادامه دهد تا زمانی که برادرش، علی قوامی مشغول فراگرفتن تار شد و در نتیجه با تعدادی از خوانندگان و نوازندگان قدیمی امثال: استادان عبادی، حسین یاحقی و حاج علی‌اکبر خان شهنازی و عده‌ای دیگر آشنایی پیدا کرد و این آشنایی موجب دوستی بین آنان و تشکیل محافل و مجالس دوستانه شد.
حسین قوامی در سنین 16 و 17 سالگی گاهی همراه برادر در مجالس هنری شرکت می‌کرد و با ساز بعضی از آنان می‌خواند، وقتی این استادان متوجه قدرت و لطافت صدای او شدند توجهشان نسبت به او جلب شد و او را در ادامه‌ی خوانندگی البته به صورت صحیح تشویق کردند. همین توجه اساتید موسیقی ملی موجب ترغیب هرچه بیشتر وی در پیشبرد هنرش شد و بر اثر علاقه و پشتکار فراوانی که به خوانندگی داشت پیشرفتهایی در خوانندگی عایدش شد به طوری که یکی از استادان زبردست ولی گمنام آن زمان به نام عبداللّه حجازی داوطلب تعلیم خوانندگی وی طبق اصول علمی و موازین صحیح ردیفهای موسیقی اصیل ایرانی گردید.
حسین قوامی مدت هفت سال نزد این شخص هنرمند ردیفها و دستگاههای موسیقی را به خوبی فراگرفت. در سال 1325 به دعوت آقای مستعان که رئیس وقت رادیو بود برای اجرای برنامه‌هایی به رادیو رفت و اولین برنامه را روز جمعه با برادران وفادار مجید و حمید اجرا می‌کند که مورد تشویق مردم قرار می‌گیرد. این همکاری تا سال 1329 ادامه داشت تا حسین قوامی که در آن ایام در ارتش وارد خدمت شده بود به مقام افسری نائل شده به یکی از مأموریت‌های اداری از مرکز به شهرستان انتقال می‌یابد و ناگزیر به مدت هشت سال همکاری او با رادیو قطع می‌شود؛ پس از چندی که مأموریتش پایان می‌یابد. در بهمن ماه 1337 به دعوت شادروان داود

پیرنیا برای شرکت در برنامه‌ی «گلها» مجدداً به رادیو وارد می‌شود او در این دوران به اوج شکوفایی هنر خوانندگی رسیده زیباترین و پربارترین ترانه‌ها و قطعات اصیل را در این برنامه‌ها از خود به یادگار گذاشت.
قوامی در بدو شرکت در برنامه‌ی «گلها» چون مانع اداری داشت و نمی‌توانست اسم اصلی خود را از رادیو اعلام نماید، ناچاراً بنا به پیشنهاد روح‌اللّه خالقی اسم مستعار (فاخته) را برای خود انتخاب کرد ولی در سال 1342 که بازنشسته شد و مانعی برای اعلام اسم اصلی او وجود نداشت با نام اصلی خود حسین قوامی از رادیو معرفی شد. حسین قوامی در سال 1309 به خدمت وظیفه احضار و در سال 1311 پس از انجام خدمت وظیفه به استخدام ارتش درآمد و در سال 1314 وارد آموزشگاه ستوانی شد و در سال 1317 با درجه ستوان سومی آموزشگاه را به اتمام رسانید و در سال 1341 با درجه سرهنگ دومی بازنشسته شد. او در درجه‌ی ستوان یکمی بود که همکاریش را با رادیو شروع کرد. لازم به تذکر است که چون استاد حسین قوامی افسر ارتش بود و مشکلات و محظوراتی برایش موجود بود، لذا بنا به پیشنهاد استاد روح‌اللّه خالقی نام «فاخته» که اسمی مستعار بود برای وی انتخاب گردیده بود. استاد قوامی در سنین 80 سالگی به خوبی می‌خواند و هنوز این چشمه‌ی فیاض الهی در وجودش خشک نشده بود. وی روز پنجشنبه 1368/12/17 در بیمارستان ایران‌مهر در ساعت 8/ 30 شب فوت شد و در امامزاده طاهر کرج در جوار غلامحسین بنان و مرتضی حنانه به خاک سپرده شد، روانش شاد باد.
نوازنده.
تولد: 1288، تهران.
درگذشت: 17 اسفند 1368، تهران.
حسین قوامی مشهور به «فاخته‌ای»، فرزند رضاقلی، تحصیلات ابتدایی را در دبستان ترغیب و تحصیلات متوسطه را (تا سوم متوسطه) در دبیرستان قاجاریه انجام داد و سپس به خدمت نظام وظیفه اعزام شد. ولی در حین خدمت نظام وظیفه به تحصیلات خود ادامه داد، پس از طی آموزشگاه افسری وارد خدمت ارتش شد و تا درجه‌ی سرهنگ دومی ارتقا یافت. وی از چهارده سالگی به موسیقی علاقه‌مند شد و مدتی نیز برادرش علی، تار مشق کرد، بعدها نزد حسین اسماعیل‌زاده، مدت پنج سال به تمرین خواندن آواز و ردیف موسیقی ایرانی پرداخت. بین سال‌های 1305 -1304 نزد عبدالله حجازی به فراگیری فن آواز پرداخت و این کار را به مدت شش الی هفت سال متوالی دو بار در هفته ادامه داد. وی همچنین از وجود حبیب سماعی و نورعلی برومند بهره‌ها گرفت.
در سال 1325 بود که بنا به دعوت حسینقلی مستعان رییس تبلیغات و انتشارات وقت به رادیو رفت و چون در کسوت نظام بود ابتدا به نام

خواننده‌ی ناشناس به مدت شش ماه برنامه اجرا کرد تا اینکه خالقی نام مستعار «فاخته‌ای» را برای ایشان انتخاب کرد. همکاران حسین در شروع کار برادران وفادار مجید و حمید بودند که در سال 1312 پس از اتمام حجت وظیفه با آنان آشنایی به هم زده بود. مجید وفادار نوازنده‌ی چیره‌دست ویولن و حمید وفادار نوازنده‌ی زبردست تار بودند. این همکاری تا سال 1329 که قوامی به مأموریت خارج از تهران اعزام شد ادامه یافت. غیبت وی تا سال 1337 ادامه یافت. در این سال بود که قوامی بنا به دعوت سرپرست «گلها» مجددا به اجرای برنامه پرداخت. قوامی در حدود 220 برنامه در «گل‌های جاویدان»، «گل‌های رنگارنگ»، «برگ سبز»، «شاخه گل» و «گل‌های تازه» شرکت جست. قوامی تا سال 1341 که در سن 53 سالگی از ارتش بازنشسته شد، به نام «فاخته‌ای» برنامه اجرا می‌کرد ولی ازآن پس تا سال 1354 که از رادیو نیز کناره گرفت برنامه‌هایش به نام حسین قوامی پخش شد.
پیکر وی در کنار آرامگاه غلاحسین بنان و عبدالعی وزیری در بهشت زهرا به خاک سپرده شد.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

قومی، محمدرضا

قرن:15
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نام: محمدرضا قومی
تاریخ تولد: 1342
برادر علیرضا قومی (مسئول جلوه های ویژه)
متولد 1342 در کرج.
دارای مدرک تحصیلی دیپلم هنرستان فنی.
شروع فعالیت در سینما باچهره پردازی و اجرای جلوه های ویژه در فیلم « دادشاه ».
فیلم شناسی:
دادشاه (حبیب کاوش - 1362)
نقطه ضعف (محمدرضا اعلامی - 1362)
تاراج (ایرج قادری - 1363)
مادیان (علی ژکان - 1364)
طغیان (جهانگیر جهانگیری - 1364)
مزدوران (جهانگیر جهانگیری - 1365)
سرزمین آرزوها (مجید قاری زاده - 1366)
آری اینچنین بود (داود اسماعیلی - 1366)
افسون (محمدرضا صفوی - 1367)
هی جو (منوچهر عسگری نسب - 1367)
دوران سربی (خسرو معصومی - 1367)
سلام سرزمین من (1367)
باد سرخ (1367)
عبور از غبار (پوران درخشنده - 1368)
دندان مار (مسعود کیمیایی - 1368)
شب بیست و نهم (حمید رخشانی - 1368)
دخترک کنار مرداب (علی ژکان - 1368)
چاووش (ساموئل خاچیکیان - 1369)
گربه آوازه خوان (کامبوزیا پرتوی - 1369)
نقش عشق (شهریار پارسی پور - 1369)
گروهبان (مسعود کیمیایی - 1369)
دو نیمه سیب (کیانوش عیاری - 1370)

مسافران (بهرام بیضایی - 1370)
پرنده آهنین (علی شاه حاتمی - 1370)
مردی در آینه (ساموئل خاچیکیان - 1371)
از بلور خون (جمشید عندلیبی - 1371)
اتل متل توتوله (1371)
چشمهایم برای تو (خسرو شجاعی - 1371)
بلوف (ساموئل خاچیکیان - 1372)
آخرین شناسایی (علی شاه حاتمی - 1372)
ضربه آخر (داود موثقی - 1372)
زینت (ابراهیم مختاری - 1372)
آرایش مرگ (افشین شرکت - 1373)
ستارگان خاک (عزیزالله حمیدنژاد - 1373)
فرار از جهنم (1374)
سفر پر ماجرا (سیامک اطلسی - 1374)
سایه به سایه (علی ژکان - 1374)
لاک پشت (علی شاه حاتمی - 1375)
هتل کارتن (سیروس الوند - 1375)
تارهای نامرئی (1376)
خفاش (علی اصغر شادروان - 1376)
جوانی (مجید قاری زاده - 1377)
فریاد (مسعود کیمیایی - 1377)
اعتراض (مسعود کیمیایی - 1378)
چتری برای دو نفر (احمد امینی - 1379)
پارتی (سامان مقدم - 1379)
عیسی می آید (علی ژکان - 1380)
تیک (اسماعیل فلاح پور - 1380)
جایی دیگر (مهدی کرم پور - 1381)
بی تو تنهایم (قدرت الله صلح میرزایی - 1381)
مکس (سامان مقدم - 1382)
این زن حرف نمی زند (احمد امینی - 1382)
سربازهای جمعه (مسعود کیمیایی - 1382)
گاهی واقعی (رامین لباسچی - 1383)
خیلی دور خیلی نزدیک (رضا میرکریمی - 1383)
عروسک فرنگی (فرهاد صبا - 1384)
وقتی همه خواب بودند (فریدون حسن پور - 1384)
قلقلک (مسعود نوابی - 1384)

آرامش در میان مردگان (مهرداد فرید - 1384)
جوایز و انتخابها:
>> کاندید تندیس زرین بهترین چهره پردازی (وقتی همه خواب بودند)
[دوره 10 جشن خانه سینما (مسابقه) - سال 1385]
>> کاندید تندیس زرین بهترین چهره پردازی (مکس)
[دوره 10 جشن خانه سینما (مسابقه) - سال 1385]
>> برنده تندیس زرین بهترین چهره پردازی (خیلی دور خیلی نزدیک)
[دوره 9 جشن خانه سینما (مسابقه) - سال 1384]
>> برنده سیمرغ بلورین بهترین چهره پردازی (خیلی دور خیلی نزدیک)
[دوره 23 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1383]
منابع زندگینامه :http://www.iranact.com/

کاسبی، محمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1330 تهران، تحصیلات: فارغ‌التحصیل رشته‌ی بازیگری و کارگردانی تئاتر از دانشکده هنرهای دراماتیک 1360، برنده‌ی سیمرغ بلورین بهترین بازیگر مرد در چهاردهمین جشنواره‌ی فیلم فجر (پدر)، شروع کار از حوزه‌ی هنری سازمان تبلیغات، کارگردان، نویسنده، شروع بازیگری: توبه نصوح (دستیار کارگردان، بازیگر 1361)
عمده‌ی فیلمها:
مرگ دیگر (کوتاه 1361)، استعاذه (1361)، دو چشم بی‌سو (1362)، بایکوت (1364)، زنگها(1364)، قاصد (کوتاه کارگردان، نویسنده 1365)، بحران (1366)، شنا در زمستان (کارگردان، نویسنده 1368)، بدوک (1370)، پناهنده (1372)، دل و دشنه (1373)، حمله به اچ 3(1373)، دایره‌ی سرخ (1373)، پدر (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

کاویانی، فردوس

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1320 کرمان، نام اصلی: فردوس کاویانی کوثر خیری، تحصیلات: فارغ‌التحصیل رشته‌ی تئاتر دانشده هنرهای دراماتیک تهران 1350، برنده جایزه بهترین بازیگر مرد از جشنواره‌ی سیما 1374 (سریال همسران)، فعالیت در تلویزیون از 1360- شروع فعالیت با پانتومیم- بازی و کارگردانی در تئاتر از 1347، شروع بازیگری: تجاوز (1348)
عمده‌ی فیلمها:
شهر قصه (1352)، چوپانان کویر (1359)، رسول پسر ابوالقاسم (1360)، پرونده (1362)، آن سفر کرده (1363)، اجاره‌نشینها (1365)، بهار در پاییز (1366)، یاد و دیدار (1366)، در مسیر تندباد (1367)، ده صحنه تا اخراج (کوتاه- 1367)، ساوالان (1368)، دخترک کنار مرداب (1368)، سایه‌ی خیال (1369)، سیرک بزرگ (1370)، بانو (1370)، یک مرد و یک خرس (1371)، همه دختران من (1372)، جاده عشق (1372)، دل و دشنه (1373)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

کاویانی،مریم

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
در چند سال اخیر بیشتر در سریال‌های تلویزیونی ایفای نقش کرد. بازی‌های خوب او باعث شد بیننده تلویزیونی با چهره او آشنا شود. اوج کارش در مجموعه «او یک فرشته بود» به چشم آمد که ماه رمضان سه سال پیش (84) از شبکه دوم پخش شد و او در نقش همسر حسن جوهرچی ایفای نقش کرد.از این بازیگر هم‌اکنون دو مجموعه «روزگار قریب» و «خط‌شکن» پخش می شود که بازهم استعدادهای خود را به نمایش گذاشته... اما شاید برایتان جالب باشد که بدانید وی ابتدا بازیگر نبود و در 32 سالگی پا به این وادی گذاشت؛ زمانی که «نادر مقدس» برای بازی در فیلم «رویای جوانی» از او دعوت به کار کرد وی پس از تست دادن، نشان داد که می تواند بازیگر قابلی باشد. شاید شما خواننده محترم بپرسید شغل مریم کاویانی در ابتدا چه بود؟مریم کاویانی پس از دیپلم، رشته تحصیلی پرستاری را در دانشگاه انتخاب کرد و همین امر باعث شد پس از فارغ‌التحصیلی و اخذ مدرک فوق‌لیسانس پرستاری، به حرفه مقدس پرستاری روی بیاورد. در واقع مریم کاویانی یک «خانم پرستار» بود که به قول خودش قضا و قدر او را به سوی بازیگری کشاند. با این خانم پرستار بازیگر گفتگوی کوتاهی انجام دادیم که در ادامه خواهید خواند؛ گفتگو با هنرمندی که پدر و مادرش اصالتی مازندرانی دارند، خودش در اهواز به دنیا آمده و حالا در تهران زندگی می کند. مازندرانی، اهوازی! در سال 1349 به دنیا آمدم و یک برادر کوچکتر از خود دارم. من در اهواز به دنیا آمدم اما پدر و مادرم اصالتی مازندرانی دارند. شغل اصلی‌ام پرستاری است اما سرنوشت طوری رقم خورد که در سال 1381 بازیگری را آغاز کردم. اولین کارم یک اثر سینمایی به نام «رویای جوانی» به کارگردانی نادر مقدس بود و پس از آن «تردست»، «اسپاگتی در هشت دقیقه»، «مخمصه» و «هوو»، اما با مجموعه «او یک فرشته بود» کار علیرضا افخمی که در رمضان سال 84 از تلویزیون پخش شد، خیلی از علاقه‌مندان هنر با من بیشتر آشنا شدند و آن سریال باعث شد که از آن سال به بعد بیشتر به کارهای تلویزیونی روی بیاورم که عبارتند از: «به دنیا بگویید بایستد»، «روز رفتن»، «شکرانه»، «خط‌شکن» و «روزگار قریب» که این دو تای آخر در حال پخش است. از او می‌خواهیم از دوران کودکی‌اش برایمان بگوید و او می گوید: خیلی مظلوم بودم. یادم می آید

همیشه مادرم می گفت پدرت نگران است که نکند وقتی بزرگ شوی، هیچ کاری از تو برنیاید. یکی از رویاهای دوران کودکی‌ام این بود که بتوانم روی طناب راه بروم. تمرین هم می کردم اما هیچ‌وقت این اتفاق نیفتاد اما چون دوست داشتم، به خیلی‌ها به دروغ می گفتم که من روی طناب راه می روم. شهرت وحشتناک است شهرت یک پدیده وحشتناک است. از شهرت باید ترسید. به نظر من فوایدش کمتر از ضررهایش است. اگر ظرفیت نداشته باشید، شما را زمین‌گیر می کند. در عوض محبوبیت ماندنی است. سعی من هم همین است که به این جایگاه برسم اما نمی دانم چقدر موفق می شوم. ستون اصلی خانواده، ستون اصلی برای موفقیت افراد است. انسان ذات خود را از خداوند هدیه می گیرد اما فرهنگ و تربیت را از خانواده‌اش فرا می گیرد. به نظر من اگر یک خانواده خوب فرهنگی، چهارچوب مشخصی داشته باشند، مطمئنا حرص و طمع در فرزندان آن خانواده هم کمتر به چشم می خورد، از طرفی کمتر دچار حادثه و اتفاقات بد خواهند شد و ناخودآگاه به سمت درستی هدایت می شوند.از او می خواهیم بارزترین ویژگی اخلاقی‌اش را برایمان بگوید که می گوید: «گاهی اوقات خودم از صداقتم خسته می شوم.» نقش‌های دوست‌داشتنی تمامی نقش‌هایم را دوست دارم اما فکر می کنم نقش «رعنا» در مجموعه «او یک فرشته بود» بیشتر به دل مردم نشست؛ همچنین نقشم در سریال «روزگار قریب».اما چه شد که مریم کاویانی از پرستاری به بازیگری روی آورد؟ «خواست خدا بود. در واقع خودم نمی خواستم اما اصرار باعث شد که حداقل یک بار هم شده، بازیگری را تجربه کنم. تجربه به من چسبید و حالا شش سال است که این شغل را انتخاب کرده‌ام. تا حالا در نزدیک به سی اثر سینمایی و تلویزیونی بازی کرده‌ام.» او در سریال روزگار قریب نقش یک پرستار مسئول را بازی می کند. «نقش بسیار خوبی بود. این نقش برای من خیلی جای کار داشت چون در واقع نقش خودم را بازی می کردم. با این حال عقیده‌ام این بود که باز هم نقش یک پرستار واقعی را بازی نمی کردم، بلکه فقط داشتم بازی می کردم. از طرفی این مجموعه از سه سال پیش تصویربرداری شد و با بازی من در مجموعه «او یک فرشته بود» همزمان شد ولی کیانوش عیاری حسن نیت داشتند و پافشاری کردند که من حتما این نقش را بازی کنم. از طرفی همزمانی بازی باعث شده بود که طوری از من بازی گرفته شود که به بازی‌ام لطمه‌ای وارد نشود.» پرستار موفق یک پرستار موفق ابتدا باید دانش خود را بالا ببرد و پس از آن وجدانش است که باید همیشه آن را سرلوحه کار خود قرار دهد و از همه مهم‌تر، احساس مسئولیت که باید آن را در تمامی دقایق و ثانیه‌های کارش حفظ کند و به عبارتی بهتر از آن محافظت کند. برای این‌که ببینیم خانواده‌ای سبز است یا نه، ابتدا باید به سراغ پدر و مادر

آن خانواده رفت. باید دید که این دو، عشق و محبت خود را چگونه خرج خانه و خانواده می کنند؛ برای مثال خود من، با این‌که از پدر و مادرم دور هستم اما عشق را در چشمان پدر و مادرم می بینم و زندگی‌ام را مدیون آنها هستم، سعی خودم را می کنم فرزندی باشم که زحماتشان را جبران کنم اما نمی دانم آنها از من راضی هستند یا نه. دلم می خواهد به جوانان بگویم سعی‌شان این باشد که با خودشان روراست باشند و دلشان برای خودشان بسوزد. به خانواده‌ها می گویم که قدر کانون گرم زندگی‌شان را بدانند و از لحظه لحظه آن لذت ببرند و اسیر زندگی و رویاهای کاذب نشوند.

کرامتی، مهتاب

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
نام اصلی: مهتاب
نام خانوادگی اصلی: کرامتی شیخ‌الاسلامی
سمت (در بخش های): بازیگران،
تاریخ تولد: 1350
محل تولد: تهران
ملیت: ایران مدرک تحصیلی: فارغ التحصیل میکروبیولوژی
روابط خانوادگی با دیگر هنرمندان
>> بابک ریاحی پور (شوهر) بیوگرافی
فارغ التحصیل رشته میکروبیولوژی از دانشگاه آزاد اسلامی در سال 1373.
گذراندن دوره کلاس‌های کارگاه آزاد بازیگری زیرنظر امین تارخ.
همسر بابک ریاحی‌پور (آهنگساز).
فعالیت در تلویزیون در سال 1375.
شروع فعالیت سینمایی با فیلم / مجموعه مردان آنجلس (اصحاب کهف) (فرج‌الله سلحشور) به عنوان بازیگر در سال 1375.
او برای بازی در فیلم مرد بارانی کاندید دریافت جایزه از هجدهمین جشنواره فیلم فجر شد.

بخشی از فیلم شناسی:
1385 آدم (عبالرضا کاهانی) [بازیگر]
1385 پاداش سکوت (مازیار میری) [بازیگر]
1383 رستگاری در هشت و بیست دقیقه (سیروس الوند) [بازیگر]
1383 هشت پا (علیرضا داودنژاد) [بازیگر]
1381 شاه خاموش (همایون شهنواز) [بازیگر]
1381 ملاقات با طوطی (علیرضا داودنژاد) [بازیگر]
1379 بهشت از آن تو (علیرضا داودنژاد) [بازیگر]
1379 مریم مقدس (شهریار بحرانی) [بازیگر]
1378 مرد بارانی (ابوالحسن داودی) [بازیگر]
1378 مومیایی 3 (محمدرضا هنرمند) [بازیگر]
1377 مردی از جنس بلور (سعید سهیلی) [بازیگر]

جوایز و انتخابها
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش اول زن (مرد بارانی)
[دوره 18 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1378]

کردوانی، عزیزاللّه

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 1298 ق)، تهیه کننده. وی فارغ‌التحصیل رشته‌ی اقتصاد و از تهیه‌کنندگان فیلم فارسی و مؤسس و مدیر استودیو عصر طلایی بود. از عمده فیلم‌های وی «فرزند گمراه»؛ «هفده روز به اعدام»؛ «بوسه‌ی مادر».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :فرهنگ سینمای ایران (353)، فرهنگ فیلم‌های سینمای ایران (49 ،41/ 1).

کرم رضایی، رضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1316 سنقرآباد، تحصیلات: فارغ‌التحصیل انسیستو تئاتر و فیلم در آلمان غربی 1345، کارگردانی تئاتر از 1336، مترجم ادبیات نمایش از 1346، فعالیت در تلویزیون از 1354، بازی در تئاتر از 1333، شروع بازیگری: برهنه‌ی خوشحال (1336)
عمده‌ی فیلمها:
محلل (1350)، تجاوز (1351)، خواستگار (1351)، حسن سیاه (1351)، تولدت مبارک (1351)، علی کنکوری (1352)، همسفر (1354)، کندو (1354)، بابا خالدار (1354)، ماه عسل (1355)، پسرک (1355)، رابطه جوانی (1355)، میهمان (1355)، نازنین (1355)، هکلاس (1356)، جمعه (1356)، در شهر خبری نیست (1356)، غبارنشینها (1357)، بازیگر (کوتاه- 1357)، عبور از مرز شب (1358)، مشت مرد (1359)، اعدامی (1360)، قرنطینه (1358 -61)، بنفشه‌زار (نمایش داده نشد- 1362)، محکومین (1363)، جنجال بزرگ (1363)، طغیان (1364)، گرفتار (1366)، شاخه‌های بید (1367)، آخرین لحظه (1367)، رانده شده (1368)، آواز تهران (1370)، دندان طلا (1370)، نرگس (1370)، رابطه پنهانی (1371)، از بلور خون (1371)، سهراب تا سهراب (1372)، نیش (1372)، در کمال خونسردی (1373)، می‌خواهم زنده بمانم (1373)، دیوانه‌وار (1373)، کچل عاشق (1373)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

کرمانشاهی، سیف‌الدین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1312 -1255 ش)، نمایشنامه‌نویس و کارگردان. در خانواده‌ای روحانی به دنیا آمد. در هفت سالگی به مکتب رفت، اما تحصیلاتش را ترک کرد و بعد از مدتی برای فراگیری و خواندن درس تئاتر عازم تفلیس شد. در آنجا زبان روسی و ترکی را آموخت و در هنر نمایش و نقاشی کار کرد و در فن نمایش به مقام کارگردانی رسید. او برای تکمیل معلومات خود به مسکو رفت و در 1300 ش به باکو سفر کرد و در مدرسه‌ی هنرپیشگی آنجا تعلیم فن خطابت و بیان و آرایش صحنه را به عهده گرفت و نمایشنامه‌هایی به معرض تماشا گذاشت. وی بعد از مدتی به تبریز رفت و در آنجا چند نمایشنامه به صحنه آورد. سپس به تهران آمد و به جامعه‌ی باربد راه یافت و در تئاتر نکیسا نیز استخدام شد. او در میزانسن و دکور صحنه‌ها تصرفاتی کرد که تا آن روز در ایران مجهول و بی‌سابقه بود. وی چون شیوه‌ی کارش با دیگران فرق می‌کرد، مورد حسادت همکاران واقع شد، تا آنجا که او را به جرم قفقازی بودن به زندان انداختند. بعد از آزادی اجازه‌ی تأسیس استودیو کرمانشاهی را به دست آورد. از ابتکارات وی نمایش در صحنه‌ی گردان بود. او که زبان فارسی را خوب نمی‌دانست، بعضی از نمایشنامه‌ها را به کمک دوستان خود به فارسی ترجمه می‌کرد و نمایش می‌داد. کرمانشاهی به دلیل دشمنی رقبا با دسته‌ی سیار نمایشی به شهرستان‌ها سفر کرد و دسته‌ی سیار او با موفقیت روبرو شد. وی عاقبت به دلیل دسیسه‌های دشمنان خود تحت پیگرد شهربانی قرار گرفت و بعد از پنجاه و هفت سال تحمل رنج و مشقت، با اقدام به خودکشی، از دنیا رفت.
از نمایشنمه‌های او: «خسرو و شیرین»؛ «لیلی و مجنون»؛ «بتکده‌ی هندی»؛ «عزیز و عزیزه»؛ «یوسف و زلیخا»؛ «کلبه‌ی عموتم»؛ «حسن صورت یا حسن سیرت»؛ «حیله و حقیقت»؛ «پول یا وجدان».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :ادبیات نمایشی (119 ،116 ،110 ،109/ 2)، از نیما تا روزگار ما (440 -437)، تاریخ سینمای ایران (195 ،42)، سیمای هنرمندان (335 ،287/ 1).

کریمی، نیکی

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
متولد: 1350 تهران، تحصیلات: دیپلم تجربی، برنده جایزه بهترین بازیگر زن از نخستین جشنواره‌ی فیلم سینما و زن 1374 (سارا)، برنده‌ی جایزه‌ی بهترین بازیگر زن در جشنواره‌ی سن سباسین (سارا) و جشنواره‌ی فیلم فجر 1382، شروع بازیگری: وسوسه (1368)
عمده‌ی فیلمها:
عروس (1369)، ردپای گرگ (1371)، سارا (1371)، پری (1373)، بوی پیرهن یوسف (1374)، سایه به سایه (1374)، برج مینو (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

کسبیان، حسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1312 تهران، تحصیلات: فارغ‌التحصیل هنرستان هنرپیشگی تهران و دانشکده الهیات، فعالیت در تلویزیون از 1354، بازی در تئاتر، شروع بازیگری: رگبار (1351)
عمده‌ی فیلمها:
شازده احتجاب (1353)، مهر مار (کوتاه- 1356)، سایه‌های بلند باد (1358)، تاریخ‌سازان (نمایش داده نشد- 1359)، آقای هیروگلیف (نمایش داده نشد- 1359)، بند (نمایش داده نشد- 1360)، هجرت (1360)، تفنگدار (1361)، پرونده (1362)، مترسک (1362)، آن سفر کرده (1363)، پدربزرگ (1364)، طغیان (1364)، گمشدگان (1366)، غریبه (1366)، چون باد (1367)، باد سرخ (1367)، دل‌نمک (1368)، مادر (1368)، شقایق (1370)، حشره‌ی شانس (1373)، رویای نیمه شب تابستان (1373)، گروگان (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

کسرائیان، مانی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نام اصلی: مانی
نام خانوادگی اصلی: کسرائیان
سمت (در بخش های): بازیگران،
.....
تاریخ تولد: 1355
محل تولد: شیراز
ملیت: ایران
.....
مدرک تحصیلی: فارغ التحصیل بازیگری
بیوگرافی
فارغ التحصیل رشته بازیگری از دانشکده هنر و معماری دانشگاه آزاد.
شروع فعالیت سینمایی با فیلم بانوی اردیبهشت (رخشان بنی‌اعتماد) به عنوان بازیگر در سال 1376.

بخشی از فیلم شناسی:
1381 جایی دیگر (مهدی کرم پور) [بازیگر]
1380 مانی و ندا (پرویز صبری) [بازیگر]
1379 هفت پرده (فرزاد مؤتمن) [بازیگر]
1378 عشق طاهر (محمدعلی نجفی) [بازیگر]
1376 روزی که هوا ایستاد (نادر ابراهیمی) [بازیگر]
1376 بانوی اردیبهشت (رخشان بنی اعتماد) [بازیگر]
>> جشنواره ها و مراسم ها

کشاورز، محمدعلی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1309 اصفهان، تحصیلات: فارغ‌التحصیل هنرستان هنرپیشگی تهران، فعالیت در تلویزیون از 1347، بازی در تئاتر، شروع بازیگری: شب قوزی (1343)
عمده‌ی فیلمها:
خشت و آئینه (1344)، آقای هالو (1349)، رگبار (1351)، صادق کرده (1351)، خورشید در مرداب (1352)، قصه‌ی ماهان (1352)، فرار (کوتاه- 1353)، صحرای تاتارها (مشترک با فرانسه- 1354)، شام آخر (1355)، شطرنج باد (1355)، کاروانها (مشترک با آلمان و آمریکا- 1356)، غبارنشینها (1357)، این گروه محکومین (1357)، وقتی که آسمان بشکافد (نمایش داده نشد- 1359)، زمزمه محبت (1359)، برزخی‌ها (1360)، دست شیطان (1361)، گرداب (نمایش داده نشد- 1361)، ستاره دنباله‌دار (1361)، کمال‌الملک (1362)، نقشه (کوتاه- 1364)، طائل (1364)، کفشهای میرزا نوروز (1364)، مردی که موش شد (1364)، جمیل (1366)، جعفرخان از فرنگ برگشته (1366)، پول خارجی (1368)، گل سرخ (1368)، جستجوگر (1368)، مادر (1368)، جستجو در جزیره (1369)، آقای بخشدار (1370)، دلشدگان (1370)، ناصرالدین شاه (1370)، چهارشنبه عزیز (1371)، خسوف (1371)، یک مرد و یک خرس (1371)، زیر درختان زیتون (1372)، لژیون (1373)، روز واقعه (1373)، نگاهی دیگر (1373)، غزال (1374)، دام (1374)، سلام بر انتظار (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

کشکولی، صفر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1324 تهران، نام اصلی: صفر صفرزاده کشکولی، تحصیلات: دیپلم فنی جوشکاری، شروع کار با ایفای نقشهای کوتاه، شروع بازیگری: بی‌عشق هرگز (1344)
عمده‌ی فیلمها:
مرد روز (1347)، لیلی و مجنون (1349)، آبشار طلا (1351)، اجاره‌نشینها (1365)، به چه جرمی (کوتاه- 1365)، سازمان 4(1366)، شکار (1366)، خارج از محدوده (1366)، دلار (1367)، رویای نیمه شب تابستان (1373)، عروسیت مبارک (1373)، سرحد (1374)، سفربخیر (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

کفایی، مهدی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
کارگردان.
تولد: 11 تیر 1356.
درگذشت: 16 تیر 1356.
مهدی کفایی در سال 1346 پس از اخذ دیپلم در رادیو استخدام شد و در آنجا به کار پرداخت. سپس به قسمت پخش تلویزیون منتقل شد و تا سال 1351 که وارد دانشکده‌ی هنرهای دراماتیک شد، در همانجا به کار مشغول بود، همزمان با ادامه‌ی تحصیل در دانشکده، به بخش تولید فیلم تلویزیون منتقل شد و در آنجا به فعالیت‌هایش ادامه داد. وی در سال 1355 تحصیلات دانشگاهی‌اش را به پایان رساند و از آن پس به عنوان کارگردان فیلم در تولید شبکه‌ی اول تلویزیون به کار مشغول بود. از مهمترین فیلم‌هایی که او برای تلویزیون ساخته، می‌توان اشاره کرد به: «جنگ ایران و عراق» (16 میلیمتری، 1359)؛ «خاطرات بهروز مرادی از جنگ» (16 میلیمتری، 1362)؛ «روی خاک‌ها خوابیده‌ام» (1362)؛ «گور سفید» (1362) وی در تولید سینمایی نیز نقش داشت و در دو فیلم «طبیعت بیجان» و فیلم «مدرسه‌ای که می‌رفتیم» ساخته‌ی داریوش مهرجویی به عنوان دستیار کارگردان کار کرد. او در سال 1363 کار در تلویزیون را رها کرد تا در بخش حرفه‌ای فعال‌تر باشد، وی قصد داشت که فیلمنامه‌ی «سفر شوم» را به صورت فیلم سینمایی تولید کند که مرگ فرصت این کار را نداد.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

کلاری، محمود

قرن:15
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نام: محمود کلاری
تاریخ تولد: 1330
گذراندن دوره تخصصی شناخت و تکنیک عکاسی در نیویورک، فعالیت در آژانس بین‌المللی عکس خبری سیگما در پاریس.
فعالیت در مطبوعات در زمینه عکاسی در سال 1353.
شروع فعالیت سینمایی با فیلم « مدرسه موش‌ها » (مرضیه برومند و محمدعلی طالبی) به عنوان عکاس در سال 1363.
فیلم شناسی:
جاده های سرد (مسعود جعفری جوزانی - 1364)
آن سوی مه (منوچهر عسگری نسب - 1364)
شیر سنگی (مسعود جعفری جوزانی - 1365)
روزهای انتظار (اصغر هاشمی - 1365)
ویزا (بهرام ری پور - 1366)
سرب (مسعود کیمیایی - 1366)
ریحانه (علیرضا رئیسیان - 1368)
مادر (علی حاتمی - 1368)
ای ایران (ناصر تقوایی - 1368)
نوبت عاشقی (محسن مخملباف - 1369)
گروهبان (مسعود کیمیایی - 1369)
مرغابی وحشی (مسعود کرامتی - 1370)
دو نفر و نصفی (یدالله صمدی - 1370)
دلشدگان (علی حاتمی - 1370)
ردپای گرگ (مسعود کیمیایی - 71/1370)
سارا (داریوش مهرجویی - 1371)
از کرخه تا راین (ابراهیم حاتمی کیا - 1371)
چشم هایم برای تو (خسرو شجاعی - 1371)
همسر (مهدی فخیم زاده - 1372)
سمفونی تهران (رسول صدرعاملی - 1372)
سلام سینما (محسن مخملباف - 1373)
تجارت (مسعود کیمیایی - 1373)

روز شیطان (فیلمبردار کمکی - بهروز افخمی - 1373)
کیمیا (احمدرضا درویش - 1373)
نون و گلدون (محسن مخملباف - 1374)
گبه (محسن مخملباف - 1374)
غزال (مجتبی راعی - 1374)
ابر و آفتاب (+ کارگردانی - 1375)
لیلا (داریوش مهرجویی - 1375)
نامزدی (ناصر غلامرضایی - 1375)
درخت گلابی (داریوش مهرجویی - 1376)
سیاوش (سامان مقدم - 1377)
قرمز (فریدون جیرانی - 1377)
باد ما را خواهد برد (عباس کیارستمی - 1377)
میکس (داریوش مهرجویی - 1378)
بوی کافور عطر یاس (بهمن فرمان آرا - 1378)
آب و آتش (فریدون جیرانی - 79/1378)
نیمه پنهان (تهمینه میلانی - 1379)
رقص با رویا (+ کارگردان، 1379)
خانه ای روی آب (بهمن فرمان آرا - 1380)
آبادان (مانی حقیقی - 1381)
بوتیک (حمید نعمت الله - 1381)
چشمان سیاه (ایرج قادری - 1381)
سربازهای جمعه (مسعود کیمیایی - 1382)
باباعزیز (محمدناصر خمیر - 1383)
پرونده هاوانا (علیرضا رئیسیان - 1383)
بید مجنون (مجید مجیدی - 1383)
یک بوس کوچولو (بهمن فرمان آرا - 1383)
ماهی ها عاشق می شوند (علی رفیعی - 1383)
گرگ و میش (قاسم جعفری - 1384)
کارگران مشغول کارند (فقط بازیگر - مانی حقیقی - 1384)
آفساید (جعفر پناهی - 1384)
خون بازی (رخشان بنی اعتماد - 1385)

جوایز و انتخابها

>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین فیلمبرداری (ماهی ها عاشق می شوند)
[دوره 23 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1383]
>> برنده تندیس زرین بهترین فیلمبرداری (ماهی ها عاشق می شوند)
[دوره 9 جشن خانه سینما (مسابقه) - سال 1384]

>> کاندید لوح زرین بهترین فیلمبرداری (شیر سنگی)
[دوره 5 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1365]
>> کاندید لوح زرین بهترین فیلمبرداری (ویزا)
[دوره 6 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1366]
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین فیلمبرداری (ردپای گرگ)
[دوره 11 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1371]
>> برنده سیمرغ بلورین بهترین فیلمبرداری (سرب)
[دوره 7 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1367]
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین فیلمبرداری (ریحانه)
[دوره 8 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1368]
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین فیلمبرداری (نوبت عاشقی)
[دوره 9 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1369]
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین فیلمبرداری (خانه ای روی آب)
[دوره 20 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1380]
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین فیلمبرداری (همسر)
[دوره 12 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1372]
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین فیلمبرداری (کیمیا)
[دوره 13 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1373]
>> برنده سیمرغ بلورین بهترین فیلمبرداری (گبه)
[دوره 14 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1374]
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین فیلمبرداری (لیلا)
[دوره 15 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1375]
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین فیلمبرداری (قرمز)
[دوره 17 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1377]
>> برنده سیمرغ بلورین بهترین فیلمبرداری (بوی کافور عطر یاس)
[دوره 18 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1378]
>> کاندید لوح زرین انتخاب ویژه سال (خانه ای روی آب)
[دوره 4 منتخب سایت ایران اکتور (بهترین های سال) - سال 1383]
>> 1 - بهترین فیلمبرداری سال (بوی کافور عطر یاس)
[دوره 15 منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال 1379]
>> 1 - بهترین فیلمبرداری سال (خانه ای روی آب)
[دوره 18 منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال 1382]
>> 10 - دهمین فیلم سال (ابر و آفتاب)
[دوره 13 منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال 1377

]
>> کاندید تندیس زرین بهترین فیلمبرداری (گرگ و میش)
[دوره 10 جشن خانه سینما (مسابقه) - سال 1385]
>> برنده سیمرغ بلورین بهترین اثر هنر و تجربه (خون بازی)
[دوره 25 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1385]

کمالی، صبا

قرن:15
جنسیت:زن
ملیت:ایران
نام: صبا کمالی
لیسانس ادبیات نمایشی از دانشکده سینما و تئاتر در سال 1378.
شروع فعالیت در تئاتر در سال 1376.
شروع فعالیت در تلویزیون در سال 1378.
برنده جایزه اول بهترین بازیگر از سومین جشنواره تئاتر تهران برای بازی در نمایش از عدمیت تا آدمیت در سال 1377.

متولد ماه مهر (احمدرضا درویش، 1378)
چشمان سیاه (ایرج قادری، 1381)
بوتیک (حمید نعمت الله، 1381)

کیف انگلیسی (مجموعه تلویزیونی، 1378)
پس از باران (مجموعه تلویزیونی، 1379)
منابع زندگینامه :http://www.iranactor.com/

کمیلی ،حامد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
حامد کمیلی متولد ۱۴ تیر ماه سال ۱۳۶۱ در اصفهان .
دارای مدرک کارشناسس مدیریت بازرگانی و کاردانی کامپیوتر .
دارای ۱۰ سال فعالیت تئاتر در پروندهی هنری خودش .
فصل مورد علاقه : پاییز
چون به گفته ی خودش در پاییز غمی وجود دارد که در عین شادی نهفته هم دارد .
دارای شش سال سابق آشنایی با ساز پیانو .
کارهای مورد علاقه در اوقات فراغت : خواندن فیلنامه / تماشای فیلم / نوازندگی پیانو و همراهی با خانواده .
دارای ۲ برادر ۲ قلو به نام های احسان و ایمان که هر دو تازه وارد دانشگاه شدند .
احسان عمران و ایمان معماری می خواند .
وضعیت تاهل : مجرد ...

کوثری ،باران

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
نام اصلی: باران
نام خانوادگی اصلی: کوثری تاریخ تولد: 1364
محل تولد: تهران
ملیت: ایران مدرک تحصیلی: دیپلم بیوگرافی
گذراندن دوره نمایش در هنرستان سوره.
فعالیت در تئاتر در سال 1376.
شروع فعالیت سینمایی با فیلم نرگس (رخشان بنی‌اعتماد) به عنوان بازیگر در سال 1370.
با بازی در فیلمهای مادرش به سینما آمد. و سرانجام در فیلم زیر پوست شهر بود که خوش درخشید.
باران کوثری سال 1381 را با بازی در فیلمی غیر از ساخته مادرش آغاز کرد: رقص در غبار. بازی او در خوابگاه دختران فراتر از حد تصور است

کوثری، فریبا

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
متولد: 1345 زاهدان، تحصیلات: دیپلم اقتصاد، فعالیت در تلویزیون از 1367، شروع بازیگری: در مسیر تندباد (1367)
عمده‌ی فیلمها:
دندان مار (1368)، صنوبرهای سوزان (1368)، مرگ پلنگ (1368)، ابلیس (1369)، جستجو در جزیره (1369)، نقش عشق (1369)، آقای بخشدار (1370)، آواز تهران (1370)، نصف جهان (1371)، خسوف (1371)، غنچه‌ی ارغوانی (1372)، یک داستان واقعی (تلویزیونی- 1374) دلنوازان (1388)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

کوشان، اسماعیل

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1362 -1296/ 1294 ش)، نویسنده، کارگردان و تهیه کننده. در تهران به دنیا آمد. وی ملقب به پدر سینمای ایران بود. پس از پایان تحصیلات متوسطه به آلمان سفر نمود و برای کسب اطلاعات بیشتر به استودیو «اوفا» رفت. او در رشته‌ی اقتصاد دکترا گرفت و همزمان در رشته‌ی روابط عمومی تلویزیون و سینما نیز به تحصیل ادامه داد. در 1324 ش عازم وین شد و با خرید فیلم‌های «دختر فراری» و «زن سنگدل»، آنها را در استودیو سس فیلم ترکیه دوبله کرد که فیلم «دختر فراری» اولین فیلم دوبله شده به فارسی بود. در 1325 ش به ایران بازگشت و میترا فیلم را تأسیس کرد و به کار دوبله‌ی فیلم‌های اروپایی مشغول شد. فعالیت در سینمای ایران را در 1327 ش با فیلم «طوفان زدگی» شورع کرد. وی پس از آن پارس فیلم را تأسیس نمود. سپس در همان سال فعالیت مستقل فیلم‌سازی را با فیلم «زندانی امیر» به عنوان کارگردان، نویسنده، فیلمبردار، تدوین‌گر و تهیه کننده آغاز کرد. کوشان در 1330 ش مدیریت مجله‌ی «عالم هنر» را به عهده گرفت. او تا 1348 ش رئیس اتحادیه‌ی صنایع فیلم ملی ایران بود. سرانجام در تهران درگذشت. از جمله فیلم‌های ساخته شده توسط وی: «شرمسار»؛ «گوهر شب چراغ»؛ «دندان افعی»؛ «مادر»؛ «حسین کرد». از جمله فیلم‌هایی که وی تهیه کننده آنها بوده است: «واریته‌ی بهاری»؛ «دختر فراری»؛ «طوفان زندگی»؛ «چشمه‌ی آب حیات». از تألیفات او: «امپراطوری ژاپن»؛ «نگاهی به اقتصاد ایران».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ سینمای ایران (928 -927، 842، 398 -397، 388، 386- 203، 199- 193، 94، 54)، سیمای هنرمندان (431 ،368/ 1)، فرهنگ سینمای ایران (364 -362)، فرهنگ فیلم‌های سینمای ایران (333، 163، 121- 120، 89، 16، 13، 12/ 1)، فرهنگ کارگردانهای سینمای ایران (694 -691)، مؤلفین کتب چاپی (611 -610/ 1).

کهنمویی، محمد تقی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1362 -1298 ش)، بازیگر. وی فارغ‌التحصیل هنرستان هنرپیشگی تهران و بازیگر فیلم فارسی بود. در 1332 ش با نمایش «رستم و سهراب» بازی در تئاتر را شروع کرد و با گروه نوشین و خیرخواه فعالیت تئاتری خود را ادامه داد و در 1344 ش، با بازی در فیلم «مراد و لاله» فعالیت سینمایی خود را آغاز نمود. از دیگر فیلم‌های وی: «مو طلایی شهر ما»؛ «میلیونر فراری».[1]
متولد: 1298 تهران- متوفی: 1363 تهران، تحصیلات: فارغ‌التحصیل هنرستان هنرپیشگی تهران، فعالیت در تلویزیون- بازی در تئاتر از 1322 با گروه سیار خیرخواه، شروع بازیگری: مراد و لاله (1344)
عمده‌ی فیلمها:
موطلایی شهر ما (1344)، میلیونر فراری (1345)، امیرارسلان نامدار (1345)، گدایان تهران (1345)، فراز از حقیقت (1345)، سرنوشت (1346)، زن خون آشام (1346)، عمو سبزی فروش (1346)، از جان گذشتگان (1346)، زنی به نام شراب (1346)، دختر طلا (1346)، گردباد زندگی (1347)، بی‌گناهی در شهر (1347)، من شوهر می‌خواهم (1347)، سنگ صبور (1347)، آواره‌های تهران (1347)، قمارباز (1347)، دختر شاه پریان (1347)، به امید دیدار (1347)، سالار مردان (1347)، سلطان گلها (1347)، پسران قارون (1348)، سوگند سکوت (1348)، رابطه (1348)، روسپی (1348)، قصر زرین (1348)، بابا کرم (1349)، رقاصه شهر (1349)، نامادری (1349)، زیبای جیب بر (1349)، سکه شانس (1349)، شهر گناه (1349)، حسن فرفره (1349)، مرید حق (1349)، آئینه زمان (1349)، کوچه مردها (1349)، حادثه جویان (1349)، رسوایی (1349)، داش آکل (1350)، همای سعادت (مشترک با هندوستان- 1350)، شب عروسی (1350)، بده در راه خدا (1350)، قلاب (1350)، شکار انسان (1350)، زیر بازارچه (1350)، ماجرای یک دزد (1350)، توبه (1351)،قمار زندگی (1351)، آشوبگر (1351)، نواب (1351)، نانجیب (1351)، پدر که ناخلف افتد (1351)، ضعیفه (1351)، جهنم به اضافه‌ی من (1351)، احمد چوپان (1351)، نفرین (1352)، قصه شب (1352)، تعقیب تا جهنم (1352)، دشمن (1352)، بنده خدا (1353)، کنیز (1353)، کنیز (1353)، راننده اجباری (1354)، مشکی

(1354)، کینه (1354)، فراشبانی (1354)، دفاع از ناموس (1354)، والده آقامصطفی (1355)، سنجر (نمایش داده نشد- 1355)، سیاه‌بخت (1355)، کاروانها (مشترک با آلمان و آمریکا- 1356)، حرمت رفیق (1356)، هزار بار مردن (1356)، سرباز (1356)، فری دست قشنگ (1356)، غربتی‌ها (1356)، سرخپوستها (1358)، سند زنده (1359)، لوطی عنتری (1359)، سفیر (1361)، بازجویی (1362)، پرونده (1362)، زخمه (1362)، پیراک (1363)، آن سفر کرده (1363)
بازیگر.
درگذشت: اواسط اردیبهشت 1363، تهران.
محمدتقی کهنمویی فارغ‌التحصیل هنرستان هنرپیشگی تهران است. فعالیت هنری خود را با بازی در تئاتر از سال 1322 با نمایش «رستم و سهراب» آغاز کرد. سپس با گروه عبدالحسین نوشین و گروه سیار خیرخواه همکاری کرد. نمایش‌های عمده‌ای که در آنها ایفای نقش کرده است به این شرح است: «پیراهن ابریشمی»؛ «محاکمه»؛ «در دربار خان»؛ «ازدواج به سبک ایتالیایی»؛ «یوسف و زلیخا»؛ «عشق پیری»؛ «عروسی جناب میرزا». از سال 1344 با فیلم «مراد و لاله» وارد عرصه‌ی سینما شد. عنوان‌های عمده‌ی فیلم‌هایی که در آنها ایفای نقش کرده چنین است: «مو طلایی شهر ما» (1344)؛ «میلیونر فراری» (1345)؛ «امیر ارسلان نامدار» (1345)؛ «گدایان تهران» (1345)؛ «فرار از حقیقت» (1345)؛ «سرنوشت» (1346)؛ «زن خون آشام» (1346)؛ «عموی سبزی فروش» (1346)؛ «از جان گذشتگان» (1346)؛ «زنی به نام شراب» (1346)؛ «دختر طلا» (1346)؛ «گردباد زندگی» (1347)؛ «بیگناهی در شهر» (1347)؛ «من شوهر می‌خواهم» (1347)؛ «سنگ صبور» (1347)؛ «آواره‌های تهران» (1347)؛ «قمارباز» (1347)؛ «دختر شاه پریان» (1347)؛ «به امید دیدار» (1347)؛ «سالار مردان» (1347)؛ «سلطان قلب‌ها» (1347)؛ «پسران قارون» (1348)؛ «سوگند سکوت» (1348)؛ «رابطه» (1348)؛ «روسپی» (1348)؛ «قصر زرین» (1348)؛ «بابا کرم» (1349)؛ «زیبای جیب‌بر» (1349)؛ «سکه‌ی شانس» (1349)؛ «نامادری» (1349)؛ «رقاصه‌ی شهر» (1349)؛ «شهر گناه» (1349)؛ «حسن فرفره» (1349)؛ «مرید حق» (1349)؛ «آئینه‌ی زمان» (1349)؛ «کوچه‌ی مردها» (1349)؛ «حادثه جویان» (1349)؛ «رسوایی» (1349)؛ «داش آکل» (1350)؛ «همای سعادت» (مشترک با هندوستان، 1350)؛ «شب عروسی» (1350)؛ «بده در راه خدا» (1350)؛ «قلاب» (1350)؛ «شکار انسان» (1350)؛ «زیر بازارچه» (1350)؛ «قمار زندگی» (1351)؛ «آشوبگر» (1351)؛ «نواب» (1351)؛ «نانجیب» (1351)؛ «پدر که ناخلف افتد» (1351)؛ «ضعیفه» (1351)؛ «جهنم به

اضافه‌ی من» (1351)؛ «احمد چوپان» (1351)؛ «نفرین» (1352)؛ «قصه‌ی شب» (1352)؛ «تعقیب تا جهنم» (1351)؛ «دشمن» (1352)؛ «بنده خدا» (1353)؛ «کنیز» (1353)؛ «راننده‌ی اجباری» (1354)؛ «مشکی» (1354)؛ «کینه» (1354)، «فراشباشی» (1354)؛ «دفاع از ناموس» (1354)؛ «کاروان‌ها» (1355)؛ «والده‌ی آقا مصطفی» (1355)؛ «سنجر» (1355، نمایش داده نشد)؛ «سیاه بخت» (1355)؛ «حرمت رفیق» (1356)؛ «هزار بار مردن » (1356)؛ «سرباز» (1356)؛ «فری دست قشنگه» (1356)؛ «غربتی‌ها» (1356)؛ «سرخپوستها» (1358)؛ «سند زنده» (1359)؛ «لوطی عنتری» (1359)؛ «سفیر» (1361)؛ «بازجویی» (1362)؛ «پرونده» (1362)؛ «زخمه» (1362)؛ «پیراک» (1363)؛ «آن سفر کرده» (1363). تنها مجموعه‌ی تلویزیونی که در آن شرکت داشت «غریبه» (1353 / 54) بود.

محمدتقی کهنمویی خود را برای بازی در فیلم «خشت» ساخت سیامک اطلسی آماده می‌کرد که به سبب بیماری و سالخوردگی درگذشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[1] سیمای هنرمندان (452 ،428 ،312/ 1)، فرهنگ فیلم‌های سینمای ایران (173 ،160 ،157/ 1).

کیارستمی، عباس

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نام اصلی: عباس
نام خانوادگی اصلی: کیارستمی
سمت (در بخش های): بازیگران،تدوین،تهیه و تولید،صحنه و لباس،عنوان بندی،فیلمنامه،کارگردانی،موسیقی،
.....
تاریخ تولد: 1319
محل تولد: تهران
ملیت: ایران
.....
مدرک تحصیلی: فارغ التحصیل نقاشی
بیوگرافی
فارغ التحصیل رشته نقاشی از دانشکده هنرهای زیبای دانشگاه تهران در سال 1352.
فعالیت در آتلیه 7 و تبلی فیلم به مدیریت بیژن جزنی در زمینه کارهای تبلیغاتی ، طراحی و اجرای جلد کتاب و آفیش در سال‌های 1340 الی 1345.
سرودن اشعار و نوشتن طرح حدود یکصد و بیست فیلم تبلیغاتی.
دعوت به همکاری توسط فیروز شیرانلو در کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان.
فعالیت در کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان در زمینه طراحی و اجرای نقاشی‌های کتاب من حرفی دارم که فقط شما بچه‌ها باور می‌کنید نوشته احمدرضا احمدی در سال 1347.
راه‌اندازی استودیوهای فیلم‌سازی کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان در سال 1348.
با ساختن نخستین فیلم کوتاه خود در سال 1349 ستایش منتقدان داخلی و بین‌المللی را برانگیخت و اولین تقدیرنامه را دریافت کرد.
شروع فعالیت &

بخشی از فیلم شناسی:
1384 کارگران مشغول کارند (مانی حقیقی) [فیلمنامه نویس]

1382 سربازهای جمعه (مسعود کیمیایی) [طراح عنوان بندی]
1381 ایستگاه متروک (علیرضا رییسیان) [فیلمنامه نویس]
1381 طلای سرخ (جعفر پناهی) [فیلمنامه نویس]
1380 ده (عباس کیارستمی) [تدوینگر-کارگردان-فیلمنامه نویس-تهیه کننده]
1379 آ ب ث آفریقا (عباس کیارستمی) [تدوینگر-کارگردان-تهیه کننده]
1378 باد ما را خواهد برد (عباس کیارستمی) [تدوینگر-کارگردان-فیلمنامه نویس-تهیه کننده]
1377 بید و باد (محمد علی طالبی) [فیلمنامه نویس]
1375 طعم گیلاس (عباس کیارستمی) [تدوینگر-کارگردان-فیلمنامه نویس-تهیه کننده]
1373 سفر (علیرضا رییسیان) [فیلمنامه نویس]
1373 بادکنک سفید (جعفر پناهی) [فیلمنامه نویس]
1372 زیر درختان زیتون (عباس کیارستمی) [تدوینگر-کارگردان-فیلمنامه نویس-آهنگساز-تهیه کننده-طراح صحنه و لباس]
1370 زندگی و دیگر هیچ (عباس کیارستمی) [تدوینگر-کارگردان-فیلمنامه نویس]
1370 خمره (ابراهیم فروزش) []
1368 کلوزآپ، نمای نزدیک (عباس کیارستمی) [بازیگر-تدوینگر-کارگردان-فیلمنامه نویس]
1367 مشق شب (عباس کیارستمی) [کارگردان-فیلمنامه نویس]
1365 خانه دوست کجاست؟ (عباس کیارستمی) [تدوینگر-کارگردان-فیلمنامه نویس]
1365 کلید (ابراهیم فروزش) [تدوینگر-فیلمنامه نویس]
1364 اولی ها (عباس کیارستمی) [تدوینگر-کارگردان-فیلمنامه نویس]
1356 گزارش (عباس کیارستمی) [کارگردان-فیلمنامه نویس]
1353 مسافر (عباس کیارستمی) [کارگردان-فیلمنامه نویس]
1351 حکیم باشی (پرویز نوری) []

جوایز و انتخابها
>> برنده لوح زرین بهترین کارگردانی (خانه دوست کجاست؟)
[دوره 5 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1365] <<
برنده لوح زرین جایزه ویژه هیات داوران (خانه دوست کجاست؟)
[دوره 5 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1365] <<
کاندید لوح زرین بهترین فیلمنامه (خانه دوست کجاست؟)
[دوره 5 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1365] <<

برنده سیمرغ بلورین جایزه ویژه هیات داوران (کلوزآپ، نمای نزدیک)
[دوره 8 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1368]
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین فیلمنامه (کلوزآپ، نمای نزدیک)
[دوره 8 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1368]
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین کارگردانی (کلوزآپ، نمای نزدیک)
[دوره 8 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1368]
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین فیلمنامه (بادکنک سفید)
[دوره 13 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1373]
>> برنده لوح زرین جایزه ویژه هیات داوران (اولی ها)
[دوره 4 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1364] >>
1 - بهترین فیلم سال (خانه دوست کجاست؟)
[دوره 3 منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال 1367]
>> 6 - ششمین فیلم سال (مشق شب)
[دوره 5 منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال 1369]
>> 10 - دهمین فیلم سال (کلوزآپ، نمای نزدیک)
[دوره 5 منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال 1369]
>> 3 - سومین فیلم سال (زندگی و دیگر هیچ)
[دوره 8 منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال 1372]
>> 1 - بهترین فیلم سال (زیر درختان زیتون)
[دوره 9 منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال 1373]
>> 1 - بهترین فیلم سال (طعم گیلاس)
[دوره 14 منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال 1378] >> 1 - بهترین کارگردان سال (طعم گیلاس)
[دوره 14 منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال 1378] >> انتخاب ویژه سال (طعم گیلاس)
[دوره 14 منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال 1378

کیانفر، صدیقه

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
متولد: 1311 آبادان، تحصیلات: دیپلم منشیگری، فعالیت در تلویزیون، شروع بازیگری: قربانی (کوتاه- 1367)
عمده‌ی فیلمها:
هامون (1368)، آپارتمان شماره 13(1369)، مجنون (1369)، پرنده‌ی آهنین (1370)، دو نفر و نصفی (1370)، دلاوران کوچه دلگشا (1371)، ماموریت آقای شادی (1371)، یک مرد و یک خرس (1371)، زیر سایه کنار (1372)، سه مرد عامی (1372)، من زمین را دوست دارم (1372)، پنجاه روز در التهاب (1372)، لژیون (1373)، عصیان (1373)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

کیانی، کنعان

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد 1311 بادکوبه، تحصیلات: دیپلم، گریمور (در اکثر فیلمهایش به عنوان گریمور نیز فعالیت داشته است)، فعالیت در دوبله- فعالیت در رادیو- فعالیت در تلویزیون از 1343، بازی در تئاتر، شروع بازیگری: طوفان زندگی (1327)
عمده‌ی فیلمها:
دسیسه (1333)، خواب و خیال (1334)، مهتاب خونین (1334)، خورشید می‌درخشد (1335)، شب‌نشینی در جهنم (1336)، آقای اسکناس (1337)، الماس 33(1346)، شب فرشتگان (1347)، گربه را دم حجله می‌کشند (1348)، پسر زاینده‌رود (1349)، ارادتمند شما عزرائیل (1349)، داش آکل (1350)، پستچی (1351)، فرمان (1361)، شیلات (1362)، جنجال بزرگ (1363)، مزدوران (1365)، ترن (1366)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

کیانیان، رضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1330 تهران، نویسنده، تحصیلات: فارغ‌التحصیل تئاتر از دانشکده هنرهای زیبای تهران، فعالیت در تلویزیون- بازی در تئاتر، شروع بازیگری: پاتال و آرزوهای کوچک (نویسنده، بازیگر- 1368)
عمده‌ی فیلمها:
تمام وسوسه‌های زمین (1368)، مرد ناتمام (1371)، کیمیا (1373)، درد مشترک (طراح صحنه، بازیگر- 1373)، مادرم گیسو (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

کیمیایی، مسعود

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
بیوگرافی مسعود کیمیایی
با دستیاری ساموئل خاچیکیان در فیلم خداحافظ رفیق به سینما آمد. و با ساخت دومین فیلم بلندش (قیصر) موج جدیدی را در سینمای ایران پایه گذاری کرد که این نوع سینما تا سال 1357 ادامه پیدا کرد. فیلمهای زیادی از روی قیصر ساخته شد و بازیگران بسیاری با فیلمهای کیمیایی مطرح شدند نام: مسعود کیمیایی
تاریخ تولد: 1322
همسر سابق مرحوم گیتی پاشایی (آهنگساز و خواننده)
همسر فائقه آتشین (گوگوش)
متولد 1322در تهران. دیپلم.

بیوگرافی فیلمها :
با دستیاری ساموئل خاچیکیان در فیلم خداحافظ رفیق به سینما آمد. و با ساخت دومین فیلم بلندش (قیصر) موج جدیدی را در سینمای ایران پایه گذاری کرد که این نوع سینما تا سال 1357 ادامه پیدا کرد. فیلمهای زیادی از روی قیصر ساخته شد و بازیگران بسیاری با فیلمهای کیمیایی مطرح شدند: بهروز وثوقی، بهمن مفید، جمشید هاشم پور، گلچهره سجادیه، فریماه فرجامی، فرامرز صدیقی، احمد نجفی، شاهد احمدلو، فریبرز عرب نیا، هدیه تهرانی، محمدرضا فروتن، میترا حجار و ...
بیگانه بیا (1347)
قیصر (1348)
رضا موتوری (1349)
داش آکل (1350)
بلوچ (1351)
خاک (1352)
گوزن ها (1354)
پسر شرقی (کوتاه، 1354)
غزل (1355)
اسب (کوتاه، 1355)
سفر سنگ (1356)

خط قرمز (1361)
تیغ و ابریشم (1364)
سرب (1367)
دندان مار (1368)
گروهبان(1369)
ردپای گرگ (1370-71)
تجارت (1373)
ضیافت (1374)
سلطان (1375)
مرسدس (1376)
فریاد (1377)
اعتراض (1378)
حکم
رئیس
مسعود کیمایی و حکم‌اش
منابع زندگینامه :http://www.iranactor.com

کرامتی ،مهتاب

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران

در نگاه اول تنها چیزی که از او به خاطر بیاورید چشمان آبی رنگش باشد که با سردی صورتش همخوانی مناسبی دارد . مهتاب کرامتی هیچگاه از حد یک بازیگر متوسط بالا نیامد با این که شاید عامل زیبایی چهره هم بی نصیب نبود. بار اول در یک مجموعه تلویزیونی به کارگردانی فرج ا.. سلحشور که بین سالهای 76 تا 77 ساخته شد ، بازی کرد . این مجموعه که مردان آنجلس نام داشت یک داستان تاریخی مذهبی بود. درباره گروهی از بزرگان روم که به اصحاب کهف معروف شدند و کرامتی در آن نقش همسر مکسیملیان با بازی جعفر دهقان را ایفا می کرد.از آن مجموعه سالها گذشت اما مهتاب نتوانسته به حد بالاتری از بازیگری برسد.

مهتاب کرامتی درسال 1349 متولد شد و تحصیلاتش را در رشته میکروبیولوژی با مدرک کارشناسی از دانشگاه آزاد اسلامی به پایان رساند. دوره را در کلاسهای آزاد بازیگری می گذراند و همان جا برای ایفای نقش هلن در فیلم / مجموعه مردان آنجلس انتخاب می شود.
کرامتی با همین مجموعه شناخته می شود ولی نمی تواند از این موقعیت استفاده مناسبی کند . سال 77 در مردی از جنس بلور به کاگردانی سعید سهیلی ایفای نقش می کند که نمی تواند درخششی برایش محسوب شود . سال پس از آن در فیلم مومیایی 3 و مرد بارانی بازی می کند . اولین فیلم کمدی خوش ساخت با بازی پرویز پرستویی بود که جای کار چندانی برای او به نقش یک دلال عتیقه نداشت و دومین فیلم به کارگردانی ابوالحسن داوودی با بازی ابوالفضل پور عرب بود که در آن ایفاگر نقش یک وکیل بود . کرامتی برای همین کاندیدای دریافت جایزه از هجدهمین جشنواره فیلم فجر می شود . سال 79 را درحالی به پایان برد که یک مجموعه تلویزیونی و یک فیلم سینمایی را به کارنامه اش اضافه کرده بود.
مریم مقدس باز هم یک اثر تاریخی مذهبی به کارگردانی شهریار بحرانی بو.د که به صورت فیلم /مجموعه تلویزیونی ساخته شد و بهشت از آن تو تجربه ای متفاوت از علیرضا داوود نژاد بود که بازی خوب کرامتی به آن جلوه داد. سال 80 تنها به بازی در مجموعه تلویزیونی خاک سرخ می پردازد که اولین تجربه تلویزیونی حاتمی کیا محسوب می شود . او نقش

یک زن جنوبی که به دنبال دخترش می گردد برای دومین بار رویاروی پرویزپرستویی قرار می گیرد که شاید تا به امروز بهترین بازی کرامتی در یک اثر محسوب می شود . پس از در سال 81 در اکشن ملاقات با طوطی همراه با ماهایا پطرسیان و محمد رضا فروتن ظاهر می شود که دومین همکاری او علیرضا داوودنژاد محسوب می شود . شاه خاموش در سال بعد به کارگردانی همایون شهنواز تجربه ناموفقی تاریخی بود و نتوانست هیچ موفقیتی چه از لحاظ تجاری و چه از لحاظ هنری برای او در پی داشته باشد. هشت پا حاصل سومین همکاری او با علیرضا داوود نژاد می باشد. پس از آن در همکاری با سیروس الوند رستگاری در هشت و بیست دقیقه رابازی می کند که در آن باشهاب حسینی و بهرام رادان همبازی است. نقش یک زن خیابانی را ایفا می کند

گرجستانی، سیروس

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1323 بندر انزلی، نام اصلی: علی‌اکبر گرجستانی، تحصیلات: دیپلم طبیعی، فعالیت در تلویزیون از 1352، بازی در تئاتر از 1348)، شروع بازیگری: فریاد مجاهد (1358)
عمده‌ی فیلمها:
گفت هر سه نفرشان (نمایش داده نشد- 1359)، آقای هیروگلیف (نمایش داده نشد- 1359)، چوپانان کویر (1359)، دادشاه (1362)، راه دوم (1363)، بچه مردم (کوتاه- 1363)، تنوره‌ی دیو (1364)، تیغ و ابریشم (1365)، خانه‌ی ابری (1365)، با من از فردا بگو (1366)، مار (تلویزیونی- 1366)، دوران سربی (1367)، شکار خاموش (1368)، آپارتمان شماره 13 (1369)، آدم برفی (1373)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

گرجی، نعمت‌الله

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1305 تهران، تحصیلات: سوم دبیرستان (نهم قدیم)، فعالیت در تلویزیون از 1352، بازی در گروه‌های نمایشی و سیاه‌بازی، شروع بازیگری: دزدان معدن (1335)
عمده‌ی فیلمها:
اینم یه جورشه (1338)، غمها و شادیها (1347)، گردباد زندگی (1347)، تونل (1347)، کاکو (1350)، خانواده سرکار غضنفر (1351)، تپلی (1351)، در آخرین لحظه (1352)، علی کنکوری (1352)، خاک (1352)، شورش (1352)، غول (1352)، مصطفی لره (1352)، گروگان (1353) ممل آمریکایی (1353)، شکست ناپذیر (1353)، تهمت (1353)، الکی خوش (1353)، سازش (1353)، مواظب کلات باش (1353)، گوزنا (1354)، همسفر (1354)، انگشت نما (1354)، تعصب (1354)، چشم انتظار (1354)، خداحافظ کوچولو (1354)، آلوده (1355)، پسرک (1355)، بی‌گناه (1355)، قاصدک (1355)، پشمالو (1355)، خاکستر عشق (نمایش داده نشد- 1355)، شیر خفته (مشترک با آلمان- 1355)، رامشگر (1355)، همکلاس (1356)، واسطه‌ها (1356)، تازه عروس (1356)، خدا قوت (1356)، خاتون (1356)، شب آفتابی (1356)، جانی و تپل (1356)، گلهای کاغذی (1356)، اشکهای رقاصه (1356)، شب زخمی (1356)، تشنه باران (نمایش داده نشد- 1360)، تکیه بر باد (1358)، بر فراز آسمانها (1358)، قدیس (1359)، عصیانگران (1360)، مسافر شب (نمایش داده نشد- 1360)، بازرس ویژه (1362)، ریشه در خون (1362)، ملخ زدگان (1362)، یک روز گرم (1363)، محکومین (1363)، جنجال بزرگ (1363)، راه دوم (1363)، حادثه (1363)، شب‌شکن (1363)، مشت (1363)، مدرک جرم (1364)، مدار بسته (1364)، مردی که موش شد (1364)، طغیان (1364)، حریم مهرورزی (1364)، شبح کژدم (1365)، تصویر آخر (1365)، سامان (1365)، شکار (1366)، ستاره و الماس (1367)، عبور از غبار (1368)، بازی تمام شد (1368)، دخترم سحر (1368)، آوای دریا (1369)، آخرین خون (1372)، رویای نیمه شب تابستان (1373)، روسری آبی (1373)، روز دیدنی (1373)، سلام بر انتظار (1374)، تا ظهر فردا (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

گرگین، جمشید

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1325 تهران، تحصیلات: فارغ‌التحصیل رشته تئاتر دانشکده‌ی هنرهای دراماتیک تهران، فعالیت در تلویزیون از 1354- بازی در تئاتر از 1351 با گروه تئاتر پیاده، شروع بازیگری: صدای صحرا (1354)
عمده‌ی فیلمها:
رطیل (کوتاه- 1354)، ملکوت (1355)، سراب سلطانیه (نمایش داده نشد- 1357)، جستجو در شهر (1364)، ویزا (1366)، تفنگهای سحرگاه (1367)، پرنده‌ی آهنین (1370)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

گرمسیری، علی اصغر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1379 -1290 ش)، بازیگر و موسیقیدان. در تهران به دنیا آمد. از پیشکسوتان و اساتید هنری تئاتر ایران بود. از 1305 ش همکاری خود را با گروه کمدی ایران آغاز کرد. در 1308 با گروه تئاتر دائمی سیروس به عنوان بازیگر مشغول کار شد. او در طی این مدت با گروه‌های تئاتری متعددی همکاری داشت و آخرین سمت وی ریاست اداره‌ی هنرهای ملی، در وزارت فرهنگ و هنر بود. گرمسیری در هنرستان هنرپیشگی زیر نظر نعمت‌اللّه مصیری با اصول نقاشی آشنا شد و موسیقی و سلفژ را از استاد فقید جواد معروفی و موسیقی سنتی ایران را هم نزد استاد اسماعیل مهرتاش و احمد عبادی آموخت. او همچنین با زبان فرانسه و عربی آشنا بود و ادبیات فارسی را نزد محمد حجازی و دکتر ناظرزاده کرمانی فراگرفت. از شاگردان وی: علی نصیریان، داریوش اسدزاده، محمد علی کشاورز و غیره بودند. گرمسیری در بیش از یکصد نمایشنامه از آثار نویسندگان ایرانی و جهانی، از سبک کلاسیک گرفته تا مدرن به ایفای نقش پرداخت و نویسندگی هفده نمایشنامه و ترجمه‌ی چهار نمایشنامه و کارگردانی پنجاه و دو تئاتر را عهده‌دار بود. وی در 1329 ش به انگلستان رفت و در آنجا درباره‌ی تئاتر ایران سخنرانی‌های مهمی ایراد کرد. وی همچنین سفرهایی به ایتالیا، سوئیس، بلژیک و هلند داشته است. برخی از فیلم‌هایی که او در آنها بازی داشت عبارتند از: «ناخدا خورشید»؛ «گزارش یک قتل»؛ «غریبه»؛ «مدرسه پیرمردها»؛ «دلشدگان»؛ «رابطه‌ی پنهانی»؛ «آرایشگاه زیبا».[1]
متولد: 1290 تهران، استاد هنرستان هنرپیشگی 1318، تحصیلات: فارغ‌التحصیل نخستین دوره‌ی هنرستان هنرپیشگی تهران، فعالیت در تلویزیون، بازی در تئاتر از 1305، شروع بازیگری: شب کلاه شیطان (ناتمام- 1339)
عمده‌ی فیلمها:
ناخدا خورشید (1365)، گزارش یک قتل (1365)، خارج از محدوده (1366)، مکافات (1366)، غریبه (1366)، ارثیه (1367)، نارونی (1367)، آخرین پرواز (1368)، تمام وسوسه‌های زمین (1368)، زمان از دست رفته (1368)، دلشدگان (1370)، مدرسه‌ی پیرمردها (1370)، رابطه‌ی پنهانی (1371)، یک مرد و یک خرس (1371)، راز گل سرخ

(1371)، جاده عشق (1372)، می‌خواهم زنده بمانم (1373)، هدف (1373)، همزاد (1373)
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] سیمای هنرمندان (329 -310/ 1)، فرهنگ سینمای ایران (375 -374)، فرهنگ فیلمهای سینمای ایران (960 ،418 -417/ 2)، کیهان فرهنگی (س 6، ش 6، ص 5 -1).

گریگوری پک، الدرد

قرن:20
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
تولد:پنجم آوریل1916، کالیفرنیا
نام اصلی:الدرد گریگوری پک
همسران و فرزندان:
گرتا کانن چهره پرداز(54-1942،جدا شدند)پسرها جاناتان و استیون و کری پل
ورونیک پاسانی روزنامه نگار(1955 تا وقت مرگش)پسر و دختری به نام آنتونی و سیسیلیا
جوایز اسکار:
برنده جایزه اسکار بهترین بازیگر مرد به خاطر کشتن مرغ مقلد
نامزد جایزه اسکار به خاطر کلید های آسمان،یرلینگ،قول مردانه و Twelve o'clock High
ادب برگ برنده گریگوری پک بود و صداقت ذاتی اش چهره پدرانه ایده آلی از او می ساخت.حتی قبل از آن که در نقش مورد علاقه اش در کشتن مرغ مقلد(1962)-وکیلی شریف در شهری کوچک-ظاهر شود، سینما رو ها به وی اطمینان داشتند.وقتی به آن شخصیت سینمایی پشت کرد،همان معدود نقش های منفی سینمایی اش کوبنده تر جلوه کردند. هنگامی که نقش تاجر شرافتمندی را بازی کرد که در پول آدم های دیگر (1991)توسط شرکت های بزرگ به ورشکستگی کشانده می شود، در واقع ملتی را نمایندگی می کرد که چنین بلایی به سرشان می آید. پک یک «بچه طلاق»بود و بخش اعظم کودکی اش را به فیلم دیدن گذراند.پس از بازی در یکی از نمایشنامه های مدرسه ای(موبی دیک نخستین تجربه بازیگری اش)تب بازی وجودش را فرا گرفت و به نیویورک رفت و در سال 1942 در برادوی به روی صحنه تئاتر رفت.اگرچه تمام نمایش های وی در برادوی ناموفق بودند ولی به هر حال مورد توجه قرار گرفت و دیوید ا(O).سلزنیک تهیه کننده و کمپانی فاکس قراردادی با وی بستند.پک با روز های افتخار(1944)تجربه سینمایی خود را آغاز کرد و سپس به خاطر بازی اش در کلید های آسمان(1944)در نقش یک کشیش برای اولین بار نامزد اسکار شد.به خاطر قد بلند و خوش سیمایی اش از همان ابتدا به عنوان یک «گری کوپر جدید»شناخته شد.وقتی در طلسم شده(آلفرد هیچکاک،1945)در مقابل اینگرید برگمن بازی کرد، واکنش بیننده ها از

بسیاری از نما های درشت،باعث می شد دیالوگ ها شنیده نشوند.او که در استخدام استودیو ها بود،در وسترن هایی مانند دوئل در آفتاب(1946)یا درام های اجتماعی مانند قول مردانه(1947) یا فیلم هایی جنگی مانند Twelve O'clock High(1949) درخشید. در تعطیلات رمی(1953)در مقابل ادری هپبورن ثابت کرد که می تواند شوخ و طناز باشد.در دهه 1950 وقتی قراردادش با استودیو ها به پایان رسید ،مستقل کار کرد و فقط به دنبال پروژه هایی-مثل فیلم محبوبش کشتن مرغ مقلد-بود که توجهش را به سوی خود جلب می کردند.ولی پیدا کردن نقش های قابل توجه بیش از پیش دشوار جلوه می کرد.در دهه 1970،ستاره بازیگری اش که رو به افول گذاشت، پک سعی کرد از قابلیت های خود در زمینه تهیه و تولید فیلم استفاده کند ولی به طور غافلگیر کننده ای با فیلم طالع نحس(1976)بود که دوباره در اوج نشست.در سال 1982 و در مینی سریال آبی و خاکستری در نقش آبراهام لینکلن،کار خود را در تلویزیون آغاز کرد.پک با وجود پیری و کهولت،فعال باقی ماند.در وقت مرگ،حتی صحبتش بود که در توت فرنگی های وحشی،شاهکار اینگمار برگمان بازی کند.

گلچین، مرجانه

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
متولد: 1351 تهران، خواهر منیژه دلدار گلچین (بازیگر)، نام اصلی: مرجانه دلدار گلچین، تحصیلات: فارغ‌التحصیل هنرستان موسیقی تهران، فعالیت در تلویزیون از 1361، بازی در تئاتر از 1362، شروع بازیگری: قصه‌ی زندگی (1365)
عمده‌ی فیلمها:
پرنده‌ی کوچک خوشبختی (1366)، شب بیست و نهم (1368)، رانده شده (1368)، دو سرنوشت (1368)، دو نیمه سیب (1370)، چهارشنبه عزیز (1371)، چشمهایم برای تو (1371)، دیدار در استانبول (1371)، ضربه‌ی توفان (1372)، عروسی خون (1373)، مجازات (1373)، بی‌قرار (1374)، دام (1374)، سلام بر انتظار (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

گلچین، منیژه

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
متولد: 1338 رشت، نام اصلی: بمانی دلدار گلچین، خواهر مرجانه گلچین (بازیگر)، تحصیلات: فارغ‌التحصیل هنرستان موسیقی تهران، فعالیت در تلویزیون از 1361، بازی در تئاتر از 1359، شروع بازیگری: زنجیرهای ابریشمی (1364)
عمده‌ی فیلمها:
قصه‌ی زندگی (1365)، گل مریم (1366)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

گلچین، نادیا

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
متولد: 1339 تهران، فرزند نادر گلچین (خواننده) و دخترعموی مرجانه و بمانی گلچین (بازیگر) تحصیلات: دیپلم هنرستان موسیقی، فعالیت در تلویزیون از 1366، بازی در تئاتر از سال 1369، شروع بازیگری: ابلیس (1369)
عمده‌ی فیلمها:
دیدار در استانبول (1371)، دو روی سکه (1372)، پادزهر (1372)، همه دختران من (1372)، روسری آبی (1373)، خط آتش (1373)، مرد نامرئی (1373)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

گلدره،پویک

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
جشن تولد ...!
... پایان زندگی نیست. حداقل یکتاپرستان از پیامبران الهی آموختند که ... سرآغاز یک زندگی جاودانه و چون تولدی دوباره است. پس چرا ما از ... هراس داریم؟ عزراییل فرشته‌ای است از فرشتگان الهی، چون جبرییل و میکاییل و هر یک را وظیفه‌ای مقرر شده از سوی خداوند خالق هستی. ضرب‌المثلی است که می گوید: بیش از طول عمر، عمق آن اهمیت دارد. خوب مردن و به سرای خاموشان سفر کردن، سعادتی است که نصیب هر انسانی نمی شود. انسان‌های خوشبخت آنهایی هستند که ...شان جمع کثیری را گریان می کند و برای آمرزش ایشان، بسیاری خدا را مخاطب خود قرار می دهند و خداوند که رحمان و رحیم است و هیچ لذتی برای او از بخشش و عفو بندگانش مطلوب‌تر و جذاب‌تر نیست. پس خوشا به حال آنها که پس از ...شان انسان‌های بسیاری هستند که برای ایشان فاتحه‌ای بخوانند و طلب آمرزش کنند. راستی چه بسیار از دوستان، آشنایان و همکارانی که می شناختیمشان و اکنون دیگر در بین ما نیستند. قبل از ادامه این مطلب بد نیست برای همه بزرگ‌ترها و چشم‌انتظارانی که دستانشان از دنیا کوتاه است، فاتحه‌ای بخوانیم. به نام خداوند بخشنده مهربان. خداوند رحمان و رحیم.
ستایش مخصوص خداوندی است که پروردگار جهانیان است. خداوندی که بخشنده و بخشایشگر است... خداوندی که مالک روز جزاست.
پروردگارا، تنها تو را می پرستیم و تنها از تو یاری می جوییم. ما را به راه راست هدایت کن. کسانی که آنان را مشمول نعمت خود ساختی، نه کسانی که بر آنان غضب کرده‌ای و نه گمراهان...
به نام خداوند بخشنده مهربان
بگو: خداوند، یکتا و یگانه است.خداوندی است که همه نیازمندان قصد او می کنند. هرگز نزاد و زاده نشده. برای او هیچ گاه شبیه و مانندی نبوده است.
و اما هدهد، رویای شیرین دریا، که از دره پر گل ایران سر برآورد و پروازکنان تا اوج خاطرات تلخ و شیرین جعبه جادو پرواز کرد. انگار زود به اوج رسید و دوست داشت همیشه در اوج بماند. <نرگس>، راوی دردهای خانواده‌های زجر کشیده و قصه‌گوی این شب‌های گرم تابستانی ایرانیان.

وه! چه زود این هدهد شیرین سخن پرواز کرد و شاید این نقش آخر یعنی جشن تولد ...، برازنده‌ترین نقش او بود. شاید شما هم با من هم عقیده باشید که از ظاهر و باطن آدم‌ها نمی توان، بهشت و جهنم آنها را تشخیص داد. چه بسیار مدعیان بی خبر و چه بسیار بی خبران عامل به عمل! خلاصه هر چه که باشد خداوند بنده محبوب بندگانش را در آتش نمی سوزاند و هنر زمینه‌ای است برای تحول آفرینی در انسان، تغییر، یک گام به پیش برداشتن و پی بردن به اسرار هستی. از آنجا که خدا زیباست و زیبایی‌ها را دوست دارد، اشرف مخلوقاتش نیز به هنر و هنرمند عشق می ورزد.
نوشتن از پوپک گلدره برای شماره سالگرد انتشار و جشن تولد هشت سالگی یک مجله شاید کمی عجیب باشد. اما مگر مادر پوپک در مراسم در آغوش خاکسپاری او، به جای لباس سیاه، سپید نپوشیده بود؟ مگر ... در باور ما سرآغاز زندگی و جشن تولد زندگی جاودانه نیست؟ می گویند در مالزی یکی از زیباترین و هیجان‌انگیزترین مکان‌ها برای بازدید توریست‌ها، وادی خاموشان و سرای ابدی انسان‌هاست. راستی چرا این‌قدر قبرستان‌های ما معمولی و عادی است؟ چرا تا زنده هستیم حداقل یک درخت در سرای ابدیمان نمی‌کاریم؟ چرا؟ شاید به این خاطر که اصولا به ... فکر نمی‌کنیم. به واقعیتی که از رگ گردن به ما نزدیک‌تر و اگر انسان درستکاری باشیم از عسل شیرین‌تر است.
در هر صورت شاید انتخاب این سوژه برای سالگرد و نوشتن این چند سطر به مذاق بعضی از خوانندگانمان خوش نیاید، که اگر این طور است به بزرگواری خود ببخشید، اما باور ما این است که ... هم بخشی از زندگی است؛ شتری که در هر خانه‌ای، خواهد نشست. دیر و زود دارد، اما سوخت و سوز ندارد. پس بیایید برای خودمان دعا کنیم، به گونه‌ای زندگی نماییم که تا هستیم قدر یکدیگر را دانسته و پس از آغاز سفر آخرت نیز، طلب آمرزش بندگان صالح خدا را بدرقه را همان داشته باشیم و این چند صفحه را از طرف خودمان و همه علاقه‌مندان به هنر و هنرمند تقدیم می‌کنیم به خانواده سبز<پوپک گلدره> به مناسب جشن تولد خانواده سبز و پوپک، چرا که هر دو در مرداد ماه متولد شدند!
تا بعد - سردبیر
زمانی که <دنیای شیرین دریا> را از جعبه جادویی می‌دیدیم، تصورمان بر این بود که بازیگر این نقش یک دختر شمالی است. چند سال بعد که فیلم سینمایی <موج مرده> را دیدیم، باز هم تصورمان بر این بود دختری که نقش اصلی زن این فیلم را ایفا می‌کند، دختری است از اهالی جنوب... اما آن دختر باهوش و بااستعداد در عرصه هنر، دختری از اهالی پایتخت بود؛ دختری که رتبه ۵۴ کنکور دانشگاه سراسری را از آن خود کرده بود. <پوپک گلدره...> بازیگری که حال در بین ما نیست و جامعه هنری کشور

را از استعدادهای خود محروم کرده است. او چگونه رشد کرده بود؟ او در کجا به دنیا آمد؟ تحصیلات او از کجا آغاز و به کجا ختم شد؟ به بازیگری از کجا رو آورد؟ روز حادثه کجا بود؟ و ده‌ها پرسش دیگر... از طرفی زمانی که مجله <خانواده سبز> به سال هشتم خود رسید، دلمان می‌خواست با کسی به گفتگو بنشینیم که برای خوانندگانمان جذابیت داشته باشد. <خانواده سبز> مردادماه متولد شد، درست مثل <پوپک> که در چنین ماهی به دنیا آمد؛ خانواده سبز هشت ساله شد، درست مثل <پوپک> که در <هشتم> مردادماه به دنیا آمد. مردم هر شب او را با نرگس در خانه‌های خود می‌بینند، اما او حالا دیگر در خانه‌اش نیست. خودش می‌گفت: <...، پایان زندگی نیست.>او راست می‌گفت: ... پایان زندگی نیست، اگر پایان زندگی بود، حالا از او نمی‌نوشتیم و به یاد او نبودیم. دلمان می‌خواست دینمان را به او ادا کنیم. هنرمندی که برای هنر ایران زحمت کشید و چه بهانه‌ای بهتر از این‌که تولد او را جشن می‌گرفتیم، تولد او در هشتم مردادماه را...

_ _ _

در یکی از کوچه پس کوچه‌های میدان هروی تهران در یک مجتمع مسکونی، زنگ واحد ۳ ۳۰ را می‌فشاریم. از پله‌های مجتمع بالا می‌رویم، به طبقه سوم می‌رسیم، با خود می‌گوییم، به احتمال زیاد، وقتی که در گشوده شود با خانه‌ای بزرگ در منطقه شمال شرقی تهران، بر می‌خوریم؛ در که باز می‌شود، خانه‌ای کوچک و به دور از تجملات مقابلمان است؛ (رها) نوه پنج ساله خانواده به ما سلام می‌گوید و سپس <بهار>، خواهر بزرگ‌تر پوپک؛ مادر باز هم با پیراهن سفید، به ما خوشامد می‌گوید و در پایان پدر خانواده، <محمدرضا گلدره> در چهره‌اش کاملا نمایان است که به این راحتی‌ها نمی‌تواند، غم از دست دادن دختر را از یاد ببرد. او ته‌تغاری بابا بود و مونس او... زمانی که دختر بزرگ خانواده به خارج از کشور رفته بود، همه چیز پدر و مادر، پوپک بود، اما <پوپک> هم این پدر و مادر را تنها گذاشت. مقصر او نیست، بلکه سرنوشت این گونه رقم خورد. به قول پدر که می‌گوید: <پرواز او، پرواز بزرگی بود> و سپس می‌خواند:

هرگز نمیرد آن که دلش زنده شد به عشق
ثبت است بر جریده عالم دوام ما

پدر مرد باسوادی است، با صدای بسیار رسا که ما را به یاد دوبلورهای تلویزیون می‌اندازد، بسیار خوش صحبت و واژه‌ها را با نظم خاصی از دهان خارج می‌کند. در کجا به دنیا آمدید: سوم شهریورماه سال ۱۳۲۰، در همان روزی که متفقین به ایران حمله کردند، در میدان راه‌آهن به دنیا آمدم؛ در یک خانه قدیمی که تنها سیم‌های خاردار خانه ما را از راه‌آهن جدا می‌کرد. من فرزند ششم خانواده و کوچک‌ترین پسر بودم. پدرم یکی از متخصصین

سراجی بود. او رییس صنف سراجان و طرح‌های جدیدی از کیف و کفش را در همان زمان تولید می‌کرد، اما از آنجا که حافظ منافع کارگران بود، هیچ‌گاه سرمایه‌ای جمع نکرد؛ او مردی عارف بود. در خیابان نادری، روبه‌روی هتل نادری مغازه‌ای داشت و من از شش، هفت سالگی در آنجا کار می‌کردم. او بیشتر ثروت خود را وقف عرفان کرد. او ارادت خاصی به <مولانا> داشت. پدر می‌خواست درس بخوانم، اما من علاقه‌ای شدید به ورزش و موسیقی داشتم. در باشگاه تهران جوان، در رشته کشتی و پرورش‌اندام فعالیت می‌کردم. ۱۴، ۱۵ سالم که شد رو به موسیقی آوردم. عاشق ساز ویولن بودم و زیرنظر اساتید آن زمان مشغول آموزش شدم.همچنین دو سال زیرنظر وزارت بهداری، در رشته علوم آزمایشگاهی دوره‌هایی گذراندم و به عنوان کارشناس آن وزارتخانه انتخاب شدم. در امور سل انتخاب شدم و به همین خاطر داوطلبانه یک سال به استان اصفهان و چهارمحال و بختیاری رفتم، تا آنجا کمک حال مردم باشم، اما به خاطر لذت از کمک کردن به مردمان آن دیار، یک سال به هفت سال ماندن در آنجا منجر شد. سرانجام در سال ۷۲، پس از گذراندن ۳۳ سال خدمت بازنشسته شدم.

ازدواج پدر و مادر پوپک

پدر می‌گوید: مادر پوپک از دوستان تحصیلی خواهرم بود. به خانه ما رفت و آمد زیادی می‌کرد، از آنجا که به مولانا علاقه زیادی داشت، پدر هم علاقه‌ای شدید به او پیدا کرده بود. من در مردادماه سال ۱۳۴۲ به خواستگاری همسرم رفتم و در سال ۴۳ ازدواج کردیم. دختر اولم <بهار> در سال ۱۳۴۶ به دنیا آمد و پوپک هم در هشتم مردادماه سال ۱۳۵۰ به دنیا آمد...

مادر می‌گوید: پوپک ساعت هشت صبح روز جمعه، هشتم مردادماه در بیمارستان پاسارگاد تهران به دنیا آمد. آن زمان نمی‌دانستم بچه پسر یا دختر است. بگذارید یک خاطره در مورد نام <پوپک> بگویم. در سال آخر دبیرستان تحصیل می‌کردم که دبیر ادبیاتمان در رابطه با منطق‌الطیر، در حال صحبت بود، او می‌گفت: هدهد راهبر مرغان بود که نام دیگرش شانه به‌سر و پوپک است و پوپک هم به معنای دوشیزه بودن است. همان زمان به خودم گفتم اگر فرزندی داشته باشم، نام او را <پوپک> می‌گذارم. زمانی که دختر اولم به دنیا آمد و همسرم علاقه شدیدی به نام <بهار> داشت، از طرفی <بهار> هم در فصل بهار به دنیا آمد، از این رو او را به این نام صدا کردیم، اما زمانی که دختر دوممم به دنیا آمد، این بار نوبت من بود که برروی او نام بگذارم و آرزوی من برآورده شد.طی هشت ماهی که پوپک در بیمارستان بستری بود، خیلی از آشنایان می‌گفتند که پوپک مانند یک کتاب است که ما خیلی چیزها از او یاد گرفتیم و این امر با مرور در

زندگی او برایمان رخ داد. من هرگاه طی این مدت بالای سرش می‌رفتم، به او می‌گفتم <پوپک>، تو معنی نامت را پیدا کردی و هدهدی که داری راهبری می‌کنی. من بیشتر مواقع او را <هدهد> صدا می‌کردم و او هم، هرگاه که نامه می‌نوشت، با امضای <هدهد> بود.مادر به عکس قاب گرفته دخترش در کنج اتاق نگاه می‌کند و می‌خواند:

آرزویم بودی و دادی مرا عشق و امید
هدهدم گشتی و بر ملک صبا دادی نوید

و در ادامه می‌گوید: زمانی که اشتباهی می‌کرد و از دست او عصبانی بودم برایش می‌خواندم:

< مرجبا ای هدهد هادی شده> و او هم می‌گفت: مامان چه کار اشتباهی کردم که دوباره این شعر را برایم می‌خوانی...

مادر می‌گوید: <... پایان زندگی نیست>، ماموریت پوپک در این دنیا تمام شده، خدا خواسته که او برود و من در حال حاضر تنها <دلتنگ> پوپکم هستم.مادر پوپک، زنی عارف است، هر هفته کلاس‌های مولانا را بر پا می‌کند. منطق‌الطیر تدریس می‌کند، عاشق کلام قرآن است و عرفان مولانا را به طور کامل شرح می‌دهد. شاید به همین دلیل باشد که می‌گوید: <هیچ جایی نوشته نشده است که انسان نیست و فنا می‌شود، اگر به کلام دین خودمان هم توجه کنیم می‌بینیم که می‌گوید: <اناا... و اناالیه راجعون...>من راضی به رضای خداوند هستم، اما صبر به من بده که این دوری را تحمل کنم.

_ _ _

اگر یادتان باشد، در فیلم‌ها و تصاویری که از مراسم خاکسپاری پوپک پخش شد، مادر پوپک، هیچ‌گاه پیراهن مشکی نمی‌پوشید، چرا؟ می‌گوید: پوپک هیچ‌گاه دوست نداشت که من پیراهن مشکی بپوشم، او حساسیت شدیدی به این رنگ داشت. شاید بر می‌گردد به این اتفاق که پوپک ۱۵ روزه بود که پدرم درگذشت و من تا چند سال پیراهن مشکی به تن می‌کردم. شب اولی که پوپک فوت کرد، به سوی کمد لباس‌هایم رفتم، دست من به سوی لباس مشکی رفت، ناگهان صدای پوپک را مثل سابق شنیدم که گفت: <مامانی، مشکی...> به خودم گفتم که معتقد نیستم که <پوپک> از پیش ما رفته و در آن وضعیت من باید به اطرافیان روحیه بدهم؛ از این رو تصمیم گرفتم، که سفید بپوشم. سفید رنگ روشنی و رنگ نور است. به پوپک گفتم <من سفید می‌پوشم تا تو خوشحال باشی.>

_ _ _

شخصیت او چگونه شکل گرفت؛ مادر می‌گوید: <پوپک> از زمانی که راه افتاد یک بچه دوست داشتنی و باهوش بود، چیزی که باعث تعجب من و پدرش شد، این بود که پوپک زبان شیوایی داشت و مسایل را خیلی عجیب

و باور نکردنی با سن کمش به یکدیگر ارتباط می‌داد؛ در رابطه با تحصیل هم، وضعش این گونه بود که دوست نداشت بیست بگیرد، بلکه دلش می‌خواست با نمرات خوبی سال تحصیلی‌اش را به پایان ببرد و در کنار آن به تئاتر، موسیقی و همچنین در کنار دوستان بودن، هم برسد.یادم می‌آید که در دبیرستان <ایران>، چند تئاتر به همراه دوستانش اجرا کرد، که مورد توجه واقع شد.تحصیلات پوپک در چه مقاطعی بود؟ مادر می‌گوید: او در رشته ریاضی دیپلم گرفت، اما زمانی که می‌خواست برای کنکور ثبت‌نام کند، به ما گفت: که می‌خواهد در رشته علوم انسانی امتحان بدهد، از این رو، یک روز کتاب‌های چهار ساله علوم انسانی را تهیه کرد و چند ماه پیش از کنکور رو به مطالعه این کتاب‌ها آورد و بدون این‌که یک ساعت معلم داشته باشد و کلاس برود، خود را چهار ماه در خانه زندانی کرد و در دانشگاه سراسری رتبه ۵۴ را آورد. پوپک می‌توانست رشته حقوق را انتخاب کند، جالب این‌که خواهرش هم پیش از او در کنکور سراسری رتبه ۵۶ را آورد و در حقوق دانشگاه تهران قبول شد. اما پوپک می‌گفت به حقوق علاقه‌ای ندارد، از این رو در رشته روان‌شناسی بالینی دانشگاه تهران پذیرفته شد و در دانشگاه تهران، پایان‌نامه‌اش را در رشته تئاتر درمانی نوشت که سخت مورد توجه قرار گرفت. در همان زمان با اهالی تئاتر آشنا شد و رو به هنر آورد، همان چیزی که آرزویش بود. من هم هرگاه به پوپک می‌گفتم: عزیزم تو روان‌شناسی خواندی، بهتر نیست ادامه تحصیل بدهی و به درجه دکترا نایل شوی، او می‌گفت: <مامان، اتفاقا در هنر بازیگری، روان‌شناسی نقش موثری دارد.>
او چگونه رو به بازیگری آورد؟ او با دوستانش در دانشکده هنر، تئاتر <پل> را بازی کرد. تئاتری هم به نام <زمستان>66 در سال ۷۴ بازی کرد که پوپک در آن تئاتر جایزه اول را گرفت و از او تقدیر شد. آن شب در تالار وحدت، او برایمان مایه افتخار شد. بعد از این تئاتر، او در سکانس‌هایی از مجموعه تلویزیونی <سرزمین سبز> بازی کرد که هیچ‌گاه پخش نشد و نمی‌دانیم که چرا این گونه شد؛ سپس در دنیای شیرین دریا بازی کرد، پس از آن در فیلم‌های سینمایی موج مرده، آخر بازی، سیندرلا، مجموعه مروارید سرخ و سپس نرگس..
ادامه تحصیل در آمریکا
مادر پوپک می‌گوید: پس از این‌که جایزه سیمرغ بلورین را به خاطر بازی در فیلم سینمایی <موج مرده> از آن خود کرد، او در سال ۸۰ به آمریکا پیش خواهرش رفت، البته قصدش از رفتن ادامه تحصیل بود؛ خیلی‌ها به او گفتند که حالا زمان مناسبی نیست، تو الان می‌توانی به پیشنهادات خوبی فکر کنی، اما او عزمش را جزم کرده بود که پیش خواهرش برود. گویا پس از این‌که رفته بود پشیمان شده و دایما با ما تماس می‌گرفت که نمی‌تواند

در آنجا زندگی کند و می‌خواهد به ایران بازگردد. من، پدر و خواهرش هم به او می‌گفتیم که حداقل فوق‌لیسانست را بگیر و سپس برگرد، که او گفت: نه من نمی‌توانم، سپس به بهانه دیدن ما به ایران آمد، چند ماهی بود و دوباره رفت، پس از هشت ماه دوباره به ایران بازگشت و صریحا به ما گفت: که می‌خواهم به بازیگری ادامه بدهم.

_ _ _

از مادرش می‌پرسیم که او هیچ وقت در رابطه با ... صحبت می‌کرد و به طور کلی نظری در مورد ... داشت که می‌گوید: بله، او ابتدا از ... می‌ترسید، اما گویا زمانی که در مجموعه‌ای در اطراف شاهرود در کویر بازی می‌کرد، در بیمارستانی با پیرزنی برخورد کرد که مردن او را به چشم دید. به من گفته بود، زمانی که پیرزن جان داد، متوجه شد که چیزی از بدن او جدا شده، چیزی به شکل روح... احساس کردم، لباس او باقی ماند و روح از بدنش جدا شد. روزی هم در قبری خوابید که باعث شد ترسش بریزد، به من گفته بود که مامان از زمانی که در قبر خوابیدم، دیگر از ... نمی‌ترسم.

_ _ _

آیا پدر با بازی پوپک مخالفت می‌کرد؟ پدر می‌گوید: نه، من سعی می‌کردم همیشه به فرزندانم، معنویات را بیاموزم. از آنجا که کارم صبح تا ظهر بود و به دنبال اضافه کاری و مادیات نبودم، وقت بیشتری با دخترانم می‌گذراندم. مخالف بازی کردن او نبودم، بلکه موافق درست زندگی کردن آنها بودم؛ شاید به همین خاطر بود که هیچ‌گاه دخترانم، به مادیات توجه نمی‌کردند. همیشه از او می‌پرسیدم که تعریف درستی از واژه <هنر> در کشورمان بیان کند.
پوپک در این اواخر سعی می‌کرد، به اطرافیان خود بیشتر از گذشته کمک کند، او به هیچ عنوان به مادیات توجه نشان نمی‌داد؛ شاید درست نباشد بگویم، اما واقعیت است که به اشخاصی که کمک مالی نیاز داشتند، دریغ نمی‌کرد و اصلا مادیات برای خودش کاملا بی‌ارزش بود. خوشحالم که او چنین طرز تفکری داشت و با همین طرز تفکر رشد کرد. من این نوع زندگی را از پدرم به ارث بردم، خود من در بهترین موقعیت می‌توانستم موسیقی تدریس کنم، حتی بارها به خاطر صدایم از تلویزیون به من پیشنهاد شد، اما من به همان کارهای آزمایشگاهی‌ام، قانع بودم و دوست داشتم، بیشتر وقتم را با خانواده صرف کنم. شاید به همین علت باشد که پس از سال‌ها زندگی در تهران یک خانه هفتاد متری دارم و مبلغی ناچیز حقوق بازنشستگی...

_ _ _

شنیده بودیم که پوپک با اتومبیل شخصی‌اش تصادف کرد، اما پدر این گونه

تعریف می‌کند. ۲۴ ساعت از پوپک خبری نداشتم، فیلمبرداری در <ازگل> بود. آقایان مقدم و مهام به خاطر این که پوپک ده روز مقابل دوربین بود به او ۴۸ ساعت استراحت دادند و پوپک هم در پاسخشان گفته بود: <جانم، می‌روم یک سری به دریا می‌زنم و می‌آیم> با همسر سیروس مقدم تماس گرفتم که آیا پوپک سر صحنه است، اما او گفت: ما هم از او خبری نداریم و گوشی همراهش خاموش است. او ساعت ده شب در زمان بازگشت به تهران، با یک پیکان سواری در حال بازگشت بود که راننده پیکان قصد سبقت گرفتن را داشت، از روبه‌رو هم یک آردی با همین سرعت می‌آمد، تصادف شاخ به شاخ صورت گرفت و هفت نفر در همان جا، مردند. اتومبیل‌ها مچاله شده بودند. آنها را سریعا به بیمارستان نور رساندند، اما افاقه‌ای نکرد. در بین آنان، تنها پوپک و یک آقای دیگر زنده ماندند. چند بار پس از تصادف با من تماس گرفتند که اگر می‌خواهید دیه بگیرید، باید مراحل قانونی سپری شود، از این روز باید از راننده شکایت بشود، اما من نه حوصله این کارها را دارم و نه راننده‌ای زنده است که از او شکایت کنم. آن راننده هم یک پدر هفتاد ساله دارد که گویا حالا گرفتار این مسایل شده است.در نور هم، پوپک را با یک آمبولانس فرستاند تهران، اما قسمت این بود که او از ما جدا شود، آن هم پس از هشت ماه... گویا خداوند می‌خواست صبر ما را امتحان کند. پدر در ادامه از پرستاران به نیکی یاد می‌کند و از آنان به عنوان فرشتگان نجات نام می‌برد، اما گله‌هایی از پزشکان دارد.. که دوست دارد، در این باره زیاد توضیح ندهد، چون فایده‌ای ندارد، <دخترم که دوباره بر نمی‌گردد.>پدر در ادامه می‌گوید: عشق به بازیگری اجازه نداد که او در آمریکا زندگی کند، من با توجه به استعدادهایی که از او سراغ داشتم، یقین داشتم که اگر در آن جا تحصیل می‌کرد، با مدرک دکترای روان‌شناسی بالینی از آنجا باز می‌گشت. اما نمی‌دانم چه شد که او دوباره به ایران بازگشت. پدر در ادامه می‌گوید: من هم مثل همسرم دلم برای پوپک تنگ شده است، معتقدم که پوپک پرواز زیبایی داشت و شاید پرواز زیبا کردن، از زندگی زیبا کردن هم مهم‌تر باشد. منظورم این است که زیبا مردن هم جزو نعمت‌های خداست.

در هشت ماهی که او بستری بود، به چشم دیدیم که مردم چه طور برای او دعا و راز و نیاز می‌کنند و آرزوی سلامتی‌اش را داشتند. پدر پوپک در پایان از زحمات صدا و سیما و مخارجی که بابت پوپک متحمل شدند، به ویژه از زحمات آقایان ضرغامی، پورمحمدی و تقدسی قدردانی می‌کند که طی این مدت کمک‌رسان او و خانواده‌اش بودند.وی می‌گوید: طی مدت هشت ماه، سازمان صدا و سیما هفتاد میلیون تومان خرج دخترم کرد... _

_ و سرانجام پوپک گلدره، فرزند دوم محمدرضا گلدره، در شب تولد رسول

اکرم(ص)، در ۲۷ فروردین‌ماه ۱۳۸۵ در حالی که ۳۴ سال و هشت ماه سن داشت، دارفانی را وداع گفت...
همین چند سال پیش، او جایزه بهترین بازیگر زن با بازی در فیلم <موج مرده> را از آن خود کرده بود. با او قرار گفتگو گذاشتم. ابتدا امتناع می‌کرد، اما او را مجاب کردم که با من گفتگو کند. به من گفت: چه می‌خواهی بپرسی؟ کجا به دنیا آمدم، کجا تحصیل کردم، نظرم را درباره این سکانس بگویم و شاید بهترین پرسش این باشد که پیام این فیلم چه بود؟ گفتم: سرکار خانم، ما هم مقصر نیستیم، بلکه اذهان عمومی از ما این چنین پرسش‌هایی می‌خواهند. کمی فکر کرد و گفت: یعنی مردم... گفتم: آری. گفت: همه مردم... گفتم: نه، آن قشری که حداقل مطبوعات را می‌خوانند و از طرفداران دنیای سینما هستند. این‌ها، هم جزوی از مردم هستند. گفت: حالا که پای مردم وسط است، پس بپرس... و من پرسیدم و پرسیدم تا این‌که رسیدم به پرسش کلیشه‌ای پایانی، مثل تمام مصاحبه‌ها <حرف پایانی...> دوباره به فکر فرو رفت، مثل پاسخ دادن به دیگر پرسش‌ها، که با طمانینه به آنان پاسخ می‌داد. برخلاف خیلی از هنرمندان، برای طرف مقابل، ارزش قایل بود. ما خبرنگاران زمانی که رو در روی کسی برای گفتگو می‌نشینیم، متوجه می‌شویم که چه کسی حال و حوصله گفتگو را دارد و چه کسی حال و حوصله ندارد... چه کسی می‌خواهد با پاسخ‌های تک کلمه‌ای از شر ما راحت شود و چه کسی با فکر، تعمق و تامل پاسخگوی پرسش‌های ماست و گلدره از این گروه بود. گروهی که یا مصاحبه نمی‌کرد و اگر هم حاضر به مصاحبه می‌شد برای فرد روبه‌رو، ارزش قایل می‌شد.
مثل آن بازیگر زن تازه به دوران رسیده‌ای نبود که شش ماه، ما را امروز و فردا کرد و سرانجام هم گفت: پرسش‌هایتان را بیاورید، پرسش‌هایمان که به پانزده پرسش می‌رسید را بردیم و به او سپردیم که حداقل برای هر پرسش سه، چهار خط مطلب بنویسد... پس از دو ماه از آن روز که به دنبال پرسش‌هایمان بودیم، به ما گفت که برویم از منزلشان در یکی از خیابان‌های فرعی میرداماد تهران بگیریم.

زمانی که مادر بازیگر مربوطه، کاغذ را دستمان داد، از حالت تعجب داشتم شاخ در می‌آوردم؛ پس از شش ماه به دنبال او بودن و دو ماه هم به دنبال پرسش‌ها، برای هر یک از پرسش‌ها، تنها چند کلمه پاسخ داد. از پانزده سوال، شش پرسش عادی را پاسخ نداد؛ به سه سوال دیگر، بلی یا خیر گفت و برای شش سوال هم، تنها چند کلمه پاسخ... از مجتمع که خارج شدم، کاغذ را مچاله و به گوشه‌ای پرتاب کردم. زیر لب به خودم دشنام دادم که هشت ماه از وقتم را صرف او کردم و روانم را آزار دادم، آخرش

هم... وقتی که او برایت احترام قایل نمی‌شود، آن گاه برای چه باید عکس او را با ژست‌های مختلف روی جلد بیاوری... شاید پاسخ این باشد، <برای مردم...> اما او برای مردم، برای من و برای تو چه کرد؟ مردم باید بدانند که برخی از اهالی این قشر چگونه رفتار می‌کنند... ما برای آنان می‌گوییم که برای مردم از شما گفتگو می‌خواهیم و آن گاه آنان هشت ماه، ما را به دنبال خود می‌کشانند. زمانی که این اتفاق در تابستان گذشته که اگر اشتباه نکنم، مردادماه گذشته بود، افتاد... به یاد حرف‌های <پوپک گلدره> افتادم که به من در اوج محبوبیت و مشهوریت به خاطر دریافت سیمرغ بلورین از جشنواره فجر گفت: اگر به خاطر مردم است، بپرس و من پرسیدم تا رسیدم به همان پرسش پایانی. <اگر در پایان چیزی دوست دارید، بگویید، به عبارتی سخن پایانی> و او پس از کمی تامل گفت: <ما انسان‌ها، باید قدر یکدیگر را بدانیم، ... به همه ما نزدیک است، ... در کمین همه ماست، دنیا چند روزی بیشتر نیست، ما در دنیای دیگری هم باید زندگی را تجربه کنیم، ... پایان زندگی نیست، پس با کوله‌باری از رفتار پسندیده به سوی آن دنیا گام برداریم.>
و لحظاتی بعد صحبت‌هایش عامیانه‌تر شد: <برای یکدیگر کلاس نگذاریم، از غرور فاصله بگیریم، دل‌هایمان را به یکدیگر نزدیک‌تر کنیم، به مادیات زندگی توجه بی‌جا نشان ندهیم و از گذشتگان عبرت بگیریم، دست پایین‌تر از خود را بگیریم و به او کمک کنیم که تنها همین مسایل، نام انسان‌ها را نیک می‌کند...> و چه زیبا پوپک آن گفته‌ها را به زبان آورد، چرا که خود این گونه بود و به همین شکل زندگی می‌کرد...
روحش شاد

گلزار،محمد رضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نام اصلی: محمدرضا
نام خانوادگی اصلی: گلزار
سمت (در بخش های): بازیگران،
.....
تاریخ تولد: 1354
محل تولد: تهران
ملیت: ایران
.....
مدرک تحصیلی: لیسانس مکانیک
قبل از اینکه به سینما بیاید، نوازنده بود و به عنوان گیتاریست با گروه آریان همکاری می کرد. آشنایی اتفاقی اش با ایرج قادری باعث می شود تا در فیلم "سام و نرگس" بازی کند. از آن به بعد در فیلمهای "زمانه"، "بالای شهر، پایین شهر" و "شام آخر" بازی کرد که فیلم آخری زودتر از دیگر فیلمهایش به نمایش درآمد.
محمدرضا گلزار در سال 1381 در فیلمهای "بوتیک" و "چشمان سیاه" بازی و سال 1382 را با بازی در فیلم "13 گربه روی شیروانی" آغاز کرد.
شاید کسی باور نمی کرد که گلزار هم بتواند خوب بازی کند. اما او در فیلم "بوتیک" نشان داد که اگر بخواهد می تواند بازیگر موفقی باشد. به شرطی که ...

گلستانی، پرستو

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
متولد: 1350 تهران، همسر بهروز بقایی (بازیگر)، خواهرزاده‌ی مهدی اخوان ثالث (شاعر)، تحصیلات: دانشجوی رشته‌ی نمایش از دانشگاه آزاد اسلامی، فعالیت در تلویزیون، بازی در تئاتر با کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان از 1365، شروع بازیگری: مجنون (1369)
عمده‌ی فیلمها:
مار (1370)، خسوف (1371)، قافله (1371)، رابطه پنهانی (1371)، همسر (1372)، هفت سنگ (1374)، تا ظهر فردا (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

گودرزی ،حمید

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نام : حمید گودرزی سال تولد : 2/9/1356 محل تولد : تهران در یک خوانواده ۴ نفری زندگی میکرد .متاهل است.بامادرش ۱۴ سال اختلاف سنی دارند. یک خواهر دارد که گرافیک خوانده ولی عشق وکالت دارد.پدرش تاجر فرش و مادرش خانه دار است.هم پدر و هم مادرش با بازیگر شدن او مخالف بودند. در ۲۰ شهریور ۱۳۸۳ ازدواج کرد.با همسرش رو راست است.در زندگی متعصب است او ۱۰۰ در صد مخالف فعالیت هنری همسرش است.او حتی دوست ندارد یک نفر همسرش را ببیند. به خاطر بازی در سریال کمکم کن مدتی دچار افسردگی شد.هیچکس در دنیا مادرش نمیشود. عاشق پاریس است.به موبایل علاقه ی زیادی دارد. علاوه بر بازیگری تجارت فرش و شکلات هم می کند.از شهرت و سوپر استار شدن متنفر است. آرامش را با دو عامل سلامتی و ثروت معنی می کند با شرکت درسا برای تبلیغات قرارداد ۱۸ ماهه دارد عاشق بازی در نقش دیوانه و معلول است.به شدت به تیم استقلال علاقه دارد.ورزش شنا و بکس و تنیس و بدنسازی علاقه دارد. همسر حمید خانه دار است و با فعالیت هنری حمید مخالف است.(به هم می خورن دو تاشون با فعالیت هنری اون یکی مخالفن)اما حمید مقید است نمازش قضا نمی شه تو آرزو هاش سلامتی را فراموش نمی کنه.عاشق دعا و نماز است.به نظر او انسان بدون دعا و معنویت به ابتذال و تکرار میرسه. هنگام خرید به شدت اهل چانه زنی است و وقتی موفق میشه مثل این است که کار بزرگی انجام داده است. وابستگی شدید به خانواده و همسرش دارد و حتی هنگام مسافرت با او در تماس است. پیانو و ساکسیفون را دوست دارد.به شدت علاقه به کادو دادن و کادو گرفتن دارد از این که بعضی از هنرمندان ازدواج خود را از مردم و طرفدارانشون پنهان می کنند متاسفه و معتقد اون ها ضعف فرهنگی دارند. خودش مشوق اصلی خودش بوده است

گودرزی، فاطمه

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
متولد: 1342 تهران، تحصیلات: دیپلم اقتصاد، برنده سیمرغ بلورین بهترین بازیگر زن در چهاردهمین جشنواره‌ی فیلم فجر (غزال)، فعالیت در تلویزیون از 1367)، شروع بازیگری: به خاطر همه چیز (1369)
عمده‌ی فیلمها:
خانه خلوت (1370)، مهاجران (1371)، افسانه مه پلنگ (1371)، بهشت پنهان (1373)، غزال (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

گیتی‌جاه، ناصر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1314 تهران، تحصیلات: دیپلم، فعالیت در تلویزیون از 1352- بازی در تئاتر از 1334 در تئاتر جامعه باربد، شروع بازیگری: گدای میلیونر (1352)
عمده‌ی فیلمها:
مراد برقی و هفت دخترون (1353)، نقص فنی (1355)، میهمان (1355)، اسیر زن (نمایش داده نشد- 1357)، راه دوم (1363)، مدرک جرم (1364)، تنوره‌ی دیو (1364)، یوزپلنگ (1364)، خط پایان (1364)، مکافات (1366)، خواستگاری (1368)، پنجاه و سه نفر (1368)، قافله (1371)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

گیل، حسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1319 تهران، تحصیلات: دیپلم، مدیر موسسه‌ی طلوع فجر، فعالیت در تلویزیون از 1357، شروع بازیگری: رانندگان جهنم (1345)
عمده‌ی فیلمها:
سوغات فرنگ (1346)، شب فرشتگان (1347)، سالار مردان (1347)، آخرین مبارزه (1348)، گربه را دم حجله می‌کشند (تهیه‌کننده: بازیگر-1348)، طوقی (1349)، قهرمانان نمی‌میرند (1349)، پل (1350)، سه قاپ (1350)، وحشی جنگل (1350)، حیدر (1350)، مرد (1351)، ساعت فاجعه (1351)، دشنه (1351)، بندری (1352)، سراب (1352)، مکافات (1352)، غول (1352)، مرد و نامردها (1352)، یاور (1353)، بنده خدا (1353)، بنده خدا (1353)، نبرد عقابها (1353)، صلوه ظهر (1353)، شکست ناپذیر (1353)، ابرمرد (1353)، مجازات (1354)، کین ه(1354)، غرور و تعصب (1355)، پیش کسوت (1355)، پشمالو (1355)، حرمت رفیق (1356)، موشک سری (مشترک با آمریکا- 1356)، غربتی‌ها (1356)، طوطی (1357)، سفر سنگ (1357)، بدادم برس رفیق (1358)، پلاک (1364)، مسافران مهتاب (1366)، جمیل (1366)، شب بیست و نهم (1368)، اعاده‌ی امنیت (1373)، هفت گذرگاه (1374)، پانک (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

لاجوردی، مصطفی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1323 تهران، نام اصلی: مصطفی لاجوردی قمی، تحصیلات: چهارم طبیعی، فعالیت در تدارکات، شروع بازیگری: فدایی (1351)
عمده‌ی فیلمها:
شب نشست (کوتاه- 1358)، خونبارش (تدارکات- 1359)، برنج خونین (تهیه‌کننده، بازیگر- 1360)، میرزا کوچک خان (تدارکات، بازیگر- 1363)، سردار جنگل (تدارکات، بازیگر- 1363)، پرواز در شب (1365)، الماس بنفش (1368)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

لاچینی، آزیتا

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
متولد: 1317 تهران، نام اصلی: معصومه نیک‌نام- نام مستعار: آرزو، تحصیلات: دیپلم، فعالیت در تلویزیون از 1354، فعالیت در دوبله- بازی در تئاتر، شروع بازیگری: مسافری از بهشت (1342)
عمده‌ی فیلمها:
الکلی (1350)، آقای هیروگلیف (نمایش داده نشد- 1359)، زنجیرهای ابریشمی (1364)، هشت و نیم شب (1365)، دبیرستان (1365)، شیر سنگی (1365)، جنگلبان (1366)، پرنده کوچک خوشبختی (1366)، مکافات (1366)، دلار (1367)، دزد عروسکها (1368)، نوروز (کوتاه- 1369)، کوران جوانی (1373)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

لاربن مازندرانی، قاسم

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 1293 ش)، نویسنده، نمایشنامه نویس، روزنامه‌نگار و شاعر. در بابل به دنیا آمد. تحصیلات ابتدایی و متوسطه را در زادگاهش و تهران به پایان رساند. بعد در خارج به تحصیل و تکمیل زبان فرانسه پرداخت. وی مدتی مترجم فرانسه شرکت الکا بود و چندی نیز دبیر فرانسه‌ی دبیرستان شاهپور بابل شد. پس از آن در 1319 ش مترجم زبان فراسنه اداره‌ی کل دخانیات گردید. سرانجام در 1320 ش از کار دولتی کناره‌گیری کرد و به کار آزاد روی آورد. در 1326 ش وارد عرصه‌ی مطبوعات شد و در همان سال روزنامه‌ی «جهان فردا» را تأسیس و منتشر کرد. لاربن علاوه بر نویسندگی، شاعری توانا بود که در 1362 ش منظومه‌ای در حماسه و عشق به نام «ایرج و هوبره» سرود. از دیگر آثارش: «جاده‌های بریده»؛ «رازها»؛ «زن مست»؛ «عشق و سیاست» یا «سقوط یک استاد»؛ «من و تو»؛ «گره کور». او همچنین نمایشنامه‌های: «زهره و منوچهر»، «عشاق جانی» و «مرگ آزادی» را نوشت که در بابل به نمایش گزارده شد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الذریعه (59/ 12)، شرح حال رجال معاصر مازندران (176 -175/ 2)، شعرای مازندران و گرگان (268 -266)، فهرست کتابهای چاپی فارسی (3172، 2989- 2988، 2795، 2311، 1870، 1619/، 2 /983، 1)، کتابنامه‌ی نخستین دهه‌ی انقلاب (311)، مؤلفین کتب چاپی (904 -902/ 4).

لاکانی، مینا

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
متولد: 1351، برنده‌ی سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش اول در سیزدهمین جشنواره‌ی فیلم فجر (دیدار)، شروع بازیگری: پرواز را به خاطر بسپار.
عمده‌ی فیلمها:
روز فرشته (1372)، دیدار (1373)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

لایق، جمشید

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1310 تهران، فارغ‌التحصیل رشته‌ی تئاتر از دانشکده هنرهای دراماتیک تهران، دکترای افتخاری تئاتر، فعالیت در تلویزیون از 1356، بازی در تئاتر، شروع بازیگری: تجاوز (1351)
عمده‌ی فیلمها:
خواستگار (1351)، رگبار (1351)، کلاغ (1356)، دایره‌ی مینا (1357)، فصل خون (1360)، سیاه راه (1363)، محکومین (1363)، کفشهای میرزا نوروز (1364)، روزهای انتظار (1365)، ترنج (1365)، بوعلی سینا (1366)، خارج از محدوده (1366)، شاید وقتی دیگر (1366)، شناسایی (1336)، محموله (1366)، سیمرغ (1366)، شاخه‌های بید (1367)، بازی تمام شد (1368)، در آرزوی ازدواج (1369)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

لبخنده، حمید

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1330 اهواز، تحصیلات: فارغ‌التحصیل هنرهای نمایشی دانشکده هنرهای دراماتیک تهران 1356- طراح بروشور و آفیش تئاتر شهر- فعالیت در تلویزیون- بازی در تئاتر.
شروع بازیگری: گمشدگان (1366)
عمده‌ی فیلمها:
ترس (کوتاه- 1366)، چون باد (1367)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

لرستانی، شهره

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
متولد: 1345 تهران، نام اصلی: شهره صالحی لرستانی، تحصیلات: فارغ‌التحصیل رشته‌ی کارگردانی تئاتر، از دانشکده‌ی هنرهای زیبا، فعالیت در تلویزیون- بازی در تئاتر، شروع بازیگری: نیاز (1370)
عمده‌ی فیلمها:
ماموریت آقای شادی (1371)، آلما (1371)، پناهنده (1372)، عبور از تله (1372)، مروارید سیاه (1373)، لیلی با من است (1374)، یاد سبز لک‌لکها (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

لطفی، غلامحسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1328 قزوین، تحصیلات: فارغ‌التحصیل رشته‌ی بازیگر و کارگردانی دانشکده هنرهای زیبا، کارگردان، نویسنده، فعالیت در تلویزیون از 1362، بازی در تئاتر، شروع بازیگری: صبح خاکستر (1356)
عمده‌ی فیلمها:
نان و نمک (1356)، سرخپوستها (کارگردان، نویسنده- 1357)، جنگ اطهر (1358)، رسول پسر ابوالقاسم (1360)، ریل (کوتاه- 1361)، جاده (1361)، سرب (1366)، ای ایران (1368)، علی و غول جنگل (1369)، پرده‌ی آخر (1369)، سیرک بزرگ (1370)، جیب برها... (1370)، اتل متل توتوله (1371)، هبوط (1372)، نیش (1372)، در کمال خونسردی (1373)،، دیوانه‌وار (1373)، بوی خوش زندگی (1373)، مرد آفتابی (1374)، پاکباخته (کارگردان- 1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

لطیفی، محمدحسین

قرن:15
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
محمدحسین لطیفی (زادهٔ ۲۵ اسفند ۱۳۴۱ در تهران)، کارگردان ایرانی است.
زندگینامه:
لطیفی فعالیت هنری خود با نقاشی و مجسمه‌سازی و به دنبال آن پویانمایی شروع کرد و وارد عرصه فیلم‌سازی شد.
فیلم‌شناسی:
سینما
•سرعت (۱۳۷۵)
•عینک دودی (۱۳۷۸)
•دختر ایرونی (۱۳۸۱)
•خوابگاه دختران (۱۳۸۳)
•روز سوم (۱۳۸۵)
•نردبامی بر آسمان (۱۳۸۶)
•توفیق اجباری (۱۳۸۶)
مجموعه تلویزیونی
•کت جادویی
•همسایه‌ها
•سفر سبز
•فرار بزرگ
•وفا
•صاحبدلان
جشنواره
•سیمرغ بلورین بهترین کارگردانی (روزسوم، بخش مسابقه سینمای ایران_سودای سیمرغ_بیست و پنجمین جشنواره بین المللی فیلم فجر ۱۳۸۵)
oتوضیح: فیلم «روز سوم» در بیست و پنجمین جشنواره فیلم فجر در ۱۲ رشته (تمامی رشته‌ها) کاندیدای دریافت سیمرغ بود ولی تنها ۴ سیمرغ کسب کرد، از جمله بهترین فیلم از نگاه داوران.

لقایی، ناصر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1333 مشهد، تحصیلات: فارغ‌التحصیل رشته‌ی کارگردانی و بازیگری از دانشکده هنرهای دراماتیک تهران- شروع فعالیت با گروه اقتصادی تلویزیون- بازی در تئاتر از 1348، شروع بازیگری: گراند سینما (1367)
عمده‌ی فیلمها: آپارتمان شماره 13 (1369)، آخرین بندر (1373)، توطئه (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

لوطی، غلامحسین

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(لوطی) حقه‌باز مشهور (نیمه‌ی اول قر. 13 ه.). وی در محل قبرستان قدیم تهران (که از چهارراه حسن‌آباد تا پشت خیابان استخر و خیابان یوسف‌آباد ادامه داشت) بساط حقه‌بازی را می‌گشود و مردم را به دور خود جمع می‌کرد و پس از خواندن اشعاری چند، با مهره‌بازی معرکه را شروع می‌کرد، بدین معنی که دو زانو روی زمین می‌نشست و چند دانه مهره به اندازه‌ی یک نخود که از گلوله‌ی کوچکی نخ موم کشیده درست کرده بود در جلو خود می‌گذاشت و فنجانهای فلزی را وارونه به روی زمین قرار می‌داد، و بعد در زیر هر کدام از آنها مهره‌ای می‌گذاشت. سپس با چوب کوچکی یکی یکی آن فنجانها را وارونه می‌کرد و تماشاگران می‌دیدند که مهره‌ای در زیر آنها وجود ندارد، تا به فنجان آخری می‌رسید، چون آن را بلند می‌کرد معلوم می‌شد که همه‌ی مهره‌ها در زیر آن جمع شده. سپس به کارهای دیگر می‌پرداخت و از جمله‌ی آنها بازی شامورتی بود: شامورتی (ه.م) را که بدنه‌اش سوراخ سوراخ بود، پر از آب می‌کرد و چون دستور می‌داد. «شامورتی! آب بده» از سوراخها آب می‌ریخت و چون دستور می‌داد: «آب نده» بسته می‌شد. بعد از آنکه تماشاگران را جلب می‌کرد، چشمه‌ی بزرگتری را مطرح می‌نمود، مثلاً موش را در قوطی می‌کرد و قول می‌داد که آن را تبدیل به مار یا کبوتر یا حیوانی دیگر سازد، و چون می‌دید که همه تشنه‌ی دیدن عمل او هستند به گرفتن پول شروع می‌کرد. پس از گرفتن پول کافی مجدداً عملیات خود را آغاز می‌نمود.
برگرفته از کتاب :فرهنگ فارسی معین (جلد ششم)

لولایی،حمید

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد 1334 در محله عشرت‌آباد تهران.
• اصالتا شمالی است اما بزرگ شده محله عشرت‌آباد است متاهل و دو دختر به نام‌های مریم و سارا دارد.
• از کودکی عاشق بازیگری بود و با استفاده از جعبه‌های پودر لباسشویی و چسباندن عکس و گویندگی بچه‌های محل را دور خود جمع می‌کرد.
• با پول‌های عیدی خود به سینما می‌رفت. بهترین تفریح زمان کودکی‌اش سینما رفتن بود.
..
• عشق به بازیگری در 15 سالگی او را به کلاس‌های کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان کشاند.
• دوره کلاس‌های هنرهای زیبا را به صورت شبانه گذراند.
• کار تئاتر را به طور جدی در سال 1358 با بازی در نمایشی به کارگردانی مرحوم رضا ژیان و سیاوش طهمورث شروع کرد.
• «پیکرتراش» فیلم سینمایی بود که از آن به عنوان کار دوم خود یاد می‌کند اما این فیلم به اکران عمومی در نیامد و هیچ وقت دیده نشد.
• در آغاز جنگ در فیلم سربداران هم نقش کوتاهی را ایفا کرد که این آخرین فیلم او قبل از شروع جنگ تحمیلی بود.
• با شروع جنگ تحمیلی به مدت شش سال از عرصه هنر دور ماند.
• در زمان خدمت سربازی همچنان به کار تئاتر مشغول بود «سبزه دوست بچه‌ها» تئاتری بود که او در این دوران به همراه مرحوم رضا ژیان برای بچه‌ها اجرا می‌کرد.
• در سال 69 در کلاس مدیریت سینما شرکت کرد و پذیرفته شد و مدیریت سینما عصر جدید را به عهده گرفت.
• مدیریت سینما آزادی او را دوباره به دوستان قدیمی‌اش رساند که این دیدار مجدد موجب روی آوردن دوباره لولایی به بازیگری شد.
• «فراموشخانه» مجموعه‌ای بود که با آن کار و بارش رونق یافت به همین خاطر از مدیریت سینما استعفا داد و به بازیگری روی آورد.
• بهترین فیلمی که در هنگام مدیریتش در سینما اکران شد «مادر» بود که همیشه از آن به خوبی یاد می‌کند.
• سال 1372 از مدیریت سینما آزادی استعفا داد و دقیقا یک سال و نیم

بعد، سینما آزادی دچار آتش‌سوزی شد.
• عشق و علاقه او به بازیگری حتی در زمان مدیریت سینما لحظه‌ای او را رها نمی‌کرد به طوری که هرگاه فرصتی به دست می‌آورد زود جیم می‌زد و خود را به سر صحنه می‌رساند.
• با ساعت خوش قدم به عرصه طنز گذاشت. داریوش کاردان اولین کسی بود که قابلیت‌های او را در این وادی کشف کرد.
• در ساعت خوش بیشتر از همه عوامل با مهران مدیری و رضا عطاران رابطه بهتری داشت.
• مدیریت سینما مانع ازحضور مدام او در سریال ساعت خوش می‌شد. به همین دلیل بازیگری را به مدیریت سینما ترجیح داد.
• با خشایار مستوفی حسابی گل و خود را به جامعه طنز معرفی کرد.
• در بازیگری تنها مشوق خود را مادرش معرفی می‌کند و همیشه به خاطر صداقت و روراستی‌اش زبانزد خاص و عام است.
• نقاشی تنها هنری است که به بازیگری نزدیک می‌داند او عاشق کارهای آنتوان چخوف است.
• صبر و تحمل زیادی دارد و بسیار کم‌حرف است اما خودش را هیچ وقت دست کم نمی‌گیرد.
• خودش معتقد است حمید لولایی آدم بی‌آزاری است. اخلاق او در منزل بسیار عالی است.
• بسیار دل رحم و مهربان است و بسیار علاقه دارد به دیگران ابراز محبت کند.
• عاشق سوارکاری است و فوتبال را خیلی دوست دارد.
• عاشق بازی چارلی چاپلین است. در بچگی برای دیگران ادای چارلی چاپلین را در می‌آورد.
• به بازی پرویز پرستویی علاقه فراوانی دارد و از عطاران به عنوان آدم خوش فکر و بسیار فروتن یاد می‌کند.
• از تلخ‌ترین خاطره‌های زندگی‌اش فوت مادر خانمش بود که روی او تاثیر زیادی داشت.
• تعصب خاصی روی دو تیم پرسپولیس و استقلال ندارد اما به بازی مهدی مهدوی‌کیا در تیم ملی علاقه‌مند است.

لهراسبی، علی

قرن:15
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
از هنرمندان تازه نفس و با تجربه ای است که چند سالی از ورودش به عرصه ی موسیقی می گذرد.او مردی ست متولد بهار و اولین فرزند خانواده شش نفره،پدرش از بازنشستگان نیروی هوایی ست و مادرش کدبانویی خانه دار.در رشته ی الکترونیک تحصیل کرده و تا مقطع کارشناسی دنبال کرده است .اما در حال حاضر بیشتر در عرصه ی تبلیغات و موسیقی فعال است.او یکی از مدیران پروژه ی یک شرکت تبلیغاتی نامدار است و شما می توانید ایده های خلاقانه ی وی را در میان تیزرهای تلویزیونی جستجو کنید.
«.او از سال 1374موسیقی را با نوازندگی پیانو نزد «مهرداد تاج کریمی» آغاز نمود. سپس به فراگیری تئوری موسیقی پرداخت و در بخش موسیقی کودکان و نوجوانان شروع به فعالیت کرد. در سال 79 با خوانندگی تیتراژ سریال کلبه سفید بطور جدی وارد عرصه خوانندگی گردید و پس از آن حدود یکسال و نیم به فراگیری آواز کلاسیک نزد «محمدرضا صادقی» مشغول بود.در سال 81 دومین تیتراژ را برای سریال دریایی‌ها به کارگردانی «مسعود رسام»خواند و آلبومی نیز به همین نام منتشر کرد.در سال 83 تیتراژ برنامه روزانه صبح بخیر ایران و در سال 84 تیتراژ سریال پیله های پرواز به آهنگسازی «بهروز صفاریان»را اجرا نمود و با این تیتراژ و ترانه آشنای «حس غریب» به شهرت رسید در سال 85 آلبوم مثلث که آلبومی متفاوت و بهتر از دریاییها بود را روانه بازار کرد.

لیقوانی، حمید

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1330 تهران، تحصیلات: دیپلم ادبی، فعالیت در تلویزیون از 1358، بازی در تئاتر از 1349، کارگردانی تئاتر از 1354، شروع بازیگری: کاروانها (مشترک با آلمان و آمریکا- 1355)
عمده‌ی فیلمها:
اکسیژن 200 (کوتاه- 1356)، محافظ (کوتاه- 1357)، گفت هر سه نفرشان (نمایش داده نشد- 1359)، فصل خون (1360)، آخرین اعلامیه (کوتاه- کارگردان، نویسنده- 1360)، شیطان بزرگ (تلویزیونی- کارگردان، نویسنده- 1361)، دستهای آلوده (تلویزیونی- 1363)، فیل در تاریکی (نمایش داده نشد- 1367)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

مارگریت، آدریان

قرن:20
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
آدریان مارگریت اسمیت پایپر(1)، متولد 20 سپتامبر 1948، جزو اولین نسل هنرمندان کانسپچوالیست محسوب می شود که آثارش از بیست سالگی در نقاط مختلف جهان به نمایش در آمده است.او، در سال1969، از مدرسه هنرهای تجسمی نیویورک فارغ التحصیل شد، و در حالی که هم زمان به خلق و نمایش آثارش می پرداخت، در سال 1974، کارشناسی فلسفه را از سیتی کالج نیویورک و دکتری فلسفه را از دانشگاه هاروارد، زیر نظر جان رولز، اخذ کرد. وی همچنین از سال 1965، به تمرین و مطالعه یوگا پرداخته است.
آثار پایپر را می توان منحصر به فرد و، از همه مهم تر، متنوع دانست. به دلیل استفاده از شیوه های بیانی و رسانه هایی نظیر نقاشی، چیدمان، هنر اجرا و همچنین ابزارهای متنوع، که طیف وسیعی از مداد تا سیستم های صوتی ـ تصویری را شامل می شود، و پرداختن به موضوعات مختلفی مانند نژاد پرستی، جنسیت و هندوئیسم، به سختی می توان او را در یکی از قالب های متداول هنری قرار داد.
به عنوان یک فیلسوف آکادمیک، پایپر تاملات فلسفی اش را به آثارش تعمیم می دهد، در حالی که خود را از مناسبات اقتصادی، که بر روند تولید هنر تحمیل می شود، کنار می کشد. آثار اولیه او، با استفاده از متون، اعداد، طرح ها و عکس هایی که روی صفحات جداگانه نقش بسته اند و به کمک حلقه های فنری به یکدیگر متصل شده اند، شکل گرفته است. جایی که وی می کوشد زوایا و جنبه های گوناگون زمان و مکان را مورد بررسی قرار دهد.از سال 1970، در واکنش به اتفاقات مختلف سیاسی، پایپر شروع به تحلیل موقعیت اجتماعی خود به عوان یک هنرمند، یک زن و یک افریقایی ـ امریکایی می کند و مهم ترین دوره کاری وی شکل می گیرد.او موضوعاتی مانند نژاد،جنسیت، بیگانه هراسی و نژاد پرستی را وارد حوزه هنر مفهومی می کند و می کوشد با بررسی مبانی ایدئولوژیک و زمینه های روحی و روانی پدیده هایی چون نژاد پرستی و بیگانه ستیزی به آسیب شناسی علل و عوامل ایجاد آنها در جامعه بپردازد.با این که نمایش بی پروای این وضوعات (ترس ها، کلیشه ها و تصوراتی که بعقیده پایپر شکل دهنده نوع نگاه سفید پوستان به نژاد سیاه است)همواره خطر افتادن به ورطه سطحی نگری و شعارزدگی را محتمل می کند، اما وی تصوارت و

پیش فرض های موجود درباره نژاد را ، که موجب می شود گروهی از مردم مشکل بتوانند به فردی رنگین پوست نگاه انسانی داشته باشند، مورد توجه قرار می دهد و به چالش می کشد.
در مجموعه 1989) 5ur-Mutter(،پایپر تصویری از یک زن سومالیایی، که فرزندش را در آغوش گرفته و به بی نهایت خیره شده است، می نمایاند.زن رنج کشیده، تسلیم و پیرتر از سن واقعی اش به نظر می رسد.تصویر زن با تصاویر دیگری نظیر یک مادر و فرزند سفید پوست امریکایی یا تصویری از دکتر مارتین لوتر کینگ ترکیب می شود؛ و معمولا جملاتی در گوشه تصویر حک شده اند، "این گناه شما نیست".جمله ای که روی تصویر مادر سومالیایی نوشته شده است، "اما شما مسؤول هستید"، جمله ای که تصویر لوتر کینگ پاسخ می دهد.پایپر می کوشد مخاطبانش را نسبت به شریک جرم بودن ،در چیزی که خود از آن به عنوان سیستم نژاد پرست، بیگانه ستیز و ناعادلانه در حال گسترش نام می برد، آگاه کند.
ُآثار آدریان پایپر در گالری ها و موزه هایی نظیر موزه هیرش هورن، موزه ویتنی و، در سال های اخیر، در موزه هنر اسمارت(2)شیکاگو، در سال 2006 و همچنین گالری الیزابت دی(3)نیویورک، در سال 2008، به نمایش گذاشته شده است.پایپر، در دانشگاه های جورج تاون، هاروارد ،میشیگان، استنفورد و دانشگاه کالیفرنیا سابقه تدریس دارد.مهم ترین تألیفات پایر در زمینه های فرا اخلاق(4)، کانت و تاریخ اخلاقیات است و مجموعه ای دو جلدی از نوشته های او در باب فرا هنر(5)و نقد هنر به چاپ رسیده است. (6)او در حال حاضر در برلین زندگی و کار می کند.

پی نوشت

1- Adrian Piper.
2- Smart Museum of Art.
3- Elizabeth Dee.
4- Meta Ethics
5- Meta_art.
6- Out of order out of sight.
7- Cape Cod. منابع زندگینامه :منبع:نشریه تندیس شماره 151

مالدن، کارل

قرن:20
جنسیت:مرد
ملیت:ایران 1) کارل مالدن
کارل مالدن بازیگر قدیمی سینما در سن 95 سالگی درگذشت. او بازیگری متعلق به دوران طلایی آکتورز استودیو و بازیگر محوری است که با اکثر کارگردانان معروف هالیوود کار کرد. در سال 1940 وقتی 26 ساله بود با آن ها می دانستند چه می خواهند به بازیگری سینما رو آورد. اما تا سال 1915 با فیلم درخشان اتوبوسی به نام هوس بود که با دریافت اسکار نقش مکمل به شهرت و معروفیت رسید. او در این فیلم که از نمایشنامه تنسی ویلیامز اقتباس شده بود، در کنار مارلون براندو و ویوین لی به ایفای نقش پرداخت: «زنی مطلقه به نیواورلئان می آید تا نزد خواهرش زندگی کند، اما با شوهرخواهرش کنار نمی آید.» یکی از بهترین نسخه های سینمایی آثار تنسی ویلیامز که به یمن کارگردانی الیا کازان و موسیقی جاز الکس نورث فضای پرتنش و تیره و تلخ نیوارلئان دهه 1940 را باز می سازد. نقش های او در ژانرهای گوناگون سینما پیوسته متفاوت بود ودر طول عمر بازیگری خود در همه گونه ها حضور یافت. سینماروهای قدیمی فهرستی از آثار درخشان را در خاطر دارند که یکی از بازیگرانش کارل مالدن است.
2) کارل مالدن با نام اصلی مالدن سوکیلوویچ در یک خانواده مهاجر صرب در شیکاگو در سال 1914 به دنیا آمد و در ایندیانا بزرگ شد. پس از تحصیل در دبیرستان به کار رو آورد و دنبال شغل های مختلف رفت، اما نمی دانست بازیگر می شود. وقتی به اتفاق دوستی یکی از نمایش های برادوی را دید، دوستدار نمایش شد و در مدرسه تئاتر شیکاگو به تحصیل بازیگری پرداخت و فارغ التحصیل شد. پس از بازی در اولین فیلمش تا هفت سال در فیلمی بازی نکرد و به کارهای دیگری پرداخت، اما توانست در سال 1947 بازی در شماره 12 خیابان مادلن را تجربه کند. هنری هاتاوی (کارگردان) او را در کنار جیمز کاگنی، آنابلا و ریچارد کنت قرار داد. فیلم سیاه و سفید، 95 دقیقه و در ژانر گنگستری بود.
3) او ابتدا در مدرسه تئاتر دراماتیک گودمن ثبت نام کرد و پس از مدتی رشته خود را به بازیگری تغییر داد. او در همین سال ها با مونا گرینبرگ همسر آینده خود آشنا شد و به اتفاق در چند نمایش نقش آفرینی کردند. آن ها در سال 1938 ازدواج کردند و دسامبر پارسال هفتادمین سال ازدواج خود را جشن گرفتند. او طی یک دهه بعد در برادوی در نمایش

هایی مانند کی لارگو، پسران و سربازان و عمو هری ظاهر شد. مالدن در جنگ جهانی دوم به عنوان سرباز به ارتش پیوست و در همین سال ها در نمایش پیروزی بالدار در نیروی هوایی ارتش بازی کرد. مالدن پس از جنگ و پیش از نقش آفرینی در اتوبوسی به نام هوس در فیلم هایی چون شماره 12 خیابان مادلن، مکافات عمل، بوسه مرگ، ششلول بند، جایی که پیاده رو و تمام می شود. تالارهای مونته زوما و تصمیم پیش از سپیده دم به نقش آفرینی پرداخت. اتوبوسی به نام هوس زمینه موفقیت های بیشتر مالدن را فراهم آورد و نتیجه آن بازی در فیلم هایی چون روبی جتنری (کینگ ویدور)، اعتراف می کنم (آلفرد هیچکاک) و از همه مهم تر در بارانداز (الیا کازان) بود. مالدن در آن سال ها با کازان و براندو روابطی بسیار صمیمانه داشت. هر چند کازان در اوایل سال های 1950 و پس از همکاری با کمیته مبارزه با فعالیت های ضد آمریکایی یکی از چهره های بدنام هالیوود شده بود، اما مالدن تا پایان عمر همیشه از او حمایت می کرد و یکی از کسانی بود که در تصمیم آکادمی برای اعطای جایزه یک عمر دستاورد هنری به کازان در سال 1999 نقش داشت. مالدن در 1959 به لس آنجلس نقل مکان کرد، اما هیچ وقت تئاتر را از یاد نبرد.
4) نگارنده برای اولین بار در درخت اعدام (دلمر دیوز، 1959) چهره ای تنومند و منفی با بینی بزرگ از بازیگری را دید که تا سال ها و اکنون که فوت شده، یاد و خاطره اش را با خود دارد: « دکتر جو فریل (گری کویر) که پیشینه درخشانی ندارد، به شهری کوچک می رود تا زندگی نوینی را آغاز کند. او راهزنی به نام دون (بن پیاتسا) را از اعدام نجات می دهد و اصلاحش می کند سپس به تیمار و سرپرستی دختری نابینا به نام الیزابت (ماریا شل) می پردازد و به او پول می دهد تا با رون و فرنچی (کارل مالدن) در خرید یک معدن طلا شریک شود. وقتی فرنچی به الیزابت حمله ور می شود، دکتر از راه می رسد و فرنچی را از پای در می آورد، اما عده ای او را دستگیر می کنند و قصد اعدامش را دارند. در این جا الیزابت با طلاهایش جان دکتر را می خرد...» این وسترن فرمالیست و کلاسیک که نوعی تجدید نظر در سبک را در خود دارد با آهنگی دقیق و پر قدرت پیش می رفت و نگارنده را با بازی فوق العاده و واقعاً کینه توزانه کارل مالدن آشنا می کرد. فصل آشنایی آغاز شد، اما او بازیگری جوان پسند نبود، بلکه بازیگری بود که در مسیر روایت نقش را به خوبی ایفا می کرد.
5) کارل مالدن پس از بازی در پانزده فیلم توسط آلفرد هیچکاک برای من اعتراف می کنم (در ایران: اعتراف به گناه / 1953) گزینش شد. در این فیلم متفاوت با داستانی غیر متعارف کارل مالدن با نقشی باورپذیر در کالبد یک پلیس در کنار مونتگمری کلیفت و آن باکستر در اوج روایت حضورش سنگین و راه گشا می شود. بعدها او را بیشتر در نقش های

مکمل دیدم و در نقشی طولانی در روایت فیلم ندیدم.
6) پدر و مادر کارل مالدن اهل صربستان (یوگسلاوی) بودند که برای یافتن کار در سال 1900 به آمریکا مهاجرت کرده بودند و کارل در آمریکا به دنیا آمد. او در خانواده ای پر جمعیت پرورش یافت که هر کس شغلی را برگزید و کارل مالدن بارها در نقش های مکمل و مهم بازی کرد تا این که دوباره در نقشی منفی در فیلم در بارانداز (الیا کازان، 1954) نامزد جایزه اسکار نقش مکمل شد و حضور گرم او حتی بقیه عوامل صحنه را تحت الشعاع قرار می داد.
7) مالدن در چند مجموعه تلویزیونی نیز بازی کرد، اما به خاطر بازی خویش در سریال پر تماشاگر خیال مرگبار برنده جایزه امی شد. در طول بازیگری اش چندین بار سمت آکادمی هنرها و علوم سینمایی (آسکار) بود. همسرش مونا گراهام نیز از سال 1938 بازیگر بود، اما هر دو در یک فیلم ظاهر نشدند. به جرأت می توان گفت کارل مالدن پیوسته شایستگی نقش های اول و دشوار را داشت، اما به خاطر هیکل بزرگ و چهره نه چندان قشنگش بیشتر به نقش های خشن و منفی مکمل ظاهر می شد. او یکی از بازیگران پیچیده نقش هایی بود که به سادگی کسی از عهده شان بر نمی آمد. اگر منصفانه به اتوبوسی به نام هوس نگاه کنیم، بازی او در نقش میچ به اندازه بازی مارلون براندو تأثیرگذار و عمیق است. مالدن در سه فیلم الیا کازان بازی کرد که از آثار درخشان بازیگری اوست. او در بیبی دال (1956) در نقش شوهری که احساس سرد عروس نوجوانش را به خانه می آورد، به نقش اول ظاهر می شود و با کارل بیکر و ایلای والاک همبازی می شود. دومین سریال تلویزیونی معروف به مالدن در آن حضور یافت خیابان های سانفرانسیسکو بود. او در آثار قابل اعتنایی چون یولیانا(1960)، پرنده باز آلکاتراز(1962)، همه سقوط می کنند (1962)، پاییز قبیله شاین(1964)، صف قاتلین(1966)، هتل(1967)، بلو(1968) و حادثه پوزیدون (1979) نیز بازی کرد و آخرین بار در میانه دهه نود میلادی در نقش کوتاهی ظاهر شد.
منابع زندگینامه :منبع:نشریه صنعت سینما ،شماره 85.

مبارکه، کریم

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1332 تهران، نام اصلی: کریم اکبری مبارکه، تحصیلات: فارغ‌التحصیل دانشکده هنرهای زیبای تهران 1365- فعالیت در تلویزیون از 1359- بازی در تئاتر از 1350.
شروع بازیگری: مرگ یزدگرد (1359)
عمده‌ی فیلمها:
مقاومت (1365)، زنگ تفریح (کوتاه 1366)، مسافران (1370)، دیدار (1373)، عیاران (دستیار کارگردان، بازیگر- 1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

متخصص، فریبا

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
متولد: 1340 بروجرد، تحصیلات: دانشجو، فعالیت در رادیو از 1367، فعالیت در تلویزیون، شروع بازیگری: شب مکافات (1363)
عمده‌ی فیلمها:
شنگول و منگول (1368)، دیدار (1373)،، ماه پیشونی (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

متوسلانی، محمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1313 تهران، همسر میهن بهرامی (فیلمنامه نویس)- دبیر زبان انگلیسی- کارگردان، نویسنده، تهیه‌کننده، تحصیلات: فارغ‌التحصیل زبان و ادبیات انگلیسی دانشگاه تهران- فارغ‌التحصیل کارگردانی سینما از A.L.C.U آمریکا، برنده دو جایزه از جشنواره‌ی فیلم تاشکند (کفشهای میرزا نوروز)، فعالیت مطبوعاتی و انتشاراتی از 1334، با سردبیری مجله‌ی سایه‌ها، فعالیت در تلویزیون از 1355، طوفان در شهر ما (1337)
عمده‌ی فیلمها:
تپه عشق (1338)، بی‌ستاره‌ها (1338)، چک یک میلیون تومانی (1338)، شیرفروش (1339)، بچه‌های محل (نویسنده، تهیه‌کننده، بازیگر- 1339)، فریاد نیمه شب (13540)، ترس و تاریکی (تهیه‌کننده، کارگردان، نویسنده، بازیگر- 1342)، ستاره صحرا (1343)، سه تفنگدار (نویسنده، بازیگر- 1343)، سه تا بزن بهادر (1344)، سه تا نخاله (1344)، سه کارآگاه خصوصی (کارگردان، نویسنده، بازیگر- 1344)، سه قهرمان (1345)، سه بمب آتشین (1345)، سه ناقلا در ژاپن (کارگردان، نویسنده، بازیگر- 1345)، سه جوانمرد (1346)، پسران علاءالدین (1347)، آواره‌های تهران (1347)، هفت دختر برای هفت پسر (کارگردان، نویسنده، بازیگر- 1347)، قدرت عشق (1347)، ریکاردو (1347)، جنجال پول (1347)، پسران قارون (1348)، سه فراری (1348)، غول بیابانی (1349)، شیادان (کارگردان، نویسنده، بازیگر- 1350)، این گروه زبل (مشترک با ترکیه- نویسنه، بازیگر- 1350)، سه تا جاهل (1350)، اعجوبه‌ها (1351)، یک میلیونر و دو مفلس (1351)، سازش (کارگردان، نویسنده- 1353)، کندو (کارگردان- 1354)، ذبیح (کارگردان- 1354)، حلقه‌های ازدواج (نویسنده، بازیگر- 1356)، کفشهای میرزا نوروز (کارگردان- 1364)، جعفرخان از فرنگ برگشته (کارگردان، نویسنده با مشارکت علی حاتمی- 1366)، جستجوگر (کارگردان- 1368)، دل و دشنه (1373)، بانی چاو (1374)، تپش مرگ (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

مجتهدی، جمال

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
فرزند حاج میرزا محمد صادق شاه آبادی و نوه ی آیت الله شاه آبادی، در تهران به دنیا آمد تحصیلات ابتدایی را در مکاتب باقی مانده از دوران قاجار در تهران پشت سر گذاشت. علاقه مجتهدی به سینما و البته زمینه ی کاری پدر به اواین اجازه را داد که زمینی درکرج را به ساخت سینما اختصاص دهد. جمال مجتهدی در سال 1332 سینما شاهین را در کرج افتتاح کرد.؛ سینمایی که زمینه ورود او به شغل مدیریت سینما را مهیا کرد. در سال 1334 مجتهدی کار خود را گسترش داد و سینما سیلوانا (ملت) را در میدان ژاله (شهدا) افتتاح کرد. سینما سیلوان در این منطقه یکی از مهم ترین سینماهای نمایش دهنده ی فیلم های ایرانی محسوب می شد. مجتهدی در همین سال ها گروه سینماهای میامی را پی ریزی کرد. مجتهدی در سال 1345 با تأسیس سازمان سینمایی چهله ستون رسماً وارد جریان تولید فیلم های ایرانی شد. در سال 1345 سازمان سینمایی چهل ستون با تولید فیلم ترسناک مومیایی به کارگردانی، فیلم برداری و تدوین حمیدمجتهدی (از معدود تولیدات قابل توجه سینمای ایران در ژانر وحشت) رسماً تولید فیلم را شروع کرد. پرفروش ترین فیلم سازمان سینمایی چهل ستون فیلم رابطه ی جوانی است که در 1355 دومین فیلم پرفروش سال بود.
این موفقیت باعث شد خانواده ی مجتهدی با حفظ خط داستانی و ترکیب بازیگران و عوامل فنی، فیلم همکلاس را در سال 1356 روانه ی اکران گروه سینماهای میامی کنند. پس از انقلاب جمال مجتهدی تنها به مدیریت سینماهایش پرداخت. وحید و مجید جای او در مدیریت سینماهای سه گانه را گرفتند و حمید به مستندسازی روی آورد. پس از مدتی سینما ملت را فروختند و تنها دو سینمای اروپا و تهران با مالکیت خانواده ی مجتهدی باقی ماند. شادروان جمال مجتهدی یکی از پیشگامان فعالیت های صنفی در مدیریت سینمای ایران بود. اصالت خانوادگی و تشخص شخصیتی او زبان زد همه است. او با توجه به سابقه مذهبی خانواده اش همیشه مناسک مذهبی را انجام می داد و در بین اهل سینما همیشه به خوش حسابی و رعایت حقوق دیگران شهره بود. مجتهدی در خرداد دار فانی را وداع گفت و یک ماه بعد فرزند دومش وحید نیز بر اثر عارضه ی قلبی درگذشت.
فیلم شناسی جمال مجتهدی در مقام تهیه کنندگی:

1345: مومیایی (ح. مجتهدی)، 1347: جاده ی زرین سمرقند (ناصر ملک مطیعی)، 1348: قصه ی دل ها (مجتهدی)، 1350: بده در راه خدا (رضا صفایی)، یک خوشگل و هزار مشکل (محمدعلی زرندی)، آسمون بی ستاره (مجتهدی)، 1351: طغرل (سیامک یاسمی)، 1352: پریزاد (یاسمی)، دل خودش می خواد (یاسمی)، 1355: رابطه ی جوانی (سیاوش شاکری)، هیولا (یاسمی)، 1356: همکلاس (شاکری). منابع زندگینامه :سالنامه فیلم - ش 18.

مجید صالحی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
تاریخ تولد: 26 شهریور 1354 در تهران وی فعالیت هنری خود را با بازی در نمایش (آنتیگونه) آغاز کرد و سپس به تلویزیون رفت و در مجموعه های تلویزیونی مختلف و البته اغلب با مضمون طنز بازی کرد.
خیلی زود با شخصیت (مجید دلبندم) مشهور شد و این روند با برنامه های دیگر ادامه پیدا کرد.
کنار گیری حمید جبلی از فیلم (یکی بود یکی نبود) باعث شد او جایگزین وی شود و این فیلم هم شد نخستین تلاش او برای ورود به عرصه سینما.
وی علاوه بر بازی در برخی از مجموعه های تلویزیونی نویسندگی و کارگردانی را نیز بر عهده داشته است. اغلب فیلم هایی که صالحی تاکنون در آنها ایفای نقش کرده با فروش بالایی روبه رو شده اند و این نشان می دهد که او بازیگری است قابل اعتماد و البته پرطرفدار، به قول خودش بازیگر خوش شانسی است !
فیلم:
یکی بود یکی نبود (ایرج طهماسب، 1378)
خوابگاه دختران (محمدحسین لطیفی، 1382)
پل سیزدهم (استیون راش، 1383)
مجردها (اصغر هاشمی، 1383)
شاخه گلی برای عروس (قدرت الله صلح میرزایی، 1383)
سوغات فرنگ (کامران قدکچیان، 1384)
چپ دست (آرش معیریان، 1384)
مجموعه های تلویزیونی :
سیب سرخ
سیب خنده
قطار ابدی
جنگ آفتاب
برگ سبز
نماکاریکاتور
سیمای صبحگاهی
درکوچه اقاقی ها (نویسنده + کارگردان)
آشتی کنان (کارگردان)

پلیس جوان
خوش رکاب
خوش غیرت
مرده متحرک
ترش و شیرین

مجیدی، مجید

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1338 تهران، نام اصلی: مجید مجیدی طالشی، تحصیلات: دیپلم، کارگردان، نویسنده، شروع کار از حوزه‌ی هنری سازمان تبلیغات، برنده‌ی 2 سیمرغ بلورین بهترین فیلم از چهاردهمین جشنواره‌ی فیلم فجر (پدر)، شروع بازیگری: توجیه (1360)
عمده‌ی فیلمها:
استعاذه (1361)، مرگ دیگری (کوتاه- 1361)، هودج (کوتاه- کارگردان- 1362)، دو چشم بی‌سو (1362)، بایکوت (1364)، تیرباران (1365)، قاصد (کوتاه- 1365)، روز امتحان (کوتاه- کارگردان، نویسنده، بازیگر- 1367)، تا مرز دیدار (1368)، در جستجوی قهرمان (1368)، شنا در زمستان (1368)، بدوک (کارگردان، نویسنده، 1370)، پدر (کارگردان، نویسنده- 1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

محب اهری، حسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1330 تهران، همسر فرحناز منافی ظاهر (بازیگر)، تحصیلات، فارغ‌التحصیل رشته‌ی ادبیات فارسی از مدرسه‌ی عالی ادبیات 1358، فعالیت در تلویزیون- بازی در تئاتر، شروع بازیگری: از نو بسازیم (تلویزیونی- 1362)
عمده‌ی فیلمها:
رابطه (1365)، خارج از محدوده (1366)، محموله (1366)، دوستی (کوتاه- 1366)، سالهای خاکستر (1367)، شنگول و منگول (دستیار کارگردان- 1368)، سفر جادویی (1369)، دو فیلم با یک بلیت (1369)، جیب برها... (1370)، سیرک بزرگ (1370)، خوش خیال (1371)، روز فرشته (1372)، من زمین را دوست دارم (1372)، همسر (1372)، راه افتخار (1372)، کچل عاشق (1373)، کاکادو (1373)، عروس کاغذی (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

محبت، فرهاد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1316 تهران، تحصیلات: چهارم ریاضی، فعالیت در تلویزیون، بازی در تئاتر از 1337 با گروه تئاتر آزاد کاوه، شروع بازیگری: در انتهای ظلمت (1341)
عمده‌ی فیلمها:
شیطون بلا (1344)، من و مادرم (1344)، آشیانه‌ی خورشید (1346)، ستاره‌ی فروزان (1348)، خوشگله (1351)، مطرب (1351)، حریص (1352)، آب (1353)، انفجار (نمایش داده نشد- 1358)، مسافر شب (نمایش داده نشد- 1359)، تفنگدار (1361)، دادشاه (1362)، میرزا کوچک‌خان (1363)، سردار جنگل (1363)، محکومین (1363)، عیاران و طراران (1364)، تحفه‌ها (1366)، آتش پنهان (1369)، امید (1371)، تابع فانون (1372)، بازیهای پنهان (1374)، فرار (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

محبوب، عباس

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1328 رشت، تحصیلات: دیپلم، فعالیت در تلویزیون از 1346، بازی در تئاتر از 1346، شروع بازیگری: دیوار شیشه‌ای (1350)
عمده‌ی فیلمها:
جبار سرجوخه‌ی فراری (1352)، ستاره‌ی دنباله‌دار (1361)، چاووش (1369)، مخترع 2001(1370)، ماه عسل (1371)، من زمین را دوست دارم (1372)، در کمال خونسردی (1373)، بوی خوش زندگی (1373)، تنگنا (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

محبی، اصغر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1330 کرمانشاه، نام اصلی: علی‌اصغر محبی، تحصیلات: دیپلم، فارغ‌التحصیل دوره‌ی دراماتیک در کرمانشاه، فعالیت در تلویزیون- بازی در تئاتر، شروع بازیگری: دوله تو (1363)
عمده‌ی فیلمها:
سازمان 4(1366)، بوعلی سینا (1366)، روزنه (1367)، عروس حلبچه (1369)، لبه‌ی تیغ (1371)، بازی با مرگ (1373)، ویرانگر (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

محتشم‌زاده، نصرت‌الله

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
کارگردان، بازیگر، صداپیشه.
تولد: 1289، تهران.
درگذشت: 1359.
نصرت‌الله محتشم‌زاده تحصیلات ابتدایی خود را تا کلاس چهارم در مدرسه‌ی اقدسیه و از کلاس چهارم تا ششم را در مدرسه ثروت به پایان رسانید. سه سال در مدرسه‌ی نظام بود ولی از آنجا به مدرسه‌ی دارالمعلمین مرکزی رفت و از دارالفنون دیپلم گرفت. ابتدا به دانشکده‌ی پزشکی رفت ولی پس از یک سال آن را رها کرد و به مدرسه‌ی حقوق و علوم سیاسی وارد گردید و دوره‌ی آن را به پایان رسانید. وی پس از پایان تحصیلات همراه پدرش به رشت رفت و چون از کودکی به هنر بازیگری و نمایش علاقه‌مند شد، به همین سبب با توجه به تحصیلات عالیه و ممتازی که داشت از سال 1308 در تئاتر فرهنگ رشت به روی صحنه رفت و پس از مدتی به تهران آمد و زیر نظر سید علی‌خان نصر به فعالیت نمایشی پرداخت. در سال 1309 که سیف‌الدین کرمانشاهی از روسیه به ایران مراجعت کرد، و کلاسی به نام «استودیو درام» تأسیس کرد، محتشم نیز به آنجا وارد شد و بعد به تئاتر دائمی نکیسا که مدیر آن افلاطون شاهرخ بود روی آورد.
در سال 1311 برای تحصیل تئاتر به فرانسه رفت ولی دو سال بعد در سال 1313 به ایران مراجعت و از آنجا به هندوستان رفت و در کمپانی امپریال فیلم نقش سلطان محمود را در فیلم «حکیم ابوالقاسم فردوسی» که عبدالحسین سپنتا تهیه می‌کرد به عهده گرفت. در اواخر سال 1314 به ایران مراجعت کرد و در سال 1316 با همکاری نوشین به کار تئاتر پرداخت و در نمایش‌هایی مانند «حبیب و مریم»؛ «مردم»؛ «ایده‌آل» شرکت کرد. در سال 1320 به تماشاخانه‌ی تهران و پس از مدتی به تئاتر فردوسی رفت که با همکاری نوشین به روی صحنه رفت.
محتشم‌زاده همچنین به عنوان رییس اداره‌ی نمایشات وزارت کشور طی در دو دوره مشغول خدمت گردید. پس از آن برای همکاری به رادیو دعوت شد و همزمان در استودیوهای مختلف مشغول شد. نصرت‌الله محتشم در فیلم‌های «آغا محمدخان قاجار» (به عنوان نویسنده، کارگردان و بازیگر)؛ «ماجرای زندگی» (کارگردان)؛ «عروس دجله» (کارگردان)؛ «طلسم

شکسته» (بازیگر)؛ «کلید» (بازیگر)؛ «ورپریده» (بازیگر)؛ «جدال در مهتاب» (بازیگر)؛ «بن بست»؛ «فرمان خان» (بازیگر)؛ «جاده زرین سمرقند» (بازیگر)؛ «شاهراه زندگی» (بازیگر) و در مجموعه‌ی تلویزیونی «خسرو میرزای دوم» شرکت و همکاری داشته است. نصرت‌الله محتشم در نمایشنامه‌های: «شاه صفی»، «سایه‌ی حرم»، «صلاح‌الدین ایوبی»، «ناپلئون»، «نادرشاه و فتح هندوستان»، «ابومسلم خراسانی»، «برزو و رستم و سهراب»، «ناصرالدین‌شاه»، «نادر و ستاره»، «جنایت یا مرگ آغا محمدخان قاجار»، «شاه عباس»، «نادر پسر شمشیر»، «حبیب و مریم»، «قیام آغا محمدخان قاجار»، «ایده‌آل» و... شرکت داشته که بیشتر این نمایشنامه‌ها را خود نوشته و کارگردانی کرده است. مشخص است که نصرالله محتشم علاقه‌ی خاصی به بازی در نمایشنامه‌های تاریخی داشته است.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

محجوب، حسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1327 رشت، تحصیلات: دیپلم ادبی، کارگردان، نویسنده، تهیه‌کننده، بازی در تئاتر از 1345، شروع بازیگری: مادیان (1364)
عمده‌ی فیلمها:
آئینه (کوتاه- کارگردان، نویسنده- 1358)، چوپانان کویر (کارگردان، تهیه‌کننده- 1359)، کنار برکه‌ها (1365)، شاید وقتی دیگر (1366)، برهوت (1367)، دوران سربی (1367)، ریحانه (1368)، نقش عشق (1369)، پرده‌ی آخر (1369)، در جستجوی تعادل (کارگردان، نویسنده، بازیگر- 1372)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

محرابی، اسماعیل

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1323 تهران، تحصیلات: فارغ‌التحصیل دانشکده‌ی هنرهای دراماتیک تهران، فعالیت در تلویزیون از 1354، بازی در تئاتر، شروع بازیگری: کرکسها می‌میرند (1359)
عمده‌ی فیلمها:
در محاصره (1360)، بالاش (1362)، وکیل اول (1365)، بوعلی‌سینا (1366)، افسون (1367)، طپش (1367)، خواستگاری (1368)، بازی با مرگ (1373)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

محسنی، اکبر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
تولد: 1291، تهران.
درگذشت: 1374.
اکبر محسنی، فرزند سید حسین محسنی، پس از مرگ پدرش، به وسیله‌ی شوهر خواهرش در مدرسه‌ی موسیقی که زیر نظر سالار معزز اداره می‌شد نام‌نویسی کرد. ابتدا به آلتو برنجی روی آورد، سپس ترومپت و فلوت را امتحان کرد و در همان جا به فراگیری نت پرداخت. سپس تار را نزد رحمت‌الله صفا، از شاگردان موسی معروفی، تعلیم گرفت. بعد از مدتی دسته‌ی موزیک درست کرد و به تدریس موسیقی پرداخت. در سال 1315 وزارت فرهنگ، جمع کوچکشان را به نام هنرآموز موسیقی استخدام کرد. وقتی رادیو افتتاح شد، ارکستری تشکیل داد که زیر نظر استاد علی‌نقی وزیری تعلیم می‌گرفت. بعد از انحلال این ارکستر، در ارکستر انجمن موسیقی ملی که به رهبری روح‌الله خالقی برنامه اجرا می‌کرد به نوازندگی پرداخت. نخستین آهنگی که ساخت «سه‌تار و ستاره» بود در مایه‌ی سه‌گاه که شعر آن را کریم فکور سروده بود و ناهید سرافراز و حمید قنبری در سال 1326 در رادیو ایران اجرا کردند. تا سال 1336 فعالیت رادیویی داشت، تا اینکه وزارت فرهنگ برای تدریس سرود و موسیقی در مدارس ایرانیان مقیم عراق وی را انتخاب کرد و در ضمن مأموریت دادند که در طول خدمت فنون عود را جمع کرده تا بتواند در مراجعت آنها را منتشر کرده و تعلیم دهد. چهار سال در عراق بود و به نوجوانان ایرانی که در کاظمین و بغداد در مدارس مخصوص درس می‌خواندند، سرودهای میهنی و موسیقی یاد داد و خود نیز عود را نزد استادانی چون جمیل بشیر، گل خماش، وکیل (موسیقیدان ایرانی) و حکمت فاضل یاد گرفت و به جمع‌آوری فنون مصری و عراقی پرداخت. پس از بازگشت به ایران، اندوخته‌های خود را در نواختن عود در شورای موسیقی در حضور دکتر مهدی برکشلی، مشیر همایون (حبیب‌الله شهردار) و چند نفر از استادان ارائه داد و به این ترتیب به کار خود در رادیو ادامه داد و چند سال نیز در تلویزیون تهیه‌ی آهنگ‌ها و سرپرستی ارکستر برنامه‌ی «هفت شهر عشق» را به عهده گرفت. یکی از تصنیف‌های اکبر محسنی تصنیف «الهه ناز» است با صدای غلامحسین بنا خوانده شده است. وی بیش از 400 آهنگ ساخته است. از آثار دیگر او ترانه‌ی

«انتظار»، «به یاد وی تا سحر ماندم نیامد» و «ساقیا» است.
یکی از موسیقیدانان بزرگ که خدمات ذی‌قیمتی به موسیقی اصیل وسنتی ایران کرد،اکبر محسنی است. وی هنرمندی متدین و باصفا و حساس می‌باشد که از همان نوجوانی در خانواده مذهبی‌اش نماز و روزه او ترک نشد و بهترین آهنگهایش را پس از نماز صبح و مناجات با خالق یکتا ساخت و موسیقی را برای خود یک نوع عبادت و زار و نیاز با خداوند می‌داند.
اکبر محسنی به سال 1291 در تهران دیده به جهان گشود، پدرش سید حسین محسنی از افسران توپخانه، مردی مذهبی و باایمان بدو و موسیقی را با دید دیگری نگاه می‌کرد.
اکبر از کودکی به موسیقی علاقه‌مند بود و از همان کودکی دائما با سر قلیان شکسته‌ای جلوی پدر پای می‌کوبید و آهنگهای مارش نظامی را با دهان تقلید می‌کرد. پس از چندی که پدرش به رحمت ایزدی پیوست، توسط شوهر خواهرش در سال 1302 به مدرسه موزیک نظام که ریاست آن با سالار معزز بود رفت و در آنجا نام‌نویسی کرد. در آن مدرسه اولین سازی را که وی زد آلتو برنجی بود، سپس با نواختن ترومپت و فلوت آشنا شد و به فراگیری نت نیز پرداخت زیرا در مدرسه موزیک نظام نوازنده هر قدر هم خوب و در سطح ممتاز و عالی می‌نواخت باید حتما با خط نت آشنایی کامل می‌داشت.
پس از چندی وی زیر نظر رحمت‌اله صفا که از شاگردان برجسته موسی خان معروفی استاد تار بود به فراگیری این ساز ایرانی و خوش صدا پرداخت وی مدتی هم نزد حسین یاحقی ویولن کار کرد. پس از فراگیری ردیف‌های موسیقی ایرانی، خود دسته موسیقی ترتیب داد و در سال 1315 این دسته کوچک موسیقی به استخدام وزارت فرهنگ وقت با ماهی 24 تومان درآمدند.
پس از تأسیس رادیو، در ارکستری که زیر نظر استاد علیقی وزیری رهبری می‌شد رفت و در این ارکستر تارباس می‌زد و ماهیانه 70 تومان حقوق دریافت می‌کرد. پس از انحلال این ارکستر همکاری خود را با ارکستر انجم موسیقی ملی به رهبری استاد روح‌اله خالقی شروع نمود.
اولین آهنگی که اکبر محسنی ساخت در سال 1326 بود که در مایه «سه گاه» و شعر کریم فکور با صدای ناهید سرفراز و حمید قنبری از رادیو پخش شد این همکاری با رادیو، در ارکسترهای گوناگون تا سال 1336 ادامه داشت تا این‌که از طرف وزارت فرهنگ مأموریت یافت به عراق برای تعلیم سرود و موسیقی ایرانی به کودکان ایرانی مقیم آن کشور عزیمت کند مدت چهار سال در شهرهای: بغداد و کاظمین در مدارس ایرانی مشغول تدریس شد و در این مدت با موسیقی‌دانان و نوازندگان بزرگ عراق آشنایی پیداکرد و تکنیک‌های مصری و عراقی را نزد استادانی

چون: جمیل بشیر، گل خماش، وکیل که این آخری موسیقی‌دان ایرانی بود ولی با تکنیک موسیقی عرب آشنایی کامل داشت رفت و بسیاری از رموز موسیقی را آموخت.
پس از پایان مأموریت در کشور عراق به خاک وطن خود بازگشت و دوباره فعالیت خود را در سازمان رادیو تلویزیون آغاز و در تلویزیون ساختن آهنگ و سرپرستی ارکستر برنامه هفت شهر عشق را به عهده گرفت. اکبر محسنی حدود 86 ترانه ساخت که از میان آنها ترانه‌ای که بسیار مورد توجه مردم قرار گرفت تصنیف «الهه ناز» با صدای گرم شادروان غلامحسین بنان بود که برای کارگران اجرا و هدیه به آنان بود شعر این آهنگ از کریم فکور بود. باید یادآور شد که این آهنگ و تصنیف همیشه در تاریخ موسیقی ایران به یادگار خواهد ماند.

باز ای الهه ناز با دل من بساز
کاین غم جانگداز برود ز برم
گر دل من نیاسود از گناه تو بود
بیا تا ز سر گنهت گذرم
باز می‌کنم دست یاری به سویت دراز
بیا تا غم خود را با راز و نیاز
ز خاطر ببرم
گر نکند تیر خشتمت دلم را هدف
بخدا همچو مرغ پر شور و شعف به سویت بپرم
آنکه او به غمت دل بندد چون من کیست
ناز تو بیش از این بهر چیست کیست ناز
تو الهه نازی
در بزمم نشین
من تو را وفا دارم
بیا که جز این نباشد هنرم
این همه بی‌وفایی
ندارد ثمر
بخدا اگر از من نگیری خبر نیابی اثرم

اکبر محسنی با اینکه در عراق با موسیقی عرب و تکنیک و چند و چون آن آشنایی پیدا کرد هیچگاه آهنگهایش فرم و رنگ عربی نداشت و علت کشش او هم به سوی عود و فراگیری و نواختن آن، بیشتر برای زنده کردن این ساز ایرانی که همان بربط است بود. زیرا در مدت سه سالی که در عراق بود و در مدارس ایرانیان مقیم آن کشور موسیقی و سرود تدریس می‌کرد تحقیقاتی راجع به ساز عود کرد که خودش می‌گوید: «سه سال پیش اداره هنرهای زیبا ضمن نامه دو نفر را که هر دو از شاگردان خود من

بودند برای فراگرفتن تکنیک عود به عراق فرستاد ولی متأسفانه به علت پیش آمدن حوادث عراق موضوع عملی نشد و من تصمیم گرفتم که شخصا این کار را انجام بدهم و بدون این که دستوری از هنرهای زیبا داشته باشم ساعات فراغت خود را به فراگرفتن این ساز اختصاص دادم. مدتی زیر نظر سلمان شکور نوازنده نامدار عراقی به فراگرفتن مبانی نوازندگی این ساز مشغول شدم و چون در نواختن این ساز توانایی کافی پیدا کردم از استادان دیگری نیز از جمله حکمات فاضل (عراقی) و وکیل (که یک موسیقیدان ایرانی مقیم عراقی می‌باشد) اطاعاتی در این زمینه کسب کردم...حاصل این مطالعات اتخاذ روش جدیدی در نواختن عود است که امیدوار هستم بتوانم در آینده به وجهی که در خور استفاده عموم باشد چگونگی این روش را انتشار دهم.»
محسنی دارای سه پسر و یک دختر است که به هیچ کدام نواختن سازی را نیاموخت، چرا؟ معلوم نیست؟ یا نخواست یا وقت کافی جهت تعلیم و تعلم آنان در اختیار نداشت.
نوازندگان کمانچه
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

محسنی، مجید

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
بازیگر، پیش‌پرده‌خوان.
تولد: 1302، گیلیارد دماوند.
درگذشت: 16 تیر 1369، تهران.
سید مجید محسنی پس از تحصیلات ابتدایی وارد دبیرستان شد و در دبیرستان در نمایش‌هایی که توسط شاگردان مدرسه اجرا می‌شد، شرکت می‌کرد. وی پس از چندی به هنرستان هنرپیشگی رفت و در سال 1316 از این هنرستان و کلاس تئاتر شهرداری فارغ‌التحصیل شد و اولین نمایشنامه‌یی که درآن شرکت کرد «سالومه» اثر اسکاروایلد بود. محسنی در این نمایشنامه که زیر نظر علی دریابیگی به روی صحنه رفت، نقش غلام بچه‌ی سالومه را ایفا کرد که با همین اولین بازی، وارد عرصه‌ی تئاتر شد. سپس به پیش‌پرده‌خوانی روی آورد.
سید مجید محسنی، علاوه بر پیش‌پرده‌خوانی در تئاتر، در نمایشنامه‌هایی شرکت داشت از جمله نمایش‌های «خسیس»، «تارتوف»، «لوکرس بورژیا»، «ننگ جامعه»، «عاشق قرارداری»، «تو مال منی»، «مجید و خانمش»، «مجید در باغ»، «مجید و کلفتش». از سال 1336 در رادیو به فعالیت پرداخت و شخصیت‌هایی چون عمقلی، جناب میرزا، خانباباخان، معلم فوفول و غیره... را ارائه می‌داد. مدتی وکیل مجلس شورای ملی (از سال 1342) و مشاور سازمان رادیو و تلویزیون ملی ایران (از سال 1348) بود. از فعالیتهای او تأسیس استودیو تهران و شهرستان فیلم در سال 1338 بود. فعالیت سینمایی او از سال 1330 با «خواب‌های طلایی» (بازیگر) آغاز شد. مجید محسنی علاوه بر فیلم‌هایی که در استودیوی شخصی و با سرمایه‌ی خود ساخت در برخی فیلمهای دیگر شرکت می‌جست. از جمله فیلم‌هایی که در آنها شرکت داشته است (به صورت بازیگر، کارگردان، نویسنده یا تهیه‌کننده) می‌توان به این عنوان‌ها اشاره کرد: «دزد عشق» (بازیگر، 1331)؛ «دختر چوپان» (بازیگر، 1331)؛ «خواب و خیال» (کارگردان، تهیه کننده، بازیگر، 1334)؛ «زندگی شیرین است» (کارگردان، نویسنده، تهیه‌کننده، بازیگر، 1335)؛ «بلبل مزرعه» (کارگردان، نویسنده، تهیه‌کننده، بازیگر، 1336)؛ «لات جوانمرد» (کارگردان، نویسنده، تهیه‌کننده، بازیگر، 1337)؛ «عروسک پشت پرده» (کارگردان، نویسنده، تهیه‌کننده، بازیگر، 1339)؛ «آهنگ دهکده»

(کارگردان، نویسنده، تهیه‌کننده، بازیگر، 1340)؛ «قربون خودم» (کارگردان، نویسنده، تهیه‌کننده، بازیگر، 1341)؛ «گذشت» (بازیگر، 1341)؛ «پرستوها به لانه باز می‌گردند» (کارگردان، نویسنده، تهیه‌کننده، بازیگر، 1342)؛ «محکوم» (بازیگر، 1342)؛ «انسان‌ها» (بازیگر، 1343)؛ «زیر گنبد کبود» (بازیگر، 1343)؛ «گنج و رنج» (بازیگر، 1346)؛ «سکه‌ی دو رو» (بازیگر، 1347)؛ «دنیای پوشالی» (بازیگر، 1347).
سید مجید محسنی در تاریخ 19 تیر 1369 هنگامی که روی صحنه‌ی تالار وحدت مشغول سخنرانی بود، درگذشت. پیکرش را در امامزاده عبدالله در جوار همسرش به خاک سپردند.
پس از شهریور 1320 و اشغال ایران توسط قوای نظامی متفقین، فضای اجتماعی و سیاسی جامعه ایران ناگهان دگرگون شد، فریادهای سکوت که مدت بیست سال در سینه‌ها خفه شده بود ناگهان مثل کوه آتش‌فشان فوران کرد. احزاب گوناگون و روزنامه‌های رنگارنگ مثل قارچ سبز شدند. این واکنش استبداد بیست ساله بود که به شکل اعتراض و گاه به صورت هرج و مرج خودنمایی می‌کرد.
همه زبان به انتقاد گشوده بودند بنابراین تئاترهای تهران هم نمی‌توانستند از این قافله عقب بمانند. ناگهان انتقادات سیاسی و اجتماعی چاشنی نمایشات تئاتری شد، اما چون نوشتن نمایشنامه‌های سیاسی اجتماعی دشوار بود و ترجمه این گونه نمایشنامه‌ها هم دشواری‌های دیگری داشت، راه آسان را انتخاب کردند، همراه همان نمایشات کمدی سبک و ملودرام‌های عاشقانه دوران بیست ساله، به عنوان چاشنی مد روز چند پیش‌پرده با مضامین سیاسی اجتماعی هم اجرا می‌کردند.
پیش‌پرده‌خوانی قبل از وقایع شهریور 1320 هم مرسوم بود ولی از مضامین خانوادگی و انتقادات اخلاقی پا فراتر نمی‌گذاشت، معروف‌ترین پیش‌پرده‌خوان آن زمان شادروان مجید محسنی بود که ترانه‌هایی با مضامین: سیزده بدر، مردی که از کلفت خانه گله دارد، عشق و حسادت و غیره... را اجرا می‌کرد و سوکسه فوق‌العاده داشت. قبل از او شادروان مرحوم منزوی پیش‌پرده مرد تریاکی را می‌خواند که بسیار مورد استقبال قرار می‌گرفت شروع پیش‌پرده تریاکی با این بیت بود:
ای آقایون من که می‌بینید لشم
تریاکیم روزی دو بس می‌کشم
زنده‌یاد منزوی که کمتر در خاطرات هنرمندان تئاتر از او یاد شده است بازیگر بسیار خوبی بود و جا دارد یادآور شوم که در آن زمان جز مرحوم رفیع حالتی کسی قدر او را نمی‌دانست. منزوی بدون این که از تئوری‌های استانیسلاوسکی اطلاع داشته باشد، چنان در نقش خود غرق می‌شد که بدون اغراق‌های تصنعی تئاتری که در آن زمان مد بود، به طرز باور

نکردنی نقش خود را ارائه می‌داد، این گونه بازیگری زیر پوستی را پس از او از چند نفر از جمله شادروان فنی‌زاده دیدیم.
به هر حال مجید محسنی یکی از بزرگترین پیش‌پرده‌خوانان بود که این نوع موسیقی را با گوش مردم کشور آشنا کرد و وسیله آن دردها، الم‌ها و وضع خاص جامعه‌ی آن روز ایران را منعکس می‌نمود.
مرحوم مجید محسنی که از پیشگامان پیش‌پرده‌خوانی در کشور بوده در سال 1302 در گیلیارد دماوند دیده به جهان گشود.
وی فارغ‌التحصیل کلاس هنرپیشگی تئاتر شهرداری و هنرستان هنرپیشگی تهران بود، در سال 1316 با شرکت در نمایشنامه سالومه اثر اسکاروایلد که توسط شاگردان کلاس تئاتر شهرداری زیر نظر علی دریابیگی استاد وقت تئاتر کشور به روی صحنه آمد فعالیت‌های هنری خود را آغاز کرد. سپس به پیش‌پرده‌خوانی روی آورد که با اقبال بزرگ و عمومی مواجه شد.
مجید محسنی در سال 1329 با شرکت در فیلم «خواب‌های طلایی» به کارگردانی معز دیوان فکری فعالیت‌های سینمایی خود را شروع نمود و پس از آن به بعد در فیلم‌های «بلبل مزرعه»، «لات جوانمرد»، «آهنگ دهکده»، «پرستوها به لانه برمی‌گردند» شرکت کرد که محصول استودیوی تهران- شهرستان فیلم بودند و به بسیاری از کشورها مثل: شوروی، عراق، افغانستان فروخته شد و در کشورهای: ایتالیا، آلمان، فرانسه، انگلستان و اتریش به نمایش درآمد.
مجید محسنی، سالها پیش علاوه بر پیش‌پرده‌خوانی در تئاتر، در نمایشنامه‌های بسیار شرکت داشت و در نمایشنامه‌های: خسیس، تارتوف، لوکرس بورژیا، ننگ جامعه، عاشق قراردادی، تو مال منی، مجید و خانمش، مجید در باغ، مجید و کلفتش و شرکت در یک سری فیلم‌های تبلیغاتی می‌باشد و از سال 1336 در رادیو فعالیت فراوان و چشمگیری را آغاز کرد و با ارائه‌ی تیپ‌های معروف عمقلی، جناب میرزا، خانباباخان، معلم فوفول و غیره... و مدتی وکیل مجلس و مشاور سازمان رادیو و تلویزیون ملی ایران در سال 1348 بود.
مجید محسنی، علاوه بر فیلم‌هایی که در استودیوی شخصی و با سرمایه خود ساخت در فیلم‌های: «دزد عشق»، «دختر چوپان» در سال 1331، «گذشت» سال 1341، «محکوم» سال 1342، «انسان‌ها» 1343، «زیر گنبد کبود» سال 1343، در «گنج و رنج» سال 1346، «سکه دورو» سال 1347، «دنیای پوشالی» سال 1347 شرکت نمود.
مرحوم مجید محسنی فیلم‌های: «خواب و خیال»، «زندگی شیرین است»، «بلبل مزرعه»، «لات جوانمرد»، «عروسک پشت پرده»، «آهنگ دهکده»، «قربون خودم»، «پرستوها به لانه بازمی‌گردند» را علاوه بر شرکت در

آنها، سمت سناریست، تهیه‌کننده و کارگردانی را نیز به عهده داشته است.
وی در تاریخ 69/4/19 هنگامی که روی سن تالار رودکی (وحدت) درباره‌ی مقام هنر و هنرمند مشغول سخنرانی بود، متأسفانه دچار عارضه سکته‌ی مغزی شد و جهان فانی را ترک نمود و این هنرمند باارزش سالها روی سن زحمت کشید و عرق کرد با آن زندگی کرد و روی سن هم عاقبت جان باخت. و در امامزاده عبداللّه واقع در شهر ری در جوار همسرش به خاک سپرده شد، روانش شاد.
شاعر گرامی، ضیاء ساحلی در رثاء وی تحت عنوان «مقام هنر»، شعری سروده است.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

محمدی، اکرم

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
متولد: 1337 تهران، همسر مجید جعفری (بازیگر)، تحصیلات: دیپلم
تجربی، فعالیت در تلویزیون، شروع بازیگری: مادر (1368)
عمده‌ی فیلمها:
همه‌ی یک ملت (1369)، دره‌ی شاپرکها (1370)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

محمودی، نیلوفر

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
متولد: 1347 تهران، تحصیلات: لیسانس اقتصاد، شروع بازیگری: فانی (1368)
عمده‌ی فیلمها: آپارتمان شماره 13 (1369)، دو فیلم با یک بلیت (1369)، بوی خوش زندگی (1373)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

مختاری، عباس

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1323 آستارا، تحصیلات: سیکل، فعالیت در تلویزیون از 1354، شروع بازیگری: چرخ فلک (1347)
عمده‌ی فیلمها:
فریاد زیر آب (1356)، انفجار (نمایش داده نشد- 1358)، خبیث (نمایش داده نشد- 1358)، مسافر شب (نمایش داده نشد- 1359)، از فریاد تا ترور (1359)، دادا (1361)، بازرس ویژه (1361)، فرمان (1361)، فصل خاکستری (نمایش داده نشد- 1362)، هیولای درون (1362)، کمال‌الملک (1362)، بالاش (1362)، ملخ‌زدگان (1363)، پیراک (1363)، مشت (1363)، بی‌بی چلچله (1363)، حادثه (1363)، طائل (1364)، پلاک (1364)، یوزپلنگ (1364)، معما (1365)، جنگلبان (1366)، کمینگاه (1366)، ترن (1366)، سلام سرزمین من (1367)، آخرین مهلت (1368)، حمله‌ی خرچنگها (1371)، راز چشمه سرخ (1371)، شاهین طلایی (1372)، پادزهر (1372)، یاران (1372)، می‌خواهم زنده بمانم (1373)، آرایش مرگ (1373)، فرار از جهنم (1374)، دشمن (1374)، فرار (1374)، سایه به سایه (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

مدیری ،مهران

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران زندگی نامه مهران مدیری
مهران مدیری متولد دهه 40 در تهران است. او که در خانواده ای هنردوست به دنیا آمده بود فعالیتهای هنری خود را از نخستین سالهای نوجوانی شروع کرد و تا قبل از ورود به رشته تئاتر در دانشگاه،در چندین اثر نمایشی به عنوان بازیگر شرکت نمود.
تحصیلات آکادمیک او در رشته «تئاتر» ،به دلیل حضور او در جبهه های جنگ، ناتمام ماند اما عشق او به هنرهای نمایشی ،بار دیگر او را به عرصه نمایش در تئاتر و رادیو کشانید. او تا سال 1372 با نمایشهای زیادی چون: شوخی، تلگراف، آرسنال، پانسیون، سیمرغ،
هملت، کیسه بوکس و ... روی صحنه رفت. و در این دوران با
بسیاری از بزرگان تئاتر کشور چون «قطب الدین صادقی» و «میکائیل شهرستانی» همکار شد.
وی همچنین در این دوران به عنوان بازیگر در نمایشهای رادیویی «قصه های شب» نیزحضور یافت. مدیری در سالهای آغازین دهه 80، نخستین تجربه حضور خود را در برنامه های مذهبی تلویزیون تجربه کرد تا آنکه بر حسب اتفاق، وارد وادی «طنز نمایشی» در تلویزیون گردید. او که تا پیش از آن تنها یک اثر کمدی نمایشی بنام«پانسیون» را روی صحنه داشت، با نخستین جرقه های نبوغ و ابتکار خود در زمینه کمدی در مجموعه های تلویزیونی «نوروز72» -در سمت بازیگرـ و «پرواز57» -به عنوان بازیگر و کارگردان- که دربهار و زمستان 1372، روی آنتن رفته بود به عنوان یک بازیگر کمدی خوش درخشید. چنان که یک سال بعد در مقام کارگردانی مجموعه طنز «ساعت خوش» توانست اثری ماندگار را در ژانر کمدی تلویزیونی به نام خود به ثبت برساند. «ساعت خوش» نخستین مجموعه آیتمی طنز در طول تاریخ تلویزیون ایران بود و حواشی این برنامه پربیننده چنان دست و پاگیر دست اندرکاران آن شد که تا سه سال امکان فعالیت مجدد تصویری را از آنان گرفت. مهران مدیری که به سبب این محرومیت سه اله، امکان بازی در فیلمهای مطرح «ضیافت» و «سلطان» مسعود کیمیایی را از دست داده بود، در نوروز 77 همزمان با اکران فیلم سینمایی «دیدار» -که در آن در سمت بازیگر حضور یافته بود- و نیز پخش برنامه طنز «نوروز 77» بار
دیگر به صحنه نمایش بازگشت. او چند ماه بعد با ساختن مجموعهطنز

«جنگ 77» که آغاز دوباره دوران شهرت و محبوبیت او را نوید می داد، بار دیگر با ساختار شکنی در این ژانر از برنامه های تلویزیونی به نوع جدیدی از سبک نمایش کمدی رسید که مبتنی برداستان گویی بود. کارگردانی مجموعه های: ببخشید شما(1378)،پلاک 14 (1379-1378) ،نودشب (1379) و طنز 80 (نوروز80)، بازی در یک سریال تلویزیونی بنام «دردسروالدین» (1380) و بازیگری و بازیگردانی فیلم سینمایی «توکیو بدون توقف»، که به نوعی ادامه روندتکمیلی تجربه های هنری او محسوب می شد، وی را به چنان پختگی و تجربه رسانیده بود تا بار دیگر اتفاق جدیدی را در عرصه کمدی نمایشی ایران به ثبت برساند.
در سال 81، او به همراه همکار نویسنده اش «پیمان قاسم خانی»، قومی را خلق کردند بنام «بررره»، اهل ناکجاآبادی به همین نام .
«پاورچین» با طرح معضلات فرهنگی و بیماری های اخلاقی ساکنان روستای خیالی«بررره»، رذایل اخلاقی اجتماع و سنتهای غلط مردم آنرا چنان بی رحمانه به نقد کشید که این مجموعه را بزرگترین اتفاق نمایشی در تاریخ تلویزیون ایران لقب داد و این تازه آغاز ماجرا بود.
در حالی که مجموعه تلویزیونی «نقطه چین» آنچنان که شایسته ی مدیری و همکارانش بود مطرح نشد و مجموعه داستانی «جایزه بزرگ» نیز با وجود پربیننده بودن، در حد و اندازه های مدیری از آب در نیامد، او به گذشته ی بررره سفر کرد تا داستان هایی جدید را درفضای 50 سال قبل ایران روایت کند. «شبهای بررره» که در سال 84 ساخته شد و به روی آنتن رفت، جایگاهی بود تا حرفهای در گلو مانده جامعه به زبان بیاید. از دردها،مشکلات و ناهنجاری های فرهنگی مردم ایران که سالها در قالب سنت ها و آداب و رسوم غلط و بی ریشه دامنگیر آنان شده بود.
مدیری و گروهش در طی چند ماه سختی ها و ناهمواری های زیادی را تحمل کردند و از زیر تیغ تیز بی مهری ها، کوته فکری ها، انتقادهای تند و شایعات بی اساس گذشتند تا «شبهای بررره» بار خود را سالم به مقصد برساند ... و «بررره» ماندگار شد...
مهران مدیری در کنار علاقمندی هایش به هنر نمایش و کارگردانی و تلاشی که برای رسید به جایگاه کنونی اش کرده است همواره به عالم موسیقی نیز عشق و ارادت خاصی داشته است. او با انتشار نخستین آلبوم موسیقی اش در سال 79، در مقام خواننده و نیز در نخستین کنسرت رسمی خود که در بهمن ماه 1383 در تهران اجرا کرد، با انتخاب هوشمندانه ملودی ها، تصنیف ها و صدای دلنشینی که از سوی شنوندگان آثارش مقبول افتاده بود، ثابت کرد که موسیقی را خوب می شناسد و نیز سلیقه مردم هنردوست ایران را !

مرادی، حمیدرضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1358 تهران، تحصیلات: تحصیل در دوره‌ی متوسطه عمومی، شروع بازیگری: ماهی (1367)
عمده‌ی فیلمها:
گلنار (1367)، یک روز پرماجرا (کوتاه- 1367)، پاتال (1368)، سکوت (1369)، سفر جادویی (1369)، دره‌ی شاپرکها (1370)، مدرسه‌ی پیرمردها (1370)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

مرادیان، یوسف

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نام اصلی: یوسف
نام خانوادگی اصلی: مرادیان
سمت (در بخش های): بازیگران،
تاریخ تولد: 1349
محل تولد: تهران
ملیت: ایران مدرک تحصیلی: دیپلم
بیوگرافی
گذراندن دوره کلاس‌های آزاد بازیگری از کودکی در صدا و سیمای کرمانشاه به عنوان بازیگر فعالیت کرد.
او یک دوره بازیگری را در کارگاه آزاد بازیگری گذرانده است.
با بازی در فیلم دوستان به دلیل فیزیک ظاهر و به دلیل حرف و حدیثهایی مبنی بر صحبت چنگیز جلیلوند به جای او در این فیلم که نقش او یادآور محمدعلی فردین شده (که بعدها به دلیل همین شباهت خسرو خسروشاهی به جای او صحبت کرد)، مشهور شد. فعالیت در صدا و سیمای مرکز کرمانشاه به عنوان بازیگر.
شروع فعالیت سینمایی با فیلم لاک‌پشت (علی شاه‌حاتمی) به عنوان بازیگر در سال 1375.
بخشی از فیلم شناسی:
1384 سوگند (شاپور قریب) [بازیگر]
1384 شاهزاده ایرانی (محمد نوری‌زاد) [بازیگر]
1383 رستگاری در هشت و بیست دقیقه (سیروس الوند) [بازیگر]
1381 غزل (محمدرضا زهتابی) [بازیگر]
بوی گل سرخ (ناصر محمدی - 1380)
1380 دعوت به شام (داود موثقی) [بازیگر]
1379 آوازخوان (کاظم معصومی) [بازیگر]
آقای رئیس جمهور (ابوالقاسم طالبی - 1379)
1379 شب های تهران (داریوش فرهنگ) [بازیگر]
1378 چریکه هورام (احمد مهران فر) [بازیگر]
1378 دوستان (علی شاه حاتمی) [بازیگر]
1378 رنجر (احمد مرادپور) [بازیگر]

اصحاب کهف (فیلم / مجموعه، فرج الله سلحشور - 1376)
1375 لاک پشت (علی شاه حاتمی) [بازیگر]

مرزبان، هادی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1323 سبزوار، همسر فرزانه کابلی (بازیگر)، تحصیلات: فارغ‌التحصیل رشته‌ی بازیگری و کارگردانی از دانشکده هنرهای دراماتیک تهران، فارغ‌التحصیل طراحی تئاتر از انگلستان، تدریس بازیگری در دانشکده هنرهای زیبای تهران، فعالیت در تلویزیون از 1358- بازی و کارگردانی در تئاتر از 1345 با گروه اسکوئی، شروع بازیگری: جنگلبان (1366)
عمده‌ی فیلمها:
ابلیس (1369)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

مستوفی، لادن

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
نام اصلی: زهرا
نام خانوادگی اصلی: مستوفی
.....
سمت (در بخش های): بازیگران،
.....
تاریخ تولد: 1351
محل تولد: تنکابن
ملیت: ایران
.....
مدرک تحصیلی: دیپلم

روابط خانوادگی با دیگر هنرمندان
>> لاله مستوفی (خواهر)
بیوگرافی
شروع فعالیت سینمایی با فیلم روز واقعه (شهرام اسدی) به عنوان بازیگر در سال 1373.

بخشی از فیلم شناسی:
1384 باغ فردوس ساعت پنج بعدازظهر (سیامک شایقی) [بازیگر]
1384 شب بخیر فرمانده (انسیه شاه حسینی) [بازیگر]
1383 غروب شد بیا (انسیه شاه حسینی) [بازیگر]
1382 تارا و تب توت فرنگی (سعید سهیلی) [بازیگر]
1381 به من نگاه کن (شهرام اسدی) [بازیگر]
1379 دختری به نام تندر (حمیدرضا آشتیانی پور) [بازیگر]
1375 طوفان (محمدرضا بزرگ نیا) [بازیگر]
1375 ماه و خورشید (محمدحسین حقیقی) [بازیگر]
وقت چیدن گردوها (ایرج امامی - 1381)
1373 روز واقعه (شهرام اسدی) [بازیگر]

مشایخی، جمشید

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1313 تهران، تحصیلات: فارغ‌التحصیل دانشکده هنرهای دراماتیک تهران، برنده‌ی جایزه بهترین بازیگر در جشنواره‌ی پیونگ یانگ 1987 (پدربزرگ)، برنده‌ی لوح زرین بهترین بازیگر در سومین جشنواره‌ی فجر (گلهای داودی و کمال‌الملک)، رتبه‌ی ششم در رای‌گیری بهترین بازیگران سینمای ایران (1373)، مدیر شرکت تعاونی فرهنگی هنری چهره‌آزاد، فعالیت در تلویزیون از 1353- بازی در تئاتر، بازی در فیلم کوتاه «جلد مار» (1342)
شروع بازیگری: خشت و آئینه (1344)
عمده‌ی فیلمها:
قیصر (1348)، گاو (1348)، پسر زاینده‌رود (1349)، طلوع (1349)، جوانی هم عالمی دارد (1349)، پل (1350)، فریاد (1350)، سه تا جاهل (1350)، شکار انسان (1350)، مردان خشن (1350)، آسمون بی‌ستاره (1350)، با شرفها (1351)، اتل متل توتوله (1351)، مطرب (1351)، آب نبات چوبی (1351)، پدر که ناخلف افتد (1351)، چشمه (1351)، نفرین (1352)، بی‌حجاب (1352)، شازده احتجاب (1353)، آب (1353)، صدای صحرا (1354)، ذبیح (1354)، ماه عسل (1355)، بت‌شکن (1355)، گمشده (1356)، شارلوت به بازارچه می‌آید (1356)، ماهیها در خاک می‌میرند (1356)، سوته‌دلان (1356)، صدا (کوتاه- 1356)، گفت هر سه نفرشان (نمایش داده نشد- 1359)، دادا (1361)، تفنگدار (1361)، ستاره دنباله‌دار (1361)، کمال‌الملک (1362)، خانه‌ی عنکبوت (1362)، پیراک (1363)، گلهای داودی (1363)، آوار (1363)، پدربزرگ (1364)، حریم مهرورزی (1364)، گردباد (1364)، سراب (1365)، طلسم (1365)، تصویر آخر (1365)، ملاقات (1365)، تحفه‌ها (1366)، سایه‌های غم (1366)، مکافات (1366)، سرب (1366)، سیمرغ (1366)، شاخه‌های بید (1367)، رانده شده (1368)، دخترک کنار مرداب (1368)، چون ابر در بهاران (1369)، گالان (1369)، ملک خاتون (1369)، دندان طلا (1370)، راز چشمه سرخ (1371)، ماه عسل (1371)، آلما (1371)، دلاوران کوچه‌ی دلگشا (1371)، ماه عسل (1371)، شکوه بازگشت (1371)، راه افتخار (1372)، روز واقعه (1373)، اشک کوسه (1373)، همزاد (1373)، خانه‌ی پدری (1373)، سلام بر انتظار (1374)، بی‌قرار

(1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

مشیری، مجید

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نام: مجید مشیری
تاریخ تولد: 1340 در شیراز.
لیسانس مهندسی راه و ساختمان از دانشگاه فنی مهندسی شیراز.
مدتی در معدن سنگ بوشهر فعالیت کرده است. ضمنا او یک دوره کلاسهای کارگاه آزاد بازیگری را گذرانده است. همه چیز از مجموعه تلویزیونی « سرنخ » شروع شد.
بعد از آن او هم در سینما و هم در تلویزیون نقشهای متفاوتی را بازی کرد. اما در فیلم رای باز (مهدی نوربخش، 1381) بود که بازی بسیار درخشانی از خود بجای گذاشت و تحسین همگان را برانگیخت. گذراندن دوره کلاس‌های آزاد بازیگری.
فعالیت در تلویزیون در سال 1374.
شروع فعالیت سینمایی با فیلم "خلبان" (جمال شورجه) به عنوان بازیگر در سال 1375.
فیلم:
خلبان (جمال شورجه، 75 - 1374)
آژانس شیشه ای (ابراهمی حاتمی کیا، 1376)
ساغر (سیروس الوند، 1376)
بسوی افتخار (مجموعه تلویزیونی، 1376)
عشق + 2 (رضا کریمی، 1377)
سام و نرگس (ایرج قادری، 1378)
دفتری از آسمان (پرویز شیخ طادی، 1378)
آخر بازی (همایون اسعدیان، 1379)
هفت پرده (فرزاد مؤتمن، 1379)
بی تو تنهایم (قدرت الله صلح میرزایی، 1379)
ساقی (محمدرضا اعلامی، 1379)
نگین (اصغر هاشمی، 1380)
رای باز (مهدی نوربخش، 1381)
آخرین پرواز ققنوس (مسعود تکاور، 1381)
دنیا (منوچهر مصیری، 1381)
دختری در قفس (قدرت الله صلح میرزایی، 1381)

چند تار مو (ایرج کریمی، 1382)
عاشق مترسک (مهدی نوربخش، 1382)
پروانه (عباس رافعی، 1382)
بازنده (قاسم جعفری، 1383)
رویای خیس (پوران درخشنده، 1384)
سرنخ (مجموعه تلویزیونی، کیومرث پوراحمد، 1375)
مردان آنجلس (فیلم، مجموعه، 1377)
غریبه ای در راه (مجموعه تلویزیونی، 1377)
قانون کارما (کوتاه، 1378)
قصه های شهرک (مجموعه تلویزیونی، 1379)
همسفر (مجموعه تلویزیونی، 1379)
هم پیمان (مجموعه تلویزیونی، 1379)
نامه به یک رزمنده (فیلم داستانی، 1379)
ماه پشت ابر (فیلم داستانی، 1380)
خط قرمز (مجموعه تلویزیونی، 1380)
غریبه ای در چاه (مجموعه تلویزیونی، 1380)

مصدق، عباس

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
بازیگر.
تولد: 1305، تهران.
درگذشت: 1363، تهران.
عباس مصدق، در سال 1328 فعالیت هنری خود را با بازی در تئاتر آغاز کرد. نمایش‌های عمده‌ای که در آنها ایفای نقش کرد، عبارتند از: «طلا و خاکستر»، «شاهزاده خانم تاتیانا»، «پاکباخته»، «بدگمان»، «مرحوم آقا»، «مکافات»، «عروس ایمان»، «داد نزن بیدار می‌شه»، «عشق پیری»، «اسمال در نیویورک»، «مرگ موش یا نوش جان آقا»، «دختران واخورده»، «پلکان»، «مردی از دنیا»، «اسکار». از سال 1330 در رادیو شروع به کار کرد و از سال 1333 وارد عرصه‌ی سینما شد و در فیلم «عروس دجله» ایفای نقش کرد. در سال 1335 فعالیت در صدابرگردانی را نیز شروع کرد. عمده‌ی فیلم‌های او به این شرح هستند: «نقلعلی» (1333)؛ «فرزند گمراه» (1334)؛ «خورشید می‌درخشد» (1335)؛ «بازگشت به زندگی» (1336)؛ «ظالم بلا» (1336)؛ «بهلول» (1336)؛ «قزل ارسلان» (1336)؛ «قاصد بهشت» (1337)؛ «بیژن و منیژه» (1337)؛ «روزنه‌ی امید» (1337)؛ «دشمن زن» (1337)؛ «بی‌ستاره‌ها» (1337)؛ «اول هیکل» (1339)، «دوستان یکرنگ» (1339)؛ «آتشپاره‌ی تهران» (1340)؛ «علی واکسی» (1340)؛ «دختری فریاد می‌کشد» (1340)؛ «ورپریده» (1341)؛ «مرد میدان» (1342)؛ «مادر فداکار» (1342)؛ «دختران با معرفت» (1343)؛ «جاهل محل» (1343)؛ «جاهل‌ها و ژیگول‌ها» (1343)؛ «افسانه‌ی دهکده» (1343)؛ «شیر مرد» (1344)؛ «ایستگاه ترن» (1345)؛ «ول معطلی» (1345)؛ «سوغات فرنگ» (1346)؛ «فردای با شکوه» «کاسب‌های محل» (1348)؛ «کمربند زرین» (1349). تنها مجموعه‌ی تلویزیونی که در آن ایفای نقش کرد «اختاپوس» (1349). بود.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

مصدقی، لیلا

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
خواهر مریم مصدقی (بازیگر)، شروع بازیگری،: دو نیمه سیب (1370)
عمده‌ی فیلمها:
مهاجران (1371)، حشره‌ی شانس (1373) خانه‌ی پدری (1373)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

مصفا، علی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1345 تهران، تحصیلات: دانشجوی مهندسی عمران دانشکده فنی دانشگاه تهران، برنده‌ی سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش دوم در سیزدهمین جشنواره فیلم فجر (پری)
شروع بازیگری: امید (1371)
عمده‌ی فیلمها:
همه‌ی دختران من (1372)، پری (1373)، برج مینو (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

مطیع، محمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
فعالیت در تلویزیون از 1353، بازی در تئاتر 1346، شروع بازیگری: رضا هفت خط (1350)
عمده‌ی فیلمها:
دایره‌ی مینا (1357)، آقای هیروگلیف (نمایش داده نشد- 1359)، رسول پسر ابوالقاسم (1359)، گفت هر سه نفرشان (نمایش داده نشد- 1359)، سلندر (کوتاه- 1360)، بازداشتگاه (1361)، آوار (1363)، گردباد (1364)، روزهای انتظار (1365)، وکیل اول (1365)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

مظفری، مجید

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1329 تهران، نام اصلی: مجید مظفری افشار، تحصیلات: دیپلم، برنده‌ی سیمرغ بلورین بهترین بازیگر در دهمین جشنواره‌ی فجر (مسافران)، برنده‌ی جایزه‌ی بهترین بازیگر نقش اول در هفته دفاع مقدس (سایه‌های هجوم) بازی در تئاتر از 1348
شروع بازیگری: شهر قصه (1352)
عمده‌ی فیلمها:
سازش (1353)، زیر پوست شب (1353)، همسفر (1354)، سنجر (نمایش داده نشد- 1355) سرخپوستها (1358)، جنگ اطهر (1358)، دانه‌های گندم (1360)، تفنگدار (1361)، عبور از میدان مین (1362)، زخمه (1362)، آوار (1363)، تنوره‌ی دیو (1364)، یوزپلنگ (1364)، روزهای انتظار (1365)، تشکیلات (1365)، تیغ و ابریشم (1365)، گل مریم (1366)، در مسیر تندباد (1367)، یک صبح پرماجرا (کوتاه- 1367)، کشتی آنجلیکا (1367)، ریحانه (1368)، ساوالان (1368)، فانی (1368)، شهر خاکستری (1369)، مسافران (1370)، سایه‌های هجوم (1371)، راز گل سرخ (1371)، راز خنجر (1371)، بیا با من (1371)، سه مرد عامی (1372)، جنگ نفتکشها (1372)، اعاده‌ی امنیت (1373)، آرایش مرگ (1373)، توفان (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

معترف، مریم

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
متولد: 1324 تهران، تحصیلات: فارغ‌التحصیل دانشکده هنرهای زیبا 1349، فوق لیسانس در رشته زیباشناسی، تئاتر از سور بن پاریس 1359، فعالیت در رادیو از 1344، تهیه‌کننده برنامه‌های تلویزیونی از 1351، فعالیت در دوبله از 1347، بازی در فیلم کوتاه «پیاده 1353) 7)، بازی و کارگردانی در تئاتر از 1346، شروع بازیگری: آن سوی مه (1364)
عمده‌ی فیلمها:
خانه در انتظار (1366)، تا غروب (1367)، دستمزد (1368)، آپارتمان شماره 13(1369)، سایه‌ی خیال (1369)، دندان طلا (1370)، عزیز خانم (کوتاه- 1370)، ضربه‌ی آخر (1372)، براده‌های خورشید (1374)، یحیی (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

معتضدی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سینماپرداز.
تولد: 1271، تبریز.
درگذشت: 29 اردیبهشت 1365.
خان‌بابا معتضدی برای ادامه‌ی تحصیل راهی اروپا شد. ضمن تحصیل در رشته‌ی الکترومکانیک، در ایام فراغت و تعطیل، در کارخانه/ استودیوی گرمون به کار پرداخت. پس از بازگشت به ایران در سال 1259، علیرغم تحصیل در رشته‌ی الکترومکانیک، در اداره‌ی گمرک به کار می‌پردازد. در عین حال به ساخت فیلم مستند روی می‌آورد و به تصویربرداری احمدشاه، تا وقایع مهم دوران رضاشاه و تا مشاکرت در فیلمبرداری فیلم‌های «آبی و رابی» و «حاجی آقا اکتور سینما» را در برمی‌گیرد. معتضدی نخستین دایر کننده‌ی تاریکخانه برای ظهور و چاپ فیلم در ایران نیز است. او اولین کسی است که «مطابق روایت‌های شفاهی کتبی» برای فیلم‌های فرهنگی، میان‌نویس فارسی تهیه کرده است. علاوه بر این، سینماهایی را نیز تأسیس و راه‌اندازی و پس از چندی واگذار کرد. سینما میهن واقع در میدان حسن‌آباد نقطه‌ی پایانی این فعالیت‌هاست.
پیکر وی در قطعه‌ی شماره‌ی هشت در بهشت زهرا مدفون است.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

معتمد آریا، فاطمه

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
متولد: 1340 تهران، تحصیلات: دیپلم دانشسرای هنرهای تهران، عروسک گردان، رتبه اول در رای‌گیری بهترین بازیگران سینمای ایران (1373)، برنده‌ی لوح زرین بهترین بازیگر نقش دوم در هفتمین جشنواره‌ی فجر (برهوت)، برنده‌ی سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش اول در یازدهمین جشنواره‌ی فجر (یکبار برای همیشه) ، برنده‌ی سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش اول در دوازدهمین جشنواره‌ی فجر (همسر)، بازی در تئاتر، شروع بازیگری: شهر موشها (عروسک گردان- 1363)
عمده‌ی فیلمها:
جدال (1365)، تحفه‌ها (1366)، گمشدگان (1366)، جهیزیه برای رباب (1366)، محموله (1366)، یاد و دیدار (1366)، ستاره و الماس (1367)، برهوت (1367)، ریحانه (1368)، مسافران (1370)، ناصرالدین شاه (1370)، یکبار برای همیشه (1371)، هنرپیشه (1371)، همسر (1372)، کلاه قرمزی و پسر خاله (1373)، سفر (1373)، روسری آبی (1373)، مرد آفتابی (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

معجونی، محمدحسن

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
حسن معجونی محمدحسن معجونی
متولد: 1347
لیسانس ادبیات نمایشی ، مدرس دانشگاه
سمت: کارگردان ، طراح و بازیگر و "سرگروه " بازیگر : (4)مورد ۱ - پاداش (۱۳۸۷)
۲ - کنعان (۱۳۸۶)
۳ - همیشه پای یک زن در میان است (۱۳۸۶)
4- مسافران (1388)
تئاتر:
نمایش "در مضار توتون "
نویسنده : آنتون چخوف کارگردان : محمد حسن معجونی
سمت : کارگردان و بازیگر

نمایش "یادگار سالهای شن "
نویسنده : علی رفیعی کارگردان : علی رفیعی سمت : بازیگر

نمایش "در مصر برف نمی بارد "
نویسنده : محمد چرمشیر کارگردان : علی رفیعی سمت : بازیگر نقش " فرشته"

نمایش "در میان ابرها "
نویسنده : امیر رضا کوهستانی کارگردان : امیر رضا کوهستانی سمت : بازیگر نقش " مرد قشقائی"

نمایش " آنتیگونه در نیویورک "
نویسنده : خوانز گلواکی کارگردان : هما روستا سمت : طراح صحنه
نمایش "پای دیوار بزرگ شهر " نویسنده : تانکرد دورست کارگردان : محمد حسن معجونی سمت : کارگردان و بازیگر

نمایش "خرس و خواستگاری "

نویسنده : آنتون چخوف کارگردان : محمد حسن معجونی اجرا شده در تالار سایه - 1383سمت : کارگردان - (بازیگر در اجرای جشنواره چخوف تهران)

نمایش "یک روز بیاد ماندنی برای پروفسور وو "
نویسنده : ؟ کارگردان : دکتر علی رفیعی سمت : بازیگر نقش " لرد توسای "

نمایش "دیر راهبان "
نویسنده : محمد چرمشیر کارگردان : فرهاد مهندس پورسمت : بازیگر نقش " پدر ژرژ "
نمایش " کوارتت"
نویسنده : امیر رضا کوهستانی کارگردان : امیر رضا کوهستانی سمت : بازیگر نقش فتح ا....

نمایش "در انتظار گودو "
نویسنده : ساموئل بکت کارگردان : علی اکبر علیزادسمت : طراح صحنه و لباس – بازیگر
نمایش "شهرهای نامرئی " نویسنده : علی اکبر علیزاد کارگردان : محمد حسن معجونی سمت : کارگردان
نمایش "سمفونی درد "
نویسنده : حسین پاکدل کارگردان : حسین پاکدل سمت : بازیگر

نمایش "مکبت "
نویسنده : محمد چرمشیر کارگردان : فرهاد مهندس پورسمت : بازیگر نقشهای " مکداف - دکتر - سیوارد جوان - دانل بین"
نمایش "پای دیوار بزرگ شهر " نویسنده : تانکرد دورست کارگردان : محمد حسن معجونی سمت : کارگردان

نمایش "مثل خون برای استیک "
نویسنده : محمد چرمشیر - بازخوانی از رمان فرانکاشتاین،اثر مری شلی کارگردان : محمد حسن معجونی سمت : کارگردان و بازیگر
نمایش "عروسی خون "
نویسنده : گارسیا لورکا کارگردان : علی رفیعی سمت : بازیگر نقش " لئوناردو"

نمایش "شبهای آوینیون "
نویسنده : کوروش نریمانی کارگردان : کوروش نریمانی سمت : طراح لباس - بازیگر نقشهای "پهلوان - ابی - مرد اسپانیائی"

نمایش "کالیگولا "
نویسنده : محمد چرمشیر کارگردان : آتیلا پسیانی سمت : بازیگر نقش " کالیگولا"
نمایش " مده ی سن مدار "
نویسنده : آنکا ویسده کارگردان : رضا بهبودی سمت : بازیگر

نمایش "بحرالغرایب "
نویسنده : محمد چرمشیر کارگردان : آتیلا پسیانی سمت : بازیگر نقش " خور"
نمایش "رومئو و ژولیت "
نویسنده : ویلیام شکسپیر کارگردان : علی رفیعی سمت : بازیگر نقشهای " مرکوچیو - عطار"

نمایش "روز رستاخیز "
نویسنده : محمد چرمشیر کارگردان : فرهاد مهندس پورسمت : بازیگر نقش " تادئوس "

نمایش "خواب آهسته مرگ "
نویسنده : محمد چرمشیر
کارگردان : محمد حسن معجونی
سمت : کارگردان - طراح صحنه
نمایش " اسبهای آسمان خاکستر می بارد "
نویسنده : نغمه ثمینی کارگردان : علی راضی سمت : بازیگر

نمایش "رویای شب نیمه تابستان "
نویسنده : ویلیام شکسپیر کارگردان : محمد حسن معجونی سمت : طراح - کارگردان و دراماتورژ
نمایش عروسکی " پدر عزیزم"
نویسنده : محمد چرمشیر طراح و کارگردان : محمد حسن معجونی سمت : طراح و کارگردان
نمایش مونولوگ " دو راهی سقاخونه"

نویسنده : محمد چرمشیر طراح و کارگردان : محمد حسن معجونی سمت : طراح و کارگردان

معصومی، پروانه

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
متولد: 1329 کردستان، نام اصلی: سکینه کبودر آهنگی، تحصیلات: لیسانس زبانهای خارجه- تحصیلات ناتمام حقوق سیاسی، برنده‌ی لوح زرین بهترین بازیگر زن در سومین جشنواره‌ی فجر (گلهای داودی)، برنده‌ی لوح زرین بهترین بازیگر در ششمین جشنواره‌ی فجر (شکوه زندگی، جهیزیه برای رباب)، فعالیت در تلویزیون- بازی در تئاتر، شروع بازیگری: سفر (کوتاه- 1351)
عمده‌ی فیلمها:
رگبار (1351)، بی‌تا (1351)، شهر قصه (1352)، غریبه و مه (1354)، کلاغ (1356)، تاتوره (1362)، گلهای داودی (1363)، آشیانه‌ی مهر (1363)، راه دوم (1363)، جستجو در شهر (1364)، ترنج (1365)، ناخدا خورشید (1365)، ملاقات (1365)، چمدان (1365)، شکوه زندگی (1366)، تحفه‌ها (1366)، جهیزیه برای رباب (1366)، خارج از محدوده (1366)، شناسایی (1366)، طوبی (1367)، سالهای خاکستر (1367)، تماس (1368)، ناصرالدین شاه (1370)، تنگنا (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

معصومی، کاظم

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
کاظم معصومی متولد 1340 تهران، فارغ التحصیل دانشسرای هنر است. وی فعالیت هنری خود را با نمایش «نظاره بر شب» در سال 1361 شروع و در کنار تئاتر فعالیت هایی هم در سینمای 8 م.م و فیلمنامه نویسی داشت. او فعالیت در سینمای حرفه ای ر ااز سال 1365 با فیلم «دزد و نویسنده» به عنوان نویسنده و کارگردان آغاز کرد.
1.کارگردان : (۹)مورد
(۱۳۸۰)(۱۳۷۰)(۱۳۶۰)
۱ - سمفونی (۱۳۸۸)
۲ - طبل بزرگ زیر پای چپ (۱۳۸۳)
۳ - آوازخوان (۱۳۷۹)
۴ - ازدواج غیابی (۱۳۷۹)
۵ - دبستان شوک (۱۳۷۹)
۶ - بادام های تلخ (۱۳۷۸)
۷ - سوء ظن (۱۳۷۱)
۸ - راز کوکب (۱۳۶۸)
۹ - دزد و نویسنده (۱۳۶۵)
•نویسنده : (۳)مورد
(۱۳۸۰)(۱۳۶۰)
۱ - سمفونی (۱۳۸۸)
۲ - طبل بزرگ زیر پای چپ (۱۳۸۳)
۳ - دزد و نویسنده (۱۳۶۵)
•بازنویسی فیلمنامه : (۱)مورد
(۱۳۷۰)
۱ - آوازخوان (۱۳۷۹)
•بازیگر : (۱)مورد
(۱۳۶۰)
۱ - گلهای داوودی (۱۳۶۳)
•تهیه کننده : (۲)مورد
(۱۳۸۰)
۱ - سمفونی (۱۳۸۸)

۲ - طبل بزرگ زیر پای چپ (۱۳۸۳)
•مجری طرح : (۱)مورد
(۱۳۸۰)
۱ - طبل بزرگ زیر پای چپ (۱۳۸۳)
•طراح صحنه و لباس : (۲)مورد
(۱۳۸۰)(۱۳۷۰)
۱ - طبل بزرگ زیر پای چپ (۱۳۸۳)
۲ - سوء ظن (۱۳۷۱)
•طراح صحنه : (۱)مورد
(۱۳۶۰)
۱ - راز کوکب (۱۳۶۸)
منابع زندگینامه :http://www.sourehcinema.com

معصومی،خزر

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
نام اصلی : خزر
نام اصلی خانوادگی : معصومی
مدرک تحصیلی : لیسانس حقوق
.....
خزر معصومی بازیگر سینما و تلویزیون ایران است و کار خود را با بازی در فیلمی از ابراهیم حاتمی‌کیا آغاز کرد. وی آخرین چهره ی نسل بازیگران دهه ی ۶۰ سینمای ایرانی است . نسلی که از دهه ی ۸۰ به سینمای ایران وارد شده اند . با گرایشات مشخص روشنفکری از کشفیات حبیب اسماعیلی اولین نقش آفرینی اش در به رنگ ارغوان ابراهیم حاتمی کیا بود در نقش مقابل حمید فرخ نژاد . فیلمی که هر کس آن را دید از بازی شگرف و پر حرارت وی سخن گفت و فیلمی که در گذر از ممیز ارشاد هیچ گاه مجوز نمایش دریافت نکرد و تنها نام خزر معصومی در بین دستندرکاران سینما شهرت یافت . اما با اکران باغ های کندلوس و بازیش در کنار محمدرضا فروتن کمی خسران ناشی از توقیف به رنگ ارغوان جبران شد .خزر معصومی آدم را نگران می‌کند؛ این هیچ ربطی به چهره‌ی معصومش ندارد که آماده‌است تا یک حساسیت و آسیب‌پذیری بی‌شائبه را به تصویر بکشد. همه‌ی این نگرانی به آنجا بر می‌گردد که او فرق دارد و نمی‌دانی او با همه این فرق‌ها و تفاوت‌ها، در این سینمای یکدست راه به کجا می‌برد
زندگی شخصی
خزر معصومی دانشجوی رشته حقوق بوده اما چون در آزمون وکالت قبول نشده نتوانسته وکیل بشود , اما وکالت را خیلی دوست دارد علاقه جدی‌اش است و می‌خواهد درسش را در گرایش حقوق محیط زیست ادامه بدهد. او زیاد اهل گفت‌وگو نیست ، خیلی به چهره اعتقاد ندارد و می‌گوید آدم ترسویی است , کمال‌گراست و اعتماد به نفس ندارد . آدمی نیست که خیلی مشغولیت‌های بیرون از خانه داشته باشد . خیلی اهل معاشرت نیست و با اندک دوستانی که دارد وقت می‌گذراند.
فیلم و سریال
به رنگ ارغوان (ابراهیم حاتمی‌کیا، ۱۳۸۳)

باغ‌های کندلوس (ایرج کریمی، ۱۳۸۳)
یک مشت پر عقاب (اصغر هاشمی، ۱۳۸۶)

معلومی، حسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1325 رشت، نام اصلی: سید حسین معلومی، تحصیلات: دیپلم، فعالیت در تلویزیون از 1350، بازی در فیلم کوتاه «پیاده 1353) 7)، شروع بازیگری: فرمان (1361)
عمده‌ی فیلمها:
پیک جنگل (1362)، عیاران و طراران (1364)، پلاک (1364)، گال (1365)، فرصت سبز حیات (کوتاه- 1365)، ترن (1366)، سازمان 4(1366)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

معیری، فرهنگ

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
چهره پرداز با سابقه سینمای ایران، اول خرداد 1322 در مرند متولد شد. درکودکی در فیلم سیاوش در تخت جمشید (فریدون رهنما) در نقش کودکی سیاوش بازی کرد و در نوجوانی حضور کوتاهی در شب قوزی (فرخ غفاری) داشت. حضورش در پشت صحنه ی خشت و آینه (ابراهیم گلستان) او را چهره پردازی علاقه مند کرد. در همان دوره به مهاباد رفت و در آن جا چند فیلم کوتاه ساخت و با حضور در پشت صحنه ی فیلم هایی در این حرفه کسب تجربه کرد. پس از بازگشت به تهران، همایون شهنواز برای چهره پردازی نمایش رومئو و ژانت از او دعوت کرد به این ترتیب فعالیت حرفه ای او در این رشته آغاز شد. با شهنواز درمجموعه ی دلیران تنگستان همکاری کرد و چهره پردازی بخشی از کار را به عهده گرفت و در همان سال محمدرضا اصلانی برای چهره پردازی مجموعه ی سمک عیار از او دعوت به کار کرد. فعالیتش را در سینما با فیلم خاتون (رضا میرلوحی) آغاز کرد و پس از انقلاب مسئول واحد گریم تلویزیون شد و بعدها به عنوان چهره پرداز ارشد سازمان صداوسیما فعالیت خود را ادامه داد. پیکر این هنرمند با سابقه ی سینما، تئاتر و تلویزیون روز یک شنبه 22 اردیبهشت در زادگاهش در روستای «ارنگه» به خاک سپرده شد. درگذشت او را به بازماندگانش تسلیت می گوییم
فیلم ها ـ 1356: خاتون، سرباز، کلاغ، گل های کاغذی، 1357: چریکه ی تارا، سفر سنگ، جنگ اطهر، نفس بریده، 1360: فصل خون، بند، 1361: اشباح، خط قرمز، 1362: نقطه ضعف، خانه ی عنکبوت، 1363:سیاه راه ،صاعقه ،مشت،1364 مادیان، 1365: رابطه، پرواز در شب، حماسه ی دره ی شیلر، ملاقات، خانه ی ابری، طلسم، اتاق یک، باشو غریبه ی کوچک، کانی مانگا، 1366: شایدوقتی دیگر، شکار، سرزمین آرزوها، شناسایی، گشتی ها، 1367: افسون، دوران سربی، سفر عشق، سلام سرزمین من، باد سرخ، 1368: عبور از غبار، زمان از دست رفته، 1369: عشق ومرگ، نفس عشق، 1370: بهترین بابای دنیا، آقای بخشدار، مسافران، 1371: افعی، 1372: کودکانی از آب و گل، سه مرد عامی، 1373: لژیون، در حسرت دیدار، 1374: سایه به سایه، 1375: زن امروز، 1376: روانی، 1379: رخساره، سگ کشی، 1382: اشک سرما، صبحانه برای دو نفر، 1384: پیشنهاد پنجاه میلیونی، 1385: گناه من. عمده ی سریال ها ـ

1354: دلیران تنگستان، سمک عیار، 1366: مدرس. منابع زندگینامه سالنامه فیلم - ش 18.:

معیریان، آرش

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
آرش معیریان در سال 1350 در تهران متولد شد. او فوق دیپلم برنامه نویسی کامپیوتر، لیسانس کارگردانی سینما از دانشگاه هنر و فوق لیسانس ادبیات نمایشی از دانشگاه تهران می باشد. فعالیت هنری وی به شرح زیر است: عضو کانون تدوینگران خانه ی سینما، عضو کانون کارگردانان خانه ی سینما، مدرس کارگردانی فیلم و تدوین در دانشگاه های هنر (دانشکده ی سینما و تئاتر)، دانشگاه سوره (تهران و اصفهان)، و دانشگاه جامع علمی کاربردی سروش (صداوسیما)، مؤلف و مترجم متون سینمایی (در حدود 40 عنوان مقاله) در نشریه ها و ماهنامه ها و فصلنامه هایی چون: فارابی، بیدار، بیناب، هنرنامه و نقد سینما. عضو هیئت علمی دانشکده سینما و تأتر دانشگاه هنر، مدیر گروه سینمای دانشگاه هنر، شروع فعالیت حرفه ای در سینما از سال 1370 با دستیاری کارگردان/ منشی گری صحنه و دستیاری تدوین در مجموعاً 25 فیلم سینمایی و سریال، سازنده آنونس برای فیلم های سینمایی (حدود 10 آنونس)، نگارش کتاب «زیبایی شناسی سینمای تداومی» برای «دفتر پژوهش های سیما»، تدوین حدود 40 فیلم سینمایی، سریال و فیلم داستانی برای سینما و تلویزیون، سازنده حدود 10 عنوان فیلم کوتاه، مستند و کلیپ، سازنده ی سه فیلم سینمایی.
1.کارگردان : (۷)مورد
(۱۳۸۰)
۱ - شیر و عسل (۱۳۸۸)
۲ - احضار شدگان (۱۳۸۶)
۳ - آنکه دریا می رود (۱۳۸۵)
۴ - چپ دست (۱۳۸۴)
۵ - شارلاتان (۱۳۸۳)
۶ - کما (۱۳۸۲)
۷ - تیک آف (۱۳۸۱)
•دستیار کارگردان : (۳)مورد
(۱۳۷۰)
۱ - سایه های هجوم (۱۳۷۱)
۲ - ایلیا، نقاش جوان (۱۳۷۰)

۳ - جیب برها به بهشت نمی روند (۱۳۷۰)
•نویسنده : (۱)مورد
(۱۳۸۰)
۱ - تیک آف (۱۳۸۱)
•بازیگر : (۱)مورد
(۱۳۸۰)
۱ - من و نگین دات کام (۱۳۸۲)
•تدوین : (۱۶)مورد
(۱۳۸۰)(۱۳۷۰)
۱ - دلداده (۱۳۸۷)
۲ - موج سوم (۱۳۸۷)
۳ - احضار شدگان (۱۳۸۶)
۴ - آنکه دریا می رود (۱۳۸۵)
۵ - کلاهی برای باران (۱۳۸۵)
۶ - هر چی تو بخوای (تعطیلات آخر هفته) (۱۳۸۵)
۷ - چپ دست (۱۳۸۴)
۸ - شاخه گلی برای عروس (۱۳۸۳)
۹ - شارلاتان (۱۳۸۳)
۱۰ - عروس فراری (۱۳۸۳)
۱۱ - کوچولوی خوش شانس (۱۳۸۳)
۱۲ - بله برون (۱۳۸۲)
۱۳ - جوان ایرانی (۱۳۸۲)
۱۴ - دختری در قفس (۱۳۸۱)
۱۵ - بی تو تنهایم (۱۳۸۰)
۱۶ - شراره (۱۳۷۸)
•دستیار تدوین : (۸)مورد
(۱۳۷۰)
۱ - شب های تهران (۱۳۷۹)
۲ - زشت و زیبا (۱۳۷۷)
۳ - سیب سرخ حوا (۱۳۷۷)
۴ - ساغر (۱۳۷۶)
۵ - ضیافت (۱۳۷۴)
۶ - الو !الو ! من جوجوام (۱۳۷۳)
۷ - عبور از تله (۱۳۷۲)
۸ - من زمین را دوست دارم (۱۳۷۲)
•طراح صحنه و لباس : (۱)مورد

(۱۳۸۰)
۱ - تیک آف (۱۳۸۱)
•چهره پرداز : (۱)مورد
(۱۳۷۰)
۱ - ایلیا، نقاش جوان (۱۳۷۰)
•ساخت آنونس : (۳)مورد
(۱۳۸۰)(۱۳۷۰)
۱ - کلاغ پر (۱۳۸۶)
۲ - بچه های بد (۱۳۷۹)
۳ - بهشت از آن تو (۱۳۷۹) منابع زندگینامه
http://www.sourehcinema.com:

معیریان، جلال

قرن:15
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نام: جلال معیریان
تاریخ تولد: 1320
فارغ التحصیل رته حسابداری از دانشکده حسابداری ارتش در سال 1346.
فارغ التحصیل هنرستان آزاد هنرهای دراماتیک در رشته‌های بازیگری و چهره‌پردازی در سال 1351.
فعالیت در تلویزیون در سال‌های 1351 الی 1377.
موسس اولین آموزشگاه خصوصی چهره‌پردازی در سال 1373.
فعالیت در انستیتو مربیان امور هنری به عنوان مدرس در سال‌های 1352 الی 1357.
فعالیت در حوزه هنری سازمان تبلیغات اسلامی در سال 1373.
فعالیت در دانشگاه الزهرا در سال 1370.
فعالیت در مرکز آموزش گریم در سال 1370.
شروع فعالیت سینمایی با فیلم « آرامش در حضور دیگران » (ناصر تقوایی) به عنوان چهره‌پرداز در سال 1349.
1384 آتش بس (تهمینه میلانی)
1384 شاهزاده ایرانی (محمد نوری‌زاد)
1383 از دور دست (رامین محسنی)
1382 الهه زیگورات (رحمان رضایی)
1381 زندانی 707 (حبیب الله بهمنی)
1381 مزرعه پدری (رسول ملاقلی‌پور)
1381 سیزده گربه روی شیروانی (علی عبدالعلی زاده)
1380 خانه ای روی آب (بهمن فرمان‌آرا)
1380 قارچ سمی (رسول ملاقلی‌پور)
1379 تارزن و تارزان (علی عبدالعلی زاده)
1379 دلباخته (خسرو معصومی)
1379 قطعه ناتمام (مازیار میری)
1379 مریم مقدس (شهریار بحرانی)
1378 شراره (سیامک شایقی)
1377 آخرین تک سوار (محمد سیف زاده)

1377 کمیته مجازات (علی حاتمی)
1375 طوفان (محمدرضا بزرگ نیا)
1375 جان سخت (علی اکبر ثقفی)
1374 فاتح (بهرام ری پور)
1374 غزال (مجتبی راعی)
1374 لبنان عشق من (حسن کاربخش)
1374 رهاشدگان (غلامرضا جنت خواه دوست)
1374 تعقیب (علی عبدالعلی زاده)
1373 زمین آسمانی (محمدعلی نجفی)
1373 آرزوی بزرگ (خسرو شجاعی)
1373 روز دیدنی (فرزین مهدی‌پور)
1372 پادزهر (بهرام کاظمی)
1372 همه دختران من (اسماعیل سلطانیان)
1372 ایوب پیامبر (فرج الله سلحشور)
1372 پرتگاه (بهرام ری پور)
1372 هبوط (احمدرضا معتمدی)
372 آخرین خون (منوچهر مصیری)
1371 دلاوران کوچه دلگشا (حسن هدایت)
1371 ماه عسل (حجت الله سیفی)
1371 سارا (داریوش مهرجویی)
1371 بندر مه آلود (امیر قویدل)
1371 تماس شیطانی (حسن قلی‌زاده)
1371 زندان دیو (حسن محمدزاده)
1371 ردپای گرگ (مسعود کیمیایی)
1370 گرگ های گرسنه (سیروس مقدم)
1370 اوینار (شهرام اسدی)
1370 مرغابی وحشی (مسعود کرامتی)
1370 شقایق (مجید قاری‌زاده)
1370 قرق (احمد هاشمی)
1370 عشق من، شهر من (علی قوی تن)
1370 دو نفر و نصفی (یدالله صمدی)
1370 مار (مجید جوانمرد)
1370 جیب برها به بهشت نمی روند (ابوالحسن داودی)
1370 تبعیدی ها (جهانگیر جهانگیری)
1369 پنجاه و سه نفر (یوسف سیدمهدوی)
1369 چون ابر در بهاران (سعید امیرسلیمانی)

1369 گزل (محمدعلی سجادی)
1369 حکایت آن مرد خوشبخت (غلامرضا حیدرنژاد)
1369 افسانه آه (تهمینه میلانی)
1369 در مسلخ عشق (کمال تبریزی)
1369 همه یک ملت (حسین مختاری)
1368 دستمزد (مجید جوانمرد)
1368 مرگ پلنگ (فریبرز صالح)
1367 شاخه های بید (امرالله احمدجو)
1367 کشتی آنجلیکا (محمدرضا بزرگ نیا)
1367 در مسیر تندباد (مسعود جعفری جوزانی)
1366 سرب (مسعود کیمیایی)
1366 طهران روزگار نو (علی حاتمی)
1366 وکیل اول (جمشید حیدری)
1363 مدار بسته (رحمان رضایی)
1363 گنج (محمدعلی سجادی)
1362 هیولای درون (خسرو سینایی)
1362 کمال الملک (علی حاتمی)
1361 مرگ یزدگرد (بهرام بیضایی)
1359 آقای هیروگلیف (غلامعلی عرفان)
1359 گفت هر سه نفرشان (غلامعلی عرفان)
1358 زنده باد ... (خسرو سینایی)
1349 آرامش در حضور دیگران (ناصر تقوایی)
جوایز و انتخابها:
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین چهره پردازی (خانه ای روی آب)
[دوره 20 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1380]
>> برنده تندیس زرین بهترین چهره پردازی (مریم مقدس)
[دوره 5 جشن خانه سینما (مسابقه) - سال 1380]
>> 2 - دومین چهره پردازی سال (کمیته مجازات)
[دوره 14 منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال 1378]
>> 3 - سومین چهره پردازی سال (خانه ای روی آب)
[دوره 18 منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال 1382]
>> کاندید تندیس زرین بهترین چهره پردازی (قارچ سمی)
[دوره 7 جشن خانه سینما (مسابقه) - سال 1382]
>> برنده سیمرغ بلورین بهترین چهره پردازی (طوفان)

[دوره 15 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1375]
>> برنده سیمرغ بلورین بهترین چهره پردازی (غزال)
[دوره 14 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1374]
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین چهره پردازی (تماس شیطانی)
[دوره 11 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1371]
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین چهره پردازی (بندر مه آلود)
[دوره 11 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1371]
>> با تقدیر از بهترین چهره پردازی (اوینار)
[دوره 10 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1370]
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین چهره پردازی (کشتی آنجلیکا)
[دوره 7 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1367]
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین چهره پردازی (در مسیر تندباد)
[دوره 7 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1367]
منابع زندگینامه :http://www.iranact.com

مفید، بهمن

قرن:15
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد 1321 در تهران. فارغ التحصیل رشته تئاتر از دانشکده هنرهای دراماتیک. مفید بازیگری در تئاتر را از کودکی آغاز کرد و در نمایشنامه هایی که پدر و برادرش کارگردانی می کردند، روی صحنه رفت. او بازیگری سینما را از سال 1348 و با فیلم «قیصر» (مسعود کیمیایی) آغاز کرد.
فیلم شناسی : بازیگر (۷۰) / نوازنده (۱) / خواننده (۳) / گویندگان عروسکی (۲) بازیگر : (۷۰)مورد
(۱۳۸۰)(۱۳۶۰)(۱۳۵۰)(۱۳۴۰)
۱ - سرود تولد (۱۳۸۳)
۲ - قدیس (۱۳۶۰)
۳ - فریاد مجاهد (۱۳۵۸)
۴ - برادر کشی (۱۳۵۷)
۵ - حق و ناحق (۱۳۵۷)
۶ - نفس بریده (۱۳۵۷)
۷ - هجرت (۱۳۵۷)
۸ - پشت و خنجر (۱۳۵۶)
۹ - تلافی (۱۳۵۶)
۱۰ - جمعه (۱۳۵۶)
۱۱ - رفاقت (۱۳۵۶)
۱۲ - زن (۱۳۵۶)
۱۳ - طوطی (۱۳۵۶)
۱۴ - غربتی ها (۱۳۵۶)
۱۵ - فریادرس (۱۳۵۶)
۱۶ - بابا گلی به جمالت (۱۳۵۵)
۱۷ - پاداش یک مرد (۱۳۵۵)
۱۸ - پشمالو (۱۳۵۵)
۱۹ - جاهل و رقاصه (۱۳۵۵)
۲۰ - خانم دلش موتور می خواد (۱۳۵۵)
۲۱ - راز (۱۳۵۵)
۲۲ - غرور و تعصب (۱۳۵۵)

۲۳ - کلک نزن خوشگله (۱۳۵۵)
۲۴ - والده آقا مصطفی (۱۳۵۵)
۲۵ - ولی نعمت (۱۳۵۵)
۲۶ - رفیق (۱۳۵۴)
۲۷ - رقیب (۱۳۵۴)
۲۸ - عمو فوتبالی (۱۳۵۴)
۲۹ - غلام زنگی (۱۳۵۴)
۳۰ - کمین (۱۳۵۴)
۳۱ - مجازات (۱۳۵۴)
۳۲ - مشکی (۱۳۵۴)
۳۳ - هم خون (۱۳۵۴)
۳۴ - آقا مهدی وارد می شود (۱۳۵۳)
۳۵ - تهمت (۱۳۵۳)
۳۶ - جوجه فکلی (۱۳۵۳)
۳۷ - حسین آژدان (۱۳۵۳)
۳۸ - بیگانه (۱۳۵۲)
۳۹ - غریب (۱۳۵۲)
۴۰ - غول (۱۳۵۲)
۴۱ - کیفر (۱۳۵۲)
۴۲ - مترس (۱۳۵۲)
۴۳ - مردها و نامردها (۱۳۵۲)
۴۴ - مروارید (۱۳۵۲)
۴۵ - معشوقه (۱۳۵۲)
۴۶ - مکافات (۱۳۵۲)
۴۷ - نامحرم (۱۳۵۲)
۴۸ - اتل متل توتوله (۱۳۵۱)
۴۹ - پخمه (۱۳۵۱)
۵۰ - توبه (۱۳۵۱)
۵۱ - خاطرخواه (۱۳۵۱)
۵۲ - خانواده سرکار غضنفر (۱۳۵۱)
۵۳ - رضا هفت خط (۱۳۵۱)
۵۴ - ساحره (۱۳۵۱)
۵۵ - شیر بها (۱۳۵۱)
۵۶ - قلندر (۱۳۵۱)
۵۷ - مرد (۱۳۵۱)
۵۸ - مرغ تخم طلا (۱۳۵۱)

۵۹ - بابا شمل (۱۳۵۰)
۶۰ - پل (۱۳۵۰)
۶۱ - حیدر (۱۳۵۰)
۶۲ - داش آکل (۱۳۵۰)
۶۳ - رشید (۱۳۵۰)
۶۴ - زن یکشنبه (۱۳۵۰)
۶۵ - سه قاپ (۱۳۵۰)
۶۶ - فریاد (۱۳۵۰)
۶۷ - رضا موتوری (۱۳۴۹)
۶۸ - رقاصه شهر (۱۳۴۹)
۶۹ - طوقی (۱۳۴۹)
۷۰ - قیصر (۱۳۴۸) نوازنده : (۱)مورد
(۱۳۵۰)
۱ - توبه (۱۳۵۱) خواننده : (۳)مورد
(۱۳۵۰)
۱ - فریادرس (۱۳۵۶)
۲ - توبه (۱۳۵۱)
۳ - رضا هفت خط (۱۳۵۱)
گویندگان عروسکی : (۲)مورد
(۱۳۸۰)
۱ - سرتو بدزد رفیق (۱۳۸۴)
۲ - در به درها (۱۳۸۳) منابع زندگینامه
/http://www.sourehcinema.com:

مفیدی، روح‌الله

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1308 یزد، تحصیلات: دیپلم، گریمور، فعالیت در تلویزیون از 1352، بازی در تئاتر از جامعه‌ی باربد 1325، شروع بازیگری: پریچهر (گریمور، بازیگر- 1330)
عمده‌ی فیلمها:
لیلی و مجنون (1335)، سایه (گریم- 1338)، آقا جنی شده (گریم، بازیگر- 1338)، صد کیلو داماد (گریم، بازیگر- 1340)، انسانها (1343)، بدنام (1350)، درشکه چی (1350)، راز درخت سنجد (1350)، کلبه آن سوی رودخانه (1350)، دل خودش می‌خواهد (1352)، تنگسیر (1352)، مراد برقی و هفت دخترون (1353)، مرغ همسایه (1353)، دروغگوی کوچولو (1353)، تشنه‌ها (1353)، رقیب (1354)، کلک نزن خوشگله (1355)، وقتی که آسمان بشکافد (نمایش داده نشد- 1359)، رهایی (گریم- 1361)، بازجویی (گریم- 1362)، شب مکافات (گریم- 1363)، بی‌بی چلچله (گریم- 1363)، تفنگ شکسته (گریم- 1364)، تنوره‌ی دیو (گریم، بازیگر- 1364)، مقاومت (1365)، پاییزان (1366)، روز باشکوه (گریم، بازیگر- 1367)، وسوسه (گریم- 1368)، حکایت آن مرد خوشبخت (1369)، جیب‌برها... (1370)، دندان طلا (1370)، یک مرد و یک خرس (1371)،راه و بیراه (1371)، مهاجران (گریم، بازیگر- 1371)، ضربه‌ی آخر (1372)، الوالو من جوجوام (1373)، دیوانه‌وار (1373)، رویای نیمه شب تابستان (1373)، عروسیت مبارک (1373)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

مقامی، جلال

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1320 تهران، دیپلم، فعالیت در دوبله از 1337، فعالیت در تلویزیون، فعالیت در رادیو- گویندگی تلویزیون از 1361 با برنامه‌ی دیدنیها، بازی در تئاتر، شروع بازیگری: من و مادرم (1344)
عمده‌ی فیلمها:
ایستگاه ترن (1345)، گردباد زندگی (1347)، آلونک (1347)، زنگ اول (1363)، راز گل شب بو (1372)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

مقانلو، نسرین

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران با فیلم امید به سینما آمد. اما شاید در فیلم همسر بیشتر دیده شد و پس از بازی در فیلم نابخشوده چند سالی خارج از کشور گذراند.
پس از بازگشت به ایران بار دیگر بازی در سینما را با حضور در فیلمهای نچندان خوب ادامه داد تا اینکه به عنوان یکی از نقشهای اصلی فیلم مهمان مامان انتخاب شد. بازی روان و فوق العاده او، نام او را به عنوان یک بازیگر توانا مطرح کرد. نام اصلی: نسرین
نام خانوادگی اصلی: مقانلو
سمت (در بخش های): بازیگران،
تاریخ تولد: 1341
محل تولد: تهران
ملیت: ایران
مدرک تحصیلی: دیپلم

شروع فعالیت سینمایی با فیلم قربانی (رسول صدرعاملی) به عنوان بازیگر در سال 1370.
بخشی از فیلم شناسی:
1382 مهمان مامان (داریوش مهرجویی) [بازیگر]
1381 دختری در قفس (قدرت الله صلح میرزایی) [بازیگر]
1375 نابخشوده (ایرج قادری) [بازیگر]
1372 بازیچه (تورج منصوری) [بازیگر]
1372 همه دختران من (اسماعیل سلطانیان) [بازیگر]
1372 همسر (مهدی فخیم‌زاده) [بازیگر]
1371 امید (حبیب کاوش) [بازیگر]
1370 قربانی (رسول صدرعاملی) [بازیگر]
1370 دو نیمه سیب (کیانوش عیاری) [بازیگر]
جوایز و انتخابها
>> کاندید تندیس زرین بهترین بازیگر نقش مکمل زن (مهمان مامان)
[دوره 8 جشن خانه سینما (مسابقه) - سال 1383]
>> کاندید لوح زرین بهترین بازیگر زن (مهمان مامان)
[دوره 5 منتخب سایت ایران اکتور (بهترین های سال) - سال 1384]
>> 2 - دومین بازیگر نقش مکمل زن سال (مهمان مامان)

[دوره 19 منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال 1383]
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

مقبلی، عزت‌الله

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1312 تهران- متوفی: 1367 تهران، تحصیلات: دیپلم، همسر محبوبه احمدی افشار (بازیگر- گوینده)- فعالیت در تلویزیون از 1350 فعالیت در رادیو از 1346- فعالیت در دوبله از 1335- بازی در تئاتر از 1324، شروع بازیگری: طلسم شیطان (1335)
عمده‌ی فیلمها:
کی به کیه (1339)، آس و پاس (1340)، بیوه‌های خندان (1340)، خانم عوضی گرفتی (1340)، صد کیلو داماد (1340)، گربه‌ی وحشی (1341)، زن دشمن خطرناکیست (1341)، کمینگاه شیطان (1343)، دختران با معرفت (1343)، مرخصی اجباری (1344)، شانس بزرگ (1344)، شیطون بلا (1344)، هاشم‌خان (1345)، آقا موچول (1345)، پروفسور نخاله (تهیه‌کننده، کارگردان، نویسنده، بازیگر- 1345)، دروازه تقدیر (1346)، هفت شهر عشق (1346)، میلیونرهای گرسنه (1346)، آفتاب مهتاب (1349)، سوگلی (1349)، ایوب (1350)، خر دجال (1351)، مطرب (تهیه‌کننده، بازیگر- 1351)، مادر جونم عاشق شده (1355)، تازه عروس (1356)، سفیر (1361)، چمدان (1365)، خبرچین (1366)، سایه‌های غم (1366)، شاخه‌های بید (1367)، هی جو (1367)
بازیگر.
تولد: 1312، تهران.
درگذشت: دی 1367.
عزت‌الله مقبلی از سال 1324 بازی در تئاتر را در باشگاه کودکان آغاز کرد. از سال 1336 همکاری با رادیو را شروع نمود. از سال 1335 به امور صداپیشگی (دوبلاژ) نیز پرداخت. فعالیت سینمایی او با بازی در فیلم «طلسم شدگان» در سال 1336 شروع شد. عمده‌ی فیلم‌هایی که در آنها ایفای نقش کرده است به این شرح است: «خانم عوضی گرفتی» (1340)؛ «صد کیلو داماد» (1340)؛ «زن دشمن خطرناکی است» (1341)؛ «گربه‌ی وحشی» (1341)؛ «دختران با معرفت» (1343)؛ «کمین گاه شیطان» (1343)؛ «مرخصی اجباری» (1344)؛ «شیطون بلا» (1344)؛ «شانس بزرگ» (1344)؛ «هاشم‌خان» (1345)؛ «آقا موچول» (1345)؛ «پروفسور نخاله» (کارگردان، نویسنده، تهیه‌کننده، بازیگر، 1345)؛ «دروازه‌ی تقدیر» (1346)؛ «میلیونرهای گرسنه» (1346)؛

«هفت شهر عشق» (1346)؛ «آفتاب مهتاب» (1349)؛ «سوگلی» (1349)؛ «ایوب» (1350)؛ «خر دجال» (1351)؛ «مطرب» (تهیه‌کننده با مشارکت شکرالله رفیعی، بازیگر، 1351)؛ «مادر جونم عاشق شده» (1355)؛ «تازه عروس» (1356)؛ «فری دست قشنگه» (1356)؛ «سفیر» (1361)؛ «خبرچین» (1366)؛ «سایه‌های غم» (1366)؛ شاخه‌های بید» (1367). عنوان مجموعه‌های تلویزیونی که در آنها نقش ایفا نموده است به این قرار است: «آدم وحوا» (بازیگر، 1350)؛ «گذر عمر» (کارگردان، بازیگر، 1353)؛ «چنگک» (بازیگر، 1356).
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

مقدم، جلال

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1308 نیشابور- متوفی: 1375 تهران، دبیر دبیرستانهای تهران، کارگردان، نویسنده، برنده‌ی جایزه‌ی بهترین کارگردان در چهارمین جشنواره‌ی سپاس (فرار از تله)، شروع بازیگری: خشت و آئینه (1344)
عمده‌ی فیلمها:
جنوب شهر (نویسنده- 1337)، شب قوزی (نویسنده- 1343)، خانه‌ی خدا (کارگردان، نویسنده- 1345)، سه دیوانه (کارگردان، نویسنده- 1347)، پنجره (کارگردان، نویسنده- 1349)، فرار از تله (کارگردان، نویسنده- 1350)، راز درخت سنجد (کارگردان- 1350)، صمد و فولادزره دیو (کارگردان، نویسنده، بازیگر- 1351)، آشیانه‌ی مهر (کارگردان- 1363)، چمدان (کارگردان- 1365)، سرب (1366)، هی جو (1367)، هامون (1368)، دندان مار (1368)، سایه‌ی خیال (1369)، گالان (1369)، دلشدگان (1370)، مار (1370)، ردپای گرگ (1371)، بلندیهای صفر (1372)، می‌خواهم زنده بمانم (1373)، شاخ گاو (1374)
فیلمنامه‌نویس، کارگران، بازیگر.
تولد: 1308، نیشابور.
درگذشت: فروردین 1375، تهران.
جلال مقدم، فرزند کاظم، فعالیت هنری‌اش را از سن پانزده سالگی با کار تئاتر آغاز کرد. فعالیت حرفه‌ای را در زمینه‌ی سینما از سال 1337 با نوشتن فیلمنامه‌ی «جنوب شهر» آغاز کرد. اولین بار برای بازی در فیلم «خشت و آیینه» (ابراهیم گلستان، 1344) جلوی دوربین قرار گرفت. پیش از انقلاب، عمده‌ی فعالیتش در زمینه‌ی کارگردانی و نوشتن فیلمنامه بود. وی تعدادی فیلم کوتاه مستند نیز ساخته، اما در سال‌های آخر عمر، کمتر به کارگردانی پرداخت و بیشتر به بازیگری روی آورد. فیلم‌های وی به این شرح است: «جنوب شهر» (نویسنده، 1337)؛ «شب قوزی» (نویسنده، 1343)؛ «خشت و آیینه» (1344)؛ «مشهد شهر مقدس» (کارگردان، مستند کوتاه، 1345)؛ «خانه‌ی خدا» (کارگردان، مستند، 1345)؛ «سپنتا» (کارگردان، مستند کوتاه، 1346)؛ «سه دیوانه» (کارگردان و نویسنده، 1347)؛ «جشن هنر» (کارگردان، مستند کوتاه، 1348)؛ «پنجره» (کارگردان و نویسنده، 1349)؛ «فرار از تله» (کارگردان و نویسنده، 1350)؛ «راز درخت سنجد» (کارگردان، 1350)؛ «صمد و فولاد زره دیو»

(کارگردان، همکاری در نوشتن فلیمنامه، 1351)؛ «آشیانه‌ی مهر» (کارگردان، 1363)؛ «چمدان» (کارگردان، 1365)؛ «سرب» (1367)؛ «هی جو» (1367)؛ «دندان مار» (1368)؛ «هامون» (1368)؛ «گالان» (1369)؛ «سایه‌ی خیال» (1369)؛ «بانو» (به نمایش در نیامد، 1370)؛ «مار» (1370)؛ «دلشدگان» (1370)؛ «رد پای گرگ» (1371)؛ «بلندی‌های صفر» (1372)؛ «بدل» (1372)؛ «می خواهم زنده بمانم» (1373)؛ «شاخ گاو» (1374). مجموعه‌های تلویزیونی: «همسران» (بازیگر مهمان، 1373)؛ «این خانه دور است» (نام قبلی: بهشت کوچک، 1370- 1374) «سوء تفاهم» (1374).

وی بر اثر تصادف با اتومبیل مجروح شد و پس از سه ماه بستری در بیمارستان در حال اغماء سرانجام در فروردین سال 1375 درگذشت. پیکر وی در بهشت زهرا در قطعه‌ی 88 ویژه هنرمندان و نویسندگان به خاک سپرده شد است.

برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

مقدم، رحمان

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1314 قائمشهر، نام اصلی: رحمان رحمتی مقدم، تحصیلات: سیکل، فعالیت در تلویزیون، شروع بازیگری: شب‌شکن (1363)
عمده‌ی فیلمها:
یک روز گرم (1363)، جستجو در شهر (1364)، سامان (1364)، تیغ و ابریشم (1365)، اجاره‌نشینها (1365)، مزدوران (1365)، به چه جرمی (کوتاه- 1365)، سازمان 4(1366)، غریبه (1366)، خون در گل قالی (کوتاه- 1367)، دستمزد (1368)، بچه‌های طلاق (1368)، دو فیلم با یک بلیت (1369)، فرار (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

مقدم، سامان

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سامان مقدم متولد 1347 تهران، فارغ التحصیل سینما از مجتمع آموزشی سینما است. وی فعالیت هنری خود را در سال 1372 با دستیاری کارگردانی فیلم «ردپای گرگ» به کارگردانی مسعود کیمیایی آغاز کرد.
کارگردان : (۵)مورد
(۱۳۷۰)(۱۳۸۰)
۱ - صد سال به این سالها (۱۳۸۶)
۲ - کافه ستاره (۱۳۸۳)
۳ - مکس (۱۳۸۳)
۴ - پارتی (۱۳۷۹)
۵ - سیاوش (۱۳۷۷)
برنامه ریز : (۲)مورد
(۱۳۷۰)
۱ - ضیافت (۱۳۷۴)
۲ - مرد آفتابی (۱۳۷۴)
دستیار کارگردان : (۵)مورد
(۱۳۷۰)
۱ - سلطان (۱۳۷۵)
۲ - ضیافت (۱۳۷۴)
۳ - مرد آفتابی (۱۳۷۴)
۴ - تحفه هند (۱۳۷۳)
۵ - جیب برها به بهشت نمی روند (۱۳۷۰)

گروه کارگردانی : (۲)مورد
(۱۳۷۰)
۱ - مرد آفتابی (۱۳۷۴)
۲ - ردپای گرگ (۱۳۷۰)

مدیر برنامه ریزی : (۲)مورد
(۱۳۷۰)
۱ - سلطان (۱۳۷۵)

۲ - تحفه هند (۱۳۷۳)
منشی صحنه : (۳)مورد
(۱۳۷۰)
۱ - من زمین را دوست دارم (۱۳۷۲)
۲ - افعی (۱۳۷۱)
۳ - ردپای گرگ (۱۳۷۰)
نویسنده : (۳)مورد
(۱۳۸۰)(۱۳۷۰)
۱ - صد سال به این سالها (۱۳۸۶)
۲ - پارتی (۱۳۷۹)
۳ - سیاوش (۱۳۷۷)
دستیار تدوین : (۱)مورد
(۱۳۷۰)
۱ - افعی (۱۳۷۱) با تشکر از : (۱)مورد
(۱۳۷۰)
۱ - غریبانه (۱۳۷۶)

مقدمی، شبنم

قرن:15
جنسیت:زن
ملیت:ایران
شبنم مقدمی متولد 1351 در تهران است . وی دارای مدرک کارشناسی ادبیات فارسی و دانش آموخته آموزشگاه ازاد بازیگری امین تارخ است. وی فعالیت خود در رادیو را در سال 77 با اجرای برنامه خانه ی کاغذی به کارگردانی شهرام کرمی آغاز کرد و سابقه اجرا در برنامه هایی چون هفت شنبه، خط خطی، کبوتری ناگهان و هفت ترانه را داراست.وی به موازات فعالیتهای رادیویی خود کار بازیگری در سینما را با فیلم زخمی (کامران قدکچیان-77)آغاز نمود و تا کنون در فیلم های از صمیم قلب (بهرام کاظمی -79)، زیستن(رضا سبحانی-80)، به نام پدر(ابراهیم حاتمی کیا-84)، پاداش سکوت(مازیار میری-85) و فرزند خاک(محمد علی آهنگر-85) نقش آفرینی نموده است.وی همچنین در تئاتر نیز فعال است و عضو هیأت مدیره انجمن بازیگران خانه تئاتر نیز هست.

مقصودلو، بهروز

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران آرشیتکت، گرافیست، نویسنده، تهیه کننده و مستندسازـ که سر صحنه ی فیلمی ناگهان و بدون سابقه قبلی دچار حمله قلبی شده بود، بامداد دوشنبه 26 فروردین در شصت سالگی در بیمارستان کسرای تهران درگذشت. مقصودلو طراحی و ساخت بناهایی چون فرودگاه زادگاهش گرگان، فرودگاه دشت ناز ساری، کانون اصلاح و تربیت و چندین پروژه ی بزرگ دیگر را در کارنامه داشت، اما او که شیفته ی سینما بود، در هر فرصتی به سراغ آن می رفت. ورودش به حرفه ی سینما را با بازی در فیلم دونده (امیر نادری) آغاز کرد و در ادامه به سرمایه گذاری و حمایت مالی از بعضی مجموعه ها و تولیدات سینمایی و ساخت چند مستند پرداخت. احمد محمود نویسنده، احمد شاملو شاعر آزادی، تاریخ سینمای ایران، تعزیه وکودتای 28 مرداد از جمله مستندهایی است که به تهیه کنندگی او ساخته شدند. او معمولاً از ساخت آثار فیلم سازان جوان حمایت می کرد و از فیلم های کوتاهی که تهیه کرد می توان به زندگی در مه و سربازی به نام امین (ساخته های بهمن قبادی) اشاره کرد که فیلم اول پایه ی نخستین فیلم بلند و موفق قبادی، زمانی برای مستی اسب ها، شد. که در آن هم مقصودلو به قبادی کمک کرد. فیلم کوتاه دیگرش مثل مادر بود که جایزه ی اول جشنواره ملبورن را گرفت. مقصودلو از سرمایه گذاران منهتن از روی شماره (امیر نادری) بود و در ساخت آب، باد، خاک نیز با نادری همکاری کرده بود. آشناترین تصویری که دوست داران سینما از او باید به یاد داشته باشند، معلم فیلم دونده است. او در سریال سر به داران هم ایفای نقش کرده و این اواخر مشغول تهیه ی مستندی از هنرمندان سینمای ایران بود. مقصودلو دو سال پیش مستندی شاعرانه و نوستالژیک به نام آن سوی دیوار شکسته ساخت .او که مقاله هایی در زمینه ی محیط زیست و معماری نوشته ،دستی هم در شاعری داشت و مجموعه ی شعرهایش در دست چاپ است. منابع زندگینامه : سالنامه فیلم ایران - ش 18.

ملاح، حسینعلی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 1300 ش)، موسیقیدان و نمایشنامه نویس. وی پس از طی کردن تحصیلات ابتدایی، به دانشکده‌ی کشاورزی راه یافت و به اخذ گواهینامه از این دانشکده نایل آمد. ملاح تحت تعلیم و راهنماییهای دایی خود، کلنل وزیری، ویولن و سه تار را آموخت و پیشرفتهای زیادی کرد. در 1324 ش تک نواز ویولن رادیو شد و در ارکستر سمفونیک هنرستان موسیقی و انجمن موسیقی ملی نوازندگی می‌کرد. در 1330 ش به ریاست موسیقی رادیو ایران منصوب شد. وی شغلهای متعددی از جمله: عضویت در شورای عالی موسیقی، رهبری ارکستر رادیو، دبیر شورای عالی موسیقی، رئیس اداره‌ی فنی رادیو و غیره را بر عهده داشت. او سفرهایی به مسکو، لنینگراد، باکو و تفلیس داشت و در محافل هنری راجع به موسیقی ایران سخنرانی‌ها کرد. سپس عضو هیئت نمایندگی ایران در کنگره بین‌المللی موسیقی گردید. از آثار وی: رساله‌ای به نام «تصنیف چیست»؛ شرحی بر «رساله موسیقی جامی»؛ رساله‌ای درباره‌ی سازهای مهجور و فرهنگ سازهای باستانی؛ شرحی بر کتاب «مقاصد الالحان» عبدالقادر مراغی؛ شرحی درباره‌ی رساله‌ی «بهجة الروح» عبدالمؤمن بن صفی‌الدین جرجانی؛ «قاآنی و موسیقی»؛ «حافظ و موسیقی»؛ «منوچهری دامغانی و موسیقی»؛ «زندگی و آثار غلامحسین درویش»؛ «تاریخ موسیقی نظامی‌ایران»؛ «پیوند شعر و موسیقی». از نمایشنامه‌های او: «موریس مترلینگ»؛ «انجمن دوستی و تفریح»؛ «دختران فضل فروش».[1]
موسیقیدان، پژوهشگر.
تولد: 1300، تهران.
درگذشت: 27 تیر 1371.
حسینعلی ملاح تحصیلات موسیقی و نقاشی را نزد دایی‌های خود حسنعلی و علی‌نقی وزیری آغاز کرد و در سنین بالاتر، وارد هنرستان عالی موسیقی شد و از آنجا دیپلم گرفت. او سال‌ها در رادیو تهران به نوازندگی، آهنگسازی، سرپرستی ارکسترها و عضویت در شورای عالی موسیقی اشتغال داشت. وی در هنرستان موسیقی ملی نیز تدریس میکرد و عضو ثابت ارکستر انجمن ملی موسیقی (به سرپرستی روح‌الله خالقی) بود. وی همچنین سردبیری مجله‌ی «موسیقی رادیو ایران» را به عهده داشت. حسینعلی ملاح ضمن تحصیلات خود در هنر موسیقی، در دانشکده‌ی

کشاورزی کرج نیز مشغول تحصیل می‌گردد و از همین دانشکده در رشته‌ی کشاورزی نیز فارغ‌التحصیل می‌گردد.
مرگ همسر اولش در اواسط دهه‌ی 1350 و سکته‌ی قلبی او در سال 1355، مسیر سال‌های آخر زندگی وی را به نحوی دیگر رقم زد. ملاح در این پانزده سال (1370 -1355) توانست موسیقی را نزد احمد فروتن راد، ابوالحسن صبا و دیگران بیاموزد.
حسینعلی ملاح تحقیقاتی در زمینه موسیقی ایرانی دارد. مهمترین آنها عبارتند از: حافظ و موسیقی (بررسی موسیقی در اشعار حافظ)، منوچهری دامغانی و موسیقی (موسیقی در اشعار منوچهری دامغانی)، زندگی و آثار غلاحسین درویش، تاریخ موسیقی نظامی ایران، پیوند شعر و موسیقی، شرحی بر رساله‌ی موسیقی جامی، رساله‌ی موسیقی بهجت‌الروح، تاریخ موسیقی ایران (جلد اول و جلد دوم)، سرگذشت کلنل وزیری.
یکی از فعالیت‌های تحقیقاتی وی فرهنگ سازها است که در حکم دایرةالمعارف سازشناسی ایران به شمار می‌رود. کار دیگر او شرح موسیقیای یکصد و بیست و نه غزل حافظ بود که به پایان نرسید. مجموعه‌ی مقالات وی که برگزیده‌ی چهل سال تحقیقات وی مطبوعات موسیقی است در دست چاپ و انتشار است. استاد همچنین آثاری را نیز ترجمه کرده است. از آن جمله است مشت‌زن (1323)؛ مونا و انا و دو نمایشنامه‌ی دیگر (موریس مترلینگ، 1339، با همکاری بدری وزیری)؛ انجمن دوستی؛ تفریح؛ دختران فضل فروش به همراه چهار نمایشنامه‌ی دیگر از چهار نویسنده دیگر (1334، با همکاری بدری وزیری)، زنده باد زندگی؛ ملکه‌ی ویکتوریا.
حسینعلی ملاح، علاوه بر هنر موسیقی، با هنر نقاشی نیز آشنایی داشت و آثاری در این هنر از خود به جای نهاد که از جمله می‌توان تصویرهای کلنل وزیری و کمال‌الملک را نام برد.
حسینعلی ملاح اواخر تیر 1371 درگذشت و پیکر وی در کنار غلامحسین بنان و عبدالعلی وزیری در امامزاده طاهر کرج به خاک سپرده شد.
حسینعلی ملاح به سال 1300 در تهران از خانواده‌ای فاضل و هنرمند و سرشناس متولد شد، پدرش از رؤسای وزارت کشور بود که در وزارتخانه مردی جدی در کار اداره و در منزل پدری مهربان و خوش‌خلق برای فرزند بود.
مادر ملاح که خواهر استاد بی‌نظیر کلنل وزیری بود و خود از هنر موسیقی بی‌بهره نبود، مشوقی بزرگ برای پسرش در فراگیری علم موسیقی بود. ملاح نیز از کودکی خودش به موسیقی و فراگیری آن عشق و علاقه‌ای خاص داشت و لحظه‌ای از آن دوری نمی‌جست به طوری که هر وقت

فرصت می‌یافت به جای بازی گوشی و شیطنت که خاص دوران کودکی هر انسان است به موسیقی روی می‌آورد و صفحه‌هایی را روی گرامافون می‌گذاشت و مدتها به آن گوش فرامی‌داد و مات و مبهوت مجذوب موسیقی می‌گردید.
پدر و مادر وی که می‌دیدند فرزندشان چنین علاقه‌ای به موسیقی از خود نشان می‌دهد، برای بیشتر به شوق درآوردن وی، هر روز هنگام صرف صبحانه و ناهار و شام، صفحات متعددی را از هنرمندان آن زمان را روی گرامافون گذارده و به نغمات آن گوش می‌دادند تا کودکشان هم از آن بهره‌مند گردد.
این وضع ادامه داشت تا این که وی به سن چهارده سالگی می‌رسد و از این زمان بود که پدرش برای او ویولنی تهیه می‌کند و او شروع به نواختن می‌کند. ملاح ابتدا نزد معلم نقاشی خود که از موسیقی هم بهره‌ای داشت تمرین را آغاز می‌نماید ولی چندی بعد نزد استادانی چون: ابوالحسن خان صبا، حسین یاحقی و کلنل علینقی وزیری رفته و به فراگیری علم موسیقی مشغول می‌گردد.
زمانی که استاد کلنل وزیری به ریاست مدرسه‌ی عالی موسیقی منصوب می‌گردد، ملاح به این مدرسه می‌رود و به طور مستمع آزاد ثبت نام می‌کند و در کلاسهای این هنرستان شرکت می‌کند. در این هنگام که مدت هشت سال از نواختن و آشنایی وی با تار و سه‌تار و ویولن می‌گذشته، ابتدا نزد فروتن‌راد، تمرین و فراگیری ویولن، سپس آرمونی را نزد استاد روح‌اللّه خالقی می‌آموزد و سرانجام از مدرسه‌ی عالی موسیقی کشور، موفق به دریافت دیپلم موسیقی می‌گردد. حسینعلی ملاح هنرمندی بزرگ و بااستعداد است به طوری که ضمن تحصیلات عالیه در هنر موسیقی، در دانشکده‌ی کشاورزی کرج نیز مشغول تحصیل می‌گردد و از همین دانشکده در رشته‌ی کشاورزی نیز فارغ‌التحصیل می‌گردد و از همین دانشکده در رشته‌ی کشاورزی نیز فارغ‌التحصیل می‌گردد ولی به جای این که با آب و خاک و گل و گیاه سر و کار پیدا کند چون عاشق موسیقی بود با ویولن، سه‌تار و تار و نت و آهنگ دمساز گردید و خدمات شایانی به موسیقی کشور نمود و آثار بزرگی از خود در قسمت کتابت و تئوری موسیقی ایران از خود به جای نهاد که راه‌گشایی برای حال و نسلهای آینده خواهد بود و شاید بتوان گفت بیش از هر نویسنده‌ی صاحب نامی در این راه گام برداشته و قلم زده که علاوه بر مطالب گوناگونی که در مجلات و روزنامه‌ها تحریر کرده باید از شرحی بر رساله‌ی موسیقی جامی، رساله‌ی موسیقی بهجت‌الروح، حافظ و موسیقی، تاریخ موسیقی نظامی ایران، تاریخ موسیقی ایران (جلد اول)، منوچهری دامغانی و موسیقی، تاریخ موسیقی ایران (جلد دوم)، سرگذشت کلنل وزیری، مشت‌زن، مونا و انا و

دو اثر دیگر، انجمن دوستی و تفریح و چهار دختران فضل فروش و چهار نمایشنامه‌ی دیگر، زنده‌باد زندگی، فرهنگ سازها، ملکه ویکتوریا، و این اواخر، اثری بدیع و راهگشایی بزرگ به نام «پیوند موسیقی و شعر» که چاپ و منتشر گردید.
حسینعلی ملاح، علاوه بر هنر موسیقی، با هنر نقاشی نیز آشنایی کامل دارد و آثار بزرگی در هنر نقاشی از خود به جای نهاده که از جمله می‌توان از تصویرهای جالب و استثنایی کلنل وزیری و کمال‌الملک و غیره را نام برد، با تمام این ویژگی‌ها، حسینعلی ملاح مردی است بی‌تکبر، خوش برخورد و مهماندوست به طوری که در خانه‌اش همیشه به روی اهل موسیقی و علم و ادب باز بوده و هر کمکی که از وی به هنرآموزان موسیقی برمی‌آمده دریغ نمی‌ورزیده و چنین مردانی در کشورمان موجب پیشرفت موسیقی و علم و هنر است.
ملاح آهنگهای زیبا و جالبی ساخت که از آثار خوب و باارزش موسیقی اصیل ایرانی است. وی علاوه بر نوازندگی با ویولن که ساز تخصصی‌اش می‌باشد با نواختن تار و سه‌تار نیز آشنایی کامل دارد و این سازها را نیکو می‌نوازد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] تاریخ تحول ضبط موسیقی (314 ،312)، تاریخ موسیقی (612 -611/ 2)، سرگذشت موسیقی (298/ 1)، کیهان فرهنگی (س 9، ش 6، ص 55)، مردان موسیقی (92 -90/ 1).

ملاقاسمی، حسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1314 تهران، نام اصلی: حسین ملاقاسمی ابراهیمیان، مربی سابق تیم ملی کشتی ایران، شروع بازیگری: مرد و نامرد (1344)
عمده‌ی فیلمها:
سرنوشت (1346)، ببر مازندران (1347)، جهنم سفید (1347)، اخم نکن سرکار (1354)، آقای لر به شهر می‌رود (1357)، جاهل و محصل (نمایش داده نشد- 1357)، پایگاه جهنمی (1363)، کمینگاه (1366)، خط آتش (1373)، دام (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

ملاقلی پور، رسول

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نام اصلی: رسول
نام خانوادگی اصلی: ملاقلی‌پور
سمت (در بخش های): تدوین،تهیه و تولید،صحنه و لباس،عنوان بندی،فیلمنامه،کارگردانی،
تاریخ تولد: 1334
محل تولد: تهران
ملیت: ایران مدرک تحصیلی: سیکل
بیوگرافی
فعالیت در زمینه عکاسی عمومی.
شروع فعالیت سینمایی با فیلم مرگ دیگری (محمدرضا هنرمند) به عنوان مدیر صحنه در سال 1361.
سیمرغ بلورین بهترین کارگردانی برای فیلم هیوا از هفدهمین جشنواره فیلم فجر در سال 1377.

بخشی از فیلم شناسی:
1385 میم مثل مادر (رسول ملاقلی‌پور) [کارگردان-فیلمنامه نویس]
1381 رویای جوانی (نادر مقدس) [تهیه کننده]
1381 مزرعه پدری (رسول ملاقلی‌پور) [کارگردان-فیلمنامه نویس-طراح صحنه و لباس]
1380 قارچ سمی (رسول ملاقلی‌پور) [کارگردان-فیلمنامه نویس-تهیه کننده]
1380 سفر به فردا (محمدحسین حقیقی) [طراح صحنه و لباس]
1378 نسل سوخته (رسول ملاقلی‌پور) [کارگردان-فیلمنامه نویس]
1377 هیوا (رسول ملاقلی‌پور) [کارگردان-فیلمنامه نویس]
1376 کمکم کن (رسول ملاقلی‌پور) [کارگردان-فیلمنامه نویس]
1374 تا آخرین نفس (نجات یافتگان) (رسول ملاقلی‌پور) [کارگردان-فیلمنامه نویس-مجری طرح]
1374 سفر به چزابه (رسول ملاقلی‌پور) [کارگردان]
1373 دشت ارغوانی (نادر مقدس) [فیلمنامه نویس-تهیه کننده]
1372 پناهنده (رسول ملاقلی‌پور) [کارگردان-فیلمنامه نویس-تهیه کننده]

1371 خسوف (رسول ملاقلی‌پور) [تدوینگر-کارگردان-فیلمنامه نویس-طراح صحنه و لباس-تهیه کننده-سازنده آنونس]
1371 راز خنجر (محمدحسین حقیقی) []
1371 لبه تیغ (جمال شورجه) [فیلمنامه نویس-]
1370 مرغابی وحشی (مسعود کرامتی) [تهیه کننده]
1369 مجنون (رسول ملاقلی‌پور) [تدوینگر-کارگردان-فیلمنامه نویس-تهیه کننده]
1368 پاتال و آرزوهای کوچک (مسعود کرامتی) [تدوینگر]
1367 افق (رسول ملاقلی‌پور) [کارگردان]
1365 پرواز در شب (رسول ملاقلی‌پور) [کارگردان-فیلمنامه نویس-تهیه کننده]
1364 بلمی به سوی ساحل (رسول ملاقلی‌پور) [کارگردان-فیلمنامه نویس]
1362 نینوا (رسول ملاقلی‌پور) [بازیگر-کارگردان-فیلمنامه نویس]

ملک‌آرایی، شهروز

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1320 ملایر، تحصیلات: دیپلم ادبی، فعالیت در تلویزیون از 1337، فعالیت در دوبله از 1339- فعالیت در رادیو از 1340- بازی در تئاتر از 1334، شروع بازیگری: گرگ صحرا (1340)
عمده‌ی فیلمها:
زنها و شوهرها (1346)، مرگ پیشور (تلویزیونی- 1361)، لومومبا (تلویزیونی- 1361)، میرزا کوچک‌خان (1363)، سردار جنگل (1363)، دادستان (1370)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

ملکم خان اصفهانی، ملکم خان

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ح 1326 -1246 ق)، نویسنده، روزنامه‌نگار و شاعر. ملقب به ناظم‌الدوله. در جلفای اصفهان به دنیا آمد. اصل وی از ارامنه جلفا بود که پدرش بعدها اسلام آورده و به جدیدالاسلام مشهور شده بود. میرزا ملکم خان پس از اتمام تحصیلات مقدماتی جهت تحصیل به فرانسه رفت و در آن کشور علوم و افکار جدید را فراگرفت. پس از بازگشت به ایران در دارالفنون به شغل معلمی و مترجمی پرداخت. وی از مؤسسین فراموش خانه (فراماسونری) در ایران بود. او از حدود 1289 تا 1307 ق، وزیر مختار ایران در لندن بود. سرانجام به دلیل سوء استفاده‌های مالی، مانند گرفتن امتیاز لاتاری و فروش آن پس از لغو امتیاز، از مقام خود عزل شد. وی که مسبب عزل خود را امین‌السلطان می‌دانست با او از در مخالفت درآمد و در 1307 ق در لندن به انتشار روزنامه‌ی «قانون» مبادرت کرد و از مخالفین استبداد شد و ندای قانون و قانونمندی سر داد. چنان که پس از استقرار مشروطیت سفیر ایران در ایتالیا شد. ملکم خان نمونه خطی را از ترکیب حروف الفبای فارسی ابداع کرد که شرح اختراع خود را در رساله‌ای به نام «نمونه‌ی خط آدمیت» در 1303 ق در لندن انتشار داد. او در لوزان درگذشت و جنازه‌اش را به برن بردند و طبق وصیتش سوزاندند. از دیگر آثار وی: «مبدأ ترقی»؛ «شیخ و وزیر»؛ اهتمام در انتشار «کلمات قصار حضرت علی (ع)»، با خط ملکمی؛ «در باب تسخیر مرو و ترکمان». [1]
پرنس میرزا ملکم‌خان ناظم‌الملک (بعدها ناظم‌الدوله، پرنس، نظام‌الدوله) از ارامنه‌ی جلفای اصفهان و پسر میرزا یعقوب ارمنی جلفائی. (و. 1249 ه.ق در اصفهان- ف. 1326 ه.ق در لوزان). گویند پدرش اسلام آورد و بعنوان جدیدالاسلام به مقاماتی نیز رسید. ملکم در سن ده سالگی به پاریس فرستاده شد و در آنجا به تحصیل علوم طبیعی و فیزیک و مهندسی پرداخت و پس از فراغت از تحصیل در سال 1267 ه.ق (در سن نوزده سالگی) به ایران برگشت و در دارالفنون به شغل معلمی و مترجمی اشتغال ورزید و 5 سال بعد (در سال 1272) مترجم وزارت خارجه شد. در سال 1273 با سمت مترجم مخصوص سفارت و درجه‌ی سرهنگ اتاماژوری مأمور سفارت دولت علیه‌ی ایران در اسلامبول گردید و سال بعد که به ایران بازگشت در تهران فراموش‌خانه (فراماسون) را دایر کرد

که عده‌ای از اعیان و شاهزادگان و برخی از جوانانی که در دارالفنون تحصیل می‌کردند در آن مجمع وارد شدند. در سال 1279 فراموش‌خانه بسته شد و میرزا ملکم به عثمانی تبعید گردید ولی 9 سال بعد (سال 1288) در زمان صدارت میرزا حسین‌خان مشیرالدوله به سمت مستشاری صدارت عظمی منصوب گردید. در سال 1289 به لقب ناظم‌الملکی ملقب و مفتخر به دریافت نشان تمثال همایون از درجه‌ی اول گردید و از سال 1289 تا سال 1307 ه.ق (1888 -1872 م.) (مدت 18 سال) سفیر و وزیرمختار ایران در لندن بود. ملکم به طور کلی در دوران مأموریتش در اروپا سوءاستفاده‌های زیادی کرد و از بابت واگذاری امتیازاتی به خارجیها حق دلالیهای کلان می‌گرفت. بالاخره در سال 1307 از سفارت ایران در لندن عزل گردید و دیگر تا موقعی که ناصرالدین شاه زنده بود کاری به او ارجاع نگردید. ملکم در این مدت در لندن روزنامه‌ای به نام قانون انتشار می‌داد و تا 41 شماره این روزنامه را منتشر کرد. در سفر اول مظفرالدین شاه به اروپا (در سال 1317 ه.ق- 1900 م) ملکم در پاریس به حضور شاه رسید و به لقب نظام‌الدوله مفتخر گشت و به سمت وزیرمختاری ایران در ایتالیا منصوب شد و تا موقعی که حیات داشت در همین سمت باقی بود. در سال 1326 ه.ق در سن 77 سالگی درگذشت و برحسب وصیتش جنازه‌اش را به برن (پایتخت سویس) برده سوزاندند. از آثار او می‌توان رساله‌ی مبدأ ترقی شیخ و وزیر، نمایشنامه‌ی اشرف‌خان را نام برد. ضمناً مبتکر خط جدیدی هم بوده است.

برگرفته از کتاب :فرهنگ فارسی معین (جلد ششم)

منابع زندگینامه :[1] از نیما تا روزگار ما (41)، تاریخ جراید (102 -96/ 4)، الذریعه (266/ 14، 57/ 8)، شرح حال رجال (154 -139/ 4)، المآثر و الآثار (197)، مکارم الآثار (1294 -1293/ 4)، مؤلفین کتب چاپی (288 -284/ 6)، یادگار (س 5، ش 8 و 9، ص 156 -155).

ملک‌مطیعی، کیومرث

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
فعالیت در تلویزیون از 1353، بازی در تئاتر لاله‌زار، شروع بازیگری: غریبه (1354)
عمده‌ی فیلمها:
شهر شراب (1355)، فریاد زیر آب (1356)، سکه (کوتاه- 1356)، صبح خاکستر (1356)، فریاد مجاهد (1358)، سایه‌های بلند باد (1358)، چنین کنند حکایت (کوتاه- 1358)، نفس بریده (1359)، سرباز اسلام (1359)، آخرین روز جهان (کوتاه- 1359)، دست شیطان (1360)، پیکر تراش (نمایش داده نشد- 1360)، طلوع انفجار (1360)، برنج خونین (1360)، سفیر (1371)، جاده (1361)، شیلات (1362)، بازجویی (1362)، مرگ سفید (1362)، مردی که زیاد می‌دانست (1363)، راه دوم (1363)، تفنگ شکسته (1364)، میهمانی خصوصی (1365)، بگذار زندگی کنم (1365)، معما (1365)، جنگلبان (1366)، ترن (1366)، سرزمین آرزوها (1366)، غرامت (کوتاه- 1368)، آوای دریا (1369)، فردا روز دیگری است (1372)، باغ ملکوت (1372)، الوالو من جوجوام (1373)، دیدار (1373)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

ملک‌نصر، یاسمین

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
همسر محمود کریمی حکاک (بازیگردان)، تحصیلات: فارغ‌التحصیل رشته‌ی کارگردانی از دانشگاه کالیفرنیای جنوبی، برنده‌ی جایزه‌ی بهترین بازیگر نقش دوم در یازدهمین جشنواره‌ی فیلم فجر (سارا) نویسنده و کارگردان، شروع بازیگری: سارا (1371)
عمده‌ی فیلمها: درد مشترک (کارگردان، نویسنده، بازیگر- 1373)، مادرم گیسو (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

ملکی، حسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نام: حسین ملکی
تاریخ تولد: 1320
متولد 1320 در تهران.
دارای مدرک تحصیلی سیکل.
بخشی از فیلم شناسی: نیاز (علیرضا داودنژاد - 1370)
خانواده کوچک ما (شاپور قریب - 1370)
بازی بزرگان (کامبوزیا پرتوی - 1371)
بندر مه آلود (امیر قوی دل - 1371)
بی تو هرگز (هوشنگ درویش پور - 1372)
خط آتش (علی سجادی حسینی - 1373)
عروسی خون (مجید جوانمرد - 1373)
جهنم سبز (اسماعیل براری - 1374)
توطئه (علی قوی تن - 1374)
گروگان (اصغر هاشمی - 1374)
لاک پشت (علی شاه حاتمی - 1375)
کلید ازدواج (داود موثقی - 1376)
شاهرگ (علی غفاری - 1376)
پنجه در خاک (ایرج قادری - 1377)
مونس (حمید رخشانی - 1378)
سحرگاه پیروزی (حسین بلنده - 1378)
1385 تله (سیروس الوند) [مدیر فیلمبرداری]
1385 مخمصه (محمدعلی سجادی) [مدیر فیلمبرداری]
1385 محاکمه (ایرج قادری) [مدیر فیلمبرداری]
1384 شوریده (محمدعلی سجادی) [مدیر فیلمبرداری]
1384 شاهزاده ایرانی (محمد نوری‌زاد) [مدیر فیلمبرداری]
1384 گیس بریده (جمشید حیدری) [مدیر فیلمبرداری]
1383 سالاد فصل (فریدون جیرانی) [مدیر فیلمبرداری]
1383 تردست (محمدعلی سجادی) [مدیر فیلمبرداری]
1382 تارا و تب توت فرنگی (سعید سهیلی) [مدیر فیلمبرداری]
1381 جنایت (محمدعلی سجادی) [مدیر فیلمبرداری]

1380 اثیری (محمدعلی سجادی) [مدیر فیلمبرداری]
1380 بی همتا (جهانگیر جهانگیری) [مدیر فیلمبرداری]
1380 سایه روشن (حسن هدایت) [مدیر فیلمبرداری-عکاس]
1380 مونس (حمید رخشانی) [مدیر فیلمبرداری]
1380 همکلاس (سعید خورشیدیان) [مدیر فیلمبرداری]
1379 رنگ شب (محمدعلی سجادی) [مدیر فیلمبرداری]
1379 شیفته (محمدعلی سجادی) [مدیر فیلمبرداری]
1378 راز شب بارانی (سیامک اطلسی) [مدیر فیلمبرداری] جوایز و انتخابها
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین عکس (کشتی آنجلیکا)
[دوره 8 جشنواره فیلم فجر (مسابقه بهترین عکس) - سال 1368]
>> برنده سیمرغ بلورین بهترین عکس (ریحانه)
[دوره 9 جشنواره فیلم فجر (مسابقه بهترین عکس) - سال 1369]
منابع زندگینامه :http://www.iranactor.com/

ممدوح، ناصر

قرن:15
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
ناصر ممدوح دوبلور و بازیگر کشورمان متولد تهران در سال 1321 است. او 40 سال پیش با بازیگر توانمند کشورمان شیوا خنیاگر ازدواج کرد و صاحب 3 فرزند است. ممدوح به دلیل علاقه زیاد به رادیو و کارهای نمایشی از سوی زنده یاد علاءالدین کاملی در سال 1340 به رادیو معرفی شد و از همان سال فعالیت های هنری خود را آغاز کرد. در سریال راه شب 1385 به کارگردانی داریوش فرهنگ نقش پژمان گوینده رادیو را بازی کرد. نقش دکتر نایینی سریال اغماء 1386 به کارگردانی سیروس مقدم را نیز ایفا کرد.از آثار مهمی که او دوبله کرده است می توان به فیلم محمدرسول ا... (خالد)، سریال جنگجویان کوهستان، سریال افسانه شجاعان و هملت اشاره کرد.وی بیشتر در زمینه دوبله فیلم های مستند فعالیت دارد و مدیر دوبلاژ کارتون های مارکوپولو، سندباد، معاون کلانتر و شش نشان رها شده بود. ممدوح دوبله تمامی آثار خارجی جشنواره رشد را نیز بر عهده داشت. امسال نیز با مسابقه 101 میهمان شبکه سوم سیماست.

منافی‌ظاهر، فرحناز

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
متولد: 1339 اردبیل، همسر حسین محب اهری (بازیگر)، عروسک گردان، تحصیلات: فوق دیپلم دانشسرای هنر، فعالیت در تلویزیون، شروع بازیگری: شنگول و منگول (1368)
عمده‌ی فیلمها:
عروس (1369)، پرواز در نهایت (1370)، سیرک بزرگ (1370)، مدرسه‌ی پیرمردها (1370)، راز چشمه‌ی سرخ (1371)، روز فرشته (1372)، راه افتخار (1372)، هدف (1373)، روز دیدار (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

منصوری، تورج

قرن:15
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نام: تورج منصوری
تاریخ تولد: 1331
فارغ التحصیل رشته سینما از دانشگاه اشلند اورگان امریکا در سال 1358.
شروع فعالیت سینمایی با فیلم « مردی که زیاد می‌دانست » (یدالله صمدی) به عنوان دستیار کارگردان در سال 1363.
بخشی از فیلم شناسی:
1385 سنتوری (داریوش مهرجویی) [مدیر فیلمبرداری]
1385 دستهای خالی (ابوالقاسم طالبی) [فیلمبردار]
1383 انتخاب (تورج منصوری) [کارگردان]
1383 پرونده هاوانا (علیرضا رییسیان) [مدیر فیلمبرداری]
1382 مهمان مامان (داریوش مهرجویی) [مدیر فیلمبرداری]
1382 مکس (سامان مقدم) [بازیگر-مدیر فیلمبرداری]
1381 شاه خاموش (همایون شهنواز) [مدیر فیلمبرداری]
1380 قارچ سمی (رسول ملاقلی‌پور) [مدیر فیلمبرداری]
1380 نان، عشق، موتور هزار (ابوالحسن داودی) [مدیر فیلمبرداری]
1376 ساغر (سیروس الوند) [مدیر فیلمبرداری]
1374 فرار مرگبار (تورج منصوری) [کارگردان-فیلمنامه نویس]
1374 چهره (سیروس الوند) [مدیر فیلمبرداری]
1373 دل و دشنه (مسعود جعفری جوزانی) [مدیر فیلمبرداری]
1372 بازیچه (تورج منصوری) [کارگردان-تهیه کننده]
1372 جنگ نفت کش ها (محمدرضا بزرگ نیا) [مدیر فیلمبرداری]
1372 بلندی های صفر (حسین علی لیالستانی) [مدیر فیلمبرداری]
1371 امید (حبیب کاوش) [مدیر فیلمبرداری]
1371 راز چشمه سرخ (علی سجادی حسینی) [سرمایه گذار]
1371 بیا با من (مهدی ودادی) [مدیر فیلمبرداری]
1370 بانو (داریوش مهرجویی) [مدیر فیلمبرداری]
1369 ابلیس (احمدرضا درویش) [مدیر فیلمبرداری]
1368 هامون (داریوش مهرجویی) [مدیر فیلمبرداری]
1367 در مسیر تندباد (مسعود جعفری جوزانی) [مدیر فیلمبرداری]

1366 پرستار شب (محمدعلی نجفی) [تدوینگر]
1366 ایستگاه (یدالله صمدی) [مدیر فیلمبرداری]
1366 یاد و دیدار (رجب محمدین) [مدیر فیلمبرداری]
1365 هوای تازه (تورج منصوری) [تدوینگر-کارگردان]
1364 آن سوی مه (منوچهر عسگری نسب) [مدیر فیلمبرداری]
1364 جاده های سرد (مسعود جعفری جوزانی) [مدیر فیلمبرداری]

جوایز و انتخابها
>> کاندید لوح زرین بهترین تدوین (پرستار شب)
[دوره 6 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1366]
>> کاندید لوح زرین بهترین فیلمبرداری (ایستگاه)
[دوره 6 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1366]
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین فیلمبرداری (در مسیر تندباد)
[دوره 7 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1367]
>> برنده سیمرغ بلورین بهترین فیلمبرداری (هامون)
[دوره 8 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1368]
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین کارگردانی (بازیچه)
[دوره 12 جشنواره فیلم فجر (فیلم دوم) - سال 1372]
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین فیلمبرداری (بلندی های صفر)
[دوره 12 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1372]
>> برنده لوح زرین بهترین فیلمبرداری (جاده های سرد)
[دوره 4 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1364]
>> 3 - سومین فیلمبرداری سال (مهمان مامان)
[دوره 19 منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال 1383]

منابع زندگینامه :http://www.iranactor.com

موثقی، داود

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1330 تهران، کارگردان، مدیر تولید، تحصیلات: فارغ‌التحصیل ریاضیات و علوم کامپیوتری، شروع بازیگری: بازداشتگاه (1361)
عمده‌ی فیلمها:
میرزا کوچک خان (1363)، سردار جنگل (1363)، مدرک جرم (1364)، قصه‌ی زندگی (1365)، کانی مانگا (1366)، جمیل (1366)، آخرین مهلت (1368)، شخص دوم (کوتاه - دستیار کارگردان- 1368)، شب بیست و نهم (مدیر تولید- 1368)، بازارچه (کوتاه- کارگردان، نویسنده- 1368)، راز کوکب (مدیر تولید- 1369)، چاووش (مدیر تولید- 1369)، آقای بخشدار (مدیر تولید، بازیگر- 1370)، ضربه‌ی آخر (کارگردان، طراح صحنه و لباس- 1372)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

مودبیان، داریوش

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1329 تهران، نویسنده و کارگردان، تحصیلات: فارغ‌التحصیل در رشته‌های زبان‌شناسی، ادبیات و هنرهای نمایشی در ایران، انگلستان و فرانسه- دبیر شورای مرکزی و رئیس کانون مدرسان سینما- تدریس بازیگری- بازی در تئاتر، شروع بازیگری: پرونده (1362)
عمده‌ی فیلمها:
قلق (کوتاه- 1363)، یک مرد و یک خرس (1371)، شکوه بازگشت (1371)، رویای نیمه شب تابستان (نویسنده، کارگردان، بازیگر- 1373)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

مولایی، امیر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1334 تهران، برادر ناتنی محمود بصیری (بازیگر)
تحصیلات: ششم ابتدایی، ایفاگر نقشهای کوتاه، شروع بازیگری: گروگان (1353)
عمده‌ی فیلمها:
کنیز (1353)، والده‌ی آقا مصطفی (1355)، فریاد زیر آب (1356)، اعدامی (1359)، گردباد (1364)، ماموریت (1365)، خارج از محدوده (1366)، غریبه (1366)، زرد قناری (1367)، پول خارجی (1368)، پنجاه و سه نفر (1369)، یک شب و یک غریبه (1373)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

مومنی، ولی‌الله

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1323 اردبیل، خطاط، تحصیلات: دیپلم، فعالیت در دوبله از 1347، فعالیت در تلویزیون- بازی در تئاتر، شروع بازیگری: عصیانگران (1360)،
عمده‌ی فیلمها:
آفتاب نشینها (1360)، جمع هیزم از صحرا (کوتاه- 1361)، میرزا کوچک‌خان (1363)، سردار جنگل (1363)، عروس حلبچه (1369)، افعی (1371)، ضربه‌ی آخر (1372)، دمرل (1372)، دل و دشنه (1373)، جهنم سبز (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

مهتدی، روح‌انگیز

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
متولد: 1324 تهران، تحصیلات: دیپلم پرستاری، فعالیت در تلویزیون- بازی در تئاتر، شروع بازیگری: اعدامی (1359)
عمده‌ی فیلمها:
پیک جنگل (1362)، ارثیه شوم (کوتاه- 1362)، مترسک (1362)، حماسه‌ی مهران (نمایش داده نشد- 1363)، صف (نمایش داده نشد- 1363)، صاعقه (1363)، جدال (1365)، قصه‌ی زندگی (1365)، خانه‌ای مثل شهر (1366)، سایه‌های غم (1366)، مکافات (1366)، روز باشکوه (1367)، پنجاه و سه نفر (1368)، زیر بامهای شهر (1368)، به خاطر همه چیز (1369)، گزل (1369)، دو نیمه سیب (1370)، آذرخش (1371)، آرزوی بزرگ (1373)، کچل عاشق (1373)، تا ظهر فردا (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

مهدوی مرندی هاشمی، احمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
کارگردان، فیلمنامه‌نویس.
تولد: 1318، تهران.
درگذشت: 16 اردیبهشت 1372، تهران.
سید احمد مهدوی مرندی هاشمی مشهور به احمد هاشمی فارغ‌التحصیل دانشکده‌ی هنرهای زیبای تهران در رشته‌ی بازیگری بود. از سال 1340 در تئاترهای تلویزیونی ظاهر شد و همچنین در نمایشنامه‌های رادیویی نیز ایفای نقش می‌کرد. برای اولین با فیلم «پرستوها به لانه باز می‌گردند» وارد سینما شد. اما حضور جدی وی در سینما به بعد از انقلاب اسلامی باز می‌گرددد که به عنوان فیلمنامه‌نویس و بازیگر فعالیت می‌کرد.
فیلم‌های عمده او به این قرار هستند: «فریاد» (1350)؛ «بدنام» (1350)؛ «پخمه» (1351)؛ «گردباد» (1364)؛ «تشریفات» (1364)؛ «شیر سنگی» (1356)؛ «روزهای انتظار» (1365)؛ «ترنج» (نویسنده، بازیگر، 1365)؛ «مسافران مهتاب» (نویسنده، 1366)؛ «قرق» (نویسنده، 1367)؛ «فرار» (خاک و خون)، «در مسیر تندباد»؛ «دستمزد»؛ «تیغ آفتاب»؛ «آخرین تلاش»؛ «دادستان»؛ و مجموعه‌ی تلویزیونی «تاریخ قشم» (1365).
وی قصد داشت فیلم جدیدش را به نام «دروازه‌ی بهشت» جلوی دوربین ببرد که روز 16 اردیبهشت 1372 بر اثر سکته‌ی قلبی در بیمارستان جم درگذشت.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

مهدوی مرندی، احمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
استاد احمد مهدوی مرندی هاشمی درسال1318ه.ش. درتهران زاده شد. وی فارغ التحصیل دانشکده هنرهای زیبای تهران دررشته بازیگری بود. ازسال 1340درتئاترهای تلویزیونی ظاهرشدوهمچنین درنمایشنامه های رادیویی نیز ایفای نقش می کرد وبرای اولین باردرفیلم پرستوهابه لانه بازمی گردندوارد سینماشد. اماحضور جدی وی درسینمابعدازانقلاب اسلامی بوده وی در16اردیبهشت 1372درتهران درگذشت وی فیلمهای بسیاری ساخته ونام خودراماندگارکرد.
گروه : هنر
رشته : هنرهای نمایشی
والدین و انساب : سید احمد مهدوی مرندی هاشمی مشهور به احمد هاشمی درخانواده ای متوسط المال درتهران به دنیا آمد.
تحصیلات رسمی و حرفه ای : استاد احمد مهدوی مرندی هاشمی پس ازاخذ دیپلم ازدبیرستانهای تهران وارد دانشکده هنرهای زیبای تهران شد. وی دارای لیسانس بازیگری ازآن دانشکده می باشد.
خاطرات و وقایع تحصیل : تحصیل دررشته بازیکری دردانشکده هنرهای زیبای تهران نقطه عطفی درزندگی هنری استاد احمد هاشمی بوده است.
فعالیتهای ضمن تحصیل : استاد هاشمی درحین تحصیل دررشته بازیگری به مطالعه فیلمنامه ا ونمایشنامه ها ونیز به تماشای فیلم ونمایشنامه می رفت.
مشاغل و سمتهای مورد تصدی : استاد مهدوی مرندی هاشمی بهعنوان بازیگر ازدانشکده هنرهای زیبای تهران فارغ التحصیل شد . ونیزدرتلویزینون ورادیو به بازیگری پرداخت .اماپس ازانقلاب اسلامی به عنوان فیلمنامه نویس وبازیگر به فعالیته هنری خود ادامه داد.
فعالیتهای آموزشی : گرچه درمنابع سخنی ازفعالیتهای اجتماعی آموزشی استاد مرنید هاشمی نیامده است. امافیلمنامه های وی ازسوی بسیاری ازکارگردانان تهیه کنندگان ودانشجویان رشته سینما مورد اقتباس قرار گرفته است.
سایر فعالیتها و برنامه های روزمره : استاداحمد هاشمی به مطالعه آثار سینمای وتئاتر وتماشای آنها علاقه بسیارداشته است.
شاگردان :

آرا و گرایشهای خاص : استاد احمد مهدوی مرندی هاشمی ازجمله فیلمنامه نویسان وبازیگران بود که علاوه برفیلم های داستانی وحادثه ای توجهی به سمتندهای فرهنگی نیزداشته است. که ازآن نمونه است مجموعه تلویزیونی تاریخ قشم 1365.

آثار :

1 آخرین تلاش
2 بدنام 1350
3 پخمه 1351
4 ترنج نویسند وبازیگر 1365
5 تشریفات 1364
6 تیغ آفتاب
7 خاک وخون
8 دادستان
9 درمسیر تندبارد
10 دستمزد
11 روزهای انتظار 1365
12 شیرسنگی 1365
13 فرار
14 فریاد1350
15 قرق نویسنده 1367
16 گردباد1364
17 مجموعه تلویزیونی تاریخ قشم1365
18 مسافران مهتاب نویسنده 1366 منابع زندگینامه :http://www.iranologyfo.com/

مهر، فرحناز

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
متولد: 1344 تهران، تحصیلات: دیپلم، شروع بازیگری: بیا با من (1371)
عمده‌ی فیلمها:
چشمهایم برای تو (1371)، نیش (1372)، روز فرشته (1372)، عروسی خون (1373)، دیدار (1373)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

مهرپرور، فرهنگ

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
بازیگر.
تولد: 1324، تهران.
درگذشت: 14 شهریور 1373، تهران.
فرهنگ مهرپرور فعالیت هنری‌اش را از جوانی با اجرای نمایش‌های مدرسه‌ای آغاز کرد. پس از پایان تحصیلات متوسطه‌ی آن را جدی گرفت و به فرانسه رفت تا یک دوره‌ی دو ساله‌ی تئاتر را بگذارند. پس از بازگشت، در برنامه‌های مختلف تلویزیونی، به اجرای نقش پرداخت که موفق‌ترین آنها برنامه‌ی «بچه‌ها، بچه‌ها» بود. وی در قطعات نمایشی «اورنگ و مهرنگ»، نقش مهرنگ را بر عهده داشت. در سالهای 1353 -1352 به استخدام رادیو درآمد و فعالیت‌های رادیویی‌اش را آغاز کرد که تا هنگام مرگ ادامه داشت. مهمترین برنامه‌ی رادیویی مهرپرور در این سال‌ها، برنامه‌ی «صبح جمعه با شما» بود. وی بیش از دو سال شخصیت‌های متفاوتی را اجرا کرد و علاوه بر آن، کارگردانی برنامه را نیز به عهده داشت. پس از انقلاب، به بازیگری در سینما روی آورد و در تعدادی فیلم نیز ایفای نقش کرد. فیلم‌هایی که وی در آنها ایفای نقش کرده است به این شرح هستند: «صعود» (1366)؛ «آخرین لحظه» (1367)؛ «هی جو» (1367)؛ «دزد عروسک‌ها» (1368)؛ «عبور از غبار» (1368)؛ «سفر جادویی» (1369)؛ «آتش پنهان» (1369). مجموعه‌ها و نمایش‌های تلویزیونی که در آنها ظاهر شده است، به این شرح هستند : «هزار دستان» (1366 -1358)؛ «هزار برگ و هزار رنگ» (1367)؛ «شتر و پنبه‌دانه (از مجموعه مش خیرالله)» (1371)؛ «همسایه‌های روبرو» (1372)؛ «لبخند نوروزی» (1372).
متولد: 1324 تهران- متوفی: 1373 تهران، تحصیلات: لیسانس زبان فرانسه، فعالیت در رادیو، فعالیت در تلویزیون- بازی در تئاتر، شروع بازیگری: صعود (1366)
عمده‌ی فیلمها:
آخرین لحظه (1367)، هی جو (1367)، دزد عروسکها (1368)، عبور از غبار (1368)، سفر جادویی (1369)، آتش پنهان (1369)
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

مهرجویی، داریوش

قرن:15
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
داریوش مهرجویی، آذر ماه سال 1318 در تهران به دنیا آمد. از کودکی بخت آن را داشت که با مسائل هنری آشنا شود. به این ترتیب، مهرجویی از همان سالها به فراگیری موسیقی و نقاشی می‌پردازد. در 20 سالگی به کالیفرنیا عزیمت می‌کند تا در رشته سینما ادامه تحصیل دهد. در دانشگاه یوسی‌ال‌ای با افراد نامداری چون رنوآر آشنا می‌شود و اصول سینما را می‌آموزد. پس از گذراندن چند ترم، ناگهان سینما را ترک می‌کند و در همان دانشگاه به فلسفه تغییر رشته می‌دهد. بلافاصله پس از فارغ‌التحصیلی با کمک دوستانش، مجله نقد پارسی را به منظور آشنا کردن غرب با ادبیات ایران منتشر کرد. همانجا، نخستین فیلمنامه خود را با مضمون عاشقانه به رشته تحریر درآورد و سپس با هدف ساختن فیلمی بر اساس آن، راهی ایران شد. اما این پروژه با شکست روبرو شد و مهرجویی چندی بعد فیلم الماس 33 را جلوی دوربین برد. این فیلم، گرچه از نظر فنی قابل قبول بود اما موفقیت چندانی کسب نکرد
اما فیلم دوم او داستان دیگری داشت. مهرجویی با "گاو" شهرت فراوانی کسب کرد و ظهور دوره جدید سینمای ایران را نوید داد. گاو از اولین فیلمهایی بود که از کمک دولتی استفاده کرد ولی در هنگام نمایش، گرفتار سانسور شد. فیلم در سال 1350(1971) در جشنواره ونیز شرکت کرد و جایزه ویژه منتقدان را از آن خود کرد. پس از آن هم، گاو در جشنواره‌های متعددی شرکت کرد. گاو که اکنون به عنوان فیلمی کالت شناخته می‌شود بارها توسط منتقدان ایرانی به عنوان یکی از فیلمهای برتر تاریخ سینما انتخاب شده است. فیلم بعدی او، آقای هالو، یک درام اجتماعی بود که موفقیت تجاری خوبی داشت. سپس، پستچی را بر اساس نوشته‌ای از کارل بوخنر با مضمونی سیاسی ساخت. دایره مینا، فیلم دیگر او بود که با جریانات انقلاب همزمان شد و در محاق توقیف ماند ولی پس از 4 سال که امکان نمایش در خارج از کشور را یافت به عنوان فیلمی موفق از آن یاد شد. پس از انقلاب، چند سالی را در فرانسه گذراند و در بازگشت، فیلم موفق اجاره‌نشینها را ساخت که هنوز هم به عنوان بهترین فیلم کمدی سینمای ایران شناخته می‌شود
و اما هامون، یکی از محبوبترین فیلمهای نسل جوان پس از انقلاب، مسیر فیلمسازی مهرجویی را تغییر داد. موفقیت فوق‌العاده فیلم در سایه حمایت

دولت، مهرجویی را به سمت ساختن فیلمهای شخصی‌تر با مضامین فلسفی سوق داد. بانو فیلم بعدی او بود که به دلایلی نامعلوم توقیف شد و پس از 7 سال به نمایش در آمد. مهرجویی، سارا را پس از آن ساخت و سپس به سراغ پری رفت. اگر پری را فقط به خاطر عنوانش فیلمی زنانه حساب کنیم، لیلا آخرین بخش از چهارگانه مهرجویی درباره زنان است. درخت گلابی، فیلم دیگر اوست که برخی منتقدان، آن را کاملترین فیلم وی دانسته‌اند. پس از آن، مهرجویی به سراغ تجربه‌ای شخصی رفت و بمانی را با سبکی کاملا متفاوت از دیگر فیلمهای خود که به شدت استیلیزه بود ساخت و همه را متعجب کرد. آخرین فیلم او مهمان مامان است که رگه‌های اجتماعی قوی دارد و منتقدان منتظرند که بدانند آیا با این فیلم فصل جدیدی در کارهای او گشوده می‌شود؟ اما از دیدگاهی دیگر، مهرجویی در همه این سالها سیاست مشترکی را دنبال کرده است. واضحترین وجه مشترک فیلمهای او، اقتباس از آثار ادبی است و این نشان می‌دهد که مهرجویی علاقه بسیاری به ادبیات دارد. از اولین فیلم موفق او "گاو" که بر اساس نوشته معروف ساعدی ساخته شد تا آخرین فیلمش "مهمان مامان" که با کمک داستانی از مرادی کرمانی به همین نام شکل گرفت بیشتر فیلمهایش به نوعی وامدار ادبیات بوده‌اند. همچنین، همه فیلمهای او به نوعی مورد توجه و تاثیرگذار بوده‌اند که این برای یک فیلمساز موفقیت قابل توجهی به شمار می‌رود

مهرزاد، توران

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
متولد: 1309 تهران، نام اصلی: فاطمه بزرگمهری راد، خواهر ایران بزرگمهری راد (دوبلور)، تحصیلات: دیپلم، فعالیت در رادیو از 1336- فعالیت در دوبله از 1338- فعالیت در تلویزیون از 1339- بازی در تئاتر از 1317، شروع بازیگری: تنگه اژدها (1347)
عمده‌ی فیلمها:
پنجره (1349)، لج و لجبازی (1351)، تختخواب سه نفره (1351)، فتانه (1351)، عیالوار (1352)، کنیز (1353)، شارلوت به بازارچه می‌آید (1356)، شب آفتابی (1356)، پرواز در قفس (1359)، برزخی‌ها (1360)، خط قرمز (1361)، میهمانی خصوصی (1365)، مکافات (1366)، باد سرخ (1367)، هامون (1368)، همه‌ی یک ملت (1369)، دلشدگان (1370)، پری (1373)، دل و دشنه (1373)، برج مینو (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

مهرنیا، مهری

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
متولد: 1296 تهران، نام اصلی: فاطمه مرموزنیا، تحصیلات: ششم ابتدایی، برنده‌ی سیمرغ بلورین بهترین بازیگر، نقش دوم در چهاردهمین جشنواره‌ی فجر (تنوره‌ی دیو)، فعالیت در تلویزیون از 1345)، بازی در تئاتر از 1327، شروع بازیگری: عروس فرنگی (1343)
عمده‌ی فیلمها:
خشت و آئینه (1344)، رهایی (کوتاه- 1350)، رضا هفت خط (1351)، آرامش در حضور دیگران (1352)، چوپانان کویر (1359)، هیولای درون (1362)، نیت (کوتاه- 1362)، مادر (1363)، مشت (1363)، تنوره‌ی دیو (1364)، زیر باران (1364)، اتوبوس (1364)، حریم مهرورزی (1364)، دزد و نویسنده (1365)، هشت و نیم شب (1365)، تصویر آخر (1365)، مسافران مهتاب (1366)، جهیزیه برای رباب (1366)، خارج از محدوده (1366)، شکوه زندگی (1366)، هوای کوی یار (کوتاه- 1366)، روز باشکوه (1367)، زمان از دست رفته (1368)، گل سرخ (1368)، بوی خوش آشنایی (کوتاه- 1368)، غرامت (کوتاه- 1368)، سایه‌ها (کوتاه- 1368)، نقش عشق (1369)، خواستگار (1369)، مسافران دره‌ی انار (1370)، راه و بیراه (1371)، دیدار در استانبول (1371)، چهارشنبه عزیز (1371)، من زمین را دوست دارم (1372)، دمرل (1372)، کلاه قرمزی و پسر خاله (1373)، روسری آبی (1373)، سکوت کوهستان (1374)، تنگنا (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

مهیمن، پوراندخت

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
متولد: 1332 اصفهان، تحصیلات: فوق دیپلم دانشسرای هنر، فعالیت در تلویزیون- بازی در تئاتر، شروع بازیگری: شب شکن (1363)
عمده‌ی فیلمها:
سامان (1364)، رابطه (1365)، معما (1365)، فصل شکفتن (کوتاه- 1365)، گرایش (کوتاه- 1365)، بهار در پاییز (1366)، گل مریم (1366)، بچه‌های طلاق (1368)، ای ایران (1368)، زمان از دست رفته (1368)، گربه‌ی آوازه خوان (1369)، در آرزوی ازدواج (1369)، چهارشنبه عزیز (1371)، ماموریت آقای شادی (1371)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

مهین ترابی، مهرانه

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
مهرانه مهین ترابی (Mehraneh Mahintorabi), متولد 1336 درکرج.
لیسانس بازیگری و کارگردانی از دانشکده هنرهای زیبا

با تئاتر آغاز کرد و با فیلم گلبهار (1365) به سینما آمد. اما در تلویزیون درخشید. با مجموعه تلویزیونی «خیرالله صندقچه اسرار» مطرح شد و با نقش آفرینی زیبایش در مجموعه تلویزیونی همسران به محبوبیت رسید. او همچنان یکی از بازیگران موفق تلویزیون به شمار می رود. - گلبهار (1365)
- ردپایی بر شن (1366)
- دوران سربی (1367)
- راز کوکب (1368)
- ملک خاتون (1369)
- مسافران دره انار (1370)
- دادستان (1370)
- خیرالله، صندوقچه اسرار (مجموعه تلویزیونی، 1371)
- استپان (تله تئاتر، 1372)
- بهاران در بهاران (مجموعه تلویزیونی، 1373)
- همسران (مجموعه تلویزیونی، 1374)
- فاتح (1374)
- خانه سبز (مجموعه تلویزیونی، 1375)
- سفر پرماجرا (1375)
- قطار ابدی (مجموعه تلویزیونی، 1378)
- نگین (1380)
- نیستان (مجموعه تلویزیونی، 1380)
- یادداشتهای کودکی (مجموعه تلویزیونی، 1380)
- باران عشق (مجموعه تلویزیونی، یک قسمت، 1380)
- سریال تلویزیونی نرگس، 1385)
سریال شمس العماره 1388

مهین‌ترابی، مهرانه

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
متولد: 1336 کرج، تحصیلات: فارغ‌التحصیل رشته‌ی بازیگری و کارگردانی دانشکده‌ی هنرهای زیبای تهران، برنده‌ی جایزه‌ی بهترین بازیگر زن از جشنواره‌ی سیما- 1374 (سریال همسران)، فعالیت در تلویزیون- بازی در تئاتر، شروع بازیگری: گلبهار (1365)
عمده‌ی فیلمها:
ردپایی بر شن (1366)، دوران سربی (1367)، راز کوکب (1368)، ملک خاتون (1369)، دادستان (1370)، مسافران دره‌ی انار (1370)، فاتح (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

مؤید الممالک فکری، مرتضی قلی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1297 -1250 ش)، نمایشنامه‌نویس و روزنامه‌نگار. وی تحصیلات خود را در مدرسه‌ی دارالفنون فراگرفت و با زبان فرانسه آشنا شد و بعد از آن به خدمت دولت درآمد و چندی نیز حکومت مازندران، عراق و گلپایگان را به عهده داشت. او در 1325 ق روزنامه‌ی «صبح صادق» را در تهران منتشر کرد. مؤید الممالک از آزادیخواهان و مشروطه‌طلبان به شمار می‌رفت و روزنامه‌اش بعد از بمباران مجلس شورای ملی مورد غارت قرار گرفت. وی پس از آن مدتی در بادکوبه و بخارا و سمرقند و مصر متواری بود. فکری پس از بازگشت به ایران روزنامه‌های «پلیس ایران» و «ارشاد» را منتشر نمود. او در تهران درگذشت. از آثار وی نمایشنامه‌های: «سیروس کبیر»، «سرگذشت یک روزنامه‌نگار»، «عشق پیری»، «حکام قدیم و حکام جدید» و «سه روز در مالیه» است که آنها را برای کمک به روزنامه‌ی «ارشاد» و با همکاری شرکت نمایش عالی ارشاد به نمایش گذاشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :ادبیات نمایشی (182 -155، 154، 153/ 2)، از صبا تا نیما (110/ 2)، تاریخ جراید (105 -102/ 3، 79 -75/ 2، 118، 117/ 1).

میامی، مهدی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1332 تهران، تحصیلات: فارغ‌التحصیل دانشکده هنرهای زیبای تهران، فعالیت در تلویزیون، فعالیت در تئاتر عروسکی، بازی و کارگردانی در تئاتراز سال 1348، شروع بازیگری: جاده (1360)
عمده‌ی فیلمها:
بازجویی (1362)، گنج (1363)، جدال (1365)، پرنده کوچک خوشبختی (1366)، تا غروب (1367)، چون باد (1367)، کارآگاه 2(1367)، گزل (1369)، مرد ناتمام (1371)، سه مرد عامی (1371)، راه افتخار (1372)، آمون (1373)، حسرت (1373)، یحیی (1374)، یاد سبز لک‌لکها (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

میرامینی، حدیث

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
حدیث میر امینی متولد ۶۷ است و در رشته ی نمایش تحصیل کرده است از این رو باید او را تنها دختری دانست که در این سریال در رشته مرتبط با کارش تحصیل کرده است . او فرزند چهارم خانواده است و سه برادر بزرگتر از خود هم دارد . رنگ قرمز رنگ مورد علاقه ی حدیث میر امینی است و به غذاهای ایتالیایی هم علاقه فراوان دارد. بازیگر مورد علاقه ی خارجی او رابرت دنیرو است. تفریح مورد علاقه ی میر امینی فبلم دیدن و ورزش کردن است . و این بازیگر شنا را یشتر از هر ورزش دیگری دوست دارد او عاشق سینما است و دوست دارد در این عرصه بسیار موفق تر از تلویزیون باشد. او به سهیلی زاده و مهران مهام علاقه ی زیادی دارد و معتقد است آنها به او کمک زیادی کرده اند.

میرباقری، بیژن

قرن:15
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
بیژن میرباقری زاده ۱۳۴۷، فیلمساز ایرانی است.
زندگینامه
او دیپلم هنر خود را در رشته مجسمه سازی و لیسانس فیلمبرداری از دانشگاه هنر گرفته است.
در سال ۱۳۶۴، به عنوان مربی نقاشی درمرکز آفرینش‌های هنری کانون پرورش فکری شروع به کار کرد. او با ساخت فیلم انیمیشن آفتاب می‌شود . فعالیت حرفه‌ای خود را آغاز کردو در ادامه انیمیشن های مرد و سایه . گل و مه سا فعالیتش را ادامه داد. از سال 1367 با ساخت فیلم کوتاه دو خواهر به فیلم سازی کوتاه و بلند روی آورد.
آثار فیلم‌های بلند سینمایی
1- فیلم سینمایی ماهمه خوبیم/ ایران 1383/ محصول آفتاب نگاران/ کاندیدای 10 سیمرغ بلورین از جشنواره فیلم فجر و برنده سیمرغ بهترین تدوین برای سعید شساهسواری و برنده بهترین بازیگر دوم زن برای لیلا زارع برنده یوزپلنگ نقره‌ای از فستیوال لوکارنو/ سوئیس/ 2005
2- قیلم سینمایی "روز بر می‌آید" 3-فیلم سینمایی " دوزخ. برزخ . بهشت"
4- فیلم سینمایی طبقه سوم
ساخت فیلم‌های انیمیشن :
•آفتاب می‌شود (۳۵ م.مَ۱۳۶۷)
•گل (۱۶ م.م ۱۳۶۷ انجمن سینمای جوانان ایران)
•مرد و سایه (۱۶ م.م ۱۳۶۷ انجمن سینمای جوانان ایران)
•پسرک آبی (مجموعه)(۱۳۷۸) ویدیو انجمن سینمای جوانان ایران)
•مه سا (۳۵م.م ۱۳۸۱ کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان ۸ دقیقه) برنده جایزه بهترین انیمیشن از بخش مسابقه سینمای ایران در جشنواره فیلم کودک اصفهان ۱۳۸۲ و نیز بهترین فیلم کوتاه از بخش بین الملل جشنواره کودک اصفهان ۱۳۸۲
فیلم‌های کوتاه
•دو خواهر (۳۵م.م ۱۳۷۸ انجمن سینمای جوانان ایران)، برنده جوایز: بهترین فیلم کوتاه از نگاه اتحادیه تهیه کنندگان سینمای ایران ۱۳۷۹ بهترین فیلمنامه و کارگردانی از جشنواره دفاع مقدس ۱۳۸۰، مدال نقره یونیکا هلند ۲۰۰۰، نشان طلا از فستیوال ابنزی اتریش ۲۰۰۰، جایزه بزرگ

جشنواره و بهترین فیلم داستانی از جشنواره بیلبائو اسپانیا ۲۰۰۰، جایزه بزرگ جشنواره فیلم کوتاه لیختن اشتاین ۲۰۰۰
•پرنده (ویدیو ۱۳۷۹)، پدربزرگها شعرنو بلد نیستند (ویدیو ۱۳۷۹)
•نامه نانوشته (۱۳۸۰ ، ۳۵mm ، کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان ۲۱دقیقه) برنده جایزه مدال طلا جشنواره هوستون ۲۰۰۲، حضور در بخش کن جونیور کن فرانسه ۲۰۰۲
•خاموشی (۳۵م.م ۱۳۸۲ انجمن سینمای جوانان ایران) حضور در بخش مسابقه بین الملل جشنواره دراما یونان ۲۰۰۴

فیلمنامه
•روبه آسمان (بلند سینمایی، ۱۳۷۹)
•نفر پنجم (کوتاه، داستانی، ۱۳۸۰)
•آفتاب (کوتاه، انیمیشن، ۱۳۸۰)
•سیب (کوتاه، انیمیشن، ۱۳۸۰)
•ستاره حلبی (کوتاه، انیمیشن، ۱۳۸۱)
•ساخت ژاپن (بلند سینمایی، ۱۳۸۱)
•دوزخ، برزخ، بهشت (بلند سینمایی، ۱۳۸۱)
•داشتن (بلند سینمایی، کار مشترک، ۱۳۸۳)
•طبقه سوم (بلند سینمایی، ۱۳۸۳)
•شب بارانی (کوتاه، کار مشترک، ۱۳۸۳)
•خدا چیه ؟ (کوتاه، ۱۳۸۳)
•آن دیگری (بلند سینمایی، کار مشترک، ۱۳۸۴)

سایر آثار
•فیلم بلند ما همه خوبیم (۳۵ م.م ۱۳۸۳ محصول آفتاب نگاران)
•فیلم بلند داشتن (ویدیو، سیما فیلم)
•فیلم مستند «برادران امیدوار» (۱۳۸۰ کوتاه انجمن سینمای جوانان ایران) سینمای خانگی (کوتاه موسسه رسانه‌های تصویری ۱۳۸۳) جیرفت (در حال تولید)
•تصویرسازی مجموعه کتاب کودک جیرک و جورک (در چهار فصل) نشر و مرکز ۱۳۷۹
•مجموعه تلویزیونی نوعروس (شبکه دو سیما ۱۳۸۱)
•تیزر بیست و دومین جشنواره فجر
•و بیش از صد عنوان تیزر تبلیغاتی

میربختیار، شهلا

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
تحصیلات: فارغ‌التحصیل دانشکده هنرهای دراماتیک تهران، مقیم کانادا،
شروع بازیگری: هیولای درون (1362)
عمده‌ی فیلمها:
زنجیرهای ابریشمی (1364)، سایه‌های غم (1366)، سلام سرزمین من (1366)، باد سرخ (1367)، راز کوکب (1368)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

میرزایی، ابوالفضل

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1310 میانه، نام اصلی: ابوالفضل میرزایی اشلقی، تحصیلات: ششم ابتدایی، شروع بازیگری: کانی مانگا (1366)
عمده‌ی فیلمها:
سالهای خاکستر (1367)، آخرین مهلت (1368)، رانده شده (1368)، مهاجران (1371)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

میرزایی، بیوک

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1334 تهران، تحصیلات: دانشجوی رشته‌ی علوم سیاسی دانشگاه آزاد، فعالیت در رادیو از 1362- فعالیت در دوبله از 1356- فعالیت در تلویزیون از 1353- بازی در تئاتر از 1349 با گروه آناهیتا، شروع بازیگری: نارونی (1367)
عمده‌ی فیلمها:
ابلیس (1369)، دادستان (1370)، تعطیلات تابستانی (1374)، حادثه در کندوان (1374)، تنگنا (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

میرزائیان، مجید

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1318 تهران، تحصیلات: فارغ‌التحصیل کلاسهای آزاد دراماتیک تهران، شروع بازیگری: پرونده (1362)
عمده‌ی فیلمها:
پایگاه جهنمی (1363)، عقابها (1363)، حماسه‌ی دره‌ی شیلر (1365)، دبیرستان (1365)، دلار (1367)، خواستگاری (1368)، بازارچه (کوتاه-1368)، عروس حلبچه (1369)، تبعیدیها (1370)، قربانی (1370)، بندر مه‌آلود (1371)، رابطه پنهانی (1371)، ضربه‌ی توفان (1372)، پرواز از اردوگاه (1373)، دام (1374)، بانی چاو (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

میرفخرایی، مجید

قرن:15
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نام: مجید میر فخرائی
فوق لیسانس طراحی صحنه و تاتر از دانشگاه ونسن پاریس در فرانسه.
همسر غوغا بیات (عکاس).
شروع فعالیت در سینمای آزاد و ساخت فیلم کوتاه « شماره 2 ».
شروع فعالیت سینمایی با فیلم « غریبه و مه » (بهرام بیضایی) به عنوان طراح صحنه در سال 1354.
فیلم شناسی:
ردپایی بر شن (محمدرضا هنرمند - 1366)
بحران (1366)
افق (رسول ملاقلی پور - 1367)
مرگ پلنگ (فریبرز صالح - 1368)
ملک خاتون (1368)
آخرین پرواز (احمدرضا درویش - 1368)
افسانه آه (تهمینه میلانی - 1369)
ابلیس (احمدرضا درویش - 1369)
انفجار در اتاق عمل (رحیم رحیمی پور - 1370)
امام علی (ع) (مجموعه, داود میرباقری - 1370)
حماسه مجنون (جمال شورجه - 1372)
روز واقعه (شهرام اسدی - 1373)
جهان پهلوان تختی (بهروز افخمی - 1376)
خلبان (جمال شورجه - 1376)
جنگجوی پیروز (مجتبی راعی - 1377)
مردان آنجلس (مجموعه ، فرج الل سلحشور - 1377)
سیب سرخ حوا (سعید اسدی - 1378)
گاهی به آسمان نگاه کن (کمال تبریزی - 1381)
شاه خاموش (همایون شهنواز - 1381)
فرش باد (کمال تبریزی - 1381)
زندانی 707 (حبیب الله بهمنی - 1381)
باباعزیز (محمدناصر خمیر - 1383)
لاک پشت ها هم پرواز می کنند (بهمن قبادی - 1383)

وعده دیدار (جمال شورجه - 1383)
ازدواج به سبک ایرانی (حسن فتحی - 1383) جوایز و انتخابها:
>> برنده سیمرغ بلورین بهترین طراحی صحنه و لباس (آخرین پرواز)
[دوره 8 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1368]
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین طراحی صحنه و لباس (راز خنجر)
[دوره 11 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1371]
>> برنده سیمرغ بلورین بهترین طراحی صحنه و لباس (روز واقعه)
[دوره 13 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1373]
>> کاندید تندیس زرین بهترین طراحی صحنه (فرش باد)
[دوره 7 جشن خانه سینما (مسابقه) - سال 1382]
>> کاندید تندیس زرین بهترین طراحی لباس (فرش باد)
[دوره 7 جشن خانه سینما (مسابقه) - سال 1382]
>> 2 - دومین طراحی صحنه و لباس سال (فرش باد)
[دوره 18 منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال) - سال 1382]
>> کاندید سیمرغ بلورین بهترین طراحی صحنه و لباس (اخراجی ها)
[دوره 25 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1385]
منابع زندگینامه :http://www.iranact.com

میرلوحی، محمدرضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
کارگردان، نویسنده.
تولد: 1319، تهران.
درگذشت: 1363، تهران.
محمدرضا میرلوحی از سال 1342 بازی در تئاتر را ابتدا در گروه شاهین سرکیسیان و بعد گروه بیژن مفید و گروه هنرهای ملی آغاز کرد. از جمله نمایش‌هایی که در آنها حضور پیدا کرد، می‌توان به این عنوان‌ها اشاره کرد: «چنگال»، «بهارهای از دست رفته»، «در راه کاردیف». در این مدت داستان‌هایی از وی به چاپ رسید. مدتی نیز در گروه ادب تلویزیون فعالیت داشت. با نوشتن فیلمنامه‌ی «رقاصه‌ی شهر» از سال 1349 وارد عرصه‌ی سینما شد. از جمله فیلم‌هایی که نوشته است یا کارگردانی آنها را به عهده داشته است، می‌توان به عنوان‌های زیر اشاره نمود: «کاکو» (نویسنده، 1350)؛ «زن یک شبه» (نویسنده، 1350)؛ «تپلی» (کارگردان، نویسنده، 1351)؛ «شورش» (کارگردان، نویسنده، 1352)؛ «آقای جاهل» (کارگردان، نویسنده، 1353)؛ «مواظب کلاهت باش» (کارگردان، نویسنده، 1353)؛ «شکست ناپذیر» (کارگردان، 1353)؛ «پاکباخته» (کارگردان، نویسنده، 1355)؛ «خاتون» (کارگردان، نویسنده، 1356)؛ «اشباح» (کارگردان، نویسنده، 1361)؛ «شیلات» (کارگردان، 1362)؛ «ریشه در خون» (تدوین، 1363)؛ «خاک و خون» (نویسنده، 1363)؛ «فرار» (تدوین، 1363).
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

میری، علی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد 1315 در شهسوار در سال 1340 از هنرستان هنرپیشگی فارغ التحصیل و به کار تئاتر مشغول شد و در بیشتر از پنجاه نمایش به ایفای نقش پرداخت. فعالیت در سنیما را از سال 1343 به عنوان بازیگر با فیلم زمزمه محبت آغاز کرد. سپس به عنوان بازیگر نقش فرعی و نوچه کمیک فیلم ها را با لهجه گیلانی در بیش از صد فیلم سینمای ایران بازی کرد. بعد از انقلاب، میری به خارج از کشور مهاجرت کرد و درکنار کارهای مختلف، گاهی درنمایش های کمدی ایرانی برای بینندگان فارسی زبان آمریکا و اروپا و اخیراً دبی ایفای نقش کرد. وی در دوازده اسفند دار فانی را وداع گفت.
گزیده فیلم شناسی:
به دادم برس رفیق (1357)، زخم خنجر رفیق (1357)، زرخرید (1357)، سرنوشت سازان (1357)، نمک نشناس (1357)، رفاقت (1356)، روزهای بی خبری (1356)، عشق و خشونت (1356)، فقط آقا مهدی می تونه (1356)، مرد خدا (1356)، مشکل آقای اعتماد (1356)، نان و نمک (1356)، همراهان (1356). منابع زندگینامه :سالنامه فیلم - ش 18.

میناسیان، لوریک

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
متولد: 1322 تهران، نام اصلی: لوریک وارطان یوسفیانس، فرزند مرحوم آرمان (بازیگر)، تحصیلات: فوق دیپلم، شروع بازیگری: نقش خیام (1371)
عمده‌ی فیلمها:
بوی خوش زندگی (1373)، بوی پیرهن یوسف (1374).
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

میهن دوست، حمید

قرن:15
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
زندگی: دانش‌آموخته بازیگری نزد حمید سمندریان در ۱۳۷۰ و دانش آموخته چهره‌پردازی نزد جلال معیریان در ۱۳۷۱ است. 1. سریال چارخونه ، کارگردان سروش صحت ، (۱۳۸۶)
2. مجموعه شب‌های برره، کارگردان مهران مدیری، ۱۳۸۴
3. سینمایی خاک سرد، کارگردان رضا سبحانی ، (۱۳۸۴)
4. سریال جایزه بزرگ، کارگردان مهران مدیری، ۱۳۸۳
5. اتاق رویا، کارگردان نیما بانکی ، ۱۳۸۲
6. سینمایی ایمیل، کارگردان مجید هدایتی،(۱۳۸۲)
7. سریال نقطه‌چین، کارگردان مهران مدیری، ۱۳۸۲
8. سینمایی خاموش، کارگردان بیژن میرباقری، (۱۳۸۱)
9. سریال پاورچین، کارگردان مهران مدیری، ۱۳۸۰
10. سینمایی توکیو بدون‌توقف، کارگردان سعید عالم‌زاده، (۱۳۸۰)
11. سینمایی عروسکی برای الدوز، کارگردان محسن چگینی، (۱۳۸۰)
12. سریال همسایه‌ها، کارگردان حسین لطیفی، ۱۳۷۹
13. سریال مسافر، کارگردان سیروس مقدم،۱۳۷۹
14. سینمایی بهشت از آن تو، کارگردان علی‌رضا داودنژاد، (۱۳۷۸)
15. پشت صحنهٔ راه بی‌پایان
بازیگر: 1. سریال راه بی‌پایان، کارگردان همایون اسعدیان، (۱۳۸۶)
2. سینمایی خاک سرد، کارگردان رضا سبحانی، (۱۳۸۴)
3. سینمایی مواجهه، کارگردان سعید ابراهیمی‌فر، (۱۳۸۳)
4. سینمایی روایت سه‌گانه، کارگردان سعید ابراهیمی‌فر، (۱۳۸۳)
5. سریال بابای خجالتی، کارگردان شاپور قریب، (۱۳۸۲)
6. سریال سفر سبز، کارگردان حسین لطیفی، (۱۳۸۰)
7. سریال همسایه‌ها، کارگردان حسین لطیفی، (۱۳۷۹)
8. سریال مسافر، کارگردان سیروس مقدم، (۱۳۷۹)
9. سینمایی قانون، کارگردان فرامرز قریبیان ، (۱۳۷۳)
10. سینمایی هبوط، کارگردان احمدرضا معتمدی، (۱۳۷۲) مجری چهره‌پردازی: 1. سینمایی خواب سفید،کارگردان حمید جبلی، (۱۳۷۹)
2. سریال قطار ابدی، کارگردان بهروز بقایی، ۱۳۷۸
3. سریال روزهای زندگی، کارگردان سیروس مقدم،۱۳۷۷

4. سینمایی بازداشتگاه،کارگردان رضا صفایی، (۱۳۷۶)
5. سینمایی آخرین تک‌سوار ایل، کارگردان حجت قاسم‌زاده، (۱۳۷۶)
6. سینمایی پشت دیوار شب، کارگردان مهران تاییدی، (۱۳۷۶)
7. سینمایی سلول، کارگردان بهروز فرجی، (۱۳۷۵)
8. سریال یحیی و گلابتون، کارگردان اصغر آبگون، ۱۳۷۵
9. سینمایی بزرگ خیلی بزرگ، (۱۳۷۵)
10. سریال حکایت میرزا یحیی، کارگردان حمید لبخنده،۱۳۷۴
11. سینمایی عاشقانه، کارگردان علی‌رضا داودنژاد، (۱۳۷۴)

مدیر تولید:

1. سریال چارخونه ، کارگردان سروش صحت ، (۱۳۸۶)

نادری، زیبا

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
متولد: 1344 تبریز، نام اصلی: زیبا مقدم قدیمی، شروع بازیگری: می‌خواهم زنده بمانم (1373)
عمده‌ی فیلمها:
دیوانه‌وار (1373)، هدف (1373)، رویای نیمه شب تابستان (1373)، عروسیت مبارک (1373)، غربت (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

نارنجیها، پرویز

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
گوینده، صداپیشه.
تولد: 1318، تهران.
درگذشت: 1 شهریور 1372، تهران.
پرویز نارنجیها، گویندگی برای فیلم را از سال 1342 آغاز کرد و در فیلم‌ها با دو سه گویش گوناگون به جای شخصیت‌های متفاوتی سخن می‌گفت، به خاطر لحن بیان مخصوصی که داشت، اکثرا به جای کشیش‌ها و رؤسای دادگاه حرف می‌زد. او همچنین از فعالان صدابرگردانی (دوبله) در تلویزیون، به ویژه در برنامه‌های کودک بود. گفتار متن نقاشی متحرک «پلنگ صورتی» و برنامه‌ی «لحظه‌ها» گفتارهای چی کی یویا و بزغاله‌ی دکتر در کارتون‌های «ایکیوسان» و «پسر شجاع»، گویندگی به جای آدم آهنی در فیلم «دیگه چه خبر؟» و گویندگی در نقش گروهبان گارسیا در مجموعه‌ی تلویزیون «زورو» از جمله فعالیت‌های او بود. علاوه بر اینها، نارنجیها معلم بود و نقاشی نیز می‌کرد.
نارنجیها نمیه شب اول شهریور 1372 در حالی که به سبب سکته‌ی مغزی پنج ماه از سکوتش می‌گذشت، به علت ناهنجاری شدید گوارشی در بیمارستان ساسان در تهران درگذشت.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

ناصر،یکتا

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
فرزند دوم یک خانواده ی ۵ نفره است که یک خواهر بزرگتر به نام نیکتا دارد که عکاسی خوانده و به تازگب عضو خانواده ی سینما شده و یک برادر کوچکتر هم دارد ..... اسمش را مادرش برگزیده .... پرسپولیسی است و ارام جعفری یکی از دوستان صمیمی اش .... در برخورد اول بسیار جدی و سرسخت به نظر میرسد اما بسیار مهربان است .... معتقد است که تقدس بازیگری را حفظ می کند .... از طیق دوستان خواهرش که در دانشکده هنر درس می خوانده با این کار آشنا شده و برای اوایل تنها تئاتر بازی می کرده و بعد به دفاتر سینمایی معرفی میشود .... او در سال ۷۵ در حالی که فقط ۱۸ سال داشت برای نخستین بار مقابل دوربین رفت و در کار تلویزیونی گلهای کاغذی ایفای نقش کرد ...
در سال ۷۶ که مسیر و سلیقه ی سینمای ایران تغییر کرد و به سمت جوانگرایی و جوان پسندی رفت یکتا ناصر که از قبل زمینه ی حضور در سینما را داشت ترجیح داد به درسهای دانشگاه بپردارد ! در این سالها موجی از جوانان به صورت فراگیر وارد سینما شدند و آنهایی که استعداد داشتند خود را نشان دادند و آنهایی هم که استعداد نداشتند این فرصت را بدست آوردند تا در چند پروژه خوب خود را مطرح کنند امی در این میان تنها کارهایی برای یکتا پیش آمد که خیلی باعث مطرح کردن این هنرمند نشد (از جمله : پدر خوانده - شب چراغ) این روند کار تا سال ۷۹ ادامه داشت .... تا اینکه در سال ۷۹ تغییر سرنوشت یکتا به دست حمید لبخنده با کار تلویزیونی (با من بمان) رقم خورد ...
بهرام رادان که تازه با شور عشق نادر مقدس در کنار مهناز افشار به شهرت و محبوبیت رسیده بود در فیلم ساقی به کارگردانی محمدرضا اعلامی در کنار یکتا قرار گرفت و این خود باعث مطرح شدن یکتا در سینما شد ...بعد از فیلم ساقی سیلی از پیشنهادات به سمت یکتا آمد و یکتا در اواخر سال ۷۹ یک فیلم تلویزیونی به نام (ضربه سوم) را کار کرد ...
در دهه ی ۸۰ او بخاطر کار کردن با کارگردانان مطرحی چون لبخنده و اعلامی بازیگری را جدی گرفت و به عنوان اولین انتخاب . پروژه ی سینمایی (ناه پشت ابر) را برگزبد ... که البته این فیلم بخاطر اینکه ستارگان نامدار در این فیلم حضور نداشتند و همچنین تبلیغات ضعیف فیلم

باعث شد فیلم فروش چندانی نداشته باشد ... بعد از این فیلم یکتا در کنار میترا حجار فیلم (فراری) را به ساخته ی رضا جعفری بازی کرد ... که البته فراری هم مانند ساقی توقیف شد !!!!
سال ۸۱ را یکتا با امیدواری برای اکران دو فیلم اصلی ایش که توقیف شده بود آغاز کرد ... وقتی امید او مانند سازندگان ساقی و فراری نقش بر آب شد دوباره راه تلویزیون را پیش گرفت و با مجموعه ی (عید آن سالها) دوباره به تلویزیون آمد ...
(پیش پرده) نام فیلم تلویزیونی دیگر یکتا در سال ۸۱ بود و با همین اثر این سال کاری هم به پایان برد تا وقت بیشتری برای پرداختن به موسیقی و نقاشی داشته باشد .
وقتی در سال ۸۲ یکتا پیشنهاد بازی در فیلم (عاشق مترسک) را پذیرفت نه خود یکتا و نه هیچکدام ار اهالی سینما فکر نمی کردند که این فیلم هم به سرنوشت دو فیلم قبلی بازیگر جوان دچار شود !!!! اما این اتفاق افتاد و این فیلم یکتا هم توقیف شد !!!!
!!!!!! دیگر همه باور کرده بودند که طلسمی در سینما برای ستاره ی سینما بوجود آمده که مشخص نیست کی خواهد شکست و بد شانسی کی دست از سر یکتا ناصر بر می دارد !!!!!! و دوباره یکتا مجبور شد به تلویزیون بیاید ...
او در سالهای ۸۲ تا ۸۴ ترجیح داد فقط به پیشنهادهای تلویزیونی پاسخ مثبت بدهد ... بعد از با من بمان لبخنده - سریال (لبه تاریکی) ساخته سعید سلطانی را بازی کرد و در پی پخش این مجموعه از تلویزیون و درصد بالای بیننده اش محبوبیت و شهرت یکتا به چند برابر رسید ....
... و در سال ۸۴ که به پیشنهاد احمد امینی پاسخ مثبت داد و یکی از نقش های اصلی مجموعه ((اولین شب آرامش)) را بازی کرد .... البته یک فیلم تلویزیونی دیگر از یکتا به نام (قند ترش) ساخته کوروش خزایی نیز از دیگر کارهای یکتا در این سالهاست ....
و بالاخره در ۲۱ مرداد سال ۸۳ با اکران فیلم فراری طلسم سینمایی یکتا شکست که البته قبل از آن و با فاصله ی دراز از تولید (ساقی) نخستین فیلم یکتا ساخته ی اعلامی اکران شده بود که با تغییر ذائقه ی سینما دوستان به موفقیت لازم نرسید ... این موضوع دقیقا برای فیلم فراری هم بود که وقتی اکران شد که سینما از سوژه ی فرار دختران اشباع شده بود .... (عاشق مترسک) هم نیز از ۲۴ فروردین ۸۴ اکران شد و دقیقا سومین کار یکتا هم دچار سرنوشت دو کار قبلی اش شد و خیلی موفق نشد ....
بعد از این او کارهای بسیار دیگری کار کرد . از جمله : (خنگ آباد) مهدی اباسلط - (مستند خانه ای در شن) اردشیر افشین راد - (ابر می بارید . باران نه) محمدرضا آهنج - (قتل آنلاین) مسعود آب پرور که در حال

حاضر بر پرده ی سینماهاست که این فیلم در پائیز و زمستان ۸۴ فیلمبرداری شد و به مراحل فنی رفت . - (افسانه شادیها) یا (روزهای نازنین) علی قوی تن که این فیلم از دی ماه ۸۴ کلید خورد و تا پایان فروردین ۸۵ ادامه داشت . - (سود تولد) علی قوی تن در بهار ۸۵ - (باران رویاها را نمی شود)اصغر یوسفی

ناظرزاده کرمانی، فرهاد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1326، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: ارتباطات، دانشکده: هنرهای زیبا، دانشگاه: تهران
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
کارشناسی ادبیات و علوم اجتماعی از دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تهران در سال 1349، کارشناسی هنرهای نمایشی از دانشکده هنرهای دراماتیک دانشگاه تهران از سال 1347 تا 1349، کارشناسی ارشد تاریخ و علوم اجتماعی از داشگاه سوربن فرانسه در سال 1351، دکترا در رشته ادبیات و هنرهای ارتباطی- نمایشی از دانشگاه دولتی بولین گرین آمریکا در سال 1356، گذراندن دوره‌های کوتاه‌مدت هنرهای نمایشی در مدارس حرفه‌ای لوس آنجلس در سال 1362.
مرتبه علمی:
استادیار دانشگاه تهران از سال 1363 تا 1366 و دانشیار دانشکده هنرهای زیبای دانشگاه تهران از سال 1366 تاکنون.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بازیگری و نمایشنامه‌نویسی، فرهنگ تئاتر ایران، تدریس دروس ادبیات و هنرهای ارتباطی- نمایشی، تاریخ نمایش، تحلیل نمایش، نمایشنامه‌نویسی، سبک‌های نمایشی، نقد در نمایش و تحلیل نمایشنامه در دانشگاههای دولتی بولین گرین، دانشکده صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران، دانشکده هنرهای زیبا دانشگاه تهران و تربیت مدرس، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 25 پایان‌نامه کارشناسی و کارشناسی ارشد.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسی: 15
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
پیش‌درآمدی بر هنری نمایشی در مصر، تئاتر پیشتاز و تجربه‌گر و بحث‌نما، تی.اس. الیوت و نمایشنامه منظوم و مذهبی، سبک‌های اجرائی در تئاتر معاصر جهان، نمادگرایی در ادبیات نمایشی نی‌لبک و بهمن، گزاره‌گرایی در ادبیات نمایشی، پژوهشی در هنر نمایش در خاور زمین در سه بخش، آشنایی با تئاتر سیاهپوستان آمریکائی، ادبیات نمایشی در رم.

مقالات
تعداد مقالات بزبان فارسی: 26، تعداد مقالات بزبان خارجی:-
زمینه علمی مقالات:
زمینه‌های فلسفی آثار ساموئل بکت، حشره‌ها و آدمهای ماشینی چاپک، تلویزیون فصل جدیدی از تاریخ را می‌سازد، مسئله مضحکه و یا کمدی در آثار اوژن یونسکو، پژوهشی در شعر پل الوار، گزاره‌گرائی (اکسپرسیونیسم) در ادبیات نمایشی، طبیعت‌گرائی و واقعیت‌گرائی در ادبیات نمایشی، تئاتر سیاه- نمایش آیینی- سنتی یوروبایی در نیجریه آفریقا، آشنایی با مکتبهای ادبی- نمایشی، نگاهی اجمالی به تئاتر هند از آغاز تا امروز، عناصر تشکیل‌دهنده هنر نمایش، نکاتی پیرامون نقد و منتقد در ادبیات نمایشی، نکاتی پیرامون اهمیت تئاتر در جهان، چند نکته پیرامون اهمیت هنر نمایش و آشنائی با تئاتر کارگری در جهان، هنر نمایش در ژاپن.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد سوم)

ناظری، عباس

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1295 تهران، نام اصلی: عباس ناظری نیک، تحصیلات: سوم متوسطه، شروع بازیگری: هنگامه (1347)
عمده‌ی فیلمها:
رام کردن مرد وحشی (1349)، فرار از تله (1350)، بدنام (1350)، راز درخت سنجد (1350)، مرد اجاره‌ای (1351)، عاصی (1351)، تنگسیر (1352)، ممل آمریکایی (1353)، فاصله (1354)، ذبیح (1354)، مرد شرقی زن فرنگی (1354)، هزار بار مردن (1356)، دونده (1363)، یوزپلنگ (1364)، شبح کژدم (1365)، ملاقات (1365)، کشتی آنجلیکا (1367)، دوران سربی (1367)، خواستگاری (1368)، رانده شده (1368)، مردی در آینه (1371)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

ناظریان، ایرج

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
صداپیشه.
تولد: 1314.
درگذشت: 26 مرداد، 1370، سوئد.
ایرج ناظریان کارش را از تئاتر در دهه‌ی 1330 شروع کرد و از سال 1335 وارد کار صداپیشگی شد. وی به جای بازیگران مانند راک هادسن، چارلز برانسون، ریچارد برتون، ناصر ملک مطیعی و... حرف زده است. آخرین کار وی در زمینه‌ی صداپیشگی، مجموعه‌ی تلویزیونی «بادبان‌های برافراشته» بود که به جای شخصیت کاپیتان حرف می‌زد.
وی روز سه شنبه 26 مرداد 1370، به دنبال یک بیماری سخت و کوتاه مدت، در سن 56 سالگی در سوئد درگذشت.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

نجات‌الهی، سرور

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
مقیم خارج از کشور، شروع بازیگری: ماموریت (1365)
عمده‌ی فیلمها:
سرزمین آرزوها (1366)، بوعلی سینا (1366)، جعفرخان از فرنگ برگشته (1366)، جمیل (1366)، در مسیر تندباد (1367)، سالهای خاکستر (1367)، ریحانه (1368)، دلشدگان (1370)، سیرک بزرگ (1370)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

نجفلو، حسن

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
تولد: 1278، اردبیل.
درگذشت: 5 مرداد 1369.
حسن نجفلو بازیگر بود و یکی از پیشکسوتان تئاتر شهرستان اردبیل به حساب می‌آمد.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

نجفی، احمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نام اصلی: احمد
نام خانوادگی اصلی: نجفی
سمت (در بخش های): بازیگران،تهیه و تولید،
تاریخ تولد: 1327
محل تولد: خرمشهر
ملیت: ایران
.....
مدرک تحصیلی: فارغ التحصیل مدیریت بازرگانی
بیوگرافی
فارغ التحصیل رشته مدیریت سینما از دانشگاه وودبری لوس‌آنجلس امریکا.
موسس شرکت پخش فیلم در امریکا در سال 1355 (1976).
فعالیت در شبکه دوم سیما به عنوان معاون مدیر شبکه در سال 1358.
مدیر دفتر نمایندگی تلویزیون در امریکا.
فعالیت در کارگاه آزاد فیلم به مدیریت مسعود کیمیایی به عنوان قائم مقام مدیرعامل.
شروع فعالیت سینمایی با فیلم غزل (مسعود کیمیایی) به عنوان دستیار کارگردان و متصدی تدارکات و اجرای دکور در سال 1355.
مسئول پخش در تل فیلم.
تاسیس دفتر هفتمین هنر به همراه ناصر تقوایی.
با با بازی در فیلمی از مسعود کیمیایی به سینما آمد. در دندان مار چندان موفق نبود و حتی بسیاری از منتقدان بازی او را یکی از ضعفهای دندان مار به حساب آوردند. اما بازی بسیار خوبش در گروهبان همه حسابها را به هم ریخت. بخشی از فیلم شناسی:

1384 شوریده (محمدعلی سجادی) [بازیگر]
1383 هشت پا (علیرضا داودنژاد) [بازیگر]
1383 وعده دیدار (جمال شورجه) [بازیگر]
1383 بشارت منجی (نادر طالب زاده) [بازیگر]
1381 جایی دیگر (مهدی کرم پور) [بازیگر]

1380 سایه روشن (حسن هدایت) [بازیگر]
1379 سگ کشی (بهرام بیضایی) [بازیگر]
1376 کمکم کن (رسول ملاقلی‌پور) [بازیگر]
1375 بالاتر از خطر (سعید عالم زاده) [بازیگر]
1375 طوفان شن (جواد شمقدری) [بازیگر]
1375 هتل کارتن (سیروس الوند) [بازیگر-تهیه کننده-مجری طرح]
1374 بیگانه ای در شهر (حسن هدایت) [بازیگر]
1373 آخرین بندر (حسن هدایت) [بازیگر]
1373 خط آتش (علی سجادی حسینی فرید سجادی حسینی) [بازیگر]
1372 تاواریش (رفیق) (مهدی فخیم‌زاده) [بازیگر-تهیه کننده-مجری طرح]
1372 پناهنده (رسول ملاقلی‌پور) [بازیگر]
1370 برخورد (سیروس الوند) [بازیگر]
1369 گروهبان (مسعود کیمیایی) [بازیگر-تهیه کننده]
1368 ای ایران (ناصر تقوایی) [مدیر تولید]
1368 دندان مار (مسعود کیمیایی) [بازیگر]

جوایز و انتخابها
>> برنده دیپلم افتخار بهترین بازیگر نقش اول مرد (طوفان شن)
[دوره 15 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1375]
.....
>> برنده دیپلم افتخار بهترین بازیگر نقش اول مرد (هتل کارتن)
[دوره 15 جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران) - سال 1375]
.....

نجفی، محمدعلی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
محمدعلی نجفی (۱۳۲۴ -) معمار، فیلم‌نامه‌نویس و کارگردان ایرانی.
زندگی
محمدعلی نجفی در ۱۳۲۴ در اصفهان به دنیا آمد. دانش‌آموختهٔ کارشناسی ارشد شهرسازی و معماری از دانشگاه ملی است. فعالیت هنری خود را با کارگردانی نمایش سربداران در حسینیه ارشاد شروع کرد. در ۱۳۵۶ موسسهٔ «آیت فیلم» را با همکاری انجمن اسلامی مهندسین تأسیس کرد. نخستین فعالیت هنری سینمایی‌اش کارگردانی فیلم «جنگ اطهر» بود. وی این فیلم را در ۱۳۵۸ ساخت. فیلم‌شناسی
سال ساختعنوانانوع فیلم‌برداریمدتسمت
۱۳۵۶
جنگ اطهر|سینمایی
۹۰ دقیقهکارگردان و طراح صحنه
۱۳۵۷
لیله‌القدر
سینمایی ۹۰ دقیقهکارگردان
۱۳۶۰
سربداران
سریال
کارگردان
۱۳۶۴
لوحه صفورا
فیلم کوتاه
کارگردان و طراح صحنه
۱۳۶۵
گزارش یک قتل
سینمایی۸۷ دقیقهکارگردان
۱۳۶۶
پرستار شب
سینمایی۸۳ دقیقهکارگردان
۱۳۷۰

افسانه شهر لاجوردی
سینماییکارگردان
۱۳۷۳
زمین آسمانی
سینمایی۹۵ دقیقهکارگردان و طراح صحنه
۱۳۷۶
قرمز
سینماییطراح صحنه
۱۳۷۷
شیدا
سینماییطراح صحنه
۱۳۷۷
عشق طاهر
سینمایی۹۱ دقیقهکارگردان
۱۳۷۹
زمان شوریدگی
سریالکارگردان
۱۳۸۴
زاگرس
سینمایی ۱۰۰ دقیقهکارگردان
۱۳۸۵
پیاده‌روهای کلان شهر
مستند
کارگردان
۱۳۸۸
جایی نزدیک زمین
سینمایی
تهیه کننده و طراح صحنه

نجفیان، رسول

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1330 تهران، تحصیلات: لیسانس روانشناسی از مدرسه‌ی عالی پارس 1356، دستیار کارگردان- فعالیت در گروه تئاتر آزاد آناهیتا از 1348، فعالیت در سینمای آزاد از 1352- کارگردانی در تئاتر و تلویزیون، بازی در تئاتر، شروع بازیگری: صف (نمایش داده نشد- 1363)
عمده‌ی فیلمها:
نارونی (1367)، دزد عروسکها (1368)، پول خارجی (1368)، نقش عشق (1369)، یک مرد و یک خرس (1371)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

نجومی، مهتاج

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
متولد: 1328 تهران، تحصیلات: فوق دیپلم مدرسه‌ی عالی سینما و تلویزیون، شروع بازیگری: گاو (1348)
عمده‌ی فیلمها:
چشمه (1351)، آن سوی مه (1364)، پول خارجی (1368)، در کمال خونسردی (1373)، مادرم گیسو (1374)، یاد سبز لک‌لکها (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

نرسی، جمشید

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1317 تهران، نام اصلی: واخناک گرگیانرسی، تحصیلات: دیپلم طبیعی و دیپلم طراحی، شروع بازیگری: زمین تلخ (1341)
عمده‌ی فیلمها:
ببر کوهستان (1344)، بی‌عشق هرگز (1345)، در جستجوی تبهکاران (1346)، الماس 33(1347)، کشتی نوح (1347)، شاهراه زندگی (1347)، شب فرشتگان (1347)، دلاور دوران (1347)، مالک دوزخ (1348)، آدم و حوا (1349)، قسمت (1349)، خشم عقابها (1349)، بارگاه شیطان (1349)، حسن فرفره (1349)، کوچه مردها (1349)، رعد و برق (1350)، جان سخت (1350)، شکار انسان (1350)، خوشگل محله (1350)، مبارزه با شیطان (1350)، علی سورچی (1351)، فرار از زندگی (1351)، فاتح دلها (1351)، قربون زن ایرونی (1352)، ابرمرد (1353)، مواظب کلات باش (1353)، گلنسا در پاریس (1353)، کمین (1354)، راننده‌ی اجباری (1354)، غیرت (1355)، ستیز (1355)، جانی و تپل (1356)، محکومین (1363)، تشکیلات (1365)، تیغ و ابریشم (1365)، پرستار شب (1366)، سرب (1366)، هی جو (1367)، دندان مار (1368)، چاووش (1369)، گالان (1369)، تبعیدیها (1370)، بندر مه‌آلود (1371)، افعی (1371)، پرواز را به خاطر بسپار (1371)، آنها هیچ کس را دوست ندارند (1372)، آشیانه (1372)، پادزهر (1372)، همزاد (1373)، مرد کوچک (1373)، دشمن (1374)، قانون (1374)، نخل محبت (1374)، گارد ویژه (1374)، دام (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

نشاط خواه، فرزانه

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
متولد: 1334 تهران، همسر جمشید جهانزاده (بازیگر)، تحصیلات: فارغ‌التحصیل ادبیات دراماتیک و نمایشنامه‌نویسی از دانشکده هنرهای دراماتیک تهران 1363- فعالیت در تلویزیون 1356- تدریس تئاتر در دبیرستان- بازی در تئاتر از 1353، شروع بازیگری: مجموعه تربیتی برای انجمن اولیاء و مربیان (1355)
عمده‌ی فیلمها:
کچل کفترباز (کوتاه- 1360)، جاده‌های سرد (1364)، تصویر آخر (1365)، ده صحنه تا اخراج (کوتاه- 1367)، دیگه چه خبر (1370)، مسافران (1370)، دره‌ی شاپرکها (1370)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

نصر، تورج

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1315 تهران، تحصیلات: دیپلم، نام اصلی: داود شعبانی نصر، فعالیت در دوبله از 1348- فعالیت در تلویزیون از 1352- فعالیت در رادیو بازی در تئاتر، شروع بازیگری: اتل متل توتوله (1371)
عمده‌ی فیلمها:
حسنک (1371)، حمله خرچنگها (1372)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

نصیری، ملیحه

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
متولد: 1317 قائم‌شهر، نام اصلی: حکومه ایمانقزی، تحصیلات: سیکل، فعالیت در تلویزیون- بازی در تئاتر، شروع بازیگری: عروس کدومه (1338)
عمده‌ی فیلمها:
آخرین نبرد (1351)، یک میلیونر و دو مفلس (1351)، مکافات (1352)، سازش (1353)، ممل آمریکایی (1353)، جوجه فوکلی (1353)، شوهر کرایه‌ای (1353)، دکتر و رقاصه (1353)، فاجعه (نمایش داده نشد- 1353)، هیاهو (1353)، هوس (1354)، انگشت نما (1354)، کینه (1354)، بی‌نشان (1355)، پاداش یک مرد (1355)، سیاه‌بخت (1355)، جاهل و رقاصه (1355)، غرور و تعصب (1355)، بت‌شکن (1355)، قاصدک (1355)، سینه‌چاک (1355)، فریاد زیر آب (1356)، سرباز (1356)، روزهای بی‌خبری (1358)، زرخرید (1358)، قیام (1359)، قدیس (1359)، مسافر شب (نمایش داده نشد- 1360)، سیم خاردار (نمایش داده نشد- 1360)، عصیانگران (1360)، محسن (کوتاه- 1361)، شکار در شب (نمایش داده نشد- 1363)، مردی که زیاد می‌دانست (1363)، طغیان (1364)، یوزپلنگ (1364)، گره (1365)، طلسم (1365)، مزدوران (1365)، گل مریم (1366)، حرکت در ایستگاه (کوتاه- 1367)، آخرین مهلت (1368)، عشق و مرگ (1369)، افسانه آه (1369)، شانس زندگی (1370)، افسانه‌ی دو خواهر (1373)، هدف (1373)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

نصیریان، علی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1313 تهران، تحصیلات: دیپلم هنرستان هنرپیشگی تهران، فعالیت در تلویزیون از 1357، رتبه‌ی چهارم در رای‌گیری بهترین بازیگران سینمای ایران (1373)، برنده‌ی دیپلم افتخار بهترین بازیگر نقش اول در پنجمین جشنواره‌ی سپاس بازی و کارگردانی در تئاتر از 1329، شروع بازیگری: گاو (1348)
عمده‌ی فیلمها:
آقای هالو (نویسنده، بازیگر- 1349)، پستچی (1351)، ستارخان (1351)، مهر گیاه (1354)، سرایدار (1355)، بنگاه تاترآل (ناتمام- 1355)، دایره‌ی مینا (1357)، مدرسه‌ای که می‌رفتیم (1359)، آفتاب‌نشینها (1360)، بند (نمایش داده نشد- 1360)، فصل خون (1360)، جایزه (1361)، کمال‌الملک (1362)، کفشهای میرزا نوروز (1364)، جاده‌های سرد (1364)، دزد و نویسنده (1365)، ترنج (1365)، ناخدا خورشید (1365)، شیر سنگی (1365)، روز باشکوه (1367)، سالهای خاکستر (1367)، پول خارجی (1368)، عشق من شهر من (1370)، ضربه‌ی توفان (1371)، مهار آتش (1371)، بوی پیرهن یوسف (1374)، عیاران (1374)، برج مینو (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

نظری، علی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1335 زنجان، تحصیلات: دیپلم، مربی ورزشی، شروع بازیگری: پلاک (1364)
عمده‌ی فیلمها:
عروس حلبچه (1369)، گریز (1371)، گلها و گلوله‌ها (1371)، پرواز از اردوگاه (1373)، مرد پنجم (1373)، هدف (1373)، از جنوب تا شمال (1374)، ویرانگر (1374)، هفت گذرگاه (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

نظری، ملیحه

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
متولد: 1310 تهران، تحصیلات: سیکل، شروع بازیگری: در امتداد شب (1356)
عمده‌ی فیلمها:
سایه‌های بلند باد (1358)، قدیس (1359)، بند (نمایش داده نشد-1360)، توهم (1364)، مادیان (1364)، یادگاری دایی جواد (کوتاه-1364)، آن سوی مه (1364)، زنجیرهای ابریشمی (1364)، تصویر گمشده (کوتاه- 1365)، روزهای انتظار (1365)، کانی مانگا (1366)، یاسهای سپید (کوتاه- 1366)، سرزمین آرزوها (1366)، گلن (کوتاه-1367)، دوران سربی (1367)، دستمزد (1368)، آخرین پرواز (1368)، مرگ پلنگ (1368)، شقایق (1370)، جای امن (1372)، روزهای خوش زندگی (1373)، شاخ گاو(1374)، شاخ گاو (1374)، تپش مرگ (1374)، تا ظهر فردا (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

نظیری، لقمان

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1325 نهاوند، تحصیلات: فوق دیپلم مترجمی فرانسه از دانشگاه تهران- فارغ‌التحصیل رشته‌ی بازیگری و کارگردانی از دانشکده هنرهای زیبای تهران- فعالیت در تلویزیون از 1347- بازی و کارگردانی در تئاتر از 1347، شروع بازیگری: دادشاه (1362)
عمده‌ی فیلمها:
پلاک (1364)، وصل نیکان (1370)، یاران (1372)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

نعلبندیان، عباس

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نمایشنامه‌نویس.
درگذشت: 1368.
عباس نعلبندیان در سال 1347 برنده‌ی نخستین مسابقه‌ی نمایشنامه‌نویسی جشنواره‌ی هنر شیراز شد.
پیش از این دو داستان کوتاه به اسم «آقای م. م...» و «خوشه» منتشر شده بود. این نمایشنامه به نام «پژوهشی ژرف و سترگ و نو، در سنگ‌واره‌های دوره‌ی بیست و پنجم زمین‌شناسی و یا چهاردهم، بیستم و غیره، فرقی نمی‌کند» پس از اجرای آن در جشنواره‌ی سال 1347 به کارگردانی آربی آوانسیان، در برخی از جشنواره‌ی تئاتر خارج از کشور نیز شرکت کرد. این نمایشنامه برنده‌ی جایزه‌ی اول تلویزیون ملی ایران هم شد. پس از این نمایشنامه نعلبندیان نمایشنامه‌نویسی را جدی گرفت. برخی از آثار وی به این شرح است: نمایشنامه‌ی اگر آقای فاوست یک کم معرفت به خرج داده بود (1348)؛ نمایشنامه صندلی کنار پنجره بگذاریم و بنشینیم و به شب دراز تاریک خاموش سرد بیابان نگاه کنیم (1349)؛ ناگهان هذا حبیب‌الله مات فی حب‌الله، هذا قتیل‌الله، مات بسیف‌الله (1351)؛ قصه‌ی غریب سفر شاد شین شاد شنگوئل به دیار آدم‌کشان و امردان و جذامیان و دزدان و دیوانگان و روسپیان و کاف‌کشان (1351) و...
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

نعمتی، فرخ

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
فرخ نعمتی در سال 1330 در تهران متولد شد. همسر وی «سهیلا رضوی»، بازیگر می باشد. لیسانس مدیریت اقتصادی است. بازی در سینما را از سال 1363 با «زائر خلف»، همکاری «یدالله نوعصری» آغاز کرد.
1.بازیگر : (۱۳)مورد
(۱۳۸۰)(۱۳۷۰)(۱۳۶۰)
۱ - آتش سبز (۱۳۸۶)
۲ - خواب لیلا (۱۳۸۶)
۳ - راه طی شده (۱۳۸۴)
۴ - ماهی ها عاشق می شوند (۱۳۸۳)
۵ - سیندرلا (۱۳۸۰)
۶ - صنم (۱۳۷۸)
۷ - تابلویی برای عشق (۱۳۷۶)
۸ - هتل کارتن (۱۳۷۵)
۹ - جمیل (۱۳۶۶)
۱۰ - محموله (۱۳۶۶)
۱۱ - تشکیلات (۱۳۶۵)
۱۲ - سراب (۱۳۶۵)
۱۳ - زائر خلف (۱۳۶۳)

نقشینه، غلامحسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 1282 ش)، بازیگر. در تهران به دنیا آمد. وی بازی در تئاتر را از 1297 ش با گروه کمدی ایران در سالن گراند هتل که بعدها به تئاتر دهقان تغییر نام یافت، شرکت کرد و پس از آن در تئاتر تهران مشغول بازیگری گردید. نقشینه در 1318 ش از هنرستان هنرپیشگی تهران فارغ‌التحصیل شد و جزو نخستین فارغ‌التحصیلان این هنرستان بود. او در نمایش‌های متعددی به ایفای نقش پرداخته است، از جمله: «گیج»، «قمار»، «عاشق غریب» و «محاکمه». نقشینه در 1332 ش با شرکت در فیلم «میهن‌پرست» به سینما آمد و پی از آن در فیلم‌های: «مستشار جزیره»، «لیلی و مجنون»، «چشمه‌ی آب حیات»، «زشت و زیبا»، «تشکیلات»، «ناخدا خورشید»، «سراب» و غیره به ایفای نقش پرداخت. وی همچنین در سریال‌های تلویزیونی: «دلیران تنگستان»، «غریبه» و «دایی جان ناپلئون» شرکت نموده است.[1]
متولد: 1282 تهران- متوفی، 1375 تهران، تحصیلات: فارغ‌التحصیل نخستین دوره هنرستان هنرپیشگی تهران 1318، فعالیت در تلویزیون از 1352- بازی در تئاتر از 1297 با گروه کمدی ایران در سالن گراند هتل- بازی در تئاتر تهران از 1307، شروع بازیگری: میهن‌پرست (کارگردان، بازیگر- 1332)
عمده‌ی فیلمها:
مستشار جزیره (1335)، لیلی و مجنون (1335)، چشمه‌ی آب حیات (1338)،، قربون خودم (1341)، ساحل انتظار (1342)، پرستوها به لانه برمی‌گردند (1342)، دختر کوهستان (1342)، زشت و زیبا (1344)، مردی از اصفهان (1346)، حقه‌بازان (1346)، ولگردها (1346)، سرنوشت (1346)، سه دیوانه (1347)، الکلی (1350)، آقای هیروگلیف (نمایش داده نشد- 1359)، تشکیلات (1365)، ناخدا خورشید (1365)، وکیل اول (1365)، افسون (1367)، ای ایران (1368)
تولد: 1287.
درگذشت: 18 خرداد 1375.
غلامحسین نقشینه بازیگر تئاتر و سینما بود که در خرداد 1375 درگذشت. پیکرش در بهشت زهرا در قطعه‌ی 88 (هنرمندان و نویسندگان) مدفون است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] تاریخ سینمای ایران (355 ،350 ،264)، سیمای هنرمندان (342 -340/ 1)، فرهنگ فیلم‌های سینمای ایران (710 ،683 ،682/ 2 ،339 ،218 ،192 ،146 ،126 ،112 ،45/ 1).

نقوی، فاطمه

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
متولد: 1333 تهران، تحصیلات: لیسانس آموزش و پرورش کودک، همسر آتیلا پسیانی (بازیگر)، مادر ستاره پسیانی (بازیگر)، فعالیت در تلویزیون-بازی در تئاتر، شروع بازیگری: گنج (1363)
عمده‌ی فیلمها:
بهار (1364)، گال (1365)، هفت سنگ (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

نواب صفوی،حسام

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
فارغ التحصیل بازیگری از دانشگاه آزاد اسلامی.
شروع فعالیت سینمایی با بازی در فیلم اعتراض (مسعود کیمیایی) در سال ۱۳۷۸.
با بازی در نقش کوتاهی در فیلم اعتراض به دنیای بازیگری قدم گذاشت.
به قول خودش بخشهای عمده بازی او و پولاد کیمیایی بنابه دلایلی از فیلم حذف شده است نام اصلی: حسام
نام خانوادگی اصلی: نواب صفوی
سمت (در بخش های): بازیگران،
.....
تاریخ تولد: 1353
محل تولد: تهران
ملیت: ایران
پست الکترونیک:
hesamsafavi@yahoo.com
.....
مدرک تحصیلی: فارغ التحصیل بازیگری
بیوگرافی
فارغ التحصیل بازیگری از دانشگاه آزاد اسلامی.
شروع فعالیت سینمایی با بازی در فیلم اعتراض (مسعود کیمیایی) در سال ۱۳۷۸.
با بازی در نقش کوتاهی در فیلم اعتراض به دنیای بازیگری قدم گذاشت.
به قول خودش بخشهای عمده بازی او و پولاد کیمیایی بنابه دلایلی از فیلم حذف شده است.

اما با مجموعه تلویزیونی کیف انگلیسی در نقشی منفی ظاهر شد و فیزیک چهره و بازی اش توجه خیلی ها را جلب کرد. بازی خوب و قابل قبول او در فیلم اتانازی نشان داد که توانایی هایی هم دارد.

بخشی از فیلم شناسی:
1385 مهمان (سعید اسدی) [بازیگر]

1384 سوغات فرنگ ( ) [بازیگر]
1384 ابراهیم خلیل الله (محمدرضا ورزی) [بازیگر]
1383 سرود تولد (علی قوی تن) [بازیگر]
1383 ازدواج به سبک ایرانی (حسن فتحی) [بازیگر]
1383 عروس فراری (بهرام کاظمی) [بازیگر]
1382 شمعی در باد (پوران درخشنده) [بازیگر]
1381 عروس خوشقدم (کاظم راست گفتار) [بازیگر]
1381 سیزده گربه روی شیروانی (علی عبدالعلی زاده) [بازیگر]
1380 اتانازی (رحمان رضایی) [بازیگر]
1380 نان، عشق، موتور هزار (ابوالحسن داودی) [بازیگر]
1378 اعتراض (مسعود کیمیایی) [بازیگر]

نوذری، صادق

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
کارشناس جلوه‌های تصویری.
تولد: 1321، سوهانک شمیران.
درگذشت: 30 مرداد 1372.
صادق نوذری از سال 1342 در لابراتور وزارت فرهنگ و هنر مشغول به کار شد و در طول فعالیت خود راه‌اندازی لابراتور میثاقیه را نیز به عهده داشت. از جمله، خدمات نوذری در سال‌های پس از انقلاب، تلاش او در جهت گسترش فن جلوه‌های تصویری و تروکاژهای سینمایی بود که از کارهای شاخص او در این زمینه می‌توان به جلوه‌های تصویری فیلم‌های «سایه‌ی خیال»، «شهر در دست بچه‌ها» و «ناصرالدین‌شاه آکتور سینما» اشاره کرد. وی بعدها به سرپرستی لابراتوار وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی رسید.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

نوذری، منوچهر

قرن:15
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
منوچهر نوذری متولد 1315 قزوین، دارای مدرک دیپلم است. وی فعالیت هنری را سال 1332به عنوان دوبلور در رادیو آغاز کرد. او سینمای حرفه ای را سال 1341 با بازی در فیلم «لاله آتشین» به کارگردانی محمود نوذری و هوشنگ لطیف پور آغاز کرد و با ساخت فیلم «ایوالله» نخستین تجربه اش در کارگردانی را مقابل دوربین برد. نوذری در دهه 1350 با مهاجرت به مصر فیلم «الو من گربه هستم» را ساخت و پس از بازگشت به ایران برنامه پر مخاطب «صبح جمعه با شما» را کارگردانی کرد. نوذری برادر محمود نوذری (کارگردان و فیلمبردار) و پدر ایرج نوذری (بازیگر سینما و تلویزیون) می باشد.
پدرش حسابدار و نقاش قالی و اهل کاشان بود. فعالیت در رادیو را به شکل حرفه ای از بیست سالگی شروع کرد و از سال 1334 به دوبله پرداخت. فعالیت در سینمای حرفه ای را از سال 1334 با بازی در فیلم «امیر ارسلان نامدار» آغاز کرد. در سال 1347 در شبکه BBC یک دوره شش ماهه را گذراند و در سال بعد استودیو دوبلاژ تندیس را تأسیس کرد. در سال 1353 به مصر رفت و در آنجا نیز به کار فیلمسازی ادامه داد. در مصر یک فیلم مستند درباره رود نیل ساخت که خیلی مورد استقبال واقع شد. تا سال 1356 در مصر بود، سپس مدت چهار ماه و نیم به سوریه و پنج ماه نیز به اردن رفت و از آنجا به ایران بازگشت. فعالیت مجدد در رادیو را از اسفند 1366 با فعالیت در برنامه صبح جمعه با شما و راه شب شروع کرد. وی تعدادی نمایش نیز مانند توی این دیونه خونه چه خبره؟، تو این خونه چه خبره به عنوان نویسنده، کارگردان و بازیگر اجرا کرده است. نوذری سه فیلم بلند را به عنوان نویسنده و کارگردان در کارنامه دارد: ایوالله(1350)، خیلی هم ممنون(1351) و خیالاتی(1353). غیر از این در شماری از فیلم‌های قبل و بعد از انقلاب بازی کرد که آخرین آن‌ها چند می‌گیری گریه کنی؟ در نوبت اکران قرار دارد. علاوه بر کارگردانی و بازیگری، فعالیت‌های سینمایی دیگری از جمله تدوین، صدابرداری و نوازندگی موسیقی هم در کارنامه این نمایشگر فقید دیده می‌شود. به گزارش سینمای ما نوذری در دوبله هم بسیار فعال بود و خاطره دوبله‌های دنی کی و خصوصا جک لمون با صدای او از یادها نخواهد رفت. بینندگان تلویزیون هم نوذری را با اجرای عالی برنامه مسابقه هفته و سریال‌های

کوچه اقاقیا و باجناق‌ها به یاد می‌آورند. منوچهر نوذری که از اواسط مهر به دلیل عوارض قلبی، کلیوی و دیابت بین خانه و بیمارستان در رفت و آمد بود از اویل آذر به دنبال عفونت کلیوی دربخش دیالیز بیمارستان مدرس بستری و سرانجام صبح چهارشنبه 16 آذر 1384 درگذشت. روحش شاد و یادش گرامی باد.

نونهالی، رویا

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
تحصیلات: لیسانس، برنده‌ی جایزه‌ی لوح زرین بهترین بازیگر در هفتمین جشنواره‌ی فجر (عروسی خوبان)، شروع بازیگری: یار در خانه (1366)
عمده‌ی فیلمها:
عروسی خوبان (1367)، باغ سید (168)، آب را گل نکنید (1368)، مدرسه‌ی رجایی (1368)، پرنده‌ی آهنین (1370)، مرد ناتمام (1371)، دیدار در استانبول (1371)، آنها هیچ‌کس را دوست ندارند (1372)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

نوید، عزت‌اللّه

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 1299 ش)، بازیگر. در اصفهان به دنیا آمد. وی بازی در تئاتر را از 1317 ش در تئاتر سپاهان اصفهان و بعد در تئاتر فردوسی تهران شروع کرد و سپس در 1330 ش به فعالیت سینمایی پرداخت و در 1335 ش همکاری خود را با رادیو آغاز نمود. از نمایش‌های او: «فالگوش»؛ «بازرس». از فیلم‌های وی: «آقای هالو» 1349 ش؛ «درشکه چی» 1350 ش.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ سینمای ایران (1015)، فرهنگ سینمای ایران (470)، فرهنگ فیلم‌های سینمای ایران (303 ،287/ 1).

نویدی، هدایت‌الله

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1307 اصفهان، تحصیلات: لیسانس پرستاری، شروع بازیگری: یک اتفاق ساده (1352)
عمده‌ی فیلمها:
کیلومتر پنج (1361)، صاعقه (1363)، بهار (1364)، ملاقات (1365)، عکس عکس (کوتاه- 1367)، حرکت در ایستگاه (کوتاه- 1367)، خط شکسته (کوتاه- 1367)، تا مرز دیدار (1368)، نسیم سحری (کوتاه- 1369)، پیغام (کوتاه- 1370)، پرنده‌ی آهنین (1370)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

نیکجومند، ملیحه

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
متولد: 1312 اصفهان، نام هنری: شیده، تحصیلات: دیپلم، مادر سوگند رحمانی (بازیگر)، فعالیت در رادیو- بازی در تئاتر، شروع بازیگری: خانه‌ی قمرخانم (1351)
عمده‌ی فیلمها:
شیر تو شیر (1351)، فرار (1363)، آوار (1363)، مردی که زیاد می‌دانست (1363)، آتش در زمستان (1364)، مادیان (1364)، آن سوی مه (1364)، ماموریت (1365)، طلسم (1365)، بهار در پاییز (1366)، هی جو (1367)، شب دهم (1368)، به خاطر همه چیز (1369)، برخورد (1370)، افسانه مه پلنگ (1371)، مسافر غریب (1372)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

نیوندی، سعید

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1300 تهران- متوفی: 1365 تهران، تحصیلات: فارغ‌التحصیل هنرستان صنعتی تهران، فعالیت در استودیو ایران فیلم از 1331 و در استودیو کاروان فیلم از 1335، کارگردان، نویسنده، فیلمبردار، فعالیت در تلویزیون از 1353، شروع بازیگری: زنها فرشته‌اند (1342)
عمده‌ی فیلمها:
صفرعلی (کارگردان، فیلمبردار- 1339)، آفت زندگی (فیلمبردار- 1339)، دختران حوا (کارگردان، فیلمبردار، نویسنده- 1340)، گرگ صحرا (کارگردان، فیلمبردار- 1340)، نیرنگ دختران (کارگردان، فیلمبردار- 1343)، دهکده طلایی (1343)، زندگی دوزخی (کارگردان، تهیه‌کننده، نویسنده، فیلمبردار- 1343)، خروس جنگی (1344)، هارون و قارون (1345)، قهرمان دهکده (1345)، مامور 114(1345)، فراری (1346)، سنگ صبور (1347)، شعله‌های خشم (1347)، آواره‌های تهران (فیلمبردار، تدوین- 1347)، قمارباز (فیلمبردار- 1347)، رابطه (1348)، بابا کرم (کارگردان، فیلمبردار- 1349)، شب اعدام (1349)، الکلی (1349)، آشوبگر (کارگردان، فیلمبردار، نویسنده- 1351)، کاکل زری (1351)، خان نایب (1357)، اعدامی (1360)، آفتاب نشینها (1360)، بازرس ویژه (1361)، عبور از میدان مین (1362)، سناتور (1362)، تاراج (1363)، خط پایان (1364)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

والامقام، منصور

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1315 تهران، تحصیلات: دیپلم هنرستان هنرپیشگی، فعالیت در دوبله- فعالیت در رادیو، بازی در تئاتر، شروع بازیگری: شاباجی خانم (1337)
عمده‌ی فیلمها:
پسر دریا (1338)، سایه (1338)، آقای شانس (1338)، دختری از اصفهان (1339)، گربه‌ی وحشی (1341)، نصیب و قسمت (1341)، مکر و ابلیس (1341)، قربانی هوس (1342)، ستاره‌ای چشمک زد (1342)، مادر فداکار (1342)، در دنیا بیگانه بودم (1344)، رعد و برق (1350)، کانی مانگا (1366)، گراند سینما (1367)، پنجاه و سه نفر (1368)، عروس (1369)، حکایت آن مرد خوشبخت (1369)، دلشدگان (1370)، مجسمه (1371)، ترانزیت (1372)، روز واقعه (1373)، رویای نیمه شب تابستان (1373)، مجازات (1373)، غزال (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

والی زاده، منوچهر

قرن:15
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
منوچهر والی زاده تهرانی در چهارم تیر ماه سال 1319 در تهران متولد شد. او در سال های 1337-1338 یعنی از دوران دبیرستان بعد از چند تئاتر آماتوری به تئاتر تهران راه یافت و در یک نمایشنامه به کارگردانی خانم مورین نقش کوتاهی به عهده گرفت و بعد از آشنایی با منصور متین که از هنرمندان تئاتر و دوبلاژ فیلم بودند به استودیوی شاهین فیلم برای دوبله دعوت شد و پس از همکاری در چند فیلم کوتاه نزد ایشان به استاد علی کسمائی معرفی شد و چندین سال در خدمت ایشان کارآموز بود و بعد از مدتی در فیلم «دختر بنفشه فروش» نقش اول فیلم «هل فرر» را به عهده گرفت. در سال 1340 از طریق خانم تاجی احمدی به امین امینی معرفی شد، (استودیو عصر طلائی) و اولین بازیگری او در سینما بازی در فیلم «خداداد» بوده است و تا سال 1356-1357 نزدیک به 18 فیلم سینمایی بازی کرد. لازم به ذکر است که حرفه اصلی والی زاده کار در دوبلاژ می باشد.

والی، جعفر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1312 تهران، تحصیلات: فارغ‌التحصیل دانشکده‌ی هنرهای دراماتیک تهران، کارگردان، نویسنده، فعالیت در تلویزیون از 1354- بازی و کارگردانی در تئاتر - مقیم خارج از کشور، شروع بازیگری: گاو (1348)
عمده‌ی فیلمها:
خاک (1352)، گرگ بیزار (1352)، تنگسیر (1352)، سفر سنگ (1357)، آقای هیروگلیف (نمایش داده نشد- 1359)، گفت هر سه نفرشان (نمایش داده نشد- 1359)، هجرت (1360)، ستاره‌ی دنباله‌دار (1361)، دادشاه (1362)، ملخ‌زدگان (1362)، مردی که زیاد می‌دانست (1363)، گلهای داودی (1363)، میهمان ناخوانده (راوی- 1364)، گمشده (1364)، مدار بسته (1364)، ناخدا خورشید (1365)، پاییزان (1366)، بهار در پاییز (1366)، باد سرخ (1367)، تا غروب (کارگردان، نویسنده- 1367)، مسافران دره‌ی انار (1370)، مریم و میتیل (نویسنده- 1371)، راه و بیراه (1371)، جاده عشق (1372)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

وثوق، عزت‌الله

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
بازیگر.
تولد: 1293، باکو
درگذشت: 1370.
عزت‌الله وثوق، سال 1311 پس از فارغ‌التحصیل از کنسرواتوار باکو شعله‌ی آواز، قسمت باریتون و فارغ‌التحصیلی از هنرهای دراماتیک باکو، در سال 1309 به ایران آمد. اولین اثری را که بازی کرد در تئاتر شهر باکو به نام «سایه‌ی درخت» درسال 1307 بود. سپس در کلاس هنرپیشگی معروف به شهرداری تهران تحت نظر علی دریابیگی تحصیل کرد و اولین دوره‌ی هنرستان هنرپیشگی ایران را با اخذ دیپلم، با موفقیت طی کرد. از سال 1312 بازی در تئاتر در تهران را آغاز کرد. نمایشهای عمده وی عبارتند از: «تارتوف»، «عوام فریب سالوس»، «سه عروس در یک شب»، «پز دادن به درد نمی‌خورد»، «حسن جنی»، «آرشین مالالان»، «مشهدی عباد»، «میرزا کمال‌الدین»، «شیخ صنعان»، «بوسه مادر»، «مرد خسیس»، «کاوه آهنگر»، «راهزنان»، «شاه عباس کبیر». وی تا سال 1330 فعالیت‌های تئاتری انجام می‌داد.
در سال 1330 با فیلم «افسونگر» وارد عرصه‌ی سینما شد. در بیش از چهل فیلم ظاهر شد و شهرتش را مدیون فیلم «شب‌نشینی در جهنم» و نقش حاجی جبار است. عمده‌ی فیلم‌هایی که درآنها ایفای نقش کرده است از این قرار است: «مراد» (1332)؛ «بازگشت» (1332)؛ «آخرین شب» (1334)؛ «هفده روز به اعدام» (1335)؛ «شب‌نشینی در جهنم» (1336)؛ «حاجی جبار در پاریس» (1339)؛ «ستارگان می‌درخشند» (1339)؛ «دختر همسایه» (1340)؛ «اشک شوق» (1341)؛ «جاهل محل» (1343)؛ «سه تا نخاله» (1344)؛ «سه تا بزن بهادر» (1344)؛ «آقا موچول» (1345)؛ «ول معطلی» (1345)؛ «معجزه» (1346)؛ «جاده تبهکاران» (1347)؛ «قوس و قزح» (1347)؛ «عشق قارون» (1347)؛ «فریاد انسان‌ها» (1349)؛ «سه تا جاهل» (1350)؛ «علی سورچی» (1351).
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

وثوقی، چنگیز

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1326 اصفهان، برادر شهراد، بهزاد و فیروز وثوقی (بازیگر)، تحصیلات: دیپلم ادبی، فعالیت در تلویزیون، شروع بازیگری: بلوچ (1351)
عمده‌ی فیلمها:
خوشگلا عوضی گرفتید (1353)، چشمان بسته (1354)، سه نفر روی خط (1355)، نازنین (1355)، تا آخرین نفس (1358)، شب شکن (1363)، یک روز گرم (1363)، بوعلی سینا (1366)، تیغ آفتاب (1369)، عشق و مرگ (1369)، جدال بزرگ (1369)، آواز تهران (1370)، شانس زندگی (1370)، گلها و گلوله‌ها (1370)، گریز (1371)، مردی در آینه (1371)، تصادف (1372)، برلین در ماه مه (1372)، بازی با مرگ (1373)، هدف (1373)، روز دیدنی (1373)، دام (1374)، حرفه‌ای (1374)، حادثه در کندوان (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

وثوقی، شهراد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1335 تهران، برادر بهزاد، چنگیز و فیروز وثوقی (بازیگر)،
تحصیلات: فارغ‌التحصیل رشته‌ی سینما از مدرسه‌ی لندن اینترنشنال فیلم (1978)
شروع بازیگری: ناصرالدین شاه (1370)
عمده‌ی فیلمها:
بازیچه (1372)، انتهای قدرت (1373)، روز واقعه (1373)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

وثوقی‌راد، مهدی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1334 شیراز، تحصیلات: فارغ‌التحصیل رشته‌ی بازیگری و کارگردانی از دانشکده‌ی هنرهای زیبا 1365، فعالیت در تلویزیون از 1358، بازی در تئاتر از 1347، شروع بازیگری: شرایط عینی (1366)
عمده‌ی فیلمها:
شاخه‌های بید (1367)، آخرین پرواز (1368)، چون ابر در بهاران (1369)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

ودادیان، مهری

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
متولد: 1315 تهران، نام اصلی: کبری ودادیان غلامحسینی، تحصیلات: ششم ابتدایی، فعالیت در تلویزیون از 1353، بازی در تئاتر از 1340، شروع بازیگری: آشیانه‌ی خورشید (1346)
عمده‌ی فیلمها:
شوهر آهوخانم (1347)، گناه زیبایی (1348)، فریاد (1350)، بدنام (1350)، رضا هفت خط (1351)، قلندر (1351)، توبه (1351)، خواستگار (1351)، گذر اکبر (1351)، مطرب (1351)، صبح روز چهارم (1351)، نعمت نفتی (1352)، خیالاتی (1352)، حریص (1352)، طاهر (1352)، محبوب بچه‌ها (1352)، تنگنا (1352)، بی‌حجاب (1352)، بدکاران (1352)، تنگسیر (1352)، مظفر (1353)، خوشگلا عوضی گرفتید (1353)، بنده‌ی خدا (1353)، تهمت (1353)، فاصله (1354)، اگر برگی نریزد (1355)، هوس (کوتاه- 1355)، امواج (تلویزیونی- 1356)، گمشده (تلویزیونی- 1356)، مهرمار (کوتاه- 1356)، شجاعان ایستاده می‌میرند (نمایش داده نشد- 1358)، کیف (کوتاه- 1360)، مرز (1360)، بازجویی (1362)، شیلات (1362)، میلاد (1363)، محکومین (1363)، گلهای داودی (1363)، گمشده (1364)، مدار بسته (1364)، پدربزرگ (1364)، گردباد (1364)، بگذار زندگی کنم (1365)، تصویر آخر (1365)، رابطه (1365)، قصه‌ی زندگی (1365)، خبرچین (1366)، در انتظار شیطان (1366)، شکار (1366)، سیمرغ (1366)، صعود (1366)، سایه‌های غم (1366)، آخرین لحظه (1367)، دخترم سحر (1368)، فانی (1368)، عبور از غبار (1368)، شنگول و منگول (1368)،افسانه‌ی آه (1369)، بازگشت قهرمان (1369)، خانه‌ی پدری (کوتاه- 1369)، بهترین بابای دنیا (1370)، دلشدگان (1370)، دیدار در استانبول (1371)، فردا روز دیگری است (1372)، جاده عشق (1372)، بازیچه (1372)، الوالو من جوجوام (1373)، عروسیت مبارک (1373)، مرد آفتابی (1374)، عیاران (1374)، سلام بر انتظار (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

ورشوچی، محمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1304 تهران، نام اصلی: محمدعلی ورشوچی، تحصیلات: سیکل، فعالیت در تلویزیون از 1340)، بازی در تئاتر از 1326، شروع بازیگری: علی کنکوری (1352)
عمده‌ی فیلمها:
سازش (1353)، گوزنها (1354)، صمد در راه اژدها (1356)، زخمه (1362)، مرگ سفید (1362)، کمال‌الملک (1362)، صاعقه (1363)، مشت (1363)، مردی که زیاد می‌دانست (1363)، طائل (1364)، کفشهای میرزا نوروز (1364)، یوزپلنگ (1364)، سامان (1365)، ملاقات (1365)، تصویر آخر (1365)، تحفه‌ها (1366)، دوستی (کوتاه- 1366)، در انتظار شیطان (1366)، خارج از محدوده (1366)، گراند سینما (1367)، سالهای خاکستر (1367)، دستمزد (1368)، شنگول و منگول (1368)، ای ایران (1368)، رانده شده (1368)، بازارچه (کوتاه- 1368)، رنو تهران 29(1369)، آقای بخشدار (1370)، خانه خلوت (1370)، قرق (1370)، مریم و میتیل (1371)، دو همسفر (1371)، عیالوار (1371)، مستاجر (1371)، دیدار در استانبول (1371)، من زمین را دوست دارم (1372)، شاهین طلایی (1372)، حشره‌ی شانس (1373)، کچل عاشق (1373)، عروسیت مبارک (1373)، تعطیلات تابستانی (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

وطن‌زاد، امیر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1340 تهران، نام اصلی: امیر فرزند وطن‌زاد، تحصیلات: دیپلم، فعالیت در تلویزیون- بازی در تئاتر، شروع بازیگری: مرگ سفید (1364)
عمده‌ی فیلمها:
تفنگ شکسته (1364)، دست نوشته‌ها (1365)، شاخه‌های بید (1367)، خواستگاری (1368)، شتابزده (1370)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

وقاری، مهوش

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
مهوش وقاری سال 1333 در تهران متولد شد. همسر وی «محسن قاضی مرادی» بازیگر سینما و تلویزیون می باشد. او همچنین لیسانس علوم سیاسی در سال 1355 را داراست. بازی در سینما را از سال 1367 با «نار و نی»، همکاری «سعید ابراهیمی فر» آغاز کرد.
1.بازیگر : (۲۵)مورد
(۱۳۸۰)(۱۳۷۰)
۱ - نیش و زنبور (۱۳۸۸)
۲ - بیداری (۱۳۸۷)
۳ - پسر آدم، دختر حوا (۱۳۸۷)
۴ - پوست موز (۱۳۸۷)
۵ - نطفه شوم (۱۳۸۷)
۶ - یک وجب از آسمان (۱۳۸۷)
۷ - بی وفا (۱۳۸۵)
۸ - سوغات فرنگ (۱۳۸۵)
۹ - تقاطع (۱۳۸۴)
۱۰ - تله (۱۳۸۴)
۱۱ - کوچولوی خوش شانس (۱۳۸۳)
۱۲ - چشمان سیاه (۱۳۸۱)
۱۳ - زیر پوست شهر (۱۳۷۹)
۱۴ - شب های تهران (۱۳۷۹)
۱۵ - دوستان (۱۳۷۸)
۱۶ - روزی که خواستگار آمد (۱۳۷۵)
۱۷ - گریز از مرگ (۱۳۷۴)
۱۸ - مروارید سیاه (۱۳۷۳)
۱۹ - آنها هیچکس را دوست ندارند (۱۳۷۲)
۲۰ - راز گل شب بو (۱۳۷۲)
۲۱ - سارا (۱۳۷۱)
۲۲ - ماه عسل (۱۳۷۱)
۲۳ - مجسمه (۱۳۷۱)

۲۴ - مستاجر (۱۳۷۱)
۲۵ - سیرک بزرگ (۱۳۷۰)

وقاری، مهوش

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
مهوش وقاری سال 1333 در تهران متولد شد. همسر وی «محسن قاضی مرادی» بازیگر سینما و تلویزیون می باشد. او همچنین لیسانس علوم سیاسی در سال 1355 را داراست. بازی در سینما را از سال 1367 با «نار و نی»، همکاری «سعید ابراهیمی فر» آغاز کرد.
1.بازیگر : (۲۵)مورد
۱ - نیش و زنبور (۱۳۸۸)
۲ - بیداری (۱۳۸۷)
۳ - پسر آدم، دختر حوا (۱۳۸۷)
۴ - پوست موز (۱۳۸۷)
۵ - نطفه شوم (۱۳۸۷)
۶ - یک وجب از آسمان (۱۳۸۷)
۷ - بی وفا (۱۳۸۵)
۸ - سوغات فرنگ (۱۳۸۵)
۹ - تقاطع (۱۳۸۴)
۱۰ - تله (۱۳۸۴)
۱۱ - کوچولوی خوش شانس (۱۳۸۳)
۱۲ - چشمان سیاه (۱۳۸۱)
۱۳ - زیر پوست شهر (۱۳۷۹)
۱۴ - شب های تهران (۱۳۷۹)
۱۵ - دوستان (۱۳۷۸)
۱۶ - روزی که خواستگار آمد (۱۳۷۵)
۱۷ - گریز از مرگ (۱۳۷۴)
۱۸ - مروارید سیاه (۱۳۷۳)
۱۹ - آنها هیچکس را دوست ندارند (۱۳۷۲)
۲۰ - راز گل شب بو (۱۳۷۲)
۲۱ - سارا (۱۳۷۱)
۲۲ - ماه عسل (۱۳۷۱)
۲۳ - مجسمه (۱۳۷۱)
۲۴ - مستاجر (۱۳۷۱)
۲۵ - سیرک بزرگ (۱۳۷۰)

ولدبیگی، سحر

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
نام: سحر ولدبیگی
تاریخ تولد: 1356
فرزند مسعود ولدبیگی (چهره پرداز و بازیگر)
دیپلم اداری بازرگانی از هنرستان شهید مدرس.
گذراندن دوره بازیگری زیرنظر امین تارخ در سال 1375.
فعالیت در تلویزیون در سال 1376.
شروع فعالیت سینمایی با فیلم « ازدواج غیابی » (کارگروهی) به عنوان بازیگر در سال 1379.
مجموعه آثار:
- ازدواج غیابی (کار گروهی، 1379)
- قلقلک (مسعود نوابی، 1384)
- اگه می تونی منو بکش (شاهد احمدلو، 1384)
مجموعه های تلویزیونی:
- سلام زندگی (1375)
- ب، مثل بهار (1377)
- قصه های شهرک (1378)
- قلیدون (1378)
- پسرخاله ها (1379)
- دختران (اصغر توسلی، 1380)
- پاورچین (مهران مدیری، 1381)
- نقطه چین (مهران مدیری، 1382)
- زندگی به شرط خنده (مهدی مظلومی، 1384)

هاتفی، صادق

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1323 تهران، نام اصلی: سیدصادق هاتفی مفرد، نویسنده، تحصیلات: فارغ‌التحصیل هنرهای نمایشی دانشکده‌ی هنرهای زیبای تهران، بازی و کارگردانی در تئاتر، فعالیت در تلویزیون از 1362، شروع بازیگری: گفت هر سه نفرشان (نمایش داده نشد- 1359)
عمده‌ی فیلمها:
آوار (نویسنده- 1363)، دبیرستان (1365)، مار (1366)، سیمرغ (نویسنده، بازیگر- 1366)، صعود (1366)، آخرین لحظه (1367)، دلار (1367)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

هاشم‌پور، جمشید

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نام: جمشید هاشم پور
تاریخ تولد: 1323
جمشید هاشم پور که تا اواسط دهه شصت با نام « جمشید آریا » فعالیت می کرد در قبل از انقلاب در چهار فیلم ظاهر شد اما خیلی زود از سینمای آن روزها کناره گیری کرد.
او در بعد از انقلاب در اولین حضور سینمایی خود در فیلمی از مسعود کیمیایی با عنوان خط قرمز بازی کرد. این فیلم همچنان توقیف است.
شاید با بازی در نقش زینال بندری در فیلم تاراج ساخته ایرج قادری بود که جمشید هاشم پور با سر تراشیده میان مردم مطرح شد. تا جایی که تیپ قهرمان سر تراشیده تا سالها مخاطبان بسیاری را بخصوص در شهرستانها روانه سینماها می کرد.
جمشید هاشم پور با بازی در نقشهای متقاوت توانایی های خود را به اثبات رسانده است. او در دهه شصت و اوایل دهه هفتاد در کنار بازی در فیلمهای اکشن و حادثه ای گه گداری بازی در نقشهای دیگر را نیز امتحان کرده است: روز باشکوه (کیانوش عیاری، 1367) - مادر (علی حاتمی، 1368) - پرده آخر (واروژ کریم مسیحی، 1369) - عشق و مرگ (محمدرضا اعلامی، 1369) و دلشدگان (علی حاتمی، 1370).
هاشم پور پس از دریافت دیپلم افتخار از هفدهمین جشنواره فیلم فجر (1377) برای بازی در فیلم هیوا (رسول ملاقلی پور) گزیده کار شد و سعی کرد در فیلمهای خوب و متفاوت بازی کند.
بازی بسیار خوب او در فیلمهای آواز قو (سعید اسدی، 1379)، سفر به فردا (محمدحسین حقیقی، 1380)، قارچ سمی (رسول ملاقلی پور، 1380)، واکنش پنجم (تهمینه میلانی، 1381) نشان از رویکرد سخت گیرانه هاشم پور دارد. او در این سالها یک بازی تحسین برانگیز و معرکه از خود به نمایش گذاشت: مسافر ری (داود میرباقری، 1379).
جمشید هاشم پور در سال 1382 دو فیلم بر پرده سینماهای تهران داشت: واکنش پنجم و سفر به فردا. بازی خوب او در فیلم « سفر به فردا » که نامزدی جشنواره بیستم فیلم فجر را برایش به ارمغان آورد به دلیل اکران نامناسب و نوع فیلم آنچنان که باید دیده نشد.
فراری (1346)

جهنم سفید (1347)
ایوالله (1350)
خوشگلترین زن عالم (1351)
خط قرمز (مسعود کیمیایی - 1361)
بازداشتگاه (کوپال مشکوة - 1363)
نقطه ضعف (محمدرضا اعلامی - 1362)
بالاش (اکبر صادقی - 1363)
تاراج (ایرج قادری - 1364)
عقابها (ساموئل خاچیکیان - 1364)
یوزپلنگ (ساموئل خاچیکیان - 1364)
تیغ و ابریشم (مسعود کیمیایی - 1365)
روز باشکوه (کیانوش عیاری - 1367)
مادر (علی حاتمی - 1368)
پرده آخر (واروژ کریم مسیحی - 1369)
عشق و مرگ (محمدرضا اعلامی - 1369)
دادستان (بزرگمهر رفیعا - 1370)
قرق (احمد هاشمی - 1370)
دلشدگان (علی حاتمی - 1370)
افعی (محمدرضا اعلامی - 1371)
طعمه (فرامرز صدیقی - 1371)
تماس شیطانی (حسن قلی زاده - 1371)
قافله (مجید جوانمرد - 1371)
نیش (همایون اسعدیان - 1372)
پادزهر (بهرام کاظمی - 1372)
پرواز از اردوگاه (حسن کاربخش - 1373)
دیوانه وار (کامران قدکچیان - 1373)
روز دیدنی (فرزین مهدی پور - 1373)
آخرین بندر (حسن هدایت - 1373)
لاک پشت (علی شاه حاتمی - 1375)
عقرب (کار گروهی - 1375)
یاغی (جهانگیر جهانگیری - 1376)
چشم عقاب (شفیع آقامحمدیان - 1376)
هیوا (رسول ملاقلی پور - 1377)
رنجر (احمد مرادپور - 1378)
سهراب (سعید سهیلی - 1378)
مسافر ری (داود میرباقری - 1379)

آواز قو (سعید اسدی - 80/1379)
سفر به فردا (محمدحسین حقیقی - 1380)
قارچ سمی (رسول ملاقلی پور - 1380)
واکنش پنجم (تهمینه میلانی - 1381)
جنایت (محمدعلی سجادی، 1381)
مزرعه پدری (رسول ملاقلی پور، 1381)
از دور دست (رامین محسنی، 1383)
قتل آن لاین (مسعود آب پرور، 1384)
میم مثل مادر (رسول ملاقلی پور، 1385)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

هاشمی، احمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1318 تهران- متوفی: 1372 تهران، نام اصلی: سید احمد مهدوی مرندی هاشمی، تحصیلات: فارغ‌التحصیل رشته‌ی بازیگری از دانشکده‌ی هنرهای زیبای تهران، کارگردان، تهیه‌کننده، نویسنده، فعالیت در تلویزیون از 1365، بازی در تئاتر از 1340، شروع بازیگری: سه قاپ (1350)
عمده‌ی فیلمها:
فریاد (1350)، بدنام (1350)، پخمه (1351)، بازجویی یک جنایت (1362)، شیلات (دستیار کارگردان- 1362)، خاک و خون (1362)، فرار (1363)، گردباد (1364)، تشریفات (1364)، شیر سنگی (1365)، روزهای انتظار (1365)، ترنج (نویسنده، 1365)، مسافران مهتاب (نویسنده- 1366)، در مسیر تندباد (1367)، دستمزد (طراح صحنه و لباس، بازیگر- 1368)، تیغ آفتاب (نویسنده، بازیگر- 1369)، قهرمان (1369)، دادستان (1370)، قرق (تهیه‌کننده، کارگردان، نویسنده بازیگر- 1370)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

هاشمی، جواد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سیدجواد هاشمی متولد 1344 تهران و فارغ التحصیل رشته کارگردانی از دانشکدهٔ هنرهای زیبای دانشگاه تهران در سال 1373 می باشد. اولین کار جدی تأتر وی «حج ابراهیم حج عاشورا» 1358، اولین کار سینمائی وی «پرواز در شب» 1365، اولین کار تلویزیونی وی «سیمرغ» 1371، و آخرین کار وی «دولت عشق» در نقش شهید رجائی می باشد. کار تلویزیونی 3ـ5ـ2 محصول شبکه دوم سیما در مقام بازیگری و سریال های «مظلوم اول»، «تنها» و« افسون» در مقام نویسندگی و کارگردانی کار شده است. سریال «بسوی خورشید» کار آقای جعفر سیمائی در مقام آهنگساز، فیلم سینمائی «پرواز روح» و فیلم سینمائی «تشنه» ساخته‌های آقای حسین جامی در مقام آهنگساز از دیگر کارهای وی می باشد.
فیلم‌شناسی : بازیگر
1 - راه طی شده (1384)
2 - پرواز روح (1376)
3 - ترور (1376)
4 - جان سخت (1376)
5 - یاسهای وحشی (1376)
6 - سرعت (1375)
7 - لاک پشت (1375)
8 - آخرین شناسایی (1372)
9 - سجاده آتش (1372)
10 - حماسه مجنون (1371)
11 - خسته نباشید (1371)
12 - تعقیب سایه ها (1369)
13 - چشم شیشه‌ای (1369)
14 - سکوت (1369)
15 - الماس بنفش (1368)
16 - افق (1367)
17 - انسان و اسلحه (1367)
18 - سیمرغ (1366)
19 - پرواز در شب (1365)

فیلم‌شناسی : : کارگردان مظلوم اول
تن‌ها
افسون
دوئت
فیلم‌شناسی : آهنگساز
بال های سپید (1377)
پرواز روح (1376)

هاشمی، مهدی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1325 لنگرود، نام اصلی: میرمهدی هاشمی قرمزی، همسر گلاب آدینه (بازیگر)، برادر ناصر هاشمی (بازیگر)، تحصیلات: فارغ‌التحصیل دانشکده‌ی هنرهای زیبای تهران، برنده‌ی سیمرغ بلورین بهترین بازیگر در نهمین جشنواره‌ی فجر (دو فیلم با یک بلیت)، فعالیت در تلویزیون از (1362)، بازی در تئاتر، شروع بازیگری: زنده باد... (1358)
عمده‌ی فیلمها:
مرگ یزدگرد (نمایش داده نشد- 1361)، بگذار زندگی کنم (1365)، غریبه (1366)، خارج از محدوده (1366)، تفنگهای سحرگاه (1367)، زرد قناری (1367)، شکار خاموش (1368)، دو فیلم با یک بلیت (1369)، علی و غول جنگل (1369)، بهترین بابای دنیا (1370)، ناصرالدین شاه (1370)، همسر (1372)، الوالو من جوجوام (1373)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

هاشمی، ناصر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1335 لنگرود، نام اصلی: میر احمد هاشمی قرمزی، همسر سیما تیرانداز (بازیگر)، برادر مهدی هاشمی (بازیگر)، نویسنده، تحصیلات: فارغ‌التحصیل دانشکده‌ی هنرهای زیبای تهران، فعالیت در تلویزیون، شروع بازیگری: گزارش یک قتل (1365)
عمده‌ی فیلمها:
گربه‌ی آوازه‌خوان (دستیار کارگردان- 1369)، سکوت (1369)، برخورد (1370)، مرغابی وحشی (نویسنده- 1370)، دستها (کوتاه- 1372)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

هایراپتیان، لرتا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1377 -1290 ش)، بازیگر. در تهران به دنیا آمد. پس از پایان تحصیلات ابتدایی و متوسطه به روسیه رفت و در دانشگاه مسکو در رشته‌ی تئاتر تحصیل کرد و پس از فارغ‌التحصیل شدن به تهران بازگشت. وی از 1314 ش، فعالیت هنری خود را در تئاتر ایران با نمایش «اتللو» آغاز کرد و پس از آن در نمایشنامه‌های: «توپاز»، «سرگذشت وشمگیر»، «چراغ گاز»، «اوژنی گرانده» و غیره شرکت جست. لرتا در 1349 ش، با شرکت در فیلم «شب اعدام»، پا به عرصه‌ی سینما گذاشت و سپس در فیلم‌های: «احساس داغ»، «معرکه» و «همای سعادت» به ایفای نقش پرداخت و در مجموعه‌ی تلویزیونی «خسرو میرزای دوم» نیز شرکت کرد. وی سرانجام در وین درگذشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سیمای هنرمندان (334 -333/ 1)، فرهنگ سینمای ایران (393 -392)، فرهنگ فیلم‌های سینمای ایران (316، 306، 300، 299/ 1)، کارنامه‌ی زنان (190 -189).

هدایتی، محمدرضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نام ونام خانوادگی:
محمدرضا هدایتی
تاریخ تولد و محل تولد:
متولد زابل در استان سیستان و بلوچستان
زمینه فعالیت:
بازیگر
مدرک تحصیلی:
مجموع آثار وی:
سینما:
تاکسی نارنجی
بی‌وفا
شام عروسی
الاهه زیگورات
دلقک
روز کارنامه
سریال:
باغ مظفر
داستان‌های نوروزی
در چشم باد
وکیل محل
رانت‌خوار کوچک
صفر درجه
قهر و آشتی
نیستان
شب‌های برره
نقطه‌چین...
پاورچین
پلاک ۱۴
ببخشید شما؟
کمین

تئاتر:
نیرنگ باری
لولوی عزیز من
میزان
خواستگاری
گوریل پشمالو
دلم دریا
زمانی برای کشتن
دزد و مهتاب
بار دیگرها بیل
شب بخیر سرهنگ
اطلاعاتی بیشتر در مورد وی:
او همچنین خوانندگی هم نموده و یک آلبوم به نام برگ و باد از او وارد بازار شده است.

هژیرآزاد، کاظم

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1329 تهران، تحصیلات: دیپلم، فعالیت در تلویزیون- بازی در تئاتر، شروع بازیگری: قافله (1371)
عمده‌ی فیلمها:
کیف (کوتاه- نویسنده- 1360)، نیش (1372)، هدف (1373)، گروگان (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

همایون، عبدالعلی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
خواننده ترانه‌های فولکلور، فکاهی، فکاهی‌نویسی مجله هفتگی فکاهی توفیق عبدالعلی همایون، در سال 1299 شمسی در تهران متولد شد و بازیگری در تئاتر را با پیش‌پرده‌خوانی و آوازهای کوچه باغی یا غزل در «بیات تهران» که خیلی در آن روزگار باب بود آغاز نمود.
عبدالعلی همایون ابتدا در تئاترهای گوهر، هنر، فرهنگ و تهران حرفه بازیگری را شروع کرد و در پیس‌های موفقی در آن زمان چون: «مرگ موش»، «مسافری از آن دنیا»، «دشمن مرد» و غیره شرکت کرد و از سال 1337 با شرکت در فیلم «جنوب شهر» به کارگردانی فرخ غفاری به سینما آمد و از آن پس در فیلم‌های: «دشمن زن» «داماد فراری»، «تعطیلات داش اسمال»، «صمد و قالیچه حضرت سلیمان»، «سه تا جاهل»، «عمو یادگار»، «صمد و فولادزره دیو»، «مهدی مشکی و شلوارک داغ»، «ستارخان»، «صمد و سامی و لیلا و لی لی»، «استوار و پاسبان»، «صمد به مدرسه می‌رود»، «قربون هر چی خوشگله»، «صمد آرتیست می‌شود»، «صمد خوشبخت می‌شود»، «صمد در راه اژدها» و سریالهای تلویزیونی «سرکار استوار»، «ماجراهای صمد»، «مأمور ما صمد» و «بالاتر از خطر» شرکت کرد. عبدالعلی همایون از صدایی گرم و گیرا برخوردار می‌باشد و در چندین فیلم که در آن شرکت داشت آوازهایی را اجرا می‌کرد.
برگرفته از کتاب :مردان موسیقی سنتی و نوین ایران (جلد دوم)

همت، اصغر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1331 شیراز، گریمور- همسر افسر اسدی (بازیگر)، تحصیلات: فارغ‌التحصیل رشته‌ی بازیگری دانشکده هنرهای دراماتیک (1357)، فعالیت در تلویزیون، تدریس بازیگری- بازی در تئاتر 1344، شروع بازیگری: سرخپوستها (1358)
عمده‌ی فیلمها:
ما ایستاده‌ایم (1363)، آوار (گریم- 1363)، جاده‌های سرد (گریم- 1364)، هویت (گریم- 1365)، شیر سنگی (گریم، بازیگر- 1365)، روزهای انتظار (گریم، بازیگر- 1365)، یک صبح پرماجرا (کوتاه- 1367)، در مسیر تندباد (1367)، علی و غول جنگل (گریم، بازیگر- 1369)، هفت سنگ (1374)، یحیی (گریم- 1374)، دیدار (گریم- 1373)، برادره‌های خورشید (گریم- 1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

همتی ،آناهیتا

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
نام اصلی: آناهیتا
نام خانوادگی اصلی: همتی
سمت (در بخش های): بازیگران،
.....
تاریخ تولد: 1352
محل تولد: تهران
ملیت: ایران
.....
مدرک تحصیلی: دیپلم
بیوگرافی
در سال 1372 با نمایش تنبورنوازان (هادی مرزبان) بازی در تئاتر را آغاز کرد و در سال 1374 با بازی در مجموعه تلویزیونی دبیرستان خضراء (اکبر خواجویی) شناخته شد. او تا به امروز در مجموعه های بسیاری بازی کرده است.
آناهیتا همتی بازی در سینما را در سال 1375 و با فیلم به نمایش درنیامده افسانه پوپک طلایی (خسرو شجاعی) آغاز کرد و اولین فیلمی که از او بر پرده سینماها به نمایش درآمد در سال 1378 و با نام عشق کافی نیست (مهدی صباغزاده) بود.
آناهیتا همتی هیچگاه ندرخشید. هیچگاه آنطور که باید دیده نشد، اما حضور فعالش در تلویزیون و بازیهای روان و راحت او باعث شده تا همچنان پرکارترین بازیگر تلویزیونی باشد.
شاید بهترین و ماندگارترین حضورش در تلویویون مربوط به بازی مجموعه تلویزیونی کلانتر (محسن شامحمدی) و بخصوص خانه به دوش (رضا عطاران) باشد.

هودی، رحیم

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1314 شیراز، تحصیلات: فوق دیپلم فعالیت در تلویزیون، شروع بازیگری: خاک و خون (1362)
عمده‌ی فیلمها:
تشریفات (1364)، روزهای انتظار (1365)، در مسیر تندباد (1367)، تابستان 58(1368)، پاییز بلند (1373)، به خاطر هانیه (1373)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

هوشمند، رضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
بازیگر، چهره‌پرداز.
تولد: 1302، رشت.
درگذشت: 31 اردیبهشت 1368.
رضا هوشمند کار هنری را از سال 1330 با پیش‌پرده و تصنیف‌خوانی در تئاتر گیلان آغاز کرد. او که از شاگردان اسماعیل مهرتاش بود در سال 1335 به تهران آمد و ساکن این شهر شد. در سال 1339 به دعوت علی محزون که در آن زمان در شیراز فعالیت تئاتری داشت، به آن شهر رفت و به مدت یک سال در آنجا کار تئاتر را ادامه داد. در سال 1340، همکاری‌اش را با تلویزیون کانال سه به عنوان چهره‌پرداز شروع کرد. او در کنار بازیگری، در یکی از چاپخانه‌ها به کار صحافی نیز اشتغال داشت.
از سال 1337 با فیلم «روزنه امید» وارد عرصه‌ی فعالیت سینمایی شد. ابتدا به عنوان چهره‌پرداز و سپس بازیگر، به اتفاق همسرش فرح‌لقا هوشمند، در چند فیلم و مجموعه‌ی تلویزیونی همکاری کرد. در فیلم «باشو، غریبه کوچک» نقش کوتاهی به عهده گرفت و سپس در مجموعه‌ی تلویزیونی «کوچک جنگلی» نقش ژنرال آسیتکوف روسی را بازی کرد. عمده فیلم‌هایی که در آنها ایفای نقش کرده است به این قرار هستند: «فردا روشن است» (1339)؛ «شب قوزی» (1342)؛ «داغ ننگ» (1344)؛ «صمد و قالیچه‌ی حضرت سلیمان» (1350)؛ «مردان خشن» (1350)؛ «صمد و سامی و لیلا و لی‌لی» (1351)؛ «صمد و فولاد زره دیو» (1351)؛ «صمد به مدرسه می‌رود» (1352)؛ «صمد آرتیست می‌شود» (1353)؛ «صمد در راه اژدها» (1356)؛ «صمد به شهر می‌رود» (1358)؛ «باشو غریبه‌ی کوچک» (1367 -1365). مجموعه‌های تلویزیونی: «سرکار استوار» (1349 -1346)؛ «هزار و یک شب» (1354)، «هشتمین سفر سندباد» (1356)؛ «پائیز صحرا» (1366 -1363).
رضا هوشمند روز سی و یکم اردیبهشت 1368 در سن شصت و پنج سالگی بر اثر بیماری آتروفی مغز در یکی از بیمارستان‌های تهران درگذشت.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

هوشمند، رضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
استاد رضا هوشمند متولد 1302ه.ش.ازابتدادررشت پیش پرده تصنیف خوانی می کرد. وی ازسال1335به تهران آمد. اما درشیراز درمحضر علی محزون فعالیت تئاتری کرد. ازسال 1330درکانال سوم تلویزیون به عنوان چهره پردازآغاز به کار کرد وسپس بازیگر شد ودرفیلم های زیادی بازی کرد. وی در31اردیبهشت 1368درگذشت.
گروه : هنر
رشته : هنرهای نمایشی
گرایش : بازیگر و چهره پرداز
تحصیلات رسمی و حرفه ای : استادرضا هوشمندکارهنری راباپیش پرده وتصنیف خوانی درتئاتر گیلان درسال1330آغاز کرد. اوازشاکردان اسماعیل مهرتش بود درسال1339به دعوت علی محزون به شیراز رفت ویک سال درآنجا فعالیت تئاتری داشت ازسال1340به عنوان چهر ه پردازدرکانال سوم تلویزیون وسپس به عنوان بازیگر مشغول به کار شد. وفیلم های بسیاری را بازی کرد.
خاطرات و وقایع تحصیل : استادرضا هوشمند ازسال 1335به تهران آمد ونیز درسال 1339به مدت یک سال درشیراز فعالیت هنری داشته است.
فعالیتهای ضمن تحصیل : استادرضا هوشمند به مشاهده فیلم های سینمایی به عنوان یک تماشاگر حرفه آی می پرداخت .
استادان و مربیان : مهمترین استاد رضا هوشمنددربازیگری وتئاتر اسماعیل مهرتاش بوده است.
همسر و فرزندان : فرخ لقا هوشمند نام همسراستادرضا هوشمند بودکه به همراه همسر خود درچند فیلم ومجموعه تلویزیونی باوی همکاری می کرد.
وقایع میانسالی : استادرضا هوشمندازسال1337بافیلم روزنه امید وارد عرصه فعالیت سینمای شد . ودرجند سریال بازی می کرد. ونیز دربسیاری فیلم های سینمایی نقش عمده ای داشته است.
زمان و علت فوت : استادرضا هوشمند در31اردیبهشت ماه 1368درسن 65سالگی براثربیماری آتروفی مفردریک بیمارستان های تهران درگذشت.
مشاغل و سمتهای مورد تصدی : استادرضا هوشمند درآغازدرگیلان پیش پرده خوان وتصنیف خوان بود. درشیرازفعالیت تئاتری می کردوازسال1337به عنوان چهره پردازوسبس بازیگر وارد سینما شد.

فعالیتهای آموزشی : استادرضا هوشمند به عنوان هنرمندی تجربی گرچه رسما فعالیت آموزشی نداشت امافیلم های وگریم های وی سرمشق برخی چهر پردازان وبازیگران جوانتر شد.
سایر فعالیتها و برنامه های روزمره : استادرضا هوشمند درکنار فعالیتهای سینمایی خوددریک ازچاپخانهای به کار صحافی نیز مشغول بوده است.
آرا و گرایشهای خاص : استادرضا هوشمند درفعالیتهای سینمای به انواع ژانرهای توجه داستامابیش ازهرچیزی به طنز ومجموعه های تلویزیونی تاریخی وفرهنگی توجه داشت.
چگونگی عرضه آثار : بسیاری ا زآثار استادرضا هوشمند ازسینمای ایران وتلویزیون ایران پخش شده است.

آثار :
1 باشو غریبه کوچک 1367-1365
2 داغ ننگ 1344
3 سرکار استوار1349-1346
4 شب قوزی 1342
5 صمد آرتیست می شود1354
6 صمد به شه رمی رود1358
7 صمد درراه اژدها 1356
8 صمد وفولادزره دیو1351
9 صمد وقالیچه حضرت سلیمان 1350
10 صمدوسامی ولیلا ولی لی 1351
11 فرداروشن است1339
12 ماجراهای صمد 1352
13 مامورما صمد درماجراهای بالاترازخطر 1353
14 مردان خشن 1350
15 هزارویک شب 1354
16 هشتمین سفر سند باد1356
منابع زندگینامه :http://www.iranologyfo.com/

هوشمند، فرخ لقا

قرن:15
جنسیت:زن
ملیت:ایران
فرخ لقا هوشمند در سال 1310 در رشت به دنیا آمد. وی بازی در تئاتر را از سال 1324 تا سال 1335 در گیلان و سپس در تهران تا سال 1342 شروع کرد و بازی در سینما را سال 1336 با ایفای نقش کوتاهی در «نردبان ترقی»، همکاری «پرویز خطیبی» آغاز کرد. وی در سال 1388 دار فانی را وداع گفت. روحش شاد و یادش گرامی.
1.بازیگر : (۶۲)مورد
(۱۳۸۰)(۱۳۷۰)(۱۳۶۰)(۱۳۵۰)(۱۳۴۰)(۱۳۳۰)
۱ - غزل (۱۳۸۰)
۲ - شراره (۱۳۷۸)
۳ - زخمی (۱۳۷۶)
۴ - کلید ازدواج (۱۳۷۶)
۵ - سرحد (۱۳۷۵)
۶ - مینا و غنچه (۱۳۷۵)
۷ - اشک و لبخند (۱۳۷۳)
۸ - الو!الو! من جوجوام (۱۳۷۳)
۹ - سفر (۱۳۷۳)
۱۰ - کلاه قرمزی و پسرخاله (۱۳۷۳)
۱۱ - بلوف (۱۳۷۲)
۱۲ - همسر (۱۳۷۲)
۱۳ - همه دختران من (۱۳۷۲)
۱۴ - چهارشنبه عزیز (۱۳۷۱)
۱۵ - خوش خیال (۱۳۷۱)
۱۶ - دو نفر و نصفی (۱۳۷۰)
۱۷ - دو همسفر (۱۳۷۰)
۱۸ - دیدار در استانبول (۱۳۷۰)
۱۹ - مسافران (۱۳۷۰)
۲۰ - افسانه آه (۱۳۶۹)
۲۱ - رنو تهران ـ 29 (۱۳۶۹)
۲۲ - ملک خاتون (۱۳۶۹)
۲۳ - پنجاه و سه نفر (۱۳۶۸)

۲۴ - شکار خاموش (۱۳۶۸)
۲۵ - باشو غریبه کوچک (۱۳۶۵)
۲۶ - قرنطینه (۱۳۶۱)
۲۷ - صمد به شهر می رود (۱۳۵۸)
۲۸ - صمد در به در می شود (۱۳۵۷)
۲۹ - صمد در راه اژدها (۱۳۵۶)
۳۰ - فری دست قشنگ (۱۳۵۶)
۳۱ - کلاغ (۱۳۵۶)
۳۲ - پاکباخته (۱۳۵۵)
۳۳ - پسرک (۱۳۵۵)
۳۴ - شادیهای زندگی (۱۳۵۵)
۳۵ - صمد خوشبخت می شود (۱۳۵۴)
۳۶ - اوستا کریم نوکرتیم (۱۳۵۳)
۳۷ - صمد آرتیست می شود (۱۳۵۳)
۳۸ - گل پری جون (۱۳۵۳)
۳۹ - صمد به مدرسه می رود (۱۳۵۲)
۴۰ - کج کلاخان (۱۳۵۲)
۴۱ - استوار و پاسبان (۱۳۵۱)
۴۲ - خانه قمرخانم (۱۳۵۱)
۴۳ - خواستگار (۱۳۵۱)
۴۴ - صمد و سامی، لیلا و لی لی (۱۳۵۱)
۴۵ - صمد و فولاد زره دیو (۱۳۵۱)
۴۶ - مهدی مشکی و شلوارک داغ (۱۳۵۱)
۴۷ - همیشه قهرمان (۱۳۵۱)
۴۸ - پهلوان مفرد (۱۳۵۰)
۴۹ - دنیا مال منه (۱۳۵۰)
۵۰ - صمد و قالیچه حضرت سلیمان (۱۳۵۰)
۵۱ - مالک دوزخ (۱۳۴۸)
۵۲ - نعره طوفان (۱۳۴۸)
۵۳ - ببر مازندران (۱۳۴۷)
۵۴ - دزد سیاهپوش (۱۳۴۷)
۵۵ - شوهر آهو خانم (۱۳۴۷)
۵۶ - میلیونرهای گرسنه (۱۳۴۶)
۵۷ - من مادرم (۱۳۴۴)
۵۸ - شب قوزی (۱۳۴۳)
۵۹ - آقای هفت رنگ (۱۳۴۲)

۶۰ - ستاره ای چشمک زد (۱۳۴۲)
۶۱ - علی واکسی (۱۳۴۰)
۶۲ - روزنه امید (۱۳۳۸)
منابع زندگینامه :http://www.iranactor.com

یاری، حسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نام اصلی: حسین نام خانوادگی اصلی: یاری سمت (در بخش های): بازیگران،کارگردانی، تاریخ تولد: 1346 محل تولد: تهران ملیت: ایران مدرک تحصیلی: دیپلم بیوگرافی بازیگری را از تئاتر و در سال 1360 آغاز کرد. او در واحد دوبلاژ صدا و سیما به عنوان گوینده هم فعالیت کرده است. با فیلمهای دفاع مقدس شناخته شد که در این ژانر موفق بود و برای بازی در فیلم "آخرین مرحله" جایزه سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقش مکمل مرد را از چهاردهمین جشنواره فیلم فجر دریافت کرد. او بازی در نقشهای دیگر را هم با فیلمهای "سرعت" و "دنیای وارونه" تجربه کرد که برای او تجربه گرانقدری بود. بازی او در "بلوغ" تحسین منتقدان را برانگیخت و دیپلم افتخار بهترین بازیگر نقش اول مرد را برای بازی در این فیلم از هجدهمین جشنواره فیلم فجر بدست آورد. اما شاید تنها شانس او بازی در فیلم / مجموعه "شب دهم" بود که توانست با بازی بسیار زیبایش در نقش حیدر در میان عموم محبوبیت بسیار زیادی کسب کند. شاید اگر فیلم سینمایی "شب دهم" به بخش مسابقه جشنواره بیستم فجر راه پیدا می کرد خیلیها برای بازی او ، کتایون ریاحی و ثریا قاسمی حسابی جدا باز می کردند. او در سال 1383 فیلم "معادله" را بر پرده سینماها داشت.
منابع زندگینامه :www.funpatogh.com

یاریار، حسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1335 تهران، تحصیلات: دیپلم ادبی، حرفه‌ی قبلی: فوتبالیست، شروع بازیگری: چاووش (1369)
عمده‌ی فیلمها:
مردی در آینه (1371)، بلوف (1372)، دام (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

یاکیده، کیکاووس

قرن:20
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
کیکاووس یاکیده (زاده بهمن ۱۳۴۷ در تهران) دوبلور و شاعر ایرانی است.
یاکیده اخیرا کتابی با نام بانو و آخرین کولی سایه فروش از طریق انتشارات کاروان، منتشر کرده که رویکردی متفاوت به شعر سپید است و به نوعی هایکو وارهایی بسیار ملموس.
این دوبلور دارای پسری به نام ایلیا می‌باشد.
جوایز و افتخارات
دیپلم افتخار سردبیر انجمن بین‌المللی شعر در آمریکا ۲۰۰۲ شاعر برگزیده توسط سایت poetry.com در آمریکا ۲۰۰۳ مدال شعر شایسته از سمپوزیوم شعر واشنگتون دی سی دریافت کاپ شایستگی از انجمن بین المللی شعر/ ۲۰۰۴ نیز از افتخارات این هنرمند می‌باشد[۱][نیازمند منبع]
دوبله‌های معروف
دوبله صدای نقاش آمریکایی باب راس در سری برنامه لذت نقاشی توسط کیکاووس یاکیده انجام شده است.
آثار مکتوب
- مجموعه شعر بانو و آخرین کولی سایه‌فروش، انتشارات کاروان، ۱۳۸۱
- مجموعه داستان کوچهٔ بابل، نشر آرویج، ۱۳۸۲
- مجموعه شعر کولی پیراهن تنگ یک خواب بلند، انتشارات کاروان، ۱۳۸۶

یزدانیان، پروین‌دخت

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
متولد: 1302 نجف‌آباد، مادر کیومرث و منوچهر پوراحمد (کارگردان)
تحصیلات: ششم ابتدایی، برنده‌ی دیپلم افتخار بهترین بازیگر نقش دوم در یازدهمین جشنواره‌ی فیلم فجر (شرم، صبح روز بعد)، فعالیت در تلویزیون از 1371، شروع بازیگری: صبح روز بعد (1371)
عمده‌ی فیلمها:
شرم (1371)، مهریه‌ی بی‌بی (1373)، خواهران غریب (1374)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

یکتا، اسدالله

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد: 1326 تهران، بازیگر کوتاه قد فیلمهای فارسی، تحصیلات: دوم ابتدایی، شروع بازیگری: مراد و لاله (1344)
عمده‌ی فیلمها:
کلید بهشت (1345)، عمو سبزی فروش (1346)، گل‌آقا (1346)، کشتی نوح (1347)، قوس قزح (1347)، سالار مردان (1347)، قهوه‌خانه‌ی قنبر (1348)، گناه زیبایی (1348)، قصه‌ی دلها (1348)، ضرب شست (1348)، گربه‌ی کور (1348)، بهشت دور نیست (1348)، شهر هرت (1349)، بابا کرم (1349)، فریاد انسانها (1349)، آدم و حوا (1349)، ارادتمند شما عزرائیل (1349)، قهرمانان نمی‌میرند (1349)، جعفر و گلنار (1349)، عروس بیانکا (1349)، رسوایی (1349)، فرجام (ناتمام- 1349)، احساس داغ (1350)، احمد چکمه‌ای (1350)، رعد و برق (1350)، وحشی جنگل (1350)، زیر بازارچه (1350)، شب عروسی (1350)، عزیز قرقی (1350)، آخرین نبرد (1351)، آشوبگر (1351)، علی بلبل (نمایش داده نشد- 1351)، خر دجال (1351)، خانم خانوما (1351)، یک میلیونر و دو مفلس (1351)، عروس و مادرشوهر (1352)، صخره سیاه (1352)، هفت مرد دلاور (1352)، کوثر (ناتمام- 1353)، فرار از دجله (1354)، مردی در آتش (1355)، حرفه‌ای (1355)، شنگول و منگول (1368)، هامون (1368)، علی و غول جنگل (1369)، دو همسفر (1371)، مستاجر (1371)، کاکادو (1373)
برگرفته از کتاب :فرهنگ بازیگران سینمای ایران

یوسف نیا، شراره

قرن:15
جنسیت:زن
ملیت:ایران
نام: شراره یوسف نیا
تاریخ تولد: 1349
متولد هجدهم شهریور ماه 1349 در تهران.
لیسانس رشته کارگردانی سینما و فوق لیسانس بازیگری از مجارستان.
شروع فعالیت از سال 1370 با ساختی فیلم های کوتاه ارتباط در آخرین روز هفته و گشت و گذر در کنار رود دانوب.
بخشی از فیلم شناسی:
راه و بی راه (سیامک شایقی، 1371)
خسوف (رسول ملاقلی پور، 1371)
سکوت کوهستان (یدالله نوعصری، 1374)
یحیی (حسین فرخی، 1374)
به من نگاه کن (شهرام اسدی، 1381)
منابع زندگینامه :http://www.iranactor.com/

یونسی، روناک

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
«روناک یونسی» دی‌ماه سال 1359 در تهران به دنیا آمد، او دوران دبیرستان را در رشته گرافیک گذراند و لیسانس طراحی صنعتی از دانشکده هنر و معماری دارد. مثل همه دخترهای ایرانی، عاشق خانواده‌اش است و عاشقانه به پدر و مادرش عشق می‌ورزد، می‌گوید: «موفقیت‌هایم را مدیون راهنمایی‌های درست پدرم هستم.» مادر روناک، فرهنگی است و مدیر دبیرستان دخترانه می‌باشد، خانواده یونسی چهار فرزند دختر دارند، که روناک فرزند اول این خانواده است، او سه خواهر کوچکتر از خودش دارد که همگی آنان تحصیلات دانشگاهی دارند. دوران کودکی خاطرات زیادی از دوران کودکی خود ندارد، به جز اینکه بسیار شیطون بوده و خرابکاری زیاد می‌کرده، اما از آنجا که مادرش شاغل بود، مراقبت از خواهرانش را همیشه برعهده داشته به همین دلیل از کودکی شخصیت استقلال‌طلبی در او به خوبی نمایان بوده ضمن اینکه خانه‌داری و آشپزی را از همان روزهای نوجوانی به خوبی فراگرفته است. او با اینکه شیطون و پر شر و شور بوده اما بچه درسخوانی هم بود. معمولا بابت یک موضوع، جلوی دفتر دبیرستان می‌ایستاد، اما چون شاگرد زرنگ بوده، از خطایش چشم‌پوشی می‌کردند. می‌گوید: به خاطر تقلبی که در امتحان به دوستم رسانده بودم، سه روز اخراج شدم و نمره‌ام صفر شد. دانشگاه به محض اینکه دیپلمش را گرفت، وارد دانشگاه نشد، بلکه وقفه‌ای در آن به وجود آمد، چرا که در مدرسه به تدریس نقاشی و خطاطی می‌پرداخت تا اینکه سرانجام تصمیم گرفت دانشجو شود و در رشته مهندسی طراحی صنعتی پذیرفته شد. هنر را کماکان دنبال می‌کرد، فیلم می‌دید، تلویزیون تماشا می‌کرد و... تا اینکه یک روز یکی از دوستانش که از علاقه او به هنر آگاه بود، به او پیشنهاد کرد که برای بازی در یک فیلم سینمایی تست بدهد و ابتدا عکسش را به گروه سازنده نشان بدهد، اما او نسبت به این کار بی‌میل بود و ناامید... «تصور نمی‌کردم، اتفاقی بیفتد، اما برخلاف انتظار، فردای همان روز تماس گرفتند و از من دعوت کردند که به دفتر فیلمسازی بروم، آنجا بود که برای اولین بار قاسم جعفری را دیدم.» او به آنجا رفت و به دورخوانی مشغول شد در پایان دورخوانی گروهی، همان روز انتخاب شد، برایش باورکردنی نبود، مراحل پیش تولید به سرعت سپری شد و او حالا می‌دانست که باید در فیلم «گرگ و میش» به

کارگردانی قاسم جعفری بازی کند. این اولین تجربه هنری او بود. تجربه‌ای که خیلی غیرمنتظره پیش آمد... بازی در یک فیلم سینمایی ساخته یک کارگردان مطرح آن هم در نقش اصلی. نکته مهم در مورد این بازیگر بااستعداد این است که تحصیلات و آموزش بازیگری ندارد، اما بازیگری را به صورت تجربی آموخته و حتی به کلاس‌های بازیگری هم نرفته است، اما سعی کرده در کار همیشه با چشمانی باز و گوش‌هایی شنوا، عمل کند و از تجارب پیشکسوت‌ها بهره بگیرد. همین امر باعث شد تا در سریال رستگاران، برای حضور در نقش خجسته، انتخاب اول باشد. اولین سریال تلویزیونی «روناک یونسی» پس از حضور در فیلم سینمایی گرگ و میش در چند فیلم تلویزیونی هم بازی کرد، تا اینکه رسید به سریال «گل‌های گرمسیری» که در نقش مرضیه ایفای نقش کرد، در آن سریال هم او مقابل آتیلا پسیانی بازی کرد، پسیانی در آن مجموعه در نقش پدر شوهرش را بازی کرد، بازی خوب او باعث شد تا نگاه‌ها به سمت او معطوف شود تا جایی که «یونسی» هم‌اکنون، بازیگری را مهم‌ترین دغدغه‌اش می‌داند. او تشنه تجربه کردن نقش‌های متفاوت است و دوست دارد با کارگردان‌های مختلف همکاری کند و به دانسته‌های خود بیفزاید. دل‌مشغولی‌های روناک «روناک یونسی» مثل هر بانوی ایرانی به کار در خانه علاقه دارد، آشپزی خوبی دارد و از دوران نوجوانی آن را جدی می‌گرفته است، فیلم دیدن و مطالعه و شعر خواندن را خیلی دوست دارد، می‌گوید؛ خواندن اشعار حافظ به من آرامش می‌دهد.از نوجوانی به ورزش علاقه داشته و شنا و بسکتبال را تقریبا به شکل حرفه‌ای ادامه داده... اصولا به ورزش‌هایی که پای توپ، وسط است را به ورزش‌های دیگر ترجیح می‌دهد و از آن به عنوان بهترین تفریح یاد می‌کند. به موسیقی سنتی علاقه دارد و ساز موردعلاقه‌اش سنتور است، به صدای شهرام ناظری علاقه دارد .او 5سال پیش ازدواج کرده و در محله کامرانیه تهران زندگی می‌کند. منابع زندگینامه :http://putin.parsiblog.com

خط

ابراهیم، خلیل

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 929 ق)، خطاط. از کاتبان روزگار خود و ظاهراً اهل بخارا بود. به خط وی یک نسخه کتاب «مهر و مشتری»، تألیف عصار تبریزی در پاریس است که به قلم کتابت خوش در بخارا نوشته شده است، با رقم: «ابراهیم خلیل» به سال 929.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (18 -17 /1).

ابراهیم‌آبادی نطنزی، اسکندر

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1103 ق)، خطاط. از آثار وی: کتیبه‌ی سمت راست ایوان جنوبی مسجد جمعه‌ی نطنز، به خط نستعلیق، با رقم: «... فی ثامن شهر رجب سنة ثلاث و مائة و الف کتبه العبد الراجی اسکندر ابراهیم آبادی النطنزی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آثار تاریخی شهرستانهای کاشان و نطنز (280 -279)، آثار ملی اصفهان (913)، گنجینه‌ی آثار تاریخی اصفهان (878 -877).

ابریشمی مشهدی، محمد

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 923 ق)، خطاط و شاعر. اصلا مشهدی و از شاگردان سلطانعلی مشهدی بود که در کتابخانه‌ی امیرعلیشیر نوایی به امر کتابت اشتغال داشته است. صاحب «گلستان هنر» خط وی را ستوده و شیفته‌ی کتیبه‌ای شده که محمد ابریشمی شعر آن را سروده و خود بر سنگ قبر سلطانعلی مشهدی نوشته است، که اکنون اثری از آن باقی نیست. از آثار وی: یک قطعه سوره‌ی فاتحه، به قلم دو دانگ و نیم دو دانگ متوسط، با رقم: «الحقیر محمد ابریشمی المشهدی غفر ذنوبه»؛ یک رساله در علم قافیه، به قلم نیم دو دانگ متوسط، با رقم: «العبد الفقیر محمد ابریشمی المشهدی، فی شهور سنه عشرین و تسعمائة»؛ یک نسخه «منطق الطیر» عطار نیشابوری، به قلم کتابت جلی متوسط، با رقم: «العبد الفقیر محمد ابریشمی المشهدی... سنة ثلث و عشرین و تسعمائة..»؛ دو قطعه از مرقع شاه اسماعیل، به قلم دو دانگ و نیم دو دانگ و کتابت و غبار خوش و دو بیت شعر از خود او، با رقم های: «مشقه العبد الفقیر محمد ابریشمی المشهدی...» و «العبد الفقیر محمد ابریشمی المشهدی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (632 -630/ 3)، اطلس خط (465)، خوشنویسان و هنرمندان (37 ،9)، گلستان هنر (63 -62)، مناقب هنروران (62)، هنر عهد تیموریان (633 ،598 ،585 ،583 ،522).

ابن مقله، ابوعبداللّه حسن

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(338 -278 /260 ق)، خطاط. در بغداد به دنیا آمد. پدرش نیز خط را نیکو می‌نوشت. وی با برادرش، محمد، نزد پدر خود که از مردم بیضای فارس بود به فراگیری خط کوفی پرداخت. ابوعبداللّه خطهایی که برادر ابداع کرده بود به خوبی فراگرفت و تا آنجا پیش رفت که خط این دو را از هم باز نمی‌شناختند. برخی منابع اختراع خط نسخ را به او نسبت داده‌اند. ابوعبداللّه هنگامی که برادرش مغضوب و پنهان گردید، وی نیز پنهان می‌زیست. از آثار وی: قرآنی به خط کوفی، باقی است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اطلس خط (296 -295)، پیدایش خط و خطاطان (69 -68)، خوشنویسان و هنرمندان (22)، ریحانه (227 -226 /8)، الفهرست ابن‌ندیم، ترجمه (15)، گلستان هنر (یازده، 18 ،6)، معجم الادباء (34 -28 /9)، الوافی بالوفیات (145 -143 /12).

ابن‌بَوّاب، ابوالحسن علی

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 423 /413 ق)، خطاط مذهّب، حافظ، قاری، ادیب و شاعر شیعی. مشهور به ابن‌بواب یا ابن‌ستری و ملقّب به علاءالدین و قبلةالکتاب. پدرش پرده‌دار دستگاه آل‌بویه بود و شهرت وی هم از این رو است. ابوالحسن نیز یک چند در خدمت بهاءالدوله‌ی دیلمی سرپرستی کتابخانه‌ی بهاءالدوله را در شیراز بر عهده داشت. خوشنویسی را از ابن‌اسد کاتب آموخت، برخی او را شاگرد حسن بن مقله و بعضی شاگرد محمد بن مقله دانسته‌اند. خط نسخ را به شیوه‌ی خود می‌نوشت و اصولی نیز برای آن وضع کرد. وی را پایه‌گذار شیوه‌ی ریحانی و محقق نیز دانسته‌اند. آموزشگاهی برای تعلیم خط تأسیس کرد که تا 698 ق برجا بود. شصت و چهار نسخه قرآن به خط خود نوشته بود. ابن‌بواب به خدمت فخرالملک، ابوغالب محمد بن علی بن خلف واسطی، والی عراق، از جانب بهاءالدوله، درآمد و ندیم وی شد. در بغداد درگذشت و در جوار امام احمد حنبل به خاک سپرده شد. آثاری از وی در مجموعه‌ی چستربیتی لندن و کتابخانه لاله لی استانبول باقی است. نسخه قرآن کتابخانه چستربیتی به امضای او و به تاریخ 391 ق است که هم از نظر خط و هم از تذهیب مجلل است. اشعاری نیز در فن خط و لوازم آن سروده که ادیبان «القصیدة الرائیة» او را در نهایت بلاغت دانسته‌اند. شهرت او در تکمیل و تنقیح شیوه‌ی ابن‌مقله است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اطلس خط (308 -300)، الاعلام (183 /5)، پیدایش خط و خطاطان (75 ،74 -70)، تاریخ گزیده (696)، تاریخ هنرهای ملی (744 -739 /2)، خوشنویسان و هنرمندان (22)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (454 /3)، دائرةالمعارف البستانی (411 -410 /1)، ریحانه (424 -422 /7)، سرآمدان فرهنگ (36 -35 /1)، سیر النبلاء (320 -315 /17)، کارنامه‌ی بزرگان (24)، کشف الظنون (1339)، الکنی والالقاب (234 /1)، گلستان هنر (19 ،18 ،12)، مجالس المؤمنین (488 /2)، معجم الادباء (134 -120 /15)، معجم المؤلفین (258 /7)، مناقب هنرمندان (113 ،42 ،38 -37)، نامه‌ی دانشوران (105 -91 /5)، وفیات الاعیان (344 -342 /3)، هدیة الاحباب (51).

ابن‌حسول رازی، صفی‌الملک، ابوالعلاء محمد

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف ح 450 ق)، ادیب و خوشنویس شیعی. از مردم همدان بود، اما در ری نشو و نما یافت. پدرش نیز ادیب و کاتب بود. وی از صاحب بن عباد و ابن‌فارس ادب آموخت. ابتدا در دستگاه آل‌بویه‌ی ری عهده‌دار دیوان رسایل بود، سپس به وزارت ابوطالب مجدالدوله رسید و با تسلط محمود غزنوی بر ری، به غزنویات پیوست و به دبیری گمارده شد. در 434 ق به هنگام تسلط ترکان سلجوقی بر ری به خدمت آنها درآمد و منشی عمیدالملک کندری شد. از آثار وی: «تفضیل الاتراک علی سائر الاجناد»؛ «مناقب الحضرة السلطانیه».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (7/ 162)، اعیان الشیعه (2/ 383)، بزرگان و سخن سرایان همدان (34 -31 /1)، تاریخ بیهق (111)، دائرةالمعارف البستانی (1/ 445)، راحة الصدور (482 -480)، کشف الظنون (462)، معجم المؤلفین (10/ 318)، الوافی بالوفیات (135 -132 /4).

ابن‌حسین شریفی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط. از آثار وی: یک قطعه از مرقع مالک، به خط ثلث سه دانگ جلی ممتاز و نسخ و رقاع کتابت جلی عالی، با رقم: «حرره العبد المذنب الراجی ابن‌حسین الشریفی فی ذیحجةالحرام سنة تسع و خمسین و تسعمائة...».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1015 /4).

ابن‌خازن دینوری خراسانی، ابوالفضل احمد

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(518 /512 -471 ق)، خطاط و شاعر. وی خوشنویس ایرانی‌تبار بغدادی است که در بغداد متولد شد. از مردم دینور بود. «دیوان» شعری از او به جا مانده که پسرش نصرالله آن را گردآوری کرد. اشعار وی را به زیبایی ستوده‌اند. ابن‌خازن از خطاطین و از عجوبه‌های خوشنویسان بود و در مدت عمرش پانصد قرآن نگاشت، او از مخترعان خطوط رقاع و توقیع است. وی در بغداد درگذشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (1/ 208)، پیدایش خط و خطاطان (79 -78)، دائرةالمعارف البستانی (1/ 455- 456)، ریحانه (2/ 108)، کشف الظنون (765)، معجم المؤلفین (2/ 144)، الوافی بالوفیات (8/ 78- 80)، وفیات الاعیان (1/ 149- 151).

ابن‌ساوجی، ابوالمحاسن محمد

قرن:8
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 732 ق)، ادیب، شاعر و خطاط. از مردم نخجوان بود. از وی اشعاری در تذکره‌ها به جای مانده است. از آثار او: منظومه‌ای است به نام «درّة المعانی»، در ترجمه و شرح «لآلی المنثوره»، که ابن‌ساوجی آن را در 732 ق سروده است؛ نسخه‌ای از ترجمه‌ی کتاب «مسالک و ممالک» ابواسحاق ابراهیم اصطخری به خط ابن‌ساوجی به تاریخ 726 ق؛ کتاب «السامی فی الاسلامی»، به خط نسخ و رقاع و عناوین ثلث دودانگ، با رقم: «ابوالمحاسن محمد بن سعد بن محمد یعرف ابن الساوجی... سنة احدی عشر و سبعمائة الهجریة، بالسلطانیة» (711).کاتب این نسخه را برای فرزندش، ابوطاهر محمد، کتابت کرده است و اکنون این کتاب در کتابخانه‌ی سلطنتی موجود است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (4/ 1170)، تاریخ نظم ونثر (771)، دانشمندان آذربایجان (21)، فرهنگ سخنوران (19).

ابن‌کربلایی قزوینی، درویش حسین

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 988 ق)، صوفی، شاعر و خطاط. معروف به کربلایی، بابافرجی و حافظ حسین. وی از متصوفه‌ی طریقه‌ی عبداللهیه علویه و مرید سید احمد حسینی حسنی موسوی باب الابوابی بود. در سال 988 ق به دمشق رفت و با شیخ بورینی ملاقات کرد و شیخ زبان فارسی را از او فراگرفت و در همین ایام بود که با شیخ بهایی ملاقات کرد. وی خط را نیکو می‌نوشت و از شاگردان علاءالدین علی بیگ تبریزی بود. وی در دمشق درگذشت و در موضع مرج الدحداح در جوار قبر شیخ ابوشامه دفن شد. از آثار وی: «روضات الجنان و جنات الجنان»، در خصوص مقابر فضلاء و مشاهیر اولیای تبریز.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ نظم و نثر (406)، تذکره‌ی شعرای آذربایجان (569 /2)، دانشمندان آذربایجان (149)، الذریعه (27 /11، 908 /9)، روضات الجنان (1/ مقدمه)، ریحانه (168 /8).

ابن‌مُقْله، ابوعلی محمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(328 -272 ق)، خطاط، شاعر و دانشمند. از مردم بیضای فارس بود. در بغداد تحصیلک کرد و به خدمات دیوانی مشغول شد. ابن‌مقله سه بار به وزارت خلفای عباسی، مقتدر و قاهر و راضی باللّه رسید. ولی هربار با توطئه‌ی درباریان دستگیر و از کار برکنار شد. مدتی نیز حکومت فارس را در دست داشت و مدتی سرپرستی دیوان مظالم و قضا بر عهده‌ی او بود. ابن‌مقله چندین بار بر ضد خلفای عباسی تلاش نمود که هربار بی‌اثر ماند. سرانجام ابن‌رائق که امیرالامرا بود، خلیفه را واداشت تا او را از وزارت بردارد و دستور دهد دست راست او را قطع کنند تا چیزی ننویسد. ولی وی با دست چپ می‌نوشت. ابن‌مقله شعر نیز نیکو می‌سرود و در اشعارش از سرنوشت شوم خویش می‌نالید. چندی بعد زبانش را نیز بریدند و سرانجام در زندان بغداد درگذشت. وی در فقه و تفسیر و ادب چیره‌دست بود. او را مبتکر خط ثلث و نسخ می‌دانند. اصلاحات ابن‌مقله در خط سبب تسهیل در امر نگارش شد. ولی نسبت وضع تمام شش قلم به او روا نیست. اسماعیل بن حماد، محمد بن اسماعیل بغدادی، ابواسحاق ابراهیم بن هلال صابی، شمس المعالی قابوس بن وشمگیر، حسن بن مرزبان سیرافی، ابن‌بواب و گروهی دیگر از شاگردان و پیران او بودند، ابن‌ندیم جد ابن‌مقله را نیز خوشنویس دانسته و قرآنی به خط وی دیده است.[1]
ابوعلی محمد بن علی (ف. 328 ه.ق.). وی به خدمت ابوالحسن بن فرات درآمد و مورد لطف او شد و ثروتی اندوخت و سپس بین آن دو کدورتی ایجاد شد و ابن‌مقله کفران احسان او کرد و در زمره دشمنان وی درآمد تا آنگاه که ابن فرات معزول و دستگیر شد و چون بار دیگر به وزارت رسید ابن مقله را بگرفت و مصادره کرد. مقتدر خلیق در 316 ابن‌مقله را به وزارت انتخاب کرد و او در 318 معزول و محبوس شد، و بار دیگر به وزارت راضی خلیفه منصوب گردید و به سعایت حاسدان دست راست او را بریدند و مدتی در زندان ماند و همانجا درگذشت. وی مخترع خطوط ثلث، توقیع، ریحان، رقاع و محقق است.
ابوعلی محمد بن علی بن حسین بن مقله‌ی فارسی، پدرانش از مردم فارس بودند و خود به سال 273 در بغداد متولد شد، واضع خط ثلث و نسخ است. وی از دانشمندان عصر خود بود و در علوم فقه و تفسیر و قرائت و ادبیات دست داشت و شعر می‌گفت و در ترسل و انشاء و خط

سرآمد بود. در اوایل زندگی خود شهرت جهانی داشت تا حدی که ممدوح شعرا واقع شد. ابن‌مقله در اوان جوانی به کارهای دیوانی در دستگاه خلافت پرداخت، و زمانی از طرف «المقتدر بالله» عباسی به حکومت بعض نواحی فارس مأمور بود و پس از چندی به بغداد فراخوانده شد و در مرکز خلافت به خدمت مشغول گردید ولی با توطئه‌هایی که شده بود، به حبس خلیفه افتاد و مدتی در حبس گذرانید تا دوباره خلیفه او را از حبس بیرون آورد و وزارت خود به او داد.
از سال 316 ه.ق مدت سه سال با قدرت کامل به رتق و فتق امور مشغول بود ولی در این تاریخ به سعی ساعیان و دشمنان از کار برکنار و به فارس تبعید شد. هنگامی که ابن‌مقله در تبعید روزگار می‌گذرانید، مقتدر را کشتند و «القاهر باللّه» (322 -320) را خلیفه کردند. وی به محض جلوس بر مسند خلافت، ابن‌مقله را به بغداد طلبید و وزارت به وی تفویض شد. مدتی برنیامد که دشمنان وی را نزد خلیفه متهم کردند و او از بیم جان در گوشه‌ای پنهان گردید. چندی بعد القاهرباللّه را گرفتند و چشم وی را میل کشیدند و محمد بن مقتدر «الراضی باللّه» (329 -322) را به خلافت نشانیدند و او ابن‌مقله را به مقام وزارت بازآورد و پس از مدت اندکی از وی رنجیده گشت و او را به حبس افکند. چندی بعد دست راست او را قطع کردند و به این اندازه هم اکتفا نکرده زبانش را هم بریدند و سرانجام او را کشتند (328).
این مرد بزرگ ایرانی پیشقدم یکی از زیباترین مظاهر هنری یعنی خوشنویسی در تمدن اسلامی است و جمله‌ی مورخین برآنند که تا ظهور وی هیچ یک ازخطاطان به قدرت او در نوشتن اقلام مختلف و تتبع او در اختراع خطوط نیامده است و بعضی گویند اقلام سته را که از اصول خطوط متعارفه‌ی اسلامی بود. وی از خط کوفی اقتباس کرده است، قدر مسلم اینکه ابن‌مقله در تکمیل اقلام موجود کوشیده است و شاید بعض خطوط را نیز وضع کرده و یا سر و صورتی به آنها داده باشد (محقق و توقیع و رقاع و نسخ)، ولی نسبت وضع تمام شش قلم به او روا نیست.
ابن‌مقله را به کثرت آثار ستوده‌اند ولی متأسفانه از آثار خطوط وی اکنون چیزی به جای نمانده و آنچه به نام او دیده شده شش رقعه (از مرقع) ثلث رقاع چهار دانگ و دو دانگ جلی و نسخ خوش در کتابخانه سلطنتی است و رقم «خط ابن‌مقلة» دارد و این رقم نیز قدیم است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] احوال و آثار خوشنویسان (1016 -1015 /4)، اطلس خط (300 -295)، الاعلام (158 -157 /1)، پیدایش خط و خطاطان (68 -57)، تاریخ برگزیدگان (457)، تاریخ هنرهای ملی (731 -730 /2)، خوشنویسان و هنرمندان (22 -21)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (870 /6)،

دائرةالمعارف البستانی (1/ 703- 704)، دایرةالمعارف فارسی (1/ 22)، ریحانه (8/ 227- 228)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 4/ 286)، فارسنامه‌ی ناصری (2/ 1110، 1134، 1183)، الفهرست ابن‌الندیم،ترجمه (15)، الکنی والالقاب (1/ 425- 426)، گلستان هنر (16- 18)، لغت‌نامه (ذیل / ابن‌مقله)، مجمل فصیحی (ذیل/ سالهای 328، 323، 322، 320، 314، 311)، معجم المؤلفین (10/ 319- 320)، مناقب هنروران (37- 43)، نامه‌ی دانشوران (5/ 72- 90)، الوافی بالوفیات (1/ 168)، وفیات الاعیان (5/ 113- 118)، هدیة الاحباب (90).

ابوالبقاء موسوی حسینی ابرقویی

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1100 ق)، خطاط و شاعر. ملقب به رستم الخطاطین. از سادات ابرقو بود که در اصفهان می‌زیست و خود نسبت سیادتش را یک جا موسوی و دیگر جای حسینی یاد می‌کند. ابوالبقا مدارش بر تحصیل علوم و کسب کمالات بود و از شاگردان محمد امین مشهدی و از خوشنویسان دربار شاه جهان، پادشاه هندوستان، به شمار می‌رفت؛ بعد از برگشت از هند به دربار شاه‌عباس اول راه پیدا کرد و از او لقب رستم‌الخطاطین یافت. در خدمت تقرب‌خان قربت یافت و پس از مرگ او، محمدعلی خان به او مهربانی بسیار کرد. از خطوط او: «منهاج العباد» است تألیف سعید فرغانی، به قلم کتابت جلی خوش؛ یک قطعه به قلم دودانگ خوش، با رقم: «ابوالبقاء الموسوی 1006»؛ یک قطعه به قلم دودانگ و کتاب خوش، با رقم «المذنب ابوالبقا الحسینی»؛ یک قطعه به قلم دودانگ خوش، با رقم: «کمترین ابوالبقاء الموسوی»؛ چهار قطعه به قلمهای سه دانگ و دودانگ و کتابت خوش، با ارقام مختلف.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (24 -22 /1)، تاریخ هنرای ملی (943 /2)، تذکرة الخطاطین (192 -182 /2)، تذکره‌ی نصرآبادی (116)، خوشنویسان و هنرمندان (55)، الذریعه (139 ،37 /9)، صبح گلشن (67)، فرهنگ سخنوران (21)، کاروان هند (12 -11 /1).

ابوالحمد

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1099 ق)، خطاط. از شکسته‌نویسان گمنام است. از آثار او: یک نسخه «خلاصة الخمسه»، به قلم کتابت خفی خوش، با رقم: «به تاریخ... سنة تسعة و تسعین بعدالالف... در دارالسلطنه‌ی اصفهان... حرره ابی‌الحمد بن محمد شفیع...».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1241/4).

ابوالعز، عمر

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
از او یک جزو از قرآن با ترجمه و تفسیر فارسی (شبیه تفسیر تربت جام) ریحان خفی متوسط با رقم «ابوالعز عمر بن علی بن محمد 603» در بقعه‌ی مولوی در قونیه موجود است.
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

ابوالفتح

قرن:8
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
از او یک قرآن رحلی جلد ساغری قهوه‌ای ضربی لولادار عالی با رقم «... ابوالفتح... محمود... کردی» (یمانه‌ی کلمات محو شده و از رقم فقط این سه کلمه را می‌توان خواند) سال 728. در موزه‌ی ایران باستان وجود دارد.
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

ابوالقاسم، علی

قرن:16
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
از او قرآن خشتی، نسخ ریحان مانند کتابت خفی متوسط. نسبت به ابن‌بواب داده‌اند و صحیح نیست و رقم: «کتبه ابوالقاسم علی... اربع مائة» از آن خوانده می‌شود و بقیه را محو کرده‌اند. در موزه‌ی اسلامی ترک موجود است.
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

ابوطالب اصفهانی

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1135 ق)، خطاط و شاعر. وی از نجبای اصفهان بود و پس از مرگ پدر منصب سرخط نویسی دیوان شاه سلطان حسین به او تفویض شد. و وزراء و درباریان او را بسیار توقیر می‌کردند. ابوطالب در فن انشاء، حسن خط، صفات حسنه و اخلاق پسندیده یکتا بود. صاحب «گلشن»، خط شکسته وی را در کمال خوبی و درستی دانسته است و همچنین او را خوش طبع و لطیف مزاج و شیرین گفتار یافته. «دیوانی» مشتمل بر دو سه هزار بیت از او به جا مانده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1241 /4)، تذکرة القبور (80).

ابوطالب شیخ

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1253 ق)، خطاط، نقاش، مذهّب و شاعر. او از مشایخ و مجتهدان بود و هفت قلم را نیکو می‌نوشت و در نقاشی و تذهیب نیز دست داشت. ابوطالب در ادبیات و زبان فارسی و عربی مهارت داشت و به هر دو زبان شعر می‌گفت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (28 -27 /1)، احوال و آثار نقاشان (45 -44 /1).

ابوطالبان، احمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
احمد ابوطالبیان متولد۱۳۴۵ قزوین است وی فوق لیسانس خود را در رشته روابط بین الملل از آکادمی عالی علوم اقتصاد بخارست دریافت کرده. احمد ابوطالبیان قزوینی از جمله هنرمندان خوشنویس به شیوه نستعلیق است که مرحوم میرزا غلامرضا اصفهانی مبتکر آن بود.گروه : هنررشته : خوشنویسیگرایش : نستعلیقتحصیلات رسمی و حرفه ای : . احمد ابوطالبیان متولد۱۳۴۵ قزوین، لیسانس خود را در رشته اقتصاد و فوق لیسانس خود را در رشته روابط بین الملل از آکادمی عالی علوم اقتصاد بخارست دریافت کرده و مدت ۱۷ سال در خارج از ایران علاوه بر تحصیل به فعالیت های فرهنگی و هنری مشغول بوده است .فعالیتهای ضمن تحصیل : وی به مدت ۱۷ سال در خارج از ایران بوده است و علاوه بر تحصیل به فعالیت های فرهنگی و هنری مشغول بوده است .سایر فعالیتها و برنامه های روزمره : ابوطالبیان در زمینه مجموعه داری هم فعال هستند و مجموعه های باارزشی فراهم کرده اند: "حدود ۲۵ سال است که مجموعه داری می کنم و در این مدت بزرگترین مجموعه از آثار خطی روی کاغذ را در گنجینه خصوصی ام فراهم آورده ام. علاوه بر آثار خوشنویسی و غیر از خطوط کوفی که جزو آثار اسلامی مربوط به قرون اولیه اسلام هستند، آثار خطی ایرانی را از قرن حدوداً ششم تا دوران قاجار را جمع آوری کرده ام. به اضافه آثار خطی و مرقعات خطی که شامل قرآن های خطی از زمان یاقوت مستعصمی تا پایان دوره قاجار می شود. مجموعه نفیسی هم از ادعیه خطی هست که توسط خوشنویسان بزرگی مانند زین العابدین اشرف الکتاب اصفهانی، محمد شفیع تبریزی و عبدالرحیم افسر نوشته شده اند. کتب خطی دیگری هم شامل دواوین شعرای بزرگ پارسی مانند اهلی شیرازی، منوچهری دامغانی، سعدی، حافظ و... جمع آوری کرده ام که هم از نظر تصاویر، هم از نظر مینیاتور، هم از نظر خط و هم به لحاظ کتاب آرایی مجموعه بی نظیری است." چگونگی عرضه آثار : ابوطالبیان دایرة المعارفی در دست چاپ دارد که خود او در این مورد توضیح میدهد: "حدود ۲۰ سال قبل دایرة المعارفی در زمینه شرح احوال و آثار خوشنویسان قزوین فراهم کردم که از هزار سال قبل تا پایان دوره قاجار را در بر می گرفت. این کتاب با توجه به قراردادی که با ناشر امضاکردم، قرار بود توسط انتشارات طه منتشر شود. اما چون

مدت ۱۷سال از ایران دور بودم، چاپ این کتاب هم به سرانجام نرسید. اما از دوسال پیش که به ایران برگشتم، مجدانه پیگیر چاپ این کتاب هستم."

آثار : دایرة المعارف شرح احوال و آثار خوشنویسان قزوین ویژگی اثر : تالیف، در دست چاپ منابع زندگینامه :http://www.iranologyfo.com/

ابهری، علی‌اکبر

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم و دوازدهم ق)، خطاط. از خوشنویسان عصر خود بود. از آثار وی: یک نسخه «فوائد الافضلیه» علی افضل طبیب قزوینی، به خط نسخ کتابت خفی متوسط، با رقم: «قدفرغ من تسوید هذا الکتاب... علی ید اقل الکتاب... ابن محمدعلی، علی‌اکبر الابهری، فی تاریخ... اثنا و عشرین و مائه و الالف 1122».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1116 / 4).

ابهری، محمد محسن

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دوازدهم ق)، خطاط. از آثار وی : «قرآن بغلی، به خط نسخ کتابت خفی نزدیک به غبار خوش، با رقم :«کتبه الفقیر الحقیر ابن محمد صالح، محمد محسن الابهری فی 1124».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (4/ 1195).

ابهری، محمدمحسن

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
قرآن بغلی نسخ کتابت خفی نزدیک به غبار خوش با رقم: «کتبه الفقیر الحقیر ابن محمد صالح، محمدمحسن الابهری فی 1124» در مجموعه‌ی دکتر خوئی دکتر اصغر مهدوی.
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

اتابکی، عبداللّه

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1332 -1284 ق)، خوشنویس و شاعر، متخلص به امیر. مشهور به اتابکی. در تهران متولد شد، علوم ادبی و عربی را نیکو می‌دانست. وی مردی فاضل و از منشیان خوش خط و شاعری توانا بود. مدتی منشی عین‌الدوله و بعد منشی میرزا علی اصغرخان اتابک اعظم شد. پس از عزل اتابک و به صدارت رسیدن عین‌الدوله، اتابکی به جرم این که منشی اتابک اعظم بوده، تبعید شد. امیر در تبعیدگاه قصیده‌ای در هجو عین‌الدوله ساخت و برای او فرستاد. وی در سن 48 سالگی درگذشت و در ابن بابویه به خاک سپرده شد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سخنوران نامی معاصر (367 -362 /1)، شرح حال رجال (6/ 145).

اجلی، قربانعلی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
قربانعلی اجلی به سال 1318 درشهرستان میانه تولد یافت . پدر قربان علی فرهنگی و مادرش معلم قرآن بود .
تحصیلات رسمی و حرفه ای : قربانعلی اجلی تا پایان دوره اول متوسطه درمیانه بود و پس از آن برای اتمام تحصیلاتش به تهران آمد. پس از پایان دوره متوسطه دردانشکده هنر های تزیینی پذیرفته شد و پس از اخذ لیسانس دررشته معماری داخلی به دوره فوق لیسانس درهمین رشته راه پیدا کرد و دوره فوق لیسانس را نیز به پایان رساند .
استادان و مربیان : قربانعلی اجلی از محضر استادانی بزرگی چون استاد سید حسن میرخانی ، استاد علی اکبر کاوه ، مرحوم استاد سید حسین میرخانی .استاد احمد نجفی زنجانی و استاد ابراهیم بوذری به آموختن خطوط نستعلیق و نسخ و ثلث پرداخت . ضمن تلمذ در محضر این اساتید ، در آثار بزرگان خط ،چون میر عماد، میرزا رضا کلر ،میرزا غلامرضا ، استاد عبد المجید درویش ، استاد مسلم شکسته نستعلیق به تفحص وتحقیق پرداخت .همچنین زیر نظر استاد شیخ ، استاد کاتوزیان ، بهزاد و مصیری و اولیاء به آموزش طراحی و نقاشی رنگ روغن پرداخت .
مشاغل و سمتهای مورد تصدی : قربانعلی اجلی ازهمان سالهای اولیه تدریس عضو انجمن های ادبی تهران شد .
فعالیتهای آموزشی : قربانعلی اجلی به علت علاقه زیاد به آموزش به استخدام دولت درآمده و دردبیرستانهاو مدارس عالی به تدریس مشغول شد . سپس از طرف دانشکده هنر های تزیینی بعنوان مدرس دعوت شسد وبتدریس شیوه های گوناگون خط پرداخت و مدت 22 سال درامرتدریس روزگار سپری کرد .
آرا و گرایشهای خاص : قربان علی اجلی معتقد است که :« هنر مند با رسالت کسی است که بمانند معلم ، انواع آن چه را آموخته و خودش هم گاهی خالق آن است به جامعه ای که نیاز مند است بیاموزد ،متاسفانه در جوامع امروزی آنطور که باید ،به هنرمندان توجه نمی شود و این عامل باعث می شود که هنر مند به جهات اقتصادی ناچار با یک عده سود اگر آثار هنری سروکار پیدا کرده و ارزش کارهایش تا سرحد امکان تنزل پیدا کند چرا که هنر را با هیچ معیاری از مادیات سنجش هنر با پول باشد آن هنر رکود پیدا کرده و می میرد و از سوی دیگر هنر نمی بایستی فرمایشی

باشد بلکه هنرمند می بایست درزمینه کار خود آزاد باشد و با توجه به نیاز های جامعه ای که در آن زندگی می کند به خلق اثر بپردازد .
چگونگی عرضه آثار : بسیاری از تابلوهای قربانعلی اجلی نه بصورت معمولی است ، که از ویژگی خاصی برخوردار است . مجموعه حروف شکلی از اشکال طبیعتند و یا شاید طبیعت به شکل حروف ، . دراین سبک تازه که خود او آنرا گلگشت نامیده است خط و طبیعت به همراه یکدیگر ارائه می شود بطوریکه انتخاب کلمات و حروف و نحوه قرار گرفتن آنها در یکدیگر از اهمیت فوق العاده ای برخورداراست . به بیان دیگر باید گفت دراین سبک ، خط و نقش مکمل یکدیگرند و رابطه خط با طبیعت و طبیعت با خط زمینه و هم آهنگی کلی کار از نظر رنگ و فرم ، ملموس بودن عناصری که به خدمت گرفته می شوند مورد توجه خاص سازنده اثر است . اهمیت دیگراین سبک داشتن بعد معنوی آن است که مطالب آموزه ومفید ، درتهیه آن انتخاب می شود و تعهد و مسئو لیت سازنده آنرا نسبت به جامعه نشان می دهد . سبک گلگشت ، فرم و فضاهای تازه ای را برابر بیننده قرار می دهد که تجسس و حس کنجکاوی اورا برانگیزد .
منابع زندگینامه :فصلنامه هنر ، شماره 5 ،زمستان و بهار 63-62

احسن‌اللَّه، محمد

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
اثر اوست: قرآن، جلد روغنی عالی کشمیری. پشت صفحه‌ی اول ترنج مذهب. دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مذهب مرصع نسخ هندی خفی متوسط با رقم: «راقم حضرت کلام‌اللّٰه محمد احسن‌اللّٰه» (قرن 13 -12) در کتابخانه‌ی سلطنتی.
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

احصایی، محمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
محمد احصائی ، در تیرماه 1318 شمسی در قزوین دیده به دنیا گشود. احصائی ، سال های نخست زندگی را در قزوین گذراند و سپس تهران را برای سکونت برگزید. در ابتدای راه زندگی هنری خویش ، آثار استاد عمادالکتاب قزوینی را سرمشق قرارداد تا سرانجام به حضور استاد سیدحسین میرخانی رسید و از تعلیمات ایشان بهره جست. آنگاه به دانشسرای تهران راه یافت و پس از آن بیش از ده سال را به تجربه و تحصیل در دانشکده هنرهای زیبا و حضور در نمایشگاه های هنری سپری کرد تا سرانجام موفق به ارائه ی هنر « نقاشیخط » شد. وی پس از سال های 1338 به بعد ، توجه خود را بر روی آثار میرعماد قزوینی متمرکز نمود و بعدها هنر خط را در دوره ی قاجار کاوید. احصائی ، گرافیست ، خوشنویس ، مؤلف و کارشناس هنر ، عضو شورایعالی هنرهای تجسمی کشور ، عضو شورایعالی انجمن خوشنویسان ، ادیتور کتاب های هنر در سازمان کتاب های درسی ایران و احیاگر کاربرد خطاطی در معماری اسلامی می باشد.
گروه : هنر
رشته : هنرهای تجسمی
تحصیلات رسمی و حرفه ای : محمد احصائی ، سال های نخست زندگی را در قزوین گذراند و سپس تهران را برای سکونت برگزید. در ابتدای راه زندگی هنری خویش ، آثار استاد عمادالکتاب قزوینی را سرمشق قرارداد تا سرانجام به حضور استاد سیدحسین میرخانی رسید و از تعلیمات ایشان بهره جست. آنگاه به دانشسرای تهران راه یافت و پس از آن بیش از ده سال را به تجربه و تحصیل در دانشکده هنرهای زیبا و حضور در نمایشگاه های هنری سپری کرد تا سرانجام موفق به ارائه ی هنر « نقاشیخط » شد. وی پس از سال های 1338 به بعد ، توجه خود را بر روی آثار میرعماد قزوینی متمرکز نمود و بعدها هنر خط را در دوره ی قاجار کاوید.
خاطرات و وقایع تحصیل : محمد احصائی ، با ذکر خاطره ای از دوران تجربه اندوزی های خود می گوید : « در بهار 1354 ، در روزه داری های ادواریم ، در یک حالتی از مواجهه ی شدید عاطفی با کلام « الله » ، که یکسره ذهن و دل مرا به تصرف گرفته بود ، حدود دویست قطعه کار انجام شد که تکنیک اجرای آن ، حضور دائم و آمادگی شدید روحی را می طلبید ؛

ضرباهنگی که هدایت قلم را « قلب » به عهده داشت ».
مشاغل و سمتهای مورد تصدی : محمد احصائی ، مشاور رئیس مؤسسه ی مطالعات و تحقیقات فرهنگی در قسمت چاپ و انتشارات می باشد.
فعالیتهای آموزشی : محمد احصائی ، سال ها به عنوان آموزگار ادبیات فارسی و خط در دبستان های جهان تربیت و شهر ری ، مدرس گروه هنرهای تجسمی دانشکده هنرهای زیبا ی دانشگاه تهران و دانشگاه هنرهای تزئینی و عضو رسمی هیئت علمی دانشگاه تهران به فعالیت های آموزشی اشتغال داشته است.
مراکزی که فرد از بانیان آن به شمار می آید : محمد احصائی ، عضو هیئت مؤسس « انجمن هنرمندان نقاش ایران » می باشد.
سایر فعالیتها و برنامه های روزمره : محمد احصائی ، گرافیست ، خوشنویس ، مؤلف و کارشناس هنر ، عضو شورایعالی هنرهای تجسمی کشور ، عضو شورایعالی انجمن خوشنویسان ، ادیتور کتاب های هنر در سازمان کتاب های درسی ایران و احیاگر کاربرد خطاطی در معماری اسلامی می باشد. وی در بیست سال اخیر ، به جمع آوری و مطالعه ی عمیق روی کارهای اساتید متقدم خویش پرداخته و قلم « محقق » و « ریحان » - که در جهان اسلام به قلم های ایرانی مشهورند - دستاورد کار مداوم او در این سال ها است.
آرا و گرایشهای خاص : نستعلیق محمد احصائی ، آمیزه ای از شیوه ی « میر » و « میرزا غلامرضا اصفهنی » و « میرحسین » با بعضی ملاحظات امروزی است و کاربرد گرافیکی در خوشنویسی وی ، از وجوه مشخصه ای است که موجب تفاوت فاحش از دیگر خوشنویسان معاصر شده است.
کارهای « کلام الله » احصائی به چهار گروه تقسیم بندی می شوند که عبارتند از : نقاشی خط ها ، الله ها ، کارهای در ارتباط با معماری ، و احیای قلم محقق و ریحان. وی در حوزه ی « نقاشی خط » با قلم « ثلث » و « محقق » با یاری گرفتن از « کلام الله » ، به خلق آثار بدیعی دست زده است.
جوائز و نشانها : محمد احصائی ، در هفتمین نمایشگاه بزرگ قرآن کریم تهران در سال 1378 ، به جهت « خوشنویس ممتاز آیات قرآنی » در قطعات و کتیبه ها ، به ویژه احیای خطوط ریحان و محقق ، و بهره گیری مناسب از خط و گرافیک و نقاشیخط در آثار خود ، همچنین استفاده از کلمه ی مبارکه ی الله به صورت های متنوع در آثار و کتیبه نگاری ، به عنوان « خادم برگزیده » شناخته شد.
چگونگی عرضه آثار : محمد احصائی در زمینه ی تشکیل نمایشگاه های مختلف در ایران و خارج از کشور نیز فعالیت دارد که دستاورد آن ، ارائه ی آثاری متفاوت در زمینه ی خط است که در گرافیک و معماری کاربرد

فراوانی دارد. نمونه هایی از این نمایشگاه ها عبارتند از : نمایشگاه گالری سیحون ، فستیوال بین المللی نقاشی در کانی سومر فرانسه ، نمایشگاه جمعی جهان در بال سوئیس ، نمایشگاه هنرمندان ایرانی در پکن و شانگهای جمهوری خلق چین ، نمایشگاه جمعی در دانشکده هنرهای زیبای ایران و ... . ----------

آثار :

1 تحریر قرآن مجید به قلم « محقق »

2 خوشنویسی سوره علق به ابعاد 120 × 110 سانتی متر با رنگ و روغن روی بوم

ویژگی اثر : این اثر ، اکنون جزء گنجینه ی آثار مجموعه ی موزه ی هنرهای معاصر تهران قرار دارد.

3 کتیبه ای به قطع 400 مترمربع واقع در دانشکده الهیات

4 کتیبه ی سردر ورودی موزه ملی ایران (ایران باستان)

ویژگی اثر : این اثر ، آیه ای از قرآن مجید به شیوه ی « محقق » و « برجسته » با لعاب زر است.

5 مجموعه ی « الله »

اخترگرجی، احمد بیک

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1232 ق)، خطاط و شاعر، متخلص به اختر. از غلام زادگان گرجی صفویه و اصل وی از ترکهای گرجستان بود که در تبریز یا به قولی در اصفهان متولد شد و در اصفهان و شیراز نشو و نما یافت و چنانکه خود گوید: «از خدمت دانشمندان به قدر مقدور فی الجمله خطی و ربطی تحصیل نموده و در مراتب شهری آنچه سخن شناسان دقیقه را به نظر آید مشخص کرده است». در جوانی در خدمت امرای زندیه بود و پس از انقراض آن، مدتی هم ندیم سلیمان‌خان قاجار بود. وی به جهت ابراز عشق به یکی از خواص امیر، زبانش را بریدند و پس از آن به اصفهان رفت و به تألیف «تذکره‌ی شعرای معاصر» خود پرداخت، قبل از اتمام آن عمرش به پایان رسید، و بعد از او برادرش، محمدباقر بیک نشاطی، به این کار پرداخت ولی او نیزوفات یافت و فاضل‌خان گروسی تذکره را به اتمام رساند و «انجمن خاقان» نام نهاد. احمد بیک شعر را خوب می‌شناخت و شکسته را خوش می‌نوشت. هنگام اقامت هدایت در شیراز، وی نیز در آنجا بود. او را شاعری نظرباز و زبان دراز و غزل‌ساز و هجو پرداز دانسته‌اند که طبع شاعری متوسطی داشته است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1251 -1250 /4)، تذکره‌ی پیمانه (75 /61)، تاریخ تذکره‌های فارسی (331 -380 /2)، حدیقة الشعراء (94 -90 /1)، سفینة المحمود (161 -159 /1)، شرح حال رجال (25 -24 /6)، مجمع الفصحا (155 -154 /4)، مصطبه‌ی خراب (13 -12)، مکارم الآثار (951 -950 /3)، نگارستان دارا (170 -168).

اختیار منشی، محمد

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 990 ق)، خطاط. از معروفترین خوشنویسان خط تعلیق بود و از شاگردان تاج سلیمانی و عبدالحی منشی. مدت سی سال کاتب سلطان محمد میرزا صفوی در خراسان بود. کسانی که نام خواجه اختیار را ذکر کرده‌اند، همگی وی را از مردم هرات دانسته‌اند، ولی مرقعی از آثار خطوط وی دیده شده که نام و نسب خود را چنین ذکر کرده است: «اختیار المنشی بن علی الجنابدی فی سننه 964» که نسب گنابادی وی در آنجا مشخص شده است. از آثار او قطعات و رساله‌های متعددی موجود است، از جمله، مجموعه منشآتی در کتابخانه‌ی سلطنتی تهران است که به طرز زیبایی تذهیب شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ هنرهای ملی (2/ 917)، خوشنویسان و هنرمندان (80)، دایرةالمعارف فارسی (1/ 68)، سرآمدان فرهنگ (1/ 336)، کارنامه‌ی بزرگان (113 -112)، گلستان هنر (49).

اختیارالدین حسین

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 928 ق)، شاعر، ادیب و خطاط. وی اهل تربت حیدریه بود. در جوانی از ولایت زاوه به هرات رفت و به تحصیل علوم دینی پرداخت و پس از آن به فن انشاء و شعر و معما نیز آگاهی یافت. در ابتدا کاتب محکمه‌ی قضاوت نظام‌الدین امیر علیشیر بود و در زمان سلطان حسین بایقرا به منصب قضاوت رسید و به دلیل دانش و کمالاتش سرآمد قضات زمان خود شد. در عهد ابوالفتح محمد خان شیبانی نیز در کار قضاوت بود، ولی پس از کشته شدن آن پادشاه به تربت رفت و به امر کشاورزی پرداخت. در همان قصبه بدرود زندگانی گفت. از آثار وی: «اساس الاقتباس»؛ «مجالس الملوک»؛ «مختار اختیار الاخبار در میان فضلای روزگار»؛ «مقالات حسینی»؛ «قیاسات»؛ مثنوی «عدل و جود».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ نظم و نثر (278)، تاریخ هنرهای ملی (2/ 917)، تحفه‌ی سامی (49)، تذکره‌ی روز روشن (44 -43)، حبیب السیر (356 -355 /4)، خوشنویسان و هنرمندان (80)، الذریعه (246 -245 /19، 62/ 9)، روضة الصفا (293 -292 /7)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 18 /10)، فرهنگ سخنوران (48)، کارنامه‌ی بزرگان (113)،لغت‌نامه (ذیل/ اختیارالدین) مجالس النفائس (271، 95)، هدیة العارفین (317 /1).

اخگر اصفهانی، محمدرضا

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، شاعر و خطاط. اصل وی از اصفهان بود. در خط شکسته، تحریری دلکش داشته و به میل خود در سلک نویسندگان و کتاب محمود میرزای قاجار درآمده، به جمع‌آوری و تحریر اشعار او مشغول بوده است. از او است:
به قتلم وعده داد آن شوخ بی‌پروا و میدانم
کزین طالع که دارم خواهد آخر رفت از یادش
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سفیه المحمود (162 -161).

اخگر بیگدلی، عبدالرشید

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1292 ق)، خطاط و شاعر، متخلص به اخگر. در قم متولد شد. وی نواده‌ی مؤلف «آتشکده‌ی آذر» بود و به جهت مشاغل دیوانی ساکن تهران شد و با صاحب «حدیقة الشعراء» معاشرت داشت. اخگر انواع کمالات ظاهری و معنوی را دارا و در شکسته‌نویسی استادی بزرگ بود. از علوم متداول زمان خود بهره داشت و در سرودن انواع شعر توانا بود. وی سرانجام در مشهد مقدس زندگی را بدورد گفت. از آثار او: قرآن وزیری، مذهب عالی، حواشی و خواص سور شکسته‌ی کتابت خفی خوش. متن به خط نسخ کتابت و پایان آن رقاع عالی، با رقم: «فقد تشرفت بکتابه هذه قرآن ... عبدالرشید بیگدلی مستوفی. فی شهر محرم الاحرام سنة 1292»، در کتابخانه‌ی مجلس.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1101 /4)، حدیقة الشعراء (99 -97 /1)، الذریعه (62 /9)، المآثر و الآثار (204).

اخوین، عباس

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
عباس اخوین در سال 1316 ، در مشهد چشم به جهان گشود. دوره دبستان و دبیرستان را در زادگاه خود طی نمود. سرانجام در دانشسرایعالی تهران به ادامه تحصیل پرداخت و در رشته شیمی فارغ التحصیل گردید. چون ضمن تحصیل استعداد فن خط را از خود بروز داده بود در این وقت هرجا قطعه های زیبایی از خطوط خوشنویسان را می دید با اشتیاقی فراوان به مشق از روی آن می پرداخت و از ظرافتکاری های خطاطان به حد کافی استفاده می کرد وتلاش او دردرک قواعد و رموز زیبایی و نکات عمده خط، وجود هنری اش را جلا بخشید و با درک محضر خوشنویسان بزرگ مشهد و بر قواعد فنون خطاطی اشراف یافت و با حضور درکلاس آزاد خوشنویسی هنرهای زیبا به دیگر تکنیکهای این هنردست یافت.
گروه : هنر
رشته : هنرهای تجسمی
والدین و انساب : عباس اخوین فرزند علی اصغر می باشد.
تحصیلات رسمی و حرفه ای : عباس اخوین دوره دبستان و دبیرستان را در زادگاه خود طی نمود. سرانجام در دانشسرایعالی تهران به ادامه تحصیل پرداخت و در رشته شیمی فارغ التحصیل گردید. چون ضمن تحصیل استعداد فن خط را از خود بروز داده بود درین وقت هرجا قطعه های زیبایی از خطوط خوشنویسان را می دید با اشتیاقی فراوان به مشق از روی آن می پرداخت و از ظرافتکاری های خطاطان به حد کافی استفاده می کرد و سعی می نمود قواعد و رموز زیبایی و نکات عمده خط را دریابد. در سال 1334 از مشهد به تهران رفته و چون احساس کرد که باید از محضر استادی کسب فیض کند و اصول قواعد فنون خطاطای را بیاموزد از سال 1337 خورشیدی در کلاس آزاد خوشنوبسی هنرهای زیبا کشور شرکت نمود و هنر خود را دنبال کرد.
استادان و مربیان : عباس اخوین پس از آنکه تصمیم گرفت هنر خوسنویسی را به طور جدی و علمی دنبال نماید ، درکلاس آزاد خوشنویسی هنرهای زیبا شرکت کرد و در آنجا از خوشنویس محضر علی آقا حسینی ظرف مدت دو سال تعلیم خط قرار گرفت. ----------
---

آثار :
1 التفاصیل
2 پویه و رها
ویژگی اثر : مجموعه ای از منظومات فریدون توللی می باشد.

ادایی شیرازی، بهاءالدین علی، محمد

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 928 ق)، خطاط و شاعر، متخلص به ادایی. وی همچون همشهریش سعدی پیوسته سفر می‌کرد و با اهل فضل و کمال در اطراف و اکناف عالم مصاحب می‌شد و از هر طایفه‌ای فضیلتی کسب می‌کرد. وی نه تنها در سرودن شعر از مثنوی و قصیده و غزل توانا بود که کاتب توانایی نیز بود و خط را خوش می‌نوشت. در استانبول درگذشت. از آثار وی: «نظم تاریخ سلطان سلیم»، به بحر شاهنامه، تحت عنوان: «سلیم‌نامه»؛ یک نسخه «نه سپهر» امیر خسرو دهلوی، به قلم کتابت متوسط، با رقم: «... علی ید اقل... علی المشهور به ادایی... ثلاث و عشرین تسعمائه» از اوست:
ماه من آئینه هرگه پیش رخسار آورد
صورت آئینه را با خود به گفتار آورد
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (434 /2)، دانشمندان و سخن سرایان فارس (244 -243 /1)، الذریعه (63 /9)، فرهنگ سخنوران (50)، لغت‌نامه (ذیل/ ادائی)، مجالس النفائس (366 -364).

ادب کرمانشاهی، محمدتقی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف ح 1280 ق)، خطاط، شاعر و ادیب. وی از سلسله‌ی سادات کرمانشاه بود. از بیشتر علوم متداول زمان خود بهره‌ی کافی داشت. مردی ادیب و دانشمند بود. کتابی به سبک «گلستان» سعدی پرداخته و در آن حکایات خوبی همراه با شعر آورده است. وی در خط شکسته مهارت داشت. ادب در کرمانشاه بدرود حیات گفت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :حدیقة الشعراء (1/ 102- 108)، الذریعه (9/ 172- 173)، فرهنگ سخنوران (150).

ادهم ابهری

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط. اهل ابهر و اصل و نسب وی عرب بود. نسبش از طریق مادر به مالک اشتر و از سوی پدر به احمد غزالی می‌رسد. وی چندی کاتب شاه طهماسب بود و در سال دوم سلطنت شاه طهماسب به دست دمری سلطان شاملو کشته شد. جسد او بعد از مدتی به کربلا منتقل شد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ اصفهان (225)، گلستان هنر (47).

ادهم یزدی

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 901 ق)، خطاط. مشهور به ادهم کور. از اهالی یزد بود و در خراسان می‌زیست. خط نستعلیق را با ظرافت می‌نوشت و معاصر با مولانا حیرتی اصفهانی از شعرای مشهور بود. گویند که بزرگان ترکمان او را از خراسان به اصفهان فرستادند تا کتیبه‌های منازل ایشان را بنویسد. سپهر نام او را ابراهیم و تاریخ مرگش را سال 901 ق ضبط کرده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (58 -57 /1)، تاریخ اصفهان (230 -229)، گلستان هنر (86).

ادهمی، عبدالحمید

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دوازدهم ق)، خطاط. از استادان خوشنویس بود. در امامزاده اسماعیل اصفهان، در ضلع شرقی مسجد کوچک شعیا، شبستانی وجود دارد که بانی ساختمان آن محمد هادی کاشانی بوده است: کتیبه روی گچ محراب مسجد هادی کاشانی، در امامزاده اسماعیل اصفهان، به خط ثلث چهار دانگ با کتیبه‌ی خوش، با رقم: «... محراب مسجد هادی کاشانی، کتبه عبدالحمید الادهمی 1115» از آثار اوست.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آثار ملی اصفهانی (757)، احوال و آثار خوشنویسان (1099 / 4)، گنجینه‌ی آثار تاریخی اصفهان (533).

ادیب الخطاطین اصفهانی، یحیی

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دوازدهم ق)، خطاط و شاعر، متخلص به واله. وی خواهرزاده‌ی میرزا طاهر وحید قزوینی بود. در چهارده سالگی به مشق خط پرداخت و در جوانی شهرت یافت و مدت چهارده سال به وزارت و مشاغل دیوانی اشتغال داشت. وی به شعر و شاعری علاقه داشت و گاهی اوقات نیز شعر می‌سرود. او شاگرد ابوتراب بود. در اواخر عمر گوشه‌نشینی اختیار کرد. و کتابی در لغت نوشت. وی در اصفهان درگذشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثا خوشنویسان (968 -967 /3)، تذکرة الخطاطین (63 -51 /2).

ادیب شیرازی، رضاقلی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1330 ق)، خطاط و شاعر. وی از اهالی شیراز بود، خط نستعلیق را خوش می‌نوشت و گاهی شعر مطایبه‌آمیز می‌گفت. در شیراز درگذشت و در تکیه‌ی حافظیه دفن شد. از آثار او: یک نسخه «مناجات» خواجه عبداللّه انصاری، به قلم نیم دودانگ متوسط، با رقم: «حرره الفقیر رضا قلی ادیب شیرازی 1307 غفرله»؛ یک نسخه «پند لقمان»، به قلم نیم دودانگ متوسط، با رقم «حرره العبد المذنب الفقیر رضا قلی ادیب»؛ یک قطعه، به قلم دودانگ و نیم دودانگ و کتابت خفی خوش، با رقم:«در دارالسلطنه‌ی اصفهان العبد الفقیر المذنب رضا قلی ادیب».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آثار عجم (545)، احوال و آثار خوشنویسان (1/ 211)، دانشمندان و سخن سرایان فارس (1/ 245- 246)، ریحانه (1/ 99)، فارسنامه‌ی ناصری (2/ 1156)، مرآت الفصاحه (52- 53).

ادیب شیرازی، محمدحسین

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دوازدهم و سیزدهم ق)، خطاط و شاعر، متخلص به ادیب. وی از سادات شیراز و از سلسله‌ی ذهبیه بود. گویند تخلصش با کمالاتش چندان بی‌مناسبت نبود. او مردی معقول و آرام و خوش محاوره بود و در شعر بیشتر به غزل رغبت داشت. خط نستعلیق را نیز خوب می‌نوشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :حدیقة الشعراء (112 -111 /1)، مرآت الفصاحه (49).

ادیب شیرازی، محمود مصطفوی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف ح 1310 ش)، خطاط و ادیب. در خط نستعلیق شیوه شیرینی داشت و بسیار خوش می‌نوشت. در شیراز وفات یافت. از آثار وی: کتابهای «دبستان الفرصه»، «بحور الالحان» که از مؤلفات میرزا نصیرالدین فرصت شیرازی است و در بمبئی چاپ شده؛ همچنین «کلیات سعدی» تصحیح شوریده به قلم او کتابت شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :دانشمندان و سخن سرایان فارس (1/ 244، 245).

ادیب صفوی، احمد

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، خطاط و شاعر، متخلص به ادیب. از سلسله‌ی سادات صفویه موسوی بود که در کرمانشاه سکونت یافت. وی در علوم ادبی و خط و انشاء و شعر دست داشت. در اوایل «رهی» تخلص می‌کرد ولی پس از چندی تغییر تخلص داد. «دیوانی» قریب به چهار هزار بیت از او به جا مانده که مقدار کمی از آن مراثی و قطعه و رباعی و باقی قصاید است و در حواشی آن نیز، نوشته‌های منثور را خودش نوشته است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :حدیقه الشعراء (113 -112 /1).

ادیب کرمانی، احمد

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1329ق)، شاعر و خطاط. وی در کرمان متولد شد. همچون پدر به زبان فارسی و عربی، مسلط و در نظم و نثر متبحّر بود. خطی خوش داشت و به سرودن انواع شعر توانا بود. در کرمان وفات یافت. از آثار اوست: «سالار نامه»، در تاریخ ایران که به تشویق عبدالحسین میرزای فرمانفرما به نظم آورد «دیوان» اشعار فارسی مشتمل بر سه هزار بیت؛ «دیوان عربی» مشتمل بر قصیده و دیگر انواع شعر و مقداری هجو هزل.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تذکره‌ی شاعران کرمان (39 -34)، الذریعه (65 /9)، ستارگان کرمان (21 -15)، مؤلفین کتب چاپی (352 /1).

ادیبی خوارزمی، ابوسعید احمد

قرن:7
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س هفتم ق)، شاعر و خطاط. وی اهل خوارزم بود و در فصاحت و بلاغت و املاء و انشاء مهارت داشت حسن خط و کتابت وی در درجه‌ی عالی و بیشتر از یاقوت حموی می‌زیست.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :ریحانه (100 /1)، لغت‌نامه (ذیل/ احمد)، معجم الادباء (2/ 131- 135).

ارباب، عبدالله

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س چهاردهم ق)، خطاط. از خوشنویسان شهر اصفهان بود. از آثار وی: «التحفه القوامیه» به قطع جانمازی، نسخ کتابت خفی و رقاع خوش، با رقم: «کتبه العبد... عبدالله ارباب... سنه 1347 من الهجره...»؛ «نامه‌ی حضرت علی (ع) به مالک اشتر»، مذهب مزین، نسخ کتابت خوش، با رقم: «کمترین... عبدالله ارباب مقیم اصفهان 1344»؛ دعای «تعقیب صلوه صبح» جانمازی، نسخ کتابت خوش، با رقم: «کتبه العبد... عبدالله ارباب سنه 1354...».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1089 -1088 / 4)، تاریخ اصفهان (108).

ارجمند منشی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دوازدهم و سیزدهم ق)، خطاط. میرزا ارجمند از منشیان و خوشنویسان و مصوّران زمانه بود و خط شفیعایی را به چندین عنوان می‌نوشت. چندی خدمت میر منشی گری نواب عمادالملک را داشت و در آخر عمر به ملازمت فتحعلی‌خان درآمد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1252 -1251 /4).

اردبیلی، محمدرحیم

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1077)، خطاط. وی علاوه بر نستعلیق، به همه‌ی اقلام متداول مسلط بود و نستعلیق را استادانه می‌نوشت. از آثار وی: یک نسخه منظومه‌ی «دستور مجالس» نزاری قهستانی، به قلم کتابت خفی عالی، با رقم: «... سنه‌ی 1075، کتبه العبد... محمدرحیم بن محتسب اردبیلی...»؛ یک نسخه «حدیقة الحقیقه» سنایی، به قلم کتابت عالی، با رقم: «کتبه الحقیر المذنب محمدرحیم بن محتسب الاردبیلی... سنه‌ی 1076»؛ یک قطعه ثلث دو دانگ جلی و رقاع کتابت خفی متوسط، با رقم: «مشقه... محمدرحیم بن محتسب اردبیلی فی الف و سبعین و سبع».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1166/ 4 ،718 -717/ 3).

اردبیلی، نظام‌الدین

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 920 ق)، خطاط. از خوشنویسان آذربایجان بود. وی علاوه بر نستعلیق، خطوط سته را خوش می‌نوشت و بیشتر به کتابت اشتغال داشت. به آورده‌ی صاحب «گلستان هنر»: "... تا سنه‌ی عشرین و تسعمائه در قید حیات بوده است."
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (943 -942/ 3)، دانشمندان آذربایجان (380)، گلستان هنر (33 -32).

اردوبادی، عسکربیگ

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، خطاط. ساکن تبریز بود. از آثار وی: یک نسخه «دره‌ی نادره»، که در 1274 ق در تبریز به چاپ رسیده و به قلم کتابت خفی دو دانگ خوش نوشته است؛بعضی از مجلدات «ارشاد العوام»، که در 1271 ق به قلم کتابت خفی دو دانگ خوش در بمبئی چاپ شده است؛ یک نسخ «کلیات» سعدی و «دیوان» ناصرخسرو و «شمس الحقایق» و غیره که در تبریز به چاپ رسیده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (430 / 2).

اردوبادی، محمدباقر

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط و شاعر. وی امر قضاوت اردوباد را بر عهده داشت. مردی با کمال بود و هفت خط را خوش می‌نوشت. محمدباقر شعر نیز می‌سرود.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (3/ 654)، گلستان هنر (39).

ارسطو

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم و چهاردهم ق)، خطاط. وی از شکسته‌نویسان است. به خط وی قطعه‌ای است به قلم کتابت خفی خوش که چنین رقم دارد: «... ارسطو در طهران تحریر کرد در حالت افسردگی و دل تنگی در منزل... نور چشم مکرم میرزا علی‌اکبر در قورخانه‌ی مبارکه محض یادگاری قلمی شد، الراجی ارسطو، 1313».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1252 /4).

ارسنجانی، حسین

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، خطاط. از آثار وی: قرآن رحلی کوچک، شش صفحه‌ی اول آن مذّهب مرصّع ممتاز، به خط نسخ کتابت خوش، با رقم: «... حسین بن علی عسکر ارسنجانی... سال 1285».[1]
از اوست: قرآن رحلی کوچک جلد روغنی ممتاز- شش صفحه‌ی اول مذهب مرصع ممتاز، نسخ کتابت خوش با رقم: «... حسین بن علی عسکر ارسنجانی...» سال 1285 در کتابخانه‌ی ملک.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] احوال و آثار خوشنویسان (1060 /4).

ارسنجانی، علی عسکر

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1302 ق)، ادیب، عارف، خطاط، نقاش و شاعر. از اهالی قصبه‌ی ارسنجان شیراز و مردی درویش مسلک بود که به ملااحمد ارسنجانی دست ارادت داده بود. از علوم رسمی و کمالات بهره داشت و خط نسخ را خوب می‌نوشت و در نقاشی و چهره‌سازی نیز دست داشت. وی در زادگاه خود بدرود حیات گفت. از آثار او: دعای صباح، جانمازی، دو صفحه‌ی اول مذهّب عالی نسخ و آخر رقاع کتابت خوش. ترجمه‌ی نستعلیق کتابت خفی عالی، حواشی شکسته خفی خوش، با رقم: «علی عسکر الارسنجانی الشیرازی 1292»؛ قرآن جلد روغنی، به خط نسخ و آخر رقاع کتابت خفی عالی، با رقم: «علی عسکر بن محمد شفیع الارسنجانی سنه 1253»؛ یک قطعه نسخ و رقاع کتابت عالی، با رقم: «وانا العبد الاقل علی عسکر الارسنجانی 1281».[1]
علی عسکر ارسنجانی مشهور به میرزا آقا در هنر خطاطی و شعر از نوابغ بود. علی عسکر در شعر «الحان» تخلص می‌کرده است. قطعات بسیاری از مرحوم میرزا آقا به جای مانده است که از ذوق و ابتکار وی حکایت می‌کند.
علی عسکر در اوان جوانی چنان در هنر خط و نقاشی درخشید که شهرت جهانی یافت و از طرف دولت هندوستان به آن کشور دعوت شد. سپس از آن کشور بازگشت و در شیراز بدرود حیات گفت و در حرم مطهر امامزاده سید حاج غریب شیراز مدفون گردید.
دعای صباح، جانمازی، دو صفحه‌ی اول مذهب عالی نسخ و آخر رقاع کتابت خوش. ترجمه‌ی نستعلیق کتابت خفی عالی، حواشی شکسته خفی خوش با رقم:
«کتبه فی شهر ربیع‌الاول سنة اثنی و تسعین و مأتین بعد الالف من الهجرة علی عسکر الارسنجانی الشیرازی» «1292» در مجموعه‌ی آقای سلطان القرائی.
- قرآن جلد روغنی رقم «یا امیرالمؤمنین» نسخ و آخر رقاع کتابت خی عالی با رفم: «حسب‌الخواهش... میرزا عابد مستوفی شیرازی له الاعز... میرزا محمدرضا من شهور سنة ثلث و خمسین و مأتین بعد الاف من الهجرة... سمت اختتام پذیرفت. و انا العبد الاثم الخاطی الجانی العاصی الفانی علی عسکر ابن محمد شفیع الارسنجانی سنة 1253».

- یک قطعه نسخ و رقاع کتابت عالی با رقم: «کتبه فی شهر ذی‌القعدةالحرام سنة احدی و ثمان و مأتین بعد الف من الهجرة النبویة المصطفویة و انا العبد الاقل علی عسکر الارسنجانی 1281» در مجموعه‌ی بیانی.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] آثار عجم (249 -248)، احوال و آثار خوشنویسان (1121 -1120 /4)، حدیقة الشعراء (20 /1)، ریحانه (106 /1)، دانشمندان و سخن سرایان فارس (707 /3)، فارسنامه‌ی ناصری (1251 /2).

ارغون کاملی

قرن:8
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف ح 750 ق)، خطاط. دارای اصل و نسب ایرانی بود و در بغداد می‌زیست. وی از شاگردان یاقوت مستعصمی بود. از آثار او: یک صفحه از مرقع، به خط ثلث سه دانگ جلی عالی و نسخ یاقوتی، با رقم: «کتبه ارغون الکاملی حامدا و مصلیا»؛ قرآن سلطانی کوچک مذهب عالی، متن به خط ریحان و سر سوره‌ها ثلث دودانگ عالی، با رقم: «کتبه العبد الفقیر الی اللّه تعالی ارغون الکاملی حامدا و مصلیا و مسلما فی سنة احدی و اربعین و سبع مائة...»؛ هشت صفحه از مرقع بایقرا- طهماسب، به خط ثلث و رقاع چهار دانگ جلی ممتاز و نسخ کتابت جلی خوش و توقیع و نیم دو دانگ عالی، با رقم: «کتب فی یوم الاثنین ثامن عشر محرم الحرام من سنه احدی و ثلثین و سبعمائة کتبه ارغون بن عبداللّه حامدا و مصلیا و مسلما»؛ یک قطعه از مرقع سید احمد مشهدی، به خط ثلث سه دانگ جلی و رقاع کتابت خوش، با رقم: «نمقه ارغون بن عبداللّه فی شهور سنة سبعمائة الهجریه؛ قرآن وریری ساغری منگنه، دو صفحه‌ی اول متن و حاشیه مذهب و صفحه آخر مذهّب مرصع عالی، به خط ثلث کتابت خفی عالی، با رقم: «... ارغون الکاملی...» سال 745؛ کتیبه‌های دو مدرسه یکی در مرغابیه و دیگری در کنار جسر که هر دو به خط اوست . در کتاب «احوال و آثار خوشنویسان» از سه اثر دیگر وی نام برده شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1044 -1043 /4)، کارنامه‌ی بزرگان (34)، گلستان هنر (21).

استرآبادی، عبدالحی

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س هتشم و نهم ق)، خطاط و نقاش. از اهالی استرآباد بود. در زمان علاءالدوله،پسر بایسنقر میرزا (865 -820 ق)، می‌زیست. ولی در بغداد نشوونما یافت. وی به امر امیر تیمور گورکانی در حدود 795 ق بعد از فتح بغداد به سمرقند رفت و به خواجه عبدالحی هروی معروف شد. او پایه‌گذار سبک تیموری در سمرقند است که به همراه استادان تصویرساز نامی دیگر، مکتب ثانی بغداد را به سمرقند و سپس به هرات برد و به وسیله‌ی سلطان ابراهیم میرزا شاهرخی به شیراز برگشت و در آن دیار توسعه یافت. از استادان وی، خواجه تاج‌الدین سلمانی و استاد شمس‌الدین از همه معروفتر هستند و صاحب «مناقب هنروران» وی را در خط و نقاشی شاگرد محمد سیمی نیشابوری ذکر کرده است. سلطان احمد بن اویس جلایر، پیر احمد باغ شمالی و محمد بن محمود خیامی از شاگردان مهم وی به شمار می‌آیند. از آثار منسوب به او: نسخه‌ی «دیوان» مصور خواجوی کرمانی، که در 799 ق انجام یافته است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1469 / 3 ،324 -322 / 1)، تاریخ هنرهای ملی (335 -334 / 1)، گلستان هنر (سی و پنج، سی و شش، 150)، مناقب هنروران (98 ،57).

استرآبادی، محمد امین

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1063 ق)، خطاط. از آثار وی: یک قطعه ثلث دو دانگ جلی خوش و نسخ کتابت خفی متوسط و رقاع کتابت خفی خوش، با رقم: «مشقه العبد المذنب محمد امین الاسترآبادی»، 1063 ق.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1142/ 4).

اسحاق

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دوازدهم ق)، خطاط. از خوشنویسان گمنام بود. به خط وی، قطعه‌ای به قلم نستعلیق چهار دانگ و سه دانگ خوش، با رقم: «حرره اسحق»، در کتابخانه‌ی ملی پاریس موجود است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1/ 58).

اسحاق محمد

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط. از کاتبان گمنام بود. از آثار وی: یک نسخه خمسه‌ی نوائی است به قلم کتابت خفی متوسط و رقم: «اسحق محمد بن اسحق» با تاریخ کتابت 961 ق.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (59 /1).

اسد همدانی

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم و یازدهم ق)، خطاط و شاعر، متخلص به جانی. وی معاصر صادقی بیک افشار، صاحب «مجمع الخواص» بود و در غزل و معما دست داشت و اقسام خطوط را خوش می‌نوشت. در هنگام تألیف «مجمع الخواص» (1016 ق)، درگذشته بود.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (59 /1)، بزرگان و سخن سرایان همدان (239 /1)، الذریعه (190 /9)، فرهنگ سخنوران (206)، لغت‌نامه (ذیل/ جانی)، مجمع الخواص (273).

اسداللّه

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
از اوست: قرآن نیم ربعی دو صفحه‌ی اول متن و حاشیه مذهب مرصع خوش به سبک یاقوت سه سطر اول و وسط و آخر به قلم زر و خط ثلث رقاع کتابت جلی خوش بقیه سطور نسخ کتابت خفی متوسط با رقم «فرغ من تحریر هذه المصحف المجید... العبد المذنب المحتاج الی رحمةاللّه الملک الصمد اسداللّه ابن محمد.» «فی شهر محرم‌الحرام سنة ستین و تسعمائة هجریة (960) در کتابخانه‌ی سلطنتی.
- قرآنی دیگر متعلق به محمد حسین عابدی پاکستانی نسخ کتابت یاقوتی خفی متوسط با رقم «تشرف من تحریر المصحف... العبد المذنب المحتاج الی رحمةاللّه الملک السبحانی اسداللّه بن محمد کاشانی فی شهر جمادالاولی لسنة خمس و ستین و تسعمائة هجریة».
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

اسعد

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س ششم ق)، خطاط. اثر وی: کتاب نصف دوم کتاب «قانون» ابن‌سینا، به خط نسخ تحریر کتابت خفی متوسط و عناوین رقاع کتابت خوش، با رقم «آخر کتاب القانون تصنیف شیخ الرییس ابن‌علی حسین بن عبداللّه... (ساقط) و افق الفراغ من نسخة یوم الاحد الخامس عشر من ذیب الحجة من سنة ست و ثمانین و خمسمائه (586)، و کتب اسعد بن ابی‌المعالی بن ابراهیم بن عبداللّه الکاتب بالقاهرة... حامدا...»، در مجموعه‌ی کتابخانه‌ی مجلس شورای ملی.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1045 /4).

اسعدالدوله، محمد

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم و چهاردهم ق)، ادیب و خطاط. رییس ذخیره‌ی توپخانه بود و مدتی در شیراز می‌زیست. وی در علوم ادبی فارسی و عربی ماهر بود و نستعلیق را استرار می‌نوشت. هنگام تألیف «آثار عجم»، سال 1313 ق، در قید حیات بود.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آثار عجم (534 -533)، احوال و آثار خوشنویسان (634 /3).

اسفزاری هروی، معین‌الدین محمد

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 915 ق)، نویسنده، شاعر و خطاط. از نویسندگان و منشیان معروف خراسان بود که در جوانی به هرات رفت و در آنجا به کسب فضایل و کمالات معنوی همت گماشت. در ادب و انشاء شهرت یافت و مورد توجه خواجه قوام‌الدین نظام‌الملک خوافی، وزیر سلطان حسین بایقرا، قرار گرفت و به دربار وی راه یافت و به مرتبه‌ای رسید که نشان شاهی یعنی مهر رسمی دربار سلطنت را به او تفویض کردند. وی علاوه بر استادی در فن ترسل، از ذوق شعری و حسن خط نیز بهره‌مند بود. در خط تعلیق شیوه‌ی تاج سلمانی و خواجه عبدالحی منشی را مراعات می‌کرد و از شاگردان عبدالحی بود، امّا، عمده‌ی شهرت وی به سبب کتاب «روضات الجنات فی اوصاف مدینه هرات» است که در سال 873 ق تألیف کرد. این کتاب مشتمل بر اطلاعات مبسوط جغرافیایی و تاریخی هرات و دیگر بلاد خراسان تا روزگار مؤلف است و از جمله منابع دست اول تاریخ آل‌کرت و تیموریان است. وی از آثاری که پیش از او درباره‌ی هرات نگاشته شده بود، استفاده کرد. آخرین آنها «تاریخ نامه هرات» رسمی هروی است. دیگر اثر وی «ترسّل» مشتمل بر منشآت، مناشیر و مکتوبات.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (4/ 1279)، از سعدی تا جامی (620 -619)، تاریخ دبیات در ایران (538 -537 /4)، تاریخ نظم و نثر (252)، حبیب السیر (4/ 348)، خوشنویسان و هنرمندان (80 ،7)، روضات الجنات فی اوصاف مدینة هرات (مقدمه)، فرهنگ ادبیات فارسی (53)، کشف الظنون (922 -921)، لغت‌نامه (ذیل/ معین‌الدین) معجم المؤلفین (10/ 200)، هدیة العارفین (2/ 225).

اسکویی، امیرصدرالدین

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط و شاعر. از مردم اسکوی آذربایجان و از امرای دربار شاه طهماسب بود. در صرف و نحو و تعلیق نیز مهارت داشت. وی در سرودن غزل توانا بود. این بیت از اوست:
تیری که ز شست تو مرا بر جگر آید
من منتظر استاده که تیری دگر آید
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ نظم و نثر (670)، تذکره‌ی روز روشن (81).

اسلامی، مرجان

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1097 ق)، خطاط. از آثار وی: قرآن نیم ربعی، دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مذهب عالی، نسخ کتابت خفی متوسط، با رقم: «قد تم هذا المصحف الشریف علی یدی الفقیر الحقیر مرجان عفی عنه... 1065»؛ یک قطعه رقاع سه دانگ جلی و نسخ کتابت خفی متوسط، با رقم: «فقیر مرجان الاسلامی فی 1097».[1]
اثر اوست: قرآن نیم‌ربعی، جلد تیماج ماشی منگنه‌ی مذهب، دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مذهب عالی. نیمه‌ی اول حواشی مذهب، نسخ کتابت خفی متوسط با رقم: «قد تم هذا للمصحف الشریف علی یدی الفقیر الحقیر مرجان عفی عنه» «فی تاریخ سلخ ذی‌القعدةالحرام سنة خمس و ستین و الف من الهجرة...» 1065 در کتابخانه‌ی سلطنتی.
- یک قطعه رقاع سه دانگ جلی و نسخ کتابت خفی متوسط با رقم: «فقیر مرجان الاسلامی» «فی 1097» در مجموعه‌ی بیانی.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] احوال و آثار خوشنویسان (1215/ 4).

اسیر خوانساری، جواد

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1287/1286 ق)، خطاط و شاعر، متخلص به اسیر. وی از خاندان امیرکبیر و در ساختن ماده تاریخ بسیار زبردست و از خوشنویسان بنام خوانسار بوده است. آثار شعر و خط او در سقف و کتیبه‌های سادات رییسان خوانسار موجود است. او دارای «دیوان» اشعار بوده است. از جمله ماده تاریخهایی که سروده قطعه‌ای است که در تاریخ بنای مسکونی سید ابوالقاسم، پدر آیت‌اللّٰه سید ابوتراب خوانساری گفته است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تذکره‌ی شعرای خوانسار (18 -17).

اشراق شیرازی، ابوالقاسم

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س چهاردهم ق)، خطاط و شاعر، متخلص به اشراق. وی در شیراز متولد شد. تحصیلات مقدماتی را نزد دایی خود، آیت‌اللّٰه حاج میرزا عبدالباقی آموخت. سپس به سرودن شعر و خوشنویسی پرداخت. ظاهراً در استانداری فارس خدمت می‌کرده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :دانشمندان و سخن سرایان فارس (279 -278 /1).

اشرف ارسنجانی، محمدعلی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 1270 ش)، از خوشنویسان معاصر است. خط نسخ را بسیار نیکو می‌نوشت و اغلب کتیبه‌های مساجد و مدارس شیراز به خط وی است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :دانشمندان و سخن سرایان فارس (279/1).

اشرف الکتاب (زین العابدین)

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
آقا زین العابدین خطّاط اصفهانی، [به نوشته ی مآثر: وی] از مفاخر عظیمه ی این دولت است که او در قلم نسخ، کرامت اظهار می‌فرمود. تعلیم آن استاد لازم التعظیم از آقا محمود خوشنویس اصفهانی علیه الرحمه بود... قریب یکصد سال زندگی کرد، و در نهم شعبان سال 1296 به اصفهان رحلت گزید.
در کارنامه بزرگان ایران (: 347) گوید: فرزند محمّد تقی، معروف به اشرف الکتّاب، و ملقّب به سلطانی است.
در تذکره خوشنویسان معاصر (: 64) پس از آن که مطالب کارنامه ی بزرگان را با تغییر عبارت نقل می‌کند، وفاتش را به سال 1300 می‌نویسد و گوید: سرگشته ی شاعر درباره ی او گوید:
به پیش خطّ خوش نغز اشرف الکتّاب
ز خطّ سبز نکویان همه دهان بستند
برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد اول)

اشرف الکتاب یزدی، عبدالعلی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س چهاردهم ق)، خطاط. از آثار او: یک صفحه از یک قطعه شعر فارسی که چنین شروع می‌شود.
«عهد سلطان عصر احمدشاه
کز رخش تخت و تاج رخشنده»
به خط نسخ کتابت خوش، با رقم: «کاتبها ناظمها لتقدیم... فرمان فرما... و انا العبد الاقل الراجی الی غفور الولی عبدالعلی اشرف الکتاب الیزدی فی سنه 1335...».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (4/ 1105).

اشرف الکتاب، محمد

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم و چهاردهم ق)، خطاط. معروف به اشرف الکتاب. از آثار وی: یک قطعه، به خط نسخ دو دانگ جلی و رقاع نیم دو دانگ عالی، با رقم: «... انا العبد سید محمد الملقب به اشرف الکتاب سنه 1301».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (4/ 1145).

اشرف الملک اصفهانی، زین‌العابدین

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1300 /1296 ق)، خطاط. ملقب به اشرف‌الملک. از استادان مسلم خط نسخ در دوره‌ی فتحعلی‌شاه و محمدشاه و ناصرالدین‌شاه و از کتاب وی بود، به همین مناسبت سلطانی رقم می‌کرد و به فرمان ناصرالدین شاه ملقب به اشرف‌الملک شد. از آقا محمود اصفهانی تعلیم خط گرفت. اما از روی خطوط میرزا احمد نیریزی مشق بسیار می‌کرد و نام او را به عظمت یاد می‌کرد. وی بیش از صد سال زیست و در مدت عمر طولانی خویش شاگردان بسیاری تربیت کرد که از آن جمله سید محمد بقاء بود. اشرف الملک در اصفهان درگذشت. آثار متعدد رقم‌داری از وی برجا مانده است، از جمله: یک رقعه رقاع نیم دو دانگ شکسته نستعلیق خفی خوش، با رقم: «و انا العبد زین العابدین الاصفهانی السلطانی در سنه 1254»؛ یک قطعه از مرقع نسخ و رقاع کتابت جلی خوش، با رقم: «حرره العبد الاقل زین‌العابدین فی جمادی الاخر 1227»؛ «صحیفه‌ی سجادیه»، به قطع وزیری با جلد روغنی و سرلوح مذهب که چندین صفحه اول متن و حاشیه تشعیرسازی مذهب است و به خط نسخ کتابت جلی، با رقم: «کتبه العبد الجانی زین‌العابدین السلطانی الاصفهانی 1257»؛ قرآن بسیار مزین مرصع و مذهب به خط نسخ کتابت و سر سوره‌ها و آخر رقاع کتابت خوش، با رقم: «کتبه العبد الجانی زین العابدین السلطانی الاصفهانی فی شهر شعابن سنه 1278» و چندین اثر ارزشمند دیگر که در موزه‌ها و کتابخانه‌ها موجود است.[1]
(ع. شریفترین کاتبان) زین‌العابدین ابن محمد تقی اصفهانی، استاد خط نسخ (ف. اصفهان 1300 ه.ق.) وی از کاتبان دربار ناصرالدین شاه قاجار بود و به همین مناسبت «سلطانی» رقم می‌کرد و شاه او را «اشرف الکتاب» لقب داده است. او در خط نسخ شاگرد آقا محمود اصفهانی بود، ولی از روی خط میرزا احمد نیریزی مشق بسیار کرد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] احوال و آثار خوشنویسان (1075 -1071 /4)، تذکره القبور (149)، المآثر و الآثار (212).

اشرف طباطبایی، عبدالله

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1123 ق)، خطاط. از آثار او: کتابت «بلدالامین کفعمی» است به قطع نیم ربعی مذهب و نسخ غبار خوش، با رقم: «و قد استمت کتابت هذا الکتاب متنا و حاشیه علی ید الفقیر الحقیر تراب اقدام الکتاب اشرف بن عبدالله طباطبایی فی عصر یوم الاحد و هو الحادی عشر من شهر محرم الحرام من شهور سنه ثلث و عشرین و مائه بعد اللف الهجریه علی هاجرها...».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1048 -1047 /4).

اشرف مازندرانی، محمدسعید

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1116 ق)، خطاط و شاعر، متخلص به اشرف. وی نوه‌ی دختری علامه‌ی مجلسی است. در اصفهان به دنیا آمد. از محضر پدر و استادانی چون میرزاقاضی و آقا حسین خوانساری بهره برد. وی در 1070 ق بر اثر مرگ فرزندش محمد رفیع و وفات جد مادریش، محمدتقی مجلسی، به هندوستان رفت و معلم زیب‌النساء بیگم، دختر بزرگ اورنگ‌زیب، شد. پس از مدتی به یاد دیار افتاد و به اصفهان بازگشت. بار دیگر به هندوستان رفت و در عظیم‌آباد ساکن شد اشرف در پایان عمر قصد زیارت خانه‌ی خدا را داشت که در ضمن سفر در شهر مونگیر درگذشت و در همان جا دفن شد.وی علاوه بر شاعری در خوشنویسی و نقاشی نیز دست داشت و در شعر و سخنوری به شیوه‌ی صائب معتقد بود. از آثار وی: «دیوان» اشعار؛ مثنویهای: «سوزوگداز»؛ «قضاوقدر»؛ «ساقی‌نامه»؛ «شهرآشوب».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آتشکده‌ی آذر (868 -865 /2)، تذکره المعاصرین (317 -309)، تذکره‌ی نصرآبادی (541 -540 ،182 -181)، الذریعه (228 ،82 /19 ،145 /17 ،103 /12 ،78 /9)، فرهنگ سخنوران (66)، فوائد الرضویه (545)، کاروان هند (74 -62 /1).

اشرف مشهدی، محمداصغر

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 983 ق)، شاعر و خطاط. معروف به اشرف‌خان میرمنشی. از سادات حسینی عربشاهی مشهد و از امرای دربار اکبر، پادشاه هندوستان بود و خطاب اشرف‌خان را از او گرفت. غزل و رباعی را خوب می‌سرود. و انشاء نگارش می‌کرد و هنر هفت‌قلم را بسیار زیبا می‌نوشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (68 /1)، تاریخ نظم و نثر (542)، فرهنگ سخنوران (66)، کاروان هند (61 -60 /1)، لغت‌نامه (ذیل/ اشرف‌خان)، هفت اقلیم (209 -208 /2).

اشکوری گیلانی، عبدالسلام

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم و دهم ق)، خطاط. از مشاهیر خوشنویسان زمان سلطان حسین بایقرا و در طرز و روش خود ممتاز بود. از آثار او: قرآن مذهب نیم‌ربعی، نسخ کتابت خفی خوش، با رقم: «... عبدالسلام بن محمد امین گیلانی الاشکوری السلکوئی فی عام الف...».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1102 / 4).

اشکوری، عبدالصمد

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، خطاط. از خوشنویسان نستعلیق و شکسته است. از آثار وی: قطعه‌ای به قلم نیم دو دانگ خوش، با رقم: «کتبه عبدالصمد 1287»؛ دو قطعه به قلم دو دانگ و کتابت نستعلیق و شکسته‌ی خوش، با رقم: «عبدالصمد» و «کمترین بندگان عبدالصمد اشکوری، مسوده نمود، 1274»؛ یک نسخه «هدایه الطالبین» حاج ملا هادی سبزواری، به قلم کتابت عالی و نسخ خوش، با رقم: «... عبدالصمد ابن مرحوم جعفر قلی اشکوری جیلانی... در ماه رجب هزار و دویست و هفتاد و هفت هجری بپایان رسید...».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (401 / 2).

اصطهباناتی، حسین

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
حجه‌الاسلام آقا شیخ حسین بن محمد یوسف اصطهباناتی عالمی فاضل بوده و بعد از 1292 ق وفات نموده است. وی دارای خط زیبائی بوده و کتاب (الشواهد) عینی را بخط خود نوشته است.
برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد سوم)

اصفهانی، ابراهیم

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 989 ق)، شاعر، ادیب و خطاط. از هنرمندان عصر صفوی بود. پس از قتل پدرش (928 ق)، روزگار او و برادرش، میرزا اسماعیل، دگرگون شد. میرزا ابراهیم به قزوین رفت و چون خوش قریحه و با ذوق بود، منزلش محفل دانشمندان و شعرا گردید. وی خط نستعلیق را خوش می‌نوشت و شعر نیز می‌سرود. خط او را در ردیف حسنعلی مشهدی و سید احمد مشهدی و میرمعز کاشانی دانسته‌اند. به گفته‌ی صاحب «عالم آرای عباسی»، وی فرهنگی تدوین کرده بود که در آن لغات متداول در اشعار قدما و معانی آنها، گاه به تتبع و گاه به تصرف قریحه، جمع‌آوری شده بود. در قزوین درگذشت. از آثار وی: «دیوان» شعر.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (16 -15 /1)، تاریخ نظم و نثر (501)، الذریعه (15 /9)، عالم آرای عباسی (172 /1)، مجمع الخواص (70)، هفت اقلیم (401 /2).

اصفهانی، ابومحمد

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، خطاط. پدر وی منجّم باشی فتحعلی شاه قاجار بود. نسب این سلسله به زیدبن علی بن حسین (ع) می‌رسد. وی شکسته را خوش می‌نوشت و شعر نیز می‌سرود و از علوم ادبی بهره داشت. ابومحمد در آغاز جوانی و در سن 22 سالگی، به نوبه‌ی غش در اصفهان درگذشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (4/ 1248).

اصفهانی، اسداللّه

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
از اوست: قرآن کوچک بغلی مزین زیبا که برای سلطان‌العلماء اصفهانی نوشته است. نسخ کتابت غبار عالی با رقم: بید العبد الاقل الائم الجانی اسداللّه الاصفهانی محرر و مکتوب گردید فی یوم الخمیس الرابع شهر شوال المکرم سنة 1284» در مجموعه‌ی حاج سید نصراللّه تقوی.
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

اصفهانی، اسماعیل

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1132 ق)، خطاط و شاعر. میرزااسماعیل از همطرحان شفیعا بود که شعر نیز می‌سرود. از اوست:
بی وعده آمد امشب آن مرهم دل ریش
همچون گلی که آید در غیر موسم خویش
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1252/4)، صبح گلشن (24).

اصفهانی، اشرف‌الملک، زین‌العابدین

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
زین‌العابدین بن محمدتقی اصفهانی ملقب به «اشرف‌الملک» از استادان مسلم خط نسخ در دوره‌ی فتحعلی شاه و محمدشاه و ناصرالدین شاه و از کتاب دربار این پادشاه اخیر بوده و به همین مناسبت سلطانی رقم می‌کرده و به فرمان ناصرالدین شاه به «اشرف‌الکتاب» ملقب شده است. در «الماثر الاثار» است که «آقا زین‌العابدین خطاطا از مفاخر عظیمه‌ی این دولت است که او در قلم نسخ کرامت اظهار می‌فرمود...».
آقا زین‌العابدین از «آقا محمود» اصفهانی تعلیم خط گرفته ولی از روی خطوط میرزا احمد نیریزی مشق بسیار نموده و نام وی را به عظمت یاد کرده است. اشرف‌الکتاب در دوره‌ی زندگانی طولانی خود شاگردان بسیار تربیت کرده که یکی از آنان سید محمد بقاء بوده است، و آثار گرانبهای فراوان از قلم خود به یادگار گذاشته است وی بیش از یک صد سال زیسته و به عقیده آقای میرزا محمد حسین ادیب اصفهانی خط شناس بی‌نظیر، در پیری به از جوانی می‌نوشته است. به سال 1296 یا به قول جابری انصاری صاحب تاریخ اصفهان در حدود یک صد و ده سالگی به تاریخ 1300 قمری در اصفهان درگذشته است.
سرگشته‌ی شاعر در ستایش اشرف‌الکتاب سروده است:
به پیش خط خوش نغز اشرف‌الکتاب
ز خط سبز نکویان همه دهان بستند
قرآن وزیری جلد روغنی تمامی صفحات متن و حاشیه مذهب مرصع عالی نسخ کتابت و اندکی رقاع کتابت عالی بلکه ممتاز در بهترین خط اشرف‌الکتاب برای فتحعلی شاه استکتاب کرده است با رقم: «... و کان ذلک فی خامس عشر شهر شعبان‌المعظم من شهور سنة سبع و اربعین بعد الالف (1247)... و انا العبد... زین‌العابدین بن محمدتقی الاصفهانی...» در مجموعه‌ی آقای علی اتحادیه که این نام خط زده شده و به نام «شاه» نوشته شده است.
- قرآن بسیار مزین مرصع و مذهب نسخ کتابت و سر سوره‌ها و آخر رقع کتابت خوش با رقم: «کتبه العبد الجانی زین‌العابدین السلطانی الاصفهانی فی شهر شعبان سنة 1278 در کمال ضعف و پیری و شکستگی و زمین‌گیری از حضرت حق جل شأنه استدعا نمودم به نذر کتابت این جلد قرآن خداوند سبحان شفا عطا فرماید والحمد للّه الذی وفقنی باتمامه.»

(آقا جان پرتو در دنبال به خط رقاع خوش نوشته: «این جلد کلام اللّه مجید ربانی را یک قلم خط است برای آقا زین‌العابدین اشرف‌الکتاب است بی‌شرکت غیر که در این اواخر سن با ضعف قوی و باصره توفیق نگارش یافت حرره العبد آقاجان پرتو». در مجموعه‌ی مهدوی.
- سوره‌ی یس و ادعیه نسخ نیم دو دانگ و رقاع عالی با رقم: «و انا العبد الداعی لدوام الدولة القاهرة الباهره زین‌العابدین و حرر فی ذی‌الحجةالحرام سنة 1222 فی دارالسلطنة اصفهان» در مجموعه‌ی حاج سید نصراللّه تقوی.
- قرآن نیم ربعی جلد روغنی. دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مرصع، نسخ و رقاع کتابت خفی عالی با رقم: «به سعی و اهتمام عالیجاه سیادت پناه میرزا عبدالوهاب گلستانه سمت اتمام پذیرفت. کتبه زین‌العابدین الاصفهانی» «سنة 1256» در کتابخانه‌ی سلطنتی.
- صحیفه‌ی سجادیه وزیری جلد روغنی- سرلوح مرصع مذهب، چندین صفحه‌ی اول متن و حاشیه تشعیرسازی مذهب نسخ کتابت جلی عالی با رقم «کتبه العبد الجانی زین‌العابدین السلطانی الاصفهانی 1257» ترجمه‌ی فارسی نستعلیق کتابت خوش: «ترجمه‌ی این صحیفه که به قلم معجز رقم استاد کل آقا زین‌العابدین اصفهانی است حسب‌الاشاره... میرزا نصراللّه مستوفی خاصه‌ی حضور مبارک به تحریر این فقیر به انجام رسید. انا العبد الراجی محمد ساوجی سنة 1278». در کتابخانه‌ی سلطنتی.
- یک قطعه رقاع سه دانگ و نیم دو دانگ خوش با رقم: «هو الفرد الاحد».
پیچیدن افعی به کمندت ماند
آتش به سنان دیو بندت ماند
اندیشه به جستن سمندت ماند
خورشید به همت بلندت ماند
در سن صد و دو سالگی بدون عینک قلمی شد. سلطان الخطاطین اشرف‌الکتاب زین‌العابدین سنه‌ی 1289» در مجموعه‌ی آقای محمدتقی کمال.
- قرآن وزیری بزرگ. جلد روغنی عالی. دو صفحه‌ی اول و دو صفحه‌ی آخر مذهب. دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مذهب مرصع کاغذ اصفهانی مجدول مذهب تماماً بین السطور طلااندازی و تشعیرسازی مذهب. سر صفحه‌ها و علائم و سر سوره‌ها مذهب مرصع عالی. خطمتن نسخ کتابت و آخر رقاع عالی. ترجمه‌ی فارسی در ذیل سطور و خواص سور در حواشی. نسخ کتابت خفی خوش. پایان متن قرآن: «کتبه العبد تراب اقدام المؤمنین، این مرحوم المغفور المبرور آقا محمدتقی طاب ثراه و جعل ثراه و جعل الجنة مأواه زین‌العابدین السلطانی الاصفهانی» «سنة 1275 من الهجرة المقدسة المصطفویه» پایان خواص سور: «کتبه العبد الاثم محمد

علی بن ملا محمد الاصفهانی سنة 1276» برای فروش به موزه.
بنابر آنچه از نمونه‌های خطوط مرحوم آقا زین‌العابدین استنباط شد وی در سال 1187 به دنیا آمد و حداقل صد و دو سال زیسته و در دوره‌ی خود استاد مسلم و مورد احترام بوده است به طوری که «سلطانی» رقم می‌کرده است.
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

اصفهانی، حسینعلی

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1030 ق)، خطاط. وی از شاگردان میر سید احمد مشهدی بود که در راه حجاز درگذشت. به خط وی قطعه‌ای است به قلم سه دانگ و نیم دو دانگ خوش، با رقم: «العبد الاقل حسین علی. فی شهور سنه اثنان و تسعین و تسعمائه الهجریه»، در کتابخانه‌ی خزینه‌ی اوقاف استانبول.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (159 -158/1).

اصفهانی، رضا

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1290 ق)، خطاط. به قول سپهر وی نستعلیق را خوش می‌نوشته است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (210/1).

اصفهانی، عبدالجبار

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1065 ق)، خطاط. از شاگردان طراز اول میرعماد و از استادن برجسته‌ی نستعلیق است که طریقه‌ی استاد را پیش گرفت و بخوبی از عهده‌ی تقلید کارهای استاد برآمده است. وی در اصفهان درگذشت. از آثار او: چهار قطعه، به قلمهای دو دانگ و نیم دو دانگ و کتابت عالی و خوش، با ربم: «العبد عبدالجبار سنه‌ی 1020» و «الفقیر الحقیر عبدالجبار»؛ یک نسخه «کلمات» حضرت علی (ع)، به قلم دو دانگ و کتابت عالی، با رقم: «کتبه العبد المذنب الراجی، عبدالجبار... سنه‌ی 1029»؛ یک نسخه «مناجات» خواجه عبدالله انصاری، به قلم دو دانگ خوش، با رقم: «کتبه العبد... فی سنه 1041 من الهجره...». پنج اثر دیگر وی در «احوال و آثار خوشنویسان» ذکر شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (367 -366 / 2)، اطلس خط (537 -5326)، پیدایش خط و خطاطان (142 -141)، تاریخ اصفهان (171)، تاریخ هنرهای ملی (939 / 2)، تذکره القبور (319).

اصفهانی، عبدالرزاق

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، نقاش، مذهب و خطاط. اهل اصفهان بود. وی آبرنگ‌کار بود و در ارائه‌ی چهره و شبیه‌پردازی مهارت داشت. او به غیر از آبرنگ، در کارهای روغنی و فن تذهیب نیز دست داشت و خط نستعلیق را هم نیکو می‌نوشت. وی در یکی از آثارش خود را عبدالرزاق مخترع نامیده است. از آثار وی: تصویر در آتش انداختن حضرت ابراهیم (ع) است که چنین برمی‌آید در زمان محمدشاه قاجار ترتیب یافته، با رقم: «حاجی عبدالرزاق مخترع نوظهور»؛ تصویر حمامی که به زیبایی، وضع داخلی حمامهای قدیم و شیوه‌ی استحمام و وسایل تنظیف و لوازم را در نهایت دقت، ظاهر ساخته و حواشی تصویر که به دست نقاش تذهیب شده و همچنین خطوطی که نقاش نوشته، در کمال مهارت است، با رقم: «فی سنه 1266... عبدالرزاق»؛ جلد بزرگی در شیوه‌ی لایه‌چینی که رویه‌ی آن از گل و مرغهای شیوا و نقش طاووس و تزیینات دیگر ترکیب یافته است؛ با رقم: «کارخانه‌ی حاجی عبدالرزاق مخترع نوظهور مبارکه تاریخ 1274»؛ جلد روغنی ارزنده‌ای که در رویه دو طرف جلد، مناظر رقص و شادمانی، در حضور شاه‌عباس و خلیفه سلطان، سفیر هند است، با رقم:«عمل حاجی عبدالرزاق اصفهانی 1276». مؤلف «احوال و آثار نقاشان» نام وی را در دو مدخل جداگانه آورده است که اشتباه به نظر می‌رسد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1470 / 3 ،327 -325 / 1).

اصفهانی، عبدالمولی

قرن:16
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
قدوه‌ی مستعدان روزگار، خط نسخ و شکسته را خوب می‌نوشته، شعر را به حلاوت می‌گفته. چندین سال قبل از تألیف تذکره‌ی حزین به کهولت وفات یافته. از اشعار اوست:
عجز من و غرور تو شد آشنا به هم
رسم نوی است الفت شاه و گدا به هم
برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

اصفهانی، علیرضا

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 981 ق)، خطاط. معروف به عتیق. وی شاگرد میرعلی هروی بود و از آثار وی قطعه‌ای موجو است که به قلم دو دانگ و نیم دو دانگ خوش نوشته شده و رقم «عبده علی‌رضا الاصفهانی» دارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (456 / 2).

اصفهانی، غلامرضا

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1307 / 1304 -1250 ق)، خطاط. در اصفهان به دنیا آمد. پدرش از قنادان اصفهان بود که در اواخر عمر به تهران آمد. وی یکی از معروفترین خوشنویسان بزرگ و معاصر میرزا محمدرضا کلهر بود. او هنوز کودک بود که به علت حسن خطش شهره گردید. روزی سطری از خط او را به نظر محمدشاه قاجار رسانیدند و وی او را احضار و پس از امتحان، او را به تعلیم مشق خط شاهزادگان مأمور کرد و او چند سال مشغول این امر بود. بعد از فوت محمدشاه، در خانه خود به تحریر و تعلیم پرداخت. میرزا غلامرضا جمله‌ی خطوط نستعلیق، از شش دانگ کتیبه تا کتابت خفی و غبار، را استادانه می‌نوشت و در شکسته‌نویسی هم مهارت داشت و غالبا خط خود را با رقمهای: «غلام‌رضا»، «غلام‌رضا، یا علی مدد»، «یا علی مدد»مشخص کرده است. از شاگردان وی: میرزا ابراهیم تهرانی مشهور به میرزاعمو، میرزا حسین‌خان کاتب الخاقان، شاهزاده عباسقلی میرزا ذبیح‌السلطنه، میرزا حسین خوشنویسان و عبدالکریم طهرانی می‌باشند. مقبره‌اش در صفاییه‌ی شهر ری است.از آثار وی: یک صفحه به خط شکسته نستعلیق کتابت خفی عالی؛ صفحه‌ی دیگر به قلم نستعلیق نیم دو دانگ عالی، که ظاهرا عریضه‌ای است که خطاب به ناصرالدین‌شاه قاجار نوشته؛ یک مکتوب به خط شکسته‌ی نستعلیق کتابت عالی، به ناصرالدین‌شاه؛ کتیبه‌های مدرسه‌ی سپهسالار، به قلم چهار دانگ کتیبه‌ی عالی و قطعات مختلفی که تاریخ رقمهای آن بین سالهای 1260 و 1303 ق است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (556 -550 / 2)، اطلس خط (575 -573)، تاریخ اصفهان (156 -154)، تاریخ هنرهای ملی (656 / 1)، تذکره خوشنویسان معاصر (26 -25)، گلستان هنر (بیست و یک).

اصفهانی، محمد باقر

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1297 ق)، خطاط. از آثار وی: تصدیق خط نیریزی پشت کتاب «عدة الداعی»، به نسخ کتابت خوش، با رقم: «حرره محمد باقر الاصفهانی سند 1297».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1149/ 4).

اصفهانی، محمدجعفر

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1280 ق)، خطاط. از آثار وی: اسفار (مجلد سوم) وزیری، مجدول مذهب، نسخ کتابت خفی متوسط، با رقم: «محمدجعفر ابن رجبعلی الاصفهانی... سنة اثنین و خمسین و مأتین بعد الالف...»؛ اسفار (امور عامه) وزیری، نسخ کتابت خفی متوسط، با رقم: «... و انا العبد... ابن رجب علی محمدجعفر سنة 1280».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1155 -1154/ 4).

اصفهانی، محمدحسن

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
اثر اوست: قرآن بغلی، جلد سوخت تحریر عالی. دو صفحه‌ی اول متن و حاشیه مرصع عالی. نسخ غبار خوش با رقم: «انا العبد الجانی ابن مرحوم محمدجعفر، محمدحسن الاصفهانی» «فی سادس و عشرین شهر شوال المکرم فی سنة 1260» در کتابخانه‌ی سلطنتی.
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

اصفهانی، محمدرحیم

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
اثر اوست: قرآن بغلی، جلد روغنی عالی، دو صفحه‌ی اول متن و حاشیه مرصع عالی، نسخ غبار خوش با رقم: «برحسب فرمایش... دبیرالملک... و انا العبد ابن غلامعلی المشتهر به خوشنویس اصفهانی، محمدرحیم» «فی ثلاث شهر رجب‌المرجب فی سنة تسع و سبعون و مأتین بعد الالف...» 1279 در کتابخانه‌ی سلطنتی.
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

اصفهانی، نورالدین محمد

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1094 ق)، خطاط. وی برادر بزرگ محمدصالح اصفهانی بود و در کتابخانه‌ی شاه عباس اول به امر کتابت اشتغال داشت. میرزا سنگلاخ به وی لقب جواهرنگار داده است. از آثار وی: یک قطعه، به قلم نیم دو دانگ عالی، با رقم: «تراب اقدام الفقراء نورالدین محمد الاصفهانی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (948/ 3)، اطلس خط (546)، تاریخ اصفهان (151).

اصفهانی، هادی

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دوازدهم ق)، خطاط. از آثار وی: یک قطعه ثلث رقاع دو دانگ جلی عالی و نسخ کتابت خوش، با رقم: «مشقه العبد المذنب المحتاج ابن محمد علی، هادی الاصفهانی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1225/ 4).

اصفهانی، هدایت‌اللّه

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم و یازدهم ق)، خطاط. وی شاگرد میر معز کاشانی (م 995 ق) بود. از آثار منسوب به او: قطعه‌ای از یک مرقع، به قلم کتابت جلی عالی، با رقم: «کتبه هدایت‌اللّه».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (959/ 3)، مناقب هنروران (86).

اصیلی مشهدی، محمدعلی

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم ق 9، خطاط و شاعر، متخلص به اصیلی. از شعرای معاصر امیر علی‌شیر نوایی بود. مولف «مجالس النفائس» او را از شمار شعرای مشهد ذکر می کند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آتشکده‌ی آذر (462/2)، احوال و آثار خوشنویسان (68/1)، تذکره‌ی روز روشن (57)، الذریعه (80/9)، صبح گلشن (26)، فرهنگ سخنوران (69)، مجالس النفائس (242 ،68).

اظهر تبریزی، ظهیرالدین

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 880 ق)، خطاط. شاگرد میرزا جعفر بایسنقری بود که در بدایت حال از تبریز به هرات سفر کرد و ملازم سلطان ابوسعید بن محمد بن میرانشاه گردید. بعد از تسخیر خراسان توسط الغبیگ، شاه گورکانی اظهر را به همراه خود از خراسان به سمرقند برد و مصاحب خود کرد. تذکره‌نویسان متقدم به اظهر لقب ظهیرالدین و متاخرین به او لقب استادالاساتید داده اند. قدمای خطشناس اظهر را سومین استاد خط نستعلیق بعد از میرعلی و میرزا جعفر می‌دانند. خطوط اصول و مخصوصا ثلث را بسان بزرگترین خوشنویسان، نیکو می‌نوشته است. از شاگردان معروف اظهر می‌توان، سلطانعلی قاینی، سلطانعلی مشهدی و شیخ بایزید پورانی را نام برد. اظهر در بیت‌المقدس درگذشت. از آثار او: یک نسخه‌ی کامل شش دفتر «مثنوی»، به قلم نستعلیق کتابت خفی و عناوین به قلم رقاع نیم و دودانگ، با رقم: «تم الکتاب المثنوی المولوی... العبد الظهر،... سنه اثنی و سبعین و ثمانمائه (872)، یک نسخه «مقطعات» ابن یمین، به قلم کتابت خفی خوش، با رقم: «تمت... سنه ربع و ستین و ثمانمائه... اظهر»؛ 29 قطعه از مرقعات بهرام میرزا،... به خطوط ثلث ممتاز و رقاع عالی و نستعلیق خوش، به قلمهای چهار دانگ تا غبار و تاریخهای 840 و 873؛ یک نسخه «خمسه‌ی» نظامی و امیر خسرو دهلوی، به قلم کتابت خوش، با رقم: «تمت الکتاب... بید الاحقر اظهر تبریزی... سنه سبع و سبعین و ثمانمائه» (877)، در کتابخانه‌ی دانشگاه پنجاب لاهور. یازده اثر دیگر وی در کتاب «احوال و آثار خوشنویسان» ذکر شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (74 -68 /1)، اطلس خط (460 -458)، پیدایش خط و خطاطان (96 -95)، تاریخ هنرهای ملی (815 -813 /2)، حبیب السیر (19/4)، دانشمندان آذربایجان (43)، گلستان هنر (57)، لغت‌نامه (ذیل/ اظهر)، مناقب هنروران (61، 59).

اعلی اصفهانی، علی

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1136 ق)، خطاط، موسیقی‌دان و شاعر. از مردم کوسار اصفهان بود و از کودکی با محمدعلی حزین معاشرت داشت. وی در موسیقی ماهر بود و خوش می‌خواند و همه‌ی خطوط را نیک می‌نوشت. از علوم متداول نیز بهره‌مند بود و شعر می‌گفت و اشعار فراوان از حفظ داشت و به علم قرائت مسلط بود. ملاعلی هنگام غلبه‌ی رومیه بر همدان به قتل رسید.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (435 / 2)، تذکره المعاصرین (216- 218).

افسر اصفهانی، عبدالرحیم

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف بعد از 1305 ق)، خطاط، ادیب و شاعر، متخلص به افسر. وی پزشکی نیز می‌دانسته اما به این حرفه اشتغال نداشته است. بنا به گفته‌ی جلال‌الدین همایی در مقدمه‌ی «دیوان» طرب: طرب در خط، ارشد شاگردان میرزا عبدالرحیم افسر شاعر خوشنویس معروف است که وفاتش علی‌التحقیق بعد از سنه‌ی 1308 و به بعض احتمالات در سال 1315 قمری است». کتابت خفی نزدیک به غبار را بسیار شیرین و استوار می‌نوشت. از استواری خط میرعماد و ملاحت کتابت میرعلی هروی در خطوط او اثری است. از آثار وی: قسمت اول روزنامه‌ی «فرهنگ» است که در زمان حکومت ظل‌السلطان در اصفهان چاپ سنگی شده و قسمتهای بعدی آن به خط پسر او میرزا فتح‌الله جلالی است که از شاگردان وی نیز بود؛ خط و شعر کتیبه‌ی کاشیکاری سر در تکیه‌ی حاج محمد جعفرآباده‌ای، جنب مسجد رکن‌الملک تخت فولاد اصفهان؛ یک نسخه «جهانگشای» جوینی، به قلم کتابت جلی عالی، با رقم: «کتبه العبد المذنب المستکین ابن مسکین الحقیر الفقیر الاثیم، عبدالرحیم المتخلص به افسر 1283»؛ یک نسخه «گلشن راز» شبستری، به قلم کتابت خفی عالی، در سنه‌ی 1279. شش اثر دیگر وی در کتاب «احوال و آثار خوشنویسان» ذکر گردیده است.
احوال و آثار خوشنویسان (384 -381 /2)، اطلس خط (576)، تذکره القبور (180)، حدیقه الشعراء (141 -140 /1)، گنجینه‌ی آثار تاریخی اصفهان (736).
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

افسر سنندجی، علی‌اکبر

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1317 ق)، خطاط و شاعر، متخلص به افسر. مشهور به صادق‌الملک وقایع‌نگار. وی مردی مهربان و خلیق و با معلومات و دارای خطی خوش بود. به اقتفا و تقلید از گذشتگان شعر می‌سرود و بیشتر به قصیده‌سرایی تمایل داشت. از اشعار او مقدار بسیار کمی به جای مانده است. اثر وی: «حدیقه‌ی ناصری».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ مشاهیر کرد (64 -62 /2 ،421/1)، حدیقه الشعراء (143 -142 /1)، فرهنگ سخنوران (73).

افسر کرمانی، مهدی‌قلی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1300 -1259 ق)، ادیب، خطاط و شاعر، متخلص به افسر. ملقب به افسر الشعراء. وی در کرمان به دنیا آمد و در این شهر تحصیل کرد. در حکمت و منطق سرآمد سخنوران عصر خود گشت بطوری که ناصرالدین شاه وی را به حضور پذیرفت و او را به افسرالشعرا ملقب ساخت. افسر در حسن خط ممتاز بود و نثر را به شیوه‌ی قایم‌مقام نیکو می‌نوشت. ظاهرا نخستین انجمن ادبی را در کرمان وی بنیاد نهاد. او دارای دو «دیوان» شعر از انواع قصاید، غزلیات، مثنویات و رباعیات بوده که به وسیله‌ی یکی از احفادش گردآوری و چاپ شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تذکره‌ی شاعران کرمان (73 -70)، الذریعه (84/9)، ستارگان کرمان (53 -49)، فرهنگ سخنوران (73).

افضل‌الملک کرمانی، محمود

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1322 -1267 ق)، نویسنده و خطاط. وی برادر شیخ احمد روحی و از دوستان سید جمال‌الدین اسدآبادی بود. افضل‌الملک پس از دستگیری برادرش شیخ احمد و میرزا آقاخان کرمانی و میرزا حسن‌خان خبیرالملک، به استانبول گریخت و پس از مدتی توقف، به طور ناشناس به کرمان بازگشت و اندکی بعد به تهران آمد اما چون از دوستان سید جمال‌الدین اسدآبادی شمرده می‌شد، دولت به او مظنون بود و به محض ورود به تهران دستگیر و مدتی زندانی شد. شکوائیه‌ای به شاه نوشت و شاه پس از دیدن نامه و پی بردن به فضائل و حسن خطش و با وساطت امین‌الدوله، او را از زندان آزاد کرد. سرانجام در سن پنجاه و پنج سالگی در اصفهان درگذشت. آثاری ادبی و تاریخی از وی برجای مانده که ارزنده‌ترین آنها «جغرافیای بلوچستان» است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سرآمدان فرهنگ (171 -170 /1)، شرح حال رجال (35 -34 /4).

اقبال

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، خطاط. از شکسته‌نویسان گمنام است. به خط وی یک نسخه «دیوان» ظهیر فارابی در کتابخانه‌ی حاج سید نصرالله تقوی موجود است، به قلم کتابت خفی خوش، با رقم: «کتبه اقبال بنده‌ی دولتشاه، فی شهر رمضان المبارک 1238».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1253/4).

اکبرمیرزا

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، خطاط. نستعلیق جلی را خوش می‌نوشت و در جوانی درگذشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان(76 -75 /1)، فارسنامه‌ی ناصری(1094 /2).

اکرمی قزوینی، ضیاءالدین محمد

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط. از آثار او: «نفحات الانس» جامی، به قطع نیم ربعی، به خط نسخ و نستعلیق خفی متوسط، با رقم: «قد تشرفت بکتابة هذه الرسالة الشریفه اقل عبادالله الغنی ضیاءالدین محمد الاکرمی القزوینی... فی شهور سنة تسعین و تسعمائه»(990).
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان(1086 /4).

الاصفهانی، ظهیر الدین محمد

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط. از آثار وی: یک قطعه از مرقع سید احمد مشهدی، به خط ثلث سه دانگ جلی عالی و نسخ و رقاع کتابت خوش، با رقم: «مشقه العبد الاقل ظهیرالدین محمد الاصفهانی»، (قرن 10).
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1145 / 4).

الحسینی، ابوالقاسم

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س چهاردهم ق)،خطاط. شکسته نویس گمنام بود. ازآثار وی: یک قطعه، به قلم نیم دو دانگ خوش، با رقم: «ابوالقاسم الحسینی در هفدهم شهر ربیع الاول سنه‌ی 1336».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (4/ 1242).

الوبیگ اردوبادی، عمادالاسلام

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 973 ق)، خطاط. نسب وی به خواجه نصیرالدین محمد می‌رسد. منشی بی‌نظیر و استاد خطوط سته و خط تعلیق بود و طالب کسب علونم و فقه. قاضی اردوباد و آن سرحد و ولایات بود و اوقاف سر کار چهار معصوم(ع) را که نزد مادر شاه سلطان‌محمد بود، به خط رقاع نوشته است. در اواخر عمر به شهر قزوین رفت در خدمت شاه بود تا در همان شهر درگذشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :گلستان هنر(51 -50).

الهام، مرتضی

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1126 ق)، عالم، خطاط و شاعر، متخلص به الهام. در سی سالگی علوم معقول و منقول را به اتمام رساند وی در فن سپاهیگری یکتا بود. هفت قلم را به خوبی می‌نوشت. پس از مرگ اورنگ زیب، فنون و کمالات خود را به بهادرشاه عرضه کرد که مورد توجه شاه واقع شد. وی در جوانی درگذشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان(898 -897 /3).

الهی شیرازی، محمدحسن

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، خطاط. از آثار او: دعای مشلول جانمازی است با جلد روغنی، سرلوح مرصّع، نسخ کتابت خفی متوسط، با رقم: «حسب الامر... میرزا محمدخان سپهسالار اعظم... محمدحسن الکاتب الالهی الشیرازی فی 1282».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (4/ 1158).

الهی، عیسی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1320 ق)، خطاط. به خط وی، یک نسخه «سیر العباد» سنایی در مجموعه‌ی مهدی بیانی موجود است، به قلم کتابت خفی‌خوش، به شیوه‌ی میراز رضا کلهر. از معرفی‌نامه‌ی ابتدای کتاب چنین برمی‌آید که وی در وزارت معارف به منشی‌گری مشغول بوده است. این اثر، با رقم «الرّاجی... عیسی الالهی، فی شهر ذی‌القعده 1320» است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان(2/ 545).

ام‌السلمه

قرن:13
جنسیت:زن
ملیت:ایران
از اوست: قرآن نیم‌ورقی جلد روغنی عالی دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مرصع نسخ کتابت خفی متوسط با رقم «نمقت من هی للشاه امه بید الاثم ام‌سلمه» در کتابخانه‌ی سلطنتی.
تعقیبات نماز نیم‌ربعی جلد روغنی (که با خطوط نسخ نقشها برانگیخته‌اند!) سرلوح مرصع نسخ کتابت خفی متوسط با رقم: نمقت بنت شه ام‌سلمه». «فی شهر رمضان المبارک سنة 1245» در کتابخانه‌ی سلطنتی.
سور و ادعیه نیم‌ربعی جلد روغنی سرلوح مرصع نسخ کتابت خفی متوسط با رقم «نمقت من هی للشاه امة بیدالدائره ام‌سلمه» «فی سنة 1238» در کتابخانه‌ی سلطنتی.
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

امامی اصفهانی، محمدتقی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، نقاش و خطاط. از سادات اصفهان و خاندان هنرمند امامی‌بود. این هنرمند در سطح میرزا نصرالله امامی‌نقش می‌آفرید و شاید شاگرد وی بوده است. علاوه بر صنعت نقاشی، در رشته‌ی گل و بوته و پرنده‌سازی و جدول‌کشی نیز قلمی‌خوش داشت. خط رقاع را نیز خوب می‌نوشت. از آثار وی: قلمدان زیبایی است از گل و مرغ و در انتهای قلمدان به خط طلایی: «رقم محمدتقی الامامی1286» داشته که شباهت زیادی به کارهای میرزا نصرالله امامی‌دارد؛ قلمدانهای متعددی که جذاب و استادانه است، با رقم: «کمترین محمدتقی امامی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (675/2)، هنر قلمدان (151).

امامی اصفهانی، نصرالله

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 1226 ق)، نقاش و خطاط. ملقب به نقاش‌باشی و از خاندان امامی اصفهان بود. در گل و بوته و پرنده‌سازی و هنرهای روغنی لاکی استدی مبرز به شمار می‌آمد. میرزا نصرالله به غیر از قلمدان‌سازی در نقش جلدها و قاب آینه‌ها استعدادی وافر و شیوه‌ی مخصوص به خود داشت. سایه‌ها را در پردازهای درشت‌تر می‌زد و از ریزه‌کاریهای زیاده از حد احتراز می‌جست. رنگها را به عیار و برداشت ابتکاری خود انتخاب می‌کرد و جزئیات و آرایش آنها را تغییر می‌داد. سال دریافت لقب نقاش‌باشی نصرالله دقیقاً معلوم نیست، ولی در قدیمی‌ترین آثار خود که لقب نقاش‌باشی را قید کرده سال 1290 ق است. بنابراین در آن سال و یا سالیانی قبل از آن لقب نقاش‌باشیگری را از ناصرالدین شاه قاجار و یا ظل‌السلطان، حاکم اصفهان دریافت کرد. این نقاش بیش از چهل سال و اندی در خدمت هنر بوده و آثار بسیاری ارائه داده است. او همچنین در خطوط مختلفه، به خصوص خط شکسته مهارت زایدالوصفی داشت و گاهی به نظم شعر نیز، طبع‌آزمایی می‌کرد. از جمله آثار وی: تک گل قرنفل که برگهای موزون داشت، با رقم: «کمترین نصرالله نقاش‌باشی»؛ جعبه‌ی بزرگی که رویه کناره‌های آن گل سرخ داشت، با رقم: «نصرالله الحسینی الامامی فی سنه 1282»؛ قاب آینه گل و مرغی که در وسط رویه آن، یک گل درشت جلب‌نظر می‌کرد و به خط نستعلیق رقم: «نصرالله الحسینی الامامی سنه 1251»؛ قاب آینه چشم آذینی که رویه آن گلهای سرخ زیبا داشت، با: «رقم حقیر نصرالله حسینی 1281»؛ انفیه‌دان زیبایی به اندازه قوطی کبریت، با رقم: «کمترین نصرالله حسینی الامامی» و شش اثر رقم‌دار دیگر که از وی برجای مانده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1387 -1384 /3)، هنر قلمدان (156 -155).

امامی حسینی اصفهانی، محمد

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، نقاش و خطاط. از سادات اصفهان بود و در کارهای روغنی از قبیل قاب آینه و قلمدان و انواع جلدها ذوق داشت. در زادگاه خویش کارخانه‌ی مجهزی دایر کرد و طراحی و اساس اولیه‌ی نقوش را خود انجام می‌داد و بقیه را به عهده‌ی شاگردان می‌گذاشت؛ سپس کارخانه را به تهران انتقال داد. در ترسیم مجالس بزمی و رزمی به شیوه‌ی دوران صفوی صاحب ابتکار بود و در ارائه گل و مرغ و مناظر پر طراوت و ترسیم حیوانات مهارت داشت. علاوه بر فنون یاد شده، خط نسخ و نستعلیق را خوش می‌نوشت. بین سالهای 1260 تا 1280 ق به خلق آثار زیبایی اشتغال داشته است. از آثار وی: یک جلد کتاب رحلی که حاشیه‌ی آن به خط نسخ معمولی است و در داخل جلد، تصویر مجلس بزمی است، با رقم: «در اصفهان در کارخانه جناب آقای سید محمد 1274 تمام شد»؛ قلمدان بزرگی که در وسط آن، گل و مرغهای خوشرنگی نقش بسته، با: «رقم کمترین سید محمد 1280»؛ یک جفت در اطاق مزین و منقش که مانند شیوه‌ی جلدسازی و قلمدان‌سازی روغنی گشته و در آن مجالس گوناگونی به شیوه‌ی دوران صفوی نقاشی شده، با: «رقم سید محمداصفهانی»؛ جلد کتابی که در داخل رویه‌ی آن، انواع گلها و طاووس و حواشی آن خطوط نسخ بود که با ابیات شعر پر گشته و رقم «عمل سید محمد امامی حدود سالیان 1280» دارد؛ قلمدان کیانی که از برگیرنده‌ی نزدیک پانصد چهره از قهرمانان «شاهنامه» و داستانهای «مثنوی» مولوی و «پنج گنج» نظامی با پرداز لطیف و حالات گوناگون است، با رقم: «سید محمدالحسینی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (651 -650 /2)، هنر قلمدان (136).

امامی هروی، محمد

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم ق)، خطاط و منشی. از زبر دست‌ترین کاتبان قرن خویش بود که ظاهراً در دربار سلطان یعقوب و رستم آق قویونلو به کار کتابت مشغول بود و به همین جهت یعقوبی و رستمی رقم می‌کرد. از خطوط نستعلیق او: یک نسخه «انیس العاشقین»، به قلم نستعلیق کتابت عالی، با رقم: «تمت... به انیس العاشقین فی تاریخ سنة سبع و ثمانین و ثمانمائة... شیخ محمد الامامی»؛ یک نسخه «هفت اورنگ» جامی، به قلم کتابت خفی خوش، با رقم: «کتبه العبد الفقیر الحقیر شیخ محمد بن شیخ احمد الهروی فی تاریخ سنة تسع و تسعین و ثمانمائة»؛ یک نسخه مثنوی «اشترنامه»، به قلم کتابت متوسط، با رقم: «تمام شد کتاب اشترنامه‌ی شیخ فریدالدین عطار... شیخ محد بن احمد... سنه‌ی احمد عشرین و ثمانمائة...» و قطعات و مرقعات دیگر که در کتاب «احوال و آثار خوشنویسان» به آنها اشاره شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (644 -642 /3).

امامی، ابوسعید

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط. معاصر شاه طهماسب بود. از آثار وی کتیبه‌ی سر در مسجد قطیبه که اکنون در چهل ستون اصفهان است، به خط ثلث تزیینی معرق خوش، با رقم: «... شاه طهماسب الحسینی بهادرخان... کتبه العبد ابوسعید الامامی، سنه‌ی 950».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1017 /4)، تاریخ اصفهان (100 -99)، گنجینه‌ی آثار تاریخی اصفهان (388، 380).

امامی، علی نقی

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
فرزند محمد محسن خطاط است که در بیشتر از مساجد اصفهان از نوشته‌های او آثاری موجود است، و از سال 1112) مسجد جامع) شروع، به 1122 (مسجد علی قلی آقا) ختم می‌شود.
برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

امامی، غیب الله

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط. بعضی او را گیلانی می‌دانند. وی معاصر سلطانعلی قاینی (م 914 ق) است. در شیوه‌ی خط نستعلیق جزو چند تن خوشنویسی است که به شیوه و طرز غیر سلطانعلی مشهدی می‌نوشت. از آثار وی: یک قطعه از مرقعی، به قلم دو دانگ و کتابت خفی خوش، با رقم: «... کتبه العبد الفقیر غیب الله الامامی عفا الله عنه»؛ یک نسخه «صد کلمه‌ی» حضرت علی (ع)، به قلم نیم دو دانگ جلی و کتابت خفی خوش، با رقم: «کتبه العبد... غیب‌الله امامی... فی سنه ثلث و تسعین و ثمانمائه الهجریه النبویه».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (561 -560 / 2).

امامی، محمد محسن بن محمد رضا

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
از مردم اصفهان، و از مفاخر هنری این سامان است. آثار او از سال 1090 (مسجد خان) شروع، و به 1100 (مسجد درباغ قلندرها) ختم می‌شود. در مسجد خان به همین تاریخ کتیبه دیگری است به خط عباس مولوی که او نیز از خطاطین آن عصر بوده است.
برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

ام‌سلمه قاجار

قرن:13
جنسیت:زن
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، خطاط. مشهور به گلین خانم. وی خوشنویسی را از استادان این فن از جمله آقا زین‌العابدین اصفهانی و حاج‌آقا فراگرفت. وی خط نسخ را با مهارت تمام می‌نوشت. از خطوط او: یک رقعه نسخ کتابت به آب زر خفی متوسط، با رقم: «نمقت بنت شه ام‌السلمه 1240»؛ یک قطعه نسخ کتابت متوسط، با رقم: «نمقت بنت خاقان (فتحعلی‌شاه) سلمه سنة 1255»؛ یک قطعه نسخ کتابت جلی خوش، با رقم: «نمقت بنت شه ام‌السلمه فی شهر رمضان المبارک سنه 1295»؛ یک رقعه نسخ کتاب متوسط با رقم: «نمقت ام‌سلمه 1248» و پنج اثر دیگر وی که در کتاب «احوال و آثار خوشنویسان» ذکر گردیده است.[1]
قرن سیزدهم هجری، گلین خانم از زنان خوشنویس. وی دختر چهارم فتحعلی شاه قاجار (1250 -1212 ق) و برادر تنی محمدعلی میرزا دولتشاه و همسر پسر عمویش زین‌العابدین خان بود. گلین خانم خوشنویسی را از استادان این فن از جمله آقا زین‌العابدین اصفهانی و حاج علی آقا فراگرفت و خط نسخ را با مهارت تمام می‌نوشت. مجموعه نفیسی از کتابهای دعا و قرآن به خط او در آستانه‌های مقدس مشهد و کربلا و نجف و نیز در قصر گلستان و کتابخانه ملک در تهران موجود است. از جمله آنها یک جلد قرآن و یک جلد دعای کمیل در کتابخانه قصر گلستان بوده است.[2]
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] احوال و آثار خوشنویسان (1050 -1049 /4)، تاریخ عضدی (316، 306، 200)، مشاهیر زنان (17).
[2] منابع: احوال و آثار خوشنویسان، 1050 -1049؛ اعیان‌الشیعه (مستدرکات)، 185 /3؛ تاریخ عضدی، 316، 306، 200؛ دایرةالمعارف تشیع، 503 /2.

امیرالکتاب ملک‌الکلامی، ابوسعید عبدالحمید

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1368 -1302 ق)، خطاط، نقاش و شاعر، متخلص به شرقی. در سنندج متولد شد و همان جا به کسب علم و دانش پرداخت. به وساطت بیان‌السلطنه، ناصرالملک، والی کردستان امیرالکتاب را به دارالایاله فراخواند و به کار انشاء گماشت. بعد از انتصاب ناصرالملک به وزارت مالیه، در دفتر استیفا مشغول کار شد مدتی نیز منشی نخست‌وزیر بود. انواع خط را به خوبی می‌نوشت. در نقاشی آبرنگ تبحر داشت و از نقاری و حکاکی نیز بهره‌مند بود. در تاریخ و طب و گیاه‌شناسی و پرورش گلها و ریاحین مطالعات عمیق داشت. اغلب اشعارش انتقادی است و به همین جهت آنها را در دیوان خود ثبت نکرده است، اما خود همه آنها را از حفظ داشت و برای کسانی که طرف اعتمادش بودند می‌خواند. امیرالکتاب، در سن شصت و شش سالگی چشم از جهان فروبست و در امامزاده عبدالله دفن گردید. از شاگردان او می‌توان به مرتضی عبدالرسولی اشاره کرد. آثار وی در زمینه‌ی خطاطی: کتیبه‌ی ثلث دودانگ گلوگاه سر در موزه‌ی ایران باستان و پیشانی کتابخانه‌ی ملی و دارالفنون و غیره در تهران؛ کتیبه‌ی آرامگاه حافظ در شیراز، ابنیه‌ی جدید فرهنگی تبریز و دیگر شهرهای ایران که در دوره‌ی رضاخان برپا شده است؛ قطعه‌ای به قلم نیم دودانگ عالی، به خط نستعلیق، با رقم: «کتبه امیرالکتاب 1330»؛ قطعه شعری در مدح ناصرالملک، به همان قلم و رقم و تاریخ 1329؛ یک لوحه، به قلم شش دانگ و نیم دودانگ نستعلیق و دودانگ رقاع و ثلث عالی، با مضمون: «حضرت رییس الوزراء نجفقلی صمصام‌السلطنه، کتبه امیرالکتاب سنه‌ی 1330».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (376 -371 /2)، اطلس خط (601 -599)، تاریخ برگزیدگان (474 -473)، تذکره‌ی خوشنویسان معاصر (112 -109)، شرح حال رجال (142/5)، تاریخ مشاهیر کرد (297 -295 /2).

امیرخان بیک

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط و شاعر. از خوشنویسان اسکندرخان بکیشلو از اعیان دربار صفویه بود. مردی وارسته و صوفی مشرب و در غزلسرایی استاد بود. در یزد درگذشت و در همان جا دفن شد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ نظم و نثر (506).

امیرشاهی سبزواری، ملک

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 857 ق)، خطاط، نقاش، موسیقیدان و شاعر، متخلص به شاهی. از غزلسرایان معروف شیعه‌ی قرن خود بود و ظاهراً در شاعری، استاد عبدالرحمان جامی بوده است. در سبزوار به دنیا آمد و نیاکانش از امرای سربداری و خود خواهرزاده‌ی خواجه علی مؤید سربداری بود. علت اشتهار شاعر به امیر به همین سبب، و انتخاب تخلص شاهی هم ظاهراً به این دلیل است. وی در طلب علم و ادب به هرات رفت و در خدمت شاهزاده بایسنقر منصب تقرب و ندیمی یافت. بعد از مدتی از او رنجیده شد و از هرات به سبزوار رفت و در آنجا به کشاورزی پرداخت. در اواخر عمر برای نقاشی کوشک گل‌افشان که بابر میرزا در استرآباد ساخته بود، به آنجا رفت و همان درگذشت. جنازه‌ی او را به سبزوار انتقال دادند و در خانقاه مربوط به نیاکانش به خاک سپردند. امیرشاهی انواع خطوط را خوش می‌نوشت و نام وی را در زمره‌ی خوشنویسان کتابخانه‌ی بایسنقری آورده‌اند، ولی تاکنون نمونه‌ی خطی از وی دیده نشده است. امیر در فن نقاشی مصور و مذهب شهرت داشت و در موسیقی ماهر بود و عود می‌نواخت. از آثار وی: «دیوان شعر»، مشتمل بر دوازده هزار بیت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آتشکده‌ی آذر (404 -400 /1)، احوال و آثار خوشنویسان (79 -77 /1)، احوال و آثار نقاشان (92/1)، از سعدی تا جامی (726 -723)، پیدایش خط و خطاطان (84 -83)، تاریخ ادبیات در ایران (314 -310 /4)، تاریخ موسیقی (232/1)، تاریخ نظم و نثر (301)، تذکرة الشعراء (492 -480)، حبیب السیر (19 -18 /4)، الذریعه (503 -502 /9)، ریحانه (180 -179 /1)، سرآمدان فرهنگ (195/1)، صبح گلشن (221)، لغت نامه (ذیل/ شاهی سبزواری)، مؤلفین کتب چاپی (282/6)، مجالس المؤمنین (667 -666 /2)، مجالس النفائس (24 -23)، مجمع الفصحا (44/4)، مناقب هنروران (58)، هفت اقلیم (287 -286 /2).

امیرکلهر، محمدمحسن

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، نقاش و خطاط. از امرای کلهر و یا از طایفه ایل کلهر در دوره‌ی فتحعلی شاه قاجار بود که در میناسازی شهرت داشت. در تصویر و شبیه‌سازی استادی شیرین قلم، و در گل و مرغ و آرایش صحنه‌های تزیینی قوی‌دست و نازک قلم بود علاوه بر نقش تصویر و میناسازی، خط نستعلیق را نیز نیکو می‌نوشت. از آثار امضادار وی که در موزه‌ی جواهرات ایران به یادگار مانده است: قاب آینه‌ی مینایی نفیسی است که از نفایس صنعت میناسازی ایران به شمار می‌آید و در داخل قاب آینه که زمینه سبز سیر و نقوش گل و مرغی دارد، تصویر فتحعلی شاه ارائه شده و در حاشیه‌ی تصویر، گل و مرغهایی زیبایی در زمینه‌ی سفید به چشم می‌خورد و در چهار گوشه‌ی آن ابیاتی در وصف فتحعلی شاه قاجار دیده می‌شود، با رقم: «کمترین محمدمحسن امیرکلهر 1212»؛ جعبه گرد میناکاری که بر روی در آن، تصاویر شاهزادگان و رجال درباری و تصویر دو زن جوان و یک کودک خردسال نقش شده و دارای رقم است؛ جعبه گرد میناکاری که بر روی آن تصاویری از یک خانواده مذهبی ترسیم گشته و سال انجام کار، سنه 1225 ق است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1081 -1080 /3).

امیرنظام گروسی، حسنعلی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1317 -1237/1236 ق)، ادیب و خطاط. ملقب به سالار عسکر و امیرنظام. یکی از رجال جلیل‌القدر دوره قاجار و از خاندان قدیمی ایل کرد کبودوند ساکن گروس بود. نیاکان وی در دوره‌های صفویه، افشاریه، زندیه و قاجاریه مصدر خدمات مهم دولتی بوده‌اند امیرنظام همواره مشاغل سیاسی و اداری مهمی در داخل و خارج از کشور برعهده داشت. از جمله اقدامات سیاسی وی پایان دادن به ماجرای عبیداللّه خان نقشبندی، رییس صوفی مسلک کرد بوده است. امیرنظام گهگاهی از روی تفنن به نظم هم می‌پرداخته است. از آثار وی: «منشآت امیرنظام» و «پندنامه» که به خط خود برای فرزندش یحیی نوشته است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1256 -1254 /4)، از صبا تا نیما (172 -165 /1)، اطلس خط (631 -630)، تاریخ برگزیدگان (190 -188)، تذکره خوشنویسان معاصر (56 -53)، سرآمدان فرهنگ (201 -200 /1)، شرح حال رجال (367 -359 /1).

امین اردستانی، محمدعلی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط. اثر وی: یک نسخه «خمسه‌ی» نظامی به قلم کتابت خفی متوسط، با رقم: «قد وقع الفراغ من تسوید... فی یوم الاربعا ثالث شهر جمیدی الثانی سنة اربع و تسعین و تسعمائه، علی ید العبد... امین بن محمدعلی اردستانی غفرالله له...».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (80/1).

امین الادبا، حسین

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1327 ق)، خطاط. وی خواهرزاده‌ی آقا میرعلی زنوزی بود و علاوه بر خطاطی، مکتبداری نیز می‌کرد. در خطاطی ظاهراً از شاگردان میرزا مهدی‌خان بود که او نیز از شاگردان میرزا سید حسین خوشنویس باشی است. خاندان او به فرقه‌ی شیخیه انتساب داشتند، و خود وی از پیروان حاج محمدکریم خان کرمانی بود. از شاگردان او: حاج محمدآقا نخجوانی و اسماعیل امیرخیزی بودند. چند قطعه به خط او در گنجینه‌ی امیرخیزی موجود است. وی در تبریز درگذشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (150 -149 /1).

امین شام

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط. در قزوین متولد شد و از وزرای شاه طهماسب بود. پس از فوت شاه، نزد بابا شاه و میرعماد مشق می‌کرد تا در نستعلیق سرآمد شد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (80/1).

امین شیرازی، امین

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1312 ق)، خطاط و شاعر، متخلص به امین. وی برادر میرزا عبدالباقی منجم، متولی مسجد گوهرشاد بود. خط نستعلیق و تحریر را نیکو می‌نوشته و به فارسی و عربی شعر می‌سروده و در اغلب علوم عصر خود، خاصه نجوم و هیأت، تبحر داشته است. در سال 1300 ق به شیراز رفت و در آن شهر مقیم شد. در عهد وزارت حاج میرزا محمدخان، سپهسالار اعظم، به بغداد رفت و مدتی در آن حدود ماند. غزلی از وی در کتاب «اشعه‌ی شعاعیه» تألیف شعاع‌الملک آمده است. امین در شیراز درگذشت و در بیرون تکیه‌ی حافظ دفن شد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :دانشمندان و سخن سرایان فارس (326 -325 /1)، المآثر والآثار (221).

امین مشهدی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1312 ق)، خطاط، عالم، هیوی، ریاضیدان و شاعر. وی برادر میرزا عبدالباقی منجم، متولی مسجد گوهرشاد بود. در فتنه‌ی سالار اموالش غارت شد و به تهران آمد. در عهد حاج میرزا محمدخان سپهسالار، از بی‌مبالاتی و لاقیدی به بغداد تبعید شد و تا تاریخ تألیف «المآثر والآثار»، سال 1306 ق، هنوز در آنجا به سر می‌برد. خط نستعلیق و شکسته و ناخنی را نیکو می‌نوشت و استادانه شعر می‌گفت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آثار عجم (559)، احوال و آثار خوشنویسان (81 -80 /1)، دانشمندان و سخن سرایان فارس (326 -325 /1)، فرهنگ سخنوران (96)، المآثر والآثار (221).

امین‌الدوله، هاشم

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1294 ق)، خطاط. ملقّب به امین خلوت و امین‌الدوله. نسب خود را به ابوذر غفاری می‌رساند. در سال 1272 ق که نخستین سیم تلگراف در ایران کشیده شد عمل تلگراف و کشیدن سیم به عهده‌ی شاهزاده علیقلی میرزا اعتضادالسلطنه و کلیه‌ی محاسبات آن زیر نظر میرزاهاشم خان بود. در سال 1278 ق که ریاست اداره‌ی صرف جیب مبارک را داشت ملقب به امین خلوت شد. در صدارت سپهسالار به مناسبت مخالفت با او از خلوت شاه اخراج شد و پس از عزل سپهسالار مجدداً روی کار آمد و به شغل سابق خود که ریاست تفنگداران خاصه و ریش سفیدی خلوت شاه بود منصوب شد. در سال 1284 ق امور حکومتی فیروزکوه و در سال 1288 ق امور حکومتی شاهرود، بسطام و چندی بعد در همین سال حکومت کاشان نیز زیر نظر وی قرار گرفت و از اجزای مجلس دارالشورای کبری شد. و نیز در همین سال بود که پس از درگذشت برادرش، فرخ‌خان امین‌الدوله، به امین‌الدوله ملقب و به منصب وزارت حضور منصوب شد. وی بنا به گفته‌ی سپهر، سخندان بود و نستعلیق را استوار و شکسته را درست می‌نوشت. در قم دفن شد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (958/3)، شرح حال رجال (4/ 413- 415).

امین‌الدین کاشانی، فتح‌اللّه

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1032 ق)، خطاط. از آثار وی: قرآن نیم ربعی جلد روغنی عالی، دو صفحه‌ی اول و آخر مذهّب و دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مرصع، به خط نسخ غبار خفی متوسط و سر سوره‌ها رقاع خوش، با رقم: «امین‌الدین فتح‌اللّه الکاشانی سنه 1032»؛ یک قطعه از مرقع بهرام میرزا، نستعلیق سه‌دانگ و کتابت خفی و نسخ کتابت خفی خوش، با رقم: «العبد فتح اللّه».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1129 ،1050 /4).

امینی مشهدی

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم و یازدهم ق)، خطاط. در «آتشکده‌ی آذر»، «صبح گلشن» و «الذریعه» حسن امینی مشهدی به عنوان شاعر، شعرشناس و صاحب «دیوان» شعر ذکر شده است. از آثار او: یک نسخه «سبحة الابرار» جامی، به قلم کتابت خفی خوش، با رقم: «کتبه المذنب امینی مشهدی»؛ یک قطعه از مرقع، به قلم سه‌دانگ و نیم دودانگ خوش، با رقم: «فی شهور سنة خمسن و ستین و تسعمائة، المذنب امینی مشهدی، غفر ذنوبه و ستر عیوبه»؛ یک قطعه، به قلم دو دانگ خوش، با رقم: «کتبه المذنب امینی 1017».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آتشکده‌ی آذر (463/2)، احوال و آثار خوشنویسان (81/1)، الذریعه (106/9)، صبح گلشن (42)، فرهنگ سخنوران (99).

انجو، ابوالفتح

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، خطاط. از خوشنویسان شیراز بود و نستعلیق را با قدرت و شیوایی می‌نوشت. از آثار وی: سه قطعه از خط خوش، در کتابخانه‌ی سلطنتی و کتابخانه‌ی ملی است به تاریخهای 1070، 1065 و 1080 ق و چنین رقم دارد: «در دارالفضل شیراز سمت تحریر و ترقیم پذیرفت، فقیر حقیر ابوالفتح الانجوئی...» و «ابوالفتح الانجو» و «... علی السلطانی. نقله ابوالفتح انجو... شهر صفر سنه ثمانین بعدالالف من الهجرة».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1/ 28).

انجوی شیرازی، احمد

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، خطاط. از شکسته‌نویسان گمنام قرن خویش بود. از آثار وی: یک نسخه «کلیات» سعدی، به قلم کتابت خفی خوش، با رقم: «... اقل السادات احمد الانجوی، تحریراً فی پانزدهم شهر رجب المرجب من شهور سنة 1252»؛ یک نسخه «دیوان» حافظ، به قلم کتابت خوش، با رقم: «... اقل السادات احمد انجو تحریراً فی شهر شعبان المعظم سنة 1239».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1248/4).

اندکانی، عتولک

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط. مشهور به اندکانی. از کاتبان گمنام است. از آثار وی: یک نسخه «دیوان» جامی، به قلم کتابت متوسط، که به شیوه‌ی میرعلی هروی نوشته است، با رقم: «کتبه العبد المذنب تولک باقی الکتاب در بلده‌ی فاخره‌ی بخارا...»؛ یک نسخه «نصایح السلاطین»، به قلم کتابت متوسط، با رقم: «قاضی تولک حافظ المشهور باندکانی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (112/1).

انصاری تبریزی، علی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1280 ق)، خطاط و شاعر. پدر وی وزیر خارجه‌ی فتحعلی شاه قاجار بود. انصاری نستعلیق و شکسته را خوش می‌نوشت. از علوم ادبی و عربی بهره‌مند بود و به دو زبان عربی و فارسی شعر سروده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (447/2)، شرح حال رجال (155/6).

انصاری گرمرودی، موتمن الملک، سعید

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1301 -1231 ق)، خطاط، ادیب و شاعر. وی خود را از اولاد خواجه عبداللّه انصاری می‌دانست و در انشاء و حسن خط و احاطه بر اشعار عربی و فارسی در عهد خود کم‌نظیر بوده است. نستعلیق و شکسته را استوار و درست می‌نوشت. سعید خان به خاطر دیداری که با میرزا محمدتقی خان امیرکبیر کرد و میرزا محمدتقی خان حسن خطش را دید، او را از تبریز به تهران آورد و مسؤول نامه‌های محرمانه خود قرار داد. او پس از مدتی ملقب به موتمن‌الملک شد و در سال 1269 ق رسما به وزارت خارجه منصوب گردید و مدتها بر آن سمت بود. در پایان عمر نیز افتخار تولیت آستان قدس رضوی را داشت. او سرانجام در هفتاد سالگی در تهران درگذشت و در دارالسعاده‌ی مشهد دفن شد. از آثار وی: مرقعی به قلم سه دانگ و کتابت متوسط از اشعار مختلف، با رقم: «لمحرره سعید».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (231 -230 /1)، شرح حال رجال (70 -66 /2).

انصاری، شرف‌الدین عبدالواحد

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دوازدهم ق)، خطاط. از کاتبان فارس است. از آثار وی: یک نسخه «رساله‌ی ضمیمه‌ی نه سپهر»، به قلم نمی دو دانگ متوسط نستعلیق و مقداری به قلم نسخ کتابت و شکسته نستعلیق کتابت خفی متوسط، با رقم: «در... سنه‌ی 1113 سمت اتمام ترقیم یافت... کاتبه الفقیر... شرف‌الدین عبدالواحد الانصاری».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (308/2).

انصاری، محمد

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، خطاط. از آثار وی: یک قطعه طلااندازی نسخ کتابت و کتابت خفی عالی شکسته، با رقم: «اول روز جمعه‌ی هشتم محرم‌الحرام سنة 1091 نوشته شد... العبد محمد الانصاری».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1148/ 4).

انیسی خوارزمی، عبدالرحیم

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم ق)، خطاط و شاعر، متخلص به انیسی. وی برادر عبدالکریم خوارزمی خوشنویس و مصاحب سلطان یعقوب آق‌قویونلو بود. چون، به سلطان محبت می‌ورزید، سلطان نیز او را دوست می‌داشت و او را انیس خطاب می‌کرد، عبدالرحیم به این مناسبت در عشر به انیسی تخلص می‌کرد. گاهی به مناسبت کاتبی مخصوص سلطان یعقوب، «سلطانی» و «یعقوبی» هم رقم می‌کرد. در خطاطی سبکی پدید آورد که به روش انیسی معروف شد. او در تندی و ظرافت خط نستعلیق کوشیده است. بعضی او را قرینه سلطان علی مشهدی دانسته‌اند. روش عبدالرحیم همانند شیوه‌ی غرب و جنوب ایران است که کلمات و حروف تند و تیز و کشیده‌ها در عین استواری، زیاده از حد قیاس بلند و دایره‌ها در عین صافی، بزرگتر از اندازه‌ی معمول است. از میان شاگردان وی باید از میر عضد بخارائی، ملا علی سلطان، اسداللّه کرمانی و محمد کرمانی و نویسی شامی نام برد. اثر وی: «دیوان» شعر. از خطوط وی: یک نسخه «دیوان» حافظ، به قلم کتابت خفی متوسط، با رقم: «تمت الکتّاب علی ید العبد الفقیر عبدالرحیم، فی جمادی الآخر سنة اربع و ستین و ثمانمائة»؛ یک مجموعه‌ی منتخب غزلیات: حافظ، امیرخسرو، کمال خجندی، حسن کاتبی، امیرشاهی، جامی، اشرف و بساطی، به قلم کتابت جلی خوش، با رقم: «تمت الکتاب... کتبه العبد... عبدالرحیم بن عبدالرحمن الخوارزمی السلطانی، فی سادس عشرین ذی قعدة سنة تسع و سبعین و ثمانمائة الهجریة»؛ یک قطعه به قلم نیم دودانگ و کتابت خوش، با رقم: «کتبه عبدالرحیم الیعقوبی». پنج اثر دیگر وی در کتاب «احوال و آثار خوشنویسان» ذکر شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (388 -384 /2)، تاریخ نظم و نثر (343)، تحفه‌ی سامی (134)، الذریعه (110/9)، فرهنگ سخنوران (105)، گلستان هنر (58 -57)، مجالس النفائس (301)، مناقب هنروران (88- 90، 114).

اوبهی، سلطانعلی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 950 ق)، خطاط و شاعر.از مردم اوبه، از توابع هرات بود. ظاهرا در فتنه‌ی هرات و غلبه‌ی صفویه، به ماوراءالنهر رفته و در بخارا زیسته است. وی از مریدان خواجه عبیداللّه احرار به شمار می‌رفت و با سلطانعلی مشهدی معاصر و معارض بود. اوبهی شاعری خوش طبع بوده و رساله‌ای در مصافحه نوشته و قطعه و رباعی را خوب می‌سروده است. او همچنین خطوط را نیز نیکو می‌نوشت. اوبهی در خانقاه مرشدش، در سن صد و نه سالگی چشم از جهان فروبست.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (234/1)، تاریخ نظم و نثر (621)، خوشنویسان و هنرمندان (37 ،9)، الذریعه (457 ،220 /9)، مجالس النفائس (144).

اورنگ شیرازی، محمود

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1344 -1286 ق)، خطاط، ادیب و شاعر، متخلص به اورنگ. مشهور به وقارالسلطنه. وی نوادهی وصال شیرازی بود و علوم ادبی و فارسی و عربی را در محضر پدر آموخت. سفری به عراق رفت و چندی در اصفهان و تهران اقامت کرد. در یکی از دورهها از سوی مردم فارس به نمایندگی مجلس شورای ملی انتخاب شد و از آن پس در تهران ساکن شد و ریاست دفتر رییس الوزراء ایران را قبول کرد. پس از مرگ پدر به عتبات سفر کرد و بعد از شش ماه در سال 1313 ق به تهران بازگشت و با مؤلف «طرائق الحقائق» معاشر شد و مورد نوازش صدراعظم قرار گرفت. وفات وی در تهران اتفاق افتاد و در ابنبابویه به خاک سپرده شد. اثر وی: دیوان «اشعار»، و از خطوط او: یک نسخه «لوایح» جامی، به قلم کتابت خفی خوش در کتابخانهی مجلس شورای ملی، که چنین تمام میشود، «به انجام رسید... در چهارم شهر ربیعالاول من شهور سنه 1313 صلاث عشر و ثلاثمائة بعدالالف، علی ید تراب اقدام العارفین محمودالمتخلص به اورنگ ابن الفرهنگ ابن الوصال». اثر دیگر وی، «نصاب الرجال» است که منظومهای فکاهی است و در آن از اوضاع ایران و فساد اخلاق مردمش به اسلوب زیبایی انتقاد کرده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آثار عجم (364 -363)، احوال و آثار خوشنویسان (867 -866 /3)، حدیقة الشعراء (202 -200 /1)، دانشمندان و سخن سرایان فارس (376 -371 /1)، الذریعه (112/9)، ریحانه (328/6، 206/1)، شرح حال رجال (259/6)، طرائق الحقائق (381/3)، لغتنامه (ذیل/ اورنگ شیرازی)، مؤلفین کتب چاپی (10 -9 /6)، مرآت الفصاحه (76 -75).

اوکتای قاجار

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1295 ق)، نقاش، خطاط و شاعر. ظاهراً به دلیل تغییر اوضاع، همراه نزدیکان و عموهای خود در مهاجرت بود، سپس در همدان ساکن شد و پس از ازدواج دخترش، ملقب به افسرالسلطنه، با ناصرالدین شاه در دربار تقرب بیشتری یافت. خط شکسته را به خوبی می‌نوشت و در آبرنگ و شبیه‌سازی دست داشت. وی صاحب دو «دیوان» مرتب بود.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (93/1)، حدیقة الشعراء (203 -202 /1)، الذریعه (112/9)، فرهنگ سخنوران (110)، مصطبه‌ی خراب (17).

اولیاء

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم و دوازدهم ق)، خطاط. از خوشنویسان گمنام بود. به خط، قطعه‌ای است به قلم چهاردانگ خوش، با رقم: «الفقیر اولیاء غفرله»، در کتابخانه‌ی سلطنتی.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (82/1).

اولیاء سمیع، محمدابراهیم

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1300 ق)، خطاط و شاعر، متخلص به صفا. معروف به حاجی‌آقا اولیاء سمیع. وی از نوادگان میرغیاث‌الدین منصور و از سادات دشتکی اهل‌اللّه بود. همه‌ی خاندان او به همین نام معروف بوند. در خدمت حسام‌السلطنه، سلطان مراد میرزا، تربیت یافت. پس از تحصل علم و معرفت در شیراز، به بمبئی رفت و کتابهای «تاریخ وصاف»، «دیوان» حافظ، «انوار سهیلی»، «شاهنامه فردوسی»، «دیوان قاآنی» را به خط خود نوشت و چاپ کرد و تاکنون نسخه‌های آن در کتابخانه‌های ایران موجود است. سالها در بمبئی و حیدرآباد به سر برد و در آنجا به تجارت پرداخت. در آخر کلیه مال‌التجاره او در دریا غرق شد و تهی‌دست به حیدرآباد رفت و در آنجا به تعلیم زبان فارسی مشغول شد. پس از چندی به مشهد و از آنجا به شیراز رفت و همان جا درگذشت. جسدش را به نجف منتقل کردند. اولیاء سمیع نستعلیق را خوش می‌نوشت و شعر نیز می‌سرود. از آثار وی: «دیوان» شعر؛ «تاریخ وصاف»، که به سال 1269 ق در بمبئی چاپ شده است، به قلم کتابت خفی خوش؛ «اخلاق ناصری» و غیره، که اجزاء خمسه‌ی آن در یک مجلد به سال 1286 ق در بمبئی چاپ شده، به قلم کتابت خفی خوش، شش دفتر «مثنوی» مولانا، که به سال 1270 ق چاپ شده، به قلم کتابت خفی خوش. و دو اثر دیگر که در کتاب «احوال و آثار خوشنویسان» به آنها اشاره شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آثار عجم (561)، احوال و آثار خوشنویسان (624 -623 /3)، حدیقة الشعراء (1022 -1021 /2)، دانشمندان و سخن سرایان فارس (462 -459 /3)، الذریعه (609/9)، ریحانه (447/3)، سفینة المحمود (556 -555 /2)، طرائق الحقائق (516/3)، لغت‌نامه (ذیل/ صفا)، مرآت الفصاحه (355 -354)، مصطبه‌ی خراب (118)، نگارستان دارا (218 -216).

ایجی، علی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط. ملقب به غیاث‌الدین ایجی. از آثار او: «ذخیره‌ی خوارزمشاهی»، ساغری مذهب و سوخته، مذهب مرصع، به خط نسخ کتابت خفی متوسط، با رقم: «کتبه العبد الفقیر الی رحمة اللّٰه الاحد علی بن احمد الملقب به غیاث‌الدین الایجی غفراللّٰه ذنوبهما. فی... سنة خمس و تسعمائة الهجریة».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1125/4).

ایروانی، عبدالعلی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، خطاط. از خطوط او: «جنات الخلود»، به خط نسخ کتابت تند و تیز و کتابت خفی و غبار عالی و رقاع دودانگ خوش، با رقم: «... ابن محمدالعبد المذنب الجانی عبدالعلی الایروانی... من شهور سنة احدی و ستین و مأتین بعد الالف».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1105 ،1102 /4).

ایروانی، محمد

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، خطاط. از کاتبان و ظاهراً از شاگردان میرزاعلی محمد صفای لواسانی بوده است. از خطوط او: یک «رساله‌ی» فارسی در شکیات نماز، به قلم کتابت متوسط، با رقم: «قد تمت الرسالة الشریفة فی شهر صفرالمظفر من ثلث تسعین و مائین بعدالالف... سید محمدالایروانی غفر له سنه‌ی 1293...»؛ یک قطعه به قلم نیم دودانگ خوش، با رقم: «العبد محمدالایروانی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (652/3).

ایزدی، احمد

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
از او قرآن نیم ربعی، نسخ کتابت خفی یاقوتی و سر سوره‌ها رقاع نیم دو دانگ (خوش بلکه عالی) با رقم «خدم به کتابة هذا المصحف المجید اقل عبادالله الغنی احمد ایزدی الملقب به سراج عفاالله عنه فی شهور سنة اثنتین و تسعمائة (902) در کتابخانه‌ی آقای شهیدزاده تقی‌زاده در همدان موجود است.
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

ایلچی، ابراهیم

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، نقاش و خطاط. وی از جمله فضلا و ادبای عهد شاه‌محمد خدابنده صفوی (996 -985 ق)، و شاگرد میر معزالدین محمد کاشانی بود که در شهر قم حکمرانی داشت. این هنرمند در فن خط نسخ و تعلیق و رسامی و نقاشی و مذهَّب کاری یگانه‌ی زمان خود بود. شاه محمد خدابنده صفوی او را برای عرض تهنیت به دربار سلطان مرادخان سوم عثمانی به استانبول فرستاد. ابراهیم‌خان چون به دربار عثمانی رسید، سلطان عثمانی او را گنجینه‌ای یافت و از دولت ایران خواست تا او را در استانبول بماند و برخی کتابها را برای سلطان عثمانی خطاطی کند. اثر وی: «صحیفه‌ی سجادیه»ای است که به خط نسخ زیبا برای سلطان عثمانی نوشت و به انواع تذهیبات و نقوش زیبا آرایش داد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (82 /1)، احوال و آثار نقاشان (14 /1)، مناقب هنروران (86).

ایواوغلی، محمد

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، مذهب، خطاط و شاعر. از اهالی قصبه‌ی ایواوغلی، از توابع شهر خوی و از قورچیان سلطان حمزه میرزا (م 1069 ق)، نواده‌ی شاه طهماسب، بود. در خوشنویسی و تذهیب و طلاکاری مهارت داشت و بیشترین کارهای این هنرمند، تذهیب و تزیین و حاشیه‌بندی قطعات و نسخه‌های خطی بود و چون در صنعت شعر نیز دست داشت، اغلب سروده‌های خود و سایر شاعران را تذهیب می‌کرد. وی اشعار فارسی و ترکی را خوب می‌سرود. از آثار او: «دیوان» شعر.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (654/ 2)، تاریخ نظم و نثر (507)، دانشمندان آذربایجان (329)، الذریعه (992، 115/ 9)، فرهنگ سخنوران (812)، مجمع الخواص (126 -125).

ایوب

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم و چهاردهم ق)، خطاط. از شکسته‌نویسان عصر خویش بود. از خطوط او: یک قطعه، به قلم کتابت خفی، با رقم: «از روی خط استادی درویش مجید به رسم نقل نوشته شده ایوب بن حکیم نورمحمد» و پشت قطعه مرآة‌الممالک نوشته است: «از خطوط و مشقهای آقای دکتر ایوب خان خطیب معاصر است که اگر از مرحوم مبرور درویش عبدالمجید طالقانی کمتر نوشته باشد از مرحوم استادی میرزاکوچک بهتر نوشته است ربیع الاول 1315».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1257/4).

ایوبی، مصطفی

قرن:16
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
اثر اوست: قرآن ربعی نسخ کتابت نیمه خفی عالی با رقم: «کتبه الحقیر المحتاج الی ربه القدیر مصطفی بن عمر الایوبی...».
در موزه‌ی هنر و پیشه هامبورک.
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

آباده‌ای

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1355 -1275 ق)، خطاط و شاعر نوحه‌سرا، متخلص به مینو. در قریه‌ی صغاد از توابع آباده متولد شد. مقدمات علوم ادبی و عربی را نزد پدرش آموخت و به خوشنویسی و به خصوص خط نستعلیق نیز علاقه داشت و در آن مهارت کامل یافت. حاج آقا بزرگ در سرودن انواع شعر به ویژه نوحه‌سرایی استاد بود. اشعارش در تعزیه‌ها و سوگواریها هنوز خوانده می‌شود. آنچه به اشعار او امتیاز بخشیده است انتخاب بحور عروضی مناسب و ترکیبات مفرداتی است دل‌انگیز و دلنشین.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سخنوران نامی معاصر (3505 -3500 /5).

آبشوری، زین‌العابدین

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، خطاط و شاعر. در «جامع مفیدی» آمده است: در نوشتن خط نستعلیق مرتبه‌ی عالی یافت و با وجود حسن خط، به انواع کمالات و فضایل و تقوا آراسته بود. آبشوری شعر نیز می‌گفت و دیوانش متداول بود. در تعلیم خط مهارت داشت و آداب تعلیم را به شاگردان در لباس نظم ادا می‌کرد. در اواخر دولت شاه صفی صفوی (1052 -1038 ق) بدرود زندگی گفت. اثر وی «دیوان» اشعار.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1/ 224)، جامع مفیدی (401 -3/ 400).

آثار ارسنجانی فارسی محمد شفیع

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ح 1333 -1253 ق)، شاعر و خطاط. از اهالی ارسنجان از توابع زرقان شیراز بود. خط نسخ را خوش می‌نوشت و در هفت قلم استاد بود. در کتاب «آثار عجم» آمده که پس از نیریزی خط مذکور را احدی به پایه‌ی او ننوشته، و اغلب به خوشنویسی «قرآن مجید» اشتغال داشته و در سرودن اشعار بویژه در غزل صاحب طبع سلیم بوده است. از آثاراو: یک نسخه قرآن، به قلم نسخ و رقاع و خواص آیات به قلم نستعلیق کتابت عالی، با رقم: «... محمد شفیع بن علی عسکر الارسنجانی... سنه 1291»؛ یک قطعه به خط ثلث و نسخ و رقاع و تعلیق و شکسته و نستعلیق نیم دودانگ خوش، با رقم: «... سنة احدی و ثلثمائة بعد الالف... العبد محمد شفیع بن علی عسکر»؛ قرآن رحلی با جلد روغنی به قلم نسخ و رقاع با رقم: «... محمد شفیع ارسنجانی فی سنه 1322».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آثار عجم (249)، احوال و آثار خوشنویسان (1173-1172 /4 ،754 /3)، اطلس خط (362)، حدیقة الشعراء (22 -20 /1)، دانشمندان و سخن سرایان فارس (3 -2 /1)، الذریعه (2 /9)، ریحانه (39 /1)، فارسنامه‌ی ناصری (1251 /2)، فرهنگ سخنوران (2)، مرآت الفصاحة (24 -23)، نام‌آوران فرهنگ (469).

آخوندزاده، میر عبدالرحمان

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1268 ق)، خطاط و شاعر. از سادات حسینی هرات و از معاصران شاه محمود سدوزایی و پسرش کامران بود. او شعر می‌گفت و نستعلیق و شکسته را خوش می‌نوشت و از شیوه‌ی میرعماد پیروی می‌کرد. از شاگردان او، ملا محمد حسین سلجوقی و نجف سلمانی در هرات مشهورند. از آثار وی: یک قطعه به قلم نستعلیق دو دانگ و شکسته نستعلیق کتابت خوش، با رقم: «... حرّره میر عبدالرحمن»؛ پنج قطعه به قلم نستعلیق پنج دانگ و سه دانگ و دو دانگ و شکسته نستعلیق کتابت خوش، با رقمهای: «مشقه عبدالرحمن سنه‌ی 1236» و «... عبدالرحمن الحسینی» و «فقیر عبدالرحمن الحسینی سنه‌ی 1247» و «مشقه العبد الاقل عبدالرحمن الحسینی 1233».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (2/ 377- 378).

آذربد، افضل الدین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 1287 ش)، خطاط و نقاش. در تهران متولد شد. ابتدا در مدرسه‌ی فیضیه‌ی قم به تحصیل پرداخت، ولی پس از چندی به علت علاقه به تذهیب و نقاشی نزد استادانی چون میرزا ابوالقاسم اصفههانی تذهیب، و حسین بهزاد نقاشی را فراگرفت. پس از آن تعلیم خط گرفت و نوشتن خطوط کوفی، نسخ، ثلث، رقاع، طغرا، ریحان و تعلیق را خوب فراگرفت. مدتی در ارتش خدمت کرد. سپس در وزارت پیشه و هنر و سازمان برنامه مشغول به کار شد و چندی نیز در شرکت ملی نفت به امور دولتی اشتغال داشت. از آثار وی کتابی است تحت عنوان «مفتاح الخطوط» که انواع خطوط را در آن درج کرده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تذکره خوشنویسان معاصر (159 -153).

آزاد، احمد

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1217 ق)، خطاط. از مدرم ایران بود که در کشمیر هندوستان به سر می‌برده و در آنجا یک نسخه «قرآن مجید با تفسیر کاشفی» به قلمهای خوش ثلث و نسخ و رقاع و نستعلیق نوشته است و چنین رقم نهاده: «تمت الکلام ملک العلام مع التفسیر... احمد بن میرزا کاظم... آزاد تخلص... در خطه‌ی کشمیر... سه 1217». این تفسیر در کتابخانه‌ی دانشگاه استانبول است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1/ 36).

آشتیانی، ابراهیم

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1270 ق)، خطاط. وی از اشراف و بزرگان زمان خود بود. خط نستعلیق را نزد پدرش آموخته بود و خوش می‌نوشت. از علوم ادبی نیز بهره‌ی کافی داشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (14 /1).

آشتیانی، محسن

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1270 ق)، خطاط و منشی. در علم انشاء مهارت داشت و نستعلیق را نیکو و استوار می‌نوشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (3/ 620).

آشتیانی، محمدهاشم

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متولد 1290 قمری، فرزند حاج میرزا حسن آشتیانی مجتهد معروف دوره‌ی ناصرالدین شاه. حاج میرزا حسن همان کسی است که در واقعه‌ی رژی و تحریم تنباکو فتوای میرزای شیرازی یا فتوای منتسب به او را در تهران انتشار داد و در مقابل ناصرالدین شاه و کامران میرزا نایب‌السلطنه و امین‌السلطان ایستادگی کرد تا سرانجام فتوا به تحقق پیوست و قرارداد تنباکو باطل گردید.
میرزا محمدهاشم تحصیلات خود را در رشته‌ی عرفان و ادبیات عرب و فقه و اصول تا درجه اجتهاد پایان برد. مدتی در نجف به تحصیل اشتغال داشت و از همان جا اجازت اجتهاد گرفت. در تهران هم مورد توجه مردم بود. در دوره‌ی سوم از تهران به وکالت مجلس انتخاب شد. در دوره‌ی پنجم نیز وکیل شد و به انقراض قاجاریه و سلطنت رضا شاه رأی داد. در ادوار ششم و هفتم و هشتم وکیل مجلس شورای ملی بود. امر صادر شد تمام وکلای مجلس باید لباس متحدالشکل بپوشند و روحانیون نماینده نمی‌توانند در کسوت روحانیت باقی بمانند. عده‌ی زیادی از این دستور تبعیت کردند و عبا و عمامه را فوراً به کت و شلوار و کراوات تبدیل نمودند، ولی میرزا محمدهاشم که در آن تاریخ حدود شصت سال داشت، زیر بار نرفت. در ادوار بعدی دیگر او را انتخاب نکردند. حدود 80 سالگی در تهران رحلت کرد. او مردی ثروتمند و متعین بود. پس از مرگ املاک و مستغلات زیادی از او باقی ماند.
(1328 -1250 ش)، عالم و خطاط. وی پسر سوم میرزاحسن آشتیانی مجتهد معروف بود. میرزاهاشم در دوره‌های سوم تا هشتم مجلس شورای ملی به عنوان نمایندگی انتخاب شد. در 1302 ش، در مجلس شورای ملی، میرزاهاشم در کنار مدرس و مشیرالدوله سرسختانه با جمهوریت رضاخانی مخالفت کرد. وی متمول بود و املاک و مستغلات زیادی داشت. در ضمن یکی از بزرگترین پرورش دهندگان قناری در ایران بود که نسل قناریهای خوش‌آواز تربیت شده توسط او شهرت تمام دارد. خط و تحریرش هم خوب بود. تألیفاتی در ادعیه و زیارات از ایشان به یادگار مانده است. «ابواب الجنات» بنا به امر ایشان توسط حاج شیخ رضا قاضی تهرانی تألیف شد.[1]
برگرفته از کتاب :شرح حال رجال سیاسی و نظامی معاصر ایران (جلد

اول)
منابع زندگینامه :[1] الذریعه (24 / 26)، زندگینامه‌ی رجال و مشاهیر (40 -38 / 1)، شرح حال رجال (413 / 4)، گنجینه‌ی دانشمندان (364 / 4)، مؤلفین کتب چاپی (744 / 6).

آشفته، سید علی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1309 -1280 ق)، عالم، خطاط و شاعر، متخلص به آشفته. نسبش به آقا سید علی حسینی صاحب مقامات منتهی می‌شود. جد اعلای او از هرات به مشهد مهاجرت کرد و از آنجا اولادش به تهران آمدند. آشفته در کربلا به دنیا آمد. در نوجوانی به تحصیل علوم مشغول شد. پس از تکمیل مقدمات به ایران آمد و در بیست و دو سالگی به عراق بازگشت و در سامراء سکنی گزید و مدت چهار سال در محضر میرزای شیرازی استفاضه کرد. در 1306 ق به کربلا مراجعت کرد. طبع شعر نیکویی داشت، و تخلص‌های متفاوت، اما آخرین تخلص او آشفته بود. خط نسخ را بخوبی می‌نوشت و کتابهای بسیار به خط خود به یادگار گذاشت. وی به تألیف و تصنیف نیز پرداخت اما هیچ یک به اتمام نرسید. صاحب کتاب «نزهة العیون» خواهرزاده و شاگرد او است. پاره‌ای از اشعار وی در «نزهة العیون» آمده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :نزهه العیون (77 -73).

آشنای نهاوندی، نجف

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، شاعر و خطاط. اصلش از نهاوند است. وی در کتابت ممتاز و در زمره‌ی منشیان شاهزاده محمود میرزا قاجار، پسر چهاردهم فتحعلی‌شاه، بود و شاهزاده‌ی مذکور در «تذکره‌ی» خود از کمال خط نستعلیق او تعریف نموده و چند شعر از او نوشته است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :حدیقة الشعراء (54 -53 /1)، سفینة المحمود (143 -142 /1)، فرهنگ سخنوران (7).

آشوب تهرانی، ابوالقاسم

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1269 ق)، شاعر و خطاط. وی برادر میرزا ابوالحسن منشی بود و در نگارش نظم و نثر و خوشنویسی مهارت داشت. آشوب به کارهای دیوانی مشغول و از منشیان مقتدر بود. وی با رضاقلی خان هدایت، صاحب «مجمع الفصحا» معاصر است. قصیده و غزلی از او در «گنج شایگان» آورده شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (4/ 1242)، حدیقة الشعراء (1/ 54- 56)، فرهنگ سخنوران (8)، گنج شایگان (146 -144)، لغت‌نامه (ذیل/ آشوب)، مجمع الفصحا (4/ 133- 134).

آشوبی نطنزی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط و شاعر. در اوایل دوران شاه‌عباس اول صفوی می‌زیست. «دیوان» شعری از او به جای مانده است. آشوبی خط نستعلیق را به غایت نیکو می‌نوشت. وی پیش از تألیف «تذکره‌ی هفت اقلیم» توسط امین احمد رازی (1002 ق) درگذشته است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1 /1)، الذریعه (7 /9)، صبح گلشن (6)، لغت‌نامه (ذیل/ آشوبی)، مستدرکات اعیان (4 /3)، هفت اقلیم (2/ 441).

آق قوینلو، سلطانعلی

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم ق)، خطاط و شاعر. از نوادگان اوزون حسن پادشاه بود. وی در نه سالگی از خوشنویسان نامی فارس بوده و علاوه بر خوشنویسی، شعر نیز می‌سروده است. از آثار او ابیاتی است که در عمارت تخت جمشید بر سنگ نقش شده است، با رقم: «و کان ذالک فی تاریخ احدی و ثمانین و ثمانمائه».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :گلستان هنر (32 -31).

آقابابا

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1234 ق)، خطاط. از آثار او: یک رقعه از مرقع نسخ دودانگ جلی خوش، با رقم: «العبد الاقل عبداللّه المدعوبه آقا بابا فی شهر ذیحجةالحرام سنة 1234».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (4/ 1013).

آقاجان

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط. قطعه‌ای به خط وی در مرقع سیداحمد مشهدی در کتابخانه‌ی خزینه‌ی اوقاف استانبول به قلم دودانگ و کتابت خوش موجود است، با رقم: «تشرف بکتابتها العبد آقاجان غفرذنوبه بدارالارشاد اردبیل، فی شهور سنه 968 هجریة».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (2 /1).

آقاحسینی، علی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1341 -1290 ش)، خطاط. در طالقان به دنیا آمد. پس از پایان دبیرستان برای تحصیل علوم قدیم به مدرسه سپهسالار رفت. از محضر محمدحسین خوشنویس باشی و میرزا حسن‌خان عاصمی تعلیم خط گرفت و سرانجام به مکتب عمادالکتاب راه یافت و از دست او گواهی‌نامه گرفت. وی سپس به استادی کلاس عمومی تعلیم خط هنرهای زیبا مشغول شد. آقاحسینی در خط نستعلیق به ویژه جلی شیوه دلپسندی دارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تذکره خوشنویسان معاصر (173 -172).

آقاسی بیک افشار

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دوازدهم ق)، خطاط. از مردم آذربایجان و سرکرده‌ی عده‌ای سوار در اردوی نادرشاه بود. همچنین در زمان سلطنت کریم‌خان مورد توجه و عنایت او بود، طوری که خانه‌ی بزرگ مجلّلی در میدان شاه برای وی ساخت و او را از آذربایجان خواست، و او پس از بازگشت از مکه و عتبات به شیراز وارد شد. آقاسی خط نستعلیق را نیکو می‌نوشت و کتیبه‌ی سنگ مرمر قبر حافظ ب خط او است. از دیگر آثار وی: «تکیه‌ی حاج آقاسی» است که به «تکیه‌ی نواب هندی» نیز شهرت دارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (6 /1)، فارسنامه‌ی ناصری (2/ 1103- 1104).

آقاصادق دوم

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(شکوفایی 1210 -1160 ق)، نقاش، شاعر و خطاط. مشهور به صادق، آقاصادق و محمدصادق. وی سجعش را «یا صادق‌الوعد» می‌نوشت و یا تنها به ذکر نام ساده‌ی خود اکتفا می‌نمود. در رشته‌های گوناگون نقاشی، از قبیل آبرنگ و کارهای روغنی و ارائه تصاویر رنگ و روغنی و تذهیب و ترصیع و حل‌کاری صاحب ابتکار بود. آقاصادق در گل و مرغ و شبیه‌پردازی و تک چهره‌سازی و مجالس پر جماعت رزمی و بزمی و شکار جانورسازی و حتی فرنگی‌سازی استاد بود و به رموز و دقایق نقش تصویر وقوف تمام داشت. وی به غیر از نقاشی در شعر و ادب نیز دست داشت و اغلب ارقام هنری خود را به نظمی مناسب به شعر درآورده و به خط زیبای خود کتابت می‌کرد. از آثار او: «اثر بزرگ رنگ و روغنی جنگ کرنال در کاخ چهلستون اصفهان، این اثر به امر آغا محمدخان قاجار ترسیم گشته و رقمش چنین است: «یا صادق‌الوعد»؛ اثر بزرگ رنگ و روغنی از جنگ نادرشاه با ترکان عثمانی در یکی از سالنهای کاخ گلستان تهران؛ دیگر اثر وی که در کتابخانه مجلس قرار دارد، تصویر رنگ و روغنی بهشت است به ابعاد تقریبی 180 در 280 سانتیمتر؛ و قلمدان گل و مرغی استادانه‌ای که در مدالیونهای مختلف حواشی قلمدان نیز مناظر شکار و تصاویر پر حالت دیگر نقش بسته و چنین رقم دارد: «یا صادق‌الوعد». در «احوال و آثار نقاشان» نوزده اثر دیگر از آقاصادق ذکر شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (264 -259 /1)، گلستان هنر (چهل و نه)، هنر قلمدان (104 -103).

آقامیرک اصفهانی، جلال‌الدین

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، نقاش و خطاط. وی غیر از روح اللّٰه میرک هراتی است. آقا میرک از سادات اصفهان بود و در تبریز، در دربار شاه‌طهماسب اول مقام والایی داشت. وی از شاگردان مستعد استاد بهزاد به شمار می‌آمد و در تذهیب و ترصیع و نقوش ساختمانها و مهارت در تنوع آرایش طبیعت و ارائه چهره‌ها انگشت‌نما و پرمایه بود. همچنین در کتابت انواع خطوط نیز دست داشت و اغلب خطوط زیبای نستعلیق و ثلث تصاویر را خود می‌نوشت. خواجه عبدالصمد شیرازی ملقب به شیرین قلم از شاگردان او بود. از آثار وی، تصاویری است در نسخه‌ای از «خمسه‌ی» نظامی به خط شاه محمد نیشابوری که همراه با استادان نامی آن زمان نقش‌آفرینی کرده است و رقم «عمل آقا میرک» و «آقا میرک» دارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (135 -132 /1)، تاریخ اصفهان (288)، تاریخ هنرهای ملی (836 -835 /2)، تحفه‌ی سامی (74)، خوشنویسان و هنرمندان (20 ،18)، گلستان هنر (139).

آقامیری، سید رسول

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سید رسول آقامیری از نقاشان معاصر است . او اهل اصفهان بوده و درخانواده ای مذهبی و هنردوست رشد و نمو یافت . وی درنمایشگاه های انفرادی و گروهی شرکت داشته و درزمینه خوشنویسی به ویژه خط نستعلیق خوش درخشیده است .
گروه : هنر
رشته : هنرهای تجسمی
گرایش : خوشنویسی
والدین و انساب : پدر بزرگ سید رسول آقامیری ،سید عباس آقا میری از نقاشان معروف زمان خود بود. نقاشی های مدرسه چهار باغ اصفهان و پل خواجو از جمله کارهی سید عباس به شمار می آید.
تحصیلات رسمی و حرفه ای : سید رسول آقا میری از سال 1374 فعالیت هنری را با گرایش به خوشنویسی براساس علاقه زیاد و همچنین تشویق های پدرو مادر و دایی اش آغاز کرد و تاسال 1376 هجری شمسی به طور ذوقی ازروی کتابهای خوشنویسی بدون استاد کار می کرد . درسال 1376 با ملاحظه چند پوستر کانون فرهنگی ـ هنری نور، به شیوه ای جدید درزمینه خط دست یافت .
استادان و مربیان : مهمتر ین سید رسول آقامیری، استاد علی فرزانه است که درسال 1377 هجری شمسی با هم آشنا شدند . وی تا سال 1378 هجری شمسی از محضر این استاد استفاده کرد.
سایر فعالیتها و برنامه های روزمره : درسال 1378 هجری شمسی ، سید رسول آقا میری موفق به اخذ مدرک ممتاز ازانجمن خوشنویسان شد و به عضویت انجمن خوشنویسان اصفهان درآمد . از سال 1379 فعالیت هنری خود را به طوررسمی شروع کرد و در همایشی که انجمن خوشنویسان ایران به مناسبت تکریم سال حضرت علی (ع) برگزار نمود شرکت کرد و دراولین حضور خود در عرصه رسمی هنر افتخار داشتن یک اثر درکنار آثارهنرمندان سراسر کشور را به دست آورد .
آرا و گرایشهای خاص : سید رسول آقامیری معتقد است که باید خط نستعلیق را که خط ملی و سنتی ما است و کمال خطوط می باشد . در قالبهای نو و بدیع به «دوستداران هنرو به خصوص خط نستعلیق ارائه کرد»

. منابع زندگینامه : فصلنامه فرهنگ اصفهان ،شماره 20 ، تابستان 1380 ، ص 113

آقایی، محمدحسین

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1198 ق)، خطاط. در کتابخانه‌ی سلطنتی، سیزده رقعه از او با خط نسخ کتابت خفی متوسط موجود است، با رقم: «العبد الفقیر آقایی فی 1198»، و «العبد الداعی محمدحسین شهیر به آقایی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (4/ 1159).

آگه شیرازی، علی اشرف

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1244 ق)، شاعر، عارف و خطاط. اصلاً از قزوین بودند ولی در زمان صفویه با خانواده به اصفهان آمده بودند و در فتنه‌ی افغان به قزوین و سپس به شیراز رفتند. پدر وی آقا علی مدرس و عمویش آقا خلیل مشهور به آقا بزرگ مدرس از سلسله مدرسین شیراز بودند. دو برادر وی حاج علی‌اکبر نواب شیرازی و لطفعلی مدرس نیز شاعر بودند و به ترتیب «بسمل» و «فکار» تخلص می‌کردند. آقاعلی مدرس دست ارادت به مولانا عبدالحسین کازرونی نوربخشی داده بود. علی اشرف پس از تحصیل علوم متداوله‌ی عصر به خدمت حاج میرزا ابوالقاسم سکوت، درویش شیرازی، قطب سلسله‌ی ذهبیه رسید؛ و مجذوب وی گشت. در اندک زمان از فیض صحبت پیر عارف به معارف الهیه پی برد و به مقامات رسید. آگه خط شکسته را نیز نیکو می‌نوشت. اثر وی: «دیوان» اشعار است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :حدیقة الشعراء (62 -61 /1)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (42 -40 /1)، الذریعه (12 /9)، ریاض العارفین (241 -239)، طرائق الحقائق (347 /3)، فارسنامه‌ی ناصری (942 -941 /2)، لغت‌نامه (ذیل/ آگه)، مجمع الفصحا (139 -137 /4)، مرآت الفصاحة (29 -28)، مصطبه‌ی خراب (9)، مکارم الآثار (1216 -1215 /4).

آل گداعلی بیگ، محمدصالح

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1288 -1187 ق)، فقیه، اصولی، مرجع دینی و خطاط. جدش امیرفضل علی‌خان مشهور به گداعلی بیگ نوری از خوانین بزرگ بروجرد و سلطان‌آباد بود که در روزگار دولت صفوی به عراق مهاجرت کرد و در کربلا ساکن شد و با خواهر سید میرزا صالح شهرستانی ازدواج کرد. شیخ محمدصالح از شاگردان برجسته‌ی سید ابراهیم قزوینی، صاحب «ضوابط» بود که در فقه و اصول شهره‌ی عام و خاص شد و از مراجع بنام کربلا گشت. از آثار وی: کتیبه‌ی داخل گنبد حضرت سیدالشهداء (ع) به خط ثلث بوده که در آیینه‌کاری از بین رفته است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :طبقات اعلام الشیعه (قرن 664 -663 /13).

آیتی اصفهانی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، شاعر و خطاط. خط نستعلیق را خوب می‌نوشت و از شعرای بذله‌گوی اصفهان بود. مکتب‌دار بود و تدریس خطاطی نیز می‌کرد. پیش از تألیف «تحفه‌ی سامی» (957 ق)، فوت کرده است. غزل می‌سرود، و «دیوان» اشعار دارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آتشکده‌ی آذر (3/ 922)،احوال و آثار خوشنویسان (6 /1)، تاریخ نظم و نثر (648)، تحفه‌ی سامی (262 -261)، الذریعه (13 /9)، لغت‌نامه (ذیل/ آیتی)، فرهنگ سخنوران (14).

آیتی تبریزی

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم ق)، خطاط. بنا به قول صاحب «مناقب هنروران» یکی از چهل تن خوشنویس دربار شاهزاده بایسنقر گورکانی بود که در کتابخانه‌ی آن امیرزاده، با سرپرستی میرزا جعفر تبریزی، به کا کتابت اشتغال داشته است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (7 /1)، مناقب هنروران (56).

بابا شاه اصفهانی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1012 /996 ق)، خطاط و شاعر، متخلص به حالی. ملقب به رییس الرؤساء. از مردم کوهپایه‌ی عراق بود که در اصفهان نشو و نما یافته و به آن سبب مشهور شده است. وی را شاگرد سید احمد مشهدی دانسته‌اند و برخی دیگر شاگرد میر علی هروی که نباید این قول روا باشد. بابا شاه از استادان طراز اول نستعلیق بود و در اصفهان درگذشت. از آثار وی: رساله‌ی منثور «آداب المشق» که بعضی آن را منسوب به میرعماد می‌دانند و صحیح نیست، زیرا رقم «کاتبه مصنفه، بابا شاه الاصفهانی غفرالله ذنوبه» دارد؛ یک نسخه «سلسلة الذهب» جامی، به قلم کتابت ممتاز، با رقم: «... بسعی فقیر بابا شاه اصفهانی،... سنه‌ی سبع و سبعین و تسعمائة»؛ یک نسخه «نصایح الملوک»، به قلم کتابت عالی، با رقم: «... در تاریخ سنه‌ی ثمانین و تسعمائة، بسعی فقیر بابا شاه...»؛ یک نسخه «خمسه‌ی» نظامی (در متن) و «خمسه‌ی» امیر خسرو دهلوی (در حاشیه)، به قلم کتابت خفی عالی، با رقم: «نمقه العبد المذنب الحقیر بابا شاه، فی سنه‌ی 994...». شش اثر دیگر وی در «احوال و آثار خوشنویسان» ذکر شده است.[1]
بابا شاه اصفهانی، خطاط (ف. اصفهان 996 ه.ق.). وی شاگرد سید احمد شوشتری بود و در اصفهان به درویشی و انزوا روزگار میگذرانید و از راه کتابت اعاشه می‌کرد. وی مؤلف رساله‌ایست به نام «آداب المشق» (که به خطا آن را به میر عماد نسبت داده‌اند) از آثار قلمی او کتابها و رساله‌هایی است که آنها را در نهایت قدرت و ملاحت نوشته و تاریخهایی بین 977 و 994 ه.ق. دارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] احوال و آثار خوشنویسان (91 -85 /1)، اطلس خط (494 -492)، پیدایش خط و خطاطان (97 -96)، تاریخ هنرهای ملی (893 -892 /2)، تذکرة الخطاطین (177 -169 /1)، خوشنویسان و هنرمندان (46)، الذریعه (227 -226 /9)، سرآمدان فرهنگ (210/1)، عالم آرای عباسی (171/1)، فرهنگ سخنوران (244)، کارنامه‌ی بزرگان (168)، گلستان هنر (119)، لغت‌نامه (ذیل/ بابا شاه عراقی)، مناقب هنروان (121، 79 -78)، هفت اقلیم (430/2)، هنر عهد تیموریان (557 -556، 512 -511).

بابا شیرازی، علی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، خطاط. از آثار وی: یک نسخه «دیوان» میرزا تقی علی‌آبادی، به قلم کتابت خفی خوش، با رقم: «تمت الکتاب... علی بابا ابن‌مرحمت پناه، میرزا محمد شیرازی... فی سنه‌ی 1258»؛ یک نسخ شش دفتر «مثنوی» مولانا، به قلم کتابت خفی خوش، با رقم: «... علی بابا ابن‌مرحوم میرزا محمد شبیه‌ساز شیرازی تحریر یافت... فی سنه‌ی 1255».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (439 / 2).

بابا مستوفی آشتیانی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1255 ق)، خطاط. وی برادر میرزا حسن مستوفی الممالک و در علم سیاق سرآمد بود. بابا مستوفی نستعلیق و شکسته را نیکو می‌نوشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1257/4، 83/1).

بابا میر

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط. از خوشنویسان گمنام است. از آثار او: قطعه‌ای از مرقع بهرام میرزا به قلم کتابت خفی خوش، با رقم: «مشقه العبد الفقیر بابامیر تجاوز الله عنه»، که در کتابخانه‌ی خزینه‌ی اوقاف استانبول موجود است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (92/1).

بابای انجوی، محمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1279 -1255 ق)، خطاط. وی همه‌ی خطوط متداول را خوش می‌نوشت و در جوانی درگذشت. از آثار وی، حواشی قرآنی است که به خط نستعلیق و شکسته‌ی خوش نوشته شده، با رقم: «تمت الحواشی فی عشر ثالث محرم الحرام من شهور سنة 1279 علی ید اقل السادات، میر محمد، الشهیر بمیرزا بابای الانجوی غفر له».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آثار عجم (545)، احوال و آثار خوشنویسان (85 -84 /1).

بابونه‌ی گرجی

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1095 ق) خطاط. میرزا سنگلاخ از این شخص نام برده و گوید: برده‌ی آزاد کرده‌ی ابوتراب خوشنویس اصفهانی و پرورده‌ی او بود. بابونه پس از مرگ ابوتراب آنقدر گریست که کور شد. سفری به هندوستان کرد و همان جا درگذشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (92/1)، تذکرة الخطاطین (51 -37 /2).

باذلی ساوجی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم و یازدهم ق)، خطاط و شاعر. وی مرد مهذب و افتاده‌ای بود و از خوشنویسان معروف زمان خود به شمار می‌رفت. باذلی نستعلیق را خوب می‌نوشته و غزل را نیکو می‌سروده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (93 -92 /1)، تاریخ نظم و نثر (536)، تذکره‌ی روز روشن (96)، الذریعه (119/9)، فرهنگ سخنوران (116)، لغت‌نامه (ذیل/ باذلی ساوجی)، مجمع الخواص (307).

باغ دشتی هروی، محمد حسین

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط. از آثار وی: قرآن وزیری، جلد ضربی مذهب، دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مذهب مرصع عالی، به خط نسخ کتابت خفی عالی و رقم: «... محمد حسین ابن محیی هروی...» سال 944 ق، در موزه‌ی ایران باستان؛ یک قطعه مذهب به سفیدآب و زر تحریردار، به خط ثلث کتابت خوش و رقم: «مشقه العبد محمد حسین بن محیی الهروی المشهور بباغ دشتی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1162/4).

باغ‌میشه، ابراهیم

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1297 ق)، خطاط. در تبریز می‌زیست. از منشیان و خوشنویسان دربار ولیعهدی مظفرالدین شاه قاجار در تبریز بود. نسخه‌ای از «تحفة الملوک» به خط وی در کتابخانه‌ی سلطنتی است، به قلم نستعلیق نیم دودانگ متوسط، با رقم: «بهجة... ابراهیم باغ میشه... شهر ربیع‌الثانی 1297».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (16 /1).

باقر

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، خطاط. از آثار وی: قطعه‌ای است در کتابخانه‌ی دانشگاه استانبول، به قلم دودانگ خوش و با رقم: «باقر».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (93/1).

باقی بخاری، محمد

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 990 ق)، خطاط. از آثار او: یک قطعه مذهب از یک مرقع، به خط ثلث دودانگ عالی و نسخ کتابت خوش یاقوتی و رقاع کتابت خوش، با رقم: «مشقه العبد المذنب الفقیر الحقیر الراجی باقی محمد البخاری غفر الله ذنوبه فی سنة تسعین و تسعمائة بدارتاشکند».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1051/4)، مناقب هنروان (44).

باقی تبریزی، عبدالباقی

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1039 ق)، خطاط، صوفی و شاعر، متخلص به باقی. ملقب به دانشمند. از سخنوران و خوشنویسان معروف و صوفی‌مشرب تبریز بود و در خانقاه مولویها سکونت داشت، به همین جهت به عبدالباقی صوفی شهرت یافت. او بر حسب دعوت سپهسالار عبدالرحیم خان خانان به هندوستان رفت و مدتی در آنجا مقیم شد. بعد به بغداد مسافرت کرد و نزد مصطفی دده به مشق خط پرداخت. باقی در خدمت علاء بیگ تبریزی نیز تلمذ کرده و خود در نوشتن انواع خطوط بخصوص ثلث و نسخ استادی گرانمایه به شمار می‌آمده و نستعلیق را نیز خوش می‌نگاشته است. شاه عباس اول هنگام بنای مسجد جامع جدید عباسی، از وی درخواست کرد که نوشتن کتیبه‌های مسجد را به عهده بگیرد اما، او نپذیرفت و بعد از فتح بغداد به اصفهان رفت و مشغول کتیبه‌نویسی شد. عبدالباقی در فنون فضایل حکمت و عربیت مهارت داشت و گاهی به نظم اشعار عارفانه و عاشقانه می‌پرداخت. باقی از معاصران میرزا ابراهیم همدانی بود و با وی دوستی و مراسله داشت. در تذکره‌ی «هفت اقلیم» آمده که باقی شاگرد میرزا جان بوده است و صاحب «تذکره‌ی شعرای آذربایجان» نیز او را فرزند بیرام‌خان می‌داند. مؤلف «تذکره‌ی نصرآبادی» نزد وی تعلیم خط دیده است. از آثار وی: کتاب «منهاج الولایه من کتاب نهج‌البلاغه»، در گزارش نهج‌البلاغه بر حسب موضوع و در دوازده باب، «تفسیر القرآن»، بر طریقه‌ی تصوف؛ «شرح الصحیفة الکاملة السجادیة»، بر طریقه‌ی صوفیه؛ «دیوان» شعر. از خطوط او: مرقع قصیده‌ی «برده»، به سال 1036 ق؛ یک رقعه ثلث سه دانگ و نسخ دو دانگ خوش، با رقم: «کتبه باقی»؛ کتیبه‌ی فوقانی داخل گنبد بزرگ مسجد شاه اصفهان، به خط ثلث و با رقم: «قد تشرف بکتابتها عبدالباقی التبریزی فی سنة ست و ثلثین و الف حامدا لله تعالی»؛ کتیبه‌ی ایوان بزرگ مسجد شاه و اطراف محوطه زیر گنبد، به خط ثلث و با رقم: «کتبه بحمدالله وحده عبدالباقی»؛ کتیبه‌ی داخل ایوان شمالی مسجد شاه، به خط ثلث و با رقم: «کتبه عبدالباقی فی الف و ثلاثین و خمس».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آثار ملی اصفهان (681، 676، 674 -673)، آتشکده‌ی آذر (111/1)، احوال و آثار خوشنویسان (1051/4، 364/2)، اطلس خط

(349 -348)، اعیان الشیعه (433/7)، پیدایش خط و خطاطان (133 -131)، تاریخ اصفهان (93 -91)، تاریخ هنرهای ملی (878 -877 /2)، تذکرة الخطاطین (67 -59 /1)، تذکره‌ی روز روشن (521)، تذکره‌ی شعرای آذربایجان (81 -76 /2)، تذکره‌ی نصرآبادی (207 -206)، دانشمندان آذربایجان (146 -144)، الذریعه (179/23، 130/14، 352/13، 682، 123، 9/ 280/4)، ریحانه (212 -211 /2)، ریاض العارفین (174)، ریاض العلماء (64 -59 /3)، سخنوران آذربایجان (228 -225)، فرهنگ سخوران (121)، گنیجنه‌ی آثار تاریخی اصفهان (451 ،446 ،441 -439 ،438 ،436)، لغت‌نامه (ذیل/ باقی)، هفت اقلیم (243/3).

باقی نهاوندی، عبدالباقی

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1042 ق)، نویسنده، خطاط و شاعر، متخلص به باقی. پدرش وزارت همدان داشت، بعد از مرگش عبدالباقی وزارت یافت ولی، آن شغل را ترک گفت و به کاشان نزد برادر خود رفت. بعد از کشته شدن برادرش به دستور شاه عباس، کاشان را ترک گفت و مدتی در عراق و فارس به سر برد و بعد از سفر به مکه از راه بندر دایول به هندوستان رفت، و در سال 1023 ق به ملازمت خان خانان رسید و منصب یافت. استاد وی میر مغیث محوی همدانی بود. از جمله تصانیف وی: «مآثر رحیمی»، «دیباچه‌ی دیوان استادش»؛ «دیباچه‌ی دیوان عرفی شیرازی»؛ «دیوان» اشعار.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (366/2)، تاریخ ادبیات در ایران (1742 -1739 /5)، تاریخ تذکره‌های فارسی (751 -746 /2)، تاریخ نظم و نثر (685)، تذکره‌ی روز روشن (522 -521)، تذکره‌ی نصرآبادی (125 -124)، الذریعه (124/9)، ریحانه (224 -223 /1)، شام غریبان (48)، صبح گلشن (55)، فرهنگ سخنوران (121 -122)، کاروان هند (157 -153 /1)، لغت‌نامه (ذیل/ باقی)، مؤلفین کتب چاپی (707 -706 /3)، مآثر رحیمی (1576 -1535 /4، 18 -5 /1)، نشتر عشق (227 -226 /1).

بایزید پورانی

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 900 ق)، خطاط و شاعر. از هرات و از اولاد شیخ پوران بود و از شاگردان اظهر تبریزی. خط نستعلیق را خوش می‌نوشت. بایزید مدتها در هرات و بخارا می‌زیست، سپس به هند سفر کرد و چندی در دربار امرای تهتهه به سر برد و اعتباری فراوان یافت. در همان جا وفات یافت و دفن شد. وی از غزلسرایان زبردست زمان خود بود. از جمله آثارش: «کتیبه‌ی محراب مسجد جامع قدیم بخارا»؛ چهار قطعه از مرقع بهرام میرزا، به قلم سه‌دانگ و دودانگ و نیم دودانگ و کتابت خوش، با رقمهای: «مشقه العبد المذنب بایزید الپورانی» و «کتبه العبد الفقیر المحتاج الی رحمة الله، بایزید الپورانی غفر ذنوبه»؛ یک قطعه از مرقع امیر غیب بیگ، به قلم نیم دودانگ خوش که قطعه شعری است، با رقم: «... مشقة بایزید الپورانی»..
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (95 -94 /1)، تاریخ نظم و نثر (611)، خوشنویسان و هنرمندان (93).

بایسنغر

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
فرزند شاهرخ پسر تیمور (837 -802) که خود از خوشنویسان و هنرمندان بود و اهل هنر را تشویق بسیار می‌کرد و در کتابخانه‌ی او پیوسته چهل تن از خوشنویسان و مذهبان و مصوران مشغول کتابت و تذهیب و تصویر بودند. بایسنقر میرزا در خطوط اصول (شش- قلم) شاگرد شمس‌الدین محمد بن حسام هروی معروف به شمس بایسنغر بوده است و خود در خط محقق و ثلث از استادان برجسته. کتیبه‌ی پیش طاق مسجد گوهرشاد مشهد به خط ثلث اوست که در بیست سالگی نوشته و از قدرت و قوت قلم سحر و معجزه‌ای به یادگار گذاشته است. کتابت بزرگترین قرآن موجود به خط محقق نیز اثر ارزنده‌ی اوست که هم‌اکنون بعض صفحات آن در موزه‌ی آستان قدس رضوی و کتابخانه‌ی سلطنتی و کتابخانه‌ی ملی و موزه‌ی ایران باستان و کتابخانه‌ی ملک و بعضی مجموعه‌های خصوصی موجود است و منسوب به او می‌دانند و بعضی از اوراق آن هم در امامزاده‌ای در قوچان بوده است چه در حدیق‌الحقایق است که:
«... از زلزله جز همان امامزاده سلطان ابراهیم بن علی بن موسی‌الرضا (در قوچان) چیزی باقی نمانده و بعضی اوراق قرآن خط میرزا بایسنغر بن میرزا شاهرخ ابن امیر تیمور گورکانی در آنجاست. گویند نادرشاه افشار از سمرقند به آنجا آورده از عجایب آثار است: طول صفحه دو ذرع و نیم، عرض یک ذرع و ده گره، طول سطر یک ذرع، عرض سطر پنج گره، بین‌السطور یک چارک اندازه‌ی قلم صد یک ذرع، و شاه شهید در سفر خراسان دو صفحه از آن را برای اطاق موزه به تهران آورد».
حدایق‌الحقایق ج 3، ص 313.
بایسنغر میرزا در سنین جوانی (سی و پنج سالگی یا سی و هشت سالگی) در هرات بدرود حیات گفت. مولف «حبیب‌السیر» درباره‌ی او می‌نویسد:
«به مجالست ارباب عالم و کمال به غایت مایل و راغب بود و در تعظیم و تبجیل اصحاب فضل و هنر در هیچ وقتی از اوقات اهمال و اغفال نمی‌نمود و خردمندان کامل از اطراف و اکناف ایران و توران به هرات آمده در آستان مکرمت آشیانش مجتمع می‌بودند، و بلغای وافر کیاست و فصحای صاحب فراست از اصار و امصار عراق و فارس و آذربایجان به درگاه عالم پناهش شتافته صبح و شام ملازمت می‌نمودند و آن شاهزاده عالی شأن در تربیت و رعایت تمامی آن طایفه گرامی کوشیده همه را به وفور انعام و

احسان مسرور و شادمان می‌ساخت و هر کس از خوشنویسان و مصوران و نقاشان و مجلدان در کار خویش ترقی می‌کرد به همگی همت، به حالش می‌پرداخت».
بایسنغر میرزا دوست‌ترین و بانی زیباترین مکتب کتاب‌سازی در ایران بوده است و در هیچ دورانی به اندازه‌ی زمان او نسخه‌های نفیس و زیبا نوشته و تصویر نشده است به طوری که در کمتر کتابخانه‌ای در جهان ممکن است از کتابهای کتابخانه‌ی بایسنغر نسخه‌ای یافته نشود.
(837 -802 / 801 ق)، خطاط، ادیب و شاعر. در سال 820 ق پدرش سمت قاضی القضاة دربار خود را به او داد و در سال 835 ق تبریز را تصرف کرد و در همان سال حاکم استرآباد شد. در اواخر عمر به علت اینکه اخترشناسان عمر او را چهل سال بیشتر تخمین نزده بودند، به میگساری پرداخت و دست به کارهای ناشایست زد. وی ذوقی ادبی و هنری داشت و اشعار و آثار فارسی را به دقت مطالعه می‌کرد و در سرودن اشعار فارسی و ترکی نیز مهارت داشت. مجلس او مجمع شاعران، مورخان، خوشنویسان و نقاشان ایرانی بود. خود در خط استاد بود و شاگرد شمس‌الدین محمد هروی خوشنویس. خطوط محقق و ثلث را به مهارت می‌نوشت و اوراق قرآنهایی که به خط خود نوشته، هنوز در دست است و رقم استادانه او بر طاق و اطراف سر در مسجد گوهرشاد که آیاتی از قرآن مجید نوشته، ظاهر است. میر علی، خوشنویس معروف، و بسیاری دیگر از خوشنویسان آن عصر در کتابخانه او کار می‌کردند، بایسنقر در نقاشی و تهذیب نیز دست داشته و بانی زیباترین مکتب کتابسازی در ایران بوده است. نسخه‌ای از شاهنامه به دستور وی فراهم شد و خود مقدمه‌ای بر آن نوشت که به «دیباچه بایسنقری» و یا «شاهنامه‌ی بایسنقری» معروف شد. در تذکره‌ی «صبح گلشن» سال ولادت او 835 ق و سال وفاتش 865 ق ذکر کرده است. از آثار او: کتیبه‌ی پیش طاق مسجد گوهرشاد مشهد به خط ثلث که در بیست سالگی نوشته است.[1]
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] احوال و آثار خوشنویسان (1052 -1051/ 4)، از سعدی تا جامی (729 -728، 555، 538 -537)، پیدایش خط و خطاطان (99 -98)، تاریخ ادبی ایران (187/ 1)، تاریخ ادبیات در ایران (131/ 4)، تاریخ نظم و نثر (798 -797)، تاریخ هنرهای ملی (809 -806/ 2)، تذکرة الخطاطین (52 -45/ 1)، تذکرة الشعراء (392 -390)، حبیب السیر (644 ،634 ،46/ 4)، خوشنویسان و هنرمندان (129 ،128 ،127)، دایرةالمعارف فارسی (387/ 1)، الذریعه (125/ 9)، روضة السلاطین (33 -32)، سرآمدان فرهنگ (216 -215/ 1)، صبح گلشن (56)، فرهنگ

سخنوران (124)، کارنامه‌ی بزرگان (369)، گلستان هنر (نوزده، سی و هفت، سی و هشت، 29)، لغت‌نامه (ذیل/ بایسنقر)، مجالس النفائس (125) مناقب هنروران (106 ،59 ،58)، هنر عهد تیموریان (482 -481).

بایسنقر میرزا، غیاث‌الدین، فرزند سلطان محمود میرزا

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 900 ق)، خطاط و شاعر، متخلص به عادلی. پدر وی سلطان و حکمران بخارا بود. پس از مرگ پدر به سال 900 ق از بخارا به سمرقند آمد و مخالفان را از پیش روی برداشت و به جای پدر نشست. وی خط نستعلیق را خوب می‌نوشت تا حدی که سلطانعلی مشهدی بارها از حسن خطش تعریف می‌کرد. از اوست:
کاش در عشق بتی، دیوانه‌ای باشد کسی
ترک عالم کرده در ویرانه‌ای باشد کسی
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (96/1)، حبیب السیر (231 ،230 ،229/4)، الذریعه (664/9)، فرهنگ سخنوران (603)، لغت‌نامه (ذیل/ بایسنقر)، مجالس النفائس (174).

بحرانی، محمد حسین

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، خطاط و شاعر. بعد از مرگ پدر در کنف حمایت میرزا طاهر، صاحب «گنج دانش»، نشو و نما یافت و در خط مهارت پیدا کرد. مدتی در خدمت شاهزاده اعتضاد السلطنه علیقلی میرزا، وزیر علوم، بود و کتابت رسایل و احکام به عهده‌ی او بود. بحرانی شعر نیز می‌گفت. از آثار وی: نسخه‌ی خطی «گنج شایگان» که اکنون در کتابخانه‌ی مجلس شورای ملی است، به قلم کتابت خوش و با رقم: «... به خط کمترین غلام، محمد حسین منشی بحرانی...»؛ دیگر نسخه‌ی خطی «حدائق السحر» رشید وطواط، به قلم نیم دودانگ خوش و با رقم: «... ذی قعده‌ی 1271... حرره العبد محمد حسین البحرینی»؛ «تاریخ افغانستان»، به قلم کتابت جلی خوش، به سال 1273 ق؛ «فلک السعادة»، به قلم کتابت جلی خوش، به سال 1278 ق.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (680 -679 /3).

بخارایی، قاسم

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط و شاعر. در جوانی شاگرد سید بهاءالدین حسن نثاری بخارایی بود، اما در دانش ترقی نکرد، به کتابت پرداخت و خوشنویس شد. غزل را بسیار خوب می‌سرود. پس از مرگ پدرش زر بسیار به او رسید و همه را با عبدالعلی خوشنویس قمار کرد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ نظم و نثر (636).

بدخشی حسینی، محمد

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط. به خط وی قطعه‌ای در یک مرقع کتابخانه‌ی خزینه‌ی اوقاف استانبول است، به قلم سه‌دانگ و نیم دودانگ خوش، با رقم: «العبد محمد البدخشی حسینی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آثار و احوال خوشنویسان (661/3).

بدیع‌الزمان تبریزی

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1038 ق)، خطاط و شاعر، متخلص به بدیعا. در دوره‌ی شاه عباس صفوی می‌زیست. از حکمت و فلسفه بهره‌مند و با ادبیات و زبان عربی و ترکی و فارسی آشنا بود و شعر نیز می‌گفت. بعضی مدفن او را گورستان تخت فولاد تعیین کرده‌اند. از جمله‌ی آثار او: دو قطعه به قلم سه‌دانگ و دودانگ و نیم دودانگ خوش، یکی با رقم: «در شهر تبریز نوشته شده، نقله العبد بدیع‌الزمان...» و دیگری قطعه شعری است که خود او گفته، با رقم: «لکاتبه... خمس و ثلثین و الف»؛ قطعه‌ی دیگر به قلم سه‌دانگ و نیم دودانگ خوش، با رقم «کتبه بدیع‌الزمان غفر ذنوبه و ستر عیوبه بدار السلطنه‌ی اصفهان مرقوم قلم شکسته رقم گردید».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (99 -97 /1)، پیدایش خط و خطاطان (98 -97 /1)، تذکرة الخطاطین (250 -245 /1)، تذکره‌ی شعرای آذربایجان (85 -84 /2)، دانشمندان آذربایجان (66)، الذریعه (129/9)، سخنوران آذربایجان (232 -230)، فرهنگ سخنوران (129).

برغانی، مرتضی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1358 -1282 ش)، خطاط. در زمان خود از خوشنویسان بنام بود که مدتی در هندوستان اقامت داشت و به امر کتابت اشتغال. برقانی در سال 1316 ق با حاج میرزا یحیی دولت‌آبادی مدرسه‌ی سادات را در تهران تأسیس کرد و در مدرسه کاتب و دفتردار بود. بعد از اختلاف با دولت‌آبادی از مدرسه کناره‌گیری کرد، وی از شاگردان میرزا رضای کلهر خوشنویس شهیر بوده و کتابهای زیادی از جمله «شاهنامه» و کتب متداول دیگر را در ایران و بمبئی به چاپ رسانده است. برغانی پدر سید حسین و سید حسن میرخانی است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :شرح حال رجال (260/6)، زندگینامه‌ی رجال و مشاهیر ایران (55/2).

بروجردی، احمد

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1240 ق)، خطاط و شاعر. نستعلیق را استوار و شکسته را درست می‌نوشت و شعر نیز می‌سرود.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1/ 38).

بروجردی، محمدتقی

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
اثر اوست: قرآن نسخ و رقاع کتابت خوش (ترجمه‌ی نستعلیق خفی متوسط) با رقم: «قد فرغ من الکلام المجید فی الثلثا خامس عشر شهر شوال المکرم، حسب‌الاشاره... میرزا علی... حرره العبد... محمدتقی ابن مرحوم محمدعلی البروجردی سنة 1225» برای فروش نزد جهانشاهی.
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

برهان

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1001 ق)، خطاط. وی از کاتبان خوشنویس و گمنام معاصر میرعماد معروف بود.از آثار او: یک نسخه‌ی نفیس «شاهنامه‌ی» مذهب مصور مزین، به قلم کتابت خوش، با رقم: «... صورت اتمام و تکمیل یافت کتاب همایون خطاب شاهنامه... حکیم فردوسی الطوسی... العبد الضعیف برهان، فی الثانی من شهر شعبان سنه‌ی 1001 احدی و الف من الهجرة محمد سید الکونین...».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (99/1).

بسطامی، شمس‌الدین محمد

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1000 ق)، خطاط. اصلش از ولایت بسطام است و در مشهد، شاگرد سید احمد مشهدی بوده و کاتب مقرر گشته است. در کتابخانه‌ی شاه عباس به امر کتابت اشتغال داشته و صاحب تیول و مواجب بوده است. وی خط را خوش می‌نوشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (662 -661 /3)، گلستان هنر (123).

بشارت، حسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
ملقّب به بشارت حضور، شاعر و ادیب خطّاط، از فضلای اصفهان، در 1356 وفات یافته، در صحن تکیه مزبور مدفون گردید.
از اشعار اوست:
شبهای فراق چون سحرگاه شود
هنگام دعا و ناله و آه شود
با دل به شکایت تو می‌پردازم
امّا نه چنان که ناله آگاه شود
برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد اول)

بصیرت، احمد

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1323 ق)، خطاط. بعضی آثار وی عبارتند از: «کلیات حاج سید عظیم شیروانی»؛ «کتاب شمس المضیئه»؛ «ملستان» که به قلمهای کتابت جلی و دو دانگ خوش نوشته است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1/ 38).

بغدادی، حسن

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، نقاش، مذهب و شاعر. بغدادی الاصل و مقیم تبریز بود که در هنر خود سرآمد مستعدان و رموز و دقایق آن شهره شهر به شمار می‌رفت. در بدایت حال به تهذیب و آرایش روضه‌ی مطهره‌ی امام حسین (ع) مفتخر شد و در نزد شاه طهماسب اول قدر و منزلت والایی کسب کرد. به همین دلیل فرمان ریاست جماعت هنرمندان شهر تبریز به وی تعلق یافت. با این حال بهترین و ارزنده‌ترین آثار این هنرمند، تذهیب بی‌نظیر و استادانه‌ی قرآنی به خط نستعلیق عالی شاه محمود نیشابوری است که تاریخ ختم قرآن به سال 945 ق است و تذهیب و آرایش آن به قلم استاد حسن چنین رقم دارد: «ذهبها فقیر المذنب حسن بغدادی المذهب غفراله ذنوبه و ستر عیوبه فی شهور سنه سبعین و تسعمائه من الهجریه»، در کتابخانه توپ قاپو سرای استانبول.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (151 -148 /1)، تاریخ هنرهای ملی (854/2)، الذریعه (245/9)، عالم آرای عباسی (177/1)، گلستان هنر (146 -145)، مجمع الخواص (258 -257)، مناقب هنروران (107).

بقال، محمد

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم ق)، خطاط. مشهور به بقال. از کاتبان گمنام بود. از خطوط وی: یک نسخه «دیوان» کاتبی، به قلم کتابت متوسط، با رقم: «تم الکتاب العبد محمد بقال»؛ یک نسخه «دیوان» امیر خسرو، به قلم کتابت خفی متوسط، با رقم: «تم الکتاب... بتاریخ شهر ذوالقعده الحرام سنه سبعین و ثمانمائه... العبد محمد بن محمد المشهور به بقال و السلام».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (662/3).

بقای اصفهانی، محمد

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1331 -1257 ق)، خطاط، ادیب و شاعر، متخلص به بقاء ملقب به شرف المعالی و اشرف الکتاب از بزرگان و معارف اصفهان بود و در تهران اقامت داشت. بقا خطوط مختلف را خوش می‌نوشت و در نسخ مهارت داشت. شعر نیز می‌سرود و صاحب طبع بود. وی در تهران درگذشت. از آثار او: «آیات یا مراتب و مناقب خسروی» شعر؛ «رساله‌ی هاشمیه»، شعر. از خطوط وی: جزوه‌ی «زیارت جامعه»، سرلوح مذهب، نسخ و رقاع کتابت خفی عالی، با رقم: «بجهت... 1283 تحریر شد... انا العبد سید محمد الاصفهانی»؛ قرآن وزیری جلد روغنی، نسخ کتابت نسخ کتابت خوش، با رقم: «... سید محمد بقاء اصفهانی... 1299»؛ یک رقعه به خط نسخ کتابت خوش، با رقم: «... کتبه العبد سید محمد المتخلص بالبقا، سنه 1314»؛ «صحیفه سجادیه»، یک سرلوح مذهب، به خط نسخ کتابت خوش و نستعلیق تحریر متوسط و در آخر رقاع خوش، با رقم: «... حرره العبد سید محمد المتخلص بالبقاء الملقب بشرف المعالی سنه 1322». سیزده اثر دیگر وی در «احوال و آثار خوشنویسان» ذکر شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1144 -1143 /4)، تذکرةالقبور (149)، حدیثه الشعراء (249 -248 /1)، المآثر و الآثار (202)، مؤلفین کتب چاپی (783 -782 /5).

بکایی اصفهانی، غلامعلی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1367 -1280 ق)، شاعر و خطاط. وی ساکن محله‌ی نیم آورد اصفهان بود. روزگار را به شغل کتابت و مکتب‌داری می‌گذراند. گاهی شعر نیز می‌سرود. او خط نسخ، شکسته و نستعلیق را خوب می‌نوشت. در تخت فولاد اصفهان دفن شد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تذکره‌ی شعرای معاصر اصفهان (91 -90).

بلبل، فغان‌الدین

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1005 ق)، خطاط. در دارالسلطنه‌ی اصفهان نشو و نما یافت. نسخ و ثلث را با رقاع به مرتبه‌ی عالی رسانید. مدتی در قم زندگی می‌کرد زندگی می‌کرد و به قطعه‌نویسی و «شاهنامه» خوانی اشتغال داشت و بعد عزم دارالسلطنه‌ی قزوین کرد. از آثار او: یک قطعه ثلث دو دانگ جلی و رقاع کتابت خوش و نسخ کتابت خفی متوسط، با رقم: «...مشقه العبد الاقل بلبل شهنامه خوان، در سنه خمس و الف».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آثار و احوال خوشنویسان (1131 -1130 /4)، گلستان هنر (41 -40).

بلخی، محمد

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط. به خط وی قطعه‌ای از یک مرقع در کتابخانه‌ی خزینه‌ی اوقاف استانبول است، به قلم نیم دودانگ خوش، به شیوه‌ی شاه محمود نیشابوری و با رقم: «مسوده محمد بلخی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (662/3).

بلند اقبال شیرازی، رضی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1319 -1245 ق)، خطاط و شاعر، متخلص به بلند اقبال. وی تحصیلات خود را در شیراز به پایان رسانید. خود و پدر و اجداد وی کارمند دولت بودند. بلند اقبال نستعلیق و شکسته و سیاق را خوش می‌نوشت و در حسابداری و علوم غریبه‌ی رمل و اسطرلاب مهارتی بسزا داشت و گاهی شعر نیز می‌گفت. از آثار وی: «دیوان» اشعار، مشتمل بر هیجده هزار بیت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آثار عجم (541 -540)، احوال و آثار خوشنویسان (219/1)، حدیقه الشعراء (257 -250/1)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (460 -458/1)، الذریعه (141/9)، ریحانه (281/1)، فارسنامه‌ی ناصری (1077 -1076/2)، فرهنگ سخنوران (140)، مرآت الفصاحه (95 -94)، مکارم الآثار (1251/4).

بمرودی، محمود

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 883 ق)، خطاط. از آثار وی: یک نسخه شش دفتر «مثنوی» مولانا، به قلم کتابت جلی متوسط، با رقم: «تمت الکتاب... فی یوم الاربعا ثالث ذوالقعده سنه ثلاث و ثمانین و ثمانمائة، علی ید العبد الفقیر النحیف الضعیف، محمود بن سیف‌الدین بن حسین شاه بن عل البمرودی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (867/ 3).

بناء اصفهانی، محمد امین

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1112 ق)، نقاش، طراح و خطاط. اهل اصفهان و رسمی‌ساز نقوش مختلف و طراح خطوط کوفی تزیینی و پیرآموزی و بنایی بود و کاشی‌ها را با تزیینات گوناگون و خطوط شیوا می‌آراست. از آثار او پیرایش صفه‌ی استاد در مسجد جامع اصفهان است که اصل بنای اولیه‌ی آن، در دوران سلجوقی انجام پذیرفته و با تزیینات دوره‌ی صفویه تکامل یافته است. این بنا در 1112 ق ارایش و کاشی کاری شده و ارقام آن چنین است: «عمل ابن محمد مؤمن، محمد امین»؛ «عمل ذره‌ی بیمقدار ابن محمد مؤمن»؛ «محمد امین بناء اصفهانی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آثار ملی اصفهانی (549، 551)، احوال و آثار نقاشان (654/ 2)، تاریخ اصفهان (360)، گنجینه‌ی آثار تاریخی اصفهان (110-109).

بناء آملی، علی

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم مق)، خطاط. از آثار وی: کتیبه‌ی سرور ورودی برج‌السلطان زین‌العابدین در ساری که بر روی کاشی نقش شده و رقم «عمل سید علی بن سید کمال‌الدین بناء آملی» دارد. در برج سلطان زین‌العابدین صندوق چوبینی وجود دارد که بر روی آن کتیبه‌ای است به خط ثلث که ممکن است این اثر نیز از استاد سید علی باشد و چنین تاریخ دارد: «... سنه تسع و ثمانمائه».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :فهرست بناهای تاریخی و اماکن باستانی (139 -138).

بنایی هروی، کمال‌الدین شیر علی

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 918 ق)، خطاط، موسیقیدان، شاعر و عارف. در شهر هرات متولد شد و از مشاهیر شعرای آن شهر است که به جهت معمار و بنا بودن پدرش بنائی تخلص می‌کرده است. به وی ملای شاعران هم لقب داده‌اند. بنایی در جوانی جزو شاعران دستگاه امیر علیشیر نوایی درآمده بود. و سپس به دربار سلطان یعقوب آق‌قویونلو، و بعد از آن در سمرقند نزد سطان علی میرزا رفت و قصیده‌ای به زبان مروزی به نام «مجمع الغرایب» در مدح او گفت و زمانی هم مداح محمود سلطان بود. وی در زمان استیلای محمد خان شیبانی منصب ملک‌الشعرایی دربار او را یافت. بعد به هرات بازگشت و در زمان امیر نجم ثانی در قتل عامی که به فرمان شاه اسماعیل صورت گرفت او هم در آن میان کشته شد. وی در قصیده، غزل و مثنوی دست داشت و حالی تخلص می‌کرد. وی استاد نظیره‌سازی است. غالب اشعار سعدی حافظ را استقبال کرد. «دیوان» قصاید و غزلیات او شامل شش هزار بیت است. دیگر سروده‌های وی عبارت‌اند از: «مثنویهای باغ ارم/ بهرام و بهروز»؛ «شیبانی نامه». وی در پایان عمر به موسیقی پرداخت و آهنگ‌ساز زبردستی شد و دو رساله در ادوار موسیقی نگاشت. علامه دوانی درباره‌ی وی گفته است: «وی دانشمند شاعران و شاعر دانشمندان است».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آتشکده‌ی آذر (763 -759 /2)، پیدایش خط و خطاطان (103 -102)، تاریخ ادبیات ایران، براون (65/4)، تاریخ ادبیات در ایران (441 -393 /4)، تاریخ موسیقی (229/1)، تاریخ نظم و نثر (311 -310)، تحفه سامی (168 -167)، حبیب السیر (349 -348 /4)، دایرةالمعارف فارسی (448/1) الذریعه (142 -141 /9)، ریحانه (282/1)، شهیدان راه فضیلت (224 -221)، مجالس النفائس (60)، مخزن الغرائب (310/1)، منظومه‌های فارسی (177 -176).

بنت اقرع، فاطمه

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
خلاصه : فاطمه دختر حسین علی بن عطارمعروف به بنت اقرع بود . این خطاط در فرهنگ اسلامی به چند سبک جایگاهی نمایان دارد . اولا درتاریخ فرهنگ اسلامی وی نخستین زن خوشنویس ایرانی است که نامش ثبت شده ،ثانیا وجود این گونه زن های خوشخط و فاضله گواه برآن است که زنان آن عصر درردیف مردان ، برای گسترش معرفت و جهان بینی اسلامی و انتقال این جهان بینیو زیبا شناسی به نسل های تعدی خدمت شایانی کرده اند.
گروه : هنر
رشته : خوشنویسی
والدین و انساب : پدر فاطمه بنت اقرع از اشخاص فاضل و دانش دوست و به زمان خود بود و چنانکه آورده اند با علما و ادبا بغداد حشر و نشر داشته است.
اوضاع اجتماعی و شرایط زندگی : درباره زندگی و فعالیت فاطمه بنت اقرع حسین بن علی عطار ، معروف به بنت اقرع ،اطلاعات کمی دردست داریم ،درمیان مورخین و نویسندگانی که راجع به بنت اقرع مطلبی نوشته اند، اطلاعات یاقوت حموی و ذهبی از اهمیت بخصوصی برخوردار است . خانواده فاطمه ازطبقه متوسط جامعه بغداد بوده و گذشتگانش دکان دار بوده اند و اغلب به کسب عطاری اشتغال داشتند، همین مسئله باعث شد که او بنت اقرع خطاب نمایند و به این علت اورا بنت اقرع گفته اند.
استادان و مربیان : فاطمه بنت اقرع یکی از پیروان مشهور ابن بواب بود .
زمان و علت فوت : فاطمه بنت اقرع درروز چهار شنبه 21محرم سال 480 هجری دربغداد فوت کرد .
مشاغل و سمتهای مورد تصدی : طبق نوشته های مورخان ،بعد از آنکه فاطمه بنت اقرع پیمان نامه متارکه جنگ میان دولت عباسی و روم را نوشت دردیوان خلیفه و میان خوشنویسان و اهل علم و ادب ، اعتبار و ارزش بلندی یافت.
سایر فعالیتها و برنامه های روزمره : فاطمه بنت اقرع ،اما الفضل ، نویسنده و کاتب معروفی بود . مردم خط اورا نیکو می دانستند و به خاطر زیبایی خط اش بسیار اورا دوست می داشتند. فاطمه همان زنی است که برای نوشتن نامه صلح به امپراطوری روم از جانب خلیفه دعوت شده و

نامه او ضرب المثل است .
منابع زندگینامه :http://iranologyfo.com/

بنده‌ی تبریزی، محمد رضی

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1223 -1158 ق)، خطاط، نویسنده و شاعر، متخلص به بنده. پدرش چندی وزیر آذربایجان و مستوفی نادرشاه افشار بود و خود سالها منشی الممالک ایران و از ندیمان خاص فتحعلی شاه قاجار بود. محمد رضی خطوط شکسته و نستعلیق را خوش می‌نوشت و نستعلیق را به شیوه‌ی میرعماد و میرزا صالح می‌نگاشت. بنده در نظم و نثر فارسی و ترکی و عربی مهارت داشت و کتاب «رینةالتواریخ»، مشتمل بر اخبار و آثار انبیا و سلاطین و حکما و عرفا و شاعران و فرهیختگان، را به دستور فتحعلی شاه تألیف کرد. وی در تهران وفات یافت و جنازه‌اش به نجف منتقل شد. از خطوط او یک نسخه «دیوان» فتحعلی شاه قاجار در کتابخانه‌ی سلطنتی موجود است که به قلم نستعلیق کتابت خوش نوشته شده. از دیگر آثار وی: رساله «حسن و دل، عشق و روح»، از منشآت ادبی و عرفانی؛ «حوادث‌نامه»، در وقایع جنگ فرانسه و اطریش و روسیه؛ ترجمه‌ی «خطبه‌ی بی‌نقطه و خطبه بی‌الف حضرت علی (ع)؛ و از مکاتیب معروف او «نامه‌ی» مفصلی است که از قول فتحعلی شاه به ناپلئون نوشته و تمامی این نامه در «زنبیل» فرهاد میرزا چاپ شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (218 -212 /1)، تاریخ تذکره‌های فارسی (653 -651 /2)، تذکره‌ی شعرای آذربایجان (95 -91 /2)، دانشمندان آذربایجان (71 -70)، الذریعه (92 -91 /12، 372، 142 /9، 17 -16 /7)، ریحانه (284 -283 /1)، سخنوران آذربایجان (245 -238)، سخنوران آذربایجان (245 -238)، لغت‌نامه (ذیل/ بنده‌ی تبریزی)، مجمع الفصحا (179 -177 /4)، مصطبه‌ی خراب (29)، مکارم‌الآثار (774/3)، نگارستان دارا (67 -63).

بنیادی تبریزی

قرن:16
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(؟)، خطاط و مذهب. از آثار وی قطعه‌ای است که با همکاری عبداللَّه شهابی به انجام رسانده و آن قطعه، به خط نستعلیق گلزار چهار دانگ کتابت خوش است و در متن آن، سوره‌ی یس به خط نسخ غبار نوشته شده و چنین رقم نهاده‌اند: «بنده آل علی بنیادی تبریزی» و «کتبه المذنب عبداللّٰه شهابی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1089/4).

بوذری، ابراهیم

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
ابراهیم بوذری به سال 1274 شمسی در قریه کرود از توابع طالقان دیده به جهان گشود، پدرش ملا علی‌اصغر بود، جد وی مرحوم سلطان محمد بود که قرآن‌های بسیاری به خط زیبای وی موجود می‌باشد.
بوذری، ابتدا در مکتبخانه‌ی کرود، شروع به فراگیری دروس فارسی و قرآن کرد و حدود پنج سال داشت به تهران آمد و در منزل مرحوم شیخ محمد آقا بوذری طالقانی که از افاضل زمان و مدرس مدرسه عالی شهید مطهری (سپهسالار) بود اقامت گزید.
مرحوم شیخ محمدآقا بوذری طالقانی در منزل حوزه‌ی علمیه داشت که فضلا و مدرسین و طلبه‌ها در این منزل آمد و شد داشتند و مرحوم ابراهیم بوذری در این منزل و در چنین محیطی پرورش یافت.
ابتدا، ادبیات فارسی، عربی، اصول و فقه را نزد مرحومان شیخ مسیح اوانکی، آیت‌اللّه کاشانی، حاج میرزا خلیل کمره‌ای و علی شوشتری فراگرفت و از مرحوم شوشتری موفق به دریافت اجازه در امور حسبیه گرفت.
در هنر خطاطی، در رشته نستعلیق ابتدا شاگرد مرحوم حاج زین‌العابدین که نواده‌ی مرحوم میرزا زکی‌خان نوری بوده رفته، سپس نزد مرحوم عماد طاهری (عمادالشریعه) که از شاگردان مرحوم امیرحسین خوشنویس بود به تلمذ پرداخت و بالاخره در محضر عمادالکتاب به کمال رسید. در خط ثلث شاگرد مرحوم امیرالکتاب استاد بی‌نظیر خط که در ادب و شعر و شاعری «شرفی» تخلص می‌کرد رفت و در اندک زمانی گوی سبقت از همگنان خود ربود و خط نسخ و رقاء را در محضر آشیخ علی عبدالرسولی (پدر مرتضی عبدالرسولی از شاگردان مرحوم حبیب سماعی) که از شاگردان سید محمدتقی شرف‌المعالی بود به کمال آموخت.
مرحوم استاد ابراهیم بوذری، خود از بنیان‌گذاران کلاس‌های انجمن خوشنویسان که سلف انجمن خوشنویسان فعلی ایران می‌باشد بود و در این رشته شاگردان فراوانی که همگی هم‌اکنون از استادان خوشنویس می‌باشند تربیت نمود. وی سالها در دبیرستان‌های مختلف تهران از جمله تمدن و اسلام به تعلیم خط پرداخت و از سال 1327 شمسی به استاد خط دانشگاه روحانی معقول و منقول انتخاب و مشغول تعلیم شد. استاد بوذری بیش از سی سال کارشناس خط در وزارت دادگستری بود و خطاط

رسمی کتابخانه مجلس شورای ملی سابق و اداره‌ی مباشرت و دارالانشاء بود که همکاری وی در این ادارات بیش از 37 سال ادامه داشته و در سال 1341 بازنشسته گردید.
آثار چاپی وی تا آنجا که در دسترس نگارنده است عبارتند از: دیوان خواجه شیراز، منتخبات دیوان مسعود سعد سلمان، کتاب تاریخ دبیرستاها، صرف و نحو برای دبیرستانها، جوامع‌الحکایت مرحوم اوفی ترجیع‌بند مرحوم صفی علیشاه، منتخبات مثنوی، پاورقی نقد مرحوم حکمت اشعار مرحوم حاج ذوالریاستین (مونس علیشاه)، کتیبه‌های آرامگاه شیخ شیراز سعدی، کتیبه‌ی آرامگاه شاه خلیل‌اللّه در تفت یزد، کتیبه‌ی دروازه‌ی قرآن شیراز، وقف‌نامه‌ی بیمارستان نمازی شیراز، تاریخچه‌ی آب شیراز و...
استاد بوذری، واقعاً هنرمندی بی‌نظیر بود که خداوند استعدادی در نهاد او به ودیعه نهاده بود که در کمتر انسانی می‌شود مشاهده کرد، زیرا با توجه به این همه هنر، در رشته آواز و موسیقی از نوادر روزگار بود از صدایی رسا و خوش برخوردار بود و دستگاهها و گوشه‌های آوازهای ایرانی را نزد اقبال‌السلطان، سید حسین طاهرزاده، ابوالحسن صبا فراگرفت که باید یادآور شد که اقبال‌السلطان دو شاگرد بیشتر نداشته که یکی رضاقلی ظلی و دیگری ابراهیم بوذری بوده‌اند.
متأسفانه مشغله‌ی فراوان و گرفتاری‌های استاد به وی اجازه نداد که در رشته‌ی آواز شاگرد بپذیرد و یا آثاری آنچنان از خود به جای نهد تنها چند نواری از وی به جای مانده که در آرشیو وزارت ارشاد اسلامی (فرهنگ و هنر سابق) موجود می‌باشد که امید است روزی پخش و برای هنرجویان مورد استفاده قرار گیرد و چاپ دو کتاب در مورد تعزیه و تعزیه‌خوانی است که از طرف وزارت فرهنگ و هنر (ارشاد اسلامی فعلی) در سال 1354 چاپ کرد و به سرعت نایاب گردید.
مرحوم استاد ابراهیم بوذری در عرفان هم صاحب مکتب و نظر بود و اشعار زیبایی هم سروده که خود جای بحث‌ها و گفتگوهای جداگانه دارد و یکی از دو بیتی‌های استاد را که فی‌البدیه ساخته و آن چنین بوده که روزی دوستی، فندکی به رسم یاد بود توسط دوست مشترکی برای استاد می‌فرستد و مرحوم بوذری به قدری تحت تأثیر این محبت و دوستی قرار می‌گیرد که این دو بیتی را برای وی می‌سراید:

جانا غم هجران تو اندک نبود
در دوستی ما به خدا شک نبود
خود آتش دوریت طی سوختنم
بس باشد و محتاج به فندک نبود

فرزندان مرحوم ابراهیم بوذری پنج پسر و دو دختر می‌باشند به نامهای: علی‌اصغر، یوسف، پروین، منوچهر، علی، شیرین و فریدون که کلیه ایشان

از خطی زیبا و خوش برخوردار می‌باشند.
از خاطرات استاد بوذری این که یکسال مرحوم اقبال‌السلطان از تبریز به تهران می‌آید و در سرچشمه منزل مرحوم شیخ محمد بوذری طالقانی که یکی از شب‌های ماه مبارک رمضان بوده مهمان می‌شود. هنگام سحر که در آن زمان از گلدسته‌های مدرسه عالی سپهسالار (شهید مطهری فعلی) برای بیدار شدن مردم، جهت ادای فرائض دینی و صرف سحری، توسط تنی چند از خوش‌صداترین مؤذنان گلدسته‌ها، مناجات سر می‌دادند آن شب مردم متوجه‌ی وضع دیگری شدند چرا که شب‌های گذشته و سال‌های قبل هر یک از مناجات کنندگان از گلدسته‌های متعدد این مدرسه می‌خواندند و هر یک جواب یکدیگر را می‌دادند ولی آن شب با خواندن مرحوم اقبال آذر در مدرسه و از پایین گلدسته‌ها آن خوانندگان همه ساکت شدند و تنها صدای رسا و خوش مرحوم اقبال‌السلطان به گوش مردم می‌رسید و فردا تمام اهالی خیابان‌های سرچشمه، سیروس، ایران، پامنار، بهارستان، مخبرالدوله و بسیاری خیابان‌های دوردست دیگر از یکدیگر می‌پرسیدند راستی این چه کسی بود که دیشب این چنین زیبا و عالی مناجاب سر داده بود؟ فقط کسانی که ساکن منزل مرحوم شیخ محمدآقا بوذری بودند می‌دانستند که صاحب صدای مناجات اقبال‌السلطان است.
استاد ابراهیم بوذری هم در سال 1365 درگذشت و جهان فانی را بدرود گفت و با آثاری که از خود به جای نهاد، نامش همیشه زنده و جاوید و خدماتش به فرهنگ و هنر کشور در تاریخ ثبت است. روانش شاد.
(1365 -1274 ش). موسیقیدان، خواننده، خطاط و ادیب. در روستای کرود از توابع طالقان به دنیا آمد. تحصیل خود را از مکتب خانه‌ی زادگاهش شروع کرد، در سن پنج سالگی به تهران آمد و در مدرسه‌ی سپهسالار اقامت گزید. ادبیات فارسی، عربی، اصول و فقه را نزد شیخ مسیح ایوانکی، آیت‌اللّه کاشانی، حاج میرزا خلیل کمره‌یی و علی شوشتری فراگرفت. در هنر خطاطی از محضر حاج زین‌العابدین، عماد طاهری، عمادالکتاب و امیرالکتاب بهره برد. وی از بنیانگذاران انجمن خوشنویسان بود. بوذری سالها در دبیرستانهای مختلف به تعلیم خط پرداخت و بیش از سی سال کارشناس خط در وزارت دادگستری بود؛ همچنین خطاط رسمی کتابخانه‌ی مجلس شورای ملی سابق و اداره‌ی مباشرت و دارالانشاء نیز بود. ابراهیم صدایی رسا و خوش داشت و دستگاهها و گوشه‌های آوازهای ایرانی را نزد اقبال‌السلطان، سید حسین طاهرزاده و ابوالحسن صبا آموخت، مدتی نیز از حبیب‌اللّه کاشانی تعلیم گرفت و سرانجام اقبال آذر را به استادی انتخاب کرد. در عرفان هم صاحب مکتب و نظر بود، اشعار زیبایی هم سروده است. از آثار چاپی وی: «دیوان» خواجه شیراز؛ «منتخبات دیوان» مسعود سعد؛ کتاب «تاریخ» دبیرستانها؛ «صرف و نحو»

برای دبیرستان‌ها؛ «جوامع الحکایات» عوفی کتیبه‌های آرامگاه شیخ شیراز و کتیبه‌ی دروازه قرآن شیراز.[1]
خوشنویس، مدرس خوشنویسی.
تولد: 1274، طالقان.
درگذشت: 1 بهمن 1365، تهران.
ابراهیم بوذری، فرزند علی‌اصغر طالقانی پس از فرا گرفتن علوم مرسوم زمان مانند ادبیات فارسی و عربی و فقه و اصول و غیره به مطالعه رشته‌ی قضاء پرداخت و از محضر آیت‌الله خلیل کمره‌ای و آیت‌الله کاشانی و همچنین آیت‌الله شوشتری استفاده کرد و از آیت‌الله شوشتری اجازه در امور حسبیه گرفت و دارای مدرک اجتهاد شد.
دیری نگذشت که به عرصه‌ی خوشنویسی وارد شد و نکات و دقایق اولیه‌ی خط نستعلیق را در محضر زین‌العابدین ساعت ساز فراگرفت و سپس از استاد حاج آقا محمد مشهور به عماد طاهری که از شاگردان میر حسین خوشنویس باشی بود استفاده برد و برای تکمیل این خط و همچنین برای آموختن خط ثلث، نزد استاد عبدالحمید ملک‌الکلامی مشهور به امیرالکتاب (متوفی 1328) به تملذ پرداخت. وی چندی نیز جهت تکمیل خط نستعلیق در محضر استاد محمدحسین عمادالکتاب سیقی قزوینی (متوفی 1315) حضور یافت. سپس خط نسخ را در مکتب استاد محمدتقی کمال و آقا شیخ عبدالرسولی آموخت.
وی پس از سال‌ها خدمت در دستگاه‌های دولتی سرانجام در سال 1330 بازنشسته شد. وی مدت‌ها به فرمان‌نگاری و خوشنویسی احکام در مجلس شورای ملی و طی خدمتش در وزارت دادگستری به کارشناسی رسمی خطوط و امضای فارسی نیز اشتغال داشت. استاد بوذری به موسیقی نیز علاقه‌مند بود و از جمله اساتید وی در این زمینه اقبال آذر تعزیه‌خوان معروف به اقبال‌السلطان بودند. تجربه‌هایی از او در «ردیف»، «پرده»، «نوا» و ایرانی به یاد مانده است.
بوذری جزء نخستین کسانی بود که بنیاد کلاس‌های آزاد و رایگان خوشنویسی را به وجود آورده و به همراه دیگر استادان (حسین میرخانی و علی‌اکبر کاوه) سرانجام انجمن خوشنویسان ایران را پایه‌گذاری کرد. او تا آخرین لحظات عمر خود در آن انجمن به عنوان مشاور شورای عالی با حفظ مقام استادی و نیز عضویت در شورای تعیین شایستگی مقام استادی به کار ادامه داد.
ابراهیم بوذری ابتدا به سبک میر حسین و بعدا به اسلوب ملک‌الکلامی و عمادالکتاب گرایش پیدا نمود و سرانجام دارای شیوه‌ای خاص خود گردید که به اسلوب مستقل بوذری معروف شد.
از آثار کتابت به جای مانده از وی می‌توان به این عنوان‌ها اشاره نمود:

ملخص مثنوی؛ منتخب دیوان سعد سلمان؛ جلد اول جوامع الحکایات؛ پارسی نغز؛ تاریخچه‌ی آب شیراز؛ وقف‌نامه‌ی بیمارستان نمازی؛ وقف‌نامه‌ی موقوفات مسجد فخرالدوله؛ جزوه‌های قرآن چاپ معروف به حاج ضیاءالدنی؛ ارمغان پاک؛ دیوان حافظ؛ کتب کلاسیک؛ کتیبه‌ی آرامگاه سعدی؛ کتیبه‌ی شاه خلیل‌الله در یزد؛ کتیبه رو به تهران دروازه شیراز به خط ثلث؛ یک دوره کتاب‌های درسی سال‌های مختلف دبستان و دبیرستان.
برگرفته از کتاب :مردان موسیقی سنتی و نوین ایران (جلد دوم)
منابع زندگینامه :[1] استادان موسیقی (63)، تاریخ موسیقی (669/ 2)، تذکره خوشنویسان معاصر (135 -133)، سرگذشت موسیقی (380/ 1)، مردان موسیقی (152 -149/ 2).

بهاءالدین حسین

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط. وی منشی آستانه‌ی سدره مرتبه بود و بیسار خوش می‌نوشت. خط او برابر با خط سایر استادان بود.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1272/4)، گلستان هنر (49).

بهاءالدین درجزینی

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1097 ق)، خطاط. از آثار وی: یک نسخه مجموعه‌ی «لعمات» عراقی و «تحقیقات» شیخ صفی‌الدین و غیره، به قلم نستعلیق کتابت متوسط، با رقم: «قدتمت... علی یدالضعیف... ابن جلال‌الدین درجزینی، بهاءالدین... فی غرة شهر ذی‌الحجة سنة سبع و تسعین و الف...».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (101/1).

بهادر شیرازی، بهادرچم

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 1285 ش)، شاعر و خطاط. وی در شیراز متولد شد. پس از طی دوره‌ی دبستان در رشته‌ی درودگری هنرستان مارس، به تحصیل ادامه داد و موفق به اخذ دیپلم شد پس از آن به خدمت وزارت دارایی درآمد. پدرش مدیر روزنامه‌ی «مرد انقلاب» بود. چون کارمندان دولت از نشر روزنامه ممنوع شده بودند این روزنامه تعطیل گشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (936 -934 /5).

بهبود شاهنشاهی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط و نقاش وی شاگرد محمدحسین تبریزی و از بردگان شاه طهماسب اول صفوی بود که در حرم خاص او به کتابت اشتغال داشت. بهبود در خوشنویسی نستعلیق و نقاشی از بی‌بدیلان روزگار بود و کتابت و تزیین و تذهیب و تصویر کتابها را به عهده داشت. از آثار وی: یک قطعه از مرقع، به قلم دودانگ متوسط، با قرم: «مشق فقیر، بهبود».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (102/1)، احوال و آثار نقاشان (104/1)، مناقب هنروران (87).

بهجت اصفهانی، محمدباقر

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، خطاط و شاعر، متخلص به بهجت. در اصفهان متولد شد و در خط نستعلیق مهارت یافت. وی از مداحان معتمدالدوله منوچهرخان گرجی و از ندیمان محمدشاه در اوایل جلوسش بود. محمدباقر، پدر محمدمهدی فروغ اصفهانی، صاحب «تذکره‌ی الشباب» بود که مؤلف «ریحانه» فرزند را متخلص به بهجت آورده، در حالیکه تخلص پدر بهجت و تخلص فرزند فروغ بوده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ تذکره‌های فارسی (2/ 425- 426)، تذکره‌ی پیمانه (372)، الذریعه (9/ 146- 147)، ریحانه (297/1).

بهجت شیرازی، عبدالحمید

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف ح 1250 ق)، خطاط و شاعر، متخلص به بهجت. عبدالحمید خط نسخ و نستعلیق را خوش می‌نوشت. او غیر از میرزا جعفر شیرازی، متخلص به بهجت است که پدر فرصت‌الدوله شیرازی بود. وی مدتها با جناب حاجی زین‌العابدین شیروانی معاشرت و نسبت به وی اظهار خلوص داشت. بهجت اغلب به مجلس جناب محمدحسین قزوینی آمد و شد می‌کرد. وی سرانجام در شیراز درگذشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (371/2)، حدیقةالشعراء (283 /1-282)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (485/1)، الذریعه (147/9)، ریاض‌العارفین (245)، طرائق‌الحقائق (294/3)، فارسنامه‌ی ناصری (1159/2)، فرهنگ سخنوران (148)، مرآت‌الفصاحه (99).

بهجت قاجار، غلامحسین

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1309 -1250 ق)، خطاط و شاعر، متخلص به بهجت. ملقب به صدرالشعراء. وی پدر جلال‌الممالک ایرج میرزا، شاعر معروف، قاجار بود. در محله‌ی شش گلان تبریز ساکن بود و ایام عمر خود را در آن شهر به سر برد. خط نستعلیق را خوش می‌نوشت و صاحب «دیوان» شعر بود. از خطوط وی: یک نسخه «نثر اللالی»، به قلم کتابت متوسط، با رقم: «مشقه العبد غلام حسین بن ملک ایرج قاجار، سنه‌ی 1271»؛ چهار رقعه از مرقعهای مختلف، به قلمهای سه‌دانگ و دودانگ و نیم دودانگ متوسط، با رقمهای: «بنده‌ی درگاه... غلام حسین قاجار» و «العبد المذنب... ابن ملک ایرج قاجار غلام حسین»؛ یک قطعه به قلم کتابت جلی و خفی خوش، با رقم: «... غلام حسین بن ملک ایرج میرزا، در دارالسلطنه‌ی تبریز، سنه‌ی یکهزار و دویست و هشتاد و هشت»؛ یک نسخه «نصایح انوشیروان»، به قلم نیم دودانگ متوسط، با رقم: «... سنه‌ی یکهزار و دویست و نود و یک... کاتبه ابن‌ملک ایرج میرزا، غلام حسین قاجار، صدرالشعراء».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (550 -549 /2)، از صبا تا نیما (384 -383 /2)، حدیقةالشعراء (284 -283 /1)، شرح حال رجال (172/6)، فرهنگ سخنوران (148).

بیانی تبریزی، بهرام‌بیگ

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، خطاط و شاعر، متخلص به بیانی. ساکن محله‌ی عباس‌آباد اصفهان بود و نستعلق را خوش می‌نوشت. در بهار به شغل کتابت و در زمستان به پوستین‌دوزی مشغول بود. بهرام‌بیگ شعر نیز می‌سرود و در زمان تألیف «تذکره‌ی نصرآبادی»، 1089 ق، در قید حیات بود.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (103 -102/1)، تذکره‌ی شعرا آذربایجان (100 -99 /2)، تذکره‌ی نصرآبادی (390)، دانشمندان آذربایجان (72)، الذریعه (150/9)، سخنوران آذربایجان (248 -247)، صبح گلشن (71)، فرهنگ سخنوران (151)، مجمع‌الخواص (271).

بیدل آشتیانی، محمد تقی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1300 ق)، خطاط و شاعر، متخلص به بیدل. وی در تهران متولد شد و خط نستعلیق را بد نمی‌نوشت. در اوایل متخلص به افسر بود ولی بعدها تخلص بیدل یا بینش را برگزید. بیدل در سلک خدام دربار ظل السلطان به لقب استیفا ملقب شد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آثار عجم (496)، حدیقة الشعراء (288 -286 /1)، مکارم الآثار (389/2) .

بیدل شیرازی، رحیم

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1258 /1257 ق)، طبیب خطاط و شاعر، متخلص به بیدل. ملقب به فخرالدوله. در اوایل حال در خدمت میرزا حسنعلی طبیب تحصیل مراتب حکمت و طب کرد. سپس از شیراز به تهران آمد و ندیم و حکیم‌باشی فتحعلی شاه قاجار شد. وی به دلیل این که طبیب خاصه‌ی فخرالدوله، صبیه‌ی، خاقان بود، به حاجی میرزا رحیم فخرالدوله اشتهار یافت. بیدل در شاعری توانا بود و «دیوانی» مشتمل بر سی هزار بیت از قصاید و غزلیات و مراثی و غیره داشت که اکنون پنج هزار بیت آن باقی مانده است. وی خطوط سبعه به ویژه نستعلیق را نیکو می‌نوشت. در شهر قم درگذشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آثار عجم (527 -526)، احوال و آثار خوشنویسان (720 -718 /2)، بزرگان جهرم (319 -318)، بزرگان شیراز (370 -369)، حدیقه العراء (294 -288 /1)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (514 -506 /1)، الذریعه (153/9)، ریحانه (302/1)، سفینة المحمود (507 -505 /2)، فارسنامه‌ی ناصری (1099 -1098 /2)، فرهنگ سخنوران (156 -155)، مجمع الفصحا (184 -183 /4)، مصطبه‌ی خراب (29 -28)، نگارستان دارا (70 -67).

بیضای خاوری، عبدالغفار

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1250 ق)، خطاط. وی نستعلیق راخوش می‌نوشت و شعر را نیکو می‌گفت. از آثار او کتیبه‌های بیروت و اطراف صحن و پشت مسجد محمدعلی پاشا، خدیو معروف مصر در قاهره است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (405)، شرح حال رجال (143 -142 /6).

بیضای قاجار، اللهوردی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1216- ح 1280 ق)، خطاط، ریاضیدان و شاعر، متخلص به بیضاء. او چندی حکمران بسطام و شاهرود بود. پس از عزل، ملتزم رکاب پدر شد و بعد از وفات او نواب ظل‌السلطان، حکومت قم را به وی بخشید. پس از استقرار محمد شاه فرار کرده، به عتبات عالیه رفت و از آنجا به استانبول سفر کرد و به دربار سلطان محمود عثمانی راه یافت و سالها در آنجا در آسایش و احترام می‌زیست تا سلطان درگذشت و پس از او نیز مدتی در دربار سلطان عبدالمجید خان اول به سر برد، بعدها به بغداد رفت و از آنجا به بیروت و پس از چندی در همان جا متوطن شد. بیضاء خط نستعلیق را خوب می‌نوشت. استادش در شعر و شاعری محمود میرزا بود. در علم ریاضی نیز توانا بود و شعر هم می‌سرود.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (76/1)، تاریخ عضدی (183 -182)، حدیقة الشعراء، (304 -303 /1)، سفینة المحمود (40 -39 /1)، شرح حال رجال (154 -153 /1)، مجمع الفصحا (31/1)، مصطبه‌ی خراب (26)، مکارم الآثار (1355 /4، 569 -568 /2)، نگارستان دارا (35).

بیضای قاجار، امامقلی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1292 -1230 ق)، شاعر و خطاط. ملقب به دولتشاه عمادالدوله. او تا زمان حکومت برادرش حشمت‌الدوله به تحصیل علوم پرداخت. بعدها با روی کار آمدن محمدشاه به تهران آمد و مشغول تحصیل شد و در اغلب علوم مهارت کسب کرد. وی در زمان سلطنت ناصرالدین شاه حاکم کرمانشاهان شد و چون عاقل و کافی بود قریب بیست و چهار سال حکومت آنجا را به عهده داشت و حکومت ولایات لرستان و نهاوند را نیز عهده‌دار گردید. از آثار خیرات او مسجدی است در کرمانشاه و عمارتی در صبای کرمانشاه که به عمادیه معروف است. او در خط شکسته از میرزا عبدالوهاب معتمدالدوله پیروی می‌کرد، اشعاری به فارسی و عربی دارد اما شعرش چندان انسجام و استحکامی ندارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :حدیقة الشعراء (308 -305 /1)، شرح حال رجال (162 -160 /1)، گنج شایگان (39 -33)، مصطبه‌ی خراب (27).

بیضایی، نصرالله

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1280 ق)، خطاط. از مستوفیان بود و نستعلیق و شکسته را خوش می‌نوشت، به طوری که با خط استادان این دو خط اشتباه می‌شد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (939/3)، فارسنامه‌ی ناصری (1027/2).

بیوکی، محمدحسن

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
کتیبه‌نویس.
تولد: 1328، ق.، مشهد.
درگذشت: 1363.
محمدحسن بیوکی معروف به رضوان مدت سی سال نزد پدر خود به فراگیری اصول کتیبه‌نویسی و خطاطی پرداخته است.
وی دارای آثاری در زمینه‌های خطاطی، طراحی، کتیبه‌نویسی و نقاشی است که نمونه‌هایی از آن در صحن‌ها و رواق‌های امام رضا (ع) و در دانشگاه رضوی مشهد وجود دارد.
رضوان پیش از این که به خدمت آستان قدس درآید در خیابان تهران واقع در مشهد با برادران پیراسته و ارژنگ نگارستانی تشکیل داده بودند و بیشتر در خانه‌ها کار می‌کردند ولی حدود چهل و هفت سال قبل به آستان قدس رضوی آمد و مشغول کار شد. در این مدت وی طرح‌ها و کتیبه‌هایی را طراحی کرد که برای مثال می‌توان از کتیبه‌های دارالذکر و سر در موزه و گنبد الله‌وردیان نام برد. وی همچنین در خط ثلث استاد بود.
رضوان علاوه بر خدمات خود در آستان قدس رضوی، کارهای هنری فراوانی در آستان‌های اصفهان، فارس و خراسان انجام داده است.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

پارسا

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 980 ق)، خطاط و شاعر. از کاتبان هرات بود. پارسا نستعلیق خفی را نیکو می‌نوشت و شعر نیز می‌سرود.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (105/1)، خوشنویسان و هنرمندان (45).

پتگر، علی‌اصغر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نقاش.
تولد: 1292، تبریز.
درگذشت: 17 اردیبهشت 1371.
علی‌اصغر پتگر دوران مقدماتی نقاشی را نزد میرمصور ارژنگی گذارند. سپس به همراه برادرش، جعفر پتگر، بعد از به پایان رساندن تحصیلات متوسطه به تهران آمد و در هنرستان هنرهای متسظرفه (هنرهای زیبای کنونی) مشغول به تحصیل شد. در این هنرستان با آثار استاد کمال‌الملک آشنا شد و همچنین از حضور در کنار اساتیدی چون شیخ اسماعیل آشتیانی و علی‌محمد حیدریان بهره جست. پس از اخذ لیسانس تصمیم به تأسیس آموزشگاه آزاد هنر نقاشی گرفت. بدین ترتیب وی و برادرش نخستین آموزشگاه آزاد هنر نقاشی را در سال 1319 در تهران پایه‌گذاری کردند و تا پایان عمر به تدریس پرداختند. در خلال تدریس هنر نقاشی به خلاقیت هنری خود می‌پرداخت و آثار متعددی در شیوه‌ی رئالیسم با سبک کلاسیک و همچنین قلم آزاد و امپرسیونیستی را آفرید و تدریجا پایه‌گذار سبک و سیاق خاص خود شد.
علی‌اصغر پتگر همیشه موضوع آثارش را از میان مردم، کارگران، زحمتکشان، فروشندگان دوره‌گرد، رختشویان و پیشخدمت‌های خانه‌ها انتخاب می‌کرد. در این زمینه می‌توان از تابلوهای «محله‌ی گازران تبریز»، «روز رختوشیی»، «قاری» و «درویش» یاد کرد. او همچنین به خلق مناظر و پرتوهایی ساخته است که نزد برخی مجموعه‌داران موجود است.
آثار پتگر، در سال‌های 346، 1343، 1324 و 1353 در نمایشگاه‌های مختلف به نمایش درآمد. گرچه از سال 1355 به بعد خاموشی اختیار کرد و فعالیت نمایشگاهی خود را متوقف کرد ولی همواره به نقاشی و تدریس مشغول بود، آخرین باری که برخی از آثارش به معرض نمایش گذاشته شد، در پاییز سال 1370 در موزه‌ی هنرهای معاصر بود.
(1371 -1292 ش)، نقاش و شاعر. اهل تبریز بود و از همان سنین کودکی، توانایی خود را در نقاشی بروز داد. مراحل اولیه‌ی تحصیل این هنر را نزد استاد میر مصور ارژنگی گذراند و در سال 1312 ش به توصیه‌ی همان استاد، همراه برادرش، جعفر پتگر، از تبریز به تهران آمد و در مدرسه‌ی هنرهای مستظرفه مراحل عالی آموزش هنری را گذراند. وی

پس از اخذ لیسانس، اولین آموزشگاه طراحی و نقاشی را افتتاح کرد و در آنجا به تعلیم زنان و دختران نیز پرداخت. نقاشیهای اولیه‌ی استاد متأثر از آثار کمال الملک، شیخ اسماعیل آشتیانی و علی محمد حیدریان است. وی از سال 1324 ش به بعد، به سوی قلمهای آزاد رفت و در مکتبهای رئالیسم و امپرسیونیسم و حال و هوای ویژه خودش، تنوع و تکامل ویژه‌ای به حرکتهای رئالیستی هنر نقاشی معاصر ایران بخشید. هنرمندان مشهور بسیاری از محضر استاد پتگر استفاده کردند، از آن جمله دو تن از فرزندان وی: نامی پتگر و نیما پتگر. وی علاوه بر نقاشی دارای قریحه‌ی شعر و غزلسرایی نیز بود. پتگر در سن 79 سالگی بر اثر حمله قلبی درگذشت. از آثارش: تابلوهای «خیابان سرچشمه‌ی تهران»؛ «روز رختشویی»؛ «قاری»؛ «درویش»؛ «مجله گازران تبریز»؛ «بازگشت به ده» و همچنین مجموعه شعری به نام «رنگین کمان».[1]
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] کیهان فرهنگی (س 9، ش 4، ص 49)، مجله‌ی زنان (س 1، ش 4).

پرتو اصفهانی، علی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1304/1303 ق)، خطاط و شاعر، متخلص به پرتو. مشهور به آقاجان. در لنجان، یکی از توابع اصفهان چشم به جهان گشود و تحصیلات خود را در آن شهر به پایان برد. به کسب هنر خط نسخ پرداخت و در زمره‌ی استادان این خط درآمد. پرتو علاوه بر خوشنویسی، شاعر خوش‌طبعی بود و در اقسام شعر مهارت داشت و بیشتر غزل می‌سرود. او سالهای آخر زندگی را در تهران به سر برد و در دربار ناصرالدین شاه معزز می‌زیست. در اصفهان درگذشت. از وی «دیوان» شعری بر جای مانده است. از خطوط او: یک قطعه نسخ کتابت خوش و رقاع عالی، با رقم: «و انا العبد الاقل الداعی ابن محمد علی، علیرضا شهر بآقاجان فی محروسة اصفهان... سنة 1205»؛ یک قطعه نسخ کتابت خوش، با رقم: «العبد پرتو الاصفهانی، سنة 1263»؛ قرآن رحلی جلد روغنی، به خط نسخ و رقاع کتابت جلی خوش، ترجمه‌ی فارسی نستعلیق کتابت خوش، با رقم: «... در عهد دولت... ناصرالدین شاه... کمترین بنده‌ی این قرآن کریم... فی سنة 1277»؛ قرآن وزیری جلد روغنی مذهب، نسخ خوش، با رقم: «... علیرضا... ملقب... آقاجان.... پرتو تخلص اصفهانی... 1297». چهار اثر دیگر وی در «احوال و آثار خوشنویسان» ذکر شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1119 -1118 /4)، اطلس خط (365)، تذکره‌ی خوشنویسان معاصر (58)، حدیقة الشعراء (315 -313 /1)، الذریعه (757، 157 /9)، فرهنگ سخنوران (164)، المآثر و الآثار (216، 205)، مجمع الفصحا (177 -173 /4)، مصطبه‌ی خراب (34)، مؤلفین کتب چاپی (560/4).

پرتو، علی‌رضا

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
فرزند محمدعلی و مشهور به «آقاجان» و متخلّص به «پرتو» است. از اهالی لنجان اصفهان بود تحصیلات مقدماتی را در شهر اصفهان به پایان رسانید و به تکمیل خط نسخ پرداخت و در این خط سرآمد شد. پرتو علاوه بر خوشنویسی شاعری به نکته‌دانی و خوش‌طبعی شهرت داشت و بسیار نیک محضر و مهربان بود. سالهای آخر زندگی را در تهران به سر برد و در دربار ناصرالدین شاه مکانی یافته از خوشنویسان مخصوص گردید. تاریخ وفاتش یافته نشد ولی به طور قطع تا سال 1297 حیات داشته و به سال 1306 تاریخ تالیف «الماثر والاثار» درگذشته بوده است.
- قرآن رحلی، جلد روغنی ممتاز، چهار صفحه‌ی اول مذهب، دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مرصع ممتاز. نسخ و رقاع کتابت جلی خوش ترجمه‌ی فارسی نستعلیق کتابت خوش با رقم: «... در عهد دولت... ناصرالدین شاه... در بارگاه همایون معروض گردید که کمترین بنده‌ی این قرآن کریم و مصحف عظیم با این رونق بها... سمت اختتام پذیرفت» «... فی سنة 1277»
- دنباله‌ی ترجمه‌ی: «فزت بالفراغ من کتابة ترجمة القرآن السابع فی اواسط شهر شعبان المعظم من شهور سنة 1277 سبع و سبعین و مائتان بعد الاف و انا الفقیر الحقیر میر علی الشیرازی 1277» در کتابخانه‌ی سلطنتی.
- قرآن وزیری، جلد روغنی مذهب، چهار صفحه‌ی اول مذهب مرصع علای نسخ خوش با رقم: «... علیرضا... ملقب... آقاجان... پرتو تخلص اصفهانی...» سال 1297 در کتابخانه‌ی ملک.
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

پورانی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق) خطاط. از خاندان پورانی بود و در خط نسخ و نستعلیق زبردست. وی به شیوه و قدرت میرعلی هروی خط می‌نوشت.
از آثار او: پنج قطعه از مرقع بهرام میرزا، به قلم سه دانگ جلی و نیم دو دانگ و کتابت خوش، با رقمهای: «مشقه میرشیخ الپورانی غفر ذنوبه 939» و «میرشیخ الپورانی» و «عبده میرشیخ پورانی» و «عبده میرشیخ پورانی غفر ذنوبه و ستر عیوبه» و «عبدکم میرشیخ پورانی»؛ دو قطعه از مرقع سیداحمد مشهدی، به قلم دو دانگ و کتابت خوش، با رقم: «مشقه میرشیخ الپورانی»؛ چهار قطعه، در سه مرقع مختلف، به قلمهای شش و چهار و سه و دو و نیم دو دانگ و کتابت خوش، و بعضی به قلم نسخ خوش، با رقمهای: «میرشیخ الپورانی» و «مشقه العبد میرشیخ الپورانی»؛ یک قطعه از مرقع، به قلم سه دانگ جلی خوش، که با این رقم تمام می‌شود: «فقیر میرشیخ»؛ یک قطعه، به قلم سه دانگ و دو دانگ عالی، با رقم: «مشقه العبد میرشیخ الپورانی سنه 968»، در کتابخانه آستان رضوی مشهد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آثار و احوال خوشنویسان (933 -932 /3).

پیر حسین

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم ق)، خطاط. وی از خطاطان گمنام است. آثاری که به خط او دیده شده مجموعه‌ای است مشتمل بر مثنویهای: «اسرارنامه»، «الهی‌نامه»، «منطق‌الطیر»، «مصیبت‌نامه»، و «مختارنامه‌ی» شیخ عطار، با رقم: «تمت النسخه الموسوم بمختارنامه من جمله الکتاب المسمی بسته الشیخ... فرید المله و الشریعه و الطریقه و الحقیقه والدین عطار... فی تاریخ عشر اوسط شعبان المعظم سنه ثلاث و تسعین و ثمانمائه الهجریه، علی ید العبد... پیرحسین غفرالله ذنوبه...»، به قلم کتابت خفی متوسط؛ یک نسخه «دیوان» حافظ، با رقم: «ثم الدیوان افصح الفصحاء... شمس المله و الطریقه و الحقیقه و الدین محمد الشیرازی رحمه الله علیه فی تاریخ ثانی عشرین شهر شوال 874 ختم بالخیر والاقبال، علی یدالعبد المذنب پیرحسین الکاتب غفر ذنوبه»، به قلم کتابت خفی متوسط؛ یک نسخه «تحفه الغرایب» زکریا بن محمد قزوینی، با رقم: «اتمام پذیرفت... در تاریخ عشر اوسط ربیع‌الثانی سنه‌ی سبع و تسعین و ثمانمائة علی انامل العبد المذنب پیرحسین الکاتب غفرالله ذنوبه»، به قلم کتابت خوش.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (106 -105 /1).

پیرعلی جامی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 933 ق)، خطاط. صاحب «گلستان هنر»، او را از شاگردان سلطانعلی مشهدی دانسته است. احتمال می‌رود که وی فرزند عبدالرحمان جامی باشد. گویند در دستگاه امیرعلی‌شیر نوایی همان مقامی را که عبدالرحمان جامی در فضل و معرفت داشت، پیرعلی در خوشنویسی داشته است. وی به سرعت کتابت مشهور بود و سالها در سایه امیرعلی‌شیر مرفه زندگی کرد و این مقام را در نتیجه‌ی توجه سلطانعلی مشهدی یافت. از آثار وی: یک نسخه «ظفرنامه‌ی» هاتفی، به قلم کتابت جلی متوسط، با رقم: «کتبه العبد الفقیر پیرعلی الکاتب الجامی غفر ذنوبه و ستر عیوبه...»؛ نسخه‌ی دیگر به قلم کتابت متوسط، با رقم: «پیرعلی الجامی»؛ قطعه‌ای از مرقع بهرام میرزا، به قلم کتابت خفی خوش، با رقم: «کتبه العبد الفقیر پیرعلی الجامی غفر ذنوبه»؛ یک خسنه «دیوان» جامی، به قلم کتابت خوش، با رقم: «کتبه العبد الفقیر الحقیر پیرعلی بن عبدالرحمان جامی، تجاوزالله عنه، فی اواخر رجب المرجب سنه‌ی 933 ثلاث و ثلثین و تسعمائه».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (107 -106 /1)، خوشنویسان و هنرمندان (41)، گلستان هنر (62)، مناقب هنروران (67).

پیرعلی هروی

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، خطاط. وی را نباید با پیرعلی جامی یکی دانست. به خط پیرعلی هروی، یک نسخه «گلستان» سعدی موجود است که رقم «بتاریخ... سنه 1038 هجری برسم کتابخانه‌ی بندگان اعلیحضرت... حرره العبدالاقل پیرعلی ابن ملا عبدالرحیم عنبرین قلم بدارالفاخره‌ی آگره» دارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :خوشنویسان و هنرمندان (56).

پیرمحمد

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط. از اهالی شیراز بود و صاحب «مناقب هنروران» وی را از شاگردان میرعلی هروی و معاصر با مولانا محمود سیاوش شیرازی می‌داند. نویسنده‌ی «احوال و آثار خوشنویسان»، از سه کاتب با نام پیرمحمد که یکی از ایشان همان پیرمحمد اول است، یاد کرده و در کتاب خود چنین آورده است: به نظر می‌رسد آن دو یک کاتب نباشند و حتی پیرمحمد سومی نیز سراغ دارم که یک نسخه‌ی خمسه‌ی نظامی به قلم کتابت نستعلیق متوسط، به خط او در کتابخانه‌ی مدرسه‌ی سپهسالار است و چنین رقم و تاریخ دارد: «... علی ید افقر العباد پیرمحمد کاتب ولد محمد حافظ، غفر ذنوبه... به تاریخ اول جمادی‌الاول سنه‌ی 1006». مولف «گلستان هنر» وی را از خطاطان ثلث و اکثر کتیبه‌های مساجد و مدارس شیراز در سال 920 ق را به خط پیرمحمد ثانی می‌داند. از آثار وی: قرآن وزیری بزرگ، جلد طلاپوش درون سوخت کار روزبهان بن حاجی نعیم‌الدین کاتب مذهب، در تاریخ 930 ق، دو صفحه‌ی اول تمام مذهب، به خط نسخ کتابت و ثلث جلی خوش با رقم: «پیرمحمد ثانی...» سال 929 ق، یک نسخه «ظفرنامه‌ی» هاتفی، به قلم کتابت متوسط با رقم: «کتبه العبد الفقیر پیرمحمد الکتابت»؛ یک قطعه به قلم سه دانگ جلی متوسط، با رقم: «مشقه العبد پیرمحمد».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1053 -1052 /4 ،108 ،107 /1)، گلستان هنر (نوزده، 28)، مناقب هنروران (77).

پیرنور اصفهانی

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم و دوازدهم ق)، خطاط. از آثار او: «صحیفه‌ی سجادیه»، به قطع بغلی، دو صفحه‌ی اول مذهب، به خط نسخ غبار خوش، با رقم: «نمقه... ابن پیرمحمد مقیم، پیرنور الاصفهانی فی تاریخ... سنه 1107»؛ «صحیفه‌ی سجادیه»، به قطع بغلی، مذهب و به خط نسخ غبار خوش، با رقم: «کتبه ابن پیرمحمد مقیم، پیرنور اصفهانی، سنه 1095»، در کتابخانه سلطنتی.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1053/4).

پیریحیی صوفی

قرن:8
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س هشتم ق)، خطاط و صوفی. از شاگردان احمد رومی و مبارکشاه زرین قلم بود. وی در خدمت سلاطین جلایر، ایلخانی و امیر چوپان سلدوز (وف 728 ق)، به سر می‌برد و سلسله‌ی شاگردی خوشنویسان عراق به او می‌رسد. اکثر عمارات نجف اشرف و کتیبه‌های آن به خط او است؛ از دیگر آثار وی: قرآن سلطانی کوچک مذهب ممتاز به خط نسخ یاقوتی نیم دو دانگ، با رقم: «کتبه یحیی الصوفی حامدا لله تعالی علی نعمه و مصلیا علی نبیه محمد و آله مسلما فی سنه تسع و ثلثین و سبعمئه» (739)، وصایای حضرت امیر (ع)... به قطع وزیری کوچک و به خط نسخ کتابت یاقوتی خوش، با رقم: «کتبه اضعف عبادالله تعالی یحیی الصوفی فی سنه احدی و ثلثین و سبعمائه (731)، حامدا و مصلیا»؛ چهار صفحه از مرقع طهماسب- بایقرا، به خط ثلث و ریحان پنج دانگ ممتاز و نسخ کتابت عالی، با رقم: «کتبه پیریحیی الصوفی عفاالله عنه». پنج اثر دیگر وی در «احوال و آثار خوشنویسان» ذکر شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1234 -1233 /4)، پیدایش خط و خطاطان (176)، گلستان هنر (24 -23)، مناقب هنروران (114 ،39).

تابع قمی، محمدباقر

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1050 ق)، خطاط و شاعر، متخلص به تابع. اهل قم بود و با اینکه محتسب شهر نیز بود اما، روزگار به درویشی سپری می‌کرد. مدتی در خدمت ملا محمدطاهر درس خواند. تابع نه تنها در سرودن شعر قادر بود بلکه خط شکسته را نیز درست و نمکین می‌نوشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تذکره‌ی روز روشن (142)، تذکره‌ی نصرآبادی (114)، الذریعه (164/9)، فرهنگ سخنوران (175)، مخزن الغرائب (419/1).

تاج سلمانی اصفهانی

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو پیش از 897 -821 ق)، خطاط. اکثر تذکره‌نویسان خطاطان، وی را واضع قلم شکسته‌ی نستعلیق نوشته‌اند. اگر هم چنین نباشد، حداقل اول کسی است که به آن سر و صورت کامل داده و خط شکسته را تحت قاعده آورده است. چنانکه گویند هیچ یک از مخترعان خطوط، خط اختراعی خود را به زیبایی او ننوشته‌اند. خواجه تاج سلمانی در زمان سلطنت ابوسعید گورکانی می‌زیسته و خطوط وی را هم در اقلام ستّه و هم در تعلیق به زیبایی و لطافت ستوده‌اند. مولف «خوشنویسان و هنرمندان» وی را از شاعران و از احفاد سلمان فارسی، صحابی پیامبر (ص)، دانسته و کتابی به نام «شمس‌الحسن» به او نسبت داده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اطلس خط (407 -406)، خوشنویسان و هنرمندان (97 6،)، گلستان هنر (پانزده، شانزده، 42).

تاج‌الدوله، طاووس

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، ادیب، شاعر و خطاط. در اصفهان متولد شد. وی از گرجی‌زادگان صفویه و زنی هوشمند و دانا بود. تاج‌الدوله علوم اسلامی و فنون ادب و خط را از معتمدالدوله‌ی نشاط اصفهانی فراگرفت. وی همسر فتحعلی‌شاه و بسیار مورد توجه و اعتنای او بود. تخت طاووس که «تخت خورشید» نام داشت، بعد از وفات تاج‌الدوله، تخت طاووس نامیده شد. سلطان محمد میرزای سیف‌الدوله، که شاعری توانا بود، یکی از سه پسر او است. بعد از مرگ فتحعلی‌شاه، تاج‌الدوله دو مرتبه به حج مشرف شد و سرانجام نجف اشرف را مسکن دایمی خویش قرار داد و در همان شهر درگذشت. طاووس خانم در صحن مطهر حضرت امیرالمومنین (ع)، در آرامگاهی که خود ساخته بود، به خاک سپرده شد. از اوست:
باد از سر کوی تو گذشتن نتواند
پیغام من دلشده را پس که رساند؟
گفتم به صبوری دل خود را بفریبم
دیگر دل بیچاره صبوری نتواند[1]
قرن سیزدهم هجری، از زنان ادیب و شاعر. نام اصلی او طاووس خانم و از زنان صیغه‌ای فتحعلی شاه قاجار (1250 -1212 ق) بود که بسیار مورد علاقه و توجه وی قرار داشت و از همین رو به او لقب تاج‌الدوله داد. تخت جواهرنشان سلطنتی معروف به تخت طاووس را که تا پیش از عروسی تاج‌الدوله تخت خورشید می‌گفتند از نخستین شب ازدواج شاه و طاووس خانم، تخت طاووس نامیدند. وی خارج از حرمخانه شاهی قصر مجللی مخصوص به خود داشت. شاه و شاهزادگان قاجاری هر ساله از روز اول نوروز تا پایان روز سیزدهم عید مهمان تاج‌الدوله بودند.
تاج‌الدوله نزد شاعر معروف آن زمان، میرزا عبدالوهاب اصفهانی، متخلص به نشاط فنون ادب و هنر را فراگرفت و در رموز نویسندگی به استادی رسید. نامه‌هایی که به شاه می‌نوشت مضامین و دقایق لطیف داشت. برخی از رسایل و مراسلات او را ماه شرف از زنان فاضل و ادیب انجام می‌داد. تاج‌الدوله پس از مرگ فتحعلی شاه از بیم نزاع میان شاهزادگان به عالم معروف اصفهان، سید محمدباقر شفتی (1260 ق) معروف به حجت‌الاسلام پناه برد. پس از جلوس محمدشاه قاجار (1264 -1250 ق) تاج‌الدوله تمام ثروت و جواهرات خود را به محمدشاه تقدیم کرد که به وی

بازگرداند. وی چند بار به سفر حج رفت و در پایان عمر در نجف اشرف سکونت کرد و در همان شهر درگذشت و در صحن مطهر امیر مؤمنان دفن شد. از جمله فرزندان مشهور او احمد میرزا عضدالدوله مؤلف تاریخ عضدی و خورشید کلاه بودند.
تاج‌الدوله طبع شعر داشت. وقتی پسرش بر اثر ابتلا به مرض وبا درگذشت شاه با ارسال بیت زیر به او تسلیت گفت:
از کسی چون بشکند چیزی بلایی بگذرد
خوب شد بر تو بزد آسیبش از مینا گذشت
و او نیز با یک بیت شعر به شاه چنین پاسخ داد:
اگر بشکست اندر بزم مستان ساغر مینا
سر ساقی سلامت دولت پیرمغان برجا
به خواهش او محمود میرزا کتاب پرورده خیال را به رشته تحریر درآورد. از اشعار اوست:
باد از سر کوی تو گذشتن نتواند
پیغام من دلشده را پس که رساند
تا کی به صبوری بفریبم دل خود را
دیگر دل بیچاره صبوری نتواند
به تاج‌الدوله چون دادم لقب شاه
گذشت از آن سرم از طارم ماه
همیشه بخت با او هست و نبود
کسی باذات غیر از سایه همراه[2] برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] از رابعه تا پروین (166 -164)، تذکره القبور (35)، حدیقه الشعراء (2178 -2172 /3)، الذریعه (639/9)، روضه الصفا (138 ،101 ،95 ،77 /10)، زنان سخنور (140 -139)، فرهنگ سخنوران (176)، کارنامه‌ی زنان (100 -98)، مشاهیر زنان (50 -49)، ناسخ التواریخ (153/2)، یغما (س 2، ش 2 و 3، ص 87 -80).
[2] منابع: از رابعه تا پروین، 166 -164؛ تاریخ عضدی، 20 -17؛ تذکرةالقبور، 35؛ حدیقةالشعرا، 2178 -2172 /3؛ خیرات حسان، 145 -140 /2؛ دایرةالمعارف تشیع، 11 -10 /4؛ الذریعه، 639 /9؛ ریاحین‌الشریعه، 95 /5؛ زنان سخنور، 312 -311 ،140 -139 /1؛ کارنامه زنان مشهور ایران، 98؛ نقل مجلس، گ 23 -21.

تاجی

قرن:16
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(؟)، خطاط. از آثار وی: یک صفحه از مرقع ثلث چهاردانگ کتیبه و سه‌دانگ جلی عالی و به خط نسخ کتابت جلی خوش، با رقم: «مشقه تاجی‌الفقیر»، در دانشگاه استانبول.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1053/4).

تایب مراغه‌ای، شرف‌الدین محمود

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 930)، خطاط و شاعر. از فرهیختگان مشهور آن سامان بود. بسیاری از مردم معتقد و مرید وی بوده‌اند. وی مرید شیخ ابراهیم و شیخ مجاهد، از فرزندان شیخ مصطفی عزیز کندی، بود. او صاحب حسن خط و اشعار خوب بود. مقبره وی در چرنداب در حرم شیخ ابراهیم جونیانی مقابل تکیه سیدحسن مقتول‌بند است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :دانشمند آذربایجان (85 -84)، الذریعه (164 -163 /9)، روضات الجنان (362 -358 /1).

تایبادی، محمد

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، خطاط. از کاتبان گمنام است. از آثار وی: یک نسخ «دیوان» سلمان ساوجی، به قلم کتابت متوسط، با رقم: «تمت الکتاب... تحریرا فی تاریخ غره‌ی شهر رجب المرجب سنه‌ی 1065، کتبه المذنب سلطان محمد تایبادی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (267/1).

تبریزی ابوالفتح، شمس الدین

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، خطاط و شاعر، متخلص به جرعه. از سخنوران تبریز بود و دیوان او قریب شش هزار بیت شعر دارد که مشتمل بر قصاید، غزل، قطعه، رباعی و مسمط است. وی کتابت مثنوی «خسرو و شیرین » را شروع کرد امّا ناتمام ماند. کتابهایی که او کتابت کرد، در تبریز به چاپ سنگی رسید که از آن جمله «کلیّات» قاآنی و «جهان نما» است. جرعه، ناصرالدین شاه و اتابک اعظم و چند تن از رجال قاجار را مدح گفته است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (29 /1)، تذکره‌ی شعرای آذربایجان (127 -125 /2)، دانشمندان آذربایجان (94 -93)، الذریعه (193 /9)، سخنوران آذربایجان (283 -281)، فرهنگ سخنوران (209).

تبریزی اصفهانی، نعمت‌اللّٰه

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، عالم دینی، قاضی و خطاط. اهل تبریز و از فرزندزادگان میر عبدالوهاب تبریزی بود. او مدتی در دستگاه سلاطین آق‌قوینلو معزز می‌زیست و پس از فتنه‌ی تبریز و تسلط عثمانیان در 955 ق، به کاشان رفت و چندی شیخ‌الاسلام آنجا گردید. سپس عازم اصفهان شد و منصب قاضی‌القضاتی یافت. صاحب «گلستان هنر» آورده: میر نعمت‌اللّٰه... خطوط ثلث و نسخ را خوب می‌نویسد، اما شکسته تعلیق میر نیز بسیار بامزه است... در «دانشمندان آذربایجان»، صاحب عنوان تحت نام میر نعمت‌اللّٰه بن محمد بواب ذکر گردیده، که ظاهرا با نعمت‌اللّٰه بن محمد بواب خلط شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (945 -944/ 3)، تاریخ اصفهان (202)، دانشمندان آذربایجان (386)، گلستان هنر (38 -37).

تبریزی شمس‌الدین، محمد

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 937 ق)، خطاط. از آثار وی: قرآن رحلی بزرگ مذهب و جلد سوخت ممتاز، به خط ثلث دو دانگ جلی و نسخ کتابت یاقوتی و رقاع کتابت عالی، با رقم: «... کتبه العبد الفقیر... شمس‌الدین محمد بن امیرعلی التبریزی فی العشر الاخر من شهر ربیع الثانی سنه سبع ثلثین و تسعمائه حامدا للّه...».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1148/4).

تبریزی محراب

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1061 ق)، خطاط. محمدصالح اصفهانی و میرزا سنگلاح وی را قزوینی و صاحب «پیدایش خط و خطاطان» اصفهانی و صاحبان «دانشمندان آذربایجان» و «ریحانة الادب» تبریزی دانسته‌اند. او شاگرد میرعماد و سریع‌القلم بود و گویند روزی پانصد بیت کتابت می‌کرد. محراب بیگ در دربار شاه عباس صفوی (1038 -996 ق) سکونت داشت. بعضی وی را داماد شاه عباس دانسته‌اند. صاحب «دانشمندان آذربایجان» آورده که قرآنی به خط نسخ و با تاریخ 909 ق از وی دیده است، که اگر چنین باشد، این کاتب قرآن غیر از صاحب عنوان است، زیرا که دیگر منابع محراب بیگ را جزو نستعلیق‌نویسان آورده و تاریخ وفاتش را 1061 ق، در اصفهان دانسته‌اند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (619/ 3)، پیدایش خط و خطاطان (156)، دانشمندان آذربایجان (328)، ریحانه (326 -325/ 1)، لغت نامه (ذیل/ تبریزی)، مناقب هنروران (104).

تبریزی، امین

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، خطاط و شاعر. بنا به گفته‌ی نصرآبادی، وی پسر بزرگ میرزا نوری بیک تبریزی بود. مدتها بیکار بود و در آخر استیفاء شیراز به او واگذار شد. نستعلیق را خوش می‌نوشت و گاهی شعر می‌گفت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (79/1)، تذکره‌ی نصرآبادی (93)، الذریعه (104/9).

تبریزی، حسن

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط. از هنرمندان تبریز بود که بعد از تصرف این شهر به دست عثمانیها در زمان سلطان محمد صفوی، پدر شاه عباس، به اصفهان و سپس به قزوین رفت. وی در مسجد جامع قزوین به مشق و کتابت اشتغال داشت. خط او را کمتر از استادان سته ندانسته‌اند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :دانشمندان آذربایجان (115)، گلستان هنر (40).

تبریزی، شاه قاسم

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 948 ق)، خطاط. از مردم آذربایجان بود و در حسن خط و علم انشاء مهارت داشت. سلطان سلیم پس از جنگ چالدران در سال 920 ق، او را با سه هزار نفر از اهل حرف و صنایع و علما، به استانبول روانه ساخت. وی به تالیف تاریخ دولت عثمانی پرداخت، اما ناتمام ماند و درگذشت. تاریخ وفات شاه قاسم تبریزی را، صاحب «پیدایش خط و خطاطان» 909 ق ضبط کرده که سهو است. مولف «دانشمندان آذربایجان» به نقل از کتاب «الشقایق النعمانیه» وی را فرزند شیخ مخدومی دانسته است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (290 -289 /2)، پیدایش خط و خطاطان (177)، دانشمندان آذربایجان (189 -188).

تبریزی، شمس‌الدین محمد

قرن:7
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
اثر اوست: قرآن رحلی بزرگ مذهب و جلد سوخت ممتاز. ثلث دو دانگ جلی و نسخ کتابت یاقوتی و رقاع کتابت عالی با رقم: «... کتبه العبد الفقیر الی رحمةاللّه الغنی شمس‌الدین محمد بن امیر علی التبریزی فی العشر الاخر من شهر ربیع‌الثانی سنة سبع و ثلثین و تسعمائه حامداً للّه...» در موزه‌ی اسلامی ترک.
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

تبریزی، عباس

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، خطاط. وی ظاهرا شاعر هم بوده و قدرت تخلص می‌کرده است. از آثار وی «برج زواهر» است که به قلم کتابت خفی متوسط نوشته و در 1276 ق به چاپ رسیده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (342 / 2).

تبریزی، عبدالباقی

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ع. بنده جاوید (خدای)) تبریزی، خوشنویس معروف (ف. 1039 ه.ق.). وی از بزرگان خوشنویسان عهد شاه عباس اول و شاگرد علاءالدین تبریزی و در نوشتن خطوط ثلث و نسخ و رقاع استاد مسلم است. نام او را در زمره حکیمان و عارفان و شاعران نیز آورده و گفته‌اند مردی بسیار مهربان و دروی مسلک بود و در شعر «باقی» تخلص می‌کرد. بخشی از عمر او در بغداد گذشته. هنگامی که بنای مسجد سلطانی اصفهان به پایان رسید، شاه عباس او را به اصفهان فراخواند و وی بعض کتیبه‌های مسجد را به خط زیبای خود نوشت که هم اکنون باقی است.
برگرفته از کتاب :فرهنگ فارسی معین (جلد پنجم)

تبریزی، عبدالغفار

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، خطاط. از خوشنویسان دربار ناصرالدین‌شاه قاجار بود. از آثار وی: یک نسخه «دیوان» عنصری، به قلم نیم دو دانگ خوش، با رقم: «حسب الفرمایش... ناصرالدین میرزا... بنده‌ی درگاه عبدالغفار تبریزی... سنه‌ی 1263»؛ صفحه‌ی آخر قرآن معروف نستعلیق میرزا اسدالله شیرازی، که به قلم نستعلیق کتابت جلی خوش نوشته، با رقم: «این کلمات بتحریر... عبدالغفار تبریزی است... سنه‌ی 1270».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (405 / 2).

تبریزی، عبدالقیوم

قرن:8
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س هشتم ق)، خطاط. از آثار وی: یک جزو از قرآن، به خط ریحان سه دانگ عالی و به شیوه‌ی احمد سهروردی و ثلث رقاع مانند خوش، با رقم: «کتبه العبد الضعیف الراجی... ابومحمد عبدالقیوم بن محمد بن کرماشاه التبریزی»، (قرن 8).
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1107 / 4).

تبریزی، عبدالنبی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم و چهاردهم ق)، خطاط. از خوشنویسان عصر ناصری بود که خط نستعلیق را به شیوه‌ی میرعماد می‌نوشت و در شکسته‌نویسی نیز ماهر بود. از آثار وی: یک قطعه به قلم سه دانگ خوش، با رقم: «عبدالنبی»؛ دو قطعه به قلم شش دانگ و سه دانگ خوش، با رقمهای: «بنده‌ی درگاه عبدالنبی» و «عبدالنبی سنه‌ی 1283».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (416 -415 / 2).

تبریزی، عبیدالله

قرن:7
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم ق)، خطاط. وی تلعیم خط از پدر گرفت و واسطه‌ی نشر و تعلیم آن بود. درباره‌ی کیفیت و حسن خط میرعبیدالله، اختلاف سلیقه موجود است. بعضی تذکره‌ها نام وی را عبدالله آورده‌اند و از متقدمین تذکره‌نویسان، محمد قصه‌خوان نام او را عبیدالله ضبط کرده و این قول از حقیقت دور نیست. از آثار وی، نسخه‌ای از «کلیات» اشعار سلطان احمد جلایر موجود است که به قلم کتابت متوسط نوشته و چنین رقم نهاده: «خدم بکتابه... عبیدالله بن علی الکاتب السلطانی... سنه تسع و ثمان مئه الهجریه» و در دنباله‌ی مثنوی دیگر: «خدم بکتابه... عبیدالله بن علی الکاتب السلطانی... سنه تسع و ثمان مائه الهجریه، بدار السلطنه بغداد...».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (353 -352 / 2)، اطلس خط (455)، تاریخ ادبیات در ایران (12 / 4)، گلستان هنر (شانزده)، مناقب هنروران (55)، هنر عهد تیموریان (678).

تبریزی، علاءالدین محمد

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم و یازدهم ق)، خطاط. معروف به ملا علاءبیگ. ملقب به جمال‌الملک. وی از استادان معروف و همعصر دوست محمد کتابدار است، که در خطوط نسخ و ثلث از نوادر روزگار به شمار می‌رفت. او از شاگردان شمس‌الدین محمد تبریزی، نویسنده‌ی فرمان‌شاه طهماسب است. صاحب «گلستان هنر» آورده که وی به هند سفر کرده است. علاءالدین شاگردان معروفی چون عبدالباقی تبریزی و علیرضا عباسی تربیت کرده است ، که هر یک از استادان معروف‌اند. از آثار وی بعضی کتیبه‌های عمارات تبریز بوده که غالبا بر اثر مرور زمان از میان رفته است، اما بعضی نسخه‌ها و قطعات وی در کتابخانه‌های مختلف موجود است. از جمله: قرآن رحلی جلد معرق طلاپوش، به خط نسخ کتابت و ثلث عالی، با رقم: «... علاءالدین... بن محمد الحفاظ التبریزی...»، سال 964؛ یک قطعه نسخ کتابت عالی، با رقم: «نقل من خط قبله الکتاب یاقوت المستعصمی، علاءالدین التبریزی، فی 980»؛ قرآن وزیری جلد روغنی مذهب، به خط نسخ و رقاع کتابت عالی، با رقم: «... العبد الفقیر علاءالدین بن شمس‌الدین محمد القاری التبریزی... فی سنه تسع و ثمانین و تسعمائه»؛ مرقع بیست و دو رقعه‌ای، به خط ثلث سه دانگ جلی و نسخ کتابت عالی، با رقم: «کتبه العبد المذنب علاءالدین تبریزی، بدار السلطنه قزوین، فی سنه 1001». یازده اثر دیگر وی در «احوال و آثار خوشنویسان» ذکر شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آثار ملی اصفهان (673)، احوال و آثار خوشنویسان (1114 -1113 / 4)، اطلس خط (347)، پیدایش خط و خطاطان (141 -140)، تاریخ هنرهای ملی (876 -875 / 2)، خوشنویسان و هنرمندان (28)، کارنامه‌ی بزرگان (158 -157)، گلستان هنر (40)، گنجینه‌ی آثار تاریخی اصفهان (401)، مناقب هنروران (44).

تبریزی، محمد زمان

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 994 ق)، خطاط. اصلا کرمانی بوده، ولی در تبریز نشو و نما یافته و به این نسبت معروف شده است. صاحب «گلستان هنر» او را کاتب و قطعه‌نویس می‌داند. سپهر وفات او را 994 ق ذکر کرده است. از آثار وی: یک قطعه از مرقعی، به قلم سه دانگ و کتابت خوش، با رقم: «مشقه محمد زمان التبریزی...»؛ قطعه‌ی دیگری، به قلم سه دانگ و دو دانگ و کتابت گلزار عالی، با رقم: «سوده محمد زمان».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (740/ 3) گلستان هنر (120)، مناقب هنروران (113).

تبریزی، محمد شفیع

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1262 ق)، خطاط. از نسخ‌نویسان طراز اول تبریز بود و قدرت قلم وی را کمتر کسی از معاصران داشته است. از آثار وی بسیار در دست است و سی و دومین قرآنی در کتابت کرده، دیده شده است. فرزند محمد شفیع، همنام جد خود، محمدعلی است که خوشنویس نسخ و نستعلیق بوده است. از آثار وی: دعای عدیله نیم ربعی جلد روغنی مذهب، نسخ کتابت جلی خوش، با رقم: «کتبه العبد الاثم... ابن محمدعلی، محمد شفیع التبریزی سنه‌ی 1235»؛ تعلیقات نماز، نیم ربعی جلد روغنی مذهب، نسخ کتابت خوش، با رقم: «کتبه العبد الاثم ابن محمدعلی، محمد شفیع
التبریزی فی سنة 1238»؛ یک قطعه مذهب، نسخ کتابت جلی عالی و رقاع خوش، با رقم: «العبد محمد شفیع التبریزی فی 1252»؛ یک رقعه نسخ دو دانگ جلی متوسط، با رقم: «کتبه العبد الاثم محمد شفیع التبریزی 1262». شانزده اثر دیگر وی در «احوال و آثار خوشنویسان» ذکر شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1175 -1173/ 4).

تبریزی، محمدحسین

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 986/985 ق)، خطاط و شاعر، متخلص به محزون. ملقب به مهین استاد. وی برادر مولانا محمدعلی، از علمای عصر خود، بود. محمدحسین ابتدا به کسب علوم پرداخت و در علم ادب و لغت عرب مهارت پیدا کرد. در جوانی به مشهد رفت و از سید احمد مشهدی و میر حیدر خوشنویس تعلیم خط گرفت و سپس خط را نزد بابک دیلمی تکمیل کرد. در کتیبه‌نویسی دست قوی داشت و در زمان شاه‌اسماعیل دوم، مدار کتیبه‌نویسی عمارات دولتی با وی بود. او شعر نیز می‌سرود و در جوانی درگذشت. از شاگردان معروفش، محمدرضا تبریزی، بهبود شاهنشاهی، محمد شریف، علیرضا عباسی و میرعماد را نام برده‌اند. از آثار وی: یک نسخه «مناجات» خواجه عبدالله انصاری، به قلم دودانگ خوش، با رقم: «تمت الرساله بید العبد المذنب محمدحسین التبریزی، غفر ذنوبه»؛ یک نسخه منتخب «حدیثه الحقیقه» سنایی، به قلم نیم دودانگ خوش، با رقم: «تمت الرساله الشریف علی ید الفقیر محمدحسین التبریزی»، یک قطعه، به قلم دودانگ و نیم دودانگ و کتابت عالی، با رقم: «نمقه العبد محمدحسین التبریزی غفر له» و قطعات مختلف دیگر.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (683 -680 /3)، اطلس خط (497 -495)، پیدایش خط و خطاطان (159 -157)، تاریخ هنرهای ملی (895 -894 /2)، تذکره الخطاطین (208 -194 /1)، تذکره‌ی روز روشن (721)، تذکره‌ی شعرای آذربایجان (571 -566 /2)، خوشنویسان و هنرمندان (48)، دانشمندان آذربایجان (328)، ریحانه (327 -326 /1)، عالم آرای عباسی (171 -170 /1)، فرهنگ سخنوران (809)، کارنامه‌ی بزرگان (181)، گلستان هنر (119)، لغت‌نامه (ذیل/ تبریزی)، مناقب هنروران (87)، مواد التواریخ (369 -368)، هفت اقلیم (242 -241 /3).

تبریزی، محمدصادق

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1084 ق)، خطاط. از آثار وی: «صحیفه‌ی سجادیه»، به خط نسخ و آخر رقاع کتابت خفی عالی، با رقم: «تمت الصحیفة الکامله... کتبه ابن محمدحسین، محمدصادق التبریزی... فی سنة 1083»؛ یک رقعه از مرقع ثلث سه دانگ جلی و نسخ کتابت و خفی و غبار خوش، با رقم: «کتبه محمدصادق التبریزی فی 1084».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1180/ 4).

تبریزی، محمدمومن

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دوازدهم ق)، خطاط. از آثار وی: کتیبه‌ی فرمان شاه سلطان حسین به رستم‌خان بیگلربیگی آذربایجان برای بستن قمارخانه‌ها و غیره بر سر در مسجد اسحاق تبریز، به خط ثلث یک دانگ کتیبه‌ی عالی، با رقم: «تحریرا شهر شوال سنه 1106... قد تشرف بکتابتها محمد مومن التبریزی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1199/4).

تبریزی، مقصود

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط. از استادان نامور خط رقاع بود. از آثار وی: یک رقعه ثلث رقاع پنج دانگ جلی و دو دانگ جلی خوش، با رقم: «کتبه العبد حاجی مقصود التبریزی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1219/4)، مناقب هنروان (44).

تبریزی، نورالدین

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
اثر اوست: قرآن سی ورقی، نیم‌ورقی جلد روغنی، دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مرصع نسخ کتابت خفی غبار خوش با رقم: «قد تشرفت باتمام، یوم‌الثلثاء شهر ذی‌قعدةالحرام من شهور سنة ثمان و سبعون و مأتین بعدالالف... ابن المرحوم المغفور شهاب‌الدین احمد، نورالدین الحسینی الشیرازی» 1278 در کتابخانه‌ی سلطنتی.
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

تجرید اصفهانی، محمد شریف

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم و دوازدهم ق) خطاط و شاعر، متخلص به تجرید. از بزرگان اصفهان بود و به تحصیل علوم و کتابت مشغول بود. نستعلیق را خوش می‌نوشت و از طریق کتابت صحایف امرار معاش می‌کرد. تجرید هنگام تالیف «تذکره‌ی نصرآبادی» در قید حیات بود. از سروده‌های اوست:
ای دردکش باده حمد تو بیانها
یک موج ز دریای ثنای تو زبانها
آنان که چو تیر از هدف چرخ گذشتند
در قبضه حکم تو شکستند کمانها
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (753/3)، تذکره‌ی نصرآبادی (398)، الذریعه (166/9)، فرهنگ سخنوران (180).

تجلی لاهیجی گیلانی

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، خطاط و شاعر. پدرش از علمای گیلان بود. تجلی از معاصران مولف «مآثر رحیمی» بود و خط شکسته را خوش می‌نوشت. در شعر، ابتدا جمالی تخلص می‌کرد. وی در نسا و ابیورد ملازم سلطان استاجلو قزلباش بود. او از آنجا به مشهد رفت و بعد به هندوستان سفر کرد و در آنجا تخلص جمالی را به خاوری بدل کرد، بعد از مدتی نیز تخلص جمالی را برگزید. در برخی منابع مانند «تذکره‌ی روز روشن» ترجمه‌ی احوال او ذیل نام خاوری سمنانی و تجلی سمنانی آمده است. تجلی در سال 1022 ق سفری به حجاز و عتبات کرد. از وی «دیوان» شعری بر جای مانده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1259 -1258 /4)، تذکره‌ی روز روشن (147، 237)، تذکره‌ی نصرآبادی (304)، الذریعه (168، 288 /9)، شام غریبان (59)، فرهنگ سخنوران (181، 300)، کاروان هند (209 -206 /1)، لغت‌نامه (ذیل/ خاوری سمنانی و خاوری لاهیجی)، مآثر رحیمی (1057 -1207 /4)، مخزن الغرائب (453 -452 /1).

تجلی، حافظ محمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س چهاردهم ق)، خطاط. از آثار او: یک لوحه ریحان و ثلث نیم دودانگ کتیبه و نسخ و رقاع نیم دودانگ کتابت خوش، با رقم: «حرره العبد المذنب حافظ محمدتجلی ترجمان دیوان همایون 351».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1152/4).

تذهیبی، محمدعلی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1312 ش)، مذهب و خطاط. معروف به آقا محمدعلی. وی نوه‌ی استاد محمدعلی بهار، فرزند میرزا ابوطالب مدرس است که در صنعت تذهیب دستی داشته و در زمان خود از تذهیب کاران شیرین قلم بوده است. آقا محمدعلی علاوه بر زرنشان کردن قلمدان، در حواشی نقاشی‌های میرزا آقا امامی، هنرمند معاصر خود، تذهیبهای جالبی کرده است. او در شعر و شاعری نیز صاحب قریحه بود و از خوشنویسی و علوم دینی سررشته داشت. وی در 1310 ش در مدرسه‌ی کمال‌الملک، به عنوان معلم نقاشی قالی استخدام شد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (930/ 2)، هنر قلمدان (167 -165).

ترابای اصفهانی، ابوتراب

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1072 ق)، خطاط و شاعر. اصل او از اصفهان بود. در خوشنویسی از شاگردان ملافایضی و سپس میرعماد بود. رابطه ترابا و میرعماد از شاگردی و استادی فراتر بود و به مرز مریدی و مرادی می‌رسید. سالها نزد وی تعلیم خط گرفت و بسیار شبیه استاد می‌نوشت. فرزند وی، محمدصالح، نیز از استادان خط نستعلیق بود. ترابا در مرگ استادش میرعماد مرثیه‌ای سروده است و اولین کسی بود که بعد از کشته شدن میرعماد، بر سر نعش استاد حاضر شد. مقبره‌ی ترابا در مسجد لنبان اصفهان و در جوار مزار خواجه صاین‌الدین ترکه است. در خوشنویسی آثار رقم‌داری از وی باقی مانده است که از آن جمله‌اند: قطعه‌ای به قلم چهاردانگ و دودانگ خوش، با رقم: «ترابا»؛ یک قطعه به قلم دودانگ خوش، با رقم: «ابوتراب 1052» و یک نسخه «سبحةالابرار»، بدون رقم که به وی نسبت داده‌اند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (26 -24 /1)، پیدایش خط و خطاطان (81)، تاریخ اصفهان (154 -153)، تذکره الخطاطین (12 -4 /2)، تذکره القبور (66)، تذکره‌ی نصرآبادی (208)، خوشنویسان و هنرمندان (54)، الذریعه (169/9)، ریحانه (44/7)، فرهنگ سخنوران (183)، مخزن الغرائب (429/1).

تربتی، عبدالعلی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 984 ق)، خطاط. از آثار وی: بازوبندی با جلد ساغری مشکی مذهب، دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مرصع عالی، نسخ غبار خوش، با رقم: «وقع الفراغ... علی ید العبد... عبدالعلی بن محمد تربتی... سنه‌ی اربع و ثمانون و تسعمائه».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1103 / 4).

تربتی، محمد

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط. از شاگردان شاه محمد نیشابوری بود و رتبه‌اش به دوری هروی نزدیک است. وی در مشهد مدفون است. در «مناقب هنروران» نام وی سلطان محمود تربتی آمده که با فهرست آخر کتاب همخوانی ندارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (267/1)، مناقب هنروران (71).

تربتی، مظفر علی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف ح 990 ق)، نقاش، خطاط و شاعر. ملقب به نقاش شاهی. از ولایت تربت و خواهرزاده و شاگرد استاد بهزاد بود. وی در تصویرسازی و چهره‌پردازی ماهر و در ارئه جانوران و گرفت و گیر آنها، صورتگری استاد بود و در تذهیب و تشعیر مقام شایسته‌ای داشت. هنر رنگ روغنی این هنرمند، بیشتر بر روی جلدها و قلمدان‌ها بوده و در قطاعی نیز دست داشته است. مظفر علی در کتابت خط نستعلیق مهارت داشت و از شیوه‌ی سلطانعلی مشهدی پیروی می نمود و در شعر نیز، غزلسرایی ماهر بود. وی نزد شاه طهماسب معزز و محترم می‌زیست و اکثر تصاویر عمارت دولتخانه و چهل ستون این پادشاه در قزوین، از آثار اوست. مرگ مظفر علی در قزوین اتفاق افتاده و در مزار شاهزاده حسین دفن شده است. از آثار نقاشی وی: تصویر بهرام گور در شکارگاه که با یک تیر، پای آهویی را به گوشش دوخته و حیوان را زا حرکت باز داشته است، با رقم: «عمل استاد مظفر علی»؛ تصویر نجات یوسف از چاه بدون رقم؛ تصویر دیدار مجنون از لیلی که در زیر یک چادر رنگین بزرگان قوم نشسته‌اند و با مجنون صحبت می‌کنند و لیلی با ندیمه‌اش در بیرون چادر دیده می‌شود، بدون رقم؛ تصویر رستم زال در نخجیرگاه، بدون رقم. از آثار خطی وی: دو قطعه از مرقع امیر غیب بیگ، به قلم سه دانگ و دو دانگ خوش، با رقم: «الفقیر مظفر علی» و «فقیر مظفر علی»؛ یک نسخه «گلستان» و «بوستان» سعدی، با رقم: «کاتب السلطانی مظفر علی» و تاریخ 975 ق.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (912/ 3)، احوال و آثار نقاشان (1171 -1164/ 3)، تاریخ نظم و نثر (525)، تاریخ هنرهای ملی (835 -834/ 2)، خوشنویسان و هنرمندان (103)، الذریعه (1060/ 9)، عالم آرای عباسی (174/ 1)، قزوین در گذرگاه هنر (196)، کارنامه‌ی بزرگان (123 -122)، گلستان هنر (141)، لغت نامه (ذیل/ مظفر علی)، مجمع الخواص (256 -255)، هنر عهد تیموریان (778، 669، 670، 578، 404)، هنر قلمدان (24).

ترکستانی، محمد

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط. وی از خوشنویسان گمنام است و به خط وی یک نسخه «گوی و چوگان» عارفی، در کتابخانه سلطنتی است، به قلم کتابت خوش، با رقم: «کتبه العبد المذنب میرزا محمد بن شاه محمد ترکستانی غفر ذنوبه و ستر عیوبه فی شهر محرم سنه 983».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (666/3).

ترکمان قمی، محمدعلی

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط و شاعر، متخلص به واحد. وی ساکن اصفهان بود. وی از تربیت یافتگان شاه طهماسب صفوی و در سلک هنرمندان کتابخانه‌ی همایونی بود. نستعلیق را خوش می‌نوشت و مدتی شاگردی میر عبدالرزاق کاشانی کرده بود. ترکمان علاوه بر آشنایی به علم انشاء و معما، در سرودن مثنوی نیز مهارت داشت. مثنوی «گلشن خیال» در بحر حدیقه‌ی سنایی اثر اوست.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (803/3)، تذکره‌ی نصرآبادی (366)، الذریعه (1247/9، 226/18)، صبح گلشن (578)، فرهنگ سخنورن (966).

ترکمان، رضا

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1245 ق)، خطاط. به نقل از سپهر وی نستعلیق را خوش می‌نوشته است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (211/1).

ترکیبی یزدی، محمد

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم ق)، خطاط. از آثار وی: یک قطعه مذهب، به خط ثلث و رقاع دودانگ خوش، با رقم: «کتبه محمد الحکیم الحافظ الترکیبی الیزدی فی شهور سنه اربعین و ثمانمائه» 840، یک قطعه از مرقع، توفیق نیم دودانگ جلی عالی، با رقم: «کتبه محمد الحکیم الحافظ الترکیبی الیزدی... لسنه ستین و ثمانمائه حامدا و مصلیا و مسلما».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1164/4).

تفتی، حسن

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1295 ق)، خطاط. وی از اعیان یزد و از شکسته‌نویسان برجسته بود.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1261/4).

تفرشی، اسماعیل

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، خطاط. از کاتبان بود و به خط وی: یک نسخه‌ی «لبّ قصص مثنوی» مولانا، به قلم کتابت متوسط، با رقم: «... میرزا اسمعیل خلف مرحوم میرزا معصوم تفرشی... فی سنه‌ی 1283».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (66/1).

تفرشی، عباسعلی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم و چهاردهم ق)، خطاط. از آثار وی کتابت «لطیفه‌ی غیبیه» است که در 1304 ق در تهران به چاپ سنگی رسیده و دیگر، کتابت «بحر الجواهر»، در علم حساب و سیاق، که رساله‌ی اول به قلم نستعلیق کتابت خفی خوش و رساله‌ی دوم به قلم شکسته‌ی کتابت خوش است، و به ترتیب با رقمهای: «تمت بالخیر... بید اقل الکتاب عباس علی تفرشی، فی سنه‌ی 1304» و «بید اقل الکتاب عباس علی تفرشی، سمت اختتام پذیرفت».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (341 -340 / 2).

تفرشی، علی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1299 ق)، خطاط. او نستعلیق جلی را مانند استادان و تحریر شکسته را شیرین می‌نوشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (450/2).

تفرشی، علی‌اکبر

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، خطاط. ملقب به کاتب السلطان. از خوشنویسان دربار فتحعلی‌شاه قاجار بود. وفات او را سپهر 1245 ق ضبط کرده است. از آثار وی: یک نسخه «کلیات» فتحعلی‌خان صبا، به قلم نیم دو دانگ خوش، با رقم: «کتبه کاتب الحضره السلطانی، علی اکبر تفرشی... 1240»؛ یک صفحه به کتابت خوش، با رقم: «کتبه...علی اکبر تفرشی فی... سنه‌ی 1237...».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (436 / 2).

تفرشی، نصرالله

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، خطاط. از آثار وی: یک نسخه «حدیقةالشیعه» مقدس اردبیلی، به قلم کتابت خفی و دو دانگ متوسط، که در 1265 ق به چاپ رسیده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (939/ 3).

تقاوی، فضل‌اللّه

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
اثر اوست: قرآن نسخ کتابت جلی ترکی عالی با رقم: «فضل‌اللّه بن محمد تقای سنة 1067» در موزه‌ی اسلامی ترک.
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

تقی اصفهانی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1021 ق)، خطاط و شاعر. معروف به آقاتقی. اهل اصفهان بود. از مقدمات علمی آگاهی داشت و اشعار قدما را تتبع می‌کرد. وی سفرهایی به سیستان و خراسان کرد؛ سپس در عهد جهانگیر شاه به هند رفت و ملازم شاهزاده پرویز شد. در جوانی درگذشت و در برهانپور خاندیس در عادل پوره دفن شد. آقاتقی خط شکسته را خوش می‌نوشت و طبعی روان داشت و چون دیوانی ترتیب نداده بود اشعار وی پراکنده و مهجور مانده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آتشکده‌ی آذر (928/3)، احوال و آثار خوشنویسان (1259/4)، تذکره‌ی نصرآبادی (131)، الذریعه (173/9)، فرهنگ سخنوران (188)، کاروان هند (236 -230 /1)، ماثر رحیمی (1477 -1474 /4)، مخزن الغرائب (461/1).

تکلو، احمد

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 933 ق)، مذهّب، خطاط و شمشیرساز. هنرمند ذوفنونی از محل تکه ترکمان، نزدیک مشهد بود که در هنگام حمله سلطان سلیم به ایران و فتح تبریز، از موطن اصلی خود رخت بربسته و در دربار سلطنتی پادشاه عثمانی به کار هنری مشغول گشته بود. از آثار این استاد که در سال 933 ق به پایان رسانده: شمشیر منقش و استادانه سلطان سلیمان قانونی است که در قبضه عاجی آن، انواع نقوش قرینه‌ای و سایر تزیینات اسلیمی، در کمال ریزنگاری انجام پذیرفته و بر روی تیغه به خط ثلث طلاکوبی رقم «احمد تکلو قارا باجک» دارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1441 -1440 /3).

تکلو، مسیب

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط، موسیقیدان و شاعر. پدرش از اعاظم و بزرگان طایفه‌ی تکلو بود. خود وی نیز از امرای آن قوم به حساب می‌آمد و از خویشاوندان سلاطین صفویه بود. در آن دوره وی مدتی بیگلر بیگی هرات را داشت و چندی حاکم تهران بود. او در اواخر سلطنت سلطان محمد خدابنده به مخالفت با ولیعهدی حمزه میرزا برخاست و خواهان ولایتعهدی طهماسب میرزا شد. سرانجام به دست حمزه میرزا اسیر گشت و از شوکت و اعتبار افتاد. مسیب خان در فن موسیقی و خطاطی مهارت داشت. تصنیفهای ساخته‌ی و در آن زمان معروف بوده است. از آثارش: «دیوان» شعر.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آتشکده‌ی آذر (87/ 1)، احوال و آثار خوشنویسان (903/ 4)، تاریخ ادبیات در ایران (819/ 5)، تاریخ موسیقی (321/ 1)، تاریخ نظم و نثر (495 -494)، الذریعه (1040/ 9)، عالم آرای عباسی (1/ صفحات متعدد)، فرهنگ سخنوران (842)، لغت نامه (ذیل/ مسیب خان)، مجمع الخواص (30 -29)، مجمع الفصحا (114/ 1).

تمیمی، محمد

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط. وی کاتب سلاطین ترکمان، قراقوینلو و آق قوینلو بوده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1268/4)، گلستان هنر (44).

تنکابنی، فتحعلی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، خطاط. از کاتبان دربار محمدشاه و ناصرالدین‌شاه قاجار بود. از آثار وی: یک نسخ «جنات الخلود»، به قلم کتابت خوش، با رقم: «در عهد خجسته...محمدشاه قاجار... فتح علی تنکابنی... سنه‌ی 1256...«؛ یک نسخه «آتشکده‌ی آذر»،به قلم کتابت عالی، با رقم: «از ناسازگاری سپهردون... فتح‌علی تنکابنی غفرالله ذنوبه و ستر عیوبه، فی... سنه‌ی هزار و دویست و شصت من هجره...»؛ یک مرقع مناجات حضرت علی (ع)، به قلم دو دانگ و کتابت خفی عالی، با رقم: «فتح علی تنکابنی، سنه‌ی 1272»؛ یک مرقع، به قلم نیم دو دانگ و کتابت رنگه‌ی خوش، با رقم: «السلطان... ناصرالدین شاه... فتح‌علی تنکابنی 1275».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (565 -564 / 2).

تواقتمور شهابی ساوی

قرن:7
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
از اوست؛ قرآن رحلی عظیم، ثلث و ریحان سه دانگ جلی خوش. نسخ کتابت جلی متوسط با رقم: «فرغ من کتبه توقتمور بن عبدالرزاق الشهابی الساوی فی یوم الاربعا التاسع عشر من شوال لسنة سته عشرة و سبعمائة (716) در موزه‌ی اسلامی ترک.
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

توحید شیرازی، محمد اسماعیل

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1286 -1246 ق)، خطاط و شاعر، متخلص به توحید. وی قصیده را خوب می‌گفت و غزل را به سبک خواجه‌ی شیراز می‌سرود. در علوم، خاصه ریاضی و موسیقی تحصیل کرده، صوتی خوب داشته و هفت خط را نیکو می‌نوشته است، بخصوص خط نسخ. وی در سی و یک سالگی با برادر بزرگ خود، میرزا احمد وقار به تهران آمد و سپس به شیراز بازگشت. قرآنهایی که او بر پوست آهو با قلمهای بسیار ریز می‌نوشته، از شهرت زیادی برخوردار بوده است. توحید در چهل سالگی به علت مرض وبا، چشم از جهان فرو بست و در صحن حضرت شاهچراغ به خاک سپرده شد. صاحب «گلشن وصال» اشاره کرده است که توحید در ضبط اشعار خود مسامحه می‌کرده و برادرش یزدانی به زحمت دو هزار و پانصد بیت از گفته‌های او را مدون ساخته است. روحانی، خود اشعار را جمع‌آوری کرده که هزار و صد و هفتاد و پنج بیت است. از خطوط وی: قرآن بغلی جلد روغنی، نسخه کتابت خفی غبار خوش و رقاع، با رقم: «... کاتبه العبد الحقیر... محمد اسمعیل التخلص بالتوحید. سنه اربع و ثمانین و ماتین بعد الالف...»؛ «صحیفه سجادیه» جانمازی، نسخ کتابت خفی عالی و رقاع، با رقم: «کتبه العبد الاقل... محمد اسمعیل التوحید... سنه 1278»؛ شش دفتر «مثنوی»، نسخ کتابت خفی خوش، با رقم: «... و انا العبد... ابن المرحوم المبرور الوصال... محمد اسمعیل المتخلص بالتوحید... سنه 1281...»؛ ادعیه‌ی رقعه مرصع مزین مذهب، نسخه کتابت خفی خوش، با رقم: «حرره العبد... محمد اسمعیل التوحید ابن المرحوم الوصال... فی سنه 1281 من الهجره».[1]
اثر اوست:- قرآن بغلی جلد روغنی، شش صفحه‌ی اول تماماً مذهب عالی. تمام متن قرآن روی زر نوشته شده است. نسخ کتابت خفی غبار خوش و رقاع با رقم: «الحمد للّٰه الذی وفقنی به اتمام کتابه المجید... اتباً عاالاسر... شاهرخ میرزا... کاتبه العبد الحقیر الفقیر المحتاج الی ربه الغنی محمد اسمعیل المتخلص بالتوحید ابن المرحوم المبرور المغفور میرزا محمد شفیع‌الوصال طیب‌اللّٰه مضجعه». «و قد فرغ من تحریره و تمنیقه بعون‌اللّٰه تعالی و توفیقه فی شهر جمید ری الثانیه من شهور سنة اربع و ثمانین و مأتین بعد الالف حامداً للّٰه و مصلیاً علی نبیه و آله» (1284) در مجموعه‌ی آقای دکتر وصال.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] آثار عجم (361 -360)، احوال و آثار خوشنویسان (1142 -1140 /4)، اطلس خط (566)، حدیقه الشعراء (348 -342 /1)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (55 -50 /2)، الذریعه (180 -179 /9)، ریحانه (355/1)، طرائق الحقائق (384 -382 /3)، فارسنامه‌ی ناصری (1016 -1014 /2)، المآثر و الآثار (205)، مجمع الفصحا (194 -186 /4)، مرآت الفصاحه (124 -123).

تهرانی حائری، محمدجعفر

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1281 ق)، مذهب و خطاط. وی مذهبی نازک قلم بود و در خط نسخ نیز قلمی شیوا داشت. تنها اثر وی رساله‌ی دینی و احکام شرعی است که علاوه بر تذهیب و آرایش صفحات و جداول کناره‌ها، متن اصلی رساله را نیز به خط نسخ شیوای خود کتابت کرده است و حواشی نسخه با تذهیبهای زیبا و گلهای الوان و کتیبه‌های مذهب و گنبدی آرایش یافته و رقم نهاده: «قد فرغ من تسوید هذه الرساله... تماما من حیث الخط و الجدول و التذهیب الحقیر... الشیخ محمدجعفر الطهرانی الحائری فی سنه 1281».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (680 -679/ 2).

تهرانی، ابوالحسن

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1269 ق)، خطاط. وی برادر ابوالقاسم خوشنویس است. خط تحریر را بسیار خوش می‌نوشت. در فن انشاء دستی قوی داشت و در یک شبانه‌روز یک صد و چند فرمان و نامه می‌نوشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (4/ 1240).

تهرانی، محمدحسین

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، خطاط. از خوشنویسان دربار محمدشاه و ناصرالدین شاه قاجار بود که چند قلم را خوش می‌نوشت و در کتابت نیز قوی‌دست بود. وی هنگام تالیف «المآثر و الاثار» (1306 ق)، درگذشته بوده است. اثر عظیم و نفیس وی یک دوره «ترجمه‌ی الف لیله و لیله» است که به امر ناصرالدین شاه کتابت و تزیین و تذهیب شده است، با رقم: «کمترین کاتب حضرت السلطانی، محمدحسین طهرانی تحریر نمود، 1269» و از دیگر آثار او: یک نسخه «آداب المشق» بابا شاه اصفهانی، به قلم نیم دودانگ خوش، با رقم: «کتبه محمدحسین الطهرانی غفرله سنه 1259»؛ یک مرقع مشتمل بر سی رقعه، به قلمهای نسخ و شکسته نستعلیق و نستعلیق از پنج‌دانگ تا نیم دودانگ عالی و خوش، با رقم: «کتبه محمد حسین الطهرانی، غفرله، سنه 1259»؛ مرقع دیگر مشتمل بر سی رقعه، به قلمهای ثلث و تعلیق و شکسته نستعلیق و نستعلیق از پنج‌دانگ تا نیم دودانگ عالی و خوش، با رقم: «الکاتب السلطانی، محمدحسین الطهرانی غفرله 1270» و قطعات دیگر.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1270/4، 697 -695 /3)، شرح حال رجال (230/6)، المآثر و الاثار (213).

تهرانی، محمدمهدی

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1221 ق)، خطاط. در دوره‌ی فتحعلی‌شاه قاجار می‌زیست و تا زمان سلطنت ناصرالدین‌شاه در قید حیات بود. وی در کتیبه نگاری دستی قوی داشت و غالب کتیبه‌های ابنیه‌ی دولتی زمان فتحعلی‌شاه به خط اوست. در «احوال و آثار خوشنویسان» آمده است که میرزا سنگلاخ گوید که از فتحعلی‌شاه لقب خوشنویس خاصه را گرفت و نزد من به تعلیم خط پرداخت. او جز نستعلیق، سایر اقلام را نیز خوش می‌نوشت. از آثار وی: یک نسخه «دیوان» حافظ، به قلم کتابت خفی خوش، با رقم: «تمت الکتاب... سنه‌ی 1204... انا العبد المذنب الحقیر محمدمهدی»؛ یک نسخه ادعیه، به قلم کتابت خوش، با رقم: «حرره کاتب الحضرة السلطانی محمدمهدی الطهرانی... سنه‌ی 1213، بدار السلطنه طهران... تحریر شده»؛ کتیبه‌ی ازاره‌ی مدخل مسجد سلطانی تهران، به قلم سه دانگ کتیبه‌ی خوش، با رقم: «کمینه کاتب الحضرة السلطانی، محمدمهدی الطهرانی 1221»؛ هفت اثر دیگر وی در «احوال و آثار خوشنویسان» ذکر شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1200/ 4 ،849 -848/ 3)، اطلس خط (586).

ثاقب شیرازی، عباس

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 1280 ش)، خطاط و شاعر متخلص به ثاقب. ثاقب در کودکی با پدر از شیراز به تهران آمد و مقدمات علوم را آموخت. پس از مرگ پدر به شیراز بازگشت، و تحت توجه میرزا قاسم‌خان آصف‌الملک شیرازی، قرار گرفت. وی چهار سال از محضر درس سید یعقوب انوار اردکانی استفاده کرد، و مقدمات عربی را از صرف و نحو و معانی و بیان آموخت. ثاقب مدتی سمت منشیگری شهرداری شیراز را داشت و در سال 1310 ش به تهران آمد و مدیر دبیرخانه بانک سپه شد، و تا سال 1338 ش در این سمت باقی ماند. در سال 1312 ش وارد سلسله‌ی صفائیه نعمت‌اللهی شد که قطب آن حاج میرزا حسن صفی علیشاه اصفهانی بود. ثاقب خط نستعلیق را از میرزا محمد خوشنویس فراگرفت. و از شمار خوشنویسان شد. آثار وی: «تذکره السلاطین»؛ «جامع المقطعات و الحکایات»؛ «اسرار العاشقین»؛ «مجمع القصائد».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (81 -74 /2)، فرهنگ سخنوران (199 -198)، گلزار جاویدان (294/1).

ثاقب مدراسی، مهدی حسینی

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 1223 ق)، خطاط و شاعر. از سادات حسینی مدارس و برادر سید مرتضی بینش بود که اجدادش از مشهد خراسان به جنوب هندوستان سفر کردند. خود وی به حیدرآباد رفت و با شاعران آن دیار محشور شد. ثاقب هفت قلم را حوش می‌نوشت و شعر نیز می‌سرود.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (926/3)، الذریعه (183/9)، صبح گلشن (98)، نتایج الافکار (139 -138).

ثریا کرمانشاهانی، حیدرعلی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم و چهاردهم ق)، خطاط و شاعر، متخلص به ثریا. ملقب به مجدالادبا. از شاعران عهد ناصرالدین شاه بود. در کرمانشاه متولد شد، پس از پایان تحصیلات به تهران آمد و در محضر حاج سید صادق طباطبایی به نگارش اشتغال یافت. ثریا مدتی معلم فرح‌السلطنه، دختر شاه بود. وی در گفتن ماده تاریخ مهارت داشت. قصایدی که درباره‌ی ائمه اطهار (ع) گفته به نام «خیر الکلام فی مدائح الاکرام» مدون شده است. از خطوط وی: رساله‌ای در احوال امامزاده‌ها، تالیف سید محمدصادق، به قلم کتابت متوسط، با رقم: «... سنه‌ی 1296... حیدرعلی محرر شرعیات، المتخلص بالثریا مسوده نمود...».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (173/1)، الذریعه (960، 184/ 9، 285- 284/ 7)، ریحانه (184/5)، فرهنگ سخنوران (200)، المآثر و الآثار (226- 225).

ج.اهرپور، ناصر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
خلاصه : ناصر جواهر پور از هنرمندان خط نستعلیق می باشد . او صاحب مدرک «ممتاز »در خط نستعلیق از انجمن خوشنویسان است . وی بر فلسفه پخش و نشر خط و کتابت به شکل گسترده و موسع اش اعتقادی دیرین داردو انتشارات را در زمینه خط و خوشنویسی از امهات فعالیت های انجمن خوشنویسان ایران می انگارد .وی هم اکنون در انجمن به کار تلمیذ و تدریس اشتغال دارد .
گروه : هنر
رشته : خوشنویسی
والدین و انساب : ناصر جواهر پور درسال 1322 در اصفهان به دنیا آمد . او از طرف مادر اصفهانی و از طرف پدر باخترانی است . منتها اجداد پدری اش در اسد آباد بوده و آهنگری می کردند لیکن اجداد مادری اش به کارهای هنری علاقه داشتند .
استادان و مربیان : استاد حسین میرخانی ، در انجمن خوشنویسان یکی از استادان جواهر پور بود .ناصر جواهر پور همچنین در نزد استادش حسین میرخانی نیز تعلیماتی فراگرفته است .
هم دوره ای ها و همکاران : یکی از همکاران ناصر جواهر پور دراداره هنر گرافیک ،غلامحسین امیر خانی بود .
وقایع میانسالی : ناصر جواهر پور در سن 18 سالگی دریک آتلیه نقاشی کار می کرد و کار نقاشی اش نسبت به سنش خوب بود . لیکن به یاد گرفتن خط نیز نیاز پیدا کرد بدان علت مبالغی را برای آموختن خط می پرداخت و راهی طولانی رانیز طی می کرد . این طولانی بودن راه و خرج مبالغ باعث شد که او به فکریاد گرفتن خط بیفتد و پیشرفت نماید.
مهمترین خاطره جواهر پور در دوران میان سالی این بود که اوبعد از اخذ مدرک «ممتاز » باز هم درهمان انجمن خوشنویسان ثبت نام کرده و شهریه کلاس دوره ممتاز رایک بار دیگر پرداختا کرده و گفت که «می خواهم باز هم تعلیم بگیرم » .چون وی علیرغم اینکه مدرک ممتاز راگرفته بود ولی احساس می کرد که خطش آن طور که باید خوب و یا عالی نشده است .
مشاغل و سمتهای مورد تصدی : ناصر جواهرپور دوسال درارتش مشغول کارشد ولی چون دید که استعدادش در آن محیط کاربردی ندارد به

استخدام فرهنگ و هنر در آمد . او درآنجا در اداره گرافیک مشغول به فعالیت شد .
آرا و گرایشهای خاص : ناصر جواهر پور با« خط /نقاشی »یا« نقاشی /خط »و به قول دیگر «خطاشی » مخالف نیست . او آن هنر را برای دستیابی به هدف لازم می داند لیکن اگر مخالفتی هم باشد با کار آن دسته از ناآگاهان مخالف است که تقلید کورکورانه ای از صاحبان فهم و اندیشه می کنند .
چگونگی عرضه آثار : ناصر جواهر پور درسال 1345 مدرک «ممتاز» در خط نستعلیق را از دست استاد سید حسین میرخانی دریافت کرده است .
منابع زندگینامه :http://iranologyfo.com/

جامی، ابوبکر

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1077 ق)، خطاط. سلسله نسبش به عبدالرحمن جامی، صاحب «نفحات الانس»، می‌رسد. وی جامع کمالات صوری و معنوی بود. جامی مدتی از خراسان به کردستان رفت و به سبب حسن خطش جمع انبوهی به خدمتش رسیدند. ابوبکر خط نستعلیق را نیکو می‌نوشت و قطعات خوبی از خود به یادگار گذاشته است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (24/1)، پیدایش خط و خطاطان (88)، ریحانه (41/7).

جامی، خلیل

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط. از هنرمندان گمنام بود. از آثار وی: یک نسخه «دیوان» جامی، به قلم کتابت جلی خوش، با رقم: «... فی شهر ذی حجه سنه 966 ست و ستین و تسعمائه. کتبه العبد خلیل بن درویش محمد الجامی»؛ یک نسخه «خمسه‌ی» امیر خسرو دهلوی، به قلم کتابت خفی خوش، با رقم: «... فی تاریخ شهر رجب المرجب سنه‌ی ثمان سبعین و تسعمائه. العبد خلیل بن درویش محمد الجامی»؛ یک نسخه «کلیات» جامی، به قلم کتابت خفی خوش، با رقم: «... فی تاریخ شهر ذی قعده سنه‌ی ثمان و ستین و تسعمائه. کتبه العبد خلیل بن درویش محمد الجامی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (181 -180 /1).

جامی، غیاث الدین علی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط. از آثار وی: یک نسخه «دیوان» عبدالرحمان جامی، به قلم کتابت خفی خوش و به شیوه‌ی سلطان محمد نور، با رقم: «تحریرا فی... سنه سبع و ثلاثین و تسعمائه، راقمه الفقیر الجانی، غیاث‌الدین علی الجامی...»؛ یک نسخه «تیمورنامه‌ی» هاتفی، به قلم کتابت متوسط، با رقم: «تمت بتاریخ سنه‌ی 950، خمسین و تسعمائه، راقمه غیاث‌الدین علی الجامی غفرله».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (450 / 2)، هنر عهد تیموریان (545، 770).

جامی، فخرالدین علی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط. از آثار وی یک نسخه «یوسف و زلیخا»ی جامی، به قلم کتابت متوسط و با رقم: «فی ساسد شهر ربیع‌الاول سنه‌ی 991 بدارالسلطنه‌ی هراه واقع شد، علی ید العبد الضعیف، فخرالدین علی بن محمد اصغر الجامی غفرالله ذنوبه و ستر عیوبه».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (450 / 2)، هنر عهد تیموریان (538- 539).

جامی، مرید

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم ق)، خطاط. از شکسته تعلیق‌نویسان زبردست گمنام بود. از خطوط وی: یک قطعه از یک مرقع، به قلم کتابت جلی عالی، با رقم: «کتبه العبد الداعی، مرید بن احمد الحافظ الجامی»، در کتابخانه‌ی خزینه‌ی اوقاف استانبول.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1279/4).

جاهی صفوی، ابوالفتح، ابراهیم

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(984 -946 ق)، خطاط و شاعر، متخلص به جاهی. وی به علو همت وفور فضل و لطف طبع در میان شاهزادگان صفویه ممتاز بود. در جوانی به دامادی شاه طهماسب رسید و ایالت خراسان به او تفویض شد. او از علوم متداول، صرف و نحو، معانی و بیان، عروض و قافیه، معما، انشاء، منطق و حکمت طبیعی و الهی، طب، ریاضی، موسیقی، هیات، تاریخ، علم انساب و... حظی وافر داشت و همچنین با فنون مختلف و هنرهای خوشنویسی، نقاشی و تذهیب و تصویرسازی، زرفشانی، صحافی و خاتم‌سازی آشنا بود. همچنین شعر فارسی و ترکی را نیکو می‌سرود. وی علم تجوید و قرائت را نزد شیخ فخرالدین طبسی و پدرش، شیخ حسنعلی، آموخت. جاهی در خط نستعلیق، ابتدا چندی نزد مالک دیلیمی تعلیم گرفت اما چون به شیوه‌ی میرعلی هروی متمایل بود، از روی خط او مشق می‌کرد و گاهی نیز کتابت خفی می‌کرد. سلطان ابراهیم میرزا پس از دوازده سال فرمانروایی خراسان به پایتخت (قزوین) احضار شد و شاه اسماعیل دوم بر اثر عداوت و کینه‌ای که از وی و دیگر شاهزادگان داشت، او و یازده تن دیگر را به قتل رسانید. جاهی به صحبت دانشمندان و شعرا و ادبا و هنرمندان میل فراوان داشت و در مجلس وی غالبا دانشمندان و موسیقیدانان حاضر بودند. او چند ساز را به خوبی می‌نواخت و در نواختن قانون شاگرد قاسم قانونی هراتی بود. از شاگردان وی می‌توان به میرمنشی قمی (پدر قاضی احمد)، خاقانی ثانی، خواجه حسین ثنایی مشهدی، انیسی شاملو و ملاشکوهی اشاره کرد. مجموعه‌ی آثار وی عبارتند از: «خطوط خوشنویسان»؛ «تصاویر مصوران»؛ «جواهرات»؛ «ظروف چینی». همچنین وی در کتابخانه‌ی خود قریب چهارهزار نسخه‌ی خطی داشته است. جاهی صاحب «دیوان» شعری قریب سه‌هزار بیت است. از خطوط او دو قطعه موجود است که هر دو رنگه‌ی تحریردار، یکی به قلم سفیداب و دیگری به زعفران، به خط نستعلیق سه‌دانگ خوش و هر دو به شیوه‌ی میرعلی هروی است، با رقمهای: «فقیر ابراهیم بن بهرام غفر ذنوبه» و «فقیر ابراهیم».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آتشکده‌ی آذر (51 -50 /1)، احوال و آثار خوشنویسان (13 -9 /1)، احوال و آثار نقاشان (17 -16 /1)، پیدایش خط و خطاطان

(76 -75)، تاریخ ادبیات ایران، براون (79/4)، تاریخ ادبیان در ایران (779 -778 ،499 /5)، تاریخ تذکره‌های فارسی (618 -617 /1)، تاریخ موسیقی (320 -319 /1)، تاریخ نظم و نثر (830 -829 ،492 -491)، تاریخ هنرهای ملی (852 -850 /2)، حبیب السیر (67 -65 /4)، دانشمندان آذربایجان (21 -18)، دایره المعارف فارسی (1323/1)، الذریعه (191/9)، ریحانه (392/1)، سرآمدان فرهنگ (469/1)، عالم آرای عباسی (208 -207 136، /1)، فرهنگ سخنوران (206)، کارنامه‌ی بزرگان (397 -396)، گلستان هنر (112 -106)، لغت‌نامه (ذیل/ ابراهیم)، مجمع الخواص (25)، مجمع الفصحا (34 -33 /1).

جدایی ترمذی، سیدعلی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، نقاش، خطاط و شاعر، متخلص به جدایی. اصل وی از ترمذ بود. همراه پدرش به تبریز آمد و در کتابخانه‌ی شاه طهماسب به فعالیت هنری پرداخت. بعدها به هند رفت و در دربار جلال‌الدین اکبر شاه لقب نادرالملک همایون شاهی یافت. جدایی با غزالی مشهدی معاصر بوده و با وی مکالمات و مناقشات داشته است. مشهورترین همکاران یا استادان وی که مدتی با آنها همکاری داشته، استاد میرک و سلطان محمد تبریزی بوده‌اند. میر سیدعلی علاوه بر شیوه‌های متنوعی که در آرایش و تزیین و طراحی و تنظیم نسخه‌ی «حمزه‌نامه» به کار برده، در چهره‌پردازی، صنعت تذهیب، آبرنگ و نقاشیهای روغنی و بخصوص جلدسازی نیز مهارت والایی داشت. در خط نستعلیق و ثلث شیوا قلم بود و تزیینات خطوط کوفی را هم خوب می‌دانست. جدایی در غزلسرایی ماهر بوده و قصاید و مقطعات و رباعیان نیز داشته است. از شاگردان وی، دسونته، شیخ حسین، شیخ علی و شیخ هاطم (حاتم)، از همه معروفترند. میر سیدعلی و عبدالصمد شیرین قلم مکتب هنر نقاشی جدید را که مایه‌ی اصلی آن از ایران بود، در هند پایه‌گذاری کردند. از آثار گرانقدر او که زیر نظر و همکاری وی و در معیت سایر استادان ایرانی و هندی به نقش در آمده، نسخه‌ی «حمزه‌نامه» مصور است که حدود پانزده سال به طول انجامیده است. از دیگر آثار وی: تصویر شکار بهرام گور در معیت روزبه و همراهان؛ تصویر خطاط جوانی که رحل کوچکی به جلو نهاده و روی آن کتابی قرار دارد و مطالعه می‌کند، با رقم: «صوره سیدعلی نادرالمک همایونشاهی»؛ تصویر مجنون که زنجیری به گردن آویخته و به حضور لیلی آمده است، با رقم: «عمل میر سیدعلی»؛ مجمع روحانیون مسلمان، که قبل از سفر به هند تصویر کرده است و به خط نستعلیق رقم «کار میر سیدعلی» دارد. هشت اثر دیگر وی در «احوال و آثار نقاشان» ذکر شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1334 -1313 /3)، تاریخ ادبیات ایران (457/5)، تاریخ تذکره‌های فارسی (388 -386 /2)، تاریخ نظم و نثر (820، 424)، تاریخ هنرهای ملی (833/2، 452 -451، 448، 422 /1)، دانشمندان آذربایجان (93)، الذریعه (192 -191 /9)، شام غریبان (67 -66)، صبح گلشن (100)، کاروان هند (275 -272 /1)، گلستان هنر

(چهل، چهل و یک، چهل و پنج، 140 -139)، مجمع الخواص (98 -97)، مخزن الغرائب (580 -579 /1)، هفت اقلیم (94 -93 /2)، هنر قلمدان (24).

جراح نظام، محمدعلی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، خطاط. از کاتبان بوده است و به خط وی یک نسخه «قرابادین صالحی» (تحفه الصالحین)، به قلم کتابت خفی و دودانگ متوسط موجود است که در سال 1284 ق در تهران به چاپ رسیده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (791/3).

جرجانی، ابوالحسن علی

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(366 /362 -290 ق)، ادیب، شاعر، خطاط، مورخ، مفسر و فقیه شافعی. از جرجان به همراه برادرش ابوبکر محمد به نیشابور آمد و در این شهر حدیث شنید و دانشهای مختلف را آموخت، تا آنجا که ثعالبی او را در خوشنویسی و شعر و نثر با ابن‌مقله و بحتری و جاحظ برابر دانسته است و ابن‌خلکان نیز شعر وی را ستوده. ابتدا قاضی جرجان بود و بعد قاضی القضاة ری و از نزدیکان خاص صاحب بن عباد شد. در هفتاد سالگی در ری درگذشت. جنازه‌اش به جرجان منتقل شد. یاقوت حموی و ذهبی وفات وی را در دهه آخر قرن چهارم ذکر کرده‌اند. از آثار او: «الوساطة بین المتنبّی و خُصومه»؛ «تفسیر القرآن»؛ «تهذیب التاریخ»، که گویا همان کتاب «صفة التاریخ» است؛ «مجموعه‌ی رسائل»؛ «کتاب الوکالة»؛ «دیوان» شعر.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (5/ 114)، تاریخ ادبیات در ایران (644 -355 /1)، تاریخ الاسلام (حوادث 273 -271 /400 -381)، تاریخ نیشابور (171)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (7/ 946)، ریحانه (1/ 402)، سیر النبلاء (21 -19 /17)، الکامل (7/ 88)، کشف الظنون (1471، 782)، الکنی والالقاب (2/ 144)، لغت‌نامه (ذیل/ علی)، معجم المؤلفین (7/ 123)، معجم الادباء (35 -14 /14)، هدیة العارفین (1/ 684)، وفیات الاعیان (281 -278 /3).

جرجانی، زین‌العابدین

قرن:8
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س هشتم ق)، خطاط. از آثار وی: دو صفحه از مرقع بایقرا- طهماسب اویغوری، به قلم سه دانگ و کتابت زیبا و به خط رقاع کتابت جلی و نسخ کتابت خفی عالی، با رقم: «مشقه العبد الضعیف... زین‌العابدین بن سلطان بخت الحسینی الجرجانی... (قرن 8)».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1075/4).

جرجانی، محمدقاسم

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم و یازدهم ق)، خطاط. به خط وی قطعه‌ای است به قلم دو دانگ و کتابت خوش، با رقم: «کتبه العبد المذنب الخادم بالمشهد الغری محمدقاسم الجرجانی غفرله».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (807/3).

جرفادقانی، حسین

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، خطاط. از آثار وی: یک رقعه از مرقع، به خط نسخ کتابت جلی و خفی خوش، با رقم: «حسین بن محمدالجرفادقانی فی سنه 1244»، در کتابخانه‌ی سلطنتی.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1061/4).

جشوی، احمد

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم ق)، خطاط. از آثار وی: «مثنوی» مولانا به قطع وزیری با جلد روغنی، نسخ کتابت خوش، با رقم: «... احمد بن عبدالرحمان بن ابی‌القسم الجشوی... سنة ثلاث و ستین و ثمانمائه...» (863).
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1019/4).

جعفر اهری

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دوازدهم ق)، خطاط. از خطوط وی: یک رقعه از مرقع، به خط نسخ کتابت خوش، با رقم: «العبد المذنب جعفر الاهری، من شهور سنة 1123»، در کتابخانه‌ی سلطنتی.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1054/4).

جعفر بایسنقری، کمال‌الدین

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 862/860 ق)، خطاط و شاعر، متخلص به جعفر. اهل تبریز بود، اما عده‌ای به جهت طول اقامتش در هرات وی را هروی دانسته‌اند. بنا به روایتی، سفرهایی به نواحی ماوراءالنهر داشته است. جعفر تربیت یافته‌ی امیرشاهرخ و مورد توجه و حمایت بایسنقر میرزا، فرزند شاهرخ، و همچنین رییس کتابخانه بایسنقر بود و برای وی کتابت می‌کرد. به همین خاطر به بایسنقری معروف شد. جعفر علاوه بر استادی در نستعلیق، که شاگرد میر عبداللّه، فرزند میرعلی تبریزی، بود در خطوط اصول نیز از شاگردان شمس‌الدین مشرقی قطابی به شمار می‌رفت. وی چون در خط نستعلیق از استاد خود پیش‌تر رفته، او را دومین استاد خط نستعلیق دانسته‌اند. صاحب «روضات الجنان» به او لقب فریدالدین داده و دیگران او را به قبلة الکتاب و کمال‌الدین ملقب کرده‌اند. از شاگردان جعفر که هر یک خود استادی ماهر و شهره بوده‌اند، در خط نستعلیق، اظهر تبریزی و شیخ محمود زرین قلم خفی نویس؛ در خط تعلیق، عبدالحی استرآبادی؛ در خطوط اصول، عبداللّه طباخ، از همه مشهورترند. از آثار وی: نسخه‌ی «شاهنامه‌ی» فردوسی، که به امر بایسنقر میرزا کتابت و مقدمه‌ای به آن افزوده شده و تذهیب و ترصیع و تشعیر و تصویر و تجلید آن، به بهترین وجهی انجام گشته است. متن نسخه، به قلم نستعلیق کتابت خفی متوسط و عنوانها به کوفی تزیینی خوش و غالباً نیم دو دوانگ با رقاع عالی است، با رقم: «... جعفر البایسنقری... سنه ثلاث و ثلثین و ثمانمائة...»؛ یک نسخه «دیوان» اشعار حسن دهلوی، به قلم کتابت خفی متوسط، با رقم: «... جعفر البایسنقری... فی خامس عشرین و ثمانمائة الهجریة، به دارالسلنه هراة...». بیش از بیست اثر دیگر وی در «احوال و آثار خوشنویسان» ذکر شده است.[1]
بایستغری تبریزی خطاط (ف. حدود 860 ه.ق.) وی در جمله خطوط متداول زمان خود مخصوصا در نستعلیق استاد بود. در خطوط ششگانه شاگرد شمس‌الدین مشرقی و در نستعلیق با واسطه میر عبداللّه فرزند میر علی تبریزی شاگرد شخص اخیر بود. از مهمترین آثار او شاهنامه معروف بایسنغری است. این کتاب به خط نستعلیق شیوا و مزین به مجالس تصویر و تذهیبهای عالی است که به سال 833 ه.ق. به پایان رسیده و اکنون در کتابخانه سلطنتی موجود است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] احوال و آثار خوشنویسان (1056 -1054 /4 ،123 -114 /1)، از سعدی تا جامی (728 ،555)، الطلس خط (325 -324)، تاریخ ادبیات در ایران (172/4)، تاریخ نظم و نثر (341)، تاریخ هنرهای ملی (800 -798 /2)، تذکرةالخطاطین (143 -136 /1)، تذکره‌ی شعرای آذربایجان (140 -128 /2)، حبیب السیر (19/4)، خوشنویسان و هنرمندان (32 ،6)، دانشمندان آذربایجان (95)، دایرةالمعارف فارسی (740/1)، الذریعه (194/9)، روضات الجنات (371/1)، سخنوران آذربایجان (289 -284)، سر آمدان فرهنگ (253 -252 /1)، فرهنگ سخنوران (210)، کارنامه‌ی بزرگان (65 -64)، گلستان هنر (شانزده، 57 ،25)، لغت‌نامه (ذیل/ جعفر تبریزی)، مناقب هنروران (59 ،56 ،55)، هنر عهد تیموریان (480 -449).

جعفری هروی، محمود

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم ق)، خطاط. از شاگردان جعفر تبریزی بایسنقری بود. او ابتدا نزد پیر بوداق بن جهانشاه قراقوینلو به امر کتابت مشغول بود و پس از آن به دربار سلطان یعقوب بن اوزون حسن پیوست و در کتابخانه‌ی وی به امر کتابت پرداخت. مرقعی بسیار نفیس از متروکات سلطان یعقوب اکنون در کتابخانه‌ی خزینه‌ی اوقاف استانبول است که در آن مکتوبی از شیخ محمود ظاهرا خطاب به سلطان یعقوب نوشته است و از مفاد آن چنین استنباط می‌شود که در کتابخانه‌ی آن امیر، سمت ریاست را داشته است. شیخ محمود نستعلیق را خوش و اقلام شش‌گانه را بسان استادان طراز اول می‌نوشت. مولف «احوال و آثار خوشنویسان» نام وی را در دو ذیل «محمود جعفری» و «محمود هروی» آورده که هر دو یکی هستند. از آثار وی: یک قطعه از مرقعی در کتابخانه‌ی خزینه‌ی اوقاف استانبول، به قلم کتابت خفی متوسط، با رقم: «کتبه شیخ محمود الجعفری بمزار متبرک گازرگاه هرات»؛ یک نسخه «غزلیات» میرشاهی، به قلم کتابت خفی متوسط، با رقم: «بسعی و اهتمام اقل عباداللّه الودود، شیخ محمود... سنه اربع و ستین و ثمانمائه الهجریه... بدارالمک شیراز...»؛ یک نسخه «رباعیات خیام»، به قلم کتابت متوسط، با رقم: «کتبه العبد... شیخ محمود پیر بوداقی... سنه خمس و ستین و ثمانمائه الهجریه...»؛ یک نسخه «چهل کلمه» با ترجمه‌ی نستعلیق کتابت خوش، با رقم: «کتبه شیخ محمود... سنه تسع و ستین و ثمانمائه بدارالسلم بغداد» و چند ترجیع‌بند و قطعات دیگر با تاریخهای مختلف.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (894 -891 ،868 /3)، هنر عهد تیموریان (629).

جعفری، یحیی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
خلاصه : یحیی جعفری در سال 1300 ، در تفرش دیده به جهان گشود. دوران جوانی خود را در تفرش به تحصیل مقدماتی پرداخت و سپس برای تکمیل تحصیلات خود به تهران رفته و در محضر علما و فضلا به کسب معلومات متداوله پرداخت. وی در خلال تحصیل به فراگیری هنر خوشنویسی پرداخت. استاد در سال 1319 در شهرداری تهران وارد خدمت دولتی گردید. و از سال 1334 به مجلس سنا سابق منتقل شد و با سمت خوشنویسی به خدمت خویش ادامه داد. استاد جعفری در فن کتابت قادر و خط نستعلیق را از خفی تا جلی زیبا تحریر نموده است. او در زمینة خط شکسته نیز دستی دارد.
گروه : هنر
رشته : خوشنویسی
والدین و انساب : یحیی جعفری فرزند حسن می باشد.
تحصیلات رسمی و حرفه ای : یحیی جعفری دوران جوانی خود را در تفرش به تحصیل مقدماتی پرداخت و سپس برای تکمیل تحصیلات خود در سال 1319 به تهران رفته و در محضر علما و فضلا به کسب معلومات متداوله پرداخت. وی در خلال تحصیل به فراگیری هنر خوشنویسی پرداخت.
استادان و مربیان : یحیی جعفری در خلال تحصیل نزد خوشنویس معروف علی منظوری به فراگرفتن اصول و قواعد خط روی نمود و چند سال از او تعلیم گرفت. او همچنین از استادان دیگری همچون کاوه مشق خط گرفته و هنر خوشنویسی را در خود بارور نمود.
مشاغل و سمتهای مورد تصدی : یحیی جعفری در سال 1319 در شهرداری تهران وارد خدمت دولتی گردید. او از سال 1334 به مجلس سنا سابق منتقل شد و با سمت خوشنویسی به خدمت خویش ادامه داد.
آرا و گرایشهای خاص : یحیی جعفری در فن کتابت قادر و خط نستعلیق را از خفی تا جلی زیبا تحریر نموده است. او در زمینة خط شکسته نیز دستی دارد.
منابع زندگینامه :http://iranologyfo.com/

جلال یزدی، ابراهیم

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1345 -1283 ق)، حکاک، خطاط و شاعر، متخلص به جلال. از نوادگان میرزا علینقی. در قریه‌ی نبادک سادات یزد متولد شد. در نوجوانی ضمن کار حکاکی به تحصیل پرداخت و در 26 سالگی ابتدا به اصفهان و سپس به تهران رفت و توسط میرزا علی‌اصغر اتابک به دربار مظفرالدین شاه قاجار وارد شد و به دلیل بلاغت گفتار لقب افصح‌الملک یافت. وی در سرودن غزل، مثنوی و قصیده، بویژه قطعه، مهارت داشت. وی در یزد وفات یافت و در جوار حرم امامزاده جعفر، دفن شد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تذکره‌ی سخنوران یزد (426 -422)، الذریعه (201/9)، ریحانه (157/1)، زندگینامه‌ی رجال و مشاهیر (15 -13 /3)، فرهنگ سخنوران (217).

جلال‌الدین یوسف

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، خطاط. وی از شکسته‌نویسان و از شاگردان محمدحسین خلف بوده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1260/4).

جلال‌الدین، امیر یوسف

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم ق)، خطاط و شاعر، متخلص به امیری. از خوشنویسان دستگاه بایسنقر بود. احتمال می‌رود وی همان ملا محمد یوسف هروی، متخلص به امیری، از مداحان شاهرخ میرزا باشد که نام وی در «تذکره‌ی روز روشن» ذکر شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ نظم و نثر (342)، تذکره‌ی روز روشن (82).

جلایر، اسماعیل

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1290/1285 ق)، نقاش رنگ و روغن، قلمدانکار و خطاط. نقاشی را در مدرسه‌ی دارالفنون و زیر نظر زبده‌ترین استادان زمان خود آموخت. در اغلب رشته‌های هنری، از قبیل: آبرنگ و سیاه‌قلم و نقطه‌پردازی و شبیه‌سازی پراستعداد بود. آثار رنگ و روغنی خود را با رنگهای شاد و زنده تصویر می‌کرد و بعضی اوقات از رنگ سیاه و سفید استفاده می‌کرد و رنگ و روغن را به روش سیاه‌قلم می‌ساخت. وی زمینه‌ی آثار خود را با گل و برگهای شاد و زنده و ابتکار مخصوص پر می‌کرد. در خطاطی نیز روش خاصی داشت. و از روی خطوط میرزا غلامرضا خوشنویس باشی مشق و با قلم‌مو نقاشی می‌کرد. به خاطر اعتقاد باطنی خاصی که به حضرت علی (ع) داشت، موضوعات هنری را از بین اقطاب و اخوان صفا و قلندران پاکباخته انتخاب و ترسیم می‌کرد. وی شاگردان بسیاری را تربیت کرد و از آن جمله: علی‌اکبر مصور معروف به حجار. از آثار وی: تابلوی «ذبح اسماعیل»، در اندازه‌ی بزرگ که تصویر خیالی ابراهیم و اسماعیل و شماری چند از فرشتگان را نقش‌بندی کرده و با نبوغ هنری خود جنبه‌ی ملکوتی چشم‌گیری به آن تابلو داده است. و این اثر عالی جزو آثار فاخر تزیینی می‌باشد؛ مجلس چایخوری مانند، قصه‌ی معروف یوسف و زلیخا، با رقم: «اسمعیل- غرض نقشی است کز ما باز ماند»؛ دو تابلوی زیبا، به خط نستعلیق استادانه شش دانگ با نام والقاب امین‌السلطان اتابک، با رقم:«اسماعیل»؛ شمایل آبرنگ امیرالمؤمنین با حسنین، با: «رقم کمترین فدویان اسماعیل جلایر»؛ تصویر رنگ و روغن میرزا حسین‌خان سپهسالار بر روی اسب که صورت تصویر را در شیوه‌ی امپرسپونیسم و با تکه رنگهای گوناگون تصویر کرده است، با رقم: «عمل نقاش دولت علیه ایران اسمعیل بن المرحوم حاج زمان خان جلایر». در «احوال و آثار نقاشان» به پانزده اثر دیگر وی نیز اشاره شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (88 -77 /1)، تاریخ هنرهای ملی (1003 -1001 /2)، گلستان هنر (پنجاه و دو)، هنر قلمدان (127 -126).

جلوه‌ی شیرازی، علی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1293 ق)، خطاط و شاعر، متخلص به مفتون. وی از شیراز برای تجارت به یزد رفت و در آنجا ساکن شد. در اوایل عمر حکاکی می‌کرد و خط نستعلیق را هم خوب می‌نوشت. از اوست:
چو ما را نیست در عشقش نصیبی جز جدایی‌ها
اجل گو تا کند در کار ما مشگل گشایی‌ها
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :حدیقة الشعراء (379 -378 /1)، مرآت الفصاحه (136).

جمال حسن اصفهانی

قرن:8
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س هشتم ق)، نقاش و خطاط. در خراسان زندگی می‌کرده و به غیر از هنر نقاشی در ریخته‌گری نیز مهارت داشته و در خطاطی صاحب قلم بوده است. از آثار این استاد مفرغی هنرمندانه‌ای است که در مسجد جامع هرات قرار گرفته، با رقم: «عمل العبد حسن بن علی بن حسن ابن استاد علی صفاهانی المذکور به جمال حسن 776».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1446/3).

جمال مشهدی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط. ترجمه‌ی احوال وی را جزو خوشنویسان نیاورده‌اند. از آثار وی: یک نسخه نفیس «دیوان» سلطان ابراهیم میرزا صفوی متخلص به جاهی، به قلم کتابت متوسط و با رقم: «... فی شهور سنه 989 کتبه جمال المشهدی»؛ یک نسخه رساله‌ی منظوم «قواعد خطوط» سلطانعلی مشهدی، به قلم کتابت جلی متوسط و با رقم: «کتبه جمال المشهدی غفرالله ذنوبه و ستر عیوبه»؛ قطعه‌ای از یک مرقع کتابخانه‌ی خزینه‌ی اوقات استانبول، به قلم دودانگ و کتابت خوش، با رقم: «کتبه جمال المشهدی»؛ دو بیت شعر از سعدی، در پشت یک نسخه «روضة الصفا»، به تاریخ 986 ق، به قلم کتابت خوش، که چنین رقم دارد: «حسب الامر حضرت آصف جاهی، خواجه حمزه بیگ، مرقوم شد. عبده جمال المشهدی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (128 -127 /1).

جمالا شیرازی، جمال

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1096 ق)، خطاط و شاعر، متخلص به واله. وی برادر شمسا، مشهور به بینی است. جمالا شعر می‌گفت و در خط نستعلیق شاگرد میرعماد بود. حاجی جمال از اصفهان به هندوستان سفر کرد و تا پایان عمر در آنجا ساکن شد. از خطوط وی: یک نسخه «کشکول» شیخ بهایی، به قلم کتابت تحریر متوسط، با رقم: «قد فرغ من تحریر هذه النسخه... سنة ست و تسعون و الف من الهجرة... کتبه العبد حاجی جمال ابن ملک محمد شیرازی»؛ کتاب دیگری به همان قلم، با رقم: «... سنة تسع و ثمانون و الف من الهجرة... کتبه العبد حاجی جمال ابن ملک محمد شیرازی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (127 -126 /1)، اطلس خط (538)، تذکره‌ی نصرآبادی (288)، دانشمندان و سخن سرایان فارس (114/2)، الذریعه (1256 -1255 /9)، ریحانه (298/6)، صبح گلشن (585)، فارسنامه‌ی ناصری (1445/2)، فرهنگ سخنوران (973)، کاروان هند (1503/2)، لغت‌نامه (ذیل/ واله).

جمالی

قرن:8
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
صوفی، یحیی، خطاط معروف (قر. 8 ه.) معاصر شاه شیخ ابواسحاق اینجو. وی در شیراز می‌زیست. آثار مخطوط وی در موزه پارس (شیراز) موجود است.
برگرفته از کتاب :فرهنگ فارسی معین (جلد پنجم)

جمشید بیگ، امیر

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1061 ق)، خطاط و شاعر. ملقب به خان خوشنویس. میرزا سنگلاخ نام وی را آورده و گوید که از کارکنان کتابخانه‌ی شاه‌عباس بود و میرعماد قطعاتی به نام وی نوشته است. جمشیدبیگ به هندوستان رفته و همان جا درگذشته است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (128/1)، تذکرة الخطاطین (2/ 148- 165).

جوانرودی، محمود

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1363 -1300 ق)، منشی، خطاط، ادیب و دانشمند. از اهالی جوانرود بود. تحصیلات خود را در مدارس کردستان ایران و عراق شروع کرد و در شهر کرکوک علوم دینی را نزد علامه علی حکمت افندی به کمال رساند و به ایران بازگشت و در آبادی بالک از قرای مریوان به مدت یازده سال تدریس کرد، سپس به دره تفی رفته و تا هنگام مرگ در آنجا ماند و به تدریس و خدمت اجتماعی و دینی ادامه داد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ مشاهیر کرد (263/2)، زندگینامه‌ی رجال و مشاهیر (29/3).

جواهر رقم ثانی، بخش‌اللّه

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، خطاط. ممکن است وی فرزند سید علیخان تبریزی معروف به جواهر رقم باشد. بخصوص که شیوه‌ی خطش مشابه خط جواهر رقم است. از آثار وی قطعه‌ای است به قلم سه‌دانگ خوش و با رقم: «العبد المذنب الرّاجی بخش اللّه خان بن میرعلیخان، جواهر رقم ثانی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (97 -96 /1).

جواهر رقم، علی

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1094 ق)، خطاط شاعر. وی از سادات حسینی تبریزی و ساکن اصفهان بود. بعدها به همراهی پدر به هندوستان رفت و به دربار اورنگ زیب عالمیگر راه یافت و خطاب خان و عنوان هزاری را از او دریافت کرد. علاوه بر این سمت خدمت‌نویسی و کتابداری خاصه نیز به وی تفویض شد. سید علی خان شعر نیز می‌سرود و تخلص به نام می‌کرد. او در خط نستعلیق شاگرد پدر خود، محمدمقیم، بود که او نیز خود از شاگردان میرعماد بود. از آثار او: پنج قطعه از مرقعهای مختلف، به قلمهای سه دانگ و دو دانگ و کتابت خفی خوش، با رقمهای: «جواهر رقم» و «بنده‌ی مهجور جواهر رقم سنه‌ی 1083»؛ یک قطعه از مرقعی، به قلم دو دانگ و نیم دو دانگ خوش، با رقم: «کتبه العبد سید علی غفر له 1062»؛ دو قطعه به قلم نیم دو دانگ عالی، که مهر شاهجهان در پشت آن است، با رقم: «جواهر رقم» و قطعات مختلف دیگر
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (449 -447 /2)، تاریخ اصفهان (187 -186)، تاریخ تذکره‌های فارسی (605 -603 /2)، تاریخ هنرهای ملی (941/2)، تذکرة الخطاطین (363 -347 /2)، تذکره‌ی نصرآبادی (209 -208)، خوشنویسان و هنرمندان (58)، الذریعه (753/9)، ریحانه (136/3)، سرآمدان فرهنگ (264/1)، شام غریبان (187)، صبح گلشن (213)، فرهنگ سخنوران (229 -228)، کارنامه بزرگان (255)، کاروان هند (308 -307 /1)، گلستان هنر (نوزده).

جوشقانی، شعیب

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، شاعر و خطاط. اهل جوشقان، از توابع کاشان و از بزرگان آن شهر بود. در زمان شاه عباس اول محرری می‌کرد و در سلک وزرا بود. از آثار وی: «وامق و عذرا». این رباعی از اوست:
ایام بهار و موسم نوروز است
بر طارم شاخ گل جهان‌افروز است
دی رفت و پدید نیست فردا، ساقی!
برخیز و پیاله ده که روز، امروز است
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آتشکده‌ی آذر (950/3)، تذکره‌ی نصر آبادی (80 -79)، الذریعه (23/25، 330/19، 529/9)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 262/11)، عالم آرای عباسی (837، 711 /2)، فرهنگ سخنوران (506)، منظومه‌های فارسی (262 -261، 52)، نشتر عشق (803/3).

جوهری، محمود

قرن:7
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س هفتم ق)، حکاک و خطاط. معروف به رشید حکاک. اصلاً نیشابوری بود و در حکاکی و کتابت خطوط به روی سنگها مهارت داشت. از آثار ارزنده‌ی وی، حکاکی قطعه سنگ سیاهی است به حالت طبیعی، که برای سلطان جلال‌الدین ابوالمظفر منکبرنی تهیه شده و بر روی آن جملاتی به خط کوفی تزیینی، ثلث، نسخ و رقاع حکاکی کرده، با رقم: «عمل العبد... محمود بن محمد الجوهری یعرف بر شید الحکاک النیشابوری فی المحرم سنه ثمان و عشرین و ستمائه (628 ه ق...».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1137/3).

جهانشاه

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 1224 ق)، خطاط و شاعر، متخلص به جهان. نزد محمود میرزا، برادر خود، مؤلف «گلشن محمود»، و دیگر هنرمندان شاگردی کرد. جهانشاه میرزا خط نستعلیق را خوش می‌نوشت و اشعار فراوانی از حفظ بود و شعر نیز می‌سرود. از اوست:
جهان جانی ندارد بی نکویان
مگر این نیکوان جان جهانند
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (130/1)، سفینة المحمود (42 -41 /1)، فرهنگ سخنوران (227)، مجمع الفصحا (37/1)، مصطبه‌ی خراب (39)، نگارستان دارا (35).

چرختاب، محمدرضا

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 992 ق)، خطاط. معروف به چرختاب. از اهالی مشهد و شاگرد استاد سید احمد مشهدی بود. او از مشهد به یزد نقل مکان کرد و در آن شهر ساکن شد. از آثار او: یک قطعه از مرقع شاه‌اسماعیل به قلم دودانگ و کتابت خوش، با رقم: «کتبه العبد المذنب محمدرضا المشهدی غفرالله ذنوبه و ستر عیوبه».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (3/ 736- 737)، گلستان هنر (120).

چلمه‌ی بخاری، اسکندر

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط. از مردم بخارا و یکی از هفت تن از شاگردان معروف میرعلی هروی بود. وی در عصر استادش به حدی در حسن خط ترقی کرد که وقتی میرعلی به وی اجازه داد که در قطعاتش عنوان «کتبه میرعلی» را رقم کند، میرچلمه به استاد پرخاش کرد و میرعلی آزرده شد و وی را نفرین کرد و چلمه پس از اندک زمانی نابینا شد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (132/1)، مناقب هنروران (78، 77).

چینی چی‌زاده، عبدالرحمن

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
از اوست: قرآن نیم‌ربعی نسخ کتابت خفی عالی با رقم: «چینی چی‌زاده عبدالرحمن 1103» در موزه‌ی اسلامی ترک.
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

حاتمی، تقی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
تقی حاتمی در تهران متولد گردید. از ابتدای طفولیت عشق و علاقه سرشاری به هنر ظریف خط و خوشنویسی که شیوه دیرین پدران و اجداد او بود، داشت. پس از اتمام دوره تحصیل، این هنر را به جد نزد اساتید بزرگ زمان خود فراگرفت. او در خط نستعلیق از شیوه عمادالکتاب پیروی نموده و در نوشتن این نوع خط از خفی و جلی ید تبحر خاص دارد. وی علاوه بر آن خط شکسته تحریر را زیبا می نوشته است. استاد سالها در مجلس شورای ملی به سمت کارگزینی مشغول خدمت بود.گروه : هنررشته : خوشنویسیوالدین و انساب : تقی حاتمی فرزند یوسف مستوفی تفرشی می باشد.تحصیلات رسمی و حرفه ای : تقی حاتمی از ابتدای طفولیت عشق و علاقه سرشاری به هنر ظریف خط و خوشنویسی که شیوه دیرین پدران و اجداد او بود داشت. پس از اتمام دوره تحصیل این هنر را به جد نزد اساتید بزرگ زمان خود کسب نمود.استادان و مربیان : تقی حاتمی از سال 1305 به خدمت استاد عمادالکتاب رفته و به فراگیری روموز و اصول خط پرداخت.مشاغل و سمتهای مورد تصدی : تقی حاتمی سالها در مجلس شورای ملی به سمت کارگزینی مشغول اشتغال داشته است.آرا و گرایشهای خاص : تقی حاتمی در خط نستعلیق از شیوه عمادالکتاب پیروی نموده و در نوشتن این نوع خط از خفی و جلی تبحر خاص دارد. وی علاوه بر آن خط شکسته تحریر را زیبا می نوشته است.

_____

آثار : ارشاد بیان عطار اسرار نامه شیخ عطار پند نامه عطار ترجمه الصلوه فیض کاشی ترجیع بند هاتف اصفهانی حدیقه الحقیقه سنایی مصیبت نامه عطار مظهر الذات عطار مظهر العجایب عطار منتخب ساقی نامه ها منابع زندگینامه :http://www.iranologyfo.com/

حاجب شیرازی، حیدرعلی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1334 -1271 ق)، نقاش، خطاط و شاعر، متخلص به حاجب. وی در کناره، از روستاهای مرودشت شیراز، به دنیا آمد. با پدرش به شیراز رفت و علوم ادبی و نقاشی و قلمدان‌سازی را در آنجا آموخت. حاجب در اواسط عمر به تهران آمد و ضمن تحصیل علوم ادبی و عربی، در هنر خط نستعلیق هم تبحر یافت. او در اواخر عمر در سلک صوفیان سلسله ذهبیه درآمد. وی در تهران درگذشت و پس از مرگ، جنازه‌اش را در خانقاه متعلق به وی به خاک سپردند. از وی «دیوان» اشعاری به جای مانده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :دانشمندان و سخن سرایان فارس (185 -177 /2)، الذریعه (216/9)، سخنوران نامی معاصر (1045 -1040 /2)، فرهنگ سخنوران (236)، مؤلفین کتب چاپی (977 -976 /2).

حاجی محمد

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط. از آثار او: یک رقعه مذهَّب روی چلوار، ثلث رقاع سه دانگ جلی ممتاز و نسخ رقاع کتابت عالی، با رقم: «بمحروسة اصفهان کتبه العبد المذنب المستغفر من ذنبه و خطائه حاجی (محمد) حامداً تعالی مصلیاً و مسلما» (979).
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1147/4).

حافظ باباجان تربتی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 944 ق)، خطاط و شاعر. معروف به بهرامی. از مردم تربت حیدریه و برادر حافظ قاسم، خواننده مشهور عصر خود، بود. پدرش از ملازمان دربار سلطان حسین میرزا بایقرا و خود از ملازمان دستگاه بهرام میرزا صفوی بود و به همین جهت است که خود را بهرامی معرفی کرده است. حافظ باباجان خط نستعلیق را خوش می‌نوشت و در موسیقی نیز دست داشت و عود و شترغو را نیکو می‌نواخت. وی همچنین زرفشانی و نقاری در استخوان را خوب می‌دانست و در عروض و معما توانا بود و شعر نیز می‌سرود. در تبریز درگذشت. از آثار وی، دو قطعه در مرقع بهرام میرزای صفوی، در کتابخانه‌ی خزینه‌ی اوقاف استانبول است: یکی به قلم دو دانگ خوش، با رقم: «کاتبها حافظ باباجان، و قاطعها دوست محمد» و دیگری به قلم نیم دودانگ خوش، با رقم: «کتبه العبد باباجان بهرامی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (84 -83 /1)، تاریخ موسیقی (245 ،233 /1)، تحفه سامی (136 -135)، گلستان هنر (101)، مناقب هنروران (56).

حافظ تبریزی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، شاعر، موسیقیدان و خطاط. از مردم محله‌ی خیابان تبریز و حافظ قرآن و صاحب آوازی خوش بود. او سازهای قانون و شترغو را نیکو می‌نواخت و غزل را نیکو می‌سرود.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ موسیقی (323 ،246 /1)، تاریخ نظم و نثر (696)، تحفه سامی (137)، تذکره‌ی شعرای آذربایجان (167 -166 /2)، دانشمندان آذربایجان (110)، الذریعه (225 -224 /9)، سخنوران آذربایجان (310).

حافظ رومی

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم ق)، خطاط. از آثار وی: یک نسخه «عجائب المخلوقات و غرائب الموجودات»، به خط ثلث خوش و نسخ خفی متوسط با رقم: «وقع الفراغ من تحریره فی... سنة اربعه و ثمانین و ثمانمائة... حرره العبد... حافظ رومی...».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1057/4).

حافظ سبزواری، علی

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
از اوست: قران رحلی مذهب جلد سوخت عالی نسخ و رقاع نیم دو دانگ خوش با رقم: «قد تشرفت بکتابة... العبد الضعیف... علی بن ملک الحافظ السبزواری... فی یوم الاحد: فی شهر ذی‌القعدةالحرام سنة تسع و تسعین و ثمانماءه (899) و هذا هو المصحف الرابع من المصاحف التامة التی شرفه اللّه تعالی به توفیق کتابها...» در موزه‌ی اسلامی ترک.
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

حافظ شیرازی، شمس

قرن:8
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س هشتم ق)، خطاط. از آثار وی: یک قطعه ثلث رقاع دو دانگ جلی خوش، با رقم: «کتبه افقر الفقراء شمس الحافظ الشیرازی... اربع و سبعین و سبعمائه» (774)؛ یک قطعه ثلث دو دانگ جلی عالی و نسخ کتابت خفی متوسط و رقاع کتابت خوش، با رقم: «کتبه العبد شمس الکتاب الشیرازی...»؛ قطعه‌ی «وقبح خطیاتی علی یشنع»، به خط ثلث چهار دانگ جلی خوش و نسخ و رقاع کتابت خوش، با رقم: «مشقه خادم الفقراء شمس الحافظ الشیرازی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1085 -1084 /4)، یغما (س 4، ش 9، ص 427).

حافظ شیرازی، غیاث‌الدین حسن

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط. از آثار او: قرآن رحلی عظیم مذهَّب و جلد سوخت عالی، ریحان نیم دو دانگ خوش و نسخ نیم دو دانگ جلی خوش، با رقم: «غیاث‌الدین حسن حافظ الشیرازی ابن مرشدالدین محمد غفراللّه رب العالمین و کتب فی سنة اثنین و تسعون و تسع مائة (992) من الهجرة النبویة».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1128/4).

حافظ شیرازی، نظام الدین احمد

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم ق)، خطاط. از آثار وی: «قرآن» سلطانی کوچک، دو سطر ثلث و یک سطر ریحان، در هر صفحه نیم دودانگ عالی به زر و متن به خط نسخ کتابت خفی یاقوتی خوش، با رقم: «کتبه نظام الدین احمد الحافظ الشیرازی» (قرن نهم).
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (4/ 1027).

حافظ فوطه‌ای

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم و دهم ق)، خطاط. از نازک‌نویسان و کاتبان دربار سلطان حسین میرزا بایقرا بود. وی شاگردان نامداری تربیت کرد که مشهورترین آنها ملا میرحسین حسینی است، که خط او را نظیر خط میرعلی هروی می‌شمارند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (133/1)، مناقب هنروران (61).

حافظ قنبر

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط. اصل وی حبشه بود و غلام قاضی شرف‌الدین عبدالمجید قمی. حافظ قنبر در خط ثلث استاد بود و کتیبه‌ی درگاه مسجد جامع قم و محراب و درگاه مزار سلطان سید بواحمد در دروازه‌ی ری به خط اوست. در اواخر عمر به خط نستعلیق پرداخت و در آن نیز سرآمد شد. مولانا شاگرد وی بوده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (584/2)، گلستان هنر (33 ،32).

حافظ هروی، جلال‌الدین محمود

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 924 ق)، شاعر و خطاط. وی از خاصان امیرعلیشیر نوایی بود که سوای خط نستعلیق، همه‌ی اقلام را به پایه‌ی اعلی رساند. او شعر می‌سرود و همچنین امامت و خطابت مسجد جامع هرات، و پیش‌نمازی مسجد نوایی را عهده‌دار بود.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (134 -133 /1)، الذریعه (225/9)، مجالس النفائس (275، 98).

حافظ هروی، کمال‌الدین حسین

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 974 /973 ق)، خطاط و قاری. معروف به واحدالعین. اصل وی از هرات بود ولی، به مشهد رفت و از آنجا به قم و به اردوی شاه طهماسب صفوی پیوست. او در خواندن قرآن در خراسان شهرت فراوانی داشت و مورد توجه بزرگان و پادشاهان بود. کمال‌الدین جز نستعلیق، انواع خطوط را ماهرانه و استادانه می‌نوشت. از آثار وی: یک نسخه کلمات قصار حضرت امیرالمؤمنین (ع) و دو قطعه به قلم ثلث نیم دو دانگ و نسخ کتابت ممتاز و عالی، با رقم: «... کمال‌الدین حسین الحافظ الهروی فی المشهد المقدس بتاریخ سنه‌ی ثلث و ثلاثین و تسعمائة» و «مشقه الفقیر کمال‌الدین حسین الحافظ الهروی»؛ کتیبه‌ی صفه‌ی صاحب در مسجد جامع اصفهان، به قلم ثلث سه دانگ کتیبه‌ی عالی، با رقم: «انجام یافت فی تاریخ سنه ثمان و ثلاثین و تسعمائة کتبه کمال‌الدین حسین الحافظ الهروی»؛ یک قطعه از مرقع سید احمد مشهدی، به قلم ثلث سه دانگ جلی و نسخ و رقاع کتابت ممتاز، با رق: «مشقه العبد کمال‌الدین حسین حافظ هروی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آثار ملی اصفهان (538 -537)، احوال و آثار خوشنویسان (1063/4، 169 -168 /1)، اطلس خط (335)، پیدایش خط و خطاطان (150)، تاریخ اصفهان (233)، تاریخ موسیقی (319 -318)، تاریخ هنرهای ملی (873 -872 /2)، خوشنویسان و هنرمندان (28)، گلستان هنر (104 -103)، گنجینه‌ی آثار تاریخی اصفهان (94 -91).

حافظ، محمدیوسف

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دوازدهم ق)، خطاط. از آثار او: ادعیه‌ی نیم‌ربعی جلد روغنی، سرلوح مرصع، تمام متن و حاشیه مذهَّب، به خط نسخ کتابت جلی متوسط و با رقم: «کتبه تراب اقدام المؤمنین الفقراء محمدیوسف الحافظ فی شهور سنة 1157...»، در کتابخانه‌ی سلطنتی.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1209/4).

حافظی شیرازی، غیاث‌الدین حسن

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
اثر اوست: قرآن رحلی عظیم مذهب و جلد سوخت عالی ریحان نیم دو دانگ خوش. نسخ نیم دو دانگ جلی خوش با رقم: «غیاث‌الدین حسن حافظی الشیرازی ابن مرشدالدین محمد غفراللّه رب‌العالمین و کتب فی ایام عمرنا او حیوتنا مائة و ثلث و ثمانین و من المصاحف المختومة المرقومة فی سنة اثنین و تسعون و ست مائه (992) من الهجرة النبویة» در موزه‌ی اسلامی ترک.
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

حاکم نیشابوری، ابوعبداللّٰه محمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(405 -321 ق)، حافظ، محدّث، فقیه و عارف. معروف به ابن البیّع و مشهور به شیخ المحدثین. در نیشابور متولد شد. از همان دوران کودکی به تحصیل علم و دانش پرداخت. وی در طلب علوم عصر بویژه دانش حدیث که پرجاذبه‌ترین دانشهای آن روزگار بود به نقاط مختلف عالم اسلامی از نیشابور تا عراق و حجاز و ماوراءالنهر و دیگر بلاد خراسان سفر کرد، و در نیشابور و دیگر بلاد از حدود دو هزار تن از مشایخ سماع حدیث داشته است. در شناختن و نقد حدیث در آن روزگار کسی همتای او نبود. یکی از استادان وی حاکم ابواحمد نیشابوری است. ابوعبداللّٰه در تصوف نیز از محضر ابوالحسن پوشنجی و جعفر بن نصیر و ابوعمر و زجاجی و ابوعثمان مغربی کسب فیض کرد. وی در عصر سامانیان به روزگار وزارت عُتبی در سال 359 ق چندی قضاوت نیشابور را عهده‌دار بود. برخی نویسندگان یادآور شده‌اند که وی نقش میانجی سیاسی میان سامانیان و آل‌بویه را نیز عهده‌ار بوده است. مشهورترین عنوانی که وی بدان شناخته می‌شود «الحاکم» است. بنا به گفته‌ی ابن خلکان، این عنوان به اعتبار مقامی است که در قضاوت داشته است و به گفته‌ی محدث قمی در «الکنی والالقاب»، حاکم در اصطلاح محدثان به کسی اطلاق می‌شود که احاطه به جمیع احادیث داشته باشد. بسیاری از محدثان عامه چون او را متشیع دانسته‌اند، نقل حدیث- غدیر- «من کنت مولاه...» و حدیث «طیر» و نگارش کتاب «فضایل حضرت زهرا (س) را از نقاط ضعف او شمرده‌اند. آنه مسلم است این که وی اگر چه در باطن شیعی مذهب بود، اما در ظاهر مسلمانی سنی و بر مذهب امام شافعی بوده و مانند اغلب شافعیان به اهل‌بیت رسول و امیرالمؤمنین علی (ع) ارادتی خاص داشته است. او بر اثر سکته در نیشابور درگذشت. از آثار او: «تاریخ نیشابور»؛ «المستدرک علی الصحیحین»؛ «معرفة علوم الحدیث»؛ «مُزَکّی الاخبار»؛ «المدخل الی الاکلیل»؛ «فضایل فاطمة الزهرا»؛ «فضایل الشافعی»؛ «المدخل الی الصحیح»؛ «مفاخر الرضا»؛ «فوائد الشیوخ»؛ «الامالی».[1]
عبدالمجید طالقانی. خطاط معروف ایرانی (ف. 1185 ه.ق.). وی از مردم طالقان بود و در آغاز جوانی به اصفهان رفت و چندی در کسوت فقر گذرانید. سپس به مشق خط پرداخت و از نستعلیق شروع کرد. پس از اندک زمانی به خط شکسته مشغول شد و در این هنر استاد مسلم گردید.

خط شکسته را درویش کامل کرد، قواعد این خط را استوار نمود و زیبایی و شیوایی آن را به حد اعلی رسانید. از گرانبهاترین آثار او جز مقطعات و مرقعات متعدد نسخه «کلیات سعدی» است که در کتابخانه سلطنتی ایران موجود است. وی شاعر بود و در شعر «خموش» و «درویش» تخلص می‌کرد و دیوان غزلیاتش موجود است. وی در جوانی (سی و پنج سالگی) درگذشت و از معروفترین شاگردانش میرزا کوچک است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] الاعلام (101/7)، اعیان الشیعه (391/9)، تاریخ بغداد (474 -473 /5)، تاریخ نیشابور (مقدمه/42 -30)، دایرةالمعارف فارسی (828/1)، الذریعه (199/2)، روضات الجنات (266/7)، ریحانه (427/7)، سیرالنبلاء (177 -162 /17)، کشف الظنون (144)، الکنی والالقاب (170 -172 /2)، لغت‌نامه (ذیل/ ابن بیع)، مؤلفین کتب چاپی (583 -582 /5)، معجم المؤلفین (238 -239 /1)، الوافی بالوفیات (321 -320 /3)، وفیات الاعیان (280 -281 /4).

حالتی گیلانی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو ح 980 ق)، خطاط و شاعر، متخلص به حالتی. از مردم لاهیجان و از سادات آن سامان بود. شعر می‌گفت و خط نستعلیق و شکسته را خوش می‌نوشت. از اوست.
آنکه شادی از جفای سرو آزادی نداشت
بود آزاد از غم ما، خاطر شادی نداشت
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1260/4، 134/1)، تذکره‌ی روز روشن (193)، الذریعه (226/9)، صبح گلشن (116)، فرهنگ سخنوران (244 -243)، لغت‌نامه (ذیل/ حالتی)، نامها و نامدارهای گیلان (125)، هفت اقلیم (152 -151 /3).

حالی اردبیلی، محسن

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ح 1333 -1247 ش)، خطاط، شاعر و صوفی. معروف به عمادالفقرا. در اردبیل متولد شد. از عرفای سلسله‌ی ذهبیه مقیم اردبیل بود. در عتبات وفات یافت. از آثار وی: رساله‌ی «افاضه‌ی روحیه»؛ «آینه‌ی بیابان»؛ «آیات الرجعة»؛ مثنوی «تذکرة السالکین»؛ رساله در «تصوف»؛ ترجمه‌ی «غررالحکم و دررالحکم» به شعر؛ «قصیده‌ی عشقیه».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الذریعه (226/9، 121/4)، زندگینامه‌ی رجال و مشاهیر (160/3)، فرهنگ سخنوران (244)، مؤلفین کتب چاپی (214 -213 /5).

حالی اصفهانی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
بابا شاه، از معروفترین و زبردست ترین استادان خط نستعلیق نیمه دوم قرن دهم بابا شاه.
برگرفته از کتاب :فرهنگ فارسی معین (جلد پنجم)

حامدی اصفهانی

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 884 ق)، شاعر، صوفی و خطاط. از متصوفین پیرو طریقه‌ی مولوی بود، که پس از جهانگردی بسیاری به خاک عثمانی و به دربار سلطان محمد فاتح راه یافت و سمت شیخی مزار مولانا جلال‌الدین در قونیه را عهده‌دار شد. به جز «دیوان» شعرش، اشعاری در پاسخ معماهای جامی سرود و نیز برای فرزندش، محمود، زایجه‌ای به فارسی شامل سی و دو سؤال وضع کرد و در پاسخ هر سوال یک یا دو بیت فارسی سرود و آن را «جام سخن گوی» نام نهاد. همچنین او بیش از نیمی از غزلیات حافظ را تضمین کرد. وی خطاط نیز بود، چنانکه «مفردات»ابن‌بیطار و «دلایل الاعجاز» را به خط خوش برای سلطان محمد فاتح نوشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ ادبیات در ایران (342/4)، تاریخ نظم و نثر (793-792)، فرهنگ سخنوران (245)، مولفین کتب چاپی (467/2).

حجاب شیرازی، فتحعلی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1269 ق)، خطاط، مذهب و شاعر، متخلص به حجاب. وی شاگرد وصال شیرازی بود. در سال 1266 ق با پسران وصاف به هندوستان رفت و دو سال بعد به شیراز بازگشت. حجاب انواع نستعلیق را از شش دانگ تا غبار استوار و عالی می‌نوشت و در سرودن شعر نیز مهارت داشت. صاحب «حدیقه الشعراء» آورده: «... در رسوم شاعری هم بین‌الاقران ممتاز بود. دیوانش قریب شش هزار بیت است...»، او در شیراز درگذشت و در بقعه‌ی شاهچراغ دفن شد. از خطوط تذهیبی وی اثر رقم‌داری دیده نشده است. از آثار او: یک نسخه شش دفتر «مثنوی» مولانا، به قلم کتابت خفی عالی، با رقم: «تمت الکتاب... کتبه فتح علی الشیرازی المتخلص به حجاب، سنه‌ی 1263»؛ یک نسخه «لوایح» جامی، به قلم نیم دو دانگ خوش، با رقم: «.... اقل الکتاب فتح علی الشیرازی متخلص به حجاب تحریر نمود...»؛ یک نسخه «تاریخ معجم»، به قلم نیم دو دانگ خوش، با رقم: «... اقل الکتاب فتح علی الحجاب، گردید» و چند قطعه‌ی دیگر که در احوال و آثار خوشنویسان» به آنها اشاره شده است.[1]
فتحعلی بن محمد جعفر شاعر، خطاط شیرازی (ف. شیراز 1269 ه.ق.). وی در خط نستعلیق مهارت داشت. پس از مرگ او را در بقعه شاه‌چراغ دفن کردند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] آثار عجم (545 -544)، احوال و آثار خوشنویسان (567 -565 /2)، احوال و آثار نقاشان (500/2)، اطلس خط (568 -567)، تذکره‌ی خوشنویسان معاصر (57)، حدیقه الشعراء (422 -417 /1)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (234 -233 /2)، الذریعه (232/9)، ریحانه (22/2)، شرح حال رجال (176 -175 /6)، فارسنامه‌ی ناصری (1164/2)، فرهنگ سخنوران (248)، لغت نامه (ذیل/ حجاب شیرازی)، مرآت الفصاحه (155 -154)، مکارم الآثار (1936/6).

حجاب شیرازی، محمدمهدی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1304 -1224 ق)، خطاط. و شاعر، متخلص به حجاب در شیراز متولد شد و در همان جا کسب کمالات کرد و مقدمات ادبی و عربی، منطق، کلام و حکمت الهی را آموخت. سپس برای تجارت به هند رفت و در کنار تجارت، به عبادت و صحبت اصحاب کمال روزگار می‌گذرانید او گاهی شعر نیز می‌سرود و در خط شکسته تعلیق مهارت داشت. فرزند وی، سحاب، تاریخ فوت پدر را چنین سروده:
چو کرد عزم حریم وصال گفت سحاب
حجاب پرده برافکند و بی‌حجاب برفت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آثار عجم (555)، احوال و آثار خوشنویسان (1277 -1276 /4)، بزرگان شیراز (346)، حدیقه الشعراء (423 -422 /1)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (233 -230 /2)، طرائق الحقائق (472 -471)، فارسنامه‌ی ناصری (954/2)، فرهنگ سخنوران (248)، مرآت الفصاحه (154 -153).

حجار اصفهانی، اسماعیل

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1309 ق)، خطاط و حجّار. از آثار وی: حجاری ستون سنگی سمت چپ ایوان شمالی مسجد سید اصفهان است که به خط نستعلیق چنین نوشته شده: «حاجی اسمعیل حجار، التماس دعا دارم سنه 1309».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آثار ملی اصفهان (652)، گنجینه‌ی آثار تاریخی اصفهان (769).

حجازی، احمد

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
از او قرآن به قطع سلطانی ثلث و ریحان دو دانگ جلی عالی، نسخ کتابت یاقوتی خوش با رقم «احمد بن عبداللّٰه الحجازی 872» در بقعه‌ی مولوی در قونیه موجود است.
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

حداد اصفهانی، محمد حسن

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، خطاط. مشهور به ناقوسی. از آثار او: ادعیه نیم ربعی، جلد روغنی، مذهب به خط نسخ و رقاع و کتابت خوش و با رقم: «... انا العبد... اقل الحاج ابن حاجی محمد تقی، محمد حسن الاصفهانی فی سنه 1237» و «خط حاج حسن حداد»؛ ادعیه نیم ربعی جلد میشن مذهب، نسخ کتابت جلی متوسط، با رقم: «... حاجی محمد حسن الاصفهانی الشهیر بالناقوسی» (قرن 13)، ادعیه نیم ربعی به سفیدآب و الوان، نسخ و رقاع کتابت خفی، با رقم: «... اقل الحاج محمد حسن الاصفهانی فی 1242».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1158 -1157 /4).

حسام الواعظین، محمد رضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
فرزند حاج میرزا محمد علی علاقبند بن ملا اسماعیل بن علی بن جعفر بن حسن اصفهانی. واعظ جلیل، و فاضل محدث خبیر، ادیب شاعر و خطاط، از خطبای طراز اول اصفهان بلکه ایران به شمار می‌رفت.
در 1301 متولد، و در شب جمعه 13 ربیع الاول سال 1381 وفات یافته، در یکی از اطاق‌های تکیه‌ی سید العراقین مدفون گردید.
در اصفهان خدمت: آقا سید محمود کلیشادی، و ملا محمد حسین کرمانی، و آقا سید محمد باقر درچه‌ای تحصیل نمود. سال‌ها در طهران ساکن، و به وسیله‌ی شمس العرفا در سلسله‌ی فقر [!] وارد شده و به تصفیه‌ی نفس پرداخته، سپس به اصفهان مراجعت نموده و به وعظ و ارشاد پرداخته، الحق واعظی شیرین بیان، و محدثی طلیق اللسان بود. شعر خوب می‌سرود، و خط نستعلیق را در نهایت استادی می‌نوشت.
برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

حسنی تبریزی، محمد

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط. از آثار او: «کیمیای سعادت» غزالی به قطع وزیری بزرگ، جلد تیماج عنابی جدول منگنه که دو صفحه‌ی اول متن و حاشیه مذهب عالی است، به خط نسخ کتابت تحریر خوش، با رقم: «فرغ من تحریره العبد محمد بن امیرعلی الحسنی فی ثالث عشر رجب سنه و ثلثین و تسعمائه» (936)، در کتابخانه‌ی ملی.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1148/4).

حسنی سیفی قزوینی، عماد

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ح 1024 -961 ق)، خطاط و شاعر. ملقب به عمادالملک. بزرگترین استاد خط نستعلیق است. وی از سادات سیفی حسنی قزوین بود و در همان شهر به تحصیل مقدمات علوم و آموختن خوشنویسی پرداخت. برخی گویند وی ابتدا در قزوین شاگرد مالک دیلمی بوده و سپس به تبریز مسافرت کرده و نزد محمدحسین تبریزی به تکمیل هنر خویش مبادرت نموده است. میرعماد مسافرتهایی به آسیای صغیر و حجاز کرد و در مراجعت به ایران جزو خوشنویسان فرهاد خان قرامانلو، از سرداران شاه عباس اول (1038 -996 ق) که در هرات بود، قرار گرفت. پس از قتل او در 1007 ق به گیلان سفر کرد و از آنجا به قزوین بازگشت و پس از یک سال به اصفهان رفت و به دربار شاه عباس راه یافت. میرعماد در مدت شانزده سال اقامت خود در اصفهان، شاگردانی تربتی کرد که بعضی از آنها از استادان معروف خط نستعلیق به شمار می‌روند، از جمله: نورالدین محمد لاهیجی معروف به نورا، عبدالرشید دیلمی معروف به رشیدا، ابوتراب اصفهانی معروف به ترابا، عبدالجبار اصفهانی، محمد صالح خاتون‌آبادی، درویش عبدی بخارایی و گوهرشاد دختر میرعماد. میرعماد نزد شاه عباس جایگاهی ارجمند یافت و به همین سبب نیز، محسود اقران که به قولی یکی از آنها علیرضا عباسی بود، قرار گرفت و سعایت ایشان در حق وی و همچنین وارد آمدن اتهام تسنن و نیز کنایات و اشعار نیش‌دار میرموجب بدبین شدن شاه نسبت به او و نهایتا کشته شدن وی به اشارت پنهانی شاه عباس، توسط مقصود بیگ مسگر قزوینی گردید. میرعماد پایه‌ی خط نستعلیق را در جایی نهاد که هیچ کس، چه در مدت دو قرن قبل از او و چه در طی نیم قرن زمان خوشنویسی او و چه در طول چهار قرن بعد از او تا امروز، به آن جایگاه نرسیده است. میرعماد در لطافت قلم و قدرت کتابت و استواری و خوش‌اندامی حروف و کلمات و سطر و صفحه و تمام محاسنی که برای خط نستعلیق یاد کرده‌اند، اعجاز می‌کرد. هم خفی را خوش می‌نوشت و هم جلی را استوار و شیرین. آوازه‌ی حسن خط میر در زمان حیاتش به اقطار کشورهای اسلامی رسید و قطعات خطوط وی را در ایران و هندوستان و عثمانی و غیره به بهای زر می‌خریدند و شاهان و بزرگان عصر به داشتن خطوط وی در کتابخانه‌ی خود مباهات می‌کردد. میرعماد در پایان سالهای عمر خود سبک خاصی در نستعلیق داشت که

شیواترین شیوه‌هاست، این شیوه ترکیبی از خط میر علی هروی و بابا شاه اصفهانی، و در عین حال روش مستقل خاصی است که پس از گذشت سالها از مرگ وی، تاکنون کسی دیگر نتوانسته است نقطه‌ای به آن بیفزاید و یا از آن نکته‌ای بکاهد. میر در نثر و نظم نیز دست داشت و بعضی رساله‌ی منثور «آداب المشق» را به او نسبت می‌دهند، که این رساله به احتمال زیاد از آثار بابا شاه اصفهانی است. آرامگاه میرعماد در مسجد مقصود بیگ در اصفهان است. از آثار وی: یک نسخه «سبحة الابرار» جامی، به قلم کتابت خفی عالی، با رقم: «عماد الحسنی، سنه‌ی 972»؛ یک نسخه «الاسماء الحسنی»، به قلم دو دانگ و غبار ممتاز، با رقم: «عماد الحسنی، سنه‌ی 987»؛ یک نسخه «تکملة النفحات» عبدالغفور لاری (ضمیمه‌ی «نفحات الانس» جامی به خط ضیاءالدین قزوینی) و حواشی بسیار بر «نفحات الانس» و فهرست اعلام آن، به قلم کتابت خفی عالی، با رقم‌های: «تمت الحاشیه الشریفه اللطیفه... سنه‌ی 992، علی ید عبدالضعیف... عماد بن ابراهیم الحسنی...» و «تمت الرسالة... سنة اثنی و تسعین و تسعمئة... عماد الحسنی عفی عنه»؛ یک نسخه «گلستان» و در حاشیه‌ی آن «بوستان» سعدی، به قلم کتابت و کتابت خفی عالی، با رقم: «... کتبه العبد... عماد الملک الحسنی... بدارالسلطنة قزوین سنه‌ی 998»؛ یک نسخه «دیوان» حافظ، به قلم کتابت عالی، با رقم: «تمت الکتاب... فی سنه‌ی ثلاث و الف الهجریة النبویة، فقیر عماد الحسنی»؛ یک نسخه «مناجات» حضرت علی (ع)، با ترجمه‌ی فارسی، به قلم نیم دو دانگ و کتابت خفی ممتاز، با رقم: «شرف بکتابتها... عماد الحسنی... سنة عشر و الف»؛ یک نسخه «رباعیات» خیام، به قلم نیم دو دانگ ممتاز، با رقم: «کتبه العبد عماد الحسنی 1016»؛ مرقعی مشتمل بر یکصد قطعه، به قلم‌های چهار دانگ تا غبار ممتاز و عالی، با تاریخ‌های 1007 تا 1024 ق.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آثار ملی اصفهان (730)، احوال و آثار خوشنویسان (538 -518/ 2)، اطلس خط (532 -522)، پیدایش خط و خطاطان (122 -115)، پیدایش و سیر تحول هنر خط (149)، تاریخ برگزیدگان (462 -461)، تاریخ هنرهای ملی (902 -896/ 2)، تذکره‌ی روز روشن (567 -566)، تذکره‌ی نصرآبادی (208 -207)، خوشنویسان و هنرمندان (54 -53)، دایرةالمعارف فارسی (2955 -2954/ 2)، الذریعه (1207 -1206 ،767/ 9)، ریحانه (76 -72/ 6)، طرائق الحقائق (158/ 3)، عالم آرای عباسی (895/ 2)، فرهنگ سخنوران (653)، قزوین در گذرگاه هنر (219 -214)، کارنامه‌ی بزرگان (190 -188)، گلستان هنر (نوزده، 122 -121)، گنجینه‌ی آثار تاریخی اصفهان (470 -468)، لغت نامه (ذیل/ عماد

قزوینی)، مآثر رحیمی(1544/ 4)، مؤلفین کتب چاپی (616 -614/ 4)، مینودر (762 -759/ 1).

حسنی سیفی قزوینی، گوهرشاد

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1038 ق)، خطاط. وی یکی از بزرگترین نستعلیق نویسان زمان خود بود. او پس از قتل پدر تا 1032 ق در اصفهان زیست و سالها سوگوار بود. سپس به قزوین رفت و همان جا درگذشت. گوهر شاد خط نستعلیق را از پدر تعلیم گرفت و در میان زنان خوشنویس، کسی به زبردستی او در این خط دیده نشده است. از آثار وی: یک نسخه «گلستان» سعدی، به قلم کتابت خوش، با رقم: «کتبه العبد المذنب گوهرشاد غفر له 1025»؛ یک قطعه به قلم نیم دو دانگ خوش و به آب زر، با رقم: «نمقه گوهرشاد 1030».[1]
1038 ق، از زنان نامدار خوشنویس. وی دختر میرعماد قزوینی (1024 ق) بود و نستعلیق‌نویسی را از پدرش فراگرفت و سرآمد زنان نستعلیق‌نویس گردید. همسر وی میر محمدعلی خدیو الخطاطین بود و فرزندان بسیاری بدنیا آورد که همگی خوشنویس بودند. پس از قتل پدرش تا سال 1032 در اصفهان زیست و سالها سوگوار بود سپس به قزوین رفت و در همانجا درگذشت. یک نسخه گلستان سعدی با قلم کتابت عالی به خط وی در قم و تاریخ «کتبه العبد المذنب گوهرشاد غفر لها 1025» موجود است.[2]
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] احوال و آثار خوشنویسان (594/ 3)، اطلس خط (536)، پیدایش خط و خطاطان (150)، تاریخ هنرهای ملی (921/ 2)، تذکرة القبور (36)، الذریعه (767/ 9)، قزوین در گذرگاه هنر (228)، مشاهیر زنان (200 -199).
[2] منبع: احوال و آثار خوشنویسان، 3 و 594 / 4؛ پیدایش خط و خطاطان، 213؛ تذکرةالقبور، 36؛ الذریعه، 90 / 20 767 / 9.

حسنی قزوینی، محمد

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط. از آثار وی: یک نسخه «روضه الشهداء» ملا حسین واعظ، به خط نستعلیق کتابت خفی عالی، با رقم: «قد تمت الکتاب فی... سنه 914 علی ید العبد... شاه محمد بن قاسم بن عزیزاللّه الحسنی القزوینی...».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :خوشنویسان و هنرمندان (93).

حسنی لاریجانی، لطف الله

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1238 ق)، خطاط. ظاهرا در دربار فتحعلی شاه قاجار به امر کتابت اشتغال داشته و طبع شعر نیز داشته است. از آثار وی: یک نسخه «گلستان» سعدی، به قلم کتابت متوسط، با رقم: «حرره لطف‌اللّه الحسنی غفر له 1237»؛ «دیوان» حافظ، به قلم کتابت جلی خوش، با رقم: «... حرره العبد الحقیر، ابن‌محمد زمان، لطف‌اللّه الحسنی... سنه‌ی 1237»؛ یک نسخه مجموعه‌ی «غزلیات و رباعیات» سعدی، به قلم کتابت متوسط، با رقم: «در عهد... فتحعلی شاه... تحریر یافته است... و انا الفقیر الحقیر ابن‌محمد زمان، لطف‌اللّه الحسنی لاریجانی... سنه‌ی 1238».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (3 /596- 597).

حسنی، حسن

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1314 ق)، خطاط، از آثار او: یک لوحه ثلث یک دانگ کتیبه‌ی عالی، با رقم: «کتبه حسن حسنی 1314»، در ابوجامع بورسه.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1058/4).

حسینی استرآبادی، فخرالدین محمد

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، خطاط. از آثار وی: صحیفه روغنی مذهب، نسخ کتابت خفی متوسط، با رقم: «... سلخ شهر ربیع‌الثانی من شهور سنه 1079... فخرالدین محمد الحسینی الاسترآبادی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1129 / 4).

حسینی تبریزی، محمد

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1305 ق)، خطاط. از آثار او: دعای مشلول جانمازی، جلد روغنی سرلوح مرصع، به خط نسخ کتابت خوش و با رقم. «کتبه اقل السادات محمد بن جلال الحسینی التبریزی، فی سنه 1305»، در کتابخانه‌ی سلطنتی.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1152/4).

حسینی تبریزی، محمدحسن

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، خطاط. از آثار او: تعقیبات نماز، نیم ربعی جلد روغنی، مذهب و به خط نسخ کتابت جلی خوش، با رقم: «کتبه... محمد حسن الحسینی التبریزی، سنه 1235»؛ نیم قطعه نسخ دو دانگ جلی عالی و رقاع کتابت جلی عالی، با رقم: «کتبه العبد الاثم محمد حسن الحسینی التبریزی 1234»؛ دعای صباح و غیره، به قطع وزیر کوچک، نسخ کتابت جلی خوش و با رقم: «حرره الداعی... محمد حسن الحسینی التبریزی، سنه‌ی 1236».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1158/4).

حسینی تهرانی، عبدالکریم

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم و چهاردهم ق)، خطاط. از شاگردان میرزا غلامرضای اصفهانی بود که نستعلیق را به شیه‌ی استاد خود می‌نوشت. گویند وی جز نستعلیق، در شکسته‌نویسی نیز استاد بوده، ولی خط شکسته‌ی او دیده نشده است. از آثار او: یک مرقع پانزده قطعه‌ای، به قلم دو دانگ خوش و با رقم: «الفقیر عبدالکریم 1293»؛ یک نسخه «گلستان» سعدی، به قلم کتابت خوش، با رقم: «راقمه عبدالکریم الطهرانی 1286»؛ یک قطعه چهار دانگ جلی عالی، با رقم: «الفقیر المذنب عبدالکریم الحسینی سنه‌ی 1307».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (412/ 2).

حسینی خطیب قمی، ابوطالب

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1107 ق)، خطاط. از خوشنویسان و کتیبه نگاران روزگار صفویه بود و اهل قم. از آثار وی: کتیبه‌ی مقبره‌ی شاه سلطان حسین در جوار مزار حضرت معصومه، در قم که روی گچ برجسته‌ای، به خط ثلث چهاردانگ کتابت نوشته شده، با رقم: «کتبه ابوطالب الحسینی الخطیب القمی فی سنة 1107».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (4/ 1017).

حسینی رضوی، محمدجعفر

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دوازدهم ق)، خطاط. از آثار او: «صحیفه‌ی سجادیه»، نیم ربعی جلد روغنی، دو صفحه اول متن و حاشیه مذهب مرصع، به خط نسخ کتابت خفی متوسط و با رقم. «تم ماردناه حامدا و مصلیا... سنه ثلاثین و مائه بعدالالف... کتبه العبد الاحقر المفتاق الی رحمه ربه الغنی محمد جعفر الحسینی الرضوی، سنه 1130».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1155/4).

حسینی زنجانی، محمدطاهر

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، خطاط. از کاتبان گمنام بود. از خطوط وی: یک نسخه «گلستان» سعدی، به قلم نیم دودانگ متوسط، با رقم: «تمت علی ید... خلیفه محمدطاهر بن قوام‌الدین محمد بن عبداللّه الحسینی الزنجانی... سنه‌ی 1081»؛ یک قطعه از مرقعی، به قلم دو دانگ جلی خوش، با رقم: «محمدطاهر الحسینی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (783 -782 /3).

حسینی سبزواری، جعفر

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم و یازدهم ق)، خطاط. از آثار وی چنین برمی‌آید که از سادات حسینی سبزوار و همعصر میرعماد بوده است. از آثار او: یک نسخه «گلستان» سعدی، با یک مثنوی از امیرخسرو دهلوی، به قلم کتابت و کتابت خفی خوش، با رقم: «... جعفر بن علی الحسینی سبزواری... تحریراً فی 994 کتبه جعفر الحسینی»؛ یک نسخه مثنوی «عشق و روح» فضولی، به قلم نیم دودانگ خوش، با رقم: «کتبه الفقیر العبد المذنب الراجی جعفر الحسینی غفراللّه ذنبه سنه‌ی 1046»، یک قطعه در مرقعی، به قلم دودانگ و نیم دو دانگ عالی، به شیوه‌ی میرعماد، با رقم: «کتبه الفقیه... جعفر بن سید آقا میر الحسینی... سنه 1046» و قطعات مختلف دیگر.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (124 -123 /1).

حسینی شیرازی صادق، محمد صادق

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1039 ق)، خطاط و شاعر، متخلص به صادق. از سادات شیراز بود که پس از تحصیل علوم دینی مقام قاضی القضاتی آن شهر را به دست آورد. حسینی معاصر شاه صفی بود و چون در نگارش خط نسخ و نستعلیق مهارت داشت، شاه صفی او را به اصفهان خواست و به کتابت و استنساخ در کتابخانه‌ی سلطنتی واداشت. اما پس از اندک زمانی استعفا داد و به شیراز بازگشت و از آنجا به لار رفت و همان جا درگذشت. صادق در سرودن شعر دست داشته و اشعاری از وی در تذکره‌ها نقل شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تذکره‌ی نصرآبادی (273 -272)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (416 -413 / 3)، الذریعه (579 -578 / 9)، فرهنگ سخنوران (537).

حسینی شیرازی، علیرضا

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم و چهاردهم ق)، خطاط. از کاتبان شیراز و نواده‌ی میرزا محمد کلانتر بود. هنگام فرمانفرمایی حاج فرهاد میرزا معتمدالدوله در فارس، کاتب مخصوص او و در تاریخ تألیف «فارسنامه‌ی ناصری»؛ 1304 ق، در قید حیات بود. از آثار وی: یک نسخه «روزنامه‌ی» میرزا محمد کلانتر، به قلم کتابت متوسط، با رقم: «... اقل السادات علی‌رضا الحسینی الشیرازی، نواده‌ی مرحوم میرزا محمد کلانتر سابق شیراز... سنه‌ی 1297»؛ یک نسخه «دیوان» فرخی، به قلم کتابت متوسط، با رقم: «تمت الکتاب... علی‌رضای حسینی شیرازی... سنه‌ی 1296...«؛ یک نسخه «دیوان» مغربی، به قلم کتابت جلی، با رقم: «کتبه العبد... علی‌رضا الحسینی الشریفی، ابن‌السید الشریف الشیرازی... سنه 1280». سه اثر دیگر وی در «احوال و آثار خوشنویسان» ذکر شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (463 -461 / 2).

حسینی شیرازی، نورالدین

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1278 ق)، خطاط. از آثار وی: قرآن سی ورقی، دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مرصع، نسخ کتابت خفی غبار خوش، با رقم: «قد تشرفت با تمام، یوم الثلثاء شهر ذی قعده الحرام من شهور سنه ثمان و سبعون و ماتین بعد الالف... ابن المرحوم المغفور شهاب‌الدین احمد، نورالدین الحسینی الشیرازی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1223/ 4).

حسینی علی، میرعلی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم و یازدهم ق)، خطاط. از خوشنویسان گمنام قرن دهم و یازدهم قمری است که چندی از دوران آخر زندگی میرعلی حسینی هروی را درک کرده و مانند او «کاتب السلطانی» رقم و به شیوه‌ی میرعلی هروی کتابت می‌کرد. از آثار وی: یک نسخه‌ی «دیوان» امیرشاهی به قلم کتابت خفی غبار خوش با رمق: «وفق بکتابتها...الفقیر میر علی الکاتب السلطانی .. سنه‌ی 1008»؛ یک قطعه از مرقع، به قلم دو دانگ و کتابت جلی عالی با رقم: «کتبه العبد... علی الحسینی الکاتب غفر له»؛ یک قطعه از مرقع، به قلم دو دانگ و کتابت خوش با رقم: «فی شهور سنه سبع و مثانین و ستعمائه، میرعلی السحینی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (453 -452 / 2).

حسینی قاینی، محمدحسین

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1271 ق)، خطاط. از آثار وی: ادعیه‌ی گوناگون، جلد روغنی عالی، در حاشیه آیةالکرسی به خط رقاع عالی، مرقع به نسخ و رقاع کتابت جلی ممتاز، با رقم: «اهداء حضور... امام الجمعة... العبد محمدحسین الحسینی القائنی 1271»؛ حواشی و کتیبه جلد روغنی، به خط رقاع عالی، با رقم: «العبد الجانی محمدحسین بن محمداسمعیل الحسینی القائنی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1161/ 4).

حسینی قریشی، اسدالله

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1298 ق)، خطاط. از آثار وی کتیبه‌ای است که در میان نقاشیهای سه گانه‌ی سر در قیصریه‌ی اصفهان و پشت بغلهای کاشیکاری عهد صفویه، به فرمان ناصرالدین شاه، به خط نستعلیق چنین نوشته شده در عهد دولت و زمان... ناصرالدین شاه قاجار... صورت اتمام و سمت انجام پذیرفت... اسداللّٰه الحسینی القرشی سنة 1298.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آثار ملی اصفهان (393 -392)، گنجینه‌ی آثار تاریخی اصفهان (467 -466).

حسینی قمی، شرف‌الدین حسین

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(990 -913 ق)، شاعر، ادیب و خطاط. معروف به میر منشی قمی. وی پدر قاضی احمد و در آغاز منشی سام میرزا در هرات بود. بعدها در مشهد وزیر سلطان ابراهیم میرزا شد و نسبت ابراهیم یافت و بعد از آن به تبریز رفت. سرانجام در آستانه‌ی حضرت عبدالعظیم درگذشت و همان جا دفن شد. استاد وی در خط ثلث مولانا حیدر قمی و در صرف و نحو صدقی استرآبادی بود و هیات و ریاضی را نزد غیاث‌الدین منصور دشتکی آموخت. حسینی در شعر و انشاء نیز مرتبه‌ای والا داشت. مولانا عبدی جنابدی در تاریخ فوت او گفته:
چو تاریخ جستم ز پیر خود
بگفتا: «بهشت برین جای او».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1282 -1281 /4)، تاریخ ادبیات در ایران (1678 -1677 /5)، تاریخ تذکره‌های فارسی (724 -723 /2)، گلستان هنر (پنجاه و شش- پنجاه و هفت).

حسینی کاشانی، معزالدین محمد

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 995 ق)، خطاط و شاعر. معروف به میر معز. از سادات حسینی کاشانی و از مشاهیر خوشنویسان عصر خود و در خط نستعلیق شاگرد میر هبةاللّه کاشانی بود. از آثار خطوط جلی و خفی موجود وی و مقایسه و مطابقه با خطوط محمود شهابی و سید احمد مشهدی به خوبی می‌توان دریافت که مایه و استواری و ملاحت و شیوایی خط او، به خط خواجه محمود برتری دارد و از خط میرزا سید احمد که در کتابت استاد مسلم است، فروتر نیست. بعضی از تذکره‌نویسان متأخر، شرح زندگی میر معز را با میر معز دیگری که یزدی بوده است، خلط کرده و گفته‌اند که در زمان شاه عباس اول به هندوستان رفت و به سال 1035 ق مقتول گردید، در صورتی که در تذکره‌های معاصر وی، از جمله «تاریخ عالم آرای عباسی» و «گلستان هنر» و «مجمع الخواص» او را از خوشنویسان دوره‌ی شاه طهماسب دانسته و اشاره‌ای به مسافرت او به هندوستان نشده است. صاحب «مناقب هنروران»، محمد تقی مروارید و ملا مظفرعلی و ملا هدایت‌اللّه اصفهانی و مهدی قولی و ایلچی ابراهیم را از جمله شاگردان او ذکر کرده است. از آثار وی: یک نسخه «مقالات» خواجه عبداللّه انصاری، به قلم دو دانگ عالی، با رقم: «کتبه الفقیر المذنب معزالدین محمد الحسینی الکاتب، سنه‌ی 985»؛ هفده قطعه از مرقعات مختلف، به قلم‌های چهار دانگ تا کتابت عالی و خوش، با رقم های: «کتبه معزالدین محمد الحسینی» و تاریخ‌های 984 و 987 ق و جزو همین قطعات بهترین خطی که ازا و موجود است، به قلم سه دانگ جلی ممتاز، با رقم: «کتبه معزالدین محمد الحسینی 981». در «احوال و آثار خوشنویسان» چند اثر دیگر از او ذکر شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (823 -818/ 3)، اطلس خط (495 -494)، عالم آرای عباسی (171)، کاروان هند (1317 -1316/ 2)، گلستان هنر (119)، مجمع الخواص (95)، مناقب هنروران (72 -71).

حسینی مرعشی، اسدالله

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، خطاط. از خطوط او: قرآن نیم ورقی جلد روغنی، دو صفحه اول متن و حاشیه مذهّب خوب، به خط نسخ کتابت جلی متوسط، با رقم «قدفرغ من تسوید کتابت القرآن، ابن‌محمد شریف‌الحسینی المرعشی القاضی الشوشتری، العبد الآثم اسدالله غفرالله ذنوبهما سنة 1267».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (4/ 1044).

حسینی مرعشی، ظفر حسین

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ح س دوازدهم ق)، خطاط. از آثار وی: یک نسخه قرآن بغلی جلد سوخته عالی، دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مرصع عالی، به خط نسخ غبار خوش و با رقم: «قد وقع الفراغ من تحریره و انا العبد الاقل ظفر حسین‌خان الحسینی المرعشی»، (حدود قرن 12).[1]
از اوست: قرآن بغلی جلد سوخت عالی. دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مرصع عالی نسخ غبار خوش با رقم: «قد وقع الفراغ من تحریره و انا العبد الاقل ظفر حسین خان الحسینی المرعشی». (حدود قرین 12) در کتابخانه‌ی سلطنتی.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] احوال و آثار خوشنویسان (1087 / 4).

حسینی مرعشی، محمد مقیم

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دوازدهم ق)، خطاط. وی از شکسته تعلیق‌نویسان گمنام است. از آثار او: یک نسخه «مکاتبات و رسالات» ظهوری به آقا حسین خوانساری، به قلم کتابت خوش که چنین تمام می‌شود: «حسب الاشاره صاحب سفینه بل صاحب کمینه، بتضییع این اوراق جرات نمود، و انا العبد الاقل المذنب ابن میرزا حسین المرعشی، محمد مقیم الحسینی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1275/4).

حسینی مشهدی، عبدالوهاب

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم و یازدهم ق)، خطاط. از سادات حسینی مشهد و نواده‌ی دختری و پرورش‌یافته‌ی سلطانعلی مشهدی است. قاضی احمد منشی، صاحب «گلستان هنر»، وی را در مشهد ملاقات کرده و گوید: «خطش به غایت صاف بود اما نزاکت نداشت... همیشه جزوه‌دان بزرگ پر از قطعه به خط خود همراه داشت که همه را افشان و حاشیه و جدول کرده بود و به مردم می‌نمود...». از آثار وی: سه قطعه از مرقع امیر غیب‌بیک، به قلمهای سه دانگ و نیم دو دانگ خوش و متوسط، بعضی رنگی و محرر، با رقمهای: «کتبه عبدالوهاب السحینی المشهدی...» و «... انا الفقیر عبدالوهاب الحسینی المشهدی غفر ذنوبه»؛ سه قطعه از مرقع سید احمد مشهدی، به قلمهای سه دانگ و نیم دو دانگ خوش و متوسط، با رقمهای: «الفقیر عبدالوهاب الحسینی» و «... فقیر عبدالوهاب الحسینی»؛ یک قطعه از مرقعی، به قلم دو دانگ و کتابت خوش، با رقم: «... بنده‌ی کمترین عبدالوهاب الحسینی المشهدی...».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (422 -421 / 2)، گلستان هنر (90)، هنر عهد تیموریان (577).

حسینی موسوی کاظمی، علی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ح س دهم ق)، خطاط. از آثار او: قرآن نیم ربعی که دو صفحه افتتاح متن و حاشیه مذهب مرصع عالی است، به خط ثلث جلی و نسخ غبار خوش- که جلد روغنی عالی آن به رقم میرزا اسداللّٰه مذهب مشهدی است و در تاریخ 1294 ه ق انجام گرفته است- با رقم. «بتشرف کتابته العبد... علی بن الحسین زین‌العابدین الحسینی الموسوی الکاظمی... ببلده المومنین شیرازی»، (حدود قرن دهم).
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1125/4).

حسینی موسوی، اصفهانی، ابوالقاسم کوچک

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1223 ق)، نقاش و خطاط. ملقب به مذهب باشی. از سادات اصفهان و در خط شکسته و تعلیق استاد و در تذهیب و تصویر از نوادر بود. وی در دوران فتحعلی‌شاه به لقب مذهب باشی مفتخر شد. میرزا کوچک در تمم مراحل طلاکاری و در ارائه نقوش زیبا مهارت داشت. شاگرد معروف وی، میرزا محمدتقی مذهب اصفهانی است که از استادان ممتاز تذهیب دوره‌ی خود بوده است. از آثارش: جلد مقوایی روغنی طلایی با حواشی متن زر که به طرح کتیبه‌ای و برگ انگوری تذهیب شده، با رقم: «ذهبه اقل السادات ابوالقاسم الحسینی اصفهانی 1222»؛ متن و حواشی فرمانی است که تمام متن و حواشی آن و کناره مهر پادشاه را در نهایت استادی تذهیب کرده و به خط تعلیق رقم «مذهب... ابوالقاسم الحسینی الموسوی الاصفهانی 1223» دارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (48 -47/ 1).

حسینی موسوی، علی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 938 ق)، خطاط. از خوشنویسان معاصر میرعلی هروی است. از آثار وی: قطعه‌ای در مرقع سید احمد مشهدی، به قلم دو دانگ خوش، با رقم: «کتبه العبد المذنب علی الحسینی الموسوی فی شهور سنه ثمان و ثلاثین و تسعمائه».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (453 / 2).

حسینی نجف‌آبادی، حسن

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سید حسن حسینی (اسماعیلان) نجف‌آبادی ابن سیدباقر بن حاج سیدرضا ابن سیدعلی حسینی از سادات معروف نجف‌آباد و از فضلاء حوزه علمیه قم صاحب (کتاب فضائل امیرالمؤمنین (ع) و آشنا به خطوط مختلف اسلامی و استاد خط ثلث نسخ و نویسنده قسمتی از کتیبه‌های کتابخانه مبارکه آیت‌اللّه العظمی مرعشی نجفی و ایوانهای مسجد اعظم و مسجد امام حسن عسکری (ع) در قم و بعضی مساجد و مشاهد دیگر می‌باشند.
برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد هفتم)

حسینی هروی، عارف

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم و دهم ق)، خطاط و شاعر. از خوشنویسان و شاعران دوره‌ی سلطان حسین میرزا بایقرا بود و در خط نستعلیق مهارت داشت. از او اشعاری در تذکره‌ها نقل شده است. بعضی وی را یزدی می‌دانند. از آثار او: یک نسخه «نزهه الارواح» امیر حسینی و «لمعات» عراقی، به قلم کتابت خفی متوسط، با رقم: «تمت... عارف بن روح‌الله الحسینی... فی سنه‌ی 901»؛ یک قطعه از مرقع بهرام‌میرزا، به قلم نیم دو دانگ و کتابت متوسط، به شیوه‌ی اظهر تبریزی، با رقم: «العبد الفقیر عارف الحسینی، اصلح‌الله».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (339 -338 / 2)، تذکره‌ی روز روشن (511)، الذریعه (670/ 9)، صبح گلشن (270)، فرهنگ سخنوران (606)، هنر عهد تیموریان (645، 583).

حسینی، ابوالخیر

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، خطاط. از آثار وی: یک نسخه «تحفة الملوک» و «مناجات» خواجه عبداللّٰه انصاری، به خط نستعلیق نیم دودانگ متوسط، با رقم «بتاریخ... سنه‌ی مأتین و اربعین بعدالالف، بید حقیر فقیر المذنب اقل السادات الحسینی، ابوالخیر».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (27/1).

حسینی، ابوالمعالی

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دوازدهم ق)، خطاط. از استادان نستعلیق و شکسته بود. از آثار او: کتیبه‌ی پیشانی ایوان تعمیری شاه سلطان حسین، در مسجد جامع اصفهان، که به قلم کتیبه‌ی دادانگ خوش نوشته شده است و چنین رقم دارد: « کتبه المذنب ابوالمعالی النقیب الحسینی 1112»؛ یک نسخه «نثر اللالی»، به قلم نستعلیق کتابت خوش، با رقم: «تم الکتاب...، ابوالمعالی الحسینی،... سنة الف و مائة و اربع و عشرین... 1124»؛ دو قطعه، به قلم نستعلیق و شکسته کتابت خوش، به زر تحریر دار، با رقمهای: «... ابوالمعالی الحسینی 1105» و «... ابوالمعالی الحسینی المنشی غفر له»؛ یک قطعه از مرقع کتابت خوش، با رقم: «تم... ابوالمعالی الحسینی... فی سنة الف و مائة و اربع و عشرین... 1124»؛ یک قطعه، به قلم کتابت خفی شفیعایی، با رقم: «... ابوالمعالی الحسینی غفر له».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1248 /4،35 /1).

حسینی، ابوتراب

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، خطاط. از آثار وی: کتیبه‌ی دیوار سمت غرب بقعه‌ی آرامگاه بابا افضل کاشانی، در مرق کاشان، به خط نستعلیق که چنین نوشته شده است:
گر عرض دهد سپهر اعلی
فضل فضلا و فضل افضل
از هر ملکی به جای تسبیح
آواز آید که افضل افضل
حرره ابوتراب الحسینی 1269.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آثار تاریخی شهرستانهای کاشان و نطنز (253)، فهرست بناهای تاریخی و اماکن باستانی ایران (198).

حسینی، ابوسعید

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 100 ق)، خطاط. از کاتبان خوشنویس بود. از آثار وی: یک نسخه «تاج المآثر» حسن نظامی که به امر شاه عباس اول، پادشاه صفوی نوشته شده است و به قلم نستعلیق دو دانگ خوش، با رقم: «علی ید العبد الضعیف ابوسعید بن حسن الحسینی... فی سنة الف من الهجرة».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1/ 27).

حسینی، حسن

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم و یازدهم ق)، خطاط. از هنرمندان گمنام بود. به خط وی قطعه‌ای در مرقعی در کتابخانه‌ی روان کوشکوی استانبول است، به قلم دو دانگ جلی خوش، با رقم: «مشق بنده‌ی داعی حسن حسینی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (137/1).

حسینی، داور کیا

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، خطاط. از خوشنویسان و قاطعان عصر خود بود. از آثار وی: یک قطعه به قلم دو دانگ خوش، با رقم: «فقیر داور کیا الحسینی»؛ قطعه‌ای بریده، به قلم سه دانگ نستعلیق خوش و سه دانگ ثلث عالی، با رقم: «قاطعه داور کیا الحسینی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (186/1).

حسینی، زین‌العابدین

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم و یازدهم ق)، خطاط. از آثار او: یک صفحه از مرقع کوفی سه دانگ و غبار خوش، به خط نسخ کتابت خوش و نستعلیق کتابت متوسط و رقاع کتابت جلی خوش، با رقم: «کتبه العبد... زین‌العابدین الحسینی غفراللَّه له» (قرن 11 -10).
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1075/4).

حسینی، عباس

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1336 -1273 ش)، خطاط. در تهران متولد شد. نستعلیق را خوش می‌نوشت و در این خط شاگرد میرزا کاظم خوشنویس بود پدر او، سید احمد، جد خاندان سید احمدیان است. از آثار وی: یک قطعه به قلم پنج دانگ و دو دانگ و نیم دو دانگ خوش، با رقم: «عباس بن احمد الحسینی سید احمدیان،... سنه‌ی یک هزار و سیصد و هفتاد من الهجزه المقدسه»؛ یک قطعه به قلم چهار دانگ و دو دانگ، با رقم: «راقمه سید عباس سید احمدیان، طهران، سنه‌ی 1358 ق».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (340 -339 /2).

حسینی، عبدالقادر

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
قرآن رحلی مذهب تشعیرسازی و جلد سوخت ممتاز، ریحان نیم دو دانگ به زر و لاجورد محرر با رقم: «کتبه اضعف عبادالله و اعجز خلق اللّه عبدالقادرین عبدالوهاب الحسینی» (قرن 11 -10) پو «حرره الفقیر قاسم بن ملا حسین» در موزه‌ی اسلامی ترک.
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

حسینی، عبداللطیف

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم و یازدهم ق)، خطاط. از آثار وی: دو قطعه به خط رقاع ثلث دو دانگ جلی خوش و نسخ کتابت و رقاع کتابت خوش، با رقم: «نمقه عبداللطیف الحسینی»، (قرن 11 -10).
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1108 / 4).

حسینی، عقیل الدین

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، خطاط. از آثار وی: یک نسخه «دیوان» ملا محسن فیض کاشانی، به قطع وزیری کوچک و خط نسخ کتابت خفی متوسط، با رقم: «تم بالخیر عم و الحمدلله، کتبه ابن سید رکن‌الدین مسعود، عقیل‌الدین الحسینی، فی اواخر شهر جمادی‌الاول سنه 1085، خمس و ثمانین بعد الالف من الهجره النبویه».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1112 / 4).

حسینی، علاءالدین محمد

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دوازدهم ق)، خطاط. از آثار وی: یک نسخه «اعمال حج» وزیری، با جلد روغنی عالی، به خط نسخ کتابت خوش، با رقم: «... من شهور سنه 1134 مرقوم قلم شکسته رقم کمترین غلام و غلام‌زادگان قدیمی، علاءالدین محمد الحسینی گردید...».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1115 / 4).

حسینی، علی محمد

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، خطاط. از آثار وی یک قطعه خط مرغی است، به خط نسخ خوش کتابت و با رقم: «علی محمد الحسینی»، (قرن 13).
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1122 / 4).

حسینی، محمدحسن

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط. از کاتبان زبردست گمنام بود به خط او نسخه‌ای از «دیوان» حافظ به قلم کتابت خوش و به شیوه‌ی میرعلی هروی، در کتابخانه‌ی دانشگاه استانبول است، با رقم: «کاتبها الفقیر الحقیر محمد حسن است، با رقم: «کاتبها الفقیر الحقیر محمد حسن بن فیروز بخت الحسینی غفر ذنوبهما و ستر عیوبهما. تحریرا فی اواسط رمضان المبارک سنه‌ی احدی و سبعین و تسعمائه فی قریه‌ی رزه من قراء با خرز».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (676/3).

حسینی، نجم‌الدین

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دوازدهم ق)، خطاط. از آثار وی: «صحیفه‌ی سجادیه»، نیم‌ربعی، جلد روغنی، دو صفحه‌ی اول متن و حاشیه مذهب مرصع، نسخ کتابت خفی متوسط، با رقم: «کتبه الفقیر الحقیر الجانی الی رحمة ربه الغنی ابن سعدالدین محمد الحسینی نجم‌الدین» (قرن 12).
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1221/ 4).

حسینی، ولی

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 925 ق)، خطاط. از سادات قم و از کتیبه‌نویسان بناهای مذهبی این شهر بود و خط ثلث را ماهرانه می‌نوشت. از آثار وی: کتیبه‌ی برجسته‌ی مدخل حرم حضرت معصومه (س) در قم، به خط ثلث یک دانگ کتیبه‌ی عالی، با رقم: «... شاه اسماعیل الصفوی... سنة خمس و عشرین و تسعمائه کتبه ولی الحسینی»؛ کتیبه‌ی سر در ورودی صحن قدیم، به خط ثلث چهار دانگ عالی، با رقم: «... بتاریخ خمس و عشرین و تسعمائة کتبه ولی الحسینی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1225/ 4)، گلستان هنر (33).

حشمتی خوانساری، علی

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق، خطاط و شاعر، متخلص به حشمتی. از مردم خوانسار بود و از خاندان شیخ حافظ سعدالدین عنایت‌اللّه عارف. اجداد وی در میان مردم منصب شیخی و ارشاد داشته‌اند. حشمتی به نصرآباد اصفهان رفت و به بستگان محمد طاهر نصرآبادی سواد و خط یاد داد. در اصفهان معلم شاهزاده حوا بیگم شد و پس از مدتی ترک تعلیم کرد و در نصرآباد منزوی شد و به کتابت قرآن پرداخت. وی در نود سالگی، در اوایل سلطنت شاه سلیمان درگذشت و جنازه‌اش به کربلا منتقل شد. ملا علی بیگ هفت قلم را خوش می‌نوشت و شعر را نیکو می‌سرود. «دیوان» شعرش را حدود پنج هزار بیت نوشته‌اند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (441 -440 /2)، تذکره‌ی شعرای خوانسار (45 ،43)، تذکره‌ی نصرآبادی (320)، الذریعه (256/9)، صبح گلشن (139)، فرهنگ سخنوران (271).

حفاظ فقیه، شمس‌الدین

قرن:7
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
از اوست قرآن جانمازی جلد روغنی کشمیری. سرلوح مرصع و دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مذهب مرصع نسخ کتابت خفی خوش با رقم: «... شمس‌الدین بن فخرالدین حافظ فقیه» سال 717 در کتابخانه‌ی ملی.
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

حکاک باشی شیرازی، حسین

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1290 -1210 ق)، نقاش، حکاک و خطاط. وی اصلا شیرازی از منسوبان آقا محمد طاهر حکاک شیرازی بود. میرزا حسین به آذربایجان رفت و مدت چهل سال در تبریز زندگی کرد و همان جا درگذشت. او در خط نستعلیق و حک خواتم و عمل نقاری و کتیبه‌نگاری و سجع مهر و طغراسازی و ترکیب بندی در عصر خود بی‌نظیر بود. از آثار وی مهرهایی است که برای ناصرالدین‌شاه و بسیاری از شاهزادگان و بزرگان رجال به دست او حک شده و آنچه پول در دوره‌ی وی ضرب شده سر سکه‌ی آن را، او کنده است. لقب حکاک باشی به فرمان ناصرالدین به نام او صادر شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (151/1)، احوال و آثار نقاشان (159/1، 1291/3)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (289/2)، المآثر و الآثار (220).

حکاک تهرانی، علی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1275 ق)، حکاک و خطاط. وی نستعلیق را نیکو و محکم می‌نوشت و در فن حکاکی مهارت کامل داشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (473/2).

حکاک، حسن

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، نقاش، حکاک و خطاط. وی برادر حاج میرزا حسین حکاک باشی و از خویشاوندان آقا محمدطاهر حکاک معروف بود. از مردم شیراز و معاصر ناصرالدین‌شاه قاجار بود. او در خط نستعلیق و تقلید آثار و حک مهر و نقاری و کتیبه‌نگاری و تربیت سجع مهر و طغراسازی، مانند برادرش، دست قوی داشت و هنگام تالیف «المآثر و الاثار» (1306 ق)، درگذشته بود.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (138 -137 /1)، احوال و آثار نقاشان (152/1).

حکاک، خداداد

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1203 ق)، خطاط. از هنرمندان گمنام بود. از آثار او قطعه‌ای است به قلم سه دانگ خوش، با رقم: «مشقه العبد المذنب خداداد الحکاک 1203».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (175 -174 /1).

حکیم

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1030 ق)، خطاط و طبیب. اجدادش از پزشکان دربار صفوی بودند و خود وی نیز طبیب بود و نستعلیق را خوش می‌نوشت. شاه عباس از وی رنجیده‌خاطر شد و او را از اصفهان راند. حکیم مدت دو سال در کاشان در تبعید به سر برد و از آنجا به مشهد و از مشهد به هندوستان رفت و همان جا درگذشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (170/1).

حکیم الهی، علینقی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1344 -1293 ق)، خطاط، مذهب، مترجم و شاعر، متخلص به حکمت. معروف به موتمن دیوان مشیر الکتاب. در تهران متولد شد. نزد پدر تحصیل علم کرد و نزد میرزا علی محمد صفا به فراگیری خط پرداخت. وی در تهران درگذشت و در صفاییه دفن شد. الهی، نسخ و ثلث را خوب می‌نوشت و در تذهیب و نقاشی و حجاری و نجاری نیز مهارت داشت. حکیم الهی در سالهای 1315 -1314 ق بنا به دستور وزیر علوم، دو نسخه از ترجمه‌های کتب خارجی را برای کتابخانه‌ی سلطنتی نوشت. وی طبع شعر نیز داشت و بیشتر اشعارش به صورت قصیده و اغلب در مدح ائمه (ع) بود. اثر به جای مانده از وی: «لطیفه العرفان، الهی نامه»، شعر.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :زندگینامه‌ی رجال و مشاهیر (122/3)، مولفین کتب چاپی (4/ 608- 609).

حکیم الهی، محمد جعفر

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1298 -1215 ش)، خطاط. وی برادر بزرگ میرزا علی محمد صفای لواسانی بود و در حدیث و علوم معقول و تاریخ ماهر و در انشاء استاد بود. وی در تهران درگذشت و در نجف اشرف به خاک سپرده شد. از آثار وی: تصدیقی است در پشت یک جزو از «اسکندرنامه‌ی» نظامی که نسخه را به خط میرعماد دانسته و مضمون تصدیق‌نامه این است: «آنچه عالی جناب اخوی میرزا علی محمد تصدیق نموده‌اند، حجت است. محمد جعفر الالهی 1282».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (672/3)، شرح حال رجال (483/2)، طرائق الحقائق (640/3)، المآثر و الاثار (199).

حکیم قزوینی، جلال

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1013 ق)، خطاط. در قزوین متولد شد. به کاشان سفر کرد و در آنجا به امر طبابت پرداخت. وی پس از اندکی شهره شهر شد. او علاوه بر خطاطی به علم ادوار و موسیقی و فنون سپاهیگری و سوارکاری آشنا بود و اشعار و غزلیات عاشقانه‌ای نیز می‌سرود. میرزا جلال نستعلیق را خوش می‌نوشت و با صاحب «خلاصة الاشعار» مصاحب بود.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (126/1).

حمید

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1276 ق)، خطاط. از آثار وی: مرقعی به قلم چهار دانگ تا دو دانگ متوسط که چنین رقم دارد: «مشقه سلطان حمید بن نصره‌الدوله، فی شهر رجب سنه‌ی 1276»، در کتابخانه‌ی سلطنتی.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (234 -233 /1).

حیدری، محمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
محمد حیدری درسال 1338 در شهرستان ابرکوه دیده به جهان گشود،ابتدای خط خوشنویسی را در محضر استاد حسین میرخانی آغاز کرد و بعد به علت نابینایی استاد میرخانی ادامه کار خود را با کیخسرو خروش ادامه داد، به سال 1358 درمحضر استاد یدالله کابلی ادامه تحصیل نمود. وی از سال 1360 مشغول تدریس می باشند. ایشان مدرک استادی خود را در سال 1378 اخذ نمودند. از سوابق کاری ایشان می توان به تدریس در دانشگاه های آزاد، دانشگاه الزهراء و دانشگاه کابل اشاره کرد. استاد محمد حیدری دبیر شورای ارزشیابی هنری انجمن خوشنویسان ایران می باشند.گروه : هنررشته : خوشنویسیگرایش : خط شکستهتحصیلات رسمی و حرفه ای : محمدحیدری در سال 1357 تحصیلات خود را با سیدحسین میرخانی در زمینه خوشنویسی آغاز نمود و از محضر استادان مختلفی کسب فیض نمود. ایشان مدرک استادی خود را درسال 1378 اخذ نمود.استادان و مربیان : محمدحیدری از محضر سید حسین میرخانی، کیخسرو خروش و یدالله کابلی در زمینه خوشنویسی کسب فیض نمود.مشاغل و سمتهای مورد تصدی : محمد حیدری دبیر شورای ارزشیابی هنری انجمن خوشنویسان ایران می باشند.فعالیتهای آموزشی : محمد حیدری از سال 1360 مشغول تدریس می باشند، از سوابق کاری ایشان می توان به تدریس در دانشگاه های آزاد، دانشگاه الزهراء و دانشگاه کابل اشاره کرد.چگونگی عرضه آثار : از دیگر آثار محمد حیدری می توان به موارد زیر اشاره نمود: - چاپ اثر در مجموعه های منتشر شده انجمن و غیره - نمایشگاه انفرادی در ایران و خارج از ایران - مشارکت در کلیه نمایشگاههای جمعی خوشنویسی از سال 1360 تا کنون

آثار : بخش شکسته خوانی کلک شیدایی / 1369 ساغر و سامان/ 1371 سواران آفتاب / 1362 فرمان حضرت امیر به مالک اشتر / 1366 کتاب "از نیستان" ویژگی اثر : (چلیپا نویسی در خط شکسته نستعلیق)، به خط و تالیف: استاد محمد حیدری، انتشارات انجمن خوشنویسان ایران،سال 1387 6 مادر / 1370 مشعله خاوری / 1373 منابع زندگینامه /http://www.iranologyfo.com:

حیران یزدی، غلامرضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س چهاردهم ق)، خطاط و شاعر، متخلص به حیران. شغل وی مکتب‌داری بود. حیران در اواخر عهد جیحون محمد، شاعر یزدی (م 1318 ق) می‌زیست. او در خط نسخ مهارت داشت و در نظم و نثر چیره‌دست بود. چند نسخه از «دیوان» وی به خط خودش در یزد موجود است. از اوست.
زاهد که ترس روز جزا را بهانه ساخت
بیمش ز خلق بود و خدا را بهانه ساخت
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تذکره سخنوران یزد (109 -107)، الذریعه (273/9)، ریحانه (95/2)، فرهنگ سخنوران (284).

خاتون‌آبادی اصفهانی، محمدتقی

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، خطاط. از کاتبان گمنام بود. از آثار وی: یک نسخه «نزهه القلوب»، به قلم کتابت متوسط، با رقم: «کتبه العبد المذنب محمدتقی بن حسین الکاتب الخاتون‌آبادی الاصفهانی... در تاریخ سنه‌ی... اربع و ثلاثین و الف، سمت اختتام پذیرفت»؛ یک نسخه «حبیب السیر»؛ به قلم نیم دودانگ متوسط، با رقم: «باتمام رسید... سنه‌ی اربع و اربعین و الف. کتبه المذنب محمدتقی بن حسین الکاتب الخاتون‌آبادی الاصفهانی عفی عنهما»؛ نسخه‌ی دیگر «نزهه القلوب»، به قلم کتابت خوش، با رقم: «... محمدتقی الخاتونابادی الاصفهانی... سنه‌ی احدی و اربعین و الف هجریه المصطفویه...».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (668 -667 /3).

خاتون‌آبادی اصفهانی، محمدحسین

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1151 ق)، فقیه، محدث، مفسر، شاعر و خطاط. وی دخترزاده‌ی علامه مجلسی است و از پدر خود که شاگرد خاص میرعماد بود و نیز از آقاجمال خوانساری کسب علوم کرد. او منشی زبردستی بود، و انواع خطوط را نیکو می‌نوشت. سرانجام در اصفهان درگذشت و جنازه‌اش را به مشهد منتقل کردند. در «تاریخ اصفهان» تالیفات چندی از جمله «نجم الثاقب» بدو نسبت داده شده در حالی که در «الذریعه» این کتاب از جمله کتب پدر وی قلمداد شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (678/3)، الذریعه (69/24).

خاتون‌آبادی، محمدصالح

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، خطاط. وی شاگرد میرعماد بود و میر او را به رشیدا، خواهرزاده‌ی خود، ترجیح می‌داده و به او توجه مخصوص داشته است. میرزا سنگلاخ در تذکره‌ی خود آورده که وی نزد شاه عباس معزز بوده و وفاتش در هشتاد سالگی در اصفهان اتفاق افتاده است. از خطوط وی: یک نسخه «دیوان» حافظ، به قلم کتابت خفی عالی، با رقم: «تمت الکتاب... سنه‌ی 1031، کتبه العبد محمدصالح بن میرزا علی خاتونابادی»؛ یک نسخه «دیوان» صائب، به قلم کتابت متوسط، با رقم: «تمام شد کتاب... حرره]محمد[صالح خاتونابادی... سنه 1071». و قطعات مختلف دیگر.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (3/ 774- 775)، اطلس خط (537- 538)، تذکره الخطاطین (2/ 223- 235).

خاتون‌آبادی، محمدمحسن

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، خطاط. وی از کاتبان عصر خود بود. به خط او یک نسخه «شفا»ی ابن‌سینا، به قلم کتابت خفی متوسط موجود است که چنین تمام می‌شود. «تم فی... سنه‌ی ثلث و خمسین و الف هجری نبوی، بید العبد المذنب الخاطی محمدمحسن بن محمدحسین الخاتونابادی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (832/3).

خاقانی محلاتی، حبیب‌اللّٰه

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، خطاط و شاعر، متخلص به حبیب و خاقانی. اصلا شیرازی و از هنرمندان عصر ناصری و برادر کوچک میرزا فرج‌اللّٰه منشی خازن الاشعار بود. در کودکی با پدرش از موطن خود به محلات رفت و در آنجا مقیم شد. پس از تحصیلات و مهارت در خوشنویسی شاعری را پیشه‌ی خود ساخت. ابتدا حبیب تخلص می‌کرد و پس از اینکه به تهران آمد و به دربار راه یافت، در زمره‌ی مداحان شاه درآمد و شاه به وی تخلص خاقانی داد. از وی «دیوان» اشعاری بر جای مانده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :حدیقه الشعراء (521 -518 /1)، الذریعه (281/9)، شرح حال رجال (75/6)، گنج شایگان (182 -174)، لغت نامه (ذیل/ خاقانی محلاتی)، المآثر و الآثار (205)، مجمع الفصحا (240/4).

خانلربندپیی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1250 ق)، منشی و خطاط. وی منشی الممالک شاه قاجار بود و نستعلیق و شکسته را خوش می‌نوشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (174/1).

خانلرخان زند

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1248 ق)، خطاط. از اعیان و امرای دولت قاجار بود و نستعلیق را خوش می‌نوشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (174/1).

ختایی، یوسف

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط و شاعر، متخلص به یوسف. معروف به ایو اوغلی. اصل وی از جغتای بود و ساکن ماوراءالنهر. مولانا یوسف معاصر شاه طهماسب بود و منصب توشمالی داشت. علاوه بر اینکه خطوط مختلف را خوش می‌نوشت، در سرودن شعر به دو زبان پارسی و ترکی، بویژه در قالب غزل توانا بود.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ نظم و نثر (639)، تحفه سامی (351)، الذریعه (1318/9).

خدایار

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دوازدهم ق)، خطاط. از خوشنویسان گمنام بود. به خط وی مرقعی است به قلم دو دانگ و کتابت خوش، با رقم: «کتبه اضعف العباد خدایار سنه‌ی 1163».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (175/1).

خراسانی، رستم علی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط. وی خواهرزاده‌ی بهزاد، نقاش معروف، بود. خط نستعلیق را خوش می‌نوشت و در کتابت خفی و جلی مهارت داشت. به قولی در هرات نشو و نما یافته و در دربار سلطان حسین بایقرا به کتابت مشغول بوده و پس از زوال سلطنت او به فارس سفر کرده است. در اوایل حال از کاتبان کتابخانه‌ی بهرام میرزای صفوی و سپس در نزد فرزند او، سلطان ابراهیم میرزا، در مشهد به کار کتابت اشتغال داشته و از شاگردان سلطان علی مشهدی و از نزدیکان شاه محمود نیشابوری بوده است. از شاگردان لایق او می‌توان به فرزند هنرمندش، محبعلی نایی، اشاره کرد. اختلافاتی در مکان و زمان وفات وی وجود دارد: عده‌ای معتقدند در هرات در جوار قبر کمال‌الدین بهزاد در سال 942 ق دفن شده، و عده‌ای دیگر مدفن وی را در هرات و در حدود سال 935 تا 942 ق ذکر کرده‌اند، اما مولف «گلستان هنر» مرقد وی را در جنب مزار سلطانعلی مشهدی دانسته و سال وفات وی را 970 ق در مشهد ذکر کرده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (208 -207 /1)، خوشنویسان و هنرمندان (17)، عالم آرای عباسی (170/1)، گلستان هنر (100)، مناقب هنروران (72 ،66).

خراسانی، عبدالعلی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، خطاط. از خوشنویسان دوره‌ی فتحعلی‌شاه قاجار است. از آثار وی: سور و ادعیه‌ی وزیری جلد روغنی، به خط نسخ و رقاع کتابت عالی و با رقم: «... سنه 1233 ثلث و ثلثون و مأتین بعد الالف من الهجره... عبدالعلی الخراسانی بمحروسه دارالسلطنه طهران»؛ قطعات متعدد نسخ کتابت و رقاع خوش، با رقم: «کتبه العبد الاقل عبدالعلی، 1226».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1104 -1103 / 4).

خراسانی، علی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 896 ق)، شاعر و خطاط. از مشاهیر فضلای خراسان بود و انواع خطوط را نیکو می‌نوشت و طبع شعری نیز داشت. به هنگام تالیف تذکره «مجالس النفائس» هنوز می‌زیست. بیت زیر از اوست:
سویم گذری شبی عجب نیست
یک شب مه هزار شب نیست
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (455 -454 /2)، مجالس النفائس (149).

خراسانی، قاسم

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 928 ق)، خطاط و شاعر. وی وزیر دیوان بدیع‌الزمان میرزا گورکانی بود و بعدها به ملازمت درومیش‌خان شاملو درآمد. وی نستعلیق و تعلیق را خوش می‌نوشت و شعر فارسی و ترکی نیز می‌سرود و معمایی و منشی بود. از آثار وی: «دیوان» شعر؛ یک نسخه «دیوان» هلالی، در کتابخانه‌ی دانشگاه استانبول، به قلم کتابت جلی خوش، با رقم: «مشقه قاسم الفقیر».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (579 -578 / 2)، الذریعه (865 / 9)، لغت‌نامه (ذیل/ قاسم)، مجالس النفائس (170).

خراسانی، محمدعلی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
اثر اوست: قرآن وزیری جلد روغنی- دو صفحه‌ی اول افتتاح متن و حاشیه مرصع نسخ کتابت خفی عالی با رقم: «حرره فی یوم‌الخمیس فی شهر رمضان‌المبارک 1279 و انا العبد الاقل الداعی لابود الدولة القاهرة الباهرة السلطانیة المذنب الوصی المحتاج الی رحمة ربه الغنی، ابن محمد، محمدعلی الخراسانی». در کتابخانه‌ی سلطنتی.
(س سیزدهم ق)، خطاط. از آثار او: قرآن وزیری جلد روغنی که دو صفحه اول افتتاح متن و حاشیه مرصع است، به خط نسخ کتابت خفی عالی، با رقم: «حرره فی یوم الخمیس فی شهر رمضان المبارک 1279 و انا العبد الاقل الداعی... ابن محمد، محمد علی الخراسانی».[1]
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی
منابع زندگینامه :[1] احوال و آثار خوشنویسان (1191/ 4).

خرده کاشانی، باقر

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1038 ق)، خطاط و شاعر، متخلص به باقر. وی اهل خرده از توابع کاشان و مردی شیدا مسلک بود. باقر خط نستعلیق را خوش می‌نوشت و در شعر شاگرد محتشم کاشانی بود. از ایران به هندوستان سفر کرد و در بیجاپور مسکن گزید و نزد عادل شاه، والی دکن، تقرب یافت و بعد از آن به بنگاله رفت. باقر از آنجا به زیارت بیت الله مشرف شد و در برهانپور درگذشت. وی در سرودن شعر توانا بود. از آثار وی: «دیوان» اشعار؛ «ساقی‌نامه».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (658 -657 /3)، تاریخ ادبیات در ایران (617، 474 /5)، تاریخ نظم و نثر (516)، تذکره‌ی روز روشن (98 -97)، تذکره‌ی میخانه (614)، الذریعه (105/12، 122 -121 /9)، شام غریبان (49)، فرهنگ سخنوران (120 -119)، کاروان هند (149 -143 /1)، گلستان هنر (122)، لغت‌نامه (ذیل/ باقر)، مخزن العرائب (326 -324 /1)، نشتر عشق (236 -235 /1).

خرمشاهی خرقانی، محمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 1300 ش)، خطاط و شاعر، متخلص به خرم. در ساوه به دنیا آمد. از همان اوان کودکی به تهران آمد و تحصیلات خود را در این شهر به پایان رسانید. از سال 1316 ش همکاری با مطبوعات را آغاز کرد و با نوشتن مقالات انتقادی و اشعار طنزآمیز به جرگه‌ی نویسندگان پیوست و اشعارش را بیشتر با نامهای مستعار: گل مولا، درویش، شیخ شنگول و چندین نام دیگر انتشار داد. او از خوشنویسی نیز بهره‌ی کافی داشت و خط نستعلیق را نیکو می‌نوشت. آثار منظوم وی: «شیخ شنگول»؛ «دنیای شادیها»؛ «نامه‌های عشق».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سخنوران نامی معار (1273 -1267 /2)، فرهنگ سخنوران (307).

خروش، کیخسرو

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
کیخسرو خروش درسال 1320 در تهران دیده به جهان گشود.ایشان برای ادامه تحصیل وارد دانشکده هنرهای زیبا شد و از همان سالهای اول دانشکده 1341شمسی از استاد سید حسین میرخانی کمال استفاده را برد. وی در همان دوران دانشگاه در زمینه نقاشی از استاد علیمحمد حیدریان بهره های زیادی برد. ایشان در سال 1353 مسئولیت مرکز کتاب انجمن خوشنویسان را به عهده گرفت. کیخسرو خروش علاوه بر کتابت، قطعه نویسیهایی بصورت نمایشگاه چه در داخل و چه در خارج بر پا کرد .گروه : هنررشته : خوشنویسیتحصیلات رسمی و حرفه ای : خروش نقاشی را نزد استاد حیدریان آموخته و حیدریان از پروردگان مکتب کمال الملک است از این رو آثار این چهره ماندگار هنر، اهمیت و منزلتی خاص دارد.استادان و مربیان : از استادان کیخسرو خروش می توان به سید حسین میرخانی در زمینه خط و علیمحمد حیدریان در زمینه نقاشی اشاره کرد.

_____
آثار : پرتره امام خمینی(ره) ویژگی اثر : یخسرو خروش پرتره جدیدی از بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران را برای نگهداری و نمایش در موزه حرم مطهر بر " بوم " ماندگار کرد2 ترجمه نامة حضرت امیر المومنین ترجمه نهج البلاغه ترکیب بندیهای واقعه کربلا چهارمقاله عروضی سمرقندی رباعیات خیام سفرنامة ناصر خسرو کلیات دیوان حافظ مثنوی پیرو جوان مثنوی زهره و منوچهر منثوی یوسف و زلیخا وصیت نامه امام منابع زندگینامه :http://www.iranologyfo.com/

خسروی خراسانی

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، شاعر و خطاط. از مردم بیرجند و از ملازمان شاهزاده سلیم بود، که اکثر خطوط را خوش می‌نوشت و در تیراندازی و سرودن شعر نیز مهارت داشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (175/1)، هفت اقلیم (331/2).

خصالی هروی، حیدر

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم و یازدهم ق)، شاعر و خطاط. وی در تون خراسان و به قولی در هرات متولد شد. در سنین کودکی از زادگاهش به سمرقند رفت و در آنجا نزد مظفر حسین میرزای صفوی نشو و نما یافت. بعد از استیلای ازبکان بر خراسان، به هند رفت و پس از چندی سیر و سیاحت به خدمت زمانه بیگ مهابت رسید. صاحب «ریحانه الادب» نام وی را براساس «قاموس» ترکی «حسن بیگ» آورده است. خصالی نستعلیق و شکسته را خوش می‌نوشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آتشکده‌ی آذر (57 -56 /1)، احوال و آثار خوشنویسان (172/1)، تذکره‌ی شعرای کشمیر (666 -604)، تذکره‌ی میخانه (847 -845)، الذریعه (296/9)، ریحانه (137/2)، کاروان هند (381 -378/1)، مآثر رحیمی (1291 -1289 /4).

خضر شاه استرآبادی، حسین

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 896 ق)، شاعر و خطاط. انسانی خوش طبع ولی پر مجادله بود. خط نستعلیق را به شیوه‌ی جعفر، نیکو می‌نوشت و در طریق جعفر کسی بهتر از او نستعلق ننوشته است. وی همچنین شعر را نیکو می‌سرود و به تقلید از «لیلی و مجنون» یک مثنوی به عنوان «زید و زینب» به نظم درآورده است. خضر شاه در استرآباد درگذشت و در همان جا دفن شد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (176 -175 /1)، تاریخ ادبیات در ایران (172/4)، تاریخ نظم و نثر (344)، تذکره‌ی روز روشن (241)، الذریعه (296/9)، فرهنگ سخنوران (311)، مجالس النفائس (212 -211 38،).

خطاط اصفهانی، غلامرضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نویسنده قسمتی از کتیبه‌های مدرسه‌ی سپهسالار جدید در طهران در فن کتیبه نویسی و ترکیب کلمات بی‌نظیر بوده، و امضای او «یا علی مدد» می‌باشد.
در نوشتن خط شکسته نیز مهارت داشته، ضمنا شعر نیز می‌گفته.
از آثارش تابلوی بزرگ و زیبایی است به طول و عرض 1/5 ضرب در 2/5 متر که حدیث «ناد علیا مظهر العجایب» را تا آخر با طلای ناب جهت دوست محمد خان معیرالممالک نوشته است. فوتش در 1307 بوده، در صفائیه‌ی ابن‌بابویه مدفون گردید. [نام وی قبلا شد.]
برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

خطاط ساوجی، عزیزالدین

قرن:8
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س هشتم ق)، خطاط. از آثار وی: قرآن رحلی عظیم، به خط ثلث و ریحان چهار دانگ جلی و نسخ کتابت خوش، با رقم: «عزالدین الخطاط الساوجی 727»، در بقعه‌ی مولوی، قونیه.[1]
از اوست: قرآن رحلی عظیم، ثلث و ریحان چهار دانگ جلی، نسخ کتابت خوش با رقم: «عزالدین الخطاط الساوجی 727» در بقعه‌ی مولوی در قونیه.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] احوال و آثار خوشنویسان (1112/4).

خطاط، ابوتراب

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
معروف به رئیس الخطّاطین، از شاگردان مبرزّ میر عماد خطّاط معروف است.
وی اوّلین کسی است که پس از کشته شدن استادش خود را بر سر نعش او رسانیده، و جهت او نوحه سرایی کرده، و جنازه استاد را با کمال احترام دفن نموده است.
او را طبعی روان بوده، و در مرثیه استادش اشعاری سروده که اوّل آن این است:
دهر پر فتنه و پر مشغله و پر غوغاست
شرح این ماتم و این سوگ که را خود یار است
صاحب عنوان پس از وفات استاد خود دارالمشق داشته، و شاه عباس گاهی به دارالمشق او می‌رفته. در سنّ 83 سالگی در سال 1072 وفات یافته؛ قبرش در جوار مزار خواجه صاین الدین ترکه می‌باشد.
فرزندش: امیر نظام الدین عبدالحی منشی اصفهانی نیز از خطّاطین معروف است که نزد پدر تعلیم خط نموده، و پس از وفات، جنب پدر مدفون گردیده است.
فرزند دیگرش: میرزا نورالدین معروف به جواهر نگار بوده، او نیز از خوشنویسان معروف است.
و او غیر از: میرزا نورا فرزند صدر الشریعه اصفهانی خطّاط است که از نمونه‌های خطّ او، کتیبه‌ای است در داخل ایوان شرقی مسجد آقا نور، به خطّ نستعلیق، موّرخ به سال 1034 «مسجد نور کعبه عجم است».
برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد اول)

خطاط، غلامرضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
از خوشنویسان معروف است که خط نستعلیق جلی را خصوصا بسیار عالی و درست می‌نوشته، و در فن کتیبه نویسی و ترکیب کلمات بی‌نظیر بوده، شکسته را نیز خوب می‌نوشته. طبع شعری نیز داشته، پاره‌ای از کتیبه‌های مدرسه‌ی عالی سپهسالار در طهران به خط اوست.
فوت او در حدود سال 1307 روی داده، و در صفائیه جنب ابن‌بابویه در شهر ری مدفون گردید.
برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

خطاط، محمد هاشم

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
شکسته‌نویس، از اساتید بزرگ خط، در اواسط عمر آنچه نوشته است با قطعات درویش عبدالمجید خبره‌ی فن تمیز نتوانستند گذاشت.
در خدمت آقا صابرعلی و جمعی دیگر از عرفا فضائل و آداب عرفان کسب نموده، مدت هشت سال در شیراز در خدمت رحمت علی شاه بوده. از گفته‌های عرفانی اوست: «تا کسی انسان کامل را ندیده هیچ ندیده».
بیشتر از هفتاد سال عمر کرده، در ماه صفر 1306 وفات یافته، در بقعه‌ی فیض مدفون گردید.
برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

خطاط، یحیی

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
محی‌الدین، به انواع کمالات و فضایل آراسته بود، در حسن خط، فرید دهر و وحید عصر به شمار می‌رفته، از شاگردان میرعماد بوده.
گویند: وقتی شاه عباس از میرعماد کسی را خواست که در حسن کتابت و صحت املا و انشا و بلاغت کامل باشد، میرعماد، میریحیی را معرفی نموده، از طرف پادشاه نام برده به میرثانی ملقب شده، در 1040 وفات یافته است.
برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

خفاف‌زاده، حسین

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دوازدهم ق)، خطاط. از خطوط وی: مرقع ثلث دو دانگ جلی و نسخ کتابت خفی خوش، با رقم: «کتبه اضعف الضعفا حسین الشهیر بخفاف‌زاده، سنه 1150»؛ مرقع ثلث سه دانگ و نسخ کتابت خفی خوش، با رقم: «کتبه الفقیر حسین المعروف بخفاف‌زاده غفر له».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1060/4).

خفری، علاءالدین احمد

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط. از آثار او: «احیاء علوم‌الدین» نیم ورقی جلد ضربی، سرلوح مذهب عالی، به خط نسخ کتابت خفی متوسط، با رقم «قد وقع الفراغ من تحریره... علی ید اضعف العبد و احقر اهل الزمان علاءالدین احمد بن جمال محمد خفری غفرالله لهم... فی سنه 964».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1113/4).

خفری، محمدحسین

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، خطاط. از کاتبان گمنام بود. به خط وی یک نسخه «جوگ» در کتابخانه سلطنتی است، به قلم کتابت خفی متوسط و با رقم: «تمت الکتاب... فی بیست و دوم شهر جمادی‌الثانی سنه‌ی 1257، بجهت پیشکش... السلطان محمدشاه غازی... سمت اتمام پذیرفت. اقل الکاتبین محمدمحسن الخفری غفرالله...».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (832/3).

خلخالی، حمدالله

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط. بعضی معتقدند وی شاگرد میر علی هروی است و بعضی گویند میر را درک نکرده و فقط از روی قطعاتش مشق کرده است. از خطوط وی، قطعه‌ای از یک مرقع در کتابخانه‌ی خزینه‌ی اوقاف استانبول است، به قلم سه دانگ جلی خوش و با رقم: «... الفقیر المذنب حمدالله خلخالی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (170/1)، مناقب هنروران (77).

خلخالی، محمدصادق

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1112 ق)، خطاط. از آثار وی: «مفاتیح الاعجاز» و شرح «گلشن راز» به خط نسخ کتابت تحریر متوسط، با رقم: «تمت الکتاب بید اقل العباد محمدصادق الخلخالی، فی سنه 1112».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1180/4).

خلف آشتیانی، عبداللّه

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف ح 1254 ق)، خطاط و شاعر، متخلص به خلف. مشهور به مستوفی الممالک. وی در شعر و هنر خوشنویسی توانا بود و جد اعلای خانواده میکده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :شرح حال رجال (292/2).

خلف شیرازی، سلیمان خان

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1331 -1254 ق)، خطاط، نویسنده و شاعر، متخلص به خلف. ملقب به رکن‌الملک. از بزرگان سلسله‌ی خلف بیگی شیرازی بود که در شیراز به دنیا آمد. وی در ابتدای عمر به کسب علوم ادبی پرداخت و در خط نستعلیق و شکسته و سایر خطوط سرآمد شد. در سال 1277 ق کارگزار دولت بحرین شد و به سال 1281 ق منشی مخصوص مسعود میرزای ظل‌السلطان، فرمانفرمای فارس. پس از آنکه ظل‌السلطان به حکومت اصفهان منصوب شد، رکن‌الملک نیز همراه او بود و در سال 1296 ق از طرف وی به نیابت حکومت اصفهان معین شد. میرزا سلیمان علاوه بر شاعری در فن انشاء نیز مهارتی بسزا داشته است. او در اصفهان درگذشت و در نزدیکی مسجدی که خود در تخت فولاد بنا کرده بود به خاک سپرده شد. کارهای نیک و آثار خیری که رکن‌الملک در دوران حیات ساخته بدین قرار است: تا ساختن مسجد و مدرسه در ابتدای تخت فولاد اصفهان؛ تاسیس شرکت اسلامیه؛ تاسیس اداره‌ی دعوت اسلامی؛ بنای بقعه‌ی آقا محمد بیدآبادی، حکیم و فیلسوف معروف، و بقعه‌ی حاج محمد جعفر آباده‌ای، از فقهای مشهور؛ تعمیر و مرمت تکیه‌ی میر فندرسکی و مسجد خلف بیگ، معروف به مسجد سرخی؛ آینه‌کاری ایوان سامراء؛ چاپ کتابهای اسلامی مانند: قرآن کریم؛ «صحیفه‌ی سجادیه»؛ «زادالمعاد» مجلسی؛ «جامع عباسی» شیخ‌بهایی؛ و کتابهای دیگر.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آثار عجم (503)، آثار ملی اصفهان (639 -635، 630 -629، 620)، احوال و آثار خوشنویسان (285/1)، حدیقه الشعراء (579 -573 /1)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (459 -454 /2)،شرح حال رجال (116 -115 /2)، فارسنامه‌ی ناصری (917 -916 /2)، فرهنگ سخنوران (313)، گنجینه‌ی آثار تاریخی اصفهان (821 -805، 788)، مرآت الفصاحه (201 -199)، مکارم الآثار (1477 -1475 /5)، یادگار (س 3، ش 9، ص 46 -33).

خلوتی تبریزی، خواجه عبدالرحیم

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 859 ق)، خطاط، عارف، نویسنده و شاعر، متخلص به خلوتی. وی مرید مولانا محمد مغربی بود و تربیت از او یافت. پس از چندی به خدمت جمعی دیگر از بزرگان مثل سلطان خواجه علی صفوی و شیخ زین‌الدین خوافی و شیخ کال خجندی نیز رسید. خلوتی در خوشنویسی از سرآمدان روزگار خود به شمار می‌رفت و سند خط استادان آذربایجان و خراسان بدو می‌پیوندد. خواجه عبدالرحیم و برادر مهترش، خواجه عبدالحی، هر دو در خوشنویسی شاگرد پدر خود بودند. وی در حظیره بابا مزید مدفون است. از تالیفات او: «مفاتیح الغیب»، در تصوف؛ «حاشیه بر شرح اصطلاحات شیخ عبدالرزاق کاشی»؛ «شرح بر رباعی حوراییه‌ی» ابوسعید ابوالخیر؛ «تعلیقات بر بعضی ابیات مشکله گلشن راز» و چند اثر دیگر: از خطوط وی: یک قطعه از مرقع مالک، به خط ثلث دو دانگ جلی و رقاع و نسخ و توقیع کتابت جلی ممتاز، با رقم: «کتبه اضعف عبادالله تعالی... عبدالرحیم الخلوتی ابن شمس التبریزی المشرقی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1100/4)، تاریخ نظم و نثر (795، 742)، تذکره‌ی شعرای آذربایجان (205 -204 /2)، دانشمندان آذربایجان (142 -141)، الذریعه (305/21 -301 /9)، روضات الجنات (88 83، ،75 /1)، سخنوران آذربایجان (338 -336)، گلستان هنر (28، 25).

خلوصی، سید

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س چهاردهم ق)، خطاط. از خطوط وی: دو لوحه بر مزار مولوی، به خط ثلث شش دانگ عالی، با رقم: «کتیبه خلوصی 1322» و «1326»؛ لوحه‌ای دیگر در همان جا به خط ثلث سه دانگ جلی عالی و نسخ کتابت جلی خوش، با رقم: «خاکپای اولیا سید خلوصی پر خطا 1327».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1065/4).

خلیفه الخلفایی، محمد

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، شاعر و خطاط. معروف به خلیفه سلطان. جد وی از وزرای شاه عباس بود. محمدبیگ انسانی متواضع و فروتن، و در نقاشی، مصوری، خط نستعلیق و در نواختن طنبور و پنج تار استاد بود. وی شعر را نیکو می‌سرود و چندین رباعی از او بر جای مانده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (712/3)، تاریخ موسیقی (331/1، 558/2)، تاریخ نظم و نثر (502)، الذریعه (302، 301 /9)، فرهنگ سخنوران (315)، مجمع الخواص (73).

خلیقی پور، محمد مهدی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
ابن‌سید عبدالوهاب طالقانی معروف به خلیقی پور. ادیب فاضل خطاط، انواع خط به خصوص نستعلیق را در کمال استادی می‌نوشت. در 3 شنبه 5 رجب 1371 وفات یافته، در قسمت شمالی بقعه مدفون گردید.
برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

خلیلی اصفهانی، غیاث‌الدین

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
از خطاطین معروف عهد شاه طهماسب صفوی است. از آثارش قرآنی نفیس و مذهب است، مورخ به سال 983 که شاه نامبرده آن را به سلطان مراد خان سوم هدیه نموده، و اکنون بر سر قبر ابوایوب انصاری می‌باشد.
برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

خلیلی تبریزی، محمد

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط. از آثار وی: قرآن رحلی مذهب با جلد سوخت ممتاز، به خط ریحان نیم دودانگ جلی و ثلث و رقاع عالی، با رقم: «هو المصحف... علی ید العبد الفانی خادم کلام اللّٰه [العلی] محمد بن احمد الخلیلی التبریزی غفر له... فی سنه 963» احتمال می‌رود که صاحب عنوان با غیاث‌الدین محمد بن احمد خلیلی، یکی باشد.[1]
اثر اوست: قرآن رحلی مذهب جلد سوخت ممتاز ریحان نیم دو دانگ جلی. ثلث و رقاع عالی با رقم: «... هو المصحف الثانی و الاربعون من المصاحف المرقومة المختومة علی یدالعبد الفانی خادم کلام‌اللّٰه... (العلی) محمد بن احمد الخلیلی التبریزی غفر له و لوالدیه بحرمة محمد و آله الطاهرین فی سنة 963» در موزه‌ی اسلامی ترک.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] احوال و آثار خوشنویسان (1140/4).

خلیلی، غیاث‌الدین محمد

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
قرآن وزیری بزرگ، جلد سوخت تحریر، جلد پوش عالی. دو صفحه‌ی اولی و دو صفحه‌ی آخر مذهب. دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مرصع عالی- تمامی نسخه مزین ثلث کتابت خوش با رقم: «... حاجی غیاث‌الدین محمد بن احمد الخلیلی...» سال 992 در آستانه‌ی حضرت معصومه‌ی قم.
(س دهم ق)، خطاط. از آثار او: قرآن وزیری بزرگ با جلد سوخت تحریر و جلدپوش عالی، دو صفحه اول و دو صفحه آخر مذهب، دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مرصع عالی، تمامی نسخه مزین و به خط ثلث کتابت خوش، با رقم «... حاجی غیاث‌الدین محمد بن احمد الخلیلی... سال 992».[1]
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی
منابع زندگینامه :[1] احوال و آثار خوشنویسان (1128/ 4).

خماری، محمود

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 854 ق)، خطاط. ظاهرا از خوشنویسان دربار پیر بوداق قراقوینلو بود و در بغداد می‌زیسته است. از آثار وی: کتابت بعضی ترجیعات، جزو مجموعه‌ی «بیست و یک ترجیع‌بند از شانزده شاعر»- که ظاهرا خوشنویسان دربار پیر بوداق بن جهانشاه قراقوینلو کتابت کرده و در یک مجلد گردآورده‌اند- به قلم کتابت جلی متوسط، با رقم: «تم الترجیعات... کتبه العبد الضعیف المحتاج الی رحمةاللّه الملک الباری محمود بن محمد خماری عفا اللّه عنهم»؛ یک نسخه «لمعات» عراقی و «گلشن راز» شبستری، به قلم کتابت خفی متوسط، با رقم: «تمت... علی ید اقل عباداللّه الملک الباری، محمود بن محمد بن محمود بن خماری، فی سنه‌ی 854».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (874 -873/ 3).

خندان، محمد

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط و شاعر. وی از نستعلیق نویسان مقرر خراسان و از جمله شاگردان طراز اول سلطانعلی مشهدی است. گویند تمام مدت عمر را در هرات و از اوان جوانی در خدمت امیرعلیشیر نوایی گذرانیده است. از فرط انبساط وی را خندان لقب داده بودند. خندان کتابت را خوش می‌نوشت ولی در قطعه‌نویسی مسلطتر بود و از آثار رنگه‌ی او معدودی موجود است. او همچنین از شعر و معما و موسیقی بهره داشت و نی را خوش می‌نواخت. بعضی گویند که سلطان محمد خود را به دیوانگی منسوب می‌داشته است. در تاریخ وفات وی اختلاف است و سال مرگ او را 95 ،932 ،915 ق تعیین کرده‌اند که هیچ یک درست نیست، زیرا آثاری وی تا سال 957 ق موجود است. خندان پس از مرگ در هرات، در محل حسین باخرزی و محمد قاسم شادیشاه را ذکر کرده‌اند که هر یک استادی بوده‌اند. از آثار او: یک نسخه «یوسف و زلیخا»ی جامی، به قلم کتابت خوش، با رقم: «تمت الکتاب.. سنه‌ی 915، کتبه سلطان محمد خندان...»؛ یک نسخه «بوستان» سعدی، به قلم کتابت خوش، با رقم: «کتبه سلطان محمد خندان... فی سنه 920»؛ یک نسخه «دیوان» حافظ، به قلم کتابت خوش، با رقم: «کتبه العبد... سلطان محمد خندان... سنه‌ی ست و عشرین و تسعمائه»؛ یک قطعه از مرقع، به قلم نیم دو دانگ عالی، با رقم: «تمت... سنه 957 سبع و خمسین و تسعمائه، کتبه سلطان محمد خندان». چهارده اثر دیگر او در «احوال و آثار خوشنویسان» ذکر شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (271 -268 /1)، اطلس خط (473)، تاریخ ادبیات در ایران (172/4)، تاریخ نظم و نثر (345)، تاریخ هنرهای ملی (822 -821 /2)، تذکره‌ی روز روشن (363)، حبیب السیر (363/4)، خوشنویسان و هنرمندان (135 ،35 -34 ،9)، الذریعه (996 460، /9)، ریحانه (62/3)، طرائق الحقائق (210/3)، فرهنگ سخنوران (317)، گلستان هنر (89 ،87 -86 ،62)، مجالس النفائس (148)، مناقب هنروران (114 ،71 ،70 ،92)، هنر عهد تیموریان (691 ،647 ،576 ،436 ،342).

خواجکی

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، خطاط. از کاتبان خوشنویس گمنام بود. به خط وی، یک نسخه «صد پند لقمان» و یک «رساله» موجود است، به قلم کتابت جلی و کتابت خوش، با رقم: «تمت هذه الرساله الشریفه فی شهور سنه 1074، العبد خواجکی عفی عنه».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (181/1).

خواجه‌زاده، محمد

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1098 ق)، خطاط. از خطوط وی: قرآنی به خط نسخ کتابت جلی عالی، با رقم: «... خواجه‌زاده محمد سنه 1080»؛ دو مرقع ثلث دو دانگ جلی و نسخ کتابت خوش، با رقم: «حرره محمد الشهیر بخواجه‌زاده»؛ مرقع نسخ نیم دو دانگ جلی خوش و رقاع، با رقم: «نمقه المذنب محمد خواجه‌زاده»؛ یک مرقع «آیةالکرسی»، ثلث پنج دانگ و رقاع سه دانگ عالی، با رقم: «خدمه العبد الضعیف محمد خواجه‌زاده سنه 1098».[1]
اثر اوست: یک مرقع آیةالکرسی، ثلث پنج دانگ و رقاع سه دانگ عالی با رقم: «خدمه العبد الضعیف محمد خواجه‌زاده سنة 1098» در موزه‌ی اسلامی ترک.
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی
منابع زندگینامه :[1] احوال و آثار خوشنویسان (1165 -1164 /4).

خوارزمی ادیبی، ابوسعید احمد

قرن:7
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 626 ق)، ادیب، شاعر و خطاط. از اهالی خوارزم بود و در فصاحت و بلاغت و نگارش مهارت داشت از خوشنویسان طراز اول به شمار می‌رفت و پیش از زمان یاقوت حموی می‌زیست.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :ریحانه (1/ 100)، معجم الادباء (135 -131 /2).

خوارزمی، سلطانعلی

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 919 ق)، خطاط. از سلسله‌ی نقشبندیه بود. وی در زمان سلطان سلیم اول به استانبول رفت و در جوار مزار ابوایوب انصاری مسکن گزید و وظیفه‌خوار سلطان شد. سلطانعلی از شاگردان عبدالرحیم انیسی بود. از آثار وی: قطعه‌ای به قلم نیم دو دانگ و کتابت خفی خوش، با رقم: «کتبه العبد المذنب سلطانعلی الکاتب غفرالله ذنوبه».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (235 -234 /1).

خوارزمی، عبدالرحمان

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم ق)، خطاط. از استادان قدیم نستعلیق و معاصر اظهر تبریزی و سلطانعلی مشهدی و به قولی، شاگرد میر عبیدالله بن میر علی تبریزی بود. ابتدا وی و بعد دو فرزندش، عبدالرحیم انیسی و عبدالکریم پادشاه، در شیوه‌ی خط نستعلیق و روش سلطانعلی مشهدی تغییراتی ایجاد کردند که مدتها در جنوب و غرب ایران رایج شد، اما بعدها متروک گردید. او در دربار جهانشاه بن یوسف قراقوینلو و فرزند وی، پیر بوداق می‌زیست. سپس در 886 ق به دربار سلطان یعقوب آق قویلنو پیوست و اعتبار یافت. از آثار وی: یک نسخه شش دفتر «مثنوی» مولانا جلال‌الدین، به قلم کتابت متوسط و با رقم: «عبدالرحمن کاتب، سنه‌ی 839»؛ یک نسخه «خمسه‌ی» نظامی، به قلم کتابت خفی و رقاع کتابت خوش، با رقم: «تمام شد خمسه... کتبه العبد عبدالرحمن الکاتب... سنه تسع و ثلثین و ثمانمائه»؛ یک «ترجیع‌بند»، جزو مجموعه‌ی بیست و یک ترجیع‌بند، از شانزده شاعر، به قلم کتابت جلی متوسط، با رقم: «تم الترجیع... سنه ست و ستین و ثمانمائه، کتبه العبد عبدالرحمن الخوارزمی... فی دارالسلام بغداد»؛ یک نسخه «دیوان» کاتبی، به قلم کتابت خفی متوسط، با رقم: «تمت الکتاب... سنه ستین و ثمانمائه».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (380 -378 / 2)، اطلس خط (460)، مناقب هنروران (114، 89 -88)، هنر عهد تیموریان (498 -497).

خوارزمی، عبدالکریم پادشاه

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم ق)، خطاط و شاعر. معروف به پادشاه و عبدالکریم پادشاه. وی برادر عبدالرحیم انیسی و از خوشنویسان دربار سلطان یعقوب آق قوینلو بود و یعقوبی هم رقم می‌کرد. عبدالکریم به شیوه‌ی پدر و برادر خود که به شیوه‌ی انیسی شهرت دارد، می‌نوشت و جز نستعلیق، همه‌ی اقلام را استادانه می‌نوشت. او در اواخر عمر به پریشانی حواس مبتلا شد و رد قطعاتش «کتبه خدا» یا «کتبه زرافه» و «کتبه پادشاه»، رقم می‌کرد و به همین مناسبت معروف به عبدالکریم پادشاه بود. از آثار وی: «دیوان» شعر؛ یک نسخه «حال نامه‌ی» عارفی و «روشنایی نامه»، به قلم کتابت جلی متوسط، با رقم: «تمت الکتاب... عبدالکریم بن عبدالرحمن الخوارزمی... سنه ثلاث و ثمانین و ثمان مائه الهجریه»؛ یک صفحه از مرقع شاه طهماسب، به قلم نستعلیق چهار دانگ جلی خوش و نسخ کتابت عالی، با رقم: «کتبه عبدالکریم الخوارزمی» و چندین قطعه‌ی مختلف که در «احوال و آثار خوشنویسان» به آنها اشاره شده است. لازم به ذکر است که وفات صاحب عنوان را سپهر 982 ق و صاحب «هنر عهد تیموریان» 996 ق آورده‌اند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (411 -409 / 2)، اطلس خط (461 -460)، تحفه سامی (135)، الذریعه (692 / 9)، خوشنویسان و هنرمندان (43)، صبح گلشن (276)، فرهنگ سخنوران (619)، گلستان هنر (58)، مناقب هنروران (114، 89، 88)، هنر عهد تیموریان (628، 595، 577، 498، 314).

خواری تبریز

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 974 ق)، شاعر و خطاط. در هرات متولد شد و در تبریز می‌زیست. از شاگردان لسانی و از شاعران دوره‌ی شاه طهماسب بود. وی مردی خوش‌گذران و عیارپیشه بود که خط نستعلیق خفی را بسیار خوب می‌نوشت. در میان غزلسرایان به استادش اعتقاد داشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آتشکده‌ی آذر (115/1)، احوال و آثار خوشنویسان (182/1)، تاریخ نظم و نثر (516)، تذکره‌ی شعرای آذربایجان (211 -206 /2)، دانشمندان آذربایجان (129 -128)، دویست سخنور (95 -94)، الذریعه (307 -306 /9)، سخنوران آذربایجان (343 -338)، صبح گلشن (148)، فرهنگ سخنوران (198)، مجمع الخواص (216)، مکتب وقوع (103 -98)، نتایج الافکار (129).

خوانساری، حسن

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، خطاط. از آثار او: یک قطعه نسخ و رقاع کتابت خوش، با رقم: «حرره العبد الاقل حسن الخوانساری فی زمان القحط و الغلا 1232 و نزول انواع البلا»؛ قرآن وزیری کوچک جلد روغنی، نسخه خوش، با رقم: «... حسن الخوانساری فی شهر ربیع‌الاول من سنه 1209 تسع و ماتین و الف من الهجره المبارکه...»؛ «زاد المعاد» وزیری کوچک جلد روغنی عالی، سرلوح مذهب عالی، نسخه و رقاع کتابت جلی متوسط، با رقم: «... العبد المحتاج الی تعالی اللّه الحسن الخوانساری... سنه 1245». سه اثر دیگر وی در «احوال و آثار خوشنویسان» ذکر شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1058/4).

خوانساری، محمد ابراهیم

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1246 ق)، خطاط. از آثار وی: دو قطعه رقاع نیم دو دانگ خوش و غبار، با رقم: «حرره الداعی... محمد ابراهیم الخوانساری فی شهر شعبان المعظم سنة 1246».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1137/ 4).

خوانساری، محمدباقر

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1267 ق)، خطاط. از آثار وی: شش دفتر «مثنوی»، مجدول مذهب، جلد روغنی، نسخ کتابت خفی متوسط، با رقم: «قد فرغ من تسوید هذا الکلام... ابن محمد هاشم، محمدباقر الخوانساری سنة سبع و ستین و مأتین بعد الالف...».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1105/ 4).

خوانساری، محمدعلی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
از آثار اوست: قرآن رحلی جلد روغنی عالی دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مرصع عالی نسخ کتابت جلی خوش با رقم: «برحسب امر... فتحعلیشاه قاجار... العبد الاقل الاثم الجانی کاتب السلطانی محمدعلی بن عبدالرحیم الخوانساری» «فی شهر شعبان‌المعظم من شهور سنة 1249...« در کتابخانه‌ی سلطنتی.
- قرآن رحلی جلد روغنی عالی چهار صفحه‌ی اول و چهار صفحه‌ی آخر مذهب دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مرصع. نسخ و رقاع کتابت جلی خوش با رقم: «برحسب امر... اسلطان فتحعلی شاه قاجار... محمدعلی کاتب السلطانی ابن عبدالرحیم الخوانساری» سمت اختام یافت فی... سنة 1240» در کتابخانه‌ی سلطنتی.
- دعوات نیم‌ربعی، جلد روغنی عالی. سرلوح مذهب نسخ و رقاع کتابت جلی خوش با رقم: «چون طبع نواب... عصمت‌الدین والدین والده ماجده‌ی نایب‌السلطنه... مراقبت تلاوت ادعیه و اذکار است لهذا داعلی دوام دولت شهریاری الجانی محمدعلی خوانساری به تحریر ادعیه پرداخت و مدینه‌ی محفل... ساخت» «فی شهر شوال المکرم من شهور سنة 1263» در کتابخانه‌ی سلطنتی.
- سور و ادعیه وزیری کوچک، جلد روغنی، سرلوح مذهب نسخ کتابت خوش با رقم: «چون طبع اقدس... فتحعلیشاه قاجار... به مواظبت اذکار مایل است لهذا داعلی دوام دولت شهریاری محمدعلی به تحریر این ادعیه پرداخت و هدیه... ساخت» «فیه شهور سنة 1248» در کتابخانه‌ی سلطنتی.
(س سیزدهم ق)، خطاط. از آثار وی: قرآن رحلی با جلد روغنی عالی، چهار صفحه‌ی اول و آخر مذهب و دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مرصع، به خط نسخ و رقاع کتابت جلی خوش، با رقم: «... محمدعلی کاتب السلطانی ابن عبدالرحیم الخوانساری، سمت اختتام یافت فی.. سنه 1240»؛ دعوات نیم ربعی با جلد روغنی عالی، سرلوح مذهب، به خط نسخ و رقاع کتابت جلی خوش، با رقم: «چون طبع نواب... محمدعلی خوانساری بتحریر این ادعیه پرداخت... سنه 1263»؛ ادعیه‌ی وزیری، جلد روغنی عالی، سرلوح مرصع مذهب، نسخ و رقاع کتابت جلی خوش، با رقم: «... محمدعلی الخوانساری... فی شهر ذی الحجه‌الحرام من شهور سنه

1238»؛ سور و ادعیه وزیری کوچک جلد روغنی، سرلوح مذهب و نسخ کتاب خوش، با رقم: «... محمدعلی بتحریر این ادعیه پرداخت... فی شهور سنه 1248»؛ قرآن رحلی جلد روغنی عالی، نسخ کتابت جلی خوش، با رقم: «... العبد الاقل الاثم الجانی کاتب السلطانی محمد علی بن عبدالرحیم الخوانساری... سنه 1249».[1]
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی
منابع زندگینامه :[1] احوال و آثار خوشنویسان (1190/ 4).

خواوند سالک

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط. از آثار وی: یک نسخه «کلیات» کامل عبدالرحمان جامی، به قلم کتابت متوسط که در پایان بعضی از کتابها چنین رقم دارد: «در بلده‌ی محفوظه‌ی سمرقند، در تاریخ نهصد و نود و چهار، در موضع باغ میدان، باتمام رسید. کتبه العبد الفقیر خواجه خواوند بن میرک غفر ذنوبه» و «تمت الکتاب تحریرا سنه‌ی 999» و «در بلده‌ی محفوظه‌ی سمرقند در موضع باغ میدان در تاریخ نهصد و نود و پنج، باتمام رسید. کتبه... خواجه خواوند بن میرک»؛ نسخه‌ای از «تحفه الاحرار» جامی با تاریخ 990 و رقم: «خواوند سالک بن میرک».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (182/1)، خوشنویسان و هنرمندان (47)، هنر عهد تیموریان (510).

خواهر مولی رحیم

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
دختر مولی اصفهانی و خواهر مولی عبدالرحیم اصفهانی، ساکن در محلّه کران بوده، و در اعیان الشیعه(85:6) فرماید: مؤلّف ریاض العلماء گوید: الآن در اصفهان ساکن، و از علماء معدود است، و در نزد پدر و برادرش درس خوانده. من خطّش را دیده‌ام، و برخی از فوائد او را بر شرح لمعه مشاهده کرده‌ام. خطّش در نهایت خوبی است، و خطّ نسخ و نستعلیق را خوب می‌نویسد.
برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد اول)

خوراسکانی حسنی طباطبایی، محمد نصیر

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1113 ق)، خطاط. از آثار وی: «صحیفه‌ی سجادیه‌ی» رحلی، سرلوح مرصع مذهب، به خط نسخ سه دانگ جلی و رقاع و ترجمه نستعلیق کتابت خفی متوسط، با رقم: «اقل عبادالله ابن میر محمدسعید الحسنی الطباطبایی، میر محمدنصیر الخوارسکانی، فی غره شهر ربیع‌الاول من شهور سنه‌ی ثلث عشر و مائه بعد الالف سنه 1113».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1200/4).

خوراسگانی، محمدباقر

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
اثر اوست: قرآن رحلی، جلد ساغری مشکی ضربی مطلا. دو صفحه‌ی اول و دو صفحه‌ی آخر مذهب- دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مرصع مذهب عالی، نسخ کتابت جلی متوسط با رقم: «این قرآن مجید... حسب‌الفرمان... ابوالفتح والنصر... السلطان فتحعلیشاه قاجار... سمت تحریر یافت کاتب ارقام خسروانی محمدباقر الخوراسگانی» «سنة 1235» در کتابخانه‌ی سلطنتی.
(س سیزدهم ق)، خطاط. از آثار وی: قرآن رحلی با جلد ساغری مشکی ضربی مطلا، دو صفحه اول و دو صفحه آخر مذهب، دو صفحه افتتاح متن و حاشیه مرصع و مذهب عالی، به خط نسخ کتابت جلی متوسط، با رقم: «این قرآن مجید... حسب الفرمان فتحعلی‌شاه قاجار... سمت تحریر یافت، کاتب ارقام خسروانی محمدباقر الخوارسکانی، سنه 1235».[1]
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی
منابع زندگینامه :[1] احوال و آثار خوشنویسان (1150/ 4).

خورشید کلاه

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
ز 1307 ق، از زنان خوشنویس، از او قرآنی نیم‌ورقی با خط نسخ کتابت خفی متوسط با رقم «... خورشید کلاه بنت خانه‌زاد بن خانه‌زاده علینقی بن حاج اسماعیل، الملقب بحکیم الممالک...» موجود است. وی این قرآن را به دستور ناصرالدین شاه در سال 1307 ق نوشت.[1]
(ز 1307 ق)، خطاط. از آثار وی: قرآن نیم ورقی جلد روغنی عالی، دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مذهب، به خط نسخ کتابت خفی متوسط و با رقم: «برحسب امر... ناصرالدین خسرو والامقام...کتبه خانه‌زاد خورشیدکلاه بنت خانه‌زاد بن علینقی ابن حاج اسمعیل الملقب بحکیم الممالک» (سال 1307).[2]
برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه :[1] منبع: احوال و آثار خوشنویسان، 1065 / 4 ،3.
[2]احوال و آثار خوشنویسان (1065/ 4).

خوشمردان، بابا

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم ق)، خطاط. از آثار او: یک قطعه از مرقع بایقرا- طهماسب، به خط ثلث چهار دانگ جلی عالی و نسخ کتابت خفی عالی، با رقم: «مشقه العبد سید بابا الخوشمردان» (قرن نهم).
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1050/4).

خوشمردان، علی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط. از آثار او: یک قطعه ثلث سه دانگ جلی عالی و نسخ کتابت و شکسته رقاع نیم دودانگ خوش، با رقم: «مشقه العبد المذنب الراجی... علی بن الحسن الخوشمردان... سنه ست و عشرین و تسعمائه».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1116/4).

خوشنویس نطنزی، محمد

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1275 ق)، خطاط. از آثار وی: قرآن نیم ربعی جلد روغنی، شش صفحه‌ی اول تمام مذهب، نسخ کتابت خفی عالی به شیوه‌ی آقا غلامعلی، با رقم: «حسب الفرمایش... آقا محمد امین ابن مرحوم... حاج محمدرضا التاجر الشیرازی صورت اختتام یافت از ید کاتب الحروف آقا محمد خوشنویس الشهیر بنطنزی سنه‌ی 1275».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1136/ 4).

خوشنویس‌باشی، حسین

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1300/1303 ق)، خطاط. معروف به خوشنویس‌باشی. وی اهل تهران بود ولی، بیشتر ایام عمر را در تبریز سپری کرد و در آنجا سمت معلمی خط شاهزادگان قاجار را داشت. او در خط نستعلیق استاد مسلم بود. سید حسین شاگردان خوبی تربیت کرده که از جمله‌ی آنان میرزا یوسف، میرزا علی‌محمد تبریزی، میرزا مهدی خان، اسماعیل امیر خیزی و یوسف میرزا قاجار می‌باشند. قطعات مختلف از آثار وی، از قم شش دانگ تا نیم دو دانگ عالی و ممتاز است که تاریخ کتابت آنها بین سالهای 1271 و 1295 و با رقم «میر حسین» است. روی سنگ قبر محمدشاه قاجار در قم، در اطراف تمثال او کتیبه‌ای است از اشعار سروش اصفهانی، که ظاهرا به خط همین میر سید حسین است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1/ 151- 152)، اطلس خط (590- 591)، شرح حال رجال (76/5)، المآثر و الاثار (212).

خویی، حسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س چهادرهم ق)، خطاط. از کاتبان تبریز بود. به خط وی چند کتاب موجود است، از جمله: یک نسخه «منشات» امیر نظام، به قلم کتابت و دودانگ خوش؛ یک نسخه «منشآت» محسن میرزای دارا، با رقم: «کتبه اقل الاحقر حسین خویی الاصل تبریزی المسکن... سال 1328».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (153 -152 /1).

خویی، عبداللّه

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 991 ق)، شاعر، نویسنده و خطاط. در آغاز از منشیان سلطان محمد خدابنده بود. پدرش قاضی خوی و سلماس بود و در سرودن شعر ترکی و فارسی تواناﺉ وی در خط تعلیق استاد بود و نسخ را هم ماهرانه می‌نوشت. قاضی عبداللّٰه علاوه بر متون فارسی، در متون عربی و ترکی نیز مهارت داشت و «رساله‌ای در واجبات»، به زبان ترکی دارد. وی هنگام مراجعت از مشهد در حوالی سبزوار درگذشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ نظم و نثر (701)، دانشمندان آذربایجان (266)، الذریعه (696/9)، فرهنگ سخنوران (620)، گلستان هنر (52 -51).

خویی، مؤمن محمد

قرن:7
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 622 ق)، نقاش و خطاط. اهل خوی آذربایجان بود. مصور، و احیانا کاتب، نسخه‌ی ارزنده و نفیسی به نام «ورقه و گلشاه» عیوقی است. این نسخه کهن‌ترین نسخه‌ی خطی مصور موجود در سده‌های ششم و هفتم قمری است. اصل نسخه قدیمی در قرن پنجم قمری توسط عیوقی شارع به سلطان محمود غزنوی هدیه شده که عشق قبیله‌ای را در متن کتاب به رشته‌ی نظم درآورده است. شیوه‌ی تصاویر در مکتب تبریز نقش بسته و هفتاد و یک تصویر در هفتاد صفحه کتابت شده است. تاریخ اجرای مینیاتورها و کتابت آن در حدود 622 ق انجام پذیرفته و جمله‌ی تصاویر، کتیبه‌ای نقش بسته یعنی از کنار صفحه به کنار دیگر صفحه امتداد یافته و اندازه‌ی مینیاتورها نیز کوچک است. شیوه‌ی اسلیمی و تذهیب نقاش بخصوص در روی چادرها ابتکاری و زیبا است و خط نسخی و تحریری و رقاعی موضوعات، استادانه است و اثر دست خود نقاش می‌باشد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1242 -1236/ 3).

خیاط، محمدکاظم

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1004 ق)، خطاط. وی تعلیق را بسی نیکو می‌نوشت. از آو آثاری مشاهده نشده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1273/4).

خیام، محمد

قرن:8
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س هشتم و نهم ق)، نقاش و خطاط. از شیوه‌ی عبدالحی هروی پیروی می‌کرد و دنباله‌رو مکتب چینی نیز بود و در این زمینه از استاد سیاه قلم و استاد شیخی و فضل‌اللّه دیوانه درس می‌گرفت و در شیوه مخلوط ایران و چینی نقش می‌آفرید. استاد محمد در ارائه مجالس رزمی و چهره‌پردازی و پرنده‌سازی قدرت قلم داشت و در خط تعلیق و توقیع نیز ماهر بود. از آثار وی: تصویر سوارکار رزم‌آوری که خود و اسبش مسلح به زره فولادی بوده و با سوارکار دیگری به رزم و ستیز مشغول هستند، با رقم: «نقل از استاد عبدالحی نقاش کمترین بندگان محمد بن محمود الخیام»؛ تصویر قوی زیبایی که یک پای خود را بلند کرده است و به خط تعلیق رقم «محمد بن محمد الخیام» دارد؛ تصویر پهلوانی که سوار بر اسب شده و به اژدهای قوی هیکلی حمله می‌کند، با رقم: «محمد خیام». شش اثر دیگر وی در «احوال و آثار نقاشان» ذکر شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (630 -628/ 2).

خیرالدین

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 981 ق)، خطاط. وی شاگرد میرعلی هروی بود و با اجازه‌ی استاد، یک نسخه «شاهنامه» فردوسی را که میر به کتابت آغاز کرده بود، به پایان رسانید.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (184/1)،

خیری

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1311 ق)، خطاط. از خطوط وی: دو لوحه ثلث یک دانگ کتیبه‌ی عالی، با رقم: «اثر خیری 1310 و 1311».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1066/4).

دانش تفرشی، تقی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1326 -1250 ش)، خطاط:، منشی و شاعر، متخلص به دانش. ملقب به ضیاء لشکر و مستشار اعظم. معروف به بلور. در تفرش به دنیا آمد. از کودکی نزد ملا عبدالحمد یزدی و میرزا علی محمد به تحصیل زبان عربی و ادبیات فارسی پرداخت و تعلیم خط گرفت. در یازده سالگی قصیده‌ای در هفتاد بیت به رشته‌ی نظم کشید که سبب شهرتش شد. از آن پس به دبیری میرزا یوسف خان مستوفی الممالک منصوب شد، آنگاه سالها در همین سمت در شهرهای مختلف، در دستگاه ظل‌السلطان و ناصرالملک و میرزا علی‌اصغر خان اتابک به خدمت اشتغال ورزید. در سال 1315 ق «تذکره‌ی صدر اعظمی» را در شرح شاعران معاصر اتابک نگاشت و در سال 1319 ق فکاهیات خود را به نام «دیوان حکیم سوری» به چاپ رسانید. در سال 1327 ق به شیراز رفت و چندی ریاست عدلیه و دفتر ایالتی آن شهر را به عهده داشت. تقی خان در نوشتن اقسام خط توانا بود و نمونه‌هایی که از خط او به جا مانده، بیانگر استادی وی است. وی مدعی بود که قانون اساسی ایران را به دستور مظفرالدین شاه یک شب تا صبح نگاشته است. دانش در تهران درگذشت. او در مجموع بیست و دو جلد کتاب نگاشته که همه‌ی آنها به خط اوست و این آثار غیر از «تذکره‌ی نون والقلم»- که در شرح حال خطاطان ایران است- همگی منظوم‌اند و صد هزار بیت شعر را شامل می‌شود. مهمترین آنها عبارت‌اند از: «دیوان» اشعار، مشتمل بر غزلیات، قصاید، قطعات، رباعیات و پهلویات؛ «نوشین روان»؛ «مثنوی اکسیر اعظم»؛ «فردوس برین» و چند اثر دیگر.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :ادبیات معاصر (50 -48)، تاریخ تذکره‌های فارسی (801 -800 /2 -309 -306 /1)، الذریعه (315 ،262 /9)، زندگینامه‌ی رجال و مشاهیر (178 -176 /3)، سخنوران نامی معاصر (1338 -1333 /2)، شرح حال رجال (46 -45 /5)، فرهنگ سخنوران (331)، مؤلفین کتب چاپی (217 -216 /2).

داوری شیرازی، محمد

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1283/1282 -1238 ق)، خطاط، نقاش، ادیب و شاعر، متخلص به داوری. در شیراز به دنیا آمد. علوم ادبی و عربی و آداب سخنوری و خوشنویسی را در محضر پدر و برادر مهتر خود وقار، آموخت و فنون نقاشی و چهره‌نگاری و نیز زبان و ادبیات ترکی را از شخصی به نام حاجی اسدالله فراگرفت. داوری در سرودن انواع مختلف شعری بویژه قصیده مهارت داشت. خطوط هفت گانه را خوش می‌نوشت و در نستعلیق قوی‌دست بود. صاحب «طرائق الحقائق» مدت دو ماه نزد وی تعلیم خط گرفته است. او همچنین در هنر نقاشی بخصوص آبرنگ، شیرین قلم و صاحب ابتکار بود و تذهیب و آرایش تصاویر را نیکو می‌دانست. دیوان بیگی، مولف «حدیقه الشعراء»، وی را «شمس القلاده‌ی» خاندان وصال دانسته است. از کارهای هنری این استاد، تذهیب و نقاشی «شاهنامه‌ی» فردوسی است که بعدها توسط لطفعلی خان شیرازی و میرزا آقای نقاش تکمیل شد. داوری در زادگاه خود درگذشت و در کنار میرزای سکوت، در حرم شاهچراغ به خاک سپرده شد. «دیوان» اشعار وی در حدود پانزده هزار بیت دانسته‌اند. در بعضی منابع «رساله‌ای در عروض» و کتابی در «معانی و بدیع» و «فرهنگ» بزرگی به زبان ترکی به وی نسبت داده‌اند. از آثار چهره‌پردازی وی: چهار قطعه تصاویر آبرنگی از قیافه رجال برجسته‌ی دوره‌ی ناصری که در مرقعی با خطوط متنوع ترتیب یافته است؛ تصویر محمد شفیع وصال که بر روی تشکی نشسته است. از خطوط او: یک نسخه شش دفتر «مثنوی» مولانا، به قلم کتابت خفی عالی، با رقم:«... و انا العبد... محمد المتخلص بداوری ابن المرحوم وصال... سنه‌ی 1267»؛ یک نسخه «لوایح» جامی، به قلم کتابت خفی خوش، با رقم: «... فی سنه‌ی 1276... و انا العبد داوری بن وصال»؛ یک نسخه «چهار مقاله‌ی» نظامی عروض، به قلم کتابت خوش، با رقم: «... حرره داوری بن وصال غفر له، سنه‌ی 1279»؛ یک نسخه «سحر حلال»، به قلم کتابت خوش، با رقم: «... داوری بن وصال 1282». چهار اثر دیگر وی در «احوال و آثار خوشنویسان» ذکر شده است.[1]
محمد متلخص به داوری سومین پسر وصال از شاعر از قرن سیزدهم (و. 1238- ف. 1282 ه.ق.). وی در 1279 در تهران بود و در شیراز به بیماری دق درگذشت و در بقعه شاه چراغ شیراز مدفون گردید.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] آثار عجم (360 -359)، احوال و آثار خوشنویسان (716 -712 /3)، احوال و آثار نقاشان (715 -713 /2)، اطلس خط (566 -565)، بزرگان شیراز (363)، تاریخ ادبیات ایران، براون (207 -205 /4)، تاریخ هنرهای ملی (987/2)، تذکره‌ی روز روشن (257 -256)، حدیقه الشعراء (613 -604 /1)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (517 -506 /2)، الذریعه (320 -319 /9)، ریحانه (327 -326 /6 ،212 /2)، سرآمدان فرهنگ (352 -351 /1)، شرح حال رجال (188 -186 /6)، طرائق الحقائق (379 -376 /3)، فارسنامه‌ی ناصری (1011 -1008 /2)، فرهنگ سخنوران (334)، لغت نامه (ذیل/ داوری شیرازی)، المآثر و الآثار (205)، مؤلفین کتب چاپی (782 -781 /5)، مجمع الفصحا (299 -293 /4)، مرآت الفصاحه (211 -208)، مکارم الآثار (1070 -1069 /4).

دایمی، ابراهیم

قرن:16
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(؟)، خطاط. از آثار وی: مرقع ثلث سه دانگ جلی و نسخ کتابت عالی، با رقم: «سوده ابراهیم المعروف بدائمی» در موزه‌ی اسلامی ترک.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1013/4).

دبیر الملک، محمدحسین

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، خطاط. از آثار وی: یک نسخه «مفتاح الفلاح» و «دعای کمیل»، به خط نستعلیق کتابت خوش، با رقم: «... محمدحسین الحسینی الملقب بدبیر الملک، فی شهر ربیع المولود سنه 1286».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (684/3).

دبیر الممالک، اسماعیل

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1320 ق)، خطاط و مترجم. سمت ژنرال آجودانی و مترجمی صدر اعظم را داشت و چون به زبان فرانسه و آلمانی آشنا بود، چند کتاب را به فارسی ترجمه کرد و در وزارت امور خارجه هم سمتی داشت. اسماعیل خان خط نستعلیق و شکسته را خوش می‌نوشت. وی تا تاریخ تالیف «تذکره‌ی خوشنویسان» سپهر هنوز در قید حیات بود.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (66/1).

دبیر شیرازی، محمدحسن

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1335 -1286 ق)، شاعر، خطاط. وی خطوط شکسته، نسخ و تعلیق را خوش می‌نوشت. به نیابت کارگزاری بوشهر مامور بندر مزبور شد و مدتی در آنجا به سر برد و به شیراز بازگشت و در اداره‌ی ایالتی منشی شد. دبیر به هند سفر کرد و سپس به بوشهر بازگشت و از آنجا به چابهار رفت و در اثر گرمی هوا به جنون مبتلا شد. برادرش، شعاع الملک، در شیراز به معالجه وی پرداخت و موثر واقع شد و رو به بهبودی گذاشت و به نوشتن دواوین شعرای گذشته خود مشغول داشت. در شیراز در گذشت و در قرب تکیه خواجه حافظ دفن شد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (520 -517 /2).

دبیر، علی‌اکبر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 1286 ش)، خطاط. در رضاییه به دنیا آمد. پدرش مردی تحصیل کرده بود و به همین جهت، فرزند خود را به تحصیل دانش و کسب کمال و نوشتن مشق خط واداشت. دبیر در ابتدای کار وارد خدمت فرهنگ شد، سپس به وزارت دارایی منتقل گردید و در سال 1337 ش بازنشست شد. او خط نستعلیق و شکسته را عالی می‌نوشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تذکره خوشنویسان معاصر (148 -147).

دبیرالدوله، محمدتقی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1316 ق)، خطاط. او وزیر دار الشورای ناصرالدین شاه قاجار بود که اجدادش از علماء و مجتهدان بودند و سلسله‌ی نسبش به امام زین‌العابدین (ع) می‌رسد. در جوانی تحصیل حسابداری و دفترداری و مقدمات علوم ادبی و عربی کرد. وی خطوط نستعلیق و شکسته را خوش می‌نوشت. دبیرالدوله به منصب لشکرنویسی نیز رسیده است. پس از فوت، جسد وی را به کربلا منتقل کردند و در رواق حرم امام حسین (ع) به خاک سپردند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (666/3)، شرح حال رجال (220/5).

دبیرالسلطان، علی‌اکبر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س چهاردهم ق)، خطاط. از آثار وی: یک نسخه «گلستان» سعدی، به قلم کتابت متوسط، با رقم: «برای تقدیم... مظفرالدین شاه، این غلام جان نثار علی‌اکبر الملقب بدبیر السلطان، تحریر نمود، روز یکشنبه دویم شهر جمادی‌الثانی، سنه‌ی ایت ئیل 1316...».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (436/2).

دبیرالملک شیرازی، نصرالله

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1319 -1252 ق)، خطاط. ملقب به دبیرالملک. در شیراز به دنیا آمد. پس از تحصیل علوم و کسب کمالات به اتفاق پدرش به تهران آمد و پس از فوت پدر، به جای وی جبادارباشی شد. هنگامی که مشیرالدوله به صدارت رسید، میرزا نصرالله خان را مورد توجه کامل خود قرار داد و او را به تولیت آستان قدس رضوی برگزید. دبیرالملک خط نستعلیق را خوش می‌نوشت و به این جهت به کمک پسر عمویش، میرزا عبدالوهاب خان که عهده‌دار نیابت وزارت خارجه بود، منشی این وزارتخانه شد. وی در 1301 ق ملقب به دبیرالملک گردید و بعد در همین سال نایب اول و سپس مدیر کل وزارت امور خارجه شد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (939/ 3)، شرح حال رجال (343 -341/ 4)، فارسنامه‌ی ناصری (1060/ 2).

دبیرمخصوص، علینقی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
خطاط، ادیب.
تولد: 1266(1306 ق.)، سنندج.
درگذشت: 1358.
علینقی دبیرمخصوص، متخلص به «هشیار» و مشهور به هشیار سنندجی، فرزند میرزا کاظم آقا محمدرحیم معمارباشی کردستانی، به فراگیری مقدمات علوم پرداخت. پس از آن در مدارس دینی با زبان عربی آشنا شده و صرف و نحو و مبانی دینی کسب نمود. مدتی هم در آموزشگاه آلیانس سنندج به تحصیل زبان فرانسه پرداخت و ضمنا از استادان فن خط نسخ و نستعلیق به مشق و تمرین حسن خط مشغول شده است. پس از آن مدتی در دستگاه یکی از خوانین سنندج به شغل دبیری و نویسندگی استخدام شده و به سال 1333 ق. به تهران آمد و وارد خدمت دولتی شد. مدت هیجده سال در دفتر نخست وزیری منشی مخصوص وکفیل دفتر بوده و چند سالی هم در دادگستری سمت نویسندگی و دفترداری داشته است. در سال 1314 به وزارت کشور منتقل شد و در آنجا مشاغلی از قبیل ریاست کارگزینی وزارتی و فرمانداری شهرستان بود که عمرش یزد، مراغه، خوی، سمنان و دامغان را دارا بود. پس از آن به تهران بازگشت و پس از مدتی در سمت بازرس وزارت کشور، در سال 1328 بازنشسته شد. هشیار به ادبیات فارسی عشق می ورزید و خود نیز شعر می‌گفت و از ذوق و قریحه‌ی خوبی برخوردار بود.
علینقی دبیرمخصوص سرانجام در سال 1358 درگذشت.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

درویش احمد

قرن:16
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(؟)، خطاط. از آثار وی: یک لوحه ریحان و ثلث شش دانگ و نسخ و رقاع دو دانگ عالی، با رقم: «کتبه الفقیر السید درویش احمد غفر ذنوبه و ستر عیوبه».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1024/4).

درویش سمرقندی، محمد

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم و یازدهم ق)، خطاط. از خوشنویسان گمنام بود. از آثار وی قطعه‌ای در کتابخانه‌ی سلطنتی موجود است، به قلم سه دانگ خوش و با رقم: «فقیر محمد درویش السمرقندی غفر ذنوبه».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (716/3).

درویش شمس کاتب

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، خطاط. از آثار وی: یک قطعه ثلث دو دانگ جلی عالی و نسخ و رقاع کتابت جلی خوش، با رقم: «مشقه درویش شمس الکاتب فی حجه 1028 من هجریه».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1085/4).

درویش عبدالمجید

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1185 -1150 ق)، خطاط و شاعر. متخلص به مجید و خموش. وی از مردم طالقان قزوین بود. در آغاز جوانی به اصفهان آمد و معلومات خود را در آنجا تکمیل کرد و سرآمد هنرمندان فن خط شد. او از معاصران لطفعلی آذر بیگدلی بود. عبدالمجید برجسته‌ترین استاد خط شکسته نستعلیق است، همانطور که خط نستعلیق به دست میرعماد کمال یافت، خط شکسته را نیز درویش به حد اعلی رسانید. چنان که شش دانگ جلی را چون کتابت خفی و غبار، استوار و شیرین می‌نوشت. وی علاوه بر شکسته نستعلیق، خط نستعلیق و شکسته تعلیق را نیز خوش می‌نوشت. او در سرودن شعر نیز توانا بود و «دیوان» غزلیاتش در حدود هزار و پانصد بیت است. مهمترین شاگردان بی‌واسطه‌ی او میرزا کوچک اصفهانی، فضلعلی بیک دنبلی و خواجه ابوالحسن فسایی می‌باشند. درویش عبدالمجید در اصفهان درگذشت و در تخت فولاد، روبروی تکیه میرفندرسکی دفن شد. از آثار وی: مرقع (40 رقعه) شکسته‌ی نیم دو دانگ و کتابت خفی و غبار ممتاز، با رقمهای: «... سنه‌ی 1179 و در دارالسلطنه‌ی اصفهان... بنده‌ی باخلاص عبدالمجید» و «... تحریر شد العبد المجید 1182» و «... حرره العبد الاقل عبدالمجید فقیر تاریخ 1184 در دارالسلطنه‌ی اصفهان» و «نقل از خط استادی شفیعا نمود بنده‌ی کمترین عبدالمجید درویش سنه 1173». «... بتاریخ 1184 مسوده نموده عبدالمجید فقیر» و... از گرانبهاترین آثار وی، جز مقطعات و مرقعات متعدد، نسخه‌ی «کلیات» سعدی است که در کتابخانه‌ی سلطنتی مضبوط می‌باشد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آثار عجم (545)، احوال و آثار خوشنویسان (1264-1262 /4، 414 /2)، اطلس خط (621 -618)، پیدایش خط و خطاطان (127 -126)، تاریخ اصفهان (134 -131)، تاریخ هنرهای ملی (930 -927 /2)، تذکره‌ی روز روشن (717 -716، 259)، تذکره القبور (319)، الذریعه (698، 324، 323 /9)، ریحانه (219 -218 /2)، سرآمدان فرهنگ (354/1)، سفینه المحمود (303 -301 /1)، شرح حال رجال (301/2)، صبح گلشن (367)، طرائق الحقائق (165/3)، فرهنگ سخنوران (339 -338)، قزوین در گذرگاه هنر (229)، کارنامه‌ی بزرگان (277 -276)،

لغت نامه (ذیل/ (درویش)، مجمع الفصحا (932 -931 /5)، نتایج الافکار (670 -669)، نگارستان دارا (251 -250)، یغما (س 3، ص 48).

درویش عبدی بخارایی

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1057 ق)، خطاط. در اصفهان به خدمت میرعماد رسید و از وی تعلیم خط گرفت. به مسافرت و سیاحت پرداخت و در دولت سلطان مراد خان چهارم، به خاک عثمانی رفت و در استانبول به خدمت او رسید و مدتها معزز می‌زیست. وی به خواهش محمد پاشا صدراعظم، شاهنامه‌ای نوشت و در سفر عثمانی به سلک مشایخ طریقه‌ی مولویه درآمد. درویش عبدی اولین خوشنویسی است که خط نستعلیق ایرانی را در دولت عثمانی آورد. وی معاصر عبدالجبار اصفهانی بود و در استانبول درگذشت. از آثار وی: یک صفحه کتابت خوش، که چنین تمام می‌شود: «قد وقع الفراغ من کتابه کتاب المثنوی الشریف... درویش عبدی المولوی... سنه سته و عشرین و الف من الهجره النبویه»؛ هشت قطعه از دو مرقع، به قلمهای پنج دانگ تا کتابت خوش، با رقمهای: «فقیر درویش عبدی غفرله» و «للعبد الفقیر المذنب عبدی» و «المذنب عبدی غفرله» و «مشق فقیر عبدی» و «العبد الحقیر.. درویش عبدی غفرله سنه‌ی 1041»؛ یک مکتوب ترکی به سلطانم برهان‌الدین افندی، به قلم نستعلیق تحریر کتابت متوسط، با رقم: «من المخلص الداعی عبدی الخطاط»؛ یک مرقع یازده رقعه‌ای، به قلم دو دانگ متوسط، با رقم: «العبد المذنب الفقیر درویش عبدی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (424 -423 /2)، اطلس خط (540 -539)، پیدایش خط و خطان (142 -141)، تاریخ هنرهای ملی (941 -940 /2)، تذکره الخطاطین (509/1)، تذکره القبور (319)، خوشنویسان و هنرمندان (43).

درویش عمر

قرن:16
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(؟)، خطاط. از آثار وی: مرقع ثلث سه دانگ و نسخ کتابت خفی عالی، با رقم: «مشقه اضعف لضعفا درویش عمر الجودی...».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1067/4).

درویش قربانعلی

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1216 ق)، خطاط. از آثار وی: یک قطعه از مرقع ثلث سه دانگ جلی خوش و نسخ کتابت جلی خوش و رقاع کتابت خفی متوسط، با رقم: «الاقل الداعی درویش قربان علی کوه‌سره... سنه 1216».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1067/4).

درویش محمد

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
قرآن میشن عنابی مذهب ترکی- تزیینات ترکی، نسخ کتابت ترکی متوسط با رقم: «قد وقع الفراغ... فی شهر ذالقعده سوده لفقیر الحقیر درویش محمد بن یوسف من تلامیذ فضل اللّٰه افندی الامام جامع والده‌ی سلطان غفرله...» «سنة 1096» در مجموعه‌ی مهدوی.
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

درویش محمد کاتب

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط. از کاتبان گمنام بود. به خط وی یک نسخه «گلستان» سعدی در کتابخانه‌ی سلطنتی موجود است، به قلم نیم دو دانگ متوسط، با رقم: «تمام شد کتاب گلستان... سنه‌ی 935 علی ید العبد الضعیف درویش محمد الکاتب غفرالله ذنوبه».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (187/1).

درویش مقصود تبریزی

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم و یازدهم ق)، خطاط. از وی دو اثر مشاهده شده که فاصله‌ی بین تاریخ کتابت آنها بسیار است و احتمالا یکی از دو تاریخ تحریف شده است. این دو اثر بدین شرح است: دو قطعه مذهب ثلث نیم دو دانگ کتیبه‌ی عالی و نسخ و رقاع نیم دو دانگ جلی خوش، با رقم: «حسب الفرموده‌ی جناب سیادت مآب امیر زین‌الدین علی الصفوی سلمه‌اللّٰه تعالی فی الدارین نوشته شد. نمقه مقصود التبریزی فی شهور سنه 980...«؛ یک قطعه مذهب ثلث چهار دانگ کتیبه عالی و نسخ کتابت جلی متوسط و رقاع نیم دو دانگ خوش، با رقم: «الفقیر درویش مقصود فی محروسه الفارس جهت توفیق آثاری نورالدین محمد نوشته شد تحریر فی 1098».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1067/4).

دره ای، محمد

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط. از کاتبان خوشنویس گمنام است. از آثار وی: یک نسخه «تیمور نامه‌ی» هاتفی، به قلم کتابت متوسط، با رقم: «تمت الکتاب... سنه‌ی ست و سبعین و تسعمائه، در بلده‌ی قندهار صورت یافت، کتبه العبد المذنب شاه محمد دره‌یی...».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (292/2).

دری، فرج الله

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
فرزند شیخ عباس (عالم و فاضل و مجتهد بوده، و انواع خطوط را نیکو می‌نوشته) فرزند آقا صبور (شاعر و ادیب بوده، دیوان اشعاری دارد) فرزند محمد سعیدبن محمد زکی.
عالم فاضل محقق زاهد، از شاگردان آقا سید محمدباقر درچه‌ای و آخوند کاشی، و از مخصوصین و اصحاب سر ایشان بوده، ضمنا خدمت جانگیرخان قشقائی و جمعی دیگر از علمای اصفهان تحصیل نموده، سال‌ها در مدرسه‌ی عربها ساکن، و جمعی کثیر از طلاب در خدمت او مستفیض می‌شدند.
سرانجام در 29 ربیع الاول سال 1382 به سن قریب نود سال وفات یافته، در تکیه‌ی حاج آقا باقر قزوینی که به تکیه‌ی خلیلیان معروف است مدفون گردید.
استاد جلال‌الدین همایی در تایخ وفات او قطعه‌ای سروده، از آن جمله است:
واحسرتا که کوکب دری افول کرد
در حالتی که نادره‌ی بی‌مثال بود
شیخ جلیل مافرج الله دری آنک
اندر زمانه قدوه‌ی ارباب حال بود
فرزانه طبع، شیخ پسندیده روزگار
آزاده خوی، مرد ستوده خصال بود
رفت از جهان و داشت به وقت فراق مرگ
حالی چنان که گفتی عید وصال بود
تاریخ را سنا به میان پا نهاد و گفت
دری دری ز مخزن علم و کمال بود
برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

دستغیب شیرازی، صادق

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، شاعر و خطاط. وی قاضی‌القضاه شیراز بود. در زمان شاه صفی به علت حسن خط، مدتی در کتابخانه‌ی دولتی مشغول کتابت شد، عاقبت به جهت شهامت و علو همت آنجا را ترک کرد و به شیراز رفت و بعد از مدتی در لار فوت کرد. روز فوت او غزلی را که در همان ایام گفته بوده، در پیش جنازه‌اش می‌خوانده‌اند و شوری برپا بود که خارج از بیان است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تذکره‌ی نصرآبادی (273 -272)، الذریعه (579 -578 /9)، ریحانه (220/2)، فرهنگ سخنوران (340).

دوری هروری، بایزید

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 986 ق)، خطاط و شاعر، متخلص به دوری. از مردم هرات بود و به میردوری مشهور. چون خود را از ابناء ملوک می‌دانست، پیش از نام خود سلطان می‌نهاد. وی یکی از شاگردان طراز اول میرعلی هروی و مورد توجه استاد بود و میرعلی او را «فرزند» خطاب می‌کرد. ملا قاسم شادیشاه نیز استاد وی بود. سفری به هندوستان رفت و در سلک ملازمان اکبر پادشاه درآمد و از این پادشاه لقب کاتب‌الملک یافت. گویند که تا ورود میردوری به هندوستان، خوشنویسی به مهارت او در خط نستعلیق نیامده بود. آخر عمر به قصد گزاردن حج، عازم مکه گردید و در آب غرق شد. وی از غزلسرایان روزگار خود بود و صاحب مجموعه‌ی اشعاری به نام «مجمع الشعراء» که آن را به حمیده بانو، مادر اکبرشاه، تقدیم کرد. نسخه‌ای از این مجموعه اشعار به خط خود شاعر در کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران موجود است. از آثار وی: یک نسخه «مثنوی خضر خانی و دولرانی» امیر خسرو از کتابخانه ریاست کپور هند، به قلم کتابت جلی خوش که چنین تمام می‌شود: «الفقیر الحقیر المذنب سلطان بایزید به میرنظام مشهور بدوری بتاریخ شهر محرم‌الحرام سنه‌ی 976»؛ یک قطعه از مرقع، به قلم دو دانگ و کتاب خوش؛ با رقم: «الفقیر المذنب سلطان بایزید دوری غفر ذنوبه...»؛ یک قطعه به قلم نیم دو دانگ و کتابت جلی خوش، بار قم: «العبد کاتب الملک، المشتهر بدوری غفر ذنوبه. فی تاریخ شهر شوال سنه‌ی 985 ق...».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (96 -95 /1)، تاریخ نظم و نثر (419)، تاریخ هنرهای ملی (833 -832 /2)، خوشنویسان و هنرمندان (93)، الذریعه (330/9)، شام غریبان (99)، فرهنگ سخنوران (345)، کاروان هند (419 -417 /1)، مناقب هنروران (77)، هفت اقلیم (160 -159 /2).

دوست محمد بن نظام‌الملک

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط. از آثار وی: قطعه‌ای در مرقع بهرام میرزا، به قلم نیم دو دانگ و کتابت خوش، با رقم: «الفقیر دوست محمد بن نظام‌الملک». می‌توان پنداشت که این دوست محمد، همان دوست محمد گواشانی، جامع مرقع باشد که پدرش سلیمان، ملقب به نظام‌الملک بوده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (203/1).

دولت آبادی، مهدی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
عالم فاضل ادیب، شاعر، مابین اکفاء و اقرانش به جودت فهم، و وفور عقل، و سماحت طبع، و حسن ذوق، و نیک محضری شناخته می‌شد.
در خدمت: آقا میرمحمد تقی مدرس، و آخوند کاشی، و جهانگیرخان تلمذ نموده خط شکسته را در نهایت خوش می‌نوشته، و در اشعار «مهدی» تخلص می‌نموده، و امام جماعت مسجد قراول خانه بوده است.
در ذی‌قعده 1288 متولد، و در یکشنبه 14 رمضان المبارک 1334 به مرض حصبه وفات یافته، در تخت فولاد در تکیه‌ی صاحب روضات مدفون گردید.
از آثارش جنگی است در متفرقات ادبی و تاریخ که به خط شیوای خود نگاشته، و در نزد اولادش محفوظ است.
برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

دیوانه‌ی بلخی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 928 ق)، خطاط و شاعر. وی هفت قلم را خوش می‌نوشت و شعر را نیز نیکو می‌سرود. از اوست:
می‌خواستم نظاره کنم نقش او در آب
ناگه نسیم آمد و نقش بر آب زد
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (204/1)، تاریخ نظم و نثر (344)، الذریعه (335/9)، مجالس النفائس (386).

ذبیح‌اللّٰه

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1286 ق)، خطاط. ظاهرا از کاتبان دربار ناصرالدین شاه بود. از آثار وی: قطعه‌ای به قلم سه دانگ و نیم دو دانگ خوش، با رقم: «خانه‌زاد دولت قاهره، ذبیح‌اللّٰه 1286»؛
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (205/1).

ذوقی اصفهانی، ابوالقاسم

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1336 -1273 ق)، شاعر و خطاط. در اصفهان متولد شد. تحت سرپرستی عمویش علوم متداول را فراگرفت و در حسابداری و دفترداری و نگارش منشات تجاری مهارت پیدا کرد. وی در اکثر مجامع ادبی اصفهان و شیراز شرکت می‌جست، از جمله مصاحبان او در انجمنهای ادبی میرزا محمد سها و میرزا ابوالقاسم طرب و میرزا حسن آتش و ابوالفتح خان دهقان بودند. وی در اصفهان درگذشت و در تخت فولاد نزدیک تکیه‌ی میرزا ابوالمعالی دفن شد. از آثار وی: «دیوان» اشعار، متشمل بر پنج هزار بیت که در اصفهان به چاپ رسیده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الذریعه (341/9)، سخنوران نامی معاصر (1410 -1407 3/)، مؤلفین کتب چاپی (247 -246 /1).

ذوقی بسطامی، فتح‌اللّه

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف ح 1288/1274 ق)، خطاط، ریاضیدان، ادیب و شاعر، متخلص به ذوقی. اصلا از طایفه‌ی عرب بنی‌عامر و ساکن بسطام بود. در اوایل دوره‌ی محمد شاه قاجار، برای دیدار دایی خود، حبیب‌اللّه خان عرب، به فارس رفت و در شیراز به تکمیل تحصیلات پرداخت و صاحب دیوان رسائل شد. در ادبیات فارسی و عربی و ریاضیات سرآمد بود. میرزا طاهر، صاحب کتاب «گنج شایگان»، او را آگاه به علم ریاضی، هیئت و حکمت و تاریخ می‌داند. ذوقی تمام خطوط را خوش می‌نوشت. هنگامی که جعفر قلی خان شادلو به ایالت بجنورد و جوین و جاجرم و استرآباد مامور شد، حکیم فتح‌اللّه را به عنوان رییس دفتر رسائل خود به همراه برد. با هدایت صاحب «مجمع الفصحا» چه در شیراز، چه در تهران معاشرت داشت. هنگام تالیف «گنج شایگان» میرزا طاهر (1272 ق) در قید حیات بود و هنگام تالیف «مجمع الفصحا» سال 1288 ق، فوت کرده بود. ذوقی تنها یک دختر داشت که صاحب کمال بود و بسیاری از اشعار شاعران عرب را از بر داشت و با ادبیات عرب آشنا بود و شعر می‌گفت و سلطانی تخلص می‌کرد و خط نسخ را خوش می‌نوشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (563 -562 /2)، تذکره‌ی طلعت (82)، حدیقه الشعراء (644 -640 /1)، الذریعه (341/9)، فرهنگ سخنوران (355)، گنج شایگان (188 -182)، لغت نامه (ذیل/ ذوقی بسطامی)، مجمع الفصحا (303 -299 /4)، مصطبه‌ی خراب (66 -65).

ذوقی شیرازی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، شاعر و خطاط. وی در دستگاه دیوانیان مشغول خدمت بود. طبعی موزون داشت و اشعاری از او به جای مانده است. از اوست:
بهر نثار یا نداریم غیر جان
آن هم محقر است و مزید خجالت است
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :حدیقه الشعراء (645 -644 /1)، فرهنگ سخنوران (356)، مرآت الفصاحه (222 -221).

ذوقی، آقابزرگ

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(اوایل س سیزدهم ق)، خطاط و شاعر. خط شکسته را بد نمی‌نوشت و گاهی شعر می‌گفت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (4/ 1258).

رازی، حسین

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط و شاعر. اهل ری بود و خط نستعلیق را خوش می‌نوشت. او شعر نیز می‌سرود. از اوست:
به حال من نظری کن که عاشق زارم
غریب و خسته دل و ناتوان و بیمارم
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (153/1)، تحفه سامی (330)، الذریعه (251/9).

راسم

قرن:16
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
قرآن نیم ربعی نسخ کتابت خفی خوش با رقم: «راسم اغرگاپی لی 1440» در موزه‌ی اسلامی ترک.
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

راغب قمی، عبداللّٰه

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1110 ق)، حکیم، فیلسوف، خطاط و شاعر، متخلص به راغب و وحدت. اصل وی از کاشان بود. چون بیشتر در قم می‌زیست به قمی مشهور بود. وی معاصر با شاه سلیمان صفوی بود و در سرودن شعر توانا. در آغاز وحدت تخلص می‌کرد. حکیم عبداللّٰه خط را نیز نیکو می‌نوشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (359 -358 /2)، تذکره‌ی نصرآبادی (478، 365 -364)، الذریعه (1262، 697، 349 -348 /9)، ریحانه (294 -293 /2)، فرهنگ سخنوران (977)، لغت نامه (ذیل/ راغب قمی).

راقم مشهدی، علی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، خطاط و شاعر، متخلص به راقم. ملقب به امین‌الشعراء. او برادر اختر طوسی بود که در صحن جدید مکتب خانه داشت و به تدریس مشغول بود. وی خط خوشی داشت و کتیبه‌هایی در دو صحن و مساجد به خط اوست. راقم زبان فرانسه می‌دانست و بیشتر اشعارش به گویش مشهدی است. از آثار وی: «دیوان» اشعار.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الذریعه (351/9)، صد سال شعر خراسان (250 -249)، فرهنگ سخنوران (365).

راووسی، یوسف

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
اثر اوست: قرآن خشتی بزرگ، نسخ کتابت جلی ترکی و ثلث دو دانگ عالی با رقم «یوسف بن محمد الراووسی 1068» در موزه‌ی اسلامی ترک.
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

رجالی اصفهانی، اسدالله

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1372 ق)، خطاط. پدر وی نقاش و خطاط بود. اسداللَّه از شاگردان افسر و جلالی بود و انواع نستعلیق را از خفی تا قلم پارویی بسیار جلّی خوب می‌نوشت. در عین حال سریع‌القلم بود و تا آخر پیری نشاط روح و نیروی قلم را از دست نداد. از آثار وی: کتیبه‌ی داخل ایوان شمالی مسجد سید اصفهان، به خط نستعلیق و با رقم: «کتبه اسداللّه شهیر برجالی» (1318)؛ کتیبه‌ی ایوان کوچک، در مغرب ایوان شمالی مسجد سید، به خط نستعلیق، با رقم: «عبده العاصی اسداللّه رجالی غفر ذنوبه» (1318)؛ کتیبه نمای خارجی سر در جنوب شرقی مسجد سید، به خط نستعلیق، با رقم «کتبه اسداللّه شهیر برجالی 1311».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آثار ملی اصفهان (654 -653)، تاریخ اصفهان (110 -109)، تذکرة القبور (130 -129)، گنجینه‌ی آثار تاریخی اصفهان (776 -775، 771، 770).

رحمت اصفهانی، محمد

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، خطاط و شاعر، متخلص به رحمت. اصل وی از کوزه‌کنان تبریز است و موطنش اصفهان. به توسط ابوالمعالی معتمدالدوله‌ی نشاط به حضور فتحعلی‌شاه رسید و در دیوان انشا منصب گرفت و به دستور آن پادشاه کتابی حاوی قصص راستان و حکایات صحیح به نام «زینت الحکایات» قریب به پنجاه هزار بیت در بحر مثنوی به قلم نیم دو دانگ خوش نوشته است. جز این تالیفات و تصانیف دیگر نیز داشته است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (826/3)، دانشمندان آذربایجان (158 ،117)، الذریعه (356/9)، ریاض العارفین (259)، ریحانه (305/2)، سفینه المحمود (672 -670 /2)، فرهنگ سخنوران (370)، لغت نامه (ذیل/ رحمت کوزه‌کنانی)، مجمع الفصحا (945/5)، مصطبه‌ی خراب (181)، نگارستان دارا (76 -75).

رحمت شیرازی، عبداللّٰه

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1344 -1272/1270 ق)، طبیب، خطاط و شاعر، متخلص به رحمت. وی نوه وصال شیرازی بود که در شیراز متولد شد. ریاضیات و ادبیات را از عمویش میرزا وقار، علم طب را از پدرش و حاج میرزا حسن فسایی و دبیری و شاعری را از میرزا داوری فراگرفت. نسخ و خفی‌نویس را از دیگر عمویش میرزا توحید آموخت. وی در سال 1325 ق به هندوستان رفت و پس از یک سال اقامت در بمبئی به شیراز بازگشت و به طبابت مشغول شد. او نخست ریاست انجمن حفظ الحصه و بعد ریاست اداره‌ی معارف فارس را عهده‌دار بود. رحمت به حسن خلق و مدارا با خلق و مراعات حال تهیدستان معروف بود. در شیراز وفات یافت و او را در نزدیکی بقعه‌ی شیخ ابوالوفا، که از عرفای متقدم است دفن کردند. از آثار وی: «زینه المساجد، ادعیه‌ی المنتخب».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آثار عجم (362)، حدیقه الشعراء (661 -659 /1)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (578 -572 /2)، الذریعه (356/9)، ریحانه (305 -304 /2)، طرائق الحقائق (376 -375 /3)، فارسنامه‌ی ناصری (1022 -1021 /2)، فرهنگ سخنوران (370)، مرآت الفصاحه (231 -230)، مکارم الآثار (2024 -2023 /6)، مؤلفین کتب چاپی (994 -993 /3).

رحمتی تبریزی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1025 ق)، خطاط و شاعر. وی خط نسخ و ثلث را خوب می‌نوشت. دیوانی قریب به هفت هشت هزار بیت از او باقی مانده است. رحمتی مدتی در شیراز می‌زیست و سپس از آنجا به هند رفت و در شهر آگره درگذشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ نظم و نثر (698)، دانشمندان آذربایجان (158)، الذریعه (356/9)، سخنوران آذربایجان (368)، کاروان هند (438 -437 /1).

رحیم اصفهانی، حسن

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1273 ق)، خطاط. در کتابت نستعلیق دست وقی داشت و روزی یک هزار بیت می‌نوشت. به نقل از سپهر، او در هجده روز سی هزار بیت نستعلیق خوش کتابت کرد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (206/1).

رحیمای قاری

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1082 ق)، خطاط. در کتاب «جامع مفیدی» ضمن خوشنویسان یزد چنین آمده: «رحیما در خط نستعلیق رایت بی‌مثلی می‌افرازد و با وجود حسن خط و خلق، انواع فنون و اصناف کمالات حاصل نموده اکثر اوقات همت بر تعلیم قواعد آن می‌گمارد و قطعات خطش روح‌افزا است. در فنون شعر و معما سرآمد است. به سال 1080 ق به اصفهان به اردوی شاه صفی رفت و خطوطش مورد پسند شاه واقع شد و پس از مدتی توقف در اصفهان و معاشرت با ارباب دانش و سخن، به یزد بازگشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (206/1)، جامع مفیدی (403 -402 /3).

رزه‌ای باخرزی، محمدحسین

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط و شاعر. از خوشنویسان قزوین بود. متقدمان تذکره‌نویسان وی را از رزه‌ی باخرز و متاخران اسفراینی دانسته‌اند. میر محمدحسین شاگرد محمدقاسم شادیشاه بود و از تعلیم شاه محمود نیشابوری و سلطان محمد خندان نیز بهره‌مند شد. کتابت او را پخته و حتی بعضی در نهایت امتیاز یافته‌اند. وی در قزوین با اکثر اعیان دربار شاه طهماسب مصاحب بود و پس از مرگ شاه به خراسان رفت و به کشاورزی پرداخت. صاحب «خلاصه التواریخ» با او دیدار کرده و او را آراسته به کمالات و شعرش را نیکو دانسته است. در اوان ترکتازی ترکمانان و انقلابات خراسان، پریشان و بی‌سامان شده و در همان اوان و درگذشته است. از آثار وی: یک نسخه «دیوان» امیر شاهی که به احتمال قوی به خط اوست. و به قلم کتابت خوش چنین رقم دارد: «کاتبها الفقیر [محمدحسین] الحسینی غفر ذنوبه و ستر عیوبه. تحریرا فی شهر رجب المرجب سنه‌ی 976 بمقام رزه من اعمال باخرز».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (685 -684 /3)، خوشنویسان و هنرمندان (48، 42)، گلستان هنر (102)، مناقب هنروران (82، 71).

رسول

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دوازدهم ق)، خطاط. از خوشنویسان گمنام بود. یک قطعه به خط وی در موزه‌ی کابل است، به قلم سه دانگ و نیم دو دانگ خوش و با رقم: «مشقه رسول سنه‌ی 1170». ظاهرا او همان عبدالرسول است که در همان موزه، قطعه‌ای به همان قلم و با این رقم دارد: «عبد الرسول سنه‌ی 1169».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (209/1).

رسولی، محمد جلیل

قرن:15
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
محمد جلیل رسولی در سال ۱۳۲۶ ه. ش در همدان متولد شد. از همان کودکی به خوشنویسی علاقه داشت. برای همین وقتی به تهران مهاجرت کرد به صورت نیمه حرفه ای به این کار پرداخت و تاکنون نزدیک به ۴۳ سال است که خوشنویسی می کند. تا به حال حدود ۳۲ نمایشگاه انفرادی در تهران داشته و در کشورهایی همچون انگلیس، ایتالیا، آلمان، چین، ژاپن و... هم نمایشگاه هایی برپاکرده است. هم کار کلاسیک انجام می دهدو هم کارِ مدرنِ نقاشی ـ خط. استاد ایشان در زمینه خوشنویسی، سید حسن میرخانی بودند که در سال ۱۳۶۷مدرک استادی را به وی ارائه دادند. به دلیل این که از همان کودکی عاشق رنگ بود و آثار نقاشی را به دقت بررسی می کرد . او در زمینه خوشنویسی از سرآمدان نقاشی ـ خط نیز محسوب می شود. نقاشی ـ خط یکی از شاخه های هنر ایرانی است که سابقه چندان طولانی ندارد و نگاهی نو به عنصر خط درآثار نقاشی ـ خط داشته است. گروه : هنررشته : خوشنویسیگرایش : نقاشی - خطتحصیلات رسمی و حرفه ای : محمد جلیل رسولی پس از مدتی تحصیل در زادگاه خودهمدان، به تهران آمد و ضمن ادامه تحصیل، به هنر خوشنویسی و نقاشیخط علاقمند شد و به پیروی از سبک استادانی چون میرعماد قزوینی، میرخانی و عبد المجید طالقانی پرداخت. تا آنجا که درسال 1368 مدرک استادی درخط را از استاد سید حسن میرخانی دریافت کرد.خاطرات و وقایع تحصیل : محمد جلیل رسولی اولین نمایشگاه خوشنویسی خود را درسال 1352 برگزار کرد و پس از آن درنمایشگاههای انفرادی و جمعی در داخل و خارج از کشور شرکت کرد.فعالیتهای ضمن تحصیل : محمد جلیل رسولی درحین هنر آموزی، در نمایشگاههای انفرادی و جمعی هنری داخل و خارج از کشور شرکت نموده و شرکت می نماید.استادان و مربیان : محمد جلیل رسولی گرچه از سبک میرعماد قزوینی و عبدالمجید طالقانی پیروی می کند، اما مهمترین استاد وی سید حسن امیرخانی به شمار می رود.مشاغل و سمتهای مورد تصدی : محمد جلیل رسولی به عنوان خوشنویس، چند اثر ادبی از جمله ترجمة فارسی نهج البلاغه، دیوان امام(ره) و شاهنامه فردوسی را کتاب کرده است. وی عضو فرهنگستان هنر جمهوری اسلامی ایرامن نیز می باشد.سایر فعالیتها و برنامه های روزمره : محمد جلیل رسولی به تمرین طولانی و ابداع در زمینة خوشنویسی و

نقاشیخط می پردازد. و آثاری را در این زمینه خلق کرده است.آرا و گرایشهای خاص : محمد جلیلی رسولی در مورد نقاشی-خط میگوید: «نقاشی ـ خط یکی از شاخه های هنر ایرانی است که سابقه چندان طولانی ندارد و نگاهی نو به عنصر خط درآثار نقاشی ـ خط داشته است. در این شیوه، هنرمند از انواع خطوط ایرانی مانند نستعلیق و شکسته نستعلیق، ثلث، نسخ و... استفاده می کند و حتی در این شیوه بسیاری از هنرمندان، از فرم های جدید و مدرن و ابتکاری در نقاشی ـ خط خود استفاده می کنند و با استفاده از رنگ ها و ساختارهای گوناگون و مواد مختلف به خلق اثر می پردازند: «حقیقت این است که بزرگانی چون میرعماد، کلهر، درویش و... هنر خوشنویسی کلاسیک را به حد اعلا رسانده اند و در واقع حرف اول و آخر را در این هنر آنها زده اند و جا برای کسی نگذاشته اند که بگوید من می توانم چنین تغییری در قالب خط یا اندازه حروف و... بدهم. البته، هنرمند خطاط می تواند صاحب سبک باشد و تقلید نکند. برای نمونه سوره حمد را به طریق دیگری غیر از آنچه کلهر نوشته، بنویسد. به هر حال این کار هم سخت است، چون ارزش و بهایی که خوشنویسی در زمان گذشته داشت، اکنون ندارد و آن توجه ها و علاقه هایی که پیش از این وجود داشت، کمتر هست. علت این که من به نقاشی ـ خط روی آوردم، یکی به همین دلیل بود که حرف های نهایی را در خط کلاسیک، بزرگان ما زده اند. از طرف دیگر هنر خوشنویسی با توجه به این نکته ها، به بن بست نرسیده؛ چون خودم به عنوان یک خطاط به بن بست نرسیده ام و این راه را بسیار وسیع و باز می بینم، فقط باید زحمت کشید و در این راه وقت صرف کرد... همیشه بر این اعتقاد بوده ام که تمام هنرها به هم پیوسته هستند و یک هنرمند زمانی پیشرفت خواهد کرد که به تمام هنرها توجه داشته باشد؛ زیرا تک بعدی نگاه کردن، فکر و ذهن انسان را محدود می کند. از طرف دیگر به نظر من اصل هنر، نوآوری است و با نوآوری است که هنر یک هنرمند جاودانه می شود. جوائز و نشانها : محمد جلیل رسولی در سال 1357 در جشنوارهٔ خوشنویسی جهان اسلام در تهران برگزیده شد.چگونگی عرضه آثار : آثار ارزشمند و ماندگار محمد جلیل رسولی در زمینه خوشنویسی و نقاشیخط که در قالب 3کتاب تحت عنوانهای : جان جانان، یادگار عشق و مرقع برگ سبز، و چهار فصل منتشر شده است. سرمشقی برای هنرجویان این هنر می باشد. گالری سیحون، ۱۳۵۲، نمایشگاه انفرادی. گالری سیحون، ۱۳۵۳، نمایشگاه انفرادی. لندن، ۱۳۵۵، نمایشگاه گروهی. تهران، ۱۳۵۶، نمایشگاه انفرادی. نگارخانه شیخ، ۱۳۵۷، نمایشگاه انفرادی. فرهنگسرای نیاوران، ۱۳۵۸، نمایشگاه انفرادی. موزه نگارستان، ۱۳۵۸، نمایشگاه انفرادی. انجمن فرهنگی فرانسه در تهران، ۱۳۵۹، نمایشگاه انفرادی. موزه هنرهای معاصر، ، ۱۳۶۰ نمایشگاه

انفرادی. پاکستان، ، ۱۳۶۰ نمایشگاه انفرادی. برپایی نمایشگاه های متعددی در کشورهای ایتالیا، انگلستان، قطر، کویت، لبنان، سوریه، ترکیه، ژاپن و چین از ۱۳۶۲ اشاره کرد

آثار : 1 جان جانان 2 چهار فصل 3 کتابت ترجمة فارسی نهج البلاغه 4 کتابت دیوان امام(ره) 5 کتابت شاهنامه فردوسی 6 یادگار عشق و مرقع برگ سبز

رشتی، اسدالله

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، خطاط. در اصفهان ساکن بود و همان جا درگذشت. از آثار وی: قطعه‌ای، به خط نستعلیق چهاردانگ خوش، بدون رقم کتیبه‌ی دور مقبره‌ی پدرش سید محمدباقر در محله‌ی بیدآباد اصفهان.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (60 -59 /1).

رشید تبریزی، محمد

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1135 ق)، نقاش و خطاط. اهل تبریز بود و در گل و مرغ و چهره‌پردازی، قلمی پرمهارت داشت. وی خط شکسته را نیز خوش می‌نوشت. از آثار او: تصویر آبرنگی بنفشه‌ی کوهی و گل لاله، با رقم‌های: «محمد رشید خان تبریزی 1129» و «محمد رشید تبریزی 1129»؛ تصویر ملا محمدباقر مجلسی، با رقم: «محتاج التفات محمد رشید خان تبریزی 1130»؛ تصویر سه شاخه زنبق گل درشتی که پروانه‌ای را نیز به حالت پرواز در بالای گلها ارائه داده است، با رقم: «هو محتاج التفات محمد رشید خان تبریزی 1133»؛ تصویر گل سیب، با ساقه و بوته‌های زیبا که در سیاه قلم عمل آمده، با رقم: «هو در تبریز... محمد رشید خان تبریزی 1135».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (720 -719/ 2).

رشیدا

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
عبدالرشید دیلمی استاد خط نستعلیق (ف. آگره 1081 ه.ق.) خواهرزاده و شاگرد میرعماد بود و در اصفهان می‌زیست. وی از خوشنویسان دربار شاه عباس اول صفوی بود، و پس از قتل میرعماد از ایران به هند مهاجرت و ملازمت شاه جهان را اختیار کرد و مقرب شاه گردید و به تعلیم خط شاهزاده داراشکوه پرداخت. هنردوستان هند او را «آقا» لقب دادند. از نوشته های وی مقدار زیادی در ایران و هند موجود است.
برگرفته از کتاب :فرهنگ فارسی معین (جلد پنجم)

رشیدای ثانی، محمدتقی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، خطاط. از کاتبان گمنام بوده که خود را رشیدای ثانی خوانده است. وی خط نستعلیق و نسخ، هر دو را خوش می‌نوشته است. از آثار او: یک نسخه «جوشن کبیر»، به نسخ کتابت خوش و نستعلیق متوسط و با رقم: «... انا العبد محمدتقی کاتب السلطانی، رشیدای ثانی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (669/3).

رشیدای قزوینی، عبدالرشید

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1081 ق)، خطاط و شاعر، متخلص به رشیدا. خواهرزاده و شاگرد میرعماد قزوینی و از معاصران جواهر رقم بود. وی پس از قتل میر، چندی در اصفهان به سر برد و سرانجام رخت به هندوستان کشید و به دربار شاه جهان راه یافت و جزو ملازمان خاص شد. او را در ایران به نام عبدالرشید و رشیدا و در هندوستان به عنوان آقا رشید و آقا می‌شناختند. روش رشیدا در خط نستعلیق کاملا مشابه شیوه‌ی میرعماد است و روش میرعلی هروی را نیز به پایه اعلی رسانید. با آمدن او به هندوستان و اشاعه‌ی آثار خطوط او، شیوه‌اش در سراسر هندوستان شایع شد و هندیان شیوه‌ی او را اخذ کردند. از شاگردان او غیر از شاهزادگان، داراشکوه و زیب‌النساء، محمد اشرف خواجه‌سرا، سعیدای اشرف، عبدالرحمان فرمان نویس و میرحاجی درخور ذکرند. رشیدا سرانجام در اکبرآباد (آگره) وفات یافت. دهخدا به نقل از «قاموس اعلام ترکی» محل وفات وی را کشمیر دانسته است. در تاریخ وفات وی اخلاف است. سعیدای اشرف که در شاعری هم شاگرد صائب تبریزی بود، قطعه شعری به درخواست زیب‌السناء، دختر هنرمند شاه جهان، در رثاء و تاریخ وفات رشیدا و صائب سروده است و مطالب تاریخی چندی در آن است که در ترجمه‌ی احوال آن دو بکار رفته است:
... گفتم از ارشاد پیر عقل، در تاریخ آن
(بود با هم مردن آقا رشید و صایبا)
از آثار او: یک نسخه «شرح گلشن راز»، با رقم: «بنده‌ی شاه جهان عبدالرشید دیلمی 1040»؛ یک نسخه شش دفتر «مثنوی» مولانا، به قلم کتابت خوش و با رقم: «کتبه العبد... عبدالرشید الدیلمی...»، قطعه‌ای از بهترین خطوط او که سوره‌ی فاتحه را به قلم دو دانگ نوشته است، با رقم: «کتبه العبد... عبدالرشید الدیلمی... فی شهور سنه خمسین و الف»؛ قطعات مختلف و مرقعات که در تاریخ بین سالهای 1030 و 1071 نوشته شده است. پنج اثر دیگر وی در «احوال و آثار خوشنویسان» ذکر شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (400 -393 /2)، اطلس خط (536 -533)، پیدایش خط و خطاطان (109)، تاریخ اصفهان (185

-183)، تاریخ هنرهای ملی (920 -918 /2)، تذکره الخطاطین (295 -286 1/)، تذکره‌ی نصرآبادی (312)، خوشنویسان و هنرمندان (55)، ریحانه (250 -249 /2)، سرآمدان فرهنگ (378 -377 /1)، قزوین در گذرگاه هنر (235 -231)، کارنامه‌ی بزرگان (237 -236)، گلستان هنر (نوزده، 122)، لغت نامه (ذیل/ شیدا).

رضا، حسن

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س چهاردهم ق)، خطاط. از آثار او: دو لوحه بر مزار مولوی، ثلث شش دانگ عالی و نسخ دو دانگ خوش، با رقم: «حرره الحاج السید حسن رضا غفراللّه ذنوبه سنه 1329»، در قونیه؛ یک لوحه‌ی مذهب عالی ریحان و ثلث شش دانگ جلی و نسخه دو دان جلی عالی، با رقم: «بنده‌ی آل‌عبا سید حسن رضا 1323»، در دانشگاه استنابول.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1059/4).

رضایی، حسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
حسین رضایی معروف به بلال رضا ، در سال 1288 ، در تهران به دنیا آمد. در سن شش سالگی وارد مکتبخانه شد و به فراگرفتن قرآن صرف و نحو ، فارسی ، انشاء ، خط و... پرداخت. او قواعد خط را در همان زمان تعلیم گرفت و در سال 1298 شمسی به همراه پدر و برادر بزرگترش به تهران رفته و هنر خوشنویسی را از محضر استادان آن خطه فراگرفت. استادرضایی هرجا قطعه خط خوش می یافت ، بی درنگ به مشق کردن از روی آن می پرداخت و می کوشید اصل و قواعد و رموز زیبایی خط را دریابد. وی پس از آنکه رهسپار تهران گردید ، در دبیرستان های دارالفنون ، شرف ، فرخی بهکار تعلیم خط مشغول شد. او در سال 1317 رسماً به استخدام وزارت فرهنگ درآمد و از این زمان در دبیرستان های هدف شماره ای 1و3و4 به تعلیم خط پرداخت. پس از آنکه رهسپار تهران گردید ، در دبیرستان های دارالفنون ، شرف ، فرخی بهکار تعلیم خط مشغول شد. او در سال 1317 رسماً به استخدام وزارت فرهنگ درآمد و از این زمان در دبیرستان های هدف شماره ای 1و3و4 به تعلیم خط پرداخت.گروه : هنررشته : خوشنویسیوالدین و انساب : حسین رضایی معروف به بلال رضا فرزند جعفرقلی به سال 1288 خورشیدی ، در قریه بارزجان از توابع شهرستان تفرش به دنیا آمد.تحصیلات رسمی و حرفه ای : حسین رضایی در سن شش سالگی وارد مکتبخانه شد و به فراگرفتن قرآن صرف و نحو ، فارسی ، انشاء ، خط و... پرداخت. او قواعد خط را در همان زمان تعلیم گرفت و در سال 1298 شمسی به همراه پدر و برادر بزرگترش به تهران رفته و هنر خوشنویسی را از محضر استادان آن خطه فراگرفت.فعالیتهای ضمن تحصیل : حسین رضایی هرجا قطعه خط خوش می یافت ، بی درنگ به مشق کردن از روی آن می پرداخت و می کوشید اصل و قواعد و رموز زیبایی خط را دریابد.استادان و مربیان : حسین رضایی در تهران از محضر استاد امیر الکتاب معروف به ملک الکلامی مختصری خط نستعلیق فراگرفت ، او در مورد این استاد چنین می گوید: « مشق خط را روی ذوق و علاقه بدون استاد تمرین نموده فقط مختصری از امیر الکتاب معروف به ملک الکلامی تعلیم گرفته و هرچه توانسته از هنر ظریفه خط بدست آورده فقط در اثر استعداد ذاتی بوده نه مشوقی داشته و نه تعلیم زیادی گرفته ام ... »مشاغل و سمتهای مورد تصدی : حسین

رضایی در وزارت کشور با سمت فرمان نگار و در وزارت دادگستری با عنوان کارشناس امضا و خط فارسی سابقه خدمت دارد.فعالیتهای آموزشی : حسین رضایی پس از آنکه رهسپار تهران گردید ، در دبیرستان های دارالفنون ، شرف ، فرخی بهکار تعلیم خط مشغول شد. او در سال 1317 رسماً به استخدام وزارت فرهنگ درآمد و از این زمان در دبیرستان های هدف شماره ای 1و3و4 به تعلیم خط پرداخت.

_____

منابع زندگینامه :http://www.iranologyfo.com/

رضوی شیرازی، ابوطالب

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 1251 ق)، خطاط. وی تحصیل کمالات علمی کرد و خط شکسته را درست آموخت. سالها در خدمت حجةالاسلام حاج شیخ مهدی مجتهد کجوری کسب علوم شرعی کرد. به سال 1298 ق به موجب درستی رفتار و راستی کردار محل وثوق گشت و به منصب صدارت دیوانخانه‌ی عدلیه‌ی شیراز منصوب شد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1241 /4)، فارسنامه‌ی ناصری (2/ 918).

رضوی یزدی، محمدصادق

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1248 ق)، مذهب، نقاش و خطاط. هنرمند ذوفنون بود که خطوط نسخ و رقاع را استادانه می‌نوشت و در جلدسازی نیز تبحر داشت. وی جمله فنون کتابت را از قبیل خط و تذهیب و جدول‌سازی و حل کاری و حتی جلد روغنی و آرایش آن را خود انجام می‌داد و تمام رشته‌ها را پرمایه عمل می‌آورد. از آثار او: ادعیه‌ای به خط نسخ و جلد روغنی مذهب که حواشی آن به خط رقاع است، با رقم: «محمدصادق الرضوی سنه 1246»؛ جلد استادانه ادعیه‌ی نفیسی از «دعای کمیل» که تمام صفحات آن به شیوایی تمام تذهیب و حل کاری شده و به نسخ ممتاز کتابت گشته است، با رقم: «... ابن عبدالحی الرضوی، محمدصادق به محروسة الیزد... سنه 1248».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (900/ 2).

رضوی، محمد امیر

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1274 ق)، خطاط، نقاش و مذهب. از معاصران و مصاحبان غلام محمد هفت قلمی بود. وی جوانی خوش اخلاق و خوش طبع و شیرین زبان بود که در هنر نقاشی، تذهیب، جدول‌کشی، صحافی، علاقه‌بندی و سنگ تراشی مهارت داشت. او نستعلیق را به شیوه‌ی قدما می‌نوشت و در خوشنویسی از روش رشیدا پیروی می‌کرد و خود مجموعه‌ی نفیسی از آثار رشید را جمع آورد و بیشتر آنها را تذهیب و تزیین کرد و کم‌کم شباهت خط او به رشیدا به آنجا رسید که بر خط خود رقم رشیدا می‌نهاد. وی در ماه محرم مجلسی از خوشنویسان تشکیل می‌داد و در باب خط و خطاطان مباحثات و مذاکرات می‌کرد. رضوی در بلوای هندوستان هدف گلوله واقع شد و درگذشت. از آثار وی: یک قطعه در موزه‌ی باستان‌شناسی دهلی، به قلم دو دانگ و کتابت متوسط، با رقم: «مسوده محمد امیر، در سنه‌ی یکهزار و دوصد و پنجاه و هفت هجره النبویه تحریر یافت»؛ تصویر پر زیب و زینت که برای سلطان عالم تهیه کرده و مجموعه‌ی پرحلاوتی از هنر تذهیب و تشعیر است وی در آخر کتاب خود را عبداللطیف خوانده و رقم نهاده: «به تاریخ غره محرم‌الحرام سنه 1276 هجری»؛ از دیگر آثار این هنرمند کتابی زیبا که مینیاتور نیز دارد و یکی از آنها تصویر خود سلطان عالم بوده که در بالای تصویر نوشته شده: «شبیه دست در دست گرفته، فهمانیدن سلطان عالم نواب سرفراز مخلص صاحبه را سنه 1262».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (645 -644 /3)، احوال و آثار نقاشان (652 -651 /2).

رضوی، محمد شفیع

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، نقاش و خطاط. وی سیاه قلم را خوش می‌ساخت و پرداز را استادانه می‌زد. در جانورسازی صاحب ابتکار بود و نستعلیق را خوش می‌نوشت. از آثار این هنرمند، تصویر گاوی است در سیاه قلم که کوهان برآمده داشته و تصویر مرد چوپانی نیز، همراه آن دیده می‌شود و به خط نستعلیق رقم «محمد شفیع رضوی» دارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (897/ 2).

رضی شیرازی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1313 ق) خطاط و شاعر، متخلص به رضی. وی در علوم ادبی و لغت عربی و خطوط، بخصوص نستعلیق دست داشت. در سال 1278 ق از شیراز به تهران آمد و در وزارت امور خارجه به خدمت مشغول شد و به مقامات عالی رسید. میرزا رضی گاهی نیز شعر می‌سرود. صاحب «تذکره‌ی مرآت الفصاحه» او را دیده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آثار عجم (527)، احوال و آثار خوشنویسان (219/1)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (625 -624 /2)، فارسنامه‌ی ناصری (1100 -1099 /2)، مرآت الفصاحه (245 -244).

رفعت اصفهانی، رفیع‌الدین محمد

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، خطاط و شاعر، متخلص به رفعت. وی نواده‌ی حاج باقر، معروف به مسگر است. رفعت شاعری با کمال و صلاح و مقبول عامه بود و از علوم مختلف سررشته داشت. خط نستعلیق را خوش می‌نوشت. از او است:
بزم مرا خیال خطت یاسمن کند
سرو قد تو کلبه‌ی ما را چمن کند
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (219/1)، تذکره‌ی نصرآبادی (190 -189)، الذریعه (376/9).

رفعت قاجار

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1255/1250 ق)، شاعر و خطاط. فتحعلی‌شاه حکومت کرمانشاه را به وی داد. وی خط نسخ را نیکو می‌نوشت. در «مدایح معتمدیه» اشعاری از وی ذکر شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :حدیقه الشعراء (684 -681 /1)، الذریعه (376/9)، فرهنگ سخنوران (389).

رفعتی آق حصاری، حسین

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
از اوست: قرآن وزیری کوچک نسخ کتابت خفی و رقاع خوش با رقم: «سنه‌ی 1218 (یا 1318) فی اوایل شهر الشریف الشعبان کتبه الفقیر الذلیل السید حافظ حسین الرفعتی الاق حصاری» در موزه‌ی اسلامی ترک.
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

رفعتی تبریزی، ابراهیم

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، خطاط و شاعر، متخلص به رفعتی. در تبریز متولد شد و در همان جا نشو و نما کرد. خط شکسته را نیز نیکو می‌نوشت. به هندوستان سفر کرد. پس از بازگشت از هند مدتی در خدمت عرب خان، حاکم شروان بود و در همان جا نیز فوت کرد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1239/4)، تذکره‌ی شعرای آذربایجان (258 -257 /2)، تذکره‌ی نصرآبادی (399)، دانشمندان آذربایجان (160)، الذریعه (377/9)، سخنوران آذربایجان (376)، صبح گلشن (182)، فرهنگ سخنوران (289)، کاروان هند (452 -451 /1).

رفیع بخاری

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط، موسیقیدان، پزشک و شاعر. وی در بیشتر علوم دست داشت و پزشک حاذقی بود. در خط نستعلیق شاگرد سلطانعلی مشهدی و از خوشنویسان معروف زمان خود بود. رفیع قانون را خوب می‌نواخت و در فن موسیقی مهارت داشت. وی را در این فن پس از خواجه عبداللّٰه مروارید از همه برتر می‌دانستند. او در سن هفتاد سالگی درگذشت و در جوار پدرش، در بخارا، دفن شد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ نظم و نثر (624)، تاریخ هنرهای ملی (870/2).

رفیقی هروی، کمال‌الدین محمود

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم ق)، خطاط و شاعر، متخلص به رفیقی. از مردم خراسان و پدر مجنون چپ‌نویس بود و نستعلیق را خوش می‌نوشت. از آثار وی: یک نسخه «خمسه‌ی» جامی، به قلم کتابت خفی متوسط، که عباراتی به قلم رقاع و شکسته تعلیق کتابت خوش نیز دارد و چنین تمام می‌شود: «تمت هذه الفیض الحقیقی بخط العبد محمود الرفیقی، فی سنه‌ی 893» و «تمت... فی شهر شعبان‌المعظم سنه‌ی تسعین و ثمانمائه»؛ یک نسخه «ذخیره الملوک» سید علی همدانی، به قلم کتابت متوسط، با رقم: «و تم ذلک الفیض الحقیقی بخط العبد محمود الرفیقی فی شهور سنه‌ی 893».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (875 -874 /3)، تاریخ نظم و نثر (333)، گلستان هنر (85).

رکن‌الدوله قاجار، محمدتقی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ح 1318 -1262 ق)، خطاط. از شاهزادگان هنرمند و با کفایت قاجار بود و به کارهای خطیر مانند ایالت خراسان اشتغال داشت. مجموعه‌ی کتابهای خطی وی از نفایس است. او خط نستعلیق را استادانه می‌نوشت و از شاگردان میرزا کاظم خطاط بود. از آثار او: قطعه‌ای به قلم سه دانگ خوش، با رقم: «بنده‌ی درگاه محمدتقی قاجار 1275»؛ دو قعطه به قلم دو دانگ خوش، با رقم: «رکن‌الدوله» و «مشقه محمدتقی قاجار سنه‌ی 1284»؛ یک قطعه به قلم دو دانگ خوش، با رقم: «رکن‌الدوله».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (670/3)، شرح حال رجال (3/ 312- 319).

روحانی وصال شیرازی، علی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1332 -1257 ش)، خطاط، نقاش و شاعر. وی نواده‌ی وصال شیرازی است که در شیراز به دنیا آمد و در همان جا به کسب علوم قدیمی پرداخت و در فنون ادب مهارت پیدا کرد. او غیر از شاعری در نوشتن خطوط شکسته و نسخ و نستعلیق استاد، و در فن نقاشی از مهارت کافی برخوردار بود. دوبار در سالهای 1288 و 1297 ش به هندوستان سفر کرد و در آنجا کتابی به نام «سفرنامه» نوشت و سرانجام در سن هفتاد و پنج سالگی در شیراز درگذشت. دیگر از آثار وی: نظم «داستان بینوایان ویکتور هوگو»؛ «گلشن وصال»، در شرح حال و آثار دودمان وصال.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آثار عجم (364)، احوال و آثار خوشنویسان (467/2)، اطلس خط (567)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (647 -640 /2)، الذریعه (229/18، 386/9)، ریحانه (337/2)، زندگینامه‌ی رجال و مشاهیر (346/3)، سخنوران نامی معاصر (1592 -1588 /3)، شرح حال رجال (164 -163 /6)، طرائق الحقائق (384/3)، لغت نامه (ذیل/ روحانی شیرازی)، مؤلفین کتب چاپی (250/4)، مرآت الفصاحه (723).

ریاض همدانی، جعفر

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1268 ق)، خطاط، شاعر و نویسنده. وی در همدان متولد شد. نزد ابوالقاسم ذوالریاستین تحصیل کرد و بعد از مرگ استادش به تهران سفر نمود بعد از مدتی در انزوا زیستن، امیرکبیر او را شناخت و برکشید. بعد از مرگ امیرکبیر مریض شد و در سن جوانی درگذشت. ریاض از شاعران و نثرنویسان عهد محمدشاه و ناصرالدین‌شاه بود. وی صاحب مقالاتی به سبک بدیع‌الزمان و مقامات حمیدالدین بلخی است و کتابی نیز به نام «گنج شایگان» دارد که در آن از «گلستان» سعدی و «پریشان» قاآنی تقلید کرده است. میرزا جعفر به دو زبان فارسی و عربی شعر می‌گفته و در نجوم و هندسه و حساب نیز دست داشته است و به قولی رساله‌ای در موسیقی نیز داشته و در نگارش خطوط نسخ و شکسته توانا بوده است. از آثار چاپ شده‌ی وی: «غزلیات ریاض»؛ «الف لیله»؛ «دیوان شعر».[1]
ابراهیم ریاضی از علماء بنام و دانشمندان گرامی نجف‌آباد بوده‌اند.
وی در سال 1277 شمسی در نجف‌آباد در یک خانواده زراعت پیشه‌ای متولد شده و چون در کودکی پدر خود را از دست داد تا سن 18 سالگی تحت سرپرستی برادر بزرگش به زراعت اشتغال داشت.
ولی در این سنین علاقه‌ای که از مدتها پیش به تحصیل علم داشت او را به سوی حوزه علمیه اصفهان کشانیده و پس از فراگرفتن علوم مقدماتی و ادبیات و... در اصفهان عزیمت به قم نموده و از محضر مرحوم آیت‌اللّه حایری (مؤسس) حوزه استفاده نموده و به واسطه شدت علاقه‌اش به تحصیل و تقوای باطنی که داشت مورد توجه و اعتماد استاد واقع و کم‌کم جزو معاریف حوزه و نزدیکان آن مرحوم گردید.
خلاصه آن مرحوم مدت دوازده سال در اصفهان و قم تحصیل و کسب علم و کمال نمود و در سن سی‌سالگی به نجف‌آباد مراجعت و ازدواج نموده و در آنجا ملازمت فقیه زمانش مرحوم آیت‌اللّه حاج شیخ احمد حججی که عالمی بی‌آلایش و مروجی کم‌نظیر بود اختیار و مشغول به تبلیغ و ترویج گردید و در مدت کوتاهی به خدمتگذاری و خیراندیشی معروف و با همت بلند و کوشش صادقانه خود و کمک مردم یک مرکز علمی و دینی به نام (مدرسه الحجتیه) تأسیس که دارای سی حجره و مدرس و کتابخانه مجهز و مسجدی آبرومند می‌باشد.
مرحوم ریاضی برای تدریس و تربیت طلاب علوم دینی زحمات فراوانی

متحمل شده و بر اثر کوشش معظم‌له در این مورد بالغ بر سیصد نفر دانشجوی علوم دینی در مقامات مختلف از این شهر و حومه آن برخاسته که هر کدام به نوبه خود مشغول انجام وظیفه هستند.
باری آن مرحوم بر اثر فعالیتهای خستگی‌ناپذیر و عشق و علاقه‌ای که به خاندان رسالت داشت چندین مسجد بنام آن بزرگواران و نیز برای رفاه مردم حمام و حسینیه بنا نموده است.
مرحوم ریاضی به واسطه کاردانی و معنویت و تقوائی که داشت در شهر نجف‌آباد چنان نفوذ کلام داشت که حتی دعاوی و اختلافات چندین ساله محاکم قضائی را در یک جلسه فیصل می‌داد و مردم شهر به دیده احترامی بیش از حد به وی می‌نگریستند که این توجه برای خدمت به خلق و بسندگی خالص خدا و پاکی نیتش بود بارها شده بود که برای تشویق مردم به امور خیر شخصا بیل و کلنگ به دست گرفته و به امور ساختمانی مدرسه و مسجد و... کمک می‌کرد.
خلاصه عمری کوتاه و بابرکت داشت به طوری که این همه خدمت و فعالیت در این مدت کوتاه جز به توفیقات الهی میسر نیست.
آن مرحوم در مهرماه 1333 شمسی در سن پنجاه و شش سالگی بر اثر سکته قلبی درگذشت و در حسینیه اعظم که از بناهائی است که به دست آن مرحوم پایه‌گذاری شد دفن گردید و فوت آن مرحوم انقلاب عظیمی در استان اصفهان به وجود آورد به طوری که از فرسخها راه عزاداران به صورت دسته‌های سینه‌زن و زنجیرزن حرکت و به نجف‌آباد آمده و مورد استقبال گرم مردم نجف‌آباد شده و این تظاهرات موجب شد که عده‌ای از جوانان علاقمند به تحصیل علوم دینی گردیدند.
آری مرحوم ریاضی حیات و مماتش برکت و تبلیغ بود. دارای چندین فرزند می‌باشد که از آنها فرزند ارشدش ثقه‌الاسلام آقا شیخ حیدرعلی ریاضی در لباس مقدس روحانیت اشتغال به انجام وظیفه دینی دارند و مورد احترام طبقات مختلف شهر می‌باشد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] الذریعه (396 -395 /9)، فرهنگ سخنوران (407 -406)، المآثر و الآثار (205)، مؤلفین کتب چاپی (318/2)، مجمع الفصحا (331/4).

ریحانی، محمدکریم

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
اثر اوست: قرآن بازوبندی جلد روغنی عالی، دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مرصع عالی نسخ غبار خوش با رقم: «... سنة ستون و ماءتان بعدالالف و انا العبد... ابن مولینا سلیم، محمد کریم ریحانی...» 1260 در کتابخانه‌ی سلطنتی.
(س سیزدهم ق)، خطاط. از آثار وی: قرآن جلد روغنی عالی، دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مرصع عالی، نسخ غبار خوش، با رقم: «... سنه ستون و ماتان بعد الالف و انا العبد... ابن مولینا سلیم، محمد کریم ریحانی... 1260».[1]
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی
منابع زندگینامه :[1] احوال و آثار خوشنویسان (1195 -1194/ 4).

زاهد گیلانی ثانی، ابراهیم

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1119 ق)، عالم، ادیب، عارف، شاعر و خطاط. وی عموی محمدعلی حزین لاهیجی، صاحب «تذکره المعاصرین» بود. نسبش با چهارده واسطه به شیخ زاهد گیلانی می‌رسد. او مقدمات علوم را در لاهیجان نزد پدرش و ملا علی نوری فراگرفت و در شاعری و خوشنویسی و ترسل مهارت یافت. هفت قلم را نیکو می‌نوشت و خوشنویسان اصفهان از نمونه‌های خط او که به آنجا می‌رسید، بهره می‌بردند. هنگامی که با پدر خود به لاهیجان سفر کرده بود، مدت یک سال نزد عموی خود به تحصیل مشغول شد و «خلاصه الحساب» شیخ‌بهایی را نزد او فراگرفت. وی سپس به خدمت حسینعلی شاه رسید و به هدایت مردم مامور شد. شیخ ابراهیم از پیروان سلسله‌ی نعمت‌اللهیه بود. او در لاهیجان درگذشت. از آثار وی: حاشیه بر «المختلف» علامه، به نام «رافع الخلاف»؛ حاشیه بر «کشاف» به نام «کاشف الغواشی»؛ رساله‌ای در توضیح «کتاب اقلیدس»؛ «القصائد الغراء»، در مدح آل‌عباء (ع)؛ «دیوان» شعر.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (9 -8 /1)، اعیان الشیعه (181/2)، تذکره المعاصرین (246 -245، 116 -113)، الذریعه (239 86/17، 60/10، 399/9)، ریاض العارفین (261 -260)، ریحانه (357 -356 /2)، طرائق الحقائق (223/3)، لغت نامه (ذیل/ زاهد)، معجم المؤلفین (53/1)، مکارم الآثار (750/3)، نامها و نامدارهای گیلان (8).

زاهد، احمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 1293 ش)، شاعر، نویسنده و خطاط. در شیراز به دنیا آمد. در سال 1315 ش از دانشسرای مقدماتی شیراز دیپلم گرفت و مدتی به تدریس پرداخت و برای ادامه تحصیل به تهران آمد و از دانشکده ادبیات و دانشسرای عالی به اخذ دانشنامه لیسانس در رشته‌ی زبان فرانسه نایل آمد. در سال 1342 ش به درخواست خود بازنشسته شد و به تأسیس دبستان نمونه راز همت گماشت. زاهد خط نستعلیق را بسیار خوش می‌نوشت و صاحب آوازی دلنشین بود و سالها در جلسات کانون دانش پاریس و انجمنهای ادبی هدایت و خواجو شرکت می‌کرد. اثر وی کتابی به نام «طرز تدریس در دبستان» است. او همچنین مقالاتی ادبی و اجتماعی را از زبان فرانسه به فارسی ترجمه و در روزنامه‌ی پارس و سایر روزنامه‌های شیراز منتشر کرد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :انجمنهای ادبی شیراز (442).

زاهدی گیلانی، ابوطالب

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1127 -1058 ق)، مفسر، عالم دینی، ریاضیدان، شاعر و خطاط. در لاهیجان متولد شد. علوم عربی و سطح را در همان شهر نزد شیخ‌الاسلام ملا حسن لاهیجی خواند. در بیست سالگی به اصفهان رفت و ریاضی را نزد ملا رفیع یزدی و سایر علوم متداول را از اکابر علمای آن شهر همچون آقا حسین خوانساری فراگرفت و به مراتب عالیه‌ی علمی نایل گردید. چون از فقر قادر به خرید کتاب نبود کتابهای مورد احتیاج خود را استنساخ می‌کرد و تا روزی هزار بیت که هر بیت پنجاه حرف بود می‌نوشت. خوش خط و سریع‌القلم بود. وی کتابخانه‌ای با بیش از پنج هزار جلد کتاب گردآورد که بسیاری از آنها را به خط خود تصحیح کرده و بر بیشتر آنها شرح و حاشیه نوشته است. «تفسیر بیضاوی» و «قاموس» و «تهذیب» و «شرح لمعه» را به خط خوش نوشت. در اصفهان وفات یافت و در همان شهر دفن شد.
از آثار وی: «رساله الحرکه»؛ رساله در «مساله العلم»؛ رساله در «عمل المسبع و المتسع و الدائره»؛ رساله در شرح آیه‌ی «قل الروح من امر ربی»؛ شرح قول ارسطو «لم صار ماء المطر خفیفا»؛ شرح حدیث «عرفت‌اللّه بفسخ العزائم» که برخی از این تالیفات را پسرش شیخ محمدعلی حزین لاهیجی به فارسی ترجمه و شرح کرده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (367/2)، تذکره القبور (79)، تذکره المعاصرین (44 -43)، الذریعه (347، 315/ 15، 24/14، 202/13، 394/6، 328/4)، ریحانه (166/7، 357 -356 /2)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 394 -393 /12)، الکنی و الالقاب (108 -107 /1)، لغت نامه (ذیل/ زاهدی)، نامها و نامدارهای گیلان (22).

زاهدی، عزیزاللّه

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم ق)، خطاط و شاعر، متخلص به عزیز. وی در سال 810 ق سفری به هرات رفت و در آنجا ده سال رنج تحصیل کشید و بعد به خدمت میرزا بایسنقر، پسر شاهرخ، راه یافت و «روضه العاشقین» را به نام او به سال 820 ق به نظم درآورد، این مثنوی در هزار بیت و در شماره ده نامه‌هایی است که در قر هشتم و نهم بارها ساخته شد و تفاوتش با ده نامه‌های دیگر آن است که به بحر هزج مسدس نیست. «روضه العاشقین» به وزن فاعلاتن مفاعلن فعلن در بحر خفیف است که هر بیت آن هم دارای صنعت تجنیس است و هم ذو قافیتین. نسخه‌ای از این مثنوی در کتاب خانه‌ی موزه‌ی بریتانیا موجود می‌باشد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ ادبیات در ایران (461 -460 /4)، تاریخ نظم و نثر (341).

زرگر اصفهانی، محمدهاشم

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دوازدهم و سیزدهم ق)، خطاط. معروف به زرگر. وی پدر میرزا محمدعلی محرم و جد میرزا عبدالوهاب محرم یزدی، شاعر دوره‌ی ناصری، است. زرگر از استادان مسلم خط نسخ است که در زمان خود، در سراسر کشورهای اسلامی شهرت داشت و حتی در خوشنویسی ممدوح شاعران عصر بود. او را در خط نسخ ردیف عبدالمجید درویش در خط شکسته نهاده‌اند. از آثار او: قرآن نیم ربعی جلد روغنی، دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مرصع، به خط نسخ و رقاع کتابت خفی عالی، با رقم: «... و انا العبد... محمدهاشم الصائغ الاصفهانی، فی... سنه 1172»؛ یک قطعه نسخ کتابت جلی عالی و رقاع خوش، با رقم: «حرره العبد... محمدهاشم الاصفهانی، فی 1190»؛ یک نسخه «صحیفه‌ی سجادیه‌ی» جانمازی جلد روغنی، دو صفحه‌ی اول حاشیه و متن مرصع، سرلوح مرصع رقاع و به خط نسخ کتابت خفی خوش، با رقم: «... ابن محمدصالح لؤلؤی محمدهاشم الاصفهانی... 1212»؛ یک قطعه به خط شکسته‌ی تعلیق و کتابت خوش، با رقم: «مشقه العبد الاقل ابن محمدصالح، محمدهاشم». یازده اثر دیگر وی در «احوال و آثار خوشنویسان» ذکر شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1277، 1204 -1202 /4).

زرین خط، حسن

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 1273 ش)، خطاط. از خطاطان معروف معاصر است. وی در مکتب خانه‌های زمان قدیم به تحصیل انشاء و خط و معلومان پرداخت و چون در خوشنویس مستعد بود، در همان مکتب خانه به تعلیم خط مشغول شد. به دلایل اختلافاتی که بین وی و استادش روی داد، تعلیم خط را رها کرد، تا این که پس از چند سال به نزد استاد عمادالکتاب می‌رود و هنر خود را ترقی می‌دهد و در وزارت فرهنگ به خدمت می‌شود. قطعات خط وی هم اکنون موجود است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تذکره خوشنویسان معاصر (125 -122).

زرین قلم خوانساری، عبدالحسین

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، خطاط. از خوشنویسان دوره‌ی ناصرالدین‌شاه قاجار بود. کتیبه‌ی سر در ورودی صحن و کتیبه‌ی پیشانی ایوان شمالی مزار حضرت عبدالعظیم در شهر ری، به خط وی است که به قلم پنج دانگ کتیبه‌ی خوش نوشته و رقم «... السلطان ناصرالدین‌شاه قاجار...کتبه عبدالحسین الخوانساری زرین قلم» دارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (370/2).

زرین قلم، حسام‌الدین

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط. به خط وی، یک قطعه از مرقع نسخ کتابت خفی خوش در موزه‌ی اسلامی ترک موجود است و رقم «نمقه الفقیر حسام‌الدین زرین قلم فی سنه 995» دارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1058/4).

زرین قلم، حسن

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم و چهاردهم ق)، خطاط، نقاش و شاعر. خوشنویس تصویرگر بود که به هفت قلم خط و کتابت طغراهای تزیینی تسلط کامل داشت. او در ابتکار و تلفیق خطوط مهارت داشت و در بطن آنها تصاویر مذهبی به وجود می‌آورد آثار نقاشیخط وی بین رجال و اعیان آن دوره بسیار دیده شده است. زرین قلم شعر نیز می‌سرود. از آثار او: مرقعی به قلمهای نستعلیق و نسخ و ثلث و تعلیق و توقیع و طغرایی و شکسته، از شش دانگ تا غبار خوش و متوسط، با رقمهای: «کتبه حسن زرین قلم، شهر صفر سنه‌ی 1301»، «حسن زرین قلم 1312، 1311، 1309، 1306»، «خانه‌زاد آستان همایون... حسن زرین قلم، مداح رکاب... ناصرالدین‌شاه»، «کتبه و مشقه... حسن زرین قلم... سنه‌ی 1307» و «... شهر رجب 1314 حسن زرین قلم... در عهد دولت... مظفرالدین‌شاه».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1261/4، 142 -141 /1)، احوال و آثار نقاشان (153/1).

زرین قلم، مبارک شاه

قرن:8
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س هشتم ق)، خطاط. ملقب به زرین قلم. او از مردم تبریز و معاصر مبارک شاه دمشقی سیوفی و از شاگردان یاقوت مستعصمی بود. وقتی که سلطان اویس جلایر در نجف، بر مزار حضرت علی (ع) عمارتی بنا کرد، به جهت خوابی که از حضرت دید، به مبارک شاه زرین قلم سفارش فرمود کتابت کتیبه‌ی عمارت را به عهده بگیرد. از آثار او: چهار صفحه از مرقع بایقرا- طهماسب، به خط ثلث چهار دانگ جلی ممتاز و نسخ کتابت عالی، با رقم: «کتبه اضعف عبادالله و احوجهم مبارک شاه بن قطب... سنه اثنین و ثلاثین و سبعمائه (732)، حامدا و مصلیا»؛ دو صفحه‌ی از مرقع بایقرا- طهماسب، به خط ثلث چهار دانگ جلی ممتاز و نسخ کتابت عالی، با رقم: «مشقه دون الادمان... مبارک شاه بن قطب...».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1134/4)، پیدایش خط و خطاطان (151)، خوشنویسان و هنرمندان (24 ،5)، دانشمندان آذربایجان (324)، گلستان هنر (22 -21)، مناقب هنروران (114 ،39).

زرین‌خط، غلامرضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
خوشنویس.
تولد: 1287، سیرجان.
درگذشت: 27 آذر 1364، سیرجان.
غلامرضا زرین‌خط در کودکی پدر خود را از دست داد. تحصیلات قدیم و جدید را در سیرجان به پایان رساند. سپس به عنوان معلم خط، قرآن، تعلیمات دینی و ادبیات فارسی، به استخدام وزارت فرهنگ درآمد و مدت 38 سال در دبستان‌ها، دبیرستان‌ها و مدارس شبانه سیرجان به تدریس پرداخت.
وی به فعالیت مطبوعاتی نیز پرداخت و نمایندگی و خبرنگاری چندین روزنامه و مجله را در سیرجان به عهده داشت. از استاد زرین‌خط، آثار بسیاری در انواع خطوط بر جای مانده است.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

زمجی، معین الدین

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
معین الدین محمد زمجی اسفزاری متخلص به نامی در حدود 850 ه . ق دراسفزار (سبزوار) متولد گردید .و در همان جا به تحصیل علوم مقدماتی پرداخت . اما در پی آشوبهای پس از وفات سلطان ابو سعید تیموری و طاعون سال 838 ه .ق به هرات رفت وتحصیل در علوم مختلف پرداخت ، و ازمحضر استادان بزرگ زمانه بویژه عبد الرحمن جامی (شاعر و صوفی) بهره برد . و دردربار سلطان حسین بایقرا به مناصب منشی گری ، مهر داری و حتی وقایع نگاری رسید . وبنابه سفارش خواجه قوام الدین نظام الملک وزیر سلطان بایقرا کتاب مشهور روضات الجنات فی اوصاف مدینه هرات را درتاریخ محلی و جغرافیایی هرات نگاشت . اسفزاری تاپایان عمربعنوان یکی از دانشمندان ،و مترسلان مشهور زمانه خود به تدریس درمدارس هرات مشغول بود . درشاعری و خط تعلیق نیز دست داشت و بیشتر معاصرانش وی را ستوده اند .
گروه : علوم انسانی
رشته : تاریخ
گرایش : ایران بعد از اسلام
والدین و انساب : معین الدین محمد زمجی اسفزاری در کتاب خود از پدر خود نامی نیاورده است اما می نویسد که وی شاعری چیره دست بوده و درتوصیف فجایع طاعون هولناک سال 838 ه. ق اشعاری سروده است .
تحصیلات رسمی و حرفه ای : معین الدین محمد زمجی اسفزاری از آغاز جوانی دراسفزار آغاز به کسب علم و هنر نمود و نزد استادان زمان به تحصیل پرداخت اما از سال 873 به هرات رفت و از محضر نورالدین عبد الرحمن جامی (عارف) بهره برد و مدتی بعد درسن 23 سالگی در دیوان خواجه مجد الدین محمد (وزیر سلطان حسین بایقرا)به منشی گری مشغول شد . وی درهرات مهارت خود را در علوم گوناگون چون صرف و نحو ،منطق و معانی و بیان و زبان و ادبیات عرب وفقه حنفی و تفسیرو احادیث و زبان وادبیات پارسی و هراتی و ترکی جغتایی و قواعد انشاء که خود آن مورد رساله ای نوشته است ،و علم تاریخ و جغرافیا و فن شعر و خطاطی و نیز مختصری هیئت و نجوم و طب و موسیقی تکمیل کرد .
خاطرات و وقایع تحصیل : درزمان سلطان ابوسعید تیموری هنگامی که معین الدین محمد زمجی اسفزاری هنوز در اسفزار به تحصیل مشغول بود

، مولانا شرف الدین عبد القهار (متخلص به شریف) که ازدانشمندان روزگار ربود از آن ولایت گذشت و معین الدین افتخار درک مقدم وی را یافت و مولانا شرف الدین در شعر به بدیهه دربار اسفزار گفت : دارد نشانی از بهشت آب و هوای اسفزار معین الدین اسفزاری نیز درپاسخ وی چنین سرود : اکنون زیمن مقدمت دارد به جنت افتخار

استادان و مربیان : معین الدین محمد زمجی اسفزاری اولین استاد عرفانی معین الدین محمد در هرات بود .

هم دوره ای ها و همکاران : معین الدین محمد زمجی اسفزاری بادانشمندانی چون محمد فرهی ،میرخواند ، مولانا عبد الرحمان جامی معاصر ومعاشر بوده است . امیر علیشیرنوایی ،مولانا عبد الواسع نظامی (منشی ومورخ) ، شیخ عبد الله دیوانه (خوشنویس) ، خواجه غیاث الدین ده دار (ندیم سلطان حسین بایقرا).

وقایع میانسالی : معین الدین محمد زمجی اسفزاری عمده عمر خود را باسلطان حسین بایقرا تیموری معاصر و با وی معاشر بود . از حمایت قوام الدین نظام الملک وزیر برخورداربود . از سال 897 خواجه قوام الدین نظام الملک به وزارت سلطان حسین بایقرا رسید . و اسفزاری به خدمت او درآمده به فرمان وی کتاب روضات الجنات فی اوصاف مدینه هرات را درتاریخ شهرهرات شروع به تالیف کرد . هدف وزیر هم خدمت به شاه و هم به جاویدان کردن اثری بوده است از نویسنده ای دانا وادیبی کامل بوده است . اسفزاری نیز مدتها پیش از این درچنین اندیشه ای بوده است . وی دراین هنگام تالیف کتاب خود باامیر جلال الدین فرخزاد طبسی که پسر ارشد امیرنورالدین جلال الاسلام بود وا ز اعیان دولت تیمور گورکانی به شمارمی رفت ،دیدارکرد . اسفزاری درصددن افزودن کتاب دیگری درادامه شرح وقایع کتاب روضات الجنات بوده است که بدلیل نا آرامی های ناشی از کشته شدن خواجه قوام الدین نظام الملک در 903 ه ق این کارصورت نپذیرفت .

مشاغل و سمتهای مورد تصدی : معین الدین محمد زمجی اسفزاری منشی دربار سلطان بایقرا وتحت حمایت وزیر وی قوام الدین نظام الملک بود . وی پیش از قوام الدین ، در خدمت خواجه مجد الدین محمد (وزیر سابق سلطان حسین بایقرا)بوده است . از این رو امیر علیشیر نوایی (وزیر بعدی سلطان حسین) که با خواجه قوام الدین نظام الملک نزاع سیاسی داشته است ، تنها به ذکر نامی از معین الدین اسفزاری اکتفا نموده است . اسفزاری در دربارسلطان بایقرا تا آنجا ترقی یافت که نشان شاهی راکه مهر رسمی دربار سلطنت بود و به وی سپرده بودند .

فعالیتهای آموزشی : معین الدین محمد زمجی اسفزاری چنان در خط تعلیق مهارت داشت که بیشتر اوقات در هرات به تعلیم قواعد این هنر

مشغول بود . وی درمدارس هرات نیز بعنوان استاد به تدریس مشغول بوده است .
سایر فعالیتها و برنامه های روزمره : معین الدین محمد زمجی اسفزاری علاوه برمنشی گری ،به شاعری و خطاطی می پرداخت . چنانکه درخط تعلیق بسیار ماهر بود. و شعر هایی می گفت که بر زبان مردم هرات جاری بود . چنانکه می نویسد : به سرمه است آنکه می بینی به چشم هر پری پیکر که از غوغای چشمش می کند خاک سیر بر سر چنانکه اشعایی درمدح سلطان حسین بایقرا ،مرثیه شیخ عبد الرحمن جامی و رباعی ،غزلیات ،قصای و مثنویاتی می سروده و بعنوان شاهد در تاریخ خود بکار می برد و به نامی متخلص می کرد .
همفکران فرد : معین الدین محمد زمجی اسفزاری منشی صاحب ذوقی بوده است که نثر او از منشیان معاصر وی همچون مولانا حسین واعظ کاشفی صاحب انوار سهیلی و مولانا کمال الدین عبد الواسع نظامی و وقایع نگاری که سجع و قافیه های بسیاری درنثر بکار می برد ، او نثر و ساده تر بوده است .
آرا و گرایشهای خاص : معین الدین محمد زمجی اسفزاری درانشائ مترسل ایرانی نسبت به ایرانیان معاصر خود شیوه ای ساده ترو روانتر را برگزیده بود . از نظرمذهبی نیز گویا وی به فقه حنفی گرایش داشته و دراین زمینه ازکودکی آموزشهایی را کسب کرده بود وعلاقه ای در حد تعصب به مذهب خودابراز میکرد . و شیعیان آن زمان را خارج از دین می دانست . اما درهمه جای کتاب خود به اولاد علی (ع) ، بویژه امام رضا (ع) همانند یک شیعی خالصی ،ارادت می ورزند . از این گذشته ،وی درراه سلوک و عرفان ازمریدان شیخ عبد الرحمن جامی نیز به شمار می رود .
چگونگی عرضه آثار : معین الدین محمد زمجی اسفزاری کتاب روضات الجنات را در 9-897 ه ق تالیف کرده و به سلطان حسین بایقرا تقدیم کرد. ----------
آثار :
1 ترسل
ویژگی اثر : این رساله درباره آیین نامه نویسی تالیف کرده است .
2 روضا ت الجنات فی اوصاف مدینه هرات
ویژگی اثر : کتاب روضات الجنات فی اوصاف مدینه هرات دنباله تاریخ نامه هرات اثر سیف بن محمد بن نعقوب هروی (سیفی هروی) که وقایع هرات را در (721-618 ه ق) توصیف کرد ، به شمار می رود . [آژند ، تاریخ نگاری محلی ایران ،تاریخ نگاری درایران ، تهران ؛گستره ، 1380] این کتاب تاریخ هرات را تاسال 875 ه ق در بر دارد . و در26 روضه مفصل بندی شده است و درآن اطلاعاتی است که در منابع دیگری نیامده

است . گرچه بیشتر مطالب آن تکرار گفته های مورخین معاصر پیشین از جمله ابواسحق احمد بن یاسین ، شیخ عبد الرحمن نامی ، سیفی هروی و ربیعی پوشنگی است ،اما بخش آخر کتاب منحصر به دیده ها و شنیده های مورخ و روش نگاری کتاب نیز یکی از بهترین و روانترین نمونه های نثر فارسی درقرن نهم می باشد . مطالب کتاب شامل 26 روضه است . روضه های هفتم تا دهم درباره ی اخبار ملوک آل کرت و ذکر بلاد وابنیه و مزارات و عمران خراسان و هرات در عهد تیموری است . کتاب مزبوز تاریخ هرات راتصرف آنجا توسط سلطان حسین بایقرا در بر دارد . همچنین اطلاعات جالبی نیز درباب رجال خراسان و هرات درضمن مطالب کتاب آمده است . [معین الدین محمد الزمجی اسفزاری ، روضات الجنات فی اوصاف مدینه هرات ،ج 1 ،به اهتمام محمد اسحاق ،کلکته :درپاسری ،1380 ه ق . / 1961 میلادی ،محال]

منابع زندگینامه :

1آزنده ،تاریخ نگاری ،محل دایراه ،تاریخ نگاری درایران ، ص 2862آژند ،تاریخ نگاری درایران ، تاریخ نگاری در ایران ،ص2863سعید نفیسی ،تاریخ نظم و نثر ایران و درزبان فارسی ،ج اول، تهران : کتابفروشی فروغی ،1344 ،ص 2524معین الدین محمد الزمجی اسفزاری ، روضات الجنات فی اوصاف مدینه هرات ،ج 1 ،به اهتمام محمد اسحاق ،کلکته :درپاسری ،1380 ه ق . / 1961 میلادی ،محال5میر نظام الدین علیشیر نوایی ، تذکره مجلس النفاس ،به اهتمام علی اصغر حکمت ،تهران ؛ کتابخانه منوچهری ،1363 ،ص 98-99

زوزنی، ابوحنیفه عبدالرحمان

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 455)، خطاط، محدث و دانشمند. وی در اکثر علوم متداوله‌ی زمان خود استاد بود، خصوصا در سرعت قلم و خوبی خط نسخ، ید بیضا داشت. چنان که در اوقات زندگی خود چهارصد قرآن هر یکی به اجرت پنجاه دینار با خط خودش به یادگار گذاشت. زوزنی در هنگام سفر حج درگذشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :پیدایش خط و خطاطان (95 -94)، ریحانه (395 -394 2/).

زهدی، اسماعیل

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، خطاط. از آثار وی: یک لوحه‌ی ثلث دودانگ عالی، به خط نسخ کتابت جلی عالی، با رقم: «کتبه الفقیر اسمعیل الزهدی سنه 1202»؛ مرقّع ثلث سه‌دانگ و نسخ کتابت و رقاع کتابت عالی، با رقم: «کتبه اضعف الکتاب اسمعیل الزهدی سنة اربعین و مائة و الف» (1140)؛ «فیروزنامه‌ی» منظوم ترکی در قواعد خطوط، به خط نسخ کتابت خوش ثلث و ریحان عالی و رقاع خوش، با رقم: «فرح اولدی فیروز سنده اولدی چو تاریخی آی سلح ماه رجب رسمه الفقیر اسماعیل الزهدی غفرالله ذنوبه و لمن نظر فیه آمین یا رب العالمین سنة 1138»؛ یک قطعه، به خط ثلث دودانگ جلی عالی و نسخ کتابت خوش، با رقم: «کتبه الفقیر اسمعیل الزهدی» دو اثر دیگر وی در کتاب «احوال و آثار خوشنویسان» ذکر گردیده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1046/4).

زیارتگاهی، عبدالله

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم ق)، خطاط. از خوشنویسان زبردست اقلام شش‌گانه است که نستعلیق را نیز خوش می‌نوشته و از قدیمی‌ترین خوشنویسان این خط و معاصر جعفر بایسنقری است. از آثار وی: دو قطعه در مرقع امیر غیب‌بیک، به اقلام مذکور و نستعلیق کتابت متوسط، به شیوه‌ی اظهر تبریزی، با رقم: «کتبه... عبدالله الزیارتگاهی... فی سنه اثنی و ثلثین و ثمانمائه الهجریه».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1089 / 4 ،356 / 2)، گلستان هنر (نوزده)، هنر عهد تیموریان (577).

زینا شیرازی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1021 ق)، خطاط. از آثار او: «شرح اشعار» انوری، جلد روغنی و مذهب، به خط نسخ کتابت خفی متوسط، با رقم: «تمام شد شرح مقطعات بمبارکی و فرخی. قد وقع الفراغ من استنساخه وقت الضحی یوم السبت ثامن عشر رمضان المبارک سنه احدی و شعرین و الف. اقل خلق‌اللّٰه زیناء الشیرازی سنه‌ی 1021».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1071/4).

ساعاتی، علی

قرن:16
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(؟)، خطاط. از آثار وی: دو صفحه از مرقع، به خط ریحان دو دانگ کتیبه‌ی عالی، با رقم: «خط ابونا و استادنا کاتب علی ابن‌مزید المشتهر بالساعاتی»، در دانشگاه استانبول.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1123/4).

ساعتساز، حسن

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1280 ق)، خطاط. حرفه‌ی وی ساعت‌سازی بود. او نستعلیق را خوش می‌نوشته است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (142/1).

ساغر تبریزی، عبدالرحیم

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دوازدهم ق)، شاعر و خطاط. پدرش کلانتر سراب و گرمرود بود. ساغر تحصیلات ادبی و عربی را در تبریز گذرانید و استاد فن شد. وی خط شکسته را خوش می‌نوشت و شعر نیز می‌سرود.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :دانشمندان آذربایجان (171)، الذریعه (415/9)، فرهنگ سخنوران (427)، نگارستان دارا (202 -201).

ساکت شیرازی، غلامرضا

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1313 ق)، خطاط و شاعر، متخلص به ساکت. مشهور به میرزا کوچک. او ساکن شیراز بود و در آنجا شغل بزازی داشت. میرزا غلامرضا خط نستعلیق را با سبک مخصوصی می‌نگاشت و شعر را نیز خوب می‌سرود. سال وفات وی به دست نیامده است. از اوست:

در فصل بهار با یکی حور سرشت
یک شیشه‌ی می به طرف جوی و لب کشت
بهتر بود از کوثر و از هشت بهشت
این عشرت را نباید از دست بهشت

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آثار عجم (545)، احوال و آثار خوشنویسان (556/2)، حدیقه الشعراء (728/1)، الذریعه (417/9)، ریحانه (414 -413 /2)، لغت نامه (ذیل/ ساکت)، مرآت الفصاحه (262 -261).

ساکت نیریزی، ابراهیم

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1334 ق)، خطاط و شاعر، متخلص به ساکت و ادیب اصلش از نیریز بود. با فرصت شیرازی همعصر و مانوس بود. و مدح وی را می‌گفته. خط نسخ را نیکو می‌نوشت. اشعار بسیار به عربی و فارسی سروده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آثار عجم (558)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (16 -12 /3)، مرآت الفصاحه (264 -263).

سالک

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 899 ق)، خطاط. از آثار وی یک نسخه «شاهنامه‌ی» فردوسی است در دانشگاه استانبول که به دستور سلطان میرزا علی نوشته و تاریخ 899 ق دارد. این سلطان علی میزا، فرزند سلطان محمود میرزا، حکمران حصار در اواخر دوره‌ی تیموریان است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :هنر عهد تیموریان (614).

سالک اصفهانی، محمدحسین

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1280 ق)، خطاط و شاعر، متخلص به سالک. شهرت او بیشتر به سبب خط نسخ اوست که کمال تعریف دارد، و مردم او را میرزا محمدحسین خوشنویس می‌گفتند. مولف «حدیقه الشعراء» آورده که: «در سال 1280 در زمره‌ی احیا و از جمله معمرین بود». از آثار او: ادعیه‌ی نیم ربعی، جلد روغنی،: سرلوح مرصع، دو صفحه‌ی اول متن و حاشیه مذهب، نسخ کتابت و رقاع خوش، با رقم: «... السلطان ناصرالدین‌شاه... درجه‌ی قبول یابد. کتبه... محمدحسین الاصفهانی المتخلص بسالک»؛ کلمات قصار نیم ربعی، جلد روغنی، سرلوح مرصع، نسخ کتابت خفی جلی و رقاع خوش، با رقم: «... کتبه محمدحسین الاصفهانی المتخلص بسالک فی سنه 1275»؛ ادعیه‌ی نیم ربعی، مذهب، نسخ و رقاع کتابت خفی خوش، با رقم: «... کتبه محمدحسین الاصفهانی المتخلص بسالک... سنه 1276...».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1160 -1159 /4)، حدیقه الشعراء (729 -728 /1)، الذریعه (418/9)، گنج شایگان (195 -192)، مجمع الفصحا (461 -460 /4).

سالکی، بهرام

قرن:15
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
بهرام سالکی خطاط معاصر ایرانی قرآن کریم را به خط زیبلی ریحان کتابت کرده است. این مصحف شریف توسط مجید دوخته چی تذهیب شده و توسط انتشارات مبلغان نشر شده است.
خط ریحان یکی از رایج ترین و در عین حال باشکوه ترین و عظیم ترین سبک های خوشنویسی است.
منابع زندگینامه :http://www.ommolketab.net

سالیانی، محمد یار

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1242 ق)، خطاط. وی انواع خطوط را خوش می‌نوشت. از آثار او: یک قطعه نسخ کتابت خوش و نستعلیق نیم دو دانگ کتابت خفی متوسط، با رقم: «حسب الاشاره... محمدحسن خان قاجار... و انا العبد الاذل الاقل محمد یار سالیانی، فی سنه‌ی 1242».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1209/ 4 ،861/ 3).

سام میرزای صفوی، ابونصر

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(975/974 -923 ق)، تذکره‌نویس، خطاط و شاعر، متخلص به سامی. وی در مراغه متولد شد دومین فرزند شاه اسماعیل و برادر شاه طهماسب بود. در زمان پدر نخست حکمران گیلان و سپس حکمران خراسان شد و در هرات استقرار یافت اما چندی پس از مرگ شاه اسماعیل معزول شد و بر شاه طهماسب طغیان کرد و در جنگی در قندهار شکست خورد و از آنجا به طبس گیلکی رفت. وی پس از چندی امان نامه دریافت کرد و به دربار بازگشت و چندی به این نحو می‌زیست تا این که از شاه طهماسب درخواست کرد که از التزام رکاب معذورش بدارد، شاه طهماسب تلویت بقعه شیخ صفی‌الدین و حکمرانی اردبیل را به او داد. سام میرزا سالها بعد بار دیگر بر شاه طهماسب شورید و به مدت شش سال در قلعه قهقهه زندانی شد و سام در همان قلعه در زیر آوار زلزله درگذشت. از جمله آثارش: «تحفه‌ی سامی»؛ «دیوان». شعر. سام میرزا همچنین خط نستعلیق را خوش می‌نوشت و از خطوط وی، یک قطعه به قلم نیم دو دانگ متوسط به زر تحریردار موجود است، با رقم: «...کتبه غلام شاه، سام».[1]
صفوی پسر شاه اسماعیل و برادر شاه طمهاسب صفوی (ف. 940 ه.ق.). وی در فنون شعر و انشا مهارت داشت و کتاب «تحفه سامی» که تذکره‌ایست از شعرا تألیف اوست. در سال 939 ه.ق. از طرف برادرش به حکومت خراسان منصوب شد و در سال 940 بر برادر شورید و در همان اثنا درگذشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] آتشکده‌ی آذر (63 -62 /1)، احوال و آثار خوشنویسان (228/1)، از سعدی تا جامی (674)، تاریخ ادبیات در ایران (498/5)، تاریخ تذکره‌های فارسی (157 -155 /1)، تاریخ نظم و نثر (379 -378)، تحفه سامی (مقدمه)، دانشمندان آذربایجان (178 -176)، دایرةالمعارف فارسی (1246/1)، الذریعه (424 -423 /9)، روضه السلاطین (71)، ریحانه (151/2)، سخنوران آذربایجان (36 -31)، فرهنگ ادبیات فارسی (260)، فرهنگ سخنوران (435 -434)، لغت نامه (ذیل/ سام میرزا)، مؤلفین کتب چاپی (286/3)، مجمع الخواص (24)، مجمع الفصحا (59 -58 /1)، نتایج الافکار (332 -331).

ساوجی، ابوالفضل

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
ابوالفضل ساوجی (1248- 1312 قمری) وی پس از اقامت در تهران به تحصیل طب و حکمت پرداخت. آثاری از وی به خط نستعلیق، شکسته نستعلیق و شکسته تعلیق موجود است که استادی وی را در خوشنویسی می‌رساند. دیوان شعری نیز به وی منسوب شده است .گروه : هنررشته : خوشنویسیگرایش : خط نستعلیق و شکستهوالدین و انساب : ابوالفضل ساوجی از خاندان شاملو است و نامش حاجی میرزا ابوالفضل مجدالدین محمد بن حاجی میرزا فضل الله بن عبدالله بن لطفعلی ساوجی است. پدرانش از امرای صفوی بوده‌اند که از خراسان به عراق آمده و در ساوه توطن گزیده‌اند. میرزا ابوالفضل و پدرش از ساوه به تهران آمده و در این شهر ساکن شدند.تحصیلات رسمی و حرفه ای : ابوالفضل ساوجی در تهران طب و حکمت آموخت .همسر و فرزندان : از فرزندان ابوالفضل ساوجی، می‌توان ذبیح منصور را نام برد.مشاغل و سمتهای مورد تصدی : ابوالفضل ساوجی در شاعری دستی داشته و خط نستعلیق و شکسته نستعلیق و شکسته تعلیق را استادانه می‌نوشته است. وی همچنین در کتیبه نویسی نیز دستی داشت.

آثار : آداب المشق ویژگی اثر : یک نسخه آداب المشق در کتابخانه سلطنتی به قلم نستعلیق به سال 1261 .[سرمدی، عباس. دانشنامه هنرمندان ایراه و جهان اسلام. تهران،هیرمند.1380]2 تهذیب المنطق ویژگی اثر : یک نسخه تهذیب المنطق در کتابخانه کاخ موزه گلستان به قلم دودانگ به سال 1286.[سرمدی، عباس. دانشنامه هنرمندان ایراه و جهان اسلام. تهران،هیرمند.1380]3 دیوان شعر ویژگی اثر : یک نسخه دیوان اشعار ساوجی که به قلم نستعلیق و شکسته تعلیق غبار به سال 1274 [سرمدی، عباس. دانشنامه هنرمندان ایراه و جهان اسلام. تهران،هیرمند.1380]4 قطعات و مرقعات ویژگی اثر : قطعات و مرقعات در کتابخانه شلطنتی و یک قباله فروش سه باب دکان در مجموعه مهدی بیانی .[سرمدی، عباس. دانشنامه هنرمندان ایراه و جهان اسلام. تهران،هیرمند.1380]5 کتیبه بنای مزار حضرت عبدالعظیم در شهر ری کتیبه طلای روی کاشی سر در باب همایون کلام الملوک ویژگی اثر : یک نسخه کلام الملوک در کتابخانه مجلس به تاریخ 1261. [سرمدی، عباس.

دانشنامه هنرمندان ایراه و جهان اسلام. تهران،هیرمند.1380]8 وقف نامه قنات ناصری در قم منابع زندگینامه /http://www.iranologyfo.com:

ساوجی، ابوالفضل مجدالدین محمد

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1312 -1248 ق)، طبیب، خطاط و شاعر. از خاندان شاملو و از بازماندگان حیدرقلی خان و حسن خان شاملو، از امرای دوران پادشاهی صفویان، بود. ابتدا در ساوه موطن داشتند سپس، میرزا ابوالفضل و پدرش به تهران آمدند و در این شهر ساکن شدند. وی در تهران به کسب علوم و کمالات پرداخت و با اکثر علوم متداول از جمله طب و حکمت الهی و طبیعی و علوم ادبی آشنا شد. مقام فضل و دانش او بود که وی را یکی از چهارتن دانشمند طراز اول قرار داد تا به امر مهم فرهنگی، یعنی تألیف «نامه‌ی دانشوران ناصری» پردازد. ساوجی شعر می‌گفت و صاحب «دیوان» بود و در خط نستعلیق و شکسته نستعلیق و شکسته تعلیق از استادان مسلم به شمار می‌رفت. نستعلیق را هم خفی و هم جلی، خوش می‌نوشت و بسیاری از کتیبه‌های عمارات سلطنتی و دولتی که در زمان وی با شد، به خط اوست، از جمله: «کتیبه‌ی طلایی روی کاشی سر در باب همایون»؛ «کتیبه‌ی بنای مزار حضرت عبدالعظیم» در شهر ری؛ «وقف‌نامه‌ی قنات ناصری» در قم. از دیگر آثار خطی وی: یک نسخه «دیوان» اشعار، خود او که به قلم نستعلیق کتابت جلی و شکسته تعلیق غبار عالی به سال 1274 ق نوشته است، با رقم: «ابن فضل الله الساوجی ابوالفضل مجدالدین محمد الطبیب»؛ یک نسخه «تهذیب المنطق»، به قلم نستعلیق دودانگ خوش، با تاریخ سال 1286 ق؛ یک نسخه «آداب المشق»، به قلم نستعلیق کتابت خوش، با رقم: «کتبه الحقیر المذنب ابوالفضل مجدالدین محمد بن فضل‌اللّٰه 1261»؛ یک نسخه «کلام الملوک»، به قلم نیم دودانگ خوش، با رقم: «تمت الرساله... محمد بن فضل‌اللّٰه الملقب بمجدالدین ساوجی 1261» و دیگر قطعات و مرقعات مختلف.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (32 -29 /1)، اطلس خط (590 -589)، پیدایش خط و خطاطان (107 -105)، حدیقه الشعراء (1513 -1508 /3)، الذریعه (961 -960 /9)، ریحانه (418 -417 /2)، سرآمدان فرهنگ (295 -294 /1)، شرح حال رجال (54 /1)، طرائق الحقائق (584 -583 /3)، گنج شایگان (518 -509)، المآثر و الآثار (202)، مجمع الفصحا (907 -901 /5).

ساوجی، حسن

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1255 ق)، خطاط از خطاطان دربار فتحعلی شاه قاجار بود. وی نستعلیق را نیکو می‌نوشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (142/1).

ساوجی، فضل الله

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1275 ق)، ادیب، طبیب و خطاط. وی پدر ابوالفضل ساوجی و از خاندان شاملو و از اعقاب حسن‌خان شاملوی معروف، والی هرات است. میرزا فضل‌الله، خود از مشاهیر اطبای ساکن تهران بود و فتحعلی‌شاه او را به سمت معلمی علی‌خان ظل‌السلطان، دهمین فرزند خود، منصوب داشت. از خطوط، علاوه بر نستعلیق، ثلث و نسخ را نیز خوش می‌نوشت. او را به داشتن سجایای اخلاقی و مراتب فضل و کمال یاد کرده‌اند و بعضی شاعران عصر، مانند شباهنگ، در اشعار خود وی را ستوده‌اند.او در تهران درگذشت و جنازه‌اش را به نجف اشرف منتقل کردند و در وادی‌السلام به خاک سپردند. از آثارش، قطعه‌ی سیاه‌مشقی است که به قلم چهار دانگ خوش نوشته شده و رقم «ذلک فضل‌الله» دارد؛ قطعه‌ای به قلم شش دانگ و نیم دو دانگ خوش، با رقم: «یا هو، در نهایت افسردگی و بیدماغی نوشته شد، کتبه الحقیر لله، فضل‌الله 1257».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (573 -572 / 2)، شرح حال رجال (178 / 6)، حدیقه الشعراء (1513 -1512، 1508 / 3)، طرائق الحقائق (584 -583 / 3)، مجمع الفصحا (901 / 5)، گنج شایگان (509).

ساوجی، محمد

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1301 ق)، ادیب و خطاط. از خاندان میرزا ابوالفضل ساوجی و در زمره‌ی دانشمندان عصر خود بود و در نظم و نثر فارسی دست داشت و خط نستعلیق را خوش می‌نوشت. وی در تهران درگذشت و در قم به خاک سپرده شد. از آثارش: ترجمه‌ی فارسی یک نسخه «صحیفه‌ی سجادیه»، به قلم کتابت خفی خوش، با رقم: «ترجمه‌ی این صحیفه‌ی کامله‌ی شریفه‌ی سجادیه که بقلم معجز رقم استاد کل آقا زین‌العابدین اصفهانی است... بتحریر این حقیر بانجام رسید. و انا العبد الراجی محمد الساوجی سنه 1278»؛ یک قطعه، به قلم دو دانگ و کتابت خوش، با رقم: «الحقیر محمد الساوجی غفر له 1282».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (741 -740/ 3).

سایر مشهدی

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، شاعر و خطاط. ملقب به سایرا. اصلا مشهدی و ساکن اصفهان بود. وی از اساتید شعرای معروف عهد شاه سلیمان صفوی است که خط نستعلیق را خوب می‌نوشته و اکثر اوقات خود را به کتابت می‌گذرانیده است. از او «دیوان» شعری بر جای مانده که به خط خود نوشته است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آتشکده‌ی آذر (469 -468 /2)، تاریخ اصفهان (162 -161)، تذکره‌ی نصرآبادی (345 -344)، الذریعه (425/9)، کلمات الشعراء (78)، محزن الغرائب (640 -638 /2)، نشتر عشق (740 -738 /2).

سایلی عراقی

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم ق)، شاعر، خطاط و موسیقیدان. در «مجالس النفائس» درباره‌ی وی چنین آمده: «از مردم نیک ملک عراق است، و در خراسان فضایل بسیار کسب کرد. اول به شعر مشغول گردید و آخر به معما و خط کوشید و اکثر سازها را خوب نواخت و در موسیقی کارهای نیک ساخت، هم سلامت نفس دارد و هم استقامت طبع».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الذریعه (427 ،421 /9)، صبح گلشن (196)، فرهنگ سخنوران (437)، لغت نامه (ذیل/ سالمی)، مجالس النفائس (239 -238 ،66).

سبحانی، محمدحسن

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، خطاط. از آثار وی: بیاض ادعیه‌ی کوچک جلد روغنی مذهب، نسخ کتابت خفی خوش (به شیوه‌ی آقا زین‌العابدین قزوینی)، با رقم: «حسب الاشاره‌ی... اعتمادالدوله... سمت تحریر پذیرفت و انا العبد... محمدحسن الکاتب السبحانی 1273».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1158/4).

سبز مشهدی، یوسف علی

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم ق)، خطاط. از آثار وی: دو قطعه از یک مرقع، به قلم نیم دو دانگ و کتابت متوسط، به شیوه‌ی سلطان علی مشهدی، با رقم‌های: «مشقه العبد یوسف علی سبز مشهدی تجاوز اللّه عنه» و «مشقه العبد یوسف علی سبز مشهدی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (973 -972/ 3)، هنر عهد تیموریان (649).

سبز مشهدیس، سلطانعلی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط. نام وی را سبزعلی نیز ضبط کرده‌اند. او از کاتبان کتابخانه‌ی امیرعلیشیر بوده و یکی از مشاهیر خطاطان دربار سلطان حسین بایقرا معرفی شده است. از شاگردان بی‌واسطه‌ی سلطانعلی مشهدی است و نستعلیق را به غایت صاف و بر اصول می‌نوشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (235/1)، اطلس خط (470)، خوشنویسان و هنرمندان (38 -37 ،9)، مناقب هنروران (67).

سبزواری غباری، جلال‌الدین علی

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
از اوست: قرآن حمایلی. جلد ضربی مذهب اندرون ساخت. دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مذهب مرصع عالی نسخ غبار خفی با رقم «... جلال‌الین بن علی الحافظ سبزواری غباری...» سال 925 در موزه‌ی ایران باستان.
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

سبزواری، عبدالحق

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 922 ق)، خطاط. از شاگردان عبدالله طباخ هروی و از استادان خوشنویس خراسان بود. کتیبه‌ی بیرونی گنبد حضرت امام رضا (ع) به خط اوست و از دیگر آثار وی: یک نسخه «ادعیه» با قطع وزیری خشتی، مجدول مذهب و نسخ کتابت خفی و رقاع کتابت خوش، با رقم: «تمت الدعوات... و کتبها العبد... عبدالحق بن محمد السبزواری فی شهور اثنی و عشرین و تسعمائه».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1098 / 4)، گلستان هنر (32).

سبزواری، عنایت‌الدین

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط. به قول میرزاحبیب، شاگرد سید احمد مشهدی بود و گویا وی همان عنایت‌الدین مذهب است که شاگرد مانی نقاش بوده و در 1000 ق درگذشته است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (542 / 2).

سبزواری، کمال

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 965 ق)، خطاط. از شاگردان پدر خود، عبدالحق بود. او خطوط شش‌گانه را خوش می‌نوشت و همیشه به کتابت کلام اللّه و ادعیه‌ی دوازده امام (ع) اشتغال داشت. قاضی میر احمد، مؤلف گلستان هنر، در 965 ق با وی دیدار کرده است. از آثار او: مفردات یاقوت، به خط ثلث دو دانگ و نیم دو دانگ عالی و نسخ کتابت خفی خوش، با رقم: «مشقه شیخ کمال عبدالحق 933»؛ یک قطعه از مرقع شاه اسماعیل، به خط ثلث سه دانگ جلی ممتاز و نسخ و رقاع کتابت عالی، با رقم: «مشقه شیخ کمال بن عبدالحق السبزواری فی سنة احدی و اربعین و تسعمائة»؛ دو صفحه از مرقع بایقرا طهماسب، به خط ثلث سه دانگ جلی محرر و نسخ کتابت عالی، با رقم: «کتبه... شیخ کمال بن عبدالحق السبزواری... 965 به مشهد المقدس الرضویه»؛ یک قطعه از مرقع ثلث دو دانگ جلی و نسخ و رقاع کتابت خوش، با رقم: «مشقه... کمال‌الدین محمود بن عبدالحق السبزواری... سنة ثمان و عشرین و تسعمائة الهجریة»، که اگر این اثر اخیر از خود وی باشد، نام اصلی این هنرمند کمال‌الدین محمود است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1133 -1132/ 4)، گلستان هنر (38).

سبزواری، محمد

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، نقاش و خطاط. اهل سبزوار بود و ملازم سلطان ابراهیم صفوی شد و با او به عراق رفت. در زمان شاه اسماعیل دوم، در کتابخانه‌ی وی مشغول به کار شد، سپس به خراسان بازگشت و به خدمت شاه عباس درآمد، تا در همان جا درگذشت. شیخ محمد شاگرد استاد دوست دیوانه بود و در انواع تذهیب و تشعر و حل‌کاری مهارت داشت و طلای شفاف به کار می‌برد. در جانورسازی و تصویر حیوانات نیز صاحب قلم بود و مناظر بزمی و رزمی را با حالت می‌ساخت. از فرنگی سازی وی که در کتاب «عالم‌آرای عباسی» ذکر شده، اثری مشاهده نشده است. او در کتابت خطوط نیز صاحب قلم بود و نستعلیق را خوش می‌نوشت. از خطوط وی: قطعه‌ای از مرقع مالک دیلمی، به قلم سه دانگ و نیم دو دانگ خوش که به مرکب الوان نوشته شده و رقم «... فقیر شیخ محمد بن شیخ کمال سبزواری... 976» دارد. از آثار نقاشی وی: تصویر شتر و ساربانی که در کناره‌های آن، اشعار خود را درج نموده و در هر بیت آن، نام شتر و حجره گنجانده شده است، با رقم: «مصوره و محرره شیخ محمد فی شهور سنه 964»؛ تصویر مجلس پر جلال معارفه‌ی یوسف است که برای ازدواج با زلیخا تشکیل یافته است و مستخدمان مشغول پذیرایی بوده و نقل و نبات در دستشان دیده می‌شود؛ تصویر اسکندر که در بستر مرگ افتاده و همراهان وی گریه‌کنان به سر و سینه‌ی خود می‌زنند و در افق تصویر درخت تنومند و کهنسالی با شاخه‌های شکسته و آتش گرفته دیده می‌شود؛ تصویر مردی که کلاهی به سر گذاشته و روی آن شال پارچه‌ای بسته است در زمینه‌ی صفحه، تصاویر اسلیمی و برگ و گل و حل‌کاری ترسیم شده و تمام صفحه را در بر گرفته است و رقم «راقمه شیخ محمد» دارد. شش اثر دیگر وی در «احوال و آثار نقاشان» ذکر شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (742 -741 /3)، احوال و آثار نقاشان (1465/3، 255- 253 /1)، تاریخ هنرهای ملی (896 -895 /2)، عالم‌آرای عباسی (176/1)، گلستان هنر (142)، هنر عهد تیموریان (595).

سبزواری، محمدصالح

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 949 ق)، خطاط. از آثار وی: یک صفحه از مرقع بایقرا طهماسب، ثلث چهار دانگ جلی و سه دانگ محرر عالی و نسخ و رقاع نیم دو دانگ خوش، با رقم:«مشقه العبد المذنب... محمد صالح بن محمد یوسف السبزواری... سنة تسع و اربعین و تسعمائة من الهجرة المصطفویه».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1182/ 4).

سبزواری، محمود

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم ق)، خطاط و شاعر. جدش، خواجه باب علی خوشمردان، از بزرگان و مشاهیر روزگار بود و درویشی صاحب خانقاه و مرید. محمود سبزواری خط را خوب می‌نوشت و شعر نیز نیکو می‌سرود. وی منظومه‌ای به نام «اصول شش قلم» دارد که اصول شش قلم را به ترتیب ثبت کرده است. در آخر چند بیت شعر آورده و در بیت آخر تاریخ آن را ذکر کرده است که به قول «الذریعه» 866 ق و به گفته‌ی «فرهنگ سخنوران» 897 ق می‌باشد که ظاهرا دومی درست‌تر می‌نماید. از آثارش: «دیوان» شعر.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الذریعه (1010/ 9)، فرهنگ سخنوران (820)، مجالس النفائس (277، 103).

سپهری، حمیده

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 1295 ق)، شاعر، خطاط و نقاش. در خانواده‌ای درباری و روشنفکر تربیت شد. او همسر ملک‌المورخین، پسر ارشد محمدتقی لسان‌الملک سپهر، نویسنده‌ی «مرآت الوقایع مظفری» و «ناسخ التواریخ» بود. از روزگار کوکی هوش و حافظه‌ی نیرومندی داشته و تاریخ، ادبیات، خط و نقاشی را نزد همسر خود فراگرفت. وی همدوره‌ی پروین اعتصامی بود و در سرودن شعر طبع موزونی داشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اندیشه‌نگاران زن در شعر مشروطه (100 -99)، زنان سخنور (135 -131 /3)، مجموعه‌ی گلها (380 -378 /1).

ستاران، ابولیث محمد

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم ق)، خطاط. معروف به ابولیث ستاران. از خوشنویسان گمنام است. از آثار وی نسخه‌ای است از «فعلت فلاتلم فی الهئیه» در کتابخانه‌ی مجلس شورای ملی، به قلم کتابت خوش که چندین رقم دارد: «خدم بکتابه... محمد بن عبداللّه، المدعو بابی اللیث الستاران... سنه ست عشرین و ثمانمائه هجریه...». این نسخه‌ی نفیس که مورد مطالعه‌ی الغ بیک گورکانی بوده و به خط وی عباراتی در پشت صفحه‌ی اول است، یکی از بهترین نمونه‌های آغاز تکامل خط نستعلیق و تغییر شکل آن از قلم تعلیق به نستعلیق است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (786 -785 /3).

سخاوت، حسن

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
تولد: 1304.
درگذشت: 1375، تهران.
حسن سخاوت مدرس انجمن خوشنویسان بود. از جمله آثار خطاطی اوست: ارغنون حقیقت (سروده‌ی عبدالرفیع حقیقت، 1371)؛ افسانه‌ی نیما (1370)؛ ترانه‌ها: بخشی دیگر از دیوان بویه (اسدالله آل بویه، 1373)؛ رستم و سهراب (1369)؛. مجموعه کامل غزل‌های سعدی (1369)؛ مجموعه کامل غزل‌های فروغی بسطامی (1374).
پیکرش در بهشت زهرا در قطعه‌ی 88 (هنرمندان و نویسندگان) مدفون است.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

سر رشته‌دار، محمد حسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
فرزند میرزا مرتضی. از مستوفیان و کارگزاران دستگاه ظل السلطان بوده، در شیراز خدمت رحمت علی شاه نعمت‌اللهی رسیده، و در زمره عرفا و صوفیه وارد شده، در علم سیاق، استاد، و خط نستعلیق را خوب می‌نوشته، در غره‌ی رجب سال 1320 وفات یافته، بیرون بقعه‌ی فیض مدفون گردید.
برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد اول)

سرابی، ابراهیم

قرن:8
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 798 ق)، مذهب و خطاط. ملقّب به شیخ. از هنرمندان گمنام بود. تنها اثر رقم‌دار وی: کتابت و تذهیب «مثنوی معنوی» است که در آخر جلد سوم چنین رقم زده: «... قدوقع الفراغ فی اواخر شهر المحرم عظم اللّٰه حرمته سنه ثمان و تسعین و سبعمائه برابر است 798 کتبه و ذهبّه عبدالضعیف والحقیر الفقیر ابراهیم الملقب به شیخ ابراهیم السرابی حامداً و مصلیا علی نبیه محمد و آله اجمعین».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (3/ 1435).

سراج ایزدی، احمد

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 902 ق)، خطاط. از آثار او: قرآن نیم ربعی، نسخ کتابت خفی یاقوتی و سر سروه‌ها به خط رقاع نیم دو دانگ خوش بلکه عالی با رقم: «خدم بکتابه هذ المصحف المجید اقل عبادالله الغنی احم ایزدی الملقب بسراج عفاالله عنه فی شهور سنه اثنین و تسعمائه» (902).
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1022/4).

سراج حسنی، یعقوب بن حسن

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم ق)، خطاط. از کاتبان خوشنویس عصرخود بود که اقلام شش‌گانه را استادانه و نستعلیق را خوش می‌نوشت. از آثار وی: یک نسخه «ظفرنامه‌ی» تیموری شرف‌الدین علی یزدی، به قلم کتابت جلی و عنوان آن ثلث و رقاع عالی، با رقم: «... یعقوب حسن الملقب به سراج الحسنی القطانی... لسنه رابعین و ثمانمائه هجریه...».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (970/3).

سرور

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1091 ق)، خطاط. از آثار او: یک نسخه «تفسیر آصفی»، به قطع وزیری با کاغذ دولت‌آبادی، به خط نسخ تحریر خفی متوسط، با رقم: «کتبه العبد سرور بن عبدالله، فی شهر محرم‌الحرام سنه احدی و تسعین بعد الالف» (1091).
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1079/4).

سروش اصفهانی، محمد باقر

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1205 ق)، شاعر و خطاط. اهل اصفهان بود. از شاگردان درویش عبدالمجید شکسته‌نویس. سروش خط شکسته خوش می‌نوشت در تخت فولاد اصفهان دفن است. از اوست:
با تو گویم شمه‌یی از سرگذشت
بی تو آب دیده‌ام از سر گذشت
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سفینه المحمود (371 -370 /1)، فرهنگ سخنوران (451 -450)، نگارستان دارا (200 -199).

سرهنگ شیرازی، عبدالله

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1274 -1223 ق)، خطاط. وی شش دانگ نستعلیق را خوش می‌نوشت و در شیراز درگذشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (357 / 2)، فارسنامه‌ی ناصری (935 / 2).

سعدالدین کازرونی

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 889 ق)، خطاط. از آثار او: یک نسخه «ترجمه‌ی تاریخ طبری»، به قطع خشتی کاغذ اصفهانی، مجدول و مذهب، با جلد تیماج تریاکی، به خط نسخ تحریر خفی متوسط، با رقم: «فی تاریخ غره‌ی رجب المرجب سنه تسع و ثمانین و ثمانمائه الهجریه... سعدالدین بن تاج‌الدین بن علی بن محمد بن نجیب کازرونی...» (889).
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1079/4).

سعیدای گیلانی، محمد سعید

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، حکاک، خطاط و شاعر. معروف به سعیدا و بی‌بدل خان. او از خاندان بازرگانان و متمکن بود. در فن نقاشی و طراحی، طلا و نقره و جواهرشناسی عدیل نداشت. شعر و بخصوص ماده‌ی تاریخ را بسیار خوب می‌گفت. سعیدا در زمان جهانگیر پادشاه به هند رفت و به داروغگی زرگرخانه‌ی شاهی منصوب شد و در عهد شاه جهان نیز همان خدمت را بر عهده داشت و بی‌بدل خان ممتاز شد. تخت مرصع شاهجهانی معروف به تخت طاووس در مدت هفت سال به سرپرستی وی ساخته شده است. زندگیش تا سال 1047 ق، که ماده‌ی تاریخ بنای مسجدی را در قطعه شعری آورده است، معلوم است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (746 -745 /3)، احوال و آثار نقاشان (825 -824 /2)، تذکره‌ی روز روشن (357)، تذکره‌ی نصرآبادی (377)، الذریعه (452/9)، فرهنگ سخنوران (458 -457)، کاروان هند (560 -558 /1)، نامها و نامدارهای گیلان (255).

سکوتی اصفهانی

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف ح 1048 ق)، شاعر و خطاط. از صاحب طبعان زمان بود و در حسن خط بر خوشنویسان عصر امتیاز داشت و سالها در دکن اقامت داشت. از اوست:
آلوده به خونم چه کنی تیغ نگاهت
ما را غم سر نیست ولیکن غم تیغ است
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :کاروان هند (561/1).

سلطان احمد جلایر

قرن:8
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(813 -784 ق)، نقاش، مذهب، خطاط، موسیقیدان و شاعر. وی نزد پدر تعلیم دید و در خط نستعلیق دست داشت. در زمان پادشاهی او نقاشی مینیاتور به پایه‌های والاتری از ترقی رسید و نگارگران چیره‌دستی بوجود آمدند. سلطان احمد خود به عربی و فارسی شعر می‌سرود و در تصویر و تذهیب و خاتم‌بندی و موسیقی بی‌مانند بود و شش قلم را خوب می‌نوشت. او در نقاشی شاگرد خواجه عبدالحی بود و از او تصویر آموخت. وی بیست و هشت سال سلطنت کرد و در آخر کار، در جنگ با قرایوسف ترکمان قراقوینلو بر سر تصرف تبرز کشته شد. سلطان احمد از ممدوحان خواجه حافظ شیرازی بوده و از شاگردان و ملازما او می‌توان به خواجه عبدالقادر اشاره کرد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (57 -56 /1)، از سعدی تا جامی (561، 380، 281، 255)، تاریخ ادبیات در ایران (1114، 1113، 1112، 1111، 1025 /3)، تاریخ موسیقی (225، 224، 219، 200 /1)، تاریخ نظم و نثر (773)، تاریخ هنرهای ملی (335 -334 /1)، تذکره الشعراء (343 -341)، دانشمندان آذربایجان (30)، الذریعه (57 /9)، روضه السلاطین (65 -63)، فرهنگ سخنوران (43)، گلستان هنر (پانزده، سی و پنج، سی و شش، 26)، مجمع الفصحا (6 -5 /1)، هنر عهد تیموریان (573)، هنر قلمدان (20 -19).

سلطان الکتاب اصفهانی، محمدعلی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم و چهاردهم ق)، خطاط. از آثار او: قرآن وزیری جلد روغنی، دو صفحه‌ی اول و آخر مذهب، دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مرصع، به خط نسخ و رقاع کتابت خفی عالی، با رقم: «... بید الاقل محمدعلی الاصفهانی فی سنه 1289 من الهجره النبویه»؛ سوره‌ی یس و ادعیه، جلد روغنی مذهب مزین، به خط نسخ و رقاع کتابت خوش، با رقم: «بهجه هدیه حضور... کتبه العبد.. محمدعلی الاصفهانی فی سنه 1268»؛ قرآ رحلی، جلد روغنی مذهب عالی، نسخ و رقاع کتابت جلی خوش، با رقم: «عبده... محمدعلی اصفهانی ملقب بلسطان الکتاب.. 1317... هجری...»؛ یک قطعه از مرقع نسخ و رقاع کتابت جلی خوش بلکه عالی، با رقم: «کتیبه العبد محمدعلی المقلب بسلطان الکتاب».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1186 -1185 /4).

سلطان الکتاب نایینی، محمدعلی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1308 ق)، خطاط.از آثار وی: یک تصدیق خط آقا ابراهیم قمی در پشت قرآن، به خط رقاع کتابت جلی عالی، با رقم: «سلطان الکتاب 1306» و تصدیق مورخ 1308 ق؛ یک تصدیق خط آقا ابراهیم قمی در پشت قرآن به خط رقاع کتابت خفی عالی، با رقم: «العبد الاقل الاثم محمدعلی بن حسن علی النائینی سنه 1308».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1191 ،1079 /4).

سلطان بخت آغا

قرن:8
جنسیت:زن
ملیت:ایران
خان سلطان معروف به سلطان بخت آغا، دختر امیر غیاث الدین کیخسرو، برادر زاده شاه شیخ ابواسحق اینجو، و زن سلطان محمود آل مظفر می‌باشد. چون امیر مبارزالدین مظفّری عموی او شیخ ابواسحق اینجو را در سال 757 و یا 758 در میدان سعادت شیراز به قتل رسانیده بود. خان سلطان به دسایس و تدابیر مخصوص، بین شاهزادگاان مظفّری ایجاد اختلاف می‌کرد تا آن که سلطان محمود بدین دسایس پی برده، و او را در حال مستی در رمضان سال 769 کشت، و در مقبره جنب مدرسه دردشت مدفون گردانید.
این بقعه و سنگ قبر را ظاهراً خود خان سلطان قبل از کشته شدن تهیه کرده و عبارت از سنگ یک پارچه سماق نفیسی است که کتیبه ذیل به خطّ ثلث برجسته بر روی آن نوشته شده است:
هذه الصخرة المقدّسه أنشأتها الخاتون العظمی سلطان بخت آغا ابنة الامیر خسرو شاه ادام اللّه توفیقها بعد وفاتها فی رمضان سنة ثلث و خمسین و سبعمائة.
برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد اول)

سلطان حسینی، عبدالله

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دوازدهم ق)، خطاط. مشهور به خوشحال. از آثار وی: یک قطعه از مرقع ثلث دو دانگ جلی و نسخ و راقع کتابت خوش، با رقم: «مشقه عبدالله السلطان حسینی الشهیر بخوشحال 1119».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1089 / 4).

سلطان قاجار

قرن:13
جنسیت:زن
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، خطاط و شاعر. متخلص به سلطان. وی خواهر محمود میرزا، مولف «سفینه المحمود»، است که نزد برادر خود تعلیم و تربیت یافته و با عروض و نجوم و انشا آشنا شده و خط شکسته را نیز فراگرفته است. سلطان قاجار به دستور پدرش به ازدواج محمدخان، پسر مهدیقلی خان بیگلر بیگی، درآمد ولی در جوانی درگذشت. دفتری حدود هزار بیت از او به جای مانده است. برخی منابع، او را به اشتباه دختر محمود میرزا دانسته‌اند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :از رابعه تا پروین (152 -151)، تاریخ عضدی (317، 313، 25)، حدیقه الشعراء (2167 -2166 /3)، خیرات حسان (92/2)، الذریعه (459/9)، زنان سخنور (257 -256 /1)، مشاهیر زنان (123).

سلطانی

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
جلال‌الدین محمود ملقب به قطب مغیثی سلطانی، خوشنویس ایرانی (قر. 9 ه.) وی از معاصران و شاگردان میرزا جعفر تبریزی بایسنقری و از اقران عبدالله طباخ و اظهر تبریزی خوشنویس بود. در آغاز از خوشنویسان دربار بایسنقر میرزا بود و سپس در کتابخانه سلطان ابراهیم میرزا بن شاهرخ تیموری به کتابت مشغول شد و به مناسبت قلب امیر اخیر که مغیث‌السلطنه والدین بود «مغیثی» رقم میکرد. وی را در خط ثلث تالی یاقوت مستعصمی دانسته‌اند. نسخه‌ای از قرآن که به خط وی در کتابخانه سلطنتی ایران موجود است که با بهترین خطوط یاقوت برابری می‌کند. او تا حدود 580 ه.ق. میزیسته.
برگرفته از کتاب :فرهنگ فارسی معین (جلد پنجم)

سلطانی بسطامی

قرن:13
جنسیت:زن
ملیت:ایران
ز 1296 ق، از زنان ادیب، شاعر و خوشنویس. وی تنها فرزند میرزا فتح‌اللّه ذوقی شاعر بود. پدرش در تعلیم و تربیت او همت گماشت. خواندن و نوشتن را در کودکی آموخت و خوشنویسی و شعر و ادب فارسی و عرب را نیز فراگرفت. گویند اشعار عربی زیادی از دوره جاهلی از حفظ داشت و دیوانی نیز فراهم آورده بود.
در اوایل جوانی با پسر محمد ناصر خان قاجار، ملقب به ظهیرالدوله ازدواج کرد. چنانکه از اشعار این بانو پیداست از زندگی زناشویی خود رضایت نداشته است. از اشعار اوست:

اول چنین نوشت قضا سرنوشت ما
کاخر خم شراب شود خاک و خشت ما
عشق آمد و عقل رفت و دیوانه شدیم
وز کعبه روان به سوی بتخانه شدیم
این روزه و این نماز آید به چه کار
ما را که حریف جام و پیمانه شدیم
در سینه توست کینه ما
مهر تو نهان به سینه‌ی ما
دیدی که چه سان گرفت الفت
با سنگ تو آبگینه‌ی ما
مهرت که بها فزونش از جان
یکتا گهر خزینه‌ی ما[1]

(س سیزدهم ق)، ادیب، شاعر و خطاط. وی چون تنها فرزند خانواده بود، پدرش در تعلیم و تربیت او اهتمام تمام داشت. خواندن و نوشتن را در کودکی آموخت و خوشنویسی و شعر و ادب فارسی و عرب را نیز فراگرفت. اشعار عربی زیادی از دوره‌ی جاهلی از حفظ داشت و «دیوانی» نیز فراهم آورده بود. در اوایل جوانی با پسر محمد ناصر خان قاجار، ملقب به ظهیرالدوله، ازدواج کرد. چنانکه از اشعار این بانو پیداست، از زندگی زناشویی خود رضایت نداشته است.[2]

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] منبع: حدیقةالشعراء، 2168 -2167 / 3.

[2] حدیقه الشعراء (2168 -2167/ 3)، فرهنگ سخنوران (463)، مشاهیر زنان (126 -125).

سلطانی بلخی، عبدالله

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 920 ق)، خطاط. اصلش از بلخ بود و در هرات به سر می‌برد. وی از شاگردان خواجه عبدالحی منشی بود و استاد و شاگرد هر دو در عصر سلطان ابوسعید و میرزا سلطان حسین بایقرا و فرزندانش و شاهی بیگ‌خان ازبک را بر عهده داشت. شاگردان او خواجه جان جبریل و میرمنصور منشی بوده‌اند. از آثار وی: «منشآت»ی است به خط او، و خواجه اختیار، که رقم دارد: «درویش عبدالله سلطانی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :خوشنویسان و هنرمندان (80)، گلستان هنر (45 -44)، هنر عهد تیموریان (484).

سلطانی کمال‌الدین، بهزاد

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(942 -854 /844 ق)، نقاش، خطاط و شاعر. بنا به روایات متعدد در شهر هرات متولد شد و در آن شهر نشو و نما یافت. استاد از روزگار طفولیت از مادر و پدر دور ماند و نزد میرک تربیت شد. وی از زمان سلطان حسین بایقرا تا زمان شاه طهماسب می‌زیست. بهزاد استاد مسلم و سرآمد مینیاتور ایرانی بود. او با برطرف کردن شیوه محدود و بی‌روح مغول، مکتب مجلس‌آرای پرغنای خود را که زاییده تصورات پرمایه و قدرت معجزنگارش بود، به دنیای تصویرها کشانید. و سبک حقیقت‌جویی (رئالیسم) را در نقش تصویرها عریان ساخت. وی شاگرد خاص سیداحمد تبریزی بود و فن تصویر را از خلیل میرزا آموخت و در زمان شاه اسماعیل ریاست کتابخانه‌ی سلطنتی را به عهده گرفت. در خط و شعر نیز دست داشت. از جمله شاگردان وی: جلال‌الدین میرک اصفهانی، میر مصور، ملا یوسف، مظفر علی، ملا درویش محمد نقاش خراسانی، رستم‌علی و حیدرعلی، خواجه عبدالعزیز، قاسم‌علی و سلطان محمد، تمراز و بهرام‌قلی و غیره بودند. برخی آثار رقم‌دار اصیل وی در کتاب «بوستان» سعدی مضبوط در کتابخانه‌ی قاهره مصر، عبارت‌اند از: «منظره مسجدی با گنبد سبز و کاشی‌کاری مزین و خطوط لاجوردی و طلایی که در کمال مهارت تصویر شده است»؛ «جلسه‌ی تدریس و بحث و مذاکره در مسجد»؛ «تصویر حکایت یوسف و زلیخا»؛ و از دیگر تصاویر او: «تصاویر خمسه نظامی که به سال 900 یا 896 ق تصویر شده است»؛ «تصویر جنگ بر روی جیحون»؛ «مجلس بزم سلطان حسین بایقرا»؛ «منظره‌ی قصر زیبایی در فصل زمستان»؛ «تصویر سلطان محمد خوارزم شاه»؛ «تصویر شیبک‌خان محمد شاه بخت‌خان شیبانی»؛ «تصاویر ظفرنامه‌ی تیموری به خط سلطان محمد نور». بیست و سه اثر دیگر وی در «احوال و آثار نقاشان» ذکر شده است.[1]
(بخش 1) نقاش و مینیاتورساز مشهور اواخر عهد تیموری و اوایل دوره صفوی (و.
بین 844 و 855 ه.ق.) لقب وی کمال‌الدین و از مردم هرات و شاگرد پیر سید احمد تبریزی است. او نخست در دربار سلطان حسین بایقرا بود و امیر علیشیر نوائی وزیر مشوق و حامی او بود. بعدها شاه اسماعیل صفوی وی را از هرات به تبریز برد و او تا اوایل سلطنت شاه طهماسب اول

(930- 984) حیات داشته و پادشاه اخیر نزد او نقاشی می‌آموخته است. مینایتورهای بسیاری به بهزاد منسوب است که اصالت غالب آنها مورد تردید است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] احوال و آثار نقاشان (120 -106 /1)، پیدایش خطاطان (101)، تاریخ اصفهان (288)، تاریخ برگزیدگان (483 -481)، تاریخ نظم و نثر (338) تاریخ هنرهای ملی (882 -825 /2 ،442 ،268 -267 /1)، حبیب‌السیر (362/4)، خوشنویسان و هنرمندان (103 -100 18، ،16)، دایرةالمعارف فارسی (479 -478 /1)، سرآمدان فرهنگ (238/1)، شرح حال رجال و مشاهیر (493 -490)، کارنامه‌ی بزرگان (112 -111)، گلستان هنر (چهل، 136 -134)، مناقب هنروران (121 104،)، هنر عهد تیموریان (60 -52).

سلطانی هروی، علی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 970 ق)، خطاط. او ظاهرا اندکی پس از دوره‌ی خوشنویسی میرعلی هروی معروف در هرات می‌زیسته و شیوه‌ی خط او شبیه شیوه‌ی میرعلی هروی بوده و کاتبی زبردست به شمار می‌رفته است. از آثار وی: یک نسخه «بوستان» سعدی، به قلم کتابت جلی خوش، با رقم: «در دارالسلطنه‌ی هرات صورت اتمام پذیرفت. الفقیر الحقیر میرعلی السلطانی غفر ذنوبه و ستر عیوبه 970».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (516/2).

سلطانی، جلال‌الدین محمود

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم ق)، خطاط. ملقب به قطب مغیثی سلطانی. وی از معاصران و شاگردان میرزا جعفر بایسنقری و از اقران عبداللّه طباخ و اظهر تبریزی بود. سلطانی را در خط ثلث، تالی یاقوت مستعصمی دانسته‌اند. از آثار وی: قرآن وزیری، خشتی، یا جلد میشن منگنه مذهب. دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مذهب عالی، به خط ثلث کتابت خفی ممتاز و رقاع عالی، با رقم: «نقل من کتابه... یاقوت المستعصمی... علی ید العبد الفقیراللّه الغنی محمود السلطانی... فی اواخر جمادی‌الاول سنه ست و رابعین و ثمانمائه بدارالسلطنه هراه».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1211 -1210 /4)، سرآمدان فرهنگ (477/1).

سلطانی، جهانگیر

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم ق)، خطاط. وی از کاتبان خط نستعلیق است. از آثار وی یک نسخه «مثنویات» شیخ عطار در کتابخانه‌ی دانشگاه استانبول است، به قلم کتابت خفی متوسط و با رقم: «تم الکتاب... علی یدالعبد الفقیر جهانگیر السلطانی... سنة تسع و اربعین و ثمانمائة...».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (130).

سلطانی، شرف‌الدین

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم ق)، خطاط. از آثار وی: کتیبه‌های سردر مدرسه و خانقاه نصرآباد، در اصفهان که اشعاری به فارسی و عربی به خط ثلث نوشته شده و تاریخ 855 ق دارد، با رقم: «کتبه شرف‌الدین السلطانی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آثار ملی اصفهان (821)، گنجینه‌ی آثار تاریخی اصفهانی (329- 331).

سلطانی، محمود

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
اثر اوست: قرآن وزیری، خشتی، جلد میشن منکنه مذهب. دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مذهب عالی ثلث کتابت خفی ممتاز و رقاع عالی با رقم: «نقل من کتابة سید الاصحاب و سندالکتاب استادی الکل فی الکل مولانا جمال الملة والدین یاقوت المستعصمی علیه‌الرحمة والغفران علی یدالعبد الفقیر اللّٰه الغنی محمود السلطانی...» فی اواخر جمادی‌الاول سنة ست و اربعین و ثمانمائه بدارالسلطنه هراة» (با بهترین خطوط یاقوت برابری می‌کند). کتابخانه‌ی سلطنتی.
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

سلطانیه‌ای، علی

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم و یازدهم ق)، خطاط، ادیب و فقیه. وی از علوم متداول مانند فقه و حدیث و لغت و تجوید و قرائت و ادب بهره‌مند و خطشناسی ماهر بود و همگی خطوط را خوش می‌نوشت. در کتابت و انشاء رتبه‌ی اعلی داشت و بعضی از کتابهای حدیث فقه و ادعیه را به خط خود نشوت و تصحیح و تحشیه کرده است. میرزاعلی بسیاری از فرمانهای دیوانی و قباله‌ها را به خود نوشته و امر قضای سلطانیه به او محول بوده است. به گفته‌ی صاحب «احوال و آثار خوشنویسان» صاحب عنوان در تاریخ تألیف «گلستان هنر» (ح 1052 ق) زنده بوده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (469 -468 / 2).

سلماسی، ابوعلی حسین

قرن:7
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س هفتم ق)، نویسنده و خطاط. او از دانشمندان و خوشنویسان ساکن اصفهان بوده است. از آثار او: مجموعه‌ای به خط خوش که به سال 624 و 625 ق ترتیب داده و شامل «رساله الشرفیه فی تقاسیم العلوم الیقینیه» است؛ «قابوسنامه» یا پندنامه‌ی عنصرالمعالی کیکاووس؛ «ترجمه‌ی تقویم الصحه» تالیف ابن بطلان بغدادی؛ «ترجمه‌ی رساله الذهبیه» که امام علی بن موسی الرضا (ع) به مامون نوشته است؛ «ترجمه‌ی الرساله السیاسیه» در وصایای بقراط حکیم و حکمای یونانی؛ مختصری در منتخبات امثال و اشعار تازی؛ که تمام این آثار را برای شرف‌الدین ابوالحسن علی بن اسماعیل اصفهانی تالیف و ترجمه کرده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ نظم و نثر (738).

سلمان همدانی

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، خطاط. از کاتبان است. از آثار وی: یک نسخه «دیوان» سلمان ساوجی، به قلم کتابت متوسط، با رقم: «در تاریخ سلخ ربیع اول سمت تحریر یافت، کتبه العبد المذنب سید سلمان ابن میرمحمد همدانی، ساکن شیراز».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (282/1).

سلیم نیشابوری

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 990 ق)، خطاط و شاعر. اصلا حبشی و پدرش از غلامان میر جمال‌الدین صدر استرآبادی بود سلیم را در قعطه‌نویسی و کتابت و رنگه‌نویسی ستوده‌اند و استاد دانسته و در کتابت قرین سلطان محمد نور گرفته‌اند. او در کتابت خفی شیوه‌ی استاد خود، شاه محمود نیشابوری، را پیروی کرده است. برخی وی را نقاش و مذهب پنداشته و گویا از لفظ رنگه به اشتباه افتاده‌اند، در حالی که این اصطلاح مخصوص خطاطان است. سلیم همیشه در مشهد زندگی می‌کرد و همان جان نیز درگذشت. از آثار او: یک نسخه «خمسه‌ی» نظامی، به قلم کتابت خوش، با رقم: «تمت الکتاب... سنه‌ی احدی و ستین و تسعمائه، و انا العبد المذنب الرجی سلیم...»؛ یک سنخه «چهل حدیث» و ترجمه‌ی فارسی آن، به قلم نیم دو دانگ و کتابت خفی رنگه،با رقم: «وفق بکتابتها العبد الاقل سلیم... سنه اربع و ستین و تسعمائه من الهجریه»؛ یک قطعه به قلم کتابت جلی خوش، با رقم: «در مشهد مقدس انور نوشته شد 968 العبد الفقیر سلیم...». در «احوال و آثار خوشنویسان» به سه اثر دیگر وی اشاره شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (284 -282 /1)، پیدایش خط و خطاطان (113)، تاریخ نظم و نثر (694)، گلستان هنر (چهل، 104)، مناقب هنروران (70)، هنر عهد تیموریان (641 ،606 ،599 ،595 -594).

سلیمان، یاقوت

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
اثر اوست: قرآن نیم‌ورقی نسخ و آخر رقاع کتابت جلی با رقم: «یاقوت سلیمانی» بدون تاریخ (قرن 10). در خانواده‌ی دارائی پشت صفحه اول خط و مهر حسنعلی خان امیر نظام گروسی است که به سامی خانم هبه کرده است.
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

سمرقندی، رستم

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1005 ق)، خطاط، شاعر، متخلص به رستم. وی مدتی در دستگاه سعید خان در سمرقند منصب انشاء داشته، پس از مرگ او به بلخ رفت و به وزارت خواجه جان پارسا رسید. پس از مرگ خواجه به هند رفت و در آن دیار سرگردان بود تا در مالوه درگذشت. از جمله آثارش: «دیوان» شعر.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ نظم و نثر (585)، تذکره الشعراء (423)، فرهنگ سخنوران (374).

سمرقندی، محمد امین

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم و یازدهم ق)، خطاط. از کاتبان است. از آثار وی: یک قطعه به قلم سه دانگ متوسط، با رقم: «الفقیر محمد امین سمرقندی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (674/3).

سمرقندی، موسی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط. از آثار وی: یک نسخه «شرح معمای امیرحسین»، به قلم کتابت جلی متوسط، با رقم: «تم بالخیر علی ید اضعف عبادالله موسی بن عیسی سمرقندی... فی تاریخ سبع و سبعین و تسمائه.. ».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (923/3).

سمسانی شیرازی، محمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س چهارم ق)، خطاط. مشهور به ابن سمسانی. در آغاز عمر به اکتساب علوم و فضایل پرداخت. آنگاه متوجه مشق و تعلیم خط گردید و به نزد ابن‌مقله به فارس رفت و بعد از مدتی از زمره‌ی اساتید و مشاهیر گشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :پیدایش خط و خطاطان (161 -160).

سمسوری اصفهانی، محمدباقر

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، خطاط. در عهد فتحعلی‌شاه و محمدشاه و ناصرالدین شاه قاجار می‌زیست. وی در خط از شیوه‌ی میرعماد و محمدصالح پیروی می‌کرد و بسیاری خط وی را بر محمد صالح ترجیح می‌دادند. عبدالرحیم سمیرمی از شاگردان او بود. از آثار وی: یک نسخه کلام‌اللّه مجید، به خط نسخ جلی در سال 1235 ق؛ یک مرقع، مشتمل بر دوازده رقعه، به قلم‌های پنج دانگ و چهار دانگ و دو دانگ خوش، با رقم‌های: «من عبید السلطانی محمد باقر الخوراسکانی 1237» و «بنده‌ی حضرت خسروانی محمدباقر خوراسکانی 1237» و «کتبه العبد الفقیر محمدباقر من عبید حضرت السلطانی، محمدباقر الاصفهانی، فی سنه‌ی 1237»؛ یک قطعه که عینا از روی یک قطعه‌ی خط میرعماد نقل کرده است، به قلم سه دانگ جلی و نیم دو دانگ خوش، با رقم: «نقله عبد حضرت السلطانی محمدباقر الاصفهانی فی 1237»؛ یک نسخه «کلمات قصار» حضرت امیر (ع)، به قلم نیم دو دانگ خوش، با رقم: «... بنده‌ی جان نثار محمدباقر اصفهانی... سنه‌ی 1247».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (655/ 3)، اطلس خط (572 -571)، تاریخ اصفهان (213، 137 -136).

سمنانی، احمد

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط. وی از اولاد علاءالدوله سمنانی بود و پدرانش منصب وزارت داشتند. میرزا احمد در بخارا می‌زیست و خط نستعلیق را بسیار خوب می‌نوشت. وی در هفدهم جمادی‌الثانی سال 968 ق نسخه‌ای از «نفحات الانس» جامی را به پایان رسانیده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ نظم و نثر (634).

سموری سکزی، ظهیرالدین نصر

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س ششم ق)، شاعر، خطاط. وی از سیستان به غور به عنوان سفیر رفت و فخرالدین مبارک شاه را مدح گفت. از او است:
هرکه چون گل به زر فریفته شد
در عمل آب روی داد به بار
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الذریعه (9/ 470، 658)، فرهنگ سخنوران (598)، لباب الالباب (1/ 133- 137)، مجمع الفصحا (2/ 850- 851).

سمیرمی، عبدالرحیم

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1305 ق)، خطاط. از خوشنویسان دربار ناصرالدین شاه قاجار بود که در اصفهان نشوونما یافت و از شاگردان محمد باقر سمسوری و میرزا علی‌اکبر محلاتی به شمار می‌رفت. عبدالرحیم در خط مهارت داشت و کتیبه را از کتابت نیکوتر می‌نوشت. وی در تهران درگذشت. از آثار او: کتیبه‌ی سردر شمس العماره؛ کتیبه‌ی آرامگاه میرزا یوسف متسوفی‌الممالک در ونک شیمران؛ مقداری گرده‌ی کتیبه و یک لوحه که به قلم شش دانگ به زر روی کاغذ مشکی نوشته شده، قطعه‌ای به قلم نستعلیق چهار دانگ و شکسته نستعلیق نیم دو دانگ خوش، با رقم: «... عبدالفقیر، عبدالرحیم نوشت».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (389 -388 / 2).

سنجری

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
اثر اوست: قرآن نیم‌ورقی، جلد سوخت معرق. دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مذهب مرصع عالی، نسخ کتابت خفی و ثلث و رقاع جلی خوش با رقم: «... میرم سنجری...» سال 930 در آستانه‌ی حضرت معصومه‌ی قم.
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

سنگلاخ خراسانی، محمدعلی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1294 -1184 ق)، خطاط و شاعر. وی اصلا از خاندان قرایی قوچان خراسان بود و به خود لقب سنگلاخ داده و از آن وقار و متانت اراده کرده است. بسیار عارف مسلک و صوفی‌منش بود و در نظم و نثر دست داشت. سالها در استانبول توقف داشت و اعیان آن دولت تجلیلش نموده و مدایح او را کتابی کرده و به طبع رسانیده‌اند. از خطوط، نستعلیق و شکسته را خوش می‌نوشت و خطوط را نیک می‌شناخت. قدسی خراسانی، خواهرزاده و شاگرد وی در خط بود. میرزا سنگلاخ در تبریز درگذشت و در مقابل مزار سید ابراهیم دفن شد. معروفترین اثر وی یک قطعه سنگ مرمر عظیم است که سطح آن تقریبا پوشیده از عبارات مختلف است و متن اصلی آن یک «بسم اللّه الرحمن الرحیم» دارد، به قلم یک دانگ کتیبه‌ی نستعلیق خوش و تمامی خطوط و نقوش آن برجسته است و رقم «راقمه سنگلاخ خامه روان» دارد؛ از دیگر آثار وی: سه قطعه به قلمهای پنج و چهار و سه دانگ خوش و عالی، با رقمهای عجیب. از تالیفات او: «آداب المشق»؛ «امتحان الفضلا» یا «تذکره الخطاطین»؛ «سیاحت نامه»؛ «صراط السطور»؛ «مداد الخطوط»؛ «مجمع الاوصاف»، که مشتمل بر اشعاری است که شاعران در مدیح وی سروده‌اند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (800 -797 / 3)، اطلس خط (586 -585)، تاریخ هنرهای ملی (990/2)، الذریعه (474/9)، ریحانه (93 -92 /3)، شرح حال رجال (281 -280، 199 /6)، طرائق الحقائق (464/3)، فرهنگ سخنوران (471)، گلستان هنر (بیست و یک)، المآثر و الآثار (216)، مصطبه‌ی خراب (89 -87)، یادداشتهای قزوینی (157/5).

سوزی ساوجی، حسنعلی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1014/1002 ق)، خطاط و شاعر، متخلص به سوزی. اصلا از ساوه ولی مقیم اصفهان بود. وی ابتدا در شعر جفاکش تخلص می‌کرد، تا اینکه سفری به خراسان کرد و تخلص خود را به سوزی بدل کرد. از آنجا به اصفهان رفت و در این شهر سکنی گزید. اشعار وی را بیش از بیست هزار بیت دانسته‌اند. سوزی همچنین نستعلیق را خوش می‌نوشت و در اصفهان، در مدرسه‌ی هارون ولایت به کتابت مشغول بود. وی در اصفهان درگذشت. مولف «خلاصه الاشعار» گوید: اکثر دیوانهای استادان اصفهان به خط اوست. از جمله‌ی این دیوانها، یکی نسخه‌ی «دیوان» انوری است که به قلم کتابت خفی متوسط نوشته شده و چنین رقم دارد: «باتمام رسید... کلیات سلطان‌الشعرا... اوحدالدین حکیم انوری... بتاریخ رابع عشر ربیع‌الاول سنه‌ی ثمان و ثمانین و تسعمائه الهجریه، علی ید اضعف الخلایق سوزی بن علی الساوجی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آتشکده‌ی آذر (1136 -1135 /3)، احوال و آثار خوشنویسان (145 -144 /1)، تاریخ نظم و نثر (529 -528)، تذکره‌ی روز روشن (374)، الذریعه (477 -476 /9)، ریحانه (95/3)، فرهنگ سخنوران (475)، مجمع الخواص (274)، نتایج الافکار (329).

سهوی تبریزی، کمال‌الدین محمد حسین

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم و یازدهم ق)، خطاط و شاعر، متخص به سهوی. از مردم تبریز بود. او نستعلیق را نزد ملا محمدحسین تبریزی، استاد میرعماد، تعلیم گرفت، اما بیشتر به شیوه‌ی میرعلی هروی متمایل بود و جلی و خفی، هر دو را خوش می‌نوشت. سهوی در بیست سالی، از تبریز به قصد حج به حجاز رفت و هنگام بازگشت، به علت حمله‌ی عثمانیان به آذربایجان، از تبریز به عراق عجم رفت و دوازده سال در کاشان سکنی گزید. سپس عازم هندوستان شد و به دربار ملوک گورکانیان پیوست و همان جا درگذشت. وی شعر را نیکو می‌سرود و در غزلسرایی طبعی لطیف داشت. سال وفاتش را «صبح گلشن» 1003، سپهر در «تذکره‌ی خوشنویسان» 1028 و مولف «خط و خطاطان» 1100 ق، ثبت کرده‌اند که هیچ یک درست نیست و ظاهرا تا سال 1049 ق در هند می‌زیسته است و باید عمری طولانی کرده باشد. از آثار وی: یک نسخه دیوان هلالی، به قلم کتابت خوش، با رقم: «میرحسین حسینی سنه‌ی 992»؛ قطعه‌ای از یک مرقع، به قلم نیم دو دانگ خوش، با رقم: «کتبه میرحسین سهوی التبریزی»؛ پنج قطعه از یک مرقع، به قلمهای سه دانگ و دو دانگ و کتابت خوش، با رقمهای: «فقیر محمدحسین التبریزی»، «العبد المذنب الفقیر محمدحسین» و «فی شهور هزار و چهل و نه در دارالسلطنه‌ی اکبرآباد تحریر یافت... محمدحسین التبریزی ستر عیوبه و غفر ذنوبه».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (154 -153 /1)، پیدایش خط و خطاطان (109 -108)، تاریخ نظم و نثر (837، 659)، تذکره‌ی شعرای آذربایجان (296 -294 /2)، دانشمندان آذربایجان (185 -184)، الذریعه (479/9)، ریحانه (322/1)، سخنوران آذربایجان (409 -406)، صبح گلشن (213)، فرهنگ سخنوران (472)، کاروان هند (595 -594 /1)، گلستان هنر (122)، هفت اقلیم (250/3).

سهیل

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، خطاط. از آثار وی: یک نسخه «مصباح» کفعمی، رحلی و سرلوح مذهب، نسخ کتابت و رقاع خوش (به شویه‌ی ملا علاء بیک)، با رقم: «فرغ من تحریر التمهید... فی دارالسلطنه‌ی تبریز لسنه ست و ثلثین و الف من الهجره النبویه علی ید العبد الضعیف و النحیف الی رحمه‌اللّه تعالی سهیل بن عبداللّه غفراللّه له...».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1081 -1080 /4).

سهیل شیرازی، لطف‌اللّه

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1313 ق)، نقاش، خطاط و شاعر، متخلص به سهیل. در دوره‌ی ناصری می‌زیست و اهل فسا بود و به میرزا سهیل شیرازی شهرت داشت. وی در خوشنویی و شعر و نقاشی دست داشته است. از او آثاری در زمینه‌ی نقاشی دیده نشده است. این بیت از او ست:
گاه از هجر تو نالم، گهی از زاری دل
حال دل را به که گویم که کند یاری دل
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آثار عجم (559)، احوال و آثار نقاشان (560/2)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (208/3)، گلستان هنر (پنجاه و دو)، مرآت الفصاحه (286 -285).

سهیلی خوانساری، احمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 1290 ش)، کتاب شناس، خطاط و شاعر. وی در تهران به دنیا آمد و پس از اتمام تحصیلات به خدمات فرهنگی مشغول شد. او چهل سال رییس کتاب خانه‌ی ملک در تهران بود. سهیلی از اوان جوانی به شاعری پرداخت و در انجمن‌های ادبی عضو بود. او در نسخ و ثلث از شاگردان امیرالکتاب بوده است. سهیلی دارای تالیفاتی است از جمله: «حصار نای»، در شرح حال مسعود سعد سلمان؛ «کمال هنر»، در احوال و آثار کمال‌الملک؛ کتابهای: «آداب الحرب و الشجاعه»؛ «ذیل عالم آرای عباسی»؛ «دیوان حافظ»؛ «دیوان بابا فغانی»؛ «خسرونامه‌ی عطار»؛ «شهنامه‌ی نادری»؛ «دیوان صفای اصفهانی» را تصحیح و تحشیه کرده است. «دیوان» اشعار وی بیش از شش هزار بیت است.[1]
محقق، ادیب، شاعر.
تولد: 1291، تهران.
درگذشت: 8 مرداد 1373.
احمد سهیلی خوانساری، فرزند غلامرضا، پس از پایان تحصیلات، بیشتر اوقات خود را صرف تحقیق و پژوهش در متون کهن ادب پارسی کرد. وی سال‌ها ریاست کتابخانه‌ی ملک را به عهده داشت.
علاوه بر این تحقیقات ولی غزل نیز می‌سرود. ضمنا به تصحیح متون کهن فارسی و دیوان‌های شاعران ایران نیز می‌پرداخت.
از جمله آثاری که به قلم وی تنظیم شده یا نه همت تصحیح شده است می‌توان به این عنوان‌های زیر اشاره نمود: دیوان خواجوی کرمانی، دیوان بابا فغانی شیرازی، دیوان حکیم صفای اصفهانی، شاهنامه‌ی نادری، خسرونامه‌ی عطار، دیوان جلوه، ذیل عالم آرای عباسی، شاهنامه‌ی نادری محمدعلی فردوسی ثانی، محمود و ایاز (1332)، کمال هنر (احوال و آثار محمد غفاری- کمال‌الملک)، حصار نای (شرح احوال مسعود سعد سلمان).
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1]تذکره‌ی شعرای خوانسار (131 -119)، الذریعه (480/9)، سخنوران نامی معاصر (1848 -1844 /3)، فرهنگ سخنوران (473)، مؤلفین کتب چاپی (407 -406 /1).

سیاقی هروی، محمود

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 979 ق)، شاعر و خطاط. پدرش از مشاهیر. متصوفه‌ی زمان خود و از سادات صحیح‌النسب هرات بود. وی تا حیات اسفندیار سلطان در فرغانه وزرات او را داشت. سیاقی هروی در خط و انشاء و معما و عروض و قافیه دست داشته و انواع شعر را خوب می‌گفته است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ نظم و نثر (599 -598).

سیاوشانی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط. از کاتبان گمنام بود. از خطوط وی: یک نسخه «تحفه الاحرار» و «سبحه الابرار» جامی، به قلم کتابت متوسط، با رقم: «کتبه العبد... خواجه جان بن سلطان احمد سیاوشانی ستر عیوبه و غفر ذنوبه... تمت الکتاب فی غره‌ی محرم‌الحرام سنه‌ی 939»؛ نسخه‌ی دیگری به خط وی در مجموعه‌ی چستربیتی است که در بخارا کتاب شده و تاریخ 954 ق دارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (181/1)، هنر عهد تیموریان (360، 421).

سیبک نیشابوری، یحیی

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 852 ق)، خطاطو شاعر، متخلص به فتاحی. وی از شاعران دوره‌ی شاهرخ گورکانی ست و در کتابخانه‌ی بایسنقر میرزا مشغول به کتابت بوده و در بیشتر علوم دست داشته است. بخصوص در شعر و خط معروف بود. یحیی غیر از تخلص فتاحی، به تفاحی، اسراری و خماری نیز تخلص می‌کرده است. از آثار او: «تعبیرنامه‌ی منظوم»؛ مثنوی «دستور عشاق» معروف به «حسن و دل» که در سال 840 ق به پایان رسانیده؛ «شبستان نکات و گلستان لغات» که در سال 843 ق به پایان برده؛ کتاب «اسرار و خماری» شامل اشعاری در اسامی اغذیه که از شاعران پیشین تقلید کرده است؛ «شبستان خیال» به نظم و نثر؛ «خمریات»؛ «اسرارنامه»؛ «دیوان» شعر و چندین دهنامه‌ی دیگر.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (970/3)، پیدایش خط و خطاطان (171 -170)، تاریخ ادبیات در ایران (459/4)، تاریخ نظم و نثر (299)، تذکره الشعراء (471 -470)، حبیب السیر (15/4)، الذریعه (96/23، 24/13، 807/9، 161/8)، ریحانه (107/3)، فرهنگ سخنوران (477 -475)، کشف الظنون (666)، لغت نامه (ذیل/ فتاحی)، مجالس النفائس (189، 188، 13)، مناقب هنروران (59 -58)، مؤلفین کتب چاپی (837 -836 /6)، هدیه العارفین (528/2).

سیچانی، علی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، خطاط. از آثار وی: یک نسخه «زادالمعاد»، به قطع نیم ربعی، با جلد روغنی عالی، مذهب، نسخ کتابت خفی عالی و به شیوه‌ی ملا زین‌العابدین محلاتی، با رقم: «تمت الکتاب بعون‌اللّه الملک الوهاب علی ید الفقیر الحقیر الجانی ملا علی السیچانی فی شهر محرم الحرام سنه 1252».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1120/4).

سیدالشعراء شیرازی، مرتضی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1335 -1289 ق)، شاعر و خوشنویس، متخلص به سیدالشعراء. ملقب به شجاع‌السادات. فقه و اصول را در مدرسه‌ی خان شیراز آموخت. در سال 1327 ق قرائت خانه و کتابخانه‌ای در سرباغ ایالتی تاسیس کرد و در سال 1328 ق امتیاز روزنامه «آیینه» را گرفت و در سال 1332 ق به کار وکالت دادگستری پرداخت. وی در شیراز به سن چهل و پنج سالگی به بیماری حصبه فوت کرد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (213/3).

سیری، احمد

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1003 ق)، خطاط. از آثار وی: یک جزوه به خط ثلث دو دانگ جلی عالی، با رقم: «کتبه خان احمد سیری فی ثلاث و الف» (1003)، در سلیمانیه‌ی استانبول.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1065/4).

سیف‌الدین محمد

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، خطاط. از آثار وی کتیبه‌ای است در مدرسه بالا سردر مشهد، که به خط ثلث نوشته و چنین رقم دارد: «راقمه سیف‌الدین محمد» مدرسه‌ی بالاسر از بناهای دوره تیموری است که در عهد شاه سلیمان صفوی به سال 1091 ق تعمیر شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :فهرست بناهای تاریخی و اماکن باستانی (75).

سیف‌الملک، عباسقلی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1280 ق)، خطاط. وی مردی عامی و بی‌سواد بوده که از طرف شوهرخواهر خود، میرزا آقا خان نوری، ملقب به سیف‌الملک شده است. در سال 1271 ق با رتبه‌ی میرپنجی به سفارت پطرز بورگ رفته و دو سال بعد بازگشته است. سیف‌الملک مدتی نیز کاتب دربار بوده و چند کتاب به نام میرزا آقا خان نوشته است. او به خطوط نستعلیق و شکسته نستعلیق و رقاع و تعلیق آشنا بود و نستعلیق را خوش و رقاع را عالی می‌نوشت. تاریخ کتابت خطوط او بین سالهای 1279 و 1280 ق، است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (2/ 341- 342)، شرح حال رجال (2/ 232- 234).

سیفی، محمد امین

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1126 ق)، خطاط. وی نواده‌ی میرعماد سیفی حسنی بود. با اینکه شیوه‌ی او شباهت به شیوه‌ی میرعماد دارد و خود کاتب خوشنویس است، ولی پایه‌ی خطش حتی از شاگردان میرعماد هم پایین‌تر است. میرزا سنگلاخ و تذکره‌نویسان پس از او، به وی لقب دانا دبیر داده‌اند. از آثار وی: یک نسخه «رفیق توفیق» محمدعلی قزوینی، به قلم کتابت جلی خوش، با رقم: «ذره‌ی بی‌مقدار نواده‌ی مرحوم میرعماد الحسنی... سنه‌ی 1112»؛ یک قطعه از مرقع، به قلم دو دانگ و کتابت خوش، با رقم: «کتبه العبد... محمد امین نواده‌ی مغفور مرحوم میر عماد الحسنی... سنه‌ی 1117»؛ یک قطعه، به قلم نیم دو دانگ و کتابت خوش، با رقم: «حرره العبد محمدامین نواده‌ی مرحوم میر عماد الحسنی... سنه‌ی 1118»؛ یک نسخه «تحفة المؤمنین»، به قلم کتابت متوسط، با رقم: «تمت الکتاب... محمد امین نواده‌ی مرحوم مغفور میر عماد الحسنی... به تاریخ هزار و صد و بیست و شش...».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (648 -647/ 3) پیدایش خط و خطاطان (178)، قزوین در گذرگاه هنر (224).

سیمای کاشانی، محمدرضا

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1135 ق)، حکیم، ادیب و خطاط. او از اجداد میرزا محمدتقی سپهر لسان‌الملک کاشانی است که در عهد شاه سلطان حسین صفوی می‌زیسته و از این سلطان به لقب عضدالدوله مفتخر شده است. سیما از حکمت الهی و نظم و نثر فارسی و تازی بهره‌مند بود و خطوط هفت‌گانه را خوش می‌نوشت. او در فتنه‌ی افغان در اصفهان به قتل رسید.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (729/3)، مکارم الآثار (581/2).

سیمی نیشابوری، محمد، عبداللّه

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم ق)، نقاش، مذهب، خطاط و شاعر. وی در مشهد سکونت داشت و مکتب‌داری می‌کرد. سیمی از کاتبان دربار بایسنقر میرزا و شاگرد جعفر بایسنقری بود و هفت قلم را خوش می‌نوشت. شعر را نیز نیکو می‌سرود و در سرعت قلم بی‌نظیر بوده است. در معماری و رنگ‌آمیزی و مرکب‌سازی و افشان‌گری و تذهیب و رنگ کاری کاغذ سررشته داشت و در بعضی از این هنرها رسالاتی تالیف کرده و معمیات او متداول بوده است. از شاگردان وی عبدالحی منشی استرآبادی بود. بنا به روایتی در یک شبانه‌روز دو یا سه هزار بیت به نظم درآورد و یکصد و بیست مکتوب شد که هر یک ده سطر بوده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (750 -749 /3)، احوال و آثار نقاشان (887 -886 /2)، اعیان ا لشیعه (326/7)، پیدایش خط و خطاطان (136 -134)، تاریخ ادبیات در ایران (235 -234، 194، 171 /4)، تاریخ نظم و نثر (787، 299)، تذکره الخطاطین (169 -157 /1)، تذکره‌ی روز روشن (386 -385)، تذکره الشعراء (469 -464)، جامع مفیدی (836 -835 /3)، حبیب السیر (62/4)، خوشنویسان و هنرمندان (33)، الذریعه (489 -488 /9)، طرائق الحقائق (106/3)، فرهنگ سخنوران (483)، گلستان هنر (سی و نه، 59 -58)، مطلع الشمس (435 -434 /2)، مناقب هنروران (114، 58 -57).

سینکی، مجدالملک محمد

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1298 ق)، خطاط، دبیر و نویسنده. وی در سال 1290 ق متولی آستان قدس رضوی بود و در تهران زمانی که سمت وزارت وظایف و اوقاف را داشت فوت کرد. از آثار وی: «رساله‌ی مجدیه»، وضعیت سلطنت ناصرالدین‌شاه.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ بیداری ایرانیان (مقدمه/ 154)، المآثر و الآثار (196)، مؤلفین کتب چاپی (712 -711 /5).

شارق قاجار، محمد

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدههم ق)، شاعر و خطاط. در جوانی تحصیل اقسام علوم کرد و در درشت نویسی خط شکسته دست داشت و در غزلسرایی طبعی موزون.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :حدیقه الشعراء (820 -819 /2)، فرهنگ سخنوران (486).

شاملو، احمد

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1264 ق)، خطاط. وی در اوایل دوره‌ی قاجاریه می‌زیست و با اینکه در خوشنویسی خط نسخ شهرت داشت، خط نستعلیق را خوش و شکسته را نیز عالی می‌نوشت. میرزا احمد شاملو، خوشنویس سرکاری محمد علی میرزا، فرزند فتحعلی‌شاه قاجار و استاد خط وی بود. قدیمی‌ترین اثری که از او بازمانده، یک نسخه رساله‌ی «ذخیرة الاخرة» در کتابخانه‌ی سلطنتی است که تاریخ شوال 1217 ق دارد. از دیگر آثار وی: یک قطعه مذهّب نسخ دو دانگ جلی عالی، با رقم: «... فقیر عزلت‌جو احمد شاملو در سنه‌ی 1218»؛ یک قطعه، نسخ کتابت خوش، با رقم: «... احمد شاملو فی 1222 من الهجرة المقدسة»؛ قرآن جانمازی با دو صفحه‌ی اول و دو صفحه‌ی آخر مذهب، دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مرصع عالی، به خط نسخ خفی غبار و رقاع عالی، با رقم: «بنده‌ی درگاه احمد شاملو فی شهر ذی الحجة الحرام من شهور سنه (1227)»؛ یک قطعه از مرقع ثلث رقاع کتابت خوش، با رقم: «حرره احمد شاملو»؛ یک رقعه‌ی مذهَّب، نسخ کتابت خفی عالی، با رقم: «نمقه احمد الشاملوئی». از آثار خط نستعلیق وی، یک نسخه «صحیفه‌ی سجادیه» که ترجمه‌ی آن را به قلم نستعلیق کتابت خفی خوش نوشته است؛ یک قطعه، به قلم کتابت خفی ممتاز، با رقم: «حسب الفرمان... احمد شاملو مشق نمود. بتاریخ... 1220».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1249 ،1026 /4 ،40 /1)، تذکره‌ی خوشنویسان معاصر (50)، گلستان هنر (بیست)، المآثر و الآثار (202).

شاملو، حسن خان

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1052 ق)، خطاط و شاعر، متخلص به حسن. از بزرگان امرای شاملو بود که پیوسته در دربار شاهان صفوی مصدر مشاغل مهم بودند. حسن خان در زمان سلطنت شاه عباس اول به جای پدر خود، امیرالامراء و بیگلربیگی خراسان شد و تا زمان شاه صفی همچنان حکومت هرات را داشت. او بیشتر اوقات خود را صرف مجالست فرهیختگان و شاعران و هنرمندان می کرد. از معاصران وی فصیحی و اوجی و مشرقی هستند که در خدمت و ملازمت او بودند. حسن خان در خوشنویسی نیز صاحب قلم بود و به شیوه‌ی میر عماد می‌نوشت. وی در هرات درگذشت و جنازه‌اش به مشهد منتقل شد. در «مخزن الغرائب» و «تذکره‌ی روز روشن» نام وی را تحت عنوان حسابی آورده‌اند. از او «دیوان» اشعاری به جا مانده که صاحب «تذکره‌ی نصرآبادی» آنرا حدود سه هزار بیت دانسته است. از خطوط وی: یک قطعه به قلم سه دانگ و نیم دو دانگ خوش، با رقم: «جهه فرزندی میر عبدالصمد نوشته شد. مشقه حسن شاملو»؛ سنه‌ی 1037»؛ یک قطعه دیگر به قلم سه دانگ خوش، با رقم: «مشقه حسن شاملو 1045» و قطعات مختلف دیگر.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آتشکده‌ی آذر (56 -55 /1)، احوال و آثار خوشنویسان (144 -142 /1)، اطلس خط (547 -546)، تاریخ ادبیات در ایران (1114 -1111 /5)، تاریخ هنرهای (943 -942 /2)، تذکره الخطاطین (255 -241 /2)، تذکره‌ی روز روشن (204 -203، 199)، تذکره‌ی نصرآبادی (22 -20)، خوشنویسان و هنرمندان (62)، الذریعه (494 ،243 /9)، ریاض العارفین (68)، سرآمدان فرهنگ (306/1)، عالم آرای عباسی (1084 942، /2)، فرهنگ سخنوران (258)، کارنامه‌ی بزرگان (224)، گلستان هنر (نوزده)، مخزن الغرائب (781/1).

شاملو، رضاقلی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، خطاط. از آثار وی: یک رقعه نسخ کتابت جلی متوسط، با رقم: «کتبه العبد رضاقلی شاملو للولد الاعزالاکرم محمد ابراهیم فی سنه 1251»؛ بیاض بغلی روی کاغذ ترمه سفیداب الوان، نسخ و رقاع کتابت خفی متوسط، با رقم: «حرره العبد المذنب المحتاج الی رحمه‌اللّه الملک الغنی ابن احمد شاملو رضاقلی فی شهر صفر المظفر من شهور سنه 1252 من الهجره المقدسه المبارکه ثقلت من خط استاد اسماعیل قبله الکتاب احمد النیریزی رحمةاللّه تعالی و نوراللّه مرقده».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1070/4).

شاملو، مرتضی قلی

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1053 ق)، نقاش، خطاط و شاعر، متخلص به مرتضی. از بزرگان طایفه‌ی شاملو بود که در زمان شاه صفی سمت ایشیک آقاسی باشی دیون و دیوان بیگی یافت و در زمان شاه عباس دوم به رتبه‌ی قورچی‌باشی رسید. بعد به علتی معزول و پس از مدتی انزوا به حکومت اردبیل معین شد. او همچنین در عصر شاه سلیمان صفوی به حکومت قم رسید. این هنرمند از پیشوایان خط شکسته نستعلیق بود و بنا به روایتی خط شکسته را از خط نستعلیق استخراج کرده و تصرفاتی در آن به عمل آورده است. وی را از استادان میرزا شفیعا می‌دانند. او دوستدار شاعران و معاشر آنان بود و خود نیز شعر می‌سرود و «دیوان» او قریب چهار هزار بیت است. از خطوط وی: یک قطعه به قلم کتابت خفی و غبار خوش، با رقم: «بتاریخ... سنه‌ی 1053 مرتضی قلی ابن‌حسن شاملو». از آثار نقاشی وی: تصویر شیر خوابیده‌ای، به سیاه‌قلم، با رقم: «مرتضی قلی شاملو»؛ تصویر شتری که به نازک قلمی عمل آورده و امضای طغرایی خود را ذیل آن قرار داده است؛ تصویر معلم و نوجوانی که تا حدی به شیوه‌ی رضا عباسی است، با رقم: «مرتضی قلی شاملو».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آتشکده‌ی آذر (87 -86/ 1)، احوال و آثار خوشنویسان (1278/ 4)، احوال و آثار نقاشان (1145 -1144/ 3)، پیدایش خط و خطاطان (162 -161)، تاریخ ادبیات در ایران (1307/ 5)، تذکره‌ی روز روشن (732 -731)، تذکره‌ی نصرآبادی (24 -23)، الذریعه (1027/ 9)، فرهنگ سخنوران (833)، مجمع الفصحا (114/ 1).

شامی، محمد امین

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1019 ق)، خطاط. از شاگردان باباشاه اصفهانی و از معاصران میرعماد بود و خود را از اولاد جعفر طیار می‌دانست. پدرش در دربار شاه طهماسب بود و پس از مرگ پدر به عراق عرب رفت. وی با اینکه اصلا قزوینی است، چون در شام متولد شده، به شامی معروف گردیده است. او در ادب و انشاء فارسی و عربی دست داشت و شعر نیز می‌سرود و خط را خوش می‌نوشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (648/3).

شاه شبلی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم و دهم ق)، خطاط و شاعر. از مردم او به هرات و از نیکان عصر بود که جمله‌ی خطوط، بخصوص نستعلیق را خوش می‌نوشت و شعر خوب می‌گفت. وی در زمان دولت سلطان ابوسعید گورکانی می‌زیست و زندگانی را به کتابت و استنساخ کتاب و غزلسرایی می‌گذرانید و تا اوایل سلطنت سلطان حسین میرزا بایقرا نیز حیات داشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (288/2)، تاریخ نظم و نثر (345).

شاه مراد

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم ق)، خطاط. از آثار وی: یک قطعه از مرقع بایقرا- طهماسب، به خط ثلث سه دانگ جلی ممتاز و نسخ و رقاع کتابت عالی، با رقم: «مشقه شاه مراد» (قرن 9)، در خزینه‌ی طوپ قاپوسرای.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1082/4).

شاهرخشاهی، رضاقلی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، نقاش و خطاط. از دراویش بود و از هنرمندان زبردست ناخنی به شمار می‌رفت. از آثار ناخنی وی: تصویر جنگ و گریز دو باز شکاری که پرهای سبک بال آنها در هوا پخش شده با رقم: «رضاقلی شاهرخ شاهی 1275»؛ یک مرقع ناخنی از تصاویر ممتاز و خطوط عالی، که خطوط آن به قلم شش دانگ و چهار دانگ عالی است، با: «رقم بنده‌ی کمترین درگاه، رضاقلی شاهرخشاهی 1276»، که ظاهرا باید از ملازمان دربار ناصرالدین‌شاه قاجار بوده باشد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (212 -211 /1)، احوال و آثار نقاشان (200/1).

شاهی، رستم علی

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم ق)، خطاط. وی از نزدیکان سلطان علی قاینی و عبدالرحیم و عبدالکریم خوارزمی و از خوشنویسان دربار سلطان یعقوب آق قوینلو (896 -884 ق) بود و به همین مناسبت «شاهی» رقم می‌کرد و به شیوه‌ی سلطانعلی مشهدی می‌نگاشت. از آثار وی: هشت قطعه در مرقعهای مختلف، به قلمهای دو دانگ و نیم دو دانگ و کتابت خوش، با رقم: «مشقه رستم علی شاهی غفر ذنوبه» و «مشقه رستم علی»؛ دو قطعه از مرقع سید احمد مشهدی، به قلم دو دانگ و نیم دو دانگ خوش، با رقم: «مشقه رستم علی غفر ذنوبه»؛ چهارده قطعه از مرقع بهرام میرزا، به قلمهای سه دانگ و دو دانگ و نیم دو دانگ و کتابت خوش و یکی رقم دارد: «بفرموده‌ی حضرت شاه... مشقه رستم علی الشاهی...» و بقیه: «کاتبها رستم علی...» و «مشقه رستم علی الشاهی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (209 -208 /1)، هنر عهد تیموریان (649).

شجاع‌الدین

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 894 ق)، خطاط. از کاتبان است. از آثار وی: یک نسخه «خمسه‌ی» نظامی، به قلم کتابت خفی متوسط، با تاریخهای 892 و 894 ق و با رقم: «... سنه اثنین و ستعین و ثمانمائه... فی یوم الثلثا اواخر شهر جمادی‌الاول سنه اربع و تسعین و ثمانمائه، علی ید العبد... شجاع‌الدین بن مرشد الحرمین...».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (307/2).

شجری، ابراهیم

قرن:2
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دوم ق)، خطاط. وی خط جلیل (طوماری)، را از اسحاق بن حماد فراگرفت و از آن قلمی خفیفتر به نام ثلثین اختراع کرد. شجری استاد کاملی در عصر خود بود و از قلم «ثلثین» قلمی دیگر پدید آورد و آن را ثلث نامید. برادر وی، یوسف، نیز قلم رئاس را که به اسم ذوالریاستین، فضل بن سهل، وزیر مامون مشهور شده و عبارت از قلم توقیع است به وجود آورد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اطلس خط (224)، تاریخ ادبیات در ایران (155/1).

شرف جهان قزوینی، شرف‌الدین

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(968 -912 ق)، خطاط، ادیب و شاعر، متخلص به شرف. در جوانی مقدمات دانش و ادب را در زادگاه خود فراگرفت، سپس به شیراز رفت و نزد امیر غیاث‌الدین منصور دشتکی شیرازی و خواجه جلال‌الدین محمود شیرازی، به کسب دانشهای معقول همت گماشت. علمای معاصر او به فضلش گواهی داده‌اند. شرف جهان در خط و انشا و شعر و حتی در موسیقی و آواز سرآمد زمان بود و خط را به روش خواجه عبدالحی منشی می‌نوشت. وفات وی در قزوین اتفاق افتاد و در مزار شاهزاده حسین به خاک سپرده شد. وی به غیر از «دیوان» شعر، صاحب «ساقی نامه»ای است که به مدح شاه طهماسب ختم شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آتشکده‌ی آذر (1187 -1174 /3)، حسن التواریخ (699 -698، 533)، ایضاح المکنون (510/1)، تاریخ ادبیات در ایران (691 -679 /5)، تاریخ نظم و نثر (826 -825، 440 -439)، تذکره‌ی میخانه (168 -151)، الذریعه (516 -515 /9)، ریحانه (188/3)، عالم آرای عباسی (178/1)، قزوین در گذرگاه هنر (221 -220)، گلستان هنر (49)، مجمع الخواص (40 -39)، مجمع الفصحا (44/4)، مینودر (473 -472 /2)، نتایج الافکار (369 -368).

شرف‌المعالی، محمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
اثر اوست: قرآن بغلی جلد روغنی عالی. دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مرصع عالی. تمام صفحات حاشیه تشعیرسازی مذهب نسخ غبار خوش. با رقم: «بجهة سلامت وجود... احمد علی شاهنشاه قاجار. انا العبد سید محمد الملقب به شرف‌المعالی» «1341» در کتابخانه‌ی سلطنتی.
- قرآن وزیری جلد روغنی ممتاز چهار صفحه‌ی اول متن و حاشیه مذهب مرصع نسخ کتابت خوش با رقم: «... سید محمد بقاء اصفهانی...» سال 1299 در کتابخانه‌ی ملک.
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

شرفی یزدی، محمد

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم ق)، خطاط. از خوشنویسان است که جز نستعلیق، به اقلام اصول نیز آشنا بود از آثار وی: یک نسخه «صد کلمه‌ی» حضرت علی (ع) با ترجمه‌ی فارسی آن، که متن به قلم ثلث خوش و ترجمه به قلم نستعلیق کتابت متوسط است، با رقم: «کتبه محمد بن نظام الشرفی الیزدی، فی سنه‌ی 881».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (752/3).

شریف شیرازی، محمد شریف

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1014 ق)، نقاش، خطاط و شاعر، متخلص به فارسی. ملقب به امیرالامراء. وی به خواهش همایون پادشاه، با عده‌ای از هنرمندان ایرانی جهت اشاعه‌ی هنر تصویرسازی عازم هند شد و در آن ولایت متوطن گشت. و به منصب امیرالامرایی رسید. او صاحب «دیوان» است. از آثار رقم‌دار وی: مجلس شکار جهانگیر پادشاه که سوار بر اسب شده و در معیت همراهان و دوستان خود در کنار کوهی به شکار کردن مشغول است. منظره‌ی کوه و درختان و دمن ستودنی است و در بطن تصویر اشعاری به چشم می‌خورد که اثر خود نقاش است و رقم «عمل مرید در چهار مرتبه اخلاص پای برجا شریف- بتاریخ شهر فروردین الهی مطابق نه صد و نود و نه» دارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (243 -241 /1)، تاریخ نظم و نثر (652، 428)، تاریخ هنرهای ملی (834 -833 /2)، تذکره‌ی روز روشن (420)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (46 -44 /4)، الذریعه (522/9)، صبح گلشن (223)، فرهنگ سخنوران (503)، کاروان هند (49 -48 /1)، مرآت الفصاحه (299 -298).

شریف شیرازی، مهدی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1320 ق)، نقاش، خطاط و قاطع. خطاط و قاطع زبردست شیرازی بود و در خط نستعلیق و تصویر طغرایی و برش و قطاعی آنها مهارت داشت. وی کتیبه‌نویس بسیاری از کاشی‌های طاقی کوچه‌ها و سر در خانه‌ها بوده که بیشتر آنها رقم «کتبه مهدی الشریف» داشته است. از دیگر آثارش: تصویر منظره‌ی گل و درخت و خانه که به نازک قلمی بریده شده و رقم «کتبه مهدی الشریف 1318» دارد؛ یک لوحه بریده‌ی بزرگ حدیث، به قلم پنج دانگ نستعلیق و چهار دانگ ثلث عالی، بر روی کاغذ مشکی، با رقم: «کتبه مهدی الشریف 1319»؛ یک قطعه لوحه بریده‌ی نستعلیق شش دانگ عالی، با رقم: «کتبه مهدی 1320». از آثار طغرایی او تصویر کله انسانی است که از تلفیق اسماء متبرکه عمل آورده و بدون رقم است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (927 -926/ 3)، احوال و آثار نقاشان (1247 -1246/ 3).

شریف یزدی، احمد

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، خطاط. از آثار وی: قرآن وزیری، جلد روغنی مذهّب، به خط نسخ کتابت خفی خوش، با رقم: «حرره العبد المحتاج الی رحمةاللّه الغنی اللطیف احمد الشریف الیزدی فی رمضان 1263».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1027 -1026 /4).

شریف یزدی، عبدالجواد

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1315 ق)، خطاط. از خوشنویسان سده‌ی سیزدهم و چهاردهم هجری است. از آثار وی: یک نسخه «ده فصل» خواجه نصیر طوسی و «سلم السماء» غیاث‌الدین جمشید کاشانی، به قطع نیم ربعی و خط نسخ و رقاع کتابت متوسط، با رقم: «تمت هذه النسخه الشریفه... عبدالجواد الشریف الیزدی، فی... هزار و سیصد و پانزده من الهجره المصطفویه 1315».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1096 / 4).

شریف، احمد

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، خطاط. وی شکسته‌ی نستعلیق را خوش می‌نوشت و به خط او، قطعه‌ای است، به قلم کتابت خفی خوش، با رقم: «العبد المذنب احمد الشریف فی شهر ذی قعدة الحرام من شهور ثمانین و مأتین بعد الالف 1280».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1250 -1249 /4).

شریف، حسن

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1190 ق)، خطاط. از شکسته‌نویسان گمنام بود. به خط وی دو قطعه موجود است، به قلم کتابت خوش، با رقم: «کمترین بیقدران حسن الشریف سنه‌ی 1190» و «کمترین بیقدران روزگار حسن الشریف».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1261/4).

شریف، کاظم

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1322 ق)، خطاط. ملقب به سلطان الکتاب. از آثار وی: کتیبه‌های ضریح آرامگاه سید حجةالاسلام در اصفهان، که به خط ثلث نوشته شده و رقم «... کتبه سلطان الکتاب کاظم الشریف 1322» دارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :گنجینه‌ی آثار تاریخی اصفهان (785).

شریفی تبریزی، معین‌الدین محمد

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط. از شاگردان میرعلی هروی است. از آثار وی: یک قطعه از مرقع مالک دیلمی، به قلم سه دانگ جلی و نیم دو دانگ خوش، با رقم: «کتبه العبد معین‌الدین محمد الشریفی، در مشهد مقدس انور نوشته شد».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (665 -664 /3)، دانشمندان آذربایجان (198 -197)، الذریعه (525 -524 /9)، مناقب هنروران (76).

شریفی سمرقندی، شریف

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، شاعر و خطاط. در سمرقند متولد شد وی در دربار پادشاهان اوزبک سمت دیوانی داشته است. پدرش از مردم هرات، ولی ساکن سمرقند بود. وی مردی گوشه‌نشین و درویش مشرب بود و در زمان عبداللّه خان مستوفی ولایت سمرقند شد و در جوانی در هرات درگذشت. در علم سیاق و انشا معما و غزل دست داشته و خوش‌نویس هم بود.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ نظم و نثر (591).

شریفی، جواد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
خوشنویس.
تولد: 3 مهر 1290، تهران.
درگذشت: 1362، تهران.
جواد شریفی، فرزند میرزا زین‌العابدین خان خوشنویس شریف قزوینی ملقب به ملک‌الخطاطین، تحصیلات مقدماتی و عالی را در مدارس سلطانی و بصیرت به پایان رساند و سپس در محضر پدرش فنون و رموز خطوط را فراگرفت تا آن که خود استاد گشت.
جواد شریفی به خط نستعلیق و شکسته و کتابت می‌نوشت. وی از سال 1329 به بعد در کلاس‌های آزاد انجمن خوشنویسان با سمت استاد به تعلیم خط اشتغال داشت. اکثر کارهای وی در کتابت با خط نستعلیق بوده است. نوشتن شاهنامه‌ی فردوسی را در سن پنجاه سالگی تعهد کرد و مدت دوازده سال تمام بر سر آن وقت گذاشت تا این کار را به پایان رسانید.
وی همچنین مدتی ریاست اداره‌ی کل عرایض را به عهده داشت.
کتاب‌شناسی آثار خطی استاد جواد شریفی به این شرح است: مختصر کلیله و دمنه؛ دیوان حافظ؛ دیوان حافظ به خط نستعلیق؛ دیوان چهار زبانه حافظ؛ قرآن مجید؛ قرآن مجید با ترجمه خط نستعلیق؛ دیوان صائب تبریزی؛ منظومه زهره و منوچهر (ایراج میرزا)؛ مناجات‌نامه‌ی خواجه عبدالله انصاری؛ رباعیات شیخ ابوسعید ابوالخیر؛ شاهنامه‌ی فردوسی؛ داستان بیژن و منیژه؛ چند دوره از کتاب‌های میرزا عبدالعظیم قریب؛ دستور زبان فارسی (پنج استاد)؛ کلیات سعدی چاپ سنگی و افست؛ تفسیر قرآن مجید مهدی الهی قشمه‌ای؛ دیوان عمان سامانی، دیوان جام؛ چند دوره کتاب‌های کلاسیک میرزا رضا مهندس الملک، دوره‌ی کتاب‌های چاپ تقی فاطمی، کتاب‌های هندسه، جبر و بسیار کتب دیگر.
جواد شریفی در هفتاد و یک سالگی به سبب سکته درگذشت.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

ششنقی، محمد

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم ق)، خطاط. از قدیمی‌ترین کاتبان خط نستعلیق است به خط وی، یک نسخه «شاهنامه‌ی» فردوسی در کتابخانه‌ی سلطنتی است، به قلم کتابت خفی متوسط، با رقم: «تمت الکتاب، کتبه الفقیر... محمد بن محمد بن محمدعلی حنفی ششنقی... سنه اربع و اربعین و ثمانمائه الهجریه المصطفویه»، که مقدمه‌ی منثور این نسخه به قلم نسخ و عنوان آن به قلم ثلث عالی است که معلوم می‌گردد در آن اقلام نیز استاد بوده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1172/4، 755/3).

شعاعی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، خطاط. از خوشنویسان گمنام است. به خط وی قطعه‌ای است که به قلم چهار دانگ خوش نوشته شده و رقم «راقمه شعاعی» دارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (309/2).

شعوری هروی

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، شاعر و خطاط. اجدادش در هرات اقامت داشتند. و خود در کابل زندگی می‌کرد. به زیارت حرمین شریفین، به حجاز و حج رفت. در زمان اکبرشاه به هندوستان مسافرت کرد و در حوالی کالپی اقامت کرد. در شاعری دارای طبعی لطیف بود و مضامین رنگین را به قید الفاظ شیرین می‌آورد. دارای مثنوی «شیر و شکر» یا «قند و شکر» بود.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الذریعه (529/9)، صبح گلشن (225 -224)، فرهنگ سخنوران (506)، کاروان هند (637 -635)، منظومه‌های فارسی (336).

شفق یزدی، احمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، شاعر و خطاط. از اهالی یزد که تعلیم علوم دینی کرده و خط خوش هم داشته است. وی غالبا کتابت قرآن می‌کرد و قرآنش در یزد مرغوب بود.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :حدیقه الشعراء (852 -851 /2)، الذریعه (531/9)، فرهنگ سخنوران (507).

شفیع عباسی، محمد

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1085 ق)، نقاش و خطاط. اهل اصفهان و نقاش نازک قلم و پرمایه‌ی شاه صفی اول و شاه عباس دوم بود که در دستگاه پادشاهی آنان به عزت و احترام می‌زیسته است. محمد شفیع عاشق طبیعت و زیباییهای افسانه‌ای آن بود و در بیشترین آثار خود از حلاوت گلها و پرندگان به تردستی تمام هنرها آفریده و به نازک قلمی و قدرت تمام از عهده‌ی آنها برآمده است. از ارقام ذیل آثارش، معلوم می‌گردد که در خط نسخ و رقاع و نستعلیق نیز استادی شیرین قلم بوده است. به روایات مختلف گویا او به هند رفته و در شهر آگره درگذشته است. از آثار وی: تصویر شانه‌بسری که روی ساقه‌های پر گل نشسته و دور زنبور و یک پروانه در جوالی گلها دیده می‌شود، با: «رقم کمینه شفیع عباسی سنه 1044»؛ تصویر گل سنبل پر غنچه‌ای که دارای هفت یا هشت غنچه و گل است و به خط نستعلیق رقم نهاده. «رقم کمینه محمد شفیع اصفهانی، سنه 1050»؛ تصویر مرغ سینه سرخی که روی ساقه‌ی نرگس نشسته و آن را خم کرده است، با رقم: «در تاریخ... سنه‌ی 1062... کمینه شفیع عباسی»؛ تصویر کبک چاقی که روی شاخه‌ی گل سیب نشسته و مشغول آوازخوانی است؛ با رقم: «کمینه شفیع عباسی سنه 1066»؛ قلمدان گل و بوته‌ای، با رقم: «محمد شد شفیع هر دو عالم». در «احوال و آثار نقاشان» به هشت اثر دیگر وی اشاره شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (246 -243 /1)، تاریخ هنرهای ملی (492/1)، گلستان هنر (چهل و پنج)، هنر قلمدان (99 ،25).

شفیعای هروی، محمد

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1081 ق)، خطاط، نقاش، مذهب و شاعر، متخلص به شفیعا. مشهور به پیشوا. از سادات حسینی هرات بود و در خط شاگرد فصیحی شاعر است که در دستگاه مرتضی قلی خان شاملو بود. شفیعا خط نسخ و نستعلیق و شکسته را خوش می‌نوشت و خط شکسته را به جایی رساند که به نام وی، شفیعایی خوانده می‌شد و بعدها درویش عبدالمجید این خط را تکمیل کرد و به حد کمال رساند. وی همچنین در شعر و ادب و نقاشی و تذهیب و استادی بی‌مانند بود. سفری به هند کرد و در بازگشت مدتی در اصفهان به سر برد و در دربار شاه عباس دوم خوشنویس مقرر و موظف بود، چنانکه در بعضی قطعات عباسی رقم کرده است. سپس به هرات رفت و در سن هشتاد و پنج سالگی در مشهد درگذشت. قطعاتی با رقم «محد شفیع الحسینی» دیده شده که در شیوه‌ی قدرت همانند خط شفیعا است و تاریخ 1092 و 1116 و 1124 و 1128 دارد و ممکن است که محمد شفیع الحسینی دیگری نیز پس از مرگ شفیعا وجود داشته که درست در خط شفیعایی همسنگ و برابر شفیعا بوده است. از شفیعا، قطعه‌ای مانده که در تاریخ وفات پدر خود سروده و به لوح مزارش، به خط نستعلیق ممتاز مکتوب نموده و رقم «کتبه العبد خادم المساکین محمد شفیع ابن میرحسن الحسینی 1042 ه» دارد. از دیگر آثار وی: یک قطعه از مرقع، به قلم سه دانگ و نیم دو دانگ و کتابت جلی خوش، با رقم: «کتبه العبد المذنب محمد شفیع»؛ یک قعطه به قلم پنج دانگ و کتابت متوسط، با رقم: «کتبه الحقیر محمد شفیع الهروی»؛ یک قطعه به قلم نیم دو دانگ و نیم دو دانگ خوش، با رقم: «مشقه العبد محمد شفیع غفر ذنوبه» و «مشقه العبد محمد شفیع».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (764 -763 /3)، احوال و آثار نقاشان (891 -890 /2)، اطلس خط (614 -613)، پیدایش خط و خطاطان (163 -162)، تاریخ هنرهای ملی (926 -925 /2)، تذکره‌ی روز روشن (426 -425)، تذکره‌ی نصرآبادی (406)، خوشنویسان و هنرمندان (85 -82)، الذریعه (531/9)، ریحانه (228/3)، گلستان هنر (بیست)، هنر عهد تیموریان (520).

شفیق، احمد

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
اثر اوست: قرآن وزیری نسخ نیم دو دانگ ترکی ثلث سه دانگ خوش با رقم: «احمد شفیق 1260» در موزه‌ی اسلامی ترک.
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

شکرزاده، محمد

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
از آثار اوست: قرآن وزیری مذهب عالی، نسخ و رقاع کتابت عالی با رقم: «کتبه العبد الضعیف تیمن هذالمصحف الشریف السید محمد معروف به شکرزاده... مأمورا باشارة السلطان... احمد الغازی ابن السلطان محمد بن السلطان محمد بن سلطان ابراهیم... نقلا من خط عثمان المشهور به حاظ القرآن... فی شهر رجب‌المرجب لسنة احدی و اربعین و الف (1041) من الهجرة» در موزه‌ی اسلامی ترک.
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

شکیب اصفهانی، محمدعلی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، عارف، شاعر و خطاط. وی در شیراز با رضا قلی خان هدایت همنشین و معاشر بود. مدتها برای دیدار عرفا به سیر و سیاحت در عراق، کردستان، فارسس و هندوستان پرداخت. شکیب خط شکسته را خوب می‌نوشت. وی در هند درگذشت. از آثارش: «دیوان» شعر.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :حدیقه الشعراء (869/2)، الذریعه (563/9)، ریاض العارفین (262)، ریحانه (233/3)، سفینه المحمود (490/2)، فرهنگ سخنوران (509)، لغت نامه (ذیل/ شکیب)، مجمع الفصحا (544/5).

شمس الخطاطین، محمد

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1056 ق)، خطاط. پدر وی اصفهانی و خود نیز متولد اصفهان بود. هنرمندی خوش منظر و خوشگذران و عاشق پیشه و در خط نستعلیق شاگرد رشیدا بود. در سوارکاری و چوگان بازی و تیراندازی مهارت داشت و در لاهور درگذشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (746/3)، تذکره الخطاطین (2/ 193- 208).

شمس الکتاب خواجویی، محمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
فاضل و عارف و خوش‌نویس، فوت رجب 1367.
برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

شمس الکتاب، محمد حسینی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1297 ش)، خطاط. ملقب به شمس الکتاب. از شاگردان میرزا علی محمد صفای لواسانی بود که مهدی بیانی، مولف «احوال و آثار خوشنویسان»، به مدت یک سال از وی تعلیم خط گرفته است. وی در سال 1297 ش حدود شصت و پنج سال داشته است. از آثار او: یک نسخه «رسم المشق» منسوب به میرعماد، به قلم کتابت جلی عالی، با رقم: «بجهت ضبط ترکیب از خط استاد الکل میرعماد... نقل شد... سنه‌ی 1295، کتبه... محمد الحسینی الملقب بشمس الکتاب...»، یک نسخه «نصاب الصبیان»، به قلم نیم دو دانگ خوش، با رقم: «نقل شد از روی خط استاد الاعظم آقا میرزا علی محمد (صفا)... انا العبد... محمد الحسینی... الملقب بشمس الکتاب».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (316 -315 /2).

شمس الکتاب، محمدصادق

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1320 ق) خطاط. از کاتبان دارالتالیف اداره‌ی انطباعات دوره‌ی ناصرالدین شاه و مظفرالدین شاه بود که در سالهای 1306 تا 1318 ق، در اداره‌ی مزبور رسما مشغول استکتاب و در سال 1320 ق، معلم خوشنویسی در مدرسه‌ی دارالفنون قدیم بوده است. از آثار کتابت وی، روزنامه‌ی «ایران» و «اطلاع» است که در سال 1306 ق، طبع و نشر می‌شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (317 -316 /2).

شمس بایسنقری، محمد

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم ق)، خطاط. مشهور به شمس‌الدین بایسنقری. از خوشنویسان دربار بایسنقر میرزای گورکانی و استاد خط این شاهزاده‌ی هنرمند است و به همین مناسبت در رمقها، خود را بایسنقری و گاهی سلطانی منسوب داشته است. وی را از استادان خط ثلث قلمداد کرده و گفته‌اند که اقلام سته را خوش می‌نوشته است و کسی جز صاحب «گلستان هنر» یادی از خوشنویسی نستعلیق او نکرده است. شمس بایسنقری معاصر و معارض جعفر بایسنقری بود و از شاگردان معروف بغدادی خطاط به شمار می‌رفت. تاریخ وفاتش را فقط سپهر متذکر است که به سال 850 ق بوده است. از آثار وی: کتیبه‌ی قسمتی از آستانه‌ی رضوی و مسجد گوهرشاد که تاریخ 821 دارد؛ قرآن سلطانی مذهب عالی، نسخ کتابت جلی یاقوتی، سر سوره‌ها ثلث دو دانگ عالی و آخر رقاع توقیع، با رقم: «وفق‌اللّه... بکتابه هذا الکلام الحمید... شمس البایسنقری... فی.. سبع و ثلثین و ثمانمائه الهجریه الهلالیه»؛ یک نسخه مثنوی «همای و همایون»، به قلم کتابت خفی متوسط، به شیوه‌ی اظهر تبریزی، با رقم: «کتبه العبد... محمد بن حسام، المشتهر بشمس‌الدین البایسنقری... سنه احدی و ثلثین و ثمانمائه الهجریه...» (831)؛ یک قطعه از مرقع که همه‌ی قطعات آن به اقلام سته و به خط اوست و بعضی از آن به قلم نستعلیق کتابت جلی متوسط، با رقم: «مشقه العبد... محمد بن حسام المشتهر بشمس‌الدین البایسنقری... فی دارالسلطنه هراه...»، دو قطعه با همان تنوع خطوط و نستعلیق نیم دو دانگ متوسط، به شیوه‌ی اظهر تبریزی، با رقم: «مشقه العبد محمد بن حسام المشتهر بشمس‌الدین...» و «مشقه شمس السلطانی...».[1]
شمس‌الدین محمد بن حسام هروی، از خوشنویسان دربار بایسنغر میرزای گورکانی و استاد خط این شاهزاده‌ی هنرمند است و به همین مناسبت در رقمها خود را «بایسنغری» و گاهی «سلطانی» منسوب داشته است.
همه جا مانند مطلع سعدین و حالات هنروران و حبیب‌السیر و غیره، شمس را از استادان خط ثلث، قلمداد کرده و گفته‌اند که اقلام سته (محقق- ریحان- ثلث- نسخ- توقیع- رقاع) همه را خوش می‌نوشته است، و کسی جز صاحب گلستانِ هنر، یادی از خوش‌نویسی نستعلیق او نکرده است که گفته: «خصوصاً چهره‌گشای خط نستعلیق که عروس خطهاست، کسی بهتر

از او مشاطگی نکرده است» و در دنبال همین مطلب نکته‌ای که در تذکره‌ی دولتشاهی نیز آمده است آورده که: «مشهور است میرزا بایسنغر دیوان قاضی شمس‌الدین طبسی را به مولانا فرموده بود که کتابت کند و همیشه می‌گفت که «این نوع شعر و این قسم خط که درباره‌ی این دو شمس کرامت شده، از فیوضات الهی است» که به نظر می‌رسد، این دیوان را باید به خط نستعلیق نوشته باشد (زیرا که در آن عصر دیوانهای اشعار فارسی را به ندرت به قلم دیگری جز نستعلیق، نوشته‌اند).
شمس‌الدین در خط ثلث از نوادر روزگار بوده و کتیبه‌ی قسمتی از آستانه‌ی رضوی و مسجد گوهرشاد که تاریخ 821 دارد، نمونه‌ی بارز کامل خط ثلث است و به قول صاحب گلستان هنر: «خطوط سته را بسیار خوب می‌نوشته و قلم بر قلم و قدم بر قدم یاقوت داشته، بسی نازک و به اسلوب و شیرین می‌نوشته... فقیر خط او را با خطوط استادان سته (شیخ‌زاده‌ی سهروردی- ارغون کاملی- نصرالله عراقی- مبارکشاه زرین قلم- یوسف مشهدی- سید حیدر جلی‌نویس) موازنه کردم و به میزان نظر سنجیدم؛ خط وی کم از هیچ کدام نیست.» و به گمان من جز خط ریحان و ثلث، سایر اقلام را از یاقوت هم زیباتر نوشته است.
شمس بایسنغری معاصر و معارض و قرین جعفر بایسنغری تبریزی است. در فراید غیاثیه تألیف جلال‌الدین یوسف محرر جامی، مکتوبی به انشاء مؤلف، از زبان مولانا احمد جامی به جعفر بایسنغری است که یک مورد اختلاف و جدال بین آن دو هنرمند خوشنویس زبردست را حاکی است و عین آن نامه را در اینجا می‌آورم:
«من انشاء العبد المحرر، الی یاقوت عصره و ابن مقلة دهره، مولانا جعفر التبریزی، عن لسان الحافظ احمد بن مولانا محمود الجامی:
ای باد سلام سر به مهر از سر مهر
از قطره به دریا برو، از ذره به مهر
اعنی جناب عنبر تراب، فضایل انتساب، مولانا الاعظم، مزین مجالس ملوک العجم، ادام الله ظلال کمالاته علی مفارق الامم الی حشر الرمم نظاماً جعفراً. والله علی ما اقول شهید، که در این مدت مدید و عهد بعید، مخلص مستهام جام، در صبح و شام، در سفر و مقام، دعای دولت دوام آن خلاصه و زبده‌ی ایام را سادس صلوات مس به سموات سبع مرفوع گردانیده و می‌گفته: (شعر)
کای بر سر کتّاب ترا منصب شاهی
فتوای خرد داده برین حرف گواهی
و بر هر مجلس که درون آمده و از هر محفل که بیرون رفته، به نشر ماثر و نثر مفاخر آن ناسخ مفاخر اوایل و اواخر، رطب‌اللسان عذب‌البیان بوده و خواهد بود. به از این خود چه کار خواهد کرد. هذا چنین استماع افتاد که در

آن اوراق که مخدوم کریم‌الاعراق مداللّه ظلّه جلالاً به رسم سلام سایه‌ی سریر سلطان، زاده‌ی انام خلداللّه زمانه الی قیام اللیام رسانیده بودند، میان مولانا شمس حسام و آن برگزیده و معتقد سلاطین ایام، نزاعی واقع شده و لطف مقال به قبح جدال انجامیده و نهال خلافت معتلی و هلالی اختلاف ممتلی گشته و او گفته که این خط من است و ایشان می‌فرموده‌اند که این خط خوب یاقوت است، و حضرت سلطنت را در این سخن ترددی واقع است. زینهار، زینهار، که جعفروار بدان قول صادق ثابت باشند و یقین دانند که چراغ کذب را نبود فروغی. تتمه‌ی آن اوراق که مشرف است به اسم شریف یاقوت، عن قریب، فقیر غریب به حضرت سلطنت خواهد رسانید، تا ارکان دولت و اعیان حضرت و ملازمان مخیّم اقبال و ملتزمان عتبه‌ی جاه و جلال را، چون صبح روشن و چون خورشید معین گردد که جعفر صادق (ع) که می‌گویند، در عالم تویی. و خار از سمن و سیر از سوسن مبیّن شود و مولانا شمس حسام به حضرت پادشاه اسلام بعد از این ایام سخن لا واقع، به معرض عرض و موقف انهاء نرسانند، زیادت چه نویسد.

(شعر)

عمرت دراز باد کز الطاف کردگار
هر روز دولتی رسدت نو، ز شهریار
به محمد و آله الاطهار و صاحبة‌الاخیار».

شمس‌الدین شاگرد معروف بغدادی خطاط است ولی پایه‌ی هنر او به مراتب از استاد فراتر است. تاریخ وفاتش را فقط سپهر متذکر است که به سال 85 بوده.

از آثار شیوای خطوط او:

یک نسخه مثنوی همای و همایون، به قلم کتابت خفی متوسط، به شیوه‌ی اظهر تبریزی، که چنین پایان یافته است: «کتبه العبد المستغفر من ذنبه الرای الی رحمة‌اللّه الملک العلام محمد بن حسام، المشتهر به شمس‌الدین البایسنغری، تجاوز اللّه عن سیاته، فی دارالسلطنة هرات، حماها اللّه عن الافات، فی سنة احدی و ثلثین و ثمانمائة الهجریه 831.

سخن را بباید نهایت بدید
ورق درشکستم چو اینجا رسید

در کتابخانه‌ی ملّی، وین

یک قطعه از مرقعی که همه‌ی قطعات آن به اقلام سته به خط اوست و بعض آن به قلم نستعلیق کتابت جلی متوسط و رقم دارد: «مشقّه العبد المستغفر من ذنبه الراجی محمد بن حسام المشتهر به شمس‌الدین البایسنغری تجاوز اللّه عن سیاته، فی دارالسلطنة هراة حمیت عن الافات والبلیات» در کتابخانه‌ی خزینه‌ی اوقاف، استانبول.

دو قطعه دیگر با همان تنوع خطوط و نستعلیق نیم دو دانگ متوسط، به شیوه‌ی اظهر تبریزی، با رقم: «مشقه العبد محمد بن حسام المشتهر به شمس‌الدین تجاوز اللّه عن سیاته فی دارالسلطنة هراة حماه اللّه تعالی عن الافات» و «مشقه شمس السلطانی عفا اللّه عنه فی دارالسلطنة هراة حمیت عن الافات» در همان کتابخانه.
یک قطعه از مرقع بایقرا طهماسب. ثلث سه دانگ جلی عالی و نسخ کتابت جلی عالی نستعلیق نیم دانگ متوسط با رقم: مشقه شمس السلطانی عفا اللّه عنه فی دارالسلطنة هرات حمیت من الافات» در خزینه‌ی طوپ قاپوسرای.
- قرآن سلطانی مذهب عالی. نسخ کتابت جلی یاقوتی. سر سوره‌ها ثلث دو دانگ عالی آخر رقاع توقیع مانند کتابت جلی عالی با رقم: «وفق اللّه... به کتابة هذا الکلام الحمید و تحریره تتبعاً و نقلاً لما سطر و حرر من قبل قبلة الکتاب قدوة ارباب القلم الواصل الی جواراللّه یاقوت بن عبا اللّه المبتداء بالاشارة العالیة الصادر من جناب فلق ملوک الخافقین... غیاث‌السلطنة والدنیا والدین بایسنغر سلطان انار اللّه تعلای برهانه... به اهتمام قرة عینیه و قرة ظهره و نور قلبه و نور بصره و هو السلطان الاعظم والخاقان المعظم المعتصم به حبل اللّه المتین علاء الدولة والدنیا والدین خلد اللّه تعالی سلطنته الی بوم... اضعف المحتاجین الی رحمة الملک الغنی شمس البایسنغری روضة‌الاحباب (الحساب؟) العبقری فی الثامن والعشرین من رمضان المبارک سبع و ثلثین و ثمانمائة الهجریة الهلالیة (847) در موزه‌ی اسلامی ترک.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] احوال و آثار خوشنویسان (1084/4، 315 -312 /2)، اطلس خط (329 -328)، تاریخ نظم و نثر (797، 771)، تاریخ هنرهای ملی (804 -803 /2)، تذکره الشعراء (178)، حبیب السیر (19/4)، خوشنویسان و هنرمندان (27)، گلستان هنر (29 -28)، لغت نامه (ذیل/ شمس‌الدین)، هنر عهد تیموریان (735، 648، 609 -608).

شمس محمد، لطف‌اللّٰه

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم ق)، خطاط و شاعر. از خوشنویسان گمنام است که شعر نیز می‌گفته و شاید شمس تخلص وی بوده باشد، به خط وی، یک قطعه از مرقع بهرام میرزاست، که قطعه شعری از خود اوست و به قلم نیم دو دانگ خوش به زر تحریردار نوشته و رقم «کاتبه و قائله شمس محمد لطف‌اللّٰه، حرره میرمصور» دارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (317/2).

شمس نیریزی، شمس المعالی اسحاق

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1280 ق)، خطاط و شاعر. در جوانی به شیراز رفت. کسب کمالات علمی نمود و فنون شاعری و خوشنویسی را در حد عالی آموخت. میرزا اسحاق تمام خطوط بخصوص نسخ را خوش می‌نوشت تاریخ و اخبار و اشعار فارسی و عربی بسیار به خاطر داشت. مدتی را به سیاحت و مسافرت گذرانید. در پایان عمر از شیراز به شوشتر رفت و همان جا وفات یافت. چون نخست انجمن تخلص می‌کرد، در برخی تذکره‌ها وی تحت عنوان انجمن فارسی آمده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :حدیقه الشعراء (182/1)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (317/3)، الذریعه (106/9)، فارسنامه‌ی ناصری (1571 -1570 /2)، فرهنگ سخنوران (515)، گنج شایگان (509 -503)، مرآت الفصاحه (68 -67).

شمس‌الادباء شیرازی، علی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، خطاط و شاعر. مکنی به ابوالمعالی و ابوالفرید. وی خواهرزاده و تربیت یافته‌ی میرزا کوچک وصال شیرازی بود که از علوم ادبی بهره داشت و شعر می‌گفت و جز نستعلیق، شکسته را نیز خوش می‌نوشت. میرعلی از کاتبان طراز اول و آثار متعدد موجود او نماینده‌ی قدرت و ملاحت قلم او است. از آثار وی: یک نسخه «جهانگشای جوینی» که ناتمام مانده، به قلم نیم دو دانگ عالی، با رقم: «تمام شد مجلد اول از تاریخ جهانگشای جوینی... علی ید العبد... میرعلی الشیرازی»؛ یک نسخه «دیوان» رشید وطواط، به قلم کتابت جلی خوش، با رقم: «... میرعلی الشیرازی المقلب بشمس‌الادباء المکنی بابوالمعالی... حرره فی شهر شوال المکرم 1282»؛ یک نسخه «رباعیات خیام»، به قلم نستعلیق کتابت جلی عالی، با رقم: «بجهه پیش‌کش بزم حضور... مهد علیا... کتبه العبد الفقیر میرعلی الشیرازی، المقلب بشمس‌الادباء فی 1277»؛ یک قطعه به قلم سه دانگ و نیم دو دانگ خوش، با رقم: «کتبه العبد الراجی، میرعلی الشیرازی المقلب بشمس‌الادبا و المکنی بابوالفراید، فی شهر رجب الاصب فی 1282». چهار اثر دیگر وی در «احوال و آثار خوشنویسان» ذکر شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (472 -469 /2).

شمس‌الدین عبداللّه

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم و یازدهم ق)، خطاط. از آثار وی: قرآن رحلی با جلد روغنی مذهب، چهار صفحه‌ی اول و آخر مذهب مرصع عالی، به خط ثلث کتابت جلی خوش به سال 1012؛ قرآن رحلی عظیم جلد سوخت، تحریر طلاپوش ممتاز که تمامی قرآن مزین است، به خط نسخ جلی متوسط و ثلث و رقاع جلی متوسط، با رقم: «... شمس‌الدین عبداللّه... 989».[1]
قرآن رحلی، جلد روغنی مذهب. چهار صفحه‌ی اول و چهار صفحه‌ی آخر مذهب مرصع عالی. نسخه تماماً مزین است. ثلث کتابت جلی خوش سال 1012 در آستان حضرت معصومه‌ی قم.
- قرآن رحلی عظیم جلد سوخت تحریر طلاپوش ممتاز شش صفحه‌ی اول و چهار صفحه‌ی آخر تمام مذهب مرصع عالی و تمامی قرآن مزین است. نسخ جلی متوسط و ثلث جلی و رقاع جلی متوسط با رقم: «... شمس‌الدین عبداللّه...» سال 989. در موزه‌ی ایران باستان.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] احوال و آثار خوشنویسان (1083/4).

شمس‌العلماء، محمد حسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ع. آفتاب دانشمندان) (حاج میرزا) محمد حسین قریب ملقب به شمس‌العلماء و متخلص به ربانی (و. گرکان (از توابع آشتیان) 1222 ه.ش.- ف. 1305 ه.ش./ 1345 ه.ق.). وی مقدمات علوم را در زادگاه خود گرگان آموخت. سپس برای تکمیل تحصیلات به قم شتافت و در آنجا به تحصیل فقه و اصول و حدیث و تفسیر و ضمنا به تتبع در ادبیات فارسی و عربی پرداخت. از آنجا سفری به عتبات کرد و سه سال علمای عصر به تحصیل و تکمیل علوم دینی اشتغال داشت، و بعد از مراجعت به ایران مدتی نیز نزد میرزا علی‌محمد صفا که از خطاطان معروف آن زمان بود به تعلیم خط اشتغال داشت و خط نستعلیق را به شیوه استاد خود می‌نوشت. درسال 1266 ه.ش. برای تعلیم زبان و ادبیات فارسی به آقاخان (سوم) از ایران یک تن استاد خواستند. شمس‌العلماء بدین خدمت نامزد گردید و به هندوستان (بمبئی) رفت. از سال مزبور تا سال 1275 ه.ش. در آنجا به تعلمی و تربیت آقاخان و ترویج دیانت اسلام مشغول بود. در سال اخیر به سبب ناسازگاری آب و هوا و علاقه به موطن خود به ایران بازگشت و بنا به دعوت مخبرالسلطنه هدایت در مدرسه علمیه و مدرسه نظام سابق و سپس در مدرسه علوم سیاسی به تدریس زبان و ادب فارسی پرداخت. در سال 1284 ه ش. با کسب اجازه از وزارت معارف به ترکستان و استانبول و قفقاز مسافرت کرد و به زیارت بیت‌اللّه الحرام مشرف گردید، و پس از مراجعت به ریاست مدرسه علمیه منصوب شد. ضمنا چند ساعت در مدرسه علوم سیاسی و دارالفنون به تدریس فارسی و عربی اشتغال داشت و تا پایان عمر از تدریس دست نکشید. از سال 1283 تا 1288 به تألیف کتاب «ابدع البدایع» در فن بدیع مشغول بود و آن به طبع رسیده. در سال 1293 به عضویت دیوان عالی تمیز (دیوان کشور) منصوب شد و در 83 سالگی وفات کرد. وی به فارسی و عربی شعر می‌سرود و کتابهایی در معانی و بیان و منظومه‌ای در فقه و اصول پرداخته که تاکنون به طبع نرسیده. جنازه وی را در ابن‌بابویه دفن کرده‌اند (از یادداشت سرلشکر قریب، قزوینی. یادگار 3 :5 ص 56)
برگرفته از کتاب :فرهنگ فارسی معین (جلد پنجم)

شمیمی یزدی، محمد

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1028 ق)، شاعر، خطاط و موسیقی‌دان. در یزد به دنیا آمد. وی در انواع علوم و فنون مهارت داشت و خط را خوش می‌نوشت. او همچنین در علم موسیقی و تصنیف‌سازی مهارت داشت. شمیمی در اوایل جوانی، به سال 1028 ق به هندوستان رفت و چندی ملازمت و مداحی ظفرخان احسن تربتی را کرد و سرانجام در کرناتک هندوستان کشته شد. این بیت از اوست:
هر دم رخت ز جوش عرق تازه تر شکفت
گل غنچه گشت و غنچه به رنگ دگر شکفت
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تذکره‌ی روز روشن (438)، تذکره سخنوران یزد (176 -175)، تذکره‌ی میخانه (856 -854)، جامع مفیدی (469 -468 /3)، کاروان هند (654/1).

شوخی بخارایی، محمد لطیف

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، خطاط و شاعر. به خط وی، یک نسخه «کلیات» خاقانی در کتابخانه‌ی سلطنتی است، به قلم کتابت متوسط، با رقم: «قد تمت النسخه... تحفه العراقین... سنه‌ی 1015 الف و خسمه عشر، علی ید الضعیف محمد لطیف المشهور به شوخی البخاری... لمسوده:
این نسخه که هست رشک طبع مانی
از مکرمت...
تاریخ سواد او رقم زد شوخی
اعجاز مسیحای دم خاقانی
سوده العبد... محمد لطیف المشهور بشوخی البخاری، فی اواسط رجب المرجب 1017...».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (830 -829 /3).

شوری اصفهانی، احمد

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، شاعر و خطاط. پدر وی نسخ‌نویس معروف بود و خود نیز علاوه بر شاعری در خط نیز دست داشت. شوری، مدتی به وزارت امامقلی میرزا، از نوادگان فتحعلی‌شاه، منصوب بود.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :حدیقه الشعراء (874 -873 /2)، الذریعه (547/9)، فرهنگ سخنوران (525)، مجمع الفصحا (537/5).

شوشتری، علی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1003 ق)، خطاط. از آثار وی: «دیوان» حضرت امیر (ع)، قطع وزیری، یک سرلوح مرصع، دو صفحه‌ی اول متن و حاشیه تشعیرسازی مذهب، به خط نسخ کتابت خوش و ترجمه نستعلیق کتابت متوسط، با رقم: «کتبه الفقیر علی ابن محمد شوشتری فی اواخر شهر ذی‌الحجه الحرام سنه ثلاث و الف من الهجره النبویه» (1003).
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1122/4).

شوشتری، محمد

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط. از آثار وی: یک نسخه «لیلی و مجنون ترکی» فضولی بغدادی، به قلم کتابت متوسط، با رقم: «تم الکتاب... علی ید... حاجی محمد شوشتری... فی تاریخ شهر جمادی‌الثانی سنه‌ی 979».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (764/3).

شوقی، عثمان

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
از اوست: قرآن جانمازی، نسخ غبار خوش با رقم: «عثمان شوقی 1266» در موزه‌ی اسلامی ترک.
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

شهاب اصفهانی، محمدطاهر

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، شاعر و خطاط. وی از سلسله تاجران اصفهان بود که به تحصیل کمال پرداخته بود و در یادگیری خط تا حدی بود که خطوط نسخ و رقعه را خوب می‌نوشت. وی در زمان حکومت فتحعلی‌شاه از اصفهان به شیراز رفت و از فرمان فرما محبت دید و به مصاحبت و همراهی والی روانه‌ی بهبهان شد. بعد از تغییر اوضاع به شوشتر و حویزه رفت و آنجا مسکن گزید و تا پایان عمر آنجا بود. وی اشعاری دارد که در بعضی تذکره‌ها نقل شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :حدیقه الشعراء (903 -902 /2)، الذریعه (552/9)، مصطبه‌ی خراب (97 -96).

شهابی هروی، حسین

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم و یازدهم ق)، خطاط. صاحب «مناقب هنروران» وی را از خویشان و شاگردان خواجه محمود شهابی و هر دو را بخلی دانسته است، در حالی که خود به خط خویش، در یک نسخه‌ی «دیوان ترکی» نوایی خود را هروی خوانده است که به قلم کتابت خفی خوش نوشته شده: «باتمام رسید... در کتابخانه‌ی... حسین خان شاملو، العبد الاقل شاه حسین بن فخرالدین علی الشهابی الهروی... سنه‌ی هزار و چهارده» و معلوم می‌شود که وی خوشنویس دربار حسین خان شاملو، والی خراسان، بوده است. دیگر از آثار وی: یک نسخه «گلستان» سعدی، به قلم کتابت خوش، با رقم: «کتبه... شاه حسین ابن فخرالدین علی الشهابی... سنه‌ی 992» و یک نسخه «تحفه الاحرار» جامی که تاریخ 992 دارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (155 -154 /1)، مناقب هنروران (79)، هنر عهد تیموریان (626، 504، 436 -435).

شهابی هروی، محمود

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 998 ق)، خطاط و موسیقیدان و شاعر. معروف به شهابی. وی اهل قریه‌ی سیاوشان هرات بود. پدرش مدتی کلانتر هرات بود و هنگامی که امیر بخارا، هرات را فتح کرد، خواجه اسحاق را با خاندان به بخارا کوچ داد، که در این سفر محمود با میرعلی هروی آشنا شد و میرعلی او را به شاگردی پذیرفت. شهابی بعد از چندی به هرات بازگشت و مورد توجه شاه حسین هراتی قرار گرفت و به همین سبب به شهابی معروف شد. محمود، پس از مدتی به بلخ رفت و در آنجا ساکن شد، و شهرت و اهمیت فراوان یافت. او هم در کتابت و هم در قطعه‌نویسی دست داشت، و در اخذ و تقلید شیوه‌ی میرعلی، هیچ یک از شاگردان میر، به پایه‌ی خواجه محمد نرسیده‌اند وی در موسیقی و شعر نیز سررشته داشت و ارغنون را نیکو می‌نواخت. امیر خلیل قلندر هروی از شاگردان اوست. خواجه محمد در شهر بلخ وفات یافت. از آثار وی: یک نسخه «دیوان» هلالی، به قلم کتابت خوش، با رقم: «تم الدیوان... علی ید العبد الفقیر محمود بن اسحاق الشهابی، فی سنه‌ی 966»؛ یک نسخه «بوستان» سعدی، به قلم کتابت خوش، بار قم: «تمت الکتاب... علی ید... محمود بن اسحاق الشهابی،... بدارالسلطنه بلخ... فی شهور سنه ثمانین و تسعمائه 980»؛ یک نسخه «نفحات الانس» جامی، به قلم کتابت عالی، با رقم: «محمود الشهابی» و تاریخ 993. شش اثر دیگر وی در «احوال و آثار خوشنویسان» ذکر شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (880 -876 /3)، اطلس خط (479)، پیدایش خط و خطاطان (165 -164)، تاریخ موسیقی (318/1)، تاریخ نظم و نثر (476، 464)، تاریخ هنرهای ملی (883/2)، تذکره الخطاطین (193 -185 /1)، خوشنویسان و هنرمندان (132، 47، 45)، عالم‌آرای عباسی (170/1)، کارنامه‌ی بزرگان (134)، گلستان هنر (85 -84)، مناقب هنروران (79، 78، 77، 76)، هنر عهد تیموریان (749 -748 690، 651، 591، 501).

شهابی، محمود

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
محمود بن اسحاق سیاوشان خطاط ایرانی قرن دهم ه. (ف. بلخ حدو 993 ه.ق.) وی از شاگردان میر علی هروی و استاد زبردست خط نستعلیق است. او سفرهایی به بخارا و سمرقند و بلخ کرده. از آثار ممتاز وی نسخه‌ای از دیوان هلالی در کتابخانه سلطنتی ایران (تهران) است مورخ به سال 961 ه.ق. شهابی از شعر و موسیقی نیز بهره داشت و ارغنون را نیکو می‌نواخت.
برگرفته از کتاب :فرهنگ فارسی معین (جلد پنجم)

شهده، زینب

قرن:6
جنسیت:زن
ملیت:ایران
(574 -485/482 ق)، فقیه، محدث و خطاط. ملقب به فخرالنساء بانویی عالم و هنرمند از ابیورد خراسان و همسر ثقةالدوله ابن انباری، از خاصان دربار المقتفی عباسی بود که در بغداد متولد شد و در فصاحت بیان مقامی بلند داشت. وی از محدثان زیادی مانند ابوالخطاب نصر بن احمد بطروانی ابوعبداللّه حسین بن احمد طلحه نعالی و طراد بن محمد زینبی و فخرالاسلام ابوبکر محمد بن شاشی سماع حدیث کرد و همچنین کسانی مانند ابن‌جوزی و علی بن هبه‌اللّه شافعی و عبداللّه بن عمر ابن ابی‌بکر مقدسی و عبدالرحمان بن عبدالوهاب حنبلی از او روایت و سماع حدیث کردند. او را جزو استادن خطوط سبعه، بخصوص ثلث و نسخ نیز آورده‌اند. زینب شهده قطعات و مرقعات نیکو می‌نگاشته و در بغداد چشم از جهان فروبسته است. اینکه وی را استاد یاقوت مستعصمی دانسته‌اند، به هیچ وجه روا نیست. شهده را به جهت حسن خط و انشاء شهده الکاتبه نیز گفته‌اند. او از صوتی زیبا نیز برخوردار بود.[1]
13 محرم 574 ق، زینب دختر احمد بن فرج بن عمر ابری دینوری (یا ابیوردی خراسانی) ملقب به فخرالنساء از زنان دانشمند. وی در بغداد متولد شد و از محدثان بزرگی مانند ابوالخطاب نصر بن احمد بطروانی، ابوعبداللّه حسین بن احمد طلحه نعالی، طلحة بن محمد زینبی، ابوالحسن علی بن حسین بن ایوب، ابوالحسین احمد بن عبدالقادر بن یوسف، فخرالاسلام ابوبکر محمد بن شاشی، طراد بن محمد زینبی و ثابت بن بندار روایت و سماع حدیث کرد. همچنین کسانی مانند ابن جوزی، علی بن هبةاللّه شافعی، عبداللّه بن عمر بن ابی‌بکر مقدسی، حسن بن عمر بن نصر، عبدالرحمن بن عبدالوهاب حنبلی و... از او روایت و سماع حدیث کردند.
علاوه بر این وی دارای فضایل و کمالات گوناگون بود. حلاوت بیان و فصاحت لسان داشت و بدیهه‌گو بود و قطعات و مرقعات را نیز نیکو می‌نوشت. برخی او را استاد خط یاقوت مستعصمی دانسته‌اند که با توجه به تاریخ وفات یاقوت (697 -677 ق)، این قول درست به نظر نمی‌رسد. وی در هشتاد سالگی درگذشت.[2]
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] احوال و آثار خوشنویسان (1227/4)، الاعلام

(259/3)، پیدایش خط و خطاطان (110)، تاریخ مشاهیر کرد (49 -48 /1)، خوشنویسان و هنرمندان (23 -22)، ریحانه (270/3)، لغت نامه (ذیل/ شهده الکاتبه)، مشاهیر زنان (137)، وفیات الاعیان (478 -477 /2).

[2] منابع: احوال و آثار خوشنویسان، 1227؛ اعلام‌النساء، 312 -309 /2؛ پیدایش خط و خطاطان، 158؛ تاریخ مشاهیر کرد، 49 -48 /1؛ قاموس الاعلام، 2887 /142.

شهرستانی، محمدباقر

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1090 ق)، خطاط. از آثار وی: «نهج‌البلاغه‌ی» نیم ربعی، یک سرلوح مذهب مرصع عالی، به خط نسخ کتاب خفی شبیه به رقاع، با رقم: «وفقت الاتمام هذه النسخه المبارکه المیمونه... سنه تسعین بعد الالف من الهجره (1090) و انا العبد... محمدباقر بن ابی‌الفتوح الموسوی الحسینی الشهرستانی»؛ «صحیفه‌ی سجادیه‌ی» نیم ربعی مذهب، نسخ و راقع کتابت خفی خوش، با رقم: «حرره العبد المذنب محمدباقر بن ابی‌الفتوح الحسینی الموسوی الشهرستانی... سنه ست و ثمانین بعد الالف من الهجره...».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1151 -1150 /4).

شهسوار

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 908 ق)، خطاط. از آثار وی یک نسخه «بوستان» سعدی در موزه‌ی ملی دهلی است که برای سلطان ناصر شاه بن غیاث شاه بن محمود شاه خلجی نوشته شده و چهل و سه تصویر با رقم «عمل مصور محمود» دارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :هنر عهد تیموریان (767 -766).

شهشهانی، ضیاءالدین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سید فاضل خطاط. در 1304 کتاب «آب زندگانی»، ترجمه‌ی کتاب «رجوع الشیخ الی صباه» را به خط زیبای خود نوشته، و به طبع رسانیده است.
برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

شهمیرزادی، آقابابا

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف بعد از 1247 ق)، عالم و خطاط. با خط زیبایش کتاب «درّة الغواص فی اوهام الخواص» قاسم بن علی بن عثمان حریری بصری را نوشته و در 1247 ق از کتابت آن فراغت یافته است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :طبقت اعلام الشیعه (قرن 13/ 160)، کشف الظنون (741).

شهید بلخی، ابوالحسن شهید

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 325 ق)، متکلم، حکیم، شاعر و خطاط. معاصر رودکی، به فارسی و عربی شعر می‌گفت وی از بزرگان و متکلمین و حکمای عهد خود و در علوم اوایل استاد بود وی با رازی نیز مناظراتی داشت و هر یک بر دیگری نقضی و ردی داشته‌اند. اسم او را سهیل و علی نیز نگاشته‌اند. وی در خط نیز استاد بود و فرخی او را بدین هنر ستود. عوفی نظم اشعار عربی را به وی نسبت داده و قطعه‌ای از او به تازی نقل کرده است. وی در استادی هم‌ردیف و همانند رودکی بود و علی‌الخصوص غزلهای وی شهرت داشت بنا به نقل یاقوت حموی وی با ابوزید احمد بن سهل بلخی معاصر بود و با او ارتباط داشت از جمله ممدوحان شهید، نصر بن احمد سامانی و ابوعبداللّه محمد بن احمد جیهانی را می‌توان نام برد. گذشته از شاعری در علوم فلسفی مهارت داشت و با محمد بن زکریا مباحثاتی کرده. رودکی او را مرثیه گفته است و او را شاعر علی‌الطلاق خوانده است و حدود صد و دو بیت شعر از وی در کتابهای لغت و تذکره به جای مانده است.[1]
(بخش 1) بلخی. ابوالحسن شهید بن حسین جهودانکی بلخی شاعر و متکلم و حکیم قرن چهارم ه. (ف. 325 ه.ق.) او را با ابوبکر محمد بن زکریای رازی مناظراتی بوده و هر یک بر دیگری نقضی وردی داشته است. شهید در خط نیز استاد بود و اشعار عربی هم می‌سرود. وی از بلخ به چغانیان نزد ابوعلي محتاج رفت و از جمله ممدوحان او نصر بن احمد سامانی و ابوعبداللّه محمد بن احمد جیهانی را ذکر کرده‌اند. رودکی در رثای او قطعه‌ای سروده. شهید مانند رودکی نزد شعرای بعد از خود مورد احترام بوده و او را در ردیف رودکی قرار داده‌اند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] تاریخ ادبیات در ایران (393 -389 /1)، تاریخ ادبی ایران (663/1)، تاریخ نظم و نثر (21)، تذکره‌ی روز روشن (449)، دایرةالمعارف فارسی (1519/2)، الذریعه (561 -560 /9)، ریحانه (278/3)، سخن و سخنوران (18 -16)، سیری در شعر فارسی (221 -220)، شاعران بی‌دیوان (37 -26)، شخصیتهای نامی (269 -268)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 11/4)، فرهنگ سخنوران (523)، الکنی و الالقاب (391/2)، گنج سخن (17 -15 /1)، لباب الالباب (5 -3 /2)، لغت

نامه (ذیل/ ابوالحسن)، مجمع الفصحاء (804 -803 /1)، معجم المؤلفین (310/4)، هفت اقلیم (60 -59 /2).

شهید شیرازی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، خطاط. به خط وی، یک نسخه «روضه الصفا»، به قلم کتابت خفی و دو دانگ متوسط نوشته شده و در بمبئی به سال 1271 ق، به چاپ رسیده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (786/3).

شهید شیرازی، عبداللّه

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف بعد از 1270 ق)، شاعر و طبیب و خطاط، متخلص به شهید. از بزرگ‌زادگان شیراز بود و در نوشتن اقسام خطوط بویژه نسخ و نستعلیق مهارت داشت. وی به طبابت اشتغال داشت. در شاعری از تربیت یافتگان و شاگردان وصال بود و در سرودن غزل توانا. وی در صحن سید علاءالدین حسین مدفون است. از آثار وی «دیوان» اشعار در حدود پنج هزار بیت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آثار عجم (560)، حدیقه الشعراء (925 -924 /2)، الذریعه (561/9)، مرآت الفصاحه (334 -333).

شیبانی کاشانی، حسن

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 1285 ش)، خطاط. در کاشان به دنیا آمد. پس از فراگرفتن تحصیلات دوره‌ی ابتدایی در زادگاه خود و تهران، به خاطر حسن خطی که داشت در اداره‌ی فرمانداری کاشان به خدمت مشغول شد. پس از مدتی به تهران آمد و در وزارت پست و تلگراف و سپس در وزارت دارایی انجام وظیفه کرد. او در سال 1337 ش بازنشسته شد و به کاشان بازگشت. شیبانی از ادبیات فارسی نیز بهره داشت و خانه‌ی وی همواره محیط رجال شعر و ادب بود.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تذکره خوشنویسان معاصر (142 -139).

شیبانی، بصیرالملک

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
میرزا محمد طاهر شیبانی مستوفی کاشانی ملقب به بصیر الملک ، فرزند میرزا احمد ادیب شیبانی است . وی به سال 1246 در کاشان به دنیا آمد . تحصیلات خود را در کربلا و نجف به اتمام رساند و به درجات عالیه ی علمی رسید . پس از بازگشت به ایران به دربار ناصر الدین شاه راه یافت . به سبب خط خوشی که داشت به منصب استیفا و مستوفی عالی رسید و سالها ریاست خازنی بیوتات سلطنتی از قبیل کتابخانه ، اسلحه خانه ، بلورخانه و غیره را عهده دار بود و نیز ممیزی مالیه ی بعضی از ولایات را انجام می داد . وی مردی معتقد به شعائر اسلامی و اجرای مراسم مذهبی بود . از کارهای فرهنگی بصیرالملک تصحیح مثنوی مولوی است که به سال 1314 ق در تهران با کشف الابیات که ابتکار خود او بود با چاپ سنگی منتشر کرد . این مثنوی به چاپ علاء الدوله معروف است . دیگر قرآن مترجم فارسی با کشف الآیات با چاپ سنگی است . این قرآن به چاپ بصیر الملکی معروف است . دیگر از کارهای وی یادداشت های روزانه ی وقایع سالهای 1301 ـ 1306 ق (که چاپ حروفی شده و اصطلاحات گمگشته که حاوی اصطلاحات فراموش شده ی حرفه ها و دانشهای دیگر است . (دایره المعارف تشیع ، ذیل « خاندان شیبانی » ج 7 / ص 50) .
برگرفته از کتاب :بررسی ترجمه های امروزین فارسی قرآن کریم

شیخ المشایخ دزفولی، اسماعیل

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1335 ق)، خطاط. از آثار وی: دو قطعه، به خط نسخ کتابت متوسط، با رقم: «کتبه الفقیر الدزفولی، فی سنه 1335 من الهجره».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1046/4).

شیخ اول کرمانی، محیی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط. وی مردی درویش مشرب از شاگردان قاسم شادی شاه بود. صاحب «مناقب هنروران» آورده که: «امروزه در خراسان خوشنویستر از وی کس نیست». وی در قندهار به دربار ظهیرالدین بابر، سر دودمان پادشاهان گورکانی هندوستان، راه یافت و به کتابت نستعلیق و نسخ پرداخت و در آن دربار مرفه زیست. او در اواخر عمر میرعلی هروی را درک کرد و از تربیت وی در اندک زمان بهره‌ی فراوان گرفت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (2/ 321- 322)، مناقب هنروران (71، 78).

شیخ ثانی کرمانی، حبیب‌اللّٰه

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط. وی خط نسخ را از پدر خود و نستعلیق را از سید احمد مشهدی آموخت. از آثار او: یک قطعه از مرقع سلطان حسین بایقرا، به قلمهای مختلف از جمله نستعلیق نیم دو دانگ متوسط، با رقم: «کتبه حبیب‌اللّٰه بن محیی المشتهر با میر شیخ الثانی الکرمانی»؛ یک قطعه از مرقع سید احمد مشهدی، به قلم چهار دانگ خوش، با رقم: «حبیب‌اللّٰه الکرمانی»؛ یک قطعه به قلم سه دانگ خوش، با رقم: «کتبه حبیب‌اللّٰه الکرمانی»؛ یک قعطه به قلم سه دانگ خوش، با رقم: «کتبه امیر شیخ‌الثانی الکرمانی»؛ یک قطعه به قلم دو دانگ و کتابت خوش، با رقم: «نمقه امیر شیخ‌الثانی الکرمانی، فی سنه 995».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (322/2، 1057/4)، مناقب هنروران (78).

شیخ‌الاسلام

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ح س یازدهم ق)، خطاط. خوشنویس زبردستی است که به کلی گمنام مانده است. آنچه از آثار وی معلوم می‌گردد، این است که استواری و ملاحت و جودت قلمش، او را در مقام سنجش با بزرگترین استادان خط نستعلیق قرار می‌دهد و باید گفت که شیوه‌ی میرعلی هروی را به اعلی درجه و یکنواختی و قدرت قلم شاه بابا اصفهانی و استواری و کمال خط میرعماد قزوینی را جمع کرده است. از آثار وی: یک قعطه خط که فقط یک رباعی است، به قلم دو دانگ و کتابت ممتاز، با رقم: «کتبه العبد شیخ‌الاسلام خان» که باید در حدود سال هزار هجری باشد؛ قطعه‌ای به قلم چهار دانگ و نیم دو دانگ خوش، با رقم: «کتبه العبد شیخ‌الاسلام خان».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (321 -320 /2).

شیخزاده، احمد

قرن:8
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 728 ق)، خطاط. از شاگردان یاقوت مستعصمی بود که در بغداد متولد شد و کتابت بسیاری از کتیبه‌های بغداد را به وی نسبت داده‌اند. از آثار وی: یک نسخه «نهج‌البلاغه»، به خط نسخ کتابت عالی و ثلث دو دانگ جلی عالی، با رقم: «خدم بکتبه العبد الفقیر... احمد بن یحیی بن محمد بن عمر بن محمد السهروردی... سنه ثمان و عشرین و سبعمائه...»؛ قرآن رحلی کوچک با جلد تیماج عنابی، صفحه‌ی اول هر جزء، تمام مذهب مرصع ممتاز، به خط ثلث جلی عالی، با رقم: «... احمد بن السهروردی...» سال 706؛ یک صفحه از مرقع مالک، به خط ریحان سه دانگ جلی ممتاز، با رقم: «کتبه الفقیر... احمد بن السهروردی...». پنج اثر دیگر وی در «احوال و آثار خوشنویسان» ذکر شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1026 -1024 /4)، تاریخ هنرهای ملی (788 -787 /2)، گلستان هنر (21)، مناقب هنروران (114 ،43 ،39).

شیخزاده، پورانی

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم ق)، شاعر و خطاط. صاحب «مناقب هنروران» وی را از خوشنویسان دربار سلطان حسین بایقرا دانسته است. شیخزاده از دقایق انشاء و نظم بهره‌مند بود و شعر می‌سرود و در خوشنویسی نیز مهارت داشت به طوری که در اندک زمانی سرآمد همگنان گردید.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (321/2)، تذکره‌ی روز روشن (451)، الذریعه (564/9)، فرهنگ سخنوران (529)، مجالس النفائس (97)، مناقب هنروران (61 -60).

شیخی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، نقاش و خطاط. وی در نقاشی ماهر بود و خط را نیز نیکو می‌نوشت، در مرقع بهرام میرزا قطعه خطی از این نقاش موجود است که به قلم نیم دو دانگ و کتابت خوش نوشته و چنین رقم دارد: «عرضه داشت بنده‌ی خاکسار شیخی بیک نقاش...».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (323/2)، احوال و آثار نقاشان (255/1)، هنر عهد تیموریان (564، 573).

شیدا شهرکردی، عباس

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1328 -1260 ش)، شاعر و خطاط. در شهرکرد به دنیا آمد و تحصیلات مقدماتی را در زادگاه خود و در خدمت اساتید زمان فراگرفت و پس از چندی از مبرزین حوزه‌ی علمیه اصفهان شد. گویا یکی از اساتید وی در فقه، آقا شیخ مرتضی ریزی می‌باشد. شیدا سپس به خط روی آورد و نزد میرزا فتح‌اللّٰه جلالی تحصیل کرد و در این رشته به کمال رسید، چنانکه خط را بسیار نیکو و خوش می‌نوشت و در انواع خط بخصوص نسخ و نستعلیق مهارت و استادی داشت. وی در جوانی در دستگاه رضا قلی خان بختیاری وارد خدمت شد ولی آن خدمت را رها کرد و از راه کتابت و استنساخ کتب، تامین معاش می‌کرد. شیدا در تاسیس انجمن ادبی دانشکده اقدام کرد و بیست سال انجمن را در خانه خود تشکیل داد و به نشر مجله‌ی «دانشکده» نیز می‌پرداخت. وی را در تکیه‌ی سید العراقین اصفهان به خاک سپردند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ جراید (273 -272 /2)، تذکره‌ی شعرای معاصر اصفهان (294 -291)، الذریعه (566 -565 /9)، سخنوران نامی معاصر (1231 -2128 /3)، فرهنگ سخنوران (530).

شیدا، علی‌اکبر

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
علی‌اکبر شیدا (13 ه.ق) فرزند شاه‌ولی در شهر شیراز متولد و در تهران به سلک درویشان خانقاه صفی علیشاه پیوست و تا پایان عمر نیز در همان خانقاه زیست. علاقه و اعتقاد او به خانقاه و طریقت درویشی به حدی بود که تصنیفی زیبا در مایه سه‌گاه به نام «مولود نبی، ص» ساخت که یکی از بهترین آثار هنری او به شمار می‌رود.
میرزا علی‌اکبر شیدا را باید پایه‌گذار اصلی تصنیف و ترانه به معنی و مفهوم امروزی بدانیم. او راه‌گشا و راهنمای عارف در تصنیف‌سازی بود و به عبارت دیگر تاریخ تصنیف‌سازی و ترانه‌سرایی در ایران با شیدا آغاز می‌شود، چه تصنیفهای پیش از او، هرگز شکل تصنیفهای او را نداشته و با شعر و موسیقی تا این حد همگام نبوده است!
«علی‌اکبر شیدا، موسیقی‌دان و شاعر تصنیف‌ساز ایرانی که تصانیف او مقبول عموم بود و عارف او را بر حد مقدم می‌دانست و از او به نیکی یاد کرده است. شیدا مردی درویش و وارسته بود. مختصر سه‌تاری می‌زد و خط نستعلیق را هم خوش می‌نوشت. آهنگها و اشعارش بسیار مطلوب و دلنشین است، ولی صورتی نازیبا و قلبی پر از مهر و وفا- که همواره به کمند عشق زیبارویان گرفتار بود- داشت. آهنگهای وی- با آن متجاوز از 50 سال از تاریخ سرودن آنها می‌گذرد- هنوز دارای لطف و جاذبه است».
همانطور که اشاره شد، یکی از بهترین تصنیفهای شیدا مولود نبی (ص) می‌باشد که در مایه‌ی «سه‌گاه» ساخته و در روز تولد حضرت علی (ع) با آهنگی مخصوص خوانده می‌شد.
مولود نبی (ص)
آهنگ و شعر از: علی‌اکبر شیدا
مولود نبی محبوب خداست
زین حسن ظهور عید فقراست
نزام به چنین بزمی که بپاست
با هم به صفا سلطان و گداست
به‌به چه صفا به‌به چه وفا
به‌به چه شهی به‌به چه گدا
ساز و دف و نی هو حق ز ندا
دم از دم مطلق ز ندا

زین نغمه‌ی خوش منطق زندا
کز مهر علی ذرات بپاست
عالم هم از او پرشور و نواست
به‌به چه شهی به‌به چه گدا
احسنت بدین (احسنت بدین)
عیش و طربی (عیش و طربی)
خوشا بچنین (خوشا بچنین)
عشق و طلبی (عشق و طلبی)
بخ بخ به چنین بزم ادبی
کز مهر و صفا و الطاف خداست
کاین جشن چنین، بی‌ریب و ریاست
به‌به چه صفا به‌به چه وفا
به‌به چه شهی به‌به چه گدا
نازم به مقامی که در او خسرو و درویش
هستند به هم یکدل و هم مسلک و هم کیش
چه خوش فکرت درویش
چه خوش فطرت درویش
چه خوش نیت درویش
چه خوش عشرت درویش

مرحوم میرزا علی‌اکبر شیدا، مردی درویش مسلک و وارسته بود که پشت پا به تمام فریبندگی‌های دنیا زده بود و چه شب‌های درازی را در خلوت دل با خالق یکتا به راز و نیاز می‌پرداخت و بهترین تصانیف این مرد فرزانه در همان اوقات نیمه‌شب‌ها ساخته شد و چون از مریدان صفی علیشاه بود به خانقاه رفت و تا آخر عمر در همانجا بسر بود. در ذیل، یکی از غزل‌های زیبای شیدا از نظر خوانندگان گرامی می‌گذرد:

«دل من»

در خم زلف تو از اهل جنون شد دل من
و اندر آن سلسله عمری است که خون شد دل من
در ازل با سر زلف تو چه پیوندی داشت
که پریشان شد و از خویش برون شد دل من
این همه فتنه مگر زیر سر زلف تو بود
که گرفتار بدین سحر و فسون شد دل من
سوخت سودای تو سرمایه عمرم ای دوست
می نپرسی که در این واقعه چون شد دل من
بی‌نشان گشتم و جستم چو نشان از دهنش
بر لب آب بقا راه نمون شد دل من

به تولای تو ای کعبه ارباب صفا
پیش اهل حرم و دیر زبون شد دل من
زلف بر چهره نمودی تو پریشان و نگون
که سیه‌روز از آن بخت نگون شد دل من
در دبستان غمت خوانده چو یک حرف وفا
به صفای تو که دارای فنون شد دل من
روی بنما و ز من هستی موهوم بگیر
سیر از زندگی (نی) دون شد دل من
تا که از خال لبت نکته موهوم آموخت
واقف سر ظهورات بطون شد دل من
ای صفا نور صفایی بدل شیدا بخش
تیره از خیره‌گی نفس حزون شد دل من
(بخش 1) علی‌اکبر، موسیقی‌دان و شاعر تصنیف ساز ایرانی (قر. 13 ه.). تصنیفهای وی مقبول عموم بود و عارف او را بر خود مقدم می‌دانسته و از او به نیکی یاد کرده است. شیدا مردی درویش و وارسته بود. مختصر سه‌تاری میزد و خط نستعلیق را هم خوش مینوشت. آهنگها و اشعارش بسیار مطلوب و دلنشین است، ولی صورتی نازیبا و قلبی پر از مهر و وفا- که همواره به کمند عشق زیبارویان گرفتار بود- داشت. آهنگهای وی- با آنکه متجاوز از 50 سال از تاریخ سرودن آنها میگذرد- هنوز دارای لطف و جاذبه است.
(وف ح 1327 ق)، موسیقیدان، خطاط و شاعر، متخلص به شیدا و ملقب به مسرور علیشاه. در شیراز متولد شد و از اهالی طالقان بود. پس از تحصیلات به سمت منشیگری در دستگاه حکومت مشغول کار شد و مورد توجه فتحعلی خان صاحب دیوان، حاکم فارس، قرار گرفت. سپس به تهران آمد و به سلک درویشان خانقاه صفی علیشاه پیوست و از طرف وی ملقب به مسرورعلی شاه گردید و تا پایان عمر نیز در همان خانقاه زیست. شیدا در تهران مورد توجه رجال عصر خود و نام بعضی از آنان از جمله علی‌اصغر خان اتابک، شعاع‌السلطنه و حاجب‌الدوله را در اشعار خود آورده است. وی همچنین خط نستعلیق را خوش می‌نوشت، اما عمده‌ی شهرتش به جهت تصنیف سازی است. شیدا پایه‌گذار اصلی تصنیف و ترانه به معنی و مفهوم امروزی است. او راهگشا و راهنمای عارف در تصنیف سازی بود و تاریخ تصنیف سازی و ترانه‌سرایی در ایران با شیدا آغاز می‌شود. یکی از تصانیف زیبای او در دستگاه سه‌گاه به نام «مولود نبی (ص)» است که جزو بهترین آثار هنری اوست. وی در ابن‌بابویه به خاک سپرده شد.[1]
برگرفته از کتاب :مردان موسیقی سنتی و نوین ایران (جلد اول)

منابع زندگینامه :[1] از صبا تا نیما (160 -159/ 2)، تاریخ ادبیات ایران، دوره‌ی بازگشت (254 -253/ 2)، تاریخ موسیقی (469 -464/ 2)، تاریخ هنرهای ملی (626 -625/ 1)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (389 -378/ 3)، سرگذشت موسیقی (398 -394، 89 -88/ 1)، لغت نامه (ذیل/ شیدا)، مردان موسیقی (20 -18/ 1).

شیراز، محمد اسماعیل

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1289 -1217 ق)، خطاط. وی نوه‌ی حاج ابراهیم خان اعتمادالدوله‌ی کلانتر است که در اصفهان چشم به جهان گشود و در بروجرد نشو و نما یافت و تحصیلات مقدماتی را همان جان به پایان برد. او همه‌ی خطوط را خوش می‌نوشت و در تحریر رسایل مهارت داشت و سالها در دستگاه محمدتقی رکن‌الدوله خوانسالار بود. به سال 1247 ق، با پدر خود به شیراز رفت و متی ندیم فرمانفرما گردید. در سال 1280 ق به آذربایجان رفت و مدتی در خدمت مظفرالدین‌شاه که در آن هنگام ولی عهد بود، ندیمی کرد و به شیراز بازگشت. قطعاتی با رقم محمداسماعیل دیده شده که احتمالا از همین کاتب می‌باشد: یک مرقع «مناجات حضرت امیر (ع)»، منقول از خط میرعماد، به قلم نستعلیق دو دانگ خوش، با رقم: «شرف بکتابتها العبد الفقیر الحقیر محمد اسمعیل...»؛ یک قطعه به قلم دو دانگ، به سفیداب، با رقم: «محمد اسماعیل غفر له».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (635/ 3)، فارسنامه‌ی ناصری (963/ 2).

شیرازی نوربخشی، عبدالله

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، خطاط. از خوشنویسان دوره‌ی محمدشاه قاجار است. از آثار وی: سور و ادعیه‌ی نیم‌ربعی جلد روغنی عالی، نسخ کتابت و رقاع کتابت خوش به زر و سفیداب، با رقم: «الحمدالله الذی.. اقل الحاج عبدالله الشیرازی النور بخشی فی دارالخلافه طهران... سنه خمسین و مأتین و الف 1250».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1090 / 4).

شیرازی نوربخشی، عبداللّه

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
از اوست: سور و ادعیه نیم‌ربعی جلد روغنی عالی نسخ کتابت و رقاع کتابت خوش به زر و سفیدآب با رقم: «الحمد للّه الذی وفقنی به کتابة هذه الایات والاسماء العظام و بلغنی لسنة جلوس الملک... محمد شاه غازی... و انا الداعی بدوام الدولة القاهره... اقل الحاج عبداللّه الشیرازی النوربخشی فی دارالخلافة تهران...» «سنة خمسین و مأین و الف 1250» در کتابخانه‌ی سلطنتی.
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

شیرازی، ابوالفتح

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 1244 ق)، خطاط. در شیراز متولد شد و در همان جا تحصیل کرد و در خط تحریر و سیاق سرآمد شد. وی چندین سفر به تهران رفت و به محاسبه‌ی دیوانی فارس پرداخت و سپس به شیراز بازگشت. به سال 1293 ق، تاریخ تالیف فارسنامه‌ی ناصری، در قید حیات بود.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1242 -1241/ 4).

شیرازی، ابوالقاسم علیرضا

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، خطاط. از آثار وی: یک صفحه از قرآن، به خط نسخ و رقاع نیم دودانگ عالی، با رقم: «حرره الاثم ابن علیرضا ابوالقاسم الشیرازی 1229»؛ یک رقعه، به خط رقاع کتابت خفی متوسط، با رقم: «و انا العبد الاقل الآثم ابن علیرضا ابوالقاسم الشیرازی فی 1230»؛ ادعیه، به قطع وزیری، با جلد روغنی عالی، سرفصل مذهب به خط نسخ کتابت خوش، با رقم: «و انا العبد... ابن علیرضا ابوالقاسم الشیرازی 1243» و دیگر مرقعات مختلف که با تاریخ و رقم می‌باشد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1020 /4).

شیرازی، اسحاق

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1273 ق)، خطاط و شاعر. وی دانشمندی هنرمند بود و از علوم طب و حکمت و تفسیر بهره داشت و شعر فارسی و تازی می‌گفت و همه‌ی خطوط را خوش می‌نوشت. او در زمان سلطنت محمدشاه قاجار از فارس به تهران آمد و موید‌الدوله طهماسب میرزا، فرزند محمدعلی میرزا دولت شاه، او را نزد خود نگاه داشت و سمت ملا باشی (معلم خصوصی) یافت. وی تا زمان تالیف گنج شایگان (1273 ق)، با همان سمت معزز می‌زیست.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (59 -58/ 1).

شیرازی، اسمعیل

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
از اوست: قرآن جانمازی چهار صفحه‌ی اول مذهب دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مرصع عالی نسخ خفی غبار متوسط با رقم «کتبه اسمعیل الشیرازی» «... به تاریخ شهر رجب‌المرجب سنة مأتین و اربع عشر بعدالالف» 1214 در کتابخانه‌ی سلطنتی.
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

شیرازی، جلال‌الدین

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دوازدهم ق)، خطاط. از آثار او: یک قطعه ثلث دودانگ جلی و نسخ و رقاع کتابت عالی، با رقم: «مشقه العبد المذنب الراجی المحتاج الی رحمة الملک الغنی ابن محمدرضا جمال‌الدین الشیرازی 1110»؛ یک قطعه ثلث سه دانگ و نسخ کتابت و رقاع کتابت خوش، با رقم: «مشقة الاقل الافلین ابن محمدرضا، جمال‌الدین... سنه 1110». در «احوال و آثار خوشنویسان» نام وی در دو مدخل آمده که احتمالا هر دو یکی هستند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1057 -1056 /4).

شیرازی، جلال‌الدین محمد

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، خطاط. از هنرمندان گمنام است. از آثار وی مرقعی است به خط نسخ و شکسته و نستعلیق سه دانگ خوش، با رقمهای: «... جلال‌الدین الحسینی، فی سنه 1279...»؛ «راقمه جلال‌الدین محمدالحسینی الشیرازی الشریفی»؛ «مشقه العبد محمدالمدعو به جلال‌الدین الحسینی الشریفی الشیرازی، محرم‌الحرام سنه 1280»، در کتابخانه‌ی سلطنتی.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (674/3).

شیرازی، حافظ عبدالله

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم ق)، خطاط. از هنرمندان اهل شیراز بود که بعضی از کتیبه‌های آنجا به خط اوست.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :گلستان هنر (28).

شیرازی، حسنعلی

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، خطاط. از کاتبان گمنام روزگار خود بود. به خط وی یک نسخه شش دفتر «مثنوی» مولانا جلال‌الدین، در کتابخانه سلطنتی ایران است، به قلم کتابت خفی متوسط، با رقم: «تمام شد کتاب مثنوی... بتاریخ منتصف شهر رمضان المبارک سنه‌ی 1065 کتبه العبد المذنب الراجی حسن علی بن حیدر شیرازی»؛ قطعه‌ای به قلم نیم دو دانگ و کتابت خوش و با این که تارخی و نسبت ندارد، باید به خط همین حسنعلی شیرازی باشد. رقم این قطعه چنین است: «العبد حسنعلی کاتب غفر ذنوبه».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (146 -145 /1).

شیرازی، سلطانعلی

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 903 ق)، خطاط. از کاتبان گمنام و معاصر سلطان علی مشهدی بود. به خط وی یک نسخه «مفاتیح الاعجاز» لاهیجی، در کتابخانه‌ی واتیکان ایتالیاست، که به قلم کتابت متوسط نوشته، با تاریخ سال 903.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (236 -235 /1).

شیرازی، شرف‌الدین

قرن:8
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س هشتم ق)، خطاط. در زمان سلطان محمد اولجایتو می‌زیسته و وظیفه‌ی تعلیم سلطان ابوسعید ایلخان مغول را بر عهده داشته و خود از شاگردان احمد رومی بوده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :گلستان هنر (23).

شیرازی، شکراللّه

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1048 ق)، خطاط و عالم. ملقب به افضل خان. از فحول علما بود که در علم حساب و هیئت و هندسه و سایر فنون ریاضی متبحر بود. در شیراز متولد شد و همان جا نشو و نما یافت و در محضر پدرش به تصحیل علم و خط و حساب پرداخت. پس از فوت پدر، در دیوان خراج جانشین او شد و چندی بعد ترک خدمت گفت و با تقی‌الدین محمد شیرازی مصاحب شد و علم منطق و حکمت را از او آموخت. سپس به قزوین و همدان رفت و از محضر ابراهیم حسن همدانی کسب افاده کرد و از آنجا به عراق عرب رفت و پس از زیارت عتبات، رخت به هندوستان کشید و در شهر برهانپور مصاحب عبدالرحیم خان و به منصب دیوانی شاهزاده خرم، گماشته شد و لقب افضل خان را از او گرفت. وی خط نستعلیق را خوش می‌نوشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (311/ 2)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (291 -290/ 3)، مآثر رحیمی (30 -27/ 3).

شیرازی، شهر امیر

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط. از کاتبان خوشنویس گمنام است. از آثار وی: یک نسخه قرآن نفیس، به قلم نستعلیق نیم دو دانگ خوش، با رقم: «العبد الفقیر... شهر امیر الکاتب الشیرازی»؛ یک نسخه مجموعه‌ی نفیس از «شاهنامه‌ی» فردوسی و «تیمور نامه‌ی» هاتفی و «شهنشاه نامه‌ی» قاسم گنابادی و غیره، به قلم کتابت خوش، با رقم: «کتبه العبد... شهر امیر الکاتب الشیرازی... سنه اربع و سبعین و تسعمائه».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (319/2).

شیرازی، عبدالصمد

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، مذهب و خطاط. کاتب و مذهب قرآنی است. از آثار وی، قرآنی به خط نسخ خوش و سرلوحها و سرسوره‌ها تذهیب گردیده، با رقم: «... خدمه به تذهیبه و تحریره عبدالصمد شیرازی سنه 943».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1470 / 3).

شیرازی، عبدالغفار

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دوازدهم و سیزدهم ق)، خطاط. از آثار وی: یک قطعه طلااندازی نسخ و رقاع کتابت خوش، با رقم: «نمقه ابن‌محمد حسین الشیرازی، عبدالغفار فی شهر ذی‌القعده الحرام من شهور سنه 1202 الهجره النبویه».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1106 / 4).

شیرازی، علاءالدین منصور

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط. به نقل از صاحب «گلستان هنر» وی از کرهرود بود و خط تعلیق را خوش می‌نوشت. علاءالدین منصور در بدو حال در خدمت میرزا کافی منشی به تحریر در دارالانشاء اشتغال داشت و در ایام محمدی‌بیگ منشی نیز اعتبارش بیشتر شد و در آخر، در ولایت کرهرود منزوی شد و عزلت اختیار کرد. از آثار وی: یک نسخه «شهنشاه‌نامه‌ی فارسی» سلطان مرادخان عثمانی، به قلم کتابت جلی متوسط، با رقم: «تم بالخیر و الحسن، فی سلخ شهر رمضان سنه‌ی 989... علاءالدین منصور...».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (921 / 3)، تاریخ اصفهان (228)، گلستان هنر (56).

شیرازی، علی محمد

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، خطاط. وی از خوشنویسان دوره‌ی فتحعلی‌شاه و محمدشاه قاجار بود که نستعلیق را خوش و شیرین و شکسته را نیز نیکو می‌نوشت. از آثار او: نسخه مثنوی «پیر و جوان» میرزا محمد نصیر اصفهانی، به قلم نستعلیق نیم دو دانگ متوسط و شکسته‌ی خوش، با رقم: «حسب الامر... کمترین بندگان علی محمد... سنه‌ی 1226»؛ یک نسخه‌ی نفیس قرآن، به خط نستعلیق کتابت خوش، با جلد گوهرنشان و رقم: «... علی محمد شیرازی، مرقوم قلم شکسته رقم کرد... سنه‌ی 1248»؛ یک نسخه «کلیات» سعدی، به قلم کتابت خفی خوش، با رقم: «جهت بندگان... میرزا علی‌اکبر... علی محمد شیرازی، سنه‌ی 1245»؛ چهار اثر دیگر وی در «احوال و آثار خوشنویسان» ذکر شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (480 -478 / 2).

شیرازی، علیقلی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط. از آثار وی: «چهل کلمه‌ی» وزیری با جلد روغنی عالی، به خط ثلث و ثلث رقاع و نسخ کتابت خفی عالی، به شیوه‌ی یاقوت، با رقم: «کتبه العبد... علی قلی الشیرازی... فی سنه سبع و سبعین و تسعمائه» (977)، در کتابخانه‌ی سلطنتی.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1121/ 4).

شیرازی، علینقی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س چهاردهم ق)، خطاط. از کاتبان زبردست و برجسته‌ی عهد خود بود. از آثار وی: یک نسخه «کلیات» سعدی و شش دفتر مولانا، به قلم کتابت جلی عالی، با رقم: «علی نقی الشریف الشیرازی ابن‌یوسف» 1318 -1317 ق؛ یک مرقع «مناجات» حضرت علی (ع)، به قلم نیم دو دانگ و کتابت خوش، با رقم: «العبد المذنب علی نقی»؛ یک نسخه «دیوان» حافظ، که رقم ندارد، ولی صفحات اول و آخر آن به قلم کتابت عالی نوشته شده و تاریخ 1335 ق دارد. سه اثر دیگر وی در «احوال و آثار خوشنویسان» ذکر شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آثار عجم (545)، احوال و آثار خوشنویسان (492 -491 / 2).

شیرازی، عمر

قرن:16
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(؟)، خطاط. از آثار وی: مرقع ثلث چهار دانگ جلی و نسخ دو دانگ خوش، با رقم: «الفقیر عمر کاتب الشیرازی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1126/ 4).

شیرازی، فضل الله

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1310 ق)، خطاط. برادر میرزا علینقی خوشنویس معروف است. ابتدا به خط شکسته نستعلیق رغبت داشت، ولی بعدها به نستعلیق همت گماشت. از آثار وی: یک نسخه «لوایح» جامی به قلم نیم دو دانگ خوش، با رقم: «بر حسب فرمایش... العبد... فضل‌الله ابن المرحوم المغفور، میرزا محمد یوسف الذهب طاب ثراه، فی... سنه‌ی 1305»؛ یک نسخه «کلیات» سعدی، که به چاپ سنگی رسیده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آثار عجم (546 -545)، احوال و آثار خوشنویسان (574 -573 / 2).

شیرازی، قاسمعلی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط. صاحب «مناقب هنروران» او را از شاگردان میرعلی هروی دانسته و گوید که نستعلیق جلی و خفی را خوش می‌نوشت. صاحب «تاریخ رشیدی» که خود را شاگرد او معرفی کرده، وی را شاگرد محمد ابریشمی و قلم او را کند، اما در غایت مزه و لطافت و استحکام دانسته و گفته است که خط او به هیچ یک از سایر خوشنویسان شبیه نبود و از اکثر خوشنویسان خوشتر می‌نوشت. از آثار وی:یک نسخه «دیوان» نوایی، به قلم کتابت متوسط، با رقم: «قاسم علی الکاتب الشیرازی»؛ یک نسخه «خمسه‌ی» نظامی، با رقم: «قاسم الکاتب الشیرازی». ظاهرا شاعری به نام قاسمعلی و با تخلص عدیمی در زمانی نزدیک به زمان این خطاط می‌زیسته است و بعضی تذکره‌نویسان شرح حال این دو را در هم آمیخته‌اند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (581 -580 / 2)، مناقب هنروران (129)، هنر عهد تیموریان.

شیرازی، محمد اسماعیل

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، خطاط. از کاتبان گمنام است. از آثار وی: یک نسخه از کتاب «بستان السیاحه» در کتابخانه‌ی سلطنتی، به قلم نستعلیق تحریر غبار خوش، با رقم: «راقمه العبد... محمد اسمعیل بن... حاجی محمدباقر شیرازی... سنه‌ی 1249»؛ یک نسخه «روضه الطاهرین»، به قلم کتابت خفی خوش، با رقم: «العبد الاقل العاصی، محمد اسمعیل شیرازی، فی شهور سنه‌ی 1246».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (636/ 3).

شیرازی، محمد شفیع

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1076 ق)، خطاط. از آثار وی: «اصول کافی» و «فروع کافی» و «روضه‌ی کافی»، نیم ورقی، مجدول مذهب، سر هر کتاب سرلوح مرصع مذهب، نسخ تحریر کتابت خفی متوسط، با رقم: «قد فرغ من تحریره... سنة ست و سبعین بعد الالف... محمد شفیع ابن المرحوم شمس‌الدین عبداللّه المعلم الشیرازی غفر ذنوبهما».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1178 -1177/ 4).

شیرازی، محمد مسیح

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، خطاط. از آثار وی: یک نسخه «دیوان» حافظ، به قلم کتابت خفی نزدیک به غبار عالی، با رقم: «بتاریخ... سنه 1072 سمت تحریر یافت، کتبه العبد... ابن مولانا نویدی، محمدمسیح شیرازی...».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (837/ 3).

شیرازی، محمدکاظم

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1219 ق)، خطاط. از آثار وی: قرآن نیم ربعی جلد روغنی، با چند صفحه‌ی مذهب عالی، به خط نسخ و رقاع کتاب خفی خوش، با رقم: «حرره استکتابا... ابن محمدتقی، محمدکاظم الشیرازی... سنه التاسع عشر و ماتین بعدالالف من الهجره النبویه...» (1219)؛ «زاد المعاد» نیم ربعی، سرلوح مذهب، به خط نسخ کتابت خفی و رقاع کتابت خوش، با رقم: «حرره استکتابا... ابن محمدتقی، محمدکاظم الشیرازی... سنه التاسع عشر و ماتین بعدالالف من الهجره... فی سنه 1219».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1193 -1192/ 4).

شیرازی، محمدولی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، نقاش و خطاط. از اهالی شیراز بود و گل و مرغ و صورت‌سازی را استادانه انجام می‌داد. این هنرمند، قلمدان و جلد و قاب آینه می‌ساخت و در ارائه‌ی مجالس بزمی و رزمی و افسانه‌های ملی دست پرحلاوت داشت. وی علاوه بر فنون چهره‌پردازی، در تذهیب و طلاکاری و خط نستعلیق و شکسته نیز استاد بود و بسیار با سلیقه و هنرمندانه عمل می‌نمود. از آثار وی: قلمدان رزمی پرکاری که رزم‌آوران، البسه‌ی جنگی پوشیده و به حالت سواره، با یکدیگر مصاف می‌دهند و درحواشی قلمدان نیز، رستم مشغول تیراندازی است و در کناره‌ها اشعار رزمی شاهنامه، به خط نستعلیق سفید درج شده و بین آنها نیز تذهیب گشته و چنین رقم دارد: «بجهت پیش‌کش... حاجی معتمدالدوله... محمدولی بن جناب الصدر الشیرازی ربیع‌الثانی سنه 1297»؛ تصویر زن جوانی که به روی قلمدان نقش بسته و قلیانی به دست گرفته و در حواشی آن، مناظری از مسافران خوش‌گذرانی که با درشکه‌ها، به سیر و سیاحت می‌روند، جلب نظر می‌کند و رقم «راقمه محمدولی 1298» دارد؛ قمدان گل و مرغی پر مهارتی در شیوه‌ی لطفعلی، که دارای مناظر مختلفی است، با رقم: «محمدولی 1290».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1098 -1097/ 3)، هنر قلمدان (138).

شیرازی، محمدهادی

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1091 ق)، خطاط. از آثار وی: یک نسخه «اصول و فروع کافی» نیم ورقی، مجدول و مذهب، سرکتاب سرلوح مرصع مذهب، جلد ساغری ضربی گل و بوته، به خط نسخ کتابت خفی خوش، با رقم: «علی ید العبد الراجی محمدهادی الشیرازی، سنه احدی و تسعین و الف 1091»، در کتابخانه‌ی سلطنتی.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1201/ 4).

شیرازی، میرکی

قرن:16
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(؟)، خطاط و مذهب. از آثار وی: قرآن عظیم رحلی، به خط ریحان دو دانگ عالی، با رقم: «خطاط و مذهب سید میرکی بن سید احمد الشیرازی»، در بقعه‌ی مولوی در قونیه.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1221/ 4).

شیرازی، نصیر

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
اثر اوست: قرآن رحلی، جلد میشن ضربی مطلا، دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مذهب مرصع عالی نسخ کتابت جلی متوسط، ثلث جلی عالی. رقاع متوسط ترجمه‌ی نستعلیق متوسط با رقم: «... حسب‌الامر... شاه سلطان حسین الصفوی الموسوی بهادرخان... به خط اقل کتاب کلام‌الملک العلام... نصیرالکاتب الشیرازی مولداً. الاصفهانی محتدا... 1127» در کتابخانه‌ی سلطنتی.
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

شیرعلی

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم ق)، خطاط و شاعر. صاحب «مناقب هنروران» وی را از کاتبان کتابخانه‌ی بایسنقر میرزا دانسته که در فن معما ماهر بوده و طبعی صوفیانه داشته است. در کتاب «مجالس النفائس» آمده که حالا مدتی است عزلت اختیار کرده و تا زمان تالیف این تذکره 896 ق، هنوز می‌زیسته است، و اگر چنین باشد انتساب وی به دوره‌ی بایسنقر میرزا دشوار می‌نماید. از آثار وی: یک نسخه «ظفرنامه‌ی» تیموری، که آن را برای سلطان حسین میرزا بایقرا نوشته است و تاریخ سال 872 دارد؛ یک قطعه از مرقع بهرام میرزا، به قلم کتابت و نیم دو دانگ متوسط، با رقم: «مشقه العبد شیرعلی...»؛ سه قطعه از مرقعهای مختلف، به قلمهای سه دانگ و کتابت و غبار خوش و متوسط، با رقم: «کتبه العبد شیرعلی... فی سنه ثلث و خمسین و ثمانمائه».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (324 -323/ 2)، فرهنگ سخنوران (531)، مجالس النفائس (273 ،100)، مناقب هنروران (56)، هنر عهد تیموریان (645 ،583 ،398).

شیرین رقم، عبداللّه

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، خطاط. خوشنویس گمنام است. و به خط وی، یک قطعه به قلم دو دانگ و کتابت خوش در کتابخانهٔ آستان قدس رضوی است که چینن رقم دارد: «القیر المذنب، میر عبداللّه شیرین رقم، غفر ذنوبه و ستر عیوبه».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (358/ 2).

شیرین رقم، معبیداللّه

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم و دوازدهم ق)، خطاط. از خوشنویسان گمنام است. از آثار وی: یک قطعه بقلم دو دانگ و کتابت خوش، با رقم: «فقیر میر عبیداللّه شیرین رقم»؛ یک قطعه به قلم دو دانگ و کتابت خوش، با رقم: «کتبه الفقیر میر عبیداللّه».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (427 -426/ 2).

شیرین قلم، عبدالصمد

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، نقاش، خطاط و شاعر. ملقب به شیرین قلم. هنگامی که همایون شاه در سال 951 ق جهت سیاحت و دیدار شاه طهماسب به ایران آمد، از شاه صفوی خواست که تعدادی از هنرمندان را همراه وی روانه‌ی هندوستان سازد؛ این امر به دستور شاه طهماسب انجام گرفت، اما وی به عبدالصمد و میر سید علی اجازه‌ی این سفر را صراحتا اعلام ننمود؛ سپس در سال 955 ق این دو و جمعی دیگر از هنرمندان بدون رخصت شاه صفوی جهت دیدار همایون شاه خود را به قندهار رساندند و سپس همراه او به هندوستان رفتند بدین ترتیب مکتب معروف هند و ایرانی پایه‌گذاری شد. شیرین قلم در زمان اکبرشاه، به منصب چهارصدی نایل شد و به سال 985 ق امین دارالضرب فتح‌پور و به سال 994 ق صاحب دیوان ولایت مولتان گردید. عبدالصمد در رشته‌های گوناگون تصویرسازی، از قبیل شبیه‌سازی و چهره‌پردازی و مجالس بزمی و رزمی و جانورسازی و گرفت و گیر و ارائه کوه و دشت و دمن قوی دست بود و خط نستعلیق را شیرین می‌نوشت و شعر نیکو می‌گفت. او در بعضی از آثار خود زرین قلم رقم زده است. شریف فارسی، ملقب به امیرالامراء، فرزند وی است. از آثار وی: تصویر مرد عمامه به سری که به همراه اسب خود در صحرا پیش می‌رود و در زمینه‌ی دوردست تصویر، منظره‌ی کوه و تک درخت تنومند جلب نظر می‌کند، با رقم: «عبدالصمد شرین قلم»، تصویر درویشی که در بیداری و هوشیاری نقش شده و گویا الهام پرمعنی نقاش از اشعار سعدی است که به استادی رقم گذاشته: «بنده شکسته رقم عبدالصمد شیرین قلم»؛ تصویر مجنون با حیوانات وحشی که در صحرا جمع گشته‌اند و در گوشه‌ی دیگر، تصویر جوانی است که دهنه‌ی اسب را گرفته و از آن مخافظت می‌کند، با رقم: «عمل نوروزی مولانا عبدالصمد... 965». ده اثر دیگر وی در «احوال و آثار نقاشان» ذکر شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (402 -401/ 2)، احوال و آثار نقاشان (337 -329/ 1)، تاریخ نظم و نثر (428)، تاریخ هنرهای ملی (452 -451، 273 -272/ 1)، گلستان هنر (چهل، چهل و یک، چهل و پنج).

صابر شیرازی، مهدی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(و ف 1290 / 1280 ق)، خطاط و شاعر، متخلص به صابر. وی دنباله‌ی مثنوی «فرهاد و شیرین» وحشی را در 306 بیت سرود و خود با خط نستعلیق خوش نوشت. صابر در ابتدای امر، خدمت میرزاابوالقاسم سکوت و بعد از محضر میرزا وصال کسب فیض نمود. وی مردی گوشه‌نشین بود و برای امرار معاش به تعلیم و تدریس معدودی از دختران و پسران بزرگان اشتغال داشت. با صاحب تذکره «مرآت الفصاحه» ملاقات داشته است. از دیگر آثار وی: «دیوان» شعر، یگ قطعه «اشعار نوروزیه»، به قلم کتابت خوش، به سفیداب، با رقم: «فی سن احدی و ستین و مائتین بعد الالف 1261، راقمه، قائله صابر».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آثار عجم (560)، احوال و آثار خوشنویسان (928 / 3)، حدیقه الشعراء (951 -947 / 2)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (997 -996 / 5 ،409 -408 / 3)، الذریعه (573 / 9)، طرائق الحقائق (250 / 3)، فارسنامه‌ی ناصری (1131 -1130 / 2)، مرآت الفصاحه (340 ،337).

صاحب قلم ارومیه‌ای

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم و چهاردهم ق)، خطاط. معروف به صاحب قلم. از خاندان افشار ارومیه و مقیم استانبول بود که در آنجا به امر کتابت مشغول و در نوشتن خط نستعلیق بسیار ماهر بود. وی ظاهرا در دربار سلطان عبدالحمید نیز سمت کاتبی داشته است. از آثار او: یک نسخه «نصیحه الملوک» سعدی، به قلم نیم دو دانگ خوش، با رقم: «بجهه تقدیم... سلطان عبدالحمید غازی... در دار الخلافه‌ی اسلامبول... از قلم بنده‌ی بی‌مقدار صاحب قلم افشار 1309»؛ یک قطعه به قلم چهار دانگ و نیم دو دانگ خوش، با رقم: «راقمه صاحب قلم غفرله سنه‌ی 1294»؛ یک نسخه «گلستان» سعدی، به قلم کتابت خفی خوش، با رقم: «کتبه العبد الاحقر میرزا آقا المتخلص بصاحب قلم افشار ارومیه‌ی سنه‌ی 1291».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (5 -4 / 1)، تذکره خوشنویسان معاصر (53 -52)، ریحانه (382 -381 / 3)، لغت‌نامه (ذیل/ صاحب قلم).

صاحب مشهدی، محمد

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دوازدهم ق)، شاعر و خطاط. وی از شاعران خراسان است که با حزین لاهیجی (م 1180 ق) معاصر بود. صاحب در جوانی به نجف اشرف رفت و به تصحیل علوم دینی پرداخت. محمد مومن خط نسخ و شکسته را نیک می‌نوشت و طبعش موزون بود. در نجف درگذشت. از اوست:
دلیل و سنگ نشان جذبه‌ی رسا چه کند
عنان گسستگی سیل رهنما چه کند
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تذکره المعاصرین (225 -224)، الذریعه (577 -576 / 9).

صاحبه

قرن:13
جنسیت:زن
ملیت:ایران
قرن سیزدهم هجری، از شاعران و خوشنویسان، وی همسر یکی از فرزندان فتحعلی شاه قاجار (1250 -1212 ق) بود. او را به حیا و عفت و صفات خوب ستوده‌اند. خط را نیز زیبا می‌نوشته است. تخلص او را صاحب هم نوشته‌اند. از اشعار اوست:
غم نیست که از حسرت بسیار تو مردم
لطفت نشود کم ز تو مقصود من این بود
زلف در روی تو هر کس که ببیند گوید
آتشی هست که با دود در آمیخته‌اند[1]
(س سیزدهم ق)، خطاط و شاعر، متخلص به صاحبه یا صاحب. وی همسر یکی از فرزندان فتحعلی شاه قاجار (1250 -1212 ق) بود. او را به حیا، عفت و صفات خوب ستوده‌اند. از اشعار اوست:
غم نیست که از حسرت بسیار تو مردم
لطفت نشود کم ز تو مقصود من این بود[2]
برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه :[1] منابع: «پرده‌نشینان سخنگوی»، آریانا، سال دهم، شماره ششم، 53 -52؛ از رابعه تا پروین، 161؛ حدیقةالشعراء، 2171 / 3؛ خیرات حسان، 124 / 1؛ زنان سخنور، 304 / 1؛ نقل مجلس، گ 20.
[2] از رابعه تا پروین (161)، حدیقه الشعراء (2171/ 3)، زنان سخنور (304 / 1)، فرهنگ سخنوران (536)، مشاهیر زنان (141).

صادقی افشار

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1018 / 1017 -940 / 933 ق)، نقاش، خطاط و شاعر، متخلص به صادقی. معروف به صادقی کتابدار. از بزرگان ایل خدا بنده‌لو بود که در نزدیکی محله‌ای به نام ورجو یا ویجویه‌ی تبریز به دنیا آمد. بیست ساله بود که پدرش کشته شد. پس از آن مدتی با امیرخان موصول و بدرخان و سکندر خان افشار به سر می‌برد. در عهد شاه اسماعیل دوم به کتابخانه‌ی دولتی راه یافت و در زمان سلطنت محمد خدابنده و شاه عباس کبیر منصب کتابداری را عهده‌دار بود. تا آن که علیرضا عباسی در حدود 1007 ق این منصب را از او گرفت، ولی صادقی تا آخر عمر، مواجب کتابداری را از دیوان اعلی دریافت می‌داشت. صادقی در نظم و نثر فارسی و ترکی مهارت داشت و از دوران جوانی نیز به هنر نقاشی و طراحی علاقه‌ی زیادی نشان می‌داد و از شاگردان استاد مظفر علی هروی نقاش محسوب می شد. وی در هنر خطاطی نیز دست داشت و به روایتی شاگرد میر علی هروی بود. او در 1010 ق، در اصفهان، تألیفات خود را جمع‌آوری و تدوین نمود و شرح حال مختصری بر آنها نوشت. اثر معروف وی «مجمع الخواص»، به زبان ترکی جغتایی است که شرح حال بسیاری از شاعران معاصر خود را در آن آورده و از آن معلوم می شود که سفرهای بسیاری به شهرهای مختلف کرده است. از دیگر آثار وی: «زیده الکلام»؛ مثنوی «فتح نامه‌ی عباس نامدار»؛ منظومه‌ی «قانون الصور»، در نقاشی؛ «دیوان» غزلیات پارسی و ترکی؛ مقالات و حکایاتی موسوم به «شرح حال منظوم»؛ مثنوی «سعد و سعید»؛ مجموعه‌ی «منشأت و مکاتبات»، به فارسی و ترکی؛ «تذکره الشعرا»یی مشتمل بر رباعیات معمایی؛ «حظیات». از آثار نقاشی او: تصویر مردی که در شیوه‌ی اصفهان ترسیم شده و در پشت سرش، درخت پرحالتی جلب نظر می کند، با رقم: «صادقی افشار»؛ تصویر زن زیبایی در شیوه‌ی فرنگی که دستاری از گردنش آویزان است، با رقم: «راقمه صادقی کتابدار 1015»؛ تصویر رستم، پهلوان قدیمی ایران، که کلاه پردار سفید به سر گذاشته و دیو تیره‌رنگ سهمناکی را به قتل می‌رساند و رقم «صادقی» دارد. در «احوال و آثار نقاشان» به هشت اثر دیگر وی اشاره شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آتشکده‌ی آذر (72 -71 / 1)، احوال و آثار نقاشان (1466

/ 3 ،283 -265 / 1)، تاریخ ادبیات در ایران (577 / 5)، تاریخ اصفهان (302 -298)، تاریخ تذکره‌های فارسی (623 -621 ،140 -132 / 2)، تاریخ نظم و نثر (827 ،458 -457)، تاریخ هنرهای ملی (850 -848 / 2)، تذکره‌ی نصرآبادی (41 -39)، حماسه‌سرایی در ایران (368)، خوشنویسان و هنرمندان (106)، دانشمندان آذربایجان (213 -212)، دایره‌المعارف فارسی (1548/ 2)، الذریعه (31 / 23 ،27 / 2 ،205/ 19 ،109 / 16 184، / 13 ،582 -581 / 9)، ریحانه (405 / 3)، عالم‌آرای عباسی (175 / 1)، فرهنگ سخنوران (539 -538)، کارنامه‌ی بزرگان (180 -179)، گلستان هنر (164 -152)، لغت‌نامه (ذیل/ صادقی کتابدار)، مجمع الخواص (مقدمه، 317 -314)، مولفین کتب چاپی (514 / 3).

صالحی خراسانی، محمد

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط و شاعر، متخلص به صالحی. از نوادگان خواجه عبدالله مروارید کرمانی است که در هرات به دنیا آمد و در مشهد نشوونما یافت. نسب او به خواجه نظام‌الملک طوسی می‌رسد. وی، مانند برادرش، از منشیان زبردست زمان شاه طهماسب (984 -930 ق) بود و به طرز وقوع شعر می‌گفت. تذکره‌نویسان معاصر او، وی راهروی و مشهدی هم نوشته‌اند. صالحی در فن معما و انشا نیز مهارت کامل داشت. وی سوای غزلیاتش قصیده‌ای نیز دارد. صالحی در زمان اکبر شاه به هند رفت و در سلک منشیان وی درآمد و در مدح اکبر، پادشاه هند، اشعار بسیار دارد.صالحی در مشهد مقدس درگذشت. از آثارش: «دیوان» شعر.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آتشکده‌ی آذر (470 -469 / 2)، احوال و آثار خوشنویسان (327 -326 / 2)، تاریخ نظم و نثر (432)، الذریعه (590 / 9)، فرهنگ سخنوران (544)، کاروان هند (696 -686 / 1)، مجمع الخواص (50 -48)، مکتب وقوع (253 -238)، هفت اقلیم (211 -160،210 / 2).

صبور کاشانی، احمد

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(مقتول 1228 ق)، شاعر و خطاط. از اهالی کاشان و برادرزاده‌ی فتحعلی‌خان صبا ملک‌الشعرای دربار فتحعلی شاه بود. وی در خوشنویسی مهارت داشت و در نظم ونثر نیز متبحر بود. صبور مدتی از منیشیان عبسا میرزا نایب‌السلطنه بود که سرانجام در یکی از جنگهای ایران و روس کشته شد. از آثار وی «دیوان» شعر است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الذریعه (9 / 597)، ریحانه (3 / 415)، سفینه المحمود (2 / 438- 439)، طرائق الحقائق (3 / 553)، فرهنگ سخنوران (550)، مجمع الفصحا (5 / 688- 694)، مصطبه‌ی خراب (116).

صحاف، محمد تقی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
صحاف هنرمند که حقا صد مرد هنرمند در یک تن، و مجمع الصنایع هنر صحافی و نقاشی و طراحی و مذهبی و خوش‌نویسی و سوخت سازی و معرق سازی چرمینه، و ساختن فانوس‌های فنری قدیم، و تعبیه‌ی انواع رنگ و روغن‌های نقاشی و امثال آن بوده، و نمونه‌ی خطوط ثلث وی در سر درب مسجد صفا محله‌ی شهشهان مورخ 1290، و سر درب مسجد رکن‌الملک در تخت فولاد با امضای محمدتقی بن محمد ابراهیم اصفهانی موجود است. وفاتش حدود سال 1337 می‌باشد.
برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

صحیفی جوهری شیرازی

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1022 ق)، شاعر و خطاط. مشهور به جوهری از بازماندگان صوفی خلیل، از بزرگان طایفه‌ی ذوالقدر بود که شعر فارسی و ترکی را خوب می‌سرود و اشعارش بیشتر در مدح ائمه‌ی معصومین (ع) بوده است. در شیراز به دنیا آمد و در اصفهان نشوونما یافت. وی کتابخانه‌ی بسیار خوبی در سه‌تنان مسجد جامع اصفهان ترتیب داد و بیشتر در اصفهان می‌زیست. چون خط ثلث و کتیبه را خوب می‌نوشت، بیشتر کتیبه‌های مساجد و الواح قبور به خط او بود. او یکی از کتیبه‌نویسان زبردست دروه‌ی صفوی است. وی همچنین از تذهیب و صحافی و وصالی نیز سررشته داشت. صحیفی بیش از هشتاد سال عمر کرد. اسیری شیرازی فرزند صحیفی است که در زمان حیات پدر فوت شد. از آثار وی: «دیوان» شعر، کتیبه‌ای در مدخل مسجد جامع اصفهان، به قلم سه‌دانگ کتیبه‌ی ثلث عالی و نستلعیق متوسط، با رقم: «السلطان شاه عباس الصفوی... وفق بتعمیر هذا البعقه... رقم صحیفی... 996»؛ کتیبه‌ی سردر مسجد جارچی اصفهان، به خط ثلث که چنین رقم دارد: «تیمنا و تبرکا.. سنه تسع عشر و الف، رقم صحیفی جوهری»؛ کتیبه‌ی سردر مسجد کوچک جورجیر اصفهان، با:«رقم فقیر صحیفی جوهری فی سنه ثمان عشر و الف»، کتیبه‌ی داخل بقعه‌ی شهشهان اصفهان، به خط ثلث و با رقم: «فی... سنه ثلاث عشر و الف من الهجره النبویه خط صحیفی الفارسی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آثار ملی اصفهان (645 -644، 567 -566، 527 -524)، احوال و آثار خوشنویسان (327 / 2)، احوال و آثار نقاشان (286 / 1)، اطلس خط (348 -347)، تاریخ اصفهان (149 -146)، تاریخ نظم و نثر (517 -516)، تاریخ هنرهای ملی (877 -876 / 2)، تذکره‌ی میخانه (320 -316)، تذکره‌ی نصرآبادی (305)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (433 / 3)، الذریعه (600 -599 / 9)، فرهنگ سخنوران (552)، فهرست بناهای تاریخی و اماکن باستانی (27)، کاروان هند (59 / 1)، گنجینه‌ی آثار تاریخی اصفهان (477 -475، 389، 341 -339، 165 -164، 148)، لغت‌نامه (ذیل/ صحیفی)، مجمع الخواص (218)، هفت اقلیم (252 / 1).

صدر اصفهانی، احمد

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، خطاط. وی نستعلیق را بسیار صاف و شیرین و نازک می‌نوشت. از آثار وی: یک نسخه «دیوان» حافظ، به قلم کتابت خوش، با رقم: «برحسب امتثال امر... ناصرالدین شاه قاجار... احمد بن عبدالحسینخان بن الحاج محمد حسین‌خان صدر اصفهانی... سنه‌ی 1277»؛ یک نسخه مجموعه‌ی منتخب اشعار شعرای دوره‌ی غزنوی،با رقم: «بر حسب فرمایش... سنه‌ی 1273،... انا العبد احمد بن عبدالحسین الاصفهانی عفی عنهما».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (37 / 1).

صدقی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1001 ق)، خطاط. از خوشنویسان زبردست بود. از آثار وی: دو قطعه در مرقعی از کتابخانه‌ی خزینه‌ی اوقاف استانبول است که به قلم سه دانگ و دو دانگ و کتابت عالی نوشته، با رقم: «کتبه المذنب صدقی غفرالله سبحانه ذنوبه و ستر عیوبه فی سنه 1001».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (329 / 2).

صفای تفرشی، عبدالحمید

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، خطاط و شاعر، متخلص به صفا. اصل وی از تفرش است. قصیده را خوب می‌سرود و به کمالات معنوی آراسته و سرعت قلم او بر همه مسلم بود. چنان که هر شبانه روز، هزار بیت کتابت می‌کرد و از این طریق امرار معاش می‌نمود. او در تاریخ تألیف «کنج شایگان»، در 1274 ق، هنوز می‌زیسته است. از آثار وی: «اکسیر الحکماء»، (گنج دانش در پند حکماء)؛ «دیوان» شعر. لازم به ذکر است که صاحب «مجمع الفصحا»، «دیوان» وی را مفقود شده می‌داند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشونیسان (371 / 2)، المآثر و الآثار (205)، الذریعه (608 / 9)،حدیقه الشعراء (1015 -1014 / 2)، گنج شایگان (331 -328)، لغت‌نامه (ذیل/ صفای تفرشی)، مجمع الفصحا (699 -694 / 5)، مؤلفین کتب چاپی (780 -779 / 3).

صفای لواسانی، علی محمد

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1299 -1221 ق)، خطاط و شاعر، متخلص به صفا. معروف به حسن خلق. وی برادر کوچک میراز محمد جعفر ملقب به حکیم الهی است. این سلسله پیوسته در ایران به فضل و کمال و جاه و جلال معروف و پدران ایشان نزد سلاطین افشاریه و قارجاریه به عزت موصوف بوده‌اند. میرزا علی محمد در آغاز جوانی به تحصیل کمالات کوششها کرد و رنجها برد تا مجمع هنر و مخزن کمال شد. او مدتها در تهران و کرمان به سر برد و اکتساب کمالات کرد و به طریقه‌ی شیخ احمد احسایی مایل بود. صفا را در خط نستعلیق ستوده‌اند، در حالی که خط شکسته و تحریر او نیز دست کم از نستعلیق ندارد. صفا در تهران درگذشت و در جوار مزار حر بن یزید ریاحی در عتبات به خاک سپرده شد. از آثار وی: «دیوان» شعر؛ «نصایح الامین»؛ یک نسخه از «وجیزه‌ی» حاج میرزا آقاسی، به قلم کتابت خوش، با رقم: «کتبه العبد... علی محمد بن حسین علی اللواسانی النظامی... سنه‌ی 1261»؛ یک نسخه «نصایح» سعدی، به قلم کتابت خوش، با رقم: «از روی خط استاد بابا شاه اصفهانی... علی محمد اللواسانی... 1276»؛ یک حکایت، به قلم کتابت خوش، با رقم: «از جلد اول و صاف نقل شد... علی محمد اللواسانی غفر ذنوبه 1250»؛ یک نسخه از «شرح شمسیه»، به قلم کتابت جلی خوش، با رقم: «تمت... سنه‌ی 1264،... انا العبد علی محمد اللواسانی غفر له و الوالدیه». دیگر آثار خطی وی در «احوال و آثار خوشنویسان» ذکر شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (484 -481 / 2)، اطلس خط (625)، حدیقه الشعراء (1025 -1023 / 2)، الذریعه (610 / 9)، طرائق الحقائق (640 / 3)، فرهنگ سخنوران (558)، لغت‌نامه (ذیل/ صفای لواسانی)، المآثر و الآثار (199)، مجمع الفصحا (709 -707 / 5)، مکارم الآثار (732 -730 / 3)، یادگار (س 3، ش 5، ص 39).

صفای محلاتی، محمد رضا

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1321 ق)، خطاط و شاعر، متخلص به صفا. ملقب به سلطان الکتاب. او از کاتبان خوشنویس بود که در دربار ناصرالدین شاه و مظفرالدین شاه قاجار سمت لشکرنویسی داشت و بسیاری کتاب به خط او چاپ شده است، از جمله: یک نسخه «اوصفا ناصری»، به قلم کتابت جلی خوش، با رقم: «کاتبه... ابن حاجی میراز حبیب‌الله متخلص بخاقانی شیرازی‌الاصل، حاجی میرزا محمد رضای متخلص بصفا»؛ یک سنخه «دیوان» مجمر، به قلم کتابت و دو دانگ خوش، با رقم: «کتبه الحقیر الفقیر محمد رضا متخلص بصفای محلاتی الملقب بسلطان الکتاب 1312»؛ یک نسخه «دیوان» حکیم سوری، به قلم کتاب خوش، با رقم: «کتبه العبد حاجی صفای سلطان الکتاب... سنه‌ی 1321». سه اثر دیگر وی در «احوال و آثار خوشنویسان» ذکر شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (731 -730 / 3)، الذریعه (9 / 610).

صفایی اصفهانی، محمد

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1230 ق)، خطاط، موسیقیدان و شاعر، متخلص به صفایی. وی در علم سیاق و موسیقی مهارت داشت به زبان عربی مسلط بود. در شعر نیز به قصیده‌سرایی متمایل بود و بر نظم و ثنر تسلطی تمام داشت. صفایی اکثر خطوط را خوش می‌نوشت و به دسترنج کتابت امرار معاش می‌کرد. شاهکار صفایی، قطعه‌ی مفصلی است معروف به «ارزنیه» که آن را در شرح ارزن طلبیدن خود از کسی و ابای او از آن گفته است.[1]
اصفهانی (ملا) محمد بن (ملا) سبزعلی شاعر ایرانی (ف. پس از 1225 ه.ق.). وی از گویندگان فاضل و ماهر عهد فتحعلی شاه قاجار است، ولی شهرتی به دست نیاورده. صفایی در موسیقی و حساب سیاق ماهر بود و خط را نیز نیکو می‌نوشت در شعر به قصیده سرایی اقبال داشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] احوال و آثار خوشنویسان (639 / 3)، حدیقه الشعراء (1026 -1025، 1011 -1010 / 2)، الذریعه (611 / 9)، سفینه المحمود (440 -439 / 2)، فرهنگ سخنوران (559)، لغت‌نامه (ذیل/ صفائی اصفهانی)، مجمع الفصحا (565 -564 / 5)، نگارستان دارا (223 -222)، یادگار (س 3، ش 9، ص 32 -27).

صفایی تبریزی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1016 ق)، شاعر و خطاط. در تبریز نشوونما یافت و بعدها به علت تصرف شهر تبریز توسط رومیان به قزوین گریخت. وی در فقه استاد و در قرائت قرآن دست داشت و خط نسخ را بسیار خوب می‌نوشت. صفایی غزل را استادانه می‌سرود. وی در قزوین درگذشت و همان جا دفن شد. از آثار «دیوان» شعر می‌باشد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ نظم و نثر (700)، تحفه سامی(317)، تذکره‌ی شعرای آذربایجان (395 -394 / 2)، تذکره‌ی میخانه (901 -900)، دانشمندان آذربایجان (231 -230)، الذریعه (612 -611 / 9)، سخنوران آذربایجان (491 -490)، فرهنگ سخنوران (559).

صفایی قاینی، علیرضا

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1308 ق)، خطاط، نقاش، طبیب و شاعر، متخلص به صفایی. از سادات حسینی قاین بود که در اصفهان سکونت داشت. وی شعر می‌گفت و نستعلیق و شکسته را خوش می‌نوشت. صفایی در نقاشی نیز دست داشت و در شیوه‌های ایرانی و فرنگی نقش می‌آفرید. از آثار وی: «دیوان» شعر؛ یک نسخه غزلیات و، به قلم نستعلیق و شکسته نستعلیق خوش، با رقم: «بجهه تقدیم... علی‌رضا الحسنی القایینی الطبیب المتخلص به صفائی... سنه‌ی 1308»؛ جلد روغنی مثنوی زیبایی که خط آنرا برادرش،محمد علی قاینی به این رقم نوشته است: «رقم کمترین اقل السادات علیرضا بن محمد اسمعیل الحسنی القاینی». مولف «احوال و آثار نقاشان» قلمدانی از وی دیده است که در روی آن، تصویر کالسکه‌ای است، با رقم: «کمترین علیرضا الحسینی القاینی سنه 1205»، که احتمالا صحیح این تاریخ 1305 ق است. در «الذریعه» و «بزرگان قائن» تخلص صاحب عنوان، صفا ذکره شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (463 / 2)، احوال و آثار نقاشان (384 / 1)، بزرگان قائن (279 -277)، الذریعه (609 / 9).

صفر شاه، خلیفه

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط. از خوشنویسان معاصر سلطانعلی مشهدی است و با این که از بیشتر خوشنویسان عصر خود خوشتر می‌نوشته، هیچ یک از تذکره نویسان ترجمه‌ی احوالش را نیاورده‌اند. از آثار وی: یک نسخه «کلیات» خواجوی کرمانی، با رقم: «تمت الکلیات من کلام افصح الشعراء... ابوالعطا محمود الملقب و المشتهر بخواجو الکرمانی... سنه‌ی سبع و عشرین و تسعمائه، کتبه العبد الفقیر خلیفه صفر شاه...».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (330 / 2).

صفوی، اسماعیل

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(930 -892 ق)، شاعر و خطاط. معروف به شیخ شاه. از نوادگان شیخ صفی بود. مادر شاه اسماعیل، حلیمه خاتون، دختر اوزون حسن پادشاه آق قویونلو بود. دو برادر بزرگتر اسماعیل، به نامهای علی و ابراهیم، پس از مرگ پدرشان، شیخ حیدر، پی‌درپی جانشین او در مسند ارشاد طریقه‌ی صفوی شدند و بعد از درگذشت آنان مسند ارشاد به وی رسید و شیخ طریقه صوفیه شد. چون شیخ صفی‌الدین در طریقه‌ی تصوف جانشین شیخ ابراهیم زاهد گیلانی شده بود، پیروان شیخ زاهد از ایشان حمایت کردند. شاه‌اسماعیل در 38 سالگی درگذشت و در بقعه‌ی جدش شیخ صفی‌الدین اردبیلی دفن گردید. شاه‌اسماعیل در سرودن شعر ترکی آذربایجان توانا بود و خطایی تخلص می‌کرد. وی یکی از نخستین کسانی است که به این زبان شعر گفته است، و دیوان اشعار وی یکی از مهمترین آثار ادبی این زبان است. گاهی هم به زبان فارسی شعر می‌گفته و چند بیت از او باقی مانده و «ده نامه‌ای» نیز در 1400 بیت نظم کرده است وی را در جزو خوشنویسان و هنرمندان خط نیز آورده‌اند. از آثار وی: چهار صفحه از مرقع دوازده امام، به خط ثلث چهاردانگ جلی خوش به زر و لاجورد با رقم: «حرره اسمعیل بن حیدرالحسین غفراللّٰه له»؛ یک صفحه مذهَّب ثلث جلی متوسط، بار رقم: «حرره اسمعیل بن حیدرالحسینی غفراللّٰه له».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آتشکده‌ی آذر (58 -57 /1)، احوال و آثار خوشنویسان (1045/4)، تاریخ ادبیات ایران، براون (46 -39 /4)، تاریخ ادبیات در ایران (139 -136 /14)، تاریخ نظم و نثر (484 -482)، تحفه‌ی سامی (11 -8)، تذکره‌ی شعرای آذربایجان (57 -53 /1)، حبیب السیر (437 -436، 409 -408 /4)، دانشمندان آذربایجان (137 -136)، الذریعه (298/9)، روضة السلاطین (70 -67)، ریحانه (138/2)، سخنوران آذربایجان (29 -27)، صبح گلشن (152)، عالم آرای عباسی (44/1)، لغت‌نامه (ذیل /اسماعیل صفوی)، مجمع الفصحا (39 -38 /1).

صفوی، بهرام میرزای، ابوالفتح

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(956 /955 -923 ق)، خطاط، نقاش، موسیقیدان و شاعر. متخلص به بهرام و بهرامی. ملقب به ظهیرالدین. وی برادر کهتر شاه طهماسب اول و شاهزاده‌ای دانشمند و هنرمند و هنرپرور بود که در شیوایی کلام و شعر و معما سررشته داشت. از هنر نقاشی و موسیقی نیز بهره‌مند بود و از خطوط، نستعلیق را خوش می‌نوشت. بهرام میرزا، مدتی از جانب برادر حکمرانی همدان را داشت و در جوانی، در حالی که بیش از سی و سه سال نداشت، درگذشت. از آثار وی: یک قطعه نستعلیق سه دانگ جلی خوش، که عنوان یک تصویر است، با رقم: «برای فقیرالحقیر ساخته شد، العبد بهرام الحسینی»؛ یک قطعه به قلم دودانگ خوش، با رقم: «کتبه بهرام بن اسمعیل الحسینی، نقل از خط سلطان محمد نور»؛ یک عنوان تصویر دیگر، با رقم: «... کتبه العبد بهرام بن اسماعیل حسینی بدارالسلطنه تبریز فی سنه‌ی 934»؛ قطعه‌ای در یک مرقع، به قلم نیم دودانگ خوش، با رقم: «کتبه بهرام»؛ قطعه‌ای در یک مرقع به قلم دودانگ و نیم دودانگ خوش، با رقم: «مشقه بهرام الصفوی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آتشکده‌ی آذر (49/1)، احوال و آثار خوشنویسان (104 -103 /1)، احوال و آثار نقاشان (106/1)، پیدایش خط و خطاطان (102 -101)، تاریخ ادبیات در ایران (139/4)، تاریخ موسیقی (391/1)، تاریخ نظم و نثر (827، 455 -454)، تحفه سامی (12 -11)، تذکره‌ی روز روشن (123)، تذکره‌ی شعرای آذربایجان (98 -97 /2)، دانشمندان آذربایجان (73 -72)، الذریعه (147/9)، روضةالسلاطین (73 -71)، الذریعه (147/9)، روضةالسلاطین (72 -71)، عالم آرای عباسی (110، 99، 74، 73، 72، 60، 58، 44 /1)، فرهنگ سخنوران (149 -148)، کاروان هند (973 -972 /2)، گلستان هنر (چهل و یک، 139 -138)، لغت‌نامه (ذیل/ بهرام میرزای صفوی)، مجمع‌الخواص (22)، مجمع‌الفصحا (30/1).

صفوی، حسین

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دوازدهم ق)، خطاط. از کاتبان گمنام بود. از آثار وی: یک نسخه «دیوان» بابا فغانی، به قلم کتابت جلی خوش، با رقم: «کتبه العبد المذنب میر حسین الصفوی غفر ذنوبه و ستر عیوبه».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (156 / 1).

صفوی، سلطان بانو

قرن:10
جنسیت:زن
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط. او خط را نزد دوست محمد هروی فراگرفت. در اصفهان درگذشت و جنازه وی پس از وفات، در مقبره شاه علاءالدین محمد به عنوان امانت سپرده شد و سپس در سال 1013 ق در اعتاب مقدس دفن شد. از آثار وی: قطعه‌ای از مرقع بهرام میرزا، به قلم نیم دو دانگ متوسط، با رقم: «کتبته سلطان بنت اسمعیل الحسینی الصفوی».[1]
قرن دهم هجری، از زنان نیکوکار و خوشنویس. وی دختر شاه اسماعیل اول صفوی (930 -907 ق) بود. به نوشته گلستان هنر، وی خوشنویسی را از دوست محمد هروی فراگرفت. دو قطعه از مرقع بهرام میرزا به خط وی در کتابخانه خزینه اوقاف است به قلم نیم دو دانگ متوسط با رقم «کتبته سلطانم بنت اسمعیل الحسینی الصفوی». به نوشه تذکرةالقبور جنازه وی پس از وفات در مقبره شاه علاءالدین محمد (بقعه شهان) به عنوان امانت سپرده شد و سپس در سال 1013 ق در عتبات مقدسه دفن گردید.[2]
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] احوال و آثار خوشنویسان (267/1)، تذکره القبور (34 -33)، گلستان هنر (99)، مشاهیر زنان (125)، هنر عهد تیموریان (582).
[2] منابع: احوال و آثار خوشنویسان، 267؛ تذکرةالقبور، 34 -33؛ گلستان هنر، 51.

صفی

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1034 ق)، خطاط. از آثار وی: شش دفتر «مثنوی»، جلد ساغری مشکی ضربی و مذهب مرصع، به خط نسخ کتابت نزدیک به غبار عالی، با رقم: «... صفی بن کریم بن ابراهیم... تم الجلد الخامس من کتاب المثنوی... سنه اربع و ثلثین و الف من الهجره...» (1034).
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1086 / 4).

صفی الدین ارموی، ابوالمفاخر عبدالمومن

قرن:7
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(693 -613 ق)، موسیقی‌دان، خطاط و ادیب. اصلش از بلخ بود، اما خاندانش در ارومیه به سر می‌بردند و او رد همان جا به دنیا آمد. در کودکی به بغداد رفت و در آنجا نشوونما یافت. وی در مدرسه‌ی مستنصریه به تحصیل عربی و علوم دینی و ادب و ریاضی پرداخت و در نظم اشعار و علم انشا و تاریخ و حسن خط شهرت یافت و در علم و عمل موسیقی بی‌مانند شد. در آخرین سال خلافت مستعصم (م 656 ق) ندیم و عودنواز و کتابدار و کاتب او بود و بعدها به خدمت هلاکو درآمد. به قول بعضی از محققین، در خط همپایه‌ی یاقوت مستعصمی و ابن‌مقله بود، اما در موسیقی، پس از اسحاق موصلی، کسی به پایه‌ی او نرسیده است. صفی‌الدین یکی از سه موسیقی‌دان بزرگ ایران و عالم اسلام است، که نخستین ایشان، ابونصر فارابی و دیگری، خواجه عبدالقادر غیبی مراغه‌ای است. صفی‌الدین پیشقدم نظریه‌ی معروف (فرضیه‌ی منتظم) است که در آن گامها به هفده فاصله تقسیم می‌شود. وی سازی به نام مغنی اختراع کرد که ترکیبی‌از قانون و رباب و نزهه بود، حتی برخی اختراع ساز نزهه را هم به او نسبت داده‌اند. صفی‌الدین شاگردان بنامی تربیت کرده است که از آن جمله‌اند: شیخ شمس‌الدین سهروردی، علی ستایی و حسین زامر. وی در سالهای پایان عمر به زندان افتاد و همان جا درگذشت. از آثار وی: «رساله الایقاع»، به فارسی، در پنج فصل؛ «الادوار فی حل الاوتار»، که جمعی از دانشمندان و علمای فن به ترجمه یا شرح آن به زبان فارسی پرداخته‌اند؛ «رساله فی علوم العروض و القوافی و البدیع»؛ «رساله الشرفیه فی النسب تألیفیه»، که به عربی و به نام شرف‌الدین‌هارون، فرزند خواجه شمس‌الدین صاحب دیوان جوینی، نوشته شده است و اختصارا «کتاب الموسیقی» خوانده می‌شود.[1]
ارموی، عبدالمؤمن بن یوسف بن فاخر دانشمند و موسیقی‌دان ایرانی (و. ارومیه حدود 613 ه.ق. - ف. 963 ه.ق.) در کودکی وی را به بغداد بردند و او در آن شهر به تحصیل پرداخت و پس از آموختن فقه شافعی به روزگار مستنصر به مستنصریه پرداخت و به سبب خوشنویسی در کتابخانه خلیفه به خطاطی مشغول شد. سپس به نواختن عود پرداخت و به سبب مهارتی که در این راه یافت ملازم و ندیم مستعصم آخرین خلیفه عباسی گردید و مالی فراوان به دست آورد و بیشتر آن را صرف عشرت خویش و

احسان بر یاران کرد. هنگامی که هولاکو بغداد را فتح نمود صفی‌الدین نزد او رفت و به سبب هنر موسیقی در دستگاه‌خان مغول احترامی یافت. سپس به ریاست دارالانشاء علاءالدین عطاملک جوینی رسید. آنگاه به تبریز شد و به دستور شمس‌الدین محمد جوینی صاحب دیوان پسرش شرف‌الدین هارون را تعلیم موسیقی داد و رساله «شرفیه» را به نام وی تألیف کرد. زندگانی او در پایان عمر آشفته گردید و به سختی روزگار می‌گذرانید و به سبب وام بسیار به حکم قاضی به زندان افتاد و در سن 80 سالگی درگذشت. وی در عربیت و نظم شعر و انشاء و تاریخ و خلاف و موسیقی مهارت داشت و خط منسوب را کسی مانند او نمی‌نوشت. از آثار او رساله «شرفیه» و «کتاب ادوار» (هر دو به عربی) مشهور است. رساله‌های او در روزگار خود وی به فارسی ترجمه شده و در سال 1937 م. «بارون اولانژه» آنها را به فرانسوی ترجمه و طبع کرده است. موسیقی‌دانان ادوار بعد از رسایل وی استفاده بسیار بردند. او را مخترع سازی به نام «مغنی» دانسته‌اند و گویند آن ترکیبی از «قانون» و «رباب» و «نزهه» بود.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[1] استادان موسیقی (35 -34)، تاریخ ادبیات در ایران (272 -271 / 3)، تاریخ برگزیدگان (553 -552)، تاریخ موسیقی (188 -182 / 1)، تاریخ نظم و نثر (732، 147 -146)، تاریخ هنرهای ملی (751 -749 / 2)، حبیب السیر (107 / 3)، دانشمندان آذربایجان (237 -236)، دایره‌المعارف فارسی (1574 -1573 / 2)، دستور الوزراء (270)، کارنامه‌ی بزرگان (64 -62)، معجم المولفین (198 / 6)، هدیه العارفین (630 / 1).

صنعی نیشابوری، میر صنعی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 976 ق)، خطاط، نقاش و شاعر. از سادات نیشابور بود. صادقی کتابدار از شاگردان صنعی در فن شعر است و در محضر وی رسائل شعر را آموخت. او در فن علاقه‌بندی استاد بود و از زنگ و افشان کاغذ و همچنین از سرنج و سفیداب و لاجوردشویی نیز اطلاع داشت و همه خطوط، بویژه نستعلیق را خوب می‌نوشت. مؤلف «فرهنگ سخنوران» صنعی را از شاگردان میر عبدالحی استرآبادی می‌داند و با «آتشکده‌ی آذر» سال فوت وی را 972 ق نوشته‌اند. در «آتشکده‌ی آذر» نام وی میر صفی‌الدین آمده و شاید به این دلیل او را صفی نیشابوری هم گفته‌اند. صنعی در تبریز درگذشت و قبرش در جوار مسجد جهانشاه است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آتشکده‌ی آذر (695 -694 / 2)، احوال و آثار خوشنویسان (331 / 2)، احوال و آثار نقاشان (287 / 1)، تاریخ نظم و نثر (502)، تحفه سامی (383 -382، 75)، تذکره‌ی روز روشن (480)، الذریعه (619 / 9)، فرهنگ سخنوران (565، 562)، لغت‌نامه (ذیل/ صنعی، صفی)، مجمع الخواص (87 -86، 76 -74)، مطلع الشمس (182 / 3، 437 / 2).

صنیع

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
درگذشت: 14 اسفند 1366.
ملک صنیع از خوشنویسان و نقاشان و علاقه‌مند به شعر و ادب بود، او مردی روشن ضمیر بود و گاهی به هر یک از اعضای کانون، اثری از خط و نقاشی خود را به عنوان یابود، هدیه می‌داد.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

صوفی مراغه‌ای، محمد

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 876 ق)، خطاط. از آثار وی: مرقع تمام بریده «صد کلمه‌ی حضرت امیر (ع)»، از رشیدالدین وطواط، به همه‌ی اقلام و به خطوط مختلف خوش و متوسط، با رقم: «تم الکتاب بعون اللّه تعالی... العبد... محمد بن سیدی احمد بن علی الصوفی المراغی فی سنة 876».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1197/ 4 ،836/ 3).

صوفی، یحیی

قرن:8
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
از شاگردان احمد رومی است که نزد مبارک شاه زرین قلم نیز تعلیم خط گرفته است. وی صوفی مشرب بود و کتابت بعضی کتیبه‌های ابنیه‌ی نجف به خط اوست.
پیر یحیی در خدمت امیر چوپان سلدوز (مقتول در 722 ه) از امرای ابوسعید بهادر، و بعضی از امرای آل مظفر می‌زیست و سلسله‌ی شاگردی خوشنویسان عراق به او می‌رسد.
قرآن سلطانی کوچک مذهب ممتاز. نسخ یاقوتی نیم دو دانگ ممتاز در هر صفحه سه سطر ریحان سه دانگ جلی ممتاز و سر سوره‌ها ثلث سه دانگ عالی با رقم: «کتبه یحیی الصوفی حامدا للّه تعالی علی نعمه و مصلیا علی نبیه و محمد و آله مسلماً فی سنة تسع و ثلثین و سبعمئة» (739) در موزه‌ی اسلامی ترک.
- قرآن (دو جزو در دو مجلد) رحلی جلد میشن، دو صفحه‌ی اول تمام مذهب عالی. این نسخه در زمان حکومت شیخ ابواسحق در شیراز کتابت و از طرف تاس خاتون زوجه‌ی وی وقف مضجع شاه‌چراغ شده است. ثلث کتابت جلی عالی تماما بزر تحریردار نوشته شده است با رقم: «... پیر یحیی الجمالی الصوفی...» سال 745046 در موزه‌ی پاریس.
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

صوفی‌زاده ذهنی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
از اوست: قرآن وزیری کوچک نسخ کتابت خفی خوش با رقم: صوفی‌زاده ذهنی کوتاهیه‌ای 1262» در موزه‌ی اسلامی ترک. صریر لجی‌زاده- محمد نجیب.
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

صهبایی چشتی، عبدالباقی

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، خطاط و شاعر، متخلص به صهبایی. وی از احفاد قطب‌الدین مودود چشتی و از شاعران و ملازمان شاه جهان و عالمگیر (118 -1069 ق)، پادشاهان هند، بود و در مدح عالمگیر قصاید بسیار دارد. صهبایی خوشنویس ماهری بود و غالب خطوط را خوش می‌نوشت. در مرقعی از کتابخانه‌ی آستان قدس رضوی مشهد، قطعه‌ای است به قلم سه دانگ خوش و آن قطعه شعری از شاعری است به نام عبدالباقی و در صدر آن نوشته است: «لراقمه». از صهبا «دیوان» شعری نیز باقی است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (365 / 2)، الذریعه (623 / 9)، صبح گلشن (258 -257)، فرهنگ سخنوران (566).

صیرفی، عبداللّه

قرن:8
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
فرزند محمود تبریزی و شاگرد سید حیدر گنده‌نویس است که او نیز شاگرد یاقوت مستعصمی بود. عبداللّه در کتیبه‌نویسی و کاشی‌تراشی تسلط و قدرت تمام داشت و بسیاری از کتیبه‌های عمارات تبریز از جمله عمارت معروف «استاد و شاگرد» از بناهای امیر سلدوز چوپانی به خط او بوده است. وی معاصر اولجایتو سلطان محمد خدابنده (716 -703) بوده و سلسله‌ی خطاطان خراسان به وی می‌رسد. علاوه بر آن کتابة مدرسه‌ی «دمشقیّه» از بناهای «دمشق خواجه» به سر امیر چوپان به قلم او است. و در راه تبریز مسجدی قریب به قلعه‌ی سلیمانیه بوده که کاشیکاری آن کار عبداللّه صیرفی بوده است.
قرآن سلطانی کوچک مذهب جلد سوخت عالی. متن نسخه کتابت یاقوتی جلی خوش سر سوره‌ها ثلث ثلث سه دانگ جلی- آخر رقاع سه دانگ خوش با رقم: «تمت المصحف کلام اللّه الملک الودود علی یدی اضعف عباداللّه عبداللّه الصیرفی فی غره‌ی شهر ربیع‌الاول سنة اربع و اربعین و سبعمائة (744)« در موزه‌ی اسلامی ترک.
قرآن مزین بهترین تذهیب و ترصیع و تماماً حواشی تشعیرسازی- خط ثلث جلی ممتاز تمامی به قلم زر تحریر یافته نوشته شده بدون رقم و تاریخ تحریر نسخه به اختیار عبدالرحیم بن محمد بیرم خان بوده و این مطالب را نوشته است.
«در سنه‌ی نهصد و هشتاد و دو این مصحف نفیس که در عالم مثل خود ندارد چنانچه خط ملا عبداللّه صیرفی و تحریر ملایاری و جلدهم از استادان معتبر مجزا شده اوراق جدا جدا دید و به دست این امیدوار مراحم الهی افتاد و در سال هزار و چهار فرموده شد که ترتیب نمایند و حواشی و قلمکاری گردید. اگر چه چنانچه دل می‌خواست نیامده و امید است که باز شناخته شود. اما جلد را زردوزی فرموده شد و بهبود تمام کرده و آنچنان شد که دل می‌خواست جانب درون جلد قدیم را به حال خود داشت جانب بیرون که مندرس شده بود به جای آن زردوزی وصل کرده شد و در سال سنه‌ی هزار و هجده که متوجه فتح ممالک دکن بود تمام نموده در نظر درآورند و به امید که مبارک شود و به برکت قرآن مجید و صدقه‌ی دوستان پروردگار کرم فتوحات نصیب شود و از تلاوت در این ثوابهای عظیم حاصل شود بمنه و لطفه و حرره عبدالرحیم ابن محمد بیرم عفی عنهما». نسخه

در دست شاه جهان آمده و یادداشت دارد و عرضهای متعدد دارد که آخرین آن تاریخ 1097 در زمان عالمگیر است در مجموعه‌ی مهدوی.
(وف 753 ق)، خطاط. از شاگردان سید حیدر کنده‌نویس است که او نیز شاگرد یاقوت مستعصمی بود. صیرفی در کتیبه‌نویسی و کاشی‌تراشی تسلط و قدرت تمام داشت و بسیاری از کتیبه‌های عمارات تبریز از جمله عمارت معروف «استاد و شاگرد» از بناهای امیر سلدوز چوپانی به خط اسوت. وی معاصر اولجایتو سلطان محمد خدابنده (716 - 703 ق) بوده و سلسله‌ی خطاطان خراسان به وی می‌رسد. علاوه بر آن، کتابت مدرسه‌ی «دمشقیه» از بناهای «دمشق خواجه»، پسر امیر چوپان، به قلم اوست. خواهرزاده صیرفی، حاج محمد بندگیر تبریزی، و خیرالدین مرعشی از شاگردان وی بوده‌اند. مدفن وی در چرنداب تبریز است. از دیگر آثار وی: «رساله»ای در قواعد خط صلث به زبان فارسی، در کتابخانه‌ی آستان قدس رضوی؛ قرآن سلطانی کوچک مذهب، جلد سوخته عالی، متن نسخ کتابت یاقوتی جلی خوش، سر سوره‌ها ثلث سه دانگ جلی، آخر رقاع سه دانگ خوش، با رقم: «تمت المصحف کلام الله... عبدالله الصیرفی... سنه اربع و اربعین و سبعمائه (744)«؛ یک صفحه از مرقع ثلث دو دانگ جلی خوش، با رقم: «کتبه عبدالله الصیرفی»؛ یک صفحه از مرقع نسخ و رقاع کتابت خوش، با رقم،: «کتبه... عبدالله الصیرفی حامدا الله تعالی...».
شش اثر دیگر وی در «احوال و آثار خوشنویسان» ذکر شده است.[1]
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی
منابع زندگینامه :[1] احوال و آثار خوشنویسان (1091 -1090 / 4)، اطلس خط (322 -321)، تاریخ هنرهای ملی (794 -793 / 2)، دانشمندان آذربایجان (239 -238)، خوشنویسان و هنرمندان (116 ،24 5،)، گلستان هنر (24)، مناقب هنروران (114 ،41 -40 ،39).

ضیاء اصفهانی، محمدحسین

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1265 ق)، خطاط و شاعر، متخلص به ضیاء اجدادش از فضلا و علما بودند که در زمان نادرشاه می‌زیستند و صاحب رسالات و تصانیف بودند، از طرف مادر نیز نسبش به میرزا مهدی‌خان منشی، صاحب «جهانگشای نادری» می‌رسید. ضیاد از معاصران دوره‌ی فتحعلی‌شاه و محمدشاه قاجار بود و در علوم ظاهری و هیئت و نجوم و هندسه و حساب مهارت داشت و از مداحین منوچهرخان معتمدالدوله به شمار می‌رفت. او هفت خط را خوش می‌نوشت و در شکسته و نستعلیق مهارت بسزایی داشت. وی بیشتر اوقات خود را با ادبا و شعرا می‌گذراند و اشعارش در برخی تذکره‌های معاصر آمده است. وی در اصفهان درگذشت و در تخت فولاد به خاک سپرده شد. صاحب «الذریعه» به نقل از «مدایح معتمدی»، وفات وی را 1263 ق ذکر کرده است. از آثارش: دو قطعه به خط نسخ کتابت جلی خوش، با رقم: «... محمد حسین ضیاء»؛ تعلیقات، به خط نسخ و رقاع کتابت جلی خوش، با رقم: «... محمد حسین متخلص بضیاء الارجانی سنه 1250...«؛ «دیوان» شعر.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1161 / 4)، تاریخ اصفهان (194 -193)، تذکره القبور (393)، حدیقه الشعراء (1079 -1074 / 2)، الذریعه (628 / 9)، فرهنگ سخنوران (573).

ضیاء السلطنه قارجار

قرن:13
جنسیت:زن
ملیت:ایران
(ز 1265 ق)، شاعر و خطاط. ملقب به ضیاءالسلطنه. وی خواهر محمود میرزا، مؤلف تذکره‌ی «نقل مجلس» و «سفینه المحمود» و دیگر کتب است. مادرش مریم‌خانم، زنی یهودی بود که پس از ازدواج با شاه مسلمان شد. ضیاء تحت‌نظر مهدعلیا، مادر شاه، پرورش یافت و بسیار مورد توجه شاه بود. فنون شعر و ادب را مدتی نزد برادر خود فراگرفت. خط شکسته و کتابت را خوش می‌نوشت و در هنر خیاطی و نقاشی نیز استاد بود. شاه‌بیگم به دلیل فضایل و کمالاتی که دارا بود از طرف پدر لقب ضیاءالسلطنه یافت و مسئولیتهای مهمی از جمله تصدی قرائت و تحریر نامه‌های محرمانه را بر عهده گرفت. وی صاحب طبعی موزون و اشعاری لطیف بود و به خواهش او، محمود میرزا تذکره‌ی «نقل مجلس» را نوشت. از آثار وی: قرآن رحلی، جلد ساغری، دو صفحه‌ی افتتاح و متن و حاشیه مذهب مرصع، نسخ و رقاع کتابت خفی متوسط، با رقم: «... ضیاءالسلطنه... بنت... فتحعلیشاه...» سال 1265 ق، در آستانه‌ی حضرت معصومه‌ی قم؛ «دیوان» شعر.[1]
ز 1265 ق، شاه بیگم از زنان خوشنویس، هنرمند و شاعر. وی دختر فتحعلی شاه قاجار (1250 -1212 ق) و خواهر سلطان و محمود میرزا مؤلف تذکره نقل مجلس و مادرش مریم خان، زنی یهودی بود که پس از ازدواج با شاه مسلمان شد. شاه بیگم تحت نظر مهد علیا، مادر شاه، پرورش یافت و پس از مرگ مهد علیا همه اموالش به او منتقل شد. فتحعلی شاه علاقه فراوانی به شاه بیگم داشت و بسیار مورد توجه او بود. ساختمان مسکونی شاه بیگم در اندرون نزدیک ساختمان پدرش بود. به نوشته محمود میرزا شاه بیگم فنون شعر و ادب را مدتی نزد وی فراگرفت. خط شکسته و کتابت را خوش می‌نوشت و در هنر خیاطی و نقاشی نیز استاد بود. قرآنی رحلی به خط نسخ و رقاع، کتابت خطی متوسط از او در کتابخانه حضرت معصومه (س) موجود است که رقم «...ضیاءالسلطنه... بنت فتحعلیشاه...» و تاریخ 1265 ق را دارد. به دلیل فضل و کمالی که داشت فتحعلی شاه به او لقب ضیاءالسلطنه داد و مسئولیت‌های مهمی به او سپرد. خواندن و نوشتن نامه‌های محرمانه فتحعلی شاه که وارد و صادر می‌شد و نوشتن اشعار فی‌البداهه شاه و نگهداری لباس‌ها و صندوق‌های جواهرات سلطنتی و عرض حال زنان شاه

بر عهده‌ی او بود. ضیاءالسلطنه پس از مرگ پدرش و در زمان سلطنت محمد شاه (1264 -1250 ق) و در سن سی و هفت سالگی به عقد ازدواج میرزا محمود، وزیر امور خارجه درآمد. وی طبعی موزون و اشعاری لطیف داشت و به خواهش او محمود میرزا تذکره نقل مجلس را نوشت.
مثنوی زیر از اوست:
ای عاقل فاضل خردمند
بشنو تو ز من نصیحتی چند
دنیاست نه جای عیش و شادی
دنیاست مکان نامرادی
زنهار از این عجوزه زنهار
خود را ز فریب او نگهدار
شه گرچه مرا ز راه اکرام
کرده است ضیاءالسلطنه نام
از سلطنتش مرا چه حاصل
زان رو که ز جمله کنده‌ام دل
هستم ز چراغ آبنوسی
قانع به پلاسی و سپوسی
یا رب تو به عز و جاه زهرا
بر معصیت ضیاء ببخشا
یا رب تو به حق شاه کونین
می‌دار شهم تو شاه دارین[2]
از اوست: قرآن رحلی، جلد ساغری منگنه. دو صفحه‌ی افتتاح و متن و حاشیه مذهب مرصع نسخ و رقاع کتابت خفی متوسط با رقم: «... ضیاءالسلطنه... بنت... فتحعلیشاه...» سال 1265 در آستانه‌ی حضرت معصومه‌ی قم.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] احوال و آثار خوشنویسان (1086 / 4)، از رابعه تا پروین (164 -163)، تاریخ عضدی (27 -25)، حدیقه الشعراء (1594 / 3 222، / 1)، الذریعه (630 / 9)، زنان سخنور (310 -306 / 1)، کارنامه‌ی زنان مشهور (93 -92)، مشاهیر زنان (147 -146)، مصطبه‌ی خراب (119 -118).
[2] منابع: احوال و آثار خوشنویسان، 1086؛ از رابعه تا پروین، 164 -163؛ تاریخ عضدی، 27 -13؛ حدیقةالشعراء، 1694 ،1594 222 / 1؛ خرابات، 115 ،113، الذریعه، 630 / 9؛ کارنامه‌ی زنان مشهور، 93 -92؛ مصطبه‌ی خراب، 119 -118؛ نقل مجلس، گ 28 -23.

طالب آملی مازندرانی، محمد

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1036 / 1035 ق). خطاط و شاعر. تخلص به طالب. معروف به طالبا. در آمل ولادت یافت و در همان جا تحصیل دانش و ادب کرد و از جوانی به شاعری روی آورد. در حدود بیست و شش سالگی مدح حکمران آمل گفت. در سال 1010 ق از مازندران بیرون رفت و چندی در اصفهان اقامت کرد و با تقی‌الدین اوحدی ملاقات داشت. از آنجا به کاشان رفت و بعد از توطن در کاشان در آنجا تأهل اختیار کرد. سپس از آن شهر به زادگاه خود و از آنجا به خراسان رفت و در مروشاهجان ملازم بکتش‌خان استاجلو، حاکم آنجا، شد و مثنویی به وزن «خسرو و شیرین» به نام او ساخت. از آنجا به هندوستان رفت و چندی در هند سرگردان بود و به قندهار برگشت و ملازم غازی‌خان ترخان شد و به ستایش او پرداخت. وی بعد از مرگ ممدوح‌خان ترخان شد و به ستایش او پرداخت. وی بعد از مرگ ممدوح خود به هندوستان رفت و در اگره با مؤلف تذکره‌ی «میخانه» دیداری کرد. پس از سفر به شهرهای مختلف هندوستان. سرانجام در لاهور با شاپور تهرانی دیدار نمود و بوسیله او به اعتمادالدوله وزیر معرفی شد و آن وزیر. طالب را به درگاه جهانگیر رسانید. از آن پس طالب به سرعت پای در مدارج ترقی نهاد و در سال 1028 ق به مرتبه ملک‌الشعرایی رسید و بعد از آن در همان جا درگذشت. از دیگر آثارش: «دیوان» شعر. وی در نگارش اقسام خط نیز توانا بود و جمله‌ی خطوط را خوش می‌نوشت. از خطوط او، یک صفحه از مرقعی است، به قلم کتابت متوسط، با رقم:«لراقم، بنازم ار بفلک، عیب من مکن طالب ».[1]
(بخش 1) ملک‌الشعراء محمد آملی شاعر اوایل قرن یازدهم هجری (ف. 1036 ه.ق./ 1626 م.). وی در آغاز در مازندران به سر می‌برد و همانجا به سرودن شعر پرداخت. سپس از آمل به کاشان و از آنجا به مرو رفت، و پس از چندی به هندوستان شتافت و در دبار جهانگیر به سال 1028 ه.ق/ 1618 م. سمت ملک‌الشعرایی یافت ولی در جوانی بدرود زندگی گفت. ستی‌خانم (ه.م.) خواهر او بعد از مرگ برادر سرپرستی فرزندان او را بر عهده گرفت. طالب شاعری لفظ تراش و معنی آفرین است. در گفتار او تشبیهات و استعارات و ترکیبات ابداعی همراه تخیلات دقیق مشهود است. وی علاوه بر دیوان قصاید و غزلیات دارای منظومه‌ای به بحر متقارب موسوم به «جهانگیرنامه» است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] آتشکده‌ی آذر (903 -870 / 2). احوال و آثار خوشنویسان (333 / 2). تاریخ ادبیات ایران. براون (171 -169 / 4)، تاریخ ادبیات در ایران (1068 -1056 / 5). تاریخ موسیقی 497 -495 / 2). تذکره‌ی میخانه (570 -545). تذکره‌ی نصرآبادی (225 -223). دایره‌المعارف فارسی (1610 / 2). دویست سخنور (209 -207). الذریعه (167 / 19 .637 -636 / 9). ریحانه (18 / 4). سبک‌شناسی (255 / 3). شخصیت‌های نامی (303). فرهنگ سخنوران (580 -579). کاروان هند (783 -758 / 1). گنج سخن (91 -85 / 3). لغت‌نامه (ذیل/ طالب آملی). منظومه‌های فارسی (376 -374).

طالب شیرازی، ابوطالب

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1308 ق)، شاعر، ادیب و خطاط. در علوم ادبی مهارت و در علوم عربی دست داشته است. خط شکسته را پاکیزه و شیرین می‌نوشت. در چند سال آخر عمر به صدارت دیوان خانه‌ی عدلیه‌ی فارس منصوب شد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :حدیقه الشعراء (1089 -1088 / 2).

طالع کازرونی، محمد

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1303 ق)، طبیب، خطاط و شاعر، متخلص به طالع. پدرش در کارزون ساکن بود و پس از چندی در شیراز منزل گزید و مشغول طبابت شد. میرزا محمد به قدر امکان علم صرف و نحو و معانی و بیان و منطق و کلام تحصیل کرد. خط نستعلیق و شکسته را خوب می‌نوشت و به شیوه‌ی شعرای قدیم شعر می‌سرود و همانند پدر در شیراز طبابت می‌کرد. وی در جوانی از دنیا رفت و پیکرش را به عتبات حمل نمودند. اثر وی «دیوان» شعر می‌باشد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آثار عجم (562)، حدیقه الشعراء (1095 -1090 / 2)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (515 -514 / 3)، الذریعه (639 / 9)، مرآت الفصاحه (369 -368).

طالعی یزدی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم و یازدهم ق)، خطاط و شاعر، متخلص به طالعی. وی در دوره‌ی جلال‌الدین محمد اکبرشاه (1014 -963 ق) از یزد به هندوستان رفت و در اکبرآباد (آگره) ساکن و به صحافی مشغول شد. طالعی نستعلیق را خوش می‌نوشت و شعر نیز می‌سرود.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (333 / 2)، تذکره‌ی روز روشن (495)، تذکره‌ی سخنوران یزد (203 -202)، فرهنگ سخنوران (582)، کاروان هند (790 -788 / 1).

طالقانی، خلیل الله

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
از افاضل اصحاب ایقان، و مستغرق بحر عرفان، مدت چهل سال یا کم و بیش در یک خرقه، و شبانه روزی به یک دو لقمه چربش اکتفا نموده. علوم ظاهر و باطن را جامع، و نور شهود از سیمای او لامع بود، گوشه‌ی عزلت در اصفهان اختیار کرده، و از آنجا در حدود سال 1120 (1114) وفات یافته، در بقعه‌ی شیخ علی بن سهل در قبرستان طوقچی مدفون گردید.
از آثارش: 1- دیوان اشعار 2- رساله در علم مناظر و مرایا 3- زاد السبیل، در آداب سلوک 4- نظم کافیه‌ی ابن‌صاحب می‌باشد.
خطوط را زیبا می‌نوشته، و مجموعه‌ی کتب خویش را بر طلبه‌ی علوم وقف نموده بود.
از اشعار اوست:
ما باده کشان شنبه و آدینه نداریم
جز جام شراب و دل بی‌کینه نداریم
برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

طالقانی، عبدالمجید

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
شاعر ادیب خطاط شکسته نویس معروف. در کسوت درویشی، سیرت پادشاهی داشته؛ وی یکی از ارکان اربعه‌ی مخترعین و خوشنویسان عالم است. در سنین جوانی به سال 1185 در اصفهان وفات یافته، در قبرستان کوچک مقابل تکیه‌ی میر مدفون است.
در بدایع و نوادر گوید: غالب به مالاریا مبتلا بوده.
از اشعار اوست:
جز دام تو جای دیگرم نیست
حاجت به شکستن پرم نیست
آه از شب هجران تو و روز قیامت
کان را شبی از پی نه و آن را سحری نیست
در شعر «خموش» تخلص داشته، و در فن شکسته نویسی به حدی ترقی کرد که رونق خط شفیعا را شکسته.
حاجب شیرازی درباره‌ی او گوید:
ای گشته مثل ز خوشنویسی ز نخست
مفتاح خزاین هنر خامه‌ی توست
تا کرده خدا لوح و قلم را ایجاد
ننوشت کسی شکسته را چون تو درشت
آذر مؤلف «تذکرة الشعراء» در ماده تاریخ وفات او گوید:
«شده ایوان جنان منزل درویش مجید» (1085)
دیوان اشعار او در کتابخانه‌ی مرکزی دانشگاه طهران موجود است.
برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

طالقانی، محمد صائب

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
اثر اوست: قرآن نیم‌ربعی، جلد روغنی عالی، نسخ کتابت متوسط و رفاع خفی متوسط با رقم: «تم الکلام الحمید و الفرقان المجید فی رابع عشر شهر جمادی‌الاول بید المستغفر... ابن محمد نصیر. محمد صائب الطالقانی» «فی عام اربع و ثلثین و مائة بعدالالف من الهجرة» 1134 در کتابخانه‌ی سلطنتی.
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

طاهر اصفهانی

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، خطاط. از کتیبه‌نویسان زبردست و توانا بود. از آثار وی، کتیبه‌های سردر رباط شیخعلی‌خان، در اصفهان، بنا شده در 1098 ق، است که به خط نستعلیق خوش نوشته شده است، با رقم: «عمل استاد طاهر ولد استاد رضا الاصفهانی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :گنجینه‌ی آثار تاریخی اصفهان (648 -647).

طاهر خوشنویس

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 1267 ش)، خطاط. معروف به میراز طاهر خوشنوس. در تبریز، در یک خانواده‌ی روحانی، به دنیا آمد. تحصیلاتش را از هفت سالگی نزد پدر آغاز کرد و در محضر وی به قرائت قرآن پرداخت. سپس صرف و نحو و فقه را نیز فراگرفت و چون علاقه وافری به هنر خوشنویسی داشت، در اثر پشتکار و تمرین بسیار توانست به اصول و قواد هنر خط پی ببرد. مرتبه‌اش در هنر خوشنویسی به درجه‌ای است که استادان این فن به مهارت او در خط نسخ معترف‌اند. از آثار خطی وی، کتابت: «جامع المقدمات»؛ «شرح جامی»؛ «کتاب رجال»؛ «نهج‌البلاغه»؛ «صحیفه‌ی سجادیه»؛ «کفایه الاصول»؛ «مکاسب»؛ «منتهی الآمال»؛ «مفاتیح الجنان» و قرآنهای متعدد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اطلس خط (370)، تذکره خوشنویسان معاصر (117-115).

طاهر محمد

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط. از آثار وی: یک نسخه «شرح گلشن راز»، به قلم کتابت متوسط، با رقم: «تمت... بطخ عبدالضعیف النحیف طاهر محمد هلالی، غفر ذنوبه و ستر عیوبه، سنه‌ی 959».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (334 / 2).

طاهر همدانی، محمد طاهر

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، خطاط و شاعر، متخلص به طاهر. وی خط شکسته را خوش می‌نوشت و در فن انشاء هم تسلط داشت. شعر نیز می‌سرود و به غزلسرایی متمایل بود. وی تا 1260 ق در قید حیات بود.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :حدیقه الشعراء (1096 -1095 / 2)، فرهنگ سخنوران (584).

طایر شیرازی، حسن

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف ح 1244 ق)، خطاط و شاعر، متخلص به طایر. وی جزو خاندان حاج ابراهیم‌خان اعتمادالدوله بود و به فرمان فتحعلی‌شاه نابینا شد. در جوانی، چندی به اصفهان تبعید شد و در آن شهر به تحصیل کمالات پرداخت. بعد از مدتی به خدمت شاهزاده محمد علی میرزا دولتشاه درآمد و سمت ندیمی یافت.
طایر شعر می‌گفت و خط نستعلیق را خوش می‌نوشت. حکایت کرده‌اند که وی در بازی شطرنج، با وجود نابینایی، مهارت بخصوصی داشت. او در کرمانشاه درگذشت. اثر وی «دیوان» شعر می‌باشد. لازم به ذکر است صاحب «احوال و آثار خوشنویسان» نام صاحب عنوان را حسین علی‌خان آورده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (160 -159 / 1)، حدیقه الشعراء (1102 -1099 / 2)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (507 -498 / 3)، الذریعه (635 / 9)، روشندلان جاوید (276 -262)، سفینه المحمود (534 -525 / 2)، فارسنامه‌ی ناصری (962 -961 / 2)، فرهنگ سخنوران (585)، مجمع الفصحا (728 -725 / 5)، مرآت الفصاحه (373 -370)، مصطبه‌ی خراب (124 -123)، نگارستان دارا (111 -109).

طایر، محمدهاشم

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم و دوازدهم ق)، خطاط. وی به غیر از اقلام شش‌گانه، نستعلیق و شکسته را نیز خوش می‌نوشت. از آثار وی: یک نسخه «صحیفه‌ی سجادیه» که متن آن به قلم نسخ و ترجمه‌ی آن نستعلیق و حواشی آن شکسته‌ی خوش است، با رقم: «کتبه هذه الصحیفه و متنا وهامشا، محمد هاشم الشهیر بالطایر، فی 1102»؛ ترجمه‌ی ادعیه‌ی نیم ربعی با جلد روغنی عالی و سرلوح مرصع عالی، به خط نسخ کتابت خوش، با رقم: «کتبه العبد الاقل محمد هاشم الشهیر بالطایر، فیس 1103».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1208 / 4 ،860 / 3).

طباخ هروی، عبدالله

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 880 ق)، خطاط، نقاش و شاعر. در هرات به دنیا آمد. بدان جهت به او طباخ گفته‌اند که پدرش شغل آشپزی داشت و عبدالله در دکان پدر مشغول کار بود. اغلب تذکره‌نویسان او را در اقلام سته شاگرد جعفر تبریزی دانسته‌اند. در خط نستعلیق نیز مهارت داشت و در خط ثلث پیروی یاقوت می‌کرد. به قول مؤلف «گلستان هنر» وی در زرافشانی و وصالی نیز دست داشته و اکثر کتیبه‌های عمارات هرات، خصوصا گازرگاه و مشهد به خط اوست. گویند وی ابتدا در هرات به تحصیل علوم پرداخت، آن‌گاه به بغداد رفت و چون در آنجا نیز از کسب معلومات فراغت یافت به هندوستان رفت و در خدمت پادشاه زمان و وزرا مقامی عالی یافت و در شعر نیز قصیده‌سرا بود. مرگ عبدالله در هرات اتفاق افتاد. از شاگردان او، حافظ فوطه‌ای، محمود کاتب و عبدالله بیانی معروف به خواجه مروارید درخور ذکرند. از آثار او: یک قطعه به قلم نستعلیق کتابت متوسط، در ضمن سایر اقلام،با رقم: «مشقه العبد الراجی عبدالله هروی، فی سنه ست و اربعین و ثمانمائه...»؛ یک قطعه از مرقع بایقرا-طهماسب، به خط ریحان دو دانگ جلی و رقاع دو دانگ جلی و نسخ کتابت خفی عالی، با رقم: «کتبه... عبدالله الهروی.. سنه تسع و خمسین و ثمانمائه بدارالملک سمرقند...»؛ یک نسخه ادعیه، با عنوان «حفظ الآیات» در ضمن سایر اقلام، چند صفحه به قلم کتابت متوسط، با رقم: «خدم بکتابه هذه الدعوات... عبدالله الهروی... سنه ست و ستین و ثمانمائه بدارالملک هراه...»؛ یک قطعه از مرقع، به خط نسخ نیم دو دانگ جلی خوش، با رقم: «مشقه عبدالله الطباخ»؛ یک قطعه از مرقع ثلث سه دانگ جلی ممتاز و توقیع کتابت جلی و نسخ کتابت خفی عالی، با رقم: «مشقه العبد... عبدالله الهروی.. سنه ست و ستین و ثمانمائه...» (866) و چندین اثر دیگر که در «احوال و آثار خوشنویسان» به آنها اشاره شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1095 -1093، 1081 / 4 364، -360 / 2)، احوال و آثار نقاشان (312 -311 / 1)، اطلس خط (327 -326)، پیدایش خط و خطاطان (138 -137)، تاریخ نظم و نثر (341)، تاریخ هنرهای ملی (801 -800 / 2)، حبیب السیر (19 / 4)، خوشنویسان و هنرمندان (26)، ریحانه (48 / 1)، گلستان هنر (27)،

مناقب هنروران (114 ،44)، هنر عهد تیموریان (785 ،597 ،590 -589
586، ،497).

طباطبایی خاقانی، محمود

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1147 ق)، خطاط. از آثار وی: یک رقعه کوفی دو دانگ جلی و رقاع کتابت جلی متوسط، با رقم: «مشقه العبد الاقل الاقلین ابن محمدرضا الشریف الموسوی، محمود طباطبایی»؛ دو رقعه رقاع کتابت خوش، با رقم: «... و انا ابن المرحوم... محمدرضا الشریف الموسوی الصفوی...، محمود الطباطبایی الخاقانی... 1147 من الهجرة المقدسة النبویة».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1211/ 4).

طباطبایی نایینی، محمد حسن

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، خطاط. وی شکسته‌ی نستعلیق و شکسته‌ی تعلیق را خوش می‌نوشت. از آثار او، مرقعی است مشتمل بر هفت رقعه، به قلمهای نیم دو دانگ و کتابت که سه رقعه‌ی آن به خط شکسته و چهار رقعه به تلعیق خوش است، با رقم: «... سنه‌ی 1283... العبد الاقل المذنب الحقیر العاصی محمد حسن الطباطبائی نائینی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1269 / 4).

طباطبایی نوری، عبدالغفار

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دوازدهم و سیزدهم ق)، نقاش. از سادات طباطبایی نایین بود که در رشته‌ی آبرنگ و رنگ و روغن و تصاویر پشت شیشه‌ای مهارت داشت. از آثار وی: تصویر دخترانی که دست در دست همدیگر نهاده و به رقص و پایکوبی سرگرم هستند، و چنین رقم دارد: «رقم کمترین قاضی نائینی عبدالغفار طباطبائی نوری 1200»؛ تصویر رقاصه‌ای در رنگ و روغن که لباسهای دوره‌ی زندیه را بر تن کرده و به زر و زیور و جواهرات گوناگون آراسته شده است، و رقم آن به خط نستعلیق چنین است:«رقم کمترین عاصی نائینی عبدالغفار طباطبائی نوری 1201».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (342 / 1).

طباطبایی، ابوالحسن

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، خطاط. از هنرمندان دوره‌ی قاجار بود. از آثار او: یک قطعه نسخ و رقاع نیم دودانگ عالی، با رقم: «حرّره الراجی ابوالحسن الطباطبایی فی سنة 1264 من الهجرة المحترمة».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1017/4).

طباطبایی، احمد

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، خطاط. در «شاه جهان نامه» آمده که صاحب فهم و دانش است و خط شکسته و غیره را به روش خاندان خود خوش می‌نویسد. میراز احمد در فیض‌آباد با مؤلف «شاه جهان نامه» ملاقات داشته است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1250 / 4).

طبیب یزدی، محمد باقر

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، خطاط.از آثار وی: قرآن وزیر، جلد میشن مذهب اندرون سوخته تحریر، دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مذهب مرصع و صفحه‌های تماما یک حاشیه تشعیرسازی مذهب دارد، به خط نسخ کتابت خفی متوسط، با رقم: «محمد باقر متطبب یزدی» 1070 ق.[1]
اثر اوست: قرآن وزیری. جلد میشن مذهب اندرون سوخت تحریر. دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مذهب مرصع. صفحه‌ها تماماً یک حاشیه تشعیرسازی مذهب دارد. نسخ کتابت خفی متوسط با رقم: «محمدباقر طبیب یزدی» سال 1070 در موزه‌ی ایران باستان.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] احوال و آثار خوشنویسان (1151 / 4).

طراز یزدی، عبدالوهاب

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1261 -1224 ق)، خطاط و شاعر. پدر وی از زردتشتیان یزد بود که مسلمان شده بود. طراز در یزد به دنیا آمد و از کودکی به تصحیل پرداخت و در جوانی به خط و شعر و سواد معروف شد. وی در خوشنویسی به چندین قلم سمت استادی داشت. میرزا عبدالوهاب پس از گندی به شاعری روی آورد و سپس به تهران آمد و به دربار محمد شاه قاجار راه یافت، اما مورد بی‌مهری حاج میرزا آقاسی صدر اعظم قرار گرفت و میرزا عبدالوهاب نیز به هجو وی پرداخت و بعد از مدتی چون احساس خطر کرد به یزد گریخت اما مورد ضرب و جرح مأموران صدر اعظم قرار گرفت. وی در یزد درگذشت و در همان شهر دفن گردید. طراز در فنون مختلف شعر و ادب مسلط بود و اشعاری در حقیقت امامان دین (ع) سروده است. در تذکره‌ی «سخنوران یزد» و «الذریعه» تارخی وفات او 1221 ق ذکر شده است. اثر وی «دیوان» شعر می‌باشد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تذکره‌ی سخنوران یزد (199 -194)، حدیقه الشعراء (1110 -1107 / 2)، الذریعه (646 -645/ 9)، سخنوران نامی معاصر (2411 -2407 / 4)، فرهنگ سخنوران (588)، مجمع الفصحا (719 / 5)، مصطبه‌ی خراب (123 -122)، مکارم الآثار (784 -783 / 3).

طرب اصفهانی، ابوالقاسم محمد نصیر

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1330 -1276 ق)، خطاط، نقاش و شاعر، متخلص به طرب. ملقب به ملک الشعراء. وی پدر استاد جلال‌الدین همایی است. او را متو افهانی شیرازی گفت، چرا که محل تولد و نشوونما و مدفن او در اصفهان بوه و به این اعتبار اصفهانی است، اما به رعایت نسب و نژاد پدر و اسلافش، اصلش شیرازی است. طرب چهارده ساله بود که پدرش درگذشت و عنقا، برادر بزرگتر وی، تعلیم و تربیت او را بر عهده گرفت. در حدود 1313 ق به تهران آمد و عضو انجمن ادب شد و در یکی از قصاید خود که آن را «قصیده‌ی انجمنیه» نامیده، نام شاعران آن زمان تهران را که عضو انجمن بوده‌اند، آورده است. از استادان وی می‌توان، آخوند ملا محمد کاشانی، میرزا محمد باقر چهارسویی و میرزا ابوالحسن جلوه را نام برد. او در خط شاگرد میراز عبدالرحیم افسر بود، اما در شیوه‌ی خط مدتها از روی خط میرعماد و محمد صالح و آقا محمد باقر سمسوری و رضا قلی ادیب شیرازی مشق می‌کرد، تا خود صاحب شیوه‌ای ممتاز گردید. در کتیبه‌نویسی هم مهارتی بسزا داشت و نمونه‌ی کتیبه نویسیهای او در مسجد رکن‌الملک تخت فولاد و مسجد آخوند ملا محمد حسین کرمانی و سرای ملک در بازار شاه اصفهان و غیره به یادگار مانده است و از خطوط چاپی او هم دو اثر باقی است: یکی «ترجیع بند» عرفانی خود اوست و دیگر چند قصیده و قطعه، از خود او که در اثناء و پایان «دیوان» پدرش، همای شیرازی ، در 1330 ق به چاپ رسیده است. طرب علاوه بر کتابت گوناگون، در مرکب‌سازی و ساخت جوهر قرمز دانه و حل‌کاری و طلاسازی و زرافشان کردن کاغذها و نیز در شناختن خطوط اساتید نستعلیق و تقویم قطعات و مرقعات و کتب نفیسه مهارت بسیار داشت و از وی «دیوان» شعری به جای مانده است. وی در اصفهان وفات یافت و در صحن امامزاده احمد، در جوار مزار پدرش، به خاک سپرده شد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آثار ملی اصفهان (593 ،411 -410)، احوال و آثار خوشنویسان (856 -853 / 3)، احوال و آثار نقاشان (1093 / 3)، اطلس خط (580)، تاریخ اصفهان (104 -103)، تذکره القبور (400 -399)، حدیقه الشعراء (1112 -1110 / 2)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (524 -521 / 3)، دویست سخنور (220 -217)، الذریعه (646 / 9)، شرح

حال رجال (12 -11 / 6)، فرهنگ سخنوران (588)، گنجینه‌ی آثار تاریخی اصفهان (835 ،816 -812 ،810 -808 ،676)، مؤلفین کتب چاپی (601 -600 / 6).

طرفه‌ی محلاتی، فرج‌الله

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، خطاط و شاعر، متخلص به طرفه. ملقب به خازن الاشعار. اصلش شیرازی و برادر بزرگ حبیب‌الله خاقانی است. در طفولیت، پدر آنها از شیراز به محلات رفت و متوطن شد. میراز فرج‌الله در آنجا به کسب علم و هنر پرداخت و از علوم متداول زمان خود بهره‌ها برد و در خط نستعلیق سرآمد گردید. پس از چندی به تهران آمد و هنگامی که بهمن میرزا به ایالت آذربایجان می‌رفت، به ملازمت او گماشته شد و عهده‌دار دیوان رسایل گردید. سپس به تهران بازگشت و جزو مداحان ناصرالدین شاه شد چون اشعار شاه را به خط خوش گردآورد ملقب به خازن‌الاشعار گردید. وی هنگام تألیف «مجمع الفصحا» (1288 ق) هنوز می‌زیست و در زمان تألیف «المآثر و الآثار» (1306 ق) در گذشته شود. از آثار وی: تذکره‌ای به نام «خازن الاشعار» که به دستور ناصرالدین شاه کتابت کرده است؛ «دیوان» شعر و قطعه‌ای به قلم چهار دانگ و نیم دو دانگ خوش، با رقم: «مشقه العبد فرج‌الله» که احتمالا به خط او است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (569 / 2)، تاریخ تذکره‌های فارسی (219 -214 / 1)، حدیقه الشعراء (1121 -1118 / 2)، الذریعه (648 / 9)، شرح حال رجال (178 -177 / 6)، فرهنگ سخنوران (589)، گنج شایگان (7 /339 -331) لغت‌نامه (ذیل/ طرفه‌ی محلاتی)، المآثر و الآثار (206 -205)، مجمع الفصحا (718 -717 / 5)، مرآت الفصاحه (381 -380)، مؤلفین کتب چاپی (805 / 4).

طغرایی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط. اصلش قزوینی است و شهرت وی به طغرایی از آن روست که طغرای مناشیر و احکام را بسیار خوب می‌نوشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :گلستان هنر (44).

طغرل اصفهانی، علی محمد

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1307 ق)، شاعر و خطاط. وی برادرزاده‌ی تاج الشعراء شهاب بود. صاحب «فرهنگ سخنوران»، تخلص شهاب را، تخلص اولیه طغرل ذکر کرده و شهاب اصفهانی را با طغرل اصفهانی یکی می داند. وی در همان اوایل جوانی پدر و عمویش رااز دست داد. پس از آن چندی به مسافرت پرداخت و مدتی در شیراز و سپس در تهران اقامت گزید. او مدتی هم در اصفهان در دیوان خانه‌ی عدلیه در خدمت میرزا سلمان‌خان رکن الملک منشی بود. قمستی از اشعار وی در «حدیقه الشعراء» آمده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :حدیقه الشعراء (1122 -1121 / 2)، فرهنگ سخنوران (589).

طلاکوب اصفهانی، رمضان

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم و چهاردهم ق)، خطاط. مشهور به استاد رمضان. از هنرمندان کتیبه‌نویس است. از آثار وی کتیبه‌هایی در آرامگاه سید حجه‌الاسلام در اصفهان است که این کتیبه‌ها اشعاری است به خط نستعلیق طلایی بر زمینه‌ی مشکی.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آثار ملی اصفهان (801)، گنجینه‌ی آثار تاریخی اصفهان (787- 788).

طوبی کاشانی، محمد حسین

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1315 ق)، خطاط و شاعر، متخلص به طوبی. از کاتبان معاصر است که شعر نیز می‌سرود. از آثار چاپی وی، یک نسخه «دیوان» هلالی جغتایی است که به قلم کتابت متوسط نوشته و تاریخ 1315 ق دارد و چنین رقم نهاده: «این عبدمذنب...شیخ محمد حسین تاجر کاشانی المتخلص بطوبی...». از دیگر آثارش: کتابت «شرح دعای جوشن و صباح»؛ «شرح منظومه»؛ «یوسف و زلیخا»؛ «دیوان حسین بن حسن کاشانی»؛ «شرح حکمه الاشراق»؛ «اسرار الحکم» و چندین اثر دیگر. از کتابتهای خطی او، ترجمه‌ی فارسی یک نسخه قرآن به خط علی عسکر ارسنجانی است، به قلم کتابت خفی خوش، با رقم: «طوبی تحریر کرد».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (702 -701 / 3).

طوبی، هاشم

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س چهاردهم ق)، خطاط. از هنرمندان کتیبه‌نویس است که در اصفهان می‌زیست. از آثار وی: کتیبه‌ی سردر مسجد و مدرسه‌ی رکن‌الملک در اصفهان، به خط ثلث و با رقم: «... العبد الاقل الآثم سید هاشم المتخلص بطوبی 1320».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آثار ملی اصفهان (629)، گنجینه‌ی آثار تاریخی اصفهان (808).

طوسی مشهدی، قاسم

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 995 ق)، خطاط و شاعر، متخلص به ارسلان. وی معاصر مؤلف «تذکره‌ی مذکر الاحباب» بود که در ماوراءالنهر نشو و نما یافت و به هندوستان رفت و در دربار اکبرشاه تقرب یافت. وی بیش از آنکه در شعر توانا باشد در خطشناسی و خوشنویسی استاد بود. از آثار وی: «دیوان» اشعار.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الذریعه (9/ 863)، فرهنگ سخنوران (54)، کاروان هند (1/ 38- 44)، لغت نامه (ذیل/ قاسم ارسلان)، منتخب التواریخ (180 -178 /3)، هفت اقلیم (2/ 217- 218).

طهرانی، محمد ابراهیم

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1314 ق)، خطاط. مشهور به میرزا عمو. از خوشنویسان زبردست دوره‌ی ناصرالدین شاه قاجار و شاگرد میرزا غلامرضای اصفهانی بود. او در تحریر خط نستعلیق، از خفی و جلی توانا بود و در کتیبه‌نویسی نیز مهارت بسزایی داشت. از آثار وی: قطعه‌ای به قلم دو دانگ و نیم دو دانگ خوش، با رقم: «العبد محمد ابراهیم طهرانی 1291»؛ کتیبه‌ی سر در ورودی صحن کهنه‌ی آستانه‌ی حضرت معصومه (ع)، در شهر قم، به قلم پنج دانگ کتیبه‌ی خوش، با رقم: «راقمه میرزا عمو، چو شد ز هجر نبی کیهزار و سیصد و یک»؛ کتیبه‌ی دو در سیمین حرم آستانه‌ی مزبور، به قلم سه دانگ کتیبه‌ی خوش، با رقم: «... میرزا ابراهیم الطهرانی الشهیر بمیرزا عمو 1314»؛ کتیبه‌ی مدخل حرم امامزاده طاهر (در صحن حضرت عبدالعظیم) به قلم کتیبه‌ی یک دانگ خوش، با رقم: «محمد ابراهیم طهرانی، مشهور به میرزا عمو 1308».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (19 -18/ 1)، اطلس خط (587)، تذکره‌ی خوشنویسان معاصر (27 -26)، تربت پاکان (74 -73/ 1)، گنجینه‌ی آثار قم (510/ 1).

ظریف اصفهانی، محمد حسن

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، خطاط و شاعر، متخلص به ظریف. از اعیان اصفهان و با بسمل، مؤلف تذکره‌ی «دلگشا»، دوستی داشت. وی از منشیان نظام‌الدوله محمد حسین‌خان صدر اصفهانی به شمار می‌رفت و در نوشت خط شکسته مهارت داشت و بعضی قرآنهای خط میرزا احمد نیریزی، تراجم و خواص الآیات به خط اوست. ظریف شعر را نیز نیکو می‌سرود. از وی «دیوان» شعری بجای مانده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1262 -1261 / 4)، حدیقه الشعراء (1134 / 2)، الذریعه (655 -654 / 9)، سفینه المحمود (499 -498 / 2)، فرهنگ سخنوران (595)، مجمع الفصحا (730 / 5)، مصطبه‌ی خراب (125)، نگارستان دارا (228).

ظهوری

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 902 ق)، خطاط. وی غیر از نورالدین محمد ظهوری ترشیزی شاعر است که نزدیک یک قرن پیش از او می‌زیسته است. از آثارش: یک نسخه «کلیات» عبدالرحمان جامی، به قلم کتابت متوسط و با رقم: «کتبه ظهروی، تمت الکتاب بعون الملک الوهاب، بتاریخ شهر شوال سنه‌ی اثنی و تسعمائه».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (337 / 2).

ظهیر اصفهانی، ظهیرالدین ابراهیم

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط و شاعر. وی خط نستعلیق را خوش می‌نوشت و شعر نیز می‌سرود. امین احمد رازی آورده که: «میرزا ابراهیم خط نستعلیق را در غایت جودت تحریر می‌نموده و گاه‌گاه به شیوه‌ی جد و روش هزل بیتی یا رباعیی انشاء می‌کرده». برخی از اشعار وی به اشتباه در «دیوان» ظهیر فاریابی وارد شده است. از او «دیوان» شعری بر جای مانده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الذریعه (657 / 9)، فرهنگ سخنوران (597)، هفت اقلیم (401 / 2).

عارف قزوینی، ابوالقاسم

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
شادروان عارف قزوینی، مردی آزادیخواه، شاعر، ترانه‌سرا، و خواننده و موسیقی‌دان بزرگ ایران که قسمتی از شرح حال وی در جلد اول کتاب «مردان موسیقی سنتی و نوین ایران» آمد، راجع به خود در دیوان اشعارش چنین می‌گوید:
«اسمم ابوالقاسم تولدم در قزوین پدرم ملا هادی وکیل، می‌توانم بگویم نطفه من به بدبختی بسته شده است. برای این که از زمان طفولیت که در کنف حمایت و تربیت پدر و مادر زندگی می‌کردم به جهت خصومتی که مابین پدر و مادرم از اول عمر بوده است من و سایر برادرهای بدبختم همیشه مثل این بود که در میان دو ببر خشمگین زیست و زندگی می‌کنیم، چون می‌دانم بیشتر پدر و مادرها در ایران به واسطه آشنا نبودن از بدو زناشوئی اخلاقشان به همدیگر، همه در یک ردیف هستند اولادهای زیر دست این پدر و مادرها را هم چون با خود شریک و همدرد می‌دانم از شرح آن خودداری کرده واگذار به درد دل و ذوق ایشان و خوانندگان می‌کنم.
یاد ندارم تاکنون اسم پدرم را به خیر و خوبی برده یا این‌که از برای او طلب آمرزش کرده باشم و تمام بدبختی‌های خود را در دوره زندگانی از او می‌دانم.»
باید یادآور شد که این شاعر و تصنیف‌ساز بلندآوازه، به قدری حساس و آزاده بود و به قدری به ایران و ایرانی عشق می‌ورزید که بسیاری از تصانیف و غزل‌های او راجع به وطن و جوانان وطن می‌باشد. و همیشه می‌گفت: «من همیشه می‌خواهم یک ایرانی پاک باقی بمانم، بگذار در گمنامی بمیرم، اما می‌خواهم هموطنانم نیرومند و سربلند و کشورم شکوفا باشد». به همین مناسبت در سال 1338 در یک کنسرت قطعه شعری را که به «یاد وطن» سروده بود، در «ابوعطا» اجرا کرد که مورد استقبال فراوان قرار گرفت.

هر وقت ز آشیانه‌ی خود یاد می‌کنم
نفرین به خانواده صیاد می‌کنم
یا در غم اسارت جان می‌دهم بباد
یا جان خویش از قفس آزاد می‌کنم
شاد از فغان من دل صیاد و من بدین
دلخوش که یکدلی بجهان شاد می‌کنم

جان می‌کنم چو کوهکن از تیشه‌ی خیال
بدبختی از برای خود ایجاد می‌کنم
شد سرد آتش دل و خشکید آب چشم
ای آه آخر از تو ستمداد می‌کنم
با حرقه‌ای که پیر خرابات ننگ داشت
وامش کند بباده، من ارشاد می‌کنم
گه اغتدال و گاه دمکرات من بهر
جمعیت عضو و کار ستبداد می‌کنم
با زلف یار تا سر و کارم بود چه غم
بی‌کار اگر بمانم افساد می‌کنم

تصانیف او اکثراً دارای اشعاری مهیج و محرک است که با آهنگ‌های زیبا و مطلوبی که می‌ساخت و روی آن‌ها می‌گذاشت، با صدای خوش و آواز دلنشین خود در کنسرت‌ها که اغلب در سالن گراند هتل اجرا می‌شد به همراهی شکری تارزن که بسیار مورد علاقه عارف بود برپا و برگذار می‌گشت.

از تصنیف‌های زیبایی که اغلب عارف می‌خواند، تصنیفی بود که به یاد کلنل محمدتقی خان پسیان دوست جوان و ناکام خود ساخته بود و مقدمه آن چنین بود:

«گریه کن که گر، سیل خون گری ثمر ندار، ناله‌ای که ناید ز نای دل برون، اثر ندارد».

ناگفته نماند که این تصنیف از قطعات مهم و مؤثری می‌باشد که با صدای قمر الملوک وزیری در همان اوان جوانی با صدای خوب و رسا و پر طنین این هنرمند، همراه با ساز مرتضی خان نی‌داود ضبط گردیده است.

من بی‌خبر ز خانه‌ی خود چون سر خری
بر هر دری، که مملکت آباد می‌کنم
اندر لباس زهد چو ره می‌زنم بروز
با رهزنان شب ز چه ایراد می‌کنم
سرشارم هر شب از می و لیک از خماریش
هر بامداد ناله و فریاد می‌کنم
درس آنچه خوانده‌ام همه از یاد می‌رود
یاد هرگه از شکنجه استاد می‌کنم
شاید رسد بگوش معارف صدای من
زانست عارف، این همه بی‌داد می‌کنم
«نمی‌دانم چه در»
نمی‌دانم چه در- نمی‌دانم چه در- پیمانه کردی جانم
تو لیلی‌وش مرا- تو لیلی‌وش مرا- دیوانه کردی جانم

دیوانه کردی خدا خدا- دیوانه کردی جانم
چه شد اندر دل من جا گرفتی جانم- مکان در خانه ویرانه کردی جانم
ویرانه کردی خدا خدا- ویرانه کردی جانم
ای تو تمنای من- یار زیبای من- تویی لیلای من
مرا مجنون صفت- دیوانه کردی جانم- دیوانه کردی جانم- دیوانه کردی خدا خدا

همان‌طور که اشارت رفت، عارف علاوه بر غزل از تصنیف‌سازان و ترانه‌سرایان بزرگ ایران است که کارهای او، راهگشای آیندگان در تصنیف‌سازی شد. و در این ترانه‌ها و تصانیف درد و مفاسد اجتماع را بیان می‌کرد، زشتی‌ها و نامرادی‌ها را می‌گفت، خیانت‌ها و جنایت‌های هیأت حاکمه وقت را برای مردم وطن خود افشاگری می‌کرد سیزده سالگی نزد حاجی صادق خرازی رفت و خوانندگانی را نزد وی آموخت و با صدای گرم و ملیح خود تصانیف و آهنگ‌های ساخته خویش را به خوبی اجرا می‌کرد.
ابوالقاسم عارف قزوینی در دوم بهمن ماه 1312، پس از چندین بار که به بیماری مالاریا مبتلا شده بود و این سبب ضعف و ناتوانی جسمی و روحی او گردیده بود و از طرفی از وضع مادی خوبی هم بهره‌مند نبود دار فانی را وداع گفت و در حیاط بوعلی سینا به خاک سپرده شد.
خداوند روحش را قرین رحمت خویش فرماید.
(ع. بخش 1) ابوالقاسم بن (ملا) هادی قزوینی شاعر و تصنیف‌ساز معروف (و. قزوین 1300 ه.ق.- ف. همدان 1352 ه.ق./ 1312 ه.ش.). هنر عارف در ساختن تصنیف بود. تصنیفهای وی علاوه بر محسنات موسیقی از نظر اشتمال بر وقایع زمان و تهییج حس وطن‌پرستی در دلها بسیار مؤثر می‌افتاد. با وجود تندخویی و غمناکی و گوشه‌گیری، اهل ذوق را به دیدار او اشتیاقی تام بود و وقتی پیش می‌آمد که مجلس را از شور تصانیف خود چون محفل سماع عارفان در وجد و طرب می‌افکند. در سالهای آخر عمر غم و اندوه او شدت گرفت و در همدان انزوا گزید و در همانجا بدرود حیات گفت. قبر وی در صحن آرامگاه ابن سیناست و سنگ مرمری بر سر قبر او نصب کرده‌اند که این بیت بر آن منقوش است:
عمرم گهی به هجر و گهی در سفر گذشت
تاریخ زندگی همه در دردسر گذشت.
(ح 1352 -1300 ق)، موسیقیدان، تصنیف‌ساز، خواننده، خطاط و شاعر، متخلص به عارف. در قزوین چشم به جهان گشود. وی تحصیلات قدیم را در زادگاه خود فراگرفت و به دو هنر خط و موسیقی اهتمام بیشتری ورزید و به شهرت رسید. اساتیدش در خوشنویسی، آقا محمدرضا کتاب‌فروش، آقا شیخ محمدرضا شالی خوشنویس و آقا شیخ علی شالی، معروف به سکاک، بودند. فن موسیقی را نزد حاجی صادق خرازی آموخت. در جوانی

به رشت رفت و با رفعت علیشاه آشنا شد. سپس به تهران آمد. او پس از انقلاب مشروطیت، طبع شعر خود را در راه دفاع از آزادی و مشروطه و بر ضد مظالم طبقه‌ی حاکم به کار گرفت. هنگام قیام محمد تقی‌خان پسیان، به خراسان رفت و در تئاتری به قاجاریه ناسزا گفت، به همین سب، ایرج‌میرزا منظومه‌ی «عارفنامه» را در هجو او سرود. عراف بیشتر اوقات متواری ودر حال سمافرت بود. در ایام مهاجرت، او به نواحی غرب و بغداد و کرمانشاهان و استانبول نیز مسافرت کرد و با آزادیخواهان آن شهرها همکاری داشت. وی اواخر عمر را در تنگدستی در همدان گذرانید و همان جا درگذشت و در جوار مقبره‌ی ابوعلی دفن شد. کار بزرگ عارف تحول عظیمی بود که در ترانه‌سرایی پدید آورد. شهرت و حیثیت ملی وی برای تصنیفهای وطنی اوست که در مواقعی حساس سروده و با ملت ایران همدلی کرده است. دیگر از امتیازهای بزرگ تصنیفهایش آن است که او خود هم شاعر و موسیقیدان و هم آوازه‌خوان بود و تصنیف را با مهارت و استادی فوق‌العاده‌ای برای بیان مقاصد و مضامین ملی به کار می‌برد. وی در غزلهای خود از سعدی و حافظ پیروی کرده است. اثر او «دیوان» شعر است.[1]
شادروان ابوالقاسم عارف در شهرستان قزوین متولد و دیری نپایید که استعداد سرشار و بخصوص لطف صدای او، وی را به مجامع مختلف اعیان و اشراف وقت کشانید.
ابوالقاسم عارف، چون سری پرشور و طبعی آزاده داشت به کمک صدای دلنشین خود، محبوبیت و معروفیت بسیار یافت و چون ارزش هنر خود را شناخته بود در سن 13 سالگی به دنیای موسیقی وارد و تحت تعلیم «حاجی صادق خرازی» به تعلیم صدا و فراگرفتن اصول علمی موسیقی پرداخت و در این راه با سرعتی عجیب و قابل ملاحظه پیشرفت تا آنجا که تقریبا در هنر موسیقی به نسبت تحصیل و مطالعه رشد سریعی نمود و به ساختن تصنیف پرداخت. عارف اولین کسی است که شعر و موسیقی را به صورت «تصنیف» با مضامین بکر اجتماعی تؤام ساخت و با این ابتکار که از نظر روح حساس و محدودیتهای محیط و اجتماع بسایر شایان توجه و قابل اهمیت بود به انعکاس افکار خویش پرداخت و بدین ترتیب طبع سرکش و دمکرات خود را در هدایت جامعه و آشنا ساختن مردم به حقوق اجتماعی به کار واداشت.
عارف سفری هم به بغداد و استانبول رفت که بعد از دیدن «دارلالحان» ترک تصمیم گرفت به محض بازگشت به ایران با استفاده از مشاهدات خود آموزشگاهی جهت تعلیم موسیقی در ایران به وجود آورد. ولی از آنجا که چنین کاری با وضع محیط و موقعیت بخصوص عارف مطابقت نداشت در اجرای این تصمیم توفیقی حاصل نکرد. ولی همیشه رایج نبودن «نت» و

عدم اطلاع موسیقی‌دانان ایرانی را به اصول علمی موسیقی، بزرگترین مصیبت برای موسیقی ایران می‌دانست. از عارف بیست و چهار تصنیف و چند مارش و سرود به جای مانده است که اشعار آنها در دیوانش به چاپ رسیده، تصنیف «آواز بهاری» را او در سال 1286 شمسی ساخته و به واسطه‌ی عشق و علاقه‌ای که «حیدر عمو اوغلی» به آن آهنگ داشت، آن را به نام وی کرد.
پس از آن که ندای مشروطه‌خواهی، از هر سو بلند شد، عارف که خود ستم‌ها دیده و روحی آزاده داشت، به آزادیخواهان پیوست او بیشتر از هرکس در تنویر افکار و روشن نمودن اذعان توده‌ی مردم، در زمان مشروطیت و آزادیخواهی ملت ایران اثر گذاشت.
در سالهای آخر عمر، غم و اندوه او شدت گرفت و در همدان انزوا گزید و در همانجا بدرود حیات گفت. قبر وی در صحن آرامگاه بوعلی سینا است و سنگ مرمری بر سر قبر او نصب کرده‌اند که این بیت بر آن منقوش است:
عمرم گهی به هجر و گهی در سفر گذشت
تاریخ زندگی همه در دردسر گذشت
زنده‌یاد جواد بدیع‌زاده که یکی از مفاخر موسیقی ملی ایران است در مورد عارف در یکی از یادداشتهای خود می‌نویسد: «عارف را در بسیاری از مجالسی که در منزل نظام‌الدوله خواجه نوری برپا بوده می‌دیدم، با پدرم دوستی نزدیکی داشت و مرا آقاجواد صدا می‌کرد. با وجودی که از هنر هیچکس تعریف و تمجید نمی‌کرد، شاید از صدای من که بسیار جوان بودم بدش نمی‌آمد، چون در این مجالس به پدرم می‌گفت: «به آقا جواد بگو کمی هم او بخواند». و عارف به اصرار میزبانش نظام‌الدوله خواجه نوری که منت زیادی بر او داشت و عارف هم متقابلا احترام زیادی به او می‌گذاشت شروع به خواندن می‌کرد. او حتی تصنیفی در مایه سه‌گاه دارد به نام «افتخارالسلطنه» که همسر رسمی خواجه نوری و دختر ناصرالدین شاه قاجار بود ساخته که مطلع آن چنین است: «افتخار همه آفاقی و محبوب منی»، با وجودی که خوانندگان دیگری که در آن مجلس حضور داشتند از آواز و صدایی بسیار بهتر و قوی‌تر نسبت به عارف برخوردار بودند ولی عارف در آن مجالس به واسطه‌ی این که با شور و التهاب و انقلابی دو چندان می‌خواند بیشتر گل می‌کرد.
به هر حال پس از چندی عارف را در هیچ مکان و یا مجلسی ندیدم تا این که در حدود سال 1310 شمسی با عده‌ای از دوستان به همدان سفر کرده بودیم و در یکی از روزها برای تفریح و تفرج به دره عباس‌آباد رفته بودیم و در قهوه‌خانه‌ای کنار جوی آبی نشسته بودیم و نوازنده‌ای به نام حسین ذوقی که بسیار خوب تار می‌زد در کنار ما بود. کمی دورتر بر روی فرشی پیرمردی را دیدیم که به حال خود مشغول بود. حسین ذوقی ساز را

برداشت و شروع به نواختن کرد، «شور» و «دشتی» می‌زد و من هم به مقتضای زمان غزلی از حافظ را می‌خواندم و توجهی به آن پیرمرد نداشتم. پس از چندی صاحب آن قهوه‌خانه نزدیک ما آمد و گفت آن آقایی که آنجا نشسته خواهش کرده به شما بگویم اگر میل دارید چند دقیقه‌ای پیش او بنشینید، ما قبول کردیم و به طرف آن مرد مجهول رفتیم، ولی در فاصله دو سه متری وی که رسیدیم تشخیص دادم که عارف است، در کنارش نشستیم، پیرمردی بود که چهره‌اش پر از چین و چروک و سر و وضعی درهم ریخته داشت به طوری که واقعا شناخته نمی‌شد. او همان عارف، شاعر آزادیخواه و آزاده بود که به این روز افتاده بود.
عارف که زمانی بلند بالا و کمی زشت‌منظر ولی خوش‌لباس بود و در تهران بود عمامه‌ای سفید بر سر داشت و پوتین بندداری به پا می‌کرد و عبایی هم بر دوش می‌انداخت اکنون حال و هوا و روزگار دگر داشت. عارف اظهار داشت: «عالم دیگری پیدا کردم که آواز و ساز و حتی شعر مناسبی از حافظ شنیدم و ادامه داد که اخیراً هم چند تا صفحه برای من آورده‌اند که یکی دو تا آواز ضربی در بین آنها بود که بد نبود و سپس از دو صفحه‌ای که در آن زمان خواندم یکی «گرایلی» و دیگری ضربی «دشتی» بنام «جانا هزاران آفرین» و گفت نمی‌دانم بدیع‌زاده کیست که این آواز ضربی را خوانده و در این لحظه حسین ذوقی بالاخره طاقت نیاورد و بی‌محابا گفت: «آقا ایشان همان بدیع‌زاده است» و من بعد از آن مجبور شدم خود را به او معرفی کردم و به او گفتم: «شما هم مرا می‌شناسید، با عمامه‌ی سفید و عبا شما را در تهران می‌دیدم و با پدرم آشنایی داشتید و حتی با دایی من مرحوم «سعیدالواعظین» آشنا و دوست بودید، من جواد پسر بدیع‌المتکلمین هستم، عارف یکباره برافروخته شد و گفت: «تو فرزند آقا بدیع هستی؟!» در این هنگام بلند شدم و صورت و دست او را بوسیدم و به او گفتم تا شما را از نزدیک دیدم شناختم ولی خواهشی دارم، شما تصنیفی دارید در مایه دشتی و من آهنگ آن را کاملا با ضرب مخصوص نمی‌دانم، اگر ممکن است یک بند آن را بخوانید و او بلافاصله خواهش مرا پذیرفت و شروع به خواندن بند اول این تصنیف کرد که چنین است:
گریه کن که گر سیل خون ثمر ندارد
ناله‌ای که ناید زنای دل اثر ندارد
این تصنیف را او برای کلنل محمدتقی‌خان پسیان ساخته و در مشهد کنسرت داده بود. بعد از آن عارف نگاه سوزنده و مأیوس کننده‌ای به من کرد و گفت: «عارف مرده و من همان «شیخ ابوالقاسم قزوینی» هستم. و من آن بحث را قطع کردم و حسین ساز را برداشت و باز هم در مایه «شور» و «دشتی» غزلی از حافظ با این مطلع خواندم:
خوشتر ز عیش و صحبت و باغ و بهار چیست

ساقی کجاست کو سبب انتظار چیست
بعد از اتمام آواز از او خداحافظی کردیم و رفتیم و دیگر او را ندیدم تا در سال 1312 در روزنامه‌ها خواندم که عارف مرده است. ولی من در همان سال او را مرده دیدم».
آواز بهاری
آهنگ و شعر از: ابوالقاسم عارف
هنگام می و فصل گل و گشت (جانم گشت و خدا گشت و چمن گشت)
دربار بهاری تهز ای زاغ و (جانم زاغ و خدا زاغ و) زغن شد
از ابر کرم خطه‌ی ری رشک ختن شد
دلتنگ چون من مرغ (جانم مرغ) قفس بهر وطن شد
چه کج رفتاری ای چرخ چه بدکرداری ای چرخ سر کین داری ای چرخ
نه دین داری نه آیین داری (نه آیین داری) ای چرخ
از خون جوانان وطن لاله دمیده
از ماتم، سر و قدشان سرو خمیده
در سایه گل بلبل از این غصه خزیده
گل نیز چو من در غمشان جامه دریده
چه کج‌رفتاری ای چرخ چه بدکرداری ای چرخ سر کین داری ای چرخ
نه دین داری نه آیین داری (نه آیین داری) ای چرخ
از اشک همه روی زمین زیر و زبر کن
مشتی گرت از خاک وطن هست به سر کن
غیرت کن و اندیشه ایام تبر کن
اندر جلو تیر عدو سینه سپر کن
چه کج رفتاری ای چرخ چه بدرفتاری ای چرخ سر کین داری ای چرخ
نه دین داری نه آیین داری (نه آیین داری) ای چرخ
عارف ز ازل تکیه بر اندام ندادست
چز جاه به کس دست چه خیام ندادست
دل جز به سر زلف دلارام ندادست
صد زندگی ننگ به یک نام ندادست
چه کج رفتاری ای چرخ چه بدکرداری ای چرخ سر کین داری ای چرخ
نه دین داری نه آیین داری (نه آیین داری) ای چرخ
برگرفته از کتاب :مردان موسیقی سنتی و نوین ایران (جلد سوم)
منابع زندگینامه :[1] ادبیات معاصر (70 -69)، از بهار تا شهریار (240 -228 / 1)، از صبا تا نیما (168 -146 / 2)، تاریخ تحول ضبط موسیقی (254 -252)، تاریخ موسیقی (476 -469 / 2)، چشمه‌ی روشن (404 -395)، چون سبوی تشنه (65 -63)، دایره‌المعارف فارسی (1651 / 2)، دویست سخنور (228 -226)، الذریعه (669 / 9)، زندگی‌نامه‌ی رجال و

مشاهیر (303 -289 / 4)، سخنوران نامی (228 -204 / 1)، سخنوران نامی معاصر (2461 -2456/ 4)، سرگذشت موسیقی (427 -411 / 1)، شخصیتهای نامی (312 -311)، شرح حال رجال (427 -411 / 1)، شخصیتهای نامی (312 -311)، شرح حال رجال (60 -59 / 1)، فرهنگ ادبیات فارسی (336 -335)، فرهنگ سخنوران (605)، قزوین در گذرگاه هنر (319 -313 ،261)، لغت‌نامه (ذیل/ عارف قزوینی)، مردان موسیقی (25 -20 / 1)، مؤلفین کتب چاپی (265 -264 / 1)، مینو در (507 -493 / 2).

عارف کاشانی، عبدالحسین

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1083 ق)، خطاط و شاعر، متخلص به عارف. از سادات حسینی کاشان و معاصر و مصاحب میرزاطاهر نصرآبادی بود. جز نستعلیق، نسخ را نیز خوب می‌نوشت و با اجرت کتابت مصاحف، امرار معاش می‌کرد. مدتی در اصفهان بود، سپس به کاشان بازگشت و هنگام تألیف تذکره‌ی «نصرآبادی»، در 1083 ق، در کاشان می‌زیست. از آثار وی «دیوان» شعر است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (371 -3700 / 2)، تذکره‌ی نصرآبادی (369 -368)، الذریعه (670 / 9)، صبح گلشن (269).

عاشور، عبدالله

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دوازدهم و سیزدهم ق)، خطاط. وی از مردم رنان اصفهان و از مشاهیر خوشنویسان نسخ در آغاز دوره‌ی قاجار و به کثتر کتاب معروف بود. چنان که جز قطعات و ادعیه و کتابهای متفرقه‌ی فراوان، صد و یکمین قرآنی را هم که نوشته، دیده شده است. عاشور به اشاره‌ی فتحعلی‌شاه قاجار آثار گرانبهایی کتابت کرده است. از آثار وی قرآن نیم‌ربعی، با جلد روغنی، دو صفه‌ی اول و آخر مذهب، نسخ کتابت خفی عالی، با رقم: «قد فرغ من تسوید هذا القرآن... عبدالله بن عاشور... 1201»؛ قرآن جلد روغنی، نسخ کتابت خفی نزدیک به غبار عالی، با رقم: «... انا العبد الاقل... عبدالله بن عاشور الاصفهانی فی سنه 1227»؛ «زادالمعاد» وزیر، ساغری مذهب، درون سوخته عالی، دو صفحه‌ی اول متن و حاشیه مذهب عالی و نسخ کتابت عالی، با رقم: «حسب الامر نواب... عبدالله خان... حرره العبد الاقل... عبدالله بن عاشور رنانی الاصفهانی، سنه‌ی 1235». شش اثر دیگر وی در «احوال و آثار خوشنویسان» ذکر شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1093 -1091 / 4)، اطلس خط (357)، تاریخ اصفهان (141-140)، تاریخ هنرهای ملی (958 / 2)، تذکره القبور (423)، کارنامه‌ی بزرگان (297)، گلستان هنر (بیست).

عاشور، عبداللّه

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
از مردم «رنان» اصفهان و از مشاهیر خوشنویسان نسخ در آغاز دوره‌ی قاجار بود و به کثرت کتاب معروف می‌باشد چنانکه جز قطعات و ادعیه و کتابهای متفرقه فراوان که به خط وی موجود است صد و یکمین قرآنی را هم که نوشته دیده‌ایم. وی هیچگاه از اصفهان بیرون نیامد ولی به اشاره‌ی فتحعلی شاه قاجار آثار گرانبهایی را در کتابت به وجود آورد و نزد شاه فرستاد که موجود است. عبداللّه تا سال 1235 می‌زیسته است ولی تاریخ وفاتش معلوم نشد و اینکه از قول سپهر در ج 3 ص 255 آمده یا مربوط به عبداللّه زمانی دیگری است. یا تاریخ وفات آن درست نیست.
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

عالی شیرازی، محمد حسین

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1246 ق)، خطاط و شاعر، متخلص به عالی. اهل شیراز و از احفاد می‌رسید شریف علامه بود. پدرش قبل از حاجی ابراهیم‌خان، کلانتر شیراز بود و لقب صاحب اختیاری داشت. تولیت آستانه‌ی احمدیه در زمان نادرشاه در دست این خاندان بود.وی مردی ادب‌دوست و محلفش مجمع ادبا و فضلا بود. خط نستعلیق را خوب می‌نوشت و و بیشتر اشعارش غزل بود. «دیوان» شعری وی حدود هفت هزار بیت است. صاحب «مجمع الفصحا» وفات وی را 1236 ق نوشته است، اما از قطعه‌ای که وصال شیرازی برای فوت او سروده، معلوم است که وی در 1243 ق در قید حیات بوده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آثار عجم (446)، احوال و آثار خوشنویسان (689 -688 / 3)، حدیقه الشعراء (1161 -1157 / 2)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (577 -574 / 3)، الذریعه (676 / 9)، فارسنامه‌ی ناصری (944 / 2)، فرهنگ سخنوران (611)، لغت‌نامه (ذیل/ عالی شرف)، مجمع الفصحا (744 -742 / 5)، مرآت الفصاحه (399 -398)، مصطبه‌ی خراب (128)، نگارستان دارا (240 -239).

عاملی، بهاءالدین محمد

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1128 ق)، خطاط. از خوشنویسانی بود که خطوط مختلف را خوش می‌نوشت. از آثار وی: دو قطعه به قلمهای ثلث دو دانگ، نسخ کتابت، رقاع کتابت، شکسته نستعلیق کتابت جلی، توقیقع کتابت و نستعلیق کتابت خوش با رقم: «ذره‌ی بی‌مقدار تحریر نمود. بهاءالدین محمد عاملی، فی سنه 1128».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1258/4، 785/3).

عبدالرحیم

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، خطاط. از آثار وی: یک قطعه طلااندازی و رقاع کتابت خوش، با رقم: «... انا العبد المذنب الاقل... ابن‌محمد تقی، عبدالرحیم... سنه 1278 ثمان و سبعین و مأتین بعد الالف...».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1100 / 4).

عبدالعلی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، خطاط. از خوشنویسان دوره‌ی فتحعلی‌شاه قاجار بود که خطوط وی از 1216 تا 1238 ق موجود است. از جمله: یک رقعه از مرقع نسخ کتابت خوش، با رقم:«کتبه تراب... عبدالعلی فی سنه 1237 من الهجزه الشریفه النبوه»؛ یک رقعه طلااندازی نسخ و کتابت عالی، با رقم: «... عبدالعلی... سنه 1225 من الهجره الشریفه»؛ یک صفحه مذهب، به نسخ کتابت عالی و با رقم: «کتبه الداعی... عبدالعلی فی سنه 1237 من الهجره».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1103 / 4).

عبداللّه

قرن:16
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
از اوست: قرآن وزیری جلد سوخت مرقع جواهرنشان نسخ کتابت جلی ترکی عالی: با رقم: «کتبه العبد الفقیر الی غایة ربه القدیر السید عبداللّه رضی عنه مولاه بایر السلطان... احمد خان بن... محمدخان... لسنة اربع و عشرین و مائة و الالف فی بلدة القسطنطنیة» در اونیورسیته‌ی اسلامبول.
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

عبدالله، عبدالحسین

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، خطاط. از آثار وی: یک نسخه «برهان قاطع» نیم ورقی مجدول مذهب،به خط نسخ تحریر خفی متوسط و عناوین ثلث و رقاع نیم دو دانگ خوش، با رقم: «... تمام شد... بتاریخ بیست و هشتم ماه شوال... سال هزار و شصت و سه هجری (1063)... کاتبها عبدلحسین عبدالله...».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1097 / 4).

عبدالمجید

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ح س سیزدهم ق)، خطاط. از آثار وی: یک قطعه نسخ کتابت متوسط، با رقم: «کتبه الجانی و الفانی عبدالمجید».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1108 / 4).

عبدی شروانی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 985 / 975 ق)، شاعر، خطاط و صفوی. معروف به عبدی خوشنویس. وی در شطرنج مهارت داشته و غزل را به سبک اهلی شیرازی استادانه می‌سرود. عبدی در تبریز درگذشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ نظم و نثر (701)، دانشمندان آذربایجان (269-268)، الذریعه (704/ 9)، هفت اقلیم (298 -297 / 3).

عبدی قاجار، عبدالعلی میرزا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف ح 1330 ق)، خطاط و شاعر، متخلص به عبدی ملقب به احتشام الملک، احتشام‌الدوله و معتمد الدوله. وی نواده‌ی فتحعلی‌شاه قاجار بود و به مشاغل دولتی و حکومت ولایات اشتغال داشت. ولی بعدها خانه‌نشین شد. عبدی در ادبیات و شعر و موسیقی و ریاضیات مهارت داشت و در حکمت متعالیه و فنون ریاضی و تصوف، شاگرد میرزا محمد علی قاینی و میرزا محمدرضا قمشه‌ای بود. از خطوط نیز،جز نستعلیق، شکسته را هم خوش می‌نوشت. وی همچنین تار را نیکو می‌نواخت. از آثار وی «دیوان» شعر می‌باشد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (404 / 2)، تاریخ موسیقی (372 / 1)، الذریعه (705 / 9)،شرح حال رجال (273 -270 / 2)، طرائق الحقائق (446 / 3)، فرهنگ سخنوران (623)، المآثر و الآثار (191).

عبدی نیشابوری، عبدالله

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط و شاعر، متخلص به عبدی. از خوشنویسان ملازم دربار شاه‌طهماسب اول صفوی بود که ظاهرا در دربار شاه اسماعیل نیز به امر کتابت اشتغال داشته و به همین مناسبت شاهی رقم می‌کرده است. متقدمین خط کتابت عبدی را ستوده و او را کاتب بی‌بدل خوانده‌اند، ولی در خط مشق و جلی نیز آثار شیوایی دارد. وی از شاگردان سلطانعلی مشهدی بود و شاگرد برسجته‌ی خود او، شاه‌محمود نیشابوری است. از آثار او: «دیوان» شعر؛ یک نسخه «حالنامه‌ی» عارفی،به قلم کتابت خوش، با رقم: «تمت... علی ید الضعیف عبدی نیشابوری»؛ دو قطعه از مرقع شاه‌اسماعیل، به قلم دو دانگ و نیم دو دانگ و کتابت خفی خوش، با رقمهای: «مشقه... عبدی بن حسن قلندر 996» و «مشقه الفقیر المذنب، عبدی النیشابوری...» و قطعات مختلف دیگر که در «احوال و آثار خوشنویسان» به آنها اشاره شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (426 -424 / 2)، تحفه سامی (134)، الذریعه (705 -704 / 9)، گلستان هنر (87)، مجالس النفائس (148)، هنر عهد تیموریان (746 -745، 635، 597، 583، 541، 500).

عبقری، تقی مجد الملک

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 1278 ق)، خطاط و شاعر، متخلص به عبقری. ملقب به مجدالملک. از اهالی مازندردان بود و نسب خود را به ابوصلت هروی می‌رسانید. وی در ابتدا مشغول تحصیل علوم ادبی شد، سپس هنگامی که مدرسه‌ی مشیریه به ریاست صنیع‌الدوله در تهران تشکیل شد، در آن مدرسه به تحصیل علوم جدید پرداخت. در 1299 ق از طرف ناصرالدین‌شاه به لقب مجدالملک ملقب گردید.او در 1300 ق رئیس اداره‌ی وظایف و اوقاف شد و او در دوره‌ی اول مجلس (1324 ق)، از طرف اعیان تهران نماینده گردید و بعد در کابینه‌ی میرزا احمدخان مشیرالسلطنه وزیر تجارت شد. در حدود 1332 ق، به همراه محمد حسن میرزای ولیعهد به تبریز رفت و پس از مدتی به تهران بازگشت. عبقری شعر را نیک می‌سرود و از علوم معقول منقول و ریاضیات نیز بهره‌مند بود. او جز نستعلیق، خطوط دیگر، بویژه شکسته را بسیار خوش می‌نوشت در نقاشی و نقاری و حکاکی نیز دست داشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1259 ،4 ،110 / 1)، شرح حال رجال (222 -221 / 1)، فرهنگ سخنوران (623)، المآثر و الآثار (187).

عثمان، حافظ

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
از سرآمدان کتابت قرآن مجید و حافظان بوده است. در «آستانه» ولادت و نشو و نما یافت و از کودکی به خط علاقه‌مند شد و نزد استادانی چون درویش علی و دیگران به تعلیم و فراگرفتن آن پرداخت تا اجازه‌ی استادی گرفت و در سال 1106 به سمت استادی و تعلیم سلطان مصطفی خان ثالث و سلطان احمد خان ثانی انتخاب شد. بالغ بر 25 قران نوشته که برخی به چاپ رسیده است وی در 1110 قمری درگذشت و در رباط رجه مصطفی پاشا مدفون شد. آثار خطی او از رقعه‌ها و قطعات فراوان است. چند مرقع به قلمهای مختلف ثلث سه دانگ و نسخ کتابت عالی با رقم: «کتبه المذنب عثمان المعروف به حافظ القرآن» در موزه‌ی اسلامی ترک.
- قرآن وزیری نسخ کتابت و ثلث رقاع عالی با رقم: «کتبه الفقیر السید عثمان المعروف یک توقیع قدیم و نسخ کتابت خفی عالی با رقم حرره الحقیر عثمان المعروف به حافظ القرآن... و کان کتابتی فی زمن الصدر العالی. عزت محمد پاشا... فی یوم الجمعة العاشر من جمادی الاولی سنة سبع و ثمانین و مائة و الف» (1187) در موزه‌ی اسلامی ترک.
- دو قطعه ثلث دو دانگ نسخ کتابت عالی با رقم: «کتبه الفقیر عثمان المعروف یک قطعه توقیع قدیم و نسخ کتابت خفی عالی با رقم: «حرره الحقیر عثمان المعروف به حافظ القرآن» در سلیمانیه‌ی اسلامبول. به حافظ القرآن سنه‌ی 84(10) ه» در سلیمانیه‌ی اسلامبول.
- مرقع مفردات، نسخ کتابت جلی عالی با رقم: «کتبه الفقیر عثمان المعروف به حافظ القرآن غفر اللّه ذنوبه و ستر عیوبه. در اونیورسیته‌ی اسلامبول.
- مرقع ده قطعه ثلث دو دانگ جلی و نسخ و رقاع کتابت جلی عالی با رقم «مشقه الفقیر عثمان» طریق المشق و الادمان سنة 1098 و «مشقه عثمان المعروف به حافظ القرآن». در اوینورسیته‌ی اسلامبول.
- یک مرفع ثلث دو دانگ و نسخ کتابت جلی عالی با رقم «کتبه اضعف عباالرحمن عثمان المشتهر به حافظ القرآن غفراللّه ذنوبه و ستر عیوبه سنة 1094» در اونیروسیته‌ی اسلامبول.
قرآن (یک جزو آخر از عم یتسائلون تا آخر) قطع نیم‌ربعی خشتی، کاغذ فستقی مجدول مذهب. یک سر لوح و سر سوره‌ها مذهب، جلد میشن عنابی ضربی مذهب. نسخ کتابت خوش با رقم: «کتبه العبد المذهب عثمان

المشتهر به حافظ القرآن. حامداً اللّه تعالی و مصلیاً علی نبیة محمد و آله الطاهرین اجمعین» در مجموعه‌ی آقای سلطانی القرائی. عثمان. حافظ.
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

عجمی، حمید

قرن:15
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
حمید عجمی (متولد: ۱۳۴۱ خورشیدی؛ تهران، قلهک فرزند حاج هدایت الله عجمی) طراح گرافیک؛ خوشنویس نستعلیق و ایجاد کننده خط معلی است.
اساتید و فراگیری نستعلیق
وی از پانزده سالگی نستعلیق را نزد استاد غلامحسین امیرخانی و کیخسرو خروش در انجمن خوشنویسان ایران آموخته است.
خط معلی
خط معلی توسط حمید عجمی در سال ۱۳۷۸ ابجاد و ثبت گردید. وی به واسطه ی این خط مورد تقدیر فرهنگستان هنر قرار گرفت.
مسئولیت ها و فعالیت ها
عضو رسمی فرهنگستان هنر
عضو رسمی مجمع هنرمندان حوزه هنری
عضو و مدیر مرکز هنرهای تجسمی حوزه هنری
مدیر موئسسه فرهنگی هنری فردآ
نمایشگاه ها
حمید عجمی تا کنون ۲۱ نمایشگاه انفرادی و چندین نمایشگاه و جشنواره گروهی داشته که در آن ها آثاری را به خط معلی و نستعلیق به نمایش گذاسته است که از مهم ترین آن ها می توان به این ها اشاره کرد:
جشنواره خوشنویسی جهان اسلام؛ تهران؛ فرهنگستان هنر؛ ۱۳۷۶(جمعی)
نمایشگاه سواد اعظم؛ تهران؛ خانه هنر های ایرانی؛ مهر ماه ۱۳۸۲ (انفرادی)
نمایشگاه بام بهشت؛ ۱۱۴ اثر با عنوان کلّی تجلی بسم الله در صور قرآنی؛ تهران؛ مرکز فرهنگی هنری صبا؛ بهمن ماه ۱۳۸۴ (انفرادی)
نمایشگاه یونسکو؛ پاریس؛ یونسکو، فوریه ۲۰۰۲ (انفرادی)
نمایشگاه اساتید خوشنویسی جهان اسلام؛ دانشکده هنر های زیبای بیروت؛ لبنان؛ آوریل ۲۰۰۲ (جمعی)
تألیفات
کتاب میرزا محمدرضا کلهر
شرح عرفانی آداب‌المشق میرعماد حسنی
برگرفته از کتاب :ویکی پدیا

عراقی، حسین

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1299 ش)، خطاط. از سادات حسینی سلطان‌آباد اراک بود. وی در جوانی از اراک به هرات رفت و همان جا ساکن شد. در خط شکسته و تعلیق مهارت داشت. میرزا حسین در تکیه‌ی میرزاخان به درس اطفال می‌نشست و ترسل و انشاء و مشق خط شکسته تعلیم می‌داد. وی هنگام مرگ بیش از هشتاد سال داشته است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (88).

عربکرلو، حسنعلی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط. وی از قورچیان شاه طهماسب و پدرش نیز وزیر قورچیان بود. خطی خوش داشت و دارای کمال استعداد بود و قطعه‌نویسی می‌کرد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :گلستان هنر (49).

عرشی اکبرآبادی، محمد

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1091 ق)، عارف، خطاط، شاعر، متخلص به عرشی. ملقب به نادرالعصر و مشهور به عرش‌الله. پدر وی از خوشنویسان معروف و از مشایخ نعمت‌اللهیه بود و وصفی تخلص می‌کرد. عرشی در اکبرآباد هند به دنیا آمد و همان جا نشوونما یافت. نسبش به چند واسطه به شاه نعمت‌الله ولی می‌رسد. عرشی از معاصران شاه جهان گورکانی بود و از سوی وی به نادرالعصر ملقب و در میان مریدان به عرش‌الله مشهور بود. داراشکوه بن شاه‌جهان او را به تعلیم فرزند خود، سلیمان شکوه، گماشت اما پس از چندی وی از خدمت کناره گرفت و به گوشه‌گیری میل کرد. از آثار وی: «دیوان» شعر؛ منظومه‌ی «مهر و فا»؛ «شاهد عرشی»؛ «مناقب‌نامه‌ی مرتضوی»، که بعضی تألیف این اثر اخیر را به برادرش، میر صالح کشفی هم نسبت داده‌اند. از خطوط او: یک قطعه به قلم سه دانگ جلی و نیم دو دانگ عالی، با رقم: «الفقیر الحقیر محمد مؤمن الحسینی... 1073».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (842 / 3)، ایضاح المکنون (609 ،40 / 2 ،517 / 1)، تاریخ ادبیات در ایران (1316 -1310 / 5)، الذریعه (710 / 9)، ریحانه (122 -121 / 4)، صبح گلشن (280 -279)، فرهنگ سخنوران (628)، منظومه‌های فارسی (422 -421).

عزت، مصطفی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
شاگرد «یساری افندی» و خود و برادرش «حافظ تحسین» دو تن خطاط مشهور آستانه‌ای بودند که از آنها مجموعه‌ی مشقی به نام «مجموعه‌ی خطوط عثمانیه» چاپ و منتشر گردیده که محتوی ثلث و نسخ و رقه و فارسی (ظ. نستعلیق) و دیوانی است. این دو در ترکیب خط دارای ذوق سلیم بوده‌اند.
از خطوط او دیده‌ام: دو قرآن ربعی وزیری، نسخ کتابت خفی عالی با رقم: «مصطفی عزت 1288 و 1259» در موزه‌ی اسلامی ترک.
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

عسبلی حنفی، علی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
از اوست: قرآن رحلی عظیم مذهب عالی بدون جلد، ریحان سه دانگ و نیم دو دانگ و رقاع نیم دو دانگ عالی با رقم: «تشرفت بکتابة هذه الختمة المکرمة... العبد الفقیر الراجی عفو ربه القدیر علی المدعو بابی الحسن بن علی العسیلی الحنفی عامله اللّه بلطفه الخفی و کان الفراغ من کتابتها یوم الجمعة المبارک الخامس من شهور سنة ست و سبعین و تسعمائة (976) ختمت بالخیر و صلی اللّه علی سیدنا محمد و علی آله و اصحابه و سلم و تسلیماً دائماً» در موزه‌ی اسلامی ترک.
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

عشرت شیرازی، محمد شفیع

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1318 -1255 ش)، خطاط و شاعر، متخلص به عشرت. وی منسوب به یکی از بزرگترین خاندانهای شعر و ادب شیراز (وصال شیرازی) است. در شیراز به دنیا آمد. در شش سالگی پدرش را از دست داد واز آن پس تحت سرپرستی عمویش، یزدانی، قرار گرفت. ادبیات فارسی و عربی و فنون شعر را به خوبی آموخت. خط نسخ را نزد برادرش همت فراگرفت و آن را به زیبایی می‌نوشت. سفری هم به عتبات کرد و چندی در خدمت میرزای بزرگ شیرازی بود. در اواخر عمر در تهران اقامت کرد و سرانجام در شیراز وفات یافت. مزارش در جوار بقعه‌ی شاه داعی‌الله، قرار دارد. اثر وی «دیوان» شعر می‌باشد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آثار عجم (363)، از سعدی تا جامی(422 -421)، دانشمندان و سخن‌سرایان (639-636 / 3)، الذریعه (721 / 9)، ریحانه (338 / 6)، فارسنامه‌ی ناصری (1021 - 1020 / 2)، فرهنگ سخنوران (634)، مرآت الفصاحه (414 -412).

عشرت فراهانی، محمد مهدی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1270 / 1260 -1182 ق)، خطاط، شاعر، متخلص به عشرت. ملقب به ملک الکتاب. وی تصحیلات مقدماتی خود را در فراهان عراق و بروجرد فراگرفته و با مایه‌ای نسبتا کافی از ادبیت و عربیت به تهران آمده و بر اثر معاشرت با فضلا و دانشمندانی چون فتحعلی‌خان ملک‌الشعرا، میرزا صادق وقایع‌نگار مروزی و محمدتقی علی‌آبادی، متخلص به صاحب، و مهمتر از همه کار کردن در زیردست میرزا بزرگ قائم‌مقام- که عشرت پسر عمو و داماد وی نیز بود- نواقص خود را تکمیل نمود. او در نوشتن انواع خط استاد و به شیوه‌ی درویش عبدالمجید می‌نوشت. سرعت کتابت او به قدری بود که در هفت ساعت هزار بیت می‌نوشت. میرزا محمد شعر هم می‌سرود. اثر وی «دیوان» شعر می‌باشد. از اوست:

در میان من و معشوق نهان رازی هست
که نیازی ز من و گاه از او نازی هست
بال بشکسته و پر بسته و تن خسته و باز
در گمانی که مرا قوت پروازی هست

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :حدیقه الشعراء (1199 -1197 / 2)، الذریعه (721 / 9)، سفینه المحمود (406 -405 / 2)، فرهنگ سخنوران (635 -634)، مجمع الفصحا (730 / 5)، مصطبه‌ی خراب (130)، مکارم الآثار (1635 / 5)، یادگار (س 4، ش 8، ص 24 -22).

عشرت قاجار، عبدالباقی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف ح 1280 ق)، خطاط و شاعر، متخلص به عشرت. در ابتدای سلطنت محمدشاه قاجار،که پدرش حکومت همدان را داشت، به دنیا آمد. در جوانی مقدمات علوم را فراگرفت و در ادبیات سرآمد شد. در نزد میرزا ابوالفضل ساوجی هم تحصیل علم کرد، هم تعلیم خط گرفت و در نستعلیق مهارت یافت. عبدالباقی علاوه بر خوشنویسی، شعر نیز می‌سرود و اشعارش بیشتر، قصیده و غزل و رباعی و مقطعات است. ناصرالدین شاه وی را محترم می‌داشت و عبدالفاضل می‌نامید و او را چندی مأمور فارس کرد و سپس حکومت لارستان را بدو تفویض نمود. در «المآثر و الآثار» نیز تحت عنوان عبدالفاضل ذکر وی آمده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (366 -365 / 2)، حدیقه الشعراء (1204 -1201 / 2)، طرائق الحقائق (421 / 3)، فارسنامه‌ی ناصری (920 / 2)، فرهنگ سخنوران (614)، گنج شایگان (74 -66)، المآثر و الآثار (201)، یادگار (س 5، ش 1 و 2، ص 144 -143).

عشرتی یزدی

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1037 ق)، خطاط و شاعر، متخلص به عشرتی. از سادات و بزرگان یزد و از شاعران عهد صفویه بود. در عهد محمد قلی قطبشاه به گلنکده رفت و مورد توجه میرمحمد مؤمن استرآبادی قرار گرفت. وی در حسن خط، بویژه نستعلیق، مشهور بود و شعر نیز می‌سرود. او دارای «دیوان» شعر است و برخی از اشعارش در تذکره‌ها نقل شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (430 / 2)، تاریخ نظم و نثر (470)، تذکره سخنوران یزد (219 -218)، جامع مفیدی (468 / 3)، الذریعه (722 / 9)، صبح گلشن (286)، فرهنگ سخنوران (635)، کاروان هند (901 / 2).

عصار، محمدعلی

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
از آثار اوست: قرآن نیم‌ربعی جلد روغنی عالی دو صفحه‌ی اول مذهب مرصع. کاغذ ترمه مجدول مذهب کمندوار. بین‌السطور طلااندازی. سر سوره‌ها مذهب خط نسخ کتابت خفی خوش با رقم: «کتبه محمدعلی الشهیر بعصار الاصفهانی سنة 1225» رمضانی.
- قرآن روغنی نیم‌ربعی مذهب مزین نسخ کتابت خفی و رقاع خوش با رقم: «حسب‌الفرمایش... امیرالامراء العظام اللّه ویردی خان سمت تحریر یافت. کتبه العبد الخاطی محمدعلی الاصفهانی الشهیر به عصار فی خامس عشرین شهر رجب‌المرجب سنة احدی و تسعین و مأته بعدالالف من الهجرة... سنة 1191».
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

عطارزاده، حسین

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دوادزهم ق)، خطاط. از خطوط وی: یک مرقع ثلث دو دانگ جلی و نسخ کتابت عالی، با رقم: «کتبه العبد المذنب حسین الشهیر عطارزاده 1158».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1161/4).

عطارهروی، محمدعلی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
تولد: 1288.
درگذشت: 1372.
از آثار خوشنویسی محمدعلی عطار هروی است: هنر آینه‌نگاری قرآن کریم: انواع خطوط کتیبه‌های کهن/ نوشته و متن و شرح اصطلاحات محمدمهدی هراتی (تهران، 1375).
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

عطایی چهرودی شیرازی، حیدر

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، خطاط و شاعر. از مردم چهرود فارس بود. از ایران به هندوستان رفت و در آن جا به سپاهیگری روزگار می‌گذرانید. عطایی خط نستعلیق را خوش می‌نوشت و مدت بیست سال به کتابت روزگار می‌گذرانید. او در برهانپور ملازمتخان خانان عبدالرحیم‌خان (1036 -964 ق) را اختیار کرد و به مدح او پرداخت. عطایی در سرودن شعر توانا بود. «فرهنگ سخنوران» صاحب عنوان را تحت عطایی چهروذی آورده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (173 -172 / 1)، کاروان هند (906 -905 / 2)، مآثر رحیمی (1535 -1527 / 4).

عطری کاتب، محمد

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم و یازدهم ق)، خطاط. از آثار وی: قطعه‌ای از یک مرقع، به قلم دو دانگ و نیم دو دانگ خوش، با رق: «کتبه الفقیر المذنب محمد الشهیری بعطری الکاتب، غفر ذنوبه و ستر عیوبه».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (787 / 3).

عفاف

قرن:13
جنسیت:زن
ملیت:ایران
قرن سیزدهم هجری، از زنان دانشمند، خوشنویس و شاعر. وی همسر شاهزاده حیدرقلی میرزا، فرزند فتحعلی شاه قاجار (1250 -1212 ق) بود و خط شکسته را خوش می‌نوشت، با علوم غریبه آشنا بود و شعر نیز می‌سرود. ابیات زیر از اوست.
من آن مرغم که اندر دام صیاد
تفاوت نیستم با مرغ آزاد
به کوی عشق ای دل با خبر باش
که آنجا رهزنان اندر کمینند
چه نالی فصل گل ای بلبل زار
که گل را نیست پروای غم تو
برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه :منابع: «پرده‌نشینان سخنگوی»، آریانا، سال دهم، شماره دهم، 54؛ از رابعه تا پروین، 169 -168؛ حدیقةالشعراء، 2183 -2182 / 3؛ خیرات حسان، 184 / 2؛ نقل مجلس، گ 32 -31؛

عفاف قاجار

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، شاعر و خوشنویس. وی همسر شاهزاده حیدر قلی میرزا (تو 1214 ق) فرزند فتحعلی‌شاه قاجار بود. خط شکسته را خوش می‌نوشت، با علوم غریبه آشنا بود و طبع شعر نیز داشت. از اوست :
به کوی عشق ای دل باخبر باش
که آنجا رهزنان اندر کمین‌اند
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :از رابعه تا پروین (169 -168)، تاریخ عضدی (226)، حدیقه الشعراء (2183 -2182 / 3)، زنان سخنور (330 / 1)، فرهنگ سخنوران (642)، مشاهیر زنان (166 -165).

عفت قاجار

قرن:13
جنسیت:زن
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، عارف، خطاط و شاعر، متخلص به عفت. ملقب به نواب متعالیه و معروف به خانم خانمان. وی از علوم نجوم و مقدمات عربی بهره داشته خط نستعلیق و شکسته را خوب می‌نوشت. وی بیشتر به اشعار مولوی علاقه داشت و سبک او را در مثنوی پیروی می‌کرد.[1]
قرن سیزدهم هجری، همایون سلطان خانم مشهور به خانم خانمان از زنان عارف، شاعر و خوشنویس. وی نخستین دختر فتحعلی شاه قاجار (1250-1212 ق) و خواهر تنی حسینعلی میرزا فرمانفرمای فارس و حسنعلی میرزا والی خراسان و همسر ابراهیم خان ظهیرالدوله بود. به نوشته محمود میرزا در تذکره نقل مجلس، عفت از علوم نجوم، هیئت و مقدمات عربی بهره داشته، خط نستعلیق و شکسته را خوب می‌نوشت و شعر را نیز نیکو می‌سرود. چون عارف مسلک بود غالبا مثنوی مولوی می‌خواند و اشعاری نیز به سبک مثنوی می‌سرود. محمود میرزا به او تخلص عفت داد.
اشعار زیر از اوست:
میل خاطر می‌کشد تازه به آن
تازنو آرم حدیثی در میان
هست در شهر محبت تازه‌ها
در کتاب دوستی شیرازه‌ها
غیر عشقم هیچ در تقریر نه
دل زیاد عشق هرگز سیر نه
تشنگان را نیست لذت غیر آب
خستگان را نیست راحت غیر خواب
غرقه در دریا نخواهد جز کنار
در زمستان هر کسی جوید بهار
هر که را باشد بهاری در جهان
عشق می‌باشد بهار عاشقان[2]
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] از رابعه تا پروین (173 -172)، حدیقه الشعراء (2186 / 3)، زنان سخنور (337 / 1)، طرائق الحقائق (329 / 3)، فرهنگ سخنوران (642)، مشاهیر زنان (66).
[2] منابع: «پرده‌نشینان سخنگوی»، آریانا، سال دهم، شماره ششم، 51

-52؛ از رابعه تا پروین، 173 -172؛ تاریخ عضدی، 316؛ حدیقةالشعراء، 2186 / 3؛ خیرات حسان، 185 / 2؛ زنان سخنور، 337 / 1؛ طرایق‌الحقایق، 329 / 3 ناسخ‌التواریخ، دوره کامل تاریخ قاجاریه، 325؛ نقل مجلس، گ 18 -16.

عقیلی تبریزی، محمد امین

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم و یازدهم ق)، خطاط و شاعر. از اولاد عقیل بن ابی‌طالب بود و خاندان وی در رستمدار مازندران بوده‌اند. پدرش همراه سام‌میرزا صفوی، به اردبیل رفت و محمدامین در آن شهر به دنیا آمد و همان جا کسب علم و هنر کرد. او در زمان حمزه میرزا صفوی، کتابدار اسمی خان‌شاملو (اسماعیل قلی‌بیگ) شد و حمزه‌میرزا او را صاحب السیف و القلم خطاب می‌کرد. وی پس از مرگ حمزه‌میرزا منزوی شد و به مشق و کتابت اکتفا نمود و گاهی شعر ترکی می‌گفت. عقیلی از شاگردان محمد حسین تبریزی بود و خط جلی و خفی را خوش می‌نوشت. صاحب «گلستان هنر»، در 1015 ق او را در قزوین ملاقات کرده است. سپهر تاریخ وفاتش را در 1028 ق آورده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (649 -648 / 3)، گلستان هنر (124 -123).

علاءالدین محمد، علی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
از اوست: قرآن رحلی عظیم مهذب بدون جلد. متن ریحان نیم دو دانگ و سر سوره‌ها ثلث دو دانگ عالی. آخر رقاع نیم دو دانگ خوش با رقم: «کتبه العبد الفقیر الی الله الغنی علاءالدین محمد بن شمس‌الدین محمد بن امیرعلی النقیب الحسنی غفرالله له و لوالدیه اجمعین. حرره فی سابع شهر ربیع‌الاول سنة سبعین و تسعمائة» (970) در موزه‌ی اسلامی ترک.
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

علوی حسینی، علی

قرن:7
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
از اوست: سه جزو از قرآن سلطانی رحلی عظیم، ریحان سه دانگ جلی به زر محرر خوش بلکه عالی- نسخ ریحان دو دانگ خوش: با رقم: «کتب هذا الجزء المبارک من اصل ثلاثین جزءاً و ما قبله و ما بعد العبد الفقیر الی اللّه تعالی علی بن محمد بن زید بن محمد بن زید بن محمد بن عبیداللّه العلوی الحسینی و کان الفراغ من کتابته فی رجب سند عشر و سبعمائة» (710) تارخی خط. در پشت صفحه‌ی اول به قلم ثلث دو دانگ خوش: هذا امر امر بکتابة مقرباً الی اللّه مولانا السلطان الاعظم... خدابنده محمد بن ارغون خان بن اباقاخان بن هلاکوخان بن تولی خان بن چنگیز خان خلد اللّه دولتة... علی ید المولیین الوزیرین الاعظمین سلطانی وزراء العالم... اصحاب السیف والقلم خواجه رشیدالحق والدین و معدالحق و الدولة والدین اعزاللّه انصارهما...» «کتبه العبد الفقیر الی اللّه تعالی علی بن محمد علی بن محمد ابن زید بن محمد بن زید بن محمد بن محمد بن زید بن احمد بن محمد بن محمد بن عبیداللّه بن علی بن عبیداللّه بن علی بن عبیداللّه بن الحسین بن علی بن الحسین بن علی بن ابیطالب و کان الفراق منه فی یوم الارباع سادس جمادی‌الاولی من سنة عشر و سبع مائه (710) به مدینة الموصل غفراللّه سالف خطیاته به محمد و آله...» در موزه‌ی اسلامی ترک.
- قرآن (یک جزو) رحلی کوچک- جلد تیماج مشکی منگنه، صفحه‌ی اول دارای پیشانی و ذیل مذهب. ثلث جلی به زر تحریر یافته‌ی خفی متوسط با رقم: «علی بن محمد بن زید بن محمد بن زید بن عبداللّه العلوی الحسینی...» سال 710. در آستانه‌ی شاه نعمة اللّه ماهان کرمان.
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

علویه

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
ز 1313 ق، از زنان هنرمند. وی نقاش و خطاط ناخنی باذوقی بود که خطوط را به شیوه ناخنی می‌نوشت و نقوش تزیینی را نیز به شیوه ناخنی به آن می‌افزود. از آثار امضاء دارش، مرقعی به خط نستعلیق شش دانگ نستعلیق بود که به شیوه ناخنی عمل آورده و حواشی صفحات را با ترسیمات ساده‌ای به شیوه‌ی ناخنی تزیین نموده و رقم نهاده بود: «علویه 1312». اثر دیگرش که در حراج کریستی 11 آوریل 1989 و لندن به فروش رسید مرقعی به خط نستعلیق شش دانگ بود که به خط ناخنی کتابت نموده و ترسیمانی نیز به آن علاوه کرده و به خط ناخنی رقم نهاده بود: «در ارض اقدس قم تحریر شد. کتبته علویه فی سنة 1313».[1]
(س سیزدهم و چهاردهم ق)، نقاش و خطاط. از زنان هنرمند عصر خود به شمار می‌رفت. نقاش و خطاط ناخنی با ذوقی بود که خطوط را به شیوه‌ی ناخنی کتابت می‌کرد و نقوش تزییناتی را نیز در همان شیوه آرایش می‌داد. از آثار وی: مرقعی به خط نستعلیق شش دانگ، که به شیوه‌ی ناخنی عمل آورده و حواشی صفحات را با ترسیمات ساده‌ای به شیوه‌ی ناخنی تزیین کرده و رقم نهاده: «علویه 1312»؛ مرقعی به خط نستعلیق شش دانگ که به خط ناخنی کتابت کرده و ترسیماتی نیز به آن اضافه کرده و به خط ناخنی رقم نهاده: «در ارض اقدس قم تحریر شد. کتبه علویه فی سنه 1313».[2]
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] منبع: احوال و آثار نقاشان قدیم ایران، 1471 / 3.
[2] احوال و آثار نقاشان (1471 / 3).

علی عسکر

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دوازدهم ق)، خطاط. از آثار وی: یک رقعه از مرقعی، به خط نسخ کتابت خوش، با رقم: «مشقه الاقل الاحقر علی عسکر، فی سنه 1189».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1120 / 4).

عماد

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(بخش 1) (میر) محمد بن حسین حسنی سیفی قزوینی ملقب به عمادالملک و مشهور به میر، خطاط معروف ایرانی (و. قزوین حدود 961- مقت. 1024 ه.ق.). وی مقدمات علوم و خط را در قزوین آموخت و سپس سفری به تبریز و کشور عثمانی و حجاز کرد و آنگاه به ایران بازگشت و در دربار شاه عباس اول به کار مشغول شد. مردی آزادمنش و به امور مادی و مناصب درباری بی‌اعتنا بود. وی را به تسنن متهم کردند و شاه عباس مقصود بیگ مسگر قزوینی- رئیس شاهسونان قزوین را مأمور قتل او کرد و او با گروهی در کوچه‌ای تاریک بر سر میرعماد ریختند و او را قطعه قطعه کردند. جنازه او را در مسجد مقصود بیگ واقع در دروازه طوقچی به خاک سپردند. میرعماد بزرگترین و معروفترین نویسنده خط نستعلیق به شمار می رود.
برگرفته از کتاب :فرهنگ فارسی معین (جلد پنجم)

عماد السلطان جهرمی، محمود

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم و چهاردهم ق)، خطاط. وی از دوره‌ی ناصرالدین‌شاه قاجار تا 1320 ق در دفتر استیفا انجام خدمت می‌کرد و جز نستعلیق، شکسته را نیز خوش می‌نوشت و از حسابداری سررشته داشت و خط سیاق را به کمال می‌دانست. از آثار او: یک نسخه منتخبات «گلستان»، به قلم نیم دو دانگ خوش بلکه عالی، با رقم: «در سن ده سالگی... برشته نگارش درآورد... سنه‌ی 1305»؛ یک نسه منتخبات اشعار حافظ، به قلم کتابت خوش، با رقم: «... محمود بن مصطفی الموسوی المستوفی، در سن سیزده سالگی به رشته نگارش درآورد، فی شهر صفر 1307».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (883 -882 / 3).

عماد الکتاب، محمد حسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1315 -1240 ش)، خطاط، نقاش و شاعر. ملقب به عمادالکتاب. در طایفه‌ی سیفی قزوینی، در قزوین به دنیا آمد و بیشتر عمرش را به نوشتن و تعلیم خط گذرانید.وی ابتدا خوشنویسی را با نسخ‌نویسی آغاز کرد و سپس به خط نستعلیق روی آورد و پیرو شیوه‌ی میرزا رضای کلهر شد، طوری که او را به عنوان کامل‌کننده‌ی شیوه کلهر نام می‌برند. عمادالکتاب نه تنها در خط نسخ و نستعلیق استادی توانا بود،بلکه شکسته و ثلث را نیز در کمال زیبایی می‌نوشت و با نقاشی سیاه‌قلم و آبرنگ نیز آشنایی داشت. عماد الکتاب با کمیته‌ی مجازات همکاری داشت و تحریرات بیانیه‌های کمیته به خط او بود. وی قبل از دوره‌ی مشروطیت جزو کاتبان وزارت انطباعات و در دوره‌ی سلطنت احمدشاه قاجار، مدتی در وزارت داخله، منشی و همان اوقات معلم مشق خط سلطان احمدشاه نیز بود. در چند سال اواخر عمر نیز در دربار پهلوی سمت خوشنویسی مخصوص داشت. وی قریحه‌ی شاعری نیز داشت و گاهی شعر می‌سرود. آثار خوشنویسی عماد الکتاب قطعات مختلف سیاه‌مشق است. همچنین یک دوره «رسم المشق» که برای نوآموزان دبستانها و دبیرستانها تألیف کرد و به چاپ رساند. وی شاگردان بسیاری داشت، از جمله علی منظوری، ملک الخطاطین، حسن زرین‌خط، علی‌اکبر کاوه و ابراهیم بوذری که هر یک به مقام استادی رسیده‌اند. عمادالکتاب در تهران می‌زیست و در همان جا درگذشت و در امامزاده عبدالله دفن شد. از دیگر آثار او: کتیبه‌ی سردر مدخل سپهسالار و لوحه‌ای بر آرامگاه فردوسی در طوس؛ یک نسخه «شاهنامه‌ی» فردوسی در 1336 ق؛ یک نسخه «نامه‌ی دانشوران» ناصری در 1318 ق؛ نسخه‌ی نفیس «ترجیع‌بند» هاتف. از دیگر قطعات وی در «احوال و آثار خوشنویسان» به آنها اشاره شده است. از آثار نقاشی وی: تصویر یکی از حواریون حضرت مسیح که به خط شکسته و تعلیق زیبا، با رقم: «در ماه رضمان هزار و سیصد و سی... العبد عماد السیفی قزوینی»؛ تصویر سیاه‌قلمی کریم‌خان زند که کلاه مخصوصی به سر نهاده است؛ تصویر دستی که طرز صحیح قلم به دست گرفتن و خط نوشتن را نشان می‌دهد...، با رقم: «عماد السیفی»؛تصویر خود نقاش به سیاه قلم...، با رقم: «صورت عماد المتاب سیفی که به دست خود ساخته است».[1]
(ع. تکیه‌گاه کاتبان) (میرزا) محمد حسین سیفی قزوینی، خطاط معروف

(و. 1245 ه. ش.- ف. تهران 1315 ه.ش.). وی در کمیته مجازات عضویت داشت و در آخر عمر به خدمت دربار درآمد. در خط نستعلیق استاد بود و ثلث و شکسته را هم نیکو می‌نوشت و از نقاشی آب و رنگ هم اطلاع داشته و شعر نیز می‌سروده. از آثار او یک دوره «رسم‌الخط» به طبع رسیده.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[2] احوال و آثار خوشنویسان (700 -697 / 3)، احوال و آثار نقاشان (707 -706 / 2)، اطلس خط (595 -594)، تاریخ برگزیدگان (472 -470)، تاریخ هنرهای ملی (1023 -1021 / 2)، تذکره خوشنویسان معاصر (33 -27)، دایره‌المعارف فارسی (1767 / 2)، شرح حال رجال (383 -382 / 3)، قزوین در گذرگاه هنر (250 -247)، گلستان هنر (بیست و یک).

عماد طاهری، محمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 1264 ش)، خطاط. در تهران به دنیا آمد. پس از کسب علوم متداول عصر خویش، به نزد محد حسین خوشنویس‌باشی رفت و به تحصیل قواعد و رموز خط نستعلیق همت گماشت. او همچنین این هنر را در نزد استادان دیگر نیز دنبال کرد و در خوشنویسی مهارت کامل یافت. طاهری در جوانی به استخدام وزارت فرهنگ درآمد و در 1322 ش بازنشسته شد. ابراهیم بوذری از جمله شاگردان وی است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تذکره خوشنویسان معاصر (106 -105).

عماد محلاتی، مسعود

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم ق)، خطاط. از خوشنویسان اقلام شش‌گانه بود که نستعلیق را نیز نیکو می‌نوشت. از آثار وی: قطعه‌ای به قلم نستعلیق کتابت خوش، با رقم: «العبد... عماد المحلاتی، من بعد سبعین، سنه 890».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (540 / 2).

عمادالکتاب، محمدحسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
محمدحسین عمادالکتاب فرزند محمد ،که در سال 1247 شمسی در قزوین متولدگردید. محمدحسین عمادالکتاب فرزند محمد ، در سال 1247 شمسی ، در قزوین متولدگردید. عمادالکتاب از جمله خوشنویسانی است که در زمینه ی « نستعلیق » خود را به مرتبه ی استادی رساند و به عنوان آخرین استاد این نوع خط مطرح گردید. از راه کتابت و تعلیم خط ، امور زندگی خود را اداره می نموده است. او همچنین علاوه بر استادی خط احمدشاه ، در دربار رضاشاه نیز سمت خوشنویس مخصوص و استادی ولیعهد را به عهده داشت. وی آخرین استاد کل خط نستعلیق در ایران است که از کتیبه تا غبار را استادانه می نوشت. این استاد اولین خوشنویسی است که رسم المشق را برای استفاده ی نوآموزان ابداع و چاپ کرد. عمادالکتاب گذشته از کار خوشنویسی ، در دیگر زمینه های هنری نیز طبع آزمایی کرده است. او به کار نقاشی ، تذهیب ، شعر و ادبیات ، موسیقی و عکاسی علاقه داشت. سرانجام استاد محمدحسین عمادالکتاب در 26 تیر 1315 شمسی در سن 75 سالگی به سرای باقی شتافت.گروه : هنررشته : خوشنویسیگرایش : نستعلیقوالدین و انساب : محمدحسین عمادالکتاب فرزند محمد ، از خاندان سیفی قزوین بود ،که در سال 1247 شمسی در قزوین متولدگردید.اوضاع اجتماعی و شرایط زندگی : محمدحسین عمادالکتاب در خانواده ای دیده به جهان گشود که از جهت وضعیت اقتصادی در شرایط بسیار بدی قرار داشت. او این شرایط را اینگونه تشریح می کند : « ... فرزند ارشد شخصی هستم که در وقت نزع روان از تمام علائق و رنگ و بو و داشته های جهان محروم و خوشبختانه دارای یک دینار نبوده و به همین جهت دو پسر و یک دختر خود را به خدای متعال می سپارد و به درود زندگی کرده ، با کمال شرافت و پاکدامنی از این نشاه می رود و فقط آرزوی دیدار آخرین مرا به زیر خاک می برد. »تحصیلات رسمی و حرفه ای : محمدحسین عمادالکتاب از جمله خوشنویسانی است که در زمینه ی « نستعلیق » خود را به مرتبه ی استادی رساند و به عنوان آخرین استاد این نوع خط مطرح گردید.خاطرات و وقایع تحصیل : محمدحسین عمادالکتاب در حالی پدر خود را از دست می دهد که در شهر بادکوبه به سر می برده است ، به همین خاطر پدر در آخرین لحظه از دیدار پسر ارشد محروم گرید و از این زمان به مشکلات

عماد بیش از پیش افزوده گردید. خود در این باره چنین تعریف می کند : « پدر مرحومم اسمش محمد و در موقع ارتحال از دیدار فرزند ارشد خود (من) محروم و من بنده (که شانزده سال مرحله از مراحل زندگانی را پیموده بودم) در اولین شهر روسیه (بادکوبه) از فوت پدر بی خبر و گرفتار خدمات طاقت فرسای شخص تاجری از اهالی شیروان بودم و گاه و بی گاه در فراق پدر و مادر اشک حسرت می سودم و بدین منوال تا یک سال بار مشقت به دوش کشیده تا آخرالامر به وطن مالوف بازگشت کرده ، از مرگ پدر آگاه و پس از چندروز پیاده با قافله بی زاد و راحله عازم عتبات عالیات شدم و در کاظمین سه سال رحل اقامت افکنده و امرا معاش خود را به وسیله ی تحریر در کمال عسرت می گذراندم و استطاعت رفتن به کربلا نداشتم. در پایان این مدت ، وسایل حرکت فراهم و با مرحوم آقاسیدمحمدباقر حجه الاسلام به کربلا رهسپار و پنج سال مجاورت اختیار و در منتهای اعسار امرار حیات کردم ، در این مدت که اوان جوانی و عنفوان شباب زندگانی من بود ، غالبا مشغول تحصیل و پیوسته یک ذائقه ی مفرطی به کسب خطوط مختلفه داشتم ... ».استادان و مربیان : محمدحسین عمادالکتاب ، هنر نقاشی را نزد مهدی خان مصورالملک شبیه ساز ماهر دوره قاجاریه که نقاشی های شاهنامه امیر بهادری به قلم اوست ، فراگرفته است.همسر و فرزندان : از محمدحسین عمادالکتاب یک دختر به نام « ملوک سیفی » باقی ماند.وقایع میانسالی : محمدحسین عمادالکتاب گذشته از آنکه به عنوان یک استاد مسلم به کار خوشنویسی مشغول بود ، اما نسبت به رویدادهای زمانش بی تفاوت نبود ، چنانکه در سال 1344 قمری به کمیته مجازات پیوست و کار نوشتن بیانیه های کمیته را به عهده گرفت. در سال 1335 پس از دستگیری اعضای کمیته او نیز بازداشت شد ، مدتی زندانی و سپس به قم تبعید گردید.زمان و علت فوت : محمدحسین عمادالکتاب در 26 تیر 1315 شمسی در سن 75 سالگی به سرای باقی شتافت و در سمت جنوبی صحن حیاط امامزاده عبدالله در شهر ری به خاک سپرده شد.مشاغل و سمتهای مورد تصدی : محمدحسین عمادالکتاب پیش از دوران مشروطیت ، جزء کاتبان وزارت انطباعات بود و در زمان احمدشاه نیز مدتی به عنوان منشی در وزارت داخله خدمت نمود. وی از سال 1304 شمسی در دفتر مخصوص رضاشاه به سمت فرمان نگار مشغول خدمت شد و مامور تحریر فرامین و نامه ها گردید. در سال 1312 شمسی از طرف انجمن آثار ملی مامور نوشتن کتیبه های آرامگاه فردوسی در طوس شد و بعد از آن ، کتیبه های دارالفنون ، دانشسرای عالی ، مدرسه رضاییه ، دانشگاه تهران و دانشگاه معقول و منقول را نوشت.فعالیتهای آموزشی : محمدحسین عمادالکتاب از راه کتابت و تعلیم خط ، امور زندگی خود را اداره می نموده است. او

همچنین علاوه بر استادی خط احمدشاه ، در دربار رضاشاه نیز سمت خوشنویس مخصوص و استادی ولیعهد را به عهده داشت. وی آخرین استاد کل خط نستعلیق در ایران است که از کتیبه تا غبار را استادانه می نوشت. او اولین خوشنویسی است که روش نقطه گذاری را در آموزش خط ابداع کرد. او نه تنها نستعلیق ، بلکه شکسته و نسخ را هم نقطه گذاری کرد. استاد اولین خوشنویسی است که رسم المشق را برای استفاده ی نوآموزان ابداع و چاپ کرد.سایر فعالیتها و برنامه های روزمره : محمدحسین عمادالکتاب گذشته از کار خوشنویسی ، در دیگر زمینه های هنری نیز طبع آزمایی کرده است. او به کار نقاشی ، تذهیب ، شعر و ادبیات ، موسیقی و عکاسی علاقه داشت.شاگردان : محمدحسین عمادالکتاب در طول زندگی پربار خود در حدود چهارهزار نفر از کودکان را تعلیم داد. بسیاری از فرزندان شاهزادگان و رجال کشوری از شاگردان او بودند. مظفرالدین شاه ، احمدشاه ، محمدحسن میرزای ولیعهد و محمدرضا پهلوی از تعلیم یافتگان محضر او هستند. برجسته ترین شاگردان او که در سطح بالایی تعلیم یافتند ، عبارتند از : حسن زرین خط ، علی اکبر کاوه و مجدالکتاب گرگانی.آرا و گرایشهای خاص : محمدحسین عمادالکتاب در تمام زمینه های خوشنویسی تسلط داشت ، ولی در نستعلیق از کتیبه گرفته تا غبار ، استادی توانا بود. او شیوه ی خاص میرزامحمدرضای کلهر را دنبال می کرد.جوائز و نشانها : محمدحسین عمادالکتاب در سال 1312 شمسی به پاس قدردانی از خدمات صادقانه ، موفق به دریافت نشان درجه یک فرهنگ از وزارت معافی (وزارت ارشاد فعلی) و دریافت یک قطعه مدال نفیس و باارزش از دربار رضاشاه گردید.

_____

آثار : تذکره تلامیذ الشعرا ویژگی اثر : مشتمل است بر شرح حال گروهی از شعرای معروف ایران به انضمام شرح حال خودش که این شرح حال را به شعر درآورده و به خط نستعلیق زیبایی نوشته است.2 تصویر گل و بوته ویژگی اثر : این اثر با سیاه قلم و هم آب رنگ که شامل یک قطعه دورنمای جنگل و یک تابلو چهره ی خود او با لباس درباری در اوایل سلطنت رضاشاه است که این مجموعه در اختیار تنها دختر وی است.3 طرح دست و نحوه ی قلم به دست گرفتن صحیح برای خوشنویسی به صورت سیاه قلم ویژگی اثر : این اثر در مجموعه آقای باقر ترقی نگهداری می شود.4 فرهنگ مختصر عربی به فارسی ویژگی اثر : عمادالکتاب در این اثر تا حرف قاف ، قسمتی از لغات عربی را جمع کرده ، لغات عربی را به نسخ و ترجمه ی آن را به فارسی به خط نستعلیق در زندان نوشته و بقیه ی آن ناتمام مانده است.5 قطعات ، سیاه مشق ها و نامه ها کتاب تقویت انگیزه در کارکنان ویژگی اثر : کتاب تقویت انگیزه در کارکنان به عنوان پایان نامه

در حال چاپ میباشد.7 کتاب درکوچه های آشتی کنان ویژگی اثر : کتاب درکوچه های آشتی کنان در حال چاپ میباشد.8 کتاب زندگی فرخی شاعر لب دوخته ویژگی اثر : کتاب زندگی فرخی شاعر لب دوخته به عنوان پایان نامه با مشارکت حسین مسرت که مضمون این کتاب زندگی فرخی یزدی -مبارزات وآثار اوست.9 کتابت اوصاف الاشراف خواجه نصیر طوسی ویژگی اثر : این کتاب به سال 1306 شمسی در آلمان چاپ شده است.10 کتابت تحفه العراقین خاقانی کتابت ترجیع بند هاتف اصفهانی کتابت حساب موسی خان ویژگی اثر : این کتاب به سال 1274 شمسی چاپ شده است.13 کتابت دیوان ناصرخسرو کتابت سفرنامه استانلی به آفریقا ویژگی اثر : این کتاب در دو جلد است.15 کتابت شاهنامه فردوسی معروف به امیربهادر کتابت صفحه ای حاوی مفردات خطوط هفتگانه ویژگی اثر : این اثر برای پیشرفت خط مظفرالدین شاه تهیه شده با زمینه ی آبی و تذهیب چاپ اروپا که بسیار کمیاب است.17 کتابت قانون اساسی کتابت قرآن نفیس با خط نسخ ممتاز حاشیه دار کتابت نامه ی دانشوران ناصری ویژگی اثر : این کتاب به سال 1275 شمسی چاپ شده است.20 کتابت یک مرقع نفیس کتابی ازمیکروفیلم ویژگی اثر : کتابی ازمیکروفیلم کتاب شاهنامه زاگرپ منتقل شده از کتابخانه سلطنتی کرواسی توسط شخص آقای محمدی.22 کتیبه اطراف صحن و مقبره خانقاه صفی علیشاه کتیبه حدیث (ولایت علی بن ابیطالب و ...)در حضرت عبدالعظیم کتیبه سردر اداره کل ثبت اسناد و املاک کشور کتیبه سردر بیمارستان فیروزآبادی در شهر ری کتیبه سردر دانشسرای عالی تهران (اکنون تربیت معلم) کتیبه سردر ساختمان دارالفنون در خیابان ناصرخسرو کتیبه سردر مسجد سپهسالار کتیبه سردر مسجد ناصریه کتیبه سردر مسجد و مدرسه قنبرعلی خان در خیابان سیروس کتیبه های لوحه ی آرامگاه حکیم ابوالقاسم فردوسی در طوس منظره زندان انفرادی عمادالکتاب در نظمیه ویژگی اثر : این اثر مربوط به سال 1338 است. اصل تابلو به اندازه ی 27 × 35 سانتی متر و به شیوه ی آب رنگ است و در مجموعه ی آقای باقر ترقی نگهداری می شود.33 منظومه از عطش لبریز ویژگی اثر : منظومه از عطش لبریز انتشار در سال 72 شامل اشعاری به مناسبت های گوناگون از جمله شهادت شهدا تیپ الغدیر-شهید جوکار-شهید صدوقی و مرحوم خاتمی- روز درختکاری -سمینار یزد و سازندگی-همسر وزندگی شخصی.34 نیمرخ عمادالکتاب ویژگی اثر : این اثر به صورت سیاه قلم و به اندازه ی 17 × 24 سانتی متر در کتابخانه ملی ایران نگهداری می شود. منابع زندگینامه :http://www.iranologyfo.com/

عنایت‌الله محسن

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم و یازدهم ق)، خطاط. از خوشنویسان زمان شاه‌عباس اول است. از آثار وی: یک نسخه «اخلاق ناصری» خواجه نصیر طوسی، به قلم کتابت خوش و با رقم: «بتاریخ 22 شهر رمضان المبارک سنه‌ی 1000.. راقمه عنایت‌الله محسن».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (541 / 2).

عنبرین قلم هروی، عبدالرحیم

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم و یازدهم ق)، خطاط. ملقب به عنبرین قلم و روشن رقم. اصلش از مردم هرات بود. در جوانی از خراسان به هندوستان رفت و به خدمت عبدالرحیم‌خان خانان رسید و بعدهاخان خانان او را به دربار جهانگیر پادشاه (1037 -1012 ق) معرفی کرد و از آن هنگام جز کاتبان دربار درآمد و ملقب به عنبرین قلم و سپس روشن رقم شد. او گاهی نیز جهانگیر شاهی نیز رقم کرده است. از آثار وی: دو قعطه به قلم نیم دو دانگ و کتابت و غبار و دو دانگ و کتابت خوش، با رقمهای: «کتبه الفقیر عبدالرحیم عنبرین قلم» و یکی با تاریخ «سنه‌ی 999»؛ پانزده قعطه از مرقعی، به قلمهای چهار دانگ با کتابت عالی و خوش، با رقمهای: «عبدالرحیم»، «عبدالرحیم کاتب»، «عبدالرحیم هروی» که یکی تاریخ 1002 ق دارد؛ یک نسخه «چهل مجلس» علاءالدوله سمنانی، به قلم کتابت جلی خوش، با رقم: «عبدالرحیم روشن رقم 1020»؛ سه قعطه از مرقعی، به قلم دو دانگ و نیم دو دانگ و کتابت خفی خوش، با رقمهای مختلف که یکی رقم «فقیر عبدالرحیم جهانگیر شاهی،فی شهور سنه‌ی 1032» دارد؛ «یک نسخه «جهانگیرنامه»، به قلم نیم دو دانگ خوش، با رقم: «...سنه‌ی 1034، کتبه العبد... عبدالرحیم الهروی عنبرین قلم...». هفت اثر دیگر وی در «احوال و آثار خوشنویسان» ذکر شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (391 -389 / 2)، مآثر رحیمی (1678 / 4)، هنر عهد تیموریان (751، 649 -648، 532 -531، 441، 437).

عنقای اصفهانی، جواد

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1275 ق)، خطاط و شاعر، متخلص به عنقا. پدرش از اعیان و معاریف اصفهان بود و خود همان جا به دنیا آمد. هنگامی‌که سلطان محمد میرزا سیف‌الدوله والی اصفهان بود، تعلیم خط از عنقا می‌گرفت. عنقا مدتی بعد همراه سیف‌الدوله به تهران آمد و متوطن شد و در همان شهر درگذشت. وی در خط شکسته مهارت داشت و خط نستعلیق را نیز نیکو می‌نوشت و همچنین در غزلسرایی، صاحب طبع و سبکش نزدیک به مذاق اهل عرفان بود. از آثار وی: «دیوان» شعر؛ یک نسخه «دیوان» ناصرخسرو، که قسمتی از آن به قلم شکسته و بقیه به نستعلیق نیم دو دانگ خوش است، با رقم: «در عهد... ناصرالدین شاه... عبدالجواد... سنه‌ی 1261».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (369 -368 / 2)، حدیقه الشعراء (1236 -1234 / 2)، الذریعه (773 / 9)، شرح حال رجال (131 / 6)، گنج شایگان (350 -348)، المآثر و الآثار (206)، مجمع الفصحا (740 / 5).

عنقای شیرازی، محمد حسین

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1308 -1260 ق)، ادیب، خوشنویس و شاعر، متخلص به عنقا. ملقب به ملک الشعراء.در اصفهان به دنیا آمد. مردی درویش‌مسلک بود. وی عموی استاد جلال‌الدین همایی است و بنا به نوشته‌ی او مرگ عنقا بر اثر مسمومیت از قهوه قجری به دنبال مشاجره‌اش با ظل‌السلطان و کتک خوردن از او در 1308 ق روی داده، اما به گفته صاحب «حدیقه الشعراء» عنقا در 1310 ق در اصفهان زنده بوده است. عنقا در اصفهان درگذشت و در تخت پولاد دفن شد. از وی «دیوان» شعری به جای مانده که به همت استاد جلال‌الدین همایی منتشر شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تذکره القبور (98)، حدیقه الشعراء (1238 -1236 / 2)، الذریعه (774 -773 / 9)، شرح حال رجال (229 / 6).

عیانی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط و شاعر. از آثار وی قطعه‌ای در مرقع شاه‌اسماعیل است که به قلم نیم دو دانگ خوش نوشته شده و رقم «الکاتبه... العبد المذنب، عیانی» دارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (543 / 2).

عیشی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط و شاعر. در هرات می‌زیست و از آنجا به مشهد رفت و در کتابخانه‌ی سلطان ابراهیم‌میرزا صفوی به امر کتابت مشغول شد و همان جا بود تا درگذشت و در آستان حضرت رضا (ع) دفن شد. بعضی وی را تبریزی دانسته‌اند. عیشی از شاگردان محمدقاسم شادیشاه بود و به قول صاحب «گلستان هنر» به روش سلطان محمدنور می‌نوشت. او همچنین در رنگه‌نویسی مهارت داشت و شعر نیز می‌سرود. از آثار وی: صفحه‌ای از یک نسخه‌ی «یوسف و زلیخا»ی جامی، با رقم: «عیشی 944»؛ شش قطعه از مرقع امیر غیب‌بیک، به قلم نیم دو دانگ و کتابت و غبار عالی و خوش، با رقمهای: «العبد عیشی» و «کتبه عیشی» و «قائله عیشی» و «لمحرره... سنه‌ی 965». چندین قطعه‌ی دیگر وی در «احوال و آثار خوشنویسان» ذکر شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (546 -545 / 2)، خوشنویسان و هنرمندان (45)، دانشمندان آذربایجان (283)، گلستان هنر (105)، مناقب هنروران (85، 71)، هنر عهد تیموریان (600، 598، 595، 578).

عینی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 989 ق)، خطاط. معاصران صاحب «ریحان نستعلیق» بود و هم او گوید که از ملا جمشید تعلیم خط گرفته و بسیار ماهرانه می‌نوشته است. به قولی، وی از هرات بوده و با سلطان حسین میرزا و امیر علیشیرنوایی دوستی داشته است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (547 / 2).

غافل مازندرانی، محمد اسماعیل

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، خطاط و شاعر، متخلص به غافل. اهل مازندران بود. وی به هندوستان رفت و به دربار اورنگ‌زیب راه یافت و سمت دبیری مخصوص اورنگ‌زیب را بر عهده گرفت و خطاب به روشن رقم شد. محمد اسماعیل خطوط ثلث و ریحان و رقاع و نستعلیق را خوش می‌نوشت و منشی زبردستی بود. شعر نیز می‌سرود و از او اشعاری در تذکره‌ها نقل شده است. او سفری به مکه کرد و با صاحب «مرآه العالم»مصاحب بود. از آثار وی: یک صفحه از «بیاض» بختاورخان، به قلم کتابت خوش، با رقم: «محمد اسمعیل»؛ یک قطعه از مرقعی، به قلم دو دانگ خوش، با رقم: «العبد محمد اسماعیل، فی شهور سنه احدی و تسعین و الف»؛ سه قطعه‌ی مختلف که یکی دو بیت شعر از خود اوست، به قلم سه دانگ و دو دانگ، با رقم: «فی شهور سنه اربع و تسعین و الف، العبد محمد اسمعیل» و «قد تشرف... محمد اسمعیل، فی سنه 1093»؛ یک قطعه از مرقعی، به قلم پنج دانگ خوش، با رقم: «کتبه العبد روشن رقم 1097»؛ «دیوان» شعر.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (638 -636 / 3)، الذریعه (784 / 9)، فرهنگ سخنوران (664).

غباری گیلانی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط، نوازنده و شاعر، متخلص به غباری. وی خط غبار را خوش می‌نوشته و به همین جهت غباری تخلص می‌کرده است. غباری از کمانداری روزگار می‌گذراند و در موسیقی دست داشت و ساز را خوب می‌نواخت. او در غزلسرایی نیز استاد بود.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ موسیقی (322 / 1)، تاریخ نظم و نثر (536)، تاریخ هنرهای ملی (868 / 2)، الذریعه (786 / 9)، لغت‌نامه (ذیل/ غباری)، مجمع الخواص (310).

غباری هروی، محمد امین

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، شاعر و خطاط. از هرات بود و خط را نیک می‌نوشت. غباری از علم هیئت نیز سررشته داشت و در سخنوری هم توانا بود. در «احوال و آثار خوشنویسان» از شخصی به نام محمدامین هروی نام برده شده که دو اثر از خود به یادگار گذاشته است که یکی تاریخ 993 ق دارد و ممکن است با صاحب عنوان یکی باشد. این دو اثر عبارت‌اند از: 1- یک نسخه «یوسف و زلیخا» و «تحفه الاحرار» و «سبحه الابرار» و «خرد نامه‌ی اسکندری»، به قلم کتابت جلی متوسط، با رقم: «... کتبه الفقیر محمد امین الکاتب الهروی... سنه‌ی 2 ،993- قطعه‌ای از یک مرقع، به قلم دو دانگ خوش، با رقم: «مشقه محمد امین الهروی». همچنین در «هنر عهد تیموریان» علاوه بر خطوط مذکور، سه قطعه از وی آمده که چنین رقم نهاده است: «محمد بن ابراهیم المذهب 990 ق» و بر یکی از آنها «حرره بمکه فی شهور سنه 991» نوشته شده ست. از دیگر آثارش، «دیوان» شعر می‌باشد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (651 / 3)، احوال و آثار نقاشان (653 / 2)، تاریخ نظم و نثر (526)، الذریعه (786 / 9)، فرهنگ سخنوران (665)، لغت‌نامه (ذیل/ غباری)،مجمع الخواص (264 -263)، هنر عهد تیموریان (638).

غباری، جلال‌الدین

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط. از آثار او: قرآن حمایلی، جلد ضربی مذهب، دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مذهب مرصع عالی، نسخ غبار خفی، با رقم: «... جلال‌الدین بن علی الحافظ سبزواری غباری...» سال 929.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1056/4).

غباری، یوسف

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
اثر اوست: قرآن روی یک پرده پارچه حریر، ثلث رقاع چهاردانگ جلی نستعلیق گلزار سه دانگ، رقاع سه دانگ جلی، کوفی تزیینی سه دانگ نسخ کتابت جلی و خفی و غبار با رقم «یوسف غباری...» سال 945 «فی ایام الدولة السلطان الاعظم ابوالمظفر شاه طهماسب بهادرخان خلد ملکه. این پرده، نذر ابوالفتح بهرام ابن شاه اسمعیل صفوی برای تقدیم به آستانه‌ی شیخ صفی» در موزه‌ی ایران باستان.
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

غمگین اصفهانی، محمد کاظم

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1355 -1286 / 1280 ق)، خطاط و شاعر، متخلص به غمگین. وی نواده‌ی دختری آقا غلامعلی خطاط است. در اصفهان متولد و در خدمت عم بزرگوار خود مرحوم میرزا ابراهیم ساغر تربیت شد. وی در انواع شعر از قصیده و غزل و مثنوی طبع‌آزمایی کرد، قصائدی به پیروی از کمال‌الدین اسماعیل اصفهانی ساخته است. اشعارش قریب بیست هزار بیت بالغ می‌شود. وی از مؤسسین اولیه انجمن ادبی شیدا و از رؤسا و اساتید آن انجمن بود و در انجمن ادیب نیز شرکت می‌کرد. در اصفهان درگذشت و در تخت‌فولاد دفن شد. از آثار وی «دیوان» شعر می‌باشد. صاحب تذکره‌ی «شعرای معاصر اصفهان» یکی از آثار وی را «سر الاسرار» ذکر کرده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تذکره القبور (454)، تذکره‌ی شعرای معاصر اصفهان (339 -338)، الذریعه (792 / 9)، سخنوران نامی معاصر (2563 -2559 / 4)، مؤلفین کتب چاپی (26 / 5).

غنی، محمد

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، خطاط. از آثار وی: کتیبه‌ی شبستان شرقی مسجد شاه اصفهان، به خط ثلث پنج و چهار دانگ کتیبه‌ی خوش، با رقم: «کتبه الغنی القوی فی ثمان و ثلثین و الف»، (1038)؛ کتیبه‌ی گلونمای شمالی مسجد شاه، به خط ثلث چهار دانگ کتیبه‌ی خوش، با رقم: «حرره محمد غنی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آثار ملی اصفهان (677، 676)، احوال و آثار خوشنویسان (1191 / 4)، گنجینه‌ی آثار تاریخی اصفهان (449 -446، 438).

غیاث مجلد اصفهانی

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم ق)، خطاط و نقاش. اهل اصفهان و مقیم عثمانی بود. وی در خط نستعلیق نیز مهارت داشت. از آثار وی: یک نسخه «لمعات» عراقی، به قلم نیم دو دانگ متوسط، با رقم: «... غیاث المجلد الاصفهانی... سنه احدی و ثمانین و ثمانمائه بقسطنطنیه»؛ یک نسخه «دیوان» فارسی و ترکی قبولی، به قلم کتابت متوسط، با رقم: «... غیاث المجلد الاصفهانی بدار السلطنه قسطنطنیه... فی شهور سنه ثمانین و ثمانمائه الهجریه»؛ یک قطعه از مرقع، به قلم نیم دو دانگ جلی و کتابت متوسط، با رقم: «العبد الحقیر غیاث المجلد الفقیر... سنه‌ی 879 بقسطنطنیه».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (560 -559 / 2)، احوال و آثار نقاشان (434 / 1).

فاخری فسائی، محمدجعفر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
محمدجعفر بن مرحوم فخرالاشراف بن ملاباشی شیخ‌الاسلام فسائی متخلص به فاخری از فضلاء و شعراء و خوشنویسان معاصر می‌باشد در سال 1290 شمسی در فسا متولد شده و پس از تحصیل مقدمات برای تکمیل مبانی علمی خود به شیراز آمده و مدت ده سال در مدرسه منصوریه شیراز در محضر مرحوم آیت‌اللّه حاج شیخ یوسف حدائق تلمذ کرده است. دارای دو اثر مطبوع منظوم بنام چهل قطعه و شاهد و مشهود می‌باشد.
برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد ششم)

فارسی، شجاع

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط. از کاتبان است. از آثار وی: یک نسخه «دیوان» حسن دهلوی، به قلم کتابت متوسط، با رقم: «تم الدیوان افصح المتکلمین امیرحسن دهلوی بید العبد الفقیر شجاع الفارسی... فی تاریخ 939».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (308 -307 /2).

فاضل‌زاده بدیع شیرازی، عباس

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 1284 ش)، نویسنده، مترجم و خطاط. در شیراز به دنیا آمد. در مدرسه‌ی شعاعیه تحصیل کرد. پاره‌ای از مقدمات علوم ادبی و عربی و زبان انگلیسی را در خدمت عم خود، میرزا عبدالصمد بدیع، آموخت. او در هیجده سالگی به عنوان معلم به استخدام وزارت فرهنگ درآمد. بدیع خط نسخ و شکسته بخصوص نستعلیق را بسیار خوش می‌نوشت و چند جلد کتاب از قبیل: «مثنوی» مولوی و «منتهی الآمال» و غیره را برای چاپ نوشت. او همچنین در دبیرستانهای شیراز معلم زبان انگلیسی بود در ضمن آموزشگاهی برای تعلیم زبان انگلیسی دایره کرده بود. از آثار وی: «اراده‌ی آهنین»، ترجمه؛ «بزرگان ما»، شرح حال و منتخب اشعار فردوسی؛ «دستور زبان انگلیسی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (445 -444 / 1)، زندگینامه‌ی رجال و مشاهیر (42 / 5)، فهرست کتابهای چاپی فارسی (499 ،148 / 1)، مؤلفین کتب چاپی (666 -556 / 3).

فایق آشتیانی، محمدتقی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1295 ق)، شاعر و خطاط. در جوانی در فوج مظفر مراغه بود و در قضیه‌ی مرو به دست ترکمانان اسیر شد و در این واقعه «دیوان» شعر چهار هزار بیتی او مفقود شد. سپس شاهرخ‌خان پسر ابراهیم‌خان قاجار او را آزاد کرد و به خدمت خود درآورد. فایق بعد از کشته شدن شاهرخ‌خان به خدمت محمدشاه وزیر بخارا درآمد و در خدمت او به نگارش مکاتیب می‌پرداخت و در اعیاد قصیده و غزل می‌گفت. سرانجام به ایران بازگشت. وی «دیوانی» هفت هزار بیتی داشته است. لازم به ذکر است که ملاقات فایق با دیوان بیگی در کرمانشاه اتفاق افتاده است. فایق در نوشتن خط ثلث متبحر بوده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :حدیقه الشعراء (1285 -1283 / 2).

فخار شیرازی، جمال‌الدین حسین

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط. به اتابکان منسوب و از خوشنویسان شیراز بود. در انواع خطوط، بخصوص ثلث و نسخ مهارت بسیار داشت. در کتاب «پیدایش خط و خطاطان» وفات وی اواخر سده‌ی هزار هجری ثبت شده است. از آثار وی: یک قطعه از مرقع، نسخ کتابت جلی و خفی عالی، با رقم «کتبه حسین الفخار»؛ یک نسخه «بهجه المباهج»؛ وزیری بزرگ، دو صفحه اول متن و حاشیه مذهب عالی، نسخ کتابت عالی، با رقم: «تمام شد کتاب بهجه المباهج... فی... سنه احدی و خمسنی و تسعمائه.. جمال‌الدین المشهور بحسین الفخار»؛ یک قطعه از مرقع مالک، ثلث و ریحان سه دانگ جلی و رقاع کتابت جلی ممتاز، با رقم: «مشقه العبد الضعیف حسین الفخار الشیرازی...».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1062 / 4)، پیدایش خط و خطاطان (105 -104)، گلستان هنر (34).

فخر جهان

قرن:13
جنسیت:زن
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، خطاط. نقاش. ملقب به فخرالدوله. وی ششمین دختر فتحعلی‌شاه قاجار و خواهر تنی شعاع‌السلطنه و همسر میرزا محمدخان، پسر عمویش، بود. وی در گل‌آرایی و تصویرسازی و کتابت خطوط به شیوه ناخنی مهارت داشت. از آثار او:یک مرقع خطوط و کار ناخنی به خطوط نستعلیق، شکسته تعلیق، نسخ، شکسته نستعلیق خوش و متوسط، با رقم: «حرره اقل خادمه‌الدوله القاهره الباهره، فخر جهان»؛ تصویر ناخنی تمام‌قد محمدشاه قاجار در لباس و کلاه و آرایش سلطنتی، با رقم: «فخر جهان 1260»؛ تصویر ناخنی دسته گل سرخ محمدی که یک گل درشت در وسط آن جلب نظر می‌کند. حواشی اثر، تذهیب طلاکاری دارد و زیر ساقه‌های گل به خط ناخنی رقم «فخر جهان نور جهان» دارد.[1]
ز 1260 ق، ملقب به فخرالدوله از زنان هنرمند. وی ششمین دختر فتحعلی شاه قاجار (1250 -1212 ق) و خواهر تنی شعاع‌السلطنه بود. وی با میرزا محمدخان، پسر عمویش ازدواج نمود. ولی پس از نه سال زندگی با حالت بکارت طلاق گرفت و دیگر ازدواج نکرد. فخرالدوله نزد پدر و همه‌ی شاهزادگان احترام و تقرب خاص داشت. از آثار هنری او یک مرقع خطوط و کار ناخنی به خطوط نستعلیق، شکسته تعلیق، نسخ، شکسته نستعلیق خوش و متوسط است که چنین رقم دارد. «حرره اقل خادمة الدولة القاهره الباهره، فخر جهان». دیگر تصویر ناخنی تمام‌قد از محمد شاه قاجار (1264 -1250 ق) در لباس و کلاه و آرایش سلطنتی به تاریخ 1260 ق است. تصاویر دیگری از گل و گیاه به سبک ناخنی از او موجود است.[2]
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] احوال و آثار خوشنویسان (567 / 2)، احوال و آثار نقاشان (501 / 2)، تاریخ عضدی (317، 21)، خیرات حسان (22 / 3)، گلستان هنر (پنجاه و یک)، مشاهیر زنان (182).
[2] منابع: احوال و آثار خوشنویسان، 1 و 567 / 2؛ احوال و آثار نقاشان قدیم ایران 501 / 2؛ تاریخ عضدی، 21؛ خیرات حسان، 22 / 3؛ گلستان هنر. پنجاه و یک؛ ناسخ‌التواریخ، دوره کامل قاجاریه.

فخرالدین علی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط. از آثار وی: قرآن رحلی مذهب عالی و حواشی تشعیرسازی، به خط ریحان و ثلث دو دانگ عالی، و نسخ یاقوتی و رقاع کتابت عالی، با رقم: «کتبه العبد الفقیر... فخرالدین علی بن هدایه الحسینی... قد فرغ... فی الخامس و العشرین من شهر ذی‌الحجه الحرام سنه احدی و تسعین و تسعمائه»؛ قرآن رحلی مذهب عالی، به خط ریحان و ثلث دو دانگ عالی و نسخ کتابت خفی خوش، با رقم: «... فخرالدین علی بن هدایه‌الله الحسینی الکاشانی» صاحب «احوال و آثار خوشنویسان» آثار وی را در دو مدخل جداگانه آورده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1117 / 4).

فخرالدین یحیی

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دوازدهم ق)، خطاط. از آثار وی: یک قطعه ثلث دو دانگ جلی و نسخ کتابت عالی، با رقم: «کتبه الفقیر فخرالدین یحیی»؛ یک قطعه ثلث دو دانگ جلی و نسخ کتابت عالی، با رقم: «کتبه الفقیر یحیی فخرالدین غفرالله ذنوبه سنه 1156».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1130 / 4).

فخرالکتاب صفیاری، محمدباقر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1310 -1240 ش)، خطاط. ملقب به فخرالکتاب. در آذربایجان به دنیا آمد. تحصیلات متداول زمان را از علمای آن دیار فرا گرفت و در همان وقت به تعلیم خط نیز همت گماشت و از خوشنویسان بنام روزگار خود شد. صفیاری چندی در خدمت لطفعلی‌خان دنبلی ناصرالسلطان خدمت کرد، سپس تا آخر عمر در دستگاه امامقلی میرزا قاجار، سمت منشی‌گری و پیشکاری داشت. وی در شهرستان مرند مدفون است. از آثار او، علاوه بر چند مرقع خطی بسیار زیبا و «گلستان» سعدی، یک نسخه «کلیله و دمنه» بهرامشاهی است که به اشاره‌ی امیر حسنعلی‌خان امیرنظام گروسی به قلم نیم دو دانک خوش نوشته و با رقم: «قد وقع... علی ید الحقیر محمد باقر منشی التبریزی فی... سنه خمس و ثلاثمائه بعد الالف... هزار و سیصد و چهار هجری».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (654 / 3 ،94 -93 / 1)، اطلس خط (629)، تذکره خوشنویسان معاصر (86 -83).

فرادی، عبدالله

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
خوشنویس.
تولد: 1 شهریور 1360، تهران (هشت گنبد).
درگذشت: 7 مرداد 1375، تهران.
عبدالله فرادی پس از گذراندن مدارج ابتدایی و بالاتر به مدرسه‌ی فرانسوی‌ها رفت. در سال 1325 معقول و منقول را تمام کرد. سپس به دانشکده‌ی حقوق دانشگاه تهران رفت. رشته‌ی قضاء را به اتمام رساند و بعد از طی این دوره توانست به تحصیل ادبیات و زبان فرانسه از طریق انجمن فرهنگی ایران و فرانسه بپردازد و موفق به دریافت مدرک لیسانس از دانشگاه سربن شود. پس از آن در وزارت دادگستری و وزرات آموزش و پرورش مشغول به کار شد. سرانجام به مستشاری دیوان کیفری رسید. پس از بازنشستگی به همکاری با انجمن خوشنویسان ایران پرداخت و علاوه بر تدریس و تعلیم عملی آموزش خوشنویسی کلاس‌های نظری انجمن نیز به عهده‌ی وی بود.
وی در کودکی نزد غلامرضا خوشنویس پاکنهاد شاگردی کرد، سپس از عماد طاهری معروف به عمادالشریعه بهره برد. وی همچنین از علی مخصوص و نیز علی آقا حسینی استفاده برد؛ در جوانی هم از محضر استاد علی‌اکبر کاوه بهره برد. وی سرانجام از محضر سید حسن میرخانی ملقب به سراج‌الکتاب بهره‌ها برد. از جمله آثار خوشنویسی به یاد مانده از وی می‌توان به این عنوان‌ها اشاره نمود: فرمان مالک اشتر، مخزن الاسرار، مرآت العارفین شیخ شاهرودی.
عبدالله فرادی در مرداد 1375 درگذشت و کالبد وی در بهشت زهرا در قطعه‌ی 88 به خاک سپرده شد.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

فراش خلوت، محمود

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1291 ق)، خطاط. وی از کاتبان خوشنویس دربار ناصرالدین‌شاه بود و به شیوه‌ی میرزا محمدحسین کاتب السلطان شیرازی کتابت می‌کرد. از آثار وی: یک نسخه‌ی مزین «سفرنامه‌ی فرنگستان» ناصرالدین‌شاه، به قلم نیم دو دانگ خوش، با رقم: «غلام خانه‌زاد محمود فراش خلوت، فی شهر ذیقعدة سنه‌ی 1291».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (868 -867/ 3).

فرخ زند، محمد حسن

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(مقتول 1243 ق)، خطاط و شاعر، متخلص به فرخ. مشهور به خانلرخان و معروف به فرخ زند. از نوادگان دختری محمد حسن‌خان قاجار بود. پس از فتح شیراز و قتل‌عام طایفه‌ی زند به دست آغامحمدخان قاجار، به دلیل خویشاوندی نزدیک از قتل رهید و بعدها در دربار آغا محمدخان و فتحعلی‌شاه مقرب شد، تا آنجا که در شورش عباسقلی‌خان، پسر ابراهیم‌خان، در کرمان از طرف فتحعلی‌شاه مأمور شد، که به کرمان رود و عاقبت کار را به او گوشزد نماید. وی سرانجام در هنگام بازگشت از کرمان در منطقه‌ای به نام باغین، در نزدیکی کرمان، توسط افراد عباسقلی‌خان به قتل رسید. در بیشتر مأخذ وفات فرخ در 1237 ق ذکر شده که ظاهرا اشتباه است. از آثار وی «دیوان» شعر می‌باشد. به گفته‌ی محمودمیرزا قاجار در «سفینه المحمود»، فرخ زند بر علوم ریاضی و هندسه نیز مسلط بوده و به حکم فتحعلی‌شاه کتابی در این زمینه تألیف نموده است. همچنین گفته، که فرخ در طبابت نیز دست داشته است. از دیگر آثار وی می توان به مثنوی «جمشید و خورشید» اشاره کرد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :حدیقه الشعراء (1312 -1308 / 2)، الذریعه (819 -818 / 9 ،133 / 5)، ریحانه (318 -317 / 4)، سفینه المحمود (123 -117 / 1)، شرح حال رجال (92 / 5)، مجمع الفصحا (807 -806 / 5)، مصطبه‌ی خراب (140 -139)، نگارستان دارا (120 -118 / 1).

فرسی شیرازی، عنایت‌الله

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، خطاط و شاعر، متخلص به فرسی. اهل شیدان فارس بود. خط نسخ، ثلث و نستعلیق را خوب می‌نوشت. در زمان اکبرشاه (1014 -963 ق) به هند رفت و مورد توجه پادشاه قرار گرفت و در دربار وی نخست به کار کتابت و بعد به منصب کتابداری گماشته شد. در زمان جهانگیر پادشاه (1037 -1014 ق) علاوه بر منصب کتابداری، مکتوب‌خوانی نیز به وی واگذار شد. از او منظومه‌ای به نام «نسب‌نامه قطبشاهی» در ذکر وقایع و سوانح دوران سلطنت محمد قلی قطبشاه (1020 -988 ق) و اسلاف وی مشتمل بر پانزده هزار بیت به جا مانده که در 1019 ق آن را به اتمام رسانیده است. از آثار خطی وی: یک نسخه «دیوان» حافظ، به قلم کتابت خفی خوش، با تاریخ و رقم: «985 عنایت‌الله شیرازی»؛ یک نسخه «کلیات» سعدی، به قلم کتابت خوش، با تاریخ سال 964.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (542 -541 / 2)، تذکره‌ی پیمانه (371 -363)، تذکره‌ی روز روشن (617 -616)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (92 / 4)، فرهنگ سخنوران (702)، کاروان هند (1008 -1004 / 2)، مرآت الفصاحه (467).

فرمانفرما، حسینعلی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1251 -1203 ق)، خطاط. ملقب به فرمانفرما. وی پنجمین پسر فتحعلی‌شاه است و در ییلاق ده نوار به دنیا آمد. مادرش بدر جهان‌خانم بود. حسینعلی میرزا از 1214 ق به حکومت فارس رسید و تا 1250 ق، یعنی در حدود سی و هفت سال سلطان بی‌تاج و تخت فارس بود. حسینعلی میرزا خط نستعلیق را خوش می‌نوشت. او در تهران به مرض وبا درگذشت. از آثار وی: یک لوحه به نام فتحعلی‌شاه، به قلم پنج دانگ خوش و با رقم: «زد رقم خامه‌ی فرمانفرما».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (160 / 1)، تاریخ عضدی (221 -219)، حدیقه الشعراء (1327 -1319/ 2)، شرح حال رجال (442 -438 / 1)، مکارم الآثار (149 -148 / 1).

فرهنگ شیرازی، ابوالقاسم

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1309 -1242 ق)، خطاط، ادیب، نویسنده و شاعر، متخلص به فرهنگ. وی چهارمین فرزند وصال شیرازی است. در شیراز به دنیا آمد. در آغاز جوانی به تحصیل علوم ادبی و فنون ریاضی پرداخت. علم جفر و رمل را نیز فراگرفت و زبان فرانسه را به تشویق حکیم قاآنی آموخت. فرهنگ شاعری توانا و در آداب سخنوری استاد بود. وی هفت اقلیم را خوش می‌نوشت و در خط ثلث مهارت خاصی داشت. او در شیراز درگذشت و در حرم سید میرمحمد، برادر شاهچراغ، به خاک سپرده شد.از آثار خطی وی: یک نسخه «حدائق السحر» رشید وطواط، به خط نسخ و شکسته کتابت خوش، با رقم: «حرره العبد الاقل... ابوالقاسم بن... وصال الشاعر...سنه 1278 ثمان و سبعین و مأتین بعد الالف». دیگر آثار وی: شرح «حدائق السحر» رشید وطواط، به طرز چهار مقاله‌ی نظامی عروضی، متجاوز از پانزده هزار بیت: کتاب لغتی به نام «فرهنگ فرهنگ»، شال لغات مصطلحه فارسی، عربی و ترکی؛ رساله‌ی «طب البله» یا «سکنجبینیه»، در مطایبات؛ شرح و ترجمه‌ی کتاب «بارع»، در علم نجوم بالغ بر ده هزار بیت؛ «دیوان» شعر، نزدیک به دوازده هزار بیت، به فارسی و عربی.[1]
(بخش 1) ابوالقاسم بن (میرزا) محمدشفیع وصال، شاعر و نویسنده‌ی دوره‌ی قاجاریه (و. 1242 ه.ق- ف. 1309 ه.ق). وی برادر وقار، داوری و یزدانی بود. فرهنگ در کودکی نزد پدر به تحصیل علم و خط پرداخت و پس از پدر نزد وقار برادر بزرگ خویش به تکمیل علوم و ادبیات مشغول گردید و گذشته از شعر و فنون ادبی در تحصیل رمل و جفر و اسطرلاب رنج بسیار کشید و در این فنون استاد شد در سال 1274 با وقار سفری به تهران کرد و دو سال بعد با وی به همراهی حسام‌السلطنه به شیراز بازگشت. سفر دیگری پس از مرگ وقار به شیراز نمود (حدود 1300). وی ناصرالدین شاه و حاج معتمدالدوله فرهاد میرزا، حسام‌السلطنه سلطان‌مراد میرزا، حاج معدل شیرازی را مدح نمود و مانند وقار و دیگر برادران نزد ممدوحان خویش اعزاز و احترام بسزا داشته است. فرهنگ در اشعار خویش مانند داوری و وقار یکی از پیروان سبک خراسانیست. مضامین بکر در اشعار او بسیار است و نوعی تجدد از آنها استنباط می‌شود. برخی از قصاید وی مشحون از لغات فرانسه می‌باشد. و شماره‌ی اشعار او را بالغ بر 20000 می‌دانند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] آثار عجم (356 -354)، احوال و آثار خوشنویسان (1020 / 4 ،34 -32 / 1)، اطلس خط (566)، تاریخ ادبیات ایران، براون (210 -208 / 4)، تاریخ هنرهای ملی (988 / 2)، حدیقه الشعراء (1370 -1360 / 2)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (135 -131 / 4)، الذریعه (213 / 16 ،185 / 13 ،207 / 12 ،829 / 9)، ریحانه (334 -332 / 4)،شرح حال رجال (10 -9 / 6)، طرائق الحقائق (381 -379 / 3)، فارسنامه‌ی ناصری (1014 -1011/ 2)، فرهنگ سخنوران (704)، گلستان هنر (بیست)، المآثر و الآثار (206)، مجمع الفصحا (817 -807 / 5)، مرآت الفصاحه (473 -471)، مکارم الآثار (1174 -1173 / 4)، مؤلفین کتب چاپی (273 -272 / 1).

فریب اصفهانی، عبدالغفار

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، طبیب، خطاط و شاعر، متخلص به فریب. پدرش از افاضل اصفهان بود.وی تصحیلات خود را در اصفهان و سپس در تهران به پایان رسانید و در هیجده سالگی جامع علوم ادبی بود. او از علوم معقول و منقول نیز بهره داشت و در علم طب ماهر بود. صاحب «مجمع الفصحا» آورده که: «... از فرط کیاست طرز معالجه جدید اطبای فرهنگ را مزید طب قدیم کرده...». وی قصیده را نیکو می‌سرود و در خط نستعلیق سرآمد اقران خود بود. او ابتدا خطاط و سپس فریب تخلص می‌کرد. از آثار وی: رساله‌ی درباره‌ی «بیماری وبا»، به عربی؛ منظومه‌ای در «تشریح»، به فارسی.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (405 -404 / 2)، حدیقه الشعراء (1374 -1372 / 2)، الذریعه (96 / 23 ،829 / 9)، فرهنگ سخنوران (707 -706)، مجمع الفصحا (828 -820 / 5).

فریوسفی، امیر شاهرخ

قرن:15
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
امیرشاهرخ فریوسفی درسال 1344 درخانواده ای هنرمند در تهران بدنیاآمد .وی پس از دریافت دیپلم متوسطه ، وارد انجمن خوشنویسان شد و دردوره های متوسط و خوش را تحت نظر استاد کیخسرو خروش گذرانید . و دوره عالی و ممتاز را با راهنمایی استاد محمد علی گرجستانی به پایان رسانید و درخط شکسته از سرمشق های استاد عباس رفیعی فراهانی استفاده کرد . فریوسفی ازهمان دوره ازآثار متنوع استاد محمد باقر آقا میری درنگارگری و تذهیب سرمشق گرفت . وی ازسال 1373 تا کنون مسئولیت معاونت هنرستان هنرهای تجسمی پسران رابر عهده دارد . امیر شاهرخ فریوسفی دارای ده سال سابقه تدریس درهنرستان کمال الملک ،فرهنگسرای اندیشه و چند آتلیه خصوصی است . وی از سال 1376 تا کنون در نمایشگاهها و همایش های متعددی شرکت کرده است . حضور و شرکت در همایش نگارش قرآن و تذهیب یک جزء قرآن مجید دریک روز ، درسال 1379 کسب مقام نخست در چهارمین جشنواره هنر های تجسمی آموزش و پرورش درسال 1379 ،شرکت در نمایشگاه هفته فرهنگی ایران درباکو و خوشنویسی سه عنوان کتاب از دیگر کارهای وی دراین دوره است . امیر شاهرخ فریوسفی درحال حاضر نایب رییس انجمن نگارگری ایران است .
گروه : هنر
رشته : هنرهای تجسمی
گرایش : خوشنویسی
اوضاع اجتماعی و شرایط زندگی : استاد فریوسفی درسال 1344 درتهران درخانواده ای هنرمند به دنیا آمد.
تحصیلات رسمی و حرفه ای : امیر شاهرخ فریوسفی ،پس ازدریافت دیپلم متوسطه از دبیرستانهای تهران ،وارد انجمن خوشنویسان شدو دوره های متوسط و خوش را تحت نظر استاد کیخسرو خروش گذراند . و دوره های عالی و ممتاز را با راهنمایی استاد محمد علی گرجستانی به پایان رسانید و درخط شکسته ازسرمشق های استاد عباس رفیعی فراهانی استفاده کرد . فریوسفی از همان دوره ازآثار متنوع استاد محمد باقر آقا میری درنگارگری و تذهیب سرمشق گرفت .
استادان و مربیان : محمد علی گرجستانی ،محمد باقر آقامیری ، عباس

رفیعی فراهانی از استادان امیرشاهرخ فریوسفی بوده است .
وقایع میانسالی : استاد فریوسفی پس ازگذراندن دوره های عالی خوشنویسی ، به تدریس در هنرستانهای کمال الملک ،فرهنگسرای اندیشه و چند آتلیه خصوصی پرداخت (باسابقه حداقل 10 سال) ونیز درنمایشگاههای متعدد شرکت می کند .از این گذشته ،در حال حاضر، نایب رییس انجمن نگارگری ایران است .
مشاغل و سمتهای مورد تصدی : معاون هنرستان تجسمی پسران ، معلم خوشنویسی درهنرستان کمال الملک ،فرهنگسرای اندیشه و چند آتلیه خصوصی است و نیز درحال حاضر نایب رییس انجمن نگارگی ایران است .
فعالیتهای آموزشی : تدریس خوشنویسی درهنرستان تجسمی ایران ، هنرستان کمال الملک فرهنگسرای اندیشه ،و چند آتلیه خصوصی از سوابق استاد فریوسفی است .
شاگردان : بسیاری از فارغ التحصیلان رشته های گوناگون هنری از هنرستان کمال الملک ،فرهنگسرای اندیشه برخی آتلیه خصوصی از شاگردان استاد فریوسفی به شمار می روند .
آرا و گرایشهای خاص : استاد فریوسفی عمدتا به خوشنویسی قرآن یا خطاطی چون نستعلیق و شکسته گرایش دارد .
جوائز و نشانها : کسب مقام اول درچهارمین جشنواره هنرهای تجسمی آموزش و پرورش 1379.
چگونگی عرضه آثار : حضورو شرکت درهمایش نگارش قرآن و تذهیب یک جزء قرآن مجید در یک روز ، شرکت درنمایشگاه هفته فرهنگی ایران درباکو . ----------
---
آثار :
1 اثری درهمایش نگارش قرآن و تذهیب یک جزء قرآن مجید دریک روز
2 خوشنویسی سه عنوان کتاب
منابع زندگینامه :،من درمحراب آرامش می یابم ،کیهان فرهنگی ،ص12

فسایی، عبدالرحیم

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1273 ق)، خطاط. وی نستعلیق را خوش می‌نوشت و بیشتر اوقات را در لار می‌گذرانید، سپس به شیراز رفت و در همان شهر درگذشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (392 / 2)، فارسنامه‌ی ناصری (1406 / 2).

فضایلی، حبیب الله

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
استاد حبیب الله فضایلی در سال 1301 ، در سمیرم دیده به جهان گشود. وی خوشنویسی را که هنر موروثی خانوادگی بود از پدر فراگرفت. شوق آموزش علوم دینی باعث گردید پس از پایان دوره ابتدایی ، به منظور آموزش دورس مورد علاقه خود عازم اصفهان گردد و مدت هشت سال از محضر مدرسان علوم مختلف صرف و نحو و منطق و فقه و اصول استفاده برد. سپس به دروس جدید روی آورد و موفق به اخذ لیسانس ادبیات فارسی از دانشگاه اصفهان شد. حبیب الله فضایلی در سال 1336 در آموزش و پروش اصفهان استخدام گردید و به تدریس تعلیمات دینی و عربی و خط پرداخت. با تاسیس کلاس های خوشنویسی در اصفهان ، تا سال 1348 به تعلیم هنرجویان مشغول گردید. استاد حبیب الله فضایلی در 12 آبان ماه 1376 ، در سن 75 سالگی در اصفهان دیده از جهان فروبست .گروه : هنررشته : خوشنویسیوالدین و انساب : حبیب الله فضایلی فرزند محمد ابراهیم ، در بهار سال 1301 شمسی در یک خانواده روحانی متولد شد.اوضاع اجتماعی و شرایط زندگی : فضایلی در سیزده سالگی پدر را از دست داد و بدین ترتیب مسئولیت ادراه امورخانواده به وی محول گردید. او در این مورد چنین می گوید: « پدرم به سال 1313 به رحمت ایزدی پیوست و مرا با کوهی از مشکلات تنها گذاشت. پس از آن تکفل خانواده ام بر دوش من افتاد و بنده تا دوازده سال از راه مکتبداری و نویسندگی و آموزش خوشنویسی هزینه خانواده خود را فی الجمله تامین کردم. »تحصیلات رسمی و حرفه ای : استاد فضایلی خوشنویسی را که هنر موروثی خانوادگی بود از پدر فراگرفت. شوق آموزش علوم دینی باعث گردید پس از پایان دوره ابتدایی ، به منظور آموزش دروس مورد علاقه خود عازم اصفهان گردد و مدت هشت سال از محضر مدرسان علوم مختلف صرف و نحو و منطق و فقه و اصول استفاده برد. سپس به دروس جدید روی آورد و موفق به اخذ لیسانس ادبیات فارسی از دانشگاه اصفهان شد. خاطرات و وقایع تحصیل : استاد فضایلی در نامه ای به انجمن خوشنویسان اصفهان ، درخصوص چگونگی قرار گرفتن در مسیر هنر خوشنویسی چنین می گوید: « در سمیرم شب نشینی های پدرم برایم بسیار جالب بود که با چندتن از اهل ذوق و سواد به خواندن دیوان اشعار یا شاهنامه می پرداختند و یا در معنی بعضی اشعار به تفحص و بحث می

پرداختند و یا در معنی بعضی اشعار به تفحص و بحث می پرداختند. کلیه این امور مرا سخت تحت تاثیر قرار داده و وادار به مشق خط نمود و شوق خواندن کتاب و دیوان اشعار شاعران بزرگ بر من فزونی یافت. پدر که ذوق و علاقه خاص مرا دید سرمشق هایی از اساتید گذشته که بر زمینه های رنگی و زرافشان در خطوط نستعلیق و رقاع و نسخ و شکسته بود در اختیارم گذاشت و من مشغول مشق خط از روی نوشته های بزرگان گذشته خوشنویسی ایران شدم ... »استادان و مربیان : حبیب الله فضایلی هنر خوشنویسی را ابتدا نزد پدر و دایی خود ملا محمدخان عالم فراگرفت. او تحت خوشنویسی پدر چگونگی تراش قلم و ساخت مرکب و دیگر فنون خوشنویسی را آموخت. با از دست دادن پدر به منظور فراگیری علوم حوزوی ، عازم اصفهان شد و در مدت هشت سال از محضر اساتید بزرگی چون : حاج آقا جمال خوانساری ، حاج آقا مقدس ، حاج شیخ عباسعلی ادیب ، سیدحسن مدرس ، حاج شیخ صدیقین ، آیت الله زند کرمانی و آیت الله طبیب در صرف و نحو و منطق و اصول و کلام فقه و تفسیر استفاده های شایانی برد. در زمینه خوشنویسی نیز از میر محمد مهدی خلیقی پور استاد خط نستعلیق ، علی اکبر کاوه و حسن زرین استفاده نمود ، تا اینکه موفق به دریافت گواهینامه از استاد کاوه و از اداره هنرهای زیبا شد.زمان و علت فوت : استاد حبیب الله فضایلی در 12 آبان ماه 1376 ، در سن 75 سالگی در اصفهان جهان را به درود گفت.مشاغل و سمتهای مورد تصدی : استاد فضایلی عضو شورای عالی و هیات امنا و هیات تشخیص انجمن خوشنویسان ایران بود.فعالیتهای آموزشی : حبیب الله فضایلی در سال 1336 در آموزش و پروش اصفهان استخدام گردید و به تدریس تعلیمات دینی و عربی و خط پرداخت. با تاسیس کلاس های خوشنویسی در اصفهان ، تا سال 1348 به تعلیم هنرجویان مشغول گردید.مراکزی که فرد از بانیان آن به شمار می آید : استاد حبیب الله فضایلی در سال 1343 کلاس آزاد خوشنویسی را در اصفهان بنیان نهادو به تعلیم هنرجویان پرداخت ، که این کلاس ها تا سال 1348 ادامه داشت و در این سال تحت پوشش و نظارت خوشنویسان مرکز قرار داشت.سایر فعالیتها و برنامه های روزمره : استاد فضایلی در ضمن اشتغالات روزمره ، از تحقیق و تالیف برکنار نماند و بیشتر سعی او در پدید آوردن آثار اسلامی و در حول قرآن و احادیث بوده است. وی همچنین بنابر ذوق ادبی و شرکت در انجمن های شعر ، اشعاری درباره قرآن و مدایح ائمه اطهار نیز سروده است.جوائز و نشانها : کتاب « اطلس خط » استاد فضایلی در یکی از سال های پیش از انقلاب به عنوان کتاب سال برگزیده شد.

آثار : آیه نور اطلس خط ویژگی اثر : این اثر استاد فضایلی ، از کتب مرجع

در زمینه تاریخ خوشنویسی می باشد.3 بوستان هنر خط تعلیم خط کتیبه های عتبات کربلا ، سامرا ، کاظمین ، امام رضا(ع) ویژگی اثر : استاد فضایلی لوحه ها و کتیبه های بسیاری از سوره های قرآن و آیات قرآن برزمینه کاشی و عیره جهت اماکن مقدسه و مساجد نگارش نموده است.6 نگارش کلام الله مجید

فضلی قزوینی، فضل‌الله

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط و شاعر، متخلص به فضلی. در قزوین به دنیا آمد. در خوشنویسی و خطاطی معروف و در سرودن شعر توانا بود. در زمان اکبرشاه گورکانی (1014 -963 ق) همراه پسر خود، مقصود قزوینی به هند رفت و در آگره اقامت کرد و همان جا درگذشت. از اوست:
فضلی چو غنچه خلعت هستی به خود مپیچ
بر چهر چین میفگن و دامن به خون مکش
چون گل شکفته باش و چو سرو از غم جهان
آزاد باش و منت این چرخ دون مکش
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تحفه‌ی سامی (129)، الذریعه (837 / 9)، فرهنگ سخنوران (712)، کاروان هند (1026 -1025 / 2)، مینو در (538 / 2).

فلسفی، امیر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
امیر فلسفی درشهر اهواز به دنیا آمد و تا سن 22 سالگی در آن شهر زندگی کرد . او سپس به تهران آمده است . خوشنویس جوانی است که ذهن کنگاشگر و پویایی دارد . او در پهنه خط نستعلیق و خاصه در زمینه مسائل نظری آن ، صاحب اندیشه ونظر است و چون خود به نکویی بربداعت و بداهت آثار و اقوالش آگاه است از این روی خالی از هر گونه تعصب و پیشداوری به نظرات و منزلت خاستگاه های قکریش وقوف دارد . وی می گوید : که در واقع خط برای من یک وسیله است که آن میل به زیبایی شناسی و زیبایی آفرینی و خلاقیت را درمن ارضا می کند .گروه : هنررشته : خوشنویسیتحصیلات رسمی و حرفه ای : امیر از همان سالهای اول دبستان خط ریز را خوش می نوشت و تقریبا از کلاس سو م و چهارم ابتدایی به بعد مشخص شده بود که او خوش خط است . وی هم با تشویقی که هم از طرف آقای بابایی (معلمش) و اولیاء مدرسه و هم از سوی خانواده می شد به کارش ادامه می داد . امیر به جز بابایی معلم خط نداشت . فلسفی تا سالهای دبیرستان هم معلم خط نداشته است .امیر فلسفی دردوران دبیرستان گاها به نقاشی بیشتر معروف بود ، تا خطاطی .هر هفته نقاشی های او را در دبیرستان برای دیدن دانش آموزان به دیوار می زند . کارهای وی بیشتر با خودکار و مداد بود و در واقع سیاه قلم کارمی کرد چونکه او معلمی نداشته و نمی دانست که چه کار باید بکند . وی در سال 1359 دوره ممتاز خوشنویسی را با موفقیت سپری کرده است .استادان و مربیان : آقای ابن علی بابایی ،معلم کلاس اول و دوم دبستان بود . او بود که فلسفی را به خوشنویسی علاقمند کرده است . فلسفی درسال 1355 که به منظور ثبت نام در کلاس زبان به تهران آمده بود ، استاد حسن میرخانی آشنا شده و به کلاس ایشان رفت . اما چون ناچار بود که به شهر خود اهواز برگردد نتوانست بیش از سه ماه ایشان تعلیم بگیرد . حسن امیر خانی به عنوان اولین استاد خط تاثیر فوق العاده ای بر فلسفی داشت چونکه او اولین معلم تخصصی خط تخصصی خط فلسفی بود . استاد خروش نیز یکی دیگر از استادان خط فلسفی درانجمن خوشنویسان بود . استاد امیرخانی نیز یکی دیگر از استادان فلسفی بود که تاثیر تعیین کننده ای برروی خوشنویسی امیر فلسفی داشته است .همسر و فرزندان : همسر امیر فلسفی ،همکارش می باشد و در خوشنویسی

تبحردارد . او حتی درزمینه نقطه نظرهای خوشنویسی هم یاری گر فلسفی می باشد ، چون به هر حال دید غیر درکار موثر است و چه بهتر که صاحب این دید ،خوشنویس هم باشد .مشاغل و سمتهای مورد تصدی : فلسفی بعد از پایان رسانیدن دوره ممتاز خوشنویسی درسال 1359 ، به عنوا ن معلم در انجمن خوشنویسان مشغول به کار شد . او دو سه سالی نیز در مرکز آمار وزارت آموزش و پرورش کارکرده است . بیشتر مشاغل ایشان آموزش است و مزید بر آن انجام سفارشات و کتابت می باشد .آرا و گرایشهای خاص : امیر فلسفی معتقد است که خوشنویسی از عرفان و عمق روحی وزیبایی شناختی نشات گرفته و به مراحل بالاو والا رسیده است . در ضمن تعریف خاصی از مکتب ، سبک و شیوه ارائه نشده است و گاه سبک و شیوه را با هم اشتباه می گیرند ، توضیح می دهد که مکتب عمده تر از آن دو واژه بوده وحتی ایدئولوژی مشخصی راهم دارا می باشد و او بر این باور است که سبک ، چیزی بین مکتب و شیوه می باشد . فلسفی درنقد خوشنویسی بیان می دارد که فراگیری و نوشتن خط شکسته ، از نستعلیق آسان تر است و البته اجرای خط نستعلیق از همه خطوط مشکل تر است . چون نوشتن خط شکسته ، بیشتر به شکل خط تزئینی در آمده است ، یعنی فاخرتر و مجلل تر از خط نستعلیق است . او خط شکسته را کاری تابلویی و نمایشی می داند .چگونگی عرضه آثار : فلسفی به ایهام درشعر علاقه خاصی دارد . شعرهای گزینه و انتخابی آثار ایشان جنبه های کنایی و مجازی دلپذیری دارند که بر جلوه گر و چشم انداز خطوط دو چندان می افزایند .

آثار : کتابت اشعار بابا طاهر (ص 176) کتابت اشعار حسن حسن زاده آملی (ص 177) کتابت دیوان اقبال(ص 177) کتابت دیوان حافظ (ص 177) کتابت گلستان سعدی ویژگی اثر : این کتابت با همکاری لاله دشتی انجام یافته است . (ص177) منابع زندگینامه /http://www.iranologyfo.com:

فیروزکوهی، عبدالرحیم

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1301 ق)، خطاط. از استادان خوشنویس است. از آثار وی: «شرح منازل السائرین» عبدالرزاق کاشانی، به قطع نیم ربعی، نسخ کتابت خفی متوسط، با رقم:«قد وقع من تسوید هذا الکتاب المستطاب اقل الطلبه ابن محمدعلی، عبدالرحیم الفیروز کوهی... سنه احدی و ثلثاء بعد الالف من الهجره النبویه...».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1101 -1100 / 4).

فیضی شروانی، حسن، حسین

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط و شاعر، متخلص به فیضی. از سادات شروان بود. اکثر خطوط را خوب می‌نوشت و در فن انشاء مهارت داشت. از اوست:
گفتی توان به آن مه نامهربان رسید
گر بگذری ز خود به خدا می‌توان رسید
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تحفه‌ی سامی (67)، تذکره‌ی روز روشن (642)، دانشمندان آذربایجان (391، 303 -302)، الذریعه (855 / 9)، فرهنگ سخنوران (726)، هفت اقلیم (297 / 3).

قاجار، حبیب‌اللّٰه

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1308 ق)، خطاط. به خط وی مرقعی به قلم سه دانگ و دو دانگ متوسط در کتابخانه‌ی سلطنتی است، با رقم: «کمترین غلام خانه‌زاد حبیب‌اللّٰه قاجار، سنه‌ی 1308».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (135/1).

قاری تبریزی، محمد جعفر

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دوازدهم ق)، خطاط. از آثار وی: «صحیفه‌ی سجادیه» نیم ربعی، جلد روغنی، دو سرلوح مرصع، دو صفحه‌ی اول متن و حاشیه مذهب، نسخ کتابت خفی متوسط، با رقم: «و قد تشرفت بکتابه هذه الصحیفه... محمد جعفر القاری التبریزی... فی سنه‌ی 1123 بتوفیق الملک المعین».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1155 / 4).

قاری، محمد حسن

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
ابن حاج میرزا محمّد مهدی قاری اصفهانی از دانایان به علم تجوید و قرائت و از خطّاطین معروف اواخر قرن سیزدهم است. یک نسخه از کتاب «تحفه حکیم مؤمن» به خطّ زیبای او در کتابخانه مدرسه عالی سپهسالار موجود است. در اصفهان در محلّه مسجد حکیم سکونت داشته است.
برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد اول)

قاسم شادیشاه، محمد

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 955 ق)، خطاط و شاعر. اهل خراسان بود و در عصر سلطان ابوسعید گورکانی می‌زیست. از شاگردان سلطان محمد نور بود و در خدمت سلطان محمد خندان نیز مشق می‌نمود. نستعلیق را به مهارت می‌نوشت، ولی دیرنویس بود. بین او و میرعلی هروی همیشه معارضه جاری بود که اغلب به گستاخی شادیشاه منجر می‌شد. میرمحمد حسین هروی از شاگردان او است. در «پیدایش خط و خطاطان» قطعه‌ای از وی آورده شده که تاریخ 955 ق دارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :پیدایش خط و خطاطان (150 -149)، خوشنویسان و هنرمندان (42 -41)، فرهنگ سخنوران (486)، گلستان هنر (90 -89)، مناقب هنروران (66).

قاسم، قاسم

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط. وقتی که همایون پادشاه گورکانی هند به ایران آمد، قاسم ملازم و منشی وی شد و با او به هند رفت و بعد از مرگ همایون (963 ق) یک چند نیز در ملازمت فرزند او، شاه‌جلال‌الدین اکبر گذراند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :گلستان هنر (49 -48).

قاطع روزبهانی، منصور

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(اوایل س نهم ق)، قاطع. وی معاصر دوران بایسنقر میرزا بود و گویا در کتابخانه آن شاهزاده، به هنر قطاعی اشتغال داشته است. او در خط توقیع نیز صاحب قلم بود. از آثار وی قطعه خطی در یکی از مرقعات است که جمله‌ای را به خط رقاع نوشته و رقم «کتبه اقل عبادالله الغنی منصور القاطع الروزبهانی» دارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1215/ 3).

قاطع، عبدالله

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، قاطع. در هرات به دنیا آمد و همان جا نشوونما یافت و شهرت فراوان پیدا کرد. وی در هنر قاطعی و برشکاری ماهر بود و از یاران هنرمند سلطانعلی مشهدی به شمار می‌آمد. از آثار وی قطعه نستعلیق استادانه‌ای است که به مهارت و استادی تمام بریده و رویه‌ی آن را به رنگهای گوناگون آرایش داده است و رقم نهاده: «قاطعها شیخ عبدالله».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (312 / 1)، مناقب هنروران (103).

قاینی بیرجندی، محمدعلی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1305 ق)، خطاط، نویسنده و دانشمند. وی در علوم فلسفی و هیئت و نجوم و ریاضیات استاد بود و جز خط نستعلیق، شکسته تعلیق و شکسته نستعلیق را نیز استادانه می‌نوشت. این استاد بیشتر عمر خود را در اصفهان گذراند، سپس به تهران آمد و در این دیار سکنی گزید. سلطان اویس میرزا احتشام‌الدوله مدتی نزد وی تلمذ کرده است. به گفته‌ی اعتمادالسلطنه، او یک نسخه «مثنوی» مولانا را به مدت سی سال کتابت کرده و به حاج فرهاد میرزا معتمدالدوله اهدا نموده است. وی در تهران درگذشت و در جوار امامزده یحیی به خاک سپرده شد. از آثار او: یک نسخه «مثنوی» مولانا، که ظاهرا همان نسخه‌ای است که ذکر آن در «المآثر و الآثار» آمده است، به قلم کتابت خفی عالی، با رقم: «این کتاب مستطاب... محمدعلی بن محمداسماعیل الحسینی القاینی... قد شرع فی کتابته یوم الاحد خامس شهر شعبان فی 1266»؛ یک نسخه «نهایة الایضاح»، در هندسه، تألیف خود وی، به قلم کتابت خفی نزدیک به غبار خوش، با رقم: «و قد اتفق جفاف القلم،... سنة اربعة و سبعین و مأتین بعد الالف... ابن‌محمد اسمعیل الحسینی محمدعلی البیرجندی القاینی و صلی اللّه...»؛ یک نسخه «تحریر اقلیدس»، به قلم کتابت خفی خوش، با رقم: «سمت اختتام پذیرفت و انا العبد... ابن محمد اسمعیل الحسینی، محمدعلی البیرجندی القاینی... فی عشر آخر، شهر ربیع المولود من شهور سنه‌ی 1274 من الهجرة النبویة».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (797 -795/ 3)، الذریعه (396/ 24)، شرح حال رجال (240/ 6)، المآثر و الآثار (200).

قاینی، ابوشریف محمد

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1139 ق)، عالم امامی، فقیه، محدث، مفسر، مدرس، متکلم، فیلسوف و خوشنویس.چون در مناظرات علمی کسی را یارای سخن گفتن با او نبود به سلطان‌العلماء مشهور شد. در چهارده سالگی به تحصیل روی آورد. دوران تحصیلات عالیه خود را در اصفهان به پایان رساند. در حوزه‌ی علمیه‌ی قاین، به تدریس فقه و فلسفه می‌پرداخت و گاه به نقاط دیگر جهت مباحثات علمی سفر می‌کرد، که سفر 1115 ق او به هرات و مباحثه او با علمای اهل سنت از آن جمله است. سرانجام در ماه رمضان درگذشت و (بماه رمضان) ماده تاریخش گشت. سلطان محمد پدر قطب‌الدین قاینی عالم ریاضی است. از آثارش: «تهذیب الامه»، تفسیر مفصلی بر قرآن؛ «تطهیر الائمه (ع)»؛ «الامامه»؛ «رساله فی الوجود»، شامل مباحث و فوائد فلسفی درباره‌ی وجود؛ «ام الوسائل فی ام المسائل»، تفسیر سوره‌ی حمد و برگرفته از تفسیر مفصل، به زبان عربی؛ حاشیه بر «الشرح الجدید للتجرید»؛ کتابت «ضیاء القلوب»، در حدیث، به خط نستعلیق.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :بزگان قائن (537 -531)، الذریعه (36 / 25 ،116 -115 / 6 ،327 -326 / 2)، ریحانه (60 -59 / 3)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 12 / 316- 317).

قاینی، سلطانعلی

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 914 ق)، خطاط و شاعر. او شاگرد اظهر تبریزی و معاصر و قرین سلطانعلی مشهدی بود که ابتدا در تبریز کاتب دربار سلطان یعقوب، فرزند اوزون حسن آق‌قوینلو، بوده و به همین مناسبت یعقوبی رقم می‌کرده است. پس از مرگ او در دربار رستم، نوه‌ی سلطان یعقوب، کتابت می‌نموده و نام وی رستمی رقم می‌زده است. از تبریز سفری به حجاز کرد و پس از چندی به خراسان رفت و به دربار سلطان حسین میرزا بایقرا راه یافت و به سبب نزدیکی به او سلطانی رقم می‌کرد. سلطانعلی به هنگام اقامت در هرات جزو مجلسیان امیرعلیشیر نوایی و از ملازمان نورالدین عبدالرحمن جامی بود. او معدودی از اشعاری را که خود می‌سرود، معدودی از اشعار را به خط خود می‌نوشت. شیوه‌ی سلطانعلی آمیزه‌ای است از خط سلطانعلی مشهدی و خط استادش، اظهر تبریزی، است و کتابت خفی را از مشق و قلم جلی، خوشتر می‌نوشت. وی گرچه در خط نستعلیق معروف است، آثاری از خطوط اصول وی هست که استادی او را در نسخ و رقاع نیز نشان می‌دهد حاکی است. وی در هرات درگذشت. از آثار او: یک نسخه «زبده الحقایق» عین القضاه همدانی، به قلم نستعلیق کابت جلی خوش، با رقم: «تمت کتابه... سلطانعلی الیعقوبی. سنه‌ی اربع و ثمانین و ثمانمائه»؛ یک نسخه «ظفرنامه‌ی» تیموری شرف‌الدین علی یزدی، به قلم نستعلیق کتابت و عناوین به قلم رقاع خوش، با رقم: «قدتم... علی ید العبد الفقیر... سلطان علی القاینی... سنه اثنی و تسعین و ثمانمائه...»؛ یک نسخه «دیوان» کامل جامی، به قلم نستعلیق کتابت خوش که چند سطر آخر آن به قلم رقاع کتابت خوش است و رقم «قد وقع الفراغ من کتابه... سلطان علی القاینی... فی شهر ربیع‌الاول سنه ثمان و تسعین و ثمانمائه الهجریه» دارد؛ یک نسخه «دیوان» امیرعلیشیر نوایی (ترکی)، به قلم نستعلیق کتابت خوش، با رقم: «تمت الکتاب... سلطان علی القاینی». و چندین اثر دیگر وی که در «احوال و آثار خوشنویسان» ذکر شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (241 -236 /1)، اطلس خط (462 -461)، پیدایش خط و خطاطان (114 -113)، تاریخ ادبیات در ایران (172/4)، تاریخ نظم و نثر (345)، خوشنویسان و هنرمندان (37 ،9)،

الذريعه (458/9)، مجالس النفائس (274 ،101)، مناقب هنروران (114 60، -59)، هنر عهد تيموريان (622 ،582 ،509 -508 ،485 ،312).

قاینی، علی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، محدث، فقیه، محقق، نویسنده و خطاط. از شاگردان ملا احمد نراقی و شیخ موسی بن جعفر نجفی، شریف العلماء، و سید محمد مجاهد بود. وی علاوه بر اینکه خود نویسنده و محقق بود، آثار نویسندگان دیگر را نیز به خط خود کتابت می‌نمود. از آثارش: «شرح المعالم الاصول»؛ کتابی در دانش «اصول»؛ کتابی در «تاریخ»؛ «الاسئله و الاجوبه» که فقه استدلالی و رساله‌ی عملیه است.از آثار کتابتی او: «محزن الادویه» و تذکره‌ی «اولی النهی» محمد حسین عقیلی به قلم نسخ در 1246 ق که جلد کتاب دارای گل و بوته و مذهب می‌باشد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :بزرگان قائن (259 -258)، الذریعه (71 / 14، 248 / 12).

قاینی، میرک

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم و دوازدهم ق)، عالم، فیلسوف و خطاط. مدتی به تحصیل در حوزه‌ی علمیه اصفهان پرداخت، و از محضر آقا حسین خوانساری استفاده نمود. آثار باقیمانده از وی نمایانگر فضل و هنر اوست. از آثارش: کتابت «تهلیلیه» منسوب به جلال‌الدین دوانی با خط نستعلیق؛ کتابت «تلتحفه الرضویه» معزالدین محمد نقیب، در اصول فقه، برای امیر سید اسماعیل خاتون‌آبادی که حواشی و تعلیقاتی خود بر آن افزوده که نشان‌دهنده‌ی دانش قاینی در علوم عقلی است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :بزرگان قائن (225)، فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه‌ی دانشکده‌ی الهیات دانشگاه تهران (379 / 1).

قدسی اصفهانی، عبدالحسین

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
فرزند میرزا محمدعلی خوشنویس اصفهانی و برادر میرزا حسن و میرزا ابوالقاسم و میرزا مهدی قدسی که همه در خط نسخ خوشنویس بوده و آثار خطی و چاپی از خود باقی گذاشته‌اند ولی هیچ یک به درجه‌ی خوشنویسی پدر نبوده‌اند. مرحوم میرزا عبدالحسین علاوه بر نوشتن خط نسخ و رقاع در علوم ادبی نیز ید طولائی داشته و گاهی نیز شعری می‌گفته است. وی مؤسس مدرسه‌ی «قدسیه» یکی از قدیمی‌ترین مدارس جدید اصفهان است.
- قرآن وزیری کوچک مذهب عالی روغنی نسخ کتابت خفی عالی. رقاع کتابت خفی عالی بلکه ممتاز با رقم: «... اشیر الی به کتابة القرآن الحکیم... الحاج میرزا محمد هاشم امام الجمعة والجماعة. کتبه عبدالحسین الاصفهانی».
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

قدسی خراسانی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1270 ق)، خطاط. خواهرزاده و شاگرد میرزا محمدعلی سنگلاخ خراسانی است. اصلش از اسفراین بود، ولی در مشهد کسب کمال کرد. در سی و سه سالگی در علوم فقه و اصول استاد بود و در ریاضی تسلط داشت و شعر نیز می‌سرود. وی به دعوت میرزا سنگلاخ به استانبول رفت و در آنجا خط نستعلیق و شکسته را نزد دایی خود آموخت و خوش نوشت. قدسی پس از مدتی اقامت در استانبول به اسفراین بازگشت و در همان جا درگذشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (583 -582 / 2).

قدسی شیرازی، محمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1361 -1288 ق)، خطاط، مصحح و شاعر، متخلص به قدسی. اصلش از دارابجرد فارس است. در شیراز به دنیا آمد و همان جا نشوونما یافت. او از سادات حسینی است. قدسی از خواص شاگردان شیخ مفید، صاحب «مرآت الفصاحه»، بود که تواسنت در خدمت استاد در زمینه علوم ادبی و کلام و حکمت بهره‌ها ببرد. خط نستعلیق را نیکو می‌نوشت. از سبک میرعماد حسینی پیروی می‌کرد. در سرودن اشعار عربی و فارسی ذوق و طبعی سلیم و مستقیم داشت. از آثارش: «خطائر القدس»، در کلمات و کرامات استادش شیخ مفید؛ «فردوس الکمال»، مشتمل بر تفسیر بعضی از آیات و شرح برخی از احادیث و پاره‌ای از حکم.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آثار عجم (80 -78)، تذکره‌ی طلعت (204 -202)، حدیقه الشعراء (1426 -1424 / 2)،دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (199 -195 / 4)، زندگینامه‌ی رجال و مشاهیر (108 / 3)، شرح حال رجال (199 -198 / 6)، فرهنگ سخنوران (741)، مرآت الفصاحه (501-500).

قدسی، ابوالقاسم

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
خطاط نسخ نویس، متوفی جمادی الثانیه‌ی 1375 به سن 75 سالگی، ماده تاریخ وفاتش را مرحوم نیر گوید:
سال تاریخ وفات خال خود نیر نگاشت
شد به قدسی مسکن بوالقاسم قرآن نویس
برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

قدسی، منوچهر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
خوشنویس.
تولد: 1312.
درگذشت: 1375.
از هشت سالگی تا پانزده سالگی در محضر جد بزرگوارش میرزا عبدالحسین- که در خطوط نسخ و ثلث و رقاع قلمی توانا داشت- تعلیم نظری و علمی خط دید.
استاد سپس در خدمت میرزا اسدالله رجالی که از نستعلیق‌نویسان اصفهانی بود به فراگیری هنر خوشنویسی مشغول شد. بعدها وقتی به تهران آمد، از سر مشق اساتید انجمن آن زمان بهره گرفت.
قدسی نخست در دوران تحصیلات ابتدایی و متوسطه زبان عربی و صرف و نحو را در محضر عموی پدرش میرزا حسن آموخت و سپس در مدرسه‌ی صدر اصفهان در دوران متوسطه به فراگیری این علوم زیر نظر اساتیدی چون بدالدین کتابی و محمد صدرهاشمی پرداخت.
قدسی دوران تحصیل دانشگاهی را در دانشگاه تهران در رشته‌ی ادبیات فارسی به پایان رسانید. وی تحت تأثیر استاد جلال‌الدین همایی قرار گرفت و در مقدمه‌ی کتاب شعبویه شرح نسبتا مفصلی از حالات شخصی و افکار و خاطرات استاد همایی نوشت. وی از سال 1343 در دانشکده‌ی ادبیات دانشگاه اصفهان به تدریس مشغول شد و موضوع تاریخ تکامل خطوط اسلامی از جمله دروس ایشان بود. ایشان در دانشگاه آزاد اصفهان و دانشگاه پیام نور به کار آموزش مشغول بود. ایشان آثاری درباره‌ی تاریخ خط و خوشنویس و آثار خوشنویسان و ادبیات و مسائل فرهنگی و هنری دارد.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

قراباغی، هاشم

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1281 ق)، خطاط. از آثار وی: یک قطعه به قلم دو دانگ و کتابت خوش، با رقم: «کتبه العبد المذنب هاشم قراباغی 1281».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (958/ 3).

قراری گیلانی، نورالدین محمد

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، شاعر و خطاط. اهل گیلان بود و پدرش از دانشمندان گیلان به حساب می‌آمد. قراری مدتی امور خان احمدخان گیلانی را مدیریت می‌کرد و آن‌گاه که در گیلان آشوب برخاست به قزوین رفت. او به طرز وقوع شعر می‌گفت. دارای خطی خوش بود و نثر را نیکو می‌نوشت. در قزوین شاگرد خواجه افضل‌الدین محمد ترکه اصفهانی بود.بعد از فوت پدر، همراه دو برادر خود مسیح‌الدین ابوالفتح و حکیم نجیب‌الدین همام، در 983 ق، به هند مسافرت کرد و در سلک ملازمت جلال‌الدین محمد اکبرشاه درآمد، اما بعد مورد کم‌لطفی شاه قرار گرفت و به بنگاله تبعید شد و تا پایان عمر در آنجا ماند. به آورده‌ی «کاروان هند»، وی در حدود 992 ق درگذشته است، اما «مکتب وقوع» از زنده بودن او در 995 ق خبر می‌دهد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آتشکده‌ی آذر (853 -851 / 2)، تاریخ ادبیات در ایران (827 -824 / 5)، تاریخ نظم و نثر (425)، الذریعه (880 / 9)، فرهنگ سخنوران (742 -695)، کاروان هند (1132 -1121 / 2)، لغت‌نامه (ذیل/ قراری)، مجمع الخواص (48 -46)، مکتب وقوع (376 -364)، نامها و نامدارهای گیلان (386)، هفت اقلیم (149 -146 / 3).

قرشی، غلامحسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 1300 ش)، خطاط و شاعر.، متخلص به قریشی. در الیگودرز بختیاری به دنیا آمد و پس از اتمام تحصیلات به استخدام وزرات فرهنگ درآمد و پس از آن سالها در بانک کشاورزی الیگودرز و دزفول خدمت کرد. وی در سرودن انواع شعر مهارت داشت. قرشی علاوه بر سرودن شعر خط نستعلیق و شکسته را نیز خوش می‌نوشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سخنوران نامی معاصر ایران (2807 -2802 / 4).

قره حصاری، احمد

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
به سال 873 متولد شد و از معاصرین شیخ حمداللّه آماسی است و از اسداللّه کرمانی که به شیوه‌ی یاقوت می‌نوشت تعلیم گرفت و خود طریقه‌ای مستقل پیش گرفت و به زودی شهرت یافت. وی چهار تن از سلاطین عثمانی را درک کرد یعنی با یزید و سلطان محمد فاتح و سلطان سلیم یاووز و سلطان سلیمان خان قانونی و در 963 درگذشت. شاگردان او عبارت بودند از: درویش محمد چلپی، ابراهیم حسن، محیی‌الدین خلیفه، فرهاد پاشا و سلیمان حجازی و چهار تن دیگر: حسین چلپی و ولی یوسف و قره‌علی افندی و نکنه‌چی حسین چلپی را نیز از شاگردان او شمرده‌اند.
لقب صاحب ترجمه را «ملاشمسی بیر قره حصاری» نوشته‌اند. از او آثار بسیار به جا مانده است.
جزو اول قرآن ریحان نیم دانگ جلی و نسخ کتابت خفی عالی با رقم: «کتبه اضعف الضعفاء و تراب اقدام المساکین والفقراء احمد القره حصاری من تلمیذ اسداللّه الکرمانی رحمةاللّه علیه» در سلیمانیه‌ی اسلامبول.
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

قزوینی یزدی، محمد ابراهیم

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1236 ق)، خطاط. از آثار وی: قرآن وزیری کوچک مذهب مزین، نسخ کتابت عالی، سر سوره‌ها و آخر آن رقاع کتابت عالی، با رقم: «... و انا العبد... محمد ابراهیم بن محمدجعفر القزوینی... فی سنة خامس و عشرین و مأتین بعد الالف... »؛ یک نسخه «دعای کمیل» جانمازی، نسخ و رقاع کتابت خوش و ترجمه‌ی نستعلیق کتابت خفی متوسط، با رقم: «این دعای کمیل... حسب الفرموده... عباس قلی خان تحریر شد و انا العبد... محمد ابراهیم قزوینی الاصل یزدی المسکن و کان ذلک فی سنة سادس و ثلثین و مأتین بعد الالف».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1137/ 4).

قزوینی یزدی، محمدابراهیم

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
اثر اوست: دعای کمیل جانمازی، جلد روغنی. مذهب نسخ و رقاع کتابت خوش. ترجمه‌ی نستعلیق کتابت خفی متوسط با رقم: «این دعای کمیل... حسب‌الفرموده... عباس‌قلی‌خان تحریر شد و انا العبد... محمدابراهیم قزوینی‌الاصل یزدی‌المسکن و کان ذلک فی سنة من الهجرة المحترمة سادس و ثلثین و مأتین بعد الالف» (1236) در مجموعه‌ی خودم.
- قرآن وزیری کوچک مذهب مزین، نسخ کتابت عالی. سر سوره‌ها و آخر رقاع کتابت عالی با رقم: «حسب‌الحکم.. فرزند ارجمند شهنشاه کامکار دارای دوران آرامحمد ولی میرزا... و انا العبد المذنب المحتاج الی عفو ربه الغنی محمدابراهیم بن محمد جعفر القزوینی. امید که به نظر عنایت... و کان ذلک فی سنة خامس و عشرین و مأتین بعد الالف من الهجرة المقدسه» (1225) در مجموعه‌ی آقای احمد سهیلی.
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

قزوینی، ابوالهادی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1016 ق)، خطاط و شاعر و موسیقیدان. وی خواهرزاده‌ی مالک دیلمی خوشنویس بود. همه‌ی اقلام را خوش می‌نوشت و در موسیقی دست داشت و از تصنیف سازان بنام زمان شاه عباس بود. شعر نیز می‌گفت وطبعی خوش داشت. ابوالهادی از علم ریاضی نیز بهره‌مند بود و مقارن تألیف «تذکره‌ی مجمع الخواص» در قید حیات. در قزوین درگذشت و در مزار شاهزاده حسین به خاک سپرده شد. از اوست:
به من گفتی چون من یاری نداری
تو هم چون من گرفتاری نداری
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (36 /1)، تاریخ موسیقی (324 /1)، الذریعه (52/9)، فرهنگ سخنوران (37 -36)، قزوین در گذرگاه هنر (242)، مجمع الخواص (261).

قزوینی، اسداللّه

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
از وی است؛ قرآن بغلی جلد روغنی عالی دو صفحه اول متن و حاشیه مرصع عالی نسخ غبار خوش با رقم: «وقع الفراغ... فی شهر ذی‌الحجةالحرام سنة 1287 و انا العبد... اسداللّه بن المرحوم محمد ابراهیم القزوینی...» در کتابخانه‌ی سلطنتی.
قرآن بغلی جلد روغنی عالی دو صفحه اول متن و حاشیه مرصع نسخ غبار خوش با رقم «وقع الفراغ... فی شهر ذیقعدةالحرام سنة 1284 و انا المذنب الجانی... اسداللّه بن محمد ابراهیم القزوینی...» در کتابخانه‌ی سلطنتی.
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

قزوینی، تقی‌الدین محمد

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم و یازدهم ق)، خطاط و موسیقیدان. پدرش از عموزادگان قاضی جهان سیفی قزوینی، وزیر شاه طهماسب اول صفوی بود که در اوایل عمر از قزوین به هندوستان رفت و در زمره‌ی ملازمان جلال‌الدین محمد اکبرشاه درآمد. میرزا ابراهیم حسینی همدانی، به علت رابطه‌ی دوستی با سید شریف، پس از مرگ وی سید تقی‌الدین را به همدان خواند و در تربیت او کوشید و او را به دامادی خود برگزید. تقی‌الدین با مراقبت میرزا ابراهیم، جامع علوم معقول و منقول شد و در خط نستعلیق، بی‌همتای دوران خود. وی در موسیقی و خوش‌خوانی شهره‌ی شهر بود. تقی‌الدین در ایام جوانی درگذشت و در مقبره‌ی سادات بنی حسن در همدان به خاک سپرده شد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (111/1)، تاریخ موسیقی (326/1).

قزوینی، صدرالدین محمد

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1008/ 1007 -945 ق)، خطاط، نقاش، موسیقیدان و شاعر. از سادات سیفی قزوین بود که در رنگ‌آمیزی و تذهیب و وصالی نیز مهارت داشت. وی در خط و موسیقی از شاگردان مالک دیلمی بود و خط را به شیوه‌ی سلطانعلی مشهدی می‌نوشت و در اواخر عمر به جهت ضعف بینایی ترک مشق کرد. میر صدرالدین محمد شعر را نیکو می‌سرود و از موسیقیدانهای بزرگ عصر خود محسوب می‌شد. او آهنگسازی بنام بوده و رساله‌ای در موسیقی تألیف کرده است. وی در سفری که در ملازمت شاه عباس به خراسان می‌رفت، در بسطام درگذشت. از دیگر آثار او: «تذکرة الشعراء».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (781/ 3)، احوال و آثار نقاشان (1335/ 3)، تاریخ تذکره‌های فارسی (621 -620/ 2 ،269 -267/ 1)، تاریخ موسیقی (325 -324/ 1)، تاریخ هنرهای ملی (912/ 2)، ریحانه (426/ 3)، عالم آرای عباسی (171/ 1)، قزوین در گذرگاه هنر (220)، گلستان هنر (99 -97).

قزوینی، عبدالرزاق

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1063 / 1060 ق)، خطاط. وی خواهرزاده و شاگرد میرعماد بود که در دربار شاه‌عباس اول، خط می‌نوشت و شاهنامه می‌خواند. عبدالرزاق، نستعلیق را خوش می‌نوشت، ولی پایه‌ی خط رشیدا را نداشت. میرزا سنگلاخ به او لقب زبده‌ی آفاق داده و گوید که در اصفهان درگذشته و در جوار آرامگاه میرعماد به خاک سپرده شده است. از او یک نسخه منتخب «حدیقه الشعراء» سنایی غزنوی به قلم کتابت خوش موجوداست که رقم «تمت انتخاب الحدیقه فی سنه تسع و عشرین و الف، سوده عبدالرزاق عفی عنه» دارد و شاید که این نسخه خط صاحب عنوان باشد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (393 -392 / 2)، تذکره‌ی الخطاطین (305 -295 / 1)، قزوین در گذرگاه هنر (228).

قزوینی، عبدالهادی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 976 ق)، خطاط، موسیقیدان و شاعر. وی برادر همسر و شاگرد ملک دیلمی خوشنویس بود. از علوم ریاضی بهره داشت و در موسیقی از مشاهیر عصر بود و تصنیفهای خوب می‌ساخت و شعر نیز می‌سرود. گفته می‌شود که وی صاحب «دیوان» نیز بوده است. عبدالهادی در خط نستعلیق، بخصوص کتیبه‌نویسی قدرت تمام داشت. وی در قزوین درگذشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (422 / 2)، تاریخ موسیقی (324 / 1)، قزوین در گذرگاه هنر (238)، گلستان هنر (106 -105).

قزوینی، محمد شفیع

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1059 ق)، خطاط. شاگرد میرعماد و در کتابخانه‌ی سلطنتی ملازم بود. میرزا سنگلاخ به او لقب خلیفةالخلفا داده و گفته که در دوازده سالگی از قزوین به اصفهان رفت و نزد پدر به تعلیم خط پرداخت و خط خود را نزد میرعماد تکمیل کرد. محمد شفیع شعر نیز می‌گفت و کتابدار شاه عباس بود. پس از مرگ پدر به قزوین بازگشت و به مشاغل مهم دیوانی اشتغال ورزید. او در اصفهان درگذشت و در مزار بابا رکن‌الدین دفن شد. از آثار وی: یک نسخه «لوامع الاشراق» جلال‌الدین دوانی، به قلم کتابت خوش، با رقم: «تمت الکتاب... سنة تسعة و خمسین و الف... محمد شفیع بن عبدالجبار غفر له» که اگر خط همین محمد شفیع باشد، پیداست که شیوه‌ی میرعماد و عبدالجبار، پدر خود را، بخوبی اخذ کرده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (763 -762/ 3).

قمی، حافظ محمد

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم ق)، خطاط. از هنرمندان قم بود و معاصر سلاطین آق قویونلو.
وی در خط ثلث سرآمد زمان خود و بی‌همتا بود.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :گلستان هنر (32).

قمی، حیدر

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط. وی در قم ادیب بود و شهرت زیادی داشت. شاگرد حافظ قنبر شرفی بود و خطوط سته را خوش می‌نوشت، همچنین خط کوفی را نیز نیکو می‌نگاشت. وی از صدای خوشی نیز برخوردار بود و قرآن را از حفظ داشت. کتیبه‌های بیرون و درون گنبد حضرت معصومه (س)، و کتیبه‌های ثلث و کوفی زاویه‌ی حسینیه به خط اوست.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :گلستان هنر (33).

قمی، محمد ابراهیم

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1115 ق)، خطاط. میرزا احمد نیریزی خط نسخ را نزد وی تعلیم گرفت. آقا ابراهیم از خوشنویسان معروف و از استادان دوره‌ی شاه سلیمان و شاه سلطان حسین صفوی بود. جز خط نسخ بر خطوط تعلیق، نستعلیق و شکسته نیز تسلط داشت، ولی عمده شهرت وی در نسخ‌نویسی بود. سالی سه قرآن می‌نوشت و از این طریق امرار معاش می‌کرد. به گفته سپهر در هنر تذهیب و جلدسازی نیز دست داشت و به سرعت کتابت معروف بود. تاریخ وفاتش مشخص نیست هر چند که لسان الملک سپهر آن را 1100 ق ضبط کرده، ولی آثار تاریخ‌دار وی تا 1115 ق نیز دیده شده است. از جمله آثار باقی مانده‌ی او: یک نسخه «صحیفه‌ی سجادیه»، به خط نسخ با رقم: «کتبه العبد الفقیر، محمد ابراهیم القمی 1112»؛ یک نسخه «قرآن»، به قلم نسخ، که ترجمه آن برخی به قلم نستعلیق، و خواص سور آن به قلم شکسته نستعلیق است، با رقم: «کتبه محمد ابراهیم».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1139 -1137 /4، 626- 625/3)، اطلس خط (353 -352)، تاریخ هنرهای ملی (930 /2)، خوشنویسان و هنرمندان (130، 29) سرآمدان فرهنگ (18 /1)، کارنامه‌ی بزرگان (263 -262).

قنبری، محمدزضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
محمدرضا قنبری در سال 1340 ، در قزوین دیده به جهان گشود. فراگیری هنر خوشنویسی را از سال 1355 در قزوین آغاز نمود و پس از بهره بردن از استادان زادگاه خود ، از روی آثار اساتید ترک (مکتب عثمانی) فراگیری دیگر فنون خوشنویسی را دنبال کرد. وی در سال 1362 به عنوان مدرس انجمن خوشنویسان ایران ـ دفتر مرکزی ـ در انواع خطوط همکاری خود را آغاز کرد. سپس از سال 1365 به عنوان مصحح امتحانات دوره های عالی و ممتاز سراسر کشور منصوب گردید. استاد قنبری علاوه بر حضور در جشنوراه ها و نمایشگاه های متعدد و کسب درجات بالای هنری ، خلق و کتابت آثار زیادی را به عهده داشته است.گروه : هنررشته : خوشنویسیتحصیلات رسمی و حرفه ای : قنبری فراگیری هنر خوشنویسی را از سال 1355 در قزوین آغاز نمود و پس از بهره بردن از استادان زادگاه خود ، از روی آثار اساتید ترک (مکتب عثمانی) فراگیری دیگر فنون خوشنویسی را دنبال کرد.استادان و مربیان : قنبری خوشنویسی را در سال 1355 به طور خصوصی نزد استاد ابوالحسن محصص آغاز نمود.فعالیتهای آموزشی : استاد قنبری در سال 1362 به عنوان مدرس انجمن خوشنویسان ایران ـ دفتر مرکزی ـ در انواع خطوط همکاری خود را آغاز کرد. سپس از سال 1365 به عنوان مصحح امتحانات دوره های عالی و ممتاز سراسر کشور منصوب گردید.سایر فعالیتها و برنامه های روزمره : استاد قنبری علاوه بر حضور در جشنوراه ها و نمایشگاه های متعدد و کسب درجات بالای هنری ، خلق و کتابت آثار زیادی را به عهده داشته است که آخرین پیشنهادهای دریافت شده عبارتند از: تحریر قرآن به شیوه ای نو و ویژگیهای انحصاری به صورت قرآن واحد در سطح جهان ، بازسازی و یا بازنویسی پردة کعبه پس از 1/5 قرن.آرا و گرایشهای خاص : استاد قنبری هنر خوشنویسی را نزد استاد محصص آغاز نمود. سپس از روی آثار اساتید ترک (مکتب عثمانی) همچون استاد عزیز رفاعی ، حاج احمد کامل ، حامد الآمدی و غیره تمرین خط نمود.جوائز و نشانها : برخی از رتبه های بدست آمده از سوی استاد قنبری به شرح ذیل می باشد: 1- برنده خط ثلث در اولین مسابقات جهانی خوشنویسی ، به سال 1986 از سوی سازمان کنفرانس اسلامی با شرکت بیش از 40 کشور در ترکیهچگونگی عرضه آثار : استاد قنبری آثار خود را در موزه های داخل و

خارج از کشور ،و به صورت نمایشگاههای انفرادی و جمعی عرضه نموده است.

آثار : تدوین کتاب منتخب الآثار ویژگی اثر : این کتاب به وسیله فرهنگسرای یساولی به چاپ رسیده است.2 کتابت دیوان اشعار حضرت علی (ع) کتابت صحیفه سجادیه کتابت قرآن کریم ویژگی اثر : سه جلد منابع زندگینامه :http://www.iranologyfo.com/

قوام، احمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
معروف به «قوام‌السلطنه»، در 1252 ش در تهران متولد شد. پدرش میرزا ابراهیم معتمدالسلطنه از رجال دوره‌ی ناصری و جدش قوام‌الدوله وزیر دفتر استیفا بود. مادرش طاووس‌خانم دختر میرزا محمدخان مجدالملک سینکی صاحب رساله مجدیه و پدر میرزا علی‌خان امین‌الدوله است. قوام تحصیلات مقدماتی را به اتفاق برادرش حسن وثوق نزد معلمین خصوصی فراگرفت، سپس در زمینه‌ی ادبیات فارسی و صرف و نحو عربی، عروض و قافیه و معانی بیان و ریاضیات قدیم ادامه‌ی تحصیل داد و مدتی نیز در مدرسه‌ی مروی به آموزش فلسفه و حکمت اشتغال ورزید. تلاش او در حسن‌خط موجب شد که در عداد خطاطان درجه‌ی اول روز قرار بگیرد.
قوام وقتی به سن رشد رسید، معتمدالسلطنه شمه‌ای از تحصیلات او و نمونه‌ای از خط او را نزد ناصرالدین شاه برد و برای فرزند خود تقاضای شغل و لقب نمود. شاه وقتی از حسن خط و شیوه‌ی نگارش این جوان واقف شد، او را جزء پیشخدمتان مخصوص قرار داد و ملقب به عنوان دبیر حضور کرد.
در سال 1314 ه.ق میرزا علی‌خان امین‌الدوله دائی او با پیشکاری ولیعهد به آذربایجان رفت و میرزا احمد دبیرحضور را نیز به عنوان منشی و رئیس دفتر مخصوص با خود به این ماموریت برد. چند ماهی پس از این ماموریت، امین‌الدوله به تهران احضار شد و به جای میرزا علی‌اصغرخان امین‌السلطان به صدارت رسید و قوام را منشی و رئیس دفتر خود نمود.
عبدالله مستوفی در تاریخ قاجار درباره‌ی این سمت دبیرحضور چنین می‌نویسد: «منشی‌گری صدراعظم در این ایام هم مثل سابق زیبائی خط و انشاء و امانت و صحت و پشتکار و هوش و فراستی لازم داشت که در همه یافت نمی‌شد زیرا هنوز هم نوشتن نامه به طور مرتجل و بدون پیش‌نویس و قلم‌خوردگی از لوازم کار به شمار می‌آمد. عهده کردن این کار زیردست نویسنده دقیق و صاحب خطی مانند امین‌الدوله کار هر بافنده و حلاج نبوده و آقای دبیرحضور تمام مزایای شغل را از زیبائی خط و انشاء مرتجل و امانت و پشتکار حائز بود».
میرزا احمدخان دبیر حضور مادام که امین‌الدوله صدراعظم بود، در آن سمت حساس قرار داشت. پس از کناره‌گیری امین‌الدوله، راه اروپا را

پیش گرفت و متناوبا قریب 3 سال در اروپا به تکمیل تحصیلات و آموزش زبانهای خارجی اشتغال ورزید. در 1322 ه.ق عین‌الدوله صدراعظم شد، دبیرحضور را به تهران فراخواند و به او مقام و عنوان وزیر رسائل داد. این سمت در آن ایام در حقیقت معاونت اجرائی و اداری نخست‌وزیر بود. در سفر سوم مظفرالدین شاه به اروپا در زمره‌ی همراهان قرار گرفت. پس از بازگشت به تهران، با دریافت لقب وزیرحضور، رئیس دفتر مخصوص مظفرالدین شاه شد. او در این سمت توانست اعتماد شاه را نسبت به خود جلب کند. قوام در اثر توقف طولانی در اروپا و مطالعه در نوع حکومتها به حکومت قانون و مشروطیت بستگی داشت و از این رو از سنگر دفتر مخصوص، شاه را تشویق به اعطای مشروطیت می‌نمود. اقدامات قوام و اعلم‌الدوله ثقفی پزشک مخصوص در این باره قابل تقدیس است. قوام فرمان مشروطیت را به خط زیبای خود نوشت و آن را برای امضاء نزد مظفرالدین شاه برد و در اثر اصرار سرانجام فرمان را به توشیح رسانید.
قوام در 1324 پس از فوت نریمان‌خان قوام‌السلطنه وزیرمختار ایران در اتریش با اهداء 25 هزار اشرفی برای خود از شاه لقب قوام‌السلطنه گرفت.
قوام از تاریخ صدور فرمان مشروطیت تا فتح تهران، کار دولتی نداشت و گاهی به عنوان میانجی بین مشروطه‌خواهان و مستبدین می‌شد و یا بعضی تندروی‌ها را تعدیل می‌کرد.
پس از خلع محمدعلی میرزا و اداره‌ی کشور وسیله‌ی سپهسالار و سردار اسعد از طرف سردار اسعد به معاونت وزارت داخله منصوب شد. ظاهرا مقام وزارت با سردار بود ولی او عملا هیچگونه مداخله‌ای در کارها نداشت. قوام سازمانی بر اساس کشورهای اروپائی برای وزارت داخله پی‌ریزی کرد و مسئولیتها را مشخص نمود و برای احراز مشاغل ضوابطی تعیین نمود. در مرداد 1289 در کابینه‌ی اول مستوفی‌الممالک، وزارت جنگ را احراز کرد. قوام‌السلطنه در این سمت توانست لایحه‌ی خلع سلاح مجاهدین را از تصویب مجلس بگذراند. همچنین از خودسری‌های بختیاری‌ها و تروریست‌ها جلوگیری کند. ستارخان و فدائیان او که مسلح و غالبا موجب بروز حوادث ناگواری در شهر می‌شدند، خلع سلاح شدند. در زدوخوردی که بین قوای دولتی و فدائیان ستارخان در پارک اتابک به وقوع پیوست، ستارخان گلوله خورد. قوام در همین سمت قیمتی برای سلاح مردم تعیین کرد و با قیمتی مناسب آنها را خرید و تحویل انبار مهمات وزارت جنگ داد.
در 1290 ش در کابینه‌ی دوم محمدولی‌خان سپهدار تنکابنی به وزارت عدلیه منصوب شد و در مرداد همان سال در هیئت دولت صمصام‌السلطنه بختیاری به وزارت داخله رسید و در هر سه ترمیم کابینه در وزارت داخله

باقی ماند. در 1291 در کابینه‌ی محمدعلی‌خان علاءالسلطنه وزارت مالیه را عهده‌دار گردید. در 1296 در نخست‌وزیری دوم علاءالسلطنه وزیر داخله شد. در کابینه‌ی سلطان عبدالمجید میرزا عین‌الدوله همچنان مقام وزارت داخله را حفظ کرد.
در 1296 قوام‌السلطنه به جای کامران میرزا قاجار به ایالت خراسان منصوب شد. پس از ورود به مشهد، خود را فرمانروای کل ایالت خراسان و سیستان خواند. در این ماموریت، قوام‌السلطنه اقدامات چشمگیری برای ایجاد امنیت از طریق تقویت ژاندارمری و شهربانی به عمل آورد و اعتباراتی از مرکز برای تهیه‌ی تفنگ و مهمات دیگر تحصیل نمود. یاغیان و طاغیان را سر جای خود نشاند و به این استان پهناور امنیت نسبی بخشید. در همین ایام موجبات انتقال کلنل محمدتقی‌خان پسیان را برای ریاست ژاندارمری خراسان فراهم نمود و ساز و برگی مناسب و در خور یک واحد نظامی قومی برای او تدارک دید و از هر جهت کلنل را مورد تایید و تشویق قرار داد.
قوام‌السلطنه تا پایان 1299 در استان خراسان مستقر بود. بعد از کودتای 1299و نخست‌وزیری سید ضیاءالدین طباطبائی و صدور ابلاغ اعلامیه‌های تازه نخست‌وزیر از مرکز توضیح بیشتری خواست ولی سید ضیاء که از او بیم داشت، دستور توقیف او را به کلنل محمدتقی‌خان پسیان داد روز سیزده نوروز 1300 هنگامی که قوام با کالسکه‌ی مخصوص خود از باغ ملک‌آباد عازم شهر بود، در مقابل ژاندارمری توسط ماژور اسمعیل‌خان بهادر معاون کلنل دستگیر و زندانی شد و کلنل عهدشکنی خود را نسبت به ولی نعمت خود که سوگند وفاداری به او خورده بود شکست. کلنل پس از دستگیری قوام، اموالش را مصادره کرد و او را تحت‌الحفظ با گاری پستی به تهران فرستاد و تحویل زندان قصر داد.
در خردادماه 1300 سید ضیاءالدین از ریاست دولت معزول و به اروپا تبعید شد و شهاب‌الدوله شمس ملک‌آراء رئیس تشریفات سلطان احمدشاه فرمان نخست‌وزیری قوام‌السلطنه را در زندان قصر به او ابلاغ کرد.
قوام در چهاردهم خرداد رئیس‌الوزراء شد. در همین کابینه برای جلوگیری از تندروهای سردارسپه، مصدق‌السلطنه را به وزارت مالیه معرفی کرد و از مجلس برای او اختیارات گرفت و در تمام مدت نخست‌وزیری، وزارت داخله را خود متصدی گردید. قوام پس از نه ماه زمامداری و یک سلسله اقدامات بنیادی، در بهمن‌ماه همان سال جای خود را به مشیرالدوله داد ولی مشیرالدوله بیش از چهار ماه نتوانست دولت را اداره کند و کنار رفت و مجلس بار دیگر قوام‌السلطنه را به ریاست‌الوزرائی برگزید. قوام در این دوره از نخست‌وزیری مورد تایید مدرس و اصلاح‌طلبان بود. در این دوره،

قوام لایحه‌ی تشکیل بانک ملی و استخدام مستشاران آمریکائی را برای امور مالی تقدیم مجلس کرد. نخست‌وزیری دوم قوام‌السلطنه، حدود هشت ماه طول کشید و مستوفی جانشین او شد.
قوام در 1302 ظاهرا به جرم توطئه‌ای علیه وزیر جنگ تحت تعقیب قرار گرفت و مدتی توقیف بود تا در اثر وساطت عده‌ای از زندان آزاد و رهسپار اروپا گردید و سالها به صورت انزوا و تبعید در اروپا به سر می‌برد تا اینکه در اثر وساطت وثوق‌الدوله و ذکاءالملک فروغی به تهران آمد و دور از کارهای سیاسی در لاهیجان به کشاورزی مشغول شد. بعد از شهریور 1320 بار دیگر قوام وارد صحنه‌ی سیاست شد و خود را کاندیدای نخست‌وزیری کرد. فروغی برای رهائی از تحریکات قوام، او را به عضویت کابینه دعوت نمود ولی قوام نپذیرفت و همچنان در کمین نخست‌وزیری نشست. قوام، محمدرضا پهلوی را جز یک بار در دوران خردسالی ندیده بود. در 1301 که قوام‌السلطنه نخست‌وزیر و سردارسپه وزیر جنگ بود، رضاخان از رئیس‌الوزراء و وزیران برای صرف ناهار در منزل ییلاقی خود که بعدها سعدآباد نامیده شد، دعوتی به عمل می‌آورد. در آن روز سردارسپه فرزند سه‌ساله‌ی خود را نزد قوام‌السلطنه می‌برد و قوام نیز بر حسب رویه رجال و متعینین، کودک را در آغوش گرفته مشتی اشرفی طلا در جیب او می‌ریزد. دیگر از آن تاریخ به بعد، شاه جدید را ندیده بود. توسط شکوه‌الملک پسرعموی خود تقاضای ملاقات می‌کند. شاه او را می‌پذیرد و قوام وقتی وارد اتاق شاه می‌شود، بدون رعایت تشریفات می‌گوید آه چقدر بزرگ شده‌ای. شاه از این جمله که جنبه‌ی تحقیر در آن نهفته بود، از قوام نفرت پیدا می‌کند و همیشه انزجار خود را ابراز می‌کرد. در این ملاقات، شاه از قوام خواهش می‌کند کابینه را تقویت کند. قوام با صدور اعلامیه‌ای شایعه‌ی نخست‌وزیری خود را تکذیب می‌نماید.
در مرداد 1321 مجلس سیزدهم به نخست‌وزیری قوام رای اعتماد می‌دهد و شاه ناچار فرمان نخست‌وزیری او را صادر می‌کند. اشغال ایران از طرف متفقین قحطی و کمبود مواد غذائی، تورم شدید اقتصادی و بیکاری، دولت قوام را با مشکلات بزرگی روبرو ساخت. با وجودی که از تنی چند از رجال صدر مشروطیت در کابینه‌ی خود دعوت کرد، مع‌الوصف نتوانست به اوضاع کشور سر و صورتی بدهد. در 17 آذر همان سال مردم شورش کردند، به داخل مجلس ریختند، عده‌ای از نمایندگان را مجروح ساختند، دکاکین به غارت رفت، ساختمانها به آتش کشیده شد و حتی خانه‌ی قوام‌السلطنه را آتش زدند و حکومت نظامی تمام مطبوعات را منحل کرد و مدیران آنها را به زندان انداخت، فقط نشریه‌ای به نام اخبار روز از طرف دولت منتشر می‌شد که حاوی اخبار جاری روز بود. قوام در محیط اختناق و خفقانی که به وجود آورده بود، نتوانست ادامه حکومت دهد، ناچار

از کار کنار گرفت و مجددا صندلی صدارت را به سهیلی داد. مجلس چهاردهم در روزهای آخر عمر خود به فکر تعیین نخست‌وزیر مقتدری افتاد که بتواند بر مشکلات فائق آید. ماجرای آذربایجان و خراسان و فارس و اصفهان هر کدام در نوع خود مشکل بزرگی بودند. اوضاع درهم‌ریخته‌ی کردستان و تهدید قاضی محمد به استقلال، خود داستانی مفصل بود. در آن ایام موتمن‌الملک ذخیره‌ی سیاسی کشور و قوام‌السلطنه رجل استخواندار، کاندیدای نخست‌وزیری بودند. پس از اخذ رای، آراء آنها برابری می‌کرد و هر کدام پنجاه رای موافق داشتند. سید محمدصادق طباطبائی رئیس مجلس، در رای شرکت کرد و به نفع قوام رای خود را در گلدان انداخت و بدین ترتیب با یک رای اضافی، قوام بر رقیب خود موتمن‌الملک فائق آمد و زمام امور را در دست گرفت. قوام، دو تن از نخست‌وزیران سابق یعنی سهام‌السلطان بیات و دکتر احمد متین‌دفتری را به کابینه برد ولی مجلس مخصوصا فراکسیون حزب توده، با عضویت متین دفتری به شدت مخالفت کردند و قوام ناچار از او صرفنظر کرد و دولت و کشور را به دست سهام‌السلطان بیات سپرد و خود با هیئتی از کارشناسان سیاسی و اقتصادی و مطبوعاتی عازم مسکو شد تا قضیه‌ی آذربایجان را حل کند. قریب ده روز در مسکو به سر برد. در نخستین روزهای اقامت خود به هیچ وجه توفیقی در کار به دست نیاورد، حتی مقامات رسمی شوروی از مذاکره با او خودداری کردند. قوام در مسکو تصمیم به استعفا گرفت که از همانجا به اروپا برود ولی همکاران او را به مقاومت بیشتری ترغیب کردند و مراتب را تلگرافی از موتمن‌الملک مشورت نمودند. موتمن‌الملک پاسخ داد قدری تامل کنید. قوام چند روز توقف خود را در مسکو ادامه داد تا اینکه استالین آمادگی خود را برای مذاکره با قوام اعلام نمود و قرار شد قوام به دیدار استالین برود. قوام این ملاقات را نپذیرفت و پیغام فرستاد که او در راس هیئتی به مسکو آمده و اگر ملاقاتی می‌شود بایستی کلیه اعضاء هیئت او حضور داشته باشند. استالین ناگزیر پیشنهاد قوام را پذیرفت و روز بعد قوام‌السلطنه و هیئت او وارد اتاق کار استالین شدند. قوام در صندلی مقابل میز استالین قرار گرفت و بقیه‌ی اعضاء در روی مبلهای سالن نشستند. در این موقع استالین سیگاری از روی میز برداشته و پس از روشن کردن سیگار، مشغول کشیدن سیگار می‌شود بدون اینکه به قوام سیگار تعارف کند. قوام بلافاصله از جعبه سیگار خود سیگاری بر لب می‌نهد و ظاهرا به دنبال فندک در جیبهای خود می‌گردد. استالین فندک خود را روشن کرده سیگار قوام را آتش می‌زند. مذاکرات قوام و استالین رضایت‌بخش بود و قوام با وعده‌ی واگذاری نفت شمال به روسها در صورت تصویب مجلس شورای ملی، موضوع تخلیه‌ی ایران و خودمختاری آذربایجان را با رهبر شوروی توافق می‌کند. او پس از مراجعه از شوروی

چندی بعد کابینه‌ی خود را ترمیم کرده و سه تن از اعضاء حزب توده را داخل کابینه نمود و حزبی به نام دموکرات ایران تاسیس کرد. شاه را موظف کرد در حدود قانون اساسی سلطنت کند و در امر حکومت مداخله ننماید. حتی قسمتی از اختیارات قانونی شاه را محدود نمود مثلا در فرامینی که شاه صادر می‌کرد، همیشه نوشته می‌شد پیشنهاد نخست‌وزیر، قوام دستور داد تمام فرامین دربار را تعویض نمایند و به جای پیشنهاد «تصویب و موافقت قوام‌السلطنه» را افزود. به هیچ‌وجه به توصیه‌های شاه و خاندان پهلوی ترتیب اثر نمی‌داد، در مجالس رسمی و بازدیدها گاهی دیرتر از شاه حضور می‌یافت و زمانی جلوتر از او حرکت می‌کرد. پس از حل مسئله‌ی آذربایجان و فارس و کردستان، شاه خدمات او را صادقانه ستود و به او عنوان و لقب جناب اشرف که قبلا از طرف سلطان احمدشاه هم داده شده بود، اعطاء کرد. قوام قریب بیست‌ماه بلامنازع حکومت کرد تا سرانجام در اثر فشار افکار عمومی انتخابات دوره‌ی پانزدهم را با دخالت کامل حزب دموکرات ایران انجام داد و ظاهرا تمام سرسپردگان خود را به مجلس فرستاد و در آن مجلس فراکسیونی به نام دموکرات ایران با اکثریت قاطع تشکیل شد. لیدر فراکسیون ملک‌الشعرای بهار بود.
شاه پس از حل قضیه‌ی آذربایجان از محبوبیتی که برای او در بین عامه فراهم شده بود، رشک می‌برد و می‌خواست اعاده‌ی امنیت در کشور و سایر اصلاحات توسط او انجام گیرد، لذا در مقام مبارزه‌ی پنهانی با قوام برآمد. ابتدا وزرای نظامی را تحریک کرد که با قوام سرشاخ شوند. قوام هر دو آنها را که سپهبد احمدی و سرلشکر آق‌اولی بودند، از کابینه خارج ساخت. بعد عده‌ای از وزراء را پنهانی تحریک کرد و آنها به حالت اجتماع استعفا دادند و قوام ضرورتی برای رای اعتماد نمی‌دید، مع‌الوصف به اتفاق تنها وزیر کابینه سیدجلال‌الدین تهرانی که مستعفی نشده بود، به مجلس رفت و نطق مفصلی ایراد کرد و تقاضای رای اعتماد نمود. سردار فاخر که چشم به مقام قوام دوخته بود و با شاه سر و سری داشت، موجبات سقوط قوام را فراهم نمود و مآلا اکثریت به او رای عدم اعتماد دادند و نخست‌وزیری او در آذر 1326 ساقط شد. پس از چند روز راه اروپا را پیش گرفت. از آن همه افراد حزب و دوستان و آشنایان، تنها یک نفر در فرودگاه او را بدرقه کرد، آن هم سید جلال‌الدین تهرانی بود.
شاه پس از سقوط قوام ساکت ننشست و به وسیله‌ی ایادی خود مشغول پرونده‌سازی شد تا خدمات قوام را از ذهن مردم خارج کند و خود را قهرمانی ملی قلمداد نماید. اعلام جرمهای متعدد در مجلس و دادگستری به جریان افتاد ولی چون هیچ کدام محتوا نداشت، به جائی نرسید. قوام مدتها در اروپا باقی ماند تا اینکه شاه تصمیم گرفت به قانون اساسی شبیخون بزند و چند اصل آن را به نفع خود تغییر داده، اختیار انحلال

مجلسین را برای خود بگیرد، لذا دستور مجلس موسسان صادر شد. قوام‌السلطنه از اروپا عریضه‌ی سرگشاده‌ای برای شاه نوشت و مدلل ساخت که تغییر قانون اساسی نه به مصلحت شاه و نه ملت است، این خونبهای پدران را نباید ملعبه نمود و راهی برای تغییر آن باز کرد. شاه از نامه‌ی قوام برآشفت، جوابیه‌ای تهیه و به امضای حکیم‌الملک وزیر دربار برای قوام فرستاد و تمام مفاسد کشور را متوجه زمامداری قوام‌السلطنه ساخت. قوام پس از چندی، پاسخی به نامه‌ی شاه داد. این نامه را فقط روزنامه‌ی داریا به مدیریت حسن ارسنجانی انتشار داد. از نظر ضبط در تاریخ، نامه‌ی قوام عینا در زیر به نظر می‌رسد. ضمنا شاه عنوان و لقب جناب اشرف را نیز از او سلب نمود.

در جواب عریضه‌ی سرگشاده که چندی قبل به حضور همایونی عرض کرده بودم نامه‌ای به امضای جناب آقای حکیم‌الملک به اینجانب رسید که تاریخ آن 19 فروردین بود و در روزهای آخرین فروردین که به دستور طبیب در جنوب فرانسه بودم به اینجانب ابلاغ گردید. در آن موقع به شهادت جمعی از آقایان قریب بیست روز بیمار و بستری بودم و بعد هم برحسب وقتی که از جراح متخصص اذن گرفته بودم بایستی روز 27 ماه مه (16 اردیبهشت) برای عمل جراحی به لندن می‌رفتم این بود که پس از رفع کسالت برای ویزای گذرنامه به پاریس آمد و روز 16 اردیبهشت وارد لندن شدم. بدیهی است در جریان عمل جراحی امکان خواندن و نوشتن و فرصت ایراد جواب غیرمقدور بود. اکنون که از بیمارستان بیرون آمده با حال ضعف و نقاهت تحت‌نظر طبیب و جراح در لندن اقامت دارم و فرصت محدودی برای مطالعه جراید تهران حاصل است با کمال تعجب ضمن شایعات جراید در روزنامه‌ی اطلاعات ملاحظه شد که اینجانب نامه‌ای به علیاحضرت ملکه مادر به طهران فرستاده و تقاضا کرده‌ام اجازه داده شود به طهران مراجعت نمایم و نیز نوع انتشارات سبب شد که با حال کسالت اولا شایعات مزبور را تکذیب کنم، زیرا در خود گناه و خطائی نمی‌بینم که مورد عفو و اغماض ملوکانه واقع شوم و بنابراین هر وقت طبیب اجازه دهد به وطن عزیز خود مراجعت خواهم کرد و ثانیا چنانچه آقای ابراهیم حکیمی را بی‌جواب می‌گذاشتم مثل این بود که مندرجات آن را تصدیق کرده باشم و از مدلول جواب واضح بود که آنچه را شرح داده‌اند بر حسب ابتکار شخص ایشان نبوده، چه عمری است با ایشان رفاقت و خصوصیت داشته‌ام و در تمام این مدت کلمه‌ای برخلاف نزاکت و احترام از ایشان نسبت به خود نشنیده‌ام. پس مسلم است که آنچه را ایشان امضاء نموده‌اند ابلاغ فرمایشات همایونی بوده. بنابراین روی سخن و در عرض جواب به پیشگاه ملوکانه است نه به جناب ابراهیم حکیمی و چون در خاتمه‌ی نامه ابلاغ نموده‌اند که حسب‌الامر در آتیه از عرض عرایض به

حضور همایونی خودداری شود ناچار جواب تقریرات را به وسیله‌ی رجال خیرخواه و جراید به عرض برسانم تا برخلاف اراده مبارک عمل و اقدامی نکرده باشم.
آنچه را در عریضه سرگشاده به عرض رسانده‌ام تنها عقیده فدوی نبوده بلکه نظر علمای اعلام و متفکرین عالیمقام و وطن‌پرستان ایران بوده است که جز خیر و سعادت مملکت و صلاح شخص شخیص سلطنت نظری نداشته‌اند و جای بسی تاسف است که عرایض خیرخواهانه به جای حسن قبول تولید ملال و کدورت نموده تا حدی که قسمت اعظم مشکلات موجود را نتیجه‌ی دوران زمامداری فدوی دانسته‌اند.
اعلیحضرت همایونی اگر اندکی صرف وقت فرموده به تاریخ قرن اخیر ایران مراجعه فرمایند توجه خواهند فرمود که دوران زمامداری فدوی از جهانی مشکل‌ترین و هولناکترین ازمنه تاریخ ایران بوده و اگر فدوی به وظیفه‌ی وطن‌پرستی جرات نموده قبول مسئولیت کرده‌ام و مصدر خدمت بوده یا مرتکب خیانت گردیده‌ام تاریخ ایران و بلکه تاریخ دنیا قضاوت آن را کرده و یا خواهد کرد و جای تعجب و تاسف است که اعلیحضرت که حامی و نگهبان مقام و احترام خدمتگزاران کشور هستند به جای تشویق و تقدیر می‌فرمایند زندگانی پلید خود را باید در گوشه زندان سپری نمایم در صورتی که اگر جسارتی کرده‌ام از این نظر بوده است که چون مملکت را مشروطه و اعلیحضرت را متجدد و شاهنشاه دموکرات می‌دانستم لازم دیدم نظریات عموم را در کمال سادگی و صراحت برای خیر مملکت و صلاح شخص اعلیحضرت به عرض برسانم لکن از جوابی که امر به صدور فرموده‌اند جا دارد تصور شود که اوضاع امروز با هفتصد سال قبل فرقی نکرده است چنانکه شیخ سعدی گوید «از تلون طبع پادشاهان برحذر باید بود که وقتی به سلامی برنجد و دیگر وقت به دشنامی خلعت دهند» می‌فرمایند اگر فدوی فراموش کرده یا تظاهر به فراموشی می‌نمایم عواقب سوءسیاست و خیانت‌ورزی فدوی به این کیفیت تجلی می‌نمود که اگر تفضل خداوند و غیرت ملی افراد آذربایجانی همراهی نمی‌کرد و فداکاریهای ارتش دلیر این کشور تحت فرماندهی مستقیم اعلی‌حضرت نبود حال نام آذربایجان از تاریخ کشور زدوده شده بود.

اگرچه عرض ادب پیش یار بی‌ادبی است
زبان خموش ولیکن دهان پر از عربی است
پری نهفته رخ و دیو در کرشمه حسن
بسوخت عقل زحیرت که این چه بلعجبیست
هزار عقل و ادب داشتم من ای خواجه
کنون که مست و خرابم صلاح بی‌ادبیست

افسوس و هزار افسوس که نتیجه‌ی جانبازیها و فداکاریهای فدوی را با

کمال بی‌رحمی و بی‌انضباطی تلقی فرموده‌اند پس ناچارم برخلاف مسلک و رویه خود که هیچ‌وقت دعوی حسن خدمت نکرده‌ام هر خدمتی را وظیفه‌ی ملی و وطن‌پرستی خود دانسته‌ام در این مورد با کمال جسارت و با رقت قلب و سوز دل به عرض برسانم که به خدای لایزال قسم روزی که تقدیرنامه اعلی‌حضرت به خط مبارک به افتخار فدوی رسید که ضمن تحسین و ستایش فرموده بودند سهم مهم اصلاح امور آذربایجان به وسیله‌ی فدوی انجام یافته است متحیر بودم که چگونه افتخار ضبط و قبول آن را حائز شوم زیرا غیر از خود برای احدی در انجام امور آذربایجان سهم و حقی قائل نبودم و فقط نتیجه‌ی تدبیر و سیاست این فدوی بود که به حمدالله مشکل آذربایجان حل شد و اهالی رشید و غیرتمند آذربایجان با سیاست فدوی یاری و همکاری نمودند و بعد که بحمدالله اعلیحضرت با جاه و جلال تشریف‌فرمای آذربایجان شدند- و برخلاف انتظار اعلیحضرت در بعضی نقاط استفاده‌جوئی و غارتگری شروع شد- با تلگراف رمز عرض کردم اگر نتیجه‌ی زحمات و اقدامات این است، از این تاریخ فدوی مسئول امور آذربایجان نیستم و ای کاش به جای این تهمتها و بی‌انصافی‌ها که بر خود اهالی آذربایجان نیستم و ای کاش به جای این تهمتها و بی‌انصافی‌ها که بر خود اهالی آذربایجان معلوم است در آبادی و عمران و رفع خرابی‌ها و خسارتها توجه بیشتری مبذول شده بود که اهالی رنجیده و فلک‌زده‌ی آنجا به اطراف و اکناف پراکنده نمی‌شدند، مال و حشم خود را برای معاش یومیه به ثمن بخس نمی‌فروختند و امروز بعد از چهار سال آذربایجان به صورت بهتر و آبرومندتری عرض‌اندام می‌نمود.
جناب آقای ابراهیم حکیمی با اطاعت امر ملوکانه انواع تهمت و افترا را نسبت به این فدایی ملت و مملکت ابلاغ نموده‌اند پس چرا تکمیل و تصریح ننموده‌اند که تعهدات شوم اینجانب در مسکو چه بود یا اینکه گزارش مسافرت خود را به تفصیل
در مجلس شورای ملی قرائت کردم نقشه‌ی تجزیه‌ی آذربایجان چگونه طرح شده و کی و چه وقت در مجلس شورای ملی لزوم تغییر قانون اساسی را پیشنهاد کرده‌ام و اگر هم وقتی اشاراتی کرده باشم راجع به تفسیر بعضی از مواد قانون اساسی بوده است نه تغییر آن. آن هم به این نظر بوده است که حدود مسئولیت وزراء دستخوش پاره‌ای مداخلات غیرقانونی نشود و امور حکومت من جمیع‌الجهات به وسیله‌ی وزراء و تحت نظارت دقیق مجلس اداره شود و اینکه می‌فرمایند دو نفر از وزرای کابینه را برای تغییر قانون اساسی مامور نموده‌ام برحسب و امر و فرمایش همایونی بوده است که خواستم به عرض برسانند راهی برای تغییر قانون اساسی پیش‌بینی نشده است. آیا تمام این مقدمات دلیل نمی‌شود که به ترتیبی که به همه معلوم است جمعی را به نام مجلس موسسان دعوت

نموده قانون اساسی را تغییر دهند یعنی همان قانون اساسی که اعلیحضرت موقع قبول سلطنت حفظ و صیانت آن را تعهد نموده و سوگند یاد فرموده و کلام‌الله مجید را شاهد و ناظر قرار داده‌اند و مرحوم فروغی رئیس دولت وقت تصریح نموده که اعلیحضرت همایونی طبق قانون اساسی موجود سلطنت خواهند فرمود و اما اینکه می‌فرمایند در کابینه‌ی اول خود از مقام سلطنت انحلال مجلس را درخواست نموده‌ام اولا در آن موقع اکثریت مجلس طرفدار فدوی بوده است ثانیا البته در نظر مبارک هست که یک روز فرمودند فلان نماینده‌ی خارجی عرض کرده است فدوی دعوی انحلال مجلس را کرده‌ام و فرمودند اگر اینطور باشد پس من چه کاره هستم فدوی عرض آن شخص را تکذیب کردم و به عرض رساندم نه اعلی‌حضرت همایونی و نه رئیس دولت هیچکدام حق انحلال مجلس را ندارند و با اصرار تمام استدعا نمودم آن شخص را بخواهند و با حضور فدوی مواجهه نمایند تا صحت و سقم مطلب معلوم شود و با اینکه دو مرتبه عرض خود را تجدید کردم اقدامی نفرمودند و استدعای فدوی به دفع‌الوقت گذشت. در نامه‌ی مزبور نوشته شده است اصلاح و تکمیل قانون اساسی با توجه به سنت طبیعی یعنی اصل تکامل و ارتقاء صورت گرفته فدوی با هوش و ذکاوت فوق‌العاده اعلیحضرت چگونه قبول کنم که اعلیحضرت همایونی چنین فرمایشی را فرموده باشند زیرا قانون تکامل و ارتقاء را نمی‌توان بدین طریق تاویل نمود که حقوقی را که بیش از چهل سال قبل ملت ایران دارا بوده اکنون که افکار عموم ملل روشن‌تر و مبانی آزادی در همه جا محکم‌تر و کاملتر شده و برای مردم دنیا در تمام ممالک حقوق بیشتری شناخته شده است حقوق مردم ایران را به عنوان اصل تکامل و ارتقاء یعنی به طور معکوس لغو کرده و قانون اساسی کشور را به نفع قوه مجریه تغییر داد و ملت ایران را از حق مشروع و مسلم خود محروم نمود.

امر فرموده‌اند در عریضه سرگشاده حقوق و حدود مقام سلطنت را بی‌پایه و مایه و بی‌ادبانه و جسورانه تلقی نموده و اگر این حقوق تشریفاتی می‌بود اکنون بنیان نظام کشور از بیخ و بن برکنده شده بود. فدوی آنچه را به عرض رسانده‌ام معمول ممالک مشروطه دنیا و مدلول قانون اساسی ایران بوده است و چنانچه عده‌ای از قضات محترم و عالی‌مقام کشور و متخصصین خارجی را مامور می‌فرمودند که عرایض فدوی را با قانون اساسی موجود تطبیق نمایند صحت و سقم عرایض فدوی معلوم می‌شد و نظری جز این نداشته‌ام که اعلیحضرت سالهای فراوان با کمال محبوبیت بر اریکه‌ی سلطنت برقرار باشند و مقام شامخ سلطنت را آلوده امور حکومت نفرمایند و به معمول سلاطین مشروطه و قانون اساسی ایران از مسئولیت و طرفیت با مردم مصون و محفوظ مانند. می‌فرمایند ضرورت

پاره‌ای اصلاحات از قبیل تمدید مدت مجلس برای جلوگیری از تشنج انتخاباتی که هر دو سال گریبانگیر کشور می‌شود و با افزایش عده نمایندگان مجلس برای تقویت بنیان حکومت ملی به حدی روشن است که محتاج به توضیح نیست. خاطر مبارک مستحضر است که در قانون اساسی موجود عده‌ی نمایندگان تا دویست نفر پیش‌بینی شده است و برای تمدید مدت مجلس نیز هر وقت از طرف ملت تقاضاهای تمدید شد و آزادیخواهان و صلحای قوم تقاضای مجلس موسسان نمودند و مجلس موسسان در کمال آزادی و بی‌مداخله مامورین دولت تشکیل یافت راجع به تمدید مجلس نیز تصمیم ملت معلوم خواهد شد.
می‌فرمایند که در دوره‌ی زمامداری فدوی حبس و زجر عناصر آزادیخواه به حدی بود که عده‌ای از آنان در توفیقگاه درگذشتند و پاره‌ای دیگر نزدیک به این خطر گردیده بودند. خوب بود یکی از آنان را که در توقیفگاه درگذشته بودند معلوم فرموده بودند به علاوه ایام زمامداری فدوی به حدی با پیشامدهای هولناک مصادف بود که ناچار از بعضی از دوستان عزیز و حتی منسوبین خود با کمال احترام در عمارت شهربانی پذیرائی نمودم لیکن بر خاطر مبارک پوشیده نیست که بعد از فدوی هر امری که واقع شد اشخاص محترم و آزادی‌خواه را به حبس و زجر محکوم و در محبس شهربانی زندانی نمودند و روحانی بزرگواری را مانند آیت‌الله کاشانی که چندی در قزوین با کمال احترام و آزادی مهمان فدوی بودند و با اینکه خودشان میل به توقف فرمودند، تا زنده‌ام از وجود محترمشان خجل و شرمنده‌ام شبانه به آن طرز فجیع گرفتار و از هیچ نوع بی‌احترامی و اسائه ادب به شخص ایشان و مقام روحانیت فروگذار نکردند و ایشان را بدون هیچ دلیل و مدرک گرفتار و تبعید و در قلعه‌ی فلک‌الافلاک زندانی نمودند و بطرزی شرم‌آور از وطن مالوف اخراج و تبعید کردند و چنین فاجعه‌ی بی‌سابقه‌ای را به جامعه و روحانیت وارد ساختند. فدوی عرض نمی‌کنم این جنایت به امر و دستور اعلیحضرت همایونی واقع شده بلکه یقین دارم خاطر مبارک از وقوع آن مکدر و متاثر است لکن عرض می‌کنم بعد از اطلاع چرا مجرم و مسبب را تنبیه و تعزیر نفرموده از خدمت اخراج ننموده‌اند.
می‌فرمایند مردم به خوبی واقف هستند چه کسانی در مدت حکومت خود میلیون‌ها اندوخته ذخیره کرده و چه اشخاصی نیز میلیونها در راه رفاه عموم صرف نموده‌اند و در جای دیگر اشاره به جوازفروشی و رشوه‌خواری فرموده‌اند. اولا اگر اعلیحضرت در تمام اوقات حکومت فدوی چه قبل از سلطنت اعلیحضرت و چه بعد معلوم فرمودند که فدوی اهل رشوه و استفاده بوده‌ام یا اندوخته و ذخیره‌ای در بانکهای داخله یا خارجه دارم تمام دارائی خود را به دولت تقدیم می‌کنم. ثانیا راجع به موضوع جواز

چنانکه مکرر به عرض رسانده‌ام در محافل عمومی اظهار داشته و در مجلس شورای ملی به دفعات تصریح کرده‌ام فدوی چیزی از کسی نخواسته‌ام مقداری برنج و غیره اضافه بر احتیاجات کشور بود که اگر خارج نمی‌شد می‌پوسید و ضرر آن به رعیت و ملاک می‌رسید و از طرفی برای آسایش مردم و رفع نگرانی‌ها حزب دموکرات ایران تشکیل شده بود و لازم بود با عجله و شتاب پیشرفت کند این بود که خود مردم برای سرعت جریان و پیشرفت حزب دموکرات ایران و هم برای صرفه دولت و صرفه رعیت و ملاک و پیشرفت امور آذربایجان برای مقداری برنج و جو با تصویب هیئت وزراء اجازه‌ی صدور گرفته و ارز آن را به دولت پرداختند و هدایائی نیز به حزب دموکرات ایران دادند و اینکه می‌فرمایند چه اشخاصی میلیون‌ها در راه رفاه عمومی صرف نموده‌اند این قسمت را هم مردم خوب می‌دانند که این میلیونها را خود دارا بوده‌اند یا از اموال و املاک مردم فقیر و غنی این مملکت اندوخته و بعد که خط آن اموال غیرمقدور شد مقداری از آن را به چه مصارفی رسانده‌اند.
در خاتمه عرض می‌کنم که اعلی‌حضرت همایونی البته عرایض مکرر فدوی را فراموش نفرموده‌اند که فدوی با وضع حاضر داوطلب هیچ نوع منصب و مقامی نبوده‌ام و آنچه را با کمال وضوح و خلوص به عرض رسانده‌ام در راه خیر مملکت و صلاح شخص اعلیحضرت بوده و باز هم عرض می‌کنم که دوام و بقای سلطنت، و موفقیت، در حفظ و حراست حقوق ملت و احترام به افکار عامه است و در این موقع انتظار عموم از پیشگاه مبارک این است که حقوق ملت طبق قانون اساسی موجود محفوظ بماند و امور کشور به مبعوثین ملت و وزرای مسئول واگذار شود و دولتها مانند همیشه با رای تمایل مجلس انتخاب شوند و اعلیحضرت همایونی طبق روح قانون اساسی سلطنت فرمایند و آنچه برخلاف این منظور در بیست سال سلطنت شاهنشاه فقید معمول بوده از جزئی و کلی منسوح و متروک گردد و از آنچه را هم خلف وعده و نقض عهد است اجتناب شود. بدیهی است با پیروی مراتب فوق عموم افراد ملت را به وفاداری و فداکاری تشویق و ترغیب فرموده و قلوب مردم را به مهر و محبت وجود مبارک تسخیر خواهند فرمود برعکس چنانچه حقوق مردم گرفته شود و دلها شکسته و مجروح گردد جز یاس و ناامیدی عمومی که موجب بغض و عناد و مقدمه مقاومت و طغیان است نتیجه‌ای نمی‌توان انتظار داشت.

ما نصیحت به جای خود کردیم
چند وقتی در این بسر بردیم
گر نیاید به گوش رغبت کس
بر رسولان پیام باشد و بس

25 خرداد از لندن احمد قوام

قوام مدتی در اروپا به معالجه پرداخت و در اوایل 1329 به تهران بازگشت و غالبا ملتزم بستر بیماری بود. در همین سال وثوق‌الدوله برادر او درگذشت. قوام از این حادثه سخت مکدر شد و غالبا وقت خود را در مصاحبت دوستان می‌گذرانید. در 1331 بین مصدق‌السلطنه و شاه اختلافاتی بروز کرد. مصدق خواهان وزارت جنگ بود ولی شاه از واگذاری آن خودداری کرد و مصدق از نخست‌وزیر استعفا داد. شاه برای اینکه حریف گردن‌کلفتی در مقابل مصدق بتراشد، سراغ قوام‌السلطنه رفت. در این کار تلاش اشرف پهلوی برای جلب رضایت قوام چشمگیر بود. قوام‌السلطنه جاه‌طلب که در آن هنگام هشتاد و یک سال از سنش می‌گذشت، داوطلب نخست‌وزیری شد و مجلس با اکثریت ضعیفی به او رای اعتماد داد و فرمان با عنوان جناب اشرف برای او صادر شد. به دنبال استعفای مصدق و روی کار آمدن قوام، مردم به حرکت درآمدند. جبهه ملی از یک طرف، آیت‌الله کاشانی و بازار تهران از طرف دیگر مردم را برای یک قیام خونین آماده کردند. مخصوصا اعلامیه‌ی شدیداللحن قوام که چند بار از رادیو قرائت شد، بیشتر مردم را به حرکت درآورد به طوری که در روز سی تیر 1331 تهران و غالب شهرستانها صحنه‌ی زدوخورد پلیس و مامورین نظامی با مردم بود. در آن روز عده‌ی کثیری در تهران و شهرستانها کشته و زخمی شدند و ناچار در اثر عقب‌نشینی شاه، قوام از سمت خود استعفا داد و مجددا مصدق با اختیارات نظامی زمام امور کشور را در دست گرفت. شاه در کتاب ماموریت برای وطنم در مورد انتصاب قوام به نخست‌وزیر برای دفاع از خود و رد اعمال خلاف خویش چنین می‌نویسد:

«... من برخلاف نظر باطنی خود احمد قوام را که در گذشته شاغل مقام نخست‌وزیری بود به جای وی به نخست‌وزیر برگزیدم زیرا بزعم عده‌ای قادر بود در برابر دست‌چپی‌ها سخت مقاومت نماید. با روی کار آمدن قوام‌السلطنه حزب توده بلافاصله به طرفداران مصدق پیوستند و دست به تظاهر و آشوب زدند. نظم و قانون مختل گشت و دولت قوام در برابر عناصر اخلالگر و افراطی ناتوان ماند. ضمنا نطقی که قوام در رادیو کرد و در آن مخالفت خود را با احساسات شدید عامه در مسئله‌ی ملی شدن نفت اظهار نمود، اوضاع را وخیم‌تر ساخت. قوام به علت کبر سن بسیار ناتوان و بیمار شده و غالبا در مذاکرات مهم سیاسی به خواب می‌رفت هرچند حقیقتا در حل مسائل به اعمال قدرت معتقد بود ولی من وجدانا نمی‌توانستم اجازه‌ی اتخاذ چنین رویه‌ای را به شخص ناتوانی مانند او بدهم، ناچار پس از چهار روز نخست‌وزیری به صلاحدید من از نخست‌وزیری استعفا داد».

قوام پس از استعفا، مدتی به حالت اختفا می‌زیست و جانش در خطر بود.

مجلس هفدهم لایحه‌ی مصادره‌ی اموال او را تصویب کرد و مامورین دولتی به خانه‌ی او رفته و از اموالش صورت‌برداری نمودند. قوام بعد از این جریان کاملا تاب و توان خود را از دست داد و غالبا بیمار بود تا اینکه در تیرماه 1334 در سن 82 سالگی درگذشت و در مقبره‌ی خانوادگی در قم مدفون شد.
قوام‌السلطنه در سن بیست سالگی با دختر حاجب‌الدوله دولو قاجار ازدواج کرد و تا آخر عمر صاحب فرزندی از او نشد. در 1326 در لاهیجان با دختر یکی از کشاورزان خود عقد ازدواج بست. حاصل این مزاوجت یک پسر به نام حسین بود که قوام و همسر اصلی‌اش به این کودک علاقه‌ی خاصی داشتند. حسین پس از مرگ پدر، چندی تحت‌نظر دکتر امینی در اروپا تحصیل نمود و با دختر جواد مسعودی ازدواج کرد ولی این ازدواج طولانی نشد و قسمتی از ثروت حسین از بین رفت. او تدریجا به مواد مخدر پناه برد و در استعمال این مواد راه افراط را پیمود تا اینکه در 34 سالگی در اروپا در اثر استعمال مواد مخدر درگذشت.
درباره‌ی قوام‌السلطنه سیاستمدار کهنسالی که قریب 60 سال در صحنه‌ی سیاسی ایران بازیگر ماهری بود، همه‌گونه سخن رفته است. دشمنان او بیشتر از دوستانش توانسته‌اند درباره‌ی او چیز بنویسند یا حرف بزنند.
او مجموعا پنج بار نخست‌وزیر و متجاوز از بیست مرتبه وزیر، یک بار فرمانروای کل خراسان و یک دوره هم وکیل مجلس بوده است. قوام ذاتا مردی مستبد و قانون‌شکن و جاه‌طلب بود، از جنجال و سروصدا لذت می‌برد، همیشه دوران صدارت او با هیاهو و سروصدا توام بوده است ولی در عین حال به وطن عشق می‌ورزید و هرگز خیانتی به زعم خود مرتکب نشد. از تملق لذت می‌برد، به همین دلیل اطرافیان او را همیشه افرا متملق و چاپلوس تشکیل می‌دادند. از ریخت‌وپاش دولتی ابائی نداشت. او مردی به تمام معنا دانشمند بود، از ادبیات و فلسفه و عرفان بهره‌ی کافی برده بود، گاهی برحسب تفنن شعر می‌سرود. اشعار او پرمغز و مشحون از مضامین لطیف ادبی است. البته در سرودن شعر هرگز به پایه و مایه برادرش وثوق‌الدوله نبود. در تحریر واقعا معجزه می‌کرد. نامه‌های او همیشه محکم و مستند و مستدل با کلمات زیبای فارسی و عربی توام بود. معتقدات مذهبی داشت. به اهل علم و روحانیون احترام می‌گذاشت. درب منزل او به روی همه باز بود. زندگانی او از محل عایدات باغهای چای در لاهیجان تامین می‌گردد.
درباره‌ی قوام اظهارنظرهای متعدد و متضادی شده است که در اینجا به چند مورد آن اشاره می‌کنیم. در یادداشتهای خطی موجود در کتابخانه‌ی مجلس که ظاهرا تالیف حاج میرزا ابوالحسن علوی است و تاریخ تحریر آن 1336 ه.ق می‌باشد، درباره‌ی قوام‌السلطنه چنین آمده است:

«قوام‌السلطنه (میرزا احمدخان) پسر میرزا ابراهیم‌خان معتمدالسلطنه در ایام جوانی جزء پیشخدمتهای ناصرالدین شاه و بعد منشی امین‌الدوله میرزا علی‌خان در موقعی که حکومت آذربایجان را داشته بود بعد در موقع صدارت میرزا علی‌خان امین‌الدوله در حدود 1315 به منشی حضوری صدراعظم معرفی شد و مدتی گذشت. به مناسبت حسن‌خط و نیکوئی انشاء به منشی حضوری مظفرالدین شاه و از لقب دبیرحضوری که داشت به وزیرحضوری مفتخر گردید. در دوره مشروطیت پس از فتح تهران (1327) معاون وزیر داخله شد و به واسطه بروز لیاقت زیادی که در ترتیبات و تاسیسات جدیده به خرج داده به وزارت داخله و وزارت جنگ و وزارت مالیه مدتی مشغول بود و حالیه (1336) در طهران بی‌شغل است. سن او بیش از چهل سال نیست. یکی از رجال قابل ایران است».
در کتاب برگزیدگان تالیف امیرمسعود سپهرم درباره‌ی او چنین آمده است:
«در نظم و نثر صاحب ذوق و چیره‌دست و جامع کمالات و سیاستمداری بزرگ بود و خدمات بسیار ارزنده و فراموش نشدنی به ملت ایران و حتی نسلهای آینده این مملکت انجام داد».
(بخش 1) احمد، ملقب به قوام‌السلطنه (و. 1249 ه.ش- ف. تهران 1334 ه.ش) وی در دربار مظفرالدین شاه سمت دبیری مخصوص و ریاست دفتر را داشت و فرمان مشروطیت به خط او نوشته شده. قوام در دوره‌ی احمد شاه مدتی والی خراسان بود و پس از تشکیل کابینه‌ی سید ضیاء محبوس شد و سپس در زمان شاه مذکور نخست‌وزیر گردید (1301 -1300 ه.ش)، و چون سردارسپه به نخست‌وزیری رسید، قوام از کار برکنار شد و سپس مجبور به ترک ایران گردید. پس از شهریور 1320 فعالیت‌های سیاسی را مجدداً آغاز کرد و مکرر نخست‌وزیر شد (1331 -1326 -1325 -1324 -1321). آخرین بار فقط 4 روز نخست‌وزیر بود و بر اثر حوادث 30 تیر 1331 از کار برکنار شد. وی به بیماری قلبی درگذشت.
(1334 -1252 ش)، خطاط، ادیب و شاعر. ملقب به دبیر حضور، وزیر حضور و قوام السلطنه. وی از رجال نامی عهد مظفری و عصر مشروطیت است. نخست جزو عمله خلوت و پیشخدمتهای ناصرالدین شاه بود. در صدارت عین‌الدوله (سلطان عبدالمجید میرزا) منشی بود. پس از آن به تدریج در مقامات دولتی ترقی کرد، چنان که بارها به وزارت رسید و چندین بار نخست وزیر شد. ژاندارمری در زمان تصدی او در پست وزارت داخله تشکیل یافت. خروج نیروهای شوروی از ایران، بعد از جنگ جهانی دوم، و نیز عدم پشتیبانی شوروی از دموکراتهای آذربایجان، از نتایج اقدامات او دانسته شده است. وی در نظم و نثر صاحب ذوق بود و در خوشنویسی نیز مهارت داشت. فرمان مشروطیت به خط اوست. در تهران درگذشت و در

مقبره‌ی خانوادگی خود در قم به خاک سپرده شد. قوام‌السلطنه خط شکسته نستعلیق را استادانه می‌نوشت و در نستعلیق نیز ماهر بود. از آثار وی: یک مرقع، شامل ده رقعه مناجات حضرت علی (ع) که به شیوه‌ی میرعماد سیفی قزوینی و به قلم دو دانگ و کتابت عالی نوشته شده، با رقم : «... احمد بن معتمدالسلطنه، فی شهر رجب المرجب سنه‌ی 1311»؛ یک مرقع مشتمل بر قصیده‌ای در مدح مظفرالدین شاه، به قلم چهار دانگ خوش، با رقم: «المذنب احمد»؛ دو قطعه نستعلیق سه دانگ خوش، با رقم: «المذنب احمد».[1]
برگرفته از کتاب :شرح حال رجال سیاسی و نظامی معاصر ایران (جلد دوم)
منابع زندگینامه :[1] احوال و آثار خوشنویسان (43 -42 / 1)، تاریخ هنرهای ملی (1033 / 2)، تذکره خوشنویسان معاصر (94 -88)، شخصیتهای نامی (400 -398)، شرح حال رجال (99 -94 / 1)، گلستان هنر (بیست و یک)، نخبگان سیاسی ایران (141 ،136 ،133 ،110 ،92 ،89 ،84 ،83 ،75 / 3).

قوام‌الدین مسعود

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، مذهب، نقاش و خطاط. از تذهیب‌کاران و تصویرگران بود و در خط نستعلیق نیز مهارت داشت. این هنرمند برادری نیز به نام کمال‌الدین عبدالوهاب مشهور به خواجه کاکا داشت که به شغل اجدادی خود علاقه‌مند بود و در شیراز زندگی می‌کرد. از آثار تذهیب و خطی وی، قطعه خط گلزاری است که به شیوایی تمام تزیین شده، با رقم: «مشقه العبدا المذنب مسعود بن میرکی المذهب».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1150 -1149 / 3)، خوشنویسان و هنرمندان (104 ،20)، گلستان هنر (چهل)، هنر عهد تیموریان (593 ،589 4،).

کاتب الخاقان، علی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1339 -1257 ش)، عالم و خطاط. در تهران به دنیا آمد. در نوجوانی به فراگیری علوم قدیمه پرداخت و در ادبیات فارسی و عربی تبحر یافت. او در خط شاگردی پدر خود را نمود تا به درجه کمال رسید. وی را به تقوا، پاکدامنی و حسین خلق ستوده‌اند. کاتب الخاقان در تهران درگذشت و در قم در قبرستان نو دفن شد. از وی قطعات بسیاری به جای مانده است. از دیگر آثارش: «سه مقاله‌ی مخصوص»، سه مقاله اخلاقی، به فارسی، به نامهای: «دیباچه اخلاق»، «دریچه اخلاق» و «سراچه اخلاق»؛ «فلسفه مخصوص»؛ «درر المنثوره».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تذکره‌ی خوشنویسان معاصر (100 -98)، الذریعه (164/ 12 ،148/ 8).

کاتب الخاقانی، محمد صالح

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1018 ق)، خطاط. وی جامع مرقعی است که برای ولی محمد خان، حکمران استراخان، نگاشته که تاریخ ترتیب آن «مرقع خوب» (1018 ق) است. این مرقع دیباچه‌ی بسیار مزینی دارد و شامل قطعات شیوایی از خطوط استادان خط نستعلیق مانند: سلطانعلی مشهدی، میرعلی هروی، محمود بن اسحاق شهابی، محمد حسین تبریزی، میر معز کاشانی و سید احمد مشهدی می‌باشد. به غیر از خطوط، چند تصویر دیگر نیز وجود دارد که از کارهای عصر بابری هند و رضا عباسی است و برخی از تصاویر نیز به سبک اروپایی نقش شده است. مقدمه‌ی این مرقع به قلم دو دانگ خوش نوشته شده و رقم؛ کتبه الفقیر... محمد صالح الکاتب الخاقانی غفر ذنوبه و ستر عیوبه» دارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (777/ 3)، هنر عهد تیموریان (590- 591).

کاتب السلطان شیرازی، محمد حسین

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف ح 1317 ق)، خطاط. از کاتبان دربار ناصرالدین شاه بود و از طرف او به کاتب السلطان ملقب شد. وی یکی از چیره‌دست‌ترین خوشنویسان طراز اول خط نستعلیق است و این خط را- از شش دانگ جلی تا کتابت خفی و غبار- بسیار خوش می‌نوشته است. او پس از قتل ناصرالدین شاه، در دربار مظفرالدین شاه در سمت خود باقی ماند و آثاری نیز به نام وی از خود به جا گذاشت. کاتب السلطان در حدود هشتاد سالگی در تهران درگذشت. از آثار وی: یک نسخه کتیبه‌ی امامزاده عبداللّه در شهر ری، به قلم کتیبه‌ی دو دانگ ممتاز و با رقم: «کتبه العبد المذنب محمد حسین الشیرازی... سنه 1273»؛ یک مرقع به قلم دو دانگ و کتابت خفی عالی، با رقم: «الفقیر الحقیر المذنب... محمد حسین الشیرازی غفر له سنه 1274»؛ یک نسخه شش دفتر «مثنوی» مولانا، به قلم کتابت ممتاز، با رقم: «... و انا العبد کاتب الحضرت السلطانی محمد حسین الشیرازی... سنه‌ی 1279»؛ یک نسخه «دیوان» حافظ، به قلم کتابت عالی، با رقم: «... محمد حسین الشیرازی.. سنه 1279»؛ یک نسخه ترجمه‌ی فارسی قرآن، به قلم نیم دو دانگ ممتاز، با رقم: «... انا العبد کاتب السلطانی، محمد حسین الشیرازی... سنه‌ی 1290»؛ ده اثر دیگر وی در «احوال و آثار خوشنویسان» ذکر شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (694 -689/ 3)، اطلس خط (570 -569)، تاریخ هنرهای ملی (990 -988/ 2)، تذکره‌ی خوشنویسان معاصر (63).

کاتب السلطان قمی، محمد ابراهیم

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1106 ق)، نقاش و خطاط. در شهر قم به دنیا آمد. در دوره‌ی جوانی به اصفهان رفت و در این شهر با استادان نامی آشنا شد. وی سپس به دربار شاه سلیمان صفوی (1105 -1077 ق) راه یافت و به لقب کاتب السلطانی مفتخر گردید. کاتب السلطان در صنعت تذهیب و گل آرایی و قلمدان سازی مهارت داشت و در خطوط نستعلیق و نسخ و رقاع و شکسته، استادی صاحب قلم بود. بعضی از هنرشناسان، استاد حاجی محمد، برادر کوچکتر محمد ابراهیم کاتب السلطان، را با این هنرمند یک نفر به حساب آورده و دو اسم متفاوت برای یک نفر در نظر گرفته‌اند در حالی که آنها، دو نقاش جداگانه و برادرانی از سلاله حاج یوسف قمی بوده‌اند. از شاگردان وی، میرزا احمد نیریزی را ذکر کرده‌اند. از آثار او: نسخه‌ی پراعتبار «صحیفه‌ی سجادیه»، که کتابت و آرایش آن را خود انجام داده است، با رقم: «... ابن‌حاجی یوسف، محمد ابراهیم... سنه 1092...«؛ قطعه خطی در شیوه‌ی نسخی که زمینه‌ی آن، انواع حیوانات و پرندگان زیبا به شیوه‌ی حل کاری آرایش یافته، با رقم: «مشقه العبد... محمد ابراهیم المذهب القمی... به محروسه اصفهان 1103»؛ قلمدان زیبایی که به خط و تذهیب آراسته شده، با رقم: «کتبه اقل عباد اللّٰه محمد ابراهیم الکاتب السلطانی فی شهور سنه ست و مائة بعد الالف». پنج اثر دیگر وی در «احوال و آثار نقاشان» ذکر شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (648 -638/ 2)، اطلس خط (352)، گلستان هنر (نوزده، چهل و هشت)، هنر قلمدان (99 ،73).

کاتب السلطان، حسین

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1337 ق)، خطاط. وی نزد میرزا غلامرضا اصفهانی و میرزا علی محمد صفا تعلیم خط گرفت. در نوشتن خط نستعلیق، به ویژه جلی، شیوه‌ی مخصوصی داشت و از شکسته و تعلیق نیز بهره‌مند بود. از شاگردان وی فرزندش، علی مخصوص کاتب الخاقان است که او نیز از خوشنویسان مشهور است. کاتب السلطان در مشهد وفات یافت و همان جا دفن شد. از آثار وی چند قطعه به قلم سه دانگ متوسط و یک مکتوب به قلم نیم دو دانگ خوش موجود است که تاریخ 1308 ق دارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (163/ 1)، تذکره‌ی خوشنویسان معاصر (76 -75)، شرح حال رجال (237/ 5).

کاتب سرای، خلیل

قرن:16
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(؟)، خطاط. از خطوط وی، یک قطعه از مرقع ثلث چهار دانگ خوش و رقاع کتابت خوش، با رقم: «العبد الداعی خلیل کاتب سرای».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1065/4).

کاتب شیرازی، روزبه

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1011 ق)، خطاط. از خوشنویسان شیراز بود. از آثار وی: یک نسخه «اسکندرنامه» نظامی، به قلم کتابت خفی خوش و با رقم: «تمت الکتاب... علی ید الفقیر الحقیر روزبه الکاتب الشیرازی... سنه‌ی احدی عشر و الف...». وی ممکن است همان روزبهان باشد که سپهر نام او را آورده و سهوا به جای «روزبه» «روز بهان» ضبط کرده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (221 -220 /1).

کاتب شیرازی، محمد

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، خطاط. از آثار وی: قرآن وزیری جلد روغنی، دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مذهب، نسخ یاقوتی خوش، با رقم: «کتبه العبد المذنب العاصی محمد الکاتب الشیرازی» (حدود قرن 11).
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1179/ 4).

کاتب شیرازی، محمد قوام

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 958 ق)، خطاط. مشهور به حمامی. از آثار وی: یک نسخه «صفوة الصفی»، به قلم کتابت متوسط و با رقم: «قد اتفق الفراغ... محمد القوام الکاتب الشیرازی المشهور به حمامی... سنة ثمان و خمسین و تسعمائة الهجریة»؛ یک نسخه «خمسه» نظامی، به قلم کتابت متوسط و با رقم: «تم الکتاب... محمد القوام الکاتب الشیرازی»؛ یک نسخه «گلستان» و «بوستان» سعدی، به قلم کتابت متوسط و با رقم: «تم الکتاب کتبه محمد قوام شیرازی غفر له»؛ یک نسخه «دیوان» حافظ، با رقم: «محمد الشیرازی المشهور به حمامی»؛ یک نسخه «سبحة الابرار» جامی، با رقم: «محمد القوام الکاتب الشیرازی، سنه 958»؛ یک نسخه «شاهنامه‌ی» فردوسی، به قلم کتابت خوش، با رقم: «محمد القوام ... در شهر شیراز».
در «احوال و آثار خوشنویسان» به دوازده اثر دیگر وی اشاره شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (816 -814/ 3)، هنر عهد تیموریان (314، 392- 393، 528، 631).

کاتب شیرازی، نعیم‌الدین

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 915 ق)، خطاط. از آثار وی: یک نسخه «دیوان» امیر خسرو دهلوی، به قلم کتابت خفی متوسط، با رقم: «تم بعون اللّٰه و توفیقه، سابع عشرین شهر جمادی‌الاول سنه‌ی 898، نعیم‌الدین الکاتب شیرازی اصلح اللّٰه حاله»؛ یک نسخه «دیوان» کمال خجندی، به قلم کتابت خفی متوسط، با رقم: «تم الکتاب... علی ید العبد المذنب نعیم‌الدین الکاتب، فی شهور سنة احدی و تسعمائة»؛ یک نسخه «خمسه» نظامی، به قلم کتابت متوسط، با رقم: «نعیم‌الدین کاتب الشیرازی» و تاریخ 907 ق؛ نسخه‌ی دیگر «خمسه» نظامی، به همان قلم، با رقم: «نعیم‌الدین الکاتب» و تاریخ 915 ق.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (946/ 3).

کاتب لاری، محمد

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط. از آثار وی: یک نسخه «هفت اورنگ» جامی، دارای سرلوحه‌ی مذهب و جداول رنگین مطلا و جلد چرمی، در سال 958 ق.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :هنر عهد تیموریان (683).

کاتب نیشابوری، محمدصالح

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1096 ق)، خطاط. از آثار وی: قرآن رحلی، دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مرصع عالی، نسخ کتابت جلی متوسط، با رقم: «... ابن غلامحسین، محمدصالح الکاتب المنسوب الی النیسابور... سنة سادس و تسعین بعد الالف من الهجرة النبویة 1096».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1182/ 4).

کاتب هروی، برهان

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط. از خوشنویسان گمنام هرات بود. از خطوط وی: «شرح رباعیات» و «لوایح» جامی، با رقم: «کتبه العبد المذنب برهان الهروی الکاتب غفر الله ذنوبه و ستر الله عیوبه، فی شهور سنه نهصد و چهل و شش».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :خوشنویسان و هنرمندان (47).

کاتب هروی، خورد

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، خطاط. از کاتبان خوشنویس گمنام بود. از خطوط وی: یک نسخه «مثنوی» مولانا، به قلم کتابت خفی خوش، با رقم: «خاتمه المجلد السادس من المثنوی المعنوی... بدارالسلطنه‌ی هرات... بتاریخ شهر ذی‌الحجه سنه‌ی 1026 علی یدی الضعیف النحیف ملا خورد الکاتب غفر ذنوبه و ستر عیوبه».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (182/1).

کاتب، ادریس

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم ق)، خطاط. وی مردی دانشمند بود که در انشاء و خط تعلیق مهارت تمام داشت. خط او اگرچه نازک و رعنا نبوده و پیرو خواجه عبدالحی بوده اما اسلوب و اصول خوب داشته است. او کاتب پادشاهان آق قوینلو، حسن پادشاه (وف 882 ق)، و رستم پادشاه (سلطنت 897 ق)، و الوندبیگ (وف 910 ق) بود.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ اصفهان (225)، گلستان هنر (44).

کاتب، حبیب‌اللّه

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دوازدهم و سیزدهم ق)، خطاط. از آثار او: یک قطعه با سفیدآب روی کاغذ مشکی، به خط ثلث دو دانگ جلی عالی و نسخ کتابت و رقاع خوش، با رقم: «مشقه العبد المذنب حبیب‌اللّه الکاتب» (قرن 13 -12).
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1057/4).

کاتب، شاه قاسم

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1028 ق)، خطاط. از کاتبان خوشنویس زبردست و از معاصران میرعماد معروف است. با اینکه او را باید از کاتبان استاد خط نستعلیق دانست، اما ترجمه‌ی احوالش را ذکر نکرده‌اند. آنچه از آثار وی معلوم می‌شود، این است که وی بیشتر در هرات می‌زیسته و ظاهرا ابتدا در کتابخانه‌ی سلطان علی چکنی و بعدها در کتابخانه‌ی حسن خان شاملو، به امر کتابت اشغال داشته است. از آثار وی: یک نسخه‌ی منتخب «مثنوی» مولانا و منتخب «حدیقه الحقیقه‌ی» سنایی، به قلم کتابت عالی، با رقمهای: «در کتابخانه‌ی نواب... حسن خان شاملو صورت تحریر یافت، کتب المذنب شاه قاسم.. سنه‌ی 1028» و «تمت الکتاب... 1028 در کتابخانه‌ی... حسن خان شاملو... کتبه المذنب شاه قاسم الکاتب...»؛ یک نسخه «دیوان» حافظ، به قلم کتابت عالی با رقم: «تمت... 1010 کتبه المذنب شاه قاسم...»؛ یک نسخه «بوستان» سعدی، به قلم کتابت خوش، با رقم: «در کتابخانه‌ی نواب کامیاب صورت تحریر یافت، فی غره‌ی شهر صفر 1014، کتبه شاه قاسم غفر ذنوبه». در «احوال و آثار خوشنویسان» به شش اثر دیگر وی اشاره شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (292 -290 /2)، هنر عهد تیموریان (513، 512، 500).

کاتب، فتح الله

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط و شاعر. وی جمیع خطوط را خوب می‌نوشت و در تبریز کاتب شاه‌اسماعیل اول صفوی (930 -907 ق) بود. بعد به عثمانی رفت و در استانبول کاتب سلطان سلیم اول (926 -918 ق) شد. وی اشعار زیادی از حفظ بود و خود نیز شعر می‌سرود. از آثار وی: «دیوان» شعر؛ قطعه‌ای در مرقع بهرام‌میرزای صفوی، به قلم سه دانگ و کتابت خفی خوش با رقم: «العبد فتح‌الله».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1129 / 4 ،564 / 2)، الذریعه (807 / 9)، لغت‌نامه (ذیل/ فتح‌الله)، مجالس النفائس (393).

کاتب، فخرالدین احمد

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم ق)، خطاط. به خط وی: یک نسخه «کلیات» کمال خجندی، که به قلم کتابت خوش نوشته است و چنین تمام می‌شود: «قد وقع الفراغ من تحریر دیوان... الشیخ کمال...، محمد الخجندی، فی... سنة خمسن و ستین و ثمانی مائة، علی انامل اقل عبادالله الواهب، فخرالدین احمد الکاتب...»؛ همچنین بعضی ترجیعات، از مجموعه ترجیع‌بندهای کتابخانه‌ی مجلس شورای ملی به خط اوست که به قلم کتابت جلی متوسط نوشته شده، با رقم: «کتبه العبد الغریب... فخرالدین احمد...»؛ یک رقعه از مرقع، به قلم کتابت متوسط، با رقم: «مشقه العبد الغریب، فخرالدین احمد، احسن‌الله احواله، بدارالسلم بغداد»؛ کتیبه‌ی کاشی معرق در مسجد جامع یا مسجد حاجی ملک در ده بفرویه یزد که رقم «... المهتدین کتیبه فخرالدین فی 866» دارد. اثر دیگری از وی دیده نشده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (44 -43 /1)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (1289 /10)، یادگارهای یزد (97 /1).

کاتب، محمد امین

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1001 ق)، خطاط. از شاگردان میرمحمدباقر بن میر علی هروی بود و خط را خوش می‌نوشت. از آثار وی: یک نسخه «سلامان و ابسال» جامی، به قلم کتابت خوش، با رقم: «... کتبه المذنب محمد امین الکاتب... سنه احدی و الف»؛ دو قطعه از مرقع محمد محسن، به قلم دو دانگ و نیم دو دانگ و کتابت خوش، با رقم‌های: «مشقه الفقیر محمد امین... سنة ثمانین و تسعمائة» و «کتبه العبد المذنب محمد امین غفر ذنوبه».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (645/ 3) مناقب هنروران (82)، هنر عهد تیموریان (599، 500).

کاتب، مسعود

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم و یازدهم ق)، خطاط. از خوشنویسان است. از آثار وی : قطعه‌ای به قلم نیم دو دانگ و کتابت عالی، با رقم: «کتبه سلطان مسعود الکاتب»؛ در کتابخانه‌ی استان قدس رضوی مشهد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (281/1).

کاتب، هدایت‌اللّه

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، خطاط. از آثار وی: یک نسخه «کلیات» اهلی شیرازی، به قلم و دو دانگ و کتابت خفی متوسط، با رقم: «حرره هدایت‌اللّه کاتب».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (962/ 3).

کاتبی نیشابوری، شمس‌الدین محمد

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 839/ 838 ق)، عارف، خطاط و شاعر، متخلص به کاتبی. مولد و منشأ وی قریه‌ی طرق، میان نیشابور و ترشیز و طوس بود و به همین جهت هم به ترشیزی و هم به نیشابوری معروف شد. دوران جوانی را در مولد خود گذراند و به کسب علوم و فنون عصر خود، خصوصا فن ادب و شعر پرداخت. از جمله استادان وی در نیشابور سیمی نیشابوری بود که خوشنویسی و فنون شعر را نزد او آموخت. وی برای تکمیل تحصیلات و اطلاعات خود به هرات رفت و در آنجا به خدمت بایسنقر میرزا پسر شاهرج میرزا رسید و از مداحان او گردید. وی سفرهایی به استرآباد، مازندران، گیلان، آذربایجان و شروان داشت و مداح پادشاهانی چون شروانشاه منوچهر و ابراهیم سلطان تیموری، پسر شاهرخ میرزا (م ح 838 ق) گردید و پاداش و جوائز زیادی دریافت کرد. او پس از مدتی به اصفهان رفت و در آنجا به خدمت خواجه صاین الدین علی بن محمد ترکه (م 835/ 830 ق)، که از بزرگان علم بود، رسید و از او کسب فیض نمود و در زمینه‌ی تصوف و عرفان از وی بهره‌ها برد. وی عاقبت به استرآباد برگشت و در همان جا درگذشت و در جوار مزار امامزاده معصوم که به نه گوران معروف است به خاک سپرده شد. قاضی نورالله شوشتری در «مجالس المؤمنین» او را از شعرای شیعه شمرده و پاره‌ای از قصائد وی را در مدح امیرالمؤمنین (ع) آورده است. از آثارش: «دیوان» شعر؛ «خمسه کاتبی» شامل: «گلشن ابرار» به تقلید از «مخزن الاسرار» نظامی، «مجمع البحرین» به تقلید از «خورشید و جمشید» سلمان ساوجی و «همای و همایون» خواجو که به دو بحر است که «ذو بحرین» خوانده می‌شود که این منظومه مقدمه‌ای به نثر دارد و موضوع آن عشق عرفانی ناظر با منظور است که به نام «ناظر و منظور» یا «ناصر و منصور» نیز معروف است؛ مثنوی «ده باب» به تقلید از «بوستان» سعدی؛ مثنوی «سی نامه» یا «محب و محبوب»؛ مثنوی «کتاب دلربای»، در سرگذشت قباد، پادشاه یمن با وزیرش، که بعد از 830 ق به نظم درآمده است. از دیگر مثنویات وی به «بهرام و گلندام» نیز می‌توان اشاره کرد.[1]

(منسوب به کاتب بخش 1) ترشیزی نیشابوری، محمد ابن عبدالله ملقب به شمس‌الدین شاعر ایرانی (ف. استراباد بین 850 -838 ه.ق). مولد و منشأ او قریه‌ی طرق و راوش از اعمال ترشیز است، که بین نیشابور و

ترشیز واقع است. کاتبی در آغاز حال به نیشابور رفت و از مولانا سیمی تعلیم گرفت و خوشنویس شد (وجه تسمیه). وی به علم شعر نیز وقوف یافت و غزلهای مصنوع و مطبوع می‌گفت. سیمی بر او حسد برد و بر او دل‌گران گردید. کاتبی به فراست دریافت و از نیشابور قصد دارالسلطنه‌ی هرات کرد، و همواره بی‌تعین و تکلف می‌گردید و به شعر و شاعری مشغول بود. بایسنغر میرزا از او جواب قصیده‌ی کمال‌الدین اسماعیل اصفهانی را به مطلع:

«سزد که تا جور آید به بوستان نرگس
که هست در چمن و باغ مرزبان نرگس»

را خواست و او جواب داد، ولی شاعران دیگر آن را وزنی ننهادند، وی دلسرد شد و به جانب استراباد و گیلان، و از آنجا به سوی شروان رفت. امیر شیخ ابراهیم شروانی او را نگاه داشت و تربیت کلی فرمود و بدو صله می‌داد و کاتبی در اندک مدتی وجه و مال را تلف می‌کرد. گویند امیر مزبور قصیده‌ای را که وی به ردیف گل ساخته بمطلع:

«باز با صد برگ آمد جانب گلزار گل
همچو نرگس گشت منظور اولوالابصار گل»

را ده هزار دینار شروانی صله داد و او در کاروانسرای شماخی بیک ماه آن نقد را پریشان ساخت و بر شاعران و ظریفان و فقیران و صالحان قسمت کرد. به طوری که روزی خواستند طبخی کنند بهای یک من آرد موجود نبود. بعضی او را ملامت کردند که پادشاهی در این نزدیکی تو را ده هزار دینار داده و اکنون بهای یک من آرد نداری. مبادا که سلطان از این طور منکر تو گردد. کاتبی گفت: اگر من بدین مال تحویلدار و خازن شاهم جواب محاسبه‌ی او بگویم و الا او احسانی به من کرد که یک تن بودم، و من به هزار تن آن مال قسمت کردم، هرگاه آن احسان از من بازخواهد، من نیز بدان کس حواله کنم که مستحقان را به من دلالت کرده. سپس کاتبی از شروان به آذربایجان شد و در مدح اسکندر بن قرایوسف قصیده‌ای غرا انشا کرد و او سخن وی را نفهمید و بدو التفات ننمود. وی از تبریز عزیمت اصفهان کرد و به صحبت خواجه صاین‌الدین ترکه مشرف شد و به تعلم عرفان پرداخت و تربیتها یافت و سپس به اجازه‌ی وی به سوی طبرستان و گرگان رفت و در استراباد اقامت کرد. بزرگان و حکام آن دیار بوجود او خوش بودند. وی در هنگام فراغت و انزوا به جواب خمسه‌ی نظامی مشغول می‌گردید و گویند که مخزن‌الاسرار را جواب گفت، ولی در همین ایام درگذشت و مرقد او در استراباد، بیرون مزار امامزاده معصوم- که موسوم به نه گوران است- می‌باشد. از آثار اوست: بهرام و گل‌اندام (مثنوی)، حسن و عشق (مثنوی)، دیوان اشعار شامل غزلیات و مقطعات و بعضی رباعیات، مجمع‌البحرین (منظومه‌ی ذوبحرین و ذوقافیتین)، محب و

محبوب، ناظر و منظور (مثنوی).
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] آتشکده‌ی آذر (274 -272/ 1)، احوال و آثار خوشنویسان (818 -817/ 3)، از سعدی تا جامی (718 -708)، تاریخ ادبیات در ایران (244 -233/ 4)، تاریخ نظم و نثر (298 -297)، تذکرة الشعراء (438 -429)، حبیب السیر (18/ 4)، دایرة المعارف فارسی (2114/ 2)، الذریعه (318 ،317 ،283 ،216 -215 ،181 ،131 -130/ 19 ،897 -896/ 9)، ریاض العارفین (129 -128)، ریحانه (16 -14/ 5)، فرهنگ سخنوران (754 -753)، الکنی و الالقاب (100/ 3)، لغت‌نامه (ذیل، کاتبی ترشیزی)، مجالس المؤمنین (663 -659/ 2)، مجالس النفائس (187 -186 ،11 -10)، مرآة الخیال (65)، مرآت الفصاحه (515 -513)، مطلع الشمس (175/ 3)، مناقب هنروران (57)، منظومه‌های فارسی (491 -482)، نتایج الافکار (599 -596)، هفت اقلیم (264 -259/ 2).

کازرونی، یوسف علی

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1106 ق)، خطاط. از آثار وی: یک نسخه «قاموس اللغة» فیروزآبادی، عناوین به قلم نیم دو دانگ نسخ سرخ و سیاه و متن به نسخ کتابت خفی متوسط، با رقم: « قد وقع الفراغ من تحریر الجزء الثانی من القاموس... نمقه العبد الراجی... یوسفعلی ابن حاجی محمد الکازرونی فی عام سادس والمائة بعد الالف بن الهجرة النبویه 1106».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1236/ 4).

کاشانی، ابوتراب

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1275 ق)، خطاط. او از خوشنویسان و هنرمندان قرن سیزدهم بود و نستعلیق و شکسته را خوش می‌نوشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1/ 26).

کاشانی، امین‌الدین

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
از اوست: قرآن نیم‌ربعی جلد روغنی عالی دو صفحه‌ی اول و دو صفحه‌ی آخر مذهب و دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مرصع نسخ غبار خفی متوسط، سر سوره‌ها رقاع خوش با رقم «امین‌الدین فتح‌اللّه الکاشانی» «سنة 1032» در کتابخانه‌ی سلطنتی.
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

کاشانی، شهاب الدین

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1299 ق)، خطاط. از سادات کاشان و خواهرزاده‌ی محمود خان ملک‌الشعراء بود و به قول سپهر، نستعلیق را صاف و بامزه می‌نوشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (318/2).

کاشانی، محمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
محمد کاشانی معروف به میرمعز الدین یکی از خوشنویسان مشهور قرن دهم هجری قمری است وی درخط نستعلیق شاگرد هبه الله کاشانی بوده است . محمد کاشانی شعر می گفت و معزی تخلص داشته است . از وی آثار زیادی باقی مانده است از جمله یوسف و زلیخا که ایشان به خط نستعلیق در مجموعه داوید کپنهاک آورده است . سال وفات وی را 955و گروهی 990 قمری دانسته اند .گروه : هنررشته : خوشنویسیوالدین و انساب : محمد کاشانی معروف به میرمعز الدین یکی از خوشنویسان مشهور قرن دهم هجری قمری است .استادان و مربیان : از جمله استادان محمد کاشانی می توان به هبه الله کاشانی اشاره کرد .زمان و علت فوت : سال وفات محمد کاشانی را گروهی 955هجری قمری و گروهی 990 قمری ذکر کرده اند .

آثار : دیوان شاهی سبزواری ویژگی اثر : که به شماره 699 ادب فارسی در دار الکتب قاهره موجود است و تاریخ 987 هجری قمری2 زاد المسافرین امیر حسنی ویژگی اثر : که با شماره 401 در کتابخانه شچدرین لنین گراد موجود است و تاریخ 982دارد .3 کتبه معز الدین محمد الحسنی ویژگی اثر : هفده قطعه از مرقعا ت مختلف با رقمهاو تاریخ های 987 و 984 و981 در کتابخانه خزینه اوقاف استانبول که زنده یاد مهدی بیانی معتقد است از بهترین خطوط او می باشد .4 کتبه معز الدین محمد الحسنی ویژگی اثر : یک قطعه از مرقع بارقم وتاریخ در کتابخانه کاخ موزه گلستان5 کتیبه معز الدین الحسینی ویژگی اثر : دو قطعه با رقم و تاریخ 985و987 در مجموعه مهدی بیانی6 کتیبه معز الدین محمد الحسینی 984 ویژگی اثر : در مجموعه آقای کریم زاده7 مخزن الاسرار نظامی ویژگی اثر : که به شماره 382دربخشفارسی کتابخانه شهر مونیخ موجود است و تاریخ 987 هجری قمری دارد .8 مرقع امیر غیب ویژگی اثر : با یک رقم و تاریخ «العبد معز الدین محمد الحسینی غفر ذنوبه سنه 962 » در همان کتابخانه9 مرقع مالک دیلمی ویژگی اثر : بارقم و تاریخهای «کتیبه کعز الدین محمد الحسینی غفرالله ذنوبه و ستر عیوبه فی سنه 962»و کتیبه معز الدین محمد الحسینی976 » در همان کتابخانه10 مرقع محمد صالح ویژگی اثر : که یک قطعه است و با رقم و تاریخ «مشق معز الدین محمد

الحسینی فی سنه 968 » در کتابخانه خزینه اوقاف استانبول11 مقالات خواجه عبد الله انصاری ویژگی اثر : این مجموعه با رقم و تاریخ کتبه الفقیر المذنب معز الدین محمد الحسینی الکاتب سنه 985 در کتابخانه کاخ موزه گلستان تهران12 نسخه گوی و چوگان ویژگی اثر : این مجموعه با خط نستعلیق در تاریخ 972هجری قمری در مجموعه داویدکپنهاک13 یک قطعه به شیوه میر علی هروی ویژگی اثر : با رقم و تاریخ «کتیبه العبد المذنب معز الدین محمد الحسینی الکاتب غفر ذنوبه فی سنه 971»در کتابخانه عمومی لنین گراد .14 یوسف وزلیخا ویژگی اثر : به شماره 907R درکتابخانه توپ قایوسرای استانبول ثبت شده است . این نسخه به خط نستعلیق و تاریخ 982 هجری قمری است . منابع زندگینامه :http://www.iranologyfo.com/

کاشانی، هبةالله

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 958 ق)، خطاط و شاعر، متخلص به قانعی. به آورده‌ی صاحب «مناقب هنروران» وی در خط، شاگرد سلطانعلی مشهدی و استاد میر معز کاشانی بود. همچنین او را در خوش‌طبعی و خوش‌فهمی و شعرشناسی، استادی مسلم دانسته‌اند. وی علاوه بر خوشنویسی گاهی شعر نیز می‌گفت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (959/ 3)، تحفه سامی (62)، الذریعه (1290/ 9)، فرهنگ سخنوران (737)، مناقب هنروران (72 -71 ،66).

کاشی، محمدتقی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 993 ق)، شاعر و خطاط. وی خط نستعلیق را خوب می‌نوشت به همین دلیل به مروارید رقم ملقب شد. تقی از دیار خود به هند رفت و تا پایان عمر در دکن اقامت کرد. گاه تتبع شعر می‌کرد. از اشعار وی:
هر جا سوزیست آشنای دل ماست
هر جا دردیست از برای دل ماست
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (110/1)، الذریعه (1030/9)، شام غریبان (58)، صبح گلشن (89)، فرهنگ سخنوران (190)، کاروان هند (254/1)، لغت‌نامه (ذیل/ تقی کاشی)، هفت اقلیم (464 -463 /2).

کاظم قمی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1279 ق)، خطاط. در دوره‌ی ناصرالدین شاه قاجار خوشنویس آستانه‌ی حضرت معصومه (س)، در قم بود. از آثار وی کتیبه‌ی نقره‌ی برجسته ضریحی است که به امر شاه طهماسب اول ساخته شده و وی در زمان ناصرالدین شاه آن را مرمت و تکمیل کرده است. اشعار این کتیبه از محرم یزدی و خط آن از کاظم قمی است که به قلم یک دانگ کتیبه‌ی خوش نوشته است، با رقم: «کاتبه کاظم خطاط آستانه 1279».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (587/ 2).

کاظمی، عبدالعلی

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1080 ق)، خطاط. از آثار وی: یک مرقع وزیری بزرگ خشتی و یک قصیده از امرؤالقیس بن حجر بن عمرو الکندی، به خط ثلث دو دانگ جلی عالی و نسخ کتابت یاقوتی خوش، با رقم: «کتبه الضعیف عبد علی الکاظمی فی سنه الف و ثمانین من الهجره النبویه...».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1105 / 4).

کاغذی شوشتری، محمود

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 862 ق)، خطاط. از آثار وی: یک نسخه «شاهنامه» فردوسی، به قلم کتابت خفی متوسط، با رقم: «... محمود بن محمد بن یوسف تستری، سنه‌ی 840»؛ نسخه دیگر «شاهنامه»، به قلم کتابت خفی متوسط، با رقم: «قد تم تحریر الکتاب الموسوم به شاه نامه علی انامل العبد الفقیر... محمود بن محمد بن یوسف المعروف بکاغذی التستری... سنة تسع و ثلثین و ثمانمائة»؛ یک نسخه «لمعات دیوان» عراقی و «عشق نامه»، به قلم کتابت خفی متوسط، با رقم: «کتبه العبد محمود بن محمد شوشتری المشهور بکاغذی، فی 22 محرم‌الحرام سنه‌ی 862».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (881 -880/ 3)، هنر عهد تیموریان (758 -757، 652).

کافی اردوبادی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 969 ق)، شاعر و خطاط. اهل اردوباد آذربایجان بود. نسب وی به خواجه نصیرالدین طوسی می‌رسید. آبا و اجدادش در آذربایجان قاضی و از اهل شرع بودند. میرزا کافی در فنون شعر و علم انشاء ماهر بود و خطوط تعلیق و شکسته را خوش می‌نوشت. او سالها منصب منشی الممالکی داشت. در قزوین درگذشت و در مشهد مقدس دفن شد. اشعاری از وی بر جای مانده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ نظم و نثر (703)، تحفه سامی (115)، دانشمندان آذربایجان (312)، الذریعه (903/ 9)، صبح گلشن (337)، فرهنگ سخنوران (757)، گلستان هنر (50)، هفت اقلیم (261/ 3).

کامل کرمانشاهی، محمد

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1264 ق)، شاعر و خطاط. وی خواهرزاده‌ی حاجی میرزا محمد، متخلص به بیدل بود. کامل به پیروی از دایی خود به تحصیل کمال پرداخت و در علوم ادبی مهارت یافت. وی خطوط شکسته و نسخ و رقاع را خوب می‌نوشت. او در جوانی درگذشت. ابیاتی از اشعار وی در «حدیقة الشعراء» آمده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :حدیقة الشعراء (1448 -1447/ 2).

کامل، احمد

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، خطاط. از آثار وی: دو لوحه‌ی مذهَّب بر مزار مولوی در قونیه، که یکی با ثلث چهار دانگ جلی خوش، با رقم: «کتبه الفقیر الحاج احمد کامل غفر ذنوبه 1228»؛ و دیگری با ثلث سه دانگ کتیبه‌ی عالی و رقم: «کتبه کامل 1320». اختلاف تاریخ رقمهای او بسیار است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (4/ 1029).

کاملی، ارغون

قرن:8
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
وی اصلاً ایرانی و از شاگردان یاقوت مستعصمی بود و در بغداد می‌زیست و از آثار کتابت وی کتیبه‌های دو مدرسه را در بغداد به او نسبت می‌دهند.
قرآن سلطانی کوچک مذهب عالی متن ریحان سر سوره‌ها ثلث دو دانگ عالی با رقم «کتبه العبد الفقیر الی اللّه تعالی ارغون الکاملی حامداً و مصلیاً و مسلماً فی سنة احدی و اربعین و سبع مائة... (741) در موزه‌ی اسلامی ترک.
قرآن وزیری ساغری منگنه دو صفحه‌ی اول متن و حاشیه مذهب و صفحه‌ی آخر دارای ذیلو پیشانی مذهب مرصع عالی ثلث کتابت خفی عالی با رقم «... ارغون الکاملی...» سال 745.
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

کاووس

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1069 ق)، نقاش، مذهب و خطاط. از آثار وی: دو کتیبه در مسجد جامع قزوین، به قلم سه دانگ کتیبه‌ی متوسط، با رقم‌های: «بتوفیق... ابوالمظفر شاه عباس الحسینی الموسوی الصفوی... مطابق سنه‌ی تسع و ستین و الف من الهجرة... کتبه العبد کاوس نقاش» و «کتبه الفقیر کاوس مصور».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (588/ 2)، احوال و آثار نقاشان (544/ 2)، قزوین در گذرگاه هنر (198).

کاوه، علی اکبر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1369 -1273 ش)، خطاط و ادیب. در شیراز به دنیا آمد. از کودکی به مشق خط پرداخت و از قطعات و آثار استادان پیشین، چون میرعماد، درویش عبدالمجید، کلهر و میر سید حسین خوشنویس باشی تمرین می‌کرد سپس نزد استاد عماد الکتاب رفت و از او بهره‌مند شد و سرآمد شاگردان گردید. وی در 1298 ش وارد وزارت مالیه (دارایی) شد و در سمت منشی مخصوص وزیر، مشغول خدمت گردید. در 1310 ش به وزارت فرهنگ منتقل شد و سالهای متمادی در دبیرستان‌های مختلف تهران به تعلیم شاگردان پرداخت. کاوه در نوشتن خط نستعلیق از خفی و جلی استادی تمام عیار بود و در سیاه مشق و شکسته نستعلیق مهارت داشت. ملک‌الشعرای بهار او را میرعماد عصر می‌دانست. از شاگردان معروف او علی منظوری، عبدالله فرادی، جهانگیر نظام العلماء و محمد سلحشور در خور ذکرند. از آثار وی کتابت: «گلچین اشعار صائب»؛ «آیات منتخبه‌ی قرآن»؛ «تعلیمات دینی»؛ «صرف و نحو»؛ «تاریخ ششم دبستانها و دبیرستانها».[1]
خوشنویس.
تولد: 1312 ق.، شیراز.
درگذشت: 6 شهریور 1369، تهران.
علی‌اکبر کاوه، فرزند علی‌محمدخان شیرازی، از کودکی به مشق خط پرداخت. سپس نزد استادانی به تکمیل هنر خود پرداخت. مدتی نیز نزد میرزا محمدحسین سیقی قزوینی (عمادالکتاب) به مشق و به ویژه خط نستعلیق پرداخت.
استاد از سال 1298 به سمت منشی مخصوص وزیر در وزارت دارایی به خدمت مشغول شد و پس از چندی بر حسب دعوت یحیی قزاگزلو (اعتمادالدوله) وزیر فرهنگ وقت از وزارت دارایی به وزارت فرهنگ منتقل گردید و سالهای متمادی در دبیرستان‌های تهران از قبیل: دارالفنون، ثروت، سیروس کالج، شاهدخت، شرف و علمیه به تعلیم خط اشتغال داشت تا اینکه بازنشسته گردید و مجددا بنابر تقاضای اداره‌ی کل هنرهای زیبا در کلاس آزاد خط هنرهای زیبا به تعلیم نوآموزان هنر مشغول شد و نیز ایشان چندی در کلاس کارآموزی خط که از طرف وزارت فرهنگ در عهد دکتر محمود مهران (وزیر فرهنگ وقت) تشکیل شده بود به تعلیم و

تربیت مشغول بود. وی سالیان دراز به انجمن خوشنویسان ایران در تهران به تعلیم هنرجویان اشتغال داشت.
از آثار خطی که از وی به جای مانده است می‌توانیم به این عناوین اشاره کنیم: گلچین اشعار صائب؛ آیات منتخبه قرآن؛ تعلیمات دینی؛ صرف و نحو؛ تاریخ ششم دبستان‌ها و دبیرستان‌ها و غیره.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] اطلس خط (597 -596)، پیدایش و سیر تحول هنر خط (234 -230)، تاریخ برگزیدگان (476 -475)، تذکره‌ی خوشنویسان معاصر (130 -126)، کیهان فرهنگی (س 5، ش 1، ص 5 -1).

کتابی، محمد امین

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دوازدهم ق)، خطاط. از آثار وی: یک قطعه به خط ثلث و رقاع و نسخ و تعلیق خوش، با رقم: «حسب الفرموده‌ی... نعمةاللّه میر کتب... بید الضعیف ملا محمد امین کتابی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1268/ 4).

کربلایی اصفهانی، عبدالله

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
حسابی، از سادات حائری، و صاحب فضایل و کمالات باطنی و ظاهری بوده، خط نسخ را نیکو می‌نوشته، شعر خوب می‌گفته، دیوانش قریب پنج هزار بیت بوده، به سن کهولت در اصفهان وفات یافته است.
برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

کردی، ابوالفتح محمود

قرن:8
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 728 ق)، خطاط. از آثار وی: قرآن رحلی جلد ساغری، با رقم: «... ابوالفتح... محمود... کردی»، که کلمات میانی محو شده و از رقم فقط این سه کلمه را می‌توان خواند. با تاریخ 728 ق.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1018/ 4).

کرمانشاهی، ابراهیم

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1252 ق)، خطاط. از آثار او: یک رقعه‌ی مذهَّب، به خط نسخ و کتابت خفی خوش، با رقم: «کتبه الذلیل الامیر الجلیل الذی لیس له نظیر و لا عدیل معتمد الدولة بیدالاقل الداعی ابراهیم الکرمانشاهی فی سنه 1252 من الهجرة النبی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (4/ 1014).

کرمانشاهی، حسینقلی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1270 ق)، خطاط و شاعر. وی برادر علینقی‌خان بود. حسینقلی شعر می‌گفت و جز نستعلیق، شکسته را نیز خوش می‌نوشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (162/1).

کرمانی، ابوالحسن

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1293 ق)، خطاط و شاعر. ملقب به نعمت علی. از سادات کلانتری کرمان بود و در جوانی به شغل دیوانی اشتغال داشت. خط شکسته را خوش می‌نوشت، و شعر نیکو می‌گفت. مدتی به خدمت رحمت علیشاه بود و از او به لقب نعمت علی و اجازه‌ی ارشاد طالبین کرمان نایل آمد. در عصر ناصرالدین شاه درگذشت و در مشاقیه کرمان به خاک سپرده شد. از آثار وی: کتیبه‌ی دیوان رو به مشرق صحن سروی حضرت شاه نعمت‌اله ولی به خط نستعلیق، کنده‌کاری در پشت آینه به خط نستعلیق، که در کمال زیبایی بود؛ اثر دیگر وی کتابی است راجع به حالات جماعتی از علما و عرفای کرمان که نثر آن دارای سبک مخصوصی است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1240/4)، تذکره‌ی شاعران کرمان (522 -518)، الذریعه (1215/9)، ستارگان کرمان (396 -392)، طرائق الحقائق (403/3).

کرمانی، اسدالله

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 893 ق)، خطاط. وی نستعلیق، ثلث و نسخ را خوش می‌نوشت. بنا به قول صاحب «مناقب هنروران» از شاگردان عبدالرحیم انیسی و کاتبی متین‌القلم بود. صاحب «پیدایش خط و خطاطان» وی را شاعر و در کسب علم و تعلیم خط، شاگرد شیخ محمد کرمانی دانسته است. در کتابخانه‌ی ایا صوفیه استانبول، قرآنی به خط اوست که در ابتدای آن این اشعار آمده است:

از آن روزی که این قرآن نوشتم
بجزو و حزب و عشر و خمس و
آیات به فال سعد از روی معانی
به تاریخش نوشتم «تلک آیات»
به تاریخ 863 ق.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (64 /1)، مناقب هنروران (90، 78، 44)، پیدایش خط و خطاطان (78).

کرمانی، جلال

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم ق)، خطاط و شاعر. وی در کتابخانه‌ی بایسنقر بود و شعر را نیکو می‌سرود. احتمال می‌رود مولانا کرمانی که در «تحفه سامی» از او یاد شده، همین جلال کرمانی باشد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ نظم و نثر (342 -341)، تحفه سامی (365 -364).

کرمانی، سیف‌اللّٰه

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 897 ق)، خطاط. از آثار او: یک صفحه از مرقع ثلث و ریحان دو دانگ و نسخ کتابت خفی و رقاع کتابت خفی عالی، با رقم: «کتبه العبد... سیف‌اللّٰه الکرمانی فی شهور سنه ثلاث و ثمانین و ثمانمائه الهجریه النبویه...»؛ یک قعطه از مرقع امیر غیب بیک، به خط ثلث سه دانگ جلی عالی- ریحان دو دانگ عالی- و نسخ کتابت جلی و خفی و رقاع کتابت جلی عالی، با رقم: «مشقه العبد... سیف الکرمانی... سنه اربع و ثمانین و ثمانمائه الهجریه»؛ یک صفحه از مرقع به خط ثلث سه دانگ جلی عالی، نسخ یاقوتی و رقاع کتابت خوش، با رقم: «مشقه العبد... سیف‌اللّٰه الکرمانی... سنه سبع و تسعین و ثمانمائه (897) ببلده هرات...».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1081/4).

کرمانی، شمس‌الدین محمد

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم و دهم ق)، خطاط. ممکن است وی همان محمد کرمانی شاگرد عبدالکریم پادشاه باشد که در کتاب «مناقب هنروران» نیز به او اشاره شده است. از آثار وی: یک نسخه «خمسه‌ی» نظامی، به قلم کتابت خوش، که در پایان بعضی مثنویها رقم دارد: «نجز اتمام کتاب هفت پیکر... سنه سبع عشر و تسعمائه بدارالسلطنه‌ی تبریز... شمس‌الدین محمد کرمانی...» و «نجز اتمام هذه الکتاب... سنه خمس عشر و تسعمائه» و «تمت الکتاب... علی ید... شمس‌الدین محمد الکاتب الکرمانی... سنه ثمان عشر و تسعمائه...»؛ یک قطعه از مرقع مالک دیلمی، به قلم نیم دو دانگ و کتابت خوش، با رقم: «کتبه العبد... شمس‌الدین محمد الکاتب الکرمانی... فی شهر جمیدی الاولی ست عشر و تسعمائه»؛ سه قطعه از مرقع بهرام میرزا، به قلم نیم دو دانگ و کتابت خوش، با رقمهای: «مشقه العبد شمس‌الدین محمد الکرمانی، فی شهور سنه‌ی 918 ثمان عشر و تسعمائه بدارالسلطنه‌ی تبریز» و «مشقه العبد... شمس‌الدین محمد الکرمانی...» و «کتبه العبد شمس‌الدین محمد، فی شهور سنه ثمان عشر و تسعمائه».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (825 -824/3)، مناقب هنروران (90)، هنر عهد تیموریان (584، 529).

کرمانی، محمد مؤمن

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 948 ق)، خطاط. در ابتدای حال به خدمت خواجه حبیب‌اللّٰه ساوجی- که «حبیب السیر» به نام وی تألیف شده است- درآمد. سپس به دربار شاه اسماعیل اول صفوی راه یافت و پادشاه صفوی، وی را به معلمی ابوالنصر سام میرزا گماشت. او بعدها به دربار شاه طهماسب پیوست و پس از آن نیز عازم هندوستان شد. محمد مؤمن در زمان حیات خود، استاد مسلم شناخته شده است. وی در هفت قلم، استادی بی‌همتا بود و در خطوط اصول، بالاترین مقام را داشت و خط نستعلیق را خوش می‌نوشت. سام میرزای صفوی صنعت افشان بیخته را از اختراعات او می‌داند. از آثار وی: مرقع عظیمی که ظاهرا برای شاه طهماسب فراهم ساخته و بعدها پراکنده شده و بسیاری از صفحات آن در ضمن مرقع‌های دیگر آمده است، که بعضی از خطوط نستعلیق آن عبارتست از: یک صفحه نیم دو دانگ خوش، با رقم: «کتبه محمد مؤمن»؛ دو صفحه به قلم سه دانگ و کتابت خفی خوش، با رقم: «... مشقه افقر العباد... محمد مؤمن بن عبداللّٰه 925» و «مشقه... محمد مؤمن بن عبداللّٰه مروارید غفر له سنه‌ی 925»؛ یک صفحه به قلم کتابت خفی خوش، با رقم: «نمقه العبد... محمد مؤمن بن عبداللّٰه فی شهور سنه سبع و اربعین و تسعمائة».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1199 -1198/ 4، 845 -842/ 3)، احوال و آثار نقاشان (1087/ 3)، اطلس خط (346)، پیدایش خط و خطاطان (160)، تاریخ هنرهای ملی (873/ 2)، تحفه سامی (108/ 107)، حبیب السیر (616/ 4)، گلستان هنر (چهل و چهار)، هنر عهد تیموریان (601 -600، 587).

کرمانی، مروارید، شهاب‌الدین عبداللّٰه

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(922 -865 ق)، منشی، خطاط، موسیقیدان و شاعر، متخلص به بیانی. از اشراف کرمان و وزیر دربار تیموریان بود. وی در جوانی به خدمت سلطان حسین میرزا بایقرا رسید و نزد آن امیر بسیار معزز می‌زیست، تا اینکه سمت صدارت یافت و به جای امیرعلیشیر نوایی مهر بر فرمانها و منشورها می‌زد. پس از مرگ امیرعلیشیر، گوشه‌نشینی گزید و به عبادت و کتابت قرآن مشغول شد. هنگامی که شاه اسماعیل صفوی بر خراسان دست یافت، او را فراخواند و شغل وزارت را به وی داد ولی، خواجه از پذیرفتن آن سر باز زد و بنابراین مامور نظم «تاریخ شاهی» شد. خواجه عبداللّٰه به اکثر علوم و فنون متداول آشنا بود و در نظم و نثر مهارت داشت و جمله‌ی خطوط را خوش می‌نوشت. او در موسیقی و ادوار نیز صاحب نظر بود و در ساختن ساز قانون تصرف کرد. در خطوط اصول، اشگرد عبداللّٰه طباخ هروی و در خط تعلیق، از شاگردان خواجه تاج سلمانی بود. از تالیفات وی، منظومه‌های: «تاریخ شاهی»؛ «تاریخ منظوم»؛ «خسرو و شیرین» و «مونس الاحباب» است. از خطوط او قطعه‌ای است به خط محقق و نسخ و رقاع که تاریخ کتابت آن سال 912 ق است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آتشکده‌ی آذر (619 -617 /2)، احوال و آثار خوشنویسان (352 -350 /2)، اطلس خط (408، 328 -327)، پیدایش خط و خطاطان (140 -138)، تاریخ ادبیات در ایران (172/4)، تاریخ موسیقی (231 -230 /1)، تاریخ نظم و نثر (777، 259)، تاریخ هنرهای ملی (803 -802 /2)، تحفه سامی (107 -102)، تذکره‌ی روز روشن (126 -125)، تذکره‌ی شاعران کرمان (150 -147)، حبیب السیر (326 -325 /4)، خوشنویسان و هنرمندان (27)، دستور الوزراء (397 -394)، الذریعه (281/23، 151 -150 /9، 161/7)، ریحانه (294 -293 /5)، ستارگان کرمان (121 -117)، فرهنگ سخنوران (152)، کارنامه‌ی بزرگان (55)، مجالس النفائس (281)، مناقب هنروران (97)، مولفین کتب چاپی (948 -947 /3)، نتایج الافکار (100 -99)، هفت اقلیم (279 -278 /1).

کرمشاه تبریزی

قرن:7
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س هفتم ق)، خطاط و مذهب. وی در حل کاری و تحریر خطوط و تذهیب گوناگون استاد بود. از آثار وی: قرآن بزرگ و نفیسی که سر سوره‌ها با نقوش اسلیمی تذهیب شده و نام سوره‌ها به خط محقق کتابت گشته است، با رقم: «ذهبه کتبه کرمشاه تبر...».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (547 -546/ 2).

کرهرودی، حیدر

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، شاعر و خطاط. میرحیدر از رجال نامی دربار صفویه بود و در خطاطی و غزلسرایی مهارت داشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ نظم و نثر (503)، الذریعه (270/9)، مجمع الخواص (83).

کشته کاشانی، احمد

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، خطاط و شاعر، متخلص به کشته. اصل وی از نطنز کاشان بود. خط شکسته را خوب می‌نوشت و در خدمت شاهزاده همایون میرزا، پسر فتحعلی شاه، به منصب ندیمی رسید. او شعر نیز می‌سرود.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :حدیقة الشعراء (1454 -1453/ 2)، سفینة المحمود (269 -267/ 1)، فرهنگ سخنوران (763)، مصطبه‌ی خراب (155 -154).

کشفی اکبرآبادی، محمد صالحی

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1061/ 1060 ق)، خطاط و شاعر. وی در شعر فارسی کشفی و در شعر هندی سبحانی تخلص می‌کرد. پدرش از اولاد شاه نعمت‌اللّٰه بود که اجدادش از ایران به هندوستان سفر کردند و میر محمد صالح در دهلی به دنیا آمد. او در ابتدای حال در فقر و قناعت می‌زیست و در اواخر عمر، شاه جهان پادشاه او را نزد خود خواند و در دستگاه وی مقام والایی یافت. کشفی از علوم مختلف بهره‌مند بود و در نظم و نثر فارسی و هندی دست داشت و نستعلیق را خوش می‌نوشت. از تألیفات وی: «راز و اعجاز مصطفوی»؛ «مناقب مرتضوی»؛ «دیوان» شعر. از خطوط او: یک قطعه به قلم سه دانگ و نیم دو دانگ و کتابت خوش و یک رباعی از اشعار خود او، با رقم: «مشقه محمد صالح کشفی... سنه هزار و چهل و هشت»؛ سه قطعه از مرقعی، به قلم‌های سه دانگ و دو دانگ و کتابت خوش، با رقم‌های: «احقر العباد کشفی» و «سوده کشفی» و «سوده محمد صالح الحسینی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (778/ 3)، تذکره‌ی روز روشن (679 -378)، الذریعه (334/ 22 ،911/ 9)، ریحانه (62/ 5)، فرهنگ سخنوران (763)، کاروان هند (1539/ 2).

کشوری رودباری

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 896 ق)، شاعر و خطاط. اهل رودبار قزوین و با سام میرزا صفوی، مؤلف «تحفه سامی» معاصر بود. خط نستعلیق را خوش می‌نوشت و شعر نیز می‌گفت. از آثار وی: یک نسخه «بوستان» سعدی، به قلم کتابت متوسط، به شیوه‌ی سلطانعلی مشهدی، با رقم: «کتبه العبد الضعیف کشوری 896»؛ «دیوان» شعر.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (588/ 2)، تحفه سامی (276-275)، الذریعه (911/ 9).

کفری تربتی، حسین

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1017/ 1016 ق)، خطاط و شاعر. اصل وی از زاوه (تربت حیدریه) خراسان بود که در مشهد رضوی نشو و نما یافت. در عنفوان جوانی به اتفاق مولانا نوعی خبوشانی از خراسان به هند رفت و مدت مدیدی در دکن بود و تحت ملازمت خان خانان قرار گرفت و منشی درگاه شاهزاده دانیال بن اکبر شاه شد و قصایدی در مدح آن شاهزاده گفت. وی همواره با مولانا ملک قمی، ظهوری ترشیزی، شکیبی اصفهانی، انیسی شاملوی هروی و دیگران هم‌صحبت بود. مدتی نیز تحت ملازمت نواب سید یوسف خان مشهدی به سر برد. کفری در نوشتن خط شکسته مهارت داشت. وی در برهانپور درگذشت. صاحب «الذریعه» سال وفات او را به اشتباه 1077 ق ذکر کرده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ نظم و نثر (657)، الذریعه (912/ 9)، صبح گلشن (340)، فرهنگ سخنوران (764)، کاروان هند (1169 -1163/ 2)، مآثر رحیمی (811 -807/ 4)، هفت اقلیم (192/ 2).

کلکته چی، محمدتقی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
محمدتقی کلکته چی در سال 1304 ، در تبریز دیده به جهان گشود. تحصیلات خود را در سن هفت سالگی و با آموزش قرآن ، عربی ، فارسی در مدرسه آغاز کرد. پس از به پایان بردن تحصیلات مقدماتی از تبریز به تهران رفته و به ادامه تحصیل و تکمیل فنون خط پرداخت. استاد در این زمان وارد کلاس آزاد خط هنرستان زیبا شد و از تجربیات استادان بزرگ آنجا بهره های فراوان برد. کلکته چی بعد از شش سال تعلیم وکار و فعالیت در زمینه خوشنویسی ، مدت سه سال در (هنرستان زیبای کشور) وزارت فرهنگ و هنر به سمت خوشنویس به خدمت پرداخت.گروه : هنررشته : خوشنویسیوالدین و انساب : محمدتقی کلکته چی فرزند علیمحمد می باشد.تحصیلات رسمی و حرفه ای : محمدتقی کلکته چی تحصیلات خود را در سن هفت سالگی و با آموزش قرآن ، عربی ، فارسی در مدرسه آغاز کرد. پس از به پایان بردن تحصیلات مقدماتی از تبریز به تهران رفته و به ادامه تحصیل و تکمیل فنون خط پرداخت. استاد در این زمان وارد کلاس آزاد خط هنرستان زیبا شد و از تجربیات استادان بزرگ آنجا بهره های فراوان برد.استادان و مربیان : محمدتقی کلکته چی در کلاس آزاد هنرستان زیبا ، نستعلیق را از استاد حسین میرخانی و تا حدودی از برادرش استاد حسن میرخانی فراگرفت.مشاغل و سمتهای مورد تصدی : محمدتقی کلکته چی بعد از شش سال تعلیم وکار و فعالیت در زمینه خوشنویسی ، مدت سه سال در (هنرستان زیبای کشور) وزارت فرهنگ و هنر به سمت خوشنویس به خدمت پرداخت.فعالیتهای آموزشی : محمدتقی کلکته چی پس از مدتی تصدی امور اداری ، به تعلیم هنرجویان کلاسی که خود در خیابان فردوسی تشکیل داده بود پرداخت.
منابع زندگینامه :http://www.iranologyfo.com/

کلهر، محمد رضا

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1310 -1245 ق)، خطاط. اصلا از ایل کرد کلهر کرمانشاهان بود و در همان جا به دنیا آمد. در دوره‌ی جوانی به تهران آمد و نزد میرزا محمد خوانساری تعلیم خط گرفت. پس از آن به مشق از روی خطوط میرعماد سیفی قزوینی پرداخت، چنان که گویند سفری هم به اصفهان رفت تا از روی کتیبه‌ی معروف میرعماد، در تکیه میرفندرسکی مشق کند و نیز سفری به قزوین کرد تا از روی کتیبه‌ای که بر سر در حمامی، به خط میر است، تعلیم بگیرد. وی از آن دو کتیبه چربه برداشت و پیوسته از روی آن مشق می‌کرد. پس از آنکه در خط نستعلیق شهرت یافت، ناصرالدین شاه او را به دربار احضار کرد و حتی گاهی نزد وی تعلیم خط می‌گرفت و می‌خواست که او را در وزارت انطباعات به کار کتابت بگمارد، ولی وی نپذیرفت. میرزای کلهر خط نستعلیق را بسیار ماهرانه می‌نوشت، تا آنجا که بعضی وی را همطراز میرعماد دانسته‌اند. او را در خط شکسته نیز از استادان می‌دانند. از خطوط کلهر آثار زیادی یافت نشده و اگر چاپ نویسی‌های او نبود، شاید شیوه‌ی خاصی که داشت، تا به حال از بین رفته بود. میرزا محمد حسین خان عماد الکتاب یکی از کسانی بود که باعث انتشار این شیوه شد و با اینکه نزد میرزای کلهر شاگردی نکرده بود، به وسیله‌ی همین کتب چاپی شیوه‌ی او را اخذ کرده به کمال رساند. این استاد گرانمایه هنگام بازگشت از خراسان به مرض وبا دچار شد و در تهران درگذشت. از شاگردان وی، میرزا زین‌العابدین شریفی قزوینی معروف به ملک الخطاطین، آقا مرتضی نجم آبادی، میرزا عبداللّه خان مستوفی و سید محمود صدر الکتاب از همه معروفترند. مهم‌ترین اثر خطی وی، کتاب «فیض الدموع» میرزا محمد ابراهیم وقایع نگار نواب تهرانی است که به چاپ سنگی رسیده و در مقدمه‌ی آن چنین آمده: «... در عهد دولت... ناصرالدین شاه... کتاب مستطاب فیض الدموع... از املاء طبع و انشاء خاطر... میرزا محمد ابراهیم نواب طهرانی... در سال یکهزار و دویست و هشتاد و شش هجری، در دارالخلافه‌ی طهران... بخط احقر عباد محمد رضای کلهر مرقوم و به زینت طبع درآمد..». از دیگر آثار خطی به چاپ رسیده‌ی وی: قسمتی از روزنامه‌ی «شرف»؛ دوازده شماره روزنامه‌ی «اردوی همایون»؛ «سفرنامه‌ی دوم ناصرالدین شاه به خراسان»؛ کتاب «مخزن الانشاء»، که در 1285 ق به چاپ رسیده است؛

کتاب «منتخب السلطان»، که اشعاری از حافظ و سعدی است؛ رساله‌ی «غدیریه»؛ قسمتی از «سفرنامه‌ی کربلای ناصرالدین شاه»؛ «نصایح الملوک»؛ «مناجات نامه»؛ خواجه عبدالله انصاری؛ قسمتی از «کلیات» قاآنی.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (735 -731/ 3)، اطلس خط (593 -591)، پیدایش و سیر تحول هنر خط (185 -179)، تاریخ برگزیدگان (469 -468)، تاریخ هنرهای ملی (1013 -1011/ 2)، تذکره‌ی خوشنویسان معاصر (25 -21)، دایرة المعارف فارسی (2694/ 2)، کارنامه‌ی بزرگان (373 -371)، کیهان فرهنگی (س 4، ش 7، ص 55 -52)، لغت نامه (ذیل/ کلهر)، المآثر و الآثار (204 -203)، مکارم الآثار (1260 -1258/ 4)، یادگار (س 1، ش 7، ص 56 -39).

کلهر، میرزارضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
میرزا رضا کلهر فرزند رحیم بیک ، در سال 1245 هجری قمری ، در منطقه کلهر کرمانشاه به دنیا آمد . در آغازجوانی به مقتضای ایلی به سواری و تیراندازی متمایل گشت ، اما بعد ها به خوشنویسی روی آوردو به تهران رهسپار شد و نزد « میرزا محمد خوانساری » تعلیم خط گرفت . کلهر به سرعت از استادش پیشی گرفت و ناگزیر خطوط به جا مانده از میر عماد را سرمشق قرار داد. وقتی که آوازه او در افواه مردم پیچید ، ناصرالدین شاه قاجار او را دعوت نمود و مدتی به شاگردی نزدکلهر مشق خط نمود. علاقه شاه به وی هیچگاه باعث نگردید به درآمد دربار متکی گردد و با حقوق اندکی که از راه کتابت دریافت می داشت روزگار گذراند، تا سرانجام در سال 1310 ه، ق. بر اثر بیماری وبا درگذشت.گروه : هنررشته : خوشنویسیگرایش : نستعلیقوالدین و انساب : میرزا رضا کلهر فرزند رحیم بیک ،در منطقه کلهر کرمانشاه به دنیا آمد .خاطرات کودکی : یکی از مسائل مهم دوران کودکی میرزا رضا کلهر ، جنگها و برخوردهای قبیلگی و طایفه ای بود . در یکی از همین جنگها زخمی برکلهر وارد شد و باعث کم شنوایی او تا آخر عمر گردید .اوضاع اجتماعی و شرایط زندگی : میرزا رضا کلهر بر اساس نظام ایلی ، از سن ده دوازده سالگی به آموختن فنون رزمی و سوار کاری پرداخت و جسم خام را در بوته ممارست آماده نمود .تحصیلات رسمی و حرفه ای : از آنجایی که همه قبیله کلهر عالمان دین و شعر بودند از روی میل و قریحه شخصی به مشق خط رغبت یافت و پس از چند مشقی در نزد خوشنویسان ایل که همه از بنی اعمام او بودند ، به دلیل اغنا نشدن از این فراگیری ، راهی تهران شد . وی در خط نوآموز مکتب استاد میرزا محمد خوانساری که او نیز شاگرد محمد مهدی تهرانی بوده است تعلیم خط گرفت . پس از آن به اصفهان رفت و از روی خطوط و کتیبه های میرعماد در تکیه میرفندرسکی به مشق پرداخت .خاطرات و وقایع تحصیل : از حالات منحصر به فرد میرزا رضا کلهر این بوده است که وقتی به نوشتن می پرداخت یک روز فقط در تمرین یکی از حروف الفبا همچون ح - ف - ل- ن- ی می پرداخت و در پایان روز از میان آن همه تمرین یک یا چند کلمه را که نظر مشکل پسند او را جلب می کرد انتخاب و نگهداری می نمود . میرزا رضا کلهر پس از استفاده از محضر اساتید تهران ، با شنیدن این موضوع که در قزوین بر سر درب حمامی ،

قطعه ای از میر عماد وجود دارد عزم آن دیارکرد و از روی آن نکته ها آموخت و مشق ها کرد .استادان و مربیان : میرزا رضا کلهر خط را ابتدا در نزد خوشنویسان ایل که همه ازبنی اعمام او بودند آموخت سپس به نزد میرزا محمد خوانساری رسید و از محضر این استاد استفاده نمود .وقایع میانسالی : از وقایع و رویدادهای بوقوع پیوسته در دوران میانسالی میرزا رضا کلهر ، می توان احضار وی از سوی ناصرالدین شاه را نام برد : « چون صیت شهرت میرزا رضا کلهر به سمع ناصرالدین شاه رسید وی را احضار و نوازش نمود و به قولی اندکی هم نزد او مشق کرد و شاه اراده نمودوی را در وزارت انطباعات بکار گمارد از آنجا که مردی آزاده و بلند همت بود به واسطه استغنای طبعی که داشت قبول نکرد .» (1) کلهر همراه با جنبش زمان خود همگام با رهبران نهضت های عقیدتی محضر خود را محفل انتقاد مستقیم از حکومت استبدادی و عادات و رفتار نکوهیده دولتمردان قرار داد . عبد الله مستوفی یکی از شاگردان کلهر چنین می گوید : « در مجلس مشق خود از سیاست حرف می زد و از رفتار حکومت بدون هیچ پرده پوشی آنچه را مخالف تصور می نمود نقادی می کرد ، بزرگترین گناه میرزا یوسف صدراعظم ، در نظر میرزا درویش بازی او بود ، از امین السلطان بی اندازه مزمت می کرد و مثل همه کرمانشاهی ها که کلمه قربان را در موارد محبت و یگانگی بیشتر از احترام به کار می برند به ما می گفت قربان ! اتمام عادات زشت ناصرالدین شاه که در این اواخر از او به ظهور می رسد ، از رویه ای است که این مرد و پدرش به او آموخته اند ، مخصوصا خیلی از پول دادن بلاعوض امین السلطان به این و آن نقادی کرده و می گفت قربان این مرد همه این کشور را گدا کرد . » (2) [1- علی کاوه ، پیدایش خط و خطاطان به انضمام تذکره خوشنویسان معاصر ،تالیف عبدالمحمد خان ایرانی (مودب السلطان) و علی راهجیری ص 21 ؛ 2- کیهان فرهنگی ،شماره 7 ، مهر سال 1366]زمان و علت فوت : میرزا رضا کلهر در روز جمعه بیست و پنجم محرم الحرام سال 1310 در سن 65 سالگی به مرض وبای عام تهران در گذشت .مشاغل و سمتهای مورد تصدی : میرزا رضا کلهر از راه خط نویسی و حق الکتابه مختصر درآمدی داشت و از آن راه زندگی می کرد . اگرچه وی به دستور ناصر الدین شاه دعوت به کار در وزارت انطباعات گردید، لیکن او نپذیرفت و تنها به آن قانع شد که هر وقت مایل باشد برای اداره انطباعات که زیر دست محمد حسنخان صنیع الدوله (همان اعتماد السلطنه) کتابت کند و اجرت آن را بگیرد. اعتماد السلطنه خود در کتاب ‹‹ المآثر و الآثار›› در احوال میرزا رضا چنین می نویسد: «« هنوز از دیوان اعلی راتبه نخواسته و جرایة نگرفته است و برگ و ساز مماش همی از اجرت کتابت می کند و به هنر بازو و حاصل سرپنجه خویشتن روزگار می گذراند. »فعالیتهای

آموزشی : میرزا رضا کلهر پس از رسیدن مرحله استادی و تبحردرخط نستعلیق ، تعلیم خط را آغاز نمود . از جمله جاهایی که وی در آنجا به کار تدریس پرداخت نزد ناصرالدین شاه قاجار بودسایر فعالیتها و برنامه های روزمره : میرزا رضا کلهر در 24 ساعت ، جزء 6 ساعت که برای انجام عبادت و استراحت و نظافت می پرداخت 18 ساعت آن را در اجتهاد برای اعتلای فن خطاطی می گذرانده است . آخرین مرحله از زندگانی میرزا ، بعد علم و عرفان و خط سیر فکری اوست ؛ کلهر هنرمندی بود که در علوم ادبی تسلط کامل داشته و آثار بجا مانده از او مانند « مخزن الانشاء » گواه این ادعاست .شاگردان : میراز رضا کلهر اندوخته های شاگردان بسیاری داشت ، ماهر ترین ایشان سید مرتضی برغانی ، میرزا زین العابدین شریف قزینی ، سید محمود صدر الکتاب ، میرزا عبدالله خان مستوفی بودند. او همچنین برای مدتی معلم خط ناصرالدین شاه نیز بوده است . از دیگر شاگردان وی فرزندان میرزا محمد علیخان قوام الدوله بودند .آرا و گرایشهای خاص : میرزا رضا کلهر پایه خط نستعلیق را به جایی رساند که بعضی وی را هم طراز میر عماد می دانند؛ به علاوه در خط شکسته وی را باید از استادان این خط دانست. عبدالله مستوفی می نویسد : « میرزا رضا کلهر همان اصول میر عمادی را تعقیب کرد ولی سلیقه هایی در کوتاه کردن مدها و کوچک کردن دوائر و هم چنین تغییراتی در سایر ترکیبات حروف در این خط وارد کرد . البته عمومی شدن اسلوب جدید کار آسانی نبود زیرا سایر خطها که عموما به شیوه میر عمادی می نوشتند مسلما با این اسلوب جدی ضدیت می کردند ولی میرزای کلهر با این حرفها از دم در نرفت و شیوه خود را تعقیب کرد و بالاخره توانست خود را به این درجه برساند که شیوه و اسلوب او امروز سرمشق خط نستعلیق شود و همگی از آن تبعیت نمایند . » دکتر بیانی در «احوال و آثار خوشنویسان» می نویسد : « آنچه مسلم است اینکه میرزا رضا پایه خط نستعلیق را در جایی نهاد که پس از او کس به آن مقام نرسیده است و قدرت او کمتر کسی از خوشنویسان را دست داده و در واقع شیوه تازه ای در خط نستعلیق آورده که پیش از وی کسی به آن نزدیک نشده است . »

آثار : 0 ویژگی اثر : 02 0 اردوی همایون ویژگی اثر : اثر خطی4 تقویم خطی نفیس دیوان ذکاء الملک (فروغی ثانی) ویژگی اثر : اثر خطی6 دیوان فروغی بسطامی ویژگی اثر : اثر خطی7 دیوان قاآنی ویژگی اثر : اثر خطی8 دیوان یغمایی جندقی ویژگی اثر : اثر خطی9 رساله غدیریه ویژگی اثر : اثر خطی10 روزنامه شرف ویژگی اثر : اثرخطی11 سفرنامه دوم ناصرالدین شاه به خراسان ویژگی اثر : اثر خطی12 سفرنامه ناصرالدین شاه به عتبات عالیات ویژگی اثر : اثرخطی13 فیض الدموع (

نسخه خطی کتابخانه سلطنتی ایران) ویژگی اثر : اثرخطی14 مخزن الانشاء ویژگی اثر : این کتاب منشات عده ای از نویسندگان بزرگ و صاحب نام است که در عرصه مراسلات دوستانه و دولتی استاد تام بوده اند ؛ مخزن الانشاء با نظارت عده ای از فضلای عصر از جمله کلهر و توسط ایشان کتابت گردید . اصل کتاب یک دست و بدون رفو موجود است و چنانچه در نسخ منتشره آن دقت شود از ابتدا تا انتها حتی یک سهو قلمی و اشتباه املایی وجود ندارد . [کیهان فرهنگی ، شماره 7 ، مهر سال 1366 ، ص 54]15 مناجات نامه خواجه عبدالله انصاری ویژگی اثر : اثر خطی16 منتخب السلطان ناصری از حافظ وسعدی ویژگی اثر : اثر خطی17 نصایح الملوک ویژگی اثر : اثر خطی18 وقایع اتفاقیه ویژگی اثر : اثر خطی منابع زندگینامه :http://www.iranologyfo.com/

کمالی بخارایی، جمال الکتاب، عمید

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س ششم ق)، خطاط، موسیقدان و شاعر. در عصر سلجوقیان می‌زیست و از شعرای آل سلجوق و معاصر و مداح سلطان سنجر (552 -479 ق) بود و نزد وی اعتبار و احترام زیادی داشت. کمالی معاصر امیر معزی سمرقندی و ممدوح حکیم اوحدالدین انوری ابیوردی بود.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ ادبیات در ایران (685 -681/ 2)، چهار مقاله (45)، الذریعه (922 ،917/ 9)، فرهنگ سخنوران (770)، لباب الالباب (91 -86/ 1)، مجمع الفصحا (1142 -1140/ 3).

کمره‌ای

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1295 ق)، خطاط. از آثار وی کتابت چند کتاب است که به چاپ سنگی رسیده است، از جمله: «شمس المناقب»، «جغرافیای عالم» و دو جلد از «مجمع الفصحا» که به قلم کتابت خفی متوسط تحریر شده، با رقم: «... این ذره‌ی بی‌مقدار، میرزا آقای کمرئی... سمت ترقیم و تحریر پذیرفت... 1295».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (5/ 1).

کواری، حسین

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1304 ق)، خطاط و منشی. از سادات حمزوی کوار شیراز بود. وی در شیراز به تحصیل مقدمات علمی پرداخت و در جوانی مورد توجه محمد رضا خان قوام الملک قرار گرفت و در دستگاه وی ملازم و منشی شد. کواری خط نستعلیق و شکسته را خوش می‌نوشت. او به هنگام تألیف «فارسنامه‌ی ناصری»، 1304 ق، هنوز می‌زیسته است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (167/ 1)، فارسنامه‌ی ناصری (1465/ 2).

کوشوانی هروی، دوست محمد

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سام میرزا گوید که اهل کوشوان از قراء هرات و جوانی خوش‌صحبت است. در شعر و عروض و معمّا مهارت دارد و «گامی» تخلص می‌کند از صحافی سررشته دارد و نستعلیق را خوب می‌نویسد و چنین وانمود می‌کند که هنگام تألیف تحفه‌ی سامی (سال 957) در حال حیات است؛ ولی صاحب مناقب هنروران، وی را جزو چهل تن هنرمندان دربار بایسنغر میرزا گورکانی (837 -802) آورده است و کلمان هوار و میرزا حبیب، تاریخ مرگ او را سال 871 ضبط کرده‌اند که سه قول متضاد است و به هیچ قسم نمی‌توان بین این سه قول توافقی حاصل کرد، جز اینکه فرض کنیم به فاصله‌ی یک قرن زمان، دوست محمد کوشوانی برخاسته و هر دو خوشنویس و هنرمند بوده‌اند.
صاحب گلستان هنر آورده است: «مولانا دوست محمد شاگرد مولانا قاسم شادی شاه است. مصحفی به خط نسخ تعلیق تمام کرده بود، شاه رضوان بارگاه (مقصود شاه طهماسب اول است) را به او لطفی بود و جمیع کاتبان و نقاشان را از کتابخانه اخراج نمودند به غیر از مولانا، که به حال خود باقی ماند. وی تعلیم خط به شاهزاده سلطانم می‌داد.» و تقریباً عین همین مطلب را کلمان هوار و میرزا حبیب و عبدالمحمد خان و سپهر، اقتباس کرده و متذکر آنند.
مؤلف صنعتگران و خوشنویسان هرات گوید: «در خوشنویسی خراسان و فارس (مقصود از فارس کشور ایران است!) شهرت زایدالوصفی حاصل کرده بود... در عصر صفویان فارس مسافرتی به فارس نمود و نزد طهماسب صفوی تقرب جسته است چنانچه این امر از اثر خطی گرانبهای او که در موزه‌ی زیارتگاه قم محفوظ است، واضح می‌شود. اثر مذکور عبارت از نسخه‌ی قلمی قرآن کریم است که برحسب فرمایش شاه طهماسب صفوی در سنه‌ی 968 هجری قمری نوشته شده است.»
در جزو نفایس کتابخانه‌ی خزینه‌ی اوقاف استانبول، مرقعی است که به دست همین دوست محمد هروی، برای شاهزاده هنرمند هنرپرور، بهرام میرزای صفوی فراهم شده و گنجی است از بهترین آثار هنرمندان خوشنویس و صورتگر ایران و دیباچه و مقدمه‌ای به انشاء دوست محمد و به خط خود او به آن افزوده شده است که در پایان ترجمه‌ی احوال دوست محمد، مطالب سودمند آن عیناً نقل خواهد شد و آنچه از مفاد این مقدمه

درباره‌ی احوال دوست محمد دستگیر می‌شود اینکه:
دوست محمد از خوشنویسان کتابخانه‌ی شاه طهماسب اول بوده است و در ذکر کتاب کتابخانه‌ی سرکاری شاه طهماسب دارد: «... دیگران این بنده‌ی بی‌بضاعت و کمینه‌ی بی‌استطاعت داعی دولت مؤید، دوست محمد که عمری خامه‌سان سر ارادت بر خط فرمان نهاده خط بندگی به سکان این آستان ملایک پاسبان داده قطه زمین خدمت را از زر رخسار زرافشان نموده و بر صفحه‌ی اوراق ثنا پیوندد...»
و نیز شاهزاده ابوالفتح بهرام میرزا که توجه و علاقه‌ی مخصوص به خطوط خوش استادان داشته است «مایل بدان شد که اوراق پریشان استادان ماضی و متاخرین را از حیز پریشانی درسک جمعیت آوردن» و دوست محمد را مأموریت ترتیب و تزیین چنان مرقعی داده و او حسب‌الاشاره «به رسم کتابخانه‌ی آن جم جاه سپهر احترام مرقعی ترتیب» کرده، چون ذکر منشأ خط و استادان خط را در آن مجموعه لازم دیده، به تمهید ایراد آن التزام کرده است و مختصری در تاریخ پیدا شدن خط و تکامل آن واساسی استادان خط و نقاشان و مذهبان کتابخانه‌ی شاه طهماسب را به رشته‌ی تحریر آورده است و در تاریخ تألیف آن چنین دارد:

پذیرفت اتمام چون این مرقع
زخیل ملایک برآمد منادی
تبارک از این خط و تصویر و تذهیب
فاحسنت از این زیب و زینت که دادی
به رسم کتب خانه‌ی شاهزاده
مه برج تمکین، گل عیش و شادی
سپهر کمالات، بهرام میرزا
که مثلش کسی نیست در هیچ وادی
چو تاریخ اتمام پرسید، گفتم
(ابوالفتح بهرام عادل نهادی)
که می‌شود سال 951.

همچنین معلوم می‌شود که دوست محمد، گذشته از هنر خوشنویسی، به نقاشی و تذهیب و صحافی و قطاعی، آشنا بوده (و قطعات متعدد به خط میرعلی هروی و حافظ باباجان و شیخ محمد مذهب محرر» است، و اما با اینکه سام میرزا به بعض هنرهای دوست محمد اشاره کرده، ذکری از خدمت او در دربار شاه طهماسب و بهرام میرزا نکرده، و این از آن روست که در آن هنگام دوست محمد جوانی بوده و هنوز به کتابخانه‌ی شاه طهماسب راه نیافته بوده است.
دوست محمد هروی، نام پدرش سلیمان است و اینکه سپهر تاریخ وفات او را سال 968 ضبط کرده، سهو است که حیات او تا سال 972 که در این

تاریخ کتابی کتابت کرده است، مسلم و پس از آن معلوم نیست تا کی زیسته باشد.
دوست محمد، جز نستعلیق، اقلام نسخ و ثلث و رقاع و شکسته تعلیق را، نیز خوش می‌نوشته است، از جمله همان نسخه‌ی قرآن کریم است که صاحب صنعتگران و خوشنویسان هرات گوید که برای شاه طهماسب نوشته است و متن این نسخه به سه قلم نسخ و ثلث و ریحان است که سطر اول و آخر هر صفحه، به قلم ریحان و سطر وسط صفحه ثلث بقیه‌ی سطور بین این سه سطر، نسخ کتابت عالی است و رقم: «دوست محمد بن سلیمان هروی» و تاریخ سال 968 دارد و به سال 1094 حاج آقا کافور، آن را وقف آستانه‌ی حضرت معصومه کرده و اکنون در موزه‌ی قم موجود است.
دیگر قطعه‌ای در یک مجموعه‌ی خصوصی دیده‌ام، که به قلمهای ثلث چهار دانگ و نسخ کتابت و تعلیق نیم دو دانگ خوش، نوشته است.
دیگر یک نسخه دیوان حضرت علی بن ابی‌طالب، در کتابفروشی دیده‌ام، و اما از قرآنی که به نستعلیق نوشته است و صاحب گلستان هنر ذکری از نسخه‌ی کامل آن قرآن کرده، فعلاً یک جزو آن در کتابخانه‌ی خزینه‌ی اوقاف موجود است که رقم دارد: «کتبه العبد الفقیر دوست محمد الکاتب».
قرآن رحلی جلد سوخت تحریر طلاپوش. دو صفحه‌ی افتتاح و متن و حاشیه مذهب مرصع ممتاز- تماماً مزین. نسخ کتابت و ثلث رقاع جلی خوش با رقم: «... دوست محمد بن سلیمان هروی...» سال 968. در آستانه‌ی حضرت معصومه‌ی قم.
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

کوکب یزدی، عبدالعلی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1240/ 1239 ق)، خطاط و شاعر، متخلص به کوکب. ملقب به نواب. در دوره‌ی فتحعلی شاه قاجار می‌زیست. در اصل خراسانی بود ولی در یزد به دنیا آمد. وی نزد پدر به کسب علوم پرداخت و بعدها به درخواست تقی خان یزدی از خراسان به یزد رفت و مدرس مدرسه‌ی تقی خان گردید. کوکب در نوشتن خطوط، به ویژه خط نسخ مهارتی بسزا داشت و شعر نیز می‌سرود. او در اواخر عمر به شیراز رفت و همان جا نیز درگذشت. از آثار وی: یک نسخه «دعای کمیل»، به قلم کتابت خوش، با رقم: «بر حسب انقیاد حکم... فتح علی شاه... کتبه العبد... ابن‌محمد محسن الخراسانی، عبدالعلی فی سنه‌ی 1227 ق»؛ سه رقعه نسخ کتابت خوش، با رقم‌های: «نمقه العبد الاقل عبدالعلی بن محمد محسن فی سنة 1226» و «راقم الحروف عبدالعلی 1225» و «عبدالعلی فی 1237».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1105 -1104/ 4 ،4044 -403/ 2)، حدیقة الشعراء (1473 -1471/ 2)، الذریعه (926 -925/ 9)، ریحانه (104/ 5)، سفینة المحمود (274 -273/ 1)، فرهنگ سخنوران (773)، مجمع الفصحا (893 -892/ 5)، مصطبه‌ی خراب (152)، مکارم الآثار (1093 -1092/ 4)، نگارستان دارا (124 -123).

کوهیار ابرقوهی، علی

قرن:8
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 778 ق)، خطاط. از آثار وی: کتیبه‌ی محراب صفه‌ی عمر، در مسجد جامع اصفهان، به خط ثلث دو دانگ کتیبه‌ی متوسط و با رقم: «تحریرا فی سنة ثمان و سبعین و سبعمائة کتبه علی کوهیار الابرقوهی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آثار ملی اصفهان (588)، احوال و آثار خوشنویسان (1121/ 4)، گنجینه‌ی آثار تاریخی اصفهان (141).

کهنه قمی، محمد علی

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1072 ق)، خطاط. مشهور به کهنه قمی. از آثار وی: یک نسخه «اخلاق ناصری»، به قلم کتابت متوسط، با رقم: «تمت فی ید الحقیر الفقیر المذنب محمد علی الشهیر به کهنه... سنة اثنان و سبعین و الف من الهجرة...».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (802 -801/ 3).

کیمیا قلم، غلام حسین

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1321 ق)، خطاط. ملقب به مؤید دفتر. کتیبه‌ی کفش کن قاینی‌ها، در آستانه قدس رضوی، که از کاشی و سنگ است به خط اوست و در روی سنگی که در زاویه‌ی جنوب غربی کفش کن نصب است، چنین رقم نهاده شده:
«بهین کتیبه نویس اندرین خجسته مقام
که جبرئیل امین خادمش بود بر در
بود کمینه، غلام حسین تشنه لب آن
که کیمیا قلم است و موید دفتر»
1321 ق.
اشعار این کتیبه از اختر طوسی (م 1333 ق) است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (550/ 2).

گرایلی، محمد رحیم

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 1102 ق)، خطاط و شاعر. در گرایل، از توابع ساری، به دنیا آمد. پدرش خاک گرایل بود و خود او نیز بعدها به حکومت آنجا رسید. هنگامی که نادرشاه به بغداد می‌رفت، وی ترک خدمت کرد و عازم نجف شد و همان جا مقیم گردید. پس از مدتی به هندوستان سفر کرد و ملازم برهان الملک شد و در همانجا درگذشت. رحیم خان با علیقلی خان واله داغستانی آشنایی داشت و هنگام تألیف «ریاض الشعراء»، حدود 1170 ق، درگذشته بود. وی از علوم ادبی بهره‌مند بود و نستعلیق را نیز خوش می‌نوشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (720/ 3 ،207 -206/ 1)، تذکره‌ی روز روشن (290 -289)، فرهنگ سخنوران (372).

گرجی، بهزادبیگ

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1089 ق)، خطاط و شاعر، متخلص به دوستاق. پدرش قورچی شاه عباس دوم بود. بهزاد در سن چهل سالگی توفیق خواندن و نوشتن یافت و در مدرسه‌ی ساروتقی در محله باغات اصفهان طلب علم کرد. او شعر می‌گفت و نسخ و نستعلیق را خوش می‌نوشت. بهزاد در زمان تألیف «تذکره‌ی نصرآبادی» در قید حیات بود.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (104/1)، تذکره‌ی نصرآبادی (147)، الذریعه (331/9)، فرهنگ سخنوران (346).

گلپایگانی، ابویوسف محمد

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 535 ق)، خطاط. از آثار وی: قرآن رحلی بزرگ که متن آن به شیوه‌ی ابن‌بواب و به خط نسخ تحریر ریحان خوش نوشته شده است، با رقم: «کاتبه ابویوسف محمد بن اسمعیل ابن محمد الخطاط الجربادقانی فی... سنة خمس و ثلثین و خمس مائة...».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1143 -1142/ 4).

گلپایگانی، حسن

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1199 ق)، خطاط. از آثار او: قرآن جانمازی جلد روغنی عالی، دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مرصع و به خط نسخ خفی غبار خوش، با رقم: «و انا العبد... ابن ملاحسین حسن گلپایگانی، سنه 1199»، در کتابخانه‌ی سلطنتی.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1059/4).

گلپایگانی، داوود

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1315 ق)، خطاط. از آثار وی: یک نسخه «سفر نامه‌ی» مظفرالدین شاه قاجار به فرنگ، به قلم کتابت خوش و با رقم: «تمام شد در روز جمعه از شهر محرم‌الحرام هزار و سیصد و پانزده، حرره الحقیر الفقیر داود گلپایگانی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (186/1).

گلپایگانی، محمدکاظم

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
اثر اوست: قرآن رحلی جلد ساغری دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مرصع. نسخ کتابت جلی خوش با رقم: «... داعی دولت... محمدکاظم بن محمد حسن کاتب الگلپایگانی...» و زمان وقوع از تسوید آن خامس عشر شهر رجب‌المرجب من شهور سنة تسع و خمسین و ماتین بعدالالف...» در کتابخانه‌ی سلطنتی.
(ز 1259 ق)، خطاط. از آثار وی: قرآن رحلی جلد ساغری، دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مرصع، به خط نسخ کتابت جلی خوش، با رقم: «... داعی دولت... محمد کاظم بن محمد حسن کاتب گلپایگانی... سنة تسع و خمسین و مأتین بعد الالف...».[1]
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی
منابع زندگینامه :[1] احوال و آثار خوشنویسان (1194/ 4).

گلپایگانی، ولایت اللّه

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دوازدهم ق)، خطاط و شاعر. وی از شاگردان محمدصالح اصفهانی (م 1126 ق) بوده و در شعر طبعی موزون داشته است. از آثار وی: کتیبه‌ی سردر مدرسه‌ی میرزا حسین خان در محله‌ی بیدآباد، به خط نستعلیق، با رقم: «العبد المذنب ولایت اللّه گلپایگانی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آثار ملی اصفهان (501)، احوال و آثار خوشنویسان (955/ 3)، گنجینه‌ی آثار تاریخی اصفهان (649).

گلستانه، علی اکبر حسنی حسینی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1319 -1274 ق)، خطاط. ملقب به احتشام السادات. در اصفهام به دنیا آمد و تحصیلات مقدماتی را در آن شهر آغاز کرد. از دوران کودکی به فراگیری خط پرداخت و به زودی در این هنر سرآمد شد. وی خط نستعلیق را خوش می‌نوشت و در خط شکسته نیز استاد بود. بعضی معتقدند که پس از ظهور درویش عبدالمجید، هیچ کس خط را به اسلوب و شیوه‌ی درویش مانند گلستانه ننوشته است. او معتقد بود که باید ابتدا خط نسخ را آموخت و بعد از فراگیری آن به نستعلیق پرداخت. گلستانه سفرهایی به فارس، خراسان و عراق کرد و در اواخر عمر به تهران آمد و در همین جا درگذشت. جنازه‌اش را به قم بردند و در آنجا به خاک سپردند. از آثار وی: مرقعی شامل بیست و شش قطعه، که بیشتر آنها به خط نستعلیق و به قلم نیم دو دانگ و کتابت خفی خوش است و بعضی نیز به قلم شکسته، با رقم‌های: «سید گلستانه در طهران نوشت»؛ «سید گلستانه به شیوه‌ی اساتید نوشت 1316»؛ «از برای تقدیم... مظفرالدین شاه قاجار،... تحریر شد»؛ قطعات متعدد شکسته نستعلیق، به قلم‌های چهار دانگ تا کتابت خوش و عالی، که در یکی از قطعات شکسته، خود را چنین معرفی کرده است: «کمترین بندگان و سادات، سید علی اکبر الحسنی الحسینی المدعو به گلستانه، الملقب باحتشام السادات... سنه‌ی 1318».[1]
علی‌اکبر، فرزند حاج میرزا محمدابراهیم خوشنویس (و. 1274- ف. 1319 ق). وی از خاندان قدیم سادات گلستانه بود و در اصفهان متولد شد و تحصیلات مقدماتی و مشق خط را در آن شهر آغاز کرد و به زودی در هنر خوشنویسی سرآمد شد. چنانکه در جوانی خط نستعلیق را خوش می‌نوشت و در خط شکسته استاد مسلم بود. پس از ظهور «درویش عبدالحمید» و شرح وی در خط شکسته بسیاری از هنرمندان بدان سبک مشق کردند و با اینکه شماره‌ی خوشنویسان این خط بسیار شد، هیچ یک شباهت خط و شیوه و اسلوب درویش را به پایه و مایه‌ی گلستانه، نرسانیدند. سید علی‌اکبر در مدت زندگانی، سفرهایی به خراسان و فارس و عراق کرد و در آخر عمر چندی به تهران آمد و در این شهر رشته‌ی حیات این ادیب دانشمند هنرمند، با یک عمل جراحی در سنین جوانی یعنی چهل و پنج سالگی بگسست و بنابر وصیت، به قم منتقل و به خاک سپرده شد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[1] احوال و آثار خوشنویسان (438 -437/ 2)، اطلس خط (627 -625)، پیدایش و سیر تحول هنر خط (286 -285)، تاریخ اصفهان (181 -179)، تاریخ هنرهای ملی (1035/ 2)، تذکره‌ی خوشنویسان معاصر (65 -64)، کارنامه‌ی بزرگان (418).

گلستانه، محمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
ابن سید محمود. فاضل ادیب خطاط معروف به علوم، از خطاطین معروف، که نستعلیق را در نهایت استادی می‌نوشت. در جوانی (شوال سال 1351) وفات یافته، در تکیه‌ی جهانگیرخان مدفون گردید.
برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

گلشن گلپایگانی، محمد

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1306 ق)، خطاط و شاعر، متخلص به گلشن. نسبش با هفت واسطه به شیخ بهائی می‌رسد. اجدادش در سلک علما و فضلاء بودند و خود او در جوانی به تحصیل علوم متداول پرداخت و کسب کمال کرد. گلشن شعر می‌سرود و خط نستعلیق و شکسته را استادانه می‌نوشت. وی در تهران ساکن بود و مجلس مشق خط داشت و شاگردان بسیاری از او تعلیم گرفته‌اند. وی در هنگام تألیف «المآثر و الآثار» (1306 ق) در قید حیات بوده است. از آثار او: یک نسخه منتخب «دیوان» فرخی، به قلم کتابت خوش، با رقم: «کتبه الداعی... محمد الکلبایکانی فی سنه‌ی 1267»؛ یک قطعه به قلم سه دانگ خوش و بدون رقم، که امیر الکتاب ملک الکلامی در پشت آن نوشته است: خط میرزا محمد گلپایگانی.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (827 -826/ 3)، حدیقة الشعراء (1480 -1479/ 2)، الذریعه (933/ 9)، المآثر و الآثار (214)، مجمع الفصحا (900 -899/ 5).

گلشنی کاشانی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 974 ق)، خطاط و شاعر. وی دایی امیر معزالدین محمد کاشانی (م 995 ق) بود. در ابتدا دارای شغل مشک فروشی و مکتبداری بود و در سرودن شعر و مثل گویی مهارت داشت و خط نستعلیق را خوب می‌نوشت. وی در غزل از طوسی و سیفی بخاری (م ح 909 ق) پیروی می‌کرد. او بعد از کنار گذاشتن شغل مکتبداری به سیر و سیاحت پرداخت و به قصد تجارت در زمان همایون شاه (963 -937 ق) به هند رفت و در آنجا مریدان زیادی به دست آورد. وی بعد از مراجعت به وطن، به زیارت عتبات عالیات رفت و در بازگشت مدتی در شوشتر ماند و به آورده‌ی «خلاصة الاشعار» پس از چندی دوباره به هند بازگشت و در همان جا درگذشت. صاحب «الذریعه» گلشنی شیرازی خطاط مکتبدار را به احتمال زیاد با صاحب عنوان یکی می‌داند، گرچه در «فرهنگ سخنوران» گلشنی مشک فروش از گلشنی مکتبدار و گلشن کاشی از شیرازی جدا آورده شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (594/ 3)، تحفه سامی (245-242)، الذریعه (935/ 9)، فرهنگ سخنوران (782)، کاروان هند (1196-1193/ 2).

گلین

قرن:13
جنسیت:زن
ملیت:ایران
قرن سیزدهم هجری، از زنان خوشنویس و شاعر قاجار. وی دختر حسینقلی خان، برادر فتحعلی شاه قاجار (1250 -1212 ق) و همسر منوچهر میرزا، پسر بیست و پنجم فتحعلی شاه قاجار بود. به نوشته تاریخ عضدی «خط شکسته را درست و خوب می‌نوشت و طبعی موزون داشت.» رباعی زیر از اوست:
چشمه آن لبت از چشمه حیوان بهتر
منزل و منظرت از روضه رضوان بهتر
آنکه در بندگیت داده سر و دستاری
بودن درگهت از تخت سلیمان بهتر
برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه :منابع: تاریخ عضدی، 52؛ ریاحین‌الشریعه، 42 / 5؛ زنان سخنور، 110 / 2.

گلین، عصمت

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
ز 1305 ق، ام‌السلمه مشهور به گلین خانم از زنان خوشنویس و شاعر. وی دختر فتحعلی شاه قاجار (1250 -1212 ق) و خواهر تنی کوچک محمد علی میرزا معروف به دولتشاه و همسر زین‌العابدین میرزا بود. خط نسخ را به زیبایی اساتید فن می‌نوشت و چند جلد قرآن کریم کتابت کرد و وقف اعتاب مدرسه نمود. مهدی بیانی در کتاب احوال و آثار خوشنویسان، تعدادی ادعیه، رقعه و قطعه او را که به خط نسخ کتابت خفی متوسط است معرفی کرده که در کتابخانه‌های ایران موجود است و رقم ام‌السلمه (ام‌سلمه) را دارد. تاریخ کتابت آنها از 1238 تا 1305 ق است (که اشتباها 1205 ق چاپ شده است).
عصمت گهگاه به اقتضای طبع شعر می‌گفت. مرثیه‌ی زیر را در رثای یکی از شاهزادگان قاجار سروده است:
چه کردی تو ای آسمان ستمگر
که یکدم نیاسایی از کین رادان
نداری جز از ظلم مایه به دکه
نداری جز از کینه توشه در انبان
نخواهی که ماهی بتابد به چرخی
نخواهی که مهری فروزد به ایوان
بسی حسرت از تو به دلهای خسته
بسی غم ز تو در دل ناتوانان
گلی سر نزد از گلستان دولت
که کردی بهار حیاتش تو پژمان
بود جاودان جانت چون من به مویه
روانت چو من باد دایم در افغان
برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه :منابع: از رابعه تا پروین، 175 -174؛ احوال و آثار خوشنویسان، 1050 -1049؛ حدیقةالشعراء، 2181 -2180 / 3؛ خیرات حسان، 184 -183 / 2؛ ناسخ‌التواریخ، دوره کامل قاجاریه، 325؛ نقل مجلس، گ 19 -18.

گنبدی، علی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1364 -1287 ق)، فقیه، عارف و خطاط. در قریه‌ی گنبد از توابع ملایر چهار فرسنگی همدان متولد شد. پس از تحصیل مقدمات به اصفهان رفت و پس از 12 سال اقامت در اصفهان به نجف اشرف عزیمت و در محضر درس آخوند خراسانی و آقا سید محمد کاظم یزدی حضور یافت و پس از فراغت از درس به وطن بازگشت و بقیه‌ی عمر را در همان گنبد ماند. استاد اخلاقی او آخوند ملا حسینقلی همدانی و حاج شیخ محمد بهاری است. کراماتی نیز از وی نقل می‌کنند. یکی از هنرهای آخوند گنبدی حسن خط بود، خود نیز خطی خاص اختراع کرده. از شاگردان وی می‌توان ملا علی همدانی و آقامیرزا محمد ثابتی را نام برد. آثار او عبارت‌اند از: «حاشیه بر تبصره‌ی علامه»؛ «تحریر تقاریر آخوند خراسانی و سید یزدی»، در اصول و فقه؛ «شرح مشکلات دیوان سیدرضی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :بزرگان و سخن سرایان همدان (228 ،241 /2)، گنجینه‌ی دانشمندان (387 -384 /7).

گنجوی، محمدحسن

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
اثر اوست: جزوه سوره‌ها و ادعیه نیم‌ربعی، نسخ کتابت جلی خوش. یکی رقاع به همان قلم با رقم: «به جهة سرکار عالیجاه رفیع جایگاه آقا میر علی‌اکبر قلمی گردید. و انا العبد الاقل محمدحسن الگنجوی فی 1265» نزد حاج ابوالقاسم برای فروش.
(ز 1265 ق)، خطاط. از آثار او: جزوه سوره‌ها و ادعیه نیم ربعی، نسخ کتابت جلی خوش، با رقم: «بجهة سرکار عالیجاه رفیع جایگاه آقا میر علی اکبر قلمی گردید. و انا العبد الاقل محد حسن الگنجوی فی 1265».[1]
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی
منابع زندگینامه :[1] احوال و آثار خوشنویسان (1159/ 4).

گنجه ای، احمد

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دوازدهم ق)، خطاط. از آثار وی: کتیبه‌ی طغرایی سه دانگ و ثلث چهار دانگ خوش، با رقم: «عبد احمد گنجه‌ای حضرت زینب سلطان سنة 1183».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (4/ 1021).

گنده‌نویس، حیدر

قرن:8
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 722 ق)، خطاط. از این جهت وی را بدین صفت می‌خوانده‌اند که جلی می‌نوشته است و هر کس از او تعلیم می‌گرفته، هم خوشنویس می‌شده، هم به مناصب و مراتب عالی می‌رسیده است. از شاگردان وی: خواجه تاج‌الدین علی شاه وزیر (م 723 ق) و خواجه غیاث‌الدین محمد رشیدالدین فضل‌اللّه (م 736 ق) و عبداللّه صیرفی بودند و خود شاگرد یاقوت مستعصمی (م 698 ق) بود. از آثار وی چیزی دیده نشده است فقط در یک نسخه «دیوان الحادره» به خط یاقوت مستعصمی که در کتابخانه‌ی ایاصوفیه مضبوط است، چند سطر به قلم نسخ عالی نوشته شده که رقم «محمد بن حیدر الحسینی» و تاریخ 722 دارد و بعید نیست که محمد نام او و حیدر نام پدرش باشد که به مسامحه وی را به نام پدر خوانده‌اند و تاریخ آن نوشته نیز با این احتمال وفق می‌دهد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1090/ 4)، اطلس خط (318-317)، پیدایش خط و خطاطان (176)، تاریخ هنرهای ملی (787 -786/ 2)، گلستان هنر (22).

گورانی، ابراهیم

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1221 ق)، خطاط. از خطوط او: قرآن وزیری کوچک، جلد روغنی، دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مذهَّب و منقَّش، به خط نسخ کتابت خفی متوسط، با رقم: «... ابراهیم بن کاظم گورانی...» سال 1221.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (4/ 1015).

گورکانی، ابراهیم

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(838 -812 ق)، خطاط، نقاش و شاعر. او برادر بایسنقر میرزا و از هنرمندان و هنرپروران عصر خود محسوب می‌شد. در هفت سالگی به فرمانروایی فارس منصوب شد، و در آنجا پیر محمد شیرازی خط آموخت. در فن شعر و حسن خط و هنرهای متعلق به خط رتبه‌ای بلند داشت. وی از خطوط یاقوت مشق می‌کرد و خطش بسیار شبیه خط او بود و تمیز آنها بسیار مشکل بود. سلطان ابراهیم همچنین با تعلم از استاد سیاوش گرجی، نقشگری سحرساز و رسامی خوش طرح و ممتاز شد. از آثار او: یک جزو از قرآن رحلی عظیم، با جلد روغنی عالی، به خط ثلث حلی و ثلث سه دانگ جلی، به قلم زر محرر و با رقم: «کتبه... ابراهیم سلطان بن شاهرخ بن تیمور گورکان... فی سنه سبع و عشرین و ثمانمئه الهجریه...»؛ کتیبه‌ی سنگی سر در مدخل صحن میر علاءالدین در شیراز، به خط ثلث کتیبه‌ای سه دانگ عالی، با رقم: «کتبه ابراهیم سلطان»؛ یک صفحه از مرقع، به خط ثلث دو دانگ جلی ممتاز و نسخ و رقاع کتابت جلی خوش، به قلم زر محرر و با رقم: «کتبه... ابراهیم سلطان بن شاهرخ بن تیمور گورکان... فی سنه اثنی و عشرین و ثمانمائه» (822)؛ کتیبه‌ی سردر صفه‌ی مقبره سعدی در شیراز که در سال 835 ق نوشته است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1014 -1013 /4)، پیدایش خط و خطاطان (82)، تاریخ اصفهان (222)، تاریخ هنرهای ملی (810 -809 /2)، خوشنویسان و هنرمندان (127)، گلستان هنر (31 -29 ،24)، مناقب هنروران (106 ،49).

گورکانی، شاه ملک

قرن:9
جنسیت:زن
ملیت:ایران
(ز 871 ق)، خطاط. از نوادگان امیر تیمور گورکانی بود. از آثار او: قرآن سلطانی مذهب، به خط ریحان سه دانگ جلی متوسط و رقاع سه دانگ خوش، با رقم: «لقد تشرفت بکتابه هذه المصحف المجید... شاد ملک بنت محمد سلطان بن جهانگیر بن امیر تیمور گورکان... سنه احدی و سبعین و ثمانمائه الهجریه» (871)، در موره اسلامی ترک.[1]
ز 871 ق، از زنان خوشنویس. وی از نوادگان امیر تیمور گورکان (807-771 ق) بود. قرآن سلطانی مذهب، به خط ریحان سه دانگ جلی متوسط، رقاع سه دانگ خوش در «موزه اسلامی ترک» موجود است که رقم «... الامة المذنبه المعترفة... شاذ ملک بنت محمد سلطان بن جهانگیر بن امیر تیمور گورکان...» و تاریخ «سنه احدی و سبعین و ثمان مائة الهجریه» (871 ق) را دارد.[2]
برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه :[1] احوال و آثار خوشنویسان (1082 -1081 /4)، مشاهیر زنان (131).
[2] منبع: احوال و آثار خوشنویسان، 1082 -1081.

گوهرشاد

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
از هنرمندان نامی خوش نویس قرن یازدهم هجری و یکی از بزرگ ترین نستعلیق نویسان زمان خود محسوب می شد ، وی در سال 1038 هجری درگذشت ، یک نسخه گلستان سعدی به خط او در کتابخانه ی سلطنتی وجود دارد .
منابع زندگینامه :راه کمال شماره 24

گیلانی دوانی، ابوالفتح مسیح الدین

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 997 ق)، طبیب، شاعر و خطاط. پدرش در دانش پزشکی و روانشناسی و حکمت معروف زمان خود بود. حکیم ابوالفتح چنان که از قول تذکره‌نویسان برمی‌آید، در شعر دست داشته و در نوشتن خط نستعلیق نیز استاد بوده است. وی پس از مرگ پدرش به سال 983 ق در زندان پادشاه صفوی، همراه دو برادر خود حکیم همان گیلانی و نورالدین قراری، شاعر زمان، به هندوستان مهاجرت کرد و به دربار جلال‌الدین اکبر پادشاه گورکانی راه یافت. بر اثر حذاقت در مداوای بیماران و دقت در روانشناسی که با تواضع و پاک نظری همراه بود، منزلتی عظیم یافت و محسود همگنان گردید. با این همه، از یاری رساندن به اهل دانش دریغ نداشت. از تألیفات وی: «افادات حکیم ابوالفتح»؛ «رقعات حکیم ابوالفتح یا چهارباغ» مشتمل بر نامه‌های او؛ «قیاسیه»، در حکمت؛ دو مثنوی به نامهای «مظهر الاسرار» و «ضیاء النیرین»؛ مجموعه‌ی اشعار خطی و اشعاری در جنگ «کنوز الشعرا».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (29 /1)، تاریخ ادبیات در ایران (469 -466 /5)، تاریخ نظم و نثر (833، 542 -541)، تذکره‌ی میخانه (218)، تذکره‌ی نصرآبادی (376)، دانشمندان و سخن سرایان فارس (108 -107 /1)، الذریعه (300، 238 /19 ، 131 /15، 46 /9)، صبح گلشن (13 -12)، لغت نامه (ذیل/ ابوالفتح)، کاروان هند (15 -13 /1)، نامها و نامدارهای گیلان (14 -12).

گیلانی غیاث الدین، محمود بن سلیم

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، خطاط. از آثار وی: یک نسخه «کلیات» وحشی، به قلم کتابت خوش، به شیوه‌ی عبدالجبار اصفهانی، با رقم: «تمت الکتاب المسمی بدیوان الوحشی... کتبه العبد غیاث‌الدین محمود بن سلیم گیلانی»؛ یک نسخه «رساله‌ی احکام سعد و نحس در روزهای هفته»، به قلم کتابت جلی خوش، با رقم: «قد وقع الفراغ... سنه‌ی 1086، العبد الضعیف المذنب غیاث‌الدین محمود بن سلیم گیلانی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (876 / 3).

گیلانی، دبیر مخصوص، حسن

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س چهاردهم ق)، خطاط. ملقب به دبیر مخصوص و نایب الوزاره. وی در هنگام تالیف «تذکره‌ی سپهر» (سال 1320 ق) در وزارت امور خارجه به کار تحریر و نگارش اشتغال داشت. حسن خان نستعلیق و شکسته را از خفی و جلی خوش می‌نوشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1261/4، 138/1).

گیلانی، رابعه

قرن:13
جنسیت:زن
ملیت:ایران
1280 ق، ام‌سلمه خانم از زنان خوشنویس، عارف، خیر و نیکوکار. وی دختر حاج میرزا محمد رشتی، از بزرگان وزرای گیلان و همسر حاج میر اسماعیل رشتی، از رجال معروف آن ولایت بود. هنگامی که عارف مشهور حاج محمدجعفر کبوتر آهنگی به گیلان رفت و مشغول وعظ و ارشاد و هدایت مردم شد، ام‌سلمه در مجالس وی حضور یافت و از محضرش استفاده کرد و از مریدان او گردید و از آن پس به سیر و سلوک عرفانی و تهذیب نفس پرداخت، پس از آنکه آوازه کمالات عرفانی حاج آقا رضا همدانی را شنید به محضر او شتافت و از مریدان خاص وی شد. محمد شاه قاجار (1264 -1250 ق) که خود تمایلات صوفیانه داشت، وقتی خبر فضایل و کمالات ام‌سلمه را شنید به وی لقب «رابعه ثانیه» داد و او را مأمور وعظ و ارشاد مردم کرمان نمود. در آن شهر وی مرقدی مشتمل بر گنبد، صحن و تعدادی حجره بر سر مقبره جمعی از مشایخ و عرفا، بنا کرد و دو هزار تومان به مصرف آن رساند که یک هزار تومان آن را محمد شاه تقبل کرد. این مرقد بعداً به مزار میرزا حسین‌خان شهرت یافت. ام‌سلمه املاک زیادی مانند چندین پارچه آبادی و روستا، تیمچه، باغ و... صدقه و وقف نمود و تولیت آنها را به حاج قا رضا همدانی و پس از او به عالمترین، فاضل‌ترین و عارفترین فرزندان پسر یا دخترش داد و در صورت انقراض نسل وی به عالمترین، عارفترین و پرهیزکارترین شخص رشت سپرد.
پس از احداث مرقد مزبور، وی به قم آمد و بیست سال در آنجا زیست و در همان شهر درگذشت و به خاک سپرده شد.
برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه :منابع: تذکرةالخواتین، 128؛ خیرات حسان، 140 / 1؛ ریاحین‌الشریعه، 136 -135 / 4؛ زنان نامی ایران و اسلام، 74 -73.

گیلانی، شمس‌الدین الدین

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1119 ق)، خطاط. از آثار وی: دو قطعه به خط ثلث رقاع دو دانگ جلی خوش، در مدخل عمارت چهل ستون اصفهان با رقم: «العبد شمس‌الدین بن ملا محمد الجیلانی فی 1119»؛ دو قطعه مذهب در ایوان آیینه‌ی چهل ستون اصفهان، به خط ثلث رقاع کتابت جلی خوش، با رقم: «نصر من‌اللّه... کتبه العبد شمس‌الدین بن ملا محمد سعید الجیلانی فی 1119».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آثار ملی اصفهان (345، 356)، احوال و آثار خوشنویسان (1084/4)، گنجینه‌ی آثار تاریخی اصفهان (574).

گیلانی، عبدالسلام

قرن:16
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
از اوست: قرآن مذهب نیم‌ربعی نسخ کتابت خفی خوش با رقم: «قد صدر التوفیق بالتمنیق مصلیاً علی الرسول الشفیق و انا المالی من الاثام و محل تصادم الالام عبدالسلام بن محمد امین الگیلانی الاشکوری السلکوئی فی عام الف...»
میرزا ابوالفضل ساوجی در پشت صفحه‌ی اول به خط تعلیق نیم دو دانگ خوش نوشته است. «نگارنده‌ی این کلام اللّٰه مجید ربانی عبدالسلام اشکوری لاهیجی از مشاهیر خطاطان زمان سلطان حسین میرزا است و در طرز و روش خود کمتر از هیچ یک از اساتید این طبقه نمی‌باشد و زیاده از حد ممتاز است. و انا العبد ابوالفضل بن فضل اللّٰه الساوجی الشاملو فی شهر ذی‌الحجة ترکیه‌ی یونیت ئیل» متعلق به خانم فخری راستگار.
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

گیلانی، ولی

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 897 ق)، خطاط. از خوشنویسان معروف اقلام شش گانه است که شکسته تعلیق را خوش می‌نوشت. از آثار وی: قطعه‌ای به قلم نیم دودانگ خوش، با رقم: «مشقه العبد الحقیر الجانی، ولی گیلانی، من خط قبلة الکتاب تاج السلمانی نور مرقده و برد مضجعه، باریخ شهر محرم‌الحرام سنة سبع و تسعین و ثمانمائة الهجریة النبویة».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1285/ 4).

لاریجانی، عبداللطیف

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1245 ق)، خطاط و شاعر. از کاتبان و منشیان دیوان قاجاریه بود و عنوان کاتب السلطانی داشت. شعر می‌گفت و مردی خوشخوی بود. هنگامی که میرزا سنگلاخ در تهران اقامت داشت، نزد وی تعلیم خط نستعلیق و شکسته گرفت. از آثار وی: یک قطعه به قلم دو دانگ و نیم دو دانگ خوش، با رقم: «بعز و شوکت فتح علی شه قاجار... کاتب حضرت السلطانی، عبداللطیف لاریجانی»؛ قطعه‌ای به قلم دو دانگ و کتابت جلی متوسط، با رقم: «عبداللطیف اللاریجانی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (414 -413 / 2)، تذکره الخطاطین (380 -371 / 1).

لال، احمد

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط. به خط وی: قطعه‌ای است از مرقع سید احمد مشهدی، به قلم چهاردانگ و کتابت خوش و با رقم: «کتبه العبد احمد لال».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1/ 44).

لاهیجی حائری، محمد قاسم

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط. از آثار وی: چهارده قطعه از مرقعی، به قلم‌های سه دانگ و دو دانگ و کتابت خوش، با رقم‌های: «مشقه العبد محمد قاسم الحائری» و «العبد قاسم غفر ذنوبه» و «فقیر قاسم الجیلانی عفی عنه» و «کتبه الفقیر محمد قاسم لاهیجی» و «المذنب قاسم غفر ذنبه».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (811 -810).

لاهیجی، محمد امین

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1025 ق)، طبیب و خطاط. وی مدتی در محضر اطبای گیلان تحصیل علم کرد. بعد به تبریز رفت و نزد حکیم ابوطالب و حکیم باقر و حکیم جبرئیل به امر طبابت پرداخت. در دوران تصرف تبریز به وسیله‌ی امپراطور عثمانی، سرداران ترک به وی اعتقاد زیادی داشتند. بعد از آن به عثمانی مسافرت کرد و با بزرگان آن دیار آشنا شد و دوباره به تبریز بازگشت و این زمانی بود که شاه عباس (1038 -996 ق) آذربایجان را از وجود ترکان خالی کرده بود و حکیم توانست به دربار شاه راه یابد. او پس از مدتی به گیلان بازگشت و از آنجا به هندوستان رفت و به گفته‌ی صاحب «مآثر رحیمی» به خدمت عبدالرحیم خان، خان خانان رسید و از جمله‌ی خاصان و محرمان وی گردید و تا 1025 ق در دربار خان به طبابت مشغول بود. لاهیجی گذشته از مراتب علمی، در خوشنویسی نیز دست داشت و خط نستعلیق و شکسته را خوش می‌نوشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (650 -649/ 3)، مآثر رحیمی (51 -50/ 3).

لاهیجی، نورالدین محمد

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف ح 1051 ق)، خطاط. معروف به نورا. وی از شاگردان میرعماد بود و خط نستعلیق را خوش می‌نوشت. پس از قتل میرعماد از اصفهان به لاهیجان رفت، اما بعد از مدتی به دستور شاه عباس برای کتابت قرآنی به خط نستعلیق به اصفهان بازگشت. نورا ظاهراً در زمان خود شهرت فراوانی داشته و به خوشنویس ایران ملقب بوده است. از آثار او: یک مجموعه «دیوان» حافظ و «دیوان» مغربی و «دیوان» اوحدی، به قلم کتابت جلی خوش، با رقم: «الفقیر نورالدین محمد اللاهیجی... تمت هذه النسخة الشریفة علی ید اضعف عبادالله الغنی، نورالدین محمد اللاهیجانی فی سنه‌ی 1032 من الهجرة»، یک قطعه به قلم دو دانگ و کتابت خفی ممتاز، با رقم: «کتبه العبد نورالدین محمد اللاهیجی الملقب به خوشنویس ایران غفرالله ذنوبه،...، مرقوم قلم شکسته رقم شد، فی سنه‌ی 1039»؛ یک نسخه «نگارستان» قاضی احمد غفاری، به قلم کتابت خوش، با رقم: «... نوراء المنشی اللاهیجی»، چهار قطعه به قلم‌های چهار دانگ و سه دانگ و دو دانگ عالی و خوش با رقم‌های: «کتبه نورالدین محمد اللاهیجی» و «مشقه نوراء لاهیجی» و «برسم یادگار جهت برادر عزیز خواجه علی بیک نوشته شد. مشقه نورالدین محمد لاهیجی»؛ سه قسم اول از دوره‌ی کامل یک نسخه «جامع الحکایات» محمد عوفی، به قلم نیم دو دانگ خوش، با رقم‌های: «تم قسم الاول من جامع الحکایات و لوامع الروایات... فی منتصف ذی حجةالحرام ثمان و اربعین و الف» و «تمام شد قسم دوم از کتاب جامع الحکایات و لوامع الروایات... فی منتصف شعبان سنه‌ی خمسین و الف... نورالدین محمد اللاهیجی...» و «تمام شد قسم سوم از کتاب جامع الحکایات و لوامع الروایات... نورالدین محمد اللاهیجی...».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (829 -827/ 3)، اطلس خط (533)، تاریخ اصفهان (202 -201).

لسان‌الملک کاشی، هدایت‌اللّه

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم و چهاردهم ق)، ادیب، شاعر، خطاط و نقاش. وی نواده‌ی دختری فتحعلی خان صبا ملک‌الشعراء بود. بعد از مرگ پدر، ملقب به لسان‌الملک شد. خط نستعلیق را خوش می‌نوشت و اشعار فارسی و عربی را نیکو می‌سرود. لسان‌الملک همچنین از ادبیات و انواع علوم بهره داشت و در فن ترسل ماهر بود و نقاشی نیز می‌کرد. او در جوانی منشی مجلس مصلحت خانه دولتی ناصرالدین شاه بود و در تألیف کتاب «ناسخ التواریخ» با پدر همکاری داشت و پس از مرگ او، تألیف بقیه‌ی مجلدات کتاب را به عهده گرفت. از دیگر آثار وی: تذکره‌ی «خوشنویسان»، مشتمل بر نام عموم خوشنویسان و سال درگذشت آنان؛ «منشآت»؛ «دیوان» شعر، به فارسی و عربی، حدود یازده هزار بیت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (963 -962/ 3)، احوال و آثار نقاشان (1417/ 3)، ریحانه (131/ 5)، شرح حال رجال (319/ 3).

لله باشی شیرازی، محمد

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1255 ق)، شاعر و خطاط. مشهور به لله. از سلسله‌ی هاشمیه شیراز بود. بعد از پدر ملقب به کدخدا باشی شد و کدخدایی پنج محله‌ی حیدری خانه‌ی شیراز را به عهده گرفت. از آنجایی که حسینعلی میرزا فرمانفرمای فارس او را به سمت مربی‌گری و اتابکی پسرش، شاهرخ میرزا، برگزید به لله معروف شد. وی طبعی موزون داشت و خط نستعلیق را خوش می‌نوشت. از آثارش: «دیوان» شعر.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :حدیقة الشعراء (1559 -1558/ 3)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (289/ 4)، فارسنامه‌ی ناصری (961/ 2)، فرهنگ سخنوران (791)، مرآت الفصاحه (564 -563)، مکارم الآثار (1511/ 5).

لنجانی، عبدالخالق

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم و چهاردهم ق)، خطاط. از آثار وی: دو قعطه نسخ کتابت و رقاع کتابت خوش، با رقم: «حرره العبد... عبدالخالق ابن مرحوم حاجی میرزا رضا لنجانی... سنه 1305».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1099 / 4).

لواسانی، حسین

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(نیمه‌ی اول س یازدهم ق)، خطاط. از مردم لواسانی تهران بود، ولی در اصفهان اقامت داشت. آقاحسین در دربار شاه‌عباس اول به کار کتابت مشغول و از شاگردان علیرضای عباسی بود و چون گذشته از نیکویی خط، حسن صورت نیز داشت شاه او را ایاز ثانی می‌خواند. از آثار خطی او، کتیبه‌ی سر در مدرسه‌ی قوچقای بیگ در بازار صبّاغان اصفهان است. وی در شهر اصفهان وفات یافت و در مقبره‌ی میرفندرسکی در گورستان تخت فولاد مدفون است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1/ 167)، تذکرة الخطاطین (2/ 64- 81).

لواسانی، حمدالله

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 902 ق)، خطاط. از خطوط وی: یک نسخه «شاهنامه‌ی» فردوسی، مذهب مرصع متوسط، نسخ کتابت تعلیق مانند خوش، با رقم: «تمه الکتاب... سنه‌ی اثنین و تسعمائه... حمدالله بن قوام‌الدین ابن نظام‌الدین القاسم الادیب لباسانی...».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1063/4).

لواسانی، صدرالدین محمد

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1319 ق)، خطاط. وی نستعلیق را استادانه می‌نوشت و در خط نستعلیق شاگرد عموی خود، میرزا علی محمد صفای لواسانی خوشنویس، بود. صاحب «طرائق الحقائق» وی را در 1314 ق در لواسان ملاقات کرده است. از آثار وی: یک نسخه «مصطلاحات الصوفیه»، به قلم کتابت خوش، با رقم: «کتبه صدرالدین محمد بن شمس‌الدین محمد بن محمد جعفر الالهی النظامی‌اللواسانی... سنه‌ی 1312»؛ نسخه‌ای دیگر از همان کتاب و به همان قلم، با رقم: «کتبه العبد... محمد صدرالدین... سنه‌ی 1311»؛ یک نسخه منتخب «نثر اللآلی»، به قلم کتابت متوسط، با رقم: «... انا العبد صدرالدین بن شمس‌الدین الشهیر بحکیم الهی عفی عنه، سنه 1319».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (780 / 3 ،329 -328 / 2)، طرائق الحقائق (640 / 3).

مازندرانی، حسینقلی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، خطاط. از خوشنویسان معاصر بود. در خراسان، او را در خط نستعلیق بر خود مقدم می‌داشتند. حسینقلی معلم خط جلال‌الدوله بود از آثار وی: دو کتیبه در آستان رضوی است. یکی زیر آینه کاری حرم مطهر بر روی سنگ مرمر، که قصیده‌ای طولانی است با تاریخ 1287 ق، و دیگری با رقم: «بخط العبد الفقیر حسینقلی مازندرانی 1282».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (162 -161 /1).

مازندرانی، محمدحسین

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 977 ق)، خطاط. از هنرمندان اهل ساری بود. از آثار وی: یک نسخه «ذخیره‌ی خوارزمشاهی» کامل، مجدول مذهب، نسخ کتابت خفی متوسط، با رقم: «تمام شد کتاب موسوم به کتاب ذخیره‌ی خوارزمشاهی بتوفیق و استعانت الهی... بدست ضعیف... محمدحسین بن شرف‌الدین علی بن کمال‌الدین مازندرانی در دارالمؤمنین ساری... سنه‌ی نهصد و هفتاد و هفت...».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1163/ 4).

مافی، رضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
خطاط، نقاش.
تولد: 5 ،1322 آذر، مشهد.
درگذشت: 4 مهر 1361، تهران.
رضا مافی از کودکی به هنر گرایش داشت. پدرش به کار زرگری و حکاکی مشغول بود و برادر بزرگترش در زمینه‌ی نقاشی فعالیت داشت. رضا مافی نیز در کنار پدر و برادرش تمرین را آغاز کرد. اولین استاد وی در زمینه‌ی هنر خطاطی اعتضادی بود که در آن زمان کتب خطی موزه‌ی آستان قدس رضوی را مرمت می‌کرد. در سال 1337 برای کسب تجربه بیشتر به تهران آمد و پس از مدتی در سال 1343 به کلاس‌های آزاد خوشنویسی رفت. استاد و معلم او در این مرحله استاد حسین میرخانی بود. او در این سال‌ها تحت تأثیر شیوه‌ی میرزا غلامرضا اصفهانی، هنرمند قرن سیزدهم قرار داشت و به شیوه‌ی وی خط می‌نوشت.
پس از اتمام دوره‌ی چهار ساله‌ی کلاس‌های آزاد خوشنویسی در مدت سه سال، به خط نقاشی روی آورد. او نستعلیق را وارد خط نقاشی کرد. وی همچنین سیاه مشق طرح کتیبه برجسته سرامیک را نیز دنبال کرد و در این زمینه آثاری را از خود بر جا گذاشت.
پس از پیروزی انقلاب اسلامی، در سال 1358، نمایشگاهی از آخرین کارهایش را برپا کرد. وی عایدی این نمایشگاه را برای نوشتن سنگ نبشته‌ای برای شهدای انقلاب اسلامی در نظر گرفت.
رضا مافی بر اثر سانحه‌ای درگذشت. مدفن وی در مزار حضرت عبدالعظیم در شهر ری قرار دارد.
کارنامه‌ی هنری رضا مافی به شرح زیر است: برپایی نمایشگاه در موزه‌ی ایران باستان (1346)؛ برپایی نمایشگاه‌های انفرادی در سال‌های 1347 و 1348 و 1349 و 1350 و 1351 و 1352 و 1353 و 1354، برپایی نمایشگاه جمعی درپاریس (1971)؛ برپایی نمایشگاه انفرادی در پاریس (1972)؛ نمایشگاه انفرادی در تهران- نمایشگاه هنرمندان معاصر در موزه‌ی ایران باستان (1350)؛ نمایشگاه جمعی تالار دانشکده‌ی هنرهای زیبا (1351)؛ شرکت در نمایشگاه هنرمندان ایران در پاکستان (1352)؛ نمایشگاه جمعی در گالری لوترک (1353)؛ نمایشگاه سیمایی از هنر معاصر ایران (1354)؛ شرکت در نمایشگاه جهانی بلونیا در ایتالیا و شهر

بال در سوییس (1355)؛ برپایی نمایشگاه انفرادی در بزرگداشت شهدای انقلاب اسلامی در باغ فردوس (1358).
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

مافی، رضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
رضا مافی، در سال 1322 در مشهد به دنیا آمد . در زمان تحصیل به نقاشی علاقمند شد و چندی بعد بر اثر تشویق تنی چند از خوشنویسان به هنر خطاطی روی آورد . مافی دورة چهار سالة خوشنویسی را طی سه سال و با اخذ « در جة ممتاز » به پایان رساند . مافی در هنر « نقاشی خط » به حق پیشگام بود و در این زمینه به موفقیت بزرگی نائل آمد . « سیامشق » های مافی نمایشگر قدرت و نوآوری او در زمینة هنر خوشنویسی است. وی در اول مهر 1361 بر اثر سقوط از اسب ، دچار خونریزی مغزی شد و در روز چهارم مهردر گذشت .گروه : هنررشته : خوشنویسیوالدین و انساب : رضا مافی در سال 1322 خورشیدی در مشهد متو لد شد . پدر وی زرگر و حکاک بود وبا این هنر ظریف آشنایی داشت .برادر بزرگتر او نقاشی می کرد و به هنر های تجسمی علاقمند بود .رضا از کودکی قلم را به دست می گرفت و با عشق خطاطی و بازی با حروف و کلمات ، این هنر ارزشمند را درخود گسترش داد.اوضاع اجتماعی و شرایط زندگی : رضا مافی زمینه فعالیت هنری مافی ، از کودکی و در خانواده ای هنرمند می گشت ، چراکه پدرش به کار زرگری و حکاکی مشغول بود وبرادر بزرگترش در زمینه نقاشی فعالیت داشت .تحصیلات رسمی و حرفه ای : رضا مافی در خانواده ای متوسط و مذهبی رشد کرد .نخستین کسانی که اور به مسیر هنر قرار دادند پدر و برادر وی بودند . وی تحصیلات ابتدایی و متوسطه خود را در شهر مشهد به پایان برد .در خلال تحصیل به نقاشی علاقمند شد و چندی بعد براثر تشویق تنی چنداز خو شنویسان به هنر خطاطی روی آورد .مافی دوره چهار ساله خوشنویسی را طی سه سال و با اخذ درجه ممتاز به پایان رساند .استادان و مربیان : از جمله استادانی که رضا مافی نزد اوتعلیم خوشنویسی گرفت استاد اعتضادی بود که در موزه آستان قد س رضوی کتابها و قطعات خطی قدیمی را تعمیر و مرمت می کرد .همچنین از استا غلامرضا اصفهانی و استاد حسین میرخانی ازدیگر استادان وی به شمار می آیند .وقایع میانسالی : نخستین نمایشگاه انفرادی رضا مافی در آبان ماه 1348 در گالری سیحون تشکیل شد و این نمایشگاه سر و صدای زیادی را به دنبال داشت ،چرا که نخستین با رخط نستعلیق را به صورت نقاشی خط در آمده و عرضه کرده بود . البته قبل از اوافرادی که صرفا نقاش بودند با خطی

زیبا نقاشی زیبا و خوب عرضه کردند ولی مافی که هم خطاط بود وهم نقاشی می دانست از ترکیب این دوهنر راه و روش و با اندک تسا محی می توان گفت سبکی پدید آورد که ادامه پیدا کرد و پیروان و مقلدان فراوانی یافت .زمان و علت فوت : رضا مافی در اول مهرماه 1361 به هنگام اسب سواری سقوط کرد و دچار خونریزی مغزی گردید و روز چهارم مهرماه 1361 درگذشت.سایر فعالیتها و برنامه های روزمره : رضا مافی علاوه برکار هنری برای تحقیق و به قول خودش سیاحت و مطالعه در زمینه هنرهای اسلامی چندین بار به کشورهای آسیایی و اروپایی سفرکرد و ره آورد این سفرها همیشه برای او پربار بود. مافی به اسب سواری توجه خاصی داشت وبا اینکه به بیماری فشار خون مبتلا بود هرگز از این ورزش روی برنگرداند.آرا و گرایشهای خاص : رضا مافی در هنر و نقاشیخط به حق پیشگام بود و دراین زمینه به موفقیت بزرگ نائل آمد .از ویژگیهای مهم او ،چند بعدی بودن نگرش اودر قلمرو هنر خوشنویسی بود .هنر مافی و بیان تصویری یکسو نگرانه و یک بعدی نبود چرا که در سنت پرستی نه رومی روم بود و نه درمدرنیسم زنگی زنگ ،و با اینکه آثار او ناظر به هنرهای سنتی است و لی دستیابی به فرمهای هرچه جدیدتر هم اصلی بود . سیا ه مشق های مافی نمایشگر قدرت و نوآور او در زمینه هنر خوشنویسی است . او بدون استفاده از قلم مو ،با قلم نی و مرکب می نوشت و به شیوه ها و انواع مختلف (شکسته و نستعلیق ،ثلث ،تعلیق ،و رقاع) خطاطی می کرد و به خوبی ازعهده این کار بر می آمد .تکنیک استوار و چابکدستی او در ابراز و اظهار شیوه های جدید و سبک زیبای تا بلوها و به طور کلی ساختمان محکم (نقاشیخط) او وبویژه بازیکرد نمایش با حروف برای دستیابی به هارمونیهای بعدی جدید چهره ممتاز او را دبین خطاطان امروز مشخص کرده بو د. مافی شیفته رنگ قهوه ای بو د و به همین سبب رنگ اصلی غالب آثار اور ا تشکیل می دهد . او دیدگاه خود را از این گونه بیان می دارد : از این رنگ بوی سنت وتجربه و کمال به مشام می رسد .نمی خواهم با ادغام بی دلیل رنگها و بدون اندیشیدن به محتوای ،نقاشی و خطاطی کنم . من به فرهنگ غربی دامن نمی زنم و مانند هرانسان وطن دوستی که به فرهنگ کشورش می داند نمی گذارم فرهنگ بیگانه بر من مسلط شود.چگونگی عرضه آثار : رضامافی خطاطی پرکار بود تا بدان حد که در طی 39 سال زندگی بیش از 800 تا بلو از خود به یادگار گذاشت و در حدود 50 نمایشگاه از آثار اودر داخل و خارج از کشور از جمله در کشورهای فرانسه و پاکستان و بلژیک و ترکیه و یوگسلاوی و انگلستان و سوئیس و ایتالیا عرضه و مورد توجه علاقمندان قرار گرفت .آخرین نمایشگاه آثارش در سال 1358، و در تهران برای بزرگداشت شهیدان را آزادی بر پاشد .در این نمایشگاه در پوستری تحت عنوان آزادی

اگر می طلبی غرقه به خون باش ،نوشت : نقدینه ای که از فروش تا بلوها به دست آمده خرج سنگنبشته های انقلاب اسلامی شود. بر پایی نمایشگاه در موزه ایران باستان (1346)،برپایی نمایشگاه های انفرادی در سالهای (1347)، الی (1354) ، برپایی نمایشگاه جمعی در پاریس (1971) ، برپایی نمایشگاه انفرادی در پاریس (1972) ، نمایشگاه انفرادی تهران -نمایشگاه هنرمندان معاصر در موزه ایران باستان (1350) ،نمایشگاه جمعی تالار دانشکده های هنرهای زیبا (1351) ، شرکت در نمایشگاه هنرمندان ایران در پاکستان (1352)، نمایشگاه جمعی در گالری لوترک (1353) ، نمایشگاه سیمایی از هنر معاصر ایران (1354) ،شرکت در نمایشگاه جهانی بلونیا در ایتالیا و شهر بال سوئیس (1355) ، برپایی نمایشگاه انفرادی در بزرگداشت شهدای انقلاب اسلامی در باغ فردوس (1358) . [نشر دانش ، سال سوم ، شماره اول ، آذر و دی 1361 ، ص 85 ، گلزار مشاهیر ، زندگی نامه درگذشتگان مشاهیر ایران 1358 - 1376 ، انجمن آثار و مفاخر فرهنگی ، ص 449]
منابع زندگینامه :http://www.iranologyfo.com/

مالک دیلمی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(969 -924 ق)، خطاط، شاعر و موسیقیدان. اصلش از فیلواگوش قزوین بود. وی نزد پدر خط ثلث و نسخ را فراگرفت و بعها به نستعلیق روی آورد و از قطعات میر علی هروی مشق نمود. هنگامی که رستم علی و حافظ باباجان به قزوین رفتند، از آنها تعلیم خط گرفت. مالک علاوه بر خوشنویسی، از شعر و معما و موسیقی نیز آگاهی داشت و از اکثر علوم متداول بهره‌مند بود و علوم عقلی را نزد جمال‌الدین محمود شیرازی فراگرفت. در زمان سلطان ابراهیم میرزا، وی در کتابخانه‌ی آن شاهزاده‌ی هنرمند، به کتابت و تعلیم خط مشغول شد و هنگامی که شاهزاده‌ی صفوی در 964 ق به مشهد رفت، مالک نیز همراه او بود. پس از یک سال و نیم اقامت در مشهد، شاه طهماسب وی را برای نوشتن کتیبه‌های عمارات دولتخانه‌ی قزوین احضار کرد و در آنجا مشغول کتیبه‌نگاری شد. از شاگردان وی، محمد حسین تبریزی، شاه محمد مشهدی، عیشی و قطب‌الدین یزدی را ذکر کرده‌اند. مالک تا آخر عمر خود در قزوین و در ملازمت شاه صفوی بود و در آن شهر درگذشت و همان جا دفن شد. از آثار وی: یک مرقع ممتاز، که به امر امیر حسین بیگ و به سرپرستی مالک دیلمی جمع‌آوری و تنظیم و تزیین شده و مالک خود بر آن مرقع دیباچه و مقدمه‌ای، در ذکر ترجمه‌ی احوال خوشنویسان و نقاشان و مذهبان و دیگر هنرمندان انشاء کرده و به قلم نستعلیق دو دانگ عالی کتابت نموده است؛ یک نسخه رساله‌ی «حسن و دل» فتاحی نیشابوری، به قلم کتابت جلی خوش، با رقم: «... سوده مالک، فی سنة 954»؛ یک نسخه «مناجات» حضرت امیر (ع)، به قلم سه دانگ و دو دانگ و نیم دو دانگ خوش، با رقم: «مشقه... مالک الدیلمی... بدار السلطنة تبریز، فی سنة 955»؛ قطعه‌ای از مرقع مذکور که غزلی از خود اوست، با رقم: «مشقه ناظمه، غفر ذنوبه»؛ یک قطعه، به قلم سه دانگ و کتابت خوش، که رقم آن به قلم رقاع کتابت عالی چنین است: «نمقه... مالک الدیلمی... سنة تسع و ستین و تسعمائة».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آتشکده‌ی آذر (1201/ 3)، احسن التواریخ (142)، احوال و آثار خوشنویسان (1134 -1133/ 4، 609 -598/ 3)، اطلس خط (486 -484)، تاریخ هنرهای ملی (889 -887/ 2)، تذکره‌ی روز روشن (703)،

خوشنویسان و هنرمندان (57)، دانشمندان آذربایجان (323 -322)، الذریعه (952 -951/ 9)، روضات الجنان و جنات الجنان (369/ 1)، عالم آرای عباسی (171 ،170/ 1)، فرهنگ سخنوران (793)، قزوین در گذرگاه هنر (236)، گلستان هنر (پنجاه و هشت، پنجاه و نه، 97 -93)، مجمع الخواص (208)، مناقب هنروران (114 ،85 ،76)، هنر عهد تیموریان (632 ،594 ،521 ،315 ،187 -186).

ماه رخسار

قرن:13
جنسیت:زن
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، شاعر، نقاش و خطاط. ملقب به فخرالدوله. وی خواهر محمد شاه و نوه‌ی فتحعلی شاه قاجار است که به همسری محمد حسن خان، سردار ایروانی درآمده و از زنان صاحب کمال و پراعتبار زمان خود بوده است. ماه‌رخسار زنی مدیر و مدبر بود و در هنر شعر و خط و نقاشی ماهر. او همچنین موقوفات و خیراتی نیز داشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (587/ 2)، خیرات حسان (23/ 3)، ریاحین الشریعه (37/ 5)، کارنامه‌ی زنان (103 -102)، مشاهیر زنان (180).

ماهر دامغانی، علیقلی

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف قبل از 1170 ق)، نقاش، خطاط و شاعر، متخلص به ماهر. اهل دامغان و ساکن اردبیل بود. وی به شغل عطاری اشتغال داشت و در فن نقاشی و خوشنویسی تبحر داشت. بعد از مدتی به تبریز رفت و هنر نقاشی و قطاعی خود را به کمال رساند. ماهر در عین حال که سواد چندانی نداشت، شعر خوب می‌گفت و با قلم مو نیز خط نستعلیق را عالی می‌نوشت. صاحب «دانشمندان آذربایجان» نام او را محمد قلی عطار آورده است. برخی از تذکره‌ها نیز وی را اهل مغان و از ارادتمندان و شاگردان حاج ابراهیم اردبیلی دانسته‌اند. از آثارش: «دیوان» شعر.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (474/ 2)، احوال و آثار نقاشان (398/ 1)، تاریخ نظم و نثر (704)، تذکره‌ی شعرای آذربایجان (119 -117/ 1)، تذکره‌ی منصرآبادی (142 -141)، دانشمندان آذربایجان (323)، الذریعه (954 -953، 761/ 9)، صبح گلشن (359 -358)، فرهنگ سخنوران (794)، گلستان هنر (چهل و هشت).

مبارک میرزا قاجار

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ق)، نقاش، قلمدان ساز، خطاط و شاعر. در چهره‌پردازی و سایه‌پردازی دقیق و نازک نگار بود و شیوه‌ی استاد صنیع‌الملک را دنبال می‌کرد. او با مکتبهای اروپایی آشنایی داشت و در قلمدان‌سازی و آبرنگ نیز با استعداد بود و شبیه‌سازی و تذهیب را خوب می‌دانست. مبارک میرزا در خوشنویسی نیز دست داشت و شعر هم می‌سرود. وی اواخر عمر خود را در قم گذرانده و همان جا درگذشته است. از آثار او «تصویر تمام قد و آبرنگی رضا قلی خان دیوان بیگی، در شیوه‌ی صنیع‌الملک، به خط نستعلیق زیبا، با رقم: «... مبارک ابن محمود القاجار سنه 1279»؛ تصویر آبرنگی یکی از رجال قاجاری، به نام هدایت که کلاه بوقی به سر دارد، با: «رقم مبارک بن محمود قاجار»؛ قلمدان پرکاری در شیوه‌ی آقا نجف که در وسط رویه آن، تصویر زن جوانی است که سگی را به بغل گرفته است، با رقم: «مبارک بن محمود».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (589 -587/ 2)، گلستان هنر (پنجاه و دو)، هنر قلمدان (136 -135).

متألهی اردکانی، محمدحسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
خوشنویس.
تولد: 1282، اردکان.
درگذشت: 1361.
محمدحسین متألهی اردکانی در سن هفت سالگی به مکتب رفت. نزد استاد مکتبخانه ملا علیرضا قاضی به فراگیری قرآن و دروس دیگر پرداخت. در همین زمان خط نسخ و نستعلیق را نزد پدرش که از خوشنویسان بنام اردکان بود تمرین کرد. در سن پانزده سالگی برای مطالعه دروس حوزه‌ی علمیه به یزد رفت و مدتی در مدرسه‌خان نزد اساتیدی چون آیت‌الله حاج سید یحیی مجتهد (آیت‌اللهی) و حاج شیخ محمود فرساد به مطالعه علوم قدیم پرداخت و سپس به اردکان مراجعت نمود و در حوزه‌ی علمیه‌ی این شهر نزد عموی خود آیت‌الله حاج ملا محمدحسین و آیت‌الله محمد حائری که از مجتهدین و مدرسین مدرسه‌ی علمیه‌ی اردکان بودند تحصیلات خود را ادامه داد.
محمدحسین متألهی اردکانی خوشنویسی را در از پدر خویش و همچنین از آقایان روحانی مانند محمدعلی محقق و محمد حایری و محمد حایریان (مدیر) فراگرفت.
وی امامت مسجد زیرده اردکان و نیز تدریس در مدرسه‌ی عملیه اردکان و تعلیم خوشنویسی را به عهده داشت.
از ایشان در زمینه‌ی خط نسخ و تستعلیق دست نوشته‌هایی به یادگار مانده است.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

مترجم اصفهانی، محمد هادی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1120/ بعد از 1135 ق)، عالم دینی، فقیه و خطاط. به دلیل ترجمه‌ی قرآن و همچنین کثرت ترجمه‌هایش به فارسی، ملقب به مترجم و مشهور به آقا هادی مترجم شد. وی دخترزاده‌ی ملا محمد تقی مجلسی است. در دامن مادر دانشمندش، آمنه بیگم، تربیت یافت و در زمره‌ی علما و زهاد بنام زمان خود قرار گرفت. او از معاصران و در خطاطی، از پیروان شیوه‌ی آقا محمد ابراهیم قمی بود و در خط نسخ به خوشنویسی معروف. در اصفهان درگذشت و در کنار پدرش در بقعه مجلسی به خاک سپرده شد. بر سنگ قبرش تاریخ وفات وی 1120 ق ذکر شده اما از آنجایی که صاحب «روضات الجنات» او را تا زمان فتنه‌ی افغان زنده دانسته، وفات وی پس از 1135 ق صحیح‌تر به نظر می‌رسد. از آثارش: ترجمه‌ی قرآن مجید، به فارسی؛ حاشیه بر «تفسیر بیضاوی»؛ ترجمه و شرح «صحیفه‌ی سجادیه»؛ «شرح القواعد» یا شرح «قواعد الاحکام» علامه حلی؛ شرح «فروع الکافی»؛ «الحدود و الدیات»، به فارسی؛ ترجمه و شرح «شافیة» و «کافیة» ابن‌حاجب، به فارسی؛ شرح بر «شرح شمسیه» سید شریف جرجانی، به فارسی؛ شرح «تلخیص المفتاح»، به فارسی؛ ترجمه و شرح «معالم الاصول»، به فارسی؛ «انوار البلاغة»، در معانی و بیان؛ «الرسالة الرضاعیة»؛ رساله‌ی «رسم الخط». از دیگر آثارش: ترجمه و شرح «دعای صباح»، به قطع نیم ربعی، متن به خط نسخ و شرح، شکسته‌ی نستعلیق کتابت خفی متوسط، با رقم: «محمد هادی بن محمد صالح مازندرانی در قریه‌ی شریف آباد، سنه‌ی 1108».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1202/ 4)، اطلس خط (355)، تاریخ ادبیات در ایران (414 -413/ 5)، تذکرة القبور (385)، الذریعه (31، 28، 23/ 14، 359، 335، 314، 152/ 13، 231، 194/ 11، 298، 44/ 6، 137، 129، 128 -127/ 108، 4/ 420، 2)، روضات الجنات (117 -116/ 4)، ریحانه (149 -148/ 5)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 806 -805/ 12).

مجد

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم ق)، مذهب و خطاط. از آثار وی: نسخه‌ای به نام «رشف النصایح الایمانیه»، در کتابخانه‌ی گلستان تهران، با رقم: «تم الکتاب... فی سنه 851 کتبه و ذهبه العبد الضعیف المذنب مجد المذهب غفر له».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (590/ 2).

مجد الادبا، اسماعیل

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم و چهاردهم ق)، منشی و خطاط. در زمان تألیف «المآثر و الآثار» (1306 ق)، منشی‌باشی کل خراسان بود. وی از علوم ادبی و عربی و همچنین علم حساب بهره‌مند بود و در خط تحریر نیز مهارت داشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1252/ 4)، المآثر و الآثار (224).

مجد الاشراف شیرازی، جلال‌الدین محمد

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1331/ 1330 -1249/ 1243 ق)، عالم دینی، حکیم، عارف، خطاط و شاعر، متخلص به قدسی شیرازی. ملقب به مجدالاشراف و جلال‌الدین. نسبش به سید شریف جرجانی می‌رسد. وی سر سلسله‌ی ذهبیه و متولی امامزاده شاه‌چراغ بود. مقدمات ادبیات عرب، اصول و کلام، حدیث و تفسیر، حکمت و فلسفه و ریاضی را در خدمت پدرش، میرزا ابوالقاسم راز مشهور به میرزا بابا، و میرزا حسن حکیم‌باشی فسایی، صاحب «فارسنامه‌ی ناصری»، و دیگر اساتید فراگرفت. او در برخی از دروس با صاحب تذکره‌ی «مرآت الفصاحه» همشاگردی بود. مجدالاشراف سپس به خراسان رفت و دروس خارج را در مشهد فراگرفت و به تکمیل فلسفه و حکمت در یزد پرداخت. وی همزمان با تحصیل علوم به سیر و سلوک و ریاضات نیز می‌پرداخت. او از خوشنویسانی بود که خطوط سه‌گانه (نسخ، نستعلیق و شکسته) را نیکو می‌نوشت. در شیراز درگذشت و در ایوان شاه‌چراغ به خاک سپرده شد. مریدان وی در مدحش اشعاری سرودند که در «رساله‌ی جلالیه» جمع‌آوری شده است. از آثارش: «تحفه الوجود»، در حکمت و عرفان؛ «تام الحکمة» که دیباچه‌ی «قوائم الانوار و طوالع الاسرار» پدرش، میرزا ابوالقاسم راز شیرازی، می‌باشد؛ «خلاصة الذهب»، تعریف سلسله‌ی ذهبیه رضویه؛ «قنوتیه»، فارسی و عربی؛ «تاریخ حیات قطب‌الدین شیرازی»؛ «مجلل الانوار» یا «کشکول سلسلة الذهب»؛ «مرآت الکاملین»؛ «وصیت نامه»؛ «دیوان» شعر.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آثار عجم (448)، اعیان الشیعه (202/ 4)، حدیقة الشعراء (652/ 1)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (320 -313/ 4)، الذریعه (107/ 25 /282، 20 /173، 172، 17 /346، 960، 9 /227، 7 /480، 3/،300)، ذهبیه (402 -385)، ریحانه (185 -184/ 5)، شرح حال رجال (69 -68، 31 -30/ 6)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 69/ 13)، طرائق الحقائق (457 -456/ 3)، فارسنامه ناصری (948 -947/ 2)، مرآت الفصاحه (499 -497)، مؤلفین کتب چاپی (277 -275/ 5).

مجد الکتاب، محمد

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1297 -1225 ش)، خطاط. وی نواده‌ی خاتم المجتهدین شیخ علی عبدالعال کرکی، از بزرگترین علمای شیعه در دوره‌ی شاه اسماعیل صفوی می باشد. مجد الکتاب در قزوین به دنیا آمد. تحصیلاتش را در زادگاهش گذراند. سپس به تهران آمد و نزد غلامرضا اصفهانی به فراگیری خط پرداخت. در 1320 ق به رشت رفت و مدرسه‌ای به نام مجدیه تأسیس نمود و به تعلیم و تربیت شاگردان پرداخت. در 1324 ق مدرسه‌ای در قزوین احداث کرد و خود ریاست آن را بر عهده گرفت. وی در قزوین درگذشت و در نجف اشراف، در گورستان وادی‌السلام به خاک سپرده شد.
مجد الکتاب آثار خطی بسیاری از خود بر جای گذاشته است که از آن جمله‌اند: «گلستان» سعدی؛ دعای «صباح»؛ حدیث «کساء» و سرلوحه‌ی کاشی‌کاری ایوان شاهزاده حسین (ع) و سر در ورودی آنکه به سال 1307 ق نوشته است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تذکره‌ی خوشنویسان معاصر (70 -68)، قزوین در گذرگاه هنر (255).

مجدالدین ابراهیم

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1004 ق)، خطاط. اهل شیراز بود و خط تعلیق را به روش استادان شیراز می‌نوشت. مدتی وزارت شاهزاده پریخان خانم، دختر شاه طهماسب، را داشت و بعد از کشته شدن او، مدت بیست سال در دارالسلطنه‌ی قزوین عزلت اختیار کرد و به سختی روزگار می‌گذراند. وی در قزوین درگذشت و همان جا به خاک سپرده شد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :گلستان هنر (53 -52).

مجدی، یوسف

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1195 ق)، خطاط. از آثار وی: یک لوحه ثلث دو دانگ عالی و نسخ کتابت جلی خوش، با رقم: «و انا المذنب یوسف المجدی سنة 1195».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1236/ 4).

مجرم شاملو، مرتضی قلی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1020 ق)، خطاط، موسیقیدان و شاعر. از امیرزادگان و رؤسای ترک عهد صفویه بود. پدرش در زمان شاه عباس اول حاکم قزوین بود و بعد از فوت پدر، حکومت آن دیار به وی تفویض شد، ولی او نپذیرفت و از ملازمت کناره گرفت. مجرم در موسیقی و خطاطی ماهر بود. در 1013 ق به هندوستان رفت و جهانگیر پادشاه منصب دیوانی به او پیشنهاد نمود ولی وی نپذیرفت و به عزم زیارت بیت‌اللّه الحرام به سوی گجرات رفت، ولی در راه فوت شد و در احمدآباد دفن گردید. در مورد نام وی بین تذکره‌ها اختلاف وجود دارد. از آثارش «دیوان» شعری است که بنا بر وصیت خود او پس از فوتش به وسیله‌ی تقی اوحدی گردآوری شده و شامل اقسام شعر از جمله یک مثنوی در هجو شریفای خازن تبریزی می‌باشد. به آورده‌ی «کاروان هند» از قول «عرفات» وی به خط خود «دیوان» نوشته بود و ساز عود را به غایت خوش می‌نواخت تا جایی که استاد حسن طنبوری و استاد شمس شدرقویی (شتر غوهی)، که از استادان وی بودند، او را در مرتبه‌ی خود می‌دانستند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ موسیقی (348/ 1)، تاریخ نظم و نثر (658)، الذریعه (965 -964/ 9)، ریحانه (189/ 5)، صبح گلشن (364)، فرهنگ سخنوران (801)، فهرست نسخه‌های خطی فارسی (2511/ 3)، کاروان هند (1219 -1214/ 2).

مجموع الصنایع، محمد ابراهیم

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1306 ق)، نقاش. ملقب به مجموع الصنایع. ظاهرا این استاد در حرفه‌های دیگری نیز، مانند خط و قلمدان‌سازی و سایر حرفه‌های تزیینی آن دوران دستی داشته و به همین دلیل او را مجموع الصنایع لقب داده بودند. از وی تنها یک اثر آبرنگی دیده شده که در آن، شمایل مولای متقیان علی (ع) با حسنین (ع) تصویر شده و به شیوه‌ی اسماعیل جلایر عمل آمده است. زمینه‌ی تصویر، منظره‌ای از یک ساختمان قدیمی است و یک شیر نیز در روبروی ایشان نشسته است و رقم نهاده: «کلب آستان علی ابن ابیطالب محمدابراهیم ملقب بمجموع الصنایع فی شهر شعبان سنه 1306».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (635 -634/ 2).

مجنون چپ نویس

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 909 ق)، خطاط و شاعر، متخلص به مجنون. نام اصلی وی را نه خودش نوشته و نه تذکره‌نویسان ذکر کرده‌اند. متأخرین او را با میر علی هروی خلط کرده و نامش را علی دانسته‌اند. اصل او را بعضی هروی و بعضی مشهدی گفته‌اند و لذا به مجنون هروی و مجنون مشهدی نیز معروف است. مسلم این است که خود و پدرش در هرات می‌زیسته و از خوشنویسان و معاریف این شهر بوده‌اند. مجنون نستعلیق را نزد پدر یاد گرفت و گاهی به دست چپ کتابت می‌کرد و گاهی نیز کلمات را از چپ به راست و وارونه می‌نوشت و به همین دلیل به مجنون چپ نویس معروف بود. وی مخترع خطی است که از ترکیب کلمات آن صورت انسان و حیوان به هم می‌رسید و آن را توأمان نام نهاده بود. از تألیفات وی دو رساله‌ی منظوم با عنوان «رسم الخط» و «قواعد خطوط» و یک رساله‌ی منثور، به نام «خط و سواد» را می‌توان نام برد. از خطوط وی: یک قطعه از مرقع بهرام میرزا، به قلم نیم دو دانگ خوش، با رقم: «مشقه مجنون الرفیقی»؛ یک قطعه از چپ نوشته شده (وارونه)، به قلم سه دانگ متوسط، با رقم: «لشاعر مجنون، حرره فی سنه‌ی 902»؛ یک نسخه «غزلیات» جامی که دارای سرلوحه و جداول مذهب است. صاحب «پیدایش خط و خطاطان» گوید که وی در زمان غازان خان (703 -694 ق) و در خدمت او می‌زیست که به آورده‌ی بیانی در «احوال و آثار خوشنویسان» سهو فاحش است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (616 -611/ 3)، پیدایش خط و خطاطان (153 -152)، تاریخ نظم و نثر (816، 673، 333)، تاریخ هنرهای ملی (887 -886/ 2)، تحفه سامی (142)، حبیب السیر (362/ 4)، الذریعه (968 -967/ 9)، صبح گلشن (366)، گلستان هنر (86 -85)، منظومه‌های فارسی (513 -512)، هنر عهد تیموریان (682، 583).

محبعلی نایی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 973 ق)، خطاط، نوازنده و شاعر، متخلص به هراتی. مشهور به نایی. وی شاگرد پدر خود بود و کتابدار سلطان ابراهیم میرزا صفوی و به همین سبب ابراهیمی رقم می‌کرد. پس از هشت سال که در خدمت این شاهزاده بود، شاه طهماسب او را به قزوین احضار کرد و مدتی در ملازمت سام میرزا بود. بعد از طرف شاه طهماسب ملازم سید منصور کمانه مشهور به سید بیگ شد. پس از مدتی به زیارت عتبات رفت و بعد به قزوین بازگشت. محبعلی خط نستعلیق جلی و خفی را خوش می‌نوشت و نام وی را جزو چهل تن خوشنویسان کتابخانه‌ی بایسنقر میرزا آورده‌اند. او نی را خوب می‌نواخت و به همین علت به نایی مشهور بود. وی در قزوین درگذشت و جنازه‌اش را به مشهد منتقل کردند و در جوار قبر پدرش به خاک سپردند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (617 -616/ 3)، تاریخ موسیقی (319 ،246 ،244/ 1)، تحفه سامی (140)، پیدایش خط و خطاطان (156 -155)، خوشنویسان و هنرمندان (43)، گلستان هنر (100)، مناقب هنروران (56).

محتشم اصفهانی

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دوازدهم ق)، خطاط. وی در دربار شاه سلطان حسین صفوی (1135-1105 ق) عهده‌دار ترجمه‌نویسی مصاحف بود و به همین سبب کاتب السلطان رقم می‌کرد. از آثار وی: یک نسخه قرآن بدون رقم، با ترجمه، به قلم نستعلیق کتابت خفی متوسط، با رقم: «تمت علی ید الکاتب... محتشم الاصفهانی... المدعو بکاتب السلطانی، 1128»؛ یک نسخه «گلستان» سعدی، بدون رقم، با ترجمه‌ی ترکی، به قلم نستعلیق کتابت متوسط، با رقم: «کاتبه الضعیف محتشم ترجمه‌نویس قرآن مجید ربانی»؛ یک نسخه ترجمه‌ی «صحیفه سجادیه»، به قلم نستعلیق کتابت خوش، با رقم: «کاتبه الضعیف فی ترقیم هذه الترجمة ملا محتشم اصفهانی»؛ یک نسخه راسله در وحدت وجود، به قلم کتابت خوش، با رقم: «... کاتب السلطانی محتشم الاصفهانی... سنه‌ی 1112»؛ یک قطعه، به قلم دو دانگ و کتابت جلی متوسط، با رقم: «مشقه العبد الجانی محتشم».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (618/ 3).

محرم شیرازی، علی محمد

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1275 ق)، خطاط و شاعر، متخلص به محرم. در شیراز به دنیا آمد و همان جا به تحصیل کمالات پرداخت. وی اغلب خطوط را خوش می‌نوشت و به عسرت روزگار می‌گذرانید. پس از چندی به عتبات رفت و مدتی در آنجا سکنی گزید. صاحب «حدیقة الشعراء» درباره‌ی او آورده که حرکتش از شیراز در حدود 1265 ق بوده و از آن به بعد از حالش به تحقیق مطلع نشده، الا آنکه قریب ده سال می‌دانسته او زنده است، و ادامه می‌دهد که شعرای معاصرش او را شاعری مسلم می‌دانستند و او «دیوان» غزلی در حدود ده هزار بیت داشته است. از خطوط متنوعی که گفته‌اند خوش می‌نوشته است، جز نستعلیق، دو قطعه خط شکسته تعلیق موجود است که از روی خط خواجه اختیار منشی به خوبی نقل کرده و از خطوط نستعلیق او، یک نسخه «حفة الوزراء»، به قلم دو دانگ متوسط موجود است که چنین رقم نهاده: «کتبه الفقیر علی محمد المحرم غفر ذنوبه و ستر عیوبه 1259».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (481 -480/ 2)، حدیقة الشعراء (1549 -1546/ 3)، الذریعه (974 -973/ 9)، ریاض العارفین (281)، فارسنامه‌ی ناصری (1179 -1178/ 2)، مرآت الفصاحه (560 -558)، یغما (س 12، ش 8، ص 375 -374، س 12، ش 10، ص 457 -455).

محمد بهرام

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 959 ق)، خطاط. از آثار وی: یک نسخه «اخلاق منصوری» غیاث منصور، به قلم کتابت خوش، به شیوه‌ی سلطان محمد نور، با رقم: «تمام شد کتاب... محمد بهرام سنه 958»؛ یک نسخه «دیوان» امیر شاهی، به همان قلم، با رقم: «کتبه العبد المذنب محمد بهرام بمدینة الشام فی تاریخ 959»؛ یک نسخه «رسم الخط» مجنون چپ نویس و «قواعد خطوط» سلطانعلی مشهدی، به قلم کتابت متوسط، با رقم: «قد تم... محمد بهرام بمدینة شام، فی سنه 959».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (663/ 3).

محمد تاج‌الدین حیدر

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1000 ق)، مذهب و خطاط. از مذهبان شیرین قلم شیراز بود و در خط نستعلیق نیز دست داشت. از آثار رقم‌دار وی، که نمونه خط نستعلیق استادانه و همچنین صنعت تذهیب خود را یکجا ارائه داده، یک نسخه کلام‌اللّه مجید، به خط عبدالوهاب شیرازی و به سال 1000 قمری است، با رقم: «... بسعی و اهتمام العبد الاحقر، محمد تاج‌الدین حیدر مذهب شیرازی به نهایت رسید».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1109/ 4)، احوال و آثار نقاشان (672/ 2).

محمد کاتب، حسن

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط. از کاتبان گمنام بود. به خط وی یک نسخه «اخلاق محسنی»، در موزه‌ی هرات است، به قلم کتابت متوسط و با رقم: «تم الکتاب... کتبه العبد حسن محمد الکاتب عفی عنه فی سنه احدی و ستین و تسعمائه». ممکن است وی همان حسن کاتب، صاحب یک نسخه «دیوان» حافظ باشد که محمد، نام او است، مخصوصا که شیوه‌ی خط و تاریخ کتابت هم مطابقت دارد.[1]
(س دهقم ق)، خطاط. از کاتبان گمنام بود. به خط وی یک نسخه «دیوان» حافظ در کتابخانه‌ی سلطنتی است، به قلم دو دانگ متوسط، با رقم: «تم الکتاب... علی ید الاحقر الافقر حسن الکاتب غفراللّٰه ذنوبه و ستر عیوبه. سنه ثلاث و ستین و تسعمائه».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] احوال و آثار خوشنویسان (147/1).

محمد مؤمن

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1032 ق)، خطاط. معاصر محمد مؤمن هروی است. از آثار وی: یک نسخه «فرهنگ جهانگیری»، به قلم کتابت متوسط، با رقم:«کتبه العبد المذنب محمد مؤمن، بتاریخ شهر ربیع‌الاول سنه‌ی 1032»؛ یک نسخه «دیوان» بابافغانی، به قلم کتابت خوش، با رقم: «حسب الامر میرزائی صاحبی مخدوم زادگی، میرزا ابوتراب، سلمه اللّه تعالی نوشته شد، حرره العبد محمد مؤمن».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (842 -841/ 3).

محمد نصیر

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1224 ق)، خطاط. از آثار وی: قرآن نیم ورقی، جلد روغنی عالی، دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مرصع، نسخ کتابت خوش، با رقم: «حسب الحکم... عباس میرزا... محمد نصیر بن محمد ابراهیم فی شهر محرم‌الحرام من سنة اربع و عشرین و مأتین بعد الالف... 1224».[1]
اثر اوست: قرآن نیم‌ورقی، جلد روغنی عالی، دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مرصع، دو صفحه‌ی بعد حاشیه مذهب نسخ کتابت خوش با رقم: «حسب‌الحکم... عباس میرزا... محمد نصر بن محمدابراهیم...» «فی شهر محرم‌الحرام من سنة اربع و عشرین و ماتین بعدالالف... 1224» در کتابخانه‌ی سلطنتی.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] احوال و آثار خوشنویسان (1201 -1200/ 4).

محمد وسیم

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1318 ق)، خطاط. از آثار وی: یک نسخه «قاموس اللغة» فیروزآبادی، وزیری بزرگ، جلد روغنی ممتاز، نسخ کتابت خفی عالی، با رقم: «لما تشرفت هذه الدیار کردستان... و انا العبد الداعی... محمد الوسیم ابن امرحوم المغفور الشیخ جلال‌الدین.. سنة 1318».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1201/ 4).

محمد هادی

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1082 ق)، خطاط. به آورده‌ی میرزا سنگلاخ، وی شاگرد رشیدا و امیر خلیل هروی و در قطعه نگاری مشابه میرعماد بود و مجموعه‌ای در لغت و الحان تألیف کرده است. یک نسخه «عالم آرای عباسی» در کتابخانه‌ی سلطنتی موجود است که در قرن یازدهم قمری به قلم نیم دو دانگ خوش نوشته شده و رقم «محمدهادی» دارد، که اگر همان باشد که میرزا سنگلاخ از او یاد کرده، کاتب خوشنویسی است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (858/ 3).

محمد، افضل

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1099 ق)، مذهب و خطاط. تشعیرساز و حل کار عصر خود بود و آرایش و آذین نسخه‌های خطی و قرآنها را به عهده داشت. از آثار وی: تذهیب و کتابت قرآن خوش خطی که با ورقهای آبی‌رنگ تهیه گشته و صفحات اول و حواشی آن، به تردستی ترصیع شده است، با رقم: «کتبه و ذهبه محمد افضل بن محمدعلی سنة 1099».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (649/ 2).

محمدعلی مذهب

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، مذهب، نقاش و خطاط. گلزارنویس با مهارتی بود و در تشعیر و تذهیب قلم هنرمندانه‌ای داشت. از آثار وی خط شش دانگ گلزاری است که جمله‌ی یا امیرالمؤمنین حیدر را به خط نستعلیق جلی نوشته و داخل آن را، در شیوه‌ی گلزاری تزیین نموده است و زمینه را نیز به تذهیب کاری آرایش داده و رقم «یا علی ادرکنی» دارد که سجع مخصوص محمدعلی مذهب می‌باشد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (909 -908/ 2).

محمدکریم

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1288 -1225 ق)، فقیه، محدث و خطاط. وی علاوه بر تحصیل عربی و ادبی، هنر خطاطی را نیز نزد میرزا محمدعلی اصفهانی فراگرفت. در کار نقاشی نیز پیشرفتی تمام کرد. حاج محمدکریم همچنین در علوم دینی شاگرد آقا سید زین‌العابدین مجتهد بود و مراحل تکمیلی آن را در محضر حاج سید کاظم رشتی گذراند و موفق به کسب اجازه از وی شد. او سرانجام هنگام عزیمت به بصره در بین راه درگذشت و در کربلا دفن شد. آثار بسیاری به زبان فارسی و عربی در موضوعات: حکمت طبیعی، اخبار فقه، فلسفه، ریاضیات، صرف و نحو، ادبیات و علوم متفرقه، از او به جای مانده است، برخی از آنها: «حقایق الطب»، «دقایق العلاج»؛ «فصل الخطاب کبیر»؛ «فصل الخطاب صغیر»؛ «جامع الاحکام»؛ «مرآة الحکمه»؛ «اسرار النقاط».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :حدیقة الشعراء (1588 -1579 /3)، الذریعه (229/16، 235/8، 34/7)، شرح حال رجال (4 -1 /4)، طرائق الحقائق (468 -467 /3)، المآثر والآثار (201)، مکارم الآثار (790 -789 /3)، یادگار (س 5، ش 4 و 5، ص 118 -106).

محمدمحسن

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1240 ق)، خطاط. از آثار وی: «تعلیقات نماز» نیم ربعی، دو صفحه‌ی اول متن و حاشیه مرصع، نسخ کتابت جلی خوش، با رقم: «کتبه العبد المذنب محمدمحسن بن ملک احمد القاضی العسکر السلطانی فی سنة 1240».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1197 -1196/ 4).

محمدهاشم

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
اثر اوست: قرآن نیم‌ربعی، جلد روغنی عالی، دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مرصع، دو صفحه‌ی آخر مذهب عالی، نسخ کتابت خفی ممتاز با رقم: «... لامیر الاعظم... ابن الامیر المنصور علی مردان خان، امیر محمدخان ایده اللّه... و انا العبد الاثم محمدهاشم» «فی شهر رمضان‌المبارک اثنین و مأتین و الف» «1202» در کتابخانه‌ی سلطنتی.
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

مختاری کوبنانی، حسین

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم ق)، خطاط. از کاتبان گمنام بود. از آثار وی: یک نسخه «ظفرنامه‌ی تیموری» شرف‌الدین علی یزدی، به قلم کتابت خفی متوسط، با رقم: «قد تم تنمیق الکتاب...فی عشرین شعبان‌المعظم سنه ثلاث و ستین و ثمانمائه... حسین بن لقمان المختاری الکو [ه] بنانی...».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (168 -167 /1).

مدرس همدانی، ابوطالب

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1281 ق)، نقاش و خطاط. از اهالی همدان، و مدرس علوم دینی بود. تمام خطوط مخصوصا نسخ و رقاع را استادانه می‌نوشت و در نقاشی ابری و قلمدان سازی مبدع و استاد بود و ابتکارات جالبی نیز در رشته‌ی تذهیب و ابری داشت. او اسکلت مقوایی قلمدان را نیز خود می‌ساخت و بدین جهت قلمدان‌های وی از لحاظ زیبایی و استحکام نظیر ندارد. میرزا ابوطالب امضای خود را اغلب به طلا و خط رقاع می‌نوشت و حواشی اثر را به زیبایی تزیین می‌کرد و جلدها و قلمدان‌ها را در سبک ابر و بادی مخصوصی که خود اختراع کرده و به نام قیامت مشهور بوده، تصویر می‌کرده است. از آثار وی: قلمدان ساده و خوش قواره، با زمینه‌ی سبز رنگ پریده و خطوط تزیینی سفید که به خط رقاع رقم «ابوطالب مدرس 1279» دارد؛ قلمدان ابری فوق‌العاده زیبا، با رقم: «ابوطالب مدرس 1260»؛ قلمدان ابری رنگ جگری، در زمینه‌ی مرغش آلبالویی و حنایی که حواشی آن با تشعیر نقطه چینی دندانه‌ای، به شکل گل و برگ تزیین یافته است و به خط رقاع طلایی رقم «ابوطالب المدرس 1271» دارد. از این هنرمند بیش از بیست عدد قلمدان و جعبه و جلد رقم‌دار و بی رقم که اغلب زیبا و استادانه است، دیده شده است. از آثار خطوط او: ادعیه و سور قرآن، به خط نسخ کتابت خفی خوش، با رقم: «و قداتفق الفراغ... سنة 1281... ابوطالب المدرس الهمدانی... ».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1017 /4)، احوال و آثار نقاشان (45 /1)، گلستان هنر (پنجاه)، هنر قلمدان (139 -138 ،75).

مدنی کرمانی، جواد موسوی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1339 -1257 ش)، خطاط و شاعر. معروف به بنان الشریعه. در قریه‌ی سعادت‌آباد سیرجان به دنیا آمد. تحصیلات مقدماتی را همان جا گذراند و در سی سالگی سفری به عتبات عالیات نمود. وی مدتی در نجف اشرف به تحصیل علوم متداول عصر خود پرداخت و بعد از شش سال به کرمان بازگشت. در حدد 1307 ش به تهران آمد و وارد وزارت معارف شد و تا آخر عمر در این شهر سکنی گزید. او در نوشتن خط شکسته توانا و مبتکر بود و شیوه‌ی مخصوصی داشت. حاجی بنان علاوه بر مقالات متنوعی که نوشته است، طبع شعری نیز داشته و مضامین تازه‌ای به سلک نظم درآورده است. اشعارش به طور پراکنده باقی مانده و از آنها چیزی به چاپ نرسیده است. مدنی در سالهای 1310 تا 1314 ش، یک دوره‌ی کامل حکمت و عرفان را نزد استاد میرزا مهدی آشتیانی فراگرفته و در پایان دوره‌ی تحصیلات خود شرحی به دعای «صباح» نوشته که به خط خود گردآوری شده است. وی در ابن‌بابویه مدفون است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تذکره‌ی خوشنویسان معاصر (98 -96).

مدنی همدانی، حسن

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ح 1340 -1258 ش)، طبیب، خطاط، نقاش، موسیقیدان و شاعر، متخلص به صفاءالحق. وی گاهی در شعر صفا نیز تخلص می‌کرد. نسبش از جانب پدر به امام زین‌العابدین (ع) می‌رسد و از طرف مادر منسوب به علاءالدوله سمنانی است. در کردستان به دنیا آمد و در پنج سالگی همراه خانواده‌اش به همدان منتقل شد و مقدمات علوم فنون را نزد استادان آنجا آموخت. وی طبیعیات و الهیات و فلکیات را نزد مشکاة الملک، محمدعلی میرزا پسر خسرو میرزا قاجار، و طب قدیم را نزد حاج میرزا حسین، نواده‌ی کوثر علیشاه، و نقاشی و تذهیب را نزد صنیع‌الملک و میرزا حسین، پسر سمیعای نقاش، و طب جدید را نزد میرزا محمد صحت بخش و دکتر نجفقلی خان عراقی و موسیقی را نزد میرزا حسینقلی و سید احمد خان ساوجی و عرفان را نزد حاج عبدالوهاب شوشتری فراگرفت. صفاءالحق در فاصله‌ی سالهای 1284 -1275 ش به ایرانگردی و سپس جهانگردی پرداخت و از مصر و سودان و عراق دیدن کرد و چند سال در بمبئی سکنی گزید و معلومات و تجربیات طبی خود را تکمیل کرد و در آنجا به سبک هندی شعر سرود و بعد از 150 سال، که پیروی از این سبک در ایران منسوخ شده بود، آن شیوه را به این کشور بازگرداند. در واقع صفا مجدد غزل سبک هندی در ایران است. وی در هندوستان از محضر بزرگان اهل عرفان نیز بهره‌ها برد. پس از بازگشت از هند، با معلوماتی که از طب قدیم داشت و تجاربی که در معالجات جدید آموخته بود مطبی در همدان گشود. در ح 1293 ق وزارت معارف به وی گواهینامه‌ی طبیب مجاز اعطا کرد و او را به عنوان نماینده‌ی دولت جهت آبله‌کوبی منطقه‌ی اسدآباد و سپس ریاست بهداری آن منطقه اعزام نمود. او در موسیقی نیز دست داشت و سه تار را نیکو می‌نواخت. وی همچنین خط خوبی داشت و به فن نقاشی و سوزن‌دوزی آشنا بود. او «سفرنامه»‌ای به خط خود نوشته و آن را به نقاشی‌هایی از هنر خود مزین ساخته است. وی را در کنار مرقد باباطاهر، در همدان، به خاک سپردند. از دیگر آثارش: «رساله پدگجی» یا «پداگوژی»، در تربیت؛ رساله‌ی «نمکدان»، آمیزه‌ای از نظم و نثر و جد و هزل؛ مثنوی «پهلوی نامه»، در انتقاد بر حکومت رضاخان و مخالفت با کشف حجاب؛ رساله «بزبزگان»، در دامپزشکی؛ «کلیه» در پاسخ به سؤالات ادبی و کلام و مذهبی، که ناتمام است؛ قصاید و مثنویات و

قطعات، که از جهت مواد تاریخ و فولکلور همدان دارای فواید است؛ «دیوان» غزلیات، که در آن بیشتر به صائب و سبک هندی نظر دارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :بزرگان و سخن‌سرایان همدان (318 -315/ 2)، کیهان فرهنگی (س 5، ش 10، ص 40 -39).

مدهوش گلپایگانی، محمدصادق

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1237 ق)، خطاط، ادیب و شاعر، متخلص به مدهوش. وی ملا باشی حیدرقلی میرزا، فرزند فتحعلی‌شاه و حاکم گلپایگان بود. در نظم و نثر تبحر داشت و عربی را خوب می‌دانست. مدهوش خط نستعلیق را خوش می‌نوشت و شعر نیز می‌سرود. از آثار وی: یک نسخه «دیوان» خاوری، به قلم نستعلیق و شکسته نیم دو دانگ خوش، با رقم: «کتبه العبد محمدصادق الکلبایکانی فی 1235» و «حرره العبد الاقل محمدصادق کلبایکانی، المتخلص به مدهوش... سنه 1237».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (767 -766/ 3)، حدیقة الشعراء (1628، 1627/ 3)، الذریعه (1024/ 9)، سفینة المحمود (314 -311/ 1)، فرهنگ سخنوران (830)، مجمع الفصحا (1006/ 6)، مصطبه‌ی خراب (174 -173)، نگارستان دارا (251).

مذهب اصفهانی، محمدتقی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1293 ق)، مذهب، نقاش، قلمدان‌ساز و خطاط. از شاگردان سید ابوالقاسم حسینی مذهب باشی اصفهانی بود و شیوه‌ی وی را پیروی می‌نمود. میرزا محمدتقی علاوه بر هنر تذهیب و مراحل مختلف آن، در تصویرسازی و چهره‌پردازی نیز مهارت داشت. عمده کار این استاد، تهیه جلد و قاب آینه و قلمدان و سایر کارهای روغنی بود که در کارگاه هنری مخصوص خود عمل می‌آورد. سمت سرپرستی استادان کارگاه بر عهده‌ی این هنرمند بود و پرداخت و اصلاحات پایانی را خود انجام می‌داد. او خط نسخ و رقاع را نیز خوش می‌نوشت و آثارش را به خطوط زیبا ترقیم می‌کرد. از آثار وی: جلد قرآن ممتازی که با گلهای افشان تذهیب و تشعیر شده، با رقم: «نقل من... سید ابوالقاسم مذهب باشی، عن العبد محمدتقی مذهب سنه 1278»؛ قاب آینه‌ی بسیار استادانه‌ای که تصاویر دختران را بر روی آن نقاشی کرده و کناره‌ها و حواشی را به تذهیب و تشعیر عالی آرایش داده، با رقم: «راقمه محمدتقی مذهب الاصفهانی 1281»؛ قاب روغنی قرآنی که در کمال زیبایی عمل آمده و جامع اقسام شیوه‌های تذهیب کاری در نقوش اسلیمی و سایر مراحل تذهیب است و به خط رقاع استادانه‌ای درج شده: «رقم میرزا محمدتقی مذهب 1293».
سه اثر دیگر وی در «احوال و آثار نقاشان» ذکر شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (674 -673/ 2).

مذهب باشی شیرازی، محمود

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1298 ق)، مذهب، قلمدان‌ساز و خطاط. مذهب باشی شیراز بود و در تذهیب و زرافشانی و حل کاری مهارت داشت. او در چهره‌پردازی و شبیه‌سازی نیز قوی دست بود و همچنین انواع خطوط را خوش می‌نوشت. علینقی شیرازی، خوشنویس معروف، برادر کهتر وی بود. از آثار او: قلمدان پرمایه‌ای در زمینه‌ی مشکی که گلهای طلایی کم‌نظیری بر روی آن نقش بسته و حواشی و کناره‌ها نیز حل کاری شده است، با: «رقم احقر عبادالله محمود مذهب باشی 1280»؛ جلد طلایی و مذهبی که در زمینه مشکی تذهیب شده و دارای رقم «مذهب باشی» است؛ قلمدان مذهب و حل کاری شده که بر رویه و وسط آن تصویر زن جوانی است و کناره‌ها نیز، گل و مرغ و سایر گلهای تزیینی دارد، با: «رقم احقر عبادالله محمود مذهب باشی سنه 1298» .
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آثار عجم (548)، احوال و آثار نقاشان (1118 -1117/ 3)، گلستان هنر (پنجاه و دو)، هنر قلمدان (162).

مذهب کرمانی، مسعود

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 944 ق)، مذهب و خطاط. اهل کرمان و طلانگاری به غیر از مسعود بن میرکی مذهب است. استاد مسعود، به غیر از هنر تذهیب که در ترسیم آنها مهارت تامی داشت، خط نستعلیق را نیز خوش می‌نوشت. از آثار وی: یک نسخه «مناجات» حضرت علی (ع)، به قلم نیم دو دانگ متوسط، با رقم: «مشقه العبد المذنب مسعود المذهب الکرمانی... سنه 944».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (903/ 3)، احوال و آثار نقاشان (1149/ 3).

مذهب مشهدی، غیاث الدین محمد

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 942 ق)، نقاش و خطاط. وی واضع افشان بوده و امیر علیشیر نوایی، وزیر دانشمند سلطان حسین بایقرا، به این استاد ارادت داشت و او را مورد توجه و عنایت خود قرار می‌داد. او در تذهیب نیز مهارت داشت و در خوشنویسی شاگرد سلطانعلی مشهدی بود. غیاث‌الدین، در مشهد درگذشت و در جنب مزار مولانا سلطانعلی مشهدی دفن شد. از آثار وی: یک قطعه از مرقع سید احمد مشهدی، به قلم نیم دو دانگ خوش، با رقم: «مشقه العبد ... غیاث‌الدین المشهدی المذهب غفر ذنوبه»؛ سه قطعه از مرقع بهرام‌میرزا، به قلم سه دانگ و دو دانگ و نیم دو دانگ و کتابت خوش و متوسط، با رقمهای: «العبد الفقیر المذنب غیاث‌الدین المذهب» و «مشقه العبد غیاث‌الدین مشهدی غفر ذنوبه» و «العبد المذنب غیاث المذهب».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (559 / 2)، احوال و آثار نقاشان (415 / 1)، تاریخ هنرهای ملی (491 / 1)، گلستان هنر (چهل و چهار، 145)، هنر عهد تیموریان (598،583).

مذهب هروی، محمود

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 963 ق)، مذهب، نقاش، خطاط و شاعر. هنرمند ذوفنونی از دیار هرات است که به غیر از فن تذهیب، در چهره‌پردازی و ارائه مجالس پر ازدحام و تزیین و آرایش قصرها نقاشی پر اعتبار به شمار می‌آمد و پیرو مکتب بخارا و هرات بود. او خطوط نستعلیق و رقاع را خوش می‌نوشت و از شاگردان میرعلی هروی بود و شعر را نیز نیکو می‌سرود. عبداللّٰه سلطانی از شاگردان وی است. از آثار او: یک نسخه «سبحة الابرار» جامی، با رقم: «کتبه العبد محمود المذهب الهروی... سنه 951»؛ یک قطعه به قلم دو دانگ و کتابت خوش به سفیدآب، با رقم: «کتبه المذنب محمود المذهب...»؛ یک قطعه از مرقع شاه اسماعیل، به قلم دو دانگ خوش الوان، با رقم: «کتبه المذنب محمود المذهب...»؛ تصویر امیرعلیشیر نوایی به حالت ایستاده، با رقم: «عمل محمود مذهب» دارد؛ تصاویری در نسخه‌ی «بوستان» سعدی که به 963 ق کتابت شده و مینیاتورهای متعددی از «محمود مذهب» دارد. چندین اثر دیگر او در «احوال و آثار نقاشان» ذکر شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (894/ 3)، احوال و آثار نقاشان (1122 -1118/ 3)، خوشنویسان و هنرمندان (104)، گلستان هنر (سی و سه)، هنر عهد تیموریان (772، 713، 697، 554- 553، 552- 551، 552، 492، 421).

مذهب هروی، یاری

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم و دهم ق)، مذهب، نقاش، خطاط و شاعر. وی پس از آموختن فنون نقاشی به صورت ابتدایی، به سفارش امیر علیشیر نوایی تحت تعلیم مذهبان بزرگ هرات قرار گرفت و در اندک زمانی در هنر نقاشی ماهر گشت. گویند مهر سلطان حسین بایقرا را با قلم مو تقلید کرده بود و بدین سبب به مرگ محکوم شد، اما به وساطت امیر علیشیر نوایی از قتل نجات یافت. یاری علاوه بر تذهیب، خط نستعلیق را عالی می‌نوشت و شعر نیز می‌گفت. از آثار او: دو قطعه از مرقع مالک دیلمی، که اشعاری از خود اوست، به قلم سه دانگ و نیم دو دانگ عالی و خوش، با رقم: «المحرره یاری المذهب...» و «لمحرره... مشقه یاری»؛ یک قطعه از مرقع امیر غیب بیگ، به قلم نیم دو دانگ خوش رنگه محرر، با رقم: «لمحرره یاری المذهب»؛ تذهیب و طلاکاری نسخه‌ی «خمسه» امیر علیشیر نوایی، با رقم: «خمسه میر علیشیر نوایی به خط قبلة الکتاب مولانا سلطانعلی المشهدی و به مذهبی مولانا یاری...».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (967 -966/ 3)، احوال و آثار نقاشان (1424 -1421/ 3)، تاریخ هنرهای ملی (853/ 2)، تذکره‌ی روز روشن (939 -938)، خوشنویسان و هنرمندان (44)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (881 -880/ 5)، الذریعه (1306/ 9)، فرهنگ سخنوران (1010)، کارنامه‌ی بزرگان (44 -43)، گلستان هنر (145 -144)، مجالس‌النفائس (121 -120).

مذهب، کمال الدین

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 947 ق)، خطاط و نقاش. از مذهبان و محرران و قاطعان بود که در یکی از آثار خود چندین قطعه از خطوط میر علی هروی را بریده و یا اگر اصل خط به سفیداب یا زر نوشته شده بوده، آن را تحریر کرده است و رقم نهاده: «حررہ کمال». از دیگر آثار وی: یک نسخه «سبحة الابرار» جامی، به خط نستعلیق که حواشی آن تذهیب شده است، به سال 927 ق؛ یک نسخه «مفردات» میر علی تبریزی، به قلم نیم دو دانگ و کتابت جلی متوسط، با رقم: «کتبه سنه‌ی 947 کمال، غفر ذنوبه»؛ یک قطعه از مرقع امیر غیب بیگ، به قلم چهار دانگ، به قلم زر تحریردار، با رقم: «حررہ کمال‌الدین مذهب».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (590/ 2)، احوال و آثار نقاشان (551 -550/ 2)، هنر عهد تیموریان (750 -749، 624، 578).

مذهب، یوسف

قرن:8
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 810 ق)، مذهب و خطاط. مشهور به امیری. از آثار وی: کتابت و تذهیب «کلیله و دمنه» که در 810 ق به پایان رسیده و نوزده تصویر آبرنگی در آن نقش نموده است که در ذیل بعضی از نقوش رقم «یوسف المذهب» دارد و در آخر نسخه رقم نهاده: «کتبه العبد یوسف المشهور به امیری».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1429/ 3).

مراغه‌ای، عبدالقار

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
عبدالقار مراغه‌ای ملقب به «حافظ» و «گوینده»، موسیقی‌دان معروف ایرانی (837 ه.ق) وی در آغاز در خدمت سلطان احمد جلایر در بغداد و مورد لطف وی بود چندانکه شاه او را «یا عزیز» خطاب می‌کرد، سپس در سلک مصاحبان و ملازمان «میرزا میرانشاه» قرار گرفت. در سال 802 چون بکرات امیرتیمور شنیده بود که میرانشاه همواره به شراب و صحبت ساقیان سیم اندام به سر می‌برد و از مملکت‌داری فارغ است، حکم کرد که ندما و ملازمان وی را جمله بر دار کشند و استاد «قطب‌الدین نایی» و «حبیب عودی» و «عبدالقادر» از آن جمله بودند، که هر سه در فن موسیقی و ادوار شهرت بسزا داشتند. دو تن اول را به دار کشیدند، ولی عبدالقادر مجالی یافت و بگریخت و چندی پنهان بود، تا پس از مدتی که در مجالس قلندران صرف کرد، نزدیک بارگاه تیمور آمد و به آواز بلند قرآن خواندن آغاز کرد و مورد عفو قرار گرفت. عبدالقادر مراغه‌ای پس از فوت امیر تیمور به ملازمت شاهرخ درآمد و از او نیز مهربانیها دید. وی در انواع فضایل و از جمله در علم موسیقی و ادوار کامل بود و چنانکه گفته‌اند هیچ یک از ابناء زمان به پای او نمی‌رسید. در علوم قرائت و شعر و کتابت و خط زحمات بسیار کشیده به کمال رسید. عبدالقادر کتابی درباره‌ی موسیقی به نام «مقاصدالالحان» نوشته و در کتاب دیگری به نام «کنزالالحان» نوشته بود و در آخر آن نغمات موسیقی را که خود ساخته با خطی مخصوص تحریر کرده بوده ولی از کل این کتاب متأسفانه اثری در دست نیست (کارنامه‌ی بزرگان ایران 27 -305).
(839 / 838 / 837 -754 ق)، موسیقیدان، شاعر و خطاط. معروف به عبدالقادر گوینده و عودی. پدرش، غیبی، از فضلا و موسیقیدانانی بود که در اغلب علوم دست داشت. عبدالقادر در مراغه به دنیا آمد. ولی ابتدا به تحصیل صرف و نحو و معانی و بیان همت گماشت و قرآن را حفظ کرد و چون به علم ریاضی و فن موسیقی بیش از دیگر علوم توجه داشت، به مطالعه‌ی کتابهای این رشته پرداخت و از تعالیم پدرش در این زمینه بهره‌مند شد. پس از مدتی در استنباط اوزان و استخراج الحان و تألیف نقرات و اختراع نغمات و ساختن تصنیف مهارت یافت و پرآوازه‌ترین موسیقی‌دان و موسیقی‌شناس عصر خود شد. او در جوانی از مراغه به تبریز رفت و مورد توجه شیخ اویس قرار گرفت و در دربار فرزندش،

سلطان حسین جلایر، مقام و منزلت یافت. پس از تسخیر آذربایجان به دست امیر تیمور، وی به بغداد، نزد سلطان احمد جلایر، رفت و بعد از فتح بغداد، امیر تیمور او و گروهی از صنعتگران و هنرمندان را روانه‌ی سمرقند کرد. عبدالقادر پس از 800 ق به تبریز بازگشت و در سلک ندیمان و نوازندگان دربار میرانشاه درآمد و دوباره از آنجا به بغداد رفت. وقتی که امیر تیمور دیگر بار بغداد را به تصرف درآورد، او را زندانی کرد و فرمان قتلش را صادر نمود، اما او جان سالم به در برد. وی پس از مرگ تیمور (807 ق) مدتی در سمرقند، در دربار سلطان خلیل بود و سپس به دربار شاهرخ پیوست. عبدالقادر تا آخر عمر در هرات و در دربار شاهرخ زیست و در حالی که بیش از هشتاد سال داشت، به مرض طاعون درگذشت.او احتمالا آخرین موسیقیدان بزرگ ایران است که در علم و عمل موسیقی و داشتن قریحه و هنر تألیف و ساختن آهنگ و تصنیف استادی بی‌مانند بود. آواز را خوش می‌خواند و عود را نیکو می‌نواخت و به همین سبب خط را خوب می‌نوشت. عبدالقادر را می‌توان در ردیف صفی‌الدین ارموی دانست. از تألیفات متعدد و پرارزش وی: «جامع الالحان»، که در 816 ق برای فرزندش نورالدین عبدالرحمان تألیف و تنظیم کرده است؛ «مقاصد الالحان»، کتابی است مفید و مختصر در علم و عمل موسیقی قدیم ایران، با یک مقدمه و دوازده باب و چند فصل؛ «کنز الالحان فی علم الادوار» که اثری از این کتاب در دست نیست؛ «شرح ادوار»، که شرحی است بر «الادوار فی حل الاوتار» صفی‌الدین ارموی.[1]
مراغه‌ای ملقب به «حافظ » و «گوینده»، موسیقی‌دان معروف ایرانی (ف. 837 ه.ق.) وی در آغاز در خدمت سلطان احمد جلایر در بغداد و مورد لطف وی بود چندانکه شاه او را «یار عزیز» خطاب می‌کرد. سپس در سلک مصاحبان و ملازمان «میرزا میرانشاه » قرار گرفت. در سال 802 چون به کرات امیر تیمور شنیده بود که میرانشاه همواره به شرب شراب و صحبت ساقیان سیم‌اندام و در مجلس موسیقی به سر میبرد و از مملکت داری فارغ است، حکم کرد که ندما و ملازمان وی را جمله بر دار کشند و استاد «قطب‌الدین نایی» و «حبیب عودی» و «عبدالقادر» از آن جمله بودند، که هر سه در فن موسیقی و ادوار شهرت بسزا داشتند. دو تن اول را به دار کشیدند، ولی عبدالقادر مجالی یافت و بگریخت و چندی نهان بود، تا پس از مدتی که در مجالس قلندران صرف وقت کرد، نزدیک بارگاه تیمور آمد و به آواز بلند قرآن خواندن آغاز کرد و مورد عفو قرار گرفت. عبدالقادر پس از فوت امیر تیمور به ملازمت شاهرخ درآمد و از او نیز مهربانیها دید. وی در انواع فضایل و از جمله در علم موسیقی و ادوار کامل بود، و چنانکه گفته‌اند هیچ یک از ابناء زمان به پای او نمی‌رسید. در علوم قرائت و شعر و کتابت و خط زحمات بسیار کشیده به کمال رسید.

عبدالقادر کتاب خود «مقاصد الالحان» را که در موسیقی نوشته به نام سلطان مراد دوم پادشاه عثمانی اتحاف کرد و از سمرقند به آسیای صغیر رفت و در سال 836 کتاب را بدو تقدیم نمود. وی در پایان حیات نزد شاهرخ تیموری میزیست و کتاب «جامع الالحان» را در سال 818 به وی تقدیم داشت. کتاب دیگری در شرح «کتاب الادوار» صفی‌الدین نوشته (ظاهرا این آخرین تألیف اوست). از نوشته‌های او چنین بر می‌آید که وی کتابی به نام«کنز الالحان» نوشته بوده و در آخر آن نغمات موسیقی را که خود ساخته با خطی مخصوص تحریر کرده بوده، ولی از این کتاب اثری در دست نیست (کارنامه بزرگان ایران 7 -305).
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] استادان موسیقی (37 -36)، ایضاح المکنون (384 / 2)، تاریخ موسیقی (224 -199 / 1)، تاریخ نظم و نثر (262 -261)، تاریخ هنرهای ملی (766 -756 / 2)، تذکره الشعراء (379 ،342 ،251 -250)، حبیب السیر (14 -13 / 4)، دانشمندان آذربایجان (264 -258)، دایره‌المعارف فارسی (1670 / 2)، فرهنگ سخنوران (618)، کارنامه‌ی بزرگان (307 -305)، کاروان هند (670 / 1)، کشف الظنون (1513)، لغت‌نامه (ذیل/ عبدالقادر گوینده)، معجم المؤلفین (267 -296 / 5)، هدیه العارفین (597 / 1).

مراغی، حاجت قلی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1099 ق)، خطاط. از کاتبان گمنام بود. به خط وی یک نسخه «سلسلة النسب صفویه» در کتابخانه‌ی ملی تهران است، به قلم کتابت متوسط، که چنین رقم دارد: «کاتب العبد حاجت قلی حکاک ابن‌استاد ملک دلاک مراغی، بتوفیق حق سبحانه و تعالی، در بلده‌ی طیّبه‌ی اهر. فی شهر رجل المرجّب باتمام رسید سنه‌ی 1099».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (133/1).

مرتضی قلی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1250 ق)، خطاط. از آثار وی: یک نسخه «دعای کمیل» نیم ربعی، جلد روغنی، سرلوح مرصع، دو صفحه‌ی اول و حاشیه‌ی تشعیرسازی مذهب، نسخ کتابت خفی متوسط، با رقم:
«چه گشت فتحعلیشاه جد پدر حیدر
بریخت از قلم مرتضی قلی گوهر»
«فی 1246»؛ یک قطعه نسخ کتابت خوش، با رقم:
«چو گشت فتحعلیشاه جد پدر حیدر
بریخت از قلم مرتضی قلی گوهر»
«سنه‌ی 1250».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1214/ 4).

مرشد شیرازی، محمدهادی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1248- ح 1290 ق)، خطاط و شاعر، متخلص به مرشد. به گفته‌ی صاحب «فارسنامه‌ی ناصری» در شیراز کسب کمالات کرد و با فقرا و گوشه‌نشینان مصاحبت داشت. درویشی دیندار و فقیری شب زنده‌دار و از مریدان رحمت علیشاه بود. در سخندانی و سخن‌گویی و خوشنویسی و شکسته تعلیق اقتدا به پسر عم خود مهدی حجاب کرده بود.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1277/ 4)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (413/ 4)، طرائق الحقائق (472/ 3)، فارسنامه‌ی ناصری (1088 -1087/ 2)، مرآت الفصاحه (583)، مکارم الآثار (1339/ 4).

مرشدی، ابوالمکارم

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم ق)، خطاط. از آثار وی: «قصیده برده» و ترجمه‌ی فارسی منظوم آن، به قطع نیم ربعی خشتی، جلد ضربی مذهب فرسوده، یک سر لوح مذهب مرصّع ثابت کتابت جلی عالی، به خط نسخ کتابت خفی خوش، با رقم: «کتبه الفقیر ابوالمکارم بن علی المرشدی فی حجه ثلاث و سبعین و ثمانمائه».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1021 /4).

مرعشی حسینی، اسداللّه

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
از اوست: قرآن نیم ورقی جلد روغنی دو صفحه‌ی اول متن و حاشیه مذهب خوب نسخ کتابت جلی متوسط با رقم «قد فرغ من تسوید کتابت القرآن، ابن محمد شریف الحسینی المرعشی القاضی الشوشتری، العبد الاثم اسداللّه غفراللّه ذنوبهما» «سنة 1267» متعلق به خانم سرهنگ مهدی افخمی (کراچی).
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

مرعشی، ابومحمد

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
از او قرآن رحلی عظیم، نسخ کتابت جلی و رقاع خوش با رقم «قد شرفت من تحریر... فی اوایل شهر صفر المظفر سنة ثمان و ستین و مائه بعد الاف (1165). و انا العبد المذنب... ابومحمد خان بن سید مرعش خان الحسینی المرعشی...» در اونیورسیته‌ی اسلامبول موجود است.
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

مستوره‌ی کردستانی، ماه شرف

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1264/ 1263 -1220/ 1219 ق)، خطاط، عارف و شاعر، متخلص به مستوره. در کردستان به دنیا آمد. وی که برادرزاده‌ی میرزا عبداللّه رونق سنندجی، صاحب «حدیقه‌ی امان اللهی»، و همسر خسروخان، والی کردستان بود، در فراگیری علم به مقدمات اکتفا نکرد و در زمینه‌ی علوم ادبی و دینی بر حسب سعی و پشتکار خود، توفیق حاصل نمود. وی خطوط را استادانه می‌نوشت. اشعارش نیز لطیف و دلنشین بود و بیشتر به فارسی شعر می‌گفت. «دیوان» مستوره در حدود بیت هزار بیت بوده که بسیاری از آن نابود شده و فقط قسمتی از اشعار وی، در حدود هزار بیت، در 1304 ش، به چاپ رسیده است. او با یغمای جندقی و ملا خضر نالی معاصر و معاشر بود. وی اشعاری نیز در مدح اهل‌بیت (ع) دارد که دارای مضامین عرفانی و اجتماعی است. مستوره در 1263 ق از وطن خود همراه عمو و سایر خویشاوندان خود به سلیمانیه‌ی عراق رفت و در آنجا درگذشت. از آثار وی: «تاریخ کردستان» یا «تاریخ اردلان»، به فارسی، در شرح حال و حکمرانی والیان اردلان کردستانی، از بدو تأسیس این سلسله تا قرن هشتم قمری؛ «معجم الادباء» یا «مجمع الادباء»؛ «رساله» در عقاید و شرعیات؛ «دیوان» شعر، حدود دو هزار بیت.[1]
1264 / 1263 -1220 / 1219 ق، ماه شرف خانم از زنان خوشنویس، عارف و شاعر. وی دختر ابوالحسن بیگ، فرزند محمد آقا کردستانی، ناظر صندوقخانه والیان کردستان و برادرزاده میرزا عبداللّه رونق، مولف تذکره حدیقه امان‌اللهی و همسرش خسرو خان، والی کردستان بود. خانواده‌اش معروف به قادری و پدرش از مقربین آن خاندان و از محترمین مردم کردستان بود. به نوشته تاریخ کرد و کردستان خسروخان پدر مستوره را که دایی او نیز بود به زندان انداخت و مبلغ زیادی از وی به عنوان جریمه گرفت و بعد به عنوان دلجویی و مصالحه دخترش مستوره را به زنی گرفت. او چهار سال پیش از آن، حسن جهان خانم متخلص به والیه، دختر فتحعلی شاه قاجار (1250 -1212 ق) را به همسری خود درآورده بود. خسروخان مردی عیاش بود از همین رو والیه و مستوره در اشعارشان از بی‌مهری و بی‌وفایی او شکوه کرده‌اند. وی در سال 1250 ق درگذشت و مستوره نیز تا سال 1263 در کردستان ماند تا اینکه در آن سال همراه عمو و سایر خویشاوندان خود به میان ایل بابان در شهر سلیمانیه عثمانی

رفت و مدتی بعد در همانجا به سن 44 سالگی درگذشت.
به نوشته مجمع‌الفصحا، مستوره زنی نجیب، عفیف، زیبا و دارای خصایل مردانه بود. میرزا علی‌اکبر صادق‌الملک، از عموزادگانش، در کتاب حدیقه ناصریه می‌نویسد: «مستوره صاحب فضل و کمال و خط و ربط و شعر و انشاء بوده و دیوان شعری مشتمل بر بیست هزار بیت غزل، قصیده و... دارد، اما اکثر آنها از بین رفته و مجموع اشعار دیوانش که در سال 1304 ش به چاپ رسیده از دو هزار بیت تجاوز نمی‌کند.»
از آثار دیگر مستوره کتاب تاریخ کردستان، به زبان فارسی در شرح حال و حکمرانی والیان اردلان کردستان از بدو تاسیس این سلسله در قرن هشتم هجری تا زمان حیات اوست. رساله‌ای در عقاید و شرعیات و کتابی نیز به نام معجم‌الادباء داشته است (سنندج، 1328 ش). مستوره با برخی از شعرای نامدار زمان خود مانند یغمای جندقی و ملاخضر نالی (شاعر کرد) در ارتباط شعری بوده است.
اشعار او در مدح اهل‌بیت (ع) بوده و دارای مضامین عرفانی و اجتماعی است و بیشتر بصورت غزل، قصیده، قطعه و رباعی است. از اشعار اوست:

رفتیم و پس از خود عمل خیر نهشتیم
با آب گنه توشه عقبی بسرشتیم
امروز بدین عالم خاکی به چه نازیم
فرداست که بینی همه خاک و همه خشتیم
بس کار مناهی که در این مرحله کردیم
بس خار معاصی که در این مزرعه کشتیم
از مسجد و محراب بدوریم و تو گویی
ما بنده‌ی پیران کلیسا و کنشتیم
در حشر ز نیک و بد ما دوست چه پرسد
نیکیم از اوییم و از اوییم چو زشتیم
المنة لله که «مستوره» من و دل
جز یار بساط از همه دیار نوشتیم
من آن زنم که به ملک عفاف صدر گزینم
ز خیل پردگیان نیست در زمانه قرینم
به زیر مقنعه ما را سری است لایق افسر
ولی چه سود که دوران نموده خوار چنینم
مرا ز ملک سلیمان بسی است ننگ همیدون
که هست کشور عفت همه به زیر نگنیم
به معشر نسوان مر سپاس و حمد خدا را
همی سزد که بگویم منم که فخر زمینم

ز تاج و تخت جم و کی مراست عار ولیکن
به آستان ولایت کمینه خاک نشینم
علی عالی اعلی امیر صفدر حیدر
که هست راهنمای یقین و رهبر دینم
کمینه‌وار چو «مستوره» دل بدو بسپردم
هزار بنده به درگه ستاده همچو نگینم
مقیم کعبه گر بیند بت ترسایی ما را
کند روشن به قندیل حرم شمع کلیسا را
ز رخ چون پرده بگذارد ز سوزش شعله اندازد
عیان از آستین سازد ید بیضای موسی را
کشد گر خیمه حسنش بر این اقلیم «مستوره»
برد از خاطر مجنون خیال روی لیلی را
آن پری چهره که دوشینه به بزم ما بود
وصف او را نتوان گفت چسان زیبا بود
وه چه بزمی گل و شمع ونی و بربط همه جمع
خنده‌ی جام می و قهقهه مینا بود
سرخوش از باده من و ساقی و آن طرفه صنم
تا سحر قصه ز نقل و می و از صهبا بود
از وفاداری و از صبر و شکیبایی و عشق
هر چه زان جمله سخن رفت از این شیدا بود
زاهدالاف مزن نقد مسلمانی تو
خود بدیدم به کف مغبچه‌ی ترسا بود
هر که در مسجد و میخانه به چشم آوردم
همه را دامی از آن زلف سیه برپا بود
دی به غمزه صنمی سلسله مویی بگذشت
دل «مستوره» و جمعی به برش یغما بود
خسروان جای به مشکوی گزیدند و لیک
فقرا را به جهان سایه دیواری نیست
دعوی فضل تو «مستوره» مکن زانکه به دهر
فاضلان را به خدا پایه و مقداری نیست
در فرقت تو صبر و تحمل تا چند
نالان و غزلسرا چو بلبل تا چند
خون شد دلم از محنت ایام فراق
این جور و جفا با منت ای گل تا چند[2]
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] ارمغان (س 6، ش 3 و 4، ص 255 -253)، از رابعه

تا پروین (241 -212)، تاریخ مشاهیر کرد (372 -367/ 1)، حدیقه‌ی امان اللهی (457 -435)، حدیقة الشعراء (2197 -2194/ 3)، الذریعه (1033/ 9)، زنان سخنور (192 -175/ 2)، کارنامه‌ی زنان (97 -95)، مجمع الفصحا (953 -952/ 5)، مشاهیر زنان (219 -217)، مکارم الآثار (1724 -5)، مؤلفین کتب چاپی (167 -166/ 6).

[2] منابع: «پرده‌نشینان سخنگوی»، آریانا، سال دهم، شماره هفتم، 50 -49؛ از رابعه تا پروین، 241 -212؛ تاریخ کرد و کردستان، 164 -159 / 2؛ تاریخ مشاهیر کرد، 372 -367 / 1؛ حدیقةالشعرا، 2197 -2194 / 3؛ حدیقه امان‌اللهی، 457 -435؛ حدیقه ناصریه، دیوان ماه شرف خانم کردستانی، اغلب صفحات؛ الذریعه، 1033 / 9؛ کارنامه زنان مشهور ایران، 95؛ مجمع الفصحا، 952 / 5؛ فهرست کتب چاپی فارسی و عربی، مؤلفین کتب چاپی فارسی و عربی، 167 -166 / 6.

مستوفی اصفهانی، تقی

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، خطاط و شاعر. وی از نوادگان آقاشاه علی است که در اوایل جلوس شاه عباس بزرگ، مستوفی الممالک بود. میرزا تقی نستعلیق را خوش می‌نوشت و در این خط، شاگرد میرعماد بود. او مدتی وزارت لاهیجان را داشته و بعد وزیر اصفهان و مستوفی قورچیان شده و تا زمان مرگ همان سمت را داشته است. اگر چه وی در نظم اشعار دستی داشت، اما غزل را خوب نمی‌گفت، چرا که وزن و قافیه غریب اختراع می‌کرد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (110 -109 /1)، تذکره‌ی روز روشن (155)، تذکره‌ی نصرآبادی (84 -83)، الذریعه (174/9)، صبح گلشن (89)، فرهنگ سخنوران (189).

مستوفی، علی محمد

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1279 ش)، نقاش، خطاط و نوازنده. در نواختن تار از شاگردان آقا حسینقلی و آقا میرزا عبدالله و در نقاشی شاگرد کمال‌الملک بود. وی خط نستعلیق و تحریر را هم بسیار خوب می‌نوشت. علی محمد از مستوفیان معروف بود که در آخر عمر سفری هم به اروپا رفت و در آن جا نیز به نواختن ویولن آشنا شد. او قبل از این که به پنجاه سالگی برسد، در تهران درگذشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ تحول ضبط موسیقی (140)، تاریخ موسیقی (565 / 2)، تاریخ هنرهای ملی (975 / 2)، سرگذشت موسیقی (124 / 1).

مستوفی، علیرضا

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، خطاط. از آثار وی: کتیبه‌ی اشعار بالای ضریح حضرت معصومه (ع)، در قم که تاریخ 1275 ق دارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (466 / 2).

مستوفی‌زاده، علی‌اکبر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 1288 ش)، خطاط. در تفرش و در قریه بازرجان به دنیا آمد. وی اصول و قواعد خوشنویسی را از پدر خود آموخت و در خط نستعلیق و شکسته سرآمد شد. مستوفی‌زاده وکیل دادگستری بود و اوقات فراغت خود را صرف هنر خط می‌کرد. از آثار او، علاوه بر قطعاتی که بر جای مانده، کتاب «اندرزهای نظامی» است که خود استخراج نموده و با قلم درشت نوشته است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تذکره‌ی خوشنویسان معاصر (161 -159).

مسیح کاشانی، رکن‌الدین مسعود

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1066/ 1057 ق)، طبیب، خطاط و شاعر، متخلص به مسیح. معروف به حکیم رکنای کاشانی. وی مسیحا و مسیحی نیز تخلص می‌کرد. اصلش از شیراز بود و در کاشان به دنیا آمد. از مشاهیر شعرای عصر خود و در طب و فلسفه و حکمت ماهر بود. خاندانش از دیرباز پیشه‌ی پزشکی داشتند و پدرش در عهد شاه طهماسب سه سال طبیب دیوان بود و مدتی نیز در دربار سلطان محمد خدابنده طبابت می‌کرد. مسیح کاشانی نیز از آغاز جوانی در طبابت و شاعری مشهور شد. وی از ملازمان و مقربان شاه عباس اول بود و در همین زمان به استقبال «خسرو و شیرین» حکیم نظامی، به نام شاه، منظومه‌ای سرود و نام آن را «مجموعه‌ی خیال» نهاد و در عین حال قصیده‌هایی نیز در مدح پیامبر و ائمه‌ی اطهار (ع) سرود. در «تذکره‌ی میخانه» آمده که شاه عباس سه روز در کاشان مهمان وی بوده و او در این ایام به امر شاه «دیوان» بابافغانی را غزل به غزل جواب گفته است. وی در هنر خوشنویسی نیز دست داشته و نستعلیق را خوش می‌نوشته است. رکن‌الدین مسعود پس از مدتی به هندوستان رفت و ملازم اکبرشاه گشت و سپس به اللّه‌آباد سفر کرد و ملازم و مداح جهانگیر پادشاه شد. بعد از آن به چند شهر دیگر هند سفر نمود و در نهایت دوباره به دربار جهانگیر پادشاه بازگشت و در زمان جلوس شاه جهان در خدمت وی به سر برد. در 1041 ق از دربار شاه جهان به زیارت خانه خدا رفت و ضمنا به مشهد مقدس مشرف شد. بعد از مدتی اقامت در مشهد به کاشان و اصفهان رفت و چون شاه صفی به او توجه ننمود به شیراز سفر کرد و آخرالامر به کاشان بازگشت و تا هنگام فوت در آنجا به سر برد. از شاگردان او می‌توان صائب تبریزی، شاعر معروف، را نام برد. از شاگردان او می‌توان صائب تبریزی، شاعر معروف، را نام برد. ملکشاه حسین سیستانی شاگرد دیگر مسیح است که بعد از ستایش استاد خود می‌گوید که وی در قصیده از خاقانی پیروی می‌کرده است. بطور کلی تذکره‌ها سروده‌های او را تا صد هزار بیت نوشته‌اند. از دیگر آثارش: مثنوی «قضا و قدر»؛ «ساقی نامه»؛ منظومه‌ای در برابر «مخزن الاسرار»؛ سه «دیوان» شعر، یکی در ایران و دو تا در هند، شامل قصیده و غزل و رباعی و قطعه. تقی‌الدین کاشی کتابی به نام «ضابطة العلاج» را در طب، که به زبان عربی است، به او نسبت می‌دهد. تعدادی از تذکره‌ها او را مسیح ثانی

نامیده‌اند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (902 -901/ 3)، ارمغان (س 5، ش 7 و 8، ص 438 -437)، ایضاح المکنون (530/ 1)، تاریخ ادبیات در ایران (1203 -1193/ 5)، تذکره‌ی میخانه (522 -493)، تذکره‌ی نصرآبادی (217 -214)، الذریعه (284 ،264/ 19 ،146/ 17 ،115/ 21 1043، -1041 ،383 ،382/ 9)، ریاض العارفین (232 -231)، ریحانه (313 -312/ 5)، سرو آزاد (90 -89)، صبح گلشن (410 -408)، فرهنگ سخنوران (843 -842)، فهرست نسخه‌های خطی فارسی (2528 -2527/ 3)، کاروان هند (1305 ،1293/ 2 ،90 -89/ 1)، مجمع الخواص (56 -53)، منظومه‌های فارسی (533 -532)، نتایج الافکار (643 -640)، هفت اقلیم (466 -464/ 2).

مشربی استرآبادی، محمد

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط و شاعر، متخلص به مشربی. جوانی خوش فهم و با استعداد بود و خط را نیک می‌نوشت. در جوانی از دنیا رفت. از اوست:
مرا آمد نصیب از عشق خوبان داغ نومیدی
نصیب کس مبادا یا رب این داغی که من دارم
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تحفه سامی (128)، الذریعه (1047)، شعرای مازندران و گرگان (297 -296)، صبح گلشن (417)، فرهنگ سخنوران (846).

مشکاة تبریزی، علی‌اکبر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1311 -1251 ش)، خط و شاعر، متخلص به مشکاة. در شعر ابتدا هما تخلص می‌کرد. در تبریز به دنیا آمد. وی خطوط نستعلیق، نسخ، کوفی و رقاع را بخوبی می‌نوشت. به گفته‌ی میرزا محمدعلی صفوت «دیوان» شعری حدود ده هزار بیت دارد. از دیگر آثارش «معراج نامه» در شغر می‌باشد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تذکره‌ی شعرای آذربایجان (595 -594/ 2)، شرح حال رجال (166/ 6)، فرهنگ سخنوران (848)، فهرست کتابهای چاپی فارسی (3052/ 2)، مؤلفین کتب چاپی (543 -542/ 4).

مشکی کاشانی، محمد امین

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1017 ق)، خطاط. از آثار وی: قرآن نیم ربعی، نسخ کتابت و رقاع کتابت خوش، با رقم: «کتبه العبد الضعیف... محمد امین بن احمد المشکی الکاشانی سنه سبع عشر و الف 1017».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1148/ 4).

مشکی کاشانی، محمدامین

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
اثر اوست: قرآن نیم‌ربعی، نسخ کتابت و رقاع کتابت ملیح خوش با رقم: «کتبه العبد الضعیف المحتاج الی رحمةاللّه الملک السبحانی محمد امین بن احمد المشکی الکاشانی. سنة سبع عشر و الف 1017» در مجلس شورای ملی. (این برگه با اندک اختلاف تکرار شده است).
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

مشکین قلم اصفهانی، محمدحسین

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1330 ق)، نقاش و طغرانویس. هنرمند پر ابتکار اصفهانی است که نقوش زیبایی را از تلفیق خط و نقاشی (نقاشیخط) عمل می‌آورد و به طلا و سایر رنگهای تزیینی آرایش می‌داد. او در خارج از ایران وفات یافته و دفن شده است. از آثار وی: تصویر مرغ با حالتی که از تلفیق حروف، تشکیل یافته و رقم «بنده باب بهاء مشکین قلم سنه 1305» دارد؛ تصویر قرینه‌ای دو مرغ ایستاده که از ترکیبات کلمات تشکیل شده و حواشی آن، تذهیب و تشعیر فوق‌العاده‌ای دارد، با رقم: «بنده باب بهاء مشکین قلم سنه 1307».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (709 -708/ 2).

مشکین قلم شیرازی، محمدحسن

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1281 ق)، نقاش و خطاط. طراح نقوش و ناخنی کار اهل شیراز و معاصر محمدحسین شیرازی کاتب السلطان بود که در کتابت خطوط نیز دست داشت و چند قلم را خوش می‌نوشت. از آثار ناخنی وی: یک قطعه به قلم نستعلیق دو دانگ خوش، با رقم: «هجدهم شهر ذی الحجةالحرام سنه 1256 المذنب محمدحسین الملقب بمشکین قلم»؛ تصویر زیبای زن فرنگی به شیوه‌ی ناخنی، با رقم: «محمدحسین شیرازی مشکین قلم 1279»؛ یک مرقع، که قطعاتی به خطوط نسخ و شکسته تعلیق و شکسته نستعلیق و نستعلیق چهار دانگ خوش دارد، با رقمهای: «المذنب الفقیر محمدحسین الشیرازی الملقب بمشکین قلم غفر له سنه‌ی 1279» و «محمدحسین الشیرازی الملقب بمشکین قلم، سنه‌ی 1279»؛ تصویر میرزا فضل‌اللّه طباطبایی، در شیوه‌ی ناخنی که هنر نقاشی و ناخنی را یکجا ارائه داده، با رقم: «محمدحسین شیرازی مشکین قلم 1281».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (695 -694/ 3)، احوال و آثار نقاشان (709/ 2).

مشکین قلم، جبار

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1311 ش)، خطاط. در زنجان به دنیا آمد. در جوانی به اکتساب علوم پرداخت و فنون خطی را نزد میرزا آقا، معروف به ملا آقا آموخت. وی برای تکمیل این هنر در محضر خوشنویسان دیگر نیز به شاگردی پرداخت و به رتبه‌های عالی رسید. میرزا جبار را به صفات پسندیده ستوده‌اند. او در زنجان درگذشت و همان جا به خاک سپرده شد. قطعه‌ای از وی در تذکره‌ی «خوشنویسان معاصر» نقل شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تذکره‌ی خوشنویسان معاصر (83).

مشهدی، ابوالقاسم

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1320 ق)، خطاط و شاعر. مستوفی آستانه‌ی قدس رضوی بود. نستعلیق و شکسته را خوش می‌نوشت و شعر نیز می‌سرود. از خطوط وی: کتیبه‌ی یک در نقره‌ی آستانه‌ی رضوی است که اشعار آن از ملک الشعراء صبوری است و چنین رقم دارد: «کتبه تراب اقدام الخدام، ابوالقاسم الخادم 1320».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1/ 34)، تذکرة الخطاطین (1/ 449- 458).

مشهدی، احمد

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 986 ق)، خطاط و شاعر. اهل مشهد بود و پس از طی مراحل نخستین خوشنویسی از مشهد به هرات رفت و نزد میر علی هروی به فراگیری خط پرداخت و در کار خوشنویسی به پایه‌ی استاد رسید. پس از فتح هرات به دست عبیداللّه‌خان ازبک، به سال 935 ق، و انتقال اجباری جمعی از هنرمندان از جمله میر علی به بخارا، سید احمد نیز به دنبال استاد خویش به آن شهر رفت و پس از مرگ میر علی جانشین وی در کتابخانه‌ی عبدالعزیزخان ازبک، پسر عبداللّه‌خان، شد و به کتابت پرداخت. پس از مرگ عبدالعزیز خان به مشهد بازگشت. و پس از چندی به دربار شاه طهماسب صفوی پیوست و کاتب ملازم و مورد توجه او شد. اما سرانجام نظر شاه نسبت به او تغییر یافت و گرفتار تنگدستی گردید. میر مرادخان، حاکم مازندران، چون از حال سید باخبر شد، او را نزد خویش خواند. سید مدتی در مازندران به کتابت پرداخت. از آثار او در این دوره یک نسخه از «لوایح» جامی است که به تاریخ 978 ق کتابت شده است. با مرگ میر مرادخان به مشهد بازگشت و د سال 984 ق شاه اسماعیل دوم او را به قزوین فراخواند. اما این دوره‌ی آسایش سید احمد نیز به درازا نکشید. شاه اسماعیل دوم درگذشت و سید ناچار دوباره به مازندران رفت و در همان جا وفات یافت. سید احمد شعر نیز می‌سرود و اشعاری از وی نقل شده است که بعضی از آنها به خط خود وی است. او شاگردان بسیاری را تربیت کرد که برجسته‌ترین آنها حسنعلی مشهدی و علیرضا مشهدی بودند؛ از دیگر شاگردان وی می‌توان از قاضی میر احمد منشی، میر شیخ ثانی کرمانی، ملا حسین تبریزی، محمد رحیم مشهدی و ملاقانعی نام برد. از آثار او: یک نسخه «دیوان غزلیات» امیرشاهی سبزواری، قلم کتابت خفی عالی و تاریخ سال 982 ق؛ یک نسخه «لوایح» جامی به قلم دودانگ خوش، با رقم: «جهت حضرت نواب... احمد الحسینی المشهدی الکاتب... فی شهور سنه ثمان و سبعین و تسعمائة»؛ یک نسخه «نزهة العاشقین»، به قلم کتابت جلی عالی، با رقم: «تمت... احمد الحسینی المشهدی... فی شهور سنه سبعین و تسعمائة» و مرقعات و قطعاتی که در کتابخانه‌های تهران، لنینگراد، استانبول و وین موجود است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (54 -44 /1)، پیدایش خط و

خطاطان (90 -89)، تاریخ اصفهان (310)، تاریخ نظم و نثر (464)، تاریخ هنرهای ملی (885 -884 /2)، تذکرة الخطاطین (135 -126 /1)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (1293 -1292 /10)، سرآمدان فرهنگ (496 -495 /1)، عالم آرای عباسی (170 /1)، کارنامه بزرگان (143 -142)، گلستان هنر (91 -90)، مناقب هنروران (114، 82، 78، 76).

مشهدی، احمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
گروه : هنررشته : خوشنویسی والدین و انساب : سید احمد مشهدی از سادات حسینی مشهد است که پدرش به شغل شمع ریزی در آستانه رضوی مشغول بوده است.تحصیلات رسمی و حرفه ای : سید احمد مشهدی ابتدا در مشهد به آموزش خط پرداخت و پس از آن به هرات رفت و نزد میر علی هروی به تحصیل پرداخت.زمان و علت فوت : سید احمد مشهدی در سال 984 در مازندران درگذشت.مشاغل و سمتهای مورد تصدی : سید احمد مشهدی پس از آن که استادش میر علی هروی توسط ازبکان به بخارا فرستاده شد به آن سرزمی ن رفت و در کتابخانه عبدالعزیز خان ازبک به کتابت پرداخت. پس از مرگ عبدالعزیز خان به مشهد و سپس به درگاه شاه صفوی شاه تهماسب روانه شد و در آذربایجان ساکن گردید. مدتی در خدمت شاه صفوی بود تا بالاخره به مشهد بازگشت . ده سال بعد رهسپار مازندران شد و در آنجا به خدمت میرمراد خان والی درآمد. در مازندران کتاب لوایح جامی را برای خان کتابت کرد. اقامت وی در مازندران تا مرگ میر مراد خان بطول انجامید پس از آن به خراسان بازگشت تا این که شاه اسماعیل دوم در سال 984 او را به قزوین فراخواند. او مدتی آنجا بود و پس از مرگ شاه اسماعیل به مازندران بازگشت . سید احمد مشهدی از ذوق ادبی نیز برخوردار بوده و شعر نیز می‌سرود.

آثار : کتابت دیوان غزلیات امیر شاه ویژگی اثر : یک نسخه دیوان غزلیات امیر شاه به تاریخ 982 هجری قمری که در کاخ م.زه گلستان نگهداری می‌شود.[سرمدی، عباس. دانشنامه هنرمندان ایراه و جهان اسلام. تهران،هیرمند.1380]2 کتابت لوایح جامی ویژگی اثر : این نسخه به تاریخ 978 کتابت شده و در کتابخانه شچدرین لنینگراد موجود است.[سرمدی، عباس. دانشنامه هنرمندان ایراه و جهان اسلام. تهران،هیرمند.1380]3 کتابت نزهه العاشقین ویژگی اثر : کتابت این اثر در تاریخ 970 ثبت شده است محل نگهداری این اثر[سرمدی، عباس. دانشنامه هنرمندان ایراه و جهان اسلام. تهران،هیرمند.1380] منابع زندگینامه :http://www.iranologyfo.com/

مشهدی، حسنعلی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1003 ق)، خطاط و نقاش. وی شاگرد میر سید احمد مشهدی بود. خط خفی و جلی را خوش می‌نوشت و از اوان طفولیت استعداد خود را در این هنر نشان داد. به نقل از کتاب «مرآة العالم»، او پس از میرعلی هروی اسلوبی خاص آورد و پس از مرگ استاد، به هرات و نیشابور سفر کرد، سپس آهنگ عراق کرد و به زیارت عتبات رفت و حدود چهار سال در بغداد ماندگار شد. همچنین به زیارت حرمین شریفین شتافت و در همان جا درگذشت. حسنعلی از وراقی نیز سررشته داشت و آرایش و پیرایش مرقعات و صحافی و وصالی قطعات استادان را به تردستی انجام می‌داد و حواشی و کناره‌های تصاویر را به نیکوترین وجهی می‌آراست. از آثار وی: شش قطعه در مرقعهای مختلف، به قلمهای سه و دو و نیم دانگ و کتابت خوش، با رقمهای: «کتبه المذنب حسن علی المشهدی»؛ «در کربلا مرقوم گشت، کتبه المذنب حسن علی المشهدی»؛ «فقیر المذنب حسن علی، در کربلا نوشته شد»؛ و یکی که قطعه شعر معروف میر علی هروی است، با رقم: «کتبه المذنب سن علی غفراللّه ذنوبه و سترعیوبه» و «مشقه حسن علی»؛ آرایش حواشی قطعاتی از استادان خوشنویس ایران، که به انواع تشعیرها و اسلیمیهای گوناگون ترسیم شده و رقم «صاحبه و وراق حسنعلی غفرله» دارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (146/1)، احوال و آثار نقاشان (154/1)، گلستان هنر (91).

مشهدی، رجبعلی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1303 ق)، خطاط. از آثار وی: کتیبه‌ی مدخل حرم نو حضرت معصومه (ع)، به خط ثلث برجسته نیم‌دانگ کتیبه‌ی خوش، با رقم «کتبه رجبعلی الخادم»؛ دو کتیبه‌ی سر در ورودی صحن نو مزار حضرت معصومه (ع) در قم و کتیبه‌ی سر در ساعت امین‌السلطان، به خط ثلث سه دانگ کتیبه‌ی خوش، با رقم: «قد فرغ التسوید الخادم رجبعلی المشهدی سنه 1303».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1069/4)، گنجینه‌ی آقار قم (1/ 525، 532).

مشهدی، سلطانعلی

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(926 -841 ق)، خطاط و شاعر. ملقب به قبله الکتاب و سلطان الخطاطین. در میان خوشنویسان نستعلیق، هیچ یک به اندازه‌ی سلطانعلی مشهدی، در دروه‌ی زندگی خود، شهرت کسب نکرده است. پدر و مادر وی ساکن شهر مشهد بودند و او در هفت سالگی یتیم مانده و در حمایت و دامان تربیت مادر خود روزگار گذرانیده است. سلطانعلی از طفولیت به خشنویسی علاقه داشته و مدتها بدون معلم مشق کرده و در بیست سالگی به حدی رسیده بود که شهره‌ی شهر شده و عده‌ای از ترک و تاجیک برای تعلیم خط نزد وی می‌آمدند و او بدون اطلاع از قواعد خوشنویسی، به سلیقه‌ی خود، شاگردان را تعلیم می‌داده است. چون آوازه‌ی خوشنویسی سلطانعلی به اطراف خراسان رسید. سلطان حسین میرزا بایقرا وی را به هرات فراخواند و او را در کتابخانه‌ی خویش به کار گماشت و به همین علت، عنوان کاتب السلطانی رقم می‌کرد. او همچنین در آن جا با وزیر هنرپرور، امیرعلیشیر نوایی و نیز با عبدالرحمن جامی دوستی بهم زد و بسیاری از آثار جامی را کتابت کرد. سلطانعلی در غزلسرایی نیز دست داشته و منظومه‌ای در خط به نام «صراط السطور» سروده است. درباره‌ی استاد و معلم خط سلطان علی، غالب مورخان و تذکره‌نویسان گفته‌اند که اظهر تبریزی معلم وی بوده است ولی برخی نیز معتقدند که استاد بی‌واسطه‌ی او، حافظ حاجی محمد، شاگر اظهر بوده است. سلطانعلی در طول زندگی خود القاب مختلفی از جمله: قبله الکتاب، زبده الکتاب و سلطان الخطاطین داشته و در جایی نیز لقب نظام‌الدین با اسم او قرین شده است. او پس از مرگ سلطان حسین بایقرا، از هرات به زادگاه خود، مشهد، رفت و در همانجا انزوا گزید و سرانجام در سن هشتاد و پنج سالگی درگذشت و در مقابل پای مزار حضرت امام رضا (ع) به خاک سپرده شد. از شاگردان بی‌واسطه و معروف او سلطان محمد نور، سلطان محمد خندان، محمد ابریشمی و زین‌الدین محمود درخور ذکرند. آنچه از آثار خطوط وی اکنون بجای مانده سه قسم است: کتیبه‌ها، کتابها، قطعات و مرقعات. الف) کتیبه‌ها: کتیبه‌ای روی سنگ مرمر در طرف غربی مزار خواجه عبداللّٰه انصاری در بیرون شهر هرات که به قلم یک دانگ کتیبه است، با رقم: «این صفه بدیع البنیان... بتاریخ سال هشتصد و هشتاد و دو... حرره العبد سلطان علی مشهدی». ب) کتابها: یک نسخه «دفتر

پنجم» از شش دفتر «مثنوی» مولانا، به قلم کتابت خوش، با رقم: «سلطان علی المشهدی» و تاریخ جمادی الثانیه‌ی سنه‌ی 865 یک نسخه «گوی و چوگان» (حالنامه‌ی عارفی) به قلم کتابت خفی خوش، با رقم: «وفق بکتابه هذه النسخه.. سلطان علی بن محمد المشهدی... سنه اربع سبعین و ثمانمائه بدارالسلطنه هراه...»؛ یک نسخه «دیوان» حافظ، به قلم کتابت خوش، با رقم: «سلطان علی الشمهدی» در سن پنجاه و پنج سالگی به تاریخ سال 896؛ یک نسخه «تحفه الاحرار» جامی، به قلم کتابت خوش، با رقم: «کتبه العبد... سلطان علی المشهدی... سنه‌ی 921». ج) مرقعات و قطعات: «470 قطعه از مرقعات، به قلمهای پنج دانگ تا غبار عالی و خوش و متوسط، با تاریخهای سال 885 تا 903 ق». و چندین اثر دیگر.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (266 -241 /1)، اطلس خط (471 -462)، پیدایش خط و خطاطان (113 -110)، تاریخ ادبیات در ایران (172/4)، تاریخ موسیقی (245/1)، تاریخ نظم و نثر (652 ،327 -326)، تاریخ هنرهای ملی (819 -815 /2)، تحفه سامی (113)، تذکره الخطاطین (95 -83 /1)، حبیب السیر (352 -351 /4)، خوشنویسان و هنرمندان (34 -33 ،8)، دایرةالمعارف فارسی (1325/1)، الذریعه (459 -458 /9)، ریحانه (56 -55 /3)، سرآمدان فرهنگ (473 -472 /1)، صبح گلشن (207)، طرائق الحقائق (120 -119 /3)، عالم آرای عباسی (171/1)، فرهنگ سخنوران (463 -462)، کارنامه‌ی بزرگان (73)، گلستان هنر (78 -59)، مجالس النفائس (274 -273 ،101 -100)، مناقب هنروران (74 -72 ،62 -61)، هنر عهد تیموریان (738 -737 ،623 -622 ،506 -505 ،313 -312 ،297).

مشهدی، شرف‌الدین حسین

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم ق)، خطاط. از کاتبان و خوشنویسان زبردست دربار سلطان یعقوب آق‌قوینلو و یا پیربوداق قراقوینلو بوده و به همین مناسبت سلطانی رقم می‌کرده است. ممکن است که او، همان شرف‌الدین بن شهاب‌الدین باشد. از آثار وی: یک نسخه «دیوان» امیری، به قلم کتابت خوش، با رقم: «کتبه العبد... شرف‌الدین حسین...»؛ یک «مجموعه‌ی اشعار» حافظ و کمال و غیره، به قلم کتابت خوش، با رقم: «حرره العبد.. شرف‌الدین حسین سلطانی... فی تاریخ سنه ثمان و سبعین و ثمانمائه» (878)؛ یک «ترجیع‌بند» معروف سعدی و سلمان ساوجی، به قلم کتابت جلی خوش، با رقم: «کتبه العبد...شرف‌الدین حسین المشهدی...» و دیگر قطعات مختلف.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (157 -165 /1)، هنر عهد تیموریان (619، 626).

مشهدی، عبدالرحیم

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم ق)، نویسنده. از آثار وی: «مسالک الممالک» در جغرافیا.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ نظم و نثر (782)، الذریعه (377 / 20).

مشهدی، عبدالصمد

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 928 ق)، خطاط، نقاش و شاعر. وی از شاگردان سلطانعلی مشهدی بود. طبعی خوش داشت و شعر می‌سرود. امیر علیشیر نوایی (906 -844 ق) کتابت «دیوان» عبدالرحمان جامی را به وی واگذاشت و چون پس از اتمام، اشکالاتی در آن دید از جامی خواست تا خود این نسخه را مقابله کند. پس از این اتفاق او روی به افشانگری و سیاهی‌سازی و رنگ‌کاری آورد و در این فنون مهارت یافت. از آثار وی «دیوان» شعر می‌باشد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (402 / 2)، احوال و آثار نقاشان (329 / 1)، تاریخ نظم و نثر (329 -328)، تاریخ هنرهای ملی (855 / 2)، الذریعه (689 / 9)، فرهنگ سخنوران (616)، گلستان هنر (148 -147)، مجالس النفائس (150)، هفت اقلیم (208 -207/ 2).

مشهدی، عبدالعلی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم و چهاردهم ق)، خطاط. از آثار وی: یک نسخه «نثر اللآلی» جلد روغنی،سرلوح مرصع، به خط نسخ کتابت خوش و با رقم: «جهه هدیه... علی ید العبد... عبدالعلی مشهدی، فی شهر ربیع الاولی من شهور سنه 1306...».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1103 / 4).

مشهدی، عبدالواحد

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط. از شاگردان سلطانعلی مشهدی بود که از ایران به خاک عثمانی مسافرت کرد و در استانبول، به دربار سلطان سلیمان راه یافت. گویا وی در کوتاهیه در مدرسه‌ای ساکن بود که بعدها به واحدیه شهرت یافت. وی از علوم مختلفه بهره داشت و در شرح «نقایه» کتابی تألیف کرد به نام «نقایه الفقه الواحدیه» و نیز به درخواست فناری‌زاده، یکی از علمای ترک و رساله‌ای در فن اسطرلاب تألیف کرد. او در 995 ق، تاریخ تألیف «مناقب هنروران»، در گذشته بود. از آثار وی: یک نسخه «دیوان» سلطان سلیم عثمانی، به قلم کتابت خوش، با رقم: «اقل عبادالله عبدالواحد»؛ یک نسخه مثنوی «روشنایی نامه» منسوب به ناصرخسرو، به قلم کتابت خوش، با رقم: «عبدالواحد المشهدی»؛ یک نسخه «بوستان»سعدی، به قلم کتابت خوش، با رقم: «تمت الکتاب... عبدالواحد المشهدی غفر ذنوبه»؛ نسخه‌ی دیگر «روشنایی‌نامه»، به قلم کتابت خوش، با رقم: «تمت الکتاب... عبدالواحد مشهدی غفر ذنوبه».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (418 -417 / 2)، پیدایش خط و خطاطان (145)، مناقب هنروران (67)، هنر عهد تیموریان (688، 635، 539).

مشهدی، علیرضا

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط. وی شاگرد میرزا سید احمد مشهدی بود و بسیار خوش می‌نوشت. بعد از سید احمد مدتی در مشهد زیست و همان جا درگذشت. از آثار وی: یک قطعه از مرقع سید احمد، به قلم پنج دانگ جلی و نیم دو دانگ عالی، با رقم: «العبد علی رضاء مشهدی»؛ یک قطعه از مرقعی دیگر، به قلم سه دانگ و کتابت خوش، با رقم: «کتبه العبد علی رضاء مشهدی...».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (467 / 2)، گلستان هنر (92 -91)، هنر عهد تیموریان (689، 598، 327 -326).

مشهدی، محمدرحیم

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 993 ق)، خطاط. از شاگردان سید احمد مشهدی بود. صاحب «مناقب هنروران» دو سه قطعه از خطوط او را، در 990 ق، در بغداد دیده است. از آثار وی: یک نسخه «دیوان» حافظ، به قلم کتابت جلی خوش، با رقم: «تمت الکتاب... علی ید العبد الفقیر المذنب محمدرحیم... سنه‌ی 993»؛ یک نسخه رساله‌ی «کنوز الرموز»، به طریق مرقع، به قلم نیم دو دانگ و کتابت جلی عالی، با رقم: «کتبه المذنب محمدرحیم...».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (721/ 3)، مناقب هنروران (82).

مشهدی، محمدمهدی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
اثر اوست: قرآن رقاع و نسخ نیم دو دانگ خوش با رقم: «حسب‌الفرموده‌ی نوردیده‌ی اهلیت و مردمی زیب مسند صورة و معنی میرزا سلطان محمد المدعو منشی، علی یدالعبد الاقل محمدمهدی الکاتب المشهدی سنه‌ی 1011».
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

مشهدی، نعمت‌اللّٰه

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز ح 1052 ق)، خطاط. اهل مشهد بود. پدرش از مقربان شاه عباس اول (1038 -996 ق) به شمار می‌آمد. وی در کودکی نزد سید احمد مشهدی به تعلیم خط پرداخت، بعدها به قزوین رفت و مدتی نزد علیرضا عباسی (ز 1025 ق) مشق خط کرد. پس از اینکه شاه عباس مشهد را تسخیر کرد نعمت‌اللّٰه به آنجا، که موطن اصلی وی بود، بازگشت. او در سرودن شعر نیز مهارت داشت. وی هنگام تألیف «گلستان هنر»، حدود 1052 ق، هنوز در قید حیات بود.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (945/ 3)، اعیان‌الشیعه (225/ 10)، گلستان هنر (127 -126)، مطلع الشمس (449/ 2).

مشهدی، یوسف

قرن:7
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف ح 700 ق)، خطاط. وی یکی از شش تن شاگردان بزرگ یاقوت مستعصمی بود. در اواخر عمر از عراق عرب به آذربایجان رفت و در شهر تبریز به کتابت و تعلیم پرداخت. از شاگردان او عبداللّٰه صیرفی است. از آثار یوسف مشهدی قرآنی در کتابخانه‌ی ایاصوفیه استانبول نشانی داده‌اند که تاریخ 668 ق دارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ هنرهای ملی (785/ 2)، گلستان هنر (22).

مصاحب تبریزی، حسن

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط و شاعر، متخلص به مصاحب. در نوشتن خط خصوصا خط غبار مهارت داشت. از شاگردان میرعلی هروی بود. به آورده‌ی «احوال و آثار خوشنویسان» در تذکره‌ی «شعرای آذربایجان» آمده که میرزا حبیب، مؤلف «خط و خطاطان»، می‌گوید زمانی که ملا حسن به استانبول رفت به مصاحبت سلطان محمد ثالث (1012 -1003 ق) نایل شد و به همین علت مصاحب رقم می‌زد. وی در اواخر عمر به تبریز بازگشت و در همان جا درگذشت. اشعاری از او در تذکره‌ها آمده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (905/ 3)، تذکره‌ی شعرای آذربایجان (596/ 2)، دانشمندان آذربایجان (347)، الذریعه (1053/ 9)، صبح گلشن (420)، فرهنگ سخنوران (849).

مصحح مشهدی، ابوالقاسم

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1333 ق)، خطاط. مصحح کتابخانه‌ی آستان رضوی بود و هفت خط را خوش می‌نوشت. استاد سید محمد تقی مدرس رضوی نزد وی تعلیم خط گرفته است. از آثار او: قطعه‌ای به خط نستعلیق کتابت خفی خوش، با رقم: «... ابوالقاسم مصحح، در شب جمعه‌ی چهاردهم رمضان المبارک... 1319».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (35 -34 /1).

مصحح، محمدصادق

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1042 ق)، خطاط. از آثار وی: مجموعه‌ی «اخلاق محسنی»، «اخلاق ناصری» و «اخلاق جلالی»، به قطع وزیری، پنج سرلوح مذهب عالی، جلد سوخت معرق، نسخ کتابت خوش، با رقم: «... و علی ید العبد... ابن حاجی محمد الحافظ، محمدصادق المصحح، فی اول اللیل الاول من الاسبوع الاخر من الشهر الاخر من الربع الاول من السنة الثانی فی العشر الخامس من المائة الاول من الالف الثانی...» (1042).
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1181/ 4).

مصور بدخشانی، میر منصور

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم و دهم ق)، نقاش، مذهب و خطاط. اهل بدخشان و پدر میر سید علی متخلص به جدایی بود. وی در بدایت حال، در خدمت شاه طهماسب صفوی (984 -930 ق) به خلق آثار ارزنده‌ای اشتغال داشت و از تصویرگران نامی آن دوران به شمار می‌آمد. به روایتی او فرزند روح‌اللّه میرک است، اما این فرضیه چون منطبق با اسناد قدیمی نیست، پایه و اساسی ندارد. میرمنصور از شاگردان بلاواسطه‌ی استاد بهزاد به شمار می‌آید و از شاگردان خود او نیز، فرزندش سید علی و استاد زین‌العابدین معروف هستند. میر مصور در تذهیب و تشعیر و هنر طلاکاری مهارت داشت و در کتابت اقلام مختلف بخصوص ثلث و رقاع و نستعلیق استاد بود. از آثار وی: تصویر خود نقاش در هیأت پیرمرد سپید مویی که عینک به چشم نهاده و عرضه داشتی به دست گرفته است؛ تصویر سرخان بیگ سفره‌چی که به خط نستعلیق رقم نهاده: «صوره میر مصور»؛ تصویر زخمی کردن شیری به دست بهرام چوبینه که بدون رقم است؛ تصویر کشته شدن دیو سپید به دست رستم نامدار که بدون رقم است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1354 -1343/ 3)، خوشنویسان و هنرمندان (104 ،18)، گلستان هنر (چهل، چهل و یک، 140 -139)، مجمع الخواص (97)، مناقب هنروران (104)، هنر قلمدان (24).

مصور تبریزی، محمد قاسم

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1032 ق)، نقاش و خطاط. اهل تبریز بود که پس از درک مقدمات تصویرسازی، راهی اصفهان شده و در خدمت استادان نامی و پرآوازه آن سامان قرار گرفته است. وی بسان استاد محمدی و سایر پیشتازان این مکتب، تصویر می‌آفریده و در حد خود هنرمندی صاحب عیار بوده است. استاد محمد قاسم در سایه‌پردازی شیوه‌ی مخصوصی داشت و آنها را از قلم ریز گرفته تا ضربه‌های قلم درشت، پرداز می‌کرد و آثار خود را متمایز می‌ساخت. او در تذهیب و حل کاری نیز مهارت داشت و نستعلیق را استادانه می‌نوشت. از آثار وی: تصویر درویشی افتاده که به استادی نقش بسته، با رقم: «محمد قاسم 989»؛ تصویر زن زیبایی که پیراهن سرخ رنگ پوشیده، با رقم: «محمد قاسم 1004»؛ تصویر فلک کردن شاگرد تنبلی با منظره‌ی درخت کهنسال و پربرگی که در زیر پای درخت رقم نهاده: «... محمد قاسم سنه 1014»؛ تصویر نشسته شاه عباس که به تنه‌ی درختی تکیه داده است، با رقم: «بتاریخ... سنه 1032، رقم کمینه خاکسار محمد قاسم مصور». نوزده اثر دیگر وی در «احوال و آثار نقاشان» ذکر شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1067 -1061/ 3)، گلستان هنر (چهل و پنج).

مصور علی، علی‌اکبر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س چهاردهم ق)، نقاش و خطاط. از هنرمندانی است که جزو اخوان صفا بوده و به ظهیرالدوله صفا ارادت خالصانه داشته است. وی در شبیه‌سازی استعداد فراوان داشت و اغلب رنگ روغن کار می‌کرد و خطوط را خوش می‌نوشت. یکی از آثار وی تصویر ظهیرالدوله و سایر ارادتمندان آن خانقاه است که به شباهت تمام و استادانه به نقش درآورده است. اثر دیگر وی که با کمک یکی از شاگردانش به اتمام رسانده، تصویر رنگ روغنی چهره‌ی پیرمردی است که کلاه دوره‌ی احمد شاهی به سر نهاده و به خط رقاع استادانه‌ای رقم نهاده: «به معاونت بنده ساخته شده، مصور علی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1162/ 3).

مصور، ولی

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم و دهم ق)، نقاش و خطاط. مشهور به ملا ولی قلندر. اهل هرات بود و علاوه بر نقاشی در نوشتن خطوط، بخصوص ثلث مهارت داشت. دوران حیات وی مصدف است با صدارت امیر علیشیر نوایی (906 -844 ق) و سلطان حسین بایقرا (911 -873 ق). از شاگردان وی در تذهیب و خط ثلث، روح‌اللّٰه میرک هروی است که در مواردی از روی کارهای استاد مشق می‌نموده است. از آثار وی: کتیبه سر در مسجد جامع زیارتگاه، در هرات که به خط ثلث است؛ تصویر پر مهارت سلطان حسین بایقرا در البسه سلطنتی که در بالای آن، شعری با خط نستعلیق نوشته شده و چنین رقم نهاده: «بنده ولی مصور»؛ جلد روغنی زیبایی در شیوه‌ی گل و مرغی دوره‌ی تیموری و سبک هراتی، با رقم: «عمل ملا ولی»؛ تصویر سلطان حسین بایقرا در جوانی که بر روی قالیچه‌ای نشسته و در پایین تصویر نیز چند خط نوشته شده و رقم آن به خط تحریری چنین است: «تصویر سلطان حسین بایقرا- بنده ولی مصور»؛ تصویر شکارگاه سلطنتی که در گوشه چپ و پایین نقاشی به خط نستعلیق رقم نهاده: «عبده ولی مصور»؛ تصویر شتری که به زنجیری بسته شده، با رقم: «عبده ولی مصور».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1404 -1401/ 3)، خوشنویسان و هنرمندان (132 ،100 ،99 ،16)، گلستان هنر (سی و سه، سی و نه)، هنر قلمدان (21).

مصورزاده‌ی خویی، محمدعلی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1321 ش)، نقاش و تابلونویس. از تصویرسازان شهر خوی بود و در معیت پدر هنرمندش به نقش تصویر می‌پرداخت. محمدعلی در شبیه‌سازی صاحب قلم بود و طراحی‌های مدادی را خوب می‌دانست. وی در مقبره‌ی محله امامزاده‌ی خوی دفن شده است. از آثار بجا مانده‌ی او که در ترتیب و نقش آنها با سایر هنرمندان دیگر نیز همکاری نموده، دو تصویر بزرگ رنگ روغنی زیبایی است که در یکی از آنها، تصویر مهمانی مجللی است که انواع غذاهای ایرانی در آن دیده می‌شوند و در نوع خود جالب است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (912 -911/ 2).

مظفر علی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1289 ق)، نقاش و خطاط. نگارگر شیرین قلم و خوشنویسی استاد، در شیوه‌ی ناخنی بود و در ولایت هند زندگی می‌کرد. از آثار وی، نسخه‌ی زیبایی به نام «پند نامه عرف کریما» است که در شیوه‌ی ناخنی عمل آمده و خط نستعلیق زیبایی دارد و کناره و سر صفحه‌های آن، از گلهای تزیینی ناخنی شده، با رقم: «... در تحریر ناخن مظفر علی بیک... سنه 1289».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1170/ 3).

معدوم

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1250 ق)، نقاش و خطاط. نقاش ناخنی دوره‌ی محمدشاه قاجار بود و جمله نقوش و خطوط را، به شیوه‌ی ناخنی استادانه عمل می‌آورد. از آثار وی گرفت و گیر و نزاع دو شتر عصبانی است که در شیوه‌ی ناخنی عمل آورده و رقم «معدوم 1249» دارد؛ دیگر از آثار ناخنی وی، مرقع خطوطی در نسخ و نستعلیق و شکسته تعلیق است که همه‌ی خطوط را استادانه نوشته و رقم «حرره معدوم 1250» دارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1172/ 3).

معروف

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم ق)، نقاش و خطاط. از تصویرگران «شاهنامه‌ی» بایسنقری بود که در سال 833 ق به دست جعفر بایسنقری کتابت شده و بعضی تصاویر «شاهنامه» را این استاد به فرجام رسانده است. ضمنا او در قطعه خطی که توسط پانزده تن از مشاهیر هنری آن عصر، تحت سرپرستی بایسنقر میرزا، کتابت شده و اکنون در موزه‌ی توپ قاپوسرای ترکیه می‌باشد، سطری نگاشته و رقم نهاده: «حرره معروف النقاش».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1173 -1172/ 3)، هنر عهد تیموریان (565، 449).

معروف بغدادی

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف بعد از 830 ق)، خطاط و شاعر. در بغداد به دنیا آمد و در این شهر به کسب دانش و هنر پرداخت. برخی او را شاگرد سعدالدین عراقی و بعضی شاگرد شمس‌الدین قطایی می‌دانند. هنگامی که سلطان احمد جلایر، در 784 ق قیام کرد و بر بغداد مستولی شد، معروف به دربار وی رفت و به امر کتابت مشغول گردید. پس از آن آهنگ اصفهان کرد و در دستگاه میرزا اسکندر گورکانی ملازم شد. در 817 ق زمانی که شاهرخ تیموری به اصفهان آمد، هنگام بازگشت به هرات، معروف را همراه خود به آن دیار برد و او را کاتب خاص خود گردانید. وی در آنجا با بعضی از دانشمندان، از جمله تاج الائمه‌ی خوارزمی مصاحب بود و برخی از هنرمندان مانند شمس‌الدین هروی خوشنویس، استاد بایسنقر میرزا، شاگرد او بودند. معروف به غیر از هنر خوشنویسی، طبع شعری هم داشت و در جواب قصیده‌ی سلمان ساوجی، قصیده‌ای سروده است. در 830 ق هنگامی که احمد لر به شاهرخ سوء قصد کرد، معروف را نیز چون از مصاحبان وی بود، متهم کردند که در این واقعه دست داشته است و چند بار او را به پای‌دار بردند ولی از قتلش چشم پوشیدند. سرانجام در قلعه‌ی اختیارالدین زندانیش کردند و معروف پس از اندک زمانی، در همان جا درگذشت. از آثار وی، اشعار متفرق و بعضی از اشعار خود اوست که متن آن را به قلم کتابت خفی متوسط و عنوانها را به قلم رقاع کتابت خوش نوشته است و رقم نهاده: «کتبه العبد... معروف، احسن‌اللّه حاله و الحمداللّه رب العالمین»، حدود 788 -784 ق.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (915 -913/ 3) تاریخ اصفهان (198 -197)، حبیب السیر (19/ 4)، خوشنویسان و هنرمندان (27 -26)، گلستان هنر (27 -26)، هنر عهد تیموریان (525 -524).

معصومی زنجانی، احمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 1287 ش)، خطاط. در نجف اشرف به دنیا آمد و در مدرسه‌ی مرتضوی ایرانیان شروع به تحصیل نمود. وی خط ثلث را از میرزا عبدالعلی ثانی یزدی ملقب به اشرف الکتاب و خط نسخ را از استاد میرزا عبدالجواد محلاتی فراگرفت. این هنرمند خطوط مختلف از جمله، نسخ، ثلث، رقاع، کوفی، نستعلیق، شکسته و طغرا را خوش می‌نوشت. از شاهکارهای خطاطی او، کتیبه‌ی آرامگاه ابن‌سینا در همدان، کتیبه‌ی مسجد آئینه‌ی قم و خطوط ضریح مطهر حضرت امام رضا (ع)، سنگ مدفن نادرشاه در مشهد، کتیبه‌ی مسجد ماهان، خطوط ضریح حضرت رقیه (س) در سوریه، که همه به خط ثلث نوشته شده و کتابهای: «انوار المجالس»؛ «گنج جواهر دانش»؛ «رسائل» آیت‌اللّه بروجردی؛ کتاب «رجال ممقانی»؛ «مفاتیح الجنان»؛ «تفسیر گازر»؛ سه جلد «قرآن» و چندین کتاب درسی که در ایران و نجف به چاپ رسیده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اطلس خط (371)، پیدایش و سیر تحول هنر خط (326)، تذکره‌ی خوشنویسان معاصر (149 -148).

معمایی هروی، جمشید

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 953 ق)، خطاط و شاعر. در هرات نشو و نما یافت و همان جا به خوشنویسی پرداخت. خط وی بسیار پخته و خوب بود. جمشید در فن شاعری، بخصوص معماگویی دستی قوی داشت و به همین دلیل به معمایی مشهور شد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (129 -128 /1)، تذکره‌ی نصرآبادی (522)، الذریعه (267، 205 /9)، فرهنگ سخنوران (224)، گلستان هنر (90)، مجالس النفائس (69).

معمایی، حمید

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 989 ق)، خطاط و شاعر. وی از خوشنویسانی است که در تاریخ تالیف تذکره‌ی ریحان نستعلیق (989 ق)، می‌زیسته و شعر نیز می‌سروده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (170/1).

معیر الممالک، دوستعلی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1290 -1236 ق)، نقاش و خطاط. ملقب به معیر الممالک. از شاهزادگان صاحب کمال قاجاری بود و بعدها به نظام‌الدوله ملقب شد. وی در تصویر آفرینی به شیوه‌ی رنگ روغن تبحر داشت و خط را نیز خوش می‌نوشت. از علوم ادبی بهره‌مند بود و مجموع مقالات و خاطرات خود را در دو کتاب «زندگانی خصوصی ناصرالدین‌شاه» و «رجال عصر ناصری» فراهم آورده است. از آثار نقاشی او: منظره‌ی زمستانی و پر برفی که چند درخت در وسط آن دیده می‌شود؛ تصویر چند گوسفندی که از شدت سرما، کنار هم به خواب رفته‌اند؛ دورنمای منظره‌ی زیبایی که در افق آن، تصویر درختان و مزارع و کلبه دهقانی جلوه‌گر است.[1]
دوستعلی خان بسطامی نظام‌الدوله (و. 1236 ه.ق- ف. 1290 ه.ق) پسر حسین علی‌خان معیر و داماد فتحعلی شاه بود؛ به حکومت یزد و گیلان رسید و سمت خزانه‌داری یافت و به عضویت دارالشورائی که ناصرالدین شاه تشکیل داد نائل گشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] احوال و آثار نقاشان (1174/ 4)، شرح حال رجال (157 ،93 ،41/ 6).

مقبل، هادی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 1280 ش)، خطاط. در تهران به دنیا آمد. پس از اتمام تحصیلات مقدماتی، به مدرسه‌ی آلیانس رفت و در 1302 ش با اخذ لیسانس علوم سیاسی وارد خدمت شد. وی در تمام دوران اشتغال به امور دولتی، به تحصیل علم و کمال نیز می‌پرداخت و یکی از استادانش آقا محمدتقی کمال بود که نزد وی هم خوشنویسی را فراگرفت و هم علوم عربی و ادبی را آموخت. از دیگر استادان وی در خط، میرزا حسین خوشنویسان تبریزی و علی مخصوص کاتب الخاقان بود و گاهی نیز از خطوط امیر نظام مشق می‌کرد. او را در ردیف استادان شکسته‌نویس می‌دانند. از آثار وی تحریر کتاب «پطرزبورغ تا قسطنطنیه» تألیف عبدالحسین هژیر است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تذکره‌ی خوشنویسان معاصر (139 -137).

مقصودی، فریبا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
فریبا مقصودی کرمانشاهی در سال 1340 ، در کرمانشاه متولد گردید. وی از دانش آموزان ممتاز در دوران ابتدایی و متوسطه بود که از دبیرستان وابسته به دانشگاه رازی کرمانشاه در رشته ی ریاضی با معدل برتر و احراز رتبه ی ممتاز فارغ التحصیل شد ؛ همزمان با تعطیلی دانشگاه ها در ابتدای انقلاب به هنر خوشنویسی روی آورد و پس از استفاده از استادان صاحب نام ، در سال 1364 به دریافت گواهینامه ی ممتاز از انجمن خوشنویسان ایران نائل گردید. مقصودی پس از آنکه هنر خوشنویسی را با درجه ممتاز به پایان رساند به تدریس و تعلیم هنر خوشنویسی در انجمن خوشنویسان ایران و دانشگاه تهران و مراکز هنری و علمی دیگر اشتغال یافت.گروه : هنررشته : خوشنویسیوالدین و انساب : فریبا مقصودی کرمانشاهی ، فرزند کریم و طوبی از ایل گوران ، در سوم اسفند 1340 در کرمانشاه دیده به جهان گشود.تحصیلات رسمی و حرفه ای : فریبا مقصودی کرمانشاهی از دانش آموزان ممتاز در دوران ابتدایی و متوسطه بود که از دبیرستان وابسته به دانشگاه رازی کرمانشاه در رشته ی ریاضی با معدل برتر و احراز رتبه ی ممتاز فارغ التحصیل شد ؛ همزمان با تعطیلی دانشگاه ها در ابتدای انقلاب به هنر خوشنویسی روی آورد و پس از استفاده از استادان صاحب نام ، در سال 1364 به دریافت گواهینامه ی ممتاز از انجمن خوشنویسان ایران نائل گردید.استادان و مربیان : فریبا مقصودی کرمانشاهی در زمینه ی خوشنویسی از استادانی چون ابوالفضل عطوفی کرمانشاهی ، عبدالله جواری کرمانشاهی ، رضا منوری یزدی ، معین الکتاب اصفهانی ، یدالله کابلی خوانساری ،کرمعلی شیرازی ، غلامحسین امیرخانی و آیت الله حاج سیدمرتضی نجومی استفاده های فراوان برد.فعالیتهای آموزشی : فریبا مقصودی کرمانشاهی پس از آنکه هنر خوشنویسی را با درجه ممتاز به پایان رساند به تدریس و تعلیم هنر خوشنویسی در انجمن خوشنویسان ایران و دانشگاه تهران و مراکز هنری و علمی دیگر اشتغال یافت.آرا و گرایشهای خاص : از آنجا که تحصیل هنری فریبا مقصودی کرمانشاهی در خوشنویسی ، در زمینه نستعلیق بوده و از آغاز کتابت ، نستعلیق را رشته اصلی خود قرار داده است ، زیرا معتقد می باشد که در طی قریب پانزده سال تلمذ و تعلیم به اعتلاء و جاودانگی و تاثیر فرهنگی و هنری کتابت ، بیش از گونه های دیگر

خوشنویسی پی برده است.جوائز و نشانها : خوشنویسی مصحف شریف به خط نستعلیق براساس نسخه عقمان طه از جمله کارهای برجسته ی هنری خانم مقصودی می باشد که بعد از تایید استادان و کارشناسان هنری و با نظارت مصحیحن دارالقرآن ، به در مراسم اختتامیه مسابقات بین المللی حفظ و قرائت قرآن در پنچشنبه سیزدهم آذرماه 1376 ، به محضر مقام معظم رهبری اهداء و مورد تقدیر قرار گرفت. فریبا مقصودی کرمانشاهی در پنجمین نمایشگاه قرآن مجید ـ 25 دی ماه 1376 ـ و مراسم تجلیل از خادمان قرآن معرفی و به دریافت لوح تقدیر از ریاست محترم جمهوری ایران ، نایل شد.

آثار : تاریخ شعر وادبیان محلی کرمانشاهان ویژگی اثر : این کتاب یک دوره ی پنج جلدی است.2 دیوان پروین اعتصامی دیوان سید یعقوب ماهیدشتی کرمانشاهی شرح زیارت عاشورا کنز العرفان ویژگی اثر : دیوان میر محمد صالحی الحسنی نعمه اللهی ماهیدشتی ، معروف به حیران کرمانشاهی .6 کوچه باغی ها مناسک حج یادنامه علامه طباطبایی یادنامه ی استاد شهید مرتضی مطهری

منابع زندگینامه :http://www.iranologyfo.com/

مقیم تبریزی، محمد

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1064 ق)، خطاط. اصلا تبریزی و ساکن عباس‌آباد اصفهان بود. وی از شاگردان میرعماد به شمار می‌رفت و کتابت خفی را خوش می‌نوشت. محمد مقیم در زمان شاه عباس دوم کتابدار وی بود و تا 1064 ق در این سمت به سر می‌برد. سپس همراه فرزند خود، سید علی خان جواهر رقم، به هندوستان رفت و در دوره‌ی سلطنت شاه جهان (1069 -1037 ق) شهرت بسزایی یافت. از آثار او: یک قطعه، به قلم دو دانگ خوش، با رقم: «بتاریخ بیست و دوم رجب نوشته شد، فقیر محمد مقیم»؛ یک قطعه در مرقعی که مقابل یک قطعه عالی از خطوط و رشیدا، سوره‌ی فاتحه را عینا نقل کرده است، با رقم: «کتبه العبد المذنب محمد مقیم الحسینی غفر ذنوبه»؛ یک قطعه، به قلم سه دانگ و نیم دو دانگ خوش، با رقم: «مشقه الفقیر المذنب الراجی محمد مقیم الحسینی غفر ذنوبه».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (840 -839/ 3)، اطلس خط (540).

مقیم، محمد

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
اثر اوست: قرآن جانمازی مذهب و تصحیف تازه به دست صحافی‌باشی آستانه‌ی قدس رضوی (که به خط تعلیق خوش این سعی را در آخر نوشته است) با رقم: «کتبه الاثیم. محمد مقیم 1123» نسخ کتابت خفی خوش. برای فروش نزد حاج ابوالقاسم.
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

مقیمی ترکمان تبریزی، حسن

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1014/ 1009 ق)، خطاط، موسیقیدان و شاعر، متخلص به مقیمی. معروف به حسن بیگ شکر اوغلی. از بزرگ زادگان تبریز بود. نسبش از جانب مادر به جهانشاه، پادشاه قراقویونلو، و از جانب پدر به علی شکر بیگ معروف، خطاط و موسیقیدان معروف که از بزرگان ایل بهارلو بود، می‌رسد. در زمان اکبر شاه (1014 -963 ق) به هند رفت و ملازم عبدالرحیم خان، خان خانان، که در آن هنگام مأمور دکن بود، شد. گاهی در شعر حسن تخلص می‌کرد و لذا در «فرهنگ سخنوران» از او به عنوان حسن ترکمان نیز یاد شده است. وی در دکن درگذشت و در ولایت خاندیس به خاک سپرده شد. در شعر و خوشنویسی و موسیقی دست داشت و خط نستعلیق را نیکو می‌نوشت. از وی اشعاری نقل شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آتشکده‌ی آذر (88 -87/ 1)، تاریخ نظم و نثر (505)، تذکره‌ی روز روشن (761 -760)، تذکره‌ی شعرای آذربایجان (627 -622/ 2)، دانشمندان آذربایجان (115 -114)، الذریعه (1094 -1093/ 9)، فرهنگ سخنوران (872 -871، 257)، کاروان هند (1338 -1336/ 2)، لغت نامه (ذیل/ مقیمی ترکمان)، مآثر رحیمی (1608 -1581/ 4)، مجمع الخواص (112 -111)، نتایج الافکار (631 -630)، هفت اقلیم (237 -236/ 3).

مکری، سهراب

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1089 ق)، خطاط. از آثار او کتیبه‌ی سردر مدرسه‌ی شاه سلیمان در مهاباد است که به خط رقاع بر روی سنگ مرمر نقر شده و چنین رقم نهده است: «.. وفقنی لاتمام هذه المدرسه الشریفه فی ایام دوله‌السلطان الاعدل شاه سلیمان الحسینی الموسوی الصفوی بهادرخان خلداللّه تعالی ملکه فی سنه 1089، کتبه... سهراب المکری».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :فهرست بناهای تاریخی و اماکن باستانی (13).

ملا آقابابا

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1293 ق)، عالم و خطاط. در «فارسنامه‌ی ناصری» آمده که در تمامی کمالات خصوصاً در خط تحریر و انشاء و نجوم به پدر خویش اقتدا کرده است. وی در 1293 ق هنگام تألیف «فارسنامه» در قید حیات بود. آخوند آقابابا بیشتر در خط شکسته و نستعلیق مهارت داشته است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (4/ 1239)، فارسنامه‌ی ناصری (2/ 1478).

ملک قاجار

قرن:13
جنسیت:زن
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، شاعر و خوشنویس. وی دختر حسام السلطنه (م ح 1265 ق) و نوه‌ی فتحعلی‌شاه قاجار بود. او شاعری با سواد و با ذوق بود و خط زیبایی داشت. از اوست:
در دیده‌ام آن شوخ ز هر عیب بری بود
این دلبر ما یا که ملک یا که پری بود
در یاری تو منت کس را نکشم هیچ
این کار خدا بود نه کار دگری بود
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :از رابعه تا پروین (244)، ریاحین الشریعه (75/ 5)، زنان سخنور (219 -218/ 2)، مشاهیر زنان (224).

ملک‌الشعراء کاشانی، محمود

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1311 -1228 ق)، شاعر، ادیب، خطاط و نقاش. اصلا کاشانی بود. پدر و جدش،فتحعلی خان صبا، هر دو از شعرای نامی بودند و در دربار فتحعلی‌شاه لقب ملک‌الشعرایی داشتند. محمود خان در تهران به دنیا آمد و علوم زمان خود را نزد عمویش، محمد قاسم خان فروغ آموخت. وی از اواخر عهد محمدشاه قاجار به کارهای دیوانی پرداخت و سپس در دربار ناصرالدین شاه عهده‌دار مشاغل مختلف دولتی بود و از نزدیکان و ستایشگران او شمرده می‌شد. محمود خان از فنون ادب و تاریخ و حکمت آگاهی داشت و در شعر تابع سخنوران قرن پنجم قمری بود و اغلب خطوط، بویژه نستعلیق و شکسته را استادانه می‌نوشت. او همچنین در تصویرسازی صاحب قلم و در چهره‌پردازی و شبیه‌سازی، نقاشی پر ابتکار بود و در مجسمه‌سازی و منبت‌کاری بر روی چوب و عاج و نیز قلمدان‌سازی مهارت داشت و تذهیب و تشعیر و روغن‌کاری را خود انجام می‌داد. محمود خان در تهران وفات یافت و در زاویه‌ی حضرت عبدالعظیم حسنی به خاک سپرده شد. از آثار قلمی وی: «منشآت»؛ «دیوان» شعر، حاوی پنجاه و هشت قصیده و قطعه و چند شعر پراکنده و ناتمام و چهارده بند مرثیه به سبک «دوازده بند» محتشم کاشانی. به آورده‌ی صاحب «المآثر و الآثار»، وی تاریخی نیز در تراجم ارباب القاب دوران سلطنت ناصرالدین‌شاه نگاشته است. از آثار خطی وی: یک نسخه «گلشن راز» شبستری، به قلم کتابت خوش، با رقم: «... بقلم شکسته رقم اقل چاکران... محمود کاشانی... سنه‌ی یکهزار و دویست و هشتاد و یک اتمام پذیرفت»؛ یک مرقع مشتمل بر بیست و دو رقعه، به اقلام مختلف، از جمله نستعلیق پنج دانگ و دو دانگ و کتابت و غبار خوش، با رقم: «مشقه العبد الاقل محمود کاشانی غفر له» و تاریخ‌های 1289 ،1288 و 1290 ق؛ مرقعی مشتمل بر سی و دو رقعه به اقلام مختلف، از جمله شکسته تعلیق، کتابت خفی خوش، با رقم: «مشقه العبد الاقل محمد کاشانی غفر له فی سنة 1289» و «العبد الاقل الاثم الجانی محمود الکاشانی سنة 1288» و قطعات مختلف دیگر. از آثار نقاشی وی: آبرنگ زیبا و استادانه‌ی شمس العماره، با رقم: «بنده درگاه محمود سنه 1285»؛ تصویر کاخ گلستان، در آبرنگ، با رقم: «بنده درگاه محمود سنه 1287»؛ قلمدان برازنده و شیوایی، با تصاویر مختلف، با رقم: «بنده درگاه محمود 1300»؛

تابلوی رنگ روغنی صحن مطهر حضرت امام رضا (ع)، با رقم: «بنده درگاه محمود 1303».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1278/ 4 ،888 -885/ 3)، احوال و آثار نقاشان (1133 -1123/ 3)، از صبا تا نیما (130 -127/ 1)، تاریخ برگزیدگان (492 -490)، هنرهای ملی (961 -960/ 2)، حدیقة الشعراء (1607 -1604/ 3)، دایرةالمعارف فارسی (2702/ 2)، الذریعه (1013/ 9 ،312/ 5)، شرح حال رجال (283 -281/ 5)، فرهنگ سخنوران (821)، کارنامه‌ی بزرگان (382 -380)، گلستان هنر (پنجاه و سه)، گنج سخن (239 -234/ 3)، المآثر و الآثار (197 -196)، مجمع الفصحا (919 -907/ 5)، مکارم الآثار (759 -758/ 3)، مؤلفین کتب چاپی (28 -26/ 6)، هنر قلمدان (133 -132).

ملک‌الکلامی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
حاج میرزا عبدالحمید ملک‌الکلامی معروف به امیرالکتاب فرزند میرزا مجدالدین ملک‌الکلام کردستانی (و. سنندج 1262 ه.ش- ف. 1328 ه.ش) یکی از هنرمندان معروف معاصر ایرانی است. در شعر نیز دست داشت و در کلیه اقسام خط از نستعلیق، ثلث، نسخ، شکسته و رقاع از استادان مسلم عصر به شمار می‌رفت. گذشته از خوشنویسی در نقاشی، حکاکی روی فلز و رسامی و گراورسازی نیز استاد بود. از آثار برجسته او کتیبه‌های حجاری ملی و موزه‌ای ایران باستان و کتیبه‌های آرامگاه حافظ در شیراز است. پیش از مرگ کتیبه آرامگاه رضاشاه را در حال بیماری به خط ثلث نوشت.
برگرفته از کتاب :فرهنگ فارسی معین (جلد ششم)

منجم تبریزی، جعفر

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف پیش از 1306 ق)، خطاط و منجّم. وی پسش از مرگ پدر سمت استیفا یافت ولی پس از مدتی از آن شغل منقطع و منزوی شد. او در علم هیأت و نجوم دستی قوی داشت و استنباطها و دریافتهای وی مطابق می‌افتاد و موجب شگفتی می‌شد، از جمله پیش‌گویی‌های وی شکست مرو و وبال حال میرزا محمد قوام‌الدوله بود که در کلی و جزیی تخلف نداشت. وی در خط نستعلیق و شکسته استاد بود.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1259/4 ،125/1)، دانشمندان آذربایجان (96 -95)، المآثر والآثار (208).

منشی استرآبادی، عبدالحی

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 907 ق)، خطاط. در عصر سلطان ابوسعید گورکانی می‌زیست منشی دربار وی بود. عبدالحی مدتی هم در دربار اوزون حسن و سلطان یعقوب اق قوینلو به کار انشاء مشغول بود. از شاگردان معروف وی، حاج علی منشی استرآبادی، خواجه خان طغرایی قزوینی، شیخ محمد تمیمی و میر محمد منشی قمی است. از آثار وی چند قعطه در کتابخانه‌ی توپ قاپوسرای ترکیه موجود است که بیشتر به قلم تعلیق و بعضی به قلم توقیع است و یکی از آنها تاریخ 870 ق دارد. وی در تبریز درگذشت و در آرامگاهی مشهور به عبدالحیه دفن شد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اطلس خط (407)، حبیب السیر (108 / 4)، خوشنویسان و هنرمندان (80)، گلستان هنر (43 -42)، لغت‌نامه (ذیل/ عبدالحی).

منشی استرآبادی، علی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط. از شاگردان خواجه عبدالحی در هرات، منشی کپک‌میرزا، پسر سلطان حسین بایقرا بود. وی به استرآباد رفت و بعضی اوقات سمت منشیگری حکام شیروان و گیلان را هم عهده‌دار بود.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اطلس خط (407)، گلستان هنر (44 -43).

منشی اصفهانی، حسین

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط. پدر و عمویش در سلسله‌ی حسن بیگ یوزباشی استاجلو وزیر و مستوفی بودند. وی چندی در دیوان انشاء خدمت کرد و بعد از مدتی به هند رفت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :گلستان هنر (54).

منشی قمی، محمد

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط. از شاگردان سرآمد خواجه عبدالحی منشی بود و شکسته تعلیق را در غایت پختگی می‌نوشت. وی منشی رستم بیگ آق قویونلو بود و احکام و مناشیر آن امیر به خط اوست. پس از مرگ رستم بیگ ترک ملازمت کرد و در قم منزوی گشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1273 -1272/ 4)، گلستان هنر (46 -45).

منشی، ابراهیم

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط. از آثار وی: «یک نسخه‌ی نفیس از «اسکندر نامه» ترکی به قلم کتابت خوش، با رقم: «قد وقع الفراغ من تحریر هذا الکتاب... علی یدالعبد الفقیر... ابراهیم المنشی الحضرة الرضوی سنه‌ی 937».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1/ 21).

منشی، ابوالحسن

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1272 ق)، خطاط. از آثار او: یک نسخه «دیوان» ناصرخسرو، به خط نستعلیق کتابت خوش که در کتابخانه‌ی سلطنتی موجود است. ابوالفضل بافقی او را از فحول نویسندگان و استادان خط می‌شمارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (26/1).

منشی، محمد

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط. از اهالی هرات بود و شاگرد خواجه اختیار منشی هروی. وی در شکسته تعلیق مهارت داشت و مدت هشت سال در دیوان انشاء سلطان محمد خدابنده صفوی (996 -985 ق) خدمت کرد و سرانجام در جنگ ترکمان و تکلو با حمزه میرزا در صائین قلعه (شاهین دژ) ناپدید شد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1280/ 4)، گلستان هنر (53).

منشی، محمد امین

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1001 ق)، خطاط. تعلیق‌نویس دربار شاه طهماسب و نبیره‌ی مولانا ادهم منشی بود. در قزوین نشو و نما یافت و تعلیق را خوش می نوشت. صاحب «گلستان هنر» آورده که منشی بی قرینه و صاحب سلیقه بود و مدتها در دارالانشاء اوقات صرف نموده، مدار نوشتن کتابات روم ترکی و فارسی برو بود. دو سال انشاء شاه والاجاه شاه عباس نمود. در سنه‌ی احدی و الف در قزوین رحلت نمود.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1267/ 4)، عالم آرای عباسی (173/ 1)، گلستان هنر (54).

منشی، نیشابوری، نصیر

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 948 ق)، خطاط. وی در نوشتن اقسام خطوط دست داشت. در «احوال و آثار خوشنویسان» به نقل از سپهر، صاحب «تذکره‌ی خوشنویسان»، سال مرگ نصیر منشی 962 ق ذکر شده است. از آثار او: سه قطعه از مرقع بهرام میرزا، به قلم نسخ و رقاع و نستعلیق دو دانگ و نیم دو دانگ خوش، با رقم: «تحفه‌ی مجلس نواب جهانبانی (مقصود بهرام میرزا صفوی است) خلد اللّه تعالی ملکه، مشقه الفقیر، نصیر غفر ذنوبه»، قطعه‌ای به قلم ثلث و نسخ و رقاع خوش، با رقم: «مشقه العبد المذنب... نصیر المنشی النیشابوری، فی شهور سنة خمس و ثلاثین و تسعمائة،...»؛ قطعه‌ای به قلم‌های ریحان و ثلث و نسخ و رقاع و توقیع و شکسته تعلیق و نستعلیق، با رقم: «مشقه العبد المذنب الغریب... النصیر المنشی،... سنه‌ی 948، بدارالسلطنه اصفهان».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1222/ 4 ،941/ 3)، تاریخ هنرهای ملی (874/ 2)، گلستان هنر (49)، هنر عهد تیموریان (533).

منظوری حقیقی، علی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1329 -1267 ش)، خطاط و شاعر. در تفرش به دنیا آمد. از کودکی به آموختن خط پرداخت و در جوانی به خوشنویسی شهرت یافت و مورد توجه اولین استاد خود، سید حسین خوشنویس باشی قرار گرفت. پس از مدتی به تهران آمد و مقیم شد و به کتابت و قطعه‌نویسی و فرمان نگاری پرداخت. در 1300 ش، کارمند اداره‌ی مجلس شد و در آنجا با عماد الکتاب آشنا گردید و شیوه‌ی خود را به روش او- که خود پیرو میرزا رضای کلهر بود- گردانید. وی علاوه بر نستعلیق، خط شکسته تحریر را نیز خوش می‌نوشت و در کتیبه‌نویسی هم مهارت داشت. منظوری شعر می‌گفت و غزلهای عارفانه‌ی وی جمع‌آوری شده ولی به چاپ نرسیده است. از شاگردان او، فرزندش، عباس منظوری است. وی در صحن مزار حضرت معصومه (ع)، در قم مدفون است. از آثار او: یک دوره رسم المشق به عنوان «نگارش منظوری»، که سالها در مدارس ایران مورد استفاده بود؛ یک نسخه «گلستان» سعدی و یک نسخه «رباعیات» خیام، که به چاپ رسیده است؛ یک نسخه «بوستان» سعدی و «لیلی و مجنون» نظامی و منتخب «تفسیر منظوم» صفی علیشاه و جنگهای متعدد؛ یک نسخه منتخب «خمسه‌ی» نظامی، به قلم نستعلیق کتابت عالی، با رقم‌های: «هزاران شکر خدائی را که توفیق نوشتن عطا فرمود... در روز چهارشنبه بیست و ششم امرداد ماه یکهزار و سیصد و نوزده خورشیدی، وقتی که مرا عمر در حدود پنجاه و دو سال بود... علی منظوری پور شاه اویس...» و «تقدیم کتابخانه‌ی مجلس شورای ملی بنمود علی منظوری حقیقی 1320»؛ اثر گرانبهای او، کتیبه‌های سر در ورودی مقبره‌ی نور علیشاه، در صحن امامزاده حمزه، در شهر ری و چند کتیبه در مساجد و تکایا و بقاع اطراف تفرش.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (488 -485/ 2)، اطلس خط (599 -598)، پیدایش و سیر تحول هنر خط (217 -216)، تذکره‌ی خوشنویسان معاصر (105 -102).

منظوری، عباس

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 1300 ش)، خطاط. در تهران به دنیا آمد و تحصیلات خود را در این شهر گذراند. وی از همان زمان تحصیل نزد پدر تعلیمات و قواعد اولیه فن خط را آموخت و بعد از فوت او، برای تکمیل هنر خود مدتها در محضر میرزا تقی خان حاتمی و علی‌اکبر کاوه مشق کرد، تا آنجا که از استادان خود درگذشت و به مشق خط از روی خطوط عماد الکتاب و میرزای کلهر پرداخت. منظوری در نوشتن خط نستعلیق ماهر و توانا و شکسته تحریرش نیز زیباست. آثار خطی وی به چاپ رسیده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اطلس خط (599)، تذکره‌ی خوشنویسان معاصر (181-180).

منعم شیرازی، محمد ابراهیم

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1297 ق)، خطاط و شاعر، متخلص به منعم. مشهور به آقا. وی پیشخدمت خاصه‌ی حسینعلی میرزا فرمانفرما و از معاصرین فرصت شیرازی بود. از جوانی به تحصیل کمالات پرداخت و معیشت خود را به کتابت می‌گذرانید. منعم خط نستعلیق را خوش می‌نوشت و شعر نیز نیکو می‌گفت. از آثار وی علاوه بر «دیوان» شعر، کتابت یک نسخه «دیوان» منچهری دامغانی، به خط نستعلیق است و همچنین کتابت یک نسخه «مثنوی» مولانا، به قلم کتابت خفی خوش، با رقم: «کاتبه منعم... سنه‌ی 1261».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آثار عجم (568)، احوال و آثار خوشنویسان (627 -626/ 3)، حدیقة الشعراء (1738 -1734/ 3)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (551 -546)، الذریعه (112/ 9)، ریحانه (18/ 6)، طرائق الحقائق (250 -249/ 3)، فارسنامه‌ی ناصری (1132 -1131/ 2)، مجمع الفصحا (955 -954/ 5)، مرآت الفصاحه (618 -616).

موسوی

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، خطاط. از خوشنویسان گمنام است که نام اصلی وی معلوم نیست. از آثار وی: دو قطعه از یک مرقع، به قلم سه دانگ خوش، با رقم: «مشقیه سید موسوی»؛ یک قطعه به قلم نیم دو دانگ خوش، با رقم؛ «کتبه سید موسوی، فی شهور سنه تسع و خمسین و الف».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (286/1).

موسوی خوانساری، محمد

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1258 ق)، خطاط. از آثار وی: یک نسخه «زادالمعاد» وزیری، دوازده سرلوح مذهب عالی، نسخ و رقاع کتابت خفی خوش و نستعلیق کتابت خفی متوسط، با رقم: «اقل السادات محمد بن هاشم بن محمد الموسوی الخوانساری... تحریر پذیرفت فی شهر ربیع الثانی من شهور سنة 1258».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1136/ 4).

موسوی کجوری، ابوالفضل

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سید ابوالفضل موسوی کجوری فرزند محمدباقر موسوی ، در سال 1294 ش. در قریه میر کلا کجور مازندران متولد شد. در سال 1294 شمسی جهت تحصیل به تهران رفت و در مدرسه سپهسالار به تحصیل علوم قدیمه پرداخت. در سال 1302 شمسی به خدمت عمادالکتاب رسید و به آموختن فن خط پرداخت. استاد موسوی در سال 1282 به خدمت عمادالکتاب رسید و به آموختن هنر خط مشغول گردید. او پس از ده سال هنر آموزی در مکتب عمادالکتاب ، از دست وی به دریافت گواهینامه خوشنویسی نائل آمد.گروه : هنررشته : خوشنویسیوالدین و انساب : سید ابوالفضل موسوی کجوری فرزند محمدباقر موسوی ، در قریه میر کلا کجور مازندران متولد شد.تحصیلات رسمی و حرفه ای : سید ابوالفضل موسوی کجوری در سال 1294 شمسی جهت تحصیل به تهران رفت و در مدرسه سپهسالار به تحصیل علوم قدیمه پرداخت. در سال 1302 شمسی به خدمت عمادالکتاب رسید و به آموختن فن خط پرداخت.استادان و مربیان : سید ابوالفضل موسوی کجوری در سال 1282 به خدمت عمادالکتاب رسید و به آموختن هنر خط مشغول گردید. او پس از ده سال هنر آموزی در مکتب عمادالکتاب ، از دست وی به دریافت گواهینامه خوشنویسی نائل آمد.هم دوره ای ها و همکاران : استاد علی اکبر کاوه از جمله دوستان نزدیک سید ابوالفضل موسوی کجوری بود.فعالیتهای آموزشی : سید ابوالفضل موسوی کجوری در سال 1304 به توصیه کتبی عمادالکتاب وارد وزارت فرهنگ شد و با سمت به استخدام درآمد و درد دبیرستان های تهران ازقبیل حکیم نظامی ، راهنما ، دارالفنون ، علمیه ، پهلوی ، پانزده بهمن ، مروی ، امیرکبیر به تعلیم خط اشتغال ورزید.آرا و گرایشهای خاص : سید ابوالفضل موسوی کجوری در نوشتن خط نستعلیق و شکسته بسیار توانا است.
منابع زندگینامه :http://www.iranologyfo.com/

موسوی هندی، محمد

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
اثر اوست: قرآن وزیری نسخ و رقاع کتابت خوش با رقم: «... بیدالاقل محمد الموسوی الشهیر بهندی» (قرن 13) در اونیورسیته اسلامبول.
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

موسوی، ابوالحسن

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، خطاط. از خوشنویسان عصر قاجار بود. از آثار سید ابوالحسن موسوی دو رقعه، به خط نسخ کتابت خفی متوسط، با رقم: «حرّره العبد الاقل ابوالحسن الموسوی فی شهر جمادی الاولی... 1247».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1016/4).

موسوی، ابوالفضل

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 1282 ش)، خطاط. وی در قریه‌ی میر کلاکجور مازندران به دنیا آمد. در 1294 ش به تهران آمد و در مدرسه‌ی عالی سپهسالار به تحصیلات علوم قدیمه پرداخت. در 1302 ش به خدمت عماد الکتاب رسید و هنر خط را نزد این استاد فراگرفت و به دریافت گواهینامه‌ی خوشنویسی نایل آمد. در 1304 توسط عمادالکتاب به سمت دبیر خط در وزارت فرهنگ استخدام شد و در دبیرستان‌های مختلف به تعلیم خط اشتغال ورزید. علی راهجیری چند سالی شاگرد وی بوده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تذکره‌ی خوشنویسان معاصر (144 -143).

موسوی، ابوالقاسم

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، خطاط. شکسته‌نویس بود و به خط سید ابوالقاسم، مرقعی مشتمل بر شش قطعه، به قلم‌های مختلف از دودانگ تا کتابت خفی خوش که بعضی رنگه است و با رقمهای: «بتاریخ... سنة 1257 در دارالخلافه تحریر شد»؛ «مشقه العبد الاقل سید ابوالقاسم الموسوی...»؛ «فی... سنه 1257 العبد ابوالقاسم الموسوی...»؛ «العبد... سید ابوالقاسم الموسوی فی سنة 1257» و «در تاریخ... سنة 1258 در دارالخلافه تحریر این صفحه شد».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1248 -1247 /4).

موسوی، رضا

قرن:16
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(؟)، خطاط. از آثار وی: یک قطعه از مرقع رقاع دو دانگ جلی خوش، با رقم: «حرره اقل الاقلین و اول الاذلین ابن محمدرضا الشیف الموسوی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1070/4).

مهاجر، قاسم

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
اثر اوست: سور قرآن، وزیری کوچک. کاغذ فرنگی آهار و مهره کشیده بین‌السطور طلااندازی، نسخ کتابت جلی متوسط با رقم: «کتبه العبد الاثم قاسم المهاجر» «سنة 1284» در کتابخانه‌ی ملی.
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

مهام، فصیح الملوک

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1351 ش)، خطاط و شاعر. وی فارغ‌التحصیل مدرسه فرانکوپرسان و دارای تحصیلات عالی در رشته‌ی زبان خارجه از دانشکده‌ی ادبیات پاریس بود. او فقه و منطق و فلسفه و ادبیات فارسی و عربی را در محضر استادانی چون محمد حسین فاضل تونی، بدیع‌الزمان فروزانفر، جلال‌الدین همایی و ملک‌الشعرای بهار فراگرفت و چون علاقه‌ی زیادی به خوشنویسی داشت، به نزد میرعماد میر فندرسکی رفت و از وی اصول و قواعد این هنر را آموخت. مهام طبع شعری نیز داشت و به خاطر سرودن قصاید نغز بارها مورد تشویق قرار گرفته بود. وی چندین سال امتیاز مجله‌ی «تحفه نو» را عهده‌دار بود که دیری نپایید و به علت مضایق مالی تعطیل شد. فصیح الملوک در تأسیس مدارس چهل‌گانه‌ی دولتی، در 1300 ش، با بانوامیلی ریشارد، نایب رئیس تعلیمات نسوان، همکاری داشت و بعد مأمور تأسیس دارالمعلمات مرکزی شد. سپس برای تکمیل مطالعات خود به پاریس و منچستر رفت و بعد از بازگشت، مدت سه سال در دبیرخانه‌ی شورای عالی فرهنگ با سمت خوشنویس مشغول به کار شد. خطوط وی در زمان حیاتش، در خارج از ایران، از جمله پاریس و توکیو به معرض نمایش گذاشته شد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تذکره‌ی خوشنویسان معاصر (167 -166)، کارنامه‌ی زنان (181 -180).

مهد علیا

قرن:13
جنسیت:زن
ملیت:ایران
ششم ربیع‌الثانی، 1290 ق، جهان خانم ملقب به مهد علیا از زنان سیاستمدار، هنرمند و شاعر. وی نوه فتحعلی شاه قاجار (1250 -1212 ق) و دختر قاسم خان قوانلوی قاجار بود. در سال 1234 ق با محمد میرزا نوه فتحعلی شاه و فرزند عباس میرزا (ولیعهد) ازدواج کرد. پس از مرگ فتحعلی شاه، محمد میرزا به سلطنت رسید (1250 ق). وی مردی بیمار، کم‌اراده و درویش مسلک بود. جهان خانم که زنی باهوش و جاه‌طلب بود با سوءاستفاده از گذشت و اغماض همسرش به مداخله در امور سیاسی می‌پرداخت و احکام عزل و نصب حکام صادر می‌کرد. وی در زمان حیات محمد شاه (1264 -1250 ق) متهم به داشتن روابط پنهانی با میرزا آقا خان نوری بود. پس از مرگ محمدشاه و تا زمان جلوس ناصرالدین شاه به تخت سلطنت (1264 ق)، مهد علیا رتق و فتق امور را در تهران در دست داشت. پس از رسیدن ولیعهد به تهران و جلوس بر تخت، ناصرالدین شاه فرمان صدارت عظمای امیرکبیر را صادر کرد. امیرکبیر که صدر اعظمی مدیر، مدبر و قاطع بود، دست مهد علیا را از مداخله در امور سیاسی کوتاه نمود. همین امر موجب کینه و دشمنی مهد علیا با امیرکبیر گردید. مهد علیا با همدستی میرزا آقا خان نوری و تنی چند از درباریان معزول علیه امیرکبیر نزد شاه سعایت و توطئه‌چینی می‌کردند که در نهایت منجر به عزل و سپس قتل وی گردید (1268 ق). پس از امیرکبیر، به سفارش و خواهش مهد علیا میرزا آقا خان نوری به صدارت رسید. در دوران صدارت وی مهد علیا همانند گذشته در امور سیاسی مداخله می‌کرد و تا پایان عمر نفوذ و قدرتش در دستگاه دولت و دربار کم و بیش ادامه داشت.
وزارت مهد علیا را اعتضادالسلطنه فرزند فتحلعی شاه عهده‌دار بود.
به نوشته خیرات حسان، مهد علیا در خط و نقاشی مهارتی کامل داشت و به شعر و ادب نیز علاقه‌مند بود. وی در تهران درگذشت و جنازه‌اش را به قم منتقل کرده و در جوار حضرت معصومه (س) دفن کردند. ابیات زیر از اوست:
از مرد و زن آنکه هوشمند است
اندر همه حال سربلند است
بی‌دانش اگر زن است اگر مرد
باشد به مثل چو خار بی‌ورد[1]

ملک‌جهان خانم (و. 1220 ه.ق ف. 6 ربیع‌الثانی 1290 ه.ق) زن محمدشاه قاجار و مادر ناصرالدین شاه که در فاصله‌ی مرگ محمدشاه تا ورود ناصرالدین میرزا در تهران به رتق و فتق امور پرداخت و در سلطنت ناصرالدین شاه نیز در کارهای مملکتی مداخله داشت. عزل و قتل میرزا تقی‌خان امیرکبیر به اشارت وی بوده است.
(1290 -1220 ق)، نقاش، خطاط و شاعر، متخلص به جهان. ملقب به مهدعلیا. وی نوه‌ی فتحعلی شاه و همسر محمدشاه و مادر ناصرالدین شاه قاجار بود. جهان خانم در گلدوزی و نقاشی دست داشت و خط را نیز نیکو می‌نوشت. مهدعلیا بعد از مرگ همسرش، تا ورود ناصرالدین شاه به تهران، نایب‌السلطنه بود. همچنین او در به قتل رساندن امیرکبیر دست داشته است. ملک‌جهان در تهران درگذشت و در قم، در مقبره‌ی محمدشاه مدفون است. از آثار وی، گل نرگس زیبایی به آبرنگ که رقم «نقشه مهد علیا» دارد.[2]
ز 985 ق، ملقب به مهد علیا از زنان متنفذ و قدرتمند. وی دختر میر عبداللّه مرعشی، از سادات مازندران، و همسر سلطان محمد صفوی (996 -985 ق) بود. به دستور شاه طهماسب اول صفوی (984 -930 ق)، محمد میرزا و همسر و دو پسرش: حمزه میرزا و عباس میرزا، و همسر و دو پسرش: حمزه میرزا و عباس میرزا، در هرات مرکز خراسان زندگی می‌کردند. پس از این که محمد میرزا بر اثر شیوع آبله در خراسان نابینا گردید و بالطبع از نفوذ او در امور حکومت کاسته شد، به تدریج خیرالنساء بیگم قدرت‌نمایی کرد و با بزرگان خراسان درباره امور حکومت مذاکره و مکاتبه می‌کرد و دستوراتی صادر می‌نمود. به همین دلیل شاه طهماسب دستور داد تا حمزه میرزا در خراسان مانده و محمد میرزا و همسر و فرزند خردسالش، عباس میرزا، به فارس بروند؛ اما بر اثر پافشاری خیرالنساء بیگم، عباس میرزا در خراسان ماند و تنی چند از امرای خراسان سرپرستی او را برعهده گرفتند و محمد میرزا و خیرالنساء بیگم و حمزه میرزا به فارس رفتند. پس از این که محمد میرزا، با کمک پریخان خانم از فارس به قزوین آمد و بر تخت سلطنت نشست (985 ق)، بلافاصله خیرالنساء بیگم دستور داد تا خلیل خان افشار پریخان خانم را به قتل رسانده و دارایی‌های او را به قاتلش بخشید و امیر اصلان افشار را مأمور کشتن دایی پریخان خانم به نام شمخال خان کرد و حکومت شکی را به عنوان پاداش به او داد. همچنین شاه شجاع فرزند شیرخوار شاه اسماعیل دوم صفوی (985 -984 ق) را به قتل رساند. این کشتارها در نخستین روز ورود سلطان محمد به قزوین صورت گرفت.
خیرالنساء بیگم، میرزا سلیمان جابری را که از رجال کاردان و دانای ایران و وزیر شاه اسماعیل دوم صفوی بود به صدرا عظمی برگزید و به او لقب

اعتمادالدوله داد. مدتی بعد دولت عثمانی با استفاده از وضعیت پریشان کشور، قسمت‌هایی از قفقاز را تسخیر کرد. خیرالنساء بیگم که همسرش را ناتوان در اداره امور لشکر می‌دید، فرماندهی لشکر ایران را در دست گرفت و به جنگ با عثمانیان رفت و قسمت‌هایی از ولایت شیروان را تصرف کرد. مداخلات او بر بزرگان کشور گران آمد و در نتیجه تنی چند از درباریان متنفذ او را کشتند.[3]
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] منابع: «پرده‌نشینان سخنگوی»، آریانا، سال دهم، شماره ششم، 55 -54؛ از رابعه تا پروین، 104 -103؛ اعلام‌النساء، 221 / 1؛ امیرکبیر و ایران، 676 -666؛ پشت پرده‌های حرمسرا، 365 -359؛ تذکرة‌الخواتین، 84 -82؛ خیرات حسان، 94 -92 / 1؛ لغت نامه دهخدا، ش 176 ،217، ناسخ‌التواریخ، دوره کامل تاریخ قاجاریه، 30 -4 / 3.
[2] احوال و آثار نقاشان (139 -138/ 1)، خیرات حسان (94 -92/ 1)، ریاحین الشریعه (135 -133/ 4)، زنان سخنور (167/ 1)، شرح حال رجال (329 -326/ 4)، فرهنگ سخنوران (227).
[3] منابع: پشت پرده‌های حرمسرا، 296؛ تاریخ ادبیات ایران، 109 -108 / 5؛ زنان نامی ایران و اسلام، 22 -16؛ کارنامه زنان، 53.

مهدیزاده، مصطفی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
مصطفی مهدیزاده در سال 1328 در مشهد دیده به جهان گشود. ایشان از سال 1347 به طور جدی کار خوشنویسی را آغاز کرد و در سال 1350 موفق به اخذ کارنامه ممتاز خوشنویسی از انجمن خوشنویسان گردید. وی در سال 1358 کانون خوشنویسان خراسان را به کمک تنی از چند از دوستان آغاز نمود و به عنوان سرپرست انجمن خوشنویسان خراسان و مسئول بخش هنری آستان قدس رضوی شروع به فعالیت نمود. وی نمایشگاه های مختلفی چه به صورت انفرادی چه به صورت دسته جمعی برگزار کرد.گروه : هنررشته : خوشنویسیگرایش : نستعلیقوالدین و انساب : نام پدر مصطفی مهدیزاده غلامحسین مهدیزاده می باشد که ایشان از صدای خوبی بهره مند بودند . پدر و مادر مصطفی مهدیزاده مشوق اصلی وی در امر هنر و خوشنویسی بودند.تحصیلات رسمی و حرفه ای : مصطفی مهدیزاده از سال 1347 به طور جدی کار خوشنویسی را آغاز کرد و در سال 1350 موفق به اخذ کارنامه ممتاز خوشنویسی از انجمن خوشنویسان گردید.خاطرات و وقایع تحصیل : مصطفی مهدیزاده از دوران تحصیل خود اینطور نقل می کند که: « به یاد دارم مادرم تلاش زیادی کرد که من در دبیرستان شریعتی که آن زمان جزو یکی از مدارس خوب مشهد بود، ادامه تحصیل دهم. معدلم 8/19 بود. اما دو روز دیر رسیده بودیم و مرحوم زوار گفتند شما دیر آمده اید و باید به مدرسه دیگری بروید. قرار شد به مدرسه فیوضات بروم. همه می دانستند که مرحوم زوار آدم سختگیری بود، وقتی می گفت "نه" یعنی "نه". کسی جرأت مخالفت با او را نداشت. ایشان قول داد سال بعد مرا در مدرسه خودش بپذیرد. بدین ترتیب، سال اول را در مدرسه فیوضات و سالهای بعد را در مدرسه شریعتی گذراندم.»فعالیتهای ضمن تحصیل : مصطفی مهدیزاده از سال 46 یا 47 آن موقع 16 سال بیشتر نداشتند. برای یک گراورسازی کار می کرد و خط می نوشت؛ کاری مثل تهیه کارتهای عروسی و عزا. چیزی بیشتر از این هم نبود؛ اما در سالهای بعد که با استاد حسین میرخانی و استاد موسوی آشنا شد، می توانست کارهای سنگین تری را قبول کن، به طوری که در سال 51 ادعیه قرآن کریم را همراه با ترجمه آن نوشت. همزمان با آن و شاید قبل از آن، کارهای سطحی دیگری چون پشت جلدنویسی کتاب و ... را انجام داده بود.از همان سالهایی که رتبه ممتاز را کسب کرد،

کارش را به صورت حرفه ای تر ادامه و ترجیح داد.استادان و مربیان : از استادان مصطفی مهدیزاده می توان به حسین میرخانی و غلامحسین امیرخانی و استاد موسوی اشاره نمود.همسر و فرزندان : مصطفی مهدیزاده در سال 1351 وقتی 23 سال سن داشت، در مشهد ازدواج کرد. همسرش تنها فرزند خانواده بود که با وی نسبت فامیلی داشتند. پدر ایشان چون تنها یک فرزند داشت، علاقه مند بود ایشان در شهر خودش زندگی کند اما بعدها سرنوشت چیز دیگری را برای هر دوی آنها رقم زد.مشاغل و سمتهای مورد تصدی : مصطفی مهدیزاده به عنوان سرپرست انجمن خوشنویسان خراسان و مسئول بخش هنری آستان قدس رضوی شروع به فعالیت نمود. وی از سال 1358 در انجمن خوشنویسان به شکل شورایی اداره شد، عضویت و سرپرستی شورا را تا سال 1370 عهده دار بود. پس از آن یعنی سال 1373 که به تهران آمد عضو شورای عالی و مدرس انجمن خوشنویسان ایران شد و این همکاری در حالی ادامه دارد که سرپرستی انجمن خوشنویسان ایران شعبه شمیرانات را که بزرگترین شعبه این انجمن در سراسر کشور است، عهده دار است.آرا و گرایشهای خاص : مصطفی مهدیزاده در رابطه به هنر می گوید: « هنر خوشنویسی چیزی است که هر فردی تا پایان عمر با آن رابطه نزدیک و مستقیم دارد، از این رو باید برای آن اهمیت قائل شد، و از آنجا که پایهٔ این هنر در مدرسه شکل می گیرد، نقش وزارت آموزش و پرورش در این مورد اهمیت بسیار می یابد و مسئولین باید با انتخاب افراد ذی صلاح به این امر مهم التفات بیشتری نشان دهند تا بتوانیم شاهد پیشرفت این هنر ارزشمندی اسلامی که بخش مهمی از میراث فرهنگی ما را در بردارد ، باشیم و درمیان جوانان و نوجوانانی که هم اینک به تحصیل این هنر مشغولند، میرعمادها بیابیم.»

آثار سنگ نوشته هایی که برای دانشگاه علوم اسلامی رضوی کتیبه سر در کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی کتیبه مقبره شهید مدرس کتیبه های درهای چوبی حرم مطهر امام هشتم(ع) منابع زندگینامه /http://www.iranologyfo.com:

مهرو، علی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
خوشنویس، شاعر.
تولد: 1300، بروجرد (آشخانه).
درگذشت: 1360.
علی مهرو، فرزند کریم، در نخستین دبستانی دولتی آشخانه به تحصیل پرداخت. خط نستعلیق را در همان مدرسه از میرزا فتح‌الله خوشنویس آموخت و نوازندگی دو تار را از عبدالله بخشی تعلیم گرفت. او از همان کودکی مطالعه را آغاز کرد.
شغل اصلی او کشاورزی و دامداری بود و تا 45 سالگی خیاطی می‌کرد. بعد به نویسندگی عریضه و قباله روی آورد و یک چند کارگری و بنایی کرد و مدتی هم به باغداری و بزازی پرداخت.
مهرو از بانیان تعزیه و شبیه‌خوانی در آشخانه بود و نوحه‌هایی از او باقی مانده است. او با خوانین محلی در ستیز بود و به علت ناامنی منطقه و دور بودن خانه‌اش از روستا، از سر شب تا صبح بیدار می‌ماند تا دزدان از قصد حمله به خانه‌اش منصرف شوند. چنین بود که شب‌های بسیار را در زیر فانوس به مطالعه و نوشتن گذراند.
علی مهرو در سال 1360 درگذشت و در امامزاده دلاور آشخانه به خاک سپرده شد.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

مهرو، علی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
علی مهرو فرزند کریم ، در سال 1300 ه.ش، در آشخانه بروجرد متولد شد. وی در نخستین دبستان دولتی آشخانه به تحصیل پرداخت . خط نستعلیق را نزد میرزا فتح الله خوشنویس آموخت و نوازندگی دو تار را از عبدالله بخشی تعلیم گرفت . شغل اصلی مهرو کشاورزی و دامداری بود و نیزتا 45 سالگی خیاطی می کرد .بعد به نویسندگی عریضه و قباله روی آورد و یک چند کارگری و بنایی کرد ومدتی هم به باغداری و بزازی پرداخت . او علاوه بر خوشنویسی ، از بانیان تعزیه و شبیه خوانی در آشخانه بود و نوحه هایی از او باقی مانده است .گروه : هنررشته : خوشنویسیگرایش : نستعلیقوالدین و انساب : علی مهرو فرزند کریم مهرو بود .تحصیلات رسمی و حرفه ای : علی مهرو در نخستین دبستان دولتی آشخانه به تحصیل پرداخت . خط نستعلیق را در همان مدرسه از میرزا فتح الله خوشنویس آموخت . نوازندگی دو تار را از عبدالله بخشی تعلیم گرفت . او از همان کودکی مطالعه را آغاز کرد .استادان و مربیان : علی مهرو نزد میرزا فتح الله خوشنویسی آموخت و نزد عبدالله بخشی نوازندگی دو تار را آموخت.وقایع میانسالی : علی مهرو در طول حیات خود همواره با خوانین محلی در ستیز بود و به علت ناامنی منطقه و دور بودن خانه اش از روستا ،از سرشب تا صبح بیدار می ماند تا دزدان از قصد حمله به خانه اش منصرف شوند .چنین بود که شب های بسیاری را در زیر فانوس به مطالعه و نوشتن گذراند.زمان و علت فوت : علی مهرو در سال 1360 در گذشت و در امامزاده دلاور آشخانه به خاک سپرده شد .مشاغل و سمتهای مورد تصدی : شغل اصلی علی مهرو کشاورزی و دامداری بود و تا 45 سالگی خیاطی می کرد .بعد به نویسندگی عریضه و قباله روی آورد و یک چند کارگری و بنایی کرد ومدتی هم به باغداری و بزازی پرداخت .سایر فعالیتها و برنامه های روزمره : علی مهرو از بانیان تعزیه و شبیه خوانی در آشخانه بود و نوحه هایی از او باقی مانده است .
منابع زندگینامه :http://www.iranologyfo.com/

مؤمن زکی، محمد

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1124 ق)، خطاط. از آثار وی: یک نسخه «زادالمعاد» ربعی، جلد روغنی، سرلوح مذهب، دو صفحه اول متن و حاشیه مذهب، نسخ کتابت خفی متوسط و شکسته و رقاع کتابت خفی متوسط، با رقم: «قد تم هذا الکتاب علی ید المذنب الاثم مؤمن بن الحاج محمد زکی فی... 1124».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1220/ 4).

میان کوشکی، ابراهیم

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1058 ق)، نقاش و خطاط ساده‌نگار. اهل قریه‌ی پارآو، قزوین بود که در حل کاری و نقش تصویر دست داشت. از آثار وی: نقاشی و کتابت «عجایب المخلوقات و غرایب الموجودات». در یکی از تصاویر نسخه، که به شیوه‌ی قزوین است، روباهی بالدار با خط رقاع نقش شده است، با رقم: «تمت الکتاب العجایب المخلوقات و غرایب الموجودات فی الاثنین سلخ شهر محرم الحرام فی یدالفقیر الحقیر داعی عباداله ابراهیم بن محمدجان میان کوشکی من محال پارآوی سنه 1058».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1436 /3).

میر محمد

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 983 ق)، خطاط و مذهب. از آثار وی: کتابت قسمتی از قرآن وزیری، مذهب و مجدول سازی، دو سطر اول و آخر به قلم زر و خط رقاع جلی، متن به نسخ کتابت خفی یاقوتی خوش، با رقم: «کتبه العبد... میرمحمد بن محمدی التبریزی، تحریرا فی... سنة ثلاث و ثمانین و تسعمائة».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1152/ 4).

میرخانی، حسن

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1369 -1291 ش)، خطاط، ادیب و شاعر، متخلص به بنده. ملقب به سراج الکتاب. در تهران به دنیا آمد. اصول خوشنویسی را نزد پدر خود آموخت و همه‌ی اقلام تداول، از قبیل نسخ و ثلث و تعلیق و شکسته و به ویژه نستعلیق، را از خفی و جلی نیکو می‌نوشت. استاد میرخانی از علوم ادبی بهره‌مند بود، شعر می‌سرود و مجموعه اشعارش موسوم به «دیوان بنده» منتشر شده است. او در تهران درگذشت. از آثار خطی وی: «کلیات» سعدی؛ «مثنوی» مولوی؛ «خمسه‌ی» نظامی؛ «دیوان» حافظ؛ «دیوان» بنده؛ گزیده‌ی «دیوان» شمس تبریزی؛ «ترانه»های بابا طاهر؛ «ترجیع‌بند» هاتف اصفهانی؛ «ترجمه‌ی نفس المهموم»؛ «داستان ملک جمشید»؛ «مجموعه هنر خط»؛ «نگارستان خط».[1]
خوشنویس، ادیب، شاعر.
تولد: 1291، تهران.
درگذشت: 5 آذر 1369، تهران.
سید حسن میرخانی ملقب به «سراج‌الکتاب»، فرزند سید مرتضی حسینی برغانی از خوشنویسان و از شاگردان میرزا رضا کلهر، در محضر پدر به فراگیری خط نستعلیق پرداخت. بیش از چهل کتاب و رساله که می‌توان به عنوان‌های زیر اشاره نمود: کلیات سعدی، مثنوی مولوی، خمسه نظامی، دیوان حافظ، دیوان بنده و گزیده دیوان شمس تبریزی، ترانه‌های طاهر عریان، ترجیع‌بند هاتف اصفهانی، دوازده امام خواجه نصیر طوسی، خلاصه شرح حال مولانا، ترجمه‌ی نفس المهموم، زبدةالاسرار، دیوان وحدت کرمانشاهی، دیوان موافق میرزا علی اکبر ملقب به موافق علیشاه نعمةاللهی چاپ سنگی، پندنامه سعدی، گزیده سعدی، گزیده شمس تبریزی مثنوی چاه وصال، قصیده انصافیه صدر الافاضل، گلچین معرفت، داستان ملک جمشید، منتخب‌اللغه، مجموعه هنر خط، نگارستان خط.
سید حسن میرخانی روز 5 آذر 1369 پس از یک بیماری طولانی و به سبب سکته‌ی قلبی درگذشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] اطلس خط (596)، پیدایش و سیر تحول هنر خط (241 -238)، تذکره‌ی خوشنویسان معاصر (175 -174)، کیهان فرهنگی (س 8، ش 4، ص 54).

میرخانی، حسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1361 -1284 ش)، خطاط. در تهران به دنیا آمد. تعلیم خط را از پدر آموخت و چیزی نگذشت که به جرگه خوشنویسان پیوست. استاد میرخانی در تحریر خط نستعلیق، از ریز و درشت به ویژه، کتابت مهارت بسزایی داشت و در این فن سرآمد اقران بود. وی از 1329 ش در کلاسهای آزاد خوشنویسی مشغول آموزش و تربیت هنرجویان گشت. بسیاری از اساتید حاضر خوشنویسی از دست پروردگان او محسوب می‌شوند. از خدمات مهم وی در جهت گسترش هنر خوشنویسی، پایه‌گذاری انجمن خوشنویسان ایران است. میرخانی به واسطه اشتغال به امر تعلیم، کمتر مجال کتابت می‌یافت. از آثار او دو مجلد قران کریم است که قرآن اولی با ترجمه‌ی فارسی و دومی بدون ترجمه به چاپ رسیده است. قطعات مختلف دیگری نیز از وی به جای مانده است.[1]
خوشنویس.
تولد: 1284، تهران.
درگذشت: 11 خرداد 1361.
سید حسین میرخانی، فرزند مرتضی حسینی برغانی، تعلیم خط را از پدر فراگرفت و طول نکشید که به جرگه‌ی خوشنویسان وارد به ویژه در تحریر خط نستعلیق از ریز و درشت و کتابت شد. میرخانی مدرس خط کلاس عمومی خوشنویس اداره‌ی هنرهای زیبا بود.
از سال 1329 در انجمن خوشنویسان ایران و در کلاس‌های آزاد خوشنویسی مشغول تدریس شد و دیگر کمتر مجال کتابت یافت و آخرین کار ایشان کتاب مثنوی طبع حاج محمدکریم‌خان کرمانی است که در سال 1353 که برای تعلیم هنرجویان کلاس‌های خوشنویسی مشهد به آن آستان می‌رفت در مشهد نوشت. دو قصیده‌ی معروف قرآینه و خاتمیه اثر الهی قمشه‌ای از کارهای ایشان است. از آثار کتابت دیگر وی، دو مجلد قرآن کریم است که قرآن اول با ترجمه‌ی فارسی و قرآن دوم بدون ترجمه به چاپ رسیدند.
سید حسین میرخانی موفق به دریافت «نشان درجه‌ی یک هنر» و «نشان درجه‌ی سه خدمت» شد و تقدیرنامه‌ای از دانشگاه الزهرا که به مناسبت نوشتن اولین قرآن به ایشان اعطا شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[1] آینده (س 17، ش 4 -1، ص 198)، اطلس خط (596)، پیدایش و سیر تحول هنر خط (237)، تذکره‌ی خوشنویسان معاصر (162 -161)، قزوین در گذرگاه هنر (255).

میرعماد خطاط

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
فرزند سید ابراهیم حسنی حسینی سیفی قزوینی، ملقب به عماد الملک. ادیب شاعر خطاط مشهور، وی از جمله کسانی است که خط را فقط به خاطر هنر دوست می‌داشته، و برای دست یافتن به آن نهایت کوشش را مبذول داشته، در لطافت قلم، و قدرت دست، و خوش سلیقگی، و حسن ترکیب کلمات، و دیگر محسنات خط، مهارت و استادی داشته، به طوری که خط او ضرب‌المثل شده، و خط هر کس را که بخواهند تعریف کنند می‌گویند: مثل خط میر می‌نویسد.
از زمان او تاکنون خط احدی به پایه‌ی او نرسیده است. میر در نوشتن خط نستعلیق خفی و جلی اعجاز می‌نموده، و نسبت به بزرگان بی‌نهایت بی‌اعتنا بوده، و همین سرسنگینی او به قیمت جانش تمام شده، او را نزد شاه عباس به سنی بودن متهم کردند، و اشعار و حالات او را به بدترین وصفی توصیف نمودند، و شاه را نسبت به وی خشمگین ساختند، تا به اشاره‌ی او مقصود بیک مسگر با چند نفر از اوباش همدست شده، شبی او را به قتل رسانید.
مدفن او را برخی در بقعه‌ی جنب مسجد تکیه‌ی ظلمات که ساختمان آن منسوب به همین مقصود بیک ناظر شاه عباس اول و وزیر بیوتات اوست می‌دانند، و در کتاب خط و خطاطان گوید: در قبرستان مرزغان حوالی محله‌ی طوقچی مدفون گردید.
تولد میر، را در حدود 961، و کشته شدنش را در شب جمعه سال 1024 می‌نویسند. وی صاحب دیوان اشعار است، و کتابی به نام «آداب المشق» به نام او به چاپ رسیده است.
پدر و جدش در دستگاه صفویه منصب کتابداری داشته، و جدش میر حسین علی از کتاب و نویسندگان و ساکن قزوین بوده است.
استادان خط او را، عیسی رنگ نگار، مالک دیلمی و ملا محمدحسین تبریزی نوشته‌اند. پسرش میرزا ابراهیم، و دخترش گوهرشاد هر دو در خط نستعلیق استاد بوده‌اند.
برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

میرفندرسکی، عماد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1324 ش)، خطاط. در تهران به دنیا آمد. وی در نوشتن خطوط نستعلیق و شکسته تحریر توانا بود و در موسیقی نیز دست داشت. میرفندرسکی مدتی منشی و خوشنویس وزارت امور خارجه بوده است. او در تهران درگذشت و در امامزاده عبداللّٰه دفن شد. از آثار خطی وی، چند اثر به یادگار مانده که «گلستان» سعدی، به خط نستعلیق خفی در زمره‌ی آنهاست.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تذکره‌ی خوشنویسان معاصر (102 -100).

میرک خراسانی، روح‌اللّه

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 913 ق)، نقاش و خطاط. اهل خراسان و از سادات هرات بود. وی در ابتدای کار به قرائت کلام‌اللّه مجید و کتابت خطوط می‌پرداخت و پس از مدتی شوق تصویرسازی پیدا کرد و به دلیل پیگیری آن در تذهیب و نگارگری مهارت یافت. میرک پیرو مکتب احمد موسی و از شاگردان استاد ولی‌اللّه بود که بعدها همکار وی گردید. او مخترع شیوه‌ی گرفت و گیر حیوانات و جانورسازی است. مشهورترین شاگرد وی، استاد بهزاد هراتی است. از آثار وی: تصویر علی فارسی در دو صفحه‌ی جداگانه، با رقم: «عمل میرک خراسانی»؛ تصاویری در کتاب «گوی و چوگان» که در یکی از تصاویر، چهار فرشته‌ی پر حالت تصویر شده و زمینه‌ی اثر، تذهیب اسلیمی دارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (211 -209/ 1)، تاریخ هنرهای ملی (827/ 2)، حبیب السیر (348/ 4)، خوشنویسان و هنرمندان (27).

میرکلن، ابوالحسن

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دوازدهم ق)، خطاط. معروف به میرکلّن. از سادات رضوی بود و نیاکان او، از دو سه پشت، در دهلی توطن اختیار کرده بودند. در خط نستعلیق شاگرد محمدحفیظ خان بود. و به شیوه‌ی رشیدا می‌نوشت و کتابت بسیار می‌کرد. تاریخ مرگ وی معلوم نیست، ولی معلوم است که استاد وی، محمدحفیظ خان، به سال 1194 ق درگذشته است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (27 -26 /1).

میرکی شیرازی

قرن:16
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
اثر اوست: قرآن عظیم رحلی. ریحان دودانگ عالی. خطاط و مذهب سید میرکی بن سید احمد الشیرازی در بقعه‌ی مولوی در قونیه.
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

ناجی، محمد عسکر

قرن:1
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط. از آثار وی: قطعه‌ای در یک مرقع، به قلم سه دانگ خوش، با رقم: «راقمه محمد عسکر ناجی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (787/ 3).

نازکی تبریزی

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم ق)، خطاط. اهل تبریز و مکتبدار بود. نازکی نستعلیق را خوش می‌نوشت و از هنرمندان خوشنویس کتابخانه‌ی بایسنقر میرزا به شمار می‌آمد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (936/ 3)، مناقب هنروران (56).

ناصح شیرازی، محمدعلی

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1064 ق)، خطاط. از آثار وی: قرآن نیم‌ربعی، جلد روغنی، نسخ کتابت خفی خوش، با رقم: «فرغ من تحریر هذا المصحف المجید فی شهر شعبان‌المعظم سنة ستین و اربع بعد الالف، کتبه العبد المذنب الراجی المتخلص بناصح الشیرازی در دارالسلطنة اصفهان مرقوم قلم شکسته رقم گردید. ختم کتابت قرآن چهارم».[1]
اثر اوست: قرآن، قطع نیم‌ربعی، جلد روغنی اعلی کار آقا فتح‌اللّٰه. نسخ کتابت خفی خوش با رقم: «فرغ من تحریر هذا المصحف المجید فی شهر شعبان المعظم سنة ستین و اربع بعدالالف. کتبه العبد المذنب الراجی المتخصص بناصح الشیرازی در دارالسلطنة اصفهان مرقوم قلم شکسته‌ی رقم گردید. ختم کتابت قرآن چهارم» 1064 کتیبه‌ی جلد روغنی به خط رقاع خوش با رقم محمدعلی سلطان الکتابت. در مجموعه‌ی بیانی.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] احوال و آثار خوشنویسان (1221/ 4).

ناصرالدین، علی

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 908 ق)، خطاط. از آثار وی: یک نسخه «بهارستان» جامی، به قلم کتابت عالی، با رقم: «ناصرالدین علی سنه‌ی 908)؛ یک قطعه از مرقعی، به قلم سه دانگ و نیم دو دانگ خوش، با رقم: «کتبه ناصرالدین علی ببلدة بخارا».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (937/ 3).

ناصرالسلطنه تبریزی، نصراللّه

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1240- ح 1312 ق)، خطاط. ملقب به دبیرالسلطنه و ناصرالسلطنه. وی مدتها عهده‌دار امور خالصه‌ی تهران و آذربایجان بود و در اواخر عمر از خاصان دربار مظفرالدین شاه گردید. ناصرالسلطنه از علوم ادبی بهره داشت و زبان فرانسه را نیک می‌دانست و نستعلیق و شکسته را خوش می‌نوشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (940/ 3)، شرح حال رجال (349 -348/ 4).

ناطق شیرازی، مسیحا

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، خطاط و شاعر، متخلص به ناطق. وی اشعاری نیکو می‌سرود و خط نستعلیق را خوش می‌نوشت، ولی با وجود وفور هنر و کمال روزگارش به سختی می‌گذشت. ناطق در زمان تألیف «تذکره‌ی نصرآبادی» (1083 ق) دوران پیری خود را می‌گذرانید. مهدی بیانی در «احوال و آثار خوشنویسان» از قول محمدصالح اصفهانی (م 1126 ق) می‌گوید که ناطق جزو کاتبانی بوده که پس از میرعماد و در زمان ابوتراب اصفهانی (م 1072 ق) می‌زیسته است. اشعاری از وی در تذکره‌ها آمده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (904/ 3)، تذکره‌ی نصرآبادی (42)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (624 -623/ 5)، الذریعه (1160 -1159/ 9)، لغت‌نامه (ذیل/ ناطق).

نامداری، علی‌محمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1348 -1298 ش)، موسیقیدان، خطاط و نقاش. در قم به دنیا آمد. وی از همان کودکی زیر نظر پدرش- که یکی از خوشنویسان بنام بود- تعلیم خط گرفت و سپس نزد حسینعلی خوشنویس این هنر را تکمیل کرد. در نوجوانی به موسیقی علاقه‌مند شد و برای یادگیری آن به محضر حسین هنگ‌آفرین رفت. پس از مدتی در کلاس ابوالحسن خان صبا حضور یافت و نواختن ویولن را نزد آن استاد تکمیل نمود. در 1318 ش کلاس موسیقی تأسیس کرد و در ضمن به ساختن ساز، به ویژه سنتور، روی آورد. وی علاوه بر موسیقی و خوشنویسی، از مینیاتور و تذهیب نیز اطلاع کافی داشت و آثاری از خود باقی گذاشته است. او سالها دبیر خط و نقاشی و موسیقی بود. نامداری در 1319 ش وارد سازمان رادیو شد و ارکستری تهیه کرد و خود سرپرستی آن را به عهده گرفت. وی در نوشتن خط نت مهارت به سزایی داشت و به درخواست روح‌اللّه خالقی کتاب اول و دوم «تار» را با خط زیبای خود نوشت. از آهنگهای او «سفر برگرد» را می‌توان نام برد که خواننده‌ی آن حسن کاووسی است.[1]
در تاریخ موسیقی کشورمان هستند بسیار اشخاصی که با تمام بزرگی و والایی، بی‌سر و صدا می‌آیند و در ناکامی به سر می‌برند و در گمنامی و بی‌سر و صدا از این جهان فانی رخت برمی‌بندند و می‌روند. یکی از این اشخاص، هنرمند شایسته شادروان علی‌محمد نامداری بود که به تاریخ 1298 در خلجستان شهرستان قم متولد شد و از همان کودکی زیر نظر پدرش که یکی از خوشنویسان به نام بود در این رشته از هنر کار کرد و بعد از آن نزد مرحوم حسینعلی خوشنویس این هنر را تکمیل کرد.
در سن چهارده سالگی بود که همراه خانواده به تهران آمد و به موسیقی علاقمند شد و نزد زنده‌یاد استاد حسین هنگ‌آفرین به فراگیری موسیقی و علم آن پرداخت و در سن بیست سالگی بود که به کلاس ابوالحسن‌خان صبا رفت و موسیقی و نواختن ویولن را نزد آن استاد بزرگ و دلسوز تکمیل نمود و خود در سال 1318 در سه‌راه ژاله قسمت شمالی ساختمان مجلس کلاس موسیقی جهت تعلیم و تربیت هنرآموز تأسیس نمود و در ضمن به ساختن ساز بخصوص سنتور روی آورد. علی‌محمد نامداری، علاوه بر موسیقی، خطاطی و نقاشی که آثار متعددی از وی به جای مانده و همگی از استادی و ذوق ظریف و خلاق آن شادروان حکایت می‌نماید، از

هنر مینیاتور و تذهیب اطلاع کافی داشت و از جمیع جهات در این رشته استاد بود ولی آن طور که باید و شاید دستگاههای دولتی آن زمان و جو روزگار از این هنرمند بهره نگرفت.
در سال 1319 که تازه رادیو تأسیس یافته بود، وی وارد کار رادیو شد و ارکستری ترتیب داد و سرپرستی آن را به عهده گرفت که آهنگ‌ها و شعرهایی را که خواننده می‌خواند خود می‌ساخت و می‌سرود. علی‌محمد نامداری در نوشتن خط نت مهارت بسزایی داشت و همین امر موجب گشت تا شادروان استاد روح‌اللّه خالقی از ایشان خواست تا کتاب اول و دوم تار بنویسد و او با خط بسیار زیبای خود این خواسته استاد را اجابت کرد.
نامداری سال‌های سال با رادیوهای تهران، ژاندارمری، نیروی هوایی و شهربانی همکاری کرد و هر هفته آهنگ‌ها و ترانه‌هایی برای اجرا در این فرستنده‌ها آماده با ارکستر اجرا می‌کرد. از آهنگ‌های خوب به یادماندنی وی باید از «سفر بر گرد» را نام برد که شهرت بسزایی به دست آورد و خواننده‌ی آن حسن کاووسی بود. علی‌محمد نامداری، سال‌ها دبیر خط و نقاشی و موسیقی چندین دبیرستان و دبستان تهران بود او چهار فرزند به نامهای شهلا، شهرام، بهرام و حسین به یادگار گذاشت و در سال 48/4/12 بر اثر بیماری کبد و کلیه درگذشت، روانش شاد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] مردان موسیقی (79 -77/ 2).

نامه نگار، شکرالله

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، خطاط. او و پدرانش از نویسندگان وزارت امور خارجه بودند. میرزا شکرالله نستعلیق را به شیوه‌ی میرعماد خوش می‌نوشت و در شکسته‌نویسی هم دست داشت. از آثار وی: مرقعی مشتمل بر بیست رقعه، به قلمهای شش دانگ تا غبار خوش، با رقمهای مختلف: «مشقه شکرالله 1268» و «بتاریخ جمادی‌الثانی سنه هزار و دویست و شصت و هشت تحریر شد» و «در عهد دولت ناصرالدین‌شاه قاجار... شکرالله تنکابنی بنوشتن این مرقع قدم خدمت نهاد... سنه 1268»؛ یک لوحه‌ی اشعار در مدح ناصرالدین‌شاه، به قلم نستلعیق دو دانگ و نیم دو دانگ خوش و شکسته‌ی نستعلیق کتابت متوسط، با رقم: «... شکرالله نامه‌نگار ابن مرحوم فتح علی خان تنکابنی...»؛ یک قطعه به قلم نیم دو دانگ خوش، با رقم: «... مشقه العبد المذنب شکرالله غفر ذنوبه و ستر عیوبه، 1262».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (310/2).

نایلی، علی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
از اوست: قرآن جانمازی، نسخ کتابت خفی خوش با رقم: «علی نایلی 1267» در موزه‌ی اسلامی ترک.
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

نایینی، عبدالعظیم

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دوازدهم ق)، خطاط. از خوشنویسانی است که بسیار ماهرانه و پخته می‌نوشته و از استادان خط نسخ بوده است. از آثار وی: یک قطعه نسخ کتابت خوش، با رقم: «کتبه ابن‌محمد رفیع، عبدالعظیم النائینی فی سنه اربع و تسعون و مائه بعد الالف 1194»؛ یک قطعه نسخ ممتاز، با رقم: «حرره عبدالعظیم نائینی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1102 / 4)، خوشنویسان و هنرمندان (92).

نایینی، علی‌اکبر

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دوازدهم ق)، خطاط. از آثار وی: یک نسخه «تحفه المؤمنین»، به قلم نیم دو دانگ متوسط، با رقم: «مرقوم قلم شکسته رقم اقل... علی‌اکبر النائینی گردید. تحریرا فی شهر رمضان المبارک من شهور سنه‌ی 1199».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (438 / 2).

نایینی، غلامعلی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم و چهاردهم ق)، خطاط و شاعر. از آثار وی: «دعای صباح» وزیری کوچک جلد روغنی، متن و حاشیه مذهب، نسخ کتابت و کتابت خفی خوش، با رقم: «کتبه العبد الجانی غلامعلی بن محمد النائینی... سنه 1314 ثلثمائه و اربع عشر بعد الالف»؛ یک صفحه قطعه‌سازی زیبا، نسخ کتابت و خفی متوسط، با رقم: «ناظم هذا الابیات... غلامعلی ابن محمد النائینی... سنه 1310».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1128 / 4).

نایینی، مریم

قرن:13
جنسیت:زن
ملیت:ایران
(ز 1302 ق)، خطاط. وی نواده‌ی حاج عبدالوهاب نایینی بود. در خط نسخ مهارتی بسزا داشت و مخصوصا آن را با قلم خفی خوش می‌نگاشت و از استادان مسلم این خط به شمار می‌آمد. از آثار او: قرآن وزیری جلد روغنی، دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مرصع، نسخ و رقاع کتابت خفی متوسط، با رقم: «... حرره مریم من نواده‌ی مرحوم حاج عبدالوهاب نائینی اعلی اللّه مقامه، فی... سنة 1302».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1215/ 4)، اطلس خط (363)، تذکره‌ی خوشنویسان معاصر (50 -49).

نائینی، مریم

قرن:13
جنسیت:زن
ملیت:ایران
ز 1302 ق، از زنان خوشنویس. قرآنی وزیری به خط نسخ و رقاع کتابت خفی متوسط از او موجود است که رقم «... کمینه کنیز دیرینه... که تکلیفش پنبه‌ریسی بود خیال خوشنویسی دامنگیر شد... مریم نواده مرحوم حاج عبدالوهاب نائینی اعلی الله مقامه» و تاریخ «جمادی‌الاولی من شهور سنة 1302» را دارد.[1]
اثر اوست: قرآن وزیری، جلد روغنی، دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مرصع نسخ و رقاع کتابت خفی متوسط با رقم: «امروز که... سریر سلطنت دولت علیه ایران به وجود مبارک... ناصرالدین شاه... مزین است... این کمینه کنیز دیرینه را هم که تکلیفش پنبه‌ریسی بود خیال خوشنویسی دامن‌گیر شد... پیشکش نمود... حرره مریم من نواده‌ی مرحوم حاج عبدالوهاب نائینی اعلی اللّه مقامه» «فی شهر جمادی‌الاولی من شهور سنة 1302» در کتابخانه‌ی سلطنتی.
برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه :[1] منبع: احوال و آثار خوشنویسان، 1215 / 4 -3.

نجات اصفهانی، عبدالعال

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1140/ 1126/ 1122 ق)، منشی و شاعر، متخلص به نجات. معروف به میر نجات. وی از سادات کهکیلویه فارس و ساکن اصفهان بود. پدرش مستوفی و نویسنده‌ای عالم و محاسب بود که میر عبدالعال، شغل پدر را در کارهای دیوانی دنبال کرد. در عهد شاه سلیمان صفوی (1105 -1077 ق) از منشیان دربار شاهی بود و در دوره‌ی شاه سلطان حسین (1135 -1105 ق) در کتابخانه‌ی سلطنتی به خدمت اشتغال داشت. نجات خط نستعلیق را خوش می‌نوشت، شعر نیز می‌سرود و مهارتش در سرودن غزل و مثنوی بود. او شاگرد صائب تبریزی و دوست و همنشین میرزا طاهر وحید قزوینی و میرزا طاهر نصرآبادی بود. برخی از مؤلفان معتقدند که «دیوان» میر نجات مشتمل بر حدود ده هزار بیت است و میرزا طاهر وحید بر آن دیباچه نوشته است، به آورده‌ی تعلیقات «تذکرة المعاصرین»، گلچین معانی گوید: "نسخه‌ای از دیوان او را که من دیده‌ام، فاقد دیباچه مزبور بوده و تمام آن دیباچه را در منشآت وحید می‌توان یافت." نام وی را میر عبدالعالی و عبدالمعال و نسبتش را قمی نیز ذکر کرده‌اند. او در اصفهان درگذشت و در محوطه‌ی آرامگاه آقا حسین خوانساری دفن گردید. از آثارش: مثنوی «مسیر السالکین»، که در 1085 ق سروده شده و یک هزار و دویست بیت از آن باقی مانده است، مثنوی «گل کشتی»، در اصطلاحات ورزشی و فنون کشتی که در 1112 ق سروده شده است؛ «دیوان» شعر، در پنج هزار بیت.[1]
میرنجات. عبدالعالی یا عبدالعال فرزند میرمحمد مؤمن حسینی شاعر قرن دوازدهم هجری. از معاصران حزین و نصرآبادی و از منشیان و مستوفیان بنام عهد صفوی است. خط نستعلیق را خوب می‌نوشته و شعر بسیار هم گفته است.
برگرفته از کتاب :فرهنگ فارسی معین (جلد ششم)
منابع زندگینامه :[1] آتشکده‌ی آذر (1033 -1032/ 3)، تاریخ ادبیات در ایران (1372 -1367/ 5)، تاریخ تذکره‌های فارسی (656 -654/ 1)، تذکره‌ی روز روشن (806 -804)، تذکرةالمعاصرین (294 -288، 161 -157)، تذکره‌ی نصرآبادی (342 -340)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (656 -653/ 5)، دایرةالمعارف فارسی (3010/ 2)، الذریعه (1171/ 9)، ریحانه (133/ 6)، فرهنگ سخنوران (921)، فهرست

نسخه‌های خطی فارسی (2567/ 3)، لغت‌نامه (ذیل/ نجات)، منظومه‌های فارسی (558 -557)، یغما (س 23، ش 10، ص 614 -611).

نجفی زنجانی، احمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
خوشنویس.
تولد: 1287(1324 ق.)، نجف.
درگذشت: 17 تیر 1361.
احمد نجفی زنجانی مشهور به «معصومی» یا «معصومی خوشنویس»، فرزند محمدحسین، در هفت سالگی در مدرسه‌ی مرتضوی ایرانیان در نجف اشرف مشغول به تحصیل شد. سپس به فراگیری فقه و اصول و نحو و صرف و ادبیات عربی و فارسی پرداخت. چون از کودکی به آموختن فنون خط علاقه داشت، ضمن تحصیل زیر نظر اساتید خط به استنساخ کتب دینی و اجتماعی اشتغال ورزید تا در بیست و پنج سالگی رسما در زمره‌ی خوشنویسان عصر درآمد و مشغول تحریر کتب مؤلفین و ناشرین شد. کار کتابت را از سال 1295 آغاز کرد. از همین زمان کتیبه‌نویسی را شروع نمود و از جمله آنها می‌توان به این موارد اشاره کرد: کتیبه‌های: درب طلای نقره‌ی حرم سامرا، ضریح آرامگاه حضرت مسلم (ع) درکوفه؛ ضریح آرامگاه حضرت عبدالعظیم؛ ضریح آرامگاه حضرت رقیه در شام؛ ضریح آرامگاه حضرت رضا (ع)؛ کتیبه‌های مسجد اعظم و مسجد آئینه و موزه‌ی قم؛ رواق آینه‌ی زنانه حضرت معصومه (ع)؛ گنبد خواجه ربیع در خراسان؛ صحن کهنه‌ی قم؛ شاه نعمت‌الله در ماهان کرمان؛ آرامگاه ابوعلی سینا در همدان؛ امامزاده سید محمد محروق در نیشابور؛ آرامگاه عمر خیام در نیشابور؛ آرامگاه شیخ فریدالدین عطار در نیشابور؛ مسجد شاه صفی در اردبیل مسجد جنت در اردبیل؛ بقعه‌ی طیبات در مرز افغانستان؛ آرامگاه نادرشاه افشار در مشهد؛ مجسمه‌ی فردوسی در ایتالیا، مهمانخانه‌ی و نمایشگاه سفارتخانه‌ی دولت ایران در واشنگتن، قسمتی از درب‌های آهنی مسجد شاه در تهران؛ مسجد سید عزیزالله؛ مسجد ملکه مادر؛ مسجد سبحان؛ مسجد آقا رضا شیشه؛ مسجد باب الحوائج؛ مسجد و محراب آشتیانی‌ها؛ محراب مسجد خلیل الرحمن؛ محراب مسجد کرمانی‌ها؛ سردری و محراب مسجد اردبیلی‌ها؛ محراب سید اربابی؛ مسجد هدایت؛ مسجد حاج آقا کمال مرتضوی؛ مسجد دولت‌آباد؛ مأذنه‌ی پامنار؛ مأذنه‌ی مسجد صدریه؛ مسجد کاظمین؛ مسجد خوانساری‌ها؛ مرقد و زیارتنامه‌ی امامزاده‌ی عبدالله در شهر ری؛ مدرسه‌ی مروی تهران؛ کتیبه‌ی و زیارتنامه‌ی بقعه‌ی امامزاده شکرکوه در

مازندران؛ تجدید ضریح امامزاده نور در گرگان؛ کتیبه‌ی مسجد دانشگاه تهران به عرض یازده متر و سی سانتیمتر و به طول بیست متر با رقم و تاریخ 1385 ق. مرقوم کرده‌اند. علاوه بر این عموم اصلاحات کتیبه‌های تاریخی به دستور وزارت فرهنگ در سراسر ایران و شجره‌های انساب سادات و استنساخ کتب قیمتی و تکمیل قرآن‌های خطی و گرانبها نمونه‌هایی از آثار هنری این هنرمند است.
یکی از کارهای هنری و خطی این دقیق وی نوشتن سوره‌ی اخلاص روی یک دانه برنج با امضا و تاریخ است. از این نوع برنج‌ها چهار دانه در دسترس است که دو دانه‌ی آن در کتابخانه‌ی حضرت امیر (ع) در نجف زنجانی عبارت بودند از: در خط نسخ، میرزا عبدالجواد محلاتی، در خط ثلث: عبدالعلی ثانی یزدی ملقب به اشرف‌الکتاب، در خط نستعلیق، میرزا حسن زرین‌خط تهرانی. اجازات زنجانی توسط افراد زیر صادر شده است: محمدعلی فضلی بغدادی، حامد آمدی اسلامبولی، محمدهاشم بغدادی، بدوی دمشقی، حسن زرین‌خط تهرانی. وی از خوشنویسانی است که در نوشتن انواع خط از قبیل نسخ، ثلث، رقاع، کوفی، نستعلیق، شکسته، طغرا و غیره مهارت داشت.
وی در انجمن خوشنویسان ایران به سمت استادی در امر خط ثلث مشغول و تا پایان عمر در این خدمت بود.
از جمله کتاب‌هایی که کتابت کرده است می‌توان به این عنوان‌ها اشاره نمود: ریاض الجنان (1375 ق.)؛ انوار المجالس؛ گنج جواهر دانش؛ رسائل آیت‌الله سید حسین بروجردی؛ کتاب الطهاره تألیف آیت‌الله بروجردی در فقه؛ قرآن سه جلد (و از جمله قرآن رحلی مذهب با چاپ هفت رنگ، تهران)؛ تنقیح المقال فی احوال الرجال در سه جلد، تألیف آیت‌الله مامقانی؛ مفاتیح الجنان حاج شیخ عباس محدث قمی؛ تفسیر گازر؛ سفینة البحار تألیف محدث قمی؛ مناسک حج آیت‌الله محمدحسین نایینی؛ مناسک حج شیخ علی مرندی؛ رساله نجاة‌العباد تألیف آیت‌الله سید ابوتراب خوانساری؛ پنج دوره دیوان مصور خیام؛ یک جزوه قرآن برای مدرسین؛ چهار دوره رسم‌المشق؛ آثار جاویدان خط تألیف احمد زنجانی؛ چندین کتاب درسی نیز به خط او در ایران و عراق (نجف).
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

نجفی، احمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
میرزا احمد نجفی زنجانی مشهور به « معصومی » یا « معصومی خوشنویس » فرزند محمد حسین ، در سال 1287 در زنجان به دنیا آمد. وی در سن هفت سالگی در مدرسه مرتضوی ایرانیان، در نجف اشرف مشغول به تحصیل شد. سپس به حوزه علمیه نجف اشرف رفته و هم زمان با تحصیل علوم دینی هنر خطاطی و خوشنویسی را نیز فرا گرفت . در سن بیست و پنج سالگی رسما در زمره خوشنویسان عصر درآمد و مشغول به تحریر کتب مولفین و ناشرین شد. استاد نجفی زنجانی در انجمن خوشنویسان ایران به سمت استادی در امر خط ثلث مشغول شدو تا پایان عمر در این خدمت بود. استاد سرانجام در روز پنج شنبه 17 تیرماه 1361 در بیمارستان شاه رضای مشهد در اثر حمله قلبی درگذشت .گروه : هنررشته : خوشنویسیگرایش : نسخ و ثلثوالدین و انساب : احمد نجفی زنجانی فرزند محمد حسین زنجانی در زنجان به دنیا آمد.تحصیلات رسمی و حرفه ای : احمد نجفی زنجانی در هفت سالگی در مدرسه مرتضوی ایرانیان در نجف اشرف مشغول به تحصیل شد. سپس به فراگیری فقه و اصول و نحو و صرف و ادبیات عربی و فارسی پرداخت. چون از کودکی به آموختن فنون خط علاقه داشت ، ضمن تحصیل، زیر نظر اساتید خط به استنتاخ کتب دینی و اجتماعی اشتغال ورزید.فعالیتهای ضمن تحصیل : احمد نجفی زنجانی هم زمان با تحصیل علوم دینی ، هنر خطاطی و خوشنویسی را نیز دنبال کرد.استادان و مربیان : احمد نجفی زنجانی تحریر خط را نزد : استاد میرزا عبدالعلی ثانی یزدی ملقب به (اشرف الکتاب) (خط ثلث) و استاد میرزا عبدالجواد محلاتي (خط نسخ) ، که هر دو از خوشنویسان طراز اول قرن پیش بودند ، آموخت و از دیگر استادان وی باید از استاد حامد آمدی استانبولی در کشور ترکیه و استاد هاشم بغدادی در عراق یاد کرد. خط نستعلیق را هم زیر نظر استاد بزرگ این خط مرحوم میرزا حسن زرین خط فرا گرفت.همسر و فرزندان : از مرحوم احمد نجفی زنجانی شش فرزند به جای ماند و تنها نوه دختری وی که شاگردش نیز بوده است در حال حاضر راه استاد را دنبال می کند.زمان و علت فوت : احمد نجفی زنجانی در ماه رمضان برای زیارت عازم مشهد مقدس شد و روز پنجشنبه 17 تیر ماه 1361 در بیمارستان شاهرضای مشهد بر اثر حمله قلبی در گذشت.فعالیتهای آموزشی : احمد نجفی زنجانی در انجمن

خوشنویسان ایران به سمت استادی در امر خط ثلث مشغول شد و تا پایان عمر در این خدمت بود.سایر فعالیتها و برنامه های روزمره : احمد نجفی زنجانی در زمینه تعلیم و تعلم ، مسافرتهای متعددی به کشورهای اسلامی کرد و به طور کلی هر جا که خط بود استاد زنجانی هم در آنجا حضور داشت.آرا و گرایشهای خاص : از ویژگیهای بارز و استثنایی احمد نجفی زنجانی تحریر یازده نوع خط: نسخ، ثلث، نستعلیق، رقعه، رقاع، شکسته،ریحانی،دیوانی،جلی،طغرا، و کوفی بود.چگونگی عرضه آثار : در حال حاضر آثار زیادی از احمد نجفی زنجانی در اکثر کشورهای اسلامی و موزه های اروپا و آمریکا وجود داردو بخشی از مرقعات او را به موزه استالینگراد برده اند.

آثار : آثار جاویدان خط انوارالمجالس پنج دوره دیوان مصور خیام تفسیرگازر تنقیح المقال فی احوال الرجال ویژگی اثر : در سه جلد , تالیف آیت الله مامقانی6 چهار دوره رسم المشق رسائل , آیت الله سید حسین بروجردی رساله نجاه العباد ویژگی اثر : تالیف آیت الله سید ابوتراب خوانساری9 سفینه البحار ویژگی اثر : تالیف محدث قمی10 قرآن ویژگی اثر : سه جلد (و از جمله قرآن رحلی مذهب با چاپ هفت رنگ ,تهران)11 کتاب الطهاره ویژگی اثر : تالیف آیت الله بروجردی در فقه12 کتابت ریاض الجنان گنج جواهر دانش مفاتیح الجنان , حاج شیخ عباس محدث قمی مناسک حج , آیت الله محمد حسین نائینی مناسک حج , شیخ علی مرندی یک جزوه قرآن برای مدارس

منابع زندگینامه :http://www.iranologyfo.com/

نجم مسعود یعقوبی

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف ح 897 ق)، خطاط. از مردم ساوه بود و در تبریز می‌زیست. وی خواهرزاده‌ی قاضی عیسی و از امرا و منشیان دربار سلطان یعقوب آق قوینلو و استاد او بود و یعقوبی رقم می‌کرد. نجم مسعود در خط شکسته تعلیق مهارت بسزایی داشت و در شمار استادان این فن به حساب می‌آمد. وی تا پایان سلطنت سلطان یعقوب بر سر کار بود و حتی پس از مرگ او، همراه بایسنقر میرزا (897 -896 ق) به شروان رفت و در همان جا به دست بعضی از امرا مسموم شد. از آثار او: یک قطعه از مرقعی، به قلم کتابت جلی ممتاز، با رقم: «کتبه الراجی الی عفو اللّٰه الغنی، نجم مسعود، فی سنة اثنی و ثمانین و ثمانمائة»، یک قطعه از مرقعی، به قلم نیم دو دانگ عالی، با رقم: «حرره نجم مسعود الیعقوبی، بدار السلطنة تبریز، فی سنة ثمانین و ثمانمائة»، یک قطعه از مرقع، به قلم کتابت جلی، با رقم: «حرره الفقیر نجم مسعود»؛ یک قطعه از مرقعی، به قلم نیم دو دانگ جلی عالی، با رقم: «حرره اضعف عباداللّٰه الغنی، نجم مسعود الیعقوبی فی سنة 882».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احسن التواریخ (633، 595)، احوال و آثار خوشنویسان (1283 -1282/ 4)، اسناد و مکاتبات تاریخی ایران (412)، اطلس خط (408)، حبیب‌السیر (431/ 4).

نجم‌آبادی، مرتضی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1326 -1253 ش)، خطاط. وی از خاندان بزرگ نجم‌آبادی و پدر دکتر محمود نجم‌آبادی است. آقا مرتضی در تهران به دنیا آمد و در این شهر به تحصیل علوم پرداخت و چون از همان کودکی به خوشنویسی علاقه‌مند شد، به محضر میرزای کلهر رفت و اصول و قواعد خط را نزد وی آموخت. او پس از آنکه از تحصیل مقدمات علوم فراغت یافت، به آموختن فقه و اصول پرداخت و بعد وارد خدمت عدلیه شد و تا مستشاری دیوان کشور ارتقاء یافت. وی در تهران درگذشت و در جوار مقبره‌ی حاج شیخ هادی نجم‌آبادی مدفون است. نجم‌آبادی آثار خطی زیادی از خود به یادگار گذاشته، که از آن جمله‌اند: «دیوان» هاتف اصفهانی؛ «دیوان» سرخوش اصفهانی؛ «نصایح‌الملوک»؛ داستان «ژرژ انگلیسی»؛ «تاریخ اسکندر».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اطلس خط (593)، تذکره‌ی خوشنویسان معاصر (96 -94)، زندگینامه‌ی آیت‌اللّٰه حاج شیخ هادی نجم‌آبادی (61 -60).

نجومی، مرتضی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سید مرتضی نجومی در سال 1307و در 26 بهمن ماه در شهر کرمانشاه دیده به جهان گشود. وی تحصیلات آغازین خود را در مدرسه حاج شهبازی و نزد علمای آن دوران فرا گرفت و در همان ابتدای راه از پدر هنر خوشنویسی را آموخت .به علت علاقه وی به مطالعه ، کتابخانه هایی در شهر باختران و هم درشهر کرمانشاه که تمام کارهای آن به خصوص جلد وترمیم و صحافی کتابها به عهده او بود را تاسیس کرد .از وی آثار ی چون« بعد معنوی هنر خط» و« عرفان هنری انسان »به جا مانده است .گروه : هنررشته : خوشنویسیوالدین و انساب : سید مرتضی نجومی در سال 1307و در 26 بهمن ماه در شهر کرمانشاه و درخانواده ای اهل علم و هنر دیده به جهان گشود. خاندان نجومی از سادات حسینی و از اولاد سادات که درزمان امام محمد باقر و امام صادق ساکن کوفه می باشند . سلسله نسب وی به جناب حسین ذی الدمعه فرزند شهید ،فرزند امام همام سید الساجدین و زین العابدین علی بن الحسین (ع) است .اجداد پدری و مادری او تا متجاوز از 350 سال قبل همگی روحانی بودند و جد وی آقا میرزا اسمعیل هم از خوشنویسان بسیار خوبی بوده اند که انواع خطوط را هم بسیار استادانه می نوشته اند . مرحوم والده نجومی از علمای اتقیا وافاضل نادره شهرستان باختران بود. که درسال 1305 هجری قمری و 1265 شمسی متولد و 1378 مطابق به 18 مرداد 1364 به رحمت ایزدی پیوست که صبح روز بعد با جمعیت بی نظیری که سالها چنین جمعیتی درباختران دیده نشده بود تشییع و توسط علمای متقی وبزرگوار شهر به قم منتقل و در آرامگاه ابوحسین غرفه بزرگ و مخصوص علما مدفون گردید . مرحوم والده نجومی از خوشنویسان بسیار عالی خط نسخ بودند .پدر نجومی استاد خوشنویسی بود و او هم بهره کافی از هنر پدر در این ایام برد .تحصیلات رسمی و حرفه ای : سید مرتضی نجومی در همان ایام کودکی با مجالست بزرگان و اهل علم و بدلیل مطالعه وی در کتب و قصص دینی معلومات خوبی به دست آورد و جامع المقدمات و سیوطی و صمدیه مغن؟؟مطول و ....ر ادر مدرسه حاج شهباز خان کرمانشاه و نزد علمای آن زمان فرا گرفت شرح لمعه و قوانین را نزد آقا میرزا علی فلسفی و آقا میرزا احمد اردبیلی و بقیه دروس را هم نزد علمای نجف اشرف آموزش دید .استادان و مربیان : از استادان سید مرتضی نجومی

که برای تمام مراحل او را همراهی کردند می توان از :آقا میرزا ابراهیم پور ، مرحوم والده نجومی که شرح لمعه و قوانین و صمدیه و سیوطی و حاشیه ملاعبد الله و مقداری سیوطی ومغنی و جامع المقدمات را نزد حاج آقاسید محمود معصومی لاری ، شرایع ر ا آقای حاج شیخ حسن حاج آخوند و حاج آقا مجتبی حاج آخوند ،شرح لمعه را نزد استاد آقا میرزا احمد اردبیلی و آقا شیخ علی کاشانی ،مبحث برائت را نزد حاج آقای علی بهشتی و سید محمد روحانی و سید احمد شکوری . مکاسب را نزد شیخ انصاری و مهذب الاحکام فی شرح العروه الوثقی را نزد استاد آیت الله آقا سید عبد الاعلی سبزواری و کفایه را جناب آقای سید محمد روحانی و سید عبد الاعلی سبزواری ، خارج محقق را آقا میرزا محمد باقر زنجانی وآقا عبد الهادی شیرازی را خارج فقه و محسن حکیم در س متاخر ممسک ر ا ، آقا سید محمود شاهرودی مباحثی در رابطه با حج را به ایشان آموختند .مراکزی که فرد از بانیان آن به شمار می آید : ازمراکزی که سید مرتضی نجومی آن را تاسیس کردند کتابخانه ای است درکرمانشاه که حدود یک هزار جلد کتاب ارزنده که توسط خود استاد جلدو ترمیم و صحافی شده است در این کتابخانه جمع آوری شده است ، و همچنین تاسیس کتابخانه ای در شهر باختران که شامل هفت هزار کتاب که حدود هزار جلد آن به ترمیم و تجلید وی انجام گرفته است .سایر فعالیتها و برنامه های روزمره : از فعالیت های سید مرتضی نجومی می توان به موارد زیر اشاره کرد . - تاسیس کتابخانه ای در کرمانشاه - تحریر آثار ارزنده به ویژه در زمینه خط ثلث - تحقیق و تدریس در علوم اجتهاد آرا و گرایشهای خاص : از نظرگاه سید مرتضی نجومی ،شخص هنر مند آنست که اصالت خود و ارزشهای اصیل انسانی و الهی خود را در یابد و اگر چنین دریافتی درونی پیدا کرد خود به خو؟؟؟؟الهی ،اصیل و ارزشمند پیدا می کند و برای چنین هنرمندی چراغ هدایت فرا راه او روشن است .چگونگی عرضه آثار : سید مرتضی نجومی که بغیر از نوشتن تقریرات دروس فقهی و اصول ،بعضی کتابها را به خط خود استنساخ کرده است مثل ریاض العلماء ، بناء العویه در نقض الرساله العثمانیه ،استخارات ، نشوه السلافه و محل الاضافه ، سلامه العصر فی اعیان العصر ، فصل القضاء فی الکتاب المشتهر بفقه الرضا . فروع علم اجمالی ،التعاد ، تحفه الحکیم و معاد .

آثار : بعد معنوی هنر خط عرفان هنری انسان منابع زندگینامه /http://www.iranologyfo.com:

نحاس رازی اصفهانی، ابوالمعالی

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 512 /508 ق)، عالم، شاعر و خطاط. ازشعرای ایرانی دانشمند عهد سلاجقه‌ی بود و معاصر ابوالمفاخر رازی و منجیک. در خط و استیفا نیز سرآمد زمانه بود. بیشتر عمر خدمت سلاجقه کرد و منصب عارض سپاه داشت؛ مدتی نیز وزیر خلیفه وقت شد اما دولت او نپایید و بعد از یک ماه به حبس افتاد، از محبس به همدان گریخت و تا پایان عمر همان جا بماند. سال وفات را بین سالها 508 تا 541 ق نوشته‌اند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :پیدایش خط و خطاطان (84)، تاریخ نظم و نثر (51)، تذکرة الشعراء (88)، تذکرة القبور (110)، دستور الوزراء (91 -90)، الذریعه (1178، 50 /9)، ری باستان (398 -397 /2)، ریحانه (270 /7)، لغت‌نامه (ذیل/ ابوالمعالی)، مجمع الفصحا (197 -195 /1)، المعجم فی معاییر اشعار العجم (412)، هفت اقلیم (359 -358 /2).

نحوی، محمد علی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
فرزند میرزا علی محمّد. فاضل ادیب خطّاط، در یکی از مساجد محلّه شهشهان، جنب کوچه بنّاها امامت می‌نمود. در 21 ذی حجّة الحرام 1381 به سنّ قریب به 75 سالگی وفات یافته، در تکیه گلزار در تخت فولاد مدفون گردید.
برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد اول)

ندیم الملک، حیدر علی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
ابن‌میرزا مهدی بن ملا هاشم ندیم باشی، مصاحب محمد حسین میرزا ولی‌عهد بوده، و لقب ندیم الملک به وی داده بودند.
مردی فاضل و ادیب و سخندان، و بلند طبع و کریم النفس بوده، خط تحریری را خوب می‌نوشته، و زبان فرانسه را نیز خوب می‌دانسته.
کتب چندی تألف و از فرانسه ترجمه کرده است که نسخ آن در کتابخانه عمومی اصفهان موجود است.
1- تاریخ اصفهان [مطبوع] 2- ترجمه‌ی اقوم المسالک 3- ترجمه‌ی مروج الذهب.
برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

نشاط اصفهانی، عبدالوهاب

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1244 ق)، خطاط و شاعر، متخلص به نشاط. ملقب به معتمدالدوله. از سادات موسوی بود و در اصفهان به دنیا آمد. وی در زادگاه خود با شعر و ادب فارسی و عربی و دانش‌های مختلف از جمله ریاضی و حکمت الهی و منطق آشنا شد و در هنر خوشنویسی نیز مهارت یافت. او خطوط نستعلیق، شکسته تعلیق و به ویژه شکسته نستعلیق را خوش می‌نوشت و روش درویش عبدالمجید را استادانه تقلید می‌کرد. نشاط یکی از دوستداران سبک بازگشت ادبی بود و در آن زمان که شهر اصفهان مرکز این جنبش و رستاخیز شعر و ادب بود، محفلش مجمع شعرا و ظرفا بود. او در 1218 ق به تهران آمد و به دربار فتحعلی شاه قاجار راه یافت و سمت دبیری و منشی‌گری و لقب معتمدالدوله گرفت و پس از چندی به سرپرستی دیوان رسائل گمارده شد. بیشتر احکام سلطنتی و فرامین رسمی و نامه‌های خصوصی شاه و عقدنامه‌ها و وصیت‌نامه‌های افراد خاندان سلطنت با خط و انشای او تحریر می‌شد و تا پایان عمر عهده‌دار این سمت بود. وی یک باراز طرف شاه به پاریس رفت و به حضور ناپلئون اول رسید. نشاط به بیماری سل در تهران درگذشت. نشاط در سرودن غزل، قصیده، ترکیب بند، مثنوی، قطعه، رباعی و ترانه توانا بود. مجموعه غزل‌ها، قصیده‌ها، مثنوی‌ها، رباعی‌ها، قطعه‌ها و تک بیت‌های او به چاپ رسیده است. او همچنین در سرودن شعرهای عربی و ترکی نیز دست داشت و قصیده‌ها و غزل‌هایی به این دو زبان سرود. معروف‌ترین اثر وی «گنجینه» است که به نام «گنجینه‌ی نشاط» یا «گنجینه‌ی معتمد» نیز شهرت دارد. این کتاب حاوی پنج درج می‌باشد. منشأت و مکاتیب خصوصی، رسمی و حکومتی و فرامینی که برای فتحعلی شاه انشاء شده است بخش مهمی از این اثر را تشکیل می‌دهد. از آنجایی که «گنجینه» پس از مرگ وی جمع‌آوری و تنظیم شده و در هر چاپ این مجموعه تغییراتی نموده است، یک «گنجینه» مدون و یک شکل وجود ندارد. در «الذریعه» در کنار «گنجینه»، «دیوان» شعر و «ساقی‌نامه» نیز به وی نسبت داده شده است.[1]
میرزا عبدالوهاب ملقب به معتمدالدوله و متخلص به نشاط اصفهانی (و. 1175 ه.ق 1761 م.- ف. 1244 ه.ق 1828 م.) شاعر عهد قاجاریه. وی از سال 1218 ه.ق به بعد در تهران می‌زیست و در دربار فتحعلی‌شاه

قاجار صاحبدیوانی رسائل را به عهده داشت. نشاط در خط و انشاء و اطلاع از فنون ادب مشهور بود. مجموعه‌ی آثارش به نام «گنجینه» شامل پنج «درج» حاوی منشات و قصاید و غزلیات و قطعات و مثنویهای دلکش چند بار به طبع رسیده. نشاط از جمله‌ی بزرگترین شاعران آغاز دوره‌ی قاجار است و اثر نهضت بازگشت ادبی در اشعار وی به کمال آشکار است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[1] احوال و آثار خوشنویسان (419 -418/ 1)، از صبا تا نیما (35 -29/ 1)، تاریخ ادبیات ایران، براون(200/ 4)، تذکره‌ی خوشنویسان معاصر (37 -36)، حدیقةالشعراء (1883 -1871/ 3)، الذریعه (41/ 23 ،248/ 18 ،1189/ 9)، ریاض‌العارفین (320 -312)، ریحانه (176 -175/ 6)، سبک‌شناسی (332 -331/ 3)، سفینةالمحمود (74 -49/ 1)، شرح حال رجال (320 -318/ 2)، صبح گلشن (518)، طرائق‌الحقائق (276 -274/ 3)، فرهنگ سخنوران (932)، گنج سخن (196 -187/ 3)، گنجینه دیوان نشاط اصفهانی (30 -6) لغت‌نامه (ذیل/ نشاط)، مؤلفین کتب چاپی (32 -31/ 4)، مجمع‌الفصحا (1063 -1054/ 6)، مصطبه‌ی خراب (188 -184)، مکارم‌الآثار (1210 -1208/ 4)، نگارستان دارا (141 -134).

نصرآبادی، اسماعیل

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، خطاط و شاعر. وی عمه‌زاده میرزا محمد طاهر نصرآبادی است. صاحب «تذکره‌ی نصرآبادی» درباره‌ی او می‌گوید که از کمالات فی‌الجمله بهره‌ای داشت، چنانچه شکسته را خوش می‌نوشت و طبع نظمی هم داشت. چون عمویش، میرزا غیاث، ملازم شاهزاده خرم (شاه جهان) بود، به هند رفت و ملازم مهابت خان شد و در اوایل جوانی در آنجا درگذشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1253/ 4)، تذکره‌ی نصرآبادی (455 -454)، کاروان هند (54 -53/ 1).

نصرآبادی، امین

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، شاعر، منجم و خطاط. وی دایی‌زاده‌ی میرزا محمدطاهر، مؤلف «تذکره‌ی نصرآبادی» است و علی‌رغم آن که معلم نداشت در حساب و نجوم مهارت یافت. شخصی صالح و مقید بود. در لغز و معما مهارت داشت و در تاریخ اتمام یک نسخه‌ی شش دفتر «مثنوی» مولانا که خود کتابت کرده است، مصراعی سروده که در حقیقت از عجائب است و چهار تاریخ از آن برمی‌آید.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (80 -79 /1)، تاریخ ادبیات در ایران (628/5)، تذکره‌ی نصرآبادی (486 ،454 -453)، الذریعه (105/9)، ریحانه (179 -177 /6)، فرهنگ سخنوران (97).

نصرت‌الدوله قاجار، فیروز

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1282 ق)، خطاط. ملقب به نصرت‌الدوله. وی نستعلیق را خوش می‌نوشت. از آثار او: یک مرقع مشتمل بر سی رقعه، به قلم پنج دانگ متوسط، با رقم: «حرره فیروز قاجار الملقب بنصرة‌الدوله، روز شنبه‌ی شهر رجب سنه‌ی 1282».[1]
نصرة‌الدوله فیروز میرزا وزیر مالیه‌ی ایران در سال 1309 و نخستین وزیری است که در دوره‌ی مشروطیت به موجب قانون محاکمه‌ی وزیران محاکمه شد. او چندی زندانی و بعد تحت نظر بود و هنگامی که فوت کرد نیز در سمنان تحت نظر بود.
برگرفته از کتاب :فرهنگ فارسی معین (جلد ششم)
منابع زندگینامه :[1] احوال و آثار خوشنویسان (941/ 3).

نصیر، حافظ ملکی

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم ق)، خطاط. و شاعر. وی برای دیدار یاقوت به بغداد رفت و نزد او به مشق و تعلیم پرداخت، سپس به ایران آمد و زبان فارسی را فراگرفت و اشعار فارسی سرود. وی همچنین در خط نسخ و ثلث استاد بود. از خطوط او: «دیوان» حضرت علی بن ابی‌طالب (ع) به قطع بغلی خشتی، جلد روغنی جدید ناصری، دو صفحه‌ی اول مذهَّب و به خط نسخ ثلث آمیز یاقوتی کتابت خفی عالی، با رقم: «کتبه اضعف عبادالله الغنی نصیر الحافظ الملکی... فی شهور سنة اثنین و خمسین و ثمانمائة» (852).
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1222/4).

نصیرالدین محمد

قرن:8
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 805 ق)، مذهب و خطاط. وی سرپرست مذهبان و نقاشان و خوشنویسان و دیگر هنرمندان کتابخانه‌ی دربار ابراهیم سلطان، فرزند شاهرخ بود. ابراهیم سلطان مقام هنر او را ارج نهاده و فرمانی در 805، درباره‌ی کلانتری نصیرالدین محمد صادر نموده که این فرمان در «منشآت» شرف‌الدین علی یزدی قید گردیده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (942/ 3)، احوال و آثار نقاشان (1392 -1391/ 3).

نصیری امینی، مجدالدین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 1308 ق)، خطاط و شاعر، متخلص به مجدی. در تهران به دنیا آمد. پدرش از دانشمندان و خوشنویسان زمان خود بود و طبع شعری هم داشت و دانش تخلص می‌کرد. مجدالدین پس از فراگیری علوم ادبی و زبان فرانسه، چندی معلم زبان در مدرسه آلیانس فرانسه بود و به دلیل تخصص در شناسایی کتب و انواع عتیقات، کتابخانه معارف و اداره‌ی عتیقات به او سپرده شد. نصیری همچنین مدت‌ها در دبیرستان دارالفنون به تعلیم خط و ابیات مشغول بود. وی در نوشتن اقسام خطوط از جمله، کوفی، محقق، ریحان، ثلث، نسخ، توقیع، رقاع، تعلیق، نستعلیق و شکسته نستعلیق استاد بود و در شعر و ادبیات نیز دست داشت و «دیوان» شعری در حدود چهار هزار بیت دارد. از دیگر آثارش: رساله‌ی «کلید نگارش»، در اقسام خطوط اسلامی، با ذکر اسامی بعضی از اساتید هنر خط؛ «احیاءالرسوم»، شامل انواع خطوط که در 1337 ق تألیف کرده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تذکره‌ی خوشنویسان معاصر (121 -117).

نصیری منشی، محمد کاظم

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، خطاط. از خوشنویسان زبردست شکسته تعلیق بود. از آثار وی: قطعه‌ای از یک مرقع، به قلم نیم دو دانگ جلی، با رقم: «کمترین غلامان محمد کاظم نصیری منشی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1273/ 4).

نظام اسکویی، نظام‌الدین احمد

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، شاعر و خطاط. از سادات حسینی اسکو، از توابع تبریز بود. به آورده‌ی صاحبان «الذریعه» و تذکره‌ی «تحفه سامی» او و برادرانش در خدمت شاه طهماسب صفوی (984 -930 ق) به سر می‌بردند. مؤلف «دانشمندان آذربایجان» معتقد است که وی همراه پسرانش در خدمت شاه طهماسب صفوی بوده است. نظام‌الدین در ابتدا کلیددار کتابخانه‌ی شاه طهماسب بود و بعدها به منصب وکالت نیز رسید. وی در نوشتن خط نسخ و تعلیق تبحر داشت. اشعاری از او در تذکره‌ها آمده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تحفه سامی (58 -57)، تذکره‌ی روز روشن (82)، دانشمندان آذربایجان (304 -303)، الذریعه (1202 -1201/ 9).

نظام اصفهانی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 992 ق)، خطاط. از اساتید خط ثلث و نسخ است. از آثار وی: لوحه‌ی مرمر، در ایوان تعمیری شاه سلیمان به نام ایوان شاگرد، در مسجد اصفهان و به خط ثلث و دو دانگ کتیبه‌ی خوش، با رقم: «... کتبه نظام الاصفهانی فی شهور سنة 992».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آثار ملی اصفهان (560، 589)، احوال و آثار خوشنویسان (1223/ 4)، تاریخ اصفهان (168)، گنجینه‌ی آثار تاریخی اصفهان (135-134).

نظام افشار، صدرالافاضل حبیب

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1306 ق)، خطاط و شاعر، متخلص به نظام. ملقب به صدرالافاضل. اصلش از قریه قراآغاج رضائیه بود. نظام افشار در صنایع خط ناخنی و کاغذ بریده و ابری‌سازی و علاقه‌بندی استاد بود و در هجو و هزل دست داشت. او به هنگام تألیف «المآثر والآثار» (1306 ق) در قید حیات بوده است. از آثار وی: «المقویم»، مهمل التقویم؛ مثنوی «مصاب»، در قبال «نصاب الصبیان» ابونصر فراهی، که این دو اثر نظام هزلیاتی انتقادی است؛ «دیوان» شعر.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (144/ 1)، دانشمندان آذربایجان (379)، الذریعه (126/ 22، 296/ 19، 1202، 601 -600/ 9)، شرح حال رجال (314/ 1)، فرهنگ سخنوران (940 -939)، المآثر والآثار (213).

نظام العلماء، جهانگیر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
جهانگیر نظام العلما در سال 1314 ، در تهران متولد گردید. دوره متوسطه را در دبیرستان دارالفنون به پایان رساند و او در سال پنجم ابتدایی با عشق و علاقه زاید الوصفی به خط و خطاطی گرایش پیدا کرد. وی پس از آنکه دوران تحصیلات متوسطه را به پایان رساند ، از تمرین و ممارست باز نایستاد و در هنرستان کمال الملک هنرهای زیبا به صورت علمی فن خوشنویسی را دنبال نمود. استادجهانگیر نظام العلما پس از فراغت از تحصیل ، در وزارت پست و تلگراف به سمت کارمند مشغول و همچنین در موسساتی مانند سازمان تبلیغات فاکوپا و روزنامه اطلاعات و کیهان به کار خط نویسی اشتغال ورزید.
گروه : هنر
رشته : هنرهای تجسمی
والدین و انساب : جهانگیر نظام العلما فرزند عباس نوه کمال الوزاره معروف می باشد
تحصیلات رسمی و حرفه ای : جهانگیر نظام العلما دوره متوسطه را در دبیرستان دارالفنون به پایان رساند و او در سال پنجم ابتدایی با عشق و علاقه زاید الوصفی به خط و خطاطی گرایش پیدا کرد. وی پس از آنکه دوران تحصیلات متوسطه را به پایان رساند ، از تمرین و ممارست باز نایستاد و در هنرستان کمال الملک هنرهای زیبا به صورت علمی فن خوشنویسی را دنبال نمود.
خاطرات و وقایع تحصیل : جهانگیر نظام العلما چنان به هنر خوشنویسی عشق می ورزید که در کلاس سر مشق هایی را که معلم به شاگردان می داد ، هر سرمشقی را یک ریال از آنان می خرید و از روی آن مشق می کرد.
استادان و مربیان : جهانگیر نظام العلما در هنرستان کمال الملک هنرهای زیبا به شاگردی خطاط معاصر علی اکبر کاوه درآمد و رموز فن خط را از وی آموخت.
هم دوره ای ها و همکاران : از همدوره ای های جهانگیر نظام العلما میرزا رضاکلهر بود که تغییراتی در خط نستعلیق داد .
وقایع میانسالی : در نمایشگاه خطی که از آثار خوشنویسان معاصر در سال 1337 به همت وزارت فرهنگ فراهم شده بود و خطاطان مورد

تشویق مسولان و مدیران فرهنگی قرار می گرفتند ، جهانگیر نظام العلما در نیز در سن بیست و سه سالگی به عنوان جوان ترین خطاط در این ایام شناخته شد و مورد توجه قرار گرفت.
مشاغل و سمتهای مورد تصدی : جهانگیر نظام العلما پس از فراغت از تحصیل ، در وزارت پست و تلگراف به سمت کارمند در موسساتی مانند سازمان تبلیغات فاکوپا و روزنامه اطلاعات و کیهان به کار خط نویسی اشتغال ورزید. منابع زندگینامه :تذکره خوشنویسان معاصر ، تالیف: علی راهجیری ، جلد اول ، تهران: انتشارات امیرکبیر ، ص2212فصل نامه هنر ، شماره ششم ، تابستان و پاییز سال 1363

نظام بخارایی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط. از اساتید خط ثلث بود و خطوط سته را خوش می‌نوشت. وی در کتابخانه‌ی بهرام میرزای صفوی مشغول کار بوده است. مولانا نظام خط ثلث را با انگشت نیز بسیار خوب می‌نوشته است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :گلستان هنر (34 -33).

نظام دستغیب شیرازی، نظام‌الدین

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1029 ق)، خطاط و شاعر، متخلص به نظام. از سادات شیراز و مشهور به نظام دستغیب بود. وی در آغاز جوانی با دانش‌های زمان آشنا شد و در خط نستعلیق و علم موسیقی مهارت یافت. او در زمینه‌ی شاعری از شاگردان امیرمحمد مؤمن عزّی فیروزآبادی بود و در اثر تربیت استاد، در شهر مهارت یافت و در جوانی به شهرتی قابل توجه رسید. وی با نصرآبادی (ز 1083 ق) معاصر بود. نظام در شیراز درگذشت و مزارش در حافظیه است. برخی از تذکره‌نویسان، وفاتش را در سن جوانی و در زمان شاه عباس دوم (1077 -1052 ق) نوشته‌اند. بعضی از تذکره‌ها معتقدند که نظام‌الدین به هندوستان سفر کرده و تاریخ فوت وی را 1039 ق ذکر کرده‌اند. از آثار وی: «دیوان» شعر، شامل ساقی‌نامه، غزل، قصیده، ترجیعات و ترکیبات، در حدود سه یا چهار هزار بیت که شخصی به نام حیّان مالی آن را جمع‌آوری کرده و مقدمه‌ای بر آن نوشته است. قصاید نظام بیشتر در منقبت ائمه‌ی اطهار (ع) می‌باشد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ ادبیات در ایران (1016 -1012/ 5)، تاریخ نظم و نثر (446)، تذکره‌ی روز روشن (832 -829)، تذکره‌ی میخانه (660 -641)، تذکره‌ی نصرآبادی (272 -271)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (689 -679/ 4)، دویست سخنور (433 -432)، الذریعه (1204/ 9)، ریحانه (221 -220/ 2)، سرو آزاد (39 -38)، فارسنامه‌ی ناصری (1181/ 2)، فرهنگ سخنوران (941)، لغت‌نامه (ذیل/ نظام شیرازی)، مرآت‌الفصاحه (661 -659)، نتایج‌الافکار (724 -723).

نظام‌الدوله اصفهانی، علی‌محمد

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، خطاط و ادیب. از معاریف دربار فتحعلی شاه قاجار (1250 -1212 ق) بود. وی در نظم و نثر و ادبیات فارسی و عربی دست داشت و از علوم ریاضی و دینی نیز بهره‌مند بود. او همچنین خط نستعلیق و نسخ را خوش می‌نوشت. در 1250 ق، پس از فوت فتحعلی شاه و سلطنت محمدشاه، چون نظام‌الدوله از مخالفین سلطنت محمدشاه بود، از ترس او به بین‌النهرین مهاجرت کرد و در عتبات مجاور شد. وی در نجف به حلقه‌ی درس شیخ مرتضی انصاری پیوست و تا پایان عمر در همان جا به سر برد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (485 -484/ 2)، تاریخ عضدی (66 -60)، شرح حال رجال (484 -483/ 2).

نظام‌الدین

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم ق)، شاعر، خطاط و مذهب. وی از هنرمندان پرمهارتی است که در تذهیب، صحافی و خوشنویسی توانا بوده و در نظم و نثر نیز دست داشته است. از آثار او نسخه‌ای از «تاج‌المآثر» صدرالدین حسن نظامی نیشابوری، در تاریخ هندوستان است که به خط خود برای یکی از وزیر زادگان به نام غیاث‌الدین عزت نوشته و آن را در 828 ق به پایان رسانده است. وی در خاتمه‌ی این کتاب، رساله‌ای نوشته و اشعار خود را نیز آورده و تصریح کرده است که خط و انشاء و تذهیب این کتاب از اوست و در آغاز آن دو مجلس نقاشی خوب هم ساخته است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1392/ 3)، تاریخ نظم و نثر (336).

نظام‌السلطنه مافی، حسینقلی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1326 -1248/ 1240 ق)، خطاط. ملقب به سعدالملک و نظام‌السلطنه. وی در جوانی به کسب علوم و کمالات پرداخت و از علوم تفسیر و فقه و اصول و ریاضی بهره‌مند بود. او خط نستعلیق و شکسته را خوش می‌نوشت و در انشاء نیز مهارت داشت. مشاغل دولتی حسینقلی خان از زمانی که حکومت فارس و بوشهر به سلطان مراد میرزا حسام‌السلطنه داده شد، آغاز گردید و پیوسته مصدر مشاغل مهم بود که مهم‌ترین آنها حکومت یزد، خوزستان، لرستان و پیشکاری آذربایجان بوده است. مافی لقب سعدالملک را هنگام حکومتش در یزد گرفت و لقب نظام‌السلطنه را در حکومت خوزستان و بختیاری در 1305 ق از طرف ناصرالدین شاه دریافت کرد. در زمان مظفرالدین شاه به وزارت عدلیه، وزارت تجارت و وزارت مالیه منصوب شد و در زمان محمد علیشاه به ریاست وزراء رسید. از آثار وی: یک قطعه، به قلم نستعلیق شش دانگ عالی، با رقم: «العبد حسینقلی جهت نورچشمی حیدرقلی سنه‌ی 1279» و به خط دیگری یادداشتی دارد، به این مضمون: «نظام‌السلطنه مافی برای برادرش حیدرقلی خان برهان‌السلطنه نوشته است».[1]
حسینقلی‌خان مافی (و. 1248 ه.ق- ف. 1326 ه.ق) منسوب به ایل مافی. منشی سلطان مراد میرزا حسام‌السلطنه، وزیر اصفهان در 1287. حاکم یزد در 1291. ملقب به سعدالملک، حاکم بوشهر و دشتی و دشتستان (1293 -1291). مأمور غلات دولتی (1299 -1296). مأمور گمرکات بنادر (1300 -1299) حاکم خمسه در 1303. حاکم عربستان ایران (خوزستان) و ملقب به لقب نظام‌السلطنه در 1305. والی فارس در 1310. والی خوزستان بار دیگر از 1312 تا 1314 وزیر عدلیه و تجارت از 1314 تا 1316. وزیر مالیه در 1316. پیشکار آذربایجان در 1317. حکومت اصفهان و فارس در 1325. صدارت از 1326 -1325 (ه.ق). وی در سن 78 سالگی (در تهران) درگذشت.
برگرفته از کتاب :فرهنگ فارسی معین (جلد ششم)
منابع زندگینامه :[1] احوال و آثار خوشنویسان (163 -162/ 1)، شرح حال رجال (456 -448/ 1).

نظام‌الملک نوری، عبدالوهاب

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1335 -1265 ق)، خطاط. ملقب به نظام‌الملک. وی منسوب به ابوصلت هروی و در نقد شعر و سخن‌سنجی ماهر بود.اشعار فارسی و تازی بسیاری در حفظ داشت و خطیبی زبردست به شمار می‌آمد. عبدالوهاب خان در 1290 ق نایب‌الحکومه‌ی یزد و در 1300 ق نایب وزارت لشکر بود. در 1307 ق، پس از مرگ پدر به نظام‌الملک ملقب و به وزارت کشور منصوب گردید و در 1313 ق، هنگام جلوس مظفرالدین شاه وزیر مالیه شد. نظام‌الملک خطوط نستعلیق، شکسته نستعلیق و سیاق را خوش می‌نوشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (422/ 2)، شرافت (31 -30)، شرح حال رجال (323 -320/ 2)، مرآت الوقایع مظفری (342 -341 ،336 ،268 ،267 ،225 ،216 -215 ،149 ،104)، یادداشتهای ملک المورخین (54، 46).

نعمت فسائی، محمود

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
محمود خان فسائی فرزند میرزا زین‌العابدین فرزند میرزا تقی فرزند میرزا محمدحسین معروف (به میرزا جانی) فسائی متخلص به «نعمت» از ادباء و شعراء معاصر و از سادات فسا و نسبش باسی و هفت واسطه به حضرت امیرالمؤمنین (ع) می‌رسد. پدر و اجدادش همه اهل فضل و دانش بوده‌اند.
وی که از دانشمندان و خوشنویسان و شعراء بوده در تاریخ 1271 قمری متولد گردیده و تا سال 1336 قمری زنده بوده و بعداً از دنیا رفته است.
کتابی منظوم به نام «بدیع التواریخ» دارد که در آن کلیه تواریخ فوت معاصرین خود را که 585 قطعه است در تهران به نظم درآورده است.
میرزا فرصت در آثار عجم گوید: او را در فسا ملاقات کردم شخصی است خوش‌اخلاق کثیرالوفاق صاحب مقامات عالیه دارای کمالات صوریه و معنویه ابا عن جد حکمرانی شهر فسا و مضافات آن را داشته‌اند و سلسله نسبشان به مرحوم سید علیخان می‌رسد.
(1345/ 1342 -1271 ق)، شاعر، متخلص به نعمت. در فسا به دنیا آمد. نسبش به سید علی خان شیرازی،، صاحب «شرح الصحیفة السجادیة» می‌رسد. میرزا محمود خط نستعلیق را خوش می‌نوشت و در ساختن ماده تاریخ تبحر داشت. وی همچنین به هندوستان و مصر و عثمانی سفر کرد. از آثارش: «بدیع التواریخ»، منظومه‌ای در تاریخ فوت معاصرین خود؛ «چار مینو»، شعر؛ «گنج زر»، شعر؛ «دیوان» شعر.[1]
میرزای نعمت از شعرای شیراز است و در اواخر عمر در تهران می‌زیست و قسمتی از اشعار او با مقدمه‌ای که آقای ابوالحسن فروغی بر آن نوشته بطبع رسیده ولی بخش عمده‌ی اشعار که مشتمل بر غزلیات و قطعات است تاکنون چاپ نشده. کتاب دیگری دارد متضمن ماده‌ی تاریخ به علاوه تولد و فوت رجال و اشخاص که نیروی طبع و قریحه‌ی او را در این فن می‌نماید. دیوان او به خط خودش موجود است.
برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد ششم)
منابع زندگینامه :[1] آثار عجم (88 -87)، اعیان‌الشیعه (152/ 8)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (702 -691/ 5)، الذریعه (1215/ 9 72،/ 3)، شرح حال رجال (257/ 6)، فرهنگ سخوران (946)، فهرست

کتابهای چاپی فارسی (2774/ 2 ،1094/ 1)، مؤلفین کتب چاپی (104 -103/ 6)، یغما (س 7، ش 4، ص 162).

نعیما

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، خطاط. محمدصالح اصفهانی وی را از خوشنویسان بعد از دوره‌ی میرعماد و معاصر پدر خود، ترابای اصفهانی (م 1072 ق) می‌داند.
از آثار وی: دو قطعه در یک مرقع، به قلم چهار دانگ و دو دانگ و نیم دو دانگ خوش، با رقم: «کتبه نعیما مؤمنا».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (946/ 3).

نغمه، عبدالوهاب

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
از اوست: زادالمعاد نیم ورقی دو صفحه‌ی اول متن و حاشیه مرصع متوسط تمام صفحات رطوبت دیده. نسخ کتابت عالی. ترجمه نستعلیق کتابت خفی با رقم: «حسب‌الفرمایش... (جای اسم خالی است) به تنمیق این کتاب مستطاب پرداخت و به دستیاری... حاج میرزا محمد... شیرازه اتمام ساخت. انا العبد الاقل الکتاب عبدالوهاب فی سابع شهر ذیقعدة الحرام سنة ستون و مأتان بعد الالف الهجرة النبویه» 1260 در کتابخانه‌ی مجلس.
- قرآن رحلی کوچک روغنی عالی عمل لطفعلی شیرازی تاریخ 1269- شش صفحه‌ی اول تماماً مرصع ممتاز و تمام اوراق تا آخر مذهب ممتاز است. نسخ کتابت جلی خوش با رقم: «عبدالوهاب متخلص به نغمه...» سال 1269 در کتابخانه‌ی ملی.
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

نغمه‌ی خراسانی، عبدالوهاب

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1269 ق)، خطاط و شاعر، متخلص به نغمه. وی برادزاده‌ی ملا لطفعلی خراسانی، ملقب به خاکی بود و در شیراز تحصیل نمود. او به وصال شیرازی (م 1263 ق)، که از فقها و عرفای آن روز بود ارادت داشت. عبدالوهاب خط نسخ و نستعلیق را نیک می‌نوشت. لازم به ذکر است که هدایت، صاحب «مجمع‌الفصحا»، از این شاعر تحت عنوان نغمه خراسانی یاد می‌کند. از آثار وی: «دیوان» شعر. از آثار خطی او: «زادالمعاد» نیم ورقی، نسخه کتابت عالی با ترجمه نستعلیق کتابت خفی متوسط، با رقم: «... و انا العبد الاقل الکتاب عبدالوهاب... سنة ستون و مأتان بعد الالف الهجرة النبویه»، قرآن رحلی کوچک روغنی عالی، عمل لطفعلی شیرازی، نسخ کتابت جلی خوش، با رقم: «عبدالوهاب متخلص به نغمه...» 1269 ق.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1110 -1109/ 4)، حدیقةالشعراء (1991، 1903 -1902/ 3)، الذریعه (1218/ 9)، ریاض العارفین (328 -327)، صد سال شعر خراسان (577 -576)، مجمع‌الفصحا (1033/ 6).

نقاش افشار، علی اشرف

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دوازدهم ق)، نقاش، مذهب، خطاط و شاعر. از ایل معروف افشار ارومیه بود و چنین برمی‌آید که وی، برادر بزرگ الله‌وردی نقاش باشد. علی اشرف شاگرد ممتاز استاد محمد زمان الو بود و برخی نیز او را شاگرد استاد محمد علی بیگ، نقاش‌باشی دربار نادرشاه، دانسته‌اند. وی با میرزا احمد نیریزی، خطاط معروف نسخ، دوست و همدم بود و در خلق بعضی از آثار همکاری داشته‌اند. علی اشرف در ارائه‌ی گل و مرغ و حالت پرندگان و حشرات مهارت داشت و در رنگ‌آمیزی و سایه‌پردازی آنها به پایه‌ی طبیعت، وسواس داشت. در چهره‌پردازی و شبیه‌سازی نیز،نقاش قوی‌دستی بود و به غیر از آنها در تذهیب و ترصیع و تشعیر و حل‌کاری و مرغش‌سازی و حتی کتابت خطوط نسخ و نستعلیق و شکسته نیز صاحب قلم بود و شعر را هم نیکو می‌سرود. سبک وی مورد تقلید عده‌ای از نقاشان بعد از او قرار گرفت و نقاشانی از جمله، استاد محمد نقاش، آقا باقر اول و آقا صادق اول پیرو او بودند و از شاگردان مهم وی به شمار می‌آمدند. از آثار او: جلد گل و مرغی قرآنی که در کمال لطافت و ملاحت است و به خط شکسته‌ی طلایی رقم «ز بعد محمد علی اشرفست 1135» دارد؛ قلمدان مرغشی قرمزرنگی که بر روی آن گل مرغ نقش شده،با رقم: «ز بعد محمد علی اشرف است 1159»؛ قلمدان شیوایی که تصاویر آن قصه‌ی معروف شیخ صنعان و دختر ترساست، با رقم: «ز بعد محمد علی اشرف است سنه 1161»؛ قاب آینه‌ی گل و مرغی دلنواز که به تردستی و مهارت انجام یافته، با رقم: «زبعد محمد علی اشرف است 1169». شش اثر دیگر وی در «احوال و آثار نقاشان» ذکر شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (373 -368 / 1)، تاریخ هنرهای ملی (933 -932 / 2)، کارنامه‌ی بزرگان (311 -310)، گلستان هنر (چهل و هشت، چهل و نه)، المآثر و الآثار (219)، هنر قلمدان (102 -101).

نقاش، محمود

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم ق)، نقاش و خطاط. وی علاوه بر رسمی‌سازی و طراحی نقوش کاشیها که در مسجد جامع ورزنه و هم چنین بر روی شبستان خدابنده‌ی مسجد اصفهان به نقش درآورده، در خط ثلث نیز استاد بوده است. از آثار وی کتیبه‌ی سردر مذکور است که به خط ثلث معرق چنین کتابت شده: «امر به بناء هذه العماره... سنه‌ی احدی و خمسین و ثمنمئه (851) کتبه سید محمود نقاش»؛ اثر دیگر وی در مسجد جامع ورزنه که پیرایش و کاشی‌کاری نفیس آن مسجد است و به خط ثلث استادانه رقم «... سنه 847 کاتبه سید محمود انقاش» دارد؛ کتیبه‌ی اصلی بقعه‌ی شهشهان، به خط ثلث گچ‌بری شده به سال 851، با رقم: «کتبه العبد سید محمود نقاش».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آثار ملی اصفهان (804، 588، 552)، احوال و آثار نقاشان (1138 -1137 /3)، گنجینه‌ی آثار تاریخی اصفهان (338، 123، 122).

نقاشباشی اصفهانی، نجف‌علی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1277 -1203 ق)، نقاش، قلمدان ساز و خطاط. معروف به آقانجف. در اصفهان متولد شد. وی از اساتید معروف فن قلمدان سازی در عصر قاجاریه بود. او علاوه بر آموختن نگارگری در نزد استادان اصفهان، از نقاشان اروپایی مقیم آن شهر نیز سود جسته و از روی باسمه‌های چاپی مذهبی و غیرمذهبی فرنگی نیز کپی کرده است. آقانجف در چهره‌پردازی و ارائه مجالس رزمی و بزمی و همچنین گل‌آرایی مهارت داشت و در تذهیب و گونه‌های مختلف آن نازک قلم بود. در ارائه آبرنگ‌ها نیز توانا بود و علاوه بر شیوه‌های گوناگون، در رنگ و روغن نیز از استادان بی‌نظیر به شمار می‌آمد. او در خطوط مختلف، از قبیل رقاع و بخصوص نستعلیق استادی تام‌العیار بود و در نظم شعر نیز دست داشت. آقانجف در اصفهان درگذشت و همان‌جا مدفون است. از آثار وی: قلمدان برازنده‌ای با مدالیونهای مختلف که رقم «یا شاه نجف 1227» دارد؛ تصویر آبرنگی محمدحسین خان صاحب اختیار که به خط نستعلیق رقم نهاده: «... سنه 1263، رقم کمترین نجفعلی»؛ قاب آینه‌ی زیبایی با تصاویری از افسانه‌ی شیخ صنعان و دختر ترسا، با رقم: «یا شاه نجف 1270»؛ قلمدان رزمی که لشگریان ترک و روس با یکدیگر مصاف می‌دادند و آرایش جنگی بسیار پراکنده‌ای داشتند و به خط رقاع استادانه رقم نهاده: «جنگ رومی با روس، یا شاه نجف فی سنه 1274». قاب آینه‌ی پرکاری با مدالیونهای مختلف که به خط نستعلیق رقم نهاده: «... شهر رجب 1274، یا شاه نجف». هشت اثر دیگر وی در «احوال و آثار نقاشان» ذکر شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1381 -1368 /3)، تاریخ برگزیدگان (529 -524)، تاریخ هنرهای ملی (999 -997 /2)، تذکرة القبور (16)، گلستان هنر (چهل و نه)، هنر قلمدان (117 -116).

نقاشباشی شیرازی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1236 ق)، نقاش، خطاط و شاعر. اهل شیراز و از نقاشان معروف رنگ روغنی و آبرنگ دوران زندیه و فتحعلی‌شاهی بود که در شیوه‌های مختلف نقاشی مهارت داشته و نقاش باشی دوران فتحعلی‌شاه بوده است. این استاد در شبیه‌سازی و چهره‌پردازی دقیق و در ارائه مجالس بزمی و رزمی قوی‌دست بود و در سایه‌پردازیهای استادانه‌ای که در اغلب آبرنگها بکار برده، مهارت خاصی داشته است. او مکتب انحصاری بخصوصی داشت که نقاشان بعد از وی، این شیوه را دنبال نموده و تا حدی تکامل بخشیده‌اند. میرزا باب در منظره‌سازی و ارائه دشت و دمن، دستی پرحلاوت داشت و در اجرای آنها، قوانین پرسپکتیو را مراعات می‌کرد، اما تا حدودی ضعیف بود. با این حال، در صنعت تذهیب و تشعیر استعداد شگرفی داشت و نقوش مینایی و پشت شیشه را ماهرانه عمل می‌آورد. این استاد در شعر نیز دست داشت و ابیاتی را که در ذیل آثار خود درج می‌نمود، شخصا می‌سرود و به خط زیبای نستعلیق و شکسته کتابت می‌کرد. از ابتکارات این نقاش، درج نام فتحعلی‌شاه به خط طغرایی است که در داخل ترنجی کتابت شده است. از شاگردان معروف او، مهرعلی نقاش‌باشی می‌باشد. از آثار وی: قلمدان استادانه و زیبایی که بر روی آن، صحنه‌ی جنگ معروف چالدران نقش بسته و رقم «میرزا باب 1200» دارد؛ تصویر سیمرغ و اژدها که به استادی عمل آمده و رقم «میرزا بابا 1203» دارد؛ تصویر آبرنگی فتحعلی‌شاه که دو زانو روی مسندی نشسته و گرز مرصعی بر روی دو پا نهاده و به خط شکسته رقم نهاده: «رقم کمترین غلام میرزا بابای نقاش باشی سنه 1217»؛ اثر مینایی وی، انفیه‌دان زیبایی است که تصویر یک پیرمرد و دو دختر بر روی آن نقش بسته و رقم «میرزا بابا 1224» دارد؛ قلمدان تابوتی ارزنده‌ای که برطرف راست رویه‌ی آن، شاهزاده‌ی جوانی مقابل مرشد پیر قرار گرفته و به خط نستعلیق رقم نهاده: «میرزا بابا سنه 1236». بیست اثر دیگر وی در «احوال و آثار نقاشان» ذکر شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1286 -1273/ 3)، گلستان هنر (پنجاه)، هنر قلمدان (110 -109).

نقاشباشی، محمد اسماعیل

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1288 ق)، نقاش، قلمدان‌ساز و خطاط. وی از نوابغ و استادن عصر خویش بود و در 1275 ق از دربار ناصرالدین‌شاه قاجار به لقب نقاش‌باشی مفتخر گردید. این هنرمند در تصویر و شبیه‌سازی توانا بود و تذهیب و ترصیع و حل کاری را خوب می‌دانست و در نوشتن خطوط و سرودن شعر نیز دست داشت. محمد اسماعیل از استادن پیشگام در ایجاد سبک قاجار در نقاشی قلمدان است و او بود که ساختن قلمدان‌های هفت گنبد و کیانی و داستان‌های خسرو و شیرین و حکایات عرفانی و مجالس مربوط به رهبانیت و آیین مسیح را معمول و متداول ساخت. بیشتر کارهای او مجالس بزم است و صحنه‌های جنگ کمتر در آثار او دیده شده است. از آثار وی: قلمدان زیبایی که بر رویه آن تصاویری از رجال قاجاریه دیده می‌شود و به خط شکسته رقم «راقمه اسمعیل 1264» دارد؛ جلد قرآنی که در داخل آن شمایل حضرت علی و حسنین (ع) را درون ترنجی نقاشی کرده و رقم «1279 نقاشباشی اسماعیل» دارد؛ قاب آینه‌ی زیبایی با تصاویر رجال قاجاری و حاشیه و کناره‌ی پر گل و تذهیب، با رقم: «محمد اسماعیل نقاشباشی 1288». در «احوال و آثار نقاشان» به بیست و سه اثر دیگر وی اشاره شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (76 -66/ 1)، تاریخ هنرهای ملی (1000 -999/ 2)، هنر قلمدان (1212 -120).

نقاشباشی، مهر علی

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1230 ق)، نقاش، خطاط و شاعر. چهره‌پرداز و شبیه‌ساز دوران فتحعلی‌شاهی بود که اغلب از شخص فتحعلی‌شاه و سایر فرمانروایان گذشته ایران، شبیه‌سازی نموده و عمده‌ی مهارتش در شیوه‌ی رنگ روغنی بود. مهر علی شاگرد استاد میرزا باب بود و بعضی از شیوه‌های وی را مورد نظر قرار می‌داد و بعد از میرزا بابا سمت نقاش باشی دربار را داشته ولی در هیچ یک از آثار خود این امتیاز را درج ننموده است. وی در جلدسازی و آبرنگ و سیاه قلم نیز قوی‌دست بود و در نقاشی‌های روی شیشه‌ای مهارت فراوانی داشت. مهرعلی در ترسیم قوانین پرسپکتیو، از همه نقاشان معاصر خود والاتر بود و از جمله علائم متمایز او، نقوش و ترسیمات معجرهای چوبی و فرم و اسکلت تاج کیانی و شیوه‌ی سایه‌پردازی و گل‌آرایی البسه و طرز رنگ‌آمیزی و کتابت نام نقاش، به خط نستعلیق زیبا بود که اثر دست نقاش را ظاهر می‌ساخت. این هنرمند، در شعر نی دستی داشت و اغلب اشعاری که در وصف فتحعلی‌شاه و ذیل نام طغرایی وی درج می‌نمود، خود تنظیم می‌کرد و به خط نستعلیق زیبا می‌آراست. فرهاد میرزا، در کتاب «زنبیل» خود، مهر علی را به نام آقا مهر علی اصفهانی نقاش معرفی نموده و وفات وی را در 1250 ق دانسته است. از آثار وی: تصویر رنگ روغنی فتحعلی‌شاه در ایوان تخت مرمر که روی صندلی نشسته، با: «رقم کمترین غلام مهرعلی فی سنه 1219»؛ تصویر آبرنگی فتحعلی‌شاه در لباس سلطنتی، با: «رقم کمترین مهر علی فی سنه 1212»؛ تصویر افراسیاب که دو زانو روی فرشی نشسته و دست راست خود را بر روی سینه نهاده، با: «رقم کمترین غلام مهر علی 1218»؛ تصویر فتحعلی‌شاه در آرایش و هیئت رزمی، با: «رقم کمترین غلام مهر علی فی سنه 1230». هفده اثر دیگر وی در «احوال و آثار نقاشان» ذکر شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1265 -1251/ 3)، گلستان هنر (پنجاه).

نواب رضوی یزدی، محمد صادق

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، شاعر و خطاط. معروف به نواب صفوی بزرگ. وی داماد عبدالرضا خان امیر مؤید و از ممدوحان جیحون یزدی (م ح 1302 ق) بود. او به غیر از شاعری به خوشنویسی نیز می‌پرداخت. از وی اشعاری در تذکره‌ها آمده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تذکره‌ی سخنوران یزد (323 -322)، الذریعه (1225/ 9)، فرهنگ سخنوران (954).

نواب شیرازی، ابوطالب

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1301 -1231 ق)، شاعر و خطاط. پدر وی مؤلف «تذکره‌ی دلگشا» و متخلص به بسمل شیرازی است. ابوطالب در شیراز متولد شد و در دامان تربیت پدر پرورش یافت. خط تحریر و منشأت او معروف زمان بود. در اواخر زندگانی پدر، مدت شش سال همه روزه به مجلس درس حجةالاسلام حاج شیخ مهدی مجتهد حاضر شد، و علوم فقه و اصول ریاضی را تکمیل کرد. پس از مرگ پدر به مسند تدریس نشست. در سفر و حضر محرم اسرار فرمانفرمایان فارس بود، چند سفر نیز به تهران رفت و ریاضتها کشید. در شیراز درگذشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (4/ 1241)، دانشمندان سخن سرایان (1/ 135)، مکارم الآثار (5/ 1723).

نور علی

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم و یازدهم ق)، قاطع. اهل بدخشان بود و در مشهد می‌زیست. صاحب «گلستان هنر» گوید: "... به غایت پیر نورانی با صفا بود، خط مولانا میرعلی را در نظر می‌نهاد و آنچنان می‌برید که هیچ فرقی و مزیتی میانه‌ی آن بریده و آن قطعه نبود". وی در مشهد درگذشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1383/ 3)، تاریخ هنرهای ملی (863- 864/ 2)، گلستان هنر (155- 156).

نورالدین

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
اثر اوست: قرآن بغلی جلد روغنی، کاغذ خانبالغ مجدول مذهب. دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مذهب مرصع و یک سرلوح مذهب دو صفحه‌ی بعد متن و حاشیه مذهب. بین السطور طلااندازی، سر سوره‌ها تماماً مذهب. خط نسخ خفی غبار خوش با رقم: «کتبه العبد ابن سلطان محمد، نورالدین...» «سنه‌ی 1157».
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

نورای اصفهانی

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1070 ق)، خطاط. به قول محمدصالح اصفهانی وی از شاگردان میرعماد و همردیف ترابای اصفهانی بود. به هندوستان رفت و به سلک شاگردان ملا سلیمان درآمد. میرزا سنگلاخ آورده که نورا فرزند صدرالشریعه اصفهانی و ملقب به مشکین قلم بوده و میرعماد خط او را به خط رشیدا ترجیح می‌داده است و نیز گوید که به امر شاه عباس «شاهنامه» ای نوشت و در اواخر عمر از شاه رنجیده شد و به هندوستان رفت و همان جا درگذشت. وی در بعضی از آثار خود نورالدین سام سوار رقم می‌نهاده است. از آثار او: کتیبه‌ای در داخل ایوان شرقی مسجد آقانور، در اصفهان که به خط نستعلیق نوشته شده و با ماده تاریخ (مسجد نور کعبه‌ی عجم است)، 1034 ق، با رقم: «کتبه العبد نورا».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آثار ملی اصفهان (515 -514)، احوال و آثار خوشنویسان (948 -947/ 3)، اطلس خط (538)، پیدایش خط و خطاطان (170 -169)، تذکرة الخطاطین (364 -346/ 1)، گنجینه‌ی آثار تاریخی اصفهان (503 -502).

نورای لاهیجی

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نورالدین محمد لاهیجی معروف به «نورا» و ملقب به خوشنویس ایران، از شاگردان میرعماد بود و نستعلیق را از همه‌ی شاگردان میر به او شبیه‌تر می‌نوشت. هنگام قتل میرعماد نورا از اصفهان به لاهیجان رفت پس از اندک زمانی شاه عباس وی را به اصفهان خواست و دوباره او را به کار کتابت گماشت. از آثار شیوای نورا «جوامع‌الحکایات» عوفی است که در کتابخانه‌ی سلطنتی که به سال 1048 ه.ق کتابت ان را آغاز و در 1050 ه.ق یعنی آخرین سال حیات خود کتابت آن را ناتمام گذارده است.
برگرفته از کتاب :فرهنگ فارسی معین (جلد ششم)

نورس دماوندی، محمدحسین

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1105 ق)، خطاط و شاعر، متخلص به نورس. در دماوند به دنیا آمد. در جوانی از زادگاهش به اصفهان رفت و به جرگه‌ی شاگردان صائب تبریزی وارد شد و به سفارش او به ملازمت محمد زمان خان درآمد. وی نستعلیق خفی را خوش می‌نوشت و قطعاتش تا 1105 ق دیده شده است. حزین لاهیجی در تذکره‌ی خود به نقل از میر نجات اصفهانی آورده که: "خوشنویسان این را شاعر می‌دانند و شعرا این را خوشنویس." دکتر صفا نسخه‌ی «دیوان» او را در کتابخانه‌ی موزه‌ی بریتانیا ملاحظه کرده و آورده است که این نسخه حاوی قصیده، ترکیب بند، غزل، مثنوی‌های کوتاه، قطعه، رباعی و قسمتی به نام مطالع و متفرقات و منشآت است و متجاوز از سه هزار و پانصد بیت می‌باشد. از خطوط وی: یک قطعه از مرقعی، به قلم دو دانگ و کتابت متوسط، با رقم: «... سنه‌ی 1090، تصویر و تحریر و تنظیم و تکمیل پذیرفته مرقوم قلم انقیاد و کلک اذعان، المتخلص بالنورس، محمدحسین دماوندی گردید»؛ یک نسخه قرآن مجید، به قلم نستعلیق کتابت خوش، با رقم: «کتبه العبد المتخلص بالنورس دماوندی، فی سنه ثلث و تسعین بعد الالف».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (708 -707/ 3)، تاریخ ادبیات در ایران (1333 -1330/ 5)، تذکره‌ی روز روشن (852)، تذکرةالمعاصرین (198 -197)، تذکره‌ی نصرآبادی (407)، الذریعه (1230/ 9)، فرهنگ سخنوران (956)، لغت‌نامه (ذیل/ نورس).

نورهروی، محمد

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ح 940 -877)، ق)، خطاط و شاعر. از مردم هرات و از ملازمان و کاتبان دستگاه امیرعلیشر نوایی و از شاگردان بنام سلطانعلی مشهدی بود و بسیار مورد توجه استاد خود. سلطان محمد با خواندمیر، صاحب «حبیب السیر»، ملاقات کرده و خواندمیر او را زبده‌ی اعیان شناخته و به حسن کردار و لطف گفتار ستوده است. او در کتابت بخصوص کتابت خفی استاد بوده و خط وی در نهایت ملاحت است. همچنین از اشعاری که سروده، معلوم است که در شاعری مرتبه‌ی متوسطی داشته است. بعضی او را «اظهر ثانی» لقب داده‌اند؛ زیرا که مزه‌ی خط اظهر و شیوه‌ی خط سلطانعلی مشهدی را به خوبی فراهم ساخته و با متانت و درستی آن را تکمیل کرده است. سطان محمد سفری به بخارا کرده و همان جا درگذشته است. از شاگردان وی در خط، خواجه ابراهیم و مولانا قاسم شادیشاه را ذکر کرده‌اند. از آثار او: یک نسخه «کلیله و دمنه»، به قلم نیم دو دانگ خوش، با رقم: «سلطان محمد بن نوراللّٰه»؛ یک نسخه «گلستان» سعدی، به قلم کتابت خفی خوش، با رقم: «کتبه العبد سلطان محمد نور. سنه‌ی 907»؛ یک نسخه‌ی «خمسه‌ی» نظامی، به قلم کتاب خوش، با رقم: «سلطان محمد نور سنه‌ی 931»؛ سی قطعه از مرقع بهرام میرزای صفوی، به قلمهای سه دانگ تا غبار عالی و خوش، با تاریخهای 934، 935 و 937 ق و بعضی رقمهای آنها: «عبده سلطان محمد بن نوراللّٰه» و «مشقه سلطان محمد نور، بمدینه هراه»؛ دو قطعه از مرقع سلطان مراد، به قلم کتابت و غبار خوش و رقمهای: «کتبه سلطان محمد نور» و «العبد الحقیر... سلطان محمد نور... سنه‌ی 912» چندین اثر دیگر وی در «احوال و آثار خوشنویسان» ذکر شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (280 -272 /1)، اطلس خط (473 -471)، تاریخ ادبیات ایران (172/4)، تاریخ نظم و نثر (345)، تاریخ هنرهای ملی (821 -820 /2)، حبیب السیر (363 -362 /4)، خوشنویسان و هنرمندان (37، 35، 9)، سرآمدان فرهنگ (474/1)، گلستان هنر (86)، مجالس النفائس (99)، مناقب هنروران (114، 65)، هنر عهد تیموریان (313، 580، 586، 640- 641، 742- 743).

نوری، جعفر

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1320 ق)، خطاط. ملقب به یمین‌الممالک. وی علاوه بر نستعلیق، شکسته را نیز خوش می‌نوشت. او در سال 1320 ق رییس تذکره‌ی دولتی (اداره گذرنامه) بود.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1259/4، 124/1).

نوری، عباس

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1255 ق)، خطاط. وی در روستای تاکر، از توابع نور مازندران، به دنیا آمد و تحصیلات مقدماتی را در قریه‌ی کلاکه گذراند. سپس به تهران آمد و در دستگاه امام ویردی میرزا، فرزند فتحعلی شاه قاجار، به خدمت منشی‌گری پرداخت. میرزا عباس در خوشنویسی استادی نداشت و از روی قطعاتی که از میرعماد به دست آورده بود، مشق می‌کرد تا اینکه در اندک زمانی در خط نستعلیق سرآمد شد. میرزا علاوه بر مشق و کتابت، در کتیبه‌نویسی نیز مهارت داشت و هفت قلم را خوش می‌نوشت. او به دلیل خط خوشی که داشت، از طرف فتحعلی شاه به میرزای بزرگ ملقب گردید. وی سرانجام در تهران درگذشت و جنازه‌اش را به نجف منتقل کردند و در قبرستان وادی‌السلام به خاک سپردند. از آثار او: ترجمه‌ی فارسی یک نسخه «زادالمعاد» محمدجعفر قمی، به قلم نستعلیق کتابت خوش، با رقم: «حرره الفقیر عباس نوری، 1225»؛ یک نسخه کتاب فارسی، در اخلاق، تألیف محمد فاضل، به قلم نستعلیق نیم دو دانگ و چند صفحه‌ی آخر به قلم‌های ریحان و ثلث و نسخ و رقاع و شکسته نستعلیق عالی، با رقم: «لهذا این کمترین چاکران... عباس نوری... وقع الفراغ من تسوید هذا الرسالة الشریفه فی... 1237...«؛ یک قطعه سیاه مشق، به قلم چهار دانگ و دو دانگ عالی، با رقم: «مشق فقیر عماد، در دارالخلافه تهران... عباس نوری از خط استادی میرعماد الحسنی رحمةاللّه نقل نمود، سنه‌ی هزار و دویست و سی و هفت»؛ دو قطعه، به قلم نیم دو دانگ و کتابت جلی عالی، با رقم: «... بنده‌ی درگاه عباس نوری... سنه‌ی 1237»؛ یک قطعه‌ی بزرگ، به قلم شش دانگ و دو دانگ عالی، با رقم: «الفقیر الحقیر المذنب، عباس نوری غفر له سنه‌ی 1249». چهار اثر دیگر وی در «احوال و آثار خوشنویسان» ذکر شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (348 -343/ 2)، اطلس خط (570- 571).

نیاز اصفهانی طباطبایی، حسین

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، خطاط و شاعر، متخلص به نیاز. بعضی تخلص وی را نیازی نوشته‌اند. نیای او، میر شاه تقی جوشقانی، نزد شاه سلیمان صفوی معتبر بوده است. نیاز در زمان سلطنت فتحعلی شاه قاجار (1250 -1212 ق)، می‌زیست. مؤلف «حدیقةالشعراء» از قول احمد بیگ گرجی، صاحب «تذکره‌ی اختر»، می‌گوید که نیاز از طالبان عالم است و در فقه و منطق و معانی و بیان مهارت دارد. احمد میرزا، مؤلف «مصطبه خراب»، نیز می‌گوید در دارالسلطنه اصفهان مکرر او را ملاقات کرده است. وی علاوه بر سرودن شعر، خط نسخ را نیز خوش می‌نوشت. برخی تذکره‌ها نام وی را حسن ذکر کرده‌اند. از آثارش: «دیوان» شعر. اثر خطی وی: سور قرآن، نیم ربعی، نسخ کتابت خوش، با رقم: «حرره الداعی... فتحعلی شاه قاجار... العبد الاقل سید حسین النیاز الطباطبایی فی 1204».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1062/ 4)، حدیقةالشعراء (1943 -1942/ 3)، الذریعه (1239/ 9)، ریحانه (273/ 6)، سفینةالمحمود (332/ 1)، طرائق‌الحقائق (747/ 3)، فرهنگ سخنوران (960)، مجمع‌الفصحا (1035/ 6)، مصطبه‌ی خراب (197 -196)، مؤلفین کتب چاپی (911/ 2).

نیاز شیرازی، علی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1263 -1197 ق)، خطاط، طبیب و شاعر، متخلص به نیاز. مشهور به خوشنویس. از سادات شیراز بود. طب و حکمت و سایر علوم را در محضر پدر آموخت و نزد دایی خود، حاج میرزا ابراهیم مجتهد، فقه و اصول را فراگرفت. وی در خط شکسته نیز ماهر بود و این فن را نزد خواجه ابوالحسن خوشنویس فسایی، شاگرد بلا واسطه‌ی درویش عبدالمجید طالقانی آموخت. او به سه شیوه می‌نوشت. یکی به شیوه‌ی خواجه ابوالحسن، دیگر به شیوه‌ی درویش عبدالمجید و سوم به شیوه‌ی خاصی که از ترکیب این دو به دست آمده بود. وی برای سیاحت به هندوستان رفت و دو سال در آنجا ماند. سپس به شیراز بازگشت و به علت اختلال در امرار معاش، مدتی خانه‌نشین شد و بعد به فسا رفت. پس از مدتی به شیراز مراجعت نمود و در آن شهر انزوا گزید. نیاز در زمان حیات خویش به شاعری معروف نبود، ولی بعد از فوت، اشعارش به دست آمد. از آثارش: حاشیه بر شرح قطب‌الدین شیرازی بر «کلیات قانون»؛ حاشیه بر شرح قرشی بر «تشریح قانون»؛ مثنوی «فیروز و نسرین»، مشتمل بر نکات حکمی، موعظه و نصیحت که در «مکارم‌الآثار» نام این مثنوی، «راز و نیاز» بر وزن «گلشن راز» ذکر شده است؛ «دیوان» شعر، در حدود پنج هزار بیت به همراه «ساقی‌نامه». از آثار خطی وی کتابت چند نسخه «دیوان» حافظ و «خسرو و شیرین» وحشی و «خمسه» نظامی و «شاهنامه» فردوسی را می‌توان نام برد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آثار عجم (545)، حدیقةالشعراء (1947 -1943/ 3)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (756 -752/ 5)، الذریعه (1240 -1239/ 9)، ریحانه (273/ 6)، طرائق‌الحقائق (333 -322/ 3)، فارسنامه‌ی ناصری (1108 -1104/ 2)، فرهنگ سخنوران (961)، مرآت‌الفصاحه (675 -673)، مصطبه‌ی خراب (194)، مکارم‌الآثار (1722/ 5، 60 -57/ 1).

نیاز شیرازی، محمدرضا

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1234/ 1224 ق)، خطاط و شاعر. در جوانی به کسب علم پرداخت. چند سالی در زمره‌ی اهل قلم و دبیران بود و در دیوان حسینعلی میرزا فرمانفرما، خدمت می‌کرد. وی پس از چندی از ملازمت دست کشید و گوشه‌نشینی و عزلت را برگزید. نیاز خط شکسته و نستعلیق را خوب می‌نوشت و در نظم و نثر نیز مهارت داشت. از آثارش: «دیوان» شعر. از اوست:
از دیر و حرم باشدشان روی به مقصود
زاهد ز رهی پیر خرابات ز راهی
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (737/ 3)، حدیقةالشعراء (1947/ 3)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (752 -751/ 5)، الذریعه (1239/ 9)، ریاض‌العارفین (337 -336)، ریحانه (274/ 6)، سفینةالمحمود (546/ 2)، طرائق‌الحقائق (220/ 3)، فرهنگ سخنوران (961)، لغت‌نامه (ذیل/ نیاز)، مجمع‌الفصحا (1037/ 6)، مرآت‌الفصاحه (676 -675).

نیر تبریزی، محمدتقی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1312 -1248- 1247 ق)، عالم دینی، فقیه، خطاط و شاعر، متخلص به نیر. مشهور به حجت‌الاسلام تبریزی. وی از مشاهیر فرقه‌ی شیخیه در آذربایجان بود. او و پدرش از اولین کسانی هستند که بر مسلک علی محمد باب ردیه نگاشتند. در تبریز به دنیا آمد و در همان جا نشو و نما یافت و مقدمات را فراگرفت. سپس به نجف رفت. پس از فراگیری فقه و اصول و حکمت و کسب فیض از محضر علما به تبریز بازگشت. او به واسطه‌ی پدرش از شیخ احمد احسایی و نیز از شاگردان سید کاظم رشتی روایت کرده است. در خوشنویسی متبحر بود و با شعرای زمان خود از جمله: ادیب‌الممالک فراهانی، حاج فضلعلی مولوی متخلص به صفا، میرزا محمد ملا باشی طسوجی، حاج میرزا کاظم طباطبایی معروف به حاج وکیل، میرزا علی منجم باشی و شریف‌العلمای اصفهانی مصاحبت داشت. در تبریز درگذشت و پیکرش به نجف منتقل و در وادی‌السلام دفن شد. از آثارش: «مفاتیح الغیب فی علم الائمة (ع)»؛ رساله‌ی «علم‌الساعة»، در کیفیت علم ائمه (ع)؛ تفسیر آیه (و ما خلقت الجن والانس»؛ رساله‌ی «نصرة الحق»؛ رساله‌ی «لمح البصر»؛ «صحیفة الابرار فی مناقب العترة الاطهار (ع)»؛ «لالی منثورة»؛ «لالی منظومه» یا «اللالی المنظومة»؛ مثنوی «در خوشاب فی جواب قاردوشاب» که رساله «توحیدیه» آقا میرزا محمود خویی، معروف به اصولی، را نقد کرده و تخلص خود را در این منظومه عمیدا قرار داده است؛ «آتشکده»، در مراثی؛ «دیوان» شعر.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تذکره‌ی شعرای آذربایجان (26 -17/ 3)، دانشمندان آذربایجان (390 -389)، الذریعه (175/ 24، 305/ 21، 176 -175/ 19 ،341، 265، 264/ 18، 321، 16 -15/ 15، 1242 -1241/ 9، 332/ 4 ،5/ 1)، ریحانه (29 -28/ 2)، سخنوران نامی معاصر (3767 -3760/ 6)، شرح حال رجال (325/ 3)، طبقات اعلام‌الشیعه (قرن 266/ 14)، فرهنگ سخنوران (962)، گلزار جاویدان (1674 -1673/ 3)، المآثر والآثار (175)، معجم رجال الفکر والادب فی النجف (397 -396/ 1)، مکارم‌الآثار (1338 -1337/ 4)، مؤلفین کتب چاپی (247 -246/ 2).

نیریزی اصفهانی، احمد

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دوازدهم ق)، خطاط. وی از اساتید معروف خط نسخ و ثلث در زمان شاه سلطان حسین صفوی بود که شهرت و تسلطش در نسخ و ثلث مثل شهرت میر در نستلیق و درویش در شکسته و خواجه اختیار الدین منشی در تعلیق است و در اصطلاح خوشنویسان هر کجا میرزای مطلق می‌گویند همو مراد است. ظهور میرزای نیریزی در شیوه‌ی نسخ و ثلث تحوّل و نهضتی جدید به وجود آورد که دنباله‌اش تا قرن چهارده هجری امتداد داشت. از خصوصیت میرزای نیریزی در شیوه‌ی نسخ و ثلث این بود که مثل یاقوت مستعصمی شاگردان فراوان تربیت کرد و به خواص شاگردانش اجازه می‌داد ک به جای خود او امضاء کنند بدین سبب خطوط اصلی میرزای نیریزی مثل یاقوت کمیاب و پربها است. وی در خط نسخ شاگرد آقا ابراهیم قمی است. به شیوه‌ی ثلث علاءالدین تبریزی هم نظر داشت و از روی خطوط او مشق می‌کرد. وی از طرف پادشاه به ارجاع کتابت نسخ و ثلث اختصاص داشت و به همین مناسبت گاهی در امضای خود کلمه‌ی سلطانی را بکار می‌برد. وی سفرهای بسیاری محض زیارت به عتبات عالیه کرد از یادگاریهای این مسافرت او قطعه‌ای است در مدیح حضرت رسول که به آب زر روی کاغذ خان بالغ به خط نسخ هنگام زیارت مدینه نوشته است. ابتدای ورودش به اصفهان مصادف با سنه‌ی 1100 ق اواخر سلطنت شاه سلیمان و عمده‌ی شهرت و جاه و عزّتش در عهد شاه سلطان حسین بوده و فتنه‌ی افغه را درک کرده است، اما معلوم نیست چگونه از این مهلکه جان بدر برده است. از مکتوباتی که به خط او دیده شد نود و نه مجلد قرآن است و هفتاد هفت صحیفه و بسیاری از ادعیه و مرقعات دیگر است. از آثار وی: قرآن رحلی دو صفحه‌ی اول متن و حاشیه مذهب و نسخ کتابت عالی، با رقم: «... احمد النیریزی... سنه سبع و عشرین و مائة بعد الالف 1127»؛ قرآن وزیری جلد روغنی ممتاز، دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه‌ی مذهّب عالی و نسخ کتابت خوش، با رقم: «قد تشرفت بکتابة هذا القرآن المجید فی شهر ربیع الثانی سنه احدی و اربعین و مائة بعد الالف و انا العبد الاقل احمد النیریزی فی 1141»؛ «دعای کمیل» جانمازی، جلد روغنی سر لوح مرصع نسخ کتابت عالی، با رقم: «کتبه... احمد النیریزی السلطانی باصفهان... سنه سبع و مائة بعد الالف 1107»؛ «صحیفه‌ی»؛ سجادیه وزیری، جلد ساغری ضربی مذهّب،

دو صفحه‌ی اول متن و حاشیه مذهّب مرصع و نسخ کتابت عالی، با رقم: «تمت الصحیفة الکاملة]...[اقل عبادالله احمد نیریزی فی سنة 1096»؛ صد و شش اثر دیگر وی در «احوال و آثار خوشنویسان» ذکر شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1041 -1029 /4)، احوال و آثار نقاشان (61 /1)، اطلس خط (355 -353)، پیدایش خط و خطاطان (92 -90)، تاریخ اصفهان (176 -173)، تاریخ هنرهای ملی (932 -930 2/)، خوشنویسان و هنرمندان (29)، کارنامه‌ی بزرگان (269 -268)، گلستان هنر (نوزده).

نیریزی، ابوالقاسم

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، خطاط. از خوشنویسان دوره قاجاریه بود. از آثار وی: «صحیفه سجادیه»، به قطع وزیری کوچک که دو صفحه‌ی اول متن با حاشیه‌ی مذهب و جلد روغنی عالی به خط نسخ کتابت ممتاز و ترجمه‌ی نستعلیق کتابت خفی خوش، با رقم: «الآثم ابوالقاسم النیریزی سنه‌ی 1224».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (4/ 1021).

نیریزی، ابوطالب

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
از او یک قرآن وزیری که دو صفحه‌ی اول آن متن و حاشیه‌ی مذهب عالی و دارای جلد روغنی عالی بود، با نسخ کتابت (خفی متوسط) و با رقم: «اقل دعاگویان حقیقی ابن حسین الحسینی، ابوطالب النیریزی... به استکتاب این کتاب اللّه پرداخت.» «به تاریخ یوم الخمیس شهر جلیل‌القدر شعبان‌المعظم اتمام یافت سنة 1284...» برای فروش دیده‌ام.
(ز 1284 ق)، خطاط. از آثار وی: قرآن وزیری که دو صفحه‌ی اول آن و حاشیه مذهّب عالی است، با جلد روغنی و نسخ کتابت خفی متوسط، با رقم: «اقل دعاگویان حقیقی، ابن حسین الحسینی، ابواطالب النیریزی... سنه‌ی 1284».[1]
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی
منابع زندگینامه :[1] احوال و آثار خوشنویسان (1017 / 4).

نیریزی، احمد

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
از بزرگترین نسخ‌نویسان روزگار بود و چندی در خدمت آقا محمدصادق ارجستانی مشق کرد و بعد در سلک شاگردان آقا محمد ابراهیم قمی درآمد و پس از مرگ استاد از قم به نیریز رفت و به مشق پرداخت تا از استاد سرآمد و شیوه‌ی خاصی آورد. وی در حدود سال 1100 در اصفهان مقیم شد.
میرزا احمد عمر خود را به تحریر قرآن و ادعیه و صحایف اشتغال داشته است و بسیار پسندیده خصال بود و متورع و به مکه و مدینه و عتبات عالیات و مشهد مقدس به زیارت رفته است و از یادگارهای این مسافرت او قطعه‌ایست در مدیح حضرت رسول که به آب زر روی کاغذ خان بالغ به خط نسخ هنگام زیارت مدینه نوشته است... و بیت اول آن این است.
کفر و ایمان را هم اندر تیرگی هم در صفا
نیست دارالملک جز رخسار و زلف مصطفی
هر چه از مبالغ خطیر حق‌الکتابه به دست می‌آورد به اندکی قناعت می‌کرد و بقیه را انفاق فقرا می‌ساخت.
از آثاری که به خط او دیده شده نود و نه مجلد قرآن است و هفتاد و هفت صحیفه و بسیاری از ادعیه و مرقعات دیگر و در یکی از قطعات به خط او دیده شده که نوشته بود در مدت عمر شصت هزار تومان حق‌التحریر و حق‌الکتابه دریافت داشته‌ام. پس از مرگ جنازه وی را به کربلا انتقال دادند.
بعضی قطعات اشعار نیز به خط آن استاد دیده شده است. نستعلیق و شکسته را نیز خوش می‌نوشت و از این قبیل خطوط وی دیده‌ام:
قرآن: رحلی جلد ساغری دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مرصع عالی نسخ کتابت عالی نستعلیق کتابت خوش را رقم «قد تشرفت بکتابة... فی یوم الاربعاء من شهر ربیع‌الاول فی سنة احدی عشر و مائة بعد الالف... احمد النیریزی 1111.خواص سور نستعلیق: «اسداللّه الشیرازی... فی شهر ربیع‌الثانی سنة 1260... حسب‌الفرمایش میرزا آقا خان وزیر لشکر...» در کتابخانه‌ی سلطنتی.
قرآن: رحلی بدون جلد دو صفحه‌ی اول مذهب. دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مرصع نسخ کتابت جلی ممتاز با رقم: «حسب‌الامر... شاه سلطان حسین الصفوی الموسوی الحسینی بهادرخان... احمد النیریزی مولدا

الاصفهانی مسکنا...» «به اتمام رسید فی 1124 به محروسة اصفهان...» در کتابخانه‌ی سلطنتی.
قرآن: رحلی جلد روغنی عالی تمام صفحات متن و حاشیه مذهب. دو صفحه‌ی اول و آخر متن و حاشیه مرصع عالی نسخ کتابت جلی ممتاز با رقم: «و کان الفراغ من کتابته به حسن السعی... صفی قلی بیکا و قد کان اتمامه لعالی حضرة... محمد ابراهیم بیکا یوزباشی و انا العبد المذنب المحتاج الی عفو ربه الغنی ابن شمس‌الدین محمد، احمد النیریزی عفی عنهما بالنبی والوصی». «و کان ذلک فی شهر شعبان المعظم من شهور سنة سبع عشرة و مائة بعدالالف من المهاجرة المقدسة... سنة 1117» (این نسخه به امر فتحعلی شاه قاجار تذهیب و تجلید شده است) در کتابخانه‌ی سلطنتی.
قرآن: وزیری جلد روغنی ممتاز دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مذهب عالی نسخ کتابت خوش با رقم: «قد تشرفت بکتابة هذا القرآن المجید فی شهر ربیع‌الثانی سنة احدی و اربعین و مائة بعد الالف و انا العبد الاقل احمد النیریزی» «فی 1141» در کتابخانه‌ی سلطنتی.
قرآن: نسخ کتابت جلی عالی و آخر رقاع خوش با رقم «قد تشرفت من تیمن هذا المصحف... فی سنة خمس و عشرین و مائة بعد الالف من الهجرة المحترمة بمحروسة اصفهان... و انا العبد الاقل الداعی لابود السلطنة... احمد النیریزی عفی یعنه» در کتابخانه‌ی مجلس به شماره‌ی 4125.
دعای صباح نیم‌ربعی نسخ و رقاع نیم دو دانگ جلی. عالی بلکه ممتاز جلد روغنی رقاع نیم دو دانگ سفیداب عالی نقش به شاخ و برگ موئی مذهب با رقم «... امتثالا لامر عالیجناب العام... مجتهد الزمان و عصره مولانا محمد باقرا زیدت فضائله و مکارمه و انا العبد الاقل الداعی لابود الدولة القاهرة الباهرة تراب اقدام المؤمنین... احمد النیریزی... به محروسة اصفهان صانها اللّه...» کتیبه‌ی جلد روغنی: «حرره العبد احمد النیریزی فی 1132» توسط دکتر خویی.
سور قرآن و ادعیه نسخ و رقاع نیم دو دانگ عالی با رقم «قد تشرف به تحریر هذه الادعیة... لعالیجناب... خان بن الخان المدعو به اصلان خان... و انا العبد الاقل الداعی لدوام الدولة القاهرة تراب اقدام المومنین احمد النیریزی فی سنة 1143» در مجموعه‌ی موقر منا (؟).
قرآن رحلی جلد روغنی عالی- دو صفحه‌ی اولی مذهب- دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مرصع دو صفحه‌ی بعد حاشیه مذهب نسخ کتابت عالی با رقم «... احمد النیریزی...» «فی شهر جمادالاولی من شهور سنة خمس و اربعین و مائة (بعد) الالف... فی دارالسلطنة اصفهان...» 1145، در کتابخانه‌ی سلطنتی.

قرآن وزیری کوچک: با جلد روغنی عالی و نسخه‌ی مذهب به قلم کتابت جلی و آخر رقاع خوش: با رقم: «قد تشرفت من تنمیق... سنة خمس و عشرین و مائة بعد الالف (1125)... و انا العبد الاقل... الحمد النیریزی عفی عنه» در کتابخانه‌ی مرحوم حاج سید نصراللّٰه تقوی.
قرآن وزیری نسخ کتابت خفی متوسط و قسمت آخر که به نظر می‌رسد فقط آن خط نیریزی باشد رقاع کتابت جلی عالی با رقم: «قد تشرف به تحریر هذا القرآن المجید والفرقان الحمید... و انا العبد الاقل الداعی لابود الدولة القاهرة الباهرة تراب اقدام المؤمنین المتمسک بولاء المعصومین احمد النیریزی فی سنة 1094 اربع و تسعون بعد الالف من الهجرة المبارکة المقدسة».
سور و ادعیه وزیری جلد روغنی، سرلوح مرصع عالی نسخ کتابت عالی و نستعلیق کتابت خفی متوسط با رقم «کتبه الداعی لا بود الدولة القاهرة الباهرة الحمد النیریزی... فی بلدة اصفهان...» «فی سنة عشر و مائة بعد الالف 1110» در کتابخانه‌ی سلطنتی:
سورة الفتح وزیری کوچک جلد روغنی عالی تماماً متن و حاشیه تشعیرسازی مذهب عالی نسخ کتابت به سفیداب عالی با رقم «کتبه المحتاج الی اللّٰه الملک الغنی الحمد النیریزی» «فی 1113» در کتابخانه‌ی سلطنتی.
سور و ادعیه وزیری جلد روغنی عالی دو سر لوح مرصع عالی نسخ کتابت عالی با رقم «حرره... احمد النیریزی... به محروسة اصفهان. سنة تسع و عشرین و مائة بعد الالف» و «انا العبد الاثم الجانی- ابن محمد صالح اللؤلؤی محمد هاشم الاصفهانی فی شهر رجب‌المرجب من شهور سنة 1192 اثنی و تسعین و مائة بعد الالف» در کتابخانه‌ی سلطنتی.
ادعیه و تعقیبات نیم‌ربعی جلد روغنی ترنج و سرلوح مرصع نسخ کتابت خوش با رقم «... میرزا محمد رفیع مستوفی‌الممالک ایران... و کتب العبد... احمد النیریزی» «فی سنة 1140 به محروسة اصفهان» در کتابخانه سلطنتی.
سور و ادعیه نیم‌ربعی جلد روغنی عالی تمام متن طلا نسخ کتابت خوش با رقم «قد وفقت و تشرفت بتحریره... فی سنة احدی و اربعین و مائة بعد الالف... و انا العبد... احمد النیریزی...» 1141 در کتابخانه‌ی سلطنتی.
سور و ادعیه وزیری جلد روغنی عالی سرلوح مذهب به قلم زر و سفیداب و مرکب مشکی نسخ کتابت خفی متوسط با رقم «کتبة العبد الاقل الداعی لابود السلطنة البهیة احمد النیریزی «فی سنة 1146» در کتابخانه‌ی سلطنتی.
دعای احتجاب وزیری جلد روغنی عالی سرلوح مذهب نسخ کتابت عالی با رقم «کتبه العبد المذنب احمد النیریزی... فی دارالسلطنة اصفهان» «فی

1120» در کتابخانه‌ی سلطنتی.
ادعیه نیم‌ربعی جلد روغنی سرلوح مرصع نسخ کتابت خفی متوسط با رقم «و انا العبد الاقل احمد النیریزی...» «فی سنة 1149...« در کتابخانه‌ی سلطنتی.
سور قرآن نیم‌ربعی جلد روغنی سرلوح مرصع دو صفحه‌ی اول متن و حاشیه مذهب نسخ کتابت عالی با رقم «حرره... احمد النیریزی...» «فی سنة 1128...« در کتابخانه‌ی سلطنتی.
مرقع (50 رقعه از اول قرآن) نسخ کتابت ممتاز با رقم (کتبه العبد احمد النیریزی فی 1130) در کتابخانه‌ی سلطنتی.
44 رقعه (از مرقع) و سوره‌ی آل عمران و اعراف از قرآن نسخ کتابت ممتاز با رقم: «کتبه العبد احمد النیریزی فی 1130» و «کتبه العبد الاقل تراب اقدام المؤمنین احمد النیریزی فی سنة 1122 «من الهجرة» در کتابخانه‌ی سلطنتی.
سور قرآن، ربعی قابسازی شده دو سر لوح مذهب بین‌السطور طلااندازی از بهترین خطوط نیریزی نسخ و رقاع کنایت ممتاز با رقم «کتبه تراب اقدام المؤمنین المحتاج الی اللّه الملک الغنی احمد النیریزی السلطانی فی دارالسلطنة اصفهان صانها اللّه عن الحدثان 1116». «کتبه العبد المذنب احمد النیریزی فی 1119». یک صفحه‌ی آخر نسخ کتابت ممتاز با رقم: «راقمه الاثم محمدهاشم 1200 من الهجرة» در کتابخانه‌ی مجلس.
سوره‌ی واقعه جلد روغنی حاشیه چند حدیث به خط رقاع رقم نیریزی تاریخ 1132 دارد مزین مرصع نسخ کتابت جلی و رقاع عالی با رقم «کتبه تراب اقدام المومنین احمد النیریزی فی 1132» در مجموعه‌ی مهدوی
از مجموع آثار قلمی این خوشنویس عالیقدر معلوم شد که نام پدر او «شمس‌الدین محمد و محل اقامت او اصفهان و اختصاص او به دربار شاه سلطان حسین صفوی و تقرب او به درجه‌ای بوده که رقم خود را «سلطانی» می‌نگاشته و آثار قلمی او در این مجموعه محصور بین 1094 و 1177 است که جمعا 83 سال می‌شود و از این رو استاد هم عمر درازی یافته و هم از آغاز جوانی به خوشنویسی مشهور و ممتاز بوده است. رحمةاللّه‌علیه.
احمد نیریزی یا میرزا احمد یا میراحمد خطاط مشهور قرن دوازدهم هجری در شیراز پرورش یافته و تعداد زیادی از آثارش باقی‌مانده و بسیاری از قرآن‌ها و ادعیه منسوب بدو است. نسخه‌ای از قرآن به خط او در کتابخانه‌ی ملی است که تاریخ تحریر آن سال 1117 ه.ق و نسخه‌ی دیگر قرآن در سال 1141 ه.ق به اتمام رسیده و از حیث شیوه و خط می‌توان آن را هم‌ردیف آثار یاقوت دانست و ظاهراً نیریزی سبک یاقوت را تقلید

می‌کرده و این قرآن را به شیوه‌ی او نوشته است.
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

نیریزی، عبدالرشید

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
از اوست: قرآن وزیری اوایل مذهب عالی: جلد روغنی ممتاز، حواشی و خواص سور شکسته‌ی کتابت خفی خوش. متن نسخ کتاب پایان رقاع عالی با رقم: «فقد تشرفت بکتابة هذه القرآن... و انا العبد الداعی لابود الدولة القاهره تراب اقدام المؤمنین احمد النیریزی...» «فی شهر رفیع‌القدر ربیع‌الاول من شهور سنة ثمانو ثلثین و مائة بعد الالف (1138) من الهجرة بمحروسة اصفهان...» «لقد اشار الی من اشارته... معتمد الملک ان ارقم هذه الخواص السور القرآن... فرغت لامره المطاع و انا الراجی... عبدالرشید بیگدلی مستوفی» «فی شهر محرم‌الحرام سنة 1292» در کتابخانه‌ی مجلس.
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

نیریزی، علاءالدین

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
معروف به ملا علاءبیک از استادان معروف تبریز بوده و مانند عبدالباقی تبریزی و علی‌رضا عباسی تربیت کرده است که هر یک از مشاهیر استادان خطند. علاء بیک از شاگردان شمس‌الدین محمد تبریزی نویسنده‌ی فرمان شاه طهماسب است. علی عسکر ارسنجانی و میرزا احمد نیریزی از خطوط او نقل کرده‌اند و من از خطوط او دیده‌ام: دو قطعه از مرقع نسخ و رقاع کتابت عالی با رقم: «العبد الفقیر الی رحمة ربه الولی علاءالدین محمد بن شمس‌الدین محمد الحافظ التبریزی فی شهر شعبان سنة ثمانین و تسعمائة (980) و ثقلت من خطه و انا العبد احمد النیریزی فی سنة 1119. نقلت من خطه طاب ثراه العبد علی عسکر الارسنجانی سنة 1287» در مجموعه‌ی ضیاء لشکر.
- سوره‌ی کهف از قرآن وزیری مذهب، ثلث جلی عالی و نسخ خفی عالی با رقم: «کتبه العبد الفقیر علاءالدین التبریزی غفر ذنوبه» (به شیوه‌ی یاقوت) در کتابخانه‌ی سلطنتی.
- قرآن رحلی جلد معرق طلاپوش، رحلی جلد معرق طلاپوش، دو صفحه‌ی اول متن و حاشیه مذهب نسخ کتابت و ثلث عال با رقم: «... علاءالدین... بن محمد الحافظ التبریزی...» سال 964 در کتابخانه‌ی ملک.
- قرآن وزیری، جلد روغنی ممتاز. یک ترنج مذهب دو صفحه‌ی اول و دو صفحه‌ی آخر متن و حاشیه مذهب مرصع، نسخ کتابت عالی با رقم: «الحمد للّه الذی وفق به اتمام کتابته هذا المصحف المجید... العبد الفقیر الی رحمة ربه الولی، علاءالدین محمد بن شمس‌الدین محمد الحافظ التبریزی» «فی شهر شعبان سنة ثمانین و تسعمائة» «980 در کتابخانه‌ی سلطنتی.
- قطعه دودانگ نسخ عالی با رقم: «نقلت من خط استادی یاقوت المستعصمی و انا العبد الضعیف علاءالدین النیریزی فی 980» در مجموعه‌ی سید نصراللّه تقوی.
- کتیبه‌ی مسجد پشت (آلجاق مسجد) جنب مسجد جامع تبریز به فارسی خواب نامه‌ی شاه طهماسب و بخشودن قسمتی از مالیات. ثلث یکی دانگ کتیبه‌ی عالی با رقم و تاریخ: «فی عشر ثالث شهر شوال اودئیل اثنی و سبعین و تسعمائه. کتبه علاءالدین» شماره‌ی اول دوره‌ی ششم نشریه‌ی دانشکده‌ی ادبیات تبریز.
- قرآن وزیری، جلد روغنی مذهب ضربی. یک ترنج و دو صفحه‌ی بعد تمام

مذهب یک سر لوح مذهب مرصع عالی، نسخ و رقاع کتابت عالی با رقم: «... العبد الفقیر علاءالدین بن شمس‌الدین محمد القاری التبریزی...» «فی سنة تسع و ثمانین و تسعمائة» 989 در کتابخانه‌ی سلطنتی.
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

نیریزی، محمد صفی

قرن:16
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
اثر اوست: قرآن نسخ و رقاع غبار متوسط با رقم: «محمد صفی بن... محمدباقر بن میرزا احمد نیریزی» نزد مهدیخان.
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

نیریزی، محمدحسین

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1244 ق)، خطاط. از آثار وی: یک نسخه «زادالمعاد»، نسخ کتابت خوش، با رقم: «قد تم الکتاب... فی شهر شوال المکرم، کتبه العبد الاثم الجانی محمدحسین النیریزی سنة 1244».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1163/ 4).

نیریزی، محمدکاظم

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1248 ق)، خطاط. از آثار وی: یک قطعه نسخ و رقاع کتابت جلی و کتابت خفی عالی، با رقم: «حرره فی یوم الاربعاء... ابن محمد رحیم النیریزی، محمدکاظم سنة 1216 من الهجرة النبویه»؛ صحیفه‌ی مذهب مرصع، نسخ کتابت خفی خوش، با رقم: «... و انا العبد... ابن محمد رحیم النیریزی، محمدکاظم فی نصف الاخر من العشر الاوسط من شهر رجب المرجب سنة 1248».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1194/ 4).

نیشابوری شریف، نعمت‌اللّه

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 870 ق)، خطاط. از آثار وی: یک نسخه «لباب الاختیار» به قلم کتابت ملیح، با رقم: «قد وقع الفراغ من انتساخه، ضحوة الجمعة الحادی والعشرین من ذی‌القعدة المنتظم، فی شهور سنة سبعین و ثمانمائة هجریة، کتبه الفقیر الحقیر، نعمةاللّه بن محمد النیسابوری الشریف».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (945/ 3).

نیشابوری، عبدالجواد

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س چهاردهم ق)، خطاط. از وی یک نسخه «طرائق الحقائق» به خط نسخ، در 1319 ق، در تهران به چاپ سنگی رسیده، که مقدمه‌ی آن را به قلم نستعلیق کتابت خفی متوسط نوشته است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (369 / 2).

نیشابوری، محمدرحیم

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
اثر اوست: قرآن نیم‌ربعی، جلد روغنی. دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مذهب، نسخ کتابت خوش و رقاع خوش با رقم: («قد شرفت... فی یوم‌الاربعاء اربع و عشرین من ذی‌القعدة سنة سبع و سبعین بعد الالف... العبد الاثم محمدرحیم النیشابوری. «هذا القرآن السادس عشر» 1077 در کتابخانه‌ی سلطنتی.
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

نیشابوری، محمدصالح

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
اثر اوست: قرآن رحلی. جلد ساغری ضربی مذهب. چهار صفحه‌ی اول مذهب. دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مرصع عالی. نسخ کتابت جلی متوسط. با رقم: «... ابن غلامحسین محمدصالح الکاتب المنسوب الی النیسابور. و هذا هو المصحف الذی کتبه بعد ثمان والمائة» «فی شهر جمادی‌الاول من شهور سنة سادس و تسعین بعدالالف من الهجرة النبویة 1096» در کتابخانه‌ی سلطنتی.
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

واثق نجفی، مهدی

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، خطاط و شاعر، متخلص به واثق. اهل اصفهان و با صاحب «تذکره‌ی نصرآبادی» (ز 1083 ق) معاصر بود. وی به تحصیل پرداخت و در اکثر علوم مهارت یافت. واثق انواع خط، از جمله خط کوفی را خوش می‌نوشت. اشعاری از وی در تذکره‌ها آمده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تذکره‌ی نصرآبادی (204 -203)، الذریعه (1245، 1136/ 9)، صبح گلشن (576)، فرهنگ سخنوران (965).

واحد قمی، محمد علی

قرن:16
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
شاعر فاضل ادیب، از شاگردان مولی عبدالرزاق کاشانی، ساکن اصفهان بوده، و در شعر «واحد» تخلص می‌کند. [به نوشته‌ی نصرآبادی:] در ترتیب نظم و حل معما دستی دارد، و خط نسخ تعلیق را خوب می‌نویسد، و بدین جهت، مواجب از سر کار پادشاه می‌گیرد. مثنوی گفته، از بس که خوب گفته شعرا آن را از وی نمی‌دانسته‌اند.
از اشعار اوست:
از غبارم شاخ گل بر سر ملایک می‌زنند
تا بتان از نقش پاگل بر مزارم ریختند
برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

واشقانی، فتحعلی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
استاد فتحعلی واشقانی در سال ۹ ۱۳۰ در قریه واشقان از توابع فراهان اراک چشم به جهان گشود. در اوان کودکی نخست به فراگیری قرآن کریم و تحصیلات مکتبی و تمرین خوشنویسی پرداخت.اولین استاد او در خط، شادروان میرزا ذبیح ا..واشقانی بود که نسبتی نیز با فتحعلی جوان داشت. فتحعلی واشقانی در سال ۷ ۱۳۰ در کلاسهای آزاد خوشنویسی، نزد استاد سید حسن میرخانی به فراگیری خط نستعلیق مشغول شد. او در سال ۱۳۳۵ از واشقان به تهران مهاجرت کرد و در سال ۱۳۳۷ در کلاس های آزاد اساتید خوشنویس مرحوم «سید حسین و سید حسن میرخانی» به فراگیری خط نستعلیق مشغول شد.و به سرعت مدارج هنری و ظرافت ها و صلابت های خوشنویسی را آموخت و در اندک زمانی مورد تأیید اساتیدی چون «سید حسین میرخانی»، «سید حسن میرخانی» و «علی اکبر کاوه» قرار گرفت. وی در سال 1358 مقام استادی خط نستعلیق را خذ کرد و از بنیانگذاران انجمن خوشنویسان استان مرکزی است.گروه : هنررشته : خوشنویسیگرایش : نستعلیقخاطرات کودکی : استاد واشقانی فراهانی در اوان کودکی نخست به فراگیری قرآن کریم و تحصیلات مکتبی و تمرین خوشنویسی پرداخت.اولین استاد او در خط، شادروان میرزا ذبیح ا..واشقانی بود که نسبتی نیز با فتحعلی جوان داشت.نخستین سرمشق را میرزا ذبیح ا..بر لوح چوبین با عبارت: «اول کارها به نام خداوند» بر او تعلیم کرد تحصیلات رسمی و حرفه ای : فتحعلی واشقانی فراهانی اصول اولیه خط را نزد میرزا ذبیح ا... واشقانی فرا گرفت و در ادامه با حضور در کلاسهای آزاد خوشنویسی استاد سید حسن میرخانی در سال 1307 مدارج عالی خوشنویسی را طی کرد و بعد از مهاجرت به تهران نیز از محضر استادانی چون سید حسن و سید حسین میرخانی نیز بهره برد. و مقام استادی خط نستعلیق رادر سال 1358 از انجمن خوشنویسان کسب کرد.استادان و مربیان : از استادان و مربیان فتحلعلی واشقانی فراهانی در زمینه خوشنویسی میتوان به : میرزا ذبیح ا... واشقانی ، سید حسن میرخانی و سید حسن میرخانی اشاره کرد.مشاغل و سمتهای مورد تصدی : او در سال ۱۳۷۱ به عنوان نماینده جمهوری اسلامی ایران جهت اشاعه هنر خوشنویسی به کشور یمن رفت و در سال ۱۳۷۵ نیز به همراه سایر استادان به کشور جمهوری آذربایجان سفر کرد.در طی این سالها نیز استاد

واشقانی در کنار استاد غلامحسین امیرخانی، استاد کیخسرو خروش، استاد عباس اخوین، استاد محمد سلحشور، استاد صداقت جباری و...جزو هیأت داوران انجمن خوشنویسان ایران در زمینه خط نستعلیق بوده است.وی همچنین به عنوان مربی و معلم خط نستعلیق در کلاسهای انجمن خوشنویسان ایران از سال ،۱۳۴۶ نیز فعالیت کرده استفعالیتهای آموزشی : واشقانی از سال ۱۳۴۶ به عنوان مربی و معلم خط نستعلیق در کلاسهای انجمن خوشنویسان ایران به تعلیم هنر جویان پرداخت.این همکاری تاکنون بی وقفه ادامه داشته و عرصه تعلیم این هنر را به زادگاه خویش نیز کشانده است.در طول سالها تدریس، واشقانی هنرجویان بسیاری را تعلیم داده و بسیاری از او تعلیم دیده اند و مدارج عالیه را طی کرده و برخی نیزبه تعلیم شاگردانی همت گماشته اند.فتحعلی واشقانی در سال ۱۳۵۸ رسماً از سوی انجمن خوشنویسان ایران به مقام استاد نستعلیق نایل آمد. فتحعلی واشقانی پس از پیروزی انقلاب نیز در بهمن ماه ۱۳۵۹ با تأسیس کلاسهای رسمی خوشنویسی در شهرهای اراک، خمین، محلات، دلیجان، آشتیان و تفرش سطح خوشنویسی در این مناطق را ارتقا داد. او در سال ۱۳۷۱ به عنوان نماینده جمهوری اسلامی ایران جهت اشاعه هنر خوشنویسی به کشور یمن رفت و در سال ۱۳۷۵ نیز به همراه سایر استادان به کشور جمهوری آذربایجان سفر کرد. مراکزی که فرد از بانیان آن به شمار می آید : استاد فتحعلی واشقانی از بنیانگذاران انجمن خوشنویسان استان مرکزی است که از بدو تأسیس تا کنون، زحمات فراوانی را در حفظ و تعالی تربیت هنر جویان متحمل شده وچونان چراغی روشنگر راه رهروان این هنر اصیل بوده است.جوائز و نشانها : در سال ۱۳۶۷ با استناد به آثار قلمی و نمایشگاه و فعالیتهای فرهنگی هنری که در این سالها از واشقانی به جای مانده بود، نشان درجه یک هنری توسط وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی به استاد اعطا شد همچنین چندی پیش در کنار ۹ نفر از پیشکسوتان صنایع دستی استان مرکزی که زادگاه آنان در این استان است،از واشقانی هم تجلیل و قدردانی شد. این هنرمندان از سوی سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان مرکزی مورد تقدیر قرار گرفته و لوح و تندیس نقره دریافت کردند.بی جهت نیست که خانه صنایع دستی و نگارخانه مهمی را در شهر اراک، به نام استاد «فتحعلی واشقانی» نامگذاری کرده اند.

آثار : تالیف آیت مهر تالیف چشمه خورشید کلک مشکین ویژگی اثر : تالیف جلد 1 و 24 نام حق جلی قلم و دیوان حافظ نگارش ترجمه کامل قرآن منابع زندگینامه :http://www.iranologyfo.com/

واصلی شاهجهان آبادی

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1200 ق)، خطاط و شاعر، متخلص به واصلی. اصلا ایرانی بود و در دهلی به دنیا آمد. وی شعر می‌گفت و از موسیقی آگاه بود و چون نسبت به شاه واصل ارادتی داشت، واصلی تخلص می‌کرد. از آثار وی: «دیوان» شعر.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (77/ 1)، الذریعه (1250/ 9)، فرهنگ سخنوران (969)، نتایج‌الافکار (769 -768).

واصلی شیرازی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1302 ق)، خطاط و شاعر، متخلص به واصلی. وی خط نستعلیق را خوش می‌نوشت و در سرودن شعر نیز دست داشت. صاحب «آثار عجم» آورده که اشعارش در حدود پنج هزار بیت و متفرق است و ماده‌ی تاریخ وفات او را چنین گفته:
کلک فرصت بهر تاریخش نوشت
«واصلی در قرب یزدان واصل است»
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آثار عجم (571)، احوال و آثار خوشنویسان (6 -5 / 1)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (778/ 5)، الذریعه (1250/ 9)، مرآت‌الفصاحه (682 -681)، موادالتواریخ (405 -404).

واله اصفهانی، محمدکاظم

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ح 1229 -1152 ق)، خطاط و شاعر، متخلص به واله. در اصفهان به دنیا آمد. در جوانی برای تکمیل تحصیلات به عراق رفت و پس از بازگشت به اصفهان، حجره‌ای برای خود ترتیب داد و بعد از ساخته شدن تکیه‌ی والهیه به دستور حاج محمد حسین خان نظام‌الدوله، به آنجا نقل مکان کرد و تا پایان عمر همان جا زیست. واله از مشاهیر ادبا و شعرا و خوشنویسان خط تعلیق بود که از فنون عربی و ادبی و حکمت و عرفان نیز بهره‌ی کافی داشت. وی در ایام پیری، زمان سلطنت فتحعلی شاه قاجار را درک کرد و نزد او و رجال دولت آن زمان صاحب شهرت و حرمت بود. بیانی در «احوال و آثار خوشنویسان» آورده است: "محمدکاظم واله نستعلیق را نیز خوش و استادانه می‌نوشت." اثر مهم وی که هم‌اکنون در میان سنگ نوشته‌ها بی‌نظیر است، سنگ مزار آرامگاه او در تخت فولاد اصفهان می‌باشد که به دست خود نوشته و حرکات و استواری خط او را نشان می‌دهد. گویند پس از مرگ واله دیگر قطعات خط تعلیق دیده نشده است و به تعبیر فضائلی در «اطلس خط»: "خط تعلیق در اصفهان به دست واله بر سنگ مزارش نقش بست و برای همیشه بر خاک واله نشست." از آثارش: «دیوان» شعر. از آثار خطی وی: یک نسخه شش دفتر «مثنوی» مولانا، متن به قلم نستعلیق کتابت خوش و عنوانها به قلم رقاع کتابت عالی، با رقم: «انا العبد محمدکاظم الواله الاصفهانی»؛ یک نسخه «کلیات» سعدی، به قلم کتابت عالی که بر دیباچه‌ی آن چنین آمده است: «... در این عهد که عهد کاتب کتاب محمدکاظم متخلص به واله اصفهانی است...»؛ پنج قطعه به قلم دو دانگ خوش، با رقم: «مشقه... محمدکاظم الواله الاصفهانی فی 1204 فی دارالسطنه اصفهان» و «محمدکاظم الواله الاصفهانی فی 1225».[1]
محمدکاظم واله‌ی اصفهانی یکی از هنرمندان و گویندگان اوایل عصر فتحعلی‌شاه می‌باشد که شهرتی پیدا کرد. از اعاظم و مشاهیر اصفهان بود، خط خوبی داشت و در علم ریاضی ماهر بود. سرجان‌ملکم سفیر کبیر انگلیس و مؤلف تاریخ ایران در یادداشتهای خود در باب ایران از واله‌ی اصفهانی به عنوان استاد و شاعر، حکیم و فرد کنجکاو و در باب مسائل سیاسی نام می‌برد. واله در 1299 ه.ق درگذشت و در تکیه‌ی والهیه (Valehiyya) که در اصفهان معروف است مدفون گردید.

برگرفته از کتاب :فرهنگ فارسی معین (جلد ششم)
منابع زندگینامه :[1] احوال و آثار خوشنویسان (1275 -1273/ 4 ،824 -823/ 3)، اطلس خط (411 -410)، تاریخ اصفهان (125)، تذکرةالقبور (465)، حدیقةالشعراء (1966 -1962/ 3)، الذریعه (1255/ 9)، ریحانه (302 -301/ 6)، سفینةالمحمود (223 -211/ 1)، شرح حال رجال (258/ 5)، فرهنگ سخنوران (972)، گلزار جاویدان (1688 -1687/ 3)، لغت‌نامه (ذیل/ واله)، مجمع‌الفصحا (1156 -1155/ 6)، مصطبه‌ی خراب (212 -210)، مکارم‌الآثار (876 -874/ 3)، مؤلفین کتب چاپی (46/ 5)، نگارستان دارا (277 -275)، یادگار (س 3، ش 9، ص 26 -23).

والی، علی اشرف

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 1299 ش)، نقاش، مذهب و خطاط. در کرج به دنیا آمد. پس از اتمام تحصیلات ابتدایی و متوسطه، وارد دانشکده‌ی هنرهای زیبا شد و از محضر استادانی چون: علی محمد حیدریان، رفیع حالتی، ابوالحسن صدیقی و اسماعیل آشتیانی بهره جست. او در به کار گرفتن طرح‌ها و رنگهای مختلف، استادی تمام عیار است. آثار وی در 1342 ش به نمایش گذاشته شد و مورد توجه علاقه‌مندان بسیاری در کشورهای اروپایی و برخی ملل آسیای غربی و شبه قاره هند قرار گرفت. والی علاوه بر نگارگری، در خوشنویسی و تذهیب و صفحه‌آرایی متبحر است و در خوشنویسی پیرو شیوه‌ی زرین خط. او آثار متعددی از خود به یادگار نهاده و اثر مهم وی، طرح کتاب «ترجمة الصلوة» ملا محسن فیض کاشانی است که به خط استاد حسن زرین خط نگاشته شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :کیهان فرهنگی (س 4، ش 2، ص 48).

وجدی شیرازی، محمدعلی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1292/ 291 ق)، خطاط و شاعر، متخلص به وجدی. در شیراز به دنیا آمد. پدرش حاکم لارستان بود. وجدی خط نستعلیق را خوش می‌نوشت و شعر نیز می‌سرود. اثر وی «دیوان» شعر است. از آثار خطی وی: یک نسخه «دیوان» ادیب صابر، به قلم کتابت متوسط، با رقم: «حسب الفرمایش... بیوک خان افشار... سمت تحریر یافت، کتبه الحقیر الفقیر اقل السادات محمدعلی الحسینی المتخلص بوجدی، فی شهر صفر المظفر سنه‌ی 1284».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آثار عجم (572 -571)، احوال و آثار خوشنویسان (795/ 3)، حدیقةالشعراء (1988 -1980/ 3)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (785/ 5)، الذریعه (1261/ 9)، فارسنامه‌ی ناصری (1182 ،971/ 2)، مرآت‌الفصاحه (684 -682).

وجیه‌الدین، خلیل‌اللّه

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ح 1004 -932 ق)، خطاط. وی عموی قاضی احمد قمی، صاحب «گلستان هنر» بود. مطابق شرح حالی که از میر خلیل‌اللّه در این کتاب آمده است، او ابتدا به مشق شکسته تعلیق در شیوه‌ی درویش عبداللّه پرداخت و بعدها به نستعلیق توجه کرد و چون در ملازمت شاهزاده‌ی هنرمند صفوی، سلطان ابراهیم میرزا بود، در این فن از وی بهره‌ها برد. سپس به خدمت سید احمد مشهدی رسید و خط نستعلیق را نزد او تکمیل نمود. پس از قتل سلطان ابراهیم میرزا، ترک خدمت کرد و در قم عزلت گزید و تا پایان عمر در این شهر به عبادت و زراعت روزگار گذرانید. وجیه‌الدین شعر نیز می‌گفت و بسیاری از اشعار ابراهیم میرزا را تتبع کرده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1284/ 4 ،954 -953/ 3)، گلستان هنر (121 -120).

وحدتی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
اثر اوست: قرآن رحلی، نسخ نیم دو دانگ ترکی، ثلث سه دانگ عالی با رقم: «وحدتی 1304» در موزه‌ی اسلامی ترک.
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

وحشت اردستانی، جمال‌الدین محمد

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 1034 ق)، خطاط و شاعر، متخلص به وحشت. از سادات طباطبایی اردستان بود که در زواره به دنیا آمد. وی خطوط هفت‌گانه به ویژه نستعلیق را بسیار خوش می‌نوشت. به هندوستان مسافرت کرد و در 1073 ق به اصفهان مراجعت نمود. او پس از مدتی توقف در اصفهان و یک سال پیش از تحریر «تذکره‌ی نصرآبادی» (تألیف شده در 1083 ق) به هند بازگشت. از آثار وی: «دیوان» شعر، حدود بیست هزار بیت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (674/ 3)، تذکره‌ی روز روشن (896 -895)، تذکره‌ی نصرآبادی (343 -342)، الذریعه (1263 -1262/ 9)، فرهنگ سخنوران (978)، کاروان هند (1514 -1513/ 2).

وحید قزوینی، عمادالدوله طاهر

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم و دوازدهم ق)، مورخ، ادیب، خطاط و شاعر، متخلص به وحید. در قزوین به دنیا آمد. در عهد صفویه می‌زیست و از شاعران و منشیان عصر خود بود. وی پس از کسب دانش و مهارت در ادب و خوشنویسی و ترسل و سیاق، وارد خدمات دیوانی و از دفترنویسان دیوان شد. در زمان شاه عباس دوم (1077 -1052 ق) به منصب واقعه‌نویسی انتخاب شد و در زمان شاه سلیمان منصب وزارت یافت. در حاشیه‌ی «آتشکده‌ی آذر» آمده که وحید با صائب تبریزی مصاحبت و دوستی داشت. در اوایل عهد شاه سلطان حسین (1135 -1105 ق) از کار کناره گرفت و چندی بعد درگذشت. در مورد تاریخ وفاتش در بین مؤلفان اختلاف است و به تفاوت 1120، 1112، 1110، 1107، 1105 ق نوشته‌اند. از آثار وی: «خلوت راز»، در دو هزار و دویست بیت؛ «راز و نیاز» یا «ناز و نیاز»، در دو هزار و دویست بیت؛ «عاشق و معشوق»، به وزن «لیلی و مجنون»، در یک هزار و سیصد بیت؛ «فتح نامه قندهار»، در چهار صد و شصت بیت؛ «آلات جنگ»، در هشتصد بیت؛ «گلزار عباسی»، در ششصد و شصت بیت؛ «ساقی‌نامه»؛ «عباسنامه» یا «تاریخ شاه عباس ثانی» یا «تاریخ طاهر وحید»، در تاریخ دوران شاه عباس دوم؛ «منشآت»؛ مثنوی «شهر آشوب»؛ «دیوان» شعر. [1]
عمادالدین میرزا طاهر بن میرزا حسین‌خان قزوینی، متخلص به وحید و برادر محمد یوسف مؤلف «تاریخ خلد برین». حزین در تذکره او را وحیدالزمان خوانده است و گوید از غایت اشتهار بی‌نیاز از تعریف است و هدایت گوید: دیوانی مشتمل بر نود هزار بیت ارد. وحید ابتدا منشی میرزا تقی وزیر شاه صفی و شاه عباس ثانی بود. تاریخی که نوشته عباس‌نامه یا تاریخ طاهر وحید یا تاریخ شاه عباس ثانی نام دارد. میرزا محمد وحید در عهد سلطنت شاه سلیمان از (1105 -1078 ه.ق) با لقب عمادالدوله وزیر اعظم شد زندگانی گفت. از وی مجموعه‌ی منشاتی هم باقی مانده که اگر چه از لحاظ تاریخی حاوی مطالب مهمی است لیکن انشاء آن بسیار متکلفانه است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] آتشکده‌ی آذر (1220 -1211/ 3)، احوال و آثار خوشنویسان 784/ 3)، ایضاح‌المکنون (537/ 1)، تاریخ ادبیات ایران،

براون (175/ 4)، تاریخ ادبیات در ایران (1351 -1346/ 5)، تاریخ تذکره‌های فارسی (655 -654/ 1)، تذکره‌ی روز روشن (905 -901)، تذکرة المعاصرین (274 -262)، تذکره‌ی نصرآبادی (20 -17)، دانشمندان آذربایجان (80)، دایرةالمعارف فارسی (3149/ 2)، الذریعه (185/ 19 1267، -1266/ 9 ،20/ 1)، ریحانه (311 -310/ 6)، سبک‌شناسی (276 259،/ 3)، سرو آزاد (135 -132)، فرهنگ سخنوران (980 -979)، کتابشناسی نظامی گنجوی (416)، کلمات الشعراء (190 -178)، لغت‌نامه (ذیل/ وحید قزوینی)، مجمع‌الفصحا (105/ 4)، منظومه‌های فارسی (616 -608)، مؤلفین کتب چاپی (591/ 3)، مینودر (874 -872/ 2)، نتایج‌الافکار (743 -740)، یادگار (س 5، ش 1 و 2، ص 120 -118).

وراق غزنوی، ابوعمرو عثمان

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س پنجم ق)، مذهب و خطاط. وی مذهب نادره‌کار عصر خویش بود که در خط و کتابت نیز دست پرقدرت و استواری داشت. تنها اثر رقم‌دار وی، تذهیب و کتابت سی جزو قرآن مجید است که در کمال شیوایی تذهیب شده و در آغاز هر جزو و سر سوره‌ها، صفحات تمام تذهیب و ترصیع در مقابل هم قرار گرفته است. اسامی سور و بسمله، به خطوط و شیوه‌ی معروف زمان و به خط کوفی و ثلث و رقاع کتابت شده و رقم هنرمند در صفحه‌ی آخر جزو پنجم چنین است: «کتبه و ذهبه عثمان بن الحسین بن ابی‌سهل الوراق غزنوی... فی سنه اربع و ستین و اربعمائه».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (356 -355 / 1)، گلستان هنر (بیست و پنج).

وردی اصفهانی

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم ق)، نقاش و خطاط. از هنرمندان گمنام و اهل اصفهان بود. تنها اثر وی، نسخه‌ای مصور است که جهت اسکندر سلطان ابن عمر شیخ به سال 816 ق کتابت و مصور ساخته است. یک صفحه‌ی مصور این نسخه، تصاویری متنوع و اعجاب‌آور است که بعضی از افراد سوار شترمرغ و شیر و اژدها شده و در جای دیگر، یک انسان دو سر و کسی که در انتهای دستش سر انسانی روییده است، دیده می‌شود. و در ذیل هر تصویر، تعبیراتی یاد نموده که بعضی از آنها، مثلا در تصویر کسی که یک دستش سر انسان روییده، نوشته شده: «صورت پر سیاوش، اما آن چه منجمان گویند که بر فلک‌البروج است از صورت قطب شمالی، سر بریده غولی بر دست چپ دارد...» و رقم نهاده: «کار شیخ وردی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1465/3).

وشمگیر دیلمی، شمس‌المعالی، ابوالحسن قابوس

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(403 -366 ق)، ادیب، دانشمند، خطاط و شاعر. از سلسله‌ی آل زیار و از پادشاهان ادب‌پرور زمان خود بود که بسیاری از شاعران فارسی و عربی زبان، حکما و دانشمدان تحت حمایت او به سر می‌بردند. پایتخت او از مراکز علم و ادب آن روزگار به حساب می‌آمد و شعرایی چون: خسروی سرخسی و قمری گرگانی و دانشمندانی چون: ابوریحان بیرونی و ابوعلی سینا به درباش رفت و آمد داشتند. ابوریحان بیرونی کتاب معروف خود «آثار الباقیه» را در 390 ق به نام قابوس تألیف کرد. قابوس به عربی و فارسی شعر می‌سرود و در فن انشاء نثر عربی مهارت داشت. در زمینه‌ی خط نیز ماهر بود و خط ثلث و نسخ او در نهایت خوبی بود.گویند صاحب بن عباد هرگاه خط او را می‌دید به بال و پر طاوس تشبیه می‌کرد و می‌گفت: «هذا خط قابوس امجناح طاوس». قابوس به نثر عربی رسائلی دارد که ابوالحسن علی بن محمد یزدادی آن را جمع‌آوری کرده و نام آن را «کمال البلاغه»گذاشته است. ابن‌اسفندیار در «تاریخ طبرستان» خود قطعاتی از آن را آورده است.وی عاقبت بر اثر شورش لشکریان خود به زندان افتاد و چندی بعد به قتل رسید. از شعر فارسی او تنها ابیاتی شامل: قطعه و رباعی در تذکره‌ها باقی است. در «ریحانه» کتاب «قابوس‌نامه»، که از آثار عنصرالمعالی کیکاوس بن اسکندر بن قابوس برای فرزندش گیلان‌شاه می‌باشد، به نام قابوس ذکر شده است.[1]
(مقتول 403 ق)، نویسنده، شاعر و خطاط. چهارمین امیر گرگان و طبرستان و گیلان و دیلمان و مردی ادیب و ادیب‌پرور بود. بزرگانی چون ابوعلی سینا، ابوریحان بیرونی و ابن‌هندو به دربار او راه یافتند، و ابوریحان کتاب «آثار الباقیه» را به نام او نوشت. گروه بسیاری از شعرا و سخنوران نیز او را ستوده‌اند. وی پس از پناه دادن به فخرالدوله‌ی دیلمی که از خویشان نزدیکش بود، مورد تهاجم برادران فخرالدوله، عضدالدوله و مؤیدالدوله قرار گرفت و شکست خورد و از سال 371 تا سال 388 ق به خراسان پناه برد، و با وجود مساعدت نوح بن منصور سامانی موفقیتی به دست نیاورد. در سال 388 ق مجدداً بر گرگان و طبرستان و گیلان مسلط گشت و در سال 403 ق به توطئه‌ی بعضی از سردارانش اسیر و مقتول شد و در اطراف گرگان به خاک سپرده شد. بعد از او پسرش، فلک المعالی منوچهر، جای او را گرفت. امیر قابوس از نویسندگان بزرگ عهد

خود بود و رسائلی از او به عربی و اشعاری به عربی و فارسی باقی مانده است. مجموعه‌ی رسائل او را ابوالحسن علی بن محمد یزدادی گردآوری کرده است که به «کمال البلاغه» موسوم است و به چاپ رسیده است. خط نسخ را نیکو می‌نوشت و می‌گویند هرگاه صاحب بن عباد خط او را می‌دید می‌گفت: «هذا خط قابوس أم جناح طاووس».[2]
(معمر. کاوس (ه.م)) ابن وشمگیر بن زیار مکنی به ابوالحسن و ملقب به شمس‌المعالی، از پادشاهان آل‌زیار (جل. 366 ه.ق- عزل 371 ه.ق جل. مجدد 388 ه.ق- مقت. 433 ه.ق). وی پس از برادر خود بیستون ابن وشمگیر بر تخت جلوس کرد. در همین سال رکن‌الدوله درگذشت و قلمرو او میان سه پسرش: عضدالدوله، مؤیدالدوله و فخرالدوله تقسیم شد. عضدالدوله و مؤیدالدوله در ملک فخرالدوله طمع کردند و جنگی درگرفت و سرانجام فخرالدوله به طبرستان گریخت و به قابوس- که شوهرخاله‌ی او بود- پناه برد. عضدالدوله و مؤیدالدوله به قابوس پیغام دادند که فخرالدوله را به ایشان تحویل دهد، ولی او نپذیرفت، در نتیجه بهانه‌ای برای لشکرکشی عضدالدوله به طبرستان و گرگان فراهم آمد، و چون قابوس تاب مقاومت نداشت، پس از مختصر جنگی در نزدیکی استراباد منهزم شد و با فخرالدوله به خراسان گریخت (سال 371 ه.ق). حکومت خراسان از طرف سامانیان در این تاریخ به حسام‌الدوله تاش بود. وی از جانب نوح بن منصور سامانی مأموریت یافت که قابوس و فخرالدوله را مدد کند. حسام‌الدوله و امیر فائق گرگان را محاصره کردند، ولی مؤیدالدوله با دادن رشوه‌ی بسیار به فائق او را بفریفت تا در اثنای جنگ فرار کرد، و دیگران نیز تاب پایداری نیاورده شکست خوردند و لشکریان سامانی کاری از پیش نبردند. قابوس پس از چهار سال سلطنت، در حدود 18 سال (388 -371 ه.ق) از امارت محروم بود و در این مدت در خراسان در پناه سامانیان می‌زیست. اما فخرالدوله چون برادرش عضدالدوله به سال 371 ه.ق و برادر دیگرش مؤیدالدوله به سال 373 مردند، به دعوت صاحب بن عباد وزیر مؤیدالدوله از خراسان به ری آمد و به جای برادر نشست، ولی گرگان را به جای آنکه به قابوس واگذار کند، به ابوالعباس حسام‌الدوله تاش واگذاشت، و آن ولایت همچنان تا سال 388 در دست عمال آل‌بویه بماند. پس از مرگ صاحب بن عباد (385) و وفات فخرالدوله (387) در احوال دیلمیان عراق ضعف و ناتوانی ظهور کرد و جانشینی فخرالدوله به پسر خردسالش رسید. قابوس از فرصت استفاده کرد، و چون دیگر از یاری سامانیان- که خود گرفتار هرج و مرج بودند- مأیوس شد، درصدد برآمد که به یاران دیلمی و طبری خود متوسل شود و مستقیماً گرگان را از عمال آل‌بویه بازگیرد. نخستین کسی که به یاری او برخاست، اسپهبد شهریار بن شروین از اسپهبدان طبرستان بود، و او به

سهولت بر برادران فخرالدوله پیروز شد و در قسمتی از طبرستان که تحت فرمان او بود بنام شمس‌المعالی خطبه خواند. آمل را هم دو تن دیگر از طرفداران قابوس تسخیر کردند و بر استرآباد دست یافتند و سرانجام گرگان را هم تسخیر نمودند. قابوس در شعبان 388 به پایتخت خود برگشت و در دوره‌ی دوم سلطنت از طرف مغرب دامنه‌ی متصرفات خود را وسعت داد. وی مردی درشت‌خو، بیرحم، پرخشم و غضب بود و به آسانی حکم به کشتن می‌داد و به اندک سوءظنی دست به قتل بیگناهان می‌زد. به همین سبب جمعی بسیار به دست او کشته شدند و کینه‌ی او در سینه‌ی غالب سران لشکری جا گرفت، تا وقتی که حاجب مخصوص خویش را که مردی بی‌آزار و محبوب لشکر بود کشت، لشکریان شورش کردند و او را به زندان انداختند و پسرش فلک‌المعالی منوچهر به جای او جلوس کرد، و سپس قابوس را کشتند. قابوس مشهورترین فرد از خاندان آل‌زیار است. مردی فاضل و ادیب و فضل‌دوست و خوش‌خط بود. گویند صاحب بن عباد هرگاه خط او را می‌دید می‌گفت: «اهذا خط قابوس او جناح طاوس». وی در نثر عربی با بهترین بلیغان زمان دم برابری می‌زد و در شعر پارسی و تازی دست داشت. بیرونی کتاب آثارالباقیه را به نام او تألیف کرده. ترسلات وی را ابوالحسن علی ابن محمد یزدادی جمع کرده و «کمال‌البلاغه» نامیده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] آتشکده‌ی آذر (83 -82 / 1)، الاعلام (4 -3 / 6)، از سعدی تا جامی (301 -300)، اعیان الشیعه (434 -432 / 8)، تاریخ ادبیات در ایران (641 -640 / 1)، تاریخ برگزیدگان (71 -70)، تاریخ گزیده (420، 415 -414)، تذکره‌ی روز روشن (643)، تذکره الشعراء (57 -55)، حبیب السیر (442 -440 / 2)، الذریعه (859 / 9)، ریحانه (252 -251 / 3)، شاعران بی‌دیوان (380 -378)، شخصیت‌های نامی (387 -386)، فرهنگ سخنوران (728)، الکامل (267 -266 / 7)، کشف الظنون (1509)، لباب الالباب (30 -29 / 1)، لغت‌نامه (ذیل/ قابوس)، مجمع الفصحا (108 -107 / 1)، معجم الادباء (333 -219 / 16)، معجم المؤلفین (91 / 8)، النجوم الزاهره (233 / 4)، وفیات الاعیان (82 -79 / 4)، هدیه العارفین (825 / 1)، هفت اقلیم (97 -96 / 3).
[2] آتشکده‌ی آذر (83 -82/ 1)، تاریخ ادبیات در ایران (641 -640، 302 /212، 1)، تاریخ گزیده (420، 415 -414، 388)، تذکرة الشعراء (57 -55)، حبیب السیر (443 -440/ 2)، الکنی والالقاب (369 -368/ 2)، لباب الالباب (31 -30/ 1)، لغت‌نامه (ذیل/ قابوس).

وصال شیرازی، محمد شفیع

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1262 -1197 ق)، عالم، ادیب، شاعر، عارف و خطاط. مکنی به ابواحمد. مشهور به میرزا کوچک. وی از هنرمندان ذوفنون بود که در شیراز به دنیا آمد. خاندانش در دوره‌ی صفویان و افشاریان و زندیان دارای مناصب دیوانی بودند و خود نیز از بزرگان دانش و ادب و هنر در دوره‌ی فتحعلی شاه و محمد شاه قاجار بود. او در آغاز جوانی به تحصیل دانش پرداخت و از علوم و فنون عصر خویش بهره‌ی کافی یافت و چون دارای ذوق و مشرب عرفانی بود، دل در صحبت مشایخ صوفیه بست و به میرزا ابوالقاسم سکوت سر سپرد. میرزا محمد شفیع در نوشتن خطوط سبعه استاد بوده و به ویژه، در نسخ و نستعلیق مهارت به سزایی داشته اشت. از شاگردان وی در خط نستعلیق، میرزا فتحعلی حجاب شیرازی است. در شعر، عمده‌ی شهرت او به واسطه‌ی غزلیات عارفانه و مراثی شورانگیزی است که به پیروی از محتشم کاشانی سروده است. همچنین قصایدی نیز در مدح شاهان قاجار و بزرگان شیراز دارد. وی در نخستین اشعار خود مهجور تخلص می‌کرد، اما پس از آشنایی با میرزا ابوالقاسم سکوت تخلص وصال را برگزید. وصال علاوه بر این فضایل، صدایی خوش داشت و مشهور است که سه تار نیز می‌نواخته است. وی گویا در نقاشی و تذهیب و صحافی متبحر بوده و آورده‌اند هنگامی که فتحعلی شاه برای بازدید خطه‌ی فارس به شیراز رفته بود، وصال قرآنی را که با هفت نوع خط نوشته و در تذهیب و تجلید آن هنرمندی بسیار به کار برده بود، به شاه تقدیم کرد و فتحعلی شاه نیز کمالات وی را ستود. از مصاحبان و معاشران او قاآنی شیرازی است. وصال در طول حیاتش، یک بار به عزم سفر هندوستان، از زادگاه خود به بوشهر رفت، لیکن در آنجا از سفر خود منصرف شد و دوباره به شیراز بازگشت. وی در اواخر عمر نابینا شد و سپس در شیراز درگذشت و در بقعه‌ی شاهچراغ به خاک سپرده شد. از آثار او: مثنوی «بزم وصال»، در هفت هزار بیت؛ تکمیل «فرهاد و شیرین» وحشی بافقی؛ ترجمه‌ی «اطواق الذهب» زمخشری، به فارسی؛ «سفینه»، در تفسیر احادیث قدسیه؛ «صبح وصال»، به سبک «گلستان» سعدی؛ «دیوان» شعر. از خطوط او: یک نسخه «اوصاف الاشراف» خواجه نصیر، به قلم کتابت متوسط، با رقم: «حرره العبد الاقل محمد شفیع المشهور بمیرزا کوچک، المتخلص بوصال سنه 1239»؛ ادعیه‌ی نیم ربعی، نسخ

کتابت و نستعلیق کتابت خفی خوش، با رقم: «اقل... میرزا کوچک مسمی بمحمد شفیع متخلص بالوصال... 1243)؛ یک نسخه «کلیات» سعدی، به قلم نستعلیق کتابت خفی خوش، با رقم: «حرره العبد... میرزا کوچک ابن المرحوم میرزا محمد اسماعیل الشیرازی... سنه‌ی 1245»؛ یک نسخه دفتر اول «مثنوی» مولانا، به قلم کتابت خفی عالی، با رقم: «... محمد شفیع المشتهر به میرزا کوچک المتخلص بوصال فی دارالعلم شیراز 1246»؛ یک نسخه «حدیقةالحقیقه» سنایی، به قلم کتابت جلی خوش، با رقم: «کتبه العبد العاصی محمد شفیع متخلص بوصال الشیرازی... سنه‌ی هزار و دویست و پنجاه و پنج»؛ چند نسخه از کلام‌اللّه مجید، به خط نسخ و رقاع عالی و خوش، با تاریخ‌های 1255 ،1254 ،1236 و 1259 ق و قطعات مختلف دیگر.[1]

میرزا محمدشفیع بن محمد اسماعیل شیرازی معروف به میرزا کوچک شاعر اوایل دوره‌ی قاجاریه (و. 1197 ه.ق- 1782 م- ف. 1262 ه.ق- 1845 م) خاندانش در دوره‌ی صفویان، افشاریان، زندیان به اعمال دیوانی مشغول بودند. وصال در دوره‌ی جوانی مدتی سرگرم تحصیل ادب، خط و هنرهای زیبا، موسیقی و سیر در مقامات عرفانی بود. دیوان اشعارش شامل قصاید، غزلیات و مثنویهای «بزم وصال» و تکمله‌ی فرهاد و شیرین وحشی بافقی است و نیز کتابی در ترجمه و شرح و نظم «اطواق‌الذهب» زمخشری دارد. پسران وصال یعنی وقار، حکیم، داوری، فرهنگ، توحید، یزدانی، همه از شاعران و هنرمندان عهد خود بودند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[1] آثار عجم (358)، احوال و آثار خوشنویسان (1177 -1175/ 4 ،762 -755/ 3)، از صبا تا نیما (44 -40/ 1)، اطلس خط (359 -358)، تاریخ ادبیات ایران، براون (205 -203/ 4)، تاریخ موسیقی (421 -420، 383 -382/ 1)، تاریخ هنرهای ملی (959 -958/ 2)، حدیقةالشعراء (2000 -1987/ 3)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (813 -803/ 5)، دایرةالمعارف فارسی (3170/ 2)، الذریعه (190/ 16 ،1268/ 9)، روضةالصفا (132/ 10)، ریاض‌العارفین (350 -337)، ریحانه (330 -321/ 6)، سفینةالمحمود (521 -514/ 2)، شرح حال رجال (239 -238/ 6)، صبح گلشن (592 -591)، طرائق‌الحقائق (370 -365/ 3)، فارسنامه‌ی ناصری (997 -990/ 2)، فرهنگ سخنوران (981)، کارنامه‌ی بزرگان (353 -352)، گنج سخن (200 -197/ 3)، مجمع‌الفصحا (1131 -1091/ 6)، مرآت‌الفصاحه (691 -687)، مصطبه‌ی خراب (206 -202)، مکارم‌الآثار (1669/ 5 ،66 -61/ 1)، مؤلفین کتب چاپی (434 -433/ 3)، نگارستان دارا (275 -273)، یادگار (س 1، ش 3، ص 71 -67).

وصالی تبریزی، محمد

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط و شاعر، متخلص به وصالی. در تبریز به دنیا آمد. وی در کتابت نستعلیق متبحر بود و شعر نیز می‌سرود. او هنگام سفر به هند، در کاشان با تقی‌الدین کاشانی، صاحب «خلاصة الاشعار»، ملاقات نمود.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (955 -954/ 3 -281 -280/ 1)، تاریخ نظم و نثر (707)، دانشمندان آذربایجان (394)، الذریعه (1269/ 9)، فرهنگ سخنوران (981)، کاروان هند (1520 -1519/ 2).

وصفی

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، خطاط. وی همه اقلام را خوش می‌نوشت و از آثار او قطعه‌ای است به اقلام مختلف از جمله شکسته تعلیق نیم دو دانگ خوش، با رقم: «این صفحه مرقوم شد برسم مطالعه‌ی شریف اعلیحضرت... سلطان عادل، آنکه بود:
بود سلطان درویشان عالم
بدرویشی و سلطانی مسلم
خلد اللّه ایام حکومته و دولته الی یوم‌الدین کتبه الحقیر وصفی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1285 -1284/ 4).

وفادار، مجید

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1357/ 1354 -1291 ق)، موسیقیدان. در تهران به دنیا آمد. پدرش مدیریت کتابخانه‌ی مدرسه‌ی کالج را برعهده داشت و او نیز در همان مدرسه به تحصیل پرداخت. پس از اتمام دوره‌ی متوسطه، به موسیقی علاقه‌مند شد و در محضر حسین خان اسماعیل‌زاده نواختن ویولون را آموخت. سپس در کلاس رضا محجوبی پیش درآمدها و ضربها را فراگرفت و ردیف میرزا حسینقلی را نیز نزد علی‌اکبر شهنازی آموخت. بعدها به یادگیری نت علاقه‌مند شد و ابتدا نزد آلبریک، یکی از همشاگردی‌های ارمنی خود و بعد در محضر ابوالحسن صبا نت خوانی را فراگرفت. وفادار بعد از تأسیس رادیو در 1319 ش، همکاری خود را با این سازمان آغاز نمود و تا 1339 ش برای رادیو نوازندگی و آهنگ‌سازی کرد. وی در ضمن رهبری و ارکستری شماره‌ی سه را نیز در رادیو بر عهده داشت. ساخته‌های او بالغ بر سیصد آهنگ است، از جمله: «شب جدایی»؛ «گل اومد بهار اومد»؛ «یار نازنین»؛ «عشق تو»؛ «گلنار»؛ «آمدم، آمدم»؛ «مرا ببوس»؛ «گل سفید»؛ «صبا به یار عزیز».[1]
مجید وفادار 1291 -1357، در حال حاضر که نوشتن سرگذشت هنرمندان موسیقی ایرانی رونق یافته و سعی می‌شود که نام و یاد آنان زنده نگهداشته شود، مجید وفادار از جمله کسانی است که بسیار مهجور واقع شده‌اند. او در زمان خود از مشهورترین نوازندگان و آهنگسازان بود و بسیاری از خوانندگان دهه‌های اخیر، شهرت خود را به ساخته‌های وفادار مدیونند. با این حال، وی عجیب نشناخته مانده است و بنده به جز یک مصاحبه کوتاه در مجله اطلاعات هفتگی سال 1337 که درباره ترانه‌سرایی، آهنگسازی و خوانندگی بود، اثر دیگری از او نیافتم. و این شرح حال نیز تلفیقی است از تکه‌های پراکنده‌ای که در نشریات قدیم سالهای (1310 -40) درباره او خوانده‌ام.
مجید وفادار به سال 1291 در تهران زاده شد. پدر او «میرزا محمدخان وفادار» از فرهنگیان قدیم بود که سالها در مدارس تهران مانند: (ثروت، آلیانس، سلطانی و شرف) به تدریس ادبیات فارسی اشتغال داشت، مردی فرهیخته و متجدد بود و به سبب آشنایی به زبان انگلیسی، به مدیریت کتابخانه‌ی مدرسه آمریکایی در خیابان قوام‌السلطنه (سی‌تیر) منصوب شد و این شغل را تا آخر عمر داشت. کالج آمریکایی از مدارس

معتبر آن دوران بود که بزرگانی چون: پروین اعتصامی، ابوالحسن صبا، روح‌اللّه خالقی و عبدالحسین صبا (برادر استاد صبا و نوازنده سه‌تار) نیز در آنجا درس خوانده‌اند میرزا محمدخان وفادار پدر (مجید و حمید)، در عین داشتن مطالعات فراوان و آشنایی با فرهنگ، هنر و ادب فرنگی، به موسیقی نیز شوقی زیاد داشت. هنرمندانی چون رضا محجوبی، حبیب سماعی و درویش‌خان مهمانان همیشگی او بودند. لیکن او نیز مانند کمال‌السلطنه (پدر ابوالحسن صبا) با همه علاقه‌اش به موسیقی، از این که فرزندان او این هنر را دنبال کنند جداً ابا داشت و آن را دور از شأن مردم باشخصیت می‌دانست مجید کوچک، در همان مدرسه به تحصیل مشغول شد. تا دوره‌ی متوسطه علاقه‌ی خاصی به موسیقی نشان نداد. دوره متوسطه را تمام کرد. مجید وفادار برای اولین‌بار در این مدرسه پیانو را دید و به آن علاقه یافت. موضوع را با پدرش در میان گذاشت و با مخالفت شدید او مواجه شد. وفادار دست به کاری عجیب زد، کاری که در زمان او در ایران شناخته شده نبود (و بیشتر مأخوذ از تأثیر همان فرهنگ اروپایی است که او با آن بزرگ شده بود)؛ دست به اعتصاب غذا زد و تا چند روز مقاومت کرد. بعد از چند روز برای رفع گرسنگی مخفیانه گچ و خاک می‌خورد تا بیمار شد! مساعی پدر برای کشف علت بیماری نتیجه نداد و عاقبت بعد از این که مدیر مدرسه به وفادار کوچک قول انجام هر کاری را که دلش می‌خواست داد، علت را فهمید. مجید به او گفت که عاشق نواختن پیانو است. مدیر مدرسه در نهایت مهربانی او را آزمایش کرد و ملاحظه شد که جثه‌ی کوچک و ریزنقش این طفل برای نواختن پیانو مساعد نیست. سپس ویولن مدرسه را که در اصل متعلق به شخصی به نام «آلک» بود زیر چانه‌ی او گذاشت و نتیجه همان بود. وفادار کوچک به سختی به گریه افتاد و مدیر مدرسه با مشاهده‌ی علاقه او به موسیقی، قول داد که اگر دست از اعتصاب غذا بکشد، برای او یک ویولن کوچک از خارج تهیه خواهد کرد. بعد از چهارماه، ویولن به ایران رسید.
شماتت پدر و نصیحت دیگران، جلودار این علاقه نشد. وفادار با اشتیاقی تمام به محضر استاد بزرگ موسیقی سنتی ایران «حسین‌خان اسماعیل‌زاده» شتافت. اسماعیل‌زاده بهترین استاد کمانچه بود و در زمان خود، همردیف اساتیدی چون: آقا میرزا حسینقلی، میرزا عبداللّه، سماع حضور و نایب اسداللّه اصفهانی بود. شاگردانی که نزد او ویولن می‌زدند، بعدها از مشهورترین نوازندگان شدند: (رضا محجوبی، حسین یاحقی و ابوالحسن صبا). روش تعلیم و ردیفها و همه کلیات و جزئیات همان کمانچه بود، با این تفاوت که روی ویولن نواخته می‌شد. بعد از چند سال، وارد کلاس درس بهترین شاگرد اسماعیل‌زاده شد که در آن ایام به «رضا ویولنی» معروف بود، رضا که بعدها برای خود نام «محجوبی» را برگزید،

ار مشهورترین نوازندگان دوره خود بود که به تعلیم موسیقی اشتغال داشت و کلاسش در لاله‌زار مرکز تجمع هنرمندان و شیفتگان موسیقی بود. در آن هنگام، روح‌اللّه خالقی که جوان نوخاسته‌ای بود نزد رضا محجوبی به یادگیری ویولن اشتغال داشت. شیوه‌ی تدریس رضا مانند استادش حسین‌خان اسماعیل‌زاده و مانند تمام اساتید موسیقی سنتی به طور سینه به سینه و گوشی (حضوری- شفاهی) بود. وی معتقد بود که نت موسیقی از ثبت حالات و ریزه‌کاریهای خاص موسیقی ایران عاجز است و برای شاگرد راهی نیست غیر از این که با ذوق سلیم و گوش حساس خود، این ظرایف را بیاموزد و اجرا کند.
وفادار چنان پیش رفت که در مدتی کوتاه، به سمت خلیفه‌ی کلاس رضا محجوبی تعیین شد. پیش‌درآمدها و ضربی‌ها را نیز از او آموخت. با این که روح‌اللّه خالقی در کتاب سرگذشت موسیقی ایران او را بهترین شاگرد رضا محجوبی می‌داند ولی صدای ساز و شیوه‌ی نواختن او، خاص خود او بود و از جهات رنگ‌آمیزی و خصوصیات دیگر، شباهتی به ساز رضا ندارد و در روالی دیگر است، که مطابق ذوق و سلیقه‌ی او بود و خواستاران فراوانی هم داشت. کلاس رضا محجوبی در 1303 به علت گرفتاریهای روحی او تعطیل شد و وفادار، به کلاس علی‌اکبر شهنازی رفت تا ردیف میرزا حسینقلی را بیاموزد. وفادار عاشق و طلبه‌ای به تمام معنا در موسیقی بود و این خصلتی بود که در هنرجویان امروزه موسیقی ایرانی بسیار کمتر دیده می‌شود. در حقیقت، آموزش موسیقی وفادار، بیشتر به همان سنتی (شفاهی) بود و آشنایی او با مبانی نظری موسیقی، در سالهای بعد بود که جنبه‌ی تکمیلی داشت. علی‌اکبر شهنازی در کلاس، گوشه‌ها را با تار می‌نواخت و او با ویولن تقلید می‌کرد و بعد از دو سال، آن طوری که مطلوب خودش بود، مطالب را فراگرفت. و در همین حین تحصیلات خود را در مدرسه آمریکایی دنبال می‌کرد. به یادگیری «نت» علاقمند شد و ابتدا آن را نزد یکی از همشاگردیهای ارمنی خود موسوم به آلبریک (Albrik) شروع کرد. روزی به هم درس خود، ابوالحسن صبا برخورد که در آن وقت نزد بهترین اساتید موسیقی سنتی تعلیم دیده بود و به مبانی نظری موسیقی نیز آشنایی داشت. صبا با رغبت تمام قبول کرد که نت‌خوانی را به وفادار آموزش دهد و چنین نیز کرد. اولین ظهور او در عالم اجرا، سال 1306 بود. در این هنگام بعد از یک دوره فترت، کار ضبط صفحات ایرانی آغاز شده بود و هنرمندانی چون حبیب سماعی، قمرالملوک وزیری، مرتضی نی‌داود، علی‌اکبر شهنازی، موسی معروفی و مرتضی محجوبی و ظلی و بسیاری دیگر به ضبط آثارشان پرداختند. کمپانی پلیفون (و چند کمپانی دیگر بعد از آن) به خاطر ضبط صفحات متعدد از صدای قمرالملوک وزیری، تجهیزات خود را به تهران آورد. دیگر، هنرمندان برای

پر کردن صفحه ناگزیر نبودند که به کشورهای خارج سفر کنند.
در سال 1306، علی‌اکبر شهنازی سرودی ساخت در وزن دو ضربی (با شعر «شمس ملک آرا») با این مطلع: «تا جوانان ایران ز جان نکوشید...» این سرود را در ارکستری مرکب از علی‌اکبر شهنازی (تار)، ابراهیم منصوری (ویولن) و حسین استوار (پیانو) می‌نواختند و مجید وفادار، «خواننده‌ی» آن بود. صفحه منتشر شد و عکس‌العمل شدید پدر را برانگیخت و دیگر خوانندگانی وفادار ادامه نیافت.
در دهه 1320، نوع جدیدی از موسیقی در ایران رواج یافت. کوشش‌های روح‌اللّه خالقی، تأسیس «انجمن موسیقی ملی» را در خیابان هدایت سبب شد. این انجمن، کلاسهایی برای آموزش موسیقی ترتیب داد که اکثر نوازندگان مشهور آن روز در آنجا تدریس می‌کردند و کنسرتهایی نیز برپا می‌داشت. وفادار در کلاسهای تئوری موسیقی که تحت تدریس روح‌اللّه خالقی بود حاضر می‌شد و هر وقت که دست می‌داد، به مطالعه می‌پرداخت. به زودی عنوان نوازنده (هرچند در مدتی کوتاه) وارد انجمن شد. در یکی از کنسرتها، وفادار روی صحنه به تنهایی ویولن نواخت و شیوه‌ی نواختن وی، مورد پسند کلنل وزیری واقع شد. وزیری که از ساز کسی تمجید نمی‌کرد و بس مشکل‌پسند بود، پس از اتمام کنسرت، روی او را بوسید و تشویق بسیار کرد. بعد از تأسیس رادیو در سال 1319 وفادار گاه و بی‌گاه در آنجا به کار می‌پرداخت. او از میان نوازندگان تمبک به مهدی غیاثی علاقه داشت و همراه او می‌نواخت. برادرش حمید وفادار نیز اهل موسیقی و ساز بود. این دو برادر همراه و همدم یارانی چون حسین قوامی (خواننده)، مرتضی محجوبی (نوازنده و آهنگساز)، اسماعیل نواب صفا (شاعر و ترانه‌سرا) بودند و عکسهایی از آن دوران به یادگار مانده است. وفادار کمتر صفحه پرکرد و بیشتر به نوازندگی در رادیو پرداخت. مدتی آهنگسازی کرد و مدتی نیز رهبری یکی از ارکسترهای رادیو را به عهده داشت. از لحاظ نوازندگی، با این که تعلیم یافته‌ی مکتب موسیقیدانان سنتی است، ولی نمی‌توان او را نوازنده‌ای سنتی دانست. وفادار از زمره‌ی شیرین‌نوازان است و از نخستین چهره‌های این موج می‌باشد. این شیوه که از سالهای 1310 به بعد متولد شد و رواج یافت مبتنی بر تغییراتی در روند و اجرای موسیقی سنتی بود؛ آرام شدن ریتمها، ورود سازهای فرنگی، پیدایش مالشها و ناله‌های مخصوص، اتکاء بر ذوق و حال به جای اجرای کلاسیک و مو به موی ردیف سنتی، پیدایش وزنهای دیگر (که برگرفته از موسیقی اروپایی و موزیک نظام بود)، اهمیت یافتن ترانه و ترانه‌سرایی و خصایلی دیگر، از ویژگیهای شیرین‌نوازی هستند. در حقیقت، بیش از دو سوم نوازندگان نیم قرن اخیر، از این گروه هستند.
اولین آهنگ مجید وفادار، «شب جدایی» بود که شعر آن از رهی معیری

است (نت آهنگ و شعر آن در کتاب آزاده رهی چاپ شده است). این آهنگ که در مایه‌ی دشتی بود، در سال 1315 ساخته شد و مورد استقبال فراوان واقع شد. ابتدا رضاقلی میرزا ظلی و بعد روح‌بخش و بنان آن ترانه را خواند. آهنگهای وفادار باعث شهرت بسیاری از خوانندگان روز شد در حالی که خود وی از عایدات این ساخته‌ها، بی‌بهره بود. وفادار یار و دستگیر بسیاری از جوانانی بود که سودای ورود به این عرصه را در سر داشتند. مرضیه، دلکش، الهه، ناهید سرفراز، روح‌بخش، پوران، آذر، فرح از این جمله هستند. در اوایل دهه 1330، داریوش رفیعی، جوانی که صدای غم‌انگیز و گرفته‌ای داشت، با اجرای ساخته‌های وفادار و یاری او به شهرت رسید. رفیعی که (فرزند میرزا محمد رفیعی نماینده مردم بم در مجلس شورا بود) به موسیقی علاقه داشت و نزد سید جواد بدیع‌زاده آواز فراگرفته بود و در زندگی شخصی نیز اخلاقی صمیمی و بی‌ریا، شوریده و وارسته داشت. هر چند که بعدها، قربانی اجتماعی شد که او را در سنین جوانی از میان برد.
ساخته‌های وفادار به حدود 300 عدد آهنگ بالغ می‌شود. از جمله: «گل اومد بهار اومد»، «یار نازنین»، «عشق تو»، «شب جدایی»، «گلنار»، «صبا به یار عزیز»، «گل سفید»، «ساقی امشب مرا دیوانه کردی»، «آمدم، آمدم». زمانی، روی شعر دکتر حیدر رقابی متخلص به «هاله» شعری ساخت که با ویولن خودش و پیانوی روحانی و صدای حسن گلنراقی روی صفحات گرامافون ضبط شد و به «مرا ببوس» اشتهار یافت. انتشار این صفحه در آن زمان مصادف با اعدام یکی از افسران توده‌ای مصادف بود و داستانهایی که برای این شعر و آهنگ در بین افواه عامه رواج یافت، استقبال از این صفحه را دو چندان کرد. استقبال شایان توجهی که خود وفادار، از آن نصیبی نبرد. مجید وفادار، تا سال 1339، در عین نوازندگی و سازندگی برای رادیو، رهبری و سرپرستی ارکستر شماره 3 را نیز در رادیو به عهده داشت و سرپرست برنامه موسیقی کارگردان نیز بود و تا آنجا که بنده اطلاع دارم از همین اداره نیز بازنشسته شد. سالهای آخر عمر را به گوشه‌نشینی گذراند و قبل از انقلاب درگذشت. وی به گفته دوستانش و آقای حسین قوامی، مردی بود متواضع، مهربان، خوشرو و بسیار حساس و همین حساسیت در عین این که الهام‌بخش هنری و آثارش بود، بلای جانش هم بود و او را یک نفس تا آخر عمر آسوده نگذاشت. از وفادار در ویولن شاگرد شناخته شده‌ای باقی نمانده است. نت آهنگها و اشعارش در مجلات موزیک ایران و موسیقی رادیو ایران به چاپ رسیده است.
برگرفته از کتاب :مردان موسیقی سنتی و نوین ایران (جلد اول)
منابع زندگینامه :[1] تاریخ تحول ضبط موسیقی (325 ،310 ،309)، تاریخ

موسیقی (588/ 2)، سرگذشت موسیقی (457/ 1)، سیمای هنرمندان (386 ،172/ 1)، مردان موسیقی (254 -248/ 1).

وفای شیرازی، حسنعلی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1276 -1224 ق)، طبیب، خطاط و شاعر، متخلص به وفا. مشهور به میرزا بزرگ طبیب. در شیراز به دنیا آمد. در خدمت پدر کسب کمال کرد و در علم طب مهارت یافت. وی خط نستعلیق را خوب می‌نوشت و در زمینه‌ی شاعری نیز تبحر داشت. در 1254 ق به هندوستان مسافرت کرد و از آنجا به سفر حج رفت. وفا در مدح محمد علی پاشا، خدیو مصر، که در مکه او را ملاقات کرد، قصیده‌ای سرود. از طریق مصر و اسکندریه برای تکمیل علم طب به اروپا رفت و مدتی در شهرهای پاریس و لندن مشغول تحصیل بود، سپس به هندوستان برگشت و چند سال در کلکته به تدریس طب اشتغال داشت. وی در راه بازگشت به ایران به منظور زیارت مشهد رضوی، از کلکته به بمبئی رفت و در آنجا درگذشت. از آثار وی: «دیوان» شعر، شامل کلیات، قصاید، غزلیات، قطعات و رباعیات، قریب پانزده هزار بیت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (100 -99/ 1)، حدیقةالشعراء (2009 -2007/ 3)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (820 -815/ 5)، الذریعه (1272/ 9)، صبح گلشن (595)، فارسنامه‌ی ناصری (1112 -1108/ 2)، فرهنگ سخنوران (984)، مرآت‌الفصاحه (694 -693)، مصطبه‌ی خراب (208 -207).

وفای نایینی، حسینعلی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم و چهاردهم ق)، خطاط و شاعر، متخلص به وفا. وی برادر کوچکتر میرزا حسنعلی خان طایر، صاحب تذکره‌ی «نائین» است. در سنین جوانی، گلشن تخلص می‌کرد، سپس در حدود 1302 ق تغییر تخلص داد. وی با مقدمات عربی و ادبیات و طب آشنایی داشت. خط شکسته و نستعلیق را هم خوب می‌نوشت. از آثار او: شرحی بر قصیده‌ی «لامیة العجم» طغرایی.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :حدیقةالشعراء (2020 -2019/ 3).

وقار شیرازی، احمد

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1298 -1232 ق)، شاعر،ادیب و خطاط. وی فرزند بزرگ وصال شیرازی بود که در شیراز به دنیا آمد. بعد از فراگیری مقدمات به تحصیل فقه و اصول و حکمت الهی پرداخت و پس از اتمام تحصیل به تألیف و تصنیف همت گماشت. وی در اصناف شعر متبحر و در فن انشاء مهارت داشت. وقار در 1266 ق با برادر خود میرزا محمود حکیم به هندوستان رفت و در مدت توقفش در بمبئی، کتاب «مثنوی» مولوی را در مدت چهار ماه با خط خوش نوشت و به چاپ رسانید و سپس به زادگاه خود بازگشت. در 1290 ق به زیارت عتبات رفت و در راه بازگشت، به تهران آمد و مورد عنایت ناصرالدین شاه واقع شد. وقار علاوه بر نستعلیق، خطوط نسخ و رقاع و شکسته نستعلیق را استادانه می‌نوشت و به ویژه در خط نسخ کمتر نظیر داشت. وی در شیراز درگذشت و در جوار پدر خود به خاک سپرده شد. از آثار او: «انجمن دانش»، به سبک «گلستان» سعدی؛ «رموز الامارة»، ترجمه و شرح نامه‌ی حضرت علی (ع) به مالک اشتر؛ مثنوی «بهرام و بهروز»؛ «روزنامه‌ی خسروان پارسی»، که فرهنگ شیرازی آن را «تاریخ ملوک عجم» خوانده است؛ مثنوی «خضر و موسی»؛ «قانون الصدارة»؛ «مزغزار»، که نثری مسجع به روش «کلیله و دمنه» دارد؛ کتاب «مجالس السنة و محافل الازمنة»، به سبک «کشکول» شیخ‌بهائی؛ «عشره کامله»، در ذکر مصایب امام حسین (ع) و اصحاب و اولادش؛ رساله‌ای در تفسر آیه‌ی «لیغفر لک اللّه ما تقدم من ذنبک و ما تأخر»؛ «شرح شش رباعی محتشم»، در دوازده فصل؛ «تاریخ چهارده معصوم»، که توسط فرزندش، همت شیرازی، تکمیل شده است؛ «دیوان» شعر و چند رساله‌ی کوچک و ناتمام دیگر. از خطوط او: قرآن نیم ورقی، جلد روغنی کار علی اشرف، متن نسخ کتابت خوش و ترجمه نستعلیق کتابت خفی متوسط و پایان رقاع کتابت خوش، با رقم: «حرره... خادم الفقراء احمد المتخلص بوقار... 1281»؛ قرآن وزیری، نسخ کتابت خفی خوش و حواشی نستعلیق و شکسته خفی خوش، سر سوره‌ها و آخر رقاع کتابت خوش، با رقم: «کتبه و حرره... احمد الشیرازی المتخلص بالوقار... 1278»؛ یک نسخه «صحیفه‌ی سجادیه»، نسخ کتابت خفی خوش، با رقم: «... احمد الوقار فی سنة 1285»؛ یک نسخه «شرح اسماء قدسیه»، نسخ کتابت جلی و خفی و رقاع خوش، با رقم: «کتبه العبد... احمد الوقار ابن المرحوم الوصال الشیرازی

فی سنة 1274»؛ یک نسخه «دعای کمیل»، نسخ کتابت و رقاع خوش، با رقم: «... و انا العبد احمد الشیرازی المتخلص بالوقار... سنة 1281».[1]
نامش میرزا احمد، تخلصش وقار و نخستین پسر وصال شیرازی است (و. 1232 ه.ق- ف. شیرتز 1298 ه.ق) پدرش از هشت سالگی تربیت و تعلیم و ارشاد او را به عهده گرفت تا در فن خوشنویسی، شعر، معانی، بیان و فلسفه استاد گشت. پس از مرگ پدر در سال 1265 ه.ق به هندوستان سفر کرد و در آنجا به نوشتن و تصحیح کتاب مثنوی مولانا جلال‌الدین بلخی همت گماشت و آن کتاب را به خط نسخ در 116 صفحه نوشت و تحشیه کرد و به چاپ رساند و هم در این سفر مثنوی «بهرام و بهروز» را سرایید و آن را در ربیع‌الثانی 1266 به پایان رساند. پس از بازگشت از هند مدت 8 سال در شیراز ماند و پس از آن به تهران آمد. در سال 1274 گویا به وسیله‌ی صدراعظم به ناصرالدین شاه معرفی شد و پس از چند مسافرت به شیراز و تهران و کرمانشاه در سال 1298 پس از 66 سال زندگی جهان را بدرود گفت. وقار از خاندان وصال دانشمندی بنام است و تألیفات فراوان دارد و از آن جمله است: اطواق‌الذهب که از نثر و نظم مرکب است- انجمن دانش در آداب و اخلاق. کتاب «شرح و ترجمه نامه‌ی علی (ع) به مالک اشتر» و «مثنوی بهرام و بهروز» و «مثنوی خضر و موسی» و «قانون الصداره» و «مرغزار» و «کتاب مجالس السنة و محافل الازمنه» و «عشره کامله» و «ترجمه‌ی منظومه‌ی عربی حاجی ملا هادی سبزواری» و «سیاحت‌نامه از شیراز تا بندر ابوشهر» و «اهبة‌الادیب» و «ریحانة‌الادب» و «تاریخ چهارده معصوم» و «رساله در علم بدیع» و غیره.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] آثار عجم (358 -356)، احوال و آثار خوشنویسان (1043 -1041/ 4 ،56 -55/ 1)، اطلس خط (564)، تاریخ ادبیات ایران، براون (205/ 4)، تاریخ هنرهای ملی (986 -985/ 2)، حدیقة‌الشعراء (2040 -2028/ 3)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (833 -821/ 5)، الذریعه (311 -310/ 20 ،1277 -1276/ 9 ،165/ 3 -365/ 2)، ریحانه (338 -336/ 6)، شرح حال رجال (26 -25/ 6)، صبح گلشن (599)، طرائق‌الحقائق (374 -372/ 3)، فارسنامه‌ی ناصری (1005 -997/ 2)، فرهنگ سخنوران (986)، الماثر والآثار (215)، مجمع‌الفصحا (1153 -1132/ 6)، مرآت‌الفصاحه (701 -697)، مکارم‌الآثار (950 -949/ 3)، مؤلفین کتب چاپی (494 -493/ 1)، هدیة‌العارفین (189/ 1).

وقار، احمد

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
از اوست: صحیفه‌ی سجادیه قطع نیم‌ربعی نسخ کتابت خفی خوش (تند) با رقم «... در حضور... حرره الداعی لدوام الدولة الناصرية احمد الوقار فی سنة 1285» نزد همشیره‌ی آقای سرهنگ حسینی.
یک قطعه نسخ نیم دو دانگ جلی و رقاع خوش با رقم: «حرره العبد... احمد الوقار ابن المرحوم الوصال فی 1274 در دارالخلافه‌ی تهران. در مجموعه‌ی حاج سید نصرالله تقوی.
شرح اسماء قدسیه وزیری کوچک جلد روغنی سرلوح مذهب نسخ کتابت جلی و خفی و رقاع خوش با رقم: «کتبه العبد الاقل الداعی لابود الدولة القاهرة العلية العالية الناصرية... و انا العبد احمد الوقار ابن المرحوم الوصال الشيرازی» «فی سنة 1274» در کتابخانه‌ی سلطنتی.
دعای کمیل وزیری کوچک جلد روغنی سرلوح مذهب به قلم زر و الوان نسخ کتابت و رقاع خوش با رقم «حرره العبد... لداعی لابود الدولة... الناصرية... و انا العبد احمد الشيرازی المتخلص بالوقار ابن المرحوم المبرور والوصال طاب ثراه» «فی دارالخلافة تهران- سنة 1281» در کتابخانه‌ی سلطنتی.
قرآن وزیری پنج صفحه‌ی اول تمام مذهب مرصع ممتاز بین السطور طلااندازی حواشی باریک تشعیرسازی مذهب جلد روغنی عالی تزیین عالی متن نسخ کتابت خفی خوش. حواشی نستعلیق و شکسته خفی خوش سر سوره‌ها و آخر رقاع کتابت خوش با رقم «کتبه و حرر امتثالا لامر... حسام‌السلطنة العالية سلطان مراد میرزا... و کاتب هذا الکتاب الکریم والقرآن العظیم العبد الفقیر الحقیر الداعی الجانی ابن المرحوم المبرور الغفور الوصال طاب ثاره... العبد احمد الشیرازی المتخلص بالوقار غفرالله» «فی العشر الثالث من الشهر الثامن من السنة الثامنة من العشرة الثانية من المائة الثالثة من الالف الثانی من الهجرة... 1278» (در پایان قرآن رساله «نکات القدرة» که تالیف وقار و به امر حسام‌السلطنه تألیف شده به قلم نسخ خفی کتابت شده است). در کتابخانه‌ی مجلس.
قرآن وزیری جلد روغنی صفحات متعدد مذهب ممتاز تماماً طلااندازی و مذهب و سر سوره‌ها مرصع نسخ و آخر رقاع کتابت خفی عالی حواشی خواص سور نستعلیق و شکسته‌ی کتابت خوش پایان با رقم «... حسام‌السلطنة العالية سلطان مراد میرزا... و کابت هذا الکتاب... ابن

المرحوم المبرور والمغفور الوصال طاب ثراه و اسکنه اللّه فی جوار مولاه، العبد احمد الشیرازی المتخلص به وقار غفر له فی العشر الثالث من الشهر الثامن من السنة الثامنة من العشرة الثامنة من المائة الثالثة من الالف الثانی... 1278» در کتابخانه‌ی مجلس.
قرآن نیم ورقی چهار صفحه‌ی اول تمام مذهب مرصع ممتاز تمام صفحات جدول‌سازی مذهب ممتاز جلد روغنی کار علی اشرف تاریخ 1239 «زبعد محمدعلی اشرف است» متن نسخ کتابت خوش ترجمه نستعلیق کتابت خفی متوسط، پایان رقاع کتابت خوش با رقم «حرره امتثالا لامر الامیر... الحاج علیخان اعتماد السلطنه... و انا العبد الجانی الفانی... خادم الفقراء حمد المتخلص به وقار ابن المرحوم... استاد الکل و سیدالقوم الوصال اسکنه اللّه فی جناب الوصال». فی السنة الاولی من العشرة التاسعة من المائة الثالثة من الالف الثانی من الهجرة... 1281» در کتابخانه‌ی مجلس.
قرآن نستعلیق کتابت خوش نسخ رقاع شکسته، کتابخانه‌ی مجلس.
قرآن نستعلیق خفی خوش شکسته نسخ، کتابخانه‌ی مجلس.
قرآن نستعلیق خوش نسخ شکسته، کتابخانه‌ی مجلس.
میرزا احمد وقار شیرازی فرزند بزرگ میرزا کوچک وصال به سال 1232 در شیراز متولد شد و تحصیلات ابتدائی را در همانجا شروع کرد و در علوم ادبی و اقسام حکمت سرآمد. در اصناف شعر دست و در انشاء مهارت داشت.
وقار، پس از مرگ پدر با برادر کوچک خود میرزا محمود حکیم، به هندوستان رفت و سالی در بمبئی توقف کرد و همانجا کتاب مثنوی مولانا را در مدت چهار ماه با خط خوش خویش نوشت و به چاپ رسانید. وقار در بمبئی بود که فیروز میرزا نصرت‌الدوله فرمانفرمای فارس، او را به ایران بازخواند وقار در شیراز به خدمت فرمانفرما بود تا به سال 1274 به تهران آمد و به دربار ناصرالدین شاه راه یافت و مورد توجه واقع گردید و پس از اندک توقف معززاً به شیراز بازگشت و به سال 1290 ازراه بوشهر به زیارت عتبات رفت و در مراجعت از راه کرمانشاه به تهران آمد و مورد عنایت ناصرالدین شاه قرار گرفت و پس از سالی به شیراز بازگشت و همانجا می‌بود تا به سال 1298 درگذشت و در جوار پدر به خاک سپرده شد. نعمت فسائی ماده‌ی تاریخ مرگ او را چنین یافته است:
اکنون پی تاریخ آن، زد خامه‌ی نعمت رقم
(حشر و قار پاک بین، با احمد مرسل بود)
از مولفات منثور و منظوم وقار، در ترجمه‌ی احوالی که فرهنگ برادر کهتر او انشاء کرده و در فارسنامه‌ی ناصری مندرج است، هفده کتاب و رساله را ذکر کرده است.
وقار جز نستعلیق، خطوط نسخ و رقاع و شکسته نستعلیق را استادانه

می‌نوشت و مخصوصا در خط نسخ به شیوه‌ی میرزا احمد نیریزی، در عصر خود کمتر نظیر داشت.
از خطوط نستعلیق وی، ترجمه‌ی فارسی چند قرآن است، از جمله ترجمه‌ی قرآنی است در کتابخانه‌ی مجلس که به قلم کتابت خوش نوشته است و چنین تمام می‌شود: «حرره امتثالاً لامر الامیر... الحاج علیخان اعتمادالسلطنه... و انا العبد احمد المتخلص به وقار ابن المرحوم... استادالکل و سید القوم الوصال، اسکنه اللّه فی جناب الوصال فی السنة الاولی من العشر التاسعة من المائة الثالثة من الالف الثانی من الهجرة 1281».
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

وقوعی تبریزی، محمد شریف

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1018 ق)، خطاط و شاعر. اهل آذربایجان بود و از شعرای مکتب وقوع شمرده می‌شد و در زمینه غزلسرایی مهارت داشت. وی با تقی‌الدین اوحدی (1030 -973 ق) و صادقی کتابدار (م 1018/ 1017 ق) معاصر بود. وقوعی مسافرت‌های زیادی کرد تا عاقبت به عتبات عالیات رسید و ساکن شد و همان جا درگذشت. از آثار وی: «دیوان» شعر، قریب به ده هزار بیت. گویند قصیده‌ای نیز در وصف گرگ به نام «گرگ‌نامه» داشته است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آتشکده‌ی آذر (145/ 1)، تاریخ نظم و نثر (513 -512)، دانشمندان آذربایجان (395 -394)، الذریعه (1278/ 9)، فرهنگ سخنوران (987)، مجمع‌الخواص (194 -192)، مکتب وقوع (583 -563).

وقوعی نیشابوری، محمد شریف

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1002 ق)، خطاط و شاعر، متخلص به وقوعی. از سادات اسحاق‌آباد نیشابور و خواهرزاده‌ی امیر شاه میر معیر بود. تربیت و تحصیلاتش در خراسان صورت گرفت. او از شعرای مکتب وقوع و در زمان شاه طهماسب صفوی (984 -930 ق) از صاحب منصبان دیوان شاهی بود. از جوانی در بیشتر فنون، خاصه تاریخ، ادب و خط مهارت داشت، خط شکسته را خوب می‌نوشت و از این رو به محمد شریف شکسته‌نویس شهرت یافت. او در زمینه‌ی سرودن قصیده، غزل و رباعی نیز توانا بود. سپس به هند رفت و مدتها در ملازمت شهاب‌الدین احمدخان نیشابوری که از اعیان دربار اکبرشاه و از خویشانش بود، به سر برد. بعد از مرگ وی به درگاه عبدالرحیم خان، خان خانان پیوست و از مداحان خاص او شد و توسط او در 998 ق به دربار اکبرشاه راه یافت. دکتر صفا در «تاریخ ادبیات در ایران» آورده که وقوعی را به سبب اعتقادات خاصی که در مسائل دینی داشت کافر می‌دانستند. اما او قصیده‌هایی در ستایش ائمه اطهار (ع) سروده، که دلیل پایداریش در تشیع بوده است. وی در لاهور درگذشت. از آثار وی: «مجامع الاخبار» یا «مجمع الاخبار»، که تاریخ مجمل عالم است از آغاز خلقت تا سال هزار هجری؛ «دیوان» شعر.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ ادبیات در ایران (1684 -1681/ 5)، تاریخ نظم و نثر (710، 425 -357)، تذکره‌ی روز روشن (911 -910)، الذریعه (1279 -1278/ 9)، ریاض‌العارفین (237)، فرهنگ سخنوران (987)، کاروان هند (1535 -1531/ 2)، مآثر رحیمی (697 -687/ 3)، مکتب وقوع (589 -584)، هفت اقلیم (275 -273/ 2).

وکیل‌الملک، فضل‌اللّه

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1319 ق)، خطاط. ملقب به وکیل‌الملک. از سادات آذربایجان و از خاندان میرزا رفیع نظام‌العلماء تبریزی و از پیشکاران و کارگزاران آن سامان و از منشیان دربار ناصرالدین شاه بود. وی خط نستعلیق و شکسته را خوش می‌نوشت. از آثار او: دو قطعه از دو مرقع، با رقم‌های: «بنده‌ی درگاه کیوان جاه فضل‌اللّه طباطبایی سنه‌ی 1281» و «برای یادگاری... آیای لسان‌الدوله... سنه‌ی 1319، فضل‌اللّه الطباطبایی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (572 -571/ 2).

ولیه فروغ‌الملوک

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
ز 1336 ق، از زنان نقاش. وی دختر میرزا علی خان ظهیرالدوله (1342-1281 ق) ملقب به صفاعلی شاه و خواهر محمدناصر خان ملقب به خانخانان بود. این بانوی هنرمند تا آخر عمر ازدواج نکرد و نزد اهل طریقت تقریبا مقام پدر را داشت و در نقاشی آبرنگ و فن‌پرداز مهارت داشت. او تصویری آبرنگی از برادرش کشید که شبیه کارهای صنیع‌الملک بود و در حراج کریستی 11 آویل 1989 م در لندن به فروش رسید.[1]
(ز 1336 ق)، نقاش. در آبرنگ مهارت داشت. از آثار وی: تصویر آبرنگی برادرش، محمد ناصرخان، خان خانان، که به شیوه‌ی صنیع‌الملک پرداخت شده و رقم: «ولیه 1336» دارد.[2]
برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه :[1] منبع: احوال و آثار نقاشان قدیم ایران، 1409 / 3.
[2] احوال و آثار نقاشان (1409/ 3)، مشاهیر زنان (245 -244).

وهاب شیرازی، وهاب

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1257 ق)، نقاش. وی در شیراز ساکن بود و در شیوه‌ی ناخنی دستی هنرمندانه داشت. از آثار گرانقدر وی، لوله‌ی خطی و ناخنی استادانه‌ای است که «زیارتنامه‌ی عاشورا» به خط ناخنی بر آن مشق شده و کناره‌های آن به جدول‌کشی کمندی و گلهای ناخنی ریزی آرایش یافته و در انتهای زیارتنامه، تصویر درخت سروری جلوه‌گر گشته است، با رقم: «این لوله زیارت عاشورا که به خط ناخن مشق شد، خط حقیر فقیر شیخ وهاب ولد عالیجناب مقدس القاب شیخ‌المشایخ شیخ محمد مؤمن شیرازی بتاریخ 25 شهر شعبان المعظم من سنه 1257».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1409/ 3).

هاشمی طالخونچه‌ای، علی اکبر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
عالم فاضل جلیل، و سید کامل عادل زاهد خلیق، در حدود 1310 در طالخونچه از قرای سمیرم متولد گردید، و در اصفهان و قم تحصیلات خویش را به پایان رسانید، در علم و کمال و خصوصا اخلاق، سرآمد علمای زمان به شمار می‌رفت. خط نستعلیق را در کمال استادی می‌نوشت.
سال‌ها در مولد خود مرجع امور شرعیه بوده، تا این اواخر به علت اختلافات محلی به اصفهان مهاجرت نموده، مورد توجه و عنایت واقع شده، در مسجد سلمان در خیابان شیخ بهائی امامت می‌فرمود.
در شب 2 شنبه 11 رمضان المبارک 1388 به عارضته سکته وفات یافته، در تخت فولاد مدفون گردید.
برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

هاشمی، طاهر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 1332 ق)، عالم دینی، فقیه شافعی، صوفی، مدرس، خطاط و شاعر. وی از فقها و علمای بزرگ شافعیه کردستان و مشایخ فرقه‌ی قادریه است. در دولت‌آباد روانسر به دنیا آمد و مقدمات علوم را در همان جا فراگرفت. سپس نزد ملا محمد رحیم سنندجی و بدیع‌الزمان سنندجی به تکمیل معلومات خویش پرداخت و از محضر اساتید دیگری مانند شیخ محمد نجیب کردانی و شیخ مصطفی نجیب و سید بابا رسول و شیخ حبیب‌اللّه کاشوری نیز بهره‌مند شد. وی درباره‌ی تاریخ ادبیات کردی و همچنین تاریخ تصوف و فرق آن مخصوصا سلسله‌ی قادریه تحقیقات و تألیفاتی دارد. از آثارش: «مقامات الغوثیه»، در مناقب شیخ عبدالقادر گیلانی؛ «قرة‌العین فی مناقب سیدنا شیخ حسین»؛ «مرآت‌الحق»؛ حاشیه و تعلیقات بر «سفرنامه‌ی» حاجی ملک‌الکلام مجدی؛ «دیوان» شعر. از آثار خطی وی: یک نسخه قرآن مجید؛ یک نسخه «صحیفه‌ی سجادیه»؛ یک نسخه «دلایل الخیرات».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :کیهان فرهنگی (س 3، ش 2، ص 10 -3).

هراتی، خلیل‌اللَّه

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1035 ق)، خطاط و شاعر، متخلص به خلیل. میر خلیل‌اللَّه برادرزاده‌ی محمدحسین باخرزی و شاگرد سید احمد مشهدی بود. شعر می‌سرود و در خط نستعلیق از عموی خود برتری داشت و هنگامی که شاه طهماسب صفوی به مشهد آمد، از وی سرمشق گرفت و در مراجعت شاه به عراق، در ملازمت او به قزوین رفت. بعدها سفری به کاشان کرد و از آنجا به هندوستان رفت و در دکن اعتباری تمام یافت و ملقب به پادشاه قلم و ممدوح شعرا شد. از معاصران وی ظهوری ترشیزی (وف 1025 ق)، بود که او را به خوشنویسی مدایح بسیار کرده است. متاخرین تذکره‌نویسان میر خلیل‌اللَّه را شاگرد محمود بن اسحاق شهابی و از مردم هرات دانسته و به او لقب قلندر نیز داده‌اند از آثار وی: چندین قطعه به قلم دودانگ خوش، با رقمهای: «مشقه العبد خلیل‌اللَّه»؛ «فقیر المذنب خلیل‌اللَّه»؛ «خلیل‌اللَّه» و «کتبه خلیل‌اللَّه الحسینی»؛ صفحه‌ی اول از «گلستان» سعدی، به قلم کتابت جلی عالی، با رقم: «کتبه الفقیر خلیل‌اللَّه غفر ذنوبه».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (180 -177 /1)، پیدایش خط و خطاطان (87 -85)، تذکره الخطاطین (245 -227 /1)، خوشنویسان و هنرمندان (48 -47)، فرهنگ سخنوران (317)، گلستان هنر، (103 -102).

هراتی، محمدمحسن

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 990 ق)، نقاش و خطاط. وی اهل هرات بود و خط نستعلیق را استادانه می‌نوشت. از آثار خطی او: یک نسخه «دیوان» حافظ که به امر فریدون حسین میرزا، پسر سلطان حسین بایقرا، کتابت کرده و تصاویر و تذهیب‌های آن نیز کار خود اوست؛ مرقع زیبایی، از جمع خطوط و تصاویر گوناگون که دیباچه و خاتمه آن را نیز خود کتابت کرده، با رقم: «کتبه الفقیر المذنب محمد محسن... فی بلده هرات... سنه تسعین و تسعمائة الهجریة».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1078/ 3).

هرندی، عبدالجواد

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
فرزند میرزا عبدالحسین، در ذی قعده سال 1280 متولّد، و در محرم 1305 در عنفوان جوانی وفات یافته، در سر قبر آقا مدفون گردید.
با وجودی که در جوانی از دنیا رفته، مقدّمات علوم را از صرف و نحو و معانی و بیان و فقه در نزد فضلای اصفهان تحصیل نموده، و خطّ نستعلیق را در کمال استادی می‌نوشه است.
برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد اول)

هرندی، عبدالحسین

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
ابن محمّد تقی هرندی خوش نویس، از اساتید فنّ خط بوده، و در سال 1253 متولّد، و در 1326 وفات یافته، در بقعه سر قبر آقا مدفون گردید.
برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد اول)

هروی، حافظ علی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط و شاعر. از مردم غوریان از توابع هرات بود. وی را به حدت ذهن و جودت شعر ستوده‌اند و در علم عروض و صنایع اشعار نیز تبحر داشت. حافظ علی از کاتبان کتابخانه‌ی بایسنقر میرزا بود و با سلطان حسین بایقرا معاصر. وی چندین سال منصب صدارت و استادی ابوتراب میرزا را داشت. تاریخ درگذشت او به درستی معلوم نیست ولی در زمان تألیف «حبیب السیر» (930 ق)، ظاهراً در قید حیات بوده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (517/2)، تحفه سامی (113)، حبیب السیر (361 -360 /4)، الذریعه (224/9)، فرهنگ سخنوران (242)، مجالس النفائس (143)، مناقب هنروران (56).

هروی، عبدالخالق

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط. از آثار وی یک قطعه از مرقع ثلث دو دانگ خوش و نسخ و رقاع خوش، با رقم: «مشقه العبد... عبدالخالق بن حبیب‌الله الهروی» تاریخ تحریر 977 ق؛ سور قرآن وزیری، به خط نسخ کتابت خفی متوسط و ثلث و رقاع جلی خوش، با رقم: «... عبدالخالق بن حبیب‌الله هروی...» 986 ق.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1099 / 4)، هنر عهد تیموریان (334، 529).

هروی، عبداللّه

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
از اوست: قرآن رحلی نسخ و رقاع کتابت عالی با رقم: «وفق به کتابها العبد الضعیف عبداللّه بن سلطان محمد الهروی فی شهور سنة 989» در موزه‌ی اسلامی ترک.
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

هروی، علاءالدین محمد

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 909 ق)، خطاط. از مردم رزه‌ی باخرز است و شاگرد بی‌واسطه‌ی سلطانعلی مشهدی. وی در کتابخانه‌ی امیر علیشیر نوایی پیوسته به مشق اشتغال داشت. از آثار او: نسخه‌ای از «خمسه‌ی» امیرخسرو دهلوی که اکنون چند صفحه‌ای از آن موجود است و به قلم کتابت خفی خوش نوشته شده و رقم «تمت علی ید اضعف... علاءالدین محمد الهروی فی شهور سنه‌ی تسع و تسعمائه...» دارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (788 -787 / 3)، خوشنویسان و هنرمندان (36 -35)، مناقب هنروران (65)، هنر عهد تیموریان (394).

هروی، علی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 951 ق)، خطاط، ادیب و شاعر، متخلص به کاتب. از معروفترین استادان خوشنویس خط نستعلیق است. وی از سادات حسینی هرات بود و به واسطه‌ی کثرت اقامت در مشهد، بعضی او را مشهدی نیز خوانده‌اند. اینکه بعضی وی را اهل جام دانسته‌اند، اشتباه و خلطی است که با پیر علی جامی، شاگرد سلطانعلی مشهدی کرده‌اند. میرعلی در هرات به تحصیل دانش و کسب هنر پرداخت و سپس در دارالانشاء حکام هرات، به امر کتابت مشغول شد. پس از آن، به دربار سلطان حسین میرزا بایقرا راه یافت و از مقربان دربار وی گردید و به عنوان سلطانی و کاتب السلطانی مفتخر شد. وی تا 911 ق، زمان مرگ سلطان حسین بایقرا، در هرات می‌زیست و پس از آن، گاهی در مشهد و گاهی در هرات به سر می‌برد. در 919 ق نزد کریم‌الدین حبیب‌اللّه ساوجی رفت و پس از قتل او، مدت سه سال در هرات بود. در 935 ق، وقتی عبیداللّه خان ازبک به خراسان هجوم آورد و به شهر مسلط شد، جمعی از امرا و بزرگان و هنرمندان آن دیار، از جمله میرعلی را به بخارا کوچ داد و او را به معلمی عبدالعزیز خان، فرزند خود، و امر کتابت سرکاری گماشت. درباره‌ی استاد میر علی در خط نستعلیق، بین تذکره‌نویسان اختلاف است و آنچه مسلم است اینکه، وی به هنگام جوانی در هرات، شاگرد زین‌الدین محمود، شاگرد بی واسطه‌ی سلطانعلی مشهدی، بوده است. میرعلی در اقلام مختلف نستعلیق دست داشته و کتیبه‌نویسی نیز می‌کرده است. او را به حسن محاوره و شیرین سخنی نیز ستوده‌اند و گویند عبدالرحمان جامی به وی عشق می‌ورزیده است. میرعلی در نظم و نثر هم تبحر داشت و شعر فارسی و ترکی را نیکو می‌سرود و به آورده‌ی «احوال و آثار خوشنویسان»، از قول صاحب «ریاض الشعراء»، کاتب تخلص می‌کرد و «دیوان» شعری از او به جای مانده است. وی نثر را شیوا می‌نوشت و رساله‌ی «مداد الخطوط» او در آداب خوشنویسی، از معروفترین آثار خوشنویسی است که به چاپ نیز رسیده است. میر علی حدود شانزده سال در بخارا روزگار گذرانید و همان جا درگذشت و در صفه‌ی مولانا صالح، در جوار مزار شیخ سیف‌الدین باخرزی، به خاک سپرده شد. از شاگردان معروف وی: میر محمدباقر، خواجه محمد شهابی سیاوشانی، سید احمد مشهدی، مالک دیلمی، سلطان محمود بخاری و میر دوری

هستند. بعضی از آثار خطی او: یک نسخه «بوستان» سعدی، به قلم کتابت عالی، با رقم: «تمت علی ید العبد... علی الحسینی الکاتب... سنة 919»؛ یک نسخه «هفت اورنگ» جامی، به قلم کتابت عالی، با رقم: «خدم بکتابتها العبد المذنب علی الحسینی الهروی... سنة ثمان عشرین و تسعمائة...»؛ یک نسخه «جام جم» اوحدی، به قلم کتابت ممتاز، با رقم: «کتبه العبد... علی الحسینی الکاتب... سنة ثلثین و تسعمائة، بدار السلطنة هراة»؛ «مناجات» خواجه عبداللّٰه انصاری، به قلم دو دانگ عالی، با رقم: «کتبه العبد... علی الکاتب، فی سنه 935، بلدة بخارا»؛ «گلستان» سعدی، به قلم کتابت جلی خوش، با رقم: «کتبه العبد المذنب میرعلی الکاتب»؛ یک ورق از یک بیاض کوچک، به قلم غبار ممتاز، با رقم: «تمت علی ید احقر الکاتبین علی الحسینی الکاتب، فی شهور سنة خمس و ثلثین و تسعمائة...»؛ قریب سیصد قطعه، به قلم‌های گوناگون، با تاریخ‌های 925 تا 951 ق، در کتابخانه‌ها و موزه‌های مختلف.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (516 -493/ 2)، اطلس خط (478 -473)، پیدایش خط و خطاطان (125 -123)، پیدایش و سیر تحول هنر خط (139)، تاریخ ادبیات در ایران (172/ 4)، تاریخ هنرهای ملی (882 ،878/ 2)، تحفه سامی (74)، تذکره‌ی روز روشن (669 -668)، تذکره‌ی نصرآبادی (525)، حبیب السیر (618 -617/ 4)، خوشنویسان و هنرمندان (40 -38)، دایرةالمعارف فارسی (1766/ 2)، الذریعه (235/ 20 ،765 -764/ 9)، ریحانه (365 -364/ 6)، صبح گلشن (481)، طرائق الحقائق (683 -682 ،120/ 3)، عالم آرای عباسی (170/ 1)، فرهنگ سخنوران (650)، کارنامه‌ی بزرگان (86 -84)، گلستان هنر (84 -78)، لغت نامه (ذیل/ علی هروی)، مجالس المؤمنین (491 -490/ 2)، مجالس النفائس (262 ،88)، مجمع الخواص (90 -89)، مطلع الشمس (447 -446/ 2)، مناقب هنروران (114 ،79 -72)، هنر عهد تیموریان (742 -331 ،352 ،392 ،485 -486 ،535 -537 ،617 ،646 ،701 ،713 ،738 -300 ،299 -298)، یادگار (س 1، ش 3، ص 31 -17).

هروی، محمد ابراهیم

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 956 ق)، خطاط. از آثار وی: یک قطعه از مرقع مالک دیلمی، رقاع دو دانگ عالی، با رقم: «کتبه محمد ابراهیم بن حسن الهروی فی شهور سنة 956».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1137/ 4).

هروی، محمد امین

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 993 ق)، خطاط. وی معاصر محمد امین مشهدی بود. از آثار وی: یک نسخه «یوسف و زلیخا» و «تحفة الاحرار» و «سبحة الابرار» و «خردنامه‌ی اسکندری»، به قلم کتابت جلی متوسط، که چنین تمام می شود: «تمام گردید... کتبه الفقیر محمد امین الکاتب الهروی... سنه‌ی 993»؛ قطعه ای از یک مرقع، به قلم دو دانگ خوش، با رقم: «مشقه محمد امین الهروی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (651/ 3).

هروی، محمد حسین

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
اثر اوست: قرآن وزیری، جلد ضربی مذهب، دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مذهب مرصع عالی. نسخ کتابت خفی عالی با رقم: «... محمدحسین ابن محیی هروی...» سال 944 در موزه‌ی ایران باستان.
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

هروی، محمد عارف

قرن:16
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
اثر اوست: قرآن وزیری، جلد روغنی جدید نسخ کتابت خفی خوش شبیه شیوه‌ی یاقوت با رقم: «کتبه العبد... محمد عارف الهروی» (قرآن 9 -8).
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

هروی، محمد مؤمن

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1018 ق)، خطاط. وی برادر محمدحسین مجلد بود که سالها با برادر خود، در کتابخانه خان خانان به کارهای هنری اشتغال داشتند. محمد مؤمن نستعلیق جلی و خفی را استادانه می‌نوشت و کتابهای زیادی به خط خود در کتابخانه خان خانان به یادگار گذاشته است. او در هنگام تألیف «مآثر رحیمی»، 1025 ق، درگذشته بوده است. از آثار وی: یک نسخه «دیوان» امیرشاهی، به قلم کتابت خوش، با رقم: «تمت الکتاب... بتاریخ شهر محرم‌الحرام سنة احدی و سبعین و تسعمائة، علی ید العبد المذنب محمد مؤمن بن محمود الکاتب...»؛ یک نسخه «شاهنامه‌ی» فردوسی در دو مجلد، از سلسله کتابهایی که برای خان خانان نوشته است، به قلم کتابت عالی، با رقم: «محمد مؤمن بن شاه محمود الهروی، فی شهور سنه‌ی 1013»؛ یک نسخه رساله‌ی «موجودات و موجودیت فارسی»، از میر سید شریف، به قلم کتابت خفی، با رقم: «این نسخه‌ی شریفه فی شهور سنه ثمان عشر و الف هجریة النبویة... بمقام بلده‌ی برهان‌پور صورت اتمام پذیرفت، کتبه العبد محمد مؤمن الهروی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (847 -846/ 3)، مآثر رحیمی (1680/ 4).

هروی، محمدباقر

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 987 ق)، خطاط. وی شاگرد پدر خود بود. میرزا سنگلاخ و به تبعیت او سپهر و میرزا حبیب، وی را پدر میرعلی دانسته و به او لقب ذوالکمالین داده‌اند. محمد باقر جز نستعلیق، خط تعلیق را نیز خوش می‌نوشت. بنا به نوشته‌ی بعضی از تذکره‌نویسان در علم کلام و حکمت بی‌مانند بود و کتابی در رد «شرح اشارات» خواجه نصیرالدین طوسی تألیف کرده است. او به هندوستان سفر کرده و ظاهرا به دربار همایون‌شاه (962 -937 ق) راه یافته است. از شاگردان وی، محمدحسین هروی و محمد امین را نام برده‌اند. میرزا حبیب وفاتش را در هشتاد و هشت سالگی، در هندوستان دانسته است. از جمله بهترین آثار او مقدمه‌ای می‌باشد که بر مرقعی به خط پدر خود، میرعلی هروی، نوشته است، به قلم دو دانگ عالی، با رقم: «... فقیر بی‌بضاعت و حقیر بی‌استطاعت... محمدباقر بن علی الحسینی الکاتب...». از دیگر آثار وی: یک قطعه به قلم سه دانگ جلی و نیم دو دانگ عالی، با رقم: «کتبه العبد محمدباقر بن میرعلی...»؛ یک قطعه از مرقع، به قلم نیم دو دانگ خوش، با رقم: «فقیر محمدباقر بن میرعلی»؛ یک قطعه از مرقع، به قلم سه دانگ خوش، به سفیداب، با رقم: «فی سنه‌ی 982 باقر الهروی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (661 -659/ 3)، اطلس خط (478)، پیدایش خط و خطاطان (100)، تاریخ هنرهای ملی (882/ 2)، ریحانه (270/ 2)، گلستان هنر (نوزده)، مناقب هنروران (103 ،82 ،76)، هنر عهد تیموریان (624 ،522).

هروی، محمود

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 909 ق)، خطاط و شاعر، متخلص به نجاتی. وی از شاگردان میرعلی هروی است که با استاد خود به بخارا رفته و آنجا مقیم شده است. بعید نیست که این سلطان محمود، همان محمود عیشی هروی، معصار امیرعلیشیر نوایی، باشد. او جز حسن خط نستعلیق، از تهیب نیز سررشته داشته است. از آثار او: قطعه‌ای به قلم دو دانگ و کتابت خوش، با رقم: «کتبه العبد سلطان محمود غفر ذنوبه»؛ یک نسخه «مثنوی» مولوی، با رقم: «تمام شد دفتر اول مثنوی مولوی... سلطان محمود کاتب الهروی» و در دفتر دیگر، با رقم: «تمت الکتابه... سنه‌ی تسع و تسعمائه... سلطان محمود الکاتب... » و در دفتر دیگر، پس از رقم، «سنه‌ی نهصد و هفت».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (281/1)، خوشنویسان و هنرمندان (47)، الذریعه (1172/9)، گلستان هنر (48)، مناقب هنروران (77)، هنر عهد تیموریان (361 -360).

هروی، میرک

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(مقتول 932 ق)، خطاط و شاعر، متخلص به میرک. پدرش وزیر بدیع‌الزمان میرزا بود. میرک در حسن خط سرآمد اقران بود. او عاقبت به قتل رسید و در هرات مدفون گشت. اشعاری از وی در تذکره‌ها آمده است. از اوست:
بیا ساقی بده جامی به من از روی یاری‌ها
که دیگر نگذرد در خاطرم دنیا و مافیها
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ نظم و نثر (661)، تحفه سامی (52)، الذریعه (1142/ 9)، ریحانه (78 -77/ 6)، صبح گلشن (484 -483)، فرهنگ سخنوران (902 -901)، لغت نامه (ذیل/ میرک).

هروی، یوسف شاه

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 851 ق)، خطاط. از آثار وی: کلمات حضرت امیر، ثلث سه دانگ جلی ممتاز و نسخ کتابت یاقوتی عالی، با رقم: «تم شعر الافوه علی ید العبد.. یوسف شاه الهروی نقل من خط السلطان الکتاب یاقوت طیب اللّٰه مرقده»؛ یک صفحه از مرقع ریحان، ثلث سه دانگ جلی عالی، نسخ یاقوتی و رقاع کتابت خوش، با رقم: «مشقه العبد الضعیف المحتاج الی رحمة اللّٰه الغنی یوسف شاه الهروی فی العشر الاخر من رمضان المبارک سنة احدی و خمسین و ثمانمائة 851 الهجرة النبویة...».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1236 -1235/ 4).

هریسی، حسن

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
خوشنویس.
تولد: 1282، تبریز.
درگذشت: 4 بهمن 1362، تبریز.
حسن هریسی، فرزند عبدالکریم، (که خود از روحانیون و مدرسین حوزه‌های علمیه بود) از سن دوازده سالگی به مدرسه طالبیه رفت. پس از فراگیری قرآن و گلستان سعدی و صرف و نحو و منطق و فقه و اصول، به خوشنویسی روی آورد. خط نستعلیق را در محضر اساتید خط نظیر سید علی‌نقی قاضی طباطبایی و ذیبح‌السلطنه باتمانقلیچ و باقر فخرالکتاب و خط نسخ را در حضور استاد احسن‌الخط (میر علی اهرابی) آموخت و آنگاه به تدریج در ردیف و رده‌ی استادان قرار گرفت.
استاد هریسی به سال 1307 در سن بیست و پنج سالگی به عنوان معلم خوشنویسی در مدارس تبریز خدمات فرهنگی خود را آغاز کرد و تا سال 1335 که بازنشسته گردید به این کار اشتغال داشت. پس از آن کار تعلیم را در منزل شخصی خود به طور خصوصی ادامه داد و از سال 1347 در خانه فرهنگ تبریز شروع به آموزش خوشنویسی کرد.
استاد علاوه بر کتابچه‌ها و جزوات رسم‌المشق از خود به یادگار نهاده است، کتاب‌های فراوانی از جمله سه نسخه قرآن مجید، سه نسخه مفاتیح‌الجنان، یک نسخه منتهی الامال، یک نسخه معراج السعاده، دو جلد غرر الحکم، یک جلد صحیفه سجادیه، ده جلد نهج‌البلاغه منظوم و منثور ترجمه‌ی محمدعلی انصاری و نزدیک به بیست جلد کتاب درسی و گلستان سعدی و مجموعه‌های مختلف نظم و نثر را نیز کتابت کرده است.
وی علاوه بر خوشنویسی، طراحی سر فصل کتاب‌ها نیز می‌کرد و نمونه‌اش در صفحات اول کتابت کلام‌الله مجید دیده می‌شود.
استاد در چهارم بهمن 1362 در هشتاد سالگی بر اثر سکته‌ی مغزی در تبریز درگذشت.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

هما

قرن:13
جنسیت:زن
ملیت:ایران
ز 1286 ق، از زنان خوشنویس و نقاش. وی در تصویرگری و خوشنویسی به شیوه ناخنی مهارت داشت. از آثار رقم‌دار ناخنی او دسته گل زیبایی با برگها و شاخه‌های فراوان است که در لابلای آنها، پروانه‌هایی نیز تعبیه کرده و به خط نستعلیق ناخنی «رقم هما، 1286» را امضا کرده است.[1]
(ز 1286 ق)، نقاش و خطاط. وی تصویرگر و خوشنویس شیرین‌قلم و پرمهارت شیوه‌ی ناخنی است. از آثار او: دسته گل زیبایی که به خط نستعلیق ناخنی چنین رقم نهاده: «رقم هما 1286».[2]
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] منبع: احوال و آثار نقاشان قدیم ایران، 1418 / 3.
[2] احوال و آثار نقاشان (1418/ 3).

همایون همدانی، محمد

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، شاعر و خطاط. از اکثر علوم بهره داشت و بیشتر خطوط را خوب می‌نوشت. گویند در جوانی از دنیا رفت. از آثارش: «دیوان» شعر. به آورده‌ی «الذریعه»، میرزا سنگلاخ در «امتحان الفضلاء» می‌گوید که «دیوان» همایون را که به خط سلطان محمد نورا نوشته شده، دیده است.
از اوست:
مجمع دهر به جمعیت مستان ماند
کاین یک از پای فتد آن دگری برخیزد
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تذکره‌ی روز روشن (935)، تذکره‌ی نصرآبادی (324)، الذریعه (1299/ 9)، فرهنگ سخنوران (1003).

همایونی، غلامحسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
غلامحسین همایونی، فرزند محمدطاهر بن عبدالعلی معروف به کاتب همایون از خوشنویسان عصر قاجار بود. وی پس از فراگیری خوشنویسی نزد پدر، سال‌ها به امر کتابت و تعلیم علاقه‌مندان به خوشنویسی اشتغال ورزید. کتاب‌های تحفة الرضوی و تحفة المؤمن از آثار خطی اوست. وی در تعلیق‌نویسی مهارت خاص داشت.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

همت شیرازی، علاءالدین حسین

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1336 ق)، خطاط و شاعر، متخلص به همت. ملقب به علاءالدین وی از نوادگان میرزا شفیع وصال است. هنگام تولدش در شیراز، بر اثر بیماری آبله از یک چشم نابینا شد. او در نزد پدر مراتب علمی را تحصیل نمود و خط نسخ و فن سخنوری را نزد عموی خود، ابوالقاسم فرهنگ، تکمیل کرد. در ادبیات عرب و ریاضیات نیز متبحر بود. همت خط نسخ را به شیوه‌ی علاءالدین تبریزی مشق می‌کرد و از او ادعیه و قرآنهایی به خط نسخ به یادگار مانده است. او در شیراز درگذشت و در آستانه‌ی حضرت سید میرمحمد، در کنار عموهای خود، فرهنگ و یزدانی، دفن گردید. از آثارش: تکمیل «تاریخ چهارده معصوم» پدرش، وقار شیرازی؛ «دیوان» شعر بالغ بر پنج هزار بیت. از آثار خطی وی: یک نسخه ترجمه‌ی منظوم فرمان حضرت امیر به مالک اشتر (رموز الامارة) وقار شیرازی، نسخ کتابت خفی و رقاع کتابت جلی متوسط، با رقم: «حرره الداعی... انا العبد الاثم ابن الناظم والداعی التائب الجازم علاءالدین حسین المتخلص بالهمة ابن الوقار فی شهر ربیع‌الاول من شهور سنة 1298».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آثار عجم (363 -362)، احوال و آثار خوشنویسان (1061/ 4)، حدیقةالشعراء (2104 -2100/ 3)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (869 -866/ 5)، الذریعه (1300/ 9)، ریحانه (374 -373/ 6 ،159/ 4)، شرح حال رجال (26/ 6)، فارسنامه‌ی ناصری (1182 ،1135 ،1020 -1019/ 2)، فرهنگ سخنوران (1004)، لغت‌نامه (ذیل/ همت)، مرآت‌الفصاحه (715 -713)، مکارم‌الآثار (2118 -2117/ 6).

همتی بافقی، افضل

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، خطاط و شاعر، متخلص به همتی. از خوشنویسان معروف عهد خود به حساب می‌آمد و در خط تعلیق شاگرد خواجه اختیار منشی (م 990 ق) بود. وی همچنین در شعر، شاگرد حکیم شفایی و در بعضی علوم دیگر شاگرد ملا معزالدین یزدی بوده است. او چندی به تصدی موقوفات و میرابی یزد و استیفای محال خالصه‌جات یزد اشتغال داشت و با نواب میرزا حبیب‌اللّٰه صدر معاشر بود. از وی اشعاری در تذکره‌ها ذکر شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تذکره‌ی نصرآبادی (307)، الذریعه (1301 -1300، 85/ 9)، فرهنگ سخنوران (1004).

همدانی، حبیباللّه

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، خطاط. در شکسته‌نویسی استاد بود. از آثار او: دو قطعه به قلم کتاب خویش، با رقم: «العبد الاقل حبیباللّه غفر ذنوبه» و «اقل خلق اللّه حبیباللّه غفر ذنوبه»؛ یک قطعه با رقم: «در روز جمعه بیست و ششم شهر شعبان المعظم بتاریخ هزار و دویست و هشتاد و پنج هجری... اقل خلق اللّه حبیباللّه تحریر نمود».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1261 -1260 /4)، المآثر و الاثار (208).

همدانی، رحیم

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1285 ق)، خطاط. به نقل از سپهر، وی خط نستعلیق را خوش می‌نوشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (207/1).

همدانی، طاهر

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1318 ق)، خطاط. اصل وی از قریه کاج دره گزین بود. میرزا طاهر نستعلیق را خوش می‌نوشت و یکی از کاتبان نسخه‌ی «نامه‌ی دانشوران» است. او از 1306 ق در دارالتألیف اداره‌ی انطباعات مشغول کتابت بود.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (334 -333/ 2)، المآثر و الآثار (208).

همدانی، عبدالغفار

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، خطاط. از آثار وی: یک نسخه «شیر و شکر» شیخ بهایی، به قلم دو دانگ خوش و با رقم: «در دارالعلم شیراز... عبدالغفار همدانی، فی شهر محرم الحرام سنه‌ی هزار و دویست و هشتاد و نه هجری...».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (406 / 2).

همدانی، عبدالله

قرن:8
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س هفتم و هشتم ق)، مذهب و خطاط. از اهالی همدان بود و در تذهیب و طلاکاری و کتابت خطوط مختلف از قبیل ریحان و ثلث و نسخ مهارت داشت. از آثار ارزنده‌ی وی، کتابت و تذهیب شش جزو از قرآن مجید است که جهت دارالخیرات و رشیدیه‌ی همدان کتابت شده، با رقم: «کتبه و ذهبه... عبدالله بن محمد بن محمود الهمدانی فی شهور سنه 713... بدار الخیرات الرشیدیه همدان».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (313 -312 / 1)، گلستان هنر (پانزده).

همدانی، محمد بدیع

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1227 ق)، خطاط. از آثار وی: یک رقعه نسخ دو دانگ خوش، با رقم: «راقم الحروف محمد بدیع الهمدانی سنة 1227».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1151/ 4).

همگر یزدی، مجد

قرن:7
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(607- 686 ق)، نویسنده، خطاط و شاعر، متخلص به مجد. ملقب به ملک الشعراء. معروف به ابن همگر و مجد همگر. وی گاهی رهی نیز تخلص می کرد. او بارها به نام خود، مجد و نام پدرش، احمد ملقب به همگر (رفوگر)، اشاره کرده است. محل تولد او را بعضی از تذکره‌ها یزد و بعضی شیراز و فارس دانسته‌اند، به همین علت او را مجد همگر شیرازی یا پارسی نیز می‌نامند. البته وی مدت زیادی از عمرش را در شیراز ساکن بوده است و علت اشتهار او به شیرازی هم ممکن است به این دلیل باشد. مجد همگر خود را از اعقاب خسرو انوشیروان ساسانی می‌دانست. او همزمان با اباقاخان و از معاصرین و اقران امامی هروی و همچنین سعدی شیرازی بوده است. وی نزد اتابکان فارس تقرب داشت و ملک‌الشعرای اتابک مظفرالدین ابوبکر بن سعد بن زنگی بود که ابوبکر و فرزندش، سعد بن ابوبکر، و فرزند سعد را مدح می‌گفت. بعد از انقراض اتابکان، وی از شیراز به کرمان رفت و ملازم پادشاهان قراختایی آنجا شد و عصمت‌الدین قتلغ، حاکم آن دیار، را ستود و تا انقراض قراختاییان به دست مغولان در پناه آنان به سر برد. سپس به اصفهان رفت و خاندان جوینی خصوصا بهاءالدین محمد صاحب دیوان، فرزند خواجه شمس‌الدین محمد، را مدح نمود. بعد از زوال خاندان جوینی و به قتل رسیدن شمس‌الدین صاحب دیوان در رثای او رباعی زیبایی سرود. از شاگردان او می‌توان از بدرالدین جاجرمی و فریدالدین احوال نام برد. همگر در پایان عمر گوشه‌ی انزوا گزید و در عزلت زیست تا از دنیا رفت. وی در شعر بیشتر پیرو شاعران خراسان بوده و خط خوبی نیز داشته است و «سلجوق نامه» را به خط خوش نوشته است. از آثارش: استنساخ «سلجوق نامه» به امر بهاءالدین، که گفته شده این کتاب در یک روز استنساخ شده است؛ استنساخ «قابوس نامه» عنصر المعالی، برای کتابخانه‌ی بهاءالدین؛ استنساخ «کلیله و دمنه»، برای شمس‌الدین محمد کیشی؛ «دیوان» شعر، حدود سه هزار بیت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :از سعدی تا جامی (165- 170)، تاریخ ادبیات در ایران (523- 545/ 3)، تاریخ گزیده (749- 752)، تاریخ مغول (537)، تاریخ نظم و نثر (162)، تذکره‌ی روز روشن (714- 716)، تذکره‌ی سخنوران یزد (270- 276)، تذکرة الشعراء (196- 197)، جامع مفیدی (422- 423/

3)، حبیب السیر (387، 118- 117/ 3)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (339- 328/ 4)، دایرةالمعارف فارسی (2658/ 2)، الذیعه (962/ 9)، رباعی و رباعی‌سرایان (257، 136)، ریحانه (380/ 6)، فارسنامه‌ی ناصری (1178/ 2)، فرهنگ ادبیات فارسی (446)، فرهنگ سخنوران (800)، فهرست نسخه‌های خطی فارسی (2510- 2509/ 3)، گنج سخن (174- 170/ 2)، لغت نامه (ذیل/ همگر)، مجمع الفصحا (1343- 1335/ 3، 433/ 1)، مرآة الخیال (36)، مرآت الفصاحه (552- 549)، هفت اقلیم (207- 203/ 1).

هوایی مشهدی

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم ق)، نقاش، خطاط، مذهب و شاعر. بعضی منابع وی را برادر و بعضی دیگر او را از مصاحبان مشرقی مشهدی می‌دانند. هوایی در نقاشی کاشی دست داشت و در تذهیب و خوشنویسی نیز ماهر بود. گفته‌اند که به خط خویش، «دیوان» خود را می‌نوشته و پس از تذهیب می‌فروخته است. وی در هرات از دنیا رفت و در خواجه چهل گزی دفن شد. از آثارش: «دیوان» شعر.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1418/ 3)، الذریعه (1303/ 9)، فرهنگ سخنوران (1007)، مجالس‌النفائس (216 -215، 43 -42).

یاحقی، حسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
محمداسماعیل یاحقی، مردی بود هنردوست که از میان تمام هنرها، به موسیقی علاقه‌ای خاص داشت و خودش هم از این هنر بی‌بهره نبود و همین علاقه موجب گشت تا دخترش فرخ‌لقا را که استعدادی فراوان در موسیقی داشت نزد چند استاد بزرگ جهت فراگیری فرستاد. فرخ‌لقا که خانمی محترم و استعدادی شگرف داشت به سرعت در یادگیری این هنر پیشرفت کرد ولی افسوس که او در جوانی رخت از این جهان فانی بربست و آن همه استعداد را با خودش برد. موسیقی‌دانان آن زمان گفته بودند اگر این خانم زنده می‌ماند از بزرگان به نام موسیقی می‌شد.
فرزند دیگر محمداسماعیل یاحقی، حسین یاحقی بود که به سال 1282 شمسی در تهران دیده به جهان گشود و حسین بنا به تشویقها و مساعدتهای همین خواهر بزرگ خود فرخ‌لقا بود که برای فراگیری موسیقی نزد حسین خان اسماعیل‌زاده که یکی از کمانچه‌کش‌های بزرگ و بنام اواخر دوره‌ی ناصری بود رفت. (حسین اسماعیل‌زاده یکی از آخرین و بزرگترین نوازنده‌ی کمانچه در دوران اخیر است که تکنیک درست کمانچه را تثبیت کرد و این از رنگها و مقدمه‌هایی که از وی به یادگار مانده می‌شود فهمید). به هر حال استعداد، دلگرمی‌ها و تشویقهای پدر و خواهر موجب شد تا حسین یاحقی در نواختن کمانچه پیشرفتهای فراوانی کرد و به زودی علاوه بر نواختن کمانچه، سنتور، سه تار و ویولن را نیز آموخت به طوری که آنها را به خوبی می‌نواخت ولی حسین یاحقی تنها شاگرد اسماعیل‌زاده بود که تا آخر عمر خود، علاوه بر ویولن و سه‌تار، کمانچه را زمین نگذاشت و نواخت و هیچگاه نگذاشت که این ساز ملی زمین‌گیر شود ولی حسین یاحقی به واسطه‌ی جو مخصوص دوران حیات خود به سوی ویولن بیشتر کشانیده شد به طوری که ویولن ساز تخصصی وی شد و در ویولن سبکی تازه برای موسیقی ایران به ارمغان آورد.
مرحوم استاد حسین یاحقی مردی بود بسیار فروتن و دور از تکبر و تفرعن، خوش‌برخورد، مهربان، استادی دلسوز و با محبت با حوصله و با شاگردانش مانند پدری خونگرم و مهربان رفتار می‌کرد و بدون استثناء شاگردانش به این مسأله اذعان دارند و کلاسش یکی از پر شاگردترین کلاسهای موسیقی بود و شاگردان او هنوز از مهربانی‌ها و برخوردهای پدرانه‌ی استاد خود خاطره‌ها نقل می‌کنند. وقتی بعضی از دوستان وی، علت این همه توجه و

حوصله را در تعلیم و تعلم شاگردان از وی جویا می‌شدند می‌گفت: «در حفظ و اشاعه و تعالی هنر موسیقی اصیل و سنتی ایران باید کوشا بود و به شاگردان، خوب گوشه‌ها و ردیفها را آموخت زیرا که در آینده، همین شاگردان امروز هستند که باید چراغ هنر و موسیقی ملی ایران را فروزان نگه داشته و آن را به پیش برند». استاد حسین یاحقی، علاوه بر سالیان متمادی که در کلاسهای خصوصی به تدریش شاگردان پرداخت، در هنرستان هنرهای زیبا نیز به تعلیم ویولن به هنرجویان و سعی در فراگیری آنان کوشش بسیار کرد. وی حدود پانصد آهنگ و پیش‌درآمد و رنگ ساخت که از بهترین آثار هنر موسیقی کلاسیک ایران به شمار می‌رود و در سال 1318 به منظور کنسرتی که برپا کرده بود دو آهنگ ساخت که اشعار آن را شادروان شاعر گرانمایه رهی معیری سروده بود که هر دو آنها بعداً به وسیله‌ی ارکستر «گلها» ضبط و پخش شد. او از میان آهنگهای خود به «برق غم»، «جوانی»، «بی‌خبر» و «گل مستان» که آن نیز در برنامه‌ی «گلها» اجرا شده، علاقمند بود و آن را بیشتر می‌پسندید ولی باید گفت که اکثر آهنگهای استاد حسین یاحقی جالب و افتخارانگیز است. روانش شاد.
منوچهر همایونپور که یکی از هنرمندان مطلع در موسیقی اصیل و صاحب‌نظر می‌باشد و سالیان دراز در منزل استاد رفت و آمد داشته، درباره‌ی استاد و خواهرزاده‌ی هنرمندش پرویز یاحقی می‌گوید:
«آنچه در این سطور به نظر خوانندگان عزیز می‌رسانم درباره‌ی اولین دیدار من با پرویز یاحقی است؛ اما شاید جالب باشد که ضمن شرح اولین دیدار من با پرویز که دومین ملاقات با استاد بوده است در مورد اولین دیدار با استاد هم که برای من واقعه‌ای شگفتی‌آفرین بوده است، درباره‌ی استادی که دارای سبک و روشی خاص در کار خود بوده است سخنی بگویم، که این هم گوشه‌ای از تاریخ موسیقی کشور ما است. داستان ارادت من به استاد ابوالحسن صبا و این که او در چه وضع و شرایطی در جلسه‌ی شورای موسیقی و در حالی که قرار بود از من برای آواز خواندن امتحان به عمل بیاورند و آن بزرگ‌مرد دور از تنگ‌نظری و حسادتهای رایج، با بزرگواری و حقیقت‌نگری دست یک جوان تازه‌کار را گرفت و از میان گرداب حسادتها و دسته‌بندی‌ها بیرون کشید و برکشید مفصل است و خود جا و زمان دیگری می‌طلبد. اما پس از پذیرفته شدن در ارکستر استاد و اجازه‌ی رفت و آمد در کلاس، برای دیدار و کسب فیض از آن وجود نازنین و بزرگوار، هنگام غروب و در اواخر کلاس خدمت ابتدا می‌رفتم و در کلاس سرپا می‌ایستادم و اگر دستور نشستن می‌داد با کمال ادب می‌نشستم. از دوستان من شاگردی در این کلاس بود به نام احمد فریدون‌فر که با پشت‌کاری عجیب تمام ردیفهای صبا را فراگرفت و اصرار و علاقه در پیروی از سبک استاد را داشت و در سالهای 1337 به بعد در رادیو شیراز

چند سال تکنوازی می‌کرد و در پائیز سال 1366 بدرود حیات گفت.
من بیشتر در روزهای درس این دوست به زیارت استاد می‌رفتم. استاد کم‌کم به عشق و علاقه من آگاهی پیدا کرده بود، شبی در آخر تدریس از من سؤال کرد که: «امشب جایی دعوت داری؟» یا «از اینجا به جایی می‌خواهی بروی؟». از این سؤال من همه‌ی موضوع را فهمیدم و با آن شور و شوق جوانی و ارادتی که من به استاد داشتم، گویی دری از بهشت به رویم باز شده دعوت، مهمانی! با استاد! آن هم برای اولین‌بار. جواب من روشن بود، و گفت کمی اینجا باش تا با هم به منزل دوستی در این حوالی برویم. از شنیدن این حرف سر از پا نمی‌شناختم و مثل این که دیگر در روی زمین نیستم و در دنیایی غیر از این جهان سیر می‌کنم.
تابستان بود و کم‌کم سیاهی شب در رسید و خورشید جهانتاب روشنایی را به چراغ دل روشن‌دلان و شب زنده‌داران واگذاشت. کمی بعد استاد لباس پوشید- اما نه خیلی رسمی، آمد و در حالی که سه تار در دستش بود گفت: «برویم». من با اصرار جعبه‌ی سه‌تار را گرفتم و پشت سر استاد راه افتادم. در حالی که همه‌ی دنیا و هرچه در آن بود در نظرم کوچک و حقیر می‌نمود، اولین شبی بود که این افتخار نصیب من شده بود و حدس نمی‌زدم که مردی بزرگ و متواضع به دیدن چه کسی خواهد رفت. از یکی از کوچه‌های شرقی کوچه‌ی ظهیرالاسلام گذشتیم و به خیابان خانقاه درآمدیم. در مقابل دری قدیمی‌ساز با همان گل میخ‌ها و کوبه‌ها توقف کردیم. استاد کوبه در را نواخت و پس از چند لحظه پیرمردی خمیده و شکسته حال در را باز کرد. با دیدن استاد چیزی نمانده بود که روی پای او بیفتد. خانه‌ای قدیمی ساز و معمولی بود، که بعد از گذشت آن شب برای من ثابت شد که آن منزل ظاهراً ساده و درویشانه گنجی را در خود نگهداری می‌کند. آخر نه این است که گنج در ویرانه است. «در عمارتها سگانند و عقور در خرابی‌هاست گنج عز و نور»، و «آن که آن داد به شاهان به گدایان این داد». «مرد را در لباس خلقان جوی- گنج در خانه‌های ویران جوی». خانه‌ی خود صبا هم در ظاهر و باطن دست کمی از خانه‌ی حسین یاحقی نداشت. این پیرمرد خمیده که من در سالهای بعد بسیار او را دیدم. عباس‌خان بود. عباس‌خان ما را هدایت کرد. تابستان بود و به روال زندگی آن روزها آقای یاحقی سور و ساط شبانه‌ی خود را به روی پشت‌بام ترتیب داده بود. مهدی غیاثی- یار غار و همدم یاحقی و یکی دو نفر دیگر در حضور یاحقی بودند. وارد شدن صبا در این چنین جمعی پیداست که چه وضع و حالتی ایجاد می‌کند. مرا معرفی کرد و یاحقی مرا شناخت. و معلوم شد با پدر و برادر من که مدتی شاگرد او بوده‌اند آشنایی نزدیک دارد. گفتند و شنیدند و شنیدیم. و من سراپاگوش در عین سکوت و انتظار که چه خواهد شد کم‌کم شب می‌رفت که به نیمه برسد. صبا با آن لحن مؤدبانه و

مشحون از ادب و ظرافت به یاحقی گفت: «حسین جان چیزی برای ما بزن». من یک جوان تازه‌کار و نوخاسته حالا حیران و گیج که (حسین جان) چه باید بزند؟ پس از تعارفات و آن طرز بیان، یاحقی- که سمبل و نمونه‌ی ادب و ملایمت بود، بالاخره (حسین جان) ویولن را به دست گرفت و پرسید حضرت استاد «چی بزنم؟» این یکی استاد هم (صبا) که در ادب و نزاکت و نرمی و ملایمت زبانزد خاص و عام بود. گفت: «عزیزم هرچه دوست داری و حال داری». اما من هنوز گیج و سراپا حیرت و تعجب که مگر ممکن است که کسی دیگر هم آنقدر در نواختن ویولن چیره‌دست باشد که استاد نام‌آور و منحصر به فرد این آلت موسیقی به او پیشنهاد نواختن این ساز را بکند. در آن روزگار افراد دیگری هم این ساز را می‌نواختند و حتی در رادیو برنامه‌ی تک‌نوازی داشتند، اما نام و کار صبا همه‌ی نوازندگان این ساز را تحت‌الشعاع قرار داده بود؛ زیرا او اولین کسی بود که این آلت موسیقی را صحیح و بر اساس روش علمی و جهانی در ایران می‌نواخت و تدریس می‌کرد. برای من پذیرفتن این مسئله که کسی دیگر در حضور صبا توانایی و جسارت نواختن این ساز را داشته باشد غیرممکن می‌نمود. اما یاحقی ویولن را به دست گرفت و با کشیدن یکی دو آرشه چهار تا سیم این ساز وحشی و سرکش را کوک و درآمد افشاری را شروع کرد، با ضرب مهدی غیاثی چهار مضراب را با تهور و چیره‌دستی و شیرینی و ملاحتی که حاصل سبک خود او بود می‌نواخت. من بر سر یک دو راهی فکری سرگردان بودم، که یک راه آن حیرت و دیگر راه آن قبول بود. چهار مضراب تمام شد و من با خجالت و ترس دو سه بیت شعر خواندم و مهدی هم یک ضربی خواند و ویولن نواختن یاحقی به پایان رسید. شک و حیرت من تبدیل به قبول شد، و معلوم و مسلم شد که حسین یاحقی هم در کار خود استاد است و دارای روش و سبکی مخصوص به خود است. این آلت موسیقی در عین این که کاملترین ساز است، مشکل‌ترین آنها هم هست. این اسب وحشی کمتر سوارکاری را بر پشت خود جای می‌دهد، مگر سوارکاری بسیار ماهر باشد. وقتی در محافل اهل دل می‌گویند فلان کس هم ویولن می‌نوازد و این ساز را به مجلس می‌آورند من موی بر اندامم راست می‌شود. کمتر کسی است که این ساز را بنوازد و دستش را در روی سیم‌ها به جایی بگذارد که گوش شنونده را آزار ندهد. نمی‌دانم که این نوشته تا چه حد برای خوانندگان و علاقمندان به تاریخ موسیقی ملی و سنتی ما قابل توجه باشد؟ اما به نظر من یک نکته‌ی لطیف دیگر در این برخورد بود که بالاتر از هنر این دو استاد بزرگوار بود. این شعر سنائی غزنوی را بخوانید تا منظورم را بیان کنم- «علم کز تو تو را بنستاند- جهل از آن علم به بود صد بار». علم و دانش و هنر همه به جای خود قابل احترام است، اما اگر صاحبان آن مثل صبا و یاحقی به مقامی از انسانیت رسیده باشند که هِنر

آنها با همه‌ی عظمت تحت‌الشعاع انسانیت آنها قرار داشت. این مسأله قابل توجه است که صبا با ابرام دوستانه و پشت‌کاری که از بزرگواری و انسانیت او انتظار می‌رفت، خط موسیقی (نت) را با خواهش و اصرار به یاحقی آموخته است. استاد فقید روح‌اللّٰه خالقی در صفحه‌ی 461 جلد اول سرگذشت موسیقی ایران این موضوع را تذکر داده و ثبت کرده است. داستان را از زبان خود او در آن جا بخوانید: «در حالی که حبیب سماعی و بعضی دیگر از استادان این هنر از پذیرفتن شاگرد و یاد دادن اندوخته‌های خود به دیگران خودداری می‌کردند. و اصلاً و ابداً شاگردی نمی‌پذیرفتند». ولی تنها نام نیک است که از انسانها باقی می‌ماند، یاد آن دو بزرگوار به خیر باد.
و اما اولین دیدار من با پرویز یاحقی، در سال 1327 و در حدود یک سال بعد طبق تصویب اداره‌کنندگان موسیقی رادیو مرا برای آواز خواندن در ارکستر آقای حسین یاحقی معرفی و تعیین کردند. پس از تماس با استاد یک روز بعد از ظهر تابستان تیرماه برای تمرین و آشنایی با اوضاع و احوال برنامه‌ی جدید به کلاس و همان منزل یاد شده رفتم. حالا دیگر بعد از آن شب فراموش نشدنی من پذیرفته بودم که این یکی استاد هم در کار خود دارای قدر و مقامی است. روز کلاس بود و استاد مشغول تعلیم و سخت گرفتار بود. پس از عرض سلام و تعارفات معمول و اظهار لطف و محبت خاصی با آن همه ادب و نزاکت و نجابتی که در وجود آن مرد بزرگوار بود گفت: «من شاگرد دارم، اما الان ترتیب کار شما را می‌دهم». استاد، عباس خان را فراخواند. گفت: «برای آقای... چای ببر و پرویز را هم صدا کن»، عباس‌خان به خیابان رفت و چندبار با صدای بلند، پرویز را فراخواند. بیا دایی‌جان با تو کار دارد. پس از چند دقیقه یک پسر بچه‌ی 13 ،12 ساله که پیراهن سرمه‌ای برق‌داری به تن داشت، با موهای کوتاه بچه‌های مدرسه از در وارد هشتی خانه شده چهره‌ی سبزه‌ی تندی داشت که معلوم بود در اثر آفتاب خوردگی و شیطنت در کوچه و خیابان تیره شده بود. چشمانی درشت و سیاه که از هوش و درایت زایدالوصف و در عین حال شیطنت حکایت داشت که در اولین نگاه هوشمندانه خود به طرف مقابل چیزی را القا می‌کرد که این خاصیت در دیگر چشم‌ها و نگاهها نبود. من پس از سالها زندگی و پست و بلندها و خاطراتی که با پرویز داشته‌ام، گاه در اثر بعضی کارها و شیطنتهای او سخت عصبانی شده‌ام و با خود می‌گفتم که اگر با او روبرو بشوم در فلان موضوع با خشونت و تندی از او بازخواست خواهم کرد، اما پس از آن که با او روبرو شده‌ام، با همان چشم و همان نگاه موضوع به صورتی دیگر درآمده است و کار به شوخی و یادآوری خاطرات گذشته مبدل شده است و گله و بازخواست به کلی فراموش شده است.

به هر تقدیر، استاد خطاب به پرویز: «پرویز جان این نت‌ها را بگیر و برو تصنیفها را با... همایونپور تمرین کن؛ مواظب باش! اگر اشکالی داشتی بیا بپرس». از این دستور استاد و تمرینی که من باید با این پسر بچه‌ای که تا لحظاتی پیش توی خیابان مشغول بازی بوده است بکنم، حیرت‌زده شدم. با خود گفتم، نکند استاد امروز کلاس دارد و می‌خواهد به نحوی مرا از سر خود باز کند به قول معروف سر ما را به طاق بکوبد. خوب به هر حال روز اول و جلسه‌ی اول است و تنها در این جلسه احتمالاً تمرین ما به جایی نخواهد رسید و باید روزهای دیگر هم آمد. فعلاً باید سکوت کرد و دستور استاد را اجرا کرد. در آن ایام گاه برای فراگرفتن و اجراء یک آهنگ باید مدتها درآمد و رفت و تمرین بود. اوضاع و احو ال به صورت کنونی نبود. آیا این پسربچه قبلاً این نت‌ها را دیده است و بر روی آنها تمرین کرده است؟ یا اولین‌بار است و با روش کار دایی‌جان آشنایی دارد. هزار فکر و اندیشه گوناگون، اما چاره نیست و باید صبر کرد و عاقبت کار را دید. پرویز مرا به اتاق دیگر کلاس هدایت کرد. اتاق تمرین بود و یکی دو عدد پوپیتر در آن به چشم می‌خورد. اولین گفتگو «آقای همایون‌پور اون پوپیتر را خواهش می‌کنم پایین بکش». این پسربچه قدش به پوپیتر نمی‌رسید. شگفت‌زدگی و استعجاب بیشتر از پیش مرا در خود می‌گیرد. آخر این پسربچه که قدش نمی‌رسد که خودش این پوپیتر را تنظیم کند این نت‌ها را چگونه با من تمرین خواهد کرد افسوس که خیلی چیزها و وقایع و اتفاقاتی که آدم در صحنه‌ی زندگی می‌بیند به صورتی ضبط کردنی نیست؛ و با نوک قلم و تعریف و توجیح نمی‌توان عین آن صحنه را به دیگران نشان داد و اگر این کار امکان داشت و از آن برخورد و صحنه فیلمی تهیه می‌شد، فیلمی مستند برای نشان دادن استعداد فطری و ذاتی انسانها بود. پرویز پوشه را باز کرد و نت‌ها را بر روی پوپیتر گذاشت، ورق زد و صفحه‌ی مورد نظر و احتیاج را با نوک آرشه نشان داده گفت: «خوب، این که پیش‌درآمد است و بعد دایی‌جان چهار مضراب می‌زند و شما می‌خوانید، این تصنیف اول شما است».

یک آهنگ محلی بود که شعر فارسی روی آن گذاشته بودیم. گفتنی است که آهنگهای آهنگسازان طراز اول در آن زمان در اختیار چند نفر بود و ما که تازه‌کار بودیم و اصلاً دستمان به آهنگهای بزرگان موسیقی نمی‌رسید. آهنگ دوم از استاد بود، روانش شاد و این اولین آهنگ یک آهنگساز معروف بود که من می‌خواندم. گفت حالا این تصنیف شما است. آهنگ اولی را من حفظ بودم و فقط باید با موزیک فواصل آن آشنا می‌شدم. اما این دومی را باید تمرین می‌کردیم. شعر در دست من. گفت: «حالا من یک دفعه از اول تا آخر می‌زنم گوش کنید»، چشم، اطاعت می‌شود بچه‌ی شیطان بازیگوش! معمولاً شعر ترانه را هم همراه و بالای نت می‌نوشتند. شعر

ترانه از نواب صفا بود که من هنوز او را از نزدیک ندیده بودم. در سال‌های بعد او را دیدم و از یاران جلیس من با پرویز و دیگر دوستان شده عاشق حسین یاحقی بود و در ملاقاتهای اخیر ابوعطای او را که من با آواز همراهی کرده‌ام شنید و های‌های گریه کرد. چون از تک نوازیهای او فقط دو سه نوار به یادگار مانده است. پرویز در کمال قدرت و آگاهی و تسلط و دقت در ضرب (ریتم) و راهنمایی من تمرین را شروع کرد. اینجا شعر است. اینجا موزیک است. او زد و ما خواندیم. کار تمرین را استادانه اداره کرد و تمرین تمام شد و تردید و استعجاب من حالا تبدیل به یقین شده بود. او در همین سن و سال بیشتر از خیلی پیرمردها در کار موسیقی تبحر داشت، عجله داشت، بچه‌ها توی خیابان منتظر او بودند. با یک خداحافظی عجولانه از من پایان تمرین را به دایی‌جان اطلاع داد و به سراغ دوستان رفت.
حالا من حیرت‌زده از این پسربچه‌ی 13 ،12 ساله که این همه دانش موسیقی و قدرت اجراء را با این سن و سال و در چه زمانی فراگرفته است. من قبل از این ملاقات اولین برنامه‌ها را در روزهای جمعه با ارکستر علی‌محمد نامداری اجرا کرده بودم. نوازندگان آن ارکستر همه هم‌سن و سالهای من و بعضی‌ها بزرگتر بودند. آقایان: علی تجویدی، عباس شاپوری، ناصر زرآبادی، یحیی نیک‌نواز و برادران مرتضی و مصطفی گرگین‌زاده و یک نوازنده‌ی تار، که در سالهای بعد همه از نام‌آوران موسیقی ما شدند. من و همه‌ی اینها بیش از 13 ،12 سال با این پسربچه فاصله‌ی سنی داشتیم. اما این کار آن روز و امروز او، کار سن و سال و تمرینات عدیده نبود. طبیعت است و هر روز آدمی استثنایی به جامعه تحویل نمی‌دهد، باید سالها بگذرد تا در صحنه‌ی هنر و ادب و شعر و موسیقی کسی در جامعه علم شود و به قول باباطاهر: «به هر الفی الف قدی برآید».
(تو 1282 ش)، موسیقیدان. در تهران به دنیا آمد. ابتدا از شبیه‌خوانهای تعزیه بود. سپس کمانچه را نزد خواهر خود آموخت و بعد به محضر حسین خان اسماعیل‌زاده رفت و فن صحیح نواختن آن را از او فراگرفت و بعدها نت و اصول علمی موسیقی را نیز از صبا آموخت. یاحقی علاوه بر این ساز، به آموختن سه تار و ویولن پرداخت، به طوری که ویولن، ساز تخصصی وی گشت و در این ساز سبکی تازه برای موسیقی ایران به ارمغان آورد. او علاوه بر کلاسهای خصوصی، در هنرستان هنرهای زیبا نیز به تعلیم ویولن می‌پرداخت. یاحقی حدود پانصد آهنگ و پیش درآمد و رنگ ساخته که از بهترین آثار هنر موسیقی کلاسیک ایران به شمار می‌رود. بعضی از آثار وی: «برق غم»؛ «جوانی»؛ «بی‌خبر»؛ «گل مستان».[1]
برگرفته از کتاب :مردان موسیقی سنتی و نوین ایران (جلد اول)

منابع زندگینامه :[1] استادان موسیقی (72 -71)، تاریخ موسیقی (490/ 2)، سرگذشت موسیقی (462 -459/ 1)، مردان موسیقی (227 -219/ 1).

یاری بخاری

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 959 ق)، خطاط. از آثار وی: یک قطعه از مرقع بهرام میرزای صفوی، به قلم دو دانگ و نیم دو دانگ خوش، با رقم: «مشقه العبد الفقیر یاری البخاری»؛ قطعه‌ای دیگر به قلم دو دانگ و نیم دو دانگ خوش، با رقم: «تحریراً فی شهر سنه‌ی 959، مشقه العبد الحقیر، یاری البخاری غفر ذنوبه».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (964/ 3)، هنر عهد تیموریان (584- 585).

یاقوت مستعصمی

قرن:7
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
جمال‌الدین بن یاقوت مستعصمی که بعدها به وی لقب «قبلة‌الکتاب» داده‌اند مردی ادیب و عالم و فاضل و شاعر بود و پایه‌ی خط را به جایی رسانید که قبل از وی کسی بدان نرسیده و بعدها نیز کمتر نظیر داشته است. یاقوت از غلامان «المستعصم باللّه» آخرین خلیفه‌ی عباسی (656 -640 ه.ق) و از دست پروردگان وی بود و به همین جهت خود را مستعصمی می‌خواند و خلیفه وی را می‌نواخت و از تربیت وی دقیقه‌ای فرونمی‌گذاشت. یاقوت ابتدا نزد «عبدالمؤمن» و بعد نزد «شیخ حبیب» مشق کرد و اینکه بعضی گویند از «زینب شهده» و «ولی عجمی» تعلیم خط گرفته است روا نیست زیرا که زینب به سال 574 و ولی به سال 618 درگذشته‌اند و در آن تاریخ‌ها یاقوت متولد نشده یا کودکی بوده است و اینکه وی را طویل‌العمر و بعضی گویند 180 سال زیسته، سهو است و این اشتباه از آنجا حاصل شده که آثاری با رقم یاقوت دیده‌اند که تاریخ آن قدیم بوده و خواسته‌اند با حیات یاقوت مستعصمی وفق دهند در صورتی که این قبیل آثار از دو یاقوت دیگر است که مقدم بر یاقوت مستعصمی بوده‌اند. بعضی سن یاقوت را هشتاد و نه سال دانسته‌اند که همین صحیح است.
یاقوت نزد مستعصم بسیار معزز می‌زیست و کاتب دیوان او بود و در زمان خود شهرت فراوان یافت. او زمان هلاکو و اوایل دوران غازان خان را نیز دریافت و نزد خاندان جوینی منزلتی پیدا کرد و اتابک علاءالدین جوینی نیز وی را می‌نواخت و فرزندان خود و برادرش شمس‌الدین جوینی را برای تعلیم خط به وی سپرد و غالب اکابر بغداد فرزندان خود را برای تعلیم نزد او گذارده بودند.
تاریخ مرگ یاقوت را 667 -697 ه. ضبط کرده‌اند ولی اصح احوال سال 698 هجری قمری است و همان است که ابوالفضل عبدالرزاق احمد معروف به «ابن الفوطی» صاحب کتاب «حوادث الجامعه» که مردی مورخ و ادیب و فاضل و خوشنویس معاصر یاقوت مستعصمی بوده نقل کرده و البته قول وی در این باب حجت است. وفات یاقوت در بغداد اتفاق افتاد و در جوار قبر احمد بن خلیل به خاک سپرده شد. یاقوت را علاوه بر خوشنویسی به تندنویسی نیز ستوده‌اند چنانکه بعضی گفته‌اند سیصد و شصت و چهارمین قرآن به خط وی را دیده‌ایم. با ظهور یاقوت مستعصمی

خطوط متنوع اسلامی محدود و ثابت گردید، و اقلام مختلف در زمان او به شش خط منحصر و متداول شده (ثلث، نسخ، ریحان، محقق، توقیع، رقاع) که به خطوط اصول معروف گردید و از این زمان تا مدتی غیر از این اقلام شش‌گانه ذکری از قلم دیگر به میان نیامده است و از اقلام سته همه را به خط یاقوت دیده‌ایم و به گمان من خط ثلث و ریحان را به مراتب از سایر اقلام خوشتر می‌نوشته است. از آثار خطوط یاقوت مقدار زیادی از قرآن‌ها و کتابها و قطعات و مرقعات در کتابخانه‌ها و موزه‌های ایران و کشورهای دیگر موجود است، از جمله در ایران: در کتابخانه‌ی ملک، کتابخانه‌ی سلطنتی، موزه‌ی ایران باستان، کتابخانه‌ی مجلس شورای ملی و کتابخانه‌ی آستان قدس رضوی مشهد و در خارج ایران. در بقعه‌ی مولانا جلال‌الدین بلخی در قونیه‌ی ترکیه، کتابخانه‌ی دانشگاه استانبول، موزه‌ی آثار اسلامی ترک، کتابخانه‌ی ایاصوفیه و استانبول و غیره و آنچه من از خطوط او دیده‌ام: ادعیه‌ی ایام هفته (18 برگ) سلطانی. ثلث دو دانگ جلی ممتاز، نسخ کتابت عالی با رقم: «المفتقر الی رحمة ربه، یاقوت المستعصمی فی صفر سنة اثنین و ثمانین و ستعمائه (682) والحمدلله وحده.
از آثار اوست: قرآن خشتی کوچک ثلث کتابت خفی عالی با رقم «یاقوت المستعصمی» در بقعه‌ی مولوی در قونیه.
- قرآن وزیری بزرگ، جلد ضربی ممتاز. تماما حواشی تشعیرسازی قرن 9 و 10 و مذهب، ثلث کتابت ممتاز با رقم: «کتبه العبد المذنب یاقوت المستعصمی» و در دو شمسه نوشته شده است: «به رسم کتابخانه‌ی نواب نامدار گردون وقار سپهر اقتدار اقبال پناه عالیجاه بهروز محمدخان خلداللّه تعالی فی دوام ایام عمر و دولته و رفقه و اقباله الی یوم‌الدین فی شهور سنة ت و سبعین و ستمائه (767) در اونیورسیته‌ی اسلامبول.
- قرآن وزیری جلد روغنی قدیم دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مذهب مرصع عالی نسخ کتابت خوش با رقم: «کتبه الفقیر الی رحمةاللّه تعالی و عفوه یاقوت المستعصمی» «فی سلخ ذی‌الحجة المبارک من سنة اربع و سبعین و ستعمائه...» 674 در کتابخانه‌ی سلطنتی.
- قرآن وزیری، جلد روغنی ممتاز جدید. چهار صفحه‌ی اول متن و حاشیه مذهب عالی (جدید). خط نسخ خفی عالی. سر سوره‌ها ثلث و زر محرر ممتاز با رقم: «وقع الفراق من کتابة هذا القرآن المجید فی شهور سنة ثلاثین و ستعمائه علی یدالضعیف یاقوت المستعصمی و قد کتب فی هذا العام مستقیما فی مدینة المشرفه بعد ما قضیت ما فرض اللّه سبحانه و تعالی علی من حج بیته‌الحرام و مواظبا بکتابة هذا القرآن الحمید اطاعة لامر سیدی مولائی السلطان اللّه الاعظم و الخاقان الاکرم مالک رقاب الامم خلیفه اللّه المستعصم باللّه...» 630 در کتابخانه‌ی سلطنتی.

- قرآن سلطانی مذهب (تذهیب جدیدتر از اصل) ریحان دو دانگ بزر محرر. سر سوره‌ها رقاع دو دانگ عالی با رقم: «... یاقوت المستعصمی...» در موزه‌ی اسلامی ترک.
- قرآن وزیری خشتی کوچک مذهب قدیم، نسخ کتابت خفی عالی. سر سوره‌ها تزیینی با رقم: «کتب یاقوت المستعصمی في الاربعاء رابع شعبان المبارک سنة ثلث و تسعین و ستمائه (693) حامدا للّه تعالی علی نعمه و مصلیا عی نبیه محمد و آله الطاهرین و مسلما» در موزه‌ی اسلامی ترک.
- قرآن خشتی جلد میشن عنابی منگنه. دو صفحه‌ی اول تمام مذهب عالی با رقم: «یاقوت مستعصمی...» سال 680 در کتابخانه‌ی ملک.
- قرآن خشتی کوچک جلد سوخت معرق طلاپوش، دو صفحه اول تمام مذهب، ثلث جلی عالی (سر سوره‌ها) نسخ کتابت خفی خوش (متن) با رقم: «... یاقوت بن عبداللّه» سال 668 در موزه‌ی ایران باستان.
- قرآن رحلی جلد سوخت معرق طلاپوش. دو صفحه‌ی اول تمام مذهب ممتاز ثلث کتابت عالی با رقم: «... یاقوت المستعصمی...» در تاریخ سال 685 موزه‌ی ایران باستان.
- قرآن وزیری کوچک سوخت ذهیب برجسته‌ی مزین، نسخ کتابت خفی خوش با رقم: «کتبه العبد اضعیف الی اللّه القوی یاقوت الملوک المستعصمی فی شهر ربیع‌الثانی شهور سنة ثلث و ثلثین و ستمائة مراعیا لا حسانه الشامل و لطفه الکامل. اللهم ابد خلیفة رسول رب العالمین المستعصم باللّه الملک الحق المبین». (قرآن را به شاه سلیمان تقدیم کرده‌اند و رقم یاقوت و تاریخ آن مشکوک و اصلی خط و نسبتش به یاقوت صحیح است). در مجموعه‌ی مهدوی.
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

یاقوت ملکی

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
اثر اوست: قرآن وزیری مذهب دوره‌ی شاه طهماسب اول. متن و حاشیه شده ثلث ریحان کتابت خفی و سر سوره‌ها ثلث محرر نیم دو دانگ عالی با رقم: «شرف به کتابة هذا المصحف... یاقوت الملکی... فی سنة ثلاث و تسعین و ستمائة...» (ملکی را تراشیده و مستعصمی کرده‌اند ولی جای تراشیدگی (لام) و (کاف) و حتی سرکج که هنوز هست ثابت می‌کند که مستعصمی نیست و ملکی است. فقط اشکال در این است که گویا یاقوت ملکی در 618 مرده است و تاریخ هم خدشه‌ای ندارد) نزد آقای آقا میرزا موسی خان پیرامون.
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

یاقوت، محمد عارف

قرن:7
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
اثر اوست: قرآن نیم‌ورقی، صفحات اول مذهب مزمن، جلد ساغری مشکی. مهر قمرالدین خان وزیرالممالک محمد شاه هندی دارد. نسخ کتابت جلی قدیم خوش با رقم: «کتبه العبد محمد عارف یاقوت» (رقم اطمینان ندارد) «فی 670» در کتابخانه‌ی مجلس.
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

یزدانی شیرازی، عبدالوهاب

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1328 -1252 ق)، خطاط، موسیقیدان، ادیب و شاعر، متخلص به یزدانی. ششمین فرزند وصال است. وی در شیراز به دنیا آمد. او در ادبیات، ریاضیات، نجوم و نظم و نثر عربی توانا بود، شعر می‌گفت و از موسیقی نیز بهره‌ی تمام داشت و رباب را خوب می‌نواخت. یزدانی خط نستعلیق و شکسته را خوش می‌نوشت و از شیوه‌ی میرعماد پیروی می‌کرد و کتیبه‌های اطراف حرم شاهچراغ و برادرش سید میر محمد در شیراز و همچنین کتیبه‌های قسمتی از رواق مطهر امام رضا (ع) به قلم اوست. عبدالوهاب در کهنه کردن کاغذ و مرکب دست داشت و فن نقاشی را خوب می‌دانست. یزدانی به همراه برادر خود، وقار، سفری به عتبات کرده و از آنجا به تهران آمده و سپس به زادگاه خود بازگشته است. او در شیراز درگذشت و در بقعه‌ی سید میر محمد، نزد برادرش، فرهنگ دفن شد. از آثار وی: کتابت و نقاشی «خسرو و شیرین» نظامی، که به امر ناصرالدین شاه انجام پذیرفته است؛ یک نسخه «دیوان» انوری، به قلم کتابت خوش، با رقم: «... حرره العبد الاقل، عبدالوهاب بن وصال، طاب ثراه فی سنة 1275»؛ یک نسخه «مناجات» حضرت علی (ع)، به قل دو دانگ خوش، با رقم: «نمقه... عبدالوهاب المتخلص به یزدانی ابن مرحوم المغفور الوصال... فی شهر شعبان المعظم 1282»؛ یک قطعه به قلم کتابت خفی خوش، با رقم: «یزدانی»؛ قطعه‌ای دیگر، به قلم کتابت خوش، با رقم: «یزدانی».[1]
میرزا عبدالوهاب متخلص به یزدانی ششمین پسر وصال شیرازی (و. 1252 ه.ق- ف. 1328 ه.ق) وی یکی از خوش‌نویسان و نقاشان و ادبای عصر خود به شمار می‌آمد، و آنچه از اشعار او در دست است 7 قصیده و 14 غزل می‌باشد و ضمناً کتیبه‌های دور حرم شاه‌چراغ و سید محمد به خط اوست و چند نسخه از کلیات سعدی و دیوان حافظ نوشته و از موسیقی نیز بهره‌ی کافی داشته و رباب خوب می‌نواخته است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] آثار عجم (362 -361)، احوال و آثار خوشنویسان (420 -419/ 2)، احوال و آثار نقاشان (353 -352/ 1)، اطلس خط (567)، حدیقةالشعراء (2116 -2113/ 3)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (892 -888/ 5)، الذریعه (1311/ 9)، ریحانه (389 -387/ 6)،

طرائق‌الحقائق (384/ 3)، فارسنامه‌ی ناصری (1019 -1016/ 2)، فرهنگ سخنوران (1013)، مرآت‌الفصاحه (724 -720)، مکارم‌الآثار (1413 -1412/ 4).

یزدانی، سیف‌الله

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
خوشنویس.
تولد: 1307، دامغان.
درگذشت: 1362.
سیف‌الله یزدانی در دوره‌ی تحصیلات ابتدایی علاقه‌ی خود به خوشنویسی را آشکار کرد و به تشویق دایی خود که از مجتهدین بود و از خط خوش بهره داشت، به خطاطی روی آزاد و بعدها در تهران و به ویژه در هنرستان آزاد کمال‌الملک زیر نظر علی‌اکبر کاوه به تکمیل هنر خوشنویسی خویش پرداخت.
وی سرانجام به درجه‌ی استادی خوشنویسی نایل آمد و به کتابت آثار ارزشمندی از جمله دیوان حافظ، ترجیع‌بند هاتف، شاهنامه بایسنقر و ترمه‌ی ایران (تهران، 1356)؛ پرداخت. دو اثر شمع جمع و رسم‌المشق یزدانی از آثار اوست. از همه مهم‌تر چون نستعیلق را کمال هنر خطاطی خود می‌دانست، به نگارش قرآن کریم به خط زیبای نستعلیق روی آورد و در آخرین روزهای حیات خود آن را به پایان برد که این مصحف بعدا انتشار یافت.
استاد یزدانی از سال 1358 تا پایان عمر خود سمت استادی و عضویت در شورای عالی انجمن خوشنویسان ایران را عهده‌دار بود و در سال 1362 در سن 55 سالگی از سرای فانی به دیار باقی شتافت.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

یزدی اشرفی محمدی، عبدالعلی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س چهاردهم ق)، خطاط. از خوشنویسان دروه‌ی متأخر است و کتیبه‌ی کاشی معرق ایوان شمالی مسجد وکیل شیراز را که اصل آن به خط حسین بن محمد شریف حکاک است، این خوشنویس تکمیل کرده که بعضی به خط ثلث و برخی به نستعلیق چهار دانگ کتیبه‌ی خوش است، با رقم: «... شرفنی بکتابه نواقص من کتیبه هذا البیت الجامع، و انا المذنب عبدالعلی الیزدی اشرف محمدی 1347».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (404 / 2).

یزدی قلعه کهنه ای، عبدالحسین

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، خطاط. از آثار وی چهار نسخه کتاب «جنات الخلود» است که با رقم و تاریخهای مختلف نوشته و همه‌ی نسخه‌های به خط نسخ است و تاریخهای آن: 1260، 1259، 1250 و 1261 ق می‌باشد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1098 / 4).

یزدی، ابوالهادی

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، خطاط. از آثار وی: یک نسخه تاریخ شاه اسماعیل و شاه طهماسب صفوی، به قلم کتابت خوش، با رقم: «تمت التاریخ... ابن سیف الدین حسین، ابوالهادی یزدی فی 1093».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (36 -35 /1).

یزدی، جعفر

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، خطاط. از خطوط وی: ادعیه‌ی نیم ربعی جلد روغنی، سرلوح مذهب مرصع، نسخ کتابت و رقاع کتابت خوش، با رقم: «... و انا العبد الاحقر حاجی جعفر الیزدای (کذا)... سنه ست و ثلاثون مأتین بعد الالف من الهجرة...»؛ یک نسخه «زاد المعاد» نیم ورقی جدول‌دار مذهب طلااندازی، نسخ کتابت خوش، با رقم: «... و انا العبد الاقل الداعی... حاجی جعفر الیزدی... سنه 1245 خمس اربعین مأتین بعد الالف...».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1056/4).

یزدی، شرف‌الدین علی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ح س دهم ق)، خطاط. از آثار وی: یک نسخه «گوی و چوگان» عارفی، به خط نستعلیق که سرلوحه و خاتمه‌ی کتاب منقوش و مرصع و عناوین آن، نگارین و حواشی نیز، در مکتب هرات تشعیر و تذهیب شده و بدون تاریخ است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :هنر عهد تیموریان (331 -330).

یزدی، عبدالرحمان

قرن:8
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س هشتم ق)، خطاط. از آثار وی: قرآن وزیری کوچک، دو صفحه اول و سر سوره‌ها مذهب مرصع، به خط نسخ کتابت یاقوتی خفی خوش و عالی، با رقم: «قد وقع الفراغ... عبدالرحمن بن محمد بن ابی‌المفاخر التیمی محتدا الیزدی... سنه ثلث و خمسین سبعمائه».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1099 / 4).

یزدی، عبدالرحمن

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
از اوست: قرآن وزیری کوچک دو صفحه‌ی اول و سر سوره‌ها مذهب مرصع خط نسخ کتابت یاقوتی خفی خوش بلکه عالی با رقم: «قد وقع الفراغ من کتبه هذا المصحف الشریف المبارک علی یدی اقل خلق اللّه و اضعفهم العبد المتخلص والداعی المختصص المحب لصاحبه اعز اللّه انصاره و متعه به دهراً طویلا عبدالحرمن بن محمد بن ابی المفاخر التیمی محتداً الیزدی مولداً ختم اللّه عاقبة بالحسنی و جعل آخر له خیراً اللّه من الاولی فی منتصف محرم‌الحرام سنة ثلث و خمسین و اربعمائة» نزد آقای فروزانفر.
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

یزدی، عبداللّه

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
از اوست: قرآن وزیری بزرگ. جلد روغنی عالی، دو صفحه‌ی اول مذهب، دو صفحه‌ی افتتاح متن و حاشیه مذهب عالی، نسخ کتابت خفی خوش با رقم: «کتبه اقل خلق اللّه ابن محمد محسن الیزدی عبداللّه». «فی سنة تسع و سبعین بعد الالف 1079 من الهجرة» در کتابخانه‌ی سلطنتی.
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

یزدی، محمد ابراهیم

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1251 ق)، خطاط. از آثار وی: یک قطعه نسخ نیم دو دانگ و رقاع خوش، با رقم: «راقم الحروف محمد ابراهیم الیزدی فی 1225»؛ یک قطعه نسخ دو دانگ جلی و شکسته‌ی کتابت خفی خوش، با رقم: «العبد المذنب... محمد ابراهیم یزدی فی سنة 1236»؛ مرقع «ادعیه و حرزها»، به خط نسخ و آخر رقاع نیم دودانگ عالی، با رقم: «بجهة اهداء حضور... آقا محمدعلی مذهب... و انا العبد الاقل الراعی محمد ابراهیم الیزدی فی سنة 1248»؛ «دعای صباح»، نیم ربعی مذهب، نسخ و رقاع کتابت جلی خوش، با رقم: «... محمد ابراهیم الیزدی فی سنة 1248... محروسه اصفهان»؛ «ادعیه» وزیری کوچک، نسخ کتابت خفی خوش، با رقم: «... انا العبد الاثم محمد ابراهیم الیزدی فی 1251».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1139/ 4).

یزدی، محمد اشرف

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1102 ق)، خطاط. از آثار وی: یک نسخه تفسیر «مجمع‌البیان» وزیری، نسخ خفی نزدیک به غبار خوش، با رقم‌های: «فرغ من کتابة العبد الاضعف محمد اشرف الیزدی، یوم الاربعاء الثمانیة عشر من شهر صفر سنة تسع و تسعین بعد الالف» و «... فرغ من نساخته افقر عبادالله واحوجهم... فی شهر جمیدی الاولی سنة اثنین و مائة بعد الالف... و انا العبد الاضعف ابن محمدتقی الیزدی محمد اشرف».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1145/ 4).

یزدی، محمد مهدی

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، خطاط. اهل یزد و نقاشی ماهر بر روی فلزات سخت، به ویژه اسطرلاب بود. او از شاگردان محمد مقیم یزدی، طراح و نقاش و سازنده‌ی اسطرلاب‌ها، به شمار می‌آمد. از آثار وی: اسطرلابی زیبا، با رقم: «نقشه محمد مهدی الیزدی»؛ اسطرلابی که در بالای آن به خط عالی نوشته شته: «نقشه محمد مقیم الیزدی عفی عنه» و در زیر آن بین ترنج کوچکی، رقم نهاده: «نمقه محتاج الی اللّه الغنی محمد مهدی الیزدی»؛ اسطرلابی که با جواهرات گوناگون ترصیع شده و به شاه عباس هدیه گشته است؛ اسطرلابی که دستگیره دماغه آن، به نقوش کنده‌کاری اسلیمی ترتیب یافته و خطوط رویه آن با خط نسخ و رقاع کتابت شده، با رقم: «محمد مهدی بن محمد امین الیزدی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1089/ 3).

یزدی، محمد هاشم

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1190 ق)، خطاط. از آثار وی: قرآن نیم ربعی، جلد ساغری مذهب، دو صفحه‌ی اول و افتتاح متن و حاشیه مذهب عالی، نسخ کتابت خفی خوش، با رقم: «... محمد هاشم یزدی» 1190 ق.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1208/ 4).

یزدی، محمدجعفر

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1238 ق)، خطاط. از آثار وی: یک نسخه «منتخب الاعمال» علینقی ابن ابی‌محمد استرآبادی، وزیری کوچک مذهب عالی، نسخ و رقاع خوش، با رقم: «حرره العبد الاقل... ابن محمدباقر، محمدجعفر... سنة 1238 من الهجرد النبویة»؛ ادعیه نیم ربعی، نسخ کتابت جلی خوش، با رقم: «فی شهر شوال المکرم... ابن محمدباقر، محمدجعفر فی 1224».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1156/ 4).

یزدی، محمدصادق

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
اثر اوست: قرآن روغنی عالی عمل وهاب تاریخ 1272 مذهب مرصع منقش نسخ کتابت خفی متوسط را رقم: «کتبه العبد تراب اقدام المؤمنین محمدصادق الحسینی الیزدی» «فی سنة 1256» در مجموعه‌ی مهدوی.
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

یزدی، محمدهاشم

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
اثر اوست: قرآن نیم‌ربعی، جلد ساغری مذهب، دو صفحه‌ی اول و افتتاح متن و حاشیه مذهب عالی، صفحات آخر نیز مذهب مرصع عالی، نسخه تماماً مزین است. نسخ کتابت خفی خوش با رقم: «... محمدهاشم یزدی» سال 1190 در کتابخانه‌ی ملی.
برگرفته از کتاب :قرآن نویسان و گزیده قرآنهای نفیس ایرانی

یعقوبی هروی، محمد

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دوازدهم ق)، خطاط. از خوشنویسان زبردست گمنام است. از آثار وی: یک قطعه از مرقعی، به قلم چهار دانگ خوش، با رقم: «کتبه محمد هروی سنه‌ی 1122»؛ یک قطعه به قلم نیم دو دانگ خوش، با رقم: «کتبه محمد هروی سنه‌ی 1132»؛ یک قطعه از مرقع نستعلیق دو دانگ متوسط و رقاع کتابت خوش، بارقم: «کتبه شیخ محمد الیعقوبی...»؛ یک قعطه از مرقع نستعلیق کتابت و رقاع کتابت خوش، با رقم: «مشقه العبد... شیخ محمد الیعقوبی احسن‌اللّٰه احواله».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1208/4، 861/3).

یغما جندقی، رحیم، ابوالحسن

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1276 -1196 ق)، خطاط و شاعر، متخلص به یغما. در خور، از توابع جندق و بیابانک، به دنیا آمد. نام اول وی رحیم بود و بعد از اینکه نزد معلمان دستگاه امیر اسماعیل خان علوم مقدماتی را آموخت، به ابوالحسن تغییر نام داد و تخلص شعریش را مجنون انتخاب کرد و سمت منشی‌گری خان عامری و بعدها منشی‌گری سردار ذوالفقار خان را به خود اختصاص داد. وی به علت حسادت برخی افراد مورد خشم قرار گرفت و به اجبار در حضرت شاه عبدالعظیم شهر ری معتکف شد و تخلص خود را به یغما تغییر داد. یغما در قم به اتفاق میرزا محمدعلی مازندرانی و میرزا ملک‌الکتاب، داماد قائم‌مقام، انجمنی به نام انجمن مفاکهه تشکیل دادند که پس از مدتی انجمن منحل شد و یغما به مشهد رفت و در مدرسه‌ی علمیه‌ی میرزا جعفر ساکن شد. وی پس از چندی به اصرار حاجی میرزا آقاسی، صدر اعظم محمدشاه، به وزارت حکومت کاشان منصوب شد و مدتها با حاج ملا احمد نراقی، صاحب «معراج‌السعاده»، دوستی و معاشرت داشت. وی به تصوف گرایش داشت، ولی گویند بعدها با خواندن کتاب «ارشاد العوام» حاج محمد کریم خان کرمانی، و همچنین به تشویق فرزند خود اسماعیل، متخلص به هنر، در سلک پیروان شیخیه درآمد. یغما به اصرار فرزندانش به زادگاهش بازگشت و در آنجا نیز درگذشت و در بقعه‌ی امامزاده داوود دفن شد. از تألیفات وی: «منشآت»، به نثر، شامل مکتوبات فارسی؛ «غزلیات»؛ «هجویات» مانند: «سرداریه»، «قصابیه»، «احمدا»، «خلاصة الافتضاح»، «صکوک الدلیل» یا «شکوک الدلیل» و مثنوی «قاضی‌نامه»؛ «مراثی»؛ «ترجیعات»؛ «قطعات»؛ «رباعیات». از آثار خطی او: «برهان قاطع»؛ «المعجم فی معاییر اشعار العجم»؛ «دیوان» ظهیر فارابی؛ «کلیات» سعدی؛ «خمسه» نظامی؛ «مقامات» حمیدی؛ «دیوان» کمال‌الدین و جمال‌الدین عبدالرزاق اصفهانی.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (971/ 3)، ارمغان (س 5، ش 9 و 10، ص 501 -485، ش 11 و 12، ص 642 -636)، از صبا تا نیما (127 -109/ 1)، تاریخ ادبیات ایران، براون (222 -217/ 4)، تاریخ قومس (504 -497)، تذکره‌ی سخنوران یزد (360 -356)، چهارصد شاعر برگزیده‌ی پارسی‌گوی (1197 -1196)، حدیقةالشعراء (2127 -2121/ 3)،

دایرةالمعارف فارسی (3361/ 2)، الذریعه (1314 -1313/ 9)، ریحانه (399 -398/ 4)، سخنوران نامی معاصر (3976 -3972/ 6)، سفینةالمحمود (267 -264/ 1)، شرح حال رجال (11 -9 / 5)، فهرست کتابهای چاپی فارسی (1959 -1958/ 2 ،1597/ 1) لغت‌نامه (ذیل/ یغما)، مجمع‌الفصحا (1208 -1204/ 6)، مجموعه‌ی آثار یغمای جندقی (مقدمه جلد یک و دو)، مصطبه‌ی خراب (221 -218)، مؤلفین کتب چاپی (170 -169/ 1)، نگارستان دارا (281 -280)، یادگار (س 5، ش 1 و 2، ص 142 -141)، یغما (س 1، ش 1، ص 117 -112).

نقاشی

اباالقاسم

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1238 ق)، نقاش. نقاش نازک قلم و مذهّب بود که عمده‌ی آثار او در نقاشی‌های روغنی است. از آثار او، جعبه‌ی مذهَّب با زمینه‌ی مشکی و به انواع نقوش تذهیبی، با رقم: «عمل اباالقاسم 1238» است. جلد روغنی قرآنی به خط اشرف الکتاب اصفهانی که از آثار ممتاز وی می‌باشد و رویه‌ی آن به انواع تذهیب و تشعیر آرایش شده، با رقم: «اباالقاسم».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (11 -10 /1).

ابدال بیگ نقاش باشی

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دوازدهم ق)، نقاش. پدرش نقاش نومسلمان بود. نزد پدر آموزش نقاشی دید، و شیوه‌ی وی را که آمیزه‌ای از شیوه‌های ایرانی و هندی و اروپایی بود، دنبال کرد. این سبک ترکیبی را علیقلی بیک و محمدزمان ابداع کردند و بعدها محمد ابراهیم، محمدرفیع، محمدمحسن رضوی و محمدقاسم آن را ادامه دادند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (11 /1)، تاریخ اصفهان (330)، تاریخ هنرهای ملی (463 /1)، گلستان هنر (چهل و هشت)، هنر قلمدان (28، 96).

ابراهیم علی

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1132 ق)، نقاش. در اواخر دوره‌ی صفویه می‌زیست و در قاب آینه و قلمدان‌سازی مهارت داشت. تنها اثر رقم‌دار وی: قاب آینه‌ی زیبایی است، با رقم: «ابراهیم علی 1132».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (15 /1).

ابراهیم میرزا

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، نقاش. از شاهزادگان قاجار و نواده‌ی فتحعلی‌شاه بود. در چهره‌سازی مهارت داشت و پردازهای ماهرانه به عمل می‌آورد. از آثار وی: تصویر استادانه‌ی ناصرالدین شاه، با رقم: «کمتر بن ابراهیم میرزا ولد نواب محمود میرزای قاجار»؛ تصویر آبرنگی دیگری از ناصرالدین شاه، با رقم: «کمترین ابراهیم میرزا قاجار 1275».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (18 -17 /1).

ابراهیمی، پروانه

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
درگذشت: زمستان، 1366.
پروانه ابراهیمی نقاش بود. وی در حادثه‌ی سیل در تهران در زمستان 1366 درگذشت. موزه‌ی هنرهای معاصر در زمستان سال 1366 نمایشگاهی از آثار پروانه‌ی ابراهیمی برگزار کرد.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

ابوالحسن

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، نقاش. پدر او نقاش معروف دوره‌ی فتحعلی شاه بود. از آثار وی: قلمدان تابوتی زیبایی است که تصویر محمدشاه با آرایش سلطنتی به روی آن نقش بسته و تزیینات لباس و نمایش جواهرات به نیکوترین وجهی مجسم گشته است. حواشی و کناره‌ی قلمدان، شکارگاه باصفایی را نشان می‌دهد که سواران شکارچی با اسبان خود به گشت و شکار مشغول هستند. در قسمت داخلی آن نیز، تصویر مردی جلب نظر می‌کند، «رقم ابوالحسن 1258».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1/ 34).

ابوالحسن ثالث، یحیی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1324 ق)، نقاش. وی پسر کوچکتر خانواده بود و به دستور ناصرالدین شاه به ابوالحسن ثالث ملقب گردید. در آبرنگ و رنگ و روغن شیرین قلم بود و علاقه‌ی زیادی به کپی کردن آثار مشاهیر داشت. از جمله کارهای مشهور او، کپی تابلوی معروف آتش‌سوزی رافائیل است. از دیگر آثارش: نقاشی میدان ارک، با: «رقم خانزاد میرزا ابوالحسن‌خان پسر صنیع‌الملک فی سنه 1303»؛ منظره‌ی داخلی تالار مخصوص همایونی، با رقم: «... بدست خانه‌زاد ابوالحسن‌خان تشکل یافت 1305»؛ تصویر آبرنگی مکتب خانه‌ای که شاگردان دور اطاق نشسته و کتابها را باز کرده و قرائت می‌کنند و رقم «یحیی» دارد. در «احوال و آثار نقاشان» به چهار اثر دیگر وی اشاره شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1438 -1437 /3 ،22 -21 /1).

ابوالحسن میرزا

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، نقاش. از مردم آذربایجان بود و فاقد قدرت تکلم. گویا از مظفرالدین شاه لقب نقاش‌باشی داشته و در تبریز فعالیت می‌کرده است. این نقاش در قلمدان‌سازی و چهره‌پردازی صاحب قلم بوده است. تنها اثر وی: قلمدان ساده و بی‌پیرایه‌ای که در داخل سه مدالیون مختلف، تصاویر زیبایی از زنان قاجار تصویر شده و به گل و مرغ زیبا آرایش یافته است و بین گلهای کناره، منظره‌ای از شهر تبریز به استادی نقش بسته، با رقم: «ابوالحسن نقاش باشی 1295».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (37/1).

ابوالقاسم حسینی اصفهانی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، نقاش. وی از هنرمندان پرکاری بوده است که اغلب آثارش بر روی قلمدان، قاب آینه، قاب عکس، میز تحریر، جلد، سپر، حتی کاسه و بشقاب و سایر اشیاء تزیینی نیز مشاهده می‌شود. از آثار رقم دار او: جلد گل و مرغی قرآن مجید که در این اثر پرکار، تمام جلد به گل و مرغ آراسته گشته و به خط طلایی شکسته رقم «ابوالقاسم الحسینی اصفهانی سنه 1304» دارد؛ قاب عکس گل و مرغی شیرین و زیبا، با رقم: «عمل ابوالقاسم اصفهانی»؛ دو قاب عکس گل و مرغ متوسط که به خط نسخ رقم «ابوالقاسم اصفهانی 1318» دارد؛ میز خوب با تصاویر گل و مرغی که برای ناصرالدین شاه ساخته شده است، با: «رقم میرزا ابوالقاسم اصفهانی»؛ دو جعبه‌ی بزرگ، با گل و مرغ زیبا و درشت، با رقم: «عمل کمترین ابوالقاسم اصفهانی سنه 1320»؛ گل و بوته‌ی ممتاز و دلنواز که بری ناصرالدین شاه ساخته شده بود، با: «رقم میرزا ابوالقاسم اصفهانی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1/ 47).

ابوالمعصوم

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1005 ق)، نقاش و چهره‌پرداز. میرزا ابوالمعصوم پسر دایی نواب سلطان محمّد، پادشاه صفوی بود. در تصویر دست داشت و در طراحی قرینه نداشت، همیشه اوقات او صرف هنر می‌گردید. در نقاشی، وصّالی، نقّاری، فصّالی، افشانگری، صحّافی، مقواسازی، حکاکی، خوان تراشی، قاشق تراشی، لاجوردشویی، و سنندروس تراشی و ترمیم و دیگر صنایع عدیل و نظیر نداشت. قاضی احمد مورخ او را ستوده است. نسب وی از جانب مادر به شاه محمد خدابنده می‌رسید. او در قم وفات یافت و در آستانه‌ی منوره معصومه سلام الله علیها دفن گردید.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (49 /1)، تاریخ اصفهان (293)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (994 /7)، گلستان هنر (149).

ابوطالب شیخ

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1253 ق)، خطاط، نقاش، مذهّب و شاعر. او از مشایخ و مجتهدان بود و هفت قلم را نیکو می‌نوشت و در نقاشی و تذهیب نیز دست داشت. ابوطالب در ادبیات و زبان فارسی و عربی مهارت داشت و به هر دو زبان شعر می‌گفت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (28 -27 /1)، احوال و آثار نقاشان (45 -44 /1).

ابوطاهر

قرن:7
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س هفتم ق)، نقاش، طراح ظروف سفالین و تزیینات کاشی. در کاشان می‌زیست. از آثار رقم داروی: بشقاب حنایی زیبایی که با پیرایش ساده نقاشی شده، و به خط کوفی پیرآموز تزیینی آرایش شده است، با رقم: «عمل ابوطاهر بن محمد حمزه بن الحسن».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (45 /1).

احمدیه، اسفندیار

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
اسفندیار احمدیه هجدهم اسفندماه 1307 در محله پامنار تهران متولد شد. احمدیه از سال 1336 به انیمیشن روی آورد و موفق شد نخستین فیلم خود را در با عنوان "ملا نصرالدین" بسازد. امروز نام احمدیه علاوه بر حک شدن زیر تابلوهایش به عنوان یک انیماتور در تیتراژ فیلم ها و آثار مستقل انیمیشن به چشم می خورد. آخرین فیلم وی در سال های اخیر اثر 90 دقیقه ای "رستم و اسفندیار" است. این هنرمند پیشکسوت با وجود کهولت سن در حال حاضر به ساخت یکی دیگر از فیلم های انیمیشن خود پرداخته است.
گروه : هنر
رشته : انیمیشن
والدین و انساب : پدر اسفندیار احمدیه از سرشناسترین پزشکان طب سنتی و نخستین مشوق وی در امر هنر بود.
تحصیلات رسمی و حرفه ای : اسفندیار احمدیه در دوران کودکی به رغم مشکلات در شنوایی و تکلم ابتدا به کودکستان و بعد به مدرسه معمولی رفته که موفق به اخذ مدرک ششم ابتدایی میشود و بعد از مدتی ترک تحصیل ، در رشته نقاشی در هنرستان کمال الملک ادامه تحصیل میدهد . از سال 1324 در هنرستان کمال الملک تحت نظر استادانی چون اصغر پتگر، حسین شیخ، آشتیانی و ... به فراگیری مبانی نقاشی پرداخت و به مرور زمان و به واسطه گرایش غریبی که به این هنر داشت توانست موفقیت هایی در این حیطه کسب کند.
استادان و مربیان : از استادان اسفندیار احمدیه می توان به اصغر پتگر، حسین شیخ، آشتیانی اشاره نمود.
هم دوره ای ها و همکاران : از همکاران اسفندیار احمدیه جناب آقایان، پرویز اصانلو، نصرت الله کریمی، بهروز یغمائیان و اسماعیل شرعی می باشند.
همسر و فرزندان : اسفندیار احمدیه در سال 1336 با خانم پروین مهاجر ازدواج کردند.
مشاغل و سمتهای مورد تصدی : از دیگر فعالیت های اسفندیار احمدیه میتوان به موارد زیر اشاره نمود: 1- فعالیت در وزارت فرهنگ و هنر از سال 1336 که با فیلم ملانصرالدین انیمیشن را شروع میکند که سال تا

1355 ادامه دارد و در آن سال بازنشسته میشوند . همکاری با صدا و سیما از سال 1352 بصورت قراردادی .2-همکاری با آقای بهروز یغمائیان که به مدت 10 سال . در عین حال با صدا و سیما نیز همکاری داشته اند.3- همکاری با شرکت فرهنگ هنری صبا از سال 1374 که هم اکنون ادامه دارد.
آرا و گرایشهای خاص : آنچه آثار اسفندیار احمدیه را متمایز و شاخص جلوه میدهد، استفاده از درونمایه های اجتماعی است. از زندگی مردم کوچه و بازار تا محله های قدیمی تهران دستمایه کار این هنرمند در حیطه نقاشی است.
جوائز و نشانها : در سال 1386طی مراسمی که در موزه هنرهای دینی امام علی(ع) بر پا شد از اسفندیار احمدیه تشکر و قدردانی شد.
چگونگی عرضه آثار : آثاری که امروزه از اسفندیار احمدیه در موزه هنرهای دینی امام علی (ع) از وی به نمایش گذاشته شده دارای سوژه ها و بن مایه های مذهبی سنتی و آئینی است.
آثار :
1 خوشه گندم
2 رستم و اسفندیار
ویژگی اثر : آخرین فیلم اسفندیار احمدیه رستم و اسفندیار میباشد.
3 زاغی
4 زندگی
5 زیرک
6 ملانصرالدین
ویژگی اثر : اسفندیار احمدیه درسال 1337 فیلم انیمیشن 13 ثانیه ای به نام ملا نصرالدین را باهمان ابزار اولیه این هنر ساخت.
7 موش و گربه
8 نارنج و ترنج

احمدیه، اسفندیار

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
اسفندیار احمدیه هجدهم اسفندماه 1307 در محله پامنار تهران متولد شد. احمدیه از سال 1336 به انیمیشن روی آورد و موفق شد نخستین فیلم خود را در با عنوان "ملا نصرالدین" بسازد. امروز نام احمدیه علاوه بر حک شدن زیر تابلوهایش به عنوان یک انیماتور در تیتراژ فیلم ها و آثار مستقل انیمیشن به چشم می خورد. آخرین فیلم وی در سال های اخیر اثر 90 دقیقه ای "رستم و اسفندیار" است. این هنرمند پیشکسوت با وجود کهولت سن در حال حاضر به ساخت یکی دیگر از فیلم های انیمیشن خود پرداخته است.گروه : هنررشته : انیمیشنوالدین و انساب : پدر اسفندیار احمدیه از سرشناسترین پزشکان طب سنتی و نخستین مشوق وی در امر هنر بود.تحصیلات رسمی و حرفه ای : اسفندیار احمدیه در دوران کودکی به رغم مشکلات در شنوایی و تکلم ابتدا به کودکستان و بعد به مدرسه معمولی رفته که موفق به اخذ مدرک ششم ابتدایی میشود و بعد از مدتی ترک تحصیل ، در رشته نقاشی در هنرستان کمال الملک ادامه تحصیل میدهد . از سال 1324 در هنرستان کمال الملک تحت نظر استادانی چون اصغر پتگر، حسین شیخ، آشتیانی و ... به فراگیری مبانی نقاشی پرداخت و به مرور زمان و به واسطه گرایش غریبی که به این هنر داشت توانست موفقیت هایی در این حیطه کسب کند.استادان و مربیان : از استادان اسفندیار احمدیه می توان به اصغر پتگر، حسین شیخ، آشتیانی اشاره نمود.هم دوره ای ها و همکاران : از همکاران اسفندیار احمدیه جناب آقایان، پرویز اصانلو، نصرت الله کریمی، بهروز یغمائیان و اسماعیل شرعی می باشند.همسر و فرزندان : اسفندیار احمدیه در سال 1336 با خانم پروین مهاجر ازدواج کردند.مشاغل و سمتهای مورد تصدی : از دیگر فعالیت های اسفندیار احمدیه میتوان به موارد زیر اشاره نمود: 1- فعالیت در وزارت فرهنگ و هنر از سال 1336 که با فیلم ملانصرالدین انیمیشن را شروع میکند که سال تا 1355 ادامه دارد و در آن سال بازنشسته میشوند . همکاری با صدا و سیما از سال 1352 بصورت قراردادی .2-همکاری با آقای بهروز یغمائیان که به مدت 10 سال . در عین حال با صدا و سیما نیز همکاری داشته اند.3- همکاری با شرکت فرهنگ هنری صبا از سال 1374 که هم اکنون ادامه دارد.آرا و گرایشهای خاص : آنچه آثار اسفندیار احمدیه را متمایز و شاخص جلوه میدهد، استفاده از درونمایه های اجتماعی است.

از زندگی مردم کوچه و بازار تا محله های قدیمی تهران دستمایه کار این هنرمند در حیطه نقاشی است.جوائز و نشانها : در سال 1386طی مراسمی که در موزه هنرهای دینی امام علی(ع) بر پا شد از اسفندیار احمدیه تشکر و قدردانی شد.چگونگی عرضه آثار : آثاری که امروزه از اسفندیار احمدیه در موزه هنرهای دینی امام علی (ع) از وی به نمایش گذاشته شده دارای سوژه ها و بن مایه های مذهبی سنتی و آئینی است.

آثار : خوشه گندم رستم و اسفندیار ویژگی اثر : آخرین فیلم اسفندیار احمدیه رستم و اسفندیار میباشد.3 زاغی زندگی زیرک ملانصرالدین ویژگی اثر : اسفندیار احمدیه درسال 1337 فیلم انیمیشن 13 ثانیه ای به نام ملا نصرالدین را باهمان ابزار اولیه این هنر ساخت.7 موش و گربه نارنج و ترنج

اربابی، شهلا

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
شهلا اربابی (زاده ۱۳۲۳، شیراز) نقاش ایرانی.
شهلااربابی در سال ۱۳۲۳ در شیراز در خانواده‌ای اهل ادب و هنر متولد شد و در سن ۹ سالگی نقاشی را آغاز نمود. او از سال ۱۳۴۱ تا ۱۳۴۴ در مدرسه هنرهای زیبا در تهران به تحصیل پرداخت سپس به رم رفت و به مدت چهار سال در رشته هنرهای زیبا ادامه تحصیل داد.
اربابی در اواخر دهه ۱۳۶۰ و اوایل دهه ۱۳۷۰ مدرس دانشگاه تهران شد، سپس به آمریکا مهاجرت کرد و در سال ۱۳۵۸ در رشته نقاشی و در سال ۱۳۶۱ در رشته حکاکی از دانشگاه واشنگتن فارغ التحصیل شد.
نمایشگاه‌های بسیاری از آثار وی در اروپا و آمریکا برگزار شده‌است.و آثارش همواره مورد قدر دانی واقع شده‌است. آثار او موضوع مطالعه مقالات بسیاری در مورد نقاشی معاصر بوده‌است و برخی از آثارش به طور دایم در واشنگتن نگهداری می‌شود.[۱]
تولد ۱۳۲۳
شیراز زمینه فعالیت نقاش اهل شیراز سال‌های فعالیت ۱۳۴۴ تا کنون
محل زندگی آمریکا

اردبیلی، برجعلی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، نقاش. از شاگردان برجسته و ممتاز سلطان محمد تبریزی بود. به همراه محمد بیگ و استاد حسین قزوینی، در کتابخانه‌ی شاهی افتخار شاگردی استاد سلطان محمد را داشتند و در آن کانون هنری، به خلق آثار بدیع و تصاویر زیبا می‌پرداختند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (100/1).

ارژنگی، حسین

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، نقاش. معروف به میر مصوّر. وی برادر رسام ارژنگی است. در تبریز متولد شد و به روسیه رفت و هنر نقاشی را در شیوه‌های رنگ و روغن و آبرنگ و سیاه قلم از استادان آنجا فراگرفت و بعد از بازگشت در زادگاه خود، تبریز، می‌زیست و پس از چندی به رشت رفت. آثار به جا مانده از وی، اعم از رنگ و روغن و آبرنگ و سیاه قلم در بین علاقه‌مندان و مجموعه داران فراوان بوده و این مؤید زبردستی و هنرمندی نقاش است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1343 -1342 /3).

ارسنجانی، علی عسکر

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1302 ق)، ادیب، عارف، خطاط، نقاش و شاعر. از اهالی قصبه‌ی ارسنجان شیراز و مردی درویش مسلک بود که به ملااحمد ارسنجانی دست ارادت داده بود. از علوم رسمی و کمالات بهره داشت و خط نسخ را خوب می‌نوشت و در نقاشی و چهره‌سازی نیز دست داشت. وی در زادگاه خود بدرود حیات گفت. از آثار او: دعای صباح، جانمازی، دو صفحه‌ی اول مذهّب عالی نسخ و آخر رقاع کتابت خوش. ترجمه‌ی نستعلیق کتابت خفی عالی، حواشی شکسته خفی خوش، با رقم: «علی عسکر الارسنجانی الشیرازی 1292»؛ قرآن جلد روغنی، به خط نسخ و آخر رقاع کتابت خفی عالی، با رقم: «علی عسکر بن محمد شفیع الارسنجانی سنه 1253»؛ یک قطعه نسخ و رقاع کتابت عالی، با رقم: «وانا العبد الاقل علی عسکر الارسنجانی 1281».[1]
علی عسکر ارسنجانی مشهور به میرزا آقا در هنر خطاطی و شعر از نوابغ بود. علی عسکر در شعر «الحان» تخلص می‌کرده است. قطعات بسیاری از مرحوم میرزا آقا به جای مانده است که از ذوق و ابتکار وی حکایت می‌کند.
علی عسکر در اوان جوانی چنان در هنر خط و نقاشی درخشید که شهرت جهانی یافت و از طرف دولت هندوستان به آن کشور دعوت شد. سپس از آن کشور بازگشت و در شیراز بدرود حیات گفت و در حرم مطهر امامزاده سید حاج غریب شیراز مدفون گردید.
دعای صباح، جانمازی، دو صفحه‌ی اول مذهب عالی نسخ و آخر رقاع کتابت خوش. ترجمه‌ی نستعلیق کتابت خفی عالی، حواشی شکسته خفی خوش با رقم:
«کتبه فی شهر ربیع‌الاول سنة اثنی و تسعین و مأتین بعد الالف من الهجرة علی عسکر الارسنجانی الشیرازی» «1292» در مجموعه‌ی آقای سلطان القرائی.
- قرآن جلد روغنی رقم «یا امیرالمؤمنین» نسخ و آخر رقاع کتابت خی عالی با رفم: «حسب‌الخواهش... میرزا عابد مستوفی شیرازی له الاعز... میرزا محمدرضا من شهور سنة ثلث و خمسین و مأتین بعد الاف من الهجرة... سمت اختتام پذیرفت. و انا العبد الاثم الخاطی الجانی العاصی الفانی علی عسکر ابن محمد شفیع الارسنجانی سنة 1253».

- یک قطعه نسخ و رقاع کتابت عالی با رقم: «کتبه فی شهر ذی‌القعدةالحرام سنة احدی و ثمان و مأتین بعد الف من الهجرة النبویة المصطفویة و انا العبد الاقل علی عسکر الارسنجانی 1281» در مجموعه‌ی بیانی.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] آثار عجم (249 -248)، احوال و آثار خوشنویسان (1121 -1120 /4)، حدیقة الشعراء (20 /1)، ریحانه (106 /1)، دانشمندان و سخن سرایان فارس (707 /3)، فارسنامه‌ی ناصری (1251 /2).

استاد آقا

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، نقاش. وی نقاش و آرایشگر جلد روغنی چهارمین مجلد، کتاب «الف و لیل» مشهور، در کتابخانه‌ی گلستان تهران است.ا ستاد آقا تزیین جلد را با همکاری غلامعلی نقاش به پایان رساند و در رویه‌ی جلد کتاب که مجلس بزم پر حلاوتی است، استادی و مهارت خود را به نیکوترین شکل ارائه داده و چنین رقم گذاشته است: «بدستیاری استاد کل فی الکل جان نثار درگاه جهان پناه استاد آقا سمت اتمام پذیرفت، العبد غلامعلی شهر جمادی الثانی سنه 1275».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (2 /1).

استاد محمد

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم و دوازدهم ق)، نقاش. از نقاشان گرانمایه در عهد شاه‌سلیمان و شاه‌سلطان حسین صفوی بود، که در قلمدان نگاری کارهای خوبی به ظهور رسانده است. از آثار او قلمدانی بر جای مانده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :هنر قلمدان (99).

استرآبادی، عبدالحی

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س هتشم و نهم ق)، خطاط و نقاش. از اهالی استرآباد بود. در زمان علاءالدوله،پسر بایسنقر میرزا (865 -820 ق)، می‌زیست. ولی در بغداد نشوونما یافت. وی به امر امیر تیمور گورکانی در حدود 795 ق بعد از فتح بغداد به سمرقند رفت و به خواجه عبدالحی هروی معروف شد. او پایه‌گذار سبک تیموری در سمرقند است که به همراه استادان تصویرساز نامی دیگر، مکتب ثانی بغداد را به سمرقند و سپس به هرات برد و به وسیله‌ی سلطان ابراهیم میرزا شاهرخی به شیراز برگشت و در آن دیار توسعه یافت. از استادان وی، خواجه تاج‌الدین سلمانی و استاد شمس‌الدین از همه معروفتر هستند و صاحب «مناقب هنروران» وی را در خط و نقاشی شاگرد محمد سیمی نیشابوری ذکر کرده است. سلطان احمد بن اویس جلایر، پیر احمد باغ شمالی و محمد بن محمود خیامی از شاگردان مهم وی به شمار می‌آیند. از آثار منسوب به او: نسخه‌ی «دیوان» مصور خواجوی کرمانی، که در 799 ق انجام یافته است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1469 / 3 ،324 -322 / 1)، تاریخ هنرهای ملی (335 -334 / 1)، گلستان هنر (سی و پنج، سی و شش، 150)، مناقب هنروران (98 ،57).

استرآبادی، محمدولی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، نقاش. از اهالی استرآباد بود و در جانورسازی و گرفت و گیر حیوانات دست داشت. تنها اثری که از وی بر جا مانده است، تصویر اژدهای پرهیبتی است که در صخره‌ی کوهها جا گرفته و اطرافیان را به وحشت انداخته است و به خط نستعلیق رقم «مشق محمدولی (یا میرزا ولی) استرآبادی» دارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1097 -1096 /3).

استرآبادی، ولی

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم ق)، نقاش. از آثار او تصویر اژدهای سهمناکی است که در روی صخره‌ها قرار گرفته و عده‌ای تماشاچی، با ترس و حیرت تمام، به عظمت و دهشتناکی اژدها حیران گشته‌اند، با رقم: «اثر مولانا ولی استرآبادی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1401/ 3).

اسدآبادی، ابوتراب

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1280 ق)، نقاش. وی از نقاشان رنگ و روغن و اهل اسدآباد بود. او به شیوه‌ی مهدی نقاش‌باشی چهره می‌ساخت و تا حدی نیز موفق بوده است. از آثار وی: تصویر یکی از رجال قاجاری که با رنگ و روغن نقاشی شده است، با رقم: «ابوتراب اسدآبادی 1280».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (19 /1).

اسرار

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، نقاش. سیاه قلم و قلمدان‌ساز گمنام دوره‌ی ناصری است. او به شیوه‌ی آقافتحعلی نقاش شیرازی نقاشی می‌کرد و رنگ‌ها را پریده و خوش حالت می‌ساخت. از آثار رقم‌دار وی: قلمدان گل و مرغی است که به رنگهای روشن نقاشی شده است و کناره‌های نقوش به سیاه قلم اصلاح گشته و در سمت راست رویه‌ی قلمدان به خط نسخ رقم «اسرار» دارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (65 -64 /1).

اسفراینی، محمد

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم ق)، نقاش و فلزکار. اهل اسفراین و از استادان کوفتگر و فلزکار و طلاب‌کوب زمان خود بود. از آثار بی‌نظیر این هنرمند، پنجره‌ی بی‌نظیری است در آستانه‌ی قدس رضوی که به مهارت تمام شبکه و کنده‌کاری و طلاکوبی شده و کتیبه‌های زرین و نقوش هندسی عالی دارد. این پنجره که روی سنگ مرمر نصب شده و فولادی و زرکوب است، با همکاری استادان نامی زمان اتمام یافته و رقم آن چنین است: «عمل حاجی محمد بن علی حافظ اسفراینی تحت شهور محرم 817».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (143/1).

اسلامیان، حسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نگارگر.
تولد: 1290، اصفهان.
درگذشت: 12 فروردین 1360، تهران.
حسین اسلامیان، فرزند محمد قلمدان‌ساز بود که روزگار را به نقاشی و ساخت و تعمیر قلمدان و تابلوهای روغنی می‌گذراند. حسین اسلامیان در نه سالگی به کارگاه پدر رفت و به فراگیری نگارگری و بوم‌سازی و روغن‌کاری روی بوم پرداخت. در آستانه‌ی دوازده سالگی، به طور رسمی به کارگاه پدرش راه یافت. بیست سالی به شاگردی و یادگیری ظرایف و دقایق هنر نگارگری در مکتب استاد میرزا امامی پرداخت.
استاد حسین اسلامیان در سی سالگی کارگاه کوچکی برای خود آماه کرد. از آن پس به طور مستقل به کار هنری پرداخت. در سال‌های اوج فعالیتش به سبب شنیدن سخنی در باب حرمت صورتگری دست از کار هنر کشید و به کشاورزی روی آورد. چند سال بعد، به فتوای مجتهدی بار دیگر به عرصه‌ی هنر پا بازگشت. در سال 1326 راهی تهران شد و در سال 1334 به اداره‌ی هنرهای زیبا راه یافت.
حسین اسلامیان، در زمینه‌ی نگارگری، تذهیب، تعشیر، سوخت (نوعی تجلید چرمین)، قلمدان‌سازی، نقاشی زیرلاکی و روغنی، میناکاری، جلدسازی و ساخت انواع بوم مهارت داشت. یکی از آثار استاد، جلد آلبومی است که در مجموعه‌ی موزه‌ی هنرهای ملی ایران نگه‌داری می‌شود. تذهیب و نگارگری این جلد آلبوم به صورت نقاشی لاکی یا روغنی است. این اثر هنری، در پایان دهه‌ی 1330 و آغاز دهه‌ی 1340، در قطع 22 ضرب 32 سانتیمتر آماده شده است. اثر دیگر استاد، جلد روغنی مذهب با موضوع چوگان‌بازی است که در اندازه‌ی 27 ضرب 41 سانتیمتر در سال 1350 به اتمام رسید و در موزه‌ی هنرهای ملی ایران نگه‌داری می‌شود. وی در این اثر بیست و چهار حالت مختلف از چهره‌پردازی را نشان داده است و برای تذهیب تابلو از نگاره‌های مختلف انسانی- حیوانی و گیاهی استفاده کرده است. برخی از آثار وی در موزه‌ی هنرهای تزیینی حفظ و نگه‌داری می‌شود.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

اسماعیل زاده، حسن

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
حسن اسماعیل زاده در سال 1301 ه.ش در زنجان به دنیا آمد. مرگ پدر پیش از تولد ، خانواده وی را ناچار به عزیمت به سوی تهران نمود. طولی نکشید که استاد با شوق ذاتی و حمایت مادر به هنر نقاشی روی آورد . نزد استاد محمد مدبر به فراگیری این هنر پرداخت. او نقاشی را تا سرحد کمال دنبال نمود و به عنوان یکی از نگارگران « نقش های قهوه خانه ای » مطرح گردید.
گروه : هنر
رشته : هنرهای تجسمی
والدین و انساب : حسن اسماعیل زاده در سال 1301 در زنجان به دنیا آمد. مرگ پدرش پیش از تولد وی اتفاق افتاد.
اوضاع اجتماعی و شرایط زندگی : حسن اسماعیل زاده ، بازرگان زاده ای از شهرزنجان بود که قبل از تولد ، پدر را از دست داده بود و همین امر خانواده را در تنگنا و شرایط بدی قرار داده بود ، لذا جلای شهر ودیار نموده و به تهران رهسپار شدند .
تحصیلات رسمی و حرفه ای : با توجه به عشق و علاقه ای که حسن اسماعیل زاده به نقاشی داشت ، مادرش او را بعنوان شاگردی به استاد محمد مدبرسپرد وهمان شوق پس از چندی او را به استادی صاحب قلم و خلاق بدل ساخت . او خود درباره این دوره چنین می گوید : « وقتی به تهران آمدم ، برای شاگردی پیش استاد محمد مدبر رفتم . هر روز روی سنگی که وسط آن گود بود به کمک یک تکه سنگ کوچک ، رنگها را می - ساییدم و بعد از پشت الک رد می کردم . بعضی روزها همراه استادم به خانه های اشراف می رفتیم و گچبری ها را رنگ می زدیم و موقعی که این کارها نبود ، می رفتیم قهوه خانه و تابلو می کشیدیم . »
خاطرات و وقایع تحصیل : حسن اسماعیل زاده از دوران تحصیل خود چنین سخن می گوید : « آن روز آبرو و اعتبار یک قهوه خانه به نقاشیهایش بود و نقاش ، مقامی در حد یک بزرگ محل را داشت. بخصوص مرشد هم برای رونق محفلش از این نقاشی ها شاهد می آورد . آن موقع عده ای می گفتند « صورت کشی » حرام است .ولی من در زندگی همین یک عشق را داشتم و دنبالش را هم گرفتم . وقتی در قهوه خانه مرشد نقل می گفت ، من از روی حرفهای او طرح می کشیدم . »

استادان و مربیان : یکی از استادان حسن اسماعیل زاده ، استاد محمد مدبر می باشد که او از این استاد تاثیر شگرفی پذیرفت.
زمان و علت فوت : حاج حسن اسماعیل زاده (چلیپا)، نقاش پیشکسوت قهوه‌خانه در روز جمعه 20 بهمن 1385 دار فانی را وداع گفت.
فعالیتهای آموزشی : حسن اسماعیل زاده مراجعین زیادی برای یادگیری « نقاشی های قهوه خانه ای » دارد.
سایر فعالیتها و برنامه های روزمره : حسن اسماعیل زاده پس از مرگ استاد مدبر ، کار نقاشی را در آب انبار سیداسماعیل و میدان مولوی ادامه داد . این زمانی بود که شور و حال قهوه خانه ها کاهش یافته و کار نقاشی از رونق افتاده بود ، به همین جهت سفارش دهندگان کار نقاشی را تنها به عتیقه فروشی ها ، یهودی ها و خارجی ها می فروختند.
همفکران فرد : حسن اسماعیل زاده به اتفاق عباس بلوکی فر و حسین همدانی نگارگری در بخش « نقشهای قهوه خانه ای » را دنبال می نمایند .
آرا و گرایشهای خاص : حسن اسماعیل زاده یکی از نگارگران بزرگ « نقش های قهوه خانه ای » است که البته پیش از او حسین قوللر و محمد مدبر نقشهای حماسی و مذهبی را به تصویر می کشیدند .
چگونگی عرضه آثار : حسن اسماعیل زاده چندین بار آثارش را به تماشای عموم گذاشته است : که نمونه های آن در خانه آفتاب ،گالری سیحون و همچنین به اتفاق 15 هنرمند دیگر در بازار هنر پارک لاله بوده است . ------
---
آثار :
1 التنقیح فی شرح العروه الوثقی . (مباحث اجتهاد و تقلید ، طهارت ، صلوه)
ویژگی اثر : توسط حاج میرزا علی غروی تبریزی که تا کنون 9 جلد آن به چاپ رسیده است و از تقریرات آیت اله خویی می باشد .(تقریرات آثاری هستند که توسط شاگردان معظم له نوشته شده اند .)
2 الدررالغوالی فی فروع العلم الاجمالی
ویژگی اثر : توسط شیخ رضا لطفی و از تقریرات آیت اله خویی می باشد .
3 تحریر عروه الوثقی
ویژگی اثر : توسط شیخ قربانعلی محقق کابلی و از تقریرات آیت اله خویی می باشد .
4 رساله در خلافت
5 فقه العتره فی زکاه الفطره
ویژگی اثر : توسط سید محمد تقی حسینی جلالی و از تقریرات آیت اله خویی می باشد .

6 مبانی العروه الوثقی (مباحث مضاربه ، مزارعه ، شرکت ، ضمان ، حواله ، نکاح ، غصب)
ویژگی اثر : توسط سید محمد تقی خویی – فرزند آیت اله خویی – در 4 جلد و از تقریرات آیت اله خویی می باشد .
7 محاضرات فی الفقه الجعفری
ویژگی اثر : توسط سید علی حسینی شاهرودی در 3 جلد و از تقریرات آیت اله خویی می باشد .
8 مدارک العروه الوثقی = فقه شیعه (مباحث اجتهاد ، تقلید ، طهارت)
ویژگی اثر : توسط سید محمد مهدی خلخالی که تا کنون 5 جلد از آن چاپ شده است و از تقریرات آیت اله خویی می باشد .
9 مستند العروه الوثقی (مباحث صلوه ، خمس ، اجاره)
ویژگی اثر : توسط شیخ مرتضی بروجردی که تا کنون 10 جلد از آن چاپ شده است و از تقریرات آیت اله خویی می باشد .
10 معتمد العروه الوثقی (مبحث حج)
ویژگی اثر : توسط سید رضا خلخالی در 5 جلد و ازتقریرات آیت اله خویی می باشد .
11 2- قصیده در مدح امیرالمومنین علی (ع) در 900 بیت ، این قصیده بوسیله علامه سید مهدی موسوی خراسانی در سه جلد شرح گردیده است .
12 اجود التقریرات در 2 جلد ،
ویژگی اثر : آیت اله خویی در این دو جلد دروس استاد خویش علامه نایینی را در علم اصول به رشته تحریر درآورده و هر دو جمله آن به امضا و تصویب استاد رسیده است
13 از آتش گذشتن سیاوش
14 ازاله المحاده عن ملک المنافع المتضاده
ویژگی اثر : این رساله در سال 1351 قمری به امر مرحوم آیت اله میرزا علی آقا شیرازی نوشته شده است .
15 اضائه القلوب بتحقیق المغرب و الغروب
ویژگی اثر : این رساله در 1353 قمری نوشته شده است .
16 الامر بین الامرین (در جبر و تفویض)
ویژگی اثر : توسط علامه شیخ محمد تقی جعفری و از تقریرات آیت اله خویی می باشد .
17 البیان فی تفسیر القرآن
ویژگی اثر : این کتاب یکی از بهترین کتبی است که پیرامون علوم قرآنی نوشته شده و در آن پس از آوردن مقدمه ای پر بار که خود یکی از برترین نوشته های قرآنی است به تشریح و تفسیر فاتحه الکتاب تا آیه ششم

پرداخته است . عناوین آورده شده در مقدمه این کتاب عبارتند از : فضیلت قرآن ، قرائت قرآن ، اعجاز و حقیقت آن ، اعجاز قرآن از دیدگاه های مختلف ، جاودانگی هدایت قرآن ، پاسخ به گفته های منکرین فضل قرآن ، بقیه معجزات پیامبر و عهدین ، قراء سبعه ، نزول قرآن بر ((سبعه احرف)) و اینکه قرائات هفتگانه به جز سبعه احرف می باشند ، مسئله تحریف قرآن و اثبات نادرستی آن ، گردآوری قرآن ، حجیت ظواهر کتاب ، مسئله نسخ و بررسی 36 آیه که ادعای منسوخ بودن آنها شده است و اثبات عدم نسخ آنها ، و پس از آن مبحث بداء و دیدگاه شیعه و تفسیر آن و پاسخ منکران بداء ، حدوث و قدوم قرآن ، در جای جای این کتاب روح تحقیق ، ابتکار ، تتبع ، آشنایی با علوم اسلامی چون احکام ، فقه ، اصول ، حکمت و فلسفه ، تاریخ ، حدیث ، مناظره ، تراجم ، تفسیر ، ادب ، لغت و احاطه بکتب شیعه و سنی بچشم می خورد . در پیرامون این کتاب چند کار صورت گرفته است که عبارتند از : الف – ترجمه بخش اعجاز آن به فارسی ، ((مرزهای اعجاز)) وسیله حاج شیخ جعفر سبحانی ب – ترجمه و تلخیص به فارسی با عنوان ((شناخت قرآن)) وسیله محمد صادق نجمی . هاشم هریسی ج – ترجمه تمام البیان به فارسی به نام ((بیان در مباحث کلی قرآن)) بوسیله اساتید نامبرده

18 الرای السدید فی الاجتهاد و التقلید

ویژگی اثر : توسط غلامرضا عرفانیان خراسانی و از تقریرات آیت اله خویی می باشد .

19 المحاضرات (فی اصول الفقه)

ویژگی اثر : توسط محمد اسحاق فیاض در 5 جلد و از تقریرات آیت اله خویی می باشد .

20 المسائل المنتخبه

ویژگی اثر : این رساله به زبانهای عربی ، فارسی ، انگلیسی ، اردو ، فرانسوی ، اندونزیایی و ترکی منتشر گردیده است . این کتاب خلاصه ای از کتاب منهاج الصالحین است

21 المسائل و الردود

ویژگی اثر : مجموعه فتاوی

22 المعتمد فی شرح المکاسب

ویژگی اثر : توسط سید محمد رضا خلخالی در 5 جلد و از تقریرات آیت اله خویی می باشد .

23 تعارض الاستصحابین

24 تعلیقه المنهج لاحکام حج

25 تعلیقه بر عروه الوثقی

26 تعلیقه علی المسائل الفقهیه

27 تقریرات درس اصول مرحوم محقق اصفهانی
28 تقریرات درس فقه مرحوم محقق اصفهانی
29 تقریرات درس فقه مرحوم میرزای نایینی
30 تکمله المنهاج الصالحین
ویژگی اثر : این کتاب مسائلی را که در منهاج الصالحین نیامده است را بصورت جداگانه آورده است
31 تلخیص المنتخب
ویژگی اثر : این کتاب گزیده ای از ((المسائل المنتخبه)) است
32 توضیح المسائل
33 جنگ خیبر
34 جواهر الاصول
ویژگی اثر : توسط شیخ فخر الدین زنجانی و از تقریرات آیت اله خویی می باشد .
35 حاشیه بر مکاسب شیخ انصاری
36 حاشیه بر وسیله النجاه
37 خروج مختار
38 دراسات فی الاصول العلمیه
ویژگی اثر : توسط سید علی حسینی شاهرودی و از تقریرات آیت اله خویی می باشد .
39 رساله فی اللباس المشکوک
40 رساله فی تحقیق الکر
41 رساله فی حکم اوانی الذهب
ویژگی اثر : توسط سید مهدی حجازی شهرضایی و از تقریرات آیت اله خویی می باشد .
42 رستم و سهراب
43 فقه القرآن علی المذاهب الخمس
44 قاعده التجاوز
45 مبانی الاستنباط
ویژگی اثر : توسط سید ابوالقاسم کوکبی در 4 جلد و از تقریرات آیت اله خویی می باشد .
46 مبانی التکمله
ویژگی اثر : این کتاب مسائلی که در تکمله المنهاج وارد شده را بصورت استدلالی مطرح نموده است و در این جلد قسمتی از احکام مربوط به حدود و دیات و قضا و شهادات وارد شده که متن آنها در منهاج الصالحین وجود ندارد .
47 مبانی منهاج الصالحین

ویژگی اثر : توسط سید تقی طباطبایی قمی در 5 جلد (دو کتاب اخیر شرح منهاج الصالحین و مناسک است) و از تقریرات آیت اله خویی می باشد .
48 مستحدثات المسائل
ویژگی اثر : شامل برخی از مسائل جدید و مورد ابتلاء که از ایشان پرسیده شده بود .
49 مصابیح الاصول (مباحث قطع و ظن و شک ، تعادل و تراجیح)
ویژگی اثر : توسط سید علاء الدین بحر العلوم و از تقریرات آیت اله خویی می باشد .
50 مصباح الاصول
ویژگی اثر : توسط سید محمد سرور بهسودی در 2 جلد و از تقریرات آیت اله خویی می باشد .
51 مصباح الفقاهه فی المعاملات (دوره مکاسب شیخ)
ویژگی اثر : توسط شیخ محمد علی توحیدی در 7 جلد و از تقریرات آیت اله خویی می باشد .
52 مصباح الناسک فی شرح المناسک
ویژگی اثر : توسط سید تقی طباطبایی قمی و از تقریرات آیت اله خویی می باشد .
53 معجم الرجال الحدیث
ویژگی اثر : این کتاب یکی از کم نظیرترین کتب رجالی شیعه و در برگیرنده سرگذشت 15676 نفر است که با نگارش زیبا و ترتیب جالب و تحلیل و روش علمی در 24 جلد به چاپ رسیده است . آیت اله خویی در این کتاب در ترجمه هر شخص ، تمام راویان از او ، و یا کسانیکه شخص راوی از آنان نقل می نماید را ذکر کرده و جای روایات وی را در کتب اربعه معین نموده و با این کار مشکل ((مشترکات)) را نیز حل کرده است ، علاوه بر این در احوال راوی دقت کرده و درستی و نادرستی طریق شیخ مفید یا طوسی را به او معلوم کرده است ، فایده این کار این است که شخصی تمام روایت کنندگان یک خبر را ملاحظه کرده و می بیند ، تمام آنها موثق هستند و حکم به درستی روایت می کند در حالی که غافل از آن است که طریق شیخ طوسی و یا مرحوم مفید با راوی ضعیف است و بنابر این روایت هم ضعیف می شود . جلد اول کتاب در برگیرنده شش مقدمه سودمند است . 1- دلیل احتیاج به علم رجال و پاسخ منکرین این دانش . 2- معیار های علمی که به کمک آن وثاقت و حسن احوال راوی ثابت می شود . 3- بحث درباره توثیقات متاخرین همچون سید بن طاوس ، علامه حلی ، ابن داود و علامه مجلسی . 4- مناقشه و بحث درباره سایر توثیقات عامه 5- بحث درباره صحت روایت کتب اربعه 6- بحث درباره اصول

پنجگانه علم رجال و کتاب ابن عضائری این کتاب در ماه رمضان سال 1389 قمری به پایان رسیده و پیرامون آن دو کار انجام شده است . الف- مستدرک معجم رجال الحدیث نوشته خود آیت اله خویی ب- دلیل معجم رجال الحدیث نوشته آقای محمد سعید طریحی
54 مناسک الحج
ویژگی اثر : به فارسی و عربی
55 منتخب الرسائل
56 منتخب توضیح المسائل
57 منهاج الصالحین
ویژگی اثر : در دو جلد که یک دوره متن فقهی است .
58 منیه السائل
ویژگی اثر : مجموعه فتاوی
59 نفحات الاعجاز
ویژگی اثر : این کتاب که در بیست و پنج سالگی آیت اله خویی نوشته شده است پاسخی است به کتاب ((حسن الایجاز فی ابطال الاعجاز)) نوشته فردی آمریکایی به نام مستعار نصیرالدین ظافر ، آیت اله خویی با رد نوشته های ظافر ، جاودانه بودن قرآن ، بعنوان معجزه خاتم پیامبران را اثبات نموده است ، این کتاب به سال 1343 قمری در نجف اشرف به چاپ رسیده است .
60 نموذج فی الفقه الجعفری (صلاه المسافر)
ویژگی اثر : توسط سید عباس مدرسی یزدی و از تقریرات آیت اله خویی می باشد . ----------

منابع :
1 پاسخنامه جناب آقای سید صاحب خویی به پرسشهای شعبه آذربایجان غربی2 دست نوشته حجت الاسلام و المسلمین سید اسمعیل رسول زاده پسر دایی آیت اله خویی پیرامون زندگی معظم له به در خواست شعبه آذربایجان غربی3 غروب خورشید فقاهت نوشته حجت الاسلام غلامرضا اسلامی4 فصلنامه تاریخ و فرهنگ معاصر شماره 5 - زندگی نامه آیت اله خویی - بقلم استاد سید هادی خسرو شاهی5 مجله نور علم دوره چهارم شماره 116 معجم الرجال الحدیث ج 227 مکتب اسلام شماره 6 سال 32 مهرماه 1371 مقاله مرجعیت در شیعه نوشته آیت اله حاج شیخ جعفر سبحانی8 یادنامه آیت اله العظمی خویی

اسماعیل میرزا

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، نقاش. در زمان سلطنت محمدشاه قاجار متولد شد. به هنر تصویرسازی علاقه‌مند بود. از آثار رقم‌دار وی: قلمدان ابری خوبی است که در رویه آن تصویر بزمی است، با رقم: «اسمعیل میرزا» و دیگر، تصویر آبرنگی جوانی با حواشی مذهب و تشعیر استادانه و رقم: «اسمعیل میرزا».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (82/1).

اشرف قمی، محمد یوسف

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم و دوازدهم ق)، نقاش. از آثار وی، تصویر آبرنگ گل و مرغ زیبایی در موزه‌ی هنرهای تزیینی تهران است، با رقم: «هو اشرف جان مشق کرد شعبان المعظم 1117 کمترین محمد یوسف». علاوه بر آن، اثر دیگری از او در یکی از مرقعات کتابخانه‌ی کاخ گلستان است که نام اصلی نقاش و تاریخ تصویر قید نشده، با تصویر پرندگانی از قبیل قرقاول، کبوتر، لک‌لک و مجموعه‌ای ماهرانه از گلهای الوان، با رقم: «هو- به رقم اقل خلق‌اله ابن محمد یوسف اتمام یافت».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (83 -82 /1).

اصطرلابی اصفهانی، مسعود

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س ششم ق)، نقاش. نگارگر فلزات سخت بود و به نازک‌قلمی و دقت تمام هنر می‌آفرید. تنها اثر امضادار وی: قلمدان فلزی استادانه‌ای است که در رویه دو دماغه طرفین آن، نقوش زیبای اسلیمی، که از چنگ و پیچک ختایی تشکیل شده و طرح قرینه‌ای و رفت و برگشت دارد، در وسط رویه قلمدان امضاء نهاده و چنین نوشته است: «مسعود بن حمید بن محمود الاصطرلابی الاصفهانی سنه 581».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (3/ 1148).

اصفهانی، بهرام

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1274 ق)، نقاش. آبرنگ‌ساز اهل اصفهان و به شیرین‌دستی و رنگ‌پردازی معروف بود. در مرقعی که در کتابخانه‌ی گلستان تهران موجود است، صحنه‌ها را ابوالحسن خان صنیع‌الملک به عهده داشته و پرداخت و رنگ‌آمیزی تصاویر را استاد بهرام اصفهانی انجام داده است. این نقاشی در سال 1274 ق به اتمام رسیده و منظره‌ی عمومی و رنگ‌آمیزی درختان و جمع آهوان با مهارت انجام گرفته است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (105 -104 /1).

اصفهانی، جواد

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1314 ق)، نقاش. اهل اصفهان بود. وی در نقاشیهای روغنی (لاکی) مهارت داشته و در تصاویر رزمی و بزمی و چهره‌پردازی و شبیه‌سازی شیرین قلم بوده است. از آثار وی: قلمدان گل و مرغ زیبایی که بر روی آن حیوانات مختلف تصویر شده و زمینه‌ی آن، پرگل و در حاشیه و کناره تذهیب زیبا دارد، با رقم: «راقمه جواد 1314»؛ قلمدانی به تصویر حضرت مسیح و مریم و یکی از حواریون در مدالیون بزرگی که تصاویری از گاو و گوسفند نیز در کناره‌ی آن دیده می‌شود، با رقم: «کمترین جواد»، قلمدان گل و مرغ که در چهار مدالیون منظم، تصاویری از زنان و مردان فرنگی نقش بسته و به خط نسخ رقم «جود من کان جواد» دارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (138/1).

اصفهانی، حمید، محمود

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س ششم ق)، نقاش. وی نقش آرای زیبانگار بر روی فلزات سخت بود که اغلب اسطرلاب می‌ساخت. از آثار هنرمندانه‌ی این استاد، اسطرلاب نفیسی است که رویه آن را به آثار کوفی و سایر تزیینات اسلیمی آرایش داده، با رقم: «حمید بن محمود الاصفهانی» حدود 547 ه ق.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1448/3).

اصفهانی، زین‌العابدین

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1302 ق)، نقاش و قلمدان‌ساز. معروف به میرآقا و میر زین‌العابدین. در اصفهان به دنیا آمد. وی جد حاج مصورالملکی اصفهانی بود و در قلمدان و قاب آینه‌سازی و آثار روغنی چابک دست و پرتوان. او همچنین در مرغش سازی رنگارنگ نیز مهارت داشت. این استاد گل و مرغ و تصاویر حیوانات بخصوص پرندگان را به حلاوت تمام رسم می‌کرد و در آرایش گلها و حل‌کاری آنها استادی بصیر به شمار می‌رفت. ادیب الممالک فراهانی در اشعار خود وی را ستوده است:
... خامه بر تارخ تصویرش رقم زد
نقش نقاشی نمود این صنع زیبا (1302)
از آثار او: قاب آیینه گل و مرغی با زمینه‌ی مرغش که حواشی و جداول آن به انواع گلها آرایش شده و شیوه‌ی گل و مرغها در بیک علی اشرف است، با رقم: «هو رقم کمترین زین‌العابدین اصفهانی 1275»؛ قلمدان گل و مرغ زیبایی که را وسط و رویه آن تصاویر ریز پروانه جلب نظر می‌کند، با رقم: «زین‌العابدین 1289»؛ قاب آینه مرغشی سبز رنگ که در رویه‌ی آن گل سرخ زیبایی جلب نظر می‌کند و به خط شکسته‌ی زیبا چنین رقم نهاده: «رقم کمترین زین‌العابدین اصفهانی سنه 1280».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (214/1)، هنر قلمدان (156).

اصفهانی، عبدالحسین

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، نقاش. نگارگر اصفهانی بود و در چهره‌سازی مهارت داشت. از آثار وی، تصویر حکیم زین‌العابدین شیرازی است که عمامه سفیدی بر سر نهاده و لباس و عبای تیره‌ای پوشیده و به نوشیدن قهوه مشغول است. در کنار دست وی، چند جلد کتاب و تصویر قلمدان نیمه‌باز و قلمهای دیگر دیده می‌شود، با رقم: «عمل حقیر فقیر آقا عبدالحسین الاصفهانی سنه 1285» و در طرف دیگر این چنین آمده، «راقمه حکیم زین العابدین شیرازی سنه 1285».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1468 / 3).

اصفهانی، عبدالرزاق

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، نقاش، مذهب و خطاط. اهل اصفهان بود. وی آبرنگ‌کار بود و در ارائه‌ی چهره و شبیه‌پردازی مهارت داشت. او به غیر از آبرنگ، در کارهای روغنی و فن تذهیب نیز دست داشت و خط نستعلیق را هم نیکو می‌نوشت. وی در یکی از آثارش خود را عبدالرزاق مخترع نامیده است. از آثار وی: تصویر در آتش انداختن حضرت ابراهیم (ع) است که چنین برمی‌آید در زمان محمدشاه قاجار ترتیب یافته، با رقم: «حاجی عبدالرزاق مخترع نوظهور»؛ تصویر حمامی که به زیبایی، وضع داخلی حمامهای قدیم و شیوه‌ی استحمام و وسایل تنظیف و لوازم را در نهایت دقت، ظاهر ساخته و حواشی تصویر که به دست نقاش تذهیب شده و همچنین خطوطی که نقاش نوشته، در کمال مهارت است، با رقم: «فی سنه 1266... عبدالرزاق»؛ جلد بزرگی در شیوه‌ی لایه‌چینی که رویه‌ی آن از گل و مرغهای شیوا و نقش طاووس و تزیینات دیگر ترکیب یافته است؛ با رقم: «کارخانه‌ی حاجی عبدالرزاق مخترع نوظهور مبارکه تاریخ 1274»؛ جلد روغنی ارزنده‌ای که در رویه دو طرف جلد، مناظر رقص و شادمانی، در حضور شاه‌عباس و خلیفه سلطان، سفیر هند است، با رقم:«عمل حاجی عبدالرزاق اصفهانی 1276». مؤلف «احوال و آثار نقاشان» نام وی را در دو مدخل جداگانه آورده است که اشتباه به نظر می‌رسد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1470 / 3 ،327 -325 / 1).

اصفهانی، عنایت‌الله

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، نقاش. مشهور به آقاعنایت. از مینیاتورسازان عصر خویش بود. شیوه‌ی کار او در مکتب اصفهان بود و در آرایش و پرداخت تصاویر دست داشت. از آثار وی: تصویر اژدهای قوی هیکلی که از درخت خشک و تکیده‌ای بالا می‌رود و زمینه‌ی مینیاتور، نقش کوهها و بیابان است که به شیوه‌ی خاصی انجام یافته و چنین رقم دارد: «رقم آقا عنایت‌الله اصفهانی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (406 / 1)، تاریخ اصفهان (304)، هنر عهد تیموریان (779).

اصفهانی، غفار

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، نقاش. استاد لایه‌چین و اهل اصفهان بود و در هنر خود مهارت تمام داشت. از آثار وی تصویر بزرگی است که چند مجلس گوناگون را نشان می‌دهد، مجلس اول نجات دادن یوسف از قعر چاه است و دومی یوسف در حضور پادشاه و سومی منظره‌ی مکتب‌خانه و چهارمی مجلس بزمی که حواشی آن را تصاویر حیوانات و انسان مستور کرده، با رقم: «عمل غفار اصفهانی 1206».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (409 -408 / 1).

اصفهانی، مصطفی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1295 ق)، نقاش و قلمدان‌ساز. وی به غیر از استاد مصطفی امامی حسینی است. این هنرمند در شیوه‌ی آقا رحیم کار می‌کرده و در قلمدان‌سازی دست داشته است. از آثار او قلمدان گل و مرغ خوش نقشی به شیوه‌ی سیاه قلم که معیار هنری گل و مرغ‌ها، با آثار مصطفی امامی تفاوت زیادی دارد. زمینه‌ی قلمدان، حل کاری برگ و گل است و داخل و زیر آن تذهیب شده، با رقم: «حسب الفرمایش... رقم کمترین مصطفی اصفهانی سنه 1295».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1157/ 3)، هنر قلمدان (120-119).

اعتماد حضور

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، نقاش. از نقاشان گمنام عهد ناصری بود که در تصویرسازی با رنگ و روغن و آبرنگ دست داشت. از آثار وی: تصویر نیم‌تنه امین‌السلطان اتابک است، با رقم: «اعتماد حضور» بدون تاریخ؛ دومین اثر وی شمایل حضرت امیرالمومنین (ع) است با رنگ و روغن که قنبر در حضور مولا ایستاده و شیر مستاصلی را که به حضرت پناه آورده و امان خواسته است، نظاره می‌کند با رقم: «اعتماد حضور».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (83/1).

افشار اموی، ابوالحسن

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1304 ق)، نقاش. از اهال ارومیه بود و برادرزاده‌ی علی‌اشرف افشار، نقاش معروف دوره‌ی صفوی. وی در تبریز با سمت نقاشباشی‌گری و در جامه‌ی نظامی مشغول به کار شد. ابوالحسن از استادان برجسته در اوایل دوره‌ی قاجار بود، که در گل و بته‌سازی پیرو علی‌اشرف و استادان مکتب صفوی و در چهره‌سازی نیز تا حدی تحت تأثیر نقاشان اواخر صفوی بود. وی در تذهیب نیز دستی پرتوان داشت. صاحب کتاب «المآثر والآثار» در مورد وی چنین می‌نویسد: «آقا ابوالحسن نقاشباشی افشار ارموی خلف استاد اللّه وردی نقاش بود و در صنعت نقاشی و گل و بته‌سازی و رنگ‌آمیزی مابین قلمدانها و جلدهای کار او و کارهای عمش، علی‌اشرف نقاش افشار مشهور تمیزی ممکن نبود.... عزیزخان سردار از کارهای او بسیار بر سبیل هدیه برای اعیان به تهران فرستاد. قلمدان او هم به حیات خودش تا پنجاه تومان خرید و فروش به هم رسانید. «از آثار او: قلمدان گل و مرغ عالی که به طرز بدیع و پرامتیازی نقاشی شده، با رقم: «ابوالحسن افشار ارومیه 1280»؛ قلمدان سالم و پرآذین گل و مرغ بی‌همتا، که با رنگهای روشن تصویر شده است و چنین رقم دارد: «ابوالحسن افشار ارومیه»؛ اثری با رقم: «هو، ابوالحسن افشار سرباز قدیمی، به تارخی 1296» که در آن دو مرغ در نهایت استادی بر روی شاخه درختی تصویر شده است؛ قلمدان گل و بته به سبک اواخر صفوی، با رقم: «کمترین ابوالحسن»؛ یک عدد جلد عالی گل و برگ افشان و ریز که در زمینه‌ی مشکی، با طلا اندود شده با: «رقم ابوالحسن افشار ارومیه 1270».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (21 /1)، تاریخ هنرهای ملی (997 -996 /2)، دایرة المعارف فارسی (24 /1)، سرآمدان فرهنگ (69 /1)، المآثر والآثار (219)، هنر قلمدان (114 -113).

افشار، ابوالحسن

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1305 ق)، نقاش. از دودمان افشار بود. تنها اثر رقم‌دار وی کتاب خطی، و تصویری، زیبایی است که در مورد جغرافیا نگارش یافته و چهارده اثر در موضوعات مختلف دارد. در برابر یکی از ترسیمات، به خط شکسته‌ی زیبا چنین رقم نهاده: «ابوالحسن چاکرزاده ابن مرحوم علی نقی افشار 1305».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1/ 23).

افشار، ابوالفیض محمد حسن

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، نقاش. در هنر تصویر سازی و شبیه پردازی مهارت داشت. ابوالفیض برادری به نام آقا بگلرافشار داشت که او نیز در هنر نقاشی صاحب قلم بود. تنها مدرکی که در آن از ابوالفیض یاد شده است، یکی از ارقام تصاویر اوست که جزو کارهای برادر او، آقا بگلر، است و در آن نسبت خود را با محمد حسن ذکر کرده است. در این مدرک چاپی چنین نوشته شده:«صورت سرکار مقرب الخاقان خداوندگاری فتح‌اللّٰه خان سرتیپ دام اجلاله،: عمل ابوالفیض ابن محمد حسن نقاشباشی افشار فی شهر ربیع الثانی سنه 1277».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1436 /3).

افشار، بهرام

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، نقاش. از هنرمندان گمنام است. فقط یک اثر رقم‌دار از او به یادگار مانده و آثار دیگر وی مشاهده نشده است. این اثر به جا مانده، تصویری در یک نسخه‌ی «خمسه‌ی» نظامی، مضبوط در موزه‌های فرانسه است که به سال 968 ق تصویر و تزیین شده، با رقم: «بهرام افشار». شیوه این اثر، در مکتب شیرازی است و مختصات بیشتر آن معلوم نیست.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1445/3).

افشار، بهرام‌قلی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، نقاش. از طایفه‌ی افشار و در نقاشی پیرو شیوه‌ی رضا عباسی بود. از آثار زیبای او تصویر استادانه‌ای در ترکیه است که «رقم بهرام‌قلی افشار» دارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (105/1)، گلستان هنر (پنجاه).

افشار، زین‌العابدین

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، نقاش. از ایل افشار و معاصر فتحعلی‌شاه قاجار بود. از آثار وی: جلد روغنی کتابی که به زیبایی و مهارت تمام انجام یافته و بر رویه آن شیخی را نشان می‌دهد که با شاگردان خود نشسته و به بحث مشغول می‌باشند، با رقم: «کمترین زین‌العابدین افشار 1235». از حلاوت قلم معلوم می‌شود که او از شاگردان ممتاز محمد زمان ثانی بوده و شیوه‌ی وی را در امر تصویرسازی پیروی کرده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (215 -214 /1)، هنر قلمدان (109 -108).

افشانگر

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، نقاش. به نوشته‌ی مکتوبی از سلطانعلی مشهدی که به یکی از فرزندان سلطان حسین بایقرا ارسال شده، نام این هنرمند را نیز جزو اساتید زمان قید کرده و به نام استاد افشانگر معرفی نموده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (231/1).

افصح الحسینی، افضل

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، نقاش. زاده‌ی شهر تون (فردوس) و از نقاشان دوره‌ی شاه عباس دوم بود. او در ترسیم تصاویر پیرو مکتب رضا عباسی بود و از شیوه‌ی او پیروی می‌کرد. افضل در ترسیم نقوش بزمی و رزمی و ارائه تصاویر عاشقانه دست داشت و در رنگ‌آمیزی و زیبانگاری پر استعداد بود. از آثار وی: تصویر زیبای خفته که در زمینه‌ی آن، گلدان گل و کاسه و بشقاب نقاشی شده، با: «رقم کمینه میر افضل تونی»؛ تصویر مرد کشیش، با: «رقم افضل الحسینی»؛ مینیاتور رزمی زیبایی، با: «رقم کمینه افضل الحسینی سنه 1054»؛ تصویر دو دلداده با لباس دوره‌ی صفوی و رقم: «هو رقم کمینه افضل الحسینی سنه 1056»؛ تصویر درویش درمانده‌ای در مقابل آتش، با رقم: «مشق بنده اقل افضل».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (83/1)، گلستان هنر (چهل و پنج).

الحسینی، اسحاق

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، نقاش. هنرمند پر ابتکار و خیاط شیرین‌دستی بود. از آثار رقم‌دار وی: کلاه درویشی که به استادی تمام زینت شده و در کتیبه‌ها و ترنجهای گوناگون، اشعاری به خط نستعلیق در وصف حضرت امیرالمؤمنین علی (ع) درج شده است، با رقم «... حقیر اسحق الحسینی با تمام رسانید».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1/ 62).

الحسینی، حسین

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، نقاش و قلمدان‌ساز. از هنرمندان دوره‌ی فتحعلی‌شاه و محمدشاه قاجار بود که در هنر خود مهارت داشت. از آثار رقم‌دار این هنرمند، قلمدان گل و مرغی زیبایی در زمینه‌ی نخودی سیر است که در وسط و رویه‌ی آن قرنقل آبی خوشرنگی تصویر شده است و در طرفین نیز گلهای متنوع رنگینی است که بین آنها، پروانه‌ها و زنبورها دیده می‌شوند. تذهیب قلمدان نیز نارک قلم است، با رقم: «کمترین حسین الحسینی سنه 1250».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (156/1).

الشریف، ابومحمد

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دوازدهم و سیزدهم ق)، نقاش و مجلّد. وی از جمله استادان ممتاز گل و بوته‌سازی در اواخر دوران زندیه بود، که جلدهای رغنی در حد اعلای نفاست می‌ساخت. آثار بازمانده از وی: یک جلد زیبا است با تاریخ 1199 ق و همچنین یک جلد کتاب گلستان سعدی که زمینه‌ی آن مرغش آلبالویی زیبایی است، تصاویر گل و بلبل و پیچکهای ریز طلایی که به استادی نقاشی شده، با رقم: «عمل ابومحمد سنه 1201». احتمالا وی در قلمدان سازی نیز استاد بوده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (49 /1)، هنر قلمدان (106).

اللّه قولی خویی، اسماعیل

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1303 ق)، نقاش. درویش اهل خوی بود و در نقاشی دست داشت. از آثار وی: تصویر شمایل حضرت علی(ع) به آبرنگ، با رقم: «عمل کمترین اسماعیل خوئی اله قولی 1301»؛ تصویر دیگری از مولای متقیان و اصحاب نزدیک، با رقم: «انا العبد الخوئی اقل المشایخ استاد اللّه قولی فی شهر شوال سنه 1303».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان(81 /1).

اللَّه‌وردی افشار

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، نقاش. برادر کوچک علی‌اشرف معروف و پدر ابوالحسن افشار، از طایفه‌ی افشار ارومیه که بنا به قول اعتمادالسلطنه، نقاش با کمال و صاحب هنر بود. او از نقاشان معتبر دوره‌ی زندیه و اوایل قاجاریه بود که در رنگ و روغن و آبرنگ مهارت داشت. تنها اثر رقم‌دار وی: تصویر عباس میرزای قاجار با صورت زیبا و سبک نقاشیهای دوران صفویه، با کلاه قرمز رزمی و کفشهایی شبیه نعلین است. پوشش و آرایش وی، در حد یک شاهزاده‌ی قاجاری است. در روی یکی از دیواره‌ها به خط نستعلیق زیبای تیره رنگ نوشته شده: «شبیه نایب‌السلطنه عباس میرزا دام‌اقباله»، با: «رقم کمترین اللَّه‌وردی افشار 1236».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان(84 /1)، گلستان هنر(پنجاه)، المآثر والآثار(219).

الوانی قمی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، نقاش و شاعر، متخلص به الوانی. هنرمند دوره‌ی صفوی و اهل تبریز بود که اجداد وی از شهر قم به تبریز آمده و در آن ولایت ساکن گشته‌اند. او در رمالی و طالع‌بینی و معرفت اسطرلاب نیز دست داشت و در شعر و شاعری شیرین کلام بود. شاه قولی شاگرد آقا میرک بود و در عمده‌ی آثار خود شیوه‌ی استاد را برگزیده و در کمال بصیرت و آراستگی از عهده‌ی انجام آن برآمده است. تاریخ تولد و درگذشت وی مکتوم است و آنچه از قراین برمی‌آید، شاه قولی در قرن دهم، در دیار عثمانی شهره بوده است. از آثار وی: تصویر اژدهایی با هیبت و استحکام کم‌نظیر در شیوه‌ی میرک که استادانه است و به خط نستعلیق رقم «عمل شاه قولی علی طریق المشق» دارد؛ تصویر پرندگان گوناگون که با چرخش استادانه‌ی مخصوص در کمال قدرت رسم شده و در حواشی نیز تصاویر و آرایش اسلیمی به طریق آثار میرک نقش شده و رقم «شاه قولی» دارد؛ تصویر فرشته‌ی خوش حالت بالداری که در حقیقت حامل آب حیات است و برای تقدیم آن به یک مرد روحانی در حال پرواز است و رقم «عمل شاه قولی» دارد.[1]
شاه قلی تبریزی. نقاش معروف ایرانی عهد صفویه (قر. 10 ه.) وی شاگرد آقامیرک نقاش مشهور بود و در دربار سلیمان خان قانوی سلطان عثمانی به نقاشی اشتغال داشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] احوال و آثار نقاشان (239 -237 /1)، تحفه سامی (372)، فرهنگ سخنوران (85)، مناقب هنروران (105)، هنر عهد تیموریان (579).

الیاس

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، نقاش. وی رسام نقشه‌های ولایات و تهران بود که در زمان ناصرالدین شاه فعالیت می‌کرد. از آثار به جا مانده‌ی این هنرمند، نقشه‌ی تهران در دو قسمت جداگانه، که در قسمت فوقانی دور حصار شهر تهران نقوش ترسیمی زیبایی نقش کرده و در ذیل ذو کتیبه نوشته شده: «تصویر دارالخلافه طهران پایتخت پادشاه عالم پناه شاهنشاه ناصرالدین شاه ابن محمدشاه» و در زیر نقشه رقم نهاده: «بسعی کمترین بندگان الیاس بره‌زین منقش شد»
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1443 /3).

امامی اصفهانی نقاشباشی، محمدمهدی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1334 -1259 ش)، نقاش. در اصفهان به دنیا آمد و از سلسله سادات امامی اصفهانی بود. جد بزرگوارش میرزا نصرالله امامی نقاش‌باشی است که در دوره‌ی ناصری، نقاش‌باشی عصر خود بوده است. میرزا آقا پس از مدتی به تهران رفت و در مجمع‌الصنایع دولتی که زیر نظر میرزا رضی صنیع همایون اداره می‌شد، به تحصیل پرداخت و کلیه رموز و فنون علم تصویر و تذهیب را فراگرفت. سپس رهسپار زادگاه خود شد و در آنجا، کارگاهی در سرای سنگ‌تراشان ملک تهیه کرد و عمده آثارش را در این کارگاه مصور ساخت، ولی در اواخر عمر انزوا گزید و در منزل مسکونی خود، به خلق آثار هنری پرداخت. او در چهره‌پردازی و جانورسازی و گل و مرغ و نماسازی و طراحی نقوش قالی و کارهای روغنی و تذهیب و تشعیر و سایر شیوه‌های این فن مهارت داشت و هنرمندی ذوفنون به شمار می‌آمد. میرزا آقا در رشته تخصصی هنر سوخت که یکی از شیوه‌های بسیار دشوار تصاویر چرمی به شمار می‌آید، استادی پیشرو بوده و احیاکننده‌ی این هنر فراموش شده محسوب گشته و به غیر از هنر سوخت، در رشته‌ی قلمدان و جلدسازی یعنی در شیوه‌ی روغنی نیز دست پر مهارتی داشته است. از شاگردان مشهور این هنرمند، استاد حسین اسلامیان، استاد حسین خطایی و استاد محمود فرشچیان درخور ذکر هستند. میرزا آقا در اصفهان درگذشته و همان جا به خاک سپرده شده است. از آثار وی: یک جفت در روغنی که از شاهکارهای وی است، با: «رقم کمترین میرزا آقا امامی»؛ تصویر استادانه پیرمردی که در مقابل او، جوانی را ترسیم نموده است، با رقم: «میرزا آقا امامی»؛ قاب آینه نفیسی که به تقلید از شیوه‌ی صفویه عمل آورده و بدون رقم است؛ مینیاتور ارزنده‌ای به تقلید از آثار استاد محمدی که تصویر دو دلداده است و بدون رقم.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1271 -1269/ 3)، گلستان هنر (پنجاه و دو).

امامی اصفهانی، بابا

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، نقاش. از نقاشان اوایل دوران قاجاریه بود. در شبیه‌سازی و چهره‌پردازی و جانورسازی و سایه‌پردازی دست داشت. در گل و بوته سارمی و تصویر پرندگان پایه‌ای بلندتر و سبکی مخصوص داشته است. چندین اثر امضادار از وی بر جا مانده است: تصویر آبرنگی مردی به شیوه قاجاری، با: «رقم کمترین میرزا بابا الحسینی الامامی فی شهر رجب من شهور سنه 1269»؛ تصویر آبرنگ حیواناتی از قبیل اسب و قاطر و بره در کشتزار، با رقم: «میرزا بابا الحسینی 1259»؛ تصویر نیم‌تنه‌ی حاج میرزا آقاسی با کلاه بوقی، با: «رقم کمترین بندگان میرزا بابا حسینی 1262» و تصویر ناصرالدین شاه در روی قلمدانی، با رقم: «کمترین میرزا بابا الحسینی 1273»؛ تصویر تمام قد میرزا آقاسی با کلاه بوقی، با رقم: «کمترین میرزا بابا الحسینی 1260».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1287 -1286 /3)، هنر قلمدان (119).

امامی اصفهانی، جواد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س چهاردهم ق)، نقاش. از هنرمندان خاندان امامی اصفهانی است که در گل و بوته و صورت‌سازی چیره‌دست بود. ولی در هیچ یک به پایه‌ی استادان طراز اول نرسیده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :هنر قلمدان (144).

امامی اصفهانی، غلامرضا

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم و چهاردهم ق)، نقاش. از سادات اصفهان بود و در گل و بوته‌سازی و چهره‌پردازی و تذهیب و حل‌کاری و پرنده‌سازی دست داشت. در صورت‌سازی همانند عباس شیرازی کار می‌کرد. از آثار وی: قاب آینه ممتاز که انتخاب رنگها و پرداز سایه‌ها استادانه است و حواشی و اطراف آن تذهیب شده و به خط رقاع رقم «عمل الحقیر غلامرضای الامامی 1283» دارد؛ قلمدان درشتی که در رویه آن تصویر گل و بوته فندقی ترسیم شده، با رقم: «غلامرضا امامی 1290»؛ قلمدان زرافشان و گل مرغی که در زمینه‌ی سیر ترسیم شده، با رقم: «فرمایش جناب آقای ضیاءالملک رقم کمترین غلامرضا امامی 1303».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (411 -410 /1)، هنر قلمدان (150).

امامی اصفهانی، محمدتقی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، نقاش و خطاط. از سادات اصفهان و خاندان هنرمند امامی‌بود. این هنرمند در سطح میرزا نصرالله امامی‌نقش می‌آفرید و شاید شاگرد وی بوده است. علاوه بر صنعت نقاشی، در رشته‌ی گل و بوته و پرنده‌سازی و جدول‌کشی نیز قلمی‌خوش داشت. خط رقاع را نیز خوب می‌نوشت. از آثار وی: قلمدان زیبایی است از گل و مرغ و در انتهای قلمدان به خط طلایی: «رقم محمدتقی الامامی1286» داشته که شباهت زیادی به کارهای میرزا نصرالله امامی‌دارد؛ قلمدانهای متعددی که جذاب و استادانه است، با رقم: «کمترین محمدتقی امامی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (675/2)، هنر قلمدان (151).

امامی اصفهانی، محمدحسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم و چهاردهم ق)، نقاش. وی به احتمال بسیار باید پدر میرزا آقا محمدمهدی متوفی به سال 1334 ش باشد. محمدحسین گل و بوته‌ساز دست داشت و از این رو به آقا محمدحسین گل و بوته‌ساز معروف بود. علاوه بر آن در رنگینه‌سازی و سیاه‌قلم مهارت داشت و آبرنگ‌های خوبی می‌ساخت. رقم هنری وی: «یا اباعبداللّه الحسین» بود و در مواردی نام خودش، «محمدحسین اصفهانی». در علوم دینی و مذهبی نیز مقام ارجمندی داشت و حتی مدتی پیشنماز یکی از مساجد اصفهان بود. از آثار وی: قلمدانی است که در رویه‌ی آن انواع و اقسام گلهای با طراوت و کناره‌ها با گل و مرغ و دشت و دمن نقاشی شده، با رقم: «یا اباعبداللّه الحسین»؛ قلمدانی با تصویر یک گل زنبق در شیوه‌ی آبرنگ سیاه‌قلم پرداز، با رقم: «حسین الامامی»؛ قلمدانی با تصویر یک گل و مرغ رنگینه با حواشی مذهّب، با رقم: «حسین الامامی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (702/2)، گلستان هنر (پنجاه و یک)، هنر قلمدان (143).

امامی اصفهانی، محمدصادق

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س چهاردهم ق)، نقاش. ظاهراً برادر نصراللّٰه امامی نقاش‌باشی است که شیوه‌ی برادر را الگوی کار خود قرار داده و در گل و مرغ و بوته‌سازی دست داشته است. گل و مرغهای وی به شیوه‌ی آقا فتح‌اللّٰه بود که انواع گلها را در بستر یکدیگر، به شیوایی ترسیم می‌کرد و مرغهای رنگینی را لابه‌لای آنها جای می‌داد و منظره‌هایش طبیعی‌تر جلوه می‌نمود. وی قلمدانها و جلدهای روغنی خوبی برای سران نهضت مشروطه می‌ساخت و علاوه بر قلمدان‌سازی به آبرنگ و سیاه‌قلم نیز علاقه داشت و تذهیب و آرایش طلایی را خود انجام می‌داد. او در چهره‌سازی نیز استاد بوده است. از آثار وی: قلمدان سیاه قلمی، در مکتب آقا فتح‌اللّٰه، با: «رقم محمدصادق الامامی 1307»؛ جلد روغنی و رحلی بزرگ گل و مرغی قرآن مجید، با: «رقم محمدصادق امامی سنه 1313»؛ قلمدان خوش نقش و گل و مرغی که با خط رقاع سفید رقم داشت: «محمدصادق الامامی 1309»؛ قدیمی‌ترین اثر این هنرمند، قلمدان استادانه‌ای است که در کمال شیوایی عمل آمده و به خط طلایی رقم دارد: «رقم کمترین محمد صادق الامامی 1289».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (900 -899 /2)، هنر قلمدان (144).

امامی اصفهانی، محمدعلی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، نقاش. وی چهره‌پرداز و آبرنگ‌ساز و از سادات اصفهان بود. از آثار او: تصویر آبرنگ سهام‌الملک در لباس وزارت است، با رقم: «شبیه عالیجاه مقرب الخاقان میرزا ابراهیم‌خان سهام‌الملک به جهت پیشکش سمت اختتام پذیرفت. علی یدالعبد محمدعلی الامامی 1277».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (917 -916 /2).

امامی اصفهانی، محمدمهدی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، نقاش. معروف به میرزاجان. این استاد جد اعلای خانواده‌ی هنرمندان اصفهانی است که عده‌ی زیادی از آنان در حسن خط و نقاشی استاد مسلم بوده و قلمدانهای بسیاری آراسته‌اند. محمدمهدی از هنرمندان گل و بوته‌ساز دوره‌ی فتحعلی شاه بود که در مکتب اصفهان آثار گرانبهایی از خود به جای گذاشته است. از آثار وی: «جلد زرنشان مرغوبی، با رقم: «میرزا جان سنه 1232».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1088/3)، گلستان هنر (چهل و نه)، هنر قلمدان (115 -114).

امامی اصفهانی، نصرالله

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 1226 ق)، نقاش و خطاط. ملقب به نقاش‌باشی و از خاندان امامی اصفهان بود. در گل و بوته و پرنده‌سازی و هنرهای روغنی لاکی استدی مبرز به شمار می‌آمد. میرزا نصرالله به غیر از قلمدان‌سازی در نقش جلدها و قاب آینه‌ها استعدادی وافر و شیوه‌ی مخصوص به خود داشت. سایه‌ها را در پردازهای درشت‌تر می‌زد و از ریزه‌کاریهای زیاده از حد احتراز می‌جست. رنگها را به عیار و برداشت ابتکاری خود انتخاب می‌کرد و جزئیات و آرایش آنها را تغییر می‌داد. سال دریافت لقب نقاش‌باشی نصرالله دقیقاً معلوم نیست، ولی در قدیمی‌ترین آثار خود که لقب نقاش‌باشی را قید کرده سال 1290 ق است. بنابراین در آن سال و یا سالیانی قبل از آن لقب نقاش‌باشیگری را از ناصرالدین شاه قاجار و یا ظل‌السلطان، حاکم اصفهان دریافت کرد. این نقاش بیش از چهل سال و اندی در خدمت هنر بوده و آثار بسیاری ارائه داده است. او همچنین در خطوط مختلفه، به خصوص خط شکسته مهارت زایدالوصفی داشت و گاهی به نظم شعر نیز، طبع‌آزمایی می‌کرد. از جمله آثار وی: تک گل قرنفل که برگهای موزون داشت، با رقم: «کمترین نصرالله نقاش‌باشی»؛ جعبه‌ی بزرگی که رویه کناره‌های آن گل سرخ داشت، با رقم: «نصرالله الحسینی الامامی فی سنه 1282»؛ قاب آینه گل و مرغی که در وسط رویه آن، یک گل درشت جلب‌نظر می‌کرد و به خط نستعلیق رقم: «نصرالله الحسینی الامامی سنه 1251»؛ قاب آینه چشم آذینی که رویه آن گلهای سرخ زیبا داشت، با: «رقم حقیر نصرالله حسینی 1281»؛ انفیه‌دان زیبایی به اندازه قوطی کبریت، با رقم: «کمترین نصرالله حسینی الامامی» و شش اثر رقم‌دار دیگر که از وی برجای مانده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1387 -1384 /3)، هنر قلمدان (156 -155).

امامی اصفهانی، هاشم

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، نقاش و مذهّب. از سادات امامی اصفهان بود که در صورت‌نگاری و منظره‌سازی به سبک اروپایی دستی قوی و مهارتی بسزا و در این زمینه شیوه‌ی خاصی داشت و تذهیب را نیکو می‌دانست. از آثار رقم‌دار وی: قلمدانی است که تصاویر زیبایی را به شیوه‌ی روسی عمل آورده است، با رقم: «هاشم الحسینی 1297»؛ قلمدانی با نقاشی گل و مرغ، با رقم: «سید هاشم»؛ قلمدانی با تصاویر چند زن و یک شاهزاده که حواشی قلمدان به مناظر شکار و درختان مصور بود، با رقم: «هاشم الحسینی 1295».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1417 -1416 /3)، هنر قلمدان (145 -144).

امامی حسینی اصفهانی، ابوالقاسم

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س چهاردهم ق)، نقاش. از سادات حسینی اصفهان بود و در نقاشی روغنی و تذهیب دست داشت. اغلب آثار وی بر روی قلمدان، قاب آینه، قاب عکس، میز تحریر، سپر، حتی کاسه و بشقاب و سایر اشیاء تزیینی است. از آثار رقم‌دار او: جلد گل و مرغی قرآن مجید که تمام جلد به آن آراسته شده، با رقم: «ابوالقاسم الحسینی اصفهانی سنه 1304»؛ قاب عکس گل و مرغی شیرین و زیبا، با رقم: «عمل ابوالقاسم اصفهانی»؛ دو قاب عکس گل و مرغ متوسط، به خط نسخ، با رقم: «ابوالقاسم اصفهانی 1318»؛ میز خوب، با تصویر گل و مرغ که برای ناصرالدین شاه ساخته شده، با رقم: «میرزا ابوالقاسم اصفهانی»؛ دو جعبه بزرگ، با گل و مرغ زیبا و درشت، با رقم: «عمل کمترین ابوالقاسم اصفهانی سنه 1320»؛ گل و بوته ممتاز و دلنواز که برای ناصرالدین شاه ساخته شده، با: «رقم میرزا ابوالقاسم اصفهانی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (47/1)، هنر قلمدان (163).

امامی حسینی اصفهانی، محمد

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، نقاش و خطاط. از سادات اصفهان بود و در کارهای روغنی از قبیل قاب آینه و قلمدان و انواع جلدها ذوق داشت. در زادگاه خویش کارخانه‌ی مجهزی دایر کرد و طراحی و اساس اولیه‌ی نقوش را خود انجام می‌داد و بقیه را به عهده‌ی شاگردان می‌گذاشت؛ سپس کارخانه را به تهران انتقال داد. در ترسیم مجالس بزمی و رزمی به شیوه‌ی دوران صفوی صاحب ابتکار بود و در ارائه گل و مرغ و مناظر پر طراوت و ترسیم حیوانات مهارت داشت. علاوه بر فنون یاد شده، خط نسخ و نستعلیق را خوش می‌نوشت. بین سالهای 1260 تا 1280 ق به خلق آثار زیبایی اشتغال داشته است. از آثار وی: یک جلد کتاب رحلی که حاشیه‌ی آن به خط نسخ معمولی است و در داخل جلد، تصویر مجلس بزمی است، با رقم: «در اصفهان در کارخانه جناب آقای سید محمد 1274 تمام شد»؛ قلمدان بزرگی که در وسط آن، گل و مرغهای خوشرنگی نقش بسته، با: «رقم کمترین سید محمد 1280»؛ یک جفت در اطاق مزین و منقش که مانند شیوه‌ی جلدسازی و قلمدان‌سازی روغنی گشته و در آن مجالس گوناگونی به شیوه‌ی دوران صفوی نقاشی شده، با: «رقم سید محمداصفهانی»؛ جلد کتابی که در داخل رویه‌ی آن، انواع گلها و طاووس و حواشی آن خطوط نسخ بود که با ابیات شعر پر گشته و رقم «عمل سید محمد امامی حدود سالیان 1280» دارد؛ قلمدان کیانی که از برگیرنده‌ی نزدیک پانصد چهره از قهرمانان «شاهنامه» و داستانهای «مثنوی» مولوی و «پنج گنج» نظامی با پرداز لطیف و حالات گوناگون است، با رقم: «سید محمدالحسینی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (651 -650 /2)، هنر قلمدان (136).

امامی حسینی اصفهانی، محمدباقر

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، نقاش. از سادات امامی اصفهان بود که بنا بر پیشینه‌ی خانوادگی به حرفه‌ی نقاشی روی آورده بود. در رشته‌ی گل‌آرایی فعالیت داشت و عمده‌ی کارهایش در شیوه‌ی آبرنگ و سیاه قلم است. در تذهیب، تشعیر و جدول‌سازی نیز دست داشت. از آثار وی: قاب آینه گل و مرغی که با تذهیب تزیین شده و حواشی و متن قاب آینه نیز منبت‌کاری است، با: «رقم میرزا محمدباقر اصفهانی 1269»؛ تک شاخه گل سرخی با آبرنگ که در کمال شیوایی است، با: «رقم محمدباقر الامامی الحسینی 1260»؛ تصویر گل و برگ، با رقم: «محمدباقر الامامی الحسینی 1272» و گل و بوته‌سازی کناره‌ی قعطه‌ای به خط علی مذهب، با رقم: «کمترین محمدباقر الحسینی الامامی 1279».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (664 -663 /2)، هنر قلمدان (137).

امامی حسینی اصفهانی، مصطفی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، نقاش. از سادات اصفهان که در هنر خود متبحر و از نگارگران دوره‌ی ناصری بود. در تنوع گل و مرغها و ترتیب‌پردازی و انتخاب بجای رنگها و سایر ترفندهای گل‌آرایی به شیوه‌ی محمدزمان اول و علی اشرف به شمار می‌آمد و تذهیب و تشعیر و حل‌کاری را نیز نیکو می‌دانست. جلد و قلمدان می‌ساخت و آنها را به شیواترین وجهی آذین می‌کرد. از آثار وی: یک قلمدان با نقوش خوش منظره که در رویه قلمدان، دو شاخه گل فندقی و در حواشی آن همانند رویه، تصاویر گل فندقی و مرغ و بلبل است، با رقم: «مصطفی الامامی الحسینی 1292»؛ یک جلد قرآن، با تصاویر گل و مرغ که در رویه‌ی جلد دسته‌گلهای جمعی و در کناره‌های رویه جدول‌کشی و تذهیب و در داخل جلد یک ترنج بزرگ گل و مرغ و کناره‌ها و سایر زمینه‌ها با نقوش تذهیبی گوناگون از قبیل نقوش اسلیمی و تشعیر درشت و خنجری که به شکلهای نیم‌دایره‌ای قرینه‌سازی شده، و به خط رقاع رقم «بر حسب فرمایش مولائی آقا محمدالموتمن آقا محمد... به رقم کمترین مصطفی امامی 1287» دارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1158 -1157 /3)، هنر قلمدان (145).

امیرالکتاب ملک‌الکلامی، ابوسعید عبدالحمید

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1368 -1302 ق)، خطاط، نقاش و شاعر، متخلص به شرقی. در سنندج متولد شد و همان جا به کسب علم و دانش پرداخت. به وساطت بیان‌السلطنه، ناصرالملک، والی کردستان امیرالکتاب را به دارالایاله فراخواند و به کار انشاء گماشت. بعد از انتصاب ناصرالملک به وزارت مالیه، در دفتر استیفا مشغول کار شد مدتی نیز منشی نخست‌وزیر بود. انواع خط را به خوبی می‌نوشت. در نقاشی آبرنگ تبحر داشت و از نقاری و حکاکی نیز بهره‌مند بود. در تاریخ و طب و گیاه‌شناسی و پرورش گلها و ریاحین مطالعات عمیق داشت. اغلب اشعارش انتقادی است و به همین جهت آنها را در دیوان خود ثبت نکرده است، اما خود همه آنها را از حفظ داشت و برای کسانی که طرف اعتمادش بودند می‌خواند. امیرالکتاب، در سن شصت و شش سالگی چشم از جهان فروبست و در امامزاده عبدالله دفن گردید. از شاگردان او می‌توان به مرتضی عبدالرسولی اشاره کرد. آثار وی در زمینه‌ی خطاطی: کتیبه‌ی ثلث دودانگ گلوگاه سر در موزه‌ی ایران باستان و پیشانی کتابخانه‌ی ملی و دارالفنون و غیره در تهران؛ کتیبه‌ی آرامگاه حافظ در شیراز، ابنیه‌ی جدید فرهنگی تبریز و دیگر شهرهای ایران که در دوره‌ی رضاخان برپا شده است؛ قطعه‌ای به قلم نیم دودانگ عالی، به خط نستعلیق، با رقم: «کتبه امیرالکتاب 1330»؛ قطعه شعری در مدح ناصرالملک، به همان قلم و رقم و تاریخ 1329؛ یک لوحه، به قلم شش دانگ و نیم دودانگ نستعلیق و دودانگ رقاع و ثلث عالی، با مضمون: «حضرت رییس الوزراء نجفقلی صمصام‌السلطنه، کتبه امیرالکتاب سنه‌ی 1330».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (376 -371 /2)، اطلس خط (601 -599)، تاریخ برگزیدگان (474 -473)، تذکره‌ی خوشنویسان معاصر (112 -109)، شرح حال رجال (142/5)، تاریخ مشاهیر کرد (297 -295 /2).

امیرشاهی سبزواری، ملک

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 857 ق)، خطاط، نقاش، موسیقیدان و شاعر، متخلص به شاهی. از غزلسرایان معروف شیعه‌ی قرن خود بود و ظاهراً در شاعری، استاد عبدالرحمان جامی بوده است. در سبزوار به دنیا آمد و نیاکانش از امرای سربداری و خود خواهرزاده‌ی خواجه علی مؤید سربداری بود. علت اشتهار شاعر به امیر به همین سبب، و انتخاب تخلص شاهی هم ظاهراً به این دلیل است. وی در طلب علم و ادب به هرات رفت و در خدمت شاهزاده بایسنقر منصب تقرب و ندیمی یافت. بعد از مدتی از او رنجیده شد و از هرات به سبزوار رفت و در آنجا به کشاورزی پرداخت. در اواخر عمر برای نقاشی کوشک گل‌افشان که بابر میرزا در استرآباد ساخته بود، به آنجا رفت و همان درگذشت. جنازه‌ی او را به سبزوار انتقال دادند و در خانقاه مربوط به نیاکانش به خاک سپردند. امیرشاهی انواع خطوط را خوش می‌نوشت و نام وی را در زمره‌ی خوشنویسان کتابخانه‌ی بایسنقری آورده‌اند، ولی تاکنون نمونه‌ی خطی از وی دیده نشده است. امیر در فن نقاشی مصور و مذهب شهرت داشت و در موسیقی ماهر بود و عود می‌نواخت. از آثار وی: «دیوان شعر»، مشتمل بر دوازده هزار بیت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آتشکده‌ی آذر (404 -400 /1)، احوال و آثار خوشنویسان (79 -77 /1)، احوال و آثار نقاشان (92/1)، از سعدی تا جامی (726 -723)، پیدایش خط و خطاطان (84 -83)، تاریخ ادبیات در ایران (314 -310 /4)، تاریخ موسیقی (232/1)، تاریخ نظم و نثر (301)، تذکرة الشعراء (492 -480)، حبیب السیر (19 -18 /4)، الذریعه (503 -502 /9)، ریحانه (180 -179 /1)، سرآمدان فرهنگ (195/1)، صبح گلشن (221)، لغت نامه (ذیل/ شاهی سبزواری)، مؤلفین کتب چاپی (282/6)، مجالس المؤمنین (667 -666 /2)، مجالس النفائس (24 -23)، مجمع الفصحا (44/4)، مناقب هنروران (58)، هفت اقلیم (287 -286 /2).

امیرقاسم

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دوازدهم ق)، نقاش. آبرنگ‌سازی گمنام بود. از تنها اثر رقم‌داری وی به آبرنگ، معلوم می‌شد که از پیروان سبک محمدزمان بوده است. در این اثر، سوارکاری را نشان می‌دهد که کلاه رزمی به سر گذاشته و پارچه‌ی سرخی به شکل حمایل بر روی لباسها انداخته است، صورت سوارکار تا حدی نامعلوم است اما هیکل و اندام اسب و سایر ادوات رزمی در کمال قدرت نقاشی شده، با رقم: «عمل امیرقاسم».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (92/1).

امیرکلهر، محمدمحسن

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، نقاش و خطاط. از امرای کلهر و یا از طایفه ایل کلهر در دوره‌ی فتحعلی شاه قاجار بود که در میناسازی شهرت داشت. در تصویر و شبیه‌سازی استادی شیرین قلم، و در گل و مرغ و آرایش صحنه‌های تزیینی قوی‌دست و نازک قلم بود علاوه بر نقش تصویر و میناسازی، خط نستعلیق را نیز نیکو می‌نوشت. از آثار امضادار وی که در موزه‌ی جواهرات ایران به یادگار مانده است: قاب آینه‌ی مینایی نفیسی است که از نفایس صنعت میناسازی ایران به شمار می‌آید و در داخل قاب آینه که زمینه سبز سیر و نقوش گل و مرغی دارد، تصویر فتحعلی شاه ارائه شده و در حاشیه‌ی تصویر، گل و مرغهایی زیبایی در زمینه‌ی سفید به چشم می‌خورد و در چهار گوشه‌ی آن ابیاتی در وصف فتحعلی شاه قاجار دیده می‌شود، با رقم: «کمترین محمدمحسن امیرکلهر 1212»؛ جعبه گرد میناکاری که بر روی در آن، تصاویر شاهزادگان و رجال درباری و تصویر دو زن جوان و یک کودک خردسال نقش شده و دارای رقم است؛ جعبه گرد میناکاری که بر روی آن تصاویری از یک خانواده مذهبی ترسیم گشته و سال انجام کار، سنه 1225 ق است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1081 -1080 /3).

امیری، قربان

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
قربان امیری در سال 1327 در کرمانشاه و در یک خانواده مذهبی دیده به جهان گشود. وی پس از گذشت دوران نوجوانی در سن 18 سالگی همزمان با آغاز خدمت سربازی به استخدام ارتش درآمد. قلم توانا وعشق ایشان به هنر های تجسمی در لحظه لحظه ی دوران خدمت همراه وی بود . آغاز جنگ تحمیلی و دوران دفاع مقدس ،عشق تازه ای به استاد بخشید وبا خلق آثار حماسی وتصاویر شهیدان والا مقام توانست جایگاه ویژه ای برای هنر خویش پیدا کند.85 ماه حضور مستقیم ومداوم در مناطق جنگی ومسئولیت توپخانه در جنوب وغرب کشور هدایت گلوله های سهمگین در دوران جنگ تحمیلی همراه با رنگ ،بوم وقلم ، نقاشی های بدیعی را خلق نمود وتا پایان جنگ تحمیلی یکی از یاران خستگی ناپذیر دفاع مقدس بود .ولی در دوران باز سازی نیز از پا ننشست ومشتاقانه قلم در راه زنده نگه داشتن حماسه ها و ایثارگریهای 8 سال عشق وشهادت فرسود. اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی کرمانشاه در راستای تحقق اهداف هنری خطه غرب،با دعوت از اساتید هنر یک دوره کلاس آموزش تخصصی عالی در محل مجموعه فرهنگی شهید آوینی کرمانشاه زیر نظر اساتید مرکز هنرهای تجسمی ایران تشکیل وپس از گذشت 2 سال استاد توانست با کسب بالا ترین رتبه ،مدرک عالی تخصصی رنگ روغن را از مرکز هنرهای تجسمی ایران أخذ نماید.
گروه : هنر
رشته : هنرهای تجسمی
والدین و انساب : مرحوم میرزا عبدا... امیری پدر قربان امیری از جمله معتمدین وبزرگان بنام منطقه ی دینور بوده که مشکلات ومسائل موجود آن زمان با درایت وتدبیر ایشان حل وفصل میشد وهمیشه به عنوان بزرگ منطقه مورد احترام مردم بوده است .
خاطرات کودکی : قربان امیری از خاطرات کودکی خود چنین میگوید: برای اولین بار در دوران نوجوانی،فردی در قبال نقاشی عکس پدرش مبلغ 40 تومان به من پیشنهاد کرد ومن نیز با علاقه و اشتیاق فراوان کار را به اتمام رسانده و به او تحویل دادم وبرای 40 تومان اجرت برنامه های زیادی تدارک دیدم اما هر بار که برای دریافت مبلغ فوق مراجعه می کردم خبری از فرد مذکور نبود و سر آخر نیز دست ما به 40 تومان نرسید.

تحصیلات رسمی و حرفه ای : الف)دورة شیوه ی کار و تکنیک رنگ روغن (زیر نظر استاد رحیم نوه سی ـ1363) ب) دورة عالی قوانین خوشنویسی از انجمن خوشنویسان ایران ـ تهران (زیر نظر استاد علیرضا شعاعی) ج) دورة عالی تخصصی رنگ روغن (زیر نظر استاد نوروزی طلب ـ استاد درخشانی ـ استاد دکتر فدوی اساتید مرکز هنرهای تجسمی تهران)
خاطرات و وقایع تحصیل : قربان امیری از خاطرات تحصیل خود چنین میگوید : اینجانب کلاس سوم در دبستان سوم اسفند مشغول به تحصیل بودم،یکروز مجسمه ای را ساخته وبه مدرسه بردم یکی از معلمان به نام آقای حامد با دیدن مجسمه فوق من را مورد تشویق فراوان قرار داد وبه منظور هدایت وشکوفایی استعداد هنری ام با آقای باقر پور سرپرست انجمن اسبق ایران وآمریکا که دفتر آن که در خیابان شریعتی (پهلوی سابق) قرار داشت هماهنگی نمودم وقرار شد من را به مرکز هنر های زیبا در تهران معرفی نمایند که متأسفانه به دلیل اوضاع نامناسب اقتصادی و دوری از زادگاه و سایر مشکلات ونیز سن کم نتوانستم به این مهم دست یابم.
فعالیتهای ضمن تحصیل : قربان امیری در گوشه مغازه کوچک عمویش با استفاده از تکه های مقوا نقاشیهای مختلفی ترسیم مینمود وهر کدام را به قیمت 5 یا 10 ریال می فروخت تا بتواند بخشی از هزینه های تحصیل رافراهم کند .
استادان و مربیان : استاد رحیم نوه سی ـ استاد علیرضا شعاعی ـ استاد نوروزی طلب ـ استاد درخشانی ـ دکتر فدوی
هم دوره ای ها و همکاران : از جمله کسانی که در دوران تحصیل با قربان امیری همدوره بودند: اساتید اخوان ناصر وجمشید خاورزاده ـ استاد سهراب هاشمی فر ـ استاد حشمت اله امیری ـ استاد جلیل حسین پورـ استاد حسین چاکرخ.
همسر و فرزندان : خانم منیژه عسگری همسر قربان امیری ،بهترین ومؤثرترین مشوق وی بود. استاد امیری دارای 5فرزند دختر و1 فرزند پسر به نام محمد رضا می باشد. 3 دختر بزرگ استاد پس از أخذ مدرک دیپلم، تشکیل خانواده داده وپسر ایشان در مقطع کارشناسی حسابداری دانشگاه آزاد اسلامی کرمانشاه مشغول به تحصیل می باشد و2 دختر کوچکتر در مقطع پیش دانشگاهی وسوم دبیرستان در حال تحصیل می باشند.
مشاغل و سمتهای مورد تصدی : الف) رئیس توپ در مناطق عملیاتی جنوب وغرب کشور در طول 8سال دفاع مقدس (85 ماه حضور مستقیم ومستمر در مناطق عملیاتی همزمان با پست معاونت فرماندهی آتش بار) ب) مسئول روابط عمومی وتبلیغات ع س ل 81 زرهی کرمانشاه
فعالیتهای آموزشی : الف) تشکیل کلاسهای آموزش هنری وفرهنگی ویژه

نیروهای مسلح در پادگانها ومناطق عملیاتی. ب) تشکیل کلاسهای آموزش هنر ویژه فرزندان نیروی مسلح در منازل سازمانی. ج) تشکیل کلاسهای آموزش هنر در شهرستان اسلام آباد غرب. د) تشکیل کلاسهای آموزش خوشنویسی ویژه بسیجیان کرمانشاه. ه) تأسیس آموزشگاه آزاد هنرهای تجسمی با نام عرفان.
مراکزی که فرد از بانیان آن به شمار می آید : تشکیل کلاسهای آموزش هنر ویژه نیرو های نظامی وخانواده های ایشان در کرمانشاه
سایر فعالیتها و برنامه های روزمره : همکاری مستمر با واحدهای تبلیغاتی دانشکده علوم قرآنی ـ اداره کل اوقاف وامورخیریه استان ـ جامعه قاریان وحافظان قرآن کریم ـ ارتش جمهوری اسلامی ل 81 زرهی کرمانشاه ـ بنیاد جانبازان ـ بنیاد حفظ آثار وارزشهای دفاع مقدس نیروی انتظامی وسایر ادارات و ارگانهای استان کرمانشاه .
شاگردان : قربان امیری در طول دوران آموزش ،شاگردان فراوانی را تربیت نموده که از جمله ایشان : آقایان جلیل حسین پور ـ عبدالرضا شریفی ـ مهدی چلبی ـ احمد هدایتی و اصغر نظری در رشته رنگ روغن. حمید رضا گودینی در رشته مداد رنگی وخوشنویسی. وتعداد قابل ملاحظه ای از هنرجویان خانم می باشند
همفکران فرد : آقای استاد عبدالحسین محسنی کرمانشاهی ـاستاد منوچهر ملکشاهی ـ استاد جلیل حسین پور و حمید رضا گودینی
آرا و گرایشهای خاص : گرایش قربان امیری در رشته نقاشی رنگ روغن به سبکهای کلاسیک ـ رئالیسم و سورئالیسم می باشد.
جوائز و نشانها : الف) کسب مقام اول در مسابقه کشوری نقاشی بنیاد جانبازان (دریافت لوح تقدیرـ جوایز نقدی و سکه بهار آزادی) ب(کسب مقام ممتاز در نمایشگاه بین المللی تهران غرفه نیروهای مسلح (دریافت لوح تقدیرـ جوایز نقدی و سکه بهار آزادی) ج) کسب 12 لوح تقدیر مختلف از (ستاد لشکر 81 زرهی ـ ستاد مشترکـ ـ ستاد نیروی زمینی ـ دفتر فرماندهی کل قوا)در طول 8 سال دفاع مقدس.
چگونگی عرضه آثار : تشکیل نمایشگاههای مختلف در تهران وکرمانشاه و برخی شهرستانهای استان .الف) آثار مختلف ومتعددی در نمایشگاهای ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران موجود می باشد. ب) هفت اثر حماسی موجود در بنیاد جانبازان در رابطه با جنگ تحمیلی و شاهنامه فردوسی . ج) پنج اثر از جنگ تحمیلی موجود در موزه بنیاد حفظ آثار وارزشهای دفاع مقدس. ه) دو اثر در عقیدتی سیاسی نیروی انتظامی کرمانشاه د) یک اثر در جامعه قاریان و حافظان قرآن کریم و) و بسیاری آثار دیگر در زمینه های مختلف موجود در نمایشگاه وآموزشگاه هنرهای تجسمی عرفان

امین

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دوازدهم ق)، نقاش گل‌ساز. از آثار وی، یک جلد روغنی کوچک گل و مرغی است که در آن زنبق پرحالتی در وسط جلد ارائه شده و کناره‌های آن به انواع شکوفه‌ها و گلهای وحشی و خوشه‌ای زینت یافته است. حواشی جلد تذهیب استادانه‌ای دارد، با: «رقم ذره‌ی بیقدر امین».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (92/1).

امین، حبیب‌الله

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نقاش، طراح.
تولد: 1282، ارومیه.
درگذشت: 1367، تبریز.
حبیب‌الله امین، فرزند امین امینی، بود. وی از هنرمندانی است که بر روی برخی از فرشهای کاخ مرمر که در تبریز یافته می‌شد کار کرده است. از اسلایدهای باقیمانده از فرش‌های او چنین به نظر می‌رسد که بر طراحی سنتی تسلط داشت است. سبک کار وی طراحی سنتی بوده است و علاوه بر نقشینه‌های رایج این طرح‌ها، از نقش‌ها و نقشینه‌های دوران باستان نیز استفاده می‌کرد.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

امینه

قرن:11
جنسیت:زن
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، نقاش. در دوره صفویه می‌زیست و در مینیاتور پیرو مکتب رضاعباسی بود. تنها اثر رقم‌دار وی تصویر سه پیرمرد در مصاحبت همدیگر است. در زمینه‌ی نقاشی، منظره‌ی کوهی است که پشت صخره‌های آن، قوچ شاخداری جلب‌نظر می‌کند، با رقم: «هو رقم کمینه امینه».[1]
قرن یازدهم هجری، از هنرمندان نقاش. وی در مینیاتور پیرو مکتب رضا عباسی، هنرمند معروف دوره صفوی بود. از او تنها دو اثر مینیاتور باقی است: اثر اول، سه پیرمرد مست را در حال صحبت نشان می‌دهد و اثر دوم منظره‌ای است که قوچ شاخداری در پشت کوه نمایان است.[2]
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] احوال و آثار نقاشان (92/1)، مشاهیر زنان (24-23).
[2] منبع: احوال و آثار نقاشان قدیم ایران، 92/1.

امینی، جمشید

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 1282 ش)، نقاش و بافنده‌ی قالی. در تهران متولد شد. از شاگردان کمال‌الملک بود. در حدود پانزده سالکی وارد مدرسه‌ی صنایع مستظرفه شد و به پیشنهاد کمال‌الملک، نقاشی‌های او پرتره‌ی روبنس را روی قالی آورد و بافت. بعدها در مدرسه‌ی کمال‌ملک به تدریس بافت و نقشه‌های قالی اشتغال یافت. پس از انقلاب از سوی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی به نشان درجه یک هنری برابر با دکترا نایل گردید. آثار وی تاکنون در دو نمایشگاه انفرادی در بروکسل و ازمیر به تماشا گذاشته شده و از هر دو نمایشگاه مدال طلا گرفته است. هم‌اکنون اثارش در موزه‌ی هنرهای ملی، کاخ سعدآباد و کتابخانه‌ی رامبراند نگهداری می‌شود.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :کیهان فرهنگی (س 10، ش 1، ص 66).

امینی، جمشید

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
استاد جمشید امینی(1282- 1377 هجری شمسی) از طراحان فرش نوین ایران بشمار می‌رود. وی اصولی نوین را در این هنر ایجاد کرد و با شیوه‌ای خاص چون بافندگی کوبلن به ابداع آثار هنری پرداخت. استاد امینی اولین کسی است که شیوه شبیه سازی را در فرش ایران متداول کرد. وی آخرین بازمانده از شاگردان استاد کمال الملک بود که احترام خاصی به استاد خود و اندیشه اش داشت.
گروه : هنر
رشته : هنرهای تجسمی
گرایش : طراحی فرش
والدین و انساب : جمشید امینی در سال 1282 شمسی در روستای فشند از روستاهای ساوجبلاغ متولد شد.
اوضاع اجتماعی و شرایط زندگی : جمشید امینی از آغاز کودکی به نقش و رنگ علاقه داشت و در پنج سالگی به اتفاق خانواده به تهران آمد و در این شهر با بافندگی قالی آشنا شد.
تحصیلات رسمی و حرفه ای : جمشید امینی در سال 1298 به مدرسه صنایع مستظرفه کمال الملک راه یافت و استعداد وی مورد توجه استاد کمال الملک قرار گرفت و در آن مدرسه دار قالی برپا کرد.
استادان و مربیان : امینی طراحی را نزد کمال الملک آموخت .
همسر و فرزندان : یکی از فرزندان جمشید امینی که از شاگردان وی نیز می‌باشد استاد دکتر حسن امینی است که شیوه ابتکاری پدر را دنبال می‌کند.
زمان و علت فوت : جمشید امینی آخرین بازمانده از شاگردان کمال الملک و مکتب وی بود که در سن 95 سالگی جهان را بدرود گفت و در روز سه شنبه 22 دی ماه 1377 در میان اندوه هنرمندان بسیار و مردم زادگاهش فشند در این روستا به خاک سپرده شد.
آرا و گرایشهای خاص : جمشید امینی علاوه بر هنر طراحی، مرد عارف پیشه و اندیشمندی بود بطوری که شاگردان در اخلاق و اصول عارفانه انسانی او را چون مرادی می‌ستودند و استاد امینی نیز عاشق استاد خویش بود و در تمام عمر یاد استاد و مرادش کمال الملک را عزیز می‌داشت و هر گاه از او سخن می‌گفت قطرات اشک از چشمانش جاری

می‌شد. استاد امینی یکی از هنرمندان مبتکر در شیوه بافندگی فرش است. او اصولی نوین را به هنر فرش ارائه داد و با شیوه خاص چون بافندگی کوبلن به ابداع آثار هنری پرداخت. وی اولین کسی است که شیوه شبیه سازی را در فرش ایران متداول کرد . از جمله توصیه های وی به شاگردانش، پاکی زبان و احترام به زن بود. او عقیده داشت مردان بزرگ را زنان پاکدامن شاخته‌اند، پس باید به ستایش مقام زن و مادر که منشاء همه بزرگی‌هاست پرداخته شود. ----------

---

آثار :

1 تابلوی ضامن آهو

2 تصویر کمال الملک

ویژگی اثر : از آثار بی نظیر استاد امینی است . این فرش آنچنان استادانه بافته شده که از فاصله نزدیک حتی با نقاشی تفاوتی ندارد. این اثر در موزه هنرهای ملی نگهداری می‌شود. ----------

---

منابع :

1سرمدی، عباس. دانشنامه هنرمندان ایراه و جهان اسلام. تهران،هیرمند.1380

ایرانی، محمد رضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
محمدرضا ایرانی در سال 1333 ، در تبریز دیده به جهان گشود. تحصیلات ابتدایی را در دبستان جهانشاه و بدر و دوره اول دبیرستان را در دبیرستان تربیت و هنرستان هنرهای زیبای «میرک» و دبیرستان کوروش تبریز به پایان رساند. در سال 1353 بعد از اتمام تحصیلات متوسطه و موفقیت در کنکور هنرهای زیبای دانشگاه تهران ، شروع به تحصیل در این دانشگاه کرد. او در سال 1359 موفق به اخذ لیسانس از دانشکده هنرهای زیبای دانشگاه تهران شد. وی پس از آنکه تحصیلات خود را به پایان برد ، به تدریس طراحی در هنرستان هنرهای زیبای میرک تبریز پرداخت. استادایرانی طی سال های 63 تا 70 با مسافرت به کشورهای مختلف نظیر آلمان ، ترکیه ، آذربایجان و شرکت در نمایشگاه های عمومی و انفرادی ، ضمن نمایش تابلوهای خود ، بر اندوخته های علمی و هنری اش افزود. محمدرضا ایرانی سرانجام در سال 1373 بر اثر تصادف دیده از جهان فروبست.
گروه : هنر
رشته : هنرهای تجسمی
اوضاع اجتماعی و شرایط زندگی : محمدرضا ایرانی در یک خانواده متوسط در کوچه سید زاده تبریز متولد شد. وی تنها فرزند ذکور خانواده بود. پدرش در بازار تبریز به تجارت فرش و نخ اشتغال داشت.
تحصیلات رسمی و حرفه ای : محمدرضا ایرانی تحصیلات ابتدایی را در دبستان جهانشاه و بدر و دوره اول دبیرستان را در دبیرستان تربیت و هنرستان هنرهای زیبای «میرک» و دبیرستان کوروش تبریز به پایان رساند. در سال 1353 بعد از اتمام تحصیلات متوسطه و موفقیت در کنکور هنرهای زیبای دانشگاه تهران ، شروع به تحصیل در این دانشگاه کرد. او در سال 1359 موفق به اخذ لیسانس از دانشکده هنرهای زیبای دانشگاه تهران شد.
فعالیتهای ضمن تحصیل : محمدرضا ایرانی همزمان با تحصیل در دانشگاه ، در سال 1358 اولین گالری نقاشی خود را دایر کرد.
زمان و علت فوت : محمدرضا ایرانی سرانجام در سال 1373 روزی که برای خرید وسایل آتلیه و کلاس نقاشی جدید خود در تهران به خیابان حافظ رفته بود ، در تصادف با اتومبیل به شدت مجروح شد و پس از سه

روز در اثر ضربه مغزی در بیمارستان الوند تهران برای همیشه چشم ازجهان فروبست.
فعالیتهای آموزشی : محمدرضا ایرانی پس از آنکه تحصیلات خود را به پایان برد ، به تدریس طراحی در هنرستان هنرهای زیبای میرک تبریز پرداخت.
سایر فعالیتها و برنامه های روزمره : محمدرضا ایرانی طی سال های 63 تا 70 با مسافرت به کشورهای مختلف نظیر آلمان ، ترکیه ، آذربایجان و شرکت در نمایشگاه های عمومی و انفرادی ، ضمن نمایش تابلوهای خود ، بر اندوخته های علمی و هنری اش افزود. این هنرمند در طول 25 سال زندگی هنری اش ، افزون بر 2500 اثر از خود برجای گذاشت.
آرا و گرایشهای خاص : دکتر ابوترابی درباره محمدرضا ایرانی چنین می نویسد: « ایرانی ، حتی در مواردی که در شاهراه هنر پا جای پای نقاشان بزرگ جهان می گذارد و با نگاه همه سو نگر ، الهامات و تاثیراتی از مشاهیر هنر زمان ها و مکان های دور و نزدیک می پذیرد ، باز به ابراز شخصیت هنری خویش و شیوه خاص کار خود به ویژه در آثار پایانی عمر خویش می اندیشد ، در واقع او بهترین راه پیوند میان گذشته و حال ، سنت نگری و نوگرایی ، هنر غرب و شرق را برگزیده است و این ویژگی روش ایرانی است که در کارهایش نه سبک نقاشی سنتی را یک سره نفی می کرد و نه به سبک های غربی به عنوان آخرین الگو در قلمرو نقاشی بها داده است ، امتیاز نقاشی وی در این بوده و هست که او از میراث هنری گذشته آنچه را ارزشمند و پویایی بخش یافته در تابلوهایش مورداستفاده قرار داده و از هنر امروزی جهانی نیز آنچه که در راه اعتلای هنرش می توانسته نقشی سازنده و موثر داشته باشد ، برگزیده و ارج نهاده است و بدین ترتیب از سبک های نقاشی گذشته عناصر زنده ، بالنده و پویا را گرفته و به خدمت اعتلای هنر نقاشی و نوآفرینی گمارده است و در این راه نه تنها از جذب عناصر پویای هنر نقاشی غرب لحظه ای غفلت نورزیده بلکه آنچه در رهگذر برای تسریع پیشرفت نقاشی خود ارج دار و سرنوشت ساز یافته ، مورد استفاده قرار داده است ، این « به گزینی » و تعادل جویی در نقاشی و اهمیت تعلیم و تعمیم آن تا آنجا در کار و اندیشه ایرانی برای خود میدان عمل وسیع گشوده و تاثیر ژرف و دیرپا نهاده است که حتی دیدگاه های هنری هنرآموزان جوانی را که وی عاشق آموزش نقاشی به آنان بود نیز تحت تاثیر قرار داده است.» وی در سال های پایانی عمرش ، گرایش بسیار زیادی به نظیره نگاری از آثار نقاشان معاصر «روشنگر» جهان پیدا کرده بود و این امر بی ارتباط با نظر و تایید هنرشناسان برجسته که در آینده نزدیک از او به عنوان یک نقاش روشنگر یادمی کردند ، نبود.
وی در ماه های آخر زندگی چند اثر از نقاشان روشنگر آمریکایی ، آندرو

وایت ، فرانک فرزتا و نورمن راکول را برای تمرین خود انتخاب نمود. اومعتقد بود چنین کارهایی به شخم زنی زمین هنر نقاشی ایران توسط وی کمک خواهد کرد. ایرانی «کمال الملک» را مظهر اصالت در نقاشی رئالیسم ایرانی ، «دلاکروا» را سمبل اصالت در نقاشی رمانتیسم ، «رپین» را به عنوان اصیل ترین و برجسته ترین نقاش تصویر ساز ، « مونه » را خالص ترین نقاش امپرسیونیست جهان و «ونگوک» را سمبل شور دیوانه وار نقاشی می دانست ، چنین دیدگاه های آرمان گرایانه ای بی شک پیامدهای تنش آلودی را در جامعه هنری به دنبال داشت و به همین دلیل نقاشی ها و طراحی های بی نظیر ایرانی حساسیت ها و کنجکاوی هایی را در جامعه هنری به دنبال داشت و کمتر کسی توانست در طول بیست سال حیات هنری وی حتی یک بار پشت سه پایه نقاشی اش برود و از رنگ های مرموز و خاص آن سردر آورد و به فکر و تکنیک های قوی کارش واقف شود. ----------

آثار :

1 بازگشت رمه

2 تابلوی گاوچران

منابع :

1همشهری ، 27 آذر 1379

ایرانی، محمدحسین

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(اوایل س سیزدهم ق)، نقاش. از ایرانیان مقیم هند بود که در آن دیار به کار هنری اشتغال داشته است. او شاگرد پدر خود بود و شیوه‌ی گل‌آرایی را بسان وی تصویر می‌نمود. تنها اثر رقم‌دار این هنرمند جعبه‌ی گل و مرغی است که تا حدی به خوش قلمی نقش گشته و رقم «محمدحسین ایرانی» دارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (703/ 2).

ایلچی، ابراهیم

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، نقاش و خطاط. وی از جمله فضلا و ادبای عهد شاه‌محمد خدابنده صفوی (996 -985 ق)، و شاگرد میر معزالدین محمد کاشانی بود که در شهر قم حکمرانی داشت. این هنرمند در فن خط نسخ و تعلیق و رسامی و نقاشی و مذهَّب کاری یگانه‌ی زمان خود بود. شاه محمد خدابنده صفوی او را برای عرض تهنیت به دربار سلطان مرادخان سوم عثمانی به استانبول فرستاد. ابراهیم‌خان چون به دربار عثمانی رسید، سلطان عثمانی او را گنجینه‌ای یافت و از دولت ایران خواست تا او را در استانبول بماند و برخی کتابها را برای سلطان عثمانی خطاطی کند. اثر وی: «صحیفه‌ی سجادیه»ای است که به خط نسخ زیبا برای سلطان عثمانی نوشت و به انواع تذهیبات و نقوش زیبا آرایش داد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (82 /1)، احوال و آثار نقاشان (14 /1)، مناقب هنروران (86).

آباقاآن

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، نقاش. وی از هنرمندان دودمان قاجار بود و در تصویر و شبیه‌سازی و طراحی دست داشت. از آثار رقم‌دار وی: تصویر نیم تنه‌ی مردی در لباس تیره‌رنگ قاجاری است، با رقم: «مشقه آباقاآن».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1 /1)، گلستان هنر (پنجاه و دو).

آذر

قرن:12
جنسیت:زن
ملیت:ایران
ز 1128 ق، از زنان هنرمند. وی در نقاشی منظره و چهره‌پردازی مهارت فراوان داشت. تنها اثر رقم‌دار این هنرمند قلمدان مصوری است که بر روی آن تصویر حضرت عیسی (ع) و زن و مردی که به حال احترام در برابر ایشان ایستاده‌اند نقاشی شده و بر روی دیگر (نشیمن قلمدان) تصویر گروهی به حال خضوع و خشوع در مقابل پروردگار نقش بسته است. از گوشه راست قلمدان، نور روشن و خیره کننده‌ای که در ضمیر نقاش، هاله‌ای از نور ایزدی بوده، به چهره مؤمنین تابیده و مجلس را روحانی‌تر نموده است.
برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه :منبع: احوال و آثار نقاشان قدیم ایران، 2/ 1.

آذربد، افضل الدین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 1287 ش)، خطاط و نقاش. در تهران متولد شد. ابتدا در مدرسه‌ی فیضیه‌ی قم به تحصیل پرداخت، ولی پس از چندی به علت علاقه به تذهیب و نقاشی نزد استادانی چون میرزا ابوالقاسم اصفههانی تذهیب، و حسین بهزاد نقاشی را فراگرفت. پس از آن تعلیم خط گرفت و نوشتن خطوط کوفی، نسخ، ثلث، رقاع، طغرا، ریحان و تعلیق را خوب فراگرفت. مدتی در ارتش خدمت کرد. سپس در وزارت پیشه و هنر و سازمان برنامه مشغول به کار شد و چندی نیز در شرکت ملی نفت به امور دولتی اشتغال داشت. از آثار وی کتابی است تحت عنوان «مفتاح الخطوط» که انواع خطوط را در آن درج کرده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تذکره خوشنویسان معاصر (159 -153).

آشتیانی، اسماعیل

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1349 -1271 ش)، نقاش و شاعر، متخلص به شعله. در تهران متولد شد. پس از تحصیل ابتدایی و متوسطه در خدمت استادانی همچون مصورالممالک میرمصور، میرزا حاج‌آقا نقاشباشی و شیخ‌المشایخ نقاشی را فراگرفت. وی در دارالفنون درس خواند و نزد کمال‌الملک، استاد نقاشی شد. او بزرگ‌ترین شاگرد کمال‌الملک بود چنان که در سال 1311 ش که کمال‌الملک از ریاست مدرسه‌ی عالی صنایع مستظرفه کناره‌گیری کرد او را به جانشینی خود انتخاب کرد. آشتیانی در چهره‌پردازی قویدست بود و علاوه بر رنگ و روغن، در آبرنگ و سیاه قلم نیز مهارت داشت. وی در سال 1324 ش با کمک عده‌ای از هنرمندان، انجمن هنرمندان ایران را بنیان نهاد و پس از مدتی به ریاست آن انتخاب شد، و نیز هنرستانی به نام هنرستان کمال‌الملک تأسیس نمود. دکتر میرزا اسماعیل آشتیانی در هنر شاعری نیز ورزیده بود. در تهران درگذشت و در صحن حضرت عبدالعظیم مدفون گشت. از آثار او: دو تابلوی «ترقی معارف ایران» و «حافظ». از تألیفات مهم وی: «مناظر و مرایای عملی یا چشم‌اندازها»؛ «مکتب کمال‌الملک»؛ «سفرنامه‌ی اروپا»؛ «نماز در اسلام»؛ «ادعیه‌ی قرآن»؛ «دیوان» اشعار؛ «تصحیح و تحشیه‌ی دیوان منوچهری دامغانی»؛ «منتخبات کاملی از دیوان خیام و باباطاهر و صائب و حافظ».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (76 /1)، تاریخ برگزیدگان (503 -501)، سخنوران نامی معاصر (1952 -1948 /3)، سرآمدان فرهنگ (16 /1)، فرهنگ سخنوران (505)، گلزار معانی (383 -371)، نام‌آوران فرهنگ (337).

آشفته قاجار، رضاقلی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1274 ق)، شاعر و نقاش. جد وی، فضلعلی‌خان، در جنگهای ایران و روس در زمان فتحعلی‌شاه شرکت داشت و پدرش هم حکومت شهرها و ایالات کوچک را دست داشت. آشفته در تحصیل مقدمات ادب کوشید و در فن نقاشی هم مهارت به دست آورد. وی شعر نیز می‌سرود. به آورده‌ی «گنج شایگان» آشفته در علم قافیه و عروض رساله‌ای داشته است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :حدیقة الشعراء (52 -50 /1)، فرهنگ سخنوران (7)، گنج شایگان (151 -147).

آغداشلو، آیدین

قرن:15
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
آیدین آغداشلو (زاده ۸ آبان ۱۳۱۹ در رشت) نقاش، نویسنده و طراح هنرمند معاصر ایران است.
همسر شهره آغداشلو (۱۳۵۹-۱۳۵۱)
فیروزه اطهاری (تا کنون-۱۳۵۹) زندگی
آیدین آغداشلو سال ۱۳۱۹ خورشیدی در محله ی آفخرا ی رشت به دنیا آمد . پدرش از مهاجران قفقازی بود و در ۱۲ سالگی آیدین درگذشت و وی از آن زمان با مادرش زندگی می‌کرد. در جوانی با پری وزیری‌تبار (هنرپیشه تئاتر و سینما) که با شهرت هنری شهره آغداشلو نامبردار است، ازدواج کرد. ولی این ازدواج به جدایی انجامید و آیدین آغداشلو مجدداً در سال ۱۳۵۹ با فیروزه اطهاری (دانش‌آموختهٔ رشتهٔ معماری) که از دانشجویان خود او بود، ازدواج کرد و صاحب یک دختر و یک پسر به نام‌های «تارا» و «تکین» شد. او در حال حاضر در تهران و خانواده اش در تورنتوی کانادا ساکن هستند.

آقا ابوالقاسم

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، نقاش جلد و قلمدان‌ساز. در این رشته صاحب کارخانه‌ای نیز بوده است. تنها یک اثر معمولی بزمی از او دیده شده که عبارت است از: تابلوی بزرگ روغنی جوانی در حال خوردن غذا از روی میز بزرگی پر از خوردنی و نوشیدنیهای گوناگون که در اطراف وی دختران جوان به طرب مشغول‌اند. این اثر بزمی با رنگهای زنده و شاد آرایش شده است، با رقم: «در کارخانه‌ی آقا ابوالقاسم سنه 1272».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1/ 46).

آقا بیک‌لر افشار

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، نقاش. ملقب به بیگلرخان. از پدر خویش درس هنر آموخته و در آبرنگ و تصویر و چهره‌پردازی ماهر بود. از آثار رقم‌دار وی: تصویر خداقلی بیک یاور توپخانه است، با رقم «کمترین آقابکلر ولد عالیجاه محمدحسن آقای نقاش باشی لال افشار فی شهر شوال 1263» که در 1978 م. در لندن ب فروش رسید؛ صورت فتح‌اللّٰه خان سرتیپ، با رقم: «عمل ابوالفیض ابن محمدحسن خان نقاش باشی افشار... فی شهر ربیع‌الثانی سنه‌ی 1277»؛ صورت میرزا علی‌خان در سی و یک سالگی، با رقم: «عمل عالیجاه بیگلرخان لال نقاشباشی افشار سنه‌ی 1284»؛ شبیه امامقلی خان سرتیپ افشار در سی و هفت سالگی، با رقم: «آقا بیگلر نقاش سنه‌ی 1277».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (7 -6 /1).

آقا سید حسین

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1299 ق)، نقاش. وی نقاش و شبیه‌ساز متوسط رنگ و روغن بود. اثر رقم‌دار وی که در مقبره‌ی حسینقلی خان ایلخانی، در آرامگاه سران بختیاری، قرار دارد: تصویر کم‌مایه و متوسط شیخ بهایی و میرفندرسکی است که شیری در کمال استیصال به شیخ عارف پناه آورده و در کنار او آرام گرفته است. منظره‌ی حیاط و باغ و صحرا و خانه نه چندان به کمال انجام یافته، با رقم: «حسب الفرموده آقا جوهر خواجه حضرت ظل‌السلطانی عمل آقا سید حسین، 1299».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1/ 156).

آقا صادق، جعفر

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، نقاش. وی از نقاشان پرابتکار و شیرن قلم دوره فتحعلی شاه است که رموز و فنون تصویرسازی را از پدر خود به ارث برده و در امر نگارگری به مهارت و استادی نایل شده است. او در تصاویر روغنی (لاکی) و رنگ و روغن پرمهارت و شیرین‌قلم بود و در چهره‌سازی و شبیه‌پردازی و ارائه مجالس بزمی دست پرتوانی داشت. از آثار وی: قلمدانی در نهایت استادی حواشی بیرونی آن تصاویر گوناگون دارد و حاشیه درونی آن زرین است، با رقم: «جعفر بن صادق 1231»؛ تصویر بزرگ فتحعلی شاه، با: «رقم چاکر دولت جعفر فی شهر رجب المرجب سنه 1236».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1/ 130).

آقا میرگلستان تبریزی، سید محسن

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف ح 1330 ق)، نقاش و شاعر، متخلص به سید. از مشاهیر نقاشان عصر خویش بود. آقا میر مصور و ارژنگ و رسام، هر سه برادرزاده‌های او می‌باشند. از آثار وی، منظومه‌ای است به نام «مرآت البکاء» در مراثی حضرت سیدالشهداء (ع) که در تبریز به چاپ رسیده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (8 /1)، دانشمندان آذربایجان (12)، الذریعه (482 /9)، مؤلفین کتب چاپی (241 /5).

آقابالا نقاش

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1300 ق)، نقاش. وی آبرنگ و رنگ و روغن کار دوره‌ی ناصری بود. آقابالا، با مسافرت به نواحی قفقاز، در رشته‌ی فرنگی‌سازی مهارت پیدا کرد و با قوانین مناظر و مرایا آشنا گشت. اثر رقم‌داری نیز از وی مربوط به آن دوران موجود است که تصویر کودکی عباس‌میرزا است با رقم «شبیه عباس‌میرزا، عمل آقابالای ایرانی سنه 1255» و در طرف راست به خط لاتین این امضاء به چشم می‌خورد: «AGA BALLA». وی گاهی در روی قلمدان نیز نقاشی می‌کرد و شیوه‌ای خاص خود داشت که چندان با مکتب قلمدان سازی آن عصر هماهنگی نداشت. از آثار رقم‌دار وی: تصویر جماعتی از ملل مختلف: روس، زنگی، چینی و تاتار بر زمینه‌ی زرد، با رقم «کمترین آقابالا 1300»؛ تصویر مردی با کلاه بوقی دوره‌ی ناصری و پالتوی کرکی قرمز در کتابخانه‌ی گلستان تهران؛ تصویر آبرنگی سردار کل عزیزخان با کلاه بوقی و حمایل طلایی، با رقم «هو، رقم بنده‌ی درگاه آقا بالا نقاش، فی شهر صفر المظفر سنه 1277»، در کتابخانه‌ی گلستان. هر چند «در احوال و آثار نقاشان» آقابالا تحت دو عنوان آقابالای ایرانی و آقابالای نقاش آمده، ولی به نظر هر دو یکی می‌آیند و احتمالاً آقابالا نقاش در هنگام اقامت در قفقاز امضای آقابالای ایرانی را در نقاشیهای خود قید می‌کرده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (3 /1)، گلستان هنر (مقدمه، پنجاه و دو)، هنر قلمدان (149).

آقاخان البرز

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، نقاش. وی از اهالی تهران بود و به فرنگی‌سازی و کپی از روی آثار استادان معروف بوده است. از آثارش چنین برمی‌آید که در نقاشی رنگ و روغن متوسطالحال بوده است. دو اثر به جای مانده‌ی وی: یکی مجلس درباری سلاطین قدیم رومی با رقم: «کمترین میرزا آقاخان البرز»؛ دیگری صورت نیم تنه‌ی امین السلطان اتابک معروف، با رقم: «کمترین میرزا آقای البرز».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (2 /1).

آقاصادق اول

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(شکوفایی 1178 -1128 ق)، نقاش. از نقاشان دوره‌ی زندیه و از شاگردان استاد علی اشرف بود. در زمینه‌های مختلف چون تابلوهای آب و رنگ روغنی و نقاشی بر روی قاب آیینه و قلمدان کار می‌کرد. در کار کشیدن و طراحی کردن لباس از توانایی خاصی بهره‌مند بود. از آثار وی، تابلوهای پنجگانه‌ای است در تکیه‌ی هفت تنان شیراز در داخل طاقچه‌های ایوان باشکوه این محل. موضوع تابلوها عبارتند از: موسی (ع) در کار شبانی؛ تابلوی شیخ صنعان؛ ابراهیم خلیل (ع) و قربانی کردن حضرت اسماعیل (ع)؛ دو چهره از دو درویش جوان و پیر، و نیز قلمدانی با تاریخ 1175 ق. امضای او در پای کارهایش چنین دیده می‌شود: «یا صادق الوعد» و «صادق از لطف علی اشرف شد» که با ارائه این سجع از استادش، علی اشرف، سپاسگزاری می‌کند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (259 -257 /1)، تاریخ هنرهای ملی (982 -981 /2)، گلستان هنر (چهل و نه)، هنر قلمدان (105 -104).

آقاصادق دوم

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(شکوفایی 1210 -1160 ق)، نقاش، شاعر و خطاط. مشهور به صادق، آقاصادق و محمدصادق. وی سجعش را «یا صادق‌الوعد» می‌نوشت و یا تنها به ذکر نام ساده‌ی خود اکتفا می‌نمود. در رشته‌های گوناگون نقاشی، از قبیل آبرنگ و کارهای روغنی و ارائه تصاویر رنگ و روغنی و تذهیب و ترصیع و حل‌کاری صاحب ابتکار بود. آقاصادق در گل و مرغ و شبیه‌پردازی و تک چهره‌سازی و مجالس پر جماعت رزمی و بزمی و شکار جانورسازی و حتی فرنگی‌سازی استاد بود و به رموز و دقایق نقش تصویر وقوف تمام داشت. وی به غیر از نقاشی در شعر و ادب نیز دست داشت و اغلب ارقام هنری خود را به نظمی مناسب به شعر درآورده و به خط زیبای خود کتابت می‌کرد. از آثار او: «اثر بزرگ رنگ و روغنی جنگ کرنال در کاخ چهلستون اصفهان، این اثر به امر آغا محمدخان قاجار ترسیم گشته و رقمش چنین است: «یا صادق‌الوعد»؛ اثر بزرگ رنگ و روغنی از جنگ نادرشاه با ترکان عثمانی در یکی از سالنهای کاخ گلستان تهران؛ دیگر اثر وی که در کتابخانه مجلس قرار دارد، تصویر رنگ و روغنی بهشت است به ابعاد تقریبی 180 در 280 سانتیمتر؛ و قلمدان گل و مرغی استادانه‌ای که در مدالیونهای مختلف حواشی قلمدان نیز مناظر شکار و تصاویر پر حالت دیگر نقش بسته و چنین رقم دارد: «یا صادق‌الوعد». در «احوال و آثار نقاشان» نوزده اثر دیگر از آقاصادق ذکر شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (264 -259 /1)، گلستان هنر (چهل و نه)، هنر قلمدان (104 -103).

آقاقاری، ابراهیم

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1326 -1293 ق)، نقاش و شاعر. وی نماینده‌ی پنج دوره‌ی اول مجلس شورای ملی بود و در نقاشی و تذهیب و همچنین در جفر و رمل نیز مهارت داشت. آقاقاری در پارک اتابک کشته شد. از وی اثری دیده نشده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (14 /1).

آقاکوچک نقاش

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم و چهاردهم ق)، نقاش. وی در عهد قاجاریه می‌زیست. نقاش گمنام و آبرنگ ساز ساده‌ی شیرازی بود تنها اثر به جای مانده‌ی وی: تصویر زنی است که در سمت راست آن دخترانی چند در خدمت ایستاده‌اند. آرایش داخلی خانه و پنجره‌های اتاق ساده است با: «رقم کمترین آقاکوچک نقاش».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آثار عجم (548)، احوال و آثار نقاشان (8 -7 /1)، گلستان هنر (پنجاه و دو).

آقامیرک اصفهانی، جلال‌الدین

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، نقاش و خطاط. وی غیر از روح اللّٰه میرک هراتی است. آقا میرک از سادات اصفهان بود و در تبریز، در دربار شاه‌طهماسب اول مقام والایی داشت. وی از شاگردان مستعد استاد بهزاد به شمار می‌آمد و در تذهیب و ترصیع و نقوش ساختمانها و مهارت در تنوع آرایش طبیعت و ارائه چهره‌ها انگشت‌نما و پرمایه بود. همچنین در کتابت انواع خطوط نیز دست داشت و اغلب خطوط زیبای نستعلیق و ثلث تصاویر را خود می‌نوشت. خواجه عبدالصمد شیرازی ملقب به شیرین قلم از شاگردان او بود. از آثار وی، تصاویری است در نسخه‌ای از «خمسه‌ی» نظامی به خط شاه محمد نیشابوری که همراه با استادان نامی آن زمان نقش‌آفرینی کرده است و رقم «عمل آقا میرک» و «آقا میرک» دارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (135 -132 /1)، تاریخ اصفهان (288)، تاریخ هنرهای ملی (836 -835 /2)، تحفه‌ی سامی (74)، خوشنویسان و هنرمندان (20 ،18)، گلستان هنر (139).

آقامیری، سید رسول

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سید رسول آقامیری از نقاشان معاصر است . او اهل اصفهان بوده و درخانواده ای مذهبی و هنردوست رشد و نمو یافت . وی درنمایشگاه های انفرادی و گروهی شرکت داشته و درزمینه خوشنویسی به ویژه خط نستعلیق خوش درخشیده است .
گروه : هنر
رشته : هنرهای تجسمی
گرایش : خوشنویسی
والدین و انساب : پدر بزرگ سید رسول آقامیری ،سید عباس آقا میری از نقاشان معروف زمان خود بود. نقاشی های مدرسه چهار باغ اصفهان و پل خواجو از جمله کارهی سید عباس به شمار می آید.
تحصیلات رسمی و حرفه ای : سید رسول آقا میری از سال 1374 فعالیت هنری را با گرایش به خوشنویسی براساس علاقه زیاد و همچنین تشویق های پدرو مادر و دایی اش آغاز کرد و تاسال 1376 هجری شمسی به طور ذوقی ازروی کتابهای خوشنویسی بدون استاد کار می کرد . درسال 1376 با ملاحظه چند پوستر کانون فرهنگی ـ هنری نور، به شیوه ای جدید درزمینه خط دست یافت .
استادان و مربیان : مهمتر ین سید رسول آقامیری، استاد علی فرزانه است که درسال 1377 هجری شمسی با هم آشنا شدند . وی تا سال 1378 هجری شمسی از محضر این استاد استفاده کرد.
سایر فعالیتها و برنامه های روزمره : درسال 1378 هجری شمسی ، سید رسول آقا میری موفق به اخذ مدرک ممتاز ازانجمن خوشنویسان شد و به عضویت انجمن خوشنویسان اصفهان درآمد . از سال 1379 فعالیت هنری خود را به طوررسمی شروع کرد و در همایشی که انجمن خوشنویسان ایران به مناسبت تکریم سال حضرت علی (ع) برگزار نمود شرکت کرد و دراولین حضور خود در عرصه رسمی هنر افتخار داشتن یک اثر درکنار آثارهنرمندان سراسر کشور را به دست آورد .
آرا و گرایشهای خاص : سید رسول آقامیری معتقد است که باید خط نستعلیق را که خط ملی و سنتی ما است و کمال خطوط می باشد . در قالبهای نو و بدیع به «دوستداران هنرو به خصوص خط نستعلیق ارائه کرد»

. منابع زندگینامه : فصلنامه فرهنگ اصفهان ،شماره 20 ، تابستان 1380 ، ص 113

آلفته، عیسی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
عیسی آلفته ، در بیرجند به دنیا آمد. پس از عزیمت به مشهد در سن پانزده سالگی ، شوق نقاشی در وجودش شعله ور شد و دست تقدیر او را به خدمت استاد بزرگ نقاشی خراسان ، محمدرضا قزلباش که سالیان طولانی در افغانستان و ایران کار کرده بود ، کشاند و مدت ها نزد آن استاد ، شاگردی کرد. استاد آلفته به دلیل جذبه و کشش آستان قدس رضوی و نیاز گنجینه ی عظیم کتابخانه ی آن ، در آنجا مشغول به کار شد و با عشق و علاقه ی بسیار شروع به مرمت و ساختن جلد کتاب های خطی کرد و بعدها با راهنمایی اساتید به کپیه برداری از نقاشی هنرمندان بزرگی که آثارشان زینت بخش کتاب های ذیقیمت آستان قدس بود ، پرداخت.
گروه : هنر
رشته : هنرهای تجسمی
تحصیلات رسمی و حرفه ای : عیسی آلفته ، پس از عزیمت به مشهد در سن پانزده سالگی ، شوق نقاشی در وجودش شعله ور شد و دست تقدیر او را به خدمت استاد بزرگ نقاشی خراسان ، محمدرضا قزلباش که سالیان طولانی در افغانستان و ایران کار کرده بود ، کشاند و مدت ها نزد آن استاد ، شاگردی کرد.
فعالیتهای آموزشی : عیسی آلفته ، پس از شاگردی در نزد استاد قزلباش ، به دلیل جذبه و کشش آستان قدس رضوی و نیاز گنجینه ی عظیم کتابخانه ی آن ، در آنجا مشغول شد و با عشق و علاقه ی بسیار شروع به مرمت و ساختن جلد کتاب های خطی کرد و بعدها با راهنمایی اساتید به کپیه برداری از نقاشی هنرمندان بزرگی که آثارشان زینت بخش کتاب های ذیقیمت آستان قدس بود ، پرداخت.
آرا و گرایشهای خاص : عیسی آلفته ، غیر از شیوه ی گل و مرغ ، در نقاشی آبرنگ ، تذهیب ، جلدسازی ، جلد روغنی و قاب آیینه نیز دستی قوی دارد و آثار باارزشی آفریده است که هم اکنون زینت بخش برخی از موزه های جهان می باشد.
جوائز و نشانها : عیسی آلفته ، در نمایشگاه های بسیاری شرکت کرده و جوایزی دریافت نموده است.
21 مرداد ماه سال1370هجری شمسی: استاد عیسی آلفته طراح و تذهیب کار پرآوازه ایرانی به دیار باقی شتافت.

منابع زندگینامه :عیسی آلفته و نقاشی بهار ، مجله ی کیهان فرهنگی ، 1 فروردین 1365

بابا حاجی

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم ق)، نقاش. وی در دربار سلطان حسین بایقرا به احترام زندگی می‌کرد. این بابا حاجی را نباید با بابا صدر، نقاش معروف مکتب بغداد، یکی دانست و اشتباه کرد. در «تاریخ رشیدی» از او چنین یاد شده: «دیگر استاد بابا حاجی است. در تصویر، قلم پخته دارد، اما اصل طرح وی، بی‌اندام است. در تمامی خراسان، در طراحی نقش و زغال گرفتن بی همتاست...».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (93/1).

باسو، احمد

قرن:7
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 704 ق)، طراح و نقاش. طراح و رسام اسطرلابهای قدیمی بود و در هنر خود دست داشت. از آثار رقم‌دار این استاد: اسطرلاب ارزنده‌ای است که در اسپانیا ساخته شده و جمله حروف و اعداد به خط کوفی پیرآموز و تزیینی عمل آمده و رقم «احمد بن حسین بن باسو 704» دارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1442 /3).

باغ شمالی، احمد

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم ق)، نقاش. از شاگردان سرآمد خواجه عبدالحی بود. وی شیوه‌ی استادش را رواج داد، اما زمانش چندان نپایید و در پنجاه سالگی درگذشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (123/1)، خوشنویسان و هنرمندان (99)، گلستان هنر (سی و شش)، هنر قلمدان (21).

باقر نقاش

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، نقاش. هنرمند گمنام و آبرنگ‌ساز دوران فتحعلی شاه و محمد شاه قاجار بود. تنها اثر رقم‌دار وی، تصویر ارغون‌خان قاجار است که لباس اخوان صفا پوشیده و به سلک درویشان پیوسته است. رقم نقاش به خط شکسته‌ی زیبا چنین است: «ز کلک باقر نقاش نو شد- نشان نام ارغون‌خان قاجار 1244».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (96/1).

باقر، ابوالحسن

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1227 ق)، نقاش. هنرمند گمنام دوره‌ی فتحعلی شاه قاجار بود که به شیوه‌ی آقا صادق توجه داشته است. از آثار وی تصویر خوش نقش آبرنگی مرد جوانی است که در حراج ساتبی 1976 م به فروش رسیده است. این اثر رقم «مشق کمترین باقر بن میرزا ابوالحسن 1227» دارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (95/1).

باوردی، سلطانعلی

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم ق)، مذهب و مصور. در تذهیب و تصویرسازی دست پر هنری داشت. متاسفانه احوال این هنرمند، در هیچ یک از تذکره‌های قدیمی یاد نشده است. از آثار وی: تصویر رزم‌آور قهرمانی که بر اسب خوش تراشی نشسته و نیزه‌ی بلند خود را به دهان اژدها فروبرده است، با رقم: «عمل العبد سلطانعلی»؛ نسخه‌ی مصوری که حدود بیست مینیاتور ماهرانه دارد که جهت یوسف شاه میر میران در تبریز تهیه شده است؛ مجلس مینیاتوری که به نازک قلمی عمل آمده و رقم دارد: «مذهبا و مصورها سلطانعلی الباوردی» در سنه‌ی 850.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (159/3)، هنر عهد تیموریان (604-603).

بخاری، جهانگیر

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم و دهم ق)، نقاش. اهل بخارا بود و در نقاشی دستی به کمال داشت. این هنرمند در زمان خود شهرت بسزایی داشت و به عمدة المصورین انگشت نما بود. پیر سید احمد تبریزی- که به روایتی معلم و استاد کمال‌الدین بهزاد بوده- از شاگردن همین جهانگیر بخاری است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (139/1)، مناقب هنروران (104).

بدرالدین

قرن:7
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س هفتم ق)، نقاش. از معاصران خواجه نصیرالدین طوسی و مولوی بوده و در نقاشی دست داشته است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (99/1)، گلستان هنر (سی و سه).

بدیع اسطرلابی، بدیع‌الزمان، ابوالقاسم هبة الله

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 534 ق)، فیلسوف، طبیب، اخترشناس، نقاش و شاعر شیعی. نیاکانش احتمالا ایرانی و از مردم اصفهان بودند. وی در بغداد زاده و در اصفهان بزرگ شد. او با ابزارهایی که خود ساخته بود سیر نور و اندازه‌ی آن را معلوم کرد و در اثبات درستی کارهای خود از براهین هندسی استفاده می‌کرد. بدیع در کره‌ی سماوی چیزی افزود و کار آن را که سالهای دراز ناقص مانده بود، کامل کرد. خط کشها و قرقره‌هایی که ساخته بود، کاربرد عمومی یافتند و از راه تجربه، سودمندی آنها به اثبات رسید. وی در کاخهای سلجوقی به ساختن جدولهای فلکی سرگرم بود و زیجی به نام «المعرب المحمودی» نوشت و به محمود سلجوقی هدیه کرد. بدیع به شعر حسین بن حجاج علاقه می‌ورزید و آنها را گردآوری کرد و آن را «درة التاج من شعر ابن‌حجاج» نامید. از او «دیوان» شعری بر جای مانده که درونمایه‌ی بیشتر آنها هجو و لطیفه است. وی در بغداد درگذشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1419/3)، الاعلام (58/9)، تاریخ بغداد (374/15)، دایرةالمعارف فارسی (396/1)، الذریعه (130/9)، لغت‌نامه (ذیل/ هبة الله)، معجم الادباء (275 -273 /19)، وفیات الاعیان (53 -50 /6).

برجی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، نقاش. در تصویر و تذهیب مهارت داشت. از آثار رقم‌دار وی: مجلس شاهانه‌ای در کتاب «شاهنامه» که سلطان به تخت نشسته و رستم زال و کیکاوس و سایر مشاهیر زمان در مقابل وی قرار گرفته‌اند و در زمینه‌ی ساده مینیاتور، تصویر سیمرغ و اژدها نقش بسته و خارج از متن رقم «برجی» دارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (100/1)، هنر قلمدان (24).

بریرانی، صادق

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
صادق بریرانی از پیش کسوتان هنر گرافیک ایران است که در کنار ارائهٔ آثار گرافیکی به نقاشی نیز می پردازد.
صادق بریرانی در سال ۱۹۲۳(۲ ۱۳۰) در بندر انزلی زاده شد. در ۱۶ سالگی نقاشی را از درویشی به نام"زرین کلک" آموخت و در ۱۳۲۶ برای تحصیل در رشتهٔ نقاشی وارد دانشکدهٔ هنرهای زیبای دانشگاه تهران شد. سپس به آمریکا رفت و در دانشگاه ایندیانا تحصیل کرد. بریرانی از سال ۱۳۶۰ در دانشگاه‌های تهران گرافیک تدریس کرده است. او داور دو سالانهٔ گرافیک برنو،چکسلواکی در ۱۳۵۵ و دو سالانهٔ طراحی گرافیک تهران در ۱۳۷۱ بوده است و در نمایشگاه‌ها و دوسالانه‌های بسیاری شرکت کرده است.
با وجود این که در دوران تحصیل تأثیر زیادی از هنر اروپا و آمریکا گرفت ولی به بیان هنری ایرانی خود وفادار ماند. آثار وی در عین حال که از هنر خوشنویسی قدیمی ایرانی ریشه می گیرند، به گونه‌ای از نقاشی معاصر که "نقاشی حرکتی" نامیده می‌شود نیز تمایل دارند. او شیوه‌ای در خوشنویسی دارد که خاص خوداوست و بر مبنای حرکت آزاد قلم مو و بر هم ریختن کامل تناسبات و ساختار شکنی برای دستیابی به الفبایی جدید است. بریرانی معتقد است که فرم ظاهری کلمات تداعی کنندهٔ معنا و مفهوم هستند و پلی بین درون مفاهیم با دنیای خارج است. تلفیق نقاشی، گرافیک و شعر مشخصهٔ عمدهٔ کارهای اوست. وی به اصل بیان خودانگیخته و نشان‌گذاری‌های اتوماتیک هنری نزدیک می‌شود که روش سوررئالیست هاست، ولی نگرش او اصالتی شرقی دارد و مبتنی بر تعمق و نظاره است که از فلسفه شرق نشأت می‌گیرد.

بلوچ، ابراهیم

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دوازدهم ق)، نقاش. از مردم بلوچ بود که در استرآباد اقامت داشت. از آثار وی: تصویر مردی ترکمن به نام ولی، با ساز و برگ جنگی و کلاه ترکمانی، که به روی اسب نشسته و مشغول جدال است، با: «رقم کمترین خلق اللّٰه ابراهیم بلوچ سنه 1132، در استرآباد مشق شد، شبیه ولی کافر ترکمان است».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1/ 14).

بناء اصفهانی، محمد امین

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1112 ق)، نقاش، طراح و خطاط. اهل اصفهان و رسمی‌ساز نقوش مختلف و طراح خطوط کوفی تزیینی و پیرآموزی و بنایی بود و کاشی‌ها را با تزیینات گوناگون و خطوط شیوا می‌آراست. از آثار او پیرایش صفه‌ی استاد در مسجد جامع اصفهان است که اصل بنای اولیه‌ی آن، در دوران سلجوقی انجام پذیرفته و با تزیینات دوره‌ی صفویه تکامل یافته است. این بنا در 1112 ق ارایش و کاشی کاری شده و ارقام آن چنین است: «عمل ابن محمد مؤمن، محمد امین»؛ «عمل ذره‌ی بیمقدار ابن محمد مؤمن»؛ «محمد امین بناء اصفهانی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آثار ملی اصفهانی (549، 551)، احوال و آثار نقاشان (654/ 2)، تاریخ اصفهان (360)، گنجینه‌ی آثار تاریخی اصفهان (110-109).

بهارجانی، حبیب

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم ق)، نقاش. وی نگارگر فلزات بود و در این هنر مهارت زیادی داشت. از آثار رقم‌دار وی، ظرف کوچک برنجی نقره‌کوبی در موزه ویکتوریا آلبرت لندن است که در قسمت بالا و کناره گردن ظرف، به خط ثلث زیبای نقره‌کوب، الفاظ «لصابه السعاده و سلامه و طول عمر...» نقش شده و در بالا و پایین بدنه‌ی ظرف، تزیینات هندسی و اسلیمی خوش تراشی است که در کناره‌ی نقوش اشعار جلب نظر می‌کند، با رقم: «حبیب‌اللّه بن علی بهارجانی 866» و در مشخصات ظرف نوشته شده است: «کار خراسان».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (144/1).

بهارلو، سودابه

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
نقاش، مینیاتوریست، نگارگر.
تولد: 28 بهمن 1328، تهران.
درگذشت: 24 دی 1374، تهران.
سودابه بهارلو پس از فراغت از تحصیلات دبیرستانی به کار هنری پرداخت و در سال‌های 1339 و 1349 از محضر استاد حسین بهزاد و در سال‌های 1364 الی 1368 در محضر استاد علی مطیع به فراگیری هنر نقاشی پرداخت. وی در نمایشگاه‌های زیر حضور داشته است. نمایشگاه کنگره‌ی ششصدمین سال حافظ (شیراز، 1367)؛ نمایشگاه 22 بهمن (موزه‌ی هنرهای معاصر، 1368 ،1367)؛ نمایشگاه مشترک با هنرمندانی چینی (موزه‌ی هنرهای معاصر، 1368)؛ نمایشگاه روز زن (موزه‌ی هنرهای معاصر، 1369 ،1368، موزه‌ی آزادی 1370)؛ نمایشگاه سیری در نگاره‌ی ایران (موزه‌ی هنرهای معاصر، 1369)؛ نمایشگاه کنگره‌ی فردوسی (دانشگاه تهران، 1369)؛ نمایشگاه به مناسبت زلزله‌ی زنجان و گلان (موزه‌ی هنرهای معاصر، 1369)؛ نمایشگاه تخصصی صادراتی هنری مینیاتور و تذهیب (نمایشگاه بین‌المللی تهران 1370)؛ نمایشگاه اختصاصی جمهوری اسلامی ایران (مکزیک، 1370، لیبی، 1370، بیروت 1371، سوریه 1371، فلورانس، 1371)؛ نمایشگاه اولین دو سالانه‌ی نقاشان ایران (موزه‌ی هنرهای معاصر، 1370)؛ نمایشگاه گل و گیاه، بخش ویژه (نمایشگاه بین‌المللی تهران، 1372)؛ نمایشگاه تخصصی صادراتی نقاشی و مینیاتور (نمایشگاه بین‌المللی تهران، 1372).
سودابه بهارلو در سال 1374 درگذشت و پیکر وی در بهشت زهرا در قطعه‌ی هنرمندان و نویسندگان (قطعه‌ی شماره‌ی 88) به خاک سپرده شد.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

بهبود شاهنشاهی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط و نقاش وی شاگرد محمدحسین تبریزی و از بردگان شاه طهماسب اول صفوی بود که در حرم خاص او به کتابت اشتغال داشت. بهبود در خوشنویسی نستعلیق و نقاشی از بی‌بدیلان روزگار بود و کتابت و تزیین و تذهیب و تصویر کتابها را به عهده داشت. از آثار وی: یک قطعه از مرقع، به قلم دودانگ متوسط، با قرم: «مشق فقیر، بهبود».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (102/1)، احوال و آثار نقاشان (104/1)، مناقب هنروران (87).

بهرام قلی

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 917 ق)، نقاش. از شاگردان برجسته و پرقدرت بهزاد معروف است. دو اثر ارزنده‌ی وی در یک کتاب خطی اشعار نظامی که به خط محمد بن علی بن درویشعلی سمرقندی به سال 917 ق نوشته شده، موجود است که در یکی از تصاویر، ساختمان زیبایی است و شاه بر روی تخت نشسته و سه خدمه در حضورش به خدمت ایستاده‌اند؛ دیگر تصویر این کتاب، باغ درخت و سبزه‌ای است که دو آلاچیق زیبا در آن به چشم می‌خورد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (105/1).

بهرام گور

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
یزدگرد سه پسر به جای گذاشت: شاهپور و رهرام (بهرام) و نرسی. شاهپور را پدر به پادشاهی بخشی از ارمنستان که از آن ایران بود برگمارد. ورهرام در نزد منذرین نعمان امیرعرب در حیره که خراجگذار شاهنشاه ایران بود پرورده می‌شد و به گفته‌ی طبری او را از کودکی بدانجا فرستاده بودند، تا در هوای خوش حیره پرورش یابد. بهرام از حیث حرکات و سکنات شباهت زیادی به عرب پیدا کرده بود. گویا اقامت طولانی این شاهزاده در کشور حیره در حکم تبعیدی بوده است که در نتیجه‌ی اختلاف نظر بین یزدگرد و آن فرزند پیش آمده بود. مورخان نوشته‌اند که بهرام در کشور حیره در قصر خورنق، که بنای آن را به نعمان لخمی به دست معماری سنمار نام نسبت داده‌اند، می‌زیست. و مربی او منذر پسر نعمان بود.
این منذر از جانب یزدگرد ملقب به «رام اوزود یزدگرد» یعنی رام افزود یزدگرد، کسی که شادی یزدگرد را می‌افزاید؛ و نیز لقب مهشت یعنی اعظم بود.
اما نرسی پسر سوم یزدگرد که از زن یهودی او بود، ظاهراً در زمان مرگ پدرش صغیر بوده است. زیرا بهرام هم در آن تاریخ بیش از بیست سال نداشته است. پس از مرگ اسرارآمیز یزدگرد بزرگان و موبدان که از رفتار او در هنگام حیاتش راضی نبودند بر آن شدند تا همه پسران یزدگرد را از پادشاهی محروم کنند از این بزرگان نام و ستهم سپهبد بابل (کشور سواد) ملقب به هزا رفت، یزد گشنسب پاذکسبان، پرک از تخمه‌ی مهران، گودرز دبیر لشگر، گشنسب آذرویش ناظر مالیات ارضی، پناه خسرو روانگان دبیر (مدیر امور خیرات اموات) در کتاب اخبارالطوال دینوری دیده می‌شود.
با وجود آنکه یزدگرد بهرام را به سمت ولیعهدی خود تعیین کرده بود، پس از شنیدن خبر مرگ پدر شاهپور پادشاه ارمنستان برای گرفتن تاج و تخت به تیسفون شتافت، ولی بزرگان ایران او را گرفته کشتند و به جای او خسرونامی را که منسوب به شعبه‌ای از دودمان ساسانی بود بر تخت نشاندند. در این زمان بهرام از کشور دور بود، و در حیره می‌زیست، از پرورنده‌ی خود منذر برای گرفتن تخت شاهی یاری خواست، منذر که دو فوج سوار: یکی بنام دو سر از اعراب تنوخ و دیگری که مرکب از افراد

ایرانی بود و سفید رخشان نامیده می‌شد نیرویی به سرداری پسرش نعمان با بهرام همراه کرد آنان را به سوی تیسفون فرستاد. بزرگان ایران به وحشت افتاده با بهرام و منذر به گفتگو پرداختند، عاقبت خسرو از سلطنت خلع و بهرام به پادشاهی نشست.
بنا به روایات ایرانی که به افسانه آمیخته است، بهرام نخست وعده داد که بدیهای پدرش یزدگرد را جبران کند و یکسال به عنوان آزمایش سلطنت نماید و سپس انتخاب پادشاه را به خواست خداوندی واگذار کند؛ یعنی تاج و قبای پادشاهی را در میان دو شیر گرسنه بگذارند. خسرو از گذراندن این امتحان سرباز زد. بهرام به میدان رفت و شیران را بکشت و تاج شاهی را بر سر نهاد. ظاهراً این افسانه را از آن جهت بایستی اختراع کرده باشند، تا این حادثه شرم‌آور را بپوشانند، که سپاهی حقیر از عرب توانسته است تصمیم بزرگان ایران را به هم زده پادشاهی را که مردود بزرگان بوده به تخت نشاند.
بهرام پنجم از پادشاهان محبوب ساسانی است. وی نسبت به همه کس نیکی روا می‌داشت، و قسمتی از مالیات اراضی را به مؤدیان بخشید. داستانهای بسیاری درباره‌ی جنگاوری و عشقبازیهای او در ادبیات فارسی و عرب آمده است که نمونه‌ای از آن هفت‌پیکر نظامی گنجوی است.
این داستانها نه فقط در ادبیات بلکه در نقاشی ایران هم رواج یافته است، و قرنهای متمادی موضوع نقش پرده‌های نقاشی و قالیها و انواع منسوجات گردیده است.
در تواریخ آمده که بهرام پادشاهی خوشگذران بود و دوست داشت که مردم هم در روزگار او به خوشی و شادمانی بگذرانند. نوشته‌اند که او به چندین زبان سخن می‌گفت و حتی به عربی هم شعر می‌سرود و به موسیقی علاقه‌ی بسیار داشت، بنا به یکی از داستانهای مشهور، این پادشاه گروهی از لوریان را که اجداد فیوج فعلی هستند از هند، به ایران خواند تا مردم عوام از لذتهای موسیقی بی‌بهره نمانند. طبع سرکش و بی‌آرام او باعث شد که او را ملقب به «گور» کردند. بعد این تسمیه را مربوط به این واقعه‌ای دانستند که روزی در شکار به یک تیر گورخر و شیری را که بر پشت او جسته بود به هم دوخت.
مورخان عهد ساسانی بهرام را از لحاظ شهوترانی و اسراف در ولخرجی و بی‌توجهی به امور کشور مورد ملامت قرار داده‌اند: ظاهراً این ایراد وارد است. زیرا او زمام امور را به بزرگان دولت واگذار کرد و مطبوع و محبوب نجبا و روحانیون شد شاید قسمتی از شهرت عظیم او مربوط به همین محبوبیت او نزد بزرگان باشد.
وزرگ فرمذار (صدراعظم) آن زمان مهر نرسه پسر ورازگ بود که لقب هزار بندگ (خداوند هزاربنده) داشت.

وی از دو دهان سپندیاذ بود که یکی از هفت خاندان برگزیده‌ی ایرانی بشمار می‌رفتند. مورخان عرب او را مردی هوشمند و دانا شمرده‌اند، ولی نویسندگان عیسوی از او با نفرت یاد می‌کنند، پیداست که وی زردشتی متعصبی بوده و نسبت به مسیحیان سختگیری روا می‌داشته است. وی مردی آبادگر بوده در زمینهای وسیعی که در بخشهای اردشیر خوره و شاپور پارس داشت کاخهای بسیار بنا کرد و آتشگاهی ساخت که به نام او مهرنرسیان خوانده شد. و در نزدیکی زادگاه خود آبروان، در ناحیه‌ی اردشیر خوره، چهاردیه با آتشگاه بنا کرد: یکی برای خودش و سه تا دیگر را برای هر یک از سه پسرش: زرواناذ، ماه گشنسب و کاردار اختصاص داد، که ظاهراً تا روزگار طبری هنوز آباد بوده است.
در کنار راه کاروانی که شیراز را به دارابگرد و بندرعباس می‌پیوندند، ویرانه‌ی کاخی پیداست که سروستان نام دارد. هرتسفلد حدس می‌زند که آن از بناهای مهرنرسی باشد. سه پسر مهرنرسی در روزگار پدرشان دارای مشاغلی بزرگ بودند. چنانکه زرواناذ هیربدان هیربذ، ماه گشنسب ملقب به واستریوشان سالار و در حکم مدیر کل امور مالی کشور، و کاردار ارتیشتاران سالاریا فرمانده کل قوا بود.
وضع عیسویان در زمان بهرام پنجم خوب نبود و به طور کلی از اواخر سلطنت یزدگرد اول به طوری که نوشتیم بر اثر وقاحت عیسویان سیاست ملایم دولت ایران نسبت به ایشان تغییر یافت. به طوری که پس از بر تخت نشستن بهرام سکنه‌ی عیسوی ولایات مجاور مرزهای غربی دسته‌دسته به کشور روم می‌گریختند. مهر شاهپور قبایل عرب را بر ضد آنان تحریک کرد و بسیاری از عیسویان را به کشتن داد.
پس از مرگ شاهپور برادر بهرام پنجم که پادشاه ارمنستان و فرمانبردار دولت ایران بود. آرتاشس Artashes (اردشیر) اشکانی پسر ورام‌شاپوه مدت ده سال بر بر تخت ارمنستان نشست. سپس به دست بهرام پنجم از حکومت برکنار شد و از آن پس ارمنستان یکی از ایالات ایران به شمار آمد. و یکی از بزرگزادگان ایران به نام ویه مهر شاهپور به مرزبانی آنجا برگزیده شد.
جنگ با روم.
جهت این جنگ را مورخان آزار مسیحیان مقیم ایران دانسته‌اند که از بدرفتاری ایرانیان به روم می‌گریختند. بهرام از تئودوس امپراطور روم استرداد آنان را خواست. چون او از پس دادن ایشان سرباز زد بهرام فرمان داد کارگران رومی را که در معادن طلا و نقره‌ی ایران کار می‌کردند حبس و اموال رومیان را توقیف کنند. سپس جنگ آغاز شد (421-420 م). فرماندهی سپاه ایران با مهر نرسی بود. رومیان به سرداری آردابوریوس Ardaburius از دجله گذشته به بین‌النهرین حمله آوردند.

سپس به محاصره‌ی نصیبین پرداختند، ولی چون بهرام به شخصه به میدان محار بشتافت، رومیان دست از محاصره کشیده عقب نشستند.
سپس بهرام تئودوسی پولیس Theodosipolis را که اکنون ارزروم نام دارد، محاصره کرد. اما یونومیوس Eunomius اسقف شهر از دفاع فروگذار نکرد، و مدافعین را به دفاع تشجیع می‌کرد، و حتی منجنیق بزرگی تعبیه کرده و یکی از شاهزادگان را با سنگی به دست خود کشت. بالاخره بهرام به پروکوپیوس سردار رومی پیغام داد که هر کدام از طرفین پهلوانی به میدان بفرستند و پهلوان هر کدام از دو طرف مغلوب شد آن طرف جنگ را برده است اتفاقا پهلوان رومی فاتح شد و بهرام طبق قولی که داده بود دست از جنگ کشید و در سال 422 م صلحی بین دو دولت امضاء شد که به موجب آن ایرانیان در کشور خود به مسیحیان آزادی مذهب دادند و نظیر همین آزادی را هم رومیان درباره‌ی زرتشتیان مقیم بیزانس قائل شدند.
به قول گیبون مورخ انگلیسی اسقف شهر آمد که آگاسیون نام داشت تمام ظروف طلا و نقره‌ی کلیسای حوزه‌ی خود را آب کرده و فروخت، و از پول آن هزار تن اسیر ایرانی را بازخرید و برای نشان دادن حسن نیت و انسان دوستی از بند آزاد کرده، به نزد بهرام فرستاد. بر اثر این صلح موافقت نامه‌ی بین ایران و روم که از زمان شاپور سوم برای حفظ دربند قفقاز در مقابل هجوم وحشی‌ها بسته بود تجدید شد، و ایران مأمور حفظ دربند قفقاز گردید؛ و بنا شد کما فی‌السابق دولت روم پرداخت قسمتی از مخارج آن را تعهد کند.
در زمان بهرام مسأله‌ی مسیحیان ایران حل شد. بر اثر اختلافی که بین مسیحیان افتاد دادیشوع که در 471 م به مقام جاثلیقی انتخاب شده و در دفاع از خراسان بر ضد اقوام وحشی به شاهنشاه خدماتی کرده بود، در مجمعی که از کشیشان تشکیل داد کلیسای ایران را از تابعیت بیزانس جدا کرده مستقل ساخت بدین وجه به سوءظنی که نسبت به ایرانیان مسیحی در متهم ساختن ایشان به جاسوسی روم می‌رفت خاتمه داده شد.
نبرد بهرام با هونها- از حوادث زمان بهرام هجوم هیاطله یا هونهای سفید از مشرق به ایران است، این قوم در 425 میلادی از جیحون گذشته به ایران حمله کردند، بهرام به ظاهر چنین وانمود کرد که از هجوم هیاطله خود را باخته است. وی با قوای کوچکی به قصد شکار بیرون شد، و به طرف آذربایجان رفت لکن خود را از راه البرز و طبرستان به خراسان رسانید و حرکت خود را از نظرها مخفی داشت چنانکه شبها راه می‌پیمود و روزها نهان می‌شد، چون دشمن غافلگیر شد، یکباره بر سر او تاخت و به سپاه هونها در مرزهای شرقی شبیخون زد، در این جنگ خاقان هونها کشته شد و زن او اسیر گشت و غنایم بسیاری به دست ایران افتاد. گویند که تاج

خاقان که جزو غنایم جنگی بود زینت آتشکده‌ی آذر گشنسب در شهر شیز آذربایجان شد. در غیاب بهرام برادرش نرسی نیابت سلطنت ایران را داشت و پس از پیروزی بر خاقان نرسی به حکومت خراسان گمارده شد.
مرگ بهرام
بهرام پنجم در 438 یا 439 م به عقیده‌ی فردوسی به مرگ طبیعی درگذشت، ولی غالب مورخان اسلامی مرگ افسانه‌آمیز او را بر اثر شکار گورخر و با اسب فرورفتن در باتلاقی در میان اصفهان و شیراز دانسته‌اند. خیام گوید:
بهرام که گور می‌گرفتی همه عمر
دیدی که چگونه گور بهرام گرفت
ممکن است وفات پیروز که در گودالی افتاد سبب جعل این افسانه بوده، و همچنین شباهت دو کلمه‌ی گور به معنی قبر و گور به معنی گورخر که لقب بهرام بود در ظهور این افسانه دخالت داشته باشد. همه‌ی سکه‌های بهرام خشن و بدریخت است.
و عموماً این عبارت بر آنها ضرب شاه: «مزدیسن بگ و رهران ملکا». سر بهرام در جلو و عقب تاجی دندانه‌دار دارد. و میان جلو و عقب یک هلال و یک دایره است که علامت ماه و آفتاب می‌باشد.
مشهور به بهرام گور، پانزدهیمن پادشاه سلسله ساسانی (جل. 421- ف. 438 م.). وی در دربار منذز از پادشاهان عرب تربیت شد و به طوری که مشهور است تاج سلطنت را از میان دو شیر ربود. این پادشاه تمامی ارمنستان را ضمیمه ایران ساخت و در ممالک تابعه آزادی مذهب داد.
(س پنجم م)، شاعر. وی از پادشاهان ساسانی و معروف به بهرام پنجم بود. از زندگی پر از تنعم و جنگاوریها و خوشگذرانیهای او داستانهای بسیار در کتابهای عربی و فارسی گرد آمده که قسمت بزرگی از آنها از کتب پهلوی نقل شده است. انتساب شعر عربی و یک بیت فارسی سرو دست شکسته به او هم، مثل رفتن به حیره و فراگرفته زبان عربی از قبیل افسانه‌هاست.[1]
برگرفته از کتاب :ایران در عهد باستان
منابع زندگینامه :[1] تاریخ ادبیات در ایران (178 -176/ 1)، جواهر العجائب (118 -117)، دایرةالمعارف فارسی (478/ 1)، رباعی و رباعی‌سرایان (21)، لغت‌نامه (ذیل/ بهرا گور).

بهزاد

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نقّاش زبردست و معروف اصفهانی. مدتّی در دربار پادشاهان هند می‌زیسته. از آثارش مجلّدی است در کتابخانه سلطنتی که آن را موقّع گلشن گویند، شامل 176 صفحه، به صورتهای گوناگون از حیوانات هند، و در صفحه هفتم آن به قلم و مهر و امضای جهانگیر پادشاه پسر اکبر شاه هندی در سال 1017 نوشته شده است: استاد بهزاد این مرقّع را به فرموده من ساخته است.
برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد اول)

بهزادی، نینا

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
نینا بهزادی هنرمند معاصر ایران است . وی درزمینه نقاشی فعالیت می کند . او به سبک باتیک علاقمند بوده و آثار خودرا به این شیوه هنری می آراید . بهزادی معتقد است که سبک باتیک رهایی طرح و نقش را در برداشته و مراحل مختلفی را شامل می شود ."
گروه : هنر
رشته : گرافیک
گرایش : نقاشی
تحصیلات رسمی و حرفه ای : نینا بهزادی اگر چه رشته تحصیلی اش علوم تجربی بود اما به سبب علاقه ای که به مسائل هنری داشته دررشته هنرادامه تحصیل داد و تامرحله کارشناسی ارشد گرافیک پیش رفته است .
استادان و مربیان : نینا بهزادی به سبک باتیک را نزد استاد خاویان آموخته است .
وقایع میانسالی : نینا بهزادی معتقد است که نقاشی باتیک علاوه براینکه می تواند تابلو شود کاربردهای دیگری نیزدارد که می توان به استفاده از آن روی لباس ،روسری ، کلاهک آباژور ، پارتیشن ، رومیزی و پرده اشاره کرد . این امر مهمترین واقعه به وقوع پیوسته دردوران میانسالی بهزادی بود .
فعالیتهای آموزشی : مهمترین فعالیت نینا بهزادی نقاشی است که درآن میان او به سبک باتیک علاقمند است . رهایی طرح ها و نقش ها از کلیشه ها و قالبهای خاص ،درهم آمیختگی رنگها و ایجادبافتهای متنوع ازویژگی های بارز نقاشی باتیک می باشند .
سایر فعالیتها و برنامه های روزمره : مهمترین فعالیت روزمره نینا بهزادی درنقاشی باتیک خلاصه می شود . او مراحل کار این سبک را ، کشیدن پارچه برروی چارچوب ،پیاده کردن طرح روی پارچه ،موم گیری نقش بر پارچه ، رنگ آمیزی ، آب کردن موم توسط اتوی خشک و شستن نهای پارچه توسط بنزین می داند .
آرا و گرایشهای خاص : نینا بهزادی درمورد نقاشی باتیک براین عقیده است که باتیک دراصل از کشورهای اندونزی ، هند و چین آمده است . نقاش باتیک به وسیله قلم و موم گیری روی پارچه طرح می شود . دراین روش زمینه پارچه موم گیری می شود ، سپس نقاطی که مورد نظر است رنگ

می شوند .
چگونگی عرضه آثار : اولین نمایشگاه آثار نینا بهزادی درموزه تماشاگه تاریخ برگزار شد . نمایشگاه بعدی او درنگارخانه سبز برپا گردید و آثارش را عرضه کرده است .

بیانی تبریزی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم و یازدهم ق)، شاعر و نقاش. در آغاز پیشه‌ی زرکشی داشت و سپس به کاغذبری و نقاشی پرداخت. وی غزلسرا نیز بود. از اوست:
مه من سوی مسکینان نگاهی می‌توان کردن
اگر هر روز نتوان، هر به ماهی می‌توان کردن
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ نظم و نثر (528)، تذکره‌ی شعرای آذربایجان (101/2)، دانشمندان آذربایجان (74)، الذریعه (150/9)، سخنوران آذربایجان (248)، فرهنگ سخنوران (152)، مجمع‌الخواص (271).

پتگر، علی‌اصغر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نقاش.
تولد: 1292، تبریز.
درگذشت: 17 اردیبهشت 1371.
علی‌اصغر پتگر دوران مقدماتی نقاشی را نزد میرمصور ارژنگی گذارند. سپس به همراه برادرش، جعفر پتگر، بعد از به پایان رساندن تحصیلات متوسطه به تهران آمد و در هنرستان هنرهای متسظرفه (هنرهای زیبای کنونی) مشغول به تحصیل شد. در این هنرستان با آثار استاد کمال‌الملک آشنا شد و همچنین از حضور در کنار اساتیدی چون شیخ اسماعیل آشتیانی و علی‌محمد حیدریان بهره جست. پس از اخذ لیسانس تصمیم به تأسیس آموزشگاه آزاد هنر نقاشی گرفت. بدین ترتیب وی و برادرش نخستین آموزشگاه آزاد هنر نقاشی را در سال 1319 در تهران پایه‌گذاری کردند و تا پایان عمر به تدریس پرداختند. در خلال تدریس هنر نقاشی به خلاقیت هنری خود می‌پرداخت و آثار متعددی در شیوه‌ی رئالیسم با سبک کلاسیک و همچنین قلم آزاد و امپرسیونیستی را آفرید و تدریجا پایه‌گذار سبک و سیاق خاص خود شد.
علی‌اصغر پتگر همیشه موضوع آثارش را از میان مردم، کارگران، زحمتکشان، فروشندگان دوره‌گرد، رختشویان و پیشخدمت‌های خانه‌ها انتخاب می‌کرد. در این زمینه می‌توان از تابلوهای «محله‌ی گازران تبریز»، «روز رختوشیی»، «قاری» و «درویش» یاد کرد. او همچنین به خلق مناظر و پرتوهایی ساخته است که نزد برخی مجموعه‌داران موجود است.
آثار پتگر، در سال‌های 346، 1343، 1324 و 1353 در نمایشگاه‌های مختلف به نمایش درآمد. گرچه از سال 1355 به بعد خاموشی اختیار کرد و فعالیت نمایشگاهی خود را متوقف کرد ولی همواره به نقاشی و تدریس مشغول بود، آخرین باری که برخی از آثارش به معرض نمایش گذاشته شد، در پاییز سال 1370 در موزه‌ی هنرهای معاصر بود.
(1371 -1292 ش)، نقاش و شاعر. اهل تبریز بود و از همان سنین کودکی، توانایی خود را در نقاشی بروز داد. مراحل اولیه‌ی تحصیل این هنر را نزد استاد میر مصور ارژنگی گذراند و در سال 1312 ش به توصیه‌ی همان استاد، همراه برادرش، جعفر پتگر، از تبریز به تهران آمد و در مدرسه‌ی هنرهای مستظرفه مراحل عالی آموزش هنری را گذراند. وی

پس از اخذ لیسانس، اولین آموزشگاه طراحی و نقاشی را افتتاح کرد و در آنجا به تعلیم زنان و دختران نیز پرداخت. نقاشیهای اولیه‌ی استاد متأثر از آثار کمال الملک، شیخ اسماعیل آشتیانی و علی محمد حیدریان است. وی از سال 1324 ش به بعد، به سوی قلمهای آزاد رفت و در مکتبهای رئالیسم و امپرسیونیسم و حال و هوای ویژه خودش، تنوع و تکامل ویژه‌ای به حرکتهای رئالیستی هنر نقاشی معاصر ایران بخشید. هنرمندان مشهور بسیاری از محضر استاد پتگر استفاده کردند، از آن جمله دو تن از فرزندان وی: نامی پتگر و نیما پتگر. وی علاوه بر نقاشی دارای قریحه‌ی شعر و غزلسرایی نیز بود. پتگر در سن 79 سالگی بر اثر حمله قلبی درگذشت. از آثارش: تابلوهای «خیابان سرچشمه‌ی تهران»؛ «روز رختشویی»؛ «قاری»؛ «درویش»؛ «مجله گازران تبریز»؛ «بازگشت به ده» و همچنین مجموعه شعری به نام «رنگین کمان».[1]
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] کیهان فرهنگی (س 9، ش 4، ص 49)، مجله‌ی زنان (س 1، ش 4).

پرویز

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، نقاش. تنها اثر رقم‌دار وی که حاکی از ذوق و سررشته‌ی هنری او می‌باشد، تصویر ساقی دلربایی است که کلاه طلایی به سر گذاشته و لباس آبی به تن کرده است، با رقم: «عمل پرویز».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (123/1).

پورصفا، عباسعلی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 1300 ش)، نقاش. در اصفهان متولد شد. پس از گذراندن دوره‌ی تحصیلات ابتدایی به هنرستان هنرهای زیبای اصفهان وارد شد و به آموختن نقاشی رنگ و روغن در شیوه‌ی کلاسیک پرداخت. آنچه کار پورصفا را از دیگر هنرمندان نقاش متمایز می‌سازد، طرح صورت به شکل نقطه‌چین برای بافت فرش است که او از جمله بنیانگذاران آن هنر به شمار می‌رود. آثار این هنرمند بارها در شهرهای مختلف ایران از جمله تهران و آبادان، و نمایشگاه بین‌المللی بروکسل و نمایشگاه هنرهای زیبای ایران در رم به معرض دید علاقه‌مندان نهاده شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :کیهان فرهنگی (س 4، ش 6، پشت جلد).

پورصناعی، حسن

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
هنرمند قلمکار.
تولد: 1290.
درگذشت: 4 دی 1357.
حسن پورصناعی کار هنری را از پنج سالگی در محضر پدرش مرحوم مشهدی عبدالخالق شروع کرد و در زمانی کوتاه در زمره‌ی یکی از بهترین طراحان و نقش پردازان درآمد. پرده‌ها، کتیبه‌ها، خیمه‌ها، سجاده‌ها و مجالسی بسیاری از وی به جای مانده است. آثار وی همواره زینت‌بخش حسینیه‌ها، تکایا و اماکن مذهبی شهرهای ایران بوده است.
پس از پیروزی انقلاب اسلامی از وی دعوت شد تا در دانشگاه به تدریس علمی هنرش بپردازد.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

پورصناعی، حسین

قرن:16
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(؟)، نقاش. وی از هنرمندان زیبانگار قلم‌کار و پارچه بود. از آثار او: قلم کار زیبایی که قصه معروف یوسف و زلیخا را به زیبایی تصویر کرده است؛ قلم کار دیگری که وقایع جنگ چالدران را به نحو زیبایی نقاشی کرده است، با: «رقم حسین پور صناعی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (158/1).

پیر نقاش

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، نقاش. در زمان سلطنت شاه طهماسب اول می‌زیست. احوال و آثار رقم‌دار و بی‌قم وی تاکنون مشاهده نشده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1461/3).

پیرامون، محسن

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نقاش، وصال.
تولد: 1288، تهران.
درگذشت: مهر 1364.
در 12 یا 14 سالگی در کارگاه دایی خود «موسی‌خان» به رموز و فنون نقاشی آشنا شد. با تأسیس موزه‌ی ایران باستان در سال 1316 پیرامون به عضویت اداره‌ی باستان‌شناسی موزه‌ی ایران باستان درآمد. وی در سال 1349 از خدمت بازنشسته شد و عمر خود را وقف بازسازی اشیاء عتیقه کرد.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

پیربیگ غلام

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1109 ق)، نقاش. نام دیگر وی آقانویان بود که در حقیقت نام اصلی نقاش نبوده، بلکه یک نام توصیفی و یا لقب مرسوم درباری بوده که در آن زمانها به شاهزاده‌های پیر اطلاق می‌شده است. این نقاش که به نام آقانویان، در تاریخ هنری ایران معروف است، کسی جز نقاش پرمایه‌ای به نام پیربیگ یا غلام پارماک نمی‌تواند باشد، که چند اثر و از جمله یک مینیاتور رقم‌دار وی، در «شاهنامه‌ی» مضبوط در موزه‌ی متروپولیتن نیویورک موجود است. این «شاهنامه» به تاریخ 1079 ق کتابت شده و تصاویر آن 25 سال بعد، بین سالهای 1104 و 1109 ق توسط مشاهیر نقاشان عصر، از قبیل محمد زمان، فضلعلی، علینقی بن شیخ‌زاده و پیربیگ غلام (آقانویان) اجرا شده است. تنها مینیاتوری که رقم پیربیگ غلام را دارد، تصویر زیبایی است از زال که سوار اسب شده و شکاری را نشانه گرفته است و آماده تیراندازی است منوچهر با خیل دلیران و رزم‌آوران نظاره‌گر در اطراف ایستاده‌اند. و رقم: «پیربیگ غلام 1109» دارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (9 -8 /1).

پیرغلام مینوچهر

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1112 ق)، نقاش. وی در تصویرسازی و چهره‌پردازی و ارائه مناظر زیبا دست پرتوان داشت. از آثار رقم‌دار وی، قلمدان استادانه‌ای در شیوه‌ی صفوی است که مجلس مذهبی شیوایی بر آن نقش شده و فرشتگان بر روی ابرها مشاهده می‌شوند. در کناره و اطراف قلمدان، تصویر عده‌ای از بزرگان مذهبی و صحنه‌ی شکار به چابکدستی نقش شده و رقم «پیرغلام مینوچهر 1112 ق» دارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (124/1).

پیرمحمد نقاش

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، نقاش. هنرمند دوره‌ی شاه عباس دوم و پیرو شیوه‌ی رضا عباسی بود. از آثار وی: تصویر مردی که روی زمین نشسته و دستها را بر روی هم نهاده است و در زمینه نقاشی، برگهای سنبل و گیاهان وحشی ریز جلب‌نظر می‌کند، با رقم: «عمل پیرمحمد»؛ تصویر شترمرغ زیبایی، با رقم: «پیرمحمد نقاش».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (124/1).

پیروی ساوجی، امیر بیگ

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، نقاش و شاعر. از مردم ساوه بود و در تذکره‌ها به عنوان پیروی نقاش، پیروی ایرانی و پیروی مصور هم مذکور است. وی را نباید با حبیب‌الله ساوجی یکی شمرد. در عهد جلال‌الدین محمد اکبرشاه به هند رفته و مدتها در آن دیار به سر برده و همان جا درگذشته است. پیروی در غزلسرایی طبعی خوش داشت و در نقاشی نیز استاد بود. دوانی می‌نویسد: «پیروی نقاش- اکثر پیرو خواجه آصفی است. در تصویر دستی چابک داشت و از راه صورت پی به معنی می‌برد.» وی دارای «دیوان» شعر؛ و منظومه‌ای به نام «صورت و معنی» بود که مطلعش این است:
خداوندا ز معنی تنگدستم
ببخشایم که بس صورت پرستم
ز لطف خویشتن ای ایزد پاک
چنان سازی به صورتخانه‌ی خاک
که هر صورت مرا در دیده آید
به سوی معنیم رویی نماید
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (85/1)، تاریخ ادبیات در ایران (457/5)، تاریخ نظم و نثر (431)، الذریعه (162/9)، صبح گلشن (77)، فرهنگ سخنوران (173)، کاروان هند (197 -193 /1)، لغت‌نامه (ذیل/ پیروی)، مخزن الغرائب (383/1)، نشتر عشق (234/1).

پیری قاسمی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، نقاش. هنرمند گمنام دوره‌ی شاه طهماسب صفوی بود. تنها اثر رقم‌دار وی، مینیاتور دلربایی است که درختی با زیبایی و شکوه تمام، تصویر شده و نردبانی به آن وصل است. گویا شاه طهماسب در جامه و تاج پادشاهی و آرایش سلطنتی کنار درخت ایستاده و چند تن از ملازمان همراه اویند، با رقم: «پیری قاسمی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (125 -124 /1).

پیلارام، فرامرز

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نقاش، خطاط.
تولد: 1316.
درگذشت: پاییز 1362.
فرامرز پیلارام پس از پایان تحصیلات ابتدایی و متوسطه وارد دانشکده‌ی هنرهای تزئینی شد و در سال 1347 موفق به دریافت درجه‌ی فوق لیسانس در رشته‌های معماری داخلی و نقاشی گردید.
پیلارام فعالیت‌های هنری خود را در زمینه‌ی نقاشی، با مکتب سقاخانه آغاز کرده و خط را به عنوان دست‌مایه‌ی اصلی با نقاشی درهم می‌آمیزد. او برای دست‌یابی به این امر تحصیلات خود در زمینه‌ی خط را در انجمن خوشنویسان به پایان می‌رساند و حتی برای مدتی در انجمن به تدریس می‌ورزد.
آثار پیلارام با شرکت در جشنواره‌های دو سالانه اول و دوم تهران جوایزی دریافت می‌دارد. سپس با شرکت در گروه آزاد نقاشان و پیکره‌سازان به تجربه‌های تازه‌تری دست می‌یازد. او در این گروه حرکت‌های تازه‌ای را تجربه می‌کند. هنرهای سنتی ایران نظیر کاشی‌کاری از جمله عوامل تأثیرگذار بر شیوه‌ی استفاده از رنگ و خط در تابلوهای پیلارام است. از ویژگی‌های دیگر آثار پیلارام اندازه‌های بزرگ تابلوهایش است. پیلارام همچنین پیکره‌سازی را در کنار نقاشی به خدمت می‌گیرد. از آثار او در این زمینه، اثری است به عرض 25 متر و ارتفاعی حدود 3 متر. این اثر با حرکت بر روی الوارهای صیقلی یافته ساخت شده است که در کل اندام خط نستعلیق را داراست.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

تبریزی، جانی

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1170 ق)، نقاش. اهل تبریز و از نقاشان آبرنگ‌ساز و سیاه‌قلم دوره‌ی افشاریه و زندیه بود. این هنرمند، در آبرنگ‌سازی و انتخاب رنگها مهارت داشت و سایه‌ها را به طرز مخصوصی حالت می‌داد. از آثار سیاه قلم وی، تصویر نادرشاه بر روی اسب است که سایه‌ها را به طرز خاصی حالت داده و ترسیم آن، استادانه است، با: «رقم میرزا جانی تبریزی 1170».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1289/ 3).

تبریزی، ستار

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم و چهاردهم ق)، نقاش. اهل تبریز بود و در دوره ناصری می‌زیست. وی در نقاشیهای تزیینی دست داشت. از آثار او: تصویر شتری که از جمع حیوانات گوناگون عمل آمده و استادانه است. این اثر زیبا که در سیاه قلم نقاشی شده، دو نفر بر روی شتری نشسته‌اند و با همدیگر صحبت می‌کنند. حواشی تصویر گلهای الوان دارد، با: «رقم کمترین ستار نقاش تبریزی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (217/1).

تبریزی، قوام الدین

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم ق)، مجلد و نقاش. وی در تذهیب و تشعیر و طراحی و ترسیم نقوش و ارائه چرمهای سوخته و معرق و طراحی قالبهای مخصوص و سایر آرایش و پیرایش جلدسازی و فن نگارگری شهرت داشت و از استادان طراز اول دوران خود بود. صنعت معرق و مشبک و منبت‌کاری بر روی جلدها و سایر تزیینات جلدسازی از اختراعات ارزنده این استاد است. وی از استادان طراز اول جلدسازی به شمار می‌رود. وقتی آوازه‌ی شهرتش به دربار بایسنقر میرزا در هرات رسید، بایسنقر میرزا وی را به هرات دعوت کرد و او در کتابخانه بایسقنری به جمع استادان و هنرمندان پیوست و صنعت جلدسازی را در آن دیار رونق داد. جلد ماهرانه و استادانه «شاهنامه بایسنقری» اثر این هنرمند تبریزی است که با همراهی جمعی دیگر از هنرمندان نقاش تزیین یافته است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (538 -536 / 2)، تاریخ هنرهای ملی (339 / 1)، خوشنویسان و هنرمندان (99)، گلستان هنر (سی و هشت)، هنر عهد تیموریان (449، 51، 41، 38).

تبریزی، محمدمحسن

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، نقاش، مذهب و معرق‌ساز. اهل تبریز بود و در نقوش اسلیمی، به شیوه سوخت و معرق، دستی بکمال داشت. از آثار امضادار این هنرمند جلد ضربی و سوخت معرقی است، در موزه ویکتوریا آلبرت لندن که جلد پرآرایش نسخه‌ی «نظامی» بوده و در زمینه‌های آبی و سبز و زرد و سرخ فرجام پذیرفته است، با رقم: «عمل محمد محسن تبریزی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1079 -1078 /3).

تجویدی تاییدی، مهدی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ح 1325 -1270 ش)، نقاش، موسیقیدان و شاعر، متخلص به تایب. وی بعد از طی مقدمات اولیه خطنویسی، زیر نظر استادان معروف آن زمان، آقا ابراهیم و میرزا احمد نقاش‌باشی به فراگیری رموز هنر پرداخت و مدتی بعد به همراه برادرش هادی، که او نیز از نقاشان معروف بود، به تهران آمد و در مجمع‌الصنایع هنری آن دوران مشغول کار شد و شهرتش بدان پایه رسید که جهت طراحی و ارائه نقوش تمبرهای پستی به چاپخانه مجلس راه یافت. تجویدی علاوه بر آن که در شبیه‌سازی و ارائه چهره‌ها و آبرنگ و سیاه قلم استعداد فراوان داشت، شعر نیز می‌سرود و در موسیقی نیز دست داشت. وی در تهران درگذشت و در ابن‌بابویه دفن شد.
از آثار او: تصویر آبرنگ حمام قدیمی، با رقم: «مهدی تایب 1310»؛ تصویر زنبق زیبایی، با رقم: «مهدی تایب 1308 شمسی»؛ تصویر طبیبی در حین معالجه‌ی بیمار، با رقم نقاش.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1246 -1245 /3).

تجویدی، هادی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1318 -1272 ش)، نقاش و نوازنده. در اصفهان متولد شد. پدر او از خوشنویسان و مذهبان اصفهان بوده است. تجویدی پس از فراگیری اصول اولیه نقاشی نزد پدر، از محضر استادانی چون: آقا میرزا احمد و استاد آقا محمدابراهیم نعمت‌اللهی، معروف به نقاش‌باشی، نیز بهره گرفت. وی بعدها به همراهی آقا محمدابراهیم نقاش‌باشی جهت افتتاح کارگاهی در مجمع‌الصنایع به تهران آمد و مدتی با او و سایر هنرمندان همکاری کرد. سپس به دعوت حکیم‌الملک، وزیر فرهنگ، به سمت هنرآموز آبرنگ در مدرسه کمال‌الملک، طبیعت و سایر مراحل نقاشی کلاسیک را تکمیل کرد؛ در نتیجه‌ی این اظهار لیاقتها به دریافت دیپلم صنایع مستظرفه جدید نایل شد و چون عمده‌ی علاقه وی مینیاتورسازی به شیوه رضاعباسی و معین مصور و شیوه اصفهانی بود، در مسابقه فن و تعلیم مینیاتور رتبه‌ی اول را کسب کرد و به سمت استادی مدرسه صنایع مستظرفه نایل آمد. استاد هادی در آبرنگ و نقاشی کلاسیک و مینیاتورسازی و شبیه‌سازی بسیار مهارت داشت و در ضمن تار را نیز خوب می‌نواخت و از شاگردان استاد غلامحسین درویش‌خان بود. از شاگردان وی: علی کریمی، محمد علی زاویه، ابوطالب مقیمی، زوار و عقیلی در خور ذکرند. از آثار معروف وی، بارگاه سلطان محمود غزنوی و «شاهنامه» آوردن فردوسی است که فردوسی در حضور سلطان محمود، بر روی صندلی قرار گرفته و دیگر شاعران و رجال درباری به روی زمین نشسته و آثار خود را عرضه می‌دارند، با رقم: «هادی تجویدی 1315»؛ دیگر اثر او، تصویر نیمه‌کاره‌ی تابلوی حضرت یوسف، به هنگام رسیدن به حضور حضرت یعقوب است که به علت مرگ استاد نیمه‌کاره مانده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1412 -1410 /3).

تربتی، مظفر علی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف ح 990 ق)، نقاش، خطاط و شاعر. ملقب به نقاش شاهی. از ولایت تربت و خواهرزاده و شاگرد استاد بهزاد بود. وی در تصویرسازی و چهره‌پردازی ماهر و در ارئه جانوران و گرفت و گیر آنها، صورتگری استاد بود و در تذهیب و تشعیر مقام شایسته‌ای داشت. هنر رنگ روغنی این هنرمند، بیشتر بر روی جلدها و قلمدان‌ها بوده و در قطاعی نیز دست داشته است. مظفر علی در کتابت خط نستعلیق مهارت داشت و از شیوه‌ی سلطانعلی مشهدی پیروی می نمود و در شعر نیز، غزلسرایی ماهر بود. وی نزد شاه طهماسب معزز و محترم می‌زیست و اکثر تصاویر عمارت دولتخانه و چهل ستون این پادشاه در قزوین، از آثار اوست. مرگ مظفر علی در قزوین اتفاق افتاده و در مزار شاهزاده حسین دفن شده است. از آثار نقاشی وی: تصویر بهرام گور در شکارگاه که با یک تیر، پای آهویی را به گوشش دوخته و حیوان را زا حرکت باز داشته است، با رقم: «عمل استاد مظفر علی»؛ تصویر نجات یوسف از چاه بدون رقم؛ تصویر دیدار مجنون از لیلی که در زیر یک چادر رنگین بزرگان قوم نشسته‌اند و با مجنون صحبت می‌کنند و لیلی با ندیمه‌اش در بیرون چادر دیده می‌شود، بدون رقم؛ تصویر رستم زال در نخجیرگاه، بدون رقم. از آثار خطی وی: دو قطعه از مرقع امیر غیب بیگ، به قلم سه دانگ و دو دانگ خوش، با رقم: «الفقیر مظفر علی» و «فقیر مظفر علی»؛ یک نسخه «گلستان» و «بوستان» سعدی، با رقم: «کاتب السلطانی مظفر علی» و تاریخ 975 ق.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (912/ 3)، احوال و آثار نقاشان (1171 -1164/ 3)، تاریخ نظم و نثر (525)، تاریخ هنرهای ملی (835 -834/ 2)، خوشنویسان و هنرمندان (103)، الذریعه (1060/ 9)، عالم آرای عباسی (174/ 1)، قزوین در گذرگاه هنر (196)، کارنامه‌ی بزرگان (123 -122)، گلستان هنر (141)، لغت نامه (ذیل/ مظفر علی)، مجمع الخواص (256 -255)، هنر عهد تیموریان (778، 669، 670، 578، 404)، هنر قلمدان (24).

ترکی شیرازی، محمدحسین

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1330 ق)، نقاش و شاعر، متخلص به ترکی. شعل وی نقاشی بود از شیراز به هند سفر کرد و در بمبئی اقامت کرد. از آثار وی: «دیوان» کلیات ترکی شیرازی، شامل دو جلد در یک مجلد است به نامهای: «حدیقه البکاء» و «لاله‌زار»؛ «سفره در ذم ریا» شعر.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آثار عجم (548) دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (27 -22 /2)، الذریعه (169/9)، مولفین کتب چاپی (188/2)، مرآت الفصاحه (117).

تصنیفی خوانساری

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، شاعر، نقاش و تصنیف‌ساز. اهل خوانسار بود. وی علاوه بر توانایی در سرودن شعر و قدرت شاعری در نقاشی و موسیقی و سایر فنون نیز دست داشته و بر اقران ممتاز بود.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آتشکده‌ی آذر (1048/3)، تاریخ موسیقی (337/1)، تذکره‌ی شعرای خوانسار (40 -39)، الذریعه (172/9)، صبح گلشن (86)، فرهنگ سخنوران (187)، مخزن الغرائب (451 -450 /1)، هفت اقلیم (488/2).

تقوی، یحیی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1311 ق)، نقاش مذهب و قلمدان‌ساز. بنا به روایتی جد مادری او میرزا بابای اصفهانی نقاش‌باشی است که از نقاشان صاحب نام قاجار بوده است. تقوی یکی از استادان مشهور است که در چهره‌پردازی و انتخاب رنگها در آبرنگ دستی توانا داشت و تذهیب را به نازک قلمی و شیوا می‌ساخت. وی در تذهیب شیوه‌ای استادانه داشت و پیرو مکتب استادش، میرزا عبدالوهاب مذهب‌باشی بود. استاد دیگر وی سیدهاشم حسینی اصفهانی بوده و در بدایت حال، نزد آن استاد هنر آموخته است. فرزندانش، غلامحسین، غلامرضا و علی‌اکبر تقوی، هر سه هنرمند و از شاگردان وی بوده‌اند. از آثار امضادار این نقاش: آرایش و تذهیب کناره‌های قاب آینه صدفی استاد محمدصادق نقاش، با رقم: «جان نثار یحیی 1310»؛ قلمدان گل و مرغی خوش نقشی که کناره‌های قلمدان را تشعیر و تذهیب کرده و رقم نهاده است: «عمل یحیی 1311».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1425 -1424 /3).

ثابت شیرازی، عبدالحسین

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1313 ق)، نقاش و شاعر، متخلص به ثابت. وی از هنرمندان صورتگری بود؛ چندی به سیر و سلوک پرداخت و با صاحب «مرآت الفصاحه» آشنا شد و مدتی با او زیست.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آثار عجم (554)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (74/2)، فرهنگ سخنوران (198)، مرآت الفصاحه (125).

جامی، غیاث الدین

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، طراح و نقاش. طراح نقوش احتمالا بافنده‌ی فرش نفیسی است که در وسط آن شمسه‌ی فوق‌العاده‌ای بافته شده و در متن آبی آن، مظنره‌ی شکارگاه جلب نظر می‌کند و تعدادی شکارچی و حیوانات به قرینه در آن بافته شده، با رقم: «شد از سعی غیاث‌الدین جامی- بدین خوبی تمام این کار نامی» سنه 929.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (413 / 1).

جباردار، علیقلی

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم و دوازدهم ق)، نقاش و قملدان‌ساز. این هنرمند به نامهای علیقلی‌بیگ فرنگ و علیقلی جبه‌دار عباسی و علیقلی آرنااوت و علیقلی‌بیگ ارناوت نادری اصفهانی در هنر تصویرسازی ایران شهره بوده است. وی مسیحی و از مردم آرنااوت (آلبانی) بود که در زمان شاه‌عباس دوم صفوی (1077 -1052 ق) به ایران آمد و تغییر مذهب داد و در بدایت حال به جبه خانه (اسلحه خانه) دولتی راه یافت و مشغول کار شد. وی به سبک نقاشی اروپا آشنایی داشت و در تحول سبک، از مینیاتور صفوی به شیوه‌ی ایرانی‌سازی، در شمار پیشگامان است. وی در مکتب هند و ایران نیز دست داشت و آثاری در این مکتب از او به یادگار مانده است. علیقلی، تک صورت را بسیار لطیف می‌ساخت و عمارات تاریخی و منظره‌ها را با لطافت و رعایت نزدیک‌نمایی و دورنمایی استادانه وی به تصویر می‌کشید، علاوه بر این در تصویرسازی جانوران نیز توانا بود. قلمدانهای کار او از نوع بهترین قلمدانهای عصر صفوی محسوب می‌شود. عمده‌ترین آثار علیقلی در آبرنگ بوده، اما در آثار ورغنی نیز مهارت داشت. از آثار وی: تصویر اجتاع دراویش و نوازندگان در مهتاب شبانه که در صحن باغی جمع شده‌اند و رقم «عمل علی قلی‌بیک جبادار» دارد؛ تصویر زن جوانی که نیم‌تاج جواهرنشانی به سرگذاشته و در روی چهارپایه‌ای نشسته است و چنین رقم دارد: «رقم علیقلی جبادار بتاریخ شهر صفر... در دارالسلطنه‌ی قزوین مرقوم شد. رقم کمترین غلامان علیقلی جبادار سنه 1085»؛ تصویر مجنون که در حالت افسردگی و خستگی است و چنین رقم نوشته: «رقم کمترین آرناوت 1099»؛ قلمدان نفیس و زیبایی که در زمینه‌ی زرد آن، تصویر دختر شاهزاده‌ای جلب نظر می‌کند، با رقم: «بر حسب امر اشرف اعلی علیقلی سنه 1117»؛ تصویر سفیر روسیه که کلاه پوست سموری به سر گذاشته است و چنین رقم نوشته: «رقم علیقلی سنه 1129». «در احوال و آثار نقاشان» به بیست اثر دیگر وی اشاره شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1473 / 3 ،397 -388 / 1)، تاریخ هنرهای ملی (463 / 1)، گلستان هنر (چهل و هشت)، هنر قلمدان (96 -95).

جدایی ترمذی، سیدعلی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، نقاش، خطاط و شاعر، متخلص به جدایی. اصل وی از ترمذ بود. همراه پدرش به تبریز آمد و در کتابخانه‌ی شاه طهماسب به فعالیت هنری پرداخت. بعدها به هند رفت و در دربار جلال‌الدین اکبر شاه لقب نادرالملک همایون شاهی یافت. جدایی با غزالی مشهدی معاصر بوده و با وی مکالمات و مناقشات داشته است. مشهورترین همکاران یا استادان وی که مدتی با آنها همکاری داشته، استاد میرک و سلطان محمد تبریزی بوده‌اند. میر سیدعلی علاوه بر شیوه‌های متنوعی که در آرایش و تزیین و طراحی و تنظیم نسخه‌ی «حمزه‌نامه» به کار برده، در چهره‌پردازی، صنعت تذهیب، آبرنگ و نقاشیهای روغنی و بخصوص جلدسازی نیز مهارت والایی داشت. در خط نستعلیق و ثلث شیوا قلم بود و تزیینات خطوط کوفی را هم خوب می‌دانست. جدایی در غزلسرایی ماهر بوده و قصاید و مقطعات و رباعیان نیز داشته است. از شاگردان وی، دسونته، شیخ حسین، شیخ علی و شیخ هاطم (حاتم)، از همه معروفترند. میر سیدعلی و عبدالصمد شیرین قلم مکتب هنر نقاشی جدید را که مایه‌ی اصلی آن از ایران بود، در هند پایه‌گذاری کردند. از آثار گرانقدر او که زیر نظر و همکاری وی و در معیت سایر استادان ایرانی و هندی به نقش در آمده، نسخه‌ی «حمزه‌نامه» مصور است که حدود پانزده سال به طول انجامیده است. از دیگر آثار وی: تصویر شکار بهرام گور در معیت روزبه و همراهان؛ تصویر خطاط جوانی که رحل کوچکی به جلو نهاده و روی آن کتابی قرار دارد و مطالعه می‌کند، با رقم: «صوره سیدعلی نادرالمک همایونشاهی»؛ تصویر مجنون که زنجیری به گردن آویخته و به حضور لیلی آمده است، با رقم: «عمل میر سیدعلی»؛ مجمع روحانیون مسلمان، که قبل از سفر به هند تصویر کرده است و به خط نستعلیق رقم «کار میر سیدعلی» دارد. هشت اثر دیگر وی در «احوال و آثار نقاشان» ذکر شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1334 -1313 /3)، تاریخ ادبیات ایران (457/5)، تاریخ تذکره‌های فارسی (388 -386 /2)، تاریخ نظم و نثر (820، 424)، تاریخ هنرهای ملی (833/2، 452 -451، 448، 422 /1)، دانشمندان آذربایجان (93)، الذریعه (192 -191 /9)، شام غریبان (67 -66)، صبح گلشن (100)، کاروان هند (275 -272 /1)، گلستان هنر

(چهل، چهل و یک، چهل و پنج، 140 -139)، مجمع الخواص (98 -97)، مخزن الغرائب (580 -579 /1)، هفت اقلیم (94 -93 /2)، هنر قلمدان (24).

جعفری، محمد ابراهیم

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
محمد ابراهیم جعفری
تولد: 1319 ه.ش ، بروجرد - ایران
بیوگرافی :
1344موسس کانون اموزش اصول هنرهای تجسمی
1347 عضو رسمی هیئت علمی دانشگاه هنر
عضو افتخاری انجمن هنرمندان نقاش ایران
همکاری با فیروز شیروانلو در شکل گیری فرهنگسرای نیاوران"برنامه ریزی وطراحی اموزش هنر"
1353 - 1355 کار و مطالعه در کوی بین المللی هنرها پاریس
1372 همکاری اموزشی با دانشگاه نورویچ امریکا
همکاری اموزشی با دانشگاه های هنر "اصفهان. یزد. کرمان و دانشگاه ازاد تهران"
عضو هیئت انتخاب دوسالانه های نقاشی و طراحی و جهان اسلام
سخنرانی‌های متعدد در دانشگاه ها و مراکز فرهنگی در باره هنر خلاقییت و آموزش هنر
اجراهای فی البداهه با عنوان"صلح تن به تن" برای ایجاد ارتباط تبادل نظر نقد و گفتگو در ارتباط با نمایشگاه‌های هنرهای تجسمی

نمایشگاه‌های انفرادی
شرکت در نمایشگاه های متعدد فردی و گروهی در داخل و خارج از کشور از جمله
1348 دوسالانه پاریس
1353 نقاشان معاصر ایران در آلمان
1353 کانی سورمر فرانسه "جایزه ملی دولت فرانسه" 1355 بال سویس
1355 هنرمندان منتخب 38 کشور در پاریس
1356نقاشان پیشرو در واشنگتن"واش ارت"
نمایشگاه های هنرمندان معاصر ایران در "مراکش. لندن. مسکو. کانادا. اسپانیا. ارمنستان و ...

نمایشگاه‌های گروهی
1387 گالری ماه (50 هنرمند)

جلایر، اسماعیل

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1290/1285 ق)، نقاش رنگ و روغن، قلمدانکار و خطاط. نقاشی را در مدرسه‌ی دارالفنون و زیر نظر زبده‌ترین استادان زمان خود آموخت. در اغلب رشته‌های هنری، از قبیل: آبرنگ و سیاه‌قلم و نقطه‌پردازی و شبیه‌سازی پراستعداد بود. آثار رنگ و روغنی خود را با رنگهای شاد و زنده تصویر می‌کرد و بعضی اوقات از رنگ سیاه و سفید استفاده می‌کرد و رنگ و روغن را به روش سیاه‌قلم می‌ساخت. وی زمینه‌ی آثار خود را با گل و برگهای شاد و زنده و ابتکار مخصوص پر می‌کرد. در خطاطی نیز روش خاصی داشت. و از روی خطوط میرزا غلامرضا خوشنویس باشی مشق و با قلم‌مو نقاشی می‌کرد. به خاطر اعتقاد باطنی خاصی که به حضرت علی (ع) داشت، موضوعات هنری را از بین اقطاب و اخوان صفا و قلندران پاکباخته انتخاب و ترسیم می‌کرد. وی شاگردان بسیاری را تربیت کرد و از آن جمله: علی‌اکبر مصور معروف به حجار. از آثار وی: تابلوی «ذبح اسماعیل»، در اندازه‌ی بزرگ که تصویر خیالی ابراهیم و اسماعیل و شماری چند از فرشتگان را نقش‌بندی کرده و با نبوغ هنری خود جنبه‌ی ملکوتی چشم‌گیری به آن تابلو داده است. و این اثر عالی جزو آثار فاخر تزیینی می‌باشد؛ مجلس چایخوری مانند، قصه‌ی معروف یوسف و زلیخا، با رقم: «اسمعیل- غرض نقشی است کز ما باز ماند»؛ دو تابلوی زیبا، به خط نستعلیق استادانه شش دانگ با نام والقاب امین‌السلطان اتابک، با رقم:«اسماعیل»؛ شمایل آبرنگ امیرالمؤمنین با حسنین، با: «رقم کمترین فدویان اسماعیل جلایر»؛ تصویر رنگ و روغن میرزا حسین‌خان سپهسالار بر روی اسب که صورت تصویر را در شیوه‌ی امپرسپونیسم و با تکه رنگهای گوناگون تصویر کرده است، با رقم: «عمل نقاش دولت علیه ایران اسمعیل بن المرحوم حاج زمان خان جلایر». در «احوال و آثار نقاشان» به پانزده اثر دیگر وی نیز اشاره شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (88 -77 /1)، تاریخ هنرهای ملی (1003 -1001 /2)، گلستان هنر (پنجاه و دو)، هنر قلمدان (127 -126).

جمال حسن اصفهانی

قرن:8
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س هشتم ق)، نقاش و خطاط. در خراسان زندگی می‌کرده و به غیر از هنر نقاشی در ریخته‌گری نیز مهارت داشته و در خطاطی صاحب قلم بوده است. از آثار این استاد مفرغی هنرمندانه‌ای است که در مسجد جامع هرات قرار گرفته، با رقم: «عمل العبد حسن بن علی بن حسن ابن استاد علی صفاهانی المذکور به جمال حسن 776».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1446/3).

جمال نقاش

قرن:8
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س هشتم ق)، نقاش. وی غیر از هنر نقاشی در طراحی و رنگه‌نویسی و کاشی‌تراشی و گچ‌کاری نیز از معاریف کاشان بود. جمال از شاگردان و دستیاران استاد کاشی‌ساز محمد بن ابی‌طاهر است. از آثار رق رقم‌دار استاد جمال که به سال 738 ق انجام گرفته، کاشی هشت گوش زیبایی است، با رقم: «کتبه عاشر بیع الاخر سنه ثمان و ثلثین و سبعمائه بمقام کاشان علی الغضائری عمل استاد الاجل المحترم استاد جمال نقاش»، در موزه‌ی قم.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (135/1)، گنجینه‌ی آثار قم (326/2).

جمال‌پور، محمود

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
تولد: 1320، تهران.
درگذشت: 1358.
محمود جمال‌پور به هنر نقاشی اشتغال داشت.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

جنتی، حسن

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1202 ق)، نقاش. وی از ایران به عثمانی رفت و در آنجا ماندگار شد. از آثار رقم‌دار این نقاش، تصویر مکه و مدینه و نجف و کربلا است که در شیوه مهندسی و به اصطلاح رسمی‌سازی ترسیم شده است. در این تصویر، انواع ساختمانها و کشتیها و مقابر و معابر قدیمی به دقت تمام نقاشی شده و در سبک خاصی است که سایه‌ها را به کار نبرده است، با رقم: «نقش المکه والمدینه والنجف والکربلای معلی کاتب النقل سید حسن جنتی 1202».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1447/3).

جنید سلطانی

قرن:8
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 808 ق)، نقاش. وی زاده‌ی شهر شیراز بود، ولی به علت اقامت در بغداد به جنید بغدادی معروف شد و چون مورد احترام سلاطین بود، لقب سلطانی گرفت. به روایتی او از شاگردان استاد شمس‌الدین شیرازی است. جنید یکی از پایه‌گذاران اصلی مکتب ثانی بغداد است. از آثار وی: تصاویر صفحات «دیوان» سلطان احمد، موجود در فریر گالری واشنگتن که به سال 808 ق تصویر شده و رقم «جنید» دارد؛ «دیوان» مصور خواجوی کرمانی که در تاریخ 799 ق و در شهر بغداد کتابت شده و تصایور آن را جنید رسم کرده است؛ تصویر بهزاد، در کتاب خوجوی کرمانی؛ مینیاتور عقد و عروسی باشکوهی که نمایانگر این واقعیت است که این استاد در تذهیب و ترسیم تصاویر هندسی و کتابت خط رقاع و کوفی نیز چابک دست و نازک قلم بوده است، با رقم: «عمل جنید سلطانی»
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (138 -137 /1)، خوشنویسان و هنرمندان (99 ،13)، گلستان هنر (سی و پنج).

جوادی پور، محمود

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
محمود جوادی پور در سال 1299 در تهران به دنیا آمد. شهریور 1299 در تهران به دنیا آمدو در دبستان سلطانی و علامه و سپس هنرستان صنعتی ایران - آلمان - دانشکده هنرهای زیبا دانشگاه تهران - آکادمی هنرهای زیبا شهر مونیخ در کشور آلمان غربی در زمینه های نقاشی و گرافیک درس خوانده است. از سال 1332 تا سال 1338 در دانشکده هنرهای زیبا - دانشکده هنرهای ترسیمی هنرستان هنرهای زیبا به تدریس هنر پرداخت. آغاز گر هنرهای چاپی (گرافیک) در کشورم به آغاز گر چاپ رنگین در ایران بود. آغاز گر گشایش اولین مرکز هنرهای تجسمی، مولف کتابهای درسی درزمینه های – بهداشت – علمی- ادبیات فارسی و قرائتی برای سالهای اول تا پنجم دبستان و دوران راهنمایی می باشد. بر پا کننده بیش از 30 نمایشگاه فردی و 40 نمایشگاه گروهی می باشد.
گروه : هنر
رشته : هنرهای تجسمی
گرایش : هنرهای تجسمی - موسیقی
والدین و انساب : پدرمحمود جوادی پور، علینقی جوادی پور و مادرش از خانواده ابراهیمی بود در تهران به دنیا آمده در حدود امکانات زمان خودش درس خوانده بود به زبان فرانسه آشنایی داشته است.
خاطرات کودکی : محمود جوادی پور از دوران کودکی خود اینچنین یاد می کند: از دوران کودکی خاطرات بسیاری دارم. در خانه ما همیشه آرامش و صلح و صفا برقرار بود. پدر و مادرم هر دو خوشخو و مهربان و دانا بودند. برادرم از من پنج سال بزرگتر بود و خواهرم پنج سال کوچکتر از من بود خواهر دیگری داشتم که ده سال از من کوچکتر بود و مدتی پیش در گذشت . برادرم و من از کودکی در یک اطاق زندگی می گردیم در اطاقمان انواع افزارهای آهنگری بخاری خراطی و انواع دیگر موجود بود و غالبا در همان اطلاق به ساختن انواع و اقسام مسائلی که در ارتباط با درسهای مدرسه بود و یا جنبه های تفریحی داشت می پرداختیم و همیشه سرمان گرم بود.
اوضاع اجتماعی و شرایط زندگی : در خانواده محمود جوادی پور همیشه یگانگی و مهربانی حکمفرما بود . همیشه همراه برادرانش مشغول ساختن چیزی بود که پدر و مادر مشوقشان بودند.

تحصیلات رسمی و حرفه ای : محمود جوادی پور تحصیلات ابتدایی خود را در دبستان سلطانی و علامه و تحصیلات متوسطه را در هنرستان صنعتی ایران - آلمان آغاز کرد . از سال 1332 تا سال 1338دانشکده هنرهای زیبا دانشگاه تهران تحصیلات تکمیلی خود را آغاز نمود. همچنین در آکادمی هنرهای زیبا شهر مونیخ در کشور آلمان غربی در زمینه های نقاشی و گرافیک درس خوانده است.
خاطرات و وقایع تحصیل : محمود جوادی پور از خاطرات خود اینچنین یاد می کند: از دوران هنر آموزی در هنرستان صنعتی ایران و آلمان خاطرات بسیار خوب و دلپذیری دارم. استاد درس ادبیات ما نیما یوشیج بود. البته آن زمان نیما شهرت امروزیش را نداشت و مشهور نبود. روزی در کلاس دوم هنرستان مشغول گذراندن امتحان ادبیات فارسی بودیم، شاگردی که جلوی من نشسته بود تقلب می کرد. نیما متوجه شد از همان پشت میزش دفتر کلاس را که به طرف متقلب پرتاپ کرد و دفتر به او اصابت نکرد و محکم به من خورد. نیما خیلی ناراحت شد از من عذر خواهی کرد و متعاقبا 5 نمره از امتحان او کم شد و 4 نمره به نمره من اضافه شد.
فعالیتهای ضمن تحصیل : در تمام دروان زندگی محمود جوادی پور چه در دبستان چه در دوران متوسطه و دانشگاه همیشه در کنار تحصیل به کار نیز اشتغال داشت. در دوران ابتدایی با اولین گروهی که از کشور فرانسه برای تهیه فیلم های آموزشی به ایران آمده بودند کارکرد. با گروهی که برای اولین بار در ایران به ساختن سینمای پرداخته اند همکاری داشته است. مدتی بعنوان (آپاراتچی) نمایش دهنده فیلم های سینمایی به نمایش دادن فیلم های محکمی در سالن نمایش مدرسه دارالفنون کارکرده است – با کرایه بالا اطاقی بعنوان کارگاه به ساختن انواع آلات تزیینی با چوپ برای خانمها پرداخته است. سالها با فروش آثار هنری اش در زمینه تامین هزینه تحصیل و زندگی اش فعالیت داشت. حتی در زمان گذراندن دوران تحصیلی اش در کنار تحصیل به کار پرداخت.
همسر و فرزندان : حاصل ازدواج موفق آقای محمود جوادی پور دو دختر به نام نیوشا و مانیا است که نیوشا در رشته آموزش هنر در آلمان درس خوانده و مانیا در رشته مهندسی معماری در کشور کانادا شهر تورنتو ادامه فعالیت دارد.
وقایع میانسالی : دور ماندن محمود جوادی پور و همسرش از فرزندانش مهمترین وقایع زندگی آنها به شمار می رود.
مشاغل و سمتهای مورد تصدی : از فعالیتهای محمود جوادی پور می توان شرکت در: دانشگاه تهران دانشکده هنرهای زیبا هنرستان صتعتی ایران و آلمان دانشکده هنرهای تزینی هنرستان هنرهای زیبای دختران همچنین در سال 1360 اقدام به بازگشایی کلاسی نمود که تا سال 1373 ادامه

داشت. در این کلاس بیش از 500 دانشجو یا هنرجوی کوچک و بزرگ داشت که بیشتر آنها به دانشکده های هنری راه یافتند.
فعالیتهای آموزشی : محمود جوادی پور استاد در رشته های نقاشی ، هنرهای چاپی در هنرستان هنرهای زیبای دختران، دانشکده هنرهای تزینی ، دانشکده هنرهای زیبا، دانشگاه تهران و همچنین در کلاس آزاد
مراکزی که فرد از بانیان آن به شمار می آید : آغازگر هنرگرافیک در کشوراز سال 1322 آغاز گر و براه اندازی چاپ رنگی در ایران از سال 1323 آغاز گر تاسیس اولین مرکز هنرهای تجسمی بنام آپادانا کاشانه هنرهای زیبا در تهران سال 1328
سایر فعالیتها و برنامه های روزمره : از دیگر فعالیتهای محمود جوادی پور می توان به موارد زیر اشاره کرد: خلق آثار هنری در زمینه ی نقاشی و گرافیک مطالعه دایم در زمینه هنر تجسمی نوشتن مطالبی در مورد هنر و در ارتباط با هنرهای تجسمی کارهای مختلف برای تامین کمبود هزینه های لازم زندگی روزمره
آرا و گرایشهای خاص : گرایش محمود جوادی پور از آغاز طفولیت به خلاقیت بود . در وحله اول به هنر موسیقی و دوم به هنر نقاشی و بعد از این دو به هر کاری که در آن مسئله سازندگی و خلاقیت مطرح می شد .
جوائز و نشانها : تندیس با علامت خورشید سال 1384 بمناسبت دومین جشنواره تصویر سازی ، کتابهای درسی تندیس با پیکره بزکوهی، سال 1384، بادمان پنجمین نمایشگاه سالانه کتابهای درسی تندیس با علامت خورشید سال 1384 اولین جشنواره کتاب کودک تندیس کره بلورین سال 1385 اولین بخش هنرمندان ایران، مجموعه فرهنگی تلاش وزارت کار لوح تقدیر پنجمین همایش، معرفی چهره های ماندگار تقدیر نامه از شورای کتاب کودک تقدیر نامه بمناسبت شرکت در نمایشگاه گل و گیاه از طرف شهرداری تهران لوح تقدیر از طرف وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی دکتر عطاء الله مهاجرانی بمناسبت فعالیتهای هنری لوح تقدیر بمناسبت چهره ماندگار از طرف ستاد چهره های ماندگار لوح سپاس بمناسبت شرکت در نمایشگاه بنیاد آفرینش های معنوی نیاوران لوح تقدیر بمناسبت فعالیتهای هنری از طرف سازمان صدا و سیما لوح تقدیر بمناسبت احراز مقام ریاست نمایشگاه از طرف رئیس فرهنگستان هنر تقدیر نامه بمناسبت طرح آرم شرکت ملی نفت ایران دریافت جایزه و مدال درمراسم تجلیل از اینجانب خرداد ماه سال 1386 از طرف فرهنگستان هنر
چگونگی عرضه آثار : آثار محمود جوادی پور در زمینه هنر نقاشی و هنرهای چاپی است که در نمایشگاههای مختلف گاهی بصورت فردی و زمانی بصورت گروهی عرضه می گردد. در مجلات و کتب هنری از آنها یاد

می شود و در موزه ها و نزد کلیکتورها نگهداری می شود. از سال 1320 که رسما به فراگیری هنرهای تجسمی روی آورد بسیاری از آثار نقاشی اش توسط افراد هنر دوست، کلکتورها، موزه هنرهای تجسمی خریداری شد و یا به نقاط مختلف برده شد.

منابع زندگینامه : 1تکمیل پرسشنامه فرهیختگان توسط استاد محمود جوادی پور بنا به درخواست بنیاد ایران شناسی ، پاییز 1386

جوان‌بخت قاجار

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، نقاش. از هنرمندان دوره‌ی ناصری بود که در آبرنگ و چهره‌سازی دست داشت. از آثار آبرنگی این هنرمند، تصویر کشیش‌های مسیحی است که لباس و لباده مخصوص به تن دارند. در این اثر زیبا، کلاه یکی از آنها به شکل گلهای نخل آرایش شده و بسیار خوش منظر و زیب‌افزاست و در سمت چپ به خط نستعلیق رقم «جوان بخت قاجار» دارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (138/1).

جهانگیری دولت

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم ق)، نقاش. وی غلام جهانگیر بخاری نقاش بود. در تصویرآفرینی بسیار نازک قلم و دقیق بود. از آثار او تصویری از مولانا عبدالرحمان جامی است که آن را به شیوه‌ی استاد بهزاد آفریده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :خوشنویسان و هنرمندان (108).

چهره‌گشا، قاسمعلی

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم و دهم ق)، نقاش. در زمان سلطان حسین میرزا بایقرا می‌زیست. نقاشی را در کتابخانه‌ی امیرعلیشیر نوایی آموخت و جزو استادان این رشته شد. امیرعلیشیر، همیشه قاسمعلی را مورد محبت پدرانه‌ی خود قرار می‌داد. وی از زبده‌ترین شاگردان بهزاد بود و او در مکتب هرات اولین کسی است که آثارش به بهزاد شبیه است. قاسمعلی از آن جهت به چهره‌گشا ملقب شد که در رموز نگارگری، بخصوص چهره‌پردازی و شبیه‌سازی قدرت والایی داشت. وی همچنین با تذهیب و تشعیر و حل‌کاری نیز آشنایی داشت و در شیوه‌ی تذهیب، مکتب بخصوصی به وجود آورد و اغلب نقوش هندسی را که در عیار نقوش خاتم‌سازی بود به کار می‌بست. این استاد در جمله‌ی خطوط نیز، از قبیل خط کوفی، نستعلیق و بخصوص رقاع صاحب قلم بود و در ذیل آثار خود به کار می‌برد. از آثار رقم‌دار وی: تصاویر نسخه «خمسه‌ی» نظامی مضبوط در موزه بریتانیا، که از هفت تصویر، یکی از آنها رقم «قاسم علی نقاش» دارد، تصاویری در چهار نسخه‌ی «مثنوی» امیرعلیشیر نوایی که به سال 890 تصویر شده است و در یکی از آنها امیرعلیشیر در حضور شاعران نامدار ایرانی، از جمله فردوسی، نظامی، سعدی، خاقانی و... نشسته و به بحث و فحص سرگرم هشتند، با رقم: «العبد قاسم‌علی»؛ تصویر پادشاه و ملکه‌ی زیبایی در بیرون قصر، که ملکه سوار بر اسب شده و مناظر اطراف پرگل و سرسبز است، با رقم: «عمل قاسم‌علی چهره‌گشای».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (528 -525 /2)، تاریخ هنرهای ملی (341/1)، خوشنویسان و هنرمندان (103)، گلستان هنر (133).

چهره‌نگار، جعفر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1312 ش)، نقاش. وی در آب‌رنگ و رنگ روغنی و شبیه‌سازی دست داشت. از آثار رقم‌دار او تصویر رنگ و روغنی ارباب کیخسرو است که رقم «جعفر» و تاریخ 1312 ش دارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (131/1).

حاجب شیرازی، حیدرعلی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1334 -1271 ق)، نقاش، خطاط و شاعر، متخلص به حاجب. وی در کناره، از روستاهای مرودشت شیراز، به دنیا آمد. با پدرش به شیراز رفت و علوم ادبی و نقاشی و قلمدان‌سازی را در آنجا آموخت. حاجب در اواسط عمر به تهران آمد و ضمن تحصیل علوم ادبی و عربی، در هنر خط نستعلیق هم تبحر یافت. او در اواخر عمر در سلک صوفیان سلسله ذهبیه درآمد. وی در تهران درگذشت و پس از مرگ، جنازه‌اش را در خانقاه متعلق به وی به خاک سپردند. از وی «دیوان» اشعاری به جای مانده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :دانشمندان و سخن سرایان فارس (185 -177 /2)، الذریعه (216/9)، سخنوران نامی معاصر (1045 -1040 /2)، فرهنگ سخنوران (236)، مؤلفین کتب چاپی (977 -976 /2).

حاجی عباس

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، نقاش. وی از رسامان و فلزکاران نامی شهر اصفهان بود که در هنر خود شهرت بسزایی داشت. از آثار او: جعبه‌ی فلزی زیبایی که بر رویه‌ی آن اسماء مبارکه و ادیعه به مشبک‌سازی پر مهارتی حکاکی شده و در سینه‌ی مقابل جعبه، الفاظ «انا مدینة العلم و علی بابها» به استادی عمل آمده، با رقم: «عمل حاجی عباس»؛ کشکول فلزی فولادی که حواشی آن نقش اسلیمی پرمهارتی دارد و ادعیه و عباراتی به خط نسخ بر رویه‌ی آن می‌باشد، با رقم: «عمل فقیر حاج عباس»؛ بهترین و زیباترین اثر این هنرمند که گویا برای ناصرالدین شاه تهیه شده، طاووس فولادی پرمهارتی است که آرایش طلایی داشته و در نوع خود فوق‌العاده است، با رقم: «عمل کمترین حاجی عباس» 1292 ق.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (142/1).

حاجی علی

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1208 ق)، نقاش. از اسطرلاب سازانی بود که در تزیین و آرایش فلزات دست پرتوانی داشت. از وی اثری در موزه‌ی گرنویچ موجود است، با رقم: «عمل ثالث عشر صنعه حاجی علی 1208».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (142/1).

حاجی مدنی

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، نقاش. از هنرمندان دوره‌ی شاهجهان و داراشکوه بود که به سبک ایرانی و هندی تصویر می‌ساخت. تنها اثر زیبای او، تصویر عروسی مجلل شاهانه شاهجهان و داراشکوه است، که در نوع خود بسیار بدیع است و به خط نستعلیق رقم «عمل حاجی مدنی» دارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (143/1).

حاصل مسیحی، مراد

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، نقاش. وی از مسیحیان هنرمند و زرگر ایرانی بود که در مجمع الصنایع ناصری فعالیت هنری داشت و تصاویر و نقوش زیبایی را بر روی جواهرات و طلا و نقره آلات عمل می‌آورد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1142/3).

حافظ، پیرمحمد

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، نقاش. وی دنباله‌رو سبک اصفهان، بخصوص معین مصور و رضا عباسی بود. تنها اثر رقم‌دار وی، تصویر پهلوان باستانی ایران، رستم است که با آرایش رزمی روی زمین نشسته و گوسفندی را بر روی آتش کباب می‌کند، منظره‌ی کوهها و دشت و چمن ستودنی است، با رقم: «کمینه پیرمحمد الحافظ 1054».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (124/1).

حسام‌الدین

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، نقاش و قلمدان‌ساز. از هنرمندان دوره‌ی ناصری بود و به شیوه‌ی آقا نجف نقش می‌آفرید. در عین تقلید از استادان دوره‌ی زندیه، آثارش صبغه‌ی خاص داشت. از آثار وی قلمدان زیبایی است که بر رویه‌ی آن سایه‌پردازیهای ماهرانه‌ای عمل آمده و در شیوه‌ی آقا نجف است. طرفین قلمدان پر از گل و مرغهای چشم‌نواز و مناظری از شهر اصفهان و شیراز است و به خط نسخ طلایی رقم «میر حسام‌الدین» دارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1267/3)، هنر قلمدان (148).

حسرت شیرازی، باقر

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1333 -1253 ق)، نقاش و شاعر، متخلص به حسرت. در شیراز به دنیا آمد. پس از تحصیلات مقدمات، به فراگیری ادبیات فارسی و عربی و حکمت الهی و نقاشی و مجسمه‌سازی پرداخت و در اندک زمانی مهارت پیدا کرد. وی در زمان ناصرالدین شاه به تهران رفت و پس از آنکه تصویر جنگ رستم و افراسیاب را به نقش در آورد، مورد توجه شاه قرار گرفت. به پیشنهاد ناصرالدین‌شاه تخلص غازی را برای خود برگزید و به همین مناسبت بعضی از اشعار وی با این تخلص سروده شده است. او سپس به شیراز بازگشت و همان جا درگذشت و در دارالسلام شیراز دفن شد. فرصت شیرازی، صاحب «آثار عجم» در نقاشی، از شاگردان وی بوده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آثار عجم (548)، احوال و آثار نقاشان (95/1)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (245 -243 /2)، فرهنگ سخنوران (255)، گلستان هنر (پنجاه و دو)، مرآت الفصاحه (157 -156).

حسن الحسینی، احمد

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، نقاش و قلمدان‌ساز. از هنرمندان اوایل دوره‌ی قاجار است که در گل و بته و گل و مرغ چابکدست و توانا بود. از قلمدانهای وی نمونه‌هایی در دست هست که از قدرت هنر نقاشی او حکایت می‌کند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :هنرقلمدان (112)

حسینی امامی، محمد

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1298 ق)، نقاش. قلمدان‌ساز و میناساز. از سادات حسینی امامی و اهل اصفهانی بود که در آبرنگ و میناسازی و کارهای روغنی و قلمدان‌سازی و هنر تذهیب مهارت داشت. از آثار وی: قلمدان نفیس کیانی که تمام رویه و کناره‌ها، تصاویر پادشاهان قدیمی ایران است و حواشی و کناره‌ها و مدالیون‌ها نیز به تذهیب حاشیه‌گیری شده، با رقم: «حاج محمد حسینی»؛ تصویر آبرنگی نیم تنه ناصرالدین شاه، با رقم: «عمل حقیر محمد الحسینی الامامی سنه 1278»؛ اثر مینایی این استاد، سر قلیان مینایی زیبایی است که گلهای برجسته و صورتهای پر حلاوت دارد، با رقم: «سید محمد 1298». سه اثر دیگر وی در «احوال و آثار نقاشان» ذکر شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (711 -710/ 2).

حسینی ساوجی، احمد

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، نقاش. از شاگردان صنیع‌الملک غفاری بود و در آبرنگ‌سازی و سیاه‌قلم دستی پر هنر داشت. از آثار آبرنگی وی، تصویر سه نفر از رجال دوره‌ی ناصری است که در شبیه‌سازی و پردازش صورتها مهارت و ظرافت زایدالوصفی داشته است. با رقم: «اقل السادات احمد الحسینی شاگرد مقرب الخاقان صنیع الملک نقاشباشی»؛ دیگر اثر وی، طرح استادانه‌ای از جان محمدخان سرتیپ است که به حضور ناصرالدین‌شاه تقدیم داشته و خود را «احمد الحسینی ساوجی» خوانده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (57/1).

حسینی کاشانی، شمس‌الدین

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 607 ق)، نقاش. اهل کاشان و آرایشگر کاسه و بشقابهای لعابی بود. از آثار زیبای این هنرمند، بشقاب سفالی و لعابی منقش و تصویرداری است که در زمینه‌ی سیر عمل آمده و کناره‌های بشقاب به خط تعلیق قدیمی کتابت شده است. در زمینه‌ی بشقاب، تصویر اسب ابلقی دیده می‌شود و در وسط آن، تصویر زیبای خسرو و شیرین به ملاحت تمام تصویر شده است. در «احوال و آثار نقاشان» شرح حال وی در ذیل دو عنوان آمده که با التفات به تاریخ و رقم و نوع اثر، هر دو مدخل یکی هستند. رقمها از این قرارند: «صنعه السید شمس‌الدین الحسین فی جمادی‌الاخر سنه سبع و ستمائه» و «صنعه السید شمس‌الدین الحسنی الکاشانی فی جمادی‌الاخر سنه سبعین (؟) و ستمائه» 607.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1464/3، 248 -247 /1).

حسینی مصور، محمد یوسف

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1068 ق)، نقاش. وی از شاگردان رضا عباسی بود و به شیوه‌ی وی و همچنین معین مصور نقش می‌کرد. در تصویرسازی و چهره‌سازی و چهره‌پردازی و ارائه مجالس رزمی و بزمی و تک چهره‌سازی مهارت داشت و گل و مرغ و پرنده‌ها را نیز نیکو عمل می‌آورد. از آثار او: نقش استادانه پادشاهان و پهلوانان قدیم ایران که در این صحنه تصویر بروز و افراسیاب به پرمایگی نقاشی شده، با رقم: «محمد یوسف 1058»؛ تصویر جوانی در صحرا که عمامه بزرگ و سایه‌داری به سر نهاده و البسه دوران صفوی پوشیده است، با رقم: «مشقه محمد یوسف 1066»؛ تصویر پر مهارت پیرمردی که عصا به دست گرفته و با زنی صحبت می‌کند، با رقم: «فی مشهد مقدس معلی مذکی، رقم کمینه خاکسار محمد یوسف مصور 1068»؛ تصویر دو دلداده‌ی جوان که زمینه‌ی اثر لاجوردی سیر است و به خط نستعلیق رقم نهاده: «رقم محمد یوسف الحسینی». در «احوال و آثار نقاشان» نه اثر دیگر از او ذکر شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1114 -1111/ 3)، گلستان هنر (چهل و پنج)، هنر قلمدان (73، 17).

حسینی موسوی، اصفهانی، ابوالقاسم کوچک

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1223 ق)، نقاش و خطاط. ملقب به مذهب باشی. از سادات اصفهان و در خط شکسته و تعلیق استاد و در تذهیب و تصویر از نوادر بود. وی در دوران فتحعلی‌شاه به لقب مذهب باشی مفتخر شد. میرزا کوچک در تمم مراحل طلاکاری و در ارائه نقوش زیبا مهارت داشت. شاگرد معروف وی، میرزا محمدتقی مذهب اصفهانی است که از استادان ممتاز تذهیب دوره‌ی خود بوده است. از آثارش: جلد مقوایی روغنی طلایی با حواشی متن زر که به طرح کتیبه‌ای و برگ انگوری تذهیب شده، با رقم: «ذهبه اقل السادات ابوالقاسم الحسینی اصفهانی 1222»؛ متن و حواشی فرمانی است که تمام متن و حواشی آن و کناره مهر پادشاه را در نهایت استادی تذهیب کرده و به خط تعلیق رقم «مذهب... ابوالقاسم الحسینی الموسوی الاصفهانی 1223» دارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (48 -47/ 1).

حسینی، مهدی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1301 ق)، نقاش. هنرمند رنگ روغنی کار دوره‌ی ناصری بود و در کار تصویر سازی نیز دست داشت. از آثار رقم‌دار او تصویر رنگ روغنی و تا حدی شبیه ناصرالدین‌شاه قاجار است که لباس سلطنتی پوشیده و رقم نهاده: «غلام خانه‌زاد مهدی الحسینی 1301».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1245/ 3).

حکاک باشی شیرازی، حسین

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1290 -1210 ق)، نقاش، حکاک و خطاط. وی اصلا شیرازی از منسوبان آقا محمد طاهر حکاک شیرازی بود. میرزا حسین به آذربایجان رفت و مدت چهل سال در تبریز زندگی کرد و همان جا درگذشت. او در خط نستعلیق و حک خواتم و عمل نقاری و کتیبه‌نگاری و سجع مهر و طغراسازی و ترکیب بندی در عصر خود بی‌نظیر بود. از آثار وی مهرهایی است که برای ناصرالدین‌شاه و بسیاری از شاهزادگان و بزرگان رجال به دست او حک شده و آنچه پول در دوره‌ی وی ضرب شده سر سکه‌ی آن را، او کنده است. لقب حکاک باشی به فرمان ناصرالدین به نام او صادر شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (151/1)، احوال و آثار نقاشان (159/1، 1291/3)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (289/2)، المآثر و الآثار (220).

حکاک، حسن

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، نقاش، حکاک و خطاط. وی برادر حاج میرزا حسین حکاک باشی و از خویشاوندان آقا محمدطاهر حکاک معروف بود. از مردم شیراز و معاصر ناصرالدین‌شاه قاجار بود. او در خط نستعلیق و تقلید آثار و حک مهر و نقاری و کتیبه‌نگاری و تربیت سجع مهر و طغراسازی، مانند برادرش، دست قوی داشت و هنگام تالیف «المآثر و الاثار» (1306 ق)، درگذشته بود.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (138 -137 /1)، احوال و آثار نقاشان (152/1).

حکاک، رجبعلی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، نقاش و حکاک. از سنگتراشان و حکاکان نامی دوره ناصری بود و در آثاری که از زمان ناصرالدین‌شاه قاجار به یادگار مانده، نام این هنرمند نیز جزو مشغولان سرکاری درباری ثبت شده و مقرری مناسبی نیز جهت این حکاک تعیین گشته بود.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (181/1).

حمزوی شیرازی، عبدالوهاب

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س چهاردهم ق)، نقاش و قلمدان‌ساز. از سادات حمزوی شیراز بود و در چهره‌سازی گل و مرغ دست توانایی داشت. از آثار وی قلمدان زیبایی است که در وسط رویه آن، تصویر دختری با لباسهای رنگی ترسیم شده و پایین و بالای آن با گل و مرغ زیبا آراسته شده و حواشی قلمدان نیز منظره‌ی گل و مرغ ساده دارد، با رقم: «عبدالوهاب حمزوی شیرازی 1336».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (350 / 1).

حیدریان، علی‌محمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نقاش، پیکرتراش.
تولد: 1275، اصفهان.
درگذشت: شهریور 24 شهریور 1369.
علی‌محمد حیدریان تحصیلات خود را در مدرسه‌های خرد و آلیانس (فرانسه) ادامه داد و در همان طفولیت پدر خود را از دست داد و تحت تکفل برادرش قرار گرفت.
از ابتدای تشکیل هنرستان نقاشی کمال‌الملک از نخستین هنرجویانی بود که نقاشی را از کمال‌الملک آموخت. وی بعدها در کنار استاد کمال‌الملک به تربیت شاگردان نقاشی پرداخت. وی همچنین از استادان مؤسس هنرکده‌ی نقاشی بود که پس از آن تبدیل به دانشکده‌ی هنرهای زیبای دانشگاه تهران شد. در آن زمان به وی بورسیه‌ای برای سفر به خارج و تکمیل مطالعات و هنر خود اعطاء گردید. در این سفر سه ماه در بروکسل (بلژیک) و سه ماه در پاریس (فرانسه) به سر برد و با آثار نقاشان بزرگ آشنا گردید و به کپی ازآنها پرداخت. بعد از شش ماه بورسیه را ناتمام گذاشت و از پاریس به ایران گشت و مجددا به کار در دانشکده و تعلیم مشغول شد. استاد در سال 1343 به سمت استاد تمام قوت در دانشکده‌ی هنرهای زیبا منصوب گردید و در تاریخ 29 ماه 1346 با توجه به خدماتش به هنر ایران- به عنوان استاد ممتاز دانشکده‌ی هنرهای زیبا انتخاب شد. علی‌محمد حیدریان در تمام زندگی خود هرگز در هیچ نمایشگاه خصوصی شرکت ننمود و اگر هم در نمایشگاه‌های دسته جمعی شرکت می‌کرد با اصرار دوستانش بود. آثار باقیمانده از حیدریان را می‌توان در پنج دسته طبقه‌بندی نمود، تابلوهایی از صورت اشخاص (پرتره) تابلوهایی از مناظر (طبیعی یا فضاهای سربسته مانند اتاق)، تابلوهایی با عنوان طبیعت بی‌جان، تابلوهایی که از آثار نقاشان جهان کپی شده است (مانند کارهای رامبراند، لاسکوئر، رنوار، شیشکین و تی‌سین) و تابلوهای تخیلی استاد مانند تابلوی حضرت موسی (ع) یا تابلوی غدیر خم یا تابلوی حضرت مسیح. از جمله آثار وی می‌توان به این دو موارد اشاره نمود: کپی تابلوی چوپان «میله» (در مجموعه‌ی خانوادگی محفوظ است) و چهره‌ای از پروفسور پاستور (که در موزه‌ی مؤسسه‌ی پاستور پاریس محفوظ است). سبک کار حیدریان کلاسیک، ناتورالیسم و گاهی با رگه‌هایی از

تأثیرات قلم امیرسیونیست ها است.
علی‌محمد حیدریان تا سال 1367 در کارگاه نقاشی خود مشغول به کار بود و به تربیت نقاشان می‌پرداخت. کسانی چون جواد حمیدی، محمود جوادی‌پور، مرتضی ممیز، کیخسرو خروش، پرویز کلانتری و منیر فرمانفرمائیان و بسیاری دیگر از شاگردان وی بوده‌اند.
استاد در اسفند 1368 در خانه‌ی خود زمین خورد و پس از آن از صندلی چرخدار استفاده می‌کرد تا بالاخره در روز 24 شهریور ماه 1369 دار فانی را وداع گفت.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

خانی، محمدمحسن

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1059 ق)، نقاش. وی در مکتب اصفهان و شیوه‌ی رضا عباسی نقش تصویر می‌نمود. این استاد در نقش تصویر و به کار بردن رنگها، بخصوص رنگهای پریده قوی دست بود و در ارائه تناسب و جابه‌جا نمودن اشیاء و جزئیات تصویر مهارت بسزایی داشت. از آثار وی: تصویر آبرنگی دوشیزه‌ای در شیوه‌ی رضا عباسی و معین مصور، که سبویی به دوش نهاده، با رقم: «راقمه محمدمحسن 1059»؛ تصویر پیرمردی که در کنار درختی نشسته، با رقم: «راقمه محسن»؛ تصویر دیگری به همان شیوه که به خط نستعلیق رقم «راقمه میرزا محمدمحسن خانی» دارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1080 -1079/ 3).

خراسانی، محمد معین‌الدین

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، نقاش. اهل خراسان و شاگرد سلطان محمد معروف بود و در کارگاه هنری شاه طهماسب اول به نقش تصاویر اشتغال داشت. از او آثار رقم‌داری مشاهده نشده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1085/3).

خراسانی، مظفر

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، نقاش. از هنرمندان صاحب قلم بود. ظهیرالدین محمد بابرشاه در «تزوک بابری» به تصویف هنری وی پرداخته و هنر او را ستوده و حتی بر بهزاد ترجیح داده است. شاه مظفر در دربار سلطان حسین بایقرا نگارگری می‌کرد و در بیست و چهار سالگی درگذشت. از آثار وی: تصویر حضرت محمد (ص) که سوار بر براق است و در بالای تصویر به خط نستعلیق نوشته شده: «کار نادر العصری استاد شاه مظفر سیاه قلم نقاش خراسانی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1214/3 ،240/1)، گلستان هنر (چهل).

خرسند صفایی، فریدون

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نقاش، طراح.
تولد: 1325، تهران.
درگذشت: 4 خرداد 1363 تهران.
فریدون خرسند صفایی پس از گذراندن دبستان و دبیرستان در سال 1345 موفق به اخذ دیپلم در رشته‌ی طبیعی گردید و پس از طی خدمت نظام برای ادامه‌ی تحصیل راهی انگلستان شد و در سال 1356 موفق به دریافت درجه لیسانس در رشته‌ی طراحی گرافیک گردید. خرسند در طول مدت تحصیل، از سوی دانشگاه مربوطه جایزه‌ها و بورس‌های متعددی را دریافت کرد. او هم چنین علاوه بر بر اخذ لیسانس در رشته‌ی طراحی گرافیک، موفق به دریافت دیپلم از انجمن طراحان و هنرمندان صنعتی انگلستان و لیسانس طراحی تبلیغاتی نیز گردید و در طول تحصیل به فعالیت‌های حرفه‌ای هم اشتغال داشت که از این دوره آثار زیادی در دست است. خرسند در اوایل سال 1357 به ایران مراجعت نمود و در مؤسسه‌ی چاپ و نشر دانش نو مشغول به کار شد و پس از انقلاب اسلامی در مرکز هنرهای تجسمی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی به کار طراحی پرداخت و تا پایان عمر در این مرکز ماند و آثاری را بر جا گذارد که از آن جمله می‌توان به پوسترهای «دومین سالگرد انقلاب اسلامی»، «مدرسه‌ی فیضیه» و «سالگرد سیزده آبان» اشاره کرد.
فریدون خرسند صفایی به سبب ابتلاء به بیماری سرطان درگذشت.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

خرمی نژاد، جمال الدین

قرن:15
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
جمال الدین خرمی نژاد
سال تولد: ۱۹٤٥
متولد: تهران
ساکن: تهران
رشته تحصیلی: نقاشی
پیشینه: فارغ التحصیل از دانشگاه هنرهای زیبای دانشگاه تهران هنرهای تجسمی-نقاشی 1349
تدریس در دانشگاه های علم و صنعت - الزهرا - مجتمع دانشگاهی هنر دانشگاه آزاد و دانشگاه تهران از 1365 تا کنون سمت های جنبی: دبیر جشنواره های تصویرگری کتاب کودک
دبیر نمایشگاه نقاشان رئالیست (موزه هنرهای معاصر)
هنرهای تجسمی جوانان کشور هنرهای تجسمی زنان کشور
عضو هیات انتخاب نمایشگاه دو سالانه کشور
معاون هنری فستیوال هنر ایران در دو سلدورف (آلمان) عضو هیات انتخاب و داوری گل و گیاه شهرداری
عضو هیات انتخاب نمایشگاه بوسنی و هرزگوین(فرهنگسرای نیاوران)
عضو هیات انتخاب و داوری نمایشگاه توسعه صادرات ایران (سازمان نمایشگاه ها)
عضو هیات انتخاب بی نیال نگارگری ایران
موزه هنرهای معاصر
عضو هیاب انتخاب و داوری نمایشگاه های خیریه نمایشگاههای گروهی: در گالری های تهران و نمایشگاههای مختلف در موزه هنرهای معاصر فرهنگسرای نیاوران
مجموعه آزادی
کمک به زلزله زدگان شمال کشور
کنفرانس ادب و هنر ایران جمعا حدود 250 نمایشگاه
یائیز 1383 تالار وحدت نمایشگاههای انفرادی: 1371 و 1372 گالری کلاسیک
1381 گالری والی
یائیز 1383 موزه هنرهای زیبا کاخ سعد آباد تهران نمایشگاههای خارج از

کشور: نمایشگاه پوسترهای جهانگردی ایتالیا 75-1974
بی نیال پوستر ورشو (لهستان) 1976
بی نیال بنگلادش 1986
نمایشگاه جهانی سالانه تصویرگری کتاب کودک بلونیا(ایتالیا) 1989
نمایشگاه بی نیال تصویرگری کتاب کودک براتیسلاوای چکسلواکی 1991
نمایشگاه خانه هنر ایران(پاریس) 1994
نمایشگاه اکراین 1995
نمایشگاه رومانی 1998
نمایشگاه آرت سود (پاریس) 2002
نمایشگاه انفرادی پاریس 2003
نمایشگاه انفرادی یونان 2004
نمایشگاه انفرادی سوئد 2004
نمایشگاه انفرادی لتونی(ریگا) 2004 جوایز: برنده جایزه پوسترهای جهانگردی از ایتالیا 75-1974
برنده جایزه اول طراحی غرفه جهانگردی مکزیک (آکاپولکو) 1974
برنده جایزه اول پوستر دفاع مقدس (اولین بی نیال گرافیک , بخش جنگ) 1366
برنده جایزه و دریافت لوح زرین و دیپلم افتخار از رئیس جمهوری وقت (بمناسبت طراحی پوسترهای جنگ) 1367
برنده جایزه لوح زرین و دیپلم افتخار از کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان 1368 آثار نگهداری شده: موزه هنرهای معاصر تهران
موزه مجموعه فرهنگی آزادی
موزه شهدای تهران
موزه امام علی

خسروی، خسرو

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
خسرو خسروی از نقاشان معاصر ایران است . او مدرس رشته هی طراحی و نقاشی است و در دانشکده های هنر تدریس می نماید . وی دارای سبک خاصی است که ضمن تلاش برای ایجاد سبک های ترسیمی خلاق و بدیع دارای ویژگی های شخصی و درعین حال با جریان تحول جهانی هنرنقاشی است . آثار وی در نمایشگاه های متعددی عرضه شده است .گروه : هنررشته : پژوهش هنرگرایش : نقاشیتحصیلات رسمی و حرفه ای : خسرو خسروی مدرک کارشناسی خود را از دانشکده هنرهای زیبای دانشگاه تهران و کارشناسی ارشد را در رشته پژوهش هنر از دانشگاه هنر اخذ کرد.وقایع میانسالی : ترسیم نقوشی نو از موضوعاتی مثل انسان ، حیوان ، گیاه و ترکیب بندی آنها درفضایی متحد ومنطبق با هم ، با توجه به فضا سازی نقاشی معاصر از ویژگی های آثار جدید خسرو خسروی است که دردوران میانسالی وی رخ داده است.فعالیتهای آموزشی : خسرو خسروی مدرس رشته های طراحی ونقاشی در دانشکده های هنری است .سایر فعالیتها و برنامه های روزمره : خسرو خسروی ابتدا نقاشی را با تمایل به واقع نمایی و شناخت تجسم واقعی آغاز کرد. الگویی که او پیروی می کرد نه تنها درآثارش متجلی بود، بلکه به عنوان یک جریان طبیعی از سوی بسیاری از هنر جویان نقاشی دهه های پس از انقلاب تبعیت می شد.آرا و گرایشهای خاص : خسرو خسروی درفعالیتهای هنری تمام انرژی خود را صرف ایجاد ساختارهای جدید و مبتکرنه با لحاظ نمودن تعاریف عام از گذشته نموده است و باب هرگونه تحول تصویری را که دردرون کلیت و اجزاء سطح اثر رخ می دهد بازگذاشته است تا از این راه هرگونه تحول دردرون خود را به درون اثر منتقل نماید. تلاش درجهت ترسیمی نو از صور نقاشی سنتی با حفظ مضامین اساطیری و شاعرانه از جمله آرای هنری خسروی است که این هدف گاهی به صورت تطبیق نقاشی تجربی و تجسمی با الگوهای سنتی صورت گرفته است .
منابع زندگینامه :http://www.iranologyfo.com/

خلیفه، محمد

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، نقاش. وی در تصویرآفرینی بی‌همتا و بی‌نظیر بوده است. در مرقع امیر غیب بیگ، نام این هنرمند چنین آمده: «و استادان فارس و عراق مثل استاد درویش و خلیفه محمد حیوة و میرمصور و پسر میرسید علی و خواجه عبدالرزاق و... که جمع اطوار و تمامی اطراز این فن بی بدل و به بی مثلی مثل است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (168 -167 /1)، گلستان هنر (چهل، 133).

خلیلی، احمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
احمد خلیلی درسال 1322 در شهر قزوین دیده به جهان گشود. ایشان هنرمند نقاش و نگاره های قهوه خانه یی، می باشد. ایشان در موضوعات مذهبی کار می کرد و همواره سعی داشت قلمی که روی بوم می گذارد حماسه و وقایعی همچون عاشورا را زنده کند. ایشان در 21 تیرماه 1387 دار فانی را وداع گفت.گروه : هنررشته : هنرهای سنتیگرایش : نقاشی قهوه خانه یزمان و علت فوت : احمد خلیلی در 21 تیر ماه 1387 دار فانی را وداع گفت و در قطعه هنرمندان بهشت زهرای تهران به خاک سپرده شد.
منابع زندگینامه :http://www.iranologyfo.com/

خواجوئی، ابوالقاسم

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
از نقاشان زبردست قرن سیزدهم هجری در اصفهان بوده، و تا سال 1288 حیات داشته است.
برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

خویی، علی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، نقاش. اهل خوی و از نقاشان دوره‌ی ناصری بود. از آثار وی: تصاویر چاپی «شاهنامه» است که در دوره‌ی ناصری چاپ شده و در یکی از آن تصاویر، اسیر شدن خاقان چین را به دست رستم نشان می‌دهد و چنین رقم دارد: «رقم میرزا علی خویی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (397 / 1).

خویی، مؤمن محمد

قرن:7
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 622 ق)، نقاش و خطاط. اهل خوی آذربایجان بود. مصور، و احیانا کاتب، نسخه‌ی ارزنده و نفیسی به نام «ورقه و گلشاه» عیوقی است. این نسخه کهن‌ترین نسخه‌ی خطی مصور موجود در سده‌های ششم و هفتم قمری است. اصل نسخه قدیمی در قرن پنجم قمری توسط عیوقی شارع به سلطان محمود غزنوی هدیه شده که عشق قبیله‌ای را در متن کتاب به رشته‌ی نظم درآورده است. شیوه‌ی تصاویر در مکتب تبریز نقش بسته و هفتاد و یک تصویر در هفتاد صفحه کتابت شده است. تاریخ اجرای مینیاتورها و کتابت آن در حدود 622 ق انجام پذیرفته و جمله‌ی تصاویر، کتیبه‌ای نقش بسته یعنی از کنار صفحه به کنار دیگر صفحه امتداد یافته و اندازه‌ی مینیاتورها نیز کوچک است. شیوه‌ی اسلیمی و تذهیب نقاش بخصوص در روی چادرها ابتکاری و زیبا است و خط نسخی و تحریری و رقاعی موضوعات، استادانه است و اثر دست خود نقاش می‌باشد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1242 -1236/ 3).

خیام، محمد

قرن:8
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س هشتم و نهم ق)، نقاش و خطاط. از شیوه‌ی عبدالحی هروی پیروی می‌کرد و دنباله‌رو مکتب چینی نیز بود و در این زمینه از استاد سیاه قلم و استاد شیخی و فضل‌اللّه دیوانه درس می‌گرفت و در شیوه مخلوط ایران و چینی نقش می‌آفرید. استاد محمد در ارائه مجالس رزمی و چهره‌پردازی و پرنده‌سازی قدرت قلم داشت و در خط تعلیق و توقیع نیز ماهر بود. از آثار وی: تصویر سوارکار رزم‌آوری که خود و اسبش مسلح به زره فولادی بوده و با سوارکار دیگری به رزم و ستیز مشغول هستند، با رقم: «نقل از استاد عبدالحی نقاش کمترین بندگان محمد بن محمود الخیام»؛ تصویر قوی زیبایی که یک پای خود را بلند کرده است و به خط تعلیق رقم «محمد بن محمد الخیام» دارد؛ تصویر پهلوانی که سوار بر اسب شده و به اژدهای قوی هیکلی حمله می‌کند، با رقم: «محمد خیام». شش اثر دیگر وی در «احوال و آثار نقاشان» ذکر شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (630 -628/ 2).

خیرخواه، محمد پناه

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دوازدهم ق)، نقاش. از هنرمندان دوره‌ی نادرشاه افشار و در آبرنگ و شبیه‌سازی پر مهارت بود. از آثار رقم‌دار او صورت نادرشاه است که با تمام آرایش و تزیین سلطنتی روی تشک گلدار زراندودی، دو زانو نشسته و به متکای زربفت زیبایی که به کله‌های حیوانات گوناگون مزین شده، تکیه داده است، با رقم: «تصویر شاهنشاه جم جاه نادرشاه بعمل خیرخواه محمد پناه».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (168/1).

داغستانی، محمد

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1070 ق)، نقاش و شاعر. وی به سیاق علیقلی جبادار و محمد زمان نقش می‌آفرید و در صنعت چهره‌سازی قوی دست بود. صاحب «تذکره‌ی نصرآبادی» درباره‌ی وی آورده: از نجبای داغستانست. والد مشارالیه رستم بیک نام و در زمان شاه عباس ماضی کمال اعتبار داشت بعد از فوت او محمد خان بیک در خدمت شاه عباس ثانی نهایت قرب داشت... داغستانی در شعر نیز دست داشت و اشعاری از وی در تذکره‌ها باقی مانده است. از آثار نقاشی وی: تصویر علیقلی خان، یکی از رجال عهد صفوی، با رقم: «نمود معنی صورت بنطق خامه بیان- کمینه چاکر عباس شه محمد خان سنه 1070».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (712 -711/ 2)، تذکره‌ی نصرآبادی (535 -534، 42)، الذریعه (997/ 9)، صبح گلشن (376)، فرهنگ سخنوران (8113).

داوری شیرازی، محمد

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1283/1282 -1238 ق)، خطاط، نقاش، ادیب و شاعر، متخلص به داوری. در شیراز به دنیا آمد. علوم ادبی و عربی و آداب سخنوری و خوشنویسی را در محضر پدر و برادر مهتر خود وقار، آموخت و فنون نقاشی و چهره‌نگاری و نیز زبان و ادبیات ترکی را از شخصی به نام حاجی اسدالله فراگرفت. داوری در سرودن انواع مختلف شعری بویژه قصیده مهارت داشت. خطوط هفت گانه را خوش می‌نوشت و در نستعلیق قوی‌دست بود. صاحب «طرائق الحقائق» مدت دو ماه نزد وی تعلیم خط گرفته است. او همچنین در هنر نقاشی بخصوص آبرنگ، شیرین قلم و صاحب ابتکار بود و تذهیب و آرایش تصاویر را نیکو می‌دانست. دیوان بیگی، مولف «حدیقه الشعراء»، وی را «شمس القلاده‌ی» خاندان وصال دانسته است. از کارهای هنری این استاد، تذهیب و نقاشی «شاهنامه‌ی» فردوسی است که بعدها توسط لطفعلی خان شیرازی و میرزا آقای نقاش تکمیل شد. داوری در زادگاه خود درگذشت و در کنار میرزای سکوت، در حرم شاهچراغ به خاک سپرده شد. «دیوان» اشعار وی در حدود پانزده هزار بیت دانسته‌اند. در بعضی منابع «رساله‌ای در عروض» و کتابی در «معانی و بدیع» و «فرهنگ» بزرگی به زبان ترکی به وی نسبت داده‌اند. از آثار چهره‌پردازی وی: چهار قطعه تصاویر آبرنگی از قیافه رجال برجسته‌ی دوره‌ی ناصری که در مرقعی با خطوط متنوع ترتیب یافته است؛ تصویر محمد شفیع وصال که بر روی تشکی نشسته است. از خطوط او: یک نسخه شش دفتر «مثنوی» مولانا، به قلم کتابت خفی عالی، با رقم:«... و انا العبد... محمد المتخلص بداوری ابن المرحوم وصال... سنه‌ی 1267»؛ یک نسخه «لوایح» جامی، به قلم کتابت خفی خوش، با رقم: «... فی سنه‌ی 1276... و انا العبد داوری بن وصال»؛ یک نسخه «چهار مقاله‌ی» نظامی عروض، به قلم کتابت خوش، با رقم: «... حرره داوری بن وصال غفر له، سنه‌ی 1279»؛ یک نسخه «سحر حلال»، به قلم کتابت خوش، با رقم: «... داوری بن وصال 1282». چهار اثر دیگر وی در «احوال و آثار خوشنویسان» ذکر شده است.[1]
محمد متلخص به داوری سومین پسر وصال از شاعر از قرن سیزدهم (و. 1238- ف. 1282 ه.ق.). وی در 1279 در تهران بود و در شیراز به بیماری دق درگذشت و در بقعه شاه چراغ شیراز مدفون گردید.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] آثار عجم (360 -359)، احوال و آثار خوشنویسان (716 -712 /3)، احوال و آثار نقاشان (715 -713 /2)، اطلس خط (566 -565)، بزرگان شیراز (363)، تاریخ ادبیات ایران، براون (207 -205 /4)، تاریخ هنرهای ملی (987/2)، تذکره‌ی روز روشن (257 -256)، حدیقه الشعراء (613 -604 /1)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (517 -506 /2)، الذریعه (320 -319 /9)، ریحانه (327 -326 /6 ،212 /2)، سرآمدان فرهنگ (352 -351 /1)، شرح حال رجال (188 -186 /6)، طرائق الحقائق (379 -376 /3)، فارسنامه‌ی ناصری (1011 -1008 /2)، فرهنگ سخنوران (334)، لغت نامه (ذیل/ داوری شیرازی)، المآثر و الآثار (205)، مؤلفین کتب چاپی (782 -781 /5)، مجمع الفصحا (299 -293 /4)، مرآت الفصاحه (211 -208)، مکارم الآثار (1070 -1069 /4).

درب امامی، علی

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، نقاش. از سادات هنرمند اصفهان بود و به علت همجواری با امامزاده درب امام به سید درب امامی معروف و شهر شده بود. وی از پایه‌گذاران و مبتکران مکتب کوبیسم که در آن زمانها ناشناخته بوده، محسوب گشته و به ابتکار و ارائه‌ی جوهر ذاتی خود، موفق به کشف مکتبی شده که رقیبان نوپرداز اروپایی بعد از گذشت سالیان متمادی، اندک مختصری در این شیوه اطلاع پیدا کرده و به نام مکتب نوپای کوبیسم در دنیا پخش نموده‌اند. از آثار وی: دو تابلوی رقم‌دار که هر دو به یک سبک و یک موضوع ترسیم شده، مجلس بزم شاه عباس است و به رنگ و روغن تصویر شده است و رقم «بزم شاه عباس، عمل سید علی درب امامی 1207» دارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (232/1).

دردی، ابراهیم

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، شاعر و نقاش. از قصبه موسوم به «سرکان» از توابع همدان بود. در عنفوان جوانی برای تحصیل به همدان رفت و با صادق بیک افشار ارتباط یافت و به آموختن شعر و نقاشی پرداخت. در اندک زمانی تحصیل زیادی کرد و نقاشی خوب و شاعری مقبول شد. در کرمان در آستانه شاه‌ولی گوشه‌نشین شد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (15 /1)، مجمع الخواص (92).

درودی، ایران

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران ایران دَرّودی (۱۳۱۵ -) نقاش برجسته معاصر ایران و جهان که به عقیده برخی پیرو مکتب فراواقع‌گرایی (سورئالیسم) است. او همچنین کارگردان، نویسنده، منتقد هنری و استاد دانشگاه رشته تاریخ هنر است.
همسر: پرویز مقدسی
ایران درودی از برجسته ترین و بزرگترین چهرهای معاصر هنر نقاشی ِ ایران و جهان است. او در ۱۱ شهریور ۱۳۱۵ در مشهد به دنیا آمد. خانواده پدری، نسل در نسل از بازرگانان صاحب نام خراسان بودند و خانواده مادری از بازرگانان قفقاز که در اوایل انقلاب روسیه به ایران مهاجرت کرده بودند. وی در سال ۱۹۵۴ برای تحصیل در رشته نقاشی در دانشکده بوزار در پاریس به تحصیل مشغول می‌شود و در سالهای ۱۹۵۴ تا ۱۹۵۸ به یادگیری هنر در آموزشگاه‌ها و دانشکده‌های گونانگون پرداخت: مدرسه هنرهای زیبای پاریس (بوزار)، مدرسه لوور پاریس، دانشکده سلطنتی بروکسل (ویترای) ، انیسیتوی آر.سی.آی نیویورک (رشته تهیه و کارگردانی برنامه‌های تلویزیون).
خانم درودی همچنین کارگردان و تهیه‌کننده چند فیلم مستند و کوتاه برای تلویزیون بوده‌است. درودی در ۱۹۷۰ به

درویش

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، نقاش. نام اصلی نقاش معلوم نیست و چه بسا ممکن است همان درویش محمد خراسانی باشد. سید احمد آهو چشم در مرقع امیر غیب بیک و در زمان شاه طهماسب اول از این هنرمند تصاویر و تذهیبات شایسته‌ای مشاهده کرده است. اثر رقم‌دار این هنرمند که در توپ قاپوسرای ترکیه موجود است، تصویر اژدهای قوی پیکر و سهمناکی به شیوه استاد میرک است که حواشی آن با تشعیر و حل کاری جانورانی از قبیل شیر و گاو ارائه شده و بسیار استادانه می‌باشد، در بطن کناره‌ها نیز تصاویر درختان سرسبز و مرغان خوش حالت نقش بسته و به خط قلم مویی رقم «عمل درویش» دارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (171 -170 /1)، گلستان هنر (133).

درویش حسین

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، نقاش. از نقاشان خوش دست زمان خود بود. از آثار رقم‌دار وی: تصویر مردی در قیافه‌ی چینی‌ها در لباس رزمی، با رقم: «مشقه درویش حسین نقاش».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (171/1).

درویش خراسانی، محمد

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 928 ق)، نقاش و شاعر. در «تذکره‌ی مجالس النفائس» آمده: «از خراسان است و برادر محمد مومن میرزا، اول رنگ و روغن‌کاری می‌کرد، چون به ملازمت استاد بهزاد رسید، عشق تصویر و نقاشی پیدا کرد. و استاد نیز به تربیت او مشغول شد، و در اندک فرصتی کامل شد، طبع نیک دارد.» از اوست:
کجا مجنون چو من در عشق درد و محنتی دارد
که او از عاشقی چیزی که دارد، شهرتی دارد
تنها اثر رقم‌دار وی، تصویر دو رزم‌آور جنگی در کمال استواری و استادی است که به خط نستعلیق رقم نهاده: «عمل استاد درویش محمد».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1450 -1449 /3 ،172 -171 /1)، تذکره‌ی روز روشن (260 -259)، الذریعه (324/9)، فرهنگ سخنوران (337)، مجالس النفائس (154).

دکنی، رحیم

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1226 ق)، نقاش و قلمدان‌ساز. در زمان سلطنت فتحعلی‌شاه می‌زیست. از آثار وی: صورت نقاش، رحیم دکنی است، با رقم: «15 ربیع‌الثانی 1226- شبیه خود را از دست خود کشیده غلام رحیم دکنی»؛ قلمدان نفیسی که تصاویر افرادی را در سه مدالیون مختلف نقاشی کرده و در بالا و پایین آنها مناظر دل‌انگیز و مجلس‌آرایی ارائه داده و حواشی قلمدان گل و مرغ ریز دارد، با رقم: «رحیم دکنی 1225».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (184/1).

دمیرچی، اسماعیل

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
اسماعیل دمیرچی استاد چاپ و نشر در سال 1312 در تهران زاده شد .وی از سال 1331 به کار در چاپخانه‌های مختلف، از جمله چاپخانه‌های علمی، تابان، بانک ملی و روزنامة اطلاعات پرداخت.در کنار فعالیت در عرصه چاپ ،آموزش و مشاوره در کارگاه های چاپ در سطح ایران را راه اندازی و تاسیس کرد. کتاب"آشنایی با صنعت چاپ" تالیف اسماعیل دمیرچی ، در دوره بیست و یکم انتخاب کتاب سال جمهوری اسلامی ایران از طرف وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی ،به عنوان کتاب سال برگزیده شد.گروه : هنررشته : چاپ و نشرتحصیلات رسمی و حرفه ای : اسماعیل دمیرچی تحصیلات دورة ابتدایی را در تهران گذرانده است.فعالیتهای ضمن تحصیل : دمیرچی از سال 1331 به کار در چاپخانه‌های مختلف، از جمله چاپخانه‌های علمی، تابان، بانک ملی و روزنامة اطلاعات پرداخت.مشاغل و سمتهای مورد تصدی : اسماعیل دمیرچی در طول خدمت سربازی به جهت داشتن تجربه و تخصص در چاپخانة ارتش مشغول به کار شد و سپس در سال 1339 در اولین مدرسة چاپ و حروفچینی نوریانی استخدام گردید. ایشان در طی سالیان متمادی تلاش و تجربه، دارای فعالیت‌ها و خدماتی به شرح زیر بوده است: ـ تأسیس و راه‌اندازی، آموزش و مشاوره در کارگاه های چاپ در سطح ایران؛ ـ فعالیت در چاپخانة روزنامة کیهان و نوریانی، از سال 1340 تا 1359؛ ـ چندین مرتبه اعزام به خارج از کشور جهت گذراندن دوره¬های آموزشی؛ ـ آموزش بانوان در رشتة حروفچینی به سبک نوری در روزنامة کیهان (برای اولین بار). مراکزی که فرد از بانیان آن به شمار می آید : تأسیس و راه‌اندازی، آموزش و مشاوره در کارگاه های چاپ در سطح ایران .جوائز و نشانها : کتاب"آشنایی با صنعت چاپ" تالیف اسماعیل دمیرچی ، در دوره بیست و یکم انتخاب کتاب سال جمهوری اسلامی ایران از طرف وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی ،به عنوان کتاب سال برگزیده شد.چگونگی عرضه آثار : از اسماعیل دمیرچی ده‌ها مقالة فنی در مجلات تخصصی منتشر شده است.

آثار : آشنایی با صنعت چاپ ویژگی اثر : تالیف،این کتاب ، در دوره بیست و یکم انتخاب کتاب سال جمهوری اسلامی ایران از طرف وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی ،به عنوان کتاب سال معرفی و برگزیده شد.این کتاب ، در

دوره بیست و یکم انتخاب کتاب سال جمهوری اسلامی ایران از طرف وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی ،به عنوان کتاب سال معرفی و برگزیده شد. آشنایی با کتاب: آشنایی با صنعت چاپ اسماعیل دمیرچی.ـ تهران: سازمان چاپ و انتشارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، 1381. مؤلف در این کار کوشیده است تا جای خالیِ کتابی ساده اما جامع را در زمینهٔ معرفی صنعت چاپ پرکند. وی در آغاز هر فصل، مجموعه‌ای از منابع مرتبط با موضوعات مطرح شده را برای مطالعهٔ بیشتر فهرست کرده است. همسویی و هماهنگی کامل تصویرها و جدول ها با موضوعات، نشان‌دهندهٔ دقت و اشراف مؤلف در به کارگیری صحیح این عناصر برای انتقال بهتر مفاهیم متن است. اندازه و مکان این عناصر در ترکیب با متن، صفحه‌آرایی جذّابی را فراهم آورده است. کتاب با بیانی گویا و موجز و به زبان سادهٔ علمی به قلم کشیده شده است. استفاده از منابع معتبر علمی و تصویری و نوآوری در شیوهٔ تدوین مطالب و صفحه‌پردازی از دیگر ویژگی‌های ممتاز این کتاب است. 2 اینتر تایپ ذوب سرب کتاب‌های قزل قلعه، جا افتاده و آلبومی از صنایع چوب ویژگی اثر : در دست چاپ

دنیاداری، مه‌کامه

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
تولد: 9 اسفند 1348.
درگذشت: 12 دی 1375.
مه‌کاه دنیاداری به کار نقاشی اشتغال داشت. پیکر وی در بهشت زهرا در قطعه‌ی 88 (هنرمندان و نویسندگان) مدفون است.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

دوست محمد خان

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، نقاش. در دوره شاه عباس دوم می‌زیست و از هنرمندان شبیه‌ساز بود. از آثار وی تصویر استادانه است که از صورت علی قلی خان سردار، معاصر شاه عباس دوم صفوی نقاشی کرده و حواشی این تصویر به خطوط متنوع نستعلیق پیراسته و به تذهیبات و نقوش رنگین آراسته شده است، با رقم:
«نمود معنی صورت به نطق خامه بیان
کمینه چاکر عباس شه محمد خان
سنه 1070»
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (175/1).

دولتشاهی، یحیی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1306 ش)، نقاش. وی جهت هنرآموزی نقاشی به مدرسه کمال‌الملک رفت و ابتدا سیاه قلم را شروع کرد و پس از مدتی که تجربه پیدا کرد و رشته‌های گوناگون را یاد گرفت، در همان مدرسه به تعلیم نقاشی پرداخت و تا سال 1306 شمسی در آن مدرسه فعالیت می‌کرد. دولتشاهی دارای آثار زیادی است از آن جمله، «دوازده تصویر تخیلی برای شاهنامه فردوسی» است که موید هنرمندی وی و امر تصویرگری است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1425/7).

دولت‌یار، امیر

قرن:8
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س هشتم ق)، نقاش. از غلامان سلطان ابوسعید ایلخان مغول و شاگرد استاد احمد موسی، و در سیاه‌قلمی مشهور بود. مولانا ولی‌اللّه که در عصر خویش بی‌نظیر بود از روی انصاف در مقابل امیر دولت‌یار اظهار عجز کرده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (92 /1).

دهلوی، میرحسن

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق). نقاش و مذهب. وی شاگرد و دخترزاده سلطان محمد معروف بود که از شاگردان و همکاران بهزاد به شمار می‌آمد. او در تذهیب و چهره‌پردازی و سایر عوامل تصویرسازی دست پرتوان داشت و جزو نقاشان کتابخانه سلطنتی محسوب می‌شد. این هنرمند، در تربیت و آرایش تاج پادشاهی کوششها نموده و چون رضایت خاطر شاه را فراهم کرده، به دریافت انعام و مواجب کافی نایل شده بود. کریم‌زاده‌ی تبریزی نام وی را در کتاب «احوال و آثار نقاشان» در دو ذیل حسن دهلوی و میرحسین دهلوی آورده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1267/3 ،153/1)، گلستان هنر (142).

دیهیم لاهیجی، علی‌اکبر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1374 ق)، شاعر و نقاش. معروف به خان دیهیم محصص. در شهر لاهیجان دیده به جهان گشود او پس از طی دوره‌ی تحصیل ابتدایی در زادگاه خود و در دوره‌ی متوسطه در شهر رشت به تهران عزیمت کرد. در کالج آمریکایی نام نوشت، سپس در دانشسرای عالی و بعد در دانشکده حقوق به تکمیل تحصیلات پرداخت، پس در رشت اداره دارالانشاء انجمن شهر بر عهده‌اش گذاشته شد. در طی اقامت در تهران در دبیرستان نظام و دانشکده‌ی افسری و دانشگاه جنگ به کار و تدریس مشغول شد. وی در نقاشی و مینیاتور دست داشت و چند تابلو و مینیاتور بر عاج از او دیده شده است. از آثار وی: «دیوان» شعر؛ «چکامه‌ی آذربایجان»؛ «کعبه‌ی عشاق».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الذریعه (336/9)، مؤلفین کتب چاپی (515/4)، نامها و نامدارهای گیلان (346 -345).

ذوالکفلی، شاهین

قرن:15
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
شاهین ذوالکفلی نقاش معاصر استان گیلان است . وی در زمینه طراحی و پژوهش هنر فعالیت می کند . از او آثار جالب توجه ای ارائه گشته است که در نمایشگاه های متعددی عرضا شده اند .
گروه : هنر
رشته : هنرهای تجسمی
گرایش : نقاشی
تحصیلات رسمی و حرفه ای : شاهین ذوالکفلی پس از اخذ دیپلم دررشته علوم تجربی ، وارد دانشکده هنر های زیبای دانشگاه تهران گردید و دررشته نقاشی ادامه تحصیل داد . پس از فارغ التحصیل شدن درسال 1374 ه.ش درشته پژوهشی هنر درمقطع کارشناسی ارشد پذیرفته شده و چندی بعد ،از پایان نامه خود تحت عنوان «صورت و معنا درهنر » دفاع کرده است .
خاطرات و وقایع تحصیل : علاقه به نقاشی درنزد شاهین ذوالکفلی درسال پنجم ابتدایی ازخط خطی کردن حاشیه سفید کتابهای درسی شروع شد . وی به خاطر دارد که یک بارسرک کشیدن همکلاسی ها ،کنجکاوی وی معلم را برانگیخت و معلم دراینجا اورا با یک نصیحت تشویق کرد .
فعالیتهای ضمن تحصیل : شاهین ذوالکفلی درایام دانشجویی به تدریس مشغول بود . و ازسال 1368 شمسی درآموزشگاه های مختلف به تدریس طراحی و نقاشی پرداخته و هم اکنون درکارگاه هنر سروش و اداره ارشاد اسلامی صومعه سرا مشغول به تدرییس می باشد .
استادان و مربیان : شاهین ذوالکفلی دردورانی که کپی کار می کرد ،آقای بهزاد عدالتی تنها کسی بود که تجربه هایش را صادقانه به وی آموخت . بعد از آن دردوران دانشکده نیزاز محضر استادانی همچون نامی پتگر و خانم ایراندخت محصص استفاده کرده است .
مشاغل و سمتهای مورد تصدی : شاهین ذوالفکلی درکارگاه هنر سروش و اداره ارشاد اسلامی صومعه سرا به تدریس مشغول است .
فعالیتهای آموزشی : فعالیت مهم شاهین ذوالکفلی درحیطه پژوهش هنر است . درآن راستا وی معتقد است که در تاریخ هنراستثنایی وجود دارد که ثابت می کند هنر اجتماعی و مردمی تناقضی بابیان هنری متعالی ندارد اما نکته ظریفی در اینجا نهفته است و آن هاله ابهام و ورمز و رازی است که

هنرمند دربطن و اقعیت عرضه شده ،ایجاد می کند و اثررا از حوزه دلالت های خاص و مقطعی بیرون می آورد . به طوری که درهردوره ای می تواند مدلول های تازه ای پیدا می کند . بنابراین ، اجتماعی بودن هنر یقینا به مفهوم گویایی آن نیست .
سایر فعالیتها و برنامه های روزمره : شاهین ذو الکفلی بر این عقیده است که درزمینه شعرو خوشنویسی سیاه مشق هایی داشته و دارد . امارابطه اش با نقاشی درونی تر و حرفه ای تر است . درباره پیوند نقاشی ، با سایر هنرها وی براین نظر است که عناصر زیبا شناسانه هنر نقاشی قرینه هایی را درهنر موسیقی دارد و تناسب وریتم درهر دو هنر باعث ایجاد هارمونی (هماهنگی) می شود .
آرا و گرایشهای خاص : شاهین ذوالکفلی هنرهای تجسمی آثار شیوه سمبوسیم را به خاطر رمز مزگونگی آن بیش ازسایر شیوه ها می پسندد . هر چند از شیوه های دیگر نیز به برخی آثار گویا ، ال گرکو ، دلا کروا و گوستاو مورو علاقه دارد . وی براین باور است که وحدت درونی اثر و کمال نسبی آن درمقایسه با آثار مشابه مهمتر از آن است که نسبت به سبک خاصی تعصب داشته باشیم . او معتقد است که هنر کنشی برای کشف زیبایی و مناسبات درونی واقعیت اسا . او براین باور است که هر تعریفی از هنر ، باید معطوف به عنصرذاتی هنرکه عامل ممیزه آن از غیر هنراست باشد .
جوائز و نشانها : شاهین ذوالکفلی درسال 1368 شمسی درجشنواره دانش آموزان کشور،مقام اول کشوری را دررشته طراحی کسب کرده و درسال 1372 نیز در جشنواره تجسمی جوانان کشوربه عنوان مقام نخست دررشته آبرنگ برگزیده شد .
چگونگی عرضه آثار : شاهین ذوالکفلی نمایشگاههای چندی بر پا داشته است که عبارتند از : 1ـ نمایشگاه انفرادی در آبان 1368 در کتابخانه عمومی شهرستان صومعه سرا 2ـ نمایشگاه انفرادی در مهر 1373 در مجموعه فرهنگی سردار جنگل 3ـ نمایشگاه جمعی در آبان 1374 در مجموعه فرهنگی سردار جنگل 4ـ نمایشگاه آثار دانشجویان کشور در دی ماه 1376 درمحل موزه هنرهای معاصرتهران .
منابع زندگینامه : 1زهره صابری ، مصاحبه باهنرمند نقاش گیلانی شاهین ذوالکفلی ،فصلنامه فرهنگ گیلان ، سال اول ، شماره 2و3، بهار وتابستان 1378، ص61

ذهنی یزدی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، نقاش و شاعر. در «تحفه سامی» آمده که: «از جمله‌ی خوش طبعان یزد است و سر حلقه ارباب سوز و درد، ذهنی صافی و سلیقه‌ای وافی داشت چنان که از این مطلع می‌توانست دانست:
بعد از وفات هر قلم استخوان ما
سربسته نامه‌ای است ز درد نهان ما».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (179/1)، تحفه‌ی سامی (245)، تذکره‌ی سخنوران یزد (133)، جامع مفیدی (464/3)، الذریعه (343/9).

راضی اردستانی اصفهانی

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1112 ق)، نقاش و شاعر، متخلص به راضی. به قولی از خطه اصفهان و به قول دیگر از اردستان بود که علاوه بر شاعری، در نقاشی نیز ماهر و به زمانای نقاش معروف بود. وی ابتدای امر انور تخلص می‌کرد و آخرالامر راضی تخلص می‌کرد. «دیوان» شعر و یک «مثنوی» دارد و از اوست:
گر وحشیانه از روش خلق می‌رمم
عذرم بسی به جاست که آدم ندیده‌ام
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آتشکده‌ی آذر (942/3)، احوال و آثار نقاشان (213 -212 /1)، تذکره‌ی نصرآبادی (297 -296)، الذریعه (347/9)، ریحانه (291/2)، صبح گلشن (170)، لغت نامه (ذیل/ راضی اصفهانی).

رحمان قلی

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، نقاش. وی یکی از نگارگران شیرین قلم و پر استعداد کتاب «انوار سهیلی» بود. این کتاب در سال 1018 ق برای جهانگیر شاه و زیر نظر و مدیریت آقا رضا کاشانی تصویر شده است. از آثار وی: تصویر پادشاهی در کمال مهارت و تردستی است که در رختخواب خوابیده و مورچه‌ای در روی سینه‌اش به وضوح دیده می‌شود، با رقم: «رحمان قلی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (182/1).

رخساز، علی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نقاش.
تولد: 1280، تهران.
درگذشت: 26 آذر 1368، تهران، یوسف‌آباد.
علی رخساز، فرزند میرزا غلامرضا میناساز، در دوازده سالگی راهی مدرسه‌ی صنایع مستظرفه شد. در آنجا سال‌ها در محضر کمال‌الملک به فراگیری هنر نقاشی (رنگ و روغن) مشغول بود و پس از آن نیز به انتقال آموخته‌های خود به علاقه‌مندان پرداخت. او صاحب آثاری در زمینه‌ی رنگ و روغن و سنگ است که برخی از آنها آذین موزه‌های داخل و خارج کشور است. وی نقش‌پرداز حماسه‌های شاهنامه و مبتکر «تابلو سنگ» است. از جمله آثار وی تابلو «شکارچی» بود. از آثار دیگر اوست تابلو سنگ «آسیاب دولاب»، «باغ سعدی»، «گاو بالدار»، «امامزاده قاسم»، «خیام» (این تابلو سنگ در نمایشگاه جهانی بروکسل مدال طلا و دیپلم افتخار را از آن خود ساخت.)
(1368 -1280 ش)، نقاش. وی شاگرد کمال‌الملک بود. در سن دوازده سالگی وارد مدرسه صنایع مستظرفه شد تا اینکه در این هنر چندان رشد کرد که بعدها نقش‌پرداز زیباترین حماسه‌های «شاهنامه» و حتی مبتکر «تابلوی سنگ» گردید. رخساز هیچ‌گاه به قصد تجارت و فروش، قلم بر بوم ننهاد و عاقبت در یک سانحه تصادف در سن هشتاد و هشت سالگی چشم از جهان فروبست. از آثار وی: «تابلوی سنگ»؛ «تابلوی شکارچی‌ها»؛ «آسیاب دولاب»؛ «باغ سعدی» و همین تابلوی باغ سعدی بود که ناگهان او را به صفحه‌ی نخست روزنامه‌ها و محافل هنری آن روز کشانید؛ «گاو بالدار».[1]
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر
منابع زندگینامه :[1] کیهان فرهنگی (س 6، ش 10، ص 65 -64).

رسا مذهب

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1311 ق)، نقاش و مذهب. وی به شیوه کلاسیک اروپایی و ترکی نقاشی می‌کرد. از آثار او: حلیه‌ای بزرگ و مذهب و مزین که علاوه بر خط استادانه، تذهیبی در شیوه کلاسیک دارد، با رقم: «کتبه و ذهبه العاجز عبدکم رسا 1311».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1457/3).

رسام ارژنگی، عباس

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س چهاردهم ق)، نقاش و شاعر. وی در آبرنگ و رنگ روغن مهارت داشت و در تصویر آفرینی گل ومرغ و مجالس بزمی و رزمی خلاق بود و اغلب در شیوه‌ی قاجاری تصویر می‌آفرید. او همچنین در ادبیات نیز دست داشت و شعر را نیکو می‌سرود. از آثار وی: تابلوی با شکوه نادرشاه افشار که در کمال قدرت تصویر شده و یکی از بهترین آثار وی به شمار می‌آید؛ تصویر دختر ایرانی که با حلاوت تمام بین گلهای سرخ جای گرفته و بهترین نمونه ذوقی و قدرت ابتکار نقاش می‌باشد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (185 -184 /1).

رستم علی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س چهاردهم ق)، نقاش. وی درویش مسلک بود و در هنر ناخنی دست پرقدرت داشت. از آثار وی: دسته گل زیبایی که در میانه‌ی آن مرغ درشت هیکلی با بالهای گسترده جلب‌نظر می‌کند و حواشی نیز نقشهای ناخنی دارد. در چهار گوشه‌ی تصویر صورت خورشید خانم دیده می‌شود، با رقم: «یا صاحب کرم رستم علی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (185/1).

رسولی، محمد جلیل

قرن:15
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
محمد جلیل رسولی در سال ۱۳۲۶ ه. ش در همدان متولد شد. از همان کودکی به خوشنویسی علاقه داشت. برای همین وقتی به تهران مهاجرت کرد به صورت نیمه حرفه ای به این کار پرداخت و تاکنون نزدیک به ۴۳ سال است که خوشنویسی می کند. تا به حال حدود ۳۲ نمایشگاه انفرادی در تهران داشته و در کشورهایی همچون انگلیس، ایتالیا، آلمان، چین، ژاپن و... هم نمایشگاه هایی برپاکرده است. هم کار کلاسیک انجام می دهدو هم کارِ مدرنِ نقاشی ـ خط. استاد ایشان در زمینه خوشنویسی، سید حسن میرخانی بودند که در سال ۱۳۶۷مدرک استادی را به وی ارائه دادند. به دلیل این که از همان کودکی عاشق رنگ بود و آثار نقاشی را به دقت بررسی می کرد . او در زمینه خوشنویسی از سرآمدان نقاشی ـ خط نیز محسوب می شود. نقاشی ـ خط یکی از شاخه های هنر ایرانی است که سابقه چندان طولانی ندارد و نگاهی نو به عنصر خط درآثار نقاشی ـ خط داشته است. گروه : هنررشته : خوشنویسیگرایش : نقاشی - خطتحصیلات رسمی و حرفه ای : محمد جلیل رسولی پس از مدتی تحصیل در زادگاه خودهمدان، به تهران آمد و ضمن ادامه تحصیل، به هنر خوشنویسی و نقاشیخط علاقمند شد و به پیروی از سبک استادانی چون میرعماد قزوینی، میرخانی و عبد المجید طالقانی پرداخت. تا آنجا که درسال 1368 مدرک استادی درخط را از استاد سید حسن میرخانی دریافت کرد.خاطرات و وقایع تحصیل : محمد جلیل رسولی اولین نمایشگاه خوشنویسی خود را درسال 1352 برگزار کرد و پس از آن درنمایشگاههای انفرادی و جمعی در داخل و خارج از کشور شرکت کرد.فعالیتهای ضمن تحصیل : محمد جلیل رسولی درحین هنر آموزی، در نمایشگاههای انفرادی و جمعی هنری داخل و خارج از کشور شرکت نموده و شرکت می نماید.استادان و مربیان : محمد جلیل رسولی گرچه از سبک میرعماد قزوینی و عبدالمجید طالقانی پیروی می کند، اما مهمترین استاد وی سید حسن امیرخانی به شمار می رود.مشاغل و سمتهای مورد تصدی : محمد جلیل رسولی به عنوان خوشنویس، چند اثر ادبی از جمله ترجمة فارسی نهج البلاغه، دیوان امام(ره) و شاهنامه فردوسی را کتاب کرده است. وی عضو فرهنگستان هنر جمهوری اسلامی ایرامن نیز می باشد.سایر فعالیتها و برنامه های روزمره : محمد جلیل رسولی به تمرین طولانی و ابداع در زمینة خوشنویسی و

نقاشیخط می پردازد. و آثاری را در این زمینه خلق کرده است.آرا و گرایشهای خاص : محمد جلیلی رسولی در مورد نقاشی-خط میگوید: «نقاشی ـ خط یکی از شاخه های هنر ایرانی است که سابقه چندان طولانی ندارد و نگاهی نو به عنصر خط درآثار نقاشی ـ خط داشته است. در این شیوه، هنرمند از انواع خطوط ایرانی مانند نستعلیق و شکسته نستعلیق، ثلث، نسخ و... استفاده می کند و حتی در این شیوه بسیاری از هنرمندان، از فرم های جدید و مدرن و ابتکاری در نقاشی ـ خط خود استفاده می کنند و با استفاده از رنگ ها و ساختارهای گوناگون و مواد مختلف به خلق اثر می پردازند: «حقیقت این است که بزرگانی چون میرعماد، کلهر، درویش و... هنر خوشنویسی کلاسیک را به حد اعلا رسانده اند و در واقع حرف اول و آخر را در این هنر آنها زده اند و جا برای کسی نگذاشته اند که بگوید من می توانم چنین تغییری در قالب خط یا اندازه حروف و... بدهم. البته، هنرمند خطاط می تواند صاحب سبک باشد و تقلید نکند. برای نمونه سوره حمد را به طریق دیگری غیر از آنچه کلهر نوشته، بنویسد. به هر حال این کار هم سخت است، چون ارزش و بهایی که خوشنویسی در زمان گذشته داشت، اکنون ندارد و آن توجه ها و علاقه هایی که پیش از این وجود داشت، کمتر هست. علت این که من به نقاشی ـ خط روی آوردم، یکی به همین دلیل بود که حرف های نهایی را در خط کلاسیک، بزرگان ما زده اند. از طرف دیگر هنر خوشنویسی با توجه به این نکته ها، به بن بست نرسیده؛ چون خودم به عنوان یک خطاط به بن بست نرسیده ام و این راه را بسیار وسیع و باز می بینم، فقط باید زحمت کشید و در این راه وقت صرف کرد... همیشه بر این اعتقاد بوده ام که تمام هنرها به هم پیوسته هستند و یک هنرمند زمانی پیشرفت خواهد کرد که به تمام هنرها توجه داشته باشد؛ زیرا تک بعدی نگاه کردن، فکر و ذهن انسان را محدود می کند. از طرف دیگر به نظر من اصل هنر، نوآوری است و با نوآوری است که هنر یک هنرمند جاودانه می شود. جوائز و نشانها : محمد جلیل رسولی در سال 1357 در جشنوارهٔ خوشنویسی جهان اسلام در تهران برگزیده شد.چگونگی عرضه آثار : آثار ارزشمند و ماندگار محمد جلیل رسولی در زمینه خوشنویسی و نقاشیخط که در قالب 3کتاب تحت عنوانهای : جان جانان، یادگار عشق و مرقع برگ سبز، و چهار فصل منتشر شده است. سرمشقی برای هنرجویان این هنر می باشد. گالری سیحون، ۱۳۵۲، نمایشگاه انفرادی. گالری سیحون، ۱۳۵۳، نمایشگاه انفرادی. لندن، ۱۳۵۵، نمایشگاه گروهی. تهران، ۱۳۵۶، نمایشگاه انفرادی. نگارخانه شیخ، ۱۳۵۷، نمایشگاه انفرادی. فرهنگسرای نیاوران، ۱۳۵۸، نمایشگاه انفرادی. موزه نگارستان، ۱۳۵۸، نمایشگاه انفرادی. انجمن فرهنگی فرانسه در تهران، ۱۳۵۹، نمایشگاه انفرادی. موزه هنرهای معاصر، ، ۱۳۶۰ نمایشگاه

انفرادی. پاکستان، ، ۱۳۶۰ نمایشگاه انفرادی. برپایی نمایشگاه های متعددی در کشورهای ایتالیا، انگلستان، قطر، کویت، لبنان، سوریه، ترکیه، ژاپن و چین از ۱۳۶۲ اشاره کرد

آثار : 1 جان جانان 2 چهار فصل 3 کتابت ترجمة فارسی نهج البلاغه 4 کتابت دیوان امام(ره) 5 کتابت شاهنامه فردوسی 6 یادگار عشق و مرقع برگ سبز

رسولی، محمد مهدی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
محمد مهدی رسولی نقاش معاصر است . دراغلب آثار وی ، انار به عنوان میوه بهشتی دیده می شود . او نقاشی را تنها به واسطه علاقه اش فرا گرفته و در کنار آن نیز به فیلم سازی نیز پرداخته است . وی آثار خودرا با نثری لطیف به تصویر می کشد .
گروه : هنر
رشته : هنرهای تجسمی
گرایش : نقاشی
خاطرات کودکی : محمد مهدی رسولی درباره کودکی اش نقل می کند : «ما بچه ها ،باید پدرو مادر م و گلدان سفال آبی و بلبل می شدیم نه نفر عید که می آمد، پدر، درجعبه های کوچک چوبی گل می کاشت . بنفشه های زرد وآبی و سرخ و سفید را با سلام وصلوات ،راهی باغچه های اول فروردین می کرد . او بنفشه ها را از چادر نماز مادرم الهام گرفته بود . »
تحصیلات رسمی و حرفه ای : محمد مهدی رسولی نقاشی را تنها به واسطه علاقه اش فرا گرفته است و درکنارآن نیز به فیلمسازی پرداخت . اوآثارش را با نثری لطیف به تصویر می کشد.
فعالیتهای ضمن تحصیل : محمد مهدی رسولی علاوه برنقاشی و فلیمسازی ازنثری قوی برخوردار است به گونه ای که هر کدام از آثارش را با نثری لطیف به تصویر کشیده است . این امور فعالیت های رسولی درحین تحصیل بوده اند.
وقایع میانسالی : محمد مهدی رسولی دراین مورد نقل می کند که « مادرم گاهی حرفهایی می زندکه گویی خدا را دیده است او می گوید چارقدش باهمان نقش های گلنار ، سالی یک باغ انار می دهد . من حرف مادرم را باور می کنم . او وقتی دختر بچه کوچکی بوده ،چارقدش رااز باد گرفته است «این سخنان رسولی است که درباره مادرش آورده است .محمد مهدی در این دوران بود که آثار هنری رابه طرز شدیدی پی گیری کرده است .
فعالیتهای آموزشی : مهمترین فعالیت محمد مهدی رسولی ،نقاشی است . رسولی درآثارش به دنبال حلقه مفقوده ای است که طبیعت و سمبل رابا یکدیگر گره بزند . اسبهای بالدار با صورت های زن و با نجابت مادر زمینی که زایش و برکت را درآغوش دارد ، نمایانگر این خصیصه درکارهای وی

هستند . وی درکنار میل وی به نو آوری ، به هویت ملی و بومی و فرهنگی نیز پای بند است و مضامین دینی و اسلامی را درآثارش جلوه گر می نماید .

سایر فعالیتها و برنامه های روزمره : مهمترین فعالیتها و برنامه های روزمره محمد مهدی رسولی را نقاش وفیلمسازی تشکیل می دهند .

آرا و گرایشهای خاص : محمد مهدی رسولی با الهام از اشعار مولوی سعی دارد که سنت و طبیعت را به هم پیوند زند و برای رسیدن به این هدف از آب و بازی های مرکب برکاغذ خیس مدد می جوید . گل وگیاه نیزدر آثار روی همان نقشهای قالی و باغچه ای است که از کودکی برایش به یادگار مانده است .

چگونگی عرضه آثار : آثار محمد مهدی رسولی درنمایشگاه های متعددی همچون نمایشگاه انفرادی خانه آفتاب ،نگارخانه سبز ، نگارخانه رسولی و نمایشگاه های گروهی درایران ،ایتالیا ، مکزیک ،براتیسلاو ، ژاپن و بنگلادش درمعرض دید علاقه مندان قرار گرفته است .

منابع زندگینامه :منابع :

1مریم دسترنج ،با هنرمندان/گفتگو بامحمد مهدی رسولی ، کیهان فرهنگی ،سال نوزدهم . تیر1381 ، پیاپی 189، ص82

رشید تبریزی، محمد

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1135 ق)، نقاش و خطاط. اهل تبریز بود و در گل و مرغ و چهره‌پردازی، قلمی پرمهارت داشت. وی خط شکسته را نیز خوش می‌نوشت. از آثار او: تصویر آبرنگی بنفشه‌ی کوهی و گل لاله، با رقم‌های: «محمد رشید خان تبریزی 1129» و «محمد رشید تبریزی 1129»؛ تصویر ملا محمدباقر مجلسی، با رقم: «محتاج التفات محمد رشید خان تبریزی 1130»؛ تصویر سه شاخه زنبق گل درشتی که پروانه‌ای را نیز به حالت پرواز در بالای گلها ارائه داده است، با رقم: «هو محتاج التفات محمد رشید خان تبریزی 1133»؛ تصویر گل سیب، با ساقه و بوته‌های زیبا که در سیاه قلم عمل آمده، با رقم: «هو در تبریز... محمد رشید خان تبریزی 1135».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (720 -719/ 2).

رضا قلی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، نقاش. وی در نقاشیهای روغنی و آبرنگ دست داشت و جانورسازی را نیک می‌دانست. از آثار وی: جعبه انفیه‌دانی به اندازه‌ی قوطی کبریت که در رویه آن تصویر شتری پر حالت نقش شده، با: «رقم رضا قلی سنه 1277».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (200/1).

رضای قاجار

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س چهاردهم ق)، نقاش و قلمدان‌ساز. وی شاهزاده پر استعداد قاجاری بود و در شبیه‌پردازی و قلمدان‌سازی دستی بکمال داشت. از آثار او: قلمدان زیبایی که بر رویه آن تصویر بسیار شبیه مظفرالدین‌شاه قاجار نقش بسته و حواشی و جوانب آن از گل و مرغ پرمایه و رنگین آذین شده و حواشی قلمدان طلایی است، با رقم: «کمترین رضای قاجار».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (205/1).

رضوی یزدی، محمدصادق

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1248 ق)، مذهب، نقاش و خطاط. هنرمند ذوفنون بود که خطوط نسخ و رقاع را استادانه می‌نوشت و در جلدسازی نیز تبحر داشت. وی جمله فنون کتابت را از قبیل خط و تذهیب و جدول‌سازی و حل کاری و حتی جلد روغنی و آرایش آن را خود انجام می‌داد و تمام رشته‌ها را پرمایه عمل می‌آورد. از آثار او: ادعیه‌ای به خط نسخ و جلد روغنی مذهب که حواشی آن به خط رقاع است، با رقم: «محمدصادق الرضوی سنه 1246»؛ جلد استادانه ادعیه‌ی نفیسی از «دعای کمیل» که تمام صفحات آن به شیوایی تمام تذهیب و حل کاری شده و به نسخ ممتاز کتابت گشته است، با رقم: «... ابن عبدالحی الرضوی، محمدصادق به محروسة الیزد... سنه 1248».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (900/ 2).

رضوی، محمد امیر

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1274 ق)، خطاط، نقاش و مذهب. از معاصران و مصاحبان غلام محمد هفت قلمی بود. وی جوانی خوش اخلاق و خوش طبع و شیرین زبان بود که در هنر نقاشی، تذهیب، جدول‌کشی، صحافی، علاقه‌بندی و سنگ تراشی مهارت داشت. او نستعلیق را به شیوه‌ی قدما می‌نوشت و در خوشنویسی از روش رشیدا پیروی می‌کرد و خود مجموعه‌ی نفیسی از آثار رشید را جمع آورد و بیشتر آنها را تذهیب و تزیین کرد و کم‌کم شباهت خط او به رشیدا به آنجا رسید که بر خط خود رقم رشیدا می‌نهاد. وی در ماه محرم مجلسی از خوشنویسان تشکیل می‌داد و در باب خط و خطاطان مباحثات و مذاکرات می‌کرد. رضوی در بلوای هندوستان هدف گلوله واقع شد و درگذشت. از آثار وی: یک قطعه در موزه‌ی باستان‌شناسی دهلی، به قلم دو دانگ و کتابت متوسط، با رقم: «مسوده محمد امیر، در سنه‌ی یکهزار و دوصد و پنجاه و هفت هجره النبویه تحریر یافت»؛ تصویر پر زیب و زینت که برای سلطان عالم تهیه کرده و مجموعه‌ی پرحلاوتی از هنر تذهیب و تشعیر است وی در آخر کتاب خود را عبداللطیف خوانده و رقم نهاده: «به تاریخ غره محرم‌الحرام سنه 1276 هجری»؛ از دیگر آثار این هنرمند کتابی زیبا که مینیاتور نیز دارد و یکی از آنها تصویر خود سلطان عالم بوده که در بالای تصویر نوشته شده: «شبیه دست در دست گرفته، فهمانیدن سلطان عالم نواب سرفراز مخلص صاحبه را سنه 1262».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (645 -644 /3)، احوال و آثار نقاشان (652 -651 /2).

رضوی، محمد شفیع

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، نقاش و خطاط. وی سیاه قلم را خوش می‌ساخت و پرداز را استادانه می‌زد. در جانورسازی صاحب ابتکار بود و نستعلیق را خوش می‌نوشت. از آثار این هنرمند، تصویر گاوی است در سیاه قلم که کوهان برآمده داشته و تصویر مرد چوپانی نیز، همراه آن دیده می‌شود و به خط نستعلیق رقم «محمد شفیع رضوی» دارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (897/ 2).

رضوی، محمدحسن

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دوازدهم ق)، نقاش و قلمدان‌ساز. پیرو مکتب نوپای محمد زمان و علیقلی بیگ جبادار بود و به نقش تصویر اشتغال داشت. محمدحسن در قلمدان‌سازی و آبرنگ مهارت داشته و در شیوه‌ی محمد زمان نقش می‌آفریده است. از آثار وی قلمدان شکسته‌ای در شیوه‌ی صفوی است که در بالای آن، تصویر زن جوانی نقش بسته و حواشی و کناره‌های قلمدان پر از گلهای چشم آذین و گوناگون است، با رقم: «محمدحسن رضوی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (699/ 2)، هنر قلمدان (28).

رمزی کاشانی، محمدهادی

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو ح 1040 ق)، نقاش و شاعر، متلخص به رمزی. از مردم کاشان بود. نسب او به ابن‌بابویه قمی می‌رسد. در جوانی شاعری مشهور و صاحب «دیوان» و مدتی در دربار شاه عباس بود، ترک ملازمت سلطان گفت و در اصفهان زندگی پر آرامشی داشت. رمزی از معصاران داود قلی بیگ، مولف «قصص الخاقانی» و صاحب «تذکره‌ی نصرآبادی» بوده است. وی علاوه بر شاعری در فن نقاشی و چوب تراشی هم مهارت داشت. آثار وی: «دیوان» اشعار؛ مثنوی‌های: «رمز الحقایق»؛ «رمز الریاحین».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ ادبیات در ایران (1309 -1306 /5)، تذکره‌ی نصرآبادی (373)، الذریعه (385 -384 /9)، ریحانه (332 -331 /2)، لغت نامه (ذیل/ رمزی)، منظومه‌های فارسی (283 -281).

رمضان، علی

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دوازدهم ق)، نقاش. این هنرمند در تصویرهای آبرنگی بخصوص در شبیه‌سازی دست داشت و در نقاشیهای تزیینی که از جمع حیوانات تشکیل می‌شد، ذوق و قریحه مخصوصی نشان می‌داد. از آثار وی: دو ملائکه زیبا که یکی سوار بر اسب است و دیگری دهنه‌ی آن را به دست گرفته که پخته و پسندیده است، با رقم: «عمل رمضان علی سنه 1190»؛ تصویر استادانه شتری که از جمع انسان و حیوان تشکیل یافته و بلقیس سوار بر شتر شده است و تاجی بر سر نهاده، با رقم: «بلقیس زن سلیمان پیغمبر، قله چهارم از کوه قاف، عمل رمضانعلی سنه‌ی 1190».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (209/1).

روحانی وصال شیرازی، علی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1332 -1257 ش)، خطاط، نقاش و شاعر. وی نواده‌ی وصال شیرازی است که در شیراز به دنیا آمد و در همان جا به کسب علوم قدیمی پرداخت و در فنون ادب مهارت پیدا کرد. او غیر از شاعری در نوشتن خطوط شکسته و نسخ و نستعلیق استاد، و در فن نقاشی از مهارت کافی برخوردار بود. دوبار در سالهای 1288 و 1297 ش به هندوستان سفر کرد و در آنجا کتابی به نام «سفرنامه» نوشت و سرانجام در سن هفتاد و پنج سالگی در شیراز درگذشت. دیگر از آثار وی: نظم «داستان بینوایان ویکتور هوگو»؛ «گلشن وصال»، در شرح حال و آثار دودمان وصال.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آثار عجم (364)، احوال و آثار خوشنویسان (467/2)، اطلس خط (567)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (647 -640 /2)، الذریعه (229/18، 386/9)، ریحانه (337/2)، زندگینامه‌ی رجال و مشاهیر (346/3)، سخنوران نامی معاصر (1592 -1588 /3)، شرح حال رجال (164 -163 /6)، طرائق الحقائق (384/3)، لغت نامه (ذیل/ روحانی شیرازی)، مؤلفین کتب چاپی (250/4)، مرآت الفصاحه (723).

روحبخش عینی، جعفر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نقاش.
تولد: 1317، تهران.
درگذشت: 18 اردیبهشت 1375، تهران.
جعفر روحبخش عینی در کودکی و نوجوانی به هنر علاقه‌مند شد و به همین سبب، جهت‌گیری تحصیلی‌اش به سمت رشته‌های هنری سوق داده شد و پس از طی یک دوره‌ی ابتدایی تحصیل و سال‌های اولیه دبیرستان، به هنرستان هنرهای زیبای پسران تهران وارد شد و در سال 1339 با دریافت مدرک دیپلم به دانشکده‌ی هنرهای زیبای دانشگاه تهران راه یافت. در سال 1346 از بخش هنرهای تزئینی دانشکده‌ی هنرهای زیبا در رشته‌ی نقاشی تزیینی و معماری داخلی با درجه‌ی لیسانس فارغ‌التحصیل شد و سپس برای ادامه‌ی تحصیل در همان رشته‌ی آن دانشکده اقدام نمود و در سال 1348 به دریافت درجه‌ی فوق لیسانس نایل آمد. فعالیت هنری-نمایشگاهی وی به صورت گروهی در تالار رضا عباسی و تالار فرهنگ آغاز شد و در سال 1343 نخستین نمایشگاه انفرادی خویش را برگزار نمود و تا ابتدای سال 1375 در بیش از چهل نمایشگاه معتبر داخلی و خارجی به صورت انفرادی، اختصاصی و گروهی از تهران تا مادرید، برن، ژنو، زوریخ و پاریس شرکت جست.
روحبخش در سال 1371 با خطر از دست دادن بینایی مواجه شد و عمل جراحی پیوند قرنیه با عدم موفقیت روبرو شد و او مجبور به اقامت طولانی تحت نظر پزشک معالج در سوییس شد، اما علی‌رغم مشکل جدی بینایی، در این دوره نیز به مطالعه و خلق آثار همت گماشت، وی پیوسته در نمایشگاه‌هایی که در سوییس برگزار می‌شد شرکت می‌کرد. آخرین نمایشگاه وی در اواخر سال 1374 و اوایل سال 1375 در برن بود و برای سال 1357 نیز از ایشان دعوت شده بود تا در نمایشگاه‌هایی از جمله مونترال کانادا، نیویورک، و موزه‌ی آلبرت ویکتوریا در لندن شرکت نماید که از این پس نمایشگاه‌ها بدون حضور وی برگزار خواهد شد. روحبخش استاد رشته‌های طراحی، نقاشی و چاپ در دانشگاه هنر بود و در طول چهل سال فعالیت هنری و آموزشی شاگردانی را تعلیم داد. وی با الهام از نقوش و هنرهای سنتی ایرانی آثار متنوعی را به وجود آورده است. وی همچنین هنر خویش را علاوه بر نقاشی محض در رشته‌های مختلفی چون: نقش

برجسته بر روی مس، مجسمه، نقاشی دیواری، نقاشی با شیشه رنگی و لیتوگرافی وسعت بخشید که تعدادی از این آثار در مجموعه موزه‌ها و مجموعه‌های معتبر جهان نگهداری می شود. نمایشگاه‌های جمعی و انفرادی استاد روحبخش به شرح زیر است: شرکت در دو نمایشگاه گروهی در تالار رضا عباسی و تالار فرهنگ (1338)؛ نخستین نمایشگاه انفرادی (1343)؛ نمایشگاه اختصاصی در سالن تلویزیون و دانشکده‌ی هنرهای تزئینی (1345)؛ شرکت در دو سالانه‌ی پاریس (1346)؛ نمایشگاه انفرادی در گالری بروجنی (1347)؛ شرکت در دو سالانه‌ی تهران (1348)؛ نمایشگاه انفرادی در گالری نگار (1349)؛ نمایشگاه در گالری مس (1350)؛ موزه‌ی ایران باستان (1351 تا 1353)؛ نمایشگاه اختصاصی گالری لوترک و گالری تهران (1352)؛ نمایشگاه در گراند پاریس (1353)؛ نمایشگاه به همراه آثار لیتوگرافی در بنبادمگ- پاریس (1353 تا 1355)؛ شرکت در نمایشگاه گروه آسیایی (1354)؛ نمایشگاه اختصاصی در گالری سیروس- پاریس (1354)؛ نمایشگاه اختصاصی در گالری بل‌شازده- پاریس (1355)؛ نمایشگاه اختصاصی درگالری روجونگرو- مادرید (1355)؛ نمایشگاه در گالری شهر (1357)؛ نمایشگاه در لیتوگالری (1359)؛ نمایشگاه اختصاصی در محل انتشارات کتاب‌سرا (1361)؛ نمایشگاه در موزه‌ی هنرهای معاصر (1363)؛ نمایشگاه انفرادی در گالری سیحون (1365)؛ نمایشگاه اختصاصی در محل نشر نقره (1368)؛ نمایشگاه انفرادی در گالری نگار (1369)؛ نمایشگاه در مونترو (1371)؛ شرکت هر ساله (1372 تا 1375) در نمایشگاه بزرگ بین‌المللی «اوروآفت» و نمایشگاه اختصاصی هر ساله (تا 1374) در سالن آنتیکه لوزان؛ نمایشگاه اختصاصی در «آوشتات گالری» (گالری شهر برن) (1372)؛ نمایشگاه اختصاصی در گالری اقوم- نیون (1373)؛ نمایشگاه اختصای در برن (1374)؛ شرکت در نمایشگاه جمعی در برن، سوییس (تا ابتدای سال 1375).

جعفر روحبخش عینی به سبب سکته‌ی قلبی درگذشت و کالبد وی در بهشت زهرا در قطعه‌ی 88 مخصوص هنرمندان و نویسندگان به خاک سپرده شد.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

رهی مشهدی، محمود

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، نقاش و شاعر، متخلص به رهی. در مشهد مقدس اقامت داشت و شعر را به سبک قدما می‌سرود. رباعیاتی از او باقی مانده است. مولف «احوال و آثار نقاشان» وی را با شاه محمود نیشابوری، خطاط و شاعر معروف، اشتباه گرفته است. از او است:
تا عشق دو دیده بر تو سیمین بردوخت
بس دل که خدنگ آه بر اختر دوخت
بس رشته‌ی آه آتشین بافت دلم
تا وصل مرقع حیاتم بردوخت
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (240/1)، تاریخ نظم و نثر (526)، الذریعه (395/9)، مجمع الخواص (264).

زرکوب، احمد

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم ق)، نقاش. وی در عصر شاهرخ و بایسنقر میرزا می‌زیست. او به دستور بایسنقر میرزا به ختای (چین) رفت تا طرح باغهای چینی را با خود به ارمغان آورد و به شیوه و هنر چینی آشنا شود. از آثار وی «سفرنامه»ای است که در 822 ق به همراه سفرای منتخب فرمانروایان و شاهزادگان مختلف از قبیل میرزا بایسنقر والی هرات، میرزا الغبیگ والی سمرقند، میرزا سیورغتمش والی غزنه و هند، میرزا ابراهیم شاهرخ والی اصفهان و غیره به چین انجام یافته و پس از دو سال و ده ماه پایان یافته است. این کتاب متضمن آگاهیهای زیادی درباره‌ی رسوم و آداب و ابنیه و البسه‌ی چین است. پارچه‌ی ابریشمی زیبایی در موزه‌ی نیویورک موجود است که طبق روش چینی در مکتب هرات نقش شده و شاید از آثار این هنرمند باشد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (433 -415 / 1)، تاریخ هنرهای ملی (370، 336 / 1)، حبیب السیر (554 / 3)، خوشنویسان و هنرمندان (15)، گلستان هنر (سی و شش، سی و هشت)، هنر عهد تیموریان (399 -398).

زرین قلم، حسن

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم و چهاردهم ق)، خطاط، نقاش و شاعر. خوشنویس تصویرگر بود که به هفت قلم خط و کتابت طغراهای تزیینی تسلط کامل داشت. او در ابتکار و تلفیق خطوط مهارت داشت و در بطن آنها تصاویر مذهبی به وجود می‌آورد آثار نقاشیخط وی بین رجال و اعیان آن دوره بسیار دیده شده است. زرین قلم شعر نیز می‌سرود. از آثار او: مرقعی به قلمهای نستعلیق و نسخ و ثلث و تعلیق و توقیع و طغرایی و شکسته، از شش دانگ تا غبار خوش و متوسط، با رقمهای: «کتبه حسن زرین قلم، شهر صفر سنه‌ی 1301»، «حسن زرین قلم 1312، 1311، 1309، 1306»، «خانه‌زاد آستان همایون... حسن زرین قلم، مداح رکاب... ناصرالدین‌شاه»، «کتبه و مشقه... حسن زرین قلم... سنه‌ی 1307» و «... شهر رجب 1314 حسن زرین قلم... در عهد دولت... مظفرالدین‌شاه».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1261/4، 142 -141 /1)، احوال و آثار نقاشان (153/1).

زرین‌قلم، ابراهیم

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س چهاردهم ق)، نقاش. مردی دانش‌پیشه بود و در آبرنگ و سیاه‌قلم دست داشت. از آثار سیاه‌قلم وی: تصویر زیبا و استادانه‌ای که به قلم پرداز نقاشی شده که تصاویری از مریم و مسیح و کودک خردسالی است و اشعاری در حواشی نوشته، با رقم:
«خواست تا بگذارد از خود یادگاری زد رقم
کلک ابراهیم، دانش پیشه زرین‌قلم»
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (15 /1).

زند، خداداد

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، نقاش. ملقب به میرزا حکیم. از هنرمندان دوره‌ی ناصری و از طایفه‌ی پر شهرت زند بود. وی به علت اطلاعاتی که در طب قدیم داشت، به حکیم معروف شد. خداداد در شبیه‌سازی و آبرنگ پر استعداد و در ارائه جزییات مهارت خاصی داشت. از آثار او: تصویر پر مهابت حضرت علی (ع) به آبرنگ، که با صلابت نشسته و شمشیر ذوالفقار را بر روی پاها قرار داده است. در پشت سر حضرت، دیوار ورودی مسجد و مناره‌ی مثلث شکل آن که به مساجد معمولی شباهتی ندارد، جلوه‌گر است، با: «رقم میرزا خداداد 1277»؛ دو تصویر آبرنگ، با رقمهای: «صورت جانفزای سرکار آقا میرزا خلیل، رقم میرزا خداداد حکیم 1277» و «رقم بنده درگاه شاهنشاه عالم پناه خداداد خان زند 1273».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (166/1)، گلستان هنر (چهل و نه).

زنگنه، رضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
رضا زنگنه هنرمند معاصر بود. او درنقاشی و مینا کاری صاحب تبحربود . مرحوم زنگنه با علوم فقهی و شعر وادبیات نیزآشنا بود واز ایشان چند صد بیت شعرو تعدادی دست نوشته باقی ماند ه است .
گروه : هنر
رشته : هنرهای تجسمی
گرایش : نقاشی و مینا کاری
والدین و انساب : رضا زنگنه دریک خانواده روحانی به دنیا آمد. پدرش حاج محمد غروی اصفهانی معروف به حاج شیخ الرییس و مادرش خانم آغا زنگنه دختر مرحوم حاج ملاعباس معروف به احتشام الواعظین بود .
تحصیلات رسمی و حرفه ای : تحصیلات رضا زنگنه تا سطح سیکل یا سوم راهنمایی بوده ودروس حوزوی هم فراگرفته است . رضا زنگنه در5 سالگی در محضر استاد شکرالله صنیع زاده ، نقاشی و مینا کاری را آموخت و تا 40 سالگی به مینا کاری مشغول بود . وی درپی تحقیق وتفحص زیاد با استفاده از رکوردهای دست ساز خویش و امکانات محدود موفق به نقاشی روی بلور ،نشت رنگها برروی شیشه و درنهایت ذوب رنگ روی بلور گردید .
استادان و مربیان : رضا زنگنه دروس حوزوی را نزد حجه الاسلام احمدی گذرانیده است .
زمان و علت فوت : رضا زنگنه دروم مهر ماه 1379 شمسی بعد ازمدتی بیماری دارفانی را وداع گفت . او را بنا به وصیت خود در منطقه بیابانی زفره به خاک سپردند.
شاگردان : رضا زنگنه به علت خصوصیات و افکار خاص خود وبنا برحالت اعتکافی که همیشه داشت از پذیرفتن هنر جو و شاگرد خودداری کرده و متاسفانه هنر ایشان را کسی فرانگرفته است .
منابع زندگینامه : 1هنرو هنرمندان ،فصلنامه فرهنگ اصفهان .شماره 17و 18 ، زمستان 1379 ، ص 217

زنگنه، یعقوب

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1298 ق)، نقاش. وی در رشته رنگ روغن و شبیه‌سازی دست داشت.
از آثار او: چهره یک مرد قاجاری که گویا شبیه‌سازی شده، با رقم: «یعقوب زنگنه 1298».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1427/ 3).

زینل‌العابدین اصفهانی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، نقاش. اهل اصفهان و شاگرد زیبا نگار استاد مصور و استاد بهزاد بود. تنها اثر رقم‌دار وی، تصویر رزمی اسفندیار با تورانیان است که اسفندیار یکی از پهلوانان دشمن را به قتل رسانده و خیل رزم‌آوران و جنگجویان به مهارت و تردستی تمام تصویر شده، با رقم: «زینل‌العابدین».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (216 -215 /1).

زینی بخاری

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، شاعر و نقاش. مولانا زینی بخاری مردی خوش طبع و نقاشی هنرمند بود غزل را نیکو می‌سرود. در جوانی وفات یافت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ نظم و نثر (628 -627).

سالار السلطنه، نصرت‌الدین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1333 -1260 ش)، نقاش. در نوجوانی با پیشکاری حسینقلی خان مافی به حکومت فارس فرستاده شد. دو سال بعد در سیزده سالگی والی خراسان گردید. در سال 1321 ق به حکومت همدان منصوب و دو سال بعد معزول گردید. پس از آن عازم اروپا شد و در مدت اقامتش در پاریس پرده‌های بسیار ساخت. وی مردی هنردوست بود و نیکو نقاشی می‌کرد و به سبکهای تازه نیز آشنایی داشت. سالار السلطنه عاقبت به سرطان مغز مبتلا شد و پس از یک عمل جراحی در پاریس درگذشت.[1]
نصرة‌الدین میرزا بن ناصرالدین شاه قاجار (ف. پاریس 1333 ه.ش.). وی در شعر و موسیقی دست داشت، و در پاریس پس از عمل جراحی خطرناکی درگذشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] احوال و آثار نقاشان (1387/3)، شرح حال رجال (5/ 316- 317).

سالم کاشانی، عبدالغفار

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، شاعر و نقاش. از مردم کاشان بود. در صنعت تصویر و تذهیب دستگاهی کامل داشت این رباعی از اوست:
یک لحظه غم تو بی‌وفایی نکند
با غیر دل من آشنایی نکند
غم با دل خون گرفته عهدی کرده است
تا او باشد از او جدایی نکند
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تذکره‌ی روز روشن (345)، الذریعه (421/9)، فرهنگ سخنوران (432)، لغت نامه (ذیل/ سالم).

سامی شیرازی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 1264 ق)، شاعر و نقاش. وی در شیراز متولد شد. مدت چهل سال دبیر دبیرستانهای شیراز بود و اکثر جوانان تصحیل کرده امروزی شیراز ادبیات فارسی و تازی را از او آموختند. عمری را به پاکدامنی و صداقت در راه نثر معارف و ارشاد نوآموزان و دانشجویان صرف کرد. سامی در فن نقاشی مخصوصا هنر مینیاتور استاد بود. از آثار وی: «مقامات معنوی»؛ «ادبیات»، در دو مجلد؛ «دیوان» اشعار.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تذکره‌ی روز روشن (347)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (49 -48 /3)، مرآت الفصاحه (269).

ساوجی، امیربیک

قرن:16
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(؟)، نقاش. وی به غیر از حبیب‌اللّٰه نقاش ساوجی است. در کتاب «اکبرنامه‌ی» خطی، راجع به این هنرمند چنین آمده: «ساوجی- امیربیک در نقاشی دستی داشت و گاهی شعر می‌سرود و این شعر از اوست»:
خداوندا ز معنی تنگ دستم
ببخشایی ک من صورت پرستم
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (85/1).

ساوجی، حبیباللّٰه

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، نقاش. اهل ساوه و مردی درویش مسلک بود. به قم رفت و ملازم نواب حسین خان شاملو، حاکم قم شد. سپس با وی به هرات رفت و بعد از آن در سلک نقاشان خاصه شاه طهماسب قرار گرفت.او در تصویرسازی و شبیه‌سازی بی‌نظیر بود. از آثار وی: تصویر دو سوارکار که در نهایت استادی نقاشی شده و رقم «حبیب» دارد. تصویر نقش شتری در رنگ به پشت دارد. با رقمهای: «حبیب» و «عمل فقیر قلاش- حبیب نقاش».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (145 -144 /1)، گلستان هنر (152 -151)، هنر قلمدان (24) .

سبزواری، محمد

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، نقاش و خطاط. اهل سبزوار بود و ملازم سلطان ابراهیم صفوی شد و با او به عراق رفت. در زمان شاه اسماعیل دوم، در کتابخانه‌ی وی مشغول به کار شد، سپس به خراسان بازگشت و به خدمت شاه عباس درآمد، تا در همان جا درگذشت. شیخ محمد شاگرد استاد دوست دیوانه بود و در انواع تذهیب و تشعر و حل‌کاری مهارت داشت و طلای شفاف به کار می‌برد. در جانورسازی و تصویر حیوانات نیز صاحب قلم بود و مناظر بزمی و رزمی را با حالت می‌ساخت. از فرنگی سازی وی که در کتاب «عالم‌آرای عباسی» ذکر شده، اثری مشاهده نشده است. او در کتابت خطوط نیز صاحب قلم بود و نستعلیق را خوش می‌نوشت. از خطوط وی: قطعه‌ای از مرقع مالک دیلمی، به قلم سه دانگ و نیم دو دانگ خوش که به مرکب الوان نوشته شده و رقم «... فقیر شیخ محمد بن شیخ کمال سبزواری... 976» دارد. از آثار نقاشی وی: تصویر شتر و ساربانی که در کناره‌های آن، اشعار خود را درج نموده و در هر بیت آن، نام شتر و حجره گنجانده شده است، با رقم: «مصوره و محرره شیخ محمد فی شهور سنه 964»؛ تصویر مجلس پر جلال معارفه‌ی یوسف است که برای ازدواج با زلیخا تشکیل یافته است و مستخدمان مشغول پذیرایی بوده و نقل و نبات در دستشان دیده می‌شود؛ تصویر اسکندر که در بستر مرگ افتاده و همراهان وی گریه‌کنان به سر و سینه‌ی خود می‌زنند و در افق تصویر درخت تنومند و کهنسالی با شاخه‌های شکسته و آتش گرفته دیده می‌شود؛ تصویر مردی که کلاهی به سر گذاشته و روی آن شال پارچه‌ای بسته است در زمینه‌ی صفحه، تصاویر اسلیمی و برگ و گل و حل‌کاری ترسیم شده و تمام صفحه را در بر گرفته است و رقم «راقمه شیخ محمد» دارد. شش اثر دیگر وی در «احوال و آثار نقاشان» ذکر شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (742 -741 /3)، احوال و آثار نقاشان (1465/3، 255- 253 /1)، تاریخ هنرهای ملی (896 -895 /2)، عالم‌آرای عباسی (176/1)، گلستان هنر (142)، هنر عهد تیموریان (595).

سپهری، حمیده

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 1295 ق)، شاعر، خطاط و نقاش. در خانواده‌ای درباری و روشنفکر تربیت شد. او همسر ملک‌المورخین، پسر ارشد محمدتقی لسان‌الملک سپهر، نویسنده‌ی «مرآت الوقایع مظفری» و «ناسخ التواریخ» بود. از روزگار کوکی هوش و حافظه‌ی نیرومندی داشته و تاریخ، ادبیات، خط و نقاشی را نزد همسر خود فراگرفت. وی همدوره‌ی پروین اعتصامی بود و در سرودن شعر طبع موزونی داشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اندیشه‌نگاران زن در شعر مشروطه (100 -99)، زنان سخنور (135 -131 /3)، مجموعه‌ی گلها (380 -378 /1).

سپهری، سهراب

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
شاعر، نقاش.
تولد: 15 مهر 1307، کاشان.
درگذشت: 3 اردیبهشت 1359، تهران.
سهراب سپهری پس از طی تحصیلات شش ساله‌ی ابتدایی در دبستان خیام کاشان (1319) و متوسطه در دبیرستان پهلوی کاشان (خرداد 1322) و به پایان رساندن دوره‌ی دو ساله‌ی دانشسرای مقدماتی پسران (خرداد 1344)، در آذر 1325 به استخدام اداره‌ی فرهنگ کاشان درآمد. در شهریور 1327 در امتحانات ششم ادبی شرکت نمود و دیپلم دوره‌ی دبیرستان خود را دریافت نمود. سپس به تهران آمد و در دانشکده‌ی هنرهای زیبای تهران به تحصیل پرداخت و همزمان به استخدام شرکت نفت در تهران درآمد که پس از هشت ماه کار استعفا داد. سپهری در سال 1330 نخستین مجموعه شعر نیمایی خود را به نام مرگ رنگ انتشار داد در سال 1332 از دانشکده‌ی هنرهای زیبا فارغ‌التحصیل شد و به دریافت نشان درجه‌ی اول علمی نیز نایل آمد. در همین سال در چند نمایشگاه نقاشی در تهران شرکت نمود و نیز دومین مجموعه اشعار خود را با عنون زندگی خواب‌ها منتشر کرد. آنگاه به تأسیس کارگاه نقاشی همت گماشت. در آذر 1333 در اداره‌ی کل هنرهای زیبا (فرهنگ و هنر) در قسمت موزه‌ها شروع به کار کرد و در ضمن در هنرستان‌های هنرهای زیبا نیز به تدریس می‌پرداخت. در مهر 1334 ترجمه اشعاری ژاپنی از وی در مجله‌ی «سخن» به چاپ رسید. در مرداد 1336 از راه زمینی به کشورهای اروپایی سفر کرد و به پاریس و لندن رفت. ضمنا در مدرسه‌ی هنرهای زیبای پاریس در رشته‌ی لیتوگرافی نام‌نویسی نمود. وی همچنین کارهای هنری خود را به معرض نمایش گذاشت. حضور در نمایشگاه‌های نقاشی همچنان تا پایان عمر وی ادامه داشت. وی سفرهای دیگری به کشورهای جهان نمود. از آن جمله است سفر به ایتالیا (وی از پاریس به ایتالیا می‌رود)، سفر به ژاپن (توکیو در مرداد 1339) برای آموختن فنون حکاکی روی چوب که موفق به بازدید از شهرها و مراکز هنری ژاپن نیز می‌شود، سفر به هندوستان (1340)، سفر مجدد به هندوستان (1342، بازدید از بمبئی، بنارس، دهلی، اگره، غارهای آجانتا، کشمیر)، سفر به پاکستان (1342، تماشای لاهور و پیشاور)، سفر به افغانستان (1342، اقامت در

کابل)، سفر به اروپا (1344، مونیخ و لندن)، سفر به اروپا (1345، فرانسه، اسپانیا، هلند، ایتالیا، اتریش)، سفر به آمریکا و اقامت در لانگ آیلند (1349 و شرکت در یک نمایشگاه گروهی و سپس سفر به نیویورک)، سفر به پاریس و اقامت در «کوی بین‌المللی هنرها» (1352)، سفر به یونان و مصر (1353).
سهراب سپهری مدتی در اداره‌ی کل اطلاعات وزارت کشاورزی با سمت سرپرست سازمان سمعی و بصری در سال 1337 مشغول به کار شد. از مهر 1340 نیز شروع به تدریس هنرکده‌ی هنرهای تزیینی تهران نمود. در اسفند همین سال بود که از کلیه‌ی مشاغل دولتی به کلی کناره‌گیری کرد.
از جمله نمایشگاه‌های نقاشی که یا سهراب سپهری در آنجا حضور داشت، یا نمایشگاه انفرادی وی بودند، می‌توان به موارد زیر اشاره کرد: اولین دوسالانه تهران (فروردین 1337)، دوسالانه‌ی ونیز (خرداد 1337)، دوسالانه‌ی دوم تهران (فروردین 1339، برنده‌ی جایزه‌ی اول هنرهای زیبا)، نمایشگاه انفرادی در تالار عباسی تهران (اردیبهشت 1340)، نمایشگاه انفرادی در تالار فرهنگ تهران (خرداد 1341، دی 1341)، نمایشگاه گروهی در گالری گیل گمش (تهران، 1342)، نمایشگاه انفرادی در استودیو فیلم گلستان (تهران، تیر 1342)، دو سالانه‌ی سان پاولو (برزیل، 1342)، نمایشگاه گروهی هنر معاصر ایران (موزه‌ی بندر لوهاور، فرانسه، 1342)، نمایشگاه گروهی گالری نیالا (تهران، 1342)، نمایشگاه انفرادی در گالری صبا (تهران، 1342)، نمایشگاه گروهی در گالری بورگز (تهران، 1344)، نمایشگاه انفرادی در گالری بورگز (تهران، 1344)، نمایشگاه انفرادی در گالری سیحون (تهران، بهمن 1346)، نمایشگاه گروهی در گالری مس تهران (1347)، نمایشگاه جشنواره روایان (فرانسه، 1347)، نمایشگاه هنر معاصر ایران در باغ مؤسسه‌ی گوته (تهران، خرداد 1347)، نمایشگاه دانشگاه شیراز (شهریور 1347)، جشنواره بین‌المللی نقاشی در فرانسه (وی در این جشنواره به اخذ امتیاز مخصوص نایل آمد، 1348)، نمایشگاه گروهی در بریج همپتن آمریکا (1349)، نمایشگاه انفرادی در گالری بنسن نیویورک (1350)، نمایشگاه انفرادی در گالری لیتو (تهران، 1350)، نمایشگاه انفرادی در گالری سیروس (پاریس، 1351، این نمایشگاه در همین سال به گالری سیحون تهران انتقال یافت)، اولین نمایشگاه هنری بین‌المللی تهران (دی 1353)، نمایشگاه انفرادی در گالری سیحون (1354)، نمایشگاه هنر معاصر ایران در «بازار هنر» (بال، سوییس، خرداد 1355)، نمایشگاه انفرادی در گالری سیحون (1357).
سهراب در آغاز کار شاعری زیر تأثیر شعرهای نیما بود و این تأثیر در مرگ رنگ به خوبی مشهور است و در آثار بعدی او کم‌کم کارش شکل می‌گیرد و شعرش با دیگر شاعران هم دوره‌ی خویش ممتاز می‌گردد. از جمله

مجموعه شعرهای دیگر سهراب سپهری می‌توان به این عنوان‌ها اشاره نمود: آواز آفتاب (1340)؛ شرق اندوه (1340)؛ حجم سبز (1346)؛ هشت کتاب(1356). برخی از اشعار وی در سال‌های 1344 و 1345 در فصلنامه‌ی «آرش» به چاپ رسید.
سهراب سپهری در اردیبهشت سال 1358 در بیمارستان پارس تهران به سبب سرطان درگذشت. طبق وصیت خودش، پیکر وی در صحن شرقی امامزاده علی‌محمد باقر (ع) در قریه مشهد اردهال در کاشان (این صحن معروف به صحن سردار است) به خاک سپرده شد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

سراجای گلپایگانی

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، شاعر و نقاش. خواهرزاده‌ی ترابای خوشنویس بود. در بدو حال نقاشی می‌کرد، بعد نقاشی را ترک گفت و به شعر و عبادت پرداخت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تذکره‌ی نصرآبادی (395 -394)، الذریعه (1219، 436 /9)، صبح گلشن (535).

سراجای نقاش اصفهانی، محمد قاسم

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، شاعر و نقاش. از مردم اصفهان و معاصر مولف «مآثر رحیمی» بود و در فن نقاشی مهارت داشت. در سال 1024 ق مامور جمع‌آوری «دیوان» عرفی شیرازی شد و توانست در یک سال از عهده‌ی این امر برآید و کلیاتی مشتمل بر چهارده هزار بیت از غزل و قصیده و رباعی و مثنوی و غیره فراهم آورد. سراجا در فن موسیقی نیز مهارت داشت و شعر نیز می‌سرود.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (218 -217 /1)، تذکره‌ی روز روشن (351)، تذکره‌ی نصرآبادی (140 -139)، الذریعه (436/9)، صبح گلشن (536)، مآثر رحیمی (1360 -1354 /4).

سفره‌کش، بهرام

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، نقاش. پیرو شیوه‌ی محمدزمان و علیقلی جبادار بود. یگانه اثر رقم‌دار وی: زیباروی صفویه که به شکل و قیافه‌ی زیبارویان ازبک نقاشی شده است، با رقم: «بهرام سفره‌کش 1050».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (106/1).

سلطان احمد جلایر

قرن:8
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(813 -784 ق)، نقاش، مذهب، خطاط، موسیقیدان و شاعر. وی نزد پدر تعلیم دید و در خط نستعلیق دست داشت. در زمان پادشاهی او نقاشی مینیاتور به پایه‌های والاتری از ترقی رسید و نگارگران چیره‌دستی بوجود آمدند. سلطان احمد خود به عربی و فارسی شعر می‌سرود و در تصویر و تذهیب و خاتم‌بندی و موسیقی بی‌مانند بود و شش قلم را خوب می‌نوشت. او در نقاشی شاگرد خواجه عبدالحی بود و از او تصویر آموخت. وی بیست و هشت سال سلطنت کرد و در آخر کار، در جنگ با قرایوسف ترکمان قراقوینلو بر سر تصرف تبرز کشته شد. سلطان احمد از ممدوحان خواجه حافظ شیرازی بوده و از شاگردان و ملازما او می‌توان به خواجه عبدالقادر اشاره کرد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (57 -56 /1)، از سعدی تا جامی (561، 380، 281، 255)، تاریخ ادبیات در ایران (1114، 1113، 1112، 1111، 1025 /3)، تاریخ موسیقی (225، 224، 219، 200 /1)، تاریخ نظم و نثر (773)، تاریخ هنرهای ملی (335 -334 /1)، تذکره الشعراء (343 -341)، دانشمندان آذربایجان (30)، الذریعه (57 /9)، روضه السلاطین (65 -63)، فرهنگ سخنوران (43)، گلستان هنر (پانزده، سی و پنج، سی و شش، 26)، مجمع الفصحا (6 -5 /1)، هنر عهد تیموریان (573)، هنر قلمدان (20 -19).

سلطان اویس جلایر ایلکانی، معزالدین

قرن:8
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(776 -739 ق)، شاعر، موسیقیدان و نقاش. او دومین سلطان جلایر از طایفه‌ی ایلکانان است. در نوزده سالگی، بعد از وفات پدر، در بغداد به تخت سلطنت نشست. اویس، سلطانی شاعر و شعر دوست و عارف مسلک و در سخن‌پردازی شاگرد سلمان ساوجی بود و به او علاقه‌ی مخصوصی داشت و سلمان نیز قصاید و چکامه‌های بسیاری در مدایح و فتوحات این سلطان به نظم آورده است. وی همچنین در انواع هنر اطلاعات کاملی داشت. نقاشی را خوب می‌دانست و از علم موسیقی نیز بهره‌ی کافی داشت. از معاصران او: عبید زاکانی، ناصر بخارایی، خواجوی کرمانی و خواجه حافظ شیرازی را می‌توان نام برد. تصانیف زیادی از وی نقل شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ ادبیات در ایران (1301 ،1008 ،1006 ،273 ،29 -28 /3)، تاریخ نظم و نثر (200 ،198)، تذکره‌ی روز روشن (93)، تذکره الشعراء (293 -292)، دانشمندان آذربایجان (56)، الذریعه (112/9)، روضه السلاطین (63 -62)، فرهنگ سخنوران (110)، گلستان هنر (22)، مجمع الفصحا (3/1)، یغما (س 3، ص 528 -523).

سلطانی کمال‌الدین، بهزاد

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(942 -854 /844 ق)، نقاش، خطاط و شاعر. بنا به روایات متعدد در شهر هرات متولد شد و در آن شهر نشو و نما یافت. استاد از روزگار طفولیت از مادر و پدر دور ماند و نزد میرک تربیت شد. وی از زمان سلطان حسین بایقرا تا زمان شاه طهماسب می‌زیست. بهزاد استاد مسلم و سرآمد مینیاتور ایرانی بود. او با برطرف کردن شیوه محدود و بی‌روح مغول، مکتب مجلس‌آرای پرغنای خود را که زاییده تصورات پرمایه و قدرت معجزنگارش بود، به دنیای تصویرها کشانید. و سبک حقیقت‌جویی (رئالیسم) را در نقش تصویرها عریان ساخت. وی شاگرد خاص سیداحمد تبریزی بود و فن تصویر را از خلیل میرزا آموخت و در زمان شاه اسماعیل ریاست کتابخانه‌ی سلطنتی را به عهده گرفت. در خط و شعر نیز دست داشت. از جمله شاگردان وی: جلال‌الدین میرک اصفهانی، میر مصور، ملا یوسف، مظفر علی، ملا درویش محمد نقاش خراسانی، رستم‌علی و حیدرعلی، خواجه عبدالعزیز، قاسم‌علی و سلطان محمد، تمراز و بهرام‌قلی و غیره بودند. برخی آثار رقم‌دار اصیل وی در کتاب «بوستان» سعدی مضبوط در کتابخانه‌ی قاهره مصر، عبارت‌اند از: «منظره مسجدی با گنبد سبز و کاشی‌کاری مزین و خطوط لاجوردی و طلایی که در کمال مهارت تصویر شده است»؛ «جلسه‌ی تدریس و بحث و مذاکره در مسجد»؛ «تصویر حکایت یوسف و زلیخا»؛ و از دیگر تصاویر او: «تصاویر خمسه نظامی که به سال 900 یا 896 ق تصویر شده است»؛ «تصویر جنگ بر روی جیحون»؛ «مجلس بزم سلطان حسین بایقرا»؛ «منظره‌ی قصر زیبایی در فصل زمستان»؛ «تصویر سلطان محمد خوارزم شاه»؛ «تصویر شیبک‌خان محمد شاه بخت‌خان شیبانی»؛ «تصاویر ظفرنامه‌ی تیموری به خط سلطان محمد نور». بیست و سه اثر دیگر وی در «احوال و آثار نقاشان» ذکر شده است.[1]
(بخش 1) نقاش و مینیاتورساز مشهور اواخر عهد تیموری و اوایل دوره صفوی (و.
بین 844 و 855 ه.ق.) لقب وی کمال‌الدین و از مردم هرات و شاگرد پیر سید احمد تبریزی است. او نخست در دربار سلطان حسین بایقرا بود و امیر علیشیر نوائی وزیر مشوق و حامی او بود. بعدها شاه اسماعیل صفوی وی را از هرات به تبریز برد و او تا اوایل سلطنت شاه طهماسب اول

(930- 984) حیات داشته و پادشاه اخیر نزد او نقاشی می‌آموخته است. مینایتورهای بسیاری به بهزاد منسوب است که اصالت غالب آنها مورد تردید است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] احوال و آثار نقاشان (120 -106 /1)، پیدایش خطاطان (101)، تاریخ اصفهان (288)، تاریخ برگزیدگان (483 -481)، تاریخ نظم و نثر (338) تاریخ هنرهای ملی (882 -825 /2 ،442 ،268 -267 /1)، حبیب‌السیر (362/4)، خوشنویسان و هنرمندان (103 -100 18، ،16)، دایرةالمعارف فارسی (479 -478 /1)، سرآمدان فرهنگ (238/1)، شرح حال رجال و مشاهیر (493 -490)، کارنامه‌ی بزرگان (112 -111)، گلستان هنر (چهل، 136 -134)، مناقب هنروران (121 104،)، هنر عهد تیموریان (60 -52).

سلطانی، عبدالله

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، نقاش. هنرمند پراعتباری بود و گویا در دربار پادشاهی قرب و منزلتی داشته که خود را سلطانی خوانده است. بیشترین آثار وی، در سبک بخارایی و شیوه‌ی خراسانی انجام یافته و در بعضی موارد با خط شاه محمود نیشابوری نیز همراه بوده است. از آثار وی، تصویر شاهزاده‌ی جوانی است که در باغی نشسته و منظره‌ی صحرا و درختان سرسبز و گلدار و کوهها و مناظر ابرها در زمینه‌ی لاجوردی جلوه می‌نماید، با رقم: «صوره عبدالله»؛ تصویر دو جوان که به گفتگو مشغول هستند، با رقم «عبدالله» تصویر پیرمردی که با زن محجبه‌ای مشغول صحبت است و در 983 ق و در شیوه‌ی بخارایی عمل آمده است، با رقم: «عبدالله»؛ تصویر دختری که لباس آبی گلداری به تن کرده و در حواشی، خطوط شاه محمود نیشابوری جلب‌نظر می‌کند، با رقم: «صوره عبدالله سلطانی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (317 -315 / 1).

سلیم تبریزی، محمد

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1071 ق)، نقاش. اهل تبریز و از مینیاتورسازان شیرین قلم بود. از آثار وی: مجلس تصویرسازی و منظره‌پردازی زیبایی، در یک نسخه از «دیوان» حافظ که به سال 1049 ق کتابت شده و رقم این هنرمند را در بر دارد؛ ارائه‌ی تنه‌ی پر استقامت درختی که شاخه‌ها و شکوفه‌های سرسبز و زیبایی داشته و پرنده‌ای در بالای درخت به آوازخوانی مشغول است، با: «رقم ذره بیمقدار و کمینه خاکسار، محمد سلیم تبریزی سنه 1071».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (827/ 2).

سلیم قلی

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، نقاش. از آثار وی دو تصویر از تصاویر کتاب «انوار سهیلی» است که در سال 1018 ق زیر نظر و مدیریت آقا رضا کاشانی تهیه شده که یکی تصویر سوارکاری است که شکارچی و شیر را با یکدیگر به قتل رسانده و به اجساد افتاده‌ی آنها نگاه می‌کند. زمینه‌ی نقاشی و مناظر درختان اطراف استادانه است و رقم «سلیم قلی» دارد؛ تصویر دوم: یکی از پادشاهان پر جلال هند که در آرایش سلطنتی تاجی به سر نهاده و به روی تخت نشسته است و مستخدم مخصوص مشغول بادزدن شاه است. در گوشه‌ی دیگر، دو شتر و یک فیل و یک اسب با سورچی‌های مخصوص دیده می‌شود. مناظر پر گل و ریحان و درختان زیبا و سرسبز باغ به استادی کامل ترسیم شده و رقم «سلیم قلی» دارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (226/1).

سمرقندی، محمد مراد

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، نقاش. اهل سمرقند بود. در آن ولایت نشو و نما یافت و به خلق تصاویر اشتغال داشت. وی در منظره‌سازی و چهره‌پردازی و نقش جانوران و ارائه‌ی مجالس بزمی و رزمی خوش دست و شرین قلم بود و حاشیه‌گیری و گل‌آرایی کنار صفحات را نیز پر زینت می‌ساخت. از آثار وی: تصویر حواشی قطعه مینیاتور زیبایی است که منظره‌ی یک باغ مصفا را نشان می‌دهد، بارقم: «عمل محمد مراد سمرقندی»؛ تصویری در شیوه بخارا، که در این اثر پرکار منظره‌ی باغی است که حواشی قطعه نیز آرایش گل و برگ و تصویر افراد و پرندگان رادربر دارد، با: «رقم محمد مراد سمرقندی»؛ نقش فیل با فیل بان که جثه فیل را از اشکال انسان و حیوان و پرندگان، در جمع یکدیگر ترتیب داده و رقم نهاده است: «محمد مراد سمرقندی». چهار اثر دیگر وی در «احوال و آثار نقاشان» ذکر شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1083 -1082 /3).

سمرقندی، محمد نادر

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، نقاش. از دوران کودکی و زندگی ایام جوانی وی که احتمالا در سمرقند سپری شده، اطلاع دقیقی در دست نیست، ولی آنچه مسلم است، او در اواسط قرن یازدهم قمری در هند اقامت داشته و در آن ولایت به نقش تصویر اشتغال داشته است. محمد نادر در شبیه‌سازی و چهره‌پردازی دقیق و ریزه‌کار بود و گل و مرغ را زنده و باطراوت می‌کشید. علاوه بر این، در صنعت تذهیب و تشعیر سررشته کامل داشت و آرایش و پیرایش حواشی را نیز شخصا انجام می‌داد. از آثار وی: تصویر تمام قد و طراحی استادانه خلیل‌اللّٰه خان، با رقم: «عمل محمدنادر السمرقندی»؛ تصویر شیخ محمد نواب، که ریش پرپشت و توپی داشته و حالت صورت و چهره‌سازی وی استادانه است، با رقم: «عمل محمدنادر السمرقندی»؛ تصویر طراحیهای بدن انسان و صورت عزت خان، با رقم: «عمل محمدنادر السمرقندی»؛ تصویر باز شکاری با چنگالهای بزرگ که در مقابل یک گل زیبا قرار گرفته است، با رقم: «عمل محمدنادر السمرقندی». هشت اثر دیگر وی در «احوال و آثار نقاشان» ذکر شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1090 -1089 /3).

سمنانی، زین‌العابدین

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1321 ق)، نقاش. وی نقاش ساده‌کار و متوسط سمنانی بود که در شیوه‌ی بخصوص خود و شیوه‌ی قهوه‌خانه‌ای تصویر می‌ساخت. از آثار وی: نقوش کاشیهای سر در بازار سمنان است با تصاویر دو شیر متقارن که شمشیر به دست گرفته و با تاج سلطنتی مظفری که در زیر آن ابیاتی به خط نستعلیق نوشته شده، با رقم: «عمل زین‌العابدین سمنانی 1321».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1459 -1458 /3).

سمیرمی نقاشباشی، محمدباقر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1352 -1283 ق)، نقاش و شاعر، متخلص به صدقی. ملقب به نقاشباشی. وی در سمیرم به دنیا آمد و همان جا نشو و نما یافت. سپس برای کسب هنر مورد دلخواه خود به اصفهان آمد. سمیرمی که پدرش از باغبان ظل‌السلطان بود بااستعداد سرشاری که از نوجوانی در نقاشی داشت مورد تشویق آن شاهزاده قرار گرفت و از او لقب نقاشباشی دریافت کرد. این هنرمند در رشته‌های گوناگون نقاشی از قبیل: رنگ و روغن، آبرنگ، سیاه قلم، طراحی، شبیه‌پردازی، جانورسازی، گرفت و گیر حیوانات و منظره‌سازی و ابداع رنگهای متنوع و زیبا استعداد فراوان داشت. وی در قلمدان سبکی کاملا مشخص و ابتکاری دارد که به هیچ یک از استادان دیگر شبیه نیست. او اشعار را نیز نیکو می‌سرود و از اعضاء انجمن ادبی شیدا در اصفهان بود. صاحب «هنر قلمدان» آورده که سمیرمی در سال 1316 ش در قید حیات بوده است. از آثار وی: تصویر رنگ و روغنی آقا نجفی معمم اصفهانی که در کمال استادی است و رقم «احقر عباد میرزا محمدباقر نقاشباشی سمیرمی 1318» دارد؛ قاب آینه که مجالسی از تصاویر تمام قد اسفندیار و گشتاسب است که در محلی قرار گرفته و پشت سر آنان مناظر کوهها و درختان زیبا جلب نظر می‌کند، با رقم: «سمیرمی 1320»؛ قلمدان تصویر نورعلیشاه که در بالا و پایین آن، پرندگان زیباو رنگینی نقش شده و آیتی از زیبایی است، با رقم: «303 سمیرمی 1327». در «احوال و آثار نقاشان» به شش اثر دیگر وی اشاره شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (666 -664 /2)، تاریخ هنرهای ملی (1007 -1006 /2)، تذکره‌ی شعرای معاصر اصفهان (304)، الذریعه (605/9)، فرهنگ سخنوران (555)، هنر قلمدان (165 -163).

سمیعا بروجردی، حسینعلی بیگ

قرن:16
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(؟)، نقاش. اهل بروجرد بود و در آبرنگ و طراحی دست داشت. تصویر اسب نحیف و لاغری از این هنرمند در کتابخانه گلستان مضبوط است که به سبک و ابتکار خاصی ترسیم شده و به خط شکسته غبار رقم «حسینعلی بیگ سمیعا بروجردی» دارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (161/1).

سناءاللَّه

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم ق)، نقاش. وی یکی از تصویرگران شصت و نه مینیاتور است که با عده‌ای دیگر از هنرمندان عصر برای سلطان یعقوب آق‌قوینلو و امیرعلیشیر نوایی در هرات ساخته شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :هنر عهد تیموریان (573 -572).

سهیل شیرازی، لطف‌اللّه

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1313 ق)، نقاش، خطاط و شاعر، متخلص به سهیل. در دوره‌ی ناصری می‌زیست و اهل فسا بود و به میرزا سهیل شیرازی شهرت داشت. وی در خوشنویی و شعر و نقاشی دست داشته است. از او آثاری در زمینه‌ی نقاشی دیده نشده است. این بیت از او ست:
گاه از هجر تو نالم، گهی از زاری دل
حال دل را به که گویم که کند یاری دل
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آثار عجم (559)، احوال و آثار نقاشان (560/2)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (208/3)، گلستان هنر (پنجاه و دو)، مرآت الفصاحه (286 -285).

سیدالشعراء

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1322 ق)، نقاش. نام اصلی این هنرمند معلوم نیست، زیرا در چند اثر گوناگون که از این هنرمند دیده شده، در تمام آنها خود را سیدالشعرا معرفی کرده و نام واقعی خود را ذکر نکرده است. او نقاشی آبرنگ کار بود و در سیاه قلم و رنگ روغنی دست داشت. از آثار وی: تصویر رنگ و روغنی یکی از رجال قاجاری، با رقم: «سیدالشعراء»؛ تصویر آبرنگی دختر جوان و شادابی که لباس ایرانی به تن کرده و مشغول نواختن ضرب است، با رقم: «سیدالشعراء»؛ اثر سیاه قلمی این هنرمند، تصویر شورش سپاه کابل بر ضد موژر کیوناری، سفیر انگلیسی، است که سربازان شورشی با تمام سورسات جنگی به سفارت حمله کرده و ماموران سفارت نیز به دفاع از خود برخاسته‌اند. منظره شهر کابل و قیافه سربازان دیدنی است و بر روی یکی از آجرهای سفارت رقم «عمل سیدالشعراء 1322» دارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (231 -230 /1).

سیدی احمد نقاش

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم ق)، نقاش. وی از نقاشان عهد تیموری بود. بایسنقر میرزا، وی را از تبریز به هرات فراخوانده و در کتابخانه‌ی خویش گمارده بود. او همچنین مورد تشویق سلطان حسین بایقرا و وزیرش، امیرعلیشیر نوایی، بود.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (53/1)، تاریخ هنرهای ملی (337/1)، گلستان هنر (سی و هفت، سی و نه)، هنر قلمدان (21).

سیفاء زرکش

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، نقاش و صوفی. صاحب «جامع مفیدی» درباره‌ی وی چنین آورده: «به جودت طبع وحدت ذهن شهرت تمام دارد در بدایت حال چندگاه به کسب زرکش اشتغال نموده در آن فن بی‌مثل گشت و بعد از آن اوقات به دانستن علم سیاق مصروف داشته مهارتی به هم رسانید و در اوایل ایام جوانی روش صوفیه را پیشنهاد همت ساخت و به اصفهان شتافت و دست ارادت به متابعت شیخ‌المشایخ خراسان شیخ محمدعلی صفوی مشهدی‌زده در سلک مریدان آن جناب انتظام یافت...».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (235/1)، جامع مفیدی (510/3).

سیمی نیشابوری، محمد، عبداللّه

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم ق)، نقاش، مذهب، خطاط و شاعر. وی در مشهد سکونت داشت و مکتب‌داری می‌کرد. سیمی از کاتبان دربار بایسنقر میرزا و شاگرد جعفر بایسنقری بود و هفت قلم را خوش می‌نوشت. شعر را نیز نیکو می‌سرود و در سرعت قلم بی‌نظیر بوده است. در معماری و رنگ‌آمیزی و مرکب‌سازی و افشان‌گری و تذهیب و رنگ کاری کاغذ سررشته داشت و در بعضی از این هنرها رسالاتی تالیف کرده و معمیات او متداول بوده است. از شاگردان وی عبدالحی منشی استرآبادی بود. بنا به روایتی در یک شبانه‌روز دو یا سه هزار بیت به نظم درآورد و یکصد و بیست مکتوب شد که هر یک ده سطر بوده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (750 -749 /3)، احوال و آثار نقاشان (887 -886 /2)، اعیان ا لشیعه (326/7)، پیدایش خط و خطاطان (136 -134)، تاریخ ادبیات در ایران (235 -234، 194، 171 /4)، تاریخ نظم و نثر (787، 299)، تذکره الخطاطین (169 -157 /1)، تذکره‌ی روز روشن (386 -385)، تذکره الشعراء (469 -464)، جامع مفیدی (836 -835 /3)، حبیب السیر (62/4)، خوشنویسان و هنرمندان (33)، الذریعه (489 -488 /9)، طرائق الحقائق (106/3)، فرهنگ سخنوران (483)، گلستان هنر (سی و نه، 59 -58)، مطلع الشمس (435 -434 /2)، مناقب هنروران (114، 58 -57).

شادمان

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دوازدهم ق)، نقاش. از هنرمندان زیبانگار عصر خود بود. تنها اثری که از او دیده شده، تصویر آبرنگ دختر جوانی است که لباس گلداری به تن کرده، و به شیوه‌ی وهبی لونی، نقاش معروف عثمانی، نقاشی شده است، با رقم: «خواجه شادمان ».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (168/1).

شاذی

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 607 ق)، نقاش فلزات. از آثار این هنرمند: قلمدان کشویی نقره‌کوب فولادی مثلثی شکل، که رویه و زیر آن با ترسیمان اسلیمی و دایره‌ای، اشکال زیبایی ترسیم شده و در کناره‌ها نیز جملاتی به خط کوفی تزیینی دیده می‌شود. در سینه‌ی روبرو و پشت قلمدان رقم «عمل شاذی نقاش فی شهور سنه سبعه و ستمائه» دارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (237/1).

شاکر اصفهانی، محمد قلی

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، نقاش و شاعر، متخلص به شاکر. وی ساکن عباس‌آباد اصفهان بود و در فن زرگری و نقاشی بی‌مانند. در سرودن شعر طبعی موزون داشت. از اوست:
ای بدر مشوغره به این کهنه و نو
حسنی که نه قرار باشد به دو جو
اینست رسیده ماه من روی مساز
جوهری‌داری بایست باریک مشو
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1072/3)، تذکره‌ی نصرآبادی (392)، دانشمندان آذربایجان (187 -186).

شاملو، مرتضی قلی

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1053 ق)، نقاش، خطاط و شاعر، متخلص به مرتضی. از بزرگان طایفه‌ی شاملو بود که در زمان شاه صفی سمت ایشیک آقاسی باشی دیون و دیوان بیگی یافت و در زمان شاه عباس دوم به رتبه‌ی قورچی‌باشی رسید. بعد به علتی معزول و پس از مدتی انزوا به حکومت اردبیل معین شد. او همچنین در عصر شاه سلیمان صفوی به حکومت قم رسید. این هنرمند از پیشوایان خط شکسته نستعلیق بود و بنا به روایتی خط شکسته را از خط نستعلیق استخراج کرده و تصرفاتی در آن به عمل آورده است. وی را از استادان میرزا شفیعا می‌دانند. او دوستدار شاعران و معاشر آنان بود و خود نیز شعر می‌سرود و «دیوان» او قریب چهار هزار بیت است. از خطوط وی: یک قطعه به قلم کتابت خفی و غبار خوش، با رقم: «بتاریخ... سنه‌ی 1053 مرتضی قلی ابن‌حسن شاملو». از آثار نقاشی وی: تصویر شیر خوابیده‌ای، به سیاه‌قلم، با رقم: «مرتضی قلی شاملو»؛ تصویر شتری که به نازک قلمی عمل آورده و امضای طغرایی خود را ذیل آن قرار داده است؛ تصویر معلم و نوجوانی که تا حدی به شیوه‌ی رضا عباسی است، با رقم: «مرتضی قلی شاملو».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آتشکده‌ی آذر (87 -86/ 1)، احوال و آثار خوشنویسان (1278/ 4)، احوال و آثار نقاشان (1145 -1144/ 3)، پیدایش خط و خطاطان (162 -161)، تاریخ ادبیات در ایران (1307/ 5)، تذکره‌ی روز روشن (732 -731)، تذکره‌ی نصرآبادی (24 -23)، الذریعه (1027/ 9)، فرهنگ سخنوران (833)، مجمع الفصحا (114/ 1).

شاه قراتاش، احمد

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1212 ق)، نقاش. از اهالی قره‌داش قفقاز بود. وی در هنر تذهیب و نقاشی و جلدسازی مهارت داشت. از آثار این هنرمند: دو جلد قالبی چرمی که رویه‌ی هر دو، علاوه بر خط نستعلیقی که بر روی آن کتابت شده، انواع تزیینات گوناگون و گل‌های متفرقه نیز دیده می‌شود که در نوع خود استادانه است. یکی از آنها چنین رقم دارد: «عمل حاجی احمدشاه بن شیخ علی قراتاش 1212». با درج کلمه‌ی «عمل» معلوم می‌گردد که قالب فلزی جلد را نیز خود هنرمند ساخته و در حک و نقر فلزات سخت نیز، دستی پر قدرت داشته است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1442 /3).

شاهرخشاهی، رضاقلی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، نقاش و خطاط. از دراویش بود و از هنرمندان زبردست ناخنی به شمار می‌رفت. از آثار ناخنی وی: تصویر جنگ و گریز دو باز شکاری که پرهای سبک بال آنها در هوا پخش شده با رقم: «رضاقلی شاهرخ شاهی 1275»؛ یک مرقع ناخنی از تصاویر ممتاز و خطوط عالی، که خطوط آن به قلم شش دانگ و چهار دانگ عالی است، با: «رقم بنده‌ی کمترین درگاه، رضاقلی شاهرخشاهی 1276»، که ظاهرا باید از ملازمان دربار ناصرالدین‌شاه قاجار بوده باشد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (212 -211 /1)، احوال و آثار نقاشان (200/1).

شاهرخی، محمدعلی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
تولد: کرمان.
درگذشت: 1367، کرمان.
محمدعلی شاهرخی فرزند حسن‌خان، از پنجاه و دو سال پیش در کار نقاشی فرش بوده است.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

شایسته، صدرالدین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نقاش، خطاط.
تولد: 1279، شیراز.
درگذشت: 14 مرداد 1362، شیراز.
سید صدرالدین شایسته، فرزند سید علیرضا، علوم دینی را نزد پدر و علمای دیگر شیراز تا درجه‌ی اجتهاد آموخت. نزد سید میرزا محمدنصیر حسینی شیرازی معروف به فرصت شیرازی (ملقب به فرصت‌الدوله) حکمت و ادبیات و نقاشی و نزد میرزا محمدتقی مذهب‌باشی خط و تذهیب را فراگرفت.
سپس به تهران آمد و در مدرسه‌ی صنایع مستظرفه نزد کمال‌الملک به فراگیری نقاشی و مجسمه‌سازی پرداخت. پس از چند سال به دریافت پایان‌نامه و گواهی‌نامه از کمال‌الملک نایل آمد. پس از استعفای کمال‌الملک از مدرسه‌ی صنایع مستظرفه در سال 1306 به شیراز بازگشت. ابتدا در منزل به نقاشی و تعلیم آن پرداخت. سپس در سال 1308 در مدارس شیراز به هنرآموزی نقاشی مشغول شد. در سال 1309 مجددا به تعلیم نقاشی در منزل پرداخت. در سال 1316 به خدمت دائم تن داد و در وزارت فرهنگ مشغول به کار شد و به شغل دبیری اشتغال داشت. وی در بهمن 1341 بازنشسته شد.
شایسته در کلیه‌ی رشته‌های نقاشی از نقاشی هفت رنگ گرفته تا تذهیب و رنگ و روغن توانایی داشت و در نقاشی با آبرنگ نیز تبحر داشت. مضامین تابلوهایش بیشتر رمانتیک تاریخی بود. از آثار اوست: تابلو «کریم‌خان و وزیرش آقا باباخان»، «شمایل کریم‌خان»، «شمایل آقا لطفعلی‌خان زند».
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

شبیه‌ساز، قدرت‌الله

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، نقاش. از آثار وی تصویر زن جوانی است به نام ضیاءالسلطنه که کلاه مخصوصی به سر گذاشته و موی باریک و بلند خود را به طرز خاصی پیچیده و به گوشه کلاه آویزان کرده است. حواشی قطعه، تذهیبهای ساده‌ای دارد، با رقم: «عمل قدرت‌الله». به گفته صاحب «احوال و آثار نقاشان» این نقاش در قرن دهم هجری می‌زیسته، اما با توجه به لقب ضیاءالسلطنه و توصیف آرایش موی زن، انتساب این نقاش به قرن دهم قمری بعید می‌نماید.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (531 / 2).

شرف الحسینی یزدی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1003 ق)، نقاش. اهل یزد و از نقاشان گمنام بود. از آثار رقم‌دار وی: تصویر جوان سوارکاری که از اسب پیاده شده و روی تکه سنگی نشسته و به نواختن سه‌تار مشغول است. شیوه‌ی تصویری نقاش در مکتب رضا عباسی و استاد محمدی است و به خط غبار ریز رقم «عمل فقیر... الراجی شرف الحسینی الیزدی سنه 1003» دارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (241/1).

شریف شیرازی، محمد شریف

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1014 ق)، نقاش، خطاط و شاعر، متخلص به فارسی. ملقب به امیرالامراء. وی به خواهش همایون پادشاه، با عده‌ای از هنرمندان ایرانی جهت اشاعه‌ی هنر تصویرسازی عازم هند شد و در آن ولایت متوطن گشت. و به منصب امیرالامرایی رسید. او صاحب «دیوان» است. از آثار رقم‌دار وی: مجلس شکار جهانگیر پادشاه که سوار بر اسب شده و در معیت همراهان و دوستان خود در کنار کوهی به شکار کردن مشغول است. منظره‌ی کوه و درختان و دمن ستودنی است و در بطن تصویر اشعاری به چشم می‌خورد که اثر خود نقاش است و رقم «عمل مرید در چهار مرتبه اخلاص پای برجا شریف- بتاریخ شهر فروردین الهی مطابق نه صد و نود و نه» دارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (243 -241 /1)، تاریخ نظم و نثر (652، 428)، تاریخ هنرهای ملی (834 -833 /2)، تذکره‌ی روز روشن (420)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (46 -44 /4)، الذریعه (522/9)، صبح گلشن (223)، فرهنگ سخنوران (503)، کاروان هند (49 -48 /1)، مرآت الفصاحه (299 -298).

شریف شیرازی، مهدی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1320 ق)، نقاش، خطاط و قاطع. خطاط و قاطع زبردست شیرازی بود و در خط نستعلیق و تصویر طغرایی و برش و قطاعی آنها مهارت داشت. وی کتیبه‌نویس بسیاری از کاشی‌های طاقی کوچه‌ها و سر در خانه‌ها بوده که بیشتر آنها رقم «کتبه مهدی الشریف» داشته است. از دیگر آثارش: تصویر منظره‌ی گل و درخت و خانه که به نازک قلمی بریده شده و رقم «کتبه مهدی الشریف 1318» دارد؛ یک لوحه بریده‌ی بزرگ حدیث، به قلم پنج دانگ نستعلیق و چهار دانگ ثلث عالی، بر روی کاغذ مشکی، با رقم: «کتبه مهدی الشریف 1319»؛ یک قطعه لوحه بریده‌ی نستعلیق شش دانگ عالی، با رقم: «کتبه مهدی 1320». از آثار طغرایی او تصویر کله انسانی است که از تلفیق اسماء متبرکه عمل آورده و بدون رقم است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (927 -926/ 3)، احوال و آثار نقاشان (1247 -1246/ 3).

شریف قاینی، محمدجعفر

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم و چهاردهم ق)، نقاش و قلمدان‌ساز. هنرمند شهر قاین بود که در مکتب پدر سایر استادان زمان، فن تصویرگری آموخت و خود از استادان شد. جعفر در چهره‌سازی و مجالس بزمی و گل و مرغ و حل‌کاری سررشته داشت و آثار خود را پر آذین و چشم‌نواز ترسیم می‌کرد و دنباله‌رو سبک آقانجف بود. از آثار وی: قلمدانی در کمال زیبایی که رویه‌ی آن، منظره‌ی دریا و قایق است و طرفین قلمدان پر آذین و مذهب، با رقم: «چاکر آستان مبارک جعفر الشریف قاینی 1305»؛ قلمدان عکسی که حواشی آن گل و مرغ استادانه است، با رقم: «جعفر شریف القاینی 1302»، قلمدان مرغش طلایی که در رویه و در سه مدالیون مختلف، تصاویری رسم کرده که به شیوه‌ی فرنگی است، با رقم: «کمترین محمدجعفر الشریف القاینی 1282».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (132 -131 /1)، هنر قلمدان (142).

شریف قاینی، محمدعلی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، نقاش و قلمدان‌ساز. از این هنرمند دو قلمدان استادانه دیده شده که در شیوه‌ی آقانجف کار کرده و در یکی از این قلمدانها «محمدعلی شریف قاینی» و در دیگری «علی محمد شریف قاینی» رقم نهاده و تاریخها نیز تا حدی قرین بوده است. ممکن است که این دو نام، دو نقاش جداگانه باشند که در یک زمان فعالیت هنری داشته‌اند. به هر حال از آثار وی چنین برمی‌آید که استاد قاینی چهره‌پرداز و مجلس‌آرای خوبی بوده و در تذهیب و آرایش زمینه‌ها، استعداد وافری داشته است. از آثار او: قلمدان پر پیرایه‌ای که در رویه‌ی آن سه مدالیون بیضی شکل دیده می‌شود که در داخل مدالیون‌ها، قصه‌ی معروف شیخ صنعان و دختر ترسا نقش شده و کناره‌های قلمدان وزیر آن، تذهیب طلایی فوق‌العاده‌ای داشته است، با رقم: «عمل محمدعلی شریف قاینی 1282»؛ قلمدانی در شیوه‌ی آقانجف که بسان کارهای وی، تصویر یوحنا را به قدرت تمام تصویر نموده است. در پایین رویه‌ی قلمدان، منظره‌ی سی و سه پل اصفهان نقش بسته و در کناره‌ها نیز، تصاویر و مناظر مختلفی، بین شش کتیبه‌ی بیضی شکل نقش بسته است، با رقم: «الاقل علی محمد شریف القاینی 1278».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (926 -925 /2)، هنر قلمدان (142).

شریف قاینی، محمود

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، نقاش. اهل قاین بود. در شبیه‌سازی و چهره‌پردازی، در شیوه‌ی فرنگی‌سازی استاد بود و گل و مرغ و منظره‌سازی را خوب می‌دانست. به غیر از قلمدان‌سازی و کارهای روغنی (لاکی) در آبرنگ و سیاه قلم نیز سررشته داشت و فن تذهیب را نیکو عمل می‌آورد. از آثار وی: قلمدان پر مهارت تصویری که صورت امیرکبیر احتشام‌السلطنه را به شباهت تمام تصویر نموده و در حواشی آن، موضوعات مختلفی از قبیل قصه‌ی یوسف نجار و غیره را، به تردستی ترسیم نموده و رقم «محمود الشریف قاینی 1264» دارد؛ قلمدانی که در وسط رویه آن، تصویر یوحنا بسان کارهای آقانجف جلوه‌گر است و در قسمت بالای آن، منظره‌ی کشتیهای بادبانی در ساحل است که مسافرین را به ساحل پیاده می‌نمودند و رقم «الاقل محمود شریف القاینی 1275» دارد؛ تصویر آبرنگی نقش دهقانی در مزرعه است و پسری را به سختی کتک می‌زند و در کمال استادی ترسیم شده، با رقم: «محمود شریف».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1134/3).

شریف، محمد مؤمن

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(اوایل س دهم ق)، نقاش. مشهور به میرزا سید شریف. گویا در شهر اصفهان به کارهای هنری اشتغال داشته و در شیوه‌ی استاد محمدی و رضا عباسی تصویر می‌ساخته است. از آثار وی: تصویر جوانی با البسه و آرایشی به شیوه‌ی صفوی، با رقم: «مشقه محمد مؤمن مشتهر بمیرزائی سدی شریف»؛ تصویر جوان رزم‌آوری به شیوه‌ی استاد محمدی، با رقم: «محمد مؤمن سنه»، که متأسفانه تاریخ آن پاک شده است؛ تصویر منسوب به این هنرمند، نقش مردی است که ساز دهنی مخصوص به دهان نهاده و در شیوه‌ی استاد محمدی انجام یافته است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1087 -1086/ 3).

شریف، محمدعلی

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1208 ق)، قلمدان‌ساز و نقاش. وی به غیر از محمدعلی شریف قاینی است. از آثار رقم‌دار او قلمدان گل و مرغی خوش نقشی است که جمع گلها را بر روی قلمدان ظاهر ساخته و جوانب آن را تذهیب کرده است، با رقم: «محمدعلی شریف 1208».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (924/ 2).

شفیع عباسی، محمد

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1085 ق)، نقاش و خطاط. اهل اصفهان و نقاش نازک قلم و پرمایه‌ی شاه صفی اول و شاه عباس دوم بود که در دستگاه پادشاهی آنان به عزت و احترام می‌زیسته است. محمد شفیع عاشق طبیعت و زیباییهای افسانه‌ای آن بود و در بیشترین آثار خود از حلاوت گلها و پرندگان به تردستی تمام هنرها آفریده و به نازک قلمی و قدرت تمام از عهده‌ی آنها برآمده است. از ارقام ذیل آثارش، معلوم می‌گردد که در خط نسخ و رقاع و نستعلیق نیز استادی شیرین قلم بوده است. به روایات مختلف گویا او به هند رفته و در شهر آگره درگذشته است. از آثار وی: تصویر شانه‌بسری که روی ساقه‌های پر گل نشسته و دور زنبور و یک پروانه در جوالی گلها دیده می‌شود، با: «رقم کمینه شفیع عباسی سنه 1044»؛ تصویر گل سنبل پر غنچه‌ای که دارای هفت یا هشت غنچه و گل است و به خط نستعلیق رقم نهاده. «رقم کمینه محمد شفیع اصفهانی، سنه 1050»؛ تصویر مرغ سینه سرخی که روی ساقه‌ی نرگس نشسته و آن را خم کرده است، با رقم: «در تاریخ... سنه‌ی 1062... کمینه شفیع عباسی»؛ تصویر کبک چاقی که روی شاخه‌ی گل سیب نشسته و مشغول آوازخوانی است؛ با رقم: «کمینه شفیع عباسی سنه 1066»؛ قلمدان گل و بوته‌ای، با رقم: «محمد شد شفیع هر دو عالم». در «احوال و آثار نقاشان» به هشت اثر دیگر وی اشاره شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (246 -243 /1)، تاریخ هنرهای ملی (492/1)، گلستان هنر (چهل و پنج)، هنر قلمدان (99 ،25).

شفیع، عباس

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(بخش 1) عباس بن رضا عباس نقاش معروف دوره شاه عباس دوم (نیمه دوم قر. 11 ه.) (صفویان: هنر، نقاشی).
برگرفته از کتاب :فرهنگ فارسی معین (جلد پنجم)

شفیعای هروی، محمد

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1081 ق)، خطاط، نقاش، مذهب و شاعر، متخلص به شفیعا. مشهور به پیشوا. از سادات حسینی هرات بود و در خط شاگرد فصیحی شاعر است که در دستگاه مرتضی قلی خان شاملو بود. شفیعا خط نسخ و نستعلیق و شکسته را خوش می‌نوشت و خط شکسته را به جایی رساند که به نام وی، شفیعایی خوانده می‌شد و بعدها درویش عبدالمجید این خط را تکمیل کرد و به حد کمال رساند. وی همچنین در شعر و ادب و نقاشی و تذهیب و استادی بی‌مانند بود. سفری به هند کرد و در بازگشت مدتی در اصفهان به سر برد و در دربار شاه عباس دوم خوشنویس مقرر و موظف بود، چنانکه در بعضی قطعات عباسی رقم کرده است. سپس به هرات رفت و در سن هشتاد و پنج سالگی در مشهد درگذشت. قطعاتی با رقم «محد شفیع الحسینی» دیده شده که در شیوه‌ی قدرت همانند خط شفیعا است و تاریخ 1092 و 1116 و 1124 و 1128 دارد و ممکن است که محمد شفیع الحسینی دیگری نیز پس از مرگ شفیعا وجود داشته که درست در خط شفیعایی همسنگ و برابر شفیعا بوده است. از شفیعا، قطعه‌ای مانده که در تاریخ وفات پدر خود سروده و به لوح مزارش، به خط نستعلیق ممتاز مکتوب نموده و رقم «کتبه العبد خادم المساکین محمد شفیع ابن میرحسن الحسینی 1042 ه» دارد. از دیگر آثار وی: یک قطعه از مرقع، به قلم سه دانگ و نیم دو دانگ و کتابت جلی خوش، با رقم: «کتبه العبد المذنب محمد شفیع»؛ یک قعطه به قلم پنج دانگ و کتابت متوسط، با رقم: «کتبه الحقیر محمد شفیع الهروی»؛ یک قطعه به قلم نیم دو دانگ و نیم دو دانگ خوش، با رقم: «مشقه العبد محمد شفیع غفر ذنوبه» و «مشقه العبد محمد شفیع».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (764 -763 /3)، احوال و آثار نقاشان (891 -890 /2)، اطلس خط (614 -613)، پیدایش خط و خطاطان (163 -162)، تاریخ هنرهای ملی (926 -925 /2)، تذکره‌ی روز روشن (426 -425)، تذکره‌ی نصرآبادی (406)، خوشنویسان و هنرمندان (85 -82)، الذریعه (531/9)، ریحانه (228/3)، گلستان هنر (بیست)، هنر عهد تیموریان (520).

شفیعه

قرن:16
جنسیت:زن
ملیت:ایران
از زنان هنرمند. وی از زنان ایرانی بود که در هند می‌زیسته است. شفیعه بانو از نقاشان مرقع معروف گلشن بود و در اجرای بعضی تصاویر با هنرمندان تصویرساز دیگر همکاری می‌نمود.
برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه :منبع: احوال و آثار نقاشان قدیم ایران، 246 / 1.

شمسای صفیر

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، شاعر و نقاش. از غزل‌سرایان نکته‌سنج زمان خود بوده است. عده‌ای از تذکره‌نویسان وی را از شاعران تبریز و عده‌ای از شاگردان قم ذکر کرده‌اند. وی گویا در نواختن صفیر و نیز در نقاشی ماهر بوده. در فن نقاشی او را با استاد جمال‌الدین بهزاد برابر می‌دانستند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آتشکده‌ی آذر (1266 -1264 /3)، تاریخ نظم و نثر (699)، تذکره‌ی نصرآبادی (365)، الذریعه (615/9)، فرهنگ سخنوران (563)، لغت نامه (ذیل/ صفیر).

شوشتری، سلطانعلی

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم ق)، نقاش. اهل شوشتر و از نقاشان گمنام تیموری بود. تنها اثر رقم‌دار وی: تصویر مرغ ماهیخواری در حال پرواز که در کمال استادی ترسیم شده و یک ماهی به منقار گرفته است، با رقم: «مشقه العبد سلطان علی شوشتری».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (218/1).

شهاب

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم ق)، نقاش. از هنرمندان صاحب کمال و در صورتگری و طلاکاری و منظره‌پردازی صاحب قلم بود. در عرضه داشتی که به خط جعفر بایسنقری و در عهد بایسنقر میرزا انجام یافته، از این هنرمند چنین یاد شده است: «مولانا شهاب دیباچه و چهار لوح و شرف دیباچه صورتگری را طلا نهاده و هشت نعل شمسه میان دیباچه را تحریر کرده و حالی به یک موضعی دیگر از عمارت گلستان مشغول است».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1465/3).

شهاب ترشیزی، عبداللّٰه

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1216/1215 -1167 ق)، شاعر، نقاش و منجم. اصلش از ترشیز خراسان بود. مدتی در عراق و فارس بسر برد سپس به خراسان رفت در هرات به دربار محمود خان درانی راه یافت و در مدح او قصایدی سرود و به منصب منجم باشی، ملک‌الشعرایی و رتبه‌ی خانی رسید. وی در هجو گفتن قدرت و مهارتی عجیب داشته است. «کلیات» اشعارش را تا بیست هزار بیت نوشته‌اند، اما «دیوانش» ده هراز بیت بیشتر ندارد. گویند در اواخر عمر از ملازمت درباریان کناره گرفته در تربت حیدریه انزوا گزید و در همان جا وفات یافت. از آثار او: مثنوی‌هایی به نامهای: «خسرو و شیرین»، در بحر «هفت پیکر» نظامی؛ «یوسف و زلیخا»؛ «بهرام نامه»؛ «تذکره الشعراء»؛ «عقد گهر»، در نجوم؛ «مرادنامه»؛ از آثار منثور او: «تذکره الوزراء»؛ «تاریخ مجدول».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :ارمغان (س 6، ص 552)، تاریخ تذکره‌های فارسی (305 -303 /1)، حدیقه الشعراء (911 -905 /2)، الذریعه (553/9)، ریاض العارفین (262 -261)، ریحانه (264/3)، سفینه المحمود (611 -604 /2)، فرهنگ سخنوران (518 -517)، مجمع الفصحا (546/5)، مکارم الآثار (576 -574 /2)، مصطبه خراب (101 -100)، نگارستان دارا (213).

شهاب‌الدین، علی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، نقاش. وی در آبرنگ و تصویر گل و مرغ دست شیرین و پر قوام داشت. از آثار آبرنگی وی، تصور گل سرخ با حلاوتی است که مرغی روی آن نشسته و رقم «شهاب‌الدین علی» دارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (249/1).

شهوق، چنگیز

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
پیکرتراش، سفالگر، نقاش.
تولد: 1312، باکو (قفقاز).
درگذشت: 21 شهریور 1375، تهران.
چنگیز شهوق فارغ‌التحصیل مدرسه‌ی هنرهای زیبای تهران بود. آثار وی در نمایشگاه‌های داخلی و خارجی در معرض دید عموم قرار گرفته بود و جوایزی را نصیب خود کرده بود. وی مؤسس اولین نگارخانه در تاریخ هنر ایران بود.
چنگیز شهوق در پی یک حمله‌ی قلبی درگذشت و پیکر وی در بهشت زهرا در قطعه‌ی 88 (هنرمندان و نویسندگان) به خاک سپرده شد.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

شیخ، حسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نقاش.
تولد: 1281، تهران.
درگذشت: 20 مهر 1370، تهران.
حسین شیخ، فرزند میرزا محمدعلی‌خان زرگرباشی اهل شیراز، از هفت سالگی وارد مدرسه‌ی کمال‌الملک شد و سال‌ها در محضر وی به تلمذ پرداخت. او پس از کسب مهارت‌های لازم در عرصه‌ی نقاشی، به عنوان استاد در هنرستانی که به نام کمال‌الملک نام‌گذاری شده بود و بعدها در دانشکده‌ی هنرهای زیبا، به تدریس مشغول شد. وی همچنین مدتی سرپرست هنرستان کمال الملک بود. از نقاشی‌های معروف او می‌توان به این تابلوها اشاره نمود: «طبیب و بیمار»؛ «سفره‌ی هفت سین» (موجو در کاخ گلستان)؛ «سقا»؛ «میرزا»؛ «پیرمرد»؛ «استاد سهیلی»؛ «نقاش و بخاری» (موجود در موزه‌ی هنرهای معاصر، این اثر در برخی منابع چنین نامیده می‌شود: «استاد نجم‌آبادی در حال نقاشی کردن»).
استاد حسین شیخ در پی تصادف با اتومبیل مصدوم شد و درگذشت.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

شیخی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، نقاش و خطاط. وی در نقاشی ماهر بود و خط را نیز نیکو می‌نوشت، در مرقع بهرام میرزا قطعه خطی از این نقاش موجود است که به قلم نیم دو دانگ و کتابت خوش نوشته و چنین رقم دارد: «عرضه داشت بنده‌ی خاکسار شیخی بیک نقاش...».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (323/2)، احوال و آثار نقاشان (255/1)، هنر عهد تیموریان (564، 573).

شیخی، کرمانی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، نقاش و شاعر. اهل کرمان بود و در نقاشی و شعر مهارت داشت. در «تحفه سامی» آمده: «درنقاش بی‌بدل بود و در ملایی مکمل».
این مطلع از اوست:
طره‌ات مار خفته را ماند
چهره، ماه دو هفته را ماند
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (255/1)، تحفه‌ی سامی (277)، الذریعه (565/9)، فرهنگ سخنوران (529).

شیخی، یعقوبی

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم ق)، نقاش. از نقاشان دوره‌ی آق‌قوینلوها بود که در خدمت سلطان خلیل و سلطان یعقوب به احترام می‌زست و در مکتب تبریز و ترکمان تصویر می‌ساخت. اغلب کارهای وی شبیه کارهای استاد محمد سیاه‌قلم بوده و تزیینات و آرایش البسه‌ی نفرات تا حدودی به شیوه‌ی چینی می‌باشد. از آثار وی: تصویر دو زن چینی که روی صندوقچه‌ای نشسته‌اند و در جنب آنها نقش دو گل خوش حالت و با طراوت جلب نظر می‌کند و کناره‌های صندوق به شیوه‌ی ایرانی تذهیب شده و به خط نستلعیق رقم «عمل استاد شیخی نقاش» دارد؛ تصویر دسته‌ی دراویش و گدایان پابرهنه که در گذرگاهی اجتماع کرده و دو طلبه‌ی متفکر و خوش لباس به جمع آنها نظاره می‌کردند، با رقم: «عمل شیخی الیعقوبی». سه اثر دیگر وی در «احوال و آثار نقاشان» ذکر شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (256/1).

شیرازی ایرانی، علی محمد

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، نقاش. هنرمند شیرازی بود که در هند به خلق آثار روغنی همت می‌گمات. وی شیوه‌ی ایرانی را با سبک خاص هندی درآمیخت. وی فرزندی به نام محمدحسین داشت که دنباله‌رو مکتب پدر بود و آثاری را نیز در شیوه‌ی پدر عرضه کرده است. از آثار وی: جعبه‌ی مدور و بیضی شکلی که به گل و مرغ پرآذین تصویر شده و در کناره‌ها و حاشیه‌های آن، اشعاری در وصف گلها درج شده، با رقم: «عمل میرزا علی‌محمد ایرانی در سنه 1217»؛ قلمدان گل و مرغی زیبا در شیوه‌ی همان جعبه که رقم «علی‌محمد ایرانی» دارد؛ صراحی مقوایی زیبایی در زمینه‌ی تیره که در رویه آن، مجالس پر ازدحام ضیافت اعیان هندی نقش بسته است، با رقم: «علی‌محمد شیرازی 1820 م»، (1236 ق).
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (401 -400 / 1).

شیرازی، آقابزرگ

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، نقاش. ملقب به آقابزرگ نقاش‌باشی. از اهالی شیراز بود و از نقاشان درجه اول دوره‌ی محمدشاه و ناصرالدن شاه قاجار به شمار می‌رفت. در مجمع‌الصنایعی که خود تربیت داده بود به تربیت شاگردان اشتغال داشت و فن تصویر را به آنها تعلیم می‌داد. آقابزرگ در رشته‌های مختلف نقاشی، رنگ و روغن، آبرنگ، سیاه قلم و کارهای روغنی به خصوص قلمدان سازی استاد بود و در شبیه‌سازی و چهره‌پردازی و گل و بته‌سازی مهارت و ابتکاراتی داشت. از وی جلدهای بسیار نفیس روغنی که در تجلید قرآنهای خطی مورد استفاده قرار گرفته، دیده شده است. وی در شبیه‌سازی نیز بسیار ماهر و توانا بود. از آثار او: تصویر رنگ و روغن نیم تنه‌ی یکی از رجال دوره‌ی قاجاری، با رقم: «میرزا آقابزرگ نقاشباشی»؛ صورت نواب والا سیف‌اللّه میرزا در چهل سالگی، با رقم: «مشهدی آقابزرگ شیرازی»؛ قلمدان زیبا که مناظر مختلفی از قصه‌ی معروف شیخ صنعان و دختر ترسا به حالات گوناگون بر روی آن ترسیم شده است؛ قلمدان تصویری که به فرمان نصرت‌الدوله فیروز میرزا فرمانفرما، والی فارس ترسیم شده و رجال و مشاهیر آن سامان بر روی آن ترسیم شده‌اند؛ تصویر نیم‌تنه‌ی ناصرالدین شاه به شیوه‌ی صنیع‌الملک غفاری، با رقم: «چاکر درگاه»؛ چهره‌ی حاج محمدرحیم امین‌التجار شیرازی؛ تصاویر هشت نفر از فرماندهان لشکر ایران در زمان ناصرالدین شاه، با رقم «میرزا بزرگ شیرازی، سنه‌ی 1281».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (6 -3 /1)، گلستان هنر (پنجاه)، هنر قلمدان (140 -139).

شیرازی، جانی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1287 ق)، نقاش، طراح و قلمدان‌ساز. وی تحت تربیت پدر هنرمندش، در شیوه‌ی روغنی، بخصوص در جلدسازی و قلمدان‌سازی تصویر می‌آفرید و در ارائه گل و مرغ‌ها و مجالس رزمی و صنعت تذهیب دست پر هنری داشت. از آثار وی: طراحی و پرداخت جلد روغنی جلد پنجم نسخه «الف لیل»، با رقم: «هم از خامه میرزا جانی آمد- به جلدش ریاحین جنت مصور»؛ قلمدان استادانه‌ای که بر رویه آن، صحنه‌ی شکاری ترسیم گشته و کناره‌های قلمدان نیز پر از دسته گلهای زیباست، با رقم: «اقل کمترین میرزا جانی ابن احمد 1284»؛ قاب آینه‌ی هشت گوشی که بر روی آن گلهای گوناگونی نقش شده، با: «رقم کمترین میرزا جانی ابن احمد 1287».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1289 -1288/ 3).

شیرازی، حیدر علی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1313 ق)، نقاش و طراح. اهل شیراز بود و در اواخر سلطنت ناصرالدین‌شاه می‌زیسته است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (164/1).

شیرازی، سیفعلی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، نقاش. ملقب به سیفعلی. اهل شیراز بود و در خطوط و تصاویر ناخنی دست پر هنر داشت. از آثار وی: تصویر زن قاجاری که لباس بلندی پوشیده و خود را به جواهرات گوناگون آرایش داده است و در بالای تصویر، نقش چهار مرغ پر حالتی را ارائه داده که یک ماهی را به چنگال گرفته‌اند و رقم «نمقه درویش سیفعلی شاه شیرازی» دارد؛ تصویر گرفت و گیر دو شتر خشمناکی که به هم درآویخته‌اند و به ستیز مشغول می‌باشند. تزیینات درختان سرو و همچنین منظره‌ی چند پرنده که در حاشیه‌ی اثر، ناخنی گشته، استادانه است، با رقم: «درویش سیفعلی شاه شیرازی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (236/1).

شیرازی، عباس

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، نقاش و قلمدان‌ساز. از هنرمندان دوره‌ی ناصری است. وی یکی از شاگردان برجسته‌ی دارالصنایع ابوالحسن‌خان غفاری صنیع الملک بود که برای تحصیل فنون نقاشی به اروپا رفت و سالها نقاشیهای نقاشان ایتالیا را تمرین و تتبع کرد، اما خود ابداع‌کننده‌ی سبکی متناسب با ذوق ایرانی بود. این هنرمند درتصویر و شبیه‌سازی و گل و مرغ و منظره‌پردازی مهارت وافر داشت و صنعت تذهیب را خوب می‌دانست. از آثار او برمی‌آید که از آقا لطفعلی شیرازی و علی اشرف و رافائل، نقاش ایتالیایی، تأثیر پذیرفته است. از شاگردان وی، آقا ابراهیم و مصطفی شیرازی بودند. از آثارش: قلمدان تابوتی بزرگی که پنج مدالیون در رویه و چهار مدالیون در کناره‌ها دارد و در حواشی قلمدان، تصاویر دختران و پسران نقش بسته و در زمینه‌ی آنها گل و مرغ دیده می‌شود، و رقم نقاش چنین است: «رقم عباس شیرازی 1277»؛ قلمدانی که در وسط رویه آن، تصاویر مریم و مسیح (ع) است که صورت آنها در آینه نمودار شده، با رقم: «عمل عباس شیرازی سنه 1291»؛ قلمدان پرصورتی که تصاویر عرفا و شیوخ معروف، از قبیل شمس تبریزی و مولوی، در نهایت قدرت ترسیم شده و کناره‌های نقوش نیز به تذهیب استادانه‌ای آرایش یافته، و رقم نقاش چنین است: «رقم کمترین عباس شیرازی 1292». در «احوال و آثار نقاشان» به چهار اثر دیگر وی اشاره شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (295 -293 / 1)، تاریخ هنرهای ملی (1004 -1003 / 2)، گلستان هنر (پنجاه و یک)، هنر قلمدان (130 -129).

شیرازی، لطفعلی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1288 -1220 ق)، نقاش. اهل شیراز و به نقاش گلها مشهور بود و در چهره‌پردازی و شبیه‌سازی به شیوه‌ی ایرانی و فرنگی استادی یگانه بود، تا آنجا که می‌توان او را در ردیف نقاشان شبیه‌ساز و چهره‌پرداز آن زمان‌ها، از قبیل آقا صادق و آقا نجف دانست. لطفعلی در منظره‌پردازی و آرایش گلستان و دشت و دمن نیز هنرمندی چیره‌دست و در آبرنگ و سیاه قلم و کارهای روغنی (قلمدان و جلد سازی) و تذهیب و حل کاری و ساختن انواع مرغشها مهارت فوق‌العاده‌ای داشت. استاد محمد حسن، نقاش و مذهب نامی شیرازی، از استادان وی بود. او به نواحی قفقاز و گرجستان سفر کرد و آثاری هم در این سفرها از خود به یادگار نهاد. لطفعلی سالهای آخر عمر خود را به دلیل سرقت آثار گرانقدرش در ناراحتی و پریشانی گذراند و در شیراز درگذشت. از آثار وی: جلد گل و مرغی قرآن کوچکی، به خط محمد شفیع وصال شیرازی، که با خط طغرایی بسیار ریزی رقم نهاده: «راقمه العبد الاقل لطفعلی 1257»؛ قلمدان گل و بوته‌ای ظریفی، با رقم: «راقم العبد الاقل لطفعلی 1262»؛ تصویر دو دختر، در شیوه‌ی فرنگی، با رقم: «مشق حقیر لطفعلی الشیرازی سنه 1265»؛ تصویر دسته گل سرخی که به سیاه قلمی ساخته و با سایه‌های آبرنگی ترسیم نموده است، با امضای طغرایی و تاریخ 1267 ق؛ تصاویر «شاهنامه» فردوسی، به خط محمد داوری، که به غیر از چند تصویری که توسط داوری و فرهنگ، برادرش، ترسیم یافته، تماما به دست استاد لطفعلی فرجام پذیرفته است؛ قاب آینه مصوری که چهره‌پردازی و گل و مرغ سازی را یک جا عمل آورده و با تذهیب و آرایش استادانه‌ای به اتمام رسانده است و به خط طغرایی رقم نهاده: «راقم العبد الاقل لطفعلی 1282». در «احوال و آثار نقاشان» به سیزده اثر دیگر وی اشاره شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آثار عجم (548)، احوال و آثار نقاشان (568 -561/ 2)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (287 -283/ 4)، شرح حال رجال (183/ 6)، هنر قلمدان (142 -140 ،75).

شیرازی، مانی

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(مقتول 927/ 914/ 913 ق)، نقاش و شاعر، متخلص به مانی. در دوره‌ی شاه اسماعیل اول (930 - 905 ق) می‌زیست. در ابتدا به برزگری روزگار می‌گذرانید و در اواخر به واسطه‌ی شهرت شاعری و لطف طبع نزد شاه مراتب عالی یافت. وی در خوشنویسی و نقاشی نیز مهارت داشت و نام او را جزو شاگردان سلطانعلی مشهدی آورده‌اند که احتمال دارد با صاحب عنوان یکی باشد. وی سرانجام به سعایت امیر نجم‌الدین زرگر مورد غضب شاه قرار گرفت و شاه حکم قتل او را صادر کرد. از آثارش: «دیوان» شعر.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (610/ 3)، احوال و آثار نقاشان (584/ 2)، پیدایش خط و خطاطان (152 -151)، تاریخ نظم و نثر (445)، تحفه سامی (200 -199)، تذکره‌ی روز روشن (704 -703)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (301 -297/ 4)، الذریعه (952/ 9)، روضات الجنان و جنات الجنان (211/ 1)، فارسنامه‌ی ناصری (1178/ 2)، فرهنگ سخنوران (794)، فهرست نسخه‌های خطی فارسی (2507/ 3)، کوی سرخاب (420 -414)، لغت‌نامه (ذیل / مانی شیرازی)، مرآت الفصاحه (546 -544)، هفت اقلیم (229 -228/ 1).

شیرازی، محمدولی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، نقاش و خطاط. از اهالی شیراز بود و گل و مرغ و صورت‌سازی را استادانه انجام می‌داد. این هنرمند، قلمدان و جلد و قاب آینه می‌ساخت و در ارائه‌ی مجالس بزمی و رزمی و افسانه‌های ملی دست پرحلاوت داشت. وی علاوه بر فنون چهره‌پردازی، در تذهیب و طلاکاری و خط نستعلیق و شکسته نیز استاد بود و بسیار با سلیقه و هنرمندانه عمل می‌نمود. از آثار وی: قلمدان رزمی پرکاری که رزم‌آوران، البسه‌ی جنگی پوشیده و به حالت سواره، با یکدیگر مصاف می‌دهند و درحواشی قلمدان نیز، رستم مشغول تیراندازی است و در کناره‌ها اشعار رزمی شاهنامه، به خط نستعلیق سفید درج شده و بین آنها نیز تذهیب گشته و چنین رقم دارد: «بجهت پیش‌کش... حاجی معتمدالدوله... محمدولی بن جناب الصدر الشیرازی ربیع‌الثانی سنه 1297»؛ تصویر زن جوانی که به روی قلمدان نقش بسته و قلیانی به دست گرفته و در حواشی آن، مناظری از مسافران خوش‌گذرانی که با درشکه‌ها، به سیر و سیاحت می‌روند، جلب نظر می‌کند و رقم «راقمه محمدولی 1298» دارد؛ قمدان گل و مرغی پر مهارتی در شیوه‌ی لطفعلی، که دارای مناظر مختلفی است، با رقم: «محمدولی 1290».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1098 -1097/ 3)، هنر قلمدان (138).

شیرازی، مصطفی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1320 ق)، نقاش و قلمدان‌ساز. وی به شیرازی موصوف بود و بعد از درک کمالات و اندوخته‌ی هنری به تهران آمد و در مجمع‌الصنایع ناصری، کارگاه هنری دایر نمود. این هنرمند در تصویرسازی و چهره‌پردازی مهارت داشت و در فرنگی‌سازی و ارائه مناظر قوی‌دست بود. وی همچنین گل و مرغ را در شیوه‌ی کلاسیک و شیوه‌ی نقاشان روسی، طبیعی به عمل می‌آورد و تذهیب و آرایش جوانب قلمدان، و در مواردی حل‌کاریها را به نازک قلمی ترسیم می‌نمود. مولف «آثار عجم» در ذکر او گفته: «جز نقاشی به تحصیل حکمت الهی و ریاضی هم مشغول است». از آثار وی: تصویر سیاه قلمی گل سرخی که در کمال استادی و در شیوه‌ی لطفعلی است و رقم «عمل کمترین مصطفی 1287» دارد؛ قلمدان عالی گل و مرغی که در شیوه‌ی فرنگی‌سازی عمل آمده و در وسط رویه‌ی آن، تصویر حضرت مریم و مسیح (ع) جلب نظر می‌نمود، بار قم: «مصطفی شیرازی»؛ قلمدان مرغشی پرحلاوتی که در رویه‌ی آن، تصویر حضرت سلیمان در البسه و هیبت بخصوص بود، بار قم: «بنده مصطفی شیرازی 1320». پنج اثر دیگر وی در «احوال و آثار نقاشان» ذکر شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آثار عجم (548)، احوال و آثار نقاشان (1160 -1159/ 3)، هنر قلمدان (152، 77، 62).

شیرازی، یداللّه

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1290 ق)، نقاش و قلمدان‌ساز. اهل شیراز و قلمدان‌ساز دوره ناصری بود و رد نقش گل و مرغ و چهره‌پردازی قلمی خوش داشت. نقش گلها در قلمدان‌های او ریز و درشت و ایرانی- فرنگی است و شباهت زیادی به شیوه فتح‌اللّه شیرازی دارد. از آثار وی: قلمدان گل و مرغی که در روی آن و در بین سه مدالیون متنوع آن، تصاویری از پریرویان ایرانی و فرنگی ترسیم شده، با: «رقم یداللّه شیرازی 1290».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1426/ 3)، هنر قلمدان. (139).

شیرزاد، غلام

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، نقاش و طراح. وی از طراحان و نقاشان و بافندگان بنام پارچه‌های حریر زمان خود بود. تنها اثر باز مانده وی، تصویر دو جوان است که به قرینه رو به روی یکدیگر نشسته‌اند. این نقاشی که بر پارچه اطلسی به رنگ سبز انجام پذیرفته، در حواشی و کناره آن تصویر درختان و گلها نقش بسته است و به خط رقاع قرمز چنین رقم دارد: «تقدیم آستانه مقدسه نمود غلام شیرزاد سنه 979».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (411 / 1).

شیرین قلم، عبدالصمد

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، نقاش، خطاط و شاعر. ملقب به شیرین قلم. هنگامی که همایون شاه در سال 951 ق جهت سیاحت و دیدار شاه طهماسب به ایران آمد، از شاه صفوی خواست که تعدادی از هنرمندان را همراه وی روانه‌ی هندوستان سازد؛ این امر به دستور شاه طهماسب انجام گرفت، اما وی به عبدالصمد و میر سید علی اجازه‌ی این سفر را صراحتا اعلام ننمود؛ سپس در سال 955 ق این دو و جمعی دیگر از هنرمندان بدون رخصت شاه صفوی جهت دیدار همایون شاه خود را به قندهار رساندند و سپس همراه او به هندوستان رفتند بدین ترتیب مکتب معروف هند و ایرانی پایه‌گذاری شد. شیرین قلم در زمان اکبرشاه، به منصب چهارصدی نایل شد و به سال 985 ق امین دارالضرب فتح‌پور و به سال 994 ق صاحب دیوان ولایت مولتان گردید. عبدالصمد در رشته‌های گوناگون تصویرسازی، از قبیل شبیه‌سازی و چهره‌پردازی و مجالس بزمی و رزمی و جانورسازی و گرفت و گیر و ارائه کوه و دشت و دمن قوی دست بود و خط نستعلیق را شیرین می‌نوشت و شعر نیکو می‌گفت. او در بعضی از آثار خود زرین قلم رقم زده است. شریف فارسی، ملقب به امیرالامراء، فرزند وی است. از آثار وی: تصویر مرد عمامه به سری که به همراه اسب خود در صحرا پیش می‌رود و در زمینه‌ی دوردست تصویر، منظره‌ی کوه و تک درخت تنومند جلب نظر می‌کند، با رقم: «عبدالصمد شرین قلم»، تصویر درویشی که در بیداری و هوشیاری نقش شده و گویا الهام پرمعنی نقاش از اشعار سعدی است که به استادی رقم گذاشته: «بنده شکسته رقم عبدالصمد شیرین قلم»؛ تصویر مجنون با حیوانات وحشی که در صحرا جمع گشته‌اند و در گوشه‌ی دیگر، تصویر جوانی است که دهنه‌ی اسب را گرفته و از آن مخافظت می‌کند، با رقم: «عمل نوروزی مولانا عبدالصمد... 965». ده اثر دیگر وی در «احوال و آثار نقاشان» ذکر شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (402 -401/ 2)، احوال و آثار نقاشان (337 -329/ 1)، تاریخ نظم و نثر (428)، تاریخ هنرهای ملی (452 -451، 273 -272/ 1)، گلستان هنر (چهل، چهل و یک، چهل و پنج).

شیوا، قباد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
قباد شیوا، طراح گرافیک ایرانی، از سال‌های جوانی برای عرضه‌ی گرافیک بومی و برخاسته از فرهنگ ایرانی کوششی پی‌گیر داشته و اکنون در نگاه جهانیان به عنوان طراح گرافیک دارای سبک مطرح است. دانش‌نامه‌ی بریتانیکا در ویرایش 2007 میلادی در بخش گرافیک کشورهای در حال توسعه به معرفی او به نمایندگی از قاره‌ی آسیا پرداخته و پوستر بزرگداشت سعدی او را چاپ کرده است. شیوا نخستین طراح گرافیک معاصر ایران است که خط شکسته نستعلیق را نه به عنوان عامل فرعی و خبررسان، بلکه به عنوان یک عنصر گرافیگی در آثار خود به کار برده است. انجمن بین المللی طراحان گرافیک او را به عنوان یکی از 12 طراح گرافیک برتر جهان برگزیده است.
زندگی‌نامه
قباد شیوا طراح در سال 1319 در شهر همدان چشم به جهان گشود. پدرش آشنا به شعر و عرفان و در نواختن تار زبردست بود و آوازی خوش داشت. مادری که او را پرورش داد در واقع نامادری مهربان و باهوشی بود که قباد و برادرانش را به مانند فرزندان خود دوست داشت. پدرش کارمند بود و برادر بزرگترش در بیمارستان آمریکایی‌ها در همدان کار می‌کرد. همین برادر بود که کارت‌های کریسمسی را که آمریکایی‌ها به او هدیه می‌دادند برای قباد به ارمغان می‌آورد و آن کارت‌ها گرایش به نقاشی را در قباد زنده کردند. کشیدن طرح‌های روی آن کارت‌ها نخستین تمرین‌های قباد در راه فراگیری هنر و مهارت نقاشی کردن بود.
در دوران دبیرستان در کلاس سیف الله گلپریان از سه‌لایی و مقوا و هر آن چه که می‌شد کاردستی درست می‌کرد. اما یک روز که همه‌ی دانش آموزان باید کاردستی‌های خود را تحویل می‌دادند، قباد کاری انجام نداده بود. هنگامی که استاد از قباد خواست کار خود را نشان بدهد، ترس سراپای قباد را فراگرفت اما ناگهان به یاد آورد که طرح یکی از کارت‌تبریک‌ها را روی فیبر با رنگ پودری کشیده و در جیبش گذاشته بود. به ناچار همان را به استاد نشان داد و منتظر توبیخ او شد. اما استاد گلپریان نقاشی را با علاقه نگاه کرد و پس از این که دریافت قباد آن را کشیده است، جلوی هم‌کلاسی‌ها از او و نقاشی‌اش بسیار تعریف کرد. این رویداد گرایش قباد را به نقاشی بیش از پیش افزایش داد.

به زودی قباد دریافت که سیف الله گلپریان کلاس نقاشی دارد. اما کلاسش ویژه‌ی دختران بود و پسرها را راه نمی‌دادند. با وجود این، قباد از پدرش خواست که از دوست دیرینش بخواهد پسرش را در کلاس نقاشی بپذیرد. گلپریان که به توانمندی قباد در نقاشی آشنا بود پذیرفت که او به عنوان دستیار به کلاسش راه پیدا کند. قباد در ساختن رنگ به استاد کمک می‌کرد و از او شیوه‌های رنگ‌گذاری و نقاشی را می‌آموخت. چندی نگذشت که قباد از ماندن در آن کلاس خسته شد، زیرا کار اصلی آن‌ها نسخه‌برداری از نقاشی‌های چاپ شده‌ی خارجی به‌ویژه روسی بود. از این رو، به دامن طبیعت پناه برد و تا پایان دوره‌ی دبیرستان به نقاشی از طبیعت پرداخت.
هنگامی که قباد تصمیم گرفت برای رفتن به دانشکده‌ی هنرهای زیبا خود را آماده کند با مخالفت خانواده رو به رو شد. پدر به دلیل وابستگی عاطفی به قباد مخالف رفتن او به تهران بود و دیگران معتقد بودند که با نقاشی نمی‌توان هزینه‌ی زندگی را فراهم کرد. این مخالفت‌ها باعث ناراحتی‌های روانی برای قباد شد و سرانجام او را به بیمارستان کشاند. پزشکان به خانواده‌ی قباد سفارش کردند که او را در کارهاش آزاد بگذارند و گر نه حال او بدتر می‌شود. به این ترتیب، قباد جواز رفتن به دانشگاه را پیدا کرد و پس از این که یک بار در کنکور دانشگاه پذیرفته نشد، سرانجام به آرزوی خود رسید و همراه بزرگانی چون عباس کیارستمی، فرشید مثقالی، آیدین آغداشلو و ابراهیم جعفری، دوره‌ی آموزشی خود را در دانشگاه تهران آغاز کرد.
زندگی در تهران دشواری‌ها خود را داشت و خانواده‌ی شیوا نمی‌توانست از پس هزینه‌های زندگی و تحصیل شیوا برآید. همین تنگنای مالی باعث شد که او به نقاشی تبلیغاتی(گرافیک) رو بیاورد. هر چند شیوا آن نخستین کارها را مزخرف دانسته است، اما همان کارها باعث چرخیدن نگاه‌ها به سوی او شد و کانون آگهی زیبا جایگاهی را برای او در نظر گرفت. کار شیوا شبیه کاری از نمونه‌های خارجی بود و این کار هر چند برایش خسته کننده بود، اما برای گذران زندگی با ناچار به آن تن داد.
هنگامی که از مجله‌ی تماشا، هفته‌نامه‌ی اطلاع رسانی صدا و سیما، به سراغ شیوا آمدند همه چیز دگرگون شد. آن مجله فرصتی برای نوآوری فراهم کرد و باعث آشنایی با نویسندگانی شد که او را به کارگزینی صدا سیما معرفی کردند و شیوا به عنوان یکی از کارکنان واحد دکور صدا سیما به طراحی دکور، پوسترهای اطلاع‌رسانی، از جمله پوسترهای جشن هنر شیراز، و روی جلد کتاب‌های انتشارات سروش پرداخت. او با کارهای برجسته و پسندیده‌ی خود مدیران تلویزیون را متقاعد کرد که واحد گرافیک صدا و سیما را راه‌اندازی کنند. سپس، شیوا تصمیم گرفت واحد گرافیک

انتشارات سروش را راه‌اندازی کند و برای این که به چند کشور اروپایی سفر کرد تا ببیند واحدهای انتشاراتی در دنیا چگونه کار می‌کنند و با چرخه‌ی کار آشنا شود.
کارهایی که شیوا در آن سال‌ها انجام داد نه تنها او را به عنوان یکی از طراحان گرافیک ایرانی پرآوازه کرد بلکه جایزه‌های جهانی را نیز برایش به همراه داشت. او جایزه‌ی دوسالانه‌ی پوستر بورنو را برد، مجله‌های گرافیک کارهایش را چاپ می‌کردند و تا اندازه‌ی در جهان شناخته شده بود. با وجود این، احساس کرد که به فراگیری "علم گرافیک" نیاز دارد. از این رو، برای دانشگاه پرت(Pratt) نیویورک درخواست فرستاد و پذیرفته شد. زمانی که برای نام نویسی به آن دانشگاه رفت به او گفتند که باید با هیئت علمی مصاحبه کند. شیوا تصور می کرد که این مصاحبه بخشی از فرآیند پذیرش دانشجوی آن دانشگاه است. اما هنگامی که به جلسه‌ی مصاحبه رفت متوجه شد که آن‌ها تصور می‌کردند شیوا برای درس‌دادن درخواست داده است. هنگامی که فهمیدند او برای درس خواندن آمده است، شگفت زده شدند، چرا که از پیشینه‌ی کاری او بر می‌آمد که جوایز شناخته شده‌ای را برده است. آن‌ها گزینش واحدها را به خود شیوا سپردند و او فقط درس‌های پایه‌ای گرافیک را برگزید و این بار نیز همگان را شگفت‌زده کرد.
هنوز زمان زیادی از رفتن شیوا به آمریکا نگذشته بود که انقلاب اسلامی ایران به پیروزی رسید و همه چیز تا زمانی که چندان روشن نبود به صورت نامشخص درآمد و پولی برای او فرستاده نمی‌شد. از این رو، برای گذران زندگی خود و خانواده‌اش و فراهم کردن هزینه‌ی مواد و ابزار کارش به جست و جوی کار پرداخت و سرانجام در کارگاه گلیزر، از طراحان گرافیک سرشناس آمریکایی، پذیرفته شد. او به کمک گلیزر توانست به مدرسه‌ی هنرهای تجسمی نیویورک نیز راه یابد. سرانجام پس از فراهم شدن اندوخته‌ای ارزشمندی از دانش گرافیک در سال 1360 به ایران بازگشت.
شیوا پس از بازگشت به ایران تا زمان بازنشستگی در صدا و سیما کار کرد و در دانشکده‌ی هنرهای زیبای تهران، دانشگاه الزهرا و دانشگاه آزاد به تدریس پرداخت. پس از بازنشستگی کارگاه شخصی خود را بر پا کرد و کار آموزشی را به شیوه‌ی دیگری پی گرفت. این بار به جای این که او به دانشگاه برود، از دانشجویان خواست به کارگاهش بیایند و دانش گرافیک را در عمل بیاموزند. اکنون قباد شیوا مدیر آموزشگاه فرهنگی هنری شیوا در تهران است و به آموزش گرافیک ایرانی به هنرآموزان جوان می‌پردازد تا ره‌پویان راه او گرافیک ایرانی را به پیش ببرند.
اندیشه‌های گرافیکی
قباد شیوا در چند دهه فعالیت هنری خود کوشیده است آثار گرافیکی نوین با روح و فرهنگ ایرانی پدید آورد و بر این باور است که: " ما باید با

فرهنگ خودمان در گفت و گوی گرافیک جهانی حضور داشته باشیم." او در گفت و گوهایی که با رسانه‌هایی گوناگون داشته، از کم توجهی هنرمندان معاصر ایران به فرهنگ خودی گلایه کرده و چنین گفته است: " ما غافلیم در کشوری زندگی می‌کنیم که آن چه در رابطه با ماست، یعنی هنر ما، از منابع نفتی سرشارتر است. متاسفانه در طول تاریخ معاصر هنرمندان هیچ نگاهی به این کشور عزیز ندارند و این جای تاسف است." او به هنرمندان جوان سفارش می‌کند که به فرهنگ خود فکر کنند و آثاری پدید آورند که برخاسته از فرهنگ بومی باشد و راهکار دستیابی به این هدف را آزاد اندیشه از قید و بندهای مکتب‌های بیگانه می‌داند و حتی بر این باور است که: " ما باید برای رسیدن به یک شناسنامه‌ی فرهنگی، آن قدر بدون گرافیک باشیم تا گرافیک خودمان را به وجود آوریم."
البته شیوا فقط به کار بردن عناصر هنر ایرانی مانند شمسه و ترنج را در یک اثر هنری کافی نمی‌داند، بلکه آن اثر باید بازتاب روح ایرانی باشد. به نظر او: "وقتی اثری دارای روح ایران باشد به آن می‌گویند گرافیک ایرانی. همان گونه که وقتی دارای روح لهستانی یا آلمانی باشد به آن جا تعلق پیدا می‌کند." او فرهنگ ایرانی را فرهنگ غیرمستقیم و رازآلود می‌داند و بر این باور است که: " اگر در آثار هنرمند رمز و راز وجود داشته باشد بدون هیچ گونه موتیف ایرانی، آن اثر شرقی و به طبع ایرانی است." از سوی دیگر ممکن است در یک پوستر موتیف ایرانی یا خط ایرانی به کار رفته باشد، اما آن اثر ایرانی نباشد. چنان که خود او مثال می‌زند: "من یک پوستر دارم از یک گرافیست ژاپنی که با کتیبه‌ای به خط ایرانی کار شده است اما هنوز هم این اثر بسیار ژاپنی است."
شیوا تقسیم‌بندی گرافیگ را به تجاری و هنری چندان درست نمی‌داند و یادآور می‌شود که چند میلیون نفر در جای جای جهان هستند که روش‌ها و ابزار گرافیک را خوب می‌شناسند و می‌کوشند نیاز گرافیکی مردم را در حوزه‌های اجتماعی، فرهنگی یا اقتصادی پاسخ دهند. این دسته نمایشگاهی برای آثار خود برگزار نمی‌کنند، اما کار خود را درست انجام می‌دهند. اما در هر کشوری شمار اندکی پیدا می‌شوند که : " در ضمن کاری که انجام می‌دهند خواستار این هستند که اندیشه، نگاه و حضور خود را در اثرشان بیان کنند. این‌ها همان گرافیست‌های مولف هستند و دستاورد کار همین هنرمندان است که نمایانگر جامعه، فرهنگ و جغرافیای آنان است." شیوا کوشیده است از این دسته باشد و خوشبختانه چنین است.
به نظر شیوا کسی که طراحی نمی‌داند، نمی‌تواند گرافیست خوبی باشد. او با هنرجویان سفارش می‌کند بسیار طراحی کنند و از همان آغاز به گرافیک رایانه‌ای روی نیاورند بلکه آن را به خدمت طراحی در بیاورند. شیوا پیش‌بینی می‌کند که غربی‌ها کم کم رایانه را در کار گرافیکی کنار

می‌گذارند و می‌گوید: " آن‌ها خودشان طراحی کامپیوتری را قبول ندارند و به افرادی که می‌نشینند رو به روی کامپیوتر و طراحی می‌کنند به اصطلاح می‌گویند: عروسک خیمه شب‌بازی. جالب اینجاست به تصاویری هم که با این سیستم بیرون می‌آید می‌گویند: "فحشای تصویری". غرب در حالی که خودش سازنده کامپیوتر است اما در حال حاضرکوشش می‌کند تا از آن فاصله بگیرد."
نگاه شیوا به هنر اسلامی نیز بسیار نو و آموزنده است. او دلیل نزدیکی هنر اسلامی به ریاضیات و هندسه را حقیقت‌گرایی هنرمندان مسلمان می‌داند. او در این باره می‌گوید: " تصویر شما، خود شما نیست، تصویر شما دروغی از شما است. هر چقدر تصویر ماهرانه‌تر باشد، دروغ ماهرانه‌تری است. یک گل همان گل است، اما تصویرش نه. اما یک مربع همیشه مربع است و دیگر اشکال هندسی هم همین گونه است. به همین دلیل هنرمندان اسلامی رفتند سراغ عناصر بصری که حقیقت دارد و این باعث شد هنر اسلامی، هندسی شود و حالا در غرب می‌بینیم که پس از هجوم فیگور طی قرن‌های متمادی، در هنرهای تجسمی بالاخره به انتزاع رسیده‌اند، یعنی چه بخواهیم و چه نخواهیم آن‌ها به انتزاع رسیدند، در صورتی که هنر اسلامی از ابتدا چنین بود. برای مثال، میکل آنژ در خلق اثر «روز محشر» بر سقف کلیسای سیسیتن خدا را یک پیرمرد ریش‌دار نشان می‌دهد، اما در هنر اسلامی خدا یک نقطه است که این به ذهنیت امروزه ما نزدیکتر است و بنابراین هنر خالص‌تری است."
شیوا از درک نادرست غربی‌ها از هنر اسلامی انتقاد می‌کند و می‌گوید: " غربی‌ها چون این هنر را درک نمی‌کنند، آن را تزئین نامیدند، درحالی که این‌ها بیان است نه تزئین، بیانی در قالب ابزار خالص که همان هندسه است. آن‌ها چه هنری را هنر تزئینی می‌گویند؟ از لحاظ علمی هنری که معماری را تغییر نمی‌دهد، تزئینی است. اما اگر شما کاشیکاری‌های گنبد مسجد شیخ لطف الله را بردارید، دیگر آن جلوه پیشین را ندارد. بنابراین هنر اسلامی هنری بیانگر است. در این هنر همه شکل‌ها دارای معنی است و فقط یک چیز تزئینی نیست. هنر اسلامی یکی از خالص‌ترین هنرهایی است که بشر به آن دست یافته است."
او بر این باور است که هنر اسلامی بسیار نو است و فقط به دلیل ناآگاهی و کم توجهی ما گرد کهنگی بر آن نشسته است. او می‌گوید:" درست است که هنر اسلامی طی قرن‌ها شکل گرفته، اما بسیار مدرن است. من پژوهشگر یا تاریخ نگار نیستم و اگر به این هنر علاقه‌مند شدم، به این دلیل است که حرف آن‌ها پس از دویست سال، هنوز حرف امروز است و این یعنی مدرنیته. ما مدرنیته را از قدیم داشته‌ایم. به نظر من شاهکار هنری، امضایی است که من در مسجد جامع یزد دیدم و آن هم شکل و نحوه

قرارگیری امضای یک استاد کاشیکار بود که در یکی از طاقی‌ها نصب شده بود و هنگامی که من آن را با سواد امروز می‌بینم، فکر می‌کنم بسیار مدرن است. اگر خود من این کار را انجام بدهم، به من می‌گویند تو یک کانسپچوالیست مدرن هستی. صحبت اصلی من در این است که ما تجلی هنرمندانه را از هزار سال پیش داشته‌ایم، اما چرا دیده نمی‌شود؟ شاید باید نیکلاس شیفری باشد که با حس کنجکاوی آن‌ها را ببیند و دوباره آن را عرضه کند تا ما آن را بفهمیم؟ "
تعریف شیوا از مدرنیته نیز متفاوت از دیگران است. به نظر او: " مدرنیته خشت آخری است که باید روی خشت زیرین و با تکیه به آن نهاده شود. هر چند که این خشت آخر، شکل و ماده و اندازه‌ی خودش را داراست. تا طاقچه و سکو و زمینه‌ای نباشد، گلدان شما چگونه ایستایی خواهد داشت؟ گلدان معلق هم محکوم به سقوط و تکه تکه شدن است. سنت و میراث هم مثل پدیده DNA به چگونگی حضور جسمی و روحی ما شخصیت می‌دهند ." او افسوس می‌خورد که در جامعه‌ی ما "گذشته" را مترادف "کهنگی" می‌دانند و می‌گوید: " این شیوه از نگاه باید از اذهان محو شود. مادر کهنه نیست، مولوی کهنه نیست، مینیاتور کهنه نیست، خط و خطاطی کهنه نیست، آقا لطفعلی صورتگر شیرازی هم کهنه نیست، فرش هزار نقش ما هم کهنه نیست. سماور، حافظ و ابر و باد هم کهنه نیستند. این‌ها و خیلی چیزهای دیگر گوشت و استخوان و رگ و پی ما هستند. بازگشت به خودمان، بازگشت به کهنگی نیست. "
او نمونه‌های خوبی از تازگی فرهنگ دیرین ایران دارد و از جمله گفته است: " ژرژ براک وقتی حروف و نوشته‌ها را به عنوان فرم با تصویر همنشین کرد و پایه‌های مکتب کوبیسم پی‌ریزی کرد، همان موقع گفت که این تداخل تصویر و حروف را از دیر باز در مینیاتورهای ایرانی یافته است و ما می‌دانیم بین این کشف ژرژ براک در مکتب کوبیسم و میراث‌های مینیاتوری ما دست کم 300 سال فاصله زمانی وجوددارد. پس باید به هوش باشیم و قدر میراث‌هایمان را بدانیم. "
سپاس‌گذاری جهانیان
به روزگاری که شیوا کار گرافیکی را آغاز کرد، گرافیک ایران تابع گرافیک لهستان بود. اما او همواره از خود می پرسید چرا می‌گویند گرافیک لهستان، گرافیک ژاپن و نمی‌گویند گرافیک ایران. از این رو تصمیم گرفت گرافیک ایرانی کار کند و برای نخستین بار از طغرانویسی و خط شکسته نستعلیق به عنوان یک عنصر گرافیکی در پوستر پنجمین جشن هنر شیراز بهره گرفت. شگفت این که همین نوآوری او بسیار به چشم آمد، آوازه‌ی او را در جهان فراگیر کرد و آن پوستر را به موزه‌های آمریکا و اروپا فرستاد. هر چند شیوه‌ی کار او در کشور خودش با بی‌مهری برخی از هنرمندان رو

به رو شد، اما زمانی که در آمریکا بود با برگزاری نمایشگاه کوشید گرافیک ایرانی را به جهانیان معرفی کند و باز هم جای شگفتی است که ناایرانی‌ها بسیار زودتر از ایرانی‌ها به ارزش گرافیک ایرانی او پی‌بردند.
هنگامی که شیوا در دانشگاه پرت به فراگیری دانش گرافیک می‌پرداخت، خود دانشگاه نمایشگاهی بزرگ از آثار او برگزار کرد. برای آن که بازدیدکنندگان آشنایی چندانی با ایران و هنر آن نداشتند، شیوا عکس‌هایی از کتاب "ایران پل فیروزه‌ای" اثر رولف بنی را به صورت اسلاید در نمایشگاه به نمایش گذاشت و هر جا که نیاز بود به بازدیدکنندگان توضیح می‌داد که در کدام پوستر از آجرکاری یا نقش و نگار ساختمانی که در اسلایدها می‌بینند، بهره گرفته است. نمایشگاه بسیار پر شور بود و آوازه‌ی آن در نیویورک پیچید تا این که یک روز گروهی با دستگاه‌های عجیب و غریب به نمایشگاه آمدند و صدای قباد را به عنوان یک هنرمند برجسته ضبط کردند تا با موشک و دستگاه‌های ویژه به فضا بفرستند تا اگر در سیاره‌های دیگر حیات هوشمندی وجود داشته باشد، پیام نخبگان زمین را دریافت کنند.
انجمن بین المللی طراحان گرافیک(AGI)، که در برنامه‌ی تازه‌ای 12 کتاب از آثار 12 طراح گرافیک برتر جهان را با عنوان استادان بزرگ بین المللی طراحی گرافیک(International Masters of Graphic Design) منتشر کرد، یک جلد را به قباد شیوا اختصاص داد. این کار که حتی برای خود شیوا نیز شگفت‌انگیز بود با عث شد که شیوا با دفتر آن انجمن تماس بگیرد و دلیل گزینش خودش را به عنوان یکی از 12 استاد برتر گرافیک معاصر جهان بپرسد. چنین پاسخ شنید: "کارهای شما هویت مستقل و خاص دارد و شاخص گرافیک ایران است." آری، شیوا به هدفی که از سال‌ها جوانی پی‌گرفته بود، دست یافت، چرا که می‌خواست در کنار گرافیک آلمان، گرافیک لهستان و گرافیک ژاپن، از گرافیک ایران نیز سخن به میان آید.
سرانجام نام شیوا در ویرایش 2007 دانش‌نامه‌ی بریتانیکا به عنوان یکی از سه طراح گرافیک برجسته‌ی کشورهای در حال توسعه در کنار نام یک طراح گرافیک آفریقایی و یک طراح گرافیک آرژانتینی آمد. به نظر نویسندگان بریتانیکا، آثار این سه هنرمند پیام آور سنت و فرهنگ سرزمینی آن‌هاست. آن‌ها به تحلیل آثاری از شیوا پرداخته و پوستر بزرگداشت سعدی شیوا را نیز به عنوان نمونه‌ی برجسته‌ای از گرافیک ایرانی چاپ کرده‌اند. در بخشی از آن مقاله چنین آمده است:
"طراحان کشورهای در حال توسعه طرح‌های خود را اغلب با رویکردهایی برگرفته از کشورهای صنعتی پدید می‌آورند، اما برای برقراری ارتباط دیداری کارآمدتر آن را با سنت‌های محلی و ملی در هم می‌آمیزند. در سده‌ی بیستم میلادی قباد شیوا، طراح گرافیک ایرانی، جعبه رنگ نقاشی،

خوشنویسی و صفحه آرایی نسخه‌های خطی را در کارهای گرافیگی خود وارد کرد. کارهای او از بسته‌بندی تا آگهی‌های تبلیغاتی و مجله‌ها و روزنامه‌ها تا پوسترهایی برای جشن‌ها و همایش‌ها گسترده است. برای مثال، پوستر او برای هشت‌صدمین سالگرد تولد شاعر نامدار ایرانی سعدی این مهارت او را در به گارگیری رنگ و توانایی‌اش را در آفریدن تصویری باطراوت به خوبی نشان می‌دهد. این تصویرسازی‌های سبک‌دار، ادامه‌ی سنت‌های کتاب‌های خطی ایران کهن است، اما در بافتی از ذائقه‌ی طراحی معاصر."

شیوا در نگاه هنرمندان

علی‌اصغر محتاج، نقاش و طراح گرافیک، یکی از پوسترهای ارکستر مجلسی رادیو تلویزیون ایران را که در آن یک ویولون سل تکیه کرده بر صندلی با رنگ‌هایی در هم پیچیده و بسیار لطیف نمایش داده شده است "لبخند ژکوند" قباد شیوا می‌داند.

لیلی گلستان، نویسنده و مدیر گالری گلستان، نیز همین پوستر را بسیار زیبا و هوشمندانه و دوست داشتنی می داند و سنتی و مدرن بودن کارهای شیوا را این گونه بیان کرده است: " کارهایش به همان اندازه سنتی‌اند که مدرن. از عناصر سنت مثل درخت سرو، گل سرخ، خوشنویسی و گل و مرغ استفاده‌ی مدرن می‌کند و چه بجا. پس من ایرانی قرابت زیادی با اثر حس می‌کنم و اوی غیرایرانی هم رنگ و بوی اینجایی را خوب متوجه می‌شود."

پرویز کلانتری، نقاش، اثرپذیری قباد شیوا را از فرهنگ ایرانی این گونه بیان کرده است:"من با چشم خودم او را دیدم که روی فرشی که قالیچه‌ی حضرت سلیمان نبود بر فراز شهر به پرواز درآمد و در پروازش به انگلستان و فرانسه و آمریکا رفت و سر از نشریات بین المللی گرافیک درآورد. همان فرش خوش نقش و نگاری که همه‌ی عمرش از سال‌های کودکی تا هنوز هم روی آن می‌خوابد و نقش خواب‌هایش را روی پوسترها برای ما تعریف می‌کند."

علی خسروی، طراح گرافیک، از نقش قباد شیوا در وارد کردن خط فارسی و موتیف‌های سنتی در طراحی گرافیک مدرن ایران چنین گفته است: " آن سال‌ها هنرمندان گرافیک با تصور مدرن شدن و مدرن بودن، عناصر تصویری سنتی را کنار گذاشته بودند. شیوا با نگاهی دوباره و مدرن از این عناصر تصویری استفاده کرد. از خط نستعلیق برای ساختن چند پوستر به بهترین شیوه استفاده برد، کاری که بعدها بسیاری از هنرمندان از آن تقلید کردند."

کیوان سپهر، نویسنده و ناشر، این نوآوری شیوا را این گونه بیان کرده است: " شیوا پس از آن که برای نخستین‌بار در سال 1350 ابتکار به

کارگیری خط شکسته نستعلیق فارسی را نه به عنوان عاملی فرعی و فقط اطلاع‌رسان، بلکه به سبب استفاده از توان گرافیکی و تصویری آن در یک اثر هنری کاربردی به خود اختصاص داد، این نگاه را همچنان پی‌گرفت و از انرژی و جوانی تنیده در تن بازمانده‌های هنر باستانی و قدیم ایرانی، که به ظاهر پیر و کهنه می‌نماید، بهره جست."
محسن احتشامی، طراح گرافیک، مشخص‌ترین بخش فعالیت حرفه‌ای قباد شیوا را طراحی پوستر می‌داند و در این باره گفته است: " با وجود سفارش‌های متفاوت و موضوع‌های گوناگون طی سال‌ها، استمرار یک حرکت پی‌گیرانه و قابل لمس در کارهایش هویداست. رنگ نکته‌ی فراموش نکردنی کارهای اوست ... با وجودی که موضوع بسیاری از پوسترهای دهه‌ی 1350 قباد شیوا فرامنطقه‌ای است، اما استفاده از طرح‌های آزاد و کاربرد پاره‌ای نمادهای ایرانی همچون کار با جوهرهای دونده‌ی رنگی به مرور پوسترهای این دوره را را بومی‌تر و تغزلی‌تر کرده است."
آیدین آغداشلو، نقاش و طراح گرافیک، شیوه‌ی خاص کارهای شیوا را این گونه بیان کرده است:"شیوه کارش چنان واضح و مشخص است که بی‌تماشای امضای کارهایش راحت می‌فهمیدی که کار اوست و نگاهش به خوشنویسی سنتی ایرانی، به‌ویژه خط شکسته نستعلیق، او را در میان بنیادگذاران گرافیک معاصر ایران شاخص و خاص کرد."
لئوناردو دسونولی درباره‌ی آثار شیوا گفته است: " من به تازگی طراحی گرافیک ایران را کشف کرده‌ام. در آن یک شگفتی زیبا و نیرو بخش و نفسی ناگهانی حضور دارد. در دنیای مغلوب پندارهای غربی، ما نیاز به همتایی داریم که ریشه در رسم و سنت خود داشته باشد. آثار شیوا به طور عمیق بر آمده از ذائقه پارسی است."

منبع:
1 . جعفری، مهشید. تا راه قلندری نپویی نشود(گفت و گو با قباد شیوا). نگاه نو، شماره‌ی 72 ، بهمن 1385
2 . رزمجو خوزانی، محسن. روح ایرانی شیوا. نگاه نو، شماره ی 72 ، بهمن 1385
3 . جلالی، رضا. وازارلی در بقچه مادربزرگ من است(گفت و گو با قباد شیوا). روزنامه‌ی ایران، شماره‌ی 2045 ، 15 بهمن 1380
4 . میرزایی، علی. درباره‌ی شیوا(نظر هنرمندان درباره‌ی شیوا). نگاه نو، شماره‌ی 72 ، بهمن 1385
5 . دالوند، احمدرضا. شیوا از سال‌های پیش تا هنوزهم. روزنامه‌ی ایران، شماره‌ی 3192 ، 25 تیر 1384

صابری، فیروزه

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
نقاش.
تولد: 13 فروردین 1325.
درگذشت: 14 بهمن 1375، تهران.
فیروزه صابری، فرزند اسماعیل، تحصیلات ابتدایی خود را در دبستان همام (1338 -1331) و تحصیلات دبیرستانی را در دبیرستان دکتر فاطمه سیاح (1345 -1338) به پایان رساند. وی سپس در مدرسه‌ی آلیانس فرانسز پاریس زبان فرانسه را فراگرفت و در پس از بازگشت به ایران در دانشکده‌ی زبان‌های خارجی در تهران موفق به اخذ لیسانس در رشته‌ی ادبیات فرانسه شد.
از سال 1346 در شرکت بازرگانی دولتی ایران استخدام شد. فعالیت‌های هنری خود را از سال 1345 آغاز کرد. نمایشگاه‌های انفرادی به وی شرح زیر است: گالری خصوصی (مرداد 1365، کارهایی ملهم از موضوعات داستان‌های عامیانه هندی)؛ نگارخانه سبز (5 تا 13 شهریور 1369، تهران، کارهایی ملهم از داستان لیلی و مجنون نظامی)؛ کنگره‌ی بین‌المللی بزرگداشت نهمین سده‌ی تولد حکیم نظامی (دانشگاه تبریز، کارهایی ملهم ازداستان لیلی و مجنون نظامی)؛ نگارخانه سبز (21 تا 28 آذر 1371، تهران، کارهایی ملهم از حکایات مثنوی مولوی)؛ گالری هنرهای تجسمی فرهنگسرای بهمن (1 تا 15 اردیبهشت 1372، تهران، مجموعه‌ای از آثارش در دوران‌های مختلف)؛ نگارخانه‌ی برگ (3 الی 13 تیر 1374، تهران، کارهایی ملهم از حکایت قرآنی یوسف و زلیخا). نمایشگاه‌های جمعی او به شرح زیر است: اولین نمایشگاه دو سالانه‌ی نقاشی ایران (28 آبان تا آذر 1370، موزه‌ی هنرهای معاصر، در این نمایشگاه تابلوی «لیلی و مجنون» او برنده‌ی جایزه‌ی ویژه شد)؛ نمایشگاه آثار نقاشی هنرمندان معاصر ایران (6 تا 12 مرداد 1372، نگارخانه‌ی برگ)؛ دومین نمایشگاه دو سالانه‌ی نقاشی ایران (6 آذر تا 18 دی 1372، موزه‌ی هنرهای معاصر)؛ اولین نمایشگاه تجلی احساس (1373، فرهنگسرای نیاوران)؛ سومین نمایشگاه دو سالانه‌ی نقاشی ایران (20 آبان تا 29 دی 1374، موزه‌ی هنرهای معاصر)؛ دومین نمایشگاه تجلی احساس (1374، فرهنگسرای نیاوران)؛ نگارخانه‌ی کیش؛ نمایشگاهی به همراه آثار پریوش

گنجه‌ای (جزیره‌ی کیش، اردیبهشت 1376).
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

صادقی افشار

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1018 / 1017 -940 / 933 ق)، نقاش، خطاط و شاعر، متخلص به صادقی. معروف به صادقی کتابدار. از بزرگان ایل خدا بنده‌لو بود که در نزدیکی محله‌ای به نام ورجو یا ویجویه‌ی تبریز به دنیا آمد. بیست ساله بود که پدرش کشته شد. پس از آن مدتی با امیرخان موصول و بدرخان و سکندر خان افشار به سر می‌برد. در عهد شاه اسماعیل دوم به کتابخانه‌ی دولتی راه یافت و در زمان سلطنت محمد خدابنده و شاه عباس کبیر منصب کتابداری را عهده‌دار بود. تا آن که علیرضا عباسی در حدود 1007 ق این منصب را از او گرفت، ولی صادقی تا آخر عمر، مواجب کتابداری را از دیوان اعلی دریافت می‌داشت. صادقی در نظم و نثر فارسی و ترکی مهارت داشت و از دوران جوانی نیز به هنر نقاشی و طراحی علاقه‌ی زیادی نشان می‌داد و از شاگردان استاد مظفر علی هروی نقاش محسوب می شد. وی در هنر خطاطی نیز دست داشت و به روایتی شاگرد میر علی هروی بود. او در 1010 ق، در اصفهان، تألیفات خود را جمع‌آوری و تدوین نمود و شرح حال مختصری بر آنها نوشت. اثر معروف وی «مجمع الخواص»، به زبان ترکی جغتایی است که شرح حال بسیاری از شاعران معاصر خود را در آن آورده و از آن معلوم می شود که سفرهای بسیاری به شهرهای مختلف کرده است. از دیگر آثار وی: «زیده الکلام»؛ مثنوی «فتح نامه‌ی عباس نامدار»؛ منظومه‌ی «قانون الصور»، در نقاشی؛ «دیوان» غزلیات پارسی و ترکی؛ مقالات و حکایاتی موسوم به «شرح حال منظوم»؛ مثنوی «سعد و سعید»؛ مجموعه‌ی «منشأت و مکاتبات»، به فارسی و ترکی؛ «تذکره الشعرا»یی مشتمل بر رباعیات معمایی؛ «حظیات». از آثار نقاشی او: تصویر مردی که در شیوه‌ی اصفهان ترسیم شده و در پشت سرش، درخت پرحالتی جلب نظر می کند، با رقم: «صادقی افشار»؛ تصویر زن زیبایی در شیوه‌ی فرنگی که دستاری از گردنش آویزان است، با رقم: «راقمه صادقی کتابدار 1015»؛ تصویر رستم، پهلوان قدیمی ایران، که کلاه پردار سفید به سر گذاشته و دیو تیره‌رنگ سهمناکی را به قتل می‌رساند و رقم «صادقی» دارد. در «احوال و آثار نقاشان» به هشت اثر دیگر وی اشاره شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آتشکده‌ی آذر (72 -71 / 1)، احوال و آثار نقاشان (1466

/ 3 ،283 -265 / 1)، تاریخ ادبیات در ایران (577 / 5)، تاریخ اصفهان (302 -298)، تاریخ تذکره‌های فارسی (623 -621 ،140 -132 / 2)، تاریخ نظم و نثر (827 ،458 -457)، تاریخ هنرهای ملی (850 -848 / 2)، تذکره‌ی نصرآبادی (41 -39)، حماسه‌سرایی در ایران (368)، خوشنویسان و هنرمندان (106)، دانشمندان آذربایجان (213 -212)، دایره‌المعارف فارسی (1548/ 2)، الذریعه (31 / 23 ،27 / 2 ،205/ 19 ،109 / 16 184، / 13 ،582 -581 / 9)، ریحانه (405 / 3)، عالم‌آرای عباسی (175 / 1)، فرهنگ سخنوران (539 -538)، کارنامه‌ی بزرگان (180 -179)، گلستان هنر (164 -152)، لغت‌نامه (ذیل/ صادقی کتابدار)، مجمع الخواص (مقدمه، 317 -314)، مولفین کتب چاپی (514 / 3).

صباحی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 982 ق)، نقاش و طراح. هنرمند نازک‌قلم فلزات سخت بود که در ترسیم نقوش مختلف اسلیمی دست پرقدرت داشت. از آثار رقم‌دار وی، تزیین پرمهارت و استادانه‌ی جام مسی بزرگی است که به نقوش موزون و دقیق پرمایه انجام یافته و در حواشی و کناره‌ی بالایی آن، اشعاری به خط نستعلیق دیده می‌شود و در لبه‌ی جام رقم نهاده: «صاحبه محمد، عمل صباحی 982).
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (284 / 1).

صبوری تبریزی، محمد حسین

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، شاعر، نقاش و مذهب. وی از شاعران مکتب وقوع و از منجمان عهد شاه عباس صفوی (1038 -996 ق) است که به حسن اشعار و مکارم اخلاق و طرز غزل از امثال خود ممتاز و در فن نقاشی و تذهیب نیز سرآمد بود. از آثار وی: «دیوان» شعر؛ «رساله‌ای در تقویم»، در چهار فصل، که آن را برای پیر بداق‌خان پرناک و به نام شاه عباس صفوی تدوین کرده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آتشکده‌ی آذر (128 / 1)، احوال و آثار نقاشان (284 / 1)، تاریخ نظم و نثر (700)، دانشمندان آذربایجان (228 -227)، الذریعه (597 / 9)، سخنوران آذربایجان (482 -477)، فرهنگ سخنوران (551)، لغت‌نامه (ذیل/ صبوی)، مکتب وقوع (277 -269)، هفت اقلیم (247 -246 / 3).

صحاف، محمد تقی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
صحاف هنرمند که حقا صد مرد هنرمند در یک تن، و مجمع الصنایع هنر صحافی و نقاشی و طراحی و مذهبی و خوش‌نویسی و سوخت سازی و معرق سازی چرمینه، و ساختن فانوس‌های فنری قدیم، و تعبیه‌ی انواع رنگ و روغن‌های نقاشی و امثال آن بوده، و نمونه‌ی خطوط ثلث وی در سر درب مسجد صفا محله‌ی شهشهان مورخ 1290، و سر درب مسجد رکن‌الملک در تخت فولاد با امضای محمدتقی بن محمد ابراهیم اصفهانی موجود است. وفاتش حدود سال 1337 می‌باشد.
برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

صحافباشی، فضل الله

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دوازدهم ق)، نقاش و مذهب. ملقب به صحافباشی. از نقاشان عهد مظفرالدین‌شاه قاجار بود و شاید لقب خود را از او دریافت کرده باشد. در معرق‌سازی و تذهیب و نقوش ابتکاری و تجلید استادانه نسخه‌های خطی و تعمیر و ترتیب صفحات آب‌دیده و از بین رفته کتابها، مهارت استادانه‌ای داشت و صحاف‌باشی آستان قدس رضوی بود.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (515 / 2).

صدیقی، ابوالحسن

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
طراح، نقاش، پیکرتراش.
تولد: 1276، تهران (محله‌ی عودلاجان).
درگذشت: 20 آذر 1374، تهران بیمارستان آبان.
ابوالحسن صدیقی، فرزند میرزا باقر صدیق‌الدوله نوری، در هفت سالگی در مدرسه‌ی اقدسیه و پس از آن در مدرسه‌ی آلیانس تهران درس خواند. در آخرین سال تحصیلی به خاطر علاقه به نقاشی، مدرسه‌ی آلیانس را رها کرد و در مدرسه‌ی کمال‌الملک به فراگیری نقاشی پرداخت. وی از شاگردان کمال الملک در نقاشی بود که پس از پایان دوره‌ی نقاشی به مجسمه‌سازی روی آورد و خود به پیکرتراشی مشغول شد.
صدیقی در سال 1307 به اروپا رفت و بیش از چهار سال در مدرسه‌ی هنرهای زیبای پاریس در رشته‌ی پیکرتراشی به تحصیل مشغول شد. وی در سال 1311 پس از بازگشت به ایران، با حکم کمال‌الملک ریاست مدرسه‌ی صنایع مستظرفه را (که بعدها مدرسه‌ی هنرهای زیبا نام گرفت) بر عهده گرفت. بعد در ایجاد اولین مدرسه‌ی معماری در سال 1318 با کمک مدرسان خارجی در محل کنونی سازمان برنامه (میدان بهارستان) کوشش کرد و بعد با همکاری استاد علی‌محمد حیدریان و مهندس محسن فروغی و آندره گدار در نیمه‌ی دوم سال 1319 در ایجاد «هنرکده» در مدرسه‌ی مروی، واقع در نزدیکی میدان شمس‌العماره شرکت کرد. اما پیش از آن که هنرکده به محوطه‌ی دانشگاه تهران منتقل شود، از همکاری کناره‌گیری کرد و از آن پس تنها به کار پیکرتراشی پرداخت و علاوه بر مجسمه‌ی معاریف ایران، آثاری از صورت بستگان و نزدیکان خود (بین سالهای 1303 تا 1337) و همچنین نقش برجسته نمای وزارت دادگستری (1321)؛ صحنه‌هایی از شاهنامه‌ی فردوسی در زروخانه‌ی بانک ملی ایران (1325)؛ مجسمه‌ی عدالت در وزارت دادگستری (1333) و باز صحنه‌هایی دیگر را به وجود آورد. در بین طرح‌ها و نقاشی‌هایی که در کتاب آثارش چاپ شده، چهره‌ای از حافظ نیز مشاهد می‌شود که به دلایلی به تندیس تبدیل نشده است.
از آثار دیگر اوست: مجسمه‌ی ایستاده‌ی سعدی در شیراز (1330)؛ مجسمه‌ی ایستاده از ابن سینا از سنگ مرمرین در همدان (1333)؛ مجسمه‌ی ایستاده‌ی فردوسی از سنگ مرمر در تهران (1312)؛ مجسمه‌ی

نشسته‌ی فردوسی از سنگ مرمر در شهر توس (1347)؛ تندیس میرزا تقی‌خان امیرکبیر (1322 و 1355)؛ رستم (1325)؛ مجسمه‌ی نادر در باغ نادری در توس مشهد (1335)؛ کمال‌الملک (1347)؛ مجسمه‌ی نیم‌تنه از عمر خیام در پارک لاله تهران (1349 و 1354)؛ یعقوب لیث (1365) و سیاه نی‌زن یا حاج مقبل، دو نیم‌تنه چپ و راست از یک سیاه مراکشی؛ نیم‌تنه از یک دوره‌گرد پیر؛ نیم‌تنه ابوالقاسم مستخدم استاد کمال‌الملک، نیم‌تنه استاد کمال‌الملک، و تمام تنها از برادرزاده‌ی خود ایشان و نیم‌تنه‌ی ننه حسین خدمتکار. وی همچنین تندیس‌هایی را به سفارش برخی از نهادها از جمله بانک سپه، بانک ملی ایران، بانک مرکزی، دانشگاه تهران، سازمان تربیت بدنی، وزارت نفت، شهرداری تهران، جمعیت هلال احمر خلق نمود.
از جمله جوایز و نشان‌هایی که به وی اهداء شد، می‌توان از نشان درجه‌ی یک و لوح تقدیر انجمن شرق شناسان فرانسه (پاریس)؛ مدال طلای درجه یک هنر از دولت بلژیک (1957)؛ دیپلم افتخار و نشان هنر از سوی دولت فرانسه توسط رییس آکادمی فرانسه (1959)؛ نشان درجه‌ی یک هنر از رییس جمهوری ایتالیا (1792) نام برد. کیسیون ملی یونسکو نیز همت محمد پارسی و هادی سیف کتابی در سال 1373 در آخرین سال حیات او به پاس خدماتش چاپ و منتشر کرد و استاد در 98 سالگی توانست پیش از فوت، آثارش را یک جا و در مجلدی مشاهده کند.
استاد صدیقی در 20 آذر 1374 در بیمارستان آبان تهران درگذشت و در قطعه‌ی هنرمندان (قطعه‌ی شماره‌ی 88) بهشت زهرا به خاک سپره شد.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

صفایی قاینی، علیرضا

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1308 ق)، خطاط، نقاش، طبیب و شاعر، متخلص به صفایی. از سادات حسینی قاین بود که در اصفهان سکونت داشت. وی شعر می‌گفت و نستعلیق و شکسته را خوش می‌نوشت. صفایی در نقاشی نیز دست داشت و در شیوه‌های ایرانی و فرنگی نقش می‌آفرید. از آثار وی: «دیوان» شعر؛ یک نسخه غزلیات و، به قلم نستعلیق و شکسته نستعلیق خوش، با رقم: «بجهه تقدیم... علی‌رضا الحسنی القایینی الطبیب المتخلص به صفائی... سنه‌ی 1308»؛ جلد روغنی مثنوی زیبایی که خط آنرا برادرش،محمد علی قاینی به این رقم نوشته است: «رقم کمترین اقل السادات علیرضا بن محمد اسمعیل الحسنی القاینی». مولف «احوال و آثار نقاشان» قلمدانی از وی دیده است که در روی آن، تصویر کالسکه‌ای است، با رقم: «کمترین علیرضا الحسینی القاینی سنه 1205»، که احتمالا صحیح این تاریخ 1305 ق است. در «الذریعه» و «بزرگان قائن» تخلص صاحب عنوان، صفا ذکره شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (463 / 2)، احوال و آثار نقاشان (384 / 1)، بزرگان قائن (279 -277)، الذریعه (609 / 9).

صفر علی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، نقاش. هنرمند زیبانگار کاشیها بود و در زمان ناصرالدین شاه قاجار (1313 -1264 ق) فعالیت می‌کرد. از آثار وی، دو کاشی زیبا موجود است که به صورت برجسته و لعابی عمل آمده و بر روی یکی از کاشیها، تصویر چهار شاهزاده‌ی درباری که هر کدام به شیوه‌ی دوران صفوی لباس پوشیده‌اند، دیده می‌شود و بر روی کاشی دیگر، تصویر دو زن و مرد جوان که سوار بر اسبهای سفیدی شده و لباس دوران صفوی پوشیده‌اند، نقش بسته است، با رقم: «عمل استاد صفر علی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1466 / 3).

صفوی، بهرام میرزای، ابوالفتح

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(956 /955 -923 ق)، خطاط، نقاش، موسیقیدان و شاعر. متخلص به بهرام و بهرامی. ملقب به ظهیرالدین. وی برادر کهتر شاه طهماسب اول و شاهزاده‌ای دانشمند و هنرمند و هنرپرور بود که در شیوایی کلام و شعر و معما سررشته داشت. از هنر نقاشی و موسیقی نیز بهره‌مند بود و از خطوط، نستعلیق را خوش می‌نوشت. بهرام میرزا، مدتی از جانب برادر حکمرانی همدان را داشت و در جوانی، در حالی که بیش از سی و سه سال نداشت، درگذشت. از آثار وی: یک قطعه نستعلیق سه دانگ جلی خوش، که عنوان یک تصویر است، با رقم: «برای فقیرالحقیر ساخته شد، العبد بهرام الحسینی»؛ یک قطعه به قلم دودانگ خوش، با رقم: «کتبه بهرام بن اسمعیل الحسینی، نقل از خط سلطان محمد نور»؛ یک عنوان تصویر دیگر، با رقم: «... کتبه العبد بهرام بن اسماعیل حسینی بدارالسلطنه تبریز فی سنه‌ی 934»؛ قطعه‌ای در یک مرقع، به قلم نیم دودانگ خوش، با رقم: «کتبه بهرام»؛ قطعه‌ای در یک مرقع به قلم دودانگ و نیم دودانگ خوش، با رقم: «مشقه بهرام الصفوی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آتشکده‌ی آذر (49/1)، احوال و آثار خوشنویسان (104 -103 /1)، احوال و آثار نقاشان (106/1)، پیدایش خط و خطاطان (102 -101)، تاریخ ادبیات در ایران (139/4)، تاریخ موسیقی (391/1)، تاریخ نظم و نثر (827، 455 -454)، تحفه سامی (12 -11)، تذکره‌ی روز روشن (123)، تذکره‌ی شعرای آذربایجان (98 -97 /2)، دانشمندان آذربایجان (73 -72)، الذریعه (147/9)، روضةالسلاطین (73 -71)، الذریعه (147/9)، روضةالسلاطین (72 -71)، عالم آرای عباسی (110، 99، 74، 73، 72، 60، 58، 44 /1)، فرهنگ سخنوران (149 -148)، کاروان هند (973 -972 /2)، گلستان هنر (چهل و یک، 139 -138)، لغت‌نامه (ذیل/ بهرام میرزای صفوی)، مجمع‌الخواص (22)، مجمع‌الفصحا (30/1).

صمیمی، رضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1369 -1293 ش)، نقاش. در مشهد به دنیا آمد. سالها در موناکو ساکن بود و به خلق آثار هنری اشتغال داشت و در مونت کارلو درگذشت. از آثار عالی این هنرمند، تصویر ملکه‌ی سابق موناکو است که خود نقاش نیز با قلم‌مو و تخته رنگ در کنار تصویر ملکه نقش شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1457 / 3).

صنعتی، علی اکبر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
استاد علی اکبر صنعتی در سال ۱۲۹۵ ش در کرمان به دنیا می آید وازآغاز کودکی تا اواخر زمان درگذشت خود یعنی بهار ۸۵ منشاءخدمات و آفرینش های بزرگ و ماندگار در فرهنگ و هنر ایران بود . علی اکبر از همان کودکی ذوق نقاشی را در خود احساس می کند. سرانجام پس از تحصیلات ابتدایی حاج اکبر او را نزد پسرش به تهران می فرستد. طی ۱۲ سال درمدرسه کمال الملک نزد استادان نام آوری چون ابوالحسن خان صدیقی ، علی محمد حیدریان ، حسین خانشیخی و علی رخسار آمورش می بیند.
در سال ۱۳۱۹ به درجه لیسانس در نقاشی نائل می شود در همان سال به کرمان می آید و برحسب وظیفه وادای دین نسبت به پرورشگاهی که در آن پرورش یافته بود تعداد ۴۰ تن از کودکان یتیم پرورشگاه راانتخاب نموده و به آنها تعلیم نقاشی می دهد که تعدادی از آنها در این زمینه به موفقیت دست یافتند. درسال ۱۳۲۴ به تهران می رود و با کوشش عبدالحسین صنعتی زاده موزه ای در میدان توپخانه ساخت هو به شیر خورشید واگذار می کند . این موزه به عنوان اولین موزه مردمی در سال ۱۳۲۵با برگزاری نمایشگاهی افتتاح و با استقبال بسیار زیادی روبرو گردید. مجموعه هایی از مجسمه های انسان و حیوان و اشیاء , در پرداختی واقع گرایانه و در اندازه هایی تا چندین برابر اندازه طبیعی , با شرح و تفسیر ونام ها روایات,اسطوره ها و قصه های بسیار مشهوری که الهام بخش آنها بوده اند از جمله آثار این موزه هستند . دیگری نیز در سال ۱۳۳۰ در خیابان کالج توسط وی دایر شد که تمامأ اختصاص به نمایش آثار خود استاد داشت. که برخی از آن آثار در مهرماه ۱۳۵۶ جهت افتتاح موزه کرمان به این شهر منتقل شدند.
در سال ۱۳۵۲ ش عبدالحسین صنعتی زاده پسر حاج اکبر از دنیا می رود و چهار سال بعد از مرگ وی با کوشش نوه حاج اکبر (همایون صنعتی زاده) و جمعی از دوستداران هنر موزه هنرهای معاصر (موزه صنعتی) افتتاح میگردد. در این موزه تعدادی از تابلوها ومجسمه های استاد نمونه های ارزنده دیگری از آثار هنرمندانی مانندکمال الملک و شاگردان او و همچنین سایر هنرمندان معاصر ایرانی و خارجی به صورت دائم به نمایش گذارده گردید. آنچه مسلم است به خاطر نیت پاک و خیرخواهانه و خدمات ارزنده و انسانی حاج اکبرصنعتی زاده و بزرگداشت و احترام نیم قرن هنرآفرینی

و خلاقیت هنری استاد سیدعلی اکبر صنعتی این محل دائر می شود که هنوز هم با توجه وسیع شیفتگان استاد و هنر او مواجه است .

صنعی نیشابوری، میر صنعی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 976 ق)، خطاط، نقاش و شاعر. از سادات نیشابور بود. صادقی کتابدار از شاگردان صنعی در فن شعر است و در محضر وی رسائل شعر را آموخت. او در فن علاقه‌بندی استاد بود و از زنگ و افشان کاغذ و همچنین از سرنج و سفیداب و لاجوردشویی نیز اطلاع داشت و همه خطوط، بویژه نستعلیق را خوب می‌نوشت. مؤلف «فرهنگ سخنوران» صنعی را از شاگردان میر عبدالحی استرآبادی می‌داند و با «آتشکده‌ی آذر» سال فوت وی را 972 ق نوشته‌اند. در «آتشکده‌ی آذر» نام وی میر صفی‌الدین آمده و شاید به این دلیل او را صفی نیشابوری هم گفته‌اند. صنعی در تبریز درگذشت و قبرش در جوار مسجد جهانشاه است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آتشکده‌ی آذر (695 -694 / 2)، احوال و آثار خوشنویسان (331 / 2)، احوال و آثار نقاشان (287 / 1)، تاریخ نظم و نثر (502)، تحفه سامی (383 -382، 75)، تذکره‌ی روز روشن (480)، الذریعه (619 / 9)، فرهنگ سخنوران (565، 562)، لغت‌نامه (ذیل/ صنعی، صفی)، مجمع الخواص (87 -86، 76 -74)، مطلع الشمس (182 / 3، 437 / 2).

صنیع

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
درگذشت: 14 اسفند 1366.
ملک صنیع از خوشنویسان و نقاشان و علاقه‌مند به شعر و ادب بود، او مردی روشن ضمیر بود و گاهی به هر یک از اعضای کانون، اثری از خط و نقاشی خود را به عنوان یابود، هدیه می‌داد.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

صنیع الزمان، محمد باقر

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، نقاش و مذهب. ملقب به صنیع‌الزمان. وی مذهب نازک‌قلم و شیرین‌کار دوره‌ی ناصری بود. صنیع‌الزمان در تشعیر و حل‌کاری و ترصیع و گل‌آرایی مهارت داشت و انواع تزیینات متداوله را به خوبی انجام می‌داد. از آثار وی آینه‌ای است که به انواع آرایش تذهیبی جلب‌نظر می‌کند. در وسط قاب آینه، تصویر گل بزرگی است که به حل‌کاری انجام یافته و حواشی آن نیز، به انواع تذهیب و تشعیر زیبا آذین گشته با رقم: «ذهبه محمد باقر الموسوی الملقب به صنیع الزمان».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (669/ 2).

صنیع السلطان، عطاء الله

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1326 ق)، نقاش. وی نقاش رنگ و روغن دوره‌ی مظفرالدین شاه بود، و ممکن است از طرف این پادشاه ملقب به صنیع‌السلطان شده باشد. صنیع‌السلطان در شبیه‌سازی دست داشت و صورت رجال و مشاهیر معاصر خود را به رنگ و روغن مصور می‌ساخت. از آثار وی: تصویر رنگ و روغنی جوانی کمال‌الملک است که شابهت زیادی به استاد دارد، با رقم: «عطاءاله صنیع السلطان ع- 1326 -1»؛ دو تصویر رنگ و روغن از صورت حکیم تولوزان فرانسوی که رقم یکی بسان امضای تصویر کمال‌الملک است و دیگری رقم ساده‌ای دارد: «صنیع محرم 1326».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (357 / 1).

صنیع الملک، ابوالحسن

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ح 1229 - ح 1283 ق)، نقاش. ملقب به نقاش‌باشی و صنیع‌الملک. مشهور به ابوالحسن ثانی. بزرگترین نقاش عصر قاجاریه است. وی نواده‌ی قاضی عبدالمطلب غفاری کاشانی است. پس از فراگرفتن هنر نقاشی در ایران، به تشویق حسینعلی‌خان نظام‌الدوله مشیرالممالک، به ایتالیا سفر کرد و چند سالی در موزه‌های فلورانس و رم به فراگیری نقاشی پرداخت و اغلب به کار کپی کردن آثار اساتید فن مشغول بود. پس از بازگشت در 1273 ق، هفت‌پرده نقاشی از صف سلام ناصرالدین شاه، شامل هشتاد و چهار صورت از شاهزادگان و رجال و غیره را به دستور میرزا آقاخان نوری در تالار نظامیه کشید. صنیع الملک مؤسس اولین مدرسه‌ی نقاشی در ایران است و چون در فن نقاشی و صنعت چاپ نیز مهارت بسزایی داشت، در 1277 ق ریاست‌دار الطباعه‌ی دولتی و انتشار روزنامه‌ی «وقایع اتفاقیه» را به وی محول نمود و صنیع الملک پس از مدتی عنوان روزنامه را به «روزنامه‌ی دولت علیه‌ی ایران» تغییر داد. ابوالحسن رد شبیه‌سازی و چهره‌پردازی دستی توانا داشته و در نقاشی قلمدان شیوه‌ی مخصوصی از خود نشان داده است. ناصرالدین شاه فن نقاشی را نزد او آموخت و کمال‌الملک غفاری، نقاش معروف، برادرزاده‌ی وی بود. از دیگر آثار این هنرمند: تصاویر کتاب «الف لیله و لیله» که از شاهکاری‌های اوست؛ پنج تصویر آبرنگ در کتاب مثنوی «شیرین و فرهاد» وحشی بافقی؛ شمایل حضرت علی (ع)؛ تصویر رنگ و روغنی محمدشاه، با رقم: «چاکر جان‌نثار ابوالحسن ثانی غفاری تاریخ 1258»؛ تصویر آبرنگی شبیه میرزا عبدالله‌خان متسوفی، با رقم : «اثر ابوالحسن نقاشباشی کاشانی غفاری 1273»؛ کارت پستال چاپی از عمله‌ی طرب که مرزا علی اکبر تارزن در وسط تار می‌زند و عده‌ای در اطراف دیده می‌شوند، با رقم: «صورت مجلس مرحوم آقا علی‌اکبر است که در 1273 میرزا ابوالحسن‌خان صنیع‌الملک کشیده»؛ تصاویر روزنامه‌ی «دولت علیه‌ی ایران»، که در دو سه جا با رقم «ابوالحسن» آمده. در «احوال و آثار نقاشان» به چهل اثر دیگر وی اشاره شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (34 -23 / 1)، تاریخ برگزیدگان (489 -488)، تاریخ جراید (333 -331 / 4)، تاریخ هنرهای ملی (957

-955 / 2 ،584 -583 / 1)، دایره‌المعارف فارسی (3037 ،1581 / 2)، شخصیتهای نامی (296 -295)، شرح حال رجال (42 -41 / 1)، فهرست روزنامه‌های موجود در کتابخانه‌ی مرکزی آستان قدس رضوی (156 -155)، کارنامه‌ی بزرگان (344 -343)، گلستان هنر (پنجاه و یک)، هنر قلمدان (129 -128).

صنیع همایون اصفهانی، عبدالحسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1340 -1276 ق)، نقاش، مذهب و قلمدان‌ساز. ملقب به صنیع همایون. وی نواده‌ی آقا نجفعلی نقاشباشی است که در اصفهان چشم به جهان گشود. او در ابتدای کار از پدر هنرمندش فیضها برد و بعد در خدمت میرزا آقا امامی و محمد باقر سمیرمی و سایر استادان دیگر به کس هنر اشتغال داشت. صنیع همایون در صورت‌سازی و چهره‌پردازی نازک‌قلم و در گل و مرغ و منظره‌پردازی پراعتبار بود و در تذهیب و آبرنگ مهارت داشت و اغلب قلمدان و قاب آینه و جلد کتاب می‌ساخت. سبک او متأثر از شیوه‌ی عباس شیرازی و محمد ابراهیم اصفهانی، ولی در عین حال متمایز از آن دو استاد است. از آثار وی: قلمدان تابوتی بزرگی که در داخل مدالیون رویه‌اش، تصویر زنی است که به متکایی تکیه داده و در دو دماغه قلمدان، صورت شیر ارائه شده، با رقم: «عبدالحسین صنیع همایون 1338»؛ قلمدانی با تصاویر دخترانی با آرایش زنان فرنگی، بر رویه‌ی قلمدان تصویر شده و در زمینه‌ی آن، منظره‌ی سرسبز درختان و کوهسارهای فرح‌افزا دیده می‌شود، با رقم: «عبدالحسین صنیع همایون 1324»؛ تصویر رنگ و روغنی مجلس پذیرایی شاه طهماسب از همایون شاه با رقم: «عمل کمترین صنیع همایون».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (321 -320 / 1)، تاریخ اصفهان (337 -335)، تاریخ هنرهای ملی (1030 / 2)، گلستان هنر (پنجاه و دو)، هنر قلمدان (158 -157).

صنیع همایون، رضی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1322 ق)، نقاش و مذهب. ملقب به صنیع همایون. از اهالی طالقان بود که در مجمع‌الصنایع تهران حجره‌ای مخصوص به خود داشت و به خلق آثار بدیع می‌پرداخت. وی از هنرمندان طراز اول و بلندپایه‌ی زمان ناصرالدین شاه است که آثار بسیار خوبی در تذهیب و نقاشی پدید آورده و در هنر میناسازی نیز دست داشته است. میرزا رضی در آرایش و تلفیق گلها، با صورتهای انسانی و تصویر پرآذین جمع حیوانات به طلا و حل‌کاری بی‌همتا بود و شبیه‌سازی و چهره‌پردازی را خوب می‌دانست. او تا زمان مظفرالدین‌شاه زنده بود. از آثار وی: میز فولادی نفیسی که از استادانه‌ترین آثار تذهیبی اوست و در رویه‌ی این میز که در شیوه‌های متنوع و پیچیده‌ی تذهیب ترسیم شده، با رقم: «اقل چاکران رضی»؛ قلمدان مذهب و عالی که تصویری در رویه دارد، با رقم: «رضی صنیع همایون»؛ جلد کتابی که در رویه‌ی آن، انواع تذهیبها به تردستی انجام یافته، با رقم: «در مجمع الصنایع دولتی مبارکه- اقل چاکران رضی مذهب سنه 1299»؛ شاهکار دیگر او که بر روی تخته اجرا شده، تذهیب زمینه و کناره خطوط مظفرالدین شاه است که تذهیب اطراف به رنگ لاجوردی بوده و برگهای خوشه‌انگوری خوش منظر و گل و برگهای مزین در کنار دست‌نوشته‌ها جلب‌نظر می‌کند، با رقم: «اقل چاکران رضی صنیع همایون»، که اصل متن بر روی تخته چنین نوشته شده: «هو- این مشق را که روی این تخته نوشته می‌شود یادگار قصر صاحب قرانیه است... جمادی‌الثانیه 1322...». چهار اثر دیگر این هنرمند در «احوال و آثار نقاشان» ذکر شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (207 -206 / 1)، تاریخ هنرهای ملی (1001 -1000 / 2)، گلستان هنر (پنجاه و سه)، هنر قلمدان (125).

صنیع‌الملک

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ع. پرورده پادشاهی (کشور)) ابوالحسن بن (میرزا) محمد بن (میرزا) ابوالحسن بن قاضی عبدالمطلب غفاری کاشانی نقاش معروف ایرانی (ف. 1281 ه.ق.) جد وی ابوالحسن نقاش مؤلف «تاریخ گلشن مراد» است، و او چون علاقه و شوقی تام به نقاشی داشت، در اواسط سلطنت محمد شاه قاجار به یاری حسینعلی نظام‌الدوله به ایتالیا رفت و در آنجا به آموختن نقاشی پرداخت. در اواخر پادشاهی محمد شاه به ایران بازگشت و به سمت نقاشباشی دربار منصوب و مورد توجه گردید. در سال 1273 ه.ق. مورد تشویق ناصرالدین شاه واقع شد و یک جعبه سنگ نقاشی طلا که در وسط آن گل الماس گرانبهائی قرار داشت بدو اعطا شد. در سال 1277 ه.ق. به ریاست دارالطباعه دولتی منصوب گردید و روزنامه دولتی از این زمان به تصاویری به قلم ابوالحسن‌خان منتشر می‌شد. در سال 1278 لقب «صنیع‌الملک» یافت و مأمور تأسیس مدرسه نقاشی گردید. در سال 1279 با اعطای یک قطعه نشان سرتیپی و حمایل آن مفتخر شد و دو سال بعد در 54 سالگی درگذشت. از آثار مهم او، صف سلام ناصرالدین شاه در تالار نظامیه است که تا چند سال پیش در سالن عمارت «لقانطه» نصب بود، و پس از خراب کردن آن عمارت به موزه ایران باستان منتقل شد (کارنامه بزرگان ایران)
برگرفته از کتاب :فرهنگ فارسی معین (جلد پنجم)

صنیع‌الممالک زرگرباشی، علیقلی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1333 -1258 ق)، نقاش و طراح. ملقب به صنیع‌الممالک. وی پدر دکتر شیخ محمدخان احیاءالملک است که در اوایل عمر از محصلین و طلاب و از شاگردان حاج شیخ عبدالنبی مجتهد نوری بوده و علوم قدیمه را خوب می‌دانسته است. در اواخر سلطنت ناصرالدین شاه، قسمتی از امور زرگری دولت به او محول شد و بعد ملقب به زرگرباشی و صنیع‌الممالک گردید. در زمان سلطنت مظفرالدین شاه تمام کارهای صندوقخانه که مربوط به جواهر و زرگری بود به او محول شد. صنیع‌الممالک در تهران درگذشت. از آثار وی شمشیر جواهرنشانی است که به سفارش امین‌السلطان اتابک و جهت تقدیم به ناصرالدین شاه قاجار، تهیه و مرصع گشته، با رقم: «به مبارک و میمنت... در زرگرخانه مبارکه تمام شد. میرزا علینقی زرگرباشی 1306». در «احوال و آثار نقاشان» مدخلی تحت عنوان صنیع‌الممالک زرگرباشی آمده است که با توجه به اثر و زمان حیات وی، احتمال می‌رود که با صاحب عنوان یکی باشد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (403 ،287 / 1)، شرح حال رجال (501 -500 / 2).

صنیعی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، نقاش و قلمدان‌ساز. هنرمند گمنام دوره‌ی ناصری بود که در قلمدان‌سازی و کارهای روغنی دست داشت. از آثار وی قلمدان زیبایی است که در رویه‌ی آن تصاویر چند دختر جلب‌نظر می‌کند و فرشته‌ای با پرهای طلایی خود رد مقابل آنها نشسته و با آنها صحبت می‌کند. در طرفین صحنه وسط، دو درخت موزون که یکی برگهای سبز و دیگری زرد پاییزی دارد دیده می‌شود و در جنب آنها مجلس پرحالت شیخ صنعان و دختر ترسا در نازک‌قلمی استادانه تصویر شده، با: «رقم صنیعی 1270».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (288 -287 / 1).

طاهر علی

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س ششم ق)، نقاش فلزات. هنرمند نقش‌آفرین بر روی فلزات سخت بود. از آثار وی، آفتابه یا مشققه‌ی برنجی است که در رویه‌ی آن تزیینات متنوع اسلیمی با تلفیقی از خطوط کوفی ترتیب یافته، با رقم: «عمل طاهر علی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1467 / 3).

طاهرزاده، بهزاد، حسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1331 ش)، نقاش. در تبریز به دنیا آمد و خود را از خاندان بهزاد می‌دانست.وی تا 1324 ش ریاست هنرهای ملی و کارگاهها را بر عهده داشت و خود، رشته‌ی نقاشی قالی و تذهیب و مینیاتور را تدریس می‌کرد و گاهی نیز به تعلیم نقاشی رنگ و روغن می‌پرداخت. او سپس به ترکیه رفت و در آکادمی هنرهای زیبای استانبول مشغول کار شد و بیشترین نسخه‌های خطی موزه‌ی توپ قاپوسرای ترکیه را که دارای مینیاتورهای فرسوده بود، تعمیر و بازسازی کرد. وی در تبریز مدفون است. از آثارش تابلوی رنگ و روغنی است که برداشتی از بیت (بتی چون ماه زانو زد) است؛ مینیاتور شکارگاه خسرو پرویز؛ کپی استادانه‌ای از مینیاتورهای قدیمی‌عثمانی، با رقم: «حسن طاهره‌زاده».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1449 -1448 / 3).

طباخ هروی، عبدالله

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 880 ق)، خطاط، نقاش و شاعر. در هرات به دنیا آمد. بدان جهت به او طباخ گفته‌اند که پدرش شغل آشپزی داشت و عبدالله در دکان پدر مشغول کار بود. اغلب تذکره‌نویسان او را در اقلام سته شاگرد جعفر تبریزی دانسته‌اند. در خط نستعلیق نیز مهارت داشت و در خط ثلث پیروی یاقوت می‌کرد. به قول مؤلف «گلستان هنر» وی در زرافشانی و وصالی نیز دست داشته و اکثر کتیبه‌های عمارات هرات، خصوصا گازرگاه و مشهد به خط اوست. گویند وی ابتدا در هرات به تحصیل علوم پرداخت، آن‌گاه به بغداد رفت و چون در آنجا نیز از کسب معلومات فراغت یافت به هندوستان رفت و در خدمت پادشاه زمان و وزرا مقامی عالی یافت و در شعر نیز قصیده‌سرا بود. مرگ عبدالله در هرات اتفاق افتاد. از شاگردان او، حافظ فوطه‌ای، محمود کاتب و عبدالله بیانی معروف به خواجه مروارید درخور ذکرند. از آثار او: یک قطعه به قلم نستعلیق کتابت متوسط، در ضمن سایر اقلام،با رقم: «مشقه العبد الراجی عبدالله هروی، فی سنه ست و اربعین و ثمانمائه...»؛ یک قطعه از مرقع بایقرا-طهماسب، به خط ریحان دو دانگ جلی و رقاع دو دانگ جلی و نسخ کتابت خفی عالی، با رقم: «کتبه... عبدالله الهروی.. سنه تسع و خمسین و ثمانمائه بدارالملک سمرقند...»؛ یک نسخه ادعیه، با عنوان «حفظ الآیات» در ضمن سایر اقلام، چند صفحه به قلم کتابت متوسط، با رقم: «خدم بکتابه هذه الدعوات... عبدالله الهروی... سنه ست و ستین و ثمانمائه بدارالملک هراه...»؛ یک قطعه از مرقع، به خط نسخ نیم دو دانگ جلی خوش، با رقم: «مشقه عبدالله الطباخ»؛ یک قطعه از مرقع ثلث سه دانگ جلی ممتاز و توقیع کتابت جلی و نسخ کتابت خفی عالی، با رقم: «مشقه العبد... عبدالله الهروی.. سنه ست و ستین و ثمانمائه...» (866) و چندین اثر دیگر که در «احوال و آثار خوشنویسان» به آنها اشاره شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1095 -1093، 1081 / 4 364، -360 / 2)، احوال و آثار نقاشان (312 -311 / 1)، اطلس خط (327 -326)، پیدایش خط و خطاطان (138 -137)، تاریخ نظم و نثر (341)، تاریخ هنرهای ملی (801 -800 / 2)، حبیب السیر (19 / 4)، خوشنویسان و هنرمندان (26)، ریحانه (48 / 1)، گلستان هنر (27)،

مناقب هنروران (114 ،44)، هنر عهد تیموریان (785 ،597 ،590 -589
586، ،497).

طباطبایی، حسن

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سزدهم ق)، نقاش. وی گل و مرغ‌ساز پیرو شیوه‌ی نصراللّٰه امامی بود و در هنر خود دستی بکمال داشت. تنها اثر رقم‌دار وی، جلد گل و مرغی پرحلاوت است که در محدوده بیضی شکلی انجام یافته و داخل آن تذهیب عالی دارد، با رقم نقاش به خط نستعلیق: «عمل الفقیر حسن الطباطبایی سنه 1291».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (154/1).

طرب اصفهانی، ابوالقاسم محمد نصیر

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1330 -1276 ق)، خطاط، نقاش و شاعر، متخلص به طرب. ملقب به ملک الشعراء. وی پدر استاد جلال‌الدین همایی است. او را متو افهانی شیرازی گفت، چرا که محل تولد و نشوونما و مدفن او در اصفهان بوه و به این اعتبار اصفهانی است، اما به رعایت نسب و نژاد پدر و اسلافش، اصلش شیرازی است. طرب چهارده ساله بود که پدرش درگذشت و عنقا، برادر بزرگتر وی، تعلیم و تربیت او را بر عهده گرفت. در حدود 1313 ق به تهران آمد و عضو انجمن ادب شد و در یکی از قصاید خود که آن را «قصیده‌ی انجمنیه» نامیده، نام شاعران آن زمان تهران را که عضو انجمن بوده‌اند، آورده است. از استادان وی می‌توان، آخوند ملا محمد کاشانی، میرزا محمد باقر چهارسویی و میرزا ابوالحسن جلوه را نام برد. او در خط شاگرد میراز عبدالرحیم افسر بود، اما در شیوه‌ی خط مدتها از روی خط میرعماد و محمد صالح و آقا محمد باقر سمسوری و رضا قلی ادیب شیرازی مشق می‌کرد، تا خود صاحب شیوه‌ای ممتاز گردید. در کتیبه‌نویسی هم مهارتی بسزا داشت و نمونه‌ی کتیبه نویسیهای او در مسجد رکن‌الملک تخت فولاد و مسجد آخوند ملا محمد حسین کرمانی و سرای ملک در بازار شاه اصفهان و غیره به یادگار مانده است و از خطوط چاپی او هم دو اثر باقی است: یکی «ترجیع بند» عرفانی خود اوست و دیگر چند قصیده و قطعه، از خود او که در اثناء و پایان «دیوان» پدرش، همای شیرازی ، در 1330 ق به چاپ رسیده است. طرب علاوه بر کتابت گوناگون، در مرکب‌سازی و ساخت جوهر قرمز دانه و حل‌کاری و طلاسازی و زرافشان کردن کاغذها و نیز در شناختن خطوط اساتید نستعلیق و تقویم قطعات و مرقعات و کتب نفیسه مهارت بسیار داشت و از وی «دیوان» شعری به جای مانده است. وی در اصفهان وفات یافت و در صحن امامزاده احمد، در جوار مزار پدرش، به خاک سپرده شد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آثار ملی اصفهان (593 ،411 -410)، احوال و آثار خوشنویسان (856 -853 / 3)، احوال و آثار نقاشان (1093 / 3)، اطلس خط (580)، تاریخ اصفهان (104 -103)، تذکره القبور (400 -399)، حدیقه الشعراء (1112 -1110 / 2)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (524 -521 / 3)، دویست سخنور (220 -217)، الذریعه (646 / 9)، شرح

حال رجال (12 -11 / 6)، فرهنگ سخنوران (588)، گنجینه‌ی آثار تاریخی اصفهان (835 ،816 -812 ،810 -808 ،676)، مؤلفین کتب چاپی (601 -600 / 6).

طنبوره، محمد

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم و یازدهم ق)، نقاش، شاعر و نوازنده. از نوازندگان خوب طنبور در عصر شاه عباس اول است. مولدش در فارس بود و در قزوین نشوونما یافت. در اوایل جوانی، در 1014 ق راه هندوستان پیش گرفت و از ملازمان خواجه ویسی همدانی، از وزیران هندوستان، شد. پس از مدتی به دستگاه جهانگیر پادشاه گورکانی هند راه یافت و در سلک نقاشان دربار او قرار گرفت و در 1028 ق به شغل نقاشی مشغول شد. وی علاوه بر استادی در فنون نقاشی و موسیقی، در سرودن شعر نیز مهارت داشت. از آثار وی «دیوان» شعر می‌باشد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ موسیقی (337 / 1)، تذکره‌ی میخانه (916 -914)، فرهنگ سخنوران (815)، مینو در (491 -490 / 2).

ظهیرالسلطان، محمد ناصر

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1315 ق)، نقاش. مشهور به ظهیرالسلطان و خان خانان. از هنرمندان دوره‌ی ناصری و مظفری بود. وی در آبرنگ و رنگ روغن مهارت داشت و از شاگردان مهدی مصورالملک و امین بیگ به شمار می‌رفت. میرزا غلامحسین خان افضل الملک درباره‌ی او آورده که محمد ناصر خان از جانب پدر والامقام خود به منصب ایشیک آقاسی باشیگری دربار منصوب و به لقب نبیل ظهیر السلطان ملقب شد. این جوان بزرگ عقل با حداثت سن تکمیل بعضی از فنون کرده‌اند، بخصوص در فن نقاشی که از اساتید قابل این دوره‌اند و مصور الملک در صحت کارهای ایشان تصدیق دارد. از آثار وی: شبیه صفی علیشاه که سالها زینت‌بخش تالار انجمن درویشان بود؛ تصویر آبرنگی مظفرالدین شاه، با رقم: «خانه‌زاد محمد ناصرخان، خان خانان 1315».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1091/ 3)، افضل التواریخ (373، 366، 199).

عارف کرمانی، اسماعیل

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، نقاش و شاعر، متخلص به عارف. وی اهل کرمان بود در آنجا به صحافی اشتغال داشت. صوفی‌مشرب بود و در نقاشی و کاسه‌گری مهارت داشت. عارف قصیده‌ای در مدح حضرت علی (ع) سروده که مطلعش این است :
جهان و هر چه درو هست از صغار و کبار
شیمم خلق تواند ای گل همیشه بهار
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تذکره‌ی نصرآبادی (382)، صبح گلشن (266)، فرهنگ سخنوران (606).

عالی، ابوالفضل

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
ابوالفضل عالی، نقاش و گرافیست متولد 1334 در تهران ، از فارغ‌التحصیلان ممتاز گرافیک از دانشکده هنرهای زیبای دانشگاه تهران بود. پس از پیروزی انقلاب ، عالی فعالیت جدی خود را در عرصه گرافیک آغاز کرد و در این مسیر در پایگاه‌های مختلف حضور یافت ، اما درنهایت با پیوستن به جریان نوپای هنرمندان انقلابی در حوزه هنری و راه‌اندازی واحد گرافیک ، کار خود را درعرصه گرافیک انقلاب اسلامی بطور متمرکز ادامه داد که از این رو عالی را می‌توان در زمره بنیان‌گذاران حوزه هنری به شمار آورد. ایشان در اوایل آبان 1376 و درحین انجام مأموریت بر اثر یک سانحه رانندگی در 42 سالگی دار فانی را وداع گفت.
گروه : هنر
رشته : گرافیک
زمان و علت فوت : ابوالفضل عالی در اوایل آبان 1376 و درحین انجام مأموریت بر اثر یک سانحه رانندگی در 42 سالگی دار فانی را وداع گفت.
مشاغل و سمتهای مورد تصدی : مشاغل ابوالفضل عالی به شرح زیر می باشد: مسئول گروه تجسمی دانشکدهٔ صدا و سیما مسئول بخش گرافیک شبکهٔ دوم تلویزیون ازهمکاران حوزهٔ هنری سازمان تبلیغات اسلامی در واحد تجسمی عضو هیات علمی دانشگاه هنر بود و در دانشگاههای تهران عضویت در شورای تخصصی تألیف کتاب‌های درسی رشته هنر در آموزش و پرورش
فعالیتهای آموزشی : ابوالفضل عالی در موسسه سوره و دانشکده صدا و سیما به تدریس و آموزش هنرجویان و تقویت روح تفکر و اندیشه مقاومت در آثار تجسمی پرداخت.
مراکزی که فرد از بانیان آن به شمار می آید : ابوالفضل عالی با حضور در کانون نهضت فرهنگ اسلامی از بنیانگذاران، شاخه تجسمی موزه اندیشه و هنر اسلامی نیز به حساب می آید.
چگونگی عرضه آثار : ابوالفضل عالی در سال 1358 در نمایشگاه جمعی حوزهٔ اندیشه و هنر اسلامی شرکت نمود و پس از آن در نمایشگاه جمعی پوستر موزهٔ هنرهای معاصر 1360، نمایشگاه هفتهٔ فرهنگی ایران در پاریس به همت سازمان یونسکو 1363، نمایشگاه جمعی خانهٔ سوره، نمایشگاه هنر گرافیک ایران در کراچی و نمایشگاه خانهٔ سوره از کارهای

گرافیک و عکس و پوستر 1364 حضور یافت.
آثار :
1 ده سال با طراحان گرافیک انقلاب اسلامی
2 گالری صبا
ویژگی اثر : آثار عالی در گالری صبا مرکز فرهنگی هنری صبا همزمان با برپایی اولین دوسالانه بین المللی پوستر جهان اسلام به نمایش گذاشته شده است.

عباسی

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، نقاش. وی از پیشگامان تحول سبک در دوره‌ی شاه عباس دوم و از معاصران معین مصور بود که در شبیه‌سازی و چهره‌پردازی و نقش مجالس رزمی و بزمی و پرنده‌سازی دست پر حلاوت داشت. او بر روی قلمدان نیز نقش‌آفرینی می‌کرده است. از سجع انصاری وی، معلوم می‌گردد که در دستگاه شاهانه قرب و منزلتی داشته و لقب عباسی را از شاه صفوی دریافت کرده است. اغلب آثار این هنرمند در شیوه‌ی استادان نامی آن دوره، محمد زمان و علی قلی بیک جبادار است. از آثار وی: تصویر جلوس شاه عباس دوم که سفیر هند را به حضور پذیرفته و در قسمت انتهایی آن، منظره‌ی شهر و درختان و کوهها به حلاوت تمام نمودار گشته و رقم «بها گرفت چو گردید شیخ عباسی 1074» دارد؛ تصویر شاهزاده‌ی هندی که جام شراب به دست گرفته و البسه‌ی رزمی پوشیده است و در انتهای تصویر، منظره تپه و دشت و چمن و درختان است و به خط نستعلیق رقم «بها گرفت چو گردید شیخ عباسی» دارد؛ تصویر جمعی از درویشان و محفل اخوت که دور هم نشسته و به صحبت مشغول می‌باشند و قیافه و البسه‌ی درویشان در شیوه‌ی مغولی هندی است، با رقم: «بها گرفت چو گردید شیخ عباسی 1098». در «احوال و آثار نقاشان» به دو اثر دیگر وی اشاره شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1464/3 ،252 -251 /1)، هنر قلمدان (28، 94).

عباسی، بهرام

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دوازدهم ق)، نقاش. به روایتی شاگرد محمدزمان بود. از وی آثار رقم‌داری دیده نشده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (105/1).

عباسی، رحیم

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دوازدهم ق)، نقاش. آبرنگساز دوره زندیه و اوایل قاجار بود که درگرفت و گیر حیوانات و نقش جانوران سررشته داشت. از آثار وی: تصویر شتری در حال استیصال که به چنگ اژدهای قوی هیکلی دچار گشته و در حال جان کندن می‌باشد. و رقم نقاش چنین است: «رحیم عباسی رقم شد».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (184/1).

عباسی، رضا

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ح 1044 -980 ق)، نقاش. زندگانی وی برخلاف معاصرانش که کم و بیش در تواریخ نامی از آنان ذکر شده، هیچ روشن نیست. اما اطلاعات متفرقه و اندکی که در زیرنویسهای رقم‌دار آثار این هنرمند دیده می‌شود، مختصری از احوال رضا عباسی را برای ما آشکار می‌سازد. نام و احوال وی با دو هنرمند معروف معاصرش یعنی علیرضا عباسی، خوشنویس و مقرب شاه‌عباس، و آقا رضا کاشانی نقاش خلط شده و شبهه ایجاد کرده است. رضا عباسی نقاش مورد بحث سوای این دو است. وی قبل از دریافت لقب عباسی خود را به نام «مشقه رضا، رضا مصور، رضا، کمینه رضا» خوانده و بعد از دریافت لقب عباسی که از سال 1020 ق شروع شده، با رقم «رضا عباسی» یا «کمینه رضا عباسی» مرقوم داشته و به نام خود ثبت کرده است. او ممکن است یکی از شاگردان استاد محمدی هراتی و یا اینکه مقلد آثار او باشد.از خصوصیات نقاشیها و تصاویر وی دقت و ملاحظه در کلیه شئون زندگی است که دستی شیرین داشته و در گرفت و گیر و جانورسازی و آرایش مجالس رنگی به روی پارچه‌ها و کاشیها استاد نادری بوده است. همچنین با ترسیم خطوط دورانی و موزون ناپایدار خود که به استادی تمام بر روی کاغذها نقش می‌بست، تصاویر خیالی را با ابداعی بی‌همتا که با قدرت تکنیکی پر مهارتی همراه بوده ارائه داده و برتری هنر او را بر سایرین آشکار ساخته و اصل رااز بدل روشن کرده است. از شاگردان معروف وی که در حد خود از استادان طراز اول بوده، استاد معین مصور است و از دیگر شاگردان او می‌توان: شفیع عباسی، افضل مصور حسینی، شیخ محمود، حبیب‌اللّٰه مشهدی و شاه قاسم را نام برد. از آثار وی: تصور شیر نشسته به سیاه قلم که بسیار استادانه و پر مهارت است، با رقم: «هو- بجهت فرزندی اعزی معینا مشق شد. رقم کمینه رضا عباسی»؛ تصویر پر مهارت پیرمردی که روی زمین دراز کشیده و دست راست خود را به زمین تکیه داده است و در زمینه‌ی برگهای بزرگ چناری دیده می‌شود، با رقم: «در روز چهاردهم ذی حجةالحرام سنه‌ی 1031 باتمام رسید. رقم کمینه رضا عباسی»؛ تصویر قیافه‌ی پر حالت و لباس پر آرایش جوان خدمتکاری که قهوه درست می‌کرد و در مقابل سماور قهوه جوش جلب نظر می‌کند، با رقم: «هو- غره رجب المرجب 1039 باتمام رسید- رقم کمینه رضا عباسی»؛ تصویر مجنون در صحرا که

با حیوانات محشور شده است و منظره‌ی کوه و درختان استادانه است و مجنون روی سنگی نشسته و خرگوشی به دست گرفته است، با رقم: «هو- روز چهارشنبه دوازدهم شهر ربیع‌الاول سنه‌ی 1038 این محلس باتمام رسید. رقم کمینه رضا عباسی عفی عنه»؛ تصویر جوانی که روی بالشی دراز کشیده و به سگ خود آب می‌دهد، با رقم: «هو- در روز پنجشنبه بیست و دوم شهر رمضان المبارک 1043 بجهت... باتمام رسید. برهنه پا و سر عشقم دواند. دوان کوچون غلامان فرنگی. چهل و شش اثر دیگر وی در «احوال و آثار نقاشان» ذکر شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (197 -185 /1)، تاریخ هنرهای ملی (906/2)، خوشنویسان و هنرمندان (107 -106)، دایرةالمعارف فارسی (1089/1)، سرآمدان فرهنگ (391/1)، کارنامه‌ی بزرگان (222 -221)، هنر عهد تیموریان (592 ،590 ،311 -310)، هنر قلمدان (92).

عباسی، علیرضا

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، نقاش و مذهب. وی غیر از علیرضا عباسی، خوشنویس معروف، است. او در تذهیب و تشعیر، استاد نادره‌کاری بود و در تصویر و چهره‌پردازی به شیوه‌ی ایرانی و هندی دست توانایی داشت و از آثار وی: قلمدان تابوتی زیبایی است که تذهیب پرمایه و چهره‌های طلایی دارد و در شیوه‌های متنوع تدهیب و آرایش گلهای اسلیمی و ختایی مکتب صفویه عمل آمده است، با رقم: «علی‌رضای عباسی»؛ قلمدانی که در رویه آن تصویر شاهزاده‌ای با کلاه عمامه‌ای دوران صفویه دیده می‌شود و کناره‌های قلمدان گلهای متنوع دارد با رقم: «علیرضا عباسی 1095» پنج قطعه مینیاتور در کتاب «سبحه الابرار» جامی که کتابت خطوط و قدرت تشعیر و استادی نقاش به طرز چشم‌گیری جلوه‌گر شده، با رقم: «کاتبه و صموره و مذهبه علیرضا عباسی فی بلده ساری 1022». در «احوال و آثار نقاشان» به چهار اثر دیگر وی اشاره شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1473 / 3 ،386 -385 / 1).

عبدالائمه

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ع. عبدلائمة، بنده امامان) سازنده اسرطاب و استاد رسم دوایر فلکی (قر. 9 ه.) از ساخته‌های وی دو اسطرلاب بزرگ در تهران موجود است: یکی در مدرسه سپهسالار ناصری و دیگری در تصرف آقای سید جلال‌الدین تهرانی، و هیچ یک دارای تاریخ نیست و فقط به خط نسخ نوشته شده: صنعه عبدالائمة.
(س دوازدهم ق)، نقاش فلزات و اسطرلاب‌ساز. وی در هنر خود شهرت داشت و به رموز و دقایق اسطرلاب واقف بود. او همچنین در علم هیئت و ستاره‌شناسی نیز صاحب کمال بود و در نقوش دقیق و ارائه‌ی محاسبات افلاکی و درج دوایر بروج به روی فلزات سخت، مهارت داشت. از شاگردان نامدار وی، استاد محمد طاهر بن محمد امین است که آثاری استادانه از خود به یادگار دارد. از آثار او: اسطرلاب نفیسی، با رقم: «صنعه عبدالائمه 1127»؛ اسطرلاب دیگری بار رقم «...صنعه عبدالائمه»؛ اسطرلاب نفیسی که در مرکز آن رقم «صنعه عبدالائمه» دارد؛ اسطرلابی که روی دایره‌ی انتهایی صفحه رقم «صنعه عبدالائمه» دارد.[1]
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] احوال و آثار نقاشان (298 / 1).

عبدالشکور

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دوازدهم ق)، نقاش. هنرمند گل و بوته‌ساز اواخر عصر صفوی بود. از آثار وی تصویر گل و بوته‌ای است، با رقم: «عمل عبدالشکور».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (329 / 1).

عبدالمطلب

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1321 ق)، نقاش و قلمدان‌ساز. ملقب به مطلب‌خان و مستشار پستخانه. دختر وی یکی از زنان ناصرالدین‌شاه بود. در دوران کودکی از اصفهان به تهران آمد و تحت نظر استادان فن به تکمیل هنر پرداخت. ابتدا قلمدان‌سازی می‌کرد و گاهی آبرنگ نیز می‌ساخت و چون علاقه‌ی خود را به رنگ و روغن زیادتر دید، به این شیوه روی آورد و مورد توجه واقع شد. در 1275 ق به همراهی میرزا حسین‌خان مشیرالدوله و میزا علی‌اکبرخان، مزین‌الدوله، جزو چهل و دو نفر شاگردان انتخابی، به فرانسه اعزام شد و در سبک کلاسیک صاحب کمال گردید. پس از بازگشت به ایران، در 1295 ق در اداره‌ی پستخانه مشغول به خدمت شد و در 1309 ق مصنب سرتیپی به او محول گردید. وی تا 1317 ق در اداره‌ی پست به سمت مستشار و تحویلدار کل مشغول به کار بود. در 1321 ق، به همراه میرزا محمودخان حکیم‌الملک به رشت رفت و در آنجا درگذشت. از آثار وی: تصویر رنگ و روغنی باغی پردرخت که دیوارکشی شده و منظره‌ی کوه و فضای زمین وسیع در روبروی باغ دیده می‌شود، با رقم: «بنده‌ی درگاه میرزا مطلب»؛ تصویر مدادی میرزا حسین‌خان مشیرالدوله که بسان بهترین کارهای نقاشان اروپایی به فرجام رسیده، با رقم: «عمل کمترین میرزا مطلب اصفهانی در پاریس اتمام یافت 1292».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1470 / 3 ،345 -344 / 1)، شرح حال رجال (152 -151 / 5)، گلستان هنر (پنجاه و سه).

عبدی مصور

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، نقاش. هنرمند اهل هرات بود. ازآثار رقم‌دار وی، تصویر فرمانروایی است که کلاه سفید عمامه‌ای به سر گذاشته و به تمام سلاحهای جنگی مجهز است. در بالای تصویر به خط نستعلیق نوشته شده: «حسب الحکم حضرت نواب جهانبانی صورت تحریر یافت. بنده‌ی دولتخواه عبدی مصور بدارالسلطنه هراه... فی شهر محرم الحرام...». لازم به ذکر است به گفته‌ی صاحب «احوال و آثار نقاشان» تاریخ نقاشی به وضوح دیده نمی‌شده، ولی حدود 1058 ق به نظر می‌رسیده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (353 / 1).

عدالتجو، یدالله

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نقاش.
درگذشت: آبان 1363.
یدالله عدالتجو شاگرد حسین قوللر آقاسی و محمد مدبر بود. وی مدت چهل سال به کار مداوم در رشته‌ی نقاشی قهوه‌خانه پرداخت و در این راه از چشمانش نابینا گشت. در سال‌های آخر عمر خود در واحد فرهنگی بنیاد شهید فعالیت می‌کرد. وی همچنین استاد نقاشی ساختمان و رنگ‌آمیزی و رنگ‌کاری بنا بود.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

عراقی، محمد

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، نقاش. در روایات مختلف، وی تبریزی، اصفهانی و یا هراتی معرفی شده و صاحب «گلستان هنر»، او را تبریزی دانسته است. بهترین دلیل عراقی (اراکی) بودن این هنرمند، امضای اصیل خود استاد می‌باشد که در ذیل دو اثر وی دیده شده است. سلطان محمد در دوره‌ی تیموری و صفوی در دربار سلاطین مزبور فعالیت داشته و به خلق آثار هنری مشغول بوده است. صاحب «مناقب هنروران» وی را از شاگردان آقا میرک و تبریزی دانسته است. او در بدایت حال در کتابخانه‌ی امیرعلیشیر نوایی به خدمت مشغول بوده و سپس به دربار سلطان حسین بایقرا راه یافته و بعد از انقراض تیموریان، به قزوین رفته است. پس از مدتی، اطراف شاه طهماسب به تبریز دعوت شد و در کتابخانه‌ی پادشاهی، مشغول ایفای وظیفه گشت. وی در تنوع آرایش و ارائه منظر بزمی و رزمی چابک قلم و در جانورسازی و منظره‌پردازی و تذهیب و تشعیر یگانه‌ی روزگار بود و به سبک قزلباش، بهتر از همه نقاشی می‌کرد. شهرت او تا جایی بود که معلم مخصوص تصویرسازی شاه طهماسب گشت و مورد الطاف شاه قرار گرفت. از شاگردان وی: محمدی بیک، استاد حسین قزوینی، برجعلی اردبیلی، محمد معین‌الدین خراسانی و میرزا علی، فرزند سلطان محمد، را نام برده‌اند. سلطان محمد، پس از مرگ استاد بهزاد، درگذشت و مقبره‌ی او در باغ شیخ کمال، کنار قبر استاد بهزاد، در تبریز است. اثر وی تصاویر بسیار ارزنده‌ی شاهنامه‌ی شاه طهماسبی است که از آن جمله‌اند: تصویر دادگاه کیومرث که در کمال زیبای تصویر شده است؛ مجلس شادمانی روز عید که سام میرزا روی تخت مزینی نشسته و تزیین لباسها و زینت داخل و خارج قصر استادانه بوده و در کمال امتیاز است، با رقم: «عمل سلطان محمد عراقی»؛ تصویر ملجس پر حلاوت عیش و طرب جماعتی بی‌پروا که در این صحنه سماع و سرمستی جماعتی عیاش را در کمال شادمانی ارائه داده و همچنین نقوش منظم و پر پیرایه ساختمان خانه که در هر گوشه‌ی آن، تصویر موضوع دیگری به ابتکار نقاش تجسم یافته است و رقم «عمل سلطان محمد عراقی» دارد. در «احوال و آثار نقاشان» بیش از بیست تصویر دیگر از وی ارائه شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (225 -218 /1)، تاریخ هنرهای ملی

(837 -836 /2)، خوشنویسان و هنرمندان (103)، گلستان هنر (137)، مناقب هنروران (105، 104)، هنر عهد تیموریان (772، 721، 701، 699)، هنر قلمدان (24، 23، 22).

عرب، سید شاهین

قرن:15
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سید شاهین عرب هنرمند معاصر ایران است . او در زمینه نقاشی و مینیاتور فعالیت می کند . وی مینیاتور راسبکی می داند که گنجایش بسیاری جهت عرضه و معرفی مفاهیم بشری دارد .
گروه : هنر
رشته : هنرهای تجسمی
گرایش : نقاشی
خاطرات کودکی : سید شاهین عرب دردوران کودکی علاقه فراوان به نقوش تزیینی مانند فرش داشت . به گونه ای که از روی فرشها و تابلو فرشهای مختلف طراحی می کرد . همچنین تصاویر کتب شعر خصوصا خیام و حافظ او را به خود جلب می کرد و اغلب اوقات درکتابخانه پدربزرگش به دنبال کتا بهای تصویری شعر می گشت .
تحصیلات رسمی و حرفه ای : سید شاهین عرب درسال 1366 وارد هنرستان هنرهای تجسمی شده و از آن سال به بعد به صورت حرفه ای این هنررا دنبال کرد و بعد از دوران هنرستان وارد دانشگاه شده ودر رشته نقاشی به تحصیل پرداخت. او تحصیلات خویش را تا سطح کارشناسی ارشد نقاشی ادامه داده است .
فعالیتهای ضمن تحصیل : سید شاهین عرب واسطه ارتباط مینیاتور با مسائل ادبی ، عرفانی ، مذهبی، فلسفی را دلیل رویکردش به این رشته تخصصی ذکر می کند .
وقایع میانسالی : سید شاهین عرب اعتقاد دارد که با توجه به اینکه هنرمینیاتور از گذشتگان و نیاکان ماسینه به سینه به دوران معاصر رسیده است ، هرهنرمندی وظیفه دارد که این هنررا به نسل های بعدی منتقل کرده و در اشاعه و توسعه آن بکوشد .
مشاغل و سمتهای مورد تصدی : سید شاهین عرب درکنار خلق آثار ارزشمند خود ،مدرس مینیاتورنیز می باشد .
فعالیتهای آموزشی : سید شاهین عرب درکنار خلق آثارهنری و تدریس ، معتقد است که باتوجه به این که روشهای مختلفی رابرای آموزش این هنرتجربه کرده است مناسب ترین روش برای تدریس را همان روش آموزش سنتی می داند .
آرا و گرایشهای خاص : سید شاهین عرب معتقد است که مینیاتور سبکی

است که گنجایش بسیاری برای عرضه و معرفی مفاهیم عالیه بشری دارد وبا توجه به ابعاد گسترده موضوعی مینیاتور مضمون بیشتر آثارش شامل تصویر سازی اشعار مولانا ، حافظ ، فردوس و دیگرشعرای ایرانی است . ضمن اینکه از آیات آسمانی قرآن مجید بسیار الهام گرفته اند.
جوائز و نشانها : سید شاهین عرب در سال 1374 بعنوان مینیاتوریست برگزیده ایران انتخاب شد و مقام اول مسابقات دانشجویی دررشته مینیاتور را دوبار از آن خود کرد .
چگونگی عرضه آثار : سید شاهین عرب بیش از20 نمایشگاه داخلی وخارجی برپارکرده است . ----------
---
آثار :
1 تکنیکها ووسایل نقاشی ایرانی
2 فرش ـنقاشی برتاروپود
منابع زندگینامه : 1مریم دسترنج ، با هنرمندان/گفتگوبا سید شاهین عرب ، کیهان فرهنگی ، سال هیجدهم ، مهرماه 1380، شماره 180، ص82

علویه

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
ز 1313 ق، از زنان هنرمند. وی نقاش و خطاط ناخنی باذوقی بود که خطوط را به شیوه ناخنی می‌نوشت و نقوش تزیینی را نیز به شیوه ناخنی به آن می‌افزود. از آثار امضاء دارش، مرقعی به خط نستعلیق شش دانگ نستعلیق بود که به شیوه ناخنی عمل آورده و حواشی صفحات را با ترسیمات ساده‌ای به شیوه‌ی ناخنی تزیین نموده و رقم نهاده بود: «علویه 1312». اثر دیگرش که در حراج کریستی 11 آوریل 1989 و لندن به فروش رسید مرقعی به خط نستعلیق شش دانگ بود که به خط ناخنی کتابت نموده و ترسیمانی نیز به آن علاوه کرده و به خط ناخنی رقم نهاده بود: «در ارض اقدس قم تحریر شد. کتبته علویه فی سنة 1313».[1]
(س سیزدهم و چهاردهم ق)، نقاش و خطاط. از زنان هنرمند عصر خود به شمار می‌رفت. نقاش و خطاط ناخنی با ذوقی بود که خطوط را به شیوه‌ی ناخنی کتابت می‌کرد و نقوش تزییناتی را نیز در همان شیوه آرایش می‌داد. از آثار وی: مرقعی به خط نستعلیق شش دانگ، که به شیوه‌ی ناخنی عمل آورده و حواشی صفحات را با ترسیمات ساده‌ای به شیوه‌ی ناخنی تزیین کرده و رقم نهاده: «علویه 1312»؛ مرقعی به خط نستعلیق شش دانگ که به خط ناخنی کتابت کرده و ترسیماتی نیز به آن اضافه کرده و به خط ناخنی رقم نهاده: «در ارض اقدس قم تحریر شد. کتبه علویه فی سنه 1313».[2]
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] منبع: احوال و آثار نقاشان قدیم ایران، 1471 / 3.
[2] احوال و آثار نقاشان (1471 / 3).

علی تقی

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم و دوازدهم ق)، نقاش. آبرنگ‌ساز زیبانگار و پرنده‌ساز نازک قلم بود. از یادگارهای ارزنده‌ی این هنرمند، پرنده‌ی زیبایی است که بسیار هنرمندانه ترسیم شده و رقم «علی تقی سنه 1112» دارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (381 / 1).

علی محمد

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دوازدهم و سیزدهم ق)، نقاش و مذهب. هنرمند دوره‌ی فتحعلی‌شاه قاجار بود. از آثار وی، قلمدان تابوتی بزرگی که تذهیب استادانه‌ای دارد و رویه‌ی آن، به گل و مرغ رنگی آذین شده و در بین آنها پیکار بین شیری و پلنگی به طرزی ماهرانه مصور شده است. از حل‌کاری و طلااندازی و تاریخ 1150 ق معلوم است که این قلمدان از آثار مشاهیر هنرمندان صفوی است و استاد علی محمد حواشی و کناره‌ی آن را تعمیر کرده و رقم نهاده: «علی‌محمد 1225».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (402 / 1).

عماد الکتاب، محمد حسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1315 -1240 ش)، خطاط، نقاش و شاعر. ملقب به عمادالکتاب. در طایفه‌ی سیفی قزوینی، در قزوین به دنیا آمد و بیشتر عمرش را به نوشتن و تعلیم خط گذرانید.وی ابتدا خوشنویسی را با نسخ‌نویسی آغاز کرد و سپس به خط نستعلیق روی آورد و پیرو شیوه‌ی میرزا رضای کلهر شد، طوری که او را به عنوان کامل‌کننده‌ی شیوه کلهر نام می‌برند. عمادالکتاب نه تنها در خط نسخ و نستعلیق استادی توانا بود،بلکه شکسته و ثلث را نیز در کمال زیبایی می‌نوشت و با نقاشی سیاه‌قلم و آبرنگ نیز آشنایی داشت. عماد الکتاب با کمیته‌ی مجازات همکاری داشت و تحریرات بیانیه‌های کمیته به خط او بود. وی قبل از دوره‌ی مشروطیت جزو کاتبان وزارت انطباعات و در دوره‌ی سلطنت احمدشاه قاجار، مدتی در وزارت داخله، منشی و همان اوقات معلم مشق خط سلطان احمدشاه نیز بود. در چند سال اواخر عمر نیز در دربار پهلوی سمت خوشنویسی مخصوص داشت. وی قریحه‌ی شاعری نیز داشت و گاهی شعر می‌سرود. آثار خوشنویسی عماد الکتاب قطعات مختلف سیاه‌مشق است. همچنین یک دوره «رسم المشق» که برای نوآموزان دبستانها و دبیرستانها تألیف کرد و به چاپ رساند. وی شاگردان بسیاری داشت، از جمله علی منظوری، ملک الخطاطین، حسن زرین‌خط، علی‌اکبر کاوه و ابراهیم بوذری که هر یک به مقام استادی رسیده‌اند. عمادالکتاب در تهران می‌زیست و در همان جا درگذشت و در امامزاده عبدالله دفن شد. از دیگر آثار او: کتیبه‌ی سردر مدخل سپهسالار و لوحه‌ای بر آرامگاه فردوسی در طوس؛ یک نسخه «شاهنامه‌ی» فردوسی در 1336 ق؛ یک نسخه «نامه‌ی دانشوران» ناصری در 1318 ق؛ نسخه‌ی نفیس «ترجیع‌بند» هاتف. از دیگر قطعات وی در «احوال و آثار خوشنویسان» به آنها اشاره شده است. از آثار نقاشی وی: تصویر یکی از حواریون حضرت مسیح که به خط شکسته و تعلیق زیبا، با رقم: «در ماه رضمان هزار و سیصد و سی... العبد عماد السیفی قزوینی»؛ تصویر سیاه‌قلمی کریم‌خان زند که کلاه مخصوصی به سر نهاده است؛ تصویر دستی که طرز صحیح قلم به دست گرفتن و خط نوشتن را نشان می‌دهد...، با رقم: «عماد السیفی»؛تصویر خود نقاش به سیاه قلم...، با رقم: «صورت عماد المتاب سیفی که به دست خود ساخته است».[1]
(ع. تکیه‌گاه کاتبان) (میرزا) محمد حسین سیفی قزوینی، خطاط معروف

(و. 1245 ه. ش.- ف. تهران 1315 ه.ش.). وی در کمیته مجازات عضویت داشت و در آخر عمر به خدمت دربار درآمد. در خط نستعلیق استاد بود و ثلث و شکسته را هم نیکو می‌نوشت و از نقاشی آب و رنگ هم اطلاع داشته و شعر نیز می‌سروده. از آثار او یک دوره «رسم‌الخط» به طبع رسیده.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[2] احوال و آثار خوشنویسان (700 -697 / 3)، احوال و آثار نقاشان (707 -706 / 2)، اطلس خط (595 -594)، تاریخ برگزیدگان (472 -470)، تاریخ هنرهای ملی (1023 -1021 / 2)، تذکره خوشنویسان معاصر (33 -27)، دایره‌المعارف فارسی (1767 / 2)، شرح حال رجال (383 -382 / 3)، قزوین در گذرگاه هنر (250 -247)، گلستان هنر (بیست و یک).

عودی، احمد

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم ق)، نقاش. شیخ احمد برادر باباحاجی صورتگر بود و در دوره‌ی سلطنت حسین بایقرا (911 -873 ق)، فعالیت هنری داشت. از آثار رقم دار این هنرمند که اصل آن گویا در مرقع فاتح استانبول است، تصویر مرد کوتاه قد مسلحی است که البسه و لوازم کامل جنگی به تن کرده و اسب خود را مهار نموده و اسب نیز دستها را بلند کرده است و به حالت وحشیانه‌ای با صاحب خود ستیز می‌نماید، و با خط زیبای نستعلیق رقم «عمل خواجه شیخ احمد عودی» دارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1/ 249).

عوفی

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم ق)، طراحی و نقاش کاشی. وی سازنده‌ی کاشیهای تراش و معرق گنبد شیخ صفی‌الدین اردبیلی است که رقم نهاده: «عمل العبد الفقیر الراجی الی عفو صمد- عوض بن محمد...».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1474 / 3).

غفاری کاشانی، اسدالله

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، نقاش. وی در مکتب هنری پدرش کسب کمال کرده است. از آثار وی: تصاویری از آقا رحیم علی‌بیگ، لله‌باشی امیر دوست محمدخان، و میرزا بیدل کرمانشاهی به آبرنگ، که در مرقعی جمع‌آوری شده و در 1283 ق انجام یافته است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (64 / 1).

غفاری مستوفی کاشانی، ابوالحسن

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دوازدهم ق)، نقاش. وی عموی پدر صنیع‌الملک و پدرش حکمران کاشان و نطنز بود که به نقاشی و تصویرگری علاقه‌ی زیادی داشت. خاندان وی طی قرون متمادی عهده‌دار مناصب و مشاغل حساس و امور قضا بوده‌اند، با اینکه پدرش او را از نقش تصویر منع می‌کرد، هنرمند شیرین قلمی بود. کتاب «گلشن مراد» که به نام علی‌مراد خان زند تألیف شده، از تحریرات ابوالحسن و محمدباقر غفاری است. ابوالحسن غفاری در آبرنگ و سیاه‌قلم دست داشته و در ارائه‌ی مجالس تصویری و چهره‌پرازی و شبیه‌سازی پرقدرت بوده است. او را می‌توان در اقتباس شیوه فرنگی و تمرین نقاشیهای ایتالیا و استفاده از موازین هنر اروپایی در آفرینش کارهای ایرانی، در شمار استادان صاحب سبک شناخت. از آثار وی: تصویر میرزا معزالدین محمد، که بر حاشیه‌ی آن به خط زیبای ثلث: «رقم بنده درگاه خلایق امیدگاه ابوالحسن غفاری المستوفی کاشانی 1196» دارد. تصویر دیگری از میرزا معزالدین محمد که بدون تاریخ و رقم است؛ تصویر قاضی عبدالمطلب جد پدری میرزا معزالدین محمد سابق الذکر، با رقم: «... میرزا ابوالحسن غفاری الکاشانی... 1209»؛ تصویر کریم‌خان زند در میدان نقش جهان اصفهان که به خط نستعلیق: «رقم بنده درگاه خلایق امیدگاه ابوالحسن الغفاری المستوفی فی شهر 1209» دارد؛ شمایل قاضی احمد جد نقاش، با «رقم کمترین ابوالحسن الغفاری المستوفی سنه 1212»؛ تصویر زیبا و استادانه‌ی شاه‌صفی با: «رقم بنده‌ی درگاه خلایق امیدگاه ابوالحسن الغفاری المستوفی الکاشانی 1208»؛ سه اثر دیگر وی در «احوال و آثار نقاشان» ذکر شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (37 -34 /1)، تاریخ اصفهان (84)، گلستان هنر (چهل و نه)، هنر قلمدان (107).

غفاری مسعود

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، نقاش. از خاندان معروف و هنرمند غفاری بود و در رنگ و روغن و آبرنگ و سیاه‌قلم دست داشت و پیرو سبک کلاسیک بود. اغلب آثار این هنرمند، کپی از تابلوهای اروپایی است که به سلیقه خود مصور ساخته و در بعضی موارد امضای لاتین نیز در ذیل آنها درج نموده است. تصاویر سیاه‌قلمی او که در کتاب «یخچالیه» در 1290 ق چاپ شده، نام وی را در ردیف اولین کاریکاتورسازان ایرانی قرار داده است. غفاری از روی طبیعت نیز نقاشی می‌کرد و در منظره‌سازی و مجلس بزمی و رزمی مهارت داشت. از آثار وی: تصویر رنگ و روغنی عمارت شهرستانک، با رقم: «مسعودی غفاری 1296»؛ تصور دختری که از آثار اروپایی کپی کرده، با رقم: «مسعود غفاری»؛ تصویر حضرت مسیح (ع) در اوان کودکی که با بره زیبایی بازی می‌کند. زیر این اثر زیبا که شاید کپی استادانه‌ای از کارهای اروپایی باشد، به خط فرانسه و فارسی رقم نهاده: «مسعود غفاری 1280»؛ تصاویر مرکبی آثار قدیم شیراز که از روی طبیعت نقش کرده و در کتاب «فارسنامه‌ی ناصری» به چاپ رسیده است، با رقم: «عمل حقیر مسعود».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1149 -1148 / 3).

غفاری، ابوتراب

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1307 -1280 ق)، نقاش. در کاشان متولد شد و پس از مدتی به تهران آمد. او برادر بزرگ محمدخان غفاری، کمال‌الملک معروف، و برادرزاده‌ی ابوالحسن‌خان، صنیع‌الملک غفاری نقاش باشی معروف، بود. تحصیلات خود را در مدرسه‌ی دارالفنون گذرانید. در سال 1300 ق، که روزنامه‌ی «شرف» دایر شد، ابوتراب خان تصویرهای آن را می‌کشید او در 27 سالگی خودکشی کرد. از آثار وی: یک نقاشی چاپی مدادی خوب، از فتح‌اله خان شیبانی، با رقم: «ابوتراب»؛ نقاشی از صورت اعتمادالسلطنه، با رقم «ابوتراب»؛ تصویر علینقی حکیم‌الممالک، با رقم: «ابوتراب»؛ تصویر ناصرالدین شاه، با رقم: «ابوتراب»؛ تصاویر روزنامه‌ی «شرف» و بعضی از تصاویر روزنامه‌ی «وقایع اتفاقیه» که امضاء او را دارد؛ سه تصویر استادانه با پرداز غنی و ممتاز به اندازه‌های مختلف از صورت ناصرالدین شاه قاجار، با رقم: «ابوتراب»؛ تصویر مدادی ساختمانی در وسط باغ و جوی آب که گویا از صفحات شمال ایران نقاشی شده است، با رقم: «میرزا تراب خاکپای اقدام فقرا سنه‌ی 1302» و پنج اثر دیگر وی که در کتاب «احوال و آثار نقاشان» ذکر گردیده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (20 -19 /1)، شرح حال رجال (72 -71 /1)، گلستان هنر (پنجاه و یک).

غلام قاجار

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، نقاش و طراح. وی رسمی‌ساز ترسمیات نقوش منظم هندسی و اسکلت اولیه صنعت تذهیب بود. تنها اثری که از وی در دست است، انواع ترسیمات هندسی و متنوع و احیانا ابتکاری اوست که در یک لوله‌ی کاغذی ترسیم نموده و رقم نهاده است: «غلام بن محمد علی قاجار 1215».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1475 / 3).

غلامرضا

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزده و چهاردهم ق)، نقاش و قلمدان‌ساز. وی در آبرنگ مهارت داشت و در گل و مرغ و مرغش‌سازی و حل‌کاری پراستعداد بود. از آثار وی: تصویر گل و مرغی شیوایی در سبک سیاه‌قلم، با رقم: «مشق غلامرضا 1315»؛ قلمدان مرغش عنابی که در رویه‌ی آن ساقه بلند و افشان خوشه انگوری به حل‌کاری استادانه‌ای انجام یافته و کناره‌ها نیز با زنجیره‌ی طلایی محدود شده است، با رقم: «غلامرضا 1311».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (410 / 1).

غیاث شیرازی، غیاث‌الدین علی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، نقاش، هنرمند و شاعر. اهل شیراز بود و به قولی از نوادگان سعدی. وی در دوره‌ی شاه‌عباس اول (1038 -996 ق) می‌زیست. صاحب «مجمع الخواص» که او را دیده وی را شیرازی و از اولاد سعدی دانسته است. در یزد سکونت داشت و سپس به اصفهان رفت. وی در مخمل و پارچه‌بافی از مشاهیر زمان خود به شمار می‌آمد و پارچه‌های حریر را نقشبندی می‌نمود. او در کمان‌گیری هم استاد بود. غیاث طبع بسیار روانی داشت، چنان که گاهی صد بیت بدیهه پی‌درپی می‌گفت و در غزلسرایی نیز ماهر بود و همه گونه شعر می‌سرود. از آثار وی: زری اطلسی که تصاویری از شتر و کجاوه دارد و ساربانی مشغول هدایت است، با رقم: «عمل غیاث»؛ روپوش زری صندوقی که در حواشی آن ادعیه‌ای به خط ثلث زیبا درج شده و در وسط آن گلهای ختایی استادانه‌ای جلوه‌گر است، با رقم: «غیاث»، بافت یزد؛ زری ابریشمی قرینه‌ی چهارتایی و دو تایی الوان سبز و سفید و گلی که در متن آن، نقوش ترنج مانندی بافته شده، با رقم: «عمل غیاث»، بافت یزد؛ «دیوان» شعر.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (415 -414 / 1)، تاریخ نظم و نثر (512)، تذکره‌ی روز روشن (590 -589)، تذکره‌ی سخنوران یزد (234 -227)، تذکره‌ی نصرآبادی (50 -49)،جامع مفیدی (431 -426 / 3)، حبیب السیر (283 -282 / 3)، الذریعه (796 / 9)، فرهنگ سخنوران (675)، لغت‌نامه (ذیل/ غیاث نقشبند)، مجمع الخواص (188 -186)، نتایج الافکار (512 -511)، هفت اقلیم (160 -159 / 1).

غیاث مجلد اصفهانی

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم ق)، خطاط و نقاش. اهل اصفهان و مقیم عثمانی بود. وی در خط نستعلیق نیز مهارت داشت. از آثار وی: یک نسخه «لمعات» عراقی، به قلم نیم دو دانگ متوسط، با رقم: «... غیاث المجلد الاصفهانی... سنه احدی و ثمانین و ثمانمائه بقسطنطنیه»؛ یک نسخه «دیوان» فارسی و ترکی قبولی، به قلم کتابت متوسط، با رقم: «... غیاث المجلد الاصفهانی بدار السلطنه قسطنطنیه... فی شهور سنه ثمانین و ثمانمائه الهجریه»؛ یک قطعه از مرقع، به قلم نیم دو دانگ جلی و کتابت متوسط، با رقم: «العبد الحقیر غیاث المجلد الفقیر... سنه‌ی 879 بقسطنطنیه».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (560 -559 / 2)، احوال و آثار نقاشان (434 / 1).

غیاث‌الدین، احمد

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دوازدهم ق)، نقاش. بیشتر آثار وی بسیار صدمه دیده و شکسته است. از آثار او: قلمدان تابوتی گل و گلزاری که به شیوه‌ی برجسته لایه‌چینی عمل آمده و کناره‌های قلمدان با لولا و زنجیر بخصوصی به هم وصل شده است، با رقم: «میرزا احمد- غیاث‌الدین- 1122»؛ قلمدانی به شیوه لایه‌چینی که برجستگی‌های آن زیاد معلوم نیست و رویه و کناره‌های آن نیز به اقسام گل و برگها آرایش شده، با رقم: «غیاث‌الدین احمد 1140».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1272 / 3).

غیاثی فراهانی، شاهرخ

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
مجسمه‌ساز، نقاش، بازیگر سینما.
تولد: شهریور 1331.
درگذشت: آبان 1375، تهران.
شاهرخ غیاثی فراهانی فارغ‌التحصیل رشته‌ی سینما از دانشکده‌ی هنرهای دراماتیک بود. وی مدتی به بازیگری در تئاتر و عروسک‌گردانی پرداخت و از سال 1363 آموزش نقاشی را نزد استادش آیدین آغداشلو آغاز کرد. اولین حضور در سینما، بازی در فیلم «موج طوفان» (1360) بود. او سال‌ها بعد با بازی در فیلم «بلندی‌های صفر» ساخته‌ی حسینعلی فلاح لیالستانی توانایی خود را در بازیگری نشان داد.
«ماه مهربان» ساخته‌ی قاسم جعفری آخرین تجربه‌ی حضور او در سینما بود.
زمینه‌ی اصلی فعالیت شاهرخ غیاثی، نقاشی و مجسمه‌سازی بود و نخستین بار در سال 1368 در یک نمایشگاه جمعی در موزه‌ی هنرهای معاصر برای حمایت از زلزله‌زدگان رودبار شرکت کرده بود.
شاهرخ غیاثی فراهانی بر اثر سانحه حین تمرین فیلم سینمایی درگذشت. پیکر وی در بهشت زهرا در قطعه‌ی هنرمندان و نویسندگان به خاک سپرده شد.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

فاریابی، رضا

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، نقاش. تصویرساز و شبیه‌پرداز عصر خود بود. از آثار وی «تصویر کامران شاه هراتی» است که اکنون در کتابخانه ملی قاهره مضبوط است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (199/1).

فخاری، حسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف ح 1370 ق)، نقاش. از هنرمندان شیرین قلم اصفهانی بود که در نقاشیهای رنگ و روغنی و تصاویر قلم‌کاری دستی پر مهارت داشت. وی در زادگاهش درگذشت. از آثار این هنرمند، تصاویر زیبایی است که یکی از آنها، تصویر وقایع روز عاشوراست و در نوع خود از نفایس هنری قلم‌کاری محسوب می‌شود، با رقم: «اصفهان ساخت حسین فخاری».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (159/1).

فخر جهان

قرن:13
جنسیت:زن
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، خطاط. نقاش. ملقب به فخرالدوله. وی ششمین دختر فتحعلی‌شاه قاجار و خواهر تنی شعاع‌السلطنه و همسر میرزا محمدخان، پسر عمویش، بود. وی در گل‌آرایی و تصویرسازی و کتابت خطوط به شیوه ناخنی مهارت داشت. از آثار او:یک مرقع خطوط و کار ناخنی به خطوط نستعلیق، شکسته تعلیق، نسخ، شکسته نستعلیق خوش و متوسط، با رقم: «حرره اقل خادمه‌الدوله القاهره الباهره، فخر جهان»؛ تصویر ناخنی تمام‌قد محمدشاه قاجار در لباس و کلاه و آرایش سلطنتی، با رقم: «فخر جهان 1260»؛ تصویر ناخنی دسته گل سرخ محمدی که یک گل درشت در وسط آن جلب نظر می‌کند. حواشی اثر، تذهیب طلاکاری دارد و زیر ساقه‌های گل به خط ناخنی رقم «فخر جهان نور جهان» دارد.[1]
ز 1260 ق، ملقب به فخرالدوله از زنان هنرمند. وی ششمین دختر فتحعلی شاه قاجار (1250 -1212 ق) و خواهر تنی شعاع‌السلطنه بود. وی با میرزا محمدخان، پسر عمویش ازدواج نمود. ولی پس از نه سال زندگی با حالت بکارت طلاق گرفت و دیگر ازدواج نکرد. فخرالدوله نزد پدر و همه‌ی شاهزادگان احترام و تقرب خاص داشت. از آثار هنری او یک مرقع خطوط و کار ناخنی به خطوط نستعلیق، شکسته تعلیق، نسخ، شکسته نستعلیق خوش و متوسط است که چنین رقم دارد. «حرره اقل خادمة الدولة القاهره الباهره، فخر جهان». دیگر تصویر ناخنی تمام‌قد از محمد شاه قاجار (1264 -1250 ق) در لباس و کلاه و آرایش سلطنتی به تاریخ 1260 ق است. تصاویر دیگری از گل و گیاه به سبک ناخنی از او موجود است.[2]
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] احوال و آثار خوشنویسان (567 / 2)، احوال و آثار نقاشان (501 / 2)، تاریخ عضدی (317، 21)، خیرات حسان (22 / 3)، گلستان هنر (پنجاه و یک)، مشاهیر زنان (182).
[2] منابع: احوال و آثار خوشنویسان، 1 و 567 / 2؛ احوال و آثار نقاشان قدیم ایران 501 / 2؛ تاریخ عضدی، 21؛ خیرات حسان، 22 / 3؛ گلستان هنر. پنجاه و یک؛ ناسخ‌التواریخ، دوره کامل قاجاریه.

فرخ زند، محمد حسن

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(مقتول 1243 ق)، خطاط و شاعر، متخلص به فرخ. مشهور به خانلرخان و معروف به فرخ زند. از نوادگان دختری محمد حسن‌خان قاجار بود. پس از فتح شیراز و قتل‌عام طایفه‌ی زند به دست آغامحمدخان قاجار، به دلیل خویشاوندی نزدیک از قتل رهید و بعدها در دربار آغا محمدخان و فتحعلی‌شاه مقرب شد، تا آنجا که در شورش عباسقلی‌خان، پسر ابراهیم‌خان، در کرمان از طرف فتحعلی‌شاه مأمور شد، که به کرمان رود و عاقبت کار را به او گوشزد نماید. وی سرانجام در هنگام بازگشت از کرمان در منطقه‌ای به نام باغین، در نزدیکی کرمان، توسط افراد عباسقلی‌خان به قتل رسید. در بیشتر مأخذ وفات فرخ در 1237 ق ذکر شده که ظاهرا اشتباه است. از آثار وی «دیوان» شعر می‌باشد. به گفته‌ی محمودمیرزا قاجار در «سفینه المحمود»، فرخ زند بر علوم ریاضی و هندسه نیز مسلط بوده و به حکم فتحعلی‌شاه کتابی در این زمینه تألیف نموده است. همچنین گفته، که فرخ در طبابت نیز دست داشته است. از دیگر آثار وی می توان به مثنوی «جمشید و خورشید» اشاره کرد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :حدیقه الشعراء (1312 -1308 / 2)، الذریعه (819 -818 / 9 ،133 / 5)، ریحانه (318 -317 / 4)، سفینه المحمود (123 -117 / 1)، شرح حال رجال (92 / 5)، مجمع الفصحا (807 -806 / 5)، مصطبه‌ی خراب (140 -139)، نگارستان دارا (120 -118 / 1).

فرشچیان، محمود

قرن:15
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
محمود فرشچیان به سال 1308 شمسی در اصفهان ، دیده به جهان گشود . پدرش ، حاج غلامرضا فرشچیان ، از تجار فرش بود و در کار هنر قالی بافی دست داشت . این زمینه مساعد برای پرورش ذوق و شوق او در راه آشنایی با هنر موثر افتاد . از سالهای پیش از مدرسه از روی نقشه های قالی طرح میزد ، تا به تدریج دستش در کار نقش پردازی روان گردید . فرشچیان در طی تحصیلات مقدماتی در محضر استاد میرزاآقا امامی اصفهانی هنرمند چیره دست و پرآوازه دیار اصفهان ، به آموختن نقاشی دلبستگی تمام پیدا کرد و دل در گرو نقشهای زیبا بست . او از کار هنر احساس رضایت و شادمانی داشت . از کلاس هفتم دبیرستان فرشچیان قدم به هنرستان هنرهای زیبای اصفهان گذاشت و چهار سال در آن جایگاه عاشقی ، زیر نظر استاد عیسی بهادری ، استاد نابغه و توانمند نقاشی قالی ، مینیاتور ، نقاشی رنگ و روغن ، به فراگیری اصول و مبانی طراحی نقوش سنتی (نقشه قالی ، تذهیب ، مینیاتور) پرداخت .
بدون شک نقش استاد عیسی بهادری در پرورش و خلاقیتهای محمود فرشچیان نقشی فوق العاده ارزشمند بود .استاد در بیان احساس و تجسم شعرگونه عواطف ، به شیوه ای کاملا جدید موفق به هماهنگی و همگامی میان مضمون و محتوا و شکل و فرم نقاشی هایش گردید و این مشخصه اصلی کار او در نقاشی شد . فرشچیان در جوانی بسیار پرتلاش و خستگی ناپذیر به کار و طراحی نقوش مختلف میپرداخت . او در مطالعه آثار تاریخی شهر اصفهان (چهل ستون ، عالی قاپو ، مسجد شیخ لطف الله و ... طرحهای اسلیمی و ختایی کاشیکاری های بی نظیر آن آثار سر از پا نمیشناخت و چون محققی موشکافانه این نقش ها را مطالعه میکرد . فرشچیان حتی در دوره سربازی نیز دست از قلم و رنگ برنداشات و آثاری دیدنی آفرید که مورد تشویق مقامات قرار گرفت .
گرمای عشق 1378 محمود فرشچیان
سال 1329 بعد از 6 سال فعالیت و کسب هنر در هنرستان هنرهای زیبای اصفهان ، فرشجیان به کسب دیپلم عالی نائل آمد . آثار سالهای شاگردی ایشان هنوز در مرکز هنرستان ، موجود است . او در طراحی و شناخت و بکارگیری رنگها فوق العاده قدرتمند و قوی است . این قدرت قلم و صلابت و استواری خطوط قلم گیری است که از او هنرمندی پرآوازه و

مشهور ساخته است . از نظر محتوا و مضمون ، آثار استاد عمدتا با الهام از ادبیات عرفانی و باورهای مذهبی ساخته و پرداخته شده اند . سخن آخر اینکه امروز استاد فرشچیان از پس نزدیک به پنجاه سال کسب هنر و مهارت در کار نقاشی و خلق نقشهای دلنشین و جشم نواز ، هنرمندی است که به جرآت میتوان او را صاحب سبک جدید در نقاشی ایرانی (مینیاتور) دانست . برخی آثار

«ضامن آهو»: طرحی از شمایل امام رضا

«پنجمین روز آفرینش»: در این تابلو همهٔ مخلوقات زمینی و آسمانی به ستایش پروردگار مشغول‌اند.

«عصر عاشورا»: استاد در مورد نحوه طراحی این اثر جاویدان میگوید: «سه سال پیش از انقلاب روز عاشورا مادرم مرا نصیحت کرد و گفت: به روضه گوش کن تا چند کلمه حرف حساب بشنوی. و من با ایشان گفتم: من اول در اتاقم کاری دارم بعد خواهم رفت. حال عجیبی به من دست داد. وارد اتاق شدم، قلم را برداشتم و تابلوی عصر عاشورا را شروع کردم. قلم را که برداشتم تابلویی شد که الآن هست بدون هیچ تغییری».این اثر توسط استاد به موزه آستان قدس رضوی اهدا شد.

طراحی ضریح امام رضا

آخرین تابلوی او «کوثر» به نام خانم فاطمه زهرا (س) می‌باشد.

منتخبی از جوایز

۱۳۷۹: انضمام نام هنرمند در فهرست روشنفکران قرن بیست و یکم
۱۳۷۲: نشان درجه یک هنر
۱۳۶۴: تندیس طلایی اسکار ایتالیا
۱۳۶۳: نشان هنر نخل طلایی ایتالیا
۱۳۶۳: تندیس طلایی اروپایی هنر، ایتالیا
۱۳۶۲: دیپلم آکادمیک اروپا، آکادمی اروپا، ایتالیا
۱۳۶۱: دیپلم لیاقت دانشگاه هنر، ایتالیا
۱۳۶۰: مدال طلای آکادمی هنر و کار، ایتالیا
۱۳۵۲: جایزهٔ اول وزارت فرهنگ و هنر، ایران
۱۳۳۷: مدال طلای جشنوارهٔ بین‌المللی هنر، بلژیک
۱۳۳۱: مدال طلای هنر نظامی، ایران

فرصت شیرازی، محمد نصیر

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1339 -1271 ق)، نویسنده، نقاش و شاعر، متخلص به فرصت. ملقب به میرزا آقا و فرصت‌الدوله. در شیراز به دنیا آمد. در همان شهر علوم مداوله از جمله صرف و نحو، معانی و بیان و منطق و حکمت را تحصیل کرد و از شیخ مفید بیش از دیگر اساتیدش دانش آموخت. او در شعر و شاعری نیز مشهور بود. وی به زبان انگلیسی و فرانسه و پهلوی آشنایی و در فن نقاشی و موسیقی شهرتی به‌سزا داشت. مدتی از عمر خود را در هندوستان و عراق به سیر و سیاحت گذراند و هنگام بازگشت به شیراز به اتفاق شعاع السلطنه، حاکم فارس، به تهران آمد و نزد مظفرالدین شاه رفت و لقب فرصت‌الدوله یافت. در اوان مشروطیت به سمت نخستین رییس معارف و اوقاف فارس مصنوب گریدد. وی تا پایان عمر مجرد زیست. مدفن او در حافظیه شیراز است. از آثار وی: «آثار عجم» یا «شیرازنامه»؛ «اشکال المیزان»، در علم منطق؛ «بحور الالحان»، در علم موسیقی و عروض؛ «جغرافیای هندوستان»؛ «صرف و نحو خط آریا»؛ «دبستان الفرصه»؛ «دیوان» شعر؛ «منشآت» فرصت؛ «مقالات علمی و سیاسی»؛ «دریای کبیر»؛ «شطرنجیه».[1]
(بخش 1) شیرازی ملقب به فرصة‌الدوله، شاعر و ادیب و موسیقی‌دان معروف ایرانی. (و. 1271 ه.ق- ف. 1339 ه.ق) از خانواده‌ای ادب‌پرور در شهر شیراز پا به عرصه‌ی وجود گذاشت. از کودکی علاقه‌ی خاصی به تحصیل علوم و فنون مختلف داشت. در آغاز جوانی در صرف و نحو و منطق و حکمت و حساب و هیأت و هندسه و اسطرلاب سرآمد اقران بود و به زبان انگلیسی آشنایی داشت. بنا به نوشته‌ی خود او در سی و دو سالگی به دیدار سید جمال‌الدین اسدآبادی نایل شد و او را در بوشهر ملاقات کرد و دیدارهای بعد موجب دوستی آن دو گردید. پاره‌ای سخنان گرانبهای سید جمال‌الدین در یادداشت‌های او منقول است. هنگامی که شعاع‌السلطنه فرزند مظفرالدین شاه از شیراز به تهران بازگشت فرصت را با خود به دربار آورد و معلم و ندیم خود ساخت و چون در دربار تقرب یافت شاه او را لقب فرصة‌الدوله داد. هنگام انقلاب مشروطیت فرصت در تهران بود و در سازمان جدید وزارت معارف که پس از مشروطیت به وجود آمد او را به ریاست معارف فارس گماشتند و وی در این سمت به خوبی خدمت کرد. بار دیگر هنگام تأسیس دادگستری او را رئیس عدلیه‌ی

فارس کردند و سپس دوباره شغل ریاست معارف و فوائد عامه و مدتی هر دو شغل فرهنگ و دادگستری را بدو سپردند. فرصت سراسر منطقه‌ی فارس و بنادر را در مدتی دراز نقطه به نقطه پیمود و اوضاع جغرافیایی هر نقطه را به رشته‌ی تحریر درآورد. نام این اثر خود را «آثار عجم» نهاده است. آثار دیگر فرصت، غیر از «آثار عجم» عبارتند از: 1- اشکال‌المیزان در علم منطق. 2- دریای کبیر مشتمل بر علوم مختلف به زبان عربی و فارسی. 3- بحورالالحان در علم موسیقی و عروض. 4- منشات نثر. 5- رساله‌ی شطرنجیه. 6- مثنوی هجونامه. از همه مهمتر دیوان اشعار او مشتمل بر قصاید، غزلیات، ترجیعات، مسمطات، رباعیات، مثنویات، مراثی، تواریخ و پیوستی از منشات منثور اوست. فرصت بر اثر یک بیماری 1339 ه.ق برابر با اول آبان ماه 1299 ه.ش در خانه‌ی شخصی خود در شیراز چشم از جهان فروبست و بنا بر آرزوی دیرینه‌اش در کنار آرامگاه لسان‌الغیب حافظ به خاک سپرده شد و سنگی را که زیر نظر خود او برای مزارش تراشیده بودند بر گور او نهادند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[1] آثار عجم (596، 594، 91 -3)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (125 -94 / 4)، الذریعه (824 / 9، 50 / 3، 8 / 1)، ریحانه (330 -329 / 4)، سخنوران نامی معاصر (2666 -2660 / 4)، شرح حال رجال (15 / 4)، لغت‌نامه (ذیل/ فرصت)، مرآت الفصاحه (671 -467)، مکارم الآثار (2000 / 6)، مؤلفین کتب چاپی (603 -601 / 6)، یادداشتهای قزوینی (220 / 8)، یادگار (س 2، ش 7، ص 28).

فرهنگ اصفهانی، محمدعلی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1298 ق)، نقاش، مذهب، نویسنده و شاعر، متخلص به فرهنگ. وی شاعری توانا و در انشاء نیز مسلط بود. در ابتدا بهار تخلص می‌کرد ولی بعدها تخلص خود را به فرهنگ تغییر داد. شغلش تذهیب «کلام‌الله مجید» بود. از آثار امضادار او جلد روغنی مذهب و ممتازی است که بهترین معرف او در امر طلاکاری است. رقم این اثر «محمدعلی مذهب» و سال اتمام آن 1298 ق است. وی در اصفهان درگذشت. از آثار قلمی او: «مدایح معتمدی»، در شرح حال شعرایی که معتمدالدوله منوچهرخان گرجی حاکم اصفهان را مدح کرده‌اند؛ تذکره‌ی «یخچالیه»؛ «طرب الاحباب»؛ «دیوان» شعر.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (928 -927، 917 / 2)، حدیقه الشعراء (1360 -1359 / 2، 271 -262 / 1)، الذریعه (829، 145 -144 / 9)، فرهنگ سخنوران (704 -703)، لغت‌نامه (ذیل/ فرهنگ اصفهانی)، المآثر و الآثار (213)، مجمع الفصحا (840 / 5)، مؤلفین کتب چاپی (102 / 4).

فضل‌الله

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، نقاش. لقب دیوانه که در ذیل رقم این هنرمند دیده می‌شود این تصور را پیش می‌آورد که این نقاش یا دیوانه بوده یا به علت درویش مسلکی و قلندری و احیانا ارائه تصاویر غیرمعمول که در آن زمان‌ها باب روز نبوده، به نام دیوانه معرفی شده است. این نقاش در شیوه استاد محمد سیاه قلم و استاد شیخی تصویر می‌نمود و کارهایش شباهت زیادی به شیوه اویغوری و چینی داشته است. وی در زمان فرمانروایی سلطان یعقوب و سلطان خلیل آق قویونلو در آذربایجان فعالیت هنری داشت و پس از 907 ق که بساط حکومت آق قویونلوها، به دست شاه‌اسماعیل صفوی برچیده شد به جمع هنرمندان تبریز پیوست. وی در جانورسازی مهارت داشت. از اثارش: جمع سرها و کله‌های حیوانات و نقوش انسانها و سر و کله و حرکت دست‌های آنهاست؛ تصویر کله و صورت چند نفر، با کلاه‌های گوناگون و در تصویر تمام قد، با رقم: «عمل فضل‌الله دیوانه»؛ تصویر زن و مرد چینی که شبیه کارهای محمد سیاه‌قلم و استاد شیخی است، با رقم: «کار فضل‌الله دیوانه».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (517 -516 / 2).

فضلعلی

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، نقاش. شاگرد معین مصور بود. این هنرمند در شیوه رضا عباسی و معین مصور تصویر می‌ساخت و در زمان خود از معاریف تصویرسازان به شمار می‌رفت. وی در چهره‌سازی و منظره‌پردازی و ترسیم مجالس بزمی و رزمی مهارت داشت و با ارقام «رقم کمینه فضل علی» و «ز عصیان امیدم به فضل علی است» امضاء می‌نهاد. عمده آثار این استاد، تصاویری است در نسخه «شاهنامه» که در 1079 ق و به خط ابن شمس‌الدین شیخ محمد، فرجام پذیرفته است. این کتاب که با همکاری نقاشان بنام آن دوره، از قبیل محمد زمان و علینقی بن شیخ عباسی و پیر بیگ غلام (آقانویان) مصور شده، هیجده اثر رقم‌دار است که از 1104 تا 1109 ق به نقش درآمده است. از آثار وی: تصویر حضرت خضر (ع) که سوار بر قاطر شده، با: «رقم کمینه فضلعلی»؛ نقش بهرام‌گور که دیوی را به وسیله تیر و کمان به قتل رسانده و چنین رقم نهاده: «رقم فضل علی»؛ تصویر دختری به شیوه صفوی با رقم: «ز عصیان امیدم به فضل علی است».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (518 -517 / 2).

فضلی هروی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 947 ق)، نقاش و شاعر. اهل هرات و معاصر و معارض با مولانا گلچین در عصر سلطان حسین بایقرا بود. ابتدا نقاشی می‌کرد و در آن تبحر داشت. بعد از مدتی نقاشی را کنار گذاشت و به شعر روی آورد. در «مجالس النفائس» یکبار تحت عنوان فضلی هروی و بار دیگر تحت عنوان فیضی هروی آمده است. از اوست:
زاهد بیار خرقه و رهن شراب کن
بنیاد زهد و خانه تقوی خراب کن
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الذریعه (855، 387 / 9)، فرهنگ سخنوران (713)، مجالس النفائس (257 -256، 82).

قاطعی هروی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف ح 1024 ق)، نقاش و شاعر، متخلص به قاطعی. اهل هرات بود و به همین نام شهرت داشت. وی در تذهیب و حل‌کاری و رنگ‌آمیزی و جلدسازی استاد بود و در قطاعی و برش کاغذ و چرم مهارت داشت و شعر نیز می‌سرود. او از هرات به آگره رفت و به دربار نورالدین جهانگیر پادشاه گورکانی (1037 -1014 ق) راه یافت و در کتابخانه آن پادشاه مشغول به کار شد. وی شاگرد مولانا قاسم کاهی میانکالی بود و صنعت قطاعی را نزد او فراگرفت. قاطعی نزدیک به یکصد و پنج سال زندگی کرد و در هند وفات یافت. از آثار وی تذکره‌ای است به نام «مجمع الشعرای جهانگیر شاهی»، که قسمتی از کتاب بزرگ «شرح احوال» است. این تذکره مشتمل بر احوال متوسطین و متأخرین از شعرایی است که جهانگیر شاه را مدح کرده‌اند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (530 / 2)، تاریخ تذکره‌های فارسی (142- 143 / 2)، کاروان هند (1085- 1086 / 2).

قانع، علی محمد

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم و چهاردهم ق)، نقاش. از هنرمند دوره‌ی ناصری بود که در آبرنگ و قلمدان‌سازی دستی با حلاوقت داشت. صاحب «احوال و آثار نقاشان» او را شاعر و متخلص به قانع می‌داند. از آثار رقم‌دار وی، تصویر درویش پابرهنه‌ای به آبرنگ است، با رقم: «علی محمد 1313».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (402 / 1).

قزوینی، صدرالدین محمد

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1008/ 1007 -945 ق)، خطاط، نقاش، موسیقیدان و شاعر. از سادات سیفی قزوین بود که در رنگ‌آمیزی و تذهیب و وصالی نیز مهارت داشت. وی در خط و موسیقی از شاگردان مالک دیلمی بود و خط را به شیوه‌ی سلطانعلی مشهدی می‌نوشت و در اواخر عمر به جهت ضعف بینایی ترک مشق کرد. میر صدرالدین محمد شعر را نیکو می‌سرود و از موسیقیدانهای بزرگ عصر خود محسوب می‌شد. او آهنگسازی بنام بوده و رساله‌ای در موسیقی تألیف کرده است. وی در سفری که در ملازمت شاه عباس به خراسان می‌رفت، در بسطام درگذشت. از دیگر آثار او: «تذکرة الشعراء».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (781/ 3)، احوال و آثار نقاشان (1335/ 3)، تاریخ تذکره‌های فارسی (621 -620/ 2 ،269 -267/ 1)، تاریخ موسیقی (325 -324/ 1)، تاریخ هنرهای ملی (912/ 2)، ریحانه (426/ 3)، عالم آرای عباسی (171/ 1)، قزوین در گذرگاه هنر (220)، گلستان هنر (99 -97).

قزوینی، یحیی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، نقاش. اهل قزوین بود. وی در وصالی، رنگ‌آمیزی، ساختن کاغذهای ابری، تذهیب، جدول‌کشی و افشان مهارت داشت و در ایران نخستین کسی است که ابری را به روش محمد طاهر ساخته است. از شاگردان معروف او تذهیبی اصفهانی است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1426 -1425/ 3)، گلستان هنر (چهل و دو).

قمصری، باقر

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، نقاش و مذهب. از خاندان سادات قمصر کاشان بود و در فنون نقاشی آب و رنگ و تذهیب و قلمدان‌سازی مهارت بسزایی داشت. وی برای تزیین رواق توحیدخانه‌ی آستان قدس رضوی، سفری به مشهد کرد و چنان از عهده‌ی آن برآمده که حکیم قاآنانی شیرازی وی را ستوده است. حاجی سید باقر در سال 1250 ق، پس از پایان یافتن کارهایش در آستان قدس رضوی، به زادگاه خود بازگشت و سرپرستی تزیین و نقاشیهای سقف و ستون و کتیبه‌های مسجد و مدرسه‌ی آقابزرگ را عهده‌دار شد. از شاگردان مستعد وی، میرزا بزرگ غفاری و میرزا عبدالوهاب غفاری می‌باشند. فرزندش، علیرضا قمصری، نیز از تربیت‌یافتگان پدر بود و در قلمدان‌سازی و نقاشی آبرنگ مهارت داشت. از دیگر آثار او، قاب آینه زیبایی است که بر رویه آن، زنبق زیبایی با چند شاخه گل نرگس و برگهای پر طراوت آراسته شده و رقم «کمترین باقر سنه 1260» دارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (95 -94 /1)، آثار تاریخی شهرستانهای کاشان و نطنز (368 -365).

قمصری، علیرضا

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم و چهاردهم ق)، نقاش و قلمدان‌ساز. در کاشان ساکن و نقاش آبرنگ‌کار دوره‌ی ناصری بود و اغلب به شیوه‌ی پدر نقش می‌آفرید. از آثار وی قلمدان مرغش ساده‌ای است که به طلای ناب، تصاویر گل و مرغی دارد، با رقم: «علیرضا 1312».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (387 -386 / 1).

قنبرعلی شیرازی

قرن:8
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س هشتم ق)، نقاش. اهل شیراز بود. تنها اثر رقم‌دار وی تصویر خیالی شیطان است که گویا از آثار چینی اقتباس شده و با تزیینات ایرانی عمل آمده است، با رقم: «عمل قنبر علی شیرازی فی المدینه المصر ثلاثین».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (536 -535 / 2).

قوام‌الدین مسعود

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، مذهب، نقاش و خطاط. از تذهیب‌کاران و تصویرگران بود و در خط نستعلیق نیز مهارت داشت. این هنرمند برادری نیز به نام کمال‌الدین عبدالوهاب مشهور به خواجه کاکا داشت که به شغل اجدادی خود علاقه‌مند بود و در شیراز زندگی می‌کرد. از آثار تذهیب و خطی وی، قطعه خط گلزاری است که به شیوایی تمام تزیین شده، با رقم: «مشقه العبدا المذنب مسعود بن میرکی المذهب».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1150 -1149 / 3)، خوشنویسان و هنرمندان (104 ،20)، گلستان هنر (چهل)، هنر عهد تیموریان (593 ،589 4،).

قوللر آقاسی، حسین

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم و چهاردهم ق)، نقاش . وی از پیشگامان نقاش قهوه‌خانه‌ای به شمار می‌آمد. از آثار او، تیر زدن رستم به سینه اشکبوس چکمه‌ای سنگینی به پا کرده و قدرت حرکت ندارد. در این تصویر هیکل او بیش از جثه اسبش تصویر شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (541 -539 / 2).

کاتب السلطان قمی، محمد ابراهیم

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1106 ق)، نقاش و خطاط. در شهر قم به دنیا آمد. در دوره‌ی جوانی به اصفهان رفت و در این شهر با استادان نامی آشنا شد. وی سپس به دربار شاه سلیمان صفوی (1105 -1077 ق) راه یافت و به لقب کاتب السلطانی مفتخر گردید. کاتب السلطان در صنعت تذهیب و گل آرایی و قلمدان سازی مهارت داشت و در خطوط نستعلیق و نسخ و رقاع و شکسته، استادی صاحب قلم بود. بعضی از هنرشناسان، استاد حاجی محمد، برادر کوچکتر محمد ابراهیم کاتب السلطان، را با این هنرمند یک نفر به حساب آورده و دو اسم متفاوت برای یک نفر در نظر گرفته‌اند در حالی که آنها، دو نقاش جداگانه و برادرانی از سلاله حاج یوسف قمی بوده‌اند. از شاگردان وی، میرزا احمد نیریزی را ذکر کرده‌اند. از آثار او: نسخه‌ی پراعتبار «صحیفه‌ی سجادیه»، که کتابت و آرایش آن را خود انجام داده است، با رقم: «... ابن‌حاجی یوسف، محمد ابراهیم... سنه 1092...«؛ قطعه خطی در شیوه‌ی نسخی که زمینه‌ی آن، انواع حیوانات و پرندگان زیبا به شیوه‌ی حل کاری آرایش یافته، با رقم: «مشقه العبد... محمد ابراهیم المذهب القمی... به محروسه اصفهان 1103»؛ قلمدان زیبایی که به خط و تذهیب آراسته شده، با رقم: «کتبه اقل عباد اللّٰه محمد ابراهیم الکاتب السلطانی فی شهور سنه ست و مائة بعد الالف». پنج اثر دیگر وی در «احوال و آثار نقاشان» ذکر شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (648 -638/ 2)، اطلس خط (352)، گلستان هنر (نوزده، چهل و هشت)، هنر قلمدان (99 ،73).

کاشانی، ابوزید

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 609 ق)، نقاش و کاشی کار. از هنرمندان طراح و کاشی کار است. ابوزید همکار کاشی تراش و کچ کار نامی، استاد محمد بن ابی‌طاهر بود. از آثار وی: کاشیهای کتیبه‌ی محراب حرم مطهر امام رضا (ع)، در مشهد که تاریخ 601 ق دارد؛ یک مجموعه‌ی کاشی، با تاریخ 609 ق؛ کاشی طلایی ستاره شکل تصویردار، با تاریخ 600 ق؛ بدنه‌ی مرقد شریف حضرت ستی فاطمه، از چهارسو، با قطعات بزرگ و کوچک کاشی و در بالا و پایین آن و دو کتیبه‌ی پهن بر خشتهای بزرگ، به خط ثلث، با رقم: «... کتبه ابوزید فی الثانی من رجب سنة 602» و دیگر آثار وی که در مساجد و بقاع متبرکه‌ی اصفهان به یادگار می‌باشد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (44 /1)، تاریخ هنرهای ملی (749 -748 /2)، تربت پاکان (49 /1)، سرآمدان فرهنگ (109 /1)، کارنامه‌ی بزرگان (72).

کاشانی، اسماعیل

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم و دوازدهم ق)، نقاش. از استادان نقش‌آفرین بر روی پارچه بود. از آثار نفیس و رقم‌دار او: علم پارچه‌ای زیبایی است که در وسط آن سوره‌ی اذا جاء نصراللّه... به شیواترین خطی بافته شده و رقم «عمل‌العبد اسماعیل کاشانی» دارد. در حاشیه ترنج، این بیت ماده تاریخ‌دار زیر نوشته شده است:
رایت فتح ابد گردید تاریخ شروع (1106)
«رایت نصر من اللّه» بهر اتماش علم (1107)
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (82/1).

کاشانی، حیدر

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم و دهم ق)، نقاش و شاعر. وی از موطن خود به هند رفت و در دربار یوسف عادلشاه (916 -895 ق)، در بیجاپور می‌زیست. حیدر بیشتر غزل می‌سرود.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ نظم و نثر (675).

کاشانی، رحیم

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1310 ق)، نقاش. وی نقاش رنگ و روغن و آبرنگساز و از مردم کاشان بود. او تصاویر خود را در سبک مخصوصی پرداز می‌زد و در شبیه‌سازی دستی پرمایه داشت. از آثار وی: شمایل حضرت محمد (ص) و عموی آن حضرت و خواجه عبداللّه انصاری که به سبک مخصوصی چهره‌سازی شده، با رقم: «فرمایش قبله‌گاهی عبدالرحیم عطار. عمل کمترین رحیم کاشانی 1310»؛ تصویر رنگ و روغنی ناصرالدین‌شاه که سوار بر اسب شده و تا حدودی استادانه است، با: «رقم خلق‌اللّه رحیم کاشانی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (184/1).

کاشانی، رضا

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(970- وف بعد از 1030 ق)، نقاش. پدرش نیز از اساتید و بزرگان نقاش زمان خود به شمار می‌رفت و در نزد سلطان ابراهیم میرزا مقرب بود. آقارضا کودکی در دامن پدر هنرمند خود و عبدالصمد شیرازی پرورش یافته و پیرو مکتب استاد محمدی هراتی بوده و در آرایش تصاویر و ارائه زیباییهای طبیعت و چهره‌پردازی مهارت بسزایی داشته است. چون به مرور ایام، مهارت و استادی وی در امر چهره‌سازی و خوش قلمی انگشت نما گردید، پادشاه صفوی او را مصور خاصه‌ی خود کرد. اما بعد از مدتی کارش به کاهلی و مفلسی افتاد. آخرالامر این هنرمند گرانمایه که روزی پادشاه صفوی به احترام بوسه بر دستش زده بود مجبور به جلای وطن گردید و به همراهی فرزند خردسالش ابوالحسن- که در آنجا ملقب به نادرالزمان شد- به هندوستان سفر کرد و مورد توجه پادشاهان هنرشناس هند، جلال‌الدین اکبر و فرزدش نورالدین جهانگیر واقع گردید. به علت شباهت، کارهای اولیه این استاد با تصاویر ارزشمند رضا عباسی مخلوط شده و اغلب هنرشناسان را به اشتباه انداخته است. از آثار وی: تصویر جوان ایستاده‌ای که عبایی زیبا به دوش انداخته و کلاه عمامه‌ای صفوی به سر گذاشته است، با رقم: «مشق کمترین آقا رضا»؛ تصویر پیرمردی به سیاق کشیشان اروپایی که کاغذی به دست گرفته و روی آن نوشته شده: «غلام با اخلاص شاه سلیم آقای رضای مصور در بلده آگره فی تاریخ رمضان 1008»؛ تصویر آهوی خوش‌تراشی که با شاخهای بلند نقاشی شده و شاهزاده‌ی جوانی که به آهو غذا می‌دهد، با رقم: «مشق کمترین رضا»؛ تصویر نشسته شاهزاده‌ی جوانی که باز شکاری به دست گرفته و دو زانو در مقابل پیرمرد محترمی قرار گرفته است، با رقم: «در سن شصت سالگی ساخته شد 1030 عمل مرید با خلاص آقارضا جهانگیر پادشاهی». هجده اثر دیگر وی در کتاب «احوال و آثار نقاشان» ذکر شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (205 -200 /1)، تاریخ هنرهای ملی (531 /1)، خوشنویسان و هنرمندان (108 -107)، شخصیتهای نامی (320 -319)، عالم آرای عباسی (176 /1)، کارنامه‌ی بزرگان (235 -234)، گلستان هنر (152 -149).

کاشانی، عبدالعزیز

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، نقاش و شاعر. اهل کاشان بود و در چهره‌پردازی و منظره‌سازی مهارت داشت و از نقاشان کتابخانه‌ی شاه طهماسب اول صفوی (948 -930 ق) به شمار می‌رفت. او همچنین در تصویر گل و گیاه و منظره‌ی دشت و صحرا و حتی در تذهیب و تشعیر نیز ماهر بود. خواجه عبدالعزیز از شاگردان استاد کمال‌الدین بهزاد بود.از شاگردان و همکاران او، استاد کمال مصور کاشی و میرزا محمد اصفهانی در خور ذکرند. او همچنین دارای ذوق و قریحه‌ی شاعری بود و غزلسرایی می‌کرد. از آثار وی: «دیوان» شعر؛ تصویر پسر میرزا محمد قباحت که چهره‌پردازی استادانه‌ای دارد، با رقم: «عمل... خواجه عبدالعزیز...»؛ تصویری از «شاهنامه»طهماسبی که اردشیر بر روی تخت نشسته و رجال و ندیمان در اطراف او قرار گرفته‌اند؛ تصویر زال فرزند سام که عریان و با موهای سفید در بالای کوه نشسته و به سیمرغ عظیم‌الجثه‌ای می‌نگرد؛ تصویر شاهزاده‌ی جوانی که کلاهی به شیوه‌ی قزلباشها بر سر گذاشته و لباس سرمه‌ای رنگ به تن دارد، با رقم: «صوره کمینه شاگرد استاد بهزاد، خواجه عبدالعزیز».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (340 -337 / 1)، تاریخ نظم و نثر (525 -524)، تاریخ هنرهای ملی (845 -844 / 2)، الذریعه (689 / 9)، گلستان هنر (141 -140)، مجمع الخواص (255 -254)، هنر قلمدان (24).

کاشانی، عبدالوهاب

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، نقاش. اهل کاشان و پدر عبدالعزیز نقاش بود. سید احمد آهوچشم، در مرقع امیر غیب‌بیگ که در زمان شاه طهماسب اول ترتیب یافته، هنر این پدر و پسر را ستوده است. از آثار وی «دیوان» شعر می‌باشد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (351 / 1)، گلستان هنر (140).

کاشانی، کاظم

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1281 ق)، نقاش. اهل کاشان بود و به میرزا کاظم خان شهرت داشت. این هنرمند در چهره‌پردازی و فرنگی‌سازی و آبرنگ و سیاه قلم دستی توانا داشت و منظره‌پردازی و جانورسازی را خوب عمل می‌آورد. از آثار وی: نقاشی آبرنگ زن جوانی در شیوه فرنگی، با رقم: «حسب الفرمایش... محمد یوسف خان، فدوی بنده جان نثار کاظم کاشانی»؛ منظره فرح‌افزا و پرطراوتی به آبرنگ که مناظر کوهها و ساختمان قدیمی و دشت و دمن به لطافت تمام نقش شده، با: «رقم کمترین بنده درگاه کاظم کاشانی... 1281».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (543/ 2).

کاشی پز اصفهانی، علی محمد

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم و چهاردهم ق)، نقاش و کاشی‌کار. اهل اصفهان و نقاش کاشی‌کار بود که در نزدیکی دروازه شاه عبدالعظیم تهران کارخانه‌ی کاشی‌پزی داشت. از آثار رقم‌دار وی که به تزیینات زیبایی آراسته شده، کاشی بزرگی است که نقوش متنوعی دارد و در وسط آن، تصویر کلنل رابرت مورداک اسمیت جلب نظر می‌کند. حواشی کاشی به نقش و نگار ساده آذین شده، با رقم: «علی‌محمد کاشی‌پز اصفهانی در دارالخلافه ناصره تهران 1304، کارخانه‌ی کاشی در دروازه‌ی شاه‌زاده عبدالعظیم».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (402 / 1).

کاشی، شمس‌الدین محمد

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، نقاش. از تصویرسازان گمنام بود که در آبرنگ سازی دست داشت. تنها اثر رقم‌دار وی که در کتابخانه‌ی گلستان قرار گرفته، تصویر آبرنگی مردی است که چاقو به دست گرفته و مشغول بریدن خربزه می‌باشد و رقم «شمس‌الدین محمد کاشی 1041» دارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (248/1).

کاشی، علی خان

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1326 ق)، نقاش. وی شاگرد دارالفنون بود و در کنار پدر به اکتساب علوم و فنون تصویرسازی نیز می‌پردات. علی‌خان در آبرنگ و رنگ و روغن ماهر بود و در دوره‌ی ناصرالدین شاه قاجار مواجبی کافی داشت و جزو حقوق بگیران رسمی دولتی به شمار می‌آمد. از آثار او: تصویر آبرنگ امامزاده قاسم که در دامنه‌ی کوهی نقاشی شده و رقم «خانه‌زاد علی ولد محمودخان ملک الشعراء» دارد؛ تصویر رنگ و روغنی کبک شکار شده‌ای که به وسیله‌ی نخی از دیوار آویزان شده، با: «رقم بنده‌ی فقیر علی 1324»؛ تصویر ساده از ملایی که با فرزند خود نشسته و به خوردن چای مشغول‌اند، با رقم: «العبد علی ملک الشعراء 1326».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (383 -382 / 1)، تاریخ هنرهای ملی (961 -960 / 2)، هنر قلمدان (134 -133).

کاشیان، حسین

قرن:15
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
حسین کاشیان از نگارگرانی است که به درک واقعی رنگها و تصاویر پرداخته و دراین زمینه هنوز به جستجو مشغول است . او دارای درجه ممتاز از انجمن خوشنویسان ایران می باشد . وی در نمایشگاههای مختلفی به عرضه آثار خویش پرداخته است .
گروه : هنر
رشته : هنرهای تجسمی
گرایش : نقاشی
تحصیلات رسمی و حرفه ای : حسین کاشیان از نوجوانی به هنرروی آورده و عشق و علاقه اش به جنبه های مختلف هنری باعث شد که خوشنویسی رابیاموزد . او به حدی به این هنرعلاقمند بود که آن را تا اخذ درجه ممتاز از انجمن خوشنویسان ایران ادامه داد.
استادان و مربیان : مهمترین حسین کاشیان درزمینه خوشنویسی ،سید حسین میرخانی بود . او درزمینه نقاشی نیز محمود فرشچیان بود . او همچنین درمحضر حسین هم طراحی و شیوه رنگ و روغن را آموخته است .
مشاغل و سمتهای مورد تصدی : حسین کاشیان کارشناسی هنر در وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی است . او عضو هیات موسس انجمن هنرهای تجسمی نیز بوده و درمدیریت موزه هنرهای معاصر خدمت می نماید.
فعالیتهای آموزشی : مهمترین فعالیت آموزشی حسین کاشیان درزمینه هنری محدود می شود . اوبراین باور است که هدف از هنرهمان آفرینش و پالابش درون است و تمامی شیوه ها و صورتها و مکاتب هنری ، بهانه ای است برای آن هدف .
آرا و گرایشهای خاص : حسین کاشیان درباره روی آوردن خود به هنرنقل می کند : که خلوص و انتزاع و شان و صفای خوشنویسی ، ترکیب و گوناگونی رنگهای درخشان . قلم گیری روان و سیال نقاشی ایرانی ، همچنین واقعگرایی طراحی و رنگ و روغن برای بیان موضوعات رئالیسم وواقعی گونه ، اورا براین داشت که درتمامی این زمینه ها به تفحص و جستجو بپردازد .
جوائز و نشانها : درسال 1346 حسین کاشیان به دریافت درجه ممتاز از انجمن خوشنویسان ایران نایل آمد.

چگونگی عرضه آثار : حسین کاشیان دربیست نمایشگاه فردی و جمعی شرکت داشته و آثار خودرا عرضه کرده است . او همچنین درده نمایشگاه خارجی نیز شرکت داشته است .

کاظم قلی

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، نقاش. هنرمند شیرین قلم و زیبانگاری بود که در شیوه‌ی هرات نقش می‌آفرید. از آثار وی، تصاویری است که در نسخه‌ای از «شاهنامه» به خط علیجان بن حیدر قلی هروی، به نقش درآمده و عمده‌ی تصاویر این کتاب، از کارهای اوست. کاظم قلی در ارائه‌ی مجالس رزمی و بزمی استادی پرمایه بود و در تصویر و چهره‌نگاری و جانورسازی دستی قوی داشت. یکی از این تصاویر که رقم صریح این هنرمند را دارد، تصویر رستم نامدار است که با یکی از همراهان صحبت می‌کند، با رقم: «کاظم قلی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (543 -542/ 2).

کاظمی، حسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
درگذشت: خرداد 1375، پاریس.
ابداعات‌اش در نقاشی معاصر ایران از دهه‌ی سی به بعد نقش و تأثیری به یادگار گذاشته است. کاظمی کوشید تلفیقی از سنت‌های زبان تجسمی ایران و دست‌آوردهای نقاشی معاصر جهان به دست دهد. پرتره‌های او به ویژه پرتره‌یی که از صادق هدایت نقش زده، از مشهورترین آثار او است.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

کاووس

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1069 ق)، نقاش، مذهب و خطاط. از آثار وی: دو کتیبه در مسجد جامع قزوین، به قلم سه دانگ کتیبه‌ی متوسط، با رقم‌های: «بتوفیق... ابوالمظفر شاه عباس الحسینی الموسوی الصفوی... مطابق سنه‌ی تسع و ستین و الف من الهجرة... کتبه العبد کاوس نقاش» و «کتبه الفقیر کاوس مصور».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (588/ 2)، احوال و آثار نقاشان (544/ 2)، قزوین در گذرگاه هنر (198).

کاهی کابلی، نجم‌الدین، ابوالقاسم محمد

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 998 / 988 / 983 ق)، عالم، نقاش و شاعر، متخلص به کاهی. از ساداتی بود که در میانکال- میان بخارا و سمرقند- به دنیا آمده است. وی معروف به ملا قاسم، اهل کابل و از شاگردان عبدالرحمان جامی بود که علوم ظاهری را نزد او آموخت و بعد از مدتی به آن قانع نشد و به فراگیری علوم باطن پرداخت. سپس به بدخشان رفت و در ملازمت میرزا عسکری، برادر همایون پادشاه، درآمد. بعد به هند رفت و در آنجا از مریدان سید محمد شاه جهانگیر هاشمی کرمانی صاحب «مظهر آثار» شد و از بزرگان سلسله‌ی نعمت‌اللهی گردید و سرانجام به دربار اکبر شاه رفت. مدتی در بنارس و آگره نیز اقامت داشت. به آورده‌ی «ریحانة الادب»، از تذکره‌ی «علمای هند»، وی در علم تفسیر، هیئت، کلام و تصوف دست داشت. کاهی در فن موسیقی و نقاشی نیز ماهر و در قطاعی و تذهیب کم نظیر و استاد بود آن‌گونه که قاطعی هروی از شاگردان او به حساب می‌آید. مرگ وی در آگره روی داد. از آثارش: مثنوی «گل نشان» یا «گل افشان»، در جواب «بوستان» سعدی؛ منظومه‌ای در معما بر وزن «حدیقه» سنایی؛ «دیوان» شعر به نام «رفیع الدرجات».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (530/ 2)، تاریخ ادبیات در ایران (760 -755/ 5)، تذکره‌ی نصرآبادی (520، 470 -469)، الذریعه (231/ 18، 245/ 11، 907 -906/ 9)، ریاض العارفین (127)، ریحانه (38 -37/ 5)، فرهنگ سخنوران (760)، لغت‌نامه (ذیل/ قاسم کاهی)، منظومه‌های فارسی (492)، نتایج الافکار (601 -599)، هفت اقلیم (383 -376/ 3).

کپک هراتی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، نقاش. اهل هرات و در مشهد ساکن بود. قاضی احمد منشی درباره‌ی وی آورده: مولانا کپک از هرات بود. عکس را خوب می‌ساخت و در مشهد مقدس معطر معتکف بود و در مدرسه‌ی شاهرخیه به سر می‌برد. اختراعات و تصرفات در آن فن نموده، به غایت نقش‌های غریب و طرح‌های عجیب و رنگ‌آمیزی طرفه ابداع نموده و عکس‌های او مردم را از افشان فارغ ساخت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (546 -545/ 2)، گلستان هنر (158 -157)، هنر عهد تیموریان (585 ،574).

کرمانشاهی، بهرام

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1304 ق)، نقاش. اهل کرمانشاه بود و در دوره‌ی ناصری می‌زیست. به زعم عده‌ای به خارج از ایران سفر کرد و مراحل هنری شیوه کلاسیک را در آن دیار فراگرفت. اعتمادالسلطنه در روزنامه «ایران» سال 1299 ق از حجره استاد بهرام در مجمع‌الصنایع یاد کرده و نوشته که تصاویر ناصرالدین شاه در شکارگاه همایونی در پرده‌ی تصویر مبارک و نقاشی‌های دیگری را در حجره وی دیده است. استاد بهرام، در نقش تصویر بر روی دیوارها با ابعاد بزرگتر نیز مهارت داشت. از آثار وی: شمایل رنگ و روغنی حضرت محمد (ص)، با رقم: «کمترین بهرام کرمانشاهی»؛ تصویر نیم‌تنه رنگ و روغنی کاملا شبیه میرزا حسین‌خان سپهسالار که رقم «عمل بهرام سنه 1292» دارد؛ «نقش انواع و اقسام درنده و چرنده و پرنده که بر بدنه حوضخانه کوچک شمالی قصر سلطنت‌آباد ترسیم شده»؛ تصویر رنگ و رغنی تمام قد مردی در هیئت حیوان، با رقم نقاش به خط نستعلیق: «عمل کمترین بهرام 1304»؛ «بیست و شش مجلس گوناگون و چهار تصویر از زنان زیبا در تالار باغ معیر» که اکون از وجود آنها اطلاعی در دست نیست.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (106 -105 /1).

کرمانی، محمدعلی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1318 ش)، نقاش و مجسمه‌ساز. طراح هنرمند اهل کرمان و سازنده‌ی سردر زیبا و استادانه‌ی باغ ملی تهران بود. این در از برنز ساخته شده و پس از ریخته‌گری ابتدایی، بر روی آن طلای مخصوصی که به آن طلای ملقمه می‌گفتند، کشیده شده است. وی در هشتاد سالگی در تهران وفات یافته و در همین شهر دفن شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (928/ 2).

کریمی، علی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 1292 ش)، نقاش. در تهران به دنیا آمد. پس از گذراندن دوران ابتدایی و متوسطه، راهی مدرسه‌ی کمال‌الملک شد که در آن هنگام زیر نظر استاد اسماعیل آشتیانی قرار داشت. رشته‌ی مینیاتور و نگارگری را در مدت شش سال در هنرستان هنرهای زیبا فراگرفت. بعد از گرفتن مدرک فوق لیسانس، در همان هنرستان با سمت استادی به کار پرداخت و بعد به عنوان رئیس هنرستان پسران برگزیده شد. از استادان وی آشتیانی، حیدریان، رخساز، وزیری و تجویدی را می‌توان نام برد. وی سبک و تکنیک جدیدی در هنر مینیاتور به وجود آورد و موضوع تابلوها را که تا آن زمان در نهایت به عهد صفویه محدود می‌شد، به عصر جدید و دوران معاصر کشاند و به آفرینش آثاری در این زمینه پرداخت. آثار وی در نمایشگاه‌های انفرادی و گروهی متعدی در کشورهای مختلف آسیا، اروپا و آمریکا به نمایش گذاشته شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :کیهان فرهنگی (س 4، ش 4، ص 48).

کله گوش، علی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، نقاش. اهل کاشان و از نقاشان دوره‌ی شاه‌طهماسب (984 -930 ق) بود.در ماجرای تقلید مهرشاه طهماسب، وی نیز مجازات شد و گوش و بینی خود را از دست داد. او قبل از آن، در کتابخانه‌ی شاهزاده ابراهیم‌میرزا، در مشهد مشغول کار بود.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (364 / 1)، تاریخ هنرهای ملی (852 / 2)، گلستان هنر (144).

کمال تبریزی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، نقاش. اهل تبریز و از شاگردان میرزا علی و شاهقلی و از هنرمندان مکتب بهزاد بود. وی به عثمانی مهاجرت کرد و به دربار سلطان سلیمان قانونی (974 -926 ق) راه یافت. او در چهره‌سازی و ارائه حالات پرندگان قوی‌دست بود و در طراحی و زمینه‌سازی بعضی از کارهای میرزا علی مشارکت داشت. از آثار وی: تصویر شاهزاده جوانی که کلاه پرداری به شیوه صفوی به سر گذاشته و شاهین زیبایی را با دستکش مخصوصی به دست گرفته، با رقم: «عمل کمال تبریزی سلمه اللّٰه».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (551/ 2)، مناقب هنروران (104).

کمال‌الملک، محمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ح 1359 -1264 ق)، نقاش. ملقب به کمال‌الملک. از احفاد قاضی عبدالمطلب غفاری بود که در کاشان چشم به جهان گشود. تا دوازده سالگی تحصیلات خود را در زادگاهش گذرانید و سپس به تهران آمد و توسط دایی خود، میرزا علی محمد خان مجیرالدوله، جهت تحصیل هنر نقاشی به دارالفنون رفت. در هجده سالگی به دستور ناصرالدین‌شاه وارد دربار شد و در آنجا به تکمیل هنر خود پرداخت خود ناصرالدین شاه نیز چندی نزد وی به فراگرفتن نقاشی پرداخت و با دیدن نبوغ خارق‌العاده‌اش به او لقب کمال‌الملک داد. تابلو معروف «تالار آینه» که وی مدت پنج سال بدان پرداخت، اولین تابلویی است که با امضاء کمال‌الملک تهیه شد. کمال‌الملک در چهره‌پردازی و شبیه‌سازی و منظره‌آرایی و تصویر دشت و دمن و طبیعت زنده متبحر بود و در رنگ روغن و آبرنگ نیز مهارت بسزایی داشت و در رنگ آمیزی و عمق سایه‌ها و پیرایش تزئینات از استادان طراز اول ایتالیایی پیروی می‌نمود. در مجسمه سازی نیز قوی دست بود ولی کمتر به آن می‌پرداخت. از آثار مجسمه‌سازی وی، قیافه‌ی تخیلی فردوسی، شاعر نامدار است که در اندازه‌ی بزرگتر از طبیعی ساخته شده است. او در 1314 ق جهت تکمیل اطلاعات هنری به اروپا رفت و مدت سه سال در موزه‌های فلورانس، لوور و ورسای به مطالعه‌ی نقاشی پرداخت. در 1329 ق مدرسه‌ی صنایع مستظرفه را تأسیس کرد و در همین دوره بود که هنر وی به اوج کمال رسید. کمال‌الملک در خوشنویسی نیز دست داشت و خط شکسته را استادنه می‌نوشت. به شعر و موسیقی نیز علاقه‌مند بود. وی در اواخر عمر به صورت تبعید از تهران به نیشابور منتقل گشت و در حسین آباد آن شهر سکنی گزید و در همان جا نیز درگذشت و در کنار آرامگاه عطار نیشابوری به خاک سپرده شد. از شاگردان معروف او، اسماعیل آشتیانی، ابوالحسن صدیقی، حسین خان شیخ، حسنعلی خان وزیری و صنیع السلطان در خور ذکرند. آثار کمال‌الملک بالغ بریکصد و هفتاد اثر می‌باشد. بعضی از آثار او: تصویر رنگ روغنی حوضخانه‌ی صاحب قرانیه، با رقم: «خانه زاد میرزا محمد خان نقاش باشی غفاری سنه 1300 ق»؛ تصویر دو دختر گدا که از مدلهای اروپایی کپی شده، با رقم: «کمال‌الملک 1319 ق»؛ تصویر رنگ روغنی میدان کربلا، با رقم: «... محمد غفاری کمال‌الملک 1320 ق»؛ تصویر رنگ

روغنی دهکده‌ی دماوند، با رقم: «کمال‌الملک 1333 ق»؛ پرتره‌ی خود نقاش، در آبرنگ، با رقم: «کمال‌الملک 1336 ق»؛ تصویر دورنمای تهران، حدود شمیرانات، در رنگ روغن، با رقم: «محمد غفاری کمال‌الملک».[1]
محمد غفاری (منسوب به ابوذر غفاری) ابن میرزا بزرگ کاشانی، از مفاخر هنر نقاشی ایران (و. قریه‌ی کله (کاشان) 1264 ه.ق- ف. نیشابور 27 مرداد ماه 1319 ه.ش). وی پس از طی تحصیلات مقدماتی در کاشان به تهران عزیمت کرد و در مدرسه‌ی دارالفنون به کسب دانش پرداخت و در نقاشی که هنر مورد علاقه‌اش بود به موفقیت‌های بزرگی نایل آمد. محمد غفاری به دربار ناصرالدین شاه راه یافت و مدتها در کاخ گلستان به تهیه‌ی تابلوها و ایجاد آثار نفیس پرداخت و بر اثر استعداد شگرفی که از خود نشان داد در سال 1310 (ه.ق) به لقب کمال‌الملک مفتخر گردید. کمال‌الملک با هزینه‌ی شخصی به اروپا مسافرت کرد و پس از سه سال مطالعه در آثار نقاشان اروپا به ایران برگشت. وی در سال 1329 ه.ق مدرسه‌ی صنایع مستظرفه را در تهران افتتاح کرد و در آن مدرسه شاگردان هنرمندی پرورش داد. در سال 1307 ه.ش از کار کناره گرفت و به ملک شخصی خود حسین‌آباد نیشابور رفت و تا آخر عمر به انزوا گذرانید و در آنجا از یک چشم نابینا شد. مدفن وی در جوار آرامگاه شیخ عطار در نیشابور است. از آثار مهم او تابلوهای: «یهودی فالگیر بغدادی»، «زرگر بغدادی و شاگردش»، «میدان کربلا»، «عرب خوابیده»، «صورت سردار اسعد بختیاری»، «صورت خود نقاش»، «نوازندگان دربار قاجار»، «شکارچی»، «باغچه و حوض کاخ گلستان» را باید نام برد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] احوال و آثار نقاشان (1059 -1031/ 3)، تاریخ برگزیدگان (500 -493)، تاریخ هنرهای ملی (1019 -1013/ 2)، دایرة المعارف فارسی (2261 -2260/ 2)، زندگینامه‌ی رجال و مشاهیر (21 -14/ 5)، شخصیت‌های نامی (413 -410)، شرح حال رجال (267 -263/ 3)، کارنامه‌ی بزرگان (410 -408)، گلستان هنر (پنجاه و یک، پنجاه و سه)، لغت‌نامه (ذیل/ کمال‌الملک)، مکارم الآثار (1746 -1745/ 5)، یادداشتهای قزوینی (227/ 8)، یادگار (س 2، ش 8، ص 71 -62)، یغما (س 3، ش 8، ص 342 -338).

کهر، ابراهیم

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1008 ق)، نقاش. از تصاویر تخیلی وی: تصویر رب‌النوع باد است که به صورت میمونی درآمده و پادشاه را از تخت روان به زیر افکنده است. در مقابل وی، فرد سیاه چهره‌ای با او صحبت می‌کند. این تصویر که از قصه‌های تاریخی هند برداشت شده، به تاریخ 1008 ق به نقش درآمده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1435 /3).

کیهان، سعید

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
فرزند مطلب شاعر، نقاش، موسیقی‌دان، در سال 1277 متولد شد. تحصیلات ابتدائی و متوسطه را در مدارس علمیه و سن‌لوئی و دارالفنون باتمام رسانید و وارد مدرسه‌ی قزاقخانه قشون شد و دوره‌ی سه ساله‌ی مدرسه‌ی ژاندارمری را نیز طی کرد. در 1301 با درجه‌ی افسری وارد قشون متحدالشکل سردار سپه شد. در 1302 از طرف قشون برای ادامه تحصیلات عازم اروپا گردید و دوره‌ی دانشکده‌ی پیاده نظام سن‌سیر را در پاریس گذرانید و به تهران بازگشت و مأمور خدمت در دانشکده‌ی افسری شد. در 1310 درجه‌ی سروانی گرفت و در 1313 به درجه‌ی سرگردی نائل آمد و فرماندهی گردان در دانشکده‌ی افسری را عهده‌دار گردید. در 1317 با درجه‌ی سرهنگ دومی وارد دانشگاه جنگ شد و دوره‌ی دو ساله‌ی دانشگاه جنگ و فرماندهی و ستاد را گذرانید و در 1319 درجه‌ی سرهنگی دریافت کرد. در 1327 پس از 8 سال توقف در درجه‌ی سرهنگی، سرتیپ شد و در 1332 درجه‌ی سرلشکری گرفت. اهم مشاغل وی در دوران خدمت عبارتند از: فرماندهی آمادگاه لشکر اصفهان، رئیس اداره باربری ارتش، مدیر دروس و معادن دانشگاه جنگ با سمت استادی پیاده نظام، معاونت دانشکده افسری با حفظ سمت فرماندهی دانشکده افسری احتیاط، رئیس رکن یکم ستاد ارتش، بازرس ویژه ستاد ارتش، معاون دادرسی ارتش، رئیس دادگاه تجدید نظر ارتش .
کیهان در سال 1332 بازنشسته شد. وی افسری تحصیلکرده بود و غالبا در ارتش مشاغل علمی به وی سپرده می‌شد.
برگرفته از کتاب :شرح حال رجال سیاسی و نظامی معاصر ایران (جلد سوم)

گرجستانی، سیاوش

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1015 ق)، نقاش. وی برادر فرخ بیگ نقاش و از خدمتگزاران شاه طهماسب بود که شاه صفوی از طفولیت او را به نقاشخانه فرستاد و مدتی نزد استاد مظفرعلی شاگردی کرد و در تصویرسازی سرآمد شد. از دیگر استادان وی حسینعلی مصور، استاد حسن بغدادی و خواجه عبدالحی بودند. سیاوش بیگ در چهره‌سازی و مجالس بزمی و رزمی و آرایش طلایی و حل‌کاری و جانورسازی دست پر قدرت داشت. او در زمان شاه اسماعیل دوم از اصحاب کتابخانه‌ی همایون شد و در عهد سلطان محمد با برادرش فرخ بیگ در سلک معتمدان و مقربان سلطان حمزه میرزا التزام یافت، و در زمان شاه عباس اول صفوی افتخار ملازمت داشت. از شاگردان وی: شاهزاده سلطان ابراهیم میرزا، که با تعلیم وی نقشگری سحرساز و رسامی خوش طرح و ممتاز شد، ولی جان تبریزی، محراب علی و محمد هراتی. از آثار او: تصویر دو جوان که زیر درختی در صحرا نشسته‌اند و یکی ساز می‌زند و آن یکی کتاب به دست دارد آواز می‌خواند، با رقم: «غلام شاه ولایت سیاوش نقاش»؛ تصویر سیاوش و گرسیوز، با رقم: «سیاوش»؛ تصویر صحنه جنگی اسفندیار با دیو قوی هیکل، با رقم: «غلام شاه ولایت سیاوش نقاش»؛ رفتن کیخسرو پیش کیکاووس، با رقم: «سیاوش». چهار اثر دیگر وی در «احوال و آثار نقاشان» ذکر شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1461/3، 230 -228 /1)، تاریخ اصفهان (293)، تاریخ هنرهای ملی (857 -856 /2)، عالم آرای عباسی (176/1)، گلستان هنر (149 -148)، مناقب هنروران (107، 106، 104)، هنر قلمدان (24).

گل محمد

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، نقاش. وی در تذهیب و چهره‌سازی و شبیه‌پردازی به شیوه‌ی فرنگیها، استادی ماهر بود و در آرایش و تزیین کناره‌های تصویر نیز دست پرحلاوتی داشت. از آثار وی تصویر ملکه‌ی جوانی است، که به لباس‌های منقش و جواهر آلات زینتی آرایش یافته، با «رقم گل محمد».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (555/ 2).

گلدوزباشی، محمد

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1320 ق)، نقاش و طراح. وی نقاش و طراح گل و مرغ و سایر نقوش دیگر بر روی پارچه و مخملها بود. از آثار او پرده‌ی بزرگی در زمینه‌ی تیره‌ای از مخمل است که بر روی آن، انواع و اقسام گلها و شکوفه‌ها، به اصطلاح رشتی دوزی شده و رقم «محمد گلدوز باشی 1320» دارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (608/ 2).

گورکانی، ابراهیم

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(838 -812 ق)، خطاط، نقاش و شاعر. او برادر بایسنقر میرزا و از هنرمندان و هنرپروران عصر خود محسوب می‌شد. در هفت سالگی به فرمانروایی فارس منصوب شد، و در آنجا پیر محمد شیرازی خط آموخت. در فن شعر و حسن خط و هنرهای متعلق به خط رتبه‌ای بلند داشت. وی از خطوط یاقوت مشق می‌کرد و خطش بسیار شبیه خط او بود و تمیز آنها بسیار مشکل بود. سلطان ابراهیم همچنین با تعلم از استاد سیاوش گرجی، نقشگری سحرساز و رسامی خوش طرح و ممتاز شد. از آثار او: یک جزو از قرآن رحلی عظیم، با جلد روغنی عالی، به خط ثلث حلی و ثلث سه دانگ جلی، به قلم زر محرر و با رقم: «کتبه... ابراهیم سلطان بن شاهرخ بن تیمور گورکان... فی سنه سبع و عشرین و ثمانمئه الهجریه...»؛ کتیبه‌ی سنگی سر در مدخل صحن میر علاءالدین در شیراز، به خط ثلث کتیبه‌ای سه دانگ عالی، با رقم: «کتبه ابراهیم سلطان»؛ یک صفحه از مرقع، به خط ثلث دو دانگ جلی ممتاز و نسخ و رقاع کتابت جلی خوش، به قلم زر محرر و با رقم: «کتبه... ابراهیم سلطان بن شاهرخ بن تیمور گورکان... فی سنه اثنی و عشرین و ثمانمائه» (822)؛ کتیبه‌ی سردر صفه‌ی مقبره سعدی در شیراز که در سال 835 ق نوشته است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1014 -1013 /4)، پیدایش خط و خطاطان (82)، تاریخ اصفهان (222)، تاریخ هنرهای ملی (810 -809 /2)، خوشنویسان و هنرمندان (127)، گلستان هنر (31 -29 ،24)، مناقب هنروران (106 ،49).

گیلانی، بهاءالدین

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، نقاش. اهل گیلان بود و در شیوه‌ی مغول مهارت بسیار داشت. تنها اثر رقم‌دار این هنرمند که در حراج سال 1978 م کریستی لندن به فروش رسید، مینیاتور پخته‌ی مرد کشیشی است بدون کلاه و با ریش و سبیل توپی، با رقم: «در سنه ستین و الف به اتمام رسید. بهاءالدین گیلانی 1060».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (103/1).

لایق بلخی، حکیم لایق

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، شاعر و نقاش. در زمان سلطنت شاه عباس اول (1038-996 ق) می‌زیست و معاصر یگانه بلخی و مفید بلخی (م 1090 / 1085 ق) بود و با ایشان در خدمت امامقلی خان، امیر الامرای فارس، به نقش تصویر و آرایش کتاب‌ها اشتغال داشتند. وی در بلخ درگذشت. از اوست:
پا به دامان گرچه پیچیدیم همچون گردباد
دل به وادی‌ها فتاد و سر به صحراها زدیم
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (558/ 2)، تذکره‌ی نصرآبادی (441)، الذریعه (940/ 9)، فرهنگ سخنوران (786).

لسان‌الملک کاشی، هدایت‌اللّه

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم و چهاردهم ق)، ادیب، شاعر، خطاط و نقاش. وی نواده‌ی دختری فتحعلی خان صبا ملک‌الشعراء بود. بعد از مرگ پدر، ملقب به لسان‌الملک شد. خط نستعلیق را خوش می‌نوشت و اشعار فارسی و عربی را نیکو می‌سرود. لسان‌الملک همچنین از ادبیات و انواع علوم بهره داشت و در فن ترسل ماهر بود و نقاشی نیز می‌کرد. او در جوانی منشی مجلس مصلحت خانه دولتی ناصرالدین شاه بود و در تألیف کتاب «ناسخ التواریخ» با پدر همکاری داشت و پس از مرگ او، تألیف بقیه‌ی مجلدات کتاب را به عهده گرفت. از دیگر آثار وی: تذکره‌ی «خوشنویسان»، مشتمل بر نام عموم خوشنویسان و سال درگذشت آنان؛ «منشآت»؛ «دیوان» شعر، به فارسی و عربی، حدود یازده هزار بیت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (963 -962/ 3)، احوال و آثار نقاشان (1417/ 3)، ریحانه (131/ 5)، شرح حال رجال (319/ 3).

مازندرانی، محمدباقر

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دوازدهم ق)، نقاش. اهل مازندران و هنرمند گل‌آرا و جانورسازی بود که از قدمت و شیوه‌ی کارهایش معلوم می‌گردد که در اواخر قرن دوازدهم قمری فعالیت هنری داشته است. از آثار او: تصویر شیر و اژدهای سهمناکی که روبروی هم قرار گرفته‌اند، با رقم: «در بلده ساری مشق شد. کمترین محمدباقر»؛ تصویر سیاه قلم و آبرنگی یک گل سرخ و شکوفه‌ها، با رقم: «کمترین محمدباقر در ساری مازندران ساخته شد»؛ تصویر سیاه قلم و آبرنگی اسبی نحیف در حالت ایستاده، با رقم: «کمترین محمدباقر».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (669 -668/ 2).

ماه رخسار

قرن:13
جنسیت:زن
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، شاعر، نقاش و خطاط. ملقب به فخرالدوله. وی خواهر محمد شاه و نوه‌ی فتحعلی شاه قاجار است که به همسری محمد حسن خان، سردار ایروانی درآمده و از زنان صاحب کمال و پراعتبار زمان خود بوده است. ماه‌رخسار زنی مدیر و مدبر بود و در هنر شعر و خط و نقاشی ماهر. او همچنین موقوفات و خیراتی نیز داشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (587/ 2)، خیرات حسان (23/ 3)، ریاحین الشریعه (37/ 5)، کارنامه‌ی زنان (103 -102)، مشاهیر زنان (180).

مبارک میرزا قاجار

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ق)، نقاش، قلمدان ساز، خطاط و شاعر. در چهره‌پردازی و سایه‌پردازی دقیق و نازک نگار بود و شیوه‌ی استاد صنیع‌الملک را دنبال می‌کرد. او با مکتبهای اروپایی آشنایی داشت و در قلمدان‌سازی و آبرنگ نیز با استعداد بود و شبیه‌سازی و تذهیب را خوب می‌دانست. مبارک میرزا در خوشنویسی نیز دست داشت و شعر هم می‌سرود. وی اواخر عمر خود را در قم گذرانده و همان جا درگذشته است. از آثار او «تصویر تمام قد و آبرنگی رضا قلی خان دیوان بیگی، در شیوه‌ی صنیع‌الملک، به خط نستعلیق زیبا، با رقم: «... مبارک ابن محمود القاجار سنه 1279»؛ تصویر آبرنگی یکی از رجال قاجاری، به نام هدایت که کلاه بوقی به سر دارد، با: «رقم مبارک بن محمود قاجار»؛ قلمدان پرکاری در شیوه‌ی آقا نجف که در وسط رویه آن، تصویر زن جوانی است که سگی را به بغل گرفته است، با رقم: «مبارک بن محمود».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (589 -587/ 2)، گلستان هنر (پنجاه و دو)، هنر قلمدان (136 -135).

مثقالی، فرشید

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
فرشید مثقالی متولد 1322 شهر اصفهان است. وی نقاشی را در دانشکده هنرهای زیبای دانشگاه تهران آغاز کرد و در سال 1350 در رشته نقاشی فارغ التحصیل شد. کار حرفه ای او با مجله نگین در سال 1343 سپس در کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان با تصویر گری چند کتاب کودک تا ساخت فیلم‌های انیمیشن و طراحی پوستر فیلم ادامه می‌یابد و با کسب چند جایزه به شهرت جهانی میرسد. کارهای گرافیکی وی با مجسمه سازی در مدت اقامت در فرانسه و کارهای گرافیکی در مدت یازده سال (از سال 1365 تا 1373) اقامت در آمریکا استمرار پیدا میکند. مثقالی دهه اخیر را در ایران گذرانده است.
گروه : هنر
رشته : گرافیک
گرایش : تصویرگری، فیلم سازی
تحصیلات رسمی و حرفه ای : فارغ التحصیل رشته نقاشی از دانشگاه تهران ۱۳۵۰ در حضور کسانی چون «علی محمد حیدریان»، «محمود جوادی پور» و «جواد حمیدی»
فعالیتهای ضمن تحصیل : آغاز کار حرفه ای فرشید مثقالی اما به همکاری با مجله «نگین» و در سال های ۴-۱۳۴۳ برمی گردد. مجله ای که هنرمند تصویرگری و تنظیم صفحات آن را به عهده می گیرد. کار در مجله نگین با چند سال فاصله مقدمه ای می شود برای همکاری مثقالی با کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، که مهمترین منبع تولید ایده و فکر برای گروه های سنی پائین به حساب می آمد. تصویرگری چند کتاب کودک، که «عمو نوروز» نخستین آنها به شمار می رفت، حاصل این دوره از همکاری هنرمند با کانون بود. دوره ای دو سه ساله که تصویرگری «ماهی سیاه کوچولو» هم در آن جای می گیرد و جایزه اول بی ینال «بولونیا»ی ایتالیا را در سال ۱۳۴۸ نصیب او می کند. جایزه ای که در همان سال با افتخار بی ینال «براتیسلاوا» چکسلواکی و برای همان کتاب همراه می شود. فعالیت با کانون که بلافاصله مزیت های خود را نشان داده و به درخشش یکجا و یکباره نقاشی در سطحی جهانی انجامیده است، باعث می شود مثقالی در سال ۱۳۴۹ به کانون بپیوندد تا به همراه «آراپیک باغداساریان» بخش فیلم های کارتونی این نهاد خلاق را بنیان بگذارند. فیلم های «آقای هیولا» و

«سوءتفاهم» ساخته های نخست تصویرگر جوان به شمار می آیند که باز هم به درخشش او می انجامند و در فستیوال فیلم های کودک تهران جایزه مخصوص و دیپلم افتخار را به دنبال می آورند.
هم دوره ای ها و همکاران : از همکاران فرشید مثقالی میتوان به مرتضی ممیز و علی اصغر معصومی و آراپیک باغداساریان اشاره کرد.
وقایع میانسالی : بخش دیگر از زندگی حرفه ای فرشید مثقالی را باید در آمریکا پی گرفت. بخشی که با اقامت او در کالیفرنیا و در سال ۱۳۶۵ آغاز می شود و با راه اندازی یک استودیوی شخصی گرافیک به نام «دسک تاپ استودیو» ادامه می یابد. اقامت در کالیفرنیا و انجام کارهای گرافیکی هم بالاخره در سال ۱۳۷۳ به اقامت در شهر سانفرانسیسکو و تولید آثار مالتی مدیا و طراحی و ساخت فضاهای ویرچوال رئالیستی برای اینترنت منجر می شود.
مشاغل و سمتهای مورد تصدی : و اما اگر بخواهیم به فعالیت های هنری فرشید مثقالی بپردازیم، باید به سرپرستی قسمت گرافیک کانون و تأسیس آتلیه گرافیک «چهل و دو» در سال ۱۳۴۸ نیز اشاره ای داشته باشیم. . علاوه براین، مثقالی داور چندین جشنواره داخلی و خارجی نیز بوده است، که از میان آنها نیز می توان به داوری در بی ینال های تصویر گری «براتیسلاوا» و «بولونیا»، فستیوال فیلم کودک تهران و فستیوال فیلم انیمیشن «انسی» فرانسه اشاره کرد. وی عضو هیأت داوران چند بی ینال و جشنواره جهانی بوده است. فرشید مثقالی دهه اخیر را در ایران گذرانده است و مگر در چند نمایشگاه و چند داوری و... خیلی خود را بروز نداده است. حضور سنگین و سکوت ثقیل او که اصلاً و انگار ربطی به آن آدم پرهیاهوی چند دهه قبل ندارد، حالا و همچنان ما را به گذشته های هنرمند و آثار درخشان او پیوند می زند. آثاری که به قول مرتضی ممیز - دوست دیرین مثقالی - راه خود را چندان راحت باز نکرده اند و اگر تأیید جشنواره های جهانی نبود، همچنان با مخالفت های زیادی مواجه می شدند.
مراکزی که فرد از بانیان آن به شمار می آید : تأسیس آتلیه «چهل و دو» با مرتضی ممیز و علی اصغر معصومی در سال 1348 بنیانگذار بخش فیلم های انیمیشن کانون به همراه آراپیک باغداساریان راه اندازی یک استودیوی شخصی گرافیک به نام «دسک تاپ استودیو» در کالیفرنیای آمریکا 1365
جوائز و نشانها : و جایزه اول بی ینال «بولونیا»ی ایتالیا را در سال ۱۳۴۸ برای تصویر گری کتاب ماهی سیاه کوچولو نصیب فرشید مثقالی می کند. جایزه ای که در همان سال با افتخار بی ینال «براتیسلاوا» چکسلواکی و برای همان کتاب همراه می شود. و در سال ۱۳۵۰ جایزه افتخار بی ینال کتاب «بولونیا» (ایتالیا) را برای تصویرگری کتاب «قهرمان»، در سال ۱۳۵۱

جایزه «سیب طلا» بی ینال «براتیسلاوا» (چکسلواکی) را برای تصویرگری کتاب «آرش کمانگیر» و بالاخره جایزه «هانس کریستین اندرسون» (نوبل ادبیات کودکان و نوجوانان) را در سال ۱۳۵۳ برای مجموعه آثار تصویرگری کودکانش دریافت می کند. این جایزه اخیر را که هنوز هیچ کس از خیل تصویرگران ایرانی کتاب های کودک و نوجوان حتی بدان نیندیشیده و مثقالی را در دنیای تصویرگری کتاب کودک دنیا تثبیت کرد، هنرمند طی مراسمی در شهر «ریودوژانیرو» برزیل می گیرد. جایزه مخصوص فستیوال فیلم «ونیز» ایتالیا برای فیلم «پسر و ساز و پرنده» (۱۳۵۲)، جایزه مخصوص فستیوال فیلم «مسکو» برای فیلم «دوباره نگاه کن» (۱۳۵۴)، جایزه بزرگ فستیوال فیلم کودک «جیفونی» ایتالیا برای فیلم «دوباره نگاه کن» (۱۳۵۴)، جایزه مخصوص نمایشگاه کتاب «لایپزیک» برای کتاب «مارمولک اتاق من» (۱۳۵۴)، سومین جایزه بی ینال پوستر «ورشو» لهستان (۱۳۵۶) و جایزه «نوا» از ژاپن برای کتاب «من و خارپشت و عروسکم» (۱۳۶۴) مجموع جوایزی به شمار می روند که او در سال های قبل و بعد از انقلاب با آفرینه های همگون و همخونش نصیب خود می کند.
چگونگی عرضه آثار : یکی از ویژگی های بنیادی و بکر در اغلب آفرینه های فرشید مثقالی، استفاده و کنش آزاد در برابر توان فرهنگ غنی ایرانی است. به طوری که او بیشتر این فرهنگ و آرایه های آن را به عنوان دستمایه آثار خود برگزیده و در برگردان امروزی آن نیز تا حدود زیادی موفق بوده است همکاری با مجله «نگین» و در سال های ۴-۱۳۴۳ که هنرمند تصویرگری و تنظیم صفحات آن را به عهده می گیرد. کار در مجله نگین با چند سال فاصله مقدمه ای می شود برای همکاری مثقالی با کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، که مهمترین منبع تولید ایده و فکر برای گروه های سنی پائین به حساب می آمد. تصویرگری چند کتاب کودک، که «عمو نوروز» نخستین آنها به شمار می رفت، حاصل این دوره از همکاری هنرمند با کانون بود. دوره ای دو سه ساله که تصویرگری «ماهی سیاه کوچولو» هم در آن جای می گیرد و جایزه اول بی ینال «بولونیا»ی ایتالیا را در سال ۱۳۴۸ نصیب او می کند. مثقالی در سال ۱۳۴۹ به کانون بپیوندد تا به همراه «آراپیک باغداساریان» بخش فیلم های کارتونی این نهاد خلاق را بنیان بگذارند. فیلم های «آقای هیولا» و «سوءتفاهم» ساخته های نخست تصویرگر جوان به شمار می آیند که باز هم به درخشش او می انجامند و در فستیوال فیلم های کودک تهران جایزه مخصوص و دیپلم افتخار را به دنبال می آورند. و اما مثقالی که حالا (۱۳۴۹) ذوق خود را در سینمای انیمیشن نیز آزموده و به موفقیت هایی نیز دست یافته است، ضمن تولید فیلم های دیگر به طراحی پوستر برای فیلم های کانون و فستیوال فیلم کودک کانون می پردازد. مثقالی مدتی نیز در پاریس مشغول نقاشی و

مجسمه سازی می شود. مجسمه ها و نقاشی هایی که البته بیش تر از جنس ولحن تصویر های ساده و رؤیایی او به حساب می آیند و علاوه بر تنوع رنگ از مواد اولیه نامرسومی چون چسب و چوب و کاغذ تشکیل می شوند. نمونه ای از مجسمه های مثقالی را می شد چند سال پیش آویزان از سقف موزه هنرهای معاصر تهران دید. اثری که او در نمایشگاه «باغ ایرانی» و در کنار مجسمه جنبای «الکساندر کالدر» و بالای حوض روغن هنرمند ژاپنی شرکت داده بود. از مجسمه های او که در همان سال های اقامت در پاریس درگالری «سامی کینکز» به نمایش درمی آمد، میان کتاب «مجسمه های کاغذی» هنرمند نیز می توان سراغی گرفت و دید. کتابی که با قطع کوچک خود خیلی جدی نمی نماید، اما تداعی همان کتاب های کودک را می کند که او تصویر گری کرده است. یک بخش دیگر از زندگی حرفه ای مثقالی را باید در آمریکا پی گرفت. بخشی که با اقامت او در کالیفرنیا و در سال ۱۳۶۵ آغاز می شود و با راه اندازی یک استودیوی شخصی گرافیک به نام «دسک تاپ استودیو» ادامه می یابد. اقامت در کالیفرنیا و انجام کارهای گرافیکی هم بالاخره در سال ۱۳۷۳ به اقامت در شهر سانفرانسیسکو و تولید آثار مالتی مدیا و طراحی و ساخت فضاهای ویرچوال رئالیستی برای اینترنت منجر می شود. از کارهای این دوره ۱۱ ساله مثقالی متأسفانه و انگار هنوز چیزی در ایران و در سال های بعد از بازگشت اش منتشر نشده که در معرض دید و داوری قرار بگیرد و کتابی هم که به منتخب آثار گرافیکی و تصویرگری او می پردازد، در واقع بیشتر مروری بر فعالیت های حرفه ای پیش از انقلاب و نمونه های پراکنده ای از آفرینه های بعد از انقلاب وی دارد. این جاگیری سخت و این جریان ناهموار برای هنر ماندگار مثقالی را برای مثال می توان در مراجعه به تصویرگری او از شعرهای «نیما یوشیج» یا کتاب هایی چون «می تراود مهتاب» و «آفرینش ایرانی» که در دهه پنجاه به طور مشخص دید و دریافت کرد. آثاری که از کلاژ همزمان ذهنیت های کودکانه و بزرگسالانه به وجود آمده اند و به طور ضمنی جدال هنرمند با دنیای اطراف را نیز نشان می دهند. این جدال که بیشتر با سکوت و از سکوت آغاز و دامنه های آن تا شعر سپید و گاه نیمایی نیز کشیده می شود، در بازخورد کودکانه اش انقلابی تصویری و تجسمی است و در تأویل و تحویل به دنیای آدم بزرگ های این سرزمین بسیار خشک و خشن و بی روح به حساب می آید. اینجاست که همین آفرینه ها راه خود را به سرزمین های دیگری می گشایند و در متن بهتر و بزرگتری به سنجش در می آیند و جواب می گیرند.

آثار :

1 آرش کمانگیر

ویژگی اثر : تصویر گری کتاب، جایزه «سیب طلا» بی ینال «براتیسلاوا»

(چکسلواکی) را برای تصویرگری این کتاب در سال ????
2 آقای هیولا
ویژگی اثر : فیلم کودک
3 آیا می دانید چطور؟
ویژگی اثر : فیلم، کانون فکری کودکان و نوجوانان
4 بهتر، بیشتر
ویژگی اثر : فیلم، کانون فکری کودکان و نوجوانان
5 پسر و ساز و پرنده
ویژگی اثر : فیلم، کانون فکری کودکان و نوجوانان
6 تصویر گری شعرهای نیما یوشیج، کتاب می تراود مهتاب و کتاب آفرینش ایرانی
7 دوباره نگاه کن
ویژگی اثر : فیلم، کانون فکری کودکان و نوجوانان
8 سوئ تفاهم
ویژگی اثر : فیلم کودک
9 شهر خاکستری
ویژگی اثر : فیلم، کانون فکری کودکان و نوجوانان
10 عمو نوروز
ویژگی اثر : تصویر گری کتاب
11 قهرمان
ویژگی اثر : تصویرگری کتاب، جایزه افتخار بی ینال کتاب «بولونیا» (ایتالیا) در سال 1351 برای تصویرگری این کتاب
12 کرم خیلی خیلی خوب
ویژگی اثر : فیلم، کانون فکری کودکان و نوجوانان
13 ماهی سیاه کوچولو
ویژگی اثر : تصویر گری کتاب
14 یک قطره خون، یک قطره نفت
ویژگی اثر : فیلم، کانون فکری کودکان و نوجوانان

مجرد تاکستانی، اردشیر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
اردشیر مجرد تاکستانی متولد ۱۳۲۸ در استان گیلان است ؛ متولد شهر رشت . اردشیر مجرد تاکستانی بعد از پایان تحصیلات ابتدایی با توجه به گرایش های درونی و استعداد و توانایی ذاتی اش، راه هنر را در پیش می گیرد و به هنرستان هنرهای تجسمی می رود. او نگارگری را گرچه نزد ناصر استاد محمود ، معیری عباس مقیمی ، ابوطالب محمد ،محمود فرشچیان و...آموخته ،اما استاد حقیقی او همانا آثار و میراث نگارگری استادان قدیم این هنر متعالی بوده است، چه؛ اردشیر مجرد تاکستانی با اشتیاق فراوان آموختن و با میل باطنی پرداختن به تحقیق ،از این گنجینه غنی بهره های فراوان برده و از آن بسیار آموخته است.و حاصل همین آموختن ها و پرداختن ها بوده که اردشیر مجرد تاکستانی را از تمامی هم نسلان خویش در زمینه هنر نگارگری جدا کرده و از او هنرمندی محقق و پژوهنده ای ارزنده در زمینه هنر عمیق و ریشه دار نگارگری و تذهیب و تشعیر ایرانی ساخته است. خوشبختانه حاصل پژوهش های او در این زمینه ها در طول سالیان گذشته به صورت آثار آموزشی و پژوهشی فرصت انتشار یافته اند. «شیوه تذهیب» یکی از این آثار است.گروه : هنررشته : نگارگریگرایش : تذهیب و تشعیرتحصیلات رسمی و حرفه ای : اردشیرمجرد تاکستانی درسال 1347 به توصیه برادرش وارد هنرستان نقاشی شران شد و از آنجایی که به نقاشی سنتی علاقمند بود بیشتر به این رشته پرداخت . او درسال 1351 از هنر ستان فارغ التحصیل شده و پس از آن به صورت آزاد به نقاشی پرداخته است .استادان و مربیان : اردشیر مجرد تاکستانی درسن 18سالگی فراگیری نقاشی سنتی ایرانی رانزد برادرش آغازکرد . او وقتی وارد هنرستان شد ابتدا 4 ماه شاگرد استاد ابوطالب مقیمی تبریزی بود و پس از فوت او به شاگردی استاد عباس معیری درآمد . یکسال و نیم نزد او آموزش دید و بعد تا پایان سال1351 شاگرد استاد محمود فرشچیان بود . وی بعدا از راهنمایی های استادانی چون استاد علی مطیع و استاد جبار بیک و استاد سوس بادی و استاد الطافی و محمود فرشچیان سود برده است .وقایع میانسالی : اردشیر مجرد تاکستانی همچنان که به کهنگی ها و میراث کهن فرهنگی ایران می اندیشد،دغدغه های امروزی در حاشیه پیرامون این هنر مانده از گذشته را نیز از یاد نبرده است.چند سال پیش، او بخشی از این نگرانی ها

را درحاشیه دوسالانه نگارگری،در قالب یادداشتی به روزنامه ایران سپرد و گوشه ای از نگاه انتقادی اش به جریان های پشت پرده این هنر را با صفا و صداقتی که از هنرش آموخته بود، با مخاطبان نیز در میان گذاشت: «از نخستین دوسالانه، خاطره ای را به خاطرم آورد، تلخ و فراموش نشدنی. بخاطرم آمد، در دوسالانه اول، بنده ناقابل هم داور بودم و بسیار خوشحال از اینکه می توانم خدمتی انجام دهم و دلهایی را شاد سازم، دلیل این شادی آن بود که، همیشه حق خودم ضایع شده بود، دلم می خواست در این فرصت قضاوتی جانانه داشته باشم هر چند که علاقه مند بودم بدون داوری تمامی آثار به نمایش گذاشته شود ولی، چاره ای جز همراهی با دیگران را نداشتم. وقتی آثار همگی فرستاده شد، قرار شد استادان را دعوت کنند تا آثار فرستاده شده را مورد داوری قراردهند. یک عده مسئول انتخاب آثار و عده ای برای جدا کردن بهترین ها ! در آنجا بود که فهمیدم مانند این که مسابقه دوو میدانی شروع شده نه قضاوت آثار. بدون این که به زحماتی که دیگران در شهرستانها، بدون امکانات کشیده اند دقت داشته باشند، فقط برای اول، دوم و سوم کردن شاگردان خود از یکدیگر سبقت می گرفتند، منظره ای بسیار نامناسب و البته به یاد ماندنی ! به هر حال به این نتیجه رسیدم که کاری از من ساخته نیست و بسیار اشتباه کردم که داخل این معرکه شدم. ناگفته نماند، آثار فرستاده شده خوب بود و بعضی از آنها در حد بسیار عالی می نمود. جاهل فراز مسند و عالم برون در جوید به حیله راه و به دربان نمی رسد. هر چه از جوانمردی و مردانگی، عشق و محبت، هنر و دوستی نصیحت کردیم نتیجه نداد که نداد. به هر حال سرتان را درد نیاورم در نمایشگاه های بعد برخی شرکت نکردند، بنده هم به همین ترتیب در پنجمین دوسالانه هم شرکت نکردم، اثری در موزه بود که هدیه کرده بودم، آن را به نمایش گذاردند. در پنجمین نمایشگاه دوسالانه مینیاتور برخی از آثار که قبلاً با نام دیگری در کتاب سالهای قبل به چاپ رسیده، به نام شخص دیگری به نمایش گذاشته شده است. به گفته برخی از داوران بعضی از آثار در موقع داوری وجود نداشت، ولی به معرض نمایش درآمد ! برخی از آثار بطور کلی قلم استادان است نه شاگردها و معلوم است مانند سابق توافقی در بین بوده است مشاغل و سمتهای مورد تصدی : اردشیر مجرد تاکستانی سالهای استادی هنرستان پسران ودختران را دررشته نقاشی به عهده داشت . او درحال حاضر این رشته را درهنر ستان دختران تدریس می کند. - سرپرست کارگاه هنری مینیاتور وتذهیب موزه شهدا - از داوران نخستین دوسالانه نگارگری ایران فعالیتهای آموزشی : - تدریس مینیاتور در هنرستانهای گرافیک - تدریس در دانشگاه تهران ازسالهای ۱۳۵۴ تا ۱۳۶۱ - چاپ مقالاتی در زمینه ابروباد در دایرة المعارف بزرگ اسلامی و تاریخچه تذهیب در دایرة المعارف بزرگ شیعه

سرپرست کارگاه مرمت و صحافی سنتی نسخه های خطی و نفیس آستانه مقدسه حضرت معصومه (س) از دیگر فعالیتهای اموزشی وی میتوان نام برد سایر فعالیتها و برنامه های روزمره : اردشیر مجرد تاکستانی گرچه سالهاست از تهران دور شده و در شهر قم به بهانه پذیرش سرپرستی کارگاه مرمت و صحافی سنتی نسخه های خطی و نفیس آستانه حضرت معصومه (س)، به گوشه عزلت نشسته است ،اما در آن شهر و دیار نیز، به جد جهد، عرصه علم و عمل را با هم در آمیخته و به خلق و تألیف آثار ارزنده در هنر دیرپای نگارگری پرداخته است.آرا و گرایشهای خاص : اردشیر مجرد تاکستانی اما در این حوزه دست به ابداعات و طرح های تازه زده و هنر تشعیر و تذهیب را با هم در آمیخته است: «در زمینه آثار تذهیب، عقیده ام بر این بود که باید فرمی به آن بدهم تا به صورت مستقل به یک تابلوی هنری تبدیل شود. چون تذهیب از قدیم الایام غالباً در کنار کتاب آرایی و کتابت به کار برده می شود و تا زمانی که چنین است، اصطلاحاتی مانند ترنج، لچک، واگیره، شمس و... دارد. این اصطلاحات در جاهای مختلفی که لازم باشد، استفاده می شوند. حال من سعی کرده ام با طراحی قوی تر، تذهیب و تشعیر را توأم کنم تا این دو هر کدام به طور مستقل یک تابلو باشند.» تاکستانی درباره هنر نگارگری دیدگاه های ارزنده ای دارد که حاصل نگاه نظری و تجربه عملی مستمر او در این حوزه است:« ما این نوع نقاشی، حجم سازی و مجسمه سازی را قبل از دوره ساسانی و قبل از دوره اسلامی داشته ایم. وقتی به نقش برجسته های تخت جمشید و مجسمه های دوره اشکانی و آثار ساسانی مراجعه می کنیم، متوجه می شویم این نوع نقاشی، تذهیب و پیکره سازی در این دوره ها وجودداشته است. بعد از حکومت اسلامی در ایلام، مسأله شرقی بودن و شرقی نبودن تصاویر مطرح می شود که بر این اساس، هنرمندان باید نقاشی و یا مجسمه ای را عرضه می کردند که شبیه به انسانی که خداوند خلق کرده است، نباشد. این هنرمندان نیز ابتکاری به خرج دادند که آثارشان، عین مخلوقات نباشد. در آثار هنرمندان اروپایی نیز که شما به آن اشاره کردید، باید گفت که تا قبل از «چیوتو» نقاشی به همان روالی بود که ما در قدیم داشتیم و بعد از «بوتیچلی» به تدریج تحولی ایجاد شد. در واقع همان تخیلاتی که هنرمند اروپایی داشت، هنرمندان ما هم داشتند. مثلاً در مورد «بروگل» در هلند، همه فکر می کردند که وی نقاشی سوررئالیست است. در حالی که چنین نبوده و اگر تاریخ را بخوانیم اصلاً رئالیست بوده، چون شرایط زمانه خویش را مطرح می کرده است. اشکالی هم که ما در نقاشی مینیاتور خود داشته ایم، این است که به طرح مسائل زمان خود نپرداخته ایم. چرا که این نقاشی در اختیار همه نبوده و اکثریت آن را حرام می دانسته اند و فقط پادشاهان و کتابخانه های

سلطنتی از آن دفاع می کرده اند. پس از این ها، موضوع های رزم و بزم در کار آورده شد. یعنی نسخه های خطی از این نوع کارها تشکیل می شد و بسیار هم رواج یافت. نسخه های مذهبی بسیار مثل قرآن کریم و دیوان شعرا چنین بودند که در ارائه آنها نهایت زیبایی از این رشته نقاشی به کار برده شده است. از اواخر دوره صفویه نیز تغییراتی حاصل می شود، به این ترتیب که نقاشان اروپایی به ایران و نقاشان ایرانی به اروپا رفت و آمد می کنند و این تبادل فرهنگی قدری باعث می شود که نقاش ایرانی حس کند می تواند در کارش نوآوری هایی به وجود بیاورد. این موضوع به خصوص در مورد هنرمندانی صدق می کند که در دوره صفویه به هندوستان رفته اند. دربار مغولی هند در اصل، مأمن بزرگترین هنرمندان و دانشمندان بوده است و نزدیکترین نقاشی مینیاتور به طبیعت را در نقاشی مغولی هند شاهد هستیم که بسیار هم زیباست. سپس نقاشان دیگری می آیند تا دوره اواخر قاجاریه و اوایل پهلوی و سپس در دوره معاصر، مرحوم حسین بهزاد می آید و قالب های گذشته را می شکند. یعنی آن آناتومی که در باطن کار وجود داشت، در ظاهر کار نیز مشخص می شود. اکنون نیز هنرمندانی که در این زمینه مشغول کار هستند، چه بخواهند و چه نخواهند، همه مدیون مرحوم حسین بهزاد هستند.هر چند که آثار دوره صفویه از نظر فرهنگی میراث ماست، ولی به هر حال، اکنون زمانه تغییر کرده و خیلی چیزها روان تر شده و ما بهتر می توانیم از نظر تصویری با مردم ارتباط برقرار کنیم. چگونگی عرضه آثار : اردشیر مجرد تاکستانی که یکی از شاگردان استاد محمود فرشچیان بود در اعتلای مینیاتور نقش مهمی داشته است . به طور کلی شاگردان فرشچیان خودرا مکلف و ملزم به تصویر گری محض ادبیات ـاعم از شعرو نثر ـنساخته به این هنر ، با مفهومی جدای از رابطه درون مایه ای سنتی و عرفی اش با شعر و ادب نگریسته اند . موضوع تک کاری های مجرد تاکستانی شبیه به انسانهای دردمند و حزن انگیز و اندوهبار و مصیبت ومعصیت زده نقاشان اکسپرسیونست است . این امر از ویژگی های شاگردان استاد فرشچیان است که ازسویی کارهایشان مقید و محدود به تصویر گر ی یک هنر دیگر یعنی ادبیات نیست وازسویی دیگر هنرهای بصری اعم از کاریکاتور وطراحی و گرافیک و حتی «تصویر برای موضوع »را در قالب مینیاتور آورده اند . کارهای تاکستانی از نظر شکل و بافت و پرداخت به کاریکاتور نیز شباهتهایی می یابد .چهره پردازی ها و خاصه نحوه نگرش نقاش به آدمیان با اغراق و مبالغه ای که در چهره هاست کاراو را به قلمرو کاریکاتور نزدیک می کند و این همان آزاد اندیش و نادیده گرفتن قیود مخل درمینیاتور معاصر است . تاکستانی در کنار تحقیق و تفحص، هنرمندی ممتاز و توانا در هنر نگارگری ایران نیز هست. برپایی ده نمایشگاه انفرادی در زمینه نگارگری وبرگزاری بیش از

بیست نمایشگاه گروهی وحضور پیاپی در چندین نمایشگاه خارجی و... نشان از کار مستمر و خلق آثار تازه در هنری دارد که نیک آموخته است.مبانی نقاشی ایران یا راهنمای آموزش مینیاتور ایرانی نیز از آثار دیگر تاکستانی است.

آثار : آدمیانی که به دار آویخته شده و یا چشم بسته درانتظار شیری از آسمان هستند خود آموز مینیاتور ویژگی اثر : کتاب در سه جلد3 کتاب ایرانی تجسمی هنرهای مبانی کتاب تشعیر (آموزش طراحی حیوانات) کتاب راهنمای نقاشی و کتاب آرایی در ایران کتاب شیوه تذهیب کتاب مقدمه تشعیر مبانی نقاشی ایران یا راهنمای آموزش مینیاتور ویژگی اثر : مبانی نقاشی ایران یا راهنمای آموزش مینیاتور ایرانی نیز از آثار دیگر تاکستانی است.کتاب از چند فصل اصلی تشکیل شده،در فصل نخست کتاب، نحوه طراحی و نوع به کارگیری خط و اصول نقاشی ایرانی آموزش داده شده است.مطالب فصل دوم به اختصار به موارد استفاده از نقطه در طراحی ایرانی می پردازد.در فصل سوم همراه با مثال ها و نمونه های متعدد، شیوه طراحی مناظر مختلف اعم از کوه، سنگ، گل و بوته، ابر، آب، درخت، و حیوان در نقاشی ایرانی تشریح شده و در فصل پایانی مطالبی درباره داغ یا چگونگی برگردان آثار استادان نقاشی قدیم ایران آمده است.نگارگری ایرانی چندین مکتب بنیادین دارد؛ مکتب بغداد یا عباسی که در قرن هفتم هجری در دوره عباسی و با تصویر سازی کتب و ترجمه شده از پهلوی، یونانی سانسکریت به عربی رایج شد.مکتب سلجوقی که در آن نقش ها و تزئینات بر روی متن رنگ آمیزی شده، نقاشی می شدند.چهره ها با چشم های بادامی و شبیه به نژاد زرد و لباس ها با گل و گیاه و نقوش اسلیمی تزئین می شد .مکتب مغول که در قرن هفتم هجری قمری و پس از استیلای مغول بر ایران با نام مکتب مغول تبریز پی ریزی شد و مکتب هرات که در زمان حکومت شاهرخ پسر تیمورو در زمانی که پایتخت و مرکز تجمع هنرمندان شهر هرات بود ، شکل گرفت.در این دوره نگارگری به شکوفایی و عالی ترین درجه خود رسید.هنر این دوره هنری واقعی، ملی و موافق با طبع و روحیه ایرانی است.کمال الدین بهزاد در این دوره تحولاتی شگرف در هنر نگارگری به وجود آورد.مکتب تبریز نیز با به حکومت رسیدن اسماعیل صفوی و انتقال پایتخت به شهر تبریز شکل گرفت.بسیاری از هنرمندان از جمله بهزاد به تبریز دعوت شدند که موجب حرکت فرهنگی و هنری و به وجود آمدن شیوه نوینی در نقاشی ایران شد و این شیوه از ترکیب سنت قدیمی نقاشی تبریز و مکتب هرات و روش شخصی بهزاد پدید آمد.نقاشان تبریز به سرپرستی بهزاد معروف ترین شاهنامه این مکتب به نام شاهنامه شاه طهماسبی را مصور ساختند.شاه

عباس صفوی نیز پس از انتخاب اصفهان به پایتختی و ساخت بناهای مجلل، رابطه خود را با کشورهای خارجی بهبود بخشید.از همین جا نگارگری ایرانی از موضوعات نقاشی غربی تأثیر پذیرفت.در این دوره چهره نگاری و تک چهره سازی گسترش بیشتری یافت و کم کم حالتهایی از طبیعت گرایی در آثار نقاشان ایرانی پیدا شد.در دوره قاجاریه بار دیگر نقاشی تک شخصیت باب شد، ولی ویژگیهایی که نقاشان در این دوره به کار خود دادند، تفاوتهای زیادی در نقاشی نسبت به دوره صفویه دیده می شود.در این آثار همان ویژگی های اغراق آمیز و ترکیب رخ و نیمرخ نمایی چهره ها و پیکره ها با هم دیده می شود که با استفاده از رنگهای اروپایی کشیده شده اند.9 مردی که کلاهی باستانی بر سر دارد مردی مصلوب ویژگی اثر : که کنایه ای است ازبه صلیب کشیدن حضرت عیسی منابع زندگینامه /http://www.iranologyfo.com:

محمد پناه

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1230 ق)، نقاش. وی در چهره‌سازی و نقش تذهیب و آرایش تصاویر مهارت داشت. از آثارش: تصویر نادرشاه افشار که به متکای پر نقش و نگاری تکیه داده است، با رقم: «تصویر شاهنشاه جم جاه نادرشاه به عمل خیرخواه محمد پناه سنه 1230».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (672/ 2).

محمد تقی

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1056 ق)، نقاش. وی در شیوه‌ی پدر نامدار خود و محمد زمان معروف، نقش تصویر می‌کرده است. محمدتقی در چهره‌پردازی و ارائه دشت و دمن و تزیین البسه و نقش ساختمانها مهارت داشته و پرسپکتیو را تا حدودی مراعات می‌کرده است. از آثار رقم‌دار او تصویر دختر زیبایی است که به متکایی تکیه داده و منظره‌ی درختان سرسبز و عمارت به زیبایی ترسیم شده است، با رقم: «محمدتقی بن شفیع عباسی 1056». اثر دیگر وی، که در شیوه‌ی محمد زمان کار کرده، تصویر مردی است که کلاه رگه‌دار رنگی به سر نهاده، با رقم: «محمدتقی بن شفیع عباسی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (676/ 2).

محمد صابر

قرن:8
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1130 ق)، نقاش و قلمدان‌ساز. وی پیرو شیوه‌ی محمد زمان اول بود. محمد صابر در انواع تذهیب و حل کاری دست داشت و در چهره‌پردازی و منظره‌سازی قوی دست بود. شیوه‌ی وی مخلوطی از هند و ایرانی بود که به مهارتی خاص تلفیق شده است. از آثار او: قلمدان زیبایی که تصویر زن جوانی در شیوه‌ی صفویه بر روی آن نقش شده و منظره‌ی بناهای تاریخی در زمینه‌ی آن ترسیم گشته است، با: «رقم کمینه محمد صابر 1130».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (898 -897/ 2).

محمد عبید

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، نقاش. وی بسان پدر و برادرش، ابوالحسن نادرالزمان، هنرمندی صاحب قلم بوده است. محمد عبید پیرو مکتب پدر و برادر خود بوده و در شبیه‌سازی و چهره‌پردازی و ارائه مجالس رزمی و بزمی قلم پر قدرتی داشته است. از آثار وی: دو تصویر از شاه جهان، با رقم‌های: «رقم ولد آقا رضا عبید» و «رقم عبید برادر نادرالزمان مشهدی، در سنه 60(10) باتمام رسید».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (353/ 1).

محمد، امین

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، نقاش. وی در شیوه‌ی رضا عباسی و مکتب اصفهان نقش‌آفرینی می‌کرد. از آثار وی تصویر درویشی است که دو زانو نشسته و پوستینی به روی یکی از شانه‌ها انداخته و بر روی سینه‌اش گره زده است و در روبرو کشکولی نیز دیده می‌شود. در زمینه‌ی اثر، منظره‌ی ابرهایی در شیوه‌ی رضا عباسی و رشته‌های نهال گل و سبزه جلوه‌گر است و رقم «محمد امین» دارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (652/ 2).

محمد، تاج هراتی

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم ق)، نقاش، مذهب و دانشمند. وی اهل هرات بود و در دوره تیموری زندگی می‌کرد و در شیوه هراتی نقش می‌آفرید. تاج‌محمد علاوه بر اینکه در صنعت تذهیب و گونه‌های مختلف آن دستی به کمال داشت، در علم حیل «جرّ اثقال» و مکانیک و چینی‌سازی و نقش و نگار ظروف چینی نیز اطلاعات و تبحر فراوان داشت و ابتکاراتی از خود نشان می‌داد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1445/3، 621/2).

محمدجعفر

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(اواخر س دهم ق)، نقاش. در شیوه‌ی استاد محمدی نقش می‌ساخت و صورتها را بسان هنرمندان چینی می‌کشید. وی علاوه بر چهره‌پردازی در صنعت تذهیب و تشعیر نیز استادی نازک قلم بود و مراحل اسلیمی و سایر نقوش بسیار دشوار آن را صحیح عمل می‌آورد. تنها اثری که از او دیده شده، تصویر شاهزاده‌ی جوانی است که بر روی صخره‌ی سنگی نشسته و ساز می‌نوازد. لباس سبز شاهزاده کاملا تذهیب و طلاکاری شده و رقم «مشقه محمدجعفر» دارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (679 -678/ 2).

محمدرحیم

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1120 ق)، نقاش و مذهب. استاد لایه چین در زمان شاه سلطان حسین صفوی (1135 -1105 ق) بود و در این شیوه‌ها نقش تصویر می‌نمود. وی در چهره‌سازی و مجلس‌آرایی و صنعت تذهیب دستی قوی داشته و شیوه‌ی لایه‌چینی را خوب می‌دانسته است. از آثار وی: تصویر شاه عباس کبیر با لباس زربفت، با رقم: «محمدرحیم 1120»؛ تصویر لایه‌چینی روغنی بزرگی که مجلس شاه طهماسب صفوی را مجسم ساخته و اعیان و رجال و سایر مهمانان در حضور شاه جلوس نموده‌اند، با رقم: «سلطان شاه تهماسب صفوی حسینی 1120».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (719 -718/ 2).

محمدعلی مذهب

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، مذهب، نقاش و خطاط. گلزارنویس با مهارتی بود و در تشعیر و تذهیب قلم هنرمندانه‌ای داشت. از آثار وی خط شش دانگ گلزاری است که جمله‌ی یا امیرالمؤمنین حیدر را به خط نستعلیق جلی نوشته و داخل آن را، در شیوه‌ی گلزاری تزیین نموده است و زمینه را نیز به تذهیب کاری آرایش داده و رقم «یا علی ادرکنی» دارد که سجع مخصوص محمدعلی مذهب می‌باشد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (909 -908/ 2).

محمدعلی نقاش

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1322 ق)، نقاش. گویا اهل تبریز بوده که به ولایت قفقاز مهاجرت کرده و در آن دیار به تکمیل هنر مورد علاقه خود پرداخته و به نقاشی کلاسیک تمایل یافته است. از آثار وی: تصویر مجلس عروسی زن و مردی از مشرق زمین با جماعت مختلف مردم که حالات گوناگون چهره‌ها و رنگ‌آمیزی لباسها استادانه است، با رقم: «محمدعلی نقاش»؛ تصویر مجلس زنانه‌ای که به زیبایی تمام در یکی از اطاقهای خانه برگزار شده است، با رقم:«محمدعلی نقاش 1322».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (914 -913/ 2).

محمدی هروی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 989 ق)، نقاش. از تصویرگران چابک قلم شهر هرات بود و در هنر خود ابتکارات جالب و پرمایه‌ای داشت. عده‌ای از محققین استاد محمدی را فرزند سلطان محمد عراقی دانسته‌اند. تا آنجا که معلوم است وی از شهر و کاشانه‌ی اجدادی خود جدا شده و به استعداد ذاتی‌اش وارد نگارخانه‌ی شاه طهماسبی در تبریز گردیده و در آنجا مفتخر به شاگردی استاد سلطان محمد- که دوران پیری خود را سپری می‌کرده- گردیده است. استاد محمدی در تبریز موفق به ارائه مکتب نویافته‌ای شد که بعدها پیروانی مانند رضا عباسی و معین مصور و محمد یوسف و محمد قاسم و سایرین پیدا کرد و این مکتب، تلفیقی استادانه از مکتب تبریز و هرات بود که با مهارت زیرکانه‌ای درهم آمیخته و شیوه‌ی جدیدی را ارمغان آورده است. این هنرمند در چهره‌سازی و مجلس‌آرایی و بسط و آذین مناظر طبیعی مهارت داشت و هیچ‌گونه تجملات و زیاده‌روی‌های تزیینی را در آثارش به کار نمی‌برد و با ارائه سادگی‌ها و مهارت عمیقانه‌ای که به تصویر می‌داد، آن را به طبیعت نزدیک می‌ساخت. او همچنین صنعت تذهیب را خوب می‌دانست و در آرایش تصاویر و پیرایش کناره‌ها استفاده می‌نمود. استاد محمدی جزو اولین هنرمندانی است که بعد از استاد بهزاد خواسته است عمده مهارت خود را در چهره‌پردازی و بخصوص چهره‌های بزرگتر به کار برد و حالات و سکنات صاحب چهره را به استادی عیان سازد. عمده تصویرهای وی، مجالس مردمی و شلوغ و درهم است و هر اجتماع را در جای خود نقش نموده و از افکار تخیلی و عارفانه دوری جسته است. از آثار وی: تصویر مجلس بزمی که شاهزاده‌ای بر روی کرسی در باغی نشسته و مستخدمان از وی پذیرایی می‌کنند، با رقم: «عمل استاد محمدی»؛ تصویر بزمی سماع و رقص درویشان، با رقم: «عمل استاد محمدی هروی»؛ تصویر پرکار زندگی روستایی، با رقم: «قلم فقیر الداعی محمدی مصور فی شهور سنه 989». پانزده اثر دیگر وی در «احوال و آثار نقاشان» ذکر شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1110 -1103/ 3)، گلستان هنر (سی و نه، چهل)، هنر عهد تیموریان (780 ،702 -701 ،442 -441).

محمدی، اصغر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نقاش، طراح، مجسمه‌ساز.
تولد: 18 شهریور 1317، بروجرد.
درگذشت: 19 اسفند 1366.
اصغر محمدی در سال 1340 به دانشکده‌ی هنرهای زیبای دانشگاه تهران راه یافت و تحصیل در رشته‌ی نقاشی را آغاز نمود. یک سال بعد، به مطالعه و پژوهش در زمینه‌ی آموزش و پرورش هنری کودکان و نوجوانان پرداخت و در عین حال به امر آموزش هنرهای نقاشی در مدارس رو آورد. این تلاش وی منجر به برگزاری یک سلسله نمایشگاه‌های متعدد از بهترین آثار نقاشی کودکان و نوجوانان در دانشگاه تهران، مؤسسه‌ی کیهان، پارک‌ها، مدارس و کانون‌های مختلف دیگر در سال 1342 بود. در سال 1344 به عنوان هنرآموز هنرهای تجسمی به استخدام وزارت فرهنگ و هنر سابق درآمد و یک سال بعد از دانشکده‌ی هنرهای زیبا فارغ‌التحصیل گردید.
در سال 1346 نخست به آموزش چهار دوره معلیمن کودکستان (وابسته به اداره‌ی کل تعلیمات ابتدایی) پرداخت و آنگاه به تربیت پنجاه نفر دانش آموختگان هنرستان‌های وزارت فرهنگ و هنر سابق، برای آموزش همت گماشت. در همین سال به تدریس هنرهای تجسمی در مؤسسه‌ی (انستیتو) تربیت مربیان امور هنری که شامل یک دوره‌ی فوق دیپلم برای معلمان امور تربیتی مدارس بود، روی آورد. محمدی به سال 1347 گردآوری و تدوین بخشی از کتاب راهنمای نقاشی کودکان را به انجام رسانید و دو سال بعد تدریس رشته‌ی آموزش و پرورش هنری در مدرسه‌ی عالی پاریس را نیز بر دامنه‌ی فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی خویش اضافه کرد.
به سال 1350 به منظور مطالعه و پژوهش و شناخت بیشتر مسائل هنری، به ایتالیا و دیگر کشورهای اروپایی سفر کرد. پس از بازگشت به ایران در سال 1352 به تدریس رشته‌ی «دکوراسیون» در مؤسسه‌ی تکنولوژی تهران و همچنین تدریس رشته‌ی هنر و کاردستی در دانشگاه مکاتبه‌ای و یک سال بعد به تدریس رشته‌ی طراحی در دانشکده‌ی معماری و شهرسازی دانشگاه شهید بهشتی و پیکره‌سازی در دانشکده‌ی هنرهای تزئینی پرداخت. در سال 1369 به دوره‌ی دکترای دانشگاه سربن در

رشته‌ی تاریخ هنر راه یافت و پس از بازگشت به ایران در سال 1358 مجددا به سرپرستی هنرستان هنرهای تجسمی پسران برگزیده شد و از سال 1362 تدریس در مجتع دانشگاهی هنر را نیز بر عهده گرفت.
آثار وی در جشنواره‌ها و نمایشگاه‌های زیر شرکت داشته است: چهارمین دو سالانه‌ی منطقه‌ای تهران (1343)؛ نمایشگاه «25 سال آفرینش هنری» موزه‌ی ایران باستان (1347)؛ ششمین دو سالانه‌ی پاریس (1348)؛ نمایشگاه روز جهانی حقوق بشر (1349)؛ نمایشگاه انفرادی تندیس در خانه آفتاب (1350)؛ جشنواره‌ی بین‌المللی نقاشی (کانی سورمر) فرانسه (1351)؛ نمایشگاه گروهی در اصفهان (1353)؛ نمایشگاه دهمین سال افتتاح گالری قندریز (1353)؛ اولین نمایشگاه بین‌المللی هنر تهران (1353)؛ شرکت در نمایشگاه فضا و حجم انجمن ایران و آمریکا (1354)؛ نمایشگاه «نگرش به پنجاه سال هنر ایران» (1355)؛ نمایشگاه گروهی «خانه بین‌المللی هنر» پاریس، نمایشگاه نقاشی و تندیس در گالری «ورکامر» پاریس (1356).
اصغر محمدی سرانجام در نوزدهم اسفند سال 1366 درگذشت.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

محمودای نقاش

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1011 ق)، نقاش. وی پیرو شیوه‌ی اصفهانی بود و در سبک رضا عباسی و معین مصور نقش تصویر می‌ساخت. از آثار او تصویر پیرمرد چوپانی است که در شیوه‌ی رضا عباسی نقش نموده و چوپان پیر به چوبدستی خود تکیه داده و در محلی ایستاده است، با رقم: «به جهت دوست عزیزی سمت تحریر پذیرفت... 1011، الهی عاقبت محمود گردان».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1139 -1138/ 3)، تاریخ هنرهای ملی (492/ 1)، جامع مفیدی (511/ 3)، گلستان هنر (چهل و پنج).

مختار

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، نقاش و قلمدان‌ساز. هنرمند دوره‌ی ناصری است. تنها اثر وی قلمدان گل و مرغی زیبایی است که بر رویه آن، دو پرنده تنها جلب نظر می‌کند و رقم «کمترین مختار» دارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1139/ 3).

مدرس همدانی، ابوطالب

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1281 ق)، نقاش و خطاط. از اهالی همدان، و مدرس علوم دینی بود. تمام خطوط مخصوصا نسخ و رقاع را استادانه می‌نوشت و در نقاشی ابری و قلمدان سازی مبدع و استاد بود و ابتکارات جالبی نیز در رشته‌ی تذهیب و ابری داشت. او اسکلت مقوایی قلمدان را نیز خود می‌ساخت و بدین جهت قلمدان‌های وی از لحاظ زیبایی و استحکام نظیر ندارد. میرزا ابوطالب امضای خود را اغلب به طلا و خط رقاع می‌نوشت و حواشی اثر را به زیبایی تزیین می‌کرد و جلدها و قلمدان‌ها را در سبک ابر و بادی مخصوصی که خود اختراع کرده و به نام قیامت مشهور بوده، تصویر می‌کرده است. از آثار وی: قلمدان ساده و خوش قواره، با زمینه‌ی سبز رنگ پریده و خطوط تزیینی سفید که به خط رقاع رقم «ابوطالب مدرس 1279» دارد؛ قلمدان ابری فوق‌العاده زیبا، با رقم: «ابوطالب مدرس 1260»؛ قلمدان ابری رنگ جگری، در زمینه‌ی مرغش آلبالویی و حنایی که حواشی آن با تشعیر نقطه چینی دندانه‌ای، به شکل گل و برگ تزیین یافته است و به خط رقاع طلایی رقم «ابوطالب المدرس 1271» دارد. از این هنرمند بیش از بیست عدد قلمدان و جعبه و جلد رقم‌دار و بی رقم که اغلب زیبا و استادانه است، دیده شده است. از آثار خطوط او: ادعیه و سور قرآن، به خط نسخ کتابت خفی خوش، با رقم: «و قداتفق الفراغ... سنة 1281... ابوطالب المدرس الهمدانی... ».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1017 /4)، احوال و آثار نقاشان (45 /1)، گلستان هنر (پنجاه)، هنر قلمدان (139 -138 ،75).

مدنی همدانی، حسن

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ح 1340 -1258 ش)، طبیب، خطاط، نقاش، موسیقیدان و شاعر، متخلص به صفاءالحق. وی گاهی در شعر صفا نیز تخلص می‌کرد. نسبش از جانب پدر به امام زین‌العابدین (ع) می‌رسد و از طرف مادر منسوب به علاءالدوله سمنانی است. در کردستان به دنیا آمد و در پنج سالگی همراه خانواده‌اش به همدان منتقل شد و مقدمات علوم فنون را نزد استادان آنجا آموخت. وی طبیعیات و الهیات و فلکیات را نزد مشکاة الملک، محمدعلی میرزا پسر خسرو میرزا قاجار، و طب قدیم را نزد حاج میرزا حسین، نواده‌ی کوثر علیشاه، و نقاشی و تذهیب را نزد صنیع‌الملک و میرزا حسین، پسر سمیعای نقاش، و طب جدید را نزد میرزا محمد صحت بخش و دکتر نجفقلی خان عراقی و موسیقی را نزد میرزا حسینقلی و سید احمد خان ساوجی و عرفان را نزد حاج عبدالوهاب شوشتری فراگرفت. صفاءالحق در فاصله‌ی سالهای 1284 -1275 ش به ایرانگردی و سپس جهانگردی پرداخت و از مصر و سودان و عراق دیدن کرد و چند سال در بمبئی سکنی گزید و معلومات و تجربیات طبی خود را تکمیل کرد و در آنجا به سبک هندی شعر سرود و بعد از 150 سال، که پیروی از این سبک در ایران منسوخ شده بود، آن شیوه را به این کشور بازگرداند. در واقع صفا مجدد غزل سبک هندی در ایران است. وی در هندوستان از محضر بزرگان اهل عرفان نیز بهره‌ها برد. پس از بازگشت از هند، با معلوماتی که از طب قدیم داشت و تجاربی که در معالجات جدید آموخته بود مطبی در همدان گشود. در ح 1293 ق وزارت معارف به وی گواهینامه‌ی طبیب مجاز اعطا کرد و او را به عنوان نماینده‌ی دولت جهت آبله‌کوبی منطقه‌ی اسدآباد و سپس ریاست بهداری آن منطقه اعزام نمود. او در موسیقی نیز دست داشت و سه تار را نیکو می‌نواخت. وی همچنین خط خوبی داشت و به فن نقاشی و سوزن‌دوزی آشنا بود. او «سفرنامه»‌ای به خط خود نوشته و آن را به نقاشی‌هایی از هنر خود مزین ساخته است. وی را در کنار مرقد باباطاهر، در همدان، به خاک سپردند. از دیگر آثارش: «رساله پدگجی» یا «پداگوژی»، در تربیت؛ رساله‌ی «نمکدان»، آمیزه‌ای از نظم و نثر و جد و هزل؛ مثنوی «پهلوی نامه»، در انتقاد بر حکومت رضاخان و مخالفت با کشف حجاب؛ رساله «بزبزگان»، در دامپزشکی؛ «کلیه» در پاسخ به سؤالات ادبی و کلام و مذهبی، که ناتمام است؛ قصاید و مثنویات و

قطعات، که از جهت مواد تاریخ و فولکلور همدان دارای فواید است؛ «دیوان» غزلیات، که در آن بیشتر به صائب و سبک هندی نظر دارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :بزرگان و سخن‌سرایان همدان (318 -315/ 2)، کیهان فرهنگی (س 5، ش 10، ص 40 -39).

مذهب اصفهانی، ابوطالب

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، نقاش و مذهب. از هنرمندان اوایل عهد قاجار بود که سردودمان خاندانی است که پشت در پشت به هنر تذهیب و نقاشی اشتغال داشته و این فن را در اصفهان رونق بخشیده‌اند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :هنر قلمدان (111).

مذهب اصفهانی، محمدتقی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1293 ق)، مذهب، نقاش، قلمدان‌ساز و خطاط. از شاگردان سید ابوالقاسم حسینی مذهب باشی اصفهانی بود و شیوه‌ی وی را پیروی می‌نمود. میرزا محمدتقی علاوه بر هنر تذهیب و مراحل مختلف آن، در تصویرسازی و چهره‌پردازی نیز مهارت داشت. عمده کار این استاد، تهیه جلد و قاب آینه و قلمدان و سایر کارهای روغنی بود که در کارگاه هنری مخصوص خود عمل می‌آورد. سمت سرپرستی استادان کارگاه بر عهده‌ی این هنرمند بود و پرداخت و اصلاحات پایانی را خود انجام می‌داد. او خط نسخ و رقاع را نیز خوش می‌نوشت و آثارش را به خطوط زیبا ترقیم می‌کرد. از آثار وی: جلد قرآن ممتازی که با گلهای افشان تذهیب و تشعیر شده، با رقم: «نقل من... سید ابوالقاسم مذهب باشی، عن العبد محمدتقی مذهب سنه 1278»؛ قاب آینه‌ی بسیار استادانه‌ای که تصاویر دختران را بر روی آن نقاشی کرده و کناره‌ها و حواشی را به تذهیب و تشعیر عالی آرایش داده، با رقم: «راقمه محمدتقی مذهب الاصفهانی 1281»؛ قاب روغنی قرآنی که در کمال زیبایی عمل آمده و جامع اقسام شیوه‌های تذهیب کاری در نقوش اسلیمی و سایر مراحل تذهیب است و به خط رقاع استادانه‌ای درج شده: «رقم میرزا محمدتقی مذهب 1293».
سه اثر دیگر وی در «احوال و آثار نقاشان» ذکر شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (674 -673/ 2).

مذهب باشی شیرازی، عبدالوهاب

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، نقاش، مذهب و قلمدان‌ساز. هنرمند ماهر شیرازی بود که از طرف ناصرالدین شاه مفتخر به لقب مذهب‌باشی شد. وی در تمام شیوه‌های طلاکاری و تذهیب و تشعیر و افشان و حل‌کاری و ترصیع الوان سرلوحها، استادی تمام عیار بود. همچنین در آبرنگ و قلمدان و جلدسازی نیز استاد بود و در گل و مرغ و تصویر و شبیه‌پردازی دستی موزون داشت. از آثار وی، قلمدان زیبایی که در انواع شیوه‌های طلاکاری تصویر شده و در وسط رویه آن، گل و مرغ جلب نظر می‌کند و در کناره‌ها رقم «یا وهاب 1271» دارد؛ تذهیب و آرایش قرآنی که به خط میرعلی کاتب شیرازی است، با رقم: «قد فرغ من تذهیب القرآن... عبدالوهاب 1277»؛ جلد قرآنی با تذهیبهای انبوه و افشان گل گشنیزی که در حواشی کناره‌ها،نقوش اسلیمی جلوه‌گر است، با رقم: «ذهبه العبد المذنب عبدالوهاب 1282»؛ قلمدانی که به انواع نقوش اسلیمی ترصیع و تذهیب شده و در وسط رویه آن، دسته گل الوانی به نازک‌قلمی تصویر گشته و در کناره‌ها رقم «یا وهاب 1289» دارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (352 -351 / 1)، گلستان هنر (پنجاه و دو)، هنر قلمدان (134).

مذهب باشی نقاشباشی، محمدباقر

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1314 ق)، نقاش و مذهب. از آثار او: قاب آینه زیبا و استادانه‌ای که بر روی آن، تصویر زن جوانی با لباسهای اروپایی نقش بسته و بچه خردسال خود را در بغل گرفته است، با رقم: «کمترین اقل الحاج میرزا محمدباقر مذهب باشی نقاشباشی آستان قدس 1314».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (655/ 2).

مذهب شیرازی، اسدالله

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، نقاش و مذهب. وی برادر میرزا محمود مذهب باشی و در تذهیب و زرنشان استاد بوده و بر روی قلمدانها هنرنمایی کرده است. از آثار وی: یک قلمدان گل و مرغ به سبک علی اشرف است که رقم ندارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آثار عجم (548)، احوال و آثار نقاشان (64 /1)، هنر قلمدان (163 -162).

مذهب شیرازی، عبدالله

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، نقاش و مذهب. وی در تذهیب و ترتیب سرلوح‌ها و شمسه‌ها دستی توانا داشت. رنگ روغن را به مهارت کار می‌کرد و مدت بیست سال در کتابخانه‌ی شاهزاده سلطان ابراهیم میرزا به مشهد رفت و در آن شهر ساکن شد و همان جا درگذشت. از آثار وی: تذهیب نسخه‌ی «دیوان» سلطان ابراهیم میرزا متخلص به جاهی، که جمال مشهدی خط آن را نوشته است، با رقم: «در مشهد مقدس... مولانا عبدالله المذهب الشیرازی صورت اتمام یافت فی شهور سنه 989 کتبه جمال المشهدی...»؛ دو تصویر شیوا و پرمایه که یکی از آنها، تصویر شاهزاده‌ای است که در آلاچیق مزین و الوانی نشسته و به پذیرایی مهمانان اشتغال داشت و دیگری تصویری از جمع مهمانان همان شاهزاده است با رقم: «عمل عبدالله مذهب»؛ تصویر مرد رهگذری که کلاه ساده‌ی نمدی به سر گذاشته و لباسی بسان شیوه‌ی دوران صفوی به تن کرده است، با رقم: «عمل عبدالله مذهب».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (314 -313 / 1)، تاریخ اصفهان (293) تاریخ هنرهای ملی (856 / 22)، عالم‌آرای عباسی (177 / 1)، گلستان هنر (148)، هنر قلمدان (25).

مذهب مشهدی، غیاث الدین محمد

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 942 ق)، نقاش و خطاط. وی واضع افشان بوده و امیر علیشیر نوایی، وزیر دانشمند سلطان حسین بایقرا، به این استاد ارادت داشت و او را مورد توجه و عنایت خود قرار می‌داد. او در تذهیب نیز مهارت داشت و در خوشنویسی شاگرد سلطانعلی مشهدی بود. غیاث‌الدین، در مشهد درگذشت و در جنب مزار مولانا سلطانعلی مشهدی دفن شد. از آثار وی: یک قطعه از مرقع سید احمد مشهدی، به قلم نیم دو دانگ خوش، با رقم: «مشقه العبد ... غیاث‌الدین المشهدی المذهب غفر ذنوبه»؛ سه قطعه از مرقع بهرام‌میرزا، به قلم سه دانگ و دو دانگ و نیم دو دانگ و کتابت خوش و متوسط، با رقمهای: «العبد الفقیر المذنب غیاث‌الدین المذهب» و «مشقه العبد غیاث‌الدین مشهدی غفر ذنوبه» و «العبد المذنب غیاث المذهب».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (559 / 2)، احوال و آثار نقاشان (415 / 1)، تاریخ هنرهای ملی (491 / 1)، گلستان هنر (چهل و چهار، 145)، هنر عهد تیموریان (598،583).

مذهب هروی، محمود

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 963 ق)، مذهب، نقاش، خطاط و شاعر. هنرمند ذوفنونی از دیار هرات است که به غیر از فن تذهیب، در چهره‌پردازی و ارائه مجالس پر ازدحام و تزیین و آرایش قصرها نقاشی پر اعتبار به شمار می‌آمد و پیرو مکتب بخارا و هرات بود. او خطوط نستعلیق و رقاع را خوش می‌نوشت و از شاگردان میرعلی هروی بود و شعر را نیز نیکو می‌سرود. عبداللّٰه سلطانی از شاگردان وی است. از آثار او: یک نسخه «سبحة الابرار» جامی، با رقم: «کتبه العبد محمود المذهب الهروی... سنه 951»؛ یک قطعه به قلم دو دانگ و کتابت خوش به سفیدآب، با رقم: «کتبه المذنب محمود المذهب...»؛ یک قطعه از مرقع شاه اسماعیل، به قلم دو دانگ خوش الوان، با رقم: «کتبه المذنب محمود المذهب...»؛ تصویر امیرعلیشیر نوایی به حالت ایستاده، با رقم: «عمل محمود مذهب» دارد؛ تصاویری در نسخه‌ی «بوستان» سعدی که به 963 ق کتابت شده و مینیاتورهای متعددی از «محمود مذهب» دارد. چندین اثر دیگر او در «احوال و آثار نقاشان» ذکر شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (894/ 3)، احوال و آثار نقاشان (1122 -1118/ 3)، خوشنویسان و هنرمندان (104)، گلستان هنر (سی و سه)، هنر عهد تیموریان (772، 713، 697، 554- 553، 552- 551، 552، 492، 421).

مذهب هروی، یاری

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم و دهم ق)، مذهب، نقاش، خطاط و شاعر. وی پس از آموختن فنون نقاشی به صورت ابتدایی، به سفارش امیر علیشیر نوایی تحت تعلیم مذهبان بزرگ هرات قرار گرفت و در اندک زمانی در هنر نقاشی ماهر گشت. گویند مهر سلطان حسین بایقرا را با قلم مو تقلید کرده بود و بدین سبب به مرگ محکوم شد، اما به وساطت امیر علیشیر نوایی از قتل نجات یافت. یاری علاوه بر تذهیب، خط نستعلیق را عالی می‌نوشت و شعر نیز می‌گفت. از آثار او: دو قطعه از مرقع مالک دیلمی، که اشعاری از خود اوست، به قلم سه دانگ و نیم دو دانگ عالی و خوش، با رقم: «المحرره یاری المذهب...» و «لمحرره... مشقه یاری»؛ یک قطعه از مرقع امیر غیب بیگ، به قلم نیم دو دانگ خوش رنگه محرر، با رقم: «لمحرره یاری المذهب»؛ تذهیب و طلاکاری نسخه‌ی «خمسه» امیر علیشیر نوایی، با رقم: «خمسه میر علیشیر نوایی به خط قبلة الکتاب مولانا سلطانعلی المشهدی و به مذهبی مولانا یاری...».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (967 -966/ 3)، احوال و آثار نقاشان (1424 -1421/ 3)، تاریخ هنرهای ملی (853/ 2)، تذکره‌ی روز روشن (939 -938)، خوشنویسان و هنرمندان (44)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (881 -880/ 5)، الذریعه (1306/ 9)، فرهنگ سخنوران (1010)، کارنامه‌ی بزرگان (44 -43)، گلستان هنر (145 -144)، مجالس‌النفائس (121 -120).

مذهب یزدی، ابوالقاسم

قرن:16
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(؟)، نقاش و مذهِّب. سید ابوالقاسم از اهالی یزد بود و در هنر حل کاری و آرایش طلایی شیرین قلم. چهره را نیز خوب می‌ساخت و پرداز را نیکو می‌زد. از آثار باقی مانده‌ی وی: شمایل مولای متقیان، علی (ع)، به آب و رنگ که به استادی تصویر شده و حواشی آن را با دقت پر وسواسی تذهیب کرده، با رقم: «سید ابوالقاسم مذهب یزدی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1/ 48).

مذهب، جعفر

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، نقاش و مذهِّب. از هنرمندان دوره‌ی ناصری بود که در ترسیم و تذهیب و حل کاری و طلااندازی دستی پراستعداد داشت. از آثار وی: قلمدان فوق‌العاده‌ای که به تذهیب و آرایش طلایی نقش شده و به خط رقاع استادانه رقم «ذهبه سید جعفر 1285» دارد؛ جلد قرآن مذهب و مرصع که سرلوحها و حواشی آن پرتشعیر و زرین و ترنج‌سازی آن بی‌نظیر است، با رقم: «ذهبه سید جعفر».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (231/1)، هنر قلمدان (162).

مذهب، حسن

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، نقاش و مذهب. وی در هنر خود مهارت داشت و تنها یک اثر رقم‌دار از او به جای مانده و آن، جلد قرآن کریم است که خط آن را میرزا شریف کتابت کرده و میرزا رشیدا نیز ماده تاریخی به نظم درآورده و نام مذهب را نیز جزو ابیات یاد کرده است:
حبذا این محکم تنزیل کز حسن خطش
احمد و یاقوت هر دو واله‌اند و مستهام...
هست تذهیبش از آن نقاش مانی فی حسن
آنکه در صنعت بود از مانیش برتر تمام...
زد رقم تاریخ اتمامش رشید نکته‌سنج حمدلله شد ز یوسف این کلام‌اللَّه تمام
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1291 -1290 /3).

مذهب، حسین

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، نقاش. از هنرمندان شیرین نگار زمان خود بود. از آثار ارزشمند او، تصاویری در نسخه‌ی «خمسه‌ی» نظامی مضبوط در توپ قاپو است با تاریخ 945 ق و به خط زیبای مرشد الکتاتب شیرازی. این اثر ارزنده که دارای بیست تصویر پرحلاوت است، یکی از آنها رقم «مذهب حسین» دارد با تاریخ 947 ق.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (160/1).

مذهب، علی‌اصغر

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، مذهب و نقاش، مذهب شیرین‌نگار اهل قزوین و از شاگردان خواجه عبدالعزیز اصفهانی بود و در کتابخانه‌ی شاه‌طهماسب صوفی (984-930 ق) به خلق آثار هنری اشتغال داشت. تنها اثر به جا مانده‌ی وی، تصویر برازنده‌ای است که در متن نسخه‌ی «تیمورنامه‌ی» هاتفی جلب‌نظر می‌کند و در آن، نقش دو دختر که با پسر جوانی سرگرم صحبت هستند و زمینه‌ی اثر، با طلای ناب، حل‌کاری شده و رقم «صوره ملا علی‌اصغر» دارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1204 / 3)، مناقب هنروران (106-105).

مذهب، قاسم

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، نقاش و مذهب. وی حدود 955 ق به همراه میرسید علی و خواجه عبدالصمد شیرین‌قلم و سایر هنرمندان ایرانی به دعوت همایون پادشاه به هند رفت و جزو مذهبان عالی مقام کتابخانه سلاطین هندی درآمد. این هنرمند شخصیتی والا و در دربار اکبری احترام فراوانی داشت و همیشه به همراهی میر سیدعلی و عبدالصمد شیرازی و دوست مصور، ملتزم رکاب شاه بود.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (522 / 2)، تاریخ هنرهای ملی (481 / 1)، گلستان هنر (چهل و یک، 140).

مذهب، کمال الدین

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 947 ق)، خطاط و نقاش. از مذهبان و محرران و قاطعان بود که در یکی از آثار خود چندین قطعه از خطوط میر علی هروی را بریده و یا اگر اصل خط به سفیداب یا زر نوشته شده بوده، آن را تحریر کرده است و رقم نهاده: «حررہ کمال». از دیگر آثار وی: یک نسخه «سبحة الابرار» جامی، به خط نستعلیق که حواشی آن تذهیب شده است، به سال 927 ق؛ یک نسخه «مفردات» میر علی تبریزی، به قلم نیم دو دانگ و کتابت جلی متوسط، با رقم: «کتبه سنه‌ی 947 کمال، غفر ذنوبه»؛ یک قطعه از مرقع امیر غیب بیگ، به قلم چهار دانگ، به قلم زر تحریردار، با رقم: «حررہ کمال‌الدین مذهب».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (590/ 2)، احوال و آثار نقاشان (551 -550/ 2)، هنر عهد تیموریان (750 -749، 624، 578).

مذهب، محمد

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، نقاش. از هنرمندان بخارا و هرات بود و در تصویرسازی ماهر. مولف «احوال و آثار نقاشان» شرح حال وی را در ذیل دو نام جداگانه آورده است که به احتمال بسیار هر دو یکی است. از آثار رقم‌دار وی: تصویر شاهزاده‌ای که کلاهخود مخصوص به سر گذاشته و گلدان گلی به دست گرفته است، با رقم: «راقمه رقم‌خان محمد»؛ تصویر جوانی که گل به دست دارد، با رقم: «خان محمد مذهب»؛ تصویر جوانی که لباسهای هندی به تن کرده و در دست خود، گلدان سه دسته‌ای گرفته، که چند شاخه گل لاله در آن جلوه‌گر است، با: «رقم خان ممحمد مذهب».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1429/3، 166/1).

مذهب‌الدوله، محمد

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1338 ق)، نقاش. معروف به مذهب‌الدوله. نگارگر گل و مرغ‌ساز بود. از آثار وی: قلمدان ساده و گل و مرغی، که تذهیب متوسط دارد، با رقم: «میرزا محمد مذهب‌الدوله 1330»؛ قلمدان گل و فندقی خوش نقشی که با رنگهای روشن عمل آمده، با رقم: «کمترین محمد مذهب‌الدوله 1338».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1082 -1081/ 3).

مراد

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1011 ق)، نقاش. وی احتمالا اهل قزوین بوده و در زمان سلطنت شاه عباس کبیر به تصویرسازی و ارئه مجالس مختلف مشغول بوده است. یکی از آثار این هنرمند، در ذیل نسخه‌ای از «شاهنامه» تصویر شده و شاهنامه‌ی مذکور نیز در شهر قزوین و در 1011 ق کتابت گشته، با رقم «مراد بن علی». از آثار منسوب به وی: تصویر بیژن نامدار، که سوار بر اسبی شده، با رقم: «مراد»؛ دسته گل پر برگ گل پامچال که بیش از سی گل و غنچه بر روی برگهای آن تصویر نموده و رقم نهاده: «عمل استاد مراد».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1143/ 3).

مراغی، احمد

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم ق)، نقاش و مجلد. از معاریف زمان خود و اهل مراغه بود و ساکن عثمانی. از آثار گرانقدر وی: جلد روغنی استادانه‌ای است که در کتاب «الفواید الغیاثیه» (تاریخ 1468 میلادی) قرار گرفته و به طلا آرایش شده. داخل جلد به رنگ ارغوانی و نقوش آن تحسین‌انگیز است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (58 /1).

مرتضی قاجار

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، نقاش. از خانواده قاجاری در دوره‌ی ناصرالدین‌شاه بود و در حرفه نقاشی و قلمدان‌سازی مهارت داشت. از آثار وی: قلمدان گل و مرغی زیبایی که کناره‌ها را با دسته گلها و مناظر گوناگون آرایش داده و بر رویه قلمدان و وسط آن، تصویر چاپی ناصرالدین شاه را چسبانده و کناره‌ها و اطراف قلمدان نیز تذهیب شیوایی دارد، با رقم: «خانزاد مرتضی قاجار».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1144/ 3)، هنر قلمدان (150 -149).

مروارید

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، نقاش. آبرنگ‌ساز دوره‌ی ناصری و پیرو شیوه‌ی استاد لطفعلی شیرازی بود و در عین حال سبک مخصوص خود را دنبال می‌کرد. تنها اثر آبرنگی این هنرمند، تصویر یک دسته گل سرخ و زنبق است که در کنار هم به نقش درآورده و سایه‌پردازی شده و دو بلبل خوش نقش نیز بر روی گلها ترسیم شده است، با رقم: «مروارید».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1145/ 3).

مزین‌الدوله نطنزی کاشانی، علی‌اکبر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1311 -1222 ش)، مترجم، موسیقیدان و نقاش. ملقب به نقاش باشی. وی جزو اولین دانش‌آموزانی بود که در دوره‌ی ناصرالدین‌شاه و به سال 1275 ق برای فراگرفتن فن نقاشی به پاریس اعزام شده بود. مزین‌الدوله پس از مراجعت از اروپا، بیش از پنجاه سال، معلم فرانسه در دارالفنون و مدرسه علمیه و مدرس موسیقی و نقاشی بود که آنها را از روی اصول علمی‌آن تعلیم می‌داد و چندین کتاب نیز در مورد نقاشی به چاپ رسانده است. کمال‌الملک از شاگردان وی بود. مزین‌الدوله اولین کسی در ایران بود که با افتتاح تماشاخانه‌ی دارالفنون، دست به ترجمه هم زده و آن ترجمه‌ها را نیز در تماشاخانه به اجرا درآورده است. گذشته از آن، گفته می‌شود که «طبیب اجباری» مولیر را نیز نخستین بار ترجمه و خود هم آن را در تماشاخانه دارالفنون اجرا کرده است. نخستین کتاب موسیقی نظری جدید به نام «تعریف علم موسیقی»- که از نوشته‌های موسیو لومر فرانسوی بوده- توسط مزین‌الدوله به فارسی برگردانده شده است. از دیگر آثار او: ترجمه‌ی «صرف افعال»؛ «مزین اللغه»، لغت نامه‌ای از فرانسه به فارسی. از آثار نقاشی وی: تصویر نیم تنه‌ی شعاع‌السلطنه به سیاه قلم که نقطه‌پردازی پرمایه‌ای دارد، با رقم: «خانه زاد علی‌اکبر».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (378 -377/ 1)، ادبیات نمایشی (341 ،338 ،312 -309/ 1)، تاریخ تحول ضبط موسیقی (138)، تاریخ موسیقی (734 ،589 ،437/ 2)، تاریخ هنرهای ملی (616 ،584/ 1)، شرح حال رجال (426/ 2)، گلستان هنر (پنجاه و سه)، مؤلفین کتب چاپی (550/ 4).

مستوفی، علی محمد

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1279 ش)، نقاش، خطاط و نوازنده. در نواختن تار از شاگردان آقا حسینقلی و آقا میرزا عبدالله و در نقاشی شاگرد کمال‌الملک بود. وی خط نستعلیق و تحریر را هم بسیار خوب می‌نوشت. علی محمد از مستوفیان معروف بود که در آخر عمر سفری هم به اروپا رفت و در آن جا نیز به نواختن ویولن آشنا شد. او قبل از این که به پنجاه سالگی برسد، در تهران درگذشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ تحول ضبط موسیقی (140)، تاریخ موسیقی (565 / 2)، تاریخ هنرهای ملی (975 / 2)، سرگذشت موسیقی (124 / 1).

مسکینه

قرن:11
جنسیت:زن
ملیت:ایران
قرن یازدهم هجری، از زنان نقاش. وی در شبیه‌سازی و تصاویر حیوانات چیره‌دست بود. از آثار زیبای او دو تصویر شبیه‌سازی در یکی از مرقعات سلطنتی ایران بوده که در یکی از آنها مرد درویشی را زیر درختی ترسیم نموده و تصویر دیگری، نقش مرد عابد یا ساحری است که شیر رام شده‌ای در کنار او آرمیده است.
برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه :منبع: احوال و آثار نقاشان قدیم ایران، 1152 / 3.

مشکین قلم اصفهانی، محمدحسین

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1330 ق)، نقاش و طغرانویس. هنرمند پر ابتکار اصفهانی است که نقوش زیبایی را از تلفیق خط و نقاشی (نقاشیخط) عمل می‌آورد و به طلا و سایر رنگهای تزیینی آرایش می‌داد. او در خارج از ایران وفات یافته و دفن شده است. از آثار وی: تصویر مرغ با حالتی که از تلفیق حروف، تشکیل یافته و رقم «بنده باب بهاء مشکین قلم سنه 1305» دارد؛ تصویر قرینه‌ای دو مرغ ایستاده که از ترکیبات کلمات تشکیل شده و حواشی آن، تذهیب و تشعیر فوق‌العاده‌ای دارد، با رقم: «بنده باب بهاء مشکین قلم سنه 1307».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (709 -708/ 2).

مشکین قلم شیرازی، محمدحسن

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1281 ق)، نقاش و خطاط. طراح نقوش و ناخنی کار اهل شیراز و معاصر محمدحسین شیرازی کاتب السلطان بود که در کتابت خطوط نیز دست داشت و چند قلم را خوش می‌نوشت. از آثار ناخنی وی: یک قطعه به قلم نستعلیق دو دانگ خوش، با رقم: «هجدهم شهر ذی الحجةالحرام سنه 1256 المذنب محمدحسین الملقب بمشکین قلم»؛ تصویر زیبای زن فرنگی به شیوه‌ی ناخنی، با رقم: «محمدحسین شیرازی مشکین قلم 1279»؛ یک مرقع، که قطعاتی به خطوط نسخ و شکسته تعلیق و شکسته نستعلیق و نستعلیق چهار دانگ خوش دارد، با رقمهای: «المذنب الفقیر محمدحسین الشیرازی الملقب بمشکین قلم غفر له سنه‌ی 1279» و «محمدحسین الشیرازی الملقب بمشکین قلم، سنه‌ی 1279»؛ تصویر میرزا فضل‌اللّه طباطبایی، در شیوه‌ی ناخنی که هنر نقاشی و ناخنی را یکجا ارائه داده، با رقم: «محمدحسین شیرازی مشکین قلم 1281».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (695 -694/ 3)، احوال و آثار نقاشان (709/ 2).

مشهدی مانی

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(مقتول 923 ق)، نقاش و شاعر، متخلص به مانی. در زمان امیر علیشیر نوایی (م 906 ق) در مشهد می‌زیست و پدرش شغل کاسه‌گری داشت و خود نیز به آن کار مشغول بود و در نقش و تصویر بر روی کاسه‌ها تبحری خاص داشت. او همچنین در سرودن شعر دارای طبعی روان بود و پس از چندی به خدمت محمد محسن میرزا، فرزند سلطان حسین بایقرا، درآمد و از جمله مقربان وی گردید. مانی در مشهد محمد محسن میرزا به دست ازبکان کشته شد. از او اشعاری در تذکره‌ها نقل شده است. مؤلف «تاریخ نظم و نثر» وی را از مردم مازندران می‌داند که در مشهد و هرات می‌زیسته است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آتشکده‌ی آذر (500 -499/ 2)، احوال و آثار نقاشان (585 -584/ 2)، تاریخ نظم و نثر (313 -312)، تحفه سامی (2002 -210)، تذکره‌ی روز روشن (705)، الذریعه (953/ 9)، فرهنگ سخنوران (794)، مجالس النفائس (241 -240، 67)، مطلع الشمس (442/ 2)، هفت اقلیم (208/ 2).

مشهدی، حسنعلی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1003 ق)، خطاط و نقاش. وی شاگرد میر سید احمد مشهدی بود. خط خفی و جلی را خوش می‌نوشت و از اوان طفولیت استعداد خود را در این هنر نشان داد. به نقل از کتاب «مرآة العالم»، او پس از میرعلی هروی اسلوبی خاص آورد و پس از مرگ استاد، به هرات و نیشابور سفر کرد، سپس آهنگ عراق کرد و به زیارت عتبات رفت و حدود چهار سال در بغداد ماندگار شد. همچنین به زیارت حرمین شریفین شتافت و در همان جا درگذشت. حسنعلی از وراقی نیز سررشته داشت و آرایش و پیرایش مرقعات و صحافی و وصالی قطعات استادان را به تردستی انجام می‌داد و حواشی و کناره‌های تصاویر را به نیکوترین وجهی می‌آراست. از آثار وی: شش قطعه در مرقعهای مختلف، به قلمهای سه و دو و نیم دانگ و کتابت خوش، با رقمهای: «کتبه المذنب حسن علی المشهدی»؛ «در کربلا مرقوم گشت، کتبه المذنب حسن علی المشهدی»؛ «فقیر المذنب حسن علی، در کربلا نوشته شد»؛ و یکی که قطعه شعر معروف میر علی هروی است، با رقم: «کتبه المذنب سن علی غفراللّه ذنوبه و سترعیوبه» و «مشقه حسن علی»؛ آرایش حواشی قطعاتی از استادان خوشنویس ایران، که به انواع تشعیرها و اسلیمیهای گوناگون ترسیم شده و رقم «صاحبه و وراق حسنعلی غفرله» دارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (146/1)، احوال و آثار نقاشان (154/1)، گلستان هنر (91).

مشهدی، عبدالصمد

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 928 ق)، خطاط، نقاش و شاعر. وی از شاگردان سلطانعلی مشهدی بود. طبعی خوش داشت و شعر می‌سرود. امیر علیشیر نوایی (906 -844 ق) کتابت «دیوان» عبدالرحمان جامی را به وی واگذاشت و چون پس از اتمام، اشکالاتی در آن دید از جامی خواست تا خود این نسخه را مقابله کند. پس از این اتفاق او روی به افشانگری و سیاهی‌سازی و رنگ‌کاری آورد و در این فنون مهارت یافت. از آثار وی «دیوان» شعر می‌باشد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (402 / 2)، احوال و آثار نقاشان (329 / 1)، تاریخ نظم و نثر (329 -328)، تاریخ هنرهای ملی (855 / 2)، الذریعه (689 / 9)، فرهنگ سخنوران (616)، گلستان هنر (148 -147)، مجالس النفائس (150)، هفت اقلیم (208 -207/ 2).

مشهدی، محمد زمان

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1051 ق)، نقاش و طراح فلزات. اهل مشهد و نگارگر روی فلزات سخت و سازنده‌ی اسطرلابها و کرات جغرافیایی بود. وی در هیئت افلاک نیز اطلاعات جامعی داشته و صنعت اسطرلاب را به خوبی می‌دانسته است. از آثار رقم‌دار وی، کره‌ی جغرافیایی دقیقی است که علائم کواکب و رئوس سلسله، بر آن نقش بسته و رقم «محمد زمان در مشهد 1051» دارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (824/ 2).

مصدق زاده، حسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
حسین مصدق زاده هنرمند کاشیکاروطراح معروف کاشی از هنر مندانی است که توانسته است با درک محضر بهترین و شایسته ترین استاد این فن یعنی پدرمرحومش و نیز با اتکای به استعداد خدادادی و درسایه لیاقت وپشتکار ،درطول بیش از شش دهه آثاری به وجود آورد که به حق ،هریک دنیایی زیبا و رمز و راز و ابتکار و خلاقیت را در خود نهفته دارند . وی را می توان آخرین بازمانده خاندانی دانست که از دوران صفویه در اصفهان آن روزگار کاشیکاربودند و باشیوه های مختلف این هنر بدیع ،بناهای مذهبی و سایر آثار ایران ودیگر ممالک را زینت می بخشیدند .
گروه : هنر
رشته : هنرهای تجسمی
گرایش : کاشیکاری
والدین و انساب : پدر حسین ، مرحوم استاد عبد الغفارمصدق زاده بود که اونیزفرزند مرحوم استاد محمد مصدق زاده ،کاشیکار برجسته عصر قاجاربود . پدران استادحسین از دوران صفویه از استادان بی بدیل هنر کاشیکاری بوده اند که هریک دردوران خود از شهرت و آوازه چشمگیری برخوردار بوده اند و هم اینک نام اکثر آنان بر کتیبه های مساجد و بناهای اصفهان و دیگر شهرها مخلد است .
خاطرات کودکی : حسین مصدق زاده دردوران کودکی بود که کاشیکاری را فرا گرفت . طوری که دورا ن کودکی حسین درحالی می گذشت که پدرش کاشیهای معرق سردر مسجد امام (مسجد شاه آن زمان)را مرمت می کرد و در ضمن رموز و دقایق کاررا نیز به او و فرزند دیگرش (مرحو م استاد محمد مصدق زاده)می آموخت .
استادان و مربیان : اولین حسین مصدق زاده ، پدرش عبد الغفار بود . عبد الغفار به اندازه ای به این هنر علاقمند بود که وصیت کرد تا فرزندانش هنر کاشیکاری را فرا گیرند . حسین 12 ساله بودکه پدرش را از دست دادو حاج ید الله مغزی را که خویشاوندش بود به استادی برگزید .
همسر و فرزندان : حسین مصدق زاده نیز همچون پدر مرحومش ،فرزند ان خود را به فراگیری هنر کاشیکاری تشویق و ترغیب کرده است . به طوری که دو پسران او که درسن 40تا42 سالگی هستند زیر نظر وی به کار مشغول می باشند.

مشاغل و سمتهای مورد تصدی : خلاقیت و ابتکار حسین مصدق زاده و برادرش محمد مصدق زاده باعث شد تا از وجود آنان جهت تدریس درهنرستان هنرهای زیبا استفاده کنند . مصدق زاده از بدو تاسیس اداره باستان شناسی که بعدا فرهنگ و هنر شد و سپس به سازمان میراث فرهنگی تغییرنام داد ، بااین دستگاه همکاری داشته است .
چگونگی عرضه آثار : حسین مصدق زاده درطول بیش از شصت سال کار مداوم خدمات بسیاری به هنر کاشیکاری ایران کرده است . او درطول حیات پر، خویش ، کاشیکاری 62 محراب ، 33 سردر مسجد ، 18 منار، 9 گنبد را طراحی و اجرا کرده است . ----------
---
آثار :
1 تعمیر بارگاه امام کاظم (ع) و امام جواد (ع) درکاظمین
2 تعمیر کاشی های مدرسه چهار باغ امام صادق اصفهان
3 تعمیرمسجد حاج محمد جعفر آباده ای اصفهان
4 سردر برخی ادارات در عمان
5 سردرامامزاده اسماعیل اصفهان
6 سردرخانه هنرمندان اصفهان
7 سردرورودی بانک خون تبریز
8 طراحی بیمارستان هلال احمر دردوبی
9 طراحی سردرامامزاده گوگدگلپایگان
10 طراحی سردرورودی امامزاده زید اصفهان
11 طراحی کاشیکاری 4 سردربازار امام خمینی لار
12 طراحی کاشیکاری آرامگاه رودکی درتاجیکستان
13 طراحی کاشیکاری حسینه محله منصوریه کویت
14 طراحی کاشیکاری سقاخانه حضرت ابوالفضل
15 طراحی کاشیکاری محراب مسجد حاجی درگلپایگان
16 طراحی کاشیکاری مسجد آقا مسیح گلپایگان
17 طراحی کاشیکاری مسجد امیرالمومنین درلار
18 طراحی کاشیکاری مسجد جامع خوانسار
19 طراحی کاشیکاری مضیف خانه خوانسار
20 طراحی محراب مسجد لار
21 کاشیکاری آرامگاه خیام درنیشابور
22 کاشیکاری حرم امام علی (ع) درنجف
23 کاشیکاری صحن آستانه حضرت معصومه درقم
24 کاشیکاری صحن امام خمینی حرم امام رضا (ع) درمشهد
25 کاشیکاری گنبد شاهچراغ (احمد بن موسی) درشیراز

26 کاشیکاری مسجد کبود ایروان
27 مرمت حرم حضرت رقیه (س) درسوریه
28 مرمت سردر امیر چخماق یزد
29 مرمت صحن حرم امام حسین (ع) درکربلا
30 مرمت کاشی های مسجد جامع کبیریزد
منابع زندگینامه :حسین مصدق زاده ،آخرین بازمانده این خاندان هنرمند ، فصلنامه فرهنگ اصفهان ،شماره 20 ، تابستان 1380 ، ص 77

مصور اصفهانی، عبدالله

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف ح 1350 ق)، نقاش و قلمدان‌ساز. در اصفهان به دنیا آمد و همان جا درگذشت. وی در قلمدان‌سازی و آبرنگ و در رنگ و روغن و تذهیب‌کاری مهارت داشت. از آثار او: تصویر حضرت علی (ع) به رنگ و روغن، با رقم: «عبدالله مصور 1330»؛ قلمدان جعبه‌ای که در رویه آن و رد داخل مدالیونهای متعدد، تصاویری از عرفا و دراویش را تصویر کرده و کناره‌ها را با مناظر دریا و کوه و دشت و صحرا آرایش داده و رقم گذاشته است: «رقم عبدالله مصور»؛ منظره‌ی غدیرخم که پیامبر اکرم (ص) روی چند جمازه‌ی شتر رفته و حضرت علی (ع) را به جماعت مؤمنین معرفی می‌نماید، با رقم: «کمترین عبدالله مصور اصفهانی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (315 -314 / 1).

مصور اصفهانی، محمدعلی

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، نقاش. در اصفهان به دنیا آمد و در شیوه‌ی محمدقاسم و معین مصور نقش تصویر می‌کرد. وی ابتدا شاگرد پدر خود بوده و بعدها به خدمت استاد معین مصور رسیده است. محمدعلی در تک چهره‌پردازی و ارائه مجالس گوناگون و جانورسازی مهارت داشت. از آثار او: تصویر جون بلند قامتی، در شیوه‌ی اصفهان، با رقم: «محمدعلی»؛ تصویر پیرمردی در شیوه‌ی رضا عباسی که دو زانو نشسته و حواشی نقاشی را گل و برگهای سنبلی طلایی پر کرده است، با رقم: «مشقه محمدعلی مصور بن ملک حسین اصفهانی»؛ چند تصویر آبرنگی زیبا در اندازه‌های کوچک، با موضوعات مختلف و رقم: «مشقه محمدعلی مصور». در «احوال و آثار نقاشان» به پنج اثر دیگر وی اشاره شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (911 -909/ 2).

مصور الملک، مهدی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1322 ق)، نقاش. ملقب به مصورالملک. وی در آبرنگ و سیاه قلم و نقوش رنگ روغنی مهارت داشت و شبیه‌سازی و چهره‌پردازی را خوب می‌دانست. میرزا مهدی مورد توجه ناصرالدین شاه بود و در زمان مظفرالدین شاه نیز لقب مصورالملکی یافت و حتی زمان سلطنت محمدعلی شاه را نیز درک کرد. او مصور تصاویر روزنامه‌ی «شرافت» بود که به سیاه قلم و هاشور ماهرانه ترسیم می‌کرد. از شاگردان مصورالملک، محمدناصر خان ظهیرالسلطان است که به خان خانان معروف بوده است.
از آثار وی: تصویر رنگ روغنی میرزا علی‌اصغر خان اتابک که در سنین جوانی است، با: «رقم کمترین مهدی 1297»؛ منظره‌ی دکان کله پاچه‌ای، در رنگ روغن، با رقم: «خانه‌زاد مهدی نقاشباشی 1309»؛ تصویر رنگ روغنی کیمیاگران که در کنار آنها وسایل کیمیاگری دیده می‌شود، با رقم: «مهدی 1311»؛ تصویر یک شخصیت قاجاری که کلاه پوست بره‌ای به سر نهاده، با رقم: «راقمه مهدی مصورالملک 1322». در «احوال و آثار نقاشان» چند اثر دیگر از وی آمده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1251 -1247/ 3)، افضل التواریخ (97)، شرح حال رجال (302/ 5)، گلستان هنر (پنجاه و سه).

مصور الملکی، حسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س چهاردهم ق)، نقاش. اهل اصفهان و یکی از فراریان مشهور هنر نقاشی ایران بود. این هنرمند در اغلب رشته‌های هنری دستی بکمال داشت و از شاگردان زبده‌ی آقا ابراهیم نقاشباشی به شمار می‌رفت. از بهترین آثار این هنرمند، صحنه‌ی اسب دوانی میدان شاه در مقابل عالی‌قاپو است که بسیار ستودنی است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (160/1).

مصور بدخشانی، میر منصور

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم و دهم ق)، نقاش، مذهب و خطاط. اهل بدخشان و پدر میر سید علی متخلص به جدایی بود. وی در بدایت حال، در خدمت شاه طهماسب صفوی (984 -930 ق) به خلق آثار ارزنده‌ای اشتغال داشت و از تصویرگران نامی آن دوران به شمار می‌آمد. به روایتی او فرزند روح‌اللّه میرک است، اما این فرضیه چون منطبق با اسناد قدیمی نیست، پایه و اساسی ندارد. میرمنصور از شاگردان بلاواسطه‌ی استاد بهزاد به شمار می‌آید و از شاگردان خود او نیز، فرزندش سید علی و استاد زین‌العابدین معروف هستند. میر مصور در تذهیب و تشعیر و هنر طلاکاری مهارت داشت و در کتابت اقلام مختلف بخصوص ثلث و رقاع و نستعلیق استاد بود. از آثار وی: تصویر خود نقاش در هیأت پیرمرد سپید مویی که عینک به چشم نهاده و عرضه داشتی به دست گرفته است؛ تصویر سرخان بیگ سفره‌چی که به خط نستعلیق رقم نهاده: «صوره میر مصور»؛ تصویر زخمی کردن شیری به دست بهرام چوبینه که بدون رقم است؛ تصویر کشته شدن دیو سپید به دست رستم نامدار که بدون رقم است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1354 -1343/ 3)، خوشنویسان و هنرمندان (104 ،18)، گلستان هنر (چهل، چهل و یک، 140 -139)، مجمع الخواص (97)، مناقب هنروران (104)، هنر قلمدان (24).

مصور تبریزی، محمد قاسم

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1032 ق)، نقاش و خطاط. اهل تبریز بود که پس از درک مقدمات تصویرسازی، راهی اصفهان شده و در خدمت استادان نامی و پرآوازه آن سامان قرار گرفته است. وی بسان استاد محمدی و سایر پیشتازان این مکتب، تصویر می‌آفریده و در حد خود هنرمندی صاحب عیار بوده است. استاد محمد قاسم در سایه‌پردازی شیوه‌ی مخصوصی داشت و آنها را از قلم ریز گرفته تا ضربه‌های قلم درشت، پرداز می‌کرد و آثار خود را متمایز می‌ساخت. او در تذهیب و حل کاری نیز مهارت داشت و نستعلیق را استادانه می‌نوشت. از آثار وی: تصویر درویشی افتاده که به استادی نقش بسته، با رقم: «محمد قاسم 989»؛ تصویر زن زیبایی که پیراهن سرخ رنگ پوشیده، با رقم: «محمد قاسم 1004»؛ تصویر فلک کردن شاگرد تنبلی با منظره‌ی درخت کهنسال و پربرگی که در زیر پای درخت رقم نهاده: «... محمد قاسم سنه 1014»؛ تصویر نشسته شاه عباس که به تنه‌ی درختی تکیه داده است، با رقم: «بتاریخ... سنه 1032، رقم کمینه خاکسار محمد قاسم مصور». نوزده اثر دیگر وی در «احوال و آثار نقاشان» ذکر شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1067 -1061/ 3)، گلستان هنر (چهل و پنج).

مصور حجار، علی‌اکبر

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، حجار و نقاش. وی همکار اسماعیل جلایر و در ابتدا از شاگردان او در مدرسه‌ی دارالفنون بود . این هنرمند با کمال‌الملک به اروپا رفت و صنعت تصویر و مجسمه‌سازی را در فرانسه تکمیل کرد و به ایران بازگشت. استاد علی‌اکبر در طراحی و شیوه‌ی کلاسیک، نقاشی تیزبین دقیق بود و رنگ و روغن را بسیار خوش می‌ساخت. از آثار وی: تصویر تمام‌قد رنگ و روغنی ناصرالدین شاه قاجار که کلاه بوقی به سر نهاده و در سمت راست تصویر، نقاشی کوچکی بر روی دیوار دیده می‌شود که یکی از تصاویر اسماعیل جلایر است، با رقم: «عمل بنده درگاه علی‌اکبر مصور مشهور به حجار شاگرد استاد المصورین میرزا اسماعیل جلایر سنه 1263»؛ مجسمه‌ی برنزی ناصرالدین شاه سوار بر اسب که از کارهای عمده‌ی اوست.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (379 -378 / 1)، تاریخ برگزیدگان (530 -529)، تاریخ هنرهای ملی (1009 -1008 / 2)، گلستان هنر (پنجاه و دو).

مصور حضور

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزده و چهاردهم ق)، قلمدان‌ساز. هنرمند اواخر دوره‌ی ناصری است که در گل و مرغ دستی داشته و به تذهیب نیز آشنا بوده است. از آثار وی قلمدان گل و مرغ شیرینی است که انواع گلها را بر روی قلمدان نقش نموده و رقم «کمترین مصور حضور» دارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (77/ 3).

مصور علی، علی‌اکبر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س چهاردهم ق)، نقاش و خطاط. از هنرمندانی است که جزو اخوان صفا بوده و به ظهیرالدوله صفا ارادت خالصانه داشته است. وی در شبیه‌سازی استعداد فراوان داشت و اغلب رنگ روغن کار می‌کرد و خطوط را خوش می‌نوشت. یکی از آثار وی تصویر ظهیرالدوله و سایر ارادتمندان آن خانقاه است که به شباهت تمام و استادانه به نقش درآورده است. اثر دیگر وی که با کمک یکی از شاگردانش به اتمام رسانده، تصویر رنگ روغنی چهره‌ی پیرمردی است که کلاه دوره‌ی احمد شاهی به سر نهاده و به خط رقاع استادانه‌ای رقم نهاده: «به معاونت بنده ساخته شده، مصور علی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1162/ 3).

مصور فرهاد

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم ق)، نقاش. وی گویا از اهالی شیراز بوده و این حدس از آنجا مایه گرفته است که میناتورهای او به شیوه‌ی مکتب ترکمن در شیراز پرداخت شده است. مهمترین اثر این نقاش نسخه‌ی تصویری «خاوران‌نامه» ابن‌حسام است که ظاهرا پرداخت آن از 881 تا 892 ق به طول انجامیده است. آنچه به شیوه‌ی کار فرهاد نقاش امتیازی بخشیده است یکی، شیوه اوست در مجلس‌آرایی و ارائه درختان سرو و گیاهان نواحی گرمسیری و ترسیم حیوانات دریایی و مناظر کشتی‌ها و ساحل کناره‌ها و نقوش روی کشتیها و اسلیمی گل اناری و دیگر، شیوه‌ی تذهیب و تشعیر صفحات اولیه و آخر کتاب در مکتب شیراز و نقش تاجهای کیانی و رگه‌های مارپیچی ظروف ساسانی و شیوه‌های ختایی و نقوش در و دیوار ساختمانها و لباس و قیافه زنان و کلاههای نمدی عیاران شیرازی دراویش، که این شیوه حدس شیرازی بودن وی را تقویت می‌کند. یکی از این نقاشیها رقم «کمترین بندگان فرهاد 882» دارد؛ اثر دیگر وی، شاهی است که بر تخت نشسته و دو زن چادر به سر در اطراف نشسته‌اند، با رقم: «کمترین بندگان فرهاد 881».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (514 -511 / 2)، هنر عهد تیموریان (400 -399).

مصور کاشی

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف بعد از 1055 ق)، نقاش و شاعر. اهل کاشان و داماد آقا رضای کاشانی، نقاش معروف بود و از وظیفه بگیران ساروتقی، وزیر مازندران، به حساب می‌آمد. پس از مرگ ساروتقی به سال 1055 ق، او نیز درگذشته است. از وی اشعاری در تذکره‌ها باقی مانده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1163/ 3)، تذکره‌ی روز روشن (742 -741)، تذکره‌ی نصرآبادی (414)، الذریعه (1056/ 9)، فرهنگ سخنوران (851).

مصور کاشی کمال

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، نقاش. اهل کاشان و شاگرد عبدالعزیز نقاش بود. وی در مکتب اصفهان و به شیوه‌ی استاد محمدی کار می‌کرد و در تصویر و مجلس‌آرایی شیرین قلم بود. گویا این هنرمند نیز در قضیه جعل مهر شاه طهماسب صفوی (984 -930 ق) که به وسیله‌ی استادش، عبدالعزیز انجام یافته، شرکت داشته و تنبیه گشته است. از آثار او: تصویر زن جوانی، با رقم: «عمل کمال»؛ تصویر جوانی که بر روی بدن خود میخهایی فروبرده است، با رقم: «کمال 60»، که گویا تاریخ تصویر 960 ق است؛ تصویر رزم‌آوری رستم با یکی از شاهان ترک که حواشی اثر تذهیب شده و رقم «قلم کمال» دارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (552 -551/ 2).

مصور مشهدی، علیقلی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 1227 ق)، نقاش، قلمدان‌ساز و شاعر، متخلص به مصور. وی در تهران به دنیا آمد و در مشهد سکنی گزید. مصور در فن نقاشی و شبیه‌سازی مهارت داشت و قلمدان و قاب آینه نیز می‌ساخت. او همچنین دارای طبع شعر بود و بعضی از اشعارش در تذکره‌ها بر جای مانده است. صاحب عنوان تا 1294 ق در قید حیات بود. از آثار وی تصویر پیرمرد چوپانی به آبرنگ است که به عصایی تکیه داده و چند گوسفند را مراقبت می‌کند، با رقم: «عمل علی مصور تخلص»؛ قلمدان زیبایی، با تاریخ 1294 ق.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1473، 1164/ 3، 399/ 1)، حدیقة الشعراء (1662 -1660/ 3)، الذریعه (1057 -1056/ 9)، گنج شایگان (432 -426)، المآثر و الآثار (214)، مجمع الفصحا (952/ 5)، هنر قلمدان (138 -137).

مصور مقصر

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1278 ق)، نقاش. نام اصلی این هنرمند معلوم نیست ولی در ذیل تنها تصویری که از وی بجای مانده، خود را مقصر نامیده است. این تصویر آبرنگی، نقش جوانی است که دو زانو نشسته و عصایی بر روی پاها نهاده است و به خط شکسته رقم «... در خراسان مصور مقصر فی 1278» دارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1164/ 3).

مصور، حسینعلی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، نقاش و شاعر، متخلص به مصور. اهل خمسه و آبرنگ‌ساز دوره‌ی فتحعلی‌شاه قاجار بود. وی گویا همان حسینعلی میرزا، فرزند فتحعلی‌شاه است که به تصویرسازی و صورت‌پردازی علاقه وافری داشت. از آثار رقم‌دار این هنرمند، تصویر زن زیباروی ایرانی است در شیوه‌ی آقا صادق معروف، که به خط شکسته زیبا رقم «حسینعلی المتخلص به مصور 1244» دارد؛ یادگار دیگر وی، نقش درویشی به حال ایستاده است که در دست راست او چوب مطلایی که در انتهای آن نام مبارک حضرت علی علیه‌السلام نصب شده جلب نظر می‌کند، با: «رقم حقیر حسینعلی مصور تخلص سنه 1238».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (161/1)، فرهنگ سخنوران (851)، مصطبه‌ی خراب (162).

مصور، فرخ

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 954 ق)، نقاش. وی گرجی‌زاده تازه‌مسلمانی بود که از گرجستان به ایران آمده بود و در هنر مورد علاقه خود پیشرفت فراوان کرد. وی با برادرش سیاوش‌بیگ تحت حمایت شاه‌طهماسب قرار گرفت و در دربار سلطنتی اجر و قربی پیدا کرد و سپس در جرگه معتمدان سلطان حمزه میرزا ولیعهد درآمد. وی گویا در 996 ق به هند رفت و چون نقاش زبردستی بود در دربار سلطنتی اکبرشاه نیز راه یافت.در زمان جهانگیر نیز مورد اعزاز و احترام بود و ریاست نقاشخانه سلطنتی را بر عهده داشت. فرخ‌بیگ در کهنسالی نیز تصویرگری می‌کرد و تا متجاوز از هفتاد سالگی قدر قلمش پایدار بود. از شاگردان معروف وی فرخ چیله و فرخ خرد بودند. فرخ‌بیگ در شبیه‌سازی قدرت تمام داشت. در هنر چهره‌پردازی نیز ماهر بود. عمده کارهای وی تک چهره‌سازی و شبیه‌پردازی بود و در جانور و پرنده‌سازی و ارائه دشت و دمن و گل و گلزار و تذهیب و حل‌کاری و آرایش صحنه‌ها و نقاشی، تیز قلم بود. فرخ بیگ در 1024 ق هنوز می زیست. از آثار او: تصویر شاهزاده جوانی که کلاه عمامه‌ای پردار به سر گذاشته، با رقم: «کمترین بنده‌ها فرخ مصور»؛ تصویر استادانه درویش پیری که عبای تیره و بلندی به تن کرده و چنین رقم نهاده: «رقم فرخ‌بیک در سن هفتاد سالگی کشیده»؛ تصویر شاهزاده هندی که در یک دست طوطی گرفته و در دست دیگر گلی را نشان می‌دهد، با رقم: «عمل فرخ‌بیک»؛ مینیاتور استادانه و پرمهارت تصویر پیرمردی که روی صندلی بافت حصیری نشسته است، با رقم: «عمل نادر العصر فرخ بیک در سن هفتاد سالگی مرقوم ساخت... در سنه 10 جلوس 1024 هجری». سیزده اثر دیگر وی در «احوال و آثار نقاشان» ذکر شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (509 -503 / 2)، عالم‌آرای عباسی (176 ،104 / 1)،گلستان هنر (چهل و پنج، 9 149، هنر قلمدان (24).

مصور، محمود

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف بعد از 932 ق)، نقاش. از هنرمندان مکتب هرات و معاصران بهزاد بود. از آثار وی: چهل و سه تصویر نسخه‌ی «بوستان» سعدی، که پیش از 908 ق، توسط شهسوار کاتب کتابت شده است؛ دو تصویر از نسخه‌ی «کلیات» سعدی، که به تاریخ 932 ق، توسط مرشد کاتب شیرازی کتابت شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1135 ،1123/ 3)، هنر عهد تیموریان (771 ،767 -766).

مصور، مهدی

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1137 ق)، نقاش. وی در تصویرسازی و گل و مرغ و صنعت تذهیب قوی‌دست بود. از آثار او جعبه‌ی روغنی شیوایی است که به تذهیبهای گوناگون ترسیم شده و رقم «عمل مهدی 1137» دارد. اثر آبرنگی او تصویر نسترن پریده رنگی است که به مهارت نقش یافته و رقم نهاده: «ز مهدی مصور شده این اثر».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1247/ 3).

مصور، ولی

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم و دهم ق)، نقاش و خطاط. مشهور به ملا ولی قلندر. اهل هرات بود و علاوه بر نقاشی در نوشتن خطوط، بخصوص ثلث مهارت داشت. دوران حیات وی مصدف است با صدارت امیر علیشیر نوایی (906 -844 ق) و سلطان حسین بایقرا (911 -873 ق). از شاگردان وی در تذهیب و خط ثلث، روح‌اللّٰه میرک هروی است که در مواردی از روی کارهای استاد مشق می‌نموده است. از آثار وی: کتیبه سر در مسجد جامع زیارتگاه، در هرات که به خط ثلث است؛ تصویر پر مهارت سلطان حسین بایقرا در البسه سلطنتی که در بالای آن، شعری با خط نستعلیق نوشته شده و چنین رقم نهاده: «بنده ولی مصور»؛ جلد روغنی زیبایی در شیوه‌ی گل و مرغی دوره‌ی تیموری و سبک هراتی، با رقم: «عمل ملا ولی»؛ تصویر سلطان حسین بایقرا در جوانی که بر روی قالیچه‌ای نشسته و در پایین تصویر نیز چند خط نوشته شده و رقم آن به خط تحریری چنین است: «تصویر سلطان حسین بایقرا- بنده ولی مصور»؛ تصویر شکارگاه سلطنتی که در گوشه چپ و پایین نقاشی به خط نستعلیق رقم نهاده: «عبده ولی مصور»؛ تصویر شتری که به زنجیری بسته شده، با رقم: «عبده ولی مصور».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1404 -1401/ 3)، خوشنویسان و هنرمندان (132 ،100 ،99 ،16)، گلستان هنر (سی و سه، سی و نه)، هنر قلمدان (21).

مصورالممالک

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1315 ش)، نقاش. در رشته‌های رنگ روغنی و سیاه قلم و آبرنگ مهارت داشت. وی سالها در مدارس مختلف، سمت استادی نقاشی را داشته و شاگردان زیادی را تعلیم داده است. از آثار وی تصویر رنگ روغنی ونوس در کنار چشمه است که به استادی و حالت تمام نقاشی شده، با رقم: «مصورالممالک صمصام ذوالفقاری 1315 شمسی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (287 -286/ 1).

مصورزاده‌ی خویی، محمدعلی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1321 ش)، نقاش و تابلونویس. از تصویرسازان شهر خوی بود و در معیت پدر هنرمندش به نقش تصویر می‌پرداخت. محمدعلی در شبیه‌سازی صاحب قلم بود و طراحی‌های مدادی را خوب می‌دانست. وی در مقبره‌ی محله امامزاده‌ی خوی دفن شده است. از آثار بجا مانده‌ی او که در ترتیب و نقش آنها با سایر هنرمندان دیگر نیز همکاری نموده، دو تصویر بزرگ رنگ روغنی زیبایی است که در یکی از آنها، تصویر مهمانی مجللی است که انواع غذاهای ایرانی در آن دیده می‌شوند و در نوع خود جالب است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (912 -911/ 2).

مظفر علی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1289 ق)، نقاش و خطاط. نگارگر شیرین قلم و خوشنویسی استاد، در شیوه‌ی ناخنی بود و در ولایت هند زندگی می‌کرد. از آثار وی، نسخه‌ی زیبایی به نام «پند نامه عرف کریما» است که در شیوه‌ی ناخنی عمل آمده و خط نستعلیق زیبایی دارد و کناره و سر صفحه‌های آن، از گلهای تزیینی ناخنی شده، با رقم: «... در تحریر ناخن مظفر علی بیک... سنه 1289».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1170/ 3).

مظفرعلی

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ف. قزوین 990 ه.ق) از نقاشان معروف و خواهرزاده کمال‌الدین بهزاد (ه.م) است که در خدمت او این هنر را کسب و به مرتبه عالی رسید. طراح و صورت‌ساز بی‌نظیر بود و در خطاطی و شطرنج نیز به غایت استاد و گاهی شعر می‌گفت. پدر او حیدرعلی از اهل تربت بوده است به همین جهت او را تربتی نوشته‌اند. ولی نشو و نمایش در تبریز و قزوین است. مظفرعلی نزد شاه طهماسب معزز و محترم بود و تصاویر عمارت دولتخانه و چهل ستون در قزوین اکثراً از اوست.
برگرفته از کتاب :فرهنگ فارسی معین (جلد ششم)

معدوم

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1250 ق)، نقاش و خطاط. نقاش ناخنی دوره‌ی محمدشاه قاجار بود و جمله نقوش و خطوط را، به شیوه‌ی ناخنی استادانه عمل می‌آورد. از آثار وی گرفت و گیر و نزاع دو شتر عصبانی است که در شیوه‌ی ناخنی عمل آورده و رقم «معدوم 1249» دارد؛ دیگر از آثار ناخنی وی، مرقع خطوطی در نسخ و نستعلیق و شکسته تعلیق است که همه‌ی خطوط را استادانه نوشته و رقم «حرره معدوم 1250» دارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1172/ 3).

معروف

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم ق)، نقاش و خطاط. از تصویرگران «شاهنامه‌ی» بایسنقری بود که در سال 833 ق به دست جعفر بایسنقری کتابت شده و بعضی تصاویر «شاهنامه» را این استاد به فرجام رسانده است. ضمنا او در قطعه خطی که توسط پانزده تن از مشاهیر هنری آن عصر، تحت سرپرستی بایسنقر میرزا، کتابت شده و اکنون در موزه‌ی توپ قاپوسرای ترکیه می‌باشد، سطری نگاشته و رقم نهاده: «حرره معروف النقاش».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1173 -1172/ 3)، هنر عهد تیموریان (565، 449).

معمار، ابوالحسن

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س ششم ق)، نقاش. از هنرمندان عصر خود بود. از باقیمانده‌ی آثار وی، بنای رباط شرف در خراسان نزدیک راه مشهد به سرخس است که از ابنیه‌ی بسیار زیبای دوران سلجوقی و دارای آجر کاری و گچبری عالی است که به سال 549 ق و به نام سلطان سنجر پایان یافته است. کتیبه‌ی آن به خط کوفی ابومنصور اسعد بن محمّد طرایفی سرخسی است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :کارنامه‌ی بزرگان (55).

معیر الممالک، دوستعلی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1290 -1236 ق)، نقاش و خطاط. ملقب به معیر الممالک. از شاهزادگان صاحب کمال قاجاری بود و بعدها به نظام‌الدوله ملقب شد. وی در تصویر آفرینی به شیوه‌ی رنگ روغن تبحر داشت و خط را نیز خوش می‌نوشت. از علوم ادبی بهره‌مند بود و مجموع مقالات و خاطرات خود را در دو کتاب «زندگانی خصوصی ناصرالدین‌شاه» و «رجال عصر ناصری» فراهم آورده است. از آثار نقاشی او: منظره‌ی زمستانی و پر برفی که چند درخت در وسط آن دیده می‌شود؛ تصویر چند گوسفندی که از شدت سرما، کنار هم به خواب رفته‌اند؛ دورنمای منظره‌ی زیبایی که در افق آن، تصویر درختان و مزارع و کلبه دهقانی جلوه‌گر است.[1]
دوستعلی خان بسطامی نظام‌الدوله (و. 1236 ه.ق- ف. 1290 ه.ق) پسر حسین علی‌خان معیر و داماد فتحعلی شاه بود؛ به حکومت یزد و گیلان رسید و سمت خزانه‌داری یافت و به عضویت دارالشورائی که ناصرالدین شاه تشکیل داد نائل گشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] احوال و آثار نقاشان (1174/ 4)، شرح حال رجال (157 ،93 ،41/ 6).

معین مصور

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1100 ق)، نقاش. معروف به آقا معین و آقا معینا. از مشهورترین استادان مینیاتورسازی در میانه‌های دوران صفوی است. متأسفانه با همه شهرت و سوابق درخشانی که در صنعت تصویر داشته، هیچ یک از تذکره‌نویسان و تاریخ‌نگاران آن دوره، کوچکترین اشاره‌ای در مورد احوال وی نکرده‌اند. وی از شاگردان با استعداد رضا عباسی بوده و گویا همه‌ی عمر خود را در شهر اصفهان گذرانده است. معین مصور، اولین نقاشی است که در ذیل اغلب آثار خود، نام و تاریخ اجرای تصویر را به روشنی عیان ساخته و حتی بعضی از مشخصات دیگر نقش را نیز، بر آن علاوه نموده است. او در شبیه‌سازی و چهره‌پردازی استادی چیره‌دست بود و در ارائه‌ی مجالس بزمی و رزمی و مناظر گوناگون، نقاشی پر مایه به شمار می‌آمد. چهره‌پردازیهای وی در شیوه‌ی اصفهانی و حال و قیافه‌ی آن سامان بود و از شیوه‌ی مغولی و چینی در آثار او، چیزی به چشم نمی‌خورد. در شیوه‌ی حل کاری و تذهیب زمینه و اطراف قدرت قلم داشت و نقش جانوران و دشت و دمن و سایر شیوه میرکی را به استادی انجام می‌داد. معین مصور یکی از پیشگامان قلمدان‌سازی در عیار کارهای روغنی است، اما در تصویرسازی اغلب آبرنگ کار می‌کرد و هیچ‌گاه از شیوه‌ی اصفهانی و مکتب رضا عباسی عدول نکرد. به غیر از استاد رضا عباسی که در خدمت وی بوده، از آثار دیگر هنرمندان سابق نیز از جمله استاد بهزاد و استاد محمدی و صادقی بیگ و چه بسا سایر استادان دیگر مشق کرده و در تکمیل بعضی کارهای نیمه تمام آنها کوشا بوده است. او شاگردان زیادی داشته و نام بعضی از آنها را در ذیل آثار خود آورده است. استاد شفیع عباسی نیز از دوستان و معاصران وی بوده است. از آثارش: تصویر پیرمردی که به عصای خود تکیه داده است، با رقم: «پیر سرکار به دست گمراه- رقمش کرد معینا این را سنه 1042»؛ تصویر جوان زیبایی، در شیوه‌ی بخصوصی که خروس جنگی با حالتی را بغل کرده، با رقم: «معین مصور 1073»؛ تصویر شاه عباس کبیر که پیاله دارو یا شراب را، به حکیم شمسا محمد تحویل می‌دهد، با رقم: «... سنه 1082 باتمام رسید»؛ تصویر مرغ زیبایی که بر روی سنگی نشسته با رقم: «... سنه 1100 باتمام رسید. مشقه معین مصور». شصت اثر دیگر وی در «احوال و آثار نقاشان» ذکر شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1199 -1174/ 3)، تاریخ هنرهای ملی (492/ 1)، گلستان هنر (چهل و پنج)، هنر قلمدان (93/ 92).

معین‌الدین

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، نقاش. از هنرمندان دوره‌ی شاه عباس اول (1038 -996 ق) است. تنها اثر رقم‌داری که از وی به جای مانده تصویر درویشی است که روی تخته سنگی نشسته و دستهای خود را در آستین بلند لباس خود مخفی کرده است، با رقم: «عمل معین‌الدین».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1174/ 3).

مغل تبریزی، علی محمد

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1201 ق)، قلمدان‌ساز و نقاش. از اهالی تبریز بود که در هند اقامت داشت. وی چهره‌پرداز بود و در گل و مرغ و تذهیب دارای تبحر بود. از آثار او: قلمدان گل و مرغی که رویه و کناره‌ها، با گل و مرغ شیوه‌ی هندی نقش بسته و کناره‌ها نیز تذهیب شده است، با رقم: «عمل مغل تبریزی 1201»؛ جعبه‌ی مدور روغنی که رویه و کناره‌ها را به انواع گلهای زینتی و در شیوه و عیار هندی عمل آورده، با رقم: «عمل علی محمد مغل تبریزی»؛ قلمدان چهره‌پردازی که بر رویه آن، شاهزاده خانمی هندی بر روی صندلی نشسته و خدمه و دوستانش در کنار وی دیده می‌شوند، با رقم: «علی محمد مغل».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1199/ 3).

مفتاح، مهدی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 1288 ش)، موسیقیدان، نقاش و شاعر. در تهران به دنیا آمد. از کودکی به موسیقی علاقه داشت و برای اغنای ذوق خود به نی‌لبک روی آورد و بعد به نواختن نی پرداخت و سپس به قره نی علاقه‌مند شد و همه‌ی اینها را بدون معلم تمرین می‌کرد. پس از آن نیز، برای فراگیری ویولن نزد استاد ابوالحسن صبا رفت. فعالیتهای او از دوران تحیل در هنرستان شروع شد. وی غیر از استفاده و کسب فیض در محضر صبا، به همراه تنی چند از هنرمندان صفحاتی پر کرد. مفتا علاوه بر موسیقی، به شعر و نقاشی نیز علاقه‌مند بود و توسط پسر عمه‌اش، نیما یوشیج، نزد رسام ارژنگی به فراگیری نقاشی پرداخت. او پس از اخذ لیسانس، وارد وزارت فرهنگ شد و از 1320 ش در رادیو به نوازندگی پرداخت و در سالهای بعد، رهبر و سرپرست ارکستر شماره‌ی یک رادیو ایران شد. مهم‌ترین اقدام مفتاح، تحقیق و مطالعه درباره‌ی ساز قانون بوده و از وی مقالاتی درباره‌ی قانون در مجله «موزیک ایران» به چاپ رسیده است. از آثار وی، غیر از تکنوازیها و همنوازیهای او، تصانیفی است که به وسیله‌ی ارکسترهای رادیو اجرا شده و استاد بنان آن را خوانده است. از آثار ارکستر او: «پرواز»؛ «راز دل»؛ «به امید دیدار».[1]
از میان تمام کسانی که در دوره‌ی دوم ضبط صفحات موسیقی در ایران به پر کردن صفحه پرداخته‌اند، 3 نفر بیشتر در حال حاضر در قید حیات نیستند (دوره دوم ضبط در ایران از سال 1306 آغاز شد): ملکه حکمت شعار، ملوک ضرابی کاشانی و مهدی مفتاح، اولی و دومی به سبب حرفه خاص خویش و موقعیت خود، در پنجاه سال اخیر از شهرت بسزایی برخوردار بودند و هستند لیکن مفتاح کمتر شناخته شده است و این اشکال بافت فرهنگی در جامعه ما بوده است که اهل ذوق و طرب را بیشتر از اهل علم و تتبع خوش دارند. مفتاح فرزند محمودخان مفتاح‌الملک، در تهران متولد شد. در پنج سالگی پدر را از دست داد و تحت تکفل برادران ارشد خود قرار گرفت. از کودکی به موسیقی علاقه داشت. برادر بزرگتر او، علی مفتاح به نواختن تار و ویولن آشنا بود. مهدی کوچک برای اغنای ذوق خود، نی‌لبکی تهیه کرده، نزد خود به فراگیری آن پرداخت. بعد از دو سال، به نواختن نی هفت‌بند روی آورد و بعد از آن نیز به قره‌نی علاقمند شد و همه اینها را نزد خود و بدون معلم تمرین می‌کرد. سرانجام به ویولن روی آورد

و بعدها نزد بزرگترین نوازنده‌ی آن دوران، ابوالحسن صبا به شاگردی رفت. در همین بین تحصیلات خود را تا کلاس دهم در مدرسه آمریکایی سپری کرد. عشق وی تنها به موسیقی نبود، بلکه به شعر و نقاشی نیز شوق بسیار داشت. پسر عمه او، نیما یوشیج شاعر معروف بود که توسط او به «رسام ارژنگی» نقاش نامی آن دوران معرفی شد. رسام ارژنگی انگیزه‌ی تأسیس یک مدرسه رسمی نقاشی را داشت و مفتاح نیز تا یکسال در نگارستان ارژنگی مشغول هنرآموزی بود، لیکن پس از آن به مدرسه‌ی دولتی موسیقی (هنرستان عالی موسیقی سال‌های بعد) مراجعه کرد و از همان مدرسه دیپلم گرفت. فعالیتهای موسیقیایی مهدی مفتاح از دوران تحصیل او در هنرستان شروع شد. غیر از استفاده و کسب فیض در محضر صبا، از سال 1306 به بعد که بازار ضبط صفحات ایرانی دوباره پس از یک دوره فترت رونق یافت، وی به همراه تنی چند از هنرمندان صفحاتی پر کرد. مشهورترین آنها دو صفحه است که کمپانی انگلیسی «هیزماسترزویس» از ویولن تکنوازی وی به همراه آواز روح‌انگیز پرکرده است. اولی صفحه‌ای است در سه‌گاه که یک روی آن تصنیف «عهدشکن» (در سه‌گاه) است، اثر پرویز ایرانپور با ارکستر خود وی و با صدای روح‌انگیز و روی دوم، ویولن مفتاح است که ابتدا قطعه‌ای کوتاه را نواخته سپس روح‌انگیز با این شعر وی را همراهی می‌کند: «همه روز باز نمانم که ببینم از تو رویی»... دومی صفحه‌ای است که هر دو روی آن آواز دشتی است و در ابتدای آن، مفتاح چهار مضرابی نواخته و پس از آن روح‌انگیز با شعر: «دل خون شد از امید و نشد یار یار من» آواز می‌خواند. این دو صفحه در زمان خود مورد استقبال واقع شد و آواز روح‌انگیز در صفحه دوم در سالهای بعد مورد تقلید بسیاری از خوانندگان دیگر زن واقع شد (از جمله خانم مرضیه). مفتاح در سال 1288 متولد و پس از طی مراحل تحصیلات ابتدایی به سال 1319 تحصیلات خود را در دانشسرا به پایان رسانید و لیسانس گرفت. سپس وارد وزارت فرهنگ شد. از سال 1320 نیز در رادیو به نوازندگی پرداخت و در سالهای بعد، رهبر و سرپرست ارکستر شماره 1 رادیو ایران شد. مفتاح مشاغل متعددی تا به حال داشته است که مهمترین آنها عبارتند از: تصدی مجله موسیقی اداره موسیقی کشور- دبیری دبیرستانها و دانشسرای عالی و هنرستان عالی موسیقی- ریاست دفتر اداره موسیقی کشور و هنرستان عالی موسیقی- معاون هنرستان موسیقی ملی. آثار موسیقیایی وی بر چهار دسته است: 1- تکنوازی‌ها و همنوازی‌های او (که بیشتر در صفحه ضبط شده یا در سالیان اولیه‌ی تأسیس رادیو از آنجا پخش شده است). 2- تصانیف او که به وسیله‌ی ارکسترهای رادیو اجرا شده و بنان آن را خوانده است (از آن جمله است: سکوت شب، بخت بازآید، نغمه‌ی سحر، شوق زندگی). 3- آثار

ارکستری (از آن جمله است: پرواز، راز دل، به امید دیدار). 4- آثار مدرسه‌ای که شامل تمریناتی است برای ویولن که در کتابهای آموزش ویولن هنرستان موسیقی ملی به چاپ رسیده است.
از نظر موسیقیایی، مهدی مفتاح در گروه موسیقیدانانی است که پس از ایجاد موسیقی نوین توسط کلنل وزیری پا گرفتند و با تغییراتی چند در اصول کاریشان هنگام کار در رادیو، در حول و حوش همان مکتب به کار پرداختند. چنانچه آثار و تصانیف او نیز دارای خصوصیات و حالات همین شیوه است و خدمات مفتاح در هنرستانها نیز دنباله‌ی منطقی همین راه می‌باشد.
مهمترین اقدام مفتاح، تحقیق و مطالعه درباره ساز «قانون» است که هر چند در فرهنگ سازهای سنتی و موسیقی سنتی ما جدایی ندارد با توجه به این که ریشه‌ای ایرانی دارد. این ساز را در ایران رحیم قانونی و پسرش جلال قانونی می‌نواختند ولی شیوه‌ی نوازندگی آنان بر پایه‌ی موسیقی عربی بود. مفتاح از سال 1328 به یادگیری قانون اقدام کرد و بعد از چند سال برای تحقیقات بیشتر در زمینه‌ی تکنیک این ساز به عراق و کشورهای دیگر سفر کرد. وی درصدد نوشتن دستوری برای قانون بود که تا آنجا که بنده اطلاع دارم هنوز به چاپ نرسیده است ولی مقالاتی از او درباره‌ی قانون در موزیک ایران به چاپ رسیده است.
مفتاح مردی است مهربان، مؤدب و خوش محضر، کهنسالی و سالیان متمادی کار در موسیقی ایران، از ویژگی‌های مثبت اخلاقی وی می‌باشد. صحبتهای او می‌تواند گوشه‌هایی از تاریخ معاصر موسیقی‌مان را که تا به حال پنهان مانده است، آشکار کند.
موسیقیدان.
تولد: 1288.
درگذشت: 1375.
مهدی مفتاح نوازنده‌ی قانون و ویولن بود. نزد ابوالحسن صبا ویولن را آموخت و موسیقی را در هنرستان عالی موسیقی و مدرسه‌ی موسیقی وزیری فراگرفت.
در سال 1319 با افتتاح رادیو در گروه موسیقی نوین به رهبری وزیری به همکاری پرداخت. و قبل از آن نیز آثاری در صفحه‌ی گرامافون ضبط نموده بود. با دریافت لیسانس از دانشسرای عالی، به خدمت فرهنگ درآمد. وی نخستین مدرس و نویسنده‌ی روش جهت معرفی و نواختن قانون به حساب می‌آید و مدرس انجمن موسیقی ملی و سرپرست و نوازنده‌ی گروه موسیقی سازهای ملی مدرس هنرستان موسیقی بود.
در 1331 نظامت هنرستان موسیقی را عهده‌دار داشت. وی همچنین ناظر و سرپرست آتلیه‌ی معماری و نقاشی دانشکده‌ی هنرهای زیبا در دانشگاه

تهران بود و در سال 1323 به اداره‌ی موسیقی کشور انتقال یافت.
از جمله آثار قلمی وی می‌توان به کتاب متد قانون و آهنگ‌هایی برای این ساز را نام برد.
مهدی مفتاح در سال 1375 درگذشت و پیکر وی در بهشت زهرا در قطعه‌ی 88 (هنرمندان و نویسندگان) مدفون است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] تاریخ تحول ضبط موسیقی (314 ،312)، تاریخ موسیقی (525 -524/ 2)، سرگذشت موسیقی (196 -195/ 1)، مردان موسیقی (65 -63/ 1).

مقصود

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، نقاش. از شاگردان استاد بهزاد است که در مجلس‌آرایی و تصویرگری مهارت داشته و در چهره‌پردازی و منظره‌سازی پر استعداد بوده است. از آثار معروف وی که در ذیل مرقع گلشن به طبع رسیده، تصویر ارزنده‌ای در نسخه‌ی «جامع التواریخ» است که پادشاه و رجال در بزم مفرحی نشسته‌اند و رامشگران به طرب مشغول هستند و حواشی تصویر، تذهیب و تشعیر استادانه دارد، با رقم: «عمل مقصود شاگرد استاد بهزاد». دیگر اثر او تصویری در نسخه‌ی جامی است که خود را شاگرد استاد بهزاد معرفی نموده و تصاویری از سلطان محمد و حیدرعلی و قاسم علی و مظفر علی را نیز در بر دارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1201/ 3).

مقصود علی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، طراح و نقاش. از هنرمندان اوایل دوره‌ی صفوی است. وی سازنده‌ی صندوق نفیس مقبره‌ی شاه اسماعیل صفوی (930 -905 ق) در اردبیل است که از گل و بوته‌های برجسته‌ی عاج و خاتم کاری بسته شده و با مفتولهای نازک و فیروزه‌ای ریز تزیین یافته است، با رقم: «عمل استاد مقصود علی...».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1199/ 3).

مقیمی، ابوطالب

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 1291 ش)، نقاش. در تهران به دنیا آمد. از دوران کودکی علاقه زیادی به خط و نقاشی داشت و روی این علاقه پس از آنکه مقدمات کار و مراحل اولیه‌ی هنر را فراگرفت، برای تکمیل آن وارد مدرسه‌ی کمال‌الملک گردید. مقیمی در مینیاتورسازی به شیوه‌های گوناگون شیرین قلم بود و آثار زیادی از خود به یادگار گذاشته است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (45/ 1).

ملازاده

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 984 ق)، قاطع. نگارگر تصاویر و سایر تزیینات دیگر و خطوط بود و در هنر خود مهارت تامی داشت. از آثار قطاعی وی که به تیز قلمی انجام داده، قطعه خطی از میرعلی هروی است که به دقت و وسواس تمام قطاعی کرده و رقم نهاده: «قاطعها ملازاده سنه 984».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1203/ 3).

ملک‌الشعراء کاشانی، محمود

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1311 -1228 ق)، شاعر، ادیب، خطاط و نقاش. اصلا کاشانی بود. پدر و جدش،فتحعلی خان صبا، هر دو از شعرای نامی بودند و در دربار فتحعلی‌شاه لقب ملک‌الشعرایی داشتند. محمود خان در تهران به دنیا آمد و علوم زمان خود را نزد عمویش، محمد قاسم خان فروغ آموخت. وی از اواخر عهد محمدشاه قاجار به کارهای دیوانی پرداخت و سپس در دربار ناصرالدین شاه عهده‌دار مشاغل مختلف دولتی بود و از نزدیکان و ستایشگران او شمرده می‌شد. محمود خان از فنون ادب و تاریخ و حکمت آگاهی داشت و در شعر تابع سخنوران قرن پنجم قمری بود و اغلب خطوط، بویژه نستعلیق و شکسته را استادانه می‌نوشت. او همچنین در تصویرسازی صاحب قلم و در چهره‌پردازی و شبیه‌سازی، نقاشی پر ابتکار بود و در مجسمه‌سازی و منبت‌کاری بر روی چوب و عاج و نیز قلمدان‌سازی مهارت داشت و تذهیب و تشعیر و روغن‌کاری را خود انجام می‌داد. محمود خان در تهران وفات یافت و در زاویه‌ی حضرت عبدالعظیم حسنی به خاک سپرده شد. از آثار قلمی وی: «منشآت»؛ «دیوان» شعر، حاوی پنجاه و هشت قصیده و قطعه و چند شعر پراکنده و ناتمام و چهارده بند مرثیه به سبک «دوازده بند» محتشم کاشانی. به آورده‌ی صاحب «المآثر و الآثار»، وی تاریخی نیز در تراجم ارباب القاب دوران سلطنت ناصرالدین‌شاه نگاشته است. از آثار خطی وی: یک نسخه «گلشن راز» شبستری، به قلم کتابت خوش، با رقم: «... بقلم شکسته رقم اقل چاکران... محمود کاشانی... سنه‌ی یکهزار و دویست و هشتاد و یک اتمام پذیرفت»؛ یک مرقع مشتمل بر بیست و دو رقعه، به اقلام مختلف، از جمله نستعلیق پنج دانگ و دو دانگ و کتابت و غبار خوش، با رقم: «مشقه العبد الاقل محمود کاشانی غفر له» و تاریخ‌های 1289 ،1288 و 1290 ق؛ مرقعی مشتمل بر سی و دو رقعه به اقلام مختلف، از جمله شکسته تعلیق، کتابت خفی خوش، با رقم: «مشقه العبد الاقل محمد کاشانی غفر له فی سنة 1289» و «العبد الاقل الاثم الجانی محمود الکاشانی سنة 1288» و قطعات مختلف دیگر. از آثار نقاشی وی: آبرنگ زیبا و استادانه‌ی شمس العماره، با رقم: «بنده درگاه محمود سنه 1285»؛ تصویر کاخ گلستان، در آبرنگ، با رقم: «بنده درگاه محمود سنه 1287»؛ قلمدان برازنده و شیوایی، با تصاویر مختلف، با رقم: «بنده درگاه محمود 1300»؛

تابلوی رنگ روغنی صحن مطهر حضرت امام رضا (ع)، با رقم: «بنده درگاه محمود 1303».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1278/ 4 ،888 -885/ 3)، احوال و آثار نقاشان (1133 -1123/ 3)، از صبا تا نیما (130 -127/ 1)، تاریخ برگزیدگان (492 -490)، هنرهای ملی (961 -960/ 2)، حدیقة الشعراء (1607 -1604/ 3)، دایرةالمعارف فارسی (2702/ 2)، الذریعه (1013/ 9 ،312/ 5)، شرح حال رجال (283 -281/ 5)، فرهنگ سخنوران (821)، کارنامه‌ی بزرگان (382 -380)، گلستان هنر (پنجاه و سه)، گنج سخن (239 -234/ 3)، المآثر و الآثار (197 -196)، مجمع الفصحا (919 -907/ 5)، مکارم الآثار (759 -758/ 3)، مؤلفین کتب چاپی (28 -26/ 6)، هنر قلمدان (133 -132).

ملک‌الکلامی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
حاج میرزا عبدالحمید ملک‌الکلامی معروف به امیرالکتاب فرزند میرزا مجدالدین ملک‌الکلام کردستانی (و. سنندج 1262 ه.ش- ف. 1328 ه.ش) یکی از هنرمندان معروف معاصر ایرانی است. در شعر نیز دست داشت و در کلیه اقسام خط از نستعلیق، ثلث، نسخ، شکسته و رقاع از استادان مسلم عصر به شمار می‌رفت. گذشته از خوشنویسی در نقاشی، حکاکی روی فلز و رسامی و گراورسازی نیز استاد بود. از آثار برجسته او کتیبه‌های حجاری ملی و موزه‌ای ایران باستان و کتیبه‌های آرامگاه حافظ در شیراز است. پیش از مرگ کتیبه آرامگاه رضاشاه را در حال بیماری به خط ثلث نوشت.
برگرفته از کتاب :فرهنگ فارسی معین (جلد ششم)

منیر حسام

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، نقاش. تصویرگر و شبیه‌ساز دوره‌ی ناصری بود که در گل و مرغ نیز مهارت داشته و صورت سازی را خوب می‌دانسته است. از آثار رقم‌دار وی قلمدان گل و مرغی است که رویه و جوانب آن را با گل و مرغ متنوع مستور کرده و صورتهایی نیز بر رویه آن به نقش درآورده است، با رقم: «کمترین منیر حسام».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1233/ 3).

موسوی لاهیجانی، ابوالقاسم

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1223 ق)، نقاش. تصویرگر ساده‌نگاری از شهر لاهیجان بود و در نقاشی روغنی و جلدسازی مهارت داشت. از آثار این هنرمند، جلد قرآنی است که به گل و مرغ آراسته شده و در شیوه‌ی بخصوصی عمل آمده است، با رقم: «ابوالقاسم موسوی لاهیجانی فی سنه 1223».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1236/ 3).

موسوی، میرحسین

قرن:15
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
زندگی نامه میرحسین موسوی : میرحسین موسوی متولد خامنه سال 1320 است. کاسب زاده آذری سالهای پرافتخاری را پیش و پس از انقلاب در کارنامه کاری خود به ثبت رسانده است. سالهایی که از عالم هنر به سیاست آمد و از سیاست به هنر بازگشت.و اینک بار دیگر به عالم سیاست باز گشته است. میرحسین موسوی، اگر چه فوق لیسانس معماری دارد اما بیش از انکه در عرصه معماری شناخته شده باشد، چهره ای سیاسی است.
هرچند او به عنوان آخرین نخست وزیر نظام جمهوری اسلامی ایران (پس از مهدی بازرگان، محمدعلی رجایی، محمدجواد باهنر و محمدرضا مهدوی کنی) پس از اتمام دوره خدمتش در این منصب، عطای سیاست را به لقایش بخشید و به عالم هنر بازگشت.
او که مدرکش را در بهار سال 48 از دانشگاه ملی (شهید بهشتی) در رشته معماری و شهرسازی اخذ کرد، طرح اداره مرکزی آب و فاضلاب اصفهان را در سال 1348 نوشت و تا سال 50 آن را اجرا کرد. سپس طرح مجموعه کانون توحید را در سال 1350 اجرایی کرد تا آثاری ماندگار در معماری سیاسی ایران برجای گذارد. چرا که کانون توحید چه پیش از انقلاب و چه پس از ان مرکز تجمع سیاسیون منتقد بوده و هست. چه ان زمان که مطهری در آنجا سخنرانی می کرد و چه در سالهای اخیر.
از آثار معماری مهندس معمار در سالهای پس از انقلاب نیز می توان به طراحی ساختمان مزار شهدای هفت تیر، طرح مرکز مطالعات، طرح دانشگاه شاهد، طرح تکیه شهدای اصفهان، طرح بنای یادبود شهید خرازی، طرح مجموعه فرهنگی تجاری بین‌الحرمین شیراز و طراحی سایت دانشگاه علامه طباطبایی در سالهای دهه دوم انقلاب اشاره کرد. موسوی در دهه های بعد از فعالیت خود کاست تا جایی که ساخت مسجد سلمان فارسی نهاد ریاست جمهوری در سال 1376 تنها نماد فعالیت او در سالهای اخیر است. البته میرحسین در طول این سالها بیشتر به نقاشی روی آورد و چندین نمایشگاه نقاشی انفرادی و جمعی را برپا نمود. 2فرزند نتیجه زندگی مشترک میرحسین موسوی با زهرا رهنورد است.
مسئولیت‌های اجرایی :
1- عضو شورای انقلاب اسلامی 1359-1358

2-عضو شورای مرکز ی حزب جمهوری اسلامی 1357-1361
3- رییس دفتر سیاسی حزب جمهوری اسلامی 1358-1360
4- قائم مقام دبیرکل حزب جمهوری اسلامی 1358-1360
5- سردبیر روزنامه جمهوری اسلامی 1358-1360
6- وزیر امور خارجه 1360-1361
7- نخست وزیر 1360-1368
8- رییس ستاد انقلاب فرهنگی 1360
9- رییس شورای اقتصاد 1360-1368
10- رییس بنیاد مستضعفان 1360-1368
11- رییس ستاد فرماندهی کل نیروهای مسلح
12- عضو مجمع تشخیص مصلحت نظام ادامه دارد-1368
13- عضو شورایعالی انقلاب فرهنگی ادامه دارد-1375
14- مشاور سیاسی رییس جمهور 1368-1376
15- مشاور عالی رییس جمهور 1376-1384
16- رییس شورای هنر - ادامه دارد-1378
17- رییس فرهنگستان هنر - ادامه دارد-1378

فعالیت های دانشگاهی:

موسوی در دانشگاه تربیت مدرس دروسی چون مسائل ایران و ریشه‌های انقلاب را تدریس کرده و در دیگر دانشگاه ها نیز به شکل پراکنده تدریس هایی داشته است. از جمله تدریس تاریخ تمدن و فرهنگ و معماری در دانشگاه ملی در سالهای 1354-1357. او در این سالها رساله های بسیاری را راهنمایی کرده که از جمله آنها می توان به این موارد اشاره کرد:

1-مقایسة آرای سیدقطب و دکتر شریعتی استاد راهنما-کارشناسی ارشد
2- مقایسة آرای امام خمینی(ره) و آیت‌ا... نائینی استاد راهنما-کارشناسی ارشد
3-استراتژی امنیت ملی استـاد مشاور-دوره دکتـری
4-کاریزما در مدیریت استـاد مشاور-دوره دکتـری
5-چالش‌های مردم‌سالاری در ایران استاد راهنما-کارشناسی ارشد
6-نفت و سیاست خارجی در دوران پهلوی2 استاد راهنما-کارشناسی ارشد
7-نفت و سیاست خارجی در دهه اول انقلاب استـاد راهنما-دورة دکتـری
8- چرایی به قدرت رسیدن دولت مطلقه نوگرا در ایران استـاد راهنما-دورة دکتـری
9- امنیت ایران در عصر جهانی شدن،چالش‌ها و سیاستها استـاد مشاور-دورة دکتـری
10- توسعة مرکز شهر اردبیل استاد راهنما-کارشناسی ارشد

11- طرح دانشگاه هنر اسلامی تبریز استاد راهنما-کارشناسی‌ارشد
12- دولت رانتیر و جامعه مدنی در ایران (1376-1357) استاد راهنما-کارشناسی‌ارشد
13-تأثیر ایدئولوژی سیاسی بر رفتار سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران و آفریقای جنوبی استـاد مشـاور-دورة دکتـری
14- الگوی مدیریت تکنوکراتیک و تأثیر آن بر موقعیت طبقة متوسط جدید ایران استاد مشاور- کارشناسی ارشد
15- بسترهای همکـاری و رقابـت روسـیه و ایالات متحده در آسیای مرکزی استاد راهنما-کارشناسی ارشد
کتاب ها و تالیفات:
موسوی که در سالهای 58 تا 60 سرمقاله های روزنامه جمهوری اسلامی را می نوشت، آثار مکتوب بسیاری در حوزه فرهنگ و سیاست دارد، از جمله « فرهنگ و واژگان علوم سیاسی در اسلام » انتشارات قلم 1356، «تحلیلی بر دو مفهوم قرآنی» انتشارات قلم 1356، « پنج گفتار دربارة انقلاب و جامعه» تألیف دفتر نشر فرهنگ اسلامی1377-1375

موسی، احمد

قرن:7
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س هفتم و هشتم ق)، نقاش. این هنرمند در چهره‌سازی و تصویرکشی پیشقدم بود و در هنر خود مهارت داشت. احمد موسی شاگرد پدر خود بود و از شاگردان خود او، یکی شمس‌الدین ولی اللّه است و دیگری امیر دولت یار، غلام ابوسعید. از آثار شناخته و منسوب وی: تصویر شمایل حضرت محمد (ص)، با ملائکه‌های زیبا در اطراف، با رقم: «کار استاد احمد موسی است»؛ تصاویر کتاب «جامع التواریخ» که به سال 707 ق مصور گشته است؛ تصویر رزمی جنگ آوران، با رقم: «کار احمد موسی»؛ منظره‌ی بیابانی با چند درخت خشکیده، با رقم: «کار احمد موسی»؛ تصویر تهمینه و رستم، با رقم: «کار استاد احمد موسی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (61 -59 /1)، گلستان هنر (سی و سه).

مهد علیا

قرن:13
جنسیت:زن
ملیت:ایران
ششم ربیع‌الثانی، 1290 ق، جهان خانم ملقب به مهد علیا از زنان سیاستمدار، هنرمند و شاعر. وی نوه فتحعلی شاه قاجار (1250 -1212 ق) و دختر قاسم خان قوانلوی قاجار بود. در سال 1234 ق با محمد میرزا نوه فتحعلی شاه و فرزند عباس میرزا (ولیعهد) ازدواج کرد. پس از مرگ فتحعلی شاه، محمد میرزا به سلطنت رسید (1250 ق). وی مردی بیمار، کم‌اراده و درویش مسلک بود. جهان خانم که زنی باهوش و جاه‌طلب بود با سوءاستفاده از گذشت و اغماض همسرش به مداخله در امور سیاسی می‌پرداخت و احکام عزل و نصب حکام صادر می‌کرد. وی در زمان حیات محمد شاه (1264 -1250 ق) متهم به داشتن روابط پنهانی با میرزا آقا خان نوری بود. پس از مرگ محمدشاه و تا زمان جلوس ناصرالدین شاه به تخت سلطنت (1264 ق)، مهد علیا رتق و فتق امور را در تهران در دست داشت. پس از رسیدن ولیعهد به تهران و جلوس بر تخت، ناصرالدین شاه فرمان صدارت عظمای امیرکبیر را صادر کرد. امیرکبیر که صدر اعظمی مدیر، مدبر و قاطع بود، دست مهد علیا را از مداخله در امور سیاسی کوتاه نمود. همین امر موجب کینه و دشمنی مهد علیا با امیرکبیر گردید. مهد علیا با همدستی میرزا آقا خان نوری و تنی چند از درباریان معزول علیه امیرکبیر نزد شاه سعایت و توطئه‌چینی می‌کردند که در نهایت منجر به عزل و سپس قتل وی گردید (1268 ق). پس از امیرکبیر، به سفارش و خواهش مهد علیا میرزا آقا خان نوری به صدارت رسید. در دوران صدارت وی مهد علیا همانند گذشته در امور سیاسی مداخله می‌کرد و تا پایان عمر نفوذ و قدرتش در دستگاه دولت و دربار کم و بیش ادامه داشت.
وزارت مهد علیا را اعتضادالسلطنه فرزند فتحلعی شاه عهده‌دار بود.
به نوشته خیرات حسان، مهد علیا در خط و نقاشی مهارتی کامل داشت و به شعر و ادب نیز علاقه‌مند بود. وی در تهران درگذشت و جنازه‌اش را به قم منتقل کرده و در جوار حضرت معصومه (س) دفن کردند. ابیات زیر از اوست:
از مرد و زن آنکه هوشمند است
اندر همه حال سربلند است
بی‌دانش اگر زن است اگر مرد
باشد به مثل چو خار بی‌ورد[1]

ملک‌جهان خانم (و. 1220 ه.ق ف. 6 ربیع‌الثانی 1290 ه.ق) زن محمدشاه قاجار و مادر ناصرالدین شاه که در فاصله‌ی مرگ محمدشاه تا ورود ناصرالدین میرزا در تهران به رتق و فتق امور پرداخت و در سلطنت ناصرالدین شاه نیز در کارهای مملکتی مداخله داشت. عزل و قتل میرزا تقی‌خان امیرکبیر به اشارت وی بوده است.
(1290 -1220 ق)، نقاش، خطاط و شاعر، متخلص به جهان. ملقب به مهدعلیا. وی نوه‌ی فتحعلی شاه و همسر محمدشاه و مادر ناصرالدین شاه قاجار بود. جهان خانم در گلدوزی و نقاشی دست داشت و خط را نیز نیکو می‌نوشت. مهدعلیا بعد از مرگ همسرش، تا ورود ناصرالدین شاه به تهران، نایب‌السلطنه بود. همچنین او در به قتل رساندن امیرکبیر دست داشته است. ملک‌جهان در تهران درگذشت و در قم، در مقبره‌ی محمدشاه مدفون است. از آثار وی، گل نرگس زیبایی به آبرنگ که رقم «نقشه مهد علیا» دارد.[2]
ز 985 ق، ملقب به مهد علیا از زنان متنفذ و قدرتمند. وی دختر میر عبداللّه مرعشی، از سادات مازندران، و همسر سلطان محمد صفوی (996 -985 ق) بود. به دستور شاه طهماسب اول صفوی (984 -930 ق)، محمد میرزا و همسر و دو پسرش: حمزه میرزا و عباس میرزا، و همسر و دو پسرش: حمزه میرزا و عباس میرزا، در هرات مرکز خراسان زندگی می‌کردند. پس از این که محمد میرزا بر اثر شیوع آبله در خراسان نابینا گردید و بالطبع از نفوذ او در امور حکومت کاسته شد، به تدریج خیرالنساء بیگم قدرت‌نمایی کرد و با بزرگان خراسان درباره امور حکومت مذاکره و مکاتبه می‌کرد و دستوراتی صادر می‌نمود. به همین دلیل شاه طهماسب دستور داد تا حمزه میرزا در خراسان مانده و محمد میرزا و همسر و فرزند خردسالش، عباس میرزا، به فارس بروند؛ اما بر اثر پافشاری خیرالنساء بیگم، عباس میرزا در خراسان ماند و تنی چند از امرای خراسان سرپرستی او را برعهده گرفتند و محمد میرزا و خیرالنساء بیگم و حمزه میرزا به فارس رفتند. پس از این که محمد میرزا، با کمک پریخان خانم از فارس به قزوین آمد و بر تخت سلطنت نشست (985 ق)، بلافاصله خیرالنساء بیگم دستور داد تا خلیل خان افشار پریخان خانم را به قتل رسانده و دارایی‌های او را به قاتلش بخشید و امیر اصلان افشار را مأمور کشتن دایی پریخان خانم به نام شمخال خان کرد و حکومت شکی را به عنوان پاداش به او داد. همچنین شاه شجاع فرزند شیرخوار شاه اسماعیل دوم صفوی (985 -984 ق) را به قتل رساند. این کشتارها در نخستین روز ورود سلطان محمد به قزوین صورت گرفت.
خیرالنساء بیگم، میرزا سلیمان جابری را که از رجال کاردان و دانای ایران و وزیر شاه اسماعیل دوم صفوی بود به صدرا عظمی برگزید و به او لقب

اعتمادالدوله داد. مدتی بعد دولت عثمانی با استفاده از وضعیت پریشان کشور، قسمت‌هایی از قفقاز را تسخیر کرد. خیرالنساء بیگم که همسرش را ناتوان در اداره امور لشکر می‌دید، فرماندهی لشکر ایران را در دست گرفت و به جنگ با عثمانیان رفت و قسمت‌هایی از ولایت شیروان را تصرف کرد. مداخلات او بر بزرگان کشور گران آمد و در نتیجه تنی چند از درباریان متنفذ او را کشتند.[3]
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] منابع: «پرده‌نشینان سخنگوی»، آریانا، سال دهم، شماره ششم، 55 -54؛ از رابعه تا پروین، 104 -103؛ اعلام‌النساء، 221 / 1؛ امیرکبیر و ایران، 676 -666؛ پشت پرده‌های حرمسرا، 365 -359؛ تذکرة‌الخواتین، 84 -82؛ خیرات حسان، 94 -92 / 1؛ لغت نامه دهخدا، ش 176 ،217، ناسخ‌التواریخ، دوره کامل تاریخ قاجاریه، 30 -4 / 3.
[2] احوال و آثار نقاشان (139 -138/ 1)، خیرات حسان (94 -92/ 1)، ریاحین الشریعه (135 -133/ 4)، زنان سخنور (167/ 1)، شرح حال رجال (329 -326/ 4)، فرهنگ سخنوران (227).
[3] منابع: پشت پرده‌های حرمسرا، 296؛ تاریخ ادبیات ایران، 109 -108 / 5؛ زنان نامی ایران و اسلام، 22 -16؛ کارنامه زنان، 53.

مؤید پردازی، حسینعلی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1348 ش)، نقاش. وی طراح نخستین اسکناسهای ایرانی و اولین تمبر هوایی ایران است که طبق روایت نقاش (در روزنامه‌ی اطلاعات مهرماه 1348 ش) در طرح اسکناسها، یک طرف آنها، نقش‌هایی از آثار ملی و کوه نبشته‌ها و حجاریهای ابنیه باستانی بوده و طرف دیگر، نقش رضاشاه و شیر و خورشید کشیده شده است. او از شاگردان کمال‌الملک به شمار می‌رفت و آثار متنوع وی به گونه‌های مختلف موجود است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1243/ 3).

میان کوشکی، ابراهیم

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1058 ق)، نقاش و خطاط ساده‌نگار. اهل قریه‌ی پارآو، قزوین بود که در حل کاری و نقش تصویر دست داشت. از آثار وی: نقاشی و کتابت «عجایب المخلوقات و غرایب الموجودات». در یکی از تصاویر نسخه، که به شیوه‌ی قزوین است، روباهی بالدار با خط رقاع نقش شده است، با رقم: «تمت الکتاب العجایب المخلوقات و غرایب الموجودات فی الاثنین سلخ شهر محرم الحرام فی یدالفقیر الحقیر داعی عباداله ابراهیم بن محمدجان میان کوشکی من محال پارآوی سنه 1058».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1436 /3).

میر حسینی

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دوازدهم ق)، نقاش. از تصویرگران دوره‌ی زندیه بود و در آبرنگ و شبیه‌سازی دست داشت. از آثار وی تصویر آبرنگی کریم خان زند (1193-1176 ق) است که کلاه مرصع و جواهر و جواهر نشانی به سر نهاده و به عبای بوته جیقه‌ی پشمی به تن کرده است و به خط رقاع زیبا رقم نهاده: «تمثال کریم خان زند رقم میرالحسینی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1266/ 3).

میر محمدطاهر

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم و یازدهم ق)، نقاش. وی در صنعت ابری‌سازی مهارت داشت و شیوه‌های مختلف آن را زیبا و پر مهارت عمل می‌آورد. برخی عقیده دارند که این هنرمند در زمان شاه طهماسب (984 -930 ق) از ایران به هندوستان رفته و در آنجا هنر ابری‌سازی را اختراع نموده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1342 -1340/ 3)، تاریخ هنرهای ملی (488 -487/ 1)، گلستان هنر (چهل و دو).

میر مصور حسینی، حسین

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1300 ق)، نقاش. معروف به میر مصور. از استادان مجهول القدر هنر نقاشی است که تحصیلات خود را در روسیه، ایتالیا و فرانسه به پایان رسانده و مدتی در شهر تبریز به سرمایه خود، هنرکده‌ای به نام دارالصنایع مستظرفه میر مصور بنا نهاده و شاگردان و علاقه‌مندان را تعلیم نقاشی می‌داده است. از آثار رقم دار وی تصویر میرزا یوسف خان با لباس رسمی است که در محلی ایستاده، با رقم: «میر مصور حسینی 25 وطن 1300».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1355 -1354/ 3).

میرزا جانی، عبدالمحمد

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دوازدهم و سیزدهم ق)، نقاش. هنرمند دوره‌ی زندیه و اوایل قاجاریه بود که در سیاه‌قلم و آبرنگ‌سازی سلیقه‌ی نیکو داشت. از آثار وی: تصویر گل و مرغی شیوا به آبرنگ که رقم «کمترین عبدالمحمد» دارد؛ تصویر دسته گلی پرآرایش با رقم: «کمترین عبدالمحمد میزاجانی 1205».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (343 / 1)، گلستان هنر (چهل و نه).

میرک

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
آقا میرک اصفهانی، از نقاشان و هنرمندان دوره‌ی صفوی. وی شاگرد کمال‌الدین بهزاد بود و از سبک وی در نقاشی پیروی می‌کرد. آثار زیبایی از او به یادگار مانده است که پرده‌ی «مجنون در میان وحوش» از جمله‌ی آنهاست.
برگرفته از کتاب :فرهنگ فارسی معین (جلد ششم)

میرک خراسانی، روح‌اللّه

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 913 ق)، نقاش و خطاط. اهل خراسان و از سادات هرات بود. وی در ابتدای کار به قرائت کلام‌اللّه مجید و کتابت خطوط می‌پرداخت و پس از مدتی شوق تصویرسازی پیدا کرد و به دلیل پیگیری آن در تذهیب و نگارگری مهارت یافت. میرک پیرو مکتب احمد موسی و از شاگردان استاد ولی‌اللّه بود که بعدها همکار وی گردید. او مخترع شیوه‌ی گرفت و گیر حیوانات و جانورسازی است. مشهورترین شاگرد وی، استاد بهزاد هراتی است. از آثار وی: تصویر علی فارسی در دو صفحه‌ی جداگانه، با رقم: «عمل میرک خراسانی»؛ تصاویری در کتاب «گوی و چوگان» که در یکی از تصاویر، چهار فرشته‌ی پر حالت تصویر شده و زمینه‌ی اثر، تذهیب اسلیمی دارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (211 -209/ 1)، تاریخ هنرهای ملی (827/ 2)، حبیب السیر (348/ 4)، خوشنویسان و هنرمندان (27).

میرمصطفائی، علیرضا

قرن:15
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
علیرضا میر مصطفائی متولد 1328 ایران مشهد.
ایشان فارق التحصیل انستیتو هنر تهران و دارای درجه دو هنری هنرمندان نقاش ایران میباشد. مدرس هنر نقاشی دبیران هنر (کلاسهای ضمن خدمت) بوده و داوری مسابقات هنری آموزشگاه های استان خراسان را (در حدود 20 سال) بر عهده داشته است .سر گروه هنر استان و داور مسابقات جوانان بوده. عضو هیئت موسس انجمن آموزشگاههای ارشاد میباشند.
وی نقاشی را از سن 14سالگی و با طراحی و پاستل شروع کرده . بعد از آن نقاشی را به صورت زنده از طبیعت و روستاها با سبک امپرسیونیست ادامه داد . سپس زندگی مردم روستا را مورد بررسی قرار داده و از زندگی ساده روستایی تابلوهایی را به صورت اثر تهیه نمود.وی در ادامه تابلوهایی را به صورت ذهنی (سورئالیس-متارئالیسم)کار کرد.
همچنین چندین نمایشاه جمعی و انفرادی در مشهد , تهران وخارج از کشور از اثار رنگ روغن و آبرنگ خود بجا گذاشته است . و در اولین دو سالانه ایران شرکت کرد و اثرش در مجموعه منتخب هنرمندان به چاپ رسید.
چندین مصاحبه از طریق هفته نامه ها و سیمای مرکز خراسان داشته است.
وی در کنار آثارش چندین کار کپی نیز از آثار نقاشان برجسته ایران وجهان (برای کسب تجربه بیشتر) بجای گذاشته است.
او مردم را بسیار دوست دارد وپیام آنها را با گوش جان منتقل میکند. ومعتقد است که طبیعت زیباست و نگرش در آن عمیق , که این عمق وزیبایی انسان را به خدا نزدیک میکند.هنر نمایش بیرونی احساسات درونی و هنر هنرمند به عمق و به معنا رسیدن است. هنرمند در جامعه در راس هرم قرار گرفته است پس باید با زبان جامعه اشنا شود

میرمصور

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
حسین میرمصور ارژنگی (و. 1300 ه.ق- ف. 1342 ه.ش)، نقاش ایرانی. در تبریز متولد شد. از ده سالگی شروع به نقاشی کرد و در طول عمری متجاوز از 80 سال، تابلوهای متعدد با رنگ و روغن و آب رنگ بوجود آورد. از معروفترین آنهاست: «حمله‌ی نادر به هندوستان»، «شاپور و اسیری والرین»، «امیرکبیر» و تابلوهای «رضاشاه کبیر».
برگرفته از کتاب :فرهنگ فارسی معین (جلد ششم)

میناساز، تقی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، نقاش. از استادکاران و میناسازان ماهر دوره فتحعلی شاه قاجار بود. از آثار مینایی این استاد سر قلیان مینایی پرآذینی است که تصاویر گل و بلبل دارد و در داخل آرایش گلها، تصاویری است که به تردستی نقاشی شده است با رقم: «کمترین تقی 1225».[1]
(س سیزدهم ق)، میناساز. به روایتی وی فرزند محمدحسن میناساز بوده است. از آثار مینایی این استاد، سر قلیان مینایی پرآذینی است که، تصاویر گل و بلبل دارد و در داخل آرایش گلها، تصایور زیبایی به تردستی نقاشی شده و رقم «کمترین تقی 1225» دارد.[2]
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] احوال و آثار نقاشان (127/1).
[2] احوال و آثار نقاشان (127/1).

میناساز، محمدباقر

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، نقاش، میناساز و شاعر. از هنرمندان میناکار دوره‌ی فتحعلی‌شاه و محمدشاه قاجار بود. وی در ارائه گل و مرغ و زیبایی‌های طبیعت شیرین قلم بود و چهره‌پردازی و صورت سازی را به شیوه‌ی اروپایی و ایرانی قوی و با حالت می‌ساخت. در نظم شعر نیز دست داشت و سروده‌های خود را با موضوعات نقوش تطابق می‌داد. محمدباقر در صنعت ترسیم و نقوش علمی و ستاره‌شناسی و نقوش اسطرلابی نیز صاحب مقام بود، به طوری که در ترسیم بروج دوازده‌گانه و متعلقات آن، هنرمندی ماهر و آگاه بوده است. از آثار وی: ظرف مینایی سرپوش‌دار نفیسی که با بشقاب و قاشق مینا و مطلایی یکدست کرده و به نقوش گوناگون تصویر نموده است، با رقم: «غلام خانه‌زاد باقر»، 1236 ق؛ کارد گل و مرغی مینایی با تصاویر ماهرانه که تمام زیرسازی و فلزکاری اولیه آن، به طلای ناب ساخته شده و به رنگهای مختلف تزیین شده است، با رقم: «عمل کمترین محمدباقر شهر ذیحجه 1259»؛ آبرنگ سیاه قلمی گل کوکب پرپری که با سه برگ شیوا و آراسته همراه است، با رقم: «عمل کمترین محمدباقر میناساز سنه 1266».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (658 -656/ 2).

نادر تبریزی، کلبعلی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم و یازدهم ق)، نقاش و شاعر، متخلص به نادر. اهل تبریز بود و در شیوه استاد محمدی نقش تصویر می‌ساخت. بعضی وی را اصفهانی و برخی یزدی دانسته‌اند. نادر شعر نیز می‌سرود و صاحب «دیوان» شعر بود. از آثار نقاشی او: تصویر زن و مردی، به شیوه استاد محمدی که در کمال قوی‌دستی و شیرین‌قلمی انجام یافته، با رقم و تاریخ: «در فرح‌آباد شعبان 1012- در محرم سنه 1009 مشق شد، نادر».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (549 -548/ 2)، تذکره‌ی روز روشن (789)، تذکره‌ی سخنوران یزد (326)، تذکره‌ی نصرآبادی (393)، دانشمندان آذربایجان (368)، الذریعه (1147/ 9)، صبح گلشن (489)، فرهنگ سخنوران (906)، لغت‌نامه (ذیل/ نادر تبریزی).

نادرالزمان مشهدی، ابوالحسن

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، نقاش و شاعر. جد او علی‌اصغر کاشانی است. ابوالحسن در کودکی با پدر خود به هندوستان رفت و در آنجا به لقب نادرالزمان مفتخر شد. وی در ارائه مجالس رزمی و بزمی مهارت داشت و در منظره‌سازی و تذهیب و تشعیر و آرایش جوانب تصویر قوی‌دست بود. در سرودن شعر نیز توانایی داشت و سروده‌های خود را ندرتاً در ذیل آثارش درج می‌کرد. از آثار وی: منظره‌ی به تخت نشستن جهانگیر در سال 1014، با رقم: «عمل کمترین خاکسران ابوالحسن جهانگیر شاهی»؛ تصویر کودکی دومین پسر شاه جهان که نشسته و بر روی دامن خود میوه‌های مختلفی ریخته است، با: «رقم بنده با اخلاص نادرالزمان؛ تصویر کالسکه‌ای که به دو گاو بسته شده و به تذهیب استادانه‌ای مزین گشته، با رقم: «راقمه ابوالحسن». بیش از ده اثر دیگر وی در «احوال و آثار نقاشان» ذکر شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1440/3، 44 -37 /1).

نادره بانو

قرن:11
جنسیت:زن
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، نقاش. وی به همراه پدر خود به هند سفر کرد و فن تصویر را در آنجا فراگرفت. نادره بانو از شاگردان آقا رضا کاشانی بود و به سبک او نقش‌آفرینی می‌کرد. از آثارش: تصویر مرد روحانی مسیحی که کتابی به دست گرفته، با رقم: «بنده پادشاه سلیم عمل نادره بانو شاگرد رضا دختر میرتقی»؛ تصویر مرد مقدسی که مشغول مطالعه است، با رقم: «عمل نادره بانو بنت میرتقی شاگرد آقا رضا».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1357/ 3).

نامداری، علی‌محمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1348 -1298 ش)، موسیقیدان، خطاط و نقاش. در قم به دنیا آمد. وی از همان کودکی زیر نظر پدرش- که یکی از خوشنویسان بنام بود- تعلیم خط گرفت و سپس نزد حسینعلی خوشنویس این هنر را تکمیل کرد. در نوجوانی به موسیقی علاقه‌مند شد و برای یادگیری آن به محضر حسین هنگ‌آفرین رفت. پس از مدتی در کلاس ابوالحسن خان صبا حضور یافت و نواختن ویولن را نزد آن استاد تکمیل نمود. در 1318 ش کلاس موسیقی تأسیس کرد و در ضمن به ساختن ساز، به ویژه سنتور، روی آورد. وی علاوه بر موسیقی و خوشنویسی، از مینیاتور و تذهیب نیز اطلاع کافی داشت و آثاری از خود باقی گذاشته است. او سالها دبیر خط و نقاشی و موسیقی بود. نامداری در 1319 ش وارد سازمان رادیو شد و ارکستری تهیه کرد و خود سرپرستی آن را به عهده گرفت. وی در نوشتن خط نت مهارت به سزایی داشت و به درخواست روح‌اللّه خالقی کتاب اول و دوم «تار» را با خط زیبای خود نوشت. از آهنگهای او «سفر برگرد» را می‌توان نام برد که خواننده‌ی آن حسن کاووسی است.[1]
در تاریخ موسیقی کشورمان هستند بسیار اشخاصی که با تمام بزرگی و والایی، بی‌سر و صدا می‌آیند و در ناکامی به سر می‌برند و در گمنامی و بی‌سر و صدا از این جهان فانی رخت برمی‌بندند و می‌روند. یکی از این اشخاص، هنرمند شایسته شادروان علی‌محمد نامداری بود که به تاریخ 1298 در خلجستان شهرستان قم متولد شد و از همان کودکی زیر نظر پدرش که یکی از خوشنویسان به نام بود در این رشته از هنر کار کرد و بعد از آن نزد مرحوم حسینعلی خوشنویس این هنر را تکمیل کرد.
در سن چهارده سالگی بود که همراه خانواده به تهران آمد و به موسیقی علاقمند شد و نزد زنده‌یاد استاد حسین هنگ‌آفرین به فراگیری موسیقی و علم آن پرداخت و در سن بیست سالگی بود که به کلاس ابوالحسن‌خان صبا رفت و موسیقی و نواختن ویولن را نزد آن استاد بزرگ و دلسوز تکمیل نمود و خود در سال 1318 در سه‌راه ژاله قسمت شمالی ساختمان مجلس کلاس موسیقی جهت تعلیم و تربیت هنرآموز تأسیس نمود و در ضمن به ساختن ساز بخصوص سنتور روی آورد. علی‌محمد نامداری، علاوه بر موسیقی، خطاطی و نقاشی که آثار متعددی از وی به جای مانده و همگی از استادی و ذوق ظریف و خلاق آن شادروان حکایت می‌نماید، از

هنر مینیاتور و تذهیب اطلاع کافی داشت و از جمیع جهات در این رشته استاد بود ولی آن طور که باید و شاید دستگاههای دولتی آن زمان و جو روزگار از این هنرمند بهره نگرفت.
در سال 1319 که تازه رادیو تأسیس یافته بود، وی وارد کار رادیو شد و ارکستری ترتیب داد و سرپرستی آن را به عهده گرفت که آهنگ‌ها و شعرهایی را که خواننده می‌خواند خود می‌ساخت و می‌سرود. علی‌محمد نامداری در نوشتن خط نت مهارت بسزایی داشت و همین امر موجب گشت تا شادروان استاد روح‌اللّه خالقی از ایشان خواست تا کتاب اول و دوم تار بنویسد و او با خط بسیار زیبای خود این خواسته استاد را اجابت کرد.
نامداری سال‌های سال با رادیوهای تهران، ژاندارمری، نیروی هوایی و شهربانی همکاری کرد و هر هفته آهنگ‌ها و ترانه‌هایی برای اجرا در این فرستنده‌ها آماده با ارکستر اجرا می‌کرد. از آهنگ‌های خوب به یادماندنی وی باید از «سفر بر گرد» را نام برد که شهرت بسزایی به دست آورد و خواننده‌ی آن حسن کاووسی بود. علی‌محمد نامداری، سال‌ها دبیر خط و نقاشی و موسیقی چندین دبیرستان و دبستان تهران بود او چهار فرزند به نامهای شهلا، شهرام، بهرام و حسین به یادگار گذاشت و در سال 48/4/12 بر اثر بیماری کبد و کلیه درگذشت، روانش شاد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] مردان موسیقی (79 -77/ 2).

نبی قاجار

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1304 ق)، نقاش. ملقب به منصورالممالک. از خاندان قاجاری بود که در چهره‌سازی و شبیه‌پردازی در شیوه رنگ روغن مهارت داشت.از آثار وی: چهره میرزا هدایت وزیر دفتر که شبیه‌سازی نموده، با رقم: «کمترین بنده آستان نبی‌خان قاجار سنه 1285»، تصویر دورنمای دهی که منظره‌ی برداشت محصول انگور در آن نقش شده، با رقم: «عمل کمترین نبی‌خان 1285»، تصویر چهره‌ی مرد میان سالی به رنگ و روغن، با رقم: «خانزاد نبی‌خان قاجار»، تصویر رنگ روغنی پیرمردی، با رقم: «بنده آستان میرزا نبی‌خان منصورالممالک 1302»، تصویر یکی از رجال ناصری، با رقم: «خانزاد نبی‌خان منصورالممالک 1304».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1368/ 3).

نجار ساروی، حسین

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم ق)، نقاش و منبتکار. از هنرمندان رسام و نجار اهل ساری مازندران بود. از آثار این استاد، در منبتکاری دقیق و پر اسلوب زیبایی به جای مانده که به خط ثلث مشبکی رقم «علم استاد حسین بن احمد نجار ساروی بتاریخ 873» دارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (156/1).

نجار لواسانی، حبیب

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 902 ق)، طراح و نقاش. وی در طراحی و ترسیم نقوش و آثار گوناگون بر روی چوب مهارت داشت و از نجاران بنام شهر لواسان به شمار می‌رفت. از آثار به جا مانده‌ی وی که با همکاری برادر خود احمد، به فرجام رسانده صندوق عتیقه و منبت امامزاده زید واقع در بازار شهر تهران است که آیاتی از کلام‌اللّٰه و حدیث نبوی را به خط ثلث و نسخه استادانه‌ای به روی چوب کنده‌کاری نموده و حواشی بر جوانب آن را نیز به تزیینات اسلیمی آرایش داده است، با رقم: «عمل زیدتی الصناعین استاد حبب و استاد احمد نجار الباسانین... سنه‌ی 902 ه ق».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1447/3).

نجار لواسانی، حسین

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم ق)، نقاش و نجار. در شهر لواسان زندگی می‌کرد. وی طراح ترسیمات هندسی بر روی چوبها بود و از نجاران معروف دوران خود به شمار می‌رفت. از آثار به جای مانده از این استاد، در چوبی بقعه سید اسماعیل در محله‌ی چاله میدان تهران است که به هنرمندی فرجام پذیرفته، با رقم: «عمل استاد حسین بن حسن نجار لباسانی 886».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1448/3).

نجاران لواسانی، احمد

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 902 ق)، طراح و نقاش. از اهالی لواسان بود. وی و برادرش، حبیب نجاران، از استادان نجاری بودند که در طراحی و ترمیم نقوش و خطوط گوناگون به روی چوب مهارت داشتند. از آثار به جا مانده از این دو برادر: صندوق عتیقه و منبت امامزاده زید، واقع در بازار شهر تهران است، که آیاتی از کلام‌اللّه و حدیث نبوی را به خط ثلث و نسخ استادانه‌ای بر روی چوب کنده‌کاری نموده و حواشی و جوانب آن را نیز به تزیینات اسلیمی آرایش داده‌اند و چنین رقم دارد: «عمل زیدتی الصناعین استاد حبیب و استاد احمد... سنه 902 ه ق».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (3/ 1447).

نجفی، مصطفی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نقاش، آهنگساز.
تولد: 1298، تهران.
درگذشت: آبان 1376، تهران.
مصطفی نجمی، واپسین شاگرد کمال‌الملک، در محله‌ی سنگلج تهران به دنیا آمد. وی از دوران جوانی به تصویرگری شوق داشت و به موازات کار نقاشی، تدریجا به موسیقی (نواختن ویولن و پیانو) پرداخت. وی بعدا به اتفاق شاگردان کمال‌الملک در آخرین مراحل حیات ایشان یا در محضر استاد وزیری به تعلیم نقاشی روی آورد. بعدا در نقاشخانه‌ی سید رسول الحسینی به ادامه‌ی هنر نقاشی پرداخت. سپس در دبیرستان نظام و اکثر دبیرستان‌های تهران از جمله دارالفنون به تعلیم دانش‌آموزان در علم نقاشی مشغول شد.
مصطفی نجمی در سال 1352 عازم فرانسه شد تا علاوه بر عرضه‌ی آثار نقاشی خود، در معرفی موسیقی ایرانی بکوشد. آنگاه به عضویت انجمن آهنگسازان فرانسه درآمد. طولی نکشید که به دعوت دانشگاه جنگ در دانشگاه افسری به تعلیم دانشجویان آن دانشگاه مشغول شد. مصطفی نجمی در مسابقه‌ی جهانی آثار نقاشی توانست با کشیدن تابلوی «منظره‌ی اوشان» موفقی درخشان کسب کند.
تابلوهای نقاشی مصطفی نجمی که موقعیت خاصی به دست آورند، عبارتند از: «تابلوی قیام سی تیر»، «منظره‌ی میگون»، «رودسر»، «نانوایی در دهات»، «تجسم یک معتاد»، «امامزاده‌ی ابراهیم» و تابلوهای دیگری است که در نمایشگاه‌های مختلف به نمایش درآمده است.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

نخجوانی تبریزی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س چهاردهم ق)، نقاش. اهل تبریز و از آبرنگ‌سازان دوره احمد شاه قاجار (1344 -1326 ق) بود که به کربلا رفت و به خلق تصاویر مذهبی اشتغال ورزید. از آثار وی: تصویر آبرنگی بزرگی بر روی پرده پارچه‌ای که در رویه آن، بارگاه معظم حضرت امام حسین (ع) و حضرت ابوالفضل (ع) را به طلاکاری پرمایه تصویر کرده و رقم نهاده است: «نخجوانی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1382/ 3).

نشاط اصفهانی، شمس الضحی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 1279/1278 ش)، نقاش و شاعر، متخلص به شمس و نشاط. وی در تهران متولد شد. پس از گذراندن دوره‌ی ابتدایی و متوسطه، به استخدام وزارت فرهنگ درآمد و با سمت دبیر هنرهای زیبا در دبیرستانها و هنرستانها به تعلیم هنرجویان پرداخت. او در سال 1305 ش به امریکا مسافرت کرد و در آنجا به دریافت مدال طلا از دانشگاه هاروارد نایل گردید. شمس به زبانهای فرانسه و انگلیسی آشنایی داشت و از بانوان هنرمند در فن نقاشی و خامه‌دوزی بود. از شاعران خوش ذوقی بود که قریحه‌ی شاعری را از پدر ادیب و شاعر خود به ارث برده بود. سروده‌های او حدود دو هزار بیت است. «دیوان» شعر وی منتشر نشده، اما بعضی از شعرهای وی در مجموعه‌ای به نام «اسرار خلقت» چاپ شده است. شرح حال وی در کتابهای «الذریعه» و «تذکره‌ی شعرای معاصر اصفهان» ذیل نشاط آورده شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تذکره‌ی شعرای معاصر اصفهان (510 -509)، الذریعه (1189/9)، سخنوران نامی معاصر (2013 -2010 /3)، زنان سخنور (302 -289 /1).

نصرالله

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1310 ق)، نقاش. وی در دوره‌ی ناصری می‌زیست و هنر خود را برای تصویر کتابهای چاپی آن دوره به خدمت می‌گرفت. از آثار رقم‌دار او که در 1310 ق فرجام پذیرفته، تصاویر گوناگون و پرکاری است که در کتاب «حمله حیدری» به چاپ رسیده و در ذیل چند تصویر رقم نهاده است: «عمل میرزا نصرالله».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1384/ 3).

نصرالله قاجار

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1256 ق)، نقاش. از شاهزادگان قاجار بود و در آبرنگ و سیاه قلم دست داشت. از آثار وی: دو تصویر آبرنگی که در یکی از آنها مرغی بر روی شاخه‌ی درخت ترسیم شده و دیگری تصویر مرد معممی است، با رقم: «نصرالله قاجار 1256».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1387/ 3).

نظام بندگیر تبریزی

قرن:8
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س هشتم ق)، نقاش. گچ‌بر و نگارگر و رسمی‌ساز محراب مسجد جامع مرند است که آن را در کمال استواری بنا نهاده و در فاصله دو سر ستون آن نام سازنده آن چنین درج شده: «عمل عبدالفقیر نظام بندگیر تبریزی». این بنا، به امر ابوسعید بهادر خان در 731 ق فرجام پذیرفته است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1392/ 3).

نظر علی

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دوازدهم ق)، نقاش. تصویرساز دوره زندیه و اوایل قاجاریه بود که در مجالس بزمی و چهره‌سازی مهارت داشته است. از آثار وی: قاب آینه پرحلاوتی که مجلس یوسف و زلیخا بر روی آن نقش شده و حواشی را با گلهای ریز و شاداب آرایش داده است و به خط نستعلیق رقم نهاده: «رقم نظر علی بیک».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1393 -1392/ 3).

نظیری قمی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، نقاش و شاعر. وی در کتابخانه‌ی شاه طهماسبی و تحت نظر نقاشان و خوشنویسان مشهور، نقاشی و خط می‌آموخت و سپس کلیددار کتابخانه شاهی شد و در مواقعی نیز با شاه به نقاشی می‌پرداخت. نظیری شعر هم می‌سرود. این مطلع از اوست:
عشق بت صورتگیری افکند شوری در سرم
خلقی به صورت عاشق و من عاشقی صورتگرم
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1393/ 3)، تاریخ اصفهان (290-289)، تاریخ هنرهای ملی (842 -841/ 2)، تحفه سامی (310)، الذریعه (1213/ 9)، گلستان هنر (139).

نقاش افشار، علی اشرف

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دوازدهم ق)، نقاش، مذهب، خطاط و شاعر. از ایل معروف افشار ارومیه بود و چنین برمی‌آید که وی، برادر بزرگ الله‌وردی نقاش باشد. علی اشرف شاگرد ممتاز استاد محمد زمان الو بود و برخی نیز او را شاگرد استاد محمد علی بیگ، نقاش‌باشی دربار نادرشاه، دانسته‌اند. وی با میرزا احمد نیریزی، خطاط معروف نسخ، دوست و همدم بود و در خلق بعضی از آثار همکاری داشته‌اند. علی اشرف در ارائه‌ی گل و مرغ و حالت پرندگان و حشرات مهارت داشت و در رنگ‌آمیزی و سایه‌پردازی آنها به پایه‌ی طبیعت، وسواس داشت. در چهره‌پردازی و شبیه‌سازی نیز،نقاش قوی‌دستی بود و به غیر از آنها در تذهیب و ترصیع و تشعیر و حل‌کاری و مرغش‌سازی و حتی کتابت خطوط نسخ و نستعلیق و شکسته نیز صاحب قلم بود و شعر را هم نیکو می‌سرود. سبک وی مورد تقلید عده‌ای از نقاشان بعد از او قرار گرفت و نقاشانی از جمله، استاد محمد نقاش، آقا باقر اول و آقا صادق اول پیرو او بودند و از شاگردان مهم وی به شمار می‌آمدند. از آثار او: جلد گل و مرغی قرآنی که در کمال لطافت و ملاحت است و به خط شکسته‌ی طلایی رقم «ز بعد محمد علی اشرفست 1135» دارد؛ قلمدان مرغشی قرمزرنگی که بر روی آن گل مرغ نقش شده،با رقم: «ز بعد محمد علی اشرف است 1159»؛ قلمدان شیوایی که تصاویر آن قصه‌ی معروف شیخ صنعان و دختر ترساست، با رقم: «ز بعد محمد علی اشرف است سنه 1161»؛ قاب آینه‌ی گل و مرغی دلنواز که به تردستی و مهارت انجام یافته، با رقم: «زبعد محمد علی اشرف است 1169». شش اثر دیگر وی در «احوال و آثار نقاشان» ذکر شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (373 -368 / 1)، تاریخ هنرهای ملی (933 -932 / 2)، کارنامه‌ی بزرگان (311 -310)، گلستان هنر (چهل و هشت، چهل و نه)، المآثر و الآثار (219)، هنر قلمدان (102 -101).

نقاش باشی اصفهانی، عبدالرحیم

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم و چهاردهم ق)، نقاش و میناساز. اهل اصفهان بود. در قلمدان‌سازی و میناسازی و پخت آن نیز صاحب ذوق بود. وی ابتدا معلم نقاشی قورخانه بود و لقب نقاش‌باشی داشت. از آثار او قلمدان تابوتی است که مجلس عقد و عروسی به زیبایی نقش شده و عروس نیم‌تاج مرصعی به سر گذاشته و خود را به شیوه‌ی قاجاری آرایش داده است، با رقم: «عبدالرحیم اصفهانی 1332»؛ از آثار مینایی وی، سر قلیان مینایی طلایی است که در زمینه‌ی گل و مرغ استادانه‌ای عمل آمده و تصاویر زن و مرد جوانی را به مهارت در داخل مدالیونها نقش کرده است و رقم نهاده: «رقم عبدالرحیم».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (328/ 1).

نقاش باشی، عباس

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، نقاش. هنرمندان پراستعدادی بود که به دستور عباس میرزا برای یادگیری هنر نقاشی به ایتالیا رفت و در شهر رم ساکن شد و به کار نقاشی پرداخت، سپس با همسر ایتالیایی خود به ایران بازگشت و لقب نقاش‌باشی را از عباس میرزا گرفت و معلم نقاش‌خانه‌ی دولتی بود. میرزا عباس در طراحی و آبرنگ و رنگ و روغن به شیوه‌ی کلاسیک مهارت داشت و در مواردی نیز از روی آثار مشاهیر معروف اروپایی کپی می‌کرد. وی در واخر عمر به هند رفت و در آنجا درگذشت. تنها اقر رقم‌دار وی، تصویر کپی شده‌ای از روی کارهای رافائل معروف است که در این تابلو، حضرت مریم و مسیح (ع) روی ابرها قرار گرفته‌اند و پشت سر مریم، درخشندگی پر نور آفتاب جلب نظر می‌کند. در بالای تابلو، جماعت حواریون در اطراف حضرت مسیح ایستاده‌اند و فرشته‌ای میان آنها قرار گرفته است و به خط نستعلیق زیبا رقم نهاده: «رقم میرزا عباس که از روی پرده بزرگ عمل رفائیل نقل نموده است سنه 1278، نقاشخانه‌ی دولتی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (297 -296 / 1).

نقاش باشی، عبدالله

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، نقاش و معمار. ملقب به معمارباشی و نقاش‌باشی. هنرمند پراعتباری بود که در دستگاه فتحعلی‌شاه و محمدشاه و اوایل سلطنت ناصرالدین شاه قاجار مقام والایی داشت. از آثار او معلوم است که در موردی شیوه‌ی مهرعلی نقاش‌باشی را دنبال کرده و چه بسا که شاگرد او نیز بوده است. عبدالله‌خان در چهره‌سازی و شبیه‌پردازی دقیق و پرمایه بود و در رنگ و روغن و آبرنگ و نقش تصویر بر روی مینا مهارت داشت. همچنین در طراحی و آرایش داخلی و خارجی قصرهای سلطنتی و سایر عمارات نیز مقامی درخور تحسین دارد. از آثار وی: تابلوی رنگ و روغنی بزرگ و طویل صف سلام فتحعلی‌شاه که اصل تابلو از میان رفته و فقط نشانه‌هایی از آن به یادگار مانده است؛ تصویر تمام قد عباس‌میرزا که لباس سرخ رنگی به تن کرده و تاج مرصع و کنگره‌داری بر سر گذاشته است و به خط نستعلیق زیبا رقم نهاده: «زد رقم بنده شه عبدالله فی سنه 1222»؛ تصویر آبرنگی شاهزاده خانمی‌که در داخل دایره‌ای نقش بسته و به خط نستعلیق زیبا «رقم عبدالله نقاش‌باشی» دارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (311 -301 / 1)، گلستان هنر (پنجاه).

نقاش تبریزی، عبدالمومن

قرن:7
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س هفتم ق)، نقاش و طراح. نگارگری بامهارت بود که در گچ‌بری و طراحی نقوش هندسی و شیوه‌های اسلیمی مهارت فوق‌العاده‌ای داشت. از آثار به جا مانده‌ی این استاد، طراحی و گچ‌بری محراب مسجد جامع رضائیه است که در زمان ایلخانی آباقاخان مغول ساخته شده و به خطوط و ادعیه‌ی کوفی آرایش یافته و زمینه‌ی خطوط سوزن‌کاری شده و رقم نقاش به خط ثلث رقاعی چنین است: «عمل عبدالمؤمن بن شرفشاه النقاش التبریزی فی شهر ربیع الاخر سنه ست و سبعین ستمائه».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (346 / 1)، تاریخ هنرهای ملی (400 / 1)، فهرست بناهای تاریخی و اماکن باستانی (10).

نقاش شیرازی، مهدی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1288 ق)، نقاش. از تصویرگران شیوه‌ی رنگ روغنی بود که گویا مجالس متنوع مذهبی را نقش می‌کرده است. از آثار رقم‌دار وی تابلوی رنگ روغنی بزرگی است که وقایع روز عاشورا را به دقت تمام تصویر کرده و رقم نهاده: «عمل کمترین میرزا مهدی نقاش شیرازی 1288».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1310/ 3).

نقاش، اسماعیل

قرن:16
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(؟)، نقاش. از نقاشان بنام عصر خود بود و علاوه بر نقاشی در کارهای روغنی، در جلد و قلمدان‌سازی نیز دستی توانا داشت که آن را از سجع انحصاری نام نقاش در ذیل جلد کتابی که از وی به یادگار مانده است، می‌توان فهمید. در رویه‌ی جلد آن، گل سرخ خوشرنگی با غنچه‌ها و برگهای سبز نقش شده است و حواشی آن با تذهیب استادانه‌ای حل‌کاری گردیده و رقم آن به خط زیبای نستعلیق چنین است: «و اذکر فی الکتاب اسمعیل».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (66 -65 /1).

نقاش، حسین

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، نقاش. از اهالی هرات و در فن نقاشی از نوادر روزگار خود بود. به فرمان محمدخان شرف‌الدین اوغلی تکلّو (ز 942)، از امرای خراسان در عهد سلطنت شاه طهماسب صفوی، اندرون روضه مقدسه رضوی را نقاشی کرده و این بیت را مناسب احوال و حسب حال در برابر ضریح مبارک بالای محراب نوشته:
حسن به گرد درت گشته بر طریق طواف
تو کعبه وار همه حاجتش روا کرده
وی در دارالسلطنه هرات و در جنب مزار پیر هرات خواجه عبداللَّه انصاری مدفون است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (146 /1)، گلستان هنر (142 -141).

نقاش، علی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، نقاش. هنرمند پر مهارت و گمنامی بود که در شیوه‌ی استاد میرک هراتی نقش می‌آفرید. از آثار وی جلد روغنی خوش منظری است که در نوع خود پر آذین بوده و در زمینه‌ی رنگ اناری و روی چرم عمل آمده است و حواشی آن تزیینات خرطوم فیلی و حل‌کاری گلهای گوناگون دارد. این اثر زیبا که جلد منقش «دیوان» ترکی امیرعلیشیر نوایی است، پخته و دلفریب است و کناره‌های تمام تصاویر طلاکاری و حل‌کاری گشته، با رقم: «عمل بنده درگاه شاه، سید علی نقاش».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (232/1).

نقاش، محمود

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم ق)، نقاش و خطاط. وی علاوه بر رسمی‌سازی و طراحی نقوش کاشیها که در مسجد جامع ورزنه و هم چنین بر روی شبستان خدابنده‌ی مسجد اصفهان به نقش درآورده، در خط ثلث نیز استاد بوده است. از آثار وی کتیبه‌ی سردر مذکور است که به خط ثلث معرق چنین کتابت شده: «امر به بناء هذه العماره... سنه‌ی احدی و خمسین و ثمنمئه (851) کتبه سید محمود نقاش»؛ اثر دیگر وی در مسجد جامع ورزنه که پیرایش و کاشی‌کاری نفیس آن مسجد است و به خط ثلث استادانه رقم «... سنه 847 کاتبه سید محمود انقاش» دارد؛ کتیبه‌ی اصلی بقعه‌ی شهشهان، به خط ثلث گچ‌بری شده به سال 851، با رقم: «کتبه العبد سید محمود نقاش».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آثار ملی اصفهان (804، 588، 552)، احوال و آثار نقاشان (1138 -1137 /3)، گنجینه‌ی آثار تاریخی اصفهان (338، 123، 122).

نقاشباشی اصفهانی، نجف‌علی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1277 -1203 ق)، نقاش، قلمدان ساز و خطاط. معروف به آقانجف. در اصفهان متولد شد. وی از اساتید معروف فن قلمدان سازی در عصر قاجاریه بود. او علاوه بر آموختن نگارگری در نزد استادان اصفهان، از نقاشان اروپایی مقیم آن شهر نیز سود جسته و از روی باسمه‌های چاپی مذهبی و غیرمذهبی فرنگی نیز کپی کرده است. آقانجف در چهره‌پردازی و ارائه مجالس رزمی و بزمی و همچنین گل‌آرایی مهارت داشت و در تذهیب و گونه‌های مختلف آن نازک قلم بود. در ارائه آبرنگ‌ها نیز توانا بود و علاوه بر شیوه‌های گوناگون، در رنگ و روغن نیز از استادان بی‌نظیر به شمار می‌آمد. او در خطوط مختلف، از قبیل رقاع و بخصوص نستعلیق استادی تام‌العیار بود و در نظم شعر نیز دست داشت. آقانجف در اصفهان درگذشت و همان‌جا مدفون است. از آثار وی: قلمدان برازنده‌ای با مدالیونهای مختلف که رقم «یا شاه نجف 1227» دارد؛ تصویر آبرنگی محمدحسین خان صاحب اختیار که به خط نستعلیق رقم نهاده: «... سنه 1263، رقم کمترین نجفعلی»؛ قاب آینه‌ی زیبایی با تصاویری از افسانه‌ی شیخ صنعان و دختر ترسا، با رقم: «یا شاه نجف 1270»؛ قلمدان رزمی که لشگریان ترک و روس با یکدیگر مصاف می‌دادند و آرایش جنگی بسیار پراکنده‌ای داشتند و به خط رقاع استادانه رقم نهاده: «جنگ رومی با روس، یا شاه نجف فی سنه 1274». قاب آینه‌ی پرکاری با مدالیونهای مختلف که به خط نستعلیق رقم نهاده: «... شهر رجب 1274، یا شاه نجف». هشت اثر دیگر وی در «احوال و آثار نقاشان» ذکر شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1381 -1368 /3)، تاریخ برگزیدگان (529 -524)، تاریخ هنرهای ملی (999 -997 /2)، تذکرة القبور (16)، گلستان هنر (چهل و نه)، هنر قلمدان (117 -116).

نقاشباشی شیرازی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1236 ق)، نقاش، خطاط و شاعر. اهل شیراز و از نقاشان معروف رنگ روغنی و آبرنگ دوران زندیه و فتحعلی‌شاهی بود که در شیوه‌های مختلف نقاشی مهارت داشته و نقاش باشی دوران فتحعلی‌شاه بوده است. این استاد در شبیه‌سازی و چهره‌پردازی دقیق و در ارائه مجالس بزمی و رزمی قوی‌دست بود و در سایه‌پردازیهای استادانه‌ای که در اغلب آبرنگها بکار برده، مهارت خاصی داشته است. او مکتب انحصاری بخصوصی داشت که نقاشان بعد از وی، این شیوه را دنبال نموده و تا حدی تکامل بخشیده‌اند. میرزا باب در منظره‌سازی و ارائه دشت و دمن، دستی پرحلاوت داشت و در اجرای آنها، قوانین پرسپکتیو را مراعات می‌کرد، اما تا حدودی ضعیف بود. با این حال، در صنعت تذهیب و تشعیر استعداد شگرفی داشت و نقوش مینایی و پشت شیشه را ماهرانه عمل می‌آورد. این استاد در شعر نیز دست داشت و ابیاتی را که در ذیل آثار خود درج می‌نمود، شخصا می‌سرود و به خط زیبای نستعلیق و شکسته کتابت می‌کرد. از ابتکارات این نقاش، درج نام فتحعلی‌شاه به خط طغرایی است که در داخل ترنجی کتابت شده است. از شاگردان معروف او، مهرعلی نقاش‌باشی می‌باشد. از آثار وی: قلمدان استادانه و زیبایی که بر روی آن، صحنه‌ی جنگ معروف چالدران نقش بسته و رقم «میرزا باب 1200» دارد؛ تصویر سیمرغ و اژدها که به استادی عمل آمده و رقم «میرزا بابا 1203» دارد؛ تصویر آبرنگی فتحعلی‌شاه که دو زانو روی مسندی نشسته و گرز مرصعی بر روی دو پا نهاده و به خط شکسته رقم نهاده: «رقم کمترین غلام میرزا بابای نقاش باشی سنه 1217»؛ اثر مینایی وی، انفیه‌دان زیبایی است که تصویر یک پیرمرد و دو دختر بر روی آن نقش بسته و رقم «میرزا بابا 1224» دارد؛ قلمدان تابوتی ارزنده‌ای که برطرف راست رویه‌ی آن، شاهزاده‌ی جوانی مقابل مرشد پیر قرار گرفته و به خط نستعلیق رقم نهاده: «میرزا بابا سنه 1236». بیست اثر دیگر وی در «احوال و آثار نقاشان» ذکر شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1286 -1273/ 3)، گلستان هنر (پنجاه)، هنر قلمدان (110 -109).

نقاشباشی مزین‌الدوله، علی‌اکبر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
میرزا علی‌اکبرخان نقاشباشی (مزین‌الدوله) در بیستم ربیع‌الثانی 1263 ق. در نطنز کاشان به دنیا آمد. به سن دوزاده سالگی، در زمان ناصرالدین شاه، جزو نخستین دسته‌ی محصلین اعزامی، به پاریس رفت و از مدرسه‌ی هنرهای زیبا موفق به اخذ دیپلم شد. پس از پایان تحصیلات، مدتی نزد «انگر» به تکمیل هنر نقاشی پرداخت.
مزین‌الدوله پس از بازگشت به ایران، از طرف ناصرالدین شاه قاجار مأمور تدریس زبان فرانسه، موسیقی با نت و نقاشی در دارالفنون شد. کمال‌الملک غفاری و مصورالملک از جمله شاگردان وی در این زمان بودند.
مزین‌الدوله بنا به دستور ناصرالدین شاه مأموریت یافت تا برای نخستین بار تئاتری به شیوه‌ی اروپایی در ایران دایر کند. او برای این منظور تالار دارالفنون را انتخاب کرد. در همین دوره «مزین‌الدوله» نمایشنامه‌ی «مردم گریز» از مولیر را به روی صحنه آورد. ناصرالدین شاه در شب‌های نمایش برای تماشا به تالار نمایش می‌آمد.
مزین‌الدوله به ادبیات فرانسه آشنایی کامل داشت و در آکادمی فرانسه عضو بود. وی به دستور ناصرالدین شاه مأمور به ترجمه‌ی کتاب لغت فرانسه موسوم به «دیامان» به فارسی شد. این فرهنگ دارای پنجاه هزار لغت بود و پس از سی سال زحمت، در زمان سلطنت احمدشاه قاجار به پایان رسید، ولی به سبب فقر مالی ایران، موفق به چاپ آن نشدند. سفیر فرانسه در ایران تقاضا کرد تا فرهنگ را برای چاپ و استفاده در مدرسه‌ی زبان‌های شرقی، به فرانسه فرستند. این کتاب لغت به «مزین‌اللغة» موسوم است.
مزین‌الدوله به سال 1312 شمسی در سن 89 سالگی در تهران درگذشت. از آثار نقاشی مرحوم مزین‌الدوله در موزه‌ی کاخ گلستان نگهداری می‌شود. بعضی از نشان‌های وی که از کشورهای خارج دریافت کرده، در زیر می‌آید: نشان درجه یک لژیون دونور، نشان بزرگ زیتون فرانسه از ناپلئون سوم، صلیب آبی از ویلهلم پادشاه آلمان، «سنت استانیلاس» از تزار روسیه، نشان ویکتوریا از پادشاه انگلستان، نشان درجه یک علمی از فرانسوا ژوزف پادشاه اتریش.
مزین‌الدوله را باید نخستین معلم زبان فرانسه، موسیقی با نت و نقاشی با

اصول اروپایی و بنیانگذار تئاتر به شیوه‌ی غربی در ایران دانست.
میرزا علی‌اکبرخان مزین‌الدوله، تعداد دو جلد کتاب مربوط به هارمونی و تئوری موسیقی که نوشته‌ی لومر فرانسوی است به فارسی ترجمه کرد که در چاپخانه دارالفنون به چاپ رسید، و این نخستین کتاب تئوری موسیقی است که به فارسی برگردانده شده است.
برگرفته از کتاب :مردان موسیقی سنتی و نوین ایران (جلد دوم)

نقاشباشی، اصفهانی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم و چهاردهم ق)، نقاش و قلمدان‌ساز. زاده‌ی اصفهان و از شاگردان معروف عباس شیرازی بود. مدتی به روسیه رفت و از استادان آن دیار فنون نقاشی را فراگرفت. وی همچنین در میناسازی، مجلدسازی، قاب آینه، مصورسازی کتب و مرقعات و تصویر پارچه‌های قلم‌کار مهارت داشت. از شاگردان معروف او هادی تجویدی است که در سال 1287 ش، با استاد خود از اصفهان به تهران آمد و در مجمع الصنایع به کارهای هنری مشغول شد. ابراهیم در مکتب شمایل‌سازی نیز آثار جالبی پدید آورده و چون در سلک درویشان نعمت‌اللهی بوده، از اقطاب این سلسله، شبیه‌هایی ساخته است. تاریخ دقیق تولد و وفاتش در دست نیست، ولی فعالیت هنری عمده‌ی وی بین سالهای 1330 -1290 ق است. از آثار وی: قلمدان نیمه‌کاره، با تصویر جنگ ایران و روس، با: «رقم ابراهیم 1325»؛ تصویر سه دختر ایرانی در حال نواختن ساز و تصویر مادر و طفلی خردسال که طفل گربه‌ای را در آغوش کشیده و زنی ایشان را نگاه می‌کند، با رقم «عمل ابراهیم»؛ چهار تصویر آبرنگی از شانزده تصویر«کلیات» سعدی، به خط فتح‌اللّه جلالی که رقم وی را دارد؛ تصویر نشسته‌ی عباس‌میرزا با آبرنگ، روی جلد کتاب «سفرنامه‌ی خسرومیرزا»، با رقم «ابراهیم اصفهانی»؛ قلمدانی، با رقم: «سلام علی ابراهیم»؛ از آثار مینایی آقاابراهیم نیز، یکی سرقلیان گل و مرغی، با تصویر مادر جوانی که بچه‌ی خود را در آغوش گرفته است، با رقم: «ابراهیم»؛ دیگری تصاویر زنان قاجار بر روی قلمدان با: «رقم ابراهیم».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (14 -12 /1)، هنر قلمدان (148 -146).

نقاشباشی، حاجی‌آقا

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1314 ق)، نقاش. وی برخلاف داشتن لقب نقاشباشی، آثارش از لحاظ هنری چندان مهم نیست و تعدادشان نیز اندک است. از آثار رقم‌دار وی، تصویر حاجی میرزا عبدالباقی حکیم‌باشی است که چندان استادانه ساخته نشده است، با: «رقم میراز حاجی‌آقا نقاشباشی 1314 ه ق».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (142/1).

نقاشباشی، کریم

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، نقاش. مشهور به میرزا کریم نقاش. وی در کار خود شیوه‌ی پدر هنرمند خود، استاد آقا ابراهیم را پیروی می‌کرد. از آثار وی. تصویر شمایل زیبایی، با رقم: «کریم بن محمد ابراهیم نقاشباشی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (548/ 2).

نقاشباشی، محمد ابراهیم

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف ح 1267 ق)، نقاش. از هنرمندان اوایل سلطنت ناصرالدین‌شاه قاجار بود و گویا لقب نقاش‌باشی را از محمدشاه قاجار دریافت داشته است. وی در شبیه‌سازی قوی دست بوده و بدین جهت تصویر شخص اول دولتی علیه ایران به عهده‌ی این نقاش واگذار شده است. این تصویر که چهره‌ی منحصر به فرد و پر شباهت محمدتقی خان امیرکبیر است، به استادی و رنگ روغن ترسیم شده و امیرکبیر را با کلاه بوقی مخصوص و پوستین بوته جیقه‌ای خزداری مرصع به انواع جواهرات نشان داده است و رقم نهاده «... جان نثار محمد ابراهیم نقاشباشی 1265».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (637/ 2).

نقاشباشی، محمد اسماعیل

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1288 ق)، نقاش، قلمدان‌ساز و خطاط. وی از نوابغ و استادن عصر خویش بود و در 1275 ق از دربار ناصرالدین‌شاه قاجار به لقب نقاش‌باشی مفتخر گردید. این هنرمند در تصویر و شبیه‌سازی توانا بود و تذهیب و ترصیع و حل کاری را خوب می‌دانست و در نوشتن خطوط و سرودن شعر نیز دست داشت. محمد اسماعیل از استادن پیشگام در ایجاد سبک قاجار در نقاشی قلمدان است و او بود که ساختن قلمدان‌های هفت گنبد و کیانی و داستان‌های خسرو و شیرین و حکایات عرفانی و مجالس مربوط به رهبانیت و آیین مسیح را معمول و متداول ساخت. بیشتر کارهای او مجالس بزم است و صحنه‌های جنگ کمتر در آثار او دیده شده است. از آثار وی: قلمدان زیبایی که بر رویه آن تصاویری از رجال قاجاریه دیده می‌شود و به خط شکسته رقم «راقمه اسمعیل 1264» دارد؛ جلد قرآنی که در داخل آن شمایل حضرت علی و حسنین (ع) را درون ترنجی نقاشی کرده و رقم «1279 نقاشباشی اسماعیل» دارد؛ قاب آینه‌ی زیبایی با تصاویر رجال قاجاری و حاشیه و کناره‌ی پر گل و تذهیب، با رقم: «محمد اسماعیل نقاشباشی 1288». در «احوال و آثار نقاشان» به بیست و سه اثر دیگر وی اشاره شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (76 -66/ 1)، تاریخ هنرهای ملی (1000 -999/ 2)، هنر قلمدان (1212 -120).

نقاشباشی، محمدحسن

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1293 ق)، نقاش. اهل تبریز است و در زمان ولیعهدی مظفرالدین‌شاه قاجار از او لقب نقاش باشی گرفت و یک سال بعد نیز ملقب به خانی شد.
از آثار وی: تصویر آبرنگی و گل و مرغی (مرغ یا بسم‌اللّه) که بسم‌اللّه در در حالت طغرایی و تزیینی نقاشی کرده است، با رقم: «مرغ بسم‌اللّه به جهت تیمن... کمترین محمدحسن 1293»؛ تصویر گل و بوته شیوایی به سبک سیاه قلم که به استادی نقش بسته، با رقم: «محمدحسن».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (693 -692/ 2)، گلستان هنر (پنجاه و یک).

نقاشباشی، مهر علی

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1230 ق)، نقاش، خطاط و شاعر. چهره‌پرداز و شبیه‌ساز دوران فتحعلی‌شاهی بود که اغلب از شخص فتحعلی‌شاه و سایر فرمانروایان گذشته ایران، شبیه‌سازی نموده و عمده‌ی مهارتش در شیوه‌ی رنگ روغنی بود. مهر علی شاگرد استاد میرزا باب بود و بعضی از شیوه‌های وی را مورد نظر قرار می‌داد و بعد از میرزا بابا سمت نقاش باشی دربار را داشته ولی در هیچ یک از آثار خود این امتیاز را درج ننموده است. وی در جلدسازی و آبرنگ و سیاه قلم نیز قوی‌دست بود و در نقاشی‌های روی شیشه‌ای مهارت فراوانی داشت. مهرعلی در ترسیم قوانین پرسپکتیو، از همه نقاشان معاصر خود والاتر بود و از جمله علائم متمایز او، نقوش و ترسیمات معجرهای چوبی و فرم و اسکلت تاج کیانی و شیوه‌ی سایه‌پردازی و گل‌آرایی البسه و طرز رنگ‌آمیزی و کتابت نام نقاش، به خط نستعلیق زیبا بود که اثر دست نقاش را ظاهر می‌ساخت. این هنرمند، در شعر نی دستی داشت و اغلب اشعاری که در وصف فتحعلی‌شاه و ذیل نام طغرایی وی درج می‌نمود، خود تنظیم می‌کرد و به خط نستعلیق زیبا می‌آراست. فرهاد میرزا، در کتاب «زنبیل» خود، مهر علی را به نام آقا مهر علی اصفهانی نقاش معرفی نموده و وفات وی را در 1250 ق دانسته است. از آثار وی: تصویر رنگ روغنی فتحعلی‌شاه در ایوان تخت مرمر که روی صندلی نشسته، با: «رقم کمترین غلام مهرعلی فی سنه 1219»؛ تصویر آبرنگی فتحعلی‌شاه در لباس سلطنتی، با: «رقم کمترین مهر علی فی سنه 1212»؛ تصویر افراسیاب که دو زانو روی فرشی نشسته و دست راست خود را بر روی سینه نهاده، با: «رقم کمترین غلام مهر علی 1218»؛ تصویر فتحعلی‌شاه در آرایش و هیئت رزمی، با: «رقم کمترین غلام مهر علی فی سنه 1230». هفده اثر دیگر وی در «احوال و آثار نقاشان» ذکر شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1265 -1251/ 3)، گلستان هنر (پنجاه).

نقدی بیگ

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، نقاش و مذهب. وی در ارائه مجالس بزمی و چهره‌پردازی و ارائه حالات گوناگون نفرات، بخصوص در چهره‌آرایی و زیبانگاری دست پرحلاوتی داشت و در امر تذهیب و ترسیم اشکال هندسی نیز ماهر بود و شیوه‌های مختلف آن را نیکو می‌دانست. از آثار وی: تصویر مجلس خواستگاری جندل از دختران شاه یمن، که در یکی از نسخه‌های «شاهنامه» در 984 ق نقش پذیرفته است، با رقم: «نقدی»، تصویر جلسه معارفه‌ی زال و رودابه که تصاویر حیوانات گوناگونی را نیز در زمینه‌ی آن به شیوه‌ی استاد محمد سیاه‌قلم و شیخی عمل آورده است، تصویر ناله و زاری گودرز و گیو بر سیاوش با تذهیب و آرایش متنوع و با رقم: «نقدی»؛ تصویر دادخواهی زنی که به حضور پادشاه رفته و عده‌ای از وزرا و شاهزاده‌ها و رجال در حضور شاه ایستاده‌اند، با رقم: «نقدی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1395 -1393/ 3).

نقشبند، سیف‌الدین محمود

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، نقاش. در کتاب «جامع مفیدی درباره‌ی وی چنین آمده: «آن جناب نسبت قرابت قریبه با عندلیب بوستان فصاحت و شیرین کلامی خواجه غیاث‌الدین علی نقشبند یزدی داشت و در اقسام کمالات و هنر و کیاست یگانه روزگار و وحید اعصار بود. در اصابت رای و وقوف و مهارت در امر نقشبندی شبیه و نظیر نداشت. لاجرم کمالات او در السنه و افواه دایر گشته شمه‌ای از آن به عرض خاقان زمان و زمین سلطان شاه صفی مافی موسوی صفوی رسیده، قامت قابلیت او به تشریف خلعت آراسته، در زمره‌ی بندگان انتظام فرمود و به آن التفات پایه‌ی قدر و منزلت آن جناب روی در تزاید نهاده...».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (235/1)، جامع مفیدی (701 ،495 -494 /3).

واحد شیرازی، لطف‌اللّه

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1320 ق)، نقاش، قلمدان‌ساز و شاعر، متخلص به واحد. مشهور به میرزا لطف‌اللّه مستوفی. اهل شیراز بود. وی در چهره‌پردازی و شبیه‌سازی دستی قوی داشت. گل و مرغ و منظره‌سازی را خوب می‌دانست و در تذهیب و گونه‌های مختلف طلاکاری ماهر بود. علاوه بر آن، در سیاه قلم و آبرنگ و کارهای روغنی نیز دست داشت و خط نستعلیق را نیکو می‌نوشت. فرصت شیرازی در «آثار عجم» گوید: "در رسائل و مکاتیب بی‌نظیر است و در نقاشی شهیر. گاهی شعر می‌گوید..." از آثار او: قلمدانی با زمینه‌ی نخودی کمرنگ که در رویه آن، تصاویر گل و مرغ است، با رقم: «لطف‌اللّه الحمزوی»؛ قلمدان زیبایی که تصویر زنی در شیوه‌ی فرنگی بر روی آن نقش بسته و بالا و پایین آن در شیوه‌ی روسی تذهیب شده و به خط نستعلیق رقم نهاده: «لطف‌اللّه الحمزوی سنه 1315»؛ تصویر سیاه قلمی دسته گلهای متنوعی که به شیوه‌ی آقا لطفعلی شیرازی عمل آمده، با رقم: «لطف‌اللّه الحمزوی 1318»؛ قلمدان استادانه‌ای که در حواشی و اطراف آن مناظر زیبایی دارد، با رقم: «لطف‌اللّه الحمزوی 1320».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آثار عجم (548، 541)، احوال و آثار نقاشان (560 -559/ 2)، الذریعه (1247/ 9)، گلستان هنر (پنجاه و دو)، هنر قلمدان (155 -154).

والی، علی اشرف

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 1299 ش)، نقاش، مذهب و خطاط. در کرج به دنیا آمد. پس از اتمام تحصیلات ابتدایی و متوسطه، وارد دانشکده‌ی هنرهای زیبا شد و از محضر استادانی چون: علی محمد حیدریان، رفیع حالتی، ابوالحسن صدیقی و اسماعیل آشتیانی بهره جست. او در به کار گرفتن طرح‌ها و رنگهای مختلف، استادی تمام عیار است. آثار وی در 1342 ش به نمایش گذاشته شد و مورد توجه علاقه‌مندان بسیاری در کشورهای اروپایی و برخی ملل آسیای غربی و شبه قاره هند قرار گرفت. والی علاوه بر نگارگری، در خوشنویسی و تذهیب و صفحه‌آرایی متبحر است و در خوشنویسی پیرو شیوه‌ی زرین خط. او آثار متعددی از خود به یادگار نهاده و اثر مهم وی، طرح کتاب «ترجمة الصلوة» ملا محسن فیض کاشانی است که به خط استاد حسن زرین خط نگاشته شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :کیهان فرهنگی (س 4، ش 2، ص 48).

وداد، عباس

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
تولد: 1306، بجنورد.
درگذشت: 1366، بجنورد.
عباس وداد فرزند محمدحسین وداد، وکیل مجلس دوره‌ی اول مجلس شورای ملی و یکی از شعرای بجنورد، بود. او تحصیلات خود را تا کلاس هشتم دبیرستان در بجنورد ادامه داد و با فوت پدر، سرپرستی و تأمین معاش خانواده بر دوش او قرار گرفت و به همین دلیل از ادامه‌ی تحصیل باز ماند.
وی از کودکی استعداد خود را در زمینه‌های هنری (نقاشی، خط و تئاتر) بروز داد و نقاشی‌هایی از شخصیت‌های معروف بجنورد را به تصویر کشید. در سال‌های 1330 تا 1332 در زمینه‌ی تئاتر در شهر بجنورد فعالیت‌های گسترده‌ای داشت.
بعدها وداد تحصیلات خود را تا مقطع لیسانس ادامه داد و در شهرهای مشهد، سرخس و نیشابور در سمت دبیری و ریاست دبیرستان، در همه جای مشوق و راهنمای کارهای هنری (نقاشی، خط و تئاتر) دانش‌آموزان بود و به چیزی جز رشد و ترقی آنها نمی‌اندیشید.
عباس وداد پس از سی و یک سال خدمت، در سال 1366 درگذشت. از وی آثار متعددی در زمینه‌ی سیاه‌قلم به یادگار مانده است.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

وردی اصفهانی

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم ق)، نقاش و خطاط. از هنرمندان گمنام و اهل اصفهان بود. تنها اثر وی، نسخه‌ای مصور است که جهت اسکندر سلطان ابن عمر شیخ به سال 816 ق کتابت و مصور ساخته است. یک صفحه‌ی مصور این نسخه، تصاویری متنوع و اعجاب‌آور است که بعضی از افراد سوار شترمرغ و شیر و اژدها شده و در جای دیگر، یک انسان دو سر و کسی که در انتهای دستش سر انسانی روییده است، دیده می‌شود. و در ذیل هر تصویر، تعبیراتی یاد نموده که بعضی از آنها، مثلا در تصویر کسی که یک دستش سر انسان روییده، نوشته شده: «صورت پر سیاوش، اما آن چه منجمان گویند که بر فلک‌البروج است از صورت قطب شمالی، سر بریده غولی بر دست چپ دارد...» و رقم نهاده: «کار شیخ وردی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1465/3).

ولی‌جان تبریزی

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، نقاش. اهل تبریز و از شاگردان سیاوش بیگ گرجی بود، وی در شبیه‌سازی و آرایش البسه و زرافشانی و سرلوحه‌سازی و حل‌کاری مهارت داشت و تا حدی به اصول پرسپکتیو آشنا بود. ولی‌جان در تذهیب و اسلیمی‌سازی سیاه قلمی نیز دست داشت و در فن تذهیب شیوه‌های ابتکاری به کار می‌برد. از آثار او: شبیه‌سازی شاهزاده‌ای که کلاه عمامه پرداری بسر نهاده، با رقم: «قلم ولی‌جان»؛ تصویر شیری که به روی زمین دراز کشیده و در بالای تصویر به خط نستعلیق رقم نهاده: «ولیجان استاد»؛ تصویر فرشته‌ای که خود را آرایش کرده و نوارهای البسه وی به اطراف گسترده شده، با رقم: «ولی‌جان بن قاسم»؛ تصویر آبرنگی جوانی در شیوه‌ی لونی و استاد محمدی، که لباس بلندی با پیراهن گلدار پوشیده و به خط نستعلیق غبار چنین رقم نهاده: «ولی»؛ تصویر یک مرد فرنگی که البسه مخصوص زمان خود را پوشیده و کلاهی به سر نهاده و مشغول نواختن سازی است، با رقم: «ولیجان». در «احوال و آثار نقاشان» نوزده اثر دیگر این نقاش ذکر شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1409 -1404/ 3)، مناقب هنروران (107 -106)، هنر عهد تیموریان (588 -587).

ولیه فروغ‌الملوک

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
ز 1336 ق، از زنان نقاش. وی دختر میرزا علی خان ظهیرالدوله (1342-1281 ق) ملقب به صفاعلی شاه و خواهر محمدناصر خان ملقب به خانخانان بود. این بانوی هنرمند تا آخر عمر ازدواج نکرد و نزد اهل طریقت تقریبا مقام پدر را داشت و در نقاشی آبرنگ و فن‌پرداز مهارت داشت. او تصویری آبرنگی از برادرش کشید که شبیه کارهای صنیع‌الملک بود و در حراج کریستی 11 آویل 1989 م در لندن به فروش رسید.[1]
(ز 1336 ق)، نقاش. در آبرنگ مهارت داشت. از آثار وی: تصویر آبرنگی برادرش، محمد ناصرخان، خان خانان، که به شیوه‌ی صنیع‌الملک پرداخت شده و رقم: «ولیه 1336» دارد.[2]
برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه :[1] منبع: احوال و آثار نقاشان قدیم ایران، 1409 / 3.
[2] احوال و آثار نقاشان (1409/ 3)، مشاهیر زنان (245 -244).

هراتی، محمدمحسن

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 990 ق)، نقاش و خطاط. وی اهل هرات بود و خط نستعلیق را استادانه می‌نوشت. از آثار خطی او: یک نسخه «دیوان» حافظ که به امر فریدون حسین میرزا، پسر سلطان حسین بایقرا، کتابت کرده و تصاویر و تذهیب‌های آن نیز کار خود اوست؛ مرقع زیبایی، از جمع خطوط و تصاویر گوناگون که دیباچه و خاتمه آن را نیز خود کتابت کرده، با رقم: «کتبه الفقیر المذنب محمد محسن... فی بلده هرات... سنه تسعین و تسعمائة الهجریة».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1078/ 3).

هرتمنی، احمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
خلاصه : احمد هرتمنی معروف به ارچنگ (1293- 1369 شمسی) هنرمند نقاش و طراح فرش اصفهانی است. وی استعداد شگرفی در طراحی داشت ، وی نزد برخی از استادان بنام اصفهان از آن جمله استاد غلامحسین اسلیمی طراح فرش و نصراله دخانی (معروف به گچکار) تلمذ نمود. از وقایع مهم و تاثیر گذار در زندگی وی همراهی او با پرفسور پوپ بود که این فرصت برای هنرجوی جوان پیش آمد تا در نقش و نگارهای صفوی دقت نماید و با طرح‌های آنها آشنا گردد. استاد ارژنگ در دو مسابقه در کنار استادان بنام طراحی شرکت نمود و در هر دو طرح برگزیده را ارائه داد.
گروه : هنر
رشته : فرش
گرایش : طراحی و بافت
والدین و انساب : احمد هرتمنی در اصفهان و در خانواده‌ای مذهبی در سال 1293 شمسی بدنیا آمد. پدرش مردی روحانی به نام شریعتمدار بود و مادرش نیز در هنر تذهیب دستی داشت.
تحصیلات رسمی و حرفه ای : احمد هرتمنی در ابتدا برای آموزش سواد به مسجد میرزا باقر واقع در بیدآباد اصفهان فرستاده شد. توجه وی به دستگاه قالیبافی و ساخت یک نمونه از آن ، مورد توجه خانواده قرار گرفت و موجب شد که او را نزد استاد غلامحسین اسلیمی هنرمند قالیباف بفرستند و احمد یک هفته نزد وی تعلیم گرفت. در این مدت کم او توانست استعداد خود را آشکار سازد. پس از آن نزد استاد گچکار با رنگ و نقطه گذاری آشنا شد.
خاطرات و وقایع تحصیل : زمانی که احمد هرتمنی برای یادگیری سواد به بیدآباد اصفهان می‌رفت روزی بجای نوشتن مشق بر روی لوح حلبی تصویر معلم را کشید و به خاطر این کار تنبیه گردید. از آن پس نقاشی کششی خاص برای او ایجاد کرد ، بطوری که همة وقت بیکاری خود را به نقاشی گذراند . وی در یکی از تعطیلات به کارگاه قالیبافی میرزا مهدی کازرونی رفت و با دیدن دستگاه های بافت قالی و نقشه های فرش ذوق این هنر در وی زنده شد بطوری که پس از بازگشت یک دستگاه بافندگی درست کرد. احمد در کارگاه استاد گچکار مشغول بکار بود که روزی پرفسور پوپ از آن

کارگاه دیدن می‌کند و کار احمد ارچنگ مورد توجه وی قرار می‌گیرد. پوپ از احمد می‌خواهد که در ندت سه ماهی که در اصفهان است همراهش باشد. این ملازمت موجب می‌شود احمد با بسیاری از طرح‌های هنر ایران آشنا شود. در سال 1313 در مسابقه ای که از طرف باستان شناسی برای طرح کاشیکاری پشت و بغل میدان نقش جهان اصفهان برگزار شد ، شرکت می کند و برنده مسابقه می‌شود. با برگزیده شدن طرح فرش وی در مسابقه تهران ، از شهرت بسیاری نزد هنرمندان برخوردار می شود و این معروفیت در تهران موجب دعوت های متعدد از وی می شود ولی ارژنگ در تهران نمی ماند و به اصفهان باز می‌گردد.
فعالیتهای ضمن تحصیل : احمد هرتمنی پس از پایان دوره سربازی عازم تهران شد تا در مسابقه‌ای که برای طراحی فرشی که توسط شرکت فرش بافته می شد شرکت نماید. این مسابقه زیر نظر استاد حسین طاهرزاده بهزاد اجرا می‌شد و استادان بنامی شرکت داشتند، طرح احمد ارژنگ برگزیده شد.
استادان و مربیان : احمد هرتمنی ارچنگ پس از آموزش مقدماتی که نزد میرزاباقر در مسجد بیدآباد اصفهان فرا گرفت. به قالیبافی روی آورد و استاد وی در این زمینه غلامحسین اسلیمی بود. پس از آن نزد استاد نصراله دخانی معروف به گچکار با رنگ و نقطه گذاری آشنا می شود.
هم دوره ای ها و همکاران : احمد هرتمنی در کنار استادان به نام آن زمان از جمله استاد مصورالملکی، استاد سید هاشم نقاش، استاد صانعی و استاد دخانی در مسابقه طرح کاشیکاری میدان نقش جهان شرکت نمود. همچنین در مسابقه طرح فرش در تهران در کنار استادانی چون میرزا آقا امامی، حاج میرزا عبدالرحیم امامی و برادرش، حاج مهدی خان حقیقی صفدری قالیباف ، حاج احمد عجمی قالیباف ، عبدالخالق شورشی قرار گرفت.
همسر و فرزندان : احمد هرتمنی ارچنگ صاحب نه فرزند شد که هر کدام خود از استعداد پدر بهره‌ای بردند.
زمان و علت فوت : احمد هرتمنی ارژنگ در روز دوشنبه 17 اردیبهشت 1369 به دیار باقی شتافت.
مشاغل و سمتهای مورد تصدی : احمد هرتمنی پس از موفقیتی که در ارائه طرح برای شرکت فرش کسب نمود، فرش را در اصفهان بافت و در سال 1321 شمسی به پایان رساند. فرش به وسیله فرماندار اصفهان به تهران فرستاده شد و سخت مورد توجه قرار گرفت.
آرا و گرایشهای خاص : احمد هرتمنی ارچنگ در اصفهان بناها و طرح های زیبای صفوی را مورد توجه قرار داد و مبتکر شیوه‌ای شد که هنر دلنشین ایرانی را عرضه می دارد. شیوه کار وی شیوه‌ای است برداشته از طرح

های صفوی و شامل لچک و ترنج. آثار :
1 طرح و نقشه های فرش
ویژگی اثر : از استاد احمد ارژنگ صدها طرح نفیس و نقشه های ارزشمند فرش بافی باقی مانده است که امروز الگو و سرمشق اکثر نقاشان این هنر می باشد. [سرمدی، عباس. دانشنامه هنرمندان ایراه و جهان اسلام. تهران،هیرمند.1380]
منابع زندگینامه :http://iranologyfo.com/

هروی، جلال‌الدین یوسف

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، مذهب و نقاش. از مردم هرات و در چهره‌پردازی و تذهیب نازک قلم بود. صاحب «تاریخ رشیدی» او را ملایوسف و از شاگردان بهزاد نقاش معرفی کرده است. در تذکره‌ها و تاریخهای قدیمی از جمله در کتاب «بدایع الوفایع» واصفی وی را مولانا جلال‌الدین یوسف نقاش معرفی کرده و بعضی از آثارش از جلمه، صحنه نبرد نوجوانی با ببر پرهیبتی را تشریح کرده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1434 -1433 /3).

هروی، حسام‌الدین

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم و دهم ق)، نقاش. اصل وی از هرات بود و در دوره‌ی سلطنت سلطان حسین میرزا می‌زیست. او غداره‌گر و طراح عاج و فلزات بود و در شمشیرسازی و تزیین قبضه‌ها و غلاف آن نیز مهارت داشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (146/1).

هما

قرن:13
جنسیت:زن
ملیت:ایران
ز 1286 ق، از زنان خوشنویس و نقاش. وی در تصویرگری و خوشنویسی به شیوه ناخنی مهارت داشت. از آثار رقم‌دار ناخنی او دسته گل زیبایی با برگها و شاخه‌های فراوان است که در لابلای آنها، پروانه‌هایی نیز تعبیه کرده و به خط نستعلیق ناخنی «رقم هما، 1286» را امضا کرده است.[1]
(ز 1286 ق)، نقاش و خطاط. وی تصویرگر و خوشنویس شیرین‌قلم و پرمهارت شیوه‌ی ناخنی است. از آثار او: دسته گل زیبایی که به خط نستعلیق ناخنی چنین رقم نهاده: «رقم هما 1286».[2]
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] منبع: احوال و آثار نقاشان قدیم ایران، 1418 / 3.
[2] احوال و آثار نقاشان (1418/ 3).

همدانی، علیقلی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، نقاش و مذهب. اهل همدان و نقاش گل و مرغ دوره‌ی ناصری و مظفری از پیروان مکتب ابوطالب مدرس بود که در تصویر و شبیه‌سازی نیز دست داشت و در جانورسازی و نقش ساختمانها ماهر بود. از آثار او، قلمدان گل و مرغی زیبایی است که در رویه آن تصویر یکی از رجال قاجاری که گویا سفارش‌دهنده‌ی قلمدان بوده نقش بسته است و رقم «علیقلی همدانی» دارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (399 / 1)، هنر قلمدان (149).

همدانی، نورالله

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1208 ق)، نقاش. اهل همدان بود و قاب آینه می‌ساخت. از آثار وی: قاب آینه‌ی تخته‌ای محکمی که در دو طرف آن، دو تصویر از مجلس یوسف و زلیخا و در داخل آن، یک تصویر از مجلس شیخ صنعان و دختر ترسا نقش بسته و به مهارت عمل آورده است، با رقم: «رقم نورالله همدانی 1208».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1400 -1399/ 3).

هوایی مشهدی

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم ق)، نقاش، خطاط، مذهب و شاعر. بعضی منابع وی را برادر و بعضی دیگر او را از مصاحبان مشرقی مشهدی می‌دانند. هوایی در نقاشی کاشی دست داشت و در تذهیب و خوشنویسی نیز ماهر بود. گفته‌اند که به خط خویش، «دیوان» خود را می‌نوشته و پس از تذهیب می‌فروخته است. وی در هرات از دنیا رفت و در خواجه چهل گزی دفن شد. از آثارش: «دیوان» شعر.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1418/ 3)، الذریعه (1303/ 9)، فرهنگ سخنوران (1007)، مجالس‌النفائس (216 -215، 43 -42).

یزدی، معزالدین

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، نقاش. وی در هنر طراحی و نقشبندی صاحب استعداد بود و بسان پدر هنرمندش، در حرفه‌ی خانوادگی فعالیت می‌کرد. از آثار رقم‌دار وی زری ابریشمی ارزشمندی است که در شهر یزد بافته شده و به گلهای اسلیمی و انواع تزیینات ختایی و شاه عباسی آراسته گشته و رقم «ابن‌غیاث» دارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1173/ 3).

یوسف آزاد

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دوازدهم ق)، نقاش. وی در چهره‌سازی به شیوه فرنگی مهارت داشت، ولی بیشتر در شیوه صفوی کار می‌کرد. از آثار او: قلمدان شیرین‌قلمی است است که در رویه آن، تصاویر زنان ایرانی جلب نظر می‌کند و در مدالیون بزرگتر، تصویر زنی است که کلاه خالدار به سر نهاده و البسه سبک زمان صفوی را به تن کرده است. در بالا و پایین رویه قلمدان و در داخل دو مدالیون کوچکتر، رقم نهاده:
«ز کلک یوسف آزاد این صورت هویدا شد
گلستان ارم بتخانه چین باز پیدا شد»
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1431/ 3).

معماری

احصایی، محمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
محمد احصائی ، در تیرماه 1318 شمسی در قزوین دیده به دنیا گشود. احصائی ، سال های نخست زندگی را در قزوین گذراند و سپس تهران را برای سکونت برگزید. در ابتدای راه زندگی هنری خویش ، آثار استاد عمادالکتاب قزوینی را سرمشق قرارداد تا سرانجام به حضور استاد سیدحسین میرخانی رسید و از تعلیمات ایشان بهره جست. آنگاه به دانشسرای تهران راه یافت و پس از آن بیش از ده سال را به تجربه و تحصیل در دانشکده هنرهای زیبا و حضور در نمایشگاه های هنری سپری کرد تا سرانجام موفق به ارائه ی هنر « نقاشیخط » شد. وی پس از سال های 1338 به بعد ، توجه خود را بر روی آثار میرعماد قزوینی متمرکز نمود و بعدها هنر خط را در دوره ی قاجار کاوید. احصائی ، گرافیست ، خوشنویس ، مؤلف و کارشناس هنر ، عضو شورایعالی هنرهای تجسمی کشور ، عضو شورایعالی انجمن خوشنویسان ، ادیتور کتاب های هنر در سازمان کتاب های درسی ایران و احیاگر کاربرد خطاطی در معماری اسلامی می باشد.
گروه : هنر
رشته : هنرهای تجسمی
تحصیلات رسمی و حرفه ای : محمد احصائی ، سال های نخست زندگی را در قزوین گذراند و سپس تهران را برای سکونت برگزید. در ابتدای راه زندگی هنری خویش ، آثار استاد عمادالکتاب قزوینی را سرمشق قرارداد تا سرانجام به حضور استاد سیدحسین میرخانی رسید و از تعلیمات ایشان بهره جست. آنگاه به دانشسرای تهران راه یافت و پس از آن بیش از ده سال را به تجربه و تحصیل در دانشکده هنرهای زیبا و حضور در نمایشگاه های هنری سپری کرد تا سرانجام موفق به ارائه ی هنر « نقاشیخط » شد. وی پس از سال های 1338 به بعد ، توجه خود را بر روی آثار میرعماد قزوینی متمرکز نمود و بعدها هنر خط را در دوره ی قاجار کاوید.
خاطرات و وقایع تحصیل : محمد احصائی ، با ذکر خاطره ای از دوران تجربه اندوزی های خود می گوید : « در بهار 1354 ، در روزه داری های ادواریم ، در یک حالتی از مواجهه ی شدید عاطفی با کلام « الله » ، که یکسره ذهن و دل مرا به تصرف گرفته بود ، حدود دویست قطعه کار انجام شد که تکنیک اجرای آن ، حضور دائم و آمادگی شدید روحی را می طلبید ؛

ضرباهنگی که هدایت قلم را « قلب » به عهده داشت ».
مشاغل و سمتهای مورد تصدی : محمد احصائی ، مشاور رئیس مؤسسه ی مطالعات و تحقیقات فرهنگی در قسمت چاپ و انتشارات می باشد.
فعالیتهای آموزشی : محمد احصائی ، سال ها به عنوان آموزگار ادبیات فارسی و خط در دبستان های جهان تربیت و شهر ری ، مدرس گروه هنرهای تجسمی دانشکده هنرهای زیبا ی دانشگاه تهران و دانشگاه هنرهای تزئینی و عضو رسمی هیئت علمی دانشگاه تهران به فعالیت های آموزشی اشتغال داشته است.
مراکزی که فرد از بانیان آن به شمار می آید : محمد احصائی ، عضو هیئت مؤسس « انجمن هنرمندان نقاش ایران » می باشد.
سایر فعالیتها و برنامه های روزمره : محمد احصائی ، گرافیست ، خوشنویس ، مؤلف و کارشناس هنر ، عضو شورایعالی هنرهای تجسمی کشور ، عضو شورایعالی انجمن خوشنویسان ، ادیتور کتاب های هنر در سازمان کتاب های درسی ایران و احیاگر کاربرد خطاطی در معماری اسلامی می باشد. وی در بیست سال اخیر ، به جمع آوری و مطالعه ی عمیق روی کارهای اساتید متقدم خویش پرداخته و قلم « محقق » و « ریحان » - که در جهان اسلام به قلم های ایرانی مشهورند - دستاورد کار مداوم او در این سال ها است.
آرا و گرایشهای خاص : نستعلیق محمد احصائی ، آمیزه ای از شیوه ی « میر » و « میرزا غلامرضا اصفهنی » و « میرحسین » با بعضی ملاحظات امروزی است و کاربرد گرافیکی در خوشنویسی وی ، از وجوه مشخصه ای است که موجب تفاوت فاحش از دیگر خوشنویسان معاصر شده است.
کارهای « کلام الله » احصائی به چهار گروه تقسیم بندی می شوند که عبارتند از : نقاشی خط ها ، الله ها ، کارهای در ارتباط با معماری ، و احیای قلم محقق و ریحان. وی در حوزه ی « نقاشی خط » با قلم « ثلث » و « محقق » با یاری گرفتن از « کلام الله » ، به خلق آثار بدیعی دست زده است.
جوائز و نشانها : محمد احصائی ، در هفتمین نمایشگاه بزرگ قرآن کریم تهران در سال 1378 ، به جهت « خوشنویس ممتاز آیات قرآنی » در قطعات و کتیبه ها ، به ویژه احیای خطوط ریحان و محقق ، و بهره گیری مناسب از خط و گرافیک و نقاشیخط در آثار خود ، همچنین استفاده از کلمه ی مبارکه ی الله به صورت های متنوع در آثار و کتیبه نگاری ، به عنوان « خادم برگزیده » شناخته شد.
چگونگی عرضه آثار : محمد احصائی در زمینه ی تشکیل نمایشگاه های مختلف در ایران و خارج از کشور نیز فعالیت دارد که دستاورد آن ، ارائه ی آثاری متفاوت در زمینه ی خط است که در گرافیک و معماری کاربرد

فراوانی دارد. نمونه هایی از این نمایشگاه ها عبارتند از : نمایشگاه گالری سیحون ، فستیوال بین المللی نقاشی در کانی سومر فرانسه ، نمایشگاه جمعی جهان در بال سوئیس ، نمایشگاه هنرمندان ایرانی در پکن و شانگهای جمهوری خلق چین ، نمایشگاه جمعی در دانشکده هنرهای زیبای ایران و ... . ----------

آثار :

1 تحریر قرآن مجید به قلم « محقق »

2 خوشنویسی سوره علق به ابعاد 120 × 110 سانتی متر با رنگ و روغن روی بوم

ویژگی اثر : این اثر ، اکنون جزء گنجینه ی آثار مجموعه ی موزه ی هنرهای معاصر تهران قرار دارد.

3 کتیبه ای به قطع 400 مترمربع واقع در دانشکده الهیات

4 کتیبه ی سردر ورودی موزه ملی ایران (ایران باستان)

ویژگی اثر : این اثر ، آیه ای از قرآن مجید به شیوه ی « محقق » و « برجسته » با لعاب زر است.

5 مجموعه ی « الله »

اردستانی، حیدرعلی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، معمار. وی در طراحی نقوش مساجد و معماری و آرایش داخلی و خارجی بقاء متبرکه دست پرقدرتی داشت. از آثار این هنرمند، تزیینات و ساختمان زیبای ایوان شرقی مسجد گز در اصفهان است، با رقم: «عمل العبد... الی اللّه الغنی حیدر علی بن ذوالفقار المعمار الاردستانی سنه 952» و همچنین ساختمان و تزیینات مسجد جمعه اردستان که در گچبری نفیس داخل ایوان رقم نهاده:
«لافتی الاعلی لا سیف الا ذوالفقار
عمل حیدرعلی معمار اردستانی سنه 946».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آثار ملی اصفهان (876، 834 -833)، احوال و آثار نقاشان (163/1)، گنجینه‌ی آثار تاریخی اصفهان (219، 190).

اصفهانی، شجاع

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، معمار. از آثار وی: حیاط گوشه‌ی جنوب غربی مسجد شاه اصفهان که به امر شاه سلیمان صفوی به تاریخ 1078 ق بنای آن را به پایان رسانیده و کتیبه‌ی آن به خط محمدرضا امامی است؛ بنای «مصلی» در امتداد خیابان مشهد که تاریخ اتمام بنای آن، سال 1087 ق و کتیبه‌ی آن به خط محمدحسین بن عنایت‌اللّه است؛ کاشیکاری سردر مدرسه‌ی سلیمانیه در اصفهان، با رقم: «عمل فقیر شجاع بن مرحوم استاد قاسم بناء اصفهانی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آثار ملی اصفهان (472 -471)، احوال و آثار نقاشان (241/1)، تاریخ اصفهان (354)، تاریخ هنرهای ملی (937/2)، کارنامه‌ی بزرگان (246)، گنجینه‌ی آثار تاریخی اصفهانی (457).

اعتصام، ایرج

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: معماری و شهرسازی، دانشکده: هنرهای زیبا، دانشگاه: تهران
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
تحصیل در دانشگاههای تهران و فلورانس آمریکا و اخذ دکترای معماری و شهرسازی.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشکده هنرهای زیبا دانشگاه تهران در سال 1339، استاد دانشکده هنرهای زیبا دانشگاه تهران از سال 1346 تاکنون.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
معماری و شهرسازی، مرمت شهری بافت‌های قدیمی، ساختمانهای آموزشی، فرهنگی، مذهبی، طرح جامع و تفصیلی شهری و منطقه‌ای، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 50 پایان‌نامه دکترا و کارشناسی ارشد.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسی:-
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی: 2
زمینه علمی تألیفات:
معماری معاصر، مسکن (برنامه‌ریزی و طراحی)، معماری بومی ایران.
مقالات
تعداد مقالات بزبان فارسی: 27، تعداد مقالات بزبان خارجی: 8
زمینه علمی مقالات:
ارائه تئوریها و طراحی معماری (معماری جهان، معماری اسلامی، معماری بومی ایران)، بررسی‌های فرهنگی اجتماعی اقتصادی و کالبدی در شهرسازی و طراحی محیطی در ایران و جهان، طراحی و برنامه‌ریزی تطبیقی مسکن (مقایسه مسائل مسکن در ایران و جهان).
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد سوم)

افهمی، رضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
دکتر رضا افهمی در سال 1353 در کرمان بدنیا آمد. وی در سال 1382 وارد مقطع دکتری رشته پژوهش هنر دانشکده هنر و معماری دانشگاه تربیت مدرس شده و در سال 1385 به دریافت این درجه با نمره عالی نایل شده است.ایشان در سال 1386بعنوان برگزیده جوان جشنواره فارابی در زمینه تاریخ، جغرافیا و باستانشناسی انتخاب شده است. نامبرده در حال حاضر نیز ضمن ادامه کار علمی خود، به عنوان هیأت علمی گروه پژوهش هنر دانشکده هنر و معماری دانشگاه تربیت مدرس به تدریس مشغول می باشد.گروه : هنررشته : پژوهش هنرگرایش : تئوری هنروالدین و انساب : پدر : مهدی افهمی ، فرزند امیر، معلم بازنشسته ، میزان تحصیلات : فوق دیپلم مادر: نرجس‌خاتوان بنی اسدی نژاد، فرزندابوطالب، مدیر بازنشسته، میزان تحصیلات لیسانس خاطرات کودکی : "دوران کودکی اینجانب اشغال شده از گفتمان خانوادگی است. عقیده دارم که در هر خانواده‌ای گفتمانی غالب وجود دارد که می‌تواند اقصاد، پزشکی و یا همچون محیط رشد من هنر باشد. خوشبختانه در میان خانواده‌ای زیستم که از کودکی باوجوه گوناگون هنر آشنا شدم. پدر بزرگ و دایی بزرگوارم از کارمندان سازمان میراث فرهنگی بودند و این به معنای نزدیک بودن من به فضای هنرهای سنتی ایران و بویژه معماری بود. در فضای خانه از سال‌های دور همواره بوی رنگ و روغن و تابلوهای امپرسیونیست پدر به مشام می‌رسید و شاید جالب باشد، که عشق من به نقاشی شاید از لذت استشمام بوی رنگ باشد . باری یاد آن سال‌ها پشت بوم‌های پدر نقش بسته‌است. من با مداد رنگی نقاشی کودکانه نمی‌کشیدم و اولین نقاشی که به یاد دارم نیز خانه نبود، درخت انار بود. در کنار پدری سخت دلبسته ساخت آثار حجمی و یا قطعات کاربردی ابتکاری و یا ابزار بازی دست‌ساز بود؛ آموختم که کار با مواد یعنی چه و چگونه می‌توان ایده‌ها را شکل داد، آنها را سُفت و به عمل در آورد. در کنار دایی بزرگوارم با سینما و عکاسی آشنا شدم و تجارب من در این زمینه عرصه دیدن دنیا از پس چشمی هدایت شده و هدفمند بود. تمامی این بستر ارزشمند و در کنار آن گفتمان غالب آن سال ها از من آدمی ساخت که بیش ازر تجارب هنری سخت دلبسته اندیشیدن به هنر شود. تجربیات اشباع آن سال‌ها مرا آزموده نگاه به هنرهای مختلف و آماده باریک‌بینی و دقت در آنها ساخت و

از دل تمامی آنها نه یک هنرمند، که یک تحلیلگر برخاست ، زیرا در سویه دیگر خانواده، مادرم آدمی اهل ساحت اندیشه و تدقیق در امور بود و این امر پیوندی بود میان سویه‌های احساسی دریافت هنر و تعالیم اندیشمندانه پدر و واشکافی و تعمق مادرم که مرا سفت و به شکل امروزین در آورد."
اوضاع اجتماعی و شرایط زندگی : رضا افهمی از شرایط و اوضاع احتماعی و خانوادگی خود چنین می گوید : "شاید این گفته بسیار آشنا باشد که بسیاری خود را محصول خانواده خود و تربیت آنها می‌دانند، اما من خود را بیشتر مرهون چیزی می‌دانم که خود آن را دگردیسی می‌نامم. در دگردیسی، این شرایط نیست که شخص را می‌سازد و آموزه‌ها نیز دخیل نیستند، دگردیسی جاییست که در آن خود فرد دگرگون و متکامل می‌شود و هر تغییری ریشه در سرشت شخصی او و نه محرک‌های بیرونی دارد. من در خانواده‌ای زیستم که دو مؤلفه مشخص داشت، اینکه هیچگاه از روح نقادی فروگذار نکرد ، این روحیه را از مادر به ارث برده‌ام که در هر مورد شک و دگراندیشی و دوری از تراز عمومی حتی اگر در تراز درون پنهان باشد، بی‌بدیل‌ترین سرشت ساخت ایده‌هاست و در سایه این روح نقادانه که رگه‌های ظریفی از روشنفکری را نیز در درون خود داشت، آموختم که تعلق به مکان امری بی معناست و از اینرو همواره در سویه‌های فکری خود فروگذار فیزیک تعلق بوده‌ام و همواره این غریبگی ناشی از تمامی تعلقات مکان به من فرصت داده تا بهتر با موضوع روبرو شوم و از سوی دیگر همواره آموخته‌ام که با زمان زیستن ارزشمند ترین عنصر است و تلاش برای فراروی از زمان چیزیست که در درون خود انگاره درست اندیشیدن را پنهان ساخته است. " دکتر رضا افهمی در تاریخ 20/6/ 1353 بعنوان فرزند اول خانواده‌ای که اهتمام خود را بر ترویج فرهنگ و آموزش دانایی به دیگران قرار داده‌بودند؛ بدنیا آمد.تحصیلات رسمی و حرفه ای : رضا افهمی سالیان دبستان را از 1359 تا 1364 و در دبستان‌های هفده شهریور و صادقیه شهر کرمان و در حدفاصل سال 1364 تا 1367 در مدارس راهنمایی آیت‌الله سعیدی و شهید نواب صفوی و دوران دبیرستان را تا سال 1371 در دبیرستان‌های آیت‌الله مطهری، ارشاد و وحدت شهر کرمان گذراند، در همان سال با قبولی در کنکور وارد رشته کارشناسی ارشد پیوسته معماری در دانشگاه یزد شده و در سال 1378 با ارایه پایان‌نامه " مدارس پیش‌ساخته" فارغ‌التحصیل گردید.در سال 1382 وارد مقطع دکتری پژوهش هنر دانشگاه تربیت مدرس شده و در در سال 1385 با ارایه رساله نهایی با عنوان " فرهنگ بصری حاکم بر بازنمایی در هنر هخامنشی" فارغ‌التحصیل شد.خاطرات و وقایع تحصیل : شاید برای هر کسی خاطرات دوران تحصیل در کلاس روی داده باشد و یا در رویدادی که از آن بهره‌ای علمی برده باشد، اما برای من این اتفاق در

خارج از آن و در مناسبت میان تحصیل و زندگی روی داد. در دوران دانشجویی در شهر یزد و در مجتمع هنر آن ، بواسطه آموزه‌های آن سال‌ها برای من زیست تؤام با تحصیل و امتزاج میان آن دو به تجربه‌ای بدیع بدل گشت که در آن تحصیل امری مانند معماری به نوعی در تجربه زیستی آن سال‌ها نیز دخیل بود و ساخت بخشیدن به زندگی ، طراحی دوباره تمامی امور و کنش واقعی بسیاری تجارب، به پیوند خوردن تحلیل هنر و تجربه دنیای واقعی منجر گشت و آن را نهایی‌ترین بخش ساخت فکری خود قلمداد می‌کنم.فعالیتهای ضمن تحصیل : دکتر افهمی در ضمن تحصیل در دانشگاه سال‌ها بعنوان استادیار تحقیقات و ارایه دهنده سمینار به تدریس اشتغال داشته و در سال‌های نهایی تحصیل در مقطع کارشناسی ارشد به تدریس در دانشگاه‌های آزاد اسلامی کرمان و دانشگاه شهید باهنر کرمان و ... و همزمان با آن نیز به ترجمه کتاب و در دوره دکتری نیز در کنار تجارب پیشین به کار حرفه‌ای درزمینه معماری اشتغال داشته‌است.استادان و مربیان : دکتر رضا افهمی از اساتید و مربیان خود چنین یاد می کند: "ضمن قدردانی از تمامی اساتید بزرگوار خود ، از مهمترین اساتید دوره تحصیل در رشته معماری می‌توانم از استاد گرانقدر، دکتر سید حسین معینی نام ببرم که بسیاری از آموزه‌های اخلاقی و دانش خود پیرامون تئوری هنر را مرهون او هستم. در دوره دکتری نیز فرصت همراهی با دو تن از بزرگواران ومفاخر عرصه ادب و هنر این سرزمین را داشته‌ام. دکتر محمود طاووسی و دکتر حبیب‌الله آیت‌اللهی که همواره شاگردی ایشان و توجه و عنایتشان به فعالیت‌های بنده مایه افتخار من بوده‌است. "همسر و فرزندان : دکتر رضا افهمی متاهل و دارای همسر بنام سرکار خانم ، دکتر فریناز فربود است. او با همسر خود در سال 1386 ازدواج کرده است. "ایشان علاوه بر دارا بودن برترین خصوصیات والای انسانی پژوهشگری اندیشمند و صاحبنظر در زمینه طراحی منسوجات در هنر ایران هستند. "وقایع میانسالی : وقایع در هر عرصه بیشمارند، اما پیشامد هر واقعه‌ای در عالم فیزیکی می‌آموزد که باید تجارب زندگی واقعی را ارزشمندتر از چیزهایی دانست که در ساحت اندیشه روی می‌دهد. شاید مهمترین واقعه‌ای که در زندگی برای انسان رخ می‌دهد پی بودن به پیچیدگی‌هایی است که زیست انسان بر زمین دارد و این امر با پیچیده‌تر شدن کنش‌های انسانی در زندگی و بسط آنها اهمیت بیشتری می‌یابد.فعالیتهای آموزشی : دانشگاه یزد، مجتمع هنر و معماری، 76-1375 دانشگاه آزاد اسلامی کرمان، دانشکده معماری، 1387-1376 دانشگاه شهید باهنر کرمان، دانشکده هنر و معماری، 1382-1380 دانشگاه آزاد اسلامی بندر عباس، گروه معماری، 1387-1386 دانشگاه تربیت مدرس، دانشکده هنر و معماری، گروه پژوهش هنر، 1387 تا کنون

مراکزی که فرد از بانیان آن به شمار می آید : - مهندسین مشاور معمار و شهرساز فرا دیزَین معاصر - انتشارات نسل باران سایر فعالیتها و برنامه های روزمره : همکار با مراکز پژوهشی گوناگون فعالیت در زمینه تخصصی معماری و شهرسازی شاگردان : رضا افهمی درباره شاگردان و دانش آموخته گان خود چنین اظهار نظر می کند: شاگردان اینجانب در عرصه معماری بی‌شمارندو مایه مباهات من مجموعه‌ای از دانشجویان قدیمی من است که امروزه همکار اینجانب هستند و این مایه مباهات برای من به شمار می آید. در مورد آرا و عقاید ، در عرصه معماری همواره سعی نموده‌ام تا نوعی زیبایی‌شناسی عینیت‌گرا در عرصه کاربرد مصالح و ابتنای آن به تحلیل بصری و معناشناختی مصالح را پی‌ریزی نمایم. در عرصه پژوهش هنر نیز صاحب تئوری تراز آگاهی و ساحت بصری در تحلیل موارد فرهنگی هستم که به پژوهش‌های میان رشته‌ای در عرصه هنر و تحلیل آن اختصاص دارد. در این زمینه‌ها نیز بسیاری از دانشجویان پیشین من درحال تجارب پژوهشی یا طراحی هستندآرا و گرایشهای خاص : دکتر رضا افهمی صاحب اولین پژوهش در زمینه فرهنگ بصری در ایران و وارد کننده این شیوه پژوهش میان‌رشته‌ای به ساخت پژوهش کشور و صاحب تئوری تراز آگاهی و بنیان‌های معرفتی و ارتباط آن با مقوله قدرت و بازنمایی بودند که در قالب پژوهش پیچیده و جامع پیرامون بنیان‌های قدرت و مشروعیت در ایران و سازمان بازنمایی آن از طریق تصاویر در ایران باستان و نحوه دگرگون سازی تراز آگاهی در این دوره به رشته تحریر در آمده است.جوائز و نشانها : برگزیده جوان اولین دوره جشنواره بین‌المللی فارابی در گروه جغرافیا، تاریخ و باستان‌شناسی (لوح تقدیر رییس جمهور، لوح یونسکو و آیسسکو) برگزیده جشنواره پایان‌نامه برتر، فرهنگستان هنر چگونگی عرضه آثار : رضا افهمی مقالات علمی در کنفرانس‌های گوناگون در عرصه معماری و پژوهش هنر ، ارایه مقالات پژوهش در مجلات داخلی و خارجی ، ارایه کرده است. از دیگر فعالیت های پژوهشی و تحقیق دکتر افهمی می توان به نشر مقالات تخصصی در مجلات و ایراد سخنرانی در مجامع تخصصی، سردبیر ویژه برخی مجلات تخصصی، ترجمه کتب تخصصی در عرصه معماری و طراحی صنعتی و انجام قراردادهای پژوهشی با سازمان‌های مرتبط با مسایل فرهنگی یا پروژه‌های زیربنایی در زمینه معماری اشاره کرد.

آثار : فرهنگ بصری حاکم بر بازنمایی در هنر هخامنشی ویژگی اثر : این اثر به بررسی بنیان‌های قدرت و مشروعیت در ایران باستان و تأثیرات آن بر تراز آگاهی و معرفت در این دوره و تغییر دادن بینش حاکم بر محیط در تراز گفتاری و انعکاس آن در ارتباطات بصری به مثابه بخشی از فرآیند

ارتباطی و کنش دانش موجود برای همراهی با بینش می‌پردازد.2 مقاله تناسبات انسانی در هنر هخامنشی ویژگی اثر : این مقاله به بررسی طراحی نسبت‌های انسانی در هنر هخامنشی در تخت جمشید و سیستم طراحی پیکره انسان دراین هنر و سرچشمه‌های این شیوه طراحی می پردازد.3 مقاله تناسبات در خط فارسی باستان ویژگی اثر : این مقاله که در مجله Iranica Antiqua منتشر شده، به بررسی سیستم طراحی خط فارسی باستان و واکاوی هنر طراحی فونت‌ها در این دوره و سازمان هندسی حاکم بر آن می‌پردازد.

منابع زندگینامه :http://www.iranologyfo.com/

امام قاینی، امامقلی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، معمار و شاعر. وی در فن معماری آگاهی و تجربه و بصیرتی بتمام داشت. مظفر حسین میرزا تیموری، در ساختن ارگ قندهار، او را به سمت میر عمارت مقرر داشته بود و او به حسن لیاقت و کاردانی، در شاهزاده نفوذی کامل یافته بود. امامقلی به دلبری زیباروی عاشق شد و سرانجام در فراق دلدار، جنونی بهم رساند و در این عوالم از دنیا رخت بربست. از اوست:
صحبت غیر عذاب است تو هم می‌دانی
دل از این غصه کباب است تو هم می‌دانی
با رقیبان به ضرورت سخنی می‌گویم
خامشی ور نه جواب است تو هم می‌دانی
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :بزرگان قاین (54)، تاریخ نظم و نثر (670)، تذکره‌ی روز روشن (78)، الذریعه (93 /9)، فرهنگ سخنوران (86).

امانت، حسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
حسین امانت (تولد ۱۳۲۱) طراح و معمار و از بهائیان[۱][۲][۳] کانادائی-ایرانی است. او معمار برج آزادی[۴][۵][۶][۷][۸][۹] که نمادی از نماد «ایران مدرن» و نشان «دروازه تمدن بزرگ» در قرن بیستم[۱۰] است، و همچنین ساختمان‌های اولیهٔ دانشگاه صنعتی شریف می‌باشد.[۱۱]. پس از پروژه موفقیت آمیز برج آزادی و دانشگاه شریف، نظارت و سرپرستی ساخت موزه بزرگ پاسارگاد در نزدیکی آرامگاه کوروش کبیر به او واگذار شد.[۱۲] امانت همچنین معمار و طراح تعدادی چند از مراکز صنایع دستی، مدرسه، کتابخانه و حتی یک شهرک تفریحاتی در ساحل دریای خزر بوده‌است. او بعدها با بسط دادن کار خویش بناهایی در خارج از کشور را نیز طراحی نمود، از آنجمله، بنای سفارت ایران در شهر پکن، پایتخت جمهوری خلق چین که متمایزترین سفارتخانه ناحیه دیپلماتیک در پکن است.[۱۳]
امانت دانش‌آموخته دانشگاه تهران است.[۱۴]
از دیگر سازه‌های طراحی شده توسط وی می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:
1.دانشگاه صنعتی شریف (آریامهر).[۱۵]
2.دو مرکز بهائی (به انگلیسی: Bahai Center) در ویرجینیا و تگزاس [۱۶]
3.ساختمان مقر بیت العدل اعظم، از ساختمانهای حول مقام اعلی، مرقد باب در حیفا[۴]
4.دارالتبلیغ بین‌المللی از ساختمان‌های حول قوس مقام اعلی
5.محفظه آثار بهائی از ساختمان‌های حول قوس مقام اعلی
6.مشرق‌الاذکار ساموآ

اولائی، جواد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
تولد: 20 بهمن 1329.
درگذشت: 2 بهمن 1373، تهران.
سید جواد اولائی فرزند سید خلیل، هنرمند میراث فرهنگی واستاد مرمت بود. وی در کاخ مرمر فوت کرد و پیکرش در قطعه‌ی 88 بهشت زهرا مدفون است.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

آجرتراش، محمد

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1127 ق)، معمار و طراح. معروف به آجر تراش. از آثار وی بنای درب امام اصفهان است که کتیبه‌ی اول این سر در به خط نستعلیق چنین نوشته شده: «عمل استاد محمد بن محمد غدیر آجر تراش 1127». سردر اصلی این بنا در دوره‌ی جهانشاه قراقوینلو، در 857 ق ساخته شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آثار ملی اصفهان (767)، تاریخ هنرهای ملی (777/ 2)، کارنامه‌ی بزرگان (149)، گنجینه‌ی آثار تاریخی اصفهان (345).

آقاجان اصفهانی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، طراح و معمار. طراح نقش آفرین و معمار و رسام دوره‌ی فتحعلی شاه و محمدشاه قاجار بود. او در طرح نقشه و ایجاد ساختمانهای آن دوره، صاحب ابتکار بود و در آرایش و پیرایش داخلی و خارجی قصرها و ابنی، دست پر کمال داشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (7 /1).

آقاجونی اصفهانی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم و چهاردهم ق)، معمار. برطرفین ایوان جنوبی مسجد رحیم‌خان اصفهان به خط نستعلیق اشعاری نوشته شده و در بالای مصراع ما قبل آخر آن نام معمار مسجد به خط نستعلیق ریز چنین رقم‌زده شده است: «معمار استاد آقاجونی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :گنجینه‌ی آثار تاریخی اصفهان (798).

بنای اصفهانی، محمدرضا

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1028 ق)، طراح و معمار. از زبردست‌ترین معماران صفویه بود. وی طراح نقشه و معمار مسجد معروف شیخ لطف‌اللّه است که به امر شاه عباس اول ساخته شد. این بنای با عظمت و پر امتیاز، یکی از شاهکارهای معماری و کاشی کاری استاد محمدرضا است که ساخت آن شانزده سال به طول انجامیده و در داخل محراب کاشی کاری معرق مسجد، به خط نستعلیق چنین رقم نهاده است: «عمل فقیر... محمدرضا بن استاد حسین بناء اصفهانی 1028».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آثار ملی اصفهان (700 ،697)، احوال و آثار نقاشان (721/ 2)، تاریخ اصفهان (353)، تاریخ هنرهای ملی (936/ 2)، سرآمدان فرهنگ (160 -159/ 1)، کارنامه‌ی بزرگان (212 -211)، گنجینه‌ی آثار تاریخی اصفهان (402).

بنای یزدی، حسین معمار

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، معمار و شاعر، متخلص به بنا. وی در کار بنایی بسیار توانا بود و در سرودن شعر نیز هم از همین رهگذر به بنایی اشتهار یافت و در تذکره‌ها اشعاری از وی ذکر شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تذکره‌ی سخنوران یزد (62)، الذریعه (141/9)، سفینه المحمود (179/1)، فرهنگ سخنوران (141)، مجمع الفصحا (182/4).

بنایی یزدی، علی اصغر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س چهاردهم ق)، شاعر و معمار. کار وی عمران و آبادی بناها بود و در سرودن شعر نیز توانا. شعرهای وی بیشتر در قالبهای قصیده و غزل و در موضوعهای توحید و مدیحه و مصیبت است. از آثار وی: «گلستان راز»، شعر.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تذکره‌ی سخنوران یزد (61 -60)، مؤلفین کتب چاپی (4/ 453- 454).

پیرنیا، محمد کریم

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
محمد کریم پیرنیا در سال 1299 شهر یزد متولد شد . وی پس از اخذ دوره دبستان و دبیرستان با یک آزمو ن در دانشکده هنر های زیبا در رشته معماری قبول شد و شرو ع به کسب علم نمود .
گروه : هنر
رشته : معماری
والدین و انساب : محمد کریم پیرنیا در سال 1299 از پدری نائینی و مادری یزدی درشهر یزد متولد شد .
اوضاع اجتماعی و شرایط زندگی : محمد کریم پیرنیا دردورا ن کودکی به این علت که پدرش به یزد تبعید شده بود و اجازه خروج از این شهر را نداشتند تا بعد که این امکان فراهم شد وبرای کارهایی که باید انجام می دادبه اکثر نقاط کشور مسافرت کرد . یزد زمستانهای بسیار سرد وتابستانهای گرمی دارد . درآن زمان مردم اعم از اعیان و طبقه پایین از پانزدهم اردیبهشت به کوهستانهای اطاف می رفتند که هوای مطلوبی دارد و تا آخر تابستان آنجا می ماندند . اکثر مردم از خودشان جایی برای این مدت اسکانشان نداشتند و معمولا باغهایی را اجاره می کردند . پدر بزرگ او هم مثل سایر مردم باغی را اجاره می کرد وبه آنجا می رفتند .یزد واقعا یکی از شهر های آرام دنیاست ، اما به علت کمبود آب دراین منطقه ، بین مردم در گیری پیش می آمد و حتی گاهی قتل هایی هم اتفاق می افتاد . در همان باغی که اجاره می کردند ، کنار جوی آب ، چاهی درست کرد و به تقلید از قناتها ی یزد ،با درست کرد ن چند پشته ، آب را به بالا می کشاند و به قول مقنی ها ،آ ب آفتابی شد . در آنجا باغ و خیابانی درست کرده بود و به جای درخت ،عدس کاشت و با قوطی کبریت شروع به خشت زدن کرد و با همین خشت ها استخری درست کرد .به قدری این عمل مورد توجه قرار گرفت که مردم برای تماشای آن می آمدند . اواخر تابستان هم که ما باغ را ترک می کردند ، صاحب باغ اطراف مزرعه ای را که اومی ساخت ،خارکریز کرد تا آب آن را از بین ببرد . خلاصه طوری بود که علاوه بر بچه ها ،بزرگتر ها هم از این کار او خوششان می آمد .
تحصیلات رسمی و حرفه ای : محمد کریم پیرنیا دوران دبستان را درمدرسه اسلام و بعد از تاسیس مدرسه دولتی به دلیل با لا بودن کیفیت این گونه مدارس نسبت به مدرسه های قدیمی ، «در مدرسه نمره دو

»ادامه تحصیل داد . دوران تحصیل را در «دبیرستان ایرانشهر » یزد که فقط دوره علمی داشت گذراندم . بعد از طی دوره علمی دریزد برای ادامه تحصیل به تهران آمد .در کنکور اولین دوره «دانشکده هنرها زیبا » به دلیل علاقه ای که به هنر معماری کشور خود داشت شرکت کرد و قبول شد .

خاطرات و وقایع تحصیل : تمام دوستان محمد کریم پیر نیا که در دانشگاه با وی بودند بعد ها جزو هنرمندان ممتاز نه تنها ایران ، بلکه در جهان بودند .محل دانشکده آن موقع در «مدرسه هروی » (علوم قدیمه) و مدرسه سپهسالار بود . این دو مدرسه را با تغییراتی که در آنها انجام شده بود ، به دانشکده هنر های زیبا تبدیل کرده بودند . دانشکده هنرهای زیبا در آن سالها فقط سه رشته معماری ، نقاشی ،مجسمه سازی داشت و برای شرکت در دوره معماری ، دیپلم کامل متوسطه لازم بود اما برای رشته نقاشی و مجسمه سازی سیکل اول متوسطه کافی بود .مجسمه سازی به دلیل اینکه داوطلب زیادی نداشت ، به تدریج تعطیل شد . باوقوع مسائل شهریور 20 دانشکده به زیر زمین دانشکده فنی منتقل وبعد ها به ساختمان فعلی انتقال داده شد که البته سا ختمان آن هنوز تکمیل نشده وبه شکل فعلی که وجود دارد ، نبود . شخصی بودبه اسم استاد مندلی که چون با سواد بود به او مندلی می گفتند . ایشان اهل میبد بود . ملا مندلی اطلاعات عجیب و غریبی درسینه اش داشت . بعد ازاینکه از مدرسه بر می گشتنددور ایشان جمع می شدندو اوبه قول خودش «نکیر » می کرد ، یعنی با سر انگشت یا چوب خطهایی روی زمین می کشید و توضیحاتی خاصه در مورد «هنجار »می داد . هنجار واقعا مثل یک کامپیوتر کارهای عجیب و غریبی می کرد .به هر حال از ملا مندلی کسب اطلاعات می کردو گاهی هم می شد که پاسبانی می آمد و جمع آنهارابه هم می زد و ازملامندلی می خواست که دیگر معرکه نگیرد ولی هیچ کس اجازه نمی داد و درمکانی دیگر جمع شان را تشکیل می دادند و از وجود ملامندلی استفاده می کردند . وی وقتی که همین موضوع هنجارو کاربرد آن را برای مرحوم دکتر محسن هشترودی گفت ایشان خیلی تعجب کرد و می دانید که ایشان هم به ریاضیات غربی و هم ریاضیات شرقی مسلط بود . دکتر هشترودی می گفت که چنین چیزی رانه در ریاضیات غرب و نه درشرق ندیده است ،و این رامختص معماران قدیمی ایران می دانست که سینه به سینه نقل شده است .ایشان علاقمند بود که برای به جاماندن هنجار ،به طور مشترک کاری انجام دهند ولی متاسفانه به علت فوت ایشان این کار میسر نشد . بعد از این باز هم به دنبال کسی بود که اینکار را پی گیری کند تا دکتر پیرنیا ی ریاضی دان ، برای این کار اعلام آمادگی کرد ولی متاسفانه ایشان هم مرحوم شد .

هم دوره ای ها و همکاران : از همدوره ایهای محمد کریم پیرنیا می توان به مهندس زهره بزرگمهر و مهندس معماریان که زحمت چاپ بعضی از کتابهای او را کشیده بودند اشاره کرد .
وقایع میانسالی : محمد کریم پیرنیا از این دوران چنین یاد می کند: بعد از بازنشسته شدن تجربیات و تحقیقات چندین ساله ام را خواستم روی کاغذ بیاورم ، ولی متاسفانه به علت لرزش دست و بعد هم از کار افتادن آن ، میسر نشد .اما تعدادی زیادی از نوارهای صحبتهای بنده در دانشگاههای تهران ، شهید بهشتی و فارابی و «میراث فرهنگی » موجود است که دوستان زحمت پیاده کردن آنها را کشیده اند .
زمان و علت فوت : محمد کریم پیرنیا درسال 1376 دارفانی را وداع گفت .
مشاغل و سمتهای مورد تصدی : محمد کریم پیرنیا مدتها معاونت «حفاظت آثر باستانی »را به عهده داشتم و کار ترمیم و تعمیر آثارباستانی بود .
جوائز و نشانها : گرفتن سه مدال که در طول دانشگاه به دلیل نوشتن سه رساله گرفته بود . ----------
---
آثار :
1 آشنایی با معماری اسلامی ایران « ساختمان درون شهری و برون شهری»
ویژگی اثر : این اثر در 1371 انتشارات دانشگاه علم وصنعت ایران به چاپ رسیده است این کتاب شامل ده بخش و پنج پیوست است همراه با واژه نامه و فهرست منابع . که این مجموعه ای از سخنرانیها، مقالات و مواد درسی استاد است که توسط غلامحسین معماریان جمع آوری و تنظیم وتدوین شده است .
2 اثر
ویژگی اثر : این فصلنامه علمی ، فنی ، هنری سازمان میراث فرهنگی کشور شماره 2- زمستان 1370 به چاپ رسیده است . این فصلنامه بیستمین شماره است و استاد مطالب خود را به تقریرات استاد کریم پیرنیا درزمینه معماری سنتی و هنر های وابسته اختصاص داده است . مطالب این کتاب که در خقیقت سلسله درسهای استاد در طول سالیان متمادی برای دانشجویان واهل فن بوده، تحت عنوان «گنبد های ایران » جمع آوری شده است . در یک بخش به چگونگی ساخت گنبد ها و در بخش دیگر به طرح خصوصیات هندسی وفنی گنبد ها اشاره شده است .
3 اثر
ویژگی اثر : درفصلنامه علمی ، هنری سازمان میراث فرهنگی کشور پائیز1373به چاپ رسیده است . بیست و چهارمین شماره اثر . سومین

دفتر از تقریرات استاد پیرنیا درزمینه معماری است که توسط زهره بزرگمهر تنظیم و تدوین شده است . مطالب این مجموعه «چفدها و طاقها » بخشی دیگراز مبحث «ساخت وسازه »و روش عملی کاربست آن در معماری ایرانی است .

4 ارمغانهای ایران به جهان معماری «جناغ وکلیل »

ویژگی اثر : این اثر در مجله هنر ومردم به شماره 142 در سال دوازدهم 1353 به چاپ رسیده است که این مقاله تحت عنوان شرح تاثیرات معماران ایرانی است در کار معماران خارجی .

5 ارمغانهای ایران به جهان معماری گنبد

ویژگی اثر : این اثرد ر مقاله هنر ومردم به شمارهای 136و137 در سال 12به چاپ رسیده است . دراین مقاله به شیوه های کار معماران ایرانی درساخت گنبد و کاربردو ویژگیهای بناهای گنبدی پرداخته و در ادامه تاثیرات این گونه معماری را درروند کار معماران خارجی مورد بررسی قرار می دهد .

6 ارمغانهای معماری ایرا ن به جهان معماری «پادیاو»

ویژگی اثر : این اثر در هنر و مردم در سال 12 و شماره 139،1353به چاپ رسیده است که در رابطه با مکانی برای شست وشوی و طهارت بود که به آن پادیاو می گفتند و طشت آب که در آن شست شوی انجام می شد پادیاب دان می نامیدند .

7 بادگیر و خیشخان

ویژگی اثر : این در مجله هنر و معماری به شماره 10 و 11 به چاپ رسیده است . این مقاله ،به بررسی جنبه های تاریخی و نیز کیفیت فنی بادگیر و نقش آن در زندگی مردم نواحی مختلف ایران می پردازد .

8 بازار ایران

ویژگی اثر : این اثر در باستان شناسی و هنرایران به شماره 3 درسال1348 به چاپ رسیده است که در باره خصوصیات نیکو و پسندیده پیشه وران و بازاریان و زندگی و کسب مسالمت آمیز آنها در کنار هم و مشخصات معماری و ساختمان بازارهای ایرانی و بر شمردن ویژگیهای منحصربه فرد هر دکان که کالایی خاص را به فروش می رساند ه است .

9 بناهای تاریخی هر کشور درحکم شناسنامه های فرهنگی است

ویژگی اثر : در مجله هنر و معماری شماره 17 این اثر استاد به چاپ رسیده است .در این مقاله ،بناهای تاریخی و معماری اصیل ایرانی را از دیدگاه هویت فرهنگی مورد بررسی قرار داده است .وی ضمن بر شمردن برخی از خصوصیات معماری ایرانی و تناسب آن با شرایط اجتماعی ، اقلیمی و فرهنگی مردم ، آثار مثبت این قرابت را در تاریخ معروفی چون مساجد ، کاخها ، آتشکده ها ،مزارها و .... اشاره شده و دروصف هرکدام

از آنها به تفضیل سخن رانده شده است .
10 بیماری بو لو ار
ویژگی اثر : این مقاله در مجله هنر ومردم در سال ششم به شماره 69 به چاپ رسیده است که دریک کلام شکوائیه نویسنده از تخریب بناهای سنتی و زیبا که هر کدام انبوهی از خاطرات تلخ وشیرین را با خود دارند و رشد بی رویه بلوارها و خیابانها و آسمان خراشها است که با ویرانی و نابودی بناهای کهن ، ابزار وجود می کنند .
11 تویزه ـ قوس ـدور
ویژگی اثر : این اثر در هنر ومعماری درشماره 8 و در سال 1349 به چاپ رسیده است. مطالب آن تحت عنوان بررسی نقاط ضعف و قوت سبکهای قدیم پارتی و پارسی و سبکهای جدید خراسانی و رازی و آذری و اصفهانی که با ذکر دلیل در رابطه با هر کدام بررسی های انجام داده است
12 خیز و اندام گنبد های ایرانی
ویژگی اثر : در مجله هنر و معماری شماره 10و 11 به چاپ رسیده است . در این مقاله به بررسی ویژگیهای گنبد و خصوصیات آن و نیز انواع مختلف گنبد درسیر تاریخی زندگی مردم ایران پرداخته شده است و در جای جای مقاله مثالهای ازگنبد های معروف ایرانی چون گنبد : حرم مطهر امام رضا (ع) ، آرامگاه سلطان محمد خدابنده در سلطانیه ، مقبره شاه نعمت الله ولی در ماهان کرمان ، جامع قزوینی و. ..... همراه با تصاویری از این مکانها آورده شده است .
13 در درگاه و کتیبه آستانه حضرت عبدالعظیم (ع)
ویژگی اثر : در باستان شناسی و هنر ایران در شماره دوم و در سال 1348 بهار به چاپ رسیده است . که دررابطه با تاریخ و قدمت این بنای معماری است
14 درو پنجره درمعماری ایران
ویژگی اثر : این مقاله در بهار 1348 و شماره 2 و در مجله باستان شناسی و هنر ایران تحت عنوان چگونگی استفاده معماران از در و پنجره در معماری بنا ها اشاره رفته است .
15 راه و رباط
ویژگی اثر : این اثر وی درانتشارات امین ، تابستان 1370 به چاپ رسیده است. راه و رباط در دوبخش یکی راه و بناهای وابسته به آن در دوره پیش از اسلام و در بخش دوم راه ورباط های دوره های اسلامی مورد بررسی قرار گرفته است .
16 سبک آذری
ویژگی اثر : این اثردرفرهنگ ومعماری ایران درسال 1354 به شماره اول به چاپ رسید ه است که دارای خصوصیات و نشانه هایی است که نگارنده

مقاله ، به شکلی مبسوط به آنها پرداخته و با در نظر گرفتن تمامی جووانب ، به شرح آن مبادرت کرده است .
17 شیوه های معماری ایرانی
ویژگی اثر : موسسه نشر هنر اسلامی وابسته به معاونت امور فرهنگی اجتماعی و هنری بنیاد مستضعفان و جانبازان ، در هشت بخش ، که چاپ اول در زمستان 1369 است . این کتاب د رررابطه به منطق و حکمت کارهایی که در زمینه معماری در طول تاریخ انجام شده است و نیز تحولاتی که درمدت سه یا چهارهزار سال ، این پدیده دستخوش آن بوده و همچنین نقاط اوج ، فواید ، ایرادها و ...پرداخته شود .و بخشهای هشت گانه آن عبارتند از : ـ اصول معماری ایرانی - شیوه های معماری ایرانی - شیوه اصفهانی -شیوه های پارسی - شیوه های پارتی - شیوه های آذری - شیوه های خراسانی ـ شیوه های رازی
18 طاق گنبد
ویژگی اثر : این مقاله که در حقیقت ادامه ای بر مقاله« خیز و اندام گنبد های ایرانی »استاد می باشد ، به مساله طاق گنبد توجه کرده و اقسام مختلف طاقهای ایرانی را از لحاظ شکل و طرز اجرا بر می شمارد .
19 طاق و چف
20 مردم ورای در معماری ایران
ویژگی اثر : در فرهنگ و زندگی به شماره 24 و در سال 1355 تحت عنوان خصوصیات مردم ورای درمعماری ایران که نویسنده به جوانب آن اشاره کرده است.
21 مروری بر کتاب (نظری اجمالی بر شهر نشینی و شهر سازی ایران)
ویژگی اثر : که این مقاله در مجله اثربه شماره 1 درسال 1358 به چاپ رسیده است . در این مقاله استاد به چگونگی و ویژگیهای معماری ایران د ر رابطه با خصوصیتهای اجتماعی مردم می پردازد .
22 مساجد
ویژگی اثر : این مقاله در خصوص معرفی مسجد به عنوان یک مرکز مهم مردمی و همچنین مشخصات مساجد اسلامی از بدو پیدایش و سیرتحولی آنها در طول زمان نگاشته شده است . دراین مقاله همچنین قسمتهای مختلف یک مسجد بصورت تفکیکی مدرد بررسی قرار گرفته و در هر مورد مثالهایی پیرامون مساجد معروف اسلامی به میان آورده شده است .
23 معماری مساجد ایران راهی به سوی ملکوت
ویژگی اثر : این اثر در فصلنامه هنر و به شماره سوم درسال 1362 به چاپ رسیده است که عنوان این مقاله است سیر مسجدسازی در ایران و ویژگیهای معماری هر مسجد در ادوار مختلف و جمع بندی خصوصیات تمامی مساجد ، مطلبی است که نویسنده در این مقاله بازبانی روان و

سلیس و دیدی مو شکافانه و دقیق و تحلیل به آن پرداخته است .
24 هندسه در معماری ایران
ویژگی اثر : این کتاب در اسفند ماه سال 1360 در نشریه سازمان ملی حفاظت آثار باستانی ایران به چاپ رسیده است .

تبریزی بناء، شمس‌الدین محمد

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم ق)، معمار. از بناهای وی، مسجد شاه مشهد است که دارای گنبد بزرگ کاشی‌کاری و ایوان و دو مناره می‌باشد. از متن کتیبه‌ی ایوان بنا معلوم است که ساختمان آن در ماه رجب سال 855 هجری پایان یافته است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :فهرست بناهای تاریخی و اماکن باستانی (72).

توسلی، محمود

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1322، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: شهرسازی، دانشکده: هنرهای زیبا، دانشگاه: تهران
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
کارشناسی ارشد در رشته معماری از دانشگاه تهران، معادل کارشناسی ارشد در رشته برنامه‌ریزی از دانشگاه ادیمبورد اسکاتلند، کارشناسی ارشد هنر در طراحی شهری از دانشگاه منچستر انگلستان.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشکده هنرهای زیبا دانشگاه تهران.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
شهرسازی به طور عام، معماری شهرسازی در ارتباط با اقلیم، شهرسازی ایران، طراحی فضای تهران، تدریس دروس مختلفی در زمینه معماری شهرسازی در دانشگاه تهران، انجام نخستین بررسی درباره مطالعات اقلیم و معماری و ساخت شهرهای ایران در مناطق گرم و خشک، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر تعداد زیادی پایان‌نامه کارشناسی و کارشناسی ارشد.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فاری: 5
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
هندسه احجام، معماری و شهرسازی در ارتباط با مسائل اقلیمی، طراحی شهری و طراحی فضای شهر ایرانی.
مقالات
تعداد مقالات بزبان فارسی: 8، تعداد مقالات بزبان خارجی: 2
زمینه علمی مقالات:
معماری ایران، شهرسازی ایران، طراحی شهری و بحث شهر اسلامی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد سوم)

چلبی تبریزی، محمدحسین

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، شاعر و معمار. از بزرگان تبریز و در محله‌ی عباس‌آباد اصفهان که مرکز تبریزیان بود مسکن داشت. چلبی در نظم و نثر توانا بود. مجلس او هیچ وقت از علما و شعرا و فضلا و اربابان کمال خالی نمی‌شد. وی سفری به هندوستان داشت و در دربار جهانگیر پادشاه مجالست یافت. چلبی حمام و مسجد و بازاری در جنب خانه خود ساخت که به... او مشهور است. از وی «دیوان» شعری بر جای مانده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تذکره‌ی شعرای آذربایجان (160/2)، تذکرة القبور (326 -32)، تذکره‌ی نصرآبادی (118)، دانشمندان آذربایجان (106)، الذریعه (251، 215 /9)، سخنوران آذربایجان (306 -304)، کاروان هند (311 -309 /1).

حاتمی، جواد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1315، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: مهندسی معماری، دانشکده: هنرهای زیبا، دانشگاه: تهران
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
درجه دیپلم مهندسی در رشته معماری از دانشکده معماری دانشگاه کارلدرهم آلمان غربی.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشکده هنرهای زیبا دانشگاه تهران.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
مشارکت در طراحی فولاد شهر اصفهان، مشارکت در طرح یک شهرک مسکونی در هامبورگ، طراحی تالار شهر رشت، طرح اداره مرکزی فولاد مبارکه اصفهان، بازسازی محله قلعه، احیاء بافت شهری و معماری آن در ارتباط با مسکن و خدمات شهری و شبکه ارتباطات، برنده جایزه در طرح نمازخانه در دوران تحصیل در شهر کارلدرهم آلمان غربی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 7 پایان‌نامه کارشناسی و کارشناسی ارشد.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسی: 1
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
جایگاه‌ها در استادیوم ورزشی، کار کارگاهی، مسکن، خدمات، ارتباطات در بافت شهری، نظری تصویری بر طراحی معماری و مسکن.
مقالات
تعداد مقالات بزبان فارسی: 3، تعداد مقالات بزبان خارجی: 2
زمینه علمی مقالات:
معرفی یک روش تنظیم‌کننده عملکردی، ساختاری و فضائی در معماری و طراحی بافت شهری، نظری بر تئوری معماری، پیش‌ساختگی و خصوصیات معماری صنعتی شده.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد سوم)

حافظی، محمدحسن

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
معمار.
تولد: اول فروردین 1309، تبریز.
درگذشت: 14 دی 1362، تهران.
محمدحسن حافظی تحصیلات ابتدایی را در تبریز و تحصیلات متوسطه را در تهران به پایان رساند. سال 1332 تحصیلات عالی را در رشته‌ی معماری دانشکده‌ی هنرهای زیبا در دانشگاه تهران آغاز کرد. در دی 1341 به دریافت درجه‌ی مهندسی معماری با رتبه‌ی عالی نایل شد. موضوع پایان‌نامه‌ی فارغ‌التحصیلی او (کشتارگاه و سردخانه)بود. بورس تحصیلی دولت فرانسه برای دانشجوی رتبه اول معماری به او تعلق گرفت. مدت پنج سال در مدرسه‌ی عالی هنرهای زیبای پاریس به تحصیل در رشته‌ی معماری در شهرسازی ادامه داد. سال 1969 به دریافت مدرک دکترای معماری نایل شد. مدت نه ماه در آمریکا در دانشکده‌ی هنرهای زیبا در دانشگاه تهران اشتغال داشت. در سال تحصیلی 1359 -1358 بار دیگر تدریس معماری در دانشکده‌ی هنرهای زیبا پرداخت. از سال 1353 به کار حرفه‌ای مهندسی مشاور معماری و شهرسازی اشتغال داشت.
از آثار اوست: ترجمه‌ی کتاب هستی، فضا و معماری (نوشته کریستن نوربرگ شولتز، 1353)؛ تاریخ جهانی معماری و شهرسازی مدرن (نوشته‌ی میشل راگون، دو جلد، 1361).
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

حبیبی، محسن

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1326، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: شهرسازی، دانشکده: هنرهای زیبا، دانشگاه: تهران
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
کارشناسی ارشد شهرسازی از ایران در سال 1355، کارشناسی ارشد در رشته شهرسازی و تحرک فضائی از فرانسه در سال 1357، دکترا در شهرسازی و ساماندهی فضائی از فرانسه در سال 1358.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشکده هنرهای زیبا دانشگاه تهران.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
شهرسازی و معماری شهری، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر بیش از 18 رساله کارشناسی ارشد در هر سال.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسی: 4
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
شهرسازی و معماری، ساختمانهای آموزشی معلولین و الگوی ساخت مسکن در شهرهای خوزستان.
مقالات
تعداد مقالات بزبان فارسی: 3، تعداد مقالات بزبان خارجی: 2
زمینه علمی مقالات:
شهرسازی، جامعه‌شناسی شهری و معماری شهری.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد سوم)

دیبا، داراب

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: مهندسی معماری، دانشکده: هنرهای زیبا، دانشگاه: تهران
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد سوم)

رازجویان، محمود

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1317، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: معماری، دانشکده: معماری و شهرسازی، دانشگاه: شهید بهشتی
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
کارشناسی ارشد پیوسته معماری از دانشگاه تهران در سال 1344، کارشناسی ارشد معماری (M.ARCH) از دانشگاه پنسیلوانیای آمریکا در سال 1349، دکترای معماری از دانشگاه پنسیلوانیای آمریکا در سال 1358 و نشان SCHENCK COMPETITION از دانشگاه پنسیلوانیا در زمینه طراحی معماری.
مرتبه علمی:
استادیار دانشگاه شهید بهشتی از سال 1352 تا سال 1369 و دانشیار دانشگاه شهید بهشتی از سال 1369.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
هندسه و معماری، نما، تقویم نیاز به سایه و آفتاب شهرهای ایران، آسایش در فضاهای باز و معابر، تدریس طراحی معماری، مبانی نظری معماری و روش تحقیق در دانشگاه شهید بهشتی، تدریس طراحی معماری در دانشگاه یزد و استاد راهنما در 4 پایان‌نامه تحقیقاتی کارشناسی ارشد.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسی: 6
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
اقلیم و معماری، خورشید و جهت گیری ساختمان، اقلیم منطقه مبارکه، معماری مناسب آب و هوای بستان، اقلیم دشت آزادگان، آسایش بوسیله معماری همساز با اقلیم، معماری مرحله تحول.
مقالات
تعداد مقالات بزبان فارسی: 53، تعداد مقالات بزبان خارجی: 4
زمینه علمی مقالات:
هنر، بحثی پیرامون نمود خلاقیت، تقویم نیاز به سایه و آفتاب شهرهای ایران و طراحی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد سوم)

زارع، کیخسرو

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
معمار.
تولد: 1293، تهران.
درگذشت: 5 دی 1372، آلمان.
کیخسرو زارع در تهران در خانواده‌ی سنتی زرتشتی به دنیا آمد. موفقیت درسی او در دبیرستان باعث شد که موفق به دریافت بورس تحصیلی برای اروپا بشود. در پاییز 1312 عازم انگلستان شد. بعد از یک سال زندگی در لندن در خانه‌ی یک کشیش مسیحی عازم شهر لیورپول شد تا معماری بخواند. در بازیهای المپیک سال 1315 در برلین از دانشجویان ایرانی بود که به دعوت آلمان به برلین رفتند و در همان مسافرت مقدمات ادامه‌ی تحصیل او در آلمان فراهم شد. در سال 1316 در دانشگاه برلین شروع به تحصیل کرد و در سال 1320، یعنی دو سال پس از آغاز جنگ جهانی دوم، فارغ‌التحصیل شد.
در طول جنگ جهانی دوم، در برلن به عنوان معمار (آرشیتکت) کار کرد و بعد از پایان جنگ در همان شهر یک شرکت مقاطعه‌ای تأسیس کرد. ولی ایرانیانی که مجبور شده بودند جنگ را در آلمان بگذرانند مایل به بازگشت به ایران بودند و مهندس زارع در سال 1326 موفق به بازگشت به کشور شد.
در تهران به ریاست اداره‌ی ساختمان دانشگاه تهران منصوب شد. عملیات ساختمانی زایشگاه مادران و نوزادان شیر و خورشید سرخ را در جنوب تهران به پایان رساند و در 1339 برای شرکت در یک سمینار ساختمان‌های ضد زلزله به ژاپن رفت.
با تجربیات حاصله از این سمینار است که در عملیات بازسازس ده‌رودک را که در زلزله‌ی 1341 خراب شده بود، اداره کرد. در زلزله‌ی سال 1369 این خانه‌ها خراب نشد و بدین واسطه مورد قدردانی کشاورزان واقع شد.
در نیمه‌ی دوم دهه‌ی 1340، بیمارستان حمایت مادران و نوزادان رشت را ساخت. همچنین قسمت جدید بیمارستان میرزایی تهران و مسجد کارخانه‌ی سیمان آبیک. در سال‌های پس از انقلاب اسلامی به تدوین روزنامه‌ی خاطرات پدرش پرداخت. سه جلد خاطرات مرحوم اردشیر زارع در مرکز زرتشتیان کرمان و بنیاد نیشابور تهران موجود است.
مهندس زارع در سال 1368 به فرزندانش در برلین ملحق شد.

بیماری‌های وی باعث گردید در آلمان خانه‌نشین شود. برای تحمل این خانه‌نشینی به مکاتبه با افراد زیادی پرداخت. در نتیجه‌ی این مکاتبه‌های با دکتر کروپ، رییس سمینار تاریخ خاور نزدیک دانشگاه هامبورگ آشنا می‌شود. این آشنایی به همکاری نزدیکی می‌انجامد که حاصل آن تأسیس موزه‌ی ایران در آلمان بود. در نوروز سال 1372 این موزه افتتاح شد. اما مهندس زارع به دلیل ضعف ناشی از بیماری موفق نشد در جلسه حضور داشته باشد و در پنجم دی 1372 درگذشت.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

زکایی، عبدالرضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
عبدالرضا زکایی از معماران معاصر ایران است. وی متولد ۱۳۱۹ بوده و سال ۱۳۴۸ از دانشگاه ملی در رشته معماری بادرجه عالی فارق التحصیل گردید. زکایی یکی از آرشیتکتهای فعال در زمینه معماری به حساب می‌آید. او تا سال ۱۳۵۷ در دفتر مشاور سردار افخمی و همکاران بعنوان طراح و مدیر پروژه مشغول به کار بود. از پروژه‌هایی که او در آن نقش داشت می‌توان به دانشگاه صنعتی آریامهر . ساختمان مجلس شورای ملی اشاره نمود. وی از سال ۱۳۵۸ تا کنون بعنوان موسس و مدیر عامل مهندسین مشاور پل میر بوده و کارهای با ارزشی را طراحی و اجرا نموده‌است. از کارهای وی می‌توان به مراکز تحقیقات سازمان انتقال خون ایران، ساختمان مجلس شورای اسلامی ایران و باغ کتاب تهران اشاره نمود.

زمرشیدی، حسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
استاد حسین زمرشیدی در 1318 در مشهد به دنیا آمد و تحصیلات ابتدایی را در همان شهر به پایان برد. سپس همراه پدرش حاج محمد معمار که از اساتید بنام خراسان بود به فراگیری شغل پدری در بنای خواجه ربیع پرداخت. پس از طی مراحلی در نوجوانی به حق استادی سرآمد در معماری اسلامی گردید. آثار فراوانی از معماری و کاشی کاری در بقعه خواجه ربیع، گنبد سبز مشهد، بقعه امام زاده محمد محروق و شیخ عطار در نیشابور و بقعه شیخ احمد جامی در تربت جام از یادگارهای استاد زمرشیدی است. زمر شیدی پس از معماری اسلامی به بنایی روی آورد و چندی نگذشت که در زمینه ساختمان سازی استادی ماهر شد. او شب ها به تحصیل علم پرداخت و تا سوم متوسطه را در مشهد سپری کرد. سپس به تهران آمد و پس از آزمون رشته استاد کاری توسط هیئت آلمانی در هنرستان صنعتی تهران سابق (ایران و آلمان) به عنوان استاد کار آموزشی استخدام شد و هم زمان در رشته ساختمان نیز ادامه تحصیل داد و در سال 1350 فارغ التحصیل شد. سپس به آلمان رفت و در رشته های عمومی ساختمان و تربیت دبیر فنی رشته ساختمان در دانشگاه برلین ادامه تحصیل داد. پس از بازگشت به وطن به عنوان هنرآموز رشته ساختمان در هنرستان تهران به کار ادامه داد و 16 جلد کتاب درسی سال های اول تا چهارم رشته ساختمان را برای هنرستانهای کشور تالیف کرد.از نظام پنجساله در رشته عمران نیز چهار جلد کتاب درسی برای هنرستانها تالیف کرده است . حسین زمرشیدی از جمله معمارانی است که به معماری غنی ایرانی عشق می ورزد و به همین دلیل تالیفات با ارزشی در معماری سنتی و اسلامی به جامعه علمی ایران تقدیم داشته است. که مورد توجه بسیار فراوان سایر کشورهای مسلمان از جهت کاربرد در آثار معماری اسلامی آنها نیز واقع شده و تعدا آنها به 10 جلد می رسد . نامبرده هم اکنون در دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی با رتبه علمی دانشیاری به تدریس و تحقیق مشغول می باشد. گروه : هنررشته : معماری سنتیگرایش : هنرهای قدسیوالدین و انساب : پدر حسین زمرشیدی حاج محمد معمار ،معماری زبردست از مردم مشهد بوده است و نام مادر محترمشان حاجیه خانم مریم بهاریان شرقی است.ایشان یک برادر بنام مهندس علی زمرشیدی و دو خواهر بنامهای مهری و نسیرین

زمرشیدی دارد.خاطرات کودکی : حسین زمر شیدی از دوران کودکی خود چنین یاد می کند:" ده ساله بودم که پدرم تابستان مرا با خود به بقعه خواجه ربیع برد.زلزله گنبد آسیب فراروانی به آن رسانده بود.بطوری که شکستهایی به آن داده بود و قرار بود که توسط پدرم بازسازی شود وقتی پوشش گنبد به ختم شانه رسیده بود پدرم کوزه ای و بطری کوچکی در دست داشت .همه کارگران و استادان را که حدود 24 نفر می رسید جمع کرد و کاغذ تا شده ای را درون بطری انداخت و سر آنرا چوب پنبه گذاشت و لاک ذوب شده ای سر آن ریخت و در کوزه را با پوست گوسفند بست و کوزه را درون پوشش گنبد گذاشت و با رعایت فاصله ای دور و اطراف آن را چیدند.بعد از اتمام کار از پدر سوال کردم ،این کار یعنی چه؟ پدر چوا ب داد هر وقت گنبد را خراب کنند ،کوزه و محتوای آن یاد آور تاریخ ساخت قبلی آن است."اوضاع اجتماعی و شرایط زندگی : حسین زمرشیدی در سال 1318ه.ش در خانواده معماری پیشه زاده شد. او از کودکی در فضایی که ارتباط مستقیمی با معماری اسلامی داشت پرورش یافت تشویقها ومهارت پدر ، در پیشرفت های بعدی استاد زمرشیدی بسیار موثر افتاد.تحصیلات رسمی و حرفه ای : حسین زمرشیدی فنون معماری اسلامی را در کنار پدر خود در نماسازی گنبد و بقعه خواجه ربیع و نیز ساخت گنبد و تزیینات شیخ مومن استرآبادی و ... آموخت. زمر شیدی پس از معماری اسلامی به بنایی روی آورد و چندی نگذشت که در زمینه ساختمان سازی استادی ماهر شد. او شب ها به تحصیل علم پرداخت و تا سوم متوسطه را در مشهد سپری کرد. سپس به تهران آمد و پس از آزمون رشته استاد کاری توسط هیئت آلمانی در هنرستان صنعتی تهران سابق (ایران و آلمان) به عنوان استاد کار آموزشی استخدام شد و هم زمان در رشته ساختمان نیز ادامه تحصیل داد و در سال 1350 فارغ التحصیل شد. سپس به آلمان رفت و در رشته های عمومی ساختمان و تربیت دبیر فنی رشته ساختمان در دانشگاه برلین ادامه تحصیل داد.خاطرات و وقایع تحصیل : حسین زمرشیدی در دوره دیپلم ساختمان همواره شاگردی ممتاز بود.وی با وجود داشتن همسر و فرزند و زندگی که تا حدودی سخت بود ولی به درس خواندن خود ادامه داد و در آلمان نیز بعلت علاقه فراوان به تحصیل از شاگردان ممتاز آنجا بوده و این امر باعث حسادت دانشجویان آلمانی می شد چرا که در درس رسم فنی و قشه بدون ادعا فوق العاده بود و همیشه موردتوجه اساتید آلمانی خود قرار می گرفت.فعالیتهای ضمن تحصیل : حسین زمرشیدی علاوه بر تحصیل، به تحقیق نظری و عملی (اجرای طرحها و بناهای در معماری) اسلامی ایران می پرداخت.استادان و مربیان : اساتید و مربیان حسین زمرشیدی به قرار زیر می باشند: زنده یادان : پدر برگوارش، استاد مهدی تشکری اصفهانی

،استاد جواد تقوایی ،استاد علی ناجی ،استاد غلامحسین یزدی ،استاد علی خالو . مهندس دارا بهشتی (در دوران تحصیل) و پروفسور میتچ (از اساتید آلمانی)هم دوره ای ها و همکاران : مهندس رضا دهشیدی (معاون عمران سابق بارگاه حضرت رضا (ع))،دکتر علی اصغر وطنی اسکویی ،دکتر موسی مظلوم و دکتر غلامحسین معماریان از همدوره ایها و همکاران حسین زمر شیدی می باشند.همسر و فرزندان : حسین زمرشیدی متاهل است وی خود را مدیون همسر ش که همپای وی در طول تحصیل و زندگی اش بوده می داند.وقایع میانسالی : حسین زمرشیدی پس از فراغت از تحصیل و بازگشت از آلمان، عضو هئیت علمی دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی شد.مشاغل و سمتهای مورد تصدی : حسین زمرشیدی پس از بازگشت از آلمان به عضو یت هئیت علمی دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی در آمد که اکنون به عنوان دانشیار در دانشگاه مذکور مشغول به فعالیت است. وی علاوه بر آن عضو هئیت تحریریه بسیاری از مجلات معتبر معماری و میراث فرهنگی و نیز عضو مجامع علمی مختلف از جمله فرهنگستان هنرایران می باشد.فعالیتهای آموزشی : حسین زمرشیدی پس از اخذ فوق لیسانس معماری از دانشگاه برلین و بازگشت به ایران، به عضویت هئیت علمی دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی در آمد و از آن پس به تدریس و تالیف و تحقیق می پردازد.سایر فعالیتها و برنامه های روزمره : حسین زمرشیدی علاوه بر تدریس، به مطالعه، تحقیق و تالیف آثاری در زمینه معماری سنتی اسلامی ایران و جهان و همچنین به عکس برداری از آثار معماری ایران و مکانها و بنا های ارزشمند معماری از جهات مختلف (تاریخ ،طرح و اجراو غیره) می پردازد.ایشان به ورزش در روزانه بصورت پیاده وری نیز علاقه دارد.همفکران فرد : حسین زمرشیدی با مرحوم دکتر محمد کریم پیرنیا ، دکتر محمد مهدی هراتی ،دکتر حسین یاوری و دکتر منصور فلامکی از همفکری نزدیکی برخوردار است.آرا و گرایشهای خاص : حسین زمرشیدی در معماری، به معماری سنتی اسلامی در ایران توجه ویژه ای دارد و اجزایی چون طاق و قوس و گره چینی را مورد پژوهش قرار داده است.جوائز و نشانها : حسین زمرشیدی درسال 1381 دردومین همایش چهره های ماندگار، به عنوان چهره ماندگار در عرصه معماری سنتی برگزیده و معرفی شد.از دیگر جوایز وی می توان به چند مورد زیر اشاره کرد: - نشان درجه سه دانش در سال 1383 از سوی ریاست محترم جمهوری جناب آقای خاتمی به همراه 50 سکه تمام بهار آزادی - چاپ تمبر در سال 1382 - دریافت لوح تقدیر و جایزه از سوی مسئولین و چندین وزیر برای 69 بار - برزگداشت از طرف سازمان فرهنگی و هنری شهرداری تهران در سال 1380 - بزرگداشت در روز معلم در سال 1380 از طرف دانشگاه شهید رجایی - بزرگداشت در سال 1384 از طرف

سازمان اوقاف و امورخیریه - هزینه سفر به چهار کشور آسیای میانهچگونگی عرضه آثار : حسین زمرشیدی مقالات علمی و کتب فراوانی درزمینه اسلامی نگاشته است و تعدادی تابلو از نقوش و کاشی معرق از دیگر آثار وی بشمار می رود. آثار حسین زمرشیدی به شرح زیر است: - 22 جلد کتاب های درسی رشته عمران از مقطع هنرستان تا دانشگاه - 11 جلد کتاب ارزشمند معماری سنتی و خصوصااسلامی که عموما نفیس و رنگی می باشند. - 68 مقاله بلند ارزشمنددر زمینه عمران و معماری که تعدادی از آنها چاپ و برخی آماده چاپ می باشند. - خلق 30 تابلو از هنرهای قدسی معماری اسلامی ایران به شکل تابلوی معرق و غیره که وقف موزه سعد آباد شده است.

آثار : 1 16جلد از کتب درسی 2 اجرای ساختمان (عناصر و جزئیات) 3 پیوند و نگاره در آجر کاری 4 تعمیر و نگهداری ساختمان 5 رسم فنی و نقشه کشی جامع عمران 6 طاق و قوس در معماری ایران 7 کاشیکاری در ایران 8 گره چینی در معماری سلامی و هنرهای دستی 9 مسجد معماری در ایران 10 معماری ایران 11 معماری ایران، اجرای ساختمان با مصالح سنتی 12 معماری ایران، مصالح شناسی سنتی 13 مقالات عملی و کتب فراوان دیگر در زمینه اسلامی 14 نقش آجر و کاشی در نمای مدارس 15 کارگاههای رشته عمران و خودکفائی نظام پنجساله 16 کارهای عمومی

ساعد سمیعی، اصغر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: مهندسی معماری، دانشکده: هنرهای زیبا، دانشگاه: تهران
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد سوم)

سیدالروسا، قاسم

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س ششم ق)، معمار. وی بانی مسجد و منازه‌گاری است در مشرق اصفهان که تاریخ بنای آن به سال 515 ق است. این نبا از ساختمانهای دوره‌ی سلجوقی به شمار می‌رود.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :فهرست بناهای تاریخی و اماکن باستانی (17).

شعرباف، محمدغلامعلی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
معمار.
درگذشت: 1374.
محمدعلی شعرباف وی از نه سالگی به معماری روی آورده بود و بیش از هشتاد سال در زمینه‌ی تعمیر و احیای آثار تاریخی و هنری به ویژه مساجد تلاش کرد. او همچنین در ساخت گلدسته‌ها، هشتی‌ها، ایوان‌ها، سردرها، شبستان‌ها و نقشه‌های مساجد فعالیت داشت.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

شماعی، حسین

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، معمار. از بناهای وی مدرسه‌ی خان شیراز است که به دستور اللّه وردیخان و امامقلی خان، والی فارس، در سال 1024 ق بنا شده و سپس در زمان قاجاریه تعمیر و مرمت گردیده است. بنای مدرسه شامل سردر بلند و مقرنس سازی عالی است و راهرو و هشت ورودی آن مزین به کاشی کاری معرق ممتاز می‌باشد. نام معمار در پایان کتیبه‌ی دهلیز چنین آمده: «استاد بنا حسین شماعی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :فهرست بناهای تاریخی و اماکن باستانی (99).

شیرازی، محمدقلی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، معمار. از بناهای وی، مسجد حاج رجبعلی در تهران است که دارای صحن وسیع و شبستان است و این شبستان از نظر هنر معماری و تزیینات کاشی‌کاری دوران قاجار بی‌نهایت زیبا و حائز اهمیت است. همچنین طاقنماهای دو طرف ایوان و دو گوشواره فوقانی آن دارای طاق‌بندی و کاشی‌کاری ممتاز می‌باشد. در وسط دایره‌ی کاشی ایوان نام کاشی‌کار و استاد بنا چنین آمده: «عمل کمترین استاد محمد قلی شیرازی سنه 1262».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :فهرست بناهای تاریخی و اماکن باستانی (156).

صنیع الملک معمار باشی، ابوالحسن

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1305 -1245 ق)، معمار. ملقب به صنیع‌الملک. وی از محمد ابراهیم‌خان معمارباشی وزیر نظام و حاکم تهران لقب معمار باشیگری سلطنتی یافت. از آثار خیریه‌ی وی، بنای مسجد و مدرسه‌ای عالی در نزدیکی امامزاده یحیی تهران است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :شرح حال رجال (35 -34 / 1).

طاهر بنا

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
ولد استاد رضای بنای اصفهانی، از معماران معروف زمان شاه سلیمان صفوی است. از آثارش ساختمان کاروان سرای شیخ علی خان زنگنه در سال 1098 می‌باشد.
برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

غازی اصفهانی، محمود

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س ششم ق)، معمار. معروف به غازی. از آثار وی، طراحی و بنای مسجد جامع اردستان است که ابوطاهر حسین بن غالی، بانی آن بوده است. کتیبه‌ی گنبد و محراب مسجد به خط ثلث است و چنین رقم دارد: «... امر ببناء هذه القبه... ابوطاهر الحسین بن غالی بن احمد... علی یدی الاستاد محمود الاصفهانی المعروف بالغازی فی سنه ثلث و خمسین و خمسمائه 553 ق». از آثار منسوب به او نیز مسجد زواره است که از مشابهات بین دو مسجد جامع اردستان و زواره و وجود کلمه‌ی «احمد» بعد از «امر ببناء» که ذکر شده، می‌توان احتمال داد که بنای آن را نیز استاد محمود اصفهانی معروف به غازی انجام داده باشد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آثار ملی اصفهان (883 -882)، احوال و آثار نقاشان (1135 / 3)، گنجینه‌ی آثار تاریخی اصفهان (231 ،212 -211).

فرمانفرمائیان، عبدالعزیز

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
عبدالعزیز فرمانفرمائیان از فرزندان عبدالحسین میرزا فرمانفرما یکی از رجال اواخر دوره قاجار و از برجسته‌ترین معماران وشهرسازان ایران است.
وی فارغ التحصیل دانشکده بوزار پاریس بوده و از مهم‌ترین پروژه‌های معماری وی می‌توان به طراحی ساختمانهای «شرکت نفت»، «وزارت کشاورزی»، بورس تهران، «ساختمان اداری صدا و سیما»، کاخ نیاوران، کاخ مادر سعدآباد، فرودگاه مهرآباد، مجموعه ورزشی آزادی، مسجد دانشگاه تهران و نیز از مهم‌ترین پروژه‌های شهرسازی وی می‌توان به «طرح جامع شهر تهران» اشاره نمود که در قالب یک کتاب چاپ شد.

فلامکی، محمدمنصور

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1313، مرتبه علمی: استاد، رشته: معماری، دانشکده: هنرهای زیبا، دانشگاه: تهران
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
فارغ‌التحصیل دارالفنون در سال 1332، دکترای معماری در دانشگاه ونیز در سال 1342، تخصص در شهرسازی از دانشگاه پلی تکنیک شهر میلان ایتالیا، تخصص در مرمت بناها و شهرهای تاریخی از دانشگاه رم ایتالیا.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشکده هنرهای زیبا در رشته معماری و شهرسازی در سال 1348، استاد گروه معماری دانشگاه تهران.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بازشناسی معماری و شهرسازی حاشیه‌های شمالی و غربی کویر مرکزی ایران، طرح مرمتی بازشناسی میان دانشی و بناها و شهر دامغان، معماری و موسیقی، معماری بومی، ساماندهی فضاهای شهری در ایران، طراحی در فضای تاریخی شهرها، طراحی میان شالوده‌های مدرن شهری، طراحی متکی بر سنت‌های محلی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 45 پایان‌نامه کارشناسی ارشد.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسی: 6
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی: 1
زمینه علمی تألیفات:
معماری، شهرسازی، اندیشه‌های مدنی، شهر در ایران، نظریه‌پردازی در معماری، شهرسازی جهانی، بررسی‌های میان دانشی سرزمینی، مرمت بناها و شهرهای تاریخی.
مقالات
تعداد مقالات بزبان فارسی: 53، تعداد مقالات بزبان خارجی: 4
زمینه علمی مقالات:
مرمت بناهای تاریخی، مرمت یا باز زنده‌سازی شهری، بازشناسی شهرها (مشکلات و ویژگیها)، ویژگیهای فنی معماری ایران، ویژگی‌های شالوده‌ای شهرهای ایران، شناخت شهرهای جهان، فنون ساختمان و مرمت.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد سوم)

کاشف اصفهانی، اسماعیل

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، معمار و شاعر، متخلص به کاشف. در دوره‌ی شاه عباس اول (1077-1052 ق) می‌زیست. آباء و اجداد او از معماران دوره‌ی صفوی بودند، خود او نیز در فن کاشی تراشی تبحر داشت. بعد از مدتی این فن را رها کرد و به شعر روی آورد. تمایل وی، در اقسام نظم، به هجو بیشتر بود و در غزل نیز دست داشت. از آثارش: «تحفة الاقالیم»، مثنوی عشقی عرفانی در بحر «تحفة العراقین»، که در 1070 ق به پایان برد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تذکره‌ی نصرآبادی (361 -360)، صبح گلشن (336)، فرهنگ سخنوران (754)، لغت نامه (ذیل/ کاشف)، منظومه‌های فارسی (491).

گچ بر، علی

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س ششم ق)، معمار و گچبر. از آثار به جا مانده‌ی وی، آجرکاری و گچبریهای متنوع مسجد فریومد در ناحیه‌ی میامی، از توابع شهرستان شاهرود است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ هنرهای ملی (748 / 2)، کارنامه‌ی بزرگان (33).

مجتهدزاده، غلامحسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: شهرسازی، دانشکده: هنرهای زیبا، دانشگاه: تهران
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
کارشناسی ارشد معماری در سال 1347 و دکترا در رشته معماری در سال 1354.
مرتبه علمی:
درجه استادیاری در سال 1358 و ارتقاء به درجه دانشیاری دانشکده هنرهای زیبا دانشگاه تهران در سال 1369.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
برنامه‌ریزی مسکن و شهرسازی منطقه‌ای، زیرساخت‌ها در شهرسازی، تکنیک‌های برنامه‌ریزی، اصول و مبانی معماری و شهرسازی، پروژه تحقیقاتی درباره مشکلات جمع‌آوری آبهای سطحی تهران و ارائه راه‌حل، ارزیابی طرح جامع لوشان، بررسی مشکلات جنوب تهران، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 4 پایان‌نامه کارشناسی ارشد.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسی: 2
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
مقدمه‌ای بر برنامه‌ریزی منطقه‌ای، مبانی برنامه‌ریزی شهری.
مقالات
تعداد مقالات بزبان فارسی: 3، تعداد مقالات بزبان خارجی:-
زمینه علمی مقالات:
مشکلات مسکن در ایران، مشکلات مسکن در تهران، طراحی مسکن و عوامل هفتگانه آن.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد سوم)

محمد رضا بنا

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
فرزند محمد حسین. از زبردست ترین هنرمندان قرن دهم و یازدهم هجری است، و اثر او بنای مسجد شیخ لطف الله، یعنی زیباترین بنای تاریخی اسلامی جهان است که از سال 1012 تا 1028 در عهد شاه عباس بزرگ صفوی ساخته شده است.
برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

مصدق زاده، حسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
حسین مصدق زاده هنرمند کاشیکاروطراح معروف کاشی از هنر مندانی است که توانسته است با درک محضر بهترین و شایسته ترین استاد این فن یعنی پدرمرحومش و نیز با اتکای به استعداد خدادادی و درسایه لیاقت وپشتکار ،درطول بیش از شش دهه آثاری به وجود آورد که به حق ،هریک دنیایی زیبا و رمز و راز و ابتکار و خلاقیت را در خود نهفته دارند . وی را می توان آخرین بازمانده خاندانی دانست که از دوران صفویه در اصفهان آن روزگار کاشیکاربودند و باشیوه های مختلف این هنر بدیع ،بناهای مذهبی و سایر آثار ایران ودیگر ممالک را زینت می بخشیدند .
گروه : هنر
رشته : هنرهای تجسمی
گرایش : کاشیکاری
والدین و انساب : پدر حسین ، مرحوم استاد عبد الغفارمصدق زاده بود که اونیزفرزند مرحوم استاد محمد مصدق زاده ،کاشیکار برجسته عصر قاجاربود . پدران استادحسین از دوران صفویه از استادان بی بدیل هنر کاشیکاری بوده اند که هریک دردوران خود از شهرت و آوازه چشمگیری برخوردار بوده اند و هم اینک نام اکثر آنان بر کتیبه های مساجد و بناهای اصفهان و دیگر شهرها مخلد است .
خاطرات کودکی : حسین مصدق زاده دردوران کودکی بود که کاشیکاری را فرا گرفت . طوری که دورا ن کودکی حسین درحالی می گذشت که پدرش کاشیهای معرق سردر مسجد امام (مسجد شاه آن زمان)را مرمت می کرد و در ضمن رموز و دقایق کاررا نیز به او و فرزند دیگرش (مرحو م استاد محمد مصدق زاده)می آموخت .
استادان و مربیان : اولین حسین مصدق زاده ، پدرش عبد الغفار بود . عبد الغفار به اندازه ای به این هنر علاقمند بود که وصیت کرد تا فرزندانش هنر کاشیکاری را فرا گیرند . حسین 12 ساله بودکه پدرش را از دست دادو حاج ید الله مغزی را که خویشاوندش بود به استادی برگزید .
همسر و فرزندان : حسین مصدق زاده نیز همچون پدر مرحومش ،فرزند ان خود را به فراگیری هنر کاشیکاری تشویق و ترغیب کرده است . به طوری که دو پسران او که درسن 40تا42 سالگی هستند زیر نظر وی به کار مشغول می باشند.

مشاغل و سمتهای مورد تصدی : خلاقیت و ابتکار حسین مصدق زاده و برادرش محمد مصدق زاده باعث شد تا از وجود آنان جهت تدریس درهنرستان هنرهای زیبا استفاده کنند . مصدق زاده از بدو تاسیس اداره باستان شناسی که بعدا فرهنگ و هنر شد و سپس به سازمان میراث فرهنگی تغییرنام داد ، بااین دستگاه همکاری داشته است .
چگونگی عرضه آثار : حسین مصدق زاده درطول بیش از شصت سال کار مداوم خدمات بسیاری به هنر کاشیکاری ایران کرده است . او درطول حیات پر، خویش ، کاشیکاری 62 محراب ، 33 سردر مسجد ، 18 منار، 9 گنبد را طراحی و اجرا کرده است . ----------
---
آثار :
1 تعمیر بارگاه امام کاظم (ع) و امام جواد (ع) درکاظمین
2 تعمیر کاشی های مدرسه چهار باغ امام صادق اصفهان
3 تعمیرمسجد حاج محمد جعفر آباده ای اصفهان
4 سردر برخی ادارات در عمان
5 سردرامامزاده اسماعیل اصفهان
6 سردرخانه هنرمندان اصفهان
7 سردرورودی بانک خون تبریز
8 طراحی بیمارستان هلال احمر دردوبی
9 طراحی سردرامامزاده گوگدگلپایگان
10 طراحی سردرورودی امامزاده زید اصفهان
11 طراحی کاشیکاری 4 سردربازار امام خمینی لار
12 طراحی کاشیکاری آرامگاه رودکی درتاجیکستان
13 طراحی کاشیکاری حسینه محله منصوریه کویت
14 طراحی کاشیکاری سقاخانه حضرت ابوالفضل
15 طراحی کاشیکاری محراب مسجد حاجی درگلپایگان
16 طراحی کاشیکاری مسجد آقا مسیح گلپایگان
17 طراحی کاشیکاری مسجد امیرالمومنین درلار
18 طراحی کاشیکاری مسجد جامع خوانسار
19 طراحی کاشیکاری مضیف خانه خوانسار
20 طراحی محراب مسجد لار
21 کاشیکاری آرامگاه خیام درنیشابور
22 کاشیکاری حرم امام علی (ع) درنجف
23 کاشیکاری صحن آستانه حضرت معصومه درقم
24 کاشیکاری صحن امام خمینی حرم امام رضا (ع) درمشهد
25 کاشیکاری گنبد شاهچراغ (احمد بن موسی) درشیراز

26 کاشیکاری مسجد کبود ایروان
27 مرمت حرم حضرت رقیه (س) درسوریه
28 مرمت سردر امیر چخماق یزد
29 مرمت صحن حرم امام حسین (ع) درکربلا
30 مرمت کاشی های مسجد جامع کبیریزد
منابع زندگینامه :حسین مصدق زاده ،آخرین بازمانده این خاندان هنرمند ، فصلنامه فرهنگ اصفهان ،شماره 20 ، تابستان 1380 ، ص 77

معمار تبریزی، غلامرضا

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دوازدهم ق)، معمار، رسمی‌ساز و رسام نقوش هندسی و معماری و از اهالی تبریز بود که با خانواده‌ی زندیه نسبت سببی داشت و به امر کریم‌خان زند، ارگ تهران را ساخت و پسر او، حاج جعفرخان، از معماران مشهور دوران فتحعلی‌شاهی تا اوایل سلطنت ناصری است که بعضی ساختمانهای قدیم آن دوران، اثر این معمار است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1475 / 3).

معمار شیرازی، قوام الدین

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 844 ق)، معمار. وی رسمی‌ساز و طراح و رسام و معمار دوران شاهرخ تیموری بود. از آثار ارزنده‌ی وی رسمی‌سازی و طراحی و آرایش تزیینات داخلی و خارجی بناها و مساجد جامع شهرهای هرات و مشهد، از جمله مسجد گوهرشاد است. این بنا که به امر و هزینه گوهر شاه‌بیگم به پایان رسیده، از نظر معماری سبک خاص خراسانی و تزیین و کاشی‌کاری و خطاطی در زمره‌ی دوازده بنای بسیار عالی تاریخی دنیا محسوب است. تاریخ اتمام بنا 821 ق است و کتیبه زیبای بایسنقر به خط ثلث بر سردر مسجد از این تاریخ حکایت می‌کند. مدرسه غیاثیه در خرگرد خراسان هم احتمالا از ساختمانهای اوست که در تاریخ 848 ق به دستیاری شاگرد خود، استاد غیاث‌الدین شیرازی، به اتمام رسانده و گفته‌اند که معمار مسجد تایباد خراسان نیز وی بوده است. به گفته صاحب «حبیب السیر» او در علم نجوم نیز مهارت داشته است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (536 / 2)، تاریخ هنرهای ملی (775 / 2 ،399 / 1)، تذکره الشعراء (379)، حبیب السیر (15 -14 / 4)، کارنامه‌ی بزرگان (134)، گلستان هنر (سی و هفت، 29)، هنر عهد تیموریان (93 -92).

معمار قمی، حسن

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم و چهاردهم ق)، معمار. اهل قم و سازنده و طراح نقوش ساختمانها بود. از آثار وی دو بنا به جا مانده که بین تاریخ ساخت آنها اختلاف نسبتا زیادی است. یکی ایوان آیینه حضرت معصومه (ع) که با همکاری استادان نامی آن زمان انجام پذیرفته است و دیگری، صحن مقبره‌ی علی‌اصغر خان اتابک در قم. که اولی به سال 1225 ق است و دومی به سال 1303 ق.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (147/1)، تربت پاکان (68/1)، گنجینه‌ی آثار قم (592، 498 /1).

معمار، حسین

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
از اساتید هنرمند اصفهان در قرن دهم بوده، از آثار وی ساختمان بقعه‌ی هارون ولایت در اصفهان است که به امر شاه اسماعیل در تاریخ 918 بنای آن به پایان رسیده است.
برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد اول)

معماران بنام، رضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
معمار.
تولد: 1282.
درگذشت: 1374، تبریز.
رضا معماران بنام بیش هفتاد سال در زمینه طراحی تعمیر و احیاء آثار تاریخی و هنری داشت. طراحی و اجرای نزدیک به دویست حمام قدیمی را در تهران، تعمیر و مرمت نزدیک به پنجاه حمام قدیمی، تعمیر مرمت مساجد قدیمی و بازار قدیمی شهر تبریز، طراحی و اجرای سد سنگی در حوالی شهرستان تکاب، طراحی و اجرای پل سلامت‌آباد در بیجار، تعمیر و مرمت دهانه‌ی مرکزی پل دختر میانه، طراحی و اجرای گنبد مرکزی مسجد کبود و طراحی و اجرای گنبد دانشگاه صنعتی شریف در تهران از جمله کارهای اوست. وی در سال‌های آخر عمر هم اجرا و نظارت مسجد حضرت رضا (ع) در جاده‌ی ایل گولی تبریز را عهده‌دار بود. وی در اردیبهشت ماه سال 1374، همزمان با بزرگداشت هفته‌ی میراث فرهنگی نشان عالی لیاقت را از دست معاون اول ریاست جمهوری دریافت کرد و در ماه‌های آخر عمر نیز از سوی استاندار آذربایجان شرقی لوح «افتخار آفرینان آذربایجان» به وی اهدا گردید.
استاد رضا معماران بنام به سبب بیماری و کهولت در سن 92 سالگی درگذشت و پیکر ایشان در تبریز تشیع و در قطعه‌ی مشاهیر و هنرمندان وادی رحمت این شهرستان به خاک سپرده شد.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

موسوی، میرحسین

قرن:15
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
زندگی نامه میرحسین موسوی : میرحسین موسوی متولد خامنه سال 1320 است. کاسب زاده آذری سالهای پرافتخاری را پیش و پس از انقلاب در کارنامه کاری خود به ثبت رسانده است. سالهایی که از عالم هنر به سیاست آمد و از سیاست به هنر بازگشت.و اینک بار دیگر به عالم سیاست باز گشته است. میرحسین موسوی، اگر چه فوق لیسانس معماری دارد اما بیش از انکه در عرصه معماری شناخته شده باشد، چهره ای سیاسی است.
هرچند او به عنوان آخرین نخست وزیر نظام جمهوری اسلامی ایران (پس از مهدی بازرگان، محمدعلی رجایی، محمدجواد باهنر و محمدرضا مهدوی کنی) پس از اتمام دوره خدمتش در این منصب، عطای سیاست را به لقایش بخشید و به عالم هنر بازگشت.
او که مدرکش را در بهار سال 48 از دانشگاه ملی (شهید بهشتی) در رشته معماری و شهرسازی اخذ کرد، طرح اداره مرکزی آب و فاضلاب اصفهان را در سال 1348 نوشت و تا سال 50 آن را اجرا کرد. سپس طرح مجموعه کانون توحید را در سال 1350 اجرایی کرد تا آثاری ماندگار در معماری سیاسی ایران برجای گذارد. چرا که کانون توحید چه پیش از انقلاب و چه پس از ان مرکز تجمع سیاسیون منتقد بوده و هست. چه ان زمان که مطهری در آنجا سخنرانی می کرد و چه در سالهای اخیر.
از آثار معماری مهندس معمار در سالهای پس از انقلاب نیز می توان به طراحی ساختمان مزار شهدای هفت تیر، طرح مرکز مطالعات، طرح دانشگاه شاهد، طرح تکیه شهدای اصفهان، طرح بنای یادبود شهید خرازی، طرح مجموعه فرهنگی تجاری بین‌الحرمین شیراز و طراحی سایت دانشگاه علامه طباطبایی در سالهای دهه دوم انقلاب اشاره کرد. موسوی در دهه های بعد از فعالیت خود کاست تا جایی که ساخت مسجد سلمان فارسی نهاد ریاست جمهوری در سال 1376 تنها نماد فعالیت او در سالهای اخیر است. البته میرحسین در طول این سالها بیشتر به نقاشی روی آورد و چندین نمایشگاه نقاشی انفرادی و جمعی را برپا نمود. 2فرزند نتیجه زندگی مشترک میرحسین موسوی با زهرا رهنورد است.
مسئولیت‌های اجرایی :
1- عضو شورای انقلاب اسلامی 1359-1358

2-عضو شورای مرکز ی حزب جمهوری اسلامی 1357-1361
3- رییس دفتر سیاسی حزب جمهوری اسلامی 1358-1360
4- قائم مقام دبیرکل حزب جمهوری اسلامی 1358-1360
5- سردبیر روزنامه جمهوری اسلامی 1358-1360
6- وزیر امور خارجه 1360-1361
7- نخست وزیر 1360-1368
8- رییس ستاد انقلاب فرهنگی 1360
9- رییس شورای اقتصاد 1360-1368
10- رییس بنیاد مستضعفان 1360-1368
11- رییس ستاد فرماندهی کل نیروهای مسلح
12- عضو مجمع تشخیص مصلحت نظام ادامه دارد-1368
13- عضو شورایعالی انقلاب فرهنگی ادامه دارد-1375
14- مشاور سیاسی رییس جمهور 1368-1376
15- مشاور عالی رییس جمهور 1376-1384
16- رییس شورای هنر - ادامه دارد-1378
17- رییس فرهنگستان هنر - ادامه دارد-1378

فعالیت های دانشگاهی:

موسوی در دانشگاه تربیت مدرس دروسی چون مسائل ایران و ریشه‌های انقلاب را تدریس کرده و در دیگر دانشگاه ها نیز به شکل پراکنده تدریس هایی داشته است. از جمله تدریس تاریخ تمدن و فرهنگ و معماری در دانشگاه ملی در سالهای 1354-1357. او در این سالها رساله های بسیاری را راهنمایی کرده که از جمله آنها می توان به این موارد اشاره کرد:

1-مقایسة آرای سیدقطب و دکتر شریعتی استاد راهنما-کارشناسی ارشد
2- مقایسة آرای امام خمینی(ره) و آیت‌ا... نائینی استاد راهنما-کارشناسی ارشد
3-استراتژی امنیت ملی استـاد مشاور-دوره دکتـری
4-کاریزما در مدیریت استـاد مشاور-دوره دکتـری
5-چالش‌های مردم‌سالاری در ایران استاد راهنما-کارشناسی ارشد
6-نفت و سیاست خارجی در دوران پهلوی2 استاد راهنما-کارشناسی ارشد
7-نفت و سیاست خارجی در دهه اول انقلاب استـاد راهنما-دورة دکتـری
8- چرایی به قدرت رسیدن دولت مطلقه نوگرا در ایران استـاد راهنما-دورة دکتـری
9- امنیت ایران در عصر جهانی شدن،چالش‌ها و سیاستها استـاد مشاور-دورة دکتـری
10- توسعة مرکز شهر اردبیل استاد راهنما-کارشناسی ارشد

11- طرح دانشگاه هنر اسلامی تبریز استاد راهنما-کارشناسی‌ارشد
12- دولت رانتیر و جامعه مدنی در ایران (1376-1357) استاد راهنما-کارشناسی‌ارشد
13-تأثیر ایدئولوژی سیاسی بر رفتار سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران و آفریقای جنوبی استـاد مشـاور-دورة دکتـری
14- الگوی مدیریت تکنوکراتیک و تأثیر آن بر موقعیت طبقة متوسط جدید ایران استاد مشاور- کارشناسی ارشد
15- بسترهای همکـاری و رقابـت روسـیه و ایالات متحده در آسیای مرکزی استاد راهنما-کارشناسی ارشد
کتاب ها و تالیفات:
موسوی که در سالهای 58 تا 60 سرمقاله های روزنامه جمهوری اسلامی را می نوشت، آثار مکتوب بسیاری در حوزه فرهنگ و سیاست دارد، از جمله « فرهنگ و واژگان علوم سیاسی در اسلام » انتشارات قلم 1356، «تحلیلی بر دو مفهوم قرآنی» انتشارات قلم 1356، « پنج گفتار دربارة انقلاب و جامعه» تألیف دفتر نشر فرهنگ اسلامی1377-1375

مویدعهد، پرویز

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
دکتر پرویز موید عهد در سال 1308 در تهران متولد شد. وی دارای دکتری معماری و شهر سازی از دانشگاه سوربن پاریس 1336، عضو هئیت علمی دانشگاه تهران و رئیس دفتر فنی اداره ساختمان دانشگاه از 1336 است . دکتر مویدعهد در سالهای 1336 و 1343 به مراتب دانشیاری و استادی رسید . وی علاوه برتدریس در دانشگاه شهید بهشتی و دانشکده ساختمان پلی تکنیک ریاست دانشکده هنرهای تزیینی وزارت فرهنگ و هنر را نیز بر عهده داشته است.گروه : هنررشته : معماری و شهر سازیتحصیلات رسمی و حرفه ای : دکتر پرویز موید عهد پس از گذراندن تحصیلات ابتدایی و متوسطه درزادگاه خود، وارد دانشگاه تهران شد و پس از اخذ لیسانس معماری به فرانسه عزیمت کرد و در سال 1336 با اخذ مدرک دکتری رشته معماری و شهر سازی از دانشگاه سوربن پاریس به ایران بازگشت.خاطرات و وقایع تحصیل : سالها اقامت و تحصیل درشهر پاریس از وقایع مهم زندگی علمی استاد دکتر پرویز موید عهد بود که در شکل دهی فکر و تجارب وی بسیار موثر افتاد.فعالیتهای ضمن تحصیل : مطالعه، تحقیق و انجام تحقیقات علمی در رشته معماری و شهرسازی همواره از امور مورد علاقه استاد دکتر پرویز موید عهد بوده است.مشاغل و سمتهای مورد تصدی : مشاغل و مسئولیت های استاد دکتر پرویز موید عهد عبارت بوده اند از : عضو هئیت علمی دانشگاه تهران (گروه معماری و شهر سازی) از سال 1336 رئیس دفتر فنی اداره ساختمان دانشگاه تهران 1336 دانشیار گروه معماری و شهر سازی دانشکده هنر دانشگاه تهران 1337 استاد گروه معماری و شهر سازی دانشکده هنر دانشگاه تهران 1343 مدرس در دانشگاههای شهید بهشتی و پلی تکنیک رئیس دانشکده هنرهای تزیینی وزرات فرهنگ وهنر فعالیتهای آموزشی : استاد دکتر پرویز موید عهد از سال 1336 به عنوان عضو هئیت علمی دانشگاه تهران استخدام شد. وی در دانشکده هنرهای تزئینی وزارت فرهنگ و دانشکده معماری دانشگاه شهید بهشتی و دانشکده ساختمان پلی تکنیک به تدریس دروس مربوط به تاریخ و اصول معماری پرداخته است.مراکزی که فرد از بانیان آن به شمار می آید : استاد دکتر پرویز موید عهد بناهای ارزشمندی را در داخل و خارج از کشور طراحی کرده است که از آن جمله می توان به محوطه نمایشگاه بین المللی تهران، مرکز تحقیقات دارویی و پیش

دارویی ، طرح خاتم کاری تالار بزرگ و تزئینات کاخ گلستان، مرمت و بازسازی وزارت آموزش و پرورش و مرحله اول مصلای بزرگ امام خمینی اشاره کرد.سایر فعالیتها و برنامه های روزمره : مطالعه، تحقیق و تالیف آثار در زمینه معماری و شهر سازی به ویژه طرح های مجموعه های کلان شهری در تهران و حتی در خارج از کشور از جمله اموری است که دکتر پرویز موید عهد بدان اشتغال داشته است.
.....0آرا و گرایشهای خاص
: استاد دکتر پرویز موید عهد عمدتا به طرحهای تحقیقی جهت کاربردهای عملی در بنای ساختمانها و مجموعه های عمومی مهم علاقمند است.

آثار : 1 طرح خاتم کاری تالار بزرگ و تزیینات کاخ گلستان 2 طرح عمومی مرحله اول مصلای بزرگ امام خمینی در تهران 3 طرح محوطه نمایشگاه بین المللی تهران 4 طرح مرکز تحقیقات دارویی و پیش دارویی 5 طرح مرمت و بازسازی وزارت آموزش و پرورش

میرحیدر، حسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
حسن میرحیدر، معمار برجسته ایرانی، پس از اخذ فوق لیسانس از دانشکده هنرهای زیبای دانشگاه تهران، درجه M.Ph خود را از موسسه معماری لندن در برنامه ریزی و طراحی شهر گرفت.
وی به عنوان طراح معماری و مسئول پروژه از سال ۱۳۳۸ تا سال ۱۳۵۰ در مهندسین مشاور امیر نصرت منقح، یوسف شریعت زاده و همکاران، از سال ۱۳۵۰ تا ۱۳۶۰ به عنوان عضو هیات مدیره و قائم مقام مدیرعامل مهندسین مشاوربنیان و از سال ۱۳۶۲ تا کنون به عنوان مدیرعامل مهندسان مشاور پیرراز مشغول به کار بوده‌است.
وی عضو شورای گروه معماری جامعه مهندسان مشاور ایران ازسال ۱۳۷۰ تا ۱۳۷۲، عضو کمیته عالی و تخصصی تدوین مقررات ملی ساختمان از سال ۱۳۷۱ تا سال ۱۳۷۳، عضو شورای برنامه ریزی و هماهنگی جامعه مهندسان مشاور ایران از سال ۱۳۷۲ تا ۱۳۷۴، عضو هیات موسسین انجمن صنفی مهندسان مشاور معمار و شهرساز در سال ۱۳۷۵، عضو اولین هیات مدیره کانون مهندسان معمار دانشگاه تهران از سال ۱۳۷۵ تا ۱۳۷۷ و عضو انجمن صنفی مدیران فنی و اجرایی می‌باشد.
وی سابقه تدریس در درس اقتصاد شهری برای دوره دکترای شهرسازی دانشکده هنرهای زیبای دانشگاه تهران در سال تحصیلی ۵۲-۵۳ و درس اقتصاد شهری و منطقه‌ای برای دوره کارشناسی دانشکده اقتصاد دانشگاه تهران را در سال تحصیلی ۵۰-۵۱ را دارد.
از پروژه‌های تحت مدیریت و سرپرستی وی می‌توان به موارد ذیل اشاره نمود: ساختمان وزارت کار و امور اجتماعی، کاخ جوانان، سینما صحرا، ساختمان‌های دانشگاه کرمان، چاپخانه اسکناس بانک مرکزی (قبل از انقلاب) و بیمارستان آموزشی کرمان، پروژه ساختمان اجلاس سران کشورهای اسلامی، ساختمان کتابخانه ملی ایران، ساختمان مرکز اسناد و تاریخ دیپلماسی وزارت امور خارجه، توسعه قسمت جنوبی حرم مطهر حضرت معصومه (س) (بعد از انقلاب)

میرکیانی، مهرداد

قرن:15
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
مهرداد میرکیانی، چهره‌پرداز ایرانی است. وی پس از اخذ مدرک دیپلم در رشتهٔ اقتصاد، در دورهٔ چهره‌پردازی زیر نظر جلال معیریان و مسعود ولدبیگی در سال ۱۳۶۳ شرکت کرد. فیلم سینمایی وکیل اول (جمشید حیدری) آغاز فعالیت سینمایی وی با عنوان چهره‌پرداز به حساب می‌آید.
طراح چهره‌پرداز:
1.سریال راه بی‌پایان (۱۳۸۶)
2.سریال صاحب‌دلان (۱۳۸۵)
3.پاداش سکوت (۱۳۸۵)
4.خواب لیلا (۱۳۸۵)
5.خون بازی (۱۳۸۵)
6.نسل جادویی (۱۳۸۵)
7.چهارشنبه سوری (۱۳۸۴)
8.خانه روشن (۱۳۸۴)
9.زیر درخت هلو (۱۳۸۴)
10.ستاره‌ها؛ سه جلد: ستاره می‌شود، ستاره است و ستاره بود، (۱۳۸۴)
11.عصر جمعه (۱۳۸۴)
12.اسپاگتی در هشت دقیقه (۱۳۸۳)
13.تنهام نگذار (۱۳۸۳)
14.جایی برای زندگی (۱۳۸۳)
15.خواب‌گاه دختران (۱۳۸۳)
16.سالاد فصل(۱۳۸۳)
17.گیلانه (۱۳۸۳)
18.آفتاب‌گردان‌های وحشی (۱۳۸۲)
19.روایت‌های سه‌گانه؛ اپیزود سوم، ننه گیلانه، (۱۳۸۲)
20.سیمای زنی در دوردست (۱۳۸۲)
21.شهر زیبا (۱۳۸۲)
22.قدمگاه (۱۳۸۲)
23.روز کارنامه (۱۳۸۱)
24.کلاه قرمزی و سروناز (۱۳۸۱)
25.ارتفاع پست (۱۳۸۰)

26.ایستگاه متروک (۱۳۸۰)
27.آخر بازی (۱۳۷۹)
28.موج مرده (۱۳۷۹)
29.شوخی (۱۳۷۸)
30.مومیایی ۳ (۱۳۷۸)
31.افسانه پوپک طلایی (۱۳۷۷)
32.داستان‌های جزیره؛ اپیزود سوم، باران و بومی،(۱۳۷۷)
33.روبان قرمز (۱۳۷۷)
34.آژانس شیشه‌ای (۱۳۷۶)
35.جهان پهلوان تختی (۱۳۷۶)
36.شبیخون (۱۳۷۶)
37.برج مینو (۱۳۷۴)
38.بوی پیراهن یوسف (۱۳۷۴)

جوایز:

•برنده تندیس زرین بهترین چهره‌پردازی (یک بوسه کوچولو) در دهمین جشن خانه سینما (مسابقه)، ۱۳۸۵
•برنده سیمرغ بلورین بهترین چهره‌پردازی (خون بازی) در بیست و پنجمین جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران)، ۱۳۸۵
•کاندید سیمرغ بلورین بهترین چهره‌پردازی (عصر جمعه) در بیست و چهارمین (مسابقه سینمای ایران)، ۱۳۸۴
•برنده سیمرغ بلورین بهترین چهره‌پردازی (به نام پدر) در بیست و چهارمین (مسابقه سینمای ایران)، ۱۳۸۴
•دومین چهره‌پردازی سال (شهر زیبا) در نوزدهمین منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین‌های سال)، ۱۳۸۳
•برنده تندیس زرین بهترین چهره‌پردازی (گیلانه) در هشتمین دورهٔ جشن خانهٔ سینما، (مسابقه سال)،۱۳۸۳
•برنده سیمرغ بلورین بهترین چهره‌پردازی (قدمگاه) در بیست و دومین جشنوارهٔ فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران)، ۱۳۸۲
•کاندید سیمرغ بلورین بهترین چهره پردازی (گیلانه) در بیست و دومین جشنوارهٔ فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران)، ۱۳۸۲
•بهترین چهره‌پردازی سال (رقص در غبار) در هجدهمین منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین‌های سال)، ۱۳۸۲
•کاندید تندیس زرین بهترین چهره‌پردازی (رقص در غبار) در هفتمین جشن خانه سینما (مسابقه)، ۱۳۸۲
•دومین چهره‌پردازی سال (ارتفاع پست) در هفدهمین منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین‌های سال)، ۱۳۸۱

•کاندید تندیس زرین بهترین چهره‌پردازی (ارتفاع پست) در ششمین جشن خانه سینما (مسابقه)، ۱۳۸۱
•کاندید سیمرغ بلورین بهترین چهره‌پردازی (ارتفاع پست) در بیستمین جشنوارهٔ فیلم فجر مسابقه سینمای ایران)، ۱۳۸۰
•کاندید سیمرغ بلورین بهترین چهره پردازی (مومیایی 3) در هجدهمین جشنواره فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران)، ۱۳۷۸
•بهترین چهره‌پردازی سال (روبان قرمز) در چهاردهمین دورهٔ منتخب نویسندگان و منتقدان (بهترین های سال)، ۱۳۷۸
•کاندید سیمرغ بلورین بهترین چهره‌پردازی (روبان قرمز) در هفدهمین جشنوارهٔ فیلم فجر مسابقه سینمای ایران)، ۱۳۷۷
•کاندید سیمرغ بلورین بهترین چهره‌پردازی (آژانس شیشه‌ای) در شانزدهمین جشنوارهٔ فیلم فجر (مسابقه سینمای ایران)،۱۳۷۶
•کاندید سیمرغ بلورین بهترین چهره‌پردازی (چشم شیطان) در دوازدهمین جشنوارهٔ فیلم فجر مسابقه سینمای ایران)، ۱۳۷۲
•۱۳۸۶ - تندیس بهترین چهره‌پردازی برای قاعده بازی. برای خون‌بازی هم نامزد بود.

میرمیران، هادی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
مهندس سید هادی میرمیران استاد دانشگاه و معمار ایرانی بود.
او چهار دهه فعالیت حرفه‌ای کرد. از میان آثار وی می‌توان به ساختمان کانون وکلای دادگستری مرکز، ساختمان کنسولگری ایران در فرانکفورت، ساختمان مرکزی بانک توسعه صادرات ایران، ساختمان مجموعه ورزشی رفسنجان، طرح ساختمان کتابخانه ملی ایران (اجرا نشده) ، طرح ساختمان فرهنگستان های جمهوری اسلامی ایران (اجرا نشده) و طرح ساختمان موزه ملی آب (اجرا نشده) اشاره کرد.
ویژگی میرمیران در حفظ پیوستار و روح معماری کهن ایران با روش‌های نوین طراحی است.
سید هادی میرمیران حرفه مهندس معمار تاریخ تولد ۲۷ اسفند ۱۳۲۳ محل تولد قزوین ، ایران تاریخ مرگ ۲۹ فروردین ۱۳۸۵ محل مرگ برلین ، آلمان
زندگی
سید هادی میرمیران در ۲۳ اسفند ۱۳۲۳ در شهر قزوین به دنیا آمد. تحصیلات خود را در رشته مهندسی معماری در دانشکده هنرهای زیبای دانشگاه تهران به انجام رساند و با ارزشیابی عالی فارغ‌التحصیل شد. از سال ۱۳۴۳ تا سال ۱۳۵۷ در دفتر فنی شرکت ملی فولاد ایران مشغول به کار گردید. پس از انقلاب از سال ۱۳۵۸ با عنوان مدیر طراحی در شرکت خانه‌سازی ایران (اصفهان) به طراحی پروژه‌های شهرسازی پرداخت. در سال ۱۳۶۴ به همراه گروهی از همکارانش شرکت مهندسان مشاور نقش جهان-پارس را تاسیس نمود و تا واپسین روزهای حیات در این شرکت مشغول به کار بود. وی در شامگاه ۲۹ فروردین ۱۳۸۵ پس از یک دوره ده ساله نبرد با بیماری سرطان، درگذشت.
•استاد معماری، دانشکده هنر و معماری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران، ۱۳۷۱ تا ۱۳۸۵
•استاد معماری، دانشکده معماری، دانشگاه علم و صنعت ایران، ۱۳۶۹ تا ۱۳۷۵
•استاد معماری، دانشکده معماری، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد شیراز و همدان از سال ۱۳۷۵ تا ۱۳۸۵ افتخارات •معمار برگزیده سال ۱۳۷۹ در اولین دوره اعطای نشان معماری ایران (استاد پیرنیا)
•دریافت لوح تقدیر جامعه مهندسان مشاور ایران برای شناسایی و

معرفی معماری ایران در سال ۱۳۸۵

- برنده جایزه بزرگ معمار - سال ۱۳۸۰
- کسب جایزه مهراز - سال ۱۳۸۱
- انتخاب شده به عنوان پیشکسوت معماری توسط سازمان نظام مهندسی ساختمان کشور - سال ۱۳۸۱
- دریافت لقب شهروند افتخاری اصفهان - سال ۱۳۸۳
- دریافت لوح تقدیر و تندیس از جامعه مهندسان مشاور ایران - سال ۱۳۸۳
- دریافت نشان دولتی درجه یک فرهنگ و هنر - سال ۱۳۸۳

ندیمی، هادی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1327، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: مهندسی معماری، دانشکده: معماری و شهرسازی، دانشگاه: شهید بهشتی
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
کارشناسی ارشد معماری از دانشگاه شهید بهشتی در سال 1352 و دکترای معماری از دانشگاه مطالعات فلورانس در سال 1356.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشکده معماری و شهرسازی دانشگاه شهید بهشتی.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
مقدمه‌ای بر طرح شوراهای روستایی، طرح معماری روستاهای کوهپایه کرکس، بررسی روستاهای حاشیه ارومیه، مقدمه‌ای بر سازماندهی فضایی دفاعی کشور، معماری و حفظ ارزشهای جهاد، معماری و موسیقی، مبانی طراحی فضاهای امن، تدریس دروس معماری و حکمت هنر اسلامی در دانشگاه شهید بهشتی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 8 پایان‌نامه کارشناسی ارشد.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسی:-
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی:-
مقالات
تعداد مقالات بزبان فارسی: 6، تعداد مقالات بزبان خارجی:-
زمینه علمی مقالات:
مدخلی به روشهای آموزش معماری، سیاست برخورد با مسائل مختلف هنر در کشور، مدخل اساسنامه سازمان صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران، برنامه‌ریزی دانشکده معماری و شهرسازی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد سوم)

نقاش باشی، عبدالله

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، نقاش و معمار. ملقب به معمارباشی و نقاش‌باشی. هنرمند پراعتباری بود که در دستگاه فتحعلی‌شاه و محمدشاه و اوایل سلطنت ناصرالدین شاه قاجار مقام والایی داشت. از آثار او معلوم است که در موردی شیوه‌ی مهرعلی نقاش‌باشی را دنبال کرده و چه بسا که شاگرد او نیز بوده است. عبدالله‌خان در چهره‌سازی و شبیه‌پردازی دقیق و پرمایه بود و در رنگ و روغن و آبرنگ و نقش تصویر بر روی مینا مهارت داشت. همچنین در طراحی و آرایش داخلی و خارجی قصرهای سلطنتی و سایر عمارات نیز مقامی درخور تحسین دارد. از آثار وی: تابلوی رنگ و روغنی بزرگ و طویل صف سلام فتحعلی‌شاه که اصل تابلو از میان رفته و فقط نشانه‌هایی از آن به یادگار مانده است؛ تصویر تمام قد عباس‌میرزا که لباس سرخ رنگی به تن کرده و تاج مرصع و کنگره‌داری بر سر گذاشته است و به خط نستعلیق زیبا رقم نهاده: «زد رقم بنده شه عبدالله فی سنه 1222»؛ تصویر آبرنگی شاهزاده خانمی‌که در داخل دایره‌ای نقش بسته و به خط نستعلیق زیبا «رقم عبدالله نقاش‌باشی» دارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (311 -301 / 1)، گلستان هنر (پنجاه).

وزیری فراهانی، بهرام

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: مهندسی معماری، دانشکده: معماری و شهرسازی، دانشگاه: تهران
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد سوم)

وزیری‌فراهانی، پرویز

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: مهندسی معماری، دانشکده: معماری و شهرسازی، دانشگاه: تهران
گروه خبرگان بدون مدرک
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد سوم)

نگارگری

اجلی، قربانعلی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
قربانعلی اجلی به سال 1318 درشهرستان میانه تولد یافت . پدر قربان علی فرهنگی و مادرش معلم قرآن بود .
تحصیلات رسمی و حرفه ای : قربانعلی اجلی تا پایان دوره اول متوسطه درمیانه بود و پس از آن برای اتمام تحصیلاتش به تهران آمد. پس از پایان دوره متوسطه دردانشکده هنر های تزیینی پذیرفته شد و پس از اخذ لیسانس دررشته معماری داخلی به دوره فوق لیسانس درهمین رشته راه پیدا کرد و دوره فوق لیسانس را نیز به پایان رساند .
استادان و مربیان : قربانعلی اجلی از محضر استادانی بزرگی چون استاد سید حسن میرخانی ، استاد علی اکبر کاوه ، مرحوم استاد سید حسین میرخانی .استاد احمد نجفی زنجانی و استاد ابراهیم بوذری به آموختن خطوط نستعلیق و نسخ و ثلث پرداخت . ضمن تلمذ در محضر این اساتید ، در آثار بزرگان خط ،چون میر عماد، میرزا رضا کلر ،میرزا غلامرضا ، استاد عبد المجید درویش ، استاد مسلم شکسته نستعلیق به تفحص وتحقیق پرداخت .همچنین زیر نظر استاد شیخ ، استاد کاتوزیان ، بهزاد و مصیری و اولیاء به آموزش طراحی و نقاشی رنگ روغن پرداخت .
مشاغل و سمتهای مورد تصدی : قربانعلی اجلی ازهمان سالهای اولیه تدریس عضو انجمن های ادبی تهران شد .
فعالیتهای آموزشی : قربانعلی اجلی به علت علاقه زیاد به آموزش به استخدام دولت درآمده و دردبیرستانهاو مدارس عالی به تدریس مشغول شد . سپس از طرف دانشکده هنر های تزیینی بعنوان مدرس دعوت شسد وبتدریس شیوه های گوناگون خط پرداخت و مدت 22 سال درامرتدریس روزگار سپری کرد .
آرا و گرایشهای خاص : قربان علی اجلی معتقد است که :« هنر مند با رسالت کسی است که بمانند معلم ، انواع آن چه را آموخته و خودش هم گاهی خالق آن است به جامعه ای که نیاز مند است بیاموزد ،متاسفانه در جوامع امروزی آنطور که باید ،به هنرمندان توجه نمی شود و این عامل باعث می شود که هنر مند به جهات اقتصادی ناچار با یک عده سود اگر آثار هنری سروکار پیدا کرده و ارزش کارهایش تا سرحد امکان تنزل پیدا کند چرا که هنر را با هیچ معیاری از مادیات سنجش هنر با پول باشد آن هنر رکود پیدا کرده و می میرد و از سوی دیگر هنر نمی بایستی فرمایشی

باشد بلکه هنرمند می بایست درزمینه کار خود آزاد باشد و با توجه به نیاز های جامعه ای که در آن زندگی می کند به خلق اثر بپردازد .
چگونگی عرضه آثار : بسیاری از تابلوهای قربانعلی اجلی نه بصورت معمولی است ، که از ویژگی خاصی برخوردار است . مجموعه حروف شکلی از اشکال طبیعتند و یا شاید طبیعت به شکل حروف ، . دراین سبک تازه که خود او آنرا گلگشت نامیده است خط و طبیعت به همراه یکدیگر ارائه می شود بطوریکه انتخاب کلمات و حروف و نحوه قرار گرفتن آنها در یکدیگر از اهمیت فوق العاده ای برخورداراست . به بیان دیگر باید گفت دراین سبک ، خط و نقش مکمل یکدیگرند و رابطه خط با طبیعت و طبیعت با خط زمینه و هم آهنگی کلی کار از نظر رنگ و فرم ، ملموس بودن عناصری که به خدمت گرفته می شوند مورد توجه خاص سازنده اثر است . اهمیت دیگراین سبک داشتن بعد معنوی آن است که مطالب آموزه ومفید ، درتهیه آن انتخاب می شود و تعهد و مسئو لیت سازنده آنرا نسبت به جامعه نشان می دهد . سبک گلگشت ، فرم و فضاهای تازه ای را برابر بیننده قرار می دهد که تجسس و حس کنجکاوی اورا برانگیزد .
منابع زندگینامه :فصلنامه هنر ، شماره 5 ،زمستان و بهار 63-62

احد الحسینی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(اوایل س سیزدهم ق)، نگارگر فلزات و شمشیر ساز. از آثار رقم‌دار وی: قمه‌ی زیبا و استادانه‌ای است در موزه‌ی ویکتوریا آلبرت لندن، با رقم «ابن عبداللّٰه احد الحسینی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (50 /1).

احصایی، محمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
محمد احصائی ، در تیرماه 1318 شمسی در قزوین دیده به دنیا گشود. احصائی ، سال های نخست زندگی را در قزوین گذراند و سپس تهران را برای سکونت برگزید. در ابتدای راه زندگی هنری خویش ، آثار استاد عمادالکتاب قزوینی را سرمشق قرارداد تا سرانجام به حضور استاد سیدحسین میرخانی رسید و از تعلیمات ایشان بهره جست. آنگاه به دانشسرای تهران راه یافت و پس از آن بیش از ده سال را به تجربه و تحصیل در دانشکده هنرهای زیبا و حضور در نمایشگاه های هنری سپری کرد تا سرانجام موفق به ارائه ی هنر « نقاشیخط » شد. وی پس از سال های 1338 به بعد ، توجه خود را بر روی آثار میرعماد قزوینی متمرکز نمود و بعدها هنر خط را در دوره ی قاجار کاوید. احصائی ، گرافیست ، خوشنویس ، مؤلف و کارشناس هنر ، عضو شورایعالی هنرهای تجسمی کشور ، عضو شورایعالی انجمن خوشنویسان ، ادیتور کتاب های هنر در سازمان کتاب های درسی ایران و احیاگر کاربرد خطاطی در معماری اسلامی می باشد.
گروه : هنر
رشته : هنرهای تجسمی
تحصیلات رسمی و حرفه ای : محمد احصائی ، سال های نخست زندگی را در قزوین گذراند و سپس تهران را برای سکونت برگزید. در ابتدای راه زندگی هنری خویش ، آثار استاد عمادالکتاب قزوینی را سرمشق قرارداد تا سرانجام به حضور استاد سیدحسین میرخانی رسید و از تعلیمات ایشان بهره جست. آنگاه به دانشسرای تهران راه یافت و پس از آن بیش از ده سال را به تجربه و تحصیل در دانشکده هنرهای زیبا و حضور در نمایشگاه های هنری سپری کرد تا سرانجام موفق به ارائه ی هنر « نقاشیخط » شد. وی پس از سال های 1338 به بعد ، توجه خود را بر روی آثار میرعماد قزوینی متمرکز نمود و بعدها هنر خط را در دوره ی قاجار کاوید.
خاطرات و وقایع تحصیل : محمد احصائی ، با ذکر خاطره ای از دوران تجربه اندوزی های خود می گوید : « در بهار 1354 ، در روزه داری های ادواریم ، در یک حالتی از مواجهه ی شدید عاطفی با کلام « الله » ، که یکسره ذهن و دل مرا به تصرف گرفته بود ، حدود دویست قطعه کار انجام شد که تکنیک اجرای آن ، حضور دائم و آمادگی شدید روحی را می طلبید ؛

ضرباهنگی که هدایت قلم را « قلب » به عهده داشت ».
مشاغل و سمتهای مورد تصدی : محمد احصائی ، مشاور رئیس مؤسسه ی مطالعات و تحقیقات فرهنگی در قسمت چاپ و انتشارات می باشد.
فعالیتهای آموزشی : محمد احصائی ، سال ها به عنوان آموزگار ادبیات فارسی و خط در دبستان های جهان تربیت و شهر ری ، مدرس گروه هنرهای تجسمی دانشکده هنرهای زیبا ی دانشگاه تهران و دانشگاه هنرهای تزئینی و عضو رسمی هیئت علمی دانشگاه تهران به فعالیت های آموزشی اشتغال داشته است.
مراکزی که فرد از بانیان آن به شمار می آید : محمد احصائی ، عضو هیئت مؤسس « انجمن هنرمندان نقاش ایران » می باشد.
سایر فعالیتها و برنامه های روزمره : محمد احصائی ، گرافیست ، خوشنویس ، مؤلف و کارشناس هنر ، عضو شورایعالی هنرهای تجسمی کشور ، عضو شورایعالی انجمن خوشنویسان ، ادیتور کتاب های هنر در سازمان کتاب های درسی ایران و احیاگر کاربرد خطاطی در معماری اسلامی می باشد. وی در بیست سال اخیر ، به جمع آوری و مطالعه ی عمیق روی کارهای اساتید متقدم خویش پرداخته و قلم « محقق » و « ریحان » - که در جهان اسلام به قلم های ایرانی مشهورند - دستاورد کار مداوم او در این سال ها است.
آرا و گرایشهای خاص : نستعلیق محمد احصائی ، آمیزه ای از شیوه ی « میر » و « میرزا غلامرضا اصفهنی » و « میرحسین » با بعضی ملاحظات امروزی است و کاربرد گرافیکی در خوشنویسی وی ، از وجوه مشخصه ای است که موجب تفاوت فاحش از دیگر خوشنویسان معاصر شده است.
کارهای « کلام الله » احصائی به چهار گروه تقسیم بندی می شوند که عبارتند از : نقاشی خط ها ، الله ها ، کارهای در ارتباط با معماری ، و احیای قلم محقق و ریحان. وی در حوزه ی « نقاشی خط » با قلم « ثلث » و « محقق » با یاری گرفتن از « کلام الله » ، به خلق آثار بدیعی دست زده است.
جوائز و نشانها : محمد احصائی ، در هفتمین نمایشگاه بزرگ قرآن کریم تهران در سال 1378 ، به جهت « خوشنویس ممتاز آیات قرآنی » در قطعات و کتیبه ها ، به ویژه احیای خطوط ریحان و محقق ، و بهره گیری مناسب از خط و گرافیک و نقاشیخط در آثار خود ، همچنین استفاده از کلمه ی مبارکه ی الله به صورت های متنوع در آثار و کتیبه نگاری ، به عنوان « خادم برگزیده » شناخته شد.
چگونگی عرضه آثار : محمد احصائی در زمینه ی تشکیل نمایشگاه های مختلف در ایران و خارج از کشور نیز فعالیت دارد که دستاورد آن ، ارائه ی آثاری متفاوت در زمینه ی خط است که در گرافیک و معماری کاربرد

فراوانی دارد. نمونه هایی از این نمایشگاه ها عبارتند از : نمایشگاه گالری سیحون ، فستیوال بین المللی نقاشی در کانی سومر فرانسه ، نمایشگاه جمعی جهان در بال سوئیس ، نمایشگاه هنرمندان ایرانی در پکن و شانگهای جمهوری خلق چین ، نمایشگاه جمعی در دانشکده هنرهای زیبای ایران و ... . ----------

آثار :

1 تحریر قرآن مجید به قلم « محقق »

2 خوشنویسی سوره علق به ابعاد 120 × 110 سانتی متر با رنگ و روغن روی بوم

ویژگی اثر : این اثر ، اکنون جزء گنجینه ی آثار مجموعه ی موزه ی هنرهای معاصر تهران قرار دارد.

3 کتیبه ای به قطع 400 مترمربع واقع در دانشکده الهیات

4 کتیبه ی سردر ورودی موزه ملی ایران (ایران باستان)

ویژگی اثر : این اثر ، آیه ای از قرآن مجید به شیوه ی « محقق » و « برجسته » با لعاب زر است.

5 مجموعه ی « الله »

اخوین، عباس

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
عباس اخوین در سال 1316 ، در مشهد چشم به جهان گشود. دوره دبستان و دبیرستان را در زادگاه خود طی نمود. سرانجام در دانشسرایعالی تهران به ادامه تحصیل پرداخت و در رشته شیمی فارغ التحصیل گردید. چون ضمن تحصیل استعداد فن خط را از خود بروز داده بود در این وقت هرجا قطعه های زیبایی از خطوط خوشنویسان را می دید با اشتیاقی فراوان به مشق از روی آن می پرداخت و از ظرافتکاری های خطاطان به حد کافی استفاده می کرد وتلاش او دردرک قواعد و رموز زیبایی و نکات عمده خط، وجود هنری اش را جلا بخشید و با درک محضر خوشنویسان بزرگ مشهد و بر قواعد فنون خطاطی اشراف یافت و با حضور درکلاس آزاد خوشنویسی هنرهای زیبا به دیگر تکنیکهای این هنردست یافت.
گروه : هنر
رشته : هنرهای تجسمی
والدین و انساب : عباس اخوین فرزند علی اصغر می باشد.
تحصیلات رسمی و حرفه ای : عباس اخوین دوره دبستان و دبیرستان را در زادگاه خود طی نمود. سرانجام در دانشسرایعالی تهران به ادامه تحصیل پرداخت و در رشته شیمی فارغ التحصیل گردید. چون ضمن تحصیل استعداد فن خط را از خود بروز داده بود درین وقت هرجا قطعه های زیبایی از خطوط خوشنویسان را می دید با اشتیاقی فراوان به مشق از روی آن می پرداخت و از ظرافتکاری های خطاطان به حد کافی استفاده می کرد و سعی می نمود قواعد و رموز زیبایی و نکات عمده خط را دریابد. در سال 1334 از مشهد به تهران رفته و چون احساس کرد که باید از محضر استادی کسب فیض کند و اصول قواعد فنون خطاطای را بیاموزد از سال 1337 خورشیدی در کلاس آزاد خوشنوبسی هنرهای زیبا کشور شرکت نمود و هنر خود را دنبال کرد.
استادان و مربیان : عباس اخوین پس از آنکه تصمیم گرفت هنر خوسنویسی را به طور جدی و علمی دنبال نماید ، درکلاس آزاد خوشنویسی هنرهای زیبا شرکت کرد و در آنجا از خوشنویس محضر علی آقا حسینی ظرف مدت دو سال تعلیم خط قرار گرفت. ----------
---

آثار :
1 التفاصیل
2 پویه و رها
ویژگی اثر : مجموعه ای از منظومات فریدون توللی می باشد.

ارچنگ، احمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نگارگر.
تولد: 1293.
درگذشت:-
احمد ارچنگ، فرزند حاجی ملا محمد هرتمنی، از طراحان قالی و تذهیب بود و بیشتر کسانی که بعد از او در اصفهان به طراحی قالی و تذهیب اشتغال داشتند از شاگردان این استاد بوده‌اند.
بعد از اتمام کلاس پنجم دبستان، مدیر مدرسه وی را به کارگاه قالیبافی معرفی کرد. در آنجا قالیبافی و سپس نقشه‌خوانی را یاد گرفت. سپس مشغول ساختن نقشه‌های فرش شد. مشوق وی در این کار غلامحسین اسلیمی استاد قالیبافی بود که وی را برای رنگ‌آمیزی و نقطه‌چینی طرح‌های استاد نصرالله رفابیل (گچکار) به باغ ملی برد. در آنجا شخصیت‌هایی چون پوپ به دیدار کارش می‌آمدند. تشویق وی باعث شد که به کار از روی بناهای تاریخی روی آورد. سپس برای کارگاه مهدی‌خان حقیقی، کارگاه شورشی، کارگاه انصاری و کارگاه براسور (کاردار فرانسه) شروع به نقشه‌کشی کرد. اولین نقشه‌ای که طرح کرد، طرح گنبد مسجد امام (شاه سابق) بود. در سال‌های 1313 -1312 از طرف شهرداری اصفهان، طراحی کاشی‌های میدان نقش‌جهان زیر نظر آندره گدار سرپرست باستان‌شناسی به مسابقه گذارده شد. وی در آن مسابقه اول شد. لذا طراحی پشت و بغل‌های میدان نیز به احمد ارچنگ واگذار گردید و به این ترتیب زمینه‌ی مساعدی برای کار و تجربه روی طرح‌های مختلف ایرانی برایش به وجود آمد. از شاگردان وی می‌توان به عباس کرباسیون، اکبر مینایییان و فرزندش اشاره نمود.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

اصفهانی، عزالدین

قرن:8
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س هشتم ق)، نگارگر فلزات. از آثار وی که در 792 ق انجام پذیرفته، شمعدان مفرغی مرصعی است که جهت امیر تیمور گورکانی عمل آورده و نام خود را ذیل اثر یاد کرده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1471 / 3).

الطافی، حسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نگارگر.
تولد: 1285، تهران.
درگذشت: 1358، آمریکا.
حسین الطافی بعد از دوران تحصیل مقدماتی نزد استاد حسین بهزاد در مدرسه‌ی کمالیه و دارالفنون به مدت سه ماه مشغول گرفتن هنر نقاشی بود. الطافی در سال 1306، تابلوی نگارگری از فرش بهارستان در قطع 60 ضرب 40 کشید. پس از پایان خدمت نظام به هنرستان عالی هنرهای ایرانی رفت و از آنجا در سال 1319 با دریافت لیسانس هنرهای زیبا فارغ‌التحصیل شد. آنگاه به آفرینش آثار هنری خود پرداخت و در کنار آن به مدت یازده سال در کانون کار و آموزش به تعلیم نگارگری اشتغال ورزید. در دی ماه 1334 کار تدریس در هنرستان‌های وابسته به مرکز هنرهای زیبا را آغاز کرد. آثار «گل و مرغ» وی در نمایشگاه‌هایی در داخل و خارج از کشور به نمایش درآمده است، از جمله در نمایشگاه جهانی سال 1958 در بروکسل به دریافت دیپلم افتخار و مدال نقره نایل آمد. آخرین نمایشگاه حسین الطافی در آمریکا برگزار شد.
حسین الطافی در خلق آثارش، به مکتب هرات و صفوی گرایش داشت. درخشندگی رنگ‌ها، لطافت در طراحی و قلم‌گیری و پردازهای یک دست از ویژگی‌های کلی آثار الطافی به شمار می‌آید. وی علاوه بر سبک هرات و صفوی، به شیوه‌ی قاجار نیز توجه نشان می‌داد.
دو اثر حسین الطافی تابلوی نگارگری «لیلی و مجنون»- با الهام از میر سعید علی، نگارگر عصر صفویه- و «شبان و گوسفندان» (1316، تذهیب حاشیه‌ی این نگارگری اثر محمدعلی رهبری است، 25 ضرب 29 سانتیمتر) در موزه‌ی هنرهای ملی ایران نگهداری می‌شود. برخی از آثار دیگرش در مجموعه‌های خصوصی و تعدادی نیز در مجوعه‌های شخصی و خانوادگی فرزندش نگهداری می‌شود.
استاد الطافی در سال‌های آخر عمر به خود به واسطه‌ی پسرش که در کشور آمریکا به طبابت اشتغال داشت، راهی آن کشور شد. سرانجام در سال 1358 درگذشت و پیکرش در گورستان مسلمانان به خاک سپرده شد.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

امامی، میرزا آقا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نگارگر.
تولد: 1260.
درگذشت: 1356.
میرزا آقا امامی از استادای نقاشی، تذهیب و سوخت است. شاگردانی نیز در محضر وی تربیت شده‌اند. آثار وی در موزه‌های ایران و دنیا نگه‌داری می‌شود.
میرزا آقا امامی به دستور میرزا حسین صنیع همایون برای تعمیر مینیاتورهای کهنه‌ی عهد صفوی در اصفهان مشغول کار شد. از وی آثار دیگری نیز بر جای مانده است، از جمله روی نقوش فرش هم کار می‌کرد. یکی از آثار میرزا آقا امامی در زمینه‌ی طراحی فرش «مادر وطن» نام دارد.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

امینی، جمشید

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
استاد جمشید امینی(1282- 1377 هجری شمسی) از طراحان فرش نوین ایران بشمار می‌رود. وی اصولی نوین را در این هنر ایجاد کرد و با شیوه‌ای خاص چون بافندگی کوبلن به ابداع آثار هنری پرداخت. استاد امینی اولین کسی است که شیوه شبیه سازی را در فرش ایران متداول کرد. وی آخرین بازمانده از شاگردان استاد کمال الملک بود که احترام خاصی به استاد خود و اندیشه اش داشت.
گروه : هنر
رشته : هنرهای تجسمی
گرایش : طراحی فرش
والدین و انساب : جمشید امینی در سال 1282 شمسی در روستای فشند از روستاهای ساوجبلاغ متولد شد.
اوضاع اجتماعی و شرایط زندگی : جمشید امینی از آغاز کودکی به نقش و رنگ علاقه داشت و در پنج سالگی به اتفاق خانواده به تهران آمد و در این شهر با بافندگی قالی آشنا شد.
تحصیلات رسمی و حرفه ای : جمشید امینی در سال 1298 به مدرسه صنایع مستظرفه کمال الملک راه یافت و استعداد وی مورد توجه استاد کمال الملک قرار گرفت و در آن مدرسه دار قالی برپا کرد.
استادان و مربیان : امینی طراحی را نزد کمال الملک آموخت .
همسر و فرزندان : یکی از فرزندان جمشید امینی که از شاگردان وی نیز می‌باشد استاد دکتر حسن امینی است که شیوه ابتکاری پدر را دنبال می‌کند.
زمان و علت فوت : جمشید امینی آخرین بازمانده از شاگردان کمال الملک و مکتب وی بود که در سن 95 سالگی جهان را بدرود گفت و در روز سه شنبه 22 دی ماه 1377 در میان اندوه هنرمندان بسیار و مردم زادگاهش فشند در این روستا به خاک سپرده شد.
آرا و گرایشهای خاص : جمشید امینی علاوه بر هنر طراحی، مرد عارف پیشه و اندیشمندی بود بطوری که شاگردان در اخلاق و اصول عارفانه انسانی او را چون مرادی می‌ستودند و استاد امینی نیز عاشق استاد خویش بود و در تمام عمر یاد استاد و مرادش کمال الملک را عزیز می‌داشت و هر گاه از او سخن می‌گفت قطرات اشک از چشمانش جاری

می‌شد. استاد امینی یکی از هنرمندان مبتکر در شیوه بافندگی فرش است. او اصولی نوین را به هنر فرش ارائه داد و با شیوه خاص چون بافندگی کوبلن به ابداع آثار هنری پرداخت. وی اولین کسی است که شیوه شبیه سازی را در فرش ایران متداول کرد . از جمله توصیه های وی به شاگردانش، پاکی زبان و احترام به زن بود. او عقیده داشت مردان بزرگ را زنان پاکدامن شاخته‌اند، پس باید به ستایش مقام زن و مادر که منشاء همه بزرگی‌هاست پرداخته شود. ----------

---

آثار :

1 تابلوی ضامن آهو

2 تصویر کمال الملک

ویژگی اثر : از آثار بی نظیر استاد امینی است . این فرش آنچنان استادانه بافته شده که از فاصله نزدیک حتی با نقاشی تفاوتی ندارد. این اثر در موزه هنرهای ملی نگهداری می‌شود. ----------

---

منابع :

1سرمدی، عباس. دانشنامه هنرمندان ایراه و جهان اسلام. تهران،هیرمند.1380

آبکار، کلارا

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
نگارگر.
تولد: 1294، تهران.
درگذشت: 1 فروردین 1357، تهران.
کلارا آبکار در هنرستان بانوان تهران مکتب نگارگری اسلامی- ایرانی را نزد هادی تجویدی و علی درودی تحصیل کرد. در سال 1317، دیپلم رشته‌ی مینیاتور را از آن خود کرد. مضامین هنر آبکار در مینیاتور بیشتر برگرفته از ادبیات ایران است. وی در محضر حسین کاشی‌تراش به تعلیم طرح و رسم گره و گره‌چینی پرداخت. وی در سال 1320 از طرف وزارت پیشه و هنر، گواهی‌نامه درجه‌ی اول مینیاتور را به خود اختصاص داد و در سال 1368 گواهی‌نامه‌ی درجه‌ی یک هنرمندی- معادل رتبه‌ی استادی- را از طرف وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی دریافت کرد. در بهمن 1371 نمایشگاهی از مجموعه‌ی آثار آبکار در موزه‌ی هنرهای ملی ایران برگزار شد و همین امر انگیزه‌ای شد تا به او پیشنهاد شود که آثارش را به سازمان میراث فرهنگی کشور اهداء کند. بعد از گذشت اندک زمانی در همان سال، وی خانه و آثارش را به سازمان میراث فرهنگی کشور اهداء کرد. براساس تصمیم این سازمان، خانه‌ی مسکونی این هنرمند تبدیل به موزه‌ی استاد آبکار شد، اما به دلیل کوچک بودن منزل، تصمیم بر این شد تا در مجموعه‌ی کاخ موزه‌های سعدآباد موزه‌ای از آثار استاد برپا شود و خانه‌ی مسکونی هنرمند به صورت کلاس‌های آموزشی برای اعتلای هنر نگارگری درآید. موزه‌ی مینیاتور کلارا آبکار در هفته‌ی میراث فرهنگی و روز جهانی موزه (28 اردیبهشت 1373) افتتاح شد.
کلارا آبکار در اول فروردین 1375 درگذشت و در قبرستان ارامنه مدفون گردید.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

آقا نجف نقاش

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
آقا نجف فرزند آقا بابا، نقّاش قلمدان ساز معروف عصر قاجاریّه در اصفهان است. وی از اساتید معروف فنّ قلمدان سازی است. قلمدان‌های او عموماً به تقلید نقّاشان ایتالیایی اغلب تصاویر حضرت عیسی و مریم را نقاشی نموده و اکنون بسیار نایاب است و خارجی ها به قیمت گزاف آن را می‌خرند.
امضای آقا نجف که روی قلمدان‌ها می‌نوشته «یاشاه نجف» است. کارهای او صرف نظر از جنبه هنری، در ظرافت نیز بی‌نظیر است. کارهای او از سال 1230 تا 1272 (یعنی چهل و دو سال) تاریخ دارد.
صاحب عنوان در سال مرقوم به سنّ قریب به هفتاد سالگی وفات یافته است. شرح حال و نمونه آثارش در کتاب تاریخ برگزیدگان(:524) گراور شده است.
برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد اول)

آلفته، عیسی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
عیسی آلفته ، در بیرجند به دنیا آمد. پس از عزیمت به مشهد در سن پانزده سالگی ، شوق نقاشی در وجودش شعله ور شد و دست تقدیر او را به خدمت استاد بزرگ نقاشی خراسان ، محمدرضا قزلباش که سالیان طولانی در افغانستان و ایران کار کرده بود ، کشاند و مدت ها نزد آن استاد ، شاگردی کرد. استاد آلفته به دلیل جذبه و کشش آستان قدس رضوی و نیاز گنجینه ی عظیم کتابخانه ی آن ، در آنجا مشغول به کار شد و با عشق و علاقه ی بسیار شروع به مرمت و ساختن جلد کتاب های خطی کرد و بعدها با راهنمایی اساتید به کپیه برداری از نقاشی هنرمندان بزرگی که آثارشان زینت بخش کتاب های ذیقیمت آستان قدس بود ، پرداخت.
گروه : هنر
رشته : هنرهای تجسمی
تحصیلات رسمی و حرفه ای : عیسی آلفته ، پس از عزیمت به مشهد در سن پانزده سالگی ، شوق نقاشی در وجودش شعله ور شد و دست تقدیر او را به خدمت استاد بزرگ نقاشی خراسان ، محمدرضا قزلباش که سالیان طولانی در افغانستان و ایران کار کرده بود ، کشاند و مدت ها نزد آن استاد ، شاگردی کرد.
فعالیتهای آموزشی : عیسی آلفته ، پس از شاگردی در نزد استاد قزلباش ، به دلیل جذبه و کشش آستان قدس رضوی و نیاز گنجینه ی عظیم کتابخانه ی آن ، در آنجا مشغول شد و با عشق و علاقه ی بسیار شروع به مرمت و ساختن جلد کتاب های خطی کرد و بعدها با راهنمایی اساتید به کپیه برداری از نقاشی هنرمندان بزرگی که آثارشان زینت بخش کتاب های ذیقیمت آستان قدس بود ، پرداخت.
آرا و گرایشهای خاص : عیسی آلفته ، غیر از شیوه ی گل و مرغ ، در نقاشی آبرنگ ، تذهیب ، جلدسازی ، جلد روغنی و قاب آیینه نیز دستی قوی دارد و آثار باارزشی آفریده است که هم اکنون زینت بخش برخی از موزه های جهان می باشد.
جوائز و نشانها : عیسی آلفته ، در نمایشگاه های بسیاری شرکت کرده و جوایزی دریافت نموده است.
21 مرداد ماه سال1370هجری شمسی: استاد عیسی آلفته طراح و تذهیب کار پرآوازه ایرانی به دیار باقی شتافت.

منابع زندگینامه :عیسی آلفته و نقاشی بهار ، مجله ی کیهان فرهنگی ، 1 فروردین 1365

باقری، عبدالله

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نگارگر (تذهیب و تشعیر).
تولد: 1292، تهران.
درگذشت: 14 خرداد 1368، تهران.
عبدالله باقری (فرزانه‌پور) چون پدرش در اراک در مأموریت اداری بود، تحصیلات ابتدایی را در آنجا به پایان برد و سپس در سال 1305 به تهران آمد و در سیزده سالگی در هنرستان صنایع قدیمه و مستظرفه (هنرهای زیبای فعلی) که به همت حسین بهزاد پای گرفته بود، مشغول به تحصیل شد. در این هنرستان رسم بر این بود که هر کارآموزی نخست با تمام هنرها آشنا می‌شد و سپس در رشته‌ی تخصصی خود را انتخاب می‌کرد. عبدالله باقری نقش قالی و کاشی و هنر تذهیب را به عنوان هنرهای تخصصی خود برگزید. وفای کاشانی در آن هنگام استاد نقش قالی، هادی تجویدی استاد مینیاتور و علی درودی استاد تذهیب هنرستان بودند. استادان دیگر ایشان غلام حسین اسکندلی و حمید رهبری بودند. عبدالله باقری در کنار کار هنری، بلافاصله پس از پایان دوره‌ی هنرستان (1319) خود به آموزش و تربیت شاگردان همت گذاشت و در هنرستان‌های کشور شروع به تدریس کرد. تعداد آثار وی به گفته‌ای به بیست هزار اثر می‌رسد که اکثرا تذهیب است و بسیاری از آنها را در موزه‌ای متعدد می‌توان دید. از جمله دو هزار اثر از کارهای وی را استاد طاهرزاده‌ی بهزاد در همان زمان که رییس هنرستان بود، با خود به ترکیه برد و بسیاری از آنها امروزه در موزه‌ی توپکایی استانبول نگهداری می‌شود. استاد باقری مجموعا بیست سال از عمر خود را به آموزش هنرآموزان و تدریس در هنرستان‌های مختلف، موزه‌ها و دانشگاه‌ها پرداخت که از آن میان می‌توان به هنرستان‌های دختران و پسران تهران و هنرستان تبریز نام برد و در اواخر عمر به علت کهولت سن و بیماری اغلب شاگردان خود را در منزل خود می‌پذیرفت. تعدادی از این نقش قالی‌ها در موزه‌ی هنرهای ملی نگهداری می‌شد که بعدها به موزه‌ی فرش ایران انتقال یافت و برخی از آنها به وسیله‌ی هنرمندان قالیباف روی قالی پیاده شدند. وی در هنر تذهیب شیوه‌ای نو پدید آورد و این هنر را که بیشتر برای زینت بخشیدن به کار یک خوشنویس یا شعر یک شاعر به کار می‌رفت، شخصیتی مستقل بخشید تا جایی که تذهیب بتواند خود به عنوان تابلویی قابل ارائه باشد. به طور کلی

می‌توان گفت که پس از دوران صفویه، به همت او و استاد نصرت‌الله یوسفی بود که تذهیب در ایران اصالت دیرین را بازیافت. آثار و طرح‌های استاد باقری یک بار در اردیبهشت 1365 و بار دیگر در اردیبهشت 1368 در موزه‌ی فرش ایران در نمایشگاه‌هایی به معرض تماشا گذاشته شد.
از وی مجموعه‌ای به نام گلزار باقری (1366) حاوی تصاویر تعدادی از آثار قدیمی وی به همت شاگردان چاپ شده است. از آثار دیگر اوست: طراحی و نقاشی درها، دیوار و ستون‌های موزه‌ی هنرهای ملی سابق، طراحی کاشی‌های بلند کاخ مرمر که از روی گنبد مسجد شیخ لطف‌الله اقتباس شده است، تعداد تذهیب و حاشیه که در موزه‌های هنرهای ملی و هنرهای تزئینی نگه‌داری می‌شود که از جمله معروف‌ترین آن تابلو «گل و مرغ» است که در موزه‌ی هنرهای معاصر نگهداری می‌شود، حاشیه و تذهیب «خدا را فراموش نکن» با خط «عبدالرسولی» حاشیه و تذهیب «بسم‌الله الرحمن الرحیم» با خط «عبدالرسولی»، تذهیب و حاشیه کتاب عمر خیام اسفندیاری، تذهیب چند قرآن که معروف‌ترین آنها قرآنی است با خط سید حسن میرخانی.
استاد عبدالله باقری پس از یک بیماری طولانی سرطان کبد، در سن 76 سالگی در تهران بدرود حیات گفت. پیکر وی در امامزاده ابن‌بابویه در تهران به خاک سپرده شد.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

بهرامیان، محمد حسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
محمد حسین بهرامیان هنرمند و مجسمه ساز در سال 1350 به دنیا آمد.وی دارای مدرک فوق تخصص زیبایی‌شناسی هنر (D.E.A) از دانشگاه سوربن پاریس است. او در سال 1384 برای اعتراض به موزه لوور به زندگی خود پایان داد.محمد حسین بهرامیان یا به قول دوستان‌اش بهرام، یکی از 5 مجسمه‌ساز برتر معاصر ایران و البته به خاطر تخصصی و سبک کارهایش علمی‌ترین آنهاست که به دلیل دوری از وطن، تنها میان متخصصان و همکاران اش نام‌آشناست.
گروه : هنر
رشته : هنرهای تجسمی
تحصیلات رسمی و حرفه ای : اخذ لیسانس مجسمه‌سازی از دانشکده هنرهای زیبای دانشگاه تهران 1347 کسب مدرک تخصصی مجسمه‌سازی از دانشگاه سوربن پاریس عنوان رساله تخصصی: هنر مجسمه‌سازی معاصر در ایران (امید که روزی چاپ شود) گرفتن مدرک فوق تخصص زیبایی‌شناسی هنر (D.E.A) از دانشگاه سوربن پاریس عنوان رساله فوق تخصص: مناسبات در ساختار اجتماعی و جغرافیایی شهر: نصب مجسمه‌های مختلف در شهر تهران یک سال تدریس در دانشکده هنرهای زیبای دانشگاه تهران
وقایع میانسالی :
زمان و علت فوت : مسئولان موزه لوور پاریس ـ که برچسب آثار ایرانی موزه را مثل نام خلیج فارس به عربی تغییر داده بودند ـ در آتلیه مولاژ موزه لوور، اسم و امضای بهرامیان را از پای آثارش حذف کردند و تمام حقوق مادی و معنوی را زیر پا گذاشتند. او همه وقت و دارایی‌اش را برای پیگیری این پرونده در مراجع قضائی فرانسه صرف کرد. هزینه این کارها برای شهروندان فرانسوی ارزان بود اما برای او ـ که با وجود سال‌ها تحصیل، زندگی و کار در فرانسه حاضر به پذیرفتن شهروندی آنجا و گرفتن اوراق هویت فرانسوی نشده و ایرانی مانده بود ـ کلی آب می‌خورد. تا روزی که چیزی برای ادامه راه در کار نبود. یک روز با دعوت از همه رسانه‌ها و خبرنگاران و بازگو کردن داستان، با پریدن از بام موزه لوور، به قصه پایان داد و شاید با این کار، پیگیری کار را به رسانه‌ها سپرد.
مشاغل و سمتهای مورد تصدی : وی متخصص بخش مولاژ در مجموعه

موزه‌های ملی فرانسه بوده است.
فعالیتهای آموزشی : یک سال تدریس در سال 1358 در دانشکده هنرهای زیبای دانشگاه تهران را محمد حسین بهرامیان در کارنامه دارد.
سایر فعالیتها و برنامه های روزمره : ترمیم بسیاری از مجسمه‌های باستانی و ساخت مولاژ از آنها، نوآوری در ساخت مجسمه و استفاده از مواد در کار ساخت و اصلاح روش‌های قبل از فعالیتهای وی میباشد.
جوائز و نشانها : کسب عنوان مجسمه‌ساز حرفه‌ای در موزه لوور در 1991 برنده نشان طلا و دیپلم افتخار بیست و هفتمین نمایشگاه اختراعات هنری ژنو سوئیس برای پازل سه بعدی در 1999 کسب نشان نقره و دیپلم افتخار بیست و هفتمین نمایشگاه اختراعات هنری ژنو سوئیس برای طراحی نوعی قالب برای ساخت مجسمه به تعداد زیاد بدون افت کیفیت در 1999 پازل توپ چهل تکه‌ای از کره زمین؛ برنده مدال طلای نمایشگاه اختراعات هنری ژنو
چگونگی عرضه آثار : ابتکار بهرامیان با ساخت پازل از اشیای باستانی ایران، هنر و تاریخ را از موزه‌ها به درون خانه‌ها می‌برد و کودکان را در حس ساخت اشیای باستانی، با هنرمندان چند هزار سال قبل، سهیم می‌کند. آشنایی با هنر باستانی بخشی از بازی کودک می‌شود و هر کس می‌تواند یک کپی مثل اصل را در خانه داشته باشد؛ مانند پازل وزنه قوی هخامنشی. ساخت پازل‌هایی از آثار باستانی ایران و اهرام مصر، 2 جایزه برتر نمایشگاه اختراعات هنری سوئیس را برای او به ارمغان آورد. در حال حاضر، موزه لوور - که یک هرم شیشه‌ای در حیاط مقابلش ساخته اند- درآمد هنگفت این امتیاز را به جیب می‌زند. اثر دیگر بهرامیان "جنگ شاهین و مار" در بانک ملی دوبی؛ باز هم ساکنان آن سوی خلیج فارس. یک مجسمه او در یکی از پارک‌های تهران در غیابش به اسم یکی از همکاران ثبت و مجسمه دیگرش هم در پارک دانشجو ناپدید شد. ----------
---
آثار :
1 اسب آبی جای فرعون خوابیده
ویژگی اثر : پوستر پازل سه بعدی بهرامیان از هرم مصری و اسب آبی فیروزه‌ای مصر باستان که در دل پازل قایم شده.
2 جنگ شاهین و مار
ویژگی اثر : مجسمه، در پارک دبی
3 دو زیبای خفته
ویژگی اثر : این دو تا قوی طلایی زیبای خفته، 2 مدل از وزنه‌های ترازوی زمان هخامنشی است که در شوش کشف شده. ساخت مولاژ یا شبیه‌سازی آثار باستانی، یکی از تخصص‌های بی‌بدیل بهرامیان بود؛

تخصصی که علاوه بر ذوق هنری نیاز به مهارت و دانش زیادی دارد.
4 ماهی‌های در هم
ویژگی اثر : این دو ماهی در هم پیچیده با فواره‌هایشان، در ساحل خلیج‌فارس و خاطره بازدیدکنندگان جا خوش کرده‌اند؛ تا حدی که بسیاری با دیدن عکس، محل آن در دوبی را به جا می‌آورند. بهرامیان با هنر وشناختش نسبت به فضای نصب اثر، یک مجسمه محیطی بسیار عالی خلق کرده بود.
منابع زندگینامه : روزنامه همشهری، 13-11-1386، "مجسمه سازی که شکست"

تجویدی، محمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نگارگر.
تولد: 1303، تهران.
درگذشت: 1373.
محمد تجویدی، فرزند محمدهادی تجویدی، استاد نقاشی هنرهای زیبا و از شاگردان کمال‌الملک بود. وی پس از پایان تحصیلات متوسطه در هنرستان هنرهای زیبا به فراگرفتن نقاشی پرداخت و موفق به دریافت درجه‌ی لیسانس شد. سپس در امتحانات ورودی دانشگاه، به عنوان استاد هنرستان انتخاب شد. پس از فوت استاد حسین بهزاد، در سال 1342 تدریس و تعلیم در هنرستان را ترک و به خلق آثار هنری پرداخت. اندکی بعد، خود کارگاهی در خارج از محیط هنرهای زیبا ایجاد کرد و شخصا به تربیت شاگرد پرداخت.
محمد تجویدی حدود صد و بیست جلد کتاب ازدیوان‌های شعرای ایران همچون سعدی، حافظ، بابا طاهر عریان، فردوسی و دیگران را به تصویر کشیده است. از جمله این آثار می‌توان به گل‌های رنگارنگ که منتخبی از غزلیات مولوی و عطار و فخر هراتی است 1336 برای نخستین بار به چاپ رسید. وی طی سالیان متمادی به بسیاری از کشورهای جهان برای مطالعه در زمینه‌ی هنر نقاشی سفر کرده است. تجویدی آثار برخی از شاعران معاصر را نیز در قالب‌های نو و امروزین و به سبک گرافیکی به تصویر درآورد. تجویدی تصاویر کتاب حماسه‌ی هیزم‌شکن اثر بسیج خلخالی را بهترین اثر خود می‌انگارد. وی در سفری به فرانسه آثارش را همراه با آثار سهراب سپهری در یک گالری به نمایش گذاشت.
محمد تجویدی در تهران درگذشت و پیکر وی در قطعه‌ی 88 بهشت زهرا مدفون گردید.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

جعفری، محمد ابراهیم

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
محمد ابراهیم جعفری
تولد: 1319 ه.ش ، بروجرد - ایران
بیوگرافی :
1344موسس کانون اموزش اصول هنرهای تجسمی
1347 عضو رسمی هیئت علمی دانشگاه هنر
عضو افتخاری انجمن هنرمندان نقاش ایران
همکاری با فیروز شیروانلو در شکل گیری فرهنگسرای نیاوران"برنامه ریزی وطراحی اموزش هنر"
1353 - 1355 کار و مطالعه در کوی بین المللی هنرها پاریس
1372 همکاری اموزشی با دانشگاه نورویچ امریکا
همکاری اموزشی با دانشگاه های هنر "اصفهان. یزد. کرمان و دانشگاه ازاد تهران"
عضو هیئت انتخاب دوسالانه های نقاشی و طراحی و جهان اسلام
سخنرانی‌های متعدد در دانشگاه ها و مراکز فرهنگی در باره هنر خلاقییت و آموزش هنر
اجراهای فی البداهه با عنوان"صلح تن به تن" برای ایجاد ارتباط تبادل نظر نقد و گفتگو در ارتباط با نمایشگاه‌های هنرهای تجسمی

نمایشگاه‌های انفرادی
شرکت در نمایشگاه های متعدد فردی و گروهی در داخل و خارج از کشور از جمله
1348 دوسالانه پاریس
1353 نقاشان معاصر ایران در آلمان
1353 کانی سورمر فرانسه "جایزه ملی دولت فرانسه" 1355 بال سویس
1355 هنرمندان منتخب 38 کشور در پاریس
1356نقاشان پیشرو در واشنگتن"واش ارت"
نمایشگاه های هنرمندان معاصر ایران در "مراکش. لندن. مسکو. کانادا. اسپانیا. ارمنستان و ...

نمایشگاه‌های گروهی
1387 گالری ماه (50 هنرمند)

حلیمی، محمدحسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
محمد حسین حلیمی درسال 1319 درشهر همدان به دنیا آمد .وی پس از ورو د به مدارس جدید و اتمام دوره دانشسرای مقدماتی همدان و اخذ مدرک متوسطه در رشته ادبیات فارسی به معلمی پرداخت . او در دانشکده هنرهای زیبا در رشته نقاشی به تحصیل پرداخت . به منظور ادامه تحصیل و کسب اطلاعات جدید عازم فرانسه شد . وی با ورود به دانشکده هنرهای تزیینی پاریس (آرـدکو) و همچنین در دوره فوق لیسانس هنرهای تجسمی دانشگاه سوربن تجربیات تازه ای را شروع کرد . ابتدا از دوره فوق لیسانس رشته گرافیک (کمونیکاسیون ـ ویزوئل) فارع التحصیل شد ، پس از آن فوق لیسانس هنر های تجسمی و بعد دکتر ای سیکل سوم را از دانشگاه سوربن در سال 1360 به اتمام رساند و بلافاصله به ایران مراجعه کرد .نامبرده در حال حاضر دانشیار دانشکد? هنرهای زیبای دانشگاه تهران می باشد . کتاب"اصول و مبانی هنرهای تجسمی"تالیف،محمد حسین حلیمی ، در دوره دوازدهم کتاب سال جمهوری اسلامی ایران از طرف وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی به عنوان کتاب سال برگزیده شد.
گروه : هنر
رشته : هنرهای تجسمی
گرایش : گرافیک
والدین و انساب : محمد حسین حلیمی درسال 1319 درشهر همدان به دنیا آمد . وی در یک خانواده سنتی و مذهبی چشم به جهان گشود و از هفت سالگی نزد پدر بزرگش مرحوم میرزا غلامحسین اسلامبوالچی که در انواع علوم و فنون وارد بود پرورش یافت .
اوضاع اجتماعی و شرایط زندگی : محمد حسین حلیمی در1319 ه.ش درهمدان متولدشد . دوران کودکی وی مصادف با آخرین سالهای حکومت رضا شاه و روی کار آمدن محمد رضا شاه پهلوی بوده است . درآن روزگار بسیاری از دانشجویان و هنرمندان ایرانی برای تحصیل به اروپا ، به ویژه فرانسه می رفتند . نظام علمی و فرانسه بردانشگاههای کشورنیز اثر گذار بوده است .
تحصیلات رسمی و حرفه ای : محمد حسین حلیمی پس از ورو د به مدارس جدید و اتمام دوره دانشسرای مقدماتی همدان و اخذ مدرک

متوسطه در رشته ادبیات فارسی به معلمی پرداخت . پس از وقفه ای چند ساله برای تکمیل معلومات خود به دانشگاه را ه پیدا کرد و در دانشکده هنرهای زیبا در رشته نقاشی به تحصیل پرداخت و از آنجا فارغ التحصیل شد . پس از آن مجددا در چند مرکزهنری به تدریس پرداخت . با وجود در آمد خوبی که کسب می کرد ،از سال 1354 جهت مطالعه و ادام؟ تحصیل مقیم پاریس گردید و درج؟ کارشناسی ارشد در دو رشت؟ هنرهای تجسمی و گرافیک را به ترتیب از دانشگاه سوربن و مدرس؟ عالی هنرهای تزئینی پاریس اخذ نمود و در سال 1360 تز دکترای خود را در زمین؟ زیبایی شناسی و علوم هنر در دانشگاه سوربن گذراند

استادان و مربیان : محمد حسین حلیمی یکی از یگانه معلم خود را ، پدربزرگش مرسوم میرزا غلامحسین اسلامبوچی می داند که به وی خوشنویسی و برخی از فنون را آموخت . وی در مدرسه آر-دکو ، رنگ شناسی را زیر نظر یکی از استادان صاحب نام ›« ژان فیلیپ لانکلو « تحقیق می نمود و ارزشهای زیبایی شناسی خط اسلامی را در دانشگاه سوربن تحت نظر «الکساندرپاپادوپولو » تکمیل می کرد .وی همچنین از محضر اساتید و هنرمندان بزرگی همچون مرحوم حسین زرین خط و مرحوم میرخانی و مرحوم یحیی کارگر و شماری دیگر از اساتید هنرمند ایرانی و خارجی استفاده نموده است.

وقایع میانسالی : محمد حسین حلیمی در پاریس در دو زمینه تحقیقاتی فعالیت می کرد . یکی از زمینه های کار ایشان «رنگ شناسی » بود که در مدرسه آر0دکو زیر نظر یکی از استادان صاحب نام با عنوان «شعررنگ درمعماری اسلامی ایران » انجام می شود . تحقیقددیگر در رابطه با ارزشهای زیبایی شناسی خط اسلامی بود که به طور گسترده برروی عملکرد زیبایی شناسیخط در مسجد جامع اصفهان در دانشگاه سوربن انجام می گرفت .

مشاغل و سمتهای مورد تصدی : محمد حسین حلیمی به غیر از تدریس به فعالیتهای گرافیکی و عکاسی که خود آموخته بود می پرداخت و نیر با فعالیتهای گرافیکی ،نقاشی و عکاسی زندگی خود را اداره می نمود .نامبرده در حال حاضر دانشیار دانشکد؟ هنرهای زیبای دانشگاه تهران می باشند

فعالیتهای آموزشی : محمد حسین حلیمی پس از اخذ دیپلم متوسطه در رشته ادبیات فارسی پرداخت .همچنین پس از دریافت درجه لیسانس در دانشکده هنرهای تزیینی ، انسیتو تربیت مربیان هنری و مدرسه عالی ساختمان به تدریس پرداخت . دکتر حلیمی پس ازمرجعت از فرانسه به ایران نیز در دانشگاه فارابی ، مجتمع دانشگاهی هنر و بالاخره دانشکده هنرهای زیبا به تدریس ادامه داد .

سایر فعالیتها و برنامه های روزمره : مطالعه و تحقیق درباره زیبایی شناسی و نظریات مربوط به آن از مشغولیت های اساسی محمد حسین حلیمی بوده است .
شاگردان : بسیاری از فارغ التحصیلان رشته هنرهای تجسمی از دانشگاه تهران ،شاگردان محمد حسین حلیمی می باشند .
آرا و گرایشهای خاص : محمد حسین حلیمی معتقد است ویژگی های ارتباط تصویری در عالم سیاست ، اقتصاد، فرهنگ مذهب و افکار و عقاید مختلف امکان سازندگی و تخریب را بصورت گسترده در اختیار دارد .در واقع این زمینه هنری و فنی به مصداق اسلحه ای است که با آن مبارزه نامرئی انجام می شود . برای مقابله با این اسلحه باید همان اسلحه را بنحو بهتر شناخت وبرای مقابله بکار برد . درنتیجه رشته معلمی ، هنری گرافیک یابا عنوان جدیدش «کمونیکاسیون ویزوئل »اهمیت مشخص (در عرصه تبلیغات) پیدا می کند . وظیفه یک هنرمند گرافیست را جامعه و نظام اجتماعی و فکری و عقیدتی که درآن حاکم است مشخص می کند . برخلاف یک هنر مند نقاش که می تواند برای خود کارکند ، یک گرافیست اگر به این شکل کار کند ممکن است مورد استقبال جامعه قرار بگیرد و یا نگیرد و در هر صورت جامعه تکلیفش را روشن می کند . در هنر گر افیک دو عامل را می توان دید ، اول این است که هنرمند به مراحل بالایی از تواناییهای فنی ،فرهنگ و هنری رسید ه باشد و عامل دوم هم این است که جامعه توانایی استفاده از آن را داشته باشد ،زیرا اگر چنین رشدی نباشد هنرمند به میل خود و با باورهای خود کار می کند و نتیجه کارش بهمان اندازه که تصور می شود مفید و سازنده است برعکس می تواند مضر و مخرب هم باشد . دکتر حلیمی نقاشی را حرفه اول خود می داند و مایل است تا آثاری را که ارتباط مستقیم با فکر و عقیده و دل دارد از طریق نقاشی مطرح نماید .
جوائز و نشانها : کتاب"اصول و مبانی هنرهای تجسمی"تالیف،محمد حسین حلیمی ، در دوره دوازدهم کتاب سال جمهوری اسلامی ایران از طرف وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی به عنوان کتاب سال برگزیده شد. ---------
---
آثار :
1 اصول و مبانی هنرهای تجسمی
ویژگی اثر : تالیف،این کتاب در دوره دوازدهم کتاب سال جمهوری اسلامی ایران ،از طرف وزرات فرهنگ و ارشاد اسلامی معرفی و برگزیده شده است.آشنایی با کتاب:«اصول و مبانی هنرهای تجسمی»: اصول و مبانی هنرهای تجسمی (جلد اول)؛ دکتر محمدحسین حلیمی؛ تهران: 1372.
امروزه هنرهای تجسمی را یکی از بهترین و مؤثرترین وسیله های ارتباطی

می شناسند و آن را به صورت زبان همگانی و بین المللی در آموزش و پرورش، در زمینه های فرهنگی، سیاسی، اجتماعی، اقتصادی، صنعتی و به طور کلی در تمامی فعل و انفعالات فکری مورد استفاده قرار می دهند. هنرهای تجسمی عالی ترین تجلیات زبان بصری شمرده می شود که با آن می توان فراتر از زمان سیر کرد و آینده و افقهای دور را تجسم و تصویر نمود. در این کتابب با معرفی عناصر اولیه تجسمی و بررسی آنها، برخی مثالهای طبیعی یا آثار هنری برای نمونه برگزیده و ارائه شده است. سپس اصول و قواعد را که حاکم بر آثار هنری می باشد حتی المقدور معرفی و با بیان امکانات شکل پذیری و شکل آفرینی عناصر، خصوصیات بصری و بیان تصویری هر کدام مطرح شده است. شاید بتوان گفت که تاکنون در این زمینه کتابی به این جامعیت منتشر نشده است و اولین کتابب علمی و آموزشی هنر می باشد که با آثار دانشجویان ایرانی منتشر می شود. این امر می تواند برای دانشجویان عامل محرک و بسیار خوبی باشد و از سویی برای نویسندگان سرمشقی مناسب. کتابب حاضر با توجه به نیازهای دانشجویان ایران در دو جلد تدوین شده است و می تواند در رفع نیاز جامعه و مراکز آموزش عالی مورد استفاده قرار گیرد.
2 سازمان مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی
3 سمبل کتاب درخت زندگی حضرت رسول «ص»
4 شهر اسلامی
ویژگی اثر : ترجمه
5 شیوه های نقاشی
6 طراحی آرم دانشگاه علوم پزشکی همدان
7 طراحی آرم مرکز هنرهای تجسمی
8 طراحی آرم نمایشگاه بین المللی کتاب تهران
9 طراحی پوستر اولین نمایشگاه بین المللی کتاب تهران 14-22 آبان 1366
10 طراحی پوستر کنفرانس بازسازی مناطق
11 مرکز فرهنگی امیر المومنین
12 هنر و رنگ
ویژگی اثر : ترجمه
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد سوم)
منابع زندگینامه :
1www.ketabesal.ir2مصاحبه با دکتر محمد حسین حلیمی ، هنرهای زیبا ،آبان و آذر 13683مهدی پروین زاد ، شهید چمران هنری مردعرصه ای

دانش و حماسه وعرفان ، ماهنامه کیهان فرهنگی ، سال بیستم ، خرداد 1382 ، شماره 200 ، ص14

خلیلی، احمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
احمد خلیلی درسال 1322 در شهر قزوین دیده به جهان گشود. ایشان هنرمند نقاش و نگاره های قهوه خانه یی، می باشد. ایشان در موضوعات مذهبی کار می کرد و همواره سعی داشت قلمی که روی بوم می گذارد حماسه و وقایعی همچون عاشورا را زنده کند. ایشان در 21 تیرماه 1387 دار فانی را وداع گفت.گروه : هنررشته : هنرهای سنتیگرایش : نقاشی قهوه خانه یزمان و علت فوت : احمد خلیلی در 21 تیر ماه 1387 دار فانی را وداع گفت و در قطعه هنرمندان بهشت زهرای تهران به خاک سپرده شد.
منابع زندگینامه :http://www.iranologyfo.com/

داریوش، غلامعلی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
درگذشت: 12 اسفند 1368.
غلامعلی داریوش استاد کارگاه خاتم‌سازی میراث فرهنگی بود. از آثار عمده‌ی او اتاق خاتم مجلس شورای ملی سابق است.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

رائض، احمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نگارگر.
تولد: 1298، اصفهان.
درگذشت: 1372.
احد رائض از دوازده سالگی به آموختن نقاشی و تذهیب و مینیاتور پرداخت. او مدت‌ها نزد استادان هنر تذهیب و تشعیر و مینا و مینیاتور، نظیر میرزا رضا اسلامی و روحانی کار کرده بود و توشه اندوخته بود.
در اوان جوانی در کارگاه مینیاتور و مینای سازمان میراث فرهنگی مشغول به کار شد و بعد از سی سال خلق آثار که در موزه‌های ملی نگهداری می‌شوند بازنشسته شد. وی سال‌ها سرپرستی این کارگاه را به عهده داشت.
وی موضوع مینیاتورهای خود را از خمسه نظامی انتخاب می‌کرد و یکی از آثار وی تابلو مینیاتور «145 چهره» بود که در موزه‌ی سوییس نگهداری می شود.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

رستمیان، عباس

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
عباس رستمیان از جمله هنرمندانی است خوش ذوق اصفهان است که دررشته نگارگری از استعداد سرشار برخورداراست . او محیط خانوادگی و شهر و زادگاهش را درساخت شخصیت هنری خود موثر می داند . در کنار تابلوهایی زیبایی رستمیان سیاه قلم هایی نیز با حفظ معیارها وموازین نقوش سنتی به چشم می خورد . آثار رستمیان درنمایشگاههای متعددی عرضه شده است .گروه : هنررشته : نگارگریاوضاع اجتماعی و شرایط زندگی : عباس رستمیان درخانواده ای هنردوست پرورش یافت. پدرش او اهل هنربود و عمرش را در راه تراشیدن صدف به شکل گل و گیاه برای کار معرق روی چوب سپری نمود.تحصیلات رسمی و حرفه ای : عباس رستمیان دوران تحصیل خود را تا پایان دوره متوسطه در اصفهان گذراند. درسال 1346 وارد دانشکده هنرهای زیبای دانشگاه تهران شد و پس از مدتی با موفقیت تحصیلات خود را به پایان رسانید .وقایع میانسالی : پرداختن به نگار گری واقعه مهم این دوران است . عباس رستمیان چنین عقیده دارد که هنرمند باید رها و آزاد باشد و بی هیچ قید وبندی کارکند و نباید سلیقه راحتی در کسوت معلم هنری به شاگرد تحمیل کرد . اینکه ما بکوشیم شاگردانمان را ملزم به رعایت سلیقه خودمان کنیم ،راهی به خطا رفته ایم چون وقتی پای اجرای فرمان و سلیقه پیش می آید خلاقیت از میان می رود.فعالیتهای آموزشی : عباس رستمیان ابتدا دریزد به عنوان معلم نقاشی به تدریس پرداخت .سپس درهنرستان هنرهای زیبای اصفهان به تعلیم هنرجویان همت گماشته است .سایر فعالیتها و برنامه های روزمره : مهمترین فعالیت آموزشی عباس رستمیان ، نگارگری(مینیاتور) است . او براین نظر است که آنچه درنقاشی ایرانی سزاوار حفظ و امانتداری است اصول و قواعد است نه موضوع نقش .آرا و گرایشهای خاص : عباس رستمیان درباره هنرنگارگری (مینیاتور) و سبک کار خودبراین باور است که اصل حاکمیت خیال پردازی و رویا قاعده مهم و همیشگی نگارگری است . رستمیان بیشتر تمایل به نشان دادن زندگی مردم ، معماری زمان و حال وهوای چشمگیر روستایی داشته است.چگونگی عرضه آثار : آثارعباس رستمیان درنمایشگاههای مختلف داخلی و خارجی عرضه شده است و هنر دوستان بسیاری را به خود جلب نموده است از جمله : نمایشگاه دهلی ، نمایشگاه پکن ، نمایشگاه آتن ، نمایشگاه ایران

در ارمنستان ، نمایشگاه ورشو . نمایشگاه ویلینیوس ، نمایشگاه لندن ،نمایشگاه منچستر ، نمایشگاه دورهام و نمایشگاه دوسالانه موزه هنرهای معاصر درتهران و اصفهان .

منابع زندگینامه :http://www.iranologyfo.com/

رشتیان، جعفر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نگارگر، مدرس، رسام.
تولد: 1304، اصفهان.
درگذشت: تیر 1367، اصفهان.
سید جعفر رشتیان نزد دایی‌های خود و نیز دایی مادرش به فراگیری هنر نقاشی پرداخت. سابقه نقاشی و طراحی در خاندانش به چهارصد سال تا عصر صفوی می‌رسد. وی در زمینه‌های مینیاتورسازی نقاشی طبیعت و معماری سنتی نظیر طرح و اجرای مقرنس گنبدها کار کرده است. یکی از نمونه‌های آثارش در زمینه‌ی معماری سنتی، طرح و اجرای گنبد و صحن امامزاده‌ای است موسوم به آقاعلی عباس واقع در شهر نطنز که امور معماری آن زیر نظر وی انجام پذیرفت. کار دیگر وی طراحی داخلی هتل عباسی شهر اصفهان است. اولین نمایشگاه آثار او در اصفهان شکل گرفت. آثار وی همچنین به صورت گروهی بارها در موزه‌ی هنرهای معاصر به نمایش درآمد. آخرین نمایشگاه وی، همزمان با دهه‌ی فجر 1366 بود که قالی «ثارالله» در تالار وحدت به نمایش گذاشته شد. قالی «ثارالله» اثری است برجسته از استاد رشتیان که در حاشیه‌ی فرش، نمایی از شهرهای بزرگ مذهبی مسلمانان به چشم می‌خورد و در میان فرش، عبارت «ان الحسین مصباح الهدی و سفینة النجاة» نقش بسته است.
سید جعفر رشتیان در سال 1367 به علت سرطان حنجره در اصفهان درگذشت.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

زاویه، محمدعلی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نگارگر، تذهیب نگار قرآن.
تولد: 1291، تهران.
درگذشت: 11 تیر 1369، تهران.
محمدعلی اسماعیل زاویه پس از گذراندن تحصیلات ابتدایی در سال 1308 به هنرستان صنایع مستظرفه رفت (بعدها این هنرستان، کمال‌الملک خوانده می‌شد) و رشته‌ی مینیاتور و تذهیب را برای آموزش برگزید. پس از چندی در سال 1319 در رشته‌ی مینیاتور با درجه‌ی ممتاز فارغ‌التحصیل شد. وی در همین رشته در مدت شصت سال کار بیش از دو هزار عکس، نقاشی و تذهیب ساخته است. استاد زاویه چگونگی و ساخت رنگ‌های طبیعی کارهای خود را مرهون دو استاد خود هادی تجویدی در مینیاتور و علی درودی در تذهیب می‌داند. استاد یکی از سرآمدان تذهیب‌نگار کلام‌الله مجید است و در این زمینه کار کرده است و چندین قرآن را تذهیب نموده است. وی در تذهیب شیوه‌ای خاص داشت و از رنگ‌هایی خاص استفاده می‌کرد.
وی در بین سال‌های 1327 -1326 ریاست موزه‌ی هنرهای ملی را بر عهده گرفت و در همین دوران به منظور برگزاری نمایشگاه‌های متعدد به خارج از کشور سفر کرد و در این فرصت از اکثر موزه‌های بزرگ جهان دیدار به عمل آورد و موفق به اخذ مدال طلا در رشته‌ی مینیاتور از نمایشگاه بین‌المللی بروکسل و نشان هنر از وزارت فرهنگ و هنر و دیپلم «گراندپری» شد. وی در سال 1339 بازنشسته گردید و در کارگاه شخصی خود به انجام کارهای هنری پرداخت. از آثار برجسته‌ی او می‌توان «خسرو و شیرین»، «نمایی از قصر سلیمان»، «هفت گبند بهرام»، «چوگان‌بازی هنرمندان در دربار شاه‌عباس» را نام برد. آثار این نقاش در موزه‌ی هنرهای ملی حفظ می شود.
استاد زاویه در 11 تیر 1369 به علت سکته‌ی مغزی درگذشت.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

زنگنه، رضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
رضا زنگنه هنرمند معاصر بود. او درنقاشی و مینا کاری صاحب تبحربود . مرحوم زنگنه با علوم فقهی و شعر وادبیات نیزآشنا بود واز ایشان چند صد بیت شعرو تعدادی دست نوشته باقی ماند ه است .
گروه : هنر
رشته : هنرهای تجسمی
گرایش : نقاشی و مینا کاری
والدین و انساب : رضا زنگنه دریک خانواده روحانی به دنیا آمد. پدرش حاج محمد غروی اصفهانی معروف به حاج شیخ الرییس و مادرش خانم آغا زنگنه دختر مرحوم حاج ملاعباس معروف به احتشام الواعظین بود .
تحصیلات رسمی و حرفه ای : تحصیلات رضا زنگنه تا سطح سیکل یا سوم راهنمایی بوده ودروس حوزوی هم فراگرفته است . رضا زنگنه در5 سالگی در محضر استاد شکرالله صنیع زاده ، نقاشی و مینا کاری را آموخت و تا 40 سالگی به مینا کاری مشغول بود . وی درپی تحقیق وتفحص زیاد با استفاده از رکوردهای دست ساز خویش و امکانات محدود موفق به نقاشی روی بلور ،نشت رنگها برروی شیشه و درنهایت ذوب رنگ روی بلور گردید .
استادان و مربیان : رضا زنگنه دروس حوزوی را نزد حجه الاسلام احمدی گذرانیده است .
زمان و علت فوت : رضا زنگنه دروم مهر ماه 1379 شمسی بعد ازمدتی بیماری دارفانی را وداع گفت . او را بنا به وصیت خود در منطقه بیابانی زفره به خاک سپردند.
شاگردان : رضا زنگنه به علت خصوصیات و افکار خاص خود وبنا برحالت اعتکافی که همیشه داشت از پذیرفتن هنر جو و شاگرد خودداری کرده و متاسفانه هنر ایشان را کسی فرانگرفته است .
منابع زندگینامه : 1هنرو هنرمندان ،فصلنامه فرهنگ اصفهان .شماره 17و 18 ، زمستان 1379 ، ص 217

ژرفی، مهدی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نگارگر.
تولد: 1320 ق.، اراک.
درگذشت: 1367، تهران.
مهدی ژرفی پس از گذراندن مراحل تحصیلی به تدریس ریاضی در دبیرستان‌های اراک پرداخت. پس از آن به ترتیب تصدی مشاغل مختلفی را عهده‌دار شد. وی در طول سال‌های 1344 تا 1348 با شرکت فرش همکاری داشت. از جمله کارهای او طرح گنبد کاخ مرمر است. علاوه بر طراحی نقشه‌ی فرش، وی به کارهای هنری دیگر نظیر نواختن تار و سه‌تار در دستگاه‌های موسیقی ایرانی و حتی ساخت دستی این گونه آلات می پرداخت. وی در سال 1367 درگذشت.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

ساعت‌ساز، مهدی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1305 ق)، نگارگر فلزات. از هنرمندانی بود که در مجمع‌الصنایع تهران به کارهای هنری اشتغال داشت. از آثار او ساعت بزرگ زنگی عمارتی است که تمام اسباب آن در تهران ساخته شده و به وسیله‌ی وی به فرجام رسیده است. اثر دیگر این استاد قفلهایی است به شکل مرغ مصنوعی و ساعتهای دیوارکوب متفرقه که نوسازی و مرمت شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1244/ 3).

صانعی نقاش‌زاده، نصرالله

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نگارگر.
تولد: 1275، کاشان.
درگذشت: 1359.
میرزا نصرالله صانعی نقاش‌زاده، فرزند میرزا احمد، نزد پدر به درجه‌ی استادی رسید. در طرح‌های او عدم تقارن یا عدم تناسب دیده نمی‌شود. طرح شناخته شده‌ی لچک ترنج افشان کاشان که با استفاد از طرح‌های سنتی ایران تهیه شده است. یکی از متداول‌ترین طرح‌های مورد استفاده در فرش کاشان است، از کارهای اوست.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

صدیق اسکندانی، غلامحسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نگارگر.
تولد: 1280، تبریز.
درگذشت: 1365.
غلامحسین صدیق اسکندانی پس از تحصیلات مقدماتی به تهران آمد و در مدرسه‌ی صنایع مستظرفه زیر نظر کمال‌الملک و همراه هنرمندان دیگری چون اسماعیل آشتیانی، حسن بهزاد، محمدعلی زاویه و عبدالله باقری به فراگیری هنرهای سنتی و اسلامی پرداخت.
وی برای کسب معلومات بیشتر به اصفهان رفت تا از روی نقوش و تصاویر و کاشی‌کاری‌های مساجد و بناهای اصفهان نسخه‌پردازی کند. وی در سال 1319 از هنرستان فارغ‌التحصیل شد و سپس در سمت استاد طراحی در هنرهای تزیینی در هنرستان پسران و دختران وابسته به اداره‌ی هنرهای زیبا (از جمله در هنرستان صنایع قدیمه) استخدام شد. پس از بازنشسته شدن در قسمت فرش طراحی به کار تعلیم طراحی و نقطه‌چین و همچنین رسم نقشه مشغول بود.
او هنرمندی پرکار بود و در هنرهای تذهیب، طراحی، نقش قالی و کاشی، منبت‌کاری و پارچه و نوآوری‌هایی از خود به جای گذاشت. تجربه‌هایی در زمینه‌ی چاپ روی پارچه داشت. تجربه‌ها و تحقیقاتی از او در زمینه‌های بازشناسی نقوش و عناصر هنر اسلامی به جای مانده است.
آثار او در نمایشگاه‌های مختلف جهانی عرضه شده است. شرکت فرش ایران نیز آثار بسیاری از ایشان را به روی قالیهای نفیس منتقل کرده است که از آن جمله مهمترین آنها عبارت است از بازسازی قدیمی‌ترین قالی جهان موسوم به «قالی پازیریک». باستان‌شناسان روسی عکس‌هایی از قسمت‌های باقیمانده‌ی این قالی مندرس را به ایران فرستادند. استاد اسکندانی نواقص این قالی را طراحی و رنگ آمیزی کرد و آنگاه این نقش توسط شرکت فرش ایران بافته شد. پازیریک نام محلی است که قالی مذکور در آنجا پیدا شده است.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

صنیع خاتم، محمد حسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1331 -1262 ش)، خاتم‌کار. ملقب به امین الصنایع. در شیراز به دنیا آمد. خاتم‌سازی را، در شیراز، نزد پدر فرا گرفت و هنگام سلطنت رضاخان به تهران آمد و مأمور کارهای خاتم‌کاری کاخهای سلطنتی گردید و به کمک جمعی از خاتم‌سازان ماهر، تالار خاتم را در ضلع شرقی کاخ مرمر پدید آورد. از 1310 ش تا پایان عمر به سمت استاد خاتم‌سازی در اداره هنرهای زیبا اشتغال داشت. اهل فن، اصالت کارهایش را ستوده‌اند. وی در شیراز درگذشت و در همان جا دفن شد.[1]
(از ع. خاتم ساز) محمد حسین بن محمد کاظم خاتم ساز (و. شیراز 1262- ف. شیراز 1329 ه.ش.). وی در خانواده‌ای خاتم ساز متولد شد و خود از سال 1310 ه. ش. تا پایان عمر سمت استادی خاتم‌سازی در اداره هنرهای زیبای کشور را داشت. از آثار مهم او تالار خاتم‌کاری کاخ مرمر است (به طول 8 متر و عرض 6 متر). دیوارها و سقف و اثاثه این تالار همه از خاتم عالی ساخته شده. وی در 1336 ه.ق. به امین‌الصنائع ملقب گردید و علاوه بر مهارت در خاتم سازی، خطوط شکسته و نستعلیق را خوب می‌نوشته و گاه شعر می‌سروده.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] احوال و آثار نقاشان (706 / 2)، تاریخ برگزیدگان (535 -533)، دایره‌المعارف فارسی (1581 / 2).

صنیع‌زاده، شکرالله

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
استاد میناکار.
تولد: 15 بهمن 1285(20 ذی‌الحجه 1324 ق.)، اصفهان.
درگذشت: 25 بهمن 1362، اصفهان.
شکرالله صنیع‌زاده فرزند عبدالمحمود غفاریان و نواده‌ی هنرمند نقاش و قلمدان‌ساز آقا میرزا عبدالحسین نجف‌پور ملقب به «صنیع همایون» در محله‌ی درب امام اصفهان دیده به دنیا گشود. دوران تحصیلات ابتدایی و متوسطه را در مدرسه‌ی اقدسیه اصفهان سپری نمود و با ترک تحصیل، نزد پدربزرگ مادری‌اش عبدالحسین صنیع همایون نقاش و مینیاتورساز دوره‌ی قاجاریه شروع به آموختن میناسازی و مینیاتور نمود. وی همچنین از محضر استاد مصورالملکی، نقاش و مینیاتوریست معاصر، بهره برد و در فنون تذهیب، تشعیر، مینیاتور، نقاشی، طبیعت، صورت‌سازی، و گل و مرغ و بوته‌پردازی آشنایی و تبحر یافت. اما تخصص ویژه‌ی ایشان میناسازی بود.
در ابتدای راه، با مهندس هنردوست آلمانی معروف به مسیو شونمان که برای راه‌اندازی بعضی کارخانجات صنعتی در اصفهان به سر می‌برد، موجب گردید تا از کمک او برای وارد نمودن رنگ‌های لازم و کوره و ابزار مناسب استفاده نماید و کار میناسازی را به رونق برساند.
«نگارستان صنیع‌زاده» در اصفهان به عنوان نمایشگاه و فروشگاه دائمی استاد صنیع‌زاده بود. وی در نمایشگاه بین‌المللی بروکسل نیز شرکت جست و از آنجا دیپلم افتخار و مدال برنز به ارمغان آورد. همچنین تقدیرنامه‌ای از حضرت آیت‌الله العظمی حاج سید محسن حکیم دریافت نمود.
از این استاد آثار گوناگونی نیز باقی مانده است که در قالب تابلوهای بزرگ و برجسته‌ی مینایی، تقویم، ساعت و بشقاب‌های بزرگ دیواری، گلدان، جعبه‌ی قرآن، تمثال مبارک مولای متقیان و... است. یکی از برجسته‌ترین آنها تمثالی از کودکی حضرت عیسی (ع) در آغوش مادر بزرگوارشان حضرت مریم (س) است که از نظر نوع نقاشی و کیفیت میناسازی از بی‌نظیرترین آثار مینایی جهان محسوب می‌گردد.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

عتیقی، محمدهادی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
محمد هادی عتیقی ،صحاف و تذهیب کارقرآن کریم است . او درزمینه صحافی و جلد سازی سنتی فعالیت می کند . وی هنر صحافی و مرمت آثار هنری را هنر صیانت و حفظ و نگهداری حرمت و ارزش کتاب قدیمی می داند. آثار وی ازنمایشگاههای گوناگون کریم فراروی پیروان این کتاب قرار گرفته است .گروه : هنررشته : هنرهای سنتیوالدین و انساب : پدر محمد هادی عتیقی ، محمد حسین عتیقی مقدم از استادان زبر دست درامر صحافی وتذهیب کاری قرآن بود.مراکزی که فرد از بانیان آن به شمار می آید : موسسه صحافی سنتی عتیقی ، مرکزی است که توسط ملا حسین صحاف باشی و پسرش محمد حسین عتیقی مقدم (پدر محمد هادی عتیقی) بنیان نهاده شده است.سایر فعالیتها و برنامه های روزمره : مهمترین فعالیت محمد هادی عتیقی ، صحافی و تذهیب کاری است . اوبراین باور است که «لذتی که از نجات یک کتاب کهنه و بویژه یک قرآن قدیمی را نابودی به انسان دست می دهد به هیچ وجه نمی توان وصف کرد . تنها باید عاشق باشی تا بتوانی ساعتها برای نجات یک ورق پاره تلاش کنی. »آرا و گرایشهای خاص : محمد هادی عتیقی درباره اهمیت هنر صحافی بیان می دارد که هنر صحافی و مرمت آثار هنری در واقع هنر ضیافت وحفظ و نگهداری مرمت و ارزش کتاب قدیمی است . کسی که به این هنر روی می آورد باید شیفته و دلباخته همه هنرهای ایرانی باشد .
منابع زندگینامه :http://www.iranologyfo.com/

عرب، سید شاهین

قرن:15
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سید شاهین عرب هنرمند معاصر ایران است . او در زمینه نقاشی و مینیاتور فعالیت می کند . وی مینیاتور راسبکی می داند که گنجایش بسیاری جهت عرضه و معرفی مفاهیم بشری دارد .
گروه : هنر
رشته : هنرهای تجسمی
گرایش : نقاشی
خاطرات کودکی : سید شاهین عرب دردوران کودکی علاقه فراوان به نقوش تزیینی مانند فرش داشت . به گونه ای که از روی فرشها و تابلو فرشهای مختلف طراحی می کرد . همچنین تصاویر کتب شعر خصوصا خیام و حافظ او را به خود جلب می کرد و اغلب اوقات درکتابخانه پدربزرگش به دنبال کتا بهای تصویری شعر می گشت .
تحصیلات رسمی و حرفه ای : سید شاهین عرب درسال 1366 وارد هنرستان هنرهای تجسمی شده و از آن سال به بعد به صورت حرفه ای این هنررا دنبال کرد و بعد از دوران هنرستان وارد دانشگاه شده ودر رشته نقاشی به تحصیل پرداخت. او تحصیلات خویش را تا سطح کارشناسی ارشد نقاشی ادامه داده است .
فعالیتهای ضمن تحصیل : سید شاهین عرب واسطه ارتباط مینیاتور با مسائل ادبی ، عرفانی ، مذهبی، فلسفی را دلیل رویکردش به این رشته تخصصی ذکر می کند .
وقایع میانسالی : سید شاهین عرب اعتقاد دارد که با توجه به اینکه هنرمینیاتور از گذشتگان و نیاکان ماسینه به سینه به دوران معاصر رسیده است ، هرهنرمندی وظیفه دارد که این هنررا به نسل های بعدی منتقل کرده و در اشاعه و توسعه آن بکوشد .
مشاغل و سمتهای مورد تصدی : سید شاهین عرب درکنار خلق آثار ارزشمند خود ،مدرس مینیاتورنیز می باشد .
فعالیتهای آموزشی : سید شاهین عرب درکنار خلق آثارهنری و تدریس ، معتقد است که باتوجه به این که روشهای مختلفی رابرای آموزش این هنرتجربه کرده است مناسب ترین روش برای تدریس را همان روش آموزش سنتی می داند .
آرا و گرایشهای خاص : سید شاهین عرب معتقد است که مینیاتور سبکی

است که گنجایش بسیاری برای عرضه و معرفی مفاهیم عالیه بشری دارد وبا توجه به ابعاد گسترده موضوعی مینیاتور مضمون بیشتر آثارش شامل تصویر سازی اشعار مولانا ، حافظ ، فردوس و دیگرشعرای ایرانی است . ضمن اینکه از آیات آسمانی قرآن مجید بسیار الهام گرفته اند.
جوائز و نشانها : سید شاهین عرب در سال 1374 بعنوان مینیاتوریست برگزیده ایران انتخاب شد و مقام اول مسابقات دانشجویی دررشته مینیاتور را دوبار از آن خود کرد .
چگونگی عرضه آثار : سید شاهین عرب بیش از20 نمایشگاه داخلی وخارجی برپارکرده است . ----------
---
آثار :
1 تکنیکها ووسایل نقاشی ایرانی
2 فرش ـنقاشی برتاروپود
منابع زندگینامه : 1مریم دسترنج ، با هنرمندان/گفتگوبا سید شاهین عرب ، کیهان فرهنگی ، سال هیجدهم ، مهرماه 1380، شماره 180، ص82

فیض الهی، غلامحسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران غلامحسین فیض الهی در سال 1307 در چادگان متولد شده و در هجده سالگی به خاطر علاقه ای که به هنر مینا سازی داشته است به اصفهان عزیمت کرده است و سپس 25 سال تمام نزد استاد صنیع زاده استاد مسلم مینا سازی به هنر آموزی پرداخته است.
گروه : هنر
رشته : مینا ساز
خاطرات و وقایع تحصیل : غلامحسین فیض الهی از دوران تحصیل خود اینطور یاد می کند: « وقتی با استاد صنیع زاده کار می کردم . ابتدا فقط کار مینا محدود به تزئین نگین انگشتری یا اطراف دستبند و گردنبند طلا بوده است و با زحمت ومشقت فراوان ادامه دادیم تا به حال رسید که می بینید و این فقط با تجربه و زحمت میسر است ، من شبانه روز زحمت می کشیدم، پای کوره می نشستم انواع رنگها را آزمایش می کردم، با ترازو وزن می کردم ، درصد مواد را یادداشت می کردم و همراه نمونه رنگ تهیه شده داخل یک قوطی می گذاشتم تا در آینده به دردم بخورد، در سابق استادها سخت می گرفتند، یادم هست استاد بهادری، تابلوی آقای فرشچیان را که فقط یک اشکال کوچک داشت در آتش انداخت و گفت این کار باید سوخته شود و هنر اصلی کار شود.ولی امروزه هر کس کمی کار یادگرفته، شروع به کار می کند و هنر را بد نام می کند. چرا نباید کسی به این کارهای رسیدگی کند و کیفیتها را بررسی کند تا هنر دستی زیر سوال نرود؟»
همسر و فرزندان : غلامحسین فیض الهی داری سه فرزند میباشد دو پسر و یک دختر. دو پسر به نامهای غلامرضا و غلامعلی که حرفه پدر یعنی مینا کاری را پیشه خود ساختند و دخترش زهره نگارگری سنتی را ادامه داد.
زمان و علت فوت : غلامحسین فیض الهی در سال 76 در هشتم آذرماه دار فانی را وداع گفتند.
آثار :
1 حاشیة گنبد حرم حضرت عباس (ع)
ویژگی اثر : این حاشیه به طول 52 متر می باشد.
2 سه، چهار جفت درب برای حرم حضرت سید الشهدا(ع)
ویژگی اثر : به همراه استاد صنیع زاده
3 ضریح امام رضا (ع)

ویژگی اثر : به همراه استاد صنیع زاده
4 ضریح شاهچراغ
5 ضریح قم
6 ضریح کاظمین
7 کتیبه های دور ضریح حضرت زینب (س) درسوریه

کاسی، جلال‌الدین

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم ق)، نقاش. از نگارگران دربار بایسنقر میرزا (837 -802 ق) در هرات بود و در کتابخانه‌ی آن شاهزاده با تدبیر، به خلق آثار استادانه اشتغال می‌ورزید. از این هنرمند اثر رقم‌دار و یا منسوبی دیده نشده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1442/3).

کاشانی، علی‌اشرف

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نگارگر.
تولد: 1280، کاشان.
درگذشت: 1361.
علی اشرف کاشانی پس از پایان تحصیلات ابتدایی به تذهیب و طراحی فرش علاقه‌مند شد و مدت چهار سال زیر نظر محمدتقی مصطفوی اصول رنگ‌آمیزی و نقطه‌چین و سپس زیر نظر میرزا محمودخان مصوری اصول طراحی را فراگرفت. سپس در اداره‌ی شرق به استخدام مؤسسه‌ی قالی درآمد و به تهران آمد.
وی ابتدا برای ایجاد شعبه نقشه‌کشی قالی به قم و سپس به دعوت فرماندار قزوین برای نقشه‌کشی و بهبود قالی بدانجا رفت. دامنه این فعالیت‌ها تا سال 1308 در گیلان نیز ادامه یافت. در سال 1317 به کانون استادان و هنرمندان اداره‌ی هنرهای زیبا پیوست و زیر نظر درودی به آموزش تذهیب پرداخت. در همین دوران طرح‌هایی برای قالی‌های کاخ اختصاصی و تذهب اوراق احکام تهیه کرد. از این هنرمند، آثاری در موزه‌ی هنرهای ملی محفوظ است.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

مجرد تاکستانی، اردشیر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
اردشیر مجرد تاکستانی متولد ۱۳۲۸ در استان گیلان است ؛ متولد شهر رشت . اردشیر مجرد تاکستانی بعد از پایان تحصیلات ابتدایی با توجه به گرایش های درونی و استعداد و توانایی ذاتی اش، راه هنر را در پیش می گیرد و به هنرستان هنرهای تجسمی می رود. او نگارگری را گرچه نزد ناصر استاد محمود ، معیری عباس مقیمی ، ابوطالب محمد ،محمود فرشچیان و...آموخته ،اما استاد حقیقی او همانا آثار و میراث نگارگری استادان قدیم این هنر متعالی بوده است، چه؛ اردشیر مجرد تاکستانی با اشتیاق فراوان آموختن و با میل باطنی پرداختن به تحقیق ،از این گنجینه غنی بهره های فراوان برده و از آن بسیار آموخته است.و حاصل همین آموختن ها و پرداختن ها بوده که اردشیر مجرد تاکستانی را از تمامی هم نسلان خویش در زمینه هنر نگارگری جدا کرده و از او هنرمندی محقق و پژوهنده ای ارزنده در زمینه هنر عمیق و ریشه دار نگارگری و تذهیب و تشعیر ایرانی ساخته است. خوشبختانه حاصل پژوهش های او در این زمینه ها در طول سالیان گذشته به صورت آثار آموزشی و پژوهشی فرصت انتشار یافته اند. «شیوه تذهیب» یکی از این آثار است.گروه : هنررشته : نگارگریگرایش : تذهیب و تشعیرتحصیلات رسمی و حرفه ای : اردشیرمجرد تاکستانی درسال 1347 به توصیه برادرش وارد هنرستان نقاشی شران شد و از آنجایی که به نقاشی سنتی علاقمند بود بیشتر به این رشته پرداخت . او درسال 1351 از هنر ستان فارغ التحصیل شده و پس از آن به صورت آزاد به نقاشی پرداخته است .استادان و مربیان : اردشیر مجرد تاکستانی درسن 18سالگی فراگیری نقاشی سنتی ایرانی رانزد برادرش آغازکرد . او وقتی وارد هنرستان شد ابتدا 4 ماه شاگرد استاد ابوطالب مقیمی تبریزی بود و پس از فوت او به شاگردی استاد عباس معیری درآمد . یکسال و نیم نزد او آموزش دید و بعد تا پایان سال1351 شاگرد استاد محمود فرشچیان بود . وی بعدا از راهنمایی های استادانی چون استاد علی مطیع و استاد جبار بیک و استاد سوس بادی و استاد الطافی و محمود فرشچیان سود برده است .وقایع میانسالی : اردشیر مجرد تاکستانی همچنان که به کهنگی ها و میراث کهن فرهنگی ایران می اندیشد،دغدغه های امروزی در حاشیه پیرامون این هنر مانده از گذشته را نیز از یاد نبرده است.چند سال پیش، او بخشی از این نگرانی ها

را درحاشیه دوسالانه نگارگری،در قالب یادداشتی به روزنامه ایران سپرد و گوشه ای از نگاه انتقادی اش به جریان های پشت پرده این هنر را با صفا و صداقتی که از هنرش آموخته بود، با مخاطبان نیز در میان گذاشت: «از نخستین دوسالانه، خاطره ای را به خاطرم آورد، تلخ و فراموش نشدنی. بخاطرم آمد، در دوسالانه اول، بنده ناقابل هم داور بودم و بسیار خوشحال از اینکه می توانم خدمتی انجام دهم و دلهایی را شاد سازم، دلیل این شادی آن بود که، همیشه حق خودم ضایع شده بود، دلم می خواست در این فرصت قضاوتی جانانه داشته باشم هر چند که علاقه مند بودم بدون داوری تمامی آثار به نمایش گذاشته شود ولی، چاره ای جز همراهی با دیگران را نداشتم. وقتی آثار همگی فرستاده شد، قرار شد استادان را دعوت کنند تا آثار فرستاده شده را مورد داوری قراردهند. یک عده مسئول انتخاب آثار و عده ای برای جدا کردن بهترین ها ! در آنجا بود که فهمیدم مانند این که مسابقه دوو میدانی شروع شده نه قضاوت آثار. بدون این که به زحماتی که دیگران در شهرستانها، بدون امکانات کشیده اند دقت داشته باشند، فقط برای اول، دوم و سوم کردن شاگردان خود از یکدیگر سبقت می گرفتند، منظره ای بسیار نامناسب و البته به یاد ماندنی ! به هر حال به این نتیجه رسیدم که کاری از من ساخته نیست و بسیار اشتباه کردم که داخل این معرکه شدم. ناگفته نماند، آثار فرستاده شده خوب بود و بعضی از آنها در حد بسیار عالی می نمود. جاهل فراز مسند و عالم برون در جوید به حیله راه و به دربان نمی رسد. هر چه از جوانمردی و مردانگی، عشق و محبت، هنر و دوستی نصیحت کردیم نتیجه نداد که نداد. به هر حال سرتان را درد نیاورم در نمایشگاه های بعد برخی شرکت نکردند، بنده هم به همین ترتیب در پنجمین دوسالانه هم شرکت نکردم، اثری در موزه بود که هدیه کرده بودم، آن را به نمایش گذاردند. در پنجمین نمایشگاه دوسالانه مینیاتور برخی از آثار که قبلاً با نام دیگری در کتاب سالهای قبل به چاپ رسیده، به نام شخص دیگری به نمایش گذاشته شده است. به گفته برخی از داوران بعضی از آثار در موقع داوری وجود نداشت، ولی به معرض نمایش درآمد ! برخی از آثار بطور کلی قلم استادان است نه شاگردها و معلوم است مانند سابق توافقی در بین بوده است مشاغل و سمتهای مورد تصدی : اردشیر مجرد تاکستانی سالهای استادی هنرستان پسران ودختران را دررشته نقاشی به عهده داشت . او درحال حاضر این رشته را درهنر ستان دختران تدریس می کند. - سرپرست کارگاه هنری مینیاتور وتذهیب موزه شهدا - از داوران نخستین دوسالانه نگارگری ایران فعالیتهای آموزشی : - تدریس مینیاتور در هنرستانهای گرافیک - تدریس در دانشگاه تهران ازسالهای ۱۳۵۴ تا ۱۳۶۱ - چاپ مقالاتی در زمینه ابروباد در دایرة المعارف بزرگ اسلامی و تاریخچه تذهیب در دایرة المعارف بزرگ شیعه

سرپرست کارگاه مرمت و صحافی سنتی نسخه های خطی و نفیس آستانه مقدسه حضرت معصومه (س) از دیگر فعالیتهای اموزشی وی میتوان نام برد سایر فعالیتها و برنامه های روزمره : اردشیر مجرد تاکستانی گرچه سالهاست از تهران دور شده و در شهر قم به بهانه پذیرش سرپرستی کارگاه مرمت و صحافی سنتی نسخه های خطی و نفیس آستانه حضرت معصومه (س)، به گوشه عزلت نشسته است ،اما در آن شهر و دیار نیز، به جد جهد، عرصه علم و عمل را با هم در آمیخته و به خلق و تألیف آثار ارزنده در هنر دیرپای نگارگری پرداخته است.آرا و گرایشهای خاص : اردشیر مجرد تاکستانی اما در این حوزه دست به ابداعات و طرح های تازه زده و هنر تشعیر و تذهیب را با هم در آمیخته است: «در زمینه آثار تذهیب، عقیده ام بر این بود که باید فرمی به آن بدهم تا به صورت مستقل به یک تابلوی هنری تبدیل شود. چون تذهیب از قدیم الایام غالباً در کنار کتاب آرایی و کتابت به کار برده می شود و تا زمانی که چنین است، اصطلاحاتی مانند ترنج، لچک، واگیره، شمس و... دارد. این اصطلاحات در جاهای مختلفی که لازم باشد، استفاده می شوند. حال من سعی کرده ام با طراحی قوی تر، تذهیب و تشعیر را توأم کنم تا این دو هر کدام به طور مستقل یک تابلو باشند.» تاکستانی درباره هنر نگارگری دیدگاه های ارزنده ای دارد که حاصل نگاه نظری و تجربه عملی مستمر او در این حوزه است:« ما این نوع نقاشی، حجم سازی و مجسمه سازی را قبل از دوره ساسانی و قبل از دوره اسلامی داشته ایم. وقتی به نقش برجسته های تخت جمشید و مجسمه های دوره اشکانی و آثار ساسانی مراجعه می کنیم، متوجه می شویم این نوع نقاشی، تذهیب و پیکره سازی در این دوره ها وجودداشته است. بعد از حکومت اسلامی در ایلام، مسأله شرقی بودن و شرقی نبودن تصاویر مطرح می شود که بر این اساس، هنرمندان باید نقاشی و یا مجسمه ای را عرضه می کردند که شبیه به انسانی که خداوند خلق کرده است، نباشد. این هنرمندان نیز ابتکاری به خرج دادند که آثارشان، عین مخلوقات نباشد. در آثار هنرمندان اروپایی نیز که شما به آن اشاره کردید، باید گفت که تا قبل از «چیوتو» نقاشی به همان روالی بود که ما در قدیم داشتیم و بعد از «بوتیچلی» به تدریج تحولی ایجاد شد. در واقع همان تخیلاتی که هنرمند اروپایی داشت، هنرمندان ما هم داشتند. مثلاً در مورد «بروگل» در هلند، همه فکر می کردند که وی نقاشی سوررئالیست است. در حالی که چنین نبوده و اگر تاریخ را بخوانیم اصلاً رئالیست بوده، چون شرایط زمانه خویش را مطرح می کرده است. اشکالی هم که ما در نقاشی مینیاتور خود داشته ایم، این است که به طرح مسائل زمان خود نپرداخته ایم. چرا که این نقاشی در اختیار همه نبوده و اکثریت آن را حرام می دانسته اند و فقط پادشاهان و کتابخانه های

سلطنتی از آن دفاع می کرده اند. پس از این ها، موضوع های رزم و بزم در کار آورده شد. یعنی نسخه های خطی از این نوع کارها تشکیل می شد و بسیار هم رواج یافت. نسخه های مذهبی بسیار مثل قرآن کریم و دیوان شعرا چنین بودند که در ارائه آنها نهایت زیبایی از این رشته نقاشی به کار برده شده است. از اواخر دوره صفویه نیز تغییراتی حاصل می شود، به این ترتیب که نقاشان اروپایی به ایران و نقاشان ایرانی به اروپا رفت و آمد می کنند و این تبادل فرهنگی قدری باعث می شود که نقاش ایرانی حس کند می تواند در کارش نوآوری هایی به وجود بیاورد. این موضوع به خصوص در مورد هنرمندانی صدق می کند که در دوره صفویه به هندوستان رفته اند. دربار مغولی هند در اصل، مأمن بزرگترین هنرمندان و دانشمندان بوده است و نزدیکترین نقاشی مینیاتور به طبیعت را در نقاشی مغولی هند شاهد هستیم که بسیار هم زیباست. سپس نقاشان دیگری می آیند تا دوره اواخر قاجاریه و اوایل پهلوی و سپس در دوره معاصر، مرحوم حسین بهزاد می آید و قالب های گذشته را می شکند. یعنی آن آناتومی که در باطن کار وجود داشت، در ظاهر کار نیز مشخص می شود. اکنون نیز هنرمندانی که در این زمینه مشغول کار هستند، چه بخواهند و چه نخواهند، همه مدیون مرحوم حسین بهزاد هستند.هر چند که آثار دوره صفویه از نظر فرهنگی میراث ماست، ولی به هر حال، اکنون زمانه تغییر کرده و خیلی چیزها روان تر شده و ما بهتر می توانیم از نظر تصویری با مردم ارتباط برقرار کنیم. چگونگی عرضه آثار : اردشیر مجرد تاکستانی که یکی از شاگردان استاد محمود فرشچیان بود در اعتلای مینیاتور نقش مهمی داشته است . به طور کلی شاگردان فرشچیان خودرا مکلف و ملزم به تصویر گری محض ادبیات ـاعم از شعرو نثر ـنساخته به این هنر ، با مفهومی جدای از رابطه درون مایه ای سنتی و عرفی اش با شعر و ادب نگریسته اند . موضوع تک کاری های مجرد تاکستانی شبیه به انسانهای دردمند و حزن انگیز و اندوهبار و مصیبت ومعصیت زده نقاشان اکسپرسیونست است . این امر از ویژگی های شاگردان استاد فرشچیان است که ازسویی کارهایشان مقید و محدود به تصویر گر ی یک هنر دیگر یعنی ادبیات نیست وازسویی دیگر هنرهای بصری اعم از کاریکاتور وطراحی و گرافیک و حتی «تصویر برای موضوع »را در قالب مینیاتور آورده اند . کارهای تاکستانی از نظر شکل و بافت و پرداخت به کاریکاتور نیز شباهتهایی می یابد .چهره پردازی ها و خاصه نحوه نگرش نقاش به آدمیان با اغراق و مبالغه ای که در چهره هاست کاراو را به قلمرو کاریکاتور نزدیک می کند و این همان آزاد اندیش و نادیده گرفتن قیود مخل درمینیاتور معاصر است . تاکستانی در کنار تحقیق و تفحص، هنرمندی ممتاز و توانا در هنر نگارگری ایران نیز هست. برپایی ده نمایشگاه انفرادی در زمینه نگارگری وبرگزاری بیش از

بیست نمایشگاه گروهی وحضور پیاپی در چندین نمایشگاه خارجی و... نشان از کار مستمر و خلق آثار تازه در هنری دارد که نیک آموخته است.مبانی نقاشی ایران یا راهنمای آموزش مینیاتور ایرانی نیز از آثار دیگر تاکستانی است.

آثار : آدمیانی که به دار آویخته شده و یا چشم بسته درانتظار شیری از آسمان هستند خود آموز مینیاتور ویژگی اثر : کتاب در سه جلد3 کتاب ایرانی تجسمی هنرهای مبانی کتاب تشعیر (آموزش طراحی حیوانات) کتاب راهنمای نقاشی و کتاب آرایی در ایران کتاب شیوه تذهیب کتاب مقدمه تشعیر مبانی نقاشی ایران یا راهنمای آموزش مینیاتور ویژگی اثر : مبانی نقاشی ایران یا راهنمای آموزش مینیاتور ایرانی نیز از آثار دیگر تاکستانی است.کتاب از چند فصل اصلی تشکیل شده،در فصل نخست کتاب، نحوه طراحی و نوع به کارگیری خط و اصول نقاشی ایرانی آموزش داده شده است.مطالب فصل دوم به اختصار به موارد استفاده از نقطه در طراحی ایرانی می پردازد.در فصل سوم همراه با مثال ها و نمونه های متعدد، شیوه طراحی مناظر مختلف اعم از کوه، سنگ، گل و بوته، ابر، آب، درخت، و حیوان در نقاشی ایرانی تشریح شده و در فصل پایانی مطالبی درباره داغ یا چگونگی برگردان آثار استادان نقاشی قدیم ایران آمده است.نگارگری ایرانی چندین مکتب بنیادین دارد؛ مکتب بغداد یا عباسی که در قرن هفتم هجری در دوره عباسی و با تصویر سازی کتب و ترجمه شده از پهلوی، یونانی سانسکریت به عربی رایج شد.مکتب سلجوقی که در آن نقش ها و تزئینات بر روی متن رنگ آمیزی شده، نقاشی می شدند.چهره ها با چشم های بادامی و شبیه به نژاد زرد و لباس ها با گل و گیاه و نقوش اسلیمی تزئین می شد .مکتب مغول که در قرن هفتم هجری قمری و پس از استیلای مغول بر ایران با نام مکتب مغول تبریز پی ریزی شد و مکتب هرات که در زمان حکومت شاهرخ پسر تیمورو در زمانی که پایتخت و مرکز تجمع هنرمندان شهر هرات بود ، شکل گرفت.در این دوره نگارگری به شکوفایی و عالی ترین درجه خود رسید.هنر این دوره هنری واقعی، ملی و موافق با طبع و روحیه ایرانی است.کمال الدین بهزاد در این دوره تحولاتی شگرف در هنر نگارگری به وجود آورد.مکتب تبریز نیز با به حکومت رسیدن اسماعیل صفوی و انتقال پایتخت به شهر تبریز شکل گرفت.بسیاری از هنرمندان از جمله بهزاد به تبریز دعوت شدند که موجب حرکت فرهنگی و هنری و به وجود آمدن شیوه نوینی در نقاشی ایران شد و این شیوه از ترکیب سنت قدیمی نقاشی تبریز و مکتب هرات و روش شخصی بهزاد پدید آمد.نقاشان تبریز به سرپرستی بهزاد معروف ترین شاهنامه این مکتب به نام شاهنامه شاه طهماسبی را مصور ساختند.شاه

عباس صفوی نیز پس از انتخاب اصفهان به پایتختی و ساخت بناهای مجلل، رابطه خود را با کشورهای خارجی بهبود بخشید.از همین جا نگارگری ایرانی از موضوعات نقاشی غربی تأثیر پذیرفت.در این دوره چهره نگاری و تک چهره سازی گسترش بیشتری یافت و کم کم حالتهایی از طبیعت گرایی در آثار نقاشان ایرانی پیدا شد.در دوره قاجاریه بار دیگر نقاشی تک شخصیت باب شد، ولی ویژگیهایی که نقاشان در این دوره به کار خود دادند، تفاوتهای زیادی در نقاشی نسبت به دوره صفویه دیده می شود.در این آثار همان ویژگی های اغراق آمیز و ترکیب رخ و نیمرخ نمایی چهره ها و پیکره ها با هم دیده می شود که با استفاده از رنگهای اروپایی کشیده شده اند.9 مردی که کلاهی باستانی بر سر دارد مردی مصلوب ویژگی اثر : که کنایه ای است ازبه صلیب کشیدن حضرت عیسی منابع زندگینامه /http://www.iranologyfo.com:

مصدق زاده، حسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
حسین مصدق زاده هنرمند کاشیکاروطراح معروف کاشی از هنر مندانی است که توانسته است با درک محضر بهترین و شایسته ترین استاد این فن یعنی پدرمرحومش و نیز با اتکای به استعداد خدادادی و درسایه لیاقت وپشتکار ،درطول بیش از شش دهه آثاری به وجود آورد که به حق ،هریک دنیایی زیبا و رمز و راز و ابتکار و خلاقیت را در خود نهفته دارند . وی را می توان آخرین بازمانده خاندانی دانست که از دوران صفویه در اصفهان آن روزگار کاشیکاربودند و باشیوه های مختلف این هنر بدیع ،بناهای مذهبی و سایر آثار ایران ودیگر ممالک را زینت می بخشیدند .
گروه : هنر
رشته : هنرهای تجسمی
گرایش : کاشیکاری
والدین و انساب : پدر حسین ، مرحوم استاد عبد الغفارمصدق زاده بود که اونیزفرزند مرحوم استاد محمد مصدق زاده ،کاشیکار برجسته عصر قاجاربود . پدران استادحسین از دوران صفویه از استادان بی بدیل هنر کاشیکاری بوده اند که هریک دردوران خود از شهرت و آوازه چشمگیری برخوردار بوده اند و هم اینک نام اکثر آنان بر کتیبه های مساجد و بناهای اصفهان و دیگر شهرها مخلد است .
خاطرات کودکی : حسین مصدق زاده دردوران کودکی بود که کاشیکاری را فرا گرفت . طوری که دورا ن کودکی حسین درحالی می گذشت که پدرش کاشیهای معرق سردر مسجد امام (مسجد شاه آن زمان)را مرمت می کرد و در ضمن رموز و دقایق کاررا نیز به او و فرزند دیگرش (مرحو م استاد محمد مصدق زاده)می آموخت .
استادان و مربیان : اولین حسین مصدق زاده ، پدرش عبد الغفار بود . عبد الغفار به اندازه ای به این هنر علاقمند بود که وصیت کرد تا فرزندانش هنر کاشیکاری را فرا گیرند . حسین 12 ساله بودکه پدرش را از دست دادو حاج ید الله مغزی را که خویشاوندش بود به استادی برگزید .
همسر و فرزندان : حسین مصدق زاده نیز همچون پدر مرحومش ،فرزند ان خود را به فراگیری هنر کاشیکاری تشویق و ترغیب کرده است . به طوری که دو پسران او که درسن 40تا42 سالگی هستند زیر نظر وی به کار مشغول می باشند.

مشاغل و سمتهای مورد تصدی : خلاقیت و ابتکار حسین مصدق زاده و برادرش محمد مصدق زاده باعث شد تا از وجود آنان جهت تدریس درهنرستان هنرهای زیبا استفاده کنند . مصدق زاده از بدو تاسیس اداره باستان شناسی که بعدا فرهنگ و هنر شد و سپس به سازمان میراث فرهنگی تغییرنام داد ، بااین دستگاه همکاری داشته است .
چگونگی عرضه آثار : حسین مصدق زاده درطول بیش از شصت سال کار مداوم خدمات بسیاری به هنر کاشیکاری ایران کرده است . او درطول حیات پر، خویش ، کاشیکاری 62 محراب ، 33 سردر مسجد ، 18 منار، 9 گنبد را طراحی و اجرا کرده است . ----------
---
آثار :
1 تعمیر بارگاه امام کاظم (ع) و امام جواد (ع) درکاظمین
2 تعمیر کاشی های مدرسه چهار باغ امام صادق اصفهان
3 تعمیرمسجد حاج محمد جعفر آباده ای اصفهان
4 سردر برخی ادارات در عمان
5 سردرامامزاده اسماعیل اصفهان
6 سردرخانه هنرمندان اصفهان
7 سردرورودی بانک خون تبریز
8 طراحی بیمارستان هلال احمر دردوبی
9 طراحی سردرامامزاده گوگدگلپایگان
10 طراحی سردرورودی امامزاده زید اصفهان
11 طراحی کاشیکاری 4 سردربازار امام خمینی لار
12 طراحی کاشیکاری آرامگاه رودکی درتاجیکستان
13 طراحی کاشیکاری حسینه محله منصوریه کویت
14 طراحی کاشیکاری سقاخانه حضرت ابوالفضل
15 طراحی کاشیکاری محراب مسجد حاجی درگلپایگان
16 طراحی کاشیکاری مسجد آقا مسیح گلپایگان
17 طراحی کاشیکاری مسجد امیرالمومنین درلار
18 طراحی کاشیکاری مسجد جامع خوانسار
19 طراحی کاشیکاری مضیف خانه خوانسار
20 طراحی محراب مسجد لار
21 کاشیکاری آرامگاه خیام درنیشابور
22 کاشیکاری حرم امام علی (ع) درنجف
23 کاشیکاری صحن آستانه حضرت معصومه درقم
24 کاشیکاری صحن امام خمینی حرم امام رضا (ع) درمشهد
25 کاشیکاری گنبد شاهچراغ (احمد بن موسی) درشیراز

26 کاشیکاری مسجد کبود ایروان
27 مرمت حرم حضرت رقیه (س) درسوریه
28 مرمت سردر امیر چخماق یزد
29 مرمت صحن حرم امام حسین (ع) درکربلا
30 مرمت کاشی های مسجد جامع کبیریزد
منابع زندگینامه :حسین مصدق زاده ،آخرین بازمانده این خاندان هنرمند ، فصلنامه فرهنگ اصفهان ،شماره 20 ، تابستان 1380 ، ص 77

نجار، احمد

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(اوایل س یازدهم ق)، نجار، طراح و نگارگر. از آثار رقم‌دار این استاد، درب چوبی کم نظیر و پر مهارت یکی از بقاع متبرکه است که به نقوش اسلیمی و ترنجی مشبک پیراسته گشته است و در نوع خود زیبا و استادانه است. در بالا و داخل مربعات کوچکتر، نقوشی از ترکیب چهار علی، به خط تزیینی کوفی و در دو مربع بزرگتر چپ و راست، تعاریف: «ناد علیا... الی آخر» به خط ثلث عالی کنده کاری شده است، در قرینه‌ی پایین‌تر، ادعیه دیگری کنده‌کاری شده و به خط رقاع چنین رقم دارد: «عمل احمد بن عبدالغنی نجار» و در مقابل آن، رقم کاتب چنین نوشته شده: «کتبه العبد میر علی بن محمد 1002».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1/ 58).

نظام بندگیر تبریزی

قرن:8
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س هشتم ق)، نقاش. گچ‌بر و نگارگر و رسمی‌ساز محراب مسجد جامع مرند است که آن را در کمال استواری بنا نهاده و در فاصله دو سر ستون آن نام سازنده آن چنین درج شده: «عمل عبدالفقیر نظام بندگیر تبریزی». این بنا، به امر ابوسعید بهادر خان در 731 ق فرجام پذیرفته است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1392/ 3).

نقشه چی، محمد حسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
محمد حسین نقشه چی در سال 1283 ه.ش، در فراهان متولد شد . پس از طی دوران مدرسه به تدریج در کنار پدر خود به رموز کار نقشه قالی آشنا شد و اصول طراحی و رنگ آمیزی را فراگرفت . وی پس از آنکه به تهران رفت ، در سال 1309 ه.ش وارد مدرسه ی صنایع قدیمه شد و تا سال 1313 ه.ش به تحصیل پرداخت و در طراحی و ساخت و ساز رنگ مهارت یافت . سپس به صورت قردادی به استخدام وزارت پیشه و هنر ، اداره ی هنرهای ملی ، به عنوان طراح و نقشه کش در آمد . وی تا سال 1326ه.ش به کار خود ادامه داد تا در این سال به استخدام رسمی اداره ی هنرهای زیبا کشور درآمد ، و در سال 1341ه.ش پس از بیست و هشت سال فعالیت بازنشسته شد و پس از آن به کار خوشنویسی پرداخت . وی تا سال 1367ه.ش ، یعنی تا سال درگذشت وی ، نقش ها و طرح های مدادی و رنگی قالی و نقاشی خط ساخته و پرداخته است که اغلب این آثار نزدخانواده وی نگهداری می شود .
گروه : هنر
رشته : هنرهای تجسمی
گرایش : تذهیب
والدین و انساب : محمد حسین نقشه چی در سال 1283 متولد شد . پدرش کارگاه قالی بافی داشت .
اوضاع اجتماعی و شرایط زندگی : محمد حسین نقشه چی از همان اوان کودکی با شانه زنی فرش درکارگاه قالی بافی پدرش آشنا شد. و در طی تحصیل در مدرسه در کنار پدر هنرمندش به رموز طرح و رنگ پی برد.
تحصیلات رسمی و حرفه ای : محمد حسین نقشه چی پس از طی دوران مدرسه به تدریج درکنار پدر با رموز کارنقشه قالی آشنا شد و اصول طراحی و رنگ آمیزی را فراگرفت .همان سالها در اراک مدتی نیز زبان فرانسه آموخت . بعد از مهاجرت به قم رهسپار تهران گردید و در سال 1309 ه.ش به مدرسه صنایع قدیمه راه یافت . محمد حسین نقشه چی درمدرسه صنایع قدیمه ،درمحضر میرزا علی درودی در رشته های نقشه قالی ،تذهیب ،نقشه کاشی ،نقش گره تا سال 1313 ه.ش ه تحصیل پرداخت و در طراحی و ساخت و ساز رنگ مهارت یا فت .
فعالیتهای ضمن تحصیل : در هفده سالگی به قم مهاجرت نمود و چند

صباحی در آن شهر به طراحی نقش قالی پرداخت .
زمان و علت فوت : محمد حسین نقشه چی در سال 1367 در گذشت .
مشاغل و سمتهای مورد تصدی : به صورت قرار دادی به استخدام وزارت پیشه و هنر ،اداره هنرهای ملی ،به عنوان طراح و نقشه کش در آمد .وی تا سال 1326 ه.ش به کارخود ادامه داد تا در این سال به استخدام رسمی اداره هنرهای زیبا کشور در آمد .
سایر فعالیتها و برنامه های روزمره : او در سال 1341 ه.ش پس از بیست و هشت سال فعالیت بازنشسته شد . پس از بازنشستگی به کار خوشنویسی ادامه داد .
جوائز و نشانها : به سبب درخشش آثارش در این نمایشگاه از سوی وزیر اقتصاد ملی وقت در تاریخ 4 تیر 1326 تقدیر نامه ای دریافت می کند .
چگونگی عرضه آثار : نقشه قالی های تمام رنگ استاد نیز ردیف برترین آثار نقش قالی معاصر ،درموزه فرش ایران به نمایش در آمده است و در همان جا نیز نگهداری می شود . نقشه قالی های تمام رنگ استاد نیز در ردیف برترین آثار نقش قالی معاصر ،در موزه فرش ایران به نمایش در آمده است و در همان جا نیز نگهداری می شود . در سال 1326 وی در نمایشگاه هنرهای زیبا ی معاصر شرقی ،در دهلی نو ،شرکت داشت . ----------

آثار :
1 دفتر یادبودی که متجاوز از سی طرح تذهیب رنگ شده استاد
ویژگی اثر : برای امضای شخصیتهای جهانی که از موزه هنرهای ملی بازدید داشته اند ،ساخته شده که در موزه فوق الذکر محفوظ است .
2 طراحی نقش کاشی های کاخ گلستان سابق
ویژگی اثر : اعزام او به اصفهان برای طراحی نقش کاشی ها در سال 1338
3 طراحی و تعمیر کاشی های سقف مسجد جامع کابل
ویژگی اثر : اعزام به مدت شش ماه به افغانستان -1322
4 فعالیت در طراحی نقوش دیوار و سقف گنبدی شکل کاخ مرمر
ویژگی اثر : با همکاری اساتیدی چون عبدالله باقری ،حسین جاسبی منابع زندگینامه :
انجمن آثار و مفاخر فرهنگی ،گلزار مشاهیر ، زندگی نامه درگذشتگان مشاهیر ایران 1358-1376 ه.ش ، انجمن آثار و مفاخر فرهنگی ، ص 4692عباس سرمدی، دانشنامه هنرمندان ایران و جهان اسلام. تهران،هیرمند.1380

فرش

امینی، جمشید

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 1282 ش)، نقاش و بافنده‌ی قالی. در تهران متولد شد. از شاگردان کمال‌الملک بود. در حدود پانزده سالکی وارد مدرسه‌ی صنایع مستظرفه شد و به پیشنهاد کمال‌الملک، نقاشی‌های او پرتره‌ی روبنس را روی قالی آورد و بافت. بعدها در مدرسه‌ی کمال‌ملک به تدریس بافت و نقشه‌های قالی اشتغال یافت. پس از انقلاب از سوی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی به نشان درجه یک هنری برابر با دکترا نایل گردید. آثار وی تاکنون در دو نمایشگاه انفرادی در بروکسل و ازمیر به تماشا گذاشته شده و از هر دو نمایشگاه مدال طلا گرفته است. هم‌اکنون اثارش در موزه‌ی هنرهای ملی، کاخ سعدآباد و کتابخانه‌ی رامبراند نگهداری می‌شود.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :کیهان فرهنگی (س 10، ش 1، ص 66).

بهادری، عیسی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
طراح فرش، نگارگر.
تولد: 1284، اراک (در بخش پرچللو).
درگذشت: 1365، پاریس.
عیسی بهادری در یکی از بخش‌های تابعه‌ی اراک به نام بزچللو در مزرعه‌ی خانوادگی به نام آقچه کهریز متولد شد. پس از پایان تحصیلات راهی تهران شد و در مدرسه‌ی کمال‌الملک به کار طبیعت‌سازی مشغول شد. در سال 1315 در اصفهان، سرپرستی هنرستان جدیدالتأسیس را پذیرفت. استاد بهادری در خلق نقشه‌های فرش، ماهر بود. فرش «بشریت» او همراه با چند اثر دیگر در موزه‌ی هنرهای ملی و همچنین موزه‌ی هنرهای زیبای اصفهان و موزه‌ی فرش ایران موجود است. طرح «تولد انسان» طرحی برای فرش است که در اداره‌ی فرهنگ و هنر (سابق) بافته شده است. این فرش در موزه‌ی هنرهای ملی نگه‌داری می‌شود. یکی از تابلوهای او به نام «مجلس ابن سینا» در موزه‌ی لوور پاریس می‌باشد. از ابتکارات او، استفاده‌ی هنرمندانه از طرح‌های گل و برگ و پرنده، به جای اشکال هندسی بر روی «میز خاتم» (به صورت معرق) است. ترمیم کاشی دور مجسد شاه را که قسمتی از آن ریخته بود، از جمله فعالیت‌های اوست. از کارهای دیگر او، کاشی‌کاری نمای هنرستان هنرهای زیبا و طرح کاشی و گلدسته حرم حضرت سیدالشهداء (ع) را می‌توان نام برد.
عیسی بهادری نشان‌های هنری از نمایشگاه‌های دنیا دریافت کرده است، از جمله دیپلم «دونور» و مدال طلا از نمایشگاه جهانی بروکسل و نشان علم و هنر از فرانسه.
عیسی بهادری در سال 1365 در فرانسه درگذشت و در گورستان پرلاشز پاریس به خاک سپرده شد.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

بیات زنجانی، عباس

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
درگذشت: 3 شهریور 1373.
عباس بیات زنجانی هنرمند ملیله کار و نقره کار بود.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

پرستش کاشانی، محمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 1293 ش)، شاعر و نقاش قالی. وی در کاشان متولد شد و تحصیلات مقدماتی را در همان شهر گذراند، آنگاه به کار نقاشی قالی اشتغال ورزید، پس از چندی به اصفهان رفت و در آنجا ساکن شد. پرستش از قریحه‌ی شعری خود در راه بیداری و بهبود زندگی کارگران مدد گرفت. او به زبان مردم شعر می‌گفت و اشعارش ساده و بی‌تکلف بود. از آثار وی: «نقاشی قالی»؛ «من و خیام»؛ «صدف بسته».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تذکره‌ی شعرای معاصر اصفهان (106 -105)، سخنوران نامی معاصر (761 -755 /2)، فرهنگ سخنوران (165)، مؤلفین کتب چاپی (347 -346 /5).

تقدیری آذر، لطیف

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
لطیف تقدیری آذر در سال 1306 در شهر اردبیل به دنیا آمد وی از کودکی به آموختن قالی‌بافی و گلیم بافی نزد استادان مجرب این رشته پرداخت و طی سالهای متمادی به آثار گرانبهایی از این هنر خلق کرد. وی دارای نشان درجه یک هنری در رشته هنری قالی و گلیم دیواری است.گروه : هنررشته : قالی بافیگرایش : قالی و گلیم بافیاوضاع اجتماعی و شرایط زندگی : زندگی دشوار کودکی لطیف تقدیری آذر و از پی امرار معاش خانوادگی، از ۶ سالگی در کارگاه قالیبافی استاد صانعی فر در اردبیل مشغول به کار می شود و ضمن آموختن هنری که همه زندگی او را در بر می گیرد، با همه کودکی کمک خرج خانواده نیز به حساب می آید. تقدیری آذر را شاید تقدیر راهی تهران می کند تا خیلی زود به جمع شاگردان استاد صاحبنام زمانه جمشید امینی بپیوندد.تحصیلات رسمی و حرفه ای : لطف تقدیری آذز آموختن هنر قالی و گلیم بافی از شش سالگی درکارگاههای این رشته نزد استادانی مانند استاد صانعی فر در اردبیل شروع کرد و در ادامه او سال ۱۳۲۲ به تهران مهاجرت کرده و در سال ۱۳۳۵ در کارگاه گلیم و قالیبافی اداره هنرهای زیبای وزارت فرهنگ و هنر، زیر نظر استاد جمشید امینی به بافت قالی پرداخت. از سال ۱۳۳۵ بافت «تاپستری» یا «گلیم های تصویری» در کارگاه بافت میراث فرهنگی (اداره کل هنرهای سنتی)، آغاز و در حقیقت پس از سه قرن این هنر قدیمی دوباره احیا می شود. در این کارگاه به آن نوع بافت «گوبلن بافی» می گفتند. بافندگان ماهری چون «جمشید امینی» و « لطیف تقدیری آذر » به بافت آثار نقاشانی چون کمال الملک و ملک الشعرای صبا همت گماردند و در این کارگاه بود که آثاری از نقاشان معاصر چون بهرام عالیوندی، جلیل ضیاء پور و منوچهر شیبانی نیز بافته شد.(۲)استادان و مربیان : از استادان لطیف تقدیری آذر در هنر قالی و گلیم بافی میتوان به استاد صانعی فر همینطور استاد جمشید امینی نام برد. امینی از شاگردان کمال الملک و از فارغ التحصیلان مدرسه صنایع مستظرفه بود که گوبلن بافی را نیز در ایران به اوج رساند و از دست کمال الملک در این رشته درجه استادی گرفت و گوبلن های او زینت بخش بسیاری از موزه های جهان شد، و هم او بود که لطیف تقدیری جوان را با هنر خویش آشنا کرد.مشاغل و سمتهای مورد تصدی : لطیف تقدیری آذر در سال ۱۳۴۹ به سرپرستی کارگاه قالی و گلیم

بافی انتخاب شد و سرانجام در سال ۱۳۶۰ از کار در کارگاه میراث بازنشسته شدفعالیتهای آموزشی : لطیف تقدیری آذر بعد از بازنشستگی پیوسته به آموزش، بافت و مرمت قالی پرداخته است.جوائز و نشانها : لطیف تقدیری آذر دارای نشان درجه یک هنری در رشته هنری قالی و گلیم دیواری است.چگونگی عرضه آثار : خلاقیت و چیره دستی لطیف تقدیری آذر در بافت قالی فارس و ترکی بافی و نیز گلیم، گوبلن و رنگرزی الیاف، موجب پدید آمدن آثار منحصر به فردی شده است. بافت قالیچه های بسیاری با نقشه های استاد فرشچیان، گلیم، گوبلن های حکیم باشی (نقاشی استاد کمال الملک) _ ملک الشعرا _ حضرت مریم و مسیح _ مولانا _ دو کله قوچ _ دختر ترکمن و آموزش هنرجویان از نمونه فعالیت های ایشان در این دوره است.

منابع زندگینامه :http://www.iranologyfo.com/

حکمت نژاد، حسن

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
حسن حکمت نژاد معروف به مجنونی (متولد 1303 ه.ش.) از طراحان و قالیبافان صاحب سبک ایران به شمار می رود. هنر قالیبافی میراثی از پدران اوست و صفت مجنونی به دلیل شیدایی است که در این حرفه از خود بروز دادند. از ویژگیهای هنر این خاندان استفاده از رنگهای گیاهی با تنوع و تعدد بسیار زیاد, استفاده از نقوش سنتی و اصیل ایرانی و دقت در بافت ریز و ازدیاد گره در بافت می باشد. از جمله آثار وی , بافت قالیچه موسوم به ؛؛ ستا ره دنبا له دار ؛؛ است که دارای طرحی واحد اما رنگهای متنوع می باشد. برخی دیگر از آثار وی نیز به نامهای بازگشت (با ا لهام از هنر سوزن دوزی) , اعجاز (قالی دو رو) , شال کشمیر , هدهد, ستایش , همراه, سماع, شیرین و ... می باشد.گروه : هنررشته : قالی بافیگرایش : طراحیوالدین و انساب : پدرحسن حکمت نژاد ، محمد کاظم از جمله قالیبافان مشهور و صاحب نام بود. وی نیز صنعت قالیبافی و طراحی نقش قا لی را از پدرش موسوم به ؛؛ احمد بیگ ؛؛ به ودیعت برده بود. احمد بیگ جد حکمت نژاد از صاحب منصبان دربار ظل ا لسلطان بود که در اواخر عمر , به دلیل علاقه و عشق به قالی و قالیبافی یکباره به شغل خویش پشت ژا زد و پای دار قا لی نشت. در اوان جوانی (محمد کاظم) رویداد وصلت او با حاجیه خانم زهرا, در رواج و رونق کار محمد کاظم تاثیری به سزا گذاشت , چرا که همسر جوان با یادگیری این فن شوی خویش را همرامی کرد.اوضاع اجتماعی و شرایط زندگی : در سال 1320 با عزیمت پهلوی دوم و حضور سران متفقین به ا یران , نشانه های نا امنی و فقر هر روز بیشتر و آشکارتر می شود. این مهم در جریان استمرار هنر آفرینی و قالیبافی این خاندان آمچنان آشکار می شود که محمد کاظم مجنونی چونان سایر همکاران خویش ایامی را به خانه نشینی می گذراند. حاصل ازدواج محمد کاظم چهر پسر می باشد که در این میان حسن , بار رسالت خطیر قا لیبافی را در خاندان مجنونی ها بعد از مرگ پدر به دوش گرفت.خاطرات و وقایع تحصیل : پس از به قتل رساندن محمد کاظم مجنونی توسط رقبای خود در عرصه قالی اصفهان , فقر و ناداری دامان خانواده را رها نمی کند. در این ایام است که حسن حکمت نژاد , با شور و عشق بسیار آستین بالا می زند و به تعبیر دیگر به گرفتن انتقام خون پدر می پردازد و این سرآغاز عمده و مهمی در سرنوشت قالی مجنونی ها می

آید. حسن به ناگزیر کار در داروخانه را رها می کند تا از یک سو به جبران دیون و بدهکاریهای پدر بپردازد و از سوی دیگر رونقی به توسعه قا لیبا فی بخشد.استادان و مربیان : بنا به میل پدر و مادر قا لیباف, حسن آرام آرام کنار دست آنها به راز قا لیبافی آشنا شد. حسن حکمت نژاد در شش سا لگی اولین گره بر گره تار قا لی می نشاند.وقایع میانسالی : نزدیک به سال 1345 حسن حکمت نژاد از پس نیم قرن تلاش بی وقفه آرام آرام در میانسالگی از فعالیت بی وقفه دست می کشد.این مهم , جدا از نبود تاب و توان لازم , معلول عوامل دیگری در از جمله سر خوردگیهای او در بازار قالی , نبود و ندید تجلیل از سالیان سال تلاش و نثار جوانی و عمر , این سخت کوش قا لیباف را به گوشه نشینی وا می دارد. همین است که با سفربه کشور های اروپایی و امریکا و ژاپن رایزنی لازمی را در زمینه آشنایی و ارتباط هر چه بیشتر با مراکز عمده تجاری و اقتصادی قا لی ایرانی شروع می کند. همگام با پیروزی انقلاب اسلامی به سال 1357 , مجنونی سالدیده بار دیگر مختصر فعالیت پرثمری را در عرصه بافت قا لی و طراحی نقش قا لیچه آغاز میکند. این بازگشت دوباره , حکایت از تحولی معنوی , همگام با تحولات سیاسی و اجتماعی در ذهن مجنونی دارد. حاصل این تحول بافت قا لیچه هایی است که گویی سر فصل نوینی را در کار آشکاری ارزشهای نقش و رنگهای قا لیچه های مجنونی ها گشوده است.در چنین رجعتی است که قا لیچه های ستاره دنبا له دار بافته می شود, یک طرح واحد و بافت هفت قالیچه در زمینه های گوناگون رنگهای نوین.در سال 1367 عارضه سکته قلبی مجنونی را به انزوا ی ناگزیر وا می دارد. مجنونی را دیگر نای این مختصر فعالیت هم نمی ماند.فعالیتهای آموزشی : به دلیل نبود امکان بر پایی دار قالی در منزل حسن حکمت نژاد , حسن کارگاهی مستقل در قلب شهر اصفهان بر پا می کند.در این کارگاه او با استخدام تنی چند از دختران قالیباف جوان , به سر پرستی سا لدیده بی بی به اسم بی بی سکینه , جانانه و عاشقانه به کار ادامه می دهد. همین است کهحسن یکباره نهصتی ماندگار را در عرصه قا لی بر پا می کند.آرا و گرایشهای خاص : ویژگی قا لی خاندان مجنونی (حسن حکمت نژاد) را می توان به طور خلاصه در چند عامل مهم و سرنوشت ساز شرح داد ؤ استفاده از رنگهای گیاهی ؤ این مهم بنا به وصیت وتوصیه محمد کاظم از جمله شاخص های قا لی مجنونی است . 2- کاربرد منطقی نقوش سنتی و اصیل هنر ایران در قالی ؤ از جمله این نقوش می توان به اسلیمی ها و ختاتی ها وگلهای شاه عباسی و به ویژه برگردان منطقی از نقوش کاشیکاری های خانه های خدا , به ویژه مسجد شیخ لطف اله و سقف این مسجد در اغلب قالی و قا لیچه های مجنونی ها اشاره کرد. 3- دقت در بافت ریز و افزودن گره در قا لی و قا لیچه های مجنونی ها ؤ این دقت تا

”نجا آشکار استکه گاه قا لی یا قا لیچه ای از مجنونی ها به نازکای پارچه ای قابل تا شدن است.

آثار : 1 قا لی یاد ابعاد 3 در 4 متر ویژگی اثر : طراح حسن حکمت نژاد2 قا ل ی ستاره دنبا له دار (آرام) ابعاد 1/65 در 1/65 متر ویژگی اثر : طراح حسن حکمت نژاد3 قا لی سماع ابعاد 2/5 در 1/60 متر ویژگی اثر : طراح حسن حکمت نژاد4 قا لی آرزو ابعاد 2/5 در 2/5 متر ویژگی اثر : طراح حاج عباس کر باسیون5 قا لی اعجاز (فرش دورو) ابعاد 2/60 در 1/8 متر ویژگی اثر : طراح حسن حکمت نژاد6 قا لی بازگشت (سوزن دوزی) ابعاد 1 در 1/20 متر ویژگی اثر : الهام از هنر سوزن دوزی- حسن حکمت نژاد7 قا لی پرنده بهشتی ابعاد 160 در 2/48 متر ویژگی اثر : طراح حسن حکمت نژاد8 قا لی راز ابعاد 1/1 در 90 متر ویژگی اثر : طراح حسن حکمت نژاد9 قا لی زردیس ا بعاد 2/5 در 3/5 متر ویژگی اثر : طراح حسن حکمت نژاد10 قا لی سپیده ابعاد 160 در 2/48 متر ویژگی اثر : طراح رضا حکمت نژاد11 قا لی ستاره دنبا له دار (نیلا) ابعاد 1/65 در 1/15 متر ویژگی اثر : طراح حسن حکمت نژاد12 قا لی ستاره دنبا له دار (سپهر) ابعاد 1/65 در 1/115 متر ویژگی اثر : طراح حسن حکمت نژاد13 قا لی ستاره دنباله دار (وقار) ابعاد 1/65 در 1/15 متر ویژگی اثر : طراح حسن حکمت نژاد14 قا لی ستاره دنباله دار (فتنه) ابعاد 1/65 در 1/15 متر 15 قا لی ستاره دنباله دار (لیلا) ابعاد 1/65 در 1/15 متر ویژگی اثر : طراح حسن حکمت نژاد16 قا لی ستاره دنباله دار (خورشید) ابعاد 1/65 در 1/15 متر ویژگی اثر : طراح حسن حکمت نژاد17 قا لی ستاره دنباله دار (فتنه) ابعاد 1/65 در 1/15 متر ویژگی اثر : طراح حسن حکمت نژاد18 قا لی ستایش ابعاد 1/8 در 1/75 متر ویژگی اثر : طراح حسن حکمت نژاد19 قا لی شاخ گوزن ابعاد 90 در 53متر ویژگی اثر : طراح محمد کاظم مجنونی20 قا لی شاخ گوزن ابعاد 60 در 1/10 متر ویژگی اثر : طراح رضا حکمت نژاد21 قا لی شال کشمیر ابعاد 1/65 در 2/73 متر ویژگی اثر : طراح حسن حکمت نژاد22 قا لی شب نما (سلام) ابعاد 160 در 2/48 متر ویژگی اثر : طراح حسن حکمت نژاد23 قا لی شکوه ابعاد 99 در 2/16 متر ویژگی اثر : طراح استاد رفیعی24 قا لی شیدایی ابعاد 2/45 در 1/55 متر ویژگی اثر : طراح محمد کاظم مجنونی25 قا لی شیرین ابعاد 2 در 3 متر ویژگی اثر : طراح حسن حکمت نژاد26 قا لی عقیق ابعاد 3 در 4 متر ویژگی اثر : طراح محمد کاظم مجنونی27 قا لی فیروزه ابعاد 2 در 3 متر ویژگی اثر : طراح حسن حکمت نژاد28 قا لی قهر و آشتی ابعاد 3/18 در 1/18 متر ویژگی اثر : طراح استاد رفیعی29 قا لی گردانی ابعاد 3×2 متر ویژگی اثر : طراح محمد

کاظم مجنونی30 قا لی گلدانی ابعاد 90 در 53متر ویژگی اثر : طراح محمد کاظم مجنونی31 قا لی مجبوب ابعاد 1/85 در 1/25 متر ویژگی اثر : طراح حسن حکمت نژاد32 قا لی محرمان ابعاد 2/28 در 1/55 متر ویژگی اثر : طراح حسن حکمت نژاد33 قا لی میراث (ماهی درهم یا زنبوری) ابعاد 2/30 در 1.50 متر ویژگی اثر : طراح محمد کاظم مجنونی34 قا لی نقش در نقش ابعاد 1/65 در 1/17 متر ویژگی اثر : طراح حسن حکمت نژاد35 قا لی هاله ابعاد 2/40 در 1/45 متر ویژگی اثر : طراح حسن حکمت نژاد36 قا لی هدهد ابعاد 1/55 در 1/8 متر ویژگی اثر : طراح حسن حکمت نژاد37 قا لی هما هنگ ابعاد 1/80 در 1/22 متر ویژگی اثر : طراح حسن حکمت نژاد38 قا لی همراه ابعاد 2/28 در 1/55 متر ویژگی اثر : طراح حسن حکمت نژاد39 قا لی یاقوت ابعاد 4 در 6 متر ویژگی اثر : طراح حسن حکمت نژاد40 قالی پیام ابعاد 2/28 در 1/55 متر ویژگی اثر : طراح حسن حکمت نژاد41 قالی ستاره دنباله دار (نور باران) ابعاد 1/65 در 1/15 متر ویژگی اثر : طراح حسن حکمت نژاد

منابع زندگینامه :http://www.iranologyfo.com/

زیدی لطیفی، ابوالفتح

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سید ابوالفتح زیدی لطیفی ؛؛معروف به رسام عرب زاده (1376-1293ه.ش) از طراحان و نقش آفرینان صاحب سبک ایران است . وی ابتدا در مکتب پدر (حسین زیدی لطیفی) که خود از هنر آ موختگان مکتب کمال الملک بود و سپس در هنرستان تبریز (رسام ارژنگ) و مدرسه صنایع قدیمه تهران به یادگیری فنون قا لیبافی, طراحی, مینیاتور, مجسمه سازی و ... پرداخت. همزمان با آن ایام به خاق آثاری چون طراحی نقش کاشی ساختمان مجلس شورا و فرش رقص فرشتگان دست زد. عرب زاده با آثار خود بافت پرتره ها , تصاویر بناهای تاریخی , طرحهای مینیاتوری را ترویج نمود. از ابتکارات وی, بافت آرم شرکتهای تجاری و «« گره آویز »» در بافت قا لی است.گروه : هنررشته : قالی بافیگرایش : طراحیوالدین و انساب : پدر رسام عرب زاده ؛؛ حسین زیدی لطیفی ؛؛ معروف به ؛؛ سید عرب ؛؛ بود. اجداد پدری وی از اعراب زیدی بودند که بنا روایت خود , سه نسل قبل از تولدش از حجاز مهاجرت کرده و روی به سرزمین ایران نهادند. بدین سبب فامیل ؛؛ عرب زاده ؛؛ را بر خود نهادند.خاطرات کودکی : خاطرات دوران کودکی رسام عرب زاده با گسترش جنگ جهانی اول و آشفتگی سیاسی کشور رقم می خورد.به ویژه آ نکه شهر و دیار وی آذربایجان و تبریز در سال 1299 شمسی (هفتم آوریل 1920) با قیام دموکراتهای آذربایجان به سرکردگی محمد خیابانی و تشکیل دو لت موقت خیابانی شرایطی نابسامان تر از دیگر شهر های ایران پیدا کرد.اوضاع اجتماعی و شرایط زندگی : پدر رسام عرب زاده از یاران و هنر آموختگان ؛؛ کمال الملک ؛؛ بود که در عرصه نقاشی خیالی ساز قهوه خانه وطراحی نقش فرش صاحب ذوق و شیوه و نگرشی ویژه بود. در سال 1299 هجری شمسی گسترش فقر وبیکاری در تبریز , پدرش سید عرب را چونان بسیاری دیگر از مردم ناگزیر به ترک شهر و دیار کرده و راهی پایتخت نمود.تحصیلات رسمی و حرفه ای : رسام عرب زاده بعد از اتمام تحصیلات دبستانی به هنرستان تبریز که به همت ؛؛ رسام ارژنگی ؛؛ بر پا شده بود وارد می شود و در رشته مینیاتور مشغول تحصیل و یادگیری می شود. پس از آن وارد مدرسه صنایع قدیمه تهران به ریاست ؛؛ طاهر بهزاد ؛؛ می شود. پس از ورود به این مدرسه روزها به آموختن می پرداخت و دیگر اوقات را همچنان به کار طراحی نقش کاشی مشغول می شود.ایامی بعد

از تحصیل در مدرسه صنایع قدیمه رسام با دایر نمودن کلاس نقاشی به طور مستقل وارد عرصه کار هنری گشت و به تعلیم هنر آموزان مشغول شد.خاطرات و وقایع تحصیل : نخستین حادثه جدی در زندگی هنری رسام عرب زاده را می توان ورود به هنرستان تبریز که به همت ؛؛ رسام ارژنگ ؛؛ پایه گذاری شده بود , دانست. واقعه دیگر در شانزده سالگی روی می دهد, زمانی که مادرش از دنیا می رود و تنهایی و غم مادر از یک سو و ازدواج مجدد پدرش , او را وا می دارد که تن به وصلت بسپارد. حاد ثه ای که از شوریدگی و دستیابی وی به آرزوهای هنری اش می کاهد.فعالیتهای ضمن تحصیل : رسام عرب زاده در تابستانها به طور جدی نقاشی را در دکه پدر دنبال می کند. پدر رسام , پسر را آرام آرام در نقاشخانه اش مسوول جوابگویی به مشتریها و همکاری جدی در تمام کردن رنگ آمیزیها و نقاشی هایش می سازد.پس از مهاجرت تهران برای ورود به مدرسه صنایع قدیمه تهران طرح و نقشه کاشی ساختمان مجلس شورای ملی سابق را می آفریند.استادان و مربیان : اولین استادو مربی دوران کودکی رسام عرب زاده , پدرش بود که اصول نقش آفرینی را نزد او آموخت.وقایع میانسالی : مسافرت به بن آلمان برای شرکت در سمیناری در زمینه فرش و بافت آن.زمان و علت فوت : رسام عرب زاده در سال 1376سرانجام چشم از جهان فروبست.مراکزی که فرد از بانیان آن به شمار می آید : رسام عرب زاده در اواخر عمر با اهدای اغلب فرشهای نفیس خود به مردم , با همکاری شهرداری تهران بنیاد فرش رسام عرب زاده را سبب ساز شد. این بنیاد گذشته از ارایه فرشهای او با بر پایی کارگاههای قالیبافی و تعلیم این صنعت اصیل و پر ارزش ایرانی توسط دخترش ژیلا عرب زاده که راه پدر را ادامه می دهد, گامی مؤثر در تعلیم و رواج فرش ایرانی بر داشت.آرا و گرایشهای خاص : رسام عرب زاده بر خلاف سنتهای رایج در بافت فرش , به کار طرحهای پرتره و تصاویر بنا های تاریخی و نقاشی مینیاتور ایرانی می پردازد و از جمله ابتکارات او در این زمینه بافت آرم شرکتهای تجاری بر قالی است.رسام با تجاربی که در زمینه بافت قالی به دست می آورد , نوآوری را پیشه می کند و به رواج و بافت پرتره مشغول می شود. که از جمله آثار او در این زمینه فرش رقص فرشتگان است.چگونگی عرضه آثار : در سال 1345 در کارگاه خصوصی , نمایشگاهی از فرشها و طراحی نوین خود بر پا می کند که نام او و هنر او را پر آوازه می سازد. در سال 1352 در خانه آفتاب و در سال 1353 در انستیتو گوته دوستداران فرش شاهد ابتکارات وی در عرصه بافت و طرح های نوین وی می شوند. رسام در سال 1356 با بر پایی موزه فرش , همکاری جدی و پر دامنه ای را در کارشناسی و انتخاب فرشهای نفیس برای موزه آغاز می کند. رسام عرب زاده در اغلب سمینار ها و

گردهماییهایی که در داخل و خارج کشور بر پا می شد, شرکت کرده که از مهمترین آنها باید به سمیناری که در شهر بن آلمان برپا شده اشاره کرد که با ادامه نظریه های سودمندی در زمینه رنگرزی و لزوم استفاده از رنگهای گیاهی ,رفو گری و بافت فرش , بسیاری از دوستداران فرش را مورد تاثیر و تشویق گفته های خویش قرار داد.

آثار : طراحی چهره عارف قزوینی ویژگی اثر : با گذشت مدتی از تحصیل در مدرسه صنایع قدیمه به مجسمه سازی می پردازد , ؛؛ طراحی چهره عارف قزوینی ؛؛ از جمله کارهای وی در این دوران است.2 طراحی نقش کاشی مجلس شورای ملی سابق ویژگی اثر : در زمانی که رسام برای ورود به مدرسه صنایع قدیمه به تهران مهاجدرت نمود و به دلیل مشکلات مالی در کارگاه طراحی نقش کاشی مشغول کار شد, ؛؛طراحی نقش کاشی مجلس شورای ملی سابق ؛؛ را انجام داد که از اوبهیادگار مانده است.

منابع زندگینامه :http://www.iranologyfo.com/

صدیق اسکندانی، غلامحسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نگارگر.
تولد: 1280، تبریز.
درگذشت: 1365.
غلامحسین صدیق اسکندانی پس از تحصیلات مقدماتی به تهران آمد و در مدرسه‌ی صنایع مستظرفه زیر نظر کمال‌الملک و همراه هنرمندان دیگری چون اسماعیل آشتیانی، حسن بهزاد، محمدعلی زاویه و عبدالله باقری به فراگیری هنرهای سنتی و اسلامی پرداخت.
وی برای کسب معلومات بیشتر به اصفهان رفت تا از روی نقوش و تصاویر و کاشی‌کاری‌های مساجد و بناهای اصفهان نسخه‌پردازی کند. وی در سال 1319 از هنرستان فارغ‌التحصیل شد و سپس در سمت استاد طراحی در هنرهای تزیینی در هنرستان پسران و دختران وابسته به اداره‌ی هنرهای زیبا (از جمله در هنرستان صنایع قدیمه) استخدام شد. پس از بازنشسته شدن در قسمت فرش طراحی به کار تعلیم طراحی و نقطه‌چین و همچنین رسم نقشه مشغول بود.
او هنرمندی پرکار بود و در هنرهای تذهیب، طراحی، نقش قالی و کاشی، منبت‌کاری و پارچه و نوآوری‌هایی از خود به جای گذاشت. تجربه‌هایی در زمینه‌ی چاپ روی پارچه داشت. تجربه‌ها و تحقیقاتی از او در زمینه‌های بازشناسی نقوش و عناصر هنر اسلامی به جای مانده است.
آثار او در نمایشگاه‌های مختلف جهانی عرضه شده است. شرکت فرش ایران نیز آثار بسیاری از ایشان را به روی قالیهای نفیس منتقل کرده است که از آن جمله مهمترین آنها عبارت است از بازسازی قدیمی‌ترین قالی جهان موسوم به «قالی پازیریک». باستان‌شناسان روسی عکس‌هایی از قسمت‌های باقیمانده‌ی این قالی مندرس را به ایران فرستادند. استاد اسکندانی نواقص این قالی را طراحی و رنگ آمیزی کرد و آنگاه این نقش توسط شرکت فرش ایران بافته شد. پازیریک نام محلی است که قالی مذکور در آنجا پیدا شده است.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

صوتی، علی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
تولد: کرمان.
درگذشت: 1365، کرمان.
علی صوتی از طراحان و نقاشان قدیمی کرمان است که با شرکت فرش نیز همکاری داشت. وی از سال 1308 در کار ساختن نفش فرش بوده است.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

طریقی، محمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
هنرمند هنرهای دستی، نقشبند و زری‌باف.
تولد: 1292، کاشان.
درگذشت: مرداد 1360.
محمد طریقی، از سال 1309 با پدرش حبیب‌الله طریقی از کاشان به تهران آمد و از سال 1311 به تعلیم این فن پرداخت. خاندان طریقی خود را از احفاد غیاث‌الدین نقشبند یزدی زری‌باف عصر شاه‌عباس می‌دانند.
محمد طریقی کوشش‌های هنری خود را در کارگاه زری‌بافی مؤسسه‌ی قالی ایران زیر نظر پدر و با عنوان معاونت کارگاه متمرکز ساخت و ضمن اشتغال به کار، تحصیلات خود را در زمینه‌ی طراحی پارچه ادامه داد و به اخذ لیسانس در رشته‌ی مزبور نایل آمد.
وی سال‌های بسیاری در وزارت فرهنگ و هنر، این هنر را سرپرستی می‌کرد. طریقی از نمایشگاه بین‌المللی بروکسل نشان درجه‌ی یک طلا دریافت کرده است. وی از طرف اداره‌ی هنرهای زیبا به منظور مطالعه و تحقیق در رشته‌ی زری‌بافی و مخمل‌بافی و مقایسه طرز بافندگی زری در ایران با مناطق دیگر مسافرت‌هایی به کشورهای سوریه، لبنان، فرانسه، سوییس و هندوستان داشته است.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

عرب‌زاده، ابوالفتح

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
طراح فرش.
تولد: 1293، تبریز.
درگذشت: 20 بهمن 1375.
سید ابوالفتح عرب‌زاده که به او لقب «پدر فرش نو ایران» را داده‌اند، مشهور به «رسام» فرزند حسین زیدی لطیفی ملقب به «سید عرب» (از شاگردان کمال‌الملک که با نقاشی و طراحی فرش روزگار می‌گذرانید) از همان کودکی با طرح‌ها و رنگ‌ها آشنا شد و هنر پدر را فراگرفت و به قالیبافی روی آورد.
دوران کودکی رسام در مکتبخانه سپری شد. وی مقاطع دبستان و هنرستان را در تبریز به پایان رساند و برای ادامه‌ی تحصیل راهی تهران شد و در هنرستان صنایع مستظرفه (هنرهای زیبا) در رشته‌ی نگارگری و چهره‌پردازی به تحصیل پرداخت. وی در تبریز نقاشی و طراحی روی فرش و در تهران نقاشی و طراحی بر روی کاشی را دنبال کرد. رسام پس از اتمام تحصیلات به تبریز بازگشت و به نقاشی چهره پرداخت و سپس طراحی و نقش‌پردازی فرش را با شیوه‌ای متفاوت که شامل آفرینش طرح‌های خاص خود بود، پیشه کرد. شیوه‌های رایج بافت پاسخگوی نقش پردازی‌های وی نبود. لذا از گروهایی خاص طراحی‌های خود به کار گرفت (کاربرد چهار گره به جای یک گره). علاوه بر طراحی فرش، به هنرهای دیگری چون موسیقی، نمایشنامه، مجسمه‌سازی، خطاطی طراحی کاشی، نقاشی رنگ و روغن و کاریکاتور نیز علاقه داشت، اما محور اصلی فعالیت‌های وی همان هنر طراحی فرش بود.
رسام عرب‌زاده در سال 1373 با اهدای 66 قطعه فرش نفیس از مجموعه دست بافته‌های خود پایه‌های اولیه تشکیل بنیادی تحت عنوان «بنیاد فرهنگی و هنری فرش رسام عرب‌زاده» را با همکاری حوزه‌ی معاونت امور اجتماعی و فرهنگی شهرداری تهران ایجاد کرد.
از آثار طراحی فرش اوست: «دربار سلطان محمود»؛ «مرغان دربندش»؛ «قفس رنگ ها»؛ «برگ ریزان»؛ «خم معرفت»؛ «هنر در هنر»؛ «نقش کاشی»؛ «بهرام به شکار»؛ «ساحل خیال»؛ «پنجره‌ی خیال»؛ «دختران قاسم‌آبادی»؛ «در خلوت رندان»؛ «سبوی اندیشه»؛ «رقص باده»؛ «باده‌خواران عشق» و «فتح سومنات».

استاد همزمان با آخرین روز از ماه رمضان بر اثر ایست قلبی روز درگذشت و در بهشت زهرا در قطعه‌ی هنرمندان به خاک سپرده شد.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

عقیله

قرن:2
جنسیت:زن
ملیت:ایران
قرن اول و دوم هجری، وی از زنان و موسیقیدان ایرانی بود. اطلاع دیگری از زندگی او در دست نیست.
برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه :منبع: تاریخ هنر و هنرمندان ایرانی، 137 / 1.

کاشانی، بی‌بی

قرن:13
جنسیت:زن
ملیت:ایران
ز 1275 ق، از زنان هنرمند. وی از اهالی کاشان بود و در حرفه زردوزی و مروارید و گلابتون‌دوزی مهارت فراوان داشت. از آثار هنری او ضریح‌پوش مخملی مشکی کاشان می‌باشد که در سال 1275 ق مروارید و گلابتون‌دوزی ممتاز و برجسته‌ای شده و سپس مهد علیا (مادر ناصرالدین شاه قاجار)، آن را به آستان قدس رضوی اهدا کرده است. در میان کتیبه‌های آن نیز اشعاری در مدح ائمه اطهار (ع) با مروارید و گلابتون به خط نستعلیق زیبا، زردوزی شده است.
برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه :منبع: دایرةالمعارف تشیع، 548 / 3.

ندیمی، محمود

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، رسام. وی مصور و ترسیم‌کننده نقش قالیها در دیار عثمانی بود. از آثار وی: قالیچه نفیس ابریشمی که کناره‌های آن به تزیینات و اشعار ترکی آراسته گردیده و در وسط قالیچه، نام نامی حضرت محمد (ص) و حضرت علی (ع) به خط طغرا نوشته شده و در کناره‌ها و بالای آن، نقش گلهای متنوع و رنگین ترسیم یافته و در انتهای قالیچه به خط زیبای نستعلیق رقم نهاده است: «رسمه محمود ندیمی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1136/ 3).

هرتمنی، احمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
خلاصه : احمد هرتمنی معروف به ارچنگ (1293- 1369 شمسی) هنرمند نقاش و طراح فرش اصفهانی است. وی استعداد شگرفی در طراحی داشت ، وی نزد برخی از استادان بنام اصفهان از آن جمله استاد غلامحسین اسلیمی طراح فرش و نصراله دخانی (معروف به گچکار) تلمذ نمود. از وقایع مهم و تاثیر گذار در زندگی وی همراهی او با پرفسور پوپ بود که این فرصت برای هنرجوی جوان پیش آمد تا در نقش و نگارهای صفوی دقت نماید و با طرح‌های آنها آشنا گردد. استاد ارژنگ در دو مسابقه در کنار استادان بنام طراحی شرکت نمود و در هر دو طرح برگزیده را ارائه داد.
گروه : هنر
رشته : فرش
گرایش : طراحی و بافت
والدین و انساب : احمد هرتمنی در اصفهان و در خانواده‌ای مذهبی در سال 1293 شمسی بدنیا آمد. پدرش مردی روحانی به نام شریعتمدار بود و مادرش نیز در هنر تذهیب دستی داشت.
تحصیلات رسمی و حرفه ای : احمد هرتمنی در ابتدا برای آموزش سواد به مسجد میرزا باقر واقع در بیدآباد اصفهان فرستاده شد. توجه وی به دستگاه قالیبافی و ساخت یک نمونه از آن ، مورد توجه خانواده قرار گرفت و موجب شد که او را نزد استاد غلامحسین اسلیمی هنرمند قالیباف بفرستند و احمد یک هفته نزد وی تعلیم گرفت. در این مدت کم او توانست استعداد خود را آشکار سازد. پس از آن نزد استاد گچکار با رنگ و نقطه گذاری آشنا شد.
خاطرات و وقایع تحصیل : زمانی که احمد هرتمنی برای یادگیری سواد به بیدآباد اصفهان می‌رفت روزی بجای نوشتن مشق بر روی لوح حلبی تصویر معلم را کشید و به خاطر این کار تنبیه گردید. از آن پس نقاشی کششی خاص برای او ایجاد کرد ، بطوری که همة وقت بیکاری خود را به نقاشی گذراند . وی در یکی از تعطیلات به کارگاه قالیبافی میرزا مهدی کازرونی رفت و با دیدن دستگاه های بافت قالی و نقشه های فرش ذوق این هنر در وی زنده شد بطوری که پس از بازگشت یک دستگاه بافندگی درست کرد. احمد در کارگاه استاد گچکار مشغول بکار بود که روزی پرفسور پوپ از آن

کارگاه دیدن می‌کند و کار احمد ارچنگ مورد توجه وی قرار می‌گیرد. پوپ از احمد می‌خواهد که در ندت سه ماهی که در اصفهان است همراهش باشد. این ملازمت موجب می‌شود احمد با بسیاری از طرح‌های هنر ایران آشنا شود. در سال 1313 در مسابقه ای که از طرف باستان شناسی برای طرح کاشیکاری پشت و بغل میدان نقش جهان اصفهان برگزار شد ، شرکت می کند و برنده مسابقه می‌شود. با برگزیده شدن طرح فرش وی در مسابقه تهران ، از شهرت بسیاری نزد هنرمندان برخوردار می شود و این معروفیت در تهران موجب دعوت های متعدد از وی می شود ولی ارژنگ در تهران نمی ماند و به اصفهان باز می‌گردد.
فعالیتهای ضمن تحصیل : احمد هرتمنی پس از پایان دوره سربازی عازم تهران شد تا در مسابقه‌ای که برای طراحی فرشی که توسط شرکت فرش بافته می شد شرکت نماید. این مسابقه زیر نظر استاد حسین طاهرزاده بهزاد اجرا می‌شد و استادان بنامی شرکت داشتند، طرح احمد ارژنگ برگزیده شد.
استادان و مربیان : احمد هرتمنی ارچنگ پس از آموزش مقدماتی که نزد میرزاباقر در مسجد بیدآباد اصفهان فرا گرفت. به قالیبافی روی آورد و استاد وی در این زمینه غلامحسین اسلیمی بود. پس از آن نزد استاد نصراله دخانی معروف به گچکار با رنگ و نقطه گذاری آشنا می شود.
هم دوره ای ها و همکاران : احمد هرتمنی در کنار استادان به نام آن زمان از جمله استاد مصورالملکی، استاد سید هاشم نقاش، استاد صانعی و استاد دخانی در مسابقه طرح کاشیکاری میدان نقش جهان شرکت نمود. همچنین در مسابقه طرح فرش در تهران در کنار استادانی چون میرزا آقا امامی، حاج میرزا عبدالرحیم امامی و برادرش، حاج مهدی خان حقیقی صفدری قالیباف ، حاج احمد عجمی قالیباف ، عبدالخالق شورشی قرار گرفت.
همسر و فرزندان : احمد هرتمنی ارچنگ صاحب نه فرزند شد که هر کدام خود از استعداد پدر بهره‌ای بردند.
زمان و علت فوت : احمد هرتمنی ارژنگ در روز دوشنبه 17 اردیبهشت 1369 به دیار باقی شتافت.
مشاغل و سمتهای مورد تصدی : احمد هرتمنی پس از موفقیتی که در ارائه طرح برای شرکت فرش کسب نمود، فرش را در اصفهان بافت و در سال 1321 شمسی به پایان رساند. فرش به وسیله فرماندار اصفهان به تهران فرستاده شد و سخت مورد توجه قرار گرفت.
آرا و گرایشهای خاص : احمد هرتمنی ارچنگ در اصفهان بناها و طرح های زیبای صفوی را مورد توجه قرار داد و مبتکر شیوه‌ای شد که هنر دلنشین ایرانی را عرضه می دارد. شیوه کار وی شیوه‌ای است برداشته از طرح

های صفوی و شامل لچک و ترنج. آثار :
1 طرح و نقشه های فرش
ویژگی اثر : از استاد احمد ارژنگ صدها طرح نفیس و نقشه های ارزشمند فرش بافی باقی مانده است که امروز الگو و سرمشق اکثر نقاشان این هنر می باشد. [سرمدی، عباس. دانشنامه هنرمندان ایراه و جهان اسلام. تهران،هیرمند.1380]
منابع زندگینامه :http://iranologyfo.com/

تنديس

اسماعیلی، توکل

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
پیکره‌ساز.
تولد: 1302، قزوین.
درگذشت: 8 آبان 1373، تهران.
توکل اسماعیلی مشهور به «مش اسماعیل» با مستخدمی در کارگاه مجسمه‌سازی دانشکده‌ی هنرهای زیبای دانشگاه تهران (از سن بیست و پنج سالگی) توانست تجربه‌های مفیدی بیاندوزد. در مدت کوتاهی به درجه‌ای از مهارت رسید که بدون گواهینامه‌ی رسمی دانشگاهی به تعلیم دانشجویان در دانشگاه تهران مشغول شد. تندیس‌های ساخت اسماعیل در پارک‌های بزرگ تهران دیده می‌شوند.
او در رده‌ی نخستین هنرمندانی است که آهن را در مجسمه‌سازی جانشین گل و رس و سنگ نمود. آثار مش اسماعیل در نمایشگاه‌های متعدد گالری‌های داخل کشور، گالری‌های سیحون، لیو، خانه آفتاب، قندریز، مهرشاه، تهران، کلاسیک و... به نمایش درآمده است. از جمله آثار وی مجسمه‌ی رستم و دیو سفید است که در ورزشگاه بزرگ آزادی نصب شده و تندیس فلزی سه ایرانی که پرچم جمهوری اسلامی را به دوش دارند (نصب شده در پارک آل‌احمد). وی بیش از صد و پنجاه اثر از خود به جای گذاشته است.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

بدرالدین، علی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1239 ق)، حکاک. ملقب به مرصع رقم. وی شاگرد شیخ محمدیار و از هنرمندان عصر خود بوده و در حکاکی مهارت داشته است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (99/1).

بهرامیان، محمد حسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
محمد حسین بهرامیان هنرمند و مجسمه ساز در سال 1350 به دنیا آمد.وی دارای مدرک فوق تخصص زیبایی‌شناسی هنر (D.E.A) از دانشگاه سوربن پاریس است. او در سال 1384 برای اعتراض به موزه لوور به زندگی خود پایان داد.محمد حسین بهرامیان یا به قول دوستان‌اش بهرام، یکی از 5 مجسمه‌ساز برتر معاصر ایران و البته به خاطر تخصصی و سبک کارهایش علمی‌ترین آنهاست که به دلیل دوری از وطن، تنها میان متخصصان و همکاران اش نام‌آشناست.
گروه : هنر
رشته : هنرهای تجسمی
تحصیلات رسمی و حرفه ای : اخذ لیسانس مجسمه‌سازی از دانشکده هنرهای زیبای دانشگاه تهران 1347 کسب مدرک تخصصی مجسمه‌سازی از دانشگاه سوربن پاریس عنوان رساله تخصصی: هنر مجسمه‌سازی معاصر در ایران (امید که روزی چاپ شود) گرفتن مدرک فوق تخصص زیبایی‌شناسی هنر (D.E.A) از دانشگاه سوربن پاریس عنوان رساله فوق تخصص: مناسبات در ساختار اجتماعی و جغرافیایی شهر: نصب مجسمه‌های مختلف در شهر تهران یک سال تدریس در دانشکده هنرهای زیبای دانشگاه تهران
وقایع میانسالی :
زمان و علت فوت : مسئولان موزه لوور پاریس ـ که برچسب آثار ایرانی موزه را مثل نام خلیج فارس به عربی تغییر داده بودند ـ در آتلیه مولاژ موزه لوور، اسم و امضای بهرامیان را از پای آثارش حذف کردند و تمام حقوق مادی و معنوی را زیر پا گذاشتند. او همه وقت و دارایی‌اش را برای پیگیری این پرونده در مراجع قضائی فرانسه صرف کرد. هزینه این کارها برای شهروندان فرانسوی ارزان بود اما برای او ـ که با وجود سال‌ها تحصیل، زندگی و کار در فرانسه حاضر به پذیرفتن شهروندی آنجا و گرفتن اوراق هویت فرانسوی نشده و ایرانی مانده بود ـ کلی آب می‌خورد. تا روزی که چیزی برای ادامه راه در کار نبود. یک روز با دعوت از همه رسانه‌ها و خبرنگاران و بازگو کردن داستان، با پریدن از بام موزه لوور، به قصه پایان داد و شاید با این کار، پیگیری کار را به رسانه‌ها سپرد.
مشاغل و سمتهای مورد تصدی : وی متخصص بخش مولاژ در مجموعه

موزه‌های ملی فرانسه بوده است.
فعالیتهای آموزشی : یک سال تدریس در سال 1358 در دانشکده هنرهای زیبای دانشگاه تهران را محمد حسین بهرامیان در کارنامه دارد.
سایر فعالیتها و برنامه های روزمره : ترمیم بسیاری از مجسمه‌های باستانی و ساخت مولاژ از آنها، نوآوری در ساخت مجسمه و استفاده از مواد در کار ساخت و اصلاح روش‌های قبل از فعالیتهای وی میباشد.
جوائز و نشانها : کسب عنوان مجسمه‌ساز حرفه‌ای در موزه لوور در 1991 برنده نشان طلا و دیپلم افتخار بیست و هفتمین نمایشگاه اختراعات هنری ژنو سوئیس برای پازل سه بعدی در 1999 کسب نشان نقره و دیپلم افتخار بیست و هفتمین نمایشگاه اختراعات هنری ژنو سوئیس برای طراحی نوعی قالب برای ساخت مجسمه به تعداد زیاد بدون افت کیفیت در 1999 پازل توپ چهل تکه‌ای از کره زمین؛ برنده مدال طلای نمایشگاه اختراعات هنری ژنو
چگونگی عرضه آثار : ابتکار بهرامیان با ساخت پازل از اشیای باستانی ایران، هنر و تاریخ را از موزه‌ها به درون خانه‌ها می‌برد و کودکان را در حس ساخت اشیای باستانی، با هنرمندان چند هزار سال قبل، سهیم می‌کند. آشنایی با هنر باستانی بخشی از بازی کودک می‌شود و هر کس می‌تواند یک کپی مثل اصل را در خانه داشته باشد؛ مانند پازل وزنه قوی هخامنشی. ساخت پازل‌هایی از آثار باستانی ایران و اهرام مصر، 2 جایزه برتر نمایشگاه اختراعات هنری سوئیس را برای او به ارمغان آورد. در حال حاضر، موزه لوور - که یک هرم شیشه‌ای در حیاط مقابلش ساخته اند- درآمد هنگفت این امتیاز را به جیب می‌زند. اثر دیگر بهرامیان "جنگ شاهین و مار" در بانک ملی دوبی؛ باز هم ساکنان آن سوی خلیج فارس. یک مجسمه او در یکی از پارک‌های تهران در غیابش به اسم یکی از همکاران ثبت و مجسمه دیگرش هم در پارک دانشجو ناپدید شد. ----------
---
آثار :
1 اسب آبی جای فرعون خوابیده
ویژگی اثر : پوستر پازل سه بعدی بهرامیان از هرم مصری و اسب آبی فیروزه‌ای مصر باستان که در دل پازل قایم شده.
2 جنگ شاهین و مار
ویژگی اثر : مجسمه، در پارک دبی
3 دو زیبای خفته
ویژگی اثر : این دو تا قوی طلایی زیبای خفته، 2 مدل از وزنه‌های ترازوی زمان هخامنشی است که در شوش کشف شده. ساخت مولاژ یا شبیه‌سازی آثار باستانی، یکی از تخصص‌های بی‌بدیل بهرامیان بود؛

تخصصی که علاوه بر ذوق هنری نیاز به مهارت و دانش زیادی دارد.
4 ماهی‌های در هم
ویژگی اثر : این دو ماهی در هم پیچیده با فواره‌هایشان، در ساحل خلیج‌فارس و خاطره بازدیدکنندگان جا خوش کرده‌اند؛ تا حدی که بسیاری با دیدن عکس، محل آن در دوبی را به جا می‌آورند. بهرامیان با هنر وشناختش نسبت به فضای نصب اثر، یک مجسمه محیطی بسیار عالی خلق کرده بود.
منابع زندگینامه : روزنامه همشهری، 13-11-1386، "مجسمه سازی که شکست"

تبریزی، عبدالعزیز

قرن:8
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س هشتم ق)، حکاک و فلزکار. از آثار رقم‌دار وی، جام فلزی پایه‌دار برنزی است که در اسلیمی‌های گوناگون، تصویر و حکاکی شده و با خطوط ثلث و کوفی تزیینی، آرایش شده است، با رقم: «عمل عبدالفقیر الی الله الغنی استاد عبدالعزیز بن استاد شرف‌الدین تبریزی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (337 / 1).

جزایی، محمدباقر

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1124 ق)، طراح و رسام فلزات. وی در ساختن اسطرلاب مهارت داشت. از آثار رقم‌دار این هنرمند که به همکاری برادرش انجام پذیرفته، اسطرلاب نفیسی است که برای شاه سلطان حسین صفوی ساخته شده و چنین رقم نهاده: «صنعه اقل الطلبه عبدالعلی بن محمد الجزائی، نمقه اقل الطلبه اخ الصانع محمدباقر 1124».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (669/ 2).

جزمی، حسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
حجار.
تولد: 1256(1306 ق.)، بجنورد.
درگذشت: 1367، بجنورد.
حسین جزمی از معماران و حجاران بجنورد بود که حرفه‌ی نقاشی ساختمان و سنگ‌تراشی را در عشق‌آباد (شوروی سابق) آموخت. نقوش «رستم»، «سهراب» و «اسفندیار» در سر در مغازه‌های جنب مسجد جامع بجنورد و پل قدیم باباامان از جمله کارهای اوست.
حسین جزمی در سن صد و دوازده سالگی در بجنورد درگذشت.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

جلال یزدی، ابراهیم

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1345 -1283 ق)، حکاک، خطاط و شاعر، متخلص به جلال. از نوادگان میرزا علینقی. در قریه‌ی نبادک سادات یزد متولد شد. در نوجوانی ضمن کار حکاکی به تحصیل پرداخت و در 26 سالگی ابتدا به اصفهان و سپس به تهران رفت و توسط میرزا علی‌اصغر اتابک به دربار مظفرالدین شاه قاجار وارد شد و به دلیل بلاغت گفتار لقب افصح‌الملک یافت. وی در سرودن غزل، مثنوی و قصیده، بویژه قطعه، مهارت داشت. وی در یزد وفات یافت و در جوار حرم امامزاده جعفر، دفن شد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تذکره‌ی سخنوران یزد (426 -422)، الذریعه (201/9)، ریحانه (157/1)، زندگینامه‌ی رجال و مشاهیر (15 -13 /3)، فرهنگ سخنوران (217).

جوهری، محمود

قرن:7
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س هفتم ق)، حکاک و خطاط. معروف به رشید حکاک. اصلاً نیشابوری بود و در حکاکی و کتابت خطوط به روی سنگها مهارت داشت. از آثار ارزنده‌ی وی، حکاکی قطعه سنگ سیاهی است به حالت طبیعی، که برای سلطان جلال‌الدین ابوالمظفر منکبرنی تهیه شده و بر روی آن جملاتی به خط کوفی تزیینی، ثلث، نسخ و رقاع حکاکی کرده، با رقم: «عمل العبد... محمود بن محمد الجوهری یعرف بر شید الحکاک النیشابوری فی المحرم سنه ثمان و عشرین و ستمائه (628 ه ق...».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1137/3).

حجار اصفهانی، اسماعیل

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1309 ق)، خطاط و حجّار. از آثار وی: حجاری ستون سنگی سمت چپ ایوان شمالی مسجد سید اصفهان است که به خط نستعلیق چنین نوشته شده: «حاجی اسمعیل حجار، التماس دعا دارم سنه 1309».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آثار ملی اصفهان (652)، گنجینه‌ی آثار تاریخی اصفهان (769).

حکاک باشی اصفهانی، محمدطاهر

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، حکاک. معروف به آقا طاهر. در تذهیب و تشعیر و نقوش اسلیمی و خوشنویسی مهارت داشت و در اصفهان و تهران می‌زیست. این هنرمند در نقش و تزیین مهرها استاد و از حکاکان تیزنگار زمان خویش بود. وی در حدود نود سالگی در اصفهان وفات یافت و همان جا نیز دفن شد. از آثار ارزنده‌ی او که برای ناصرالدین‌شاه قاجار به فرجام رسانده، تسبیح صد دانه‌ای از لعل بدخشانی است که کلیه دانه‌های آن گرد و دایره‌ای شکل است و در یک طرف آن نام اللّه و در طرف دیگر نام محمد حکاکی شده و رقم «یا طاهر» دارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (904 -903/ 2).

حکاک باشی شیرازی، حسین

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1290 -1210 ق)، نقاش، حکاک و خطاط. وی اصلا شیرازی از منسوبان آقا محمد طاهر حکاک شیرازی بود. میرزا حسین به آذربایجان رفت و مدت چهل سال در تبریز زندگی کرد و همان جا درگذشت. او در خط نستعلیق و حک خواتم و عمل نقاری و کتیبه‌نگاری و سجع مهر و طغراسازی و ترکیب بندی در عصر خود بی‌نظیر بود. از آثار وی مهرهایی است که برای ناصرالدین‌شاه و بسیاری از شاهزادگان و بزرگان رجال به دست او حک شده و آنچه پول در دوره‌ی وی ضرب شده سر سکه‌ی آن را، او کنده است. لقب حکاک باشی به فرمان ناصرالدین به نام او صادر شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (151/1)، احوال و آثار نقاشان (159/1، 1291/3)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (289/2)، المآثر و الآثار (220).

حکاک تهرانی، علی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1275 ق)، حکاک و خطاط. وی نستعلیق را نیکو و محکم می‌نوشت و در فن حکاکی مهارت کامل داشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (473/2).

حکاک، امرالله

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، حکاک. از اهالی خراسان و در حکاکی و نگین‌تراشی در عصر خود مشهور بود. در کتاب «بدایع الوقایع» آمده است که: «مولانا دوست محمد خراسانی فرمودند که به خواجه امرالله حکاک که در خراسان به فهم و هنرمندی مشهور است، از این فقیر مکتوبی نویسند».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (84/1)، بدایع الوقایع (78/1).

حکاک، حسن

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، نقاش، حکاک و خطاط. وی برادر حاج میرزا حسین حکاک باشی و از خویشاوندان آقا محمدطاهر حکاک معروف بود. از مردم شیراز و معاصر ناصرالدین‌شاه قاجار بود. او در خط نستعلیق و تقلید آثار و حک مهر و نقاری و کتیبه‌نگاری و تربیت سجع مهر و طغراسازی، مانند برادرش، دست قوی داشت و هنگام تالیف «المآثر و الاثار» (1306 ق)، درگذشته بود.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (138 -137 /1)، احوال و آثار نقاشان (152/1).

حکاک، رجبعلی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، نقاش و حکاک. از سنگتراشان و حکاکان نامی دوره ناصری بود و در آثاری که از زمان ناصرالدین‌شاه قاجار به یادگار مانده، نام این هنرمند نیز جزو مشغولان سرکاری درباری ثبت شده و مقرری مناسبی نیز جهت این حکاک تعیین گشته بود.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (181/1).

حکاک، نصرالله

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف ح 1290 ق)، حکاک. وی نواده‌ی محمد طاهر حکاک معروف بود و خود نیز حکاکی می‌کرد. میرزا نصرالله در خط نستعلیق، شاگرد میرزا محمدرضا کلهر بود و اوست که شیوه‌ی میرزا را در حکاکی وارد کرد. وی بعد از چهار پنج سال که نزد میرزا مشق کرد، درگذشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (938/ 3)، احوال و آثار نقاشان (1387/ 3).

حلیمی، محمدحسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
محمد حسین حلیمی درسال 1319 درشهر همدان به دنیا آمد .وی پس از ورو د به مدارس جدید و اتمام دوره دانشسرای مقدماتی همدان و اخذ مدرک متوسطه در رشته ادبیات فارسی به معلمی پرداخت . او در دانشکده هنرهای زیبا در رشته نقاشی به تحصیل پرداخت . به منظور ادامه تحصیل و کسب اطلاعات جدید عازم فرانسه شد . وی با ورود به دانشکده هنرهای تزیینی پاریس (آرـدکو) و همچنین در دوره فوق لیسانس هنرهای تجسمی دانشگاه سوربن تجربیات تازه ای را شروع کرد . ابتدا از دوره فوق لیسانس رشته گرافیک (کمونیکاسیون ـ ویزوئل) فارع التحصیل شد ، پس از آن فوق لیسانس هنر های تجسمی و بعد دکتر ای سیکل سوم را از دانشگاه سوربن در سال 1360 به اتمام رساند و بلافاصله به ایران مراجعه کرد .نامبرده در حال حاضر دانشیار دانشکد? هنرهای زیبای دانشگاه تهران می باشد . کتاب"اصول و مبانی هنرهای تجسمی"تالیف،محمد حسین حلیمی ، در دوره دوازدهم کتاب سال جمهوری اسلامی ایران از طرف وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی به عنوان کتاب سال برگزیده شد.
گروه : هنر
رشته : هنرهای تجسمی
گرایش : گرافیک
والدین و انساب : محمد حسین حلیمی درسال 1319 درشهر همدان به دنیا آمد . وی در یک خانواده سنتی و مذهبی چشم به جهان گشود و از هفت سالگی نزد پدر بزرگش مرحوم میرزا غلامحسین اسلامبوالچی که در انواع علوم و فنون وارد بود پرورش یافت .
اوضاع اجتماعی و شرایط زندگی : محمد حسین حلیمی در1319 ه.ش درهمدان متولدشد . دوران کودکی وی مصادف با آخرین سالهای حکومت رضا شاه و روی کار آمدن محمد رضا شاه پهلوی بوده است . درآن روزگار بسیاری از دانشجویان و هنرمندان ایرانی برای تحصیل به اروپا ، به ویژه فرانسه می رفتند . نظام علمی و فرانسه بردانشگاههای کشورنیز اثر گذار بوده است .
تحصیلات رسمی و حرفه ای : محمد حسین حلیمی پس از ورو د به مدارس جدید و اتمام دوره دانشسرای مقدماتی همدان و اخذ مدرک

متوسطه در رشته ادبیات فارسی به معلمی پرداخت . پس از وقفه ای چند ساله برای تکمیل معلومات خود به دانشگاه را ه پیدا کرد و در دانشکده هنرهای زیبا در رشته نقاشی به تحصیل پرداخت و از آنجا فارغ التحصیل شد . پس از آن مجددا در چند مرکزهنری به تدریس پرداخت . با وجود در آمد خوبی که کسب می کرد ،از سال 1354 جهت مطالعه و ادام؟ تحصیل مقیم پاریس گردید و درج؟ کارشناسی ارشد در دو رشت؟ هنرهای تجسمی و گرافیک را به ترتیب از دانشگاه سوربن و مدرس؟ عالی هنرهای تزئینی پاریس اخذ نمود و در سال 1360 تز دکترای خود را در زمین؟ زیبایی شناسی و علوم هنر در دانشگاه سوربن گذراند

استادان و مربیان : محمد حسین حلیمی یکی از یگانه معلم خود را ، پدربزرگش مرسوم میرزا غلامحسین اسلامبوچی می داند که به وی خوشنویسی و برخی از فنون را آموخت . وی در مدرسه آر-دکو ، رنگ شناسی را زیر نظر یکی از استادان صاحب نام ›« ژان فیلیپ لانکلو « تحقیق می نمود و ارزشهای زیبایی شناسی خط اسلامی را در دانشگاه سوربن تحت نظر «الکساندرپاپادوپولو » تکمیل می کرد .وی همچنین از محضر اساتید و هنرمندان بزرگی همچون مرحوم حسین زرین خط و مرحوم میرخانی و مرحوم یحیی کارگر و شماری دیگر از اساتید هنرمند ایرانی و خارجی استفاده نموده است.

وقایع میانسالی : محمد حسین حلیمی در پاریس در دو زمینه تحقیقاتی فعالیت می کرد . یکی از زمینه های کار ایشان «رنگ شناسی » بود که در مدرسه آر0دکو زیر نظر یکی از استادان صاحب نام با عنوان «شعررنگ درمعماری اسلامی ایران » انجام می شود . تحقیقددیگر در رابطه با ارزشهای زیبایی شناسی خط اسلامی بود که به طور گسترده برروی عملکرد زیبایی شناسیخط در مسجد جامع اصفهان در دانشگاه سوربن انجام می گرفت .

مشاغل و سمتهای مورد تصدی : محمد حسین حلیمی به غیر از تدریس به فعالیتهای گرافیکی و عکاسی که خود آموخته بود می پرداخت و نیر با فعالیتهای گرافیکی ،نقاشی و عکاسی زندگی خود را اداره می نمود .نامبرده در حال حاضر دانشیار دانشکد؟ هنرهای زیبای دانشگاه تهران می باشند

فعالیتهای آموزشی : محمد حسین حلیمی پس از اخذ دیپلم متوسطه در رشته ادبیات فارسی پرداخت .همچنین پس از دریافت درجه لیسانس در دانشکده هنرهای تزیینی ، انسیتو تربیت مربیان هنری و مدرسه عالی ساختمان به تدریس پرداخت . دکتر حلیمی پس ازمرجعت از فرانسه به ایران نیز در دانشگاه فارابی ، مجتمع دانشگاهی هنر و بالاخره دانشکده هنرهای زیبا به تدریس ادامه داد .

سایر فعالیتها و برنامه های روزمره : مطالعه و تحقیق درباره زیبایی شناسی و نظریات مربوط به آن از مشغولیت های اساسی محمد حسین حلیمی بوده است .
شاگردان : بسیاری از فارغ التحصیلان رشته هنرهای تجسمی از دانشگاه تهران ،شاگردان محمد حسین حلیمی می باشند .
آرا و گرایشهای خاص : محمد حسین حلیمی معتقد است ویژگی های ارتباط تصویری در عالم سیاست ، اقتصاد، فرهنگ مذهب و افکار و عقاید مختلف امکان سازندگی و تخریب را بصورت گسترده در اختیار دارد .در واقع این زمینه هنری و فنی به مصداق اسلحه ای است که با آن مبارزه نامرئی انجام می شود . برای مقابله با این اسلحه باید همان اسلحه را بنحو بهتر شناخت وبرای مقابله بکار برد . درنتیجه رشته معلمی ، هنری گرافیک یابا عنوان جدیدش «کمونیکاسیون ویزوئل »اهمیت مشخص (در عرصه تبلیغات) پیدا می کند . وظیفه یک هنرمند گرافیست را جامعه و نظام اجتماعی و فکری و عقیدتی که درآن حاکم است مشخص می کند . برخلاف یک هنر مند نقاش که می تواند برای خود کارکند ، یک گرافیست اگر به این شکل کار کند ممکن است مورد استقبال جامعه قرار بگیرد و یا نگیرد و در هر صورت جامعه تکلیفش را روشن می کند . در هنر گر افیک دو عامل را می توان دید ، اول این است که هنرمند به مراحل بالایی از تواناییهای فنی ،فرهنگ و هنری رسید ه باشد و عامل دوم هم این است که جامعه توانایی استفاده از آن را داشته باشد ،زیرا اگر چنین رشدی نباشد هنرمند به میل خود و با باورهای خود کار می کند و نتیجه کارش بهمان اندازه که تصور می شود مفید و سازنده است برعکس می تواند مضر و مخرب هم باشد . دکتر حلیمی نقاشی را حرفه اول خود می داند و مایل است تا آثاری را که ارتباط مستقیم با فکر و عقیده و دل دارد از طریق نقاشی مطرح نماید .
جوائز و نشانها : کتاب"اصول و مبانی هنرهای تجسمی"تالیف،محمد حسین حلیمی ، در دوره دوازدهم کتاب سال جمهوری اسلامی ایران از طرف وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی به عنوان کتاب سال برگزیده شد. ---------
---
آثار :
1 اصول و مبانی هنرهای تجسمی
ویژگی اثر : تالیف،این کتاب در دوره دوازدهم کتاب سال جمهوری اسلامی ایران ،از طرف وزرات فرهنگ و ارشاد اسلامی معرفی و برگزیده شده است.آشنایی با کتاب:«اصول و مبانی هنرهای تجسمی»: اصول و مبانی هنرهای تجسمی (جلد اول)؛ دکتر محمدحسین حلیمی؛ تهران: 1372.
امروزه هنرهای تجسمی را یکی از بهترین و مؤثرترین وسیله های ارتباطی

می شناسند و آن را به صورت زبان همگانی و بین المللی در آموزش و پرورش، در زمینه های فرهنگی، سیاسی، اجتماعی، اقتصادی، صنعتی و به طور کلی در تمامی فعل و انفعالات فکری مورد استفاده قرار می دهند. هنرهای تجسمی عالی ترین تجلیات زبان بصری شمرده می شود که با آن می توان فراتر از زمان سیر کرد و آینده و افقهای دور را تجسم و تصویر نمود. در این کتابب با معرفی عناصر اولیه تجسمی و بررسی آنها، برخی مثالهای طبیعی یا آثار هنری برای نمونه برگزیده و ارائه شده است. سپس اصول و قواعد را که حاکم بر آثار هنری می باشد حتی المقدور معرفی و با بیان امکانات شکل پذیری و شکل آفرینی عناصر، خصوصیات بصری و بیان تصویری هر کدام مطرح شده است. شاید بتوان گفت که تاکنون در این زمینه کتابی به این جامعیت منتشر نشده است و اولین کتابب علمی و آموزشی هنر می باشد که با آثار دانشجویان ایرانی منتشر می شود. این امر می تواند برای دانشجویان عامل محرک و بسیار خوبی باشد و از سویی برای نویسندگان سرمشقی مناسب. کتابب حاضر با توجه به نیازهای دانشجویان ایران در دو جلد تدوین شده است و می تواند در رفع نیاز جامعه و مراکز آموزش عالی مورد استفاده قرار گیرد.
2 سازمان مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی
3 سمبل کتاب درخت زندگی حضرت رسول «ص»
4 شهر اسلامی
ویژگی اثر : ترجمه
5 شیوه های نقاشی
6 طراحی آرم دانشگاه علوم پزشکی همدان
7 طراحی آرم مرکز هنرهای تجسمی
8 طراحی آرم نمایشگاه بین المللی کتاب تهران
9 طراحی پوستر اولین نمایشگاه بین المللی کتاب تهران 14-22 آبان 1366
10 طراحی پوستر کنفرانس بازسازی مناطق
11 مرکز فرهنگی امیر المومنین
12 هنر و رنگ
ویژگی اثر : ترجمه
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد سوم)
منابع زندگینامه :
1www.ketabesal.ir2مصاحبه با دکتر محمد حسین حلیمی ، هنرهای زیبا ،آبان و آذر 13683مهدی پروین زاد ، شهید چمران هنری مردعرصه ای

دانش و حماسه وعرفان ، ماهنامه کیهان فرهنگی ، سال بیستم ، خرداد 1382 ، شماره 200 ، ص14

رحیم‌زاده‌ی ارژنگ

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1338 -1279 ش)، مجسمه‌ساز. در کودکی همراه خانواده‌اش از آذربایجان شوروی به مشهد رفت. پس از مدتی برای آموختن مجسمه‌سازی و نقاشی مجددا به آذربایجان آمد، سپس در بیست سالگی به مشهد بازگشت و به شغل دبیری منصوب شد. در سال 1307 ش به تهران آمد و در شهرداری، در بخش زیباسازی شهر مشغول به کار شد. پس از مدتی از سوی رضاشاه به فرانسه اعزام شد و در آنجا به مدت دو سال به آموختن پرداخت و علاوه بر آن بر ساختن چهار مجسمه‌ای که بعدها در میدان سپه، راه‌آهن و بهارستان و در اصفهان نصب شد، نظارت کرد. او اولین مجسمه‌ساز واقع‌گرا در ایران بود و به دلیل فعالیتهای هنری به اخذ دو مدال هنری نایل آمد و سرانجام به علت سکته قلبی درگذشت. از آثار وی: «نمای خارجی کاخ دادگستری»؛ «مجسمه‌ی قدیم فردوسی در میدان فردوسی.»
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :زندگینامه‌ی رجال و مشاهیر (294/3).

سراج

قرن:7
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س هفتم و هشتم ق)، حجار. از آثار وی: کتیبه‌ی هلال دوم اطراف دیوار مشبک بقعه‌ی پیربکران در اصفهان، به خط ثلث برجسته که در اطراف سنگ «آیةالکرسی» و بر جانب غربی آن «صلوات بر دوازده امام» حجاری شده، با رقم: «... فی لیله الثلثا عاشر شهر ربیع‌الاول، ثلث و سبعمائه عمل سراج» (703 ق). آرامگاه پیربکران- از زهاد قرن هشتم هجری- مشتمل بر رواق و صحن و سردر و مقبره می‌باشد که این بنا در دوره‌ی الجایتو ایلخان مغولی (716 -703 ق) بنا شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آثار ملی اصفهان (852)، احوال و آثار نقاشان (217/1)، فهرست بناهای تاریخی و اماکن باستانی ایران (20)، گنجینه‌ی آثار تاریخی اصفهان (263).

سراج اصفهانی

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، شاعر و حکاک. وی در فن حکاکی خاتم بی‌نظیر بود و شعر نیز می‌سرود. او به حسن اخلاق نیز معروف بود. در اصفهان درگذشت. از اوست:
از ضعف به هر جا که نشستم وطن شد
از گریه به هر سو که گذشتم چمن شد
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آتشکده‌ی آذر (946/3)، احوال و آثار نقاشان (217/1)، تذکره‌ی نصرآبادی (144 -143)، الذریعه (436، 260 /9)، فرهنگ سخنوران (444)، لغت نامه (ذیل/ سراج حکاک).

سعیدای گیلانی، محمد سعید

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، حکاک، خطاط و شاعر. معروف به سعیدا و بی‌بدل خان. او از خاندان بازرگانان و متمکن بود. در فن نقاشی و طراحی، طلا و نقره و جواهرشناسی عدیل نداشت. شعر و بخصوص ماده‌ی تاریخ را بسیار خوب می‌گفت. سعیدا در زمان جهانگیر پادشاه به هند رفت و به داروغگی زرگرخانه‌ی شاهی منصوب شد و در عهد شاه جهان نیز همان خدمت را بر عهده داشت و بی‌بدل خان ممتاز شد. تخت مرصع شاهجهانی معروف به تخت طاووس در مدت هفت سال به سرپرستی وی ساخته شده است. زندگیش تا سال 1047 ق، که ماده‌ی تاریخ بنای مسجدی را در قطعه شعری آورده است، معلوم است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (746 -745 /3)، احوال و آثار نقاشان (825 -824 /2)، تذکره‌ی روز روشن (357)، تذکره‌ی نصرآبادی (377)، الذریعه (452/9)، فرهنگ سخنوران (458 -457)، کاروان هند (560 -558 /1)، نامها و نامدارهای گیلان (255).

سنگ تراش، صدرالدین

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم و یازدهم ق)، حجار. از آثار وی: کتیبه‌ی فوقانی سنگ آرامگاه قاضی صفی‌الدین محمد، در اصفهان، که به خط ثلث برجسته حجاری شده و چننی رقم نهاده:«وفات العالم الربانی... محمد ابن عمده لقضاه ... فی منتصف شهر شعبان المعظم سنه خمس و تسعین و تسعمائه... عمل صدرالدین سنگ‌تراش». به خط نستعلیق برجسته بر جانب جنوبی سنگ آرامگاه، سال وفات قاضی صفی‌الدین محمد و بر جانب شمالی سنگ آرامگاه اشعاری حجاری شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آثار ملی اصفهان (761 -760)، گنجینه‌ی آثار تاریخی اصفهان (535 -534).

سیاه، اسماعیل

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، حکاک. حکاک و نگین‌تراش معروف دوره ناصری بود. از سال 1260 تا 1280 ق به حکاکی و نگین‌تراشی اشتغال داشت. بهترین و زیباترین آثار نگین‌تراشی این زمان، اثر دست این هنرمند معروف است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (82 -81 /1).

صدیقی، ابوالحسن

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
طراح، نقاش، پیکرتراش.
تولد: 1276، تهران (محله‌ی عودلاجان).
درگذشت: 20 آذر 1374، تهران بیمارستان آبان.
ابوالحسن صدیقی، فرزند میرزا باقر صدیق‌الدوله نوری، در هفت سالگی در مدرسه‌ی اقدسیه و پس از آن در مدرسه‌ی آلیانس تهران درس خواند. در آخرین سال تحصیلی به خاطر علاقه به نقاشی، مدرسه‌ی آلیانس را رها کرد و در مدرسه‌ی کمال‌الملک به فراگیری نقاشی پرداخت. وی از شاگردان کمال الملک در نقاشی بود که پس از پایان دوره‌ی نقاشی به مجسمه‌سازی روی آورد و خود به پیکرتراشی مشغول شد.
صدیقی در سال 1307 به اروپا رفت و بیش از چهار سال در مدرسه‌ی هنرهای زیبای پاریس در رشته‌ی پیکرتراشی به تحصیل مشغول شد. وی در سال 1311 پس از بازگشت به ایران، با حکم کمال‌الملک ریاست مدرسه‌ی صنایع مستظرفه را (که بعدها مدرسه‌ی هنرهای زیبا نام گرفت) بر عهده گرفت. بعد در ایجاد اولین مدرسه‌ی معماری در سال 1318 با کمک مدرسان خارجی در محل کنونی سازمان برنامه (میدان بهارستان) کوشش کرد و بعد با همکاری استاد علی‌محمد حیدریان و مهندس محسن فروغی و آندره گدار در نیمه‌ی دوم سال 1319 در ایجاد «هنرکده» در مدرسه‌ی مروی، واقع در نزدیکی میدان شمس‌العماره شرکت کرد. اما پیش از آن که هنرکده به محوطه‌ی دانشگاه تهران منتقل شود، از همکاری کناره‌گیری کرد و از آن پس تنها به کار پیکرتراشی پرداخت و علاوه بر مجسمه‌ی معاریف ایران، آثاری از صورت بستگان و نزدیکان خود (بین سالهای 1303 تا 1337) و همچنین نقش برجسته نمای وزارت دادگستری (1321)؛ صحنه‌هایی از شاهنامه‌ی فردوسی در زروخانه‌ی بانک ملی ایران (1325)؛ مجسمه‌ی عدالت در وزارت دادگستری (1333) و باز صحنه‌هایی دیگر را به وجود آورد. در بین طرح‌ها و نقاشی‌هایی که در کتاب آثارش چاپ شده، چهره‌ای از حافظ نیز مشاهد می‌شود که به دلایلی به تندیس تبدیل نشده است.
از آثار دیگر اوست: مجسمه‌ی ایستاده‌ی سعدی در شیراز (1330)؛ مجسمه‌ی ایستاده از ابن سینا از سنگ مرمرین در همدان (1333)؛ مجسمه‌ی ایستاده‌ی فردوسی از سنگ مرمر در تهران (1312)؛ مجسمه‌ی

نشسته‌ی فردوسی از سنگ مرمر در شهر توس (1347)؛ تندیس میرزا تقی‌خان امیرکبیر (1322 و 1355)؛ رستم (1325)؛ مجسمه‌ی نادر در باغ نادری در توس مشهد (1335)؛ کمال‌الملک (1347)؛ مجسمه‌ی نیم‌تنه از عمر خیام در پارک لاله تهران (1349 و 1354)؛ یعقوب لیث (1365) و سیاه نی‌زن یا حاج مقبل، دو نیم‌تنه چپ و راست از یک سیاه مراکشی؛ نیم‌تنه از یک دوره‌گرد پیر؛ نیم‌تنه ابوالقاسم مستخدم استاد کمال‌الملک، نیم‌تنه استاد کمال‌الملک، و تمام تنها از برادرزاده‌ی خود ایشان و نیم‌تنه‌ی ننه حسین خدمتکار. وی همچنین تندیس‌هایی را به سفارش برخی از نهادها از جمله بانک سپه، بانک ملی ایران، بانک مرکزی، دانشگاه تهران، سازمان تربیت بدنی، وزارت نفت، شهرداری تهران، جمعیت هلال احمر خلق نمود.
از جمله جوایز و نشان‌هایی که به وی اهداء شد، می‌توان از نشان درجه‌ی یک و لوح تقدیر انجمن شرق شناسان فرانسه (پاریس)؛ مدال طلای درجه یک هنر از دولت بلژیک (1957)؛ دیپلم افتخار و نشان هنر از سوی دولت فرانسه توسط رییس آکادمی فرانسه (1959)؛ نشان درجه‌ی یک هنر از رییس جمهوری ایتالیا (1792) نام برد. کیسیون ملی یونسکو نیز همت محمد پارسی و هادی سیف کتابی در سال 1373 در آخرین سال حیات او به پاس خدماتش چاپ و منتشر کرد و استاد در 98 سالگی توانست پیش از فوت، آثارش را یک جا و در مجلدی مشاهده کند.
استاد صدیقی در 20 آذر 1374 در بیمارستان آبان تهران درگذشت و در قطعه‌ی هنرمندان (قطعه‌ی شماره‌ی 88) بهشت زهرا به خاک سپره شد.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

صنعتی، علی اکبر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
استاد علی اکبر صنعتی در سال ۱۲۹۵ ش در کرمان به دنیا می آید وازآغاز کودکی تا اواخر زمان درگذشت خود یعنی بهار ۸۵ منشاءخدمات و آفرینش های بزرگ و ماندگار در فرهنگ و هنر ایران بود . علی اکبر از همان کودکی ذوق نقاشی را در خود احساس می کند. سرانجام پس از تحصیلات ابتدایی حاج اکبر او را نزد پسرش به تهران می فرستد. طی ۱۲ سال درمدرسه کمال الملک نزد استادان نام آوری چون ابوالحسن خان صدیقی ، علی محمد حیدریان ، حسین خانشیخی و علی رخسار آمورش می بیند.
در سال ۱۳۱۹ به درجه لیسانس در نقاشی نائل می شود در همان سال به کرمان می آید و برحسب وظیفه وادای دین نسبت به پرورشگاهی که در آن پرورش یافته بود تعداد ۴۰ تن از کودکان یتیم پرورشگاه راانتخاب نموده و به آنها تعلیم نقاشی می دهد که تعدادی از آنها در این زمینه به موفقیت دست یافتند. درسال ۱۳۲۴ به تهران می رود و با کوشش عبدالحسین صنعتی زاده موزه ای در میدان توپخانه ساخت هو به شیر خورشید واگذار می کند . این موزه به عنوان اولین موزه مردمی در سال ۱۳۲۵با برگزاری نمایشگاهی افتتاح و با استقبال بسیار زیادی روبرو گردید. مجموعه هایی از مجسمه های انسان و حیوان و اشیاء , در پرداختی واقع گرایانه و در اندازه هایی تا چندین برابر اندازه طبیعی , با شرح و تفسیر ونام ها روایات,اسطوره ها و قصه های بسیار مشهوری که الهام بخش آنها بوده اند از جمله آثار این موزه هستند . دیگری نیز در سال ۱۳۳۰ در خیابان کالج توسط وی دایر شد که تمامأ اختصاص به نمایش آثار خود استاد داشت. که برخی از آن آثار در مهرماه ۱۳۵۶ جهت افتتاح موزه کرمان به این شهر منتقل شدند.
در سال ۱۳۵۲ ش عبدالحسین صنعتی زاده پسر حاج اکبر از دنیا می رود و چهار سال بعد از مرگ وی با کوشش نوه حاج اکبر (همایون صنعتی زاده) و جمعی از دوستداران هنر موزه هنرهای معاصر (موزه صنعتی) افتتاح میگردد. در این موزه تعدادی از تابلوها ومجسمه های استاد نمونه های ارزنده دیگری از آثار هنرمندانی مانندکمال الملک و شاگردان او و همچنین سایر هنرمندان معاصر ایرانی و خارجی به صورت دائم به نمایش گذارده گردید. آنچه مسلم است به خاطر نیت پاک و خیرخواهانه و خدمات ارزنده و انسانی حاج اکبرصنعتی زاده و بزرگداشت و احترام نیم قرن هنرآفرینی

و خلاقیت هنری استاد سیدعلی اکبر صنعتی این محل دائر می شود که هنوز هم با توجه وسیع شیفتگان استاد و هنر او مواجه است .

غفور

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1355 ق)، حکاک. مشهور به سید غفور نظام‌الدینی حکاک‌باشی. وی اهل تبریز و یکی از سنگ‌تراشان نامی آن دیار بود. از آثار او: سنگ‌نوشته‌ی یکی از خیابانهای تبریز، با رقم: «... سید غفور حکاک 1306 ش». تاریخ مرگ وی در «مواد التواریخ»، در قطعه‌ای که رضایی، شاعر آذری، برای او سروده چنین است:
... مرسال وفات را رضائی
خود جست هم از (غفور حکاک) 1355
به نظر می‌رسد که شاعر حرف مشدد را بر خلاف معمول، حساب کرده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (409 / 1)، مواد التواریخ (330).

قطاعی شیرازی، محمدطاهر

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1146 ق)، قاطع، مذهب، طراح و رسام. از آثار وی قطاعی کتیبه‌ای در مشهد مقدس است. در این اثر استادانه، ابیاتی به نستعلیق زیبا بر روی فولاد سخت قطاعی شده و زمینه‌ی آن، با تزیینات دایره‌ای و اسلیمی مدور، به زیبایی تمام به کناره‌ها وصل گشته است و کاتب آن چنین رقم نهاده: «... قطاعی آن بید اهتمام محمدطاهر ولد استاد مسیح شیرازی به اتمام رسید 1146».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (905 -904/ 2).

کرمانی، محمدعلی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1318 ش)، نقاش و مجسمه‌ساز. طراح هنرمند اهل کرمان و سازنده‌ی سردر زیبا و استادانه‌ی باغ ملی تهران بود. این در از برنز ساخته شده و پس از ریخته‌گری ابتدایی، بر روی آن طلای مخصوصی که به آن طلای ملقمه می‌گفتند، کشیده شده است. وی در هشتاد سالگی در تهران وفات یافته و در همین شهر دفن شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (928/ 2).

کمال‌الدین محمود

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1108 ق)، حکاک. از طراحان پرمهارت فلزات سخت بود که در نقش تصویر و حکاکی بر روی فلزات، دستی با حلاوت داشت و خط نستعلیق را نیز نیکو می‌نوشت. از آثار وی قطعه فولادی است که طلاکوبی گشته و حواشی آن به نقوش اسلیمی آراسته شده و با برشهای استادانه‌ای عمل آمده، با رقم: «عمل کمال‌الدین محمود 1108».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (550/ 2).

محمدی، اصغر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نقاش، طراح، مجسمه‌ساز.
تولد: 18 شهریور 1317، بروجرد.
درگذشت: 19 اسفند 1366.
اصغر محمدی در سال 1340 به دانشکده‌ی هنرهای زیبای دانشگاه تهران راه یافت و تحصیل در رشته‌ی نقاشی را آغاز نمود. یک سال بعد، به مطالعه و پژوهش در زمینه‌ی آموزش و پرورش هنری کودکان و نوجوانان پرداخت و در عین حال به امر آموزش هنرهای نقاشی در مدارس رو آورد. این تلاش وی منجر به برگزاری یک سلسله نمایشگاه‌های متعدد از بهترین آثار نقاشی کودکان و نوجوانان در دانشگاه تهران، مؤسسه‌ی کیهان، پارک‌ها، مدارس و کانون‌های مختلف دیگر در سال 1342 بود. در سال 1344 به عنوان هنرآموز هنرهای تجسمی به استخدام وزارت فرهنگ و هنر سابق درآمد و یک سال بعد از دانشکده‌ی هنرهای زیبا فارغ‌التحصیل گردید.
در سال 1346 نخست به آموزش چهار دوره معلیمن کودکستان (وابسته به اداره‌ی کل تعلیمات ابتدایی) پرداخت و آنگاه به تربیت پنجاه نفر دانش آموختگان هنرستان‌های وزارت فرهنگ و هنر سابق، برای آموزش همت گماشت. در همین سال به تدریس هنرهای تجسمی در مؤسسه‌ی (انستیتو) تربیت مربیان امور هنری که شامل یک دوره‌ی فوق دیپلم برای معلمان امور تربیتی مدارس بود، روی آورد. محمدی به سال 1347 گردآوری و تدوین بخشی از کتاب راهنمای نقاشی کودکان را به انجام رسانید و دو سال بعد تدریس رشته‌ی آموزش و پرورش هنری در مدرسه‌ی عالی پاریس را نیز بر دامنه‌ی فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی خویش اضافه کرد.
به سال 1350 به منظور مطالعه و پژوهش و شناخت بیشتر مسائل هنری، به ایتالیا و دیگر کشورهای اروپایی سفر کرد. پس از بازگشت به ایران در سال 1352 به تدریس رشته‌ی «دکوراسیون» در مؤسسه‌ی تکنولوژی تهران و همچنین تدریس رشته‌ی هنر و کاردستی در دانشگاه مکاتبه‌ای و یک سال بعد به تدریس رشته‌ی طراحی در دانشکده‌ی معماری و شهرسازی دانشگاه شهید بهشتی و پیکره‌سازی در دانشکده‌ی هنرهای تزئینی پرداخت. در سال 1369 به دوره‌ی دکترای دانشگاه سربن در

رشته‌ی تاریخ هنر راه یافت و پس از بازگشت به ایران در سال 1358 مجددا به سرپرستی هنرستان هنرهای تجسمی پسران برگزیده شد و از سال 1362 تدریس در مجتع دانشگاهی هنر را نیز بر عهده گرفت.
آثار وی در جشنواره‌ها و نمایشگاه‌های زیر شرکت داشته است: چهارمین دو سالانه‌ی منطقه‌ای تهران (1343)؛ نمایشگاه «25 سال آفرینش هنری» موزه‌ی ایران باستان (1347)؛ ششمین دو سالانه‌ی پاریس (1348)؛ نمایشگاه روز جهانی حقوق بشر (1349)؛ نمایشگاه انفرادی تندیس در خانه آفتاب (1350)؛ جشنواره‌ی بین‌المللی نقاشی (کانی سورمر) فرانسه (1351)؛ نمایشگاه گروهی در اصفهان (1353)؛ نمایشگاه دهمین سال افتتاح گالری قندریز (1353)؛ اولین نمایشگاه بین‌المللی هنر تهران (1353)؛ شرکت در نمایشگاه فضا و حجم انجمن ایران و آمریکا (1354)؛ نمایشگاه «نگرش به پنجاه سال هنر ایران» (1355)؛ نمایشگاه گروهی «خانه بین‌المللی هنر» پاریس، نمایشگاه نقاشی و تندیس در گالری «ورکامر» پاریس (1356).
اصغر محمدی سرانجام در نوزدهم اسفند سال 1366 درگذشت.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

محمود علی

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 916 ق)، طراح فلزات. طراح و نقاش و طلاکوب و اسلیمی کار بر روی فلزات سخت بود. از آثار رقم‌دار وی، طاس فلزی و مزینی با نقش‌های اسلیمی است که در بین کتیبه‌های مستطیل مانند آن، اشعاری به خط زیبا درج شده، با رقم: «عمل استاد محمود علی سنه 916».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1135 -1134/ 3).

مصور حجار، علی‌اکبر

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، حجار و نقاش. وی همکار اسماعیل جلایر و در ابتدا از شاگردان او در مدرسه‌ی دارالفنون بود . این هنرمند با کمال‌الملک به اروپا رفت و صنعت تصویر و مجسمه‌سازی را در فرانسه تکمیل کرد و به ایران بازگشت. استاد علی‌اکبر در طراحی و شیوه‌ی کلاسیک، نقاشی تیزبین دقیق بود و رنگ و روغن را بسیار خوش می‌ساخت. از آثار وی: تصویر تمام‌قد رنگ و روغنی ناصرالدین شاه قاجار که کلاه بوقی به سر نهاده و در سمت راست تصویر، نقاشی کوچکی بر روی دیوار دیده می‌شود که یکی از تصاویر اسماعیل جلایر است، با رقم: «عمل بنده درگاه علی‌اکبر مصور مشهور به حجار شاگرد استاد المصورین میرزا اسماعیل جلایر سنه 1263»؛ مجسمه‌ی برنزی ناصرالدین شاه سوار بر اسب که از کارهای عمده‌ی اوست.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (379 -378 / 1)، تاریخ برگزیدگان (530 -529)، تاریخ هنرهای ملی (1009 -1008 / 2)، گلستان هنر (پنجاه و دو).

منعم شیرازی

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، شاعر و حکاک. اهل شیراز و ساکن هندوستان بود. به شغل حکاکی اشتغال داشت. به گفته‌ی «الذریعه»، محمد افضل سرخوش، مولف «کلمات الشعراء»، در خردسالی نزد وی مشق می‌کرد. منعم در اوایل جلوس شاه اورنگ زیب (1119 -1069 ق) در هندوستان درگذشت.
از آثار وی: «مثنوی»، در وصف اکبرآباد یا اکبرشاه؛ «دیوان» شعر.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تذکره‌ی روز روشن (773)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (545/ 4)، الذریعه (1112 ،260/ 9)، فرهنگ سخنوران (884)، کاروان هند (1369/ 2)، کلمات الشعراء (176)، مرآت الفصاحه (615).

نظام بندگیر تبریزی

قرن:8
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س هشتم ق)، نقاش. گچ‌بر و نگارگر و رسمی‌ساز محراب مسجد جامع مرند است که آن را در کمال استواری بنا نهاده و در فاصله دو سر ستون آن نام سازنده آن چنین درج شده: «عمل عبدالفقیر نظام بندگیر تبریزی». این بنا، به امر ابوسعید بهادر خان در 731 ق فرجام پذیرفته است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1392/ 3).

هراتی، محمود

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 577 ق)، حکاک. وی از نگارگران و حکاکان زبردست هرات بود. از آثارش: ابریق نفیسی، که به تصریع نقره و مس و در شیوه‌ی خراسانی عمل آمده و در بدنه‌ی آن نقوش مختلف طراحی و نقش بسته، با رقم: «محمود بن محمد هراتی» 577 ق.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1135/ 3).

همدانی، منتجب‌الدین، ابویوسف

قرن:7
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 643 ق)، مقری و نحوی. شیخ القراء زنجیلیه‌ی دمشق بود. از ابن طبرزد و کندی روایت نمود و قرآن را بر ابی‌الجود غیاث بن فارس نحوی قرائت کرد و در فراگیری «شاطبیه» از سخاوی بهره گرفت. صائن واسطی و نظام تبریزی قرآن را بر او قرائت نمودند. از آثارش: شرح «المفصل» از زمخشری، در نحو؛ شرح قصیده‌ی «حرز الامانی و وجه التهانی»، مشهور به «الشاطبیة»، در قرآآت که آن را «الدرة الفریدة» نامید؛ «الفرید» یا «المفید»، در اعراب قرآن کریم.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (222/ 8)، سیر النبلاء (220 -219/ 23، 473/ 21)، شذرات الذهب (227/ 5)، کشف الظنون (1776، 1259، 1258، 648)، معجم المؤلفین (7/ 13)، هدیة العارفین (472/ 2).

یزدی، محمد مقیم

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1057 ق)، حکاک فلزات. او نگارگری استاد و هنرمندی نازک قلم به شمار می‌آمد که در تصویر و ترسیم نقوش هندسی بر روی فلزات قوی دست و پر مهارت بود. وی پیچش و تزیینات دقیق دوایر و هلالی‌های صفحات اسطرلاب را به زیبایی می‌ساخت. از آثار وی: اسطرلاب نفیسی که جهت شاه عباس ثانی تهیه کرده، با رقم: «قد امر السلطان... ابوالمظفر شاه عباس الثانی... و قد صنعه محمد مقیم یزدی فی سنه غنز الهجریه 1057»؛ اسطرلاب کوچک و کم‌کاری که رقم محمد مقیم یزدی را دارد و سال اجرای آن 1052 ق می‌باشد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1086/ 3).

قرآن

ابن بُندار یزدی، ابوذر، اسعد

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف ح 580 ق)، قاری. از مردم یزد بود. در اصفهان به تحصیل پرداخت و مؤذن مسجد جامع آنجا بود و چندی نیز به قضاوت پرداخت. از آثار وی: «غایة المنتهی و نهایة المبتدی»، در قرآآت، که ابن جزری آن را دیده و بسیار ستوده؛ «المنتقی»، در قرآآت دهگانه.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (1/ 293)، معجم المؤلفین (2/ 246).

ابن‌بَوّاب، ابوالحسن علی

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 423 /413 ق)، خطاط مذهّب، حافظ، قاری، ادیب و شاعر شیعی. مشهور به ابن‌بواب یا ابن‌ستری و ملقّب به علاءالدین و قبلةالکتاب. پدرش پرده‌دار دستگاه آل‌بویه بود و شهرت وی هم از این رو است. ابوالحسن نیز یک چند در خدمت بهاءالدوله‌ی دیلمی سرپرستی کتابخانه‌ی بهاءالدوله را در شیراز بر عهده داشت. خوشنویسی را از ابن‌اسد کاتب آموخت، برخی او را شاگرد حسن بن مقله و بعضی شاگرد محمد بن مقله دانسته‌اند. خط نسخ را به شیوه‌ی خود می‌نوشت و اصولی نیز برای آن وضع کرد. وی را پایه‌گذار شیوه‌ی ریحانی و محقق نیز دانسته‌اند. آموزشگاهی برای تعلیم خط تأسیس کرد که تا 698 ق برجا بود. شصت و چهار نسخه قرآن به خط خود نوشته بود. ابن‌بواب به خدمت فخرالملک، ابوغالب محمد بن علی بن خلف واسطی، والی عراق، از جانب بهاءالدوله، درآمد و ندیم وی شد. در بغداد درگذشت و در جوار امام احمد حنبل به خاک سپرده شد. آثاری از وی در مجموعه‌ی چستربیتی لندن و کتابخانه لاله لی استانبول باقی است. نسخه قرآن کتابخانه چستربیتی به امضای او و به تاریخ 391 ق است که هم از نظر خط و هم از تذهیب مجلل است. اشعاری نیز در فن خط و لوازم آن سروده که ادیبان «القصیدة الرائیة» او را در نهایت بلاغت دانسته‌اند. شهرت او در تکمیل و تنقیح شیوه‌ی ابن‌مقله است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اطلس خط (308 -300)، الاعلام (183 /5)، پیدایش خط و خطاطان (75 ،74 -70)، تاریخ گزیده (696)، تاریخ هنرهای ملی (744 -739 /2)، خوشنویسان و هنرمندان (22)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (454 /3)، دائرةالمعارف البستانی (411 -410 /1)، ریحانه (424 -422 /7)، سرآمدان فرهنگ (36 -35 /1)، سیر النبلاء (320 -315 /17)، کارنامه‌ی بزرگان (24)، کشف الظنون (1339)، الکنی والالقاب (234 /1)، گلستان هنر (19 ،18 ،12)، مجالس المؤمنین (488 /2)، معجم الادباء (134 -120 /15)، معجم المؤلفین (258 /7)، مناقب هنرمندان (113 ،42 ،38 -37)، نامه‌ی دانشوران (105 -91 /5)، وفیات الاعیان (344 -342 /3)، هدیة الاحباب (51).

ابن‌تانه خرجانی، ابونصر محمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 375 ق)، محدث و قاری. از مردم اصفهان بود. در بغداد از ابوعلی بن شاذان و همتایان او و در اصفهان از ابوبکر بن مردویه و همطبقه او حدیث شنید. وی در اصفهان مجلس املای حدیث داشت. سرانجام در اصفهان درگذشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :دائرةالمعارف البستانی (2/ 412).

ابن‌حبیب نیشابوری، ابوالقاسم حسن

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 406 ق)، مفسر، قاری، واعظ، مورخ، ادیب و نحوی. از اصم و ابوالحسن کارزی و ابوحاتم بن حِبّان و ابوزکریا عنبری حدیث شنید. ابوالقاسم ثعلبی از خواص شاگردان وی بود. نخست مذهب کرامی داشت، اما بعدها به مذهب شافعی گروید. در علوم و معانی قراآت مختلف امام عصر خود بود و در نیشابور سرچشمه علم به حساب می‌آمد. وی در آنجا به تدریس مشغول بود و گروه فراوانی از مجلس درس او بهره‌مند گردیدند. ابوبکر حیری واعظ و محمد فرغانی و حسین سکّاکی از وی روایت کرده‌اند. ابن‌حبیب در مغازی، قصص و سیر نیز پیشگام بود. از آثار وی: «تفسیر النیسابوری‌القدیم» یا «تفسیر قرآن مجید»؛ «عقلاء المجانین». از وی آثاری در آداب و مواعظ و نیز اشعاری پراکنده بر جای ماند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :ریحانه (6/ 278)، سیر النبلاء (238 -237 /17)، کشف الظنون (460)، لغت‌نامه (ذیل/ حسن)، معجم المؤلفین (3/ 278)، الوافی بالوفیات (240 -239 /12)، هدیة العارفین (1/ 274).

ابن‌رزین رازی اصفهانی، ابوعبداللّٰه محمد

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 253 ق)، قاری، نحوی و محدث. اصل وی از اصفهان بود. در ری متولد شد. نزد نُصیر و خلاّدبن خالد قرآن آموخت. در عربیت و قراآت استاد و راوی حدیث بود. از آثار وی: «الجامع»، در قرائت، «رسم القرآن»؛ «العدد»؛ کتابی در «جواز قراءة القرآن علی طریق المخاطبه».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (7/ 213)، ری باستان (2/ 378)، معجم المؤلفین (11/ 103)، الوافی بالوفیات (4/ 294).

ابن‌کثیر داری، ابومعبد، ابوبکر عبداللّه

قرن:2
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(120 -45 ق)، قاری و محدث. در مکه‌ی معظمه متولد شد. او از نوادگان ایرانیانی بود که پادشاه ایران آنان را با کشتی به یمن فرستاد. وی از موالی عمرو بن عَلقَمه‌ی کنانی بود. ابن‌کثیر یکی از قراء هفتگانه بود که اصول قرائت را از مجاهد و دِرْباس (مولی ابن‌عباس) از ابن‌عباس از امیرالمؤمنین (ع) اخذ کرد. به احتمالی وی بر عبداللّه بن سائب مخزومی نیز قرائت کرده است. او از ابن زبیر و عکرمه و دیگران حدیث شنید. گرچه قلیل الحدیث است اما به گفته ابن‌مدینی و ابن‌سعد و نسائی از راویان موثق به حساب می‌آید. ایوب، ابن‌جُریج، جریر بن حازم، سفیان بن عُیَینه و شبل بن عباد و دیگران از وی روایت کرده‌اند. وی پیشه‌ی عطرفروشی داشت و نسبت دارین او به جهت همین پیشه بود، ولی عده‌ای نوشته‌اند که او منسوب به دار بنی‌لخم است. محمد بن عبدالرحمان مخزومی ملقب به قنبل و ابن ابی بَزّی فارسی، قاری مکه، از شاگردان و راویان قرائت ابن‌کثیر می‌باشند. ابوعمرو بن علاء و معروف بن مُشکان و اسماعیل بن قُسطنطین و بسیاری دیگر بر وی تلاوت کردند. قاضی اهل جماعت مکه بود. و در همان جا از دنیا رفت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (4/ 255)، تاریخ ادبیات در ایران (1/ 68)، تاریخ الاسلام (حوادث 402 -401/ 120 -101)، التاریخ الکبیر (5/ 181)، تهذیب التهذیب (5/ 325 -326)، الجرح والتعدیل (ج 2، ق 144 /2)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (6/ 804 -805)، دائرةالمعارف البستانی (1/ 660)، ریحانه (8/ 167)، الفهرست ابن‌ندیم، ترجمه (49)، الکنی والالقاب (1/ 393)، لغت‌نامه (ذیل/ ابن‌کثیر)، وفیات الاعیان (3/ 41 -42)، هدیة الاحباب (84 -83).

ابوالقاسمی، احمد

قرن:15
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
آقای احمد ابوالقاسمی در 10 خرداد ماه سال 1347 هـ.ش در شهر تهران و در خانواده ای مذهبی به دنیا آمد. جوّ مذهبی خانواده و همت پدر و مادر ایشان باعث شد که او از همان آغاز کودکی به قرآن و تالوت آن علاقه خاصی پیدا کند. احمد ابوالقاسمی در سن 8 سالگی در مسجد امام جعفر صادق (ع) شهر تهران با شنیدن تلاوت قرآن از یک نوجوان ایرانی که به تقلید از استاد عبدالباسط سوره های آخر قرآن را تلاوت می کرد مجذوب قرائت قرآن شد و پس از شنیدن نوارهای تلاوت عبدالباسط عشق و علاقه اش به امر تلاوت قرآن دو چندان شد.
آقای احمد ابوالقاسمی در سال 1362 مشغول تحصیل در مقطع متوسطه شد. او تحصیل در رشته الکترونیک در هنرستان راهیان قدس تهران برگزید اما حضور در جبهه های جنگ حق علیه باطل را بر تحصیل ارجعیت دارد و پس از احمد ابوالقاسمی افراد و عوامل مؤثر در امر تربیت و آموزش قرآن خود را پدر و مادرش و استادان محمد غفاری، محمد رضا ابوالقاسمی و سید محسن خدام حسینی معرفی می کند و معتقد است مهمترین عامل پیشرفت من انگیزه قوی و پشتکار بوده است حقیقتاً می خواستم بهترین قاری در سطح جهان بشوم.
آقاس احمد ابوالقاسمی آموزش جدی صوت و لحن و علوم مختلف قرآنی را بطور رسمی از سال 1361 آغاز کرد و قبل از آن با شنیدن تلاوتهای زیبای اساتید مصری، مقدمات این آموزش را برای خودش فراهم کرده بود اما با توجه به علاقه اش به علوم قرآنی در سال 1378 از دانشکده الهیات دانشگاه تهران موفق به اخذ لیانس علوم قرآنی شد. ابوالقاسمی در ابتدا بیشتر از اساتید مصری بخصوص مرحوم شعبان عبدالعزیز صیاد تقلید می کرد و معتقد است از نوارهای قاریان باید در حوزه مسائل لحن باشد حاج احمد ابوالقاسمی در سال 1372 ازدواج کرد و یک فرزند دختر دارد. همسر ایشان نیز به قرآن و تلاوت ان علاقه مند است و حافظ 2 جزء قرآن کریم می باشد. احمد ابوالقاسمی از میان رشته های هنری به خط و از رشته های علمی به فیزیک و از رشته های ورزشی به شنا علاقه مند است.
احمد ابوالقاسمی که به تازه گی حفظ قرآن را شروع کرده است توانسته است در مدت 18 ماه 7 جزء قرآن را حفظ نماید. او در سال 1365 در

مسابقات مربوط به جلسات قرآنی شهر تهران رتبه دوم را کسب کرد و در سال 1369 در مسابقات نیروهای بسیجی کشور رتبه اول را کسب کرد و در سال 1371 موفق به کسب عنوان اول مسابقات قرآن جانبازان کشور شد و در همین سال در مسابقات سراسری حفظ اوقاف توانست رتبه سوم را کسب کرد و به مسابقات بین المللی مالزی در همان سال اعزام شد و توانست با افتخار تمام مقام اول مسابقات را کسب کند. و برای نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران افتخار بیافریند.
احمد ابوالقاسمی در مناسبات و مراسم بسیاری به اجرای تلاوت پرداخته و شنوندگان را از صدای دلنشین زیبای خود بهره مند ساخته است.
او به مدت 4 سال در سازمان تبلیغات در قسمت دارالقرآن و چند سال نیز در امور فرهنگی قرآنی حرم حضرت عبدالعظیم (ع) مشغول فعالیت بوده است. و از سال 1379 مسئولیت مؤسّسه قرآن را در کشور آلبانی عهده دار شده است و هم اکنون نیز فعالیتهای قرآنی را بداین کشور سازماندهی می کند. وی مؤلف جزوه آموزش قرآن کریم است که به زبان آلبانیایی ترجمه شده و به همراه 4 نوار در دسترس مسلمانان آلبانیایی است.
آقای احمد ابوالقاسمی در جلسات قرآنی بسیاری بعنوان مربی مشغول آموزش صوت و لحن بوده است اما از جلساتش در حرم حضرت عبدالعظیم بعنوان مؤثرترین جلسات یاد می کند.
او همچنین در چند دوره متوالی به عنوان مربی دانشجویان تربیت معلم به تدریس اشتغال داشته است.
آقای احمد ابوالقاسمی در مسابقات فراوانی به عنوان داور رشته صوت و لحن حضور داشته است که بهترین آنها داور مسابقات قرآن ارتشهای جهان در سال 78 در تهران است. او به ابتهال و تواشیح علاقه مند است و معتقد است که اگر ابتهال با صدای استاد سید محمد نقش بندی یا استاد محمد عمران باشد بسیار شنیدنی است او از اساتید؛ عبدالفتاح شعشاعی، محمد صدیق منشاوی و عبدالباسط به عنوان سه قاری برتر کشور مصر از ابتدا تا کنون یاد می کند و معتقد است که استاد شحات محمد انور و استاد راغب مصطفی غلوش دو قاری برتر کشور مصر یاد می کند.
منابع زندگینامه :http://www.ommolketab.net/

ابهری، ابوبکر محمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(375 -289 /287 ق)، قاضی، قاری، محدث و فقیه مالکی. در ابهر تولد یافت و ساکن بغداد شد و در آنجا از ابوعمر محمد بن یوسف قاضی و فرزندش ابوالحسین فقه آموخت. و از ابوبکر باغندی و ابوالقاسم بغوی و عبداللّه بجلی و ابن تمّام بهرانی و محمد اشنانی و دیگران در عراق و شام و جزیره حدیث شنید. دارقطنی از او حدیث نقل کرده و او را ستوده و گفته که او امام مالکیان در عصر خود بود و از اندلس و مغرب و گوشه و کنار دنیا به سویش می‌شتافتند. از وی آثاری بر جای مانده است که به گفته‌ی قاضی عیاض تصانیف از در شرح مذهب مالکی و ردّ مخالفین است. از جمله آثار وی : «الاصول»، در فقه؛ «الرد علی المزنی»؛ «شرح کتاب ابن عبدالحکم الصغیر» و «شرح کتاب ابن عبدالحکم الکبیر»؛ «فضل المدینه علی مکة».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (7/ 98)، تاریخ الاسلام (حوادث 582 -580 /380 -351)، تاریخ بغداد (463 -462 /5)، ریحانه (1/ 72)، سیر النبلاء (334 -332 /16)، الفهرست لابن الندیم (283)، مجمل فصیحی (ذیل/ سال 375)، معجم البلدان (1/ 106)، معجم المؤلفین (10/ 241)، الوافی بالوفیات (3/ 308)، هدیة العارفین (2/ 50).

ارفع، محمدکاظم

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سید محمد کاظم ارفع ، فرزند سید ناصر الدین ارفع ، در سال 1323 در تهران به دنیا آمد . دوران تحصیلی دبیرستان را ناتمام رها کرد و به تشویق پدر و شوق خود ، روی به آموزش حوزوی آورد . او در حوزه ی علمیه ای در تهران (خیابان ری ، بازارچه ی نایب السلطنه) به درس و بحث طلبگی اشتغال یافت . پس از چهار سال طلبگی در آن مدرسه ی علوم اسلامی که برجسته ترین استادش حاج آقا مجتهدی بود ، در سال 1342 به حوزه ی علمیه ی قم مهاجرت کرد . استادان بزرگ او در این حوزه عبارت بودند از: آیت الله فاضل لنکرانی ، مرحوم آیت الله سلطانی ، آیت الله نوری همدانی و مرحوم دکتر مفتح .
پس از درگذشت پدر گرانمایه اش ، ناچار شد برای سرپرستی خانواده ، از قم به تهران بازگردد و باز همچنان به آموختن علوم و معارف اسلامی ، این بار نزد استادان : آیت الله حاج میرزا علی آقا فلسفه در مسجد لرزاده و آیت الله میرزا باقر آشتیانی در مدرسه ی مروی پرداخت . در عین حال ، چه قبل و چه بعد از انقلاب اسلامی ، به وعظ و تبلیغ متعهدانه ی انقلابی روی آورد .
مترجم گرامی صاحب بیش از پنجاه کتاب اعم از تالیف و ترجمه است و اغلب و بلکه همه ی آنها در زمینه ی علوم و معارف اسلامی و نشر و ترویج فرهنگ اهل بیت عصمت و طهارت (علیهم السلام) است . ایشان بر وفق سنتی مرضیه به ترجمه ی قرآن کریم و نهج البلاغه و صحیفه ی سجادیه توفیق یافته است .
برگرفته از کتاب :بررسی ترجمه های امروزین فارسی قرآن کریم

اعمش، ابومحمد سلیمان

قرن:2
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(148 -61 ق)، قاری، حافظ و محدث شیعی. اصل او از نواحی ری بود و در قریه‌ی امه طبرستان، در روز عاشورا، به دنیا آمد. در کودکی او را به کوفه آوردند. شیخ طوسی او را از اصحاب امام صادق (ع) شمرده و ابن شهرآشوب او را از خواص اصحاب امام خوانده است. علمای عامه نیز او را از شاگردان امام صادق (ع) دانسته و برتری او را بر دیگران در قرائت قرآن و علم به فرائض و حفظ حدیث پذیرفته و تجلیل و تعظیم کرده‌اند. ابن ابی‌لیلی، قاضی کوفه، اعمش را سرور و بزرگ کوفه معرفی می‌کرد و یحیی بن قطان گیود که از علامه اسلام بود و عجلی گوید که او در عصر خود محدث کوفه بود و چهار هزار حدیث از او نقل شده، لیکن کتابی از وی در دست نیست. ذهبی از او به عنوان شیخ قاریان و شیخ محدثان نام می‌برد و او را یکی از ائمه ثقات می‌داند. حمزه و زائده بر وی قرائت کرده‌اند و کسائی بر زائده به قرائت اعمش قرائت کرده است. حکم بن عتبه و ابواسحاق سبیعی و ابان بن تغلب و ابوحنیفه و اوزاعی و جریر بن عبدالحمید و حفص بن غیاث و سفیان بن عیینه و سفیان ثوری و یحیی بن سعید قطان و شعبه و ابونعیم و خلق بسیاری از اعمش حدیث شنیدند. بخاری و مسلم و ترمذی و ابوداوود و نسائی و ابن ماجه در «صحاح» ششگانه خود از او حدیث نقل کرده و ابن معین و نسائی و عجلی او را توثیق نموده‌اند. میرداماد در «رواشح السماویه» به شرح حال او پرداخته و شیخ بهائی در «توضیح المقاصد» گوید که او شیعه امامی و از زهاد و فقهای عصر خود بود و از تواریخ چنین برمی‌آید که او شیعه امامی است. به گفته عیسی بن یونس او با این که بسیار فقیر بود اما اغنیا و سلاطین در چشمش بسیار حقیر بوند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اصحاب امام صادق (ع) (247 -231)، اعیان الشیعه (318 -315 /7)، تذکره الحفاظ (ج 1، ط 154/4)، تقریب التهذیب (331/1)، تنقیح المقال (66 -65 /2)، تهذیب التهذیب (204 -201 /4)، رجال الطوسی (206)، سیر النبلاء (248 -226 /6)، الکنی والالقاب (47 -45 /2)، لسان المیزان (378/8)، المعارف (268)، الملل و النحل (150)، میزان الاعتدال (224/2)، النجوم الزاهره (10 -9 /2)، الوافی بالوفیات (431 -429 /15)، وفیات الاعیان (403 -400 /2).

امام جمعه، عباس

قرن:15
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
عباس امام جمعه سال 1345 در تهران به دنیا آمد و تحصیلات ابتدایی خود را در محله قنات آباد تهران آغاز کرد و در همان دوران نوجوانی با تشویق پدر و مادر خود به قرآن روی آورد. وی سپس در جلسات قرآنی شرکت کرد و روخوانی قرآن را نزد استاد مولایی فرا گرفت و به دلیل داشتن استعداد و جدّیت و پشتکار علم قرائت را نیز آموخت.
وی در مسابقات مختلف قرائت قرآن شرکت کرده و مقام‌هایی را به دست آورده است مثلاً رتبه اول مسابقات بین المللی مالزی سال 1368 و رتبه دوم مسابقات بین المللی عربستان سعودی سال 1370.
او همچنین با اهداف قرآنی به کشورهای مختلف مانند عربستان، سوریه، لبنان، انگلستان، چین، و مالزی سفر کرده است.
امام جمعه هم اکنون دانشجوی رشته الهیات و معارف اسلامی است و در شورای عالی قرآن صدا و سیما ـکه زیر نظر مقام رهبری استـ نیز خدمت می‌کند.
منابع زندگینامه :http://st-golbangenamaz.ir

امامی، ابوالقاسم

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
عنوان : دکتر ابوالقاسم امامی
آقای دکتر ابوالقاسم امامی از فضلای کم کار اما گزیده کار و دقیق النظر امروز ایران است و در ادبیت و عربیت و اغلب دانش ها و معارف اسلامی ، هم در حوزه و هم در دانشگاه ، به مدارج والای علمی دست یافته است . او متولد بیست و سوم دی ماه 1313 ش در روستای گز (وابسته به بندر گز ، جزو استان گلستان امروز) است . پدرش اهل علم و از شاگردان مرحوم آیت الله سید ابوالحسن اصفهانی بود . تا سال 1328 تحصیلات ابتدایی را در گز و بندر گز به پایان رساند . سپس بر وفق علاقه و ارشاد پدر ، به تحصیلات حوزوی (در بهشهر ، گرگان ، و سرانجام و بیش از همه در مشهد) روی آورد ، و استادان فرزانه ای داشت از جمله ادیب نیشابوری ، و میرزا جواد آقا تهرانی . مدتی کوتاه نیز به حوزه ی علمیه ی قم رفت و سپس به تهران آمد . در سال 1339 از کسوت روحانی بیرون آمد و تحصیلات دانشگاهی جدید را در پیش گرفت . یک چند با مجله ی عربی الاخاء همکاری داشت . پس از طی دوره ی لیسانس حقوق سیاسی (1348) در دانشگاه تهران ، دوره ی فوق لیسانس زبان و ادبیات عربی را با احراز رتبه ی اول گذراند (1351) و دوره ی دکتری در رشته ی فرهنگ عربی و علوم قرآنی را با نگارش رساله ای به نام تصحیح و تحقیق در متن تجارب الامم ، نیز تالیف رساله ای در زندگینامه و کارنامه ی ابوعلی مسکویه در دانشکده ی ادبیات و از سال 1360 در دانشکده ی الهیات همان دانشگاه به تدریس پرداخت . از سال 1355 تا 1369 (که بازنشسته شد) ، از سر ویراستاران و صاحب نظران مسائل کتاب و نشر در انتشارات صدا و سیما (سروش) بود . از سال 1371 به عضویت هیئت علمی دانشکده ی الهیات و ادبیات عرب دانشگاه آزاد اسلامی ، واحد کرج ، در گروه علوم قرآن و حدیث درآمد . همچنین با بعضی نهادهای علمی ـ انتشاراتی نظیر دفتر نشر میراث مکتوب و انجمن آثار و مفاخر فرهنگی ، همچنان ، و به موازت کار تدریس و مسئولیت دانشگاهی همکاری دارد . مقالات علمی بسیاری به عربی و فارسی نوشته است .
آثار کتابی چاپ شده یا در دست چاپ ایشان از این قرار است :
1 ـ ترجمه ی قرآن کریم که به توصیف اجمالی آن می پردازیم (چاپ اول ، نگار ، 1370 ؛ چاپ دوم ، اسوه ، 1378)

2 ـ تصحیح متن عربی تجارب الامم اثر هفت جلدی ابوعلی مسکویه (مشکویه رازی) که دو جلد آن (سروش ، 1366) منتشر شده و کار بر روی باقی مجلدات ادامه دارد .
3 ـ ترجمه ی تجارب الامم پیش گفته (جلد اول ، سروش ، 1369)
4 ـ تصحیح ترتیب السعادات ، اثر مسکویه (آماده ی چاپ)
5 ـ رسائل پراکنده ی مسکویه (نزدیک به پایان)
6 ـ رساله فیماهیه العدل (آماده ی چاپ)
7 ـ تصحیح متن الفوز الاصغر (آماده ی چاپ)
8 ـ تصحیح کیمیای سعادت (که ترجمه ای است از طهاره الاعراق / تهذیب الاخلاق اثر ابوعلی مسکویه ، به قلم میرزا ابوطالب زنجانی . چاپ تهران ، انتشارات نقطه با همکاری « میراث مکتوب » ، 1375)
9 ـ تصحیح و ترجمه ی دیوان امام علی (تهران ، اسوه ، 1370 ، 1373)
.
برگرفته از کتاب :بررسی ترجمه های امروزین فارسی قرآن کریم

اهوازی، ابوعلی حسن

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(362- 446)، متکلم، قاری و محدث. معروف به ابن یزداد. در اهواز به دنیا آمد. و در سال 391 ق به شام رفت و تا آخر عمر آنجا بود. ابوعلی در علم قراآت مشهور بود و قرآن را به روایات بسیار قرائت می‌کرد و سرآمد قاریان شام بود. وی بر علی بن حسین غضائری و برشنبوذی و ابوحفص کتانی قرائت کرده بود و هذّلی و غلام هرّاس و احمد سمرقندی و ابوالحسن مصیّنی و دیگران بروی قرائت کرده‌اند. او همچنین از نصر بن احمد مرجی حدیث شنید و افرادی همچون خطیب بغدادی از وی حدیث روایت کرده‌اند. در دمشق درگذشت. کتاب «الاقناع» را در قراآت شاذ پرداخت. او را کتب دیگری نیز هست مانند: «الایضاح فی القراآت»؛ کتاب «البیان فی شرح عقود اهل الایمان»؛- «الفوائد و العوائد» یا «الفوائد و القلائد»، در نصیحت پادشاهان؛ «قراءة الحسن البصری»؛ «النیر الجلی فی قراءه زید بن علی»؛ «الوجیز فی القراآت الثمانیه».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (2/ 218)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (8/ 1073)، سیر النبلاء (18 - 13/ 18)، کشف الظنون (2004، 1994، 1773، 1323، 1303، 211، 140)، لسان المیزان (2/ 439- 442)، معجم الادباء (39 -34/ 9)، معجم المؤلفین (3/ 247- 248)، الوافی بالوفیات (12/ 122)، هدیة العارفین (1/ 275- 276).

آزادانی، ابوعبدالرحمان قتیبة

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سوم ق)، استاد قرائت قرآن و محدث. از اهالی آزادان، قریه‌ای در اصفهان بود. وی شاگرد و راوی علی بن حمزه‌ی کسائی در قرائت بود. آزادانی گوید: یک بار قرآن را از ابتدا تا انتها بر کسائی قرائت کردم و کسائی نیز قرآن را از ابتدا تا انتها بر من قرائت کرد. او از لیث بن سعد و شُعبه و دیگران حدیث شنیده و یونس بن حبیب از وی روایت کرده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :انساب سمعانی (63 /1)، دائرةالمعارف البستانی (69 /1)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (82 /1)، معجم البلدان (72 /1).

باطرقانی اصفهانی، ابوبکر احمد

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(460 -372 ق)، قاری و محدث. شیخ القراء زمان خود بود. نسبتش به باطرقان از توابع اصفهان می‌رسد. قرآن را با روایات مختلف بر بزرگان قرائت، تلاوت کرد، و از ابوعبدالله بن منده و ابراهیم بن خرشید قوله و ابومسلم بن شهدل و ابوجعفر ابهری و بسیاری دیگر حدیث شنید. ابوعلی حداد و عبدالعزیز نخشبی و ابوعلی وخشی از او روایت کرده‌اند. سالیانی امام مسجد بزرگ شهر بود. سعید بن ابی رجاء و حسین بن عبدالملک ادیب و محمد دقاق و عبدالسلام بن محمد حسن‌آبادی و دیگران از شاگردان وی در قرائت بوده‌اند. از آثار وی: «طبقات القراء» و «الشواذ» در قراآت؛ کتاب «المسند»، در حدیث.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (186/1)، ایضاح المکنون (79/2)، سیر النبلاء (183 -182 /18)، معجم الادباء (102 -100 /4)، الوافی بالوفیات (288/7)، هدیة العارفین (73/1).

بخارایی، ابراهیم

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1004 ق)، حافظ، قاری و شاعر. وی خطیب مسجد جامع بخارا و از مریدان مولانا خواجگی کاشانی بود، پس از مرگ او مدتی از ملازمان خواجه ابواسحاق جویباری گشت. ابراهیم قرآن را از برداشت و با صدایی خوش می‌خواند و در سرودن قصیده، غزل، رباعی و قطعه نیز توانا بود. یک «مثنوی» در طریقه‌ی سلسله‌ی خواجگان و سه «دیوان» شعر سروده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ نظم و نثر (588 -587).

بروجردی، ابوحفص عمر

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س چهارم ق)، محدث و قاری. علوم ابتدایی را در زادگاهش، بروجرد، به پایان برد، سپس برای تکمیل به بغداد رفت و در آنجا ساکن شد و در محضر استادان زمان به فراگیری حدیث پرداخت. او به مصر نیز مسافرت کرد و از رجال علمی آنجا نیز بهره گرفت. از جمله استادان وی ابوالحسن محمد بن محمد بن عبدالله باهلی است. حسین بن شیرک یا شریک بن عبدالله آدمی، از علمای قرائت، نیز از استادان بروجردی است. ابوحفص از مشاهیر محدثان زمان خود شد و خواستاران حدیث و قرائت در مجلس درس وی حاضر شدند. از جمله شاگردان وی ابوالعباس احمد بن محمد جرجانی و جعفر بن محمد بن فضل مارستانی است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ بروجرد (21 -19 /2)، تاریخ بغداد (254/11).

بهرام پور، ابوالفضل

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
ابوالفضل بهرام پور از قرآن پژوهان کوشای معاصر است که از سالهای پیش از انقلاب در تالیف کتب درسی با شادروانان شهید آیت الله محمد حسین بهشتی و شهید باهنر در زمینه ی مسائل قرآنی و دینی همکاری داشته است . کوشش و هدف اعلای ایشان ناظر به آسان سازی فهم قرآن برای عامه ی مردم است . دارای تحصیلات حوزوی و دانشگاهی (فوق لیسانس ادبیات و علوم قرآنی از دانشگاه تهران) است . ایشان یک سلسله تفسیرهای تک سوره ای آموزشی کم حجم دارد . از جمله ی سوره ی محمد ، سوره ی فتح ، سوره ی حجرات ، سوره ی « ق » ، سوره ی ابراهیم ، سوره ی ملک ، سوره ی جمعه ، سوره ی منافقون و سوره ی حجر . این آثار به نحوی تدوین شده که علاوه بر قابلیت مطالعه ی فردی ، جنبه ی درسی و خودآموزی هم دارد . در هر بخش ، اول لغتها ، سپس ترجمه ی آیات و بعد از آن تفسیر و برداشتها ، و در آخر بعضی ریزه کاریهای لفظی و نکات زبانی و ادبی به دست داده شده است .
اثر قرآن پژوهی دیگر او روش روخوانی قرآن است . کتاب دیگر ، روش تدریس ترجمه ی تفسیی قرآن است . اثر دیگر تفسیر سوره ی یس است . دیگر تفسیر نسیم حیات که تفسیر جزء سی ام است .
فهرست آثار چاپ شده یا در دست تدوین ایشان در پایان ترجمه آمده است .
برگرفته از کتاب :بررسی ترجمه های امروزین فارسی قرآن کریم

بهشتی، حسین

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم و دهم ق)، قاری، عالم و متکلم امامی. از مشاهیر عصر شاه اسماعیل بود. آنگونه که از «ریاض» نقل شده وی عالمی فاضل و متکلمی برجسته و از شاگردان شمس‌الدین محمد، پسر سیدشریف جرجانی، بود.
از آثار وی: کتاب «تجوید القرآن»؛ «کتاب الحساب».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اعیان‌الشیعه (159/6)، الذریعه (6/7 ،366/3/)، ریحانه (298/1)، لغت‌نامه (ذیل/ حسین بهشتی).

بیهقی، ابوالقاسم اسماعیل

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س چهارم و پنجم ق)، لغوی، نحوی، فقیه و قاری. معروف به شمس بیهقی. ملقب به شمس الائمه. او جامع علوم و فنون بود و در مرو مسکن داشت. از آثارش: «نقض الاصطلام»؛ «سمط الثریا»، در معانی غرائب حدیث؛ کتابی در «لغت».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :ایضاح المکنون (675/2)، معجم الادباء (141 -140 /6)، معجم المؤلفین (264/2).

پرهیزگار، شهریار

قرن:15
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
استاد شهریار پرهیزکار، در 25 مرداد ماه سال 1343 هـ.ش در شهر تهران دیده به جهان گشود. اشتیاق خود او به آموختن قرآن و نیز جوّ مذهبی خانواده، یکی از عوامل اصلی در گرایش قرآنی او شد. خود او می گوید: میل و اشتیاق درونی به شنیدن نغمات روحانی، اعم از دعا و قرآن که بویژه توسط مادرم در برخی مواقع به شکلی محزون تلاوت می شد مرا ترغیب می کرد. یکی از تفریحات کودکی من این بود که گوشه ای می نشستم و مسابقه ای قرانی برای خودم ترتیب می دادم و خود را قاری تجسم می نمودم و احساس می کردم که از من دعوت شده برای اجرای برنامه و در شروع مسابقه باید من بخوانم بعد هم با یک لحن و وضعیت خاصی شروع می کردم به خواندن و خانواده این را دیدند بیشتر توجه شان جلب شد و مرا به جلسات قرآن راهنمایی کردند، استاد شهریار پرهیزکار، در سال 1352 که 9 سال بیشتر نداشت، با شنیدن پخش چند تلاوت زیبا از مسابقات جهانی در مالزی که از طریق تلویزیون پخش می شد، مجذوب تلاوت قرآن شد و بخصوص تلاوت استاد محمد تقی مرّوت که رتبه نخست آن سال را در مسابقات مالزی را کسب کردند، بر او اثری ویژه گذاشت و زندگی آینده اش در مسیر قرآن رقم زد.
آقای شهریار پرهیزکار، روخوانی و روانخوانی و مباحث اجمالی در زمینه تجوید مقدماتی را در محضر استاد ادیب و تجوید و صوت و لحن قرآن کریم را همزمان در جلسات استاد مروت آغاز کرد. و سپس با راهنمایی استاد و مروت به جلسات درس استاد مولائی حضور یافت و بدین ترتیب، حفظ قرآن را نیز آغاز نمود. استاد پرهیزکار، اولین بار بصورت رسمی در مسابقات قرآنی که در سال 1356 در مسجد لاله زار و در مقابله با رژیم طاغوت برگزار شد به تلاوت پرداخت در این مراسم که بسیار با شکوه برگزار شد آیاتی از سوره مبارکه یوسف را به زیبائی تلاوت کردند.
آقای پرهیزکار پس از دریافت دیپلم در سال 1360، در دانشگاه شهید بهشتی تهران و در رشته کامپیوتر و نرم افزار تحصیل خود را آغاز کرد و مدرک کارشناسی را دریافت نمود. آقای پرهیزکار در سال 1369 ازدواج کرد که ثمره این ازدواج دو فرزند بنامهای فاطمه و مهدیه است.
استاد پرهیزکار قرآن کریم را در طول سه سال در جلسات حفظ استاد مولائی از حفظ نمود او همچنین در بسیاری از مسابقات داخلی در کشور

شرکت کرده و رتبه های ممتاز کسب نموده است. در سال 1362 در مسابقات بین المللی جمهوری سلامی ایران در حفظ 15 جزء رتبه نخست را کسب کرد همچنین در سال 1364 در حفظ 20 جزء رتبه دوم را در کشور عربستان بدست آورد در سال 66 هم استاد پرهیزکار در رشته حفظ کل قرآن در مسابقات بین المللی ایران شرکت کرد و رتبه نخست را در این مسابقات از آن خود ساخت. او علاوه بر آن، در سال 71 نیز به رتبه نخست مسابقات کشور عربستان در رشته حفظ کل دست یافت. وی شیرین ترین خاطرات فراموش نشدنی خود را دستبوسی حضرت حضرت امام خمینی (ره) و تفقد و صمیمیت ایشان را با خود دانسته و خاطره دیگر را ورودشان به داخل کعبه پس از انجام مسابقات عربستان، در سال 66 می داند. دوره کامل تلاوت ترتیلی با صدای استاد پرهیزکار که از سالها پیش و به برکت نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران ضبط شده است همه ساله از شبکه های مختلف رادیو و تلویزیون جمهوری اسلامی ایران پخش می شود. که بسیار مورد توجه دوستداران و علاقه مندان به قرآن قرار گرفته است. نوار کاست با تکرار تلاوت ترتیل با صدای استاد پرهیزکار برای علاقه مندان به حفظ قرآن کریم تدوین شده است و در دسترس علاقه مندان است. آقای پرهیزکار مانند بسیاری دیگر از اساتید و صاحبظران امر تلاوت معتقدند که قاری قرآن شایسته است در ابتدای کار از یک قاری مصری برجسته تقلید کند و در این مرحله باید از هرگونه ابداع و ابتکار سبک نوین پرهیز کند او معتقد است پس از سپری کردن این دوره می توان سبکی نو، ابداع کرد به همین دلیل خود او نیز در ابتدا از مرحوم استاد عبدالباسط سپس مرحوم منشاوی و پس از آن از مصطفی اسماعیل تقلید نموده است. آقای پرهیزکار به قاریان جوانی که در ابتدای راه هستند سفارش می کند که در شنیدن تلاوتها برای یادگیری توجه و دقت بالایی را مبذول دارند؛ یعنی بصورت تفننی به تلاوت گوش ندهند بلکه به تمام ظرایف و ریزه کاری های تلاوت قاری مورد تحقیق گوش بسپارند. استاد پرهیزکار تا کنون در جلسات مختلفی در سطح تهران و یا در دبیرستانهای مختلف در زمینه ای قرآنی تدریس کرده اند ایشان هم چنین در دانشکده الهیات و معارف اسلامی دانشگاه تهران دو واحد درس آوا شناسی را تدریس نموده است. آقای پرهیزکار در زمینه فعالیت های قرآنی خود در دوره های تربیت مربی قرآن، در سپاه پاسداران و تصمیم گیری جلسات برخی از نهادهای کشور حضوری فعال داشته است. او در طول 8 سال دفاع مقدس که دل و جان نیروهای رزمنده لبریز از معنویت بود، در ایامی که مجاهدان این مرز و بوم با عشق به قرآن و اهل بیت (ع) لحظات را سپری می کردند حضور قاریان برجسته کشور در جمع آنان تأثیری بسزا داشت، از این رو استاد پرهیزکار نیز مانند بسیاری از برادران

قاری در جمع رزمندگان اسلام در جبهه های مختلف حاضر می شد و با تلاوت آیات وحی دل و جان آنها را از عشق حق حیاتی دوباره می بخشید.
آقای پرهیزکار معتقد است که حضور قرآن در جامعه موجب طراوت بخشیدن به زندگی مردم و ایجاد امید به رحمت پروردگار و در نتیجه ایجاد آرامش و ممانعت از انحرافات فکری و اعتقادی در جامعه است. او در کنار انس با قرآن به مطاله نیز اهتمام می ورزد و علاوه بر مطالعه تفسیرهای قرآن به ترجمه کتاب در زمینه کامپیوتر پرداخته است. او کتابی نیز در زمینه حفظ قرآن به رشته تحریر در آورده است که در این کتاب به نکات خاصی در زمینه حفظ قرآن کریم اشاره شده است. او علاوه بر اوقاتی که در کنار سایر فعالیتها به خانواده اختصاص داد، به بسیاری از کشورها برای تبلیغ قرآن نیز سفر نموده است. از جمله این کشورها می توان عربستان، لیبی، سوریه، مالزی، تانزانیا، و اطریش را نام برد که در تمامی این کشورها تلاوتهایش مورد استقبال مسلمانان قرار گرفته است.
آقای پرهیزکار از اساتید؛ رفعت، شعشاعی، مصطفی اسماعیل و شعیشع به عنوان قاریان برتر پیشکسوت در کشور مصر یاد می کند. او همچنین در میان اساتید حاضر در کشور مصر از اساتید: شحات محمد انور، اللّیثی و نعینع به عنوان قاریان برتر کشور مصر نام می برد. آقای شهریار پرهیزکار که تا کنون بارها و بارها در مسابقات بین المللی در کشورمان و نیز در مسابقات بین المللی کشور مالزی به قرائت پرداخته است معتقد است که: فعالیتهای قرآنی در کشور باید از حالت ضعیف، پراکنده و غیر تشکیلاتی خاج شود و مورد توجه مسئولان قرار گیرد او همچنین به همدلی واقعی در میان عناصر قرآنی کشور به عنوان یکی از عوامل مهم برای گسترش فعالیتهای قرآنی کشور نام می برد او به دلسوزان مسائل قرآنی در کشور سفارش می کند تا در موضعگیری های خود همواره تمایلات معنوی را مدّ نظر بگیرند و از هرگونه نفسانی عمل کردن در این زمینه بپرهیزید او هم چنین از برگزاری مسابقات قرآن کریم در سطح داخلی به عنوان یکی از اقدامات مؤثر در زمینه نشر فرهنگ قرآنی یاد می کند و معتقد است که باید تشکیلات مستقل و منظمی در سازمان اوقاف باشد تا امر مسابقات قرآن سازماندهی شود. وی در توصیه های خود به جوانان معتقد است که فعالیت در امر قرآنی به یک اشتیاق و علاقه خاصی نیازمند است و صرف دوست داشتن را کافی نمی داند؛ باید عشق و علاقه در خود ایجاد کرد تا بتوان با این موتور محرکه که از درون ما را سوق می دهد به سمت انس هر چه بیشتر با قرآن در این عرصه موفق باشیم.

پورزرگری، محمدرضا

قرن:15
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
آقای حاج محمدرضا پورزرگری در 28 شهریور سال 1349 هـ.ش در شهر تهران و در خانواده ای مذهبی دیده به جهان گشود. محیط مذهبی خانواده و اشتیاق پدر برای تربیت معنوی فرزندش، از همان آغاز بستر مناسبی برای فراگیری قرآن، فراهم ساخت و زمزمه تلاوت قرآن، فراهم ساخت و زمزمه تلاوت قرآن پدر در سحرگاهان، اشتیاق محمدرضا را برای تلاوت قرآن دو چندان ساخت. البته جدّه مکرمه او، اولین و مؤثرترین عامل در گرایش آقای پورزرگری به این راه بود. از دیگر عوامل تأثیر گذار در حیات قرآنی محمدرضا پور زرگری، باید به استادان و مربیان دوره دبستان، بویژه استادش آقای مصطفی اسلامی اشاره کرد. آقای پورزرگری از خاطرات خوش نخستین سالهایی که در ایام کودکی در جوار حرم مقدس رضوی تلاوت آیات وحی را شنیده بود بسیار یاد می کند و یکی از عوامل علاقه مندی خود به تلاوت قرآن را حال و هوای آن لحظات مقدس می داند آقای پورزرگری از کلاس دوم ابتدایی در ساعات درس قرآن اشتیاق بسیار از خود نشان می داد به همین دلیل نیز پس از پیروزی انقلاب اسلامی و آشنایی با استاد مصطفی اسلامی در دبستان علوی شماره 2 به این دبستان رفت و با اشتیاق، پشتکار و اهتمامی بسیار به تمرین و اجرای همخوانی قرآن کریم بر اساس تلاوت سوره حشر استاد عبدالباسط پرداخت.
آقای محمدرضا پورزرگری آموزش روخوانی قرآن کریم را در کلاس چهارم دبستان و زیر نظر استادش آقای فتحعلی و آموزش مقدماتی تجوید و صوت و لحن را، زیر نظر استادش آقای مصطفی اسلامی در کلاس پنجم ابتدایی به پایان رساند و پس از آن با حضور جلسات استاد محسن موسوی نکات تجویدی و صوت و لحن را در سطح بالاتر همراه با مفاهیم قرآنی فرا گرفت.
او همزمان با فراگیری تجوید و صوت و لحن در جلسات درس آیت الله ضیاء آبادی و حجت الاسلام قرائتی به فراگیری مفاهیم آیات قرآن کریم نیز پرداخت.
آشنائی با مؤسسه دارالتحفیظ قرآن کریم، نقطه عطفی در زندگانی قرآنی پورزرگری شد. در همین مکان او با کلاسهای آموزشی تجوید استاد محسن موسوی آشنا شد و در جلسات این استاد که در بعد از ظهرهای تابستان

برگزار می شد، بهره های فروان برد.
آقای محمدرضا پورزرگری نخستین بار در یکی از هیئتهای مذهبی که به همت آموزش و پرورش برگزار می شد بصورت رسمی به تلاوت قرآن پرداخت. او همچنین نخستین بار در سال 1361 همراه با استاد علی اربابی و جمعی از قاریان مؤسسه دارالتحفیظ قرآن کریم در تلویزیون به اجرای چند برنامه همخوانی پرداخت.
حاج محمدرضا پورزرگری نیز در ابتدای کار تلاوت خویش همچون سایر قاریان به تقلید از قاریان مشهور مصری نظیر استادان عبدالباسط، صیاد، علی البنّاء و مصطفی اسماعیل پرداخت. او معتقد است که مؤثرترین مسئله در زمینه تلاوت قرآن برای تمامی قاریان در ابتدای کار تقلید از استادان برجسته مصری است.
آقای پورزرگری معتقد است که قاریان تازه کار و کسانی که در ابتدای امر تلاوتند باید علم تجوید را از مراحل ابتدایی تا سطوح عالی زیر نظر استادان، با دقت کامل فرا بگیرند و با یادگیری ترجمه کلمات قرآن با مفاهیم آن آشنا شوند. او همچنین قاریانی را که در ابتدای مسیر تلاوتند به یادگیری صرف و نحو زبان عربی و نیز فراگیری مفاهیم و تفاسیر آیات قرآن سفارش می کند.
آقای محمدرضا پورزرگری در سال 1375 ازدواج کرد که ثمره آن یک فرزند پسر است. او در مسیر زندگی قرآنی خود از همان آغاز به آموزش قرآن کریم به علاقه مندان پرداخت و از همان دوران تحصیل در دبیرستان، به تهیه و تنظیم جزواتی در خصوص آشنایی با قرآن، اقدام کرد. او همچنین در سال 1364 بصورت رسمی در دارالتحفیظ و علاوه بر آن تمام سالهای دفاع مقدس را در پایگاه های مقاومت بسیج اقدام به برگزاری جلسات قرآن کریم نمود. آقای پورزرگری علاوه بر تدریس در زمینه های مختلف قرآن در برخی از مدارس تهران در حدود 15 سال به آموزش قرآن در حسینیه محبان الحسین (علیه السلام) پرداخت او همچنین در سال 1363 در مسابقات قرآن کریم که سازمان تبلیغات اسلامی برگزار کرد رتبه سوم و در سال 1373 در مسابقات سراسری قرآن کریم که به همت سازمان اوقاف در سمنان برگزار شد رتبه نخست را از آن خود ساخت و در همان سال، در مسابقات بین المللی قرآن کریم که در حسینیه ارشاد برگزار شد مقام نخست این دوره از مسابقات را کسب کرد.
در میان خانواده آقای پورزرگری باید به برادر بزرگوار او شهید حمید رضا پورزرگری اشاره کرد. که در زمینه های مختلف قرآنی فعالیت داشت. در محضر استاد مولوی فراگیری نکات مختلف قرآنی پرداخته و چهره های فعال در زمینه های قرآنی به حساب می آمد.
آقای پورزرگری در سالهای 63 و 62 در ایام ریاست جمهوری حضرت آیت

الله خامنه ای مدظله العالی، از جلسات درس تفسیر ایشان، بهره ها گرفت. در این جلسات که صبحهای جمعه در همان مکان ریاست جمهوری برگزار می شد قاریان و علاقه مندان بسیاری حضور می یافتند آقای پورزرگری نیز از جمله این مشتاقان بود که در این جلسات در حضور آیت الله خامنه ای به تلاوت قران می پرداخت و مورد تفقد و تشویق ایشان قرار می گرفت.
او همچنین از قاریانی است که همه ساله به همراه کاروان قاریان قران برای تبلغیغ به کشورهای مختلف اعزام شده اند که از جمله این کشورها می توان به ماداگاسکار، اتیوپی، هند، سوره و افریقای جنوبی، پاکستان، امارات، غنا، اردن، و انگلیس اشاره کرد.
آقای حاج محمدرضا پورزرگری علوه بر قرائت بر قرآن کریم و اجرای اذان به اجرای برجسته تواشیح و همخوانی در کشور است که از سال 68 فعالیت خود را آغاز کرد.
آقای پورزرگری علاوه بر داوری مسابقات داخلی یکبار نیز در کشور هند در مسابقات سارسری قرآن کریم که در شهر حیدر آباد این کشور برگزار شد داوری کرده است.
منابع زندگینامه :http://www.ommolketab.net

ثعلبی، ابواسحاق، احمد

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 437/427/426 ق)، قاری، مفسر، حافظ، مورخ، فقیه، ادیب و محدث. از اهالی نیشابور بود. وی از ابوطاهر بن خزیمه و ابوبکر بن مهران مقری و ابومحمد مخلدی و همطبقه‌ی آنان روایت کرده است. استادان بسیار دیده و احادیث بسیار شنیده است. ابوالحسن واحدی تفسیر را از او روایت کرده است. در علم قرآن او را یگانه‌ی زمان خود می‌دانستند. از آثار وی: «عرایس المجالس فی قصص الانبیاء»؛ «الکشف و البیان فی تفسیر القرآن» معروف به «تفسیر کبیر» یا «تفسیر ثعلبی»؛ «تاج العرایس»؛ «ربیع المذکرین».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (206 -205 /1)، دایره‌المعارف فارسی (713/1)، الذریعه (67 -66 /18، 243 -242 /15)، روضات الجنات (257 -255 /1)، ریحانه (368 -367 /1)، سیرالنبلاء (437 -435 /17)، کشف الظنون (1496، 1131)، الکنی و الالقاب (131/2)، لغت‌نامه (ذیل/ احمد)، معجم الادباء (38 -36 /5)، الوافی بالوفیات (308 -307 /7)، وفیات الاعیان (80 -79 /1)، هدیه العارفین (75/1).

جزری، شمس‌الدین، ابوالخیر محمد

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 834/833 ق)، محدث، متکلم شافعی، قاری و مورخ. معروف به ابن جزری. در دمشق به دنیا آمد و همان جا نشو و نما یافت. وی در زهد و تقوی معروف بود و در سیزده سالگی قرآن را حفظ کرد و بعد از آن اوقات خود را صرف تحصیل حدیث کرد. جزری در نوزده سالگی به قاهره رفت و در سیزده قسم قرائت، مهارتی به دست آورد. از ابوالفدا و ضیاءالدین و شیخ‌السلام بلقینی اجازه‌ی فتوی گرفت. او در دوره‌ی تیموری به سمرقند دعوت شد و تا زمان امیرتیمور در ماوراءالنهر ماند و بعد از مرگ وی به دارالسلطنه هرات شتافت و در آخر عمر به شیراز رفت و متصدی قضاوت شیراز شد و همان جا درگذشت. برخی از آثار وی: «المقدمه الجزریه»، در تجوید؛ «التمهید فی علم التجوید»؛ «النشر فی القرآت العشر»؛ «غایه النهایه فی طبقات القراء»؛ «اسنی المطالب فی مناقب علی بن ابی‌طالب»؛ «الهدایه فی علم الروایه»؛ «المصعد الاحمد فی ختم مسند الامام احمد»، در حدیث؛ «التاریخ»؛ «عقداللألی فی الاحادیث المسلسلة العوالی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (275 -274 /7)، ایضاح المکنون (723، 544، 481، 447، 227، 110 /2، 539، 315، 168، 151، 81، 26، 8 /1)، حبیب السیر (548/3)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (476 -475 /3)، دایرةالمعارف الاسلامیه (120 -118 /1)، روضات الجنات (107 -106 /8)، ریحانه (410 -408 /1)، کشف الظنون (2042، 2028، 1952، 1859، 1803، 1799، 1699، 1497، 1323، 1150، 1132، 1118، 1105، 743، 669، 621، 520، 484، 421، 389، 295، 290، 277، 211، 200، 152، 150، 128، 114، 53)، الکنی و الالقاب (146/2)، لغت‌نامه (ذیل/ جزری)، معجم الموفین (292 -291 /11)، هدیه الاحباب (119)، هدیه العارفین (188 -187 /2).

جعفری تبار، مجید

قرن:15
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
حجة الاسلام والمسلمین استاد مجید جعفری تبار در سال 1340 هجری شمسی در شهر مقدس قم در خانواده‌ای روحانی چشم به جهان گشود و از همان خردسالی تحت تربیت پدر بزرگوارشان مرحوم آیت الله حاج شیخ محمود جعفری تبار خواندن قرآن را آموختند.
ایشان قرائت و تحقیق مصطلح قرآنی را از سن 10 سالگی آغاز نموده و انس و ممارست زیاد با آیات و کتب تفسیری باعث شد تا بتواند کل قرآن کریم را با 20 روایت ـ14 روایت مشهور و 6 روایت غیر مشهور ـحفظ نماید.
استاد جعفری‌تبار در زمینه تفسیر، علوم و معارف قرآنی، صاحب آثار متعددی می‌باشند و همین احاطه به علوم قرآنی باعث گردیده تا سبک زیبای تلاوت ایشان مبتنی بر «تطابق لحن با معنی» استوار گردد و همین امر موجب گردیده تا شنونده در هنگام شنیدن تلاوت ایشان به درک عمیق‌تری از آیات الهی نایل گردد. تأثر شدید مستمعین در جلسه تلاوت آیات آخر سوره بقره که در شب شهادت حضرت علی(ع) ـمصادف با چهلمین شب درگذشت پدر استاد جعفری تبار ـ اجرا شده تأیید کننده این مطلب است. این تلاوت و نیز تلاوت سوره توحید که به وجوه مختلف تلاوت شده است از زیباترین تلاوت‌های ایشان می‌باشد.
ایشان در شهرهای مختلف ایران به تلاوت پرداخته ولی عمدتاً جلسات تلاوت خود را در مسجد رفعت قم برگزار می‌کند. جلسات مرکزی فنون قرائت و معارف قرآنی در سال 1369 زیر نظر ایشان تأسیس شد.
منابع زندگینامه :http://www.ommolketab.net

جعفری تبار، مجید

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
حجة الاسلام والمسلمین استاد مجید جعفری تبار در سال 1340 هجری شمسی در شهر مقدس قم در خانواده‌ای روحانی چشم به جهان گشود و از همان خردسالی تحت تربیت پدر بزرگوارشان مرحوم آیت الله حاج شیخ محمود جعفری تبار خواندن قرآن را آموختند.
ایشان قرائت و تحقیق مصطلح قرآنی را از سن 10 سالگی آغاز نموده و انس و ممارست زیاد با آیات و کتب تفسیری باعث شد تا بتواند کل قرآن کریم را با 20 روایت ـ14 روایت مشهور و 6 روایت غیر مشهور ـحفظ نماید.
استاد جعفری‌تبار در زمینه تفسیر، علوم و معارف قرآنی، صاحب آثار متعددی می‌باشند و همین احاطه به علوم قرآنی باعث گردیده تا سبک زیبای تلاوت ایشان مبتنی بر «تطابق لحن با معنی» استوار گردد و همین امر موجب گردیده تا شنونده در هنگام شنیدن تلاوت ایشان به درک عمیق‌تری از آیات الهی نایل گردد. تأثر شدید مستمعین در جلسه تلاوت آیات آخر سوره بقره که در شب شهادت حضرت علی(ع) ـمصادف با چهلمین شب درگذشت پدر استاد جعفری تبار ـ اجرا شده تأیید کننده این مطلب است. این تلاوت و نیز تلاوت سوره توحید که به وجوه مختلف تلاوت شده است از زیباترین تلاوت‌های ایشان می‌باشد.
ایشان در شهرهای مختلف ایران به تلاوت پرداخته ولی عمدتاً جلسات تلاوت خود را در مسجد رفعت قم برگزار می‌کند. جلسات مرکزی فنون قرائت و معارف قرآنی در سال 1369 زیر نظر ایشان تأسیس شد.
منابع زندگینامه :http://www.ommolketab.net

حافظ هروی، کمال‌الدین حسین

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 974 /973 ق)، خطاط و قاری. معروف به واحدالعین. اصل وی از هرات بود ولی، به مشهد رفت و از آنجا به قم و به اردوی شاه طهماسب صفوی پیوست. او در خواندن قرآن در خراسان شهرت فراوانی داشت و مورد توجه بزرگان و پادشاهان بود. کمال‌الدین جز نستعلیق، انواع خطوط را ماهرانه و استادانه می‌نوشت. از آثار وی: یک نسخه کلمات قصار حضرت امیرالمؤمنین (ع) و دو قطعه به قلم ثلث نیم دو دانگ و نسخ کتابت ممتاز و عالی، با رقم: «... کمال‌الدین حسین الحافظ الهروی فی المشهد المقدس بتاریخ سنه‌ی ثلث و ثلاثین و تسعمائة» و «مشقه الفقیر کمال‌الدین حسین الحافظ الهروی»؛ کتیبه‌ی صفه‌ی صاحب در مسجد جامع اصفهان، به قلم ثلث سه دانگ کتیبه‌ی عالی، با رقم: «انجام یافت فی تاریخ سنه ثمان و ثلاثین و تسعمائة کتبه کمال‌الدین حسین الحافظ الهروی»؛ یک قطعه از مرقع سید احمد مشهدی، به قلم ثلث سه دانگ جلی و نسخ و رقاع کتابت ممتاز، با رق: «مشقه العبد کمال‌الدین حسین حافظ هروی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آثار ملی اصفهان (538 -537)، احوال و آثار خوشنویسان (1063/4، 169 -168 /1)، اطلس خط (335)، پیدایش خط و خطاطان (150)، تاریخ اصفهان (233)، تاریخ موسیقی (319 -318)، تاریخ هنرهای ملی (873 -872 /2)، خوشنویسان و هنرمندان (28)، گلستان هنر (104 -103)، گنجینه‌ی آثار تاریخی اصفهان (94 -91).

خاکی شیرازی، محمد ابراهیم

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1286 ق)، قاری و شاعر. وی مردی با تقوا و مطلع از علم قرائت و جفر بود. صاحب تذکره «مرآت الفصاحه» ملا محمد ابراهیم را مکرر می‌دید. خاکی در سرودن مرثیه استاد بود. وی در نجف اشرف دفن است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :حدیقه الشعراء (1/ 522- 523)، فرهنگ سخنوران (295)، مرآت الفصاحه (179 -178) .

خاکی، رحیم

قرن:15
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
آقای رحیم خاکی در 30 خرداد ماه سال 1351 هـ.ش در شهر مراغه در استان آذربایجان شرقی در میان خانواده ای مذهبی و اهل علم پا به عرصه وجود نهاد. جو مذهبی خانواده و علاقه بسیار به فراگیری قران و مسائل دینی زمینه بسیار مناسبی برای علاقه مندی او به مسائل قرآنی شد. اهتمام خانواده بخصوص پدربزرگ ایشان که حافظ برخی سور مختلف قرآن بوده و با صوتی زیبا به تلاوت آیات قرآن می پرداخت یکی از عوامل مهم تربیت قرآن ایشان بود. پدر او آقای کریم خاکی که مدیر دبستان بود و سالها در مسجد محله قدیمی به تدریس قرآن و احکام می پرداخت تمام تلاش خویش را برای پرورش مذهبی فرزندش بکار بست. خود او درباره نخستین طلیعه های این پرورش قرآنی می گوید: بی شک همان تربیتی که پدر بزرگم به هنگام تولد در کامم نهاد و همان آیاتی که در گوشم زمزمه کرد اولین نشئه جان بخشی خواهد بود که تا ابد جان و روحم را سیراب خواهد نمود.
رحیم خاکی نخستین آموخته های قرآنی را به هنگام برگزاری جلسات قرآنی که در منزلشان برگزار می شد دریافت نمود در همین جلسات بود که در کنار پدر به استماع آیات قرآن گوش جان فرا می داد و نخستین تلاوتهایی که او را مجذوب نمود، تلاوتهای مرحوم استاد عبدالباسط بود که به تقلید از او تلاوت سوره مبارکه ضحی را در بسیاری از مراسم شهر مراغه اجرا می کرد و مورد استقبال قرار می گرفت. در مدرسه به او لقب عبدالباسط کوچک دادند.
او پس از مدت 5 سال به تقلید حرف از استاد مرحوم منشاوی پرداخت زیرا به عقیده او بدون تقلید نمی توان از چهار چوب تلاوت آگاهی پیدا کرد. در یکی از مساجد شهر مراغه اولین جلسه عشق به قرآن به صورت جدی در جانش زده شد و بدین سان آموزش قرآن را برای نخستین بار در کلاسهای انجمن اسلامی مکتب قرآن زیر نظر استاد اصغر محمد نژاد فرا گرفت. خاطره ای شنیدنی از تلاوت او در 6 - 5 خالی از لطف نیست: او می گوید 6 - 5 سالم بود که در یک محفلی از من خواستند که قرآن بخوانم و منکه دو سه آیه اول سوره ناس را بواسطه والدینم یاد گرفته بودم با یک صدای بلند و جیغ مانندی شروع به خواندن کردم. پس از این خواندن مورد تشویق حضار قرار گرفتم که از خجالت از مسجد فرار کردم.

حاج رحیم خاکی در سال 1361 در سن ده سالگی نخستین تلاوت رسمی خود را شامل تلاوت سوره های ضحی و انشراح به سبک مرحوم عبدالباسط و در مراسم رژه نیروهای مسلح مراغه اجرا نمود. او تحصیلات ابتدایی تا اخذ دیپلم را در فاصله سالهای 1358 - 1370 در شهرستان مراغه به پایان رساند. پس از آن با پذیرفته شدن در رشته زبان و ادبیات فارسی تحصیلات خود را در مقطع کارشناسی در دانشگاه علامه طباطبائی به پایان رساند و در حال حاضر نیز در مقطع کارشناسی ارشد در رشته زبان و ادبیات فارسی دانشگاه تهران در حال تحصیل است.
رحیم خاکی در سال 1356 در سن 5 سالگی آموزش روخوانی و روانخوانی قرآن را در شهر مراغه آغاز نمود که این دوره تا سال 1360 ادامه یافت. او از سال 1360 دوره آموزش تجوید مقدماتی را آغاز نمود و پس از فراگیری دوره تجوید مقدماتی قرآن، از سال 1367 تا سال 1369 دوره تجوید عالی و از سال 1367 تا 1370 دوره آموزش صوت و لحن مقدماتی قرآن کریم را به پایان رساند او پس از آن در سال 1371 - 1370 در حضور استاد حنیفی دوره عالی آموزش صوت و لحن را در دانشگاه تهران تکمیل نمود.
رحیم خاکی از اساتید انجمن اسلای مکتب قرآن شهر مراغه از جمله شهید حمید پرکار، شهید نادر قادری شهید الله یاری بعنوان اولین اساتید خویش یاد می کند از جمله اساتید و دیگر معلمان او شهید دوستان و شهید عادل نسبت هستند که در مسیر تربیت قرآنی او بسیار تلاش کردند همچنین او از استاد حنیفی در دانشگاه تهران و استاد خدام حسینی در مسجد ابوذر تهران نکات بسیاری را در زمینه صوت و لحن و مسائل قرآنی فرا گرفته است.
آقای رحیم خاکی در سال 1374 با یکی از اقوام ازدواج نمود همسر ایشان نیز خانه دار است و نسبت به فراگیری علوم قرآنی و پرورش قرانی فرزندشان بسیار مشتاق است. آقای خاکی بسیار از موفقیتهای خود را مرهون زحمات همسرش می داند.
رحیم خاکی چند سال در مسجد کوی دانشگاه تهران به تدریس اشتغال داشته است همچنین در مسجد امام صادق محله صادقیه نیز جلسات قرآن را برگزار نموده است. او به خوشنویسی، نقاشی و موسیقی سنتی و موسیقی های اصیل مصر علاقه دارد و در زمینه ای ورزشی به فوتبال، ورزشهای رزمی و تنیس روی میز علاقه مند است. او از اساتید؛ محمد رفعت، عبدالفتاح شعشاعی، مصطفی اسماعیل، کامل یوسف و محمد صدیق منشاوی بعنوان 5 قاری برتر کشور مصر از آغاز تا کنون نام می برد.
او تا کنون به کشورهای زیادی از جمله اطریش، کورووواسی، بوسنی و

هرزوگوین، ترکیه، سوریه، عراق، ترکمنستان، امارات و غنا سفر نموده که با استقبال گرم مردم این کشورها مواجه شده است.
آقای خاکی در سال 1370 رتبه نخست دانش آموزی را در آذربایجان شرقی و در سال 1373 رتبه نخست دانشجویان کشور را در شهر مقدس مشهد کسب نمود در سال 1376 پس از کسب عنوان نخست در مسابقات کشوری در کرمانشاه به مسابقات بین المللی ایران راه یافته و در یان مسابقات رتبه دوم قرائت را از آن خود ساخت.
رحیم خاکی از اساتید؛ شحات محمد انور، ابوالعینین شعیشع و عبدالعزیز حسان بعنوان قاری بزرگ مصر که هم اکنون در قید حیاتند یاد می کند. او علاقه ویژه ای به ابتهال و مو شحات مصری دارد بخصوص اجراهای محمد عمران، کامل یوسف بطحینی، طه الفشمی و محمد نقش بندی و محمد طوخی.
او در گروه تواشیح شهر مراغه، گروه تواشیح دانشگاه تهران عضویت داشته و از سال 1372 هم عضو گروه تواشیح پر افتخار " قدر " است و در برخی اجرا ا نقش تکخوان را داشته است. آقای رحیم خاکی در سال 1370 همکاری خود را بصورت افتخاری با جهاد دانشگاهی تهران آغاز نمود و پس از آن نیز چند سال در سمت مسئول قرآن با آن نهاد همکاری داشته است. او اکنون بعنوان کارشناس مسئول در دبیرخانه دائمی فعالیتهای قرآنی دانشگاهها وابسته به جهاد دانشگاهی مشغول به فعالیت است او بسیاری از موفقیتهای خود را مرهون همکری و حمایتهای مسئولان این نهاد شریف می داند.
توصیه او به جوانان این است که در یادگیری حوصله داشته و در پیشرفت عجله نکند و قدم به قدم از حفظ قرآن شروع کند و تجوید و صوت و لحن را از اساتید گرانقدر فرا بگیرند و برای خودشان سبکی نو ابداع نمایند.
منابع زندگینامه :http://www.ommolketab.net

خسروشاهی، هادی

قرن:15
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سید هادی خسروشاهی (متولد 1317 ش), با همکاری آیة اللّه جعفر سبحانی از محققین معاصر.
این تفسیر در یک جزء به زبان فراسی و شیوه ادبی و استدلالی شامل بخشی از قرآن کریم است.
مـؤلـفان قسمتی از آیات مورد نظر خویش را گردآوری نموده سپس به شرح و تفسیر و تاویل آن پرداخته اند.
آقای بهاءالدین خرمشاهی در منشا و سبک این تفسیر در تفسیر و تفاسیر جدید آن را نقد و ردی بر آیات مشکله حاج یوسف شعار توصیف کرده است.
این کتاب در تهران چاپ و منتشر شده است.
منابع زندگینامه :مـنـابـع : تفسیر و تفاسیر جدید, 37; فهرست کتابهای چاپی فارسی، 1/1385; مؤلفین کتب چاپی فارسی و عربی، 6/720.

رازی، ابوالفضل عبدالرحمان

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 454 ق)، مقری. از آثارش کتاب «اللوامح»، در قراآت است. پاره‌ای از تذکره‌نویسان وی را با عبدالرحمان بن احمد بن حسن ابوالفضل عجلی رازی مقری، صاحب «جامع الوقوف»، یکی دانسته‌اند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :ری باستان (318/2)، کشف الظنون (1567)، معجم المؤلفین (134/5)، هدیه العارفین (517/1).

راستگو، محمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
دکتر سیدمحمد راستگو ، در سال 1335 ش در کاشان به دنیا آمد.ایشان دارای مدرک دکترای رشتة قرآن و حدیث از دانشگاه تهران می باشد.وی سالهاست که در حوزه‌های ادبیات فارسی و عربی، علوم قرآنی، فلسفه و عرفان در حال پژوهش است.نامبرده یکی از مترجمان کتاب «بررسی تاریخی قصص قرآن»- برگزیده انتخاب کتاب سال جمهوری اسلامی ایران در دوره بیست و سوم - می باشد. گروه : علوم انسانیرشته : علوم قرآنیتحصیلات رسمی و حرفه ای : سید محمد راستگو در سال 1362 لیسانس خود را از مدرسة عالی قم گرفت. دورة کارشناسی ارشد را در دانشگاه تهران گذراند و دکترای خود را در سال 1381 در رشتة قرآن و حدیث از همان‌جا گرفت.مشاغل و سمتهای مورد تصدی : سید محمد راستگو سالهاست که در حوزه‌های ادبیات فارسی و عربی، علوم قرآنی، فلسفه و عرفان در حال پژوهش است.جوائز و نشانها : کتاب " بررسی تاریخی قصص قرآن" ترجمه سید محمد راستگو، در دوره بیست و سوم انتخاب کتاب سال جمهوری اسلامی ایران از طرف وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی ،به عنوان کتاب سال برگزیده شد.چگونگی عرضه آثار : حاصل تحقیقات سید محمد راستگو دهها مقاله چون: «احوال و آثار شیخ جام»، «نگاهی به شعر سبزواری»، «نگاهی نو به تأویل»، «راز هنری گونه‌گون خوانی‌های قرآن» «تفسیر عرفانی امام صادق (ع)» می‌باشد.

_____

آثار : ایهام در شعر فارسی بررسی تاریخی قصص قرآن ویژگی اثر : ترجمه،این کتاب ، در دوره بیست و سوم انتخاب کتاب سال جمهوری اسلامی ایران از طرف وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی ،به عنوان کتاب سال معرفی و برگزیده شد. آشنایی با کتاب بررسی تاریخی قصص قرآن / تألیف محمد بیومی مهران؛ ترجمة سیدمحمد راستگو و مسعود انصاری. - تهران: انتشارات علمی و فرهنگی، 1383،4 جلد، کتابنامه. یکی از زمینه‌های قرآن‌پژوهی که از دیرباز کسان بسیاری بدان پرداخته‌اند و از دیدگاه‌های گوناگون دربارة آن پژوهش‌های بسیار کرده‌اند و کتاب‌های پرشماری نوشته‌اند، داستان‌های قرآن است؛ و به سخن درست‌تر، رویدادهایی تاریخی که در قرآن کریم از آنها یاد شده یا بدانها پرداخته شده است. با این همه در زمینة قرآن‌پژوهی - همچون دیگر

زمینه‌های آن - پیمانهٔ پژوهش هنوز پر نشده و ناگفته‌ها و روشن ناشده‌ها کم نیست. یکی از استوارترین گام‌هایی که در ایران راه برداشته شده و یکی از بهترین و گسترده‌ترین کارهایی که در این زمینه انجام گرفته، بی گمان تألیف دکتر محمد بیومی مهران است. او که استاد تاریخ دانشگاه اسکندریه است و دربارهٔ تاریخ کهن شرق به‌ویژه مصر و سرزمین‌های عربی دست توانا دارد و پژوهش‌های چندی انجام داده است، رویدادهای تاریخی قرآن کریم را به گستردگی و بایستگی به پژوهش گرفته است و کاری در خور و شایستهٔ پیشکش خوانندگان عرب زبان کرده است. او در این پژوهش برای هر چه آشکارتر ساختن رویدادهای تاریخی قرآن، با کوشش و کاوشی بسیار پردامنه و حوصله سوز، افزون بر قرآن کریم، کتاب‌های پرشمار تفسیری، حدیثی، تاریخی اسلامی - عربی، پژوهش‌های فرنگیان که بیشتر بر سنگ‌نوشته‌ها و کتیبه‌های کهن استوارند، و نیز نوشته‌های کهن یونانی و رومی و همچنین تورات و انجیل را کاویده است، و با بهره‌گیری از این همه منابع گوناگون شرقی و غربی به‌ویژه سنگ نوشته‌ها و کتیبه‌ها و پژوهش‌های باستان شناسانه، توانسته است دربارهٔ رویدادهای تاریخی قرآن کاری شگرف را سامان دهد و روشنایی بسیاری بر آنها بتاباند. از بخش‌های بسیار خوب و خواندنی کتاب، که هم در پژوهش جداگانه و هم به مناسبت در جای جای کتاب بدان پرداخته است، سنجش‌ها و مقایسه‌هایی است که میان داستان‌های قرآن و آنچه در آن باره‌ها در تورات و انجیل آمده انجام داده است و دوگانگی‌ها و ناسازی‌های آنها را باز نموده است و از این راه آشکار کرده است که سخنان آنان که گفته‌اند داستان‌های قرآن از تورات و انجیل گرفته شده، بسیار بی‌پایه است و به هیچ روی نمی‌تواند درست باشد. نویسنده رویدادهای تاریخی قرآن را از دیدی جغرافیایی بخش‌بندی کرده و رویدادهای هر منطقهٔ جغرافیایی را در جلدی جدا آورده است؛ رویدادهای جزیرةالعرب را در نخستین جلد، رویدادهای مصر را در دومین جلد، رویدادهای عراق را در سومین جلد و رویدادهای شام را در چهارمین جلد، و بررسی زندگی و تاریخ پیامبر (ص) را نیز به جلد پنجم وانهاده است 3 تجلی قرآن و حدیث در شعر فارسی تصحیح و تعلیق دیوان حافظ تلخ و خوش راز جاودانگی سکوک عارفانه عرفان در غزل فارسی منابع زندگینامه /http://www.iranologyfo.com:

رضائیان، حسن

قرن:15
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
آقای حسن رضائیان در 7 مهرماه سال 1334 هـ.ق در شهر تهران در خانواده ای مذهبی دیده به جهان گشود. استماع صوت زیبا و روح بخش مرحوم استاد عبدالباسط، با تلاوت سوره های حشر و تکویر، نخستین بارقه عشق به تلاوت آیات روحی را در نهاد او تاباند و از این رو از همان سنین نوجوانی، به تلاوت و تقلید از این استاد پرداخت که تاکنون نیز ادامه دارد. جوّ قرآنی و مذهبی خانواده آقای حسن رضائیان، و اهتمام بسیار پدر به امر تلاوت قرآن، پرورش قرآنی او را چنان سرعت بخشید ک در فاصله کوتاهی در شمار خیلی قاریان قرآن قرار گرفت چرا که پدرش نیز خود قاری قرآنی بود و بر تلاوت فرزندش بسیار مشتاق. آقای رضائیان مراحل ابتدائی تلاوت قرآن را به کمک والدینش در سن 12 سالگی آغاز کرده، با کوشش و تلاش خود و تمرین در زمینه تلاوت به موفقیتهایی در این زمینه دست یافت. او در ابتدای کار به تقلید از استاد مرحوم عبدالباسط پرداخت و آنچنان در تقلید از این استاد مرحوم پیش رفت که صدای او با سبک تلاوت مرحوم عبدالباسط، عجین شد. از این رو، اگر چه گاهی از سبک اساتیدی چون غلوش، مصطفی اسماعیل و منشاوی تقلید می کند اما بطور کلی تلاوتهای او رنگ و بوی تلاوتهای استاد عبدالباسط را دارد. او نیز چون بسیاری از قاریان برجسته معتقد است که قاری در ابتدای امر تلاوت باید به تقلید محض از قاریان مشهور مصری بپردازد. و پس از آن برای خود سبکی را برگزیند. آقای حسن رضائیان در بسیاری از مسابقات سراسری قرآن کریم شرکت کرده و رتبه های برتری را از آن خود ساخته است. او در مسابقات جهانی مالزی رتبه سوم و در مسابقات بین المللی قرآن کریم در آفریقای جنوبی رتبه نخست را کسب نمود. آقای رضائیان در بسیاری از استانهای کشور به تلاوت پرداخته، و همچنین بعنوان داور در بسیاری از مسابقات استانی قرآن کریم حضور داشته است.
حاج حسن رضائیان در سال 1360 ازدواج نمود که ثمره آن دو فرزند است ـ فرزند اوان کودکی به تلاوت اشتغال داشته و در حال حاضر در شمار قاریان می باشد آقای رضائیان نخستین برنامه رسمی تلاوت خود را در مسجد دارالسلام تهران اجرا کرد. او در این برنامه آیاتی از سوره مبارکه ابراهیم را تلاوت نمود. آقای رضائیان علاوه بر اجرای تلاوت قرآن جلساتی نیز جهت آموزش تجوید و صوت و لحن تشکیل داده که در حال

حاضر نیز این جلسات ادامه دارد و به تدریس در این جلسات می پردازد.
آقای رضائیان در راستای فعالیتهای قرآنی خود، به بسیاری از کشورهای جهان سفر نموده است او دو مرتبه به کشور هندوستان سفر نمود که در اکثر استانهای شمالی و شهرهای تابعه آن، به تلاوت قرآن پرداخت. در این جلسات مردم با شور و اشتیاق، تا پاسی از شب تلاوت او را و برخی دیگر از قاریان ایرانی حاضر در جلسه، گوش جان می سپردند و حتی اگر قاریان دچار تأخیر یک ساعته می شوند مردم همچنان در مسجد با اشتیاق فراوان، در انتظار می ماندند. آقای حسن رضائیان در صحبتهای خود به خاطرات سفرش از کره چنین اشاره می کند: در کره جنوبی هنگامی که ما قرآن تلاوت می کردیم، مردم می گریستند و اشتیاق عجیبی داشتند. در سفر به کانادا و تلاوت در این کشور، مردم چنان به وجد می آمدند که او را برای مراسم افطاری به منزلشان دعوت می کردند. او همچنین به کشورهای دیگری چون ژاپن، ترکیه، پاکستان، بنگلادش، امارات متحده عربی، تانزانیا، آفریقای جنوبی، عربستان و استرالیا سفر کرده است.
آقای حسن رضائیان نخستین بار در سال 1358 در سیمای جمهوری اسلامی ایران به تلاوت پرداخت و تا کنون بارها تلاوتهای او از شبکه های مختلف صدا و سیما به سمع دوستداران تلاوتهای او رسیده است؛ تلاوتهایی که خاطره خوش تلاوتهای مرحوم عبدالباسط را در اذهان تداعی می کند. آقای رضائیان اذان را نیز به زیبائی اجرا کرده است که از سالها قبل در صدا و سیما پخش می شود. او به قاریانی که در ابتدای راه هستند توصیه می کند که ابتدا به حفظ قرآن همت گمارند، پس از آن احکام تجویدی از استادی که خود قاری باشد، بیاموزند. او معتقد است که این افراد پس از یادگیری صوت و لحن و پس از مدتی تقلید از یکی از قاریان مشهور می توانند، به ترکیب خوانی بپردازند او همچنین به قاریان قرآن سفارش می کند که اعمال و کردار خود را با قرآن بیامیزند. آقای حسن رضائیان در دوران 8 سال دفاع مقدس بارها در جبه های حق علیه باطل حضور یافت و با برپائی مراسم های شبی با قرآن در تقویت روحیه معنوی رزمندگان اسلام، قدم برداشت او معتقد است که به برکت خون شهیدان است که قرآن این گونه جایگاه بالایی یافته است و انقلاب اسلامی ما، راه را برای جوانان هموار کرده است. آقای رضائیان اساتید عبدالباسط، غلوش، مصطفی اسماعیل، محمد صدیق منشاوی بعنوا قاریان برتر مصر از آغاز تا کنون یاد می کند او همچنین از قاریان کنونی مصر اساتید غلوش، شحات انور و سید متولی عبدالعالی را برترین می داند آقای رضائیان می گوید: من زندگیم را با قرآن و عترت عجین شده یافتم زیرا از هنگامی که خود را شناختم در خانواده ای بودم که با تلاوت قرآن مأنوس بود. آقای رضائیان در حال حاضر به عنوان ست اندر کار تهیه و توزیع داروهای گیاهی

می باشد.
منابع زندگینامه :http://www.ommolketab.net/

رضیعی، قاسم

قرن:15
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
آقای قاسم رضیعی در 8 فروردین ماه سال 1349 شمسی در شهر ازنا در استان لرستان در خانواده ای مذهبی دیده به جهان گشود در سال 1359 همزمان با تحصیل در مقاطع ابتدائی صحنه تشویق یکی از همکلاسیانش او را به تلاوت قرآن بسیار علاقه مند ساخت زیرا تلاوت سوره حمد به شیوه استاد عبدالباسط توسط همکلاسی اش مورد توجه معلم دینی و قرآن گرفته بود دیدن این صحنه قاسم رضیعی را متوجه توانایی هایش کرد و پی برد که او بهتر از همکلاسی اش می تواند تلاوت کند بهمین دلیل او نیز به تلاوت پرداخت و بسیبار مورد تشویق قرار گرفت امری که باعث شد قاسم رضیعی به طور جدی به تلاوت به تلاوت قرآن بپردازد.
قاسم رضیعی از جذابیت و اعجاز لفظی قرآن کریم به عنوان مهمترین عامل در تربیت و پرورش قرآنی خود یاد می کند. حمایتهای والدین و جوّ مذهبی خانواده اش عامل دیگری در پیشرفت قرآنی آقای رضیعی شد. او همچنین از معلمان و برخی دوستان قرآنی که باعث پیشرفت و تشویق او شدند به عنوان عوامل دیگر در تربیت و آموزش قرآنی خود اشاره می کند.
آقای رضیعی آموزش صوت و لحن را همزمان با هم آغاز کرد و تا کنون نیز در این زمینه مداومت دارد. او نخستین تلاوت رسمی خود را در مسابقات دانش آموزی سراسر کشور در شهر رامسر اجرا کرد. همچنین آقای دکتر رضیعی در سال 1370 برای اولین بار بصورت فنی در محفل انس با قرآن شهر کاشان تلاوت کرد که مورد استقبال حاضران قرار گرفت.
حاج قاسم رضیعی در سال 1368 تحصیلات خود را در رشته پزشکی در دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی آغاز کرد و در سال 1375 موفق به اخذ درجه دکترا شد. پس از آن او با ادامه تحصیل در این رشته در سال 77 مدرک دکترای تخصصی در رشته پزشکی هسته ای را از دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی دریافت کرد. او در کنار امر تحصیل در زمینه تلاوت قرآن نیز تلاش می کرد و بر آن مداومت داشت. و در دوره های مختلف مسابقات قرآن رتبه های برتری را کسب کرد. آقای دکتر قاسم رضیعی در سال 1364 در مسابقات سراسری دانش آموزان کشور، رتبه نخست را بدست آورد او در سال 1370 در مسابقات سراسری دانشجویان علوم پزشکی مقام اول را ر کشور بدست آورد و در سال 1379 در مسابقات سراسری جانبازان کشور نیز حائز رتبه نخست شد و در سال 1380 در

مسابقات سراسری اوقات و امور خیریه در شهر اردبیل موفق به کسب مقام سوم در رشته قرائت شد. آقای دکتر رضیعی در زمینه فعالیتهای قرآنی خود علاوه بر موفقیت هایی که در مسابقات داخلی کشور کسب کرد در سال 73 در سومین دوره مسابقات بین المللی بنگلادش رتبه نخست را بدست آورد، و پس از آن نیز در سال 1377 در مسابقات بین المللی کشور سوریه در قرائت رتبه اول را از آن خود کرد. دکتر قاسم رضیعیی که زندگیش با تحصیل و عشق به قرآن بهم آمیخته است از جمله کسانی است که در کنار تحصیل در جامعه پزشکی و دریافت درجات بالای آن به امر تلاوت قرآن نیز پرداخته و در این زمینه نیز از قاریان برجسته کشور است. او مجموعه مقالاتی در مباحث تجوید و صوت و لحن تحریر کرده که از سوی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی منتشر شده است قاسم رضیعی که در زمینه طب و پزشکی به تحصیل پرداخته، در دانشگاه عبور پزشکی شهید بهشتی در دانشکده های پزشکی، پرستاری و مامایی به امر آموزش در زمینه های مختلف قرآنی پرداخت. او علاوه بر این، در دانشکده های برق و عمران خواجه نصیر الدین طوسی و مسجد علی ابن ابیطالب تهران نیز جلساتی در زمینه آموزش تجوید و صوت لحن داشته است.

دکتر قاسم رضیعی، همچون دیگر قاریان برجسته تلاوت معتقد است که یک فرد قاری در ابتدای کار با تقلید از قاریان مشهور جهان، باید شیوه خود را در تلاوت برگزیند. او معتقد است برای ابتدای راه تقلید تنها وسیله است. او خود نیز در ابتدای کار از اساتیدی چون مرحوم عبدالباسط، مرحوم منشاوی، مرحوم مصطفی اسماعیل تقلید کرد پس از آن نیز به تقلید از اساتیدی چون کامل یوسف، عبدالفتاح شعشاعی، محمود رمضان، حسّان و شحات محمد انور پرداخت. پرداختن به مفاهیم آیات شریف قرآن در کنار امر تلاوت، یکی از نکات بسیار مهمی است که باید مورد توجه قرار گیرد از این رو آقای قاسم رضیعی به قاریانی که در ابتدای راه قرار دارند توصیه می کند که در جلسات قرآن، علاوه بر پرداختن به فنون قرائت، با مفاهیم قرآن نیز آشنا شوند او برای دستیابی به این هدف، توضییح خواستن از اساتید راه حل خوبی می داند. او همچنین به قاریان قرآن سفارش می کند که با ضبط نوار تلاوت خود برای شناسائی نقاط ضعفشان تلاش کنند.

آقای دکتر قاسم رضیعی در سال 1377 ازدواج کرد که ثمره این ازدواج یک فرزند پسر است. همسر ایشان نیز پزشک است و به مسائل قرآنی علاقه دارد. آقای رضیعی آیات قرآن را بصورت موضوعی حفظ کرده است و برای تبلیغ این کتاب عظیم بر تلاوت قرآن از حفظ اهتمام دارد. آقای رضیعی تا کنون به کشور های مختلفی برای تلاوت قرآن سفر کرده است.

از جمله کشورهای بنگلادش و ترکیه وی در سال 1374 بهمراه آقایان سید حسین موسوی و محمد تهرانی به کشور ترکیه سفر کرد و در شهرهای استامبول و آنکارا به تلاوت قرآن پرداخت. او در سال 1375 بهمراه جناب آقای علی اکبر حشمتی، سفری به کشور نامیبیا داشت و در میان استقبال مردم آن دیار، آیات و کلمات وحی را تلاوت کرد. از دیگر سفرهای دکتر رضیعی که به منظور آشنا ساختن هر چه بیشتر مسلمانان جهان با کتاب آسمانی قرآن است باید به سفر ایشان به کشور روسیه اشاره کرد که در سال 76 بهمراه آقای اصغر شعاعی در این کشور به تلاوت پرداخت. همچنین او در سال 1377، بهمراه آقایان علّامی، ستوده نیا، دولتی، و امام جمعه برای اجرای تلاوت قرآن، به کشور سوریه اعزام شد. قاسم رضیعی در سفرهای تبلیغی خود به خارج از کشور در سالهای 78 و 79 به کشور های هندوستان و اتیوپی نیز سفر کرد و در آن کشورها، آیات قرآن را تلاوت نمود.

دکتر قاسم رضیعی هم اکنون به عنوان متخصص پزشکی هسته ای در بیمارستان آیت الله طالقانی تهران مشغول به فعالیت است. وی معتقد است انسان باید همواره قرآن را در محضر خود ببیند. او می گوید: هدف و غایت نهایی از تلاوت ظاهری قرآن، مانند حفظ و قرائت این است که ما بتوانیم مقیاس خوبیها و بدیهای خود را از مفاهیم آیات قرآن در یابیم. آقای رضیعی از اساتید بزرگ همچون مصطفی اسماعیل، رفعت، عبدالفتاح، کامل یوسف، حسّان، محمد صدیق منشاوی و عبد الباسط به عنوان برترین اساتید تلاوت قرآن در مصر یاد می کند.

دکتر قاسم رضیعی چندین بار در دیدار رهبر معظم انقلاب با قاریان و حافظان قرآن در حضور ایشان به تلاوت پرداخته اند و از رهنمودهای ارزنده ایشان، بهره ها گرفته اند. آقای رضیعی که خود نیز به ابتهال و مناجات علاقه دارد، برخی از ادعیه مفاتیح الجنان را اجرا کرده است که از سوی مؤسّسه امام رضا علیه السلام در یک لوح فشرده با عنوان مفاتیح مورد استفاده علاقه مندان است. او به قاریان توصیه می کند که همیشه عظمت کلام الهی را در نظر داشته باشند که این امر باعث تواضع بیشتر انسان مقابل کلام الهی می شود و در تلاوتش هم بروز خواهد کرد یعنی توجه به عظمت قرآن، تلاوتهای بهتری را نیز در دل خواهد داشت.

منابع زندگینامه :http://www.ommolketab.net/

رکنی، محمدمهدی

قرن:15
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
دکتر محمد مهدی رکنی (زنده در 1368 ش) از علما و محققین معاصر.
ایـن تـفسیر در یک مجلد به زبان فارسی و شیوه عرفانی شامل بخشی از قرآن کریم است و مؤلف تـفـسـیـر رشـیـدالـدیـن میبدی را به مذاق خود تلخیص کرده و مطالب مورد نظر خود را از آن گردآوری نموده است.
این تفسیر مکررا طبع گردیده است. منابع زندگینامه :منبع : تفسیر لطایفی از قرآن کریم.

سالکی، بهرام

قرن:15
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
بهرام سالکی خطاط معاصر ایرانی قرآن کریم را به خط زیبلی ریحان کتابت کرده است. این مصحف شریف توسط مجید دوخته چی تذهیب شده و توسط انتشارات مبلغان نشر شده است.
خط ریحان یکی از رایج ترین و در عین حال باشکوه ترین و عظیم ترین سبک های خوشنویسی است.
منابع زندگینامه :http://www.ommolketab.net

سبزعلی، محمدحسین

قرن:15
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
حاج محمد حسین سبزعلی در اول آبان ماه سال 1335 در شهر تهران چشم به جهان هستی گشود تولد او در خانواده ای مذهبی، زمینه ساز پرورش در مسیر پربرکت قرآن کریم شد. شنیدن تلاوت قرآن توسط یکی از اعضای هیئت محله اولین بارقه های عشق و علاقه به تلاوت قرآن را در او ایجاد کرد. پس از آن آشنایی با یک قاری به نام حاج محمد ثابتی و شرکت در کلاسهای آموزش او، اشتیاق آقای سبزعلی را به امر تلاوت قرآن دو چندان نمود محمد حسین سبز علی از پدر و مادرش، آقای محمد ثابتی و نیز استاد ابراهیم پور فرزید به عنوان افراد مؤثر در امر تربیت و آموزش قرآن خود یاد می کند. او توصیه های مقام معظم رهبری از سال 1352 و همچنین شرکت در جلسات قرآن مسجد علی ابن موسی الرضا علیه السلام را بد این مسیر بسیار مؤثر می داند. آقای سبزعلی آموزش علوم مختلف قرآنی را از سال 1350 در تهران آغاز کرد. آقای سبزعلی دارای دیپلم طبیعی است. او در سال 1360 ازدواج کرده و سه فرزند دارد.
فرزندان و اعضای خانواده او نیز در قرائت قرآن تلاش خوبی دارند و در این راه از راهنمائیهای ارزشمند پدر، بهره ها می گیرند. محمد حسین سبزعلی برای اولین بار در سال 1359 موفق شد در رادیو سراسری تلاوت کند. او می گوید اولین بار که صدای خود را از رادیو شنیدم، باورم نمی شد و خیلی منقلب شده و تصمیم گرفتم تا آخر عمر این راه نورانی و جذاب را ادامه دهم.
حاج محمد حسین سبزعلی در امر تلاوت قرآن در ابتدا از استاد عبدالباسط سپس از محمود علی البنّاء تقلید می کرد.
و بمدت دو سال از مرحوم شعبان محمود عبدالعزیز صیاد و آنگاه از مرحوم مصطفی اسماعیل تقلید می کرد او در زمینه تقلید از قاریان مشهور کشور مصر معتقد است: باید از بزرگان و مشاهیر قرائت قرآن در جهان که قدمت بسیار دارند تقلید نمائیم و تلاش کنیم با قاریان کنونی کشور مصر به رقابت بپردازیم.
آقای سبزعلی توجه به قاریان جوانی را که در ابتدای راه تلاوت قرآن هستند به 4 نکته جلب می کند:
اول اینکه هر روز هر نوار یک قاری که انتخاب نموده اند گوش کنند دوم در

جلسات قرآن اساتید شرکت کنند و تلاش کنند جلسه ای که می روند از بهترین ها باشد سوم هر روز 2 یا 3 مرتبه تمرین تلاوت قرآن داشته باشند و چهارم اینکه امور اجتماعی و اخلاقی باید در حد عالی باشد تا با شخصیت قرآنیش تعادل داشته باشد. حاج محمد حسین سبزعلی همراه دیگر قاریان، به کشورهای مختلفی سفر کرده و در آنجا به تلاوت قرآن پرداخته که با استقبال گسترده حاضرین مواجه شده است. از جمله به کشورهای عربستان سعودی، سوریه، اندوزنزی، مالزی، تایلند، چین، غنا، نیجریه، آفریقای جنوبی، بنگلادش، ایالیا، فرانسه، پاکستان و هندوستان سفر کرده است.
آقای محمد حسین سبزعلی نخستین بار در سال 1352 در مسجد کرامت مشهد مقدس در جلسه آقای فاطمی در محضر مقام معظم رهبری به تلاوت پرداخت و معظم له که همواره با رهنمودهای خویش، قاریان قرآن را مورد عنایت قرار داده اند، او را تشویق نمودند. او تا کنون بارها در حضور معظم له به تلاوت قرآن پرداخته است. آقای سبزعلی قرآن را راه رهایی از مفاسد اجتماعی می داند و معتقد است که باید جاذبه ها در این مسیر که در برابر جذبه های دیگر جامعه بیش از پیش رهنما باشد.
حاج محمد حسین سبزعلی علاوه بر تلاوت قرآن در محافل و مجالس مختلف، به تدریس در دبیرستان نیز اشتغال داشته، در شورای عالی قرآن بعنوان کارشناسی مشغول همکاری است.
او از اساتید: مصطفی اسماعیل، غلوش و منشاوی به عنوان برترین اساتید مصر از آغاز تا کنون نام می برد و همچنین معتقد است که اساتید شحات محمد انور، اللّیثی و دکتر نعینع از قاریان برتر کشور مصر در حال حاضر هستند. آقای سبزعلی از سال 1360 تا کنون بارها در مسابقات مختلف قرآن در استانها و شهرهای مختلف به داوری پرداخته است.
آقای سبزعلی در بسیاری از مسابقات قرآن شرکت نموده است. در سال 1360 مقام دوم استان تهران و نیز مقام دوم مسابقات بین المللی اوقاف را کسب نموده و همچنین در سال 1375 در مسابقات بین المللی کشور مالزی شرکت نموده و مقام دوم این دوره از مسابقات را به خود اختصاص داد. او از سال 1350 به تدریس در زمینه های مختلف قرآنی در حسینه ها، مساجد، جلسات و هیئتهای مذهبی مبادرت ورزیده است.
منابع زندگینامه :http://www.ommolketab.net

سبزواری، حسن

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1086 ق)، قاری، خطیب و شاعر. معروف به خطیب قاری سبزواری. وی در عصر شاه سلیمان صفوی از خطیبان مشهد رضوی به شمار می‌رفت. او در علم حروف و اعداد تبحر و به عرفان تمایل داشت. از آثار وی: «مطالع الاسرار»، در شرح «مشارق الانوار» شیخ حافظ رجب برسی، که به دستور شاه سلیمان صفوی نوشته شد؛ «ابواب البیان»، فارسی، در خطب و مواعظ که در 1086 ق نگارش یافته؛ شرح «حدیث الاسماء و بیان حدوثها» یا شرح «حدوث الاسماء المروی فی الکافی»؛ «الخطب» به عربی و فارسی.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (101 -100 /5)، الذریعه (142 -141 /21 ،187/13 ،184/7 ،74/1)، ریاض العلماء (308/2)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 142/11)، معجم المؤلفین (227/3).

سجستانی، ابوحاتم سهل

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 255 -248)، نحوی، لغوی، قاری، محدث و شاعر. وی شاگرد ابوزید انصاری و ابوعبیده بن مثنی و اصمعی و ابوعامر عقدی و دیگران بود. او قرآن را از یعقوب حضرمی فراگرفت. «کتاب» سیبویه را دو مرتبه بر اخفش خواند. در زمره‌ی شاگردانش از ابن‌درید و ابوالعباس مبرد یاد شده است. رشته‌ی اصلیش آثار شاعران قدیم و اصطلاحات و عروض و لغت و غرائب و علوم قرآنی بود. محدثینی چون ابوداوود و نسایی در «سنن» خود و ابوبکر بزاز در «مسند» خود و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند بطوری که هر روز دیناری به تصدق می‌داد و هر هفته قرآنی ختم می‌کرد. وی شعر را نیکو می‌سرود. دارای سی و هفت کتاب است که از آن جمله: «اعراب القران»؛ «اختلاف المصاحف»؛ «الاضداد»، کتاب «المعمرین من العرب»؛ «ما یلحن فیه العامه»؛ «المقصور و الممدود»؛ «المقاطع و المبادی»؛ «القراآت»؛ «الفصاحه»؛ کتاب «خلق الانسان»؛ «المذکر و المونث»؛ کتاب «الطیر»؛ «الوحوش»؛ «الحشرات»؛ «النبات»؛ «النخله»؛ «الشوق الی الوطن».[1]
(ع. سیستانی) ابوحاتم سهل بن محمد بن عثمان بن یزید جشمی، عالم لغوی، نحوی و مقری (ف. 255 ه.ق./ 864 م.). او در بصره میزیست و از علوم قرآنی و عروض اطلاع وافی داشت. الکتاب سیبویه را نزد اخفش آموخت و از اصمعی و ابویزید انصاری و ابوعبیده معمر بن مثنی روایات بسیار در لغت و اقسام ادب دارد. ابن درید و مبرد شاگرد اویند. او راست: کتاب الشمس و القمر، کتاب فی النحو، کتاب الشوق الی الوطن، کتاب الوصایا، کتاب مایلحن فیه العامة، کتاب الطیر، کتاب المذکر و المؤنث. (سهل)
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] الاعلام (210/3)، ایضاح المکنون (351 ،350 ،342 ،322 ،307 ،292 ،290 ،289 ،285 ،262 /2)، تاریخ ادبیات در ایران (124/1)، تهذیب التهذیب (234 -233 /4)، الجرح و التعدیل (ج 2، ق 204/1)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (1022/8)، روضات الجنات (90 -88 /4)، ریحانه (444 -443 /2)، سرآمدان فرهنگ (103 -102 /1)، سیر النبلاء (270 -268 /12)، الفهرست ابن‌ندیم، ترجمه (100)، کشف الظنون (1781 ،1577 ،1469 ،1466 ،1462 ،1457 ،1454 ،1452 ،1452

1383، 1387، 1388، 1423، 1429، 1436، 1439، 1446، 1449، 1189، 123، 115، 33)، الکنی و الالقاب (45 -44 /1)، لغت نامه (ذیل/ ابوحاتم)، معجم الادباء (265 -263/11)، معجم المؤلفین (286 -285 /4)، وفیات الاعیان (433 -430 /2).

سلطان القراء تبریزی، عبدالرحیم

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1336 -1255 ق)، قاری و عالم. وی در تبریز به دنیا آمد. در خانواده‌ای اهل علم برآمد و در جوانی برای دریافت درجات عالیه قرائت از تبریز به کشورهای مختلف مسافرت کرد و در خیوه‌ی ازبکستان در خدمت حاج شیخ محمد کسب علم کرد و با شیخ شامل داغستانی در نهضتی اسلامی علیه روسها شرکت کرد و پس از پیروزی مدتی در داغستان اقامت کرد. سپس به عربستان و مصر رفت. پس از دوازده سال به تبریز بازگشت و به آموزش علم تجوید و قرائت قرآن پرداخت و بزرگانی چون آقا شیخ میرزا فرج‌اللّه تبریزی و فاضل ایروانی و دیگر علماء از تلامذه‌ی وی بودند. وی را بنابر وصیتش در صفه الصفا در دامنه کوه سرخاب تبریز به خاک سپردند. پدرش مشهور به قاری بود و کتابخانه‌ای در تبریز بناء نمود که پس از وی در اختیار فرزندش قرار گرفت، و سلطان القراء به نوبه‌ی خود در تکمیل این کتابخانه کوشید و پس از وی به فرزندش شیخ ابوالقاسم سلطان القراء رسید. از آثارش: «الدر المنثور»، در علم تجوید؛ «دستور تجوید»، در علم تجوید، به فارسی؛ حاشیه‌ای بر «مقدمه منظومه فی التجوید» محمد جزری شافعی.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الذریعه (152 ،75 /8 ،216/6)، ریحانه (61 -60 /3)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 1102 -1101 /14)، مکارم الآثار (1489/5)، یادگار (س 5، ش 1 و 2، ص 105 -104).

شاهین، داریوش

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
شادروان داریوش شاهین یکی از دین پژوهان متجدد و امروزین و راسخ در عقیده و علم و ایمان بود . در سال 1376 این بنده در گرماگرم تدوین دانشنامه ی قرآن و قرآن پژوهی بودم که با وزیدن نفحات توفیق رحمانی ، در سال 1377 از سوی نشر دوستان در 2 جلد ، مشتمل بر 3600 مقاله از جمله بالغ بر نزدیک به 800 زندگینامه ی قرآن پژوهان از قاری و مقری و مفسر و خوشنویس و غیره منتشر شد . با بنده 16 ـ 17 مولف جوان همکاری می کردند که اگر یاری الهی به صورت یاری بندگان پاکدلش در نمی آمد ، تدوین و جمع و نشر آن مرجع مشکل گشا ممکن نبود . یکی از مشکل گشاییهای ساده ی این مرجع کوتاه اما جوابگو این بود که شرح حال خود نوشت دست کم دویست تن از مترجمان و مفسران و سایر قرآن پژوهان را در برداشت . به یادم هست که دو سه بار به منزل آقای داریوش شاهین تلفن زدم که لطف کنند و زندگینامه ی خود نوشتی برای درج در آن دانشنامه بنویسند ، بی علاقگی و اکراه از لحنش آشکار بود . زیرا در سالها شاید دهه ها پیش که من بچه بودم ، روزی در پشت ویترین کتابفروشی ها ترجمه ای از قرآن کریم دیدم که ترجمه ای گسترده و آزاد بود که انگلیسی ها به آن نوع ترجمه Para phrase یا نقل به معنا ، بدون قابلیت مطابقه ی واو به واو با متن اصلی که برای رسایی بیشتر و همه فهمی و مردم پسندی است ، گویند؛ و ایشان رو ی جلد و صفحه ی عنوان ترجمه ی خود از قرآن کریم نوشته بودند : « ترجمه و نگارش داریوش شاهین » ، بنده و شاید بسیاری ها تکان خورده بودند که مگر قرآن کریم می تواند نگارش کسی جز خداوند باشد ؟ و بنده اشاره وار در یکی از مصاحبه ها و مقالات خود از این مسئله به شگفتی یاد کرده بودم که ایشان آن را حمل بر تمسخر کرده بودند .
همین است که به درخواست من پاسخ مثبتی ندادند و حاصل این شد که تهیه ی یک صفحه شرح حال از ایشان برای جامعه ی علمی دشوار است .
خوشبختانه ، هنگامی که این بزرگ مرد پرکار با کارنامه ی فرهنگی پربارش درگذشت (چهارم آبان ماه 1380) یک زندگینامه ی کوتاه و پر اطلاع نیز همراه با آگهی نامه ی مربوط به اعلام وفات او منتشر شد ، که در آن چنین اطلاعاتی آمده است : از داریوش شاهین بیش از 300 جلد تالیف ، ترجمه ، مجموعه های مختلف و داستان در عرصه ی ادبیات ، شعر

و مذهب به یادگار مانده است . در بخش مذهب شادروان شاهین به ترجمه ی نهج البلاغه به زبان انگلیسی توفیق یافت . کتابی به نام یکصد گوهر شامل کلمات قصار حضرت علی (ع) ، به انتخاب و کوشش او تدوین و به پنج زبان ترجمه شده است . او چندین دهه هم برای رادیو نویسندگی و تهیه ی مطلب می کرد . دیگر از آثار او تاریخ ایران در یکصد قرن است که نه صرفاً تاریخ سیاسی ، بلکه اجتماعی و هنری و فرهنگی ده هزار ساله ی ایران است و به انگلیسی هم ترجمه شده است . در عین حال و این همه پرکاری قلمی ، آن بزرگوار به مدت سی سال در مرکز توسعه ی صادرات ایران خدمت کرد و از همان جا پس از 30 سال بازنشسته شد .
برگرفته از کتاب :بررسی ترجمه های امروزین فارسی قرآن کریم

شیبانی، بصیرالملک

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
میرزا محمد طاهر شیبانی مستوفی کاشانی ملقب به بصیر الملک ، فرزند میرزا احمد ادیب شیبانی است . وی به سال 1246 در کاشان به دنیا آمد . تحصیلات خود را در کربلا و نجف به اتمام رساند و به درجات عالیه ی علمی رسید . پس از بازگشت به ایران به دربار ناصر الدین شاه راه یافت . به سبب خط خوشی که داشت به منصب استیفا و مستوفی عالی رسید و سالها ریاست خازنی بیوتات سلطنتی از قبیل کتابخانه ، اسلحه خانه ، بلورخانه و غیره را عهده دار بود و نیز ممیزی مالیه ی بعضی از ولایات را انجام می داد . وی مردی معتقد به شعائر اسلامی و اجرای مراسم مذهبی بود . از کارهای فرهنگی بصیرالملک تصحیح مثنوی مولوی است که به سال 1314 ق در تهران با کشف الابیات که ابتکار خود او بود با چاپ سنگی منتشر کرد . این مثنوی به چاپ علاء الدوله معروف است . دیگر قرآن مترجم فارسی با کشف الآیات با چاپ سنگی است . این قرآن به چاپ بصیر الملکی معروف است . دیگر از کارهای وی یادداشت های روزانه ی وقایع سالهای 1301 ـ 1306 ق (که چاپ حروفی شده و اصطلاحات گمگشته که حاوی اصطلاحات فراموش شده ی حرفه ها و دانشهای دیگر است . (دایره المعارف تشیع ، ذیل « خاندان شیبانی » ج 7 / ص 50) .
برگرفته از کتاب :بررسی ترجمه های امروزین فارسی قرآن کریم

صیاد، عبدالعزیز

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
شعبان عبدالعزیز صیّاد
استاد صیاد از جمله قاریان بنام کشور مصر می‌باشد. وی در کودکی موفق به حفظ کل قرآن گردید و مدارج و طبقات قرآنی را با موفقیت پشت سر گذاشت و در عنفوان جوانی جهت قرائت قرآن به رادیو مصر دعوت شد، وی از جمله قاریانی است که به سبک خاص خود تلاوت می‌کند و در این زمینه صاحب سبک می‌باشد.
استاد در قرائات سبعه تبحّر خاصی دارد، به خصوص قرائت حفص از عاصم و ورش از نافع که در این دو قرائت از اساتید بنام خود اجازه قرائت دارد.
وی به کشورهای مختلف دنیا سفر کرده است که از آن جمله سفر به کشور جمهوری اسلامی ایران در سال 1370 ه.ش می‌باشد.
ایشان به مناسبت سالگرد رحلت بنیانگذار جمهوری اسلامی، حضرت امام خمینی (ره)، به دعوت رادیو قرآن به ایران آمد و در شهرهای تهران، مشهد، قم، اصفهان و رشت، دل‌های مشتاقان به قرائت قرآن را لبریز از نور معرفت الهی نمود.
از استاد صیاد تلاوت‌های مشهور بسیاری از جمله تلاوت سوره‌های فرقان، کهف، نجم، قمر، إسراء و آل عمران به جای مانده است.
منابع زندگینامه :http://st-golbangenamaz.ir

طاووس یمانی، ابوعبدالرحمان طاووس

قرن:2
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(106 -33 ق)، مفسر، قاری، فقیه، محدث، زاهد و صوفی. اصلش ایرانی است، در یمن به دنیا آمد. ابن‌جوزی اسم او را ذکوان و لقب او را طاووس آورده و گوید از آنجا که او طاووس القراء بود به طاووس مشهور شد. او از بزرگان تابعین و از راویان ابن‌عباس و ابوهریره و فقیهی گرانمایه به شمار می‌آید. مجاهد و عمرو بن دینار از وی حدیث روایت کرده‌اند. در و عظ خلفا و سلاطین بسیار بی‌باک بود. ابن‌عیینه گوید: سه تن، از سلاطین به دور بودند: ابوذر، طاووس و ثوری. گفته‌اند که او چهل مرتبه حج کرد و چهل سال نماز صبح را با وضوی نماز عشاء خواند. شیخ طوسی او را از جمله اصحاب امام سجاد (ع) ذکر کرده، زیرا که وی راوی بعضی از ادعیه آن حضرت است. ابن‌قتیبه در «المعارف» به تشیع وی تصریح کرده و صاحب «روضات الجنات» او را در عداد فقهای شیعه شمرده، اما محدث نوری در «مستدرک الوسائل» آن را رد کرده و گوید که از هیچ یک از علما مطلبی دال بر شیعه بودن وی نقل نشده است. طاووس در مراسم حج، روز ترویه، درگذشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (322 / 3)، اعیان الشیعه (396 -395 / 7)، التاریخ الکبیر (ج 2 ق 365 / 2)، تهذیب التهذیب (10 -9 / 5)، الجرح و التعدیل (ج 2 ق 501 -500 / 1)، حلیه الاولیاء (23 -3 / 4)، رجال طوسی (94)، روضات الجنات (139 -136 / 4)، ریحانه (23 -21 / 4)، سیر النبلاء (49 -38 / 5)، شذرات الذهب (134 -133 / 1)، طبقات ابن‌سعد (70 -66 / 6)، العبر (99 / 1)، الکنی و الالقاب (441 -439 / 2)، لغت‌نامه (ذیل/ طاووس)، المعارف (268)، النجوم الزاهره (331 / 1)، وفیات الاعیان (511 -509 / 2).

طاهر اصفهانی، طاهر

قرن:8
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 786 ق)، قاری و شاعر. معروف به استادالقراء اصفهانی. از آثار وی: قصیده‌ی «طاهریه» در قرآآت دهگانه به روایت شاطبیه؛ «نظم الجواهر» قصیده‌ای در«اختلافات الآیات»، بر وزن شاطبیه «نظم الجواهر»، قصیده‌ای در رؤوس آیات. آقا شیخ آقا بزرگ تهرانی در «طبقات اعلام الشیعه» و جای جای «الذریعه» و به تبع ایشان صاحب «تذکره القبور»، صاحب عنوان را تحت نام طاهر بن عرب بن ابراهیم اصفهانی، ملا فخرالدین ابوالحسن معروف به حافظ طاهر در ذیل علمای سده‌ی نهم قمری ذکر کرده و او را از شاگردان محمد بن محمد جزری و استاد نجم‌الدین محمد سعدی حموی شمرده و کتابهای بسیاری از جمله «الدر فرید»، در قواعد تجوید و «تجوید القرآن»، به فارسی را بدو نسبت داده‌اند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تذکره القبور (396 -395)، الذریعه (69 -68 / 8 ،369 -368 / 3)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 71 / 9)، کشف الظنون (1961 ،1343 ،1341)، معجم المؤلفین (38 / 5)،هدیه‌العارفین (431 / 1).

طاهری قزوینی، علی اکبر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
مهندس علی اکبر طاهری قزوینی متولد سال 1311 در قم تحصیلات ابتدایی و متوسطه را به ترتیب در قم و تهران گذراند . سپس در دانشگاه تهران ، دانشکده ی فنی ، رشته ی مهندسی معدن را به پایان رساند . در حدود سال 1334 در کلاس خصوصی متشکل از ده / دوازده نفر از دانشجویان دانشگاه تهران در جلسات هفتگی درس تفسیر شرکت کرد ، که حدوداً یک سال ادامه داشت . استاد این کلاس ، شادروان آیت الله مرتضی مطهری بود و محل تشکیل کلاسها ، در مدرسه ی مروی و متن درسی ، جلد اول تفسیر المیزان ، اثر روانشاد علامه محمد حسین طباطبایی ، به عربی بود . در آن ایام هنوز این تفسیر گرانسنگ نه متنش به پایان رسیده بود و نه به فارسی ترجمه شده بود . دو تن از همدرسان نامدار آقای مهندس طاهری در این درس تفسیر قرآن ، شادروانان دکتر چمران و دکتر سامی بودند . پس از آن با همدرسان بیشتر در جلسات تفسیری روانشاد آیت الله سید محمود طالقانی در مسجد اسلامبول حضور یافت . این کلاس ، به دلیل اشارات و فعالیتهای سیاسی مرحوم آیت الله طالقانی ـ که امروزه اسناد آن به صورت کتاب دو جلدی مفصلی انتشار یافته است ـ پس از مدتی تعطیل شد ، و مرحوم آیت الله طالقانی دستگیر و زندانی شد . سالها بعد ، یعنی حدوداً دو سال پس از پیروزی انقلاب اسلامی در سومین دوره و جلسات تفسیر هفتگی که این بار استاد آن ، مرحوم مهندس بازرگان بود ، شرکت جست که بسی بیشتر از دوره ی یک ساله ی پیشین ، به مدت 14 سال دوام یافت . مهندس طاهری علاوه بر شرکت در این جلسه ی قرآن پژوهی و تفسیر ، خود در ایام فراغت به مطالعه ی کتب قرآن شناسی به ویژه تفاسیر پرداخته و چون درک و دریافت عمیق و دقیق کلام الله ، نیاز به اطلاعات کافی در زمینه ی زبان و حتی ادب عربی دارد ، لذا دوره ی کاملی از دروس و کلاسهای عربی آموزی دارالعلوم العربیه را که مدیریت آن با دکتر نجفی بود ، با موفقیت طی کرد و از آن پس ، رفته رفته اندیشه ی اقدام به ترجمه ی جدید و امروزینی از قرآن مجید به فارسی ، به خاطر او راه می یابد . برگرفته از کتاب :بررسی ترجمه های امروزین فارسی قرآن کریم

طفال نیشابوری، ابوالحسن محمد

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(448 -359 ق)، قاری، مسند و محدث. معروف به ابن‌طفال. اصل وی از نیشابور است.پدرش در مصر سکونت گزید و او در مصر به دنیا آمد. طفال فرشنده‌ی نوعی گل است.او از قاضی ابوطاهر احمد ذهلی و ابوالحسن بن حیویه نیشابوری و ابومحمد حسن بن رشیق و احمد بن محمد بن سلمه خیاش و عبدالواحد بن احمد بن ابی‌محمد بن قتیبه و احمد بن محمد بن هارون اسوانی و ابوطیب عباس بن احمد هاشمی حدیث روایت کرده است. سهل بن بشر اسفرانیی و ابوصادق مرشد بن یحیی مدینی و ابوعبدالله محمد بن احمد رازی و ابومحمد عبدالعزیز نخشبی و خفره، دختر مبشر بن فاتک، از وی حدیث روایت کرده‌اند. سلفی گوید که وی در مصر از مشاهر راویان ثقات تایید شده بود.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :انساب سمعانی (68 / 4)، سیر النبلاء (665 -664 / 17)، شذرات الذهب (278 / 3)، العبر (293 -292 / 2)، لغت‌نامه (ذیل/ طفال).

طوسی، ابوابراهیم اسحاق

قرن:7
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(655 -564 ق)، قاری، محدث، ادیب و دانشمند. در مراکش ادب آموخت. قسمتی از «صحیح» مسلم را از دایی مادرش، ابوعبدالله بن زرقون، استماع کرد و قراآت هفت‌گانه را نزد علی بن هشام جذامی آموخت. او از ابومحمد بن عبیدالله حدیث شنید و از ابوعبدالله بن خلیل قیسی، آخرین شاگرد ابوعلی غسانی، اجازه روایت داشت. ابوجعفر بن زبیر از شاگردان وی بود. طوسی هر روز قرآنی ختم می‌کرد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سیر النبلاء (301 -300 / 23)، الوافی بالوفیات (398 / 8).

طوسی، رضی‌الدین، ابوالحسن مؤید

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(617 -524 ق)، قاری، مسند و محدث. «صحیح» مسلم را از فراوی و «صحیح» بخاری را از وجیه و ابوالمعالی فارسی و عبدالوهاب بن شاه و «الموطأ» را از هبه‌الله سیدی و «تفسیر ثعلبی» را از عباسه عصاری و «الوسیط» واحدی را از عبدالجبار خواری و «الغایه» ابن‌مهران را از زاهر بن طاهر و «الاربعین» حسن بن سفیان را از فاطمه دختر زعبل و همچنین «جزء» ابن‌نجید را استماع کرد. او را ثقه‌ای نیکوکار و قاری درست‌کرداری توصیف کرده‌اند. گروه بسیاری از دانش‌پژوهان به سویش آمدند. علامه جمال‌الدین محمود ابن حصیری و ابن‌صلاح و قاضی خویی و ابن‌نقطه و برزالی و ابن‌نجار و ضیاء و مرسی و صریفینی و مجد اسفراینی و علی بن یوسف صوری و شمس‌الدین زکی بیلقانی و مفضل قرشی و احمد بن عمر باذبینی و کمال بن طلحه و گروهی دیگر از وی حدیث شنیدند. تاج‌الدین عصروی و ابن‌عساکر و عبدالواسع ابهری و زینب کندیه از وی اجازه روایت داشتند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سیر النبلاء (107 -104 / 22)، العبر (176 / 3)، النجوم الزاهره (222 / 6)، وفیات الاعیان (346 -345 / 5).

طوسی، سعید

قرن:15
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
محمّد گندم نژاد طوسی، مشهور به سعید طوسی در سال 1344 شمسی در مشهد مقدس متولد شد. وی از پنج سالگی شروع به آموختن قرآن کریم نمود. ابتدا در یکی از مکتب‌خانه‌های مشهد که قرآن را به سبک هجی تدریس می‌نمودند، به مدت یک سال شرکت کرد و سپس در جلسات قرائت به طور مستمر حضور داشت.
ایشان از سال 1372 در مسابقات سازمان حجّ و اوقاف شرکت کرد و تا سال 1377 حائز رتبه‌های مختلفی شد. در مسابقات بین المللی حفظ و قرائت قرآن کریم در سال 1372 در سوریه و در سال 1373 در عربستان سعودی به نمایندگی از جمهوری اسلامی ایران شرکت داشت. سرانجام در سال 1377 در مسابقات بین المللی مالزی، در میان سی کشور جهان، رتبه اول را به دست آورد.
ایشان جهت نشر و اشاعه فرهنگ قرآن کریم، نه بار به حج مشرف شده و به کشورهای سریلانکا، چین، کویت، امارات، بنگلادش، پاکستان، آذربایجان شوروی و سوریه سفر نموده است.
منابع زندگینامه :http://www.ommolketab.net

عباسی، محمد

قرن:15
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
آقای محمد عباسی در 25 اسفند ماه سال 1345 هـ.ش در شهر تهران در خانواده ای مذهبی دیده به جهان گشود جوّ مذهبی خانواده و اشتیاق پدر و مادر برای پرورش قرآنی این کودک، نخستین بارقه عشق به قرآن را در نهاد ایشان به ودیعه نهاد از این رو به تدریج شعله و این اشتیاق در درونش وسعت می گرفت و او را به جلسات و محافل انس با این کتاب سعادت می کشاند. در سالهای 53 تا 54 هـ.ش پدر ایشان تمامی فرزندانش، از جمله محمد را در فصل تابستان به مسجد محل خودشان یعنی مسجد موسی بن جعفر (ع) می بدر تا فرزندانش نخستین الفبای فراگیری کتاب خدا را بیاموزند و محمد که اشتیاق زاید الوصفی در فراگیری کتاب وحی داشت در جلسات درس می درخشید. استعداد ایشان در این مسیر آن چنان بود که استاد جلسات از او می خواست تا در غیابش کلاس درس را اداره کند و او هم که کودکی بیش نبود برنامه تدریس را از جزء سی ام قرآن دنبال می کرد. در همان ایام محمد عباسی بنا به توحید استاد روحانی اشان در مسابقه ای شرکت کرد و با عنایت الهی جزء نفرات برتر انتخاب شد و عکسش را در یکی از مجلات فرهنگی آن زمان به چاپ رساندند و بدین سان موفقیت او در امر فراگیری قرآن روز بروز چشمگیرتر از گذشته می شد.
در سال 57 در همان ایام اوج درگیریهای مردم با رژیم طاغوت، محمد عباسی بهمراه تنی چند از دوستانش در مسجد محل گرد هم می آمدند و آیات الهی را تلاوت می کردند در این جلسات ایشان با تقلید از نوارهای مرحوم عبدالباسط گامهای اولیه تلاوت طی می کرد و بتدریج با اجازه امام جماعت مسجد و مسئول بسیج مسجد آقای عباسی قبل از نماز مغرب و عشاء، بصورت زنده در مسجد به تلاوت قرآن می پرداخت. همین تلاوتها و گفتن تکبیر و اذان استعداد نهفته ایشان را بارور کرد.
اقای عباسی در کنار فعالیتهای معمولی از سال 1360 تا کنون به تدریس قرآن نیز اشتغال دارد. ایشان بنابه توصیه استادانش، استاد خدام حسینی، نسبت به یادگیری موضوعی و تفسیر مفاهیم قرآن هم وارد این زمینه شد و در همین ایام مدرک کارشناسی خود را در رشته علوم قرآنی و حدیثی از دانشگاه تهران دریافت کرد. آقای محمد عباسی همچنین از سال 1365 بمدت دو سال به فراگیری دروس حوزوی در مدرسه علمیه آیت الله

مجتهدی پرداخت آقای عباسی علاوه بر این دارای مدرک ممتاز خوشنویسی در رشته خط نستعلیق از انجمن خوشنویسان تهران نیز هست و در این زمینه از استاد هاشم زمانیان بسیار یاد می کند.
آقای محمد عباسی در سال 1368 ازدواج کرد و ثمره این ازدواج دو فرزند است و ایشان از همسرشان بعنوان یکی از عوامل پیشرفت و موفقیت خود در مسیر تلاوت یاد می کندو معتقد است که با همیاری و همفکری و کمکهای همسرش توانسته است در مسیر فعالیتهای قرآنی موفق باشد. آقای محمد عباسی در آغاز کار تلاوت بمدت 3 سال از استاد عبدالباسط تقلید کرد پس با توصیه استادش به تقلید از استاد مرحوم، منشاوی و مرحوم استاد مصطفی اسماعیل پرداخت و کمتر از حدود 6 سال به صورت تقلید از این اساتید به تلاوت ادامه داد.
سپس به تلفیق الحان اساتید برجسته ای چون مصطفی اسماعیل، کامل یوسف البطئینی و شعیشع پرداخت و با ترکیب الحان تلاوت این اساتید سبکی ویژه برای خود برگزید.
بهمین دلیل آقای عباسی نیز چون سایر اساتید تلاوت به قاریان قرآن سفارش می کند که در ابتدای کار با تقلید از تلاوت قاریان برجسته مصری به تلاوت بپردازند و به تدریج برای خود سبکی برگزینند تا بتوانند از استعدادهای خود در مسیر تلاوت به خوبی بهره بگیرند. در سال 1360 مسابقه ای از سوی اوقاف برگزار شد که آقای محمد عباسی در این دوره ا مسابقات به عنوان نفر چهارم برگزیده شد در این سال برای اولین بار قاریان برتر به تعداد 72 نفر به حج اعزام شدند و آقای عباسی نیز جزء این گروه بود.
آقای عباسی در سال 67 در مسابقات سراسری قرآن که در کرمان و از سوی اوقاف برگزار شد با کسب رتبه سوم به هندوستان اعزام شد ولی در مسابقات بین المللی قرآن کریم هندوستان رتبه نخست را از آن خود نمود ایشان همچنین در سال 71 در مسابقات سراسری طلاب علوم دینی در قم و نیز در مسابقات بین المللی ایران نفر اول و در مسابقات بن المللی قرآن در کشور مالزی در سال 73 رتبه دوم را بدست آورد.
آقای محمد عباسی نخستین تلاوت رسمی خودش را در سال 1358 در مسجد قنات اباد تهران اجرا کرد که این تلاوت از سیمای جمهوری اسلامی ایران پخش شد پس از بازگشت از مسابقات کشور هندوستان در سال 67 خدمت حضرت امام خمینی (ره) مشرف شد و او با قرائت در مقام معظم رهبری که در آن سال ریاست جمهوری را بعهده داشت مورد تفقد معظم له قرار گرفت. آقای محمد عباسی هم چنین به مدت 16 سال در برنامه قرآن صبحگاهی رادیو به تلاوت می پرداخت که این تلاوت از ساعت 6 صبح از رادیو پخش می شد آقای محمد عباسی در حال حاضر کارشناس

ارتباطات و صنعت هوایی در داشکده صنعت هواپیمایی کشوری و نیز مدیر روابط عمومی این دانشکده است جلسات تلاوت و تدریس آقای عباسی از سال 58 تا 67 در مسجد حضرت ابوالفضل (ع) تهران و از سال 72 تا کنون در مسجد نظام مافی واقع در خیابان آیت الله کاشانی در روزهای شنبه بعد از نماز مغرب و عشاء تشکیل می شود.
یکی زا ویژگیهای جلسات آقای عباسی توجه همزمان به مفهوم آیات در هنگام تلاوت و آموزش اصول صوت و لحن است علاوه بر این ترجمه آیات و احادیثی در رابطه با آن در جلسات مطرح می شود.
آقای عباسی علاوه بر تلاوت به ابتهال و مدیحه خوانی هم علاقه دارند و در برخی از اجراهای استاد آذر در دعا و در کرهای دسته جمعی گروه ایشان به تک خوانی هم پرداخته است مثل اجرای ربنا که در ایام ماه مبارک رمضان پخش شده است.
آقای عباسی ضمن تلاوت در شهرهای مختلف کشور تا کنون به 17 کشور جهت اجرای تلاوت سفر کرده است.

منابع زندگینامه :http://www.ommolketab.net

عجلی رازی، ابوالفضل عبدالرحمان

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(454 -370 ق)، قاری، ادیب و شاعر. معروف به ابن‌بندار و مشهور به شیخ‌الاسلام.در مکه به دنیا آمد و قرآن را بر ابوعبدالله مجاهدی و علی بن داوود دارانی و ابوالحسن حمامی قرائت کرد. عجلی حدیث را در مکه و بغداد و دمشق و بصره و کوفه و حمص و مصر و اصفهان و ری و تستر و فساء و نیشابور و نساء و گرگان از محدثین بزرگ فراگرفت. مستغفری و ابوبکر خطیب و ابوصالح موذن و نصر شیرازی و ابوعلی حداد و محمد دقاق و ابوسهل بن سعدویه و فامطه بنت بغدادی حدیث از وی روایت کرده‌اند. عجل یدر یک شهر مدت طولانی اقامت نمی‌کرد و به شهرهای بسیاری سفر می‌نمود و در هر شهر در مسجد خراب آن سکنی می‌کرد و چون شناخته می‌شد به مکانی دیگر می‌رفت. وی سرانجام در نیشابور درگذشت. او اشعاری در زهد سروده است. از آثارش: «جامع الوقوف»؛ کتابی در «فضائل القرآن». پاره‌ای از رجال‌نویسان وی را همان ابوالفضل رازی، عبدالرحمان بن حسن، صاحب کتاب «اللوامح»، در قراآت، می‌دانند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (65 / 4)، ری باستان (318 / 2)، سیرالنبلاء (138 -135 / 18)، العبر (302/ 2)، کشف الظنون (1277)، معجم المؤلفین (116 / 5).

عسال اصفهانی، ابواحمد محمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(349 -269 ق)، قاضی، حافظ، محدث، قاری، مفسر، فقیه و مورخ. از شیوخ خود: پدرش و ابومسلم کجی و محمد بن ایوب بن ضریس رازی و ابوبکر بن ابی‌عاصم و محمد بن اسد مدینی و حسن سری و ابراهیم حلوانی و بکر بن سهل دمیاطی و همچنین از شیوخ شهرهای اصفهان و همدان و بغداد و کوفه و بصره و حرمین و واسط و ری و خوزستان حدیث شنید. قرآن را بر استاد ابوعبدالله محمد بن علی اصفهانی تلاوت کرد. پسرش ابوعامر عبدالوهاب که از بزرگان اصفهان بود بر پدر خود ابواحمد عسال تلاوت نمود. عسال سفری به بغداد رفت و در آنجا حدیث گفت. فرزندان محدثش به نامهای: ابوجعفر احمد و ابواسحاق ابراهیم و ابوالحسین عامر و ابوبکر عبدالله از وی حدیث روایت کرده‌اند. ابن‌عدی و ابن‌مردویه و ابن‌منده و ابن‌مقری نیز از راویان او هستند. او را یکی از پیشگامان حدیث توصیف کرده‌اند. خودش گفته که در قراآت قرآن پنجاه هزار حدیث در حفظ داشته است. گفته‌اند که او «تفسیر» بزرگی را از حفظ املا کرد، و همچنین در اردستان چهل هزار حدیث را از حفظ املا کرد و چون به شهر خویش بازگشت و مقابله کرد املای خویش را صحیح یافت. ابن‌منده گوید که دوبار دور دنیا را گشته اما مانند عسال ندیده است. او مدتی عهده‌دار منصب قضای اصفهان بود. از آثارش: «تفسیر القرآن»؛ «التاریخ»؛ «المعرفه فی السنه»؛ «الامثال»؛ «مسند الابواب»؛ «الابواب»، در «غریب الحدیث»؛ «احادیث مالک»؛ «الرقائق»؛ «کرامات الاولیاء»؛«معجم الشیوخ»؛ «غسل الجمعه»؛ «القراآت».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (201 / 6)، انساب سمعانی (190 -189 / 4)، تاریخ بغداد (270 / 1)، سیر النبلاء (15 -6 / 16)، شذرات الذهب (381 -380 / 2)، طبقات الحفاظ (363 -362)، العبر (82 / 2)، معجم المؤلفین (226 / 8)، الوافی بالوفیات (41 / 2)، هدیه العارفین (43 / 2).

غزال زعفرانی اصفهانی، ابوعبدالله محمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 369 ق)، حافظ، محدث، قاری و نویسنده. از مقلب به شیخ القراء. وی از محمد بن علی فرقدی و عبدان اهوازی و محمد بن زبان و علی بن احمد علان قاسم بن عصار دمشقی و دیگران حدیث شنید. ابوسعد مالینی و ابونعیم حافظ و ابوبکر احمد بن محمد بن حارث ادیب و عبدالعزیز بن احمد بن فاذویه از وی حدیث شنیدند. گفته‌اند که او صاحب تصانیف در قراآت و حدیث بوده است. از آثارش کتاب «الوقف و الابتداء» است. در «شذرات الذهب» وفات وی را در 363 ق ذکر کرده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تذکره الحفاظ (965 -964 / 3)، سیر النبلاء (217 / 16)، شذرات الذهب (47 / 3)، طبقات الحفاظ (386 -385)، معجم المؤلفین (142 / 10)، هدیه العارفین (49 / 2).

فارسی، جلال الدین

قرن:15
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
آقای جلال الدین فارسی از اسلام پژوهان و مبارزان عصر جدید در راه تحقق و استقرار انقلاب / حکومت / جمهوری اسلامی بوده اند ، و بیش از یک اهل قلم عادی در این راه تلاش کرده اند . او متولد 1312 ش در مشهد مقدس است . در حدود سالهای 1332 ـ 1333 ش نخستین اثر خود را که ترجمه بود منتشر ساخت و با شرکت در حوزه های مخفی نهضت مقاومت ملی ، به بحث درباره ی مسئله ی « کلیسا » و رابطه ی دین و دولت / سیاست / حکومت و پس از آن به تدریس دو اثر انقلابی خود به نامهای نهضت های پیامبران ، و تکامل مبارزه ی ملی پرداخت . سالهای 1340 ـ 1341 را در زندان قزل قلعه سپری نمود و در قیام 15 خرداد سال 1342 نیز نقشی فعال داشت . کتاب حقوق بین المللی اسلامی را در سال 1345 ، و ترجمه ی کتاب مشهور تکامل انقلابی اسلام را در سال 1349 منتشر کرد . در خلال همین سالها به لبنان هجرت کرد و با همکاری با جنبشهای انقلابی و آزادی بخش منطقه در حرکت مبارزه ی مسلحانه ی داخل کشور نقش مهمی ایفا نمود . دوره ی درسهایی درباره ی مارکسیسم به دو زبان فارسی و عربی و واحدهای بشری و ترجمه ی 5 جلد (از 11 جلد منتشر شده) الغدیر و شهدای راه فضیلت هر دو اثر شادروان علامه عبدالحسین امینی ، از آثار فرهنگی ارزشمند دوران هجرت اوست .
در تابستان 1357 از طرف امام خمینی (ره) ، به تنظیم رابطه ی سازمان آزادی بخش فلسطین با انقلاب اسلامی ایران همت گماشت و سال بعد به نمایندگی در مجلس خبرگان انتخاب گردید . مسئولیت دیگر وی عضویت در ستاد انقلاب فرهنگی بود . وی سپس به عنوان نماینده ی مردم تهران در دوره ی دوم مجلس شورای اسلامی مشغول انجام وظیفه گردید . آثار دیگر او که در سالهای اخیرتر منتشر شده عبارتند از : ترجمه ی قرآن کریم که به آن بیشتر می پردازیم ؛ فلسفه ی انقلاب اسلامی ؛ استراتژی بین المللی ؛ پیامبری و جهاد و حکومت ، پیامبری و انقلاب که این سه کتاب ، یک دوره سیره ی نبوی است به استناد ترتیب نزول قرآن و محتوای آیات تاریخی . یکی از آثار مفید دیگر ایشان واژه های انقلاب اسلامی ایران است که چند سال پیش منتشر شده است ، و به کار ایران شناسان و اسلام شناسان و محققان انقلاب اسلامی و تاریخ عصر جدید

ایران می آید .
برگرفته از کتاب :بررسی ترجمه های امروزین فارسی قرآن کریم

فروغی، جواد

قرن:15
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
جواد فروغی سال 1358 در شهر مقدس مشهد دیده به جهان گشود.
وی در دو سالگی با حفظ سوره حمد و اخلاص کار قرآن را شروع کرد و از سه سالگی با قرائت قرآن آشنا شد. اساتید وی حاج حسین علمی، و حاج سید مرتضی سادات فاطمی بوده‌اند.
سبک وی در قرائت قرآن تقلیدی است، و از راه گوش دادن نوار قاری و تکرار آن (گاهی تا 50 بار) به فراگیری سبک، نغمه و آهنگ قاری می‌پرداخته است. از سه سالگی تا یازده سالگی به روش عبدالباسط قرائت کرده و طی دو سال بعد از آن، سبک‌های دیگری همانند شحّات محمد انور و متولّی عبدالعال را فرا می‌گیرد.
جواد فروغی از آن‌جا مشهور شد که قرآن را به سبک قاری مشهور جهان، عبدالباسط قرائت کرد و با صدای بچه‌گانه و دل‌پذیری که داشت شنونده را به وجد می‌آورد.
ایشان تاکنون علاوه بر شهرهای ایران به کشورهایی مانند مالزی، سوریه، عربستان، سنگاپور، ترکمنستان و انگلستان سفر کرده و به قرائت قرآن پرداخته است.
منابع زندگینامه :http://st-golbangenamaz.ir

قاری رمجاری نیشابوری، ابومحمد اسماعیل

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(531 -439 ق)، مسند، محدث و قاری. نسبتش به رمجار از توابع نیشابور می‌رسد. او از ابوالحسین عبدالغافر فارسی «صحیح» مسلم و احادیث یحیی بن یحیی تمیمی را شنید و همچنین از ابوحفص بن مسرور صوفی، از خدمتگزاران ابوالقاسم قشیری، چند جزئی را شنید. ابوالعلاء عطار و ابوالقاسم بن عساکر و ابوسعد سمعانی و حسن بن محمد قشیری و زینب شعریه و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند. ابن‌نقطه گوید که ابوسعد حسن بن محمد بن محسن قشیری از وی «صحیح» را روایت کرده است ذهبی گوید که: ابوالقاسم بن حرستانی از وی اجازه‌ی روایت داشته است. سمعانی گوید که وی شیخی صالح و عفیف و صوفیی پاک بود که خدمت استاد ابوالقاسم قشیری را نمود. قاری در نیشابور درگذشت. در «شذرات الذهب» به جای قاری، غازی آمده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام بوفیات الاعلام (353 / 1)، سیر النبلاء (20 -19 / 20)، شذرات الذهب (97 / 4)، العبر (440 -439 / 2)، معجم البلدان (78 / 3).

قاری مشهدی خراسانی، ابوالقاسم

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1083 ق)، قاری و شاعر. در مشهد به دنیا آمد و در شیراز سکنی گزید، لذا به او قاری شیرازی نیز گفته‌اند. محمد بن شمس‌الدین قاری کاظمی در شیراز علم قرائت و تجوید را در محضر وی فراگرفته است. سید ابوالقاسم از قاریان مشهور عهد شاه‌عباس صفوی است. از آثار وی: «اللؤلؤئیه» یا «نظم اللئالی»، منظومه‌ای فارسی در «تجوید قرآن»، که در 1061 ق آن را به اسم شاه‌عباس ثانی سرود و مکررا به طبع رسید، و مدرس تبریزی، صاحب «ریحانه الادب» شرحی به نام «نثر اللئالی» بر آن نگاشته است. نسخه‌ای از کتاب «اللؤلؤئیه»، در زمان حیات مؤلف،در 1083 ق، توسط شاهمیر بن عبدالجبار نوشته شده است. اثر دیگر وی «دیوان» شعر است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الذریعه (226 -225 / 24، 378 -377 / 18، 221 / 11، 860، / 9، 365 -364 / 3)، ریحانه (395 / 4)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 11 / 453- 454)، مؤلفین کتب چاپی (277 / 1).

قراب سرخسی هروی

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(بعد از 414 -330 ق)، حافظ، محدث، فقیه، زاهد، مقری و ادیب. وی برادر ابویعقوب اسحاق قراب است. از منصور بن عباس و ابوبکر اسماعیلی و ابواحمد بن غطریفی و ابوعمر بن حمدان و ابواحمد حاکم و مخلد بن جعفر باقرحی و بشر بن احمد اسفراینی و علی بن عیسی عاصمی و همطبقه‌ی آنان حدیث شنید. در بغداد نزد امام عبدالعزیز دارکی فقه آموخت. ابوعطا عبدالاعلی بن عبدالواحد ملیحی و شیخ‌الاسلام عبدالله بن محمد انصاری و دیگران از وی حدیث شنیده‌اند. وی در بسیاری از علوم همچون قرائت و حدیث و فقه و معانی قرآن و ادب پیشرو و سردسته زاهدان و متألهان بود. از آثارش: «درجات التائبین و مقامات الصدیقین»؛ «الکافی فی علم القرآن»، در قراآت سبع، در چندین مجلد؛ «الجمع بین الصحیحین»، جمع بین «صحیح» بخاری و «صحیح» مسلم؛ کتابی در «مناقب الامام الشافعی»؛ «الشافی» در قراآت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سیر النبلاء (381 -379 / 17)، کشف الظنون (1839 ،1379 ،1023 ،745 ،599)، معجم المؤلفین (256 / 2)، هدیه العارفین (209 / 1).

قره شیخ لو، مهدی

قرن:15
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
آقای حاج مهدی قره شیخ لو در 31 شهریور ماه سال 1347 هـ.ش در منطقه امامزاده حسن تهران دیده به جهان گشود. ولادتش در میان خانواده ای مذهبی و مقید به آداب اسلامی، نوید بخش آینده ای قرآنی برای او بود و پس از آنکه بصورت اتفاقی در جلسه آموزش قرآن محل شرکت نموده و بذر عشق و اشتیاق در دلش جای گرفت پدر و مادر در شمار نخستین حامیان و مشوقان او را در مسیر قرآن رهنمون گشتند و در مرحله دوم معلم قرآن، دوره راهنمایی او و نیز حضور در جلسات درس جناب آقای توپچی زمینه را برای آموخته شدن هر چه بیشتر روح و جانش با کلام پروردگار هموار ساخت، آقای قره شیخ لو روخوانی و روانخوانی قرآن کریم را در سال 1361 تجوید را در فاصله سالهای 1362 الی 1364 و صوت و لحن قرآن کریم را بصورت کلاسیک از 1364 آغاز کرده است و ممارست در این زمینه مشغول است. آقای قره شیخ لو علاوه بر فعالیتهای قرآنی تحصیلات خویش را در رشته علوم قرآن و حدیث در دانشگاه تهران ادامه دارده و مدرک کارشناسی این رشته را در سال 1377 اخذ نمود. او در سال 1368 ازدواج کرده و ثمره این ازدواج سه فرزند است. و از آنجا که همسرش نیز از معلمان قرآن کریم فرزندانش نیز در یادگیری مباحث قرآنی مشغولند. او در سال 1371 در مسابقات کشوری اوقاف و نیز در مسابقات سراسری سازمان تبلیغات، رتبه اول را بدست آورد. پس از آن در سال 71 در نهمین دوره مسابقات بین المللی قرآن کریم در کشور نیز مقام نخست را از آن خود نمود. آقای قره شیخ لو در راستای فعالیتهای قرآنی خود مسافرتهای بسیاری نیز به کشورهای مختلف جهان داشته است. از جمله می توان کشورهای سوریه و لبنان را اشاره کرد. او همچنین در سال 1368 به کشورهای امارات متحده عربی و پاکستان سفر نموده، در این کشورها به تلاوت پرداخت آقای قره شیخ لو در فواصل سالهای 68 تا 80 به کشورهای چین، سودان، آفریقای جنوبی، موزامبیک، فیلیپین، تایلند، ایتالیا، هند، سریلانکا، و آذربایجان سفر نمود. آقای قره شیخ لو همچنین 9 بار توفیق سفر به مکه مکرمه و مدینه منوره را داشته است او می گوید: در تمامی این سفرها با استقبال بی سابقه مردم مواجه می شدیم و به طور کلی در تمامی کشورها از تلاوت قاریان ایرانی استقبال می شود که این موضوع باعث شگفتی است. آقای قره شیخ لو بارها در

صداو سیما به تلاوت پرداخته است او از تلاوتش در برنامه بسوی نور که در سن 13 سالگی در سیما یاد می کند. آقای قره شیخ لو تا کنون چندین بار توفیق تلاوت در محضر مقام معظم رهبری را داشته است. از جمله در مراسم اختتامیه پنجمین دوره مسابقات بین المللی قرآن کریم و یا در ایام ماه مبارک رمضان که موفق به تلاوت در حضور معظم له شده است.
آقای قره شیخ لو در ابتدای کار تلاوت از قاریانی چون مرحوم استاد منشاوی، استاد محمود علی البنّاء و استاد مصطفی اسماعیل تقلید می کرد و مانند بسیاری از قاریان معتقد است که تقلید از قاریان مصری به عنوان نخستین مرحله ز یادگیری صوت و لحن، از جایگاه بسیار ارزشمندی برخوردار است. او در حال حاضر در دوره ای تخصصی مراکز چون تربیت معلم، و تربیت داور در سازمانها و نهادهای مختلف تدریس می کند او اساتید مصطفی اسماعیل، محمد صدیق منشاوی و عبدالباسط را سه قاری برتر مصر از ابتدا تا کنون می داند و در میان قاریان عصر حاضر نیز اساتید حسّان، شحات محمد انور و اللیثی را از قاریان برتر کنونی مصر بر می شمارد. آقای قره شیخ لو از جمله قاریانی است که سالهای دفاع مقدس را با تمام وجود درک کرده و در برخی عملیاتها حضور داشته است او در سالهای 1363 و 1364 جزو نیروهای فرهنگی با نام معلم قرآن در جبهه جنوب و مناطق پاسگاه زید، جفیر و مهران مشغول به خدمت شد آقای قره شیخ لو دوبار نیز در شمار نیروهای رزمی در سالهای 1365 الی 1367 در منطقه جنوب و در عملیاتهای کربلای 5 و مرصاد شرکت نمود آقای قره شیخ لو زندگی شخصی اجتماعی و خانوادگی خود را مرهون قرآن می داند و می گوید: کسی که با قرآن همنشین شد در تمامی ابعاد زندگی موفق خواهد شد و به همین دلیل نیز همواره در تلاش بوده تا بتواند آنچه را که در سایه سار کلام وحی آموخته در جلسات به دوستداران قرآن بیاموزد. در سال 1366 تا 1373 در دار القرآن سازمان تبلیغات اسلامی و دو سال نیز در کانون علوم پزشکی تهران به فعالیت پرداخت و هم اکنون نیز جانشین مسئول کمیته قرآن شورای هماهنگی تبلیغات اسلامی است و علاوه بر این از سال 1377 تا کنون در بسیاری از مسابقات قرآن کریم داوری کرده است.
آقای مهدی قره شیخ لو معتقد است که فعالیتهای قرآنی در کشور پاسخگوی نیاز جامعه نیست و به رغم اقدامات بسیاری که انجام شده ضعفهائی نیز وجود دارد. او در توصیه اش به جوانان می گوید: تا آنجا که می توانند وقتشان را برای قرآن صرف بکنند و سعی نمایند که با قرآن مأنوس شوند چون هر چه که ما برای قران وقت بگذاریم جز خیر و برکت، چیزی نخواهد بود و جوانان بهتر است که بهترین لحظات عمرشان را که همان جوانی است در جلسات پر نشاط و شاداب قرآنی صرف بکنند و

بتوانند در آن لحظات از قرآن بهره بگیرند و تا آنجا که می توانند با قرآن مأنوس شوند.
منابع زندگینامه :http://www.ommolketab.net/

قزوینی فارسی، سراج‌الدین، ابوحفص عمر

قرن:8
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 745 ق)، مفسر و قاری. او بر قوام‌الدین شیرازی قرائت کرد. از علوم مختلف بهره‌ها داشت، بویژه در عربیت ماهر بود. وی در جوانی قبل از چهل سالگی درگذشت. از آثار وی: «الکشف علی الکشاف» یا «الکشف عن مشکلات الکشاف»، در تفسیر که حاشیه‌ای بر «کشاف» زمخشری است؛ «نصیحه السملم المشفق لمن ابتلی بحب المنطق».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (5 / 208)، شذرات الذهب (144 -143 / 6)، کشف الظنون (1480، 1958)، معجم المؤلفین (7 / 289)، مینودر (871 / 2)، هدیه العارفین (1 / 789).

کازرونی، ابوعبداللّٰه محمد

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 455 ق)، فقیه شافعی، محدث و مقری. وی شیخ شافعیه و ساکن آمد و فقیه آنجا بود. او از احمد بن حسین بن صیاح بلدی و قاضی ابوعمر هاشمی و ابن‌رزقویه و ابوالفتح بن ابی الفوارس بغدادی حدیث شنید. قرآن را نزد ابوالحسن علی بن احمد بن عمر بغدادی حمامی خواند. فقیه نصر مقدسی به نزد وی رفت و در محضرش فقه آموخت و فقیه ابوعلی فارقی قرآن را بر او قرائت کرد. کازرونی در دمشق، پیش از تشرف به حج، حدیث گفت و ابوغانم عبدالرزاق معری و عبداللّٰه بن حسن نحاس و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند. از آثارش: «الابانة»، در فقه شافعی.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سیرالنبلاء (172 -171/ 18)، طبقات الشافعیه‌ی اسنوی (180/ 2)، طبقات الشافعیه‌ی سبکی (123 -122/ 4)، کشف الظنون (1)، معجم المؤلفین (57/ 10 ،120/ 9)، هدیة العارفین (71/ 2).

کاشفی، امیرمحمود

قرن:15
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
استاد دکتر حاج امیر محمود کاشفی در شهر زاهدان پا به عرصه وجود نهاد. ولادت او در خانواده ای مذهبی و معنوی، نخستین بارقه پرورش الهی او شد. پدرش مرحوم حاج محمد زمان، از فضلای زمان، بر تربیت معنوی و مذهبی فرزندش اهتمامی بسیار داشت. و در این راه از هیچ کوشش فروگذار نمی کرد. به همین سبب نیز نخستین طلیعه های عشق به قرآن و فراگیری آن، به تشویق پدر در زندگی استاد کاشفی درخشیدن گرفت. شنیدن برخی آوازهای مذهبی که در نظام طاغوت، از رادیو پخش می شد، یکی دیگر از عوامل تعقیب کاشفی به نغمات و الحان قرآن کریم شد.
پس از آن، در طول مدت سکونت استاد کاشفی در شهر اهواز و شنیدن تلاوتهای استاد عبد الباسط از رادیوی عراق که در آنجا به خوبی شنیده می شد، عزم او در فراگیری الحان قرآنی، صد چندان شد.
استاد کاشفی، در منزلی بزرگ در اهواز، فارغ از هرگونه هیاهو و یا مانعی، به تلاوت و تمرین آنچه شنیده بود می پرداخت و بدین سان حیات قرآنی او رنگی تازه به خود گرفت. استاد کاشفی نخستین بار صورت رسمی در کلاس چهارم ابتدایی در حالی که توانایی خود را در زمینه تلاوت از همگان مخفی داشته بود؛ به تلاوت سوره مبارکه شمس پرداخت، چنان تلاوتی که همگان زبان به تحسین او گشودند. از آن پس استاد کاشفی قاری مدرسه شد و به صورت رسمی به تلاوت پرداخت. مسیر آموزش دکتر کاشفی، با تقلید از استاد عبدالباسط و استاد منشاوی ادامه یافت و پس از آن با تقلید از قرائتهای مرحوم استاد شیخ مصطفی اسماعیل، تکمیل شد. استاد کاشفی در زمینه علوم مختلف قرآن از استادان: آیت الله حایری شیرازی و آیت الله معرفت بهره های بسیاری گرفتند.
استاد دکتر امیر محمود کاشفی در سال 1364 در مسابقات سراسری قرآن دانشجویان دانشگاه تهران شرکت کرد و حایز رتبه اول شد. او همچنین در مسابقات جهانی قرآن کریم در کشور مالزی رتبه سوم را از آن خود ساخت.
استاد کاشفی در ادامه فعالیتهای قرآنی خود، در طول سالهای جنگ تحمیلی با بسیاری از برادران و قاریان برجسته دانشگاه تهران در محل تالار امیر کبیر این دانشگاه به برپائی جلسات قرآن کریم پرداخت و این جلسات را سالها تداوم بخشید. استاد امیر محمود کاشفی که در ابتدا با نام

کاشی ساز پور در جامعه قرآن کشور به فعالیتهای قرآنی می پرداختند که این کتاب را سروش به چاپ رسانده است استاد کاشفی در کنار فعالیتهای قرآنی خود به امر تحصیل نیز اهتمام بسیار داشت او تحصیلات خود را در مقطع دکترای زبان و ادبیات عرب دانشگاه تهران به اتمام رسانده است. و در حال حاضر به تدریس در دانشگاه تهران اشتغال دارد و عضو هیأت علمی این دانشگاه است. مقالات علمی این استاد ارجمند همواره در مجله دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تهران به چاپ رسیده و مورد استفاده علاقه مندان دوره است.
استاد امیر محمود کاشفی سه فرزند به نامهای مریم، ابوالحسن، و فاطمه دارد و با توجه به فعالیت و علاقه بسیار او به تربیت قرآنی فرزندانش، آنها نیز اشتیاق بسیاری به فراگیری علوم قرآنی دارند.
استاد کاشفی برای تبلیغ و ترویج فرهنگ قرآنی به کشورهای مختلفی چون عربستان، سوریه، مالزی، هند و پاکستان سفر کرده است. او در سال 1364 در محضر مقام معظم رهبری که در ان زمان ریاست جمهوری را عهده دار بودند به تلاوت قرآن پرداخت و مورد تفقد و ارشاد معظم له قرار گرفت. استاد کاشفی از استادان مصطفی اسماعیل، عبدالباسط و عبد الفتاح شعشاعی به عنوان قاریان برجسته کشور مصر یاد می کند.
استاد کاشفی علاوه بر تلاوت قرآن در زمینه خوشنویسی فعالیت داد و به مرحله استادی در انجمن خوشنویسان دست یافته است او همچنین به برخی رشته های ورزش نیز علاقه دارد.
منابع زندگینامه :http://www.ommolketab.net

کرمی، حسین

قرن:15
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
آقای حسین کرمی روز اول فروردین سال 1342 در شهر اردبیل در خانواده ای مذهبی و متوسط دیده به جهان گشود. جدّ مذهبی خانواده از همان آغاز، بر عشق و اشتیاق به قرآن را در ژرفای وجود او نشاند و ایشان را در جرگه عاشقان و دوستداران این کتاب انسان ساز قرار داد. و به این ترتیب او که خانه دلش از شنیدن تلاوت قرآن از رادیوی قاهره در 8 سالگی به قرائت قرآن علاقه مند شد و به جلسات قرآن شهر اردبیل رفت. دکتر حسین کرمی از همان سن 8 سالگی با شرکت در جلسات قرآن شهر اردبیل و همزمان با تحصیل و تجوید به فراگیری مقدمات تلاوت قرآن هم پرداخت و با گوش دادن به نوارهای تلاوت اساتید مشهور مصری توانایی خودش را در مسیر تلاوت بیشتر کرد. او با تقلید از تلاوت های استاد منشاوی در آغاز کار و بقیه اساتید در ادامه کار، اولین گامها را در مسیر تلاوت برداشت و توانست به موفقیتهای چشمگیری در مسیر تلاوت دست پیدا کند.
دکتر کرمی از جمله قاریانی است که علاوه بر فعالیت در زمینه های قرآنی و تلاوت به فراگیری علم و دانش نیز اهتمامی وافر دارد. به همین دلیل هم تحصیلات خود را تا مقطع فوق تخصص جراحی کلیه ادامه داده و د حال حاضر دارای مدرک دکترای فوق تخصص جراحی کلیه است. دکتر حسین کرمی به موسیقی عرفانی وهم چنین از میان رشته های ورزشی به فوتبال علاقه دارد. وی علاوه بر مدارای بیماران کلیوی در بیمارستان شهدای تجریش عضو هیأت علمی دانشگاه شهید بهشتی نیز می باشد.
رتبه هایی که تا کنون آقای حسین کرمی در مسابقات مختلف بدست آورده است عبارتند از:
1ـ رتبه نخست در مسابقات کشوری که در شهر مقدس قم برگزار شد.
2ـ رتبه نخست در سال 1378 در شانزدهمین دوره مسابقات بین المللی قرآن کریم در تهران.
3ـ رتبه دوم در سال 1372 در مسابقات جهانی قرآن کریم در کشور مالزی.
4ـ رتبه نخست در سال 1377 در کشور سوریه و در مسابقات قرآنی.
آقای حسین کرمی در سال 1378 ازدواج کرد و یک فرزند بنام امیر علی دارد و همسرشان دارای مدرک دکترا در رشته زنان و زایمان است و

ایشان هم به مسائل مختلف قرآنی علاقه وافر دارند. دکتر حسین کرمی نیز مثل بسیاری از قاریان برجسته در ابتدای کار از سبک قاریان مصری مثل استاد منشاوی تقلید کرده است امّا اعتقاد دارد که هر قاری قرآنی در ابتدای کار تلاوت باید از قاریانی مثل منشاوی، عبدالباسط، مصطفی اسماعیل، شحات محمد انور و متولی عبد العالی تقلید نماید و بعد از طی مراحل ابتدایی باید از تقلید محض خارج شود و با تسلط بر الحان و موسیقی عربی و قرآن به تلاوت بپردازد و میان معنا و الفاظ آیات در تلاوتهایش پیوند برقرار نماید. ایشان تا کنون به کشورهای زیادی همچون مالزی، سنگاپور، هند، بنگلادش، سوریه و ترکیه برای تلاوت قرآن سفر کرده و بیش از ده ها بار برای انجام مناسک سیاسی عبادی حج به عنوان قاری اعزام شده است. آقای دکتر حسین کرمی از اساتیدی مثل مصطفی اسماعیل، عبد الباسط و منشاوی به عنوان بهترین و برترین قاریان عصر طلائی تلاوت در مصر یاد می کند و همچنین از اساتیدی مثل شعیشع، شحات محمد انور و احمد نعینع به عنوان قاریان برتر کنونی در مصر نام می برد. دکتر کرمی که خود از قاریان برجسته کشور است و بارها در محضر مقام معظم رهبری به تلاوت پرداخته است به قاریان ایرانی سفارش می کند که برای موفقیت در امر تلاوت ابتدا به فراگیری تجوید و اصول صحیح آن از اساتید برجسته فن تجوید بپردازند و بعد از آنکه تجوید را تکمیل کردند به مسائل دیگر روی بیاورند و برای فراگیری لحن خوش و مطابق با آیات، بسیار به نوارهای مختلف اساتید قرآن گوش جان بسپارند و نکات لازمه آن را از تلاوتهای مختلف فرا بگیرند.ایشان همچنین تقلید را در ابتدای امر تلاوت لازم و ضروری می دانند آنرا باعث خلاقیت در انسان می شمارد زیرا هنگامی که انسان به طور کامل تقلید از یک قاری را انجام داد باید تقلید را کنار بگذارد و تمام آنچه را که از تقلید آموخته و بدست آورده در تلاوتهای خود به نحو بدیع بکار برد و او آخر سفارش می کند که قاریان قرآنی اخلاق و رفتار قرآنی را رعایت کنند و به آن ملزم باشند و به پیش کسوتان در امر تلاوت احترام بگذارند و به آیات قرآن عمل کنند.

منابع زندگینامه :http://www.ommolketab.net

کسایی، ابوالحسن علی بن حمزة بن عبداللّه بن بهمن بن فیروز اسدی فارسی

قرن:2
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 189 ق)، قاری، ادیب، لغوی و نحوی. یکی از قراء سبعه است. اصلش از ایران بود که در یکی از روستاهای کوفه به دنیا آمد و در بغداد سکنی گزید. وی در تلاوت مدتی شاگرد حمزه یکی دیگر از قراء سبعه بود و موافق حمزه قرائت می‌کرد، ولی عاقبت قرائت مخصوصی اتخاذ نمود. حفص و ابوعمر دوری از راویان مشهور قرائت او هستند. جمعی دیگر نیز همچون نصیر رازی و قتیبة بن مهران اصفهانی و احمد بن ابی‌سریج و عیسی بن سلیمان شیزری و ابوحمدون طیب نیز قرائت او را روایت کرده‌اند. کسائی از شاگردان امام جعفر صادق (ع) شمرده شده و از اعمش و سلیمان بن ارقم و سفیان بن عیینه و ابوبکر بن عیاش حدیث روایت کرده است. او در ادبیات و نحو و لغت نیز از پیشگامان عراق بود. نحو را از معاذ هراء و یونس نحوی و خلیل بن احمد عروضی فراگرفت. فراء و ابوعبید قاسم بن سلام و جمعی دیگر از شاگردان او به حساب می‌آیند. شافعی گوید که هر که خواهد در نحو متبحر شود پس باید که بر سفره‌ی کسایی نشیند. هارون الرشید احترام ویژه‌ای برای او قائل بود و دو پسرش امین و مأمون را به دست وی سپرد تا ادب آموزند. با هارون الرشید به ایران آمد و در ری در قریه‌ی ارنبویه درگذشت. در سال مرگ وی اختلاف است و سالهای 193، 185، 183، 182، 180 و 197 ق به عنوان سال وفات ذکر شده است. از آثارش: «معانی القرآن»؛ «القراآت»؛ «النوادر» کبیر، اوسط و اصغر؛ مختصری در نحو؛ «المصادر»؛ «الوقف و الابتداء فی القرآن»؛ «متشابه القرآن»؛ «مقطوع القرآن و موصوله»؛ «الحروف»؛ «العدد»؛ «اختلاف العدد»؛ «الهجاء»؛ «اشعار المعایات و طرائقها»؛ «الهاآت المکنی بها فی القرآن»؛ «لحن العامه»؛ «نسب رسول‌اللّه (ص)».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (94-93/ 5)، اعلام بوفیات الاعلام (122/ 1)، اعیان الشیعه (234-233/ 8)، ایضاح المکنون (350، 345، 336، 332، 322، 313، 289/ 2، 48/ 1)، تاریخ ادبیات در ایران (126، 68/ 1)، تاریخ بغداد (415 -403/ 11)، تهذیب التهذیب (267/ 7)، دایرة المعارف فارسی (2219/ 2)، الذریعه (139/ 24، 15/ 19)، روضات الجنات (189 -186/ 5)، ری باستان (419/ 2، 439 -438/ 1)، ریحانه (56 -52/ 5)،

سیر النبلاء (134 -131/ 9)، الفهرست ابن الندیم، ترجمه (112-111 ،64 60، ،53 -52)، کشف الظنون (1730)، الکنی و الالقاب (113 -112/ 3)، لغت‌نامه (ذیل/ علی، کسائی)، مجمل فصیحی (ذیل/ سال 189)، معجم الادباء (203 -167/ 13)، معجم المؤلفین (84/ 7)، وقایع السنین و الاعوام (153)، هدیة العارفین (668/ 1)، هفت اقلیم (114/ 1).

کلابی نیشابوری، ابومحمد عمرو

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 238 ق)، فقیه، محدث و قاری. نزد علی بن حمزه کسائی تلاوت آموخت و از هشیم بن بشیر و عبدالوارث ثقفی و ابوبکر بن عیاش و ابوعبیده حداد و قاسم بن مالک مزنی و یحیی بن زکریا بن ابی‌زائده و عبدالعزیز بن ابی‌حازم و سفیان بن عیینه و زیاد بن عبداللّه بکائی و ابن علیه و معاذ عنبری و همطبقه آنان حدیث شنید. نسائی او را مورد اعتماد دانسته و ابن‌حبان می‌گوید که شیوخ نیشابوری ما از وی تمجید می‌کردند. بخاری و مسلم و نسایی و محمد بن یحیی ذهلی و ابومحمد دارمی و ابراهیم بن ابی‌طالب و حسن بن سفیان و ابوالعباس سراج و مسدد بن قطن قشیری نیشابوری و ابوعمار حسین بن حریث مروزی و احمد بن سیار مروزی و احمد بن سلمه نیشابوری و جعفر بن محمد بن حسین نیشابوری معروف به ترک و داوود بن حسین بیهقی و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :انساب (117/ 5)، التاریخ الکبیر (332/ 6)، تهذیب التهذیب (31 -30/ 8)، تهذیب الکمال (226 -225/ 14)، الثقات (487/ 8)، الجرح و التعدیل (ج 233/ 3)، سیر النبلاء (407 -406/ 11)، شذرات الذهب (90/ 2)، العبر (336/ 1).

گرگانجی مروزی، ابونصر، ابوحامد محمد

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ح 484/ 481 -390 ق)، مسند، عالم علوم قرآنی و قاری. شیخ القراء در خراسان و اهل مرو بود. لیکن مدتی ساکن گرگانج، از نواحی خوارزم شد لذا به گرگانجی مشهور شد. او در طلب علوم قرآنی و قرائت بر مشایخ مسافرت‌ها کرد. قراآت و آداب را در مرو از ابوحسین عبدالرحمان بن محمد دهان فراگرفت. او در نیشابور بر ابوعبداللّٰه محمد علی خبازی و ابوعثمان سعید بن محمد معدل قرآن را خواند. در بغداد به ابوالحسن علی بن احمد بغدادی حمامی ملحق شد و بر وی و نیز بر ابوعلی حسین بن علی رهاوی سلمی در دمشق و ابوالقاسم علی شریف زیدی حرانی در حران و جماعتی از بزرگان قرآن را قرائت نمود تا به امامت در قرائت نایل شد. در مرو درگذشت. از آثار وی «التذکرة لاهل التبصرة» در علوم قرآنی می‌باشد، که به آورده‌ی حموی «التذکرة لاهل البصرة» است. از دیگر آثارش: «المعول»، در علوم قرآنی.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (208/ 6)، انساب سمعانی (55/ 5)، سیر النبلاء (601 -600/ 18)، شذرات الذهب (372/ 3)، العبر (348/ 2)، لب اللباب (206/ 2)، معجم الادباء (233 -230/ 17)، معجم البلدان (513/ 4)، معجم المؤلفین (295/ 8)، المنتظم (639/ 9)، النجوم الزاهرة (130/ 5)، الوافی بالوفیات (89 -88/ 2).

گوستاو، فلوگل

قرن:19
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
گوستاو فلوگل یکی از خاور شناسان بنام آلمانی است خدمات شایانی به علوم اسلامی داشته از جمله سبب اتصال شرق با غرب در جهت دست یابی آسان تر به قرآن و استخراج کلمات و آیات آن گشته او در کتاب تجوم الفرقان فی اطراف القرآن به این مهم دست یافت و در ضمیمه کلام الله مجید در سال 1842 م به طبع رساند . این دانشمند شهیر در سال 1870 م در گذشت.

لطفی نیا، محمود

قرن:15
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
آقای محمود لطفی نیا در 20 اردیبهشت ماه سال 1343 شمسی در شهر لاهیجان از توابع استان گیلان دیده به جهان گشود. ولادت او در خانواده ای کم درآمد و در عین حال سرشار از جاذبه های معنوی بود آقای لطفی نیا همچون بسیاری دیگر از قاریان قرآن بانوای دلنشین و روح انگیز استاد عبدالباسط در وادی تلاوت گام نهاد و نخستین بار در سال 1354 هـ.ش جهت آموختن تکالیف دینی به مسجد محل قدم گذارده در جلسات قرآن استاد علیزاده شرکت نمود. او که متأثر از صوت گرم مرحوم عبدالباسط اشتیاقی وصف ناپذیر نسب به تلاوت قرآن در خود یافته بود زندگی قرآنی خود را به این ترتیب آغاز نمود او از مادرش، استاد حاج آقا علیزده و استاد محمد پُر دل به عنوان عوامل اصلی در امر پرورش قرآنی خود یاد می کند. حاج محمود لطفی نیا در ابتدای امر از استاد مرحوم عبدالباسط و سپس استاد مرحوم مصطفی اسماعیل تقلید می کرد که مدت 6 سال به طول انجامید پس از آن برای یافتن شیوه مستقلی در امر تلاوت به طور متناوب به تقلید از قاریان دیگری چون محمد عبدالعزیز حسّان، کامل یوسف البطئینی، محمد محمود رمضان، سید محمد نقش بندی، محمد عمران، محمد رفعت، عبدالفتاح شعشاعی پرداخت. پس از پیروزی انقلاب اسلامی و ساماندهی فعالیتها بویژه آموزشهای قرآنی در شهرستانها، اجرای تلاوتهای او به تقلید از قاریانی چون عبدالباسط و شرکت در جلسات سنتی به مسابقات مختلف قرآن کریم کشیده شد و به این وسیله به سنجش آموخته های خود پرداخت. آریالای لطفی نیا همچنین از محضر اساتیدی چون شهیدی و رنجبر نیز در امر تلاوت بهره گرفت او تحصیلات خود را در رشته ادبیات عرب مقطع کارشناسی ارشد در رشته علوم و قرآن و حدیث دانشگاه تهران به ادامه تحصیل پرداخت او علاوه بر تحصیلات دانشگاهی به تحصیل دروس حوزوی در شهرستان کاشان پرداخت و در فاصله سالهای 1362 تا 1370 در مدرسه علمیه مرحوم حاج آقا رضا مدنی تحصیل خود را در حدود اتمام رسائل در مکاسب ادامه داد. آقای محمود لطفی نیا در سال 1369 ازدواج نمود و یک فرزند او به نام محمد حسین شیفته تلاوت قرآن و اجرای اذان است. همسرش نیز که از دبیران معارف اسلامی است با قرآن مفاهیم عالی آن مأنوس است. و در مسابقات قرآن دوران تحصیل نیز رتبه هایی به دست آورده است.

آقای محمود لطفی نیا علاوه بر امر تلاوت در زمینه خوشنویسی نیز توفیقاتی بدست آورده است او در رشته های خوشنویسی چلیپا، کتابت، و نسخ درجه ممتازی را کسب نموده است. آقای لطفی نیا نخستین تلاوت رسمی خود را در مسابقات سراسری قرآن کریم در مدرسه علمیه شهید مطهری در سال 1359 اجرا نمود حاج محمود لطفی نیا در سال 1359 در مسابقات استانی رشت رتبه برتر دور مسابقات کشوری قرآن کریم در مدرسه عالی شهید مطهری رتبه سوم را از آن خود ساخت در سال 1375 در مسابقات قرآن کریم دانشجویان کشور در تبریز رتبه نخست این دوره از مسابقات را از آن خود نمود. در همان سال نیز در مسابقات کشوری اوقات در شهر ارومیه رتبه نخست را بدست آورد و بداین ترتیب در مسابقات بین المللی قرآن کریم در سال 1375 در حسینیه ارشاد رتبه برتر را کسب کرد. آقای لطفی نیا علاوه بر تلاوت قرآن و شرکت در مسابقات قرآن کریم به امر داوری نیز پرداخته است از جمله آنها در سال 1368 به کشورهای امارات، اتیوپی و ماداگاسکار سفر نمود. در سال 1369 به پاکستان و در سال 1375 به لبنان و در سال 1379 نیز به تایلند مسافرت داشته است. آقای لطفی نیا در ایام و دوران دفاع مقدس چندین ماه در جبهه های نبرد حق علیه باطل حضور داشته است او معتقد است که تمامی زندگیش در معیت قرآن رنگی دیگ داشته و آشنائیش با کلام وحی را از همان آغاز طفولیت از برکات الهی می داند او به قاریان قرآن نیز توصیه می کند که عوامر تلاوت ابتدا به رفتار و اخلاقشان بنگرند و با قران منطبق کنند که آیا رفتاری در شأن کلام وحی دارند یا خیر؟ او که سالها علاوه بر تلاوت قرآن به امر تدریس در زمینه های مختلف چون صوت و لحن پرداخته، به قاریان قرآن سفارش می کن که در ابتدای امر تلاوت به تقلید از یکی از قاریان برجسته مصری بپردازند و به تدریج خود سبکی برگزینند. او همچنین توصیه می کند که قاریانی که در ابتدای راه هستند به امر تجوید بیشتر وجه کنند تا آنرا بکار ببندند. آقای لطفی نیا تاکنون در متعددی بتدریس صوت و لحن قرآن پرداخته است از جمله تربیت مربی حوزه علمیه قم، دوره های کانون قرآن دانشگاه آزاد اسلامی، دوره های منطقه تربیت قرآن سازمان تبلیغات اسلامی و حوزه های عالی آموزش تخصصی قاریان نوجوان و جوان شورایعالی قرآن او همچنین در زمینه های مختلف تلاوت به گرد آوری جزواتی پرداخته که در آینده نزدیک به چاپ خواهد رسید.

آقای حاج محمود لطفی نیا از سال 1360 تا کنون به تدریس جلسات مختلف پرداخته است که نخستین جلسه رسمی او در سال 1364 در شهر کاشان تشکیل شد که یکسال به طول انجامید آقای لطفی نیا در حال حاضر دبیر آموزش و پرورش گیلان می باشد و همزمان نیز به تحصیلات

علوم قرآن و حدیث دانشگاه تهران ادامه می دهد. آقای لطفی نیا از اساتید رفعت، عبدالفتاح شعشاعی و مصطفی اسماعیل به عنوان قاریان برتر مصر از ابتدا تا کنون یاد می کند. و در میان قاریان عصر حاضر نیز اساتید شعیشع، غلوش و حسان را برترین می داند او از جمله قاریانی است که علاوه بر تلاوت به امر ابتهال و تواشیح نیز اهتمام می ورزد، اشتیاق به ابتهالات دینی باعث شده تا در محافل مذهبی، قرآنی و نیز صدا و سیما به اجرای ابتهال نیز بپردازد او در توصیه اش به جوانان و نوجوانان تأکید دارد بر استماع مداوم قرائت استادان مصری که جوانها می خواهند آنرا الگو خود قرار دهند و در غیر اینصورت خیلی دیر نتیجه خواهند گرفت بخصوص اگر تحت نظر استاد نباشند.

منابع زندگینامه :http://www.ommolketab.net

محقق، محمدباقر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
محمدباقر محقق در سال 1298 ، در رشت به دنیا آمد.وی پس از گذراندن دوره ابتدایی ، علوم قدیمه را در حوزه علمیه زادگاه خود گذراند و در پانزده سالگی در حوزه علمیه قم دنبال نمود و از محضر اساتید آنجا استفاده برد. وی پس از اخذ دیپلم متوسطه ، تحصیلات خود را در دانشکده الهیات (معقول و منقول) ادامه داد و با کسب رتبه اول موفق به اخذ درجه لیسانس گردید . پس از آن دوره دکترا با رساله « حقوق مدنی زوجین ، در زمان زنا شویی دائم از نظر قرآن » با موفقیت طی نمود. استادمحمدباقر محقق در کسوت قرآن پژوه،مفسر، فیلسوف، مورخ و مترجم شناخته شده است و آثاری به طبع رسانده است.
گروه : علوم انسانی
رشته : حقوق
والدین و انساب : محمد باقر محقق ، فرزند شیخ علی در رشت به دنیا آمد.
تحصیلات رسمی و حرفه ای : محمدباقر محقق پس از به پایان بردن دوران ابتدایی ، علوم قدیمه را در حوزه علمیه رشت گذراند. در پانزده سالگی به حوزه علمیه قم رفت و از محضر اساتید آنجا استفاده برد. بعد ازشش سال تحصیل در حوزه علمیه ، رهسپار تهران شد. و پس از اخذ دیپلم متوسطه ، تحصیلات خود را در دانشکده الهیات (معقول و منقول) ادامه داد. در سال 1334 با کسب رتبه اول موفق به اخذ درجه لیسانس گردید و جهت ادامه تحصیل بار دیگر عازم قم شد. پس از این دوره او برای گذراندن دوره دکترا در سال 1344 به تهران بازگشت و با طی نمودن این دوره ، رساله دکترای خود را در « حقوق مدنی زوجین ، در زمان زنا شویی دائم از نظر قرآن » نوشت.
استادان و مربیان : محمدباقر محقق علوم قدیمه را ابتدا نزد شیخ مهدی سبط در حوزه علمیه رشت فراگرفت ، سپس به حوزه علمیه قم رفته و نزد امام خمینی (ره) ، آیت الله مرعشی نجفی ، آیت الله سیدمحسن حکیم کسب فیض نمود.استادان وی در دانشگاه آیت الله محمود شهابی ، آیت الله سیدمحمد مشکاه ، استاد بدیع الزمان فروزانفر ، آیت الله ذو المجدین و آیت الله مهدی الهی قمشه ای بودند.
مشاغل و سمتهای مورد تصدی : محمدباقر محقق پس از انقلاب در

مشاغل مختلف علمی خدمت کرد که اهم آن عبارت است از : معاونت آموزشی دانشگاه علامه طباطبایی ، عضویت در ستاد انقلاب فرهنگی و ریاست دانشکده ادبیات و علوم انسانی .
فعالیتهای آموزشی : محمدباقر محقق با اخذ مدرک لیسانس و کسب علوم حوزوی مدتی به تدریس در ادبیات و علوم دینی در رشت اشتغال ورزید. او پس از انقلاب مدتی در مشاغل مختلف انجام وظیفه نمود ، سپس از مسوولیت های اداری کناره گیری کرد و به تدریس اشتغال ورزید. تفسیر المحقق در دو مجلد به زبان فارسی و به شیوه ادبی و استدلالی شامل بخشی از قرآن کریم است. مؤلف در مقدمه اثر درباره خصوصیات قرآن، و نامهای قرآن، معنای سوره و آیه، و استعاذه، و تعداد سوره و آیات قرآن بحث کرده است. سپس به تفسیر سوره حمد می پردازد. مجلد دوم شامل تفسیر سوره های علق، مدثر, فلق، ناس است. مؤلف پس از ذکر آیه به بحثهای تحلیلی از نظر لغت و صرف و نحو و معانی و بیان مبادرت می کند سپس اخبار و روایات طریقین عامه و خاصه را بیان می کند و به طور مفصل به تفسیر آیه می پردازد. این تفسیر در تهران به طبع رسیده است. مؤلف همچنین اثر قرآن پژوهی دیگری به نام دایرة الفراید در فرهنگ قرآن دارد. ----------
---
آثار :
1 تفسیر المحقق
2 جداول ارث
ویژگی اثر : ترجمه- شیخ حر عاملی
3 دایره الفرائد
ویژگی اثر : در فرهنگ قرآن؟، بیست و پنج مجلد
4 رساله ای در تاریخ فقه و فقها
5 رساله علم منطق و متدولوژی
6 رساله فلسفه اسلامی
7 رساله مبانی فلسفه
8 قرآن و امام حسین(ع)
9 کنز العرفان فی فقه القرآن
ویژگی اثر : ترجمه- فاضل مقداد
10 گنجینه احکام قرآنی
11 ناسخ و منسوخ
ویژگی اثر : ترجمه- ابن متوج بحرانی
12 نمونه بینات در شان نزول قرآن

مدنی ثانی

قرن:2
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نافع بن عبدالرحمن بن ابی‌نعیم تابعی اصفهانی مکنی به ابوالحسن یا ابوعبدالله یا ابونعیم یا ابوعبدالرحمن یا ابورویم و مشهور به مدنی ثانی (ف. 159 تا 169 ه.ق) یکی از قراء سبعه بوده است.
برگرفته از کتاب :فرهنگ فارسی معین (جلد ششم)

مروزی، ابومعاذ فضل

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 211 ق)، محدث، نحوی و مقری. از عبداللَّه بن مبارک و داوود بن ابی‌هند و عبید بن سلیم/ سلیمان روایت کرد. اهل مرو و محمد بن علی بن حسن بن شقیق از وی روایت کرده‌اند. ابومنصور ازهری در کتاب «تهذیب اللغة» خود از وی بسیار روایت کرده است. از آثارش کتاب «القراآت»، در قرآن است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ نیشابور (77)، الثقات (5/ 9)، طبقات المفسرین داودی (29 -28/ 2)، کشف الظنون (1449)، معجم الادباء (214/ 16)، معجم المؤلفین (67/ 8).

مسیبی، علی

قرن:15
جنسیت:مرد
ملیت:ایران آقای علی مسیبی در 26 بهمن سال 1347 دوش در فریدون شهر اصفهان پا به عرصه وجود نهاد. ولادتش در خانواده ای از نظر مادی اما با گرایشهای مذهبی بسیار قوی بود و این امر از همان اوان کودکی، زمینه رشد و پرورش قرآنی این کودک را فراهم نمود. صوت خوش پدر، نخستین گرایشهای علی مسیبی به تلاوت و صوت خوش قرآن بود تا آنکه روزی در کنار دکه کوچک نوار فروشی، تلاوتی زیبا با صوت دلنشین مرحوم عبدالباسط را شنید و او که کودکی 5 ساله بود چنان مجذوب شد که زندگی قرآنیش رقم خورد. آنچه که در سرگذشت قاریان بیش از هر چیز بارز است. نقش سرنوشت ساز خانواده و ایجاد جاذبه های قرآنی در کودکی بوده است. علی مسیبی که نخستین بارقه عشق به قرآن را از خانواده خود دریافته بود، از محضر استاد مرحوم مجتبی غضنفری نکات لازمه بسیار فراگرفت؛ او از همان ابتدا در جلسات هفتگی این استاد در مسجد قنات آباد حضور می یافت و دانسته های خویش را افزون می ساخت، آقای علی مسیبی در سن 11 سالگی تجوید، صوت و لحن و مقدماتی در زمینه صرف و نحو زبان عربی را از کتاب جامع المقدمات در محضر استاد مرحوم غضنفری فرا گرفت زیرا آگاهی به صرف و نحو زمینه لازمی برای فهم و درک ایات در هنگام تلاوت قرآن است.
دکتر مسیبی در سال 65 موفق به اخذ دیپلم تجربی شد و پس از آن به اتمام دوران سربازی در سال 69 در دانشگاه علوم پزشکی تهران در رشته پزشکی پذیرفته شد او پس از اتمام دوره تحصیلی در سال 76 مدرک دکترای عمومی را دریافت نمود و از مهرماه سال 77 در رشته دکترای تخصصی پوست مشغول به تحصیل شد. نخستین تلاوت رسمی در مسجد قنات آباد تقطه عطفی در زندگی مسیبی شد. زیرا او آن شب چنان مورد تشویق اساتید قرار گرفت که شور و حال زاید الوصفی وجود او را گرفته، و به ادامه این راه امیدوار ساخت.
آقای مسیبی معتقد است که تقلید در ابتدای کار امری بسیار لازم چرا که قاری اگر مقلد نباشد قادر به پیشرفت در کار خود نخواهد بود. از این رو باید از سبک مناسبی تقلید کرد تا خلاقیت لازم در تلاوت به دست آید او به قاریانی که در ابتدای راه هستند توصیه می کند که به فراگیری جنبه هایی مختلف قرآنی بپردازند و همراه با قرائت قرآن به یادگیری مفاهیم و دانسته هایی در زمینه های مختلف قرآن بپردازند زیرا از یک قاری برجسته

انتظار دریافت مفاهیم قرآن، انتظاری بجاست. دکتر مسیبی خود نیز علاوه بر تلاوت قرآن در خصوص علوم مختلف قرآنی، تفسیر و نهج البلاغه به مطالعه می پردازد و در این راستا از کتبی چون مثنوی معنوی، غزلیات مولانا و حافظ و سعدی بهره می گیرد آقای دکتر مسیبی در زمینه ورزش به پیاده روی و کوه نوردی علاقه بسیاری دارد و در زمینه آوازهای سنتی نیز تلاش کرده و به اجرای قطعاتی در این زمینه می پردازد.
دکتر مسیبی در سالهای 64 و 65 به کشور عربستان سفر نمود و در مسجد الحرام و مسجد النبی به تلاوت پرداخت و در هشتمین دوره مسابقات بین المللی قرآن در این کشور رتبه نخست را کسب نمود.
آقای مسیبی ضمن تلاوت در بسیاری از شهرهای کشور بارها در مسابقات مختلف قرآنی شرکت نموده و رتبه هایی را کسب کرده است. او در سال 63 در مسابقات قرآن ساتان تهران رتبه اول را کسب نمود و در شهرهای مختلف کشور به داوری مسابقات پرداخته است.
دکتر مسیبی زندگی خویش را با عشق قرآن عجین می داند. او قرآن را منشأ تمامی برکات زندگی فردی و اجتماعی خود دانسته و می گوید: الا بذکر الله تطمئن القلوب کلامی است که در مسیر زندگی قدرت، استقامت و اراده و آرامش را از آن دریافت نمودم.
دکتر مسیبی در برنامه های روزانه خود به حفظ آیاتی از قرآن، تلاوت قرآن و مطالعه اشاره دارد. او در دوران 8 سال دفاع مقدس بارها در مجامع مختلف رزمندگان اسلام در جبهه های جنوب کشور به تلاوت قرآن پرداخت او همچنین دوباره در سالهای 65 و 79 در حضور مقام معظم رهبری به تلاوت قرآن کریم پرداخته است. آقای مسیبی به ابتهال و تواشیع نیز علاقه بسیاری داشته و در این جلسات از استاد قیم بهره ها برده است. او اشتیاق به شنیدن ابتهال را بزرگترین عامل یادگیری آوازها و موسیقی سنتی ایران می داند زیرا معتقد است که با یادگیری این گوشه ها می توان نعماتی را در ابتهال اجرا نمود. او از اساتید: عبدالباسط، مصطفی اسماعیل، و منشاوی به عنوان بزرگترین اساتید مصر یاد می کند و قاریان برتر حاضر در کشور مصر را استادان شعیشع و غلوش و عبدالعال می داند. منابع زندگینامه :http://www.ommolketab.net

مفید رازی، ابوالوفاء عبدالجبار

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س پنجم و ششم ق)، عالم امامی، فقیه و قاری. اصل وی از نیشابور بود. سپس ساکن ری گردید. او از بزرگان علمای شیعه و فقیه ری و به قاری رازی یا مقری رازی مشهور بود. از شاگردان قاضی ابن البراج (م 481 ق) و شیخ سلار بن عبدالعزیز دیلمی (م 448 ق) و شیخ جعفر بن محمد دوریستی و ابوالجوائز حسن باری کاتب و شیخ نجاشی، صاحب «رجال»، و شیخ طوسی (م 460 ق) بود و تمامی تصنیفات و تألیفات شیخ طوسی را از خود شیخ روایت نموده است. علما و بزرگان در حوزه‌ی درسش حاضر می‌شدند. سید فضل‌اللّٰه راوندی و رشیدالدین علی بن زیرک قمی و ابوهاشم مجتبی بن حمزه از وی روایت کرده‌اند. صاحب تصنیفات و تألیفات بسیاری در فقه، به عربی و فارسی است که شیخ ابوالفتوح رازی تمامی آنها را از وی روایت کرده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (434 -433/ 7)، ریاض العلماء (71/ 3)، ریحانه (360/ 5 ،285/ 2)، طبقات اعلام الشیعه (153 -152/ 6)، فهرست منتجب‌الدین (109 -108)، الکنی و الالقاب (199/ 3)، لغت نامه (ذیل/ رازی)، هدیة الاحباب (244).

موذن زاده، رحیم

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
استاد مرحوم رحیم مؤذن زاده که به خاطر اذان مشهور و تاریخی اش در حافظه جمعی ایرانیان و بسیاری از مسلمین جای دارد، در سال 1304 در استان اردبیل در خانواده ای متولد شد که شاید بیش از یک قرن به فعالیت های مذهبی می پرداخته اند...
پدرش، مرحوم شیخ عبدالکریم اردبیلی، مؤذن بود و زمانی که در مسجد امام تهران اذان می خواند، صدایش به طور زنده از رادیو پخش می شد. شیخ عبدالکریم اردبیلی، تا سال 1322 در منطقه اردبیل به وعظ و اذان گویی مشغول بود و نخستین بار به خاطر اذانی که در این سال در رادیو گفته بود، شهرت پیدا کرد و سپس تا سال 1326 برنامه سحری رادیو را به صورت زنده، از طریق مسجد امام (مسجد شاه سابق) اجرا می کرد و در سال 1329 از دنیا رفت.
در خانواده مؤذن زاده که اغلب به فعالیت های مذهبی و اذان گویی پرداخته اند، رحیم مؤذن زاده، فرزند ارشد شیخ عبدالکریم است، راه پدر را با جدیت بیشتر پی گرفت و عملاً پس از درگذشت پدرش به جای او قرائت اذان را ادامه داد.
اذان مشهور مؤذن زاده که در گوشه روح الارواح آواز بیات ترک (زند) خوانده شده است، اذانی است که رحیم مؤذن زاده در سال 1334 در میدان 15 خرداد در استودیوی 6 خوانده است.
به روایت خود مؤذن زاده، او در حالی که روزه‌دار بوده می‌خواسته است اذانی بگوید تا برای فرهنگ ایران و اسلام یادگاری ارزنده باشد. مؤذن زاده برای ضبط این اذان گوشه‌های مختلفی را می‌آزماید، اما هیچ کدام مورد پسندش واقع نمی‌شود، تا این که مناسب ترین گوشه را برای قرائت اذان، روح‌الارواح می‌بیند. ایشان بارها گفته است: "از ضبط این اثر همیشه یک احساس غرور معنوی در طول سال‌های گذشته با من همراه بوده است و اگر تنها همین ثروت معنوی باقی بماند برای من کافی است".

استاد موذن زاده در روزهای پایانی حیات خود، زندگی‌اش را اینگونه توصیف کرده بود:
«من سال 1304 در اردبیل به دنبال آمدم، در آن دوران ما عوض دبیرستان مکتب می‌رفتیم. همه هم متدین بودند. خانواده‌ها در دوره‌ی ما در

ابتدای امر بچه‌ها را با قرآن مانوس می‌کردند. ما هم پس از طی این مرحله به مدرسه حاج ابراهیم آمدیم. طلبه بودیم به اصطلاح امروز، ولی در حین طلبگی، این اذان با ما همراه بود. صبح و ظهر و عصر و شب در مسجد و اماکن مذهبی هر روز اذان می‌خواندیم، تا اینکه یک شب که پدرم در خیابان ایران اردبیل ساکن شد. او عادت داشت هرکجا که میهمانی هم برود صبح پشت بام رفته و اذان بگوید، صبح آن روزی که پدرم اذان گفت: امام جمعه‌ی اردبیل گفته بود که من صدای ملکوتی می‌شنوم، ببینید این صدا از کجا می‌آید. آن‌ها همه خانه‌ها را گشته بودند تا اینکه صاحب خانه‌ی ما گفته بود شیخ عبدالکریم اردبیلی اینجا آمده و اوست که اذان گفته است. ما را خواستند و آوردند در مسجد و در داخل مسجد به ما 2 تا اتاق دادند. مرحوم پدرم سال 1322 برای نخستین بار اذان را در رادیو گفت و همین طور تا 1326 که برنامه‌ی سحری را به صورت زنده اجرا می‌کرد. او در سال 1329 سکته کرد و من قبول کردم جای او اذان بگویم تا الآن که با این سن و سال هنوز مشغولم و افتخار دارم که با گفتن آن یک اذان، برای اسلام ومملکتم کاری کرده‌ام. ما که نه ثروت داریم و نه مکنت و همین یک اذان برایمان بهترین خیر است.
هر روز تلفن می‌زنند و می‌گویند که این اذان خیلی زیبا گفته شده است، می‌دانید چرا؟ من جوابتان را می‌دهم برای این که باطن - اشاره به قلب- خوشگل است، برای این که این اذان را با دهن روزه پر کردم تا قربه الی الله باشد. این یک کار مادی نبود بلکه معنوی بود نتیجه‌اش را هم می‌بینید. واعظ تهرانی درجایی گفته بود اذان همه قبول باشد اذان است اما این اذان موذن‌زاده آدم را وادار می‌کند که به مسجد بیاید.
البته این اذان گفتن در خانواده‌ی ما موروثی است. 150 سال است که خانواده‌ی ما اذان می‌گویند. حتی زمانی که در اردبیل آن موقع‌ها شناسنامه می‌دادند به تناسب شغل و حرفه نام خانوادگی انتخاب می‌کردند. به بابایم هم گفته بودند تو چیکاره‌ای؟ گفته بود موذن. گفته بودند نام خانوادگی شما موذن است. زمانی که سال 1329 پدرم فوت کرد و من جای او رفتم. گوینده‌ها می‌گفتند اذان، اذانی که به وسیله استاد موذن، " زاده اردبیلی" گفته شده است. لذا این "زاده اردبیلی" از آن موقع به اسم ما اضافه شد.
یک روزی هم تصمیم گرفتم تا یک اذان یادگاری را بگویم. در استودیوی 6 صدا و سیما هر گوشه‌ای انداختم نشد تا اینکه آن را در روح‌الارواح آواز بیات ترک به این شکل که بیش از 50 سال پخش می‌شود گفتم. ما ایرانی هستیم و اذان ما باید برخاسته از خودمان باشد. الان اذان خوان‌هایی هستند که تقلید می‌کنند از عربستان و این پسندیده نیست و خود ما باید ابتکار به خرج دهیم. الآن 50 سال است که کسی نتوانسته روی این اذان من اذان بگوید حتی برادرم سلیم که آن صدای گیرا و زیبا را دارد و این

خواست خداست. همان خدایی که می‌گوید اگر با من یک‌صدایی کنید، محبت شما را به قلوب همه می‌اندازم. البته 20 سال پیش می‌خواستم یک اذان دیگر به مدت 15 دقیقه که در وسط آن دعا است را پر کنم اما نگذاشتند و گفتند که اذان 6 دقیقه بیشتر نمی‌شود. ولی در کل می‌خواهم بگویم در هر کاری که خدا و اخلاص در نظر گرفته شود آن کار جواب مثبتی خواهد داشت.»

مؤذن زاده اردبیلی که زمانی در اردبیل زندگی می‌کرد، بعدها به مهر شهر کرج کوچید و در آنجا ساکن شد. این اذان گوی سرشناس ایرانی، در سن هشتاد سالگی بر اثر بیماری روز پنجشنبه 5 خرداد ۸۴ در تهران دعوت حق را لبیک گفت.

روحش شاد...

موسوی بلده، محسن

قرن:15
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
استاد سید محسن موسوی بلده 19 شهریور ماه 1332 شمسی در شهر تهران دیده به جهان گشود. ولادت او در خانواده ای مذهب، اولین طلیعه آشنایی او با کتاب انسان ساز قرآن شد جو مذهبی خانواده و اشتیاق قرآنی اقوام مادری، عامل دیگری در تربیت قرآنی او شد زیرا علاقه اقوام مادریش بخصوص دائیهایش او که همگی از ذاکران اهل بیت (علیه السلام) بودند اشتیاق او را نسبت به فراگیری قرآن دو چندان ساخت. بهمین دلیل پیش از ورود به دبستان بذر عشق به قران در نهادش جای گرفت وبتدریج باور شد پس از آن بود که با تشویق والدین و نزدیکان، زندگی قرآنیش رقم خورد. استاد موسوی علوه بر والدینش از استادش وطنی بعنوان کسی که نقش تعیین کننده در پرورش قرانی او داشته یاد می کند خود او در این باره می گوید جناب آقای وطنی معلم قرآن کلاس چهارم دبستان، بود. او علاوه بر ظاهری بسیار مرتب و منظم، تدریس بسیار خوب و منظمی داشت. در آن زمان که کلاسهای قرآن مدارس و حتی هیئتهای مذهبی، وضع منظمی نداشت او با روش ویژه در آهنگین خواندن استفاده و با لحن خواندن آیات تمام شاگردان را به پیروی از سبکش موظف می ساخت.
استاد سید محسن موسوی در مراحل مختلف آموزش و فراگیری قرآن از محضر اساتیدی چون استا محمد تقی مروت بهره گرفت و علم تجوید را نزد او فرا گرفت. از دیگر اساتید او مرحوم دکتر سید ابراهیم مفیدی جراح و متخصص بیماریهای زنان بود که از محضر او بهره ها برد. اگر چه پیش از انقلاب و حتی سالهای قبل از آن جلسات قرآن و فراگیری ان مانند امروز منظم و دقیق نبود مباحث چون آموزش صوت و لحن مانند امروز وجود نداشت، با وجود این در اطراف و اکناف شهر تهران جلساتی به شیوه سنتی و هیئتی برقرار بود که بسیاری از قاریان برجسته کشور در این جلسات به فراگیری قرآن پرداختند. حاج محسن موسوی بلده در سال 1338 هـ.ش تحصیلات ابتدایی خود را در دبستان محمودیه اسلامی که آغاز کرد.
و در سال 1344 به پایان رساند. پس از آن در همان سال در مدرسه امیرکبیر تحصیلات دوره راهنمایی را آغاز کرد. و در سال 1350 دیپلم طبیعی را زا دبیرستان جعفری اسلامی گرفت و از آنجا که به تحصیل و

فراگیری علم و دانش علاقه وافری داشت در میان تمامی دبیرستانهای منطقه 17 آموزش و پرورش آن زمان رتبه ممتاز را کسب نمود. که او عشقی بی نهایت به قرآن داشت در تمامی این سالها در کنار درس و تحصیل به فراگیری قرآن نیز می پرداخت و بدین ترتیب آینده اش در جوار این کتاب انسان ساز رقم خود. او در سال 1350 در رشته فیزیوتراپی در دانشگاه تهران پذیرفته شد و در سال 1354 به دریافت مدرک کارشناسی این رشته نائل شد و پ از انجام خدمت نظام وظیفه در سال 1356 در مرکز پزشکی شهدای هفتم تیر شهر ری مشغول به کار شد.
آقای سید محسن موسوی یکی از قاریان برجسته کشور در سال 1357 با خانم روحانی منش ازدواج نمود که او نیز معلم قران و مسئول بخش فرهنگی اداره دارالتحفیظ قرآن کریم است و علاقه و اشتیاق وافری به علوم قرآنی دارد ثمره این ازدواج سه فرزند دختر است از آنجا که استاد موسوی و همسرش از علاقه مندان و مشتاقان این کتاب الهی اند و در این زمینه فعالیت دارند عشق به قرآن در تمامی خانواده دیده می شود و فرزندان اگر چه قاری قرآن محسوب نمی شوند اما آشنایی کامل با تجوید قرائت دارند ودر این زمینه فعالیت دارند. استاد سید محسن موسوی در ابتدا به سبک استاد مرحوم عبدالباسط تلاوت می کرد پس از آن از سال 1348 تا به تلاوتهای مرحوم علی البنّاء علاقه مند شد و به سبک او روی آورد خود او در این باره می گوید: من با تلاوت استاد مرحوم علی البنّاء آشنا شدم و آنچنان شیفته تلاوتهای این استاد بودم که چه شبها و روزها که نوار تلاوت علی البنّاء را می شنیدم و یا با برنامه هایی که بصورت زنده از تلاوتهای این استاد، سبک تلاوت مرا تفسیر داد. در آن زمان استاد موسوی با پیروی از سبک مرحوم علی البنّاء سبکی نو برای تلاوت خود برگزیده بود. پس از آن تلاوتهای استا احمد شبیب و مدتی هم تلاوتهای استاد برجسته شیخ محمد عبدالعزیز حسان، آقای موسوی را به سمت خود جذب کرد.
استاد سید محسن موسوی بلده از جمله قاریانی است که اگر چه مدتهای مدید از تلاوت قاریان برجسته ای چون مرحوم عبدالباسط، مرحوم منشاوی، احمد شبیب و عبدالعزیز حسان بهره ها گرفتن هرگز به تقلید محض توجه نداشت و همواره سعی می کرد سبک این اساتید برجسته را اقتباس کند و هرگز به تقلید از حرف از آنها نپردازد ایشان در همین زمینه به قاریان قرآن سفارش می کنند که در آغاز کار از استادی مشخص شروع کنند، نوارهای این استاد را آنقدر بشنوند و تقلید کنند تا زیر ساخت قوی برای نحو بدست آید پس از آن در دومین مرحله از استادی دیگر چند نوار تقلید شود تا به تدریج امر تلفیق در سبکها تلاوت بدست آید استاد موسوی به قاریان ایرانی سفارش می کند که در مرحله تلفیق تلاوتهای اساتید مختلف باید در تلاوتها چنان ذوب شوند تا همه آن را فرا بگیرند و نیز

قاریانی که در ابتدای راه هستند باید حتما تلاوتهای خود را ضبط کنند و بشنوند و ایرادات آنرا برطرف کنند. توصیه ای که نه تنها برای برای ابتدای راه بلکه سازمانی که تلاوت انجام می شود باید آنرا در نظر داشت ایشان همچنین به قاریان قرانی سفارش می کنند که از تمرکز بر تجوید و صوت و لحن در ابتدای کار باید پرهیز کنند و تنها باید به مفهوم و معنای آیه پرداخت زیرا اگر تلاوت بر اساس مفهوم و معنا انجام شود لحن تلاوت هم طبیعی و جذاب خواهد شد. استاد سید محسن موسوی از جمله قاریان و اساتیدی است که علاوه بر داخل کشور سفرهایی نیز به نشر فرهنگ قرآنی به برخی از کشورها داشته و در آنجا به تلات پرداخته است. او در سال 1357 قبل از پیروزی انقلاب اسلامی در قالب گروهی اعزامی از دار التحفیظ قرآن کریم به مکه معظمه و مدینه منوره سفر کرد. او همچنین بهمراه اقایان مرتضی رهنما، ذبیح الله تمرکزن امیر محمودیون و احمد و احمد زرنگار به کشور سودان سفر کرده است. از جمله کشورهای دیگری که استاد مولوی در آنها به تلاوت پرداخته می توان به کشورهای مالزی، فرانسهن بنگلادش، امارات متحده عربی، برزیل آراژانتین، سنگاپور، آلمان و ترکیه اشاره کرد که تلاوت ایشان ر این کشورها با استقبال پرشور مردم مواجه بوده است:

یکی از خدمات ارزنده قرآنی استاد سید محسن موسوی به جامعه قرآن دوست کشور، کتاب دو جلدی حلیه القرآن در خصوص قواعد تجوید به روایت حفص از عاصم است که تا کنون با تیراژ سه میلیون استاد سید محسن موسوی تا کنون در بسیاری از مراکز قرآنی به تدریس تجوید قرآن کریم پرداخته که از آن جمله می توان به تدریس دوره ای و مقطعی در آموزش و پرورش، تدریس تجوید در ارتش جمهوری اسلامی، جهاد سازندگی، سازمان تبلیغات اسلامی، دار التحفیظ القرآن الکریم و نیز جلسات آموزش تجوید خواهران که از سالها قبل در منزل ایشان برگزار می شود و خدمت بزرگی به جامعه قرآنی خواهران است، اشاره کرد.

استاد سید محسن موسوی از پیش از پیروزی انقلاب اسلامی در محضر مقام معظم رهبری به تلاوت پرداخته و نیز در اولین مراسم حج تمتع پس از پیروزی انقلاب اسلامی در معیت آن حضرت به حج تمتع مشرف شده است و هم اکنون به عنوان مسئول بخش فیزیولوژی مرکز پزشکی شهدای هفتم تیر تهران به فعالیت مشغول است.

منابع زندگینامه :http://www.ommolketab.net/

مولوی شیرازی، علی‌اکبر

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1307 ق)، فقیه، عالم دینی، قاری، زاهد و شاعر، متخلص به مولوی. در علم تجوید و قرائت قرآن مجید متبحر بود. او در شیراز درگذشت و در تکیه‌ی حافظیه به خاک سپرده شد. از آثارش: «دیوان» شعر.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آثار عجم (439)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (563/ 5)، الذریعه (1124/ 9)، ریحانه (29/ 6).

مهرانی نیشابوری، ابوبکر احمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(381 -295 ق)، محدث، مقری، زاهد و عابد. معروف به ابن‌مهران. اصلش از اصفهان و ساکن نیشابور و شیخ‌الاسلام آنجا بود. ابوعبداللّٰه حاکم نیشابوری گوید که وی امام عصرش در قراآت بود. در طلب اسانید قراآت به عراق و شام مسافرت نمود. در عراق قرآن را بر زید بن ابی‌بلال و ابوحسین بن بویان یا ثوبان و ابوبکر نقاش و ابوعیسی بکار و ابن مقسم و در دمشق بر ابوالحسن محمد بن نضر خرم تلاوت نمود. مهدی بن طراره و جماعتی بر او قرآن را تلاوت نمودند. در نیشابور از ابوبکر محمد بن اسحاق بن خزیمه و ابوالعباس سراج ثقفی و ابوالعباس ماسرجسی و مکی بن عبدان و جماعتی دیگر حدیث شنید. حاکم ابوعبداللّٰه حافظ و ابن‌مسرور و ابوسعد کنجرودی و عبدالرحمان بن علیک و ابوسعد احمد بن ابراهیم مقری از وی روایت کرده‌اند. از آثارش: «الغایة فی القراءات»؛ «الشامل فی القراءات»؛ «سجود القرآن»؛ «غرائب القرآن»؛ «الاتفاق و الانفراد»؛ «اختلاف عدد السور»؛ «الوقف و الابتداء»؛ «وقوف القرآن»؛ «رؤوس الآیات»؛ «آیات القرآن».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (112/ 1)، انساب سمعانی (413 -412/ 5)، تذکرة الحفاظ (975/ 3)، سیر النبلاء (407 -406/ 16)، شذرات الذهب (98/ 3)، العبر (158 -157/ 2)، کشف الظنون (1424، 1025)، معجم الادباء (15 -12 / 3)، النجوم الزاهرة (163/ 4)، هدیة العارفین (67/ 1).

نافع

قرن:2
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
ابن عبدالرحمن بن ابی‌نعیم مکنی به ابورویم (مقت. 169 ه.ق) امام اهل مدینه و یکی از قراء بود، اصلاً از مردم اصفهان است و علم قرائت را از ابومیمونه فراگرفت.
برگرفته از کتاب :فرهنگ فارسی معین (جلد ششم)

نیشابوری، قطب‌الدین، ابوجعفر محمد

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س ششم ق)، محدث، مقری و نحوی. از علمای امامیه در قرن ششم قمری است. او از شیخ ابوعلی بن شیخ طوسی روایت کرده است. کتاب «المجالس»، در حدیث از اوست و ابن شهرآشوب در «مناقب» خود از آن بسیار نقل کرده است. وی از مشایخ روایی سید ضیاءالدین ابوالرضا فضل‌اللّه بن علی راوندی و امام قطب‌الدین راوندی (م 573 ق) بود. قطب‌الدین نیشابوری «الندبة» امام زین‌العابدین (ع) را از حاکم حسکانی از صدوق ابن‌بابویه روایت کرده و علامه حلی در «اجازه‌ی» کبیره خود به این مطلب اشاره کرده است. از دیگر آثارش: «التعلیق»؛ «الحدود»؛ «الموجز فی النحو».[1]
محمد بن علی بن حسن مقری نیشابوری ملقب به (قطب‌الدین) مکنی به ابوجعفر عالمی موثق و استاد سید ابی‌الرضا فضل‌اللّه راوندی و شیخ ابی‌الحسن قطب راوندی و صاحب تعلیق الحدود الموجز در نحو بوده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] الذریعه (251/ 23 ،356/ 19 ،221/ 4)، طبقات اعلام‌الشیعه (قرن 272/ 6)، فهرست منتجب‌الدین (158 -157)، فوائد الرضویه (559)، معجم‌المؤلفین (318 -317/ 10).

هروی، ابوبکر احمد

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(405 -489 ق)، مقری. اصلش از هرات و عالم به قراآت بود. در اواخر عمر به سوی بلاد غربی عالم اسلام سفر کرد. به دمشق رفت و نهایتاً در قدس درگذشت. از آثارش: «التذکرة فی القراآت الثمان».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :ایضاح‌المکنون (276/ 1)، معجم‌المؤلفین (136/ 2)، هدیة‌العارفین (81/ 1).

همدانی، ابوالعلاء حسن

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(569 -488/ 483 ق)، مقری، حافظ، محدث، مفسر، ادیب، نحوی، لغوی و زاهد. شیخ همدان و امام العراقین در قرآآت بود. در همدان به دنیا آمد. در طلب علم مسافرت‌های بسیاری نمود. علم قرائت را نزد ابوعلی حداد اصفهانی و ابوالعز قلانسی و ابوعبداللّه بارع حسین دباس و ابوبکر مزرفی فراگرفت و در همدان از عبدالرحمان بن حمد دونی و در اصفهان از محمود اشقر و ابوعلی حداد اصفهانی و در بغداد از ابوالقاسم بن بیان و ابن‌حصین و ابوعلی ابن مهدی و ابوعلی بن نبهان و در خراسان از ابوعبداللّه فراوی حدیث شنید. آنگاه به همدان بازگشت و تا پایان عمر در این شهر زندگی نمود. او در علم تفسیر، حدیث، انساب و تاریخ متبحر بود. ابواحمد بن سکینه و ابوالحسن ابن دباس و محمد بن محمد بن کیال علم قرائت را در نزد وی فراگرفتند. شیخ منتجب‌الدین، صاحب «الفهرست»، نیز از شاگردان وی بود و کتاب «الهادی» را نزد او خواند. منتجب‌الدین استادش ابوالعلاء را صدرالحفاظ و در علم حدیث و قرائت علامه معرفی کرده است. فرزندانش، احمد و عبدالبر و فاطمه، و نوادگانش، قاضی علی و محمد و عبدالحمید پسران عبدالرشید بن علی بن بنیمان، و ابوالمواهب ابن صصری و عبدالقادر حافظ و یوسف بن احمد شیرازی حافظ و محمد بن محمود حمامی و عتیق بن بدل مکی و جماعتی دیگر از وی حدیث شنیدند. ابوالحسن ابن المقیر از وی اجازه‌ی روایت داشت و شیخ هاشم بن محمد در «مصباح‌الانوار» خویش از وی روایت کرده است. در «معجم‌الادباء» وفات وی 599 ق آمده است. از آثارش: «زاد المسافر»، در پنجاه مجلد؛ «غایة‌الاختصار»، در قرآآت دهگانه؛ «الهادی الی معرفة المقاطع والمبادی»، در وقوف قرآن؛ «الانتصار فی معرفة قراء المدن والامصار» که «طبقات القراء» است؛ «مفردات القراء»؛ «مولد امیرالمؤمنین (ع)»؛ کتاب «الادب فی حسان الحدیث».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (195/ 2)، اعیان‌الشیعه (634/ 4)، ایضاح‌المکنون (715/ 2 ،606/ 1)، بزرگان و سخن‌سرایان همدان (128 -126/ 1)، تذکرة‌الحفاظ (1328 -1324/ 4)، الذریعه (151 -150/ 25 ،8/ 12)، روضات‌الجنات (87 -86/ 3)، ریحانه (206/ 7)، سیرالنبلاء (47 -40/ 21 ،304/ 19)، شذرات‌الذهب (232 -231/ 4)، طبقات اعلام‌الشیعه (قرن

54 -53/ 6)، طبقات الحفاظ (498 -497)، طبقات المفسرين داودى (131 -128/ 1)، العبر (56/ 3)، فهرست منتجب‌الدين (66 -65)، الكامل (129/ 9)، كشف‌الظنون (2026، 1773، 1387، 1189، 1106، 946، 114)، معجم‌الادباء (52 -5 / 8)، معجم رجال الحديث (284 -283/ 4)، معجم‌المؤلفين (198 -197/ 3)، المنتظم (518/ 10)، هدية‌العارفين (280/ 1).

همدانی، ابوالفرج حمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز ح 400 ق)، مقری و شاعر. در علم قراآت متبحر بود. وی صاحب کتاب «کنز المقرئین فی الوقف والابتداء» است که آن را از کتابهای مهم در زمینه‌ی قراآت به شمار آورده‌اند. در حاشیه‌ی «الوافی بالوفیات» به نقل از «طبقات القراء» آمده که جزری وی را زنده‌ی حدود 400 ق می‌داند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (303/ 2)، دمیةالقصر (523 -522/ 1)، معجم‌المؤلفین (74/ 4)، الوافی بالوفیات (157/ 13).

یزدی، ابوالحسن علی

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(551 -474/ 473 ق)، فقیه شافعی، مقری و محدث. معروف به ابن‌محمویه. در یزد به دنیا آمد و ساکن بغداد بود. قرآن را در اصفهان بر ابوالفتح حداد و ابوسعد مطرز تلاوت نمود و حمزة بن قبیطی و عبدالعزیز بن ناقد و علی بن دباس بر وی تلاوت نمودند. او در بغداد، شهر دون، همدان، اصفهان، بصره، کوفه و مکه از حسین بن حسن بن جوانشیر و ابوالمکارم محمد بن علی بن حسن فسوی مقری و محمد بن حسین بن بلوک صوفی و غیاث بن ابومضر اصفهانی و محمد بن محمود ثقفی و ابن‌طیوری و ابن‌خشیش و ابوالحسن بن علاف و ابوالقاسم ربعی و ناصر بن مهدی و احمد بن محمد بن مردویه و جماعتی دیگر حدیث شنید. وی «سنن» نسائی را از عبدالرحمان بن حمد استماع نمود. ابواحمد بن سکینه و ابن‌اخضر از وی روایت کرده‌اند. فقه را در واسط از ابوعلی فارقی و در بغداد از ابوبکر شاشی فراگرفت. وی صاحب تصانیفی در زمینه فقه و حدیث می‌باشد و در زهد نیز صاحب اثر است. در «طبقات الشافعیه» اسنوی تحت نام علی بن حسین بن احمد یزدی و در «شذرات‌الذهب» تحت عنوان بزدی آمده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :انساب سمعانی (690/ 5)، سیرالنبلاء (336 -334/ 20)، شذرات‌الذهب (159/ 4)، طبقات الشافعیه‌ی اسنوی (319/ 2)، طبقات الشافعیه‌ی سبکی (211/ 7)، العبر (15 -14/ 3)، معجم‌المؤلفین (14/ 7)، النجوم الزاهرة (310/ 5)، هدیةالعارفین (698/ 1).

طراحی

احصایی، محمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
محمد احصائی ، در تیرماه 1318 شمسی در قزوین دیده به دنیا گشود. احصائی ، سال های نخست زندگی را در قزوین گذراند و سپس تهران را برای سکونت برگزید. در ابتدای راه زندگی هنری خویش ، آثار استاد عمادالکتاب قزوینی را سرمشق قرارداد تا سرانجام به حضور استاد سیدحسین میرخانی رسید و از تعلیمات ایشان بهره جست. آنگاه به دانشسرای تهران راه یافت و پس از آن بیش از ده سال را به تجربه و تحصیل در دانشکده هنرهای زیبا و حضور در نمایشگاه های هنری سپری کرد تا سرانجام موفق به ارائه ی هنر « نقاشیخط » شد. وی پس از سال های 1338 به بعد ، توجه خود را بر روی آثار میرعماد قزوینی متمرکز نمود و بعدها هنر خط را در دوره ی قاجار کاوید. احصائی ، گرافیست ، خوشنویس ، مؤلف و کارشناس هنر ، عضو شورایعالی هنرهای تجسمی کشور ، عضو شورایعالی انجمن خوشنویسان ، ادیتور کتاب های هنر در سازمان کتاب های درسی ایران و احیاگر کاربرد خطاطی در معماری اسلامی می باشد.
گروه : هنر
رشته : هنرهای تجسمی
تحصیلات رسمی و حرفه ای : محمد احصائی ، سال های نخست زندگی را در قزوین گذراند و سپس تهران را برای سکونت برگزید. در ابتدای راه زندگی هنری خویش ، آثار استاد عمادالکتاب قزوینی را سرمشق قرارداد تا سرانجام به حضور استاد سیدحسین میرخانی رسید و از تعلیمات ایشان بهره جست. آنگاه به دانشسرای تهران راه یافت و پس از آن بیش از ده سال را به تجربه و تحصیل در دانشکده هنرهای زیبا و حضور در نمایشگاه های هنری سپری کرد تا سرانجام موفق به ارائه ی هنر « نقاشیخط » شد. وی پس از سال های 1338 به بعد ، توجه خود را بر روی آثار میرعماد قزوینی متمرکز نمود و بعدها هنر خط را در دوره ی قاجار کاوید.
خاطرات و وقایع تحصیل : محمد احصائی ، با ذکر خاطره ای از دوران تجربه اندوزی های خود می گوید : « در بهار 1354 ، در روزه داری های ادواریم ، در یک حالتی از مواجهه ی شدید عاطفی با کلام « الله » ، که یکسره ذهن و دل مرا به تصرف گرفته بود ، حدود دویست قطعه کار انجام شد که تکنیک اجرای آن ، حضور دائم و آمادگی شدید روحی را می طلبید ؛

ضرباهنگی که هدایت قلم را « قلب » به عهده داشت ».
مشاغل و سمتهای مورد تصدی : محمد احصائی ، مشاور رئیس مؤسسه ی مطالعات و تحقیقات فرهنگی در قسمت چاپ و انتشارات می باشد.
فعالیتهای آموزشی : محمد احصائی ، سال ها به عنوان آموزگار ادبیات فارسی و خط در دبستان های جهان تربیت و شهر ری ، مدرس گروه هنرهای تجسمی دانشکده هنرهای زیبا ی دانشگاه تهران و دانشگاه هنرهای تزئینی و عضو رسمی هیئت علمی دانشگاه تهران به فعالیت های آموزشی اشتغال داشته است.
مراکزی که فرد از بانیان آن به شمار می آید : محمد احصائی ، عضو هیئت مؤسس « انجمن هنرمندان نقاش ایران » می باشد.
سایر فعالیتها و برنامه های روزمره : محمد احصائی ، گرافیست ، خوشنویس ، مؤلف و کارشناس هنر ، عضو شورایعالی هنرهای تجسمی کشور ، عضو شورایعالی انجمن خوشنویسان ، ادیتور کتاب های هنر در سازمان کتاب های درسی ایران و احیاگر کاربرد خطاطی در معماری اسلامی می باشد. وی در بیست سال اخیر ، به جمع آوری و مطالعه ی عمیق روی کارهای اساتید متقدم خویش پرداخته و قلم « محقق » و « ریحان » - که در جهان اسلام به قلم های ایرانی مشهورند - دستاورد کار مداوم او در این سال ها است.
آرا و گرایشهای خاص : نستعلیق محمد احصائی ، آمیزه ای از شیوه ی « میر » و « میرزا غلامرضا اصفهنی » و « میرحسین » با بعضی ملاحظات امروزی است و کاربرد گرافیکی در خوشنویسی وی ، از وجوه مشخصه ای است که موجب تفاوت فاحش از دیگر خوشنویسان معاصر شده است.
کارهای « کلام الله » احصائی به چهار گروه تقسیم بندی می شوند که عبارتند از : نقاشی خط ها ، الله ها ، کارهای در ارتباط با معماری ، و احیای قلم محقق و ریحان. وی در حوزه ی « نقاشی خط » با قلم « ثلث » و « محقق » با یاری گرفتن از « کلام الله » ، به خلق آثار بدیعی دست زده است.
جوائز و نشانها : محمد احصائی ، در هفتمین نمایشگاه بزرگ قرآن کریم تهران در سال 1378 ، به جهت « خوشنویس ممتاز آیات قرآنی » در قطعات و کتیبه ها ، به ویژه احیای خطوط ریحان و محقق ، و بهره گیری مناسب از خط و گرافیک و نقاشیخط در آثار خود ، همچنین استفاده از کلمه ی مبارکه ی الله به صورت های متنوع در آثار و کتیبه نگاری ، به عنوان « خادم برگزیده » شناخته شد.
چگونگی عرضه آثار : محمد احصائی در زمینه ی تشکیل نمایشگاه های مختلف در ایران و خارج از کشور نیز فعالیت دارد که دستاورد آن ، ارائه ی آثاری متفاوت در زمینه ی خط است که در گرافیک و معماری کاربرد

فراوانی دارد. نمونه هایی از این نمایشگاه ها عبارتند از : نمایشگاه گالری سیحون ، فستیوال بین المللی نقاشی در کانی سومر فرانسه ، نمایشگاه جمعی جهان در بال سوئیس ، نمایشگاه هنرمندان ایرانی در پکن و شانگهای جمهوری خلق چین ، نمایشگاه جمعی در دانشکده هنرهای زیبای ایران و ... . ----------

آثار :

1 تحریر قرآن مجید به قلم « محقق »

2 خوشنویسی سوره علق به ابعاد 120 × 110 سانتی متر با رنگ و روغن روی بوم

ویژگی اثر : این اثر ، اکنون جزء گنجینه ی آثار مجموعه ی موزه ی هنرهای معاصر تهران قرار دارد.

3 کتیبه ای به قطع 400 مترمربع واقع در دانشکده الهیات

4 کتیبه ی سردر ورودی موزه ملی ایران (ایران باستان)

ویژگی اثر : این اثر ، آیه ای از قرآن مجید به شیوه ی « محقق » و « برجسته » با لعاب زر است.

5 مجموعه ی « الله »

امینی، جمشید

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
استاد جمشید امینی(1282- 1377 هجری شمسی) از طراحان فرش نوین ایران بشمار می‌رود. وی اصولی نوین را در این هنر ایجاد کرد و با شیوه‌ای خاص چون بافندگی کوبلن به ابداع آثار هنری پرداخت. استاد امینی اولین کسی است که شیوه شبیه سازی را در فرش ایران متداول کرد. وی آخرین بازمانده از شاگردان استاد کمال الملک بود که احترام خاصی به استاد خود و اندیشه اش داشت.
گروه : هنر
رشته : هنرهای تجسمی
گرایش : طراحی فرش
والدین و انساب : جمشید امینی در سال 1282 شمسی در روستای فشند از روستاهای ساوجبلاغ متولد شد.
اوضاع اجتماعی و شرایط زندگی : جمشید امینی از آغاز کودکی به نقش و رنگ علاقه داشت و در پنج سالگی به اتفاق خانواده به تهران آمد و در این شهر با بافندگی قالی آشنا شد.
تحصیلات رسمی و حرفه ای : جمشید امینی در سال 1298 به مدرسه صنایع مستظرفه کمال الملک راه یافت و استعداد وی مورد توجه استاد کمال الملک قرار گرفت و در آن مدرسه دار قالی برپا کرد.
استادان و مربیان : امینی طراحی را نزد کمال الملک آموخت .
همسر و فرزندان : یکی از فرزندان جمشید امینی که از شاگردان وی نیز می‌باشد استاد دکتر حسن امینی است که شیوه ابتکاری پدر را دنبال می‌کند.
زمان و علت فوت : جمشید امینی آخرین بازمانده از شاگردان کمال الملک و مکتب وی بود که در سن 95 سالگی جهان را بدرود گفت و در روز سه شنبه 22 دی ماه 1377 در میان اندوه هنرمندان بسیار و مردم زادگاهش فشند در این روستا به خاک سپرده شد.
آرا و گرایشهای خاص : جمشید امینی علاوه بر هنر طراحی، مرد عارف پیشه و اندیشمندی بود بطوری که شاگردان در اخلاق و اصول عارفانه انسانی او را چون مرادی می‌ستودند و استاد امینی نیز عاشق استاد خویش بود و در تمام عمر یاد استاد و مرادش کمال الملک را عزیز می‌داشت و هر گاه از او سخن می‌گفت قطرات اشک از چشمانش جاری

می‌شد. استاد امینی یکی از هنرمندان مبتکر در شیوه بافندگی فرش است. او اصولی نوین را به هنر فرش ارائه داد و با شیوه خاص چون بافندگی کوبلن به ابداع آثار هنری پرداخت. وی اولین کسی است که شیوه شبیه سازی را در فرش ایران متداول کرد . از جمله توصیه های وی به شاگردانش، پاکی زبان و احترام به زن بود. او عقیده داشت مردان بزرگ را زنان پاکدامن شاخته‌اند، پس باید به ستایش مقام زن و مادر که منشاء همه بزرگی‌هاست پرداخته شود. ----------

---

آثار :

1 تابلوی ضامن آهو

2 تصویر کمال الملک

ویژگی اثر : از آثار بی نظیر استاد امینی است . این فرش آنچنان استادانه بافته شده که از فاصله نزدیک حتی با نقاشی تفاوتی ندارد. این اثر در موزه هنرهای ملی نگهداری می‌شود. ----------

---

منابع :

1سرمدی، عباس. دانشنامه هنرمندان ایراه و جهان اسلام. تهران،هیرمند.1380

آبان، محمد

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، نساج و طراح. در هنر خود شهره و هم عیار نساجان و طراحان معروف زمان خود، از قبیل غیاث، حسین عبدالله، یحیی و معزالدین بود و استادی چیره‌دست به شمار می‌آمد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1 /1).

آقاجان اصفهانی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، طراح و معمار. طراح نقش آفرین و معمار و رسام دوره‌ی فتحعلی شاه و محمدشاه قاجار بود. او در طرح نقشه و ایجاد ساختمانهای آن دوره، صاحب ابتکار بود و در آرایش و پیرایش داخلی و خارجی قصرها و ابنی، دست پر کمال داشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (7 /1).

آلفته، عیسی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
عیسی آلفته ، در بیرجند به دنیا آمد. پس از عزیمت به مشهد در سن پانزده سالگی ، شوق نقاشی در وجودش شعله ور شد و دست تقدیر او را به خدمت استاد بزرگ نقاشی خراسان ، محمدرضا قزلباش که سالیان طولانی در افغانستان و ایران کار کرده بود ، کشاند و مدت ها نزد آن استاد ، شاگردی کرد. استاد آلفته به دلیل جذبه و کشش آستان قدس رضوی و نیاز گنجینه ی عظیم کتابخانه ی آن ، در آنجا مشغول به کار شد و با عشق و علاقه ی بسیار شروع به مرمت و ساختن جلد کتاب های خطی کرد و بعدها با راهنمایی اساتید به کپیه برداری از نقاشی هنرمندان بزرگی که آثارشان زینت بخش کتاب های ذیقیمت آستان قدس بود ، پرداخت.
گروه : هنر
رشته : هنرهای تجسمی
تحصیلات رسمی و حرفه ای : عیسی آلفته ، پس از عزیمت به مشهد در سن پانزده سالگی ، شوق نقاشی در وجودش شعله ور شد و دست تقدیر او را به خدمت استاد بزرگ نقاشی خراسان ، محمدرضا قزلباش که سالیان طولانی در افغانستان و ایران کار کرده بود ، کشاند و مدت ها نزد آن استاد ، شاگردی کرد.
فعالیتهای آموزشی : عیسی آلفته ، پس از شاگردی در نزد استاد قزلباش ، به دلیل جذبه و کشش آستان قدس رضوی و نیاز گنجینه ی عظیم کتابخانه ی آن ، در آنجا مشغول شد و با عشق و علاقه ی بسیار شروع به مرمت و ساختن جلد کتاب های خطی کرد و بعدها با راهنمایی اساتید به کپیه برداری از نقاشی هنرمندان بزرگی که آثارشان زینت بخش کتاب های ذیقیمت آستان قدس بود ، پرداخت.
آرا و گرایشهای خاص : عیسی آلفته ، غیر از شیوه ی گل و مرغ ، در نقاشی آبرنگ ، تذهیب ، جلدسازی ، جلد روغنی و قاب آیینه نیز دستی قوی دارد و آثار باارزشی آفریده است که هم اکنون زینت بخش برخی از موزه های جهان می باشد.
جوائز و نشانها : عیسی آلفته ، در نمایشگاه های بسیاری شرکت کرده و جوایزی دریافت نموده است.
21 مرداد ماه سال1370هجری شمسی: استاد عیسی آلفته طراح و تذهیب کار پرآوازه ایرانی به دیار باقی شتافت.

منابع زندگینامه :عیسی آلفته و نقاشی بهار ، مجله ی کیهان فرهنگی ، 1 فروردین 1365

باغداساریان، آراپیک

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
تولد: 1318.
درگذشت: 1364.
آراپیک باغداساریان در کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان به کارهای مختلفی نظیر گرافیک، نقاشی و غیره مشغول بود. از آثار اوست: شیوه طراحی با قلم و مرکب (نوشته خوزه پارامان، 1365)؛ شیوه یادگیری طراحی (1365).
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

بناء اصفهانی، محمد امین

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1112 ق)، نقاش، طراح و خطاط. اهل اصفهان و رسمی‌ساز نقوش مختلف و طراح خطوط کوفی تزیینی و پیرآموزی و بنایی بود و کاشی‌ها را با تزیینات گوناگون و خطوط شیوا می‌آراست. از آثار او پیرایش صفه‌ی استاد در مسجد جامع اصفهان است که اصل بنای اولیه‌ی آن، در دوران سلجوقی انجام پذیرفته و با تزیینات دوره‌ی صفویه تکامل یافته است. این بنا در 1112 ق ارایش و کاشی کاری شده و ارقام آن چنین است: «عمل ابن محمد مؤمن، محمد امین»؛ «عمل ذره‌ی بیمقدار ابن محمد مؤمن»؛ «محمد امین بناء اصفهانی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آثار ملی اصفهانی (549، 551)، احوال و آثار نقاشان (654/ 2)، تاریخ اصفهان (360)، گنجینه‌ی آثار تاریخی اصفهان (110-109).

بنای اصفهانی، محمدرضا

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1028 ق)، طراح و معمار. از زبردست‌ترین معماران صفویه بود. وی طراح نقشه و معمار مسجد معروف شیخ لطف‌اللّه است که به امر شاه عباس اول ساخته شد. این بنای با عظمت و پر امتیاز، یکی از شاهکارهای معماری و کاشی کاری استاد محمدرضا است که ساخت آن شانزده سال به طول انجامیده و در داخل محراب کاشی کاری معرق مسجد، به خط نستعلیق چنین رقم نهاده است: «عمل فقیر... محمدرضا بن استاد حسین بناء اصفهانی 1028».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آثار ملی اصفهان (700 ،697)، احوال و آثار نقاشان (721/ 2)، تاریخ اصفهان (353)، تاریخ هنرهای ملی (936/ 2)، سرآمدان فرهنگ (160 -159/ 1)، کارنامه‌ی بزرگان (212 -211)، گنجینه‌ی آثار تاریخی اصفهان (402).

جامی، غیاث الدین

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، طراح و نقاش. طراح نقوش احتمالا بافنده‌ی فرش نفیسی است که در وسط آن شمسه‌ی فوق‌العاده‌ای بافته شده و در متن آبی آن، مظنره‌ی شکارگاه جلب نظر می‌کند و تعدادی شکارچی و حیوانات به قرینه در آن بافته شده، با رقم: «شد از سعی غیاث‌الدین جامی- بدین خوبی تمام این کار نامی» سنه 929.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (413 / 1).

جوادی پور، محمود

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
محمود جوادی پور در سال 1299 در تهران به دنیا آمد. شهریور 1299 در تهران به دنیا آمدو در دبستان سلطانی و علامه و سپس هنرستان صنعتی ایران - آلمان - دانشکده هنرهای زیبا دانشگاه تهران - آکادمی هنرهای زیبا شهر مونیخ در کشور آلمان غربی در زمینه های نقاشی و گرافیک درس خوانده است. از سال 1332 تا سال 1338 در دانشکده هنرهای زیبا - دانشکده هنرهای ترسیمی هنرستان هنرهای زیبا به تدریس هنر پرداخت. آغاز گر هنرهای چاپی (گرافیک) در کشورم به آغاز گر چاپ رنگین در ایران بود. آغاز گر گشایش اولین مرکز هنرهای تجسمی، مولف کتابهای درسی درزمینه های – بهداشت – علمی- ادبیات فارسی و قرائتی برای سالهای اول تا پنجم دبستان و دوران راهنمایی می باشد. بر پا کننده بیش از 30 نمایشگاه فردی و 40 نمایشگاه گروهی می باشد.
گروه : هنر
رشته : هنرهای تجسمی
گرایش : هنرهای تجسمی - موسیقی
والدین و انساب : پدرمحمود جوادی پور، علینقی جوادی پور و مادرش از خانواده ابراهیمی بود در تهران به دنیا آمده در حدود امکانات زمان خودش درس خوانده بود به زبان فرانسه آشنایی داشته است.
خاطرات کودکی : محمود جوادی پور از دوران کودکی خود اینچنین یاد می کند: از دوران کودکی خاطرات بسیاری دارم. در خانه ما همیشه آرامش و صلح و صفا برقرار بود. پدر و مادرم هر دو خوشخو و مهربان و دانا بودند. برادرم از من پنج سال بزرگتر بود و خواهرم پنج سال کوچکتر از من بود خواهر دیگری داشتم که ده سال از من کوچکتر بود و مدتی پیش در گذشت . برادرم و من از کودکی در یک اطاق زندگی می گردیم در اطاقمان انواع افزارهای آهنگری بخاری خراطی و انواع دیگر موجود بود و غالبا در همان اطلاق به ساختن انواع و اقسام مسائلی که در ارتباط با درسهای مدرسه بود و یا جنبه های تفریحی داشت می پرداختیم و همیشه سرمان گرم بود.
اوضاع اجتماعی و شرایط زندگی : در خانواده محمود جوادی پور همیشه یگانگی و مهربانی حکمفرما بود . همیشه همراه برادرانش مشغول ساختن چیزی بود که پدر و مادر مشوقشان بودند.

تحصیلات رسمی و حرفه ای : محمود جوادی پور تحصیلات ابتدایی خود را در دبستان سلطانی و علامه و تحصیلات متوسطه را در هنرستان صنعتی ایران - آلمان آغاز کرد . از سال 1332 تا سال 1338دانشکده هنرهای زیبا دانشگاه تهران تحصیلات تکمیلی خود را آغاز نمود. همچنین در آکادمی هنرهای زیبا شهر مونیخ در کشور آلمان غربی در زمینه های نقاشی و گرافیک درس خوانده است.
خاطرات و وقایع تحصیل : محمود جوادی پور از خاطرات خود اینچنین یاد می کند: از دوران هنر آموزی در هنرستان صنعتی ایران و آلمان خاطرات بسیار خوب و دلپذیری دارم. استاد درس ادبیات ما نیما یوشیج بود. البته آن زمان نیما شهرت امروزیش را نداشت و مشهور نبود. روزی در کلاس دوم هنرستان مشغول گذراندن امتحان ادبیات فارسی بودیم، شاگردی که جلوی من نشسته بود تقلب می کرد. نیما متوجه شد از همان پشت میزش دفتر کلاس را که به طرف متقلب پرتاپ کرد و دفتر به او اصابت نکرد و محکم به من خورد. نیما خیلی ناراحت شد از من عذر خواهی کرد و متعاقبا 5 نمره از امتحان او کم شد و 4 نمره به نمره من اضافه شد.
فعالیتهای ضمن تحصیل : در تمام دروان زندگی محمود جوادی پور چه در دبستان چه در دوران متوسطه و دانشگاه همیشه در کنار تحصیل به کار نیز اشتغال داشت. در دوران ابتدایی با اولین گروهی که از کشور فرانسه برای تهیه فیلم های آموزشی به ایران آمده بودند کارکرد. با گروهی که برای اولین بار در ایران به ساختن سینمای پرداخته اند همکاری داشته است. مدتی بعنوان (آپاراتچی) نمایش دهنده فیلم های سینمایی به نمایش دادن فیلم های محکمی در سالن نمایش مدرسه دارالفنون کارکرده است – با کرایه بالا اطاقی بعنوان کارگاه به ساختن انواع آلات تزیینی با چوپ برای خانمها پرداخته است. سالها با فروش آثار هنری اش در زمینه تامین هزینه تحصیل و زندگی اش فعالیت داشت. حتی در زمان گذراندن دوران تحصیلی اش در کنار تحصیل به کار پرداخت.
همسر و فرزندان : حاصل ازدواج موفق آقای محمود جوادی پور دو دختر به نام نیوشا و مانیا است که نیوشا در رشته آموزش هنر در آلمان درس خوانده و مانیا در رشته مهندسی معماری در کشور کانادا شهر تورنتو ادامه فعالیت دارد.
وقایع میانسالی : دور ماندن محمود جوادی پور و همسرش از فرزندانش مهمترین وقایع زندگی آنها به شمار می رود.
مشاغل و سمتهای مورد تصدی : از فعالیتهای محمود جوادی پور می توان شرکت در: دانشگاه تهران دانشکده هنرهای زیبا هنرستان صتعتی ایران و آلمان دانشکده هنرهای تزینی هنرستان هنرهای زیبای دختران همچنین در سال 1360 اقدام به بازگشایی کلاسی نمود که تا سال 1373 ادامه

داشت. در این کلاس بیش از 500 دانشجو یا هنرجوی کوچک و بزرگ داشت که بیشتر آنها به دانشکده های هنری راه یافتند.
فعالیتهای آموزشی : محمود جوادی پور استاد در رشته های نقاشی ، هنرهای چاپی در هنرستان هنرهای زیبای دختران، دانشکده هنرهای تزینی ، دانشکده هنرهای زیبا، دانشگاه تهران و همچنین در کلاس آزاد
مراکزی که فرد از بانیان آن به شمار می آید : آغازگر هنرگرافیک در کشوراز سال 1322 آغاز گر و براه اندازی چاپ رنگی در ایران از سال 1323 آغاز گر تاسیس اولین مرکز هنرهای تجسمی بنام آپادانا کاشانه هنرهای زیبا در تهران سال 1328
سایر فعالیتها و برنامه های روزمره : از دیگر فعالیتهای محمود جوادی پور می توان به موارد زیر اشاره کرد: خلق آثار هنری در زمینه ی نقاشی و گرافیک مطالعه دایم در زمینه هنر تجسمی نوشتن مطالبی در مورد هنر و در ارتباط با هنرهای تجسمی کارهای مختلف برای تامین کمبود هزینه های لازم زندگی روزمره
آرا و گرایشهای خاص : گرایش محمود جوادی پور از آغاز طفولیت به خلاقیت بود . در وحله اول به هنر موسیقی و دوم به هنر نقاشی و بعد از این دو به هر کاری که در آن مسئله سازندگی و خلاقیت مطرح می شد .
جوائز و نشانها : تندیس با علامت خورشید سال 1384 بمناسبت دومین جشنواره تصویر سازی ، کتابهای درسی تندیس با پیکره بزکوهی، سال 1384، بادمان پنجمین نمایشگاه سالانه کتابهای درسی تندیس با علامت خورشید سال 1384 اولین جشنواره کتاب کودک تندیس کره بلورین سال 1385 اولین بخش هنرمندان ایران، مجموعه فرهنگی تلاش وزارت کار لوح تقدیر پنجمین همایش، معرفی چهره های ماندگار تقدیر نامه از شورای کتاب کودک تقدیر نامه بمناسبت شرکت در نمایشگاه گل و گیاه از طرف شهرداری تهران لوح تقدیر از طرف وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی دکتر عطاء الله مهاجرانی بمناسبت فعالیتهای هنری لوح تقدیر بمناسبت چهره ماندگار از طرف ستاد چهره های ماندگار لوح سپاس بمناسبت شرکت در نمایشگاه بنیاد آفرینش های معنوی نیاوران لوح تقدیر بمناسبت فعالیتهای هنری از طرف سازمان صدا و سیما لوح تقدیر بمناسبت احراز مقام ریاست نمایشگاه از طرف رئیس فرهنگستان هنر تقدیر نامه بمناسبت طرح آرم شرکت ملی نفت ایران دریافت جایزه و مدال درمراسم تجلیل از اینجانب خرداد ماه سال 1386 از طرف فرهنگستان هنر
چگونگی عرضه آثار : آثار محمود جوادی پور در زمینه هنر نقاشی و هنرهای چاپی است که در نمایشگاههای مختلف گاهی بصورت فردی و زمانی بصورت گروهی عرضه می گردد. در مجلات و کتب هنری از آنها یاد

می شود و در موزه ها و نزد کلیکتورها نگهداری می شود. از سال 1320 که رسما به فراگیری هنرهای تجسمی روی آورد بسیاری از آثار نقاشی اش توسط افراد هنر دوست، کلکتورها، موزه هنرهای تجسمی خریداری شد و یا به نقاط مختلف برده شد.

منابع زندگینامه : 1تکمیل پرسشنامه فرهیختگان توسط استاد محمود جوادی پور بنا به درخواست بنیاد ایران شناسی ، پاییز 1386

حلیمی، محمدحسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
محمد حسین حلیمی درسال 1319 درشهر همدان به دنیا آمد .وی پس از ورو د به مدارس جدید و اتمام دوره دانشسرای مقدماتی همدان و اخذ مدرک متوسطه در رشته ادبیات فارسی به معلمی پرداخت . او در دانشکده هنرهای زیبا در رشته نقاشی به تحصیل پرداخت . به منظور ادامه تحصیل و کسب اطلاعات جدید عازم فرانسه شد . وی با ورود به دانشکده هنرهای تزیینی پاریس (آرـدکو) و همچنین در دوره فوق لیسانس هنرهای تجسمی دانشگاه سوربن تجربیات تازه ای را شروع کرد . ابتدا از دوره فوق لیسانس رشته گرافیک (کمونیکاسیون ـ ویزوئل) فارع التحصیل شد ، پس از آن فوق لیسانس هنر های تجسمی و بعد دکتر ای سیکل سوم را از دانشگاه سوربن در سال 1360 به اتمام رساند و بلافاصله به ایران مراجعه کرد .نامبرده در حال حاضر دانشیار دانشکد? هنرهای زیبای دانشگاه تهران می باشد . کتاب"اصول و مبانی هنرهای تجسمی"تالیف،محمد حسین حلیمی ، در دوره دوازدهم کتاب سال جمهوری اسلامی ایران از طرف وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی به عنوان کتاب سال برگزیده شد.
گروه : هنر
رشته : هنرهای تجسمی
گرایش : گرافیک
والدین و انساب : محمد حسین حلیمی درسال 1319 درشهر همدان به دنیا آمد . وی در یک خانواده سنتی و مذهبی چشم به جهان گشود و از هفت سالگی نزد پدر بزرگش مرحوم میرزا غلامحسین اسلامبوالچی که در انواع علوم و فنون وارد بود پرورش یافت .
اوضاع اجتماعی و شرایط زندگی : محمد حسین حلیمی در1319 ه.ش درهمدان متولدشد . دوران کودکی وی مصادف با آخرین سالهای حکومت رضا شاه و روی کار آمدن محمد رضا شاه پهلوی بوده است . درآن روزگار بسیاری از دانشجویان و هنرمندان ایرانی برای تحصیل به اروپا ، به ویژه فرانسه می رفتند . نظام علمی و فرانسه بردانشگاههای کشورنیز اثر گذار بوده است .
تحصیلات رسمی و حرفه ای : محمد حسین حلیمی پس از ورو د به مدارس جدید و اتمام دوره دانشسرای مقدماتی همدان و اخذ مدرک

متوسطه در رشته ادبیات فارسی به معلمی پرداخت . پس از وقفه ای چند ساله برای تکمیل معلومات خود به دانشگاه را ه پیدا کرد و در دانشکده هنرهای زیبا در رشته نقاشی به تحصیل پرداخت و از آنجا فارغ التحصیل شد . پس از آن مجددا در چند مرکزهنری به تدریس پرداخت . با وجود در آمد خوبی که کسب می کرد ،از سال 1354 جهت مطالعه و ادام؟ تحصیل مقیم پاریس گردید و درج؟ کارشناسی ارشد در دو رشت؟ هنرهای تجسمی و گرافیک را به ترتیب از دانشگاه سوربن و مدرس؟ عالی هنرهای تزئینی پاریس اخذ نمود و در سال 1360 تز دکترای خود را در زمین؟ زیبایی شناسی و علوم هنر در دانشگاه سوربن گذراند

استادان و مربیان : محمد حسین حلیمی یکی از یگانه معلم خود را ، پدربزرگش مرسوم میرزا غلامحسین اسلامبوچی می داند که به وی خوشنویسی و برخی از فنون را آموخت . وی در مدرسه آر-دکو ، رنگ شناسی را زیر نظر یکی از استادان صاحب نام ›« ژان فیلیپ لانکلو « تحقیق می نمود و ارزشهای زیبایی شناسی خط اسلامی را در دانشگاه سوربن تحت نظر «الکساندرپاپادوپولو » تکمیل می کرد .وی همچنین از محضر اساتید و هنرمندان بزرگی همچون مرحوم حسین زرین خط و مرحوم میرخانی و مرحوم یحیی کارگر و شماری دیگر از اساتید هنرمند ایرانی و خارجی استفاده نموده است.

وقایع میانسالی : محمد حسین حلیمی در پاریس در دو زمینه تحقیقاتی فعالیت می کرد . یکی از زمینه های کار ایشان «رنگ شناسی » بود که در مدرسه آر0دکو زیر نظر یکی از استادان صاحب نام با عنوان «شعررنگ درمعماری اسلامی ایران » انجام می شود . تحقیقددیگر در رابطه با ارزشهای زیبایی شناسی خط اسلامی بود که به طور گسترده برروی عملکرد زیبایی شناسیخط در مسجد جامع اصفهان در دانشگاه سوربن انجام می گرفت .

مشاغل و سمتهای مورد تصدی : محمد حسین حلیمی به غیر از تدریس به فعالیتهای گرافیکی و عکاسی که خود آموخته بود می پرداخت و نیر با فعالیتهای گرافیکی ،نقاشی و عکاسی زندگی خود را اداره می نمود .نامبرده در حال حاضر دانشیار دانشکد؟ هنرهای زیبای دانشگاه تهران می باشند

فعالیتهای آموزشی : محمد حسین حلیمی پس از اخذ دیپلم متوسطه در رشته ادبیات فارسی پرداخت .همچنین پس از دریافت درجه لیسانس در دانشکده هنرهای تزیینی ، انسیتو تربیت مربیان هنری و مدرسه عالی ساختمان به تدریس پرداخت . دکتر حلیمی پس ازمرجعت از فرانسه به ایران نیز در دانشگاه فارابی ، مجتمع دانشگاهی هنر و بالاخره دانشکده هنرهای زیبا به تدریس ادامه داد .

سایر فعالیتها و برنامه های روزمره : مطالعه و تحقیق درباره زیبایی شناسی و نظریات مربوط به آن از مشغولیت های اساسی محمد حسین حلیمی بوده است .
شاگردان : بسیاری از فارغ التحصیلان رشته هنرهای تجسمی از دانشگاه تهران ،شاگردان محمد حسین حلیمی می باشند .
آرا و گرایشهای خاص : محمد حسین حلیمی معتقد است ویژگی های ارتباط تصویری در عالم سیاست ، اقتصاد، فرهنگ مذهب و افکار و عقاید مختلف امکان سازندگی و تخریب را بصورت گسترده در اختیار دارد .در واقع این زمینه هنری و فنی به مصداق اسلحه ای است که با آن مبارزه نامرئی انجام می شود . برای مقابله با این اسلحه باید همان اسلحه را بنحو بهتر شناخت وبرای مقابله بکار برد . درنتیجه رشته معلمی ، هنری گرافیک یابا عنوان جدیدش «کمونیکاسیون ویزوئل »اهمیت مشخص (در عرصه تبلیغات) پیدا می کند . وظیفه یک هنرمند گرافیست را جامعه و نظام اجتماعی و فکری و عقیدتی که درآن حاکم است مشخص می کند . برخلاف یک هنر مند نقاش که می تواند برای خود کارکند ، یک گرافیست اگر به این شکل کار کند ممکن است مورد استقبال جامعه قرار بگیرد و یا نگیرد و در هر صورت جامعه تکلیفش را روشن می کند . در هنر گر افیک دو عامل را می توان دید ، اول این است که هنرمند به مراحل بالایی از تواناییهای فنی ،فرهنگ و هنری رسید ه باشد و عامل دوم هم این است که جامعه توانایی استفاده از آن را داشته باشد ،زیرا اگر چنین رشدی نباشد هنرمند به میل خود و با باورهای خود کار می کند و نتیجه کارش بهمان اندازه که تصور می شود مفید و سازنده است برعکس می تواند مضر و مخرب هم باشد . دکتر حلیمی نقاشی را حرفه اول خود می داند و مایل است تا آثاری را که ارتباط مستقیم با فکر و عقیده و دل دارد از طریق نقاشی مطرح نماید .
جوائز و نشانها : کتاب"اصول و مبانی هنرهای تجسمی"تالیف،محمد حسین حلیمی ، در دوره دوازدهم کتاب سال جمهوری اسلامی ایران از طرف وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی به عنوان کتاب سال برگزیده شد. ---------
---
آثار :
1 اصول و مبانی هنرهای تجسمی
ویژگی اثر : تالیف،این کتاب در دوره دوازدهم کتاب سال جمهوری اسلامی ایران ،از طرف وزرات فرهنگ و ارشاد اسلامی معرفی و برگزیده شده است.آشنایی با کتاب:«اصول و مبانی هنرهای تجسمی»: اصول و مبانی هنرهای تجسمی (جلد اول)؛ دکتر محمدحسین حلیمی؛ تهران: 1372.
امروزه هنرهای تجسمی را یکی از بهترین و مؤثرترین وسیله های ارتباطی

می شناسند و آن را به صورت زبان همگانی و بین المللی در آموزش و پرورش، در زمینه های فرهنگی، سیاسی، اجتماعی، اقتصادی، صنعتی و به طور کلی در تمامی فعل و انفعالات فکری مورد استفاده قرار می دهند. هنرهای تجسمی عالی ترین تجلیات زبان بصری شمرده می شود که با آن می توان فراتر از زمان سیر کرد و آینده و افقهای دور را تجسم و تصویر نمود. در این کتابب با معرفی عناصر اولیه تجسمی و بررسی آنها، برخی مثالهای طبیعی یا آثار هنری برای نمونه برگزیده و ارائه شده است. سپس اصول و قواعد را که حاکم بر آثار هنری می باشد حتی المقدور معرفی و با بیان امکانات شکل پذیری و شکل آفرینی عناصر، خصوصیات بصری و بیان تصویری هر کدام مطرح شده است. شاید بتوان گفت که تاکنون در این زمینه کتابی به این جامعیت منتشر نشده است و اولین کتابب علمی و آموزشی هنر می باشد که با آثار دانشجویان ایرانی منتشر می شود. این امر می تواند برای دانشجویان عامل محرک و بسیار خوبی باشد و از سویی برای نویسندگان سرمشقی مناسب. کتابب حاضر با توجه به نیازهای دانشجویان ایران در دو جلد تدوین شده است و می تواند در رفع نیاز جامعه و مراکز آموزش عالی مورد استفاده قرار گیرد.

2 سازمان مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی

3 سمبل کتاب درخت زندگی حضرت رسول «ص»

4 شهر اسلامی

ویژگی اثر : ترجمه

5 شیوه های نقاشی

6 طراحی آرم دانشگاه علوم پزشکی همدان

7 طراحی آرم مرکز هنرهای تجسمی

8 طراحی آرم نمایشگاه بین المللی کتاب تهران

9 طراحی پوستر اولین نمایشگاه بین المللی کتاب تهران 14-22 آبان 1366

10 طراحی پوستر کنفرانس بازسازی مناطق

11 مرکز فرهنگی امیر المومنین

12 هنر و رنگ

ویژگی اثر : ترجمه

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد سوم)

منابع زندگینامه :

1www.ketabesal.ir2مصاحبه با دکتر محمد حسین حلیمی ، هنرهای زیبا ،آبان و آذر 13683مهدی پروین زاد ، شهید چمران هنری مردعرصه ای

دانش و حماسه وعرفان ، ماهنامه کیهان فرهنگی ، سال بیستم ، خرداد 1382 ، شماره 200 ، ص14

رحیم بهارلو، عبدالرحیم

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1036/1032 -964 ق)، ادیب و شاعر، متخلص به رحیمی. در لاهور هندوستان متولد شد. وی معاصر شاه طهماسب بو و جلال‌الدین اکبرشاه او را تحت حمایت خود قرار داد. و پس از رشد، خطاب میرزاجانی را به او داد. وی مدارج مختلفی را طی کرد و بالاخره به خان خانان ملقب گردید. در جنگهای فراوانی شرکت کرد، از جمله در فتح سند و گجرات. وی در جهت ترغیب و یاری شاعران و رشد ادب تاثیر بسزایی داشت. وی بالاخره در لاهور درگذشت. از جمله آثارش: ترجمه‌ی «واقعات بابری» از ترکی به فارسی؛ «دیوان» شعر؛ وی در احمدآباد کتابخانه بزرگی تاسیس کرد و از هرگونه کتاب در آنجا جمع کرد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آتشکده‌ی آذر (61 -59 /1)، از سعدی تا جامی (549 ،388)، تاریخ ادبیات در ایران (475 -471 /5)، تاریخ نظم و نثر (362 -361)، تذکره‌ی شعرای پنجاب (159)، تذکره‌ی میخانه (304 -303)، تذکره‌ی نصرآبادی (56 -55)، الذریعه (357 ،286 /9)، فرهنگ سخنوران (371)، لغت نامه (ذیل/ خان خانان)، مؤلفین کتب چاپی (822/3)، مجمع الفصحا (56/1)، هفت اقلیم (464 -461 /1).

شیرازی، جانی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1287 ق)، نقاش، طراح و قلمدان‌ساز. وی تحت تربیت پدر هنرمندش، در شیوه‌ی روغنی، بخصوص در جلدسازی و قلمدان‌سازی تصویر می‌آفرید و در ارائه گل و مرغ‌ها و مجالس رزمی و صنعت تذهیب دست پر هنری داشت. از آثار وی: طراحی و پرداخت جلد روغنی جلد پنجم نسخه «الف لیل»، با رقم: «هم از خامه میرزا جانی آمد- به جلدش ریاحین جنت مصور»؛ قلمدان استادانه‌ای که بر رویه آن، صحنه‌ی شکاری ترسیم گشته و کناره‌های قلمدان نیز پر از دسته گلهای زیباست، با رقم: «اقل کمترین میرزا جانی ابن احمد 1284»؛ قاب آینه‌ی هشت گوشی که بر روی آن گلهای گوناگونی نقش شده، با: «رقم کمترین میرزا جانی ابن احمد 1287».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1289 -1288/ 3).

شیرازی، حیدر علی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1313 ق)، نقاش و طراح. اهل شیراز بود و در اواخر سلطنت ناصرالدین‌شاه می‌زیسته است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (164/1).

شیرزاد، غلام

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، نقاش و طراح. وی از طراحان و نقاشان و بافندگان بنام پارچه‌های حریر زمان خود بود. تنها اثر باز مانده وی، تصویر دو جوان است که به قرینه رو به روی یکدیگر نشسته‌اند. این نقاشی که بر پارچه اطلسی به رنگ سبز انجام پذیرفته، در حواشی و کناره آن تصویر درختان و گلها نقش بسته است و به خط رقاع قرمز چنین رقم دارد: «تقدیم آستانه مقدسه نمود غلام شیرزاد سنه 979».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (411 / 1).

صباحی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 982 ق)، نقاش و طراح. هنرمند نازک‌قلم فلزات سخت بود که در ترسیم نقوش مختلف اسلیمی دست پرقدرت داشت. از آثار رقم‌دار وی، تزیین پرمهارت و استادانه‌ی جام مسی بزرگی است که به نقوش موزون و دقیق پرمایه انجام یافته و در حواشی و کناره‌ی بالایی آن، اشعاری به خط نستعلیق دیده می‌شود و در لبه‌ی جام رقم نهاده: «صاحبه محمد، عمل صباحی 982).
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (284 / 1).

صنیع‌الممالک زرگرباشی، علیقلی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1333 -1258 ق)، نقاش و طراح. ملقب به صنیع‌الممالک. وی پدر دکتر شیخ محمدخان احیاءالملک است که در اوایل عمر از محصلین و طلاب و از شاگردان حاج شیخ عبدالنبی مجتهد نوری بوده و علوم قدیمه را خوب می‌دانسته است. در اواخر سلطنت ناصرالدین شاه، قسمتی از امور زرگری دولت به او محول شد و بعد ملقب به زرگرباشی و صنیع‌الممالک گردید. در زمان سلطنت مظفرالدین شاه تمام کارهای صندوقخانه که مربوط به جواهر و زرگری بود به او محول شد. صنیع‌الممالک در تهران درگذشت. از آثار وی شمشیر جواهرنشانی است که به سفارش امین‌السلطان اتابک و جهت تقدیم به ناصرالدین شاه قاجار، تهیه و مرصع گشته، با رقم: «به مبارک و میمنت... در زرگرخانه مبارکه تمام شد. میرزا علینقی زرگرباشی 1306». در «احوال و آثار نقاشان» مدخلی تحت عنوان صنیع‌الممالک زرگرباشی آمده است که با توجه به اثر و زمان حیات وی، احتمال می‌رود که با صاحب عنوان یکی باشد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (403 ،287 / 1)، شرح حال رجال (501 -500 / 2).

عوفی

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم ق)، طراحی و نقاش کاشی. وی سازنده‌ی کاشیهای تراش و معرق گنبد شیخ صفی‌الدین اردبیلی است که رقم نهاده: «عمل العبد الفقیر الراجی الی عفو صمد- عوض بن محمد...».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1474 / 3).

غلام قاجار

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، نقاش و طراح. وی رسمی‌ساز ترسمیات نقوش منظم هندسی و اسکلت اولیه صنعت تذهیب بود. تنها اثری که از وی در دست است، انواع ترسیمات هندسی و متنوع و احیانا ابتکاری اوست که در یک لوله‌ی کاغذی ترسیم نموده و رقم نهاده است: «غلام بن محمد علی قاجار 1215».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1475 / 3).

قطاعی شیرازی، محمدطاهر

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1146 ق)، قاطع، مذهب، طراح و رسام. از آثار وی قطاعی کتیبه‌ای در مشهد مقدس است. در این اثر استادانه، ابیاتی به نستعلیق زیبا بر روی فولاد سخت قطاعی شده و زمینه‌ی آن، با تزیینات دایره‌ای و اسلیمی مدور، به زیبایی تمام به کناره‌ها وصل گشته است و کاتب آن چنین رقم نهاده: «... قطاعی آن بید اهتمام محمدطاهر ولد استاد مسیح شیرازی به اتمام رسید 1146».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (905 -904/ 2).

کاشی‌ساز، مهدی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1308 ق)، طراح کاشی. نقاش و طراح نقوش کاشی‌ها در عهد ناصرالدین شاه قاجار بود که به دستور امین‌الملک و به همراهی استاد صادق کاشی‌های برجسته راهرو و طبقه دوم کاخ ابیض تهران را ساخت و نصب نمود، با رقم: «... عمل جان نثاران مهدی و صادق کاشی 1308»؛ دیگر از آثار وی: کاشی‌های زمینه لاجوردی ایوان بزرگ بقعه امامزاده زید (ع) در تهران، با رقم: «عمل استاد مهدی ولد استاد علی کاشی پز سنه 1297»؛ کاشی کاری مدرسه عالی سپهسالار در تهران که با همکاری استاد محمدصادق کاشانی، نقوش و طراح آنها را ترسیم نموده و در 1302 ق به پایان رسانده‌اند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1245/ 3).

کرمانی، یوسف

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1283 ق)، طراح فرش. اهل کرمان بود. او را در طراحی و بافت فرش، هنرمندی صاحب ذوق و دقیق دانسته‌اند. از آثار وی: فرش خوش‌نقش و ریزبافی که در صحنه داخلی آن، دسته گلهای زیبایی در نقش فرنگی‌سازی ترسیم گشته و کناره‌ها نیز دارای گلهای متنوع است. در قسمت بالای فرش به خط زیبای نستعلیق رقم نهاده: «عمل استاد یوسف کرمانی 1283».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1432/ 3).

گلپایگانی، بهزاد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نقاش، گرافیست.
تولد: 1317، تهران.
درگذشت: دی 1364.
بهزاد گلپایگانی فارغ‌التحصیل دانشکده‌ی هنرهای تزیینی از دانشگاه تهران است. سپس به فرانسه رفت و به تحقیق درباره‌ی نقاشی و طراحی پرداخت. وی در چندین نمایشگاه فردی و جمعی شرکت داشته است، نقاشی‌هایش سال‌ها زینت‌بخش کتاب‌های درسی مدارس بود.
وی به سبب سکته‌ی قلبی پس از یک دوره بیماری طولانی درگذشت.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

گلدوزباشی، محمد

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1320 ق)، نقاش و طراح. وی نقاش و طراح گل و مرغ و سایر نقوش دیگر بر روی پارچه و مخملها بود. از آثار او پرده‌ی بزرگی در زمینه‌ی تیره‌ای از مخمل است که بر روی آن، انواع و اقسام گلها و شکوفه‌ها، به اصطلاح رشتی دوزی شده و رقم «محمد گلدوز باشی 1320» دارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (608/ 2).

محیط

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، طراح و نقاش. هنرمند دوران فتحعلی‌شاه قاجار بود و در عاج‌تراشی مهارت اشت. از آثار وی تصویر یکی از رجال قاجاری بر روی چوب سیگاری از عاج و یا عقیق سفید است که به مهارت تمام عمل آوره و رقم نهاده: «قلم محیط».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1139/ 3).

مصدق زاده، حسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
حسین مصدق زاده هنرمند کاشیکاروطراح معروف کاشی از هنر مندانی است که توانسته است با درک محضر بهترین و شایسته ترین استاد این فن یعنی پدرمرحومش و نیز با اتکای به استعداد خدادادی و درسایه لیاقت وپشتکار ،درطول بیش از شش دهه آثاری به وجود آورد که به حق ،هریک دنیایی زیبا و رمز و راز و ابتکار و خلاقیت را در خود نهفته دارند . وی را می توان آخرین بازمانده خاندانی دانست که از دوران صفویه در اصفهان آن روزگار کاشیکاربودند و باشیوه های مختلف این هنر بدیع ،بناهای مذهبی و سایر آثار ایران ودیگر ممالک را زینت می بخشیدند .
گروه : هنر
رشته : هنرهای تجسمی
گرایش : کاشیکاری
والدین و انساب : پدر حسین ، مرحوم استاد عبد الغفارمصدق زاده بود که اونیزفرزند مرحوم استاد محمد مصدق زاده ،کاشیکار برجسته عصر قاجاربود . پدران استادحسین از دوران صفویه از استادان بی بدیل هنر کاشیکاری بوده اند که هریک دردوران خود از شهرت و آوازه چشمگیری برخوردار بوده اند و هم اینک نام اکثر آنان بر کتیبه های مساجد و بناهای اصفهان و دیگر شهرها مخلد است .
خاطرات کودکی : حسین مصدق زاده دردوران کودکی بود که کاشیکاری را فرا گرفت . طوری که دورا ن کودکی حسین درحالی می گذشت که پدرش کاشیهای معرق سردر مسجد امام (مسجد شاه آن زمان)را مرمت می کرد و در ضمن رموز و دقایق کاررا نیز به او و فرزند دیگرش (مرحو م استاد محمد مصدق زاده)می آموخت .
استادان و مربیان : اولین حسین مصدق زاده ، پدرش عبد الغفار بود . عبد الغفار به اندازه ای به این هنر علاقمند بود که وصیت کرد تا فرزندانش هنر کاشیکاری را فرا گیرند . حسین 12 ساله بودکه پدرش را از دست دادو حاج ید الله مغزی را که خویشاوندش بود به استادی برگزید .
همسر و فرزندان : حسین مصدق زاده نیز همچون پدر مرحومش ،فرزند ان خود را به فراگیری هنر کاشیکاری تشویق و ترغیب کرده است . به طوری که دو پسران او که درسن 40تا42 سالگی هستند زیر نظر وی به کار مشغول می باشند.

مشاغل و سمتهای مورد تصدی : خلاقیت و ابتکار حسین مصدق زاده و برادرش محمد مصدق زاده باعث شد تا از وجود آنان جهت تدریس درهنرستان هنرهای زیبا استفاده کنند . مصدق زاده از بدو تاسیس اداره باستان شناسی که بعدا فرهنگ و هنر شد و سپس به سازمان میراث فرهنگی تغییرنام داد ، بااین دستگاه همکاری داشته است .
چگونگی عرضه آثار : حسین مصدق زاده درطول بیش از شصت سال کار مداوم خدمات بسیاری به هنر کاشیکاری ایران کرده است . او درطول حیات پر، خویش ، کاشیکاری 62 محراب ، 33 سردر مسجد ، 18 منار، 9 گنبد را طراحی و اجرا کرده است . ----------
---
آثار :
1 تعمیر بارگاه امام کاظم (ع) و امام جواد (ع) درکاظمین
2 تعمیر کاشی های مدرسه چهار باغ امام صادق اصفهان
3 تعمیرمسجد حاج محمد جعفر آباده ای اصفهان
4 سردر برخی ادارات در عمان
5 سردرامامزاده اسماعیل اصفهان
6 سردرخانه هنرمندان اصفهان
7 سردرورودی بانک خون تبریز
8 طراحی بیمارستان هلال احمر دردوبی
9 طراحی سردرامامزاده گوگدگلپایگان
10 طراحی سردرورودی امامزاده زید اصفهان
11 طراحی کاشیکاری 4 سردربازار امام خمینی لار
12 طراحی کاشیکاری آرامگاه رودکی درتاجیکستان
13 طراحی کاشیکاری حسینه محله منصوریه کویت
14 طراحی کاشیکاری سقاخانه حضرت ابوالفضل
15 طراحی کاشیکاری محراب مسجد حاجی درگلپایگان
16 طراحی کاشیکاری مسجد آقا مسیح گلپایگان
17 طراحی کاشیکاری مسجد امیرالمومنین درلار
18 طراحی کاشیکاری مسجد جامع خوانسار
19 طراحی کاشیکاری مضیف خانه خوانسار
20 طراحی محراب مسجد لار
21 کاشیکاری آرامگاه خیام درنیشابور
22 کاشیکاری حرم امام علی (ع) درنجف
23 کاشیکاری صحن آستانه حضرت معصومه درقم
24 کاشیکاری صحن امام خمینی حرم امام رضا (ع) درمشهد
25 کاشیکاری گنبد شاهچراغ (احمد بن موسی) درشیراز

26 کاشیکاری مسجد کبود ایروان
27 مرمت حرم حضرت رقیه (س) درسوریه
28 مرمت سردر امیر چخماق یزد
29 مرمت صحن حرم امام حسین (ع) درکربلا
30 مرمت کاشی های مسجد جامع کبیریزد
منابع زندگینامه :حسین مصدق زاده ،آخرین بازمانده این خاندان هنرمند ، فصلنامه فرهنگ اصفهان ،شماره 20 ، تابستان 1380 ، ص 77

معمار، خلیل

قرن:16
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(؟)، طراح، نقشه‌کش و رسمی‌ساز. وی بخشی از زیارتگاه حضرت معصومه (ع) در قم را طراحی و نقشه‌کشی کرده و به خط طلایی نستعلیق، به روی مرقد مطهر، چنین رقم گذاشته است: «کرده معماری این جنت سرابیگ خلیل».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1173/3).

مقصود علی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، طراح و نقاش. از هنرمندان اوایل دوره‌ی صفوی است. وی سازنده‌ی صندوق نفیس مقبره‌ی شاه اسماعیل صفوی (930 -905 ق) در اردبیل است که از گل و بوته‌های برجسته‌ی عاج و خاتم کاری بسته شده و با مفتولهای نازک و فیروزه‌ای ریز تزیین یافته است، با رقم: «عمل استاد مقصود علی...».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1199/ 3).

مقصود، کاشانی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
مقصود بیک کاشانی. وی قالی معروف به اردبیلی را بافته و در کنار آن این بیت خواجه حافظ را نگاشته است:
جز آستان توام در جهان پناهی نیست
مرا بجز این در حواله‌گاهی نیست
این قالی را در سال 946 ه.ق در زمان سلطنت شاه طهماسب صفوی بافته و اینک در موزه ویکتوریا و آلبرت نگهداری می‌شود.
(ز 946 ق)، نقاش، طراح و رسام قالی. وی نقاش قالیها بود و در بافت و عمل آورد فرشهای بزرگتر نیز، استادی هنرمند به شمار می‌رفت. از بهترین آثار وی که شهرت بین‌المللی داشته، فرش معروف اردبیل است که در زمان شاه طهماسب صفوی به فرجام رسیده و نام بافنده‌ی آن چنین درج شده است: «عمل بنده درگاه مقصود کاشانی سنه 946».[1]
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] احوال و آثار نقاشان (1200/ 3).

ممیز، مرتضی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
مرتضی ممیز متولد 4/6/1315 تهران، میدان مولوی و فرزند محمدعلی و خانم کوچک، سرانجام در شبِ 4/8/1384 چشم از جهان گرافیکی خود فرو بست. جهانی که خود ساخت و ساخت و به اتمام رساند. مرتضی ممیز در سال 44 از دانشکده هنرهای زیبای تهران فارغ التحصیل شد و سه سال بعد گواهینامه ی طراحی غرفه و ویترین و معماری خود را از مدرسه عالی هنرهای تزیینیِ پاریس دریافت نمود. گفتنی است دوره اخذ لیسانس ممیز 11 سال به طول انجامید و ممیز در این دوره به کارهای مختلفی چون کار در آتلیه گرافیکی و... مشغول بود. سیمای کاریش در این دوره در آثار متعدد روی جلد و پوستر نمایان می نمود. آثارش در این زمان نگاهی نخبه گر و پیشرو داشت. همچنین درگیری های فکری ممیز با نسل قدیمی که گرافیک را در آثاری خرد و همه فهمِ لاله زار درک می کردند باعث گردید تا همواره با نظام گرافیکیِ کم توانی در جامعه مواجه گردد که در آن گرافیست، تکنیسین خوانده می شد و اعتبار وی تنها به پول درک می گردید. شاید همین نظام کم توان باعث شد تا در سال 48 پیشنهاد ایجاد رشته گرافیک را به دانشکده ی هنرهای زیبا بدهد. بنیانگذاری این رشته برای دانشجویان هنر باعث گردید تا سیستم ناقص گرافیک که بدست ناتوان(و یا کم توان) نقاشان اداره می شد و می رفت به سمت انحطاط برود، جان بگیرد و تلاشی را برای پا گرفتن در خشکزارِ این سرزمین آغاز کند و در ادامه گرافیستهایی نوجو پدید آیند و برگ تازه ای از آثار گرافیک را بازگشایی نمایند.
تا این زمان(1348) مرتضی ممیز به غیر از طراحی گرافیک برای کتابها و پوسترها، تلاشی را تحت عنوان مدیرهنری در مجلاتی چون ایران آباد(39) کتاب و کیهان هفته(40و41)، فرهنگ(40) کاوش(42و43)، نگین(44) آغاز نمود. مجلاتی که نحوه و سبک کاری ممیز را در جامعه تثبیت و معرفی نموده است. آثار ممیز در این دوره در کتاب هفته به چنان پرکاری و دوره ی خلاقی بدل می گردد که نام ممیز را به عنوان گرافیستی مولف و کم نظیر بر سر زبانها می اندازد. همچنین ادامه کار ممیز در نشریات فرهنگ و نگین، راه را برای ورود گرافیستهای جوان و نوجوی دهه ی 40 مانند فرشید مثقالی باز می نماید. آثار روی جلد ممیز برای نشریه کتاب هفته نمونه هایی از چاپ (سیلک و لیتوگرافی) موفق و خلاقانه ای است که

ارزشهای گرافیکی بسیار مفیدی را با خود به همراه دارد. تصویرسازی های درون کتاب نگاه نوجو و بی قرار او را که کمی متاثر از آثار گرافیکی اروپای شرق به خصوص لهستان و شوری سابق می نمود را داراست. این نگاه چنان از فیلتر مرتضی ممیز گذشت که تاثیر آن را بر جریان گرافیک و آثار گرافیستها می توان مشاهده نمود. روی جلدها در نگین و فرهنگ و زندگی نمونه ی برخورد خلاق و گرافیکی با موضوعاتی چون مشاهیر و ادبا می باشد که اگر چاپ نا مرغوب آن زمان را در دست پر خمیر ممیز، جذاب و حتی شاهکار بدانیم، کم بیجا نگفته ایم. در این دوره، صنعت چاپی که جای چندانی برای مانور تونالیته ها و رنگها ندارد با طراحی و شگردهای ممیز به دوره ای از کارهای خلاق و متفاوت بدل گردیده است و راه را برای ورود آثارِ آوانگارد در گرافیک می گشاید. می بایست به یاد آوریم در این دوره گرافیست از مرز برش کاغذ خود هم مطمئن نبودند و حاصل چاپ شده آثارشان معمولا فرق زیادی با نمونه طراحی شده داشته است ولی ممیز با مصالحه، سعی در ایجاد فضای کاری خلاق و پویا به نفع خویش می نماید. ممیز در این آثار به هیچ وجه گرفتار تولید آثاری صرفاً تکنیکی نگردیده و همواره ابزار را در راه بیان ایده ها و افکارش به کار بست.
چندان مبالغه نخواهد بود اگر بگوییم واژگان گرافیکِ آکادمیکِ امروز، عمری به اندازه ی مرتضی ممیز دارد یا شاید بهتر بگوییم عمری وابسته ی به مرتضی ممیز دارد. همچنین او از سال 48 تاکنون با تربیت خیل بسیاری از دانشجویان گرافیک تاثیر مثبتی بر ارتقاء و شناخت گرافیک در بین جامعه ی ایرانی داشت. ممیز علاوه بر دانشکده ی هنرهای زیبا در دانشکده ی هنرهای تزیینی و دانشگاه فارابی نیز تدریس نمود و رییس انتخابی کمیته هنرهای تجسمی یونسکو در تهران بوده است. عضو International Advertising Association نیویورک تا سال 54 بوده است و از سال 56 تاکنون نیز یکی از اعضای انجمن بین المللی طراحان گرافیک محسوب می گردد. علاوه بر اینها وی عضو موسس و رییس هیات مدیره انجمن صنفی طراحان گرافیک ایران و مشاور هنری و داور چندین بینال و نمایشگاه در داخل و خارج از ایران محسوب می گردد.
در ادامه فعالیت مرتضی ممیز در دهه چهل، وی مدیر هنری نشریات ِ فرهنگ و زندگی(48تا57)، رودکی(50 تا57)، سینما(53و54)، معماری و هنر ایران(66)، کلک(69تاکنون)، نگاه نو(70تا78)، شریف(72تا80)، تصویر(71)، Silk Road(73و74)، فصلنامه خاورمیانه(73)، گفتگو(73تاکنون)، پیام امروز(73تا79)، زمان(73تا79) و جشنواره ی جهانی فیلم تهران(52تا56) نیز به شمار می آید.
در حوزه ی تئاتر نیز با آثار «دیکته و زاویه» نوشته غلامحسین ساعدی و کارگردانی رشیدی در سال47 آغاز به کار نمود و طراحی صحنه ی این کار

را بر عهده داشت و در ادامه طراحی صحنه هایی چون پرواربندان(ساعدی)، لئوکادیا(ژان آنوی- سمندریان)، وای بر مغلوب(ساعدی-رشیدی)، بازرس(گوگل-انتظامی) و...و همچنین طراح نورِ بازگشتی نیست(گلچهره سجادیه)، دندون طلا(داود میرباقری) و... را خلق نموده است. او علاوه بر آثار پوستر فیلم مانند ستارخان(علی حاتمی)، طبیعت بی جان(سهراب شهیدثالث)، مادر(علی حاتمی)، هامون(داریوش مهرجویی) و... سه انیمیشن کوتاه با عنوانهای: آنکه عمل کرد و آنکه خیال بافت(50)، یک نقطه ی سبز(51) و سیاه پرنده(52) را در پرونده خویش دارد. همچنین تصویرگر کتابهای بسیاری برای کودکان و نوجوانان محسوب می شود که مطرح ترین آنان مانند «اینک خورشید» نگاهی بسیار خلاق و جذاب در مقوله تصویر دارد، نگاهی پویا به پدیدآوری تصویرسازی کتاب کودک با مصالح تکرارشونده و درک مناسب از ویژگی های تصویر در خدمت متن. در تصاویر این کتاب با استفاده از فنون دستگاه کپی تصاویر طراحی شده توسط خود ممیز تکرار و کنار یکدیگر کلاژ گردیده است. آثار این کتاب نشان از هوش بالای طراح در گزینش و استفاده از تکنینک دارد. همچنین کتاب «قصه های قرآن» که یکی از معروفترین آثار وی با تکنیک «اسکراچ برد» به حساب می آید راهی تازه در تهیه ی تصویر سیاه و سفیدِ کتابهای نوجوانان می باشد. اتفاقی که تاثیر آن را در آثار تصویرگران هم نسل و بعد از خود به صورتی جدی می توان پیدا نمود. تمام آثار چاپ شده و فعالیتهای گذشته وی در اعتلای گرافیک و گذر از «کم دانسته ها» موثر و توانا بوده است.

مرتضی ممیز علاوه بر دهها عنوان مقاله، نقد و گفتگو، آثاری را در هیبت کتاب به طبع رسانیده است که از جمله آنها می توان طراحی و نقاشی(وزارت آموزش و پرورش-51)، Graphic art in iran(شورای عالی فرهنگ و هنر-53)، طرح تزیینی و نقشه کشی (وزارت آموزش و پرورش-54)، نشانه ها(چهاررنگ-62)، طراحی اعلان(ویلهم-1984-آلمان)، تصویر و تصور(اسپرک-68)، طراحی روی جلد(ماه ریز-80)، طراحی اعلان جلد2(مرکز-81)، طراحی نشانه جلد2(ماه ریز-81) را ذکر نمود.

اگرچه در سالیان اخیر چندان کار گرافیک نمی کرد و شاید بهتر بگوییم آثار چندان خوبی نداشت(آنطور که مرتضی ممیز را می شناختیم) ولی در شکلی تازه (به قول قباد شیوا:) دیپلمات فرهنگی شده بود و سعی بسیاری در تشکیل انجمن صنفی و ایجاد بستری برای حضور گرافیست ها از خود نشان داد که نتایج آن در شکل گیری نهادهای مختلف و گروههای هنری می توان جستجو کرد و فضای راکد گرافیک با تک عنوان نشریه گرافیکی و یک بینال دست و پا شکسته را (به همراه هم نسلان دیگر) تبدیل به جریانی از گروههای مختلف گرافیکی، بینالها و نمایشگاههای

متعدد نمود که نیاز است تا از طرف نسل حاظر ادامه یابد. جریاناتی چون بینال پوستر، نمایشگاه روی جلد کتاب، پوسترهای تجربی و نمایشگاه تایپوگرافی و.... وی با برپایی و تشویق مجلات مختلف گرافیک و چاپ و معرفی هنرمندان و هنر گرافیک ایران به جهان راهی را به جوانمردی در زندگی طی نمود.
چندان مبالغه نخواهد بود اگر بگوییم واژگان گرافیکِ آکادمیکِ امروز، عمری به اندازه ی مرتضی ممیز دارد یا شاید بهتر بگوییم عمری وابسته ی به مرتضی ممیز دارد. همچنین او از سال 48 تاکنون با تربیت خیل بسیاری از دانشجویان گرافیک تاثیر مثبتی بر ارتقاء و شناخت گرافیک در بین جامعه ی ایرانی داشت. ممیز علاوه بر دانشکده ی هنرهای زیبا در دانشکده ی هنرهای تزیینی و دانشگاه فارابی نیز تدریس نمود و رییس انتخابی کمیته هنرهای تجسمی یونسکو در تهران بوده است. عضو International Advertising Association نیویورک تا سال 54 بوده است و از سال 56 تاکنون نیز یکی از اعضای انجمن بین المللی طراحان گرافیک محسوب می گردد. علاوه بر اینها وی عضو موسس و رییس هیات مدیره انجمن صنفی طراحان گرافیک ایران و مشاور هنری و داور چندین بینال و نمایشگاه در داخل و خارج از ایران محسوب می گردد.
در ادامه فعالیت مرتضی ممیز در دهه چهل، وی مدیر هنری نشریات ِ فرهنگ و زندگی(48تا57)، رودکی(50 تا57)، سینما(53و54)، معماری و هنر ایران(66)، کلک(69تاکنون)، نگاه نو(70تا78)، شریف(72تا80)، تصویر(71)، Silk Road(73و74)، فصلنامه خاورمیانه(73)، گفتگو(73تاکنون)، پیام امروز(73تا79)، زمان(73تا79) و جشنواره ی جهانی فیلم تهران(52تا56) نیز به شمار می آید.
در حوزه ی تئاتر نیز با آثار «دیکته و زاویه» نوشته غلامحسین ساعدی و کارگردانی رشیدی در سال47 آغاز به کار نمود و طراحی صحنه ی این کار را بر عهده داشت و در ادامه طراحی صحنه هایی چون پرواربندان(ساعدی)، لئوکادیا(ژان آنوی- سمندریان)، وای بر مغلوب(ساعدی-رشیدی)، بازرس(گوگل-انتظامی) و...و همچنین طراح نورِ بازگشتی نیست(گلچهره سجادیه)، دندون طلا(داود میرباقری) و... را خلق نموده است. او علاوه بر آثار پوستر فیلم مانند ستارخان(علی حاتمی)، طبیعت بی جان(سهراب شهیدثالث)، مادر(علی حاتمی)، هامون(داریوش مهرجویی) و... سه انیمیشن کوتاه با عنوانهای: آنکه عمل کرد و آنکه خیال بافت(50)، یک نقطه ی سبز(51) و سیاه پرنده(52) را در پرونده خویش دارد. همچنین تصویرگر کتابهای بسیاری برای کودکان و نوجوانان محسوب می شود که مطرح ترین آنان مانند «اینک خورشید» نگاهی بسیار خلاق و جذاب در مقوله تصویر دارد، نگاهی پویا به پدیدآوری تصویرسازی کتاب

کودک با مصالح تکرارشونده و درک مناسب از ویژگی های تصویر در خدمت متن. در تصاویر این کتاب با استفاده از فنون دستگاه کپی تصاویر طراحی شده توسط خود ممیز تکرار و کنار یکدیگر کلاژ گردیده است. آثار این کتاب نشان از هوش بالای طراح در گزینش و استفاده از تکنینک دارد. همچنین کتاب «قصه های قرآن» که یکی از معروفترین آثار وی با تکنیک «اسکراچ برد» به حساب می آید راهی تازه در تهیه ی تصویر سیاه و سفیدِ کتابهای نوجوانان می باشد. اتفاقی که تاثیر آن را در آثار تصویرگران هم نسل و بعد از خود به صورتی جدی می توان پیدا نمود. تمام آثار چاپ شده و فعالیتهای گذشته وی در اعتلای گرافیک و گذر از «کم دانسته ها» موثر و توانا بوده است.
مرتضی ممیز علاوه بر دهها عنوان مقاله، نقد و گفتگو، آثاری را در هیبت کتاب به طبع رسانیده است که از جمله آنها می توان طراحی و نقاشی(وزارت آموزش و پرورش-51)، Graphic art in iran(شورای عالی فرهنگ و هنر-53)، طرح تزیینی و نقشه کشی (وزارت آموزش و پرورش-54)، نشانه ها(چهاررنگ-62)، طراحی اعلان(ویلهم-1984-آلمان)، تصویر و تصور(اسپرک-68)، طراحی روی جلد(ماه ریز-80)، طراحی اعلان جلد2(مرکز-81)، طراحی نشانه جلد2(ماه ریز-81) را ذکر نمود.
اگرچه در سالیان اخیر چندان کار گرافیک نمی کرد و شاید بهتر بگوییم آثار چندان خوبی نداشت(آنطور که مرتضی ممیز را می شناختیم) ولی در شکلی تازه (به قول قباد شیوا:) دیپلمات فرهنگی شده بود و سعی بسیاری در تشکیل انجمن صنفی و ایجاد بستری برای حضور گرافیست ها از خود نشان داد که نتایج آن در شکل گیری نهادهای مختلف و گروههای هنری می توان جستجو کرد و فضای راکد گرافیک با تک عنوان نشریه گرافیکی و یک بینال دست و پا شکسته را (به همراه هم نسلان دیگر) تبدیل به جریانی از گروههای مختلف گرافیکی، بینالها و نمایشگاههای متعدد نمود که نیاز است تا از طرف نسل حاظر ادامه یابد. جریاناتی چون بینال پوستر، نمایشگاه روی جلد کتاب، پوسترهای تجربی و نمایشگاه تایپوگرافی و.... وی با برپایی و تشویق مجلات مختلف گرافیک و چاپ و معرفی هنرمندان و هنر گرافیک ایران به جهان راهی را به جوانمردی در زندگی طی نمود
ممیز در سال ۱۳۴۴ از دانشگاه تهران، دانشکده هنرهای زیبا فارغ‌التحصیل شد و سه سال بعد گواهینامهٔ طراحی غرفه و ویترین و معماری خود را از مدرسه عالی هنرهای تزیینیِ پاریس دریافت کرد. دوره اخذ لیسانس ممیز ۱۱ سال به طول انجامید و ممیز در این دوره به کارهای مختلفی چون کار در آتلیه گرافیکی و... مشغول بود.
از دوستان بسیار صمیمی و هم‌رشته‌ی او می‌توان به آقای محمود جهان

پناه اشاره کرد. در سال ۱۳۴۸ پیشنهاد ایجاد رشته گرافیک را به دانشکده هنرهای زیبا ارائه نمود. بنیانگذاری این رشته برای دانشجویان هنر باعث گردید تا سیستم ناقص گرافیک جان بگیرد و تلاشی را آغاز کند. تا این سال ممیز به‌غیر از طراحی گرافیک برای کتاب‌ها و پوسترها، تلاشی را تحت عنوان مدیر هنری در مجلاتی چون ایران آباد، کتاب هفته، کیهان هفته، فرهنگ، کاوش، نگین آغاز نمود. مجلاتی که نحوه و سبک کاری ممیز را در جامعه تثبیت و معرفی نموده‌است.
آثار ممیز در این دوره در کتاب هفته به چنان پرکاری و دوره خلاقی بدل می‌گردد که نام ممیز را به عنوان گرافیستی مولف و کم نظیر بر سر زبانها می‌اندازد. همچنین ادامه کار ممیز در نشریات فرهنگ و نگین، راه را برای ورود گرافیستهای جوان و نوجوی دهۀ ۴۰ مانند فرشید مثقالی باز کرد.
آثار روی جلد ممیز برای نشریه کتاب هفته نمونه‌هایی از چاپ (سیلک و لیتوگرافی) موفق و خلاقانه‌ای است که ارزشهای گرافیکی بسیار مفیدی را با خود به همراه دارد. وی در همان سالها یکی ازمهم‌ترین اثر مدرن تاریخ معاصر را با طراحی چاقوهای واژگون شکل داد. اثر چاقوهای او اجتماعیترین اثر است که از دهه ۴۰ به بعد پدید آمده‌است.
مرتضی ممیز در طول نیم قرن فعالیت هنری خود در ایران و عرصه هنر بین‌المللی، در احیا و ابداع هنر گرافیک در ایران و پیشبرد و گسترش فرهنگ ملی و سنت‌های هنری نقش بارزی داشت. وی آذرماه سال ۱۳۸۳ به‌عنوان استاد برجستۀ فرهنگستان هنر، در مراسمی، ازسوی سیدمحمد خاتمی (رئیس جمهور وقت) تجلیل شد.
ممیز در سالهای پایانی عمر خویش با بیماری سرطان دست و پنجه نرم می‌کرد و از ۲۳ آبان‌ماه ۱۳۸۴ برای تازه‌ترین دور شیمی‌درمانی، در بیمارستان آبان تهران بستری شده بود که چند روز بعد حالش رو به وخامت نهاد و سرانجام در سن ۶۹ سالگی روز شنبه پنجم آذر ماه ۱۳۸۴ برابر ۲۶ نوامبر ۲۰۰۵ درگذشت. پیکر مرتضی ممیز، هفتم آذرماه، تشییع و در باغبان‌کلا، واقع در کردان کرج، به‌خاک سپرده شد. آیا مرتضی پدر گرافیک ایران است؟
«سال 48 یا 49 بود که با پیشنهاد مرتضی، تغییر رشته دادم و از یک دانشجوی نقاشی، تبدیل به دانشجو و استاد گرافیک رشته تازه‌تاسیس دانشکده هنر شدم»؛
این جمله را محمد احصایی با یادآوری خاطراتش از مرتضی ممیز در حالی بیان می‌کند که نم اشکی در چشمانش حلقه زده و گاهی میان حرف‌هایش در توصیف مرتضی‌خان سکوت می‌کند؛ سکوتی که در پس آن، یادآوری خاطره‌های شیرین و تلخ گذشته او و ارتباطش با مرتضی‌خان نهفته است.بیان دیدگاه احصایی در بیان زوایای شخصیتی مرتضی‌خان از منظر

تکنیک گرافیک و شخصیتی، شاید یکی از شفاف‌ترین نقطه‌نظرها درباره او باشد.مرتضی‌خان را نه امروز و دیروز بلکه باید از خلال سال‌هایی به یاد آورد که با کشیدن تابلوی «عروسی ونوس» به عنوان پایان‌نامه نقاشی، پای به عرصه حرفه‌ای می‌گذارد؛ سال‌هایی که به عنوان یک هنرمند پیشرو، چاقوهایی را در گلدان می‌کارد.
یکی از دلایل نامیدن مرتضی با چنین لقبی، فعالیت‌های بسیار زیاد او در تبیین راهکارهایی برای توضیح و توصیف گرافیک در نگاه فرهنگی مدیران دولتی بود.
تشکیل انجمن گرافیک و برگزاری دوسالانه‌ها و نمایشگاه‌های بین‌المللی گرافیک، بخشی از شکل‌گیری خود را مدیون حضور مرتضی‌خان هستند.
چندی پیش از درگذشت او به دیدارش رفته بودیم. هر چند شیمی‌درمانی می‌کرد اما با روحیه‌ای خوب، با تکیه بر عصاهای آلومینیومی و پشتوانه عمری تلاش راسخ و استوار، خودش به استقبال ما آمد و پس از چند ساعت گفت‌وگو، تنها با یک جمله بدرقه‌مان کرد: «جوان یادت نرود اگر مصاحبه چاپ شد، چند نسخه از روزنامه را برایم بفرست...».
واسته‌ای که هیچ‌گاه به سبب سهل‌انگاری‌ام اجرا نشد. روز خاکسپاری‌اش در دامنه تپه قبرستان یکی از توابع کردان، ترجیح دادم میان آن سیل جمعیت سرگردان در نبود مرتضی‌خان، به جای خواندن فاتحه، از او و یادش طلب بخشش کنم برای حقی که به گردن من داشت.مرتضی‌خان رفت؛ یک سال است که رفته. خیلی‌هایی را که آن روز در کردان دیدم، شاید دیگر یادی از او نکنند اما خاطره‌اش حتی اگر در ذهن‌هایمان نباشد، در میان طرح‌های او که هر روز می‌بینیم، روبه‌روی‌مان قرار دارد. مرتضی ممیز به رود می ماند
بعضی آدمها به اخگر می مانند؛ بعضی به تندر و رگبار؛ بعضی به درخت می مانند یا کوه؛ مرتضی ممیز به رود می ماند.
حتی اگر پدر گرافیک ایران نامیده نشود، به رود می ماند. نمی دانم چرا بعضی را خوش نمی آید از اینکه این لقب را به مرتضی ممیز منسوب می کنند. درست است که محمد بهرامی و محمد جوادی پور قبل از ممیز به گرافیک نوین پرداختند؛ درست است که مدرسه هنرهای تزئینی قبل از دانشگاه تهران رشته گرافیک را در برنامه تدریس داشت و حتی اگر آیدین آغداشلو نخستین پوستر نو سینمای نوین ایران را کشیده باشد باز هم این لقب برازنده ممیز است، چرا که تداوم و جریان داشتن است که مهم است، و این خاصیت رود است. حرکتهای تصادفی، منفرد و بگو حتی شاهکاری یکه، کافی نیست. نمی شود این لقب را به جای نیمای یوش به هوشنگ ایرانی نسبت داد، چرا که نوجویی و نو آوری پیاپی است که مهم است: نیاز حرفه را درک کردن، مسیری تازه جست و جو کردن و یافتن و

باز جریان داشتن، از هر شیب راهی سرازیر شدن و رویاندن.
اگر تعداد کارهایی را که ممیز در هر رشته طراحی و اجرا کرده به شمار نیاوریم و فقط بعضی از آنها را ملاک گیریم، طراحیهای متفکر و خلاق در هر یک از این گزیده انگشت شمار حتی کافی است که ذهن مدرن ممیز را آشکار کند. این شفافیت نمایان، خصلت رود است.
رشد کلاسهای درس، تعداد شاگردان حرفه ای، بنیان گذاشتن رفتارهای حرفه ای و صنفی و از همه مهم تر کسب اعتبار روز افزون برای حرفه گرافیک مدیون حرکتهای آرام و گاه خروشان است. کدام خانواده است که امروز یکی از اعضای جوان آن به جای دکتر و مهندس شدن نمی خواهد گرافیست شود؟ این اعتبار قطعا از شائبه درآمد فراوان این حرفه نیست. بلکه به سبب جایگاه اجتماعی آبرومندی است که تلاشهای ممیز در ساختن آن سهم به سزایی دارد. سنگها را آرام صیقل دادن، ریشه ها را آب دادن، نهالها را درخت تناور کردن؛ این خاصیت رود است. گرافیک بعد از ممیز: دعوا بر سر ارثیه ی.... پدری
اگرحتی عده ای مرتضی ممیز را به عنوان پدر گرافیک مدرن در ایران نپذیرند، بدون شک نمی توانند او را در رأس ساختارهای اجتماعی و فعالیت های مدنی طراحان گرافیک ایران نادیده بگیرند.
1. اغلب چارچوب های مدنی در حوزه ی گرافیک در سه دهه ی گذشته به همت و هدایت مرتضی ممیز شکل گرفته اند، جریان های هنری با مدیریت یا حمایت او برگزارشده اند و سیاست های کلان کشوری (همان اندکی که سراغ داریم) با مشاوره ی او به سرانجام رسیده اند
2. به تعبیر من و از منظری متفاوت «پدر گرافیک ایران» لقبی درخور شأن و مقام مرتضی ممیز در گرافیک ایران است. سال ها حضور ممیز در رأس گرافیک ایران وجهه ای پدرانه به او داده بود. مرتضی ممیز گرافیک ایران را بر پایه ی نظام های پدرسالارانه هدایت می کرد. اما نمی توان به راحتی در این باره قضاوت کرد. شاید هدایت جامعه ای از این دست و با این کیفیت، به غیر از اعمال هدایت های پدرسالارانه غیرممکن می نمود. در واقع صحبت در این باره ما را به جامعه شناسی جوامع و توده ها در ایران می کشاند که هم از حوصله ی بحث ما خارج است و هم از حوزه ی تخصص من. به هر تقدیر فارغ از چرایی و چگونگی اش، فضای گرافیک ایران در سه دهه ی گذشته در سایه ی مناسبات پدرسالارانه قرار داشته است
3.بدلیل نقش محوری پدر، بنیان نظام های پدرسالارانه با رفتن او به خطر می افتد. پس از او وارثان به سهم خواهی از میراث پدر روی خواهند آورد و نزاع ها و تفرقه ها شالوده ی جامعه را به خطر می اندازد. اکنون مرتضی ممیز پدر گرافیک ایران از میان ما رفته است. درست از لحظه ی

درگذشت مرتضی ممیز، دندان تیزکردن ها برای تصاحب ارثیه پدری آشکار شد، اگرچه مدت ها پیش آغاز شده بود. آنها برای رسیدن به اهداف خود از جنازه ی ممیز هم نگذشتند. اکنون ما شاهد اجتماع ازهم پاشیده ی طراحان گرافیک4 هستیم که دو راه در پیش رو دارد: یا فرد دیگری را در جایگاه ممیز قرار دهد و یا دست به تجربه ی ساختار جدیدی در مدیریت مدنی طراحان بزند.
مورد اول در موقعیت کنونی منتفی به نظر می رسد مگر آن که اهرم های نه چندان مدنی دست به کار این امر شوند چراکه شخصی که جامعیت و مقبولیت ممیز را برای قرار گرفتن در چنین جایگاهی داشته باشد، وجود ندارد. مورد دوم دست کم به عنوان تجربه های مقدماتی یک نظام دموکراتیک مبتنی بر همکاری های مدنی محتمل تر به نظر می رسد اگر چه نمی توان بر روی پا ایستادن اش را پیش بینی کرد.
اما بدون شک ادامه ی نزاع های جاه طلبانه درلایه های بالای مدیریت مدنی طراحان گرافیک و مدیریت فرهنگی کشور، بیشترین ضربه را به بدنه گرافیک ایران خواهد زد که نهمین بینال گرافیک تهران جدی ترین و مهم ترین قربانی این نزاع خواهد بود. نزاعی که در آن سهم خواهی ها و قدرت طلبی های شخصی و جاه طلبی های کور به قیمت از بین رفتن بزرگ ترین اتفاق گرافیک ایران، حیثیت و اعتبار بین المللی و مهم تر از همه از هم پاشیدگی اجتماع طراحان گرافیک ایران تمام خواهد شد.
اما نکته ی امیدوارکننده شکل گیری روزافزون خرده نظام ها در آتلیه ها و جمع های شخصی تر و کوچک تر است و همین طور گسترش رسانه ها و بسترهای فعالیت های تئوریک و آکادمیک که زیرساخت های گرافیک ایران را تقویت خواهند کرد. اگرچه نظام های پدرسالارانه هم چنان در ایران جواب می دهد، اما روز به روز با اقبال کمتری مواجه خواهند بود. اکنون شاهد شکل گیری گروه های متعددی در میان طراحان جوان تر هستیم که به شکل گیری نظام های مدنی بزرگ تر کمک خواهند کرد. اگرچه بعضی از همین جمع های کوچک هنوز در سایه ی رفتارهای پدرسالارانه هدایت می شوند اما بدون شک نمی توان یک شبه انتظار دگرگونی نظام های فکری و اجتماعی را داشت ولی می توان به تغییرات تدریجی امیدوار بود.
نسل جدید با فعالیت های جمعی و گروهی بیشتر خو گرفته اند و توانایی بیشتری در تبدیل فضای رقابت مبتنی بر قدرت خواهی به فضای همکاری و رشد جمعی دارند. سطح سواد عمومی بالا رفته است و دیگر نمی توان به اداره ی اجتماع جوانان با روش های سنتی و پدرسالارانه امیدوار بود. فضای مجازی اینترنت بستر مناسبی برای تجربه های گروهی و جمعی نسل جدید بوده است و توسعه و همگانی شدن نظام های اطلاع رسانی به گسترش ساختارهای دموکراتیک کمک کرده است. بدون شک آنهایی که به

دنبال جاه طلبی ها و منفعت های شخصی به اهرم های سنتی حفظ قدرت روی می آورند به آینده خواهند باخت. آینده متعلق به کسانی است که دوستی های گسترده تر و همکاری های جدی تری داشته باشند و موفقیت خود را در گروی رشد جمعی ببینند. حرف آخر

1- «پدر گرافیک» از آن جایی که عبارتی استعاری و مبهم است، به طبع محل تفسیرهای متعدد است، اما می توان با توجه به سندها و ملاحظات تاریخی قضاوت دقیق تر و قابل استنادی از جایگاه ممیز در گرافیک ایران بدست آورد.

2-برخی از فعالیت های اجتماعی مرتضی ممیز از این قرار است:

بانی رشته ی گرافیک در دانشکده هنرهای زیبا، دانشگاه تهران، 1348/ بانی و دبیر اجرایی بینال هنری گرافیک آسیا، 56-58/ عضو انجمن بین المللی طراحان گرافیک، 1356-1384/ بانی بینال هنر گرافیک ایران، 66/ رئیس هیأت مدیره ی انجمن صنفی طراحان گرافیک ایران، 76-84 و ...

3- در این جا تذکر دو نکته ضروری می رسد. اول این که منظور من از به کار بردن واژه ی نظام پدرسالارانه، ارزش گذاری یک منش فردی نیست بلکه تعریف یک مکانیزم کنترل اجتماعی است. و دوم اینکه اگر به شرح و بسط مناسبات پدرسالارانه در گرافیک ایران نپرداختم از آن جهت است که بدلیل عرف کلاسیک حاکم بر مناسبات حرفه ای در ایران، کمتر در جایی به صورت مکتوب به موضوعاتی از این دست پرداخته شده است و استناد من بیشتر به نقل قول های شفاهی و بررسی جریان های سه دهه ی اخیر حوزه ی گرافیک است. جالب این که در میان این قحط الرجالی بهترین اسناد مکتوب همه خود به دست ممیز نگاشته شده اند، به همین دلیل مجموعه مقالات مرتضی ممیز، خود معتبرترین سند مکتوب برای نقد گرافیک ایران است.

میر محمود

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، طراح کاشی. وی رسمی‌ساز و آرایشگر کاشی‌ها و استاد نگاره‌های بیرونی مسجد شفادران اصفهان است که کاشی کاری سر در آن، در زمان شاه طهماسب صفوی (984 -930 ق)، به دست این هنرمند انجام یافته و رقم نهاده: «داده این زیب را بعون علی- میرمحمد بن میرعلی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آثار ملی اصفهان (830 -829)، احوال و آثار نقاشان (1341/ 3)، گنجینه‌ی آثار تاریخی اصفهان (860).

نجار لواسانی، حبیب

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 902 ق)، طراح و نقاش. وی در طراحی و ترسیم نقوش و آثار گوناگون بر روی چوب مهارت داشت و از نجاران بنام شهر لواسان به شمار می‌رفت. از آثار به جا مانده‌ی وی که با همکاری برادر خود احمد، به فرجام رسانده صندوق عتیقه و منبت امامزاده زید واقع در بازار شهر تهران است که آیاتی از کلام‌اللّٰه و حدیث نبوی را به خط ثلث و نسخه استادانه‌ای به روی چوب کنده‌کاری نموده و حواشی بر جوانب آن را نیز به تزیینات اسلیمی آرایش داده است، با رقم: «عمل زیدتی الصناعین استاد حبب و استاد احمد نجار الباسانین... سنه‌ی 902 ه ق».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1447/3).

نجار، احمد

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(اوایل س یازدهم ق)، نجار، طراح و نگارگر. از آثار رقم‌دار این استاد، درب چوبی کم نظیر و پر مهارت یکی از بقاع متبرکه است که به نقوش اسلیمی و ترنجی مشبک پیراسته گشته است و در نوع خود زیبا و استادانه است. در بالا و داخل مربعات کوچکتر، نقوشی از ترکیب چهار علی، به خط تزیینی کوفی و در دو مربع بزرگتر چپ و راست، تعاریف: «ناد علیا... الی آخر» به خط ثلث عالی کنده کاری شده است، در قرینه‌ی پایین‌تر، ادعیه دیگری کنده‌کاری شده و به خط رقاع چنین رقم دارد: «عمل احمد بن عبدالغنی نجار» و در مقابل آن، رقم کاتب چنین نوشته شده: «کتبه العبد میر علی بن محمد 1002».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1/ 58).

نجاران لواسانی، احمد

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 902 ق)، طراح و نقاش. از اهالی لواسان بود. وی و برادرش، حبیب نجاران، از استادان نجاری بودند که در طراحی و ترمیم نقوش و خطوط گوناگون به روی چوب مهارت داشتند. از آثار به جا مانده از این دو برادر: صندوق عتیقه و منبت امامزاده زید، واقع در بازار شهر تهران است، که آیاتی از کلام‌اللّه و حدیث نبوی را به خط ثلث و نسخ استادانه‌ای بر روی چوب کنده‌کاری نموده و حواشی و جوانب آن را نیز به تزیینات اسلیمی آرایش داده‌اند و چنین رقم دارد: «عمل زیدتی الصناعین استاد حبیب و استاد احمد... سنه 902 ه ق».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (3/ 1447).

ندیمی، محمود

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، رسام. وی مصور و ترسیم‌کننده نقش قالیها در دیار عثمانی بود. از آثار وی: قالیچه نفیس ابریشمی که کناره‌های آن به تزیینات و اشعار ترکی آراسته گردیده و در وسط قالیچه، نام نامی حضرت محمد (ص) و حضرت علی (ع) به خط طغرا نوشته شده و در کناره‌ها و بالای آن، نقش گلهای متنوع و رنگین ترسیم یافته و در انتهای قالیچه به خط زیبای نستعلیق رقم نهاده است: «رسمه محمود ندیمی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1136/ 3).

نظرانی، امیر

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1022 ق)، طراح کاشی. سازنده‌ی کاشیهای معرق بسیار عالی و تزیینات گوناگون بود. از آثار وی رواق گنبد اللّه‌وردی خان از امرای شاه‌عباس اول است که به وسیله‌ی آن امیر ساخته شد و طراحی و نقش و سایر لزومات فنی آن، توسط این استاد فرجام یافته و پس از جملات فراوان و درج ماوقع ترتیب رواق، چنین رقم نهاده است: «عمل امیر بن حاج محمود نظرانی 1022 هق».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1443/3).

نقاش تبریزی، عبدالمومن

قرن:7
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س هفتم ق)، نقاش و طراح. نگارگری بامهارت بود که در گچ‌بری و طراحی نقوش هندسی و شیوه‌های اسلیمی مهارت فوق‌العاده‌ای داشت. از آثار به جا مانده‌ی این استاد، طراحی و گچ‌بری محراب مسجد جامع رضائیه است که در زمان ایلخانی آباقاخان مغول ساخته شده و به خطوط و ادعیه‌ی کوفی آرایش یافته و زمینه‌ی خطوط سوزن‌کاری شده و رقم نقاش به خط ثلث رقاعی چنین است: «عمل عبدالمؤمن بن شرفشاه النقاش التبریزی فی شهر ربیع الاخر سنه ست و سبعین ستمائه».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (346 / 1)، تاریخ هنرهای ملی (400 / 1)، فهرست بناهای تاریخی و اماکن باستانی (10).

والی‌پور، سیامک

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
تولد: شهریور 1324.
درگذشت: بهمن 1375.
سیامک والی‌پور هنرمند و طراح گرافیک بود. پیکر وی در بهشت زهرا در قطعه‌ی 88 (هنرمندان و نویسندگان) مدفون است.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

تذهيب

ابن‌بَوّاب، ابوالحسن علی

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 423 /413 ق)، خطاط مذهّب، حافظ، قاری، ادیب و شاعر شیعی. مشهور به ابن‌بواب یا ابن‌ستری و ملقّب به علاءالدین و قبلةالکتاب. پدرش پرده‌دار دستگاه آل‌بویه بود و شهرت وی هم از این رو است. ابوالحسن نیز یک چند در خدمت بهاءالدوله‌ی دیلمی سرپرستی کتابخانه‌ی بهاءالدوله را در شیراز بر عهده داشت. خوشنویسی را از ابن‌اسد کاتب آموخت، برخی او را شاگرد حسن بن مقله و بعضی شاگرد محمد بن مقله دانسته‌اند. خط نسخ را به شیوه‌ی خود می‌نوشت و اصولی نیز برای آن وضع کرد. وی را پایه‌گذار شیوه‌ی ریحانی و محقق نیز دانسته‌اند. آموزشگاهی برای تعلیم خط تأسیس کرد که تا 698 ق برجا بود. شصت و چهار نسخه قرآن به خط خود نوشته بود. ابن‌بواب به خدمت فخرالملک، ابوغالب محمد بن علی بن خلف واسطی، والی عراق، از جانب بهاءالدوله، درآمد و ندیم وی شد. در بغداد درگذشت و در جوار امام احمد حنبل به خاک سپرده شد. آثاری از وی در مجموعه‌ی چستربیتی لندن و کتابخانه لاله لی استانبول باقی است. نسخه قرآن کتابخانه چستربیتی به امضای او و به تاریخ 391 ق است که هم از نظر خط و هم از تذهیب مجلل است. اشعاری نیز در فن خط و لوازم آن سروده که ادیبان «القصیدة الرائیة» او را در نهایت بلاغت دانسته‌اند. شهرت او در تکمیل و تنقیح شیوه‌ی ابن‌مقله است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اطلس خط (308 -300)، الاعلام (183 /5)، پیدایش خط و خطاطان (75 ،74 -70)، تاریخ گزیده (696)، تاریخ هنرهای ملی (744 -739 /2)، خوشنویسان و هنرمندان (22)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (454 /3)، دائرةالمعارف البستانی (411 -410 /1)، ریحانه (424 -422 /7)، سرآمدان فرهنگ (36 -35 /1)، سیر النبلاء (320 -315 /17)، کارنامه‌ی بزرگان (24)، کشف الظنون (1339)، الکنی والالقاب (234 /1)، گلستان هنر (19 ،18 ،12)، مجالس المؤمنین (488 /2)، معجم الادباء (134 -120 /15)، معجم المؤلفین (258 /7)، مناقب هنرمندان (113 ،42 ،38 -37)، نامه‌ی دانشوران (105 -91 /5)، وفیات الاعیان (344 -342 /3)، هدیة الاحباب (51).

ابوطالب شیخ

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1253 ق)، خطاط، نقاش، مذهّب و شاعر. او از مشایخ و مجتهدان بود و هفت قلم را نیکو می‌نوشت و در نقاشی و تذهیب نیز دست داشت. ابوطالب در ادبیات و زبان فارسی و عربی مهارت داشت و به هر دو زبان شعر می‌گفت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (28 -27 /1)، احوال و آثار نقاشان (45 -44 /1).

اصفهانی، عبدالرزاق

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، نقاش، مذهب و خطاط. اهل اصفهان بود. وی آبرنگ‌کار بود و در ارائه‌ی چهره و شبیه‌پردازی مهارت داشت. او به غیر از آبرنگ، در کارهای روغنی و فن تذهیب نیز دست داشت و خط نستعلیق را هم نیکو می‌نوشت. وی در یکی از آثارش خود را عبدالرزاق مخترع نامیده است. از آثار وی: تصویر در آتش انداختن حضرت ابراهیم (ع) است که چنین برمی‌آید در زمان محمدشاه قاجار ترتیب یافته، با رقم: «حاجی عبدالرزاق مخترع نوظهور»؛ تصویر حمامی که به زیبایی، وضع داخلی حمامهای قدیم و شیوه‌ی استحمام و وسایل تنظیف و لوازم را در نهایت دقت، ظاهر ساخته و حواشی تصویر که به دست نقاش تذهیب شده و همچنین خطوطی که نقاش نوشته، در کمال مهارت است، با رقم: «فی سنه 1266... عبدالرزاق»؛ جلد بزرگی در شیوه‌ی لایه‌چینی که رویه‌ی آن از گل و مرغهای شیوا و نقش طاووس و تزیینات دیگر ترکیب یافته است؛ با رقم: «کارخانه‌ی حاجی عبدالرزاق مخترع نوظهور مبارکه تاریخ 1274»؛ جلد روغنی ارزنده‌ای که در رویه دو طرف جلد، مناظر رقص و شادمانی، در حضور شاه‌عباس و خلیفه سلطان، سفیر هند است، با رقم:«عمل حاجی عبدالرزاق اصفهانی 1276». مؤلف «احوال و آثار نقاشان» نام وی را در دو مدخل جداگانه آورده است که اشتباه به نظر می‌رسد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1470 / 3 ،327 -325 / 1).

امامی اصفهانی، هاشم

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، نقاش و مذهّب. از سادات امامی اصفهان بود که در صورت‌نگاری و منظره‌سازی به سبک اروپایی دستی قوی و مهارتی بسزا و در این زمینه شیوه‌ی خاصی داشت و تذهیب را نیکو می‌دانست. از آثار رقم‌دار وی: قلمدانی است که تصاویر زیبایی را به شیوه‌ی روسی عمل آورده است، با رقم: «هاشم الحسینی 1297»؛ قلمدانی با نقاشی گل و مرغ، با رقم: «سید هاشم»؛ قلمدانی با تصاویر چند زن و یک شاهزاده که حواشی قلمدان به مناظر شکار و درختان مصور بود، با رقم: «هاشم الحسینی 1295».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1417 -1416 /3)، هنر قلمدان (145 -144).

انجدانی فراهانی، ابوالقاسم

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1312 ق)، مذهّب و زرنشان ساز. از اهالی فراهان بود و در اواخر دوره‌ی قاجار می‌زیست. در تذهیب نقش و گل و مرغ مهارت داشت. از آثار او: قلمدان تذهیبی زیبا با زمینه‌ی قرمز که بر رویه‌ی آن گل و مرغ طلایی و حل کاری افشان تصویر شده است، با: «رقم حقیرفانی. ابوالقاسم انجدانی فرهانی 1312».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (46 /1)، هنر قلمدان (161).

ایواوغلی، محمد

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، مذهب، خطاط و شاعر. از اهالی قصبه‌ی ایواوغلی، از توابع شهر خوی و از قورچیان سلطان حمزه میرزا (م 1069 ق)، نواده‌ی شاه طهماسب، بود. در خوشنویسی و تذهیب و طلاکاری مهارت داشت و بیشترین کارهای این هنرمند، تذهیب و تزیین و حاشیه‌بندی قطعات و نسخه‌های خطی بود و چون در صنعت شعر نیز دست داشت، اغلب سروده‌های خود و سایر شاعران را تذهیب می‌کرد. وی اشعار فارسی و ترکی را خوب می‌سرود. از آثار او: «دیوان» شعر.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (654/ 2)، تاریخ نظم و نثر (507)، دانشمندان آذربایجان (329)، الذریعه (992، 115/ 9)، فرهنگ سخنوران (812)، مجمع الخواص (126 -125).

بابا تبریزی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، مذهب. در تبریز اقامت داشت و در تذهیب قوی‌دست بود. از آثار این هنرمند تذهیب و آرایش قرآنی است که خط آن را مقصود علی‌الشریف تبریزی نوشته است. تذهیب کناره‌ها، به طلای کم عیار و اسلیمی‌های گوناگون و گلهای تزیینی شیوایی انجام گرفته است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1443/3).

باباجان تربتی

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 911 ق)، مذهب، موسیقیدان، و شاعر. از هنرمندان با کمال عصر خود بود و در موسیقی و شعر مهارت بسزایی داشته است. از وی آثار رقم‌داری مشاهده نشده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (93/1)، پیدایش خط و خطاطان (177)، فرهنگ سخنوران (115).

باوردی، سلطانعلی

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم ق)، مذهب و مصور. در تذهیب و تصویرسازی دست پر هنری داشت. متاسفانه احوال این هنرمند، در هیچ یک از تذکره‌های قدیمی یاد نشده است. از آثار وی: تصویر رزم‌آور قهرمانی که بر اسب خوش تراشی نشسته و نیزه‌ی بلند خود را به دهان اژدها فروبرده است، با رقم: «عمل العبد سلطانعلی»؛ نسخه‌ی مصوری که حدود بیست مینیاتور ماهرانه دارد که جهت یوسف شاه میر میران در تبریز تهیه شده است؛ مجلس مینیاتوری که به نازک قلمی عمل آمده و رقم دارد: «مذهبا و مصورها سلطانعلی الباوردی» در سنه‌ی 850.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (159/3)، هنر عهد تیموریان (604-603).

بخاری، عضد

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 935 ق)، مذهب. از تذهیب کاران دوره‌ی استاد بهزاد بود و در مواردی نیز با وی همکاری می‌کرد. صاحب «مناقب هنروران» وی را از مذهبان اهل بخارا و از شاگردان عبدالرحیم انیسی خوارزمی ذکر کرده است. از آثار وی یک نسخه «ظفرنامه‌ی» تیموری است که خط آن را سلطان محمد نور نوشته و نقاشی ها را استاد بهزاد انجام داده و تذهیب آن بر عهده‌ی میرعضد بوده است، با رقم: «کتبه سلطان محمد نور و ذهبه عضد و صوره بهزاد 935».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1336/ 3)، مناقب هنروران (107 ،90)، هنر عهد تیموریان (491).

بغدادی، حسن

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، نقاش، مذهب و شاعر. بغدادی الاصل و مقیم تبریز بود که در هنر خود سرآمد مستعدان و رموز و دقایق آن شهره شهر به شمار می‌رفت. در بدایت حال به تهذیب و آرایش روضه‌ی مطهره‌ی امام حسین (ع) مفتخر شد و در نزد شاه طهماسب اول قدر و منزلت والایی کسب کرد. به همین دلیل فرمان ریاست جماعت هنرمندان شهر تبریز به وی تعلق یافت. با این حال بهترین و ارزنده‌ترین آثار این هنرمند، تذهیب بی‌نظیر و استادانه‌ی قرآنی به خط نستعلیق عالی شاه محمود نیشابوری است که تاریخ ختم قرآن به سال 945 ق است و تذهیب و آرایش آن به قلم استاد حسن چنین رقم دارد: «ذهبها فقیر المذنب حسن بغدادی المذهب غفراله ذنوبه و ستر عیوبه فی شهور سنه سبعین و تسعمائه من الهجریه»، در کتابخانه توپ قاپو سرای استانبول.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (151 -148 /1)، تاریخ هنرهای ملی (854/2)، الذریعه (245/9)، عالم آرای عباسی (177/1)، گلستان هنر (146 -145)، مجمع الخواص (258 -257)، مناقب هنروران (107).

بنیادی تبریزی

قرن:16
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(؟)، خطاط و مذهب. از آثار وی قطعه‌ای است که با همکاری عبداللَّه شهابی به انجام رسانده و آن قطعه، به خط نستعلیق گلزار چهار دانگ کتابت خوش است و در متن آن، سوره‌ی یس به خط نسخ غبار نوشته شده و چنین رقم نهاده‌اند: «بنده آل علی بنیادی تبریزی» و «کتبه المذنب عبداللّٰه شهابی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1089/4).

پروانه شیرازی، تقی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم و چهاردهم ق)، شاعر و مذهب. از سادات شیراز بود که در فن تذهیب استاد بود و شعر را نیز به نیکی می‌سرود. از اوست:
به دوئیت نتوان قائل از آن شد که به سیف
فرقه‌ای تیغ بگویند و گروهی شمشیر
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :حدیقة الشعراء (1/ 317- 318)، فرهنگ سخنوران (166)، مرآت الفصاحه (107)، مصطبه‌ی خراب (25).

تبریزی، زین‌العابدین

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم و یازدهم ق)، مذهب. معروف به میر زین‌العابدین. اهل تبریز و از مذهبان نازک قلم دوره‌ی شاه عباس بود. نسخه کتابی به خط علیرضا عباسی به تاریخ 1010 ق موجود است که حواشی آن را این استاد تذهیب کرده و رقم نهاده: «زین‌العابدین مذهب تبریزی»؛ از آثار منسوب وی، حواشی و حل‌کاری و تزیینات شاهنامه‌ی زیبایی است که در آن تصاویری از رضا عباسی و صادقی بیک افشار دیده می‌شود.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (215/1).

تبریزی، محمدصالح

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(اواخر س دهم ق)، مذهب و مجلد. اهل تبریز بود و در تذهیب و حل کاری و سوخت سازی مهارت داشت. از آثار گرانقدر وی جلد سوخت ممتازی است که در وسط آن، تصاویر گل و مرغ‌ها و نقوش همطراز اسلیمی به قوی دستی ارائه شده و رقم نهاده: «عمل محمدصالح التبریزی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (902 -901/ 2).

تبریزی، محمدمحسن

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، نقاش، مذهب و معرق‌ساز. اهل تبریز بود و در نقوش اسلیمی، به شیوه سوخت و معرق، دستی بکمال داشت. از آثار امضادار این هنرمند جلد ضربی و سوخت معرقی است، در موزه ویکتوریا آلبرت لندن که جلد پرآرایش نسخه‌ی «نظامی» بوده و در زمینه‌های آبی و سبز و زرد و سرخ فرجام پذیرفته است، با رقم: «عمل محمد محسن تبریزی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1079 -1078 /3).

تذهیبی، محمدعلی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1312 ش)، مذهب و خطاط. معروف به آقا محمدعلی. وی نوه‌ی استاد محمدعلی بهار، فرزند میرزا ابوطالب مدرس است که در صنعت تذهیب دستی داشته و در زمان خود از تذهیب کاران شیرین قلم بوده است. آقا محمدعلی علاوه بر زرنشان کردن قلمدان، در حواشی نقاشی‌های میرزا آقا امامی، هنرمند معاصر خود، تذهیبهای جالبی کرده است. او در شعر و شاعری نیز صاحب قریحه بود و از خوشنویسی و علوم دینی سررشته داشت. وی در 1310 ش در مدرسه‌ی کمال‌الملک، به عنوان معلم نقاشی قالی استخدام شد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (930/ 2)، هنر قلمدان (167 -165).

تسلی شیرازی، رجبعلی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، مذهب و شاعر. اهل شیراز بود و شغل وی مذهبی. او در تذهیب اوراق دست توانایی داشت و جدول‌کشی نیز می‌کرد. منزل وی محل اجتماع ادیبان و ظریفان بود. گاهی نیز شعر می‌گفته و صاحب دیوان بوده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :حدیقه الشعراء (335 -334 /1)، سفینه المحمود (557/2)، فارسنامه‌ی ناصری (1161/2)، مجمع الفصحا (184/4)، مرآت الفصاحه (119 -118)، مصطبه‌ی خراب (35)، نگارستان دارا (174).

تقوی، یحیی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1311 ق)، نقاش مذهب و قلمدان‌ساز. بنا به روایتی جد مادری او میرزا بابای اصفهانی نقاش‌باشی است که از نقاشان صاحب نام قاجار بوده است. تقوی یکی از استادان مشهور است که در چهره‌پردازی و انتخاب رنگها در آبرنگ دستی توانا داشت و تذهیب را به نازک قلمی و شیوا می‌ساخت. وی در تذهیب شیوه‌ای استادانه داشت و پیرو مکتب استادش، میرزا عبدالوهاب مذهب‌باشی بود. استاد دیگر وی سیدهاشم حسینی اصفهانی بوده و در بدایت حال، نزد آن استاد هنر آموخته است. فرزندانش، غلامحسین، غلامرضا و علی‌اکبر تقوی، هر سه هنرمند و از شاگردان وی بوده‌اند. از آثار امضادار این نقاش: آرایش و تذهیب کناره‌های قاب آینه صدفی استاد محمدصادق نقاش، با رقم: «جان نثار یحیی 1310»؛ قلمدان گل و مرغی خوش نقشی که کناره‌های قلمدان را تشعیر و تذهیب کرده و رقم نهاده است: «عمل یحیی 1311».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1425 -1424 /3).

تکلو، احمد

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 933 ق)، مذهّب، خطاط و شمشیرساز. هنرمند ذوفنونی از محل تکه ترکمان، نزدیک مشهد بود که در هنگام حمله سلطان سلیم به ایران و فتح تبریز، از موطن اصلی خود رخت بربسته و در دربار سلطنتی پادشاه عثمانی به کار هنری مشغول گشته بود. از آثار این استاد که در سال 933 ق به پایان رسانده: شمشیر منقش و استادانه سلطان سلیمان قانونی است که در قبضه عاجی آن، انواع نقوش قرینه‌ای و سایر تزیینات اسلیمی، در کمال ریزنگاری انجام پذیرفته و بر روی تیغه به خط ثلث طلاکوبی رقم «احمد تکلو قارا باجک» دارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1441 -1440 /3).

تهرانی حائری، محمدجعفر

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1281 ق)، مذهب و خطاط. وی مذهبی نازک قلم بود و در خط نسخ نیز قلمی شیوا داشت. تنها اثر وی رساله‌ی دینی و احکام شرعی است که علاوه بر تذهیب و آرایش صفحات و جداول کناره‌ها، متن اصلی رساله را نیز به خط نسخ شیوای خود کتابت کرده است و حواشی نسخه با تذهیبهای زیبا و گلهای الوان و کتیبه‌های مذهب و گنبدی آرایش یافته و رقم نهاده: «قد فرغ من تسوید هذه الرساله... تماما من حیث الخط و الجدول و التذهیب الحقیر... الشیخ محمدجعفر الطهرانی الحائری فی سنه 1281».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (680 -679/ 2).

حجاب شیرازی، فتحعلی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1269 ق)، خطاط، مذهب و شاعر، متخلص به حجاب. وی شاگرد وصال شیرازی بود. در سال 1266 ق با پسران وصاف به هندوستان رفت و دو سال بعد به شیراز بازگشت. حجاب انواع نستعلیق را از شش دانگ تا غبار استوار و عالی می‌نوشت و در سرودن شعر نیز مهارت داشت. صاحب «حدیقه الشعراء» آورده: «... در رسوم شاعری هم بین‌الاقران ممتاز بود. دیوانش قریب شش هزار بیت است...»، او در شیراز درگذشت و در بقعه‌ی شاهچراغ دفن شد. از خطوط تذهیبی وی اثر رقم‌داری دیده نشده است. از آثار او: یک نسخه شش دفتر «مثنوی» مولانا، به قلم کتابت خفی عالی، با رقم: «تمت الکتاب... کتبه فتح علی الشیرازی المتخلص به حجاب، سنه‌ی 1263»؛ یک نسخه «لوایح» جامی، به قلم نیم دو دانگ خوش، با رقم: «.... اقل الکتاب فتح علی الشیرازی متخلص به حجاب تحریر نمود...»؛ یک نسخه «تاریخ معجم»، به قلم نیم دو دانگ خوش، با رقم: «... اقل الکتاب فتح علی الحجاب، گردید» و چند قطعه‌ی دیگر که در احوال و آثار خوشنویسان» به آنها اشاره شده است.[1]
فتحعلی بن محمد جعفر شاعر، خطاط شیرازی (ف. شیراز 1269 ه.ق.). وی در خط نستعلیق مهارت داشت. پس از مرگ او را در بقعه شاه‌چراغ دفن کردند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] آثار عجم (545 -544)، احوال و آثار خوشنویسان (567 -565 /2)، احوال و آثار نقاشان (500/2)، اطلس خط (568 -567)، تذکره‌ی خوشنویسان معاصر (57)، حدیقه الشعراء (422 -417 /1)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (234 -233 /2)، الذریعه (232/9)، ریحانه (22/2)، شرح حال رجال (176 -175 /6)، فارسنامه‌ی ناصری (1164/2)، فرهنگ سخنوران (248)، لغت نامه (ذیل/ حجاب شیرازی)، مرآت الفصاحه (155 -154)، مکارم الآثار (1936/6).

حکیم الهی، علینقی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1344 -1293 ق)، خطاط، مذهب، مترجم و شاعر، متخلص به حکمت. معروف به موتمن دیوان مشیر الکتاب. در تهران متولد شد. نزد پدر تحصیل علم کرد و نزد میرزا علی محمد صفا به فراگیری خط پرداخت. وی در تهران درگذشت و در صفاییه دفن شد. الهی، نسخ و ثلث را خوب می‌نوشت و در تذهیب و نقاشی و حجاری و نجاری نیز مهارت داشت. حکیم الهی در سالهای 1315 -1314 ق بنا به دستور وزیر علوم، دو نسخه از ترجمه‌های کتب خارجی را برای کتابخانه‌ی سلطنتی نوشت. وی طبع شعر نیز داشت و بیشتر اشعارش به صورت قصیده و اغلب در مدح ائمه (ع) بود. اثر به جای مانده از وی: «لطیفه العرفان، الهی نامه»، شعر.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :زندگینامه‌ی رجال و مشاهیر (122/3)، مولفین کتب چاپی (4/ 608- 609).

دهلوی، میرحسن

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق). نقاش و مذهب. وی شاگرد و دخترزاده سلطان محمد معروف بود که از شاگردان و همکاران بهزاد به شمار می‌آمد. او در تذهیب و چهره‌پردازی و سایر عوامل تصویرسازی دست پرتوان داشت و جزو نقاشان کتابخانه سلطنتی محسوب می‌شد. این هنرمند، در تربیت و آرایش تاج پادشاهی کوششها نموده و چون رضایت خاطر شاه را فراهم کرده، به دریافت انعام و مواجب کافی نایل شده بود. کریم‌زاده‌ی تبریزی نام وی را در کتاب «احوال و آثار نقاشان» در دو ذیل حسن دهلوی و میرحسین دهلوی آورده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1267/3 ،153/1)، گلستان هنر (142).

رسا مذهب

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1311 ق)، نقاش و مذهب. وی به شیوه کلاسیک اروپایی و ترکی نقاشی می‌کرد. از آثار او: حلیه‌ای بزرگ و مذهب و مزین که علاوه بر خط استادانه، تذهیبی در شیوه کلاسیک دارد، با رقم: «کتبه و ذهبه العاجز عبدکم رسا 1311».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1457/3).

رضوی یزدی، محمدصادق

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1248 ق)، مذهب، نقاش و خطاط. هنرمند ذوفنون بود که خطوط نسخ و رقاع را استادانه می‌نوشت و در جلدسازی نیز تبحر داشت. وی جمله فنون کتابت را از قبیل خط و تذهیب و جدول‌سازی و حل کاری و حتی جلد روغنی و آرایش آن را خود انجام می‌داد و تمام رشته‌ها را پرمایه عمل می‌آورد. از آثار او: ادعیه‌ای به خط نسخ و جلد روغنی مذهب که حواشی آن به خط رقاع است، با رقم: «محمدصادق الرضوی سنه 1246»؛ جلد استادانه ادعیه‌ی نفیسی از «دعای کمیل» که تمام صفحات آن به شیوایی تمام تذهیب و حل کاری شده و به نسخ ممتاز کتابت گشته است، با رقم: «... ابن عبدالحی الرضوی، محمدصادق به محروسة الیزد... سنه 1248».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (900/ 2).

رضوی، محمد امیر

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1274 ق)، خطاط، نقاش و مذهب. از معاصران و مصاحبان غلام محمد هفت قلمی بود. وی جوانی خوش اخلاق و خوش طبع و شیرین زبان بود که در هنر نقاشی، تذهیب، جدول‌کشی، صحافی، علاقه‌بندی و سنگ تراشی مهارت داشت. او نستعلیق را به شیوه‌ی قدما می‌نوشت و در خوشنویسی از روش رشیدا پیروی می‌کرد و خود مجموعه‌ی نفیسی از آثار رشید را جمع آورد و بیشتر آنها را تذهیب و تزیین کرد و کم‌کم شباهت خط او به رشیدا به آنجا رسید که بر خط خود رقم رشیدا می‌نهاد. وی در ماه محرم مجلسی از خوشنویسان تشکیل می‌داد و در باب خط و خطاطان مباحثات و مذاکرات می‌کرد. رضوی در بلوای هندوستان هدف گلوله واقع شد و درگذشت. از آثار وی: یک قطعه در موزه‌ی باستان‌شناسی دهلی، به قلم دو دانگ و کتابت متوسط، با رقم: «مسوده محمد امیر، در سنه‌ی یکهزار و دوصد و پنجاه و هفت هجره النبویه تحریر یافت»؛ تصویر پر زیب و زینت که برای سلطان عالم تهیه کرده و مجموعه‌ی پرحلاوتی از هنر تذهیب و تشعیر است وی در آخر کتاب خود را عبداللطیف خوانده و رقم نهاده: «به تاریخ غره محرم‌الحرام سنه 1276 هجری»؛ از دیگر آثار این هنرمند کتابی زیبا که مینیاتور نیز دارد و یکی از آنها تصویر خود سلطان عالم بوده که در بالای تصویر نوشته شده: «شبیه دست در دست گرفته، فهمانیدن سلطان عالم نواب سرفراز مخلص صاحبه را سنه 1262».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (645 -644 /3)، احوال و آثار نقاشان (652 -651 /2).

زبور، ابراهیم

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دوازدهم ق)، طغراساز و مذهّب. از آثار رقم‌دار وی طغرای زیبایی است که در یکی از حراجهای لندن به فروش رفت، با رقم: «ابراهیم زیور».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (15 /1).

زوشکی، شمس‌الدین

قرن:7
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 697 ق)، مجلد و مذهب. از این هنرمند، اثری بر جای مانده، که در داخل یک شمسه‌ی تودرتوی شکل گنبدی است و به خط رقاع رقم دارد: «رسم شمس‌الدین بن ضیاءالدین الزوشکی 697».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (248/1).

زینل

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم و یازدهم ق)، مذهب. از تذهیب‌کاران نادره کار عصر شاه عباس اول بود که در هنر تذهیب دست داشته و در حل‌کاری نیز صاحب قلم بوده است. آثار رقم‌داری از وی دیده نشده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (216/1).

سرابی، ابراهیم

قرن:8
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 798 ق)، مذهب و خطاط. ملقّب به شیخ. از هنرمندان گمنام بود. تنها اثر رقم‌دار وی: کتابت و تذهیب «مثنوی معنوی» است که در آخر جلد سوم چنین رقم زده: «... قدوقع الفراغ فی اواخر شهر المحرم عظم اللّٰه حرمته سنه ثمان و تسعین و سبعمائه برابر است 798 کتبه و ذهبّه عبدالضعیف والحقیر الفقیر ابراهیم الملقب به شیخ ابراهیم السرابی حامداً و مصلیا علی نبیه محمد و آله اجمعین».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (3/ 1435).

سلطان احمد جلایر

قرن:8
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(813 -784 ق)، نقاش، مذهب، خطاط، موسیقیدان و شاعر. وی نزد پدر تعلیم دید و در خط نستعلیق دست داشت. در زمان پادشاهی او نقاشی مینیاتور به پایه‌های والاتری از ترقی رسید و نگارگران چیره‌دستی بوجود آمدند. سلطان احمد خود به عربی و فارسی شعر می‌سرود و در تصویر و تذهیب و خاتم‌بندی و موسیقی بی‌مانند بود و شش قلم را خوب می‌نوشت. او در نقاشی شاگرد خواجه عبدالحی بود و از او تصویر آموخت. وی بیست و هشت سال سلطنت کرد و در آخر کار، در جنگ با قرایوسف ترکمان قراقوینلو بر سر تصرف تبرز کشته شد. سلطان احمد از ممدوحان خواجه حافظ شیرازی بوده و از شاگردان و ملازما او می‌توان به خواجه عبدالقادر اشاره کرد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (57 -56 /1)، از سعدی تا جامی (561، 380، 281، 255)، تاریخ ادبیات در ایران (1114، 1113، 1112، 1111، 1025 /3)، تاریخ موسیقی (225، 224، 219، 200 /1)، تاریخ نظم و نثر (773)، تاریخ هنرهای ملی (335 -334 /1)، تذکره الشعراء (343 -341)، دانشمندان آذربایجان (30)، الذریعه (57 /9)، روضه السلاطین (65 -63)، فرهنگ سخنوران (43)، گلستان هنر (پانزده، سی و پنج، سی و شش، 26)، مجمع الفصحا (6 -5 /1)، هنر عهد تیموریان (573)، هنر قلمدان (20 -19).

سیمی نیشابوری، محمد، عبداللّه

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم ق)، نقاش، مذهب، خطاط و شاعر. وی در مشهد سکونت داشت و مکتب‌داری می‌کرد. سیمی از کاتبان دربار بایسنقر میرزا و شاگرد جعفر بایسنقری بود و هفت قلم را خوش می‌نوشت. شعر را نیز نیکو می‌سرود و در سرعت قلم بی‌نظیر بوده است. در معماری و رنگ‌آمیزی و مرکب‌سازی و افشان‌گری و تذهیب و رنگ کاری کاغذ سررشته داشت و در بعضی از این هنرها رسالاتی تالیف کرده و معمیات او متداول بوده است. از شاگردان وی عبدالحی منشی استرآبادی بود. بنا به روایتی در یک شبانه‌روز دو یا سه هزار بیت به نظم درآورد و یکصد و بیست مکتوب شد که هر یک ده سطر بوده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (750 -749 /3)، احوال و آثار نقاشان (887 -886 /2)، اعیان ا لشیعه (326/7)، پیدایش خط و خطاطان (136 -134)، تاریخ ادبیات در ایران (235 -234، 194، 171 /4)، تاریخ نظم و نثر (787، 299)، تذکره الخطاطین (169 -157 /1)، تذکره‌ی روز روشن (386 -385)، تذکره الشعراء (469 -464)، جامع مفیدی (836 -835 /3)، حبیب السیر (62/4)، خوشنویسان و هنرمندان (33)، الذریعه (489 -488 /9)، طرائق الحقائق (106/3)، فرهنگ سخنوران (483)، گلستان هنر (سی و نه، 59 -58)، مطلع الشمس (435 -434 /2)، مناقب هنروران (114، 58 -57).

شرف یزدی

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، مذهب. وی برادر قطب‌الدین یزدی، خطاط معروف و از مذهبان و حل‌کاران نامی عصر بود.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (241/1)، مناقب هنروران (107).

شفیعای هروی، محمد

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1081 ق)، خطاط، نقاش، مذهب و شاعر، متخلص به شفیعا. مشهور به پیشوا. از سادات حسینی هرات بود و در خط شاگرد فصیحی شاعر است که در دستگاه مرتضی قلی خان شاملو بود. شفیعا خط نسخ و نستعلیق و شکسته را خوش می‌نوشت و خط شکسته را به جایی رساند که به نام وی، شفیعایی خوانده می‌شد و بعدها درویش عبدالمجید این خط را تکمیل کرد و به حد کمال رساند. وی همچنین در شعر و ادب و نقاشی و تذهیب و استادی بی‌مانند بود. سفری به هند کرد و در بازگشت مدتی در اصفهان به سر برد و در دربار شاه عباس دوم خوشنویس مقرر و موظف بود، چنانکه در بعضی قطعات عباسی رقم کرده است. سپس به هرات رفت و در سن هشتاد و پنج سالگی در مشهد درگذشت. قطعاتی با رقم «محد شفیع الحسینی» دیده شده که در شیوه‌ی قدرت همانند خط شفیعا است و تاریخ 1092 و 1116 و 1124 و 1128 دارد و ممکن است که محمد شفیع الحسینی دیگری نیز پس از مرگ شفیعا وجود داشته که درست در خط شفیعایی همسنگ و برابر شفیعا بوده است. از شفیعا، قطعه‌ای مانده که در تاریخ وفات پدر خود سروده و به لوح مزارش، به خط نستعلیق ممتاز مکتوب نموده و رقم «کتبه العبد خادم المساکین محمد شفیع ابن میرحسن الحسینی 1042 ه» دارد. از دیگر آثار وی: یک قطعه از مرقع، به قلم سه دانگ و نیم دو دانگ و کتابت جلی خوش، با رقم: «کتبه العبد المذنب محمد شفیع»؛ یک قعطه به قلم پنج دانگ و کتابت متوسط، با رقم: «کتبه الحقیر محمد شفیع الهروی»؛ یک قطعه به قلم نیم دو دانگ و نیم دو دانگ خوش، با رقم: «مشقه العبد محمد شفیع غفر ذنوبه» و «مشقه العبد محمد شفیع».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (764 -763 /3)، احوال و آثار نقاشان (891 -890 /2)، اطلس خط (614 -613)، پیدایش خط و خطاطان (163 -162)، تاریخ هنرهای ملی (926 -925 /2)، تذکره‌ی روز روشن (426 -425)، تذکره‌ی نصرآبادی (406)، خوشنویسان و هنرمندان (85 -82)، الذریعه (531/9)، ریحانه (228/3)، گلستان هنر (بیست)، هنر عهد تیموریان (520).

شیخی، مذهب

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، مذهب. وی از مذهبان شیرین قلم و نادره کار روزگار خود بود. یگانه اثر وی: تصویر دو عاشق در کنار هم و زن چادر به سری که صراحی شراب به دست گرفته و به دیگری عرضه می‌کند، با رقم: «مشقه شیخی مذهب فی سنه 945».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (256 -255 /1).

شیرازی، عبدالصمد

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، مذهب و خطاط. کاتب و مذهب قرآنی است. از آثار وی، قرآنی به خط نسخ خوش و سرلوحها و سرسوره‌ها تذهیب گردیده، با رقم: «... خدمه به تذهیبه و تحریره عبدالصمد شیرازی سنه 943».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1470 / 3).

شیرازی، میرکی

قرن:16
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(؟)، خطاط و مذهب. از آثار وی: قرآن عظیم رحلی، به خط ریحان دو دانگ عالی، با رقم: «خطاط و مذهب سید میرکی بن سید احمد الشیرازی»، در بقعه‌ی مولوی در قونیه.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1221/ 4).

صبوری تبریزی، محمد حسین

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، شاعر، نقاش و مذهب. وی از شاعران مکتب وقوع و از منجمان عهد شاه عباس صفوی (1038 -996 ق) است که به حسن اشعار و مکارم اخلاق و طرز غزل از امثال خود ممتاز و در فن نقاشی و تذهیب نیز سرآمد بود. از آثار وی: «دیوان» شعر؛ «رساله‌ای در تقویم»، در چهار فصل، که آن را برای پیر بداق‌خان پرناک و به نام شاه عباس صفوی تدوین کرده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آتشکده‌ی آذر (128 / 1)، احوال و آثار نقاشان (284 / 1)، تاریخ نظم و نثر (700)، دانشمندان آذربایجان (228 -227)، الذریعه (597 / 9)، سخنوران آذربایجان (482 -477)، فرهنگ سخنوران (551)، لغت‌نامه (ذیل/ صبوی)، مکتب وقوع (277 -269)، هفت اقلیم (247 -246 / 3).

صحاف، محمد تقی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
صحاف هنرمند که حقا صد مرد هنرمند در یک تن، و مجمع الصنایع هنر صحافی و نقاشی و طراحی و مذهبی و خوش‌نویسی و سوخت سازی و معرق سازی چرمینه، و ساختن فانوس‌های فنری قدیم، و تعبیه‌ی انواع رنگ و روغن‌های نقاشی و امثال آن بوده، و نمونه‌ی خطوط ثلث وی در سر درب مسجد صفا محله‌ی شهشهان مورخ 1290، و سر درب مسجد رکن‌الملک در تخت فولاد با امضای محمدتقی بن محمد ابراهیم اصفهانی موجود است. وفاتش حدود سال 1337 می‌باشد.
برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

صحافباشی، فضل الله

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دوازدهم ق)، نقاش و مذهب. ملقب به صحافباشی. از نقاشان عهد مظفرالدین‌شاه قاجار بود و شاید لقب خود را از او دریافت کرده باشد. در معرق‌سازی و تذهیب و نقوش ابتکاری و تجلید استادانه نسخه‌های خطی و تعمیر و ترتیب صفحات آب‌دیده و از بین رفته کتابها، مهارت استادانه‌ای داشت و صحاف‌باشی آستان قدس رضوی بود.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (515 / 2).

صندل، ابوبکر

قرن:7
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 700 ق)، مذهب. از هنرمندان زبردست عصر خود بود. و در حرفه‌ی خود کمال مهارت داشت. از آثار رقم‌دار وی کلام اللّٰه مجیدی است که تذهیب‌های آن، به دست وی آرایش شده است. صفحات اولیه و سر سوره‌ها، در شیوه‌ی مملوکی مصر تذهیب شده و انواع شیوه‌ها و شگردهای اسلیمی، در بطن تذهیب ارائه گشته است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (3/ 1437).

صنیع الزمان، محمد باقر

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، نقاش و مذهب. ملقب به صنیع‌الزمان. وی مذهب نازک‌قلم و شیرین‌کار دوره‌ی ناصری بود. صنیع‌الزمان در تشعیر و حل‌کاری و ترصیع و گل‌آرایی مهارت داشت و انواع تزیینات متداوله را به خوبی انجام می‌داد. از آثار وی آینه‌ای است که به انواع آرایش تذهیبی جلب‌نظر می‌کند. در وسط قاب آینه، تصویر گل بزرگی است که به حل‌کاری انجام یافته و حواشی آن نیز، به انواع تذهیب و تشعیر زیبا آذین گشته با رقم: «ذهبه محمد باقر الموسوی الملقب به صنیع الزمان».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (669/ 2).

صنیع همایون اصفهانی، عبدالحسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1340 -1276 ق)، نقاش، مذهب و قلمدان‌ساز. ملقب به صنیع همایون. وی نواده‌ی آقا نجفعلی نقاشباشی است که در اصفهان چشم به جهان گشود. او در ابتدای کار از پدر هنرمندش فیضها برد و بعد در خدمت میرزا آقا امامی و محمد باقر سمیرمی و سایر استادان دیگر به کس هنر اشتغال داشت. صنیع همایون در صورت‌سازی و چهره‌پردازی نازک‌قلم و در گل و مرغ و منظره‌پردازی پراعتبار بود و در تذهیب و آبرنگ مهارت داشت و اغلب قلمدان و قاب آینه و جلد کتاب می‌ساخت. سبک او متأثر از شیوه‌ی عباس شیرازی و محمد ابراهیم اصفهانی، ولی در عین حال متمایز از آن دو استاد است. از آثار وی: قلمدان تابوتی بزرگی که در داخل مدالیون رویه‌اش، تصویر زنی است که به متکایی تکیه داده و در دو دماغه قلمدان، صورت شیر ارائه شده، با رقم: «عبدالحسین صنیع همایون 1338»؛ قلمدانی با تصاویر دخترانی با آرایش زنان فرنگی، بر رویه‌ی قلمدان تصویر شده و در زمینه‌ی آن، منظره‌ی سرسبز درختان و کوهسارهای فرح‌افزا دیده می‌شود، با رقم: «عبدالحسین صنیع همایون 1324»؛ تصویر رنگ و روغنی مجلس پذیرایی شاه طهماسب از همایون شاه با رقم: «عمل کمترین صنیع همایون».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (321 -320 / 1)، تاریخ اصفهان (337 -335)، تاریخ هنرهای ملی (1030 / 2)، گلستان هنر (پنجاه و دو)، هنر قلمدان (158 -157).

صنیع همایون، رضی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1322 ق)، نقاش و مذهب. ملقب به صنیع همایون. از اهالی طالقان بود که در مجمع‌الصنایع تهران حجره‌ای مخصوص به خود داشت و به خلق آثار بدیع می‌پرداخت. وی از هنرمندان طراز اول و بلندپایه‌ی زمان ناصرالدین شاه است که آثار بسیار خوبی در تذهیب و نقاشی پدید آورده و در هنر میناسازی نیز دست داشته است. میرزا رضی در آرایش و تلفیق گلها، با صورتهای انسانی و تصویر پرآذین جمع حیوانات به طلا و حل‌کاری بی‌همتا بود و شبیه‌سازی و چهره‌پردازی را خوب می‌دانست. او تا زمان مظفرالدین‌شاه زنده بود. از آثار وی: میز فولادی نفیسی که از استادانه‌ترین آثار تذهیبی اوست و در رویه‌ی این میز که در شیوه‌های متنوع و پیچیده‌ی تذهیب ترسیم شده، با رقم: «اقل چاکران رضی»؛ قلمدان مذهب و عالی که تصویری در رویه دارد، با رقم: «رضی صنیع همایون»؛ جلد کتابی که در رویه‌ی آن، انواع تذهیبها به تردستی انجام یافته، با رقم: «در مجمع الصنایع دولتی مبارکه- اقل چاکران رضی مذهب سنه 1299»؛ شاهکار دیگر او که بر روی تخته اجرا شده، تذهیب زمینه و کناره خطوط مظفرالدین شاه است که تذهیب اطراف به رنگ لاجوردی بوده و برگهای خوشه‌انگوری خوش منظر و گل و برگهای مزین در کنار دست‌نوشته‌ها جلب‌نظر می‌کند، با رقم: «اقل چاکران رضی صنیع همایون»، که اصل متن بر روی تخته چنین نوشته شده: «هو- این مشق را که روی این تخته نوشته می‌شود یادگار قصر صاحب قرانیه است... جمادی‌الثانیه 1322...». چهار اثر دیگر این هنرمند در «احوال و آثار نقاشان» ذکر شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (207 -206 / 1)، تاریخ هنرهای ملی (1001 -1000 / 2)، گلستان هنر (پنجاه و سه)، هنر قلمدان (125).

عباسی، علیرضا

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، نقاش و مذهب. وی غیر از علیرضا عباسی، خوشنویس معروف، است. او در تذهیب و تشعیر، استاد نادره‌کاری بود و در تصویر و چهره‌پردازی به شیوه‌ی ایرانی و هندی دست توانایی داشت و از آثار وی: قلمدان تابوتی زیبایی است که تذهیب پرمایه و چهره‌های طلایی دارد و در شیوه‌های متنوع تدهیب و آرایش گلهای اسلیمی و ختایی مکتب صفویه عمل آمده است، با رقم: «علی‌رضای عباسی»؛ قلمدانی که در رویه آن تصویر شاهزاده‌ای با کلاه عمامه‌ای دوران صفویه دیده می‌شود و کناره‌های قلمدان گلهای متنوع دارد با رقم: «علیرضا عباسی 1095» پنج قطعه مینیاتور در کتاب «سبحه الابرار» جامی که کتابت خطوط و قدرت تشعیر و استادی نقاش به طرز چشم‌گیری جلوه‌گر شده، با رقم: «کاتبه و صموره و مذهبه علیرضا عباسی فی بلده ساری 1022». در «احوال و آثار نقاشان» به چهار اثر دیگر وی اشاره شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1473 / 3 ،386 -385 / 1).

عریضی اصفهانی، محمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1355 ق)، مذهب و قلمزن. اهل اصفهان بود. این استاد، در تذهیب و طراحی و شیوه‌های مختلف آن دست پرقدرتی داشت و صاحب ابتکار بود. از آثار وی سینی نقره‌ای پرکاری است که به انواع تزیینات اسلیمی و شیوه‌ی اصفهانی عمل آمده و در وسط آن، تصویر فردوسی نقش شده است، با رقم: «عمل حاج سید محمد قلمزن عریضی اصفهانی 1355 ق». اثر دیگر وی ساخت درب مطلای حرم مطهر حضرت امیرالمؤمنین علی (ع) است. او این درب را که اشعاری بر روی آن حک شده، به اتفاق همکارانش ساخته است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (907/ 2)، تاریخ اصفهان (352).

علی محمد

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دوازدهم و سیزدهم ق)، نقاش و مذهب. هنرمند دوره‌ی فتحعلی‌شاه قاجار بود. از آثار وی، قلمدان تابوتی بزرگی که تذهیب استادانه‌ای دارد و رویه‌ی آن، به گل و مرغ رنگی آذین شده و در بین آنها پیکار بین شیری و پلنگی به طرزی ماهرانه مصور شده است. از حل‌کاری و طلااندازی و تاریخ 1150 ق معلوم است که این قلمدان از آثار مشاهیر هنرمندان صفوی است و استاد علی محمد حواشی و کناره‌ی آن را تعمیر کرده و رقم نهاده: «علی‌محمد 1225».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (402 / 1).

فرهنگ اصفهانی، محمدعلی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1298 ق)، نقاش، مذهب، نویسنده و شاعر، متخلص به فرهنگ. وی شاعری توانا و در انشاء نیز مسلط بود. در ابتدا بهار تخلص می‌کرد ولی بعدها تخلص خود را به فرهنگ تغییر داد. شغلش تذهیب «کلام‌الله مجید» بود. از آثار امضادار او جلد روغنی مذهب و ممتازی است که بهترین معرف او در امر طلاکاری است. رقم این اثر «محمدعلی مذهب» و سال اتمام آن 1298 ق است. وی در اصفهان درگذشت. از آثار قلمی او: «مدایح معتمدی»، در شرح حال شعرایی که معتمدالدوله منوچهرخان گرجی حاکم اصفهان را مدح کرده‌اند؛ تذکره‌ی «یخچالیه»؛ «طرب الاحباب»؛ «دیوان» شعر.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (928 -927، 917 / 2)، حدیقه الشعراء (1360 -1359 / 2، 271 -262 / 1)، الذریعه (829، 145 -144 / 9)، فرهنگ سخنوران (704 -703)، لغت‌نامه (ذیل/ فرهنگ اصفهانی)، المآثر و الآثار (213)، مجمع الفصحا (840 / 5)، مؤلفین کتب چاپی (102 / 4).

قطاعی شیرازی، محمدطاهر

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1146 ق)، قاطع، مذهب، طراح و رسام. از آثار وی قطاعی کتیبه‌ای در مشهد مقدس است. در این اثر استادانه، ابیاتی به نستعلیق زیبا بر روی فولاد سخت قطاعی شده و زمینه‌ی آن، با تزیینات دایره‌ای و اسلیمی مدور، به زیبایی تمام به کناره‌ها وصل گشته است و کاتب آن چنین رقم نهاده: «... قطاعی آن بید اهتمام محمدطاهر ولد استاد مسیح شیرازی به اتمام رسید 1146».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (905 -904/ 2).

قمصری، باقر

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، نقاش و مذهب. از خاندان سادات قمصر کاشان بود و در فنون نقاشی آب و رنگ و تذهیب و قلمدان‌سازی مهارت بسزایی داشت. وی برای تزیین رواق توحیدخانه‌ی آستان قدس رضوی، سفری به مشهد کرد و چنان از عهده‌ی آن برآمده که حکیم قاآنانی شیرازی وی را ستوده است. حاجی سید باقر در سال 1250 ق، پس از پایان یافتن کارهایش در آستان قدس رضوی، به زادگاه خود بازگشت و سرپرستی تزیین و نقاشیهای سقف و ستون و کتیبه‌های مسجد و مدرسه‌ی آقابزرگ را عهده‌دار شد. از شاگردان مستعد وی، میرزا بزرگ غفاری و میرزا عبدالوهاب غفاری می‌باشند. فرزندش، علیرضا قمصری، نیز از تربیت‌یافتگان پدر بود و در قلمدان‌سازی و نقاشی آبرنگ مهارت داشت. از دیگر آثار او، قاب آینه زیبایی است که بر رویه آن، زنبق زیبایی با چند شاخه گل نرگس و برگهای پر طراوت آراسته شده و رقم «کمترین باقر سنه 1260» دارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (95 -94 /1)، آثار تاریخی شهرستانهای کاشان و نطنز (368 -365).

قوام‌الدین مسعود

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، مذهب، نقاش و خطاط. از تذهیب‌کاران و تصویرگران بود و در خط نستعلیق نیز مهارت داشت. این هنرمند برادری نیز به نام کمال‌الدین عبدالوهاب مشهور به خواجه کاکا داشت که به شغل اجدادی خود علاقه‌مند بود و در شیراز زندگی می‌کرد. از آثار تذهیب و خطی وی، قطعه خط گلزاری است که به شیوایی تمام تزیین شده، با رقم: «مشقه العبدا المذنب مسعود بن میرکی المذهب».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1150 -1149 / 3)، خوشنویسان و هنرمندان (104 ،20)، گلستان هنر (چهل)، هنر عهد تیموریان (593 ،589 4،).

کاووس

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1069 ق)، نقاش، مذهب و خطاط. از آثار وی: دو کتیبه در مسجد جامع قزوین، به قلم سه دانگ کتیبه‌ی متوسط، با رقم‌های: «بتوفیق... ابوالمظفر شاه عباس الحسینی الموسوی الصفوی... مطابق سنه‌ی تسع و ستین و الف من الهجرة... کتبه العبد کاوس نقاش» و «کتبه الفقیر کاوس مصور».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (588/ 2)، احوال و آثار نقاشان (544/ 2)، قزوین در گذرگاه هنر (198).

کرمشاه تبریزی

قرن:7
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س هفتم ق)، خطاط و مذهب. وی در حل کاری و تحریر خطوط و تذهیب گوناگون استاد بود. از آثار وی: قرآن بزرگ و نفیسی که سر سوره‌ها با نقوش اسلیمی تذهیب شده و نام سوره‌ها به خط محقق کتابت گشته است، با رقم: «ذهبه کتبه کرمشاه تبر...».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (547 -546/ 2).

ماه پاره

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم و دهم ق)، مجلد و مذهب. از یاران و همردیفان استاد سلطانعلی مشهدی و نگارگر تزیینات بر روی جلدها بود. سلطانعلی مشهدی در نامه‌ای که به یکی از فرزندان سلطان حسین میرزا مرقوم داشته، نام این جلدساز را جزو استادان نامی آن دوره، از قبیل سید بابا افشانگر، عبدالله قاطع و سایرین درج کرده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (586 -585/ 2).

مجد

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم ق)، مذهب و خطاط. از آثار وی: نسخه‌ای به نام «رشف النصایح الایمانیه»، در کتابخانه‌ی گلستان تهران، با رقم: «تم الکتاب... فی سنه 851 کتبه و ذهبه العبد الضعیف المذنب مجد المذهب غفر له».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (590/ 2).

محرم یزدی، محمدعلی

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1231 ق)، مذهب و شاعر، متخلص به محرم. پدر وی نسخ‌نویس معروف اصفهانی و مشهور به صائغ است. براساس شهرت پدر او را محرم اصفهانی نیز خوانده‌اند. میرزا محمدعلی مدتی در شیراز ساکن بوده و با داوری شیرازی، فرزند وصال، ملاقات داشته است. سپس به یزد رفته و به تذهیب و تزیین نسخه‌ها و قطعات اشتغال داشته و همان جا درگذشته است. از آثار وی: «دیوان» شعر.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (934/ 2)، تذکره‌ی سخنوران یزد (296 -295)، حدیقة الشعراء (1555/ 3)، الذریعه (973/ 9)، سفینة المحمود (304 -303/ 1)، فرهنگ سخنوران (808)، گلستان هنر (پنجاه)، مجمع الفصحا (932/ 5)، یغما (س 12، ش 10، ص 457 -455).

محمد تاج‌الدین حیدر

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1000 ق)، مذهب و خطاط. از مذهبان شیرین قلم شیراز بود و در خط نستعلیق نیز دست داشت. از آثار رقم‌دار وی، که نمونه خط نستعلیق استادانه و همچنین صنعت تذهیب خود را یکجا ارائه داده، یک نسخه کلام‌اللّه مجید، به خط عبدالوهاب شیرازی و به سال 1000 قمری است، با رقم: «... بسعی و اهتمام العبد الاحقر، محمد تاج‌الدین حیدر مذهب شیرازی به نهایت رسید».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1109/ 4)، احوال و آثار نقاشان (672/ 2).

محمد، افضل

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1099 ق)، مذهب و خطاط. تشعیرساز و حل کار عصر خود بود و آرایش و آذین نسخه‌های خطی و قرآنها را به عهده داشت. از آثار وی: تذهیب و کتابت قرآن خوش خطی که با ورقهای آبی‌رنگ تهیه گشته و صفحات اول و حواشی آن، به تردستی ترصیع شده است، با رقم: «کتبه و ذهبه محمد افضل بن محمدعلی سنة 1099».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (649/ 2).

محمد، تاج هراتی

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم ق)، نقاش، مذهب و دانشمند. وی اهل هرات بود و در دوره تیموری زندگی می‌کرد و در شیوه هراتی نقش می‌آفرید. تاج‌محمد علاوه بر اینکه در صنعت تذهیب و گونه‌های مختلف آن دستی به کمال داشت، در علم حیل «جرّ اثقال» و مکانیک و چینی‌سازی و نقش و نگار ظروف چینی نیز اطلاعات و تبحر فراوان داشت و ابتکاراتی از خود نشان می‌داد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1445/3، 621/2).

محمدجواد

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1286 ق)، قلمدان‌ساز و مذهب. از معاصران دوره‌ی ناصرالدین‌شاه و مظفرالدین‌شاه قاجار و سازنده‌ی اسکلت مقوایی و نقاش و مذهب قلمدان‌ها بود. وی در مقواسازی قلمدان‌ها و صنعت ابری و تذهیب، از شاگردان ابوطالب مدرس به شمار می‌آمد و در قلمدان‌هایی که اسکلت مقوایی آن، به دست او انجام پذیرفته، عموما دارای مهر چهارگوش طلایی رنگ است و رقم «عبده الراجی محمدجواد 1286» دارد. زیباترین قلمدان این استاد، تذهیب و نقوش ابری قلمدان بزرگی است که داخل آن به دو قسمت مجزا تقسیم گشته و تمام نشیمن داخل و بیرونی قلمدان، ابری‌سازی شانه‌ای شده است و رقم مخصوص نقاش را دارد. از دیگر آثار وی قلمدان بزرگی است که رویه آن به تذهیب ساده و زنجیره‌ای استادانه عمل آمده و کناره‌ها نیز در زمینه‌ی تذهیبی، شش ترنج ابری قهوه‌ای دارد و زیر قلمدان ابری سرخ است و مهر چهارگوش طلایی نقاش جلب نظر می‌کند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (684 -683/ 2) گلستان هنر (پنجا و سه)، هنر قلمدان (41).

محمدرحیم

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1120 ق)، نقاش و مذهب. استاد لایه چین در زمان شاه سلطان حسین صفوی (1135 -1105 ق) بود و در این شیوه‌ها نقش تصویر می‌نمود. وی در چهره‌سازی و مجلس‌آرایی و صنعت تذهیب دستی قوی داشته و شیوه‌ی لایه‌چینی را خوب می‌دانسته است. از آثار وی: تصویر شاه عباس کبیر با لباس زربفت، با رقم: «محمدرحیم 1120»؛ تصویر لایه‌چینی روغنی بزرگی که مجلس شاه طهماسب صفوی را مجسم ساخته و اعیان و رجال و سایر مهمانان در حضور شاه جلوس نموده‌اند، با رقم: «سلطان شاه تهماسب صفوی حسینی 1120».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (719 -718/ 2).

محمدعلی مذهب

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، مذهب، نقاش و خطاط. گلزارنویس با مهارتی بود و در تشعیر و تذهیب قلم هنرمندانه‌ای داشت. از آثار وی خط شش دانگ گلزاری است که جمله‌ی یا امیرالمؤمنین حیدر را به خط نستعلیق جلی نوشته و داخل آن را، در شیوه‌ی گلزاری تزیین نموده است و زمینه را نیز به تذهیب کاری آرایش داده و رقم «یا علی ادرکنی» دارد که سجع مخصوص محمدعلی مذهب می‌باشد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (909 -908/ 2).

مذهب اصفهانی، ابوطالب

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، نقاش و مذهب. از هنرمندان اوایل عهد قاجار بود که سردودمان خاندانی است که پشت در پشت به هنر تذهیب و نقاشی اشتغال داشته و این فن را در اصفهان رونق بخشیده‌اند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :هنر قلمدان (111).

مذهب اصفهانی، رضا

قرن:16
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(؟)، مذهب. از مذهبان نادره کار و چیره‌دست اصفهان بود که در تذهیب قرآنها و کتابها و فرامین و مرقعات دست پرقدرت داشت. وی فرزندی به نام میرزا عبدالعلی داشته که او نیز در هنر خود سرآمد بوده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (205/1).

مذهب اصفهانی، محمدتقی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1293 ق)، مذهب، نقاش، قلمدان‌ساز و خطاط. از شاگردان سید ابوالقاسم حسینی مذهب باشی اصفهانی بود و شیوه‌ی وی را پیروی می‌نمود. میرزا محمدتقی علاوه بر هنر تذهیب و مراحل مختلف آن، در تصویرسازی و چهره‌پردازی نیز مهارت داشت. عمده کار این استاد، تهیه جلد و قاب آینه و قلمدان و سایر کارهای روغنی بود که در کارگاه هنری مخصوص خود عمل می‌آورد. سمت سرپرستی استادان کارگاه بر عهده‌ی این هنرمند بود و پرداخت و اصلاحات پایانی را خود انجام می‌داد. او خط نسخ و رقاع را نیز خوش می‌نوشت و آثارش را به خطوط زیبا ترقیم می‌کرد. از آثار وی: جلد قرآن ممتازی که با گلهای افشان تذهیب و تشعیر شده، با رقم: «نقل من... سید ابوالقاسم مذهب باشی، عن العبد محمدتقی مذهب سنه 1278»؛ قاب آینه‌ی بسیار استادانه‌ای که تصاویر دختران را بر روی آن نقاشی کرده و کناره‌ها و حواشی را به تذهیب و تشعیر عالی آرایش داده، با رقم: «راقمه محمدتقی مذهب الاصفهانی 1281»؛ قاب روغنی قرآنی که در کمال زیبایی عمل آمده و جامع اقسام شیوه‌های تذهیب کاری در نقوش اسلیمی و سایر مراحل تذهیب است و به خط رقاع استادانه‌ای درج شده: «رقم میرزا محمدتقی مذهب 1293».
سه اثر دیگر وی در «احوال و آثار نقاشان» ذکر شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (674 -673/ 2).

مذهب اصفهانی، محمدجعفر

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، مذهب و شاعر، متخلص به مذهب. اصل او از قهپایه بود و در اصفهان به دنیا آمد. در هنر تذهیب ماهر بود و شعر نیز می‌گفت. ظاهرا وی در زمان تألیف «تذکره‌ی نصرآبادی» (1083 ق) زنده بوده است، چون نصرآبادی از وی به صورت فردی معاصر با خود، صحبت می‌کند. تذکره‌ها صاحب عنوان را تحت نام جعفر زرکوب و محمد جعفر زرکوب نیز آورده‌اند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تذکره‌ی روز روشن (169)، تذکره‌ی نصرآبادی (418)، الذریعه (1025 ،194/ 9)، صبح گلشن (399)، فرهنگ سخنوران (831).

مذهب اصفهانی، محمدحسین

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، مذهب و قلمدان‌ساز. نواده‌ی آقا ابوطالب مدرس بود. وی تذهیب را نزد آقا محمدجواد مذهب آموخت و در این هنر مشهور شد. محمدحسین ابری‌سازی و قلمدان‌سازی را خوب می‌دانست و در حل کاری و زرینه‌سازی و نقوش اسلیمی و سایر مراحل فنون طلاکاری نیز استاد شیرین قلمی به شمار می‌آمد. آثار رقم‌دار وی مشاهده نشده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (708/ 2)، هنر قلمدان (137).

مذهب السلطان، محمد

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1264 ق)، مذهب. ملقب به مذهب‌السلطان. از آثار این هنرمند تذهیب سر سوره‌ها و آرایش مختلف کلام‌اللّه مجید است که در 1264 ق فرجام پذیرفته و رقم «سید محمد مذهب السلطان» دارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1082/ 3).

مذهب باشی شیرازی، ابوالقاسم

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، مذهب. از مشاهیر شیراز بود که در تذهیب و حل کاری قلمی پر هنر داشت. از آثار رقم دار و نفیس وی: جلد مذّهب و ادعیه‌ی خوش خط سرا پا طلایی است که رویه‌ی آن به طرز پر مهارتی تذهیب شده است، علاوه برخط زیبا و استادانه‌ای که دارد، متن و حواشی تمام صفحات به طرز بارزی تذهیب و ترصیع گشته، سر لوح‌ها و خواص صور نیز تحریر طلایی شده است. این اثر که در نوع خود شاهکار مذهّب باشی شیرازی است، در داخل یکی از ترنج‌های صفحات اول رقم «ابوالقاسم» دارد و در آخر جزوه، رضی صنیع همایون، به خط خود نوشته است: «این تذهیب، از کارهای ممتاز میرزا ابوالقاسم مذهب باشی است که از تعریف مستغنی است و من قیمت و ارزش برای او نمی‌توانم تعیین بکنم؛ رضی مذهّب» و بعد زیر نوشته را مهر زده:«صنیع همایون 1314».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1/ 48)، گلستان هنر (پنجاه و دو).

مذهب باشی شیرازی، عبدالوهاب

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، نقاش، مذهب و قلمدان‌ساز. هنرمند ماهر شیرازی بود که از طرف ناصرالدین شاه مفتخر به لقب مذهب‌باشی شد. وی در تمام شیوه‌های طلاکاری و تذهیب و تشعیر و افشان و حل‌کاری و ترصیع الوان سرلوحها، استادی تمام عیار بود. همچنین در آبرنگ و قلمدان و جلدسازی نیز استاد بود و در گل و مرغ و تصویر و شبیه‌پردازی دستی موزون داشت. از آثار وی، قلمدان زیبایی که در انواع شیوه‌های طلاکاری تصویر شده و در وسط رویه آن، گل و مرغ جلب نظر می‌کند و در کناره‌ها رقم «یا وهاب 1271» دارد؛ تذهیب و آرایش قرآنی که به خط میرعلی کاتب شیرازی است، با رقم: «قد فرغ من تذهیب القرآن... عبدالوهاب 1277»؛ جلد قرآنی با تذهیبهای انبوه و افشان گل گشنیزی که در حواشی کناره‌ها،نقوش اسلیمی جلوه‌گر است، با رقم: «ذهبه العبد المذنب عبدالوهاب 1282»؛ قلمدانی که به انواع نقوش اسلیمی ترصیع و تذهیب شده و در وسط رویه آن، دسته گل الوانی به نازک‌قلمی تصویر گشته و در کناره‌ها رقم «یا وهاب 1289» دارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (352 -351 / 1)، گلستان هنر (پنجاه و دو)، هنر قلمدان (134).

مذهب باشی شیرازی، محمدتقی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1339 ق)، مذهب. وی از طرف ناصرالدین‌شاه و مظفرالدین‌شاه قاجار لقب مذهب باشی داشت و در تذهیب و حل کاری استاد بود. از آثار وی: قاب آینه مذهب و پر پیرایه‌ای که تمام نقوش و مراحل مختلف صنعت تذهیب در آن اجرا شده، با رقم: «محمدتقی مذهب باشی»؛ آرایش و پیرایش متنوع و با حلاوت ابیاتی که برای پرنس ارفع‌الدوله کتابت شده و در نوع خود بسیار پر آذین است، با رقم: «عمل آقا میرزا محمدتقی مذهب باشی شیرازی، حرره عبدالعلی اشرف الکتاب شیرازی 1339».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آثار عجم (549 -548)، احوال و آثار نقاشان (674/ 2)، گلستان هنر (پنجاه و دو)، هنر قلمدان (162 -161).

مذهب باشی شیرازی، محمود

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1298 ق)، مذهب، قلمدان‌ساز و خطاط. مذهب باشی شیراز بود و در تذهیب و زرافشانی و حل کاری مهارت داشت. او در چهره‌پردازی و شبیه‌سازی نیز قوی دست بود و همچنین انواع خطوط را خوش می‌نوشت. علینقی شیرازی، خوشنویس معروف، برادر کهتر وی بود. از آثار او: قلمدان پرمایه‌ای در زمینه‌ی مشکی که گلهای طلایی کم‌نظیری بر روی آن نقش بسته و حواشی و کناره‌ها نیز حل کاری شده است، با: «رقم احقر عبادالله محمود مذهب باشی 1280»؛ جلد طلایی و مذهبی که در زمینه مشکی تذهیب شده و دارای رقم «مذهب باشی» است؛ قلمدان مذهب و حل کاری شده که بر رویه و وسط آن تصویر زن جوانی است و کناره‌ها نیز، گل و مرغ و سایر گلهای تزیینی دارد، با: «رقم احقر عبادالله محمود مذهب باشی سنه 1298» .
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آثار عجم (548)، احوال و آثار نقاشان (1118 -1117/ 3)، گلستان هنر (پنجاه و دو)، هنر قلمدان (162).

مذهب باشی شیرازی، یوسف

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1300 ق)، مذهب. مشهور به میرزا یوسف مذهب. از اساتید فن تذهیب در شیراز بود. فرزندان وی نیز هنرمند و به شغل تذهیب و صنعت خط اشتغال داشته و در زمان خود معروف بوده‌اند. میرزا یوسف در شیراز مدفون است. از آثار وی: تذهیب یک نسخه «تحفةالحسن» که تزیینات صفحه اول و دوم و سایر تذهیب‌های داخلی آن، اثر دست میرزا یوسف است و جلد روغنی نسخه که در اندازه رحلی است، به انواع نقوش تذهیبی آراسته شده و یکی از بهترین تذهیب‌های روغنی نقاش به شمار می‌آید، با رقم: «این کتاب مستطاب... سنه 1275 در خطه شیراز...- حرره محمد حسن مؤلف هذا الکتاب»؛ تذهیب صفحه اول و دوم نسخه «دیوان» حافظ که با ترصیع و تذهیب عالی فرجام پذیرفته و رقم «عمل میرزا یوسف مذهب باشی 1295» دارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1430 -1429/ 3)، گلستان هنر (پنجاه و دو)، هنر قلمدان (158).

مذهب باشی نقاشباشی، محمدباقر

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1314 ق)، نقاش و مذهب. از آثار او: قاب آینه زیبا و استادانه‌ای که بر روی آن، تصویر زن جوانی با لباسهای اروپایی نقش بسته و بچه خردسال خود را در بغل گرفته است، با رقم: «کمترین اقل الحاج میرزا محمدباقر مذهب باشی نقاشباشی آستان قدس 1314».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (655/ 2).

مذهب باشی، محمد

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1260 ق)، مذهب. از مذهب باشیهای تبریز بود که در هنر خود استعداد وافری داشت. از آثار وی تذهیب نسخه‌ی «جنات الخلود» است که به دست محمدتقی ابن‌محمد زمان کتابت شده و تذهیب و آرایش آن را، استاد محمد مذهب باشی به اتمام رسانده است و چنین رقم دارد: «... بسعی... آقا محمد مذهب باشی و ابن‌محمد زمان، محمدتقی صورت اتمام یافت... سنة 1260».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1154/ 4)، احوال و آثار نقاشان (631/ 2).

مذهب شیرازی، اسدالله

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، نقاش و مذهب. وی برادر میرزا محمود مذهب باشی و در تذهیب و زرنشان استاد بوده و بر روی قلمدانها هنرنمایی کرده است. از آثار وی: یک قلمدان گل و مرغ به سبک علی اشرف است که رقم ندارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آثار عجم (548)، احوال و آثار نقاشان (64 /1)، هنر قلمدان (163 -162).

مذهب شیرازی، عبدالله

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، نقاش و مذهب. وی در تذهیب و ترتیب سرلوح‌ها و شمسه‌ها دستی توانا داشت. رنگ روغن را به مهارت کار می‌کرد و مدت بیست سال در کتابخانه‌ی شاهزاده سلطان ابراهیم میرزا به مشهد رفت و در آن شهر ساکن شد و همان جا درگذشت. از آثار وی: تذهیب نسخه‌ی «دیوان» سلطان ابراهیم میرزا متخلص به جاهی، که جمال مشهدی خط آن را نوشته است، با رقم: «در مشهد مقدس... مولانا عبدالله المذهب الشیرازی صورت اتمام یافت فی شهور سنه 989 کتبه جمال المشهدی...»؛ دو تصویر شیوا و پرمایه که یکی از آنها، تصویر شاهزاده‌ای است که در آلاچیق مزین و الوانی نشسته و به پذیرایی مهمانان اشتغال داشت و دیگری تصویری از جمع مهمانان همان شاهزاده است با رقم: «عمل عبدالله مذهب»؛ تصویر مرد رهگذری که کلاه ساده‌ی نمدی به سر گذاشته و لباسی بسان شیوه‌ی دوران صفوی به تن کرده است، با رقم: «عمل عبدالله مذهب».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (314 -313 / 1)، تاریخ اصفهان (293) تاریخ هنرهای ملی (856 / 22)، عالم‌آرای عباسی (177 / 1)، گلستان هنر (148)، هنر قلمدان (25).

مذهب شیرازی، نجم‌الدین محمود

قرن:8
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س هشتم ق)، مذهب و شاعر. معروف به صاحب‌اللوح. از شعرای نامی فارس بود و انواع شعر را خوب می‌سرود. در «صبح گلشن» آمده: "در جنگ بین شاه شجاع مظفری (759- 786 ق) و شاه منصور مظفری (790- 795 ق) به قتل رسید." صاحب «احوال و آثار نقاشان» به مذهبی به نام نجم‌الدین محمود مذهب اشاره می‌کند که در قرن هشتم قمری می‌زیسته و در 782 ق نیز زنده بوده است. از وی اشعاری در تذکره‌ها نقل شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1382/ 3)، تاریخ نظم و نثر (215)، صبح گلشن (386)، فرهنگ سخنوران (924 -923).

مذهب کرمانی، مسعود

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 944 ق)، مذهب و خطاط. اهل کرمان و طلانگاری به غیر از مسعود بن میرکی مذهب است. استاد مسعود، به غیر از هنر تذهیب که در ترسیم آنها مهارت تامی داشت، خط نستعلیق را نیز خوش می‌نوشت. از آثار وی: یک نسخه «مناجات» حضرت علی (ع)، به قلم نیم دو دانگ متوسط، با رقم: «مشقه العبد المذنب مسعود المذهب الکرمانی... سنه 944».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (903/ 3)، احوال و آثار نقاشان (1149/ 3).

مذهب هروی، محمود

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 963 ق)، مذهب، نقاش، خطاط و شاعر. هنرمند ذوفنونی از دیار هرات است که به غیر از فن تذهیب، در چهره‌پردازی و ارائه مجالس پر ازدحام و تزیین و آرایش قصرها نقاشی پر اعتبار به شمار می‌آمد و پیرو مکتب بخارا و هرات بود. او خطوط نستعلیق و رقاع را خوش می‌نوشت و از شاگردان میرعلی هروی بود و شعر را نیز نیکو می‌سرود. عبداللّٰه سلطانی از شاگردان وی است. از آثار او: یک نسخه «سبحة الابرار» جامی، با رقم: «کتبه العبد محمود المذهب الهروی... سنه 951»؛ یک قطعه به قلم دو دانگ و کتابت خوش به سفیدآب، با رقم: «کتبه المذنب محمود المذهب...»؛ یک قطعه از مرقع شاه اسماعیل، به قلم دو دانگ خوش الوان، با رقم: «کتبه المذنب محمود المذهب...»؛ تصویر امیرعلیشیر نوایی به حالت ایستاده، با رقم: «عمل محمود مذهب» دارد؛ تصاویری در نسخه‌ی «بوستان» سعدی که به 963 ق کتابت شده و مینیاتورهای متعددی از «محمود مذهب» دارد. چندین اثر دیگر او در «احوال و آثار نقاشان» ذکر شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (894/ 3)، احوال و آثار نقاشان (1122 -1118/ 3)، خوشنویسان و هنرمندان (104)، گلستان هنر (سی و سه)، هنر عهد تیموریان (772، 713، 697، 554- 553، 552- 551، 552، 492، 421).

مذهب هروی، یاری

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم و دهم ق)، مذهب، نقاش، خطاط و شاعر. وی پس از آموختن فنون نقاشی به صورت ابتدایی، به سفارش امیر علیشیر نوایی تحت تعلیم مذهبان بزرگ هرات قرار گرفت و در اندک زمانی در هنر نقاشی ماهر گشت. گویند مهر سلطان حسین بایقرا را با قلم مو تقلید کرده بود و بدین سبب به مرگ محکوم شد، اما به وساطت امیر علیشیر نوایی از قتل نجات یافت. یاری علاوه بر تذهیب، خط نستعلیق را عالی می‌نوشت و شعر نیز می‌گفت. از آثار او: دو قطعه از مرقع مالک دیلمی، که اشعاری از خود اوست، به قلم سه دانگ و نیم دو دانگ عالی و خوش، با رقم: «المحرره یاری المذهب...» و «لمحرره... مشقه یاری»؛ یک قطعه از مرقع امیر غیب بیگ، به قلم نیم دو دانگ خوش رنگه محرر، با رقم: «لمحرره یاری المذهب»؛ تذهیب و طلاکاری نسخه‌ی «خمسه» امیر علیشیر نوایی، با رقم: «خمسه میر علیشیر نوایی به خط قبلة الکتاب مولانا سلطانعلی المشهدی و به مذهبی مولانا یاری...».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (967 -966/ 3)، احوال و آثار نقاشان (1424 -1421/ 3)، تاریخ هنرهای ملی (853/ 2)، تذکره‌ی روز روشن (939 -938)، خوشنویسان و هنرمندان (44)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (881 -880/ 5)، الذریعه (1306/ 9)، فرهنگ سخنوران (1010)، کارنامه‌ی بزرگان (44 -43)، گلستان هنر (145 -144)، مجالس‌النفائس (121 -120).

مذهب یزدی، ابوالقاسم

قرن:16
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(؟)، نقاش و مذهِّب. سید ابوالقاسم از اهالی یزد بود و در هنر حل کاری و آرایش طلایی شیرین قلم. چهره را نیز خوب می‌ساخت و پرداز را نیکو می‌زد. از آثار باقی مانده‌ی وی: شمایل مولای متقیان، علی (ع)، به آب و رنگ که به استادی تصویر شده و حواشی آن را با دقت پر وسواسی تذهیب کرده، با رقم: «سید ابوالقاسم مذهب یزدی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1/ 48).

مذهب، جعفر

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، نقاش و مذهِّب. از هنرمندان دوره‌ی ناصری بود که در ترسیم و تذهیب و حل کاری و طلااندازی دستی پراستعداد داشت. از آثار وی: قلمدان فوق‌العاده‌ای که به تذهیب و آرایش طلایی نقش شده و به خط رقاع استادانه رقم «ذهبه سید جعفر 1285» دارد؛ جلد قرآن مذهب و مرصع که سرلوحها و حواشی آن پرتشعیر و زرین و ترنج‌سازی آن بی‌نظیر است، با رقم: «ذهبه سید جعفر».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (231/1)، هنر قلمدان (162).

مذهب، حسن

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، نقاش و مذهب. وی در هنر خود مهارت داشت و تنها یک اثر رقم‌دار از او به جای مانده و آن، جلد قرآن کریم است که خط آن را میرزا شریف کتابت کرده و میرزا رشیدا نیز ماده تاریخی به نظم درآورده و نام مذهب را نیز جزو ابیات یاد کرده است:
حبذا این محکم تنزیل کز حسن خطش
احمد و یاقوت هر دو واله‌اند و مستهام...
هست تذهیبش از آن نقاش مانی فی حسن
آنکه در صنعت بود از مانیش برتر تمام...
زد رقم تاریخ اتمامش رشید نکته‌سنج حمدلله شد ز یوسف این کلام‌اللَّه تمام
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1291 -1290 /3).

مذهب، علی‌اصغر

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، مذهب و نقاش، مذهب شیرین‌نگار اهل قزوین و از شاگردان خواجه عبدالعزیز اصفهانی بود و در کتابخانه‌ی شاه‌طهماسب صوفی (984-930 ق) به خلق آثار هنری اشتغال داشت. تنها اثر به جا مانده‌ی وی، تصویر برازنده‌ای است که در متن نسخه‌ی «تیمورنامه‌ی» هاتفی جلب‌نظر می‌کند و در آن، نقش دو دختر که با پسر جوانی سرگرم صحبت هستند و زمینه‌ی اثر، با طلای ناب، حل‌کاری شده و رقم «صوره ملا علی‌اصغر» دارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1204 / 3)، مناقب هنروران (106-105).

مذهب، علینقی

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دوازدهم ق)، مذهب. هنرمند دوره‌ی افشاری و زندیه بود و در هنر خود مهارت داشت. از آثار وی: تذهیب برازنده و پرمایه قرآنی است که به حسن سلیقه تمام آرایش و تذهیب شده، با رقم: «تم التذهیب علی نقی المذهب سنه 1157».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (405 / 1).

مذهب، قاسم

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، نقاش و مذهب. وی حدود 955 ق به همراه میرسید علی و خواجه عبدالصمد شیرین‌قلم و سایر هنرمندان ایرانی به دعوت همایون پادشاه به هند رفت و جزو مذهبان عالی مقام کتابخانه سلاطین هندی درآمد. این هنرمند شخصیتی والا و در دربار اکبری احترام فراوانی داشت و همیشه به همراهی میر سیدعلی و عبدالصمد شیرازی و دوست مصور، ملتزم رکاب شاه بود.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (522 / 2)، تاریخ هنرهای ملی (481 / 1)، گلستان هنر (چهل و یک، 140).

مذهب، لطف الله

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1034 ق)، مذهب. از آثار وی: یک نسخه «خمسه‌ی» نظامی مزین که با شیرین قلمی و شایستگی تذهیب کرده و رقم نهاده: «تمت هذا الکتاب بعون اللّٰه الملک الوهاب فی سنه 1034 فی دارالفیض شیراز... لطف‌اللّٰه مذهب».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (558/ 2).

مذهب، محمدباقر

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1304 ق)، مذهب. از مذهبان و حل کارانی بود که در آبرنگ و سیاه‌قلم نیز دست داشت. از آثار وی: تصویر سیاه‌قلمی مرد معممی که صورت آن به سایه‌پردازی و در شیوه‌ی صنیع الملکی انجام یافته، با رقم: «سید باقر بن میرطاهر 1298»؛ جلد روغنی مذهب و افشانی که گلهای متنوعی به شیوه‌ی حل کاری انجام داده، با رقم: «ذهبه محمدباقر بن میرطاهر مذهب 1301»؛ تصویر گل و مرغ زیبایی با پرداز شایسته، با رقم: «سید باقر مذهب 1304».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (670/ 2).

مذهب، یوسف

قرن:8
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 810 ق)، مذهب و خطاط. مشهور به امیری. از آثار وی: کتابت و تذهیب «کلیله و دمنه» که در 810 ق به پایان رسیده و نوزده تصویر آبرنگی در آن نقش نموده است که در ذیل بعضی از نقوش رقم «یوسف المذهب» دارد و در آخر نسخه رقم نهاده: «کتبه العبد یوسف المشهور به امیری».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1429/ 3).

مصور بدخشانی، میر منصور

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم و دهم ق)، نقاش، مذهب و خطاط. اهل بدخشان و پدر میر سید علی متخلص به جدایی بود. وی در بدایت حال، در خدمت شاه طهماسب صفوی (984 -930 ق) به خلق آثار ارزنده‌ای اشتغال داشت و از تصویرگران نامی آن دوران به شمار می‌آمد. به روایتی او فرزند روح‌اللّه میرک است، اما این فرضیه چون منطبق با اسناد قدیمی نیست، پایه و اساسی ندارد. میرمنصور از شاگردان بلاواسطه‌ی استاد بهزاد به شمار می‌آید و از شاگردان خود او نیز، فرزندش سید علی و استاد زین‌العابدین معروف هستند. میر مصور در تذهیب و تشعیر و هنر طلاکاری مهارت داشت و در کتابت اقلام مختلف بخصوص ثلث و رقاع و نستعلیق استاد بود. از آثار وی: تصویر خود نقاش در هیأت پیرمرد سپید مویی که عینک به چشم نهاده و عرضه داشتی به دست گرفته است؛ تصویر سرخان بیگ سفره‌چی که به خط نستعلیق رقم نهاده: «صوره میر مصور»؛ تصویر زخمی کردن شیری به دست بهرام چوبینه که بدون رقم است؛ تصویر کشته شدن دیو سپید به دست رستم نامدار که بدون رقم است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1354 -1343/ 3)، خوشنویسان و هنرمندان (104 ،18)، گلستان هنر (چهل، چهل و یک، 140 -139)، مجمع الخواص (97)، مناقب هنروران (104)، هنر قلمدان (24).

معصومعلی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1330 ق)، مذهب. هنرمند دوره‌ی مظفرالدین‌شاه و محمدعلی شاه قاجار بود و سر سوره‌ها و قطعات خطی را آرایش می‌داد. از آثار وی قباله‌ی ازدواج مزینی است که به نقوش تذهیبی تزیین یافته و کناره‌های مهرهای شاهدین عقد را به زیبایی تذهیب نموده است، با رقم: «حرره و ذهبه معصوم علی 1330».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1173/ 3).

مهرآیین جاسبی، حسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
تولد: 1295.
درگذشت: 13 بهمن 1374، تهران.
میر حسین مهرآیین جاسبی از پیشکوستان هنر تذهیب بود. برخی از آثار وی علاوه بر موزه‌ی فرش ایران، در یکی از موزه‌های ترکیه در معرض دید هنردوستان قرار دارد.
مهرآیین جاسبی این استاد تذهیب و مینیاتوریست، چهره‌نگار، و نقاش قالی در سال 1374 درگذشت و پیکرش در بهشت زهرا در قطعه‌ی 88 (هنرمندان و نویسندگان) به خاک سپرده شد.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

میر محمد

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 983 ق)، خطاط و مذهب. از آثار وی: کتابت قسمتی از قرآن وزیری، مذهب و مجدول سازی، دو سطر اول و آخر به قلم زر و خط رقاع جلی، متن به نسخ کتابت خفی یاقوتی خوش، با رقم: «کتبه العبد... میرمحمد بن محمدی التبریزی، تحریرا فی... سنة ثلاث و ثمانین و تسعمائة».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1152/ 4).

نصیرالدین محمد

قرن:8
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 805 ق)، مذهب و خطاط. وی سرپرست مذهبان و نقاشان و خوشنویسان و دیگر هنرمندان کتابخانه‌ی دربار ابراهیم سلطان، فرزند شاهرخ بود. ابراهیم سلطان مقام هنر او را ارج نهاده و فرمانی در 805، درباره‌ی کلانتری نصیرالدین محمد صادر نموده که این فرمان در «منشآت» شرف‌الدین علی یزدی قید گردیده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (942/ 3)، احوال و آثار نقاشان (1392 -1391/ 3).

نقاش افشار، علی اشرف

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دوازدهم ق)، نقاش، مذهب، خطاط و شاعر. از ایل معروف افشار ارومیه بود و چنین برمی‌آید که وی، برادر بزرگ الله‌وردی نقاش باشد. علی اشرف شاگرد ممتاز استاد محمد زمان الو بود و برخی نیز او را شاگرد استاد محمد علی بیگ، نقاش‌باشی دربار نادرشاه، دانسته‌اند. وی با میرزا احمد نیریزی، خطاط معروف نسخ، دوست و همدم بود و در خلق بعضی از آثار همکاری داشته‌اند. علی اشرف در ارائه‌ی گل و مرغ و حالت پرندگان و حشرات مهارت داشت و در رنگ‌آمیزی و سایه‌پردازی آنها به پایه‌ی طبیعت، وسواس داشت. در چهره‌پردازی و شبیه‌سازی نیز،نقاش قوی‌دستی بود و به غیر از آنها در تذهیب و ترصیع و تشعیر و حل‌کاری و مرغش‌سازی و حتی کتابت خطوط نسخ و نستعلیق و شکسته نیز صاحب قلم بود و شعر را هم نیکو می‌سرود. سبک وی مورد تقلید عده‌ای از نقاشان بعد از او قرار گرفت و نقاشانی از جمله، استاد محمد نقاش، آقا باقر اول و آقا صادق اول پیرو او بودند و از شاگردان مهم وی به شمار می‌آمدند. از آثار او: جلد گل و مرغی قرآنی که در کمال لطافت و ملاحت است و به خط شکسته‌ی طلایی رقم «ز بعد محمد علی اشرفست 1135» دارد؛ قلمدان مرغشی قرمزرنگی که بر روی آن گل مرغ نقش شده،با رقم: «ز بعد محمد علی اشرف است 1159»؛ قلمدان شیوایی که تصاویر آن قصه‌ی معروف شیخ صنعان و دختر ترساست، با رقم: «ز بعد محمد علی اشرف است سنه 1161»؛ قاب آینه‌ی گل و مرغی دلنواز که به تردستی و مهارت انجام یافته، با رقم: «زبعد محمد علی اشرف است 1169». شش اثر دیگر وی در «احوال و آثار نقاشان» ذکر شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (373 -368 / 1)، تاریخ هنرهای ملی (933 -932 / 2)، کارنامه‌ی بزرگان (311 -310)، گلستان هنر (چهل و هشت، چهل و نه)، المآثر و الآثار (219)، هنر قلمدان (102 -101).

نقدی بیگ

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، نقاش و مذهب. وی در ارائه مجالس بزمی و چهره‌پردازی و ارائه حالات گوناگون نفرات، بخصوص در چهره‌آرایی و زیبانگاری دست پرحلاوتی داشت و در امر تذهیب و ترسیم اشکال هندسی نیز ماهر بود و شیوه‌های مختلف آن را نیکو می‌دانست. از آثار وی: تصویر مجلس خواستگاری جندل از دختران شاه یمن، که در یکی از نسخه‌های «شاهنامه» در 984 ق نقش پذیرفته است، با رقم: «نقدی»، تصویر جلسه معارفه‌ی زال و رودابه که تصاویر حیوانات گوناگونی را نیز در زمینه‌ی آن به شیوه‌ی استاد محمد سیاه‌قلم و شیخی عمل آورده است، تصویر ناله و زاری گودرز و گیو بر سیاوش با تذهیب و آرایش متنوع و با رقم: «نقدی»؛ تصویر دادخواهی زنی که به حضور پادشاه رفته و عده‌ای از وزرا و شاهزاده‌ها و رجال در حضور شاه ایستاده‌اند، با رقم: «نقدی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1395 -1393/ 3).

نقشه‌چی، محمدحسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
تذهیب‌کار.
تولد: 1283، فراهان.
درگذشت: 1367.
محمدحسین نقشه‌چی پس از طی دوران مدرسه به تدریج در کنار پدر با رموز کار نقشه‌ی قالی آشنا شد و اصول طراحی و رنگ‌آمیزی را فراگرفت. همان سالها در اراک مدتی نیز زبان فرانسه آموخت. در هفده سالگی به قم مهاجرت نمود و چند صباحی در آن شهر به طراحی نقش قالی پرداخت. سپس رهسپار تهران گردید و در سال 1309 به مدرسه‌ی صنایع قدیمه راه یافت. محمدحسین نقشه‌چی در مدرسه‌ی صنایع قدیمه در محضر میرزا علی درودی در رشته‌های نقشه‌ی قالی، تذهیب، نقشه‌ی کاشی، نقش گره تا سال 1313 به تحصیل پرداخت و در طراحی و ساخت و ساز رنگ مهارت یافت. سپس به صورت قراردادی به استخدام وزارت پیشه و هنر، اداره‌ی هنرهای ملی، به عنوان طراح و نقشه‌کش درآمد. وی تا سال 1326 به کار خود ادامه داد تا در این سال به استخدام رسمی اداره‌ی هنرهای زیبای کشور درآمد. در همین سال آثار وی در نمایشگاه هنرهای زیبای معاصر شرقی، در دهلی نو، شرکت داشت. به سبب درخشش آثارش در این نمایشگاه از سوی وزیر اقتصاد ملی وقت در تاریخ 4 تیر 1326 تقدیرنامه‌ای دریافت می‌کند. او در سال 1341 پس از بیست و هشت سال فعالیت بازنشسته شد. پس از بازنشستگی به کار خوشنویسی ادامه می‌دهد.
از جمله فعالیت‌های وی می‌توان به این موارد اشاره نمود: فعالیت در طراحی نقوش دیوار و سقف گنبدی شکل کاخ مرمر با همکاری اساتیدی چون عبدالله باقری، حسین جاسبی و...؛ اعزام وی برای مدت شش ماه به افغانستان برای طراحی و تعمیر کاشی‌های سقف مسجد جامع کابل در سال 1322؛ طراحی نقش کاشی‌های کاخ گلستان سابق؛ و اعزام او به اصفهان برای طراحی نقش کاشی‌ها در سال 1338؛ نقشه‌چی تا سال وفات مدت بیست و شش سال نقش‌ها و طرح‌های مدادی و رنگی قالی و نقاشی خط ساخته و پرداخته است که اغلب این آثار نزد خانواده نگهداری می‌شوند؛ دفتر یادبودی که متجاوز از سی طرح تذهیب رنگ شده‌ی استاد برای امضای شخصیت‌های جهانی که از موزه‌ی هنرهای ملی بازدید

داشته‌اند، ساخته شده که در موزه‌ی فوق‌الذکر محفوظ است، نقشه‌ی قالی‌های تمام رنگ استاد نیز در ردیف برترین آثار نقش قالی معاصر، در موزه‌ی فرش ایران به نمایش درآمده است و در همان جا نیز نگهدای می‌شود.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

والی، علی اشرف

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 1299 ش)، نقاش، مذهب و خطاط. در کرج به دنیا آمد. پس از اتمام تحصیلات ابتدایی و متوسطه، وارد دانشکده‌ی هنرهای زیبا شد و از محضر استادانی چون: علی محمد حیدریان، رفیع حالتی، ابوالحسن صدیقی و اسماعیل آشتیانی بهره جست. او در به کار گرفتن طرح‌ها و رنگهای مختلف، استادی تمام عیار است. آثار وی در 1342 ش به نمایش گذاشته شد و مورد توجه علاقه‌مندان بسیاری در کشورهای اروپایی و برخی ملل آسیای غربی و شبه قاره هند قرار گرفت. والی علاوه بر نگارگری، در خوشنویسی و تذهیب و صفحه‌آرایی متبحر است و در خوشنویسی پیرو شیوه‌ی زرین خط. او آثار متعددی از خود به یادگار نهاده و اثر مهم وی، طرح کتاب «ترجمة الصلوة» ملا محسن فیض کاشانی است که به خط استاد حسن زرین خط نگاشته شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :کیهان فرهنگی (س 4، ش 2، ص 48).

وراق غزنوی، ابوعمرو عثمان

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س پنجم ق)، مذهب و خطاط. وی مذهب نادره‌کار عصر خویش بود که در خط و کتابت نیز دست پرقدرت و استواری داشت. تنها اثر رقم‌دار وی، تذهیب و کتابت سی جزو قرآن مجید است که در کمال شیوایی تذهیب شده و در آغاز هر جزو و سر سوره‌ها، صفحات تمام تذهیب و ترصیع در مقابل هم قرار گرفته است. اسامی سور و بسمله، به خطوط و شیوه‌ی معروف زمان و به خط کوفی و ثلث و رقاع کتابت شده و رقم هنرمند در صفحه‌ی آخر جزو پنجم چنین است: «کتبه و ذهبه عثمان بن الحسین بن ابی‌سهل الوراق غزنوی... فی سنه اربع و ستین و اربعمائه».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (356 -355 / 1)، گلستان هنر (بیست و پنج).

هاشمی اصفهانی، شمس‌الدین محمد

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، شاعر و مذهب، متخلص به هاشمی. ملقب به صدر جهان. وی از سادات اصفهان بود. در ابتدا به شغل تذهیب اشتغال داشت. سپس به دکن رفت و ملازم عادل شاه (916 -895 ق) گردید و از جانب او خطاب صدر جهان یافت. طبع شعر خوبی داشت و اشعاری از وی در تذکره‌ها ذکر شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ نظم و نثر (647)، الذریعه (1288/ 9)، صبح گلشن (605)، فرهنگ سخنوران (995)، کاروان هند (1536/ 2)، هفت اقلیم (407 -406/ 2).

هروی، جلال‌الدین یوسف

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، مذهب و نقاش. از مردم هرات و در چهره‌پردازی و تذهیب نازک قلم بود. صاحب «تاریخ رشیدی» او را ملایوسف و از شاگردان بهزاد نقاش معرفی کرده است. در تذکره‌ها و تاریخهای قدیمی از جمله در کتاب «بدایع الوفایع» واصفی وی را مولانا جلال‌الدین یوسف نقاش معرفی کرده و بعضی از آثارش از جلمه، صحنه نبرد نوجوانی با ببر پرهیبتی را تشریح کرده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1434 -1433 /3).

همدانی، عبدالله

قرن:8
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س هفتم و هشتم ق)، مذهب و خطاط. از اهالی همدان بود و در تذهیب و طلاکاری و کتابت خطوط مختلف از قبیل ریحان و ثلث و نسخ مهارت داشت. از آثار ارزنده‌ی وی، کتابت و تذهیب شش جزو از قرآن مجید است که جهت دارالخیرات و رشیدیه‌ی همدان کتابت شده، با رقم: «کتبه و ذهبه... عبدالله بن محمد بن محمود الهمدانی فی شهور سنه 713... بدار الخیرات الرشیدیه همدان».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (313 -312 / 1)، گلستان هنر (پانزده).

همدانی، علیقلی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، نقاش و مذهب. اهل همدان و نقاش گل و مرغ دوره‌ی ناصری و مظفری از پیروان مکتب ابوطالب مدرس بود که در تصویر و شبیه‌سازی نیز دست داشت و در جانورسازی و نقش ساختمانها ماهر بود. از آثار او، قلمدان گل و مرغی زیبایی است که در رویه آن تصویر یکی از رجال قاجاری که گویا سفارش‌دهنده‌ی قلمدان بوده نقش بسته است و رقم «علیقلی همدانی» دارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (399 / 1)، هنر قلمدان (149).

هوایی مشهدی

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم ق)، نقاش، خطاط، مذهب و شاعر. بعضی منابع وی را برادر و بعضی دیگر او را از مصاحبان مشرقی مشهدی می‌دانند. هوایی در نقاشی کاشی دست داشت و در تذهیب و خوشنویسی نیز ماهر بود. گفته‌اند که به خط خویش، «دیوان» خود را می‌نوشته و پس از تذهیب می‌فروخته است. وی در هرات از دنیا رفت و در خواجه چهل گزی دفن شد. از آثارش: «دیوان» شعر.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1418/ 3)، الذریعه (1303/ 9)، فرهنگ سخنوران (1007)، مجالس‌النفائس (216 -215، 43 -42).

یسائی، شاجانیان

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
درگذشت: 1366.
یسائی شاجانیان از استادان هنر تذهیب بود و این رشته را در هنرستان نقاشی اصفهان و دانشگاه پردیس تدریس می‌کرد. وی در سال 1366 دار فانی را وداع گفت.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

هنرمند مطلق

احصایی، محمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
محمد احصائی ، در تیرماه 1318 شمسی در قزوین دیده به دنیا گشود. احصائی ، سال های نخست زندگی را در قزوین گذراند و سپس تهران را برای سکونت برگزید. در ابتدای راه زندگی هنری خویش ، آثار استاد عمادالکتاب قزوینی را سرمشق قرارداد تا سرانجام به حضور استاد سیدحسین میرخانی رسید و از تعلیمات ایشان بهره جست. آنگاه به دانشسرای تهران راه یافت و پس از آن بیش از ده سال را به تجربه و تحصیل در دانشکده هنرهای زیبا و حضور در نمایشگاه های هنری سپری کرد تا سرانجام موفق به ارائه ی هنر « نقاشیخط » شد. وی پس از سال های 1338 به بعد ، توجه خود را بر روی آثار میرعماد قزوینی متمرکز نمود و بعدها هنر خط را در دوره ی قاجار کاوید. احصائی ، گرافیست ، خوشنویس ، مؤلف و کارشناس هنر ، عضو شورایعالی هنرهای تجسمی کشور ، عضو شورایعالی انجمن خوشنویسان ، ادیتور کتاب های هنر در سازمان کتاب های درسی ایران و احیاگر کاربرد خطاطی در معماری اسلامی می باشد.
گروه : هنر
رشته : هنرهای تجسمی
تحصیلات رسمی و حرفه ای : محمد احصائی ، سال های نخست زندگی را در قزوین گذراند و سپس تهران را برای سکونت برگزید. در ابتدای راه زندگی هنری خویش ، آثار استاد عمادالکتاب قزوینی را سرمشق قرارداد تا سرانجام به حضور استاد سیدحسین میرخانی رسید و از تعلیمات ایشان بهره جست. آنگاه به دانشسرای تهران راه یافت و پس از آن بیش از ده سال را به تجربه و تحصیل در دانشکده هنرهای زیبا و حضور در نمایشگاه های هنری سپری کرد تا سرانجام موفق به ارائه ی هنر « نقاشیخط » شد. وی پس از سال های 1338 به بعد ، توجه خود را بر روی آثار میرعماد قزوینی متمرکز نمود و بعدها هنر خط را در دوره ی قاجار کاوید.
خاطرات و وقایع تحصیل : محمد احصائی ، با ذکر خاطره ای از دوران تجربه اندوزی های خود می گوید : « در بهار 1354 ، در روزه داری های ادواریم ، در یک حالتی از مواجهه ی شدید عاطفی با کلام « الله » ، که یکسره ذهن و دل مرا به تصرف گرفته بود ، حدود دویست قطعه کار انجام شد که تکنیک اجرای آن ، حضور دائم و آمادگی شدید روحی را می طلبید ؛

ضرباهنگی که هدایت قلم را « قلب » به عهده داشت ».
مشاغل و سمتهای مورد تصدی : محمد احصائی ، مشاور رئیس مؤسسه ی مطالعات و تحقیقات فرهنگی در قسمت چاپ و انتشارات می باشد.
فعالیتهای آموزشی : محمد احصائی ، سال ها به عنوان آموزگار ادبیات فارسی و خط در دبستان های جهان تربیت و شهر ری ، مدرس گروه هنرهای تجسمی دانشکده هنرهای زیبا ی دانشگاه تهران و دانشگاه هنرهای تزئینی و عضو رسمی هیئت علمی دانشگاه تهران به فعالیت های آموزشی اشتغال داشته است.
مراکزی که فرد از بانیان آن به شمار می آید : محمد احصائی ، عضو هیئت مؤسس « انجمن هنرمندان نقاش ایران » می باشد.
سایر فعالیتها و برنامه های روزمره : محمد احصائی ، گرافیست ، خوشنویس ، مؤلف و کارشناس هنر ، عضو شورایعالی هنرهای تجسمی کشور ، عضو شورایعالی انجمن خوشنویسان ، ادیتور کتاب های هنر در سازمان کتاب های درسی ایران و احیاگر کاربرد خطاطی در معماری اسلامی می باشد. وی در بیست سال اخیر ، به جمع آوری و مطالعه ی عمیق روی کارهای اساتید متقدم خویش پرداخته و قلم « محقق » و « ریحان » - که در جهان اسلام به قلم های ایرانی مشهورند - دستاورد کار مداوم او در این سال ها است.
آرا و گرایشهای خاص : نستعلیق محمد احصائی ، آمیزه ای از شیوه ی « میر » و « میرزا غلامرضا اصفهنی » و « میرحسین » با بعضی ملاحظات امروزی است و کاربرد گرافیکی در خوشنویسی وی ، از وجوه مشخصه ای است که موجب تفاوت فاحش از دیگر خوشنویسان معاصر شده است.
کارهای « کلام الله » احصائی به چهار گروه تقسیم بندی می شوند که عبارتند از : نقاشی خط ها ، الله ها ، کارهای در ارتباط با معماری ، و احیای قلم محقق و ریحان. وی در حوزه ی « نقاشی خط » با قلم « ثلث » و « محقق » با یاری گرفتن از « کلام الله » ، به خلق آثار بدیعی دست زده است.
جوائز و نشانها : محمد احصائی ، در هفتمین نمایشگاه بزرگ قرآن کریم تهران در سال 1378 ، به جهت « خوشنویس ممتاز آیات قرآنی » در قطعات و کتیبه ها ، به ویژه احیای خطوط ریحان و محقق ، و بهره گیری مناسب از خط و گرافیک و نقاشیخط در آثار خود ، همچنین استفاده از کلمه ی مبارکه ی الله به صورت های متنوع در آثار و کتیبه نگاری ، به عنوان « خادم برگزیده » شناخته شد.
چگونگی عرضه آثار : محمد احصائی در زمینه ی تشکیل نمایشگاه های مختلف در ایران و خارج از کشور نیز فعالیت دارد که دستاورد آن ، ارائه ی آثاری متفاوت در زمینه ی خط است که در گرافیک و معماری کاربرد

فراوانی دارد. نمونه هایی از این نمایشگاه ها عبارتند از : نمایشگاه گالری سیحون ، فستیوال بین المللی نقاشی در کانی سومر فرانسه ، نمایشگاه جمعی جهان در بال سوئیس ، نمایشگاه هنرمندان ایرانی در پکن و شانگهای جمهوری خلق چین ، نمایشگاه جمعی در دانشکده هنرهای زیبای ایران و ... . ----------

آثار :

1 تحریر قرآن مجید به قلم « محقق »

2 خوشنویسی سوره علق به ابعاد 120 × 110 سانتی متر با رنگ و روغن روی بوم

ویژگی اثر : این اثر ، اکنون جزء گنجینه ی آثار مجموعه ی موزه ی هنرهای معاصر تهران قرار دارد.

3 کتیبه ای به قطع 400 مترمربع واقع در دانشکده الهیات

4 کتیبه ی سردر ورودی موزه ملی ایران (ایران باستان)

ویژگی اثر : این اثر ، آیه ای از قرآن مجید به شیوه ی « محقق » و « برجسته » با لعاب زر است.

5 مجموعه ی « الله »

آبنوسی، نریمان

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
یکی از صنعتگران هنرمند کشور، نریمان آبنوسی است که در سال 1302 در شهرستان ساوه متولد شد. وی از سن 8 سالگی به موسیقی روی آورد و به آن علاقه‌ای وافر پیدا نمود. پس از چندی اقدام به ساختن سازی محلی به نام «چگور» کرد، این ساز 9 سیمه می‌باشد و دارای صدایی خوش است.
نریمان آبنوسی از آنجا که به ایران و ایرانی عشق می‌ورزید برای زنده کردن هنر و صنعت ایران، در سال 1328 اولین ساز «عود» را که همان «بربط» ساز ایران باستان است ساخت و به قدری آن را خوب و خوش صدا از کار درآورد که شهرت آن از مرزهای کشور گذشت و به سراسر شیخ‌نشین‌های خلیج‌فارس و از آنجا به عراق، لبنان، سوریه و مصر کشیده شد از جمله یکی از استادان «عود» نواز مصر از طرف محمد عبدالوهاب نزد وی می‌آید عود را می‌بیند و بسیار مورد توجه او واقع می‌گردد. از این زمان به بعد نریمان ایرانی این ساز ایرانی را برای کشورهای عربی می‌سازد تا جلوه‌گر موسیقی آنها شود ولی متأسفانه در ارکسترهای ایرانی از آن یا استفاده نمی‌شد یا اگر هم می‌شد کمتر میدانی به نوازنده‌ی آن می‌دادند.
نریمان آبنوسی، علاوه بر ساختن «عود»، «سه‌تار» و «سنتور» نیز می‌ساخته والحق هم خوب از عهده‌ی کار برمی‌آمده ولی عود کار دست وی چیز دیگری بوده. وی مدتی بنابه دعوت وزارت فرهنگ و هنر وقت به آن اداره رفت و در کارگاه آنجا مشغول کار شد ولی بنابر اختلافی که با رؤسای آنجا پیدا نمود از این وزارتخانه قهر کرد و دیگر به آنجا نرفت و تا پایان عمر در کارگاه خصوصی خود مشغول فعالیت بود، نریمان سازهای خود را بیشتر از چوب‌های افرا و گردو می‌ساخت و خشک کردن چوب طرز مخصوص خود او بود.
نریمان در ساختن «عود»، استاد یحیای دوران خود بود و بهترین و زیباترین «عود»ها را ساخت. «سه‌تار»ها «چگور»ها و «تنبور»های وی نیز بسیار مشهور و کمیاب می‌باشد. مرحوم نریمان سازهای دیگری چون «تار»، «قانون» و «سنتور» نیز می‌ساخت و در درزگیری و وصل قطعات ساز بخصوص «عود» از استادان بی‌نظیر بود، روانش شاد، از وی، دو پسر و سه دختر به جای مانده که همگی ایشان هنرمند می‌باشند، آمو آبنوسی در

رشته پیانو از انگلستان فارغ‌التحصیل گردیده، دختران هم با پیانو و نواختن آن آشنایی کامل دارند و پسر بزرگ وی، ساهاک آبنوسی است که با نواختن تمام سازها آشنایی دارد و بخصوص یکی از «عود»نوازان خوب به شمار می‌آید ولی بیشتر فعالیت وی در ساختن ساز در کارگاه پدر صرف می‌شود.

برگرفته از کتاب :مردان موسیقی سنتی و نوین ایران (جلد دوم)

بنای اصفهانی، یوسف

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
فرزند تاج‌الدین معمار، از هنرمندان قرن دهم هجری در اصفهان است (صفه‌ی صاحب) مورخ به سال 938 کتیبه‌های آن به خط کمال‌الدین حسین حافظ هروی و تاج‌الدین معلم اصفهانی است.
برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

بهرامیان، محمد حسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
محمد حسین بهرامیان هنرمند و مجسمه ساز در سال 1350 به دنیا آمد.وی دارای مدرک فوق تخصص زیبایی‌شناسی هنر (D.E.A) از دانشگاه سوربن پاریس است. او در سال 1384 برای اعتراض به موزه لوور به زندگی خود پایان داد.محمد حسین بهرامیان یا به قول دوستان‌اش بهرام، یکی از 5 مجسمه‌ساز برتر معاصر ایران و البته به خاطر تخصصی و سبک کارهایش علمی‌ترین آنهاست که به دلیل دوری از وطن، تنها میان متخصصان و همکاران اش نام‌آشناست.
گروه : هنر
رشته : هنرهای تجسمی
تحصیلات رسمی و حرفه ای : اخذ لیسانس مجسمه‌سازی از دانشکده هنرهای زیبای دانشگاه تهران 1347 کسب مدرک تخصصی مجسمه‌سازی از دانشگاه سوربن پاریس عنوان رساله تخصصی: هنر مجسمه‌سازی معاصر در ایران (امید که روزی چاپ شود) گرفتن مدرک فوق تخصص زیبایی‌شناسی هنر (D.E.A) از دانشگاه سوربن پاریس عنوان رساله فوق تخصص: مناسبات در ساختار اجتماعی و جغرافیایی شهر: نصب مجسمه‌های مختلف در شهر تهران یک سال تدریس در دانشکده هنرهای زیبای دانشگاه تهران
وقایع میانسالی :
زمان و علت فوت : مسئولان موزه لوور پاریس ـ که برچسب آثار ایرانی موزه را مثل نام خلیج فارس به عربی تغییر داده بودند ـ در آتلیه مولاژ موزه لوور، اسم و امضای بهرامیان را از پای آثارش حذف کردند و تمام حقوق مادی و معنوی را زیر پا گذاشتند. او همه وقت و دارایی‌اش را برای پیگیری این پرونده در مراجع قضائی فرانسه صرف کرد. هزینه این کارها برای شهروندان فرانسوی ارزان بود اما برای او ـ که با وجود سال‌ها تحصیل، زندگی و کار در فرانسه حاضر به پذیرفتن شهروندی آنجا و گرفتن اوراق هویت فرانسوی نشده و ایرانی مانده بود ـ کلی آب می‌خورد. تا روزی که چیزی برای ادامه راه در کار نبود. یک روز با دعوت از همه رسانه‌ها و خبرنگاران و بازگو کردن داستان، با پریدن از بام موزه لوور، به قصه پایان داد و شاید با این کار، پیگیری کار را به رسانه‌ها سپرد.
مشاغل و سمتهای مورد تصدی : وی متخصص بخش مولاژ در مجموعه

موزه‌های ملی فرانسه بوده است.
فعالیتهای آموزشی : یک سال تدریس در سال 1358 در دانشکده هنرهای زیبای دانشگاه تهران را محمد حسین بهرامیان در کارنامه دارد.
سایر فعالیتها و برنامه های روزمره : ترمیم بسیاری از مجسمه‌های باستانی و ساخت مولاژ از آنها، نوآوری در ساخت مجسمه و استفاده از مواد در کار ساخت و اصلاح روش‌های قبل از فعالیتهای وی میباشد.
جوائز و نشانها : کسب عنوان مجسمه‌ساز حرفه‌ای در موزه لوور در 1991 برنده نشان طلا و دیپلم افتخار بیست و هفتمین نمایشگاه اختراعات هنری ژنو سوئیس برای پازل سه بعدی در 1999 کسب نشان نقره و دیپلم افتخار بیست و هفتمین نمایشگاه اختراعات هنری ژنو سوئیس برای طراحی نوعی قالب برای ساخت مجسمه به تعداد زیاد بدون افت کیفیت در 1999 پازل توپ چهل تکه‌ای از کره زمین؛ برنده مدال طلای نمایشگاه اختراعات هنری ژنو
چگونگی عرضه آثار : ابتکار بهرامیان با ساخت پازل از اشیای باستانی ایران، هنر و تاریخ را از موزه‌ها به درون خانه‌ها می‌برد و کودکان را در حس ساخت اشیای باستانی، با هنرمندان چند هزار سال قبل، سهیم می‌کند. آشنایی با هنر باستانی بخشی از بازی کودک می‌شود و هر کس می‌تواند یک کپی مثل اصل را در خانه داشته باشد؛ مانند پازل وزنه قوی هخامنشی. ساخت پازل‌هایی از آثار باستانی ایران و اهرام مصر، 2 جایزه برتر نمایشگاه اختراعات هنری سوئیس را برای او به ارمغان آورد. در حال حاضر، موزه لوور - که یک هرم شیشه‌ای در حیاط مقابلش ساخته اند- درآمد هنگفت این امتیاز را به جیب می‌زند. اثر دیگر بهرامیان "جنگ شاهین و مار" در بانک ملی دوبی؛ باز هم ساکنان آن سوی خلیج فارس. یک مجسمه او در یکی از پارک‌های تهران در غیابش به اسم یکی از همکاران ثبت و مجسمه دیگرش هم در پارک دانشجو ناپدید شد. ----------
---
آثار :
1 اسب آبی جای فرعون خوابیده
ویژگی اثر : پوستر پازل سه بعدی بهرامیان از هرم مصری و اسب آبی فیروزه‌ای مصر باستان که در دل پازل قایم شده.
2 جنگ شاهین و مار
ویژگی اثر : مجسمه، در پارک دبی
3 دو زیبای خفته
ویژگی اثر : این دو تا قوی طلایی زیبای خفته، 2 مدل از وزنه‌های ترازوی زمان هخامنشی است که در شوش کشف شده. ساخت مولاژ یا شبیه‌سازی آثار باستانی، یکی از تخصص‌های بی‌بدیل بهرامیان بود؛

تخصصی که علاوه بر ذوق هنری نیاز به مهارت و دانش زیادی دارد.
4 ماهی‌های در هم
ویژگی اثر : این دو ماهی در هم پیچیده با فواره‌هایشان، در ساحل خلیج‌فارس و خاطره بازدیدکنندگان جا خوش کرده‌اند؛ تا حدی که بسیاری با دیدن عکس، محل آن در دوبی را به جا می‌آورند. بهرامیان با هنر وشناختش نسبت به فضای نصب اثر، یک مجسمه محیطی بسیار عالی خلق کرده بود.
منابع زندگینامه : روزنامه همشهری، 13-11-1386، "مجسمه سازی که شکست"

بیچاره، اصغر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
اصغر بیچاره (زادهٔ ۲۲ خرداد ۶ ۱۳۰ در تهران) عکاس، بازیگر و کارگردان ایرانی است. از او به عنوان قدیمی‌ترین عکاس سینمای ایران یاد می‌شود. بیچاره در حال حاضر بزرگترین آرشیو عکس ایران را در اختیار دارد. او از ۱۱ سالگی به عنوان کارگر ساده در عکاسی به کار مشغول شد، پس از چند سال در لاله‌زار تهران مغازه‌ای باز کرد که به زودی تبدیل به پاتوق هنرمندان و نویسندگان معروف آن زمان شد. نخستین بار با گرفتن کپی از تمام عکس‌های فیلم دختر لر برای عبدالحسین سپنتا فیلمنامه‌نویس این فیلم، رسما وارد دنیای هنر شد. سپس با آشنایی با تئاتر، افزون بر عکاسی از نمایش‌ها، گاه در بعضی از آنها هم به بازی پرداخت. چند سال بعد با گروه دوبله مرتضی حنانه و حسین سرشار در ایتالیا همکاری کرد. او عکاسی را از سال ۱۳۲۳ آغاز کرد. فعالیت‌های عکاسی : بیچاره در نمایشگاه‌های مختلف عکس و عکاسی در ایران و دیگر کشورهای جهان حضور داشته است. او بزرگترین آرشیو عکس سینما و تئاتر ایران را در خانه خود گرد آورده است. او در موزهٔ شخصی‌اش دوربین‌هایی از قدیمی‌ترین عکاسان ایران مانند دوربین «ماشاءالله خان عکاسباشی» (نخستین عکاس ایران) را نگهداری می‌کند. بیچاره ۳ جلد کتاب درباره تاریخ سینمای ایران نگاشته است.
او افزون بر عکاسیِ ۳۸ فیلم، سابقه بازی در ۲۳ فیلم را نیز دارد.فیلم‌هایی که بیچاره در آن‌ها به بازی پرداخته است: 1. دم صبح (۱۳۸۴)
2. بانوی من (۱۳۸۱)
3. زیستن (۱۳۸۰)
4. مزاحم (۱۳۸۰)
5. نان و عشق و موتور ۱۰۰۰ (۱۳۸۰)
6. بوی کافور، عطر یاس (۱۳۷۸)
7. جنگجوی پیروز (۱۳۷۷)
8. چهره (۱۳۷۴)
9. افسانه دو خواهر (۱۳۷۳)
10. ای ایران (۱۳۶۸)
11. ناخدا خورشید (۱۳۶۵)
12. امشب اشکی می‌ریزد (۱۳۵۷)

13. کلام حق (۱۳۵۶)
14. کوسه جنوب (۱۳۵۶)
15. رفیق (۱۳۵۴)
16. عمو فوتبالی (۱۳۵۴)
17. قفس (۱۳۵۳)
18. تنها مرد محله (۱۳۵۱)
19. قلندر (۱۳۵۱)
20. زمین تلخ (۱۳۴۱)
21. گربه وحشی (۱۳۴۱)
22. یکی بود یکی نبود (۱۳۳۸)
23. لیلی و مجنون (۱۳۳۵)

اصغر بیچاره، نویسنده و کارگردان فیلم «سَنَد زنده» در سال ۱۳۵۹ بوده است. او همچنین در سینمای ایران به عنوان تهیه‌کننده، فیلم‌بردار و سایر بخش‌ها نیز فعالیت داشته است

تفکری، اصغر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1339 -1290 ش)، هنرمند. مشهور به تفکری. وی در تهران متولد شد و از همان نوجوانی به هنر بازیگری علاقه‌مند شد و کار هنری خود را با پیش پرده‌خوانی آغاز کرد. حاجی اسماعیلی پس از آن در نمایشهای مختلف شرکت کرد و کار جدی خود را از سال 1306 ش با گروه هنری خیرخواه شروع کرد. تفکری از سال 1330 ش با شرکت در فیلم «شکار خانگی» به سینما روی آورد و بعد از آن در فیلمهای «دستکش سفید»؛ «مشهدی عباد»؛ «میلیونر»؛ «آقای اسکناس» و همچنین در نمایشنامه‌هایی چون «جناب میرزا»؛ «مردی از آن دنیا» و «انگلهای اجتماع»، نقش ایفا کرد. وی در تهران درگذشت و در امامزاده عبدالله به خاک سپرده شد.[1]
مرحوم اصغر تفکری که نام اصلی او، اصغر حاجی اسماعیلی بود، در سال 1290 شمسی در تهران متولد شد و در نقش‌ها کمدی (خنده‌آور) باز می‌کرد و یکی دیگر از پیش‌پرده‌خوانان تئاترهای تهران بود.
وی کار بازیگری در تئاتر را از سال 1306 با گروه خیرخواه آغاز کرد سپس با شرکت در پیس‌های: «اسرار حرم»، «جناب میرزا»، «حافظ»، «شوهرهای عوضی»، «مردی از آن دنیا»، «بازرس»، «انگل‌های اجتماع»، «خروس بی‌محل»، «نامزد عوضی»، «دختر شکلات فروش» رسماً به حرفه‌ی بازیگری پرداخت.
شادروان اصغر تفکری در سال 1330 با شرکت در فیلم «شکار خانگی» با شرکت خانم عزت روح‌بخش به سینما روی آورد و پس از آن در فیلم‌های: «دستکش سفید»، در سال 1330 با شرکت ناهید سرفراز و حمید قنبری، «مشهدی عباد» سال 1332 با شرکت تقی ظهوری، علی تابش، معصومه خاکیار، رضا کریمی، «نقلعلی» محصول استودیو ارتش رنگی در سال 1333، «میلیونر» سال 1333، «آقای اسکناس» سال 1337، «آقای شانس» سال 1338، «آقا جنی شده» سال 1338، «در جستجوی داماد» سال 1339 و «فریاد نیمه‌شب» در سال 1334 متناوباً شرکت کرد. اصغر تفکری در سال 1339 به رحمت ایزدی پیوست، خداوند رحمت کند وی را.
برگرفته از کتاب :مردان موسیقی سنتی و نوین ایران (جلد دوم)
منابع زندگینامه :[1] ادبیات نمایشی (110/2)، تاریخ سینمای ایران (317 ،306 ،231)، سیمای هنرمندان (344 -343 /1)، مردان موسیقی (292 -291 /2).

جوادی پور، محمود

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
محمود جوادی پور در سال 1299 در تهران به دنیا آمد. شهریور 1299 در تهران به دنیا آمدو در دبستان سلطانی و علامه و سپس هنرستان صنعتی ایران - آلمان - دانشکده هنرهای زیبا دانشگاه تهران - آکادمی هنرهای زیبا شهر مونیخ در کشور آلمان غربی در زمینه های نقاشی و گرافیک درس خوانده است. از سال 1332 تا سال 1338 در دانشکده هنرهای زیبا - دانشکده هنرهای ترسیمی هنرستان هنرهای زیبا به تدریس هنر پرداخت. آغاز گر هنرهای چاپی (گرافیک) در کشورم به آغاز گر چاپ رنگین در ایران بود. آغاز گر گشایش اولین مرکز هنرهای تجسمی، مولف کتابهای درسی درزمینه های – بهداشت – علمی- ادبیات فارسی و قرائتی برای سالهای اول تا پنجم دبستان و دوران راهنمایی می باشد. بر پا کننده بیش از 30 نمایشگاه فردی و 40 نمایشگاه گروهی می باشد.
گروه : هنر
رشته : هنرهای تجسمی
گرایش : هنرهای تجسمی - موسیقی
والدین و انساب : پدرمحمود جوادی پور، علینقی جوادی پور و مادرش از خانواده ابراهیمی بود در تهران به دنیا آمده در حدود امکانات زمان خودش درس خوانده بود به زبان فرانسه آشنایی داشته است.
خاطرات کودکی : محمود جوادی پور از دوران کودکی خود اینچنین یاد می کند: از دوران کودکی خاطرات بسیاری دارم. در خانه ما همیشه آرامش و صلح و صفا برقرار بود. پدر و مادرم هر دو خوشخو و مهربان و دانا بودند. برادرم از من پنج سال بزرگتر بود و خواهرم پنج سال کوچکتر از من بود خواهر دیگری داشتم که ده سال از من کوچکتر بود و مدتی پیش در گذشت . برادرم و من از کودکی در یک اطاق زندگی می گردیم در اطاقمان انواع افزارهای آهنگری بخاری خراطی و انواع دیگر موجود بود و غالبا در همان اطلاق به ساختن انواع و اقسام مسائلی که در ارتباط با درسهای مدرسه بود و یا جنبه های تفریحی داشت می پرداختیم و همیشه سرمان گرم بود.
اوضاع اجتماعی و شرایط زندگی : در خانواده محمود جوادی پور همیشه یگانگی و مهربانی حکمفرما بود . همیشه همراه برادرانش مشغول ساختن چیزی بود که پدر و مادر مشوقشان بودند.

تحصیلات رسمی و حرفه ای : محمود جوادی پور تحصیلات ابتدایی خود را در دبستان سلطانی و علامه و تحصیلات متوسطه را در هنرستان صنعتی ایران - آلمان آغاز کرد . از سال 1332 تا سال 1338دانشکده هنرهای زیبا دانشگاه تهران تحصیلات تکمیلی خود را آغاز نمود. همچنین در آکادمی هنرهای زیبا شهر مونیخ در کشور آلمان غربی در زمینه های نقاشی و گرافیک درس خوانده است.
خاطرات و وقایع تحصیل : محمود جوادی پور از خاطرات خود اینچنین یاد می کند: از دوران هنر آموزی در هنرستان صنعتی ایران و آلمان خاطرات بسیار خوب و دلپذیری دارم. استاد درس ادبیات ما نیما یوشیج بود. البته آن زمان نیما شهرت امروزیش را نداشت و مشهور نبود. روزی در کلاس دوم هنرستان مشغول گذراندن امتحان ادبیات فارسی بودیم، شاگردی که جلوی من نشسته بود تقلب می کرد. نیما متوجه شد از همان پشت میزش دفتر کلاس را که به طرف متقلب پرتاپ کرد و دفتر به او اصابت نکرد و محکم به من خورد. نیما خیلی ناراحت شد از من عذر خواهی کرد و متعاقبا 5 نمره از امتحان او کم شد و 4 نمره به نمره من اضافه شد.
فعالیتهای ضمن تحصیل : در تمام دروان زندگی محمود جوادی پور چه در دبستان چه در دوران متوسطه و دانشگاه همیشه در کنار تحصیل به کار نیز اشتغال داشت. در دوران ابتدایی با اولین گروهی که از کشور فرانسه برای تهیه فیلم های آموزشی به ایران آمده بودند کارکرد. با گروهی که برای اولین بار در ایران به ساختن سینمای پرداخته اند همکاری داشته است. مدتی بعنوان (آپاراتچی) نمایش دهنده فیلم های سینمایی به نمایش دادن فیلم های محکمی در سالن نمایش مدرسه دارالفنون کارکرده است – با کرایه بالا اطاقی بعنوان کارگاه به ساختن انواع آلات تزیینی با چوپ برای خانمها پرداخته است. سالها با فروش آثار هنری اش در زمینه تامین هزینه تحصیل و زندگی اش فعالیت داشت. حتی در زمان گذراندن دوران تحصیلی اش در کنار تحصیل به کار پرداخت.
همسر و فرزندان : حاصل ازدواج موفق آقای محمود جوادی پور دو دختر به نام نیوشا و مانیا است که نیوشا در رشته آموزش هنر در آلمان درس خوانده و مانیا در رشته مهندسی معماری در کشور کانادا شهر تورنتو ادامه فعالیت دارد.
وقایع میانسالی : دور ماندن محمود جوادی پور و همسرش از فرزندانش مهمترین وقایع زندگی آنها به شمار می رود.
مشاغل و سمتهای مورد تصدی : از فعالیتهای محمود جوادی پور می توان شرکت در: دانشگاه تهران دانشکده هنرهای زیبا هنرستان صتعتی ایران و آلمان دانشکده هنرهای تزینی هنرستان هنرهای زیبای دختران همچنین در سال 1360 اقدام به بازگشایی کلاسی نمود که تا سال 1373 ادامه

داشت. در این کلاس بیش از 500 دانشجو یا هنرجوی کوچک و بزرگ داشت که بیشتر آنها به دانشکده های هنری راه یافتند.
فعالیتهای آموزشی : محمود جوادی پور استاد در رشته های نقاشی ، هنرهای چاپی در هنرستان هنرهای زیبای دختران، دانشکده هنرهای تزینی ، دانشکده هنرهای زیبا، دانشگاه تهران و همچنین در کلاس آزاد
مراکزی که فرد از بانیان آن به شمار می آید : آغازگر هنرگرافیک در کشوراز سال 1322 آغاز گر و براه اندازی چاپ رنگی در ایران از سال 1323 آغاز گر تاسیس اولین مرکز هنرهای تجسمی بنام آپادانا کاشانه هنرهای زیبا در تهران سال 1328
سایر فعالیتها و برنامه های روزمره : از دیگر فعالیتهای محمود جوادی پور می توان به موارد زیر اشاره کرد: خلق آثار هنری در زمینه ی نقاشی و گرافیک مطالعه دایم در زمینه هنر تجسمی نوشتن مطالبی در مورد هنر و در ارتباط با هنرهای تجسمی کارهای مختلف برای تامین کمبود هزینه های لازم زندگی روزمره
آرا و گرایشهای خاص : گرایش محمود جوادی پور از آغاز طفولیت به خلاقیت بود . در وحله اول به هنر موسیقی و دوم به هنر نقاشی و بعد از این دو به هر کاری که در آن مسئله سازندگی و خلاقیت مطرح می شد .
جوائز و نشانها : تندیس با علامت خورشید سال 1384 بمناسبت دومین جشنواره تصویر سازی ، کتابهای درسی تندیس با پیکره بزکوهی، سال 1384، بادمان پنجمین نمایشگاه سالانه کتابهای درسی تندیس با علامت خورشید سال 1384 اولین جشنواره کتاب کودک تندیس کره بلورین سال 1385 اولین بخش هنرمندان ایران، مجموعه فرهنگی تلاش وزارت کار لوح تقدیر پنجمین همایش، معرفی چهره های ماندگار تقدیر نامه از شورای کتاب کودک تقدیر نامه بمناسبت شرکت در نمایشگاه گل و گیاه از طرف شهرداری تهران لوح تقدیر از طرف وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی دکتر عطاء الله مهاجرانی بمناسبت فعالیتهای هنری لوح تقدیر بمناسبت چهره ماندگار از طرف ستاد چهره های ماندگار لوح سپاس بمناسبت شرکت در نمایشگاه بنیاد آفرینش های معنوی نیاوران لوح تقدیر بمناسبت فعالیتهای هنری از طرف سازمان صدا و سیما لوح تقدیر بمناسبت احراز مقام ریاست نمایشگاه از طرف رئیس فرهنگستان هنر تقدیر نامه بمناسبت طرح آرم شرکت ملی نفت ایران دریافت جایزه و مدال درمراسم تجلیل از اینجانب خرداد ماه سال 1386 از طرف فرهنگستان هنر
چگونگی عرضه آثار : آثار محمود جوادی پور در زمینه هنر نقاشی و هنرهای چاپی است که در نمایشگاههای مختلف گاهی بصورت فردی و زمانی بصورت گروهی عرضه می گردد. در مجلات و کتب هنری از آنها یاد

می شود و در موزه ها و نزد کلیکتورها نگهداری می شود. از سال 1320 که رسما به فراگیری هنرهای تجسمی روی آورد بسیاری از آثار نقاشی اش توسط افراد هنر دوست، کلکتورها، موزه هنرهای تجسمی خریداری شد و یا به نقاط مختلف برده شد.

منابع زندگینامه : 1تکمیل پرسشنامه فرهیختگان توسط استاد محمود جوادی پور بنا به درخواست بنیاد ایران شناسی ، پاییز 1386

زکریا، سحر

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
بیوگرافی و توضیحات: نام: سحر زکریا با بازی در مجموعه تلویزیونی در پناه تو (در نقش دخترعموی رامین) وارد دنیای بازیگر شد. سپس توانایی خود را در بازی در نمایشها و تله تئاترهای مختلف آزمود. اما شاید از بازی در فیلم مردی از جنس بلور بود که دیده شد و بار دیگر به تلویزیون بازگشت و نقشهای نچندان مهمی در چند مجموعه بازی کرد. بازی در نقش همسر رابین هود در مجموعه طنز قطار ابدی تا حدودی او را به شهرت رساند، اما شاید او با برنامه طنز پاورچین بود که هم استعدادهای نهفته بازی در نقش کمدی خود را بروز داد و هم توانست به محبوبیت دست یابد.
فیلمشناسی
در پناه تو (مجموعه، حمید لبخنده، 1373)
مردی از جنس بلور (سعید سهیلی، 1377)
کاشانه (مجموعه، قاسم جعفری، 1377)
همسفر (مجموعه، قاسم جعفری، 1378)
دنیای شیرین دریا (مجموعه، بهروز بقایی، 1378)
پسران مهتاب (مهدی ودادی، 1379)
قطار ابدی (مجموعه ، 1379)
باران عشق (مجموعه، احمد امینی، یک قسمت، 1380)
پاورچین (مجموعه، مهران مدیری، 1381)

فرشچیان، محمود

قرن:15
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
محمود فرشچیان به سال 1308 شمسی در اصفهان ، دیده به جهان گشود . پدرش ، حاج غلامرضا فرشچیان ، از تجار فرش بود و در کار هنر قالی بافی دست داشت . این زمینه مساعد برای پرورش ذوق و شوق او در راه آشنایی با هنر موثر افتاد . از سالهای پیش از مدرسه از روی نقشه های قالی طرح میزد ، تا به تدریج دستش در کار نقش پردازی روان گردید . فرشچیان در طی تحصیلات مقدماتی در محضر استاد میرزاآقا امامی اصفهانی هنرمند چیره دست و پرآوازه دیار اصفهان ، به آموختن نقاشی دلبستگی تمام پیدا کرد و دل در گرو نقشهای زیبا بست . او از کار هنر احساس رضایت و شادمانی داشت . از کلاس هفتم دبیرستان فرشچیان قدم به هنرستان هنرهای زیبای اصفهان گذاشت و چهار سال در آن جایگاه عاشقی ، زیر نظر استاد عیسی بهادری ، استاد نابغه و توانمند نقاشی قالی ، مینیاتور ، نقاشی رنگ و روغن ، به فراگیری اصول و مبانی طراحی نقوش سنتی (نقشه قالی ، تذهیب ، مینیاتور) پرداخت .
بدون شک نقش استاد عیسی بهادری در پرورش و خلاقیتهای محمود فرشچیان نقشی فوق العاده ارزشمند بود .استاد در بیان احساس و تجسم شعرگونه عواطف ، به شیوه ای کاملا جدید موفق به هماهنگی و همگامی میان مضمون و محتوا و شکل و فرم نقاشی هایش گردید و این مشخصه اصلی کار او در نقاشی شد . فرشچیان در جوانی بسیار پرتلاش و خستگی ناپذیر به کار و طراحی نقوش مختلف میپرداخت . او در مطالعه آثار تاریخی شهر اصفهان (چهل ستون ، عالی قاپو ، مسجد شیخ لطف الله و ... طرحهای اسلیمی و ختایی کاشیکاری های بی نظیر آن آثار سر از پا نمیشناخت و چون محققی موشکافانه این نقش ها را مطالعه میکرد . فرشچیان حتی در دوره سربازی نیز دست از قلم و رنگ برنداشات و آثاری دیدنی آفرید که مورد تشویق مقامات قرار گرفت .
گرمای عشق 1378 محمود فرشچیان
سال 1329 بعد از 6 سال فعالیت و کسب هنر در هنرستان هنرهای زیبای اصفهان ، فرشجیان به کسب دیپلم عالی نائل آمد . آثار سالهای شاگردی ایشان هنوز در مرکز هنرستان ، موجود است . او در طراحی و شناخت و بکارگیری رنگها فوق العاده قدرتمند و قوی است . این قدرت قلم و صلابت و استواری خطوط قلم گیری است که از او هنرمندی پرآوازه و

مشهور ساخته است . از نظر محتوا و مضمون ، آثار استاد عمدتا با الهام از ادبیات عرفانی و باورهای مذهبی ساخته و پرداخته شده اند . سخن آخر اینکه امروز استاد فرشچیان از پس نزدیک به پنجاه سال کسب هنر و مهارت در کار نقاشی و خلق نقشهای دلنشین و جشم نواز ، هنرمندی است که به جرآت میتوان او را صاحب سبک جدید در نقاشی ایرانی (مینیاتور) دانست . برخی آثار

«ضامن آهو»: طرحی از شمایل امام رضا

«پنجمین روز آفرینش»: در این تابلو همهٔ مخلوقات زمینی و آسمانی به ستایش پروردگار مشغول‌اند.

«عصر عاشورا»: استاد در مورد نحوه طراحی این اثر جاویدان میگوید: «سه سال پیش از انقلاب روز عاشورا مادرم مرا نصیحت کرد و گفت: به روضه گوش کن تا چند کلمه حرف حساب بشنوی. و من با ایشان گفتم: من اول در اتاقم کاری دارم بعد خواهم رفت. حال عجیبی به من دست داد. وارد اتاق شدم، قلم را برداشتم و تابلوی عصر عاشورا را شروع کردم. قلم را که برداشتم تابلویی شد که الآن هست بدون هیچ تغییری».این اثر توسط استاد به موزه آستان قدس رضوی اهدا شد.

طراحی ضریح امام رضا

آخرین تابلوی او «کوثر» به نام خانم فاطمه زهرا (س) می‌باشد.

منتخبی از جوایز

۱۳۷۹: انضمام نام هنرمند در فهرست روشنفکران قرن بیست و یکم
۱۳۷۲: نشان درجه یک هنر
۱۳۶۴: تندیس طلایی اسکار ایتالیا
۱۳۶۳: نشان هنر نخل طلایی ایتالیا
۱۳۶۳: تندیس طلایی اروپایی هنر، ایتالیا
۱۳۶۲: دیپلم آکادمیک اروپا، آکادمی اروپا، ایتالیا
۱۳۶۱: دیپلم لیاقت دانشگاه هنر، ایتالیا
۱۳۶۰: مدال طلای آکادمی هنر و کار، ایتالیا
۱۳۵۲: جایزهٔ اول وزارت فرهنگ و هنر، ایران
۱۳۳۷: مدال طلای جشنوارهٔ بین‌المللی هنر، بلژیک
۱۳۳۱: مدال طلای هنر نظامی، ایران

عکس

اقبال‌السلطنه رضا

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1307 -1259 ق)، عکاس. از پیشخدمتان حضور ناصرالدین شاه بود. در سال 1280 ق لقب عکاس‌باشی یافت و سپس به سمت خازن مصرف جیب‌شاه منصوب شد. وی همراه شاه به اروپا رفت و در سال 1290 ق به سمت آجودان مخصوص منصوب گشت و در سال 1303 ق ملقب به اقبال‌السلطنه شد. وی علاوه بر سمت وزارت قورخانه، رییس توپخانه نیز بود. آقارضاخان به مرگ ناگهانی در آجودانیان شمیران درگذشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان(199 -197 /1).

بهروزان، اسدالله

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
تولد: 1308، شمیرانات.
درگذشت: 1366، اتریش.
اسدالله بهروزان دوره‌ی تحصیل مقدماتی را در دبستان و دبیرستان شرف پشت سر گذاشت و در دانشکده‌ی هنرهای زیبا تحصیلات دانشگاهی خود را در رشته‌ی نقاشی دنبال کرد اما نیمه کاره رها نمود و عازم آمریکا شد. در بازگشت در پایه‌گذاری دانشکده‌ی هنرهای تزئینی شرکت داشت و بعدها تا پایان عمر در آنجا و دانشکده‌های دیگر مشغول تدریس بود.
آثار هنری اسدالله بهروزان عکس‌هایی است که از مناظر طبیعی و آثار باستانی ایران برداشته است و نمونه‌هایی چند از آن به صورت پوستر توسط سازمان جلب سیاحان به چاپ رسیده است. وی مدتی نیز با آرتور پوپ همکاری داشت.
اسدالله بهروزان پیش از درگذشت در دانشگاه اصفهان تدریس می‌کرد. وی برای معالجه‌ی چشم به اتریش رفت و همانجا درگذشت.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

بهشتی، هوشنگ

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
بازیگر.
تولد: 1302، تهران.
درگذشت: 12 آبان 1370.
هوشنگ بهشتی فارغ‌التحصیل هنرستان هنرپیشگی تهران در سال 1320 بود. سپس دوره‌ی دو ساله‌ی مدرسه‌ی تئاتر را در سال 1322 طی نمود و در سال 1350 در رشته‌ی سینما از دانشکده‌ی هنرهای دراماتیک فارغ‌التحصیل شد.
از سال 1323 بازی در تئاتر را آغاز کرد. نمایش‌های عمده‌ای که در آنها ایفای نقش کرده است، عبارتند از: «نافرمانی»، «میشل استروگوف»، «شفای بیمار»، «خانم گلفروش»، «عروسک پشت پرده»، «خانه عروسک»، «شوهرهای مریم خانم»، «خسیس»، «خروس بی‌محل». از سال 1330 بازی در نمایش‌های رادیویی را شروع کرد. اولین حضورش جلوی دوربین سینما، بازی در فیلم «جدال با شیطان» (1331، حسین مدنی) بود و در طول فعالیتش در بیش از پنجاه فیلم بازی کرد. آخرین حضورش ایفای نقش در مجموعه‌ی تلویزیونی «این خانه دور است» بود که هنگام بازی در آن دار فانی را وداع گفت. از فیلم‌های دیگر وی می‌توان به عناوین زیر اشاره نمود: «گرداب» (1332)؛ «سرنوشت در را می‌کوبد» (1333)؛ «کینه» (1333)، «پایان رنج‌ها» (1334)؛ «بازگشت به زندگی» (1336)؛ «دست تقدیر» (1338)؛ «گوهر لکه‌دار» (1338)؛ «بیم و امید» (1339)؛ «گرگ صحرا» (1340)؛ «لاشخورها» (1342)؛ «نیرنگ دختران» (1343)؛ «زندگی دوزخی» (بازیگر، تهیه‌کننده با مشارکت سعید نیوندی، 1343)؛ «هه سر حریف» (1344)؛ «حاتم طلایی» (1345)؛ «جهان پهلوان» (1345)؛ «ایمان» (1346)؛ «کوه زاد» (1346)؛ «نیم وجبی» (1346)؛ «ولگردها» (1346)؛ «معجزه» (1346)؛ «من شوهر می‌خواهم» (1347)؛ «دزد سیاهپوش» (1347)؛ «ستاره‌ی هفت آسمون» (1347)؛ «تکخال» (1348)؛ «قاتلین هم می‌گریند» (1348)؛ «قلب‌های طلایی» (1348)؛ «پهلوان پهلوانان» (1348)؛ «دنیای پر امید» (1348)؛ «گناه مادر» (1348)؛ «اجل معلق» (1349)؛ «قسمت» (1349)؛ «پایان تاریکی» (1349)؛ «دنیا مال منه» (1350)؛ «مرد افکن» (1350)؛ «مبارزه با شیطان» (1350)؛ «احمد چوپان» (1351)؛ «قربون هر چی

خوشگله» (1352)؛ «فرار از بهشت» (1353)؛ «کمال‌الملک» (1362)؛ «میرزا کوچک‌خان» (1362)؛ «سردار جنگل» (1363)؛ «گال» (1365)؛ «شناسایی» (1366)؛ «پنجره» (1367)؛ «دو سرنوشت» (1368)؛ «دلشدگان» (1370)؛ «آتش درون» (1370). اسامی مجموعه‌های تلویزیونی که وی در آنها ایفای نقش کرده است، به این شرح هستند: «تلخ و شیرین» (1355)؛ «طلاق» (1356)؛ «غارتگران» (1356)؛ «امیر کبیر» (1365)؛ «کوچک جنگلی» (1365)؛ «این خانه دور است» (1374-1370)؛ «ماشاءالله پر شمشیر» (از مجموعه مش خیرالله صندوقچه‌ی اسرار، 1371).
متولد: 1302 تهران- متوفی: 1370 تهران، تحصیلات: فارغ‌التحصیل هنرستان هنرپیشگی تهران 1320- فعالیت در تلویزیون- فعالیت در رادیو از 1330- فعالیت در دوبله- بازی در تئاتر از 1323، شروع بازیگری: جدال با شیطان (1331)
عمده‌ی فیلمها:
گرداب (1332)، سرنوشت در را می‌کوبد (1333)، کینه (1333)، پایان رنجها (1334)، فرزند گمراه (1334)، مهتاب خونین (1334)، بازگشت به زندگی (1336)، دست تقدیر (1338)، گوهر لکه‌دار (1338)، بیم و امید (1339)، گرگ صحرا (1340)، لاشخورها (1342) نیرنگ دختران (1343)، زندگی دوزخی (تهیه‌کننده: بازیگر- 1344)، حاتم طایی (1345)، جهان پهلوان (1345)، گدایان تهران (1345)، دروازه تقدیر (1346)، ایمان (1346)، دروازه تقدیر (1346)، خوشگل و قهرمان (1346)، کوه زاد (1346)، چرخ فلک (1346)، داش احمد (1346، نیم وجبی (1346)، ولگردها (1346)، معجزه (1346)، من شوهر می‌خواهم (1347)، ستاره هفت آسمون (1347)، تکخال (1347)، دزد سیاهپوش (1347)، قلبهای طلایی (1348)، قاتلین همه می‌گریند (1348)، پهلوان پهلوانان (1348)، دنیای پر امید (1348)، گناه مادر (1348)، قسمت (1349)، پایان تاریکی (1349)، اجل معلق (1349)، مبارزه با شیطان (1350)، مرد افکن (1350)، احمد چوپان (1351)، قربون هر چی خوشگله (1352)، فرار از بهشت (1353)، کمال‌الملک (1362)، میرزا کوچک خان (1363)، سردار جنگل (1363)، گال (1365)، شناسایی (1366)، پنجره (1367)، دو سرنوشت (1368)، دلشدگان (1370)
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

بیچاره، اصغر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
اصغر بیچاره (زادهٔ ۲۲ خرداد ۶ ۱۳۰ در تهران) عکاس، بازیگر و کارگردان ایرانی است. از او به عنوان قدیمی‌ترین عکاس سینمای ایران یاد می‌شود. بیچاره در حال حاضر بزرگترین آرشیو عکس ایران را در اختیار دارد. او از ۱۱ سالگی به عنوان کارگر ساده در عکاسی به کار مشغول شد، پس از چند سال در لاله‌زار تهران مغازه‌ای باز کرد که به زودی تبدیل به پاتوق هنرمندان و نویسندگان معروف آن زمان شد. نخستین بار با گرفتن کپی از تمام عکس‌های فیلم دختر لر برای عبدالحسین سپنتا فیلمنامه‌نویس این فیلم، رسما وارد دنیای هنر شد. سپس با آشنایی با تئاتر، افزون بر عکاسی از نمایش‌ها، گاه در بعضی از آنها هم به بازی پرداخت. چند سال بعد با گروه دوبله مرتضی حنانه و حسین سرشار در ایتالیا همکاری کرد. او عکاسی را از سال ۱۳۲۳ آغاز کرد. فعالیت‌های عکاسی : بیچاره در نمایشگاه‌های مختلف عکس و عکاسی در ایران و دیگر کشورهای جهان حضور داشته است. او بزرگترین آرشیو عکس سینما و تئاتر ایران را در خانه خود گرد آورده است. او در موزهٔ شخصی‌اش دوربین‌هایی از قدیمی‌ترین عکاسان ایران مانند دوربین «ماشاءالله خان عکاسباشی» (نخستین عکاس ایران) را نگهداری می‌کند. بیچاره ۳ جلد کتاب درباره تاریخ سینمای ایران نگاشته است.
او افزون بر عکاسیِ ۳۸ فیلم، سابقه بازی در ۲۳ فیلم را نیز دارد.فیلم‌هایی که بیچاره در آن‌ها به بازی پرداخته است: 1. دم صبح (۱۳۸۴)
2. بانوی من (۱۳۸۱)
3. زیستن (۱۳۸۰)
4. مزاحم (۱۳۸۰)
5. نان و عشق و موتور ۱۰۰۰ (۱۳۸۰)
6. بوی کافور، عطر یاس (۱۳۷۸)
7. جنگجوی پیروز (۱۳۷۷)
8. چهره (۱۳۷۴)
9. افسانه دو خواهر (۱۳۷۳)
10. ای ایران (۱۳۶۸)
11. ناخدا خورشید (۱۳۶۵)
12. امشب اشکی می‌ریزد (۱۳۵۷)

13. کلام حق (۱۳۵۶)
14. کوسه جنوب (۱۳۵۶)
15. رفیق (۱۳۵۴)
16. عمو فوتبالی (۱۳۵۴)
17. قفس (۱۳۵۳)
18. تنها مرد محله (۱۳۵۱)
19. قلندر (۱۳۵۱)
20. زمین تلخ (۱۳۴۱)
21. گربه وحشی (۱۳۴۱)
22. یکی بود یکی نبود (۱۳۳۸)
23. لیلی و مجنون (۱۳۳۵)

اصغر بیچاره، نویسنده و کارگردان فیلم «سَنَد زنده» در سال ۱۳۵۹ بوده است. او همچنین در سینمای ایران به عنوان تهیه‌کننده، فیلم‌بردار و سایر بخش‌ها نیز فعالیت داشته است

خادم، علی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
عکاس.
تولد: 1296.
درگذشت: اسفند 1370، تهران.
علی خادم دیپلمه‌ی ادبی است و کار مطبوعاتی را از سال 1328 با سمت خبرنگار عکاس برای مطبوعات آغاز کرد. در طول خدمت مطبوعاتی خود دوازده بار از دولت ایران و دولت‌های خارجی نشان و مدال افتخار گرفت. پدر ایشان نیز از عکاسان بزرگ زمان خود بود.
علی خادم مجموعه‌ی بزرگ و نفیسی از عکس فراهم آورد که تعداد پانزده قطعه عکس در آن موجود است. چندین مجموعه عکس از کارهای خادم به چاپ رسیده است. که تهران در تصویر یکی از آنهاست.
علی خادم با زبان فرانسوی آشنا بود و به بیشتر کشورهای جهان سفر کرد.
علی خادم در سال 1370 درگذشت و پیکرش در بهشت زهرا به خاک سپرده شد.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

سخایی، شاهرخ

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
شاهرخ سخایی عکاس سینمای ایران روز سوم فروردین بر اثر حمله قلبی درگذشت. او فارغ التحصیل رشته عکاسی و طراحی از انستیتو طراحی و عکاسی دنور بود و فعالیت در زمینه ی عکاسی در سینمای ایران را در سال 1364 با فیلم مادیان آغاز کرد. او هم چنین در رشته های اقتصاد در انگستان، و جامعه شناسی در سوئد نیز تحصیل کرده بود و در سال های 1363 تا 66 مسؤولیت کارگاه عکس و اسلاید و آرشیو موزه ی شهدا را بر عهده داشت و یک سال نیز، سرپرستی کارگاه عکس و آرشیو هنرمندان بنیاد فارابی با او بود. مرحوم سخایی درکنار عکاسی، گاهی نیز در برخی از فیلم ها به عنوان بازیگر حضور داشت. در مهمان مامان نیز سخایی نقش پزشکی را بازی می کند که پس از دیدن نوار قلب مادر، به او دلداری می دهد. آخرین فیلمی که در آن نقش کوتاهی داشت و موقع مرگش همچنین روی پرده ی سینماها بود، دایره زنگی است.
عکاس:
پرونده هاوانا (1384)، رستگاری در 8/20 دقیقه (1383)، تب (1382)، مهمان مامان (1382)، به من نگاه کن (1381)، بمانی (1380)، سگ کشی (1379)، سیب سرخ حوا (1377)، مرسدس (1376)، راز مینا (1378)، عشق گمشده (1378)، قانون (1374)، جنگ نفتکشها (1372)، لبه تیغ (1371)، پرنده آهنین (1370)، دادستان (1370)، دو فیلم با یک بلیت (1369)، عروس حلبچه (1369)، نقش عشق (1369)، الماس بنفش (1368)، تمام وسوسه های زمین (1368)، طپش (1367)، خارج از محدوده (1366)، محموله (1366)، روزهای انتظار (1365)، آن سوی مه (1364)، تفنگ شکسته (1364)، مادیان (1364).
بازیگر: دایره زنگی (1386)، مهمان مامان (1382)، مرد عوضی (1376)، دو فیلم با یک بلیت (1369). منابع زندگینامه :سالنامه فیلم - ش 18.

سعیدی، مهدی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران

_____

مهدی سعیدی در سال 1358 در تهران متولد شد و در رشته گرافیک از هنرستان هنری مالک اشتر و پس از آن در رشته هنر و طراحی از انگلیس فارغ‌التحصیل شد.
وی عضو انجمن طراحان گرافیک ایران و هنرهای تجسمی است و همکاری خود را با مراکز مهم فرهنگی از جمله موزه هنرهای معاصر تهران، فرهنگستان هنر و مراکز موسیقی و فیلم آغاز کرد.
وی همچنین در بیش از 68 بی‌ینال و نمایشگاه معتبر در سراسر دنیا از جمله بی‌ینال تهران، بی‌ینال ورشو- لهستان ، بی‌ینال برنو - جمهوری چک ، و ... شرکت داشته و جوایز مهم داخلی و جهانی را که از آن جلمه جایزه اول بی‌ینال بین‌المللی پوستر جهان اسلام، جایزه ویژه هفتمین بی ینال بین‌المللی پوستر پوستر مکزیک، جایزه سومین سه سالانه بین‌المللی خارک، اکراین، جایزه رییس ایالت تراناوا از سه سالانه بین‌المللی پوستر اسلوانی، جایزه بزرگ از بی‌ینال بین‌المللی پوستر دعوتی کلرادو آمریکا و جایزه بزرگ 10000 دلاری از بی‌ینال بین‌المللی پوستر تایوان برای اثری با عنوان«خانم‌ها آقایان معرفی می کنم نماد جدید صلح» و بورسیه مطالعاتی و تحقیقاتی به پاریس برای نوآوری در مجموعه پوسترها از طرف موزه هنرهای معاصر تهران را از آن خود کرد.

عکاسباشی، ابراهیم

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1294 -1253 ش)، عکاس، فیلمبردار و مترجم. وی در تهران به دنیا آمد. پدرش عکاس‌باشی دربار ناصرالدین‌شاه بود. او از نوجوانی تحصیلات خود را در هنر عکاسی و گراورسازی در پاریس آغاز کرد. پس از مدتی همراه پدر به تهران آمد و ملتزم مظفرالدین‌شاه شد و در 1277 ش، لقب عکاس‌باشی گرفت. میراز ابراهیم‌خان نخستین فیلم را در استاند بلژیک در مراسم جشن گلها فیملبرداری کرد و سپس همراه شاه به تهران بازگشت. عکاس‌باشی ضمن نمایش فیلم در دربار، گاهی نیز به فیلمبرداری می‌پرداخت. در «تاریخ سینمای ایران» محل وفات وی چابکسر قزوین ذکر شده که به نظر اشتباه می‌رسد و باید چابکسر لاهیجان باشد. از دیگر آثار او، ترجمه‌ی «رساله‌ی لکه‌گیری» از فرانسه به فارسی است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ سینمای ایران (22 -21)، مؤلفین کتب چاپی (74 / 1).

عکاسباشی، رضا

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1307 -1259 ق)، عکاس. او در آغاز کار از پیشخدمتان حضور ناصرالدین‌شاه بود و سپس در سال 1280 ق به لقب عکاسباشی مشهور شد و به سمت خازن صرف حبیب شاه (از مشاغل درباری) ملقب گردید. در سال 1301 ق رییس و وزیر قورخانه شد و در سال 1302 ق ملقب به اقبال‌السلطنه گردید. او به مرگ ناگهانی در باغ شخصی در آجودانیه شمیران فوت کرد. علت مرگ وی را در کتاب «احوال و آثار نقاشان» سکته و در کتاب «شرح حال رجال» مسمویت ناشی از طرف دربار ذکر شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (199 -197 /1)، شرح حال رجال (516 -513 /1).

هاشمی، ابراهیم

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
عکاس.
تولد: 21 خرداد 1311.
درگذشت: 21 خرداد 1374، تهران.
ابراهیم هاشمی با مجله‌ی «عکس» همکاری داشت وی در اولین نمایشگاه سالانه‌ی عکس ایران که در موزه‌ی هنرهای معاصر در سال 1366 برگزار شد در بخش اجتماعی به سبب عکس «زنی در نمکزار» به عنوان عکاس منتخب هیئت دوران انتخاب شد. همچنین در دومین دوره‌ی تقدیر و تجیلی از خادمان و پدیدآورندگان کتاب که در سال 1373 برگزار شد، در گروه صنعت چاپ (در بخش صنعت چاپ و لیتوگراف) برگزیده اعلام شد. کتاب ترجمه‌ی سرآغاز و عکاسی در ایران (دانا استاین، 1368) از آثار اوست.
ابراهیم هاشمی در خرداد 1374 درگذشت و پیکر وی در بهشت زهرا در قطعه‌ی 88 (هنرمندان و نویسندگان) مدفون است.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

مداحان اهل بیت

حدادیان، سعید

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سعید حدادیان
همه او را مداح موفق اهل بیت (ع) می شناسند که صدای گرم و دلنشین اش هر اهل دلی را خیلی زود مهمان سفره ی اشک میکند . مداحی بزرگترین افتخار برای حاج سعید حدادیان که مسئول دفتر ادبیات و هنر نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه تهران است ، محسوب می شود . او قرآن را با صوتی زیبا می خواند و وجودش با کلام خدا انس و الفتی شیرین دارد . در میان هنرهای فراوانی که در وجود ایشان یافت می شود می توان به " شاعر " بودن ایشان اشاره کرد . حاج سعید حدادیان شاعر توانایی است که شعر را خوب می شناسد و خوب می سراید . خواندن اشعاری از ایشان لطف دیگری دارد

سلحشور، مهدی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
مهدی سلحشور، متولد 1349 است؛ از 9 سالگی، درست یکسال پس از پیروزی انقلاب، در گروه سرود مسجد علی‌اکبر تهران شروع به خواندن کرد. اولین نغمه‌هایش برای شهدا بود. تک‌خوان یک گروه نوجوان چهل نفره، که نیمی از آنها بعدها شهید شدند.
حاج مهدی در سال 69 به سمت طلبگی و سربازی امام زمان آمد، دوستان او می‌دانند که تقریباً خوب و حرفه‌ای می‌خواند، او معتقد است باید از تقلید شروع کرد، تا صدا کم‌کم شکل بگیرد.
پراکنده گوش دادن به شکل‌گیری صدا لطمه می‌زند. باید هم‌خوانی صدا در تقلید رعایت شود. مقام‌ها و اوج و فرودها، تحریرها و کشیدگی‌ها از موارد تقلید است، در محتوا هم شیوه‌ای ارایه‌ی شعر و پرورش آن به سبک مجلس‌داری و آداب و فنون را باید آموخت. او درباره‌ی ذوق «سبک‌سازی» و مداحی‌اش می‌گوید:
اعتقادم این است که مداحی ذوق صرف است مثل شعر گفتن؛ به قول معروف، باید در خون شخص باشد و خمیرمایه‌اش اکتسابی نیست؛ بلکه می‌توان به مرور زمان رشدش داد.
یادم هست هنگامی که آیت‌ا... صدوقی شهید شد، به یزد رفتیم؛ شعری را خواندم که هنوز سبکش یادم هست، سبک آن را خودم ساختم؛ آن موقع 12 سال داشتم.
ای شهیدان سر برآرید از تراب
روی زیبا را نمی‌زیبد به حجاب
هان به پا خیزید وقت خواب نیست
زیر گِل منزلگه مهتاب نیست

کریمی، محمود

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
بیوگرافی:محمود عباس کریمی فرزندنقی که در سال 1347 در یکی از محله های مذهبی تهران به دنیا آمد.شغل ایشان آزاد ومرتبط با فعالیت های صنعتی می باشد.ایشان درسال1370 ازدواج نمود واکنون دارای دو فرزند می باشدیک پسر و یک دختر.
.
پدر ایشان درسال1361 درعملیات فتح المبین دردشت عباس مفقودالاثر شدند وبرادر ایشان ابولفضل کریمی نیز در کربلای 5 شلمچه در سال1365 به درجه شهادت نائل شد ایشان سه برادر به نامهای احمد،محمد وحسین دارد.
ایشان بعد از رفتن پدرشان به جبهه درکناردرس کارهم می کرددند وهم مداحی. کار در کارهایی همچون نجاری وبنایی و...
تحصیلات ایشان دانشجوی مدیریت صنعتی در دانشگاه علامه طباطبائی بوده وتعداد74 واحد درسی نیز گذرانده است اما از آنجاییکه حضور در جبهه فرهنگی رامقدم تر می دانسته به سراغ مطالعات مرتبط با بحث های فرهنگی وبه ویژه مداحی رفت و در این زمینه به کسب معارف اسلامی پرداخت.
ایشان اهل ورزش نیز بوده چنانکه دارای کمربند مشکی دان دو دررشته جودو می باشد ودر رشته شین ذن کاراته نیز کمربند سیاه، دان پنج داشته و به شنا خیلی علاقه دارد.
اولین بار مداحی را در سن خردسالی روی پای مرحوم کافی شروع نمود و از چهار سال پیش در جلسات هفتگی ماه رمضان هیات رزمندگان شمیرانات شرکت نموده و تا امروز همکاری می کند
گفتنی است دکتر محمود احمدی نژاد((رئیس جمهور محبوب)) تا به امروز چندین دفعه در هیئت رایة العباس واقع در تهران-شمیران-امام زاده علی اکبر چیذر شرکت کرده است

هلالی، عبدالرضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
بیوگرافی حاج عبدالرضا هلالی
هیئت الرضا میدان امام حسین خ دماوند قاسم آباد حسینه صباقچی متولد 1360 , اصالتا خرمشهری است و بزرگ شده تهران است ,متاهل و دارای دو کودک , دیپلمه نقشه کشی ساختمان و دانشجوی انصرافی حقوق قضایی , در حال حاضر در تهران پارس سکونت میکند.در سن, 12 13 سالگی در هیئت الرضا قاری قرآن بود و در همان سنین با شرکت در مجالس حاج منصور ارضی تقریبا آداب مداحی را آموخت , تا قبل از سال 1379 تنها اهالی منطقه محله مجیدیه او را به عنوان مداحی جوان میشناختند , اما از سال 1382 با برپایی هیئت الرضا در مسجد جامع ابوذر نام او نیز به عنوان مداحان سرشناس اضافه شد , از سال 1383 هیئت الرضا به حسینیه قهرودی ها نقل مکان کرد و شاید بتوان گفت بهترین و مساعدترین شرایط برای هیئت فراهم شده بود چرا که بعد از محرم 84 دشمنی ها علیه اهل بیت علیهم السلام خیلی جدی آغاز شد , تا آنجا که چندین بار هلالی را در خیابان و حتی یکبار در حسینیه . . . جلوی چشم خلق الله به باد کتک گرفتند , و یا از بدترین نامروتی ها و دشمنیها می توان به پخش کردن فیلم خصوصی عبدالرضا هلالی در بین عموم اشاره کرد , که او به خاطر شرایط روحی بدی که داشت هیئت را برای مدتی تعطیل کرد اما از آنجا که همه چیز به ضرر او تمام می شد و نیز با اصرار و نامه های برخی مراجع تقلید برای ادامه مجدد کار , او بار دیگر با استمداد از اهل بیت علیهم السلام با برگزاری رمضان 1385 در حسینیه شهدای صباغچی فراغت خود از این جامعه نا آگاه را ثابت کرد.

درباره مرکز تحقیقات رایانه‌اي قائمیه اصفهان

بسم الله الرحمن الرحیم
جاهِدُوا بِأَمْوالِكُمْ وَ أَنْفُسِكُمْ في سَبيلِ اللَّهِ ذلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ (سوره توبه آیه 41)
با اموال و جانهای خود، در راه خدا جهاد نمایید؛ این برای شما بهتر است
اگر بدانید حضرت رضا (علیه السّلام): خدا رحم نماید بنده‌ای که امر ما را زنده (و برپا) دارد ... علوم و دانشهای ما را یاد گیرد و به مردم یاد دهد، زیرا مردم اگر سخنان نیکوی ما را (بی آنکه چیزی از آن کاسته و یا بر آن بیافزایند) بدانند هر آینه از ما پیروی (و طبق آن عمل) می کنند
بنادر البحار-ترجمه و شرح خلاصه دو جلد بحار الانوار ص 159
بنیانگذار مجتمع فرهنگی مذهبی قائمیه اصفهان شهید آیت الله شمس آبادی (ره) یکی از علمای برجسته شهر اصفهان بودند که در دلدادگی به اهلبیت (علیهم السلام) بخصوص حضرت علی بن موسی الرضا (علیه السلام) و امام عصر (عجل الله تعالی فرجه الشریف) شهره بوده و لذا با نظر و درایت خود در سال 1340 هجری شمسی بنیانگذار مرکز و راهی شد که هیچ وقت چراغ آن خاموش نشد و هر روز قوی تر و بهتر راهش را ادامه می دهند.
مرکز تحقیقات قائمیه اصفهان از سال 1385 هجری شمسی تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن امامی (قدس سره الشریف) و با فعالیت خالصانه و شبانه روزی تیمی مرکب از فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مختلف مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.
اهداف :دفاع از حریم شیعه و بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام) تقویت انگیزه جوانان و عامه مردم نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی، جایگزین کردن مطالب سودمند به جای بلوتوث های بی محتوا در تلفن های همراه و رایانه ها ایجاد بستر جامع مطالعاتی بر اساس معارف قرآن کریم و اهل بیت علیهم السّلام با انگیزه نشر معارف، سرویس دهی به محققین و طلاب، گسترش فرهنگ مطالعه و غنی کردن اوقات فراغت علاقمندان به نرم افزار های علوم اسلامی، در دسترس بودن منابع لازم جهت سهولت رفع ابهام و شبهات منتشره در جامعه عدالت اجتماعی: با استفاده از ابزار نو می توان بصورت تصاعدی در نشر و پخش آن همت گمارد و از طرفی عدالت اجتماعی در تزریق امکانات را در سطح کشور و باز از جهتی نشر فرهنگ اسلامی ایرانی را در سطح جهان سرعت بخشید.

از جمله فعالیتهای گسترده مرکز :
الف)چاپ و نشر ده ها عنوان کتاب، جزوه و ماهنامه همراه با برگزاری مسابقه کتابخوانی
ب)تولید صدها نرم افزار تحقیقاتی و کتابخانه ای قابل اجرا در رایانه و گوشی تلفن سهمراه
ج)تولید نمایشگاه های سه بعدی، پانوراما ، انیمیشن ، بازیهاي رایانه اي و ... اماکن مذهبی، گردشگری و...
د)ایجاد سایت اینترنتی قائمیه www.ghaemiyeh.com جهت دانلود رایگان نرم افزار هاي تلفن همراه و چندین سایت مذهبی دیگر
ه)تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و ... جهت نمایش در شبکه های ماهواره ای
و)راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی (خط 2350524)
ز)طراحی سیستم هاي حسابداري ، رسانه ساز ، موبایل ساز ، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک ، SMS و...
ح)همکاری افتخاری با دهها مرکز حقیقی و حقوقی از جمله بیوت آیات عظام، حوزه های علمیه، دانشگاهها، اماکن مذهبی مانند مسجد جمکران و ...
ط)برگزاری همایش ها، و اجرای طرح مهد، ویژه کودکان و نوجوانان شرکت کننده در جلسه
ی)برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم و دوره های تربیت مربی (حضوری و مجازی) در طول سال
دفتر مرکزی: اصفهان/خ مسجد سید/ حد فاصل خیابان پنج رمضان و چهارراه وفائی / مجتمع فرهنگي مذهبي قائميه اصفهان
تاریخ تأسیس: 1385 شماره ثبت : 2373 شناسه ملی : 10860152026
وب سایت: www.ghaemiyeh.com ایمیل: Info@ghaemiyeh.com
فروشگاه اینترنتی: www.eslamshop.com
تلفن 25-2357023- (0311) فکس 2357022 (0311) دفتر تهران 88318722 (021) بازرگانی و فروش 09132000109 امور کاربران 2333045(0311)
نکته قابل توجه اینکه بودجه این مرکز؛ مردمی ، غیر دولتی و غیر انتفاعی با همت عده ای خیر اندیش اداره و تامین گردیده و لی جوابگوی حجم رو به رشد و وسیع فعالیت مذهبی و علمی حاضر و طرح های توسعه ای فرهنگی نیست، از اینرو این مرکز به فضل و کرم صاحب اصلی این خانه (قائمیه) امید داشته و امیدواریم حضرت بقیه الله الاعظم عجل الله تعالی فرجه الشریف توفیق روزافزونی را شامل همگان بنماید تا در صورت

امکان در این امر مهم ما را یاری نمایندانشاالله.
شماره حساب 621060953 ، شماره کارت :6273-5331-3045-1973و شماره حساب شبا : IR90-0180-0000-0000-0621-0609- 53به نام مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان نزد بانک تجارت شعبه اصفهان – خیابان مسجد سید
ارزش کار فکری و عقیدتی
الاحتجاج - به سندش، از امام حسین علیه السلام -: هر کس عهده دار یتیمی از ما شود که محنتِ غیبت ما، او را از ما جدا کرده است و از علوم ما که به دستش رسیده، به او سهمی دهد تا ارشاد و هدایتش کند، خداوند به او می‌فرماید: «ای بنده بزرگوار شریک کننده برادرش! من در کَرَم کردن، از تو سزاوارترم. فرشتگان من! برای او در بهشت، به عدد هر حرفی که یاد داده است، هزار هزار، کاخ قرار دهید و از دیگر نعمت‌ها، آنچه را که لایق اوست، به آنها ضمیمه کنید».
التفسیر المنسوب إلی الإمام العسکری علیه السلام: امام حسین علیه السلام به مردی فرمود: «کدام یک را دوست‌تر می‌داری: مردی اراده کشتن بینوایی ضعیف را دارد و تو او را از دستش می‌رَهانی، یا مردی ناصبی اراده گمراه کردن مؤمنی بینوا و ضعیف از پیروان ما را دارد، امّا تو دریچه‌ای [از علم] را بر او می‌گشایی که آن بینوا، خود را بِدان، نگاه می‌دارد و با حجّت‌های خدای متعال، خصم خویش را ساکت می‌سازد و او را می‌شکند؟».
[سپس] فرمود: «حتماً رهاندن این مؤمن بینوا از دست آن ناصبی. بی‌گمان، خدای متعال می‌فرماید: «و هر که او را زنده کند، گویی همه مردم را زنده کرده است»؛ یعنی هر که او را زنده کند و از کفر به ایمان، ارشاد کند، گویی همه مردم را زنده کرده است، پیش از آن که آنان را با شمشیرهای تیز بکشد».
مسند زید: امام حسین علیه السلام فرمود: «هر کس انسانی را از گمراهی به معرفت حق، فرا بخواند و او اجابت کند، اجری مانند آزاد کردن بنده دارد».

قائمیه
مرکز تحقیقات رایانه‌ای
اصفهان
WWW
برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی
www.Ghaemiyeh.com
www.Ghaemiyeh.net
www.Ghaemiyeh.org
www.Ghaemiyeh.ir
مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.
۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹